РУСКО-СЕРБСКИ
СЛОВНЇК
РЕЧНИК
РУСИНСКО-СРПСКИ

НОВИ САД

ГЕЛЕНА МЕДЄШИ, ОКСАНА ТИМКО-ДЇТКО, МИХАЙЛО ФЕЙСА

РУСКО-СЕРБСКИ СЛОВНЇК

Редактор

ЮЛИЯН РАМАЧ

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ НОВИ САД – ОДСЕК ЗА РУСИНИСТИКУ
ЗАВОД ЗА КУЛТУРУ ВОЙВОДЯНСКИХ РУСНАЦОХ НОВИ САД

НОВИ САД

2010

ХЕЛЕНА МЕЂЕШИ, ОКСАНА ТИМКО-ЂИТКО, МИХАЈЛО ФЕЈСА

РУСИНСКО-СРПСКИ РЕЧНИК

Уредник

ЈУЛИЈАН РАМАЧ

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ НОВИ САД – ОДСЕК ЗА РУСИНИСТИКУ
ЗАВОД ЗА КУЛТУРУ ВОЈВОЂАНСКИХ РУСИНА НОВИ САД

НОВИ САД

2010

Консултанти

Дюра Латяк, Ирина Гарди-Ковачевич, Серафина Макаї, Юлиян Пап

Рецензенти

Александер Д. Дуличенко

Боґолюб Станкович

Компютерски обробок

Славко Сабо

Коректор

Михайло Фейса

За видавательох

Ліляна Суботич Мирослав Кевежди

Видавателє

Филозофски факултет Нови Сад – Одсек за русинистику

Завод за културу войводянских Руснацох Нови Сад

Нови Сад 2010

Консултанти

Ђура Лаћак, Ирина Харди Ковачевић, Серафина Макаји, Јулијан Пап

Рецензенти

Александар Д. Дуличенко

Богољуб Станковић

За издаваче

Љиљана Суботић Мирослав Кевежди

Компјутерска обрада

Славко Сабо

Коректор

Михајло Фејса

Издавачи

Филозофски факултет Нови Сад – Одсек за русинистику

Завод за културу војвођанских Русина Нови Сад

Нови Сад 2010

Предходне слово

Перши словнїк руского язика написал 1972. року Микола М. Кочиш: *Приручни терминолоґийни словнїк сербскогорватско-руско-украïнски* (Нови Сад, 1972, коло 14.000 слова). Уж идуцого, 1973. року, Дружтво за руски язик и литературу дало инициятиву за виробок велького *Сербско-руского словнїка* зоз коло 80.000 словами, а по його видаваню и *Руско-сербского словнїка*. Дружтво формовало два роботни ґрупи руских културно-просвитних роботнїкох и студентох: єдну за составянє лексиколоґийней картотеки руского язика и єдну за виробок словнїка. Як база за сербску часц словнїка обрабячом послужел *Речник српскохрватског књижевног језика,* књ. 1–6 (Нови Сад – Загреб, 1967–1976). Фахови совитнїк обидвох ґрупох бул др Митар Пешикан зоз Института за сербски язик у Беоґраду. Кед 1981. року на Филозофским факултету у Новим Садзе основана Катедра за руски язик и литературу, обидва проєкти з Дружтва пренєшени на Катедру. Перши том Сербско-руского словнїка вишол 1995, у виданю Филозофского факултета и Дружтва за руски язик и литературу, а други том 1997. у виданю Заводу за учебнїки и наставни средства у Беоґраду и спомнутих двох видавательох першого тома. Редакторе обидвох томох були Михайло Фейса и Гелена Медєши, а главни редактор Юлиян Рамач.

Такой по виходзеню Сербско-руского словнїка Катедра за руски язик и литературу почала нови проєкт: виробок єднотомного *Руско-сербского словнїка*. Студенти Катедри виробели нову картотеку за тот словнїк (як база им послужела руска часц Сербско-руского словнїка), а авторе ю дополнєли з народну лексику и лексику творох найпознатших руских писательох и публицистики.

Руско-сербски словнїк, зоз коло 38.000 словами, наменєни и рускому и сербскому читачови: рускому як литература за пестованє свойого мацеринского язика, а сербскому за упознаванє руского язика и прекладанє з руского на сербски язиик.

Щире припознанє и подзековносц за потримовку и помоц при видаваню словнїка Катедра за руски язик и литературу и авторе словнїка виражую Покраїнскому секретарияту за предписаня, управу и национални меншини, Покраїнскому секретарияту за културу и Заводу за културу войводянских Руснацох.

Редактор

Предговор

Први речник русинског језика написао је 1972. год. Никола М. Кочиш: *Приручни терминолошки речник српскохрватско-русинско-украјински* (Нови Сад, 1972, око 14.000 речи). Већ идуће, 1973. године, Друштво за русинки језик и књижевност дало је иницијативу за израду великог *Српско-русинског речника* са око 80.000 речи, а након његовог издавања и *Русинско-српског речника*. Друштво је формирало две радне групе русинских културно-просветних радника и студената: једну за састављање лексиколошке картотеке русинског језика и једну за израду речника. Као база за српски део речника обрађивачима је послужио *Речник српскохрватског књижевног језика,* књ. 1–6 (Нови Сад – Загреб, 1967–1976). Стручни саветник обе групе био је др Митар Пешикан са Института за српски језик у Београду. Када је 1981. године на Филозофском факултету у Новом Саду основана Катедра за русински језик и књижевност, оба пројекта су са Друштва пренета на Катедру. Први том Српско-русинског речника изашао је 1995. у издању Филозофског факултета и Друштва за русински језик и књижевност, а други том 1997. у издању Завода за уџбенике и наставна средства у Београду и споменута два издавача првог тома. Уредници оба тома били су Михајло Фејса и Хелена Међеши, а главни уредник Јулијан Рамач.

Одмах након излажења Српско-русинског речника Катедра за русински језик и књижевност почела је нови пројекат: израду једнотомног *Русинско-српског речника*. Студенти Катедре су саставили нову картотеку за овај речник (као база им је послужио русински део Српско-русинског речника), а аутори су је допунили са народном лексиком и лексиком дела најпознатијих русинских писаца и публицистике.

Русинско-српски речник, са око 38.000 речи, намењен је и русинском и српском читаоцу: русинском као штиво за неговање свог матерњег језика, а српском за упознавање русинског језика и превођење са русинског на српски језик.

Искрено признање и захвалност за подршку и помоћ при издавању речника Катедра за русински језик и књижевност и аутори речника изражавају Покрајинском секретаријату за прописе, управу и националне мањине, Покрајинском секретаријату за културу и Заводу за културу војвођанских Русина.

Уредник

Структура словнїка Структура речника

Руска и сербска лексика Русинска и српска лексика

1. У словнїку обробени коло 38.000 руски слова. Обробена у нїм лексика руского народного и литературного язика. З народного язика до словнїка унєшена, попри сучасней лексики, и застарена лексика хтору младши ґенерациї престали хасновац, алє ю старши ище хасную або добре знаю (*бизовни, фаркаш, ровка, орсаґ* и др.); з народного язика унєшени и назви жительох местох у хторих жию Руснаци (*Дюрдьовчань, Новосадян/-янь*), ридше и жительох часцох хотарох и улїцох у руских местох (*Билянци, Велькошорци*). З литературного язика, окрем сучасней лексики, до словнїка унєшени и даєдни застарени слова хасновани у виданьох до 1945. р.; нє унєшени, з векшей часци, узкофахово термини (технїчни, ботанїчни и др.), бо вони уж обробени у школских фахових словнїкох. Скраценя и ґеоґрафски назви дати у окремних списког на концу словнїка.

2. У сербскей часци, попри лексики сербского литературного язика, похасноване и значне число словох з войводянскей сербскей лексики, углавним як еквиваленти одреднїцох хтори ше одноша на живот Руснацох у прешлосци (польодїлство, хижа и предмети у обисцу и др.: *ганак* "конк", *јанкел* "уяш"*, глокна* "шкрабачка").

1. У речнику је обрађено око 38.000 речи. Обрађена је у њему лексика русинског народног и књижевног језика. Из народног језика у речник је унета, поред савремене лексике, и застарела лексика коју су млађе генерације престале употребљавати, али је старији још употребљавају или је добро знају (*бизовни, фаркаш, ровка, орсаґ* и др.); из народног језика унети су и називи становника места у којима живе Русини (*Дюрдьовчань, Новосадян/-янь*), ређе и становника делова атара и улица и русинским местима (*Билянци, Велькошорци*). Из књижевног језика, поред савремене лексике, у речник су унете и неке застареле речи употребљаване у издањима до 1945. год. (*подац/подавац*: *подац реферат, заложиц* "основац", *винаход* "пренаходок" и др.; нису унети, већим делом, ускостручни термини (технички, ботанички и др.), јер су они већ обрађени у школским стручним речницима. Скраћенице и географски називи дати су у посебним списковима на крају речника

2. У српском делу, поред лексике српског књижевног језика, употребљен је и знатан број речи из војвођанске српске лексике, углавном као еквиваленти одредница које се односе на живот Русина у прошлости (ратарство, кућа и предмети у кући и др.: *ганак*, *јанкел, глокна*).

II

Обробок руских одреднїцох Обрада русинских одредница

1. Руски одреднїци пишу ше з *болдом,* їх ґраматични форми (ґен. єднини, форма презента, законченя прикметнїкох и др.) – зоз *стандардом,* ґраматични и други надпомнуца ґу одреднїцом – з *италиком,* приклади и фразеолоґийни вирази – *з болдом*.

Сербски еквиваленти и їх ґраматични форми пишу ше зоз *стандардом,* а ґраматични надпомнуца и други толкованя ґу сербским еквивалентом – з *италиком.*

Числа **1, 2, 3.**..., **I, II, III,** букви **а), б), в)**..., з хторима ше означую розлични значеня, пишу ше з *болдом.*

1. Русинске одреднице пишу се *болдом*, њихови граматички облици (ген. једнине, облици презента, наставци придева и др.) – *стандардом*, граматичке и друге напомене уз одреднице – *италиком*, примери и фразеолошки изрази – *болдом.*

Српски еквиваленти и њихови граматички облици пишу се *стандардом*, а граматичке напомене и друга објашњења уз српске еквиваленте – *италиком.*

Бројеви **1, 2, 3.**..., **I, II, III,** слова **а), б), в)**..., којима се означавају различита значења, пишу се *болдом.*

2. Ґраматични и други надпомнуца ґу одреднїцом даваю ше по руски: *присл., прим., заст., бот.* итд.

2. Граматичке и друге напомене уз одреднице дају се на русинском: *присл., прим., заст., бот.* итд.

ба[1] *слов.* **1.** *помоцнює нєскладанє, процивенє бешедуюцого на предходни слова собеседнїка* (е) вала; бо(г)ме; та; ма ...

бавиц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*без дополнєня або з инстр.*) играти се; ... **2.** *з прим.* на *з акуз.*: **~ на дацо** играти се чега ...

3. У прикладох и виразох место основней форми руской одреднїци (номинатив, инфинитив итд.) хтора ма три або вецей букви хаснує ше тилда (~); у сербскей часци тилда ше нє пише:

3. У примерима и изразима уместо основног облика русинске одреднице (номинатив, инфинитив итд.) која има три или више слова употребљава се тилда (~); у српском делу тилда се не пише:

або *злуч. роздзельни* или; ~ **будз цихо** ~ **идз вонка** или ћути или иди напоље

Тилда ше, пре векшу ясносц, нє пише у даєдних прикладох:

Тилда се, због веће јасноће, не пише у неким примерима:

розгоруцени -а -е загрејан, врућ; **скочиц розгоруцени до води** скочити загрејан у воду...

Наведзена синтаґма ту вимага форму хлопского роду, а тилда би подрозумйовала и форму женского або штреднього роду.

Наведена синтагма овде захтева облик мушког рода, а тилда би подразумевала и облик женског или средњег рода.

4. а) Руски лексични дублети виведзени од истей основи, кед су ровноправни по значеню и хаснованю, а по азбуки шлїдза єден за другим, наводза ше под єдну одреднїцу:

4. а) Русински лексички облици изведени од исте основе, ако су равноправни по значењу и употреби, а по азбуци следе један за другим, наводе се под једном одредницом:

нєшкайши -а -е *и* **нєшкашнї** -я -є данашњи

4. б) Под исту одреднїцу ше обрабяю и меновнїки з двояку форму типа *поет/поета, тракторист/тракториста* (за нїх ше наводза и закончeня ґенитива єднини):

4. б) Под истом одредницом обрађују се и именице са двојаким облицима типа *поет/поета, тракторист/тракториста* (за њих се наводе и наставци генитива једнине):

поет -та *и* **поета** -ти *х.* песник

5. Кед два слова стилистично нє ровноправни, менєй хаснована одреднїца упутює ше на єй дублет:

5. Ако су две речи стилски неравноправне, мање употребљавана одредница упућује се на њен дублет:

навожиц² -им *нєзак. оп.* **навожовац**

6. Гомоними ше означую зоз числами ¹, ², ³ итд.:

6. Хомоними се означавају бројевима ¹, ², ³ итд.:

рата¹ *викр. коц.* помоћ!, упомоћ!; ...

рата² *ж.* рата; ...

7. а) Кед єдно слово ма функциї двох або вецей файтох словох (функцию присловнїка и злучнїка, присловнїка и словка и под.), обрабяю ше як гомоними:

7. а) Ако једна реч има функције две или више врста речи (функцију прилога и везника, прилога и речце и сл.), обрађују се као хомоними:

алє¹ *злуч. процивни* али; међутим; само; већ, него; .....

алє² *слов.* **1.** *помоцнює значенє дїєсловох и вирeченьох* ала, ал’, што, не да; ...

б) Кед гомонимни значеня одн. функциї менєй виразни, обрабяю ше под єдну одреднїцу, а кажде значенє ше наводзи под числами **I, II** або **1, 2**:

б) Ако су хомонимска значења одн. функције мање изражена, обрађују се под једном одредницом, а свако уначење се наводи под бројевима **I, II** или **1, 2**:

аж I *присл.* **1. а)** чак ... ; **б)** чак, штавише, дапаче ... ; **II** *злуч. способови* да; ...

8. а) За одреднїцу ше наводзи обласц на хтору ше слово одноши або його стилистична характеристика:

8. а) За одредницу се наводи област на коју се реч односи или њена стилска карактеристика:

арвачка *ж. бот.* данинoћ ...

базилика *ж. архит., церкв.* базилика

брехня *ж. гандр.* лаж

Кед ше руске слово одноши на вецей обласци, хаснує ше скраценє *биол. и др.*, *церкв. и др.* итд.:

Ако се русинска реч односи на више области, употребљава се скраћеница *биол. и др.*, *церкв. и др.* итд.:

бернардинєц -нца *х. церкв. и др.* бернардинац

б) Кед ше вецей терминолоґийни вирази з истей обласци наводза єден за другим, перше ше наводзи обласц, а вец ше шорую вирази:

б) Ако се више терминолошких израза из исте области наводе један за другим, прво се наводи област, а онда се ређају изрази:

брадло *с. ... ◊ поль.*: **вершиц ~** (*при звожованю*) садевати повлату; ... **класц ~** садевати (денути) камару

препражиц -им *зак. ...* **2.** *кух.*: ~ **масло** истопити масло (маслац); ~ **цукер** ...

9. Даєдни застарени або бешедни слова, коцуризми и под. и слова хтори ше ридко хасную найчастейше ше зоз скраценьом *оп.* упут'юю на їх дублет хтори ше звичайно хаснує:

9. Неке застареле или разговорне речи, куцуризми и сл. и речи које се ретко употребљавају најчешће се скраћеницом *оп.* упућују на њихов дублет који се обично употребљава:

бачик *х. заст. оп.* **бачи**

през ... **II** *з ґен. беш. оп.* **без**

бежиц -им ... *коц. оп.* **бежац**

10. При даєдних сербских пожичкох хтори ше у руским язику хаснию паралелно з рускима еквивалентами даване надпомнуце: (< *серб.*), а у заградзеню на концу указоване на руски еквивалент:

10. Код неких српских позајмљеница које се у русинском језику употребљавају паралелно са русинским еквивалентима давана је напомена: (< *серб.*), а у загради на крају указивано је на русински еквивалент:

баш *беш.* (< *серб.*) **1.** *присл.* баш, управо (*оп.* **праве**); ...

11. При даєдних менєй познатих виведзених словох у заградзеню ше указує на основне слово з хторого су виведзени:

11. Код неких мање познатих изведених речи у загради се указује на основну реч од које су изведене:

балочка *ж. дем.* (*од* **балоґа**) лева рука (*у детета*)

12. У заградзеню опрез еквивалента досц часто ше толкую и даєдни застарени слова (окреме тоти цо означую поняца з прешлосци Руснацох), ридше и странски слова (даєдни интернационализми):

12. У загради испред еквивалента доста често се објашњавају и неке застареле речи (посебно оне што означавају појмове из прошлости Русина), ређе и стране речи (неки интернационализми):

кормань-деска *ж. поль. заст.* (*табла плуга*) даска

13. Кед ше руска одреднїца хаснує лєм у одредзеним виразу, за ню ше кладу два точки, а вец ше наводзи цали вираз:

13. Када се русинска одредница употребљава само у одређеном изразу, иза ње се стављају две тачке, а онда се наводи цео израз:

грабки *мн.*: ¤ **брац/вжац дакого на ~** узимати/узети кога на тапет ...

14. Зложени ботанїчни, зоолоґийни и др. назви наводза ше под єдну з компонентох такого словозлученя (под прикметнїком або меновнїком):

14. Сложени ботанички, зоолошки и др. називи наводе се под једном од компоненти такве синтагме (под придевом или именицом):

мацеров -а -о мајчин; ◊ ~ **душичка** *бот.* мајчина душица ...

15. а) За одреднїци и їх значеня часто ше наводза приклади:

15. а) За одреднице и њихова значења често се наводе примери:

баловац ше -луєм ше *фам.* правити бал; бити на балу; **ми ше вчера баловали** ми смо јуче били на балу

б) Приклади ше дакеди даваю и за терминолоґийни и др. вирази и фразеолоґизми (после двох точкох):

б) Примери се некад дају и за терминолошке и др. изразе и фразеологизме (после две тачке):

дац дам *зак*. ... ¤ ... ; **нє ~ на то** не допуштати (не дозвољавати, не веровати, не признавати) тачност нечијих тврдњи; бранити се, не слагати се; не слагати се с нечијом тврдњом: **мац нє да на то же ше єй син слабо учи** мајка не признаје (не верује) да њен син слабо учи; ...

Меновнїки Именице

1. а) За руски меновнїки наводзи ше род: **сноп** *х.,* **черешня** *ж.,* **щенє** *с.*
За сербски еквивалентни меновнїки наводзи ше род лєм по потреби:

1. а) За русинске именице наводи се род: **сноп** *х.,* **черешня** *ж.,* **щенє** *с.*
За српске еквивалентне именице наводи се род само по потреби:

пец *х.* пећ *ж.*

глад *х.* глад *ж.* и *х.*

б) Меновнїки двоякого (хлопского и женского) роду означую ше зоз скраценьом *ж.* и *х.*:

б) Именице двојаког (мушког и женског) рода означавају се скраћеницом *ж.* и *х.*:

широта *ж.* и *х.* сироче

2. Меновнїки плуралия тантум означую ше зоз скраценьом *мн.*:

2. Именице плуралија тантум означавају се скраћеницом *мн.*:

ножнїчки *мн.* маказе

3. а) Меновнїки хтори ше хасную преважно у множини наводза ше у форми множини з ознаку роду, скраценьом *мн.* и з форму єднини у заградзеню:

3. а) Именице које се употребљавају претежно у множини наводе се у облику множине са назнаком рода, скраћеницом *мн.* и обликом једнине у загради:

галушки *ж. мн.* (*єд.* галушка) *кул.* **1.** резанци ...

б) Кед ше даєдна одреднїца хаснує з окремним значеньом у форми множини, наводзи ше цала форма множини, зоз скраценьом *мн.*):

б) Ако се нека одредница употребљава са посебним значењем у облику множине, наводи се цео облик множине, са скраћеницом *мн.*:

деска *ж*. **1.** даска; **2. дески** *мн.* патос, даске ...

4. а) При руских меновнїкох, кед ше у даєдних припадкох случую гласово пременки, наводза ше и тоти форми з пременками. Форми ґенитива єднини ше наводза без заградзеня, а други форми у заградзеню. Форма ґенитива и др. наводзи ше од остатнього нєпременєного гласа основи (кед тот глас нє перши або други глас на початку основи)**:**

4. а) Код русинских именица, ако се у неким падежима дешавају гласовне промене, наводе се и ови облици са променама. Облици генитива једнине се наводе без заграде, а остали облици у загради. Облик генитива и др. наводи се од последњег непромењеног гласа основе (ако овај глас није први или други глас на почетку основе):

тидзень тижня *х.* недеља, седмица

аколь аклю (*мн.* аклї) *х.* тор

штредок -дку *х.* ...

б) Двояки форми єдного припадку наводза ше зоз зукосу смужку медзи нїма:

б) Двојаки облици једног падежа наводе се са косом цртом међу њима:

початок -тку/-тка *х.* почетак

валал -лу/-ла (*лок.* -лє/-лу) *х.* село

Прикметнїки Придеви

1. а) При прикметнїкох ше наводза закончeня за род у єднини:

1. а) Код придева се наводе наставци за род у једнини:

братски -а -е братски, **верхнї** -я -є горњи, **братов** -а -о братов

б) При прикметнїкох на **-ов**, кед су нє чисти присвойни, кладзе ше до заградзеня закончeнє **(и)**, бо ше ровноправно хасную форми на **-ов** и на **-ови**; за штреднї род тих прикметнїкох тиж ше наводза двояки форми (-о/-е): **лєсов(и)** -а -о/-е, тє. штреднї род ма форми *лєсово* и *лєсове*. У таких случайох подрозумює ше и двояка форма множини: *лєсово* и *лєсови.*

б) Код придева на **-ов**, ако нису искључиво присвојни, ставља се у заграду наставак **(и)**, јер се равноправно употребљавају облици на **-ов** и на **-ови**; за средњи род ових придева такође се наводе двојаки облици (-о/-е): **лєсов(и)** -а -о/-е, тј. средњи род има облике *лєсово* и *лєсове*. У таквим случајевима подрозумева се и двојаки облик множине: *лєсово* и *лєсови.*

2. При прикметнїкох хтори ше хасную лєм у одредзеним роду наводзи ше скрацeнє *прикм.* и ознака роду:

2. Код придева који се употребљавају само у једном роду наводи се скраћеница *прикм.* и ознака рода:

цельна *прикм. ж.* стеона

3. Нєпременлїви прикметнїки означую ше зоз скраценьом *прикм. нєпрем*.:

3. Непроменљиви придеви означавају се скраћеницом *прикм. нєпрем*.:

божо *прикм. нєпрем.* божји

4. а) Субстантивовани прикметнїки наводза ше под прикметнїком з хторого су виведзени. За нїх ше наводзи форма номинатива и ґенитива єднини и ознака роду:

4. а) Поименичени придеви наводе се под придевом од којег су изведени. За њих се наводи облик номинатива и генитива једнине и ознака рода:

класни -а -е **1.** разредни; ... **2. а) класна** -ней *ж.* разредни

старешина (*жена*); **б) класни** -ного *х.* разредни старешина (*мушкарац*)

б) Субстантивовани прикметнїки самостойнєйши по значеню наводза ше як окремни одреднїци:

б) Поименичени придеви самосталнији по значењу наводе се као посебне одреднице:

панске -кого *с. ист.* ... тлака

белаве -вого *с.* масница, мазница, модрица

5. Компаративи прикметнїкох и присловнїкох виведзени од суплетивних основох уноша ше як окремни одреднїци:

5. Компаративи придева и прилога изведени од суплетивних основа уносе се као посебне одреднице:

горши -а -е *комп.* гори

6. Дієприкметнїки ше обрабяю як окремни одреднїци кед маю прикметнїцке або виключно меновнїцке значенє:

6. Глаголски придеви се наводе као посебне одреднице ако имају придевско или искључиво именичко значење:

застарани -а -е забринут

наєдзени -а -е који се најео, сит

залапени -ного *х.* заробљеник

Заменовнїки Заменице

1. За заменовнїки (*зам.*) ше наводза закончeня за женски и штреднї род:

1. За заменице (*зам.*) се наводе наставци за женски и средњи род:

хтори -а -е

мой -я -йо

2. Двояки форми законченьох наводза ше зоз зукосу смужку медзи нїма:

2. Двојаки облици наставака наводе се са косом цртом међу њима:

шицок -цка -цко/-цке

Числовнїки Бројеви

1. З числовнїкох наведзени: основни числовнїки 1–19 (*єден, два, три...*), 20–90 (*двацец, трицец...*), 100-900 (*сто, двасто, тристо...*); збирни 2–19 (*двоме, двойо, дзеветнацме, дзеветнацецеро*), 20–40 (*двацецме, двацецеро*), 50–90 (*пейдзешатме, пейдзешацецеро*); збирни за множину 2–10 (*двої, дзешецери*).

1. Од бројева су наведени: основни бројеви 1–19 (*єден, два, три...*), 20–90 (*двацец, трицец...*), 100-900 (*сто, двасто, тристо...*); збирни 2–19 (*двоме, двойо, дзеветнацме, дзеветнацецеро*), 20–40 (*двацецме, двацецеро*), 50–90 (*пейдзешатме, пейдзешацецеро*); збирни за множину 2–10 (*двої, дзешецери*).

2. За порядково числовнїки ше наводза форми за женски и штреднї род:

2. За редне бројеве се наводе облици за женски и средњи род:

перши -а -е

Дїєслова Глаголи

1. За руски дїєслова наводзи ше форма першей особи презента (од остатнього нєпременєного гласа основи кед тот глас нє перши або други глас на початку основи); по потреби ше наводзи у заградзеню и форма перфекта, императива итд.:

1. За русинске глаголе наводи се облик првог лица презента (од последњег непромењеног гласа основе ако овај глас није први или други глас на почетку основе); по потреби се наводи у загради и облик перфекта, императива итд.:

бешедовац -дуєм *нєзак....*
трец -ем (*перф.* тар) *нєзак....*

2. а) Кед презент ма два розлични закончення, наводза ше обидва (зоз злучнїком *и* медзи нїма):

2. а) Ако презент има два различита наставка, наводе се оба (са везником *и* међу њима):

червенїц -нєєм *и* -їм (*поставац червени*) црвенети

б) Кед ше дїєслово нє хаснує у першей особи, наводзи ше форма 3. ос. єднини:

б) Ако се глагол не употребљава у првом лицу, наводи се облик 3. л. једнине:

стрикац -а *нєзак. безос.* севати; **стрика ми до уха** сева ми уво
целїц ше -ї ше *нєзак* телити се
3. а) Вид дїєсловох ше вше означує:
3. а) Вид глагола се увек означава:

бовчац -чим *нєзак.* буктети, буктати, пламтети

збовчац -чим *зак.* букнути, планути

б) Кед обробене руске нєзакончене або закончене дїєслово, його пара по виду, або єдно зоз значеньох пари по виду, у даєдних случайох нє обрабяни (кед ше одредзене значенє у руским язику ридко хаснує, або ше сербски еквивалент ридко хаснує); у таких случайох єдна пара упут'ює ше на другу:

б) Ако је обрађен русински несвршени или свршени глагол, његов пар по виду, или једно од значења пара по виду, у неким случајевима нису обрађивани (ако се одређено значење у русинском језику ретко употребљава или се српски еквивалент ретко употребљава); у таквим случајевима један пар се упућује на други:

збегнуц -нєм *зак.* **1.** (*бежаци зисц*) стрчати; **2.** (*о млєку и под.*) прекипети

збеговац -гуєм *нєзак.* трчати доле, стрчавати

вибахтац ше -ам ше *зак., осн. и прен.* искобељати се, ископрцати се; извући се; измигољити се

вибахтовац ше -туєм ше *нєзак. ґу* **вибахтац ше**

При дїєслову **збеговац** нє обробене и значенє **2,** бо ше форма нєзаконченого виду у руским язику ридко хаснує з тим значеньом.

Дїєслово нєзаконченого виду **вибахтовац ше** нє обробене, бо ше сербски еквиваленти *искобељавати се, ископрцавати се, измигољавати се* ридко хасную

Код глагола **збеговац** није обрађено и значење **2**, јер се облик несвршеног вида у русинском ретко употребљава са овим значењем.

Глагол несвршеног вида **вибахтовац ше** није обрађен, јер се српски еквиваленти *искобељавати се, ископрцавати се, измигољавати се* ретко употребљавају.

в) Двовидово дїєслова означую ше зоз скраценьом *зак. и нєзак.*:

в) Двовидски глаголи означавају се скраћеницом *зак. и нєзак.*

телефоновац -нуєм *зак. и нєзак.* телефонирати

4. а) Преходни и нєпреходни значеня дїєсловох ше видзелюю з числами **I, II** итд.:

4. а) Прелазна и непрелазна значења глагола се одвајају бројевима **I, II** итд.:

виганяц -ям *нєдок.* **I** *прех.* **1.** (*гонїц вонка*) истеривати, изгонити, терати; **2.** .... ; **II** *нєпрех.* **1.** (*починац роснуц з кореня або стебла – о младнїкох*) терати, истеривати; избијати; ластати; ...

б) Исти поступок и при дїєсловох хтори можу буц и закончeного и нєзакончeного виду або хтори маю и особово и безособово форми:

б) Исти поступак је и код глагола који могу бити и свршеног и несвршеног вида или који имају и личне и безличне облике:

гуториц -им **I** *нєзак.* говорити; **II** *зак.* рећи, казати

в) Кед преходни и нєпреходни, закончени и нєзакончени дїєслова прави гомоними (розличного походзеня и под.), обрабяю ше як окремни одреднїци означени зоз [1], [2] итд.:

в) Ако су прелазни и непрелазни, свршени и несвршени глаголи прави хомоними (различитог порекла и сл,), обрађују се као посебне одреднице означене са [1], [2] итд.:

сходзиц[1] -им *нєзак. нєпрех* (*випуковац – о рошлїни*) ницати

сходзиц[2] -им *зак. прех.* (*обисц, вшадзи походзиц*) обићи

Дїєслово нєзакончeного виду **сходзиц**[1] походзи од старшей форми *вс-ходзиц*, тє. виведзене є з праславянским префиксом vъz-; дїєслово закончeного виду **сходзиц**[2] виведзене з префиксом **с**-.

Глагол несвршеног вида **сходзиц**[1] **води порекло од старијег облика** *вс-ходзиц*, тј. изведен је са прасловенским префиксом vъz-; глагол свршеног вида **сходзиц**[2] изведен је са префиксом **с**-.

г) Дїєслова **билїц (ше), червенїц (ше), чарнїц (ше)** и под. обробени тиж як гомоними понеже маю розлични першобутни (праславянски) форми:

г) Глаголи **билїц (ше), червенїц (ше), чарнїц (ше)** и сл. обрађени су такође као хомоними пошто имају различите првобитне (прасловенске) облике:

билїц[1] -їм *нєзак. прех.* **1**. кречити; **2.** (*робиц билим*) белити; ....

билїц[2] -лєєм *и* -їм *нєзак. прех.* (*поставац били*) белети
билїц ше[1] -їм ше *нєзак. прех.* (*фарбиц ше з билїдлом*) белити се
билїц ше[2] *нєзак. нєпрех.* -лєєм ше *и* -їм ше (*видавац билосц*) белети се; ...

5. а) Нєповратни и повратни дїєслова обрабяю ше тиж як окремни одреднїци:
5. а) Неповратни и повратни глаголи обрађују се такође као посебне одреднице:

бухац -ам *нєзак.* **I** *прех. експр.* **1.** (*моцно биц по дачим*) млатити; трескати; лупати; бубњати; **2.** тући; **II** *нєпрех.* **1.** (*моцно вибивац оддакаль – о пари, диму*) куљати, сукљати, сукати; избијати

бухац ше -ам ше *нєзак. взаєм. повр.* млатити се

б) Кед нєповратне дїєслово и його повратна пара и у руским и у сербским язику маю исти значеня, повратне словко *ше* одн. *се* звичайно ше кладзе до округлого заградзеня:
б) Ако неповратан глагол и његов повратан пар и у русинском и у српском језику имају иста значења, повратна речца *ше* одн. *се* обично се ставља у округлу заграду:

зогинац (ше) -ам (ше) *нєзак.* **1.** сагињати (се); **2.** савијати (се), сагибати (се)
тє. подрозумює ше же у одреднїци **зогинац (ше)** маме два дїєслова:
тј. подразумева се да у одредници **зогинац (ше)** имамо два глагола:

зогинац -ам *нєзак.* **1.** сагињати; **2.** савијати, сагибати

зогинац ше -ам ше *нєзак.* **1.** сагињати се; **2.** савијати се, сагибати се

в) Кед нєповратна форма єдного дїєслова ма исте значенє як и єй повратна пара, вони ше наводза под єдну одреднїцу:

в) Ако неповратан облик једног глагола има исто значење као и његов повратан пар, они се наводе под једном одредницом:

блукац -ам *и* **блукац ше** -ам ше *нєзак.* лутати, скитати (се); тумарати; луњати; потуцати се

г) Кед обробене руске нєповратне дїєслово, його повратна пара у даєдних случайох ше нє обрабя (кед ше сербски еквиваленти ридко хасную и под.); повратне дїєслово ше упут'ює на його нєповратну пару:

г) Ако је обрађен русински неповратан глагол, његов повратан пар се у неким случајевима не обрађује (ако се српски еквивалент ретко употребљава и сл.); повратан глагол се упућује на његов неповратан пар:

бухциц -им *нєзак. експр.* **1.** (*моцно биц по дачим*) млатити; трескати; јако лупати; **2.** (*моцно биц дакого*) млатити, лемати, деветати, макљати, месити

бухциц ше -им ше *повр. ґу* **бухциц**

6. а) Надпомнуца о рекциї дїєсловох даваю ше (у заградзеню) кед ше руске дїєслово и його сербски еквивалент розликую по рекциї або кед треба окреме указац на рекцию руского дїєслова. Кед важа за шицки значеня дїєслова, надпомнуца о рекциї ше даваю такой за форму презента:

6. а) Напомене о рекцији глагола дају се (у загради) ако се русински глагол и његов српски еквивалент разликују по рекцији или ако треба посебно указати на рекцију русинског глагола. Ако важе за сва значења глагола, напомене о рекцији се дају иза облика презента:

цешиц ше -им ше (*у даким/дачим* и *з даким/дачим*) *нєзак.* поносити се киме/чиме (*киме/чиме*)

б) У других случайох ше надпомнуца о рекциї даваю опрез сербского еквивалента:

б) У осталим случајевима се напомене о рекцији дају испред српског еквивалента:

мерковац -куєм *нєзак.* **1**. пазити; **2.** (*на дакого/дацо*) чувати, пазити (*кога/што, на кога/што*); **3.** (*за даким – таємно провадзиц*) пратити, пазити (*кога/што*)

в) Рекцийски надпомнуца у прикладох и фразеолоґийних виразох пишу ше зоз стандардом як и главне слово и нє кладу ше до заградзеня:

в) Рекцијске напомене у примерима и фразеолошким изразима пишу се стандардом као и главна реч и не стављају се у заграду:

бешедовац дакому од шерца говорити коме од срца

Нєпременлїви слова Непроменљиве речи

1. Нєпременлїви слова ше означую зоз скраценями: *присл., прим., слов., злуч., викр.*; за викричнїками (*шиц, гиш*) нє кладзе ше викричнїк (!).

1. Непроменљиве речи се означавају скраћењима: *присл., прим., слов., злуч., викр.*; иза усклика (*шиц, гиш*) не ставља се знак усклика (!).

2. Присловнїки виведзени з применовнїкох *по, на* и присловнїкох або меновнїкох, кед ше главне слово нє хаснує як присловнїк одн. меновнїк, наводза ше як окремни одреднїци, гоч ше пишу окреме:

2. Прилози изведени од предлога *по*, *на* и прилога или именица, ако се главна реч не употребљава као прилог или именица, наводе се као посебне одреднице, мада се пишу посебно:

по пански *присл.* господски

на било *присл.* бело (*обојити*)

на лєжаци *присл.* лежећи, лежећке

Фразеолоґия Фразеологија

1. Вирази (терминолоґийни, устаємнєни и фразеолоґийни) наводза ше на концу, по азбучним шоре: терминолоґийни и устаємнєни вирази за знаком ◊, а фразеолоґийни вирази за знаком ¤. У рамикох єдного фразеолоґийного виразу, з винїмком смуги (–), нє хасную ше нїяки интерпункцийни знаки.

1. Изрази (терминолошки, устаљени и фразеолошки) наводе се на крају, по азбучном реду: терминолошки и устаљени изрази после знака ◊, а фразеолошки изрази после знака ¤. У границама једног фразеолошког израза, са изузетком црте (–), не употребљавају се никакви знаци интерпункције.

2. Вариянти виразох, кед по азбуки шлїдза єдна за другу, так ше и наводза:

2. Варијанте израза, ако по азбуци следе једна иза друге, тако се и наводе:

од [вик-]вика, од вики виков одискона, од искона света.

3. Розлични значеня виразох, як и значеня одреднїцох, наводза ше под **1, 2.** итд.:

3. Различита значења израза, као и значења одредница, наводе се под **1, 2.** итд.:

то глава нє за два ноги [алє за штири] 1. (*то мудри чловек*) то је паметна глава; **2.** *ирон.* (*дакус є глупи*) има главу за четири ноге

Еквиваленти Еквиваленти

1. Розлични значеня еквивалентох ше наводза под **1, 2, 3.** итд., синонимски ше оддзелюю зоз точку запяту, а подполни синоними зоз запяту:

1. Различита значења еквиваленaта наводе се под **1, 2, 3.** итд., синонимска се одвајају тачком и зарезом, а потпуни синоними зарезом:

зрезац -ежем *док.* (*моцно вдериц*) распалити**,** одаламити

придац -ам *док.* **1.** предати**; 2.** (*приявиц виновнїка власцом*) пријавити**;** потказати

Синонимски значеня дакеди ше наводза и под **а)** и **б)** (найчастейше у гранїцох значеня **1, 2, 3.** итд.)

Синонимска значења некад се наводе и под **а)** и **б)** (најчешће у границама значења **1, 2, 3.** итд.)

аж I *присл.* **1. а)** чак; ...; **б)** чак, штавише, дапаче; ...; **в)** тек; ...

2. а) Кед руска одреднїца ма вецей значеня, а за шицки значеня ше хаснує исти сербски еквивалент, опрез сербского еквивалента хаснує ше скраценє *з розл. знач.* (= з розличнима значенями):

2. а) Ако русинска одредница има више значења, а за сва значења се употребљава исти српски еквивалент, испред еквивалента се употребљава скраћеница *з розл. знач.* (= са различитим значењима):

високи -а -е **1.** *з розл. знач.* висок; **чловек високого росту** човек високог раста; **високи цени** високе цене; **високе напруженє** *ел.* висок напон; **2.** (*оципелох*) дубок; **високиципели** дубоке ципеле

б) Кед за основне и пренєшене значенє рускей одреднїци сербски еквивалент исти, даваю ше скраценя *осн. и пренʼ., зоол. и прен.* и др.:

б) Ако је за основно и пренесено значење русинске одреднице српски еквивалент исти, дају се скраћенице *осн. и прен., зоол. и прен.* и др.:

жабурина *ж. осн. и прен.* жабокречина

3. а) Же би значенє одреднїци и еквивалента було яснєйше, часто ше у заградзеню опрез еквивалента дава кратке толкованє по руски або ше наводзи руски синоним:

3. а) Да би значење одреднице и еквивалнта било јасније, често се у загради испред еквивалента даје кратко објашњење на русинском језику или се наводи русински синоним:

ґравчац -чим *нєзак.* **I 1.** (*о дробизґу, птицох*) грајати ... **II** *безос.* (*у жалудку*) крчати, кукљати

бухнуц -нєм *зак.* **I** *прех. експр.* **1.** (*моцно вдериц*) млатнути, треснути ... ; (*з палїцу и под.*) одрапити; ошајдарити; **2.** ... **б)** (*гоч цо повесц*) бубнути, лупити; ....

б) Кед ше за два значеня одреднїци хаснує исти сербски еквивалент, вони ше наводза под *1.* и под *2.* у заградзеню опрез еквивалента:

б) Ако се за два значења одреднице употребљава исти српски еквивалент, они се наводе под *1.* и под *2.* у загради испред еквивалента:

важиц -им ... **2.** (*1. буц на моци, вредзиц*; *2. буц тримани*) важити; **тот закон вецей нє важи** овај закон више не важи; **вон важи за доброго роботнїка** он важи за доброг радника

4. а) За дїєсловни меновнїки наводза ше лєм фреквентни значеня, а за други значеня ше наводзи (после скраценя *дїєсл. мен.*) од хторого дїєслова меновнїк виведзени:

4. За глаголске именице наводе се само фреквентна значења, а за остала значења се наводи (после скраћенице *дїєсл. мен.*) од којег глагола је именица изведена:

ходзенє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **ходзиц; 2.** ходање

б) Исте важи и за други меновнїки:

б) Ист важи и за остале именице:

андьочка *ж. дем. и гипок.* **1.** снајчица, снахица; **2.** *од* **андя (2–4)**

За розлични значеня одреднїци **андя** у словнїку дати еквиваленти *шуракиња, стрина, ујна, јетрва, заова* и др., та би за одреднїцу **андьочка** требало вивесц и деминутиви од шицких тих меновнїкох.

За различита значења одреднице **андя** у речнику су дати еквиваленти *шуракиња, стрина, ујна, јетрва, заова* и др., те би за одредницу **андьочка** требало извести и деминутиве од свих ових именица.

5. а) Кед за даєдну руску одреднїцу сербски язик нє ма одвитуюци еквивалент (кед ше напр. слово одноши на руски народни обичаї, културну прешлосц и под.), таке слово ше наводзи у транслитерациї як еквивалент (у наводнїкох), а у заградзеню ше дава його толкованє по сербски.

5. а) Ако за неку русинску одредницу српски језик нема одговарајући еквивалент (ако се нпр. реч односи на русинске народне обичаје, културну прошлост и сл.), таква реч се наводи у транслитерацији као еквивалент (у наводницима), а у загради се даје њено тумачење на српском.

бобальки *ж. мн.* (*єд.* бобалька) "бобаљки" (*русинско национално божићно јело: округлице с маком*)

б) За даєдни таки руски слова дава ше лєм толкованє на сербским язику (описни преклад):

б) За неке такве русинске речи даје се само објашњење на српском језику (описни превод):

чепиц -им *нєзак.*: ~ **млоду** *фолкл.* преоблачити младу пред крај свадбе из венчанице у хаљину и "чепец" (повезачу)

6. а) Кед сербски еквивалент за читача може буц нєдосц ясни (кед є нє єднозначни), у заградзеню за нїм дава ше додатне толкованє по сербски:

6. Ако српски еквивалент за читаоца може бити недовољно јасан (ако није једнозначан), у загради иза њега даје се додатно објашњење на српском

бегац -ам *частот.* трчати (*свуда, у више праваца*)
бент *х. коц.* насип (*дуж канала, реке*)

б) За еквивалентами ше по потреби у заградзеню даваю и други форми сербского слова:

б) Иза еквивалената се по потреби у загради дају и други облици српске речи:

бакар -ару *и* -кру/-кра *х.* бакар (*ген.* -кра)

7. а) Кед руска одреднїца або вираз нє ма одвитуюци сербски еквивалент, толкує ше през приклад (опрез прикладох ше по потреби даваю надпомнуца):

7. а) Ако русинска одредница или израз нема одговарајући српски еквивалент, она се тумачи кроз пример (испред примера се по потреби дају напомене):

височава *ж. експр.* (*дацо барз високе*): **коровче у загради така ~ !** коров у башти је тако висок!
видно *присл. у функц. пред.* **1.** ... **б)** (*розвиднянє, дзень*): **ище лєм пейц годзин, а уж ~** тек је пет сати, а већ је дан (а већ је свануло); **вонка ище ~** напољу се још бели дан; ...

б) При даєдних одреднїцох або їх значеньох дава ше надпомнуце як ше вони прекладаю на сербски:

б) За неке одреднице или њихова значења даје се напомена како се оне преводе на српски:

ґу *прим. з дат.* **I 1.** уз, за, *або ше преклада з дативом без применовнїка*; ... .; **приложел ложку ґу устом** принео је кашику устима; ... ... **II** *у функциї обєкта* **2.** *з дїєсловами*

бешедованя преклада ше з дативом без применовнїка, ридше з другима конструкциями: **крашнє ше ґу мнє озвал** лепо ми је рекао, лепо је са мном проговорио

8. При назвох рошлїнох и животиньох (окрем общепознатих) за сербским еквивалентом у заградзеню ше кладзе латинска назва:

8. Уз називе биљака и животиња (осим општепознатих) иза српског еквивалента у загради се даје латински назив:

шулькар *х. зоол.* бауљар (Zabrus)

9. а) Даєдни вирази и фразеолоґизми, кед нє маю єднозначни еквивалент, як и други одреднїци у таких случайох, толкую ше през приклади:

9. а) Неки изрази и фразеологизми, ако немају једнозначан еквивалент, као и друге одреднице у таквим случајевима, тумаче се кроз примере:

звада *ж.* ... ; ◊ **до звади** (*почац ше вадзиц*): **накадзи му дацо нєправо, такой до звади** чим му нешто није по вољи, одмах почиње да се свађа

видум *х.*: ¤ **од видуму [швета]** (*барз красни, мудри, вредни и под.*; *барз крашнє, мудро, вредно и под.*): **жена од видуму** веома лепа, паметна, вредна *и сл.* жена; **направел хижу од видуму [швета]** направио је измишљену кућу ...

б) Даєдни фразеолоґизми, кед нє иснує еквивалент, даваю ше описно:
б) Неки фразеологизми, ако не постоји еквивалент, дају се описно:

вашар *х.* ... **бул (була) би на каждим вашаре** лош коњ, крава и др. којег више нико не би хтео да купи

в) Кед сербски фразеолоґийни вираз нє подполни еквивалент рускому виразу, медзи нїма ше кладзе знак за приблїжну вредносц (≅):

в) Ако српски фразеологизам није потпун еквивалент русинском изразу, између њих се ставља знак за приближну вредност (≅):

ашов и мотика их нє розрубе (*нєрозлучна су пара*) ≅ они су једна душа једно тело

Знаки Знаци

1. О тилди оп. **II, 3.**

1. О тилди в. **II, 3.**

2. Зукоса смужка (/) хаснує ше, окрем при двояких формох меновнїкох, прикметнїкох и заменовнїкох, и у тих случайох:

2. Коса црта (/) се употребљава, осим код двојаких облика именица, придева и заменица, и у овим случајевима:

а) у виразох медзи дїєсловами законченого и нєзаконченого виду:

а) У изразима између глагола свршеног и несвршеног вида:

положиц/класц акцент на дацо ставити/стављати акценат на нешто

б) при надпомнуцох о рекциї:

б) код напомена о рекцији:

дакого/дачого, *кога/чега*

3. До округлого заградзеня (...), окрем надпомнуцох и толкованьох, кладу ше:

3. У округлу заграду (...), поред напомена и објашњења, стављају се:

а) синоними и вариянти:

а) синоними и варијанте:

бабин -а -о: .... ¤ **нагнївал ше (нагнївани, нахмурел ше) як ~ пес** (*барз ше нагнївал, набурел*) сав се нарогушио, навукао (спустио) му се облак на чело

аста *нєпрем.*: ¤ **~ ци (му** *и под.*) **ище** богара ти (му *и сл.*) твога (његовог *и сл.*)

б) глас або морфема по хторей ше синоними розликую:

б) глас или морфема по којој се синоними разликују:

алпиниз(е)м -зму/-зма *х. спорт.* планинарство:

в) толкованя хтори часц одреднїци одн. еквивалента (та су нє написани з курзивом):

в) објашњења која су део одреднице одн. еквивалента (те нису написана курзивом):

аж I *присл.* ... ; ¤ **аж и на то** (**нєдобри, спрични** *и под.*) *експр.* веома, јако, преко мере, дозлабога, страшно (неваљао, свадљив *и сл.*); ...

4. До угластого заградзеня **[...]** кладу ше випущуюци (факултативни) часци словох и виразох:

4. У угласту заграду **[...]** стављају се испустиви (факултативни) делови речи и израза:

акция *ж.* **1.** (*дїя*) акција; **чловек [од] акциї** човек од акције; ....

ту I *присл.* ... ; ¤ ~ **сом ци [ни]** ето ти сад; ...

5. а) Три точки без розмаку после текста хасную ше по нєзакончених виреченьох**:**

5. а) Три тачке без размака после текста употребљавају се после незавршених реченица:

воно нє же нє так, алє... оно није да није тако, али...

б) Три або вецей точки з розмаком од текста кладу ше на месце вихабених часцох виреченя:

б) Три или више тачака са размаком од текста стављају се на месту изостављених делова реченице

докля ... **дотля**... док ... дотле...

Ту ше подрозумює напр. виреченє: **докля** *ти будзеш мнє помагац***, дотля** *и я будзем тебе*, та место вихабеней часци *ти будзеш мнє помагац* похасновани три точки з розмаком.

Овде се подразумева напр. реченица: **докле** *ти мени будеш помагао***, дотле** *ћу и ја теби*, те су уместо изостављеног дела *ти мени будеш помагао* употребљене три тачке с размаком.

Руска азбука – Русинска азбука

Русини се служе украјинском азбуком. Предложио ју је на употребу први русински писац Хаврijил Костељник у својој "Граматици бачко-русинског језика" **(Ґраматика бачваньско-рускей бешеди,** Ср. Карловци, 1923). Из украјинске азбуке Х. Костељник није узео једино знак **і**, уместо којег је предложио знак **и**.

А а

Б б

В в

Г г (грлено)

Ґ ґ (= срп. **г)**

Д д

Е е

Є є (= 1. јe; 2. 'e)

Ж ж

З з

И и

Ї ї (= 1. јu; 2. 'и)

Й й (= j)

К к

Л л

М м

Н н

О о

П п

Р р

С с

Т т

У у

Ф ф

Х х

Ц ц

Ч ч

Ш ш

Щ щ (= шч)

Ю ю (= 1. jу; 2. 'у)

Я я (= 1. jа; 2. 'а)

Ь ь (меки знак)

Некад се употребљава и знак ' (апостроф) за раздвајање неумекшаних **д, т** испред **я, є, ї, ю (Т'єнтиште, ин'єкция)** и раздвајање **д** и **ж, д** и **з (од'жубротац** "одмрмљати").

Разлика у писању русинских и српских слова:

рсн. *п, т; Б, Д, Н*

срп. *п, т; Б, Д, Н*

Гласови **§, џ, д'**, **т', л'**, **н'** означавају се са два знака: **дз, дж, дь, ть, ль, нь.** Ако се гласови **д', т', л', н'** изговарају испред **а, е, и, у,** пише се: **дя, дє, дї, дю, тя, тє, тї, тю, ля, лє, лї, лю, ня, нє, нї, ню.** Са меким знаком **(ь)** гласови **д', т', л', н'** пишу се на крају речи, слога и испред **о.**

НАЙВАЖНЄЙША ЛИТЕРАТУРА – НАЈВАЖНИЈА ЛИТЕРАТУРА

I
Руски язик – Русински језик

Микола М. Кочиш, *Линґвистични роботи*. Руске слово, Нови Сад, 1978.

Дюра Латяк, *Толкови словнїк словох и їх значеньох пожичених з мадярского язика або прейґ нього*. Studia Ukrainica et Rusinica Nyíregyháziensia 5, Наукові дослідження в галузі української та русинської філології. Szerkesztette Udvari István, 111–164. Bessenyei György Tanárképző Főiskola, Nyíregyháza, 1997.

Гелена Медєши, Павлина Сабадош, *Минимални словнїк руского языка* (*руско-сербскогорватски*). Нови Сад: Завод за видаванє учебнїкох, 1989.
Гавриїл Г. Надь, *Прилоги до историї руского языка.* Руске слово, Нови Сад, 1988.
Юлиян Рамач, *Лексика руского языка***.** Филозофски факултет, Нови Сад, 1983.
Юлиян Рамач, *Нови слова восточнославянского и заходнославянского походзеня у творох Гавриїла Костельника.* Шветлосц ч. 3/1986, 425–435.
Янко Д. Рац, *Словнїк биолоґийних терминох и виразох сербскогорватско-руски*. Творчосц. ч. 5, 65–104. Дружтво за руски язик и литературу, Нови Сад, 1979.
Сербско-руски словнїк, I–II. Главни редактор др Юлиян Рамач, редакторе мр Михайло Фейса и мр Гелена Медєши. **I** том: Катедра за руски язик и литературу и Дружтво за руски язик и литературу, Нови Сад, 1995; **II** том: Завод за уxбенике и наставна средства etc., Београд, 1997.
Словнїк медицинскей терминолоґиї сербско-латинско-руски. Друштво за руски язик, литературу и културу, Нови Сад, 2006.
Studia Ruthenica, ч. 5 (18), 1997. Дружтво за руски язик и литературу, Нови Сад, 1997 (дипломска робота Даниєли Колєсар *Народне лїченє* (156–194).
Studia Ruthenica, ч. 6 (19), 1998. Дружтво за руски язик и литературу, Нови Сад, 1998 (Дипломски роботи студентох Катедри за руски язик и литературу: Люпка Варґа, *Руске народне облєчиво* (204–249. б.); Мария Горняк-Кухар, *Церковна терминолоґия у руским язику* (250–278. б.); Ксения Дудаш, *Женски роботи* (138–169 б.); Олена Папуґа, *Руске обисце* (109–137); Ясмина Преґун, Назви рошлїнох у руским язику (279–292. б.); Блаженка Хома, Готовенє и назви єдлох у Руским Керестуре (170–203. б.).
Оксана Тимко, *Ботанічна і зоологічна номенклатура бачванських руснаків.* Ужгородський державний університет, Ужгород, 1998.

Литература у рукописох Литература у рукописима

Материял за *Словнїк руского народного языка* на Одсеку за руски язик и литературу, Филозофски факултет Нови Сад.
Наташа Фа, *Колєсарске ремесло*. Терминолоґия. Дипломска робота одбранєна 1994. на Катедри за руски язик и литературу.

II

Сербски и горватски язик – Српски и хрватски језик

Жарко Бошњаковић, *Пастирска терминологија Срема*. Филозофски факултет, Нови Сад, 1985.
Гордана Вуковић, Жарко Бошњаковић, Љиљана Недељков, *Војвођанска коларска терминологија*. Филозофски факултет, Нови Сад, 1984.
Гордана Вуковић, *Терминологија куће и покућства у Војводини*. Филозофски факултет, Нови Сад, 1988.
Гордана Драгин, *Ратарска и повртарска терминологија Шајкашке*. Српски дијалекатски зборник, књ. XXXVII, 1991, 621–708. стр., Филозофски факултет, Нови Сад, 1991.
Речник српскохрватскога књижевног језика, књ. 1–6. Матица српска – Матица хрватска, Нови Сад – Загреб, 1967–1976.
Речник српскохрватског књижевног и народног језика. Књ. 1–17. САН, Институт за српскохрватски језик, Београд, 1959–2006.
Josip Matešić, *Frazeološki rje*

nik hrvatskoga ili srpskog jezika. Školska knjiga, Zagreb, 1982.
Драгутин Симоновић, *Ботанички речник*. Имена биљака. Научно дело, Београд, 1959.
Српско-русински речник, в. *Сербско-руски словнїк* под **I**.
Frazeološki re
nik srpskohrvatskog jezika. Redakcija za srpskohrvatski: dr Jovan Kašić i mr Vladislava Petrović; za rusinski: mr Julijan Ramač. Filozofski fakultet – Zavod za izdavanje udžbenika, Novi Sad, 1987.
Ivan Šugar, *Hrvatski biljni imenoslov*. Matica Hrvatska, Zagreb, 2008.
Иван Шипка, Милан Клајн, *Велики речник страних речи и израза.* Прометеј, Нови Сад, 2008.

ТЕХНИЧКЕ СКРАЋЕНИЦЕ – На русинском језику

ТЕХНЇЧНИ СКРАЦЕНЯ– На руским язику

авий. авияция
аґр. аґрономия
адм. администрация
ак. акузатив
анат. анатомия
ант. антични (*антички*)
антроп. антропологѓия
арґо арґо вираз (*шатровачки*)
арх. архаїзем
археол. археолоґия
архит. архитектура
астр. астрономия
ауґм. ауґментатив
банк. банкарство
безос. безособни (*безличан*)
беш. бешедни язик (*разговорни језик*)
библ. библийни (*библијски*)
биол. биолоґия
бот. ботанїка
буд. будовательство (*грађевинарство*)
варв. варваризем
векш. з векшей часци (в*ећином*)
вет. ветерина
взаєм. повр. взаємно-повратни (*узајамно-повратни*)
видр. видрижнююци (*подругљив*)
викр. викричнїк (у*звик*)
воєн. воєни (во*јни*)
вок. вокатив
вулґ. вулґарни
гандр. гандруюци (п*огрдан*)
гип. гипокористик
горт. гортикултура (*хортикултура*)
ґен. ґенитив
ґеоґр. ґеоґрафия
ґеод. ґеодезия
ґеол. ґеолоґия
ґеом. ґеометрия
ґрам. ґраматика
ґраф. ґрафика
дат. датив
дв. двоїна (д*војина*)
дем. деминутив
дзец. дзецински (д*ечји*)
дипл. дипломатия
диял. диялектизем
дїєприкм. дїєприкметнїк (*глаголски* п*ридев)*
дїєсл. мен. дїєсловни меновнїк (*глаголска именица*)
др. друге (д*руго*)
древ. древооброБни (*дрвопрерађивачки*)
друк. друкарство (*штампарство*)
дюрдь. дюрдьовски вираз (и*зраз из места \урђева*)
евф. евфемизем (е*уфемизам*)
ек. екавски
екон. економия
експр. експресивни
ел. електротехнїка
енкл. енклитика
ест. естетика
етим. етимолоґия
етн. етнолоґия

єд. єднина (*једнина*)
ж. женски род
жель. железнїца (*железница*)
заград. заградкарство (*повртарство*)
зак. закончене дїєслово (*свршени глагол*)
зам. заменовнїк (*заменица*)
заст. застарени вираз (*застарео израз*)
зб. збирна форма (*збирни облик*)
звич. звичайно (*обично*)
злуч. злучнїк (*везник*)
знач. значенє
зоол. зоолоґия
з розл. знач. з розличнима значенями (*са разним значењима*)
иєк. иєкавски
имп. императив
импф. имперфект
инд. индустрия
инстр. инструментал
инф. инфинитив
информ. информатика
ир. иронїчни
ист. история
итд. и так далєй
канц. канцеларийни
карт. картошски (*карташки*)
кат. католїцки
20
кер. керамика
книжк. книжководительство (*књиговодство*)
козм. козметика
комп. компаратив
коц. коцурски вираз (*израз из места Куцуре*)
кул. кулинарство
кух. кухарски (*куварски*)
ладь. ладярство (*бродарство*)
лєс. лєсарство (*шумарство*)
линґв. линґвистика
_*лит.* литература (*књижевност*)
лов. ловарски (*ловачки*)
лоґ. лоґика
локал. локални
маль. малярство (*сликарство*)
мат. математика
маш. машинство
мед. медицина
мен. меновнїк (*именица*)
мет. метеоролоґия
метал. металообробни (*металопрерађивачки*)
метр. метрика
мех. механїка
мин. минералоґия
мит. митолоґия
мн. множина
модал. модални вираз (*модални израз*)
муз. музика
напр. наприклад (*на пример*)
нар. народски
нар. поез. народна поезия
наук. наукови (*научни*)
неол. неолоґизем
нєзак. нєзакончене дїєслово (*несвршени глагол*)
нєзв. нєзвичайни (*необичан*)
нєзлюд. нєзлюдни (*неуљудан*)
нєлит. нєлитературни (*некњижевни*)
нєодр. нєодредзени вид (*неодређени вид*)
нєподп. нєподполне дїєслово (*непотпун глагол*)
нєпрем. нєпременлїве слово (*непромењива реч*)
нєпрех. нєпреходне дїєслово (*непрелазан глагол*)
нов. новинарство
ном. номинатив
нумизм. нумизматика
одн. односно
одр. одредзени вид (*одређени вид*)
одрек. одрекаюца форма (*одричан облик*)
ономат. ономатопея
оп. опать (*види*)
ос. особа (*лице*)
осн. основне значенє слова (*основно значење речи*)
пал. палеонтолоґия
пед. педаґоґия

пей. пейоративни
плеон. плеоназем
повр. повратне дїєслово
(*повратан глагол*)
под. подобне (*слично*)
поез. поезия
поет. поетични (*135еснички*)
пож. поживови (*прехрамбени*)
покр. покраїнски
пол. политика
польопр. польопривреда
пом. поморство
пор. поровнай (*упореди*)
пос. посесивни
пошт. поштански
прав. правопис
правн. правни термин
правосл. православни
празн. празновирє (*сујеверје*)
пред. предикат
през. презент
презр. презриви вираз
прех. преходне дїєслово
(*прелазан глагол*)
прикм. прикметнїк (*придев*)
прим. применовнїк (*предлог*)
присл. присловнїк (*прилог*)
прислов. присловка (*пословица*)
проц. процивне значенє
(*супротно значење*)
псих. психолоґия
пчол. пчоларство (*пчеларство*)
р. рок (*година*)
ремес. ремеселнїцтво (*занатство*)
рет. реторика
риб. рибарство
рид. ридко (*ретко*)
рлґ. релиґия
21
руд. рударство
рус. руски (*русински*)
с. стреднї род (*средњи род*)
свят. святочни (*свечани*)
син. синоним
скулпт. скулпторски (*вајарски*)
слов. словко (*речца, партикула*)
соц. социолоґия
спец. специялни
спорт. спортски
срим. сримски вираз
(*сремски израз*)
стен. стеноґрафия
стил. стилистика
суп. суперлатив
супл. суплетивна форма
тарґ. тарґовина (*трговина*)
театр. театрални (*позоришни*)
теол. теолоґия
техн. технїка
технол. технолоґия
т. є. то єст (*то јест*)
ткац. ткацки (*ткачки*)
тран. транспорт (*саобраћај*)
ум. уметносц (*уметност*)
фам. фамилиярни
фарм. фармация
фиґ. фиґуративне (пренєшене) значенє
физ. физика
физиол. физиолоґия
физк. физкултура
фил. филозофия
филм. филмски
филол. филолоґия
фин. финансиї
фолкл. фолклор
фон. фонетика
фот. фотоґрафия
фраз. фразеолоґия
франт. франтовлїви (*шаљив*)
х. хлопски род (*мушки род*)
хем. хемия
христ. християнски (*хришћански*)
церкв. церковни (*црквени*)
цукр. цукрарски
(*посластичарски*)
част. частотне дїєслово
(*учестали глагол*)
шах. шаховски
шк. школски
школяр. школярски (*ученички*)

На српском језику – На сербским язику

обич. обично
одн. односно
рсн. русински
сл. слично
супр. супротно

А

а[1] *злуч.* **1.** *составни експр.* и, те; **дзеци шедза гладни, а плачу** деца седе гладна и плачу; **2.** *процивни* а; **ти франтуєш, а я нє знам цо зоз собу** ти се шалиш, а ја не знам шта ћу са собом; ◊ **а нє то** а камоли

а[2] *слов.* а; **а ти ту!?** а ти си овде!?

а[3] *викр.* **1.** а; **а, укажем я тебе!** а, показаћу ја теби!; **2.** *звич.* а-а (*розцагнуте*) ух, а-а; **а-а, алє бул нагнївани!** ух, што је био љут! ¤ **нє (ви)повесц анї "а"** ни уста не отворити

абажур *х.* абажур

абдикация *ж.* абдикација

абдиковац -куєм *зак.* *и* *нєзак.* абдицирати

абдомен *х.* *анат.* абдомен

абецеда *ж.* абецеда

абецедер *х.* абецедар

абецедни -а -е *и* **абецедов(и)** -а -о/-е абецедан

абзац *х.* абзац

Абисинєц -нца *х.* Абисинац

абисински -а -е абисински

абитуриєнт *х.* абитуријент

аблатив *х.* *ґрам.* аблатив

аблаут *х.* *ґрам.* аблаут

абнормални -а -е абнормалан

або *злуч.* *роздзельни* или; ~ **будз цихо** ~ **идз вонка** или ћути или иди напоље; ¤ **або-або** или-или

аболиция *ж.* аболиција

аболировац -руєм *и* **аболовац** -луєм *зак.* *и* *нєзак.* аболирати

А-бомба *ж.* А-бомба

абонент *х.* абонент

абонос *х.* *бот.* абонос

Абориджин *х.* Аборицин

абортив *х.* *мед.* абортив

абортовац -туєм *зак.* *и* *нєзак.* абортирати

абортус *х.* абортус

абракадабра *ж.* (*маґийски слова*) абракадабра

абревиятура *ж.* абревијатура

абрин *и* **абринь** *х.* *заст.* **1.** људескара; **2.** див, горостас

абсолвент *х.* апсолвент

абсолвентски -а -е апсолвентски; ~ **термин** апсолвентски рок

абсолвовац -вуєм *зак.* *и* *нєзак.* апсолвирати

абсолутиз(е)м -зму/-зма *х.* апсолутизам

абсолутистични -а -е апсолутистички

абсолутни -а -е апсолутан

абсорбовац -буєм *зак.* *и* *нєзак.* апсорбовати, апсорбирати

абсорбция *ж.* апсорпција

абстинент *х.* апстинент

абстиновац -нуєм *нєзак.* апстинирати

абстраговац -гуєм *зак.* *и* *нєзак.* апстраховати, апстрахирати

абстрактни -а -е **1.** апстрактан; **2.** *лоґ.* мисаон, мислени

абстракция *ж.* апстракција

абсурд *х.* апсурд

абсурдни -а -е апсурдан

абсцес *х.* *мед.* апсцес

ав *викр.* *за виражованє нєсподзиваня, чудованя, гнїву и под.* аи, ау, ао, ух; **ав, яка красна жена** ао, дивне ли жене

аван *х.* аван

аванґарда *ж.* авангарда

аванґардни -а -е авангардан

аванзовац -зуєм *зак.* *и* *нєзак.* аванзовати, аванзирати

аванс *х.* аванс

авансовац -суєм *зак.* *и* *нєзак.* авансирати

авантура *ж.* авантура

авантурист -та *и* **авантуриста** -ти *х.* авантурист(а)

авантуристични -а -е авантуристички

авантурка *ж.* *дем.* авантурица

Аваре *х.* *мн.* (*єд.* Авар) *ист.*

авашисти -а -е ужегнут, ужежен, прелав

авґó *и* **áв-ґó** *викр. за виражованє чудованя, нєсподзиваня* ау, ао, охо; **~ , тельо вельо заробел?** ау, толико пуно је зарадио?

авґуст *х.* август, *горв.* коловоз

авґустинєц -нца *х. церкв.* августинац

авґустов -а -о *и* **авґустовски** -а -е августовски

авдес(т) *х. рел.* авдес(т)

авения *ж.* авенија

аверзия *ж.* аверзија

авзлаґ *и* **авзлоґ** *х.* излоґ

авион *х.* авион

авионски -а -е авионски

авитаминоза *ж.* авитаминоза

авиятичар *х.* авијатичар

авияция *ж.* авијација

авра *и* **авреола** *ж.* ореол, аурeола

авспух *х.* ауспух

Австралиєц -йца *х. оп.* **Австалиянєц**

австралийски -а -е аустралијски, аустралски

Австралиянєц -нца *х.* Аустралијанац

Австриєц -йца *х. оп.* **Австриянєц**

австрийски -а -е аустријски

Австриянєц -нца *х.* Аустријанац

Австро-Угорска *ж. ист.* Аустро-Угарска

австроугорски -а -е аустроугарски

авсуж *х. ист.* одборник

автентични -а -е аутентичан

авто *х.* кола, ауто, аутомобил; **пришол на авту** дошао је колима; **вон гонї ~** он вози кола

автобиоґрафия *ж.* аутобиографија

автобус *х.* аутобус; **вон путує на автобусу** он путује аутобусом

автобусар *х. заст.* возач аутобуса

автобуски *и* **автобусни** -а -е аутобуски; ~ **станїца** аутобуска станица, *горв.* аутобусни колодвор; **~ порядок воженя** аутобуски ред вожње

авто-ґаража *х.* ауто-гаража

автоґени -а -е аутоген

автоґол *х. спорт.* аутогол

автоґрам *х.* аутограм

автоґраф *х.* аутограф

автодрага *ж.* аутопут

авто-камп *х.* ауто-камп

авто-карта *ж.* ауто-карта

автокломфер *х.* аутолимар

авто-колона *ж.* ауто-колона

автократ -та *и* **автократа** -ти *х.* аутократ(а)

автократия *ж.* аутократија

автокритика *ж.* аутокритика

автолаковач *х.* аутолакирер

авто-мапа *ж. оп.* **авто-карта**

автомат *х. з розл. знач.* аутомат

автоматизация *ж.* аутоматизација

автоматизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* аутоматизовати (се), аутоматизирати (се)

автоматичар *х. воєн.* аутоматичар

автоматични *и* **автоматски** -а -е аутоматски

автомеханїчар *х.* аутомеханичар

автомобил *х.* аутомобил

автомобилиз(е)м -зму/-зма *х.* аутомобилизам

автомобилски -а -е аутомобилски; **~ обток** аутомобилски промет

авто-мото: ~ союз ауто-мото савез

автономаш *х.* аутономаш

автономия *ж.* аутономија

автономни -а -е аутономан

авто-обегованє *с.* ауто-трка

авто-обток *х.* ауто-промет

автопортрет *х.* аутопортрет

авто-превознїк *х.* ауто-превозник

автопсия *ж.* аутопсија

автор *х.* аутор

авторизовац -зуєм *зак. и нєзак.* ауторизовати, ауторизирати

авторитативни -а -е ауторитативан

авторитет *х.* ауторитет

авторитетни -а -е ауторитетан

авторски -а -е ауторски

авто-стоп *х.* ауто-стоп; **путую з авто-стопом** путују ауто-стопом

авто-стопер *х.* ауто-стопер

авто-страда *ж.* ауто-страда

автосуґестия *ж.* аутосугестија

авто-такси -ия *х.* ауто-такси

автотранспорт *х.* аутотранспорт

автохтони -а -е аутохтон

авточко *х.* (*дзецинске бависко*) аутомобилчић, аутомобил

авточок -чка *х. дем.* аутомобилчић

ага́¹ *викр. з окреме наглашеним або розцагнутим* á, *при нєобчекованим здогаднуцу, ришеню и под.* а, а-а, аха; **а-га́, тераз сом ше здогаднул** а-а, сад сам се сетио; **~ , ту ши тераз?!** аха, ту сам те чеко!

ага́² *слов. за потвердзованє* аха; **"придзеш з нами?" "ага́"** "хоћеш ли доћи с нама?" "аха"

а́га³ *викр., з розцагнутим* á, *за виражованє нєвереня, нєдовирия, подценьованя и под.* нема (неће бити) од тога ништа; ма немој, е јес(т); мало сутра; **~ , нє верим ци** ма немој, не верујем ти

агей (*мн.* **агейце**) *слов. з хторим глєдаме дачию согласносц, приставанє* је л` да?, је л' те?; је л' тако?; **агей же ми поможеш** је л' да ћеш ми помоћи?; **агейце же придзеце** је л` да ћете доћи?; **робиц ше муши, агей (агейце)** радити се мора, је л' тако?

агнец *х. церкв., кнїжк.* агнец

аґа *х. ист.* ага

аґенс *х.* агенс

аґент *х.* агент

аґентски -а -е агентски

аґентура *ж.* агентура

аґенция *ж.* агенција

аґзаменти *х. мн.* (*єд.* аґзамент) *шк. заст.* испити (*на крају школске године*), егзамени

аґилни -а -е агилан

аґитатор *х.* агитатор

аґитация *ж.* агитација; **виберанкова ~** изборна агитација

аґитовац -туєм *нєзак.* агитовати, агитирати

аґлутинативни -а -е *линґв.* аглутинативан

аґония *ж.* агонија

аґоштонь *х. коц. гандр.* човек поганог (злог, неопраног) језика

аґрар *х.* аграр

аґрарец -рца *х.* аграрац

аґрарни -а -е аграрни; ~ **реформа** аграрна реформа; ~ **питанє** аграрно питање

аґреґат *х.* агрегат

аґреґатни -а -е агрегатни; ~ **стан** агрегатно стање

аґресивни -а -е агресиван

аґресия *ж.* агресија

аґресор *х.* агресор

аґрикултура *ж.* агрикултура

аґроном *х.* агроном

аґрономия *ж.* агрономија

аґрономски -а -е агрономски

аґротехнїка *ж.* агротехника

ад *х. митол.* ад

ада *ж.* (*ричне острово*) ада

ададьо *присл. муз.* адађо

ад акта: положиц ~ ставити ад акта

Адам *х.*: **жиц як ~ у раю** живети као мали бог (као бубрег у лоју); **старе од Адама** (*о дачим барз старим*) претпотопско; **приповедац од Адама [и Еви]** причати од Кулина бана

Адамов -а -о: ~ **костим** Адамов костим; ~ **яблучко** *анат.* Адамова јабучица

адаптация *ж.* адаптација

адаптовац (ше) -туєм (ше) *зак. и нєзак.* адаптирати (се)

адвентист -та *и* **адвентиста** -ти *х.* адвентист(а)

адвентистични -а -е адвентистички

адверб *х. ґрам.* адверб

адвокат *х.* адвокат, *горв.* одвјетник

адвокатски -а -е адвокатски

адвокатура *ж.* адвокатура

адгезия *ж. физ.* адхезија

адекватни -а -е адекватан

ад'єктив *х. ґрам.* адјектив

административни -а -е административан

администратор *х.* администратор

администрацийни -а -е администрацијски

администрация *ж.* администрација

адмирал *х.* адмирал

адмиралитет *х.* адмиралитет

адов -а -о (од ад) адски

адоптовац -туєм *зак. и нєзак. правн.* адоптирати

адопция *ж. правн.* адопција

адреса *ж.* адреса

адресант *х.* (*посилатель*) адресант

адресар *х.* адресар

адресат *х.* (*приматель*) адресат

адресовац -суєм *зак. и нєзак.* адресирати, адресовати

адски -а -е *оп.* **адов**

адут *х. карт. и прен.* адут

ад'ютант *х. воєн.* ађутант

адязовац -зуєм *нєзак.* **1.** *поль. заст.* вр(е)ћи пшеницу са коњима на вршају; **2.** *прен.* правити неред, вашар

Адян *х.* (*житель Ади)* Ађанин

адяш *х.* **1.** *поль.* (*розложене жито за млаценє*) млатилиште, вршај; **розложиц** ~ (*розложиц снопи по гумнє за тлаченє*) насадити вршај (*войв.*), ставити насад (*войв.*); **2.** *прен.* неред, вашар

аеродинамика *ж. физ.* аеродинамика

аеродинамични -а -е аеродинамичан

аеродром *х.* аеродром

аероклуб *х.* аероклуб

аеролиния *ж.* аеролинија

аеромитинґ *х.* аеромитинг

аеронаутика *ж.* аеронаутика

аероплан *х. заст.* (*авион*) аероплан

аеротранспорт *х.* аеротранспорт

аж *присл.* **1. а)** чак; **пре купованє пошли аж до Беоґраду** због куповине су отишли чак у Београд; **б)** чак, штавише, дапаче; **вашому здравственому стану нє одвитує лєжац, аж може буц опасне** вашем здравственом стању не прија лежање, чак може бити опасно; **в)** тек; **аж под валалом их сцигнул** тек близу села их је стигао; **2.** све, чак; **людзе жили без струї аж по двацети вик** људи су живели без струје све до двадесетог века; **II** *злуч. способови* да; **так ше шмеял аж му слизи вишли на очи** тако се смејао да су му сузе удариле на очи; ¤ **то ци аж (нєдоброта, подлїна** *и под.***)** то ти је тек (неваљалац, ленчуга *и сл.*)

ажурни -а -е ажуран

ажуровац -руєм *зак. и нєзак.* ажурирати

аз *с.* (*буква* а *у старославянскей азбуки*) аз

азбест *х.* азбест

азбестов(и) -а -о/-е *и* **азбестни** -а -е азбестни

азбука *ж.* азбука

азбуков(и) -а -о/-е *и* **азбучни** -а -е азбучни

Азербейджанєц -нца *х.* Азербејџанац

азербейджански -а -е азербејџански

Азиєц -йца *х.* Азијац

азийски -а -е азијски

азил *х.* азил

азимут *х. астр., помор.* азимут

Азият *х. пейор.* Азијат

азот *х. хем.* азот, душик

азотарня *ж.* азотара

азотни -а -е *и* **азотов(и)** -а -о/-е азотни

азурни -а -е *и* **азуров(и)** -а -о/-е азуран

айвар *х. кул.* ајвар

айкула *ж. зоол.* ајкула

академец -мца *х.* академац

академецки -а -е академачки

академик *х.* академик

академия *ж.* академија

академски -а -е академски; **~ званє** академско звање; **~ маляр** академски сликар; **~ граждан** академски грађанин

акафист *х. церкв.* акатист

аквадукт *х.* аквадукт

акварел *х.* акварел

акварелни -а -е акварелни

акварий *и* **аквариюм** *х.* акваријум, акварij

аквизитер *х.* аквизитер

акламация *ж.* акламација

акламовац -муєм *зак. и нєзак.* акламовати, акламирати

аклиматизация *ж.* аклиматизација

аклиматизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* аклиматизовати (се)

аков *х.* (*мера, 50 л*) аков

аколь аклю (*мн.* аклї) *х.* тор

акомодация *ж.* акомодација

акомодовац (ше) -дуєм (ше) *зак. и нєзак.* акомодирати (се)

аконтация *ж.* аконтација

аконтовац -туєм *зак. и нєзак.* аконтирати

акорд¹ *х. муз.* акорд

акорд² *х.* акорд; **робиц на ~** радити на акорд

акордеон *х. муз.* акордеон

***акордов(и)** -а -о/-е и **акордни** -а -е (од **акорд¹** и **акорд²**) акордни*

акредитив *х.* акредитив

акредитивни -а -е акредитивни

акредитовац -туєм *зак. и нєзак.* акредитовати, акредитирати

акробат -та *и* **акробата** -ти *х.* акробат(а)

акробатски -а -е акробатски

акробация *ж.* акробација

акрополь *х. ист.* акропољ

аксиома *ж. филоз.* аксиома

акт *х. з розл. знач.* акт

актер *х.* актер

актив *х. з розл. знач.* актив

актива *ж. банк., воєн.* актива

активизация *ж.* активизација

активист -та *и* **активиста** -ти *х.* активист(а)

активни -а -е активан

активносц *ж.* активност

активовац (ше) -вуєм (ше) *зак. и нєзак.* активирати (се)

актовка *ж.* актовка

акт-ташка *ж.* акт-ташна

актуализация *ж.* актуализација

актуализовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* актуализовати (се)

актуални -а -е актуелан

актуалносц *ж.* актуелност

акузатив *х. ґрам.* акузатив

акумулатор *х.* акумулатор

акумулация *ж.* акумулација

акумулацийни -а -е акумулациони, акумулацијски

акумуловац (ше) -луєм (ше) *зак. и нєзак.* акумулирати (се), акумулисати (се)

акура́т *присл.* **1.** (*праве так* (*тельо и под.*) *як треба*) таман; таман (баш, управо) како (колико *и сл.*) треба; **нови шмати були ~ за нього** ново одело је било таман за њега; **пришол ~ кед бул потребни** дошао је таман кад је био потребан; **2.** (*насправди, наисце, праве так як дахто гуторел*) заиста, стварно; управо; **~ було так як гвариш** било је управо како кажеш; **3.** тачно; **уж нє паметам шицко так ~** више се не сећам свега тако тачно

акуратни -а -е (*точни у роботи*) тачан, акуратан

акустика *ж.* акустика

акустични -а -е акустичан; ~ **видлїчка** акустичка виљушка; ~ **сала** акустичка дворана

акутни -а -е акутан; ~ **хорота** акутна болест; ~ **проблем** акутан проблем

акушер *х.* акушер

акушерка *ж.* акушерка

акушерски -а -е акушерски

акцент *х.* акцен(а)т, нагласак; ¤ **положиц/класц ~ на дацо** ставити/стављати акценат на нешто

акцентовац -туєм *зак. и нєзак.* акцентовати

акцентов(и) -а -о/-е *и* **акцентски** -а -е акценатски

акцийни -а -е акциони; деонички

акционер *х.* акционар; деоничар

акция *ж.* **1.** (*дїя*) акција; **чловек [од] акциї** човек од акције; **2.** *тарґ.* акција; деоница; **акциї скакаю (рошню, падаю)** акције скачу (расту, падају)

акцияш *х.* акцијаш

аларм *х.* аларм; узбуна; ¤ **дзвонїц на ~** звонити на узбуну

алармантни -а -е алармантан

алармни -а -е *и* **алармов(и)** -а -о/-е алармни

алармовац -муєм *зак. и нєзак.* алармирати

алат *х.* алат

Алах *х. рел.* Алах

алаши *мн., ридше єд.* **алаш** *х. буд.* скеле

Албанєц -нца *х.* Албанац

албански -а -е албански

албатрос *х. зоол.* албатрос

албум *х.* албум

алвеола *ж. анат.* алвеола

алвеоларни -а -е алвеоларан

алґеберски -а -е алгебарски

алґебра *ж.* алгебра

алґи *ж. мн.* (*єд.* алґа) *бот.* алге (Algae)

алеґоризовац -зуєм *нєзак.* алегорисати, алегоризирати

алеґория *ж.* алегорија

алеґорични -а -е алегоричан

алеґро *присл. муз.* алегро

алерґични -а -е алергичан

алерґия *ж.* алергија

алея *х.* алеја, дрворед

алє[1] *злуч. процивни* али; међутим; само; већ, него; **лєгко то повесц, ~ чежко зробиц** лако је то рећи, али је тешко урадити; **можем, ~ ше боїм** могу, само се бојим; **нє виновати вон, ~ ти** није крив он, већ ти; **то нїч инше, ~ ...** то није ништа друго, већ...

алє[2] *слов.* **1.** *помоцнює значенє дїєсловох и виреченьох* ала, ал’, што, не да; ~ **сом ше теди злєкол** ала сам се тада уплашио; ~ **сом го бовкнул** што сам га распалио; **2.** *виражує нєзадовольство, нєсцерпеносц, процивенє и под.* ама, ма; али; ~ **вер ми же я о тим нїч нє знал** ама веруј ми да ја о томе ништа нисам знао; **признал ~ шицко** признао је ама све

Алжирец -рца *х.* Алжирац

алжирски -а -е алжирски

алиби -ия *х.* алиби

алиґатор *х. зоол.* алигатор

алилуя *викр. церкв.* алелуја, алилуја

алиментация *ж.* алиментација

алиянса *ж.* алијанса

алкални -а -е *хем.* алкалан

алкогол *х.* алкохол

алкоголиз(е)м -зму/-зма *х.* алкохолизам

алкоголичар *х.* алкохоличар

алкоголни -а -е *и* **алкоголов(и)** -а -о/-е алкохолни

алмажовац -жуєм (*дакого*) *нєзак. заст.* давати помоћ сиромашнима у прилозима

алманах *х.* алманах

ал(а)мужна *ж. заст.* **1.** милостиња; прошњевина; **2.** добровољни прилог, милодар, помоћ за сиромашне; **зберац алмужну** скупљати прилоге

алов *викр.* губи се, пакуј се, марш

алоґични -а -е алогичан

алоя *ж. бот.* ало(ј)а, алој

алпиниз(е)м -зму/-зма *х. спорт.* планинарство

алпинист -та *и* **алпиниста** -ти *х.* планинар, алпинист(а)

алпинистични -а -е планинарски, алпинистички

алпски -а -е алпски

алт *х. муз.* алт

алтернатива *ж.* алтернатива

алтернативни -а -е алтернативан

алтернатор *х. ел.* алтернатор

алтернация *ж.* алтернација

алтруиз(е)м -зму/-зма *х.* алтруизам

алтруист -та *и* **алтруиста** -ти *х.* алтруист(а)

алудирац -ам *зак. и нєзак.* алудирати

алузия *ж.* алузија

алуминий *х. оп.* **алуминиюм**

алуминийов(и) -а -о/-е алуминијски, алуминијев

алуминиюм *х.* алуминијум

алфа *ж.* алфа; ◊ ~ **-зарї** *физ.* алфа-зраци; ¤ ~ **и омеґа** алфа и омега

алфабет *х.* алфабет

алфабетни -а -е *и* **алфабетов(и)** -а -о/-е алфабетски

алхемичар *х.* алхемичар

алхемия *ж.* алхемија

амалґам *х. хем.* амалгам

амандман *х. правн.* амандман

аматер *х.* аматер

аматерски -а -е аматерски; ~ **театер** аматерско позориште

амбалажа *ж.* амбалажа

амбасада *ж.* амбасада, *горв.* велепосланство

амбасадор *х.* амбасадор, *горв.* велепосланик

амбиєнт *х.* амбијен(а)т

амбис *х.* амбис; суноврат

амбициозни -а -е амбициозан

амбиция *ж.* амбиција

амблем *х.* амблем

амбуланта *ж.* амбуланта

амбулантни -а -е *и* **амбулантов** -а -о амбулантни

амвон *х. церкв.* амвон

амеба *ж. зоол.* амеба

амен *х.*: ¤ **амена ци твойого** аскурђела ти твога

Америка *ж.*: ¤ **одкриц Америку** открити Америку

Американєц -нца *х.* Американац

Американка *ж.* Американка

американски -а -е американски

америцки -а -е амерички

аминовац -нуєм *нєзак.* аменовати, аминовати

аминов(и) -а -о/-е *и* **амински** -а -е *хем.* амински

аминь *слов. церкв.* амен

амнезия *ж.* амнезија

амнестия *ж.* амнестија

амнестовац -туєм *зак. и нєзак.* амнестирати

амоний *и* **амонийм** *х. хем.* амониј(ум)

амонияк *х. хем.* амонијак

амонияков -а -о амонијачни

амор *х.* амор

аморални -а -е аморалан

амортизация *ж.* амортизација

амортизер *х.* амортизер

амортизовац -зуєм *зак. и нєзак.* амортизовати, амортизирати

аморфни -а -е аморфан

ампер *х. физ.* ампер

амперметер -тра *х.* амперметар

амплитуда *ж. физ. и др.* амплитуда

ампула *ж.* ампула

ампулка *ж. церкв.* крстионица, ампулица

ампутация *ж.* ампутација

ампутирац -ам *беш. оп.* **ампутовац**

ампутовац -туєм *зак. и нєзак.* ампутирати

амрел *х.* **1.** кишобран; **2.** (*платняне надкрице*) тенда

амрелар *х.* амрелџија

амрелчок -чка *х. дем.* кишобранчић

амфибия *зоол., техн.* амфибија

амфитеатер -тру/-тра *х.* амфитеатар

амфора *ж.* амфора

анаґрам *х.* анаграм

анаконда *ж. зоол.* анаконда

анакреонски -а -е анакреонски; ~ **поезия** анакреонска поезија

анали *х. мн.* анали

анализа *ж.* анализа
анализатор *х.* анализатор
анализовац -зуєм *нєзак.* анализовати, анализирати
аналитичар *х.* аналитичар
аналитични -а -е аналитичан
анални -а -е *анат.* анални
аналоґични *и* **аналоґни** -а -е аналоган
аналоґия *ж.* аналогија
аналой *х. церкв.* читаљка, аналој
аналфабет -та *и* **аналфабета** -ти *х.* аналфабет(а)
аналфабетски -а -е аналфабетски
анамнеза *ж. мед.* анамнеза
ананас *х. бот.* ананас
анархист -та *и* **анархиста** -ти *х.* анархист(а)
анархични -а -е анархичан
анархия *ж.* анархија
анатема *ж.* анатема; ¤ **руциц анатему на дакого** бацити анатему на кога
анатемовац -муєм *зак. и нєзак.* анатемисати
анатом *х.* анатом
анатомизовац -зуєм *зак. и нєзак.* анатомизирати
анатомия *ж.* анатомија
анатомски -а -е анатомски
анахрония *ж.* анахронија
анахрониз(е)м -зму/-зма *х.* анахронизам
анахронїчни -а -е анахроничан
ангел *х.* анђео; ¤ ~ **хранитель** анђео чувар; **добри як** ~ добар ко хлеб; **шпива крашнє як** ~ **(ангелчок)** пева анђеоским гласом, пева лепо као славуј
ангелов -а -о **1.** анђелов; **2.** *оп.* **ангелски**
ангелок -лка *х. оп.* **ангелчок**
ангелски -а -е анђеоски, анђелски
ангелчок -чка *х. гипок.* анђелак, анђелић, анђелчић; ¤ **вирихтана як** ~ дотерана као из кутије
анґажман *х.* ангажман
анґажовац (ше) -жуєм (ше) *зак. и нєзак.* ангажовати (се), ангажирати (се)
анґина *ж. мед.* ангина
Анґлиєц -йца *х.* Енглез
анґлийски -а -е енглески
анґликанєц -нца *х.* англиканац
анґликански -а -е англикански
анґлистика *ж.* англистика
анґлициз(е)м -зму/-зма *х.* англицизам
анґло-америцки -а -е англо-амерички
Анґлосаксонєц -нца *х.* Англосаксонац
анґлосаксонски -а -е англосаксонски
анґорови -а -о/-е *и* **анґорски** -а -е ангорски; **анґорови заяц** анґорски зец; **анґорови триков** *заст.* џемпер од ангорске вуне; ~ **коза** *зоол.* ангорска коза
анданте *присл. и мен. х. муз.* анданте
андрийов -а -о: **~ криж** *трансп.* андрејин крст
Андрия *ґен. церкв.* (*30. 11/13. 12*) Свети апостол Андреј Првозвани
андюш *х.*: ¤ **андюша ци твойого** (*гандрованє, лаце*) аскурђела ти твога
андя *ж.* **1.** (*братова жена*) снаха, снаја, деверка; **2.** (*женового брата жена*) шуракиња, шогорица; **3.** (*оцового брата або братняка жена*) стрина; **4.** (*мацерового брата жена*) ујна; **5.** (*мужового брата жена*) јетрва; **6.** (*мужова одата шестра*) заова; **7.** (*женова одата шестра*) свастика; **8.** (*назва за старшу жену*) тетка; мајка
андьочка *ж. дем.* **1.** снајчица, снахица; **2.** *од* **андя (2-4)**
анеґдота *ж.* анегдота
анеґдотични *и* **анеґдотски** -а -е анегдотски
анекс *х.* анекс
анексия *ж.* анексија
анектовац -туєм *зак. и нєзак.* анектирати
анемия *ж. мед.* анемија

анемични -а -е анемичан

анемометер -тра *х.* анемометар

анестезия *ж.* анестезија

анестетични -а -е анестетичан, анестетички

анимални -а -е анималан

анимировац -руєм *зак. и нєзак.* анимирати

аниш *х. бот.* анис, аниш (Pimpinella anisum)

анї¹ *злуч. составни* нити, ни; ~ **нє приходзи ~ ше нє явя** нити долази нити се јавља

анї² *слов.* ни; ~ **сом ше тому нє наздавал** нисам се томе ни надао; ¤ ~ **з места** ни макац; ~ **кус нє дзба,** ~ **кус ше нє стара** нимало не мари, ни бригеша га

анкер *х.* анкер

анкета *ж.* анкета

анкетни -а -е *оп.* **анкетов(и)**

анкетовац -туєм *зак. и нєзак.* анкетирати

анкетов(и) -а -о/-е анкетни; ~ **лїсток** анкетни листић

анласер *х. техн.* анласер

анода *ж. физ.* анода

анодни -а -е анодни

аномалия *ж.* аномалија

аноним *х.* аноним

анонимни -а -е анониман

анонимносц *ж.* анонимност

анорґански -а -е анорґански

анормални -а -е анормалан

ансамбл *х.* ансамбл

антаґониз(е)м -зму/-зма антагонизам

антаґонистични -а -е антагонистички

антанта *ж.* антанта; ◊ **Велька ~** *ист.* Велика антанта; **Мала ~** *ист.* Мала антанта

антарктични -а -е антарктички

антена *ж.* антена; **закрицова** ~кровна антена; **хижна ~** собна антена

антенов(и) -а -о/-е *и* **антенски** -а -е антенски

антиалкоголичар *х.* антиалкохоличар

антибиотик *х.* антибиотик

антидержавни -а -е антидржавни

антика *ж.* антика

антиквар *х.* антиквар

антикварнїца *ж.* антикварница

антиквитет *х.* антиквитет

антилоп *х.* антилоп

антилопа *ж. зоол.* антилопа

антилопки *ж. мн.* (*єд.* антилопка) антилопке

антилопов(и) *-а -о/-е и* ***антилопски*** *-а -е (од* ***антилоп)*** *антилопски*

антимон *х. мин.* антимон

антипатия *ж.* антипатија

антипатични -а -е антипатичан

антипод *х.* антипод

антисемит -та *и* **антисемита** -ти *х.* антисемит(а)

антисемитиз(е)м -зму/-зма *х.* антисемитизам

антисептични -а -е антисептичан

антиталант *х.* антитален(а)т

антитеза *ж.* антитеза

антитоксични -а -е антитоксичан

антитуберкулозни -а -е антитуберкулозни

антифашист -та *и* **антифашиста** -ти *х.* антифашист(а)

антифашистични -а -е антифашистички

антифриз *х. техн.* антифриз

антихрист *х. рел.* антихрист

антицело *с. биол.* антитело

антициклон *х. метеор.* антициклон

антиципоовац -пуєм *зак. и нєзак.* антиципирати

антични -а -е антички

антолоґия *ж.* антологија

антоним *х. ґрам.* антоним

антрацит *х.* антрацит

антре -еа *х.* антре

антрополоґ *х.* антрополог

антрополоґия *ж.* антропологија

ануловац -луєм *зак. и нєзак.*

анулирати

анц *х. карт.* ајнц; ◊ **на** ~ на брзину, на брзака**;** ¤ **як** ~ (*о даким/дачим окреме красним и под.*): **вирихтани як** ~ дотеран као из кутије; **шмати на нїм стоя як** ~ одело на њему стоји као саливено

анцва́й *присл.* (*барз швидко*) зачас, за тили час; ~ **шицко поробел** зачас је све урадио

анцихрест *и* **анцихрист** *х.* **1.** *заст. оп.* **антихрист**; **2.** *прен.* антихрист, бараба; ¤ **анцихриста ци твойого, убил [же] це** ~ ≅ изјела те куга (болест, змија)

анци-цванци *присл.* (*барз швидко*) зачас, за тили час; **у дутяну пенєжи** ~ **пойду** у продавници новац за тили час оде

анцуґ *и* **анцук** *х. заст.* мушко одело

аншлаґовац -ґуєм *винар.* **I** *нєзак.* сумпорисати, сумпорити; **II** *зак.* засумпори(са)ти, осумпори(са)ти

аорист *х. ґрам.* аорист

аорта *ж. анат.* аорта

апарат *х.* апарат

апаратура *ж.* апаратура

апартгейд *х.* апартхејд

апартман *х.* апартман

апатика *ж.* апотека, *горв.* љекарна; ¤ **чисте як у апатики** чисто као у цркви; **драге як у апатики** веома је скупо, велика је скупоћа (*о роби у продавници и сл.*)

апатикар *х.* апотекар, *горв.* љекарник

апатикарка *ж.* апотекарица, *горв.* љекарница

апатични -а -е **1.** апатичан; **2.** учмао

апатичносц *ж.* **1.** апатичност; **2.** учмалост, чама

апатия *ж.* апатија

апаца *ж. заст.* часна сестра, *горв.* редовница

апач: бавиц ше на ~ играти се жмурке

апел *х.* апел

апеловац -луєм *зак. и нєзак.* апеловати

аперитив *х.* аперитив

апетит *х.* апетит

аплаудирац -ам *и* **аплаудовац** -дуєм *нєзак.* аплаудирати

аплауз *х.* аплауз

аплеґер *х.* и **аплеґерка** *ж. поль. заст.* косачица (*која слаже откосе у руковети*)

апликация *ж.* апликација

апо (*ґен.* апу, *вок.* апо) *х. заст.* тата (*при обраћању деце оцу и у разговору старијих са децом*)

апоен *х.* апоен

апозиция *ж. ґрам.* апозиција

апокалипса *ж.* апокалипса

апокалиптични -а -е апокалиптичан

апокриф *х. лит.* апокриф

аполитични -а -е аполитичан, аполитички

апоплексия *ж. мед.* апоплексија

апоплектични -а -е апоплектичан, апоплектички

апостат -та *и* **апостата** -ти *х.* апостат(а)

апостол *х.* апостол

апостолки *ж. мн.* (*єд.* апостолка) апостолке

апостолски -а -е апостолски

апостроф *х. ґрам.* апостроф

апострофовац -фуєм *зак. и нєзак.* апострофирати

апотеоза *ж.* апотеоза

апочко *х. дем. заст.* (*од* апо) татица

април *х.* април, *горв.* травањ

априлили *викр.* априлили

априлски -а -е априлски, *горв.* травањски

априори *присл.* априори

априорни -а -е априоран

апциґовац -ґуєм *зак. и нєзак.* (*одбиц/одбивац*) апциговати

ар *х.* ар

ара *ж. зоол.* ара

Араб *х.* Арапин

араб *х.* (*конь*) арапин

арабеска *ж.* арабеска

Арабкиня *и* **Арабка** *ж.* Арапкиња, Арапка

арабски -а -е арапски

Арабян *х.* Арабљанин

аранжер *х.* аранжер

аранжман *х.* аранжман

аранжовац -жуєм *зак. и нєзак.* аранжирати

арбитер -тра *х.* арбитар

арбитража *ж.* арбитража

арвачка *ж. бот.* даниноћ, сиротица, маћухица (Viola hybrida)

Арґентинєц -нца *х.* Аргентинац

арґентински -а -е аргентински

арґо -оа *х. линґв.* арго, шатровачки језик; ~ **бешеда** шатровачки говор

арґон *х. хем.* аргон

арґонаут *х. митол.* аргонаут

арґотиз(е)м -зму/-зма шатровачки израз

арґумент *х.* аргумен(а)т

арґументация *ж.* аргументација

арґументовац -туєм *зак. и нєзак.* аргументовати, аргументисати, аргументирати

ардза *ж.* рђа

ардзави -а -е зарђао; ¤ ~ **диждж** (*слунко швици, а диждж пада*) жени се меца; **робиц за [ардзави] гвозди** (*за мали заробок*) радити за ексере

ардзавиц -веєм *и* -им *нєзак.* рђати

ареал *х.* ареал

арена *ж.* арена, борилиште

аренда *ж.* аренда, закуп; **вжац жем под аренду** узети земљу под (у) аренду

арендаш *х.* арендаш, арендатор

арендовац -дуєм *нєзак.* арендирати, арендисати

арендов(и) -а -о/-е *и* **арендни** -а -е арендни

арендодавец -вца *х.* закуподавац

Ариєц -йца *х.* Аријевац

арийски -а -е аријевски; ~ **раса** аријевска раса

аристократ -та *и* **аристократа** -ти *х.* аристократ(а)

аристократични -а -е *оп.* **аристократски**

аристократия *ж.* аристократија

аристократски -а -е аристократски

аритметика *ж.* аритметика

аритметични -а -е аритметички

аритмични -а -е аритмички

аритмия *ж. мед.* аритмија

ариш *х. бот.* ариш (Larix europaea)

ария *ж.* арија

аркада *ж.* **1.** *архит.* **а)** аркада; **б)** сводиште; **2.** *анат.* аркада

арктични -а -е арктички

армада *ж. воєн.* армада; ◊ **нєпобидима ~** *ист.* непобедива армада

арматура *ж. буд. и др.* арматура

армийски -а -е армијски

армир(ов)ани -а -е армиран

армирац -ам *и* **армировац** -руєм *зак. и нєзак.* армирати

армир(ов)ач *х.* армирац, армирач

армия *ж.* армија

ароґантни -а -е арогантан

ароґанция *ж.* ароганција

арома *ж.* арома

аромат *х.* аромат

ароматизовац -зуєм *зак. и нєзак.* ароматизовати, ароматизирати

ароматични -а -е ароматичан

арпаджия *ж.* арпаџик, сејанац

арсен *х. хем.* арсен

арсенал *х.* арсенал

арсеник *х. хем.* арсеник

артейски -а -е артески, артешки; ~ **студня** артески бунар; ~ **вода** артеска вода

артерийни -а -е артеријски

артериосклероза *ж. мед.* артериосклероза

артерия *ж. мед., прен.* артерија

артик(е)л -клу/-кла *х.* артик(а)л

артикулация *ж. линґв., ґеоґр.* артикулација

артикуловац -луєм *зак. и нєзак.*

артикулисати, артикулирати

артилєрийни *и* **артилєрийски** -а -е артиљеријски

артилєрист -та *и* **артилєриста** -ти *х.* артиљерист(а), артиљерац

артилєрия *ж.* артиљерија

артист -та *и* **артиста** -ти *х.* артист(а)

артистични -а -е артистички

артистка *ж.* артисткиња

артичока *ж. бот.* артишока, артичок, артичока (Cynara scolymus)

артритис *х. мед.* артритис, зглобобоља

архаиз(е)м -зму/-зма *х.* архаизам

архаични -а -е архаичан, архаички

архангел *х.* арханђео

археолоґ *х.* археолог

археолоґийни -а -е археолошки

археолоґия *ж.* археологија

архив *х.* архив

архива *ж.* архива

архивар *х.* архивар

архивски -а -е архивски

архиепископ *х. церкв.* архиепископ

архиєрей *х. церкв.* архијереј

архиєрейски -а -е архијерејски; ◊ ~ **служба** *церкв.* архијерејска служба

архипастир *х. церкв.* архипастир

архипелаґ *х. ґеоґр.* архипелаг

архитект -та *и* **архитекта** -ти *х.* архитект(а)

архитектски -а -е архитекатски

архитектонски -а -е архитектонски

архитектура *ж.* архитектура

аршин *х.* аршин

ас *х. спорт., карт.* ас

асептични -а -е асептичан, асептички

асиґнация *ж.* асигнација

асиметрични -а -е асиметричан

асиметрия *ж.* асиметрија

асимилация *ж.* асимилација

асимиловац (ше) -луєм (ше) *зак. и нєзак.* асимиловати (се), асимилирати (се)

асинхрони *и* **асинхронийни** -а -е асинхрон, асинхроничан

асирски -а -е (*од* **Асирия**) асирски

асистент *х.* асистент

асистовац -туєм *нєзак.* асистирати

аскет -та *и* **аскета** -ти *х.* аскет(а)

аскетски -а -е аскетски

асортиман *х.* асортиман

асоцирац -ам *и* **асоцировац** -руєм *зак. и нєзак.* асоцирати

асоциялни -а -е асоцијалан

асоцияция *ж.* асоцијација

аспект *х.* аспек(а)т

аспирант *х.* аспирант

аспирация *ж.* аспирација

аспирин *х.* аспирин

аспировац -руєм *нєзак.* аспирирати

аста *нєпрем.*: ¤ **~ ци (му** *и под.***) ище** богара ти (му *и сл.*) твога (његовог *и сл.*)

астероид *х. астрон.* астероид

астма *ж. мед.* астма

астматични -а -е астматичан

астматик *и* **астматичар** *х.* астматичар

астраґан *х. скор.* астраган

астраґанов(и) -а -о/-е *и* **астраґански** -а -е астрагански

астролоґ *х.* астролог

астролоґия *ж.* астрологија

астронаут *х.* астронаут

астроном *х.* астроном

астрономия *ж.* астрономија

астрономски -а -е астрономски

асфалт *х.* асфалт

асфалтни -а -е асфалтни

асфалтованє *с.* асфалтирање

асфалтовац -туєм *зак. и нєзак.* асфалтирати

асфалтовач *х.* асфалтирач

асфалтови -а -о/-е *оп.* **асфалтни**

атавиз(е)м -зму/-зма *х.* атавизам

атавистични -а -е атавистички

атак *х. и* **атака** *ж.* атак, атака

атаковац -куєм *зак. и нєзак.* атаковати, атакирати

атаман *х. ист.* атаман (*козачки војни старешина)*

аташе -еа *х.* аташе

атеиз(е)м -зму/-зма *х.* атеизам

атеист -та *и* **атеиста** -ти *х.* атеист(а)

атеистични -а -е атеистички

ателє -єа *х.* атеље

ателєов(и) -а -о/-е *и* **ателєйски** -а -е (*од* **ателє**) атељерски, атељски

атентат *х.* атентат; **окончиц ~ на дакого** извршити атентат на кога

атентатор *х.* атентатор

атеровац -руєм *зак. и нєзак.* атерирати

атест *и* **атестат** *х.* атест, атестат

атибожезнай *слов.* богзна, бог те пита

атлантски -а -е (*од* **Атлантик**) атлантски

атлас *х. ґеоґр. и др.* атлас

атлет -та *и* **атлета** -ти *х.* атлет(а)

атлетика *ж.* атлетика

атлетичар *х.* атлетичар

атлетичарка *ж.* атлетичарка

атлетични *и* **атлетски** -а -е атлетски

атмосфера *ж.* атмосфера

атмосферов(и) -а -о/-е *и* **атмосферски** -а -е атмосферски; ~ **прицисок** атмосферски притисак; ~ **вода** атмосферски талог

атол *х. ґеоґр.* атол

атом *х.* атом

атомизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* атомизовати (се), атомизирати (се)

атомски -а -е *и* **атомов(и)** -а -о/-е атомски; ◊ ~ **енерґия** атомска енергија; **~ оружиє** атомско оружје

атрактивни -а -е атрактиван

атракция *ж.* атракција

атрес *х. заст. оп.* **адреса**

атрибут *х.* атрибут

атрибутов(и) -а -о/-е *и* **атрибутски** -а -е *ґрам.* атрибутски, атрибутни; атрибутиван; ~ **додаток** атрибутски додатак; ~ **виреченє** атрибутска реченица

атрофия *ж. мед.* атрофија

ауґментатив *х. ґрам.* аугментатив

аудиєнция *ж.* аудијенција

аудитивни -а -е аудитиван

аудиторий *и* **аудиториюм** *х.* аудиторијум

аудиция *ж.* аудиција

аукция *ж.* аукција

аула *ж.* аула

аут *х. спорт.* аут

аутархия *ж.* аутархија

аутсайдер *х.* аутсајдер

афазия *мед.* афазија

афект *х.* афек(а)т

афектни -а -е афекатски

афектовац -туєм *нєзак.* афектирати, афектовати

афектови -а -о/-е *оп.* **афектни**

афера *ж.* афера

афераш *х.* афераш

афикс *х. ґрам.* афикс

афинитет *х.* афинитет

афирмативни -а -е афирмативан

афирмация *ж.* афирмација

афирмовац (ше) -муєм (ше) *зак. и нєзак.* афирмисати (се), афирмирати (се)

афориз(е)м -зму/-зма *х.* афоризам

афористични -а -е афористички, афористичан

Африканєц -нца *х.* Африканац

африкански -а -е африкански

африкат -та *х. и* **африката** -ти *ж. фон.* африката, африкат

африцки -а -е афрички

ах *викр.* ах; хај

Ахилов -а -о: ~ **пета** Ахилова пета

ацетилен *хем.* ацетилен

ашов *х.* ашов; ¤ **~ и мотика их нє розрубе** (*нєрозлучна су пара*) ≅ они су једна душа једно тело

ашовчок -чка *х. дем.* ашовчић, ашовче

ая *слов. за одреканє беш.* аја(к); **барз сом го модлєл, ая, нє сцел анї чуц** јако сам га молио, аја, није хтео ни

да чује (*оп.* **та дзе**)

Б

ба¹ *слов.* **1.** *помоцнює нєскладанє, процивенє бешедуюцого на предходни слова собешеднїка* (е) вала; бо(г)ме; та; ма; **ба я пойдзем, гоч як ше ти процивиш** ја ћу вала отићи ма како се ти противио; **2.** *визначує ширину допущованя дачого* вала, бо(г)ме; чак, ма; **поробел шицко, ба и вецей як треба** урадио је све, чак и више него што треба; ¤ **ба купак** *оп. под* **купак**

ба² *викр. дзец. за виражованє ґадзеня* фуј

баба *ж.* **1.** (*оцова або мацерова мац)* бака, баба; **2.** (*стара жена*) бака, старица; баба; **3.** *бависк.* пицар; ◊ **[валалска] баба** *заст.* бабица; **стара ~** *фам.* прабаба; ¤ **баби (дїдове) нам вєдно задки на слунку грали** (*ми нїяка нє родзина*) ми смо (он ми је *и др.*) ни род ни помозбог (чорбине чорбе чорба); **видзел кадзи бабу водза** (*видзел яка робота*) видео је колико је сати; **нє мала ~ роботи та себе нашла клопоти** беспослен поп и јариће крсти; **нє преведзеш бабу** нећеш ме навести, придобити, убедити; **як закутна ~** чува запећак, седи у запећку

бабасти -а -е бабаст, баболик, баболичан

бабец -бца *х.* бабичин муж

бабин -а -о: ◊ **~ кут** (*сиверозаходна страна*) бабин (бабљи) буџак (кут); ¤ **нагнївал ше (нахмурел ше, нагнївани) як ~ пес** (*барз ше нагнївал, набурел*) навукао (спустио) му се облак на чело

бабинєц -нца *х. церкв.* "бабињец" (*део цркве код улаза где стају старије жене*)

бабиска *ж. ауґм. и пейор.* бабетина, бабускера, бабускара

бабица *ж.* бабица **бабицки** -а -е (*од* **бабица**) бабички

бабка *ж.* **1.** (*бависко*) лутка, беба; **2.** *поль.* (*за клєпанє коси*) баба, бабица (*войв.*); **3.** (*ґуґлашска*) чуњ, кегла; **4.** *коноп.* (*сплєцена гарсц вичесаней конопи*) штрингла, канура; кудељица; **5.** *зоол.* (*ґалета*) лутка, кукуљица (chrysalis puppa); ¤ **вирихтана як власана ~** дотерана као из кутије; **красни (красна, красне) як ~ (бабочка)** леп (лепа, лепо) као лутка

бабкар *х.* луткар

бабкарски -а -е луткарски, марионетски; ~ **театер** луткарско позориште

бабкасти -а -е луткаст

бабков -а -о луткин; ◊ **бабково лїсце** *с. бот.* боквица, *горв.* трпутац (Plantago L.)

бабов -а -о бакин, бабин

бабовски -а -е бапски

бабочка *ж.* **1.** *дем.* **а)** луткица; **б)** бакица, бабица; **2. бабочки** *мн. бот.* лубеничњак, њивска лубеничарка (Hibiscus trionum L.)

бабранїна *ж. оп.* **бабрачка**

бабрац (ше) -рем (ше) *оп.* **бабрец (ше)**

бабрачка *ж.* пипав посао

бабрец -ем *нєзак. експр.* **1.** (*брац тото цо нє шлєбодно*) дирати, барбуцати; **нє бабри то!** не дирај то!; **2.** (*мишац ше до даякей роботи и губиц*) чачкати; **3.** (*брудзиц, масциц*) брљати, брљавити, прљати

бабрец ше -ем ше *нєзак.* **1.** (*помали робиц дробну, нєприємну роботу*) петљати се, гњавити се, бактати се; чепркати; **2.** (*робиц з дачим нєчистим, брудзиц ше*) прљати се; **3.** (*єсц без дзеки и помали*) брљавити, мрљавити, мућкати

бабузгера *ж. пейор.* бабетина, бабускера, бабускара

бабура *ж. бот.* бабура, бабурача

бавенє *с.* **1.** игра, играње; **2.** (*сходзенє и забавянє младих вечарами*) диван; **иду на ~** иду на диван

бавилїще *с.* игралиште

бавилїщни -а -е *и* **бавилїщов(и)** -а -о/-е игралишни

бависко *с.* **1.** игрaчка; **2.** игра, играње; **3.** *оп.* **бавенє (2)**; **4.** враголија

бависков(и) -а -о/-е **1.** *прикм. присв. од* **бависко**; **2.** игролик; **бависково активносци** *физк.* игролике активности

бавиц -им *нєзак.* **I** *прех.* **1. а)** (*спортске бависко*) играти; **~ фодбал (кошарку, тенис, шах** *и др.***)** играти фудбал (кошарку, тенис, шах *и др.*); **б)** (*улогу у драми*) играти, тумачити; **2. ~ дзецко** љуљати, носати, забављати, замајавати мало дете (*држећи га у крилу или док лежи у кревецу*); **II** *нєпрех. заст.* (*о справох*) радити, функционисати; **мажа добре бави** вага добро функционише; ¤ **вон (вона** *и др.***) нє бави з розумом (зоз собу)** *оп. под* **розум**

бавиц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*без дополнєня або з инстр.*) играти се; **дзеци ше бавя на пажици** деца се играју на ливади**; вона ше люби бавиц з дзецми** она воли да се игра са децом; **дзецко ше бави з бабку** дете се игра са лутком; **2.** *з прим.* на *з акуз.*: **~ на дацо** играти се чега; **дзеци ше бавя на джмурки** деца се играју жмурке; **бавиц ше на млїнчки** играти се млина

баволна *ж.* **1.** *ткац.* (*предзена волна*) вуница; **2.** *заст.* памук

бавчац ше -ам ше *нєзак. дзец.* играти се

бавяци -а -е **1.** играв; **2.** играћи

бавяцки -а -е играчки

бавяч *х.* играч

бавячка *ж.* играчица

багиндар *х.* (*файта голуба*) превртач

багинди *мн.* премет; **руцац/(пре)руциц (правиц/направиц) ~** преврптати се/преврнути се преко главе, прекопитати се/прекопитнути се, правити/направити премет (колут); ◊ **руцанє багиндох** *физк.* премет

багловац -луєм *нєзак.* (*намагац ше посцигнуц, трудзиц ше*) трудити се; трчати за чиме, марити; **вон нє так баглує за заробком** он не мари (он не трчи) тако за зарадом

багнїтки *ж. мн.* (*єд.* багнїтка) *бот.* маца, врбица

багриц -им *нєзак. колєс.* стављати наплатке на точак

багро *с. колєс.* наплатак

багрови -а -е пурпуран, багрен

баґаж *х.* пртљаг, багаж

баґажия *ж.* сваштарије

баґажнїк *х.* пртљажник

баґер *х.* багер

баґераш *х. заст. оп.* **баґерист(а)**

баґерист -та *и* **баґериста** -ти *х.* багерист(а)

баґов¹ *х.* **1.** (*катран з покуреного догану на дну пипки*) багов; **2.** остатак сажваканог дувана; **3.** (*моцни нєквалитетни доган*) крџа, багош; **4.** ¤ **нє вредзи анї пипку баґова (води)** не вреди ни [по] луле дувана (ни зрна боба, ни пребијене паре)

баґов² *х. заст.* дугме (*у облику полулопте – на капуту и др.*)

баґрен *х.* **1.** *бот.* багрем; **2.** (*як материял*) багрем, багремовина; ¤ **пойсц пахац ~ одсподку** *ирон.* (*умрец*) ≅ отегнути папке

баґрена *ж. коц. оп.* **баґрен**

баґренка *ж. коц. оп.* **баґренчок**

баґренки *мн.* (*єд.* баґренчок *х* и *коц.* баґренка *ж.*) багремак, багремар, багремик; ¤ **пойсц до баґренкох** (*умрец*) отићи под ледину

баґренов -а -о багремов; ~ **лєс** багремова шума, багремак, багремар; ~ **мед** багремов мед, багремовац; ~ **древо** *оп.* **баґрен (2)**

баґренчок -чка *дем.* багремчић

бадац -ам *нєзак. заст.* поглéдати, гледати (*у кога/што с одређеном намером*)

бадминтон *х. спорт.* бадминтон

бадок *х.* (*глїняни коршовик*) бардак

баждар *х.* (*контролор мерох*) баждар

баждариц -им баждарити

база *ж.* **1.** *з розл. знач.* база; **воєна ~** војна база; **2.** *хем.* лужина

базалт *х. мин.* базалт

базалтни -а -е *и* **базалтов(и)** -а -о/-е базалтан

базар *х.* базар

базедов -а -о: ~ **хорота** *мед.* базедова болест

базен *х. з розл. знач.* базен

базилика *ж. архит., церкв.* базилика

базни -а -е *и* **базов(и)** -а -о/-е базни

базовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* базирати (се)

базука *ж. воєн.* базука

байбер *х.* берберин; бријач; брица

байберня *ж.* берберница; бријачница

байберски -а -е берберски; бријачки

байка *ж. заст.* "бајка" (*кратак женски крзнени капут*)

байлаґ *х. заст.* **1.** (*на талпи зоднука у бочкори и под.*) опетак; **2.** (*на верхнєй ґуми бициґли и др.*) бајлаг (*войв.*)

байлаґовац -ґуєм *нєзак.* **1.** бактати се; ~ **з хорим** бактати се с болесником (око болесника); **2.** *звич. з неґацию*: **вон нє може ~ з коньом, буяком** *и под.* (*нє може з нїм овладац*) он не може да обузда коња, бика *и сл.*; ¤ **нє байлаґує зоз собу** (*нє може себе розказац анї ше постарац за себе*) не влада собом

байонет *х.* бајонет, бајонета

Байрам *х.* Бајрам

бакалар *х. зоол.* бакалар, треска

бакани -а -е *дзец.* прљав

бакар -кару/-кру *х.* бакар

бакарни -а -е *и* **бакарови** -а -о/-е бакарни, бакрен

бакелит *х. хем.* бакелит

бакенбарди *х. мн.* (*єд.* бакенбард) бакенбарди, бакенбарти

баклава *ж. кул.* баклава

бакрорез *х.* бакрорез

бакрорезач *х.* бакрорезац

баксуз *х. беш.* баксуз

бактериолоґ *х.* бактериолог

бактериолоґия *ж.* бактериологија

бактерия *ж.* бактерија

бакшиш *х. беш.* бакшиш

бал¹ *х.* (*запакована роба*) бала; ~ **слами (бетелїни, волни** *и под.*) бала сламе (детелине, вуне *и сл.*)

бал² *х.* (*забава з танцом*) бал

бала *ж. беш. серб. оп.* **бал¹**

балада *ж.* балада

балакац -ам *нєзак.* брбљати; трабуњати, баљезгати, лупетати

балалайка *ж. муз.* балалајка

баламута *ж.* и **баламутство** *с.* **1.** збрка, замешатељство, запетљанција; забуна; **2.** парада, циркус, белај; ¤ **правиц баламуту (баламути)** правити циркус; **направиц (наробиц) дакому баламути** направити коме циркус (белај), забиберити коме, скувати коме кашу, запржити коме чорбу

баламуциц -им *зак.* доводити у забуну; ширити забуну, бунити; заводити

баланґов *х. оп.* **баран-коров**

баланс *х.* баланс

балансовац -суєм *нєзак.* балансирати

баласт *х.* баласт

балван *х.* балван

балдахин *х.* балдахин

балерина *ж.* балерина

балет *х.* балет

балетан *х.* балетан

балєґа *ж.* балега; ¤ **шедзи (ляпнул, лєжи) як [тота] ~ (здохлїна, губаба)** (*нє сце ше му стануц и робиц*) ни да мрдне; лежи с пупком према стропу

балєґар *х. зоол.* балегар, балегара (Geotrupes stercorarius)

балєґовац -ґуєм *нєзак.* балегати

балєчки *ж. мн.* (*єд.* балєчка) (*балєґи овци, кози*) брабоњци, прпа

балзам *х.* балзам, балсам; мелем; ¤ **як ~ на рану** као мелем на рану

балзамовац -муєм *зак. и нєзак.* балзамирати, балсамирати, балзамовати, балсамовати

балирац -ам *нєзак. беш. оп.* **баловац**

балистика *ж.* балистика

балистичар *х.* балистичар

балїнт *х. ихт.* **1.** шпицер, кесега шпицаљка (Abramis ballerus); **2.** *оп.* **смаркош (2)**

Балканєц -нца *х.* Балканац

балканистика *ж.* балканистика

балканияда *ж.* балканијада

балкански -а -е балкански

балкон *х.* балкон

балконски -а -е балконски

баловац -луєм *нєзак. поль.* балирати

баловац ше -луєм ше *фам.* правити бал; бити на балу; **ми ше вчера баловали** ми смо јуче били на балу

балоґ: на ~ *присл.* левом руком

балоґа *ж.* лева рука, левица

балоґаш *х.* левак, шувак, шуваклија

балоґашка *ж.* левакиња

балон *х.* балон

балочка *ж. дем.* (*од* **балоґа**) лева рука (*у детета*)

балочкаш *х.* левак, шувак, шуваклија (*о детету*)

балош *х.* гост на балу

балски -а -е (*од* **бал**²) балски

балта *ж.* **1.** *цимерм., колєс.* брадва, тесла; **2.** *оп.* **барт**

балтицки -а -е (*од* **Балтик**) балтички; ◊ **балтицки язики** балтички језици

бамба *х.* будала

бамбурасти -а -е спор; трапав, неокретан

бамбус *х. бот.* бамбус

бамбусов -а -о бамбусов; ~ **над** бамбусова трска

бамбух *х.* **1. а)** трбух у говеда; **б)** *видр.* трбух у човека; **2.** (*чобольов*) чобања; ¤ **вон ма розум як у крави** ~ *ирон.* он је кратке (плитке) памети, он има кокошју памет (врапчији мозак), врана (сврака) му је мозак (памет) попила

бан *х. ист.* бан

банализовац -зуєм *зак. и нєзак.* банализовати, банализирати

банални -а -е баналан

баналносц *ж.* баналност

банана *ж. бот.* банана

Банатян *и* **Банатянь** *х.* Банаћанин

банац ше -ам ше *нєзак.* тетурати се

банґави -а -е *беш.* хром, бангав (*обич. о животињи*)

банда *ж.* **1.** (*нєдобре дружтво*) банда; **2.** (*ґрупа музикантох, гудаци*) банда; **у валалє грали даскельо банди** у селу је свирало неколико банди

бандаж *х.* бандаж, утега

бандиґазда *х. поль. заст.* (*руководитель роботнїкох при тлачарки*) бандигазда

бандист -та *и* **бандиста** -ти *х.* (*член ґрупи музикантох*) бандист(а)

бандит -та *и* **бандита** -ти *х.* бандит

бандитски -а -е бандитски

бандур *х.* **1.** *ист.* пандур; **2.** *заст.* чувар канала

бандура *ж.* бандура (*украјински и пољски народни музички инструмент*)

бандурист -та *и* **бандуриста** -ти *х.* бандурист(а), бандураш (*свирач на бандури*)

банк *х. карт.* банк

банка¹ *ж.* банка

банка² *ж.*: **прикладац (ставяц) банки** *мед. заст.* метати купице

банкар *х.* банкар

банкарски -а -е банкарски

банкет *х.* банкет

банкина *ж.* банкина

банкнота *ж.* банкнота

банков(и) -а -о/-е банковни, банчин

банкрот *х.* банкрот

банкротовац -туєм *зак. и нєзак.* банкротирати

банкротство *с.* банкротство

бановац -нуєм *нєзак.* **1.** кајати се, жалити; **барз бановал же так поробел** јако се кајао што је тако урадио; **чекай, чекай, будзеш ти ~** а, кајаћеш се ти; **2.** (*за даким/дачим*) жалити, туговати, тужити

бановина *ж. ист.* бановина

бант *х. и* **банта** *ж.* **1.** (*у курнїку за шеданє дробизґу*) легало, седало, пајанта, пречка; **2.** (*медзи рогами закрица*) пајанта, панта; ¤ **озда сом нє спаднул з бантох (з пойда, з грушки)** нисам ваљда пао с Марса (на теме), ваљда нисам луд

банцик *х. дем. од* **бант**

баня *ж. беш. серб.* бања (*оп.* **купель**)

баптист -та *и* **баптиста** -ти *х. рел.* баптист(а)

баптистични -а -е баптистички

бар¹ *х.* (*локал*) бар

бар² *х. бот.* бар

бар³ *х. метеор.* бар

бара *ж.* бара, локва

бараба *х. и ж. беш.* бараба

барака *ж.* барака

баран *х.* ован; ¤ **(в)лапиц барана** заблатити се, укаљати се при паду; **набрац (навишац, натрепац) на себе як ~ на роги 1.** (*набрац обовязки понад меру*) натрпати [себи] на главу; **2.** (*набрац вельо длуства*) бити у дуговима до гуше (до врата)

баранїна *ж.* **а)** (*овче месо*) овчетина, овчевина; **б)** (*месо з барана*) овнетина, овновина

баранков -а -о: **~ шапка** шубара од овчијег крзна

баран-коров *х. бот.* котрљан, ветроваљ (Eryngium campestre L.)

баранчатко *с. дем.* јагањце

баранче -еца *с.* **1.** јагње; **2. баранчата** *мн.* (*дробни били хмарки*) анђелићи; ¤ **мирни як ~** миран као јагње (као бубица)

баранчецов -а -о јагњећи

баранчики *х. мн.* (*єд.* баранчик) *бот.* јаглац, јаглика, јагорчевина (Primula veris L.)

баранчок -чка *х.* (*хлопске баранче*) овнић

бараньмошов *х. заст.* мајска дуга киша (*од якої ошишане овце лако захладе и угину*)

барва *ж. заст.* боја (*оп.* **фарба**)

барвенок *и* **барвинок** -нку/-нка *х. бот.* зимзелен, љупчац (Vinca major L.)

бард *х. ист. и прен.* бард

бардар *х. ремес.* брдар

бардо *с. ткац.* брдо; ¤ **як кед би були (яґда су) на истим (у єдним) бардзе ткани** (*цалком су исти по справованю, характеру*) на исто (једно) брдо су ткани; нашла врећа закрпу; **прешол през ~ и през нїчельнїци** (*вельо прежил, зазнал*) прошао је кроз сито и решето

барел *х.* барел

барелєф *х. скулпт.* барељеф

барем *слов. беш. серб.* макар, барем (*оп.* **голєм**)

баржей *присл. комп.* **1. а)** пре, више; **то ~ нєробота як нєзнанє** то је пре нерад него незнање; **б)** више; **вон ~ раховал на добри урожай жита як кукурици** он је више рачунао на добар род пшенице него кукуруза; **2. а)** јаче; **~ вдер** удари јаче; **б)** гласније; **~ крич** вичи гласније; ◊ **же [уж] ~ нє може (нє мож, нє могол** *и под.*): **йойчи же уж ~ нє може** јауче из свег гласа; **сцекал же уж ~ нє мог** бежао је што су га ноге носиле; **з тим ~** тим више

барз *присл.* **а)** веома, јако, врло; много; силно; **нєшка ~ жимно** данас је веома хладно; **ринґла ~ горуца** рингла је јако врућа; **б)** грдно; сувише, одвише; страшно, страховито; **~ ши ше спревед** грдно си се преварио; **нє бер себе то ~ траґично** немој то узети сувише трагично; ◊ **~ а ~** *присл.* веома, јако; **~ добри успих** врло добар успех

бариєра *ж.* баријера

барий *х. оп.* **барию́м**

барикада *ж.* барикада

бариска *ж. ауґм.* баруштина,

локветина

баритон *х. муз.* баритон

бариц -им *нєзак.* шурити, барити, обаривати

барище *с.* бара; бариште, баруштина

барка¹ *ж. дем.* барица, локва; ~ **креви** локва крви; **по драги єст барки** пут је баричав

барка² *ж.* (*чамец*) барка

барна *ж.*: **нова ~ ! нова ~ !** *дзец.* а, поновио (поновила *итд.*) се!; а, има ново одело (нови бицикл *и сл.*)!

барнасти -а -е (*хтори ма кафово власи и цму скору*) смеђ, смеђокос, бринет

барок *х. ум.* барок

барокни -а -е барокни

барометер -тра/-тера *х. физ.* барометар

барон *х.* барон, барун

баронеса *ж.* баронеса

бароніца *ж.* бароница

барски¹ -а -е (*од* **бара**) барски

барски² -а -е (*од* **бар¹**) барски

барт *х. месар.* сатара, брадва

барут *х. беш. серб.* барут (*оп.* **пушков прах)**

баршонь *х.* **1.** баршун, сомот; **2.** (*баршоньова пантліка*) кумаш (*войв.*)

баршоньови -а -о/-е **1.** баршунаст, сомотски; **2.** *прен.* баршунаст

бас *х. муз.* **1.** (*хлопски глас*) бас; **2.** *оп.* **бруґа**; **3.** *звич. мн.* **баси** (*на лївим боку гармоники*) басови

басист -та *и* **басиста** -ти *х.* (*шпивач и музикант*) басист(а)

Баск *и* **Баскиєц** -йца *х.* Баск

Баскийка *ж.* Баскијка

баскийски -а -е баскијски

баскет-бол *х. спорт.* (*кошарка*) баскет-бол

басна *ж.* басна

баснописатель *х.* баснописац

баснописательски -а -е баснописачки

басовка *ж.* (*вихабене при ораню, кошеню и под.*) оплаза, оплазак, оплазина; **направиц басовку** оплазнути

бастион *х.* бастион

батальон *х.* батаљон

батерия *ж. воєн., ел.* батерија

батист *х. текст.* батист

батог *х.* бич, канџија; ◊ **на концу ~ пука** (*на концу ше увидзи правда*) живи били па видели, изаћи ће дело на видело

батогаш *х. ист.* "батохаш" (*член или присталица Културно-просветног савеза југословенских Русина* (1933–1941))

батожнїк *х. бот.* дивља цикорија (Cichorium intybus L.)

баториц -им *нєзак.* **1.** храбрити, охрабривати; **2.** будити, расањивати

баторни -а -е **1.** будан; одморан; живахан, бодар; **2.** смео

батошнїк *х. оп.* **батожнїк**

батощкар *х. зоол.* бичар (Euglena)

батощок -щка (*и беш.* -шка) *х. дем.* (*од* **батог**) бичић

батюшка *х. фам.* (*Рус*) баћушка

батюшки *ж. мн.* (*єд.* батюшка) **1.** залисци, зулуфи; **2.** (*над коньовим копитом назадку*) кичице

бацила *ж. биол.* бацил

бац ше боїм ше *нєзак.* (*од дакого/дачого,* ридше *дакого/дачого, дакому/дачому*) **1.** бојати се; страховати; **нє боїм ше я од нього, нє боїм ше я його, нє боїм ше я йому** не бојим се ја њега; **2.** зазирати

Бачван *и* **Бачвань** *х.* Бачванин

бачвански -а -е бачки

бачванско-сримски -а -е бачко-сремски; **бачванско-сримски Руснаци** бачко-сремски Русини

Бачвань *х. оп.* **Бачван**

бачи -ика *х.* **1.** (*оцов брат*) стриц; **2.** (*мацеров брат*) ујак; **3.** (*женов брат*) шурак; **4.** (*старши чловек*) чика

бачик *х. заст. оп.* **бачи**

Бачинчань *х.* (*житель Бачинцох*) Бачинчанин

бачински -а -е (*од* **Бачинци**)

бачиначки

бачиц -им *нєзак. и зак. ридк.* видети; опажати, примећивати

Бачка *ж.*: **и мирна ~ [аж по Лалить]** и мирна Бачка (Босна, крајина)

бачки -а -е *оп.* **бачвански**

баш *беш. серб.* **1.** *присл.* баш, управо (*оп.* **праве**); **~ ше врацел** управо се вратио; **2.** *слов.* баш, вала; **е ~ нє пойдзем** е баш нећу да идем

баюсати -а -е бркат

баюсач *х.* брка, брко; бркајлија, бркоња

баюсачко *х. дем.* бркица

баюси *мн.* (*єд.* баюс *х. и* баюса *ж.*) **1.** бркови; **2.** *бот.* рашљика, витице; ¤ **вигваряц ше на баюс** (*виношиц як оправданє чудну причину*) вадити се на куку; **дац на баюс** дати на вересију; **достац на баюс** добити на вересију

баюски *мн.* (*єд.* бающок -щка *х* и баюска *ж.*) *дем.* брчићи

баюшиска *х. мн.* (*єд.* баюшиско) *ауґм.* брчетине, брчине

баядера *ж.* **1.** (*индийска танєчнїца*) бајадера; **2.** *кул.* бајадера

ба́яко *слов. и модал.* **1. а)** како да не; **"нє знаце дзе ту кнїжкарня?" "ба́яко, знам"** "да ли знате где је овде књижара?" "како да не, знам"; **б)** како даниси (није, нисте), ја шта си (је, сте); **"озда Янко нє таки нєдобри?" "ба́яко"** "ваљда Јанко није такав неваљалац?" "како да није"; **2.** управо овај (он, такав, тако *и сл.*); него?; **"та то Петро директор вашей фирми?" "ба́яко"** "зар је Петар директор ваше фирме?" "управо он"; **3.** наравно, разуме се; **нє рушел ше на час на гайзибан и, ба́яко, запожнєл** није кренуо на време на воз и, наравно, закаснио је

бджох *и* **бджух** *х.* **1.** смрдљивко; **2.** ленштина; ◊ **шпи як [тот]** ~ *експр.* ≅ спава као заклан (као топ, као пух)

бдзина *ж.* смрад, прдеж, испрдак; ¤ **бега як ~** (*дзецко цали час нє мирує*) жива жеравица; **родзина як ~** (*нїяка або далєка родзина*) ни род ни помозбог, чорбине чорбе чорба; **шмердзи як ~** смрди (заудара) као твор

бдзиц -им *нєзак.* пуштати гасове

бдиниє *с. церкв.* бденије

бе *викр.* **а)** (*глас овци*) бе; **б)** (*глас кози*) ме

беба *ж.* беба

бебка *ж. дем.* бебица, бепче

бег *х.* трк; кас; ◊ **у бегу** у трку, изатрке

беганє *с.* **1.** трчање; трка; **2.** *статк.* нагон за парењем код краве; парење краве

беганїна *ж.* трка, трчање, јурњава; журба, ужурбаност

бегац -ам *частот.* трчати (*свуда, у више праваца*); ¤ ~ **з очми** играти очима

бегаци -а -е (*лєгки, швидки у роботи*) игра (поиграва, врти се) као чигра

бегац ше -а ше *зак. и нєзак. поль.* (*водзиц ше - о крави*) гонити се, водити се; **крава би ше бегала** крава тражи бика; **крава ше бегала** крава је примила (добила) бика

бегач *х.* **1.** *спорт.* тркач; **2.** (*конь*) касач

бегачка *ж.* **1.** тркачица; **2.** *оп.* **беганїна**; **3.** *ридк.* пролив

бегун *х.* **1.** тркач; тркало; **2.** (*конь*) галопер

бегунка *ж.* **1.** *оп.* **бегачка (1)**; **2.** (*жена нєшоровового справованя*) сокачара, уличар(к)а, фаћкалица

бегцом *присл.* **1.** трком, у трку; **2.** загоначке, изатрке

беґ *х. ист.* бег

беґеляр *х.* чувар канала

беґель -ґелю/-ґеля *и коц.* -ґлю/-ґля *х.* канал

беґельски -а -е каналски

беґельчик *х.* **1.** канал (*мањи, атарски*); каналић; **2.** (*за одвод води*) водојажа

беґлїк *х. коц. оп.* **беґельчик**

беґляр *х. коц. оп.* **беґеляр**

беґония *ж. бот.* бегонија

бедуин *х.* (*мн.* бедуини *и* бедуинє) бедуин

бежанє *с.* **1.** трчање; трк; **2.** (*коня*) кас

бежац -жим *нєзак.* **1.** трчати, јурити (*у једном правцу*); **2.** (*о коньови*) касати; **3.** (*о млєку*) кипети; **млєко бежи** млеко кипи; ¤ **дзе бежиш?!** (*дзе ши ше розпонаглял?*) куд си нагао (навро)?!

бежаци¹ -а -е трчећи; ◊ **з бежацим крочайом** трчећим кораком

бежаци² *присл. оп.* **бегцом**

бежкац -ам *нєзак. дзец.* трчати

без *прим. з ґен.* без

безалкоголни -а -е безалкохолни

безатомски -а -е безатомски

безбожни -а -е безбожан

безбожнїк *х.* безбожник

безбожнїцки -а -е безбожнички

безбожнїцтво *с.* безбожништво

безбожно *присл.* безбожнички

безбожносц *ж.* безбожност

безбол *х. оп.* **бе(й)збол**

безбольни -а -е безболан

безбради -а -е безбрад

безбрижни -а -е безбрижан

безбрижносц *ж.* безбрижност

безвинїмкови -а -е безизузетан

безвиразни -а -е безизразан, безизражајан

безвирец -рца *х. оп.* **безвирнїк**

безвирє *с.* безверје

безвирни -а -е безверан

безвирнїк *х.* безверац

безвирство *с. оп.* **безвирє**

безвиход *х. оп.* **безвиходносц**

безвиходни -а -е безизлазан

безвиходносц *ж.* безизлазност; ћорсокак

безвлад'є *с.* (*стан без власци*) безвлађе, безвлашће

безвласц *ж.* (*нєпокорйованє власцом*) безвлашће

безводни -а -е безводан

безвоздушни -а -е безваздушан

безвольни -а -е безвољан

безвредни -а -е безвредан

безвредносц *ж.* безвредност

беззвучни -а -е беззвучан

безвязни -а -е безвезан

безганєбни -а -е бесраман, бестидан

безганєбносц *ж.* бесрамност, бестидност

безгвиздови -а -о/-е безвездан

безглави -а -е безглав

безглаво *присл.* безглаво

безгласни -а -е *и* **безгласови** -а -о/-е безгласан; мукао

безгранїчни -а -е безграничан

безгришни -а -е безгрешан

бездарни -а -е бездаран

бездзечни -а -е безвољан; утучен; млак; учмао

бездимни -а -е *и* **бездимови** -а -о/-е бездиман

бездїйносц *ж.* безделица

бездна *ж.* бездан

бездомни -а -е **1.** бескућни, бездоман; **2. бездомни** -ного *х.* бескућник, бездомник

бездомнїк *х. оп.* **бездомни (2)**

бездражє *с.* беспуће

бездражни -а -е беспутан

бездревни -а -е бездрван

бездротови -а -е бежични

бездушни -а -е **1.** бездушан, свиреп; **2. бездушни** -ного *х.* бездушник

бездушносц *ж.* бездушност, свирепост

безжальни -а -е бежалостан

безжемаш *х. оп.* **безжемни (2)**

безжемни -а -е **1.** који нема земље; **2. безжемни** -ного *х.* беземљаш

безженство *с.* беженство

безживотни -а -е **1.** беживотан; **2.** *прен.* беживотан, учмао

беззакониє *с. заст. оп.* **беззаконносц**

беззаконносц *ж.* безакоње

беззвучни -а -е безвучан

беззлобни -а -е безлобан

беззмистови -а -е бесадржајан

беззначни -а -е безначајан

беззначносц *ж.* безначајност

беззлобни -а -е безлобан

беззуби -а -е **1.** безуб; **2.** (*хтори ма очкодзени зуби*) шкрбав(ан), крезуб

безидейни -а -е безидејан
безкаматни -а -е бескаматан
безквасни -а -е *и* **безквасов(и)** -а -о/-е бесквасан
безквиткови -а -о/-е бесцветан
безкласни -а -е *и* **безкласови** -а -о/-е бескласан
безкомпромисни -а -е бескомпромисан
безконєчни -а -е бесконачан
безконєчносц *ж.* бесконачност
безкрай *х.* бескрај
безкрайни -а -е бескрајан
безкрайносц *ж.* бескрајност
безкревни -а -е бескрван
безкридлови -а -о/-е бескрилан
безлюдни -а -е безљудан
безменни -а -е *и* **безменови** -а -о/-е безимен
безмерни -а -е *оп.* **безмирни**
безмесови -а -о/-е безмесан
безмирни -а -е безмеран
безмлєчни -а -е безмлечан
безмоцносц *ж.* **1.** безмоћност; **2.** малаксалост
безнадїйни -а -е безнадежан, безнадан
безнадїйносц *ж.* и **безнадїя** *ж.* безнадежност, безнадност
безначални -а -е безначелан
безнашеньови -а -о/-е бесемен
безноги -а -е безног, безножан
безобразни -а -е *беш. серб.* безобразан (*оп.* **безочлїви (1)**)
безоглядни -а -е безобзиран; беспоштедан; бескрупулозан; груб; дрзак
безодня *ж. ридк. оп.* **бездна**
безоки -а -е безок
безопасни -а -е безопасан
безопасносц *ж.* безопасност
безосетови -а -е бешчулан
безособни -а -е *и* **безособови** -а -о/-е безличан
безочлївец -вца *х.* безобразник
безочлїви -а -е **1.** безобразан; **2.** дрзак
безочлївосц *ж.* **1.** безобразлук; **2.** дрскост
безочни -а -е *оп.* **безочлїви**
безочнїк *х. оп.* **безочлївец**
безочносц *ж. оп.* **безочлївосц**
безпартийни -а -е беспартијски
безпенєжносц *ж.* беспарица
безперспективни -а -е бесперспективан
безпечни -а -е безбедан; сигуран
безпечнїк *х. ел., воєн.* осигурач
безпечносц *ж.* безбедност; сигурност; ◊ **подняц (превжац) мири безпечносци** преузети мере безбедности; **служба државней безпечносци** служба државне безбедности
безпланови -а -о/-е *и* **безплански** -а -е беспламски
безплатни -а -е бесплатан
безплатно *присл.* бесплатно
безплодни -а -е бесплодан
безповратни -а -е бесповратан
безпокоїц ше -їм ше *нєзак.* бити беспокојан, узнемиравати се
безполни -а -е *и* **безполови** -а -о/-е *бот. и др.* бесполни; ~ **розмножованє** бесполно размножавање
безпомоцни -а -е беспомоћан
безпомоцносц *ж.* беспомоћност
безпоривни -а -е: ~ **дзело** бестрзајни топ
безпорочни -а -е беспорочан
безпостредни -а -е непосредан
безпохребцинар *х. зоол. и прен.* бескичмењак
безпохребцинови -а -о/-е бескичмен
безправє *с.* бесправље
безправни -а -е бесправан
безправносц *ж.* бесправност
безпредметни -а -е беспредметан
безпрекорни -а -е беспрекоран
безпригварковн -а -о/-е беспрекоран
безпризорни -а -е беспризоран
безприкладни -а -е (*винїмкови*) беспримеран
безпринципиєлни -а -е беспринципијелан

безпристрасни -а -е беспристрастан

безпритульни -а -е беспризоран; **безпритульни дзеци** беспризорна деца

безпричинови -а -о/-е безразложан, безузрочан

безрезервни -а -е безрезерван

безрибносц *ж.* безрибица

безроботни -а -е **1.** беспослен; докон; **2.** незапослен

безроботносц *ж.* **1.** беспосленост; беспослица; доколица; доконост; **2.** незапосленост

безроги -а -е безрог

безрозумни -а -е *и* **безрозумови** -а -о/-е безуман; беспаметан

безрозумносц *ж.* безумност, безумље; беспамет

безрубцови -а -о/-е *техн.* бешаван

безруки -а -е безрук

безсеменни -а -е *оп.* **безнашеньови**

безсилни -а -е бесилан, немоћан

безскрупулозни -а -е бескрупулозан

безславни -а -е беславан

безсловни -а -е безречан

безсмертельни -а -е *оп.* **безсмертни (1)**

безсмертни -а -е **1.** бесмртан; **2.** **безсмертни** -ного *х.* бесмртник

безсмертнїк *х. оп.* **безсмертни (2)**

безсмертельносц *и* **безсмертносц** *ж.* бесмртност

безсмисел -слу/-сла *х.* бесмисао

безсмислени -а -е *и* **безсмислови** -а -о/-е бесмислен

безсмисленосц *и* **безсмисловосц** *ж.* бесмисленост

безсовисни -а -е бесавестан

безсокови -а -о/-е бесочан

безсонни -а -е бесан

безсонносц *ж.* несаница, бесаница

безстидни -а -е *оп.* **безганєбни**

безстрасни -а -е бестрастан

безстрашни -а -е неустрашив, бестрашан

безтестаментни -а -е *правн.* безопоручан; ~ **нашлїдство** безопоручно наследство

безтїлесни -а -е бестелесан; беспутан

безтравни -а -е *и* **безтравови** -а -о/-е бестраван

безтурботни -а -е безбрижан

безумни -а -е безуман; махнит; бесомучан

безумносц *ж.* и **безумство** *с.* безумље, безумност

безусловни -а -е безуслован; беспоговоран

безуспишни -а -е безуспешан

безфарбови -а -о/-е *и* **безфаребни** -а -е безбојан

безформни -а -е *и* **безформови** -а -о/-е безобличан

безхарактерни -а -е бескарактеран

безхвости -а -е **1.** безреп(ан), кус; **2.** **безхвости** -того *х.* кусоња; (*пес*) кусов; (*конь*) кусаљ

безхмарни -а -е безоблачан

безцарински -а -е бесцарински

безценни -а -е бесцен

безценносц *ж.* бесцење

безцильни -а -е бесциљан

безцукров(и) -а -о/-е бешећеран

безчадни -а -е бешчедан, бездетан

безчасови -а -о/-е безвремен

безчежински -а -е бестежински

безчесни -а -е **1.** бешчастан; **2.** бесраман, бестидан; **3.** **безчесни** -ного *х.* бестидник, бесрамник

безчесносц *ж.* **1.** бешчашће; **2.** бесрамност, бестидност

безчесц *ж. ридк. оп.* **безчесносц**

безчесциц -им *нєзак.* бешчастити

безчислени -а -е безбројан

безчислено *присл.*: ~ **вельо** без броја

безчисло *с.* безброј

безчувствительни -а -е безосећајан

безчувствительносц *ж.* безосећајност

безшнїгови -а -о/-е беснежан

безшумни -а -е *и* **безшумови** -а -о/-е бешуман

бе(й)збол *х. спорт.* бе(ј)збол

бейчски -а -е *беш. оп.* **бечски**

бек *х. спорт.* бек

беков -а -о *и* **бековски** -а -е (*од* **бек**) бековски

белаве -вого *с.* масница, мазница, модрица

белави -а -е плав, модар; сињи; ◊ ~ **косатка** *ж. бот.* различак (Centaurea cyanus L.)

белавидло *с.* плавило

белависти -а -е *оп.* **белавкасти**

белавиц¹ -веєм *и* -им *нєзак.* (*поставац белави*) плавети, модрети

белавиц² -им *нєзак.* (*робиц белавим*) плавити, модрити

белавкасти -а -е плавичаст, модрикав, модрикаст

Белґиєц -йца *х. оп.* **Белґиянєц**

белґийски -а -е белгијски

Белґиянєц -нца *х.* Белгијанац

белєґ *х. заст.* жиг

белєґовац -ґуєм *зак. и нєзак. заст.* (*положиц/класц белєґ*) жигосати

белетрист -та *и* **белетриста** -ти *х.* белетрист(а)

белетристика *ж.* белетристика

белюш *х. кул.* лепиња са сиром (*од хлебног теста*)

беля *ж.* (*прашачка билей шерсци*) бела (*войв.*), бељуга (*войв.*)

бенд *х. муз.* бенд

бендов *х.* **1.** *кул.* шваргла; **2.** *пейор.* желудац; ¤ **нє мал сом ~ (***зробиц дацо, спреведнуц дакого и под.*) нисам могао, нисам имао срца (*учинити нешто, преварити кога и сл.*)**; ту маш Матяш ~** ето ти сад (*о нечем неугодном, неуспешном*)

бенефиковани *и* **бенефицирани** -а -е бенефициран

бенефиция *ж.* бенефиција

бензин *х.* бензин

бензинов(и) -а -о/-е *и* **бензински** -а -е бензински; ~ **мотор** бензински мотор; **бензинска пумпа** бензинска пумпа

бензол *х. хем.* бензол

бениґни -а -е *мед.* бенигни

бент *х. коц.* насип (*дуж канала, реке*)

бенцак *х.* буцман, буца, буцо

беоґрадски -а -е београдски

Беоґрадян *и* **Беоґрадянь** *х.* Београђанин

Бербере *х. мн.* (*єд.* Бербер) Бербери

берблявец -вца *х. оп.* **берблящи (2)**

бербляви -а -е *оп.* **берблящи**

бербляц -ям *нєзак.* брбљати; чаврљати; ћеретати; блебетати; лопарати; торокати

берблящи -а -е **1.** брбљив; **2.** **берблящи** -цого *х.* брбљивац, брбљивко

берблящосц *ж.* брбљивост

беретка *ж.* беретка

берза *ж.* берза

берзов(и) -а -о/-е берзански

берибери *х. мед.* берибери

Беркасовчань *х.* Беркасовчан(ин)

беркасовски -а -е беркасовски

беркшир *х.* беркшир

берлински -а -е берлински

бернардинєц -нца *х. церкв. и др.* бернардинац

бес¹ *х.* (*чорт*): **ки ци ~!?** који ти је враг!?; **кого ж' беса!?** ког врага!?, ког беса!?; **на кого беса ци то!?** ког врага ће ти то!?; **до беса!** до врага!, до беса!

бес² *беш.* (*гнїв*) бес

бесни -а -е **1. а)** обестан, необуздан; горопадан; **б)** несуздржан; **в)** раскошан, луксузан; ~ **свадзба** раскошна свадба; **2.** *беш.* (*барз нагнївани*) бесан; махнит

бесно *присл.* **1.** обесно, необуздано; горопадно; **2.** *беш.* (< *серб.*) (*барз нагнївано*) бесно; махнито; ¤ ~ **ше нєсц** бити обестан, осион; газити по другима

бесносц *и* **беснота** *ж.* обест, необузданост; горопад

бество *с. оп.* **бесносц; ¤ робиц дацо з (од) бества** радити што из обести

бестиялни -а -е бестијалан

бестселер *с.* бестселер

бета *ж.* бета; ◊ ~-**зарї** бета-зраци

бетега *ж. заст.* **1.** тешко, масно, неукусно и сл. јело; незрело воће; **2.** тром, лењ човек; **3.** (*нїяки чловек*) ништарија; ¤ **як** ~ *оп.* **бетега (1)**

бетежни -а -е *заст.* болестан; болешљив

бетелїна *ж. бот.* детелина; ◊ **дзива ~** *бот.* белодун, зечја детелина (Anthyllis vulneraria); ¤ **~ зоз штирома лїсцами (лїстками)** детелина са четири листа; **побегац по бетелїни** (*з нєстриманим справованьом направиц чкоди*) изуларити се, направити штете

бетелїнов -а -о детелински; од детелине; ◊ **~ шуґа** *оп.* **златна власа**; ~ **шено** детелинско сено

бетлеґем *х. оп.* **вертеп**

бетлеґемар *х. оп.* **вертепаш**

бетон *х.* бетон

бетонарня *ж.* бетонара

бетоновац -нуєм *зак. и нєзак.* бетонирати

бетоновач *х.* бетонирац

бетонов(и) -а -о/-е *и* **бетонски** -а -е бетонски

бетяр *х.* **1.** (*гунцут*) мангуп, обешењак; **2. а)** женскарош; **б)** лола, бекрија, бећар

бетярец -рца *х. фолкл.* бећарац

бетяриско *х. ауґм.* мангупчина, обешењачина; бећарчина

бетяриц ше -им ше *и* **бетяровац ше** -руєм ше *нєзак.* бећарити се, бећарисати, бећаровати, проводити се

бетяршаґ *х.* **1.** мангуплук, обешењаштво; **2.** бећарлук, бећарство

бечанє *с.* блејање, блека; бекетање; блек, блека; мечање; мекет

Бечан *х.* Бечлија

бечац -чим *нєзак.* блејати; мекетати, бекетати

Бечейчань *х.* (*житель Бечею*) Бечејац

бечельовац -люєм *нєзак. заст.* процењивати, шацовати

бечиц -им *коц. оп.* **бечац**

бечка *ж.* (*гордовик*) бечка

бечски -а -е (*од* **Беч**) бечки

бешеда *ж.* **1.** разговор; **з улїци чуц бешеду** са улице се чује разговор; **исц ґу дакому на бешеду** ићи некоме (код неког) на разговор; **мам з тобу бешеди** имам да разговарам с тобом; **2.** говор; речи; **познам го по бешеди** познајем га по говору; **яка то (цо то за) ~ !** какве су то речи!; **вон ма барз красну бешеду** он веома лепо прича; **3. а)** језик; **цудза ~** туђ језик; **б)** дијалект, говор; **4.** (*святочни виступ пред сходом*) говор, беседа; **отримац бешеду** одржати говор; ◊ **кед уж бешеда о...** кад већ говоримо о...; ¤ **анї бешеди** (*так нє шме буц*) ни говора, не може бити [ни] говора; **весц бешеду** водити разговор; **звесц бешеду о дачим** почети разговор о чему; **заварло му бешеду** *оп.* **одняло му бешеду (2); койяки (вшелїяки, гоч яки) [там] бешеди** говоранције; **одняло му бешеду 1.** одузет му је говор (*од мождaног удара*); **2.** језик му се завезао (*услед збуњености, изненађења*); **прервец дакого у бешеди** упасти коме у реч; **привитна (поздравна, наздравна) ~** здравица; **сама ~** он (она) говори као навијен (навијена), он (она) је пун (пуна) приче; **стануц з даким до бешеди** ступити с киме у разговор

бешедлїви -а -е причљив, разговорљив, говорљив, беседљив

бешедни -а -е разговоран; ~ **язик** разговорни језик

бешеднїк *х.* говорник, беседник

бешеднїца *ж.* **1.** (*трибина; кабина*) говорница; **2.** (*простория за бешедованє*) разговорница

бешеднїцки -а -е говорнички, беседнички

бешеднїцтво *с.* говорништво,

беседништво

бешедовац -дуєм *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* говорити; **хори нє шме ~** болесник не сме да говори; **вон добре бешедує по анґлийски** он добро говори енглески; **бешеднїк длуго бешедовал народу** говорник је дуго говорио народу; **вони двойо нє бешедую** (*вони повадзени*) њих двоје не говоре; **2.** (*водзиц з даким бешеду*) разговарати, причати; **вони двоме о чимшик бешедую** њих двојица о нечему разговарају; ◊ **~ нє при себе** бунцати; **~ у сну (вошнє)** говорити у сну; бунцати

бешедуюци -цого *х.* говорно лице

бешнїц -нєєм *и* -їм *нєзак.* беснети; махнитати; горопадити се

бештеловани -а -е наручен; ¤ **як бештеловани** као наручен

бештеловац -луєм *зак.* наручити

бештия *ж.* (*зла жена*) бестија

бжох *х. оп.* **бджох**

би *слов.* би; **1.** *з модалним значеньом* **а)** *означує жаданє*: **мамо, я би ше ишол бавиц** мама, ја бих хтео ићи да се играм; **я би нє ишол на вилєт** мени се не иде на излет; **и дзеци би ишли з родичами до Нємецкей** и деца би хтела да иду са родитељима у Немачку; **б)** *означує физиолоґийну потребу*: **я би пил води** ја сам жедан; **я би спал** мени се спава; **в)** *у злученю* же би *означує катеґорични розказ або проциванє*: **же биш то нє зробел!** да то ниси урадио!; **же бим нє пошол!** таман посла, нећу да идем!; **г)** *у опитних виреченьох зоз значеньом молби*: **нє пришол биш ми дакус помогнуц?** да ли би хтело доћи да ми мало помогнеш? **2.** *у условних виреченьох*: **було би добре кед би...** било би добро кад би...

бибиц -и *нєзак. дзец.* болети; **биби ме ручка** боли ме ручица

бибич *х. зоол.* вивак (Vanellus vanellus L.)

библийни -а -е библијски

библиоґрафия *ж.* библиографија

библиоґрафски -а -е библиографски

библиотека *ж.* библиотека

библиотекар *х.* библиотекар

библиотекарка *ж.* библиотекарка, библиотекарица

библиотеков(и) -а -о/-е *оп.* **библиотецки**

библиотецки -а -е библиотечки; ~ **збирка** библиотечка збирка

библиофил *х.* библиофил

Библия *ж.* Библија

бивак *х. воєн.* бивак

бивальнїк *х. зоол.* станиште

биванє *с.* **1.** становање; **2.** (*просториї за биванє*) стан; **социялна служба препатрела роботнїцки биваня** социјална служба прегледала је радничке станове; **3.** (*дочасне змесценє*) смештај; **сезонским роботнїком дали кост и ~** сезонским радницима су дали храну и смештај; ◊ **место биваня** пребивалиште

биватель *х. заст.* обитавалац; становник; станар

бивателька *ж. заст.* становница; станарка

бивац -ам *нєзак.* **1.** становати; **вон бива на валалє, а роби у варошу** он станује на селу, а ради у граду; **2.** *заст.* живети, обитавати (*у одређеном крају, месту*); **на Балкану биваю розлични народи** на Балкану живе разни народи; **3.** *заст.* бивати; дешавати се; бити; **шицко бива медзи людзми** свашта бива (свашта се дешава) међу људима; ¤ **то у нїм бива** (*то му стаємна прикмета*) то му је (то му лежи) у крви

биваци -а -е намењен за становање; ◊ ~ **[хижа]** дневна соба

бивача -чей *ж. беш. оп.* **биваца [хижа]**

бивни -а -е **1.** лабав; **нацагли ~ штранґ** затегли су лабав конопац; **2. а)** (*хтори нє пристава на цело – о облєчиву*) широк; велик; **панталони ми бивни коло пасу** панталоне су ми широке око појаса; **ципели му бивни**

ципеле су му велике; **б)** (*у хторим єст досц места*) просторан, простран

бивнїц -їм *нєзак.* лабавити

бивно *присл.* лабаво; **ремень машини ~ стої** ремен машине лабаво стоји; ◊ **на ~** *присл.* лабаво; **на ~ завязац (закапчац** *и под.***)** лабаво везати (закопчати *и сл.*)

бивол *х. беш. оп.* **бияла**

биґамия *ж.* бигамија

бида *ж.* **1.** сиромаштво, сиротиња, сиромаштина, беда, убогост; **2.** невоља; јад; **лєм то ~** же... само је у томе невоља што...; **3.** *прен.* беда, мизерија; ◊ **~ биду найдзе гоч и слунко зайдзе 1. а)** (*у позитивним смислу*) нашли су се једнаки (*два друга, младић и девојка и сл.*); **б)** (*у неґативним смислу*) нашла врећа закрпу, два дедака обадва једнака, нађе тука дудука; **2.** *оп.* **бриґа бриґу найдзе** (*под* **бриґа**); **~ ме (го, ю** *итд.***) принєсла (однєсла, нагнала** *итд.***)** (*о нєудатней роботи*) ђаво ми (му, јој *итд.*) није дао мира; **най го ~ ноши** нек иде с врагом, нека га враг носи; **нє волай биду вона и сама придзе** не чачкај мечку; **убила це ~ [цо би це убила]** бог те убио

бидак *х. оп.* **бидняк (2)**

бидачиско *х. експр.* (*бидняк*) невољник, кукавац

бидкац ше -ам ше *нєзак.* вајкати се, жалити се, тешкати се, бедовати, кукати, јадиковати; **по нєуспиху бидкал ше же цо вон тераз будзе робиц** после неуспеха вајкао се шта ће он сад да ради

бидлїско *с. ауґм. и пейор.* скотина

бидло *с.* **1.** стока, марва; марвинче; говедо; **2.** животиња, скот

бидни -а -е **1.** (*худобни*) сиромашан, бедан, убог; **2. а)** (*сеґинь, сиротка*) јадан, сироти; **б)** *прен.* (*нїяки*) јадан, кукаван; чемеран; злехуд; **3. бидни** -ного *х. оп.* **бидняк (1-2)**

биднїк *х. оп.* **бидняк**

биднїца *ж.* јадница, бедница, невољница

бидносц *ж.* бедност; убогост

бидняга *х. и ж. ридк. оп.* **бидняк**

бидняк *х.* **1.** (*худобни човек*) сиромах, сиромашак, бедник; **2.** (*сеґинь, сиротка*) јадник, невољник, сиротан, кукавац, жалосник

биднятко *с. дем.* јадниче, сиромашак, кукавче, кукавац

бидняцки -а -е беднички

бидовац -дуєм *нєзак.* бедовати; оскудевати; злопатити (се)

биєнале -ла *х.* бијенале

бижутерия *ж.* бижутерија

бизам *х. зоол.* бизам (Moschus moschiferus)

бизамски -а -е бизамски; **~ патканъ** *зоол.* бизамски пацов (Fiber zibethicus)

бизарни -а -е бизаран

бизнис *х.* бизнис

бизнисмен *х.* бизнисмен

бизовац ше -зуєм ше *зак. и нєзак.* **1.** бити сигуран; **бизуєш ше же ши то годзен поробиц?** јеси ли сигуран да ћеш то моћи урадити?; **2.** (*на дакого/дацо*) поуздати се, уздати се у кога/што; **я ше найбаржей на тебе бизуєм** ја се највише у тебе поуздам

бизовни -а -е сигуран; ¤ **~ як нїч** сигуран као врбов клин

бизовно *присл.* **1.** сигурно; **2.** извесно, сигурно; **3.** вероватно, зацело

бизовносц *ж.* **1.** сигурност; **2.** поузданост

бизон *х. зоол.* бизон, зубар

Бикичань *х.* Бикићанин

бикичски -а -е (*од* **Бикич**) бикићки

бикса *ж. поль.* (*часц коча*) туљак

биксна *ж. метал.* чахура, биксна

бикулї *ж. мн.* (*єд.* бикуля) *и* **бикульки** *ж. мн.* (*єд.* бикулька) *беш.* коврџе

била -лей *ж.* жипон

биланс *х.* биланс

билансни -а -е *и* **билансов(и)** -а -о/-е билансни

билатерални -а -е билатералан

биле -лого *с.* **1.** бело месо; **2. а)** ~ **под нохцом** белина (*испод нокта*); **б)** ~ **у гарлє** *мед. заст.* дифтерија

билет *х.* билет, билета

билетарнїца *ж.* билетарница

билє *с.* **1.** стабљика, стабло; **2.** *збир.* стабљике

билєнки -а -е белцат

били -а -е **1.** бео; **2.** плав, плавокос, блондин; **3.** (*шиви – о власох, бради*) сед, бео; ◊ ~ **жена** бела жена, белкиња; ~ **печинка** плућа; ~ **платка** (*на целу животинї*) лиса; ~ **раса** бела раса; ~ **месо** бело месо, белина; ~ **пес** белов; ~ **череп** бибер-цреп; ~ **чловек** бели човек, белац; ¤ **анї ~ анї чарни** (*нєодредзени*) ни куван ни печен; ~ **бляди як мур (як вапно)** блед као крпа (као зид)

билиґевар *х.* кућарац, торбар, грошићар, билигаш (*войв.*)

билиґевариц -им *нєзак.* кућарити, торбарити

билинґвист -та *и* **билинґвиста** -ти *х.* билингвист(а)

билион *х.* билион

билияр и **билиярд** *х.* билијар; **бавиц** ~ играти билијар

билиярдац ше -ам ше *и* **билиярдовац ше** -дуєм ше *нєзак.* билијарити се, играти билијар

билияр(д)ня *ж.* билијарница

билияр(д)ски -а -е билијарски

билїдло *с. козм.* **1.** белило; **2.** *заст.* сирицик; **3.** *оп.* **билосц**; ◊ **цинково** ~ цинкваjс

билїна¹ *ж. оп.* **билосц**

билїна² *ж.* билина (*руска народна епска песма*)

билїц¹ -їм *нєзак.* **1.** кречити; **2.** (*робиц билим*) белити; ~ **платно** белити платно

билїц² -лєєм *и* -їм *нєзак.* (*поставац били*) белети

билїц ше¹ -їм ше (*фарбиц ше з билїдлом*) белити се

билїц ше² -лєєм ше *и* -їм ше (*видавац билосц*) белети се; беласати (се)

билкасти -а -е беличаст, беласаст

билки -а -е *дем.* бео (*са нежном нијансом*)

билнїчка *ж. анат.* беоњача

биловласи -а -е седокос

билоглави -а -е белоглав

билоґардиєц -йца *х. ист.* белогардејац

билодено *присл.* у по бела дана, усред бела дана

Билорус *х.* Белорус

билоруски -а -е белоруски

билосц *ж.* белина

билота *ж. ридк.* белина

билоушка *ж. зоол.* белоушка

билтен *х.* билтен

билючки -а -е белцат; **били** ~ *и* ~ **били** беo белцат

биляви -а -е беличаст, беласаст

Билянци *х. мн.* (*єд.* **Билянєц** -нца) *х.* житељи Беле Пусте (*дела атара у Руском Крстуру*)

билянски -а -е који се односи на Белу Пусту (*део атара у Руском Крстуру*); **билянски салаши** салаши на Белој Пусти

билясти -а -е *оп.* **биляви**

бильмо *с. мед.* беона, очна мрена

бильчков(и) -а -о/-е беланчевински

бильчок -чка *х.* **1.** беланце; **2.** *биол.* беланчевина

бимбов *х.*: **таки як** ~ мало тежи, мало онако

бим-бом *викр. за подражованє звука дзвона* бим-бам, бим-бом, бум-бам

бимбора *ж. бот.* сибирски бор (Pinus cembra)

бина *ж.* бина

бинарни -а -е бинаран

бинокл *х.* бинокл

бином *х. мат.* бином

бински -а -е (*од* **бина**) бински

биоґраф *х.* биограф

биоґрафия *ж.* биографија

биоґрафски -а -е биографски

биолоґ *х.* биолог

биолоґийни -а -е биолошки

биолоґия *ж.* биологија

биопсия *ж. мед.* биопсија

биоскоп *х.* биоскоп, *горв.* кино

биоскопски -а -е биоскопски

биохемия *х.* биохемија

биреш *х. поль. заст.* бирош (*войв.*)

бирешиц -им *нєзак. заст.* (*буц биреш*) бирошити (*войв.*)

бирешка *и* **бирешкиня** *ж. заст.* бирошкиња (*войв.*), бирошка (*войв.*)

бирешовац -шуєм *нєзак. оп.* **бирешиц**

бири-бир(к)и *викр. за доволованє гускох* бир-бир, бири-бири

бирки *ж. мн.* (*єд.* бирка) вашке; **ма** ~ има вашке

бирмаловац -луєм *зак. и нєзак. церкв. кат.* помазивати децу

биро -оа *х.* биро

биров *х. ист.* биро, биров, кмет

бировац -руєм *нєзак.* **1. а)** моћи радити; **покля бировала, бул шор у єй загради** док је могла да ради, био је ред у њеној башти; **док сом бировал робиц, я сам окоповал свойо поля** док сам могао да радим, ја сам сам копао своје њиве; **б)** (*мац моци*): **уж и на ноги нє барз бирує, а польо нє охабя** већ је слаб на ногама, али њиву не оставља; **дзвигал мех, алє нє бировал** дизао је џак, али није имао снаге; **2. а)** успевати урадити (*кад има много посла*); **маю вельо жеми, та ю нє бирую сами обробиц** имају много земље, те не успевају да је сами обраде; **б)** успевати, моћи; **дзивка ше уж нє бировала крашнє облєкац, бо оцец бул у пензиї** ћерка више није успевала да се лепо облачи, јер је отац био у пензији

бирократ -та *и* **бирократа** -ти *х.* бирократ(а)

бирократизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* бирократизовати (се), бирократизирати (се)

бирократия *ж.* бирократија

бирократски -а -е *оп.* **бирократични**

бирчак *х. заст.* кожух, пршњак

бис *викр.* (*ознова, ище*) бис

бисер *х.* бисер

бисерни -а -е бисеран; ◊ ~ **коритко** *зоол.* бисерна шкољка, бисерница

бисеров(и) -а -о/-е *оп.* **бисерни**

бисквит *х.* бисквит

бискуп *х. церкв.* бискуп

бискупия *ж. церкв.* бискупија

бискупски -а -е бискупски

биста *ж.* биста

бистатовац -туєм **1.** *зак. и нєзак.* засигурно обећати/обећавати; гарантовати, гарантирати; **2.** *нєзак.* бодрити, храбрити

бистатовац ше -туєм ше *зак. и нєзак.* **1.** бити сигуран; **бистатовал ше же то годзен зробиц** био је сигуран да ће то моћи урадити; **2.** *оп.* **бистатовац (1)**

бистри -а -е **1.** бистар; **2.** живахан; **здраве дзецко вше бистре** здраво дете је увек живахно

бистросц *ж.* **1.** бистрост, бистрина; **2.** живахност

бит *х. информ.* бит

битанґа *х.* **1.** битанга; вуцибатина; бараба; фукара; **2.** (*крава хтора часто сцека до чкоди*) потричарка (*войв.*)

битанґовац -ґуєм *нєзак.* битанговати, битанжити (се), битанцити (се)

битаньски -а -е који се односи на битанге, барапски, фукарски

битаньшаґ *х.* битанглук, битањжлук

бити -а -е: **буц** ~ добити батина; **бул** ~ добио је батина; **будзеш** ~ добићеш батина; **сцеш буц ~?!** хоћеш батина?!; ¤ **бул вецей ~ як сити** добијао је (прогутао је) грдних батина (дебеле батине)

битка *ж.* **1.** туча; **2.** битка, бој; ¤ **дочекац дакого на битку** дочекати кога на нож

битумен *х. мин.* битумен

бифе -еа *с.* бифе

бифлац -ам *беш. серб.* бубати, бифлати (*оп.* **тупиц (2)**)

бифтек *х.* бифтек

биц биєм *нєзак.* **1. а)** туђи, бити; **нє бий дзецко** немој да тучеш дете; **б)** (*карац з палїчку и под.*) батинати; **2.** (*о годзини*) бити, откуцавати; **3.** ударати; ~ **з млатком по гвоздзе** ударати чекићем по ексеру; **4.** (*вибивац у бризґох*) ударати, млазати, липтати, шикљати; **5.** (*з пранїком при райбаню*) мерати; **6.** (*вайца*) розбивац; **7.** (*з даким – тримац дакому страну*) бити нечији, бити на нечијој страни; **вон биє з нїма** он је њихов; **8.** (*на дакого/дацо*) нападати кога/што; **бию на нас** нападаю нас; ◊ ~ **печац** ударати жиг (печат); ~ **студню** бушити бунар; **биє го жима** има грозницу; ¤ **било ме (го** *итд.***)** није ми (му *итд.*) дало мира; ~ **дакого як ґоведу** туђи кога као вола у купусу

биц ше биєм ше *нєзак.* **1.** *взаєм. повр.* туђи се, бити се; **дзеци, нє бийце ше** децо, немојте да се тучете; **2. а)** ударати се; ~ **з млатком по пальцох** ударати се чекићем по прстима; **б)** ударати; **кабел у студнї ше биє до цеглох** ведро у бунару удара о цигле**; 3. а)** (*на дацо – намагац ше дацо зробиц, посцигнуц*): **людзе ше бию на жем** људи су почели да купују (да траже) земљу; **даєдни землєдїлци ше бию на заградкарство** неки земљорадници нагињу повртарству; **б)** (*о коровчу*) ширити се; **репчень ше биє до бетелїни** горушица се шири у детелину; **4.** *поль.*: **кобула би ше била** кобила тражи коња; **кобула ше била** кобила је примила (добила) коња

бице *с.* **1.** ударање; **2.** батине; батинање; туча; **з бицом нїч нє посцигнєце** батинама ништа нећете постићи; **3.** *поль.*: **кобула ма** ~ кобила тражи коња

бициґла *ж.* бицикл, точак; **пришол на бициґли** дошао је бициклом

бициґлист -та *и* **бициґлиста** -ти *х.* бициклист(а)

бициґловац ше -луєм ше *нєзак.* возити се на бициклу

бициґлочка *ж.* бицикл (*дечји*)

бициклиз(е)м -зму/-зма *х.* бициклизам

бич *х. прен.* бич

бичак *х.* **1.** перорез, бритва, брица, џепни ножић; **2.** "бичак" (*весеље, забава код домаћина другог дана после свадбе, бала и сл.*); патарице, појутарје, окриље; ¤ **порихтани (готови) як ~** готов као набита (набијена, запета) пушка, готов (спреман) као бос у бару; **оштри як ~** (*оштри у роботи, бешеди*) жива ватра, жива жеравица; брз, окретан

бичачкац ше -ам ше *нєзак. етн.* ношкати се (*войв.*)

бичачок -чка *х. дем.* перорешчић, бритвица, брица

бичкаш *и* **бичкош** *х.* **1.** скитница, лопов, бичкаш; **2.** *оп.* **збитлївец**

бичовац -чуєм *нєзак.* бичевати

бичовач *х.* бичевалац

бишалма *ж. аґр.* дуња

бишалмов -а -о дуњин; од дуње; **~ сок** сок од дуње; **~ палєнка** дуњевача

бияла *ж.* **1.** биво(л); **2.** (*самица*) биволица; ¤ **моцни як ~** јак као бик; **роби (цага) як ~** (*добре и вельо роби*) ради као коњ

биялов -а -о бивољи, биволски

благац -ам *нєзак.* **1.** блажити, умиривати, смиривати; **2.** *заст.* молити, тражити

благи -а -е благ; **благей норови** благе нарави; ¤ **як ~ дзень** (*барз добри чловек*) добар као добар дан

благо¹ *присл.* благо

благо² *с.* (*скарб*) благо

благовиснїк *х.* благовесник

благовист *ж.* благовест

благовисциц -им *нєзак.* благовестити

Благовищенє *с. церкв.* (*швето 25. 03/ 07. 04*) Благовест *ж.,* Благовести *ж. мн.*

благодариц -им *нєзак. кнїжк.*

(*дзековац*) благодарити, захваљивати (се)

благодарни -а -е *кнїжк.* благодаран, захвалан

благодарносц *ж.* *кнїжк.* благодарност, захвалност

благодарствени -а -е: ~ **служба божа** *церкв.* благодарствено богослужење

благодат *ж.* и **благодать** -ти *ж.* благодат, благодет

благодатни -а -е благодатан

благодїйствени -а -е *кнїжк. оп.* **благотворни**

благодїятель *и* **благодїтель** *х. ридк.* добротвор

благозвучни -а -е благозвучан, благогласан

благопокойни -а -е *кнїжк.* упокојен, покојни

благородиє *с.*: **вашо (його** *итд.***)** ~ ваше (његово *итд.*) благородство

благородни -а -е племенит, благородан; ~ **чловек** племенит човек

благослов *х.* благослов

благословени -а -е благословен

благословиц -им **I** *зак.* благословити; **II** *нєзак.* благосиљати

благостан *х.* благостање

благосц *ж.* благост

благотворни -а -е благотворан

благоупокоєни -а -е блаженопочивши, благопокојни

благочасни -а -е *и* **благочасови** -а -о/-е благовремен

блажени -а -е блажен

блаженство *с.* блаженство

блажнїц ше -їм ше *нєзак. заст.* лудирати се, бити луд

блазен -зна *и* **блазень** -зня *х.* лудак, луд; блезга, бленто; будала; ¤ **да ше блазни чудую** (*нєзлюдни одвит на питанє "прецо, нач"*) да се луде чуде

блазни -а -е луд, блесав

блазнїц -їм *нєзак.* лудети

бламажа *ж.* бламажа

бламирац ше -ам ше *и* **бламовац ше** -муєм ше *зак. и нєзак.* бламирати се

блана *ж.* **1.** опна; **2.** *анат.* водењак

бланка *ж.* **1.** *оп.* **бланочка**; **2.** *анат.* слузокожа

бланко *прикм. нєпрем. и присл.* бланко; ~ **вексла** бланко меница

бланочка *ж. дем.* опница

бланочков(и) -а -о/-е који се односи на опницу

блатни -а -е **1.** (*од блата*) блатан, блатњав, каљав; **2.** глибав; глибовит, муљевит; ~ **жем** муљевито земљиште

блатняви -а -е *оп.* **блатни (1)**

блато *с.* **1.** блато; **2. а)** (*мутлянка*) глиб; **б)** (*место полне блата*) каљуга; **3.** (*як будовательни материял*) набој, маз, каљ; ◊ **пец з блата** земљана пећ, земљуша; ¤ **єст дачого як блата** ≅ има чега као хладне воде; **збиц дакого на** ~ (**як** ~) избити кога на мртво име, убити бога у коме**;** ¤ **облєч швиню до злата а вона пойдзе до блата** (*нєдобри инстинкти при даким превладую над воспитаньом*) крсти вука а вук у гору; **руцац блато до дакого** бацати се блатом на кога; **чежки як ~** тежак као олово

блатобран *х.* блатобран

блациско *с. ауґм.* блатина

блациц (ше) -им (ше) блатити (се), каљати (се)

бленда *ж. фот.* бленда

блеф *х.* блеф

блефирац -ам *и* **блефовац** -фуєм *нєзак.* блефирати

блех-музика *ж.* блех-музика (*оп.* **тротькош (3)**)

ближнї -я -є *церкв.* (*собрат*) ближњи; **любов ґу ближньому** љубав према ближњему

блиндир(ов)ани -а -е блиндиран, оклопни

блинкер *х. техн. и др.* блинкер

блитва *ж. бот.* блитва (Beta vulgaris)

блиха *ж.* бува, буха; **ма блихи** има буве, бушљив (бувљив, бухав) је

блихов -а -о бувљи

блиц *х.* блиц

блиш *х.* сомот, баршун, плиш

блишови -а -о/-е сомотски, баршунаст, плишан

блїзки -а -е близак; ~ **родзина** близак род; блиски рођак; **блїзки одношеня** блиски односи

блїзко[1] *присл.* **1. а)** (*у блїзкосци*) близу, блиско; надохват; **б)** надомак; **уж були ~ при валалє** већ су били надомак села; **войско сцигло ~ ґу Беоґраду** војска је стигла надомак Београда; **2.** (*дас, коло*) око, близу

блїзко[2] *прим.* **1.** *з ґен. ридк.* близу; ~ **лєса** близу шуме; **2.** *у злученю з применовнїками* при, ґу, коло **а) ~ при** *прим. з лок.* близу; ~ **при валалє** близу села; **б) ~ ґу** *прим. з дат.* близу; **станули ~ ґу нам** стали су близу нас; **в) ~ коло** *прим. з ґен.* близу; **прешли ~ коло нас** прошли су близу нас

блїзкосц *ж.* близина, блискост; **у блїзкосци** у близини

блїск *х.* **1.** блесак; **блїск блїскавки** блесак муње; **2.** (*блїщанє*) сјај, сев; **блїск оружия** сјај оружја

блїскавични -а -е *оп.* **блїскавков(и)**

блїскавка *ж.* муња; **блїскавки блїскаю** муње севају

блїскавков(и) -а -о/-е муњевит; **з блїскавкову швидкосцу** муњевитом брзином; ◊ ~ **война** муњевит рат

блїсканє *с.* муња, муње, севање муња; **блїсканє го зашлєпело** муња га је заслепила; ~ **и тресканє** муње и громови

блїскац *нєзак. безос.* севати; **блїска** муње севају; **блїскало** муње су севале

блїскаци -а -е блескав

блїскот *х.* и **блїскотанє** *с.* блесак; сјај, сев; светлуцање

блїскотац -ам *и* **блїскотац ше** -ам ше *нєзак.* блештати (се); севати; севкати; светлуцати

блїскотаци -а -е блештав; светлуцав

блїснуц блїшнєм *зак.* **1.** *частейше безос.*: **блїсло** севнула је муња; **2. а)** блеснути, севнути, љеснути се; **б)** (*на дакого – оштро попатриц*) севнути очима; ошинути кога очима; ¤ **блїсло му** (*здогаднул ше, огутал ше*) упалила му се лампа

блїснуце *с.* блесак, сев

блїщанє *с.* блесак, љесак; сев, сјај

блїщац ше -щим ше *нєзак.* сијати (се), блештати се, лаштити се, љескати се; блистати; пресијавати се; цаклити се

блїщаци -а -е блистав, блештав, љескав; сјајан; светлуцав; искричав

блїщацосц *ж.* блиставост, блиставило, блештавост; сјај; гланц

блїщиц ше -им ше *коц. оп.* **блїщац ше**

блок *х. з розл. знач.* блок; **квартельни** ~ стамбени блок; ~ **за рисованє** блок за цртање

блокада *ж.* блокада

блокадни -а -е блокадни

блокирац -ам *зак. и нєзак.* блокирати

блок-нотес *х.* блок-нотес

блондин *х.* блондин

блондин(к)а *ж.* блондин(к)а

блощица *ж. зоол.* стеница

блуд *х.* блуд; **робиц** ~ чинити блуд, блудничити

блудзиц -им *нєзак.* **1.** лутати; **2. а)** (*трациц свидомосц о себе*) губити се; **хори блудзел, нє знал дзе є** болесник се губио, није знао где је; **б)** (*приповедац як нє при себе*) булазнити

блудни -а -е блудан; ◊ ~ **дом (хижа)** блудиште, блудилиште; ¤ ~ **син** *библий.* блудни син

блуднїк *х.* блудник; развратник

блуднїца *ж.* блудница; развратница

блудно *присл.* блудно; ¤ **согришиц** ~ сагрешити блудно

блудносц *ж.* блудништво

блузенка *ж. оп.* **блузночка**

блузна *ж.* блуза

блузночка *ж. дем.* блузица

блуканє *с.* лутање, лутња, скитање, скитња, смуцање

блукац -ам *и* **блукац ше** -ам ше *нєзак.* лутати, скитати (се); тумарати; луњати; потуцати се

блукацки -а -е луталачки, скиталачки, скитнички

блукач *х.* луталица, скитница; тумарало, луњало; вандровкаш

блукачка *ж.* луталица, скитница, скитачица; вандровкашица

блукаюци -а -е лутајући

блюванїна *ж.* бљувотина

блювац -ам *нєзак.* повраћати, бљувати; **сце ше му ~** тера га на повраћање

блюзґац -ам *нєзак.* (*сплєтац ше*) трабуњати, баљезгати, лупетати, тртљати

блюзнуц -южнєм *зак.* (*гоч цо повесц*) лупити, бубнути

блющ *х. бот.* бршљан (Hedera helix L.)

бляди -а -е блед; ◊ **на блядо** *присл.* бледо; ¤ **~ як мур** *оп.* **били як мур**

блядки -а -е *дем.* бледуњав, блеђан, блеђахан

бляднуц -нєм *нєзак.* бледети

блядо *присл.* бледо

блядосц *ж.* бледило

блядотвари -рого *х.* (*Индиянєц*) бледолики

бляха *ж. колєс.* ташна

бляховац -хуєм *нєзак.* ґубити боју, бледети, белети, лињати, чилети

бляшка *ж.* **1.** парче лима; **2.** *коц. техн.* платна

бльохценїна *и* **бльочка** *ж.* бућкуриш

бо I *злуч. причинови* јер; **нє пришол на роботу, бо бул хори** није дошао на посао, јер је био болестан; **II** *модал. звич. видзелєне зоз запяту* наиме; **идуцого року будземе мац досц електричней енерґиї, бо, у нашей жеми ше вибудую вецей гидроцентрали** идуће године ћемо имати довољно електричне енергије, наиме, у нашој земљи ће се изградити више хидроцентрала; ◊ **~ же**... јер је наводно...

боа *ж. зоол.* боа *х.*, удав (Boa constrictor)

боб¹ *х. бот.* боб (Faba bona medik)

боб² *х. спорт.* боб

бобальки *ж. мн.* (*єд.* бобалька) “бобаљки” (*русинско национално божићно јело: округлице од хлебног теста с маком*)

бобер -бра *х. зоол.* дабар

бобка *ж.* **1.** зрно, бобица, пуце; **~ грозна** зрно грожђа; **2.** *зоол.* бобица, громуљица (cysticercus)

бобкави -а -е бобичав, бобичаст, громуљичав

бобкасти -а -е: **~ овоц** *пож.* бобичаво воће; **~ месо** *вет.* бобичаво месо

бобкастосц *ж. вет.* бобичавост, строка

бобков(и) -а -о/-е зрнаст; ◊ **бобково лїсце** *с.* **1.** *бот.* ловор (Laurus nobilus); **2.** ловоров лист; **3. бобково лїстки/лїсца** *мн. бот.* ловори, ловорике

бобок -бка *х. оп.* **бобка**; ¤ **заробок- ~** (*слаби заробок*) сто година деведесет гроша

бобров -а -о дабров; **~ бундичка** дабровина

бовда *ж. заст.* (*будка*) киоск, дућан

бовкнуц -нєм *зак.* **1.** (*моцно вдериц*) **а)** (*дакого/дацо*) лупити, очепити, млатнути, звизнути; одаламити, одрапити; треснути, мазнути; **б)** (*звич. з часцу цела по дачим* або *до дачого*) лупити, треснути; **бовкнул (з) главу до греди** лупио је главом о греду; **2. а)** (*о огню*) букнути, планути; **б)** *прен.* планути, ускипети

бовкнуц ше -нєм ше *зак.* лупити се, треснути се

бовтгайташ *х.* свод; **муровац на ~** зидати на свод

бовчац -чим *нєзак.* буктети, буктати, пламтети

бовчаци -а -е буктав

бовчиц -им *нєзак. коц. оп.* **бовчац**

Бог/бог *х.* бог; ¤ **~ би го (ю** *и под.*) **знал** бог ће (свети) знати, бог те пита; **бог го ма** (*скапал, нєт го*) нема га ни од корова; **~ го (це** *и под*) **скарал** убио га (те *и сл.*) бог; **бог го такого зведол (створел)** (*таки характер ма од народзеня*) како га је бог створио; **~ дал ~ вжал** (*треба ше помириц з утрату*) бог је дао бог је узео; **~ нє плаци кажду соботу (нєдзелю) [алє плаци]** правда је спора али достижна; **~ нє понагля алє посцигнє** бог је спор али достижан; **~ це дал** бог те мазо, бог га његов; **боже добри** боже мили, драги боже; **боже Исусе Христе (Хрисце)** господе боже; **боже Саваоте** *оп.* **боже Исусе Христе (Хрисце)**; **вистати яґда богу душу придава** на смрт уморан; **влапиц бога за ризи** ухватити бога за браду; **голи як кед го бог на швет дал** го као од мајке рођен; **дай боже** из твојих уста у божије уши; **дал би ~** дај боже, да бог да; **дац (придац) богу душу** (*умрец*) отићи богу на истину, испустити душу; **до Христа бога** дозлабога, преко сваке мере; **жиц [себе] як мали ~ [у велъким сакайтове]** живети бог богова, живети као бубрег у лоју; **за бога єдиного** *оп.* **пре бога милого**; **заваруй боже** *оп.* **захрань боже**; **за нє дай боже** злу не требало; **захрань (зохрань, сохрань) боже** боже сачувај, сахрани боже; **и ~ на нього забул** и бог га је заборавио; **идз(це) з богом** (*идз*(*це*) *гет, престань*(*це*) *уж раз*) иди(те) с милим богом; **кажди у бога дзень (вечар)** сваки божји дан; свако божје вече; **кед ~ да** ако бог да; **кед ~ да та и мотика (ожог) штрелї** (*о нєбизовней, нєизвесней ситуациї*) боже здравља; **кому ~ тому и шицки святи** коме бог ≅ ко је ближе ватри боље се огреје; **людзох ше нє ганьби а бога ше нє бої** дебелих је образа; **най ~ захранї** да бог сачува; **най ми ~ пребачи** боже (ме, ми) прости; **най му ~ грихи (душу) опросци (пребачи)** *оп.* **най му ~ да царство небесне**; **най ~ (Христос) заварує** *оп.* **най ~ захранї**; **най му ~ да царство небесне** бог да му душу прости; **най ше о нїм ~ стара** ≅ шта му бог да; **не суди боже (престац, закончиц** *и под.*) (*о дачим цо барз длуго тирва*) ни конца ни краја чему; **не суди боже (же би ше врацел, же би уж пришол** *и под.*) (*о даким кого ше длуго чека*) као да смо га по смрт послали; **нє ~ зна цо** није бог зна шта; **нє дай боже** не дај боже, далеко било; **од бога дати** богом дан; **охабиц дакого/дацо на бога (**пре)пустити кога/што судбини; **панє боже [швети]** господе боже; **пияного и ~ чува** неће гром у коприве; **пре бога милого** ако бога знаш, за име бога, бога ради, забога; **слава богу** хвала богу; **ти боже знай** *оп.* **~ би го (ю** *и под.*) **знал**; **то ище помож боже** то је још боже помози, то је још смиље и ковиље; **то лєм ~ зна** то нико не зна, то само бог једини зна; **хто вчас става тому и ~ дава** ко рано рани две среће граби; **хто ше стара тому и ~ дава** ≅ свако је ковач своје среће; **цо ~ да** шта бог да; **чловек снує а ~ одредзує** човек прави планове, али му се они не остваре увек како би он хтео; **як ~ розказує (розкаже)** како бог заповеда; **я о боже ти о коже** (*нє можеме ше розумиц: я гуторим єдно, а ти друге*) један у клин други у плочу, као баба и бог, ја дерем јарца а ти козу

богати -а -е **1.** богат; ~ **чловек** богат човек; **2. а)** богат, изобилан; **Бачка ~ зоз житом** Бачка је богата пшеницом; **б)** обилан, обилат; **рика ~ з рибу** река је обилата рибом; **в)** богат, издашан; ~ **жатва** богата жетва

богато *присл.* богато

богатосц *ж. оп.* **богатство (2)**

богатство *с.* **1.** богатство; **2.** изобиље; издашност; обилатост, обилност; ¤ **купац ше у богатству** пливати у богатству

богаценє *с.* богаћење

богациц (ше) -им (ше) *нєзак.* богатити (се), обогаћивати (се)

богацки -а -е богаташки

богач *х.* богаташ

богачка *ж.* богаташица

богиня *ж.* богиња, божица

богобойни -а -е богобојажљив

богобойносц *ж.* богобојажљивост, богобојазан

Богов/богов -а -о Божји/божји; ◊ **богова (божа) катичка** *ж. зоол.* бубамара (Coccinella septempunctata)

богови -а -о *и* **боговити** -а -е: **кажди (цали) ~ (у бога) дзень (вечар** *и под.***)** сваки (цео) божји (боговетан), дан (вече *и сл.*)

боголюбиє *с.* богољубље

боголюбни -а -е богољубив, богољубан

богонєнависнїк *х.* богомрзац

Богородица *ж. рел.* Богородица; ◊ **Богородице [Дїво]** *церкв.* (*назва молитви*) Богородице Дјево, *горв.* Здравомарија; **вимодлїц три Богородице Дїво** одмолити три Богородице Дјево

богослов *х.* богослов, богословац

богословиє *с.* (*ученє о Богови и вири*) богословље

богословия *ж.* богословија

богословски -а -е богословски

богослужебни -а -е богослужбени

богослуженє *с.* богослужење, богослужје

богоугодни -а -е богоугодан; ~ **дїло** богоугодно дело

богохулїтель *х.* богохулник

богохулїц -їм *нєзак.* богохулити

богохулни -а -е богохулан

богохулнїк *х. оп.* **богохулїтель**

богохулство *с.* богохулство

богочловек *х.* богочовек

Богоявлениє [Господнє] *и* **Богоявлєнє** *с. церкв.* (*швето 06/19. 01, Трокралї*) Богојављење, Водокрст, Водокршће

богумили *х. мн.* (*єд.* богумил) *ист.* богумили

богунєнависни *и* **богупроцивни** -а -е богомрзак, богумрзак

богуугодни -а -е *оп.* **богоугодни**

боґаль *х. беш. серб.* богаљ (*оп.* **калїка**)

боґар *х.* (*чарни конь*) вранац

боґара *ж.* (*чарна кобула*) врануша, враница

боґля *ж. експр.* главурда, тинтара, тиква, чутура

боґозовац -зуєм *нєзак.* богарати, псовати

боґрач *х.* (*бакарни котлїк*) бакрач

боґриш *х.:* **боґриша ци ище [твойого]** *оп.* **бодяна ци ище [твойого]**

бод *х. спорт. и др.* бод

бодай *слов.* да бог да, дабогда; ◊ **~ би лєм..., лєм ~ би...** тек да...; **~ би це розсадзело** *оп. под* **розсадзиц**; **~ би ци добре було, ~ ци ище [твойо]** (*гандрованє*) не било те (га *итд.*); **поробиц ~ було** урадити како било [да било], урадити тек онако

бодовац -дуєм *нєзак.* бодовати

бодови -а -о/-е *спорт.* бодовни

бодор *х.***:** ¤ **нагнївани як ~** ≅ љут као рис

бодри -а -е бодар

бодриц -им *нєзак.* бодрити

бодросц *ж.* бодрост

бодян *х.*: ¤ **бодяна ци ище [твойого]** (*гандрованє, лаце*) богара ти твога

боем *х.* боем

боемски -а -е боемски

божески -а -е **1.** (*хтори ше одноши на божества*) божански; **2.** *оп.* **божествени**

божествени -а -е **1.** божанствен; **2.** *оп.* **божески (1)**

божество *с.* божанство

Божи/божи -а -е Божји/божји; ◊ **божа катичка** *оп.* **богова катичка**; ~ **кравичка** *зоол.* богомољка (Montis religiosa); **божи хлєбички** *х. мн.* (*єд.* божи хлєбичок) *оп.* **христов баґрен**; **служба ~** *церкв.* служба божја; ¤ **~ кара** божја казна, бич божји; **~ цело** *церкв.*

причест; **кажди ~ дзень** сваки божји дан; **кара ~** велик неваљалац, скот; **людзе божи!** људи божји!, људи моји!; **сияса ~** (*барз вельо*) тушта и тма, сила божија; **цали ~ дзень (ноц, лєто** *и под.***)** цео божји (боговетан) дан (ноћ, лето *и сл.*); **цо за ~ годзина?!** (*о велього нєсподзиваню*) господе боже, шта ли је сад то?!; **чловече ~** човече

божня *ж. заст.* богомоља

божо *прикм. нєпрем.* божји

божок -жка *х. рел.* идол

божур *х. бот.* божур (Paeonia)

боза *ж. цукр.* боза

бозоґвань *х. заст.* маљ; мотка; ¤ **моцни як ~** ≅ јак као бик

боїско *с.* и **боїще** *с.* **1.** бојиште; **2.** ратиште

бой *х.* бој; мегдан

Бойки *х. мн.* (*єд.* Бойко) Бојки (*етничка група у западној Украјини*)

бойкот *х.* бојкот

бойкотовац -туєм *нєзак.* бојкотовати

бойна *ж. ист.* бојна

бойни -а -е *оп.* **бойови (1)**

бойнїк *х. ист.* бојник

бойови -а -е **1.** бојни; **~ опрема** бојна опрема; ~ **отров** бојни отров; **2.** бојеви; ~ **кулька** бојеви метак; **~ готовосц** бојева готовост

бойовиско *с. оп.* **боїско**

бойсе: у ~ *викр.* (*при чудованю, нєсподзиваню*) у бога му (ти)

бойтар *х. статк.* **1.** (*чобанов помоцнїк*) бојтар; **2.** краварски пас

бок *х.* **1. а)** (*лїва або права часц простору, предмета, цела*) страна; бок; **з правого боку** са десне стране); **вон идзе по тим боку (тим боком), а вона идзе по другим боку (другим боком) (***улїци, беґелю и под.***)** он иде овом страном, а она иде другом страном (*улице, канала и сл.*); **нападнуц на дакого з боку** напасти кога с бока; **гойса ше з боками при ходу** њише се боковима при ходу; **лєжац на боку** лежати на боку (поребарке, постранце); **2.** (*у кнїжки*) страница; **3.** (*часц цела од пазухи по клуб*) слабина; **4.** (*щитнїк на мосце и под.*) браник ◊ ~ **сланїни** пола (крпа) сланине; **обрацац ше з бока на ~** (*при спаню и под.*) превртати се с бока на бок; **од боку** *присл.* са стране, с бока; **о пол бока** искривљеног тела (*на једну страну*); **под боком** на дохват(у) руке

боканчи *ж. мн.* (*єд.* боканча) баканџе, цокуле

бокати -а -е бокат

Бокель *х.* (*житель Боки Которскей*) Бокељ, Бокељац

бокельски -а -е (*од* **Бока**) бокељски

бококоторски -а -е бококоторски

боком *присл.* **1.** (*нагнївано*) љутито; попреко, искоса; прекорно; **патриц ~ на дакого** гледати попреко кога; **2.** (*з боком обрацени дакадзи*) бочно; **станул ~ же би лєпше чул** стао је бочно да боље чује; **3.** косо, укосо

боком-боком *присл.* постранце; **а вон ~ и вифуркнул вонка** а он постранце, постранце и шмугнуо је напоље

бокс¹ *х. спорт.* бокс

бокс² *х.* (*преградзенє*) бокс

бокс³ *х. скор.* бокс

боксер *х.* боксер

боксерски -а -е боксерски

боксит *х. мин.* боксит

бокс-меч *х. спорт.* бокс-меч

бокснуц -нєм *зак.* боксунути

боксовац (ше) -суєм (ше) *нєзак.* боксовати (се), боксати (се)

Болгар *х.* Бугарин

болгарски -а -е бугарски

болєнє *с.*: **~ зуба** зубобоља

болїц -ї *нєзак.* болети

болнїчар *х.* болничар

болнїчарка *х.* болничарка

боляк *х.* **1.** *мед.* прораст, болна израслина; тумор; **2.** *прен.* бољка; ¤ **~ езерни** *звич. у виразох хтори знача прейґмирносц, нєсподзиваносц и под.*: **болєло ме до боляка езерного** био сам изван себе од бола; **дзе ми окуляри у боляка езерного**? где су ми у врага

наочари?; **идз до боляка езерного** иди до врага; **нєшка шицко драге до боляка езерного** данас је све скупо да те бог сачува

боляци -а -е **1. а)** болан; ~ **рана** болна рана; ~ **дотик** болан додир; **б) шицок сом ~** све ме боли; **в)** *прен.*: ~ **душа** болна душа; ~ **питанє** болно питање; **2. боляце** -цого *с.* болно место; масница, мазница

болячка *ж.* **1.** бољка; **2. болячки** *мн. мед.* **а)** упала жучи; **б)** болови у желуцу и сл.

боль *х.* бол *ж.*; **~ у клубох** кукобоља; ~ **у крижох** крстобоља; ~ **зуба** зубобоља; **курчиц ше од больох** превијати се од болова

больґов *х.* ленчуга, ленчура, ленштина

больґозовац -зуєм *нєзак. оп.* **больонґовац**

больнїца *ж. оп.* **шпиталь**

больнїцки -а -е *оп.* **шпитальски**

больонґа *х. и ж.* бараба; скитница

больонґовац -ґуєм *нєзак.* лутати (*бескорисно или чинећи штете*)

больтац -ам *нєзак.* мућкати

большевик *х. ист.* бољшевик

большевицки -а -е бољшевички

бом *викр. оном. за подражованє звуку дзвона* бам

бомба *ж.* бомба

бомбардер *х.* бомбардер

бомбардовац -дуєм *нєзак.* бомбардовати, бомбардирати

бомбасти -а -е бомбаст

бомбастични -а -е (*реторични*) бомбастичан, бомбастички

бомбаш *х.* бомбаш

бомбашски -а -е бомбашки

бомбона *ж.* **1.** бомбон *х.,* бомбона *ж.*; **2. бомбони** *мн.* шећерлема, шећерлама

бомбонєра *ж.* бомбоњера

бомбонка *ж. дем.* бомбоница

бомбочка *ж.*: **бомбочки з чоколаду** *кул.* бомбице с чоколадом

бомбус *х. коц. оп.* **бомбона (1)**

боме *слов. беш. серб.* богме, вала (*оп.* **вера**)

бомс *х. експр.* билмез, будак

бон *х.* бон

бонджа *ж.* велик, крупан плод (*обич. кромпир или парадајз*); **яка** ~ ! (*яка велька кромпля*) каква кромпирина!

бондя *ж. гандр.* непажљива, неразумна женска особа

бонтон *х.* бонтон

бор[1] *х. хем.* бор

бор[2] *х. бот. беш.* (< *серб.*) бор (*оп.* **сосна**)

борба ж. борба**; ¤ ~ за обстоянє (за живот, за насущни хлєб)** борба за опстанак (за живот, за насушни хлеб); **~ на живот и шмерц** борба на живот и смрт

борбени -а -е **1.** борбен, ратоборан; **2.** борбени, борни

борбеносц *ж.* борбеност, ратоборност

борґ *х.* вересија; ¤ **достац (купиц, пиц** *и под.*) **на ~** добити (купити, пити *и сл.*) на вересију

борґаш *х.* вересијаш, вережџија

борґовац -ґуєм *нєзак.* (*брац на борґ*) вересијати

бордел *х.* бордел

бордо¹ *прикм. нєпрем.* (*цмочервени*) бордо

бордо -оа *х.* (*вино*) бордо

борец -рца *х.* **1.** борац; **2.** ратник; **3.** (*у двобою*) мегданџија; **4.** *оп.* **борitель**

борецки -а -е **1.** борачки; **2.** *оп.* **борительски**

борикац -ам *нєзак.* **1. а)** (*глєдац шпиртаюци, преврацаюци*) претурати, преврнтати, бркати; **~ по фийовкох** претурати по фиокама; **б)** мрсити; **унучок борика дїдови баюси** унучић мрси деди бркове; **2.** (*правиц дробни габи*) мрешкати; **3. а)** (*исц, наиходзиц у велъким количестве – о води, потоку и под.*): **вода борикала з потокох до рики** вода се брзо сливала из потока у реку; **од заходу борика хмара** од запада се ваља облак; **б)** (*давац, правиц у*

велуким количестве, у велуких фалатох и под.): **тота крава борика млєка** ова крава даје пуно млека; **тот плуг борика груди** овај плуг ваља велике грудве

борикац ше -ам ше *нєзак.* **1.** узбуркавати се; **2.** борити се, бацакати се

бориліще *с.* борилиште

боритель *х.* борилац, борац

боритєльни -а -е борилачки

бориц ше -им ше *нєзак.* борити се; тући се

бор-машинка *ж. техн.* бушилица

борни -а -е: ~ **коч** *воєн.* борна кола

боровичка *ж. оп.* **клековача**

боровніца *ж.* **1.** *бот. оп.* **чарніца; 2.** (*сок*) боровница

борщ *х. кул.* (*густа желєнявова юшка*) боршч

бос *х.* (*шеф*) бос

Босанєц -нца *х.* Босанац

босански -а -е босански

босанскогецеговски -а -е босанскохерцеговачки

боси -а -е бос, босоног; ◊ ~ **драга** колски (земљани) пут

боски¹ -а -е *дзец.* бос, босоног

боски² -а -е (*од* **Бог**) бож(и)ји; **з боску помоцу** уз божју помоћ

Босна *ж.*: **и мирна ~ [аж по Лалить]** и мирна Босна; **Босну му ище** богара му његовог

босорак *х. празн.* вештац, вештер, вештичар

босорка *ж.* **1.** *празн.* вештица; бабарога, бабаруга; **2.** *зоол.* (*ноцни мотильчок*) лептирица, ноћни лептир (Noctuidae)

босорчата *с. мн.* (*єд.* босорче) *бот.* лепи глиша (Zinnia elegans Jacq)

бостан *х.* бостан

бoство *с.* **1.** (*существо Бога*) боштво, божанство; **2.** божанска моћ

ботаніка *ж.* ботаника

ботанїчар *х.* ботаничар

ботанїчни -а -е ботанички

ботоши *ж. мн.* (*єд.* ботоша) чарапе

ботошар *х.* чарапар

ботошарня *ж.* чарапарница

ботошки *ж. мн.* (*єд.* ботошка) *дем., дзец.* чарапице

бохтер *х. жель.* боктер, рампар

бохтерня *ж. жель.* боктерница, чуварница

бочац -ам *зак. и нєзак. дзец.* пољубити/љубити, цокити

бочиц ше -им ше (*на дакого* и *без обєкта*) *нєзак.* попреко гледати кога, пречати се на кога; имати злу вољу, бити киван на кога; љутити се

бочкац -ам *нєзак.* љубити; ¤ **бочкам руки** љубим руке

бочкац ше -ам ше *нєзак.* љубити се

бочкор *х.*.: ¤ **бочкор до бочкор а чижма до чижми** *коц.* (*треба же би ступали до малженства тоти цо пасираю єдно ґу другому*) слика за (уз) прилику, нека иде слика на прилику

бочкори *ж. мн.* (*єд.* бочкора) опанци; ◊ **гумово бочкори** гумењаци; ¤ **бочкора обула папучу, таке то кед бочкора обує папучу** (*нараз ше попанщел*) попапучени опанак, изашао (искочио) је из опанака; **одруциц дакого/дацо як стару бочкору** бацити кога/што као стару канту; **познац дакого/дацо як стари ~** познавати кога/што као свој џеп; **щесце як у [старей] бочкори** слаба срећа

бочкораш *х.* опанчар

бочкорки *ж. мн.* (*єд.* бочкорка) *дем., дзец.* опанчићи

бочни -а -е бочни; ◊ ~ **сушед** први комшија

Бошняк *х.* **1.** (*житель бувшей Югославиї мусульманскей вири*) Бошњак; **2.** *заст. оп.* Босанєц

бошняцки -а -е **1.** (*од* **Бошняк (1)**) бошњачки; **2.** *заст. оп.* босански

боягуз *х.* страшљивац, кукавица

бояжлївец -вца *х.* бојажљивац, бојажљивко

бояжліви -а -е бојажљив, страшљив

бояр *ист.* бојар, бољар

браво *викр.* браво

бравура *ж.* бравура

брада *ж.* брада; ¤ **робиц на свою браду** радити на своју руку

брадавка *ж.* брадавица

брадавкасти -а -е брадавичаст, брадавичав

брадати -а -е **1.** брадат; **2. брадати** -того *х.* брадоња

браделко *с. дем.* камара, камарица, стог, стожић

брадичка *ж. дем.* брадица

брадло *с.* **1.** *поль.* камара, стог; **2.** *прен.* камара, хрпа, гомила; ◊ *поль.*: **вершиц ~** (*при звожованю*) садевати повлату; **завершиц ~** (*при звожованю*) завршити, површити; **класц ~** садевати (денути) камару**; скласц шено до брадла** саденути сено у камару

брадочка *ж. дем. оп.* **брадичка**

бразда *ж.* **1.** бразда; **2.** вододерина

браздасти -а -е браздаст, избраздан

браздач *х. поль.* (*конь хтори при ораню идзе по бразди*) браздаш, дешњак

браздочка *ж. дем.* браздица; ◊ **мозґова ~** *анат.* мождана вијуга

Бразилєц -лца *х.* Бразилац

бразилски -а -е бразилски

бразлет(к)а *ж.* наруквица, бразлет(н)а, гривна

брайов -а -о: ◊ ~ **азбука** брајева азбука

брак¹ *х.* **1.** *беш.* (< *серб.*) брак (*оп.* **малженство**)

брак² *заст.* (*тото цо хиби*) недостатак; ~ **фаховцох** недостатак стручњака

браман *х.* браман, браманац

брамушка *ж.* мрав

брамушков -а -о мрављи; ◊ ~ **квашнїна** *хем.* мравља киселина

брамушкоєд *х. зоол.* мравоjед (Myrmecophaga tridactila)

брамушнїк *х.* мравињак

брана¹ *ж.* (*на гидроцентрали*) брана

брана² *ж. поль.* брана; **желєзна** ~ брана, влачуга (*войв.*); **церньова (тарчова)** ~ пруђана брана (*войв.*)

бранджа *ж.* банда, гомила (*неваљалих дечака и сл.*)

бранжа *ж.* бранжа

бранєни -ного *х. суд.* брањеник

бранїк *х.* браник; штитник

бранїтель *х.* бранилац

бранїтельство *с.* бранилаштво

бранїц¹ -їм *нєзак.* **1.** (*сперац, нє допущовац*) бранити, забрањивати; **2.** (*охраньовац, щициц*) бранити; штитити

бранїц² -їм *нєзак. поль.* бранати, влачити, влачугати (*войв.*)

бранїц ше -їм ше *нєзак.* бранити се; штитити се

браон *прикм. нєпрем.* браон

брат *х.* (*мн.* браца -атох) брат; ◊ ~ **по креви** (*сонароднїк*) брат по крви; ~ **по мацери (по оцови)** брат по мајци (по оцу); **власни** ~ рођени брат; **мацеров ~** ујак; **мужов ~** девер; **нєвласни** ~ полубрат; **оцов ~** стриц; ¤ **анї** ~ **анї сват** ни род ни помозбог

братимиц ше -им ше *нєзак.* братимити се

братинство *с.*: ¤ **прешло ~** (*погубело ше приятельство*) пуче (пукла) тиква

братия *х. фам.* буразер

братняк *х.* **1.** брат од стрица, стричевић, (прво)братучед; **2.** брат од тетке, тет(к)ић; **в)** брат од ујака, *горв.* братић

братняков -а -о који припада брату од стрица, тетке *или* ујака; **то** ~ **хижа** то је кућа мог брата од стрица (тетке, ујака); ◊ ~ **син** другобратучед

братов -а -о братов, братовљев; ◊ ~ **син** синовац, братанац, братанић; ~ **дзивка** синовица, синовка, братаница

братозабивацки -а -е братоубилачки; ~ **война** братоубилачки рат

братозабойнїк *х.* братоубица

братозабойнїцки -а -е *оп.*

братозабойство *с.* братоубиство

братолюб(и)є *с.* братољубље

братски -а -е братски, братински; ◊ **по братски** *присл.* братски

братство *с.* братство

брац берем *нєзак.* **1.** узимати; ~ **за жену** узимати за жену; **2.** (*до рукох*) узимати; дохватати; **3.** (*однїмац*) узимати, одузимати, отимати; ускраћивати; **4.** (*воду зоз жридла и под.*) захватати, хватати, грабити; **5.** (*примац путнїкох*) укрцавати, примати; **6.** (*тиц, доставац на чежини*) товити се; гојити се, дебљати; **7.** *поль. заст.* **~ конопи** брати конопљу; **8.** (*буц гандровани або бити*) добијати/добити своје; **чекай, будзеш ти [свойо] ~** чекај, добићеш ти своје; ¤ **~ под свойо** (*адаптовац дзецко*) усвајати; **~ дябла** награјисати као жути мачак; **нє брал шалу (франту)** (*озбильно похопел, злєкол ше*) видео је да је враг однео (узео) шалу

брац ше берем ше *нєзак.* I (*рихтац ше*) спремати се; **мац ше бере до церкви** мама се спрема у цркву; **дзе ше береш?** куд се спремаш? куда ћеш?; **2.** (*до дачого – лапац ше*) прихватати се; ~ **до роботи** прихватати се посла; **3.** (*чуриц до нукашньосци превозки, обуї и под. – о води*) улазити; продирати, надирати; преливати се; **наштред рички вода ше им брала до коча** насред речице вода им је продирала (улазила) у кола; **у баркох вода ше нам брала доципелох** у барицама вода нам је улазила у ципеле; **4.** *експр.* (*швидко одходзиц оддакаль*) купити се, губити се, брисати, чистити се, севати; **бер ше!** губи се!, пакуј се!; **5.** *взаєм. повр.* (*ступац до малженства*) узимати се

брацик *х.* **1.** *дем.* брат; **мой** ~ мој мали (млађи *и сл.*) брат; **2.** *гипок.* браца, брацан, брацо, брајко, братан, брат, бата; **е, мой брацику!** е, мој брајко!

брацке -кого *с. фолкл. заст.* "брацке" (*вечера са игранком на поселу младих*)

брацковац ше -куєм ше *нєзак. фолкл. заст.* правити "брацке" (*оп.* **брацке**)

бре *слов. беш.* бре

бревно *с.* брвно, балван

брег *х.* **1.** брег; брдо, вис; **2.** (*побрежє*) обала; ~ **рики** обала реке; ◊ **исц до брега, исц горе брегом** ићи узбрдо; **исц з брега, исц долу брегом** ићи низбрдо; **лядови** ~ ледени брег; ¤ **давац (обецовац) дакому бреги и долїни** давати (обећавати) коме куле и градове

брегасти -а -е: ◊ ~ **осовина** *техн.* брегаста осовина

брегов(и) -а -о/-е **1.** брдски; ~ **артилєрия** брдска артиљерија; **2.** *оп.* **бреговити**

бреговити -а -е брдовит

брежина *ж.* висок брег

бреза *ж. бот.* бреза

брезов(и) -а -о/-е брезов

бремза *ж. оп.* **бренза**

бренайзло *с. заст.* бренајзл, кудравило

бренди -ия *х.* бренди

бренза *ж. заст.* кочница

брензовац -зуєм *нєзак. заст.* кочити, бремзати

бренкарка *ж. зоол.* звечарка (Crotalus horridus)

бренкац -ам *нєзак.* звонити (*о звонцету*); **годзина бренка** сат звони; **телефон бренка** телефон звони; **школски бренчок бренка** школско звоно звони; **бициґла бренка** бицикл звони

бренкаци -а -е: ~ **годзинка (годзина)** будилник

бреновани -а -е: **~ папер** креп-папир

брух *х.* **1.** трбух; стомак; **2.** *мед.* (*пукнутосц*) брух, кила; ◊ **на бруху** *присл.* потрбушке; ¤ **аж ми у бруху закруца** (*пре поцерпанє, розчарованє и под.*) у мени се све премеће; **аж ше за ~ лапац од шмиху** држати се (хватати се, ухватити се) за трбух од смеха, изврнути се од смеха; **анї бруха анї**

духа (*барз худи*) прирастао му трбух уз крижа, сама кост и кожа; **~ по браду** (*о позней фази самодругосци*) трбух до зуба; **вон о сто брухи** (*може вельо єсц*) он има велик стомак; **гурчи ми у бруху** (*барз сом гладни*) крче ми црева; **ма косци у бруху** *франт.* с тешкоћом се сагиње; **писац з бруха** писати без размишљања (*чланак и сл.*); **скакац себе до бруха** (*на свою чкоду, процив себе робиц*) скакати сам себи у уста; **скочел бим му до бруха** (*нє подношим його справованє, поступки*) не могу да га смислим

брух *х.* **1.** трбух; стомак; **2.** *мед.* (*пукнутосц*) брух, кила; ◊ **на бруху** *присл.* потрбушке; ¤ **аж ми у бруху закруца** (*пре поцерпанє, розчарованє и под.*) у мени се све премеће; **аж ше за ~ лапац од шмиху** држати се (хватати се, ухватити се) за трбух од смеха, изврнути се од смеха; **анї бруха анї духа** (*барз худи*) прирастао му трбух уз крижа, сама кост и кожа; **~ по браду** (*о позней фази самодругосци*) трбух до зуба; **вон о сто брухи** (*може вельо єсц*) он има велик стомак; **гурчи ми у бруху** (*барз сом гладни*) крче ми црева; **ма косци у бруху** *франт.* с тешкоћом се сагиње; **писац з бруха** писати без размишљања (*чланак и сл.*); **скакац себе до бруха** (*на свою чкоду, процив себе робиц*) скакати сам себи у уста; **скочел бим му до бруха** (*нє подношим його справованє, поступки*) не могу да га смислим

Буджачанє *х. мн.* (*єд.* Буджачань) "Буџачани" (*становници улице Буџак у Руском Крстуру*)

Буджачанє *х. мн.* (*єд.* Буджачань) "Буџачани" (*становници улице Буџак у Руском Крстуру*)

В

вак *х. буд.* креч са песком за закречавање зидова, клак

ваковац -куєм *нєзак. буд.* закречавати, укречавати, клачити

велькошорски -а -е који се односи на улицу Вељки шор у Руском Крстуру и Куцури

велькошорски -а -е који се односи на улицу Вељки шор у Руском Крстуру и Куцури

Велькошорци *х. мн.* (*єд.* Велькошорец) "Велькошорци" (*становници улице Вељки шор у Руском Крстуру и Куцури*)

Велькошорци *х. мн.* (*єд.* Велькошорец) "Велькошорци" (*становници улице Вељки шор у Руском Крстуру и Куцури*)

вера[1] *ж. заст. оп.* **вира**; ¤ **жиц на веру** живети невенчано, живети у дивљем браку; **дац дакому дацо на веру** дати коме што на вересију

веш *х. беш.* (< *серб.*) веш (*оп.* **шмати (2. б), райбанїна**)

веш *х. беш. серб.* веш (*оп.* **шмати (2. б), райбанїна**)

вештак *х. беш.* (< *серб.*) вештачко ђубриво (*оп.* **штучни гной**)

вештак *х. беш. серб.* вештачко ђубриво (*оп.* **штучни гной**)

викруцац -ам *нєзак*................ **6.** (*танєчнїцу у танцу*) вртети, окретати; **7. ....**

вила[2] *ж. беш.* (< *серб.*) вила (*оп.* **русалка**)

вила[2] *ж. беш. серб.* вила (*оп.* **русалка**)

вимишковац -куєм *зак.* стерилисати, стерилизовати, стерилизирати; уштројити, ушкопити

вимишковац -куєм *зак.* стерилисати, стерилизовати, стерилизирати; уштројити, ушкопити

високи -а -е .... ¤ ~ **як драбина [до пойда] (як дзвери)** висок као торањ (као бандера); **~ як соха ....**

висолянковац -куєм *и* **висолькац** -ам *зак. дем. од* **висолїц (2)**

владац -ам *нєзак.* **1. ....;** **3.** *беш.* (< *серб.*) владати (*оп.* **пановац**)

владац -ам *нєзак.* **1. ....;**

3. *беш. серб.* владати (*оп.* **пановац**)

водя *х. беш.* (< *серб.*) вођа (*оп.* **вожд**)

водя *х. беш. серб.* вођа (*оп.* **вожд**)

вожиц -им *нєзак.* **1. ....**; **4.** *беш.* (< *серб.*) (*моторну превозку*) возити, терати (*оп.* **гонїц** (**I, 1. б**))

вожиц -им *нєзак.* **1. ....**; **4.** *беш. серб.* (*моторну превозку*) возити, терати (*оп.* **гонїц** (**I, 1. б**))

Б

ба[1] *слов.* **1.** *помоцнює нєскладанє, процивенє бешедуюцого на предходни слова собешеднїка* (е) вала; бо(г)ме; та; ма; **ба я пойдзем, гоч як ше ти процивиш** ја ћу вала отићи ма како се ти противио; **2.** *визначує ширину допущованя дачого* вала, бо(г)ме; чак, ма; **поробел шицко, ба и вецей як треба** урадио је све, чак и више него што треба; ¤ **ба купак** *оп. под* **купак**

ба[2] *викр. дзец. за виражованє ґадзеня* фуј

баба *ж.* **1.** (*оцова або мацерова мац)* бака, баба; **2.** (*стара жена*) бака, старица; баба; **3.** *бависк.* пицар; ◊ **[валалска] баба** *заст.* бабица; **стара ~** *фам.* прабаба; ¤ **баби (дїдове) нам вєдно задки на слунку грали** (*ми нїяка нє родзина*) ми смо (он ми је *и др.*) ни род ни помозбог (чорбине чорбе чорба); **видзел кадзи бабу водза** (*видзел яка робота*) видео је колико је сати; **нє мала ~ роботи та себе нашла клопоти** беспослен поп и јариће крсти; **нє преведзеш бабу** нећеш ме навести, придобити, убедити; **як закутна ~** чува запећак, седи у запећку

бабасти -а -е бабаст, баболик, баболичан

бабец -бца *х.* бабичин муж

бабин -а -о: ◊ ~ **кут** (*сиверозаходна страна*) бабин (бабљи) буџак (кут); ¤ **нагнївал ше (нахмурел ше, нагнївани) як ~ пес** (*барз ше нагнївал, набурел*) навукао (спустио) му се облак на чело

бабинєц -нца *х. церкв.* "бабињец" (*део цркве код улаза где стају старије жене*)

бабиска *ж. ауґм. и пейор.* бабетина, бабускера, бабускара

бабица *ж.* бабица **бабицки** -а -е (*од* **бабица**) бабички

бабка *ж.* **1.** (*бависко*) лутка, беба; **2.** *поль.* (*за клєпанє коси*) баба, бабица (*войв.*); **3.** (*ґуґлашска*) чуњ, кегла; **4.** *коноп.* (*сплєцена гарсц вичесаней конопи*) штрингла, канура; кудељица; **5.** *зоол.* (*ґалета*) лутка, кукуљица (chrysalis puppa); ¤ **вирихтана як власана ~** дотерана као из кутије; **красни (красна, красне) як ~ (бабочка)** леп (лепа, лепо) као лутка

бабкар *х.* луткар

бабкарски -а -е луткарски, марионетски; ~ **театер** луткарско позориште

бабкасти -а -е луткаст

бабков -а -о луткин; ◊ **бабково лїсце** *с. бот.* боквица, *горв.* трпутац (Plantago L.)

бабов -а -о бакин, бабин

бабовски -а -е бапски

бабочка *ж.* **1.** *дем.* **а)** луткица; **б)** бакица, бабица; **2. бабочки** *мн. бот.* лубеничњак, њивска лубеничарка (Hibiscus trionum L.)

бабранїна *ж. оп.* **бабрачка**

бабрац (ше) -рем (ше) *оп.* **бабрец (ше)**

бабрачка *ж.* пипав посао

бабрец -ем *нєзак. експр.* **1.** (*брац тото цо нє шлєбодно*) дирати, барбуцати; **нє бабри то!** не дирај то!; **2.** (*мишац ше до даякей роботи и губиц*) чачкати; **3.** (*брудзиц, масциц*) брљати, брљавити, прљати

бабрец ше -ем ше *нєзак.* **1.**

(*помали робиц дробну, нєприємну роботу*) петљати се, гњавити се, бактати се; чепркати; **2.** (*робиц з дачим нєчистим, брудзиц ше*) прљати се; **3.** (*єсц без дзеки и помали*) брљавити, мрљавити, муђкати

бабузґера *ж. пейор.* бабетина, бабускера, бабускара

бабура *ж. бот.* бабура, бабурача

бавенє *с.* **1.** игра, играње; **2.** (*сходзенє и забавянє младих вечарами*) диван; **иду на ~** иду на диван

бавилїще *с.* игралиште

бавилїщни -а -е *и* **бавилїщов(и)** -а -о/-е игралишни

бависко *с.* **1.** играчка; **2.** игра, играње; **3.** *оп.* **бавенє (2)**; **4.** враголија

бависков(и) -а -о/-е **1.** *прикм. присв. од* **бависко**; **2.** игролик; **бависково активносци** *физк.* игролике активности

бавиц -им *нєзак.* **I** *прех.* **1. а)** (*спортске бависко*) играти; **~ фодбал (кошарку, тенис, шах** *и др.***)** играти фудбал (кошарку, тенис, шах *и др.*); **б)** (*улогу у драми*) играти, тумачити; **2. ~ дзецко** љуљати, носати, забављати, замајавати мало дете (*држећи га у крилу или док лежи у кревецу*); **II** *нєпрех. заст.* (*о справох*) радити, функционисати; **мажа добре бави** вага добро функционише; ¤ **вон (вона** *и др.***) нє бави з розумом (зоз собу)** *оп. под* **розум**

бавиц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*без дополнєня або з инстр.*) играти се; **дзеци ше бавя на пажици** деца се играју на ливади**;** **вона ше люби бавиц з дзецми** она воли да се игра са децом; **дзецко ше бави з бабку** дете се игра са лутком; **2.** *з прим.* на *з акуз.*: **~ на дацо** играти се чега; **дзеци ше бавя на джмурки** деца се играју жмурке; **бавиц ше на млїнчки** играти се млина

баволна *ж.* **1.** *ткац.* (*предзена волна*) вуница; **2.** *заст.* памук

бавчац ше -ам ше *нєзак. дзец.* играти се

бавяци -а -е **1.** играв; **2.** играћи

бавяцки -а -е играчки

бавяч *х.* играч

бавячка *ж.* играчица

багиндар *х.* (*файта голуба*) превртач

багинди *мн.* премет; **руцац/(пре)руциц (правиц/направиц) ~** превртати се/преврнути се преко главе, прекопитати се/прекопитнути се, правити/направити премет (колут); ◊ **руцанє багиндох** *физк.* премет

багнїтки *ж. мн.* (*єд.* багнїтка) *бот.* маца, врбица

багриц -им *нєзак. колєс.* стављати наплатке на точак

багро *с. колєс.* наплатак

багрови -а -е пурпуран, багрен

баґаж *х.* пртљаг, багаж

баґажия *ж.* свашстарије

баґажнїк *х.* пртљажник

баґер *х.* багер

баґераш *х. заст. оп.* **баґерист(а)**

баґерист -та *и* **баґериста** -ти *х.* багерист(а)

баґов¹ *х.* **1.** (*катран з покуреного догану на дну пипки*) багов; **2.** остатак сажваканог дувана; **3.** (*моцни нєквалитетни доган*) крџа, багош; **4.** ¤ **нє вредзи анї пипку баґова (води)** не вреди ни [по] луле дувана (ни зрна боба, ни пребијене паре)

баґов² *х. заст.* дугме (*у облику полулопте – на капуту и др.*)

баґрен *х.* **1.** *бот.* багрем; **2.** (*як материял*) багрем, багремовина; ¤ **пойсц пахац ~ одсподку** *ирон.* (*умрец*) ≅ отегнути папке

баґрена *ж. коц. оп.* **баґрен**

баґренка *ж. коц. оп.* **баґренчок**

баґренки *мн.* (*єд.* баґренчок *х* и *коц.* баґренка *ж.*) багремак, багремар, багремик; ¤ **пойсц до баґренкох** (*умрец*) отићи под ледину

баґренов -а -о багремов; ~ **лєс** багремова шума, багремак, багремар; ~ **мед** багремов мед, багремовац; ~ **древо** *оп.* **баґрен (2)**

баґренчок -чка *дем.* багремчић

бадац -ам *нєзак. заст.*

погле́дати, гледати (*у кога/што с одређеном намером*)

бадминтон *х. спорт.* бадминтон

бадок *х.* (*глїняни коршовик*) бардак

баждар *х.* (*контролор мерох*) баждар

баждариц -им баждарити

база *ж.* **1.** *з розл. знач.* база; **воєна ~** војна база; **2.** *хем.* лужина

базалт *х. мин.* базалт

базалтни -а -е *и* **базалтов(и)** -а -о/-е базалтан

базар *х.* базар

базедов -а -о: ~ **хорота** *мед.* базедова болест

базен *х. з розл. знач.* базен

базилика *ж. архит., церкв.* базилика

базни -а -е *и* **базов(и)** -а -о/-е базни

базовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* базирати (се)

базука *ж. воєн.* базука

байбер *х.* берберин; бријач; брица

байберня *ж.* берберница; бријачница

байберски -а -е берберски; бријачки

байка *ж. заст.* "бајка" (*кратак женски крзнени капут*)

байлаґ *х. заст.* **1.** (*на талпи зоднука у бочкори и под.*) опетак; **2.** (*на верхнєй ґуми бициґли и др.*) бајлаг (*войв.*)

байлаґовац -ґуєм *нєзак.* **1.** бактати се; ~ **з хорим** бактати се с болесником (око болесника); **2.** *звич. з неґацию*: **вон нє може ~ з коньом, буяком** *и под.* (*нє може з нїм овладац*) он не може да обузда коња, бика *и сл.*; ¤ **нє байлаґує зоз собу** (*нє може себе розказац анї ше постарац за себе*) не влада собом

байонет *х.* бајонет, бајонета

Байрам *х.* Бајрам

бакалар *х. зоол.* бакалар, треска

бакани -а -е *дзец.* прљав

бакар -кару/-кру *х.* бакар

бакарни -а -е *и* **бакарови** -а -о/-е бакарни, бакрен

бакелит *х. хем.* бакелит

бакенбарди *х. мн.* (*єд.* бакенбард) бакенбарди, бакенбарти

баклава *ж. кул.* баклава

бакрорез *х.* бакрорез

бакрорезач *х.* бакрорезац

баксуз *х. беш.* баксуз

бактериолоґ *х.* бактериолог

бактериолоґия *ж.* бактериологија

бактерия *ж.* бактерија

бакшиш *х. беш.* бакшиш

бал¹ *х.* (*запакована роба*) бала; ~ **слами (бетелїни, волни** *и под.***)** бала сламе (детелине, вуне *и сл.*)

бал² *х.* (*забава з танцом*) бал

бала *ж. беш.* (< *серб.*) бала (*оп.* **бал¹**)

бала *ж. беш. серб. оп.* **бал¹**

балада *ж.* балада

балакац -ам *нєзак.* брбљати; трабуњати, baљезгати, лупетати

балалайка *ж. муз.* балалајка

баламута *ж.* и **баламутство** *с.* **1.** збрка, замешатељство, запетљанција; забуна; **2.** парада, циркус, белај; ¤ **правиц баламуту (баламути)** правити циркус; **направиц (наробиц) дакому баламути** направити коме циркус (белај), забиберити коме, скувати коме кашу, запржити коме чорбу

баламуциц -им *зак.* доводити у забуну; ширити забуну, бунити; заводити

баланґов *х. оп.* **баран-коров**

баланс *х.* баланс

балансовац -суєм *нєзак.* балансирати

баласт *х.* баласт

балван *х.* балван

балдахин *х.* балдахин

балерина *ж.* балерина

балет *х.* балет

балетан *х.* балетан

балєґа *ж.* балега; ¤ **шедзи (ляпнул, лєжи) як [тота] ~ (здохлїна,**

губаба) (*нє сце ше му станух и робиц*) ни да мрдне; лежи с пупком према стропу

балєґар *х. зоол.* балегар, балегара (Geotrupes stercorarius)

балєґовац -ґуєм *нєзак.* балегати

балєчки *ж. мн.* (*єд.* балєчка) (*балєґи овци, кози*) брабоњци, прпа

балзам *х.* балзам, балсам; мелем; ¤ **як ~ на рану** као мелем на рану

балзамовац -муєм *зак. и нєзак.* балзамирати, балсамирати, балзамовати, балсамовати

балирац -ам *нєзак. беш. оп.* **баловац**

балистика *ж.* балистика

балистичар *х.* балистичар

балїнт *х. ихт.* **1.** шпицер, кесега шпицаљка (Abramis ballerus); **2.** *оп.* **смаркош (2)**

Балканєц -нца *х.* Балканац

балканистика *ж.* балканистика

балканияда *ж.* балканијада

балкански -а -е балкански

балкон *х.* балкон

балконски -а -е балконски

баловац -луєм *нєзак. поль.* балирати

баловац ше -луєм ше *фам.* правити бал; бити на балу; **ми ше вчера баловали** ми смо јуче били на балу

балоґ: на ~ *присл.* левом руком

балоґа *ж.* лева рука, левица

балоґаш *х.* левак, шувак, шуваклија

балоґашка *ж.* левакиња

балон *х.* балон

балочка *ж. дем.* (*од* **балоґа**) лева рука (*у детета*)

балочкаш *х.* левак, шувак, шуваклија (*о детету*)

балош *х.* гост на балу

балски -а -е (*од* **бал²**) балски

балта *ж.* **1.** *цимерм., колєс.* брадва, тесла; **2.** *оп.* **барт**

балтицки -а -е (*од* **Балтик**) балтички; ◊ **балтицки язики** балтички језици

бамба *х.* будала

бамбурасти -а -е спор; трапав, неокретан

бамбус *х. бот.* бамбус

бамбусов -а -о бамбусов; ~ **над** бамбусова трска

бамбух *х.* **1. а)** трбух у говеда; **б)** *видр.* трбух у човека; **2.** (*чобольов*) чобања; ¤ **вон ма розум як у крави** ~ *ирон.* он је кратке (плитке) памети, он има кокошју памет (врапчији мозак), врана (сврака) му је мозак (памет) попила

бан *х. ист.* бан

банализовац -зуєм *зак. и нєзак.* банализовати, банализирати

банални -а -е баналан

баналносц *ж.* баналност

банана *ж. бот.* банана

Банатян *и* **Банатянь** *х.* Банаћанин

банац ше -ам ше *нєзак.* тетурати се

банґави -а -е *беш.* хром, бангав (*обич. о животињи*)

банда *ж.* **1.** (*нєдобре дружтво*) банда; **2.** (*ґрупа музикантох, гудаци*) банда; **у валалє грали даскельо банди** у селу је свирало неколико банди

бандаж *х.* бандаж, утега

бандиґазда *х. поль. заст.* (*руководитель роботнїкох при тлачарки*) бандигазда

бандист -та *и* **бандиста** -ти *х.* (*член ґрупи музикантох*) бандист(а)

бандит -та *и* **бандита** -ти *х.* бандит

бандитски -а -е бандитски

бандур *х.* **1.** *ист.* пандур; **2.** *заст.* чувар канала

бандура *ж.* бандура (*украјински и пољски народни музички инструмент*)

бандурист -та *и* **бандуриста** -ти *х.* бандурист(а), бандураш (*свирач на бандури*)

банк *х. карт.* банк

банка¹ *ж.* банка

банка² *ж.*: **прикладац (ставяц) банки** *мед. заст.* метати купице

банкар *х.* банкар

банкарски -а -е банкарски

банкет *х.* банкет

банкина *ж.* банкина

банкнота *ж.* банкнота

банков(и) -а -о/-е банковни, банчин

банкрот *х.* банкрот

банкротовац -туєм *зак. и нєзак.* банкротирати

банкротство *с.* банкротство

бановац -нуєм *нєзак.* **1.** кајати се, жалити; **барз бановал же так поробел** јако се кајао што је тако урадио; **чекай, чекай, будзеш ти ~** а, кајаћеш се ти; **2.** (*за даким/дачим*) жалити, туговати, тужити

бановина *ж. ист.* бановина

бант *х. и* **банта** *ж.* **1.** (*у курнїку за шеданє дробизґу*) легало, седало, пајанта, пречка; **2.** (*медзи рогами закрица*) пајанта, панта; ¤ **озда сом нє спаднул з бантох (з пойда, з грушки)** нисам ваљда пао с Марса (на теме), ваљда нисам луд

банцик *х. дем. од* **бант**

баня *ж. беш. серб.* бања (*оп.* **купель**)

баптист -та *и* **баптиста** -ти *х. рел.* баптист(а)

баптистични -а -е баптистички

бар¹ *х.* (*локал*) бар

бар² *х. бот.* бар

бар³ *х. метеор.* бар

бара *ж.* бара, локва

бараба *х. и ж. беш.* бараба

барака *ж.* барака

баран *х.* ован; ¤ **(в)лапиц барана** заблатити се, укаљати се при паду; **набрац (навишац, натрепац) на себе як ~ на роги 1.** (*набрац обовязки понад меру*) натрпати [себи] на главу; **2.** (*набрац вельо длуства*) бити у дуговима до гуше (до врата)

баранїна *ж.* **а)** (*овче месо*) овчетина, овчевина; **б)** (*месо з барана*) овнетина, овновина

баранков -а -о: **~ шапка** шубара од овчијег крзна

баран-коров *х. бот.* котрљан, ветроваљ (Eryngium campestre L.)

баранчатко *с. дем.* јагањце

баранче -еца *с.* **1.** јагње; **2.** **баранчата** *мн.* (*дробни били хмарки*) анђелићи; ¤ **мирни як ~** миран као јагње (као бубица)

баранчецов -а -о јагњећи

баранчики *х. мн.* (*єд.* баранчик) *бот.* јаглац, јаглика, јагорчевина (Primula veris L.)

баранчок -чка *х.* (*хлопске баранче*) овнић

бараньмошов *х. заст.* мајска дуга киша (*од чије ошишане овце лако захладе и угину*)

барва *ж. заст.* боја (*оп.* **фарба**)

барвенок *и* **барвинок** -нку/-нка *х. бот.* зимзелен, љупчац (Vinca major L.)

бард *х. ист. и прен.* бард

бардар *х. ремес.* брдар

бардо *с. ткац.* брдо; ¤ **як кед би були (яґда су) на истим (у єдним) бардзе ткани** (*цалком су исти по справованю, характеру*) на исто (једно) брдо су ткани; нашла врећа закрпу; **прешол през ~ и през нїчельнїци** (*вельо прежил, зазнал*) прошао је кроз сито и решето

барел *х.* барел

барелєф *х. скулпт.* барељеф

барем *слов. беш. серб.* макар, барем (*оп.* **голєм**)

баржей *присл. комп.* **1. а)** пре, више; **то ~ нєробота як нєзнанє** то је пре нерад него незнање; **б)** више; **вон ~ раховал на добри урожай жита як кукурици** он је више рачунао на добар род пшенице него кукуруза; **2. а)** јаче; **~ вдер** удари јаче; **б)** гласније; **~ крич** вичи гласније; ◊ **же [уж] ~ нє може (нє мож, нє могол** *и под.*): **йойчи же уж ~ нє може** јауче из свег гласа; **сцекал же уж ~ нє мог** бежао је што су га ноге носиле; **з тим ~** тим више

барз *присл.* **а)** веома, јако, врло; много; силно; **нєшка ~ жимно** данас је веома хладно; **ринґла ~ горуца** рингла

je јако врућа; **б)** грдно; сувише, одвише; страшно, страховито; **~ ши ше спревед** грдно си се преварио; **нє бер себе то ~ траґично** немој то узети сувише трагично; ◊ ~ **а** ~ *присл.* веома, јако; ~ **добри успих** врло добар успех

бариєра *ж.* баријера

барий *х. оп.* **бариюм**

барикада *ж.* барикада

бариска *ж. ауґм.* баруштина, локветина

баритон *х. муз.* баритон

бариц -им *нєзак.* шурити, барити, обаривати

барище *с.* бара; бариште, баруштина

барка¹ *ж. дем.* барица, локва; ~ **креви** локва крви; **по драги єст барки** пут је баричав

барка² *ж.* (*чамец*) барка

барна *ж.*: **нова ~ ! нова ~ !** *дзец.* а, поновио (поновила *итд.*) се!; а, има ново одело (нови бицикл *и сл.*)!

барнасти -а -е (*хтори ма кафово власи и цму скору*) смеђ, смеђокос, бринет

барок *х. ум.* барок

барокни -а -е барокни

барометер -тра/-тера *х. физ.* барометар

барон *х.* барон, барун

баронеса *ж.* баронеса

бароніца *ж.* бароница

барски¹ -а -е (*од* **бара**) барски

барски² -а -е (*од* **бар¹**) барски

барт *х. месар.* сатара, брадва

барут *х. беш. серб.* барут (*оп.* **пушков прах)**

баршонь *х.* **1.** баршун, сомот; **2.** (*баршоньова пантлїка*) кумаш (*войв.*)

баршоньови -а -о/-е **1.** баршунаст, сомотски; **2.** *прен.* баршунаст

бас *х. муз.* **1.** (*хлопски глас*) бас; **2.** *оп.* **бруґа**; **3.** *звич. мн.* **баси** (*на лївим боку гармоники*) басови

басист -та *и* **басиста** -ти *х.* (*шпивач и музикант*) басист(а)

Баск *и* **Баскиєц** -йца *х.* Баск

Баскийка *ж.* Баскијка

баскийски -а -е баскијски

баскет-бол *х. спорт.* (*кошарка*) баскет-бол

басна *ж.* басна

баснописатель *х.* баснописац

баснописательски -а -е баснописачки

басовка *ж.* (*вихабене при ораню, кошеню и под.*) оплаза, оплазак, оплазина; **направиц басовку** оплазнути

бастион *х.* бастион

батальон *х.* батаљон

батерия *ж. воєн., ел.* батерија

батист *х. текст.* батист

батог *х.* бич, канџија; ◊ **на концу ~ пука** (*на концу ше увидзи правда*) живи били па видели, изаћи ће дело на видело

батогаш *х. ист.* "батохаш" (*члан или присталица Културно-просветног савеза југословенских Русина* (1933–1941))

батожнїк *х. бот.* дивља цикорија (Cichorium intybus L.)

батoриц -им *нєзак.* **1.** храбрити, охрабривати; **2.** будити, расањивати

баторни -а -е **1.** будан; одморан; живахан, бодар; **2.** смео

батошнїк *х. оп.* **батожнїк**

батощкар *х. зоол.* бичар (Euglena)

батощок -щка (*и беш.* -шка) *х. дем.* (*од* **батог**) бичић

батюшка *х. фам.* (*Рус*) баћушка

батюшки *ж. мн.* (*єд.* батюшка) **1.** залисци, зулуфи; **2.** (*над коньовим копитом назадку*) кичице

бацила *ж. биол.* бацил

бац ше боїм ше *нєзак.* (*од дакого/дачого,* ридше *дакого/дачого, дакому/дачому*) **1.** бојати се; страховати; **нє боїм ше я од нього, нє боїм ше я його, нє боїм ше я йому** не бојим се ја њега; **2.** зазирати

Бачван *и* **Бачвань** *х.* Бачванин

бачвански -а -е бачки

бачванско-сримски -а -е бачко-сремски; **бачванско-сримски Руснаци**

бачко-сремски Русини

Бачвань *х. оп.* **Бачван**

бачи -ика *х.* **1.** (*оцов брат*) стриц; **2.** (*мацеров брат*) ујак; **3.** (*женов брат*) шурак; **4.** (*старши чловек*) чика

бачик *х. заст. оп.* **бачи**

Бачинчань *х.* (*житель Бачинцох*) Бачинчанин

бачински -а -е (*од* **Бачинци**) бачиначки

бачиц -им *нєзак. и зак. ридк.* видети; опажати, примећивати

Бачка *ж.*: **и мирна ~ [аж по Лалить]** и мирна Бачка (Босна, крајина)

бачки -а -е *оп.* **бачвански**

баш *беш. серб.* **1.** *присл.* баш, управо (*оп.* **праве**); **~ ше врацел** управо се вратио; **2.** *слов.* баш, вала; **е ~ нє пойдзем** е баш нећу да идем

баюсати -а -е бркат

баюсач *х.* брка, брко; бркајлија, бркоња

баюсачко *х. дем.* бркица

баюси *мн.* (*єд.* баюс *х. и* баюса *ж.*) **1.** бркови; **2.** *бот.* рашљика, витице; ¤ **вигваряц ше на баюс** (*виношиц як оправданє чудну причину*) вадити се на куку; **дац на баюс** дати на вересију; **достац на баюс** добити на вересију

баюски *мн.* (*єд.* бающок -щка *х* и баюска *ж.*) *дем.* брчићи

баюшиска *х. мн.* (*єд.* баюшиско) *ауґм.* брчетине, брчине

баядера *ж.* **1.** (*индийска танєчнїца*) бајадера; **2.** *кул.* бајадера

ба́яко *слов. и модал.* **1. а)** како да не; **“нє знаце дзе ту кнїжкарня?” “ба́яко, знам”** “да ли знате где је овде књижара?” “како да не, знам”; **б)** како да ниси (није, нисте), ја шта си (је, сте); **"озда Янко нє таки нєдобри?" "ба́яко"** "ваљда Јанко није такав неваљалац?" "како да није"; **2.** управо овај (он, такав, тако *и сл.*); него?; **“та то Петро директор вашей фирми?” “ба́яко”** “зар је Петар директор ваше фирме?” “управо он”; **3.** наравно, разуме се; **нє рушел ше на час на гайзибан и, ба́яко, запожнєл** није кренуо на време на воз и, наравно, закаснио је

бджох *и* **бджух** *х.* **1.** смрдљивко; **2.** ленштина; ◊ **шпи як [тот] ~** *експр.* ≅ спава као заклан (као топ, као пух)

бдзина *ж.* смрад, прдеж, испрдак; ¤ **бега як ~** (*дзецко цали час нє мирує*) жива жеравица; **родзина як ~** (*нїяка або далєка родзина*) ни род ни помозбог, чорбине чорбе чорба; **шмердзи як ~** смрди (заудара) као твор

бдзиц -им *нєзак.* пуштати гасове

бдиниє *с. церкв.* бденије

бе *викр.* **а)** (*глас овци*) бе; **б)** (*глас кози*) ме

беба *ж.* беба

бебка *ж. дем.* бебица, бепче

бег *х.* трк; кас; ◊ **у бегу** у трку, изатрке

беганє *с.* **1.** трчање; трка; **2.** *статк.* нагон за парењем код краве; парење краве

беганїна *ж.* трка, трчање, јурњава; журба, ужурбаност

бегац -ам *частот.* трчати (*свуда, у више праваца*); ¤ **~ з очми** играти очима

бегаци -а -е (*лєгки, швидки у роботи*) игра (поиграва, врти се) као чигра

бегац ше -а ше *зак. и нєзак. поль.* (*водзиц ше - о крави*) гонити се, водити се; **крава би ше бегала** крава тражи бика; **крава ше бегала** крава је примила (добила) бика

бегач *х.* **1.** *спорт.* тркач; **2.** (*конь*) касач

бегачка *ж.* **1.** тркачица; **2.** *оп.* **беганїна**; **3.** *ридк.* пролив

бегун *х.* **1.** тркач; тркало; **2.** (*конь*) галопер

бегунка *ж.* **1.** *оп.* **бегачка (1)**; **2.** (*жена нєшоровового справованя*) сокачара, уличар(к)а, фаћкалица

бегцом *присл.* **1.** трком, у трку; **2.** загоначке, изатрке

беґ *х. ист.* бег

беґеляр *х.* чувар канала

беґель -ґелю/-ґеля *и коц.* -ґлю/-ґля *х.* канал

беґельски -а -е каналски

беґельчик *х.* **1.** канал (*мањи, атарски*); каналић; **2.** (*за одвод води*) водојажа

беґлїк *х. коц. оп.* **беґельчик**

беґляр *х. коц. оп.* **беґеляр**

беґония *ж. бот.* бегонија

бедуин *х.* (*мн.* бедуини *и* бедуинє) бедуин

бежанє *с.* **1.** трчање; трк; **2.** (*коня*) кас

бежац -жим *нєзак.* **1.** трчати, јурити (*у једном правцу*); **2.** (*о коньови*) касати; **3.** (*о млєку*) кипети; **млєко бежи** млеко кипи; ¤ **дзе бежиш?!** (*дзе ши ше розпонаглял?*) куд си нагао (навро)?!

бежаци¹ -а -е трчећи; ◊ **з бежацим крочайом** трчећим кораком

бежаци² *присл. оп.* **бегцом**

бежкац -ам *нєзак. дзец.* трчати

без *прим. з ґен.* без

безалкоголни -а -е безалкохолни

безатомски -а -е безатомски

безбожни -а -е безбожан

безбожнїк *х.* безбожник

безбожнїцки -а -е безбожнички

безбожнїцтво *с.* безбожништво

безбожно *присл.* безбожнички

безбожносц *ж.* безбожност

безбол *х. оп.* **бе(й)збол**

безбольни -а -е безболан

безбради -а -е безбрад

безбрижни -а -е безбрижан

безбрижносц *ж.* безбрижност

безвинїмкови -а -е безизузетан

безвиразни -а -е безизразан, безизражајан

безвирец -рца *х. оп.* **безвирнїк**

безвирє *с.* безверје

безвирни -а -е безверан

безвирнїк *х.* безверац

безвирство *с. оп.* **безвирє**

безвиход *х. оп.* **безвиходносц**

безвиходни -а -е безизлазан

безвиходносц *ж.* безизлазност; ћорсокак

безвлад'є *с.* (*стан без власци*) безвлађе, безвлашће

безвласц *ж.* (*нєпокорйованє власцом*) безвлашће

безводни -а -е безводан

безвоздушни -а -е безваздушан

безвольни -а -е безвољан

безвредни -а -е безвредан

безвредносц *ж.* безвредност

беззвучни -а -е беззвучан

безвязни -а -е безвезан

безганєбни -а -е бесраман, бестидан

безганєбносц *ж.* бесрамност, бестидност

безгвиздови -а -о/-е безвездан

безглави -а -е безглав

безглаво *присл.* безглаво

безгласни -а -е *и* **безгласови** -а -о/-е безгласан; мукао

безгранїчни -а -е безграничан

безгришни -а -е безгрешан

бездарни -а -е бездаран

бездзечни -а -е безвољан; утучен; млак; учмао

бездимни -а -е *и* **бездимови** -а -о/-е бездиман

бездїйносц *ж.* безделица

бездна *ж.* бездан

бездомни -а -е **1.** бескућни, бездоман; **2. бездомни** -ного *х.* бескућник, бездомник

бездомнїк *х. оп.* **бездомни (2)**

бездражє *с.* беспуће

бездражни -а -е беспутан

бездревни -а -е бездрван

бездротови -а -е бежични

бездушни -а -е **1.** бездушан, свиреп; **2. бездушни** -ного *х.* бездушник

бездушносц *ж.* бездушност, свирепост

безжальни -а -е бежалостан

безжемаш *х. оп.* **безжемни (2)**

безжемни -а -е **1.** који нема земље; **2. безжемни** -ного *х.* беземљаш

безженство *с.* беженство

безживотни -а -е **1.** беживотан; **2.** *прен.* беживотан, учмао

беззакониє *с. заст. оп.*

беззаконносц *ж.* безакоње
беззвучни -а -е безвучан
беззлобни -а -е безлобан
беззмистови -а -е бесадржајан
беззначни -а -е безначајан
беззначносц *ж.* безначајност
беззлобни -а -е безлобан
беззуби -а -е **1.** безуб; **2.** (*хтори ма очкодзени зуби*) шкрбав(ан), крезуб
безидейни -а -е безидејан
безкаматни -а -е бескаматан
безквасни -а -е *и* **безквасов(и)** -а -о/-е бесквасан
безквиткови -а -о/-е бесцветан
безкласни -а -е *и* **безкласови** -а -о/-е бескласан
безкомпромисни -а -е бескомпромисан
безконєчни -а -е бесконачан
безконєчносц *ж.* бесконачност
безкрай *х.* бескрај
безкрайни -а -е бескрајан
безкрайносц *ж.* бескрајност
безкревни -а -е бескрван
безкридлови -а -о/-е бескрилан
безлюдни -а -е безљудан
безменни -а -е *и* **безменови** -а -о/-е безимен
безмерни -а -е *оп.* **безмирни**
безмесови -а -о/-е безмесан
безмирни -а -е безмеран
безмлєчни -а -е безмлечан
безмоцносц *ж.* **1.** безмоћност; **2.** малаксалост
безнадїйни -а -е безнадежан, безнадан
безнадїйносц *ж.* и **безнадїя** *ж.* безнадежност, безнадност
безначални -а -е безначелан
безнашеньови -а -о/-е бесемен
безноги -а -е безног, безножан
безобразни -а -е *беш. серб.* безобразан (*оп.* **безочлїви (1)**)
безоглядни -а -е безобзиран; беспоштедан; бескрупулозан; груб; дрзак
безодня *ж. ридк. оп.* **бездна**
безоки -а -е безок
безопасни -а -е безопасан
безопасносц *ж.* безопасност
безосетови -а -е бешчулан
безособни -а -е *и* **безособови** -а -о/-е безличан
безочлївец -вца *х.* безобразник
безочлїви -а -е **1.** безобразан; **2.** дрзак
безочлївосц *ж.* **1.** безобразлук; **2.** дрскост
безочни -а -е *оп.* **безочлїви**
безочнїк *х. оп.* **безочлївец**
безочносц *ж. оп.* **безочлївосц**
безпартийни -а -е беспартијски
безпенєжносц *ж.* беспарица
безперспективни -а -е бесперспективан
безпечни -а -е безбедан; сигуран
безпечнїк *х. ел., воєн.* осигурач
безпечносц *ж.* безбедност; сигурност; ◊ **подняц (превжац) мири безпечносци** преузети мере безбедности; **служба державней безпечносци** служба државне безбедности
безпланови -а -о/-е *и* **безплански** -а -е беспلански
безплатни -а -е бесплатан
безплатно *присл.* бесплатно
безплодни -а -е бесплодан
безповратни -а -е бесповратан
безпокоїц ше -їм ше *нєзак.* бити беспокојан, узнемиравати се
безполни -а -е *и* **безполови** -а -о/-е *бот. и др.* бесполни; ~ **розмножованє** бесполно размножавање
безпомоцни -а -е беспомоћан
безпомоцносц *ж.* беспомоћност
безпоривни -а -е: ~ **дзело** бестрзајни топ
безпорочни -а -е беспорочан
безпостредни -а -е непосредан
безпохребцинар *х. зоол. и прен.* бескичмењак
безпохребцинови -а -о/-е бескичмен
безправє *с.* бесправље
безправни -а -е бесправан
безправносц *ж.* бесправност

безпредметни -а -е беспредметан

безпрекорни -а -е беспрекоран

безпригваркови -а -о/-е беспрекоран

безпризорни -а -е беспризоран

безприкладни -а -е (*винї̈мкови*) беспримеран

безпринципиєлни -а -е беспринципијелан

безпристрасни -а -е беспристрастан

безпритульни -а -е беспризоран; **безпритульни дзеци** беспризорна деца

безпричинови -а -о/-е безразложан, безузрочан

безрезервни -а -е безрезерван

безрибносц *ж.* безрибица

безроботни -а -е **1.** беспослен; докон; **2.** незапослен

безроботносц *ж.* **1.** беспосленост; беспослица; доколица; доконост; **2.** незапосленост

безроги -а -е безрог

безрозумни -а -е *и* **безрозумови** -а -о/-е безуман; беспаметан

безрозумносц *ж.* безумност, безумље; беспамет

безрубцови -а -о/-е *техн.* бешаван

безруки -а -е безрук

безсеменни -а -е *оп.* **безнашеньови**

безсилни -а -е бесилан, немоћан

безскрупулозни -а -е бескрупулозан

безславни -а -е беславан

безсловни -а -е безречан

безсмертельни -а -е *оп.* **безсмертни (1)**

безсмертни -а -е **1.** бесмртан; **2.** **безсмертни** -ного *х.* бесмртник

безсмертнїк *х. оп.* **безсмертни (2)**

безсмертельносц *и* **безсмертносц** *ж.* бесмртност

безсмисел -слу/-сла *х.* бесмисао

безсмислени -а -е *и* **безсмислови** -а -о/-е бесмислен

безсмисленосц *и* **безсмисловосц** *ж.* бесмисленост

безсовисни -а -е бесавестан

безсокови -а -о/-е бесочан

безсонни -а -е бесан

безсонносц *ж.* несаница, бесаница

безстидни -а -е *оп.* **безганєбни**

безстрасни -а -е бестрастан

безстрашни -а -е неустрашив, бестрашан

безтестаментни -а -е *правн.* безопоручан; ~ **нашлїдство** безопоручно наследство

безтїлесни -а -е бестелесан; беспутан

безтравни -а -е *и* **безтравови** -а -о/-е бестраван

безтурботни -а -е безбрижан

безумни -а -е безуман; махнит; бесомучан

безумносц *ж.* и **безумство** *с.* безумље, безумност

безусловни -а -е безусловan; беспоговоран

безуспишни -а -е безуспешан

безфарбови -а -о/-е *и* **безфаребни** -а -е безбојан

безформни -а -е *и* **безформови** -а -о/-е безобличан

безхарактерни -а -е бескарактеран

безхвости -а -е **1.** безреп(ан), кус; **2.** **безхвости** -того *х.* кусоња; (*пес*) кусов; (*конь*) кусаљ

безхмарни -а -е безоблачан

безцарински -а -е бесцарински

безценни -а -е бесцен

безценносц *ж.* бесцење

безцильни -а -е бесциљан

безцукров(и) -а -о/-е бешећеран

безчадни -а -е бешчедан, бездетан

безчасови -а -о/-е безвремен

безчежински -а -е бестежински

безчесни -а -е **1.** бешчастан; **2.** бесраман, бестидан; **3. безчесни** -ного *х.* бестидник, бесрамник

безчесносц *ж.* **1.** бешчашће; **2.**

бесрамност, бестидност

безчесц *ж. ридк. оп.* **безчесносц**

безчесциц -им *нєзак.* бешчастити

безчислени -а -е безбројан

безчислено *присл.*: ~ **вельо** без броја

безчисло *с.* безброј

безчувствительни -а -е безосећајан

безчувствительносц *ж.* безосећајност

безшнїгови -а -о/-е беснежан

безшумни -а -е *и* **безшумови** -а -о/-е бешуман

бе(й)збол *х. спорт.* бе(ј)збол

бейчски -а -е *беш. оп.* **бечски**

бек *х. спорт.* бек

беков -а -о *и* **бековски** -а -е (*од* **бек**) бековски

белаве -вого *с.* масница, мазница, модрица

белави -а -е плав, модар; сињи; ◊ ~ **косатка** *ж. бот.* различак (Centaurea cyanus L.)

белавидло *с.* плавило

белависти -а -е *оп.* **белавкасти**

белавиц¹ -веєм *и* -им *нєзак.* (*поставац белави*) плавети, модрети

белавиц² -им *нєзак.* (*робиц белавим*) плавити, модрити

белавкасти -а -е плавичаст, модрикав, модрикаст

Белґиєц -йца *х. оп.* **Белґиянєц**

белґийски -а -е белгијски

Белґиянєц -нца *х.* Белгијанац

белєґ *х. заст.* жиг

белєґовац -ґуєм *зак. и нєзак. заст.* (*положиц/класц белєґ*) жигосати

белетрист -та *и* **белетриста** -ти *х.* белетрист(а)

белетристика *ж.* белетристика

белюш *х. кул.* лепиња са сиром (*од хлебног теста*)

беля *ж.* (*прашачка билей шерсци*) бела (*војв.*), бељуга (*војв.*)

бенд *х. муз.* бенд

бендов *х.* **1.** *кул.* шваргла; **2.** *пейор.* желудац; ¤ **нє мал сом ~ (***зробиц дацо, спреведнуц дакого и под.*) нисам могао, нисам имао срца (*учинити нешто, преварити кога и сл.*)**; ту маш Матяш ~** ето ти сад (*о нечем неугодном, неуспешном*)

бенефиковани *и* **бенефицирани** -а -е бенефициран

бенефиция *ж.* бенефиција

бензин *х.* бензин

бензинов(и) -а -о/-е *и* **бензински** -а -е бензински; ~ **мотор** бензински мотор; **бензинска пумпа** бензинска пумпа

бензол *х. хем.* бензол

бениґни -а -е *мед.* бенигни

бент *х. коц.* насип (*дуж канала, реке*)

бенцак *х.* буцман, буца, буцо

беоґрадски -а -е београдски

Беоґрадян *и* **Беоґрадянь** *х.* Београђанин

Бербере *х. мн.* (*єд.* Бербер) Бербери

берблявец -вца *х. оп.* **бербляци (2)**

бербляви -а -е *оп.* **бербляци**

бербляц -ям *нєзак.* брбљати; чаврљати; ћеретати; блебетати; лопарати; торокати

бербляци -а -е **1.** брбљив; **2.** **бербляци** -цого *х.* брбљивац, брбљивко

берблядосц *ж.* брбљивост

беретка *ж.* беретка

берза *ж.* берза

берзов(и) -а -о/-е берзански

берибери *х. мед.* берибери

Беркасовчань *х.* Беркасовчан(ин)

беркасовски -а -е беркасовски

беркшир *х.* беркшир

берлински -а -е берлински

бернардинєц -нца *х. церкв. и др.* бернардинац

бес¹ *х.* (*чорт*): **ки ци ~!?** који ти је враг!?; **кого ж' беса!?** ког врага!?, ког беса!?; **на кого беса ци то!?** ког врага ће ти то!?; **до беса!** до врага!, до беса!

бес² *беш.* (*гнїв*) бес

бесни -а -е **1. а)** обестан, необуздан; горопадан; **б)** несуздржан; **в)** раскошан, луксузан; ~ **свадзба** раскошна свадба; **2.** *беш.* (*барз нагнївани*) бесан; махнит

бесно *присл.* **1.** обесно, необуздано; горопадно; **2.** *беш.* (< *серб.*) (*барз нагнївано*) бесно; махнито; ¤ ~ **ше нєсц** бити обестан, осион; газити по другима

бесносц *и* **беснота** *ж.* обест, необузданост; горопад

бество *с. оп.* **бесносц;** ¤ **робиц дацо з (од) бества** радити што из обести

бестиялни -а -е бестијалан

бестселер *с.* бестселер

бета *ж.* бета; ◊ ~**-зарї** бета-зраци

бетега *ж. заст.* **1.** тешко, масно, неукусно и сл. јело; незрело воће; **2.** тром, лењ човек; **3.** (*нїяки чловек*) ништарија; ¤ **як** ~ *оп.* **бетега (1)**

бетежни -а -е *заст.* болестан; болешљив

бетелїна *ж. бот.* детелина; ◊ **дзива** ~ *бот.* белодун, зечја детелина (Anthyllis vulneraria); ¤ ~ **зоз штирома лїсцами (лїстками)** детелина са четири листа; **побегац по бетелїни** (*з нєстриманим справованьом направиц чкоди*) изуларити се, направити штете

бетелїнов -а -о детелински; од детелине; ◊ ~ **шуґа** *оп.* **златна власа**; ~ **шено** детелинско сено

бетлегем *х. оп.* **вертеп**

бетлегемар *х. оп.* **вертепаш**

бетон *х.* бетон

бетонарня *ж.* бетонара

бетоновац -нуєм *зак. и нєзак.* бетонирати

бетоновач *х.* бетонирац

бетонов(и) -а -о/-е *и* **бетонски** -а -е бетонски

бетяр *х.* **1.** (*гунцут*) мангуп, обешењак; **2. а)** женскарош; **б)** лола, бекрија, бећар

бетярец -рца *х. фолкл.* бећарац

бетяриско *х. ауґм.* мангупчина, обешењачина; бећарчина

бетяриц ше -им ше *и* **бетяровац ше** -руєм ше *нєзак.* бећарити се, бећарисати, бећаровати, проводити се

бетяршаґ *х.* **1.** мангуплук, обешењаштво; **2.** бећарлук, бећарство

бечанє *с.* блејање, блека; бекетање; блек, блека; мечање; мекет

Бечан *х.* Бечлија

бечац -чим *нєзак.* блејати; мекетати, бекетати

Бечейчань *х.* (*житель Бечею*) Бечејац

бечельовац -люєм *нєзак. заст.* процењивати, шацовати

бечиц -им *коц. оп.* **бечац**

бечка *ж.* (*гордовик*) бечка

бечски -а -е (*од* **Беч**) бечки

бешеда *ж.* **1.** разговор; **з улїци чуц бешеду** са улице се чује разговор; **исц ґу дакому на бешеду** ићи некоме (код неког) на разговор; **мам з тобу бешеди** имам да разговарам с тобом; **2.** говор; речи; **познам го по бешеди** познајем га по говору; **яка то (цо то за)** ~ **!** какве су то речи!; **вон ма барз красну бешеду** он веома лепо прича; **3. а)** језик; **цудза** ~ туђ језик; **б)** дијалект, говор; **4.** (*святочни виступ пред сходом*) говор, беседа; **отримац бешеду** одржати говор; ◊ **кед уж бешеда о...** кад већ говоримо о...; ¤ **анї бешеди** (*так нє шме буц*) ни говора, не може бити [ни] говора; **весц бешеду** водити разговор; **звесц бешеду о дачим** почети разговор о чему; **заварло му бешеду** *оп.* **одняло му бешеду (2); койяки (вшелїяки, гоч яки) [там] бешеди** говоранције; **одняло му бешеду 1.** одузет му је говор (*од мождaног удара*); **2.** језик му се завезао (*услед збуњености, изненађења*); **превец дакого у бешеди** упасти коме у реч; **привитна (поздравна, наздравна)** ~ здравица; **сама** ~ он (она) говори као навијен (навијена), он (она) је пун (пуна) приче; **стануц з даким до бешеди** ступити с киме у разговор

бешедлїви -а -е причљив,

разговорљив, говорљив, беседљив

бешедни -а -е разговоран; ~ **язик** разговорни језик

бешеднїк *х.* говорник, беседник

бешеднїца *ж.* **1.** (*трибина; кабина*) говорница; **2.** (*простория за бешедованє*) разговорница

бешеднїцки -а -е говорнички, беседнички

бешеднїцтво *с.* говорништво, беседништво

бешедовац -дуєм *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* говорити; **хори нє шме ~** болесник не сме да говори; **вон добре бешедує по анґлийски** он добро говори енглески; **бешеднїк длуго бешедовал народу** говорник је дуго говорио народу; **вони двойо нє бешедую** (*вони повадзени*) њих двоје не говоре; **2.** (*водзиц з даким бешеду*) разговарати, причати; **вони двоме о чимшик бешедую** њих двојица о нечему разговарају; ◊ **~ нє при себе** бунцати; ~ **у сну (вошнє)** говорити у сну; бунцати

бешедуюци -цого *х.* говорно лице

бешнїц -нєєм *и* -їм *нєзак.* беснети; махнитати; горопадити се

бештеловани -а -е наручен; ¤ **як бештеловани** као наручен

бештеловац -луєм *зак.* наручити

бештия *ж.* (*зла жена*) бестија

бжох *х. оп.* **бджох**

би *слов.* би; **1.** *з модалним значеньом* **а)** *означує жаданє*: **мамо, я би ше ишол бавиц** мама, ја бих хтео ићи да се играм; **я би нє ишол на вилєт** мени се не иде на излет; **и дзеци би ишли з родичами до Нємецкей** и деца би хтела да иду са родитељима у Немачку; **б)** *означує физиолоґийну потребу*: **я би пил води** ја сам жедан; **я би спал** мени се спава; **в)** *у злученю* же би *означує катеґорични розказ або процивенє*: **же биш то нє зробел!** да то ниси урадио!; **же бим нє пошол!** таман посла, нећу да идем!; **г)** *у опитних виреченьох зоз значеньом молби*: **нє пришол биш ми дакус помогнуц?** да ли би хтело доћи да ми мало помогнеш? **2.** *у условних виреченьох*: **було би добре кед би...** било би добро кад би...

бибиц -и *нєзак. дзец.* болети; **биби ме ручка** боли ме ручица

бибич *х. зоол.* вивак (Vanellus vanellus L.)

библийни -а -е библијски

библиоґрафия *ж.* библиографија

библиоґрафски -а -е библиографски

библиотека *ж.* библиотека

библиотекар *х.* библиотекар

библиотекарка *ж.* библиотекарка, библиотекарица

библиотеков(и) -а -о/-е *оп.* **библиотецки**

библиотецки -а -е библиотечки; ~ **збирка** библиотечка збирка

библиофил *х.* библиофил

Библия *ж.* Библија

бивак *х. воєн.* бивак

бивальнїк *х. зоол.* станиште

биванє *с.* **1.** становање; **2.** (*просториї за биванє*) стан; **социялна служба препатрела роботнїцки биваня** социјална служба прегледала је радничке станове; **3.** (*дочасне змесценє*) смештај; **сезонским роботнїком дали кост и ~** сезонским радницима су дали храну и смештај; ◊ **место биваня** пребивалиште

биватель *х. заст.* обитавалац; становник; станар

бивателька *ж. заст.* становница; станарка

бивац -ам *нєзак.* **1.** становати; **вон бива на валалє, а роби у варошу** он стануje на селу, а ради у граду; **2.** *заст.* живети, обитавати (*у одређеном крају, месту*); **на Балкану биваю розлични народи** на Балкану живе разни народи; **3.** *заст.* бивати; дешавати се; бити; **шицко бива медзи людзми** свашта бива (свашта се дешава) међу људима; ¤ **то у нїм бива** (*то му стаємна прикмета*) то му је (то му лежи) у крви

биваци -а -е намењен за становање; ◊ ~ [**хижа]** дневна соба

бивача -чей *ж. беш. оп.* **биваца [хижа]**

бивни -а -е **1.** лабав; **нацагли ~ штранґ** затегли су лабав конопац; **2. а)** (*хтори нє пristава на цело – о облєчиву*) широк; велик; **панталони ми бивни коло пасу** панталоне су ми широке око појаса; **ципели му бивни** ципеле су му велике; **б)** (*у хторим єст досц места*) просторан, пространи

бивнїц -їм *нєзак.* лабавити

бивно *присл.* лабаво; **ремень машини ~ стої** ремен машине лабаво стоји; ◊ **на ~** *присл.* лабаво; **на ~ завязац (закапчац** *и под.***)** лабаво везати (закопчати *и сл.*)

бивол *х. беш. оп.* **бияла**

биґамия *ж.* бигамија

бида *ж.* **1.** сиромаштво, сиротиња, сиромаштина, беда, убогост; **2.** невоља; јад; **лєм то ~ же...** само је у томе невоља што...; **3.** *прен.* беда, мизерија; ◊ **~ биду найдзе гоч и слунко зайдзе 1. а)** (*у позитивним смислу*) нашли су се једнаки (*два друга, младић и девојка и сл.*); **б)** (*у неґативним смислу*) нашла врећа закрпу, два дедака обадва једнака, нађе тука дудука; **2.** *оп.* **бриґа бриґу найдзе** (*под* **бриґа**); **~ ме (го, ю** *итд.***) принєсла (однєсла, нагнала** *итд.***)** (*о нєудатней роботи*) ђаво ми (му, јој *итд.*) није дао мира; **най го ~ ноши** нек иде с врагом, нека га враг носи; **нє волай биду вона и сама придзе** не чачкај мечку; **убила це ~ [цо би це убила]** бог те убио

бидак *х. оп.* **бидняк (2)**

бидачиско *х. експр.* (*бидняк*) невољник, кукавац

бидкац ше -ам ше *нєзак.* вајкати се, жалити се, тешкати се, бедовати, кукати, јадиковати; **по нєуспиху бидкал ше же цо вон тераз будзе робиц** после неуспеха вајкао се шта ће он сад да ради

бидлїско *с. ауґм. и пейор.* скотина

бидло *с.* **1.** стока, марва; марвинче; говедо; **2.** животиња, скот

бидни -а -е **1.** (*худобни*) сиромашан, бедан, убог; **2. а)** (*сеґинь, сиротка*) јадан, сироти; **б)** *прен.* (*нїяки*) јадан, кукаван; чемеран; злехуд; **3. бидни** -ного *х. оп.* **бидняк (1-2)**

биднїк *х. оп.* **бидняк**

биднїца *ж.* јадница, бедница, невољница

бидносц *ж.* бедност; убогост

бидняга *х. и ж. ридк. оп.* **бидняк**

бидняк *х.* **1.** (*худобни чловек*) сиромах, сиромашак, бедник; **2.** (*сеґинь, сиротка*) јадник, невољник, сиротан, кукавац, жалосник

биднятко *с. дем.* јадниче, сиромашак, кукавче, кукавац

бидняцки -а -е беднички

бидовац -дуєм *нєзак.* бедовати; оскудевати; злопатити (се)

биєнале -ла *х.* бијенале

бижутерия *ж.* бижутерија

бизам *х. зоол.* бизам (Moschus moschiferus)

бизамски -а -е бизамски; ~ **паткань** *зоол.* бизамски пацов (Fiber zibethicus)

бизарни -а -е бизаран

бизнис *х.* бизнис

бизнисмен *х.* бизнисмен

бизовац ше -зуєм ше *зак. и нєзак.* **1.** бити сигуран; **бизуєш ше же ши то годзен поробиц?** јеси ли сигуран да ћеш то моћи урадити?; **2.** (*на дакого/дацо*) поуздати се, уздати се у кога/што; **я ше найбаржей на тебе бизуєм** ја се највише у тебе поуздам

бизовни -а -е сигуран; ¤ **~ як нїч** сигуран као врбов клин

бизовно *присл.* **1.** сигурно; **2.** извесно, сигурно; **3.** вероватно, зацело

бизовносц *ж.* **1.** сигурност; **2.** поузданост

бизон *х. зоол.* бизон, зубар

Бикичань *х.* Бикићанин

бикичски -а -е (*од* **Бикич**) бикићки

бикса *ж. поль.* (*часц коча*) туљак

биксна *ж. метал.* чахура, биксна

бикулї *ж. мн.* (*єд.* бикуля) *и* **бикульки** *ж. мн.* (*єд.* бикулька) *беш.* коврџе

била -лей *ж.* жипон

биланс *х.* биланс

билансни -а -е *и* **билансов(и)** -а -о/-е билансни

билатерални -а -е билатералан

биле -лого *с.* **1.** бело месо; **2. а)** ~ **под нохцом** белина (*испод нокта*); **б)** ~ **у гарлє** *мед. заст.* дифтерија

билет *х.* билет, билета

билетарнїца *ж.* билетарница

билє *с.* **1.** стабљика, стабло; **2.** *збир.* стабљике

билєнки -а -е белцат

били -а -е **1.** бео; **2.** плав, плавокос, блондин; **3.** (*шиви – о власох, бради*) сед, бео; ◊ ~ **жена** бела жена, белкиња; ~ **печинка** плућа; ~ **платка** (*на целу животинї*) лиса; ~ **раса** бела раса; ~ **месо** бело месо, белина; ~ **пес** белов; ~ **череп** бибер-цреп; ~ **чловек** бели човек, белац; ¤ **анї ~ анї чарни** (*нєодредзени*) ни куван ни печен; ~ **бляди як мур (як вапно)** блед као крпа (као зид)

билиґевар *х.* кућарац, торбар, грошићар, билигаш (*войв.*)

билиґевариц -им *нєзак.* кућарити, торбарити

билинґвист -та *и* **билинґвиста** -ти *х.* билингвист(а)

билион *х.* билион

билияр и **билиярд** *х.* билијар; **бавиц ~** играти билијар

билиярдац ше -ам ше *и* **билиярдовац ше** -дуєм ше *нєзак.* билијарити се, играти билијар

билияр(д)ня *ж.* билијарница

билияр(д)ски -а -е билијарски

билїдло *с. козм.* **1.** белило; **2.** *заст.* сирицик; **3.** *оп.* **билосц**; ◊ **цинково ~** цинкваjс

билїна[1] *ж. оп.* **билосц**

билїна[2] *ж.* билина (*руска народна епска песма*)

билїц[1] -їм *нєзак.* **1.** кречити; **2.** (*робиц билим*) белити; ~ **платно** белити платно

билїц[2] -лєєм *и* -їм *нєзак.* (*поставац били*) белети

билїц ше[1] -їм ше (*фарбиц ше з билїдлом*) белити се

билїц ше[2] -лєєм ше *и* -їм ше (*видавац билосц*) белети се; беласати (се)

билкасти -а -е беличаст, беласаст

билки -а -е *дем.* бео (*са нежном нијансом*)

билнїчка *ж. анат.* беоњача

биловласи -а -е седокос

билоглави -а -е белоглав

билоґардиєц -йца *х. ист.* белогардејац

билодено *присл.* у по бела дана, усред бела дана

Билорус *х.* Белорус

билоруски -а -е белоруски

билосц *ж.* белина

билота *ж. ридк.* белина

билоушка *ж. зоол.* белоушка

билтен *х.* билтен

билючки -а -е белцат; **били ~** *и* **~ били** бео белцат

биляви -а -е беличаст, беласаст

Билянци *х. мн.* (*єд.* **Билянєц** -нца) *х.* житељи Беле Пусте (*дела атара у Руском Крстуру*)

билянски -а -е који се односи на Белу Пусту (*део атара у Руском Крстуру*); **билянски салаши** салаши на Белој Пусти

билясти -а -е *оп.* **биляви**

бильмо *с. мед.* беона, очна мрена

бильчков(и) -а -о/-е беланчевински

бильчок -чка *х.* **1.** беланце; **2.** *биол.* беланчевина

бимбов *х.*: **таки як ~** мало тежи, мало онако

бим-бом *викр. за подражованє звука дзвона* бим-бам, бим-бом, бум-бам

бимбора *ж. бот.* сибирски бор

(Pinus cembra)

бина *ж.* бина

бинарни -а -е бинаран

бинокл *х.* бинокл

бином *х. мат.* бином

бински -а -е (*од* **бина**) бински

биоґраф *х.* биограф

биоґрафия *ж.* биографија

биоґрафски -а -е биографски

биолоґ *х.* биолог

биолоґийни -а -е биолошки

биолоґия *ж.* биологија

биопсия *ж. мед.* биопсија

биоскоп *х.* биоскоп, *горв.* кино

биоскопски -а -е биоскопски

биохемия *х.* биохемија

биреш *х. поль. заст.* бирош (*войв.*)

бирешиц -им *нєзак. заст.* (*буц биреш*) бирошити (*войв.*)

бирешка *и* **бирешкиня** *ж. заст.* бирошкиња (*войв.*), бирошка (*войв.*)

бирешовац -шуєм *нєзак. оп.* **бирешиц**

бири-бир(к)и *викр. за доволованє гускох* бир-бир, бири-бири

бирки *ж. мн.* (*єд.* бирка) вашке; **ма** ~ има вашке

бирмаловац -луєм *зак. и нєзак. церкв. кат.* помазивати децу

биро -оа *х.* биро

биров *х. ист.* биро, биров, кмет

бировац -руєм *нєзак.* **1. а)** моћи радити; **покля бировала, бул шор у єй загради** док је могла да ради, био је ред у њеној башти; **док сом бировал робиц, я сам окоповал свойо поля** док сам могао да радим, ја сам сам копао своје њиве; **б)** (*мац моци*): **уж и на ноги нє барз бирує, а польо нє охабя** већ је слаб на ногама, али њиву не оставља; **дзвигал мех, алє нє бировал** дизао је џак, али није имао снаге; **2. а)** успевати урадити (*кад има много посла*); **маю вельо жеми, та ю нє бирую сами обробиц** имају много земље, те не успевају да је сами обраде; **б)** успевати, моћи; **дзивка ше уж нє бировала крашнє облєкац, бо оцец бул у пензиї** ћерка више није успевала да се лепо облачи, јер је отац био у пензији

бирократ -та *и* **бирократа** -ти *х.* бирократ(а)

бирократизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* бирократизовати (се), бирократизирати (се)

бирократия *ж.* бирократија

бирократски -а -е *оп.* **бирократични**

бирчак *х. заст.* кожух, пршњак

бис *викр.* (*ознова, ище*) бис

бисер *х.* бисер

бисерни -а -е бисеран; ◊ ~ **коритко** *зоол.* бисерна шкољка, бисерница

бисеров(и) -а -о/-е *оп.* **бисерни**

бисквит *х.* бисквит

бискуп *х. церкв.* бискуп

бискупия *ж. церкв.* бискупија

бискупски -а -е бискупски

биста *ж.* биста

бистатовац -туєм **1.** *зак. и нєзак.* засигурно обећати/обећавати; гарантовати, гарантирати; **2.** *нєзак.* бодрити, храбрити

бистатовац ше -туєм ше *зак. и нєзак.* **1.** бити сигуран; **бистатовал ше же то годзен зробиц** био је сигуран да ће то моћи урадити; **2.** *оп.* **бистатовац (1)**

бистри -а -е **1.** бистар; **2.** живахан; **здраве дзецко вше бистре** здраво дете је увек живахно

бистросц *ж.* **1.** бистрост, бистрина; **2.** живахност

бит *х. информ.* бит

битанґа *х.* **1.** битанга; вуцибатина; бараба; фукара; **2.** (*крава хтора часто сцека до чкоди*) потричарка (*войв.*)

битанґовац -ґуєм *нєзак.* битанговати, битанжити (се), битанџити (се)

битаньски -а -е који се односи на битанге, барапски, фукарски

битаньшаґ *х.* битанглук, битањжлук

бити -а -е: **буц** ~ добити батина;

бул ~ добио је батина; **будзеш** ~ добићеш батина; **сцеш буц ~?!** хоћеш батина?!; ¤ **бул вецей ~ як сити** добијао је (прогутао је) грдних батина (дебеле батине)

битка *ж.* **1.** туча; **2.** битка, бој; ¤ **дочекац дакого на битку** дочекати кога на нож

битумен *х. мин.* битумен

бифе -еа *с.* бифе

бифлац -ам *беш. серб.* бубати, бифлати (*оп.* **тупиц (2)**)

бифтек *х.* бифтек

биц бием *нєзак.* **1. а)** тући, бити; **нє бий дзецко** немој да тучеш дете; **б)** (*карац з палїчку и под.*) батинати; **2.** (*о годзини*) бити, откуцавати; **3.** ударати; **~ з млатком по гвоздзе** ударати чекићем по ексеру; **4.** (*вибивац у бризґох*) ударати, млазати, липтати, шикљати; **5.** (*з пранїком при райбаню*) мерати; **6.** (*вайца*) розбивац; **7.** (*з даким – тримац дакому страну*) бити нечији, бити на нечијој страни; **вон биє з нїма** он је њихов; **8.** (*на дакого/дацо*) нападати кога/што; **бию на нас** нападају нас; ◊ ~ **печац** ударати жиг (печат); ~ **студню** бушити бунар; **биє го жима** има грозницу; ¤ **било ме (го** *итд.***)** није ми (му *итд.*) дало мира; ~ **дакого як ґоведу** тући кога као вола у купусу

биц ше бием ше *нєзак.* **1.** *взаєм. повр.* тући се, бити се; **дзеци, нє бийце ше** децо, немојте да се тучете; **2. а)** ударати се; ~ **з млатком по пальцох** ударати се чекићем по прстима; **б)** ударати; **кабел у студнї ше биє до цеглох** ведро у бунару удара о цигле**; 3. а)** (*на дацо – намагац ше дацо зробиц, посцигнуц*): **людзе ше бию на жем** људи су почели да купују (да траже) земљу; **даєдни землєдїлци ше бию на заградкарство** неки земљорадници нагињу повртарству; **б)** (*о коровчу*) ширити се; **репчень ше биє до бетелїни** горушица се шири у детелину; **4.** *поль.*: **кобула би ше била** кобила тражи коња; **кобула ше била** кобила је примила (добила) коња

бице *с.* **1.** ударање; **2.** батине; батинање; туча; **з бицом нїч нє посцигнєце** батинама ништа нећете постићи; **3.** *поль.*: **кобула ма** ~ кобила тражи коња

бициґла *ж.* бицикл, точак; **пришол на бициґли** дошао је бициклом

бициґлист -та *и* **бициґлиста** -ти *х.* бициклист(а)

бициґловац ше -луєм ше *нєзак.* возити се на бициклу

бициґлочка *ж.* бицикл (*дечји*)

бициклиз(е)м -зму/-зма *х.* бициклизам

бич *х. прен.* бич

бичак *х.* **1.** перорез, бритва, брица, џепни ножић; **2.** "бичак" (*весеље, забава код домаћина другог дана после свадбе, бала и сл.*); патарице, појутарје, окриље; ¤ **порихтани (готови) як ~** готов као набита (набијена, запета) пушка, готов (спреман) као бос у бару; **оштри як ~** (*оштри у роботи, бешеди*) жива ватра, жива жеравица; брз, окретан

бичачкац ше -ам ше *нєзак. етн.* ношкати се (*войв.*)

бичачок -чка *х. дем.* перорешчић, бритвица, брица

бичкаш *и* **бичкош** *х.* **1.** скитница, лопов, бичкаш; **2.** *оп.* **збитлївец**

бичовац -чуєм *нєзак.* бичевати

бичовач *х.* бичевалац

бишалма *ж. аґр.* дуња

бишалмов -а -о дуњин; од дуње; **~ сок** сок од дуње; **~ палєнка** дуњевача

бияла *ж.* **1.** биво(л); **2.** (*самица*) биволица; ¤ **моцни як ~** јак као бик; **роби (цага) як ~** (*добре и вельо роби*) ради као коњ

биялов -а -о бивољи, биволски

благац -ам *нєзак.* **1.** блажити, умиривати, смиривати; **2.** *заст.* молити, тражити

благи -а -е благ; **благей норови** благе нарави; ¤ **як ~ дзень** (*барз добри чловек*) добар као добар дан

благо¹ *присл.* благо

благо² *с.* (*скарб*) благо

благовиснїк *х.* благовесник

благовист *ж.* благовест

благовисциц -им *нєзак.* благовестити

Благовищенє *с. церкв.* (*швето 25. 03/ 07. 04*) Благовест *ж.,* Благовести *ж. мн.*

благодариц -им *нєзак. кнїжк.* (*дзековац*) благодарити, захваљивати (се)

благодарни -а -е *кнїжк.* благодаран, захвалан

благодарносц *ж. кнїжк.* благодарност, захвалност

благодарствени -а -е: ~ **служба божа** *церкв.* благодарствено богослужење

благодат *ж.* и **благодать** -ти *ж.* благодат, благодет

благодатни -а -е благодатан

благодїйствени -а -е *кнїжк. оп.* **благотворни**

благодїятель *и* **благодїтель** *х. ридк.* добротвор

благозвучни -а -е благозвучан, благогласан

благородиє *с.*: **вашо (його** *итд.***)** ~ ваше (његово *итд.*) благородство

благородни -а -е племенит, благородан; ~ **чловек** племенит човек

благослов *х.* благослов

благословени -а -е благословен

благословиц -им **I** *зак.* благословити; **II** *нєзак.* благосиљати

благостан *х.* благостање

благосц *ж.* благост

благотворни -а -е благотворан

благоупокоєни -а -е блаженопочивши, благопокојни

благочасни -а -е *и* **благочасови** -а -о/-е благовремен

блажени -а -е блажен

блаженство *с.* блаженство

блажнїц ше -їм ше *нєзак. заст.* лудирати се, бити луд

блазен -зна *и* **блазень** -зня *х.* лудак, луд; блезга, бленто; будала; ¤ **да ше блазни чудую** (*нєзлюдни одвит на питанє "прецо, нач"*) да се луде чуде

блазни -а -е луд, блесав

блазнїц -їм *нєзак.* лудети

бламажа *ж.* бламажа

бламирац ше -ам ше *и* **бламовац ше** -муєм ше *зак. и нєзак.* бламирати се

блана *ж.* **1.** опна; **2.** *анат.* водењак

бланка *ж.* **1.** *оп.* **бланочка**; **2.** *анат.* слузокожа

бланко *прикм. нєпрем. и присл.* бланко; ~ **вексла** бланко меница

бланочка *ж. дем.* опница

бланочков(и) -а -о/-е који се односи на опницу

блатни -а -е **1.** (*од блата*) блатан, блатњав, каљав; **2.** глибав; глибовит, муљевит; ~ **жем** муљевито земљиште

блатняви -а -е *оп.* **блатни (1)**

блато *с.* **1.** блато; **2. а)** (*мутлянка*) глиб; **б)** (*место полне блата*) каљуга; **3.** (*як будовательни материял*) набој, маз, каљ; ◊ **пец з блата** земљана пећ, земљуша; ¤ **єст дачого як блата** ≅ има чега као хладне воде; **збиц дакого на** ~ (**як** ~) избити кога на мртво име, убити бога у коме**;** ¤ **облєч швиню до злата а вона пойдзе до блата** (*нєдобри инстинкти при даким превладую над воспитаньом*) крсти вука а вук у гору; **руцац блато до дакого** бацати се блатом на кога; **чежки як ~** тежак као олово

блатобран *х.* блатобран

блациско *с. augm.* блатина

блациц (ше) -им (ше) блатити (се), каљати (се)

бленда *ж. фот.* бленда

блеф *х.* блеф

блефирац -ам *и* **блефовац** -фуєм *нєзак.* блефирати

блех-музика *ж.* блех-музика (*оп.* **тротькош (3)**)

ближнї -я -є *церкв.* (*собрат*) ближњи; **любов ґу ближньому** љубав према ближњему

блиндир(ов)ани -а -е блиндиран, оклопни

блинкер *х. техн. и др.* блинкер

блитва *ж. бот.* блитва (Beta vulgaris)

блиха *ж.* бува, буха; **ма блихи** има буве, бушљив (бувљив, бухав) је

блихов -а -о бувљи

блиц *х.* блиц

блиш *х.* сомот, баршун, плиш

блишови -а -о/-е сомотски, баршунаст, плишан

блїзки -а -е близак; ~ **родзина** близак род; блиски рођак; **блїзки одношеня** блиски односи

блїзко[1] *присл.* **1. а)** (*у блїзкосци*) близу, блиско; надохват; **б)** надомак; **уж були ~ при валалє** већ су били надомак села; **войско сцигло ~ ґу Беоґраду** војска је стигла надомак Београда; **2.** (*дас, коло*) око, близу

блїзко[2] *прим.* **1.** *з ґен. ридк.* близу; ~ **лєса** близу шуме; **2.** *у злученю з применовнїками* при, ґу, коло **а) ~ при** *прим. з лок.* близу; ~ **при валалє** близу села; **б) ~ ґу** *прим. з дат.* близу; **станули ~ ґу нам** стали су близу нас; **в) ~ коло** *прим. з ґен.* близу; **прешли ~ коло нас** прошли су близу нас

блїзкосц *ж.* близина, блискост; **у блїзкосци** у близини

блїск *х.* **1.** блесак; **блїск блїскавки** блесак муње; **2.** (*блїщанє*) сјај, сев; **блїск оружия** сјај оружја

блїскавични -а -е *оп.* **блїскавков(и)**

блїскавка *ж.* муња; **блїскавки блїскаю** муње севају

блїскавков(и) -а -о/-е муњевит; **з блїскавкову швидкосцу** муњевитом брзином; ◊ ~ **война** муњевит рат

блїсканє *с.* муња, муње, севање муња; **блїсканє го зашлєпело** муња га је заслепила; ~ **и тресканє** муње и громови

блїскац *нєзак. безос.* севати; **блїска** муње севају; **блїскало** муње су севале

блїскаци -а -е блескав

блїскот *х.* и **блїскотанє** *с.* блесак; сјај, сев; светлуцање

блїскотац -ам *и* **блїскотац ше** -ам ше *нєзак.* блештати (се); севати; севкати; светлуцати

блїскотаци -а -е блештав; светлуцав

блїснуц блїшнєм *зак.* **1.** *частейше безос.*: **блїсло** севнула је муња; **2. а)** блеснути, севнути, љеснути се; **б)** (*на дакого – оштро попатриц*) севнути очима; ошинути кога очима; ¤ **блїсло му** (*здогаднул ше, огутал ше*) упалила му се лампа

блїснуце *с.* блесак, сев

блїщанє *с.* блесак, љесак; сев, сјај

блїщац ше -щим ше *нєзак.* сијати (се), блештати се, лаштити се, љескати се; блистати; пресијавати се; цаклити се

блїщаци -а -е блистав, блештав, љескав; сјајан; светлуцав; искричав

блїщацосц *ж.* блиставост, блиставило, блештавост; сјај; гланц

блїщиц ше -им ше *коц. оп.* **блїщац ше**

блок *х. з розл. знач.* блок; **квартельни ~** стамбени блок; ~ **за рисованє** блок за цртање

блокада *ж.* блокада

блокадни -а -е блокадни

блокирац -ам *зак. и нєзак.* блокирати

блок-нотес *х.* блок-нотес

блондин *х.* блондин

блондин(к)а *ж.* блондин(к)а

блощица *ж. зоол.* стеница

блуд *х.* блуд; **робиц ~** чинити блуд, блудничити

блудзиц -им *нєзак.* **1.** лутати; **2. а)** (*трациц свидомосц о себе*) губити се; **хори блудзел, нє знал дзе є** болесник се губио, није знао где је; **б)** (*приповедац як нє при себе*) булазнити

блудни -а -е блудан; ◊ ~ **дом (хижа)** блудиште, блудилиште; ¤ ~ **син** *библий.* блудни син

блуднїк *х.* блудник; развратник

блуднїца *ж.* блудница; развратница

блудно *присл.* блудно; ¤ **согришиц ~** сагрешити блудно

блудносц *ж.* блудништво

блузенка *ж. оп.* **блузночка**

блузна *ж.* блуза

блузночка *ж. дем.* блузица

блуканє *с.* лутање, лутња, скитање, скитња, смуцање

блукац -ам *и* **блукац ше** -ам ше *нєзак.* лутати, скитати (се); тумарати; луњати; потуцати се

блукацки -а -е луталачки, скиталачки, скитнички

блукач *х.* луталица, скитница; тумарало, луњало; вандровкаш

блукачка *ж.* луталица, скитница, скитачица; вандровкашица

блукаюци -а -е лутајући

блюванїна *ж.* бљувотина

блювац -ам *нєзак.* повраћати, бљувати; **сце ше му ~** тера га на повраћање

блюзґац -ам *нєзак.* (*сплєтац ше*) трабуњати, баљезгати, лупетати, тртљати

блюзнуц -южнєм *зак.* (*гоч цо повесц*) лупити, бубнути

блющ *х. бот.* бршљан (Hedera helix L.)

бляди -а -е блед; ◊ **на блядо** *присл.* бледо; ¤ **~ як мур** *оп.* **били як мур**

блядки -а -е *дем.* бледуњав, блеђан, блеђахан

бляднуц -нєм *нєзак.* бледети

блядо *присл.* бледо

блядосц *ж.* бледило

блядотвари -рого *х.* (*Индиянєц*) бледолики

бляха *ж. колєс.* ташна

бляховац -хуєм *нєзак.* ґубити боју, бледети, белети, лињати, чилети

бляшка *ж.* **1.** парче лима; **2.** *коц. техн.* платна

бльохценїна *и* **бльочка** *ж.* бућкуриш

бо I *злуч. причинови* јер; **нє пришол на роботу, бо бул хори** није дошао на посао, јер је био болестан; **II** *модал. звич. видзелєне зоз запяту* наиме; **идуцого року будземе мац досц електричней енерґиї, бо, у нашей жеми ше вибудую вецей гидроцентрали** идуће године ћемо имати довољно електричне енергије, наиме, у нашој земљи ће се изградити више хидроцентрала; ◊ **~ же**... јер је наводно...

боа *ж. зоол.* боа *х.*, удав (Boa constrictor)

боб¹ *х. бот.* боб (Faba bona medik)

боб² *х. спорт.* боб

бобальки *ж. мн.* (*єд.* бобалька) “бобаљки” (*русинско национално божићно јело: округлице од хлебног теста с маком*)

бобер -бра *х. зоол.* дабар

бобка *ж.* **1.** зрно, бобица, пуце; ~ **грозна** зрно грожђа; **2.** *зоол.* бобица, громуљица (cysticercus)

бобкави -а -е бобичав, бобичаст, громуљичав

бобкасти -а -е: **~ овоц** *пож.* бобичаво воће; **~ месо** *вет.* бобичаво месо

бобкастосц *ж. вет.* бобичавост, строка

бобков(и) -а -о/-е зрнаст; ◊ **бобково лїсце** *с.* **1.** *бот.* ловор (Laurus nobilus); **2.** ловоров лист; **3. бобково лїстки/лїсца** *мн. бот.* ловори, ловорике

бобок -бка *х. оп.* **бобка**; ¤ **заробок- ~** (*слаби заробок*) сто година деведесет гроша

бобров -а -о дабров; ~ **бундичка** дабровина

бовда *ж. заст.* (*будка*) киоск, дућан

бовкнуц -нєм *зак.* **1.** (*моцно вдериц*) **а)** (*дакого/дацо*) лупити, очепити, млатнути, звизнути; одаламити, одрапити; треснути, мазнути; **б)** (*звич. з часцу цела по дачим* або *до дачого*) лупити, треснути; **бовкнул (з) главу до греди** лупио је

главом о греду; **2. а)** (*о огню*) букнути, пламнути; **б)** *прен.* планути, ускипети

бовкнуц ше -нєм ше *зак.* лупити се, треснути се

бовтгайташ *х.* свод; **муровац на ~** зидати на свод

бовчац -чим *нєзак.* буктети, буктати, пламтети

бовчаци -а -е буктав

бовчиц -им *нєзак. коц. оп.* **бовчац**

Бог/бог *х.* бог; ¤ **~ би го (ю** *и под.*) **знал** бог ће (свети) знати, бог те пита; **бог го ма** (*скапал, нєт го*) нема га ни од корова; **~ го (це** *и под*) **скарал** убио га (те *и сл.*) бог; **бог го такого зведол (створел)** (*таки характер ма од народзеня*) како га је бог створио; **~ дал ~ вжал** (*треба ше помириц з утрату*) бог је дао бог је узео; **~ нє плаци кажду соботу (нєдзелю) [алє плаци]** правда је спора али достижна; **~ нє понагля алє посцигнє** бог је спор али достижан; **~ це дал** бог те мазо, бог га његов; **боже добри** боже мили, драги боже; **боже Исусе Христе (Хрисце)** господе боже; **боже Саваоте** *оп.* **боже Исусе Христе (Хрисце)**; **вистати яґда богу душу придава** на смрт уморан; **влапиц бога за ризи** ухватити бога за браду; **голи як кед го бог на швет дал** го као од мајке рођен; **дай боже** из твојих уста у божије уши; **дал би ~** дај боже, да бог да; **дац (придац) богу душу** (*умрец*) отићи богу на истину, испустити душу; **до Христа бога** дозлабога, преко сваке мере; **жиц [себе] як мали ~ [у вельким сакайтове]** живети бог богова, живети као бубрег у лоју; **за бога єдиного** *оп.* **пре бога милого**; **заваруй боже** *оп.* **захрань боже**; **за нє дай боже** злу не требало; **захрань (зохрань, сохрань) боже** боже сачувај, сахрани боже; **и ~ на нього забул** и бог га је заборавио; **идз(це) з богом** (*идз*(*це*) *гет, престань*(*це*) *уж раз*) иди(те) с милим богом; **кажди у бога дзень (вечар)** сваки божји дан; свако божје вече; **кед ~ да** ако бог да; **кед ~ да та и мотика (ожог) штрелї** (*о нєбизовней, нєизвесней ситуациї*) боже здравља; **кому ~ тому и шицки святи** коме бог ≅ ко је ближе ватри боље се огреје; **людзох ше нє ганьби а бога ше нє бої** дебелих је образа; **най ~ захранї** да бог сачува; **най ми ~ пребачи** боже (ме, ми) прости; **най му ~ грихи (душу) опросци (пребачи)** *оп.* **най му ~ да царство небесне**; **най ~ (Христос) заварує** *оп.* **най ~ захранї**; **най му ~ да царство небесне** бог да му душу прости; **най ше о нїм ~ стара** ≅ шта му бог да; **не суди боже (престац, закончиц** *и под.*) (*о дачим цо барз длуго тирва*) ни конца ни краја чему; **не суди боже (же би ше врацел, же би уж пришол** *и под.*) (*о даким кого ше длуго чека*) као да смо га по смрт послали; **нє ~ зна цо** није бог зна шта; **нє дай боже** не дај боже, далеко било; **од бога дати** богом дан; **охабиц дакого/дацо на бога (**пре)пустити кога/што судбини; **панє боже [швети]** господе боже; **пияного и ~ чува** нeће гром у коприве; **пре бога милого** ако бога знаш, за име бога, бога ради, забога; **слава богу** хвала богу; **ти боже знай** *оп.* **~ би го (ю** *и под.*) **знал**; **то ище помож боже** то је још боже помози, то је још смиље и ковиље; **то лєм ~ зна** то нико не зна, то само бог једини зна; **хто вчас става тому и ~ дава** ко рано рани две среће граби; **хто ше стара тому и ~ дава** ≅ свако је ковач своје среће; **цо ~ да** шта бог да; **чловек снує а ~ одредзує** човек прави планове, али му се они не остваре увек како би он хтео; **як ~ розказує (розкаже)** како бог заповеда; **я о боже ти о коже** (*нє можеме ше розумиц: я гуторим єдно, а ти друге*) један у клин други у плочу, као баба и бог, ја дерем јарца а ти козу

богати -а -е **1.** богат; **~ чловек** богат човек; **2. а)** богат, изобилан; **Бачка ~ зоз житом** Бачка је богата пшеницом; **б)** обилан, обилат; **рика ~ з рибу** река је обилата рибом; **в)** богат, издашан; **~ жатва** богата жетва

богато *присл.* богато

богатосц *ж. оп.* **богатство (2)**

богатство *с.* **1.** богатство; **2.** изобиље; издашност; обилатост, обилност; ¤ **купац ше у богатству** пливати у богатству

богаценє *с.* богаћење

богациц (ше) -им (ше) *нєзак.* богатити (се), обогаћивати (се)

богацки -а -е богаташки

богач *х.* богаташ

богачка *ж.* богаташица

богиня *ж.* богиња, божица

богобойни -а -е богобојажљив

богобойносц *ж.* богобојажљивост, богобојазан

Богов/богов -а -о Божји/божји; ◊ **богова (божа) катичка** *ж. зоол.* бубамара (Coccinella septempunctata)

богови -а -о *и* **боговити** -а -е: **кажди (цали) ~ (у бога) дзень (вечар** *и под.***)** сваки (цео) божји (боговетан), дан (вече *и сл.*)

боголюбиє *с.* богољубље

боголюбни -а -е богољубив, богољубан

богонєнависнїк *х.* богомрзац

Богородица *ж. рел.* Богородица; ◊ **Богородице [Дїво]** *церкв.* (*назва молитви*) Богородице Дјево, *горв.* Здравомарија; **вимодлїц три Богородице Дїво** одмолити три Богородице Дјево

богослов *х.* богослов, богословац

богословиє *с.* (*ученє о Богови и вири*) богословље

богословия *ж.* богословија

богословски -а -е богословски

богослужебни -а -е богослужбени

богослуженє *с.* богослужење, богослужје

богоугодни -а -е богоугодан; ~ **дїло** богоугодно дело

богохулїтель *х.* богохулник

богохулїц -їм *нєзак.* богохулити

богохулни -а -е богохулан

богохулнїк *х. оп.* **богохулїтель**

богохулство *с.* богохулство

богочловек *х.* богочовек

Богоявлениє [Господнє] *и* **Богоявлєнє** *с. церкв.* (*швето 06/19. 01, Трокралї*) Богојављење, Водокрст, Водокршће

богумили *х. мн.* (*єд.* богумил) *ист.* богумили

богунєнависни *и* **богупроцивни** -а -е богомрзак, богумрзак

богуугодни -а -е *оп.* **богоугодни**

боґаль *х. беш. серб.* богаљ (*оп.* **калїка**)

боґар *х.* (*чарни конь*) вранац

боґара *ж.* (*чарна кобула*) врануша, враница

боґля *ж. експр.* главурда, тинтара, тиква, чутура

боґозовац -зуєм *нєзак.* богарати, псовати

боґрач *х.* (*бакарни котлїк*) бакрач

боґриш *х.:* **боґриша ци ище [твойого]** *оп.* **бодяна ци ище [твойого]**

бод *х. спорт. и др.* бод

бодай *слов.* да бог да, дабогда; ◊ **~ би лєм..., лєм ~ би...** тек да...; **~ би це розсадзело** *оп. под* **розсадзиц**; **~ би ци добре було, ~ ци ище [твойо]** (*гандрованє*) не било те (га *итд.*); **поробиц ~ було** урадити како било [да било], урадити тек онако

бодовац -дуєм *нєзак.* бодовати

бодови -а -о/-е *спорт.* бодовни

бодор *х.***:** ¤ **нагнївани як ~** ≅ љут као рис

бодри -а -е бодар

бодриц -им *нєзак.* бодрити

бодросц *ж.* бодрост

бодян *х.*: ¤ **бодяна ци ище [твойого]** (*гандрованє, лаце*) богара ти твога

боем *х.* боем

боемски -а -е боемски

божески -а -е **1.** (*хтори ше одноши на божества*) божански; **2.** *оп.* **божествени**

божествени -а -е **1.** божанствен; **2.** *оп.* **божески (1)**

божество *с.* божанство

Божи/божи -а -е Божји/божји; ◊ **божа катичка** *оп.* **богова катичка**; ~ **кравичка** *зоол.* богомољка (Montis religiosa); **божи хлєбички** *х. мн.* (*єд.* божи хлєбичок) *оп.* **христов баґрен**; **служба ~** *церкв.* служба божја; ¤ **~ кара** божја казна, бич божји; **~ цело** *церкв.* причест; **кажди ~ дзень** сваки божји дан; **кара ~** велик неваљалац, скот; **людзе божи!** људи божји!, људи моји!; **сияса** ~ (*барз вельо*) тушта и тма, сила божија; **цали ~ дзень (ноц, лєто** *и под.***)** цео божји (боговетан) дан (ноћ, лето *и сл.*); **цо за ~ годзина?!** (*о вельким нєсподзиваню*) господе боже, шта ли је сад то?!; **чловече ~** човече

божня *ж. заст.* богомоља

божо *прикм. нєпрем.* божји

божок -жка *х. рел.* идол

божур *х. бот.* божур (Paeonia)

боза *ж. цукр.* боза

бозоґвань *х. заст.* маљ; мотка; ¤ **моцни як ~** ≅ јак као бик

боїско *с.* и **боїще** *с.* **1.** бојиште; **2.** ратиште

бой *х.* бој; мегдан

Бойки *х. мн.* (*єд.* Бойко) Бојки (*етничка група у западној Украјини*)

бойкот *х.* бојкот

бойкотовац -туєм *нєзак.* бојкотовати

бойна *ж. ист.* бојна

бойни -а -е *оп.* **бойови (1)**

бойнїк *х. ист.* бојник

бойови -а -е **1.** бојни; **~ опрема** бојна опрема; ~ **отров** бојни отров; **2.** бојеви; ~ **кулька** бојеви метак; ~ **готовосц** бојева готовост

бойовиско *с. оп.* **боїско**

бойсе: у ~ *викр.* (*при чудованю, нєсподзиваню*) у бога му (ти)

бойтар *х. статк.* **1.** (*чобанов помоцнїк*) бојтар; **2.** краварски пас

бок *х.* **1. а)** (*лїва або права часц простору, предмета, цела*) страна; бок; **з правого боку** са десне стране); **вон идзе по тим боку (тим боком), а вона идзе по другим боку (другим боком) (**_улїци, беґелю и под._**)** он иде овом страном, а она иде другом страном (*улице, канала и сл.*); **нападнуц на дакого з боку** напасти кога с бока; **гойса ше з боками при ходу** њише се боковима при ходу; **лєжац на боку** лежати на боку (поребарке, постранце); **2.** (*у кнїжки*) страница; **3.** (*часц цела од пазухи по клуб*) слабина; **4.** (*щитнїк на мосце и под.*) браник ◊ ~ **сланїни** пола (крпа) сланине; **обрацац ше з бока на ~** (*при спаню и под.*) превртати се с бока на бок; **з боку** *присл.* **1.** (*на боку*) по страни, са стране; **2.** (*з бочней страни*) са стране; **на боку** *присл.* на страни; **од боку** *присл.* са стране, с бока; **о пол бока** искривљеног тела (*на једну страну*); **под боком** на дохват(у) руке

бок *х.* **1. ....** а она иде другом страном (*улице, канала и сл.*); **нападнуц на дакого з боку** напасти кога с бока; **гойса ше з боками при ходу** њише се боковима при ходу; .... браник ◊ .... **обрацац ше з бока на ~** (*при спаню и под.*) превртати се с бока на бок; **з боку** *присл.* **1.** (*на боку*) по страни, са стране; **2.** (*з бочней страни*) са стране; **на боку** *присл.* на страни; **од боку** *присл.* са стране, с бока; **о пол бока ....**

боканчи *ж. мн.* (*єд.* боканча) баканџе, цокуле

бокати -а -е бокат

Бокель *х.* (*житель Боки Которскей*) Бокељ, Бокељац

бокельски -а -е (*од* **Бока**) бокељски

бококоторски -а -е бококоторски

боком *присл.* **1.** (*нагнївано*) љутито; попреко, искоса; прекорно; **патриц ~ на дакого** гледати попреко кога; **2.** (*з боком обрацени дакадзи*) бочно; **станул ~ же би лєпше чул** стао је бочно да боље чује; **3.** косо, укосо

боком-боком *присл.* постранце; **а вон ~ и вифуркнул вонка** а он

постранце, постранце и шмугнуо је напоље

бокс¹ *х. спорт.* бокс

бокс² *х.* (*преградзенє*) бокс

бокс³ *х. скор.* бокс

боксер *х.* боксер

боксерски -а -е боксерски

боксит *х. мин.* боксит

бокс-меч *х. спорт.* бокс-меч

бокснуц -нєм *зак.* бокснути

боксовац (ше) -суєм (ше) *нєзак.* боксовати (се), боксати (се)

Болгар *х.* Бугарин

болгарски -а -е бугарски

болєнє *с.*: **~ зуба** зубобоља

болїц -ї *нєзак.* болети

болнїчар *х.* болничар

болнїчарка *х.* болничарка

боляк *х.* **1.** *мед.* прораст, болна израслина; тумор; **2.** *прен.* бољка; ¤ **~ езерни** *звич. у виразох хтори znача прейґмирносц, нєсподзиваносц и под.*: **болєло ме до боляка езерного** био сам изван себе од бола; **дзе ми окуляри у боляка езерного**? где су ми у врага наочари?; **идз до боляка езерного** иди до врага; **нєшка шицко драге до боляка езерного** данас је све скупо да те бог сачува

боляци -а -е **1. а)** болан; ~ **рана** болна рана; ~ **дотик** болан додир; **б) шицок сом ~** све ме боли; **в)** *прен.*: ~ **душа** болна душа; ~ **питанє** болно питање; **2. боляце** -цого *с.* болно место; масница, мазница

болячка *ж.* **1.** бољка; **2. болячки** *мн. мед.* **а)** упала жучи; **б)** болови у желуцу и сл.

боль *х.* бол *ж.*; **~ у клубох** кукобоља; ~ **у крижох** крстобоља; ~ **зуба** зубобоља; **курчиц ше од больох** превијати се од болова

больґов *х.* ленчуга, ленчура, ленштина

больґозовац -зуєм *нєзак. оп.* **больонґовац**

больнїца *ж. оп.* **шпиталь**

больнїцки -а -е *оп.* **шпитальски**

больонґа *х. и ж.* бараба; скитница

больонґовац -ґуєм *нєзак.* лутати (*бескорисно или чинећи штете*)

больтац -ам *нєзак.* мућкати

большевик *х. ист.* бољшевик

большевицки -а -е бољшевички

бом *викр. ономс. за подражованє звуку дзвона* бам

бомба *ж.* бомба

бомбардер *х.* бомбардер

бомбардовац -дуєм *нєзак.* бомбардовати, бомбардирати

бомбасти -а -е бомбаст

бомбастични -а -е (*реторични*) бомбастичан, бомбастички

бомбаш *х.* бомбаш

бомбашски -а -е бомбашки

бомбона *ж.* **1.** бомбон *х.*, бомбона *ж.*; **2. бомбони** *мн.* шећерлема, шећерлама

бомбонєра *ж.* бомбоњера

бомбонка *ж. дем.* бомбоница

бомбочка *ж.*: **бомбочки з чоколаду** *кул.* бомбице с чоколадом

бомбус *х. коц. оп.* **бомбона (1)**

боме *слов. беш. серб.* богме, вала (*оп.* **вера**)

бомс *х. експр.* билмез, будак

бон *х.* бон

бонджа *ж.* велик, крупан плод (*обич. кромпир или парадајз*); **яка ~** ! (*яка велька кромпля*) каква кромпирина!

бондя *ж. гандр.* непажљива, неразумна женска особа

бонтон *х.* бонтон

бор¹ *х. хем.* бор

бор² *х. бот. беш.* (*серб.*) бор (*оп.* **сосна**)

***борба** ж. борба*; ¤ ***~ за обстоянє (за живот, за насущни хлєб)** борба за опстанак (за живот, за насушни хлеб); **~ на живот и шмерц** борба на живот и смрт*

борбени -а -е **1.** борбен, ратоборан; **2.** борбени, борни

борбеносц *ж.* борбеност, ратоборност

борґ *х.* вересија; ¤ **достац (купиц, пиц** *и под.***) на ~** добити

(купити, пити *и сл.*) на вересију

борґаш *х.* вересијаш, вережџија

борґовац -ґуєм *нєзак.* (*брац на борґ*) вересијати

бордел *х.* бордел

бордо¹ *прикм. нєпрем.* (*цмочервени*) бордо

бордо -оа *х.* (*вино*) бордо

борец -рца *х.* **1.** борац; **2.** ратник; **3.** (*у двобою*) мегданџија; **4.** *оп.* **борител**

борецки -а -е **1.** борачки; **2.** *оп.* **борительски**

борикац -ам *нєзак.* **1. а)** (*глєдац шпиртаюци, преврацаюци*) претурати, превртати, бркати; ~ **по фийовкох** претурати по фиокама; **б)** мрсити; **унучок борика дїдови баюси** унучић мрси деди бркове; **2.** (*правиц дробни габи*) мрешкати; **3. а)** (*исц, наиходзиц у вельким количестве – о води, потоку и под.*): **вода борикала з потокох до рики** вода се брзо сливала из потока у реку; **од заходу борика хмара** од запада се ваља облак; **б)** (*давац, правиц у вельким количестве, у вельких фалатох и под.*): **тота крава борика млєка** ова крава даје пуно млека; **тот плуг борика груди** овај плуг ваља велике грудве

борикац ше -ам ше *нєзак.* **1.** узбуркавати се; **2.** борити се, бацакати се

борилїще *с.* борилиште

борител *х.* борилац, борац

борительни -а -е борилачки

бориц ше -им ше *нєзак.* борити се; тући се

бор-машинка *ж. техн.* бушилица

борни -а -е: ~ **коч** *воєн.* борна кола

боровичка *ж. оп.* **клековача**

боровнїца *ж.* **1.** *бот. оп.* **чарнїца; 2.** (*сок*) боровница

борщ *х. кул.* (*густа желєнявова юшка*) боршч

бос *х.* (*шеф*) бос

Босанєц -нца *х.* Босанац

босански -а -е босански

босанскогецеґовски -а -е босанскохерцеговачки

боси -а -е бос, босоног; ◊ ~ **драга** колски (земљани) пут

боски¹ -а -е *дзец.* бос, босоног

боски² -а -е (*од* **Бог**) бож(и)ји; **з боску помоцу** уз божју помоћ

Босна *ж.*: **и мирна ~ [аж по Лалить]** и мирна Босна; **Босну му ище** богара му његовог

босорак *х. празн.* вештац, вештер, вештичар

босорка *ж.* **1.** *празн.* вештица; бабарога, бабаруга; **2.** *зоол.* (*ноцни мотильчок*) лептирица, ноћни лептир (Noctuidae)

босорчата *с. мн.* (*єд.* босорче) *бот.* лепи глиша (Zinnia elegans Jacq)

бостан *х.* бостан

боство *с.* **1.** (*существо Бога*) боштво, божанство; **2.** божанска моћ

ботанїка *ж.* ботаника

ботанїчар *х.* ботаничар

ботанїчни -а -е ботанички

ботоши *ж. мн.* (*єд.* ботоша) чарапе

ботошар *х.* чарапар

ботошарня *ж.* чарапарница

ботошки *ж. мн.* (*єд.* ботошка) *дем., дзец.* чарапице

бохтер *х. жель.* боктер, рампар

бохтерня *ж. жель.* боктерница, чуварница

бочац -ам *зак. и нєзак. дзец.* пољубити/љубити, цокити

бочиц ше -им ше (*на дакого* и *без обєкта*) *нєзак.* попреко гледати кога, пречати се на кога; имати злу вољу, бити киван на кога; љутити се

бочкац -ам *нєзак.* љубити; ¤ **бочкам руки** љубим руке

бочкац ше -ам ше *нєзак.* љубити се

бочкор *х.*.: ¤ **бочкор до бочкор а чижма до чижми** *коц.* (*треба же би ступали до малженства тоти цо пасираю єдно ґу другому*) слика за (уз) прилику, нека иде слика на прилику

бочкори *ж. мн.* (*єд.* бочкора)

опанци; ◊ **ґумово бочкори** гумењаци; ¤ **бочкора обула папучу, таке то кед бочкора обує папучу** (*нараз ше попанцел*) попапучени опанак, изашао (искочио) је из опанака; **одруциц дакого/дацо як стару бочкору** бацити кога/што као стару канту; **познац дакого/дацо як стари ~** познавати кога/што као свој џеп; **щесце як у [старей] бочкори** слаба срећа

бочкораш *х.* опанчар

бочкорки *ж. мн.* (*єд.* бочкорка) *дем., дзец.* опанчићи

бочни -а -е бочни; ◊ ~ **сушед** први комшија

Бошняк *х.* **1.** (*житель бувшей Югославиї мусликанскей вири*) Бошњак; **2.** *заст. оп.* Босанєц

бошняцки -а -е **1.** (*од* **Бошняк (1)**) бошњачки; **2.** *заст. оп.* босански

боягуз *х.* страшљивац, кукавица

бояжлївец -вца *х.* бојажљивац, бојажљивко

бояжлїви -а -е бојажљив, страшљив

бояр *ист.* бојар, бољар

браво *викр.* браво

бравура *ж.* бравура

брада *ж.* брада; ¤ **робиц на свою браду** радити на своју руку

брадавка *ж.* брадавица

брадавкасти -а -е брадавичаст, брадавичав

брадати -а -е **1.** брадат; **2.** **брадати** -того *х.* брадоња

браделко *с. дем.* камара, камарица, стог, стожић

брадичка *ж. дем.* брадица

брадло *с.* **1.** *поль.* камара, стог; **2.** *прен.* камара, хрпа, гомила; ◊ *поль.*: **вершиц ~** (*при звожованю*) садевати повлату; **завершиц ~** (*при звожованю*) завршити, површити; **класц ~** садевати (денути) камару**; скласц шено до брадла** саденути сено у камару

брадочка *ж. дем. оп.* **брадичка**

бразда *ж.* **1.** бразда; **2.** вододерина

браздасти -а -е браздаст, избраздан

браздач *х. поль.* (*конь хтори при ораню идзе по бразди*) браздаш, дешњак

браздочка *ж. дем.* браздица; ◊ **мозґова ~** *анат.* мождана вијуга

Бразилєц -лца *х.* Бразилац

бразилски -а -е бразилски

бразлет(к)а *ж.* наруквица, бразлет(н)а, гривна

брайов -а -о: ◊ ~ **азбука** брајева азбука

брак[1] *х.* **1.** *беш.* (< *серб.*) брак (*оп.* **малженство**)

брак[2] *х. заст.* (*тото цо хиби*) недостатак; ~ **фаховцох** недостатак стручњака

браман *х.* браман, браманац

брамушка *ж.* мрав

брамушков -а -о мрављи; ◊ ~ **квашнїна** *хем.* мравља киселина

брамушкоєд *х. зоол.* мравојед (Myrmecophaga tridactila)

брамушнїк *х.* мравињак

брана[1] *ж.* (*на гидроцентрали*) брана

брана[2] *ж. поль.* брана; **желєзна** ~ брана, влачуга (*войв.*); **церньова (тарчова)** ~ пруђана брана (*войв.*)

бранджа *ж.* банда, гомила (*неваљалих дечака и сл.*)

бранжа *ж.* бранжа

бранєни -ного *х. суд.* брањеник

бранїк *х.* браник; штитник

бранїтель *х.* бранилац

бранїтельство *с.* бранилаштво

бранїц[1] -їм *нєзак.* **1.** (*сперац, нє допущовац*) бранити, забрањивати; **2.** (*охраньовац, щициц*) бранити; штитити

бранїц[2] -їм *нєзак. поль.* бранати, влачити, влачугати (*войв.*)

бранїц ше -їм ше *нєзак.* бранити се; штитити се

браон *прикм. нєпрем.* браон

брат *х.* (*мн.* браца -атох) брат; ◊ ~ **по креви** (*сонароднїк*) брат по крви; ~ **по мацери (по оцови)** брат по мајци (по оцу); **власни** ~ рођени брат; **мацеров ~** ујак; **мужов ~** девер;

нєвласни ~ полубрат; **оцов ~** стриц; ¤ **анї** ~ **анї сват** ни род ни помозбог

братимиц ше -им ше *нєзак.* братимити се

братинство *с.*: ¤ **прешло ~** (*погубело ше приятельство*) пуче (пукла) тиква

братия *х. фам.* буразер

братняк *х.* **1.** брат од стрица, стричевић, (прво)братучед; **2.** брат од тетке, тет(к)ић; **в)** брат од ујака, *горв.* братић

братняков -а -о који припада брату од стрица, тетке *или* ујака; **то** ~ **хижа** то је кућа мог брата од стрица (тетке, ујака); ◊ ~ **син** другобратучед

братов -а -о братов, братовљев; ◊ ~ **син** синовац, братанац, братанић; ~ **дзивка** синовица, синовка, братаница

братозабивацки -а -е братоубилачки; ~ **война** братоубилачки рат

братозабойнїк *х.* братоубица

братозабойнїцки -а -е *оп.* **братозабивацки**

братозабойство *с.* братоубиство

братолюб(и)є *с.* братољубље

братски -а -е братски, братински; ◊ **по братски** *присл.* братски

братство *с.* братство

брац берем *нєзак.* **1.** узимати; ~ **за жену** узимати за жену; **2.** (*до рукох*) узимати; дохватати; **3.** (*однїмац*) узимати, одузимати, отимати; ускраћивати; **4.** (*воду зоз жридла и под.*) захватати, хватати, грабити; **5.** (*примац путнїкох*) укрцавати, примати; **6.** (*тиц, доставац на чежини*) товити се; гојити се, дебљати; **7.** *поль. заст.* **~ конопи** брати конопљу; **8.** (*буц гандровани або бити*) добијати/добити своје; **чекай, будзеш ти [свойо] ~** чекај, добићеш ти своје; ¤ **~ под свойо** (*адаптовац дзецко*) усвајати; **~ дябла** награјисати као жути мачак; **нє брал шалу (франту)** (*озбильно похопел, злєкол ше*) видео је да је враг однео (узео) шалу

брац ше берем ше *нєзак.* **1** (*рихтац ше*) спремати се; **мац ше бере до церкви** мама се спрема у цркву; **дзе ше береш?** куд се спремаш? куда ћеш?; **2.** (*до дачого – лапац ше*) прихватати се; ~ **до роботи** прихватати се посла; **3.** (*чуриц до нукашньосци превозки, обуї и под. – о води*) улазити; продирати, надирати; преливати се; **наштред рички вода ше им брала до коча** насред речице вода им је продирала (улазила) у кола; **у баркох вода ше нам брала до ципелох** у барицама вода нам је улазила у ципеле; **4.** *експр.* (*швидко одходзиц оддакаль*) купити се, губити се, брисати, чистити се, севати; **бер ше!** губи се!, пакуј се!; **5.** *взаєм. повр.* (*ступац до малженства*) узимати се

брацик *х.* **1.** *дем.* брат; **мой** ~ мој мали (млађи *и сл.*) брат; **2.** *гипок.* браца, брацан, брацо, брајко, братан, брат, бата; **е, мой брацику!** е, мој брајко!

брацке -кого *с. фолкл. заст.* "брацке" (*вечера са игранком на поселу младих*)

брацковац ше -куєм ше *нєзак. фолкл. заст.* правити "брацке" (*оп.* **брацке**)

бре *слов. беш.* бре

бревно *с.* брвно, балван

брег *х.* **1.** брег; брдо, вис; **2.** (*побрежє*) обала; ~ **рики** обала реке; ◊ **исц до брега, исц горе брегом** ићи узбрдо; **исц з брега, исц долу брегом** ићи низбрдо; **лядови** ~ ледени брег; ¤ **давац (обецовац) дакому бреги и долїни** давати (обећавати) коме куле и градове

брегасти -а -е: ◊ ~ **осовина** *техн.* брегаста осовина

брегов(и) -а -о/-е **1.** брдски; ~ **артилєрия** брдска артиљерија; **2.** *оп.* **бреговити**

бреговити -а -е брдовит

брежина *ж.* висок брег

бреза *ж. бот.* бреза

брезов(и) -а -о/-е брезов

бремза *ж. оп.* **бренза**

бренайзло *с. заст.* бренајзл, кудравило

бренди -ия *х.* бренди

бренза *ж. заст.* кочница

брензовац -зуєм *нєзак. заст.* кочити, бремзати

бренкарка *ж. зоол.* звечарка (Crotalus horridus)

бренкац -ам *нєзак.* звонити (*о звонцету*); **годзина бренка** сат звони; **телефон бренка** телефон звони; **школски бренчок бренка** школско звоно звони; **бициґла бренка** бицикл звони

бренкаци -а -е: ~ **годзинка (годзина)** будилник

бреновац (ше) -нуєм (ше) *нєзак. заст.* бреновати (се), кудравити (се)

бренчац -чим *нєзак.* **1.** звонити, бренцати, зврјати; **2.** звецкати

бренчок -чка *х.* звоно, звонце; **школски ~** школско звоно; ~ **на уходних дзверох** звоно на улазним вратима

брескиня *ж.* бресква

брескиньов -а -о бресквин

брест *х.* **1.** *бот.* брест; **2.** (*древо як материял*) брестовина

брестов -а -о брестов

брех *х.* лавеж

бреханє *с.* лајање, лавеж

брехац -ешем *нєзак.* **1.** лајати; **2.** *прен.* **а)** (*вельо приповедац*) лајати; **б)** (*гуториц нєправду*) лагати; ¤ **о кого ше бреше того витор нєше** ми о вуку а вук на врата

брехаци -а -е лајав; лајавац

брехнуце *с.* лавеж (*појединачан*)

брехня *ж. гандр.* лаж

брехняви -а -е *гандр.* лажљив

брехун *х. гандр.* лајавац

бреша *ж.* (*отвор, пребой*) бреша

брещковити -а -е брежуљаст, брежуљкаст, хумовит

брещок -щка (*и беш.* брежка) *х. дем.* брежуљак, брдашце, хум, хумка

бриґа *ж.* брига; ¤ **бриґа бриґу найдзе [гоч и слунко зайдзе]** (*чловек вше ма бриґи: єдна прейдзе, друга придзе*) брига бригу стиже (*войв.*); ~ **дакому** *оп.* **кому ~** ; **водзиц бриґу** водити бригу; **водзиц люцки бриґи [о своїм хлєбе]** водити туђу бригу; **задавац дакому бриґи** задавати коме главобољу (бриге); **заспац як на бриґу** чврсто заспати кад није време спавању, заспати као за инат; **кому ~** ко те пита; **остатня** ~ девета (седма, последња) брига; **яка (цо) ми** ~ **1.** шта се то мене тиче; **2.** (*нє старам ше*) баш ме брига, баш ме боли

бриґада *ж.* бригада

бриґадир *х.* бригадир

бриґадист -та *и* **бриґадиста** *х.* бригадист(а)

бриґадни -а -е бригадни

бриґовац -ґуєм *нєзак.* бринути, забрињавати; **бриґує нас звекшанє ценох** забрињава нас повећање цена

бриґовац ше -ґуєм ше *нєзак.* бринути (се), забрињавати се; **бриґовал ше пре дзеци** бринуо је због деце

бриґуюци -а -е забрињавајући

брид *х.* **1.** гадост, гад; **2.** прљавштина

бридж *х. карт.* бриџ

бридзиц -им *нєзак.* **1.** прљати; **2.** (*робиц бридким*) грдити, нагрђивати; **2.** (*вируцовац фекалиї*) **а)** балегати; брабоњати; избацивати измет; **б)** (*о мухох*) пљувати; **мухи бридза по судзини** муве пљују по посуђу

бридки -а -е **1.** (*нєчисти*) прљав; **2. а)** (*нєкрасни, нєшумни*) ружан, гадан; ~ **малюнок** ружна слика; ~ **хвиля** ружно (гадно) време; невреме; **б)** накарадан; наказан, нагрдан; **3.** *прен.* ружан, безобразан; недоличан; **бридки слова** ружне речи; ~ **справованє** недолично понашање; **4.** *з неґацию*: **вон нє ~** он је доста леп

бридко *присл.* **1.** (*нєчисто*) прљаво; **2.** (*нєкрашнє, нєшумнє*) ружно; гадно; **3.** *прен.* ружно, безобразно

бридкосц *ж.* **1.** (*нєчистота*) прљавштина; **2.** (*нєшумносц*) ружноћа; грдоба, нагрда; **3.** *прен.* гадосц, бљувотина

бриднуц -нєм *нєзак.* бити

неподношљив, смучити се; **бридню ми твойо совити** смучили су ми се твоји савети

бриднявка *ж. зоол.* крастава жаба (Bufo viridis L.)

бридота *ж.* **1.** (*бридка особа*) ругоба, грдоба, гадура, накарада, нагрда; **2.** ружноћа, гадост

бридюх *х.* гадов

бризґ *х.* млаз; бризак; штрцај

бризґалька *ж.* бризгаљка

бризґац -ам *нєзак.* (*вибивац у млазох*) бризгати, ударати, млазати

бризнуц -ижнєм *зак.* (*вибиц у млазу*) бризнути, ударити, млазнути

брикет *х.* брикет

брикетовац -туєм *нєзак.* брикетовати, брикетирати

брила *ж.* заклопац, петњар (*войв.*), пеђар (*войв.*); **положиц вариц за брилу** ставити да се кува иза петњара; ◊ **груди як брили** (*барз вельки груди при ораню и др.*) грудве као санте; ¤ **брилу!** роткве теби стругане!; **достац брилу з цеском** (*нїч нє достац*) добити шипак

брилиянт *х.* брилијант

брилиянтов(и) -а -о/-е брилијантски

брилїрац -ам *и* **брилїровац** -руєм *нєзак.* брињирати

брилянтни -а -е брињантан

бриндзов(и) -а -о/-е: ◊ **бриндзово галушки** *кул.* резанци са сиром (*умешени од теста с кромпиром, преливени прженом сланином*)

бринет *х.* бринет, црник

бринет(к)а *ж.* бринета, црнка

бринєнє *с.* зујање, зуј, зузук, зврка

бринїц -їм *нєзак.* **1.** (*о мухи, пчоли и под.*) зујати; брујати; зврндати; брнчати, брнчити; зузукати; **2.** (*о дзвону, гласу и под.*) гудети, брујати; **церква бринєла од писнї** црква је брујала од песме; **дроти на телеґрафох бриня** жице на бандерама брује; **3.** (*при кошеню з косу*) сиктати; **коса бринї** коса сикће; **4.** (*у уху*) зујати; **бринї ми у уху** зуји ми у уву

бринуц -нїм *нєзак.* **1.** (*церпнуц и пухнуц – о рукох, ногох*) отицати; трнути; **ноги єй бриня** ноге јој отичу; **бринєл му задок од палїчки** трнула му је стражњица од штапа; **2.** бубрити

бринячка *ж.* зујалица

брис *х. мед.* брис

Британєц -нца *х.* Британац

британски -а -е британски

бритва *ж.* бријач, бритва

бритвар *х. коц.* (*байбер*) берберин, бријач; брица

бритварня *ж.* берберница

бритварски -а -е берберски, бријачки

бритвиц (ше) -им (ше) *нєзак.* бријати (се)

бричка *ж. заст.* чезе

брод *х.* (*плїтке место през рику*) брод, газ; плићак

бродзиц -им *нєзак.* **1.** (*нє спац вноци и робиц дацо*) бдети; не спавати ноћу радећи нешто; **2.** (*ходзиц, путовац*) бродити; пловити; лутати; ◊ **слунко бродзи** сунце час зађе за облаке, час се помаља

брокат *х. текст.* брокат

брокатов(и) -а -о/-е брокатни, брокатски; ~ **сукня** брокатна сукња

броки *ж. мн.* (*єд.* брока) **1.** *ловар.* сачма; **вельки броки** курјакуша; **дробни броки** сита; **2.** (*у лаґеру*) куглице

бром *х. хем.* бром

бронза *ж.* бронза

бронзов(и) -а -о/-е бронзан, медан; ◊ ~ **час** бронзано доба

бронхиї *мн. анат.* бронхије, душнице

бронхитис *х. мед.* бронхитис

бронхиялни -а -е бронхијалан, душнички

броцак *х.* руксак

брош *х.* брош

броширац -ам *зак. и нєзак. кнїжковяз.* броширати

брошура *ж.* брошура

бруґа *ж. муз.* бас (*инструмент*);

¤ **було и бруґи и ґайди** било је много плача, предбацивања, свађе и сл. (*поводом неког неспоразума*)

бруґаш *х.* басист(а)

бруґовац -ґуєм *нєзак. муз.* **1.** свирати на басу, басирати; **2.** (*при шпиваню*) пратити басом, басирати

бруд *х.* **1.** прљавштина; **2.** гадост, гад

брудзенїна *ж.* веш (*за прање*); ¤ **виношиц брудзенїну** износити прљав веш

брудзиц (ше) -им (ше) *нєзак.* прљати (се)

брудни -а -е прљав; мусав; мрљав

брудняви -а -е прљав (*о боји*)

брундзац ше -ам ше *нєзак.* (*гнївац ше, дуц ше*) дурити се

брунїц -їм *нєзак. оп.* **бринїц (1-2)**

бруняци -а -е брујав; зујав; ◊ ~ **муха** *ж. зоол.* мува зујара (зунзара) (Caliphora erythrocephala Meig)

брус *х.* брус; ¤ **брус!** мало сутра!

брусар *х.* оштрач, брусар

брусарня *ж.* оштрачница, брусионица, брусиона

брусгалтер *х.* прслук, грудњак, брусхалтер

бруснї -а -е *и* **брусов(и)** -а -о/-е брусни

брусница *ж. бот.* брусница (Vaccinium vitis idaea)

брутални -а -е бруталан

бруталносц *ж.* бруталност

бруто *прикм. нєпрем. и присл.* бруто; **~ -приход** бруто-приход

брух *х.* **1.** трбух; стомак; **2.** *мед.* (*пукнутосц*) брух, кила; ◊ **на бруху** *присл.* потрбушке; ¤ **аж ми у бруху закруца** (*пре поцерпанє, розчарованє и под.*) у мени се све премеће; **аж ше за ~ лапац од шмиху** држати се (хватати се, ухватити се) за трбух од смеха, изврнути се од смеха; **анї бруха анї духа** (*барз худи*) прирастао му трбух уз крижа, сама кост и кожа; **~ по браду** (*о позней фази самодругосци*) трбух до зуба; **вон о сто брухи** (*може вельо єсц*) он има велик стомак; **гурчи ми у бруху** (*барз сом гладни*) крче ми црева; **ма косци у бруху** *франт.* с тешкоћом се сагиње; **писац з бруха** писати без размишљања (*чланак и сл.*); **скакац себе до бруха** (*на свою чкоду, процив себе робиц*) скакати сам себи у уста; **скочел бим му до бруха** (*нє подношим його справованє, поступки*) не могу да га смислим

брухати -а -е **1.** трбушаст, куљав, пупав; **2. брухати** -того *х.* трбоња

брухов(и) -а -о/-е трбушни; ◊ ~ **тифус** *мед.* трбушни тифус

бруцош *х.* бруцош

бруцошка *ж.* бруцошкиња

бруцошски -а -е бруцошки

брушаци -а -е брусаћи

брушач *х.* брусач

брушачка *ж. шлосер. и др.* брусилица

брушенє *с.* брушење; ◊ **камень за ~** брусаћи камен

брушиско *х. ауґм. и пейор.* трбушина, стомачина, мешина

брушиц -им *нєзак.* брусити; тоциљити, точити

брушлїк *х.* **1.** *коц. оп.* **лайбик**; **2.** прслук (*женски*); **3.** *оп.* **брусгалтер**

брушлїчок -чка *х.* **1.** *дем. од* **брушлїк (2)** прслучак, прслучац, прслучић; **2.** *оп.* **брусгалтер**

брущок -щка (*и беш.* брушка) *х.* **1.** *дем.* трбушчић, трбушче, стомачић; **2.** (*верщок пальца*) јастучак

брущкасти -а -е бокаст; **~ погар** бокаста чаша

бу *викр. за страшенє* бу, бау

буба *ж. зоол. беш.* буба; ◊ **гадвабна ~** свилена буба

бубак *х. оп.* **бубуш**

бубар *х. заст.* (*одховйовач гадвабних бубох*) бубар

бубац -ам *нєзак. беш. серб.* бубати, бифлати (*оп.* **тупиц (2)**)

бубен -бна *х.* **1.** *коц. оп.* **буґна**; **2.** (*за вицагованє лутриї*) бубањ; ¤ **пойсц**

на ~ (**бубень**) отићи на добош

бубенков -а -о: ◊ ~ **бланочка** *ж. анат.* бубна опна, бубњача

бубнар *х. оп.* **буґнар**

бубновац -нуєм *нєзак. коц. оп.* **буґновац**

бубуш *х. дзец.* бабарога, бабаруга, гвоздензуба; **добри будз, бо це однєше** ~ буди добар, јер ће те однети бабарога

бувац -ам *нєзак. заст.* **1.** бивати, дешавати се; **2.** постајати

бувши -а -е бивши

буґер¹ *х.* **1.** *ист.* (*австрийски дробни пенєж*) бугер; **2.** *звич. мн.* **буґери** (*округли платки по шерсци добре карменого коня*) грошеви

буґер² *х.* (*назарен*) бугер, назарен

буґерасти -а -е (*од* **буґер¹**): ~ **конь** грошаст коњ

буґи-вуґи *х.* (*танєц*) буги-вуги

буґна *ж.* **1.** добош; **2.** *муз.* бубањ; **3. буґни** *мн.* **а)** *риб.* бубањ, врша; **б)** *техн., тлач.* бубањ, добош, виле (*войв.*)

буґнар *х.* **1.** добошар, викач, телал; **2.** *муз.* бубњар; **3.** *зоол.* (*файта голуба*) бубњаш

буґновац -нуєм *нєзак.* **1.** (*обявйовац з буґнованьом*) добовати, бубњати, телалити; **буґнар буґнує по валалє** добошар добује по селу; **буґновал же**... добовано је да...; **2.** *прен.* бубњати, трубити, ударати у велика звона (на сва звона)

буда *ж. оп.* **будка**

будак *х.* будак, крамп, трнокоп

будала *ж. беш.* будала

Будапештанєц -нца *х.* Будимпештанин

будапештски -а -е будимпештански

будар *х.* (*чувар виніци*) пудар

будєлар *х. оп.* **бутєлар**

буджак *х.* запећак, припећак; ¤ **скриц ше за** ~ сакрити се у мишју рупу; **шедзиц за буджаком** (*нє виходзиц з дому*) чувати запећак, седети у запећку

буджет *х.* буджет

будзач *х.* будилац

будзачка *ж.* будилица

будзиц (ше) -им (ше) *нєзак. осн. и прен.* будити (се)

будизем -зму/-зма *х.* будизам

будинок -нку/-нка *х.* зграда

будист -та *и* **будиста** -ти *х.* будист(а)

будистични -а -е будистички

будитель *х.* будитељ, будилац

будителька *ж.* будитељка

буді *мн.* **1.** (*женски цепли ґачи*) дукс-гаће (*войв.*), фланелске гаће; **2.** *беш.* гаћице

буда *ж. заст. оп.* **будка (1)**

будка *ж.* **1.** киоск; **2.** (*мала, звич. древена хижка розличней наменки*): **стражарова ~** стражарница; **телефонска ~** телефонска говорница

будли -ия *х.* (*файта бичака, сланінкар*) будличка (*войв.*), будљика (*войв.*); ¤ **тупи як ~** веома туп

будни -а -е будан

будно *присл.* будно

будносц *ж.* будност

будоар *х.* будоар

будова *ж.* **1.** *оп.* **будовня**; **2.** (*состав, структура*) устројство, грађа

будоваліще *с.* градилиште

будованє *с.* изградња; градња

будователь *х.* **1.** градитељ; **2. а)** грађевинар, грађевинац; **б)** (*студент будовательства*) грађевинац; **3.** изграђивач

будовательни -а -е грађевински; ~ **материял** грађевински материјал

будовательство *с.* **1.** градитељство; **2.** грађевинарство

будовац -дуєм *нєзак.* градити; изграђивати

будовач *х.* градитељ; изграђивач

будовня *ж.* **1.** грађевина; зграда; **2.** градња; **3.** градилиште

будуци -а -е будући; ◊ ~ **час** *ґрам.* будуће време

будучносц *ж.* будућност

будущи -а -е: **мой ~** (*мой будуци муж*) мој будући; **моя ~** (*моя будуца

жена) моја будућа

бужня *ж. коц. оп.* **куньгов**

бузавирок -рка *х. коц. оп.* **белава косатка**

буздевань *х. коц. заст.* **1.** *оп.* **буздовань**; **2.** (*глупи чловек*) букван, тикван

буздовань *х. беш. серб. оп.* **бузоґ(в)ань**

бузоґ(в)ань *х. заст.* буздован, топуз

буйдошиц -им *нєзак.* дивљати, беснети

буйдошиц ше -им ше *нєзак.* **1.** *оп.* **буйдошиц**; **2.** (*нєконтроловано роснуц – о рошлїни*) бујати; **3.** *прен.* раскалашно се понашати

буйдошни -а -е **1.** подивљао, побеснео; необуздан; **2.** раскалашан

буйни -а -е бујан

буйносц *ж.* бујност

бук *х.* **1.** *бот.* буква (Fagus silvatica L.); **2.** (*як материял*) буковина; ◊ **били ~** *бот.* граб (Carpinus)

буква¹ *ж.* слово

буква² *ж. беш. серб.* буква (*оп.* **бук (1)**)

буквални -а -е буквалан

буквар *х.* буквар, словарица

букварка *ж. заст. оп.* **буквар**

буквоскладач *х. друк.* словослагач, слагач

букет *х.* букет

букецик *х. дем.* букетић

буков(и) -а -о/-е буков, буквин; ~ **лєс** букова шума, буковина; ~ **лєшик (гай)** буквик; ~ **древо** (*як материял*) буковина

букса¹ *ж. заст.* кеса (*за новац*)

букса² *ж. оп.* **бикса**

букурештски -а -е (*од* **Букурешт**) букурешки

була *ж. ист.* була

булава *ж.* жезло

булдоґ *х.* булдог

булдожер *х.* булдожер

булевар *х.* булевар

булеварски -а -е булеварски

буль *викр. звич. повторени оном. з хторим ше имитує бульканє води* клок; **буль-буль** клок клок

бульканє *с.* **1.** (*виходзенє мехиркох з чечносци*) брбот; **2.** (*при врецу*) крчање

булькац -ам *нєзак.* **1. а)** (*о мехиркох у чечносци*) брботати; клобучати; **б)** (*нагло вибивац – о креви*) липтати; **в)** (*при врецу и под.*) крчати, кркљати; **2.** *прен.* блебетати; **нє булькай гоч цо!** не блебећи свашта!

булькаци -а -е клокотав, кркљав

булькнуц -нєм *зак.* **1.** забрботати; закрчати, закркљати; **2.** *прен.* **а)** зуцнути; **б)** лупити, бубнути

бульон *х. кул.* буљон

бум¹ *викр.* **1.** (*при моцним вдереню*) бум; бап; луп; дан; трес; млат; туп; трас; **2.** (*при штрелєню*) цик, дан, гру, бу, дум, трас

бум² *х.* (*нагле напредованє, квитнуце*) бум

бумеранґ *х.* бумеранг

буна *ж.* буна

бунда *ж.* **1.** крзно; **2.** (*жимске облєчиво*) бунда; **3.** (*бунда з овчей скори*) бундаш (*войв.*)

бундава *ж.* **1.** *бот.* бундева, тиква; **2.** *прен.* (*глупа глава*) тиква; ◊ **пита з бундаву** *кул.* бундевара; **турски бундави** *аґр.* турске (беле) бундеве; **швиньски бундави** *аґр.* сточне бундеве; ¤ **глупи як** ~ глуп као ноћ, бистар као боза (као сурутка)**; празна (глупа) глава як ~** глава пуна ветра

бундавка *ж.* **1.** *дем.* бундевица, тиквица; **2.** *звич. мн.* **бундавки** *бот., кул.* тиквице; **бундавки зоз шметанку** *кул.* тиквице са павлаком

бундавнїк *х. кул.* лепиња са бундевом

бундавов -а -о бундевин; **бундавово маґочки** бундевине семенке; ~ **копинє** *оп.* **бундавянка**

бундавянка *ж.* бундевина лоза

бундасти -а -е **1.** који има велико и густо крзно; бундаст; **2.** длакав; чупав

бундаш *х.* **1.** (*бундасти пес*) бундаш, рундов, кудро, кудроња; **2.**

човек са густом разбарушеном косом; ¤ **спац як ~** (*твардо спац*) спавати као хрчак (као дудук, као топ)

бундашиц -им *нєзак.* беспослич(ар)ити

бунджур *и* **бундюр** *х. заст.* "бунџур" (*кратак капут мушки или женски*)

бундичка *ж.* **1.** крзно; **2.** *дем.* бундица

бундичкар *х.* крзнар (*оп.* **кушнїр**)

Бунєвец -вца *х.* Буњевац

бунєвски -а -е буњевачки

бунїтель *х.* бунилац

бунїц -їм *нєзак.* **1.** (*милїц*) бунити, збуњивати; **2.** (*дакого на бунт*) бунити, узбуњивати

бунїц ше -їм ше *нєзак.* **1.** (*милїц ше*) бунити се, збуњивати се; **2.** (*дзвигац бунт*) бунити се, узбуњивати се

бункер *х.* бункер

бункеровац -руєм *нєзак.* бункерисати

бунков *х. експр.* букван, билмез, балван, буздован; ¤ **чежки як ~** тежак као маљ (као ђускија)

бунт *х.* буна; бунт; метеж; ¤ **исц (робиц) лєм своїм бунтом (по своїм бунту)** (*упарто робиц лєм по своїм*) терати своје (по своме)

бунтар *х. оп.* **бунтовнїк**

бунтарство *с. оп.* **бунтовнїцтво**

бунтовац ше -туєм (ше) *нєзак.* бунити (се), бунтовати (се)

бунтовнїк *х.* бунтовник

бунтовнїцки -а -е бунтовнички

бунтовнїцтво *с.* бунтовништво

бунтуюци -а -е бунтован

бура *ж.* (*витор на Ядрану*) бура

бурави -а -е *оп.* **буртави;** ◊ ~ **ката** *кул.* (*файта питки*) чупава ката

буравиц (ше) -им (ше) *оп.* **буртавиц (ше)**

бураґи *мн. анат.* животињска црева; изнутрица, дроб; ¤ **такой (дораз) му (ци** *и др.*) ~ **виду** *оп. под.* **гурка**

бурдель *х. заст.* циркус; свађа; ¤ **направиц** ~ направити циркус

бурдюк *х.* (*скоряни мех на вино*) мешина, тулум

бурек *х. кул.* бурек

бурекар *х.* бурегџија

бурекарня *ж.* бурегџиница

буржоазия *ж.* буржоазија

буржоазки -а -е буржоаски

буржуй *х.* буржуј

буржуйка *ж.* буржујка, буржујкиња

бури¹ -а -е *заст.* тамносив

бури² *викр. звич. повторени за доволованє гускох* бир(и); **бури-бури, бури-бурки** бир-бир, бири-бири, гус(а)

буриц -им *нєзак.* рогушити, тршити; **~ шерсц** рогушити длаку

буриц ше -им ше *нєзак.* **1. а)** рогушити се; **мачка ше бури** мачка се рогуши; **б)** (*знємирйовац ше – о морю и под.*) узбуркавати се; **2. а)** (*цмиц ше – о хвилї*) тмурити се, тмушити се, туштити се, спремати се; **бури ше** спреме се невреме; **б)** *прен.* (*гнївац ше*) тмурити се

бурїска *ж. ауґм. и пейор.* олујетина, олујина

бурйов(и) -а -о/-е **1.** олујан; **бурйово хмари** олујни облаци; **2.** *оп.* **бурйовити**

бурйовити -а -е (*полни бурї*) буран, олујан

бурки *ж. мн.* (*єд.* бурка) (*напирени рукави на оплєчку и др.*) набушци

бурлак *х. ист.* бурлак

бурлеска *ж. лит., муз.* бурлеска

бурмотац -ам *нєзак.* мрморити, мрмљати

бурмут *х.* бурмут

бурни -а -е буран

бурнус *х.* (*бели арабски плащ*) бурнус

буров(и) -а -о/-е: ~ **вода** *фарм.* бурова вода

бурса *ж. церкв.* бурса

буртави -а -е **1.** разбарушен, чупав, кушљав; **буртави власи** разбарушена коса; **буртави баюси** чупави бркови; **2. а) буртави** -вого *х.*

чупавац, куштравац, куштравко; **б)** **буртава** -вей *ж.* куштра, чупавица

буртавиц (ше) -им (ше) *нєзак.* **1.** чупавити (се); разбарушивати (се); мрсити (се); кушљати (се), куштрати (се); **2.** (*поверхносц*) узбуркавати (се), узнемиравати (се)

буртац -ам *нєзак.* **1.** *оп.* **буртавиц (1-2)**; **2. а)** будити, узнемиравати на спавању; **б)** узнемиравати

бурхлїви -а -е буран

буря *ж.* олуја, бура; ¤ **будзе** ~ (*пришол нагнївани, пияни и под. дому*) биће свађе (циркуса, белаја); **войсц як** ~ (**як витор**) (*убегнуц готови на зваду*) улетети (банути) као бура (као бомба, као вихор); **дзвигнуц бурю** (*направиц зваду*) (на)дићи дреку

бурян *х.* **1.** *бот.* бурјан (Sambucus ebulus); **2.** *ридк.* (*коровче, ґаз*) коров

бусола *ж.* бусола

бутан *х. хем.* бутан

бутєлар *х.* новчаник, буђелар; ¤ **приповедац як за празни** ~ (*гоч цо приповедац*) тандара мандара броћ

бутик *х.* бутик

бутнїц -нєєм *нєзак.* плеснивити од влаге; **зарно у влажней жеми бутнєє** зрно у влажној земљи плесниви; **нєдосушени порайбани шмати бутнєю** недосушен веш плесниви

бутькош *х.* (*коршов*) балон

бух *викр. ном. хтори значи звук при моцним вдереню або паду* трас; трес; тап; бап; крк; звиз; луп; млат; **а вон го ~ по глави** а он њега тап по глави; **~ по носу** звиз по носу

бухантов *х. заст.* (*косир за резанє наду*) вагов (*войв.*); ◊ **груди як бухантови** *оп.* **груди як брили** (*под брила*); ¤ **моцни як ~** јак као бик; снажан, кошчат

бухац -ам *нєзак.* I *прех. експр.* **1.** (*моцно биц по дачим*) млатити; трескати; лупати; бубњати; **2.** (*моцно биц дакого*) млатити, лемати, деветати, макљати, месити; **3.** (*вируцовац зоз себе*): **вулкан бухал лаву зоз себе** вулкан је бљувао лаву из себе; **4.** *прен.* **а)** оштро одговарати коме; **б)** бубати, лупати, свашта причати; II *нєпрех.* **1.** (*моцно вибивац оддакаль – о пари, диму*) куљати, сукљати, сукати; избијати; **2.** грувати (*войв.*); ~ **з мотику по твардей жеми** грувати мотиком по тврдој земљи

бухац ше -ам ше *нєзак. взаєм. повр.* млатити се

бухнуц -нєм *зак.* **I** *прех. експр.* **1.** (*моцно вдериц*) млатнути, треснути, груннути, шинути, уждити, одадрети, мазнути, цакнути; звекнути, звизнути, очепити; (*з паліцу и под.*) одрапити; ошајдарити; **2. а)** оштро одговорити коме; **б)** (*гоч цо повесц*) бубнути, лупити; **II** *нєпрех.* **1.** *експр.* (*спаднуц з треском*) **а)** треснути, грохнути; љоснути, љуљнути; срозати се, смандрљати се, стропоштати се; сручити се; **б)** *прен.* (*на испиту*) љоснути, треснути; **2.** (*моцно вибиц оддакаль – о пари, диму*) сукнути; избити; **3.** (*розгориц ше з вибухом огня и диму*) успламтети, успламсати, планути

бухнуц ше -нєм ше *зак. повр.* ґу **бухнуц (I.1)**

бухнуце *с.* **1.** снажан ударац, звизгац; **2.** (*моцни вибух*) сукљај

бухов *х.***:** ¤ **ходзиц од бухова до бухова** (**до штухова**) (*вшадзи ходзиц, напр. за документами*) ићи од Понција до Пилата, ићи (потуцати се) од немила до недрага, обијати прагове (*канцеларија и сл.*)

бухта *ж. дзец.* буботка, буботак, бубац; **дац дакому бухту** дати коме буботку

бухти *ж. мн.* (*єд.* бухта) *кул.* крофне; **кремово бухти** принцес крофне (*войв.*)

бухточки *ж. мн.* (*єд.* бухточка) *кул.* принцес-крофне

бухциц -им *нєзак. експр.* **I** *прех.* (*моцно биц дакого*) млатити, лемати, деветати, макљати, месити; **II** *нєпрех.* **1.**

(*моцно биц по дачим*) млатити; трескати; лупати; **2.** избијати, букљати; **з кратера бухци огень** из кратера букља ватра

бухциц ше -им ше *нєзак. повр. ґу* **бухциц (I-II (1))**

буц *нєзак., ридк. и зак.* **I** *як полнозначне слово* **1.** бити; **а)** (*случовац ше; отримовац ше*)**: то було вжиме** то је било зимус; **схадзка будзе наютре** седница ће бити сутра; **б)** (*буц, присуствовац даґдзе; пойсц даґдзе*): ~ **дома** бити код куће; **оцец нє дома** отац није код куће; **була у церкви** била је у цркви; **нєшка нє бул на роботи** данас није био на послу; **були зме на черніци** били смо да беремо купине; **в)** (*буц змесцени, находзиц ше даґдзе*): **єдзенє на столє** јело је на столу; **апатика такой при амбуланти** апотека је одмах уз амбуланту; **г)** (*походзиц оддакаль*): **вон з Керестура, а вона зоз Сриму** он је из Крстура, а она је из Срема; **г)** (*значиц, представяц*): **тисяч евра то за мнє вельки пенєж** хиљаду евра су за мене велике паре; **2.** (*буц даґдзе у одредзеней хвильки*) задесити се, бити; **у тей хвильки вон праве бул у канцелариї** у том моменту он се управо задесио у канцеларији; **3.** *лєм будуци час* (*сцец, жадац*) хтети; **будзеце чаю чи соку?** хоћете чај или сок?; **я будзем чаю** ја хоћу чај; **"будзеш робиц у тей фирми?" "будзем" "**хоћеш ли да радиш у овој фирми?" "хоћу"; **4.** (*за дачим – буц за одредзене ришенє*) бити за нешто; **вон бул за тим же тому худобному треба помогнуц** он је био за то да се овом сиромаху помогне; **5.** (*на дакого – мац дачийо прикмети*) бити (бацити се, извргнути се) на кога; **син на оца** син је на оца; **II** *у функциї звязки* **1.** бити; **його оцец инженєр** његов отац је инжењер; **задовольни сом з успихом** задовољан сам са успехом; **то нє правда** то није истина; **то барз интересантне** то је веома интересантно; **нєдобре ми** није ми добро; **2.** имати, бити; **теди ми було штернац роки** тада сам имао (тада ми је било) четрнаест година; ¤ **будзе з тебе [док ше одховаш]** *часто ирон.* једног дана биће и од тебе нешто; **бул би богатому по шмерц** (*пошол и длуго ше нє враца*) као да смо га по смрт послали; **~ дакус вдерени** бити ударен мокром крпом, бити мало онако; ~ **нє як треба** не бити при здравој памети, не бити како треба; ~ **нї на чим** остати кратких рукава; ~ **при себе** бити при свести; **нє будзе нїч!** (*нє приставам*) нема од тога ништа!, јок!; **нє** ~ **як треба** *оп.* ~ **нє як треба**; **нїґда нє було же нїяк нє було бо вше лєм даяк було** (*шицко ше даяк закончує*) ≅ иде конац крају; **уж цо (як) будзе** како (што) било да било; куд пукло да пукло

буцов *х. зоол.* буцов (Alburnus mento и Aspirius rapax)

буша *ж. статк.* буша

бушел *х.* бушел

Бушман *х.* Бушман

буяк *х.* бик; ¤ **як** ~ **на червене (исц, нападац** *и под.***)** као сивоња (навалити *и сл.*); **заври дзвери най** ~ **нє войдзе** затвори врата да се соба не хлади

буячарня *ж.* бикара, приводилиште

буячи -а -е бичји, биковски; ◊ ~ **жила** бикача, воловска жила; ~ **школа** *заст. оп.* **буячарня**

буячки *х. мн. бот.* татула, кужњак (Datura stramonium L.)

буячок -чка *х.* **1. а)** *дем.* бичић, биче; **б)** (*хлопске целятко*) бичић, телац; **в)** (*хлопске векше целє*) јунац; **2.** *оп.* **водови буяк (1)**

В

в *прим. ридк., звич. пре чуванє ритмики* **1.** *з акуз.* у; **пошол в далєки швет** отишао је у далеки свет; **2.** *з лок.* у; **в родзеним краю** у родном крају

вага *ж.* **1.** *поль.* (*часц селянского коча*) јармац; **2. а)** тежина; **трациц на ваги** губити на тежини; **достац на ваги** добити на тежини; **б)** *прен.* тежина, важност, значај; **вон нє придава вагу тей ствари** он не придаје важност овој ствари; **3.** *заст.* **а)** (*намира, жаданє*): **мала вагу пойсц** желела је (имала је намеру) да оде; **б) мал вагу до карчми** вукло га је у кафану; ◊ **жива ~** жива вага; **подзвигнуц на вагу** дићи са полугом

ваганє *с.* **1.** колебање; оклевање; предомишљање; **2.** недоумица

вагац ше -ам ше *нєзак.* колебати се; оклевати; предомишљати се; ломити се; бити у недоумици

ваготна -ней *прикм. ж.* трудна, бременита (*оп.* **самодруга)**

ваготносц *ж.* трудноћа, бременитост

ваґабунд *х.* и **ваґабунда** *х. и ж.* вагабунд(а), бараба

ваґаши *х. мн.* (*єд.* ваґаш) вагаш; **по дижджу по драги ше направели ваґаши** после кише пут се увагашио

ваґина *ж. анат.* вагина

ваґов *х. поль.* (*нож за резанє слами*) нож (*войв.*)

ваґон *х.* ваґон

ваґонет *х.* вагонет

ваґончик *и* **ваґончок** -чка *х. дем.* вагончић

вадас *х. заст.* ловац

вадзиц -им *нєзак.* завађивати, свађати

вадзиц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*з даким*) грдити кога, галамити, викати на кога; **барз ше вадзел зо мну** веома ме је грдио; **2.** *взаєм. повр.* свађати се

важаци -а -е важећи

важиц -им **1.** (*мац одредзену чежину*) тежити, вагати, бити тежак; **прикоч важел 30 метери** приколица је тежила 30 метара; **по народзеню дзецко важи коло три кили** после порођаја дете је тешко око три килограма; **2.** (*буц на моци, вредзиц; 2. буц тримани*) важити; **тот закон вецей нє важи** овај закон више не важи; **вон важи за доброго роботнїка** он важи за доброг радника

важиц ше -им ше *нєзак.* (*бориц ше, пасовац ше*) носити се

важне *у функц. пред.* важно; **~ же ти здрави** важно је да си ти здрав; **~ же би ше то добре закончело** важно је да се ово добро заврши

важни -а -е важан; ¤ **правиц ше ~** правити се важан

важносц *ж.* важност, значај

ваза *ж. оп.* **вазна**

вазал *х. ист.* вазал

вазелин *х.* вазелин

вазна *ж.* ваза

вазночка *ж. дем.* вазица

ваїчко *с. дем.* јајашце

вайнаґа *х.* и *ж.* **1.** нерадник, ленчуга; **2.** пропалица, пробисвет

вайнаґовац -ґуєм *нєзак.* **1.** лутати беспослен; **лєм ходзи, вайнаґує по валалє** само хода беспослен по селу; **2.** битанговати

вайцасти -а -е јајаст; овалан

вайцо *с.* јаје; **вдериц (розбиц) вайцо** (*до цеста и под.*) разбити јаје; ◊ **на єдним вайцу** *кул.* мађарица; ¤ **пада шнїг як вайца** *оп.* **пада шнїг як тащата** (*под.* **тащe**)

вайцовани -а -е умешен са много *одн.* доста јаја (*о тесту*); **вайцовани резанки** резанци са доста јаја

вайцовац -цуєм *нєзак.* стављати много *одн.* доста јаја у тесто

вайцов(и) -а -о/-е: **~ квашна юшка** *кул.* кисела чорба с јајима; **~ шалата** *кул.* салата са јајима

вайчак *х.* пастув, ждребац, ајгир

вайчар *х.* (*márґовец з вайцами*) јајар

вайчачок -чка *х.* **1.** *дем.* (*хлопске гачатко*) ждрепчић; **2.** (*хлопска капча*) кука, кукац, мушка копча; ◊ **~ и кобулка** мушка и женска копча

вак *х. буд.* креч са песком за закречавање зидова, клак

вакациї *мн. заст.* школски

распуст

ваковац -куєм *нєзак. буд.* закречавати, укречавати, клачити

вакуум *х.* вакуум

вакцина *ж. мед.* вакцина, цепиво

вакцинация *ж. мед.* вакцинација, цепљење

вакциновац (ше) -нуєм (ше) *зак. и нєзак.* вакцинисати (се), цепити (се)

валаґа *ж. коц.*: **як ~** ленштина, ленчуга

валал *х.* село; ¤ **будзе (було** *и др.***) на [цали] ~** биће (било је *и др.*) прича по селу; **шиц, печиц** *и под.* **до валалу** шити, пећи *и сл.* по наруџби

валалски -а -е сеоски; ◊ **~ хижа** општина, сеоски уред

валалци *х. мн.* (*єд.* валалєц) представници сеоске власти

валалчанка *ж.* становница села

валалчань *х.* становник села, сељанин

валалчик -ка *и* **валалчок** -чка *х.* сеоце, заселак, селашце

валентни -а -е *хем.* валентан

валерияна *ж. бот.* валеријана, мацина трава (Valeriana officinalis)

валидни -а -е валидан

валїгора *х.* див, џин, голијат, оријаш, грмаљ; ¤ **вельки як ~** висок као гора (као торањ)

валов *х.* (*за напаванє статку*) валов

валовок -вка *х.* (*за карменє швиньох, живини*) валов, корито

валовчок -чка *х. дем.* валовчић

валоризация *ж. тарґ.* валоризација

валоризовац -зуєм *зак. и нєзак.* валоризовати, валоризирати

валута *ж.* валута

валутни -а -е *и* **валутов(и)** -а -о/-е валутни

валушни[1] -а -е **1. а)** способан; **вон ище ~ за роботу** он је још способан за рад; **б)** умешан, вешт; **2.** (*хтори одвитує, хтори добри за дацо*) добар; прикладан; погодан; који одговара за нешто; **жем ~ за обрабянє** земља је добра за обраду; **тото платно нє ~ за вишиванє** ово платно није добро за везење; **~ нашенє** исправно (добро) семе; **вон нє ~ до дружтва** он није за друштво, он није друштвен; ¤ **нїнач ~** безвредан

валушни[2] -а -е *заст.* који је родом из неког места или краја; **вон з мойого валалу ~** он је родом из мог села

валцер *х.* валцер

валяц -ям *нєзак.* **1.** рушити; **~ стари мури** рушити старе зидове; **2.** обарати; оброњавати; **4.** (*власц*) рушити, свргавати, обарати; **5.** (*брудзиц*) прљати

валяц ше -ям ше *нєзак.* **1.** рушити се; **2.** оброњавати се; **3.** ваљати се; **валяц ше по жеми** ваљати се по земљи

валяч *х.* рушилац; обарач

валька *ж.* черпић, ћерпич

валькар *х.* ћерпичар

вальок -лька *х.* **1.** (*за котулянє терхи*) ваљак; **2.** *оп.* **колєсо (3)**

вальци -цох *мн. техн.* ваљци

вальчиц -им *нєзак.* (*вельо давац, брац, ношиц и под.*): **шеф нам вальчи роботи** шеф нас затрпава пословима; **родичи свойому синови шицко вальча до варошу** родитељи своме сину све вуку у град

вампир *х. празн.* вампир, вукодлак

ванґла *ж.* вангла

вандал *х.* вандал

вандализ(е)м -зму/-зма *х.* вандализам

ванджух *и* **вандюх** *х.*: **ма брух як ~** има трбушину; **наполнїц ~** (*добре ше наєсц*) набити трбушину

вандїрац -ам *нєзак. оп.* **вандровац (1)**

вандри *мн.:* **пойсц/ходзиц по вандрох** ићи у скитњу (у лутњу)

вандров *х.* скитница, луталица, протува

вандровац -руєм *нєзак.* **1.**

лутати, тумарати; скитати (се), смуцати се; **2.** *ремес. заст.* френтовати; ¤ **швет ~** лутати по свету

вандровка *ж. ремес. заст.* френт, френтовање

вандровкаш *х. оп.* **вандровнїк**

вандровкашски -а -е *оп.* **вандровнїцки**

вандровнїк *х.* луталица, скитница, вандровкаш; бескућник

вандровнїцки *и* **вандровски** -а -е скитнички, луталачки

ванилийов(и) -а -о/-е ванилин; ◊ ~ **торта** *цукр.* торта с ванилом; ~ **цукер** *оп.* **ванилия (2)**

ванилия *ж.* **1.** *бот.* ванила, ванилија (Vanilla planifolia); **2.** ванилин шећер

ванїчка *ж.* **1.** (*канта за масц*) **а)** масница, канта за маст; **б)** (*древена*) чабар, чабрица; **2.** *млєк.* (*древена за сир*) каца, качица, чабрица

ванкуш *х. ридк.* јастук

вантулїсти -а -е гломазан

вантулїц -їм *нєзак.* (*правиц, громадзиц дацо велькe*): ~ **снопи** правити велике снопове (*код кошења*); ~ **груди** ваљати велике грудве (*код копања, орања*)

вапно *с.* креч, вапно; **(за)гашене** ~ гашени креч; **нє(за)гашене** ~ негашени креч; ¤ **били як ~** блед као зид (као крпа)

вапняни -а -е кречан, вапнен; ◊ **~ цукер** *цукр.* кретош

вапнянїк *х. мин.* вапненац, вапненица

вапняр *х.* кречар, вапнар

вапнярня *ж.* кречана, вапнара

вар¹ *х.* кипућа вода; кључ; **кед резанки обидзе ~, одцадзи ше их** кад баци кључ, резанци се оцеде

вар² *х. дзец.* (*гарешт*) затвор

варадински -а -е *заст.* новосадски, варадински

варвар *х.* варварин

Варвари 1. *ж. ґен. церкв.* (*04/17. децембра*) Вариндан, Варин Дан; **2.** **варвари** *мн. фолкл.* машкаре на Вариндан

варвариз(е)м -зму/-зма *х.* варваризам

варварски -а -е варварски

варварство *с.* варварство

варґоч *х.* кика, плетеница; **заплєсц ~** заплести плетеницу

варґочик *х. дем.* кикица, кичица, плетеничица

варени -а -е **1.** куван; **2. варене** -ного *с.* кувано јело; **два днї зме нє єдли нїч варене** два дана нисмо јели ништа куваног; ◊ **варени яблука (черешнї, вишнї** *и под.***)** компот од јабука (трешања, вишања *и сл.*); ¤ **буц ~ и печени (у дакого, у дачиїм доме)** бити куван и печен (код кога, у чијој кући)

вареха *ж.* **1.** (*за черпанє – велька*) кутлача, *горв.* грабилица; **2.** (*за мишанє – велька*) варјача, лопатица; ◊ **дзирава ~** *кух.* ђевђир

варешка *ж.* **1.** (*за черпанє*) кутлача, сипаћа (велика) кашика, *горв.* кухача; **2.** (*за мишанє*) варјача; ¤ **буц ~ у каждей запражки** *оп. под* **запражка**

вариво *с.* вариво, ћушпајз

варисте -еа *х.* варијете

варистет *х.* варијетет

вариоли *ж. мн.* (*єд.* вариола) *мед.* вариоле

варирац -ам *и* **варировац** -руєм *нєзак.* варирати

вариц (ше) -им (ше) *нєзак.* кувати (се)

варията *ж.* варијанта

вариятия *ж.* варијација

вармедя *ж. ист.* вармеђа, жупанија

вармецки -а -е (*од* **вармедя**) вармеђки, жупанијски

варовац -руєм *нєзак. заст.* пазити, чувати

варовац ше -руєм ше *нєзак. заст.* пазити се, чувати се; клонити се; **варуйце ше судзеньох** клоните се суђења

варош *х.* град

варошски -а -е градски; ◊ ~ **дом (хижа)** градска кућа, већница

варощань *х.* становник града, грађанин, варошанин

варощанка *ж.* становница града, грађанка, варошанка

варощик *х.* **1.** *дем.* градић, варошица; **2.** (*провинцийни варош*) паланка

варта *ж. заст.* стража; **буц (стац) на варти/варце** бити (стајати) на стражи

вартанїна *ж.* бушотина

вартац -ам *нєзак.* **1. а)** бушити; ~ **тунел** бушити тунел; **б)** бургијати, сврдлати, бушити; **2.** *прен.* **а)** роварити; **б)** (*болїц*) сврдлати

вартаци -а -е бушаћи; ~ **машина** бушаћа машина

вартацки -а -е бушачки

вартач *ж.* бушач

вартачка *ж.* бушилица

варти -а -е *ридк.* (*хтори ма вредносц*) вредан

вартовац -туєм *нєзак. заст.* стајати на стражи, чувати стражу

вартосц *ж. заст.* вредност

варштак *х. ремес.* тезга, дељача

Варяґи *х. мн.* (*єд.* Варяґ) *ист.* Варјази

василєц -льца *х. коц. оп.* **вашилєц**

ват¹ *х. ел.* ват

ват² *х.* хват

вата *ж.* вата

ватерполо *х. спорт.* ватерполо

ватерполист -та *и* **ватерполиста** -ти *х.* ватерполист(а)

Ватиканов -а -о *и* **ватикански** -а -е (*од* **Ватикан**) ватикански

ватовац -туєм *зак. и нєзак.* ватирати

ватово -ого *с.* огревно дрво сложено у хватове

ватрище *с.* (*простор у руским пецу дзе ше топи*) ложиште, огњиште

ватькер *х. коц.*: ¤ **правиц ~** бежати, кидати; **справиц ~** побећи, киднути; дати се (ударити) у бег; ухватити маглу; дати ватру табанима, ухватити тутањ; **ватькер!** бежи! губи се!

ватькеровац -руєм *нєзак. коц.* бежати, кидати; **ватькеруй!** бежи! губи се!

ваучер *х. фин.* ваучер

вафли *х. мн. кул.* вафли

ваш -а -о *зам.* ваш

вашар *х.* **1.** вашар; **2.** *прен.* вашар, неред; дармар; џумбус; **направиц ~** навашарити, развашарити; ¤ **бул (була) би на каждим вашаре** лош коњ, крава и др. којег више нико не би хтео да купи; **прешол ~ , я (ти** *и др.*) **уж по вашаре** прође (оде) воз, прошла баба с колачима

вашарище *с.* вашариште

вашарски -а -е вашарски

вашилєц -льца *х. бот.* босиљак (Ocimum basilicum)

ваяр *х.* вајар

ваяц -ям *нєзак.* вајати

вдеренє *с.* удар, ударац; ¤ **з єдним вдереньом [забиц] два мухи** једним ударцем [убити] две муве

вдерени -а -е **1.** ударен; оштећен од удара; **2. вдерене** -ного *с.* болно место од удара, убој; ¤ **буц вдерени а нє потрафени** бити ударен мокром крпом, бити мало онако

вдериц -им *зак.* **1. а)** ударити, лупити, млатнути; **вдерела го по глави** ударила (лупила) га је по глави; **б)** (*з млатком и под.*) куцнути; **в)** (*з песцу, з локцом до реброх, хрибта*) мунути; **3. а)** ударити, навалити, наврвети, наврети, бризнути, наићи; **крев му вдерела до глави** крв му је навалила (наврла) у главу; **слизи му вдерели на очи** сузе су му наврвеле (наврле, бризнуле) на очи; **б)** (*моцно вибиц з дачого*) шикнути; шибнути; млазнути; искуљати, покуљати; **з вартанїни вдерел перши шик нафти** из бушотине је шикнуо први млаз нафте; **4.** ударити, нагњечити; **вдерел нос при паду** нагњечио је нос при паду; **5.** (*на дакого – нападнуц*) ударити, напасти; **6.** поћи,

кренути; **вдерели по другей драги** пошли су другим путем; **6.** *безос.*: **вдерело з нїм** (*спаднул од инфаркту або шлоґу*) ударила га кап; пао је као покошен

вдериц ше -им ше *зак.* ударити се; лупити се; **спаднул и вдерел ше** пао је и ударио се; ¤ **~ по першох** ударити се (буснути се) у груди

вегементни -а -е (*нагли*) вехементан

веґетариянєц -нца *х.* вегетаријанац

веґетариянски -а -е вегетаријански

веґетативни -а -е вегетативан

веґетация *ж.* вегетација

веґетировац -руєм *нєзак.* вегетирати, животарити

ведро *с. заст.* ведро (*оп.* **кабел**[1])

вежба *ж.* вежба

вежбалїще *с.* вежбалиште

вежбалїщни -а -е *и* **вежбалїщов(и)** -а -о/-е вежбалишни

вежбальня *ж.* вежбаоница

вежбанка *ж.* вежбанка

вежбац (ше) -ам (ше) *нєзак.* вежбати (се)

вежбацки -а -е вежбачки

вежбач *х.* вежбач

вежбачка *ж.* вежбачица

везир *х. ист.* везир

везц вежем *нєзак.* возити (*у једном правцу*); **дзе вежеш тото шено?** куд возиш ово сено?

везц ше вежем ше *нєзак.* возити се (*у једном правцу*)

векер *х.* будилник

векна *ж.* векна

векночка *ж. дем.* векница

вексла *ж. фин.* меница

векслов(и) -а -о/-е менични

вектор *х. мат., физ.* вектор

векшац (ше) -ам (ше) *нєзак.* повећавати (се), увећавати (се)

векши -а -е *комп.* (*од* **вельки**) већи; ◊ **векшей часци** већином; **з векшого** углавном; укратко; **цо з векшого поробиц** отаљати, обабрљити (*войв.*), офушерити; ¤ **кус векши од жеми (од копачи)** (*малого є росту*) нема га шта видети

векшина *ж.* већина

векшински -а -е већински

векшосц *ж. ридк. оп.* **векшина**

велар *х. ґрам.* велар

веларни -а -е *ґрам.* веларан

велемайстор -тра *х. шах.* велемајстор

велепредаванє *с.* велепродаја

велесаям *х.* велесајам

велеслалом *х. спорт.* велеслалом

велечесни -а -е *церкв. кат.* велечасни

велї -я -є *числ. нєодр.* **1.** *ридко у єд.* многи, много, *или се преводи другим конструкцијама*; **чловек ше од велього койчого бої** човек се од много чега боји; **з велього дацо вироштуєш** из многог ћеш нешто просејати; **захрань ме, боже, од велього пенєжу** боже ме сачувај од много пара; **дзе велє дружтво у фамелиї, векши и заробок** где је веће друштво у породици, већа је и зарада**; 2. велї** *мн.* многи, много, мноштво; **велї людзе** многи људи; **зашвицели велї грушочки у варошу** упалило се мноштво сијалица у граду; **◊ ~ и ~** многи, много; веома много

велїкан *х.* великан, див

велїки -а -е јако велик, огроман; гломазан; грдосан; голем

велїчац -ам *нєзак.* величати

велїчац ше -ам ше *нєзак.* **1.** јако се хвалити нечим; бити јако поносан на нешто; **2.** *взаєм. повр.* величати се

велїчезни -а -е **1.** величанствен; велелепан; **2.** горостасан

велїчезносц *ж.* величанственост; велелепност

велїчествени -а -е величанствен

велїчество *с.* величанство; **вашо ~** ваше величанство

велможа *х. ист.* велможа, великаш

велможски -а -е велмошки, великашки

велур *х. текст.* велур

вельки -а -е **1.** велик; **~ будинок** велика зграда; **~ плаца** велика плата; **2.** крупан; голем; гломазан; кршан; замашан; **3.** (*одраснути*) велик, одрастао; **ти уж вельки** ти си већ велик; **док я будзем вельки** кад ја порастем; ◊ **~ буква** велико слово; ~ **вода** поплава; **~ зрада** велеиздаја; ~ **матура** *шк.* велика матура, виши течајни испит; **Велька ноц** *церкв.* Ускрс, Васкрс; **~ сила** велика сила, велесила; **Велька собота** *церкв.* Велика субота; ~ **кашель** *мед.* велики кашаљ; ~ **палєц** палац; **Вельки пияток** *церкв.* Велики петак; **Вельки пост** *церкв.* Велики (часни) пост); **Вельки тидзень** *церкв.* Велика (Страсна) недеља; **Вельки штварток** *церкв.* Велики четвртак; ¤ **брац/вжац себе за вельке** примати/примити к срцу; **мнє (йому** *и др.***) то з велького** (*даґдзе пойсц, дацо зробиц и под.*) мени (њему *и др.*) је тешко (*негде отићи, нешто урадити и сл.*), мени (њему *и др.*) то представља проблем

вельковарошски -а -е велеградски

вельковарощань *х.* велеграђанин

велькогородски -а -е *оп.* **вельковарошски**

велькодостоїнственїк *и* **велькодостойнїк** *х.* великодостојник

велькодушни -а -е великодушан, широкогруд

велькодушносц *ж.* великодушност, широкогрудост

велькокаliберни -а -е великокалибарски

велькомаєтнїк *х.* велепоседник

велькомаєтнїцки -а -е велепоседнички

велькоможни -а -е: ~ **пан** преузвишени (узвишени, велеможан, премилостив) господин; ~ **панї** преузвишена (узвишена, велеможна, премилостива) госпођа

велькоможносц *ж.* преузвишеност, узвишеност

велькомученїк *х.* *церкв.* великомученик

велькомученїца *ж.* *церкв.* великомученица

вельконоцни -а -е ускршњи, васкрсни; ~ **шунка** ускршња шунка; ◊ **Вельконоцни пост** *церкв.* Велики (Часни) пост

велькоруски -а -е: ~ **язик** *заст.* руски језик

велькосц *ж.* **1.** величина; **2.** крупноћа; големост; гломазност; кршност; замашност; ¤ **мания велькосци** лудило величине

велькосербски -а -е великосрпски

Велькошорци *х. мн.* (*єд.* Велькошорец) "Вељкошорци" (*они што станују на улици Вељки шор у Руском Крстуру*

велькошорски -а -е који се односи на улицу Вељки шор у Руском Крстуру и Куцури

вельо **1.** *присл.* много; **2.** *опрез прикметнїкох и присловнїкох у змоцнюющей функциї* много; кудикамо; далеко; ~ **лєпши** много бољи; **3.** *оп.* **велї (2);** ◊ **~ и ~** веома много; **~ и ~ раз** много пута

вельобожец -жца *х.* многобожац

вельобожецки -а -е многобожачки

вельобожство *с.* многобоштво

вельоме -ох *числ. нєодр. беш.* многи (*о особама мушког рода*); **~ ше нє врацели з фронта** многи се нису вратили са фронта

вельонационални -а -е многонационалан

вельопочитовани -а -е многопоштовани, велепоштовани

вельорочни -а -е многогодишњи

вельочислени -а -е многобројан, многи

вельочленни -а -е *и* **вельочленови** -а -е/-о многочлан

вена *ж. анат.* вена

вендиґовдали *х. мн. коц. оп.* **мендиґовдали**

венерични -а -е *мед.* венеричан, венерички

венецийски -а -е (*од* **Венеция**) **1.** венецијански; **2.** *ист.* млетачки; **Венецийска република** *ист.* Млетачка република

Венеция *ж. ист.* Млеци

Венециянєц -нца *х.* **1.** Венецијанац; **2.** *ист.* Млечанин

венєц -нца *х.* **1. а)** венац; **виплєсц ~** исплести венац; **б)** (*до кругу наздзивани або сплєцени плоди*): **~ цибулї (смокви** *и др.***)** венац црног лука (смокава *и др.*); **2.** *оп.* **повалка**; **3.** (*горски*) ланац; **4.** *оп.* **венок (2)**; **5.** *прен.* (*найвисши ступень дачого*) врхунац, венац; **6.** венчање; удаја; женидба; **пойсц под ~** отићи на венчање; **од венца ше пременєла** од удаје се променила; ¤ **страциц ~** *заст.* изгубити девичанство; **церньов(и) ~** трнов венац; **як под венцом** покоран; стидљив; ћутљив

венок -нка *х. дем.* венчић; ¤ **желєни** *~ поет.* девојачка невиност, девичанство

венски -а -е венски; ~ **крев** венска крв

вентил *х.* вентил; ◊ *мех.:* **видува(ю)ци** ~ издувни вентил; **випущуюци** ~ испусни вентил; **уцицуюци ~** усисни вентил

вентилатор *х.* вентилатор

вентилацийни -а -е вентилациони

вентилация *ж.* вентилација

вентиловац -луєм *зак. и нєзак.* вентилисати, вентилирати

венцови -а -о/-е **1.** *ґеол.* набран; **2.** *ґеоґр.* веначни; **венцово гори** веначне планине

венчаніца *ж. буд.* венчаница

венчик *х.* **1.** *дем.* венчић; **2.** (*хтори ше кладзе на главу млодятом на винчаню*) круна, венац; **3.** *фолкл. коц.* (*розберанки*) девојачко вече; **4.** *бот.* круница (Corolla); **5.** *оп.* **повалка; 6. венчики** *мн. бот.* суручица (Spiraea alba Du Roi)

вепер -пра *х.* **1.** брав, крмак, вепар; **2.** дивља свиња

веприк *х. дем.* бравић, крмче, вепрић

вепровацки -а -е (*од* **Вепровач**) крушћички

Вепровчань *х.* Крушћичанин

вера¹ *ж. заст. оп.* **вира**; ¤ **жиц на веру** живети невенчано, живети у дивљем браку; **дац дакому дацо на веру** дати коме што на вересију

вера² *слов.* **1.** *потвердз. змоцн.* вала, богме, богами; "**гладни ши?" " ~ сом гладни!"** "јеси ли гладан?" "богме сам гладан!"; **2.** *при приповеданю о даякей нєобчекованей події* замислите, шта мислите; одједном; **пасовали ше, ~ вон звалєл моцнєйшого Петра** рвали су се и, замислите, он обори јачег Петра; ¤ **~ гей** *викр.* то не, то никако, таман посла

верабожац ше -ам ше *нєзак.* богмати се, клети се богом

верабоже *викр.* богами, вере ми, живота ми, среће ми, сунца ми, бог и душа

веранда *ж.* веранда

верац ше -ам ше *нєзак. оп.* **верабожац ше**

верба *ж.* **1.** *бот.* врба (Salix L.); **2.** (*древо як материял*) врбовина; ¤ **док на верби зродза грушки** кад на врби роди грожђе, о кукову лету (дану, дне), на куково лето

вербализ(е)м -зму/-зма *х.* вербализам

вербални -а -е вербалан

вербаски -а -е врбаски

Вербащань *х.* Врбашанин

Вербащанка *ж.* Врбашанка

вербина *ж. бот.* врбена, љутовница (Verbena officinalis)

вербинки *ж. збир.* врбак, врбљак, врбик

вербов(и) -а -о/-е врбин, врбов

вербовац -буєм *ист. и прен.* (*брац/вжац до войска*) **I** *нєзак.* врбовати, војачити; **II** *зак.* сврбовати

вербовац ше -буєм ше **I** *нєзак.*

врбовати се; **II** *зак.* сврбовати се

Вербошорци *х. мн.* (*єд.* Вербошорец) они што станују на улици Вербовец у Куцури

вербунґ *х. ист.* врбовка

вербункош *х. ист.* купивојска

верґл *х.* и **верґла** *ж.* вергл

верґлаш *х.* верглаш

верґловац -луєм *нєзак.* (*грац на верґлу*) верглати

веренє *с.* веровање

верестовац -туєм (*на дакого* и *без обєкта*) *нєзак.* галамити, викати на кога, грдити, псовати кога

верзир(ов)ани -а -е верзиран

верзия *ж.* верзија

верификация *ж.* верификација

верификовац -куєм *зак. и нєзак.* верификовати, верифицирати

вериц[1] -им *нєзак.* веровати; ¤ **кед нє вериш а ти пать** *нєзлюд.* (*гвари ше дакому кед дацо нє вери*) ако не верујеш, иди види

вериц[2] -им *нєзак. з неґацию*: **нє ~ ше напатриц, наслухац** *и под.* не моћи се нагледати, наслушати *и сл.*; **такого маме сина, нє вериме ше напатриц њго** таквог имамо сина, два га се ока не могу нагледати; **так крашнє шпива, нє верим ше го наслухац** тако лепо пева, не могу да га се наслушам; **вон люби шедзиц у заградки, нє вери ше лєм набуц вонка** он воли да седи у башти, не може да се наседи напољу; **нє верел ше нахвалїц живот на валалє** није могао да се нахвали живот на селу

вермут *х.* вермут

вернац ше -ам ше *нєзак.* имати кога за најбољу другарицу (пријатељицу), посестримити се (*обич. о младима*); **вони два ше вернаю** њих две су најбоље другарице (пријатељице)

вернє *присл. оп.* **верно**

верни -а -е **1.** *заст. оп.* **вирни; 2. верни** -ного *х.* најбољи друг (пријатељ) (*обич. у младости*); **2. верна** -ней *ж.* најбоља другарица (пријатељица), посестрима (*обич. у младости*)

верно *присл. заст. оп.* **вирно**

версайски -а -е (*од* **Версай**) версајски

версификация *ж. поез.* версификација

верста *ж.* (*русийска мера за длужину, 1,067 км*) врста

вертац -ам *нєзак. коц. оп.* **вартац**

вертеп *х.* **1.** *фолкл.* бетле(хе)м, вертеп (*минијатурно представљена витлејемска пећина у којој се родио Исус Христос, а коју на Бадње вече коледари носе са собом*); **2.** *заст.* пећина

вертепаш *х. фолкл.* бетле(хе)мар, вертепаш

вертикала *ж.* вертикала

вертикални -а -е вертикалан, окомит

вертки -а -е окретан; жустар

верх *х.* **1. а)** (*найвисша часц дачого*) врх; ~ **древа** врх дрвета; ~ **брега** врх брда; ~ **бока** (*у кнїжки, теки*) врх стране; **б)** (*крайня, ценша часц, конєц*) врх, вршак; шиљак; ~ **игли** врх игле; **2.** (*гарчка и под.*) поклопац; **3.** (*заглавка, перини*) навлака, пресвлака; **4.** (*поверхносц*) површина; **риба плїва под самим верхом** риба плови испод саме површине; **муряч виплївал на** ~ гњурац је изронио на површину; **5.** (*закрице будинку*) кров; **6.** (*патна на кишенки*) заклопац; **7.** (*шматох*) лице; **8.** *прен.* врхунац; ◊ **з верху** *присл.* одгоре, одозго; ¤ **вжац (влапиц)** ~ (*о чувствох и под.*) превладати; учинити своје; **вжац ~ над даким** преузети главну реч; потчинити кога себи

верхнї -я -є горњи; ~ **пасмо** горњи слој; **верхнї зуби** горњи зуби; **верхнї шмати** горња одећа

верхносц *ж. заст.*: **мац ~** водити главну реч, бити главни; бити бољи од осталих; **вон медзи людзми вше сце мац ~** он међу људима увек хоће да води главну реч

верховни -а -е врховни

верхом *присл.* (*до верху*) врхом,

разом; ~ **полни** врхом пун

верхушка *ж.* врхушка

верцаци -а -е који врти нечим; који се врцка; мигољав

верциц -им *нєзак.* вртети

верциц ше -им ше *нєзак.* вртети се; врпољити се, мешкољити се

вершецки -а -е вршачки

Верщань *х.* Вршчанин

вершина *ж.* врхунац

вершински -а -е врхунски

вершитель *х.* вршилац

вершиц -им *нєзак.*: ~ **брадло** *поль.* (*класц остатнї снопи*) завршавати камару

вершнїк *х. предз.* мала преслица

вершок -шка *х. ридк. оп.* **вершина**

верштак *х. ремес.* тезга

верштет *х.* **1.** *оп.* **верштак**; **2.** *заст.* мајсторска радионица

верщок -щка *х. дем.* вршак; шиљак, шиљчић

весели -а -е весео; ведар

весело *присл.* весело; ведро

веселосц *ж.* веселост; ведрина

веслац -ам *нєзак.* веслати

веслацки -а -е веслачки

веслач *х.* веслач

весло *с.* весло; ¤ **ходзи (бега) як з веслом** трчи као мува без главе

веспа *ж.* (*моторка*) веспа

веста *ж.* (*кратки капут*) веста

вестерн *х.* вестерн

вестибил *х.* (*конк*) вестибил

весц ведзем *нєзак.* водити (*једнократно, у једном правцу*); **ведзем дзецко до амбуланти** водим дете у амбуланту; **тота драга ведзе до Нового Саду** овај пут води за Нови Сад

весц ше ведзе ше *безос.* **1.** (*дакому*) живети, бити; **як же ше вам там ведзе?** како вам је тамо? како живите тамо?; **2.** бити уобичајена појава, дешавати се као по правилу; **як ше то звичайно медзи людзми ведзе**... као што се обично међу људима дешава...; **3.** бити наврх језика; **ведзе ше ми, а нє може ми присц на розум** наврх језика ми је, а не могу да се сетим; ¤ **нєдобре ше му ведзе** бије га баксуз (малер); слабо (лоше) му иде, баш му се не да; **добре ше му ведзе** прати га срећа, има успеха, добро му иде; **ведзе ше му як пред нєдобрим** *оп.* **нєдобре**[2]

ветеран *х.* ветеран

ветерина *ж.* ветерина

ветеринар *х.* ветеринар

ветеринарски -а -е ветеринарски

вето *х.* вето

ветриц -реєм *нєзак.* (*випарйовац ше*) ветрити, испаравати

вец I *присл.* онда, затим; **закончели роботу, а ~ шедли полудньовац** завршили су посао, а онда су сели да ручају; **II** *злуч.* **1.** *заключни* значи, онда; **нє бул ши на змаганю, ~ ти нє любиш фодбал** ниси био на утакмици, значи ти не волиш фудбал; **2.** *з причиново-пошлїдковим значеньом* онда; **кед ци пожичим пенєжи, ~ я нє будзем мац досц** ако ти посудим паре, онда ја нећу имати доста

вецей *присл.* више; ~ **нє будзем так робиц** више нећу тако радити; **~ раз** вишепут, вишекратно; ◊ ~ **як, ~ од** (*понад одредзену суму або количество*) преко; **цо ~ , чим ~** што више

вецейбой *х. физк.* вишебој

вецейбраздови -а -о/-е *поль.* вишебраздни, вишебраздачни

вецейвикови -а -о/-е вишевековни, *горв.* вишестољетни

вецейгласови -а -о/-е вишегласан

вецейгодзинови -а -о/-е вишечасовни, вишесатни

вецейдньови -а -о/-е вишедневни

вецейдражкови -а -о/-е *физк.* вишестазан

вецейженство *с.* вишеженство

вецейзначеньови -а -о/-е *и* **вецейзначни** -а -е вишезначан

вецейклїтинкови -а -о/-е *биол.* вишећелијски

вецейнационални -а -е вишенационалан

вецейнїсти -а -е **1.** вишеструк; ~ **вибор** вишеструки избор; **2.** (*з вецей становискох розпатрани*) вишестран; **то ма ~ значенє** то има вишестрани значај

вецейпасмови -а -о/-е вишеслојан

вецейповерхови -а -о/-е вишеспратан; ~ **будинок** вишеспратница

вецейпоцагови -а -о/-е *шах.* вишепотезни

вецейразови -а -о/-е вишекратан

вецейрочни -а -е вишегодишњи

вецейскладови -а -о/-е *ґрам.* вишесложни

вецейстранкови -а -о/-е вишестраначки

вецейстранови -а -о/-е вишестран; ~ **призма** *мат.* вишестрана призма

вецейступньови -а -о/-е вишестепени

вецейугелнїк *х. ґеом.* вишекут

вецейцме -цох *числ. нєодр. беш.* више њих (*о особама мушког рода*); ~ **хибя з роботи** више њих одсуствује с посла

вецейфайтови -а -о/-е вишеврстан

вецейчленни -а -е *и* **вецейчленови** -а -о/-е вишечлан

вецейштокови -а -о/-е *оп.* **вецейповерхови**

вецейязикови -а -о/-е *и* **вецейязични** -а -е вишејезичан

вецка *присл. оп.* **вец**

вецкаль *присл. беш. оп.* **вец**

вечар¹ *х.* вече *с.*, вечер *ж.*; ◊ ~ **пред шветом** навечерје, навечје; **вчера** ~ синоћ; **нєшка** ~ вечерас; **ґу вечару** пред вече; **уж ґу вечару** већ је близу вече, ближи се вече; **добри** ~ добро вече; **звечара** свечери, свечера; **под** ~ *ридк. оп.* **пред вечаром**; **пред вечаром** предвече(р), пред вече; **сами** ~ у сумраку, пред саму ноћ; **самим вечаром** *оп.* **сами** ~ ; **Святи** ~ *церкв.* Бадњи дан

вечар² *присл.* увече, навече, увечер, навечер; **то ше случело** ~ то се десило увече

вечарами *присл.* вечером, увече, увечер; **уж нє виходзим** ~ више не излазим увече

вечаром *присл.* предвече(р), свечери, свечера

вечарши -а -е **1.** вечерњи; **2.** вечерашњи; **3.** синоћњи; ◊ ~ **фрайла** *бот.* ноћна фрајла (Matthiola bicornis)

вечера *ж.* вечера; **по вечери** после вечере

вечерац -ам *зак. и нєзак.* вечерати

вечурня *ж. церкв.* предвечерје; благослов; вечерње

веш *х. беш. серб.* (*1. споднї шмати; 2. райбанїна*) веш

вешелє *с.* весеље

вешелїц (ше) -їм (ше) *нєзак.* веселити (се)

вешеляк *и* **вешельнїк** *х.* весељак

вешельнїца *ж.* весељакиња

вешкорпа *ж.* вешкорпа

вештак *х. беш. серб.* вештачко ђубриво (*лит.* **штучни гной**)

вещи -щого *х.* вештац

вєднак *присл. оп.* **вєдно**

вєдно *присл.* **1.** заједно, скупа; **2.** уједно; **3.** укупно, свега

вєдносц *ж. ридк.* заједништво; јединство

вєшенї *присл.* **1.** у јесен; **2.** (*прешлей єшенї*) јесенас

вжац вежнєм (*импер.* веж *и* вежнї) *зак.* **1.** узети; дохватити; **2.** (*одняц*) узети, отети; лишити; ускратити; **3.** (*путнїкох до автобуса и под.*) укрцати, примити; **4.** (*поєднац*) узети, унајмити, најмити; **5.** (*вжац за жену*) узети; **6.** (*завжац*) освојити, заузети; **7. ~ себе** поставити себи (*као задатак*), решити; **вжал себе кажди дзень ходзиц пейц километри** поставио је себи сваког дана пешачити

пет километара; ◊ ~ **под свойо** усвојити дете; **вжати под свойо** усвојен; усвојеник; ¤ ~ **дакому дзеку** обезвољити кога; убити кога у појам; **~ на розум** (*озбильно похопиц*) озбиљно схватити, примити к срцу; ~ **себе до глави** умислити, уобразити; **~ себе за вельке** (*чувствительно реаґовац*) примити к срцу

вжац ше вежнєм ше *зак.* наћи се, обрести се негде; доспети негде; **дзе ти ше ту вжал?** откуд си се ти овде нашао?

вжиме *присл.* **1.** зими; **2.** (*прешлей жими*) зимус

взагалї *присл.* уопште

взагальни -а -е *оп.* **загальни**

взаємни -а -е узајаман

взаємно *присл.* узајамно

взаємносц *ж.* узајамност

взаїмни -а -е *оп.* **взаємни**

ви *зам.* ви

виадязовац -зуєм *зак.* направити неред; разрити; растурити

вибабрац -рем *зак.*: ~ **з даким** (*поспреведац дакого*) изманипулисати кога; превести кога жедног преко воде

вибавиц -им *зак.* **1.** одиграти до краја; **2.** (*виратовац*) избавити; **3.** са великим трудом нешто набавити, добити

вибавиц ше -им ше *зак.* избавити се

вибалакац -ам *зак.* избрбљати (*оно што не треба рећи*)

вибахтац ше -ам ше *зак., осн. и прен.* искобељати се, ископрцати се; извући се; измигољити се

вибахтовац ше -туєм ше *нєзак.* *ґу* **вибахтац ше**

вибачиц -им *зак.* **1.** приметити, опазити, уочити; закључити; **нєодлуга вибачели же вон з роботи заходзи до карчми** ускоро су приметили да он са посла навраћа у кафану; **2.** прозрети, прокужити, докучити; прокљувити; закључити; упознати; **кед вибачела його мотиви, знала як ше ґу ньому треба одношиц** кад је прозрела његове мотиве, знала је како се према њему треба односити; ◊ **~ дакому обичай** упознати (прозрети) нечију нарав, напипати коме пулс; ~ **дакому шора** упознати нечије навике, захтеве и сл.; ~ **дачому шора** научити како ради нека справа и сл.

вибачовац -чуєм *нєзак.* **1.** примећивати, уочавати; закључивати; **2.** прозревати, докучивати; упознавати

вибегани -а -е који се добро истрчао; ~ **хлапец такой заспал** дечак, који се добро истрчао, одмах је заспао

вибегац -ам *зак.* постићи нешто сталним обијањем прагова, мољакањем, молбама и сл., тешком муком постићи нешто; **якош вибегал пасоши** некако је успео да добије пасоше

вибегац ше -ам ше *зак.* **1.** (*набегац ше*) истрчати се, натрчати се; **2.** *прен.* **а)** извући се из болести *или* дугова; **б)** отарасити се

вибегнуте -того *с.* нагло отечено место

вибегнуц -нєм *зак.* **1.** (*вонка*) истрчати, изјурити, излетети; **2.** (*горе*) устрчати; **3.** одједном отећи, натећи (*од ударца и сл.*); **4.** *безос. прен.* (*нєосторожно повесц*) излетети, измакнути се, омакнути се; изблебетати се; **вибегло му** излетело му је, измакла му се реч

вибеговац -гуєм *нєзак.* **1.** (*вонка*) истрчавати, изјуривати, излетати; **2.** (*горе*) устрчавати

вибеженєц -нца *х.* **1.** избеглица, *горв.* прогнаник; **2. вибеженци** *мн.* бежанија, збег

вибеженка *ж.* избеглица (*женска особа*), *горв.* прогнаница

вибеженски -а -е избеглички, *горв.* прогнанички

вибеженство *с.* избеглиштво

вибежиско *и* **вибежище** *с.* избеглиште

вибералци *х. мн.* (*єд.* вибералєц) скупљачи милодара, помоћи и сл.

виберанє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **виберац (ше)**; **2.** бирање, избор; ~

руководства бирање руководства

виберани -а -е биран; **виберани слова** биране речи; **виберани єдла** бирана јела

виберанка *ж.* **1.** *оп.* **виберанє (2)**; **2. виберанки** *мн.* избори

виберанков(и) -а -о/-е **1.** бирачки; ~ **место** бирачко место; **2.** изборан; **виберанково резултати** изборни резултати

виберац -ам *нєзак.* **1.** бирати, избирати; пробирати; **2.** (*комисию, орґан и под.*) бирати; **3.** (*винїмац*) вадити; ~ **дробни пенєжи з кишенки** вадити ситне паре из џепа; **мац виберала хлєб з пеца** мама је вадила хлеб из пећи; **4.** скупљати милодаре, прилоге, помоћ; **вибераю на нову церкву** скупљају милодаре за нову цркву; **5.** ~ **млоду** *фолкл.* опраштати младу од родитеља и родбине пре одласка на венчање (*о старом свату*)

виберац ше -ам ше *нєзак.* **1.** спремати се за одлазак; **2.** (*медзи собу*) бирати се

вибераци -а -е *ридк. оп.* **виберни**

виберацки -а -е **1.** бирачки; ~ **право** бирачко право; **2.** пробирачки, избирачки

виберач *х. з розл. знач.* бирач

виберачка *ж.* **1.** бирачица; **2.** *поль.* вадилица

вибербляц -ям *зак.* избрбљати; изблебетати

виберни -а -е **1.** пробирљив, избирљив; зановетљив; **2. а) виберни** -ного *х.* избирач, пробирач, бирач*;* **б) виберна** -ней *ж.* избирачица, пробирачица, бирачица

вибернїк *х. оп.* **виберни (2. а)**

вибернїца *ж. оп.* **виберна (2. б)**

виберносц *ж.* пробирљивост, избирљивост; зановетљивост

вибетоновац -нуєм *зак.* избетонирати

вибивани -а -е друкован, *горв.* отиснут; изгравиран

вибивац -ам *нєзак.* **I** *прех.* **1.** (*зоз вдеренями винїмац*) избијати; **2.** (*слику и под. на платно, метал*) друковати, труковати; утискивати; гравирати; урезивати; **II** *нєпрех.* **1. а)** (*биц у моцним млазу*) шибати, шикљати, млазати; бризгати; **б)** (*нагло наиходзиц – о маси*) куљати; **в)** (*о искрох и под.*) фрцати **2.** (*на поверхносц – о жридлу и под.*) извирати, избијати; **3.** (*о годзини*) одбијати, откуцавати; **4.** (*о зубох*) ницати; **дзецку вибиваю зуби** детету ничу зуби

вибивац ше -ам ше *зак.* **1.** (*посциговац успихи*) истицати се; пробијати се; **2.** желети водити главну реч, желети бити коловођа

вибиваци -а -е који жели да води главну реч, да буде коловођа

вибивачка *ж. вишив.* трукерка

вибилєни -а -е **1.** *звич. у злученю* **крашнє** ~ лепо окречен; **на шоре крашнє вибилєни хижи** у улици су лепо окречене куће; **2.** (*о витканим платну*) избељен

вибилїц -їм *зак.* **1.** окречити или обојити белом бојом (*лепо, квалитетно*); **2.** (*з виварйованьом и под.*) избелити

вибильовац -люєм *нєзак.* **1.** кречити или бојити белом бојом (*лепо, квалитетно*); **2.** (*з виварйованьом и под.*) избељивати

вибистриц (ше) -им (ше) *зак.* избистрити (се), пробистрити (се)

вибистровац (ше) -руєм (ше) *нєзак.* бистрити (се), избистривати (се), пробистривати (се)

вибити -а -е **1.** друкован, *горв.* тискан; утиснут; угравиран, цизелован; **2.** (*о студнї*) бушен; ~ **студня** бушени бунар

вибиц -иєм *зак.* **I** *прех.* **1.** (*з вдеренями виняц*) избити; **2.** (*слику и под. на платно, метал*) друковати, труковати; утиснути; угравирати; урезати; **3.** (*студню*) избушити; **4.** (*о годзини*) одбити, откуцати; **II** *нєпрех.* **1. а)** (*вдериц у моцним млазу*) избити, шибнути, шикнути, млазнути;

бризнути; **б)** (*нагло наисц – о маси*) покуљати, искуљати; **в)** (*о искрох и под.*) фрцнути; **г)** (*на поверхносц – о жридлу и под.*) избити, изаврети; ◊ **вибила го горучка (жима)** има грозницу; ¤ ~ **дакому дацо з глави** избити коме што из главе

вибиц ше -иєм ше *зак.* **1.** истакнути се; пробити се, постићи успех; **вибил ше як добри педаґоґ** истакао се као добар педагог; **2.** отићи (*неконтролисано, без нечије дозволе*); одлутати; ◊ ~ **до швета (до людзох)** пробити се, постићи успех

виблїсковац ше -куєм ше *нєзак.* пресијавати се, блештати се, блистати

виблїщац -щим *и коц.* **виблїщиц** -им *зак.* уцаклити; усјајити, осјајити, усијати; улаштити; изглачати; изгланцати

виблїщовац -щуєм *нєзак.* цаклити; усијавати; лаштити; глачати

виблюване -ного *с. оп.* **виблювок**

виблювац -ам *зак.* избљувати, повратити

виблювац ше -ам ше *зак.* избљувати се, повратити

виблювнуц -нєм *зак.* избљувати, бљунути, повратити

виблюјовац -вуєм *нєзак. частот.* избљувавати, повраћати

виблювок -вку/-вка *х.* избљувак; бљувотина

вибляднути -а -е изблеђео

вибляднуц -нєм *зак.* **1.** изблеђети; обезбојити се; **2.** *прен.* изблеђети, излињати

вибляхани -а -е *оп.* **вибляховани**

вибляхац -ам *зак. оп.* **вибляховац**

вибляховани -а -е *дїєприкм. од* **вибляховац**

вибляховац -хуєм *зак.* изблеђети, ишчилети, изгубити боју, побелети, излињати, ишчилети (*о тканини, зрну житарице и сл.*)

вибоґозовац -зуєм *зак.* изгрдити, испсовати

вибор *х.* избор

вибориц -им *зак.* изборити, извојевати

вибориц ше -им ше *зак.* изборити се

виборни -а -е изборни

вибочкац (ше) -ам (ше) *зак.* изљубити (се)

вибранєц -нца *х. оп.* **вибрани (2.а)**

вибрани -а -е **1.** *дїєприкм. од* **вибрац**; **2. а) вибрани** -ного *х.* изабраник, одабраник; **б) вибрана** -ней *ж.* изабраница, одабраница; **в) вибране** -ного *с.* одбирак

вибранїца *ж. оп.* **вибрани (2.б)**

вибратор *х.* вибратор

вибрац -берем *зак.* **1.** изабрати, одабрати; пробрати; **2.** (*комисию, орґан и под.*) изабрати; наименовати; **3.** (*виняц*) извадити; ~ **хлєб з пеца** извадити хлеб из пећи

вибрац ше -берем ше **1.** (*порихтац ше за одход*) спремити се за одлазак; поћи, кренути; **праве зме ше вибрали на вилєт** управо смо се спремили (управо смо пошли) на излет; **2.** *взаєм. повр.* одабрати се

вибрация *ж.* вибрација

вибренкац -ам *зак.* одзвонити (*о звонцету, часовнику*)

вибреновани -а -е набренован, накудрављен

вибреновац (ше) -нуєм (ше) *зак.* набреновати (се), накудравити (се)

вибрехани -а -е **1.** отресит; **2.** лајав; који нема длаке на језику

вибрехац (ше) -ешем (ше) *зак. прен.* излајати (се)

вибридзиц ше -им ше *зак.* избалегати се

вибрирац -ам *и* **вибровац** -руєм *нєзак.* вибрирати; треперити

вибритвиц (ше) -им (ше) *зак.* избријати (се)

вибритвйовац (ше) -юєм (ше) избријавати (се)

вибрушиц -им *зак.* избрусити

вибубновац -нуєм *зак. оп.* **вибуґновац**

вибуґновац -нуєм *зак.* **1.** (*розглашиц буґнуюци*) издобовати; **2.** *прен.* издобовати, ударити у бубањ, изнети што на велико звоно (на велика звона); разбрбљати

вибудов *ж.* изградња

вибудовац -дуєм *зак.* изградити; саградити

вибулькац -ам *зак. експр.* излајати, избрбљати; излајати се

вибулькнуц -нєм *зак. експр.* излајати се, ланути; излетети се; одвалити

вибульковац -куєм **1.** *нєзак. ґу* **вибулькац** *и* **вибулькнуц**; **2.** (*о води и под.*) избијати; **зоз жеми вибулькую жридла** из земље избијају извори

вибух *х.* експлозија; провала; ерупција; ~ **вулкана** ерупција вулкана

вибухнуц -нєм *зак.* **1.** (*вибиц зоднука – о огню, диму и под.*) сукнути, избити, ударити; искуљати; букнути; **з нукашньосци запалєного будинку вибухнул пламень и дим** из унутрашњости запаљене зграде сукнуо је пламен и дим; **2.** *прен.* (*нараз ше зорвец, настац*) букнути; **вибухла война** букнуо је рат

вибухнуце *с.* провала, сукљај

вибуховац -хєм *нєзак.* сукљати, куљати; избијати; **з комина вибухує дим и пламень** из димњака сукља дим и пламен; **з ґейзира вибухує горуца вода** из гејзира избија врела вода

вибуц -удзем *нєзак.* **1. а)** бити, пробоpавити, пробавити негде; провести негде одређено време; **вибул три роки як шеґерт** провео је три године као шегрт; **б)** завршити; **вибул и други мандат як шеф** завршио је и други мандат као шеф; **2.** бити негде до краја; **нє вибула там до конца**, **та нє чула шицко** није била до краја тамо, па није све чула; **нє вибул до конца у служби** није био до краја у служби божјој

вивадзиц ше -им ше (*з даким*) *зак.* изгрдити кога, извикати се на кога

виважиц -им *зак.* **1.** извалити, развалити; изглавити; **швиня виважела дзверка на кармику** свиња је извалила врата на свињцу; **2.** обити; **полиция виважела дзвери** полиција је обила врата

виважовац -жуєм *нєзак.* **1.** извaљивати, развaљивати; изглављивати; **2.** (*насилу отверац*) обијати

вивалїц -їм *зак.* извалити; оборити; **буря вивалєла древо** олуја је извалила дрво; ◊ ~ **язик** исплазити језик; ¤ ~ **язик на дакого** исплазити (избекељити) језик на кога, избекељити се на кога

виваляц -ям *зак.*: ~ **цесто** *або* **хлєб** *кух.* (*висипац цесто з ванґли на таблу*) изручити тесто *или* хлеб на даску за мешење

виваляц ше -ям ше *зак.* **1.** изваљати се**; 2.** искаљужати се; **швиня ше виваляла у блаце** свиња се искаљужала у блату

вивальовац -люєм *нєзак.* **1.** изваљивати; обарати; **2.** (*язик*) плазити

вивариц -им *зак.* **1.** (*обариц*) обарити, скувати; ~ **галушки до юшки** обарити резанце за супу; **2.** ~ **косци у юшки** скувати супу од костију; **3.** искувати; ~ **шмати** искувати рубље

виварйовац -юєм *нєзак.* **1.** (*галушки и под. – обарйовац*) обаривати; кувати; **2.** (*знац добре вариц*): **вона барз добре виварює** она јако добро кува; **3.** искувавати; парити; ~ **судзину под час епидемиї** искувавати посуђе за време епидемије; ~ **у луговки** лужити

вивартац -ам *зак.* избушити; извртети

виведзени -а -е: ~ **слово** *ґрам.* изведена реч, изведеница

вивежбац (ше) -ам (ше) извежбати (се); извештити (се)

вивежбовац (ше) -буєм (ше) *нєзак.* извежбавати (се)

вивезц -ежем *зак.* **1.** извести (-езем); ~ **одпад на шмециско** извести

отпад на сметиште; ~ **гной з аклю** извести ђубре из тора; ~ **робу до иножемства** извести робу у иностранство; **2.** (*одвезц горе*) узвести (-езем)

вивезц ше -ежем ше *зак.* извести се (-езем се)

вивершенє *с.* извршење (*закона*)

вивершитель *х. правн.* извршилац

вивершиц -им *зак.* извршити

вивершни -а -е извршан; **~ власц** извршна власт; ~ **рада** извршно веће; **пресуда постала ~** пресуда je постала извршна

вивершовац -шуєм *нєзак.* извршавати

вивесц -едзем *зак.* **1.** *з розл. знач.* извести (-едем); ~ **дакого на преходзку** извести кога у шетњу; ~ **заключенє** извести закључак; **2.** (*одвесц горе*) узвести (-едем); ¤ **~ дакого на праву драгу (на спасени пут, на пут спасения)** извести кога на прави пут

виветриц -реєм *и* -им *и* **виветриц ше** -реєм ше *и* -им ше *зак.* (*випариц ше*) изветрити

вивидзиц -им *зак.* извидети

вивидзовац -дзуєм *нєзак.* извиђати

вивиксац -ам *зак.* извиксати

вивирка *ж. зоол.* веверица

вивирков -а -о веверичји

вивирче -еца *с.* веверичић

вивитриц -им *зак.* **I** *прех.* (*вилуфтирац*) изветрити, проветрити; **II** *нєпрех. оп.* **виветриц**

вивитровац -руєм *нєзак.* **I** *прех.* (*луфтирац*) изветравати, проветравати; **II** *нєпрех.* изветравати

вивод *х.* **1.** извод; ~ **з матичней кнїжки народзених** извод из матичне књиге рођених; **2.** (*скрацена верзия текста*; *виривок*) извадак

виводзацки -а -е извођачки

виводзач *х.* извођач; ~ **роботох** извођач радова

виводзачка *ж.* извођачица

виводзенє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **виводзиц**; **2.** (*уметнїцкей програми*) извођење, изведба

виводзиц -им *нєзак. з розл. знач.* изводити; ~ **дзеци на преходзку** изводити децу у шетњу; ~ **роботи** изводити радове; ~ **нови слова** *ґрам.* изводити нове речи

виводки *мн. церкв.* "вивотки" (*увођење жене са дететом посебним обредом у цркву 40 дана након порођаја или одмах након крштења детета*)

виводлїви -а -е изводљив; спроводљив

виводни -а -е изводни; ~ **канал** изводни канал

вивоженє *с.* извожење, извоз

вивожиц -им *нєзак.* извозити; ~ **робу до иножемства** извозити робу у иностранство

вивожовац -жуєм *нєзак.* извозити; ~ **гной на польо** извозити ђубре на њиву

вивоз *х.* извоз

вивозни -а -е извозни

вивознїк *х.* извозник

вивойовац -юєм *зак.* извојевати

виволанє *с. и* **виволанка** *ж.* изазов

виволац -ам *зак.* **1. а)** (*даяку тайну и под.*) рећи, казати; признати; одати; **син виволал родичом же ма слабу оцену** син je рекао (признао) родитељима да има слабу оцену; **б)** (*на дакого*) одати; казати, рећи; признати; издати; проказати, потказати; пријавити; тужити; **пайташ виволал на ньго** друг га je одао; **2.** *шк. заст.* (*поволац по списку*) прозвати; **3. а)** (*поволац вонка*) позвати; **док шедзел з госцами, сушед го виволал кус вонка** док je седео са гостима, комшија га je позвао мало напоље; **б)** измамити, извабити; **слунко виволало инсекти зоз жеми** сунце je измамило инсекте из земље; **4. а)** (*спричинїц*) изазвати; проузроковати; произвести; **вибух вулкана виволал трешенє жеми** провала вулкана изазвала je земљотрес;

б) (*випровоковац*) изазвати; чикнути; **виволал ме, та сом го вдерел** изазвао ме је, па сам га ударио; **в)** (*поволац на обрахунок*) изазвати; ~ **дакого на двобой** изазвати кога на двобој

виволовац -уєм *нєзак.* **1. а)** (*даяку тайну и под.*) говорити; признавати; одавати; **б)** (*на дакого* и *без обєкта – гуториц дакому дачию тайну, вину и под.*) одавати; говорити, казивати; признавати; издавати; проказивати; пријављивати; тужакати; **2.** *шк. заст.* (*волац по списку*) прозивати; **3. а)** (*волац вонка*) звати, позивати; **б)** измамљивати, мамити, вабити; **4. а)** (*спричиньовац*) изазивати; проузроковати, проузрочивати; производити; нагонити; **боль єй виволовал слизи на очи** бол јој је нагонила сузе на очи; **б)** (*провоковац*) изазивати; чикати, зачикавати; **в)** (*поволовац на обрахунок*) изазивати

виволовач *х.* **1.** (*провоковач*) изазивач; **2.** (*спричиньовач*) изазивач; проузроковач; зачетник; **3.** тужакало

виволуюци -а -е изазивачки

виврацац -ам *нєзак.* **1.** превртати; искретати; претурати; **2.** обарати

виврацац ше -ам ше *нєзак.* превртати се; искретати се; претурати се

виврациц -им *зак.* **1.** преврнути, изврнути, претурити; **2.** оборити

вивращиц ше -им ше *зак.* преврнути се, изврнути се, претурити се

виврец -ем *зак.* искипети; **вода виварла з гарчка** вода је искипела из лонца

вивязац -яжем *зак.*: ~ **хусточку** (*крашнє увязац хусточку на главу*) увезати мараму

вивязац ше -яжем ше *зак. оп.* **вивязац хусточку**

вивязовац -зуєм *нєзак.*: ~ **хусточку** (*крашнє вязац хусточку на главу*) увезивати мараму

вивязовац ше -язуєм ше *нєзак. оп.* **вивязовац хусточку**

вигаґац -ам *и* **вигадяц** -ям *зак. заст.* изнети; истоварити; избацити

вигамишовац -шуєм *зак.* лукаво извести, преварити

вигандровац -руєм *зак.* изгрдити; укорити, искорити, прекорити; искрпити, накрпити

виганятель *х. оп.* **виганяч**

виганяц -ям *нєзак.* **I** *прех.* **1.** (*гонїц вонка*) истеривати, изгонити, терати; ~ **крави з кукурици** терати краве из кукуруза; **2.** (*насилу одстраньовац*) истеривати, изгонити, прогонити, протеривати; изјуривати; **3.** *з розл. знач.* истеривати, терати; **кажде рано виганя авто з ґаражи** сваког јутра истерује кола из гараже; **пняк виганя нови младнїки** пањ истерује нове младице; **косач виганя уж треци одкос** (*коши треци одкос*) косач истерује већ трећи откос; **4.** (*длуство, порцию – наплацовац*) истеривати, утеривати; **II** *нєпрех.* **1.** (*починац роснуц з кореня або стебла – о младнїкох*) терати, истеривати; избијати; ластати; **з кореня виганя нови младнїк** из корена тера нов изданак; **2.** (*досяговац, виходзиц*) излазити; **польо му виганя на драгу** њива му излази на пут

виганяч *х.* **1.** изгонитељ, истеривач; **2.** (*длуства*) утеривач

виганьбиц -им *зак.* изружити, наружити; постидити

виганьчиковац -куєм *зак. поль.* изантати

вигарґани -а -е јако уморан, измучен, исцрпљен

вигарґац -ам *зак.* јако уморити, измучити, исцрпити

вигарнуц -нєм *зак.* изгрнути

вигарнуц ше -нєм ше *зак.* искуљати; изврвети

вигартац -ам *нєзак.* изгртати

вигартовани -а -е *прен.* прекаљен, очеличен

вигартовац -туєм *зак.* **1.** (*желєзо*) искалити, прекалити; **2.** *прен.* искалити, прекалити, очеличити

вигартовац ше -туєм ше *зак. прен.* искалити се, прекалити се, очеличити се

вигаснуц -ашнєм *зак.* угасити се, претулити се (*о ватри*)

вигвариц -им *зак.* изговорити, изустити; изрећи

вигвариц ше -им ше *зак.* изговорити се; оправдати се

вигварка *ж.* изговор, излика, *горв.* исприка; ◊ **под вигварку** под изговором (излику, видом)

вигварянє *с.* **1.** (*способ вигваряня словох*) изговор; **зна по анґлийски, алє нє ма добре** ~ зна енглески, али нема добар изговор; **2.** (*оправдованє*) изговарање, оправдавање

вигваряц -ям *нєзак.* **1.** (*виповедац*) изговарати; изрицати; **правилно ~ слова** правионо изговарати речи; **2.** (*оправдовац*) изговарати; оправдавати, правдати

вигваряц ше -ям ше *нєзак.* изговарати се; оправдавати се, правдати се; вадити се

вигвиздац -ам *зак.* извиждати, *горв.* исфућкати

вигвиздовац -дуєм *нєзак.* извиждавати

вигеверовани -а -е одморан (*после дужег нерада*); ~ **конь** одморан коњ

вигеркани -а -е (*шмели, розвязани*) одрешит; сналажљив

вигинуц -нєм *зак.* **1.** (*о рошлїнох*) осушити се, усахнути; изгинути, изумрети; пропасти; **конопа му вигинула од под'жемней води** конопља му је изгинула од подземне воде; **жита вигинули од витрох** пшеница је изгинула од ветра; **2.** (*о животиньох*) изгинути; изумрети; **пчоли му вигинули** пчеле су му изгинуле; **статок им вигинул** стока им је изгинула; **3.** (*погинуц – о людзох*) изгинути

виглабяц -ям *нєзак. оп.* **виглобйовац**

вигладзиц -им *зак.* (*зробиц гладким*) изгладити, угладити; изглачати

вигладзовац -дзуєм *нєзак.* изглађивати, углађивати; глачати

вигладкац -ам *зак.* **1.** (*зробиц цалком гладким*) изгладити, угладити; изглачати; **2.** *прен.* извадити мрљу, загладити

вигладнєти -а -е **1.** изгладнео; **2.** неухрањен

вигладнєтосц *ж.* **1.** изгладнелост; **2.** неухрањеност

вигладнїц -їм *зак.* **I** *нєпрех.* (*постац гладни*) изгладнети, огладнети; **II** *прех.* (*зробиц дакого гладним*) изгладнити, огладнити

вигладньовац -нюєм *нєзак.* **I** *нєпрех.* (*поставац гладни*) гладнети; **II** *прех.* (*робиц дакого гладним*) изгладњавати, изгладњивати

вигласац -ам *зак.* изгласати; одгласати

вигласкац ше -ам ше *зак.* **1.** извући се из болести, мало се поправити; **дакус ше вигласкал, а скорей таки нїяки бул** мало се поправио, а раније је био тако слаб; **2.** (*ушориц ше, прибрац ше*) угладити се

вигласовац -суєм *нєзак.* изгласавати

виглашиц -им *зак.* (*обявиц*) огласити; извикати

виглашовац -шуєм *нєзак.* (*обявйовац*) оглашавати; извикивати

виглєдац -ам *зак.* наћи, пронаћи; иследити; ¤ ~ **себе бриґу** направити себи брига (*неодговорним и лакомисленим поступањем*); ~ **себе хороту** навући болест, разболети се (*не водећи рачуна о здрављу*)

виглєдованє *с.* истраживање, испитивање; ислеђивање

виглєдовац -дуєм *нєзак.* **1.** истраживати, испитивати; ислеђивати; **2.** трагати; извиђати; цуњати

виглєдовач *х.* истраживач; трагалац

виглїбенє *с.* издубина, издубак

виглїбиц -им *зак.* издубити, издупсти

виглобиц (ше) -им (ше) *зак.* изглавити (се)

виглобйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* изглављивати (се)

вигляд *х.* изглед; ¤ **єст вигляди (вигляду)** има изгледа

вигнанє *с. оп.* **вигнанство**

вигнанєц -нца *х.* **1.** *оп.* **вигнати (1)**; **2.** (*младнїк*) изданак, избојак

вигнанка *ж. оп.* **вигната**

вигнанство *с.* прогонство, изгнанство, заточење

вигнати -а -е **1.** *дїєприкм. од* вигнац; **2. а) вигнати** -того *х.* прогнаник, изгнаник; избеглица; **б) вигната** -тей *ж.* прогнаница, изгнаница

вигнац виженєм *зак.* **I** *прех.* **1.** *з розл. знач.* истерати; ~ **авто з ґаражи** истерати кола из гараже; ~ **єден одкос** (*покошиц до конца поля єден одкос*) истерати један откос; **пняк вигнал младнїки** пањ је истерао младице; **2.** (*одогнац вонка*) истерати, из(а)гнати; ~ **дробизґ зоз загради** истерати живину из баште; ~ **статок на пашу** истерати стоку на пашу; **3.** (*насилу одстранїц*) истерати, из(а)гнати, протерати, прогнати; изјурити; најурити; **4.** (*вимучиц з гонєньом*) уморити, измучити; изјахати; **понаглял поорац, та барз вигнал конї** журио је да пооре, те је јако уморио коње; **5.** (*длуство, порцию – наплациц*) истерати, утерати; **6.** (*животиню зоз склонїска*) истерати; дигнути, дићи; **II** *нєпрех.* (*почац роснуц*) истерати, избити; **з кореня вигнал нови младнїк** из корена је истерала нова младица

вигнєсц -єцем *зак.* **1.** (*цесто*) измесити; **2.** (*подавиц, поприцискац*) изгњечити, изгњести; **3.** *вулґ.* издрпати

вигноєни -а -е: ~ **жем** добро нађубрена земља

вигнути -а -е **1.** *спец.* искривљен; ~ **дно** искривљено дно; **2.** пупчаст, испупчен

вигнуц -нєм *зак.* **1.** (*моцно вдериц*) ошинути, ошајдарити, одаламити; **2.** крадом узети себи (*паре код бројања и сл.*)

вигнуц ше -нєм ше (*дакому*) *зак.* уклонити се коме

вигнуце *с.* изгиб; избојак

вигобльовац -люєм *зак.* изрендисати, изблањати

вигодни -а -е **1.** погодан; згодан; **2.** повољан

вигодносц *ж.* **1.** погодност; **2.** повољност

вигоїц -їм *зак.* залечити, извидати, зацелити (*ране*)

вигоїц ше -їм ше *зак.* залечити се, зацелити се (*о ранама*)

вигойовац -юєм *нєзак.* залечивати, зацељивати (*ране*)

вигойсац -ам *зак.* (*видайкац*) искамчити

виголєни -а -е раздрљен, разголићен

виголїц (ше) -їм (ше) *зак.* раздрљити (се), разголитити (се)

вигонок -нка *х.* изданак

вигориц -им *зак.* изгорети (*о сијалици и сл.*)

вигосценє *с.* угошћење

вигосциц (ше) -им (ше) *зак.* угостити (се), погостити (се)

вигосцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* угошћавати (се), гостити (се)

виграбац -бем *зак.* **1.** (*одстранїц з граблями*) изграбљати, изграбуљати; ~ **лїсце з ярку** изграбљати лишће из јарка; **2.** (*позберац з дна судзини*) покупити

вигравац -ам *нєзак.* **I** *прех.* **1. а)** (*на лутриї и под.*) добијати, извлачити; **б)** (*на суду*) добијати; **в)** (*у змаганю*) добијати, побеђивати; надигравати; **2.** (*з даяку акцию и под.*) постизати, добијати; **з таку борбу мало виграваю** таквом борбом мало постижу **II** *нєпрех.* **1.** (*о коньови*) галопирати, трчати галопом; **2.** (*бесно танцовац*) ђускати

виградзени -а -е (*формовани*) изграђен

виградзиц -им *зак.* (*формовац*) изградити

виградзовац -дзуєм *нєзак.* (*формовац*) изграђивати, градити

виградзовач *х.* изграђивач

вигране -ного *с. оп.* **виграце**

виграц¹ -аєм *зак.* одсвирати

виграц² -аєм *зак.* **1. а)** (*достац на лутриї и под.*) добити, извући*;* **б)** (*на суду, при ставеню*) добити; ~ **процес** добити процес; **в)** (*на картаню*) добити, искартати; **г)** (*у змаганю*) добити, победити; надиграти; **2.** (*з даяку акцию и под.*) постићи, добити; **та цо ши з таким упрекосценьом виграл?** па шта си таквим инатом постигао?; ◊ ~ **побиду** однети победу; ~ **войну** добити рат

виграце *с.* (*добиток на лутриї и под.*) добитак; згодитак

вигребац -бем *зак.* ископати; ишчепркати; **пес вигребал косц** пас је ископао кост

вигрешиц -им *зак.* (*вигандровац*) изгрдити, изрибати, искрпити

вигризки *ж. мн.* (*єд.* вигризка) огризине

вигужвац (ше) -ам (ше) *зак.* изгужвати (се)

вигуториц -им *зак.* **1.** рећи, изговорити (*све, до краја*); **2.** испричати

вигуториц ше -им ше *зак.* (*повесц вельо, шицко*) изговорити се, испричати се

виґажени -а -е утабан; ~ **дражка** утабана стаза

виґажиц -им *зак.* **1.** утабати, утабанати; **2.** *прен.* **а)** извући се; ~ **з кризи** извући се из кризе; **б)** (*повесц думки до конца*) тешком муком изговорити мисао

виґаздовац -дуєм *зак.* **1.** добро газдовати; **так виґаздовали же нєшка маю и хижу и жеми** тако су добро газдовали да данас имају и кућу и земље; **2.** *ирон.* лоше, слабо газдовати; **так виґаздовал же нєшка нє ма нїч** тако је газдовао да данас ништа нема

виґаладзиц ше -им ше *зак.* избалегати се

виґараздовац -дуєм *зак.* изгрдити, изружити кога, излајати се, извикати се на кога

виґланцац -ам *зак.* изгланцати; изглачати; излаштити

виґрабац ше -бем ше *зак.* попети се; успети се; испентрати се; успентрати се; успузати (се), изверати се, узверати се

виґурац -ам *зак.* изгурати

виґустирац -ам *и* **виґустовац** -туєм *зак.* изгустирати

вид *х.* **1.** вид; **осет виду** чуло вида; **2.** (*видлїве место*): **буц дакому на виду** бити коме пред очима; **сцем же биш ми бул вше на виду** хоћу да ми будеш стално на оку; **черешня пред хижу на виду, та шицки з нєй обераю** трешњу пред кућом сви виде, те сви са ње беру; ◊ **закончени ~** *ґрам.* свршени вид; **нєзакончени ~** *ґрам.* несвршени вид; **мац у виду** имати у виду

видаватель *х.* издавач (*књига*), *горв.* накладник

видавательни -а -е издавачки, *горв.* накладни; ~ **хижа** издавачка кућа

видавательство *с.* **1.** издавачка кућа, издавач, *горв.* накладништво; **2.** издаваштво, *горв.* накладништво

видавац -ам *нєзак.* **1.** (*врацац дробни пенєжи*) враћати кусур; ~ **себе** кусурати се; **2.** (*трошиц пенєжи*) трошити; давати; **ми вельо пенєжи видаваме на нєпотребни ствари** ми много новаца трошимо на непотребне ствари; **3.** (*друковац, обявйовац*) издавати; **4.** (*давац под закуп*) издавати, изнајмљивати; **5.** (*зрадзовац, удавац*) издавати, одавати; **6. а)** (*пущац зоз себе материю*) испуштати из себе; точити; лучити; **цеґла видава соль зоз себе** цигла испушта из себе со; **сосни видаваю зоз себе смолу** борови точе смолу; **б)** (*енерґию*) одавати; зрачити; производити; **атоми видаваю енерґию зоз себе** атоми зраче енергију из себе; **в)** (*плоди*) давати; родити; имати; **нова файта жита видава вецей урожаю** нова врста пшенице даје већи род;

прикармени рошлїни вецей видаваю прихрањене биљке више роде; **жем з додатима минералами видава красни и буйни рошлїни** у земљи са додатим минералима биљке су лепе и бујне; **правилно допатрана ружа видава красши квети** правилно негована ружа има лепше цветове; **г)** (*охабяц упечаток, виражовац*) одавати; **його глас видава одлучносц** његов глас одаје одлучност; **дзвон видава смутни глас** звон одаје тужан звук; ◊ ~ **зоз себе** давати одушка себи, иживљавати се

видавац ше -ам ше *нєзак.* **1.** избијати, искакати по телу (*о бубуљицама и сл.*); **2.** одавати се

видавач *х.* **1.** *фолкл.* стари сват (*по младиној страни*); **2.** *оп.* **видаватель**

видавец -вца *х. коц.* *оп.* **видавач (1)**

видавиц -им *зак.* изгњечити, исцедити, истештити, истискати; нажети

видавйовац -юєм *нєзак.* гњечити, цедити, тештити, тискати; нажимати

видавнїцтво *с.* *оп.* **видавательство (1–2)**

видавчиц -им *зак. оп.* **видавиц**

видавчовац -чуєм *нєзак. оп.* **видавйовац**

видайкац -ам *зак.* измољакати, испросити, избогорадити, искамчити, издрљанчити, исциганити

видайковац -куєм *нєзак.* мољакати, просити, просјачити, богорадити, камчити, дрљанчити, циганити

виданє *с.* издање

видатни -а -е издашан; **добре обрабяна жем видатнєйша** добро обрађивана земља је издашнија

видатносц *ж.* издашност

видаток -тку/-тка *х.* издатак

видац[1] -ам *зак.* **1.** (*врациц дробни пенєжи*) вратити кусур; **предавачка му видала дробни** продавачица му је вратила кусур (ситниш); **2.** (*потрошиц пенєжи*) потрошити; дати; **у тим мешацу видали зме вельо на єдзенє** овог месеца потрошили смо много на храну; **3.** (*видруковац, обявиц*) издати; **4.** (*дац под закуп*) дати, издати, изнајмити; ~ **жем под аренду** дати земљу у (под) аренду; **5.** (*зрадзиц, удац*) издати, одати; **6. а)** (*пущиц зоз себе материю*) испустити из себе; источити; излучити; **б)** (*енерґию*) одати; израчити; **в)** (*плоди*) дати [од себе]; родити, донети; имати; **нова файта жита вида векши урожай** нова врста пшенице даће већи род; **гноєне древо вида вецей пупча** ђубрено дрво даће више пупољака; **жеми треба врациц шицко цо вона вида** земљи треба вратити све што она да од себе; **г)** (*охабиц упечаток, виражиц*) одати; ¤ ~ **зоз себе** дати себи одушка; издушити, одушити

видац[2] -ам *зак.:* **дзе ти то (дзе вон то** *и под.***) видал таке робиц!?** (*то ше так нє роби*) где си ти то (где је он то *и сл.*) видео тако нешто (у)радити!?

видац ше -ам ше *зак.* **1.** (*вируциц ше, зявиц ше на целу – о вреду, жими и под.*) израсти, искочити, појавити се; осути се; изасути се; **на руки ше му видал вред** на руци му је израстао чир; **по целу ше му видали вреди** добио је чиреве по телу, очиравио је; **видала ше му жима на ґамби** изасула му се грозница на усни; **2.** (*одкриц ше*) издати се, одати се

видвоїц -їм *зак. оп.* **видзелїц**

видвоїц ше -їм ше *зак. оп.* **видзелїц ше (1)**

видвойовац -юєм *нєзак. оп.* **видзельовац**

видвойовац ше -юєм ше *нєзак. оп.* **видзельовац ше (1)**

видерляц -ям *зак.* (*вицагац з дерлячу*) издрљати; **видерляц коровче з поля** издрљати коров са њиве

видекламовац -муєм *зак.* изрецитовати, изрецитирати, издекламовати

виджамиц -им *зак.* изгњечити;

ожети

виджамйовац -юєм *нєзак.* гњечити; ожимати

виджобац -бем *зак.* избости, ископати (*све, постепено*)

виджобнуц -нєм *зак.* избости, ископати

виджубац -бем *зак.* искљувати

виджубкац ше -а ше *зак.* излећи се, испилити се, извести се, прокљувати се

виджубковац ше -кує ше *нєзак.* излегати се, лећи се, прокљувавати се

виджубовац -буєм *нєзак.* искљувавати

видзваняц -ям *нєзак.* завршавати звоњење (*о црквеним звонима*)

видзвигнуц (ше) -нєм (ше) *зак.* **1.** издићи (се), издигнути (се); узвисити (се); **2.** *прен.* истаћи (се), истакнути (се)

видзвигнуце *с.* узвишица; успон

видзвиговац (ше) -гуєм (ше) *зак.* **1.** издизати (се); узвисивати (се); **2.** истицати (се)

видзвонїц -їм *зак.* **1.** одзвонити; **видзвонєло поладнє** одзвонило је подне; **2.** (*застац, нєсподзивац дакого даґдзе – о дзвону*) срести; **поладнє нас видзвонєло на полю** подне нас је срело на њиви

видзвоньовац -нюєм *нєзак.* **1.** непрекидно и дуго звонити (*о црквеним звонима*); **2.** *нєзак.* ґу **видзвонїц**

видзелєно *присл.* одвојено

видзелїц -їм *зак.* издвојити; излучити, изделити, оделити; изузети

видзелїц ше -їм ше *зак.* **1.** (*оддзелїц ше*) издвојити се; излучити се, изделити се, оделити се; изузети се; **2.** (*висц зоз заєднїцкого ґаздовства*) издвојити се; **син ше видзелєл од оца** син се издвојио од оца

видзельовац -юєм *нєзак.* издвајати; излучивати, издељивати; изузимати

видзельовац ше -юєм ше *нєзак.* **1.** издвајати се; излучивати се, издељивати се; изузимати се; **2.** (*виходзиц зоз заєднїцкого ґаздовства*) издвајати се

видзенє *с. виђење*; ◊ ***до видзеня*** *до виђења*

видзерац -ам *нєзак.* исцепљивати, *горв.* тргати; ~ **папери з теки** исцепљивати листове из свеске

видзерац ше -ам ше *нєзак.* (*барз кричац на дакого*) издирати се, издеравати се

видзиравиц -им *зак.* избушити, извртети

видзиц -им **I** *зак. и нєзак.* видети; **II** *нєзак.* виђати; ¤ **чи видзиш [ти його (ю** *и др.*) (*при нєсподзиваню або гандрованю*) гле (види) ти њега (њу *и др.*); **цо видзиш нєшка на другим чекай ютре на себе** *кнїжк.* свако зло може свакога снаћи

видзиц ше -им ше **I** *зак. и нєзак.* **1.** *взаєм. повр.* видети се; виђати се; **остатнї раз зме ше видзели пред дзешец роками** последњи пут смо се видели пре десет година; **2.** назирати се; **II** *и безос.* **а)** *нєзак.* чинити се, причињавати се; **видзи ше ми** (*беш.* **ше ми видзи**) **же го познам** чини ми се да га познајем; **б)** *зак.* учинити се, причинити се

видиференцовац (ше) -цуєм (ше) *зак.* издиференцирати (се)

видих *х. оп.* **видихнуце**

видихац ше -ам ше *зак.* (*умрец*) издахнути, испустити дах

видихнуц -нєм *зак.* издахнути (*ваздух из плућа*)

видихнуце *с.* **1.** (*видихованє воздуху*) издах, издисај, одисај; **2.** (*смертельни час*) издах, издисај

видихованє *с.* издисај; хропац

видиховац -хуєм издисати (*ваздух из плућа*)

видиховац ше -хуєм ше (*умерац*) издисати, испуштати дах

видихциц ше -им ше *зак. експр.* (*оддихац ше*) издахтати се, одувати се, издувати се

видїйствовац -вуєм *зак.* издејствовати, испословати

видїло *с.*: ¤ **вишло (пришло) дїло на ~** *кнїжк.* изашло је дело на видело

видлабац -бем *зак.* **1.** издупсти; удељати; **2.** исклесати; изрезбарити

видлабйовац -юєм *и* **видлабяц** -ям *нєзак. и частот.* (*ґу* **видлабац**) **1.** издубљивати; удељавати; **2.** исклесавати; резбарити

видласти -а -е виласт

видлаш *х.* **1.** радник који ради са вилама; **2.** "видлаш" (*онај што непозван долази на свадбу и сл. да се наједе и напије*); пустосват; муктаџија, мукташ

видлашиц -им *нєзак.* долазити непозван на свадбу и сл. најести се и напити; мукташити

видли *мн.* **1.** виле; **2.** (*звич. у злученю з числ.* єдни) навиљак; **руцел коньом єдни ~ шена** дао је коњима навиљак сена; ◊ **як з видлами наруцани** нескладно, неукусно обучен, унакарађен

видлїви -а -е видљив, видан

видлївосц *ж.* видљивост

видлїца *ж. анат.* вилица, чељуст; **верхня (горня) ~** горња вилица; **сподня (долня) ~** доња вилица

видлїцов(и) -а -о/-е вилични, чељусни; ◊ ~ **косц** *анат.* вилична кост, чељусница

видлїчка *ж.* виљушка, *горв.* вилица

видлїчкар *х.* виљушкар

видлобац -бем *зак.* **1.** избости, ископати, извадити; **2.** ишчачкати; ¤ ~ **дакому очи** избости (ископати) коме очи

видлобовац -буєм *нєзак.* **1.** избадати, вадити; **2.** ишчачкавати**; 3. ~ зоз зубох** чачкати зубе

видлужиц (ше) -им (ше) *зак.* издужити (се)

видлужовац (ше) -жуєм (ше) *зак.* издуживати (се)

видни -а -е **1.** светао; **хижа им видна** соба им је светла; **2.** јасан; **ноц ~ як дзень** ноћ је јасна као дан

видно *присл. у функц. пред.* **1. а)** види се; **цма, та нїч нє ~** мрак је, те се ништа не види; **б)** (*розвиднянє, дзень*): **ище лєм пейц годзин, а уж ~** тек је пет сати, а већ је дан (а већ је свануло); **вонка ище ~** напољу се још бели дан; **2.** (*очиглядне*) види се; **по бешеди ~ же є нє оталь** по говору се види да није одавде; **~ по нїм** види се по њему; ◊ **з того ~** на основу тога се може закључити, из тога се види

Видовдан *х. церкв.* (*православне швето 28. 06*) Видовдан

видовдански -а -е видовдански

видовиско *с.* призор

видовити -а -е видовит

видовитосц *ж.* видовитост

видоволїц -їм *зак.* **1.** (*дакому*) удовољити коме; угодити коме; задовољити кога*;* ~ **дачийому жаданю** удовољити нечијој жељи; **2.** *ридк.* (*дакого*) задовољити; ¤ ~ **себе** (*виполнїц себе даяке жаданє*) задовољити се

видоволїц ше -їм ше *зак. ридк.* задовољити се

видовольовац –люєм *нєзак.* **1.** (*дакому*) удовољавати, угађати коме; задовољавати кога; **2.** *ридк.* (*дакого*) задовољавати кога/што

видовольовац ше -люєм ше *нєзак. ридк.* задовољавати се

видогляд *х.* видокруг, видик, обзор, доглед

видоїц -їм *зак.* измусти

видойовац -юєм *нєзак.* измуза(ва)ти

видойовац ше -ює ше *нєзак.* (*зменшовац млєко пред оцелєньом, коценьом*) засушивати; **крава ше видоює** крава засушује

видок *х. ридк.* видик

видокруг *х.* видокруг

видолки *мн. поль.* **1.** двороге виле; **2.** (*за цаганє цвикли*) репашке (*войв.*), репарошке (*войв.*)

видра *ж. зоол.* видра

видрапац ше -пем ше *зак.* попети це; испентрати се; успентрати се, успети се; изверати се; узверати се;

успузати (се)

видресирац -ам *зак.* издресирати

видрец -ем *зак.* исцепити; ~ **папер з теки** исцепити лист из свеске

видрец ше -ем ше *зак.* (*моцно злярмац*) издерати се

видрижнююци -а -е подругљив; спрдљив; ◊ ~ **слово** подругљива реч, крпица

видрижняци -а -е *оп.* **видрижнююци**

видрижняц ше -ям ше *нєзак.* *оп.* **видрижньовац ше**

видрижньовац ше -нюєм ше *и ридше* -ям ше (*дакому*) *нєзак.* ругати се; изругивати се, изругавати се; издевати се; спрдати се

видрижньовач *х.* изругивач; спрдало

видрилїц -їм *зак.* **1. а)** изгурати; **б)** (*випратац, вигнац*) изгурати, избацити; **2.** (*видриляц котуляюци*) **а)** изваљати; **б)** (*горе*) узваљати

видриляц -ям *зак.* **1.** изгурати (*све, многе*); **2.** изваљати (*све, многе*); узваљати (*све, многе*)

видрильовац -люєм *нєзак.* **1.** изгуравати; **2.** (*видрильовац котуляюци*) **а)** изваљивати; **б)** (*горе*) узваљивати

видруковац -куєм *зак.* одштампати, отискати

видуванє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **видувац**; **2.** *техн.* издув

видувац -ам *и* **видувовац** -вуєм *нєзак.* издувавати, *горв.* испухивати; **◊ видувац нос** ушмркивати се

видуваци *и* **видувни** -а -е издувни, *горв.* испушни; ~ **вентил** издувни вентил

видудрац ше -рем ше *и* **видудрец ше** -ем ше *зак.* изгрдити; изгунђати се

видулїц ше -їм ше *зак.* наклобучити се, потклобучити се

видульовац ше -люєм ше *нєзак.* наклобучивати се, потклобучивати се

видум *х.*: ¤ **од видуму [швета]** (*барз красни, мудри, вредни и под.*; *барз крашнє, мудро, вредно и под.*): **жена од видуму** веома лепа, паметна, вредна *и сл.* жена; **направел хижу од видуму [швета]** направио је измишљену кућу; **вони двойо пара од видуму швета** њих двоје су идеалан пар; **облєчена є од видуму [швета]** обучена је [само] што (како) може бити

видумани -а -е измишљен

видумац -ам *зак.* **1.** измислити; смислити; **2.** (*пренайсц*) изумети; ¤ **дзе ши таке видумал!?** шта ти пада на памет!?

видумка *ж.* **1.** измишљотина; **2.** *ридк.* изум

видумни -а -е **1.** који пуно изволева; ћудљив, мушичав, хировит; **2.** пробирљив

видумованє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **видумовац**; **2.** измотавање, измота(н)ција

видумовани -а -е биран; **упекла видумовани колачи** испекла је биране колаче; **видумовани єдла** ђаконије

видумовац -муєм *нєзак.* **1.** измишљати; смишљати; **2.** (*пренаходзиц*) изумевати**; 3.** *прен.* **а)** изволевати; измотавати се; фолирати; измишљати; **нє видумуй!** немој да изволеваш!; **б)** *оп.* **вирабяц (2. а)**

видумоваци -а -е *оп.* **видумни**

видумовач *х.* измишљач

видумство *с.* **1.** измишљотина; мудролија; фол; **2.** несташлук

видуриц ше -им ше *зак.* излудирати се, излудовати се

видуркац -ам *зак.* откуцати, *горв.* отипкати

видуц -уєм *зак.* **1.** издувати; издушити; *горв.* испухати; **2.** продувати; **витор ме добре видул** ветар ме је добро продувао; ◊ ~ **нос** ушмркати се

видуц ше -уєм ше *зак.* (*престац дуц – о витре*) издувати се, *горв.* испухати се

видущи -а -е: ~ **пребачи (прекрачи) а шлєпи нє збачи** (*о даякей малей хиби, нєдостатку*) добронамеран ће зажмурити на једно

око; не види се из авиона

виекспедовац -дуєм *зак.* експедовати, експедирати

виєдац -ам *нєзак.* **1.** (*знїчтожовац материю – о квашнїни и под.*) нагризати, изгризати, изједати; **квашнїна бактерийох виєда зуби** киселина бактерија нагриза зубе; **мидло виєда очи** сапун нагриза очи; **2.** *прен.* (*з различнима пакосцами виганяц*) истеривати

виєдаци -а -е нагризајући, изједајући; **жалудкова квашнїна барз виєдаца** желудачна киселина је веома нагризајућа

виєдзени -а -е **1.** нагризен, изједен; **2.** (*счухани – о зубох*) изједен; **3. виєдзене** -ного *с.* изједина

виєднац -ам *зак.* **1.** изнајмити, унајмити; ~ **квартель** изнајмити стан; **2.** погодити се; **у старосци себе виєднали добру коменцию** у старости су се погодили да добију добро издржавање

виєдначенє *с.* изједначење

виєдначиц (ше) -им (ше) *зак.* изједначити (се); уједначити (се); изравнати (се)

виєдначовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* изједначавати (се); уједначавати (се); изравнавати (се)

виєдновац -нуєм *нєзак.* **1.** изнајмљивати, унајмљивати; **2.** погађати се

виєсц -єм *зак.* **1.** (*знїчтожиц материю – о квашнїни и под.*) нагристи, изгристи, изјести; **2.** (*з различнима пакосцами вигнац*) отерати, истерати; **зоз плєтками го виєдол з колектива** сплеткама га је истерао из колектива

виєсц ше -єм ше *зак.* (*счухац ше, строшиц ше з єдзеньом – о зубох*) изјести се

вижаднїц -їм *зак.* ижеднети, ожеднети

вижаловац ше -луєм ше *зак.* изјадати се

вижац -жнєм *зак.* пожњети

вижґалов *х.* цуњало

вижґаловац -луєм *нєзак.* цуњати

вижерац -ам: ~ **очи** *оп.* **вижерац ше**

вижерац ше -ам ше *нєзак.* зурити, зирати; буљити, бленути; буљити очи; **вижера ше, а нїч нє видзи** буљи очи, а ништа не види

виживйовац ше -юєм ше *нєзак.* иживљавати се

вижимовац -муєм *зак.*: ~ **статок** прехранити стоку преко зиме

вижимовац ше -муєм ше *зак.* презимити (*прехранити се преко зиме*)

вижинац -ам *нєзак.*: ~ **кукурицу 1.** сећи заперке кукуруза; **2.** проређивати кукуруз (*секући непотребна стабла*)

вижиц -иєм *зак.* прехранити се/прехрањивати се, везати/везивати крај с крајем, издржати/издржавати (*у оскудици*); прехранити се; живети; **нє можеме ци помогнуц, и ми лєдво вижиєме** не можемо ти помоћи, и ми једва везујемо крај с крајем; **з таким заробком уж мож ~** са таквом зарадом се већ може живети (преживети)

вижобрац -ам *зак.* испросити, испросјачити, избогорадити, искамчити

вижубронїц -їм *зак.* измрмљати; измумлати

виза *ж. з розл. знач.* виза; **путнїцка ~** путничка виза

визабивац -ам *зак.* изловити; поубијати

визабивац ше -ам ше *зак. взаєм. повр.* поубијати се, истребити се

византийски -а -е византијски

Византиєц -йца *х.* Византинац

Византия *ж. ист.* Византија

виздихац -ам *зак.* поцркавати

виздихац ше -ам ше *зак. експр.* наспавати се, испавати се (*након дужег неспавања и сл.*)

виздравенє *с.* оздрављење

виздравиц -им *зак.* **I** *нєпрех.* оздравити; прездравити; **II** *прех.* оздравити, излечити

виздравйовац -юєм *нєзак.* **I** *нєпрех.* оздрављати; прездрављати **II**

прех. оздрављати, излечивати

визиборня *ж. зоол.* даждевњак (Triturus vulgaris L.)

визионер *х.* визионар, визионер

визионерство *с.* визионарство

визир *х.* **1.** *техн.* визир; **2.** *ист.* (*рухома часц шлема над твару*) образина

визировац -руєм *нєзак.* (*унапрямовац попатрунок*) визирати

визита *ж.* визита

визитация *ж.* визитација

визитовац -туєм *зак. и нєзак.* визитирати

визиткарта *ж.* визиткарта

визия *ж.* визија

визнаватель *х.*: ~ **вири** (*припаднїк вири*) *рел.* исповедалац, исповедник

визнавац -ам *нєзак.* **1.** докучивати; прозревати, прокљувавати; примећивати; упознавати; **2.** *ридк.* признавати

визнавац ше -ам ше *нєзак.* распитивати се

визнац -ам *зак.* **1.** докучити; прозрети; прокљувити, увардати; приметити; упознати; ~ **дачийо намири** докучити (прозрети) **чије** намере; **людзе давно визнали же животинї предчувствую пременку хвилї** људи су давно приметили да животиње предосећају промену времена; **леґиня треба перше добре ~ , а вец ше одац** момка треба прво добро упознати, а онда се удати; **визнала му обичай, та зна як ґу ньому поступац** упознала му је обичај, па зна како да поступа с њиме; **2.** *ридк.* признати

визнац ше -ам ше (*дакому*) *зак.* упитати кога*,* распитати се

визначиц (ше) -им (ше) *зак.* истакнути (се), истаћи (се)

визначни -а -е истакнут; видан; ~ **поет(а)** истакнути песник; **вон забера ~ место у дзецинскей литератури** он заузима видно место у дечјој књижевности

визначовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* истицати (се)

визноїц (ше) -їм (ше) *зак.* изнојити (се)

визовац -зуєм *зак. и нєзак.* (*овериц/оверйовац визу*) визирати

визуални -а -е визуелан, визуалан

визубковац -куєм *зак.* изупчати

виименовац -нуєм *зак. заст.* наименовати, назначити, поставити

виискац -ам *зак.* **1.** отребити (*од вашийу*); **2.** *прен.* истребити

виїмок -мку/-мка *х. заст. оп.* **винїмок**

вийойчац ше -чим ше *зак.* исплакати се; изридати се; искукати се, изјаукати се

вик *х.* **1.** (*столїтиє*) век, столеће; **2. а)** (*живот*) живот, век; ~ **прежил у велькей худоби** цео живот је проживео у великој сиротињи; **б)** године старости; **людзе розличного вику** људи различитих година старости; **3.** (*тирванє дачого*) век; **буц краткого вику** бити кратког века; ¤ **~-виком** вековима; **до вика** вечно, вечито; **жиц (провадзиц) свой ~ (живот)** век вековати, живети; **на вики [виков]** на веке векова, на све веке; **од [вик-]вика, од вики виков** одискона, од искона света; **од нїнї и до вика 1.** (*вше*) вечито, на вечна времена; **2.** *ирон.* јако кратко трајати

виказац -ажем *зак.* **1.** исказати, изразити; **2.** испољити

виказац ше -ажем ше *зак.* **1.** истакнути се, истаћи се; **виказал ше з юнацтвом** истакао се јунаштвом; **2.** (*указац свойо вредносци*) показати се, исказати се; **сце ше ~ з мудросцу** жели да се искаже памећу; **3.** (*виражиц ше*) исказати се, изразити се; **4.** испољити се

виказовац -зуєм *нєзак.* **1.** исказивати, изражавати; **биланс виказовал добиток** биланс је исказивао добитак; **2.** испољавати

виказовац ше -зуєм ше *нєзак.* **1.** истицати се; **2.** (*указовац свойо вредносци*) разметати се, истицати се;

показивати се, исказивати се; парадирати се; **3.** испољавати се; **4.** (*виражовац ше*) исказивати се, изражавати се

виказоваци -а -е разметљив

викапац -пем *зак.* изгинути, пропасти; **жито викапало од води** пшеница је изгинула од воде

викапкац -ам *зак.* искапати

викапковац -куєм *нєзак.* искапавати

викапчац (ше) -ам (ше) *зак.* ископчати (се), искључити (се)

викапчовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* ископчавати (се), искључивати (се)

викар *х. церкв.* викар

викарикирац -ам *зак.* искарикирати

викарият *х. церкв.* викаријат

викармени -а -е ухрањен, утовљен, угојен

викармиц -им *зак.* ухранити, утовити, угојити; **викармел буяка за вивоз** утовио је бика за извоз

викасац -ашем *зак.* засукати, завратити, сувратити, уврнути, заврнути; ~ **рукави** засукати рукаве

викасац ше -ашем ше *зак.* **1.** (*викасац рукави*) засукати рукаве, засукати се; **2.** (*закасац ше*) засукати се, завратити се, заврнути се; **3.** латити се (прихватити се) посла; **треба ше лєм викасац, та ше швидко пороби** треба се само латити посла, па ће се брзо урадити

викасовац -суєм *нєзак.* засукивати, завраћати, сувраћати, увртати, завртати

викасовац ше -суєм ше *нєзак.* **1.** (*викасовац рукави*) засукивати рукаве, засукивати се; **2.** (*закасовац ше*) засукивати се, завраћати се, завртати се

викастровац -руєм *зак.* кастрирати, ушкопити

викашляне -ного *с.* искашљај

викашляц -лєм *зак.* искашљати

викашляц ше -лєм ше *зак.* искашљати се

викашльовац -люєм *нєзак.* искашљавати

викашльовац ше -люєм ше *нєзак.* искашљавати се

виквачиц -им *зак.* поцепати, зацепити, истргнути (*парче одеће и сл. закачивши за нешто оштро*); закачити; **виквачел панталони на гвоздзе** закачио је панталоне на ексер и поцепао

виквитац ше -ам ше *зак.* раскусурати се, искусурати се

виквитнуц -нєм *зак.* расцветати, процветати

виквитовац ше -туєм ше *нєзак.* раскусуравати се, искусуравати се

виквициц -им *зак.* **1.** искитити, окитити; **2.** (*виприповедац украшуюци*) накитити

виквициц ше -им ше *зак.* искитити се, окитити се

викенд *х.* викенд

викендаш *х.* викендаш

викендица *ж.* викендица

викерґетовац -туєм *зак.* изгрдити

викеровац -руєм *зак.* избегнути, избећи; изврдати

викерченїско *с.* крчевина, крченица, лаз

викерчиц -им *зак.* искрчити; прокрчити; раскрчити

викерчовац -чуєм *нєзак.* крчити, искрчивати; прокрчивати; раскрчивати

викерчовач *х.* крчилац

викивац -ам *зак.* издрмати, изљуљати, извалити

викирвавиц -им *зак.* искрварити

викириц -им *зак.* изјурити, истерати

викиснуц -шнєм *зак.* (*з киснуцом нароснуц – о цесту*) ускиснути, надоћи, нарасти; **цесто крашнє викисло** тесто је лепо ускисло

викихац -ам *зак.* **1.** искијати; **2.** *прен.* **а)** (*прешеднуц*) изаћи на нос, пресести, искијати; **викиха вон то** изаћи ће то њему на нос, пресешће му то; **б)** платити, потрошити велику суму,

искесити се; **мушел надополнїц чкоду, викихал 10.000 динари** морао је да надокнади штету, платио је 10.000 динара

виклад *х.* излагање

викладанє *с.* **1.** *оп.* **виклад**; **2.** *дїєсл. мен. од* **викладац (1–3)**

викладатель *х.* **1.** *оп.* **викладач; 2.** *мат.* (*експонент*) изложилац, изложитељ

викладац -ам *нєзак.* **1.** (*класц горе на дацо*) дизати, стављати горе; товарити, утоварати, утоваривати, крцати; ~ **хижни ствари на камион** утоварати намештај на камион; **2.** *буд.* (*прекривац з цеглами, коцками и под.*) поплочавати, тарацати; ~ **драгу з каменьом** поплочавати пут каменом; **3.** извешавати; ~ **заставу на хижу** извешавати заставу на кућу; **4.** *з розл. знач.* излагати; ~ **пред слухачами свойо становиска** излагати пред слушаоцима своја гледишта; ~ **робу на сайме** излагати робу на сајму; ~ **дакого опасносци** излагати **кога** опасности

викладац ше -ам ше *нєзак.* излагати се, извргавати се; ~ **опасносци** излагати се опасности

викладач *х.* **1.** (*преподавач*) излагач*;* **2.** (*на сайме и под.*) излагач, изложилац, изложитељ; **3.** утоваривач; крцатељ

викладбени -а -е изложбен

виклапкац -ам *зак.* **1.** (*вилюзґац дакому*) истрести, наговорити; **2.** (*виволац*) излајати

виклапкац ше -ам ше *зак.* (*вигвариц ше*) извадити се, оправдати се, скинути кривицу са себе

виклапковац ше -куєм ше *нєзак.* (*вигваряц ше*) вадити се, оправдавати се, скидати кривицу са себе

викласц -адзем *зак.* **1. а)** извадити, повадити (*сложене, спаковане ствари из пакета, суда и сл.*); **б)** истоварити; **~ мехи зоз шлепа** истоварити џакове са шлепа; **2.** *буд.* (*прекриц з цеглами и под.*) поплочати, истарацати; **~ драгу з коцками** поплочати пут коцкама; ¤ **~ дакому** очитати лекцију (буквицу) коме

викласц ше -адзем ше *зак. вулґ.* извршити велику нужду

виклашени -а -е прокласао

виклашиц ше -им ше *зак.* искласати, прокласати, окласати; **жито ше уж виклашело** пшеница је већ искласала

виклашовац ше -шуєм ше *нєзак.* искласавати, прокласавати, окласавати, вретенати

виклер *х.* виклер, *горв.* увијач

виклєпац -пем *зак.* отковати, исклепати, оклепати; ~ **косу** отковати косу

викли *ж. мн.* (*єд.* викла) *буд.* ваљци, витловке (*войв.*), витленке (*войв.*)

виклїпкац -ам *зак.* (*вихладзиц просторию з частим отвераньом дзверох*) исхладити; **нє шейтай ше тельо, виклїпкаш ми хижу** немој се толико шетати, исхладићеш ми собу

виклїпкац ше -ам ше *зак.* (*вихладзиц ше з частим отвераньом дзверох – о просториї*) исхладити се; **нє отверайце часто дзвери, бо ше хижа виклїпка** немојте често отварати врата, јер ће се соба ихладити

виклюкац -ам *зак.* искљукати

виключиц -им *зак.* **1.** искључити, ископчати; ~ **струю** искључити струју; **2.** (*видзелїц з цалосци*) изузети; **3.** (*зоз членства, заєднїци*) изопштити, искључити; удаљити; ¤ ~ **з нашлїдства** разбаштинити, искључити из наследства

виключиц ше -им ше *зак.* искључити се, ископчати се; ~ **ше зоз збуваньох** искључити се из збивања

виключкац ше -ам ше *зак.* исклијати, проклијати

виключковац ше -куєм ше *нєзак.* клијати, исклијавати, проклијавати

виключни -а -е **1.** искључив, изричит; **2.** *ґрам.* искључни

виключно *присл.* искључиво, изричито

виключносц *ж.* искључивост

виключовац -чуєм *нєзак.* **1.** искључивати, ископчавати; ~ **струю** искључивати струју; **2.** (*видзельовац з цалосци*) изузимати; **3.** (*зоз членства, заєднїци*) изопштавати, искључивати; удаљавати

виковац -куєм *зак.* исковати, сковати, саковати

викови -а -е вековни, *горв.* стољетни; ~ **борба** вековна борба

виковични -а -е вековечан, вековни; прастар

виковйовац -юєм *нєзак.* искивати

виковни -а -е *оп.* **викови**

виковок -вку/-вка *х.* **1.** (*виковани предмет*) откивак; **2.** *метал.* отковак

виколєшиц -им (*дакого/дацо*) *зак.* **1.** (*лукаво ше випитац и дознац*) искушати кога, прокљувити што; **виколєшел го яки ма плани** искушао га је какве има планове; **2.** шуњајући се ухватити кога/што; **пес виколєшел ярабицу** шуњајући се пас је ухватио јаребицу

виколчковац -куєм *зак.* (*означиц з колчками*) исколчати, исколчити

викомбиновац -нуєм *зак.* искомбиновати, искомбинирати

викомпоновац -нуєм *зак.* компоновати, компонирати

викомпромитовац (ше) -туєм (ше) искомпромитовати (се)

виконац -ам *зак.* (*наробиц*) учинити (урадити, извести) нешто неприлично; пролити (превалити) сирће; **цо ши то заш виконал?!** шта си то опет учинио?!

виконструовац -ууєм *зак.* исконструисати

викопанїско *с. археол.* (*место викопованя*) ископине

викопац -пем *зак.* **1.** ископати; **2.** (*кромплї и под. зоз жеми*) извадити

викопац ше -ам ше *зак.* искобељати се, ископрцати се, извући се; ¤ ~ **з длуствох (бриґох, нужди** *и под.*) извући се из дугова (брига, нужде *и сл.*)

викопина *ж. археол.* ископина

викопирац -ам *зак.* ископирати

викопнуц -нєм *зак.* **1.** шутнути, избацити (*лопту напоље*); **2.** *прен.* (*грубо одстранїц дакого з одредзеней позициї*) истерати, избацити, изгурати, шутнути; дати ногу (ногом) коме; ~ **дакого з функциї** шутнути кога са функције

викопованє *с.* ископавање, ископ

викоповац[1] -пуєм (*од* **копац** -пем) *нєзак.* ископавати

викоповац[2] -пуєм (*од* **копац** -ам) *нєзак.* шутирати, избацивати (*лопту напоље*)

викоренїц -їм *зак.* искоренити

викореньовац -нюєм *нєзак.* искорењивати

викориґовац -ґуєм *зак.* искориговати, искоригирати

викормацац ше -ам ше *зак.* искобељати се, ископрцати се, измешкољити се, измигољити се; **фабрика мала пойсц под ликвидацию, алє ше якош викормацали** фабрика је требало да оде под стечај, али су се некако ископрцали

викормацовац ше -цуєм ше *нєзак. ґу* **викормацац ше**

викотуляц -ям *зак.* искотрљати

викотуляц ше -ям ше *зак.* искотрљати се

викохац -ам *зак.* одгајити, однеговати (*са великом љубављу*)

викоцмориц ше -им ше *зак. експр. оп.* **викормацац ше**

викоцморйовац ше -юєм ше *нєзак. ґу* **викоцмориц ше**

викошиц -им *зак.* покосити мањи кутак њиве, ливаде и сл.; **викошел траву коло драги** покосио је

траву поред пута

викошовац -шуєм *нєзак.* косити мање кутке њиве, ливаде и сл.; **вон порянднє викошує ярок** он редовно коси траву у јарку

викравани -а -е **1.** (*украшени з викраваньом*) исецан, изрезан; изрезбарен; **2.** *пож.* исецан; **викравани кекси** исецани кекси; **3.** (*барз красней форми*): **вона ма мали викравани уста** она има лепо извајана уста, она има уста као кутија [од] шећера

викравац -ам *нєзак.* исецати, изрезивати (*разне облике, украсе*); резбарити

викратац -ам *зак.* ушинути, уганути, ишчашити, разглобити, извинути

викрати -а -е са изрезом; ~ **блузна** блуза са изрезом

викрац -аєм *зак.* исећи, изрезати (*разне облике, украсе*)

викресац -ешем *зак.* истесати; издељати, садељати; искресати; исклесати

викресовац -суєм *нєзак.* истесивати; издељавати, садељавати; искресавати; исклесавати

викресциц -им *зак. експр.* изгрдити, изрибати, искрпити, изружити

викривени -а -е **1.** *дїєприкм. од.* **викривиц (ше); 2.** накрив; **3.** накарадан; изопачен; деформисан; **од нєнависци ~ твар** од мржње деформисано лице

викривиц (ше) -им (ше) *зак.* **1.** (*скривиц* (*ше*)) искривити, савити, извинути; **~ карк** искривити врат; **2.** (*положиц одн. поставиц ше зукосо*) укривити (се), искренути (се), накренути (се), накривити (се); **3.** *прен.* **а)** (*пременїц* (*ше*)) изокренути (се); **б)** (*загубиц* (*ше*), *очудациц* (*ше*)) изврнути (се), извитоперити (се), изобличити (се), изопачити (се), унаказити (се); ¤ **викривиц/викривяц уста (твар)** избекељити се/бекељити се, исцерити се/церити се, накревељити се/кревељити се

викривйовац (ше) -юєм (ше) *и* **викривяц (ше)** -ям (ше) *нєзак.* **1.** (*скривйовац* (*ше*)) искривљавати (се), савијати (се), извијати (се); **2.** (*класц одн. поставяц ше зукосо*) укривљавати (се), искретати (се), накретати (се), накривљавати (се); **3.** *прен.* **а)** (*пременьовац* (*ше*)) изокретати (се); **б)** (*загубйовац* (*ше*), *очудацовац* (*ше*)) извртати (се), извитоперавати (се), изобличавати (се), изопачавати (се), унаказивати (се)

викривулькац -ам *зак.* искривудати

викрик *х.* узвик, усклик

викриковац -куєм *нєзак.* грдити, добацивати, извикивати, псовати; извикивати пароле; викати, галамити; свађати се; **~ процив власци** извикивати пароле против власти, псовати власт; **сушеди викриковали єдна на другу** комшинице су се свађале и добацивале једна другој

викриковацки -а -е извикивачки; псовачки

викриковач *х.* извикивач; псовач

викристализовац ше -зуєм ше *зак.* искристалисати се

викричац -чим *зак.* извикати

викричац ше -чим ше *зак.* **1.** (*досц ше накричац*) извикати се, изгаламити се; **2.** (*на дакого*) извикати се, изгаламити се на кога, изгрдити кога

викрични -а -е узвични, усклични; **~ виреченє** *ґрам.* узвична реченица

викричнїк *х.* **1.** *ґрам.* узвик, усклик; **2.** *прав.* узвичник, ускличник

викричовач *х.* извикивач

викрок *х.* искорак

викрохмалїц -їм *зак.* уштиркати

викрочиц -им *зак.* искоракнути, искорачити

викрута *ж.* **1.** кривина; **2.** *прен.* смицалица

викруцанє *с. дїєсл. мен. од* **викруцац (ше)**; ¤ **без викруцаня** без

увијања

викруцац -ам *нєзак.* **1.** (*з кочом*) окретати; **2.** (*окруцаюци виніімац*) извијати; **3.** (*цадзиц вирайбане*) цедити, жмикати; **4.** *прен.* изокретати, извртати; **5.** *прен.* (*керовац прави одвит*) завијати, врдати, околишити, шеврдати, измотавати се; изводити кривине; **6.** (*танєчнїцу у танцу*) вртети, окретати; **7.** *безос.* (*стрикац у косцох*) вртети, сврдлати

викруцац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*окруцац ше*) окретати се, вртети се; **2.** (*у танцу*) вртети се; валсовати, валсирати

викруца(ю)ци[1] -а -е *прен.* увијен, миогољав

викруца(ю)ци[2] *и* **викруца(ю)цо** *присл.* увијено; **одвитовац ~** одговарати увијено

викруциц -им *зак.* **1.** (*з кочом*) окренути; **2.** (*вицадзиц вирайбане*) оцедити, исцедити, прожети; **3.** (*прекруциц*) уврнути; ~ **дакому руку** уврнути коме руку; **4.** *прен.* изокренути, изврнути

викруциц ше -им ше *зак.* окренути се (*ради одласка*); **викруцела ше и пошла** окренула се и отишла

викруцовац -цуєм *нєзак. оп.* **викруцац (1–5)**

викс *х.* крема за ципеле, лаштило, викс

виксац -ам *нєзак.* виксати

викукнуц -нєм *зак.* провирити, извирити, вирнути

викуковац -куєм *нєзак.* провиривати, извиривати, вирити, виркати; измаљати се

викумштирац -ам *зак.* **1.** довити се, досетити се, домислити се; **2.** измислити

викуп *х.* откуп, искуп

викупац ше -ам се *зак.* искупати се

викупенє *с. оп.* **викуп**

викупени -ного *х.* откупљеник, искупљеник

викупитель *х.* откупитељ, искупитељ

викупиц (ше) -им (ше) *зак.* искупити (се), откупити (се)

викупйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* искупљивати (се), откупљивати (се)

викупнїна *ж.* откупнина

викуриц -им *зак.* (*вигнац з димом*) искадити; истерати

викуриц ше -им ше *зак.* издимити се

викусац -ам *зак. оп.* **виєсц (2)**

викусовац -суєм *нєзак.* (*з розличнима пакосцами виганяц*) терати, истеривати

викутатовац -туєм *зак.* наћи (*претурајући, премећући*)

викухтариц -им *зак.* пронаћи нешто скривено

вила[1] *ж.* (*будинок*) вила

вила[2] *ж. беш. серб.* вила (*лит.* **русалка**)

вилагода *ж.* **1.** угађање; угодба, угођај; **2.** нега

вилагодзенє *с.* угађање

вилагодзиц -им (*дакому*) *нєзак.* угађати, лагодити коме, тетошити коме *или* око кога

вилагодзовач *х.* угађач

вилагодни -а -е угодљив

вилагодно *присл.* угодно

вилакирац -ам *и* **вилаковац** -куєм *зак.* излакирати

виламани -а -е **1.** обран; ~ **кукурица** обран кукуруз**;** **2.** извештен, извежбан; који има рутину; **буц ~ у даякей роботи** бити извештен у неком послу

виламац -мем *зак.* **1.** обрати (*кукуруз*); **2.** одломити (*грану и сл.*); **3.** извештити, извежбати; измуштрати

виламац ше -мем ше *зак.* извештити се, извежбати се; научити; измуштрати се; стећи рутину; **у школи почал писац з лїву руку, алє ше вец виламал писац з праву** у школи је почео да пише левом руком, али се онда извештио писати десном

виламовац -муєм *нєзак.* **1.**

(*одламовац*) одламати; **2.** чинити спретним, вештим (*у каквом послу*), извежбавати; муштрати

вилапац -ам *зак.* изловити, похватати

вилац -аєм *зак.* изгрдити, нагрдити, испсовати

вилепендац -ам *зак.* (*випукац дзецко по задку*) испрашити детету тур

вилєговац ше -гуєм ше *нєзак.* излежавати се; лешкарати, лешкарити; башкарити се

вилєзнути -а -е избледео (*од сунца или дугог стајања*); **вилєзнути власи** избледела коса

вилєзнуц[1] -лєжнєм *зак.* избледети, изгубити боју (*од сунца или дугог стајања*)

вилєзнуц[2] -лєжем *зак.* извући се (*из глиба, блата – о колима и сл.*)

вилєзовац[1] -зуєм *нєзак.* бледети, губити боју (*од сунца или дугог стајања*)

вилєзовац[2] -зуєм *нєзак.* извлачити се (*из глиба, блата – о колима и сл.*)

вилєпиц -им *зак.*: ~ **дзецку по задку** опалити дете по туру

вилєт *х.* излет; ◊ **место за вилєти** излетиште

вилєтнїк *х.* излетник

вилєтнїцки -а -е излетнички

вилєтнуц -нєм *зак.* излетети (*брзо, нагло – обич. о птици*)

вилєтовац -туєм *нєзак.* **1.** (*вонка*) излетати; **2.** (*до горе*) узлетати

вилєциско *с. оп.* **место за вилєти** (*под* **вилєт**)

вилєциц -им *зак.* **I 1.** (*вонка*) излетети; **2.** (*до горе*) узлетети; винути се; **3.** (*моцно вибиц – о искрох и под.*) излетети, врцнути; **II** *звич. безос.:* **вилєцело му** излетело му је, измакло (омакло) му се, изблебетао се

вилицитовац -туєм *зак.* излицитирати

вилїв *х.* **1.** излив; **2.** поплава; **3.** *прен.* излив, бујица, провала; ◊ ~ **креви до мозґу** *мед.* излив крви у мозак, мождани удар

вилїванє *с.* **1.** изливање; **2.** *техн.* одлив

вилївац -ам *нєзак.* **1.** (*висиповац чечносц*) изливати, изручивати; **2.** (*виганяц з млазом чечносци*) изливати; ~ **герчки** изливати хрчкове; **3.** *техн. и др.* (*правиц одлївок*) одливати; сливати, салевати, лити

вилївацки -а -е ливачки

вилївач *х.* ливац; ~ **дзвонох** звоноливац

вилївок -вку/-вка *х. техн. и др.* одливак, изливак

вилїзани -а -е зализан (*обич. о коси*)

вилїзац -їжем *зак.* **1.** (*полїзац знука*) излизати; **2.** (*нагладко зачесац*) зализати, улизати, излизати

вилїзац ше -їжем ше *зак.* **1.** (*счухац ше*) излизати се, изанђати се; **2.** (*на гладко ше зачесац*) зализати се, улизати се, излизати се

вилїзовац -зуєм **1.** (*олїзовац знука*) излизивати; **2.** (*нагладко зачесовац*) зализивати, улизивати, излизивати

вилїзовац ше -зуєм ше **1.** (*счуховац ше*) излизивати се; **2.** (*нагладко ше чесац*) зализивати се, улизивати се, излизивати се, лицкати се

Вилїйов(и)/вилїйов(и) -а -о/-е бадњедански, бадњи, бадњачки; **Вилїйов(и) вечар** *оп.* **Вилїя**

вилїченє *с.* излечење, исцељење

вилїчиви -а -е излечив

вилїчитель *х. оп.* **вилїчовач**

вилїчиц -им *зак.* **1.** излечити, исцелити; **2.** (*рану*) зацелити, извидати

вилїчиц ше -им ше *зак.* излечити се

вилїчовач *х.* излечитељ

вилїчуюци -а -е *оп.* **вилїчиви**

Вилїя *ж. церкв.* Бадње вече, Бадњак

виловенє *с.* излов

виловиц -им *зак.* изловити

виложиц -им *зак.* **1. а)** (*положиц горе*) ставити, метнути, попети;

виложел хлапца на коня попео је дечака на коња; **б)** (*робу на превозку*) ставити, утоварити; **2.** (*потолковац слухачом*) изложити; **~ свойо становиско** изложити своје гледиште

виложиц ше -им ше *зак.* **1.** (*виставиц ше*) изложити се, извргнути се; ~ **опасносци** изложити се опасности; **2.** *вулґ.* обавити велику нужду

вилубиц -им *зак.* засводити

вилубени -а -е засвођен

вилудзиц -им *зак.* измамити, извабити

вилудзовац -дзуєм *нєзак.* измамљивати, извабљивати

вилуфтирац (ше) -ам (ше) *зак.* изветрити (се), излуфтирати (се)

вилученїна *ж.* излучевина; брис

вилучиц -им *зак.* **1. а)** (*видзелїц*) издвојити, одвојити, изделити; ~ **дойки з чупору** издвојити музаре из чопора; **б)** (*зоз заєднїци*) искључити; **2.** (*секрет и под.*) излучити

вилучиц ше -им ше *зак.* **а)** (*видзелїц ше*) издвојити се, одвојити се, изделити се; **б)** (*зоз заєднїци*) искључити се

вилучовац -чуєм *нєзак.* **1. а)** (*видзельовац*) издвајати, одвајати; **б)** (*зоз заєднїци*) искључивати; **2.** (*секрет и под.*) излучивати, лучити

вилучовац ше -чуєм ше *нєзак.* **а)** (*видзельовац ше*) издвајати се, одвајати се; **б)** (*зоз заєднїци*) искључивати се

вилюзґац -ам *зак.* (*нагуториц*) истрести, наговорити; **алє сом му вилюзґал** ала сам му истресао

вилягнуц (ше) -нєм (ше) *зак.* излећи (се), извести (се)

виляговац (ше) -гуєм (ше) *нєзак.* излегати (се), лећи (се)

виляпкани -а -е: ~ **як з масла** ~ као извајан

виляпкац -ам *зак.* измоделовати од меке масе

вилярмац ше -ам ше *зак.* извикати се, изгаламити се

виляц -лєєм *зак.* **1.** (*висипац чечносц*) излити, изручити; сручити; **2.** (*направиц одлївок*) излити, салити, слити

виляц ше -лєєм ше *зак.* излити се; **рики ше виляли** реке су се излиле

вильоґдац -ам *зак. експр.* (*нагло попиц*) излокати

вимаганє *с.* **1.** захтев; **2.** (*дїя*) захтевање, изискивање

вимагац -ам **I** *нєзак.* захтевати; изискивати; **II** *зак.* затражити, устражити

вимаґарцац **-**ам *зак.* (*вигандровац*) измагарчити

вимайстровац -руєм *зак.* измајсторисати

вимакац -ам *нєзак.* (*препадац од под'жемней води и под. – о рошлїнох*) изгинути, изгибати; **од вельких дижджох жита часто вимакаю** од великих киша пшеница често изгине

вималтеровац -руєм *зак.* измалтерисати, *горв.* ожбукати

вималтретирац (ше) -ам (ше) *и* **вималтретировац (ше)** -руєм (ше) *зак.* измалтретирати (се)

вимальовац -люєм *зак.* насликати

вимарзнуц -ржнєм *зак.* (*страдац од мразу – о рошлїнох*) измрзнути; **тей жими жита вимарзли** ове зиме пшеница је измрзла

вимасакровац -руєм *зак.* измасакрирати

вимасирац -ам *зак.* измасирати

вимаскац -ам *зак.* (*шицко поєсц*) очистити; ~ **танєр** очистити тањир

вимасциц -им *зак.* замалтерисати (*на саставима цигала и сл.*)

вимахнуце *с.* замах, измах

вимахнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** размахнути руком (*ради наношења ударца*); **вимахнул ше же го вдери** размахнуо је руком да га удари; **2.** (*з дачим*) размахнути (се), замахнути, измахнути; завитлати; **~ зоз шаблю**

замахнути сабљом

вимаховац ше -хуєм ше *нєзак.* **1.** размахивати руком (*ради наношења ударца*); **2.** (*з дачим*) размахивати (се), замахивати, измахивати; завитлавати

вимацац *и* **вимацкац** -ам *зак. прен.* испипати, испипкати

вимацковац -куєм *нєзак. прен.* испипавати, испипкавати

вименїц¹ -їм *зак.* (*ременїц*) изменити, променити

вименїц² -їм *зак.* **1.** (*вжац под закуп*) изнајмити, унајмити, најмити, узети у (под) најам; ~ **хижу за спанє** изнајмити собу за спавање; **2.** (*з одкупом ошлєбодзиц*) искупити, откупити; извадити; **3.** *заст.* (*карту за путованє и под.*) купити, набавити

вименїц ше¹ -їм ше *зак.* изменити се, променити се

вименїц ше² -їм ше *зак.* (*з одкупом ше ошлєбодзиц*) искупити се, откупити се; извадити се

вименка *ж.* измена

временкови -а -е наизменичан, измeничан

вименково *присл.* наизменично, изменично

вименковосц *ж.* наизменичност, изменичност

вименовац -нуєм *зак.* **1.** (*преволац*) прозвати; **2.** (*на даяку функцию*) именовати

виментовац ше -туєм ше *зак.* искобељати се

вименяц (ше) -ям (ше) *зак.* измењати (се); разменити (се)

вименьовац¹ -нюєм *нєзак.* (*пременьовац*) измењивати

вименьовац² -нюєм *нєзак.* **1.** (*брац под закуп*) изнајмљивати, унајмљивати; **2.** (*з одкупом ошлєбодзовац*) искупљивати, откупљивати; **3.** *заст.* (*карту за путованє и под.*) куповати, набављати

вименьовац ше¹ -нюєм ше *нєзак.* измењивати се

вименьовац ше² -нюєм ше *нєзак.* (*з одкупом ше ошлєбодзовац*) искупљивати се, откупљивати се; вадити се

вименьовач *х.* изнајмљивач

вимерац¹ -ам *зак.* измерити; извагати

вимерац² -ам *нєзак.* изумирати

вимервиц (ше) -им (ше) *зак.* испетљати (се)

вимесц -ецем *зак.* **1.** (*замесц*) измести; **2.** (*комин од садзи*) очистити

виметац -ам *нєзак.* **1.** (*заметац*) изметати; **2.** чистити; **коминяр вимета комини** димњачар чисти димњаке; **вон кажди дзень вимета кармики** он сваког дана чисти оборе

вимивац -ам *нєзак.* **1.** (*умивац нукашньосц*) испирати; сплакати; **2.** (*одношиц – о водовим цеку*) спирати

вимивач *х.* испирач; ~ **злата** испирач злата

вимикац -ам *нєзак.* **1.** (*од дачиєй контроли, уваги и под.*) измицати, промицати; **2.** (*керовац, висцековац*) избегавати, изврдавати

вимикац ше -ам ше *зак. оп.* **вимикац (1)**

вимириц (ше) -им (ше) *зак.* измирити (се)

вимирйовац (ше) -юєм (ше) *и* **вимиряц (ше)** -ям (ше) *нєзак.* измиривати (се), мирити (се)

вимиц -иєм *зак.* **1.** (*умиц нукашньосц*) испрати; сплакнути; **2.** (*однєсц – о водовим цеку*) спрати; излокати

вимичка *ж. предз.* повесмо

вимишац -ам *зак.* измешати (*фил и сл.*)

вимишиц -им *зак. кух.* измесити, промесити, изгњести; испесничити; ~ **цесто на хлєб** испесничити тесто за хлеб

вимишковац -куєм *зак.* ушкопити, изјаловити, ујаловити

вимкнуц -нєм *зак.* **1. а)** (*сцекнуц*) умакнути, умаћи; **б)** (*потаємнє висц*) украсти се, прокрасти се, искрасти се; отићи; **2.** (*вицагнуц ше з нєприємносци, обовязки и под.*)

извrдати, избегнути, избећи; измакнути; **3.** (*од дачиєй контроли, уваги и под.*) измакнути, измаћи, промакнути; **4.** *оп.* **вимкнуц ше (2)**

вимкнуц ше -нєм ше *зак.* **1. а)** (*нєсподзивано, нєобачено висц*) изаћи; отићи; **ґазда нє дома, праве ше дзешка вимкнул** газда није код куће, управо је некуд изашао; **меркуй на дзецко же би ше даґдзе нє вимкло** пази на дете да некуд не оде; **б)** искрасти се, изаћи кришом; изаћи неприметно; **в)** (*висц, склонїц ше*) изаћи, склонити се; **вимкла ше з хижи же би нє слухала бешеду** изашла је из собе да не слуша разговор; **2. а)** измакнути се; **сцел ме вдериц, алє я ше вимкнул** хтео је да ме удари, али ја сам се измакао; **б)** повући се; **вимкнул ше даскельо крочаї** повукао се неколико корака; **в)** избећи; **3.** *звич. безос.* (*нєосторожно повесц*) омакнути се, омаћи се, излетети; **вимкло ше му** омакло му се

вимкнуце *с. дїєсл. мен. од* **вимкнуц (ше)**

вимнє *с.* виме; ◊ **крава (коза** *и др.*) **прави** ~ (*повекшує ше єй вимнє пред оцелєньом, коценьом и др.*) крава (коза *и др.*) налива виме

вимняти -а -е *звич. ж.* вимат; ~ **крава** вимата крава

вимнячко *с. дем.* вимешце

вимога *ж. оп.* **вимаганє (1)**

вимоделовац -луєм *зак.* измоделирати, измоделовати

вимодлїц -їм *зак.* **1.** (*вигвариц молитву*) измолити; **3.** (*видайкац, випитац*) измолити; измољакати

вимоздолїц -їм *зак.* изгњавити (*притискањем*)

вимокнуц -нєм *зак.* изгинути, усахнути; **жито вимокло од велького дижджу** пшеница је изгинула од велике кише

вимокриц (ше) -им (ше) *зак.* измокрити (се)

вимолитвац ше -ам ше *зак.:* **нє може (нє могол** *и под.*) **ше лєм вимолитвац** никако да оде (*о неком ко се при одласку пуно запричао и задржава домаћина*)

вимондяц -ям *зак.* измандрљати

вимордовани -а -е измучен, изнурен

вимордовац -дуєм *зак.* измучити, изнурити

вимордовац ше -дуєм ше *зак.* измучити се, изнурити се; онемоћати

вимотац (ше) -ам (ше) испетљати (се)

вимочиц -им *зак.* **1.** (*слане месо и под.*) намочити усољено месо да вода извуче со; **2.** (*конопу и под.*) измочити

вимражени -а -е измрзнут; ~ **жем** измрзнута земља

вимражиц ше -им ше *зак.* измрзнути (се), измразати се **а)** (*зоз змарзаньом през жиму достац нови квалитет – о жеми*): **поорана жем ше през жиму вимражи и постава трушаца** узорана земља се преко зиме измрзне и постаје сипкава; **порайбани попресцерани шмати ше през ноц вимражели** опран простртвеш се преко ноћи и измрзао; **б)** (*зоз змарзаньом през жиму страциц квалитет – о гною и под.*): **нє закрил гной на полю, та ше през жиму вимражел** није покрио ђубре на њиви, па се преко зиме измрзло

вимражовац ше -жуєм ше *нєзак. ґу* **вимражиц ше**; измрзавати се, измразавати се **а)** (*зоз змарзаньом през жиму доставац нови квалитет – о жеми и под.*): **поорал жем най ше през жиму вимражує** поорао је земљу нека се преко зиме измрзне; **б)** (*зоз змарзаньом през жиму трациц квалитет – о гною и под.*): **гной на полю треба закриц зоз сламу же би ше нє вимражовал** ђубре на њиви треба покрити сламом да се не измрзне

вимрец -ем *зак.* изумрети

вимреце *с.* изумирање

вимсценє *с.* освета; одмазда

вимсцитель *х. оп.* **вимсцователь**

вимсциц ше -им ше *зак.*

осветити се; одмаздити

вимсцлїви -а -е *оп.* **вимсцолюбиви**

вимсцователь *х.* осветник, осветитељ

вимсцовац ше -цуєм ше *нєзак.* светити се

вимсцоваци -а -е **1.** *оп.* **вимсцолюбиви**; **2.** *оп.* **вимсцовацки**; **3.** злопамтив; злопамтило

вимсцовацки -а -е осветнички

вимсцовацосц *ж.* *оп.* **вимсцолюбивосц**

вимсцовач *х. оп.* **вимсцователь**

вимсцолюбиви -а -е осветољубив

вимсцолюбивосц *ж.* осветољубивост, осветљивост

вимудровац -руєм *зак.* измудрити, измудровати

вимуляц -ям *зак.* измуљати (*грожђе*)

вимуриц ше -им ше *зак.* изронити, изгњурати

вимурйовац ше -юєм ше *нєзак.* израњати, изгњуравати

вимуровац -руєм *зак.* сазидати

вимучени -а -е измучен; изнурен, изможден; излопаћен

вимучиц -им *зак.* **1. а)** измучити; **б)** изгњавити, угњавити, загњавити; **в)** (*зоз злоставяньом*) искињити; **2. а)** изморити, заморити, уморити; утрудити; **б)** (*вичерпац*) изнурити, измождити; измрцварити

вимучиц ше -им ше *зак. повр. ґу* **вимучиц**

вимуштровац -руєм *зак.* **1.** измуштрати; **2.** изгрдити, изружити

вина *ж.* кривица

винаграда *ж. заст.* **1.** на(до)кнада; **2.** награда

винаградзиц -им *зак. заст.* **1.** надокнадити; **2.** наградити

винаградзовац -дзуєм *зак. заст.* **1.** надокнађивати; **2.** награђивати

винайсц -йдзем *зак.* **1.** (*найсц*) пронаћи; **2.** (*зробиц одкрице*) пронаћи; изумети; открити; **3.** утврдити, установити

винайсц ше -йдзем ше *зак.* **1.** наћи се, обре(с)ти се, доспети; **як ше ти ту винашол?** како си се ти овде обрео?; **2.** *ридк.* снаћи се

винар *х.* винар

винарня *ж.* винара

винарство *с.* винарство

винаход *х. заст. оп.* **винаходок**

винаходзиц -им *нєзак.* **1.** (*находзиц*) проналазити, произналазити, изналазити; **2.** (*робиц одкрице*) проналазити; изумевати; откривати; **3.** утврђивати, установљавати

винаходзиц ше -им ше *нєзак.* **1.** налазити се, доспевати; **2.** *ридк.* знаходзиц ше

винаходитель *х. ридк. оп.* **пренаходзач**

винаходок -дку/-дка *х.* проналазак

винґля *и* **винкла** *ж. буд.* винкла; ¤ **ходзиц як по винґлю (як з винґлю)** (*збунєно, без роздумованя ходзиц*) ≅ ићи (ходати) као мува без главе

винд'якна *ж.* виндјакна, ветровка

винервовац (ше) -руєм (ше) *зак.* изнервирати (се)

винечко *с. дем. поет.* винашце

винєсц -єшем *зак.* **1.** *з розл. знач.* изнети; ~ **вонка** изнети напоље; **рахунок винєс 100 динари** рачун је изнео 100 динара; ~ **свойо думанє** изнети своје мишљење; ~ **пред явносц** изнети пред јавност, обелоданити; **2.** (*однєсц горе або висше*) изнети; узнети

винєсц ше -єше ше *зак. дроб.* (*престац ше нєсц – о дробизґу*) изнети се, износити се

винєта *ж.* вињета

винїмац -ам *нєзак. з. розл. знач.* вадити

винїмкови -а -е изузетан, изниман; беспримеран

винїмково *присл.* изузетно, изнимно

винїмковосц *ж.* изузетност,

изнимност

винїмни -а -е *оп.* **винїмкови**

винїмок -мку/-мка *х.* изузетак, изнимак

винїц -їм *нєзак. оп.* **виновациц**

винїца *ж.* виноград

винїцар *х.* виноградар, пудар

винїцарство *с.* виноградарство

винїцов(и) -а -о/-е виноградски

винїчка *ж. дем.* виноградић, виноградац

винко *с. дем. и гипок.* винце

винковски -а -е (*од* **Винковци**) винковачки

Винковчань *х.* Винковчанин

вино *с.* вино

винобран *х.* винобран

виновати -а -е **1.** крив; **2.** **виновати** -того *х.* кривац, виновник

виноватосц *ж.* кривица; **чувство виноватосци** осећање кривице

виновациц -им *нєзак.* окривљавати, оптуживати

винов(и) -а -о/-е **1.** вински; винов; **2.** (*виновей фарби*) тамноцрвен; ¤ **виново розположенє** винско расположење; ~ **есенц (оцет)** винско сирће

виновнїк *х.* кривац, виновник

виновнїца *ж.* виновница

виноград *х. кнїжк. оп.* **винїца**

винородни -а -е винородан

винос *х.* (*сума*) износ

виночко *с. дем. и гипок.* винашце

виношени -а -е изношен, изанђао; **виношени шмати** изношено одело

виношиц -им **I** *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* износити; ~ **ствари з хижи** износити ствари из куће; **то вкупно виноши 50 динари** то укупно износи 50 динара; ~ **свойо думки** износити своје мисли; ~ **пред явносц** износити пред јавност, обелодањивати; **2.** (*горе або висше*) износити; узносити; **II** *зак.* (*шмату*) износити, изнети; **уж виношел єдни шмати** већ је износио једно одело

виношиц ше -им ше *нєзак.* **1.** разметати се; величати се; сматрати се; истицати се, правити се важан; **нїґда ше у дружтве нє виношел** никад се у друштву није истицао; **виношел ше за наймудрейшого у валалє** сматрао се најпаметнијим у селу; **2.** поносити се, гордити се; дичити се

виношовац -шуєм *нєзак.* **1.** износити (*напоље*); **2.** *оп.* **виношиц I (2)**

виношовац ше -шуєм ше *нєзак. оп.* **виношиц ше**

виношовач *х.* износач

вински -а -е вински

винцриль *х. заст.* виноградар, пудар

винчанє *с.* венчање; ¤ **прибрал ше (вирихтал ше) як до винчаню** накинђурио се као нова (сеоска) млада, удесио се као за Врбицу

винчани -а -е венчани; **винчани шмати** венчано одело

винчанїца *ж.* венчаница

винчац (ше) -ам (ше) **I** *зак.* венчати (се); **II** *нєзак.* венчати (се), венчавати (се)

винчованє *с.* **1.** честитање; честитка; **примце нашо сердечни винчованя** примите наше срдачне честитке; **2.** *фолкл.* коледање, коринђање (*на први дан Божића*); **ходзиц по винчованю** *фолкл.* коледати, коринђати (*на први дан Божића*)

винчованка *ж.* честитка

винчователь *х. оп.* **винчовач**

винчовац -чуєм (*дакому*) *нєзак.* **1.** честитати; ~ **дакому родзени дзень** честитати коме рођендан; **винчуєм!** честитам!; **2.** *заст.* (*жичиц*) желети коме што; **я ци то винчуєм** ја ти то желим

винчовач *х.* **1.** честиталац, честитар; **2.** *фолкл.* коледар, честитар

винюхац -ам *зак.* изњушити, прoњушити; прoњушкати

винюхциц -им *зак. експр. оп.* **винюхац**

виняк *х.* вињак

виняток -тку/-тка *х.* **1.** извадак (*за анализу и сл.*); **2.** *оп.* **винїмок**

виняц винєм *зак. з розл. знач.* извадити; ~ **уверенє** извадити уверење; ~ **карту за путованє** извадити карту за путовање; ◊ ~ **корень** *мат.* извући (извадити) корен; ¤ **аж би му з устох винял** броји му сваки залогај

виокременє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **виокремиц (ше)**; **2.** *правн.* изузеће; ~ **судиї** изузеће судије

виокремиц (ше) -им (ше) *зак.* издвојити (се), одвојити (се); изузети (се)

виокремйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* издвајати (се), одвајати (се); изузимати (се)

виола *ж. муз.* виола

виолетни -а -е *и* **виолетов(и)** -а -о/-е виолетан

виолина *ж.* виолина

виолинист -та *и* **виолиниста** -ти *х.* виолиниста

виолинистка *ж.* виолинисткиња

виолинов -а -о *и* **виолински** -а -е виолински; ~ **ключ** *муз.* виолински кључ

виолончело *х. муз.* виолончело

вионачиц -им *зак.* **1.** изгрдити, искрпити; изгрдити на пасје име; **2.** променити, изменити

виорац -рем *зак.* **1.** (*з ораньом виняц*) изорати; **2.** ~ **бразду** извући бразду

виорйовац -юєм *нєзак.* **1.** (*з ораньом винїмац*) изоравати; **2.** (*з плугом правиц бразду през польо*) извлачити бразду

виостац -анєм *зак.* изостати (*не збити се*); **успих нє виостал** успех није изостао

виочкац ше -ам ше *зак.* (*вигнац пупча – о рошлїни*) распупати се

виоштриц (ше) *зак.* изоштрити (се)

виоштровац (ше) *нєзак.* изоштравати (се)

випад *х. беш.* испад, изгред

випадац -ам *нєзак.* (*указовац ше, случовац ше*) испадати; **вше випадало же вон виновати** увек је испадало да је он крив

випадац ше -ам ше *зак.* (*престац падац – о велїким дижджу*) испадати се, престати падати

випадкови -а -о/-е случајан

випадково *присл.* случајно

випаднуц -нєм *зак.* **1.** *з розл. знач.* испасти; ~ **з кишенки** испасти из џепа; ~ **з лиґи** испасти из лиге; **вон випаднул виновати за шицко** он је испао крив за све; **на концу шицко випадло добре** на крају је све испало добро; **2.** *безос.* **випадло му** указала му се прилика

випадовац -дуєм *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* испадати; ~ **з рукох** испадати из руку; **2.** (*о власох*) опадати; **власи му випадую** коса му опада

випадок -дку *х.* случај; **у тим випадку...** у том случају...

випаковац -куєм *зак.* (*одогнац*) послати, отправити, отерати

випалїц -їм *зак.* **1.** (*спалїц часц зоз жирячку и под.*) испалити; опалити; изгорети; ~ **тепих з циґаром** изгорети тепих цигаретом; **2.** (*укушене або боляце место*) спалити; **3.** (*дакому*) опалити; **~ дакому позауха** опалити коме шамар; **~ дзецку по задку** нажирити детету стражњицу

випальовац -люєм *нєзак.* **1.** испаљивати; опаљивати; изгоревати; **2.** (*укушене або боляце место*) спаљивати; **3.** (*дакому позауха и под.*) опаљивати

випаренє *с.* испарење; испарина

випариц ше -им ше *зак.* испарити се

випарйованє *с.* испаравање

випарйовац ше -юєм ше *нєзак.* испаравати се

випаровац -руєм *зак.* (*випущиц воздух – о ґуми и под.*) испустити, издувати; **ґума на бициґли випаровала** гума на бициклу је испустила

випасани -а -е **1.** (*нє запасани*)

испасан; ~ **кошуля** испасана кошуља; **2.** лепо обучен у народну ношњу (*о девојци*); **крашнє випасана дзивка** лепо обучена девојка

випасац¹ -ашем *зак.* (*вицагнуц з пасу*) испасати; **~ кошулю** испасати кошуљу

випасац² -ам *нєзак.* напасати стоку по мањим куцима пашњака (*са бољом травом*); **випаса крави коло драги** напаса краве поред пута

випасац ше -ашем ше *зак.* (*вицагнуц кошулю и под. з пасу*) испасати се

випасц -ашем *зак.* (*попасц*) испасти мањи кутак пашњака (*са бољом травом*)

випасц ше -ашем ше *зак.* поправити се од добре паше (*о стоци*); **крави ше випасли на лукох** краве су се поправиле на ливади

випатосовац -суєм *зак.* попатосати, поподити

випатрац -ам *нєзак.* **I** *прех.* **1.** (*патриц чи уж идзе тот кого ше обчекує*) изгледати; ишчекивати; **випатрам це цали дзень** изгледам те цео дан; **2.** вребати; **орел звисока випатра жертви** орао са висине вреба жртве; **II** *нєпрех.* **1.** (*мац одредзени випатрунок*) изгледати; причинити се, чинити се; **випатраш ми смутни** изгледаш ми тужан; **випатрала ми барз красна** причинила ми се јако лепа; **2.** (*на дацо – буц подобни, здабац*) личити; **нє випатрал на даякого спреводзкоша** није личио на неку варалицу; **на цо то випатра така мода?** на шта личи таква мода?; **III** *безос.* **1. а)** (у)чинити се; изгледати; канда; **випатрало ми же...** учинило ми се (изгледало ми је) да...; **по шицким випатра** по свему изгледа; **б)** *у функц. модал.* изгледа; **вони випатра уж пошли** они су изгледа већ отишли; **випатра же будзе красна хвиля** изгледа да ће бити лепо време; **2.** заприличити; **аж теди почало випатрац на жиму** тек тада заприличи на зиму; ¤ **нє випатра на добре** не мирише
на добро

випатрач *х. оп.* **розвидзовач (2)**

випатриц -им *зак.* **1.** (*за даким/дачим*) припазити; **випатрел за ню дзе одклада пенєжи** припазио је где она склања паре; **2.** потражити (пронаћи) погледом, спазити; **випатрел найкратшу драгу и почал сцекац** потражио је погледом најкраћи пут и почео да бежи

випатрунок -нку/-нка *х.* **1. а)** (*вонкашньосц*) изглед; **мац озбильни ~** имати озбиљан изглед; **б)** лик, лице; **площа достала нови ~** трг је добио ново лице; **2.** *и* **випатрунки** *мн.* (*надїя, вироятносц*) изгледи; **вон ма випатрунку (ма випатрунки) на успих** он има изгледа на успех

випахац -ам *зак.* изњушити

випейґлац -ам *зак.* испеглати, изглачати

випекац -ам *нєзак.* **1.** пећи, месити (*разне колаче, слаткише*); **вона люби ~ покерая** она воли да пече (меси) похераје; **2.** (*уцисковац з розпеченим предметом*) испаљивати

випендрац ше -ам ше *зак. беш.* испентрати се, попети се; успентрати се, успети се; узверати се

випестовац -туєм *зак.* одгајити; однеговати; ~ **рошлїну** одгајити биљку

випечиц -им *зак.* **1.** добро испећи; **2.** (*палєнку*) испећи; **3.** (*уциснуц з розпеченим предметом*) испалити

випечиц ше -им ше *зак.* добро се испећи

випивац -ам *нєзак.* испијати

випилїц -їм *зак.* исећи (*одређен облик тестером*)

випильовац -люєм *нєзак.* исецати (*одређен облик тестером*)

випинац -ам *нєзак.*: ~ **перши** испрсивати се

випинац ше -ам ше *нєзак.* прсити се, шепурити се, умишљати се, прчити се, охолити се

випинаци -а -е **1.** уображен,

умишљен, надувен; **2. випинаци** -цого *х.* уображенко, надувенко

випинацосц *ж.* уображеност, умишљеност, надувеност

випирени -а -е напирен, наклобучен; **дзивково сукнї длугоки, накрохмалєни, випирени** девојчине сукње су дугачке, уштиркане, напирене **2.** (*вирихтани*) нагиздан

випириц -им *зак.*: ~ **хвост** (*о голубови*) раширити реп

випирйовац ше -юєм ше *нєзак. оп.* **випиряц ше**

випирсковац -куєм *нєзак.* прскати (*о искрама и сл.*)

випирснуц -ршнєм *зак.* прснути (*о искрама и сл.*)

випирянє *с.* митарење

випиряци -а -е: ~ **голуб** лепезан

випиряц ше -ям ше *нєзак.* **1.** (*меняц пирє – о птицох*) митарити се, тибати се; **2.** (*о голубови*) ширити реп; **голуб ше випиря** голуб шири реп

виписац -ишем *зак. з розл. знач.* исписати; ~ **дзецко зоз школи** исписати дете из школе; ~ **цалу теку** исписати целу свеску

виписац ше -ишем ше *зак.* исписати се

виписнїца *ж.* исписница

виписовац -суєм *нєзак.* исписивати; ◊ ~ **писанки** *фолкл.* шарати ускршња јаја

виписовац ше -суєм ше *нєзак.* исписивати се

випит *х. ридк.* испит

випитац -ам *зак.* **1.** (*вимодлїц, видайкац*) измолити, измољакати, искамчити, накамчити; **2. а)** (*дакого на испиту*) испитати; **б)** (*превериц дачийо знанє*) преслишати; пропитати; **3. а)** (*повипитовац ше и вислухац*) саслушати; ~ **загарештованого** саслушати ухапшеног; **4.** (*виучиц*) испитати; извидети; иследити; **5.** (*дзивку за жену*) испросити

випитац ше -ам ше (*дакому*) *зак.* испитати; **випитал ше єй о шицким** испитао ју је о свему

випитованє *с.* **1.** (*задаванє питаньох*) испитивање; **2.** (*виучованє*) испитивање, истраживање; **3. а)** (*судске*) иследјивање; извијање, извиђај; **б)** саслушавање

випитовани -а -е **1.** *дїєприкм. од* **випитовац (ше)**; **2. випитовани** -ного *х.* испитаник

випитовац -туєм *нєзак.* **1.** (*задавац питаня*) испитивати; **2.** (*преверйовац знанє*) пропитивати; преслишавати; **3.** (*виучовац*) испитивати, истраживати; **4.** (*дацо од дакого*) тражити, молити; **5. а)** (*судски*) иследјивати; извиђати; **б)** (*обвинєного*) саслушавати; ◊ ~ **млоду** *фолкл.* посебним ритуалом опраштати младу од родитеља пре одласка на венчање (*о старом свату*)

випитовац ше -туєм ше *нєзак.* **1.** (*дакому – задавац питаня*) испитивати; запиткивати; **2.** *взаєм. повр.* (*преверйовац знанє*) преслишавати се; пропитивати се

випитовацки -а -е **1.** испитивачки; **2.** истраживачки; **3.** *оп.* **випитуюци**

випитовач *х.* **1.** *з розл. знач.* испитивач; **2.** истраживач

випитуюци -а -е **1.** (*любопитлїви*) испитивачки; **2.** пробни

випитуюцо *присл.* испитивачки

випихац -ам *нєзак.* истурати, истицати; ~ **заставу** истицати заставу

випиц -иєм *зак.* испити

випишени -а -е уображен

випишиц ше -им ше *зак.* уобразити се, умислити се; укрутити се

випишовац ше -шуєм ше *нєзак.* уображавати се, умишљати се; укрућивати се

виплакани -а -е уплакан; сузан, сузав; **виплакани очи** сузне очи

виплакац -ачем *зак.* исплакати; ~ **пенєжи од родичох** исплакати паре од родитеља; ¤ ~ **очи** искапати очи

виплакац ше -ачем ше *зак.* исплакати се

випланїц -нєєм *и* -їм *зак.*

(*ослабнуц – о жеми*) измршавети, измршавити

виплановац -нуєм *зак.* испланирати

виплатлїви -а -е исплатив

виплах *х.* страшљивац; кукавица

виплахство *с.* кукавичлук, кукавиштво, кукавштина

виплацанка *ж. оп.* **виплацованє**

виплацац -ам *нєзак. оп.* **виплацовац**

виплациц -им *зак.* исплатити

виплациц ше -и ше *зак. и нєзак.* исплатити се

виплацованє *с.* исплата; исплаћивање

виплацовац -цуєм *нєзак.* исплаћивати

виплацовач *х.* исплатилац

виплашиц -им *зак.* истерати, отерати; изјурити; ~ **дробизґ зоз заград**и истерати живину из баште

виплашовац -шуєм *нєзак.* истеривати, изјуривати

виплєсц -єцем *зак.* исплести; оплести; свити; ~ **галов** исплести мрежу; ~ **венєц** исплести (оплести, свити) венац

виплєтац -ам *нєзак.* плести, уплитати

виплєтац ше -ам ше *нєзак.* трабуњати, тртљати; баљезгати; булазнити; будалити

виплєц -єєм *зак.* исплевити, оплевити

виплївац -ам *зак.* **1.** испливати; **2.** исловити; изједрити

виплокац -ам *зак.* испрати; оплакати, сплавити

виплоковац -куєм *нєзак.* испирати; пропирати, оплакивати, сплакати

виплоковач *х.* испирач

виплювац -ам *зак.* испљувати

виплювнуц -нєм *зак.* испљунути

виплювнуте -того *с.* испљувак

виплюбовац -вуєм *нєзак.* испљувавати

виплювок -вку/-вка *х. оп.* **виплювнуте**

виплюскац (ше) -ам (ше) *зак.* испљускати (се), просути (се)

виплюсковац (ше) -куєм (ше) *нєзак.* испљускивати (се), просипати (се)

виплюснуц (ше) -шнєм (ше) *зак.* испљуснути (се), просути (се)

виплянтац ше -ам ше *зак.* **1.** истетурати (се); **2.** *прен.* (*вицагнуц ше, подняц ше*) **а)** (*з хороти*) извући се, отети се; **б)** (*з материялней кризи*) испливати; **~ з длуствох** испливати из дугова

виплявкац -ам *зак.* ишамарати; ишћушкати

випнуц -нєм *зак.*: ~ **перши** *оп.* **випнуц ше**

випнуц ше -нєм ше *зак.* испрсити се, избочити се, накочоперити се; укрутити се, уштапити се; ◊ ~ **на заднї ноги** (*о коньови*) пропети се

виповедац -ам *нєзак.* изговарати, изрицати, изушћивати

виповедзенє *с.* изрека, узречица

виповесц -ем *зак.* **1.** (*вигвариц*) изговорити, изрећи, изустити; **2.** изразити, исказати; ~ **свою радосц** исказати своју радост; **3.** (*озвец ше*) проговорити

випокутовац -туєм *зак.* окајати, откајати; ~ **грих** окајати грех

випокутовац ше -туєм ше *зак.* окајати, откајати; ~ **за свойо грихи** окајати своје грехе

випокутуюци -а -е искупљив; ~ **грих** искупљив грех

виполнєнє *с. дїєсл. мен. од* **виполнїц (ше)**

виполнєни -а -е **1.** *дїєприкм. од* **виполнїц (ше); 2.** (*пренїкнути*) надојен; **буц ~ з даяким чувством** бити надојен неким осећањем

виполнїц -їм *зак.* **1.** (*наполнїц*) испунити; запремити; **2.** (*сполнїц*) испунити; ~ **дакому жаданє** испунити коме жељу; **3.** *прен.* (*пренїкнуц*)

задојити, надојити

виполнїц ше -їм ше *зак.* **1.** (*сполнїц ше*) испунити се; **виполнєло ше му жаданє** испунила му се жеља; **3.** (*пренїкнуц ше*) задојити се, надојити се

виполньователь *х.* испунилац

виполньовац -юєм *нєзак.* **1.** (*наполньовац*) испуњавати; запремати; **2.** (*жаданя*) испуњавати; **3.** *прен.* задојавати

виполньовач *х. оп.* **виполньователь**

випоминац -ам *нєзак.* **1.** говорити; изговарати; **2.** (*споминац по мену*) именовати, изговарати нечије име

випомнути -а -е *ридк.* именован, споменут

випомнуц -нєм *зак.* рећи, казати; изговорити

випоносовац ше -суєм ше *зак.* пожалити се; изјадати се

випораїц -їм *зак.* (*випратац, вигнац*) отерати, отправити, отпремити

випораїц ше -їм ше *зак.* (*окончиц вельку нужду*) олакшати се

випорука *ж.* и **випорученє** *с.* испорука

випоручиц -им *зак.* **1.** испоручити; **2.** изручити

випоручованє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **випоручовац**; **2.** достава

випоручовац -чуєм *нєзак.* **1.** испоручивати; **2.** изручивати

випосцени -а -е (*хтори вельо посцел*) испоштен

випосциц ше -им ше *зак.* (*длуго посциц*) испостити се

випочинути -а -е одморан

випочинуц -нєм *и* **випочинуц ше** -нєм ше *зак.* одморити се

випочитовац -туєм *зак.* испоштовати

випошвац ше -ам ше *зак. поль.* извлатати, увлатати; **жито ше випошвало** пшеница је извлатала

випошнїц -їм *зак.* **I** *прех.*: ~ **жем** (*зробиц жем нєплодну*) испостити земљу; **кед нє будзеш гноїц жем, випошнїш ю** ако не будеш ђубрио земљу, испостићеш је; **II** *нєпрех.* (*постац посни, нєплодни – о жеми*) измршавети, измршавити; **жем длуго нє гноєна, та випошнєла** земља дуго није ђубрена, те је измршавела

випошнїц ше -їм ше *зак.* (*ослабиц з посценьом*) испостити се

виправиц (ше) -им (ше) *зак.* исправити (се), поправити (се)

виправка *ж.* исправка

виправлїви -а -е исправљив

виправок -вку/-вка *х. шк.* исправак

виправяц -ям *нєзак.* **1.** исправљати, поправљати; **2.** непрекидно и упорно нешто захтевати, тражити; изволевати; **син виправя од оца пенєжи на авто** син непрекидно тражи од оца паре за кола

виправяч *х.* исправљач; ◊ ~ **струје** *ел.* виправяч струї

випрагац -ам *и* **випрагнуц** -нєм *зак.* испрегнути, распрегнути

випраговац -гуєм *нєзак.* испрезати, распрезати

випражиц -им *зак.* **1.** испржити (*добро, јаче*); **2. ~ масц** (*з праженьом сланїни у котлє достац масц*) истопити маст

випражиц ше -им ше *зак.* испарити; **долєй води на месо, бо ше випражела** долиј воде на месо, јер је испарила

випражнїц (ше) -їм (ше) *зак.* испразнити (се)

випражньовац (ше) -нюєм (ше) *нєзак.* испражњавати (се), празнити (се)

випражовац -жуєм *нєзак.* **1.** пржити (*добро, јаче*); **2. ~ масц** (*з праженьом сланїни у котлє доставац масц*) топити маст

випраксовац ше -суєм ше *зак.* испраксирати се

випраменьовац -нюєм *нєзак.* *ридк.* зрачити

випратац -ам *зак.* **1. а)** послати, отправити, отпремити; **мац випратала дзеци вонка же би могла робиц** мајка је послала децу напоље да би могла да

ради; **б)** отерати, истерати; **качмарка випратала пияного з карчми** крчмарица је истерала пијанца из крчме; **2.** однети, наредити да се што однесе; **стари хижни ствари випратала до шопи** стари намештај је однела у шупу

випревац -ам *нєзак.* оједати се

випрете -того *с.* ојед, изједина

випресовац -суєм *зак.* упресовати

випресц -едзем *зак.* испрести, опрести

випрец -еєм *зак.* ојести се

виприповедац -ам *зак.* испричати

виприповедац ше -ам ше *зак.* испричати се, напричати се

випричасцац (ше) -ам (ше) *зак. коц. оп.* **випричащац (ше)**

випричащац (ше) -ам (ше) *зак.* причестити (се)

випробовани -а -е **1.** *дїєприкм. од* **випробовац**; **2.** опробан; ~ **средство** опробано средство; **3.** искусан; ~ **тарґовец** искусан трґовац; **4.** прекаљен

випробованосц *ж.* **1.** опробаност; **2.** искуство

випробовац -буєм *зак.* **1.** (*з пробу випитац*) испробати; **2.** (*попробовац*) опробати, окушати; **3.** искусити

випробовац ше -буєм ше *зак.* опробати се, окушати се

випровадзанє *с.* и **випровадзанка** *ж.* испраћај

випровадзац -ам *нєзак.* испраћати

випровадзенє *с.* *оп.* **випровадзанє**

випровадзиц -им *зак.* испратити

випровоковац -куєм *зак.* испровоцирати, изазвати

випродуковац -куєм *зак.* произвести

випроїц -їм *зак.* (*напариц з горуцу воду*) напарити; **~ ноги** напарити ноге

випроїц ше -їм ше *зак.* **1.** (*зограц ше з пару*) напарити се; **2.** (*почувствовац моцну цеплоту*) упарити се, скувати се; **~ на слунку** скувати се на сунцу

вcase пророковац -куєм *зак.* предсказати

випросцац -ам *нєзак. оп.* **випросцовац**

випросцац ше -ам ше *нєзак. оп.* **випросцовац ше**

випросцени -а -е **1.** *дїєприкм. од* **випросциц (ше)**; **2.** усправан; **стац** ~ стајати усправан

випросциц -им *зак.* **1.** (*напросциц скривене*) исправити; **2.** усправити; ~ **цело** усправити се; **3.** испружити

випросциц ше -им ше *зак.* усправити се

випросцовац -цуєм *нєзак.* **1.** (*напросцовац скривене*) исправљати; **2.** (*главу, цело*) усправљати; **3.** испружати

випросцовац ше -цуєм ше усправљати се

випружац ше -ам ше *нєзак.* излежавати се, лешкарити; протезати се

випружиц ше -им ше *зак.* протегнути се

випукани -а -е **1.** иклијао, проклијао; **випукани зарна** исклијала зрна; **2.** (*о пуканкох*) раскокан

випукац -ам *зак.* **1.** (*дакому*): **випукала нєдоброму дзецку** испрашила тур неваљалом детету; **2.** (*розпукац ше до пуканкох – о зарнох кукурици*) раскокати се; **3.** (*пущиц ключки – о зарнох*) исклијати, проклијати

випукнуц -нєм *зак.* **1. а)** (*пущиц ключку – о зарну*) исклијати, проклијати, никнути, нићи; **б)** (*вируциц ше з кореня*) избити; **зоз жили випукнул младнїк** из жиле је избио изданак; **2.** *прен.* (*нараз ше зявиц*) изникнути

випуковац -куєм *нєзак.* **1. а)** (*пущац ключки – о зарнох*) клијати, исклијавати, проклијавати ницати; **б)** (*вируцовац ше з кореня – о младнїкох*)

избијати; **2.** (*о зубох*) ницати; **дзецку випукую зубки** детету ничу зуби

випулїц -їм *зак.* **1.** (*вистирчиц у форми полулабди*) наклобучити; избочити; нагрбити; истурити; **2.** (*дакого*) преварити кога код исплаћивања (*исплативши му мању суму од зарађене*); ◊ **~ ґамби** напућити (напрћити) усне; ~ **очи** избуљити (исколачити) очи

випулїц ше -їм ше *зак.* (*вистирчиц ше у форми полулабди*) наклобучити се; избочити се; нагрбити се; истурити се; **мур хижи ше випулєл вонка** зид куће се избочио напоље

випульовац -люєм *нєзак.* (*вистирчовац у форми полулабди*) наклобучивати; избочавати; истурати, истуривати; ◊ ~ **ґамби** пућити усне

випульовац ше -люєм ше *нєзак.* (*вистирчовац ше у форми полулабди*) наклобучити се; избочавати се, истурати се, истуривати се; **сподня ґума авта ше випулює през розрезану верхню ґуму** унутрашња гума кола се наклобучила кроз расечену спољашњу гуму

випумповац -пуєм *зак.* испумпати

випупченє *с.* испупчење

випупчени -а -е испупчен; ~ **угел** *мат.* испупчен угао

випурґац -ам *зак. коц.* (*вигнац*) избацити, истерати

випутац (ше) -ам (ше) *зак.* испетљати (се); искобељати (се)

випутовани -а -е уморан од пута

випутовац (ше) -туєм (ше) *нєзак.* испетљавати (се); искобељавати (се)

випучени -а -е **1.** *дїєприкм. од* **випучиц**; **2.** испупчен, избочен, истурен; избуљен; **~ брух** избочен трбух; **випучени очи** избуљене очи

випучиц -им *зак.* **1.** провалити; ~ **дно судзини** провалити дно посуде; **2.** испупчити, избочити, истурити; избуљити; **3.** исцедити; ~ **пирщок** исцедити бубуљицу

випущиц -им *зак.* **1.** испустити; ~ **з руки** испустити из руке; **2.** (*дакого вонка*) пустити; **випущели го з гарешту** пустили су га из затвора; **випущел статок на пашу** пустио је стоку на пашу; **3.** (*вихабиц*) изоставити

вира *ж.* вера

вирабйовац -юєм *нєзак.* израбљивати, експлоатисати

вирабйовацки -а -е израбљивачки, експлоататорски

вирабйовач *х.* израбљивач, експлоататор

вирабровац -руєм *зак.* израбити

вирабяц -ям *нєзак.* **1.** (*продуковац*) израђивати; **2.** (*жем*) култивисати; **3. а)** (*танєц и под.*) изводити; **б)** (*робиц нєозбильни ствари*) изводити; обешењачити; глупирати се; лудирати се; мангупирати се; изводити бесне глисте; **в)** пренемагати се; **г)** (*з даким*) прдачити се, терати шегу с киме; свашта радити с киме (*на његову штету*); **3.** (*скору*) штавити, стројити, устројавати

вирабяч *х.* израђивач

виражене *с.* **1.** (*вонкашнї знак*) израз; **тота влада ~ народней дзеки** ова влада је израз народне воље; **2.** (*манифестованє*) исказ; **поет дочекани з вираженями цеплей сердечносци** песник је дочекан исказима топле срдачности; ¤ **присц до вираженя** доћи до изражаја

виражиц -им *зак.* **1.** (*висловиц*) изразити; исказати; изрећи; **2.** (*видац зоз себе*) иживети; дати одушка; искалити, излити; ~ **церпенє през слизи** иживети патње у сузама; ~ **свой гнїв на дакого** излити свој гнев на кога; **3.** *безос.*: **виражело на даким** показали су се знаци болести

виражиц ше -им ше *зак.* **1.** (*висловиц ше*) изразити се; **2.** (*на дакого/дацо* и *на даким/дачим*) иживети (се); дати одушка; искалити (се), излити; изљутити се; **3. а)** испољити се; **б)** понашањем дати коме што до знања; **нє гварела єй же ю нє сце до дружтва,**

алє ше так виражела није јој рекла да је неће у друштво, али јој је то понашањем дала до знања

виражованє *с.* **1.** (*висловйованє*) изражавање; исказивање; **2.** испољавање; **3.**
дїєсл. мен. од **виражовац (ше)**

виражовац -жуєм *нєзак.* **1.** (*висловйовац*) изражавати; исказивати; изрицати; ~ **свойо чувства** изражавати своја осећања; **2.** (*видавац зоз себе*) иживљавати, давати одушка; искаљивати, изливати

виражовац ше -жуєм ше *нєзак.* **1.** (*висловйовац ше*) изражавати се; **2.** (*видавац зоз себе*) иживљавати (се); давати одушка; искаљивати (се), изливати; **3. а)** испољавати се; **тота хорота ше виражує у слабосци дзеки** ова болест се испољава у слабости воље; **б)** понашањем давати коме што до знања

виражуюци -а -е (*хтори мож виражиц*) изразив, изражљив

вираз *х.* израз

виразни -а -е **1.** (*упадлїви, визначени*) изразит; **виразни риси твари** изразите црте лица; **2.** (*полни виразу, яскрави*) изражајан, изразит; ~ **стил** изражајан стил

виразно *присл.* **1.** (*упадлїво, визначено*) изразито; **2.** (*зоз полно виразу, яскраво*) изражајно, изразито

виразносц *ж.* **1.** изразитост; **2.** изражајност, изразитост

вирайбац -бем *зак.* опрати (*веш*)

вирайдац -ам (*дакого*) *зак. коц.* **1.** искористити кога; преварити кога; нечасно с ким поступити; **2.** јако изморити кога

вирастац -ам *нєзак.* **1.** (*роснуц*) израстати; **2.** (*о дзецох*) стасавати, стизати

виратовац (ше) -туєм (ше) *зак.* спас(и)ти (се), избавити (се)

вираховац -хуєм *зак.* израчунати

вираховйовац -юєм *нєзак.* израчунавати

вираховлїви -а -е израчунљив

вирачковац -куєм *зак.* избауљати

вирвац -вем *зак. оп.* **вирвец**

вирвац ше -вем ше *зак. оп.* **вирвец ше**

вирвец -ем *зак.* **1.** (*витаргнуц*) истргнути; ишчупати; **2.** (*зуб*) извадити; **3.** (*руку и под. – витхнуц*) извити, извинути, угануги, ушинути; ¤ ~ **свойо** (*буц покарани, бити*) добити своје

вирвец ше -ем ше *зак.* истргнути се; отети се; измакнути се

вирґас *х.* батина, каиш, прут; **покарац з вирґасом** казнити батинама; **достац вирґаси** добити батина

вирґац -ам *нєзак.* **1.** (*биц з ногами – о коньови, крави*) ритати се, метати се, прњицати се, туђи; **2.** (*руцац ше*) бацакати се, батргати се, џилитати се, гицати се; ландарати, махати ногама

вирґаци -а -е који се рита; **тота крава вирґаца** ова крава се рита

вирґнуц -нєм *зак.* ритнути; ритнути се, џилитнути се, бацити се; **крава до ньго вирґла** крава га је ритнула ногом; **конь вирґнул** коњ се ритнуо

вирез *х.* изрез

вирезани -а -е **1.** исечен, изрезан; **2.** изрезбарен; **3.** ушкопљен, уштројен, изјаловљен

вирезац -ежем *зак.* **1. а)** исећи, изрезати; **б)** изрезбарити; **2.** ушкопити, уштројити, изјаловити

вирезни -а -е изрезни

вирезовани -а -е изрезбарен

вирезовац -зуєм *нєзак.* **1. а)** исецати; изрезивати; **б)** резбарити; **2.** ушкопљавати, штројити, јаловити

вирезок -зку/-зка *х.* исечак, изрезак

вирекanє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **вирекац (ше);** **2.** *правн.* изрицање; ~ **пресуди** изрицање пресуде

вирекац -ам *нєзак.* **1.** *нєзак. ґу* **вирекнуц (1–2);** **2.** *правн.* изрицати

вирекнуц -нєм *зак.* **1.** (*повесц звич. накратко*) рећи, казати; изговорити; **вирек тоти слова и пошол**

рекао је ове речи и отишао; **вирекнул таки слова же ше ганьбим повесц** изговорио је такве речи да ме је срамота да кажем; **2.** (*нєосторожно повесц*) изрећи се, изговорити се, излајати (се); измакнути се; **нє сцел му то повесц, алє раз вирекнул** није му то хтео рећи, али једно се изрекао; **3.** (*отримац*) одржати; **паноцец вирек красну казань на хованю** свештеник је одржао лепу проповед на сахрани; **4.** *правн.* изрећи; ~ **дакому кару** изрећи коме казну

вирекнуц ше -нєм ше *зак. оп.* **вирекнуц (2)**

вирекнуце *с.* **1.** изрека; **2.** (*кари*) изрицање

вирецитовац -туєм *зак.* изрецитовати, одрецитовати

виреченє *с. ґрам.* реченица; ◊ **мудре ~** пословица, изрека

вирешетовац -туєм *зак.* изрешетати

виривац -ам *нєзак.* чупати; извањивати; **буря з кореньом виривала древа** олуја је с кореном чупала дрвеће

виривац ше -ам ше *нєзак.* отрзати се; отимати се; измицати се

виривок -вку/-вка *х.* одломак; извадак; исечак

вирисовац -суєм *зак.* (*од* **рис**[1]) (*одредзиц заробок у натури*) одредити рис

вирихтац ше -ам ше *зак.* (*крашнє* (*ше*) *облєчиц або ушориц*) дотерати (се), удесити (се), уштиркати (се), улицкати (се)

вирихтовац ше -туєм ше *нєзак.* дотеривати (се), удешавати (се); лицкати (се), цифрати (се)

вириц -иєм *зак.* **1.** ископати, изрити; **2.** (*о водовим цеку*) излокати

виркола[п] *х. фолкл. заст.* вукодлак**;** ¤ **ходзи як ~** хода као да је мало онако

вирман *х. банк.* вирман

вирни -а -е **1.** веран; одан; **2.** привржен; **3. вирни** -ного *х. церкв.* верник; **4. вирна** -ней *ж. церкв.* верница

вирнїк *х. оп.* **вирни (3)**

вирнїца *ж. оп.* **вирни (4)**

вирнїцки -а -е вернички

вирно *присл.* верно; одано; предано

вирносц *ж.* верност; оданост; преданост

вироб *х. заст. оп.* **виробок (2)**

виробени -а -е **1.** *дїєприкм. од* **виробиц (ше); 2.** (*розробени – о жеми*) култивисан; **добре виробена жем** култивисана земља; **3. а)** (*дослужени з длугу роботу*) израђен; **виробени руки** израђене руке; **б)** уморан, исцрпен; **конї були виробени з цалодньову роботу** коњи су били уморни од целодневног рада; ¤ **~ як конь** (*дослужени з чежку роботу*) ислужен као рага

виробиц -им *зак.* **1.** (*продукт*) израдити; **2.** *кух.* измесити, израдити; ~ **цесто** измесити тесто; **3.** формирати, створити; **~ з младих хасновитих членох дружтва** формирати од младих корисне чланове друштва; **4.** (*жем – розробиц*) култивисати; **трапел ше же би виробел запущену жем** мучио се да култивише запуштену земљу; **5.** издејствовати, постићи; **5.** (*скору*) уштавити; ¤ **~ зоз собу** (*поробиц дацо на свою чкоду*) наудити себи; упропастити се

виробиц ше -им ше **1.** (*дослужиц з длугу роботу*) израдити се; **2.** формирати се, настати

виробнїцтво *с.* радиност; **домашнє ~** домаћа радиност

виробок -бку/-бка *х.* **1.** (*вирабянє*) израда; **2.** (*продукт*) производ, израђевина

вировиснїк *х.* проповедник (*који шири веру*)

вировнац (ше) -ам (ше) *зак.* **1.** *осн. и прен.* изравнати (се); **2.** изједначити (се)

вировновац (ше) -нуєм (ше) *нєзак.* **1.** *осн. и прен.* изравнавати (се); **2.**

изједначавати (се)

вирод *х. оп.* **виродок**

виродзиц -им *зак.* изродити

виродзиц ше -им ше *зак.* **1.** (*настац*) настати, изродити се; **з тей идеї ше виродзела идеолоґия** из ове идеје настала је идеологија; **2. а)** (*зменшац род, престац родзиц – о рошлїни*) изродити се; **єдни кромплї вецей раз садзел єдно за другим, та ше му виродзели** исти кромпир је више пута узастопце садио, па му се изродио; **б)** дегенерисати се, дегенерирати се

виродзовац ше -дзуєм ше *нєзак.* **1.** (*наставац*) настајати, израђати се, изрођавати се; **2. а)** (*преставац родзиц – о рошлїни*) израђати се, изрођавати се; **б)** дегенерисати се, дегенерирати се

виродок -дку/-дка *х.* **1.** (*зраднїк; одпаднїк*) изрод; **2.** наказа

виродостойни -а -е веродостојан

вироза *ж. бот.* вироза

вирозумиц -им *зак.* разумети, схватити; примити (узети) к знању (на знање)

вироисповиданє *с.* вероисповест

вироисповидни -а -е вероисповедни

вироїц ше -їм ше *зак. пчол. и прен.* изројити се

виройовац ше -юєм ше *нєзак. пчол.* ројити се, паројчити се

вироламни -а -е вероломан

вироламство *с.* вероломство

виронаука *ж.* веронаука

виронаукови -а -о/-е *и* **виронаучни** -а -е веронаучни; ◊ **~ сала** *церкв.* сала за веронауку

вироснуц -ошнєм *зак.* **1.** израсти, узрасти; порасти; стасати; **2.** (*настац*) изникнути, изнићи; ¤ **~ до своїх рокох** одрасти, стасати; **~ зоз своїх рокох** надрасти (прерасти) своје вршњаке

вироснуце *с.* **1.** израслина, израслица; **2.** *мед.* прораст; сворак

вироспоседанє *и* **віросповиданє** *с. оп.* **вироисповиданє**

виросток -тку/-тка *х.* **1.** *оп.* **вироснуце (1–2)**; **2.** *бот.* изданак

вироучитель *х.* вероучитељ

вироштовац -туєм *зак.* изрешетати, прорешетати, просејати

вироятни -а -е **1.** вероватан; **2.** *с. у функц. пред.* вероватно; **то цалком вироятне** то је сасвим вероватно

вироятно *присл.* **1.** вероватно, зацело; **2.** по свој прилици, сва је прилика

вироятносц *ж.* вероватност, вероватноћа; ◊ **теория вироятносци** *мат.* теорија вероватноће

вирски -а -е верски

виртуоз *х.* виртуоз

виртуозни -а -е виртуозан

вирубац -бем *зак.* **1.** одсећи (*секиром*); **~ древо у лєше** одсећи дрво у шуми; **2.** посећи, исећи; **~ кукуричанку** посећи кукурузовину; **3.** посећи, искрчити; **~ лєс** искрчити шуму; **4.** (*викресац у каменю*) исклесати; **5.** (*з рубаньом направиц отвор, дзиру и под.*) исећи, изрезати, просећи, прорезати; **на набиваних мурох вирубали облаки и дзвери** на зидовима куће од набоја исекли су прозоре и врата

вирубовац -буєм *нєзак.* **1.** одсецати (*секиром*); **2.** крчити; **3.** (*викресовац у каменю*) клесати; **4.** (*отвор у каменю, муре*) исецати, изрезивати, просецати, прорезивати

вирус *х. мед.* вирус

вирусни -а -е вирусни

вируток -тку/-тка *х.* измет

вируцане -ного *с.* бљувотина

вируцац -ам *зак.* **1.** избацити (*много, све*); **2.** (*терху на коч*) утоварити; укрцати; **3.** (*виблювац*) повратити, избљувати (се), олакшати се; **4.** (*гной зоз хлїва*) искидати; **5.** (*вируциц плоди*) побацити, изјаловити се; **швиня вируцала** свиња је побацила

вируценє *с. спорт.* избачај

вируциц -им *зак.* **1.** (*вонка*) избацити; **2.** (*руциц горе*) бацити горе; **3.** (*потрошиц*) бацити, потрошити; **на свадзбу треба ~ вельки пенєж** за

свадбу треба бацити велике паре; **4.** (*вируциц плод*) побацити, изјаловити се; **крава вируцела** крава је побацила

вируциц ше -им ше *зак.* **1.** (*випукнуц, пущиц ключку*) избити; **з кореня габзи ше вируцел младнїк** из корена зове је избила младица; **2.** (*зявиц ше на целу*) искочити; **по целу ше му вируцели пирщки** по телу су му искочиле бубуљице; **3. ~ на коня** бацити се, скочити на коња

вируцованє *с.* предбацивање

вируцовац -цуєм *зак.* **1.** (*вонка*) избацивати; **2.** (*руцац горе*) бацати горе; **3.** (*дакому*) предбацивати, замерати коме што; ¤ **~ дакому дацо на очи** *оп.* **вируцовац (3)**

вируцовац ше -цуєм ше *нєзак.* **1.** (*випуковац з кореня, нашеня*) избијати; **2.** (*зявйовац ше на целу – о пирщкох и под.*) искакати; **3.** (*на коня*) бацати се

виручиц -им *зак.* (*екстрадовац*) изручити

виручовац -чуєм *нєзак.* (*екстрадовац*) изручивати

Вирую/вирую *нєпрем.* и **Вируя/вируя** -уї *ж. церкв.* Веруjу/веруjу; **модля ше Вирую** моле се Веруjу; ¤ **гутор Ферку вирую** гукни голубе; кажи (говори) већ једном; **длугоке як вируя** ≅ дуг као гладна (царска) година; **знац як вирую** знати као оченаш (као својих десет прстију), знати у прсте; **не будет конца як вируї** ни конца ни краја чему, никад краја

вирчац -чим *нєзак., осн. и прен.* режати

виршла *ж. звич. мн.* виршла, хреновка

висадзац ше -ам ше *нєзак. оп.* **висадзовац ше**

висадзени -а -е (*на хторим дацо вельо посадзене*): **їх двор ~ з квецом** њихово двориште је пуно цвећа; **шори у валалє висадзени з овоцами** на улицама села свуда расте воће

висадзиц -им *зак.* **1.** посадити (*на више места, свуда*); **2.** (*путнїкох*) искрцати

висадзиц ше -им ше *зак.* (*зисц з превозки*) сићи, искрцати се

висадзованє *с.* искрцавање

висадзовац ше -дзуєм ше *нєзак.* (*зиходзиц з превозки*) силазити, искрцавати се

виселєнєц -нца *х.* исељеник

виселєни -а -е **1.** *дїєприкм. од* **виселїц (ше)*;* 2. виселєни** -ного *х. оп.* **виселєнєц**

виселєнїцки *и* **виселєнски** -а -е исељенички

виселїц -їм *зак.* **I** *прех.* иселити; **II** *нєпрех.* **1.** (*виселїц ше*) иселити се; **2.** (*охабиц заєднїцке обисце*) отићи, иселити се, изделити се

виселїц ше -їм ше *зак.* иселити се

висельованє *с.* исељавање

висельовац -люєм *нєзак.* **I** *прех.* исељавати; **II** *нєпрех.* (*висельовац ше*) исељавати се

висельовац ше -люєм ше *нєзак.* исељавати се

висилац -ам *нєзак.* (*ґу* **вислац**) слати

висина *ж.* висина

висиномер *х.* висиномер

висински -а -е висински; ~ **розлика** висинска разлика

висипац -пем *зак.* **1.** (*зарно и под.*) просути, изручити; ~ **мех жита на громаду** изручити врећу пшенице на гомилу; **2.** (*чечносц*) просути, излити, пролити; ~ **воду з лавора** просути воду из лавора; ~ **воду зоз фляши** излити воду из боце; **3. а)** истоварити (*из кипера и сл.*); **б)** утоварити; **~ писок на камион** утоварити песак на камион

висипац ше -пем ше *зак.* **1.** (*о зарну и под.*) просути се, изручити се; **2.** (*о чечносци*) просути се, излити се, пролити се; **3.** (*виклашиц ше*) искласати; **3.** (*випадац з класкох – о узретим зарну*) окрунити се, испасти

висиповац -пуєм *нєзак.* **1.** (*зарно и под.*) просипати, изручивати; **2.** (*чечносц*) просипати, изливати,

проливати; **2. а)** истоваривати (*из кипера и сл.*); **б)** утоваривати (*песак и сл. на возило*)

висиповац ше -пуєм ше *нєзак.* **1.** (*о зарну и под.*) просипати се, изручивати се; **2.** (*о чечноси*) просипати се, изливати се, проливати се; **3.** (*виклашовац ше*) класати; **4. а)** (*ошлєбодзовац ше з маунох – о пасулї и под.*) љускати се; **б)** крунити се, млатити се (*войв.*), испадати; **узрете зарно ше висипує з класкох** зрело зрно се круни из класја

висихац -ам *нєзак.* сахнути

вискакац -ам *зак.*: ~ **себе** неразумним поступањем навући на себе зло

вискакац ше -ам ше *зак.* **1.** (*досц ше наскакац*) искакати се; **2.** (*у танцу*) ижђускати се, искакати се

вискаковац -куєм *нєзак.* искакивати, искакати; исклизавати

виски -ия *х.* виски

вискладац -ам *зак.* **1. а)** (*поскладац*) сложити, послагати; наслагати; **б)** (*фиґуру з елементох*) сложити, склопити; **2.** (*стихи*) написати, сложити; **яку шумну писньочку вискладал** како лепу песмицу је сложио

вискладац ше -ам ше *зак.* комотно сести *или* лећи; комотно се сместити, разбашкарити се; **палє як ше вискладал на моїм кавчу!** види га како се комотно сместио (како се разбашкарио) на мом каучу

вискоза *ж. хем., технол.* вискоза

вискозни -а -е вискозан

вискок *х.* **1.** (*ґейзира и под.*) избачај; **2.** *спорт.* искок

вискочeнє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **вискочиц; 2.** исклизнуће

вискочиц -им *зак.* **1.** искочити; **2.** исклизнути; **гайзибан вискочел зоз шинох** воз је исклизнуо из шина; ¤ ~ **зоз скори** искочити (излетети) из коже

вискубац -бем *зак.* **1.** (*власи и под.*) ишчупати, почупати; **2.** (*пирє*) исперушати, ишчерупати; **3.** (*витаргац*) почупати; **голуби ми вискубали зидзене квеце** голубови су ми почупали изникло цвеће

вискубнуц -нєм *зак.* ишчупати (*єдну влас, длаку*)

вискусовац -суєм *зак.* (*з лукавим випитованьом дознац*) искушати кога, прокљувити нешто

вислабени -а -е *оп.* **вислабнути**

вислабеносц *ж. оп.* **вислабнутосц**

вислабиц -им *зак.* **I** *нєпрех. оп.* **вислабнуц; II** *прех.* (*зробиц слабим*) ослабити, ислабити

вислабйовац -юєм *нєзак. нєпрех. и прех.* ослабљивати, ислабљивати

вислабнути -а -е ослабљен, ислабљен; исцрпљен; изнемогао; онемоћао; изболован

вислабнутосц *ж.* ослабљеност, ислабљеност; исцрпљеност; изнемоглост; онемоћалост; малаксалост

вислабнуц -нєм *зак.* **1.** (*постац слаби*) ослабити, ослабети, ислабити, ислабети; онемоћати; малаксати; **2.** (*схуднуц*) ослабити, смршати

виславени -а -е *експр.* прослављен, славан

виславиц -им *зак. експр.* прославити

виславйовац -юєм *нєзак. експр.* прослављивати, славити

висланєц -нца *х.* изасланик

висланїк *х. оп.* **висланєц**

висланїца *ж.* изасланица

висланство *с.* изасланство

вислац вишлєм *зак.* **1.** (*дакого даґдзе*) послати; **2.** (*послац зоз задатком*) изаслати, послати

висликовац (ше) -куєм (ше) снимити (се), усликати (се)

вислов *х.* исказ; израз

висловиц -им *зак.* исказати, изрећи; изразити

висловйованє *с.* **1.** исказивање; **2.** изражавање; ◊ **култура висловйованя** култура изражавања

висловйовац -юєм *нєзак.*

исказивати; изрицати; изражавати

вислуга *ж.* **1.** (*вислугованє дакому*) служење, услуга; **2.** *ридк.* (*хасновите дїло, помоц*) услуга

вислуговац -гуєм *нєзак.* **1.** (*послужовац госцох за столом*) послуживати, опслуживати, услуживати, служити; **2.** (*дакому* и *дакого – допатрац*) дворити, служити

вислуговач *х.* (*послужовач за столом*) служилац; трпезар(ац)

вислуженє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **вислужиц; 2.** одслужење; ~ **войска** одслужење војске

вислужени -а -е **1.** *дїєприкм. од* **вислужиц; 2.** (*хтори закончел войскову, державну и под. службу*) ислужен; ~ **вояк** ислужени војник

вислужиц -им *зак.* **1.** (*закончиц служенє*) ислужити; одслужити; ~ **войско** ислужити војску; **вислужел штири роки у ґазди** ислужио (одслужио) је четири године код газде; **2. а)** (*купца у дутяну и под.*) услужити; **б)** (*дакому* и *дакого*) додворити

вислужни -а -е услужан

вислужнїк *х. оп.* **вислуговач**

вислужносц *ж.* услужност

вислужовац -жуєм (*дакому*) *нєзак.* служити; услуживати; дворити

вислухац -ам **1.** (*дачийо слова и под.*) саслушати; **я го уважно вислухал** ја сам га пажљиво саслушао; **2.** (*преподаванє и под.*) одслушати; **3.** (*тайно послухац*) прислушнути; **вислухал їх бешеду** прислушнуо је њихов разговор; **4.** услишати, услишити; **вислухай мою молбу** услиши моју молбу

вислуховац -хуєм *нєзак.* **1** саслушавати; **2.** прислушкивати

вислуховач *х.* прислушкивач

висмаркац ше -ам ше *зак.* усекнути се, ушмркнути се

висмарковац ше -куєм ше *зак.* усекњивати се, ушмркивати се

висмияднїц -їм *зак.* ижеднети, ожеднети

виснїк *х.* весник, гласник

висновок -вку/-вка *х.* *ридк.* закључак

висобачиц -им *зак.* изружити, изгрдити, испсовати, извикати, нагрдити; изгрдити (испсовати) на пасја кола (на пасје име)

високи -а -е **1.** **а)** *з розл. знач.* висок; **б)** витак, стасит; **2.** (*о ципелох*) дубок; **високи ципели** дубоке ципеле; ¤ **~ як драбина [до пойда] (як дзвери)** висок као торањ; **~ як соха (як поскона)** (*худи и високи*) дуг и мршав као стожина

високо *присл.* високо

високобудовня *ж.* високоградња

високодостоїнственїк *х.* високодостојанственик

висококалорични -а -е висококалоричан

висококвалитетни -а -е висококвалитетан

висококвалификовани -а -е висококвалификован

високоморални -а -е високоморалан

високонапружни -а -е високонапонски

високообразовани -а -е високообразован

високопарни -а -е високопаран; ~ **стил** високопаран стил

високопреосвященство *с.* *церкв.* високопреосвештенство

високоровнїна *ж.* висораван; зараван; висија

високородни -а -е *оп.* **високоурожайни**

високорозвити -а -е високоразвијен

високосц *ж.* **1.** висина; **2.** *ист.* (*титула*) висост

високоурожайни -а -е високородан

високоучени -а -е високоучен

високошколєц -лца *х.* високошколац

високошколски -а -е високошколски

висолїц -їм *зак.* **1.** насолити, усолити, усаламурити; **2.** *прен.* (*виволац дакому тайну*) избрбљати, изблебетати, излајати, истртљати; одати, оцинкарити

висолькац -ам *зак. дем. од* **висолїц (2)**

висольовац -люєм *нєзак.* избрбљавати, одавати, цинкарити

висота *ж.* висина

висотни -а -е *оп.* **висински**

висохнуц -нєм усахнути; осушити се

височава *ж. експр.* (*дацо барз високе*): **коровче у заградi така ~ !** коров у башти је тако висок!; **людзе нєшка правя хижи, таки височави** људи данас граде веома велике куће; **кукурица наросла права ~** кукуруз је нарастао веома висок

височество *с.* височанство, висост

височина *ж. ридк. оп.*

високоровнїна

виспац ше вишпим ше *зак.* наспавати се, испавати се; ¤ **~ на обидва боки** испавати се као човек, здраво се испавати

висповедани -а -е *церкв.* **1.** онај који се исповедио; **2. висповедани** -ного *х.* опроштеник

висповедац (ше) -ам (ше) *зак. церкв. и прен.* исповедити (се)

виспокусовац -суєм *зак.* (*виложиц спокуси*) искушати

вист[1] *ж.* вест

вист[2] *х карт.* вист

вистава *ж.* изложба

виставац[1] -ам *нєзак.* умарати се, замарати се; сустајати

виставац[2] -ам *нєзак.* **I 1.** (*на дакого – гнївацо одвитовац, кричац*) обрецивати се, избрецивати се, брецати се; **II** *безос.* (*буц досц дачого*) дотицати, достајати, досезати; залегати**; жита му виставало до нового** пшенице му је достајало до нове; **його плаца им нє вистава на живот** његова плата им не залеже за живот

виставаци -а -е **1.** заморљив, уморљив; **2.** набусит, набрецит, осоран

виставацосц *ж.* **1.** заморљивост; **2.** набуситост, набрецитост, осорност

виставиц -им *зак.* **1.** изложити; ~ **продукти на сайме** изложити производе на сајму; **2.** истакнути, истаћи; ~ **заставу** истакнути заставу; **3.** (*вибудовац*) саградити, изградити, направити; **жителє валалу виставели вельку церкву** становници села су саградили велику цркву; **4.** (*виважиц, насилу отвориц*) обити, провалити; **виставиц дзвери** провалити врата; **◊ ~ задок** *гандр.* натрћити се, нагузити се; ¤ **~ на дакого задок** *пейор.* окренути (показати) коме стражњицу

виставов(и) -а -о/-е изложбен

виставяц -ям *нєзак.* **1.** излагати; **~ живот опасносци** излагати живот опасноси; **2.** (*заставу и сл.*) истицати; **3.** (*будовац*) градити, правити; **◊ ~ задок (риц)** *гандр.* трћити се, гузити се

вистановети -а -е јако уморан, преморен, изнемогао (*обич. од дугог ходања, трчања*)

вистановиц -им *зак.* јако уморити (заморити, изморити), преморити, измучити (*обич. дугим ходањем, трчањем*)

вистановйовац -юєм *и* **вистановяц** -ям *нєзак.* јако умарати (замарати), премарати (*обич. дугим ходањем, трчањем*)

вистарти -а -е који лежи на одру (*о покојнику*); **лєжал вистарти** лежао је на одру

вистарчиц -им *зак.* **1.** успевати (*некога послуживати, некоме одговарати и сл.*); **2.** (*буц досц за дацо*) бити довољан (довољно), достајати/достати, дотицати/дотећи, залегати/залегнути; **плаца му нє вистарчи на живот** плата му не залеже за живот

вистарчовац -чуєм *нєзак. ґу* **вистарчиц**

вистати -а -е уморан

вистато *присл.* уморно, уморено

вистатосц *ж.* умор, замор; уморност, замореност

вистац¹ -анєм *зак.* уморити се, заморити се; сустати; ¤ **вистал як поштарски конь (як югаски пес)** уморан као пас, мртав уморан, на смрт уморан

вистац² -анєм *зак.* **1.** (*на дакого – гнїваци одвитовац, скричац*) обрецнути се, избрецнути се, окосити се; **вона му крашнє гварела, а вон так вистал на ню** она му је лепо рекла, а он се тако обрецнуо на њу; **3.** *безос.* (*буц досц дачого*) дотећи, достати, доспети, досегнути/досећи, дотрајати; залегнути/залећи; имати *или* немати довољно; изаћи; **платна му нє вистанє и на реклу и на панталони** платна му неће достати и за сако и за панталоне; **при шатви му вистало зарна до єдного гольта** код сетве му је дотекло зрна за једно јутро; **4.** (*даци од дакого*) *лєм 3. ос., звич. у форми потенцияла* бити у стању урадити (*обич. нешто лоше*), бити склон (*обич. нечем лошем*); **тото би вистало од нього** то би био у стању да уради

вистирченє *с.* **1.** избојак, избочина, грбина; **2.** набреклина

вистирчени -а -е **1.** избочен; истурен; испупчен; **вистирчени яблучка на твари** избочене јагодице на лицу; **2.** (*о очох*) буљав; **вистирчени очи** буљаве очи

вистирченосц *ж.*: ~ **очох** *мед.* буљавост

вистирчиц (ше) -им (ше) *зак.* истурити (се), избочити (се); испупчити (се); наклобучити (се); нагрбити (се)

вистирчовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* истурати (се), истуривати (се), избочавати (се)

вистка *ж.* вест, новост

вистойковац -куєм *нєзак.* често стајати негде, висити; **вистойкує под єй облаком** често стоји под њеним прозором

вистопорчиц -им *зак. експр.* истурити, избочити, истаћи; **вистопорчел главу през облачок** истурио је главу кроз прозорчић

вистопорчиц ше -им ше *зак. експр.* истурити се, избочити се

вистрел *х.* пуцањ

вистрец -ем *зак.* (*дакого*) ставити покојника на одар

вистрец ше -ем ше *зак.* (*умрец*) извалити се

вистригнуц -гнєм *нєзак. коц. оп.* **виштригнуц**

вистриговац -гуєм *нєзак. коц. оп.* **виштриговац**

вистрикани -а -е натечен, отечен, подбуо (*од пробадања, севања*); **твар єй вистрикана од боляцого зуба** лице јој је натечено од болног зуба

вистрикац -а *безос.* натећи, отећи (*од пробадања, севања*); ижигати, искљуцати, истерати (*пробадањем, севањем*)

вистриковац -кує *нєзак. безос.* натицати, отицати (*од пробадања, севања*); жигати, кљуцати; **вистрикує ми руку** рука ми отиче од пробадања

вистроїц -їм *зак.* (*наробиц, напаратовац*) урадити, учинити, извести (*неку неваљалштину*); пролити (превалити) сирће; **тоти дзеци уж цошка вистроєли кед посцекали** ова деца су већ нешто учинила кад су побегла

вистругац -ам *зак.* **1.** издељати (*ножем*); **2.** (*пречисциц черева*) истругати; **попий серватку най це вистругa** попиј сурутку да те иструга

виструговац -гуєм *нєзак.* издељавати (*ножем*)

виступ *х.* иступ

виступац -ам *нєзак.* иступати

виступац ше -ам ше (*дакому*) *нєзак.* **1.** склањати се коме с пута; препуштати кога да прође (*стајући на страну*); повлачити се (*дајући*

предност коме); **2. а)** (*пред гроженями и под.*) склањати се, уклањати се; **б)** (*керовац контактованє з даким*) угибати се коме/чему; избегавати кога/што; склањати се, уклањати се

виступиц -им *зак.* иступити

виступиц ше -им ше (*дакому*) *зак.* **1.** склонити се коме с пута; препустити кога да прође (*стајући на страну*); повући се (*дајући предност коме*); **2. а)** (*пред гроженями и под.*) склонити се, уклонити се; **пре зраженє з власцу виступел ше до иножемства** због сукоба са влашћу склонио се у иностранство; **виступела ше злим язиком** склонила се од злих језика; **б)** (*обкеровац контактованє з даким*) избећи кога/што; уклонити се коме/чему

виступйовац ше -юєм ше *нєзак.* *оп.* **виступац ше**

висудзиц -им *зак.* добити на суду; **висудзел од брата хижу** добио је на суду кућу од брата

висукац -ам *зак.* усукати; ~ **порващок** усукати канап

висуркаловац -луєм *и* **висуркац** -ам *зак.* (*дац, висипац, штуриц дакому дацо*) турити; сасути; **висуркай пенєжи!** давај паре!

висушени -а -е **1.** *дїєприкм. од* **висушиц (ше); 2.** ислабљен (*од болести и сл.*)

висушиц -им *зак.* **1.** осушити; **2.** исушити; ~ **мочари** исушити мочваре

висушиц ше -им ше *зак.* **1.** осушити се; **2.** (*страциц воду – о рики и под.*) усахнути; **3.** ислабити (*од болести и сл.*)

висушовац -шуєм *нєзак.* исушивати

висушовац ше -шуєм ше *нєзак.* **1.** исушивати се; **2.** (*трациц воду – о рики и под.*) усахњивати

висхлосц *ж. мед.* закржљалост

висхнуц -нєм *и* **висхнуц ше** -нєм ше *зак.* **1.** осушити се; **змокнуте шено (ше) висхло** покисло сено се осушило; **2.** усахнути; **рошлїна (ше) висхла** биљка је усахнула

висц видзем *зак.* **1.** *з розл. знач.* изаћи; ~ **з хижи** изаћи из собе; **вишло слунко** изашло је сунце; ~ **на брег** изаћи на брдо; **вишла нова кнїжка** изашла је нова књига; ~ **з моди** изаћи из моде; **вишли єй петнацецеро качата** (*вилягли ше*) изашло јој је петнаесторо пачића; **2. а)** (*пойсц, виселїц ше*) отићи, одселити се; прећи; **уж дзешец роки як вишла з Керестура** већ је десет година откако је отишла из Крстура; **вишол зоз салашу до валалу** прешао је са салаша у село; **б)** (*висц зоз заєднїцкого ґаздовства*) изделити се; отићи, иселити се; **вишол од родичох** изделио се од родитеља; **3.** (*з превозки*) изаћи; искрцати се; **путнїки вишли з ладї** путници су се искрцали са брода; **4.** (*на коньови*) **а)** изјахати, изаћи; **б)** (*наисц, налєциц*) најахати; **шедлаюци на коньови, вишол на гущаву** јашући најахао је на жбун; **5.** избити, изаћи; **на концу вишли на драгу** најзад су избили на пут; **6.** (*у хасованю*) појавити се; **людзе перше кошели на косачкох и вязачкох, а вец вишли комбайни** људи су прво косили на косачицама и везачицама, а онда су се појавили комбајни; **7.** (*потрошиц*) потрошити нешто; немати више нечега; **вишла з тих лїкох** потрошила је ове лекове, нема више ових лекова; **8.** (*о часу, термину*) изаћи, истећи, навршити се; **шефови вишол мандат** шефу је истекао мандат; **лїком вишол рок тирваня** лековима је изашао (истекао) рок трајања; **9.** (*зявиц ше на целу*) искочити; **од вдереня му вишла гиря на глави** од ударца му је искочила чворуга на глави; **10.** *безос.* (*случиц ше*) десити се, догодити се, испасти; **алє вишло иншак** али десило се другачије ¤ ~ **на добре** добро се завршити; ~ **на нєдобре** не завршити се добро; **~ на явносц** обелоданити се

висцелєни -а -е: **~ посцель** лепо намештен кревет

висцелїц -їм *зак.*: **~ посцель** лепо наместити кревет

висцерац -ам *зак.* избрисати

висцерац ше[1] -ам ше *зак.* избрисати се

висцерац ше[2] -ам ше *нєзак.* (*умерац*) издисати, умирати

висцискац -ам *зак.* **1.** (*мокру шмату и под.*) исцедити, оцедити; **2.** (*видавиц*) исцедити; изгњечити, изажети; ~ **юшку з помаранчеца** исцедити сок из поморанџе; ~ **вред** изгњечити чир

висцисковац -куєм *нєзак.* **1.** (*мокру шмату и под.*) исцеђивати, цедити, оцеђивати; **2.** (*видавйовац*) исцеђивати, цедити; гњечити, изажимати

висши -а -е (*комп. од* **високи**) виши; ~ **школа** виша школа; ◊ **~ сила** виша сила

висшошколєц -лца *х.* вишешколац

витални -а -е виталан

виталносц *ж.* виталност

витальня *ж. ридк.* гостинска соба

витаманїц -їм *зак.* истребити, истаманити

витамин *х.* витамин

витаминов(и) -а -о/-е *и* **витамински** -а -е витамински

витанцовац -цуєм *зак.* одиграти; отплесати

витапшац -ам *зак.* угазити, утабати, утабанати; ~ **дражку** угазити стазу

витапшовац -шуєм *нєзак.* утабавати

витаргац -ам *зак.* **1.** ишчупати, почупати, истргати; извалити; **2.** (*чежко достац од дакого*) извући; **~ од дакого пенєжи** извући од кога паре

витаргац ше -ам ше *зак.* отети се, истргнути се; искобељати се

витаргнуц -нєм *зак.* ишчупати; извалити; истргнути; ~ **газ** ишчупати коров; **витор витаргнул древо** ветар је извалио (ишчупао) дрво

витаргнуц ше -нєм ше *зак.* истргнути се

витарговац -гуєм *нєзак.* чупати; извањивати

витарговац ше -гуєм ше *нєзак.* истрзати се

витарти -а -е **1.** *поль.* (*о конопи*) истрљен; ~ **конопа** истрљена кудеља; **2.** олињао, искрзан; излизан; ~ **фартух** олињала кецеља; ~ **стари пенєж** излизан стари новац; **3.** (*отрушени – о сухим лїсцу кукуричанки и под.*) отрцан; **кукуричанка нам ище нє витарта** куккурузовина нам још није отрцана

витац -ам *нєзак.* **1.** дочекивати, сретати кога; желети коме добродошлицу, поздрављати кога; ***Руски календар*** **кажди сердечно вита и прима** *Руски календар* сваки срдачно дочекује и прима; **през цалу драгу предсидателя витал народ** целим путем председника је поздрављао народ; **2.** (*наздравяц дакому на знак привиту*) наздрављати кога*;* ◊ **витай!** добро [ми, нам] дошао!; **витайце!** добро [ми, нам] дошли!

витворенє *с.* **1.** остварење; **2.** творевина

витвориц -им *зак.* **1.** остварити, постићи; спровести; ~ **свойо жаданє** остварити своју жељу; ~ **план** остварити план; **2.** урадити; завршити; **кед обеца, вон и витвори** ако обећа, он и уради; **3.** узроковати, изазвати; **ґеоґрафски условия витворели розлики медзи народами** географски услови узроковали су разлике међу народима

витвориц ше -им ше *зак.* остварити се

витворйовац -юєм *нєзак.* **1.** остваривати, постизати; спроводити; **2.** узроковати, изазивати

витворйовац ше -юєм ше *нєзак.* остваривати се

витворлїви *и* **витворююци** -а -е оствар(љ)ив; достижан; спроводљив

вителепкац -ам *зак.* (*швидко вигуториц*) изговорити, изверглати; **вителепкала єй шицко и пошла** изверглала јој је све и отишла

витернїк *х. коц. оп.* **витерняк**

витернїца *ж.* вејалица, ветрница; ¤ **приповедац як** ~ причати као навијен, не склапати вилица

витерняк *х.* ветрењача; ¤ **борба з витерняками** борба с ветрењачама

витернякош *х.* власник ветрењаче

витетовирац -ам *зак.* истетовирати

витиз *х. заст.* витез, јунак

витирвали -а -е истрајан

витирвалосц *ж.* истрајност

витирвац -ам *зак.* издржати, истрајати

витис *х. оп.* **витиз**

витити -а -е ухрањен, дебео, угојен

виткац -ам саткати, изаткати, откати

витлачиц -им *зак.* овршити, оврћи

витлєц -єєм *зак.* изгорети; **витлєл тепих од жирячки** изгорео је тепих од жеравице

витлукац -ам *нєзак.* млатити, измлаћивати, туцати (*в.*)

витлучиц -чем *зак.* измлатити, омлатити, истуцати (*в.*); ~ **пасулю** измлатити пасуљ

витнуц -нєм *зак.* **1.** (*моцно вдериц*) распалити, звизнути, ошинути; шибнути; замахнути; **2. а)** ~ **зоз сукню** нагло се окренути при одласку; **витла зоз сукню и пошла** *експр.* окренула се и отишла; **б) витнул зоз собу** опружио се (пао је) колико је дуг и широк (*спотакавши се, у трку*)

витнуц ше -нєм ше *зак.* (*схопиц ше, пойсц*) одједном устати (*ради одласка*); одједном се покупити; **дакус пошедзели, а вец ше витли и пошли** мало су поседели, а онда су одједном устали и отишли

ВИРУЦЕНИ СЛОВА ВИВЕДЗЕНИ ОД *ТОВАР*

витор -тру/-тра *х.* ветар; ~ **палї** ветар брише; **до витру** уз ветар, против ветра; **з витру** низ ветар; **сиверни ~** северац; ¤ **бешедовац (як) до витру** брбљати (говорити, бацати речи) у ветар**; висц як ~** излетети као ветар (као вихор); **войсц (убегнуц, улєциц) як ~** упасти (улетети) као бомба, банути као ветар (као вихор); **дац ногом витру** бежати главом без обзира; **додавац витру до бурї** доливати уља на ватру; **дуй витре по полю** лакомислен човек; мало онако; **знац одкаль витор дує** знати колико је сати, знати одакле ветар дува; **исц кадзи ~ дує (кадзи вода нєше)** ићи низ воду, ићи линијом мањег отпора; **нє дац анї же би ~ задул на дакого (же би витор обишол дакого)** држати кога као мало воде на длану

витохмац ше -ам ше *зак. експр.* извући се, искобељати се; **лєдво ше витохмал спод авта** једва се извукао испод кола

виточиц -им *зак.* **1.** (*на токарки*) издељати; **2.** (*вино з гордова*) источити

виточовац -чуєм *нєзак.* дељати

витрапени -а -е измучен; изморен; сустао; изнурен; исцрпљен; изможден

витрапиц (ше) -им (ше) *зак.* измучити (се); заморити (се), изморити (се); сустати; изнурити (се), исцрпити (се), измождити (се); измрцварити (се)

витрапйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* замарати (се); изнуравати (се), исцрпљивати (се), изнуравати (се)

витрапююци -а -е заморан; изнуравајући, исцрпљујући

витрасовац -суєм *зак.* трасирати

витрациц -им *зак.* изгубити (*нешто из џепа и сл.*)

витребиц -им *зак.* истребити, истаманити, затрти

витребйовац -юєм *нєзак.* истребљивати, таманити, затирати

витрежбиц (ше) -им (ше) *зак. коц. оп.* **витрезбиц (ше)**

витрежбйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак. коц. оп.* **витрезбйовац (ше)**

витрезбиц (ше) -им (ше) *зак.* отрезнити (се), истрезнити (се), растрезнити (се)

витрезбйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* отрежњавати (се), трезнити (се), истрежњивати (се), растрежњивати (се)

витрепац -пем *зак.* **1.** (*прах*) испрашити, истрести; излупати; ~ **керпари** испрашити (истрести) крпаре; ~ **тепих** испрашити (излупати) тепих; **2.** (*розпириц*) протрести; ~ **заглавок** *або* **перину** протрести јастук *или* дуњу; **3.** (*цесто и под. – вимишац*) умутити, размутити, избити; ~ **вайца** умутити јаја; **4.** (*дакому – нагнївано нагуториц*) истрести коме што, очитати коме, свашта наговорити коме; **алє му витрепала шицко цо ше у нєй назберало** ала му је истресла све што се у њој накупило; ¤ **~ задок (надраґи, клїн) дакому** дати коме по туру, испрашити коме леђа (кожух)

витреповац -пуєм *нєзак.* **1.** (*прах*) испрашивати, истресати, трести; **2.** (*заглавок и под. – розпирйовац*) протресати; **3.** (*цесто и под. – мишац*) мутити, избијати; **4.** (*дакому – нагнївано гуториц*) истресати, читати коме што

витреповач *х.* тресач

витресац (ше) -ам (ше) *нєзак.* *оп.* **витресовац (ше)**

витрески *х. мн.* (*єд.* витресок) отресине

витресовац (ше) -суєм (ше) *нєзак.* истресати (се), трести (се)

витресц -ешем *зак.* истрести

витресц ше -ешем ше *зак.* **1.** истрести се; **2.** *прен.* истрести се, искалити се

витрец -ем *зак.* **1.** *поль.* отрлити; **2. а)** (*очухац*) искрзати, излизати; **б)** (*отрушиц*) отрцати; **3.** избрисати

витрец ше -ем ше *зак.* **1. а)** (*очухац ше*) искрзати се, излизати се, олињати; **б)** (*отрушиц ше – о сухим лїсцу кукуричанки и под.*) отрцати се

витрещац ше -щим ше (*на дакого*) *зак.* извикати се, истрести се

витрик *х. дем.* ветрић, лахор

витримац -ам *зак.* издржати

витримованє *с.* издржавање

витримовац -муєм *нєзак.* издржавати; ~ **старих родичох** издржавати старе родитеље

витримовац ше -муєм ше *нєзак.* **1.** (*обезпечовац себе средства за живот*) издржавати се; **2. а)** правити се; **витримує ше пред людзми же шицко зна** прави се пред људима да све зна; ~ **мудрим** правити се паметан; **б)** правити се важан, узносити се; **вон ше барз витримує** он се јако прави важан, он се јако узноси

витримовач *х.* хранитељ, хранилац; ~ **фамелиї** кућехранитељ, хранилац породице

витримовни -а -е издржљив

витримовносц *ж.* издржљивост

витрина *ж.* **1.** витрина; **2.** излог

витриол *х. хем.* витриол

витрион *х.* (*петролей*) гас, петролеј

витрионов(и) -а -о/-е који се односи на гас; ~ **лампа** петролејка, гасарица

витриско *с. ауґм. и пейор.* ветрина, ветруш(т)ина

витрищиц -им *зак.*: ~ **очи** *оп.* **вищириц очи**

витробран *х.* ветробран

витров(и) -а -о/-е **1.** ветровит; ~ **хвиля** ветровито време; **2.** ветрени; ~ **моц** ветрена сила; ◊ **витрово бомбони** *цукр.* ментол-бомбоне; **витрово лати** *буд.* ветрењаци, жиоке

витрови -а -о/-е (*лєгкодумни*) ветрењаст, ветроглав, ветрогоњаст, лептираст; ветрогоња, ветропир

витровити -а -е *оп.* **витров(и) (1)**

витровка *ж. зоол.* ветровка (Falco)

витровнїк *х. оп.* **баран-коров**

витроказ *х.* ветроказ

витромер *х.* ветромер

витрошиц ше -им ше *зак.* истрошити се

витупиц (ше) -им (ше) *зак.* иступити (се)

витупйовац (ше) -юєм (ше) *зак.*

иступљавати (се)

витуширац ше -ам ше *зак.* истуширати се

витха *ж. поль. заст.* (*штранґ за путанє и под.*) сапон

витхнуц -нєм *зак.* уганути, ишчашити, ушинути

витхнуце *с.* угануће, ишчашење, ушинутост

витяжиц ше -им ше *нєзак.* јуначити се; правити се важан

витяз *х.* витез

витязки -а -е витешки

витязтво *с.* витештво

виучиц -им *зак.* изучити; ~ **ремесло** изучити занат

виучиц ше -им ше *зак.* изучити (се); ~ **за тишлїра** изучити столарски занат

виучованє *с.* изучавање

виучователь *х. оп.* **виучовач**

виучовац -чуєм *нєзак.* изучавати

виучовач *х.* изучавалац, испитивач

виучуюци -а -е наставни, обуковни; ~ **язик** наставни језик

вифасовац -суєм *зак.* **1.** добити следовање; **2.** (*буц бити, покарани*) добити (извући) батина; добити своје

вифодьовац -дюєм *и* **вифойдовац** -дуєм *зак. оп.* **вифунїц**

вифотоґрафовац (ше) -фуєм (се) *зак.* фотографисати (се), снимити (се)

вифулькнуц -нєм *зак.* (*чвиркнуц з нукашньосци – о густей маси*) штрцнути

вифунєни -а -е **1.** *дїєприкм. од* **вифунїц**; **2.** *прен.* сенилан

вифунїц -їм *и* **вифуняц** -ям *зак.* **1. а)** (*страциц активни состойки, ослабиц*) издушити, исхлапети, излапети, ишчилети, изветрити; **палєнка вифунєла, та є уж слаба** ракија је издушила, па је већ слаба; **лїки вифунєли, та уж нє дїйствую** лекови су исхлапели, те више не дејствују; **б)** (*висц з хаснованя або з моди – о шматох и под.*): **старински способ облєканя и давни обичаї уж вифуняли** старински начин облачења и давни обичаји су ишчезли; **2.** (*буц потрошени – о єдзеню и под.*) понестати, нестати; бити потрошен; **вифунял цукер (мука** *и под.***)** понестало је шећера (брашна *и сл.*); **пенєж вифунял** паре су потрошене, понестало је пара

вифуньовац -нюєм *нєзак.* **1.** (*трациц активни состойки, слабиц*) издушивати, исхлапљивати, излапљивати, чилети, изветравати; **б)** (*виходзиц з хаснованя або з моди*): **одкеди у валалє ожил спорт, карчми почали вифуньовац** одкад је у селу оживео спорт, кафане су се почеле празнити; **2.** (*приходзиц ґу концу – о количестве єдзеня и под.*) понестајати; **цукер нам уж вифунює** шећера нам већ понестаје

вифуркац -ам *зак.*: ~ **мед** *пчол.* изврцати мед

вифуркнуц -нєм *зак.* испрхати, испрхнути, излетети

вифурмовац -муєм *зак.* обликовати

вихабиц -им *зак.* изоставити

вихабяц -ям *нєзак.* изостављати

вихадзац -ам *нєзак. заст. оп.* **виходзиц**

вихаркац -ам *зак.* исхракати, испљувати; искашљати

вихаркнуц -нєм *зак.* исхракнути, испљунути; искашљати

вихарковац -куєм *нєзак.* исхракивати, испљувавати; искашљавати

вихаснованє *с.* искориштење, искоришћење

вихасновац -нуєм *зак.* **1. а)** (*послужиц ше*) искористити; ~ **роботну моц шицких занятих** искористи радну снагу свих запослених; **б)** (*вицагнуц хасен*) израбити; окористити се; **2.** (*дочекац вигодну хвильку*) искористити, улучити ~ **нагоду** искористити прилику

вихасновйованє *с.* искориштавање, искоришћавање

вихасновйовац -юєм *нєзак.* **1.** (*служиц ше*) искориштавати, искоришћавати; **2.** (*вицаговац хасен*) израбљивати

вихасновйовацки -а -е израбљивачки

вихасновйовач *х.* израбљивач

вихасновлїви *и* **вихаснуюци** -а -е искористив

вихвалєни -а -е славан, прослављен; прехваљен; признат

вихвалююци -а -е хвалисав, разметљив

вихвальовац -люєм *нєзак. експр.* преко мере хвалити

вихвальовац ше -люєм ше *нєзак. експр.* хвалисати се; разметати се

вихвальовач *х.* разметљивац

вихвальовачка *ж.* разметљивица

вихватнуц -нєм *зак.* истргнути, тргнути, зграбити; **~ дакому дацо з рукох** истргнути коме што из руку

вихвацовац -цуєм *нєзак.* истрзати, трзати

вихвилїц ше -ї ше *зак.* пролепшати се (*о времену*); разведрити се, проведрити се, разоблачити се; **по трох дньох паданя ше вихвилєло** после три кишна дана време се пролепшало

вихвильовац ше -ює ше *нєзак.* пролепшавати се (*о времену*); разведравати се, проведравати се

вихилїц -їм *зак.* (*попиц до дна*) испити [на екс], искапити, истрести на душак, изврнути, нагнути, накренути; ~ **погар** изврнути чашу, испити чаши данац, попити наискап

вихильовац -люєм *нєзак.* (*випивац до дна*) испијати [на екс], искапљивати, истресати на душак, извртати, нагињати, накретати

вихитриц ше -им ше *зак.* (*нєроздумано попонагляц повесц або зробиц*) истрчати се

вихладзиц -им *зак.* исхладити; ~ **хижу** исхладити собу (*честим отварањем и сл.*)

вихладзиц ше -им ше *нєзак.* исхладити се

вихладзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* исхлађивати (се)

вихладнуц -нєм *и* **вихладнуц ше** -нєм ше *зак.* охладити се

вихлєптац -ам *зак.* (*нагло попиц – звич. о животиньох*) излокати

вихлїпкац ше -ам ше *зак. оп.* **виклїпкац ше**

виховавнє *с.* васпитање, одгој

вихованєц -нца *х.* **1.** (*хторого дахто одховал*) отхрањеник; **2.** (*хторого дахто воспитал*) васпитаник, одгајеник

вихованка *ж.* **1.** отхрањеница; **2.** васпитаница, одгајеница

вихованосц *ж.* васпитаност, *горв.* одгојеност

вихованче -еца *с.* одгојче

вихователь *х.* **1.** (*одхователь*) отхранитељ; узгајатељ, одгајивач; **2.** (*воспитач*) васпитач, *горв.* одгојитељ

вихователька *ж.* **1.** (*одхователька*) отхранитељица, узгајатељица; **2.** (*воспитачка*) васпитачица, *горв.* одгојитељица; ~ **у дзецинскей заградки** васпитачица у дечјем вртићу

виховательни -а -е васпитачки, *горв.* одгојитељски

виховац (ше) -ам (ше) *зак.* **1.** (*одховац* (*ше*)) отхранити (се); одгајити (се); **2.** васпитати (се)

виховйованє *с. дїєсл. мен. од* **виховйовац**

виховйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* **1.** (*одховйовац* (*ше*)) отхрањивати (се), одгајати (се); **2.** васпитавати (се)

виховни -а -е васпитни, одгојан

виход *х.* **1.** излаз; **2.** излазак; **3.** (*на висше место*) узлаз, узлазак; **4.** (*страна швета*) исток; ◊ **~ слунка 1.** излазак сунца; **2.** *оп.* **виход (4)**; ¤ **знац дагдзе шицки виходи** знати негде све стазе и богазе

виходзаци -а -е **1.** излазећи; **2.** усходни

виходзенє *с.* **1.** излажење,

излазак; **2.** искрцавање; **3.** (*на висше место*) узлажење, узлаз, узлазак

виходзиско *с.* исходиште, полазиште

виходзиц[1] -им *нєзак.* **I 1.** *з розл. знач.* излазити; **вон ше облєка и виходзи вонка** он се облачи и излази напоље; **вона ридко виходзи** (*до дружтва и под.*) она ретко излази (*у друштво и сл.*); **слунко уж виходзи** сунце већ излази; **кнїжка виходзи з друку у юнию** књига излази из штампе у јуну; **почали єй курчата** ~ почели су да јој излазе пилићи; **2.** (*приходзиц ґу концу з резервами дачого*) понестајати нечега, имати све мање нечега, бити при крају са резервама нечега, трошити нешто; немати више нечега; **концом мешаца часто виходза з муки, цукру и др.** крајем месеца им често понестаје брашна, шећера и др.; **3.** (*шедлаюци на коньох*) изјахивати; **4.** (*зоз гайзибана, ладї*) излазити, искрцавати се; **5.** (*мац даґдзе жридло – о чечуцей води*) извирати; **6.** (*наиходзиц на дацо – о драги и под.*) избијати; **драга виходзи на чисцину** пут избија на чистину; **7.** (*о часу, термину*) истицати; **виходзи час** истиче време; **8.** (*на висше место*) уз(и)лазити, излазити; **9.** проистицати; **духовне єдинство народу виходзи з истей вири** духовно јединство народа проистиче из исте вере; **II** *безос.* **1.** (*мац досц дачого на дацо, виставац*) дотицати, достајати, досезати; **того року нам нє виходзи на лєтованє** ове године нам не дотиче за летовање; **2.** (*буц зґоднє, одвитовац*) бити згодно, одговарати; **гибайце кеди вам будзе виходзиц** дођите када вам буде одговарало; **3. а)** (*наставац як пошлїдок дачого*) произилазити, следити; **з виложеного виходзи же...** из изложеног следи да...; **б)** (*случовац ше, випадац*) испадати, дешавати се; **вше виходзело же є нєпотребни** увек је испадало да је непотребан; **◊ [з того] виходзи же...** из тога произилази да...; из тога можемо закључити да...

виходзиц[2] -им *зак. прех.* **1.** (*школу, класу*) завршити, свршити; **дзецко виходзело першу класу** дете је завршило први разред; **кед виходзел школу, почал робиц** кад је завршио школу, почео је да ради; **2.** (*з ходзеньом направиц дражку*) утрти; **~ дражку през оранїну** утрти стазу преко орања; **3.** *оп.* **вибегац**

виходка *ж. ридк.* клозет, нужник

виходни -а -е **1.** излазни; **виходни дзвери** излазна врата; **2.** узлазан; **3.** *оп.* **восточни (1)**

вихор *х.* вихор, вртлог

вихоровани -а -е исцрпљен дугом болешћу, ислабљен

вихпац -ам *зак.* **1.** истурити, протурити, промолити, провући; **2. ~ лампу** (*вихпац горе ґнот витрионовей лампи же би баржей швицела*) извити (одврнути) лампу; **вихпал лампу же би могол читац** извио је лампу да би могао да чита

вихпац ше -ам ше *зак.* **1.** истурити се, протурити се, промолити се, провући се; **2.** извући се; искобељати се; измилети

вихракнуц -нєм *зак. оп.* **вихаркнуц**

виц[1] виєм *нєзак.* (*завивац – о псови и под.*) завијати; урлати, арлаукати

виц[2] виєм *нєзак.* (*плєсц*) вити

виц[3] *х.* виц

виц ше виєм ше *нєзак.* вити се; **застава ше виє** застава се вије

вицагац -ам *зак.* **1. а)** извући (*много, све*); **б)** извући, исцрпсти; **~ воду зоз студнї** исцрпсти воду из бунара; **2.** извадити (*много, све*); ~ **цвиклу** извадити репу

вицагнуц -нєм *зак.* **1.** (*вонка або горе*) извући; ~ **шеячку зоз шопи** извући сејачицу из шупе; **2.** извадити; ~ **води зоз студнї** извадити воде из бунара; ~ **зуб** извадити зуб; **3.** (*нагло хвациц*) потегнути; ~ **нож** потегнути нож; **4.** (*виратовац*) извући, извадити; **5.** (*дацо од дакого – чежко достац*)

извуђи, измамити; **6.** (*буц бити або гандровани*) добити своје; извући батине; ¤ ~ **заключенє** извући закључак

вицагнуц ше -нєм ше *зак.* **1. а)** (*вонка або горе*) извући се; ~ **з чежкосцох** извући се из тешкоћа; **б)** (*од обовязкох*) извући се, изврдати; забушити; ~ **од роботи** извући се од посла; **в)** (*виратовац ше*) извући се, извадити се; ~ **з нєприємносци** извући се из непријатности; **2.** измигољити (се); изгамизати; избауљати; измилети; **3.** (*нараз виросную*) нагло (приметно, упадљиво) порасти, ижђикати; **хлапец ше вицагнул за рок** дечак је нагло порастао за годину дана; **4.** изденути се; **вицагла ше цверенка з игли** изденуо се конац из игле

вицагованє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **вицаговац (ше); 2.** извлачење; ~ **лутриї** извлачење лутрије

вицаговац -гуєм *нєзак.* **1.** (*цагац вонка або горе*) извлачити; **2.** (*ратовац*) извлачити, вадити; **3.** (*дацо од дакого – чежко доставац*) извлачити, измамљивати; **4.** (*вичерповац*) исцрпљивати; **чежка робота вицагує моц** тежак рад исцрпљује снагу

вицаговац ше -гуєм ше *нєзак.* **1. а)** (*цагац ше вонка або горе*) извлачити се; **б)** (*сцекац, кєровац*) извлачити се, изврдавати, врдати; забушавати; **в)** (*ратовац ше*) извлачити се, вадити се; **2.** извлачити се; измигољавати (се); гамизати; бауљати; милети

вицадзене -ного *с.* оцедина

вицадзени -а -е *дїєприкм. од* **вицадзиц**; ¤ ~ **як ренда** исцеђен као лимун

вицадзиц -им *зак.* исцедити; оцедити; нажети

вицадзовац -дзуєм *нєзак.* исцеђивати; оцеђивати

вицац витнєм (*дакому*) *зак.* распалити, звизнути, ошинути кога; **таку му вицал з батогом (з палїцу** *и под.*) тако га је ошинуо бичем (мотком *и сл.*); ¤ **вицал зоз собу** *оп.* **витнул зоз собу; ~ дакого з очми (з попатрунком)** ошинути кога погледом (очима, оком)

вицверкац -ам *зак.* **1.** измусти (*малу количину млека*); **2.** *прен.* (*дакого*) искористити, израбити

вице *с.* завијање; урлик, арлаук

вицеадмирал *х.* вицеадмирал

вицек *х.* истек; **~ термина** истек рока

вицекац -ам *нєзак.* истицати; **рика вицека з озера** река истиче из језера

вицерац -ам *нєзак.* брисати, отирати

вицерпиц -им *зак.* **1.** (*витримац*) издржати; **2.** (*цихо поднєсц*) отрпети, истрпети; изгутати; **вицерпел и прецихнул квилєня** отрпео је и прећутао увреде

вицибриц ше -им ше *зак. експр.* (*барз ше вирихтац*) дотерати се, улаштити се, налицкати се, зализати се, накинђурити се, нагиздати се

вицибровац ше -руєм ше *нєзак.* дотеривати се, лицкати се, зализивати се, кинђурити се, гиздати се

вицибровач *х.* лицкало

вициґанїц -їм *зак.* измамити, излагати, измунтати

вициґаньовац -нюєм *нєзак.* измамљивати, излагивати

вициґурени -а -е дотеран, удешен

вициґуриц (ше) -им (ше) *зак.* дотерати (се), удесити (се)

вициментовац -туєм *зак.* омалтерисати, измалтерисати, *горв.* ожбукати

вицинац -ам *нєзак.* **1.** (*викошовац поєдинєчни стебелка*) подсецати, поткашати; **2. а)** (*моцно биц*) шибати, оплетати; ~ **дакого з прутом** шибати кога прутом; **б)** (*дуц з наглима вдеренями – о витре*) шибати; **витор вицина по твари** ветар шиба у лице; ¤ **~ дакого з очми (з попатрунком)** шибати кога погледом (очима, оком)

вицискац -ам *зак.* **1.** *оп.* **вихпац**;

2. *коц.* (*видрилїц*) изгурати; извањати; ~ **фурик зоз шопи** изгурати трагаче из шупе

вицифровани -а -е ишаран, исцифран; украшен

вицифровац -руєм *зак.* ишарати, исцифрати; украсити

вицифровац ше -руєм ше *зак.* (*вирихтац ше*) дотерати се, уштиркати се

вицицац -ам *зак.* исисати; испити

вицицкац -ам *зак.* исисати, посисати (*о одојчету*)

вицицовац -цуєм *нєзак.* исисавати; испијати

вицицковац -куєм *нєзак.* исисавати (*о одојчету*)

вицкасти -а -е вицкаст

вицополїц -їм *зак. експр.* истурити

вицополїц ше -їм ше *зак.* испентрати се и удобно се сместити

вицудни -а -е **1.** веома леп, дотеран, фин и сл.; **2.** веома тачан

вичаровац -руєм *зак.* измађијати

вичасовани -а -е излапео, изветрен, одлежан, одстајао

вичасовац -суєм *зак.* **1. а)** (*страциц активни состойки, ослабиц*) издушити, исхлапети, излапети, ишчилети, изветрити; изгубити на квалитету; **працок за печенє вичасовал** прашак за печење је издушио; **б)** (*страциц пах*) премирисати; **2.** застарети, изаћи из моде; **тота шмата уж нє модерна, вичасовала** ова одећа више није модерна, застарела је

вичасовац ше -суєм ше *зак.* (*з часом страциц моцни пах, смак и под. и з тим достац на квалитету*) изветрити (се); одлежати; **нови хижни ствари чуц за лаком, алє лак ше вичасує** из новог намештаја осећа се мирис лака, али ће он с временом изветрити; **палєнка ше вичасовала и тераз ма лєпши смак** ракија је одлежала и сад има бољи укус

вичвиркнуц -нєм *зак.* штрцнути

вичековац -куєм *нєзак.* ишчекивати

вичерац -ам *зак.* изменити, измењати, разменити, размењати; ~ **думаня з даким** измењати мисли с ким

вичерпани -а -е **1.** *дїєприкм. од* **вичерпац (ше)**; **2.** (*витрошених моцох*) исцрпљен; изнурен; ломан

вичерпаносц *ж.* исцрпљеност; изнуреност; ¤ **до вичерпаносци** (*до подполней вистатосци*) до мртвила

вичерпац -ам *зак.* **1.** (*випражнїц черпаюци*) исцрпсти, исути, извадити; ~ **воду зоз чамца** исцрпсти воду из чамца; **2.** (*физично витрошиц*) исцрпити; изнурити

вичерпац ше -ам ше *зак.* исцрпити се; изнурити се; сатрти се

вичерпни -а -е исцрпан; ~ **дискусия** исцрпна дискусија

вичерповац[1] -пуєм *нєзак.* црпсти, исцрпљивати; исипати, вадити; ~ **воду з чамца** црпсти воду из чамца

вичерповац[2] **(ше)** -пуєм (ше) *и* **вичерпйовац (ше)** -юєм (ше) *нєзак.* исцрпљивати (се), изнуравати (се)

вичерпуюци -а -е исцрпљујући

вичесани -а -е лепо очешљан

вичесац -ешем *зак.* **1.** ишчешљати; прочешљати; **2.** истимарити

вичесовац -суєм *нєзак.* ишчешљавати; прочешљавати

вичечиц -чем *зак.* истећи

вичиризовац -зуєм *зак.* (*виключкац ше*) искључати

вичисцени -а -е **1.** ишчишћен, очишћен; **2.** *поль., вет.* (*викастровани*) ушкопљен, уштројен, ујаловљен

вичисциц -им *зак.* **1.** ишчистити, очистити; **2.** *поль., вет.* (*викастровац*) ушкопити, уштројити, ујаловити

вичисцовац -цуєм *нєзак.* **1.** ишчишћавати, чистити; **2.** *поль., вет.* (*кастровац*) ушкопљавати, штројити, јаловити

вичитани -а -е начитан

вичитац -ам *зак.* **1.** изборојати,

одбројати; набројати; ~ **дакому пенєжи на руки** избројати коме паре на руке**;** **2.** прочитати (*у новинама и сл.*); **3.** ~ **дакому** (*вигандровац дакого*) очитати коме круницу (буквицу, литанију), одржати коме лекцију

вичитовац -туєм *нєзак.* **1.** избројавати, одбројавати; набрајати; **2.** ишчитавати, читати (*у новинама и сл.*); **3.** ~ **дакому** (*гандровац дакого*) читати коме лекцију (буквицу)

вичлєнкац ше -ам ше *оп.* **випошвац ше**

вични -а -е вечан, вечит

вично *присл.* вечно, вечито, навек

вичножелєни -а -е зимзелен, црногорични; **вичножелєни древа** црногорица

вичносц *ж.* вечност; ¤ **преселїц ше до вичносци** преселити се у вечност

вичулкац ше -ам ше *зак. поль.* раскласати, формирати метлице (*о кукурузу*)

вичуриц -им *зак.* исцурити; истећи

вичухани -а -е излизан, искрзан (*о одећи и сл.*)

вичухац -ам *зак.* **1.** излизати, искрзати (*одећу и сл.*); **2.** изглачати; истрљати, изрибати; ижицати

вичухац ше -ам ше *зак.* **1.** излизати се, искрзати се (*о одећи и сл.*); **2.** *оп.* **очухац ше (2)**

вичуховац -хуєм *нєзак.* **1.** излизивати, искрзавати (*одећу и сл.*); **2.** изглачавати, трљати, рибати; жицати; ¤ ~ **лавки** (*часто шедзиц даґдзе и трациц час*) дерати клупу (клупе)

вишадла *мн.* вешала; вешалиште

вишалїц ше -їм ше *зак.* искесити се (*войв.*), истрошити се, дубоко посегнути у кесу (*желећи се показати пред светом*); **кума ше вишалєла: купела крешнятку драги бависка** да би се показала пред светом, кума је купила кумчету скупе играчке

вишалка *ж.* вешалица, афингер

вишальовац ше -люєм ше *нєзак.* куповати нешто скупо желећи се показати пред светом, прекомерно трошити, претеривати, дубоко посезати у кесу

вишатель *х.* вешач, џелат

вишац (ше) -ам (ше) *нєзак.* вешати (се); обешовац (ше)

вишаци -а -е висећи; **~ кухня** висећа кухиња

вишач *х. оп.* **вишатель**

вишвечиц -им *зак.* убедити

вишвициц -им *зак.* **1.** (*батерийску лампу*) потрошити; **2. ~ карти** *карт.* отворити карте

вишвициц ше -им ше *зак.* истрошити се (*о батеријској лампи*)

вишедац -ам *нєзак.* *оп.* **вишедовац (2)**

вишедзиц -им *зак.* излећи, извести, испилити; **качка вишедзела качата** патка је излегла пачиће

вишедзовац -дзуєм *нєзак.* излегати, лећи, изводити

вишедовац -дуєм *нєзак.* **1.** *оп.* **вишедзовац**; **2.** често и дуго негде седети; **на лавочки з милим вишедовала** на клупи је са драгим често дуго седела

вишенка *ж.* **1.** млада вишња; **2.** *дем.* вишњица

вишиванє *с.* **1.** везење; **2.** (*вишивани предмет*) вез; ◊ **полнєте** ~ пуни вез; **пражнєте** ~ празни вез

вишивани -а -е **1.** везен; **2.** (*на машини*) штикован

вишиванка *ж. оп.* **вишиванє (2)**

вишивац -ам *нєзак.* вести (*през.* везем); **~ на крижики** вести покрстице (на крстаке) (*войв.*); ~ **на ушко** вести на увце; ~ **на ланцущок** вести на ланчић

вишивач *х.* везилац

вишивачка *ж.* везиља

вишивка *ж.* вез; **народна ~** народни вез

вишиковац -куєм *зак.* отерати

вишилїц ше -їм ше *зак.* **1.** *вет.*

(*при целєню, коценю и под. вируциц зоз себе посцелку и черева*) извалити родницу; **крава ше вишилєла при целєню** крава је извалила родницу код тељења; **2.** (*барз ше витрапиц*): **аж да ше вишилєл у роботи** истегнуо је душу радећи; **3.** *прен.* (*витрошиц ше купуюци дацо драге*) искесити се (*войв.*), дубоко посегнути у кесу, истрошити се; **вишилєл ше, купел барз драги авто** искесио се, купио је скупа кола

вишиц[1] -им *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* висити; **шмати на нїм виша** одећа на њему виси; **2.** лебдети; ¤ **~ на цверенки** висити о концу; **хмари виша над варошом** (*диждж лємцо нє пада*) облаци висе над градом; **диждж виши** (*лємцо нє пада*) киша само што не пада

вишиц[2] -иєм *зак.* (*повишивац*) извести, навести (*през.* -везем)

вишколїц (ше) -їм (ше) *зак. заст. оп.* **вишколовац (ше)**

вишколовац (ше) -луєм (ше) *зак.* ишколовати (се)

вишкопиц -им *зак.* ушкопити, уштројити

вишкрабац -бем *зак.* изгрепсти, изгребати, истругати; **~ пригорки зоз шерпенки** изгрепсти загоретину из шерпице

вишкрабовац -буєм *нєзак.* грепсти, гребати, истругавати

вишлєбодзенє *с.* ослобођење; избављење

вишлєбодзиц (ше) -им (ше) *зак.* **1.** ослободити (се); избавити (се); **2.** *ремес.* закалфити (се)

вишлєбодитель *х.* ослободилац

вишлєпиц -им *нєзак.*: **~ очи дакому** бацити коме прашину у очи

вишлифовац -фуєм *зак.* углачати

вишлифовац ше -фуєм ше *зак.* стећи рутину

вишлїдзиц -им *зак.* **1.** *правн.* иследити; **2.** истрагати, истражити

вишлїдзованє *с.* **1.** *правн.* ислеђивање; **2.** трагање

вишлїдзовац -дзуєм *нєзак.* **1.** *правн.* ислеђивати; **2.** трагати

вишлїдни -а -е *правн.* **1.** иследни; ~ **поступок** иследни поступак; ~ **увидка** извиђај; **2.** истражни; **~ судия** истражни судија

вишлїднїк *х.* иследник

вишлїднїцки -а -е иследнички

вишлїзкани -а -е углачан; излизан; **лавка вишлїзкана од шедзеня** клупа је излизана од седења

вишлїзкац -ам *зак.* изглачати, углачати; **дражжку за шлїзканє** углачати тоциљајку

вишлїзкац ше -ам ше *зак.* углачати се, уклизити се; излизати се

вишлїзковац -куєм *нєзак.* углачавати

вишлїзковац ше -куєм ше *нєзак.* (*випадовац з рукох – о шлїзким предмету*) исклизавати; измицати се

вишлїснуц ше -їшнєм ше *зак.* **1.** (*випаднуц з рукох*) исклизнути; измакнути се; **риба ше му вишлїсла з рукох** риба му је исклизнула из руку; **2.** измакнути се, омакнути се, оклизнути се; исклизнути; **ноги ше вишлїсли спод нього, та спаднул** ноге су му се измакле (ноге су му се оклизнуле), те је пао; **спод ноги ше му вишлїснул камень** испод ноге му је исклизнуо (му се омаче) камен; **3.** *безос. прен.*: **вишлїсло ше му** (*нєнароком гварел*) измакло му се, излетело му је

вишлїснуце *с.* исклизнуће

вишмайзкац -ам *зак. експр.* избацити (*све*)

вишмайзнуц *и* **вишмайснуц** -нєм *зак. єднораз. експр.* избацити

вишмарбац *и* **вишмарґац** -ам *зак.* ишарати

вишмариц -им *зак.* избацити

вишмейованє *с.* исме(ја)вање

вишмейовац -юєм *нєзак.* исме(ја)вати

вишмейовац ше -юєм ше *нєзак.* **1.** *взаєм. повр.* исме(ја)вати се; **2.** (*з дакого*) исме(ја)вати, извргавати смеху кога, смејати се коме; изругивати се

коме; **вишмеюю ше з нього** исме(ја)вају га; изругивају му се

вишмейовацки -а -е исмевачки

вишмейовач *х.* исмевач

вишмердзиц ше -им ше *зак.* изветрити (се) излуфтирати се; изгубити непријатан мирис; **шмати ше вишмердзели од нафталину** одећа се изветрила од нафталина

вишмеююци -а -е спрдљив

вишмеяц -еєм *зак.* исмејати, изврггнути смеху кога; изругати се коме

вишмеяц ше -еєм ше *зак.* (*нашмеяц ше*) исмејати се

вишмикнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** исклизнути; измакнути се; **2.** *безос.* (*нєнароком, нєконтроловано повесц*) излетети, омакнути се, измакнути се; ¤ **вишмикло ше му** излетело му је, омакла (отела) му се реч [са усана]

вишмиковац ше -куєм ше *нєзак.* исклизавати; измицати се

вишмихованє *с.* *оп.* **вишмейованє**

вишмиховац -хуєм (*дакого*) *и* **вишмиховац ше** -хуєм ше (*з дакого*) *нєзак. оп.* **вишмейовац ше (2)**

Вишнї/вишнї -нього *х.* *рел.* (*Всевишнї*) Вишњи/вишњи

вишня *ж.* (*древо и плод*) вишња

вишньов -а -о вишњев; од вишње; са вишњама; ~ **стебло** вишњево стабло, стабло вишње; ◊ ~ **мачанка** сос (умак) од вишања; ~ **палєнка** вишњевача; ~ **питка** пита са вишњама; ~ **колач** колач са вишњама; ~ **ликер** шерибренди; ~ **сок** сок од вишње (од вишања), вишњевац; ~ **овоцнїк** вишњик

вишньови -а -о/-е (*вишньовей фарби*) вишњаст, вишњев

вишоровац -руєм *зак.* изређати, набројати

вишоровац ше -руєм ше *зак.* изређати се

вишпивац -ам *зак.* **1.** (*зложиц шпиванку*) испевати; **2.** (*одшпивац*) отпевати, испевати

вишпивовац -вуєм *нєзак.* (*виводзиц мелодию*) извијати, пребирати; (*о соловейови*) биглисати

вишпиртац -ам *зак.* ишчепркати

вишпиртовац -туєм *нєзак.* ишчепркавати

вишпортац -ам *и* **вишпортнуц** -нєм *зак. оп.* **вишторпац**

вишпурґац -ам *зак.* *експр.* избацити, шутнути (*све*)

вишпурґнуц -нєм *зак. єднораз. експр.* избацити, шутнути

вишпурґовац -ґуєм *нєзак. експр.* избацивати

вишпуркац -ам *зак.* *оп.* **вишпурґац**

вишторпац -ам *и* **вишторпнуц** -нєм *зак.* ишчачкати, ишчепркати, ископати

виштрелєнє *с.* пуцањ

виштрелїц -їм *зак.* **1.** испалити; **2.** опалити; окинути

виштреляц -ям *зак.* испуцати (*много, све*)

виштреляц ше -ям ше *зак. прен.* испуцати се

виштрельовац -юєм *нєзак.* испаљивати; опаљивати; окидати

виштригнуц -нєм *зак.* исећи, изрезати (*маказама*)

виштриговани -а -е рецкаст, зупчаст, крецав

виштриговац -гуєм *нєзак.* исецати, изрезивати (*маказама*)

виштрикац -ам исплести, иштрикати

виштудирац -ам *зак.* **1.** измислити; **шицко чловек виштудира же би дошол до динара** свашта човек измисли да дође до пара; **2.** наћи решење

виштупликац -ам *зак.* смислити лукавство, наћи лукаво решење

виштухац -ам *зак.* **1.** (*вишторпац*) ишчачкати; **2.** *кух.* (*цесто*) повадити модлицом; избушити; ~ **з фурмочку гвиздочки, шерца и под.** повадити модлицом звездице, срца и сл.

вишукац -ам *зак.* наћи, пронаћи, ископати, набавити (*нешто што се ретко може наћи*); **дзе ти вишукал**

тоту ридку кнїжку? где си ти нашао ову ретку књигу?

вишулькац -ам *зак.* уваљати

вишулькац ше -ам ше *зак.* одгајити се, одрасти, сазрети (*о деци*)

вищавиц -им *зак.*: ~ **скору** извући из коже масноћу и влагу, смрешкати, намрешкати кожу (*о лековитим облогама, сапуну и сл.*); **домашнє мидло му вищавело скору** домаћи сапун му је извукао масноћу из коже

вищанє *с.* вриштање, цика, цилик; цвиљење; врисак

вищац -щим *нєзак.* вриштати; цик(т)ати; циликати; цвилети

вищербени -а -е **1.** шкрбав, шкрбаван; искрзан; **2. вищербене** -ного *с.* шкрба

вищербиц -им *зак.* ишкрбати, ишкрбити, ошкрбити; искрзати; ~ **нож** ишкрбати нож

вищеткац -ам *зак.* ишчеткати, прочеткати; ~ **шмати** ишчеткати одело

вищипац¹ -ам *зак.* **1.** (*фалатки з дескох и под.*) исцепати; **2.** ~ **зуби прашатом** одсећи зубе прасићима

вищипац² -пем *зак.* (*виєсц скору и под. – о щипацей материї*) изјести, нагристи, изгристи; **вапно му вищипало скору** креч му је изгризао кожу

вищиповац -пуєм *нєзак.*: ~ **зуби прашатом** сећи зубе прасићима

вищирени -а -е **1.** (*о очох*) избуљен, избечен, исколачен, разрогачен; буљав; **патриц з вищиренима очми** гледати избуљено (разрогачено)

вищириц -им *зак.* **1.** ~ **очи** избуљити (избечити, исколачити, разрогачити, избекељити) очи**,** избуљити се, избечити се; ~ **зуби** искезити (искесити, накесити, исцерити) зубе; **2.** ~ **чутку кукурици** ољуштити врх кукурузног клипа (*гледајући зрелост зрна*); **3.** ~ **жену** *вулг.* открити жени интимне делове тела

вищиряц -ям *нєзак.* **1.** ~ **очи** буљити (бечити, избуљивати, разрогачивати) очи, бечити се, буљити; зурити; **2.** ~ **зуби** кезити (кесити, церити) зубе

вищователь *х. оп.* **вищовач**

вищовац -щуєм *нєзак.* предсказивати, прорицати; навешћивати

вищовач *х.* предсказивач, пророк; видовњак

виява *ж.* изјава; исказ

виявиц -им *зак.* **1.** изјавити; **2.** *заст.* изразити; испољити

виявиц ше -им ше *зак.* **1.** сазнати се, показати се, избити на јаву (на видело, на површину), испоставити се, обелоданити се, открити се; **раз ше вияви хто то зробел** једном ће се сазнати ко је то урадио; **2.** *заст.* **а)** изјаснити се; **б)** изразити се; испољити се

виявйовац -юєм *нєзак.* **1.** изјављивати; **2.** *заст.* изражавати; испољавати

виявйовац ше -юєм ше *нєзак.* **1.** сазнавати се, показивати се, избијати на јаву (на видело, на површину), обелодањивати се, откривати се; **2.** *заст.* **а)** изјашњавати се; **б)** изражавати се; испољавати се

виявни -а -е изјавни

виядровац -руєм *зак.* изнедрити

виядукт *х.* вијадукт

вияшнєти -а -е ведар, разведрен; **яке нєбо вияшнєте по дижджу** како је небо ведро после кише

вияшнїц ше -їм ше *зак.* **1.** *и безос.* разведрити се, проведрити се; **нєбо ше вияшнєло** небо се разведрило; **2.** (*повесц свойо думанє*) изјаснити се; **шицки ше вияшнєли за тото предкладанє** сви су се изјаснили за тај предлог

вияшньованє *с.* изјашњавање

вияшньовац ше -нюєм ше *нєзак.* **1.** *и безос*. разведравати се, проведравати се, ведрити се; **2.** (*виношиц свойо думанє*) изјашњавати се

вкупни -а -е **1.** укупан; ~ **приход** укупан приход; **2.** целокупан; ~

писательова творчосц целокупно пишчево стваралаштво

вкупно *присл.* укупно

вкупносц *ж.* **1.** укупност; **2.** целокупност

влага *ж.* влага

влагомер *х.* влагомер

влада *ж.* **1.** влада; **2.** *заст.* **а)** власт; **б)** моћ, снага

владанє *с. оп.* **пованнє**

владар *х.* владар

владарски -а -е владарски

владац -ам *нєзак.* **1.** (*звладовац – о сну*)*:* **влада го сон (спанє)** хвата га сан, спава му се; **2. а)** бити у стању; имати снаге; **стари родичи уж нє владали помогнуц своїм дзецом** стари родитељи више нису имали снаге да помогну својој деци; **б)** имати финансијске могућности; **парасти нє владаю купиц драги машини** земљорадници немају финансијске могућности да купе скупе машине; **3.** *беш. серб.* (*пановац*) владати

владаюци -а -е *оп.* **панующи**

владика *ж. церкв.* владика, епископ

владически -а -е владичански

владичество *с.* **1.** *церкв.* епископија, епархија; **2.** (*владиково званє*) владичанство

владни -а -е *заст.* **1.** имућан; **2.** моћан; утицајан; **3.** *у функц. пред.* способан, кадар, који је у стању

владносц *ж. заст.* моћ, сила

владов -а -о владин

влажиц (ше) -им (ше) *нєзак.* влажити (се)

влажни -а -е **1.** влажан; **2.** мемлав, мемљив

влажно *присл.* влажно

влажносц *ж.* влажност

влажняви -а -е сувлажан

влакнасти -а -е (*од* **влакно (1)**) влакнаст, влакнат

влакно *с.* **1.** *технол., биол.* влакно; *предз.* повесмо, влакно

влакночко *с. дем.* (*од* **влакно (1)**) влаканце

влапиц -им *зак.* **1.** *з розл. знач.* ухватити; ~ **сцекача** ухватити бегунца; ~ **крочай** ухватити корак; **на полю нас влапела ноц** на њиви нас је ухватио мрак; **2.** (*наисц на дакого у одредзеней хвильки*) затећи, ухватити; ~ **дакого на дїлу** затећи кога на делу; **3.** (*рибу на циґонь*) упецати; **4.** схватити, научити; **швидко влапел рукованє з машину** брзо је схватио руковање машином

влапиц ше -им ше *зак.* **1.** *з розл. знач.* ухватити се; **2.** (*з руку за дацо*) ухватити се, машити се; дохватити се, прихватити се; **влапел ше з руку за вдерене** ухватио се руком за ударено место; ~ **за клянку** ухватити се (прихватити се) за кваку; **3. а)** (*почац дацо робиц*) прихватити се, латити се чега; бацити се, навалити на што; нагнути; **влапел ше до роботи** прихватио се посла; бацио се на посао; **влапел ше озбильно учиц** нагао је учењу; **б)** (*до дакого – почац дакого биц и под.*) ухватити се, напасти; **нє шмели ше до нього влапиц, бо бул моцнєйши** нису смели да се ухвате с њим, јер је био јачи; **4.** (*запалїц ше*) запалити се, упалити се; **од жирячкох ше влапела слама** од жеравица се упалила слама; **5.** (*на циґонь*) упецати се; **6. а)** (*начац з хороту*) начети, нагристи; **влапела ше до нього туберкулоза** начела га је туберкулоза; **б)** (*губиц ше од мушки – о зарну*) ужижљивити се, ужишкати се (*войв.*); **до жита ше влапела (у жице ше зведла) мушка** пшеница се ужишкала; ¤ **~ на циґонь** (*влапиц ше до замки*) загристи удицу (мамац); **горуцо аж да ше чловек влапи** пасја (псећа) врућина, врућина је да мозак проври

влаплїви -а -е ухватљив

влас *х. заст. оп.* **власа**

власа *ж.* влас *ж. и х.*; ¤ **анї з власу нє руши** *оп.* **анї власком нє гнє** (*под* **власка**)

власарка *ж. зоол.* власуља (Anemonia sulcata)

власати -а -е косат, дугокос, власат, дуговлас; **яки ши власати** како

си косат, што имаш дугачку косу

власи *ж. мн.* (*єд.* власа) коса; ¤ **аж ~ горе ставаю** (*у вельким страху, чуду, бриги*) диже му се (јежи му се, иде му увис) коса; **боля го власи** *франт.* мамуран је од пића

власка *ж.* **1.** *дем.* власац, влас; **2.** (*нїжна шерсц*) маља; **3. власки** *мн.* **а)** (*на чутки кукурици*) свила, влас; **б)** (*шерсц, мохотка на рошлїнох*) длака, машак; **в)** (*на покриви*) жеравка; **г)** (*на человековей скори*) длака; ¤ **анї власком нє гнє** (*нїч нє сце робиц*; *цалком є нєактивни*) ни (малим) прстом неће макнути (мрднути), ни репом не мрдне; **вишиц на власки** висити о концу; **нє хибела му анї ~ з глави** није му пао (није му слетео, полетео) ни влас с главе; **за власку** за длаку; **на власку точно** на длаку тачно

власка(с)ти -а -е **1.** маљав; **2.** (*хтори у форми власкох*) власнат

власни -а -е **1.** рођени; ~ **брат** рођени брат; **2.** сопствен, *горв.* властит; **стац на власних ногох** стајати на сопственим ногама; **3.** личан, властит, *горв.* особни; ~ **мено** лично име; ◊ **од двох власних: вони двоме (два, двойо) од двох власних** њих двојица (две, двоје) су браћа (сестре, брат и сестра) од стрица (од тетке, од ујака); ¤ **од трох власних** *франт.* (*нїяка родзина*) чорбине чорбе чорба

власнїк *х.* власник, сопственик; ~ **хижи** кућевласник

власнїца *ж.* власница, сопственица

власнїцки -а -е **1.** власнички, сопственички; **2.** својински; **власнїцки одношеня** својински односи; ~ **право** својинско право

власнїцтво *с. оп.* **власносц**

власноручни -а -е својеручан, власторучан

власносц *ж.* **1.** власништво, сопственост; **2.** својина; **приватна ~** приватна својина

властиви -а -е *ридк.* својствен

властивосц *ж.* *ридк.* својственост, својство

власц *ж.* власт; **верховна ~** врховна власт; **школски власци** школске власти; ¤ **буц у дачиєй власци** бити у чијој власти; **одбиц ше од власци** одметнути се од власти; **под власцу** под влашћу

власцолюбец -бца *х.* властољубац

власцолюбиє *с.* *оп.* **власцолюбивосц**

власцолюбиви -а -е властољубив

власцолюбивосц *ж.* властољубивост, властољубље

власцотримач *х.* властодржач

Влах *х.* Влах

Влахиня *ж.* Влахиња

влачиц -им *нєзак.* **1.** прљати; **2.** *заст. оп.* **влєчиц**

влачиц ше -им ше *нєзак.* **1.** прљати се; **2.** *прен.* вући се

влашски -а -е влашки

влєце *присл.* **1.** лети; **2.** (*прешлого лєта*) летос; **~ зме були на морю** летос смо били на мору

влєчиц -чем *нєзак.* вући; теглити

влєчиц ше -чем ше *нєзак.* вући се

влонї *присл.* лане; ◊ **од ~** одлане, одлани

вноци *присл.* ноћу; преконоћ

Ведениє *с. церкв.* (*швето 21. 11/4. 12*) Ваведење

вовк *х.* вук, курјак

вовков -а -о вучји; вуков; ~ **дзира** вучја јама

вовт *х. заст.* (*глас при гласаню*) глас

вовтирац -ам *зак. и нєзак. заст.* (*гласац*) гласати, вотирати

вовторков(и) -а -о/-е који се односи на уторак; **на вовторковей схадзки** на седници одржаној у уторак

вовторок -рку *х.* уторак; **то було ~** то је било у уторак; **приду на ~** доћи ће у уторак

вовуторок -рку *х. беш. оп.*

вовче -еца *х.* вучић, вуче

вовчи -а -е вучји; ◊ ~ **пес** вучјак

вовчица *ж.* вучица

вовчок -чка *х. дем.* вучић; ◊ **коляци** ~ *бот.* зечји трн (Ononis spinosa)

вод *х.* вод

вода *ж.* **1.** вода; **пил бим води** жедан сам; **2.** бујица; ◊ **велька** ~ поплава; излив подземних вода; **жива** ~ животна водица, еликсир; ¤ **гола** ~ (*беззначна, безвредна ствар*) броћ; **до Дунаю (беґелю, моря) води сипац** (*вельо даремно трошиц*) бацати новац у воду (кроз прозор), бацити у мутну Марицу; **исц кадзи ~ нєше** (*исц по линиї меншого одуперaня*) пливати низ воду; **най идзе мутном водом** нека га мутна вода носи, нек иде с милим богом, нек иде к врагу; **нє зароби анї тоту воду цо попиє** (*нїч нє зароби пре нєспособносц*) не заради (не заслужи) ни за хладну воду; **нє заробиц анї на воду** (*барз мало заробиц*) не зарадити (не заслужити) ни за хладну воду; **пошло мутном водом (долуводом)** однела мутна Марица; пиши кући пропало [је]; **приповедац голу воду** (*приповедац гоч цо*) причати тандара мандара; **роснуц (вироснуц, напредовац) як з води** расти као из воде (као врба из воде); **у шитку воду ношиц** (*робиц даремну роботу*) сипати песак у море

водарина *ж.* водарина

водвиль *х. театр.* водвиљ

водвойнє *присл. оп.* **одвойнє**

водени -а -е *оп.* **водов(и)**

воденїца *ж.* воденица

воденїцов -а -о воденички, воденични

воденїчар *х.* воденичар

водзаци -а -е водећи

водзач *х.* **1.** водич; **2.** вођа; путовођа

водзачка *ж.* **1.** жена водич (путовођа, вођа); **2.** *ґеом.* водиља **3.** *техн.* вођица; ~ **вентила** вођица вентила

водзенє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **водзиц (ше)**; **2.** (*парованє животиньох*) парење, мрк

водзиц -им *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* водити; **2.** водати; ¤ ~ **за нос дакого** вући кога за нос; ~ **на порвазку (на ланцу, за руку) дакого** (*нє дац дакому же би бул самостойни*) водити кога на узици (на ланцу); ~ **предок** предводити, бити на челу

водзиц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*париц ше – о животиньох*) парити се, терати се, мркати се; **2.** (*о любовней пари*) **а)** забављати се, састајати се; **б)** *пейор.* водати се, швалер(ис)ати се

водитель *х.* **1.** водитељ; ~ **емисиї** водитељ емисије; **2. а)** путовођа; вођа; **б)** (*приручнїк*) водич; **туристични ~** туристички водич

водителька *ж.* водиља; ¤ **гвизда ~** звезда водиља; **думка ~** мисао водиља

водица *ж. церкв.* водица

Водицов -а -о који се односи на Водицу код Руског Крстура; ~ **Мария** (*статуа Богородици*) Водицина Богородица; ~ **драга** пут до Водице

водичка *ж.* **1.** *дем.* водица; **2.** *дзец. гипок.* водица, воша; **3.** (*у мехиру або лїшаю на целу*) течност; **4.** *звич. у злученю* **пахняца ~** колоњска вода

водичковац ше -куєм ше *нєзак.* мирисати се колоњском водом, парфимисати се

водище *с.*: ¤ **вирайбала зоз водище на плотище** *беш.* (*нашвидко вирайбала, сплокла*) видела вода слугину (свекрвину) кошуљу; **зоз водище на плотище а з плотище на себище** *беш.* на брзину опран и осушен веш одмах је обукла

водка *ж.* **1.** (*палєнка*) вотка; **2.** (*остатня палєнка при печеню*) патока; **3.** лековита *или* чудотворна течност

воднє *присл.* дању; ¤ **видно (видзи ше) як ~** види се као по дану; месечина као дан; **~ -вноци** и дању и ноћу, даноноћно

водни -а -е: ◊ ~ **мера** либела, васер-вага

воднїк *х.* **1.** *анат.* водењак; **2.** *воєн.* водник

воднїсти -а -е водњикав

водов(и) -а -о/-е **1.** водени; ~ **печац** водена бојица; ~ **пара** водена пара; ~ **ґаз** водени гас; ~ **драга** водени пут; **водови спорт** водени спорт; **водови транспорт** водени саобраћај; ~ **купальня** водено купатило; **2.** водни; **водово задруґи** водне задруге; **◊ били ~ квиток** *бот.* локвањ (Nymphea alba); ~ **ластовка** *зоол.* водена ласта **(**Riparia riparia L.); ~ **лелия** водена перуника (Iris pseudacorus L.); **~ хорота** *мед.* водница; ~ **буяк 1.** *бот.* дугороги орашак (Trapa L.); **2.** *зоол.* букавац, водени бик (Botaurus stellaris L.); ~ **как** *бот.* вежљика (Scirpus radicans); ~ **квиток** *ент.* водени цвет (Ephemera vulgata); **водови конь** *зоол.* водени коњ (Hippopotamus amphibius)*;* **водово квитки** *бот.* локвањи, лопочи (Nympheaeaceae); ~ **коровче** *бот.* кроцањ, дрезга (Myriophyllum)

водовод *х.* водовод

водоводни -а -е водоводни, водоводски

вододзельни -а -е *ґеол., ґеоґр.* разводни, вододелни; ~ **гора** разводна планина

водожемци *х. мн.* (*єд.* водожемец) *зоол.* водоземци

водоинсталатер *х.* водоинсталатер

водокотлїк *х.* водокотлић

водокрут *х. ридк.* вртлог

Водолєй *х. астрон.* Водолија, *горв.* Водењак

водомер(ач) *х.* водомер

водонїк *х. хем.* водоник, *горв.* водик

водонїков -а -о *и* **водонїчни** -а -е водонички, водонични

водоношач *х.* водоноша

водопад *х.* **1.** водопад; **2.** слап

водопривреда *ж.* водопривреда

водоровни -а -е *оп.* **горизонтални**

водоскок *х.* водоскок

водостой *х.* **1.** водостај; **2.** водостање

водотурня *ж.* водоторањ

водоцек *х.* водоток

водство *с.* водство

водя *х. беш. серб.* вођа (*лит.* **вожд**)

воєдно *присл.* једноструко; **зошиц рубец** ~ сашити поруб једноструко

воємски -а -е *оп.* **воєни**

воєни -а -е **1.** војни; ~ **вежба** војна вежба; ~ **рок** војни рок; **2.** ратни; ~ **ладя** ратни брод

вожач *х.* возач

вожацки -а -е вожачки; ~ **испит** возачки испит

вожд *х.* вођа

вождство *с.* вођство

воженє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **вожиц (ше); 2.** вожња; **3.** *поль.* (*кукурици, цвикли з поля*) вуча

вожиц -им *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* возити; ~ **туристох на автобусу** возити туристе аутобусом; **2.** (*вожиц дацо чежке*) вући, теглити, возити; **вожа шлюнок** вуку шљунак; **вожа на кочу древо з лєса** тегле на колима дрво из шуме; ~ **кукурицу з поля** вући кукуруз са њиве; ~ **гной** возити ђубре; **3.** (*геваль-тамаль, пре забаву*) возати, возикати, возакати; **4.** *беш. серб.* (*моторну превозку*) возити, терати (*оп.* **гонїц)**

вожиц ше -им ше *нєзак.* **1.** возити се; **2.** (*геваль-тамаль, пре забаву*) возати се, возикати се, возакати се

возар *х. воєн.* возар

возбудзенє *с.* **1.** узбуђење; ~ **пред путованьом** путна грозница; **2.** трема

возбудзени -а -е **1.** узбуђен; **2.** узрујан; усплахирен; уздрхтао, устрептао; **3.** усхићен

возбудзиц -им *зак.* **1. а)** узбудити; **б)** узрујати; усплахирити; **2.** ганути; **3.** усхитити; **4.** (*виволац*

чувства) пробудити; ~ **у даким свидомосц о дачим** пробудити у некоме свест о нечему

возбудзиц ше -им ше *зак.* **1.** узбудити се; **2.** узрујати се; уздрхтати; устрептати; усплахирити се; **3.** ганути се; **4.** усхитити се

возбудзовац -дзуєм *нєзак.* **1. а)** узбуђивати; **б)** узрујавати; **2.** усхићивати; **4.** (*виволовац чувства*) будити

возбудзовац ше -дзуєм ше *нєзак.* **1. а)** узбуђивати се; **б)** узрујавати се; **2.** усхићивати се

возбудзуюци *и* **возбудлїви** -а -е узбудљив

возбудзуюцо *и* **возбудлїво** *присл.* узбудљиво

возбудзуюцосц *и* **возбудлївосц** *ж.* узбудљивост

возвелїчац -ам *зак. прен.* увеличати; ~ **торжество зоз своїм присуством** увеличати свечаност својим присуством

возвелїчац ше -ам ше *зак. прен.* (*воздзвигнуц ше*) узвеличати се, преузнети се

возвелїчовац -чуєм *нєзак. прен.* увеличавати

возвелїчовац ше -чуєм ше *нєзак. прен.* (*воздзвиговац ше*) величати се, узвеличавати се, преузносити се

возвишенє *с.* узвишица, уздигнуће

возвишени -а -е узвишен

возвишеносц *ж.* узвишеност

возвишиц -им *зак.* узвисити, уздигнути, уздићи

возвишиц ше -им ше *зак.* узвисити се, уздигнути се, уздићи се

возвишовац -шуєм *нєзак.* узвисивати, уздизати

возвишовац ше -шуєм ше *нєзак.* узвисивати се, уздизати се

Воздвижениє *с. и* **Воздвижениє честного (честнаго) креста (хреста)** *церкв.* (*швето 14/27. 09*) Крстовдан

воздзвигнуц (ше) -нєм (ше) *зак.* уздигнути (се), уздићи (се); узнети (се)

воздзвигованє *с.* уздизање

воздзвиговац -гуєм *нєзак. прен.* уздизати; узносити

воздзвиговац ше -гуєм ше *нєзак.* **1. а)** уздизати се, дизати се; **б)** надвисивати се; **~ над околїском** надвисивати се над околином; **2.** *прен.* уздизати се; узносити се; **културно ше** ~ културно се уздизати

воздлуж I *присл.* уздуж, дужимице; **II** *прим. з ґен.* дуж, уздуж

воздлужни -а -е уздужан

воздоба *ж.*: **буц дакому на воздобу** *поет.* бити ничији понос, бити нечија част и дика

воздух *х.* ваздух, зрак

воздухасти -а -е ваздушаст

воздухов(и) -а -о/-е *оп.* **воздушни**

воздухоплїв *х.* ваздухоплов, зракоплов

воздухоплївец -вца *х.* ваздухопловац, зракопловац

воздухоплївни -а -е ваздухопловни, зракопловни

воздухоплївство ваздухопловство, зракопловство

воздушни -а -е ваздушан, зрачан; ~ **(воздухова) габа** ваздушни талас; ~ **гамовачка** ваздушна кочница; ~ **купель (баня)** ваздушна бања; ~ **линия** ваздушна линија; ~ **торбичка** *анат.* ваздушна кеса; ~ **(воздухово) струянє** ваздушно струјање; ~ **транспорт** ваздушни саобраћај

возлюбиц -им *зак. кнїжк.* заволети

возмах *физк.* узмах

Вознесениє *с. и* **Вознесениє Господнє/господнє** *церкв.* (*швето штерацец днї по Велькей ноци*) Спасовдан

вознєсц -єшем *зак. прен.* (*воздзвигнуц*) узнети, уздигнути, уздићи

вознєсц ше -єшем ше *зак.* **1.** узнети се, уздигнути се, уздићи се**; 2.** *рел.* вознести се; ~ **на нєбо** вознести се у небо

возни -а -е *беш.* (*превозкови*)

возни; ~ **парк** возни парк

возношиц -им *нєзак.* (*возвелїчовац*) узносити, уздизати, величати

возношиц ше -им ше *нєзак.* (*пишиц ше*) узносити се, умишљати се, гордити се, охолити се

возношлїви -а -е узносит, умишљен, охол, који се прави важан

возношлївосц *ж.* узноситост, уображеност, умишљеност, охолост

возпоставиц -им *зак.* (*врациц до предходного стану*) васпоставити, успоставити

возпоставяц -ям *нєзак.* (*врацац до предходного стану*) васпостављати, успостављати

возросни -а -е узрастан; ~ **ґрупа** *пед.* узрасна група

возрост *х.* узраст

возхищени -а -е усхићен; задивљен

возхищеносц *ж.* усхићеност, усхићење; задивљеност

возхищиц (ше) -им (ше) *зак.* усхитити (се); задивити (се)

возхищовац (ше) -щуєм (ше) *зак.* усхићивати (се); дивити (се), задивљавати (се)

воистину *присл. кнїжк.* (*направди*) заиста, доиста, ваистину; у ствари; ◊ ~ **воскрес!** ваистину васкр(е)се (воскресе)!

воїн *х. поет.* војник

войвода *х.* војвода

войводина *ж. ист.* војводина

войводкиня *ж.* војвоткиња

Войводян *х.* Војвођанин

Войводянка *ж.* Војвођанка

войводянски -а -е војвођански

войводство *с.* војводство

война *ж.* рат; **рихтац ше до войни (на войну)** спремати се за рат; **обявиц войну** објавити рат; **вибухла ~** избио (букнуо) је рат; **з того ше зведла ~** из тога се изродио рат; **по войни** после рата; **започац войну** заратити; ◊ **братозабивацка ~** братоубилачки рат; **гражданска ~** грађански рат; **жимна ~** хладни рат; **ошлєбодительна ~** ослободилачки рат; **шветова ~** светски рат

войнови -а -о/-е ратни; ~ **залапени** ратни заробљеник; ~ **инвалид** ратни инвалид

войованє *с. дїєсл. мен. од.* **войовац**

войовац -юєм *нєзак.* **1.** (*водзиц войну*) војевати, бојевати, ратовати; **2. а)** (*з даким/дачим – барз ше анґажовац, буц активни*): **родичи робя, а баба воює з унуками** родитељи раде, а бака чува и гледа унуке (а бака се бори с унуцима); **син му воює з компютерами** син му је преокупиран компјутерима; **вон ище вше воює зоз спортом** он се још увек бави спортом; он је још увек активан у спорту; **б)** (*з дачим, за дачим* и *без обєкта*) непрекидно и упорно захтевати (тражити) нешто, интачити, кукати, кукумавчити за нечим; **унук барз войовал за бициґлу, та му дїдо купел** унук је упорно хтео бицикл, па му је деда купио

войска *ж. беш. серб. оп.* **войско**

войско *с.* војска *ж.*; **народне ~** народна војска; **пошол до войска** отишао је у војску

войскови -а -о/-е војни

войсководитель *х.* војсковођа

войсц -йдзем *зак.* **1.** *з розл. знач.* ући; **2.** (*до гайзибана, ладї*) укрцати се, ући

вокабулар *х.* вокабулар

вокал *х. фон.* вокал, самогласник

вокализация *ж.* вокализација

вокални -а -е вокалан; ◊ ~ **музика** вокална музика; **вокалне *р*** *ґрам.* вокално ***р***

вокалов(и) -а -о/-е *и* **вокалски** -а -е вокалски, самогласнички

вокатив *х. ґрам.* вокатив

вократци *присл. кнїжк.* укратко

вол *х.* (*инстр. мн.* воламі *и заст.* волми) во; ¤ **дац дакому як волом (як волови, як за воли)** (*дац дакому вельо єсц*) дати коме као за војску; **єсц як вол** (*гвари ше за єсного*)

јести као мећава; **прейсц як вол** (*нє поздравкац*) проћи као поред турског (чивутског) гробља; **чежко (яй) тому дому (домови) дзе розказує крава волу (волови)** тешко оној кући где жена носи панталоне

волан *х.* волан

воланє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **волац (ше); 2.** дозивање; **3.** (*способ воланя животиньох*) ваб; **швиня приходзи на ґаздово ~** свиња долази на ваб газде

волар *х.* волар

волац -ам *зак. и нєзак.* **1. а)** звати; дозивати; **волай оца най придзе** зови тату нека дође; **б)** (*мац назвиско*): **Миколу волаю "Коле"** Никола има надимак "Коле", Николу зову "Коле"; **2.** (*поволовац домашнї животинї*) вабити, звати; ¤ **~ на помоц** звати у помоћ, запомагати

волац ше -ам ше *нєзак.* **1.** звати се; **як ше волаш?** како се зовеш?; **2.** (*на дакого*) **а)** звати, дозивати кога у невољи, звати кога у помоћ; **на сушеда ше вше перше воламе** комшију увек првог зовемо у помоћ; **б)** позивати, обраћати се (*тражећи разумевање, солидарност*); **дружтво ше вола на шицких своїх членох же би...** друштво позива све своје чланове да...

волиско *х. ауґм. и пейор.* волоња, волина

волїц -їм *зак. и нєзак.* **1.** више волети; **вона люби поезию, алє волї музику** она воли поезију, али више воли музику**; волїм читац кнїжки як патриц филми** више волим да читам књиге него да гледам филмове; **2. а)** боље; **волїш ти пойсц** боље иди ти; **волєл биш ше сам влапиц до роботи як чекац помоц** боље ти је да се сам прихватиш посла него да чекаш помоћ; **волєл сом нє присц** боље да нисам дошао; **б)** радије; **волєл би пойсц до швета як церпиц понїженя** радије би отишао у свет него да трпи понижења; **волїм шедзиц дома як пойсц по тей бридкей хвилї** радије ћу седети код куће него отићи по овом невремену; **нє сцем кафу, волєл бим сок** нећу кафу, радије бих сок

волна *ж.* **1.** вуна; **2.** руно

волнар *х.* вунар

волнарня *ж.* вунара

волночка *ж. дем.* вуница

волняни -а -е вунен; ~ **платно** вунена тканина

волов -а -о волов; воловски; ◊ ~ **хвост** *х. бот.* дивизма (Verbascum L.); ~ **очко 1.** *зоол.* царић (Troglodytes troglodytes L.); **2.** *дюрдь. оп.* **арвачка**

воловски -а -е воловски, волујски

волонтер *х.* волонтер

волонтирац -ам *нєзак.* волонтирати

волт *х. ел.* волт

волтажа *ж. физ.* волтажа

волтметер -тра *х. ел.* волтметар

волтов -а -о *физ.* волтин; ~ **елемент** волтин елеменат; ~ **лук** волтин лук

волумен *х.* запремина, волумен

волуменски -а -е запремински, волуменски

волфрам *х. хем.* волфрам

волшебни -а -е волшебан

воля *ж.* воља; ¤ **нє буц у волї** бити нерасположен

волько *с. дем. од* **вольо**

вольни -а -е (*дзекови*) вољни

вольно *викр. воєн.* вольно

вольо *с. анат.* вољ(к)а, гуша ¤ **руциц дацо до воля (до волька)** *фам.* бацити што у уста (у кљун, у жвакалицу), презалогајити

вон -а -о *зам.* он

вонка I *присл.* **1.** напољу, вани; **оцец роби ~** тата ради напољу; **2.** напоље, вани; **нє идз ~ , бо жимно** немој да идеш напоље, јер је хладно; **II** *у злученю* **~ з(оз)** *прим. з ґен.* изван, ван; **фирми ~ з Покраїни** фирме изван Покрајине; **фабрика ~ з варошу** фабрика је ван града; ¤ **исц (пойсц) ~** (*пре физиолоґийну потребу*) ићи (отићи) напоље

вонкашнї -я -є спољашњи,

спољни, вањски

вонкашньополитични -а -е спољнополитички, вањскополитички

вонкашньосц *ж.* спољашњост, вањштина

вонкашньотарґовински -а -е спољнотрговински

вонконцом I *присл.* **1.** скроз; скроз наскроз; ~ **премок** скроз је покисао; **2.** уздуж и попреко; **II** *прим. з ґен.* дуж; уздуж; ~ **поля викопани ярок** дуж њиве је ископан јарак

воно *слов.* оно; **а)** (*ша гат*): ~ , **можебуц маш право** оно, можда си у праву; **б)** (*правда*): ~ **нє же нє так, алє...** оно није да није тако, али...; **в)** (*означує нєсподзиванє*): **ми обчековали єдну, а ~ сцигла иншака новосц** ми смо очекивали једну, а оно стигла је друкчија новост

вонь *х.* **1.** мирис; **2.** смрад

вообще I *присл.* уопште; **II 1.** *у злученьох з присловнїками за место, час и способ* **а) ~ даґдзе** *присл.* било где (*уопште негде*); **кед ~ видзе, пойдзе до карчми** ако било где изађе, отићи ће у кафану; **б) ~ дакадзи** *присл.* било куда (*уопште некуда*); **в) ~ дакеди** *присл.* било када (*уопште некада*); **кед же ши ~ у живоце спреведал, спреведал ши себе** ако си било када у животу лагао, лагао си себе; **г) ~ даяк** *присл.* било како (*уопште некако*); **2.** *у злученьох з нєодредзенима заменовнїками* **а) ~ дахто** *зам. нєодр.* било ко (*уопште неко*); **кед же вообще дакому верим, верим тебе** ако било коме верујем, верујем теби; **б) ~ даєден** *зам. нєодр.* било који (*макар један*); **кед ~ з нас заслужел таке високе припознанє, вец то вон** ако је било који од нас заслужио тако високо признање, онда је то он; **в) ~ даяки** *зам. нєодр.* било какав (*уопште некакав*); **г) ~ дачий** *зам. нєодр.* било чији (*уопште нечији*); **ґ) ~ дацо** *зам. нєодр.* било шта (*уопште нешто*); **знаш ти ~ мудре повесц?** умеш ли ти било шта паметно рећи?;

вопиц -ием *нєзак. кнїжк.* вапити

вопиюци *и* **вопиющи** -а -е *кнїжк.* вапијући; ~ **кривда (нєправда)** вапијућа неправда; ¤ **глас вопиющого у пустинї** глас вапијућег у пустињи

ворог *х. заст.* непријатељ

ворш *х. коц. заст.* **1.** (*робота, занятосц*): **вон у вельким воршу** он је у великом послу; **оцец вше у воршу з трактором** отац увек нешто ради са трактором; **2.** (*нєшор, розложена робота*): **яки там ~ !** какав је тамо вашар!

воск -ку *х.* восак

воскар *х.* воскар, воштар

воскарня *ж.* воскара, воскарница, воштарница

восклик *х. поет.* усклик

воскликнуц -нєм *зак. поет.* ускликнути

воскликнуце *с. оп.* **восклик**

воскликовац -куєм *нєзак. поет.* ускликивати

восковани -а -е воштан; ~ **платно** воштано платно

восковац -куєм *нєзак.* воштити

восков(и) -а -о/-е воштан; ~ **фиґура** воштана фигура; ~ **швичка** воштаница

воскресенє *с. рел. и прен.* ускрснуће, васкрснуће, ускрс, васкрс

Воскресенє *и* **Воскресениє** *с. церкв.* (*Велька ноц*) Васкрсеније, Васкрсење

воскресни -а -е ускршњи, ускрсни

воскреснуц -ешнєм *зак. рел. и прен.* ускрснути, васкрснути

воскреснуце *с. оп.* **воскресенє**

воскресовац -суєм *нєзак.* ускрсавати, васкрсавати

воспиталїще *с.* васпиталиште

воспитанє *с.* васпитање, одгој

воспитани -а -е васпитан; **крашнє ~** лепо васпитан

воспитанєц -нца *х. и* **воспитанїк** *х.* васпитаник

воспитанїца *и* **воспитанка** *ж.* васпитаница

воспитатель *х. оп.* **воспитач**

воспитателька *ж. оп.* **воспитачка**

воспитац -ам *зак.* васпитати

воспитацки -а -е васпитачки

воспитач *х.* васпитач, *горв.* одгојитељ

воспитачка *ж.* васпитачица, *горв.* одгојитељица

воспитанче -еца *с.* одгојче

воспитни -а -е васпитни, *горв.* одгојан

воспитно-образовни -а -е васпитно-образовни

воспитовац -туєм *нєзак.* васпитавати, *горв.* одгајати

восток *х.* исток

восточни -а -е **1.** источни; **2.** источњачки

восточнославянски -а -е источнословенски

вотирац -ам *зак. и нєзак. оп.* **вовтирац**

вотройнє *присл. оп.* **отройнє**

вохпац -ам *зак.* **1.** увући; угурати; ~ **ключ до замчка** увући кључ у браву; **2.** турити, утакнути, утаћи; ~ **пенєжи до кишенки** турити новац у џеп; **3.** завући, забости; ~ **руки до кишенкох** завући руке у џепове; **4.** промолити; ~ **главу през дзвери** промолити главу кроз врата; **5.** стрпати; ~ **цали фалат хлєба до устох** стрпати цео комад хлеба у уста

вохпац ше -ам ше *зак.* увући се

воцариц ше -им ше *зак. кнїжк.* (*запановац, настац*) завладати

вочи I *присл.* у сусрет; **II** *прим. з дат.* **1.** у сусрет; **исц ~ опасносци** ићи усусрет опасности; **2.** уз; **веслац ~ води** веслати уз воду; ¤ **висц дакому ~** изаћи коме у сусрет; **исц ~ динару** (*исц за заробком*) ићи за зарадом; **повесц дакому ~** рећи (казати, скресати) коме у брк (у очи); **стануц/ставац дакому ~** (*спроцивиц ше дакому*) показати/показивати зубе (рогове) коме, успротивити се/успротивљавати се коме

вошки *ж. мн.* (*єд.* вошка) *мед.* промрзлине (*на прстима руку или ногу*)

вошнє *присл.* у сну; **приповедац ~** причати у сну; бунцати

вошпон *х. заст.* општинска службена кола

вощини *ж. мн.* (*єд.* вощина) **1.** *пчол.* саће; **2.** *пож., кул.* обланде, облатне

воююци -а -е зараћен; **воююци боки** зараћене стране

вояк *х.* војник; **наємни ~** најамник; **звичайни ~** редов

вояциц ше -им ше *нєзак.* јуначити се

вояцки -а -е војнички; ~ **кнїжочка** војничка књижица, буквица; ◊ **по вояцки** *присл.* војнички

воячиско *ауґм.* војничина

вплїв *х. оп.* **уплїв**

вплївни -а -е *оп.* **уплївни**

вплївовац -вуєм *нєзак. оп.* **уплївовац**

врабец -бца *заст.* врабац

враг *х. заст.* непријатељ; злотвор

враженє *с. заст. оп.* **упечаток**

вражибаба *ж. заст.* вештица

вражинє *с. заст. оп.* **упечаток**

врана *ж.* врана; ¤ **била** ~ бела врана; **вельо врани и коня сцагню** ≅ два лоша убише Милоша; **патриц кадзи врани лєтаю** (*нє мерковац на роботу, буц одсутни з думками*) гледати у облаке, бројати звезде; бити одсутан духом

врани -а -е: ~ **конь** вранац

вранов -а -о врањи

вранче -еца *с.* вранић

вратило *с. спорт.* вратило, преча

врацанє *с.* **1.** повратак; **2.** враћање; **3.** узвраћање, узврат

врацац -ам *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* враћати; **2.** (*врацац за указану увагу*) враћати, узвраћати; **3.** *заст.* **а)** (*одвитовац на питанє*) одговарати; **б)** (*од'здравковац*) одговарати на поздрав, отпоздрављати

врацац ше -ам ше *нєзак.* враћати

се

врацаюци -а -е узвратан; ~ **нащива** узвратна посета

враци -а -е врео; кипећи; ~ **вода** врела вода

врациц -им *зак.* **1.** *з розл. знач.* вратити; **2.** (*врациц за указану увагу*) вратити, узвратити; **3.** *заст.* **а)** (*одвитовац на питанє*) одговорити; **б)** (*од'здравкац*) одговорити на поздрав, отпоздравити; ¤ **~ дакому як себе пожичел** вратити коме мило за драго (шило за огњило)

врациц ше -им ше *зак.* вратити се

врач *х.* **1.** (*маґ*) врач; **2. врачи** *мн.* врачбине

врачанє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **врачац; 2.** *оп.* **врачанїна (1)**

врачанїна *ж.* **1.** врачбина; бајање; **2.** чаролија

врачар *х.* врачар, гаталац, гатар; чаробник

врачарка *ж.* врачара, врачарица; гатара, гатарица

врачац -ам *нєзак.* врачати, чинити, бајати; гатати

врачки *ж. мн.* (*єд.* врачка) *оп.* **врач (2)**

вред *х.* чир; **на целу ше му видал (вируцел) ~** на телу му је израстао чир; ~ **пукнул** чир се провалио; ~ **на жалудку** чир на желуцу (у стомаку)

вредзик *х. дем.* чирић, приштић

вредзиц -им *нєзак.* вредети, ваљати

вредни -а -е **1.** вредан; марљив; ~ **роботнїк** вредан радник; **2.** (*хтори ма цену*) вредан, цењен; ¤ ~ **як огень** вредан као чигра; жива ватра

вредно *с. присл.* вредно; марљиво

вредновац -нуєм *нєзак.* вредновати

вредносни -а -е вредностан; **вредносни папери** *банк.* вредносни папири

вредносц *ж.* **1.** *з розл. знач.* вредност; **~ пенєжу спадла** вредност новца је пала; **уметнїцка** ~ уметничка вредност; **тарґовищна ~** тржишна вредност; **2.** (*роботносц*) вредноћа; марљивост

врекац -ам *нєзак.* *оп.* **урекац**

врекнуц -нєм *зак. оп.* **урекнуц;** ¤ **нє ~** да не урекнем, да не чује зло

время *ж.*: **во ~ оно** *кнїжк.* (*барз давно*) во времја оно

вренє *с.* **1.** *оп.* **вреце**; **2.** (*рухи у масох*) врење; ◊ **точка вреня** *физ.* врелиште

вреск *х.* **1.** (*врещаци крик*) врисак; **2.** *оп.* **врещанє (1)**

врец -ем *нєзак.* **1.** кључати; **вода вре** вода кључа; **2.** *прен.* **а)** врвети; **б)** превирати

вреце *с.* кључање

вреценкасти -а -е вретенаст; ◊ ~ **мускула** *анат.* вретенасти мишић

вреценко *с.* **1.** вретено; **2.** (*дзецинске бависко*) зврк, чиґра

вреценков(и) -а -о/-е *оп.* **вреценкасти; ◊ ~ корень** *бот.* вретенаст корен

врецено *с. оп.* **вреценко (1)**; ¤ **бега як ~** (*о нємирним дзецку*) јури (трчи) као мува без главе; врти се као чигра

врещанє *с.* **1.** врисак; цика, цик, цилик; дрека; лелек; **2.** *оп.* **вреск (1)**

врещац -щим *нєзак.* вриштати; цик(т)ати, цичати; дречати; лелекати, запомагати; урлати; ¤ **да чловек врещи** (*нє знац цо робиц од муки, нєщесца и под.*) човеку стаје памет, да човеку памет стане

врещаци -а -е вриштав

врещиц -им *нєзак. коц. оп.* **врещац**

все: ¤ **буц ~ и вся** бити све и сва

всебожство *филоз.* (*пантеизем*) свебоштво

всевидущи -а -е *кнїжк.* свевидан, свевидећ, свевидљив

всевишнї -я -є свевишњи

Всевишнї -нього *х. рел.*

Свевишњи

всевласц *ж.* свевлашће, свевласт

вседержитель *х. рел.* сведржитељ

всезнанє *с.* **1.** свезнање; **2.** **Всезнанє** (*файта енциклопедиї*) Свезнање

всезнаюци *и* **всезнающи** -а -е свезнајући

вселена *ж.* васиона, свемир

вселенєц -нца *х.* ванземаљац, свемирац

вселенски -а -е васионски, свемирски; ~ **ладя** свемирски брод; ~ **зарйованє** свемирско зрачење

вселюдски -а -е свељудски

всемилостиви -а -е свемилостив

всемогущи -а -е свемогућ

Всемогущи -щого *х.* (*Бог*) Свемогући

всемогущносц *ж.* свемогућност

всеможлїви -а -е *оп.* **всемогущи (1)**

всеможлївосц *ж. оп.* **всемогущносц**

всемоц *ж.* свемоћ

всемоцни -а -е *оп.* всесилни

всемудри -а -е свемудар

всемудросц *ж.* **1.** свемудрост; **2.** **Всемудросц** (*Бог*) Свемудрост

всенародни -а -е свенародни

всенародносц *ж.* свенародност

всеночне -ного *с. церкв.* бденије, свеноћница (*оп.* **саночне**)

всеоблапни *и* **всеоблапяюци** -а -е свеобухватан; ~ **система** свеобухватан систем

всеобнїмаюци -а -е (*хтори шицко пренїка*) свеобухватан; ~ **страх** свеобухватан страх

всеобщи -а -е свеопшти

всеприсутни -а -е свеприсутан

всесилни -а -е **1.** свемоћан; **2.** **всесилни** -ного *х.* свемоћник

всеславян *х.* (*панславян*) свесловен, свеславен

всеславянски -а -е свесловенски, свеславенски

всестрани -а -е свестран

всестрано *присл.* свестрано

всестраносц *ж.* свестраност

всешветови -а -е свесветски

всечасови -а -е свевремен

всечесни -а -е *оп.* **пречесни**

всечловечески -а -е свечовечански

вступни -а -е: ~ **слово** *с.* предговор

вуковец -вца *х.* вуковац

вул *х.* вуница, фул

вулґаризовац -зуєм *зак. и нєзак.* вулгаризовати

вулґарни -а -е вулгаран

вулкан *х. осн. и прен.* вулкан

вулканизация *ж. хем. и др.* вулканизација

вулканизер *х.* вулканизер

вулканизовац -зуєм *зак. и нєзак.* вулканизирати

вулкански -а -е вулкански

вчас *присл.* (*комп.* вчасше *и* вчаснєйше) **1.** (*скорей часу*) рано; ~ **пришли на гайзибан, та длуго чекали** рано су дошли на воз, па су дуго чекали; **2.** (*вчас рано*) ујутру рано, у зору, раном зором, изјутра

вчасни -а -е рани; **вчасни кромплї** рани кромпир; ~ **младосц** рана младост

вчера *присл.* јуче(р); ◊ ~ **вечар** синоћ

вчеравечарши -а -е синоћњи

вчерайши -а -е **1.** јучерашњи; **2.** (*нєвитрезбени*) мамуран; **вон ище ~** он је још мамуран; ¤ **анї я нє ~** нисам ни ја од јуче, нисам се ни ја јуче родио, нисам ја мачји кашаљ

вчерайшосц *ж.* **1.** (*нєдавна прешлосц*) јучерашњица; **2.** (*нєвитрезбеносц*) мамурлук, мамурност

вчерашнї -я -є *оп.* **вчерайши**

вчерашньосц *ж. оп.* **вчерайшосц**

вша *ж.* ваш, уш; **достац вши** заушљивити се; ¤ **буц цихо як ~ /уша у храсти** ћутати као (оловом) заливен

(као риба); завући се у мишју рупу; **верциц ше як ~ у храсти** (*буц нємирни, нєпреривно ше верциц*) непрекидно се врпољити

вшадзи *присл.* свуд(а), свугде

вшадзик *присл. беш. оп.* **вшадзи**

вше *присл.* **1.** увек; **2. а)** стално, непрекидно; **б)** *у злученьох* **~ ровно** *и* **~-фурт** стално, непрекидно, увек испочетка; **~ ровно дума о тим** непрекидно мисли о томе; ¤ **то нє ~** (*та себе мож допущиц и вецей потрошиц и под.*) кад је бал нек је бал; **~ лєм єдно (свойо) кончиц** терати своје као Шваба тралала

вшелїяк *присл.* **1.** (*на розлични способи*) свакако, свакојако; **2.** (*бизовно*) свак(ој)ако, дакако, извесно

вшелїяки -а -е *зам.* свакакав; ~ **квеце** свакакво цвеће

вшелїячина *ж.* **а)** разне (разноразне) ствари, свашта; **вшелїячину ми наприповедал** свашта ми је напричао; о свачему ми је наглабао; **б)** (*вшелїяки дробни предмети*) сваштарије

вшов -а -о (*од* **вша**) ушни

вшолавец -вца *х. оп.* **вшолави (2)**

вшолави -а -е **1.** вашљив; **2. вшолави** -вого *х.* **а)** вашљивац; **б)** *пейор.* шугавац

вшолавосц *ж.* вашљивост

вяза *ж.* **1.** *з розл. знач.* веза; **телефонска ~** телефонска веза; **запровадзиц вязу** з даким успоставити везу с киме; **през лєто добри вязи на морйо** преко лета су добре везе до мора; **ти нє маш вязи о тим** (*ти о тим нїч нє знаш*) ти немаш везе о томе; **2.** спој; **директна ~** директан спој; ◊ **погришна ~** (*при воланю на телефон*) криви спој; **у вязи зоз...** у вези са..., *горв.* гледе...; ¤ **без вязи** без везе

вязанка *ж. поль.* евенка, евенька, вешалица

вязанє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од.* **вязац (ше); 2.** (*виновей лози*) везидба

вязани -а -е *лит.* везан; ~ **стих** везани стих

вязац вяжем *нєзак.* везивати

вязац ше вяжем ше *нєзак.* **1.** везивати се; **2.** (*о плоду рошлїни*) заметати се; **огурки ше уж вяжу** краставци се већ замећу; **на кукурици ше вяжу чутки** на кукурузу се замећу клипови

вязаци -а -е везивни; ◊ **~ материя** везиво; ~ **ткань** *анат.* везивно ткиво

вязач *х.* **1.** (*особа и справа*) везач; **2.** *поль.* (*вязач снопох*) везилац, везач (*войв.*), везарош (*войв.*)

вязачка *ж.* **1.** (*особа*) везачица; **2.** *поль.* (*машина*) везачица, самовезачица; **3.** *заст.* плетена марама која се везује на леђима

вязень -зня *х. ридк.* роб

вязист -та *и* **вязиста** -ти *х. воєн.* везиста

вязни -а -е везни; ~ **бавяч** *спорт.* везни играч

вязнїца *ж. анат.* везница

вязочка *ж. дем.* везица

вякац -ам *нєзак.* терати на повраћање, бити мука; **барз вякал** јако га је терало на повраћање

вякац ше -а ше *нєзак. безос.* терати на повраћање, бити мука; **вякало ше му** повраћало му се

вяц веєм *нєзак.* вејати; ~ **просо** вејати просо; **шнїг веє** снег веје

вяч *х.* вејач

Г

га I *слов.* **1.** па; **га я думал же...** па ја сам мислио да...; **2.** а; **то ти зробиш, га хто же други?** то ћеш ти да урадиш, а да ко ће?; **II** *викр.* **1.** ајхај; **га-га, будзе красни дзень** ајхај, биће леп дан; **2.** *за страшенє* ба, бу; **вон з гущави на мнє: га!** он из жбуна на ме: ба!; **3.** *за виражованє гроженя, пакосци и под.* ха (*често удвојено*); аха; **га, хто**

то нє сце слухац!? ха, ха, ко то неће да слуша!?; **га, ту ши тераз!** аха, сад си ту!; ¤ **га-га** туц-муц; **га як же!?** дакако, дабо(г)ме, него како!?

габа *ж.* **1.** талас, вал; **на морю ше направели (зявели) габи** море се заталасало; **на морю дробни габи** море се мрешка; **2.** *прен.* бујица

габасти -а -е таласаст, валовит

габасциц (ше) -им (ше) *нєзак.* мрешкати (се)

габжина *ж.* (*габзова гущава*) зовина, зова

габза *ж. бот.* зова

габзов -а -о **1.** зовин, од зове; ~ **пищалка** свирала од зове; ~ **пукалка** пуцаљка од зове; **2. габзова** -вей *ж.* и ~ **палєнка** ракија од зове

габзовача *ж. оп.* **габзов (2)**

габзовка *ж. ор.* **габзова пукалка** (*под* **габзов**)

габов(и) -а -о/-е таласни, вални; ~ **длужина** таласна дужина

габовити -а -е валовит

габотерапия *ж. мед.* таласотерапија

габсбурґски -а -е *ист.* хабсбуршки

гав *викр. звич. повторени означує бреханє пса* ав, вау

гавайски -а -е хавајски

гавана *ж.* (*файта циґаретлох*) хавана

гаварія *ж.* **1.** хаварија; **2.** бродолом

гаваровани -а -е **1.** *дієприкм. од* **гаваровац (ше); 2. гаваровани** -ного *х.* бродоломац, бродоломник

гаваровац (ше) -руєм (ше) *зак. и нєзак.* хаварисати (се)

гавкац -ам *нєзак. звич. дзец.* лајати; кевкати, кевтати

гавкнуц -нєм *зак.* **1. а)** *звич. дзец.* залајати; **б)** *прен.* ланути; **2. а)** *вулґ.* (*умрец*) одапети, скикнути; **б)** угинути, цркнути

гавран *х.* гавран

га-га-га *викр. за виражованє шмиху* ха-ха-ха

гаґац -ам *нєзак. оп.* **гадяц**

гаґиоґрафия *ж. лит.* хагиографија

гад *х.* змија, гуја; **отровни ~** змија отровница

гадар *х.* змијар

гадац -ам *заст.* **1. а)** помишљати; **б)** претпостављати; **2.** одгонетати, погађати

гадац ше -ам ше *нєзак.* препирати се; свађати се

гадваб *х.* свила

гадвабарня *ж.* **1.** (*фабрика гадвабу*) свилара; **2.** (*предавальня гадвабу*) свиларница

гадвабарство *с.* свиларство

гадвабасти -а -е свиласт, свиленаст

гадвабни -а -е свилен; ~ **хусточка** свилена марама; ◊ **~ буба** *зоол.* свилена буба (Bombyx mori)

гадвабов(и) -а -о/-е **1.** *оп.* **гадвабни; 2.** *оп.* **гадвабасти**

гаджи -а -е змијски; ◊ **~ грозно** *с. оп.* **гадово яблучка** (*под.* **гадов**)

гаджица *с.* змија (*женка*)

гадзик *х. дем.* змијица; змијче

гадзиско *х. ауґм.* змијурина, змијетина

гадка *ж. заст.* **1.** загонетка; **2.** мисао, идеја; ¤ **~ за горами а шмерц за петами** *оп. под.* **шмерц**

гадов -а -о змијин, змијски; **~ гнїздо** змијињак; ◊ **гадово яблучка** *мн. бот.* помоћница, кокошиње грожђе, црногроздак (Solanum nigrum L.)

гадяц -ям *нєзак. коц. заст.* (*класц, руцац, валяц и под. дацо по вельо нараз*): **~ з косу** захватати широк откос при кошењу; **цо тельо гадяш на тоту громаду?!** зашто толико трпаш на ову гомилу?!

газард *х.* хазард

газардер *х.* хазардер, хазардаш

газардни -а -е хазардан

газардовац -дуєм *зак. и нєзак.* хазардирати

газуґа *ж.* **1.** крагна (*на женскої*

блузи, хаљини); **2.** капуљача на бунди, јака

газучка *ж.* крагница (*на женској блузи, хаљини*)

гаї-буї *викр. при укладаню дзецох* бyји-паји

гаїк *и* **гаїчок** -чка/чку *х. дем.* гајић, гајак

гай¹ *х.* гај, луг

гай² *викр. звич. з розцагнутим* а *дзец.*: **га-а-ай** спавај, пајки

гайворон *х. ридк. оп.* **гавран**

гайд *слов. оп.* **гайде (1)**

гайдамак *х. ист.* хајдамак (*учесник народно-ослободилачког рата против Пољске у западној Украјини у XVIII в.*)

гайде *слов. и викр.* **1.** *за спонуканє* хајде, де, дед, дедер, дела, дај; чик; ану, а-ну; **~ єдзме уж** хајде да већ једемо; ~ **уж раз** хајде већ једном; **~ , гварим, зайдзем до нїх** дај, кажем, да свратим к њима; **2.** *за спонуканє запрагнутих коньох же би рушели* ајде (*в.*), ђи; **◊ та ~ ище, та ~ но, та гайде-гайде** хајде де

гайдекац -ам *нєзак.* пожуривати, хајдакати; **цо ме тельо гайдекаш!?** што ме толико хајдакаш!?

гайдук *х. ист.* хајдук; **пойсц до гайдукох (ґу гайдуком)** отићи у хајдуке; **◊ ~ -танєц** *х. фолкл.* "хајдук-тањец" (*шаљива народна игра за старије*)

гайдуцки -а -е хајдучки

гайзибан *х.* воз, влак; **путовац на гайзибану** путовати возом; **шеднуц на** ~ сести у воз; ¤ **нє охаби це (нє идзеш на) гайзибан** (*чом так понагляш?*) не гори ти [кућа] над главом, није ти крава стала на ногу

гайзибански -а -е **1.** возни; ~ **карта** возна карта; **2.** железнички; ~ **транспорт** железнички саобраћај; ~ **драга** железничка пруга

гайзли -ия *х. беш.* клозет, нужник (*польски*)

гайка¹ *и* **гайча** *ж. дзец.* колевка

гайка² *ж.* хајка

гайкач *х. оп.* **гайчар**

гаймана *ж. гандр.* ветрењаста, лакомислена жена

гайнїк *х. заст.* шумар, лугар

гайов *х. заст.* брод, лађа

гайов(и) -а -о/-е гајски, лушки; **◊ ~ жем** *агр.* гајњача

гайовш *х. заст.* бродар, лађар

гайс¹ *х.*: **орац до гайсу (на ~)** *поль.* (*орац так же би бразда була у штредку пooраного поля*) орати разор (на ајс (*в.*))

гайс² *викр. при гонєню волох* (*на лїво*) ајс

гайскац (ше) -ам (ше) *нєзак.* хабати (се)

гайтов *х.* дршка (*на вејачи, крунячу и сл.*)

гайча *ж. оп.* **гайка¹**

гайчар *х.* хајкач, терач

гайчац (ше) -ам (ше) *нєзак. дзец* љуљати (се) (*у колевци*)

гайчиц -им *нєзак.* хајкати, гонити

гайчиц ше -им ше *нєзак.* прогањати се, гонити се

гайштук *х.* **а)** машна, кравата *или* марама око врата; **б)** шал

гала́ *викр. беш.* ено, гле

гала *ж.* хала

галабурда *х. и ж.* ¤; **приповеда (плєце) як** ~ (*плєце, нє зна себе шора у бешеди*) прича тандара-мандара

галабурда-мутькадло *с. и х.* **1.** безвредна, ништавна ствар, брођ; **2.** (*хтори плєце, нє зна себе шора у бешеди*) који прича тандара-мандара

галави -а -е *беш. серб.* алав, прождрљив (*оп.* **галадни (1)**)

галайк *х.* **1.** галама, вика; врева, жагор; граја; гунгула; **2.** бука, хука; ¤ **дзвигнуц вельки ~** подићи велику прашину

галас *х.* рибар, (х)алас

галаски -а -е рибарски, (х)аласки; ~ **юха/юшка** (х)аласка чорба

галба *и* **галва** *ж. заст.* (*стара мера за чечносц, коло 7 дл*) холба

галилейски -а -е (*од* **Галилея**)

галилејски

галицки -а -е (*од* **Галичина**) галицијски

Галичан *х.* (*житель Галичини*) Галицијан

Галичанка *ж.* Галицијанка

Галичань *х. оп.* **Галичан**

галка *ж. зоол.* чавка

гало *викр.* хало

галов *х. з розл. знач.* мрежа

галовац (ше) -луєм (ше) *нєзак.* (*счуховац* (*ше*) *– о каменю, металу*) трти (се)

галоґен *х. хем.* халоген

галтовац -туєм *зак. и нєзак. заст.* зауставити/заустављати; задржати/задржавати; ухватити/хватати

галужа *ж. заст. оп.* **галуз**

галуже *с. збир. заст.* младо грање; пруће

галуз *х. и ж.* и **галуза** *ж. заст.* млада грана; прут

галуцинация *ж.* халуцинација

галуциновац -нуєм *нєзак.* халуцинирати

галушки *ж. мн.* (*єд.* галушка) *кул.* **1.** резанци; ~ **з маком** резанци са маком; **2.** макарони; **3.** тестенина; **4.** *оп.* **галушочки**; ◊ ~ **з кромплями** *кул.* насуво с кромпиром (*в.*); ~ **насухо** *кул.* посно тесто, тесто насуво; **таргани ~** *кул.* трганци (*в.*)

галушочки *ж. мн.* (*єд.* галушочка) *кул.* флекице

галф *х. спорт.* халф

галштук *х. оп.* **гайштук**

га(л)яй-беляй *викр. дзец.* (*шпи, чучай*) буји-паји, пајки

гам *викр. при наглим кладзеню до устох* ап

гамайда *ж. гандр.* опајдара, профукљача

гамам *х.* (*явне купатило*) (х)амам

гаматлянє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **гаматляц**; **2.** тучњава, гужва, гужвањац

гаматляц -ям *нєзак.* **1.** заковитлавати, завитлавати, заошијавати; витлати; **2.** *експр.* **а)** трпати, бацати (*обич. на гомилу*); **б)** (*нагло хватац*) грабити

гаматляц ше -ям ше *нєзак.* (*биц ше*) млатити се, макљати се

гамбар *х.* амбар, житница

гамбурґер *х. кул.* хамбургер

гамбурґски -а -е хамбуршки

гамжиц -им *нєзак.* **1.** притискати, гњавити, гужвати; **2.** (*нагло єсц*) макљати, мазати

гамжиц ше -им ше *нєзак.* **1.** ваљати се једно преко другог (*у игри, тучи – обич. о деци*); рвати се; **2.** (*биц ше*) млатити се, месити се

гамишнє *присл. оп.* **гамишно**

гамишни -а -е **1.** лаком; грамзив, похлепан; **2.** лукав; препреден; **3.** **гамишни** -ного *х.* **а)**лакомац; грамзивац; **б)** лукавац; препредењак

гамишносц *ж. присл.* **1.** лакомост; грамзивост; себичност; **2.** лукавост; препреденост; **3.** лукавство

гамишовац -шуєм *нєзак.* **1.** бити лаком, себичан, грамзив; лакомо (себично, грамзиво) грабити себи; **2.** шкртарити

гамишство *с. оп.* **гамишносц**

гамкац -ам *нєзак.* (*нагло єсц, лїґац вельки фалати*) мазати, макљати

гамкнуц -нєм *зак.* (*нагло поєсц, лїґнуц вельки фалат*) кркнути

гамлетовски -а -е хамлетовски

гамовац -муєм *нєзак.* **1.** **а)** кочити; **б)** (*колєсо селянского коча*) паочити; **2.** *прен.* кочити; спутавати

гамовач *х.* кочничар

гамовачка *ж.* **а)** кочница; **б)** (*на селянским кочу*) паочаница, влачуга

гамови *ж. мн.* (*єд.* гамова) прекораменице, трегери

гамрац -рем *нєзак.* (*ґрабац по вельо дачого*) грабити

гамулька *ж. оп.* **гамовачка (а)**

ганґар *х.* хангар

гандзли -ия *х.* цверглан

гандзлийка *ж.* цвергланка

гандзлик *х.* ветрогоња

гандри *ж. мн.* (*єд.* гандра) прње, дроњци, рите, крпе

гандрованє *с.* грдња, прекоревање

гандровац -руєм *нєзак.* грдити, прекоревати

гандруюци -а -е **1.** прекоран, укоран; **2.** погрдан

ганєбни -а -е сраман, срамотан

ганїтель *х.* кудилац

ганїц -їм кудити; пањкати; приговарати; критиковати; ~ **леґиньови дзивку** кудити момку девојку; ~ **дачию роботу** кудити нечији рад

ганїц ше -їм ше *нєзак.* жалити се (*на свој живот, ситуацију и сл.*); **ганї ше же слабо зарабя** жали се да слабо зарађује

ганта *ж.* џомба

ганцли -ия *х. коц. оп.* **гандзли**

ганьба *ж.* **1.** срамота; **2.** стид

ганьбиц -им *нєзак.* **1.** срамотити; **2.** брукати; **3.** обешчашћивати

ганьбиц ше -им ше *нєзак.* **1.** стидети се, срамити се; **2.** снебивати се; устезати се; либити се; **3.** брукати се; ¤ **ганьби ше яґда є з Коцура** држи се као нова (влашка, сељачка, сеоска) млада; **нє ганьбиш ше!?** срам те било!; **нє зна ше ганьбиц** нема образа, нема ни стида ни образа, дебео му образ као ђон

ганьблїви -а -е **1.** стидљив, срамежљив; **2. ганьблїви** -вого *х.* стидљивац, срамежљивац; **3. ганьблїва** -вей *ж.* стидљивка, срамежљивица

ганьблївосц *ж.* стидљивост, срамежљивост

ганьчик *х. поль.* (*долїнка и при нєй грунчок як знак меджи*) (х)анта (*в.*), ант (*в.*)

ганьчиковац -куєм *нєзак. поль.* (*одредзовац меджу з ганьчиками*) антати (*в.*)

гаос *х.* хаос, збрка

гаотични -а -е хаотичан

гап-ци *викр. за подражованє киханя* цих(а)

гаракири -ия *х.* харакири

гарамбияш *х.* **1.** харамија, разбојник; **2.** пустахија

гарамбаша *х.* харамбаша

гаранґвиран(н)ґ *х. коц. оп.* **дзвончки (1)**

гарапаш *х. звич. у функц. присл.* **1. а)** мало; малкице, малчице, малко; **дай ми ~ води** дај ми мало воде; **помкнї тото древо ~ тадзи** помакни ово дрво малчице овамо; **б)** нимало, ништа; **тот гарапаша нє сце зробиц** тај ништа неће да ради; **2. а)** део пута; парче земље; **в)** парче јела, залогај; **г)** шачица људи; **ґ)** прегршт (*мало*); ¤ **анї гарапаш(а) 1.** ни труна, нимало; **2.** ни за длачицу, ни педаљ

гарапащик *х. и* **гарапащок** -щка *х. дем. од* **гарапаш**

гарач *х. ист.* харач

гарди -а -е *заст.* леп

гарем *х.* харем

гарешт *х.***1.** затвор; казнионица; **2.** тамница

гарештанка *ж.* затвореница; кажњеница

гарештанєц -нца *х.* затвореник; кажњеник

гарештански -а -е затворенички; кажњенички

гарештов -а -о *и* **гарештски** -а -е затворски

гарештованє *с.* хапшење; ухапшење

гарештовани -а -е **1.** ухапшен; **2. гарештовани** -ного *х.* ухапшеник; затвореник

гарештовац -туєм *зак. и нєзак.* ухапсити/хапсити, лишити/лишавати слободе

гаринґа *ж. зоол.* харинга

гарлати -а -е грлат, гласат

гарленько *с. оп.* **гарлочко**

гарло *с.* **1.** грло; **2.** гркљан; **3.** ждрело; **4.** (*на фляши*) грлић; **5.** (*вулкана*) ждрело, гротло; **6.** *ридк.* (*рики*) ушће; ◊ **стануло му у гарлє** запео му залогај у грлу; ¤ **кричац на цале ~** викати на сав глас; **оплокац ~** оплакнути (оквасити) грло; **станул му чутак до гарла** застала му кнедла у грлу

гарлов(и) -а -о/-е **1.** грлени; **2.** гркљански; **3.** ждрелни

гарлочко *с. дем.* грлашце, гроце

гармонизация *ж.* хармонизација

гармонизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* хармонизовати (се), хармонизирати се

гармоний *х.* хармониј(ум)

гармоника *ж.* хармоника; ~ **на ґомбички, ґомбичкова ~** дугметара

гармоникаш *х.* хармоникаш

гармонични -а -е хармоничан

гармониюм *х. оп.* **гармоний**

гармония *ж.* **1.** хармонија; **2.** *заст.* хор

гармуникаш *х. беш. оп.* **гармоникаш**

гармуники *мн. оп.* **гармоника; грає на гармуникох** свира на хармоници

гарни -а -е *заст.* леп

гарнуц -нєм *нєзак.* гртати; ~ **глїну** гртати земљу

гарнуц ше -нєм ше **1. а)** (*нагло наиходзиц у громади*) навирати, врвети; нагрнути; **людзе ше гарню на уход** људи навиру на улаз; **б)** (*понагляц дакадзи у громади*) хрлити, срљати; **шицки ше гарню опрез визначного госца** сви хрле у сусрет истакнутом госту; **в)** (*наиходзиц у векшим количестве*) ваљати се; куљати, сукљати; **хмари ше гарню** облаци се ваљају; **з комина ше гарнє дим** из димњака куља дим; **г)**; **2.** (*збеговац ше до громади*) згртати се, сјаћивати се

гаром *присл. заст.*: **грац** ~ свирати "харом" (*свирати три пут узастопце брзи чардаш – о музикантима*)

гарпун *х. риб.* харпун

гарсточка *ж. дем.* (*мала ґрупа*) шачица, прегршт; ~ **людзох** шачица (прегршт) људи

гарсц *ж.* **1**. шака; **у гарсци сцискал пенєжи** у шаци је стискао паре; **2.** (*як мера*) прегршт, шака; ~ **муки** шака брашна; ~ **черешнї** прегршт трешања; **3.** (*наодбераного жита*) руковет, руковед; ¤ **гарсци як лопати** (*вельки гарсци*) шаке као лопате; **поплювац до гарсцох (до рукох)** пљунути у шаке (у дланове)

гарсцати -а -е шакат

гарсцачка *ж. поль. заст. оп.* **аплеґер(ка)**

гарсциска *ж. auґм. и пейор.* шакетина

гарсцочка *дем.* шачица

гартовальня *ж.* калионица

гартовац -туєм *нєзак. технол.* **1.** калити; **2.** *прен.* калити, челичити

гартовац ше -туєм ше *нєзак. прен.* калити се, челичити се

гартовач *х.* калилац, калионичар

гартушаци -а -е загушљив

гартушач *х.* пригушивач

гартушиц (ше) -им (ше) *нєзак.* давити (се), гушити (се)

гарфа *ж. муз.* харфа

гарфист -та *и* **гарфиста** -ти *х.* харфист(а)

гарцмолїц ше -їм ше *нєзак.* врпољити се, вртети се, мешкољити се

гарчиско *х. auґм. и пейор.* лончина

гарчичок -чка *х.* **1.** *дем.* лончић, лонче; **2.** ноћна посуда, нокшир

гарчкар *х.* лончар, грнчар

гарчкарня *ж.* грнчарница, лончарница

гарчок -чка *х.* лонац; ◊ **босански ~** *кул.* босански лонац; **вельки ~** велики (свечарски) лонац; ¤ **одварло з гарчка** разишло се (смањило се) друштво

гаршаньски -а -е: ¤ **драга як на Гаршаньскей гори** (*барз подла, дирґаца драга*) *заст.* јако џомбав пут

гасло *с. ридк.* гесло (*оп.* **гесло**)

гаснуц гашнєм *нєзак.* гасити се, утрњивати (се); **гвизди уж гашню** звезде се већ гасе

гаснуце *с.* гашење, утрнуће

гасура *ж.* (х)асура; простирка

гат *слов., часто зоз словками* ша *и* но *у препозициї* (е) па; та; **но ~ , добре, най будзе так** (е) па добро, нека

буде тако; **шицки ше боя од нього, ~ , можеце себе задумац кед є таки строги** сви га се боје, та можете себи замислити кад је тако строг; ◊ **алє ~** али

гатлаз *и* **гатлас** *х. текст.* (*файта гадвабного платна*) атлас

гатлазки/гатласки -а -е *и* **гатлазов(и)/гатласов(и)** -а -о/-е (*од* **гатлаз/гатлас**) атласки, атласни; **гатлазова/гатласова сукня** атласка хаљина

гауба *ж.* хауба

гаубица *ж. воєн.* хаубица

гаубичар *х. воєн.* хаубичар

гац *ж.* **1.** (*коло беґелю, рики*) насип, бент; **2.** (*препреченє водовому цеку*) **а)** гат, загат, зајажа; **б)** (*на гидроцентрали*) брана; **3.** бедем, насип

гациц -им *нєзак.* **1.** (*правиц гац*) гатити; **2.** *прен.* гасити, утољавати; ~ **смияд** гасити жеђ

гациц ше -им ше *нєзак.* **1.** гасити, утољавати жеђ; **2.** (*затикац ше, забивац ше - о рошти, циви*) запушавати се, зачепљивати се, затискивати се, заптивати се

гачатко *с. дем.* ждребенце

гаче -еца *с.* ждребе; ◊ **дварочне ~** двогоче, двогодац; двоготка; ¤ **бежац як ~ опрез друка** истрчавати се као ждребе пред руду

гачецов -а -о ждребећи

гачнїк *х.* **1.** (*на ґачох*) учкур, гаћник; **2.** (*за вязанє мещка за пенєжи и под.*) стрмке *ж. мн.*; ¤ **будзеш ти паметац кеди ши ~ завязал** видећеш (знаћеш) ти свога бога; **завязани як ~** (*нєзнаходлїви, нєрозвязани*) (за)везана врећа, смотан као сајла

гачур *х.* **1.** (*рочне гаче*) оме, о(х)мак; **2.** (*млади конь*) ждребац

гачурик *х. дем. од* **гачур**

гашачка *ж.* гасилица

гаше -еа *х. кул.* хаше

гашидло *с.* гасило

гашитель *х.* гасилац

гашиц -им *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* гасити; ~ **шветло** гасити светло; ~ **огень** гасити ватру; ~ **вапно** гасити креч; **2.** (*дакого – моцно биц*) млатити, лемати, чибукати, макљати

гашиц ше -им ше *нєзак.* **1.** гасити се; **2.** *взаєм. повр.* (*моцно ше биц*) млатити се, макљати се

гашиш *х.* хашиш

гаяй-беляй *викр. оп.* **га(л)яй-беляй**

гаяц (ше) -ям (ше) *нєзак. дзец.* (*колїсац* (*ше*) *у колїски*) нинати (се)

гвариц -им *зак.* рећи, казати; ◊ **як ше гвари** што но кажу (веле)

гвижджанє *с.* звиждук; фијук, фићук; цијук, цилик, цика

гвижджац -джим *нєзак.* звиждати; фијукати; хујати; зујати, цичати; **витор гвижджи** ветар звижди (фијуче, хуји); **кульки гвижджа** меци звижде

гвижджиц -им *нєзак. коц. оп.* **гвижджац**

гвизда *ж.* **1.** звезда; **2.** (*била пега на чолє даєдних животиньох*) баља, лиса, цвет, звезда; **3**. *фолкл.* (*гвизда хтору ноша крачунски шпиваче*) звезда; ◊ **~ блукачка, хвосцата ~** *астрон.* (*комета*) звезда луталица (репатица); **~ падачка** *астрон.* звезда падалица; **морска ~** *зоол.* морска звезда, звездача (Asterias); **филмска ~** филмска звезда; ¤ **аж ше му гвизди указали (швички зашвицели)** (*од моцного вдереня*) видео је (пребројио је) све звезде; **~ водителька** звезда водиља; **од гвизди до гвизди** од зоре до мрака; **як на нєбе гвизди** (*вельо людзох, статку и под.*) ни броја им се не зна, као на гори листа

гвизданє *с.* **1.** *дїєсл. мен.* од **гвиздац**; **2.** звиждук

гвиздаре *х. мн.* (*єд.* гвиздар) *фолкл.* (*крачунски шпиваче зоз гвизду*) звездари

гвиздарня *ж. заст.* (*обсерватория*) звездара, звездарна, звездарница

гвиздац -ам *нєзак.* звиждати; ¤ **тераз можем (можеш** *и под.*) **~** (*удало ми* (*ци и под.*) *ше шицко покончиц*) сад могу (можеш *и сл.*) да накривиш капу

гвиздзиско *с. ел.* звездиште

гвиздов(и) -а -о/-е звездан; ~ **система** звездани систем; ~ **прах** звездана прашина

гвиздознавец -вца *х.* (*астроном*; *астролоґ*) звездозналац, звездознанац

гвиздочка *ж.* **1.** *дем.* звездица; **2. гвиздочки** *мн. бот.* **а)** *коц. оп.* **кичкиридж**; **б)** зеленкада (Narcissus pseudonarcissus); **в)** мишјакиња (Stellaria media)

гвозд *х.* ексер, чавао; ¤ **робиц за [ардзави] гвозди** радити за ексере (за пребијен грош, за ситне паре)

гвоздзик *х.* **1.** *дем.* ексерчић, чавлић; **2.** *бот.* каранфил (Dianthus caryophyllus); ◊ **дзиви ~** *оп.* **белава косатка** (*под.* **белави**); **пахняци ~ (гвоздзичок)** *кух.* каранфил (Caryophyllus aromaticus)

ге *викр. звич. удвоєни або вецей раз повторени за виражованє розличних розположеньох* хе

Гебреє *х. мн.* (*єд.* Гебрей) (*Євреє, Жидзи*) Хебреји

гебрейски -а -е хебрејски

гев *присл.*: **анї ~ анї там** ни макац

геваль-тамаль *присл.* тамо-амо, горе-доле

геверни -а -е **1. а)** беспослен, залудан; докон; **я нє сцигуєм шицко поробиц, а ти шедзиш ~** ја не стижем све да урадим, а ти седиш беспослен; **б)** који не ради; **нєшка швето, та людзе геверни** данас је празник, па људи не раде; **2.** (*хтори нє у хснованю, нє завжати*) **а)** слободан; **маце єден ~ карсцель?** имате ли једну слободну столицу?; **~ капитал треба трошиц на школованє дзецох** слободан капитал треба трошити на школовање деце; **б)** готов; **нє мам геверни пенєжи** немам готових пара; **в)** који је на продају; **у валалє нєт геверней жеми** у селу нема земље на продају; **3. геверни** -ного *х.* бадаваџија, забушант; залудник; беспосличар; доколичар; **4. геверна** -ней *ж.* бадаваџика, залудница; беспосличарка

гевернїк *х. оп.* **геверни (3)**

гевернїца *ж. оп.* **геверни (4)**

гевернїцки -а -е бадаваџијски, забушантски

гевернїцтво *с.* бадаваџилук

геверносц *ж.* доколица, беспослица, беспосленост

геверовац -руєм *нєзак.* беспосличити, залудничити, доколичити, дангубити; бадаваџисати, забушавати

гевка *присл. заст.* овамо, амо; **дай ~ тото пиво з фрижидера** дај овамо оно пиво из фрижидера

гевтак *присл.* (*на други способ, иншак*) онако; **роздумує чи зробиц так чи ~** размишља да ли да уради овако или онако

гевтаки -а -е онакав

гев-там *присл. ридк. оп.* **геваль-тамаль**

гевтот гевта гевто **1.** *зам. указ.* онај; **нє тот, алє ~** не овај (тај), него онај; **з гевтого боку, з гевтей страни** с оне стране; **2. а)** (*прешли*) прошли; **гевтого року** прошле године; **гевтого тижня** прошле недеље; **б)** претпрошли, онај; **гевтей ноци** претпрошле ноћи, оне ноћи

геґемония *ж.* хегемонија

гей I *слов. потвердз.* да, јесте; **II** *викр. за доволованє* хеј, ехеј, еј; **~ , дзе пойдзеш?** хеј, куда ћеш?; **~ , сушед!** ехеј, комшија!; **~ , єст там дакого?** еј, има ли тамо кога?; ◊ **~ же..., алє....** јесте да...., али....; ¤ **нє повесц анї ~ анї нє** (*нєодредзени одвит*) не рећи ни беле ни црне ; **но ша ~ !** таман посла!; **то уж ~** алал вера, алал ћуфте, капа доле; **цо ~ – ~** што јест јест

гейґловац -луєм *нєзак. коц. оп.* **геклац**

гейна *и* **гейно** *викр. на краву же*

би ше рушела з места арто (*в.*), варток (*в.*)

геклац -ам *нєзак.* кукичати, хекл(ов)ати; ~ **попросто** хеклати стубиће (*в.*)

геклїчка *ж.* кукица, кукача

гектар *х.* хектар

гектолитра *ж.* хектолитар

геланки *мн.* (*женски панталони*) хеланке

Гелени *х. мн. ист.* Хелени

геленистични *и* **геленски** -а -е хеленистички, хеленски

гелє-ге *слов. и викр. за доволованє беш.* овамо, амо; дедер овамо, дођи(те)-де(р) овамо

гелий *х. оп.* **гелиюм**

геликоптер *х.* хеликоптер

гелиоцентрични -а -е хелиоцентричан; ~ **система** хелиоцентрични систем

гелиюм *х. хем.* хелијум

гемисфера *ж. ґеоґр.* хемисфера

гемоґлобин *х.* хемоглобин

гемороиди *х. мн. мед.* хемороиди

гемофиличар *х.* хемофиличар

гемофилия *ж. мед.* хемофилија

гендикеп *х.* хендикеп

гендикепирани *и* **гендикеповани** -а -е хендикепиран

генксиц *х. коц. оп.* **дещичка (2. а)**

Георгий *х.*: **влмч. Георгий** *церкв.* (*швето 23. 04/03. 05*) Ђурђевдан (*оп.* **Дзуря**)

гепатитис *х. мед.* хепатитис

гепиенд *х.* хепиенд

гепо *слов. и викр. дзец.* ајде дођи, оди

гералдика *ж.* хералдика

герб *х.* грб

гербар(ий) *х. оп.* **гербариюм**

гербариюм *х.* хербаријум

гербицид *х.* хербицид

гербни -а -е охол, надмен

гербно *присл.* охоло, надмено

гербносц *ж.* охолост, надменост

гербоношач *х.* грбоноша

гереза *ж.* хереза, јерес

геркац -ам задиркивати, чикати, зачикавати; дражити, изазивати

геркач *х.* изазивач

герка(ю)ци -а -е изазивачки

геркул(ес) *х.* херкул(ес)

геркулов -а -о *и* **геркуловски** -а -е херкуловски

герлїче -еца *с.* грлић

герлїчи -а -е *оп.* **герлїчков;** ¤ **як кед би поєдли герлїче шерцо** (*нєрозлучни су – звич. о хлопови и жени*) живе као голуб с голубицом (као голубови)

герлїчка *ж. зоол.* грлица; **дзива (звичайна) ~** дивља грлица (S. Turtur)

герлїчков -а -о грличији

гермафродит *х.* хермафродит

гермелин *х. зоол.* хермелин (Putorius erminus)

герметични -а -е херметичан

геровци *х. мн.* (*єд.* геровец) *коц. оп.* **череґи**

героїз(е)м -зму/-зма *х.* хероизам

героїка *ж.* хероика

героїн *х.* хероин

героїня *ж.* хероина

герой *х.* херој

геройски¹ -а -е херојски

геройски² *присл.* херојски

геройство *с.* херојство

герпес *х. мед.* херпес

герц *х. физ.* херц

герцеґ *х.* (*найвисша дворянска титула*) херцег, херцог

Герцеґовец -вца *х.* Херцеговац

герцеґовски -а -е херцеговачки, херцеговски

герцоґ *х. оп.* **герцеґ**

герчкац ше -ам ше *нєзак.* споречкавати се, качити се

герчков -а -о хрчков; ¤ **идзе до нього як до герчковей дзири** (*може вельо поєсц*) има велик стомак

герчок -чка *х. зоол. и прен.* хрчак; ¤ **скочиц (руциц ше) як ~** скочити као опарен

гесло *с.* гесло

гет *присл.* **1.** (*барз далєко*): **його**

польо дзешка ~ за беґельом његова њива је чак негде иза канала; **дзеци, будзце добри, бо мац пойдзе од вас ~** децо, будите добри, јер ће мама отићи од вас накрај света; **сцекай ше ~ одо мнє** бежи (губи се) што даље од мене; **2.** *помоцнює ступень прикмети прикметнїка або присловнїка*: ~ **яки ши нєдобри** дозлабога си неваљао; ~ **яка подла драга** дозлабога је лош пут; ~ **далєко** јако далеко; ~ **як сце накурели у хижи** ох, што сте (ала сте) задимили собу; **то ~ чежша робота** то је много тежи посао; **3.** *у служби викр.*: **нє питай ше ми о тим, гет** не питај ме о томе, побогу; ¤ **идз ~** иди к врагу, иди с милим богом, бестрага ти глава; ~ **до беса!** до врага!

гетера *ж. ист.* хетера

гетероґени -а -е хетероген

гетка *присл. оп.* **гет (1); ¤ ~ оталь!** губи се одавде!, даље!

гетман *х. ист.* хетман (*козачки врховни поглавар*)

гея¹ *викр. за одганянє орла або ґовлї* иш(а) (*в.*)

гея² *ж. зоол.* (х)еја (Circus Cyaneus L.)

гея-га *оп.* **гея¹**

ги *викр. звич. удвоєни за виражованє стриманого шмиху* хи

гибай *импер. єд.* дођи; **~ ми помогнуц** дођи да ми помогнеш; **~ -лє кус** дођи-де мало

гибайце *импер. мн.* дођите; **гибайце до нас** дођите код нас

гибаль *слов.* **1.** једино (осим, сем) ако; једино (осим, сем) можда; **вон ше швидко враци, ~ же ше даґдзе затримал** он ће се брзо вратити, једино ако се негде задржао; **2.** *у опитних виреченьох* или можда; **нє маш ше цо бац, ~ ши дацо завинєл?** не треба да се бојиш, или си можда нешто скривио?

гибель *ж. оп.* **загибель**

гибки -а -е гибак, савитљив

гибрид *х.* хибрид

гибридни -а -е хибридан

гивар *х.* дизалица (*ручна, за аутомобил, трактор и сл.*)

гиґиєна *ж.* хигијена

гиґиєничар *х.* хигијеничар

гиґиєнски -а -е хигијенски

гидра *ж. митол., зоол.* хидра

гидрант *х.* хидрант

гидраулични -а -е хидрауличан

гидроавион *х.* хидроавион

гидробус *х.* хидробус

гидроґен *х. хем.* водоник, хидроген

гидроґенов -а -о *и* **гидроґенски** -а -е хидрогенски

гидроґлисер *х.* хидроглисер

гидроґрафия *ж.* хидрографија

гидроелектрарня *ж.* хидроелектрана

гидроенерґетични -а -е хидроенергетски

гидроенерґия *ж.* хидроенергија

гидротехнїка *ж.* хидротехника

гидроцентрала *ж.* хидроцентрала

гиєна *ж. зоол. и прен.* хијена

гиєрархия *ж.* хијерархија

гиєроґлифи *х. мн.* (*єд.* гиєроґлиф) хијероглифи

гик *х.* јецај; грцај

гиканє *с.* јецање; јецај; грцање; грцај; **знука було чуц ~** изнутра су се чули јецаји

гикац -ам *нєзак.* јецати; грцати; **гикала плачуци** грцала је у сузама

гикаци -а -е грцав; **~ плач** грцав плач

гикнуц -нєм *зак.* грцнути

гимбац (ше) -ам (ше) *нєзак.* љуљати (се)

гимбаци -а -е љуљав

гимен *х. анат.* химен

гимна *ж.* химна

гимнов(и) -а -о/-е химнички

гинто *присл. беш.* ономад(не); [пре] неки дан; једног дана, једном (*у прошлости*); **пришол ~ до мнє** дође пре неки дан код мене; **стретли зме ше ~ на вашаре** срели смо се једном на вашару

гинтов *х. заст.* дилижанса, хинтов

гинуц -нєм *нєзак.* **1.** гинути; **у войни найвецей гиню нєвиновати** у рату највише гину невини; **2. а)** умирати; **вояци на фронту гинули од гладу и смияду** војници су на фронту умирали од глади и жеђи; **б)** пропадати; **народ без своєй култури гинє** народ без своје културе пропада; **3.** угибати, липсавати, цркавати; **бул сухи рок, статок гинул** била је сушна година, стока је угибала; ¤ **шерцо у мнє (шерцо ми) гинє** срце ми вене

гинуце *с.* гинуће, гињење

гипербола *ж.* хипербола

гиперболични -а -е хиперболичан

гиперболовац -луєм *нєзак.* хиперболисати

гиперпродукция *ж.* хиперпродукција

гипи -ия *и* **гипик** *х.* хипи(к)

гипноза *ж.* хипноза

гипнотизер *х.* хипнотизер

гипнотизовац -зуєм *зак. и нєзак.* хипнотисати

гиподром *х.* хиподром

гипокористик *х. ґрам.* хипокористик

гипотеза *ж.* хипотеза

гипотека *ж.* хипотека

гипотенуза *ж. мат.* хипотенуза

гипотетични -а -е хипотетичан

гипофиза *ж. анат.* хипофиза

гипохондрик *х.* хипохондрик

гипохондрия *ж.* хипохондрија

гиреш *х.* ђилкош; *ирон.* јунак

гирешиц ше -им ше *нєзак.* јуначити се

гирменє *с.* грмљавина; ¤ **по велььким гирменю мали диждж пада** тресла се гора родио се миш

гирмиц -им *нєзак.* **1.** *безос.* (*о грому*) грмети; **гирми и блїска** грми и сева; **2.** грмети; тутњати; грувати; **гора гирми од експлозиї** планина тутњи од експлозије; **дзела гирмя** топови грувају

гирмот *х.* и **гирмотанє** *с.* **1.** грмљавина; **2.** тутањ, тутњава

гирмотац -ам *нєзак.* грмети *или* тутњати више пута узастопце

гирченє *с.* тиска

гирчиц -им *нєзак.* гомилати, тискати; ваљати у гомили; **витор гирчи хмари** ветар ваља облаке

гирчиц ше -им ше *нєзак.* (*гарнуц ше до громади – звич. о людзох*) сјаћивати се, гомилати се; закрчивати (*улаз, пролаз и сл.*); **людзе ше гирча пред уходом** људи се гомилају пред улазом

гиря *ж.* чворуга, кврга (*на глави од ударца*); **вишла му ~** искочила му је чворуга

гистерични -а -е хистеричан

гистерия *ж.* хистерија

гистолоґия *ж. биол.* хистологија

гит *х.* хит

гитлеровец -вца *х.* хитлеровац

гитлеровски -а -е хитлеровски

гиц *х.* жар

гичай *ж. и х.* **1.** *заст.* (*нога нїжей колєн*) голен, гњат; цеваница; **2.** зглоб у коња изнад копита

гиш *викр. за одганянє курох* иш

гиша-га *викр. експр. за одганянє курох* иш

гият *х. ґрам.* хијат

глава *ж.* **1.** глава; **2.** (*старшина фамелиї*) кућегазда, кућегосподар; **3.** *техн.* глав(ч)ина; **4.** *бот.* чокот лозе; ¤ **аж ше за главу лапац** *оп.* **лапац ше за главу; аж ше з нїм ~ круци** *оп.* **нє зна [анї] дзе му ~ ; аж ше ми (зо мну) ~ круци** (*нє знам цо почац од роботи*) врти (мути) му се у глави; **буц дакому на глави** (*о обовязки и под.*) бити коме на глави; **вдерело му до глави 1.** (*дакус ше напил*) ударило му у главу; **2.** (*гоч цо му пришло на розум*) дошло му [из дупета] у главу; **вжал себе до глави** (*уображел, видзи ше му*) утувио је у главу, увртео је (утукао је) себи у главу; **вибиц дакому дацо з глави** избити коме што из главе; **вируциц себе дацо зоз глави** (*одрекнуц ше даякей идеї, намири*) избити себи што из главе; **висц (видрапац ше) дакому наверх глави** доћи (изаћи) коме наврх (доврх) главе;

висц (видрапац ше) шицким наверх глави досадити и богу и људима; **вицагнуц главу** извући (изнети читаву) главу; **вохпац главу до писку [як ной]** гурнути главу у песак [као ној]; **вошол му хробак до глави** дошле му лутке (бубе) у главу; ~ **чи писмо** глава или писмо; **гоч вдериш з главу до каменя гоч з каменьом до глави єднак будзе болїц** ≅ исто ти се пише; **закрице над главу** кров над главом; **закруциц (заврациц) дакому главу** завртети коме главу; **застругновац дакому колки на глави** пробити коме главу (уши); **з глави (повесц, написац** *и под.***)** из главе (рећи, написати *и сл.*); **исц (ходзиц) дакому о главу** радити коме о глави; **клєпац дакому до глави** (*вельо раз гуториц же би запаметал*) утувљивати (забијати) коме што у главу; **круциц з главу** (*пре подозривосц и под.*) вртети главом; **ламац главу над дачим** разбијати (лупати) главу око (због) чега; **лапац ше за главу** (*од велького нєсподзиваня и под.*) хватати се за главу; **лупац з главу до мура** (*нє мочи розришиц даяки проблем*) лупати (ломити, разбијати, трљати) главу; **мац отруби (плєви) у глави** имати сламу (цицвару) у глави; **махац (примаховац) з главу** (*одобровац*) климати главом; **мац хробака у глави** *видр.* (*мац даяку манию*) имати бубу (мушицу, црва) у глави; **на главу (скочиц** *и под.***)** на главу, главачке (скочити *и сл.*); **нє зна [анї] дзе му глава [а дзе му задок]** не зна [ни] где му је глава; **нє ма штварту деску (хиби му штварта деска) у глави** нема четврте даске у глави, фали му даска у глави; **нїч нє ма у тей глави** нема ни једне вијуге у мозгу; **од глави по пети** од главе до пете; **од глави риба шмердзи** од главе риба смрди; **поверх (прейґ) глави** (*барз вельо*) преко главе; **(по)дзвигнуц главу** (по)дићи главу; **пойдзе ~** (*страци живот*) оде глава; **положиц главу на коцку** ставити (метнути) главу на коцку; **празна ~** празна (шупља) глава; **присц до глави** доћи (пасти) на мисао (на памет); **роздумай дакус з тоту [твою] главу (боґлю)** мућни [својом] главом; **розпечена (горуца) ~** усијана (угрејана) глава; **спущиц главу** оборити (обесити) главу; **(с)трациц главу** (из)губити главу; **сушиц главу (мозоґ) дакому** пити коме крв; **тварда ~** тврда глава; **то ~ нє за два ноги [алє за штири] 1.** (*то мудри чловек*) то је паметна глава; **2.** *ирон.* (*дакус є глупи*) има главу за четири ноге; **шкрабац ше за главу** (*глєдац виход з чежкей ситуациї*) трљати (трти) главу; **як без глави (исц, робиц)** као без главе, као мува без главе (ићи, радити), као була у јагоде

главати -а -е **1.** глават; **2.** **главати** -того *х.* главоња; ◊ **~ апаца** *зоол.* губар (Lymantria dispar)

глависка *ж. ауґм. и пейор.* главетина, главурда

главичка *ж. дем.* главица

главка *ж.* **1.** *дем.* главица; **2. а)** (*обмоток нашеня*) ча(х)ура; **б)** (*маку*) ча(х)ура, маковица; **3.** (*капусти, гвозда*) главица, глава; **4.** (*на калапе*) дно; **5.** (*на верху руского пеца*) хица (*в.*); **6.** (*на ґомбошки*) главица

главкасти -а -е главичаст

главков -а -о: ◊ ~ **ґомбошка** чиода (*с главицом*); ~ **шалата** *бот.* главатица (Lactuca capitata); ~ **капуста** *бот.* главичар (B. oleracea var. capitata)

главни -а -е **1.** главни; ~ **варош** главни град; **вон вше сце буц ~** он увек жели да буде главни; **2.** *заст.* важан; **ма главней роботи** има важног посла; **чом ци то главне знац?** зашто ти је то важно знати?; ◊ **главне же...** главно је (важно је) да...

главнїна *ж.* главнина

главнїца *ж. фин., правн.* главница

главнокомандуюци -а -е главнокомандујући

главоболя *ж.* и **главоболь** *х.* главобоља

главобольни -а -е главоболни

главов(и) -а -о/-е главени; **главово-першова часц** *анат.* главено-грудни део

главокруцаци -а -е вртоглав

главоножкаре *х. мн.* (*єд.* главоножкар) *зоол.* главоношци (Cephalopoda)

главорез *х.* главосеча

главочка *ж.* **1.** *дем.* главица; **2.** *бот.* главица, цват

главочок -чка *х. анат.* главић

глаголїца *ж. линґв.* глагољица; **округласта ~** обла глагољица; **угласта ~** угласта глагољица

глаголяш *х. ист.* глагољаш

глад *х.* глад *ж. и х.*; **замлєл од гладу** онесвестио се од глади; **штрайк з гладом** штрајк глађу; **~ за знаньом** глад за знањем; ¤ **загнац ~** преварити (заварати) глад; **~ научи подлого (подляка) робиц** глад и ленштину натера на рад; **робиц о гладзе** радити гладан

гладзиц -им *нєзак.* гладити

гладкарня *ж.* глачаоница

гладкац -ам *нєзак.* **1.** (*дорабяц на фино*) гладити; **2.** (*полировац*) глачати

гладкач *х.* **1.** *техн.* гладач; **2.** (*полировач*) глачар; **3.** гладилац

гладкачка *ж. техн.* **1.** глачалица, глачало; **2.** гладилица

гладки -а -е **1.** гладак; **2.** *прен.* (*ґу дакому – уважни*) пажљив

гладни -а -е гладан; ¤ **очи ци гладни** (*сити ши, лєм ше пажериш*) имаш веће очи него желудац

гладнїц -їм *нєзак.* гладнети

гладнїца *ж. коноп.* трлица (*за трљење конопље по други пут, на финије*)

гладовац -дуєм *нєзак.* гладовати

гладоморец -рца *х.* (*хтори вше гладни и вельо є*) гладница, изелица

гладоморни -а -е (*хтори вше гладни и вельо є*) гладница, изелица

глас *х.* **1.** глас; **2.** звук; **3.** мелодија; **тота шпиванка ма красни ~** ова песма има лепу мелодију; ¤ **~ вопиющого [у пустинї]** глас вапијућег [у пустињи]

гласанє *с.* гласање; **положиц (дац) на ~** ставити на гласање; **явне ~** јавно гласање; **тайне ~** тајно гласање

гласанки *ж. мн.* (*єд.* гласанка) *ж.* **1.** *оп.* **виберанки**; **2.** *оп.* **гласанє**

гласац -ам *зак. и нєзак.* гласати

гласацки -а -е гласачки; ~ **право** гласачко право; ~ **лїсток** гласачки листић; ~ **ладичка (шкатула)** гласачка кутија

гласач *х.* гласач; бирач

гласкац -ам *нєзак.* **а)** миловати; **б)** (*з окремну любову*) милкити; мазити

гласни -а -е **1.** гласан; ~ **бешеда** гласан разговор; **2.** бучан, шуман; буран; **публика барз гласна** публика је веома бучна; **гласне дружтво** бучно друштво

гласнїк *х. оп.* **глашнїк**

гласно *присл.* **1.** (*наглас*) гласно; **2.** бучно, шумно

гласовац -суєм *нєзак. заст.* јављати, гласити

гласов(и) -а -о/-е **1.** гласовни; ~ **система** *фон.* гласовни систем; **2.** гласни; **гласово струни** *анат.* гласне жице

гласовки *ж. мн.* (*єд.* гласовка) *оп.* **гласово струни** (*под* **гласов(и)**)

гласок -ска *х. оп.* **глащок**

гласом *присл. заст. оп.* **гласно**

глашиско *х. ауґм. и пейор.* гласина

глашисти -а -е грлат, гласат

глашиц -им **I** *нєзак.* **1. а)** (*явяц, давац информацию*) јављати; писати; **новини глаша же у горох падал шнїг** новине пишу да је у планинама пао снег; **б)** најављивати; **розшпивани птички глаша цеплу яр** распеване птичице најављују топло пролеће; **2.** проповедати; ширити; пропагирати; позивати; **~ нову виру** проповедати (ширити) нову веру; **їх кампаня глашела бойкот иноземней роби** њихова кампања је пропагирала (позивала на) бојкот иностране робе; **3.**

(*буц формуловани, мац одредзену форму*) гласити; **одвит глашел...** одговор је гласио... **II** *зак. и нєзак.* (*винєсц/виношиц информациї на явним месце*) објавити/објављивати, огласити/оглашавати; **при општини глашел же ше предава жем** код општине је објављено да се продаје земља

глашнїк *х.* (*виснїк*) гласник

глащок -щка *х. дем.* гласић, гласак

глєданє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **глєдац; 2.** захтев

глєдац -ам **I.** *нєзак.* (*намагац ше найсц дацо страцене и под.*) **а)** тражити; **б)** трагати; **II** *нєзак. и зак.* (*вимагац*) захтевати, тражити/затражити, устражити; изискивати; **царинїк глєдал од нас документи** цариник је тражио/затражио од нас документа; **тота робота глєда вельо часу** овај посао захтева (изискује) много времена

глєдач *х.* **1.** трагач; трагалац; тражилац; **2.** *техн.* (*визир*) тражило

глїбина *ж.* дубина

глїбиномер *х.* дубиномер

глїбински -а -е дубински

глїбка *ж.* шупљина, дупља; ◊ *анат.*: **брухова ~** трбушна дупља (шупљина); **лоповова ~** лобањска дупља

глїбкар *х. зоол.* **1.** (*лєсов голуб*) дупљар, дупљаш (Colomba oenas); **2. глїбкаре** *мн.* дупљари (Coelenterata)

глїбоки -а -е **1.** *осн. и прен.* дубок; **глїбоки беґель** дубок канал; **глїбоки думки** дубоке мисли; **2. глїбоке** -кого *с.* дубоко место (*у реци, језеру*); вир; ¤ **войсц до глїбокого** (*прейсц меру, границу*) далеко отићи

глїбоко *присл.* дубоко; ¤ **~ заорац** *оп.* **войсц до глїбокого** (*под* **глїбоки**)

глїбокосц *ж. оп.* **глїбина**

глїбокочловечески -а -е дубокољудски

глїбочава, **глїбочина** *и* **глїбущина** *ж. експр.* **1.** јако дубоко место (*у реци, језеру и сл.*); **2.** понор

глїна *ж.* **1.** земља; **2.** (*за керамику*) глина; **нєрозпущоваца ~** нетопљива глина; ◊ **жовта ~** иловача

глїнєц -нца *ґеол.* глинац

глїнка *ж. хем.* (*алуминийов оксид*) глиница

глїнков(и) -а -о/-е (*фарби жовтей глїни*) земљани

глїнов(и) -а -о/-е **1.** земљан; **2.** глинен

глїняни -а -е **1.** земљан; глинен; ~ **гарчок** земљани лонац; ~ **судзина** глинено посуђе; ~ **коршов** крчаг; ~ **танєр** земљани тањир; ~ **пипка** *оп.* **глїнянка**; **2.** (*глїняней фарби*) земљан; ◊ **глїняни черепки** *ист.* глинене плочице

глїнянка *ж.* лула земљуша

глобиц -им *нєзак.* **1.** заглављивати; **2.** *прен.* поклапати (*вештим питањима и одговорима*); ¤ **~ дакому колєса** (*завадзац дакому у роботи*) стављати некоме клипове у точкове

глобиц ше -им ше *нєзак.* заглављивати се

глог *х. оп.* **ґалаґоня**

глогов(и) -а -о/-е (*ґалаґоньов*) глогов, од глога; ◊ **~ куцкуруша** *бот.* брекиња, оскоруша (Sorbus terminalis)

глодаре *х. мн.* (*єд.* глодар) *зоол.* глодари, глодавци, глодачи

глодац -а (*дакому*) *нєзак.* жуљати; **глода ми (ци, му** *итд.*) **ципела** жуља ме (те, га *итд.*) ципела

гложина *ж. оп.* **ґалаґоня**

глубє *с. оп.* **грублє**

глупак *х. оп.* **глуптак**

глупи -а -е глуп; глупав; затуцан, залупан; ¤ **~ як бундава (як шекера, як деска, як пняк, як пориско, як жем)** глуп као дудук (као ђускија, као ноћ)

глупиц -им *и* **глупнуц** -нєм *нєзак.* глупети, глупавити

глупо *присл.* глупо; глупаво

глупосц *ж.* **1.** глупост; глупавост; **2.** будалаштина

глупота *ж.* и **глупство** *с. оп.* **глупосц**

глуптак *х.* глупак, глупан; глупавко

глуптацки -а -е глупачки, глупански

глуптацтво *с.* глупаштво

глуптачка *ж.* глупача, глупакиња

глуптачиско *х. ауґм. и пейор.* глупачина

глухи -а -е **1.** глув; **2.** потмуо; **~ гирмотанє** потмула грмљавина; ◊ **~ покрива** *бот.* мртва коприва (Lamium maculatum); **~ гарчок (шерпеня** *и под.***)** (*хтори нє преноши цеплоту, у хторим чежко вариц*) глув лонац (шерпа *и сл.*); ¤ **~ як ноц** глув као топ; **догварели ше як ~ и нєми** (*нїяк ше нє догварели*) због међусобног неразумевања нису се успели договорити; **шедзиц як ~** (*шедзиц цихо*, *нїч нє гуториц*) ћутати као заливен (као мула, као пањ, као риба)

глухнуц -нєм *нєзак.* глувети

глухо *присл.* мукло

глухонєми -а -е глувонем

глухонємосц *ж.* глувонемост

глухосц *ж.* **1.** глувоћа, глувота, глувило; наглувост; **2.** *мед.* глувоћа

глухош *и* **глухтош** *х. експр.* глувак, глуваћ, глувац, глушац, глувоња

глушка *ж. мед. заст.* тифус; ¤ **сплєтац як на глушку** *оп.* **сплєтац як у горучки** (*под* **горучка**)

гм *викр.* хм

гмкац -ам *нєзак.* говорити *одн.* понављати "хм"; **а вон цихо и лєм гмка** а он ћути и само понавља "хм"

гнац женєм *нєзак.* гонити, терати

гнєсц -єцем *нєзак.* месити; **~ цесто** месити тесто

гнєсц ше -єцем ше *нєзак.* врзмати се, мести се, мутљати се

гнєт *присл. заст.* одмах (*оп.* **такой)**

гнєтачка *ж.* **1.** *фолкл.* мешење теста за свадбу; **2.** *пож.* месилица

гнєтка *присл.* доста често; **сушеда ~ прибегнє до нас** комшиница доста често тркне код нас

гнєценє *с.* мешење, мешња

гнєцени -а -е: **~ колачи** *кул.* гурабије

гнїв *х.* гнев, љутња; срџба, бес; ¤ **пукнуц од гнїву** пући од беса

гнїванє *с.* гневљење

гнївац -ам *нєзак.* љутити, гневити; срдити, жестити

гнївац ше -ам ше *нєзак.* **1. а)** љутити се, гневити се; **б)** срдити се, жестити се; **2.** бити завађен, бити у лошим односима; **вони ше гнїваю** они су завађени, они нису добри; **на дробней ствари ше гнїваю** због ситнице су завађени

гнїваци -а -е **1.** гневљив; пргав; лакосрд; жучан; **2. гнїваци** -цого *х.* љутица, љутац

гнївацо *присл.* љут(ит)о, гневно; гневљиво

гнївацосц *ж.* гневљивост; пргавост

гнївни -а -е гневан, љут, љутит; срдит

гнївнїк *х.* (*хтори ше гнїва на дакого*): **вон мой ~** он се љути на мене; **мам гнївнїка** једна особа се љути на мене; **нє любел бим мац гнївнїка** не бих волео да се неко љути на мене

гнївно *присл.* гневно, љуто, љутито; срдито, бесно

гнїда *ж.* гњида

гнїдави -а -е гњидав

гнїздзенє *с.* гнежђење

гнїздзиско *с.* гнездиште, гнездилиште

гнїздзиц ше -им ше *нєзак.* гнездити се

гнїздо *с.* **1.** (*птицово*) гнездо; **направиц (справиц) ~** с(а)вити гнездо; **квока шедзи на гнїздзе** квочка седи на гнезду; **2.** (*за садзенє кромпльох, бундавох и под.*) кућица; ◊ **птицово ~** *кул.* птичје гнездо; пужићи; ¤ **осово**

(оше) ~ осињак

гнїздочкар *х. оп.* **коляк**

гнїздочко *с. дем.* гнездашце

гнїц гнїєм *нєзак.* трулити, гњилети

гнїце *с.* **1.** труљење, труњење; **2.** трулеж, гњилеж

гнїцов(и) -а -о/-е трулежни

гнїюци -а -е труо, који труне

гнобитель *х.* угњета(ва)ч, тлачитељ

гнобительски -а -е угњета(ва)чки, тлачитељски

гнобиц -им *нєзак.* угњетавати, тлачити

гноєнє *с.* **1.** ђубрење, гнојидба; **2.** *мед.* гнојење

гноїво *с. оп.* **гной (2)**

гноїско *с.* ђубриште, гнојиште

гноїц -їм *нєзак.* ђубрити, гнојити

гноїц ше -ї ше *нєзак.* гнојити се, загнојавати се; **гнoї ше му рана** гноји му се рана

гной *х.* **1.** ђубре; **хлївски ~** стајско ђубре; **руцац ~ зоз хліва** кидати ђубре из штале; **вожиц ~** (*з дому на польо*) возити ђубре; **2.** (*фабрични*) ђубриво, гнојиво; **штучни ~** вештачко ђубриво; **3.** *оп.* **гноїско;** ¤ **подли як ~** лењ као буба; **скруциц як за гнойом (як за брадлом)** *вулґ.* (*гоч цо повесц*) лупити, бубнути, извалити

гнойни -а -е гнојав, гнојан

гнойовка *ж.* гнојница, осока

гнойовкарня *ж.* осочњак

гнуц (ше) гнєм (ше) *нєзак. ридк. оп.* **зогинац (ше)**

гнучки -а -е гибак; савитљив; еластичан

гнучко *присл.* гипко; савитљиво; еластично

гнучкосц *ж.* гипкост; савитљивост; еластичност

го *викр.* **1.** *виражує приємну нєсподзиваносц* охо; бре; **го, як вам ту добре!** охо, како је вама овде лепо!; **го, ти уж маш такого велького сина!?** бре, ти већ имаш тако великог сина!?; **2.** *виражує радосц при стретнуцу* о, охо, ха; **го, одкеди сом це нє видзел!** о, откад те нисам видео!; **3.** *виражує нєприємну нєсподзиваносц, нєзадовольство, банованє* о; ох; хо; **го, боже, цо то може буц?** о, боже, шта ли то може бити?; **го, людзе, та охбаце го уж раз** о (хо), људи, та пустите га већ једном; **4.** *виражує гнїв* ху, фуј; **го, нє ганьбиш ше!** ху, срам те било; **5.** *повторене* **го-го** *указує на дацо велькe, значне* о-хо, хој; **го-го, тераз я заробим пенєжи!** о-хо, сад ћу ја да зарадим пара**!**

гобель -бля *х.* **1.** *древ.* блања, ренде; **2.** *кух.* (*на капусту и под.*) ренде, рибеж

гоблїк *х. дем. од* **гобель**

гобльовац -люєм *нєзак.* **1.** рендисати, блањати; ~ **деску** рендисати (блањати) даску; **2.** (*капусту*) рибати, рендисати

гобльовина *ж. збир. оп.* **триска (2)**

говга *викр. оп.* **гога (1)**

говедзина *ж.* говедина

говедзинов(и) -а -о/-е говеђи; ~ **юшка** говеђа супа

говношульканєц -нца *х. пейор.* **1.** (*смаркош*) балавац; **2.** нерадник

говняр *х. гандр.* сероња, усранац

гога **1.** *викр. за застановянє запрагнутих коньох* о-шо (*в.*)**;** 2. **гога** *х.* "хоха" (*коњ русинског газде, који се зауставља на узвик* гога, *за разлику од мањих руских (совјетских) коња из Другог светског рата, који су се заустављали на узвик* пр); ¤ ~ **и пр**: **1. коч цагаю ~ и пр** кола вуку "*хоха*" и "*пр*", тј. коњ русинског газде и руски коњ; **2. иду ~ и пр** *франт.* иду заједно човек високог и човек ниског раста

гого *викр.* охо

годзен -дна -дно *у функ. пред.* **1.** *за виражованє будуцого часу дїєслова* мочи: **годзен (годна) ши то зробиц?** хоћеш ли моћи то да урадиш?; **вон то сам нє годзен, а вона му нє годна помогнуц** он то сам неће моћи, а она неће моћи да му помогне; **годзен ши?**

хоћеш ли моћи?; **годни сце?** хоћете ли моћи?; **вчера сом нє могол, а нєшка сом годзен присц** јуче нисам могао, а данас ћу моћи да дођем; **2.** *заст.* **а)** може, у стању је; **б)** *з неґацию* не може, није у стању; **пробую, а нїхто нє годзен подзвигнуц** покушавају, а нико не може да подигне; **3.** *у функциї словка, форма с. роду и безос., одноши ше на дїї у будучносци* можда, *або ше преклада з формами презента дїєслова* моћи; **причекайме ище дакус, годзен (годна, годни) ище наисц** сачекајмо још мало, можда ће још (може још, могу још) наићи; **нє идз на польо, годно падац** немој ићи на њиву, може падати киша; **нє охабяйце дзеци сами дома, годни дацо наробиц** немојте остављати децу саму код куће, могу нешто да направе; **годно буц и так** можда ће бити и тако; **вон ~ нє присц** он можда неће доћи

годзина *ж.* **1.** (*єдинка мери часу*) час, сат; **кельо годзин?** колико је сати?; **тераз годзина** сада је један час; **на кельо годзин придзе?** у колико сати ће доћи?; **вона придзе на годзину, а вон на два (три, штири) годзин** она ће доћи у један час, а он у два (три, четири) часа; **врацели ше на пейсц (шейсц, ... дванац) годзин** вратили су се у пет (шест, ... дванаест) часова; **пейц [минути] до осем [годзин], о пейц минути будзе осем [годзин]** пет [минута] до осам [часова]; **петнац минути до пейц (шейсц, седем, ... дванац) [годзин], три ферталї на пияту (шесту, седму, ... дванасту)** петнаест минута до пет (шест, седам, ... дванаест) [часова]; **три (штири, пейц, ... єденац) [годзин] и петнац [минути], ферталь на штварту (пияту, ... дванасту)** три (четири, пет, ... једанаест) [часова] и петнаест [минута]; **прешло осем (дзевец, дзешец) годзин** прошло је осам (девет, десет) часова; **ми робели два (три, штири) годзини, а вони пейц (шейсц...) годзини** ми смо радили два (три, четири) часа, а они пет (шест...) часова; **2.** сат, часовник; **~ черка** сат куца; **~ биє** сат удара; **наша ~ идзе напредок, а ваша заостава** наш сат жури, а ваш заостаје; **загнац годзину** померити сат унапред; **накруциц годзину** навити сат; **~ бренка** сат звони; **мурова ~ , ~ на муре** зидни сат; **3.** *шк.* (*єдинка настави*) час; **нєшка мали пейц годзини** данас су имали пет часова; **4.** (*час*) час, доба; **ноцна ~** глуво доба ноћи; **пришол ноцну годзину** дошао је касно ноћу (у глуво доба ноћи); **5.** *ел.* бројило; **електрична ~** електрично бројило; ¤ **зла ~** невоља, брига; **нєщесна ~** велика несрећа; **ноцну годзину** у глуво доба ноћи; **остатня ~** смртни (умрли, суђени) час; **цо за божа ~ !?** (*о нєобчекованей, страшней и под. подїї*) шта (ко) ли је сад то!?; **чека остатню годзину** дани су му избројани

годзинка *ж.* сат, часовник (*ручни или џепни*); **~ на руку, ручна ~** ручни сат; **~ до кишенки, кишенкова ~** џепни сат

годзинкар *х.* часовничар, сајџија

годзинов(и) -а -о/-е сатни, часовнички

годни -а -е доста велик; доста крупан; **буря вивалєла ~ древо** олуја је извалила доста велико дрво; **вон ма годну гарсц** он има доста крупну шаку

годно *слов. оп.* **годзен (3)**

годовац -дуєм *нєзак. заст.* госциц

гоїц -їм *нєзак.* залечивати, зацељивати; видати

гоїц ше -їм ше *нєзак.* залечивати се, зацељивати се; зарастати; замлађивати се

гой *викр. на краву, коня* (*стой мирно*) стој, мир, мируј

гойда *ж. гандр.* опајдара, дроља, профукљача

гойдац (ше) -ам (ше) *нєзак.* љуљати (се); њихати (се)

гойдовац ше -дуєм ше *нєзак. гандр.* водати се, вуцарати се; курвати се

гойни -а -е обилан, обилат

гойно *присл. заст.* **1.** обилно, обилато; **2.** раскошно; трошно

гойносц *ж.* обиље, изобиље

гойой *викр. за виражованє чудованя* охо

гойс *викр. на воли заст.* (*налїво*) ајс

гойсац -ам *нєзак.* љуљати; гибати; њихати; лелујати; таласати

гойсац ше -ам ше *нєзак.* **1.** љуљати се; гибати се; њихати се; лелујати се; таласати се; **2.** (*при ходу*) гегати се

гойсаци -а -е **1.** љуљав; гибав; лелујав; **2.** (*о ходу*) гегав

гойси-колойси *викр. при гойсаню дзецка* нина-нана, горе-доле

гокедла *ж. оп.* **гокна**

гокей *х. спорт.* хокеј

гокеяш *х.* хокејаш

гокна *ж.* табуре, хоклица

гокус-покус *нєпрем.* хокус-покус

гол *х.* хол

Голандиєц -йца *х. оп.* **Голандян**

голандски -а -е холандски

Голандян *х.* Холанђанин

голгофта *ж.* (*мученїцтво*) голгота

голе-пупе *викр. з хторим ше допива дзецку же є голе* голишавко

голєм *слов.* бар(ем), макар; у најмању руку; ◊ **~ (гоч лєм) дакус (кус, кельо-тельо)** иоле

голи -а -е **1.** го, наг; голишав; голуждрав; **2.** *прен.* го; **страх за ~ живот** страх за голи живот; **3.** сам, чисти; само; ~ **оброк дава статку** само зрнасту храну даје стоци; ¤ **~ як кед го бог на швет дал (як кед ше дзецко народзи)** го као од мајке рођен; **~ як палєц** (*худобни є, нїч нє ма*) го као прст (као пиштољ), нема ни куће ни кућишта, пуки сиромах; **прешол як ~ у покриви** (*нєдобре прешол, настрадал*) провео се као бос по трњу

голиґаш *х.* голишавац, голуждравац

голиґашка *ж.* голишавица, голуждравица

голиґаще -еца *с.* голишавац, голуждравац

голобради -а -е голобрад

голобрухи -а -е голотрб

гологлави -а -е гологлав

голодранєц -нца *х.* гоља, голаћ, прњавац, адраповац

голопупи -а -е голишав, голуждрав, голотрб; ¤ **~ таще** голотрбо врапче

голоруки -а -е голорук

голоруч *присл.* голоруко, голоручице

голосц *ж.* голота, нагост, нагота, нагоћа

голота *ж.* **1.** *оп.* **голосц; 2.** голотиња

голошиї -ия -иє головрат

голошийка *ж.* (*кура*) голошијанка

голт *х. коц. оп.* **гольт**

голуб *х.* голуб; ◊ *зоол.:* **випиряци ~** лепезан**; ~ глїбкар** голуб дупљаш (C. oenas); **~ ґалєрош** голуб гривњаш (C. palambus); **надуваци ~** гушан; ~**-поштар** голуб писмоноша; ¤ **лєпше тащок у руки як ~ на древе** *беш.* боље врабац у руци него голуб на грани; **як кед би голуб виберал** потпуно једнака зрна какве биљке и сл.

голубар *х.* голубар

голубарня *ж.* (*дзира у хторей ше гнїздза дзиви голуби*) голубарица, голубњара, голубњача

голубарство *с.* голубарство

голубисти -а -е *оп.* **голубкови**

голубица *ж.* голубица

голубка *и* **голубочка** *ж. гипок.* голубица, голубичица

голубков(и) -а -о/-е (*голубовей фарби, белавошиви*) голубији, модрикастосив; ◊ **голубково квеце** *бот.* једић, *горв.* вучји корен, клобучић (Aconitum L.)

голубнїк *х.* голубарник, голубињак

голубов -а -о голубији; **~ вайцо** голубије јаје

голубок -бка *х. гипок.* голуб, голубић, голубак

голубочка *ж. гипок.* голубица, голубичица

голубче -еца *с.* голубић, голупче

голубчецина *ж.* голубије месо

голубчок -чка *х. дем.* голубић, голубак

голючки -а -е *звич. у злученю* **голи ~** го голцат (голцит)

гольт *х.* јутро земље

гомбалкаре *х. мн.* (*єд.* гомбалкар) *коц.* рингишпилаши (*в.*) (*они што на сеоске славе долазе са разним љуљашкама ради дечје забаве*)

гомбалка *ж.* **1.** љуљашка; **2.** (*дзецинска вишаца посцелка*) вешаљка; **3.** (*у клїтки за птици*) вртаљка; **4.** *техн.* клацкалица (*у мотору на вентилима*)

гомбалкац ше -ам ше *нєзак.* љуљати се на клацкалици

гомбац -ам *нєзак.* љуљати

гомбац ше -ам ше *нєзак.* љуљати се; ~ **на гомбалки** љуљати се на љуљашци

гомерски -а -е хомерски

гомоґени -а -е хомоген

гомолясти -а -е кртоласт, гомољаст; ◊ ~ **рошлїна** *бот.* гомољача

гомоль *х.* кртола, гомољ

гомоним *х. ґрам.* хомоним

гомосексуалєц -лца *х.* хомосексуалац

гомосексуални -а -е хомосексуални

гонвед *х. ист.* хонвед

гонем **1.** *викр.* **а)** (*сцекай*(*ме*)) бежи(мо); **б)** пожури(мо), хајде(мо); ~ **дому, бо будзе падац** бежимо кући, јер ће падати киша; **2.** *у функц. пред. са значењем "побећи, киднути"*; **а ми по другим шоре** ~ **дому** а ми другом улицом трком побегосмо кући

гонєнє *є.* **1.** *дїєсл. мен.* од **гонїц**; **2.** (*паренє овцох и козох*) мрк

гони *мн.* (*длужинска мера за жем, 300-400 м*) дуж *ж.,* ленија; **одишли од валалу єдни (двої, трої** *итд.***)** ~ удаљили су се од села једну (две, три *итд.*) дужи; **копу кукурицу до пол гонох** копају кукуруз до пола дужи

гонїтель *х.* прогонитељ, гонитељ, гонилац

гонїц -їм *нєзак.* **I** *прех.* **1.** терати, гонити; ~ **статок на пашу** терати стоку на пашу; **~ дакого на чежку роботу** гонити (терати) кога на тежак рад; **2. а)** (*запрагнути коні*) терати, гонити, дизгинати; **б)** (*трактор, бициґлу и под.*) возити, терати; **вон зна ~ авто** он уме да вози кола; **3.** (*давац погонску моц*) покретати; **мотори гоня пумпи** мотори покрећу пумпе; **II** *нєпрех.* **1.** (*швидко сцекац*) кидати, брисати, шибати; **гоньме цо скорей** бришимо што пре; ¤ **~ хибу на дакого** бедити, набеђивати, оптуживати, окривљавати кога; **2.** *звич. нєпрех.* (*роснуц; починац роснуц*) терати; **з кореня гонї нови младнїк** из корена тера нов изданак; **лоза гонї ластари** лоза (се) ластари, лоза тера ластаре

гонїц ше -ї ше *нєзак.* **1.** (*париц ше – о животиньох*) терати се, гонити се, буцати се, парити се; (*о овцох, козох*) мркати се, тећи се; (*о псох*) куцати се; **2.** *гандр.* водати се, вуцарати се

гонорар *х.* хонорар

гонорарец -рца *х.* хонорарац

гонорарни -а -е хонораран

гоноровац -руєм *зак. и нєзак.* хонорисати

гонюха *ж. гандр.* дроља, куцаљка, фукса

гоняч *х.* **1.** гонич; ~ **статку** гонич стоке; **2.** хајкач

гоп *викр.* **1.** хоп(а); фук; **праве ме сцел хвациц, а я** ~ **прейґ плота** таман је хтео да ме ухвати, а ја хоп(а) преко плота; **2.** *подражує тупе вдеренє або пад* тап, туп; **3.** *виражує нагле лапанє до рукох* шћап

гопа *викр. оп.* **гоп**

гопак *х.* гопак (*украјинска народна игра*)

гопа-са *викр. дзец.* (х)оп(а), хопса

гоп(к)ац -ам *зак. и нєзак. дзец.* сести

гопса *викр. оп.* **гопа-са**

гопсац -ам *дзец.* подбацивати дете на колену (*као да јаше*)

гопштур *х. коц.*: **вельки як ~** велик, висок (*човек, коњ*); **скакац (нарабяц, бегац** *и под.*) **як ~** *гандр. звич. о дзецку* скакати (изводити, трчати *и сл.*) као будалица; **таки як ~** (*нїнач чловек*) који није ни за шта

гора *ж.* планина, гора; вис; ¤ **за седем горами** преко (иза) девет брда, преко брда и долина

горб *х.* и **горба** *ж.* грба; грбина; грбача

горбати -а -е **1.** грбав; **2. горбати** -того *х.* грбоња, грбавац

горбиц (ше) -им (ше) *нєзак.* грбити (се), грбавити (се); гурити (се) **Горват** *х.* Хрват

Горватка *и* **Горваткиня** *ж.* Хрватица

горватски -а -е хрватски

горда *ж.* хорда

горди -а -е горд, поносан

гордо *присл.* гордо, поносно

гордов *х.* буре, бачва; каца; ¤ **бешедовац як з гордова** (*мац глїбоки глас*) говорити као из бурета (бачве, бадња); ~ **пушкового праху** буре барута

гордовасти -а -е бачваст

гордовик *х. дем.* буренце, бачвица; ◊ **револвер на ~** колт

гордовче -еца *с.* буренце; ¤ **як** ~ округао, дебељушкаст, пуначак

гордосц *ж.* **1.** гордост, поноситост; **2.** охолост; пркос

горе[1] *присл.* **1.** горе; **2.** нагоре, навише; **3. а) пойсц/исц ~** поскупети/поскупљивати; **кукурица пошла ~** кукуруз је поскупео; **б)** (*о ценох*) порасти/расти; **цени пошли ~** цене су порасле; **в) стануц/ставац ~** устати/устајати (*после спавања или из седећег одн. лежећег положаја*); **ставайце ~ , бо уж дзень** устајте, јер је већ дан; ¤ **~ себе нєсц, тримац себе ~** (*випинац ше, буц пишни*) бити пун себе, узносити се, охолити се, гледати с висине (свисока, преко рамена); **скочиц ~** скочити на ноге

горе[2] *прим. з инстр.*: **~ брегом** узбрдице, узбрдо; ~ **водом** уз воду, узводно; ~ **потоком** уз поток; ~ **ногами** *оп.* **горебздом**; ~ **брухом** полеђушке, полеђице; ~ **валалом** селом, кроз село; по целом селу; ~ **задком** са истуреном стражњицом (устајати, лећи); ~ **концом** са оштрицом (шиљком) нагоре; ¤ ~ **муром (по муре) ше драпац (ґрабац)** бити у агонији (*у тешкој болести*)

горебздом *присл.* **1.** (на)главачке, на главу; тумбе; **обрациц** ~ преврнути; **2.** *прен.* наопачке; низбрдо

горе-долу *присл.* горе-доле

горездном *присл. оп.* **горебздом**

горезначки *присл.* полеђушке, полеђице; на леђа; на леђима; наузнак; **лєжи ~** лежи полеђушке (на леђима); **спаднул ~** пао је наузнак

горесц *ж. кнїжк.* мука; невоља

горец -рца *х.* горштак

горецки -а -е горштачки

горе-чардаш *х. заст. оп.* **гаром**

горечни -а -е *прен.* прегорак, веома горак

гориво *с.* гориво; **погонске ~** погонско гориво; **тварде (черстве) ~** чврсто гориво; **чечне ~** течно (текуће) гориво

горизонт *х.* хоризонт

горизонтала *ж.* хоризонтала

горизонтални -а -е хоризонталан, водораван

горилнїк *х.* горионик

гориц -им *нєзак.* **1.** горети; **2.** (*о кукурици и под.*) подгоревати

горйовити -а -е горовит; брдовит

горкави -а -е горкаст, нагорак; опор

горки -а -е **1.** *осн. и прен.* горак; ~ **лїк** горак лек; **2.** љут; ~ **паприґа** љута паприка; ~ **палєнка** љута ракија; ¤ **~ як полїнче** горак као пелин (чемер); ~ **пилула** горка пилула

горкнуц -нєм *нєзак.* горчати, горакнути

горко *присл. осн. и прен.* горко

горкосц *ж.* горчина

гормони *х. мн.* (*єд.* гормон) хормони

горн *х. и* **горна** *ж.* (*файта труби*) хорн, хорна

горнист -та *и* **горниста** -ти *х.* хорнист(а)

горнї -я -є горњи; ~ **цек рики** горњи ток реке; ~ **гранїчна вредносц** *мат.* горња гранична вредност; **горнї пасма дружтва** горњи слојеви друштва; ~ **(верхня) видлїца** *анат.* горња вилица

Горняк *х.* "Горњак" (*назив којим су сремски Русини досељени из северне Мађарске звали касније досељенике, који су дошли са Карпата, из тзв. Горње земље*)

горньовидлїцов(и) -а -о/-е *и* **горньовидлїчни** -а -е *анат.* горњовилични

горовити -а -е *оп.* **горйовити**

город *х.* град; **студентски ~** студентски град

городоначалнїк *х.* градоначелник

городски -а -е градски

городчик *х. дем.* градић, варошица

гороскоп *х.* хороскоп

горочка *ж. дем.* горица

горски -а -е планински, горски; брдски

гортикултура *ж.* хортикултура

горуци -а -е **1.** врућ; врео; ~ **вода** врућа вода; **2.** *прен.* врео, ватрен, страствен; **горуци чувства** врела осећања; ~ **поцилунок** ватрени пољубац; ◊ ~ **пасмо,** ~ **пояс** *ґеоґр.* жарки појас; ~ **проблем** горући проблем; ¤ **нє лапац за горуце** (*нє таргац ше за найчежшу роботу*) не грабити се за послом, не прекинути се од посла; измицати леђа

горуцо *присл.* **1.** вруће; врело; жарко; ватрено; **нєшка барз ~** данас је јако вруће, данас је велика врућина; **2.** јако непријатно; **кед дознал вистку, було му ~** кад је сазнао вест, било му је јако непријатно; ¤ **~ аж да ше чловек (мозоґ) влапи** (*барз горуцо*) врућина је мозак да проври; **аж му ~** вруће му је под ногама; **~ (горучава) як у пецу** врућина је као у паклу

горуцосц *ж.* **1.** врућина; врелина; жар, жаркост; **2.** висока температура; **на 100 ґради горуцосци** на температури од 100 степени

горучава *ж.* врућина; врелина; жега, жара

горучка *ж. мед.* врућица, температура; грозница; ◊ **златна ~** златна грозница; ¤ **аж ~ на мнє ишла (вишла)** пробио ме хладан зној; **сплєтац як у горучки** булазнити

горучков(и) -а -о/-е **1.** грознички, грозничви; **~ бешеда** бунцање; **2.** грозничав

горцмолїц ше -їм ше *нєзак.* врпољити се

горчина *ж.* горчина

горчиц -им *нєзак.* горчити; паприти

горчица *ж. бот.* **1.** горчица (Microcala filiformis); **2.** слачица (Brassica nigra, Sinapis alba)

горшац ше -ам ше *нєзак.* **1.** љутити се; протестовати; говорити љутито; **2.** *безос.* погоршавати се, бити (постајати) горе; **од тих лїкох ше му горшало** од ових лекова му је било горе

горше *присл. комп.* горе

горши -а -е *комп.* гори; ¤ **єден ~ од другого** (*шицки єднаки нєдобри*) не зна се који је гори

горяк *х.* (*полєшовач*) горан(ин)

горяци -а -е горући; жарки; **~ любов** жарка љубав

горяцо *присл.* са жаром, са пуно жара

горяцки -а -е (*од* **горяк**) горански

госпитант *х.* хоспитант

госпитовац -туєм *зак. и нєзак. пед.* хоспитовати

господарски -а -е *заст.*

привредни, економски

господарство *с. заст.* привреда, економија

Господнї/господнї -я -є Господњи/господњи; ◊ **лїта (року) господнього (того и того)** *заст.* лета господњег (тог и тог)

Господь/господь -да *х. рел.* Господ/господ; ¤ **господи!** господе боже!, буди бог с нама!

госц *х.* **1.** гост; **2.** (*поволани госц*) званица

госценє *с.* **1.** гошћење; гозба; **2.** чашћење

госцец *х. мед.* реома; ¤ **таки як кед би го ~ покруцел** погнут, савијен, деформисан у телу

госцина *ж.* **1.** гозба; **2.** свечани ручак *или* вечера; **3.** *заст.* (*полудзенок у млодей другей нєдзелї по свадзби*) велики гости; ¤ **як на госцини** (*було шицкого вельо*) као у кума на части

госцинни -а -е *ридк. оп.* **госцолюбиви**

госцинов(и) -а -о/-е *оп.* **госцински (1)**

госцинска -кей *ж.* гошћа

госцински -а -е **1.** гозбен; **2.** гостински; ~ **хижа** гостинска соба

госциц -им *нєзак.* гостити, угошћавати; частити

госциц ше -им ше *нєзак.* гостити се; частити се

госцованє *с.* гостовање

госцовац -цуєм *нєзак.* гостовати

госцолюбиви -а -е гостољубив, гостопримљив

госцолюбивосц *ж.* и **госцолюбиє** *с.* гостољубивост, гостољубље

госцоприємни -а -е *оп.* **госцолюбиви**

госцоприємносц *ж.* и **госцопримство** *с.* гостопримство, гостопримљивост

гот *викр. на коня при ораню и под.* (*направо*) десно

готар *х. оп.* **хотар**

готел *х.* хотел

готелиєр *х.* хотелијер

готелски -а -е хотелски; ~ **змесценє** хотелски смештај

Готентоти *х. мн.* (*єд.* Готентот) Хотентоти

готове **1.** *слов.* наравно; ~ **же придзем** наравно да ћу доћи; **2.** *викр.*: **и ~ !** и готово!; **так будзе як я гварим и ~ !** тако ће бити како ја кажем и готово!

готовенє *с.* припремање; припрема; ~ **єдзеня** припремање хране

готови -а -е **1.** (*закончени*) готов; **полудзенок ~** ручак је готов; **я ~** (*я закончел*) ја сам готов; **2.** (*порихтани*) спреман, готов; **3.** сигуран; **кед дзеци забуду язик родичох, то за народ ~ конєц** ако деца забораве језик родитеља, то је за народ сигуран крај; **4.** **готови [пенєжи]** *мн.* готовина; ¤ **вжац [себе] за готове** примити здраво за готово, узети што за готову ствар; ~ **чловек** (*узрети, одроснути чловек*) свршен човек; **и готове** и мирна Босна (Бачка); **положиц дакого пред готове (пред готову ствар, пред готови факт)** ставити кога пред свршен чин; **присц на готове** (*кед уж поробене*) сести на оседлана коња

готовина *ж. оп.* **готови (4)**

готовински -а -е готовински

готовиц -им *и* -туєм *нєзак.* спремати, припремати; ~ **вечеру** спремати вечеру; ~ **ствари на драгу** спремати ствари за пут

готовиц ше -им ше *и* -туєм ше *нєзак.* спремати се, припремати се

готовосц *ж.* спремност, готовост

готовс: на ~ ! *воєн.* на готовс!

гохштаплер *х.* хохштаплер

гохштаплерство *с.* хохштаплерај

гоч I *злуч. допусни* **1.** макар, мада, иако; **красна хвиля, ~ анї нєт слунка** лепо је време макар и нема сунца; **2.** *удвойнїсцени* **гоч... гоч а)** био... био, био... или; **кажди пред законом єднаки, ~ є богати, ~ худобни** сваки је пред законом једнак, био он

богат или сиромашан; **б)** било... било; **гибай ~ сам ~ з пайташом** дођи било сам било са другом; **II** *слов. за творенє заменовнїцких и присловнїцких виразох* макар, ма, било; ◊ **~ дзе** *присл.* **1.** било где, макар где, ма где; **2.** било куд(а), макар куд(а), ма куд(а); **~ кадзи** *присл.* било куд(а), макар куд(а), ма куд(а); икамо, икуда; **~ кеди** *присл.* било кад(а), макар кад(а), ма кад(а); икада; **~ кельо** *присл.* било колико, макар колико, ма колико; **~ лєм** бар; било; **~ хто** *зам.* било ко, макар ко, ма ко*;* ико; **~ хтори/котри** -а -е *зам.* било који, макар који, ма који; било какав, макар какав, ма какав; **~ цо** *зам.* било шта, макар шта, ма шта; свашта; **~ чий** -я -йо *зам.* било чији, макар чији, ма чији; ичији; **~ як** *присл.* било како, макар како, ма како, какогод; икако; **~ яки** -а -е *зам.* било какав, макар какав, ма какав; икакав; **нє ~ як** *присл.* не макар како, не било како; лепо, добро; **нє ~ яки** не макар какав, не било какав; леп, добар; ¤ ~ **би цо було** (*гоч цо ше случи*) по сваку цену, било што било, ма се ломила небеса; ~ **дораз пукнєш нє будзе так як ти сцеш** макар се поставио на главу; ~ **цо!** свашта!, без везе!, причам ти причу!; **таки ~ яки** (*чловек меншей вредносци и статуса*) свакакав човек

граб *х. бот.* граб (Carpinus betulus); **2.** (*як материял*) грабовина

грабац -бем *нєзак. поль.* **1.** (*зберац з граблями або грабелками*) грабити, купити, скупљати; грабљати, грабуљати; ~ **сцернянку** грабити стрњиште; **2.** (*ровнац жем з грабелками*) грабљати, грабуљати

грабач *х. поль.* купилац

грабачка *ж. поль.* **1.** (*запрагна справа за грабанє*) коњске грабље; **2.** (*жена*) купилица

грабеж *х.* грабеж *х. и ж.*

грабелки *мн.* грабуље, грабљица (*в.*)

грабельки *мн. коц. оп.* **грабелки**

грабки *мн.*: **брац/вжац дакого на ~** узимати/узети кога на тапет (на сито и решето); **присц на ~** доћи на тапет

граблї *мн.* грабље

грабов -а -о грабов; ~ **древо** грабовина; ~ **лєшик** грабик

градза *ж.* грађа

градзель *х. поль.* (*часц плуга*) гредељ

градка *ж.* **1.** леја; цветњак; **2.** *буд.* кровна греда, гредина (*в.*)

граждан *х.* грађанин

гражданка *ж.* грађанка

граждански -а -е грађански

гражданство *с.* грађанство

грамота *ж.* повеља; ◊ **дац на грамоти** *церкв.* дати за задушнице, дати за црну мису

грамотални -а -е: ~ **служба [Божа]** задушнице, црна миса

гранє[1] *с.* (*од* **грац[1]**) свирање; свирка

гранє[2] *с.* (*од* **грац[2]**) грејање

гранїца *ж.* **1.** граница; **державна ~** државна граница; **2.** (*иножемство*): **пойсц за гранїцу** отићи у иностранство; **врациц ше споза гранїци** вратити се из иностранства**;** ◊ **Воєна ~ (країна)** *ист.* Војна граница (крајина); **горня и долня ~ (температури, рокох** *и под.***)** горња и доња граница (температуре, година *и сл.*)

гранїчар *х.* граничар

гранїчиц ше -им ше *нєзак.* граничити се

гранїчни -а -е гранични; ~ **преход** гранични пролаз

гранїчнїк *х.* **1.** *тран., метал.* граничник; **2.** (*гранїчни камень*) граничњак

грац[1] граєм *нєзак.* **1.** свирати; **2.** (*видавац характеристични звук – о мачки*) прести; ¤ **~ з даким** (*буц блїзши з даким як з другима*) дувати с ким у једну тикву (у један рог)

грац[2] (ше) греєм (ше) грејати (се)

гращков -а -о грашков; од

грашка; ◊ ~ **юшка (юха)** *кул.* чорба од грашка

гращок -щку/-щка *х. бот.* грашак; ◊ **дзиви ~** *бот.* зечак (Pisum arvense); **сладки ~** шећерац; ¤ **ма таку твар як кед би на нєй дябли ~ тлачели** *подшм.* (*ма од покох рапаву твар*) има рохаво (рошаво, богињаво) лице

гребац -бем *нєзак.* **1.** (*риц з руками, лабами и под.*) копати; **2.** (*о дробизґу*) чепркати; **кури гребу у квецу** кокошке чепркају по цвећу; **3.** (*биц з предню ногу до жеми – о коньови*) копати ногом; **знємирени конь гребе** узнемирен коњ копа ногом; ¤ **аж гребац** (*барз дацо жадац, барз ше намагац за дачим*) копати (радити) рукама и ногама

гребенїк *х.* чешљара (*в.*); четкара (*в.*)

гребеняр *х.* чешљар

гребенясти -а -е чешљаст

гребень *х.* **1.** чешаљ; **2.** (*у когута, кури*) креста; **3.** *ґеоґр.* гребен

гребеньчок -чка *х. дем.* чешљић

греда *ж.* **1.** греда; **2.** *буд.* (*главна воздлужна греда хижи*) слеме, греда, тетива; ¤ **буц (лєжац) под греду** *заст.* (*лєжац у труни наштред хижи – о умартому*) бити (лежати) на одру

гредка *ж. коц. оп.* **градка (1-2)**

Грек *х.* Грк

грекиз(е)м -зму/-зма *х.* грецизам

Грекиня *ж.* Гркиња

грекокатолїк *х. церкв.* гркокатолик

грекокатолїкиня *ж.* гркокатоликиња

грекокатолїцки -а -е *х.* гркокатолички

грецки -а -е *ридк. оп.* **гречески**

гречески -а -е грчки; ◊ ~ **любичица** *оп.* **мидлянка**

гречка *ж. бот.* хељда (Fagopyrum esculentum Moench)

греячка *ж.* грејалица

гриби *х. мн. бикич.* гљиве (*оп.* **печарки**); **мачанка з грибох** *кул. бикич.* сос од гљива (*који се припрема за Бадњи дан*)

грибки *ж. мн.* (*єд.* грибка) *оп.* **печарочки**

грива *ж.* грива

гривати -а -е гривнат

гривна *и* **гривня** *ж.* (*українска монета*) гривна

григориянски -а -е грегоријански; ~ **календар** грегоријански календар

гриженє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **гризц (ше)**; **2.** (*знємирена совисц*) грижа; ~ **совисци** грижа савести

грижня *ж. мед.* **1.** (*боль у бруху*) грижа; **2.** дизентерија

гризц -ижем *нєзак.* **1.** (*огризац*) гристи, глодати; **пес гриже косц** пас гризе кост; **2.** грицкати, гристи; **миша гриже деску** миш грицка даску; **3.** *беш. серб.* (*цвенкац – о рибох*) гристи; ¤ **гриже го совисц** гризе га савест

гризц ше -ижем ше *нєзак. взаєм. повр.* **1.** гристи се; **2.** (*вадзиц ше, нємириц ше*) гложити се

гримац -ам *и* **гримоциц** -им *нєзак.* бучно вући, гурати, гребати *и сл.*; **цо гримаш з тим карсцельом?!** што вучеш тако ту столицу?!

грих *х.* **1.** грех; **2.** грехота; ¤ **~ нє идзе до устох алє з устох** није грех оно што се поједе (*кад је пост*), већ оно што се каже; **най му бог грихи пребачи** бог да му душу прости

гришиц -им *нєзак.* грешити

гришка *ж.* грешка

гришни -а -е **1.** грешан; **2. гришни** -ного *х.* грешник; **3. гришна** -ней *ж.* грешница

гришнїк *х. оп.* **гришни (2)**

гришнїца *ж. оп.* **гришни (3)**

гришно *присл.* грешно

гришносц *ж.* грешност

гришочка *ж. дем.* грешчица

гроб *х.* гроб; ¤ **буц з єдну ногу у гробе** бити (стајати) с једном ногом у гробу; **нагнац дакого до гроба** отерати кога (пре времена) у гроб; **обрациц ше у гробе** превrнути се (окренути се) у

гробу

гробар *х.* гробар; ¤ **як кед би сцекол гробарови спод лопати** (*барз слаби, бляди*) као да је из гроба устао, живи мртвац

гробик *х. дем.* гробић, гробак

гробни -а -е *и* **гробов(и)** -а -о/-е гробни

грожаци -а -е претећи

грожба *ж. заст. оп.* **гроженє**

гроженє *с.* претња

гроженко *с. дем.* **1.** грожђенце; **2.** (*бобка грозна*) бобица; **3.** (*сухого грозна*) грожђица

грожиц -им *и* **грожиц ше** -им ше *нєзак.* претити; **грожел ше им же их будзе тужиц** претио им је да ће их тужити; **грожел ше ми з кияком** претио ми је мотком

грожнє *присл. заст.* (*барз, моцно*) страшно; ~ **го вилал** страшно га је изгрдио (испсовао)

гроз *х.*: **з [вельким] грозом** *присл. оп.* **грозом**

грознар *х.* грожђар

грозно *с.* грожђе; **виново ~ , ~ на вино** винско грожђе; **столне ~** стоно грожђе; **сухе ~** суво грожђе, грожђице; ◊ **дзиве ~** *бот.* вињага (Vitis silvestris); ¤ **квашне ~** (*о чежко досцигуюцим*) кисело грожђе

грознов(и) -а -о/-е грожђани; ~ **цукер** *хем.* грожђани шећер

грозом *присл. заст.* веома љут(ит)о; претећи

гром *х.* гром; **вдерел ~** ударио је гром; ¤ **як ~ (як перун) з ясного нєба** као гром из ведра неба

громада *ж.* **1.** гомила; ~ **дзеци (дзецох)** гомила деце; **2.** (*зруцани предмети*) гомила; хрпа; крш

громадасти -а -е гомиласт; ◊ **громадасти хмари** *ґеоґр.* гомиласти облаци

громадзиц (ше) -им (ше) *нєзак.* гомилати (се)

громадка *ж.* **1.** *дем.* гомилица; **2.** (*виламаней кукурици на полю*) гомила

громадови -а -о/е: **громадово гори** *ґеоґр.* громадне планине

громки -а -е громак

громко *присл.* громко

громобран *х.* громобран, муњовод

громовнїк *х. митол., рел.* громовник

грот *х.* **1.** (*отвор*) гротло; **2. а)** (*на тлачарки*) доб (*в.*); **б)** (*у млїну, на витернїци, велькей лупачки*) кош; **в)** (*на сеператору за млєко*) левак

груби[1] -а -е **1.** дебео; ~ **мур** дебео зид; ~ **древо** дебело дрво; **груби ноги** дебеле ноге; **2.** крупан; велик; ~ **чловек** крупан човек; **падал каменєц ~ як голубово вайцо** падао је лед крупан као голубије јаје; **груби капки дижджу** крупне капи кише; ~ **зарно** крупно зрно; ~ **мука** крупно брашно; **почал падац ~ шнїг** почеле су падати крупне пахуљице снега; **3.** (*глас*) дебео, дубок; **4. груби** -бого *х. кул.* штрудла; **~ з маком (з орехами, зоз сиром)** штрудла са маком (са орасима, са сиром); **5. груба** -бей *ж.* трудна; ◊ **~ пасуля** *бот.* пасуљ пребранац; **~ черево** *анат.* дебело црево; **груби дзвери** зимска врата; **груби лїстки** *оп.* **камена ружа; груби на квасу** *оп. под* **рейтеши**

груби[2] -а -е груб; ~ **справованє** грубо понашанє; ~ **виробок** груба израда

грубина *ж.* **1. а)** дебљина; **б)** крупноћа; **2.** *заст.* (*платно своєй роботи*) домаће платно

грублє *с.* кочањ, срце; ¤ **замарз як ~** озебао (прозебао) је до кости (до костију)

грубнуц -нєм *нєзак.* **1.** дебљати; **стебло грубнє** стабло дебља; **2.** крупњати; **бобки грозна грубню** бобице грожђа крупњају; **глас му грубнє** глас му гкупња

грубо *присл.* (*брутално*) грубо

груболупи -а -е дебелокор

грубоноги -а -е дебелоног

грубоскори -а -е дебелокожан; дебелокор

грубосц[1] *ж. оп.* **грубина (1-2)**

грубосц² *ж.* грубост

грубши -а -е: **з грубшого** *оп.* **з векшого** (*под* **векши**)

груда *ж.* **1.** (*на нєровней жеми*) грудва, ђомба; **груди на драги** ђомбе на путу; **2.** грудва; грумен; ~ **сира** грудва сира

грудка *ж.* **1.** *дем.* грудвица, груменчић; **2. а)** крупица, громуљица; ~ **муки у цесту** крупица брашна у тесту; **б)** згрушак, угрушак; ~ **стиднутей креви** угрушак усирене крви

грудкавиц (ше) -им (ше) *нєзак. оп.* **грудковац (ше)**

грудкасти -а -е громуљичав, крупичав

грудкац (ше) -ам (ше) *и* **грудковац (ше)** -куєм (ше) *нєзак.* згрушавати (се); згушњавати (се)

грудковити -а -е грудвичав

груднїца *ж. млєк.* грудњача, сирница

грун *х. заст.* узвишење, брежуљак

грункац -ам *нєзак.* гроктати (*о прасићима*)

грунковити -а -е брежуљкаст, хумовит

грунок -нка *х.* хумка, хумчица; брежуљак

грунт *х.* **1.** (*жемови пошед*) грунт; **2.** тле

грунтови -а -о/-е *и* **грунтовни** -а -е **1.** земљишни; ~ **(жемова) кнїжка** земљишна књига; **2.** фундаменталан, темељан

грунтовнїца *ж. адм.* грунтовница

грунтовнїчар *х.* грунтовничар

грунчок -чка *х. дем.* хумак, хумчица

грушка *ж.* (*древо и плод*) крушка

грушков -а -о **1.** крушкин, крушков; од крушке; **2. грушкова** -вей *ж.* и ~ **палєнка** крушковача, крушка; ◊ ~ **ликер** крушковац; ~ **овоцнїк** крушик; ~ **древо** (*як материял*) крушковина; ~ **сок** сок од крушке

грушковача *ж. оп.* **грушков (2)**

грушочка *ж.* **1.** *дем.* крушкица; **2.** сијалица, жаруља

грушочков(и) -а -о/-е сијалични

гу *викр.* **1. а)** *за виражованє гнїву, осудзованя, нєприємного физичного чувства и под.* ху; фуј; **гу, нє ганьбиш ше!** ху, срам те било!; **гу, алє горуцо** ху, ала је врућина; **б)** *за виражованє чувства жими* уу, бр; **гу, як жимно!** уу, што је зима; **в)** *за виражованє нєсцерпеня* ух; **гу, та дзе є?!** ух, па где је?!; **2.** *удвойнїсцене* **гу-гу** *за виражованє винїмкового интензитета даякей дїї, прикмети и под.* уха; **гу-гу, алє нам будзе крашнє на морю** уха, ала ће нам бити лепо на мору

губа *ж. коц.* сунђер

губаби *ж. мн.* (*єд.* губаба) (*дзецинске бависко*) топови; ¤ **мегки як губаба** ≅ мекан као свила; **шедзи як губаба** *оп.* **шедзи як балєґа** (*под* **балєґа**)

губабац ше -ам ше *нєзак.* топати се

губибанда *и* **губиновта** *ж. и х.*квариша, квариигра

губиц -им *нєзак.* **1.** кварити; ~ **мотор** кварити мотор; ~ **розположенє** кварити расположење; ~ **заруки** кварити веридбу; ~ **дзецко** кварити дете; **2.** крњити; ~ **дачий угляд** крњити нечији углед; **3.** *заст.* убијати, уништавати; ¤ ~ **шор дакому** *оп. под* **шор**

губиц ше -им ше *нєзак. з розл. знач.* кварити се

губка *ж.* **1. а)** (*єдна зоз сплєцених часцох штранґа, варґоча и под.*) струка; **шпарґа о два губки** двострук канап; **б)** канап; **2.** *дем. коц.* сунђерић

гугнави -а -е (х)уњкав, који говори кроз нос

гугнаво *и* **на ~** *присл.* (*на нос*) (х)уњкаво, кроз нос; **бешедовац на ~** говорити кроз нос

гуґеноти *х. мн.* (*єд.* гуґенот)

ист. хугеноти

гудаци *х. мн.* (*єд.* гудак) музиканти, свирци, музика; ¤ **гудаци ми у бруху граю** (*барз сом гладни*) завија ми у желуцу, крчи ми у трбуху, крче ми црева; **достанєш (да ци, враци ци пенєжи, длуство** *и под.*) **док будзе бог гудацох плациц** (*нїґда нє достанєш*) добићеш (даће ти, вратиће ти новац, дуг *и сл.*) на Јурјево

гудацки -а -е музикантски, свирачки; ◊ **~ смола** калафониј

гудляц -ям *нєзак.* (*сцискац, гужвац*) мељати, мељавити, гужвати, гњецати

гудляц ше -ям ше *нєзак.* (*гужвац ше под прициском*) мељати се, гужвати се, гњецати се; **реже шунку з тупим ножом, та ше шунка гудля** сече шунку тупим ножем, па се шунка гњеца (муља)

гужва *ж.* **1.** (*дрилянє, сцисканє*) гужва, стиска, тиска; кркљанац; метеж; гунгула; (*за робу*) навала; **2.** *поль.* (*капча на драбинки коча хтора трима льовч*) гужва

гужвац -ам *нєзак. з розл. знач.* гужвати; **~ шмати** гужвати одећу; **комбайн гужва кукуричанку** (*нє реже добре*) комбајн гужва кукурузовину

гужвац ше -ам ше *нєзак.* гужвати се

гужваци -а -е који се лако гужва; ломљив

гужере *с.* (*долня часц снопа*) глава (*в.*), стрњика (*в.*)

гуздолїц ше -їм ше *нєзак.* стискати се; **гуздоля ше пецеро на лавочки** стискају се петоро на клупи

гуй *викр. за виражованє чувства нєприємносци, обридлосци, одбойносци* фуј; брр; **~ , як горуцо!** фуј, како је вруће!; **~ , як жимно** брр, што је хладно

гуй-буй 1. *присл.*: **~ поробиц** (*нашвидко, нїяк*) збрзати, отаљати, склепати, згрувати, збубати, збркљати, збрљати; **2.** *у функц. атр.*: **вон таки ~** он је свакакав

гук¹ *х.* **1.** шум, хук; жубор; хук, хука; ~ **морских габох** шум морских валова; ~ **потока** жубор потока; ~ **бурї** хука буре; **2.** бука; **~ на улїцох** бука на улицама; **3.** одјек

гук² *х.* нагон за парењем код свиња; **швиня ма ~** *оп.* **швиня би ше гукала** (*под* **гукац ше**)

гукац -а *нєзак.* (*оплодзовац – о корназови*) букарити

гукац ше -а ше *нєзак. и зак.* (*париц ше – о швиньох*) букарити се, гонити се, цвелати се; **швиня би ше гукала** свиња тражи брава

гулагопки *ж. мн.* (*єд.* гулагопка) хулахопке

гуляц -ям *нєзак.* (*закруцац*) увијати

гульдац -ам *нєзак. оп.* **гультац**

гультац -ам *нєзак.* **1.** (*гужвац, сцискац*) гужвати, стискати, мељати, мељавити; **2.** *прен.* (*круциц, циґанїц*) причати измишљотине, свашта причати; лагати

гумани -а -е хуман

гуманиз(е)м -зму/-зма *х.* хуманизам

гуманизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* хуманизовати (се)

гуманист -та *и* **гуманиста** -ти *х.* хуманист(а)

гуманистични -а -е хуманистички

гуманитарец -рца *х.* хуманитарац

гуманитарни -а -е хуманитаран

гуманосц *ж.* хуманост

гумно *с.* гумно, стражње двориште

гумор *х.* хумор; ¤ **чарни ~** црни хумор

гумореска *ж.* хумореска

гуморист -та *и* **гумориста** -ти *х.* хуморист(а)

гумористични -а -е хумористички

гумус *х.* хумус

гумусни -а -е *и* **гумусов(и)** -а -о/-е хумусни

гундер *х.*: **єст их там єден ~** има их тамо цела гомила; **полни ~** пуно, много

Гуни *х. мн.* (*єд.* Гун) *ист.* Хуни

гункли *мн. коц.*: **бер ~ на пункли и трац ше** пакуј се, покупи се и одлази

гунски -а -е (*од* **Гуни**) хунски

гунцут *х.* мангуп; обешењак

гунцутка *ж.* женска особа мангуп *одн.* обешењак

гунцутски¹ -а -е мангупски; обешењачки

гунцутски² *присл.* мангупски; обешењачки

гунцутство *с.* мангуплук, мангупарија; обешењаштво

гунцутшаґ *х. заст. оп.* **гунцутство**

гупуй *оп.* **упуй**

гур *и повторене* **гур-гур** *викр. за виражованє швидкей дїї, руху* (х)опа; дум; **витор задул, а кридло капури ~ и заварло ше** ветар дуну, а крило капије дум и затвори се

гура¹ *ж.* **1.** галама, метеж*;* **2.** ужурбаност, трка, фрка; **3.** (*за робу*) јагма, навала, гурњава

гура² *викр.* ура

гурабура *ж.* парада, циркус; општа гужва

гурка *ж.* **1.** *кул.* цигерњача; јетрењача, јетреница; **2.** (*цива на пецу за дим*) чунак, лула; **3.** (*черево за полїванє*) црево, шлаух; **4.** (*шлїд на целу од вдереня корбача и под.*) прутак; **5.** **гурки** *мн.* црева; ¤ **буц шицким гурком конєц** ≅ знати шта је цар вечерао; водити туђу бригу; **випущиц дакому гурки (бураґи)** (*розпарац брух дакому*) исукати (просути) коме црева; **о єдну гурку** (*барз худи – о чловекови або животинї*) го(р)џав (*в.*), скоцав (*в.*), једноцрев (в.), као глиста; **сто му гурки!** (*благше лаце*) сто му громова; **такой (дораз) му (ци** *и др.***) гурки (бураґи) виду** *подшм.* (*о даким, звич. о дзецку, цо ше лєм дакус повредзел, а йойчи*) поиспадаће му цревца; **у гуркох (бруху) му ґравчи** крче му црева

гуркац -ам *нєзак. оп.* **гуркотац**

гуркашнїца *ж.* црево (*дебело свињско за пуњење крвавица*)

гуркнуц -нєм *зак. осн. и прен.* гугутнути, гукнути

гурков -а -о: ~ **масц** (*масц на верху у котлє у хторим обарени гурки*) дрождина (*в.*)

гуркотанє *с.* гугут

гуркотац -ам *нєзак. осн. и прен.* гугутати, гукати

гуркотаци -а -е гугутав

гурчанє *с.* бука; брујање

гурчац -чим *нєзак.* **1.** (*о мотору и под.*) брујати; бректати; бучати; радити; **2.** (*о вреценку и под.*) врндати; **(3.** (*у жалудку*) крчати, бурлати; ¤ **аж му у бруху гурчи** крче (круле) му црева, бурла му у трбуху

гурчиц -им *нєзак. коц. оп.* **гурчац**

гусар *х. ист. воєн.* хусар, уланер; коњаник

гусарски -а -е хусарски

гусити *х. мн.* (*єд.* гусит) *ист.* хусити

гуситски -а -е (*од* **гусити**) хуситски

гуска *ж.* гуска; ¤ **нє за гуски шено [бо го розцагаю]** (*то нє за тебе, ти тому нє дорос*) није за гуску сено; **як на гуску вода, як кед на гуску води плюшнєш** (*нє вредзи му гуториц, нє реаґує*) као да камену говориш, као глувоме добро јутро; мртав хладан

гусков -а -о гушч(и)ји

гуснуц гушнєм *нєзак.* **1.** гуснути (се); **2.** (*при вареню*) укувавати се

густави -а -е подоста густ, погуст

густи -а -е густ; ¤ ~ **як щец** (*барз густи – о мархви и под.*) густ као четка

густо *присл.* густо, нагусто

густосц *ж.* и **густота** *ж.* густоћа, густина; ~ **населєносци** густина насељености

гуторриц -им **I** *зак.* рећи, казати;

гуторел же придзе рекао је да ће доћи; **II** *нєзак.* **1.** говорити; казивати; **гутори му як ма поробиц** говори му како треба да уради; **його поступок гутори сам за себе** његов поступак говори сам за себе; **2.** причати; **3.** (*на дакого – циґаніц*) набеђивати, клеветати, лагати; ¤ ~ **дакому дацо на розум** (*же би мерковал, же би добре запаметал*) говорити коме да прими к срцу, да добро запамти; **най гутори хто цо сце** (*я у своїм становиску цалком прешвечени*) нека каже ко шта хоће

гутя *ж. дзец.* вунена марама

Гуцули *х. мн.* (*єд.* Гуцул) Хуцули (*етничка група у западној Украјини*)

гуч *и у злученю* **гуч-гучага** *викр. за одганянє гуских* гус, гуса

гучанє *с.* шум, шумор; хук, хука, бука; жубор; брујање; зујање; одјек, одзвањање

гучац -чим *нєзак.* **1. а)** (*о рики, габох и под.*) шумети, хучати; **б)** (*о потоку*) жуборити; **2. а)** (*о дзвонох и под.*) брујати; зујати; **б)** *прен.* (*приповедац*) брујати**;** **3.** (*о витру*) хујати; **4.** (*одгуковац*) орити се, јечати, одјекивати; одзвањати

гучаци -а -е хучан, хуктав, шуман, бучан; ~ **ричка** хучна речица

гучни -а -е *оп.* **гучаци**

гушатко *с. дем.* гушче

гушатков -а -о: ~ **фарба** гушчија боја; ~ **квице**, ~ **трава** *оп.* **лампащик**

гушачка *ж.* (*гуши вируток*) гушчевина, гушчијак

гуше -еца *с.* гушче; ¤ **жовти як ~** (*хорого випатрунку*) жут као восак

гушелька *ж. дем. и гипок.* виолиница

гушеніца *ж.* **1.** *зоол.* гусеница; **2.** *техн.* гусеница, трака; **3. гушеніци** *мн. кул.* пржени десерт од брашна, млека и јаја

гушеніцар *х. зоол., техн.* гусеничар

гушецина *ж.* гушчетина

гуши -а -е гушч(и)ји; ◊ ~ **хлївок** гушчарник; **~ цело** (*пупенци*) гушчија кожа; ¤ **од жими ~ цело по мнє (на мнє)** од хладноће сам се најежио

гушля *ж.* виолина

гушляр *х. ридк.* виолиниста

гушльов -а -о виолински; ~ **куфрик** виолинска футрола; ◊ ~ **ключ** *муз.* виолински кључ

гушльочка *ж. оп.* **гушелька**

гущава *ж.* **1.** жбун, грм; **2.** жбуње, шикара, густиш, честар

гуя[1] *присл. у функц. пред.* (*конєц*)**: а) гуя!** (*готове з дачим, препадло*) свршено је!, готово је!; ~ , **мушиме ше помириц з утрату** готово је, морамо се помирити са губитком; **тераз уж** ~ , **з тей скори нє можеме** сада је готово, из ове коже никуд; ~ **шицкому** оде маст у пропаст, пиши кући пропало [је]; **б)** (*при гроженю, виражованю страху*) **тераз ци ~** сад ти је амен, сад си готов; **мушиме оталь сцекнуц, иншак нам будзе ~** морамо одавде побећи, иначе смо готови

гуя[2] *ж. коц.* неодређено краће време (*нпр. пола часа, један час*); неко време; **одспал два-три гуї** одспавао је неко време

Ґ

ґа *викр., звич. повторени, означує глас гуски* га

ґабарит *х.* габарит; ~ **драги** габарит пута

ґавиял *х. зоол.* гавијал

ґаґац -ам **1.** (*о гускох*) гакати, грајати; **2.** *прен.* грајати, галамити

ґаґор -ґру/-ґра *х.* **1.** гркљан; гуша; **2.** (*часц живинского меса*) врат; ¤ **лапац ше (хватац ше) за** ~ хватати се за гушу; **наєсц ше по ~** најести се до грла; **уж му по ~** дошло му је до врата (грла), догорело му је до ноката, дозлогрдило му је

ґаґорки *ж. мн.* (*єд.* ґаґорка) *кул.* гркљанчићи, пужићи

ґаґрац -ам *нєзак. експр.* галамити; **цо ґаґраш тельо!?** што си се тако разгаламио!?

ґаґров(и) -а -о/-е гркљански

ґад *х. прен.* гад; **ґаду єден!** гаде један!

ґадзиц ше -им ше *нєзак.* гадити се; гнушати се

ґадлїви -а -е гадљив

ґадни -а -е *беш.* **1.** прљав; **ґадни ми руки** прљаве су ми руке; **2.** гадан

ґадосц *ж.* гадост

ґаду-ґаду *нєпрем. у функц. пред.* бла-бла, врндај и дрндај; ¤ **ми ґаду-ґаду а пси у крупох** (*ми навелько бербляме, а на роботу нє меркуєме*) одоше коњи у зоб

ґажаци -а -е: ~ **поверхносц** *тран.* газећа површина

ґажиско *с. тран.* газиште

ґажиц -им *нєзак.* **1.** газити; табати, тапкати; **2.** (*оплодзовац – о дробизґу*) газити, растити

ґажиц ше -и ше *нєзак.* (*оплодзовац ше – о дробизґу*) газити се, растити се

ґаз *х.* **1.** коров; **2.** гас, плин; **3.** (*шмеце по роштованю зарна*) очинци, оредине; ◊ **дац ~** дати гас

ґаза *ж. мед.* газа

ґазда *ж.* **1.** *з розл. знач.* газда; **2.** господар; ¤ **нє знац хто ~** не зна се ни ко пије ни ко плаћа; **таке як без ґазди** Алайбегова слама

ґаздашаґ *х. заст.* газдинство, имање (*оп.* **ґаздовство**)

ґаздзиц ше -им ше *нєзак.* (*поставац ґазда*) газдити се, кућити кућу

ґаздинїн -а -о *оп.* **ґаздиньов**

ґаздиня *ж.* **1.** газдарица; **2.** домаћица; **школа за ґаздинї** домаћичка школа

ґаздинька *ж. дем. и гипок.* газдарица

ґаздиньов -а -о **1.** газдаричин; **2.** домаћичин

ґаздиньски -а -е домаћички

ґаздов -а -о газдин

ґаздованє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **ґаздовац; 2.** газдинство, имање

ґаздовац -дуєм *нєзак.* газдовати

ґаздовски -а -е **1.** газдински; ~ **син** газдински син, газдић; **2.** домаћински; **3.** *ридк.* економски

ґаздовство *с.* **1.** газдинство; **2.** домаћинство, кућанство; **3.** (*школски предмет*) домаћинство; **4.** *заст.* привреда

ґазела *ж. зоол., лит.* газела

ґазификация *ж.* гасификација

ґазловац -луєм *нєзак.* **1.** газити, изгазити (*уништавјући, правећи штете*); **люцки статок му ґазлує жем** туђа стока му гази њиву; **2.** (*о самцох живини*) газити; **3.** табати, утабавати

ґаз-маска *ж.* гас-маска

ґазни -а -е *оп.* **ґазов(и)**

ґазов -а -о коровски; ◊ **ґазово рошлїни** *оп.* **коровчово рошлїни**

ґазов(и) -а -о/-е гасни; ~ **годзина** гасни сат; ◊ ~ **ґанґрена** *вет.* шуштавац

ґазовити -а -е гасовит; ~ **стан** гасовито стање

ґазовод *х.* гасовод

ґаз-сайла *ж. тран.* гас-сајла

ґайба *ж.* гајба

ґайґеров -а -о: ~ **апарат** *физ.* гајгеров бројач

ґайдаш *х.* гајдаш

ґайде *с. нєпрем.*: ~ **ци ище [твойо]** (*благше лаце*) славу ли ти твоју, ћаћа те закартао

ґайди *мн. муз.* гајде; ¤ **було ~** *оп.* **було и бруґи и ґайди** (*под* **бруґа**)

ґалаґоня *ж.* **1.** *бот.* глог (Crategus L.); **2.** (*плод*) глогиња; **3.** (*древо як материял*) глоговина

ґалаґоньов -а -о глогов; ~ **палїчка (палїца)** глоговац, глоговача

ґаладзиц -им *нєзак.* **1.** балегати, избацивати измет; унерећивати; **2.** јести разбацујући јело; брљати, свињити; **3.** *прен.* пљувати; **~ свойо родзене гнїздо** пљувати у своје рођено гнездо; ¤ **~ руки** прљати руке

ґаладни -а -е **1.** алав, прождрљив, ждерав, халапљив; **2.**

ґаладни -ного *х. оп.* **ґаладнїк**

ґаладнїк *х.* алавац, прождрљивац, ждера, ждероња, халапљивац

ґаладнїца *ж.* алавица, прождрљивица, халапљивица

ґаладносц *ж.* алавост, прождрљивост, халапљивост

ґалаксия *и* **ґалактика** *ж.* галаксија, галактика

ґалактични -а -е галактички, галактични

ґалама¹ *ж. беш. серб.* галама (*оп.* **лярма**)

ґалама²: бавиц ше на ~ *коц.* играти се жмурке

ґалант *х.* галант

ґалантерия *ж.* галантерија

ґалантни -а -е галантан

ґалантносц *ж.* галантност

ґалванизация *ж.* галванизација

ґалванизовац -зуєм *зак. и нєзак.* галванизирати

ґалвански -а -е *ел.* галвански

ґалеб *х. зоол.* галеб

ґалерийни -а -е галеријски

ґалерия *ж.* галерија

ґалета *ж. зоол.* **1.** (*обмоток мотильових гушенїцох*) чахура, лутка; **2.** (*обмоток гадвабней буби*) галета, запредак

ґалетка *ж. оп.* **ґалета (1)**

ґалєр *х.* крагна, оковратник; ◊ **резанки як ґалєри** *оп. под* **сабол-ґалєри**

ґалєрош *х.* (*файта голуба*) гривњаш, глушац

ґалєрчок -чка *и беш.* -рка *х.* **1.** *дем. од* **ґалєр; 2.** кинеска крагна; **3. ґалєрки** *мн.* (*манжетни на рукаве*) манжет(н)е, зарукавци

Ґали *х. мн.* (*єд.* Ґал) *ист.* Гали

ґалия *ж.* галија

ґалияш *х.* галијаш

ґалоп *х.* галоп

ґалопер *х.* галопер

ґалопировац -руєм *нєзак. оп.* **ґалоповац**

ґалопируюци -а -е галопирајући; ~ **туберкулоза** *мед.* галопирајућа туберкулоза

ґалоповац -пуєм *нєзак.* галопирати

ґалопни -а -е *и* **ґалопов(и)** -а -о/-е галопни

ґалски -а -е галски; ◊ ~ **коґут** (*символ Францускей*) галски петао

ґама *ж. муз., прен.* гама; ◊ ~ **зарї** *физ.* гама зраци

ґамба *ж.* усна; ¤ **випульовац ґамби** (*на знак увредзеносци и под.*) прћити усне; **прекривяц/прекривиц ґамби** (*виражиц нєзадовольство*) (на)правити кисело лице

ґамбати -а -е уснат

ґамбовац -буєм *нєзак.* **1.** блебетати; **2.** (*безочно одвитовац*) брецати се; дрско одговарати

ґамбов(и) -а -о/-е уснени; **ґамбово консонанти** *фон.* уснени сугласници

ґамбовозубни -а -е *фон.* усненозубни

ґамбочка *ж. дем.* усница, усничица

ґамила *ж. зоол.* камила, дева

ґамилар *х.* (*поганяч ґамилох*) камилар

ґамилов -а -о камињи

ґанґрена *ж. мед.* гангрена

ґанґстер *х.* гангстер

ґанґстерски -а -е гангстерски

ґаньч *х.* недостатак, мана; минус; **то му** ~ то му је недостатак

ґаньчитель *х.* кудилац

ґаньчиц -им *нєзак.* кудити, замерати, приговарати

ґаньчлїви -а -е кудљив

ґар *х.* пепео

ґарадича *єд. ж.* **1.** степеник, степеница, басамак; **2.** *прен.* **а)** степеница; **б)** (*ряд вецей ступньох дачого*) лествица, степенице; **3. ґарадичи** *мн.* **а)** степенице; **б)** степениште

ґарадичасти -а -е степеничав, степеничаст

ґаража *ж.* гаража

ґаражовац -жуєм *зак. и нєзак.* гаражирати

ґараздовац дуєм *нєзак.* (*барз ше вадзиц, лац*) јако грдити, псовати, галамити

ґарант *х.* гарант

ґарантни -а -е гарантни; ~ **лïст(ок)** гарантни лист; ~ **термин** гарантни рок

ґарантовац -туєм *зак. и нєзак.* гарантовати

ґаранцийни -а -е гаранцијски

ґаранция *ж.* гаранција

ґарда *ж.* гарда; ¤ **стара ~** (*стара ґенерация*) стара гарда

ґардероба *ж.* гардероба

ґардеробер *х.* гардеробер

ґардийски -а -е гардијски

ґардист -та *и* **ґардиста** -ти *х.* гардист(а)

ґаридло *с.* (*чарнïдло за оберва*) гарило, сурма

ґарнизон *х.* гарнизон

ґарнировац -руєм *зак. и нєзак. кух.* гарнирати

ґарнирунґ *х. кул.* гарнирунг

ґарнитура *ж. осн. и прен.* гарнитура; ~ **за чай** гарнитура за чај; ~ **за вартанє** бушаћа гарнитура

ґарнишна *ж.* гарнишна

ґарови -а -е грао, пепељаст; грахораст; **ґарово очи** грахорасте очи

ґарсонєра *ж.* гарсоњера

ґастритис *х. мед.* гастритис

ґастроном *х.* гастроном

ґастрономия *ж.* гастрономија

ґатер *х. техн.* гатер

ґача *ж.* ногавица гаћа; ¤ **достац по ґачи** добити по туру

ґачасти -а -е *оп.* **ґачашисти**

ґачашисти -а -е (*о голубови*) гаћаст; ~ **голуб** гаћан; ~ **голубица** гаћанка

ґачи *ж. мн.* гаће; ◊ **купаци ~** купаће гаћице; ¤ **аж ше на нïм ґачи тресли** (*од страху*) дрхтао је као прут (као шиба) [на води]; **нєт го у ґачох** (*малого є росту*) нема га шта видети, шака јада; **поробел як гевтот цо ґачи скрал** (*подло, слабо поробел*) урадио је као од беде, као да има две леве

ґачиска *и* **ґачиски** *ж. мн. ауґм. и пейор.* гаћетине, гаћурде, гаћурине

ґачици *ж. мн.* гаћице

ґачки *мн.* гаћице (*дечје*)

ґачошисти -а -е *оп.* **ґачашисти**

ґачури *мн. пейор.* гаћетине, гаћурде, гаћурине

ґваздац -ам *нєзак.* **1.** (*бридко робиц, бабрец*) брљати; **2.** (*бридко писац або мальовац*) жврљати; **3.** бацати без реда на гомилу; **4.** (*гоч цо приповедац*) баљезгати

ґвардиян *х. церкв. кат.* гвардијан

ґвинт *х. техн.* **1.** завојница, гвинт; **2.** навој; **цивов(и) ~** цевни навој

ґвинтови -а -о/-е *метал., буд.* завојан

ґдова *ж. заст. оп.* **ґдовица**

ґдовец -вца *х.* удовац

ґдовецки -а -е удовачки

ґдовица *ж.* удовица

ґдовицки -а -е удовички

ґе *нєпрем. муз.* ге

ґебель *оп.* **ґейбель**

ґебуздац -ам *нєзак.* **1.** много и неквалитетно кувати, пећи и сл.; **2.** скупљати, гомилати непотребне ствари

ґеґнуц -нє *зак. безос.*: **так сом спаднул (так ме вдерел по хрибце** *и под.***) аж у мнє ґеґло** тако сам пао (тако ме је ударио по леђима *и сл.*) да сам остао без даха

ґейбель: кармиц на ~ (*кармиц на тлусто*) товити

ґелер *х.* гелер

ґейзер *х.* гејзер, гејзир

ґейша *ж.* гејша

ґембеш *х.* (*заокруглєни, затити чловек*) дебељко

ґен *х. звич. мн. биол.* ген

ґенґлïви -а -е **1.** млитав, млохав; немоћан; **2.** трапав; тром

ґенґлïвиц -им *нєзак.* млитавити, млохавити

ґенеалоґия *ж.* генеалогија

ґенеза *ж.* генеза

ґенерал *х.* генерал

ґенерализовац -зуєм *зак. и нєзак.* генерализовати, генерализирати

ґенералиї *ж. мн.* генералије

ґенерал-майор *х.* генерал-мајор

ґенерални -а -е генерални; ~ **проба** генерална проба; ~ **директор** ґенерални директор

ґенерал-полковнїк *х.* генерал-пуковник

ґенералштаб *х.* генералштаб

ґенералштабец -бца *х.* генералштабац

ґенеративни -а -е генеративан

ґенератор *х.* генератор

ґенерация *ж.* генерација

ґенетика *х.* генетика

ґенетичар *х.* генетичар, генетик

ґенетични -а -е генетски, генетичан

ґениий *х.* генијe(е)

ґениталиї *ж. мн. анат.* гениталије

ґенитални -а -е генитални

ґенитив *х. ґрам.* генитив

ґенитивни -а -е *и* **ґенитивов** -а -о генитивски, генитивни

ґениялни -а -е генијалан

ґениялносц *ж.* генијалност

ґеноцид *х.* геноцид

ґеноцидни -а -е геноцидан

ґенция *ж. заст.* железничка станица

ґеоґраф *х.* географ

ґеоґрафия *ж.* географија

ґеоґрафски -а -е географски

ґеодезия *ж.* геодезија

ґеодет -та *х. и* **ґеодета** -ти *х.* геодет(а)

ґеодетски -а -е геодетски

ґеолоґ *х.* геолог

ґеолоґийни -а -е геолошки

ґеолоґия *ж.* геологија

ґеометер *х.* геометар, земљомер

ґеометрийни -а -е геометријски

ґеометрия *ж.* геометрија

ґеофизика *ж.* геофизика

ґеофизичар *х.* геофизичар

ґеоцентрични -а -е геоцентричан; ~ **теория** геоцентрична теорија

ґепард *х. зоол.* гепард

ґепек *х.* гепек

ґерба *ж.* грба

ґербави -а -е (*1. горбати; 2. нєровно, подло зробени*) грбав

ґербача *ж. беш.* грбача, кркача

ґербиц ше -им ше *нєзак.* грбити се (*од тешког посла*)

ґергац -ам *нєзак.* (*барз кашляц*) крхати

ґерґель *и* **ґерґель** *х.* инаџија, свађалица; који хоће да све буде по његовом; ¤ **таки як** ~ само тера инат, немогуће је договорити се, споразумети се с њиме

ґеребечиц ше -им ше *нєзак.* шепурити се, керебечити се

ґереґа *ж.* лубеница; **старгнуц ґереґу** убрати лубеницу

ґереґар *х.* бостанџија; лубеничар

ґереґовки *ж. мн.* (*єд.* ґереґовка) *бот., аґр.* (*файта грушкох и др.*) лубеничарке

Ґерембеляш *х.* Герембељаш (*назив којим су сремски Русини досељени са Карпата звали претходне досељенике из околине Герембеља у Мађарској*)

ґеремблельски: бешедовац по ~ говорити герембељски (*говорити као Герембељаш, в.* **Ґерембеляш**)

Ґерембу(л)яш *х. бикич. оп.* **Ґерембеляш**

ґеречка *ж.* **1.** *дем.* лубеничица; **2.** *беш.* француска капа

ґерила *ж.* герила

ґерилєц -лца *х.* герилац

ґерилски -а -е герилски

ґерла *ж.* герла

Ґерманє *х. мн.* (*єд.* **Ґерман**) Германи

ґерманиз(е)м -зму/-зма *х.* германизам

ґерманизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* германизовати (се)

ґерманистика *ж.* германистика

ґермански -а -е германски

ґест *х.* гест

Ґестапо -поа *и* -па *х. ист.* Гестапо

ґестаповец -вца *х.* гестаповац

ґестикулация *ж.* гестикулација

ґестикуловац -луєм *нєзак.* гестикулисати

ґестиня *ж. бот.* кестен; **дзива ~** дивљи кестен; **сладка ~** питоми кестен

ґестиняр *х.* кестенџија

ґестинясти -а -е кестенаст, смеђаст

ґестиньов -а -о кестенов; од кестена; ◊ **~ торта** *цукр.* торта од кестена; **ґестиньово кульки** *цукр.* куглице од кестена

ґестиньови -а -о/-е смеђ, кестењаст; **ґестиньово власи** смеђа коса

ґето -та *х.* гето

ґетов(и) -а -о *и* **ґетски** -а -е (*од* **ґето**) гетски

ґешефт *х. заст.* (*робота*) посао, гешефт

ґибак *х. коц.* опушак, пикавац, чик

ґибачок -чка *х. дем. од* **ґибак**

ґибон *х. зоол.* гибон

ґиґант *х.* гигант

ґиґантски -а -е гигантски

ґили-ґили *викр. за виволованє, провокованє оганяча* чик ухвати ме

ґильотина *ж.* гиљотина

ґильотиновац -нуєм *зак. и нєзак.* гиљотинирати

ґимназийни *и* **ґимназийски** -а -е гимназијски

ґимназист -та *и* **ґимназиста** -ти *х.* гимназист(а)

ґимназистка *ж.* гимазисткиња

ґимназия *ж.* гимназија

ґимназиялєц -лца *х.* гимназијалац

ґимназиялка *ж.* гимназијалка

ґимнастика *ж.* гимнастика

ґимнастиковац -куєм *нєзак.* гимнастицирати

ґимнастичар *х.* гимнастичар

ґимнастични -а -е гимнастички

ґинеколоґ *ж.* гинеколог

ґинеколоґия *ж.* гинекологија

ґинеколоґийни -а -е гинеколошки

ґинко *х. бот.* гинко (Ginkgo)

ґипс *х.* **1.** гипс; **2.** *беш.* вештачко ђубриво

ґипсовац -суєм *нєзак.* **1.** гипсовати, гипсати; **2.** *беш.* ђубрити са вештачким ђубривом

ґиризда *ж.* **1.** грозд; **2.** (*громадка дачого*) гомилица

ґириздочка *ж. дем.* гроздић, гроздак

ґирланда *ж.* (*звич. мн.*) гирланд, гирланда

ґирч *х.* **1.** *звич. мн.* кврга, чворић; **2.** *ридк. беш.* грч

ґирча *ж. оп.* **ґирч (1)**

ґирчави -а -е **1.** (*хтори ма ґирчи по целу*) квргав; **2.** (*о муре, паперу*) рапав; **3.** (*ґужлїкасти – о платну*) са чворићима

ґит *х.* гит, кит

ґитара *ж.* гитара

ґитарист -та *и* **ґитариста** -ти *х.* гитарист(а)

ґитовац -туєм *нєзак.* гитовати

ґихт *х. мед.* гихт

ґлаґол *х. заст.* глагол (*назив за слово "г" у старословенској ћирилици*)

ґладиола *ж. бот.* гладиола, сабљичица

ґладиятор *х. ист.* гладијатор

ґлазирац -ам *и* **ґлазировац** -руєм *зак. и нєзак.* глазирати

глазура *ж.* глазура

ґланц *х.* гланц

ґланцац -ам *нєзак.* гланцати

ґлауком *х. мед.* глауком

ґлациялни -а -е глацијалан

ґлейта *ж.* глеђ, емајл

ґлейтовани -а -е емајлиран

ґлейтов(и) -а -о/-е глеђни

ґлечер *х.* глечер, ледник

ґликоза *ж. хем.* гликоза, глукоза

ґлисер *х.* глисер

ґлицерин *х.* глицерин

ґлицеринов(и) -а -о

глицерински

ґлобал *х.* глобал

ґлобални -а -е глобалан

ґлобус *х.* глобус

ґлорификовац -куєм *нєзак.* глорификовати

ґлория *ж.* глорија

ґлоса *ж.* (*толкованє*; *мото*) глоса

ґлосар, глосарий *и* **ґлосариюм** *х.* (*толковач виразох*) глосар, глосариј(ум)

ґлума *ж.* глума

ґлумец -мца *х.* глумац

глумецки -а -е глумачки

ґлумиц -им *нєзак.* глумити

ґлумица *ж.* глумица

ґнирац *и* **ґнїрац** -ам *нєзак.* (*длуго дацо робиц, длобац*) чачкати, шушкати, мајати се, прчкати, чепркати

ґном *х. митол.* гном

ґнома *ж. лит.* гнома

ґномски -а -е (*од* **ґнома**) гномски; ~ **виреченє** гномска реченица

ґнот *х.* фитиљ

ґнотар *х.* (*мали хлапец*) клинац; деран

ґноцик *х.* **1.** (*ґнот на малей лампи и под.*) фитиљ; **2.** *дем.* фитиљчић, фитиљче; **3.** ситан човек

ґну ґнуа *зоол.* гну (Gnu)

ґняважа *ж. беш.* гњаважа

ґняватор *х. беш.* гњаватор

ґнявиц -им *нєзак. беш.* гњавити

ґоблен *х.* гоблен

ґоведа *ж. беш.*: **(на)биц дакого як ґоведу** (ис)туќи кога као вола у купусу

ґовлї -я -є: **ґовлї писки** *мн. бот.* жива трава, родин кљун, чапљан (Erodium ciconium)

ґовля *ж. зоол.* рода; **била ~** бела рода; **чарна ~** црна рода

ґовляк *х.* (*самец ґовлї*) родац

ґовляче -еца *с.* родић; ¤ **кармиц ґовлячата** *пейор.* (*блювац*) повраћати

ґовльов -а -о родин; ◊ **ґовльово писки** *х. оп.* **ґовлї писки**

ґойзерица *ж.* гојзерица

ґол *х. спорт.* гол

ґолґетер *х. спорт.* голгетер

ґолдиференция *ж. спорт.* голдиференција

ґолият *х.* голијат

ґолман *х. спорт.* голман

ґолф *х. спорт.* голф

ґолфски -а -е: **Ґолфска струя** *ж. ґеоґр.* Голфска струја

ґоль *викр., звич. вецей раз повторени, означує глас хтори настава при наглим пицу чечносци* клок, кљука; **вон почал нагло пиц: ґоль-ґоль-ґоль** он је почао нагло пити: клок, клок, клок

ґольтац -ам *нєзак.* **1.** муќкати (се), буќкати; **вода му ґольта у бруху** вода му се муќка у трбуху; **2.** (*плокац гарло продукуюци глас "ґоль-ґоль"*) грготати

ґольчиц -им *нєзак. оп.* **ґольтац (1)**

ґомба *ж.* (*полулабдасти або лабдасти украс*) гомба

ґомбичка *ж.* **1.** *з розл. знач.* дугме; **2.** (*пилула*) таблета, пилула; **3.** типка, дугме (*на хармоници дугметари*); ¤ **(дзецко дробне, малючке) як** ~ мало, ситно детенце; **я нє остатня** ~ **(ми нє остатнї ґомбички** *и под.*) **на кошулї** (*и я дацо вредзим*) нисам ја (нисмо ми *и сл.*) последња рупа на свирали

ґомбичкар *х.* дугметар, дугмеџија

ґомбичков(и) -а -о: ~ **гармоника** *ж.* и *беш.* **ґомбичково гармуники** *мн.* хармоника дугметара

ґомбовци *мн.* (*єд.* ґомбовца *ж. и* ґомбовец -вца *х.*) **1.** *кул.* кнедле, округлице, гомбоци; **~ зоз сиром** кнедле са сиром; **~ зоз шлївками** кнедле са шљивама; **~ з печинки** кнедле са цигерицом; **ґрисово ~** *оп. под* **ґрисов(и)**; 2. (*налїпене блато и гной на волни овци*) брбољци (*в.*), пурци (*в.*), гомбоци (*в.*); ¤ **прелїґнуц ґомбовец** прогутати кнедлу

ґомбовчики *х. мн.* (*єд.* ґомбовчик) *кул.* кнедлице

ґомбошка *ж.* **1.** (*главкова*) чиода, прибадача; **2.** (*капчаца*) осигурача, осигурачица, зихерица; **3.** брош

ґомбошков -а -о: ~ **главка** главица чиоде

ґомбуля *ж.* **1.** кугла (*обич. празна изнутра*); **крачунска ~** божићна кугла; **2.** (*мидлїнова*) мехур, балон; **3.** (*округласти фалат мегкей маси*) грудва; ~ **сира** грудва сира; **4.** (*на церковней турнї*) јабука; **5. ґомбулї** *мн. кух.* бебуци, бебукови (*в.*); **кед ше цесто уда, дую ше на нїм ґомбулї** ако је тесто добро, праве се на њему бебукови

ґомбулясти -а -е кугласт

ґомбулька *ж.* **1.** (*на води под час дижджу*) мехурић, бобук; **у барки ше правя ґомбульки** вода у барици се мехура, барица клобуча; **3.** (*мидлїнова*) мехур, мехурић, балончић, бобук; ◊ **печаца ~** *биол.* жарна чаура

ґомуля *ж. заст.* грудва (*сира и сл.*)

ґонґ *х.* гонг

ґондола *ж.* гондола

ґондолиєр *х.* гондолијер

ґонорея *ж. мед.* гонореја

Ґордийов -а -о: ~ **ґузел** Гордијев чвор; **розрубац** (**розвязац** *и под.*) ~ **ґузел** пресећи (одрешити *и сл.*) Гордијев чвор

ґоргелї *х. мн.* (*єд.* ґоргель) *кул.* бабалеже (*в.*)

ґордон *и коц.* **ґордонь** *х. бот.* **1.** стричак, паламида, бодаљ (Carduus crispus L.); **2.** осјак, бода, бодеж (Cirsium vulgare (Savi) Tem)

ґорила *х. зоол.* горила

ґорово *с. коц. оп.* **корово**

ґоровче *с. коц. оп.* **коровче**

ґосподински -а -е *оп.* **ґосподїнски**

ґосподїнски -а -е (*од* **Господїнци**) госпођински

Ґосподинчань *х. оп.* **Ґосподїнчань**

Ґосподїнчань *х.* Госпођинчан

Ґоти *х. мн.* (*єд.* **Ґот**) *ист.* Готи

ґотика *ж. архит.* готика

ґотица *ж.* готица

ґотски -а -е готски; ~ **стил** готски стил

ґрабац -бем *нєзак.* брзо хватати; грабити

ґрабац ше -бем ше *нєзак.* пењати се; верати се; успињати се; уз(и)лазити

ґрабаци -а -е грамзив

ґрабацосц *ж.* грамзивост

ґрабач *х.* пењач; верач

ґрабачка *ж. зоол.* пузавица

ґрабеж *х.* грабеж *х. и ж.*

ґрабежлїви -а -е грабљив, грабежљив

ґрабежнїк *х.* грабљивац, грабежљивац

ґрабудлїви -а -е *оп.* **ґрабежлїви**

ґравер *х.* гравер

ґравидна *прикм. ж.* трудна, бременита

ґравидносц *ж.* трудноћа, бременитост

ґравира *ж.* гравира

ґравирац -ам *и* **ґравировац** -руєм *нєзак.* гравирати

ґравитацийни -а -е гравитацијски

ґравитация *ж.* гравитација

ґравитовац -туєм *нєзак.* гравитирати

ґравчанє *с.* **1.** граја; дрека; **2.** *дїєсл. мен. од* **ґравчац (I-II)**

ґравчац -чим *нєзак.* **I 1.** (*о дробизґу, птицох*) грајати; **2.** (*о пульки*) тујкати; **3.** (*о качки*) пакати; **4.** (*о врани*) грактати, гакати; **5.** (*о сови*) хукати, ћукати; **6.** (*о ярабици*) ћиврикати; **7.** (*о бибичу*) вивкати; **8.** (*о мачки*) маукати, мијаукати; **9.** (*о жаби*) крекетати, квакати; **II** *безос.* (*у жалудку*) крчати, кукљати*;* ¤ **аж у мнє (по мнє) ґравчи** крчи ми у трбуху, крче ми црева

ґравчиц -им *нєзак. коц. оп.* **ґравчац**

ґрад *х.* **1.** (*мера моци алкоголу*) град; **2.** *заст.* степен (*оп.* **ступень**); **3. ґради** *мн. заст.* термометар, топломер;

¤ **сто ґради** (*барз, у велькей мири*) сто гради

ґрадация *ж.* градација

ґрадищански -а -е градишћански; **Ґрадищански Горвати** Градишћански Хрвати

ґрайцар *х.***1.** (*австроугорски пенєж*) крајцар *х.*, крајцара *ж.*; **2.** *звич. мн.* паре, новац; ¤ **анї за ~ ши нє лєпши од нього** ни за педаљ (ни за длаку) ниси бољи од њега; **нє мац анї ґрайцара (анї ґроша)** немати ни пребијене паре (крајцаре); **потрошиц (видац) [шицко] до ґрайцара (до ґроша)** потрошити [све] до последње паре; **складац ~ ґу ґрайцару** (*шпоровац пенєжи*) стављати пару на пару

ґрайцарики *х. мн.* (*єд.* ґрайцарик) *бот.* красуљак, бела рада (Bellis perennis L.)

ґрам *х.* грам; ~**-молекула** ґрам-молекул

ґраматика *ж.* граматика

ґраматичар *х.* граматичар

ґраматични -а -е граматички

ґрамафон *х. беш. оп.* **ґрамофон**

ґрамофон *х.* грамофон

ґрамофонски -а -е грамофонски; ~ **плоча** грамофонска плоча

ґрамушка *ж. оп.* **брамушка**

ґраната *ж.* граната

ґрандиозни -а -е грандиозан

ґрандоман *х.* грандоман

ґрандомания *ж.* грандоманија

ґранє *с. збир. беш. серб.* грање

ґранїт *х. мин.* гранит

ґранїтни -а -е *и* **ґранїтов(и)** -а -о/-е гранитни

ґранула *ж.* гранула

ґранулация *ж.* гранулација

ґрануловац -луєм *нєзак.* гранулирати

ґраньче -ча *с. беш.* **1.** сува гранчица; **2.** *збир.* суве гранчице

ґрао *прикм. нєпрем.* грао

ґратис *присл.* гратис

ґратуловац -луєм *зак. и нєзак. заст.* (*винчовац*) честитати

ґрафика *ж. з розл. знач.* графика

ґрафикон *х.* графикон

ґрафит *х. мин.* графит

ґрафитни -а -е *и* **ґрафитов(и)** -а -о/-е графитни

ґрафичар *х.* графичар

ґрафични -а -е графички; ~ **представянє (приказованє)** *мат.* графичко представљање; ~ **ришенє** графичко решење

ґрафия *ж.* графија

ґрафолоґ *х.* графолог

ґрафолоґия *ж.* графологија

ґрациозни -а -е грациозан

ґрациозносц *ж.* грациозност

ґрация *ж.* грација

ґревац -ам *пейор.* цмиздрити

ґреваци -а -е *пейор.* цмиздрав

ґревчац -чим *и коц.* **ґревчиц** -им *нєзак. оп.* **ґревац**

ґреґ *х. заст.* (*човек хтори трима дутян*): **идзе до ґреґа** иде у дућан; **купел у ґреґа** купио је у дућану

ґренадир *х.* гренадир

ґреш *х. беш.* (*желєне грозно*) греш

ґриґ-мадарица *ж. фолкл.* џиновска птица из народних бајки

ґризли -ия *х. зоол.* гризли

ґримаса *ж.* гримаса

ґринґи *мн.* кркача; грбача; **ношиц дакого на ґринґох** носити кога на кркачи (накркач(к)е); **вжац дакого на ~** накркачити, кркнути кога

ґрипа *ж.* грип *х.,* грипа *ж.*

ґрипозни -а -е грипозан

ґрис *х.* гриз

ґрисини *ж. мн.* (*єд.* грисина) грисини

ґрисов(и) -а -о/-е са гризом, са грисом; ◊ ~ **юшка** *кул.* чорба са грисом, грис-чорба; **ґрисово галушки** *кул.* тесто са грисом (*насуво*); **ґрисово ґомбовци** *кул.* кнедле са грисом, грис-кнедле

ґриф[1] *х. спорт., муз.* гриф

ґриф[2] *х. митол.* ґриф(он)

ґришталь *х. коц.* шећер кристал

ґриштальовац -люєм *нєзак.*

коц. заст. шећерити

ґроґи *прикм. нєпрем.* гроги

ґроплан *х. филм.* гроплан

ґротеска *ж. лит.* гротеска

ґротескни -а -е гротескан

ґроф *х.* гроф

ґрофица *ж.* грофица

ґрофович *х.* (*ґрофов син*) грофић

ґрофовия *ж.* грофовија

ґрофовна *ж.* (*ґрофова дзивка*) грофињица, грофичица

ґрофовски -а -е грофовски

ґрофчок -чка *х. дем.* грофић

ґрош *х. заст.* (*пенєж*) грош; ¤ **нє мац анї ґроша** *оп. под* **ґрайцар**; **потрошиц (видац) [шицко] до ґроша** *оп. под* **ґрайцар; тримац дацо за готови ~ (за готове)** сматрати нешто за свршену ствар; ¤ **рубац дакому ~** *празн.* "сећи коме грош" (*посебном врађбином одвајати душе покојног и живог супружника да би живи супружник престао туговати за покојним*)

ґруглїц -їм *нєзак.* (*видавац характеристични звук – о швинї*) гроктати

Ґрузиєц -йца *х.* Грузијанац

Ґрузийка *ж.* Грузијанка

ґрузийски -а -е грузијски

ґрундирац -ам *и* **ґрундировац** -руєм *зак. и нєзак.* грундирати

ґрунт *х. оп.* **грунт**

ґрунтов(н)и -а -е *оп.* **грунтов(н)и (1)**

ґрупа *ж.* група

ґрупация *ж.* групација

ґрупаш *х.* групаш

ґрупашенє *с.* групашење

ґрупни -а -е групни

ґруповац (ше) -пуєм (ше) *зак. и нєзак.* груписати (се)

ґу *прим. з дат.* **1.** *виражує просторни одношеня* **а)** *значи рушанє або напрям ґу дакому/дачому* према, ка; **рушели ше ґу югу** кренули се према југу; **вони маю салаш тадзи ґу цукровнї** они имају салаш овамо према шећерани; **б)** *значи закончене рушаня у блїзкосци дакого/дачого* поред, код; уз; до; **шеднул ґу пайташови** сео је поред друга; **в)** *значи же на концу рушаня ґу одредзеному предмету зисцени и физични контакт з тим предметом* уз, за, *або ше преклада з дативом без применовнїка*; **дзецко ше притулєло ґу мацери** дете се припило уз мајку; **прироснул ми ґу шерцу** прирастао ми је за срце; **випрагал конї и привязал их ґу кочу** испрегао је коње и привезао их је за кола; **приложел ложку ґу устом** принео је кашику устима; **г)** *значи положенє просто, наспрам дакого/дачого* према, наспрам; **на ґранїци ґу Мадярскей єст даскельо ґранїчни преходи** на граници према Мађарској има неколико граничних пролаза; **2.** *значи час дїї у поступньовим рушаню, розвою ґу одредзеному термину*: **ґу єшенї ше задидждзело** пред јесен је закишило; **уж було ґу вечару** већ је било близу вече; **цо далєй ґу вечару мухи вше баржей допивали** што се вече приближавало, муве су све више досађивале; **уж ґу яри** већ је близу пролеће; **3.** *у конструкцийох з цильовим значеньом значи же дахто одн. дацо наменєни, потребни або унапрямени ґу предмету анґажованя* **а)** код*, або ше преклада з дативом без применовнїка*; **ґаздови треба роботнїка ґу овцом** газди је потребан радник код оваца; **внєдзелю одходзи ґу пайташом** недељом одлази код другова (одлази друговима); **на виходзе з места приключели зме ше ґу векшей ґрупи** на излазу из места прикључили смо се већој групи; **б)** за; **шедли ґу вечери** сели су за вечеру; **женя сина**, **рихтаю ше ґу свадзби** жене сина, спремају се за свадбу; **в) вон нє ґу нєй** (*вон єй нє пасира за пару*) он није за њу; **4.** *у функциї обєкта* **а)** *значи одношенє ґу дакому/дачому* према; **учитель ше єднак односи ґу шицким школяром, добри є ґу каждому** учитељ се једнако односи према свим ученицима, добар је према свакоме; **б)** *з дїєсловами бешедованя преклада ше з дативом без применовнїка, ридше з другима конструкциями:* **крашнє ше ґу**

мнє озвал лепо ми је рекао, лепо је са мном проговорио; **“придзеш зо мну?” – обрацел ше ґу Митрови** “хоћеш ли доћи са мном?” – обрати се Митру; **в)** уз; **тота сукня єй нє швечи ґу власом** ова сукња јој не иде уз косу; **5.** *значи припаданє до числа дакого/дачого* у (*са акуз.*), међу (*са акуз.*); **нє спадал анї ґу богатим анї ґу худобним** није спадао ни у богате ни у сиромашне; **6.** *значи поровнанє або числово одношенє* према; **цо ти ґу ньому!?** шта си ти према њему!?; **процентуално ґу числу жительох** процентуално према броју становника; **◊ ґу тому** *модал.* поред тога, уз то

ґуба¹ *ж.* **1.** (*у шерсци животинї*) кудра, прамен; чвор*;* **2.** *текст.* (*загрубнуце на нїтки*) чвор; **3.** *оп.* **ґубов**

ґуба² *ж. заст.* губитак; **мал ґубу** имао је губитак (*оп.* **утрата**)

ґуба³ *ж. мед.* лепра, губа

ґубавец -вца *х. оп.* **ґубави² (2)**

ґубави¹ -а -е чупав, кушљав

ґубави² -а -е **1.** губав, прокажен, лепрозан; **2. ґубави** -вого *х.* губавац

ґубати -а -е *оп.* **ґубави¹**

ґубациц (ше) -им (ше) *нєзак.* кушљати (се)

ґубернатор *х. ист.* губернатор

ґуберния *ж. ист.* губернија

ґубич *х. и* **ґубиче** *с.*: **мали як ~** ситан, мали

ґубов *х.* цигара (*увијена у дувански лист*)

ґувернант(к)а *ж.* (*домашня воспитачка*) гувернанта

ґувернер *х.* гувернер

ґуґа *ж. мед. заст.* дифтерија, гушобоља

ґуґла *ж. спорт.* кугла (*у куглању*)

ґуґланє *с.* куглање

ґуґлац ше -ам ше *нєзак.* куглати се

ґуґлоф *х. кул.* куглов, куглоф

ґужлїк *х.* **1.** *дем.* чворић, узлић; **2.** квржица; **3.** (*у предзи, тканю*) упоћак

ґужлїц (ше) -їм (ше) *нєзак.* замрсивати (се), замршавати (се)

ґузбанок -нку/-нка *х. бот.* шимшир (Buxus sempervirens L.)

ґузел -зла *х.* **1.** чвор; **завязац на ~** везати на чвор, заузлати; **транспортни ~** саобраћајни чвор **2.** чвор, кврга; ~ **у древе** чвор у дрвету; **3.** (*на кукуричанки и под.*) зглоб, чланак; **◊ Ґордийов ~** Гордијев чвор; **завязац ~ на хусточки** (*же би ше дацо нє забуло*) везати чвор на марамицу

ґузловати -а -е **1.** чворноват, чворновит, чворнат, квргав; ~ **древо** чворновато дрво; **2.** чворугав; ~ **рука** чворугава рука

ґулаш *х. кул.* гулаш

ґуля *ж. заст.* (*чупор яловкох и векших целятох*) гуља (*в.*)

ґуляш *х. заст.* (*чувар ґулї*) говедар; телетар

ґума *ж.* **1.** *з розл. знач.* гума; **верхня (вонкашня) ~** (*на бициґли, авту*) спољашња гума; **сподня (нукашня) ~** унутрашња гума; **2.** (*за сцеранє текста*) гумица; **3.** (*у пасу шматох*) ластик(а), ластиш, гума

ґумача *ж.* **1.** (*ґумова палїца*) гумача; **2.** *звич. мн.* **ґумачи** каљаче

ґумени -а -е *оп.* **ґумови**

ґумирац -ам *и* **ґумовац** -муєм *зак. и нєзак.* гумирати

ґумка *ж. з розл. знач.* гумица

ґумови -а -о/-е гумен; **◊ ґумовоципели** каљаче

ґунар *х.* гусан, гусак

ґурац -ам *нєзак. беш. серб.* **1.** гурати, тискати (*оп.* **дриляц**); **2.** (*до дакого*) мувати, џагати (*оп.* **штухац**)

ґурац ше -ам ше *нєзак. беш. серб.* гурати се, тискати се (*оп.* **дриляц ше**)

ґурбитац -ам *и* **ґурбичац** -ам *нєзак.* котрљати, ваљати; **дзеци ґурбитаю вельки груди по шнїгу** деца котрљају велике грудве по снегу

ґурбитац ше -ам ше *и* **ґурбичац ше** -ам ше *нєзак.* котрљати се, ваљати се

ґуриґац -ам *и* **ґуричац** -ам

нєзак. гурати; котрљати

ґуриґац ше -ам ше *и* **ґуричац ше** -ам ше *нєзак.* (*наиходзиц у велькей маси*) ваљати се; **чарни хмари ше ґуричаю** црни облаци се ваљају

ґурман *х.* гурман

ґурманство *с.* гурманлук

ґурнуц -нєм *зак. беш. серб.* гурнути (*оп.* **дриліц**)

ґуртна *ж.* гуртна

ґурчиц ше -им ше *нєзак.* (*курчиц ше*) грчити се

ґусар *х.* (*пират*) гусар

ґуслар *х.* гуслар

ґусли *мн. муз.* гусле

ґуцкац -ам *нєзак.* голицати

ґуцкац ше -ам ше *нєзак.* бити голицљив; **вон ше барз ґуцка** он је јако голицљив

ґуцкаци -а -е *осн. и прен.* голицав, голицљив, шкакљив

ґуша *ж. беш.* гуша

ґушавосц *ж. мед.* гушавост

ґушиц (ше) -им (ше) *нєзак. беш. серб.* гушити (се) (*оп.* **давиц (ше), гартушиц (ше)**)

ґуштред *прим. з ґен.* према средини; близу средине; **дошли ~ озера** дошли су близу средине језера

Д

дабар -бра *х. зоол. беш. серб.* дабар (*лит.* **бобер**)

дабоме *и* **дабомек** *присл. беш. серб.* дабо[г]ме

даванє *с. и* **даваніна** *х.* (*порция*) данак; дажбина

даватель *х.* **1.** (*тот хтори дава дацо*) давалац; **2.** (*тот хтори дава пожичку*) зајмодавац

давац -ам *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* давати; **~ под аренду** давати под закуп; **2.** (*видавац*) издавати, давати; **~ ліки на рецепт** давати лекове на рецепт; **3.** (*тримац*): **~ карчму** држати биртију, бирташити; **~ дутян** држати дућан (бакалницу); **4.** (*єдло и напой*) давати; (*статку єдзенє*) метати; **5.** (*задавац*) задавати, давати; **~ задаток** задавати (давати) задатак; ¤ **~ до знаня (на знанє), ~ знац** (*сообщовац*) давати на знање, јављати; **~ як з меха (як нє зоз свойого)** давати и шаком и капом; **~ (плациц) олдомаш** частити

давац ше -ам ше *нєзак.* (*лапац ше до дачого*) прихватати се, лаћати се; **~ до роботи** лаћати се посла

давач *х.* **1.** *оп.* даватель; **2.** *техн.* давач, одашиљач, предајник

давен-давни -а -е исконски; ◊ **з давен-давна** *присл.* од давнина, од памтивека

давен-давно *присл.* јако давно

давенє *с.* дављење

давенїк *х.* дављеник

давенїца *ж.* дављеница

давиц -им *нєзак.* **1.** (*у води*) утапати, давити; **2. а)** (*фойтовац однїмаюци воздух*) гушити, загушавати, загушивати; **б)** загрцавати; **слизи го давели** сузе су га загрцавале, грцао је у сузама; **3. а)** (*розмегчовац прицискаюци*) гњечити; мецати; **б)** (*грозно*) муљати; **4.** жуљати; **ципела ме дави** ципела ме жуља

давиц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*у води*) утапати се, давити се; **2. а)** гушити се, загушавати се, загушивати се; **б)** загрцавати се

давнєйше *присл.* **1.** (*скорей, дакеди*) пре, некада; **нєшка уж нєт таки обераци хороти як ~** данас више нема таквих заразних болести као некада; **2.** доста давно (раније); **то було ~** то је било доста давно

давнєйши -а -е (*хтори бул скорей*) пређашњи; некадашњи

давни -а -е давни; древан; **~ прешлосц** давна прошлост; **од давних часох** од давних времена, од давнина; ¤ **я нє стари лєм ~ (лєм вельо паметам)** *франт.* ја нисам стар већ времешан

давнїна *ж.* давнина; давна

времена; древносț; **давна ~** давна прошлост

давно *присл.* давно

давнопрешли -а -е: **~ час** (*плусквамперфект*) *ґрам.* давнопрошло време

Давор *х.* (*бог войни Старих Славянох*) Давор

давчиц -им *нєзак.* гњечити; истискивати

давяци -а -е **1.** загушљив, душљив; **~ пах** загушљив мирис; **2.** грцав; **~ плач** грцав плач; **давяци кашель** грцав кашаљ

даґдзе *присл.* **1.** *зоз просторним значеньом* негде; **а) бул ши ~?** јеси ли био негде?; **б)** (*вообще даґдзе*) било где, негде; **кед го ~ стретнєш, поведз му же го чекам** ако га било где сретнеш, кажи му да га чекам; **в)** (*ту и там*) гдегде, понегде; **г)** (*дакадзи*) куд(а), некуд(а); **пойдземе ~ ?** хоћемо ли ићи куд?; **ґ)** (*вообще дакадзи*) било куд(а), кудгод; **2.** *зоз часовим значеньом* (*якош, дзешка*) негде; **~ коло поладня** негде око подне; ◇ **слабо (ридко) ~** ретко где, малогде

даєден -дна -дно *зам.* **1. а)** неки; **идзе рано ~ автобус до Нового Саду?** иде ли ујутро неки аутобус за Нови Сад?; **б)** гдекоји; **у даєдних хижох ше швици** у гдекојим кућама гори светло; **2.** (*вообще даєден, гоч хтори*) икоји, било који; **чежко ше вообще ~ уметнїк може поровнац зоз нїм** тешко да се икоји други уметник може упоредити с њиме; **3.** (*голєм єден*) иједан; **кед ~ чловек у валалє добри вец то вон** ако иједан човек у селу ваља онда је то он; **4.** (*пар, даскельо*) неколико, који, кусур; **вон ма пейдзешат и ~ рок** он има педесет и коју годину

дайбоже *слов.* помоз(и) Бог; ¤ **~ добре здраве** здраво да си

дайкац -ам *нєзак.* (*видайковац*) наметљиво молити, мољакати, камчити

дай-лє *имп.* дајдер

дакадзи *присл.* **1.** некуд(а); **2.** (*вообще даґдзе*) било куд(а), куд(а)год

дакеди *присл.* **1.** (*скорей*) некада, пре; **2.** понекад, гдешто; **~ треба и прецихнуц** понекад треба и прећутати; **3.** (*вообще дакеди*) било када, икад(а); **нє паметам же бим го ~ видзел нагнїваного** не сећам се да сам га било када видео љутог

дакедик *и* **дакедишик** *присл. беш. оп.* **дакеди**

дакедишнї -я -є (*хтори бул скорей*) некадашњи, негдашњи; пређашњи

дакотри -а -е *оп.* **дзехтори**

дактилоґраф *х.* дактилограф

дактилоґрафия *ж.* дактилографија

дактилоґрафка *ж.* дактилографкиња

дакус *присл.* **1.** мало; **~ ше нагнївал** мало се наљутио; **то ~ драге** то је мало скупо; **2.** донекле; **лєм дакус ше складам з тобу** само донекле се слажем са тобом

дакусскорейши -а -е (*хтори бул первей*) малопређашњи, малопрешњи

дакущик *и* **дакущичко** *присл.* (*кущик*) малчице, малчицко

далай-лама *х.* далај-лама

далєй *комп., викр.* даље

далєки -а -е далек; удаљен; **~ родзина** далек род; **~ драга** далек пут; **далєки краї** далеки (удаљени) крајеви; ◊ **Далєки Восток** Далеки Исток

далєко *присл.* далеко; ¤ **~ пойсц** далеко отићи, забраздити

далєкобийни -а -е далекометни; **~ дзело** далекометни топ

далєковидни -а -е *осн. и прен.* далековид, далековидан

далєковидносц *ж. осн. и прен.* далековидост, далековидност

далєковод *х. ел.* далековод

далєкосц *ж.* даљина; удаљеност

далєкосяжни -а -е далекосежан

далїна *ж.* даљина

далїнски -а -е *техн.* даљински; **~ управяч** даљински управљач

Далматинєц -нца *х.* Далматинац

далматински -а -е далматински

далтониз(е)м -зму/-зма *х.* далтонизам

далтонист -та *и* **далтониста** -ти *х.* далтонист(а)

дальши -а -е *комп.* (*од* **далєки**) даљи; **вони ~ родзина** они су даљи род; ◊ **до дальшого** до даљњег

дама *ж. з розл. знач.* дама; **дворска ~** дворска дама

дамаск *и* **дамаст** *х. текст.* дамаск, дамаст

дамочка *ж. дем.* дамица

дампинґ *х. екон.* дампинг

дамски -а -е дамски; ◊ **дамски колачи** *кул.* дамен-каприц (*в.*)

дамферка *ж. заст.* реморкер, тегљач

дамша *ж. заст.* пароброд

дан *х.*: **дана му ище** сто (триста) му мука

Данєц -нца *х.* Данац

Данкиня *ж.* Данкиња

дански -а -е дански

дань *ж. заст. оп.* **даванє**

дапоєден -дна -дно *зам. ридк. оп.* **дзепоєден**

дар *х.* дар; ¤ **божи ~** божији дар

дараз *присл.* некад(а); понекад(а)

даралов *х.* прекрупа, крупа, крупица

дараловац -луєм *нєзак.* **1.** прекрупљивати, крупити; **2.** *франт.* (*бербляц*) лапарати, млети

дараловня *ж.* крупара, прекрупач, крупач(а) (*в.*)

дарашнї -я -є некадашњи

дарвиниз(е)м -зму/-зма *х.* дарвинизам

даремни -а -е **1.** узалудан, залудан; **~ робота** залудан посао; **2.** (*нєпотребни*) излишан, залишан

даремнїк *х.* дангуба, забушант; нерадник; беспосличар

даремнїца *ж.* дангубица; лењивица

даремнїцки -а -е забушантски

даремно *присл.* **1.** узалуд, залуд, залудно, залуду; забадава; **2.** (*нєпотребно*) излишно, залишно; џаба

даремносц *ж.* узалудност; излишност

даремщина *ж* **1.** *оп.* **даремносц**; **2.** (*тото цо ше достава задармо*) џабалук

дармо *присл.* **1.** *оп.* **даремно**; **2.** *за виражованє миреня зоз ситуацию* тја, шта ћеш, џаба; **~ , так муши буц** шта ћеш, тако мора бити

дармовац -муєм *нєзак.* беспосличити, беспосличарити; дангубити; забушавати; красти богу дане

дармоєд *х.* готован, лезилеб, муктаџија; паразит

дарователь *х.* даривач, даривалац

дарователька *ж.* даривачица, дароватељица

даровац -руєм (*дац/давац дарунки*) **I** *нєзак.* поклањати, даривати; **II** зак. поклонити, подарити

даровач *х. оп.* **дарователь**

даровнїца *ж. правн.* даровница

дародавец -вца *х. правн.* дародавац

дарунок -нка/-нку *х.* поклон, дар

дас *присл.* (*коло, приблїжно*) око, около, приближно, отприлике; **пришли ~ двасто** дошло је њих око две стотине; **синови му ~ дванац роки** сину му је око дванаест година; **~ кельо може буц годзин?** колико отприлике може бити сати?

даса *х. беш. серб.* (*нялкош*) даса

даскелько *присл. дем.* неколико

даскельо **1.** *присл. и числ. нєодр.* неколико; **2. даскелїї** *мн.* неколицина; њих неколико

даскельме *и* **даскельоме** *числ. нєодр. беш.* неколико; неколицина; **~ ше догварели** неколико њих су се договорили

датив *х. ґрам.* датив

датовац -туєм зак. *и нєзак.* датирати

датотека *ж. информ.* датотека

датум *х.* датум ◇ **~ (на)родзеня** датум рођења

датунґ *х. беш. заст. оп.* **датум**

дахия *х. ист.* дахија

дахто *зам.* **1.** неко; **глєдал ме ~?** је л' ме неко тражио?; **2.** неко, понеко, гдеко; **чека чи ~ нє наидзе** чека неће ли неко наићи; **3.** (*вообще дахто*) неко, било ко, ико; **нє памета же би го ~ любел** не сећа се да га је ико волео

дахтори -а -е *зам. ридк. оп.* **дзехтори**

дац дам зак. **1.** *з розл. знач.* дати; **~ капару** дати капару; **дали му роботу** дали су му посао; **2.** (*задаток и под.*) дати, задати; **учитель дал дзецом домашнї** учитељ је дао деци домаћи; **3.** (*статку єсц*) дати, метнути **дал ши статку єсц?** јеси ли метнуо говедима?; ¤ **~ знац** (*обвисциц*) дати на знање, јавити; **~ на палєнку (на пиво и под.) дакому** дати некоме бакшиш; **~ пляску (позауха) дакому** дати коме шамар; **~ приклад** дати пример; **~ себе** (*пойсц до крайнєй гранїци у роботи, пицу и под.*) прекардашити (*у раду, пићу и сл.*); косити иноћу; дати себи на вољу (*у пићу, забави*); **~ слово (завит)** дати аманет, заветовати се; **~ шицко од себе** дати све од себе; **нє дай боже** не дај боже; **нє да му чорт (дябол) мира** не да му враг (ђаво) мира; **нє ~ на себе** (*бранїц свойо*) не дати на се (на себе); **нє ~ на то** не допуштати (не дозвољавати, не веровати, не признавати) тачност нечијих тврдњи; бранити се, не слагати се; не слагати

се с нечијом тврдњом: **мац нє да на то же ше єй син слабо учи** мајка не признаје (не верује) да њен син слабо учи; **гварим оцови: "вистали сце, одпочиньце", а вон нє да на то** кажем тати: "уморни се, одморите се", а он не признаје; **ша я тебе дам!** ама даћу ја теби!

дац ше дам ше *зак.* **1. а)** (*лапиц ше до дачого*) латити се нечега, бацити се (лећи) на нешто, дати се; **~ ше до роботи** латити се посла; **б)** одати се; **~ на лєгки живот** одати се лаком животу; **2.** дати се; **дал ше спревесц** дао се преварити; ¤ **~ до ног (до сцеканя)** дати се (ударити и сл.) у бекство (бег), дати ватру табанима, бежати преко стога и слога; ~ **досприч (усприч)** *оп. под* **досприч; ~ на то** (*упарто робиц дацо*) упети се; заинатити се: **мац ше дала на то же би ше єй син школовал** мати се упела да се њен син школује

дация *ж. заст. оп.* **даванє**

дацо *зам. нєодр.* **1.** нешто; шта, што; **дай ми ~ єсц** дај ми нешто да једем; **2.** понешто, гдешто; **у дачим ше нє складаме** у гдечему се не слажемо; **3.** било шта, нешто; **маш ~ повесц?** имаш ли било шта да кажеш?

дач (*ак. од* **дацо**): **буц на дач** бити чему

дачий -я -йо *зам.* **1.** нечији; **то муши буц ~ франта** то мора да је нечија шала; **2.** (*вообще дачий*) било чији, нечији; **кед ~ думанє иншаке, най пове** ако је било чије мишљење друкчије, нека каже

Даша *х.***: пию док нє увидза трох Дашох** пију до бесвести

даяк *присл.* **1.** некако; **~ придзем** некако ћу доћи; **2.** (*вообще даяк*) било како, икако, некако; **гибай кед ши ~ годзен** дођи ако икако узмогнеш

даяки -а -е *зам.* **1. а)** некакав, неки; **маш ~ приручнїк за вожачох?** имаш ли неки приручник за возаче?; **б)** (*вообще даяки*) било какав, некакав, неки; **кед маце даяку пригварку, поведзце тераз** ако имате било какву примедбу, кажите сада; **2.** (*дас, коло*) неки; **прешли ~ дзешец километри** прошли су неких десет километара; ◇ **о ~ час** кроз извесно време; ¤ **даяким концом** неким случајем

два *числ.* **1.** *з меновнїками хтори означую нєживе, животинї и особи женского роду* два *х. и с.*, две *ж.*; **~ столи** два стола; **~ древа** два дрвета; **~ жени** две жене; ¤ **анї ~ анї три** ни пет ни шест; **~ за три** причам ти причу, тандара мандара броћ; **приповедац ~ за три** причати тандара мандара; **~ раз би єдно поєдол** не да (не би дао) ни богу тамјана (соли)**; нє знац анї кельо то ~ раз ~ (єдна и єдна)** не знати ни две унакрст; **нє треба му ~ раз повесц** не чека док му се каже двапут; **як ~ раз ~** (*бизовно*) као два пут два [четири]

двагодзинови -а -е двочасовни, двосатни

двагушни -а -е *заст.*: **~ гарчок** лонац са две дршке

двалитрови -а -о/-е двoлитрен; **~ фляша** дволитрена боца

двалитровка *ж.* дволитрењак

двамешачни -а -е двомесечан

двамешачє *с.* двомесечје

дванасти -а -е *числ.* дванаести; ¤ **як по дванастих мукох** (*барз змучени*) као да је из гроба устао, живи мртвац

дванастина *ж.* дванаестина

дванац *числ.* дванаест

дванацецеро -рих *числ. збир. с.* дванаесторо

дванацка *ж.* дванаестица

дванацме *числ. збир. х.* дванаесторица; дванаест

дванацметерови -вого *х. физк.* дванаестерац

дванацпальцови -а -е *анат.* дванаестопалачни

дванацрочни -а -е дванаестогодишњи

дванацскладови -а -е дванаеастосложан

двапроцентни -а -е

двопроцентан

дварочни -а -е двогодишњи, двoлетни

дварочнїца *ж.* двогодишњица

двасто *числ.* двеста

двасторочни -а -е двестагодишњи

двастоти *и* **двастоцети** -а -е *числ. поряд.* двестоти, двестотинити

дватижньови -а -о/-е двонедељни

двацети -а -е *числ. поряд.* двадесети

двацетина *ж.* двадесетина

двацетка *ж.* (*пенєж, число*) двадесетица

двацец *числ.* двадесет; ¤ **понаглял яґда му дахто ~ пейц на риц дал** *франт.* (*барз понагля*) иде журно, иде на сва једра

двацецеро -рих *числ. збир. с.* двадесеторо

двацецме *числ. збир. х.* двадесеторица; двадесет

двацецрочни -а -е двадесетогодишњи; ~ **чловек (леґинь)** двадесетогодишњи човек (младић), двадесетогодишњак

двацецрочнїца *ж.* двадесетогодишњица

двоатомни -а -е *хем.* двоатоман

двобазни -а -е *хем.* двобазан

двобой *х.* двобој, дуел; мегдан

двобочни -а -е двостран, двобочан; ~ **контракт** двострани уговор

двобраздни -а -е *и* **двобраздов(и)** -а -о/-е двобраздни; ~ **плуг** двобраздни плуг

двовалентни -а -е двовалентан

двовидов(и) -а -о/-е *ґрам.* двовидан, двовидски

двовикови -а -о/-е двовековни

двовласц *ж.* двовласт, двовлашће

двоглави -а -е двоглав; ~ **орел** двоглави орао

двоглас *х. ґрам.* двоглас, двогласник, дифтонг

двогласни -а -е двогласан

двогласно *присл.* двогласно

двогляд *х.* двоглед, доглед, далекозор

двогорби -а -е *и* **двогорбови** -а -о/-е двогрб; ~ **ґамила** двогрба камила

двоґамбов(и) -а -о/-е *фон.* двоуснени; ~ **консонант** двоуснени сугласник

двоґач *х.* двобраздни плуг, двогер (*в.*), двобразд (*в.*)

дводимензионални -а -е дводимензионалан

дводинарош *х.* дводинарац, дводинарка

дводї**йка** *ж. театр.* двочинка

дводньов(и) -а -о/-е дводневни

дводомни -а -е *бот., полит.* двoдом, дводоман

двоєнє *с.* двојство, двоумица, двоумљење

двоженство *с.* двоженство

двозвук *х.* двозвук

двозначни -а -е двозначан

двозначносц *ж.* двозначносц

двої -їх *числ. збир.* двоји, двоја, двоје; ~ **бочкори** двоји опанци; ~ **дзвери** двоја врата; ~ **окуляри** двоје наочара

двоїна *ж. ґрам.* двојина

двоїц -їм *нєзак.* (*гуториц “ви” дакому*) персирати

двоїц ше -їм ше *и* **двоїц себе** -їм себе *нєзак.* двоумити се, бити у недоумици; колебати се

двойка *ж. з розл. знач.* двојка

двойкаш *х.* двојкаш

двойко *числ. нєпрем. гипок.* двоје; **вони ~** њих двоје (*о малој деци, старијим људима*); ~ **прашатка** двоје прасића

двойни -а -е двојан; ◊ ~ **монархия** *ист.* (*Австро-Угорска*) двојна монархија

двойнїк *х.* двојник

двойнїсти -а -е **1.** двострук; ~ **забойство** двоструко убиство; **2.** дупли; ~ **облак** дупли прозор; ~ **радосц** дупла радост

двойнїсциц (ше) -им (ше) *нєзак.* удвајати (се), двостручити (се)

двойнята *с. мн. оп.* **двойнятка**

двойнятка *с. мн.* (*єд.* двойнятко) близанци; близнакиње

двойо -їх *числ.* двоје; ~ **дзеци** двоје деце; **мац двоїх дзецох** мајка двоје деце

двойочка *ж. дем.* двојчица

двойство *с.* двојство

двоколяйов(и) -а -о/-е двоколосечан

двокраки -а -е двокрак

двократан -а -е двократни; ~ **роботни час** двократно радно време

двокридлов(и) -а -о/-е двокрилан; ~ **облак** двокрилни прозор

дволинийов(и) -а -о/-е дволинијски

дволични -а -е дволичан

дволичносц *ж.* дволичност

двомалженскосц *ж.* двобрачност

двоме двох *числ. збир. х.* двојица; два**; ви** ~ вас двојица; **вони** ~ њих двојица; ~ **пайташе** два друга

двоменов(и) -а -о/-е двоимен

двометераш *х.* двометраш

двомеч *х. спорт.* двомеч

двомоторец -рца *х.* двомоторац

двомоторни -а -е двомоторан

двонапрямни *и* **двонапрямов(и)** -а -о/-е двосмеран

двоноги -а -е двоног, двоножан

двоножец -жца *х.* двоножац

двооки -а -е двоок

двопальцов(и) -а -о/-е двопрсти

двопасмов(и) -а -о/-е двослојан

двопартийни -а -е двопартијски; ~ **система** двопартијски систем

двопек *х.* двопек

двоповерхов(и) -а -о/-е двоспратан, двокатан

двоподобов(и) -а -о/-е дволик

двополни -а -е *и* **двополов(и)** -а -о/-е *физ., биол.* двополан

двопосцельов(и) -а -о/-е двокреветан; ~ **хижа** двокреветна соба

двопроцентни -а -е *оп.* **двапроцентни**

двор *х.* **1.** двориште, авлија; **квартель у дворе** дворишни стан; **преднї** ~ предње двориште; **гевтот (заднї)** ~ гумно, задње двориште; **2.** (*палата; свита*) двор

дворан *х.* (*човек у служби на двору*) дворанин

дворец -рца *х.* дворац

дворик *х. дем.* мало двориште

дворов(и) -а -о/-е *оп.* **дворски**

двороги -а -е дворог

двородни -а -е *и* **двородов(и)** -а -о/-е *ґрам.* двородан; **двородово меновнїки** двородне именице

дворочняк *х.* (*животиня самец од два роки*) двогодац, двогодишњак

дворски -а -е дворски; придворан; ~ **совитнїк** дворски саветник; ~ **дурнїло** дворска будала (луда); ~ **дама** дворска (придворна) дама

дворуки -а -е дворук

дворучни -а -е *спорт., муз.* дворучни; ~ **гранє** дворучно свирање

дворян *х.* властелин, племић

дворянство *с.* властела, племство

двоскладни -а -е *и* **двоскладов(и)** -а -о/-е двосложан; ~ **слово** двосложна реч

двослупчков(и) -а -о/-е (*о тексту*) двостубачан

двосмислени -а -е *и* **двосмислови** -а -о/-е двосмислен

двосмисленосц *и* **двосмисловосц** *ж.* **1.** (*двояки смисел*) двосмисленост; **2.** (*двосмислово поведзене*) двосмислица

двостих *х. лит.* двостих

двостопни -а -е *и* **двостопови** -а -о/-е *поет.* двостопан

двострани -а -е двостран; ~ **контракт** двострани уговор

двостранков(и) -а -о/-е двостраначки

двострунов(и) -а -о/-е

двожичан; ~ **тамбурка** двострунова тамбурица

двоступньов(и) -а -о/-е двостепен

двотижньов(и) -а -о/-е *оп.* **дватижньови**

двотрецински -а -е двотрећински

двоугел -гла *х. ґеом.* двоугао

двофазни -а -е *и* **двофазови** -а -о/-е двофазни; ~ **мотор** двофазни мотор

двофайтов(и) -а -о/-е двоврстан

двофарбови -а -о/-е двобојан

двоформни -а -е *и* **двоформов(и)** -а -о/-е двообличан

двохижни -а -е *и* **двохижов(и)** -а -о/-е двособан

двоцивка *ж.* двоцевка

двоцивов(и) -а -о/-е двоцеван; ~ **пушка** двоцевна пушка, двоцевка

двоцифров(и) -а -о/-е двоцифрен

двочасцов(и) -а -о/-е дводелан

двочисло *х.* двоброј

двочлени -а -е *и* **двочленови** -а -о/-е двочлан

двошед *х.* двосед

двошоров(и) -а -о/-е дворедан

двошпив *х.* двопев

двоштварцински -а -е *муз.* двочетвртински

двоштоков(и) -а -о/-е двоспратан

двоязични -а -е двојезичан; ~ **словнїк** двојезични речник

двоязичносц *ж.* двојезичност

двояк *присл.* двојако

двояки -а -е **1.** (*з двох файтох*) двојак; ~ **характер дачого** двојак карактер нечега; **2.** дупли, двострук, двојак; ~ **хасен** дупла корист

двоякосц *ж.* двојакост

дебакл *х.* дебакл

дебата *ж.* дебата

дебатовац -туєм *нєзак.* дебатовати

дебели -а -е *беш. серб.* **1.** *оп.* **тлусти**; **2.** *оп.* **груби (1)**

деби -ия *х.* деби

дебитовац -туєм *зак. и нєзак.* дебитовати

деблокирац -ам *и* **деблоковац** -куєм *зак. и нєзак.* деблокирати

девалвация *ж.* девалвација

девалвовац -вуєм *зак. и нєзак.* девалвирати

деверика *ж. зоол.* деверика (Abramis brama L.)

девиза *ж. з розл. знач.* девиза

девизни -а -е девизни

девияция *ж.* девијација

деголь *и* **деголнє** *слов. заст.* како да не

деґа *ж. оп.* **деґов (2)**

деґенерация *ж.* дегенерација

деґенерик *х.* дегенерик

деґенеровац (ше) -руєм (ше) *зак. и нєзак.* дегенерисати (се), дегенерирати (се)

деґеньчиц -им *нєзак.* (*ґнявиц дацо з песцами, пресовац*) притискати

деґов *х.* **1.** крупан човек *или* животиња; **2.** ударац песницом

деґрадация *ж.* деградација

деґрадовац -дуєм *зак. и нєзак.* деградирати

деґустатор *х.* дегустатор

деґустирац -ам *и* **деґустовац** -туєм *зак. и нєзак.* дегустирати

дедвиц -им *нєзак.* (*ґаладно єсц*) мазати, млавити, љуштити, ђу(л)мати

дедо *х.*: ¤ **деду му його** мука га изела (појела), муку ли му

дежурац -ам *нєзак.* дежурати

дежурни -а -е дежуран

дежурство *с.* дежурство

дезавуовац -ууєм *зак. и нєзак.* дезавуисати, дезавуирати

дезен *х.* дезен

дезертер *х.* дезертер

дезертерство *х.* дезертерство

дезертирац -ам *и* **дезертовац**

-туєм *зак. и нєзак.* дезертирати

дезинсекция *ж.* дезинсекција

дезинтеґрация *ж.* дезинтеграција

дезинфекция *ж.* дезинфекција

дезинфиковац -куєм *зак. и нєзак.* дезинфиковати, дезинфицирати

дезинформация *ж.* дезинформација

дезорґанизация *ж.* дезорганизација

дезорґанизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* дезорганизовати (се), дезорганизирати (се)

дезориєнтация *ж.* дезоријентација

дезориєнтовац (ше) -туєм (ше) *зак. и нєзак.* дезоријентисати (се), дезоријентирати (се)

дейта *заст.* скуп, збор; ¤ **водзиц (тримац) дейту** *прен.* претресати сеоске новости (*обич. о групи жена*)

дека *ж.* (*декаґрам*) дека

декаґрам *х.* декаграм

декада *ж.* декада

декадент *х.* декадент

декадни -а -е декадни, декадски

декан *х.* декан

деканат *х.* деканат

декламация *ж.* рецитација, декламација

декламованка *ж. ридк. оп.* **декламация**

декламовац -муєм *нєзак* рецитовати, декламовати, рецитирати

декларативни -а -е декларативан

декларация *ж.* декларација; **царинска ~** царинска декларација; **~ о правох чловека** декларација о правима човека

деклаpовац (ше) -руєм (ше) *зак. и нєзак.* декларисати (се), декларирати (се)

деклинация *ж. з розл. знач.* деклинација

деклиновац -нуєм *ґрам., физ.* деклинирати

деколте -еа *х.* деколте

деколтовац (ше) -туєм (ше) *зак. и нєзак.* деколтовати (се), деколтирати (се)

декор *х. з розл. знач.* декор

декоратер *х.* декоратер

декоративни -а -е декоративан

декорация *ж.* декорација

декоровац -руєм *зак. и нєзак.* декорисати

декрет *х.* декрет

декретни -а -е *и* **декретски** -а -е декретски

декунґ *и* **декунк** *х.* ров; шанац

делеґат *х.* делегат

делеґатка ж. делегаткиња

делеґатни -а -е *и* **делеґатски** -а -е делегатски

делеґация *ж.* делегација

делеґовац -ґуєм *зак. и нєзак.* делегирати

деликатес *х.* деликатес

деликатесни -а -е деликатесни

деликатни -а -е *з розл. знач.* деликатан; шкакљив

деликатносц *ж.* деликатност

деликвент *х.* деликвент

деликвентка *ж.* деликвенткиња

деликт *х.* деликт

делирий *и* **делириюм** *х.* делириј(ум)

делта *х.* делта

делфин *х.* делфин

демаґоґ *х.* демагог

демаґоґия *ж.* демагогија

демаґоґийни -а -е демагошки

деманти -ия *х.* деманти

демантовац -туєм *зак. и нєзак.* демантовати; оповргавати, оповргнути

демаркация *ж.* демаркација

демаркацийни -а -е демаркациони, демаркацијски

демарш *х.* демарш

демасковац (ше) -куєм (ше) *зак. и нєзак.* демаскирати (се)

демилитаризация *ж.* демилитаризација

демилитаризовац (ше) -зуєм

(ше) *зак. и нєзак.* демилитаризовати (се), демилитаризирати (се)

деминутив *х.* деминутив

демисия *ж.* демисија

Демко(в) *х.*: (**спораєл, ушорел** *и под.* **го) як ~ писи [нину] рапаву** средио га је ко Панта питу

демобилизация *ж.* демобилизација

демобилизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* демобилизовати (се), демобилисати (се), демобилизирати (се)

демоґрафия *ж.* демографија

демоґрафски -а -е демографски

демократ -та *и* **демократа** -ти *х.* демократ(а)

демократиз(е)м -зму/-зма *х.* демократизам

демократизация *ж.* демократизација

демократизовац (ше) -зуєм *зак. и нєзак.* демократизовати (се), демократизирати (се)

демократка *ж.* демократкиња

демократични -а -е демократски, демократичан

демократия *ж.* демократија

демократски -а -е *оп.* **демократични**

демолирац -ам *и* **демоловац** -луєм *зак. и нєзак.* демолирати

демон *х.* демон

демонстрант *х.* демонстрант

демонстрантка *ж.* демонстранткиња

демонстративни -а -е демонстративан

демонстратор *х.* демонстратор

демонстрация *ж.* демонстрација

демонстровац -руєм *нєзак.* демонстрирати

демонтажа *ж.* демонтажа

демонтирац -ам *и* **демонтовац** -туєм *зак. и нєзак.* демонтирати

деморализовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* деморализовати (се), деморалисати (се), деморализирати (се)

демос *х.* демос

денационализация *ж.* денационализација

денационализовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* денационализовати (се)

денко *с.* **1.** (*верх гордова*) поклопац бурета; **2. денка** *мн.* (*дещички наверх квашеней капусти у гордове*) данце, даска, дани

дентал *х. ґрам.* дентал

дентални -а -е денталан

дентист -та *и* **дентиста** -ти *х.* дентист(а)

денунцирац -ам *зак. и нєзак.* денунцирати

денунциянт *х.* денунцијант

депалатализация *ж. ґрам.* депалатализација

департман *х.* департман

депеша *ж.* депеша

депласовац (ше) -суєм (ше) *зак. и нєзак.* депласирати (се)

депо -оа *х.* депо

депозит *х.* депозит

депонент *х.* депонент

депоновац -нуєм *зак. и нєзак.* депоновати

депортация *ж.* депортација

депортовац -туєм *зак. и нєзак.* депортовати, депортирати

депресивни -а -е депресиван

депресия *ж. з розл. знач.* депресија

депримовац (ше) -муєм (ше) *зак. и нєзак.* депримирати (се)

депутат *х.* депутат

депутация *ж.* депутација

дератизация *ж.* дератизација

дербац -ам *нєзак.* **1.** (*кивац, викивйовац*) климати; **2.** (*бабрец*) чачкати

дерби -ия *х.* дерби

дерґельовац -люєм *нєзак. експр.* (*барз дирґац*) друцкати, труцкати; **коч дерґельовал з нами по нєровней драги** кола су труцкала с нама по неравном путу

дереґля *ж.* **1.** сплав, дереглија; **превожиц на дереґлї** (*о*

стаємним заніманю) сплаварити; **2.** *прен.* (*стара бициґла и под.*) крнтија

дереґляр *х.* сплавар

дерекаль *х. заст.* (*ценка перина на хторей ше шпи*) перина, перјанка

дереш *ж. ист.* дереш, дереж, мацке; ¤ **достац (буц бити) на ~** добити батине (мацке) (*на клупи за батинање*)

держава *ж.* држава

державка *ж. дем.* државица

державни -а -е државни

державнїк *х.* државник

державнїцки -а -е државнички

державноправни -а -е државноправни

державносц *х.* државност

державотворни -а -е државотворан

державочка *ж. оп.* **державка**

державян *х.* држављанин

державянство *с.* држављанство; ◊ **уверенє о державянстве** уверење о држављанству

дериват *х.* дериват

деривация *ж.* деривација

дериц (ше) -им (ше) *беш. оп.* **вдериц (ше)**

дерляц -ям *нєзак.* дрљати, зубити

дерляча *ж.* дрљача, зубача

дерматолоґ *х.* дерматолог

дерматолоґия *ж.* дерматологија

десант *х.* десант; ◊ **~ у Нормандиї** *ист.*искрцавање у Нормандији

десантни -а -е десантни

десерт *х.* десерт

десертни -а -е десертан; **~ вино** десертно вино

десиц ше -им ше *зак. беш. серб.* десити се (*лит.* **случиц ше**)

деска *ж.* **1.** даска; **2. дески** *мн.* **а)** патос, даске; **б)** (*на селянским кочу*) под; ¤ **буц одскочна ~** бити одскочна даска; **глупи як ~** глуп као ноћ; **нє ма штварту (седму) деску [у глави]** нема четврте (треће) даске [у глави]; **розум як ~** (*слаби розум*) он има кокошју памет (врапчији мозак), врана (сврака) му је мозак (памет) попила; **сухи як** (*барз худи*) **~** сув као колац (као палица, као кост)

дескриптивни -а -е дескриптиван

дескрипция *ж.* дескрипција

деспот -та *и* **деспота** -ти *х. з розл. знач.* деспот(а)

деспотиз(е)м -зму/-зма *х.* деспотизам

деспотски -а -е деспотски

дестилация *ж.* дестилација

дестиловац -луєм *нєзак.* дестиловати, дестилисати

деструктивни -а -е деструктиван

деструкция *ж.* деструкција

делалїзовац -зуєм *зак. и нєзак.* детаљисати, детаљизирати

деталь *х.* детаљ

детальни -а -е детаљан

детектив *х.* детектив

детективски -а -е детективски

детектор *х.* детектор

детелїнка *ж.*: **дзива ~** *оп.* **златна власа** (*под* **златни**)

детерджент *х.* детерџент

детерминанта *ж.* детерминанта

детерминовац -нуєм *зак. и нєзак* детерминисати, детерминирати

детонатор *х.* детонатор

детонация *ж.* детонација

детонирац -ам *и* **детонировац** -нуєм *зак. и нєзак.* детонирати

детронизовац -зуєм *зак. и нєзак.* детронизовати, детронизирати

де факто *присл.* де факто

дефанзива *ж.* дефанзива

дефанзивни -а -е дефанзиван

дефект *х.* дефект

дефективни -а -е дефективан

дефектни -а -е дефектан

дефиле -еа *х.* дефиле

дефиловац -луєм *нєзак.* дефиловати

дефиновац -нуєм *зак. и нєзак.* дефинисати, дефинирати

дефинитивни -а -е дефинитиван

дефиниция *ж.* дефиниција

дефицит *х. фин.* дефицит, мањак

дефицитарни -а -е дефицитаран

дефлорация *ж.* дефлорација

деформация *ж.* деформација

деформитет *х.* деформитет

деформовац (ше) -муєм (ше) *зак. и нєзак.* деформисати (ше)

деца *ж.* (*децилитра*) деци *х. нєпрем.*

децембер -бра *х.* децембар, *горв.* просинац

децемберски -а -е децембарски, *горв.* просиначки

децения *ж.* деценија

децентрализация *ж.* децентрализација

децентрализовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* децентрализовати (се), децентралисати (се), децентрализирати (се)

дециґрам *х.* дециграм

децилитра *ж.* децилитар

децимала *ж.* децимала

децимални -а -е децималан; **~ число** *мат.* децималан број

дециметер -тра *х.* дециметар

дешифровац -руєм *зак. и нєзак.* дешифровати, дешифрирати

дещани -а -е дашчан; **~ закрице** дашчан кров

дещар *х. заст.* (*тарґовец з древом*) **дрвар**

дещара *и* дещарня *ж. заст.* дрвара

дещичка *ж.* **1. а)** (*шедзиско на кочу*) сиц (*в.*); **б)** (*шедзиско на ролї*) даска (*в.*); **2.** *дем.* дашчица

дєп *х.* ливада; ледина

дєпик *х.***1.** *дем.* ливадак, ливадица; травњак; **2.** (*пред салашом*) врт, вртић (*в.*)

дєплови *х. мн.* (*єд.* дєплов) дизгине, узде, вођице; ¤ **зацагнуц/зацаговац ~** притегнути/притезати дизгине (узде); **тримац ~ у своїх рукох** држати узде у свијим рукама

дєпловки *ж. мн.* (*єд.* дєпловка) (*на парацим и под. плущку*) дизгине, кајаси

дєпов(и) -а -о/-е ливадски; **дєпово шено** ливадско сено

дєрма *ж.* ђерам, ђерма

джавкац -ам *нєзак.* 1. лајати (*испрекидано*); кевтати; шкамутати, џангати; 2. *прен.* звоцати, џангати

джавкнуц -нєм *зак.* (*збрехнуц*) закевтати, шкамутнути

джавулїц -їм *нєзак. оп.* **джавкац**

джаґац -ам *нєзак.* **1.** (*коня зоз стременом*) подбадати **2.** (*до дакого з локцом*) гурати, гуркати, мувати

джаґац ше -ам ше *нєзак. взаєм. повр.* гурати се, мувати се

джаґнуц -нєм *зак.* **1.** (*коня зоз стременом*) подбости; **2.** (*до дакого з локцом*) мунути, гурнути

джама *ж.* густа маса од изгњеченог воћа, грожђа, парадајза *и сл.*

джамиц -им *нєзак.* **1.** гњечити; **2.** (*цадзиц*) цедити, тискати, истискивати; **3.** (*муляц*) муљати, мечити; **~ грозно** муљати грожђе; **4.** *оп.* **джамчиц (1)**; **5.** (*ламац на фалатки*) мрскати, тарупирати

джамия *ж.* џамија

джамчиц -им *нєзак.* **1.** (*розмегчовац прицискаюци*) мецати, месити; **2.** *оп.* **джамиц (**

джамячка *ж.* гњечилица

джачки *мн. оп.* **дятки**

джвакац -ам *нєзак.* (*нєкрашнє єсц, чамкац*) мљацкати

джванґац *и* **джванґотац** -ам *нєзак.* **1.** звоцати, закерати; **2.** (*вельо приповедац*) брбљати

джез *х.* џез

джезва *ж.* џезва

джезвочка *ж. дем.* џезвица

джелат *х.* џелат

джем *х.* џем

джентлмен *х.* џентлмен

джив-джив *викр. за подражованє чвиринканя тащкох* ђив-ђив, жив-жив

джиґац -ам *нєзак.* чачкати,

петљати се, бактати се (*око нечега, на нечему*)

джин *х.* див, џин, горостас

джиновски -а -е дивовски, џиновски

джип *х.* џип

джиюджица *ж. спорт.* џију-џицу *х. нєпрем.*

джмариц -им *нєзак.* (*куриц з вельким димом*) жмарити, сукати

джмура *ж.* **1.** *оп.* **джмурач**; **2. джмури** *мн. оп.* **джмурки**

джмурац -ам 1. *оп.* джмуриц; 2. (*у бависку на джмурки*) жмурити; ◊ на джмураци *и* на джмурацо *присл.* жмурећке, жмурећки, жмирећке, жмирећки

джмурач *х.* жмура, жмуро (*у игри жмурке*)

джмуриц -иц (*тримац заджмурени очи*) жмурити, жмирити

джмуркац -ам *нєзак.* намигивати

джмурки *мн.* жмурке, жмуре; **бавиц ше на ~** играти се жмурке

джмуркнуц -нєм *зак.* намигнути

джмуркнуце *с.* намиг

джмуркошка *ж.* (*кокета*) намигуша

джобац -бем **1.** бости; боцкати; **2.** (*стрикац*) жигати, стрецати

джобаци -а -е бодљикав, бадљав, боцкав; ~ **черяк** бодљикав грм

джобка *ж.* тачка

джобкасти -а -е тачкаст

джобкац -ам *дем.* боцкати, бости, жацати, жацкати

джобнуц -нєм *зак.* убости

джобнуце *с.* бод, убод

джобочка *с. дем.* тачкица

джокей *х.* џокеј

джокер *х.* џокер

джубац -бем *нєзак.* **1.** (*єсц зарно и под.*) зобати, кљуцати, бобати; **кури джубу жито** кокоши зобљу пшеницу; **2.** (*таргац з джубком*) кљуцати, кљувати; **орел джубе месо жертви** орао кљуца месо жртве; **3.** (*биц з джубком*) **а)** кљуцати; **лєсов дохтор джубе до древа** детлић кљуца у дрво; **б)** чапати (*в.*), пипати (*в.*); **квока джубе цудзи курчата** квочка чапа туђе пилиће

джубкац -ам *нєзак. дем.* кљуцкати, зопкати

джубнуц -нєм *зак.* кљуцнути

джубок -бка *х.* кљун, кљунић

джубокс *х. спорт.* џубокс

джуґа *ж. бот.* орашак, грахор (Lathyrus tuberosus L.)

джуджа *ж.* (*долїнка при бависку джочканю и др.*) роша (*в.*)

джудо *х. спорт.* џудо

джуз *х. оп.* **дюс**

джунґла *ж.* џунгла

джунїц -їм *нєзак.* **1.** не спавати ноћу радећи нешто, бдети; **2.** (*длуго чекац*): **мачка джунї, чека мишу** мачка дуго седи, чека миша

джучка *ж. оп.* **джуджа**

дзбан *х.* крчаг, ћуп

дзбали -а -е брижан, маран

дзбац -ам *нєзак.* **I** бринути, водити рачуна; **~ за добро своїх дзецох** бринути се за добро своје деце; **II** *з неґацию* **1.** не марити, не хајати; не обраћати пажњу**; нє дзбам цо будзе** не марим шта ће бити; **богати нє дзбаю же худобним чежко** богати не маре што је сиромашнима тешко; **2.** *за даким/дачим* не марити; **нє дзба за своїм домом** не мари за своју кућу; **3.** *звич. у директней бешеди*: **я нє дзбам** ја се слажем, ја немам ништа против; **зробме так як гвариш, я нє дзбам** урадимо како ти кажеш, ја се слажем; ¤ **~ за даким/дачим як пес за пияту ногу** *оп. под* **пес**; **нє дзбам нїч** ништа ме се не тиче, ништа не марим; **цо я дзбам!** врло важно!

дзбаци -а -е *оп.* дзбали

дзвери *мн.* врата; **нащежар отвориц** ~ широм отворити врата; ~ **лупли** врата су лупила, врата су се залупила; ◊ ~ **до конку** врата од ганка (*в.*); **кухньово дзвери** кухињска врата; **приклєтни ~** врата од трема; **жимски** ~ зимска (дебела) врата; **склєняни ~** застакљена врата; **шлєпи ~** (*дзвери*

без склох) пуна врата; ¤ **вельки як ~** (*чловек високого росту*) висок као гора; **заврец дакому ~ пред носом** залупити (затворити) коме врата пред носом; **(за)дуркац на дзвери** (по)куцати на врата; **за завартима дзверми** (*тайно*) иза затворених врата; **згарнуц ше на дзверох** заглавити врата; **указац дакому ~** показати коме врата; **ходзиц як шалєни (шалєне) з дзверми** (*нє мац мира, ходзиц, круциц ше*) мотати се (радити, ићи) као шијак (*в.*)

дзверка *мн.* **1.** (*на шпоргету, клїтки и под.*) врата, вратанца; **2.** (*на авту, фрижидеру и под.*) врата

Дзвига *нєпрем. оп.* **Воздвижениє**

дзвигац -ам *нєзак. з розл. знач.* дизати; **~ терху** дизати терет; **~ прах** дизати прашину; **~ глас** дизати глас; **~ народ на повстанє** дизати народ на устанак; **~ пенєжи з банки** дизати паре из банке; **~ лярму** дизати галаму

дзвигац ше -ам ше **1.** *з. розл. знач.* дизати се; **з коминох ше дзвига дим** из димњака се диже дим; **за валалом ше дзвига висока гора** иза села се диже висока планина; **2.** (*о уровню*) расти; **вода у рики ше дзвига** вода у реци расте; **3.** *прен.* **а)** (*у ґаздовству*) напредовати; **б)** (*над другима*) узносити се

дзвигач *х.* дизач; **~ терхи** дизач терета; **~ кульох** дизач тегова

дзвигачка *ж.* **1.** дизалица; **2.** кран; **3.** (*дротова*) успињача

дзвигачкар *х.* дизаличар

дзвигнуц -нєм *зак.* **1.** *з розл. знач.* дигнути, дићи; **~ сто кили** дигнути сто килограма; **~ цени** дигнути цене; **~ глас** дигнути глас; **~ повстанє** дигнути устанак; **~ лярму** дигнути галаму; **2.** (*розруциц*) дигнути, дићи, разорити; **~ мост** дигнути мост; **3.** (*подвисшиц вредносц*) дигнути, повисити; **~ плаци** дигнути плате; **~ цени продуктом** дигнути цене производима; ◊ **~ на куб (на треци ступень)** *мат.* дигнути на куб (на трећи степен); ¤ **~ заставу** дигнути барјак (заставу); **~ руки горе** дигнути руке увис

дзвигнуц ше -нєм ше **1.** *з розл. знач.* дигнути се, дићи се; **за кочом ше дзвигнул прах** за колима се дигла прашина; **~ на пальци** дигнути се на прсте; **~ на оружиє** дићи се на оружје; **2.** (*о уровню*) порасти; **дзвигнул ше уровень води** порастао је ниво воде; **3.** (*материялно напредовац*) подигнути се, узнапредовати

дзвин *х.* (*дзвинєнє*) зврјање, зврка; брујање; звека, звецкање

дзвинїц -їм *нєзак.* **1.** (*при трепеценю*) зујати, зучати; **дзвиня струни ґитари** зује струне гитаре; **2.** (*черчац, черкац*) звечати, звецкати; зврјати, зврндати; **3.** (*оддзвиньовац*) одзвањати, звонити; брујати; јечати; гудети; **4.** *безос.* зујати; **дзвинї ми у уху** зуји ми у уву

дзвиняци -а -е (*дзвонки*) звонак, звучан; **~ одгук** звонак одјек; ◊ **~ (белава) муха** *оп.* **бруняца муха** (*под* **бруняци**)

дзвиняцо *присл.* звонко, звучно

дзвиняцосц *с.* звонкост, звучност

дзвон *х.* **1.** звоно; **2.** (*дзвонєнє*) звоњава, звоњење, звон

дзвонар *х.* звонар

дзвонїц -їм *нєзак.* (*о дзвону*) звонити; **дзвонї поладнє** звони подне; ¤ **~ на ґвалт (на аларм, до бока)** звонити на узбуну

дзвонїца *ж.***1.** (*турня зоз дзвонами*) звоник, звонара; **2.** (*простор дзе дзвони*) звониште

дзвонки -а -е звонак, звучан; **~ глас** звонак глас; ◊ **дзвонки консонанти** *ґрам.* звучни сугласници

дзвонко *присл.* звонко, звучно

дзвонкова -вей *ж. карт.* тиква, бундева

дзвонкосц *ж.* звонкост, звучност

дзвончки *мн.* (*єд.* дзвончок) *бот.* **1.** царска круна, коцкавица, звоник (Fritilaria imperialis L.); **2.** звончићи (Companula L.); **3.** кандилка,

пакујац (Aquilegia L.)

дзвончок -чка *х.* **1.** *дем.* звонце, звончић; **2. а)** (*бренчок у школи, квартелю*) звоно; **б)** (*на шиї статку*) меденица; **3. дзвончки** *мн.* прапорци; **4.** *церкв.* тас; **зберац до дзвончка** (*зберац добродзечни дробни прилоги од вирних под час богослуженя*) скупљати на тас; ¤ **швечи му як псу ~** пристаје му као магарцу седло

дзе I *присл.* **1.** где; камо, куд(а); **~ ми окуляри?** где су ми наочари?; **~ пойдзеш?** куда ћеш?; **2.** *у викричних виреченьох, при чудованю кед у питаню дацо нєзвичайне* куд, откуд, где; **~ ти можеш з нїм дискутовац?!** куд ти можеш с њим да дискутујеш?!; **II** *злуч.* **1.** *у местових виреченьох* где; **указал ми хижу ~ бивал** показао ми је кућу где је становао; **2.** *у злученьох* **а ~ же** *и* **а ~ ище** *за визначованє окремней нєєднакосци у поровнаню* (а) камоли, где, откуд, куд; **нє сце мнє послухац, а ~ же би тебе послухал!?** неће мене да послуша, а где ли ће тебе; ◊ **~ же?** куда ћеш? куда ћете?; **~ там** *присл.* ту и тамо; ¤ **~ [же] би нє! 1.** таман посла!; **2.** него како?!; **~ -там** *присл.* ту и тамо; **~ там?!** *оп.* **та ~ !**; **~ же! 1.** откуд?!; **2.** него?!; наравно!; **~ вон од тебе** није ти ни за мали прст; **та ~ !** ма откуд! врага!

дзеведзешат *числ.* деведесет

дзеведзешати -а -е деведесети

дзеведзешатме *числ. збир. х.* деведесеторица; деведесет

дзеведзешацецеро -рих *числ. збир. с.* деведесеторо

дзеветнасти -а -е деветнаести

дзеветнастина *ж.* деветнаестина

дзеветнац *числ.* деветнаест

дзеветнацецеро -рих *числ. збир. с*. деветнаесторо

дзеветнацме *числ. збир. х.* деветнаесторица; деветнаест

дзевец *числ.* девет

дзевецери -их *числ. збир. мн.* деветори, деветоре, деветора; **дзевецери дзвери** деветора врата

дзевецеро -рих *числ. збир. с.* деветоро

дзевецме *числ. збир. х.* деветорица; девет

дзевяти -а -е девети

дзевятина *ж.* деветина

дзевятка *ж.* деветка

дзевятнїца *ж. церкв.* деветница

дзевяток -тка *х. ист.* деветак

дзека *ж.* **1.** (*воля*) воља; **моцна ~** јака воља; **нє було му по дзеки** није му било по вољи; **без дзеки** без воље; **злей дзеки** зловољан; **нє з дзеку** нерадо; преко воље; **2.** расположење; ¤ **буц добрей дзеки 1.** *оп.* **буц у дзеки**; **2.** бити мало пијан; **буц дакому по дзеки** бити коме по вољи (по души); **буц нє у дзеки** бити нерасположен; бити накратко (накриво) насађен; бити на три ћошка; **буц у дзеки** бити расположен; **вжац/брац дакому дзеку** убити/убијати кога у појам; **дац/давац дакому дзеку** дати/давати коме воље (*за рад, живот*); **дац дакому на дзеку** дати коме на вољу, пустити коме по вољи; **за дзеку дакому 1.** за нечију љубав; **2.** по нечијој вољи; **з дзеки, з дзеку** радо; **з добрей дзеки** својом вољом, без присиле; **зробиц дакому по дзеки** угодити коме; **исц (пойсц, робиц) дакому за (на) дзеку** чинити коме по вољи; играти како други свира; ићи коме низ длаку; **мац дзеку** хтети, желети, бити вољан; **нє мац дзеку** не бити вољан; **од дзеки** својом вољом; **одпадла му (єй и под.) дзека за дацо** изгубио (изгубила) је вољу за нешто; **одпаднуц од дзеки: 1.** *безос.* **одпадло му дацо од дзеки** прошла га је воља за нечим, изгубио је вољу за чиме; **2. одпаднул му дахто од дзеки** изашао му је неко из воље; **подлей дзеки** мрзовољан; **процив (нє по) своєй дзеки** преко (против) своје воље

дзекадзи *присл.* понегде

дзекеди *присл.* понекад, покаткад, каткад(а), гдекад(а), кадшто

дзековац -куєм *нєзак.* **1.**

захваљивати (се), благодарити; **барз нам дзековала** јако нам се захваљивала; **2. а) дзекуєм ци (вам** *итд.***)** хвала ти (вам *итд.*); **б)** *у функц. викр.* хвала; **"най ше пачи!" "дзекуєм!"** "изволите!" "хвала!"

дзекови -а -о/-е (*вольни*) вољан; ~ **рух** вољни покрет

дзекотри -а -е *оп.* **дзехтори**

дзекуюци *присл.* захваљујући

дзелар *х.* **1.** *воєн.* тобџија; **2.** (*вилївач дзелох*) тополивац

дзелєнє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **дзелїц (ше)**; **2.** *мат.* дељење

дзелєнїк *х. мат.* дељеник

дзелїви -а -е дељив

дзелївосц *ж.* дељивост

дзелїдба *ж.* деоба

дзелїдбени -а -е *и* **дзелїдбов(и)** -а -о/-е деобни, раздеобни

дзелїтель *х.* делилац

дзелїц -їм *нєзак.* делити; ¤ ~ **з даким и добре и зле** делити с неким и добро и зло, ломити погачу с ким; ~ **правду** делити правду; ~ **з даким судьбу** делити с неким судбину

дзелїц ше -їм ше *нєзак.* **1.** делити се; **2.** растајати се; одвајати се; **3.** раздвајати се

дзело *с.* **1.** топ; **2.** *шах.* топ, кула; ¤ **як** ~ (*целати, тучни, моцни*) као туч (*в.*); (*о жени*) као лађа (*в.*)

дзелов -а -о топовски; ~ **куля** граната

дзельба *ж. оп.* **дзелїдба**

дзеняноцни -а -е danonoћни

дзень дня *х.* дан; **кажди** ~ сваког дана; **роботни** ~ радни дан; **по Крачунє (Новим року и под.) тот** ~ првог дана после Божића (Нове године и сл.); **през** ~ дању; ~ **пред тим** *и* **пред тим** ~ дан пре тога; ◊ **вжал себе** ~ **за ноц** дању спава, а ноћу ради или се забавља; ~ **за дньом,** ~ **на** ~ **,** ~ **при дню** сваког дана, из дана у дан; ~ **и ноц 1.** и дању и ноћу, danonoћно; **2.** *кул.* мраморни колач; ~ **на** ~ *оп.* **з дня на** ~ ; **добри** ~ **!** добар дан!; **дня** (*при писаню датумох*) дана; **за билого дня** (*воднє, през дзень*) за дана; **з дня на** ~ из дана у дан, сваког дана; **кажди божи (богови, у бога)** ~ сваки божји дан, светком и петком; **на кажди** ~ (*шмата*) за сваки дан; **хториш** ~ неки дан; **цо** ~ **1.** за који дан; сваки дан, тек што није; **2.** *оп.* **з дня на** ~ ; ¤ **буц добри як благи** ~ **(як фалат хлєба)** бити добар као хлеб (као добар дан); **глєдац вчерайши** ~ жалити за изгубљеним (пропуштеним) даном; **на стари днї** под старе дане; **пред тим** ~ дан пре тога; **розцаговац** ~ ујутру касно почињати с радом, а увече дуго радити

дзень-а-ноц *присл.* danonoћно

дзеняноцни -а -е danonoћан

дзепоєден -дна -дно *зам.* понеки

дзепокотри *и* **дзепохтори** -а -е *ридк. оп.* **дзехтори**

дзе-там *присл.* ту и тамо

дзехтори -а -е *зам.* неки, понеки, гдекоји

дзецински -а -е **1.** деч(и)ји, детињи, детињски; ~ **плач** детињи плач; **2.** (*як дзецко, як у дзецка*) детињаст; **патрел на мнє з дзецинскима очми** гледао ме је детињастим очима; ~ **справованє** детињасто понашање; ◊ ~ **заградка** дечји вртић; забавиште; ~ **парализа** *мед.* дечја парализа; ~ **кашель** *мед.* дечји кашаљ; **дзецински яшелька** дечје јаслице

дзецинство *с.* детињство

дзециско *с. гандр.* **1.** (*нєдобри хлапец або дзивче*) дериште, дерле; **2. дзециска** *мн.* дечурлија; мангупарија

дзецко *с.* **1.** дете; **2. дзеци** *мн. у функц. пред.* дете; **справуй ше крашнє, ти уж нє** ~ понашај се лепо, ти више ниси дете; ◊ ~ **у перинки** дете у повоју; **вжате под свойо (усвоєне)** ~ усвојено дете; ~ **при цицки**, ~ **хторе цица** одојче, дојенче, сисанче; **од дзецка** од малих ногу; ¤ **то зна и мале** ~ то зна и моја баба (стрина), то зна и мало дете; **нє плачу ци дзеци** немаш обавеза код куће, те не мораш журити кући

дзецков -а -о **1.** дететов; **2.** деч(и)ји; детињи; ~ **душа** детиња душа

дзецкозабойнїк *х.* децоубица, чедоубица

дзецкозабойнїца *ж.* чедоморка

дзецкозабойство *с.* децоубиство, чедоубиство, чедоморство

дзецочко *с. дем.* детенце, детешце

дзечнє *присл.* радо; ~ **ме послухал** радо ме је послушао; **барз** ~ врло радо

дзечни -а -е **1.** вољан; **2.** *ридк.* (*подзековни*) захвалан

дзечносц *ж.* **1.** (*дзека*): **з дзечносцу** радо; **2.** *ридк.* захвалност

дзеш *присл. заст. оп.* **дзешка**

дзешати -а -е десети

дзешатина *ж.* **1.** з *розл. знач.* десетина; **2.** *оп.* **дзешаток**

дзешатинка *ж. мат.* десетица

дзешатка *ж.* **1.** десетина; **дзешатки тисячи людзох** десетине хиљада људи; **2.** десетица; десетка

дзешатковац -куєм *зак. и нєзак.* десетковати

дзешаткови -а -е десетни

дзешатнїк *х. воєн.* десетар

дзешаток -тку/-тка *х. ист.* десетак

дзешец *числ.* десет

дзешецбой *х. спорт.* десетбој

дзешецдньови -а -о/-е десетодневни

дзешецери -их *числ. збир. мн.* десетори, десетора, десеторе

дзешецеро -рих *збир. с.* десеторо; ~ **целята** десеторо телади

дзешецме *числ. х.* десеторица; десет; **вони** ~ њих десеторица; ~ **вояци** десет војника; ~ **браца** десеторо браће

дзешецрочє *с.* деценија, десетлеће

дзешецрочни -а -е десетогодишњи

дзешецрочнїца *ж.* десетогодишњица

дзешецскладови -а -е десетосложан; ~ **стих** *лит.* десетерац

дзешецугелнїк *х.* десетоугао, десетоугаоник

дзешка *присл.* негде; ◊ ~ **так** тако некако

дзешкаль *присл. беш. оп.* **дзешка**

дзеяки -а -е *зам.* некакав, којекакав

дзиви -а -е *з розл. знач.* диваљ; ~ **край** дивљи крај; ~ **грушка** дивља крушка; ~ **вибудов** дивља градња; ◊ ~ **вода** бујица; ~ **дзивка** *фолкл.* ≅ вила љутица; ~ **коза** дивокоза; ~ **мархва** *бот.* дивља мрква, жута мрква, стидак (Daucus carota); ~ **кура** *оп.* **ярабица**; ~ **мушкатла** срчак, *горв.* жуква, водољуб (Butomus umbellatus L.); ~ **петрушка** *бот.* кукута (Canium maculatum); ~ **ретхва** *бот.* ранчуга (Raphanus raphanistrum); ~ **ружа** *бот.* шипак, дивља ружа (Rosa canina); ~ **цибуля** *бот.* преслица, *горв.* модар цвијет (Muscari neglectum Guss)**;** ~ **шалвия** *бот.* ливадњак (Salvia pratensis); ~ **швиня** дивља свиња; ~ **грозно/гроженко** *оп.* **гадово яблучка**; ~ **месо** *мед.* дивље месо; ~ **просо** *бот.* дивље просо (Panicum capillare L.); ~ **гвоздзик** *бот.* различак (Centaurea cyanus); ~ **гращок** *бот.* **1.** граорина (Lathyrus pratensis L.); **2.** кукавичица (Latnyrus vernus); ~ **мак** *бот.* дивљи мак, вучји мак, пољски мак (Papaver rhoeas); ~ **мугар** *бот.* крпигуз (Carex pseudocyperus L.); ~ **овес** *бот.* дивљи овас (Avena fatula L.); ~ **руменєц** *бот.* бела рада, прстенак (Anthemis arvensis L.); ~ **хрин** *бот.* коњски штавељ (Rumex crispus L.); ~ **цирок** *бот.* дивљи сирак (Sorghum halepense); ~ **ярец** *бот.* мачица, попино прасе (Phleum pratense L.); ¤ **як** ~ **вепер** (*барз розєдзени*) љут као рис (као змија)

дзивина *ж.* **1.** *з розл. знач.* дивљач; **2.** дивљина; **3.** *прен.* дивљак; дивљаци

дзивиц -веєм *и* -им *нєзак.* дивљати; постајати диваљ

дзивка *ж.* **1.** девојка; цура; **2.** кћи, ћерка; **3.** (*фраєрка*; *заручнїца*) девојка; драгана, драга; заручница; ¤

будзе з баби ~ *подшм.* биће од бабе девојка (*в.*)

дзивков -а -о **1.** девојчин; **2.** ћеркин

дзиво *присл.* дивље; махнито

дзивосц *ж.* дивљаштво; махнитост

дзивоцки -а -е девојачки; ◊ **~ трава** *бот.* тарчужак, русомача (Capsella bursa pastoris L.)

дзивоцтво *с.* **1.** девојаштво; **2.** (*нєвиносц*) девичанство

дзивочи -а -е *поет.* **1.** *оп.* **дзивоцки**; **2.** девичански

дзивочка *ж. гипок.* **1.** девојчица; цурица; **2.** *оп.* **дзивуча**

дзивочнїк *х. анат.* девичњак

дзивуча *и* **дзивуша** *ж.* девојчурак, девојчуљак, цуретак; шипарица

дзивчатко *с.* девојчица

дзивчатски -а -е **1.** девојачки; **2.** *оп.* **дзивчецов**

дзивче -еца *ж.***1.** девојчица; девојче; сека, секица; **2.** кћи, ћерка

дзивчецов -а -о **1.** девојчин; **2.** ћеркин

дзивчин -а -о/-е *оп.* **дзивков (2)**

дзивчина *ж. поет.* девојка, драгана

дзивчиска *ж. ауґм.* девојчетина, цуретина

дзивчиц ше -им ше *нєзак.* девојчити се

дзивяк *х. з розл. знач.* дивљак

дзивяцки -а -е дивљачки

дзивяцтво *с.* дивљаштво

дзивячка *ж.* дивљакуша, дивљакиња

дзин-дзин *и* **дзилин-дзилин** *викр. з хторим ше подражує глас бренчка* цин-цин

дзира *ж.* **1.** *з розл. знач.* рупа; **~ на ботоши** рупа на чарапи; **~ у одбрани** рупа у одбрани; **2.** (*на пойдзе*) таванска врата, отвор; **3.** (*у древе, каменю*) дупља; **4.** (*до пеца*) врата (*в.*), уста (*в.*), зјало (*в.*); ¤ **цма як у дзири** *оп. под* **цма**[1]

дзирави -а -е шупаљ; **~ древо** шупље дрво; **~ гарчок** шупаљ лонац; ◊ **~ вареха** *кух.* ђевђир; ¤ **купиц за ~ пенєж** купити за багателу; **ма дзирави руки** шепртља је, све му испада из руку; **заший ше до дзиравого меха** *оп. под* **мех**

дзиравиц -им *нєзак.* бушити

дзириска *ж. ауґм.* рупетина; рупчага

дзирка *ж.* **1.** рупица; шупљика; **2. носова ~** ноздрва, носница; **пущац дим през носово дзирки** пуштати дим кроз ноздрве; ¤ **яка ~ така платка** нашла врећа закрпу

дзиркави *и* **дзиркасти** -а -е **1.** рупичав, рупичаст; шупљикав; **2.** (*о жеми*) порозан

дзирковач *х. техн.* пробојац

дзирковачка *ж. спец.* пробијалица, зумба

дзирковац -куєм *нєзак.* **1.** *вишив.* рупичати; шупљикати; штиковати; **2.** (*папер, скору*) зупчати, зумбати

дзирочка *ж. дем.* рупица; шупљика

дзияк *х. церкв.* појац, певац

дзияковня *ж. церкв.* зграда у којој живи појац *или* свештеник

дзияцки -а -е појачки

дзиячка *ж.* **1.** (*жена дзияк*) појац; **2.** појчева жена

дзурийов(и) -а -о/-е ђурђевски, ђурђевдански

Дзуря *х. ґен.* и *х. мн. церкв.* Ђурђевдан, Ђурђево**; по Дзурю** после Ђурђевдана

див *х. беш. серб.* див (*оп.* **валїгора**)

дива *ж. филм.* дива

диверзант *х.* диверзант

диверзантски -а -е диверзантски

диверзия *ж.* диверзија

дивиденда *ж. банк.* дивиденда

дивизия *ж. воєн., мат.* дивизија

дивизийни -а -е дивизијски

дивизион *х. воєн.* дивизион

диґестия *ж.* дигестија

диґитални -а -е *ел. и др.* дигиталан

диґитрон *х.* дигитрон

диґитронски -а -е дигитронски

диґресия *ж.* дигресија

дидактика *ж.* дидактика

дидактични -а -е дидактичан

ди-дит *викр. оном. означує сирену авта и под.* ту-ту (*в.*)

диєреза *ж. мед. и др.* дијереза

диєта *ж.* дијета

диєтални -а -е дијаталан; ~ **кост** дијетална исхрана

диєтетика *ж. мед.* дијететика

диєтетни -а -е дијететски

дижджх. киша; ~ **зоз шнїгом** суснежица; **дробни** ~ ситна киша; ~ **лєє** киша лије (сипи); ~ **попадує** киша ромиња; ~ **лєм прах позберал** (*лєм кус попадал*) киша је само покупила прашину; **на** ~ време је на кишу; ¤ **ардзави** ~ (*слунко швици, а дижджпада*) жени се меца; **плаче (иду му слизи) як** ~ плаче као киша**;** плаче као љута (црна, зла) година; **по вельким гирменю мали** ~ **пада** тресла се гора родио се миш

дижджик *х. дем.* кишица

дижджов[и] -а -о/-е кишан; кишовит; **дижджово хмари** кишни облаци; **дижджово капки** кишне капљице; ~ **хвиля** кишно време; ◊ ~ **ящурка** *зоол.* даждевњак (Salamandra)

дижджовка *ж.* кишница

дижджовкара *и* **дижджовкарня** *ж.* кишничара (*в.*)

дижджовни -а -е кишан; кишовит; ~ **хвиля** кишно време

дижджовно *присл.* кишовито; кишно време

дижджовнїк *х. оп.* **дижджова ящурка**

дизайн *х.* дизајн

дизайнер *х.* дизајнер

дизелка *ж.* дизелка

дизел-мотор *х.* дизел-мотор

дизелов(и) -а -о/-е *и* **дизелски** -а -е дизелски

дизентерия *ж. мед.* дизентерија

дикинь *х.* рогоз (Typha latifolia)

дикиньов(и) -а -о/-е рогозан

дикица *ж. бот.* боца, дикица (Xanthium)

диктат *х.* диктат

диктатор *х.* диктатор

диктаторски -а -е диктаторски

диктатура *ж.* диктатура

диктафон *х.* диктафон

диктовац -туєм *нєзак.* диктирати

дикция *ж.* дикција

дилема *ж.* дилема

дилетант *х.* **1.** дилетант; **2.** *заст.* аматер (*глумац и сл.*)

дилетантка *ж.* дилетанткиња, дилетантка

дилетантски -а -е дилетантски

дилея *ж. гандр.* **1.** (*дурґов*) дилеја (*в.*), будала; **2.** скот, скотина

дилижанса *ж.* дилижанса

дилїни *ж. мн.* (*єд.* дилїна) *заст.* (*дески як патос у хлїве або кармику*) подмост; ¤ **брудне як** ~ јако прљаво

дильов *х.* **1. а)** (*драга у хотаре*) ленија; **б)** путељак; **2.** (*ґу салашу*) улаз, пут

дильовчик *х. дем.* путељак

дим *х.* дим; **з коминох ше кури** ~ из димњака иде дим; **чуц** ~ осећа се мирис дима

димни -а -е *и* **димов(и)** -а -о/-е диман; ◊ **димна/димова зависа** *воєн.* димна завеса

димензия *ж.* димензија

димовод *х.* димовод

дин *х. физ.* дин

дина *ж. звич. мн. ґеоґр.* дина

динамиз(е)м -зму/-зма *х.* динамизам

динамизовац -зуєм *зак. и нєзак.* динамизирати

динамика *ж.* динамика

динамит *х.* динамит

динамиташ х. динамиташ

динамитов(и) -а -о/-е *и* **динамитски** -а -е динамитски

динамични -а -е динамичан, динамички

динамично *присл.* динамично, динамички

динамо *х. ел.* динамо

динамо-машина *ж.* динамо-машина

динамометер -тра *х. физ.* динамометар

динар *х.* **1.** динар; **2.** *звич. мн.* паре, новац, динари; **нє мам динари при себе** немам пара код себе; ¤ **[кед би могол] та би ше сам на ~ (до динара) претворел** (*барз є за пенєжом*) ≅ дрхти над сваким динаром; **складац ~ ґу динару** (*барз шпоровац*) стављати пару на пару; **три за ~** рекла-казала

динаров -а -о *и* **динарски** -а -е динарски

динарчок -чка *и беш.* -рка *х.* **1.** *дем.* динарчић; **2.** *звич. мн.* **динар(ч)ки** пара, цркавица; **вон чува кажди ~** он чува сваку пару; **заробел кус динарчки** зарадио је неку пару (цркавицу)

династия *ж.* династија

динґо *х. зоол.* динго

диносаур(ус) *х. зоол.* диносаур(ус)

динстовац -туєм *зак. и нєзак.* динстати, динстовати

диня *ж.* диња

динянкар *х. заст.* бостанџија

динянки *ж. мн.* дињиште, бостан; ¤ **розпущени є як ~ (як динянка)** веома је размажен, распуштен, необуздан

динька *и* **диньочка** *ж. дем.* дињица

диода *ж. ел.* диода

диоксид *х. хем.* диоксид

диоптрия *ж. физ., мед.* диоптрија

диплома *ж.* диплома

дипломат -та *и* **дипломата** -ти *х.* дипломат(а)

дипломатизовац -зуєм *зак. и нєзак.* дипломатисати, дипломатизовати

дипломатични -а -е дипломатски

дипломатия *ж.* дипломатија

дипломатка *ж.* дипломаткиња

дипломатски -а -е *оп.* **дипломатични**

дипломец -мца *х.* дипломац

дипломни -а -е *оп.* дипломски

дипломовани -а -е дипломиран

дипломовац -муєм *зак. и нєзак.* дипломирати

дипломски -а -е дипломски; **~ испит** дипломски испит

дирвец -еєм *нєзак.* трулити, трунути (*о дрвету и сл.*)

дирґац -ам *нєзак.* **1.** дрмусати (се), труцкати; **коч дирґа** кола труцкају, кола се дрмусају; **коч дирґал з нами по нєровней драги** дрмусали смо се у колима по неравном путу; **2.** трести се, дрхтати, клецати; **дирґали под нїм ноги** дрхтале су под њим ноге

дирґаци -а -е: **~ драга** грбав (џомбав, труцкав) пут

дирґаюци -а -е *прен.* (*хтори чежко виражує думки*) муцав

дирґнуц -нєм *зак.* **1.** труцнути (се); **дирґнул коч** кола су труцнула; **2.** задрхтати; **рука му дирґла, а погар му випаднул** рука му је задрхтала, чаша му је испала; **3.** задрхтати, клонути; **дирґли му ноги** задрхтале су му ноге; **4.** (*о ценох*) нагло пасти; **цени дирґли** цене су нагло пале

дирґонєнє *с.* дрхтање; дрхтавица

дирґонїц -їм *нєзак. експр.* дрхтати, трести се, цептати, цептети; клецати; ¤ **ноги му дирґоня** ноге му клецају (*од страха и сл.*)

дирґочиц -им *нєзак. ридк. оп.* **дирґонїц**

директ[1] *х. спорт.* директ

директ[2] *присл.* директ

директива *ж.* директива

директни -а -е директан; **~ потрафенє** директан погодак

директно *присл.* директно

директор *х.* директор

директорий *и* **директориюм** *х.* директориј(ум)

директоровац -руєм *нєзак.* директорисати

директорка *ж.* директорица,

директорка

дирекция *ж.* дирекција

дирекцийни -а -е дирекцијски

дириґент *х.* диригент

дириґентски -а -е диригентски; **~ палїчка** диригентска палица

дириґовац -ґуєм *нєзак.* дириговати

диринджиц *и* **диринчиц** -им *нєзак. беш.* диринџити, диринчити, издирати, кулучити

дисгармония *ж.* дисхармонија

дисгармонїчни -а -е дисхармоничан

дисертация *ж.* дисертација

дисидент *х.* дисидент

дисидентни -а -е *и* **дисидентски** -а -е дисидентски

дисимилация *ж. ґрам., биол.* дисимилација

диск *х. спорт. и др.* диск; **руцанє диску** бацање диска

дисквалификация *ж.* дисквалификација

дисквалификовац (ше) -куєм (ше) *зак. и нєзак.* дисквалификовати (се), дисквалифицирати се

дискета *ж.* дискета

дисконтинуитет *х.* дисконтинуитет

дискос *х. церкв.* дискос

дискотека *ж.* дискотека

дискредитовац (ше) -туєм (ше) *зак. и нєзак.* дискредитовати (се), дискредитирати (се)

дискретни -а -е дискретан

дискреция *ж.* дискреција

дискриминация *ж.* дискриминација

дискриминовац -нуєм *зак. и нєзак.* дискриминисати, дискриминирати

дискусия *ж.* дискусия

дискутабилни -а -е дискутабилан

дискутант *х.* дискутант

дискутовац -туєм *нєзак.* дискутовати

дисновтор *х.* свињска даћа, свињокоља

дисновторски -а -е који се односи на свињокољу; **~ паприґаш** дисноторски паприкаш (*в.*)

диспанзер *х.* диспанзер

диспаритет *х.* диспаритет

диспечер *х.* диспечер

диспечерски -а -е диспечерски; **~ служба** диспечерска служба

диспозиция *ж.* диспозиција

диспропорция *ж.* диспропорција

диспут *х. и* **диспута** *ж.* (*розправа*) диспут, диспута

дистанца *и* **дистанция** *ж.* дистанца, дистанција

дистанцовац (ше) -цуєм (ше) *зак. и нєзак.* дистанцирати (се)

дистинктивни -а -е дистинктиван

дистинкция *ж.* дистинкција

дистих *х. лит.* дистих

дистония *и* **дистонция** *ж. муз.* дистонија, дистонција

дистрибуовац -буує́м *зак. и нєзак.* дистрибуирати

дистрибутер *х.* дистрибутер

дистрибутивни -а -е дистрибутиван

дистрибуция *ж.* дистрибуција

дистрикт *х. админ.* дистрикт

дисциплина *ж.* дисциплина

дисциплиновани -а -е дисциплинован

дисциплиновац (ше) -нуєм (ше) *зак. и нєзак.* дисциплиновати (се), дисциплинирати (се)

дисциплински -а -е дисциплински

дитирамб *х. лит.* дитирамб

диференция *ж.* диференција

диференциял *х. маш., мат.* диференцијал

диференциялни -а -е диференцијалан

диференцияция *ж.* диференцијација

диференцовац (ше) -цуєм (ше) *зак. и нєзак.* диференцирати (се)

дифтерични -а -е дифтеричан

дифтерия *ж. мед.* дифтерија

дифтонґ *х. ґрам.* дифтонг

дифузни -а -е дифузан

дифузия *ж.* дифузија

дих *х.* дах, дисај

диханє *с.* дисање; ◊ **штучне ~** вештачко дисање; ¤ **аж му ~ презрезало (прервало, прецало, става, стануло)** (*од нєсподзиваня, страху*) изгубио је дах, остао је без даха; **заварло му диханє** (*од бежаня и под.*) изгубио је дах

дихац -ам *нєзак.* **1.** дисати; **2.** хукати; **~ на жвератко** хукати у огледало

дихаци -а -е дисајни, дисаони; **~ орґани** дисајни органи

дихнуц -нєм *зак.* **1.** дахнути; **од жими нє мож ~** од хладноће се не може дахнути; **2.** (*на скло и под. же би ше замолжело*) хукнути, дахнути; **~ на скло** хукнути на стакло; **3.** *прен.* (*повесц, булькнуц*) зуцнути, кркнути; **нїкому же биш нє дихнул о тим** никоме да ниси зуцнуо о томе; ¤ **анї нє ~** ни не писнути

дихнуце *с. оп.* **дах**

дихциц -им *нєзак.* **1.** дахтати; **2.** (*о парней ладї и под.*) бректати, дахтати, хуктати

диябетес *х. мед.* дијабетес

диябетичар *х. мед.* дијабетичар

диявол *х. рел.* ђаво

дияґноза *ж.* дијагноза

дияґнозовац -зуєм *зак. и нєзак.* дијагностицирати

дияґностичар *х.* дијагностичар

дияґонала *ж. ґеом.* дијагонала

дияґонални -а -е дијагоналан

дияґрам *х.* дијаграм

диядема *ж.* (*коруна*) дијадема

дияком *х. церкв.* ђакон

дияконикон *х. церкв.* ђаконик

дияконски -а -е ђаконски; ◊ ~ **дзвери** *церкв.* ђаконске двери

диякритични -а -е: **~ знак** *ґрам.* дијакритички знак

диялект *х.* дијалек(а)т

диялектиз(е)м -зму/-зма *х.* дијалектизам

диялектика *ж.* дијалектика

диялектичар *х.* дијалектичар

диялектични -а -е дијалектичан, дијалектички

диялектни -а -е *и* **диялектов(и)** -а -о/-е дијалекатски, дијалектан

диялектолоґ *х.* дијалектолог

диялектолоґия *ж.* дијалектологија

диялоґ *х.* дијалог

диялоґов(и) -а -о/-е *и* **дияложски** -а -е дијалоган, дијалошки

диямант *х.* дијамант

диямантни -а -е *и* **диямантов(и)** -а -о/-е дијамантан, дијамантски

дияметер -тра *х.* дијаметар

дияметрални -а -е дијаметралан

диапазон *х.* дијапазон

дияпозитив *х. фот.* дијапозитив

диярея *ж. мед.* дијареја

дияскоп *х.* дијаскоп

дияспора *ж.* дијаспора

дияфилм *х.* дијафилм

дияфраґма *ж. анат.* дијафрагма

дияхрони -а -е дијахрон

дияхрония *ж.* дијахронија

дї *викр. за гонєнє коня* ђи

дїва *ж. поет.* дева; ◊ **Дїва Мария** Дева Марија

дївица *ж.* **1.** девица; **2.** *поет.* девојка; **3.** *оп.* **дїва**

дївицов -а -о **1.** девичин, девин; **2.** (*дзивочи*) девичански

дїдиско *х. auґм. и пейор.* дедина

дїдко *х. дем. и гипок.* **1.** дедица; дека; **2.** старчић; чичица; **3.** *древ.* трајфус

дїдо *х.* 1. деда, дед; 2. (*старик*) старац; 3. (*бачи*) чича; 4. *ткац. оп.* кожелєц (1); ◊ Дїдо зоз шнїгу, Дїдо Шнїжнїк Снешко Белић; стари ~ *фам.* прадеда

дїдов -а -о дедин, дедов; ◊ ~ **дїдо** чукундеда

дїдовски -а -е **1.** дедински, дедовски; **2.** старачки

дїдовщина *ж.* **1.** (*нашлїдзени маєток*) дедовина; **2.** постојбина

дїдочко *х. и* **дїдочок** -чка х. **1.** оп. **дїдко (1)**; **2.** старичак

дієприсловнїк *х. ґрам.* глаголски прилог

дієсловни -а -е глаголски

дієслово *с. ґрам.* глагол

дїйсни -а -е стваран, збиљски

дїйсно *присл.* стварно, збиљски

дїйсносц *ж.* стварност, збиља

дїйство *с.* **1.** дејство; **2.** (*уплїв*) учинак, утицај; **3.** *оп.* **дїйствованє**

дїйствованє *с.* **1.** дејствовање; **2.** деловање

дїйствовац -вуєм *нєзак.* **1.** дејствовати; **2.** деловати

дїлиш *х. заст.* збор

дїло *с.***1.** дело; **добре ~** добро дело, доброчинство; **указац ше на дїлу** показати се на делу; **2.** чин, дело; **таке ~ ше каре** такав чин се кажњава; **3.** дело, творевина; **уметнїцке ~** уметничко дело; ◊ **виновне ~** кривично дело; **ремек-~** ремек-дело; **животне ~** животно дело; ¤ **преточиц/преточовац (запровадзиц/запровадзовац) до дїла** спровести/спроводити у дело; **видзе ~ на видїло** *кнїжк.* изаћи ће дело на видело

дїлованє *с.* деловање; пословање

дїловац -луєм (*робиц*) *нєзак.* деловати; пословати

дїловни -а -е пословни; **~ вязи** пословне везе

дїловодни -а -е деловодни

дїловоднїк *х.* деловодник

дїловодитель *х.* деловођа

дїлокруг *х.* делокруг

дїлотворни -а -е делотворан

дїя *ж.* **1.** радња, чин; **нєдопущуюци дїї** недозвољене радње; **2.** *театр.* чин, акт; **драма у пейцох дїйох** драма у пет чинова

дїялносц *ж.* делатност

дїятель *и* **дїяч** *х.* делатник, активист(а)

длабанє *с.* **1.** *дїєсл. мен.* **од длабац**; **2.** дуборез

длабац -ем *нєзак.* дупсти, резбарити

длабач *х.* дуборезац, резбар

длабачка *ж. техн.* дубилица

длanясти -а -е дланаст

длань *ж.* **1.** длан; **2.** шака; ¤ **ровни як ~** раван као длан; **швербя го дланї** (*наздава ше добитку*) сврбе га дланови

дланьов(и) -а -о/-е дланскi

длато *с.* длето; **ухате ~** *древ.* правоугаоно длето

длобац -бем *нєзак.* **1.** (*шпиртац*) чачкати, чепркати, прчкати; **2.** (*шпиртаюци виберац*) чачкати; **~ до носа** чачкати нос; **3.** *прен.* (*шипляц*) чачкати, шушкати, мајати се

длобач *х. коц.*: ***Штухари** то **штухачки** за ґордон. Випатрал як нож цо ше сламу реже, бул на древеней ручки, знука бул наоштрени на брусу. У жице було вельо ґордону, зоз **штухаром** подрезовали ґордону корень, док ше вон обахтал, а жито подросло* (М. Рм.). *– В. Сабод.: Ми то волали **длобач**.*

длуги -а -е дуг, дугачак; ¤ **буц длугого вику** бити дуга века; **длуги роки** дуго година; **мац ~ язик** бити дуга језика; **мац ~ пальци** имати дуге прсте

длуго *присл.* дуго; ¤ **нє будзе ~** неће дуго, мирише по кољиву

длуговасти -а -е дугуљаст

длуговиходни -а -е *ґрам.* дугоузлазни; **~ акцент** дугоузлазни акценат

длуговични -а -е дуговечан, дуговек

длуговласи -а -е дугокос

длугодньовица *ж.* дугодневица

длугозиходни -а -е *ґрам.*

дугосилазни; ~ **акцент** дугосилазни акценат

длугоки -а -е *оп.* **длуги;** ¤ **длугоке як Вируя** *оп. под* **Вирую; розцагнул ше яки є** ~ тресне (падне, опружи се) колико је дуг и широк

длугоноги -а -е дугоног

длугопальцов(и) -а -о/-е дугопрст

длугописки -а -е дугокљун

длугороги -а -е дугорог

длугорочни -а -е **1.** дугогодишњи; **2.** дугорочан; ~ **кара** дугорочна казна

длугоруки -а -е дугорук

длугосц *ж. оп.* **длужина (1)**

длуготирваци -а -е дуготрајан

длуготвари -а -е дуголик

длугоухи -а -е дугоух

длугохвости -а -е дугореп

длугочави -вого *х.* дугајлија, дугоња

длугочасни -а -е *и* **длугочасов(и)** -а -о/-е дуговремен

длугошиї -я -є дуговрат

длугши -а -е *комп.* дужи

длуж *ж. мат.* дуж

длуж *прим. з ґен. ридк.* дуж

длужен -жна -жне *и* **длужни** -а -е дужан; **буц** ~ бити дужан, дуговати; ¤ **длужен по ґаґор** дужан и богу и људима, дужан до грла (гуше), дужан и косом на глави; **нє остац дакому длужен** не остати коме дужан

длужина *ж.* **1.** *з розл. знач*. длужина; **мера за длужину** мера за дужину; **2.** *мат.* дуж; ~ **залапйованя** захватна дуж; ◊ **габова** ~ таласна дужина; **ґеоґрафска** ~ географска дужина

длужински -а -е дужински

длужка *ж. анат*. дужица (iris)

длужнїк *х.* дужник

длужнїцки -а -е дужнички

длужносц *ж. з розл. знач*. дужност; **исц на** ~ ићи на дужност; **окончователь длужносци** вршилац дужности

длуство *с.* дуг; ¤ **загружел ше (залєзнул, упаднул) до длуствох** заглибио је у дугове; **мац** ~ **(длуства)** дуговати; **мац длуства по ґаґор (поверх глави)** бити до грла (до ушију) у дугу; **одписац (пребачиц, енґедовац, одпущиц)** ~ отписати дуг

днєш *и* **днєшка** *присл. заст.* данас

днєшнї -я -є *кнїжк. заст.* данашњи

дно *с. з розл. знач.* дно; **морске** ~ морско дно; ~ **судзини** дно посуде; ¤ **до дна** (*попиц*) набело

дночко *с. дем.* дноце

дньови -а -е дневни; ~ **шветлосц** дневна светлост; ~ **шор** дневни ред; **дньово новини** дневне новине

дньовнїк *х.* дневник

дньовнїков(и) -а -о/-е дневнички

дньовнїца *ж.* дневница

дньовнїцки -а -е *оп.* **дньовнїков(и)**

дньово *присл.* дневно

до *прим. з ґен.* **1.** *виражує просторне значенє* **а)** *означує рушанє до нукашньосци дачого* у; **положиц** ~ **кишенки** ставити у џеп; **насипац води** ~ **фляши** насути воде у боцу; **б)** *указує на место унапряменя дiї* у, на; **пошол** ~ **дутяну** отишао је у продавницу; **иду** ~ **Нового Саду** иду у Нови Сад; **преселєли ше** ~ **валалу** преселили су се на село; **мац пошла** ~ **служби** мајка је отишла на мису; **в)** *указує на сферу унапряменя дiї* код; **идзе** ~ **брата** иде код брата; **пошла** ~ **фризерки** отишла је код фризерке; **г)** *означує просторну границу* до; ~ **варошу єст дзешец километри** до града има десет километара**; вода му** ~ **паса** вода му је до појаса; **ґ)** *указує на предмет з хторим ше дацо збива або на хтори ше дацо опера* о, *або ше преклада з обєктом*; **вдериц з главу** ~ **мура** лупити главом о зид; **шпотали ше** ~ **каменьох** спотицали су се о камење; **упрец ше** ~ **каменя**

одупрети се о камен; **увадзел з кочом ~ слупа** закачио је колима стуб; **д)** *означує пripaданє або уключованє до даякей ґрупи* у; **заяц спада ~ глодарох** зец спада у глодаре; **пойсц ~ партизанох** отићи у партизане; **2.** *виражує часово значенє* до; **а)** *означує часову граніцу*: **робели зме ~ ноци** радили смо до мрака; **~ конца** до краја; **б)** *означує длужину тирваня дії*: **робели ~ тижня** радили су недељу дана; **~ рока нїч нє знали о нїм** годину дана ништа нису знали о њему; **в)** *означує число повторйованьох дії за одредзени час*: **два раз ~ рока ходзи на контролу** два пут годишње одлази на контролу; **три раз ~ тижня маю тренинґ** три пута недељно имају тренинг; **3.** *означує средство* у, *або ше преклада з инструменталом*: **закруциц ~ новинох** увити у новине; **утар чоло ~ рукава** обрисао је чело рукавом; **4.** за; **а)** *означує наменку*: **то нам треба ~ обисца** ово нам треба за домаћинство; **купела паприґи до дунца** купила је паприке за зимницу; **б)** *означує способносц за дацо*: **способни ~ роботи** способан за посао; **хорйовити є, нєбарз є до поля** болешљив је, није баш за рад на њиви; **5.** *означує обєкт* у; **потрафиц ~ облака** погодити у прозор; **залюбени є ~ науки** заљубљен је у науку; ◊ **цо до (дакого/дачого)**... што се тиче (кога/чега)...; ¤ **цо тебе ~ того?!** шта се то тебе тиче?!, шта имаш ти с тиме?!

доаєн *х.* доајен

добавиц -им *зак.* доиграти

добавйовац -вюєм *нєзак.* доигравати

добавяч *х.* добављач

добегнуц -нєм *зак.* дотрчати; стићи

добеговац -гуєм *нєзак.* дотрчавати; стизати

доберани -а -е **1.** одабран, пробран; **2.** *прен.* префињен, танак

доберанoсц *ж.* **1.** *дїєсл. мен.* **од доберац**; **2.** *прен.* префињеност, танчина

доберац -ам *нєзак.* одабирати, пробирати; селектовати

доберач *х.* селектор, селекционар

доберман *х.* доберман

добивац ше -ам ше *нєзак.* покушаватиући *или* доћи; **крадоше ше добивали до нїх** лопови су покушавали да им уђу у кућу

добитнїк *х.* добитник: **~ награди** добитник награде

добиток -тку/-тка *х.* **1.** (*хасен*) добитак, добит; **2.** (*виграце на лутриї*) згодитак, добитак

добиц[1] -иєм *зак.* (*достац*) добити

добиц[2] -иєм *зак.* дотући, докрајчити

добока *присл.* у страну; укосо; ¤ **дзвонїц ~** (*на аларм*) клецати

добош: **~ -торта** *кул.* добош торта; **~ -питка** *кул.* добош пита

добошка *ж. оп.* **добош-торта**

добрац -берем *зак.* одабрати, пробрати; селектовати, селектирати

добре[1] -рого *с. з розл. знач.* добро; **то за твойо ~** то је за твоје добро; ¤ **висц на добре** изаћи (испасти) на добро; **дзелїц з даким ~ и зле** делити с киме добро и зло; **то нє идзе (нє видзе, нє випатра) на ~** то није (то не мирише) на добро, то неће изаћи на добро, то слути на зло; **як нє пред добрим** *оп.* **то нє идзе.... на добре**

добре[2] *присл.* (*комп.* лєпше) **1.** *з розл. знач.* добро; **вон ~** он је добро; **~ ши то зробел** добро си то учинио; **~ єй** добро јој је; **2. ми ~ з нїма** (*ми у добрих одношеньох*) ми смо добри с њима

добре[3] *слов.* **1. а)** *при виражованю согласносци* добро (је); **~ , зробим як ши гварел**

добро, урадићу како си рекао; **б)** *звич. удвоєне, за умирйованє* деде, добро; **~, погришел сом, та цо вец?** де-де, погрешио сам, па шта?; **2.** *звич. удвоєне, при грожењу*: **~ ~** добро добро, нека нека, хајде хајде

добри -а -е (*комп.* лєпши) добар; ваљан; **~ роботнїк** добар радник; ◊ **~ дїло** добро дело, доброчинство; **~ рано** добро јутро; **~ вечар** добро вече; **~ дзень** добар дан; **добру ноц** лаку ноћ; ¤ **~ як благи дзень (як фалат хлєба, як ангел), таки добри на рану го приложиц** добар као добар дан; **то нє будзе ~** то неће бити (то се неће завршити) добро

добро *с. з розл. знач.* добро; **обще ~** опште добро; **материялни добра** материјална добра; **державне ~** државно добро

добробут *ж.* добробит

доброволєц -льца *х.* добровољац; **войнови ~** ратни добровољац

доброволєцки -а -е добровољачки

добровольни -а -е *оп.* **добродзечни**

добродзечни -а -е **1.** добровољан, драговољан; **~ даватель креви** добровољни давалац крви; **2.** доброћудан; **~ тумор** *мед.* доброћудни тумор

добродзечнє *и* **добродзечно** *присл. оп.* **добровольно**

добродїй *х. оп.* **добротвор**

добродїйство *с. оп.* **добротворство**

добродїтель *х. заст. оп.* **добродїй**

добродушни -а -е **1.** добродушан, доброћудан; **2.** безазлен

добродушносц *ж.* **1.** добродушност, доброћудност; **2.** безазленост

доброжичлїви -а -е *оп.* **добронамирни**

доброжичлївосц *ж. оп.* **добронамирносц**

добронамирни -а -е добронамеран; благонаклон; предусретљив

добронамирносц *ж.* добронамерност; благонаклоност; предусретљивост

доброноровни -а -е доброћудан

добросердечни -а -е простосрдачан

добросушедни -а -е *и* **добросушедски** -а -е добросуседски

добросц *ж. заст. оп.* **доброта (1)**

доброта *ж.* **1.** доброта; **2.** квалитет; **~ жеми** квалитет земље; **3.** *и ирон.* (*дацо добре*) добро (најбоље, најукусније *и сл.*) јело (пиће *и сл.*); **печене месо то ~** печење то је најбоље јело; **єдли квашни грушки, та им аж зуби церпли од тей доброти** јели су киселе крушке, па су им чак зуби трнули од "тако укусног" воћа

добротвор *х. и* **добротворец** -рца *х.* добротвор, доброчинитељ

добротворни -а -е добротворан

добудов *ж.* доградња

добудоване -ного *с.* доградак

добудовац -дуєм *зак.* доградити; дозидати

добудовйовац -вюєм *нєзак.* дограђивати; дозиђивати

довариц -им *зак.* докувати

доварйовац -рюєм *нєзак.* докувавати

довезц -ежем *зак.* довести (-езем)

доверйовац -рюєм (*дакому*) *нєзак. з неґацию* **а)** (*нє мац довирия*) не веровати, немати поверења; **у старосци нє доверйовал людзом** у старости није имао поверења у људе; **б)** не веровати, сумњати; **нє доверйовал же ми то посцигнєме** није веровао да ћемо ми то постићи

довершиц -им *зак.* довршити, завршити

довєдна *присл.*: **зберац ше** ~ окупљати се; **збийме ше** ~ сабијмо редове

довидзовац -дзуєм *нєзак.* *звич. з неґацию* **а) вон нє довидзує** он не види добро, он има слаб вид; **б) у змерку нє довидзовал числа хижох** у сумраку није добро видео бројеве кућа

довика *присл.* довек(а)

довириє *с.* **1.** поверење; **мац довирия до дакого** имати поверења у некога; **2.** поуздање

довирйовац -юєм *нєзак.* *оп.* **доверйовац**

довисока *присл.* увис

довлєчиц (ше) -чем (ше) *зак.* довући (се)

довод *х.* довод; **~ горива** *техн.* довод горива

доводни -а -е доводан; **~ цива** доводна цев

доводзиц -им *нєзак.* доводити

довожиц -им *и* **довожовац** -жуєм *нєзак.* довозити

доволац -ам *зак.* **1.** дозвати; **2.** привабити

доволац ше -ам ше (*дакого* и *на дакого*) *зак.* дозвати кога (*вичући, позивајући да чује*)

доволовац -луєм *нєзак.* **1.** дозивати; **2.** вабити

доволовац ше -луєм ше *нєзак.* дозивати се

довойнов(и) -а -о/-е доратни

довчерайши -а -е *и* **довчерашнї** -я -є дојучерашњи

догадовац ше -дуєм ше *нєзак.* *заст.* претпостављати; наслућивати

доган *х.* дуван

доганїц -їм *зак.* много пушити

доганов(и)[1] -а -о/-е *и* **догански** -а -е дувански; ◊ **доганово квице** *бот.* белушан крилати (Nicotiana alata Link et Otto)

доганов(и)[2] -а -о/-е смеђ, браон, кафен

догановисти -а -е смеђаст

доганянє *с.* приговор, замерка; закерање, зановет; куђење

доганяц -ям *нєзак.* (*ганїц, ґанчиц*) приговарати; замерати, зановетати; кудити

доганяци -а -е замерљив, зановетљив, кудљив

доганяч *х.* приговарач; зановеталац, зановетало, закерало; кудилац

доганьош *х.* (*куряч*) пушач, дуванџија

доганьошски -а -е пушачки

догвариц -им *зак.* договорити

догвариц ше -им ше *зак.* договорити се

догварка *ж.* **1.** договор; **2.** уговор

догварков(и) -а -о/-е **1.** договоран; **2.** уговоран

догварково *присл.* договорно

догваряц (ше) -ям (ше) *нєзак.* договарати (се)

догваряч *х.* **1.** договарач; **2.** уговарач

доглєдовац -дуєм *нєзак.* **1.** распитивати се; **2.** испитивати, пропитивати; истраживати

доглупац -ам *зак.* *експр.*: ~ **дакого,** ~ **дакому до глави** убедити кога, утувити коме; **лєдво сом го доглупал** једва сам га убедио

доглупац ше -ам ше *зак.* *фам.*: **доглупал ше** (*огутал ше*) упалила му се лампа

догляд *х.* доглед, двоглед

доглядни -а -е догледан; **у доглядним чаше** у догледно време

догнац доженєм *зак.* **1.** приговорити, замерити, зановетнути; **2. а)** *осн.* *и* *прен.* дотерати; **до чого ши догнал** до чега си дотерао; **б)** (*до даякого званя и под.*) догурати; **далєко ~** далеко догурати

догола *присл.* до гола

догоре *присл.* горе, на горе; према горе

догориц -им *зак.* догорети

догорйовац -рюєм *нєзак.* догоревати

догутац ше -ам ше *зак.* сетити се, освестити се, доћи себи

догуториц -им *зак.* договорити

доґаздовац -дуєм *зак.* упропастити имање неодговорним радом

доґма *ж.* догма

доґматиз(е)м -зму/-зма *х.* догматизам

доґматични -а -е догматичан

доґматик *и* **доґматичар** *х.* догматичар

доґматски -а -е догматски

доґод *злуч. беш.* догод

доґрабац ше -бем ше *и* **дограбиц ше** -бем ше *зак.* дочепати се, домоћи се

доґурац -ам *зак. беш. оп.* **догнац (2)**

додавац -ам *нєзак.* додавати

додавач *х.* додавач

додалєка *присл.* удаљ; **скок ~** *физк.* скок удаљ

додаток -тку/-тка *х.* **1.** додатак; **дзецински ~** дечји додатак; **2.** (*у новинох*) подлистак, додатак

додатков(и) -а -о/-е *и* **додатни** -а -е **1.** додатан; **~ камата** додатна камата; **2.** допунски

додац -ам *зак.* додати

додзеліц -ім *зак.* доделити

додзельованє *с.* додела, додељивање; **~ наградох** додела награда

додзельовац -люєм *нєзак.* додељивати

додня *и* **~ рано** *присл.* у освит, у рану зору, у цик зоре, зором; **од ~ до ноци** од ране зоре до мрака; **цо же ти пришол так ~ ?** што си ти дошао тако рано?

додньови -а -о/-е који се односи на рану зору; **вон люби додньово шейтаня** он воли шетње у рану зору

додолу *присл.* према доле

додруковац -куєм *зак.* доштампати

додруковйовац -юєм *нєзак.* доштампавати

додумовац ше -муєм ше *нєзак.* **1.** (*похопйовац*) досећати се; **2.** (*глєдац ришенє*) домишљати се, довијати се, досећати се

додумац ше -ам ше *зак.* **1.** (*похопиц*) досетити се; **2.** (*найсц ришенє*) домислити се, довити се, досетити се

додьош *х. беш.* дођош, дошљак

доєдац -ам *нєзак.* дојeдати

доєден -дна -дно *присл.* (*шицки*) сви одреда, сви до једнога, сви; сваки, свака, свако

доєнє *с.* мужа

доєсц -єм *зак.* дојести

дожац -жнєм *зак.* (*закончиц жатву*) дожети, дожњети

доживйовац -вюєм *нєзак.* доживљавати

доживотни -а -е доживотни

дожиц -иєм *зак.* доживети; **~ глїбоку старосц** доживети дубоку старост; **дожил нєщесце** доживео је несрећу

дожице *с.* доживљај; згода

доза *ж.* доза

дозвола *ж.* дозвола, **вожацка ~** возачка дозвола; **майсторска ~** мајсторска дозвола, обртница

дозволєнє *с. заст.* (*допущенє*) дозвола, допуштење

дозволїц -їм *зак. заст.* дозволити, допустити

дозвольовац -люєм *нєзак. заст.* дозвољававати, допуштати

дозирац -ам *и* **дозовац** -зуєм *зак. и нєзак.* дозирати

дознавац -ам *нєзак.* дознавати, сазнавати

дознавац ше -ам ше *нєзак.* **1.** *оп.* **дознавац**; **2.** распитивати се

дознака *ж. оп.* **дозначенє**

дознац -ам *зак.* сазнати, дознати

дознац ше -ам ше *зак.* **1.** *оп.* **дознац**; **2.** распитати се

дозначенє *с.* дознака

дозначнїца *ж.* (*упутнїца*) дозначница

дозревац -ам *нєзак.* дозревати

дозрети -а -е дозрео, зрео

дозретосц *ж.* зрелост

дозрец -еєм *зак.* (*узрец*) дозрети

дозреце *с. оп.* **дозретосц**

доисторийни -а -е доисторијски

доисциц ше -им ше *зак.* **1.** уверити се, осведочити се; **2.** *безос.* потврдити се; **доисцело ше же...** потврдило се да...

доїц -їм *нєзак.* мусти

доїц ше -їм ше *нєзак.* мусти се; **крава ше лєгко дої** крава је мекана на млеку (на мужи) (*в.*); **крава ше чежко дої** крава је тврда на млеку (на мужи) (*в.*)

дойка *ж.* **1.** крава музара; **добра** ~ добра музара; **2.** *заст.* дојиља

дойни -а -е музни

дойносц *ж.* музност

дойсц -йдзем *зак.* **1**. доћи, стићи; доспети; допрети; **2.** (*до дакого – найсц*) доћи; **нє можеме ~ до нього** не можемо доћи до њега; **3.** (*до дачого – набавиц*) доспети, доћи; **як ши до того дошла?** како си до тога доспела?; **4.** (*узрец*) доспети, приспети, стићи, сазрети; **нїзки шаца скорей дошли** ниски усеви су раније доспели

дойченє *с.* дојење

дойчиц -им *нєзак.* дојити; **мац дойчи дзецко** мајка доји дете; **жена цо дойчи** дојиља

док[1] *злуч.* **1.** *часови* док, докле; **~ ти пишеш, я будзем читац** док ти пишеш, ја ћу да читам; **будзем це чекац ~ нє придзеш** чекаћу те док не дођеш; **2.** *процивни* док; **бива у єдней хижки, ~ три стоя празни** станује у једној собици, док три стоје празне

док[2] *х.* док; **плїваюци ~** пливајући док

доказ *х.* доказ

доказац -ажем *зак.* **1.** доказати; **~ свою нєвиносц** доказати своју невиност; **2.** (*дакому*) уразумити; убедити; **нє можем му ~** не могу га уразумити; **3.** (*буц ровни дакому*) мерити се; бити раван коме; **мудра є, адвокат би єй нє доказал** паметна је, адвокат јој није раван

доказац ше -ажем ше *зак.* доказати се; **~ з роботу** доказати се радом

доказни -а -е доказни; **~ материял** доказни материјал; **~ поступок** доказни поступак

доказнїца *ж.* (*писмени доказ*) доказница

доказовац -зуєм *нєзак.* **1.** доказивати; **~ вину** доказивати кривицу; **2.** (*твердзиц*) тврдити; **науковци доказую же...** научници тврде да...; **3.** (*вирабяц – звич. о дзецох*) измотавати се; бити несташан; **~ комендиї** изводити несташлуке, изводити бесне глисте

доказовац ше -зуєм ше *нєзак.* доказивати се

докармиц -им *зак.* дохранити

докармйовац -мюєм *нєзак.* дохрањивати

доквалификовац ше -куєм ше *зак. и нєзак.* доквалификовати се

докладац -ам *нєзак.* **1.** (*додавац ґу дачому*) додавати, долагати; **~ древа до пеца** долагати дрва у пећ; **2.** (*у бешеди*) додавати, придодавати

докладни -а -е темељан

докладно *присл.* темељно

докладносц *ж.* темељност

докласц -адзем *зак.* (*ище накласц*) дотоварити

доклац -колєм *зак.* доклати

доклєпац -пем *зак.* (*дакому*) убедити кога

докля *присл.* 1. докад(а), докле; ~ **то будзе тирвац?** докле ће то да траје?; ~ **лєм** докле год; 2. *у функц. злуч.* док; ~ ... **дотля**... док ... дотле...

докмало *присл.* (*пошвидко*) мало касније, домала, домало, закратко; **~ ше враци** мало касније ће се вратити

доколєнки *ж. мн.* (*єд.*

доколєнка) доколенице

доконац -ам *зак. заст.* докрајчити

доконченє *с.* довршетак

докончени -а -е **1.** *дїєприкм. од* **докончиц (ше)**; **2.** *оп.* **закончени (2)**

докончиц (ше) -им (ше) *зак.* довршити (се)

докончовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* довршавати (се)

докотуляц (ше) -ям (ше) *зак.* докотрљати (се), докотурати (се)

докотурбичац (ше) -ам (ше) *зак.* докотрљати (се), докотурати (се) (*обич. брзо – о мањем предмету*)

докошиц -им *зак.* докосити

докрачац -ам *зак.* докорачати

докрива *присл.* укриво, косо, у страну

докричац ше -чим ше (*на дакого*) *зак.* дозвати (*виком*)

докричовац ше -чуєм ше *нєзак.* довикивати се; дозивати се

доктор *х.* доктор

докторат *х.* докторат

докторка *ж.* (*жена доктор наукох*) докторица

докторовац -руєм *зак. и нєзак.* докторирати

докторски -а -е докторски**;** ~ **дисертация** докторска дисертација

доктрина *ж.* доктрина

документ *х.* документ

документарец -рца *х. з розл знач.* документарац

документарист -та *и* **документариста** -ти *х.* документарист(а)

документарни -а -е документаран

документация *ж.* документација

документовац -туєм *зак. и нєзак.* документовати, документирати

докупиц -им *зак.* докупити

докупйовац -пюєм *нєзак.* докупљивати

докуриц -им *зак.* допушити

дол *х.* (*долїна*) долина, до

доламац -мем *зак.* завршити брање кукуруза

доламовац -муєм *нєзак.* завршавати брање кукуруза

долапенє *с.* дохват, досег

долапиц -им *зак.* **1.** дохватити; ~ **кнїжку** дохватити књигу; **бил кого дзе долапел** ударао је кога је где дохватио; **2.** (*досягнуц*) досегнути, допрети

долапиц ше -им ше *зак.* (*дачого – сцигнуц даґдзе*) дохватити се чега; **долапел ше дзверох и сцекол** дохватио се врата и побегао

долапйовац -пюєм *нєзак.* **1.** дохватати; **2.** досезати, допирати

долаплїви -а -е дохватљив; достижан

долапяц -ям *нєзак. оп.* **долапйовац**

долар *х.* долар

долєзнуц -єжем *и* -єжнєм *зак.* довући се (*тешко ходајући*)

долєт *х.* домет

долїва *присл. ридк.* лево, улево

долївац -ам *нєзак.* доливати, досипати

долїк *х.* трап; **класц цвиклу до долїка** трапити репу; ¤ **хто другому ~ копе сам до нього спаднє** ко другоме јаму копа сам пада у њу

долїна *ж.* **1.** *ґеоґр., физ.* долина; **2.** (*медзи горами*) долина, до; **3.** (*велька бара при валалє*) јамурача: **4.** (*за моченє конопи*) мочило

долїнка *ж. дем*. **1.** (*за садзенє древкох и под.*) јама; кућица; **2.** *звич. мн.* (*на лїцу при ошмиху*) јамица; **3.** (*звич. бетонска за качата и др.*) каљуга (*в.*)

долїнов(и) -а -о/-е *и* **долїнски** -а -е долински; ~ **витор** долински ветар

долнї -я -є доњи; ~ **видлїца** доња вилица; ~ **дом** доњи дом; **долнї пасма друштва** доњи слојеви друштва

долньолужицки -а -е доњолужички

доложиц -им *зак.* **1.** додати; **2.** (*у бешеди*) додати, придодати, доустити; **3.** ставити; принети; дотакнути; **доложиц палєц ґу чолу** дотакнути прстом чело

доложиц ше -им ше *зак.* **1.** договорити се; **2.** *беш.* имати сношај

долу *присл. и викр*. доле; ◊ **горе-долу** горе-доле

долубрегом *присл.* низбрдо

долуводом *присл.* низводно; ¤ **пошло ~** пиши кући пропало, однела мутна Марица (вода)

долуглавов *и* **долуглаву** *присл. заст.* **1.** главачке, наглавачке; **2.** *прен.* наопачке; скроз, потпуно; **шицко ше ~ обрацело** све се наопачке окренуло; **з вельким трошеньом ше ~ упрепасцел** великим трошењем се потпуно упропастио

долукавствовац -вуєм *зак.* долијати

долунїц *присл.* (*з твару ґу жеми*) ничице

доля *ж.* (*судьба*) судбина

доляц -лєєм *зак.* долити, досути

дом *х.* **1.** *з розл. знач*. дом; **дзецински ~** дечји дом; **~ култури** дом културе; **~ за старих** старачки дом; **~ младежи** дом омладине; **широтни ~** сиротиште; **2.** (*фамелийни дом*) кућа; **присц до дачийого дому** доћи у чију кућу; **праве сом з дому** управо сам од куће; ◊ **ґу домови** *присл. фам.* кући**; долнї ~** (*у парламенту*) доњи (нижи) дом; **горнї ~** (*у парламенту*) горњи (виши) дом; ¤ **вични ~** вечни дом, вечна кућа; **провадзиц з домом** водити кућу; **родзени (родни, родими)** ~ родни (рођени) дом

дома *присл.* код куће; ◊ **нє шицки му** ~ нису му све козе на броју (код куће)

домагац ше -ам ше *нєзак.* захтевати, тражити, домагати се

домар *х*. домар, кућепазитељ

домарка *ж.* домарка, кућепазитељка

домашнї -я -є **1.** домаћи; **домашнї животинї** домаће животиње; **~ виробнїцтво** домаћа радиност; **~ робота** домаћи рад; **~ воспитанє** домаће васпитање; **~ филм** домаћи филм; **2**. домаћински; **здрави будз за домашню госцолюбивосц** хвала на домаћинској пажњи, **3.** кућни; **домашнї потреби** кућне потребе; **~ порядок** кућни ред; **~ шмата** кућна хаљина; **~ муха** *зоол.* кућна мува; **4.** (*обисцови*) кућански, кућински; ◊ **~ сова** *зоол.* кукувија (Acthene noctua)

домашнї -нього *х.* **1.** домаћин, кућедомаћин; **2.** **домашнї** *мн.* укућани, кућани; **3.** **домашня** -нєй *ж.* домаћица, кућедомаћица

домен *х*. домен

домениє *с. заст.* (*маєток*) имање, добро

домерковани -а -е обазрив, опрезан, пажљив

домеркованосц *ж.*обазривост, опрезност, пажљивост

домерковац -куєм *зак.* **1.** (*покрадзме примерковац*) припазити, привребати; **2.** (*обрациц увагу*) припазити

доминанта *ж.* доминанта

доминантни -а -е доминантан

доминация *ж*. доминација

доминац ше -ам ше *нєзак.* (*бавиц домини*) доминати се

домини *ж. мн*. домине

доминий *х. правн.* доминиј

доминиканєц -нца *х. церкв.* доминиканац

доминион *х.* доминион

доминовац -нуєм *нєзак.* доминовати, доминирати

домик *х. дем.* (*од* **дом**) домак

домобран *и* **домобранєц** -нца *х. ист.* домобран, домобранац

домов(и) -а -о/-е **1.** домски; **2.** кућни

домогнуц ше -нєм ше *зак.*

дочепати се

домолюб *и* **домолюбец** -бца *х.* домољуб(ац)

домолюбиви -а -е *и* **домолюбни** -а -е домољубив, домољубан

домолюбє *и* **домолюбивосц** *с.* домољубље

домочувар *х.* чуваркућа

домски -а -е *оп.* **домов(и) (1)**

дому *присл.* кући; **идзме ~** хајдемо кући

домуровац -руєм *зак.* дозидати

домуровйовац -вюєм *нєзак.* дозиђивати

дон *х. церкв.* дон

дона *ж.* (*пані*) дона

донация *ж.* донација

донґов *х.* **1.** *зоол.* бумбар; **2. донґови** *мн.* тетовац (*пасуљ*); ¤ **биє ше до шицкого як донґов** (*о вистатим чловекови*) од умора или болести иде гегаво, клатећи се; **шеда (як) ~** сваки час седа због умора

донєдавна *присл.* донедавно, доскора

донєдавни -а -е донедавни, доскорашњи

донєсц -єшем *зак.* (*на час народзиц*) донети; **нє ~** (*нє народзиц на час*) не донети

донєшене -ного *с.* (*на час родзене*) доношче

донжуан *х.* донжуан

донкихотски -а -е донкихотски

доношиц -им *и* **доношовац** -шуєм *нєзак.* (*приношиц*) доносити

доокола I *присл.* **1.** (*по околним простору*) около, уоколо, унаоколо; **~ нїкого нє було** унаоколо никога није било; **2.** (*по кругу*) уоколо, унаоколо **одстригнуц зоз кошулї ~** одсећи са кошуље унаоколо; **3.** (*заобиходно*) обилазно; **II** *прим. з ґен.* око, около, наоколо; **дзеци бегаю ~ брадла** деца трче око камаре

дооколни -а -е околни; **~ драги** околни путеви

доокругла *присл.* (*на округло*) кружно, округло

допатранє *с.* нега

допатрац -ам *нєзак.* **1.** неговати; гледати; дворити; пазити; ~ **квеце** неговати цвеће; ~ **статок** гледати стоку; ~ **хорого** дворити болесника; **2.** (*коня*) тимарити

допатрени -а -е негован

допатрачка *ж.* двориља; неговатељица

допатриц -им *зак.* догледати; неговати (*до краја*)

допатрунок -нку/-нка *х.* нега

доперац -ам *нєзак.* **1.** (*досяговац*) допирати; **2.** (*дакого*) вршити притисак на кога, терати кога да нешто учини; **доперали го най пове правду** терали су га да каже истину

допервей(ка) *присл.* домалопре

допечиц (ше) -чем (ше) *зак.* допећи (се)

допивац -ам *нєзак.* **1.** досађивати; гњавити; **2.** (*з дудраньом, дошпинтованьом*) чангризати

допивач *х.* гњаватор

допинґ *х.* допинг

допинґовац (ше) -ґуєм (ше) *зак. и нєзак.* допинговати (се)

допис *х.* допис

дописац -ишем *зак.* дописати

дописовац -суєм *нєзак.* дописивати

дописовац ше -суєм ше *нєзак.* дописивати се

дописни -а -е дописни; **~ школа** дописна школа

дописнїца *ж.* (*поштова карта*) дописница

дописователь *х.* дописник

дописователька *ж.* дописница

дописовательство *с.* дописништво

допитац ше -ам ше *зак.* упитати; распитати се; сазнати

допити -а -е досадан

допитлїви -а -е *ридк.*

(*любопитлїви*) радознао

допито *присл.* досадно; ~ **му** досадно му је, досађује се

допитовац ше -туєм ше *нєзак.* питати; распитивати се

допитосц *ж.* досада

допиц[1] -иєм *зак.* досадити; дојадити; додијати; дозлогрдити; **допила му з питанями** досадила му је питањима; **допило ми так жиц** дојадило ми је тако живети

допиц[2] -иєм *зак.* (*попиц*) допити

доплата *ж.* доплата

доплаток -тка *ж.* (*додаток ґу плаци*) доплатак

доплацанка *ж. оп.* **доплата**

доплацац -ам *нєзак. оп.* **доплацовац**

доплаценє *с. оп.* **доплата**

доплациц -им *зак.* доплатити

доплацовац -цуєм *нєзак.* доплаћивати

доплївац -ам *зак.* **1.** (*о плївачови*) доплививати; **2.** (*о ладї*) доплловити

доплївовац -вуєм *нєзак.* 1. (*о плївачови*) допливавати; 2. (*о ладї*) доплловљавати

доплянтац ше -ам ше *зак.* дотетурати се

доповесц -ем *зак.* **1.** (*повесц до конца*) договорити, доречи; **2.** (*прешвечиц*) убедити, доказати; уразумити; **нє мож му (нє да себе)** ~ немогуће га је убедити, не да се опепелити (осолити); **дай себе** ~ слушај кад ти кажем, дозволи да ти кажем; **3. а)** (*тайно повесц*) шапнути, пренети; **б)** (*повесц у довирию*) рећи у поверењу, поверити

доподадня *присл. нєпрем.* пре подне, до подне

доподаднььови -а -е преподневни, доподневни

доподнєнє *с. з розл. знач.* допуна

доподнїц -їм *зак.* допунити; употпунити

доподнююци -а -е допунски

доподньовац (ше) -нюєм (ше) *нєзак.* допуњавати (се); употпуњавати (се)

допомагац -ам *нєзак.* **1.** допомагати**,** потпомагати; **2.** доприносити

допомога *ж.* **1.** помоћ; **2.** допринос

допомогнуц -нєм *и* **допомочи** -ожем *зак.* **1.** помоћи; **2.** допринети

доправа *присл. ридк.* десно, удесно

доправене -ного *с. оп.* **добудоване**

доправиц -им *зак.* доградити, дозидати, доправити; **~ ище єден поверх** доградити још један спрат

доправяц -ям *нєзак.* дограђивати, дозиђивати, доправљати

допражиц -им *зак.* допржити

допресц -едзем *зак.* допрести

допринєсц -єшем *зак.* допринети

допринос *х. и* **доприношенє** *с.* допринос

доприношиц -им *нєзак.* доприносити

доприповедац -ам *зак.* допричати

допровадзиц -им *зак.* допратити

допровадзовац -дзуєм *нєзак.* допраћати, допраћивати

допроста *присл.* право; ◊ **послац дакого ~** *вулґ.* ружно опсовати кога

допусни -а -е *и* **допустов(и)** -а -о/-е *ґрам.* допустан; **~ виреченє** допусна реченица

допутовац -туєм *зак.* допутовати

допущенє *с.* допуштење, дозвола; **~ за виход** дозвола за излазак

допущиц -щим *зак.* **1.** допустити, дозволити; **2.** (*дакого ґу дакому*) дозволити прићи коме, пустити код кога; **нє допущели нас ґу ньому** нису нас пустили код њега

допущовац -щуєм *нєзак.* **1.** допуштати, дозвољавати; **2.** (*дакого ґу

дакому) дозвољавати прићи коме, пуштати код кога

допущуюци -а -е допустив, допустљив

дорабянє *с.* дорађивање; дорада

дорабяц -ям *нєзак.* **1.** дорађивати; **2.** (*дотирвовац, препадац*) дослуживати

дорадзиц ше -им ше *зак.* договорити се

дораз *присл.* **1.** (*о кратки час*) сад, одмах; **~ придзем** сад ћу доћи; **2.** (*у тей хвильки*) одмах, истог часа; ~ **же биш бул ту!** одмах да си овде!; ¤ **нє ~ то будзе** неће то бити скоро

доразенки, доразичка *и* **доразучка** *присл. експр.* одмах, овог часа

дорайдац ше -ам ше *зак. оп.* **дорезац ше (2)**

дорастац -ам *нєзак.* дорастати, стасавати

дорачковац -куєм *зак.* (*о дзецку*) допузати

дорвац -вем *и* **дорвец** -ем *зак.* **1.** (*чежко набавиц*) некако набавити (наћи, добити *и сл.* нешто); некако доћи до нечег; дочепати се, домоћи се, уграбити**; нїґдзе нє було тоти лїки, а я дорвала єдни** нигде није било овог лека, а ја сам некако набавила један; **дорвал дакус часу** уграбио је мало времена; **2.** зграбити, дохватити; **дорвала палїчку и почала го биц** зграбила је штап и почела га тући; **3.** (*вдериц*) дохватити, ударити; **бил шицких, його дорвал по уху** тукао је све, њега је дохватио по увету; **4.** (*дакого – найсц у вигодней хвильки, здибац*) увребати; **дорвал го насамо и шицко му гварел** увребао га је насамо и све му је рекао; ◊ **~ до рук** *оп.* **дорвац (2)**

дорвац ше -вем ше *и* **дорвец ше** -ем ше (*дакого/дачого, до дакого/дачого* або *без обєкта*) дочепати се, домоћи се, уграбити; наћи; некако доћи до нечег; некако успети стићи негде; **~ до престола** дочепати се престола; **у карчми ше дорвал дружтва яке му одвитовало** у кафани је нашао друштво какво му је одговарало; **дорвал ше до пенєжох, та тераз лєм троши** некако је дошао до пара, па сада само троши; **дорвали зме ше на сам верх брега** некако смо се успели попети на сам врх брега

дореволуцийни -а -е дореволуциони

доредзиц -им *зак.* одлучити, решити

доредзиц ше -им ше *зак.* договорити се; утаначити

доредзовац ше -дзуєм ше *нєзак.* договарати се; утаначивати

дорезац ше -ежем ше *зак.* **1.** (*опиц ше*) напити се; **2.** (*завлачиц ше*) унередити се, напунити гаће; **3.** (*барз вистац*): **дорезал ше** душа му је у носу

доривок -вку/-вка *х.*: **на доривки** *оп.* **на преривки** (*под преривка*)

дорисовац -суєм *зак.* доцртати

дорисовйовац -вюєм *нєзак.* доцртавати

доробиц -им *зак.* **1.** дорадити; **2.** (*дотирвац, препаднуц*) дослужити; ¤ ~ **свойо** отпевати своје

доробйовац -бюєм *нєзак. оп.* **дорабяц**

доробок -бку/-бка *х.* дорада

дороги -а -е *при обрацаню* драги; поштовани; љубазни; **~ товаришу!** драги друже!; **~ читачу!** драги (љубазни) читаоче!; **дороги слухаче!** поштовани слушаоци!

доронґа *х.* **1.** *заст.* (*друк на даєдних справох хтори обрацали конї*) доронга; **2.** *експр.* (*висока нєзґрабна особа*) дугајлија; доронга, гига; ◊ **вельки (високи) як** ~ висок као торањ

дороснути -а -е дорастао; стасао; зрео

дороснуц -ошнєм *зак.* дорасти; стасати; ~ **за женїдбу** стасати за женидбу

дорски -а -е дорски; ~ **стил** дорски стил

доруциц -им *зак., осн. и прен.* добацити; **доруц ми клайбас** добаци ми оловку

доруцовац -цуєм *нєзак., осн. и прен.* добацивати; **нє доруцуй нїкому на улїци** не добацуј никоме на улици

доручиц -им *зак.* (*доставиц*) доручити, уручити, доставити; дотурити

доручни -а -е доставни; ~ **лїсток** доставни лист, доставница

доручованє *с.* уручивање, достављање; достава; **служба за** ~ доставна служба

доручователь *х.* уручилац, достављач

доручовац -чуєм *нєзак.* (*доставяц*) доручивати, уручивати, достављати; дотурати

доручовач *х. оп.* **доручователь**

дорушенє *с.* додир, дотицај

дорушиц -им *зак.* (до)дирнути, (до)такнути; ◊ ~ **боляк** такнути у живац

дорушиц ше -им ше *зак.* **1.** (*ґу дакому/дачому*) додирнути се, дотакнути се кога/чега *и* до кога/чега; (до)дирнути, (до)такнути кога/што; **дорушел ше ґу горуцому пецу** дотакао је врућу пећ; **2.** *взаєм. повр.* додирнути се, дотакнути се

дорушнїца *ж. мат.* додирница, тангента

дорушовац -шуєм *нєзак.* додиривати, дирати, (до)тицати; **тото питанє нє дорушовали** у ово питање нису дирали

дорушовац ше -шуєм ше *нєзак.* **1.** (*ґу дакому/дачому*) додиривати се, дотицати се кога/чега *и* до кога/чега; додиривати, дотицати кога/што; **нє дорушуй ше ґу швижо офарбеней огради** немој да се дотичеш свеже офарбане ограде; **2.** *взаєм. повр.* додиривати се, дотицати се

дорушуюци -а -е додиран; ~ **точка** додирна тачка

досадзени -а -е досадан (*разним питањима и сл.*)

досадзиц -им *зак. беш. серб.* досадити (*оп.* **допиц**[1])

досадзовац -дзуєм *нєзак. беш. серб.* досађивати (*оп.* **допивац**)

досадни -а -е *беш. серб.* досадан (*оп.* **допити**)

досадно *присл. беш. серб.* досадно (*оп.* **допито**)

доселїц (ше) -їм (ше) *зак.* доселити (се)

досельовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* досељавати (се)

досипац -ем *зак.* **1.** (*чечносц*) долити, досути; **2.** (*зарно и под.*) досути

досиповац -пуєм *нєзак.* **1.** (*чечносц*) доливати, досипати; **2.** (*зарно и под.*) досипати

досита *присл.* (*до ситосци*) досита, сито; **наєсц ше** ~ најести се досита; ¤ **напатриц ше** ~ ≅ напарити очи

доскок *х. з розл. знач.* доскок

доскочиско *с. спорт.* доскочиште

доскочиц -им *зак. осн. и прен.* доскочити

досладзиц -им *зак.* досладити

досладзовац -дзуєм *нєзак.* дослађивати

дословни -а -е дослован

дослугованє *с.* дослуживање, дотрајавање; рабаћење

дослуговац -гуєм *нєзак.* дослуживати, дотрајавати; рабатити се

дослужени -а -е дотрајао, дослужен; трошан; ~ **авто** дотрајала кола

дослужиц -им *зак.* **1.** (*докончиц службу*) дослужити; **2.** (*старому, хорому*) додворити, дохранити; **нєт му хто ~ у старосци** нема ко да га додвори у старости; **3.** (*препаднуц од хснованя*) дотрајати, дослужити; **трактор дослужел**

трактор је дотрајао

дослужовац -жуєм *нєзак.* **1.** (*докончовац службу*) дослуживати; **2.** (*старому, хорому*) додворавати, дохрањивати; **3.** (*препадац од хаснованя*) дотрајавати, дослуживати; рабатити се

дослух *х.* дослух

дослухац -ам *зак.* чути (саслушати) до краја

досприч *присл.*: **дац ше ~ (усприч)** терати инат, заинатити се; почети се препирати

доставатель *х. оп.* **доставач**

доставац -ам *нєзак.* **1**. *з розл. знач.* добијати; **новини доставаме по пошти** новине добијамо преко поште**; челїк доставаме зоз желєза** челик добијамо из гвожђа; **нє достава вше лєпши тим** не добија увек бољи тим; **2.** (*долапйовац*) дохватати, досезати, сезати; **3.** следовати, добијати; **вон на дзень достава литру млєка** он дневно следује литар млека; **4.** *з нєґацию* потрајати, досегнути; **нє доставало им хлєба до нового** није им потрајало хлеба до новог

доставац ше -ам ше *нєзак.* **1.** доспевати, допадати, долазити; **два раз ше доставал до рабства** два пута је допадао ропства; **2.** (*дакому*) припадати некоме

доставач *х.* добивалац

доставиц -им *зак.* доставити, уручити

доставяц -ям *нєзак.* достављати, уручивати

доставяч *х.* достављач

достаток -тку *х.* (*обилносц*) изобиље, обиље

достаточни -а -е **1.** довољан; **2.** приличан; **бранєл ше з достаточну прешвечлївосцу** бранио се приличном убедљивошћу

достаточно *присл.* **1.** довољно; **2.** прилично

достац -анєм *зак.* **1.** *з розл знач.* добити; **~ писмо** добити писмо; **~ задаток** добити задатак; **~ роботу** добити посао; **~ награду** добио је награду; **~ суд** добити суд; **~ на картох** добити на картама; **~ на лутриї** добити на лутрији; **~ вши** добити ваши; **2.** (*долапиц*) дохватити, досегнути; **нє можем достац з руку** не могу дохватити руком; **3.** потрајати, досегнути; **шал жита кельо думал же му достанє до нового хлєба** сејао је пшенице колико је мислио да ће му потрајати до новог хлеба; ◊ **~ вирґаси** (*о дзецох*) добити батине (шамаре); **~ кошар** (*буц одбити*) добити корпу; **~ купак (брус, брилу, шипсле)** добити шипак (брус); **~ на дереш** добити мацке; **~ по носу (пальцох, пазурох)** добити по њушци (по прстима); **свойо** добити своје

достац ше -анєм ше *зак.* **1. а)** (*найсц ше даґдзе*) доспети, стићи, доћи негде; **як ти ше ту достал?** како си ти овде доспео?; **б)** домоћи се негде; **2.** (*дакому*) припасти, допасти коме, постати нечији; **мац ше стара кому ше єй дзивка достанє** мајка се брине коме ће допасти њена ћерка

достоїнствени -а -е достојанствен

достоїнственїк *х.* достојанственик

достоїнство *с.* достојанство

достойни -а -е **1.** достојан; **2.** доличан**; наишли на ~ приєм** наишли су на доличан пријем

достойнїк *х. заст. оп.* **достоїнственїк**

достред *прим. оп.* **доштред**

доступни -а -е **1.** доступан; приступачан; **2.** *оп.* **досяжни**

досудзиц -им *зак.* досудити

досудзовац -дзуєм *нєзак.* досуђивати

досушиц (ше) -им (ше) *зак.* досушити (се)

досушовац (ше) -шуєм (ше) *нєзак.* досушивати **(**се)

досц *присл.* **1.** доста; довољно; **нє мам ~ пенєжи** немам доста пара; **~ позно** доста касно; **~ красни** доста леп; **2.** *у функциї викричнїка* доста, баста; ¤ **~ кед бию** доста је кад бију (туку); **нє зна кеди ~** не зна шта је доста; **мам ~ !** каква

брука!

досцигнути -а -е *правн., банк.* доспео; приспео; **~ обовязка** *правн.* доспела обавеза; **досцигнути вексли** *банк.* приспеле менице

досцигнуц -нєм *зак.* **1.** достићи, достигнути; досећи, досегнути, домашити; **~ чежину од 300 кили** достићи тежину од 300 кила; **2.** *банк.* доспети, приспети

досцигнуце *с.* достигнуће

досциговац -гуєм *нєзак.* **1.** достизати; досезати, домашати; **2.** *банк.* (*сциговац за виплацованє*) доспевати, приспевати

досцигуюци -а -е достижан

досяг *х.* **1.** досег; захват; **присц под ~ закона** доћи под захват закона; **2.** домет; **~ пушки** домет пушке

досягнуц -нєм *зак.* досегнути, домашити, достићи; допрети; дохватити; **~ верх дачого** досегнути врх нечега

досягнуце *с.* **1.** досегнуће, дохват; **2.** *оп.* **досяг**

досяговац -гуєм *нєзак.* досезати, домашати, достизати; допирати; дохватати

досяжни -а -е досежан, домашан, достижан; дохватљив

дотадз *и* **доталь** *присл.* довде

доталїґац ше -ам ше *зак.* (*чежко дойсц*) довући се

доталябац -ам *зак.* дошљапати

дотамадз *и* **дотамаль** *присл.* дотле

дотация *ж.* дотација

дотеди *присл.* дотад(а), доонда

дотедишнї -я -є дотадашњи, доондашњи

дотераз *присл.* досад(а); ¤ **дзе ши бул ~ !?** ≅ где ти живиш!?

дотерашнї -я -є досадашњи

дотик *х.* додир, дотицај, такнуће

дотикац -ам *нєзак.* додиривати, дотицати, тицати; **~ боляцу рану** тицати болну рану

дотикац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*дорушовац ше*) додиривати се, дотицати се, тицати се; **2.** (*одношиц ше на дацо*) тицати се; **цо ше того дотика** што се тога тиче

дотирац -ам *нєзак. оп.* **дотировац**

дотирвани -а -е дотрајао, дослужен; трошан

дотирвац -ам *зак.* дотрајати, дослужити

дотировац -руєм *нєзак.* дотирати

дотични -а -е *беш.* дотичан

доткац -ам *зак.* доткати

дотknуц (ше) -нєм (ше) *зак. оп.* **дотхнуц (ше)**

дотлачиц -им *зак.* (*закончиц тлачидбу*) доврћи

дотлї *присл. коц. оп.* **дотля**

дотлумиц -им *зак. оп.* **дотлучиц**

дотлучиц -чем *зак.* дотући, докусурити, докрајчити

дотля *присл*. дотле

дотрапени -а -е исцрпен, измучен радом

дотрапиц -им *зак.* завршити (*обич. тешком муком*)

дотрепац -пем *зак.* уништити, упропастити

дотрепац ше -пем ше *зак.* **1.** дослужити; упропастити здравље; **мой трактор ше дотрепал** мој трактор је дослужио; **дотрепала ше з чежку роботу** упропастила је здравље тешким радом; **2.** *оп.* **дохапац ше**

дотрескац -ам *зак. оп.* **дотрискац**

дотримац -ам *зак.* **1.** (*дакого до конца живота*) додворити, дохранити; **вон дотрима своїх родичох** он ће дохранити своје родитеље; **2.** (*сполнїц*) одржати; **~ дате слово** одржати дату реч

дотримовац -муєм *нєзак.* **1.** (*дакого до конца живота*) додворавати, дохрањивати**; 2.** (*обецунку – сполньовац*) одржавати

дотрискани -а -е *експр.* (*о мебльох и под.*) дотрајао

дотрискац -ам *зак. експр.* докрајчити, уништити

дотрискац ше -ам ше *зак. експр*. дотрајати, дослужити

дотхнуц -нєм *зак.* додирнути, дирнути, дотакнути, такнути; ¤ **дотхнуте-помкнуте** *шах.* такнуто-макнут

дотхнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** додирнути се, дотакнути се; **2.** *прен.* дотакнути, споменути

дотхнуце *с.* додир

доучиц (ше) -им (ше) *зак.* доучити (се)

дохапац ше -пем ше *зак.* дочепати се, докопати се, домоћи се; **накадзи ше дохапе пенєжу, такой идзе до карчми** чим се докопа пара, одмах иде у кафану

дохматац ше -ам ше *зак. оп.* **дохапац ше**

доховац -ам *зак.* одгајити; дохранити

доход *х.* прилаз

доходарина *ж.* (*порция на доходок*) доходарина

доходзиц -им *нєзак.* **1.** (*приходзиц*) навраћати; долазити; **вона доходзи до шестри** она навраћа код сестре; **2.** (*припадац*) припадати, следовати, долазити; **тебе доходзи ище тисяч динари** теби припада још хиљаду динара; **3.** (*до дачого – набавяц*) доспевати, долазити, домагати се; набављати; **до потребних лїкох чежко доходзиме** до потребних лекова тешко долазимо; **4.** (*дозревац за жатву, оберачку*) доспевати, сазревати, стасавати; **5.** (*о термину*) доспевати; **хлапцови доходзел штварти рок** дечаку је доспевала четврта година; **6. а)** доликовати, приличити; **нє доходзи младим опивац ше** не приличи младима опијати се; **б)** ваљати, требати; **доходзело би и вам пойсц на одпочивок** ваљало би и вама отићи на одмор; **7.** допирати; **8.** прилазити; **праве доходзели ґу мосту** управо су прилазили мосту; **9.** стизати; **до лаґру доходзели писма и помоц** у логор су стизала писма и помоћ; **10.** приближавати се; **доходзи поладнє** приближава се подне

доходок -дку/-дка *х.* доходак

дохрамац -мем *зак.* дохрамати, дошантати

дохрапац ше -пем ше *зак. оп.* **дохапац ше**

дохтор *х.* (*лїкар*) лекар, доктор; ◊ **лєсов ~** зоол. детлић; **ходзиц по дохторох** обилазити лекаре

дохторка *ж.* **1.** (*лїкарка*) докторка, докторица, лекарка; **2.** (*лїкарова жена*) докторка, докторица

дохторски -а -е докторски, лекарски

доцагнуц -нєм *зак.* **1.** довући; **2.** (*буц досц дачого по одредзени час*) потрајати; досегнути; **стараю ше чи стари хлєб доцагнє до нового** брину да ли ће им стари хлеб потрајати до новог

доцагнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** довући се; **2.** (*присц покрадзме*) дошуњати се

доцаговац ше -гуєм ше *нєзак.* довлачити се

доцекац -ам *зак.* дотицати

доцент *х.* доцент

доцильни -а -е сврсисходан, целисходан

доцильносц *ж.* сврсисходност, целисходност

доцирац -ам *и* **доцировац** -руєм *зак. и нєзак.* доцирати

дочапариц -им *зак. експр.* (*дакого – здибац*) некако успети наћи, сустићи, ухватити кога

дочапариц ше -им ше *зак. експр.* дочепати се, докопати се, домоћи се

дочаровац -руєм *зак.* дочарати

дочаровйовац -вюєм *нєзак.* дочаравати

дочасни -а -е *и* **дочасов(и)** -а -о/-е привремен

дочасно *и* **дочасово** *присл.* привремено

дочек *х.* дочек; ~ **Нового року** дочек Нове године

дочекац -ам *зак.* **1.** дочекати;

сердечно ~ дакого срдачно дочекати кога; **2.** (*подстрежиц*) сачекати, дочекати, навребати; **3.** (*вихасновац*) улучити, искористити; **~ вигодну хвильку** улучити згодан тренутак; **4.** доживети, дочекати; **цо сом од тебе дочекал!** шта сам од тебе доживео!

дочекац ше -ам ше (*дакого/дачого*) *зак.* дочекати се; **нє можу ше дочекац синовей дипломи** не могу да се дочекају синовљеве дипломе; ¤ **~ на ноги** дочекати се на ноге

дочекованє *с.* дочекивање, дочек

дочековац -куєм *нєзак.* **1.** дочекивати; **~ госцох** дочекивати госте; **2.** (*стрежиц*) сачекивати, дочекивати, вребати

дочековац ше -куєм ше *нєзак. взаєм. повр.* дочекивати се

дочерпац -ам *зак.* (*учерпнуц ище*) досути

дочерповац -пуєм *нєзак.* досипати

дочиста *присл.* потпуно; **каменєц ~ збил зарна** лед је потпуно уништио житарице; ◊ **~ шицко** све ама све

дочитац -ам *зак.* **1.** дочитати; **2.** *оп.* **дочишлїц**

дочитовац -туєм *нєзак.* **1.** дочитавати; **2.** *оп.* **дочишльовац**

дочишлїц -їм *зак.* добројити

дочишльовац -люєм *нєдок* добројавати

дочувац -ам *нєзак.* **1.** сазнавати, чути; **2.** *звич. з неґацию*: **нє дочувал анї кус** (*бул глухи*) нимало није чуо, био је сасвим глув

дочуц -уєм *зак.* **1.** дочути; **2.** *звич. з неґацию* не чути добро; **нє дочул цо му гуторела** није добро чуго шта му је рекла

дочуц ше -уєм ше *зак.* (*дознац*) сазнати, дознати, дочути, чути; начути

дошац -шеєм *зак.* досејати

дошвеченє *с. ридк.* искуство

дошвечиц -им *зак. заст.* посведочити; потврдити; доказати

дошвечиц ше -им ше *зак. заст.* уверити се, убедити се

дошвечовац -чуєм *нєзак.* сведочити; потврђивати; доказивати

дошвечовац ше -чуєм ше *нєзак.* уверавати се, убеђивати се

дошевац -ам *нєзак.* досејавати

дошепнуц -нєм *зак.* дошапнути, дошапутати

дошептовац (ше) -туєм (ше) *нєзак.* дошаптавати (се)

дошептовач *х.* доушник

дошивац -ам *нєзак.* дошивати

дошиц -иєм *зак.* дошити

дошкинтац -ам *зак.* **1.** (*дохрамац*) дошантати; **2.** (*доскакац на єдней ноги*) доскакутати

дошколовац (ше) -луєм (ше) *зак.* дошколовати (се)

дошлєбодзенє *с.* дозвола, допуштење

дошлєбодзиц -им *зак.* дозволити, допустити

дошлєбодзовац -дзуєм *нєзак.* дозвољавати, допуштати

дошлєбодзуюци -а -е *оп.* **допущуюци**

дошлї́дни -а -е доследан

дошлї́дно *присл.* доследно

дошпивац -ам *зак.* допевати

дошпинтнуц -нєм *зак.* приговорити; добацити

дошпинтовац -туєм *нєзак.* **1.** (*допивац*) зановетати, закерати, чангризати, приговарати, гунђати; **2.** (*гуториц заєдлїви слова*) добацивати

дошпинтоваци -а -е зановетљив, чангризав, чангрижљив; гунђало

дошпинтовач *х.* закерало, зановетало, чангризало

доштред *прим. з ґен.* досред, посред; **сцигли ~ лєса** стигли су досред шуме; **потрафел ~ мети** погодио је посред мете

доштрикац -ам *зак.* доплести

доштриковац -куєм *нєзак.* доплетати

дошута *присл.*: **оштригац ~** (*до глави, на нулу*) ошишати до главе (на нулу)

доярка *ж. оп.* **доячка (1)**

доярня *ж. поль.* измузиште

дояч *х.* музар

доячка *ж.* **1.** музиља; **2.** (*апарат за доєнє*) музилица

драбина *ж.* **1.** лестве, мердевине; ~ **до пойда** мердевине на таван; **2.** (*у хлїве над коньскима яшлями*) мердевине, лотре; ◊ **(накласц, везц** *и под.*) **до драбин** (*до висини драбинкох на кочу*) натоварити у лотре, довести у лотрама; ¤ **вельки як ~** [**до пойда**] висок као гора

драбинка *ж.* **1.** *дем.* лествице; **2. драбинки** *мн.* **а)** (*боки коча*) лотре, лестве, страмице; **б)** (*за шеданє курох*) седало, лествице (*в.*), мердевине (*в.*)

драбинкасти -а -е *и* **драбинков(и)** -а -о/-е лествичаст, лестваст

драга *ж.* **1.** *з розл. знач.* пут; ~ **наоколо** заобилазан пут; **през цалу драгу** целим путем; **при драги (драже)** крај пута; **коло драги** уз пут; **през драгу, у драже** успут; **рушиц ше до драги (на драгу)** кренути на пут; **на пол драги** на пола пута; **исц драгом** (*заст.* **драгов**) ићи путем; **2.** улица; **стої на драже и припатра ше на преходзацих** стоји на улици и гледа пролазнике; **3.** (*главна драга; калдерма*) друм; ◊ **боса** ~ колски (земљани) пут; **гайзибанска** ~ железничка пруга; **заобиходна (заобихадзаца) ~** заообилазан пут; **побочна ~** споредан пут; **прейґ драги** преко пута (шора, сокака); ¤ **буц на добрей (правей) драги** бити на добром (правом) путу; **буц (стац) на драги дакому** бити (стајати) коме на путу; **буц у драже** бити на путу; **вивесц дакого на драгу** извести кога на пут; ~ **як на Гаршаньскей гори** *оп. под* **гаршаньски; животна** ~ животни пут; **збиц з драги дакого** одвратити кога од чега; **зисц з даким на єдну драгу** наћи с киме заједнички језик**; зисц з драги** изгубити пут; **зисц на праву драгу** наћи прави пут; **исц свойов драгов (свойом драгом, по своєй драги)** ићи својим путем; **по заобиходней драги** заобилазним путем; **прерубац (преправиц/преправяц) драгу дакому/дачому** прокрчити пут коме/чему; **ставац дакому на драгу** испречавати се коме; **стац дакому на драги** стајати коме на путу; **таки як стара ~** (*знаходлїви, здогадлїви*) ђаво од човека; **чежка (церньова)** ~ тежак (трновит) пут; **щешлїву драгу** срећан пут

драгарина *ж.* путарина, друмарина

драги¹ -а -е **1.** скуп; **~ шмата** скупа хаљина; **2.** *оп.* **драгоцени**; ¤ **драге як шафран** *оп. под* **шафран; драгша юшка як месо** скупља дара него масло

драги² -а -е: **Хрисце ~ !** Господе боже!

драго *присл.* скупо

драгов *и* **драгом** *присл.* **1.** путем; **2.** успут

драгов(и) -а -о/-е **1.** путни; **драгово трошки** путни трошкови; **~ документ** путна исправа; **2.** друмски; **~ транспорт** друмски саобраћај

драгоказ *х.* путоказ

драгом *присл.* успут, узгред

драгопис *х.* путопис

драгописатель *х.* путописац

драготня *ж.* скупоћа

драгоцени *и* **драгоцини** -а -е драгоцен, драги; скупоцен; **~ камень** драги камен, драгуљ; **~ податок** драгоцени податак

драгоценосц *и* **драгоциносц** *ж.* драгоценост

драґон *и* **драґонер** *х. воєн.* драгон, драгонер

дражея *ж. з розл. знач.* дражеја

дражка *ж.* **1.** стаза; **2.** (*на власох*) раздељак, раздвојак; **3.** (*тротоар у валалскей улїци*) тротоар, фластер (*в.*), стаза (*в.*); ¤

животна ~ животни пут; **исц по виходзеней (преправеней, уґаженей) дражки** ићи угаженом (утабаном, утапканом, утрвеном) стазом

дражнїц -їм *нєзак.* **1.** дражити, надраживати; голицати; **2.** (*роздражньовац, виволовац*) зачикавати, раздраживати, изазивати; мамити

дражнїца *ж. анат*. дражица

драконски -а -е драконски; **драконски мири** драконске мере

драма *ж. з розл. знач.* драма

драматизовац -зуєм *зак. и нєзак.* драматизовати, драматизирати

драматични -а -е **1.** драматичан; **2.** драматски

драматурґ *х.* драматург

драматурґия *ж.* драматургија

драмски -а -е драмски; **~ писатель** драмски писац

дранґов *х.* (*векши хлапец*) момак; буцов

драндац -ам *нєзак.* брбљати, лапарати, чаврљати

драндаци *и ридк.* **дранджаци** -а -е брбљив, чаврљав

дранє *с.* (*надзеранє*) дрека, дерњава

драпац -пем *нєзак.* грепсти, гребати; **пес драпе з нохцами по дзверох** пас гребе ноктима по вратима

драпац ше -пем ше *нєзак.* **1.** гребати се; **2.** верати се, успузавати се, пентрати се

драпаци -а -е храпав; груб; оштар; **драпаци длані** храпави дланови; ~ **покровец** грубо (оштро) ћебе; ~ **волна** оштра вуна; ◊ ~ **щетка** груба четка; ¤ ~ **як щетка** који тера инат, пркосан

драперия *ж.* драперија

драпкови -а -е бледе драп боје

драпови -а -о/-е драп

драстични -а -е драстичан

дратва *ж. ципел.* дретва, прошивач

драхма *ж.* (*греческа монета*) драхма

драц ше дрем ше *нєзак. оп.* **дрец ше**

драшочка *ж. дем.* стазица, стазичица

дребанк *х. коц. заст.* струг

древар *х.* дрвар

древарина *ж. адм.* дрварина

древарня *ж.* дрвара

древарски -а -е дрварски

древасти -а -е дрвенаст; дрволик

древени -а -е **1.** дрвен; **~ мост** дрвени мост; **~ плуг** дрвени плуг, дрвењак, ралица; **2.** (*справени зоз салфох*): **~ хижка** брвнара; **3.** *прен.* (*нєрухоми, лєнїви*) непокретан, тром, лењ; ¤ **стац як ~ Мария** стајати као кип

древеняк *х. оп.* **древени (3)**

древко *с.* **1.** садница; **2.** млада воћка; **3.** штипаљка, закачаљка (*за веш и сл.*); **4.** вешалица (*за одећу*); **5.** (*за капчанє штранґа коло рогох*) спона; **6.** парче дрвета; **7.** *дем.* дрвце

древков -а -о: **древково печаци** дрвене бојице

древни -а -е древан; **~ обичай** древни обичај; **~ Греки** древни Грци

древнїц -нєєм *и* -їм *нєзак.* дрвенити се; **древнєли им ноги од жими** дрвениле су им се ноге од зиме

древносц *ж.* древност

древо *с.* **1. а)** *з розл. знач.* дрво; **б)** (*як материял*) дрва; дрво; **~ на огень** дрва за ложење; **2. а)** (*одрезане стебло, салфа*) балван; **б)** (*окресане стебло*) брвно; **3.** (*змесцене за огриву*) дрвљаник; **4.** (*медзи статком у хлїве*) дурунга (*в.*); ◊ **як ~** (*о овоци, желєняви*) дрвенаст, крпав; ¤ **кед би ше влапел за ~ и ~ би ше осушело** (*упрепасцуює шицко за цо ше прилапи*) ≅ од невешта и гора плаче; **спац як ~** спавати као клада (као топ, као заклан); **як тото ~** не мрдне с места

древов(и) -а -о/-е дрвни, дрвен; **~ маса** дрвна маса; **~ смола** дрвна смола

древодлабач *х.* дрворезац, резбар

древоношач *х.* дрвоноша

древообробни *и* **древопрерабяцки** -а -е дрвопрерађивачки

древорез *х.* дрворез, дуборез

древорезни -а -е дрворезни

древоруб *и* **древорубач** *х.* дрвосеча

древотня *ж.* (*громада будовательного и под. древа*) дрвљаник; дрвенарија

древянки *ж. мн.* (*єд.* древянка) кломпе

дрезин(к)а *ж. жель.* дрезина

дрелїх *х. ткац.* кепер

дремузґац -ам *нєзак.* ломити, дробити, мрвити

дренажа *ж.* дренажа

дренажни -а -е дренажни

дрес *х.* дрес

дресер *х.* дресер

дресирац -ам *и* **дресировац** -руєм *зак. и нєзак.* дресирати

дресура *ж.* дресура

дрец -ем *нєзак.* **1.** дерати; згуљивати; ~ **овцу** дерати овцу; **2.** цепати; ~ **папер** цепати папир; **3.** (*нагло пиц*) локати; **алє дре води** ала лока воде; ¤ ~ **контракт** прекидати односе; **кричи (йойчи, дре ше) як кед би з нього скору дарли** дере се до седмог зноја

дрец ше -ем ше *нєзак.* **1.** (*надзерац ше*) дерати се, дерњати се, дречати, урлати; **2.** (*о шматох и под.*) цепати се, дерати се; **3.** (*з даким – задзерац ше*) натезати се, зачикавати; **дре ше з дзецми** натеже се с децом

дриблац -ам *нєзак.* дрибловати

дриблер *х. спорт*. дриблер

дрибловац -уєм *нєзак. оп.* **дриблац**

дрик *х.* **1.** (*пас*) струк; **2.** стас; **струнки ~** витак стас; **3.** (*древа*) стабло; **опилєли конари, а остал ~** одсекли су гране, а остало је стабло

дрилїц -їм *зак.* **1.** гурнути; **2.** угурати; **~ фурик до шопи** угурати колица у шупу; ¤ **дзе го дриля там останє** (*о нєзнаходлївим, нєрозвязаним чловекови*) где га ђушнеш тамо ће остати (*в.*)

дрилянє *с.* **1.** *дїєсл. мен.* од **дриляц (ше)**; **2.** гурање, гурњава, тискање, тиска, гужва; навала

дриляньїна *ж. оп.* **дрилянє (2)**

дриляц -ям *нєзак.* **1.** гурати; **~ коч до шопи** гурати кола у шупу; **2.** гурати, терати; носити; возити; **~ фурик** гурати (терати) колица; **дриля цегли на фурику** вози цигле на колицима; **3.** (*котуляц*) ваљати

дриляц ше -ям ше *нєзак.* **1.** гурати се, тискати се; **2.** (*гарнуц ше*) куљати; **дим ше дриля з комина** дим куља из димњака

дримац -мем *нєзак.* дремати

дримаци -а -е дремљив

дримкац -ам *нєзак. дем.* дремуц(к)ати

дримотац -ам *нєзак.* бити обузет дремежом

дримоти *ж. мн.* (*єд.* дримота) дремеж, дремљивост, дремавица

дримотни -а -е *оп.* **дримаци**

дринґ *х.* лаган трк, кас

дринґац -ам *нєзак.* **1.** (*помали бежац*) полако трчати, каскати; **2.** (*о коньови*) каскати

дринґаюци *и* **дринґом** *присл.* **1.** полако трчећи, лаґаним трком; **2.** (*о коньови*) касом, у касу

дринка *ж. бот*. дрен, дрењина (Cornus mas)

дринкача *и* **дринковача** *ж.* (*дринкова палїца*) дреновак, дреновача; овчарски штап

дринков(и) -а -о/-е дренов; ¤ **дринкова (дринчина) челядз** дечурлија; мангупи, неваљалци

дрискац -ам *нєзак. вулґ.* дрићкати

дрискачка *ж. вулґ.* (*преганячка*) дрискавица

дриснуц -ишнєм *зак. вулґ.* дрићнути, дриснути

дрищац -щим *нєзак. оп.* **дрискац**

дроб *х.* дроб, изнутрице

дробенки -а -е сиђушан, сиђан

дробенява *ж.* **1.** *осн. и прен.* (*дробни предмети*) ситнарија, ситнеж; ситна роба; **2.** ситна деца; **3. ~ з курчеца** *кух.* ситнеж

дробизґ *х. збир.* живина

дробилка *ж.* дробилица, ломилица

дробиц -им *нєзак.* **1.** (*роздробньовац*) дробити; ситнити, уситњавати; туцати; ~ **хлєб до млєка** дробити хлеб у млеко; **2.** (*трушиц*) мрвити, мрскати, крушити

дробкац -ам *оп.* **дробчиц**

дробненьки -а -е мали, ситан; сиђушан

дробни -а -е **1.** *з розл. знач.* ситан; ~ **шлюнок** ситан шљунак; **дробни дзеци** ситна деца; ~ **шнїг** ситан снег; ~ **тарґовец** ситан трговац; ~ **буржоазия** ситна буржоазија; **2. дробни** *мн.* ситан новац, ситне паре; **нє мам** ~ немам ситног (ситних); ◊ ~ **цибулька** *бот.* арпаџик

дробнїца *ж.* ситница, маленкост; дрангулија; ¤ **то ~** (*то нєважна ствар*) то је ситница

дробнїцар *х.* ситничар, цепидлака

дробнїцарство *с.* ситничарство, ситничавост, цепидлачење

дробнїчка *ж. дем.* ситница

дробно *присл.* (*на дробно*) ситно

дробнобуржоазки -а -е ситнобуржоаски

дробновласнїцки -а -е ситносопственички

дробнозарнасти -а -е *и* **дробнозарнов(и)** -а -о/-е ситнозрн, ситнозрнаст

дробномаєтнїцки -а -е ситносопственички

дробносц *ж.* **1.** ситност, ситноћа; сиђушност; **2.** *прен.* (*нїчомносц*) ништавност

дробнючки -а -е сиђушан

дробошиц -им *нєзак.* трускати, ситно плесати

дробчиц -им *нєзак.* **1.** ситнити, ићи ситним корацима, трупкати, пребирати; **2.** (*о коньови*) прускати, чапкунити

дроґа *ж.* дрога

дроґерия *ж.* дрогерија

дроґирац (ше) -ам (ше) *и* **дроґовац (ше)** -ґуєм (ше) *зак. и нєзак.* дрогирати (се)

дрозд *х. оп.* **риґов**

дромбов *х. звич. мн. поль.* (*лада збита зоз штирох дескох хтора ше кладла поверх драбинкох коча*) закошари (*спреда и позади*) *и* даске (*са стране*) (*в.*)

дрот *х.* **1.** жица; **2.** (*ограда з дроту*) жица, жичана ограда

дротар *х.* дротар

дротачи *ж. мн.* (*єд.* дротача) *коц. заст.* дрвене клизаљке ...... *родле?*

дротованєц -нца *х.* сајла

дротовац -туєм *нєзак.* везивати *или* шити жицом

дротов(и) -а -о/-е жичани; ◊ ~ **гайзибанчок,** ~ **дзвигачка** жичара

дрофа *ж. зоол.* дропља (Otis tarda)

дроцик *х.* **1.** *дем.* жичица; **2.** танка жица

друбошиц -им *и* **друбочиц** -им *нєзак. оп.* **дробошиц**

друг *х. поет.* друг

другераз *присл. оп.* **другираз**

други -а -е **1.** други; ~ **по шоре** други по реду; **2.** (*инши*) остали, други; ◊ **з другима словами** другим речима; ~ **швет** онај свет; **єдно на друге** (*штреднє*) у средњу руку, у просеку

другираз *присл.* **1.** другом приликом, други пут; **придземе ~** доћићемо други пут; **2.** иначе; **улїца нєшка цихша як ~** улица је данас тиша него иначе

другокласни -а -е другоразредан; ~ **твори** другоразредна дела

друголиґаш *х.* друголигаш

другонародзени -а -е другорођени

другопласовани -а -е другопласирани

другоповолани -ного *х. воєн.* другопозивац

другорядни -а -е *и* **другорядов(и)** -а -о/-е другог реда, споредан

другоступньови -а -е другостепени; ~ **суд** другостепени суд

дружба *х. фолкл.* фифер (*в.*), позивар

дружбовство *с. кнїжк.* речи које изговара фифер кад позива на свадбу или за време свадбене вечере

дружелюбни -а -е *и* **дружелюбиви** -а -е дружељубив, дружеван, дружица

друженє *с.* дружење

дружина *ж.* дружина

дружиц ше -им ше *нєзак.* дружити се, друговати

дружка *ж. фолкл.* деверуша, сватица

дружтвени -а -е **1.** друштвен; **дружтвени науки** друштвене науке; ~ **костиранє** друштвена исхрана; **2.** друштвен, дружеван, дружбен

дружтво *с.* **1.** друштво; **акционерске** ~ акционарско друштво; **огньогасне** ~ ватрогасно друштво; **класне** ~ класно друштво; **правиц дакому** ~ правити коме друштво; **2.** *поль. заст.* (*роботнїкми при тлачарки*) друштво

дружтвованє *с.* дружење

дружтвовац -вуєм *нєзак.* дружити се

дружтвочко *с. дем.* друштванце

друзґанє *с.* ломљење, лом, кршљава, крш

друзґац -ам *нєзак.* **1.** бацати (*нагло, немарно*); **2.** ломити, кршити

друзнуц -ужнєм *зак.* бацити (*нагло, немарно*)

друк[1] *х.* (*часц коча*) руда; ¤ **бежац [як гаче] опрез друка** трчати [као ждребе] пред руду, истрчавати се; **обрацел ше ~ 1.** (*обрацело ше на горше*) пошла кола низбрдо, срећа му окренула леђа, кренуло (пошло) је по злу; **2.** (*обрацело ше на лєпше*) окренула се срећа; кренуло је набоље; **обрациц ~ (з друком)** променити тактику, однос према коме

друк[2] *х.* **1.** штампа; **2.** *оп.* **друкованє**

друкар *х.* штампар

друкарня *ж.* штампарија

друкарски -а -е штампарски

друкарство *с.* штампарство

друковани -а -е штампан

друковац -куєм *нєзак.* штампати

друковач *х.* **1.** *оп.* **друкар (2)**; **2.** *техн.* принтер

друмар *х.* друмар

дручок -чка *х.* **1.** *дем.* рудица; **2.** (*рампа*) браник; **3.** (*за котулянє терхи*) балван; **4.** колац за ограду, потпору *и сл.*; **5. дручки** *мн.* **а)** носила, трагаче; **б)** (*зоз мрежу, за ношенє слами, плєви*) мрежаге, траље (*в.*), коље (*в.*)

ду *викр. за подражованє звуку штреляня* ду; **2.** *вецей раз повторене* **ду-ду-ду** *за виражованє гурчаня трактора* тук-тук-тук

дуал *х. ґрам.* дуал

дуализ(е)м -зму/-зма *х.* дуализам

дуб *х.* **1.** *бот.* храст (Quercus robur); **2.** (*дубово древо*) храстовина; ¤ **тварди як ~** (*моцни, здрави*) тврд (чврст) као камен (као кремен, као гвожђе); **моцни як ~** јак као храст

дубина *ж. оп.* **дуб (2)**

дубиозни -а -е дубиозан

дубиско *х. ауґм.* (*од* **дуб**) храстина

дублет *х.* (*двояка форма*) дублет

дубов(и) -а -о/-е храстов; **дубов лєс** храстова шума; **дубово дзвери** храстова врата

дубонїц -їм *нєзак.* **1.** тутњати;

топотати; думбарати; **2.** (*валяц ше з треском*) орити се; **3.** (*биц же би одгуковало*) бубати

дубонь *х.* **1.** тутањ, тутњава; думбарање; орљава; лупа; **2.** бубњава; **3.** (*крочайох*) бат; одјек; ◊ **з дубоньом** потмуло

дубрава *ж. заст.* (*лєс, гай*) дубрава

дувач *х. муз.* дувач

дуга[1] *ж.* (*деска на гордове*) дуга

дуга[2] *ж.* (*природне зявенє*) дуга; ¤ **пиц як ~ 1.** (*алкогол*) пити (локати) као дуга (као смук); **2.** (*воду*) нагло пити, локати

дуґов *х.* **1.** (*затичка*) чеп, запушач, затварач; **2.** (*древени дуґов на гордове*) вран, врањ; **3.** (*на циґоню*) пловак; ¤ [**мали, збити**] **як** ~ мален и набијен (*човек, дечак*)

дуґовчок -чка *х.* **1.** *дем.* чепић; **2.** (*закрутка на фляши*) чеп на навој

дуда *ж.* цуцла, дуда

дудац -ам *нєзак. дзец.* (*цицац*) сисати

дудва *ж. бот.* штир (Amarantus L.)

дудка *ж. оп.* **дуда**

дудкац -ам *нєзак. оп.* **дудац**

дудла *ж. оп.* **дуда**

дудлави -а -е **1.** (*о цвикли, кромплї*) крпав, шупљикав; **2.** *прен.* шупаљ

дудлавиц -веєм *и* -им *нєзак.* постајати крпав, шупљикав

дудласти -а -е *оп.* **дудлави**

дудлац -ам *нєзак. оп.* **дудац**

дуднєнє *с. оп.* **дуднянє**

дуднїц -їм *нєзак.* **1.** тутњати, громињати, издалека грмети; **2.** хукати, бучати; брујати

дуднянє *с.* **1.** тутањ, тутњава; **2.** хука, бука; брујање

дудрац -рем *нєзак. оп.* **дудрец**

дудраци -а -е гунђав, чангризав

дудрач *х. оп.* **дудрош**

дудрец -ем *нєзак.* **1.** гунђати; чангризати; мрмљати; **2.** негодовати; ¤ **~ як Банячко** *кер.* непрекидно гунђати

дудрош *х.* гунђало; чангризало, мрмљивац, брундало

дуел *х.* дуел

дует *х.* дует

дужд *х. ист.* дужд

дужи -а -е *заст.* повелик, замашан, голем

дужо *заст.* доста много

дуйни -а -е *муз.* дувачки; ~ **инструмент** дувачки инструмент

дук *х.*: **дука ци ище** ≅ славу ли ти твоју

дукат *х.* дукат; ¤ **дуката ци твойого, ~ ци твой** *оп.* **дука ци ище** (*под* **дук**)

дуксер *х.* топла поткошуља, дуксер

дуловац -луєм *нєзак.* **1.** (*правиц нєшор*) правити неред; скакати; лупати; **2.** радити нешто ноћу по кући (*док други спавају*)

дум *викр.* **1.** *за подражованє штреляня, звич. удвоєни* дум, бум, бу, трас; **2.** *за означованє тупого звуку при паду* бап, луп

дума *ж.* **1.** (*думка*) мисао; **2.** (*думанє*) мишљење; **3.** *заст.* идеја; **присц на думу** доћи на идеју; **пришло му на думу** дошло му је на памет; ¤ **анї думи** *оп.* **анї думац** (*под* **думац**); **мац на думи** имати у виду; **по моєй думи** по мом мишљењу

думанє *с.* мишљење; **явне ~** јавно мишљење

думатель *х.* мислилац

думательство *с.* мислилаштво

думац -ам *нєзак.* **1.** мислити; **о чим думаш?** о чему мислиш?; **2.** (*раховац, тримац*) мислити, сматрати, ценити; **думал же добре поробел** сматрао је да је добро урадио; **3.** (*роздумовац глєдаюци ришенє*) мислити се, размишљати; **думал сом и ришел же ...** ја сам се мислио и решио да ...; ¤ **анї ~** ни случајно, нипошто, немој ни да помишљаш**;** **думам себе!** у праву си! управо тако!; **так бим думал** (*нє сиґурни*

сом чи так) бар тако мислим; **цо думаш (думаце)!** замисли(те)!

думаци *и* **думаюци** -а -е мисаони; **мал ~ вираз** имао је мисаони израз

думка *ж.* мисао

думков(и) -а -о/-е мисаон, мислен; **~ процес** мисаони процес

думковосц *ж.* мисаоност

дунайски -а -е дунавски

дунда *ж. оп.* **дудка**

дундац -ам *оп.* **дудац**

дунєц -нца *х.* **1.** тегла; **2. а) дунци** *мн.* компот (*у теглама*); **б) єсц дунца** јести компота; **я би єдол дунца** ја бих јео компота

дунцов -а -о: ~ **папер** целофан

дунчик *х.* **1.** *дем.* теглица; **2.** *зоол.* сунчаница (Carassius auratus auratus)

дуо *х. муз.* дуо

дуп *ином. викр.* (*з хторим ше подражує тупе вдеренє*) тап, туп

дупканє *с.* топот, бат

дупкац -ам *нєзак.* **1.** (*ґажиц з талпами*) табати; топтати, топотати; табанати; тапкати, цупкати; **2.** (*чежко ходзиц*) табати, трапарати

дупла *присл. беш. оп.* **дупло**

дупли -а -е дупли

дупликат *х.* дупликат

дупло *присл.* дупло, двоструко

дупловац (ше) -луєм (ше) *зак. и нєзак.* дуплирати (се)

дупнуц -нєм *зак.* дупнути, топнути, тупнути, цупнути; **~ з ногу до жеми** дупнути ногом о под

дур *х. муз.* дур

дурак *х. гандр.* лудак; будала

дурачиско *х. ауґм.* будалина

дурачок -чка *х. дем.* будалица, лудица

дурбак *х. оп.* **дурак**

дурбин *х. беш. серб.* дурбин (*оп.* **д(в)огляд, меселатов**)

дурґов *х. оп.* **дурак**

дуренє *с.* лудирање, лакрдијање, измота(н)ција

дуриц -им *нєзак.* **I** *прех.* (*дакого*) залуђивати; **нє дур дзецко** не залуђуј дете; **II** *нєпрех.* (*шаліц*) лудети

дуриц ше -им ше *нєзак.* (*вирабяц*) лудирати се, изводити, будалити; измотавати се, лакрдијати се

дурк *викр. оном. звич. повторене* куц, тук

дурканє *с.* **1.** (*лупканє*) лупа, лопот; **2.** (*шерца*) **а)** куцање; откуцај, куцај; **б)** (*моцне дурканє*) лупање, лепет; **3.** (*черканє*) тандрк, тандркање, тандарање; **4.** бат; **чуц ~ коньских копитох** чује се бат коњских копита

дуркац -ам *нєзак.* **1.** лупати, лупкати; ударати; **~ з млатком** лупати чекићем; **2.** куцати; **~ на писацей машинки** куцати на писаћој машини; **~ до дзверох** куцати на врата; **шерцо дурка** срце куца; **3.** (*черкац*) тандркати, тандарати, звекетати; **4.** (*о витерніци и под.*) клепетати; **5.** (*до ґереґи чи є узрета*) кврцати; ¤ **~ дакому на дзвери** (*обрацац ше ґу дакому з молбу*) куцати коме на врата

дуркнути -а -е (*дакус нє як треба*) ударен, уврнут, ћакнут, откачен

дуркнуц -нєм *зак.* **1.** лупити, лупнути; ударити; **2.** куцнути; **3.** тандркнути, звекнути

дуркнуце *с.* **1.** удар; **2.** (*шерца*) откуцај

дурни -а -е **1.** будаласт, блесав; луд; **~ глава** луда глава; **2. дурни** -ного *х.* будала, блесавац**; 3. дурна** -ней *ж.* лудача, будала

дурнїло *х.* луда, будала, пајац; ¤ **дворски ~** дворска будала

дурнїсти -а -е луцкаст, будаласт, лудаст, ћакнут

дурнїца *ж.* бесмислица; глупост

дурно *присл.* лудо, будаласто, блесаво

дурновати -а -е луцкаст, ћакнут

дурносц *ж.* лудост

дурнота *ж.* глупост; лудост; будалаштина; **робиц (правиц,**

вирабяц) дурноти чинити будалаштине, будалити

дурски -а -е (*од* **дур**) *муз.* дурски; **~ скала** дурска скала

дурчиц -им *нєзак.* (*лопотац*) лупати

дутян *х.* продавница, радња; **давац (тримац) ~** држати радњу; ¤ **(застарани, задумани) як Жид у празним дутяну** ≅ (забринут, замишљен) као да су му све лађе потонуле

дутяндїйош *х.* продавац, трговац, дућанџија

дутянски -а -е **1.** дућански; **2.** куповни; **дутянски галушки** куповно тесто

дутянчик *и* **дутянчок** -чка *х. дем*. дућанче, дућанчић

дуфадло *с. ковац.* мех

дух *х. з розл. знач.* дух; ◊ **Дух святи** ~ Свети дух; **зли ~** зао дух; ¤ **анї бруха анї духа** (*барз є худи*) прирастао му трбух уз крижа; **анї живого духа нєт** *оп.* **анї живей души нєт** (*под* **душа**)**; худобни з духом** сиромашан духом

духовенство *с.* свештенство, духовништво

духовити -а -е духовит

духовни -а -е *з розл. знач*. духован; ◊ **~ оцец** духовни отац, душебрижник; **~ стол** *церкв.* владичанство; **~ меч** *церкв.* набедреник

дуц дуєм *нєзак.* **1.** *з розл. знач*. дувати; **витор дує** ветар дува; **2.** дувати, хукати; **~ до замарзнутих пальцох** дувати у озебле прсте; **3.** свирати; завијати; **дує труба** свира труба; **дує сирена** завија сирена; **4. ~ нос** ишмркивати се, ушмркавати се; ¤ **дуц до гарсцох (пальцох)** (*нє мац пенєжи, бидовац*) танко свирати; **дуц и до жимней юшки** (*буц барз осторожни*) дувати и на хладно

дуц ше дуєм ше *нєзак.* дурити се, љутити се; прћити усне; ¤ **~ як пуляк** јако се дурити

дуце *с.* дување

душа *ж.* душа; ¤ **аж да душу полага** (*од вистатосци*) душу да испусти, душа ће му на нос изаћи; **анї живей души нєт** нема ни живе (ни крштене) душе; нема ни бесног пса; **вжац дацо на свою душу** узети што на своју душу; **випущиц душу** испустити душу; **витресц з дакого душу** (*барз гонїц до роботи, биц и под.*) истерати (истрести) душу из кога; **дал бог душу як до пняка** (*о особи звич. младей хтора нє ма интересованя, нє дзба за роботу, нє зна ше остарац о себе*) ≅ дрвендека *х. и ж.*, дрвендекаст; **дац богу душу** дати (предати) богу душу; **докля ци (му** *итд.***) ~ жада** до миле воље, по милој вољи; **душа у мнє змарзла (замарзла)** озебао сам до кости (костију); **душо моя** душо моја, луче моје; **душу на длань виложиц (видац) дакому** дати све од себе, урадити и немогуће да се некоме учини по вољи; **з радей души** драге воље, оберучке; **мац дакого на души** имати кога на души; **мирней души** мирне душе; **повесц по души** рећи искрено; **покля (кельо) ци душа жада** колико ти душа хоће; **(при)дац богу (богови) душу** дати богу душу, растати се с душом; **придац душу дяблови 1.** (*рушиц по злей драги*) продати душу врагу (ђаволу); **2.** извршити самоубиство; **тераз му ~ на месце (на мире)** (*посцигнул свойо, та є задовольни*) сад му је душа на месту, сад му душа дође на место; **як без души (бежац, прибегнуц)** као без душе (трчати, дотрчати)

душевни -а -е душеван; **~ хорота** душевна болест

душичка *ж. дем*. душица; ◊ **мацерина (мацерова) ~** *бот.* мајчина душица (Thymus serpyllum)

душнє *присл.* (*такой*) одмах, истог тренутка, из ових стопа

душнїк *х. анат*. душник

душнїцки -а -е душнички

душостаратель *х. оп.* **духовни оцец**

душочка *ж. дем. оп.* **душичка**

душпастир *х. церкв.* духовни отац, душебрижник

дюбре *с. гандр. беш. серб.* ђубре

дювеч *х. кул.* ђувеч

дюґ *х.* **1.** *зоол.* мртвачка глава (Acherontia atropos); **2.** *оп.* **джуґа**; ¤ **до дюґа** до ђавола, до врага; **дюґа!** (*та дзе*) врага!; **дюґа му ище** славу ли му његову; **ки то ~ !?** који је ово враг!?; **на дюґа ци то?** ког врага ће ти то?

дюґа *ж. оп.* **джуґа**

дюґов *х.*: **ки то ~** *оп.* **ки то дюґ** (*под* **дюґ**); **~ го зна, дюґов би го знал** враг ће га знати

дюґовина *ж.* плод орашка (*оп.* **джуґа**)

дюмбир *х. бот.* ђумбир

дюр *х. оп.* **дюрик**

дюрдїц *х. дюрдь., верб. оп.* **дюрдїца**

дюрдїца *ж. бот*. ђурђевак

дюрдьовски -а -е ђурђевски

Дюрдьовчань *х.* Ђурђевчан

дюрик *х.*, **дюрик-трава** *и* **дюр-трава** *ж. бот.* водњача, воловод, вучица (Orobanche L.)

дюс *х.* ђус

дютором *присл. беш.* (*шицко нараз*) ђутуре

дючка *ж. оп.* **джуджа**

дяблик *х. дем.* ђаволче, ђаволчић, ђаволак

дяблица *ж.* ђаволица

дяблов -а -о ђаволов; ◊ **дяблова катичка** *ж. зоол.* ватрена стеница (Pyrrhocoris apterus L.); **дяблово очи** *коц. оп.* **арвачка**

дябловски -а -е ђавољи

дябол *х.* ђаво, враг; ¤ **брац дябла** *оп.* **зобрац дябла**; **дябла!** (*анї бешеди*) ђавола!; **дябли му на твари грацок тлачели** *подш.* (*ма од покох рапаву твар*) има рошаво, богињаво лице; **дяблови (богови) за хрибтом** богу иза леђа, где је и бог (ђаво) рекао лаку ноћ; **~ би го знал** ђаво (враг) би га знао (ће га знати); **~ до нього вошол** ђаво је ушао у њега; **~ езерни го зна** *оп.* **~ би го знал**; **~ ме бил по карку, ~ ме опискал** ђаво ми није дао мира; **зобрац дябла** настрадати, набелајисати; награисати као жути мачак; **идз до дябла** иди до ђавола, бестрага ти глава; **исти ~** (*шицкоєдно*) један (исти) враг; **ки ци ~ ?** који ти је ђаво (враг)?; **кого дябла?** ког врага?; **на дябла езерного** ког врага; **най го ~ бере** нека га ђаво носи; **най го ~ трапи** џаба га било; **нє дал ми (му** *и под.***) ~ мира** није ми (му *и сл.*) ђаво дао мира; **нє споминай дябла бо ци ше укаже** не чачкај мечку; **нє таки ~ чарни (страшни) як го малюю** није ђаво онако црн како га сликају; **нєт му анї дябла** није му ни врага; **пойсц на дябли** (*препаднуц*) отићи до ђавола, отићи до врага (к врагу); **полтреца дябла** (*зла, пакосна особа*) ≅ ђаво од тетке; **попил би и з дябла скору (и з бога ризи)** (*барз пиє*) ≅ пије као смук (као дуга, као спужва); **придзе ~ по свойо [та однєше и твойо]** доћи ће ђаво по своје; **пришол ~ по свойо** дошао је ђаво по своје; **робиц дяблу на буздовань (шмерци на кабат)** (*барз вельо робиц без потреби*) радити као луд (као сивоња, као коњ) (*без присиле и без потребе*); **сцекац (бац ше) як ~ од крижа** бежати (бојати се) као ђаво од крста (као враг од тамјана); **яки ~ таки чорт** један те исти ђаво

дявол *х. заст. оп.* **дябол**

дяковски -а -е (*од* **Дяково**) ђаковачки

дялок 1. *присл. заст.* пешке; **2.** *викр. заст.* пакуј се, губи се

дянта *ж.* (*гудацка смола*) калафониј, колофонијум

дянташ *х.* **1.** обешењак; бећар; неваљалац; **2.** *ирон.* јунак

дянташство *х.* **1.** обешењаштво; неваљалштина; **2.** *ирон.* јунаштво

дянтовац -туєм *нєзак.* мазати (гладити) калафонијем гудало, каиш и сл.

дятка *ж.* (*жабка*) баба; **руциц дятки** (*руциц кляпчисти каменьчок поверх води*) превести бабу

дьомрош *х.* горка ракија

дьорац -ам *нєзак.* нагло пити, локати

Е

е *викр. за виражованє чувствох* е, ех; **е, мой брацику, нє роби ше то так** е, мој брате, не ради се то тако

ебонит *х.* ебонит

ебонитни -а -е *и* **ебонитов(и)** -а -о/-е ебонитни

евакуация *ж.* евакуација

евакуовац (ше) -ууєм (ше) *зак. и нєзак.* евакуисати (се), евакуирати (се)

евангелист -та *и* **евангелиста** -ти *х.* (*припаднїк вири*) евангелист(а)

евангелистични -а -е евангелистички; ~ **церква** евангелистичка црква

евентуални -а -е евентуалан

евентуалносц *ж.* евентуалност

евидентичар *х.* евидентичар

евидентни -а -е евидентан

евидентовац -туєм *зак. и нєзак.* евидентирати

евиденция *ж.* евиденција

евнух *х. ист.* евнух

ево *слов. беш. серб.* ево (*оп.* **ни-а, палє**)

евокация *ж.* евокација

евоковац -куєм *зак и нєзак.* евоцирати

еволуирац -ам *и* **еволуовац** -ууєм *зак. и нєзак.* еволуирати

еволуцийни -а -е еволуциони, еволуцијски

еволуция *ж.* еволуција

евроазийски -а -е евроазијски

Европеєц -ейца *х. оп.* **Европян**

европеизация *ж.* европеизација

европеизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* европеисати (се), еуропеизирати (се)

европски -а -е европски

Европян *х.* Европљанин, Европејац

евстахийов -а -о: ~ **трубка** *анат.* еустахијева труба

евфемиз(е)м -зму/-зма *х. лит.* еуфемизам

евхаристия *ж. церкв.* еухаристија

еґзактни -а -е егзактан; ~ **науки** егзактне науке

еґзалтация *ж.* егзалтација

еґзалтовац -туєм *зак. и нєзак.* егзалтовати, егзалтирати

еґзамент *х. заст.* **1.** испит; **2. еґзаменти** *мн. оп.* **аґзаменти**

еґзарх *х. церкв.* егзарх

еґзархат *х. церкв.* егзархат

еґзеквент *х. заст.* судски извршилац, егзекутор

еґзекутивни -а -е (*вивершни*) егзекутиван

еґзекутор *х.* егзекутор

еґзекуция *ж.* егзекуција

еґземплар *х.* егземплар

еґзе(р)цир *х. воєн. заст.* егзерцир

еґзе(р)цирац -ам *зак. и нєзак.* егзерцирати

еґзибиция *ж.* егзибиција

еґзил *х.* егзил

еґзистенция *ж.* егзистенција

еґзистенциялиз(е)м -зму/-зма *х.* егзистенцијализам

еґзистовац -туєм *нєзак.* егзистовати, егзистирати

еґзоґени -а -е (*вонкашнї*) егзоген

еґзодус *х.* егзодус

еґзотика *ж.* егзотика

еґзотични -а -е егзотичан

еґоиз(е)м -зму/-зма *х.* егоизам

еґоист -та *и* **еґоиста** -ти *х.* егоист(а)

еґоистични -а -е егоистичан

еґоцентрични -а -е егоцентричан

едем *х. мед.* едем

еден *х.* (*рай*) еден

едикт *х. правн.* едикт

едиция *ж.* едиција

езер *х. єд. нєпрем.* (*мн.* езри) *числ. беш.* хиљада, *горв.* тисућа (*лит.* **тисяч**); ¤ **мам бриґи нє ~ алє сто** имам брига преко главе

езерка *ж. беш.* хиљадарка, *горв.* тисућица (*лит.* **тисячка**)

езермайстор *и* **езермештер** *х.* стомајстор, свањтар

езерни -ного *х.* ђаво; ¤ **боляк езерни** *оп. под.* **боляк; дябол езерни**

у виразох: **дябла езерного** врага; **дябол (пшамац) езерни би го знал** ђаво би га знао; **дябол езерни ме наведол** ђаво ме је навео; **най идзе до дябла езерного** нека иде до ђавола

езоповски -а -е езоповски

езровка *ж. оп.* **езерка**

ей *викр.* **1.** *за виражованє жалю, жаданя и под.* еј, ех, ехеј; **ей, старосци!** еј, старости!; **2.** *за виражованє одушевия, радосци и под.* еј, хеј, хај; **ей, як крашнє у наших горох** еј, како је лепо у нашим планинама; **3.** *оп.* **ейнє (1, 3)**

ейнє *викр.* **1.** *за опомнуце, грожен*є бре; **~ , кед я придзем!** бре ако ја дођем!; **2.** *за виражованє гнїву* ао, ајме, их; **~ , нє ганьбице ше?!** ајме, није вас срамота?!; **~ , яки ши нєдобри!** их, што си неваљао!

ейнє-ейнє *викр.* **1.** *за виражованє нєзадовольства* еј; ох; хај; ух; **ейнє-ейнє, та то ше так гутори старшому?** ох, зар се то тако говори старијем?; **келї млади людзе гиню у войни! ейнє-ейнє!**; колико у рату гине младих људи! ох, ох!; **могол ши ше порезац, ейнє-ейнє!** могао си се посећи, ух, ух!

екавец -вца *х.* екавац

екавски -а -е екавски

екавщина *ж.* екавштина

екватор *х. ґеоґр.* екватор

екваторски -а -е екваторски

еквивалент *х.* еквивален(а)т

еквивалентни -а -е еквивалентан

екипа *ж.* екипа

екипни -а -е екипни

еколоґ *х.* еколог

еколоґийни -а -е еколошки

еколоґия *ж.* екологија

економ *х.* економ

економат *х.* економат

економизовац -зуєм *зак. и нєзак.* економисати

економика *ж.* економика

економист -та *и* **економиста** -ти *х.* економист(а)

економични -а -е економичан, економички

економичносц *ж.* економичност

економия *ж.* економија

економски -а -е економски

екосистема *ж.* екосистем

екран *х.* екран

екранизация *ж.* екранизација

ексгумация *ж.* ексхумација

ексгумовац -муєм *зак. и нєзак.* ексхумирати

екселенция *ж.* екселенција

ексклузивни -а -е ексклузиван

екскомуникация *ж.* екскомуникација

екскраль *х.* (*бувши краль*) екскраљ, раскраљ

екскурзист -та *и* **екскурзиста** -ти *х.* екскурзист(а)

екскурзия *ж.* екскурзија

експанзивни -а -е експанзиван

експанзия *ж.* експанзија

експедитивни -а -е експедитиван

експедитор *х.* експедитор

експедиция *ж.* експедиција

експедовац -дуєм *зак. и нєзак.* експедирати, експедовати

експеримент *х.* експеримен(а)т

експериментални -а -е експерименталан

експериментовац -туєм *зак. и нєзак.* експериментисати, експериментирати

експерт *х.* **1.** експерт; **2.** вештак

експертиза *ж.* експертиза, вештачење

експлицитни -а -е експлицитан

експлоататор *х.* експлоататор

експлоататорски -а -е експлоататорски

експлоатация *ж.* експлоатација

експлоатовац -туєм *зак. и нєзак.* експлоатисати, експлоатирати

експлоатовач *х.* *оп.* **експлоататор**

експлодирац -ам *зак. и нєзак.* експлодирати

експлозив *х.* експлозив

експлозивни -а -е експлозиван

експлозия *ж.* експлозија

експозе -еа *ж.* експозе

експозитура *ж.* експозитура

експонат *х.* експонат

експонент *х. з розл. знач.* експонент

експоновац (ше) -нуєм (ше) *зак. и нєзак.* експонирати (се), експоновати (се)

експорт *х.* експорт

експортовац -туєм *зак. и нєзак.* експортирати, експортовати

експрес 1. *х.* (*1. гайзибан; 2. ресторан*) експрес; **2.** *прикм. нєпрем.*: **~-писмо** експрес-писмо; **~-ресторан** експрес-ресторан

експресивни -а -е експресиван

експресиониз(е)м -зму/-зма *х.* експресионизам

експресионист -та *и* **експресиониста** -ти *х.* експресионист(а)

експресия *ж.* експресија

експресни -а -е експресни; **~ посилка** експресна пошиљка

експроприовац -иуєм *и* **експроприровац** -руєм *зак. и нєзак.* експроприсати, експроприрати

експроприяция *ж.* експропријација

екстаза *ж.* екстаза

екстатични -а -е екстатичан, екстатички

екстензивни -а -е екстензиван

екстензия *ж.* екстензија

екстериєр *х.* екстеријер

екстра *прикм. нєпрем. и присл.* екстра; **мац ~ жаданя** имати екстра прохтеве

екстраваґантни -а -е екстравагантан

екстрадовац -дуєм *зак. и нєзак.* екстрадирати

екстрадиция *ж.* екстрадиција

екстракт *х.* екстракт

екстраховац -хуєм *зак. и нєзак.* екстраховати, екстрахирати

екстрем *х.* екстрем

екстремист -та *и* **екстремиста** -ти *х.* екстремист(а)

екстремитет *х.* екстремитет

екстремни -а -е екстреман

екстремносц *ж.* екстремност

ексцентрик *х.* ексцентрик

ексцентрични -а -е ексцентричан

ексцерпция *ж.* ексцерпција

ексцерповац -пуєм *зак. и нєзак.* ексцерпирати

ексцес *х.* ексцес

ектения *ж. церкв.* јектенија

екуменски -а -е *церкв.* екуменски; **~ собор** екуменски сабор

екцем *х. мед.* екцем

елаборат *х.* елаборат

елан *х.* елан

еластични -а -е еластичан

еластичносц *ж.* еластичност

Елдорадо *х. осн. и прен.* Елдорадо

елеватор *х.* елеватор

елевация *ж.* елевација

елеґантни -а -е елегантан

елеґанция *ж.* елеганција

елеґичар *х.* елегичар

елеґични -а -е елегичан

елеґия *ж.* елегија

електрарня *ж.* електрана

електризация *ж.* електризација

електризовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* електрисати (се), електризовати (се)

електрика *ж.* џепна лампа, батерија

електрификация *ж.* електрификација

електрификовац (ше) -куєм (ше) *зак. и нєзак.* електрификовати (се), електрифицирати (се)

електрицитет *х.* електрицитет

електричар *х.* електричар

електрични -а -е електрични; **~ струя** *ел.* електрична струја; **~ напруженє** *ел.* електрични напон

електрода *ж.* електрода

електрозаварйовач *х.* електрозаваривач

електроиндустрия *ж.* електроиндустрија

електроинсталатер *х.* електроинсталатер

електрокардиоґрам *х. мед.* елетрокардиограм

електролиза *ж. хем.*

електролиза

електромаґнет *х.* електримагнет

електромеханїчар *х.* електромеханичар

електромонтер *х.* електромонтер

електромотор *х.* електромотор

електрон *х.* електрон

електронїка *ж.* електроника

електронїчар *х.* електроничар

електронски -а -е електронски

електропорушовач *х.* електропокретач

електропостроєнє *и* **електропошоренє** *с.* електроуређај

електропривреда *ж.* електропривреда

електротерапия *ж.* електротерапија

електротехнїка *ж.* електротехника

електротехнїчар *х.* електротехничар

електротехнїчни -а -е електротехнички

електрохемия *ж.* електрохемија

елемент *х.* елемен(а)т

елементарни -а -е елементаран; ~ **нєпогода** елементарна непогода

елетрика *ж. беш. оп.* **електрика**

елетричар *х. беш. оп.* **електричар**

елетричка *ж. беш. оп.* **електрика**

елефант *х. оп.* **єлефант**

еликсир *х.* еликсир; ◊ ~ **живота** еликсир живота

елиминация *ж.* елиминација

елиминовац -нує *зак. и нєзак.* елиминисати, елиминирати

елиминуюци -а -е елиминишући, елиминирајући

елипса *ж.* елипса

елиптични -а -е елиптичан

елиса *ж.* елиса

елита *ж.* елита

елитни -а -е елитан

елоквенция *ж.* елоквенција

емайл *х.* емајл

емайловани -а -е емајлиран

емайловац -луєм *зак. и нєзак.* емајлирати

еманципация *ж.* еманципација

еманциповац (ше) -пуєм (ше) *зак. и нєзак.* еманциповати (се), емаципирати (се)

ембарґо *х. правн.* ембарго

емболия *ж. мед.* емболија

ембриолоґия *ж.* ембриологија

ембрион *х.* ембрио(н)

ембрионов -а -е ембрионов; ~ **торбичка** *бот.* ембрионова кеса

емиґрант *х.* емигрант

емиґрация *ж.* емиграција

емиґровац -руєм *зак. и нєзак.* емигрирати

еминентни -а -е еминентан

еминенция *ж.* еминенција; ◊ **шива** ~ сива еминенција

емир *х.* емир

емисар *х.* емисар

емисия *ж. з розл. знач*. емисија; **радио-~** радио-емисија

емитовац -туєм *зак. и нєзак.* емитовати, емитирати

емотивни -а -е емотиван

емоционални -а -е емоционалан

емоция *ж.* емоција

емпириз(е)м -зму/-зма *х. филоз.* емпиризам

емулзия *ж. хем.* емулзија

емфатични -а -е емфатичан

енґедовац -дуєм *зак. и нєзак.* **1.** одобрити/одобравати; оправдати/оправдавати; бегенисати; **нє пачи ше ми твой поступок, то нє енґедуєм** не свиђа ми се твој поступак, то не одобравам; **2.** допустити/допуштати, дозволити/дозвољавати; **енґедуєм ци пробовац нище раз** дозвољавам ти да пробаш још једном; **3.** попустити/попуштати, уступити/уступати; **мац го модлєла най то нє роби, алє вон нє енґедовал** мајка га је молила да то не ради, али он није хтео да попусти; **4. а)** опростити/опраштати; **вона ше му**

питала най ю нє покаре, най єй енґедує она га је молила да је не казни, да јој опрости; **б)** прогледати кроз прсте

Енґле(й)з *х. беш.* Енглез (*лит.* **Анґлиєц**); ¤ **правиц ше ~** правити се Енглез (Кинез)

енґлейски -а -е *беш.* енглески (*лит*. **анґлийски**)

ендем *х. зоол., бот*. ендем

ендемия *ж. мед*. ендемија

енджелїр *х. беш. оп.* **инженєр**

ендоґени -а -е ендоген

енекция *х. беш. оп.* **инекция**

енерґетика *ж.* енергетика

енерґетични -а -е енергетичан, енергетски

енерґични -а -е енергичан

енерґия ж. енергија

ензим *и* **енцим** *х. хем.* ензим, енцим

ениґма *ж.* енигма

ениґматични -а -е енигматичан, енигматски

енки *и* **енки-енучки** *присл. експр.* одмах, овог часа, скокомице

енклава *ж.* енклава

енклитика *ж. ґрам*. енклитика

енормно *присл.* енормно

ентериєр *х.* ентеријер

ентомолоґия *ж.* ентомологија

ентузияз(е)м -зму/-зма *х.* ентузијазам

ентузияст -та *и* **ентузаяста** -ти *х.* ентузијаст(а)

енучки *присл. оп.* **енки**

енциклопедийни -а -е енциклопедијски

енциклопедист -та *и* **енциклопедиста** -ти *х.* енциклопедист(а)

енциклопедия *ж.* енциклопедија; ◊ **жива ~** жива енциклопедија

енцим *х. оп.* **ензим**

еолски -а -е *ґеоґр., ґеол.* еолски; ~ **ерозия** еолска ерозија

еп *х. лит.* еп

епарх *х. церкв*. епарх

епархия *ж. церкв*. епархија

епиґон *х.* епигон

епиґрам *х. лит*. епиграм

епиґраф *х. лит.* епиграф

епидемия *ж. мед*. епидемија

епидемийни -а -е епидемијски

епидемиолоґия *ж.* епидемиологија

епизода *ж.* епизода

епизодни -а -е епизодан

епик *х. оп.* **епичар**

епика *ж.* епика

епикуреєц -ейца *х. ист.* епикурејац

епилепсия *ж. мед.* епилепсија

епилептик *и* **епилептичар** *х.* епилептик, епилептичар

епилептични -а -е епилептичан

епилоґ *х.* епилог

епископ *х. церкв., физ.* епископ

епископат *х. церкв*. епископат

епископия *ж. церкв*. епископија

епитаф *х.* епитаф

епитет *х. лит*. епитет

епитрах *х. оп.* **епитрахиль**

епитрахиль *х. церкв*. епитрахиљ

епицентер -тра *х. ґеол., прен*. епицентер

епичар *х. лит*. епичар, епик

еполета *ж.* еполета

епопея *ж.* епопеја

епос *х.* епос

епоха *ж*. епоха

епохални -а -е епохалан

епрувета *ж.* епрувета

епски -а -е епски

Ера *х.* (*Герцеґовец*) Ера, Еро

ера *ж.* (*период*) ера

ерар *х. ист*. (*державни маєток*) ерар

ерґела *ж*. ергела

ердек *и* **ердек-бочкор** *у функц. пред. заст.* који се прави превише важан

ерекция *ж*. ерекција

еритроцити *х. мн.* (*єд.* еритроцит) *анат.* еритроцити

Еро *х. оп*. Ера

еродирац -ам *и* **еродировац** -руєм *зак. и нєзак.* еродирати

ерозивни -а -е ерозиван

ерозия *ж.* ерозија; ~ **жеми**

ерозија тла

ерос *х.* ерос

еротика *ж.* еротика

еротични *и* **еротски** -а -е еротичан, еротски

ерудит -та *и* **ерудита** -ти *х.* ерудит(а)

ерудиция *ж.* ерудиција

еруптивни -а -е еруптиван

ерупция *ж.* ерупција

есей *х.* есеј

есеїст -та *и* **есеїста** -ти *х.* есејист(а)

есенц *х.* сирће, оцат

есенция *ж.* есенција

есенциялни -а -е есенцијалан

есенцов(и) -а -о/-е сирћетни, оцтен

есенцовац -цуєм *нєзак.* сирћетити, оцтити, закисељавати

есесовец -вца *х. ист.* есесовац

ескадра *ж. воєн.* ескадра

ескадрила *ж. воєн.* ескадрила

ескадрон *х.* ескадрон

ескалация *ж.* ескалација

Еским *х.* Еским

еспап *х. заст.* (*роба*) еспап

есперантист -та *и* **есперантиста** -ти *х.* есперантист(а)

есперанто *х.* есперанто

естет -та *и* **естета** -ти *х.* естет(а)

естетика *ж.* естетика

естетичар *х.* естетичар

естетични *и* **естетски** -а -е естетичан, естетички, естетски

Естонєц -нца *х.* Естонац

естонски -а -е естонски

естрада *ж.* естрада

естрадни -а -е естрадан

есцайґ *х.* есцајг

етажни -а -е етажни; ~ **зогриванє** етажно грејање

етапа *ж. з розл. знач.* етапа

етер *х. з розл. знач.* етер, етар

етерични -а -е етеричан, етерички

етида *ж. муз. и др.* етида

етика *ж.* етика

етикета *ж.* етикета

етикетовац -туєм *зак. и нєзак.* етикетирати

етикеция *ж.* етикеција

етил *х. хем.* етил

етилен *х. хем.* етилен

етимолоґийни -а -е етимолошки

етимолоґия *ж. линґв.* етимологија

Етиопян *х.* Етиопљанин

етиопийски -а -е етиопски

етичар *х.* етичар

етични -а -е етичан, етички

етнїк *х.* етник

етнїчни -а -е етнички

етноґенеза *ж.* етногенеза

етноґраф *х.* етнограф

етноґрафични -а -е *оп.* **етноґрафски**

етноґрафия *ж.* етнографија

етноґрафски -а -е етнографски

етнолоґ *х.* етнолог

етнолоґия *ж.* етнологија

етнолоґийни -а -е етнолошки

ето *слов. беш.* ето (*оп.* **ни-а**)

еукалиптус *х. бот.* еукалиптус

еурека *викр.* еурека

еуфория *ж.* еуфорија

ефект *х.* ефек(а)т

ефективни -а -е ефективан

ефектни -а -е ефектан

ефикасни -а -е ефикасан

ефикасносц *ж.* ефикасност

ех *викр.* ех

ехо *х.* ехо

ешалон *х. воєн.* ешалон

ешкут *х. ист.* (*поротнїк; валалски судия*) ешкут

ештанция *ж. заст.* "ештанција" (*молба вишем органу власти за дозволу венчања малолетне кћери*)

ештике *с. оп.* **вечарша фрайла**

еще *и* **ещек** *присл. коц. заст. оп.* **ещи**

ещи *и* **ещик** *присл. коц.* још

Є

євангелиє *с. оп.* **євангелия**

євангелийски -а -е еванђелски

євангелист -та *и* **євангелиста**

-ти *х.* еванђелист(а)

євангелия *ж. церкв.* еванђеље

євка *ж. анат.* (*часц швиньскей гурки*) (ј)евка (*в.*), буцак (*в.*), ката (*в.*)

Єврей *х.* Јеврејин

Єврейка *ж.* Јеврејка

єврейски -а -е јеврејски

єгипетски -а -е египатски

Єгиптян *х.* Египћанин

єґейски -а -е егејски; ~ **култура** егејска култура

єґуля *ж. зоол.* јегуља

єд *х.* јед; љутња, бес; **од єду** од гнева; од муке

єдальня *ж.* трпезарија, ручаоница

єдальньов(и) -а -о/-е трпезаријски

єдач *х.* јешан човек, јелац

єдачка *ж.* јешна женска особа, јелац

єден єдна єдно **1.** *числ. з розл. знач.* један; **бул ~ цар** био један цар; **приліп му єдну** прилепи му једну; **~ з (од) нїх (нас и под.)** један од њих (нас и сл.); **2.** (*хтори присутни у велькей мири*) сам, један; **на драги ~ блато** на путу само блато; **3.** (*голєм єден*) иједан, ма који; **кед ~ чловек у валалє добри, вец то вон** ако иједан човек у селу ваља, онда је то он; **4.** *виражує неґативну прикмету поняца хторе значи меновнїк* један; **битанґо єдна!** битанго једна!; ◊ **~ єдини** један једини; **єдно за другим** узастопно; **єдно з другим** (*вєдно патраци*) једно на друго, једно с другим; **єдно на други** просечно, једно на друго; **з єдним словом** једном речи; **лєм тото єдно же...** само што...; ¤ **~ як ~** обојица су исти (*једнако неваљали и сл.*); **єдно з другого** *и повторене* **єдно з другого-єдно з другого** један се угледа на другог (*па сви једнако раде*); **нє зна анї кельо то єдна и єдна** не уме ни бу ни му, не зна ни две унакрст; **цо за ~ (єдна)** ко је овај (ова); **як ~ а ~ (єдна а єдна, єдно а єдно)** (*цалком исти*) на влас исти (једнаки), као две капи воде, личити као јаје јајету**; яки ~ таки други** нашла врећа закрпу, на исто (једно) брдо су ткани

єденасти -а -е једанаести

єденастина *ж.* једанаестина

єденац *числ.* једанаест

єденацецеро -рих *числ. збир. с.* једанаесторо; **~ дзеци** једанаесторо деце

єденацка *ж.* једанаестица

єденацме *числ. збир. х.* једанаесторица; једанаест

єденацметерови -вого *х. спорт.* једанаестерац

єденацскладов(и) -а -о/-е: **~ стих** једанаестерац

єдзенє *с.* **1. а)** храна; **на драгу зме вжали досц єдзеня** на пут смо узели доста хране; **б)** јело; **любитель єдзеня** љубитељ јела; **готовенє єдзеня** припремање јела; **умерени у єдзеню** умерен у јелу; **2. а)** трпеза, јело; **при єдзеню ше нє бешедує** не прича се док се једе; **б)** оброк; **3.** обедовање; **4. за ~** јестив, за јело; **олєй за ~** јестиво уље; ◊ **буц слабого єдзеня** слабо јести

єдиначка *ж. ридк. оп.* **єдинїца**

єдинєц -нца *х.* јединац

єдини -а -е **1.** једини; **~ єден** један једини; **2.** (*єдино можлїви*) јединствен

єдинїца *ж.* јединица (*ћерка*)

єдинка *ж. з розл. знач.* јединица; **виборна ~** изборна јединица

єдинков(и) -а -о/-е јединачан

єдино *присл.* једино; ◊ **~ же...** једино што...

єдинородни -а -е јединорођен, јединородан; **~ син** *рел.* јединорођен син

єдинствени -а -е јединствен

єдинство *с.* јединство

єдинучки -а -е: **єден ~** један једини

єдинче -еца *с.* јединче

єдло *с.* јело; **готове ~** готово јело

єдловнїк *х.* јеловник

єднак *присл.* једнако

єднаке *присл. мат.* једнако

єднаки -а -е **1.** једнак, исти; **шицки зме ~** сви смо једнаки; **2.** једнолик, једноличан

єднаконапрямни -а -е *и*

єднаконапрямови -а -о/-е једнакосмеран

єднакоправни -а -е једнакоправан

єднакосмислов(и) -а -о/-е *оп.* **єднаконапрямни**

єднакострани -а -е једнакостран

єднакосц *ж.* једнакост; ~ **пред законом** једнакост пред законом; ◊ **знак єднакосци** знак једнакости

єднанє *с. и* **єднанка** *ж.* **1.** ценкање, погађање; преговор; **2.** *прен.* лицитација

єднац -ам *нєзак.* унајмљивати

єднац ше -ам ше *нєзак.***1.** ценкати се, погађати се; **2.** (*за роботу*) унајмљивати се; **кажде лєто єдна ше робиц у варошу** сваког лета унајмљује се у граду; **3.** *прен.* (*спричкац ше, нє приставац*) споречкавати се; не слагати се, не пристајати; објашњавати се; **цо ше тельо єднаш?!** шта се толико објашњаваш?!; ¤ **єдна ше як Бульчик з новтарушом** *коц.* не могу да се договоре, јер један тврди једно, други друго

єдначина *ж.* једначина; ~ **зоз двома нєпознатима** једначина са две непознате

єдначиц (ше) -им (ше) *нєзак.* изједначавати (се)

єдни -их *числ. збир. мн.* једни, једна, једне; ~ **бочкори** једни опанци; ~ **дзвери** једна врата; ~ **ножнїчки** једне маказе

єднина *ж. ґрам.* једнина

єднински -а -е једнински; ~ **припадок** једнински падеж

єднїсти -а -е **1.** једнострук; ~ **дзвери** једнострука врата; **2.** једнокрилан; ~ **облак** једнокрилан прозор; **3.** једнобраздни; ~ **плуг** једнобраздни плуг

єдно 1. *присл. беш.* (*приблїжно*) једно; *модал.* (*звич. у злученю* єдно... друге) прво, прво и прво; **зробели то, ~ , же би себе помогли, а друге, же би и другим помогли** учинили су то, прво, да би себи помогли, а друго, да би и другима помогли

єднобожец -жца *х.* једнобожац

єднобожецки -а -е једнобожачки

єднобочни -а -е једностран; ~ **однятосц** *мед.* једнострана одузетост; ~ **одказ** једностран отказ

єднобочно *присл.* једнострано

єднобраздни -а -е *и* **єднобраздов(и)** -а -о/-е једнобраздни; ~ **плуг** једнобраздни плуг

єдноваєчнїков(и) -а -о/-е једнојајчан; **єдноваєчнїково двойнята** једнојајчани близанци

єдновалентни -а -е једновалентни

єдновидни -а -е *и* **єдновидов(и)** -а -о/-е *ґрам.* једновидан, једновидски

єдновирни -а -е (*єдней вири*) једноверан

єдновлада *ж.* једновлашће

єдноглави -а -е једноглав

єдногласни -а -е једногласан

єдногласно *присл.* једногласно, једногласице

єдногорби -а -е *и* **єдногорбов(и)** -а -о/-е једногрб; ~ **ґамила** једногрба камила

єднодимензионални -а -е једнодимензионалан

єднодїйка *ж.* једночинка

єдноднььови -а -е једнодневни

єднодомни -а -е *правн., бот.* једнодом(ан); ~ **парламент** једнодом парламент

єднодротов(и) -а -о/-е једножичан

єднодумец -мца *х. и* **єднодумнїк** *х.* једномишљеник, истомишљеник

єдноженни -а -е једножен

єдноженство *с.* једноженство, моногамија

єдножилни -а -е *и* **єдножилови** -а -о/-е једножилан; ~ **преводнїк** *ел.* једножилан проводник

єднозапрагни -а -е *и* **єднозапрагов(и)** -а -о/-е једнозапрежан, једнозапрег

єднозвучни -а -е једнозвучан

єднозначни -а -е једнозначан

єднокласни -а -е *и* **єднокласов(и)** -а -о/-е једноразредан;

~ **школа** једноразредна школа

єдноклїтинков(и) -а -о/-е једноћелијски; ~ **орґанизем** једноћелијски организам

єдноколяйов(и) -а -о/-е једноколосечни, једнотрачни

єднокраки -а -е једнокрак

єднокревни -а -е једнокрван

єднокридлов(и) -а -о/-е једнокрилан; ~ **облак** једнокрилан прозор; ~ **авион** једнокрилац

єднокульков(и) -а -о/-е једнометан; ~ **пушка** једнометна пушка

єднолинийни -а -е једнолинијски

єднолїсцов(и) -а -о/-е *бот.* једнолист(ан)

єдноменни -а -е *и* **єдноменов(и)** -а -о/-е једноимен

єдноповерхов(и) -а -о/-е једноспратан; ~ **будинок** једноспратна зграда, једноспратница

єдномешачни -а -е једномесечан, једномесечни; ~ **звит** једномесечни извештај

єдномоторни -а -е једномоторни

єднонапрямни -а -е *и* **єднонапрямов(и)** -а -о/-е једносмеран

єднонашеньков(и) -а -о/-е *бот.* једносемен

єднонїтков(и) -а -о/-е *ткац.* једножичан, једнонитан

єдноноги -а -еједноног, једноножан

єднообразни -а -е (*монотон*) једнообразан, једноличан

єднооки -а -е једноок

єднопартийни -а -е једнопартијски

єднопасмов(и) -а -о/-е једнослојан

єднополни -а -е *и* **єднополови** -а -о/-е једнополан

єднопроцентни -а -е *и* **єднопроцентов(и)** -а -о/-е једнопроцентан

єдноразов(и) -а -о/-е једнократан; ~ **помоц** једнократна помоћ

єднороги -а -е једнорог

єднорочни -а -е једногодишњи, једногод(ан), једнолетан

єднoруки -а -е једноруk

єдноручни -а -е (*хтори ше окончує з єдну руку*) једноручан

єдноскладни -а -е *и* **єдноскладов(и)**-а -о/-е једносложан; ~ **слово** једносложна реч

єдносмислени -а -е *оп.* **єдносмислови (1)**

єдносмислов(и) -а -о/-е **1.** једносмислен; **2.** једносмеран; ~ **струя** једносмерна струја; ~ **улїца** једносмерна улица

єдноставни -а -е једноставан

єднострани -а -е једностран

єдностранкови -а -о/-е једностраначки

єднострано *присл.* једнострано

єднострунов(и) -а -о/-е (*о єдну струну*) једножичан

єдносц *ж. заст.* јединство

єднотижньов(и) -а -о/-е једнонедељни; ~ **одпочивок** једнонедељни одмор

єднотонов(и) -а -о/-е *и* **єднотонски** -а -е једнотон, једнотонски

єдночасни -а -е *и* **єдночасов(и)** -а -о/-е једновремен

єдночасцов(и) -а -о/-е једноделан

єдночленни -а -е *и* **єдночленови** -а -о/-е једночлан

єднофазни -а -е *и* **єднофазов(и)** -а -о/-е једнофазни

єднофайтов(и) -а -о/-е једноврстан

єднофарбов(и) -а -о/-е *и* **єднофаребни** -а -е *осн. и прен.* једнобојан

єднохижни -а -е *и* **єднохижов(и)** -а -о/-е једнособан; ~ **квартель** једнособан стан

єдноход *х. техн.* једноход

єдноцивов(и) -а -о/-е једноцеван; ~ **пушка** једноцевна пушка, једноцевка

єдноцифров(и) -а -о/-е једноцифрен

єдношед *х.* једносед

єдношедни -а -е једносед,

једноседан; ~ **авион** једносед авион

єдношоров(и) -а -о/-е једноредан; ~ **шеячка** једноредна сејалица

єдноштоков(и) -а -е једноспратан

єдноязиков(и) -а -о/-е *и* **єдноязични** -а -е једнојезичан, једнојезички

єдованє *с.* јед, срџба, секирација

єдовац (ше) єдуєм (ше) *нєзак.* једити (се); срдити (се), љутити (се); секирати (се)

єдовити -а -е срдит, гневан; раздражљив

єдрилица *ж. спорт.* (*безморторни авион*) једрилица

єдриличар *х.* (*пилот безмоторного авиона*) једриличар

єзуит *х.* језуит

єжибаба *ж. заст.* (*босорка*) вештица

єкавец -вца *х.* јекавац

єкавски -а -е јекавски

єкавщина *ж.* јекавштина

єктениє *с. и* **єктения** *ж. церкв.* јектеније, јектенија

єлей *х. церкв.* (*миро*) јелеј

єлень *х.* јелен

єленьов -а -о јелењи, јеленски

єленьчок -чка *х. дем. и гипок.* јеленак

єленок -нка *х. зоол.* јеленак (Lucanusceryus)

єленьче -еца *с.* лане

єлефант *х.* слон

єлефантица *ж.* слоница

єлефантов -а -о слонов; слоновски; ◊ ~ **косц** слоновача; **єлефантово зуби** кљове

єлефантче -еца *с.* слонче

єн *х.* (*японска монета*) јен

Єнки -ия *х.* Јенки

єр *х. ґрам.* јер; **тварде** ~ тврдо (дебело) јер; **мегке** ~ меко (танко) јер

єрарх *х. церкв.* јерарх

єрархия *ж.* јерархија

єрей *х. церкв.* јереј

єрес *ж.* јерес

єретик *х.* јеретик

єретични -а -е *осн. и прен.* јеретичан, јеретички

єри *с. фон.* јери

єрихонски -а -е јерихонски; ~ **труба** *библий*. јерихонска труба

Єрмен *х.* Јермен(ин)

єрменски -а -е јерменски

єромонах *х. церкв.* јеромонах

єсетра *ж. зоол.* јесетра

єсни -а -е (*хтори може добре єсц*) јешан

єст *безос.* има; **ту** ~ **вшелїякого швета** овде има свакаквог света; ~ **тому дас дзешец роки** има томе десетак година; **єст цукру?** је л' има шећера?

єство *с.* (*существо*) биће, створење; **живе** ~ живо биће

єстествени -а -е *заст.* природни

єсц єм *нєзак.* **1.** јести; **2.** хранити се, јести; ~ **сами хлєб** хранити се сувим хлебом, јести суви хлеб; **3.** *прен.* (*о ардзи и под.*) нагризати, изједати, јести; ¤ ~ **з даким хлєб и соль** јести с киме хлеб и со; ~ **хлєб у зноюю лїца свойого** јести хлеб у зноју лица свог; **ношиц** ~ *фолкл.* ићи на бабине; **як кед би нїґда нє єдол** (*барз нагло є*) као да три дана није јео, као да је из глади утекао

єфтика *ж. мед. заст.* туберкулоза, јектика

єфтикави -а -е *заст.* туберкулозан, јектичав

Єхова *х. рел.* Јехова

єшень *ж.* јесен; **тей єшенї 1.** прошле јесени, јесенас; **2.** у току ове јесени, јесенас; **на** ~ (*першей шлїдуюцей єшенї*) на јесен, јесенас

єшеньски -а -е **1.** јесењи, јесенски; ~ **витор** јесењи ветар; ~ **цибуля** јесењи лук; **2.** јесењи, озими, озиман; ~ **шаце** јесењи (озими) усев; ◊ ~ **ружа** *бот.* хризантема (Chrysanthemum L.)

єшеньче *с.* пиле које дораста ујесен

Ж

жаба *ж.* жаба; ◊ **желєна ~** *оп.* каня; **людзе жаби** људи жабе; **храстава ~** *зоол.* крастава жаба (Bufo viridis L.); ¤ **води жабом по уха** вода је јако плитка; **жабу нє треба гонїц до води** лако је натерати жабу у воду, неће гомила дажда; **жимни як ~** хладан (леден) као жаба; **клїпка як ~ у мутлянки (у студзенїни, у кислим млєку)** (*тупо патри*) гледа као телац; **надути як ~** надувен као жаба; **нє модлєл ше дїдо баби нє будзем ше я єдней жаби** нећу ја тебе толико молити, јер ниси достојан тога; **упера ше як жаба у праху** (*твардоглави є, нє сце попущиц*) тера своје

жабар *х.* жабар

жабец -бца *х. оп.* **жабак**

жабиска *х. ауґм.* жабетина, жабурина

жабка *ж.* **1**. *з розл.знач.* жабица; **2. жабки** *мн. бот.* пузава тустика (Sedum spurium Bieb); ◊ **на жабки** (*дацо ушите*) *скравец.* на жабице; **руцац жабки** (*руцац дятки*) правити жабице

жабов(и) -а -о/-е жабљи; **~ бара** жабља бара, жабљак; ◊ **~ перспектива** жабља перспектива; **~ коритко** *зоол.* сладководна школька Anodonda vulgaris Mill.

жабочка *ж. дем.* жабица

жабри *ж. мн.* (*єд.* жабра) *анат.* шкрге

жабров(и) -а -о/-е шкржни

жабурина *ж.* **1.** жабокречина, дрезга; **2.** *бот.* сочивица (Lemna minor L.); **3.** *прен.* жабокречина, жабњак

жабуринов(и) -а -о/-е жабокречан

жабуркови *и* **жабурови** -а -о/-е светлозелен, грашак зелен (*в.*)**,** трава зелен (*в.*)

жабчатко *с. дем.* жапче; жабица

жабче -еца *с.***1.** *дем. оп.* **жабчатко**; **2.** *пейор.* жгебе, жгебац, жгепче

жаворонок -нка *х. поет.* шева

жаданє *с.* **1.** жеља; **його ~ же би му син закончел школу** његова жеља је да му син заврши школу; **2. а)** тежња; **б)** жудња; **4.** *заст.* (*вимаганє*) захтев; **5.** *прен.* (*жажда*) жеђ; ¤ **виражиц (виявиц) ~** изразити жељу; **остатнє ~** последња жеља (воља); **мац велькe ~** горети од жеље; **страсне ~** жудња

жадани -а -е жељен, жељан

жадац -ам **1.** (*мац жаданє*) желети; **цо жадаце?** шта желите?; **~ дакому добре** желети коме добро; **2.** (*вимагац*) захтевати, тражити, искати; **вельо жадаце од нас** много тражите од нас; **3.** *безос.* (*дакому дацо*): **барз ми жада овоци** јако ми иште воћа, једе ми се воће; **4.** *заст.* (*волац*) звати, позивати, тражити; захтевати да неко дође; **нач сце ме жадали?** зашто сте ме звали?; ¤ **докля ци (му и под.) душа жада** до миле воље

жадаюци -а -е: **~ способ** *ґрам.* жељни начин

жаделко *с. дем.* жаоце

жаделков(и) -а -о/-е: **~ язик** жалац

жадло *с.* **1.** жаока, жалац; **2.** (*у гада*) језик; **гад вивалює ~** змија палаца језиком; ¤ **оштри як ~** (*барз оштри – о коси, ножу и под.*) оштар као змија

жадненьки -а -е *дем. поет.* жеђан

жадни¹ -а -е **1.** (*смиядни*) жедан; **2.** жудан; жељан; **~ є цеплого слова** жудан је топле речи; **3.** (*нєзаситни*) незаситан; похлепан, халапљив; ¤ **~ креви** жедан крви

жадни² -а -е *зам. одрек.* (*анї єден*) ниједан; иједан; икакав; **~ чловек нє зна за його бриґи** ниједан човек не зна за његове бриге; **врацел ше дому без жадного динара** вратио се кући без иједног динара; ¤ **нєт анї жадней души (жадного духа)** нема ни живе (крштене) душе

жаднїц -їм *нєзак.* жеднети, жеђати

жадно *присл.* **1.** жељно; жудно; **2.** незаситно; похлепно, халапљиво

жадосц *ж. оп.* **жажда (2)**

жажда *ж.* **1.** жеђ; **2. а)** велика

(јака) жеља, страст, жудња; ~ **за ученьом** велика жеља за учењем; ~ **за богаценьом** страст за богаћењем; **в)** чежња

жакет *х.* жакет

жалба *ж. правн.* жалба; **поднєсц жалбу** поднети жалбу; **кнїжка жалбох** жалбена књига; **подношитель жалби** подносилац жалбе, жалилац

жалбов(и) -а -о/-е жалбени

жалїтель *х.* жалитељ, жалилац

жалїтелька *ж.* жалитељица, жалитељка, жалиља

жалїц -їм ше *нєзак.* жалити

жалїц ше -їм ше *нєзак.* **1.** (*подношиц жалбу*) жалити се; **2.** *оп.* **жаловац ше**

жалоба *ж.*: ¤ **ношиц жалобу за даким** (*ношиц чарне за даким*) носити црнину, бити у црнини

жалов *х. поль. заст.* (*косир за жаце конопи и наду*) вагов (*в.*); косир (*в.*), косирица (*в.*)

жаловац -луєм *нєзак.* **1.** (*сановац*) жалити, сажаљевати; **2.** жалити, тужити, туговати; **3.** (*сановац дац*) жалити

жаловац ше -луєм ше *нєзак.* жалити се, јадати се; вајкати се

жалованє *с.* **1.** (*поносованє*) жалба; жалопојка; **2.** (*смуткованє*) жаљење, туговање; тужба; **3.** (*сanованє*) жаљење, сажаљевање

жалосни -а -е **1.** жалостан, тужан; **2.** (*бидни*) жалостан, јадан; ◊ ~ **верба** *оп.* **смутна верба** (*под* **смутни**)

жалосно *присл.* жалосно; тужно

жалосц *ж.* жалост; туга; ◊ **народна** ~ народна жалосц

жалосциц -им *нєзак.* (*зармуцовац*) жалостити, ожалошћивати, ојађивати

жалосциц ше -им ше *нєзак.* бити тужан, туговати

жалошлїви -а -е **1.** *оп.* **жалосни**; **2.** (*сочувствительни*) сажаљив, жалостив(ан)

жалошлїво *присл.* **1.** *оп.* **жалосно**; **2.** сажаљиво, жалостив(н)о

жалошнє *присл. оп.* **жалосно**

жалудз *х.* **1.** *бот.* жир; **2.** *карт.* жир, мак

жалудзни -а -е *и* **жалудзов(и)** -а -о/-е *карт.* жировски, маковски; ~ **туз** жировски ас (кец)

жалудков(и) -а -о/-е желудачни, стомачни

жалудок -дка *х.* желудац, стомак; ¤ **дзвига ше му жалудок (од жалудка)** (*чувствує ґадзенє*) диже (преврће) му се утроба (стомак); **чежке му на жалудку** тешко му је пало неко јело

жалуюци-а -е сажаљив

жалуюцосц *ж.* сажаљивост

жаль[1] *х.* жалост; **плакала од жалю** плакала је од жалости

жаль[2] *присл. у функц. пред.* жао; ~ **ми** жао ми је; ~ **му же пришло до того** жао му је што је дошло до тога; **пришло ми** ~ дошло ми је жао

жандар *х.* жандар(м)

жандармерия *х.* жандармерија

жандар(к)ови -а -о/-е *беш.* тамнозелен (*о боји платна*)

жандарски -а -е жандар(м)ски

жанр *х.* жанр

жарґон *х.* жаргон

жардинєра *и* **жардиниєра** *ж.* жардинијера

жар-птица *ж. митол.* жар-птица

жарта *ж.* **1.** шала; шега; **2.** досетка, доскочица

жартованє *с.* шала; шегачење, шега

жартовац -туєм *нєзак.* шалити се; шегачити се

жартовлїви -а -е шаљив

жартовлїво *и* **жартуюци** *присл.* шаљиво

жатва *ж. з розл. знач.* жетва

жатвов(и) -а -о/-е **1.** жетвени; **жатвово роботи** жетвени радови; **2.** жетелачки; **жатвово писнї** жетелачке песме

жац жнєм *нєзак.* **1.** жети, жњети; **2.** (*мишлинґ и под.*) сећи

жаце *с.* (*од* **жац**) жетва

жацки -а -е жетелачки

жач *х.* жетелац

жачка *ж.* (*жена цо жнє*)

жачко *х. срим.* зет

жачков *х.* дуванкеса, дувањара

жвератко *с.* огледало; ◊ **криве ~** криво огледало; **опатрац ше у жвератку (до жвератка)** гледати се у огледалу; ¤ **фини як ~** (*крашнє вирихтани*) дотеран као из кутије

жвератковац -куєм *нєзак.* (*одражовац*) одражавати

жвератков(и) -а -о/-е огледалски, огледални

жвераточко *с. дем.* огледалце

жвир *ж.* и *х.* **1.** звер; **як ~** као звер, зверски; **2.** животиња

жвирина *ж. ридк. оп.* **жвир**

жвирка *ж.* зверка; ¤ **велька ~** велика зверка

жвиров(и) -а -о/-е **1.** зверин; **2.** зверињи; зверски; **~ шлїд** зверињи траг; **~ моц** зверска снага

жвирочка *ж.* зверчица

жвирски[1] -а -е *оп.* **жвиров(и) (2)**

жвирски[2] *присл.* зверски

жвирство *ж.* зверство

жвирята *мн. заст.* звери; животиње

жґиртанє *с.* шкргут, шкрипут

жґиртац -ам *нєзак.* шкргутати, шкрипати; **~ зоз зубами** шкргутати зубима

жґиртаци -а -е шкргутав, шкрипутав

жґиртнуц -ам *нєзак.* зашкргутати, шкрипнути

жґрид *х.* **1.** талог; **2.** (*вински камень*) среш

жґридов(и) -а -о/-е таложни; **жґридово стини** таложне (седиментне) стене

же[1] *злуч. у зависних виреченьох* **I 1.** да; **а)** *намирни*: **рихта ше ~ пойдзе до валалу** спрема се да оде у село; **б)** *дополнююци*: **прешвечени сом ~ придзе** уверен сам да ће доћи; **в)** *способови*: **так ше од шерца шмеял ~ му слизи вдерели на очи** тако се искрено смејао да су му сузе удариле на очи; **блїскало и гирмело так ~ ше хижа тресла** муње су севале и грмело је да се кућа тресла; **2.** те, да; **а)** *у атрибутових виреченьох*: **тельо сом писмени ~ можем и сам написац єдну молбу** толико сам писмен те могу и сам написати једну молбу; **б)** *у опитних причинових виреченьох:* **цо ци ~ ши цихо?** шта ти је те ћутиш?; **3.** *причинови* што; **гнїва ше ~ му робота нє идзе** љути се што му посао не иде; **4.** *условни* ако; **~ надумаш присц, яв ми** ако решиш да дођеш, јави ми; **II** *у злученю* **же бим (же биш, же би** *итд.*) да **1.** *намирни:* **дали му кус пенєжи ~ мал на трошок** дали су му мало пара да има на трошак; **2.** *у атрибутових виреченьох:* **порциї нє шму буц таки ~ их народ нє могол витримац** порези не смеју бити такви да народ не може да их издржи; **директор принєсол одлуку же би шицки були врацени на роботу** директор је донео одлуку да сви буду враћени на посао; **3.** *у обєктових виреченьох:* **замодлєл сом го ~ то зробел** замолио сам га да то уради; **4.** *з одрекающим значеньом ирон.*: **меркуй же биш нє прескочел тот ярок!** (*нє прескочиш*) пази да не прескочиш овај јендек; **5.** *у побудних виреченьох за виражованє строгого розказу:* **~ биш нє запожнєл!** да ниси закаснио! **III** *у злученю* **нє же 1.** *слов. за помоцньованє* не да; **отворел ше му апетит,** ~ **є!** отворио му се апетит, не да једе!; **2.** *злуч.* не да; **~ пада, алє лєє** не да пада, него лије**;** ¤ **~ би нє!** није него!, не лези враже!, таман посла!, мало сутра!; **~ но** *у функц. атр. за помоцньованє прикмети*: **купел авто ~ но** купио је само таква кола

же[2] *присл.* (*нїби*) тобоже, наводно; **нє може присц бо ~ є завжати** не може доћи јер је тобоже заузет

же[3] *слов.* ли, *або ше преклада з другима конструкциями:* **кеди ~ уж раз придзе?** кад ли ће једном доћи? па када ће већ једном доћи?

жегнац -ам *нєзак.* **1.** благословити; **2.** крстити

жегнац ше -ам ше *нєзак.*

крстити се; ¤ **аж ше жегнац** (*од чуда, нєсподзиваня*) крстити се и левом и десном (*од чуда, изненађења*)

жедзени -а -е **1.** поједен; **2.** (*счухани – о зубох*) изједен; **зуби му жедзени** зуби су му изједени

жедляр *х.* станар *или* подстанар (*под киријом*)

жедляриц -им *нєзак.* становати (*под киријом*)

жедлярка *ж.* станарка *или* подстанарка (*под киријом*)

жедлярски -а -е станарски; подстанарски

жезло *с.* жезло, скиптар

желатин *х.* желатин

желе -леа *х.* желе

желє *с.* **1.** биљка; **2.** (*лїковита рошлїна*) лековита биљка *одн.* трава

желєживо *с.* **1.** гвожђарија; **2.** *пейор.* гвожђурија; ¤ **руциц до старого желєжива** бацити у старо гвожђе

желєзар *х.* гвожђар

желєзарня *ж.* **1.** гвожђара, гвожђарница; **2.** железара

желєзарски -а -е гвожђарски

желєзко *с.* **1.** (*часц плуга*) раоник, рало; **2.** (*за заверанє капури, дзверох и под.*) засун, засунак; **3.** (*за очухованє ципелох од блата*) чистач, брисач; **4.** парче гвожђа

желєзни -а -е *осн. и прен.* гвозден, гвожђан, железан; ◊ **~ баба** *празн.* гвоздензуба, бабарога; **~ драга** железничка пруга; **желєзни шмати** *беш.* оклоп, панцир

желєзнїчар *х.* железничар

желєзнїца *ж.* железница

желєзнїцки -а -е железнички; **~ транспорт** железнички саобраћај

желєзо *с.* **1.** гвожђе, железо; **ляте ~** ливено гвожђе; **2.** *оп.* **желєзко (1)**; **3.** (*у ступки*) тучак, туцало; **4.** **желєза** *мн.* окови, вериге; ¤ **посцискац дакого до желєзох** бацити кога у окове

желєзов(и) -а -о/-е гвожђевит; **~ вода** гвожђевита вода

желєни -а -е **1.** зелен; **~ трава** зелена трава; **~ овоц** зелено воће; **~ од гнїву** зелен од једа; **2.** *прен.* зелен, жутокљун; **ещи є ~** још је зелен; **3.** зеленишни; **~ гной** *поль.* зеленишно ђубриво; **4.** **желєне** -ного зелена крма за стоку; ◊ **~ пасуля** боранија; **~ ящурка** *зоол.* зелембаћ (Lacerta viridis); **~ шено** младокосно сено; **~ венок** *оп. под* **венок**;; **Желєни штварток** *церкв.* Велики четвртак

желєнїдло *с.* зеленило, зелен

желєнїц[1] -їм *нєзак.* (*фарбиц на желєно*) зеленити

желєнїц[2] -нєєм *и* -їм *нєзак.* (*поставац желєни*) зеленети; **желєнєє од зависци** зелени од зависти

желєнїц ше -нєєм ше *и* -їм ше *нєзак.* **1.** зеленети се; **желєнєю ше винїци** зелене се виногради; **2.** листати; **лєс ше почина желєнїц** шума почиње листати

желєнкави -а -е *и* **желєнкасти** -а -е зеленкаст

желєнява *ж.* поврће, зелен, зелениш

желєнь *ж.* **1.** *ридк. оп.* **желєнїдло**; **2.** *карт.* карта са зеленим листом (*у тзв. мађарским картама*)

жем *ж.* **1.** земља; тле, тло; **обрабяц ~** обрађивати земљу; **писковита ~** песковита земља; **каменїста ~** каменита земља; **родна ~** родна земља; **2.** (*польо*) њива; **то моя ~, а то його** ово је моја њива, а ово је његова; **3.** (*држава*) земља; **странска ~** страна земља; **4.** земљиште; **будовательна ~** грађевинско земљиште; **5.** (*жемова подлога у просториї*) земљани патос; ◊ **нєвязана ~** несврстана земља; **Свята ~** *рел.* Света земља; **трешенє жеми** земљотрес; ¤ **аж ше ~ треше** (*зоз шицку силу кричац, лопотац*) да се земља тресе; **брудни (замасцени) як ~** прљав као прасац; **кус векши од жеми** нема га шта видети, шака јада; **най му будзе лєгка чарна ~** лака му црна земља; **нє видно го од жеми** *оп.* **кус векши од жеми**; **обецана ~** обећана земља; **пияни (напил ше) як ~** пијан (опио се) као земља; **препаднуц до жеми од ганьби** пропасти у земљу од стида (од

срама); **роснуц до жеми** смањивати се у телу од старости; **стари як ~** стар као библија; **цихи як ~** (*нєбешедлїви*) тих као гроб; **як кед би до жеми препад (скапал)** као да га је земља прогутала, као да је у земљу пропао; **як нєбо и ~ (нєбо од жеми)** као небо и земља; **як спод жеми** (*зявели ше и под.*) као из земље (*појавише се и сл.*)

жемичка *ж. дем. и гипок*. земљица, њивица

жемлїк *х.* земичка

жемлїчок -чка *х. дем.* **од жемлїк**

жемни -а -е *оп.* **жемов(и) (1.** *и* **4)**; ◊ **~ ягода** *бот.* јагода (Fragaria vulgaris)

жемов(и) -а -о/-е **1.** (*хтори ше одноши на роботу зоз жему*) земљан; **жемово роботи** земљани радови; **2.** земљишни; **~ рента** земљишна рента; **~ кнїжка** земљишна књига; **3.** (*хтори припада жеми або ше одноши на жем*) земљин; земаљски; **~ скора** земљина кора; **~ куля** земаљска кугла; **4.** (*хтори походзи од жеми*) земни; **~ плод** земни плод; **~ ґаз** земни гас; ◊ **~ маєток** земљопосед

жемовласнїк *и* **жемомаєтнїк** *х.* земљопоседник, земљовласник

жемомаєтнїцки -а -е земљопоседнички, земљовласнички

жемоуз *х. ґеоґр*. земљоуз, превлака

жемочка *ж. оп.* **жемичка**

жемски -а -е *оп.* **жемов(и) (3)**

жемунїца *и* **жемянка** *ж.* земуница

жена *ж.* **1.** *з розл. знач.* жена; **вжац за жену** (*оженїц ше*) узети за жену; **ти права ~** *прен.* ти си права жена; **~ оцового брата** стрина; **2.** женско; женска; **млада ~** млада женска; ¤ **бегац за женми** трчати за женама, женскарити; **жена трима у хижи три слупи а чловек лєм єден** жена држи три ћошка куће, не стоји кућа на земљи него на жени; **лєгка ~** лака жена; **хлоп ~** човек жена, женски Петко; **явна ~** јавна жена

женєти -а -е *оп.* **оженєти**

женирац (ше) -ам (ше) *зак. и нєзак*. женирати се

женїдба *ж.* женидба

женїдбов(и) -а -о/-е женидбени

женїн -а -о **1.** женин; **2. женїно** *мн.* женин род, тазбина

женїска *ж.* женетина, жентурина, жентура(ча)

женїц -їм *нєзак.* женити; **~ сина** женити сина; ◊ **~ як Янка у Коцуре** правити рачун без крчмара

женїц ше -їм ше *нєзак.* женити се; **сце ше з ню женїц** хоће да је жени

женка *ж. зоол. беш.* (*самица*) женка

женов -а -о **1.** женин; **2. женово** *мн. оп.* **женїн (2)**

женозабойнїк *х.* женоубица

женолюбец -бца *х.* женољубац

женонєнависнїк *х*. женомрзац, мрзижена

женочка *ж. дем. и гипок.* женица

женскарош *х. беш.* женскар(ош)

женски -а -е женски; ◊ **~ род** *ґрам.* женски род; **~ дзецко** женско дете; **~ лоза** женска лоза; **женски часи** менструација

женскосц *ж. оп.* **женственосц**

женствени -а -е женствен

женственосц *ж.* женственост

жентица *ж. заст*. (*напиток з овчого млєка*) жетица

женяч *х.* младожења, женик

женячка *ж. ридк. оп.* **женїдба**

жерави -а -е (*шивкасти – о коньови*) жерав

жеравка *ж.* (*жерава кобула*) жеравка

жерсей *х.* жерсеј

жертва *ж*. жртва; ¤ **принєсц жертву** принети жртву; **чекац як жертва** (*покорно чекац дакого/дацо*) стајати (чекати) као очајник; чекај коњу док трава нарасте

жертвени -а -е жртвени

жертвенїк *х.* **1.** жртвеник; **2.** ломача

жертвеносц *ж. заст.* пожртвовност (*оп.* **пожертвовносц**)

жертвовац (ше) -твуєм (ше) *зак. и нєзак.* жртвовати (се)

жесц жем *зак.* појести

жетон *х.* жетон

жец *х.* зет

жецов -а -о зетов, зетовљев

жив *х. ткац.* зев

живань-банда *ж.* неваљала дечурлија

живац -ам *нєзак. ткац.* (*розширйовац ше при тканю – о нїткох основи*) зевати

живец -вца *х. беш.* живац; ¤ **страциц живци** изгубити живце

живи -а -е **1.** *з розл. знач.* жив; **остац** ~ остати жив; **вон барз ~ дзецко** он је јако живо дете; ~ **розгварка** жив разговор; **2.** ведар; живахан; ◊ ~ **вага** жива вага; ~ **вода** *празн.* жива вода; ~ **ограда (плот)** жива ограда, живица; ~ **рана** жива рана; ~ **существо (єство)** живо биће; ~ **стрибло** *хем.* жива, живо сребро; **слуп живого стрибла** *хем.* живин стуб; ¤ **анї ~ анї мертви** ни жив ни мртав

живина *ж. збир.* живина

живинар *х.* живинар

живинарнїк *х.* живинарник

живински -а -е живински

живинарство *с.* живинарство

живиц -им *нєзак.* издржавати, хранити; ◊ **най це бог живи** нека те бог поживи (чува)

живиц ше живим ше *нєзак.* издржавати се, хранити се

живканє *с.* зевање, зев

живкац -ам *нєзак.* зевати

живкац ше -ам ше *нєзак. безос.* зевати; **нє виспал ше, та ше му живка** није се наспавао, па зева

живкнуц -нєм *зак.* зевнути

живкнуц ше -нєм ше *зак. безос.* зевнути; **живкло ше му** зевнуо је

живо *присл.* живо

живомученїк *х.* живомученик

живописни -а -е живописан

живосц *ж.* живост; живахност

живот *х.* **1. а)** живот; **живот длуги** живот је дуг; **2.** *анат.* утроба, изнутрица; ¤ **борба на ~ и шмерц** борба на живот и смрт; **малженски ~** брачни живот; **вични ~** вечни живот; **голи ~** голи живот; **давац знаки живота** давати знаке живота; **загорчиц дакому ~** загорчати живот коме; **позбуц дакого живота** лишити кога живота**; нє ма вецей живота** нема му више живота; **запровадзиц до живота (закон** *и под.***)** спровести у живот (закон *и сл.*); **опасне за ~** опасно по живот; **~ на веру** дивљи брак; **за його живота** за његовог живота

животворни -а -е животворан

животиня *ж.* животиња

животинька *ж. дем.* животињица

животиньски -а -е животињски; ~ **швет** животињски свет

животни -а -е животан; ◊ ~ **драга** животни пут; ~ **моц** животна снага; ~ **потреба** животна потреба; ~ **сопутнїк** животни сапутник; ~ **дїло (твор)** животно дело

животнорадосни -а -е ведар

животопис *х.* животопис

животописатель *х.* (*биоґраф*) животописац

живучки -а -е живцат, живцијат; ~ **живи** жив живцијат

жигалка *ж. бот.* (*файта покриви*) жигавица, жара (Urtica urens L.); ¤ **вредни як ~** ≅ вредан као мрав (као кртица)

Жид *х.* (*мн.* Жидзи, *ґен.* Жидох) (*Єврей*) Јеврејин, Жидов

жидель -для *х.* (*судзинка за алкогол и др.*) ≅ деци(ка) (*в.*), сајтљик (*в.*)

жидзик *х.* **1.** (*скупенда*) шкртац, шкртица; **2.** *карт.* шкрт улог (*обично три мале монете*)

жидки -а -е (*о чечносци*) жидак, житак

жидкосц *ж.* житкост, житкоћа

жидлїк *х. и* **жидлїчок** -чка *х. дем. оп.* **жидель**

Жидовка *ж.* Јеврејка, Жидовка

жидовня *ж. беш.* синаґоґа

жидовски -а -е јеврејски,

жидовски; ~ **церква** *беш. оп.* **жидовня**; ¤ **розвязал ше як ~ мех** *оп. под* **мех**

Жидовче -еца *с.* јеврејско дете

жидрак *х. оп.* **жидзик (1)**

жижа[1] *ж. физ.* жижа

жижа[2] *ж. дзец.* (*огень, шветло*) ватра, светло; жижа

жижачиц (ше) -им (ше) **1.** (*слабо швициц*) тињати, жмирити; **2.** (*о пламеню*) треперити, дрхтати

жижок жижка *х. зоол.* жижак (Sitophilus); **кукурицов ~** кукурузни жижак

жила *ж. з розл. знач.* жила; ◊ ~ **дуркачка** жила куцавица; **буяча ~** (*файта полицайского пендрека*) воловска (говеђа) жила; **рубац жилу дакому** пуштати крв коме

жилави -а -е *беш.* жилав

жиласти -а -е (*полни зоз жилами*) жилав, жиласт

жилет *х.* жилет

жилїще *с. заст.* (*пребувалїще*) жилиште

жилка *ж. дем.* жилица

жилкасти -а -е **1.** жиличав, жиличаст; **2.** *оп.* **жиласти**

жилнїчка *ж. анат.* жилница, судовњача

жима *ж.* **1.** (*рочна часц*) зима; **тварда ~** јака зима; **мегка ~** блага зима; **прави ше жима** захладило је, биће зиме; **тей жими** (*1. идуцей жими; 2. прешлей жими*) зимус, зимуске; **през жиму** зими, преко зиме; **под жиму** пред зиму; **2.** студен, зима, хладноћа; **запановала велька ~** завладала је силна студен; **3.** *мед.* грозница, дрхтавица, трес; **биє го ~** тресе га грозница, има грозницу (дрхтавицу); **почина го биц ~** хвата га грозница (трес); **4.** (*на ґамбох*) грозница; **видала ше (вишла, вибила) му жима на ґамби** изасула му се грозница на усни; **5.** *прен.* језа, зебња, жмарци; ¤ **аж ме ~ биє (преходзи)** пробио ме хладан зној, подилазе ме жмарци (мравци); **~ аж косци маржню, ~ аж скрежец зубов** од зиме (зима је да) пуца дрво и камен, пасја зима, цича зима; **жима го ламе** има грозницу; **набрац до себе жими** јако озепсти (*и дуго затим имати осећај хладноће у телу*); **пукла ~** (*настала яр*) дошло (настало) је пролеће; **седем жими (сто жими) ме вибили (збили)** *оп.* **аж ме ~ биє; така ~ аж пращи, трескаца ~** *оп.* **жима аж косци маржню**

жимненьки -а -е *поет. гипок.* хлађан

жимни -а -е хладан; **~ витор** хладан ветар; **єдзенє уж жимне** јело је већ хладно; **~ попатрунок** *прен.* хладан поглед; ◊ **~ як ляд** леден; **~ война** хладан рат

жимнїц -нєєм *и* -їм *нєзак.* (*хладзиц ше*) хладнети; леденити; **ноги єй жимнєю** ноге јој хладне

жимнїца *ж.* зимница

жимно *присл.* хладно; **~ ми** хладно ми је, зима ми је; **~ ми руком** хладно ми је рукама, зебу ми руке; ¤ **~ аж косци маржню** *оп.* **жима аж косци маржню** (*под* **жима**); **~ як у лядовнї** (*барз жимна простория*) хладно је као у ледари

жимновойнов(и) -а -о/-е хладноратни, хладноратовски

жимносц *ж.* **1.** хладноћа; **2.** језа

жимнючки -а -е *звич. у злученю* **~ жимни** сасвим хладан

жимняви -а -е хладњикав, прохладан

жимовалїще *с.* **1.** зимовалиште; **2.** (*жимске склонїще*) зимовник

жимованє *с.* зимовање

жимовац -муєм *нєзак.* **I** *нєпрех.* (*спац през жиму - о животиньох*) зимовати; **II** *прех.* држати, хранити стоку преко зиме

жимовац ше -муєм ше *нєзак.* (*препровадзовац жиму*) проводити/провести зиму, зимовати; **жимовали зме ше у тей малей хижочки** провели смо зиму у овој малој собици

жимов(и) -а -о/-е грознички, грозничнi

жимовнїк *х. оп.* **жимовалїще**

(2)

жимочка *ж. дем. и гипок.* зимица

жимски -а -е зимски; **~ капут** зимски капут; **~ оранє** зимско оранє; **жимски дзвери** зимска (дебела) врата; ◊ **~ фиялка** *бот.* жути шебој (Cheiranthus cheiri L.); **~ сон** зимски сан

жимушнї -я -є зимски; **~ час** зимско време

жинори *х. мн.* (*єд.* жинор) *заст.* украсни гајтани (врпце, узице)

жипон *х.* жипон

жирант *х.* жирант

жирафа *ж.* жирафа

жири -ия *х.* жири

жиро -оа *х. банк.* жиро; **~ рахунок** жиро рачун

жирячаци -а -е жарећи; ◊ **~ пец** трајножарећа пећ

жирячене *с. технол., метал.* жарење

жирячиско *с. осн. и прен.* жариште; **~ войни** жариште рата; **~ заразы** жариште заразе

жирячиц -им *и* **жирячиц ше** -им ше *нєзак.* жарити се

жирячка *ж.* жеравица; ¤ **буц (шедзиц) як на жирячки** (*буц нємирни, нервозни*) бити (седети, стајати, вртети се) као на жеравици; **як ~ 1.** (*о вредней особи, швидкей у роботи*) вредан као чигра; **2.** (*о живей, рухомей особи*) као [жива] жеравица, жива ватра

жирячков(и) -а -о/-е жеравични

житар *х.* **1.** (*тарговец зоз зарном*) житар; **2.** *зоол.* житар (Zabrus tenebrioides)

житарка *ж.* **1.** житарица; **2.** (*ладя за превоз зарна*) житара, житарица**; 3.** *зоол.* житна кесега (Abramis sapa (Pallas))

житарски -а -е житарски

житель *х.* становник, житељ

жительство *с.* становништво, житељство; живаљ

житиє *с. заст.* житије

житко *с. дем.* пшеничица

житни -а -е пшенични; **~ хлєб** пшенични хлеб; **~ мука** пшинично брашно; ◊ **~ пита** *оп. под* **пита**

житнїско *с. поль.* житиште, пшеничиште

житнїца *ж.* житница

житнянка *ж.* пшенична слама

жито *с.* пшеница, жито; ◊ **варене ~** *кул.* кувано жито; кољиво; **ярнє ~** јара пшеница, јарица

житов(и) -а -о/-е *оп.* **житни**; ◊ **~ ардза** *бот.* житна рђа

житородни -а -е житородан; **~ ровнїна** житородна равница

жиц жиєм *нєзак.* живети; **вони барз крашнє жию** они врло лепо живе; **~ зоз польопривреди** живети од пољопривреде; **вони жию на валалє** они живе на селу; ¤ **дзе ти жиєш?** где ти живиш?; **док жиєм (жиєш** *и под.***)** до последњег даха; **~ з дня на дзень** живети од данас до сутра; **~ на веру** живети ванбрачно; **~ себе як мали бог** живети бог богова; **ронтовно ~** живети на великој нози; **увидзиме кед будземе жиц** живи били па видели; **~ у надїї** живети у нади; **~ як у раю (як у кральовским дворе)** живети као бубрег у лоју; **най жиє!** живео! да (нека) живи!

жице *с. поет.* (*живот*) живот, житак

жичац -ам *нєзак.* **1.** (*од дакого*) узајмљивати, зајмити; **2.** (*дакому*) позајмљивати, зајмити

жичиц -им *нєзак.* **а)** (*дакому дацо*) желети; **жичим ци шицко найлєпше** желим ти све најбоље; **б) ~ дакому** желети коме добро; **нє ~ дакому** не желети коме добро; **завидза му, та му нє жича** завиде му, па му не желе добро; ¤ **хто другому жичи сам ше покалїчи** ≅ ко другоме јаму копа сам у њу пада

жичлїви -а -е добронамеран, благонаклон, предусретљив

жичлївосц *ж.* добронамерност, предусретљивост

жобрак *х.* просјак; ¤ **вжал би и од жобрака палїчку** веома је грамзив; **вжац палїчку од жобрака** отети коме последњи комад хлеба

жобранє *с.* прошња; ¤ **ходзиц**

по жобраню иђи у прошњу

жобрац -ам *нєзак.* просити, просјачити

жобрацки -а -е просјачки; ◊ **~ палїчка** просјачки штап

жобрацтво *с.* просјаштво

жобраче *с.* просјаче

жобрачиц -им *нєзак.* просјачити, просити

жобрачка *ж.* просјакиња

жовкави *и* **жовкасти** -а -е жућкаст

жовкастошиви -а -е: **~ конь** кулашаст коњ

жовкнуц -нєм *нєзак.* жутети

жовкнуце *с. агр.* (*хорота овоцох*) жутица

жовтачка *ж. мед.* жутица

жовти -а -е жут; ◊ **~ глїн(к)а (жем)** иловача; **~ преса** жута штампа**; ~ цело** *анат.* жуто тело; **жовти гвиздочки** *бот.* пасји лук, *горв.* баљушка жута (Gagea lutea L.); **жовти ружички** *бот.* дека цвет, воловско око**,** *горв.* грануља (Gaillardia pulchella Foug)

жовтокуцикави -а -е *прен.* жутокљун

жовтопищки -а -е жутокљун

жовтосц *ж.* жутина, жутило

жовциц[1] -цеєм *и* -им *нєзак.* (*поставац жовти*) жутети, жутнути

жовциц[2] -им *нєзак.* (*фарбиц на жовто*) жутити

жовциц ше -цеєм ше *и* -им ше *нєзак.* жутети се

жовч *х. анат.* жуч *ж.*; ◊ **запалєнє жовчу** *мед.* упала жучи

жовчков(и) -а -о/-е жуманчан

жовчов(и) -а -о/-е жучан; **~ мехир** *анат.* жучна кеса (мехур), жучница; **~ канал** жучни канал, жучовод

жовчок -чка *х.* жуманце, жуманац

жолкави *и* **жолкасти** -а -е *коц. оп.* **жовкави**

жолтачка *ж. коц. оп.* **жовтачка**

жолти -а -е *коц. оп.* **жовти**

жолциц (ше) -им (ше) *нєзак. коц. оп.* **жовциц (ше)**

жольч *х. коц. оп.* **жовч**

жольчок -чка *х. коц. оп.* **жовчок**

жонґлер *х.* жонглер

жонґлирац -ам *и* **жонґловац** -луєм *нєзак.* жонглирати

жорно *с. верб. оп.* **млїнски камень** (*под* **млїнов(и)**)

жоха *ж.* (*зла жена*) злоћа, палигорка; **жохо єдна!** злоћо једна

жохтар *х.* музлица, ведро, ведрица

жрадло *с. гандр.* ждериво

жранє *с.* ждеранє

жрач *х.* ждерач, прождирач

жреб *х.* жреб; **ришиц зоз жребом** одлучити жребом

жребац -ам *нєзак.* жребати

жребиц -им *нєзак.* ждребити

жребиц ше -им ше *нєзак.* ждребити се

жребна *прикм. ж.* ждребна, суждребна

жребносц *ж.* ждребност, суждребност

женко *с. анат.* зеница; ◊ **чувац як ~ ока (у оку)** чувати (пазити) као зеницу ока свога

жренков(и) -а -о/-е зенични

жрец[1] -ем *нєзак.* **1.** (*ґаладно єсц*) ждерати, ждрати; **2.** *прен.* (*пиц прейґмирно*) ждерати, локати, шљокати

жрец[2] *х.* (*погански священїк*) жрец

жрец ше -ем ше *нєзак.* (*нервирац ше, мучиц ше*) ждерати се, гристи се, жив се појести

жриделко *с. оп.* **жридлочко**

жридло *с.* извор, врело; **~ под'жемней води** извор подземне воде; **~ енерґиї** извор енергије

жридлов(и) -а -о/-е изворски, изворишни, изворан

жридловосц *с.* изворност

жридлочко *с.* изворчић

жубранє *с. оп.* **жуброт**

жубрац -ем *нєзак. оп.* **жубротац**

жубраци -а -е *оп.* **жубротаци**

жубронєнє *с. оп.* **жуброт**

жубронїц -їм *нєзак. оп.*

жубротац

жуброняци -а -е *оп.*

жубротаци

жуброт *х. и* **жубротанє** *с.* жагор, жамор, жумор, мрмор; жубор

жубротац -ам *нєзак.* **1.** (*нєясно бешедовац*) **а)** мрмљати; мумлати; **б)** (*о вецей гласох*) жагорити; **2.** *прен.* гунђати; **3.** (*о рики, потоку и под.*) жуборити; ¤ **~ себе под нос** говорити себи у браду

жубротаци -а -е мрмљав

жубротач *х.* гунђало

жуванє *с.* жвакање

жувац -ам *нєзак.* **1.** жвакати; **2.** муљати; **машинка за месо жува месо** (*тупи ножики нє режу добре*) млин за месо муља месо; ◊ **~ дзецку** *заст.* (*кармиц мале дзецко зоз у своїх устох пожуваним єдзеньом*) жвакати детету

жуваче *с.* жвака

жувкнуц -нєм *зак.* жвакнути

жужлїц -їм *нєзак. експр.* (*помали и длуго жувац, єсц*) жвакати, мељати, мељавити

жуляви -а -е *беш.* жуљав, жуљевит

жуляц -ям *нєзак. беш.* жуљати

жуль *х. беш.* жуљ

жупа *ж. церкв. и др.* жупа

жупан *х. ист.* жупан

жупания *ж. ист.* жупанија

жупанийски -а -е *ист.* жупанијски

жупни -а -е жупни

жупнїк *х. церкв.* жупник

жупски -а -е жупски, жупљански

жупян *х.* жупљан

жур *х.* (*прием, шедзенє*) жур

журавель -вля *х.* ждрал

журка *ж.* (*забава*) журка

журнал *х.* журнал

журналистика *ж.* журналистика

журналистични -а - е журналистички

З

з, зоз (*и* **зо** *у злученю* зо мнє, зо мну) *прим.* **I** *з ґен.* **1.** *означує напрям дїї з нукашньосци* из; **вигнал авто з двора** истерао је кола из дворишта; **2.** с, са **а)** *означує напрям дїї з одредзеного места*: **иду з поля** иду са њиве; **пришол з роботи** дошао је с посла; **б)** *означує место дїї*: **з гевтого боку гори** с оне стране планине; **з лївого боку** са леве стране; **3.** *означує початну хвильку окончованя дїї* с; **з яри** с пролећа; **4.** *означує видзельованє з цалосци* од, између; **єден з нїх** један од њих; **5.** *означує причину* од, из; **з любови** из љубави; **6.** *означує способ дїї*: **копац (кошиц, робиц** *и под.* **з поли, з трецого, зоз штвартого** ....; **7.** *означує походзенє* **а)** *з материї* од; **зоз желєза** од гвожђа; **направиц з древа** направити од дрвећа; **б)** *з дружтвеней ґрупи и под.* из; **походзи з аристократскей фамелиї** потиче из аристократске породице; **8.** *означує обєкт:* **шмеяли ше з нього** смејали су му се; **9.** *у злученьох* **з... на: ~ рока на рок** из године у годину; **з валала на валал** из једног села у друго; **з вашара на вашар** са вашара на вашар; **вноци зоз штвартку на пияток** ноћу између четвртка и петка; **10. а)** *у присловнїцких злученьох з форму* зоз: **зоз блїзка** *оп.* **зблїзка; зоз висока** *оп.* **звисока; зоз вонка** *оп.* **звонка; зоз далєка** *оп.* **здалєка**; **зоз задку** *оп.* **од'задку; зоз лїва** *оп.* **злїва; зоз нїзка** *оп.* **знїзка; зоз предку** *оп.* **спредку**; **б)** *у применовнїцких виразох* **зоз штред** *оп.* **зоштред; зоз верх** *оп.* **зверх**

II *з инстр.* **1.** *з розл. знач.* с, са; **бешедує з приятельом** разговара са пријатељем; **шедзи з кнїжку у руки** седи са књигом у руци; **нож з древенима черенками** нож са дрвеном дршком; **бешедовац з почитованьом** говорити са поштовањем; **2.** *за помоцньованє значеня гандруюцого слова*: **сука**

єдна зоз суку! кучка једна!

за[1] *прим.* **I** *з ґен. означує источасносц* (*под час*) за, за време; **зробел вельо за живота** урадио је много за живота; за **роси** док је још роса; за **жимушнї вечарох** за време зимских вечери; за **панованя краля...** за време владавине краља...; **II** *з акуз.* **1.** *означує напрям за дацо* иза, за**; скрил ше за древо** сакрио се иза дрвета; **слунко зашло за гору** сунце је зашло за планину; **2.** *з розл. знач.* за; **жертвовац ше за дакого** жртвовати се за кога; **ти нє за тоту роботу** ниси ти за тај посао; **камень за мурованє хижи** камен за зидање куће; **офировал пенєжи за школу** завештао је новац за школу; **рихта ше за испит** спрема се за испит; **мац ше бої за дзеци** мајка се боји за децу; **за три днї шицко зробел** за три дана је све урадио; **чули зме за нього же є вредни** чули смо за њега да је вредан; **заплациш ти за тото** платићеш ти за ово; **3.** *зоз значеньом обєкта заст.* о; **дїдо приповедал унуком за кральох и юнакох** деда је причао унуцима о краљевима и јунацима; **III** *з инстр.* **1.** *з просторним значеньом* иза, за; **за хижу заграда** иза куће је башта; **2.** *зоз значеньом обєкта* за; **бановац за школскима днями** жалити за школским данима; ◊ **вжац** *або* **дац з дзешатого (зоз шестого, з трецого, споли)** (*вжац або дац робиц жем за дзешату* (*шесту итд.*) *часц*) узети *или* дати на десето (на шесто, на треће, на поле); **пойсц (буц) за себе** обавити нужду

заардзавени -а -е зарђао

заардзавиц -веєм *и* -им *зак.* зарђати

забабрац -рем *и* **забабрец** -ем *зак.* забрљати

забава *ж.* **1.** забава; **мнє тота робота ~** мени је овај посао забава; **2.** *беш.* позоришна представа; приредба; **3.** *дюрдь. беш.* (*дзецинска заградка*) забавиште

забавени -а -е заузет, запослен; **була ~ з вареньом** била је заузета кувањем

забавиц -им *зак.* **1.** задржати, забавити; **вон ме длуго забавел** он ме је дуго задржао; **2.** забавити, разонодити

забавиц ше -им ше *зак.* **1.** задржати се, забавити се; **там ше длуго забавела** тамо се дуго задржала; **2.** забавити се, разонодити се; **3.** заиграти се, занети се игром

забавка *ж.* задржавање, забављање, замајавање

забавни -а -е забаван; **~ музика** забавна музика

забавно *присл.* забавно

забавянє *с.* **1.** (*затримованє*) задржавање, забављање; **2.** забављање, забава; **3.** (*ходзенє з даким – о леґиньови и дзивки*) забављање

забавяц -ям *нєзак.* **1.** (*затримовац*) задржавати, забављати, замајавати; **2.** забављати, разонођивати

забавяц ше -ям ше *нєзак.* **1.** (*затримовац ше*) задржавати се, забављати се, замајавати се; **2.** забављати се, разонођивати се; **3.** (*ходзиц з даким – о леґиньови и дзивки*) забављати се

забавяч *х.* забављач

забавячка *ж.* забављачица

забагнуц -нє (*дакому*) *зак. безос.* јако зажелети; **забагло ми попиц кафу** јако сам зажелео да попијем кафу

забаламуциц -им *зак. оп.* **збаламуциц**

забанац ше -ам ше *зак.* затетурати се, заошијати се

забанowани -а -е **1. а)** потиштен, утучен (*због губитка неког/нечег*); **б)** који осећа носталгију за киме/чиме; **3.** (*окляпнути – о пресадзеней рошлїни*) у шоку

забановано *присл.* **а)** потиштено, утучено; **патрел ~** гледао је потиштено; **б)** са осећањем носталгије

забановац ше -нуєм ше *зак.* **1. а)** ражалостити се, потиштити се,

утући се (*због губитка неког/нечег*); **б)** осетити/осећати носталгију за киме/чиме, **забановал ше за родзеним крайом** ухватила га је носталгија за родним крајем; **2.** (*окляпнуц – о пресадзеней рошлїни и под.*) бити у шоку, претрпети шок, зачамити (*в.*); **пресадзени парадичи ше забановали** пресађен парадајз је у шоку

забарикадирац (ше) -ам (ше) *и* **забарикадовац (ше)** -дуєм (ше) *зак. и нєзак.* забарикадирати (се)

забегнуц -нєм *зак.* **1.** (*зайсц*) навратити, свратити (*на брзину*); **2.** омашити; **док фарбел, щеточка му забегла** док је фарбао, омашио је; **3.** *безос.* загрцнути се; **забегло му** загрцнуо се; ¤ ~ **до чкоди** *оп. под* **чкода**

забегнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** залетети се, затрчати се; **забегнул ше и прескочел** залетео се и прескочио; **2.** *прен.* залетети се; **забегнул ше и уложел цали капитал** залетео се и уложио цео капитал

забеговац -гуєм *нєзак.* **1.** навраћати, свраћати (*на брзину*); **2.** омашати; **вон фарби, а щеточка му часто забегує** он фарба и често омаша; **3.** *безос.* загрцавати се

забеговац ше -гуєм ше *нєзак.* **1.** залетати се, затрчавати се; **2.** *прен.* залетати се

забелавиц ше *зак.* -вєєм ше *и* -им ше *нєпрех.* (*видац белавосц*) заплавети се; **нєбо ше забелавело** небо се заплавило

заберанє *с.* заузимање; заузеће

заберац -ам *нєзак. з розл. знач.* **1.** (*однїмац*) отимати, узимати; **2.** заузимати; ~ **варош** заузимати град; **3.** (*место у простору*) заузимати, запремати

заберацки -а -е завојевачки, освајачки

заберач *х.* завојевач, освајач

забечац -чим *зак.* **а)** (*о овци*) заблејати, бекнути; **б)** (*звич. о кози*) заблечати, мекнути

забетоновац -нуєм *зак.* забетонирати

забешедовац ше -дуєм ше *зак.* запричати се, заговорити се

забзнуц -нєм *зак.* (*кус натопиц*) мало наложити; **кус забзнул до пеца, та жимно у хижи** мало је наложио пећ, па је хладно у соби

забзнуц ше -нєм ше *зак.* упувати се

забивац -ам *нєзак.* **1.** закуцавати, забијати; ~ **гвозд** закуцавати ексер; **2.** убијати; **3.** (*швиню*) клати

забивац ше -ам ше *зак.* **1.** запушавати се, зачепљивати се; **2.** *взаєм. повр.* убијати се

забивач *х.* убица; људомора

забивачка *ж.* свињокољ(а), забијачка

забизовнєти -а -е *заст.* уверен

забизовно *присл.* веома сигурно

забилїц -їм *зак.* **1.** (*зробиц билим*) забелити; **2.** (*обилїц єдну часц*) закречити; **3.** *заст.* (*жем у хижи*) замазати, помазати

забилїц ше *зак.* -лєєм ше *и* -їм ше *нєпрех.* (*видац билосц*) забелети се

забильовац -люєм *нєзак. заст.* (*жем у хижи*) мазати, помазивати

забити -а -е **1.** закуцан; **2.** убијен; **3.** (*о швинї*) заклан

забиткац ше -ам ше *зак.* бити потиштен, утучен; пасти у очајање; забринути се

забиц -иєм *зак.* **1.** закуцати; ~ **гвозд до дески** закуцати ексер у даску; **2. а)** убити; смакнути; усмртити; **б)** (*зоз огньовим оружийом*) устрелити, упуцати; **в)** (*швиню*) заклати; ¤ **гоч ме (го** *и под.***) забиєш** (*нїяким концом*) да ме (га *и сл.*) убијеш; **забиц дакого як пса** убити кога као пса, заклати кога као врапца (као пиле); **забий ме** *оп.* **гоч ме забиєш**

забиц ше -иєм ше *зак.* **1.** запушити се, зачепити се; **2.** убити се

забице *с.*: ¤ **до забица 1.**

упорно, тврдоглаво**;** да га убијеш, да му главу одсечеш; **до забица нє послуха** да га убијеш неће да послуша; **2.** до смрти; **били го до забица** тукли су га до смрти; **3.** до бесвести; **пило ше до забица** пило се до бесвести; **було пица до забица** било је пића колико ти душа жели

забияк *х.* бат, млат; ¤ **буц таки (як) ~ 1.** бити недотупаван; **2.** бити тежак, лењ; **пец як ~** (*пец слабо греє*) глува пећ; **тварди як ~** тврд као камен; **тупи як ~** (*барз тупи – о ножу, шекери, коси и под.*) веома туп; **чежки як ~** тежак као олово

заблацени -а -е блатњав, каљав

заблациц -им *зак.* заблатити, искаљати; ¤ **~ дачийо мено** заблатити нечије име

заблациц ше -им ше *зак.* заблатити се, искаљати се

заблацовац -цуєм *нєзак.* блатити, каљати

заблацовац ше -цуєм ше *зак.* блатити се, каљати се

заблїснуц -їшнєм *зак.* блеснути

заблїщац -щим *зак.* **1.** заблештати; блеснути; **2.** (*зашвициц*) заблистати, засијати

заблїщац ше -щим ше *зак.* **1.** (*зашвициц ше*) заблистати се, засијати се; **2.** севнути, синути

забломбирац -ам *и* **забломбовац** -буєм *зак.* запломбирати

заблуда *ж. оп.* **заблудзенє**

заблудзенє *с.* заблуда; **буц у заблудзеню** бити у заблуди; **приводзиц дакого до заблудзеня** доводити кога у заблуду

заблудзени -а -е *ридк. оп.* **заблукани**

заблудзиц -им *зак. заст.* залутати, заблудети

заблукани -а -е **а)** залутао; **~ кулька** залутали метак; **б)** заблудео; **~ овца** *прен.* заблудела овца

заблукац -ам *зак.* залутати; забасати

забльохтац -ам *зак. оп.* **збльохтац**

забобани -а -е (*духовно ограпїчени*) затуцан

забовчац -чим *зак.* забуктати, забуктети, почети буктати

забога *викр.* забога; аман

забожац -ам (*дакого*) *зак.* (*з клятву наказац, забранїц и под. дакому дацо*) заклети кога; **забожал го же би нїкому нє повед** заклео га је да никоме не каже

забойнїк *х.* убица

заболїц -їм *зак.* заболети

забочкани *мн. фолкл.* паре које млада добије љубљењем сватова на свадби

забочкац -ам *зак. фолкл.* добити паре љубљењем сватова на свадби (*о младој*)

забраздац -ам *и* **забраздзиц** -им *зак. беш. прен.* забраздити

забраздовац -дуєм *нєзак. беш. прен.* забраждивати

забрана *ж.* забрана; **~ ношеня оружия** забрана ношења оружја

забранєни -а -е **1.** забрањен; **~ преход** забрањен пролаз; **2. забранєнє** *у функ. пред.* забрањено је; **ту ~ застановянє** овде је забрањено заустављање; ¤ **~ овоц** забрањено воће

забранїц[1] -їм *зак.* забранити

забранїц[2] -їм *зак. поль.* забранати, побранати

забраньовац -нюєм *нєзак.* забрањивати, бранити

забрац -берем *зак.* узети; одузети, отети; запленити

забрежє *с.* забрежје, забрђе, забрдица

забремзовац *и* **забрензовац** -зуєм *зак. заст.* закочити, забремзати

забренкац -ам *зак.* (*о бренчку, телефону*) зазвонити; зврцнути

забренчац -чим *зак.* забренцати, забренчати

забрехац -ешем *зак.* залајати

забрешкац -ам *зак. заст.* (*посквачовац подране*) на брзину заштопати поцепану одећу *и др.*

забриґовани -а -е забринут

забриґованосц *ж.* забринутост

забриґовац (ше) -ґуєм (ше) *зак.* забринути (се)

забриґуюци -а -е забрињавајући, забрињујући

забридац -ам *нєзак.* **1.** кварити; ружити; **тот деталь забрида цалу слику** овај детаљ квари целу слику; **2.** (*дакому*) сметати; досађивати, додијавати, закерати

забридзиц -им *зак.* испрљати; наружити

забринїц -їм *зак.* (*о пчолох, дзвону и под.*) забрујати, забрујити

забрудзени -а -е **1.** прљав, упрљан; **2.** загађен

забрудзеносц *с.* **1.** прљавост; **2.** загађеност

забрудзиц (ше) -им (ше) *зак.* **1.** запрљати (се), упрљати (се); **2.** загадити (се)

забрудзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* **1.** прљати (се); **2.** загађивати (се); **забрудзовац воздух** загађивати ваздух

забрудзовач *х.* загађивач**;** ~ **стредку** загађивач средине

забрунїц -їм *зак.* **1.** (*о мухох, донґовох и под.*) зазујати; **2.** *оп.* **забринїц**

забубац (ше) -ам (ше) *зак.* (*барз нацепло* (*ше*) *облєчиц*) натронтати (се)

забуванє *с.* **1.** заборављање; **2.** заборав

забувац -ам *нєзак.* заборављати

забувац ше -ам ше *нєзак.* заборављати се

забуваци -а -е *оп.* **забудлїви**

забувацосц *ж. оп.* **забудлївосц**

забудлїви -а -е забораван, заборављив

забудлївосц *ж.* заборавност, заборављивост

забунїц (ше) -їм (ше) *зак.* забунити (се)

забункеровац ше -руєм ше *зак.* забункерисати се

забути -а -е заборављен

забуц -удзем *зак.* заборавити; ¤ ~ **як умарти** потпуно заборавити

забуц ше -удзем ше *зак.* заборавити се; ¤ **аж сом ше забул, да ше чловек забудзе** (*од велькей бриґи и под.*) стала ми памет, да ти памет стане

забуце *с.* заборав; ¤ **придац забуцу** предати забораву; **одняц од забуца** отети од заборава

забуячиц -им *зак. беш.* (*виросnуц, постац хлоп*) ојачати, развити се, омужати, постати мужеван

завада *ж.*: **буц дакому на завадзе** сметати коме

завадзанє *с.* **1.** сметња; **2.** ометање

завадзац -ам *нєзак.* **1.** сметати; **2.** ометати

завадзени *х.* завађен

завадзеносц *ж.* завађеност

завадзиц (ше) -им (ше) *зак.* завадити (се); посвађати (се); ¤ ~ **ше на нож(и)** закрвити се, крвно се завадити

завадзка *ж.* препрека, сметња

завадзовац (ше) -дзуєм (ше) *взаєм. повр.* завађивати (се); свађати (се)

завадзовач *ж.* завађач

завадзовачка *ж.* заводница

заважиц -им *зак.* претегнути; **вежнї и тот мех на коч, нє заважи ци вельо** узми и овај џак на кола, неће ти пуно претегнути

завалїц -їм *зак.* **1.** урушити; **2.** положити, зажилити; ~ **лозу** зажилити лозу

завалїц ше -їм ше *зак.* **1.** урушити се; **2.** (*до фотелї и под.*) завалити се, забацити се

заваляни -а -е **1.** запрљан, прљав; **2.** унеређен

заваляц -ям *зак.* **1.** запрљати, испрљати; **2.** унередити

завальовац -люєм *нєзак.* урушивати

завальовац ше -люєм ше *нєзак.* **1.** урушивати се, одроњавати се; **2.** (*до фотелї и под.*) заваљивати се, забацивати се; **3. кукурица ше завалює** *поль.* (*напучнєти зарна ше угинаю на штредку*) кукуруз је у воштаној зрелости; **4. крава пред оцелєньом (коза пред коценьом** *итд.*) **ше завалює** *статк.* крава пре отељења, коза пре јарења *итд.*

усаљава сапи (*в.*)

завантуліц -їм *зак.* (*започац вельку роботу поверх своїх моцох*) натрпати себи на главу

завариц -им *зак.* **1.** *кух.* закувати, укувати; ~ **резанки до юшки** закувати резанце у супу; **2.** *техн.* (*зашвайзовац*) заварити

заварйованє *с.* *техн.* заваривање

заварйовац -рюєм *нєзак.* **1.** *кух.* закувавати; **2.** *техн.* (*швайзовац*) заваривати

заварйовацки -а -е заваривачки

заварйовач *х.* заваривач, варилац

заваровац -руєм *зак.* *заст.* сачувати; ¤ **най бог заварує** да бог сачува

заварти -а -е **1.** *з розл. знач.* затворен; ~ **дружтво** затворено друштво; **бул** ~ био је у затвору; **2.** **заварти** -того *х.* затвореник; ¤ **буц заварти** бити с оне стране браве (катанца); **за завартима дзверми** иза затворених врата

завартосц *ж.* затвореност

заведзени -а -е заведен

завезц -ежем *зак.* **1.** (*на превозки*) повести на делу пута; **2.** (*з довоженьом глїни*) затрпати, засути; ~ **студню** затрпати бунар

завера *ж.* *оп.* **тайна догварка** (*под* **тайни**)

заверабожац ше -ам ше *зак.* заклети се (богом)

заверац -ам *нєзак.* *з розл. знач.* затварати

заверац ше¹ -ам ше *нєзак.* *з розл. знач.* затварати се

заверац ше² -ам ше *зак.* заклети се; дати реч, задати (тврду, божју) веру

завераци -а -е *оп.* **завераюци**

заверач *х.* **1.** затварач; ~ **пушки** затварач пушке; **2.** *техн.* затворница

завераюци -а -е (*хтори дацо завера*) затворни, затварачки

завербовац -буєм *зак.* заврбовати

заверенїк *х.* *оп.* **учашнїк тайней догварки** (*под* **тайни**)

завериц ше -им ше *зак.* *оп.* **заверац ше²**

завершиц -им *зак.* завршити, свршити; ◊ ~ **брадло** *поль.* (*при звожованю жита*) завршити, површити, саденути врх камаре

завершиц ше -им ше *зак.* завршити се, свршити се

завершовац (ше) -шуєм (ше) *нєзак.* завршавати (се), свршавати (се)

завесланє *с.* завеслај

завеслац -ам *зак.* завеслати

завесц -едзем *зак.* **1.** (*запровадзиц*) одвести (повести) на делу пута; **2.** (*на нєдобру драгу*) завести; **3.** завести, увести; ~ **режим у жеми** завести режим у земљи; **4.** завести, уписати; ~ **до кнїжки** завести у књигу; ¤ ~ **бешеду** почети разговор

завесц ше -едзем ше *зак.* **1.** (*з даким*) спетљати се, сјаранити се; **2.** почети се озбиљно забављати, обећати се једно другоме (*о девојци и младићу*)

завжати -а -е **1.** *дієприкм. од* **завжац**; **2.** заузет; **барз сом** ~ много сам заузет; **3.** *заст.* упоран; страстан, страствен; ватрен

завжатосц *ж.* **1.** заузетост; **2.** *заст.* упорност; страсност, страственост; ватреност

завжац -вежнєм **1.** *зак.* *з розл. знач.* заузети; ~ **город** заузети град; ~ **стол у ресторану** заузети сто у ресторану; ~ **позу** заузети позу; ~ **становиско ґу дакому/дачому** заузети став према коме/чему; **2.** заузети, запремити; **їх ствари завжали вельо места у хижи** њихове ствари су заузеле много места у соби

завжац ше -вежнєм ше *зак.* **1.** (*на дакого*) окомити се на кога, узети кога на зуб (на нишан), имати зуб на кога; бити киван на кога; **завжал ше на нього** узео га је на зуб, има зуб на њега; **2.** (*за дакого/дацо*) заузети се; **завжали ше за нього же би нє страцел роботу** заузели су се за њега

да не изгуби посао

завивац[1] -ам *нєзак.* (*рани и под.*) завијати, увијати

завивац[2] -ам *нєзак.* (*виц*) завијати; урлати

завивка *ж.* завој, завијач

завивни -а -е завојан; ~ **материял** завојни материјал

завидзиц -им *незак.* завидети

завидлївец -вца *х. оп.* **завидлїви (2)**

завидлїви -а -е **1.** завидљив, завидан; **2. завидлїви** -вого *х.* завидљивац

завидлїво *присл.* завидљиво, завидно

завидлївосц *ж.* завидљивост, завидност

завидна *присл.* за дана, за вида

завидни -а -е завидан; ~ **уровень** завидан ниво

завидователь *х. заст.* управљач, управник, руководилац

завидовац -дуєм *нєзак. заст.* управљати, руководити

завидовач *х. оп.* **завидователь**

завинїц -їм *зак.* скривити, згрешити; **цо сом завинєл?** шта сам скривио?

завинчовац -чуєм *зак.* **1.** (*глєдац високу цену*) зацeнити, тражити; **алє завинчовал!** ала је зацeнио!; **2. а)** *заст.* зажелети, пожелети; **б)** зажелети што домаћину приликом божићног коринђања

завирґац -ам *зак.* почети се ритати

завирчац -чим *и коц.* **завирчиц** -им *зак.* зарежати

зависа *ж.* завеса; **димна (димова) ~** *воєн.* димна завеса

зависки *ж. мн.* (*єд.* зависка) шарке, чепови

зависни -а -е зависан

зависно *присл.* зависно; **~ од того** зависно од тога

зависносц *ж.* зависност

зависц *ж.* завист

завит *х.* завет; ◊ **Стари ~** Стари завет; **Нови ~** Нови завет

завитац -ам *зак.* (*до дакого, даґдзе – присц*) **а)** доћи; стићи; **завитала до нас яр** стигло нам је пролеће; **б)** доћи; посетити; закуцати на чија врата; **завитало и до нас щесце** и на наша врата је закуцала срећа

завитни -а -е заветан; **~ церква** заветна црква; **~ дзень** заветни дан

завитованє *с.* завештање, заклада

завитовац -туєм *зак. и нєзак.* заветовати, завештати/завештавати, оставити/остављати у аманет

завитовац ше -туєм ше *зак. и нєзак.* заветовати се

завитовач *х.* завешталац, закладатељ

завитовнїца *ж. правн.* акт о завештању (заклади), закладница

завиц[1] -иєм *зак.* завити, увити; ~ **рану** завити рану

завиц[2] -иєм *зак.* (*почац виц*) завити; заурликати; урликнути

завичай *х. беш. серб. оп.* **родзени (2)** *и* **край (2)**

завичайни -а -е (*крайови*): **~ музей** завичајни музеј

завишиц[1] -им *нєзак.* зависити; **то завиши од тебе** то зависи од тебе

завишиц[2] -им *зак.* (*обесити*) обесити, завесити

завишиц ше -им ше *зак.* обесити се, завесити се

завищац -щим *зак.* завриштати; зацик(т)ати; зациликати; зацвилети

завладац -ам *зак.* завладати

завлачиц (ше) -им (ше) *зак.* **1.** испрљати (се), упрљати (се); замрљати (се); **2.** унередити (се)

завлачовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* **1.** прљати (се); мрљати (се); **2.** унерeђивати (се)

завод[1] *х.* завод; **каребни ~** казнени завод

завод[2] *х.*: **на перши ~** у први мах; **на три (на даскeльо, на вецей) заводи** у три (у неколико, у више) наврата; **на тот ~** овом приликом

заводзиц -им *нєзак.* **1.** (*на нєдобру драгу*) заводити, наводити; **2.** уводити, установљавати; **3.** *админ.* (*до кнїжкох*) заводити

заводзиц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*з даким – звич. у нєвигодней роботи*) петљати се, уплитати се; **2.** почети се озбиљно забављати, обећати се једно другоме (*о девојци и младићу*); **вона ше нє сце з нїм заводзиц, бо сце перше закончиц факултет** она неће ништа да му обећа, јер прво жели да заврши факултет

заводлїви -а -е заводљив

заводнїк *х.* заводник

заводнїца *ж.* заводница

заводнїцки[1] -а -е заводнички, заводљив

заводнїцки[2] *присл.* заводнички, заводљиво

заводов(и) -а -о/-е *и* **заводски** -а -е заводски; ~ **воспитанє** заводско васпитање

завожиц -им *и* **завожовац** -жуєм *нєзак.* засипати, затрпавати (*довожењем земље*)

завой *х.* завој

завойовац -юєм *зак.* **1.** завојевати; **2.** *ридк.* (*цудзу жем*) заузети

завойовнїк *х.* завојевач

завойовнїцки -а -е завојевачки

заволац -ам зак. **1.** позвати; зовнути; ~ **до помоци** позвати у помоћ; **2.** (*статок, живину и под.*) завабити

заволац ше -ам ше (*на дакого/дацо*) *зак.* **1.** позвати се; **2.** обратити се коме за помоћ, позвати кога у помоћ; **чловек ше часто муши на других заволац** човек се често мора другима обратити за помоћ

заволовац -луєм *нєзак.* **1.** позивати; зивкати; **2.** вабити

заврацени -а -е **1.** изгубљен, обезумљен, ван себе; **2.** омамљен; залуђен; омађијан

заврациц -им *зак.* **1.** обезумити; **заврацело ю у хороти** обезумила се (изгубила се, била је ван себе) у болести; **2.** омамити; омађијати; залудити; ¤ ~ **дакому розум** завртети памет (главу, мозак) коме

заврациц ше -им ше *зак.* изгубити се, обезумити се, бити ван себе

заврачани -а -е зачаран, забајан, опчињен

заврачац -ам *зак.* зачарати, забајати, опчинити

завредзиц -им *зак.* завредети; заслужити

завредзовац -дзуєм *нєзак.* завређивати; заслуживати

заврец -ем *зак.* **1.** *з розл. знач.* затворити; ~ **дзвери** затворити врата; ~ **амрел** затворити кишобран; ~ **знаки навода** затворити наводнике; **2.** (*отвор*) затворити, зачепити; **3.** (*чоп*) затворити, заврнути; **4.** (*виключиц*) искључити; ~ **радио** искључити радио; **5.** (*капуру, дзвери и под. зоз древом и под.*) замандалити, засунути; **6.** (*дакого до гарешту*) затворити, заточити; ¤ **анї очи нє** ~ (*нє заспац*) не склопити ока (очи); ~ **клапачки** метнути језик за зубе (резу на уста); ~ **дакому клапачки** запушити уста коме

заврец ше -ем ше *нєзак.* затворити се; ¤ ~ **до себе** затворити се у своју љуштуру

завчерайши *и* **завчерашнї** -я -є прекјучерашњи

завчером *присл.* прекјуче

завше *присл. оп.* **навше**

завязани -а -е *осн. и прен.* **1.** везан, завезан; **2. завязани** -ного *х.* сметењак, завезанко; ¤ ~ **як гачнїк** *оп. под* **гачнїк**

завязаносц *ж. осн. и прен.* завезаност

завязац -яжем *зак.* **1.** завезати; свезати; ~ **мех** завезати џак; ~ **ґузел** свезати чвор; **2.** завезати, привезати; ~ **пса** завезати пса; **3.** (*хусточку на главу*) завезати, увезати; **4.** (*рану*) завити; ¤ ~ **мех** (*престац давац пенєж и под.*) ударити (заврнути) славину; ~ **швет дакому** завртети коме памет; ~ **садло** (*затиц*) набити трбух

завязац ше -яжем ше *зак.* **1.** завезати се; **2.** (*о плоду*) заметнути се; ¤ **язик ше му завязал** језик му

се завезао

завязовац -зуєм *нєзак.* завезивати, везивати

завязовац ше -зуєм ше *нєзак.* **1.** завезивати се, везивати се; **2.** (*о плоду*) заметати се

завязовачка *ж. оп.* **вязачка (3)**

завяц -веєм *зак.* завејати, замести

зага *ж.* горушица; **пече го ~** има горушицу

загадка *ж.* загонетка; **задац загадку** поставити загонетку, загоне(т)нути; **саднуц (одгаднуц) загадку** одгонетнути загонетку

загадков(и) -о/-е *и* **загадочни** -а -е загонетан

загадково *и* **загадочно** *присл.* загонетно

загаклїви -а -е муцав

загаклївосц *ж.* муцавост

загакнуц ше -нєм ше *зак.* замуцнути, муцнути

загаковац ше -куєм ше *нєзак.* замуцкивати, муцати

загаковаци -а -е *и* **загакуюци** -а -е *оп.* **загаклїви**

загаковацо *и* **загакуюцо** *присл.* замуцкујући

загальни -а -е општи

загаматляц -ям *зак.* завитлати, хитнути, зафрљачити

загамовац -муєм *зак.* **1.** закочити, прикочити; **2.** *прен.* обуздати; зауставити

заганяц -ям *нєзак.* **1.** (*за дацо*) загонити, затеривати; **2.** (*з часу на час гонїц напредок*) потеривати; **хлапец заганя трактор, а оцец руца шено на коч** дечак потерује трактор, а отац товари сено на кола; **3. ~ годзину** померати казаљку сата напред**; 4. ~ глад** заваравати глад

заганяц ше -ям ше *нєзак.* **1.** (*преходзиц меру*) претеривати, забраждјивати; залетати се; **2.** (*витримац у нужди з малим количеством дачого, з дачию пенєжну помоцу и под.*): **длуго зме ше заганяли з тим дакус древом** дуго смо ложили ово мало дрва; **у нужди ше часто заганял у брата** у нужди је често позајмљивао пара од брата

заганьбиц (ше) -им (ше) *зак.* застидети (се), засрамити (се)

заганьбйовац (ше) -бюєм (ше) *нєзак.* застиђивати (се), засрамљивати (се)

загарнуц -нєм *зак.* загрнути, затрпати; **~ дзиру** загрнути јаму

загартац -ам *нєзак.* загртати**,** затрпавати

загартовац -туєм *зак. осн. и прен.* закалити

загартушиц (ше) -им (ше) *зак.* угушити (се), загушити (се)

загаснути -а -е угашен; **~ (загашени) вулкан** угашени вулкан

загаснуц -гашнєм *зак. оп.* **загашиц ше**

загациц -им *зак.* **1.** загатити, запрудити, зајазити; заградити; закрчити; **2.** загасити; **~ смияд** загасити жеђ; **3.** *техн.* (*заткац*) загушити, запушити, зачепити; **4.** *прен.* заситити; задовољити; **~ любопитлївосц** задовољити радозналост

загациц ше -им ше *зак.* **1.** загатити се, зајазити се; **2.** *техн.* (*заткац ше, забиц ше*) загушити се, запушити се, зачепити се; **3.** утолити жеђ

загацованє *с.* (*правенє гаци*) загат

загацовац -цуєм *нєзак.* **1.** загаћивати, запруђивати, зајазивати; заграђивати; **2.** (*смияд*) загашивати; **3.** *техн.* загушивати, запушивати, зачепљивати; **4.** *прен.* засићивати; задовољавати

загацовац ше -цуєм ше *нєзак.* **1.** загаћивати се, зајазивати се; **2.** *техн.* загушивати се, запушивати се, зачепљивати се

загашиц -им *зак.* **1.** угасити; **2.** (*огень, вапно*) загасити

загашиц ше -им ше *зак.* угасити се

загашовац -шуєм *нєзак.* гасити

загвариц -им *зак.* **1.**

заговорити; заварати; **2.** заташкати, забашурити

загваряц -ям *нєзак.* **1.** заговарати; заваравати; **2.** заташкавати, забашуривати

загвижджац -джим *зак.* (*о витре и под.*) зафијукати, фијукнути; захујати; засвирати

загвиздац -ам *зак.* звижнути; почети звиждати

загибац -ам *зак. заст.* (*гинуц, препадац*) пропадати, гинути; ~ **за даким/дачим** пропадати за киме/чиме

загибель *ж. заст.* пропаст, погибија, смрт; ¤ **исц дакому о загибелї** радити коме о глави

загиблїви -а -е који пропада, гине, жуди за нечим; који трчи за нечим (*желећи то постићи*); похлепан за нечим; ~ **є за заробком** трчи за зарадом; ~ **за капиталом** похлепан за капиталом

загибнуц -нєм *зак. заст.* пропасти, погинути; ~ **за даким/дачим** пропасти за киме/чиме

загимбац (ше) -ам (ше) *зак. оп.* **загойсац (ше)**

загимбовац (ше) -буєм ше *нєзак. оп.* **загойсовац (ше)**

загинуц -нєм *зак. заст.* **1.** пропасти; пресвиснути; **2.** погинути; **3.** липсати, угинути; **конї им загинули** коњи су им угинули

загинуце *с. оп.* **загибель**

загирмиц -им *зак.* загрмети

загирмотац -ам *зак.* јаче загрмети; јаче затутњати

заглабяц (ше) -ям (ше) *нєзак. оп.* **заглобйовац (ше)**

заглавє *с.* заглавље

заглавок -вка *х.* **1.** јастук; **2.** (*заглавчина*) јастучница, навлака

заглавчина *ж. оп.* **заглавок (2)**

заглавчок -чка *х. дем.* јастучић, јастуче

загласкац (ше) -ам (ше) *зак.* загладити (се)

загласковац (ше) -куєм (ше) *нєзак.* заглађивати (се)

заглєдац -ам *зак.*: ~ **себе** преварити мужа; наћи љубавника; ~ **дзецко** родити ванбрачно дете

заглїбени -а -е задубљен

заглїбиц -им *зак. прен.* (*прейсц меру*) заглибити (се); **заглїбел, набрал длуства** заглибио се у дугове

заглїбиц ше -им ше *зак.* **1.** (*до дачого*) задубити се, удубити се; **2.** заглибити (се), заглавити се

заглїбйовац ше -бюєм ше *нєзак.* **1.** (*до дачого*) задубљивати се, удубљивати се; **2.** заглибљивати (се), заглављивати се

заглобиц -им *зак.* **1.** заглавити; **2.** *прен.*: ~ **дакого** поклопити кога одговором

заглобиц ше -им ше *зак.* заглавити се

заглобйовац (ше) -бюєм (ше) *нєзак.* заглављивати (се), заглабати (се)

заглупани -а -е ограничен, глуп

заглупени -а -е заглупљен

заглупиц -им *зак.* заглупити

заглупйовац -пюєм *нєзак.* заглупљивати

заглупююци -а -е заглупљујући

заглухнуц -нєм *зак.* заглушити

заглушиц -им *зак. осн. и прен.* заглушити; **заглушела го експлозия** заглушила га је експлозија; **лїки заглушели боль** лек је заглушио бол

заглушовац -шуєм *нєзак. осн. и прен.* заглушивати, заглушавати

заглушуюци -а -е заглушујући, заглушан

загнац заженєм *зак.* **1.** потерати мало напред; ~ **трактор** потерати трактор мало напред; **2.** ~ **годзину (годзинку)** померити казаљку сата напред; ¤ ~ **глад** заварати глад; ~ **смияд** угасити жеђ

загнац ше заженєм ше *зак.* **1.** (*з дачим – витримац у нужди з малим количеством дачого, з дачию пенєжну помоцу и под.*): **заженєме ше з тоту аренду до яри** некако

ћемо живети од ове аренде до пролећа; **2.** (*прейсц меру*) претерати, отићи далеко; забраздити

загнєсц -єцем *зак.* замесити

загноєни -а-е гнојав, гнојни

загноїц -їц *зак.* нађубрити

загноїц ше -їм ше *зак.* загнојити се; **рана ше загноєла** рана ше загнојила

загнуц -нєм *зак.* **1.** савити; **2.** *кух.* (*цесто*) савити, пребацити

загоїц ше -їм ше *зак.* зацелити се; зарасти; **загоєли ше му рани** ране су му се зацелиле

загойовац ше -юєм ше *нєзак.* зацељивати се; зарастати

загойсац -ам *зак.* **1.** заљуљати, зањихати; заклатити; **2.** (*жито, воду и под.*) заталасати

загойсац ше -ам ше *зак.* **1. а)** заљуљати се, зањихати се; заклатити се; **б)** (*при ходу*) загегати се; **2.** (*о жице, води и под.*) заталасати се

загойсовац (ше) -суєм (ше) *нєзак. ґу* **загойсац (ше)**

загомбац (ше) -ам (ше) *зак. оп.* **загойсац (ше)**

загомбовац (ше) -буєм (ше) *нєзак. ґу* **загомбац (ше)**

загорє *с.* загорје, забрђе

загорец -рца *х.* загорац

загориц -им *зак.* (*од слунка, суши*) загорети

загорски -а -е загорски, запланински

загоруца *присл.* на време, док је време; ◊ ~ **робиц дацо** ковати гвожђе док је вруће

загорчиц -им *зак.* **1.** загорчати, огорчити; **2.** *прен.* загорчати; ¤ ~ **дакому живот** загорчати коме живот

загорчиц ше -им ше *зак.* опаприти се

загорчовац -чуєм *нєзак.* загорчавати

загорян *х. оп.* **загорец**

заграбац -бем *зак.* заграбуљати

заграбац ше -бем ше *зак.* на брзину се очешљати

заграда *ж.* башта (*иза куће*); ◊ **на загради** преко (чело) баште

заградар *х.* вртлар, повртар

заградзенє *с. оп.* **заградка (3)**

заградзиц (ше) -им (ше) *зак.* заградити (се)

заградзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* заграђивати (се)

заградка *ж.* **1.** (*на полю*) башта; **2.** (*пред хижу, у дворе*) врт, баштица, цветна башта; **2.** *дем.* вртић, баштица; **3.** *мат., ґрам.* заграда; **округла** ~ обла заграда; ◊ **дзецинска** ~ забавиште

заградкар *х.* баштован

заградкарство *с.* баштованство

заграницє *ж. оп.* **иножемство**

загранічни -а -е загранични; инострани

заграц -аєм *зак.* **1.** засвирати; **2.** зарадити свирањем

загребац -бем *зак.* загрнути, затрпати, зарити

загребовац -буєм *нєзак.* загртати, затрпавати

загрижени -а -е *беш.* загрижен

загризц -ижем *зак.* загристи

загробни -а -е загробни

загрожиц -им (*дакому*) *зак.* **1.** запретити; **2.** угрозити

загрожиц ше -им ше (*дакому*) *зак. оп.* **загрожиц (1)**

загрожовац -жуєм *нєзак.* **1.** претити; **2.** угрожавати

загромкац -ам (*дакого*) *зак.* мигом, погледом *и сл.* дати коме знак *или* му запретити да ћути, ућуткати кога

загрубйовац -юєм *нєзак.* задебљавати

загрубнутосц *ж.* задебљалост

загрубнуц -нєм *зак.* **1.** задебљати; **2.** удебљати се

загрубнуце *с.* задебљање

загружиц ше -им ше *зак.* **1.** упасти у дубок снег, блато *и сл.*, заглибити (се); **2.** *прен.*: ~ **до длуствох** загазити (заглибити) у дугове, бити дужан до грла (до гуше)

загружовац ше -жуєм ше *нєзак.* **1.** упадати у дубок снег, блато *и сл.*, заглибљивати (се); **2.** *прен.* заглибљивати (се)

загубени -а -е покварен; ~ **єдзенє** покварено јело

загубиц -им *зак.* **1.** покварити; ~ **дакому бависко** покварити коме игру; **2.** *заст.* убити; упропастити; уништити

загубиц ше -им ше *зак.* покварити се; **єдзенє ше загубело** јело се покварило

загуляц (ше) -ям (ше) *зак.* (*до шматох*) умотати (се), зашушкати (се)

загульовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* умотавати (се), зашушкавати (се)

загульовачка *ж. оп.* **огулячка**

загультац -ам *зак.* умотати, завити (*на брзину, немарно*)

загуркац -ам *и* **загуркотац** -ам *зак.* загукати

загурчац -чим *зак.* (*о мотору*) забрујати, забрујити; забректати

загуснуц -ушнєм *зак.* згуснути се

загучац -чим *зак.* **1.** забрујати, забрујити; одјекнути, почети одјекивати; заорити се; **загучала писня** забрујала је песма; **2.** забучати

загушнїци *мн. беш. оп.* **заушнїци**

заґаґрац ше -ам ше *зак.* (*заприповедац ше*) забрбљати се

заґадзенє *с.* загађење

заґадзеносц *с.* загађеност

заґадзиц -им *зак.* загадити

заґадзиц ше -им ше *зак.* загадити се

заґадзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* загађивати (се)

заґадзовач *х.* загађивач; ~ **стредку** загађивач средине

заґаладзиц -им *зак.* **1.** засвињити; **2.** унередити

заґалециц ше -им ше *зак. биол.* зачаурити се, закоконити се, претворити се у лутку

заґалецовац ше -цуєм ше *нєзак. биол.* зачауривати се, претварати се у лутку

заґарантовац -туєм *зак.* загарантовати, зајамчити, загарантирати

заґипсовац -суєм *зак.* загипсати, загипсовати

заґлейтовац -туєм *зак.* глеђосати, емајлирати

заґонетац -ам *нєзак.* зановетати

заґравчац -чим *зак.* (*почац ґравчац*) **1.** заграктати; загакати; **2.** (*о жабох*) закрекетати; **3.** (*о мачки*) замаукати; **4.** (*о сови*) захујати, захукати

заґребски -а -е загребачки

Заґребчан *х.* Загрепчанин

заґруґлїц -їм *зак.* загроктати; грокнути

заґужлєни -а -е **1.** замршен (*чвор*); **2.** *прен.* загуљен, загрижен, задрт; ¤ ~ **на два ґузли** веома загуљен

заґужлїц -їм *зак.* замрсити чвор

заґужлїц ше -їм ше *зак.* замрсити се

заґуцкац -ам *зак.* заголицати

задавац -ам *нєзак.* **1.** наносити, задавати; ~ **боль** наносити бол; **2.** задавати; ~ **бриґи** задавати брига; **3.** задавати, давати; ~ **роботи** задавати послова; **3.** постављати; ~ **загадки** постављати загонетке; **4.** (*придавац, подношиц*) подносити; ~ **молбу** подносити молбу

задавенє *с.* дављење

задавени -ного *х.* **1.** задављеник; **2.** дављеник

задавиц -им *зак.* **1.** удавити; **2.** угушити, загушити; **коровче задавело квице** коров је загушио цвеће; ◊ **крев го задавела** убила га је јака крв

задавиц ше -им ше *зак.* **1.** удавити се; **2.** угушити се, загушити се; **3.** *безос.* загрцнути се**; задавел ше з фалатком** загрцнуо се залогајем

задалєки -а -е јако далек; сувише далек

задалєко *присл.* јако далеко; сувише далеко

задаремни -а -е узалудан

задаремно *присл. оп.* **задармо**

(1)

задармо *присл.* **1.** узалуд, забадава; **2.** бесплатно; ¤ **сипе [диждж] як ~** лије киша (*непрестано, дуже време*)

задаток -тку/-тка *х.* задатак; **домашнї ~** домаћи задатак; **виполнїц (сполнїц) ~** испунити задатак

задац -ам *зак.* **1.** нанети, задати; **~ рану** задати рану; **2.** задати; **~ дакому страх** задати коме страха; **3.** задати, дати; **~ задаток** задати задатак; **3.** поставити; **~ загадку** поставити загонетку**; 4.** (*придац, поднєсц*) поднети; упутити; **~ молбу** поднети молбу; **~ тужбу** поднети тужбу; **~ протест** упутити протест

задац ше -ам ше *зак.* **а)** отићи негде под измишљеним изговором; начинити се; **задал ше же сце купиц хижу, а поправдзе сцел повижґаловац по нашим обисцу** дошао је под изговором да жели купити кућу, а у ствари је хтео да процуња нашом кућом; **б) ~ до бешеди о дачим** почети разговор са одређеном намером

задача *ж. оп.* **задаток**

задєпиц -им *зак.* заливадити

заджмуриц -им *зак. осн. и прен.* зажмирити, зажмурити

заджубац -бем *зак.* ишчапати (*в.*), опипати (*в.*), окљуцати (*в.*); **кури заджубали хору куру** кококшке су ишчапале болесну кокошку

заджобнуц -нєм *зак.* забости; ¤ **~ дакому нож до хрибта** забити коме нож у леђа

заджобнуц ше -нєм ше *зак.* забости се

заджобовац -буєм *нєзак.* забадати

заджобовац ше -буєм ше *нєзак.* забадати се

задзац -дзеєм *зак.* забости, забити, зарити

задзац ше -дзеєм ше *зак.* забости се, забити се, зарити се

задзвинїц -їц *зак.* **1.** забрујати, забрујити; 2. (*у уху*) зазујати

задзвонїц -їм *зак.* зазвонити

задзекованє *с.* оставка

задзековац -куєм *зак.* **1.** захвалити (се); **2.** дати оставку; **~ на функциї** дати оставку на функцију

задзеранє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **задзерац (ше)**; **2.** задевица, задевалица

задзерац -ам *нєзак.* зацепљивати

задзерац ше -ам ше (*до дакого*) *нєзак.* **1. а)** задевати, задиркивати, качити се, зачикавати; **б)** изазивати, провоцирати; **2.** (*до дзивки або жени*) удварати се

задзернїк *х. оп.* **задзернїсти (2)**

задзернїсти -а -е **1. а)** који радо задиркује, задева, зачикава кога; **б)** загрижљив, заједљив; **в) задзернїсти** -того *х.* задевало, задиркивало; загрижљивац; **2.** (*о паху*) оштар, резак

задзернїсто *присл.* задиркујући, задевајући, зачикавајући кога; загрижљиво, заједљиво

задзивац -ам *нєзак.* забадати, забијати, заривати

задзивац ше -ам ше *нєзак.* забадати се, забијати се, заривати се

задзивени -а -е подивљао; неваспитан

задзивчиц -им *зак.* задевојчити

задзивчиц ше -им ше *зак.* задевојчити се

задижджени -а -е: **~ хвиля** кишно време

задижджиц ше -им ше *зак. безос.* закишати, закишити, окишати (се), окишити (се); **задижджело ше** закишало је, почеле су кише

задимени -а -е (*закурени*) задимљен

задирґонїц -їм *зак.* јако задрхтати

задих *х. оп.* **задихлївосц**

задихани -а -е задихан, задуван

задихац ше -ам ше *зак.* задихати се, задисати се, задувати се

задихлїви -а -е **1.** астматичан, задушљив; **2. задихлїви** -вого *х.*

астматичар, задушљивац

задихлївосц *ж.* астма

задиховац ше -хуєм ше *нєзак.* задувавати се

задихцени -а -е задахтао, задихан

задихциц -им *зак.* (*почац дихциц*) задахтати

задихциц ше -им ше *зак.* задахтати се; **коні ше задихцели** коњи су се задахтали

задков(и) -а -о/-е задњичан

задком *присл.* натрашке

задлуги -а -е дуг; јако дуг; превише дуг

задлуго *присл.* дуго; јако дуго; превише дуго; **~ лєжал у посцелї хори** дуго је лежао у кревету болестан

задлуженє *с.* задужење; **достац ~** добити задужење

задлуженосц *ж.* задуженост

задлужиц -им *зак.* задужити

задлужиц ше -им ше *зак.* задужити се; ¤ **~ по ґаґор** задужити се до врата (до грла, преко главе)

задлужовац (ше) -жуєм (ше) *нєзак.* задуживати (се)

заднєподнєбни -а -е задњонепчани

заднї -я -є задњи; **~ шедзиско** задње седиште; **~ дзвери** задња врата; ◊ **~ хижа** задња (стражња, лебрња (*в.*)) соба

заднутосц *ж. мед.* затвор, тврда столица

заднуц -нєм *зак. безос.*: **задло го** има затвор, запекао се

заднуце *с. оп.* **заднутосц**

задобиц -иєм *зак. заст.* стећи, задобити; освојити

задоволєнє *с.* задовољење

задоволєносц *с.* задовољеност

задоволїц (ше) -їм (ше) *зак.* задовољити (се)

задоволююци -а -е **1.** задовољавајући; **2.** задовољив

задовольни -а -е задовољан

задовольно *присл.* задовољно

задовольносц *ж.* задовољност

задовольовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* задовољавати (се)

задовольство *с.* задовољство

задоїц -їм *зак. прен.* (*инспировац, надихнуц*) задојити

задоїц ше -їм ше *зак. прен.* задојити се

задойовац ше -юєм (ше) *нєзак. прен.* задојавати (се)

задок -дку/-дка *х.* **1.** (*задня часц*): **на кочу старши пошедали до предку, а младши до задку** у колима старији су сели напред, а млађи позади; **2.** (*колони*) зачеље; **3.** (*цела*) **а)** заплеће; залеђе; **б)** задњица, стражњица; **4.** нужник, заход; **пойсц на ~** отићи у нужник; ¤ **буц там дзе псом задки бруша 1.** бити већ стар, при крају живота; **2.** сасвим пропасти, ништа немати; **витла ше по задку и пошла** одједном се окренула (одједном је устала) и отишла; **дац (скуриц** *и под.***) дакому по задку (на задок)** дати коме по туру; **достац по задку (на задок)** добити по туру; **жимни як мертвому ~** хладан (леден) као жаба

задрапац -пем *и* **задрапнуц** -нєм *зак.* загрепсти

задрец -ем *зак.* задерати, зацепити

задрец ше -ем ше *прен.* **1.** задерати се, зацепити се; **2.** (*до дакого*) заденути, задирнути, закачити се, зачикнути; изазвати, испровоцирати

задрилїц -їм *зак.* гурнути, погурнути (*помакнути напред*)

задрильовац -люєм *нєзак.* гурати, погуркивати (*повремено помицати напред*)

задримац -мем *и* **задримнуц** -нєм *зак.* задремати

задримац -мем *и* **задримнуц** -нєм *зак.* задремати

задримац ше -ме ше *и* **задримнуц ше** -нє ше *зак. безос.* придремати се; **задримло ше му** придремало му се

задротовац -туєм *зак.* учврстити, везати жицом; закрпити; **~ гарчок** закрпити лонац

задруґа *ж.* задруга; **~ занатска** ремеселнїцка задруга

задруґар *х.* задругар

задруґарка *ж.* задругарка

задруґарски -а -е задругарски

задруґов -а -о **1.** задругин; **2.** *оп.* **задружни**

задружни -а -е задружан; ~ **маєток** задружно имање

задубени -а -е **а)** (*забити з брудом, масносцу - о шматох*) јако прљав, мастан (*о одећи*)**; задубени шмати** јако прљав *или* лоше опран веш; **б) задубени власи** (*масни, нєдобре змити власи*) устенчена коса (*в.*)

задубиц -им *зак. заст.* укочити се, удрвенити се; **задубел сом у барз жимней води** укочио сам се у леденој води

задубиц ше -им ше *зак.* (*забиц ше з брудом, масносцу*) **а)** (*о шматох*) постати јако мастан, прљав; **б)** (*о власох*) устенчити се (*в.*)

задубонїц -їм *зак.* **1.** залупати; **2.** *оп.* **задуднїц**

задувац -ам *нєзак.* гасити свећу и сл. дувањем

задуднїц -їм *зак.* затутњати, задудњати; загрмети

задудрац -рем *зак.* загунђати, прогунђати

задужбина *ж. ист.* задужбина

задумани -а -е замишљен

задуманосц *х.* замишљеност

задумац -ам *зак.* замислити

задумац ше -ам ше *зак.* замислити се

задумка *ж.* замисао

задумовац (ше) -муєм (ше) *нєзак.* замишљати (се)

задумуюци -а -е замишљив

задуркац -ам *зак.* **1.** (*на дзвери, облак*) закуцати, покуцати; **2.** закуцати, залупати; **шерцо му задуркало** срце му је залупало; **3.** почети лупати

задуц -уєм *зак.* **1.** (*о витре*) дунути; задувати, запухати; **2.** (*з устами*) захукати, захујати; **задул до рукох** захукао је у шаке; **3.** угасити свећу *и сл.* дувањем; **4.** (*о сирени*) засвирати; почети завијати; **задула сирена на узбуну** почела је да завија сирена на узбуну

задуце *с.* налет (*ветра*)

задушни -а -е задушан; ◊ **Задушна собота** *церкв.* Задушнице

заєданє *с.* **1.** ужина, закуска; **2.** *прен.* заједљивост, забадање

заєдац -ам *нєзак.* **1.** (*даяке єдзенє*) с времена на време презалогајити; **2.** *прен.* (*дакого*) бити заједљив, забадати

заєдац ше -ам ше *нєзак.* (*урезовац ше*) заједати се, усецати се

заєдлїви -а -е заједљив; ~ **франта** заједљива шала, забадаљка

заєднїца *ж.* заједница

заєднїцки -а -е заједнички; ~ **менователь** *ґрам.* заједнички именилац (именитељ)

заєднїцтво *с.* заједништво

заєсц -єм *зак.* **1.** презалогајити, зајести, заложити; **2.** (*дакого*) ; **нагнївал ше, аж да го заєдол;**

заєсц ше -єм ше *зак.* (*урезац ше*) зајести се, урезати се

зажадац -ам *зак.* **1.** пожелети, зажелети; ~ **дакому щешлїву драгу** зажелети коме срећан пут; **2.** *заст.* затражити; **3.** *безос.* (*дакому*) зажелети се; **зажадало му прашецини** зажелео се прасетине; ¤ **цо ци лєм душа зажада** што ти душа зажели

зажаднєти -а -е жељан

зажадац ше -ам ше *и* **зажаднїц ше** -їм ше зажелети се, пожелети; **зажадали зме ше вас** зажелели смо вас се

зажалїц ше -їм ше *зак.* ражалостити се, потиштити се, утући се

зажерац -ам *нєзак. заст.* погледа(ва)ти

зажґиртац -ам *зак.* зашкргутати

зажегнац -ам *зак.* баталити; ставити крст на нешто

зажелєнїц ше *зак.* -нєєм *и* -їм ше **1.** зазеленети се; **2.** олистати; **зажелєнєл ше лєс** олистала је шума

заживотни -а -е заживотни; ~ **приходи** заживотни приходи

зажижачиц -им *и* **зажижачиц**

ше -им ше *зак.* зажагрити (се); засијати (се)

зажимнєнє *с.* захлађење

зажимнїц -нєє *и* -ї *и* **зажимнїц ше** -нєє ше *и* -ї ше *зак. безос.* захладити, захладнети; **зажимнєло** захладило је

зажимньовац -нюєм *нєзак.* захлађивати, захладњивати

зажичиц -им (*дакому*) *зак.* пожелети, зажелети

зажиц -иєм *зак.* заживети

зажобрац -ам *зак.* напросјачити, испросјачити

зажовциц ше *зак.* **I** -им ше *прех.* зажутити се; **II** -цеєм ше *и* -им ше *нєпрех.* (*видац жовтосц*) зажутети се

зажубрац -ам, **зажубронїц** -їм *и* **зажубротац** -ам *зак.* **1.** замрмљати, почети мрмљати; **2.** загунђати, почети гунђати

зазберовац -руєм *нєзак.* скупљати; прикупљати; купити; окупљати; **зазберую чутки кукурици за комбайном** купе клипове кукуруза за берачем; **зазберує людзох до роботи** окупља људе за посао

зазвисковац -куєм *зак.* (и)јујукнути, подврисnути

зазвучац -чим *зак.* зазвучати

заздихани -а -е *експр.* поспанац, поспанко

заздравкац -ам (*на дакого*) *зак.* наздравити коме

зазнавац -ам *нєзак.* доживљавати; искусивати; спознавати; упознавати

зазнац -ам *зак.* **1.** (*спознац*) доживети; искусити; зазнати, спознати; упознати; претурити преко главе; **зазнал вельо нєправди у живоце** доживео је много неправди у животу; **2.** запамтити (*обич. кога у дечјем, млађем узрасту*); **зазнал сом го ище як малого** запамтио сам га још као малог

зазнац ше -ам ше *зак.*: **одкеди сом ше зазнал** откад знам за себе

зазначиц -им *зак.* забележити, означити

зазначка *ж.* белешка, забелешка

зазначовац -чуєм *нєзак.* забележавати, бележити, означавати

зазрак *х.* будала; клипан; заврзало, заврзан

зазубадлац -ам *зак.* **1. ~ коня** зауздати, заоглавити коња, ставити коњу узде (зубало); **2.** *прен.* обуздати, смирити; **дакус би го ~** ваљало би га мало обуздати

зазубадлац ше -ам ше *зак. прен.* обуздати се, смирити се

зазубя *с. мн.* (*єд.* зазубє) месо са свињских вилица; образина

заинтересовац (ше) -суєм (ше) *зак.* заинтересовати (се)

заискриц -им *зак.* заискрити (се)

зайда *ж.* завежљај; ¤ **звлєкол ше (звлєчени є) як ~** (*о чловекови хорого випатрунку*) вуче се као пребијена мачка

зайдичка *ж. дем.* завежљајић, завежљајчић, замотуљак

зайсц -йдзем *зак.* **I** *нєпрех.* **1. а)** (*за дацо*) заћи, замакнути; **~ за хижу** заћи за кућу; **б) слунко зашло** сунце је зашло; **2.** свратити, навратити, заћи; **зайдз дакеди до мнє** сврати који пут код мене; **II** *прех.* задржати, спречити; **придзем кед ме дацо нє зайдзе** доћи ћу ако ме нешто не спречи; ¤ **далєко ~** далеко отићи, забраздити; **зашло ми за нохци** (*кед премарзнути пальци боля у цеплим*) зашло ми за нокте

зайсц ше -йдзем ше *зак.* **1.** заценити се; **зашол ше од плачу** зацениo се од плача; **2.** моћи бити, моћи живети и сл. без кога/чега *или* са киме/чиме; **у викендици ше зайдземе и без авта** у викендици ћемо моћи и без кола; **зайду ше з єдним мещком цукру** биће им довољна једна врећа шећера; **треба ше зайсц з найнужнєйшим** треба се задовољити (знати живети *и сл.*) са најпотребнијим

заказ *х. заст.* забрана

заказац -кажем *зак.* **1.** заказати; **~ нащиву** заказати посету;

2. *заст.* забранити

заказовац -зуєм *нєзак.* **1.** заказивати; **2.** *заст.* забрањивати

закаламиц -им *зак.* закалемити

закалїсти -а -е (*нєдосц викиснути, натвардо упечени*) набијен (*хлеб, колач и сл.*)

закаменєти -а -е **1.** скамењен; **2.** *прен.* задрт, загрижен; окорео

закаменїц (ше) -їм (ше) *зак.* скаменити (се)

закамуфлирац (ше) -ам (ше) *и* **закамуфловац (ше)** -луєм (ше) *зак.* закамуфлирати (се)

закапариц -им *зак.* закапарисати, закапарити

закапкац -ам *зак.*: **~ дакому око** канути коме капи у око

закапковац -куєм *нєзак.* ґу **закапкац**

закаправиц -им *зак.* закрмељавити, закрмељити

закапчац (ше) -ам (ше) *зак.* закопчати (се)

закапчовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* закопчавати (се)

закарбиковац -куєм *нєзак.* зарезати, обележити зарезом

закариказовац -зуєм *зак.* **1.** (*питац вельку цену*) зацeнити; **2.** направити коме штету; оштетити кога

закарпатски -а -е закарпатски

закартац -ам *зак.* добити на картама

закасани -а -е (*о рукавох и под.*) заврнут, завијен

закасац -кашем *зак.* (*рукави и под.*) заврнути, засукати, завити

закасовац -суєм *нєзак.* завртати, засукивати, завијати

закашляц ше -лїм ше *зак.* закашљати се

закашльовац ше -люєм ше *нєзак.* закашљавати се, закашљивати се

заквашнїц -їм *зак.* закиселити

заквацкац -ам *зак.* запацкати, замрљати, забрљати; **~ папер з тинту** запацкати папир мастилом

заквацкац ше -ам ше *зак.* запацкати се, замрљати се, забрљати се

заквачиц -им *зак.* **1.** закачити; запети; **2.** окрзнути

заквачиц ше -им ше *зак.* **1.** закачити се; **2.** *прен.* (*зражиц ше*) закачити се, закавжити се

заквачовац -чуєм *нєзак.* **1.** закачињати, закачивати; запињати; **2.** окрзивати

заквачовац ше -чуєм ше *нєзак.* **1.** закачињати се, закачивати се; **2.** *прен.* закачињати се, кавжити се

заквитнуц -нєм *зак.* зацветати

заквициц (ше) -им (ше) *зак.* закитити (се), окитити (се)

заквочиц -им *зак.* (*о квоки*) заквоцати

заквочиц ше -им ше *зак.* почети седети на јајима (*о квочки*)

закерчиц -им *зак.* закрчити; **~ драгу** закрчити пут

закивац -ам *зак.* заљуљати, зањихати

закивац ше -ам *зак.* **1.** заљуљати се, зањихати се; **2.** (*при ходзеню*) загегати се

закивовац (ше) -вуєм (ше) *нєзак.* ґу **закивац (ше)**

закинчлїви -а -е *оп.* **затинчлїви**

закирвавени -а -е закрвављен

закирвавиц (ше) -им (ше) *зак.* закрвавити (се)

закихотац ше -ам ше *зак. оп.* **захихотац ше**

закладальнїк *х.* залагаоничар

закладальня *ж.* залагаона, залагаоница

закладанє *с.* заузимање, залагање

закладац -ам нєзак. **1.** (*давац до залогу*) залагати; **2.** (*заградзовац доступ ґу дачому*) заграђивати; **3. ~ розогнате цесто** *кух.* савијати (пребацивати) развијено тесто; **4.** *заст.* оснивати; ¤ **~ франти** *оп. под* **франта**

закладац ше[1] -ам ше *нєзак.* имати почетак који наговештава одређен резултат; **а) добре ше закладац** (*нависцовац добри*

резултат) заприличити; **виніци ше добре закладаю** виногради заприличили; **того року ше шицко зарно добре заклада** ове године све житарице су заприличиле; **б) нєдобре (слабо, подло) ше закладац** (*нависцовац нєдобри резултат*) имати лоше изгледе на успех, не обећавати добар резултат; **наша робота ше подло заклада** почетак нашег рада не обећава добар резултат; **ґ)** *безос.* **нєдобре (слабо, подло) ше дакому заклада** слабо (лоше) је коме почело; црно (слабо, лоше) се коме пише; **набрал вельо кредиту, а камати поросли, нєдобре ше му заклада** узео је много кредита, а камате су порасле, лоше му се пише; **ґ) нєт хмари на нєбе, заклада ше красна хвиля** нема облака на небу, показује се лепо време; **як ше закладало, уж ме нє так болї** како је било почело, више ме не боли тако; **наишли чарни хмари, закладала ше велька буря, алє спаднул лєм мали диждж** наишли су црни облаци који су наговештавали велику олују, али пала је само мала киша; **попадую ридки пахульки, заклада ше шнїг** провејавају ретке пахуљице, канда ће бити снега

закладац ше² -ам ше (*за дакого/дацо*) заузимати се, залагати се

закладаци -а -е**:** ~ **капура** *оп. под* **капура**

закланяц (ше) -яц (ше) *нєзак.* заклањати (се)

заклаптавиц -им *зак.* оклемпавити

закласц -адзем *зак.* затрпати; ставити нешто преко нечег; **закладол стару сламу зоз нову** на старој слами саденуо је нову камару; **закладол облак з кнїжками** заклонио је прозор полицом са књигама

заклатка *ж.* **1.** (*на кнїжки, теки*) завој, омот; **2.** *оп.* **латка (2. б)**

заклаткац -ам *зак.* (*теку, кнїжку*) замотати, увити

заклатковац -куєм *нєзак.* замотавати, увијати

заклац -колєм *зак.* заклати; ~ **швиню** заклати свињу

заклїнанє *с.* заклетва; заклињање

заклїнац -ам *нєзак.* заклињати

заклїнац ше -ам ше *нєзак.* заклињати се

заклїнач *х.* заклињач

заклїнковац -куєм *зак.* заклинчити, набити клинове; загвоздити

заклон *х.* заклон

заклонїц (ше) -їм (ше) *зак.* заклонити (се)

заключенє *с.* **1.** закључак; **присц до заключеня** доћи до закључка; **2.** (*контракта, мира и под.*) закључење

заключиц -им *зак. з розл. знач.* закључити; ~ **по вонкашньосци** закључити по спољашњости; ~ **схадзку** закључити састанак; ~ **мир** закључити мир

заключни -а -е закључни

заключно *присл.* закључно

заключовац -чуєм *нєзак.* закључивати

заключок -чка *х. оп.* **заключенє (1)**

закля *присл. и злуч. коц.* (*покля, док*) док; **шицки слухаю ~ вон бешедує** сви слушају док он говори

закляґац -ам *зак.* (*млєко*) засирити

закляти -а -е заклет; ~ **нєприятель** заклети непријатељ

закляц -лєєм *зак.* заклети

закляц ше -лєєм *зак.* заклети се

заковац -куєм *зак.* заковати

заковйовац -вюєм *нєзак.* заковати

заколїмбац (ше) -ам (ше) *зак.* **1.** *оп.* **заколїсац (ше)**; **2.** заколебати (се)

заколїсац (ше) -їшем (ше) *зак.* зањуљати (се)

заколїсовац (ше) -суєм (ше)

нєзак. ґу заљуљавати (се)

закон *х.* **1.** закон; ¤ **зражиц ше зоз законом** доћи у сукоб са законом; **нужда ~ меня** нужда закон мења; **положиц звонка закона** ставити ван закона; **2.** *заст.* правила вере, вера

законїк *х.* законик

законїти -а -е **1.** законит; **~ жена** законита жена; **2.** *оп.* **законски**

законїтосц *ж.* законитост

законни -а -е **1.** законски; **2.** *оп.* **законїти**

законодавец -вца *х.* законодавац

законодавни -а -е законодаван

законодавство *с.* законодавство

закономирни -а -е закономеран

закономирносц *ж.* закономерност

законописец -сца *х.* законописац

законски -а -е законски

законтрачиц -им *зак.* уговорити (*продају, извоз*)

закончене *с.* **1.** завршетак; исход; **2.** *ґрам.* наставак, завршетак

закончени -а -е **1.** *дїєприкм. од* **закончиц (ше); 2.** *ґрам.* (*перфективни*) свршени; **~ вид** свршени вид

закончисцени -а -е зашиљен, заоштрен

закончисциц (ше) -им (ше) *зак.* зашиљити (се), заоштрити (се)

закончисцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* зашиљавати (се), заоштравати (се)

закончиц -им *зак.* завршити

закончиц (ше) -им (ше) *зак.* завршити (се)

закончовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* завршавати (се)

закончуюци -а -е завршни; **~ рахунок** завршни рачун; **~ часц** *спорт.* завршница

закопац -пем *зак.* **1.** (*почац копац*) закопати; почети копати; **2.** (*загребац*) закопати, затрпати

закопац ше -пем ше *зак.* закопати се

закоповац (ше) -пуєм (ше) *зак.* закопавати (се)

закоравени -а -е закорављен, закореo

закоравиц -веєм *и* -им *и* **закоравиц ше** -веєм ше *и* -им ше *зак.* закорети се; **жем од дижджу закоравеє** земља од кише се закори, од кише се направи покорица

закорачени -а -е *оп.* **закоравени**

закоренєни *и* **закоренєти** -а -е закорењен; укорењен

закоренїц ше -їм ше *зак.* закоренити се; укоренити се

закореньовац ше -нюєм ше *нєзак.* закорењивати се; укорењивати се

закормацац ше -ам ше *зак.* (*на спаню, при шедзеню*) заврпољити се, завртети се

закоровчиц ше -им ше *зак.* закоровити (се)

закорциц -им *зак. звич. безос.* закопкати; заголицати

закоткодац -ам *зак.* закокодакати

закотуляц (ше) -ям (ше) *зак.* закотрљати (се)

закотурбичац (ше) -ам (ше) *зак.* закотрљати (се) (*великом брзином*)

закошиц -им *зак.* **1.** (*почац кошиц*) закосити; **2.** зарадити кошењем

закракац -ам *зак.* заграктати

закрамбльовац -люєм *зак.* спојити (стегнути, учврстити) обручем

закрамендац -ам *зак. експр.* (*моцно вдериц*) одаламити, одрапити, мазнути; **кед це закрамендам!** кад те мазнем!

закресац -ешем *зак.* закресати

закривац (ше) -ам (ше) *нєзак.* покривати (се)

закриц (ше) -иєм (ше) *зак.* покрити (се)

закрице *с.* кров; ◊ **~ на два води** кров на две воде

закривач *х.* поклопац

закрипачиц (ше) -им (ше) *зак.* закметити (се)

закричац *зак.* завикати, повикати

закрохмаліц -їм *зак.* заскробити, уштиркати

закрочиц -им *зак.* закорачити; ¤ **далєко ~** далеко забраздити

закрочовац -чуєм *нєзак.* закорачивати

закрутка *ж.* **1.** завртањ; **2.** рајбер; **3.** коврџа; **4.** (*на фляши*) затварач

закруток -тка/-тку *х.* **1.** *хем., техн.* завој, завојак; **2.** завртуљак

закруцац -ам *нєзак.* **1.** (*пакет*) умотавати, завијати; **2. а)** (*циґаретлу*) завијати; **б)** (*шруб*) завијати, завртати; **3.** (*чоп*) завртати, затварати

закруцац ше -ам ше *нєзак.* умотавати се, завијати се

закруцач *х.* завијач

закруценє *с.* **1.** завијутак; **2.** (*диму, праху*) завитлај

закруцени -а -е **1.** *дїєсл. мен. од* **закруциц (ше)**; **2.** *прен.* (*о бешеди*) завијен, увијен

закруциц -им *зак.* **1.** завити, умотати; **~ пак до папера** завити пакет у папир; **2. а)** завити, заврнути; **~ шрубик** завити шраф; **б)** завити; **~ циґаретлу** завити цигару; **3.** заврнути, затворити; **~ чоп** заврнути славину; **4.** (*баюси*) завити, увртети, завилашити; **5.** (*справиц форґов*) заковитлати, завитлати; ¤ **~ главу дакому** (*зашаліц*) заврнути мозак коме; **~ шию дакому** заврнути врат коме

закруциц ше -им ше *зак.* **1.** завити се, умотати се; **2.** заврнути се; ◊ **закруцело ше му у глави** завртело му се у глави, завртела му се глава

закруцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак. оп.* **закруцац (ше)**

закруцовач *х. оп.* **закруцач**

закукнуц -нєм *зак.* завирити; завирнути; ¤ **~ до души (до шерца, до тайнох)** завирити у душу (у срце, у тајне)

закуковац -укуєм *нєзак.* завиривати; завиркивати

закукурикац *и коц.* **закукуриґац** -ам *зак.* закукурикати

закулисни -а -е закулисни

закуп *х.* закуп; **дац фирму под ~** дати фирму под закуп

закупец -пца *х.* закупац, закупник

закупецки -а -е *х.* закупачки

закупиц -им *зак.* закупити

закупйовац -пюєм *нєзак.* закупљивати

закупнїна *ж.* закупнина

закуподавец -вца *х.* закуподавац

закурени -а -е **1.** завејан снегом; **2.** запрашен, прашњав; **3.** задимљен

закуриц -им *зак.* (*о шнїгу*) завејати; **шнїг закурел драги** снег је завејао путеве

закуриц ше -им ше *зак.* **1.** задимити се, испунити се димом; **2. а)** запрашити се; **закурела ше улїца** запрашила се улица; **б)** *звич. безос.* задимити се, запрашити се; **наиходзела буря, на горизонту ше закурело** приближавала се олуја, хоризонт се задимио

закусок -ска/-ску *х. ридк.* залогај

закутни -а -е (*оддалєни од населєня*) забачен; ¤ **~ баба** (*особа хтора нєдзечнє виходзи з дому*) чуваркућа; **шедзиц як ~ баба** не помаљати носа, чувати запећак

закутнїк *х.*: **шедзиц як ~** *оп.* **шедзиц як закутна баба** *под* **закутни**

закуцийни -а -е зановетљив

закуция *х.* зановетало

закушенє *с.* загриз

закушиц -им *зак.* загристи; ¤ **нєт до чого ~** (*барз мало єдзеня*) није (нема) ни на један зуб

залам *х.* (*место преламованя*) залом

заламац -мем *зак.* **1.** (*нє цалком зламац*) заломити; **2.** (*оловко у клайбасу*) сломити; **заламал сом клайбас** сломио сам (сломило ми

се) срце оловке; **3.** зарадити на берби кукуруза; **заламали себе дзешец метери кукурици** на берби кукуруза зарадили су десет метара кукуруза; ¤ **~ руки (з руками)** заломити рукама

заламац ше -мем ше *зак.* **1.** (*нє цалком ше зламац*) заломити се; **2.** (*о оловку клайбаса*) сломити се; **заламал ше ми клайбас** сломио сам срце оловке, сломило ми се срце оловке; **3.** *прен. беш.* (*знайсц дакого*) заломити се, пасти у део

залапенє *с.* захват; **хирурґийне ~** хируршки захват

залапени -ного *х.* заробљеник

залапенїцки -а -е заробљенички

залапиц -им *зак.* **1.** (*часц маси з руку, судзину и др.*) захватити; заграбити; **2.** закачити, окрзнути; **3. а)** заузети, освојити; запленити; **б)** (*зарабровац*) заробити; **5.** (*о чувствох*) обузети

залапйовац -пюєм *и* **залапяц** -ям *нєзак.* **1.** захватати; заграбљивати; **2. а)** заузимати, освајати; заплењивати; **б)** заробљавати; **3.** (*о чувствох*) обузимати

заласкотац -ам *зак.* заголицати (*благим додиром*)

залац ше -аєм ше *зак.* заређи се, заклети се

залеґиньчиц (ше) -им (ше) *зак.* замомчити (се)

залеґиньчовац (ше) -чуєм (ше) *зак. нєзак.* замомчавати (се)

залєгнуц -нєм *зак.* **1.** (*закриц зоз собу*) прекрити, преплавити; **маса народу залєгла поля** маса народа је преплавила поља; **2.** *прен.* притиснути; **велька криза нас залєгла** велика криза нас је притиснула; **3.** *беш.* (*буц достаточни, вистац*) залегнути, залећи, бити довољан; **мала плаца ци нє залєгнє** мала плата ти неће залећи

залєговац -гуєм *нєзак.*: **~ жем** *поль., статк.* (*ноцовац з овцами на полю же би ше гноєла жем*) торити земљу

залєзц -єжем *и* **залєзнуц** -єжнєм *зак.* заглибити се, заглавити се

залєзовац -зуєм *нєзак.* заглибљавати се

залєт *х. з розл. знач.* залет

залєтни -а -е залетни

залєтнїк *х.*: ¤ **буц як ~** (*буц одруцени, занєдзбани*) бити у запећку, бити пети точак у колима

залєтовац -туєм *нєзак.* **1.** (*о шнїгу*) провејавати; **шнїг залєтує** снег провејава; **2.** (*скруцовац лїво-право у швидкосци – о санкох и под.*) заносити се час лево час десно, заошијавати се; **санки за коньми залєтовали** санке су се за коњима заносиле час лево час десно

залєтовац ше -туєм ше *нєзак. оп.* **залєцовац ше**

залєциц ше -им ше *зак. прен.* залетети се

залєцовац ше -цуєм ше *нєзак.* залетати се

залиґотац ше -ам ше *зак. заст.* залаштити (се)

залїв *х.* залив, затон

залївац -ам *зак.* заливати, залевати

залїваци -а -е *и* **залївни** -а -е заливни; **~ система** заливни систем

залївчок -чку/-чка *х. дем.* мањи залив, затонић, затока

залїзац ше -їжем ше *зак.* (*гладко ше зачесац*) релизати се

залїпиц (ше) -им (ше) *зак.* залепити (се)

залїпйовац (ше) -пюєм (ше) *нєзак.* залепљивати (се)

залїсцавени -а -е лиснат; олистао

залїчиц (ше) -им (ше) *зак.* залечити (се), зацелити (се)

залїчовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* залечивати (се), зацељивати (се)

залог *х. и* **залога** *ж.* залог, залога; **нєрухоми ~** непокретни залог; **вжац/брац до залогу** узети/узимати у залог

залоговац -гуєм *нєзак. заст.*

узимати у залог

залогов(и) -а -о/-е *оп.* **заложни**

залоєни -а -е: **залоєни шмати** масна, лоше опрана одећа; **залоєни власи** масна, лоше опрана коса

заложени -а -е (*груби, целати*) крупан

заложиц -им *зак.* **1.** (*дац до залогу*) заложити; **~ маєток** заложити имање; **2. а)** (*заградзиц доступ ґу дачому*) заградити; **~ з древом уход** заградити брвном улаз; **3.** *заст.* основати; ¤ **заложиц/закладац зваду** заподенути/заподевати свађу; **~ фундаменти** поставити темеље

заложиц ше -им ше *зак.* **1. а) добре ше заложиц** (*нависциц добри резултат*) заприличити; **кукурица ше добре заложела** кукуруз је заприличио; **б)** (*мац добри або нєдобри початок*) почети, изгледати, наговештавати, заприличити; **тераз го уж нє так болї як ше заложело** сад га више не боли тако како је почело; **2.** (*за дацо – зробиц напруженє*) заложити ше

залоїц ше -їм ше *зак.* постати јако мастан (*о одећи, коси и сл.*)

заложни -а -е заложни

залоньски -а -е преклањски

залоньским *присл.* преклане

залопотац -ам *и* **залопоциц** -им *зак.* залупати

залотяц (ше) -ям (ше) *зак. оп.* **залюштац (ше)**

залупац *и* **залупкац** -ам *зак.* залупати

залюбени -ного *х.* **1.** заљубљен; **2.** (*до дачого*) заљубљеник

залюбенїк *х. оп.* **залюбени (2)**

залюбиц ше -им ше *зак.* (*до дакого/дачого*) заљубити се

залюбйовац ше -бюєм ше *нєзак.* заљубљивати се

залюбююци -а -е заљубљив

залюштани -а -е **1.** каљав, укаљан, запрљан, заблаћен; **2.** (*од роси*) мокар, смочен; ¤ **~ як швиня** јако укаљан, заблаћен

залюштац (ше) -ам (ше) *зак.* **а)** закаљати (се), запрљати (се); заблатити (се); **б)** (*од роси*) смочити (се)

залядзени -а -е залеђен

залядзиц (ше) -им (ше) *зак.* заледити (се), замрзнути (се)

залядзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* залеђивати (се), замрзавати (се)

залярмац -ам *зак.* повикати, заларматі

заляц -лєєм *зак.* **1.** залити; **2.** поплавити; **рика заляла велї валали** река је поплавила многа села

зальомпани -а -е *експр.* јако каљав, укаљан, заблаћен, запрљан; јако мокар, смочен

зальомпац (ше) -ам (ше) *експр.* јако (се) укаљати, заблатити, запрљати; јако (се) смочити

замакац -ам *нєзак.* (*о брадлу слами, шена и под.*) закисивати, закишњавати, прокишњавати; **кукуричанку треба поскладац до копох же би нє замакала** кукурузовину треба сложити у купе да не закисује; **нєровно одпилєне древо на дижджу замака и гнїє** неравно одсечено дрво на киши закисује и труне

замали -а -е јако мали; сувише мали

замало *присл.* јако мало; сувише мало

замалтеровац -руєм *зак.* замалтерисати, *горв.* зажбукати

замалючка *присл.* замалена, још као дете; **~ страцел родичох** још као дете изгубио је родитеље

замамунєни -а -е омамљен; обезумљен, помућене памети; залуђен

замамунїц -їм *зак.* омамити; обезумити кога, помутити коме памет; залудити кога

замантулїц -їм *зак.* завитлати, зафрљачити, бацити далеко

замарзац -ам *нєзак.* **1.** зепсти, мрзнути, промрзавати; **2.** смрзавати се

замарзнути -а -е **1.** озебао, промрзао; **2.** смрзнут

замарзнуц -ржнєм *зак.* **I** *нєпрех.* **1.** смрзнути се, озепсти; промрзнути; **барз сом замарз на тей жими** смрзох се на овој хладноћи; **2.** (*залядзиц ше*) смрзнути се; замрзнути (се); **Дунай тей жими замарзнул** Дунав се те зиме замрзнуо; **II** *прех.* замрзнути, смрзнути; ¤ **~ кредит** *банк.* замрзнути кредит

замарзовац -зуєм *нєзак.* замрзавати

замарзовач *х.* замрзивач

замарти -а -е замрли; закржљао

замаскирац (ше) -ам (ше) *и* **замасковац (ше)** -куєм (ше) *зак.* замаскирати (се) **замасцени** -а -е умазан, упрљан

замасциц -им *зак.* **1.** умазати, упрљати; замазати; **2.** замалтерисати, *горв.* зажбукати; ¤ **~ дакому очи** *оп.* **зашлєпиц дакому очи** (*под* **око**)

замасциц ше -им ше *зак.* умазати се, упрљати се; замазати се

замах *х.* замах

замахайле *и* **замахайло** *с.*: ¤ **седме ~ 1.** последња рупа на свирали, нико и ништа, тринаесто прасе; **2.** (*нїяка родзина*) ни род ни помозбог, чорбине чорбе чорба

замахац -ам *зак.* замахати

замахнїк *х. техн.* замајац; **~ мотора** замајац мотора

замахнуц -нєм *зак.* замахнути

замахнуце *с.* **1.** замах; **2.** (*з веслом*) завеслај

замаховац -хуєм *нєзак.* замахивати; завитлавати

замачац (ше) -ам (ше) *зак.* замочити (се)

замена *ж.* замена; **~ квартеля** замена стана; **~ бавячох** замена играча

заменїк *х.* заменик

заменїц (ше) -їм (ше) *зак.* заменити (се)

заменка *ж. оп.* **замена**

заменлїви -а -е замењљив, замењив

заменовнїк *х. ґрам.* заменица

заменовнїцки -а -е *ґрам.* заменички, заменични

заменююци -а -е *оп.* **заменлїви**

заменьовац (ше) -нюєм (ше) *зак.* замењивати (се)

замерац -ам *нєзак.* замирати; **~ од страху** замирати од страха

замервенє *с.*: **~ черевох** *мед.* замршеност црева

замервени -а -е запетљан, замршен

замервенїско *с.* збрка

замервеносц *ж.* замршеност, запетљаност

замервиц (ше) -им (ше) *зак.* замрсити (се), запетљати (се)

замервйовац (ше) -юєм (ше) *зак.* замрсивати (се), запетљавати (се)

замержачиц ше -им ше *зак.* замрзети се (*на дуго време, трајно*)

замержиц -им *зак.* замрзети

замержиц ше -им ше *взаєм. повр.* замрзети се

замерковани -а -е **1.** *дїєприкм. од* **замерковац**; **2.** (*хтори прицагує увагу*) запажен

замерковац -куєм *зак.* запазити, уочити

замерковйовац -вюєм *нєзак.* запажати, уочавати

замертвиц -им *зак.* **I** *прех.* (*дочасно зробиц мертвим*) умртвити; **II** *нєпрех.* обамрети, утрнути; **од вдереня му замертвела рука** од ударца му је обамрла рука

замесц -ецем *зак.* помести, почистити

заметац -ам *нєзак.* мести, чистити (*метлом*); ¤ **~ з даким, махац з даким як зоз стару метлу** (*робиц, вирабяц з даким як ше сце*) поигравати се с киме, окретати кога око малог прста

заметач *х.* чистач; **~ улїцох** чистач улица

заметачка *ж.* чистачица

замешка *ж. кул.* качамак, палента, *горв.* жганци; ◊ **кромпльова ~** *кул.* кромпир са подметом (*сладак или слан*) (*в.*); **печена ~** *кул.* запечен качамак; ¤ **ту ци Юло (Марйо, Петре** *итд.*) **~** *оп. под* **циберей**

замикац (ше) -ам (ше) *нєзак.* закључавати (се)

замик-мик *дзец.* закључано је

замилїц -їм *зак.* збунити (*кога у рачунању и сл.*)

замиліц ше -їм ше *зак.* погрешити (*у рачунању и сл.*)

замило *присл.* (*барз мило*): ~ **ми робиц у заградки** уживам да радим у башти

замишац -ам *зак.* умешати

замишац ше -ам ше *зак.* умешати се

замишиц -им *зак.* замесити; ~ **цесто** замесити тесто

замишовац -шуєм *нєзак.* месити, замешивати

замка *ж.* замка

замкнуц (ше) -нєм (ше) *зак.* закључати (се)

замлада *и* **замладу** *присл.* у младим годинама, док је човек млад

замлєти -а -е онесвешћен

замлєтосц *ж. оп.* **замлєце**

замлєц -єєм *зак.* онесвестити се, пасти у несвест

замлєце *с.* несвестица, несвест

замлодзени -а -е верен, заручен

замлодзиц ше -им ше *зак.* верити се, заручити се

замлоєни -а -е **1.** онесвешћен, обесвешћен; **2.** омамљен

замлоїц -їм *зак.* **1.** онесвестити, обесвестити; **2.** *пчол. и др.* омамити; ~ **пчоли** омамити пчеле

замлоїц ше -їм ше *зак.* **1.** онесвестити се, обесвестити се, пасти у несвест; ~ **у тим автобусу!** да се човек онесвести у том аутобусу!; **2.** омамити се

замодлєнє *с.* молба; **на їх ~** на њихову молбу

замодліц -їм *зак.* **а)** замолити; **б)** затражити

замок -мку/-мка *х.* замак; ¤ **тримац под замком** (*чувац скрите, замкнуте*) држати под кључем

замокнуц -нєм *зак.* (*о слами, шену*) закиснути, прокиснути; **копки замокли** пластови су закиснули

замолжени -а -е замагљен

замолжиц (ше) -им (ше) *зак.* замаглити (се)

замолжовац (ше) -жуєм (ше) *нєзак.* замагљивати (се)

замолгавени -а -е *оп.* **замолжени**

замолгавиц (ше) -им (ше) *зак. оп.* **замолжиц (се)**

замолговач *х.* замагљивач

замолговйовац (ше) -вюєм (ше) *нєзак. оп.* **замолжовац (ше)**

замонашиц ше -им ше *зак.* замонашити се, закалуђерити се

замондяц -ям *зак.* почети неразумљиво говорити, забркљачити, замрмљати

заморски -а -е заморски

замотац (ше) -ам (ше) *зак.* замотати (се)

замотовац (ше) -туєм (ше) *зак.* замотавати (се)

замоцнєти -а -е **1.** (*хтори замоцнєл*) ојачао, ојачан; **2.** *прен.* имућан

замоцніц -нєєм *и* -їм *зак.* **1.** ојачати, оснажити; **2.** *прен.* ојачати, обогатити се

замравчац -чим *зак.* замаукати, замијаукати; маукнути, мијаукнути

замрачени -а -е ошамућен, онесвешћен

замрачиц -им *зак.* ошамутити; онесвестити

замрачиц ше -им ше *зак.* (*од вдереня*) ошамутити се; онесвестити се

замрачовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* ошамућивати (се); онесвешћивати (се)

замрец -ем *зак.* замрети

замуліц -їм *и* **замуляц** -ям *зак.* замуљати, замуљити; **диждж нам замулял ягоди** киша нам је замуљила јагоде

замульовац -люєм *нєзак.* замуљавати, замуљивати

замуриц -им *зак.* загњурити

замуриц ше -им ше *зак.* загњурити се; заронити

замурйовац -рюєм *нєзак.* загњуривати

замурйовац ше -рюєм ше *нєзак.* загњуривати се; зарањати

замуровац (ше) -руєм (ше) *зак.* зазидати (ше)

замуровйовац (ше) -вюєм (ше) *нєзак.* зазиђивати (се)

замуркац -ам *зак.* замрмљати, прогунђати

замурцавиц -им *зак.* замусати; замазати

замурц(к)ани -а -е мусав

замурц(к)ац (ше) -ам (ше) *зак.* замусати (се)

замурчац -чим *зак.* **1.** (*о статку*) замукати; **2.** (*о медведзови*) забрундати; **3.** (*о псови*) зарежати

замуцени -а -е замућен

замуциц (ше) -им (ше) *зак.* замутити (се)

замуцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* замућивати (се)

замчок -чка *х.* брава

замявкац -ам *и* **замявчац** -чим *зак.* замаукати, замијаукати

занавше *присл.* заувек, занавек; **раз ~** једном заувек

занат *х. беш. серб. оп.* **ремесло (1)**)

занатхавиц -им *зак.* добити кијавицу, постати кијавичав

занєдзбани -а -е **1.** занемарен; запостављен; **2.** немаран

занєдзбаносц *ж.* **1.** занемареност; запостављеност; **2.** немарност

занєдзбац (ше) -ам (ше) *зак.* занемарити (се); забаталити (се); запоставити (се)

занєдзбовац (ше) -буєм (ше) *зак.* занемаривати (се); забатаљивати (се); запостављати (се)

занємиц -им *зак.* **I** *нєпрех.* (*постац нєми*) занемети; **II** *прех.* (*зробиц нємим*) занемити кога

занєсц -єшем *зак.* **1.** однети мало напред; **занєш єй куфер ґу авту** однеси јој кофер ближе колима; **2. а)** покрити (засути) прашином, запрашити; **б)** (*о шнїгу*) завејати; **3.** (*набок*) занети; **витор го занєс** ветар га је занео; **4.** *прен.* занети; **занєсла го писня** занела га песма

занєсц ше -єшем ше *зак.* **1.** занети се, затетурати се; **2.** занети се; **~ до розгварки** занети се у разговор; **~ у бависку** занети се у игри

занєшени -ного *х.* занесењак

занєшеносц *ж.* занесеност, занос

занїманє *с.* **1.** (*професия*) занимање; **2.** занимање, бављење

занїмац ше -ам ше **1.** (*професийно*) занимати се, бавити се; **2.** (*з дачим*) забављати се, занимати се

занїтовац -туєм *зак. спец.* занитовати

занос *х.* занос

заносни -а -е заносан

занохцици *ж. мн.* (*єд.* занохцица) (*задарта скорочка коло нохца*) заноктице

заноциц ше -им ше *и* **заноцнїц ше** -їм ше *зак.* омркнути негде; **понагляйме, заноциме ше на полю** пожуримо, омркнућемо на њиви

заношиц -иц *нєзак.* **1.** односити, преносити повремено мало напред; **кед копали кукурицу, та заношели и коршов з воду** кад су копали кукуруз, преносили су повремено и балон са водом напред; **2. а)** покривати (засипати) прашином; **б)** (*о шнїгу*) завејавати; **3.** *прен.* заносити

заношиц ше -им ше *нєзак.* **1.** заносити се, тетурати се, клатити се; **2.** (*з дачим*) заносити се

заношовац -шуєм *нєзак. оп.* **заношиц**

занягац -ам *зак.* занемарити; забаталити, баталити; **~ роботу** занемарити посао

занягац ше -ам ше *зак.* занемарити се, забаталити се

заняговац (ше) -гуєм (ше) *нєзак.* занемаривати (се); забатаљивати (се)

заняти -а -е **1.** запослен; који нешто ради; заузет; **вон вше з дачим ~** он је увек нечим запослен, он увек нешто ради; **барз є ~ , нє ма часу** веома је заузет, нема времена; **2. заняти** -того *х.* запослен(ик)

занятосц *ж.* **1.** запосленост; **полна ~** пуна запосленост; **2.** заузетост

заняц ше -нєєм ше *зак. осн. и прен.* запослити се; **дзецко ше заняло з читаньом** дете се

запослило читањем

заняце *с.* запослење

заобисц -идзем *зак.* заобићи

заобиходзаци -а -е *оп.* **заобиходни**

заобиходзенє *с.* заобилажење, заобилазак

заобиходзиц -им *нєзак.* **1.** заобилазити; **2.** околишити

заобиходни -а -е заобилазан; **по заобиходней драги** заобилазним путем

заобиходно *присл.* заобилазно

заобрат *х.* заокрет; **~ у политики** заокрет у политики

заобрацац -ам *зак.* завртети, почети окретати

заобраценє *с.* заокрет, прекретница

заокруглєни -а -е **1.** заобљен, заокругљен; **2.** (*о носу*) затупаст

заокруглїц (ше) -їм (ше) *зак.* заоблити (се), заокруглити (се)

заокругльовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* заобљавати (се), заокругљивати (се)

заокружиц (ше) -им (ше) *зак.* заокружити (се)

заокружовац (ше) -жуєм (ше) *нєзак.* заокруживати (се)

заоначиц -им *зак.* **1.** завитлати, зафрљачити; шутнути у даљину; **2.** затражити високу цену, заценити; **3.** *оп.* **заоначиц ше (1)**

заоначиц ше -им ше *зак.* **1.** залетети се, почети навелико (*посао преко својих моћи и сл.*); **2. а)** почети терати инат; почети се препирати, натезати; **б)** (*з даким*) посвађати се

заорац -рем *зак.* заорати; **~ гной** заорати ђубре; **~ до цудзого поля** заорати у туђу њиву

заорйовац -рюєм *нєзак.* заоравати

заоставац -ам *нєзак.* **1.** заостајати; **2.** (*о годзини*) заостајати, каснити; **годзинка ми заостава** сат ми заостаје

заостати -а -е **1.** заостао; **2.** ометен; **~ у розвою** ометен у развоју

заостаток -тку/-тка *х.* заостатак

заостац -анєм *зак.* заостати; **~ у розвою** заостати у развоју; ¤ **~ за часом** заостати за временом

заотякац *и* **заочакац** -ам *зак.* **1.** (*почац даяку вельку роботу*): **заотякал вельку хижу** почео је да гради велику кућу; **2.** одсећи крупан комад

заочкац -ам *зак.* зацепити, закаламити на окце

заоштрени -а -е *прен.* заоштрен

заоштриц (ше) -им (ше) *зак.* заоштрити (се); погоршати (се)

заоштровац (ше) -руєм (ше) *нєзак.* заоштравати (се); погоршавати (се)

западац -ам *зак.* **1.** (*падац длугши час - о дижджу*) закишити, окишити; **западал диждж, та зме нє могли пойсц на польо** закишило је, те нисмо могли отићи на њиву; **2.** *безос.*: **западало го** сустигла га је киша; **2.** (*нападац - о векшим шнїгу*)**:** **западал шнїг** пао је велик снег

западовац -дуєм *нєзак.* упадати (*у блато, снег*)

запаковац -куєм *зак.* запаковати

запалєнє *с. мед.* запаљење, упала; **~ плюцох** запаљење плућа

запалїви -а -е запаљив

запалїц -їм *зак.* **1.** запалити, упалити; **~ огень** упалити ватру; **~ кукуричанку на полю** запалити кукурузовину на њиви; **~ пипку** запалити лулу; **2.** *прен.* запалити; **~ масу** запалити масу

запалїц ше -їм ше *зак. з розл. знач.* запалити се, упалити се

запалююци -а -е *оп.* **запалїви**

запалька *ж. оп.* **запальовач**

запальовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* запаљивати (се), упаљивати (се)

запальовач *х.* упаљач

запаметац -ам *зак.* запамтити; **запаметаце ви мнє!** запамтићете ви мене!

запановац -нуєм *зак.* завладати, загосподарити

запановйовац -вюєм *нєзак.* завладавати

запара *ж.* запара, спарина

запарац -рем *зак.* запарати

запариц -им *зак.* запарити

запариц ше -им ше *зак.* упарити се, ужегнути се; **шено нє треба грабац влажне же би ше нє запарело** сено не треба купити влажно да се не би упарило; **кед цесто блїзко при пецу, та ше запари** ако је тесто близу пећи, оно се упари

запарйовац -рюєм *нєзак.* запаравати, запаривати

запарладжиц *и* **запарлажиц** -им *зак.* запарложити

запас *х.* залиха

запасани -а -е упасан

запасац -пашем *зак.* упасати; ~ **кошулю** упасати кошуљу

запасац ше -ашем ше *зак.* упасати се; **запаш ше** упаши се

запасовац (ше) -суєм (ше) *нєзак.* упасивати (се)

запатрац ше -ам ше *нєзак.* загледавати се

запатриц -им *зак.* **1.** сагледати; **таки є високи, нє мож го запатриц** тако је висок, не можеш га сагледати; **2.** угледати, препознати; **медзи велїм шветом запатрел приятеля** међу мноштвом света угледао је пријатеља

запатриц ше -им ше *зак.* **1.** загледати се; **2.** забленути се, заблејати се, забуљити се

запах *х.* **1.** мирис; **2.** задах

запахнуц -нєм *нєзак.* замирисати

запенїц ше -їм ше *зак. осн. и прен.* запенити се, запенушати се

заперац (ше) -ам (ше) *зак.* затварати (се)

запестриц ше -им ше *зак.* зашаренити се

запесцов(и) -а -о/-е: ~ **часц руки** запешће

запетка *ж.* потпетица, штикла

запечатовац -туєм *зак.* запечатити

запечатовйовац -вюєм *нєзак.* запечаћавати, запечаћивати

запечени -а -е запечен; ~ **жем** запечена земља

запечетовац -туєм *зак. заст. оп.* **запечатовац**

запечиц (ше) -чем (ше) *зак.* запећи (се)

запивац -ам *нєзак.* пити (*уз јело*); заливати (*ракијом, вином*); пијуцкати

запилїц -їм *зак.* запилити

запилькац -ам *зак.* зарадити кликерањем

запильовац -люєм *нєзак.* засецати (*тестером*)

запинац -ам *нєзак.* запињати

запирскац (ше) -ам (ше) *зак.* запрскати (се), попрскати (се)

запирсковац (ше) -куєм (ше) *зак.* запрскивати (се)

запис *х.* запис

записани -а -е: **записане дакому** суђено је некоме

записац -ишем *зак.* **1.** записати, забележити; ~ **датум** записати датум; **2.** (*унєсц до списку*) уписати; ~ **дзецко до школи** уписати дете у школу

записац ше -ишем ше *зак.* уписати се; ~ **до школи** уписати се у школу

записка *ж.* записка, забелешка

запискац -ам *зак.* засвирати (*о сирени, пиштаљки*)

записнїк *х.* записник; **водзиц** ~ водити записник

записнїцки -а -е записнички

записнїчар *х.* записничар

записовац -суєм *нєзак.* **1.** записивати, бележити; **2.** (*уношиц до списку*) уписивати

записовац ше -суєм ше *нєзак.* уписивати се

записовач *х.* записивач

запитац -ам *зак. заст.* **1.** затражити, заискати, замолити; **2.** тражити одређену цену за робу

запитац ше -ам ше (*дакого*) *зак. заст*. упитати; **запитал ше єдного чловека дзе ту пошта** упитао је једног човека где је овде пошта

запитовац -туєм *нєзак.*

тражити, искати, молити

запихац -ам *нєзак.* **1.** (*до дачого*) завлачити, увлачити; забадати; забијати; **2.** (*за дацо*) затицати, задевати

запихац ше -ам ше *нєзак.* завлачити се, увлачити се; забадати се; забијати се

запиц -иєм *зак.* **1.** залити; **печене месо запили з вином** печење су залили вином; **2.** пропити

запищац -им *зак.* запиштати; запискутати

запията *ж. оп.* **запята**

заплакани -а -е уплакан

заплакац -лачем *зак.* заплакати

заплатац -ам *зак.* закрпити

заплациц -им *зак.* платити, заплатити; **~ рахунок** платити рачун

заплашиц -им *зак.* заплашити

заплєнїц -їм *зак.* заплeнити

заплєньовац -нюєм *зак.* заплењивати

заплєсц -єцем *зак.* **1.** заплести; **~ варґочи** заплести плетенице; **2.** заплести, запетљати

заплєсц ше -єцем ше *зак.* **1.** заплести се, **2.** заплести се, запетљати се

заплєт *х. лит.* заплет; **~ романа** заплет романа

заплєтац -ам *нєзак.* **1.** заплитати, заплетати; **2.** заплитати, заплетати, запетљавати; ¤ **~ з язиком** заплитати језиком; **~ з ногами** (*о пияному и под.*) *оп. под* **нога**

заплєтац ше -ам ше *нєзак.* **1.** заплитати се, заплетати се; **2.** заплитати се, заплетати се, запетљавати се

заплївац -ам *зак.* **1.** запливати; **2.** (*на ладї*) запловити

заплювац -ам *зак.* запљувати; **мухи заплювали жвератко** муве су запљувале огледало

заплюзовац -ювуєм *зак.* запљувавати

заплюскац -ам *зак.* запљускати

заплюсковац -куєм *нєзак.* запљускивати

заплюснуц -юшнєм *зак.* запљуснути

заплющац -им *зак.* запљуштати

заплянтац ше -ам ше *зак.* затетурати се

запнуц -нєм *зак.* запети

заповедани -а -е *церкв.* заповедан; **~ швето** заповедан празник

заповедац -ам *нєзак. беш.* заповедати, наређивати (*оп.* **розказовац (1)**)

заповид *х.* **1.** *рел.* заповед, заповест; **дзешец заповиди** десет заповеди**; 2.** (*завит*) завештање

заповидани -а -е *оп.* **заповедани**

заповиднїк *х.* заповедник

заповиднїцтво *с.* заповедништво

заподзец -дзеєм *зак.* (*затрациц*) денути; **дзе сом заподзел ключи?** куд сам денуо кључеве?

заподзец ше -дзеєм ше *зак.* (*1. затрациц ше; 2. склонїц ше*) денути се; **дзе ше ми заподзел мобилни?** куд ми се део мобилни?; **лєє диждж, а я нє знам дзе ше заподзец** лије киша, а ја не знам куд да се денем

запожнєнє *с.* закашњење, задоцњење

запожнїц -їм *зак.* закаснити, задоцнити

запожньовац -нюєм *нєзак.* закашњавати, задоцњавати

заполнєти -а -е испуњен; **сала ~ до остатнього места** сала је испуњена до последњег места

заполнїц -їм *зак.* испунити, попунити

заполньовац -нюєм *нєзак.* испуњавати, попуњавати

запор *х.* **1.** пљусак; **2.** летњи пљусак

запопровац -руєм *нєзак. осн. и прен.* забиберити**,** *горв.* запаприти

запорсток -тка *х.* мућак

започац -чнєм *зак.* **1.** (*дацо робиц*) почети, започети; **2.** (*зваду и под.*) започети, заподенути

започац ше -чнєм ше *зак.* (*почац*) почети; **1929. рок ше започал з вельку жиму** 1929.

година је почела са великом зимом

започинац -ам *нєзак.* **1.** почињати, започињати; **2.** започињати, заподевати

заправа *ж.* рам (*слике*)

заправиц -им *зак.* **1.** (*слику и под.*) урамити; **2.** (*заврец отвор*) **а)** (*замуровац*) зазидати; **б)** затворити; заградити; поправити; ~ **дзиру на прощу** затворити отвор на тараби; **3.** ~ **заправку** *кух.* замесити квасно млеко

заправка *ж. кух., пож.* квасно млеко

заправяц -ям *нєзак.* **1.** (*слику и под.*) урамљивати; **2.** (*заверац отвор*) **а)** зазиђивати; **б)** затварати; заграђивати; поправљати; **3.** *кух.* замешивати квасно тесто

запрага *ж.* запрега; **коньска** ~ коњска запрега

запрагни -а -е запрежни; ~ **превозка** запрежно возило

запрагнуц (ше) -нєм (ше) *зак.* упрегнути (се)

запраговац (ше) -гуєм (ше) *нєзак.* упрезати (се)

запражени -а -е запржен; ~ **юшка** *кул.* запржена чорба, чорба са запршком

запражиц -им *зак.* **1.** (*єдло*) запржити, ставити запршку; **2.** *прен.* забиберити, запржити; ¤ ~ **дакому** запржити коме чорбу, скувати коме кашу, замесити коме колач (гибаницу, погачу)

запражка *ж.* запршка; ¤ **буц варешка у каждей запражки, вшадзи ше винайсц (вшадзи вистарчиц) як варешка у запражки, буц у каждей мачанки** ~ бити у свакој чорби мирођија, бити сваке пећке жарило (свакој врећи закрпа, сваком лонцу заклопац)

запражовац -жуєм *нєзак.* запрживати

запратац -там *зак.* запослити, упослити; наредити коме да уради нешто; **запратала мужа помивац судзину** запослила је мужа прањем посуђа, наредила је мужу да опере посуђе

запрац -перем *зак.* засути пљуском (*тако да се створи покорица*)

запращац -щим *зак.* запраштати, затрештати

запращковац -куєм *зак.* запрашити

запревац -ам *нєзак.* венути, спарушавати се

запредац -ам *зак.* (*зрадзиц*) издати; ~ **свой народ** издати свој народ

запрепасценє *с.* запрепашћење

запрепасциц -им *зак.* **1.** упропастити; **2.** (*барз нєсподзивац*) запрепастити, пренеразити, згранути

запрепасциц ше -им ше *зак.* **1.** упропастити се; **2.** (*барз ше нєсподзивац*) запрепастити се, пренеразити се, згранути се

запрепасцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* **1.** упропаштавати (се), упропашћивати (се); **2.** запрепашћивати (се), пренеражавати (се), зграњавати (се)

запрепасцуюци -а -е запрепашћујући

запрец[1] -ем *зак.* затворити

запрец[2] -еєм *зак.* свенути, спарушити се

запрец ше -ем ше *зак.* затворити се

запречиц -им *зак. заст.* забранити; спречити

запречовац -чуєм *нєзак. заст.* **1.** бранити; спречавати; **2.** не слагати се, не одобравати

заприповедац -ам *зак.* задржати кога разговором

заприповедац ше -ам ше *зак.* запричати се

запровадзиц -им *зак.* **1.** отпратити кога на делу пута; **запровадзим це дакус, бо ноц** отпратићу те мало, јер је ноћ; **2.** завести, спровести**;** увести; спровести у дело; ~ **порядок** завести ред; ~ **нови календар** увести нови календар

запровадзовац -дзуєм *нєзак.* **1.** отпраћати кога на делу пута; **2.** заводити, спроводити; уводити

запупкациц -им *зак.* угојити се, добити трбух

запупчиц -им *зак.* **1.** закалемити; **2.** (*почац гонїц пупча – о древох*) запупети, запупољити

запутац -ам *зак.* **а)** сапети, спутати; ~ **коња** сапети коња; **б)** ~ **коня за ногу** (*привязац му наручок за предню ногу под колєном*) уколенчити коња (*в.*)

запутац ше -ам ше *зак.* запетљати се

запуткац -ам (*дакого*) *зак. коц.* подвалити коме (*ради шале*)

запутковац -куєм (*дакого*) *нєзак. коц.* подваљивати коме (*ради шале*)

запухнути -а -е отечен, натечен

запухнуц -нєм *зак.* отећи, натећи

запучиц -им *зак.* пригњечити (*делимично*)

запущени -а -е запуштен; занемарен

запущиц (ше) -им (ше) *зак.* запустити (се); занемарити (се)

запущовац (ше) -щуєм (ше) *зак.* запуштати (се); занемаривати (се)

запшевац -ам *нєзак.* закржљавати

запшети -а -е закржљао

запшетосц *ж.* закржљалост

запшец -еєм *зак.* закржљати

запята *ж. ґрам.* запета, зарез

зарабиц -им *зак.* (*зробиц рабом*) учинити робом

зарабйовац -бюєм *нєзак.* чинити робом, претварати у роба

зарабровани -а -е **1.** који много ради; који ради тежак посао, притиснут тешким послом; **уж як хлапец бул зарабровани** већ као дечак је радио тешке послове; **2. а)** (*залапени у войни*) заробљен; **лаґер за зараброваних** заробљенички логор; **б) зарабровани** -ного *х.* заробљеник

зарабровац -руєм *зак.* **1.** (*залапиц у войни*) заробити; **2.** притиснути тешким послом, натерати на тежак рад

зарабяц -ям *нєзак.* зарађивати

зараженє *с. мед.* мождани удар, шлог

заражени -а -е **1.** шлогиран; **2.** *беш.* (*з хороту, з гобийом и под.*) заражен (*оп.* **обрани**)

заражиц -им *зак.* **1.** *безос. мед.*: **заражело го** шлогирао се**; 2.** *беш.* заразити (*оп.* **обрац ше**)

заражиц ше -им ше *зак. беш.* заразити се (*оп.* **обрац ше**)

заражовац -жуєм *нєзак.* **1.** *безос. мед.* шлогирати; **2.** *беш.* зараживати, заражавати (*оп.* **оберац ше**)

зараза *ж. беш.* зараза (*оп.* **обераца хорота**)

заразни -а -е *беш.* заразан (*оп.* **обераци**)

зарайбац -бем *зак.* запрати; **зарайбала замасцени рукав** запрала је испрљан рукав

зарайбовац -буєм *нєзак.* запирати

зарайдац ше -ам ше *зак.* напунити гаће

зарамиковац -куєм *зак.* заоквирити, уоквирити

заранковац -куєм *зак. и нєзак. ридк. оп.* **фриштиковац**

заранок -нку/-нка *х. ридк. оп.* **фриштик**

зарастац -ам *нєзак.* зарастати

зараховац -хуєм *зак.* зарачунати, урачунати

зараховйовац -вюєм *нєзак.* зарачунавати, урачунавати

зарвац -вем *и* **зарвец** -ем *зак.* окрзнути; закачити

зареготац ше -ам ше *зак.* зацерекати се

зарегочац -чим *зак.* зањиштати; зарзати

зарез *х. и* **зарезане** -ного *с.* (*зарезане место*) зарез

зарезани -а -е: ¤ **спац (заспац) як зарезани** спавати (заспати) као заклан

зарезац -ежем *зак.* **1.** заклати; ~ **куру** заклати кокошку; **2.** засећи, зарезати

зарезац ше -ежем ше *зак.* **1.** (*до дачого – урезац ше*) засећи се, зарезати се; **2.** заклати се

зарезовац (ше) -зуєм (ше) *нєзак.* засецати (се), зарезивати (се)

зареканє *с.* заклетва; заклињање

зарекац ше -ам ше *нєзак.* заклињати се, зарицати се; заветовати се

зарекнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** заклети се, зарећи се; заветовати се; **2.** *заст.* (*дакого/дачого* и *од дакого/дачого*) одрећи се

заренко *с. дем.* зрнце; ◊ **кревово заренка** *биол.* крвна зрнца

зарепиц ше -им ше *зак.* **1.** (*о репику*) закачити се; **репик ше му зарепел на шмати** чичак му се закачио за одело; **2.** *прен.* **а)** заподенути, први почети (*свађу, тучу, подваљивање и сл.*); **б)** (*до жени*) зачикнути; **зарепел ше до нєй** зачикну је

заривац (ше) -ам (ше) *нєзак.* **1.** (*заджобовац* (*ше*)) заривати (се), забадати (се); **2.** (*запихац* (*ше*)) заривати (се), забијати (се), завлачити (се)

заринявиц -им *зак.* постати путњичав, штрокав

заринявени -а -е путњичав, штрокав

зарипац -пем *зак.* загрепсти

зарисовац -суєм *зак.* (*одредзиц смисел*) зацртати; ~ **драгу** зацртати пут

зариц -иєм *зак.* **1.** (*заджобнуц*) зарити, забости; **2.** (*захпац*) зарити, забити, завући; **зарил главу до заглавка** забио је главу у јастук; ¤ ~ **нож до шерца** забости нож у срце

зариц ше -иєм ше *зак.* **1.** (*заджобнуц ше*) зарити се, забости се; **2.** (*захпац ше*) зарити се, забити се, завући се

заричац -чим *зак.* зарикати

зарйованє *с.* зрачење

зарйовац -юєм *нєзак.* зрачити

зарйочка *ж. дем.* зрачак; ¤ ~ **надїї** зрачак наде

зармуток -тку/-тка *х.* жалост, туга

зармуциц (ше) -им (ше) *зак.* растужити (се); ожалостити (се), ражалостити (се)

зармуцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* растуживати (се); ожалошћивати (се), ражалошћивати (се)

зарнасти -а -е зрнаст

зарнати -а -е зрнат; ~ **чутка** зрнат клип

зарно *с.* **1.** зрно; **2.** *збир.* жито, житарица; ~ **уж покошене** житарице су већ покошене

заробени -а -е **1.** (*уробени*) упослен; **2.** ~ **з роботу** заузет послом

заробиц -им *зак.* зарадити; ~ **за хлєб** зарадити за хлеб

заробиц ше -им ше *зак.* (*заглїбиц ше до роботи*) зарадити се

заробок -бку *х.* зарада

заровня *ж.* зараван

зарод *х. и* **зародок** -дку/-дка *х. биол.* заметак; клица

зароснути -а -е зарастао

зароснуц -ошнєм *зак.* зарасти; **заградка заросла з коровчом** башта је зарасла у коров; **рана заросла** рана је зарасла

зарост *х.* густиш, честар

зарубац -бем *зак.* засећи (*секиром*)

зарубиц -им *зак.* (*орубиц*) порубити

зарубйовац -бюєм *нєзак.* (*орубйовац*) порубљивати

зарубовац -буєм *нєзак.* засецати (*секиром*)

заруки *мн.* веридба, заруке

заруцац -ам *зак.* затрпати (*бацањем*)

заруцени -а -е забачен, забитан; ~ **валал** забачено село

заруценїско *с.* забит, забачено место

заруциц -им *зак.* **1.** забацити, завалити; ~ **калап назадок** завалити шешир; **2.** (*преруциц на себе шмату*) огрнути се; **заруцела хустку на себе** огрнула се марамом; **3.** (*терху на плєцо*) забацити, запртити; **4.** (*преруциц або преложиц набок*): **а)** ~

партoк (*преруциц часц партка набок же би ше напр. нє забрудзел*) забацити стоњак; **б) ~ коч** (*преложиц задок коча набок*) занети кола; **5.** (*циґонь до води*) забацити, бацити; **6.** (*дац други напрям*) заошијати, занети

заруцовац -цуєм *нєзак.* **1.** (*закривац, загребовац*) затрпавати, забацивати, заметати; **2.** забацивати, пртити; **~ мех на хрибет** забацивати џак на леђа; **3.** (*преруцовац на себе шмату*) огртати се; **4.** (*циґонь*) забацивати, бацати; **5.** (*давац други напрям*) заошијавати, заносити; **6. ~ коч** (*прекладац задок коча набок*) заносити кола

заруцовачка *ж.* (*хустка хтора ше заруцує на плєца*) огртало (*в.*), вунена марама

заручєнє *с. оп.* **заруки**

заручени -а -е верен

заручини *мн. ридк. оп.* **заруки**

заручиц (ше) -им (ше) *зак.* верити (се), заручити (се)

заручнїк *х.* вереник, заручник

заручнїца *ж.* вереница, заручница

заручнїцки -а -е веренички, заручнички; **~ персцень** заручнички прстен

заручовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* верити (се), заручивати (се)

заря *ж.* зрак; **слунково зарї** сунчеви зраци

заряш *х. ист.* "зарјаш" (*члан или присталица Културно-просветног савеза југословенских Русина 1934–1941*)

засадзиц -им *зак.* засадити

засадзовац -дзуєм *зак.* засађивати

засановац -нуєм (*дакому*) *зак.* позавидети коме, из зависти пожелети коме зло

засиданиє *с. заст.* седница

засипац -пем *зак.* **1.** засути; затрпати; **2.** (*з пращком*) запрашити

засиповац -пуєм *нєзак.* **1.** засипа(ва)ти; затрпавати; **2.** (*з пращком*) запрашивати

засихац -ам *и* **засихац ше** -ам ше *зак.* усахњивати

засицени -а -е засићен

засиценосц *ж. осн. и прен.* засићеност

засициц (ше) -им (ше) *зак. осн. и прен.* заситити (се)

засицовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак. осн. и прен.* засићивати (се)

засичац -чим *зак.* засиктати; зашиштати

заскаковац -куєм *нєзак.* скакутати; **пес заскакує опрез ґазди** пас скакуће пред газдом

заскинчац -чим *зак.* **1.** заскичати; **2.** *оп.* **зафинкац**

заскочиц -им *зак.* (*нєсподзивац*) заскочити, затећи

засладзиц (ше) -им (ше) *зак.* засладити (се)

засладзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* заслађивати (се)

засланяц -ям *нєзак.* **1.** заслањати; заклањати; засењивати; **2.** застирати

заслонїц -їм *зак.* **1.** заслонити; заклонити; засенити; **~ дакому попатрунок** заклонити коме видик; **2.** застрети

заслуга *ж.* заслуга

заслуговац -гуєм *нєзак. ридк. оп.* **заслужовац**

заслужиц -им *зак.* **1. а)** (*заробиц*) зарадити, заслужити; **б)** зарадити као слуга; **2.** (*достац по заслуги*) заслужити; завредети; **~ кару** заслужити казну

заслужни -а -е заслужан

заслужовац -жуєм *нєзак.* **1.** (*зарабяц*) зарађивати, заслуживати; **2.** (*доставац по заслуги*) заслуживати; заврeђивати

заслупнути -а -е запањен, запрепашћен, забезекнут, пренеражен

заслупнуц -нєм *зак.* **I** *прех.* запањити, запрепастити, пренеразити; **II** *нєпрех.* запањити се, запрепастити се, пренеразити се

заслупйовац -пюєм *зак.* **I** *прех.* запањивати, запрепашћивати; **II** *нєпрех.* запањивати се, запрепашћивати се

заслупююци -а -е запањујући

заслутнїц -нєєм *и* -їм *зак.* укочити се, парализовати се

засмачени -а -е зачињен

засмачиц -им *зак.* зачинити; **~ юшку** зачинити супу

засмачовац -чуєм *нєзак.* зачињавати

засмолїц -їм *зак.* засмолити

засмуцени -а -е тужан, ожалошћен; потиштен

засмуциц (ше) -им (ше) *зак.* растужити (се); ожалостити (се)

засмуцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* растуживати (се); ожалошћивати (се)

заснованосц *ж.* заснованост

засновац -нуєм *зак.* засновати; **~ свойо становиско на фактох** засновати своје становиште на чињеницама

засновйовац (ше) -вюєм (ше) *нєзак.* заснивати (се)

заспац зашпим *зак.* заспати; ¤ **~ з вичним сном** заспати вечним сном; **~ як зарезани (мертви)** заспати као заклан (као мртав, као клада, као топ)

застава *ж.* застава, барјак; ◊ **била ~** бела застава; **~ на пол копиї** застава на пола копља; **заджобнуц заставу** (*як знак побиди*) забости заставу

заставанє *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **заставац**; **2.** застанак

заставац -ам *нєзак.* **I** *прех.* затицати, застајати; **II** *нєпрех.* (*застановяц ше*) застајати

заставиц -вим *зак. заст.* (*дац до залогу*) заложити

заставка *ж.* **1.** *дем.* заставица; **преходна ~** прелазна заставица; **2.** *заст.* опклада

заставнїк *х.* заставник, барјактар

заставяц -ям *нєзак. заст.* (*давац до залогу*) залагати

застановиц (ше) -им (ше) *зак.* зауставити (се)

застановйовац (ше) -вюєм (ше) *нєзак. оп.* **застановяц (ше)**

застановка *ж.* застој

застановяц (ше) -ям (ше) *нєзак.* заустављати (се)

застановяци -а -е **1.** зауставни; **~ сиґнал** зауставни сигнал; **2.** заустављив

застануц -нєм *зак.* застати

застарани -а -е забринут; ¤ (**застарани, задумани**) **як Жид у празним дутяну** *оп. под* **дутян**

застарано *присл.* забринуто

застараносц *ж.* забринутост

застарац ше -ам ше *зак.* забринути се

застараюци -а -е забрињавајући

застарени -а -е застарео

застареносц *ж.* застарелост

застариц -им *зак.* застарити, застарети; **длуство застарело** дуг је застарео

застарйовац -рюєм *нєзак.* застаревати

застаровац -руєм *нєзак.* забрињавати

застац -анєм *зак.* затећи, застати; **застал го дома** затекао га је код куће; **застала ю ноц** затекла ју је ноћ

застиднуц ше -нєм ше *зак. оп.* **стиднуц ше**

застой *х.* застој; **продукцийни ~** производни застој

застранїц -їм *зак.* застранити

застраньовац -нюєм *нєзак.* застрањивати

застрашиц -им *зак.* застрашити, заплашити, уплашити

застрашовац -шуєм *нєзак.* застрашивати, заплашивати, плашити

застрашуюци -а -е застрашујући

застрец (ше) -ем (ше) *зак.* застрети (се)

застригнуц -нєм *зак.* засећи, застрићи

застрикац -ам *зак.* жигнути, стрецнути

застругац -ам *зак.* **1.** заоштрити, зашиљити; **2.** (*клайбас*) зарезати

заструговац -гуєм *нєзак.* **1.**

заоштравати, зашиљавати; **2.** (*клайбас*) зарезивати

заструговаче *с.* *и* **заструговачка** *ж.* зарезач

застукац -ам *зак.* застењати

заступанє *с.* заступање

заступац -ам *нєзак.* **1.** заступати; **~ дачийо интереси** заступати нечије интересе; **2.** штитити, бранити, узимати у заштиту; **3.** *заст.* замењивати

заступац ше -ам ше (*за дакого/дацо*) *нєзак. оп.* **заступац (2)**

заступиц -им *зак.* **1.** заступити; **2.** (за)штитити, (од)бранити, узети у заштиту; **анї зоз словом го нє заступели** ни једном речи га нису заштитили; **мацерова длужносц ~ дзивку** мајчина дужност је да штити ћерку; **3.** *заст.* заменити; **мацер нїхто нє може ~ дзецом** мајку нико не може да замени деци

заступиц ше -им ше (*за дакого/дацо*) *зак. оп.* **заступиц (2)**

заступнїк *х.* заступник

заступнїцки -а -е заступнички

заступнїцтво *с.* заступништво

заступовац -пуєм *нєзак. оп.* **заступац (2)**

засукац (ше) -ам (ше) *зак.* засукати (се), увртети (се); запрести (се)

засуковац (ше) -куєм (ше) *нєзак.* засукивати (се), увртати (се); запредати (се)

засушиц -им *зак.* пресахнути, засушити (се); **жридло засушело** извор је пресахнуо

засушиц ше -им ше *зак.* (*достац скорочку*) засушити (се); **засушела ше крев на ноги** засушила је крв на нози

засущац -им *зак.* **1.** зашуштати, зашушкати, зашушнути; **2.** (*о води*) зажуборити

засхнуц -нєм *и* **засхнуц ше** -нєм ше *зак.* осушити се; запећи се

засцелїц -їм *зак.* **1. а)** покрити; **~ цеплу заградку з гнойом** покрити топлу леју ђубретом; **б)** покрити, заклонити; **молга засцелєла ровнїну** магла је покрила равницу; **в)** (*слами под статок*) настрети; **2. ~ посцель** наместити кревет после спавања

засцелїц ше -їм ше *зак.* зарасти у коров; раширити се по површини (*о корову*)

засцельовац -люєм *нєзак.* **1.** покривати; заклањати; **густи шнїг засцельовал видокруг** густ снег је заклањао видик; **2. ~ посцель** намештати кревет после спавања

засцельовац ше -люєм ше *нєзак.* зарастати у коров; ширити се по површини (*о корову*)

засцигнуц -нєм *зак.* **1.** стићи, успети; **нє засцигнул шицко поробиц** није стигао све да уради; **лємцо засциг убегнуц нука кед почал диждж** тек је успео да утрчи унутра кад је почела киша; **2.** затећи; **твоя телеграма ме нє засцигла дома** твој телеграм није ме затекао код куће; **3.** сустићи; **засцигло их нєщесце** сустигла их је несрећа

затаєни -а -е **1.** *дїєприкм. од* **затаїц**; **2.** притајен

затаїц -їм *зак.* **I** *нєпрех.* (*знєвериц*) заказати, затајити; **затаєло його знанє** заказало је његово знање; **II** *прех.* **1. а)** (*скриц*) затајити; **~ правду** затајити истину; **б)** одрећи се; **~ свойо походзенє** одрећи се свога порекла; **2.** проневерити

затайовац -юєм *нєзак.* **I** *нєпрех.* (*знєверйовац*) заказивати, затајивати; **II** *прех.* **1. а)** (*скривац*) затајивати; **б)** (*свою народносц и под.*) одрицати се; **3.** проневеравати

затанцовац -цуєм *зак.* заплесати; заиграти

затапшац -ам *зак.* **1.** угазити, утабати; **2.** изгазити (*башту и сл.*); **3.** *прен.* заташкати, забашурити

затапшовац -шуєм *нєзак.* **1.** утабавати; **2.** газити (*по башти и сл.*); **3.** заташкавати, забашуривати

затачкац ше -ам ше *зак.* загегати се, затетурати се

затварднуц -нєм *зак.* **1.** (*замоцнїц*) очврснути; **2.** (*ствараднуц ше*) очврснути, стврднути се;

укрутити се; **3.** *прен.* окорети; огрезнути

затикац -ам *нєзак.* **1.** запушавати, зачепљивати; **2.** ~ **облак** спуштати застор на прозору

затикац ше -ам ше *нєзак.* **1.** запушавати се, зачепљивати се; **2.** *физиол.* затварати се

затикач *х.* заптивач, заптивача

затилок -лку/-лка *х.* **1.** потиљак, затиљак; **2.** (*колони*) зачеље

затилков(и) -а -о/-е потиљачни, затиљни; ~ **косц** *анат.* потиљачна кост

затинчени -а -е **1.** застиђен; **2.** *оп.* **затинчлїви**

затинчиц ше -им ше *зак.* застидети се, ућутати се (*обич. о деци*)

затинчлїви -а -е **а)** стидљив, срамежљив (*обич. о деци*); **б)** некомуникативан, закопчан

затитосц *ж.* гојазност

затиц -иєм *зак.* угојити се, удебљати се

затичка *ж.* **1.** запушач, чеп; **2.** *оп.* **затикач**

заткани -а -е **1.** запушен, зачепљен; **2.** заптивен

заткатосц *ж. оп.* **заднутосц**

заткац -ам *зак.* **1.** запушити, зачепити; ~ **уха** запушити уши; ~ **циву** зачепити цев; **2.** *физиол.* затворити; **3.** ~ **облак** спустити застор на прозору; ¤ ~ **уста дакому** зачепити уста коме

заткац ше -ам ше *зак.* **1.** запушити се, зачепити се; **2.** *физиол.* затворити се

затлєц -єєм *зак.* нагорети

затля *присл. заст. оп.* **дотля**

зато *присл.* **1.** (*прето*) зато; ~ **сом и пришол** зато сам и дошао; **2.** (*и у злученю* ~ **лєм**) ипак; **гоч сом ше бал, я ~ [лєм] нє сцекал** мада сам се бојао, ја ипак нисам бежао; ◊ ~ **же** *злуч.* зато што; **вибрани є ~ є найлєпши** изабран је зато што је најбољи

затопенє *с.* потонуће

затопиц -им *зак.* **1.** (*ладю*) потопити; **2.** наложити; ~ **до пеца** наложити пећ; **3.** поплавити; **рики затопели поля** реке су поплавиле њиве

затопиц ше -им ше *зак.* потонути; **ладя ше затопела** брод је потонуо

затрацени -а -е *осн. и прен.* изгубљен

затрациц -им *зак.* затурити, загубити; **затрацел дзешка ключи** затурио је негде кључеве

затрациц ше -им ше *зак.* затурити се, загубити се

затрацовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* затурати (се), загубљивати (се)

затребац -ам *зак.* затребати

затребузґац -ам *зак. оп.* **збльохтац**

затрепани -а -е **1.** каљав, укаљан, блатњав, заблаћен; **2.** *кух.* замешен; ◊ **затрепани галушки** *кул.* кашичњаци од брашна, нокле, кнедле

затрепанци *х. мн.* (*єд.* затрепанєц) *коц. оп.* **затрепани галушки**

затрепац -пем *зак.* **1.** испрљати, укаљати; **2.** затрпати; ~ **дакого з роботу** затрпати кога послом; **3.** (*простор зоз стварами*) закрчити; **4. а)** (*цесто*) замесити, умутити; **б)** (*палачинки*) умутити; **5.** (*з кридлами*) замахати; почети ударати; **5.** *оп.* **затрепециц**

затрепац ше -пем ше *зак.* (*завлачиц ше*) испрљати се, укаљати се

затрепециц -цим *зак.* затреперити; (*о шерцу*) заиграти

затреповац -пуєм *нєзак.* **1.** затрпавати; **2.** (*простор зоз стварами*) закрчивати; **3.** (*цесто*) замешивати

затреповац ше -пуєм ше *нєзак.* прљати се, каљати се

затресц (ше) -ешем (ше) *зак.* затрести (се)

затрец -ем *зак. оп.* **зотрец (2)**

затрещац -щим *зак.* затрештати

затримац -ам *зак.* задржати

затримац ше -ам ше *зак.* задржати се

затримовац (ше) -муєм (ше) *нєзак.* задржавати (се)

затримовка *ж.* задржавање

затровац (ше) -руєм (ше) *и* -вим (ше) *зак.* затровати (се), закужити (се)

затрубиц -им *зак.* затрубити

затрудзиц -им *зак.* затрудити, задати труда

затрудзовац -дзуєм *зак.* затруђивати, задавати труда

затугнуц -нєм *зак.* **1.** забрекнути, набрекнути; **гордов затугнул** буре је забрекло; **2.** пропрнути (*в.*), опрнути (*в.*); **жем затугла по дижджу** пропрнуло је после кише; **3.** (*о цесту*) стврднути се; **кед цесто длужей стої, та затугнє** ако тесто дуже стоји, оно се стврдне

затупиц -им *зак.* затупити; ~ **мотику** затупити мотику

затупиц ше -им ше *зак.* затупити се

затупйовац (ше) -пюєм (ше) *нєзак. прен.* затупљивати (се)

затутмац ше -ам ше *зак.* **1.** неопажено *или* кришом ући негде (радити нешто *и сл.*); **2.** уђутати се, не желети одговорити на питања (*обич. о деци*); **я ше му питам, а вон ше затутмал, нє одвитує** ја га питам, а он се уђутао, не одговара

зауважиц -им *зак.* (*пригвариц*) приметити

зауважовац -жуєм *нєзак.* (*пригваряц*) примећивати

заумарти -а -е привидно мртав, онесвешћен

заумерац -ам *нєзак.* **1.** (*привидно умерац*) замирати, губити свест, падати у несвест; **2.** *прен.* замирати

заумрец -ем *зак.* **1.** (*привидно умрец*) замрети, изгубити свест, пасти у несвест; **2.** *прен.* замрети; **народни рух заумар** народни покрет је замро

заумреце *с.* **1.** несвест, несвестица; губитак свести; **2.** *прен.* мртвило

заупокойни -а -е *церкв.* заупокојени; ~ **молитва** заупокојена молитва; ~ **служба** заупокојена служба

заухов(и) -а -о/-е заушни; ~ **шлїжнїк** *анат.* заушна жлезда

заушнїци *ж. мн. мед.* заушке

зафариковац -куєм *зак.* заошијати се

зафинкац -ам *зак.* закмезити, заслинити

зафойтовац (ше) -туєм (ше) *зак.* угушити (се), загушити (се)

зафоркац -ам *зак.* зафркати, зафрктати

зафукац ше -ам ше *зак.* задихати се

зафуляц -ям *зак.* забрљати (*покварити*)

зафуркац -ам *зак.* (*о шнїгу*) **а)** почети вејати; **б)** завејати, замести

зафурковац -куєм *нєзак.* (*о шнїгу*) завејавати

зафуровац -руєм *зак.* засврдлати, забургијати

захировац: анї ~ а) (*дакого*) не даје гласа од себе, ни трага ни гласа од њега; нема га ни од корова; пушком да гађаш [па нема]; **б)** (*дацо*) ни за лек, ни од корова, ни трага; **здравей води у нас анї ~** здраве воде код нас нема ни за лек; **вшадзи глєда ключи од авта, а їх анї ~** свуда тражи кључеве од кола, а њима ни трага

захихотац ше -ам ше *зак.* закикотати (се)

захладзенє *с.* захлађење

захладзиц -им *зак.* *оп.* **захладнуц (2)**

захладзовац -дзуєм *нєзак.* захлађивати

захладнуц -нєм *зак.* **1.** озепсти; **захладнул** озебао је; **2.** захладити; **захладло** захладило је

захлопени -а -е омужао

захлопиц -им *зак.* омужати

захмариц ше -и ше *зак.* наоблачити се

захмуриц ше -им ше *зак.* љутито се намрштити

заход *х.* **1.** (*страна швета*) запад; **2.** *оп.* **заходзенє**; ◊ **~ слунка 1.** *заст. оп.* **заход (1)**; **2.** залазак сунца; **Дзиви ~** Дивљи запад; **Заход** (*жеми Заходней Европи*) Запад

заходзаци -а -е залазни; заходан, залазећи; **~ слунко** залазеће сунце

заходзенє *с.* **1.** залажење; **2.** залазак; **~ слунка** залазак сунца

заходзиц -им *нєзак.* **1.** (*о слунку, мешацу*) залазити; **слунко заходзи** сунце залази; **2.** свраћати, навраћати; залазити; **~ з драги до дакого** свраћати с пута код кога; ◊ **заходзи ми за нохци** (*премарзнути пальци боля у цеплим*) залази ми за нокте

заходзиц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*трациц диханє*) зацењивати се; **~ од шмиху (плачу, кашлю)** зацењивати се од смеха (плача, кашља); **2.** (*з дачим*) моћи бити, моћи живети без кога/чега *или* са киме/чиме; задовољавати се, знати живети, преживљавати са најпотребнијим; јести оно што се има; **у тей худоби заходзели ше з кукурицу и бундаву** у тој сиромаштини преживљавали су једући кукуруз и бундеву; **будзем ше заходзиц з тима лїками док ми лїкар други нє препише** узимаћу овај лек док ми лекар други не препише

заходзковац -куєм *нєзак.* **а)** (*коло дакого/дачого*) вртети се, мотати се, врзмати се; **хлапчик заходзкує коло оца** дечак се врти око оца; **майстрове заходзкую коло погубеного комбайна** мајстори се врзмају око поквареног комбајна; **б)** (*за даким/дачим*) полако следити, пратити кога/што, полако ходати за киме/чиме; ходати (ићи) застајкујући; **заходзковал за краву, хтора пасла** полако је ходао за кравом, која је пасла

заходни -а -е западни; **~ витор** западни ветар; ◊ **Заходна церква** Западна црква; **Заходни Славянє** Западни Словени

заходно[1] *присл.* западно

заходно[2] *присл. у функц. пред.* **а)** успут, с руке; **то ми ~** то ми је успут; **б) нє ~ ми** није ми с пута (с руке)

заходняк *и* **заходняр** *х.* (*житель Заходней Европи*) западњак

захорени -а -е оболео, болестан (*већ duже време*)

захориц -реєм *и* -им *и* **захоровац** -руєм *зак.* разболети се (*теже, на дуже време*)

захоронка *ж. заст.* (*дзецинска заградка*) забавиште, дечји вртић

захпац -ам *зак.* **1.** забости; **~ конарчок до жеми** забости гранчицу у земљу; **2.** затаћи, заденути; **~ пищалку за пас** заденути фрулу за појас; **3.** завући, увући

захпац ше -ам ше *зак.* завући се, увући се

захрамац -мем *зак.* захрамати, зашепати

захранїц -їм *зак.* сачувати; заштитити

захрапиц -им *зак.* захркати

захрапущиц -им *зак.* **1.** захрскати; закрцати; запрштати; **2.** (*почац на хрипацо кашляц*) закрхати

захраставиц -им *зак.* закрастати се

захрибт'є *с.* залеђе

захрипнутосц *ж.* промуклост

захрипнуц -нєм *зак.* промукнути

захрипнуце *с.* *оп.* **захрипнутосц**

захудобнїц -їм *зак.* осиромашити

зацагац ше -ам ше *зак.* развређити се, пустити вреже, развући се; **огурки ше зацагали** краставци су се развређили

зацагнути -а -е **1.** *дїєприкм. од* **зацагнуц (ше)**; **2.** *прен.* (*напнути*) затегнут; **~ ситуация** затегнута ситуација; **3.** облачан, наоблачен, покривен облацима; **нєбо зацагнуте [з хмарами]** небо је облачно

зацагнутосц *ж.* затегнутост

зацагнуц -нєм *зак.* **1.** (*до дачого*) завући**;** **2.** (*нацагнуц*)

затегнути, натегнути; ~ **дроти** затегнути жице; **3.** (*нє попонагляц*) затегнути, отегнути; ~ **з плаценьом** затегнути с плаћањем; **4. а)** навући; ~ **фиронґу** навући завесу; **б)** прекрити; **вулкан зацагнул нєбо з чарну хмару** вулкан је прекрио небо црним облаком; **5. ~ жем** *оп.* **забиліц (3)**

зацагнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** (*до дачого*) завући се; **2.** (*нацагнуц ше*) затегнути се, натегнути се; **3.** (*длужей потирвац*) одужити се, отегнути се, потрајати; **шеячка ше зацагла** сетва се отегла; **4.** *прен.* (*о одношеньох*) затегнути се; **5. а)** навући се; прекрити се; **зацагли ше чарни хмари, нєбо ше зацагло з чарнима хмарами** навукли су се (небо су прекрили) црни облаци; **б)** превући се; **рана ше зацагла зоз скорочку** рана се превукла покожицом

зацаговац -гуєм *нєзак.* **1.** (*до дачого*) завлачити; **2.** (*нацаговац*) затезати, натезати; **3.** (*з даяку дїю*) затезати, отезати; **4. а)** (*фиронґи*) навлачити; **б)** прекривати; **5.** *оп.* **забильовац**; **6. ~ ногу** (*буц дакус хроми*) вући ногу

зацаговац ше -гуєм ше *нєзак.* **1.** (*до дачого*) завлачити се; **2.** (*нацаговац ше*) затезати се, натезати се; **3.** (*длужей тирвац*) одуживати се, отезати се; **4. а)** навлачити се; прекривати се; **б)** превлачити се

зацагуюци -а -е: ~ **камата** *банк.* затезна камата

зацати -а -е **1.** укочен; ~ **рука** укочена рука; **2.** непопустљив, тврдоглав; **3.** задрт, загрижен; ~ **комуниста** загрижен комуниста

зацато *присл.* непопустљиво, тврдоглаво; задрто

зацац затнєм *зак.* **1.** засећи (*брзим замахом*); **2. ~ коня** ошинути коња

зацац ше затнєм ше *зак.* **1. а)** заценити се; ~ **од шмиху** заценити се од смеха; **б)** укочити се; **сциснул зуби аж ше му видлїци зацали** стегнуо је зубе да су му се вилице укочиле; **2. а)** (*нє сцец попущиц*) укопистити се, закопистити се, бити (постати) непопустљив; **зацал ше и нє сцел спущиц цену** укопистио се и није хтео спустити цену; **б)** заинатити се,узјогунити се; **зацал ше и нїч нє сцел одвитовац** заинатио се и ништа није хтео да одговори; **3.** заглавити се, забити се; забости се; **шекера ше зацала до твардого пняка** секира се заглавила у тврд пањ; **коса ше му зацала до жеми** коса му се забола у земљу

зацвенкац -ам *зак.* 1. (*зоз зубами*) зацвокотати; 2. (*о риби*) загристи

зацемнїц -їм *зак. оп.* **зацмиц**

зацемнєнє *с. оп.* **зацменє**

зацемньовац -нюєм (ше) *нєзак.* затамњивати

заценїц -їм *зак.* (*запитац одредзену цену*) заценити

заценьовац -нюєм *зак.* (*питац одредзену цену*) зацењивати

зацерпнуц -нєм *зак.* **1.** утрнути, забридети; **руки му зацерпли** руке су му утрнуле; **2.** претрнути; ~ **од страху** претрнути од страха

зацикавиц (ше) -им (ше) *зак.* заинтересовати (се), заинтересирати (се)

зацинац -ам *нєзак.* **1.** засецати (*брзим замахом*); **2. ~ коня** шибати (ошибивати) коња; ◊ ~ **зоз зубами** стезати (стискати) зубе

зацинац ше -ам ше *нєзак.* **1. а)** зацењивати се; ~ **од кашлю** зацењивати се од кашља; **б)** кочити се, укочити се; **кед сцишнє зуби, видлїци ше му зацинаю** кад стегне зубе, вилице му се укоче; **2. а)** (*нє сцец попущиц*) укопистити се, закопистити се, бити (постајати) непопустљив; **б)** инатити се, јогунити се; **3.** заглављивати се, забијати се; забадати се; **шекера ше му зацина до твардого древа** секира му се заглављује у тврдо дрво; **коса ше му зацина до жеми** коса му се забада у земљу; ◊ ~ **од шмиху** *оп. под* **шмих**

зациніц -їм *зак.* засенити

зациновац -нуєм *зак.* залемити

зацискац -ам *зак.* **1.** завући, увући; **2.** затурити; **дзе сом зацискал пенєжи?** где сам затурио паре?

зацискац ше -ам ше *зак.* завући се, увући се

зацисковац -куєм *нєзак.* **1.** завлачити, увлачити; **2.** затурати

зацисковац ше -куєм ше *нєзак.* завлачити се, увлачити се

зацих *х.* **1.** заветрина; **2.** затишје

зацихнуц -нєм *зак.* заћутати; утихнути

зацихнуце *с.* затишје

зациховац -хуєм *нєзак.* заћуткивати; утишавати се

зацицац -ам/**зацицовац** -цуєм *нєзак.*: ~ **ґамби** (*намесцац ґамби так же би ше охабел упечаток финосци*) успијати уснама (усне)/устима (уста), успијати се

зацменє *с.* **1.** замрачење; затамњење; **2.** *мед.* затамњење; **3.** помрачење; ~ **Слунка** помрачење Сунца

зацмиц *зак.* **I** -им *прех.* **1.** (*зробиц цмим*) замрачити; затамнити; **2.** *пren.* засенити, помрачити; ~ **дачию славу** помрачити нечију славу; **II** -меєм *и* -им *нєпрех.* (*постац цми*) затамнети

зацмиц ше -и ше *зак. безос.* смрачити се; **зацмело ше** смрачило се; ◊ **зацмело ше му пред очми** пао му мрак на очи

зач *присл.* **1.** зашто; ~ **ши там ишол**? зашто си тамо ишао?; **2.** за што; **нє маю пенєжи, та нє маю ~ купиц** немају пара, те немају за што купити; ◊ **гоч** ~ због било чега; **нє вадзце ше гоч** ~ немојте се свађати због било чега

зачамкац -ам *зак.* замљацкати

зачапашиц -им *зак.* (*направиц чапаш*) направити пртину у снегу; утабати стазу

зачапкац -ам *зак.* **1.** (*по блаце и под.*) зашљапкати; **2.** замазати, запацкати бојом

зачарніц -їм *зак.* (*зробиц чарним*) зацрнити

зачарніц ше *зак.* -нєєм *и* -їм ше *нєпрех.* (*видац чарносц*) зацрнети се

зачаровани -а -е зачаран; омађијан; ~ **круг** зачарани круг

зачаровац -руєм *зак.* зачарати; омађијати

зачаровйовац -вюєм *нєзак.* зачаравати, зачаривати; омађијавати

зачатков(и) -а -о/-е зачетни

зачатнїк *х.* зачетник

зачаток -тку/-тка *х.* **1.** зачетак; **2.** *оп.* **зародок;** ◊ **буц у зачатку** бити у повоју

зачац -чнєм *зак.* зачети

зачац ше -чнєм ше *зак.* зачети се

зачаце *с.* зачеће; ◊ **нєпорочне** ~ *рел.* безгрешно зачеће

зачвиринкац -ам *зак.* зацвркутати

зачвиркац -ам *зак.* **1.** запрскати, заштрц(к)ати; **2.** запљувати, запљуцкати

зачепиц -им *зак.*: ~ **млоду** *фолкл.* везати младој на свадби после пола ноћи мараму (фићулу) на главу уместо венца

зачерац -ам *зак.* трампити

зачервеніц *зак.* -їм (*зробиц червеним*) зацрвенити

зачервеніц ше -нєєм ше *и* -їм ше *нєзак.* (*видац червеносц*) зацрвенети се

зачерепчац -чим *зак.* зазвекетати, зазвектати; затрештати

зачеркац -ам *зак.* зазвецкати; зазвечати; зазвекетати; зашкљоцати; закуцати; зазвонити

зачерчац -чим *зак.* **1.** зачегртати; **2.** (*о кочу*) затандркати

зачерствиц -веєм *и* -им *зак.* **1.** обајатити; **2.** оснажити, зачилити

зачесац (ше) -ешем (ше) *зак.* зачешљати (се)

зачинац (ше) -ам (ше) *нєзак.* зачињати (се)

зачиренє *с. оп.* **затопенє**

зачириц -им *зак.* **1.** загњурити, заронити; **зачириц руку до води**

заронити руку у воду; **2.** потопити

зачириц ше -им ше *зак.* **1.** загњурити се, заронити; **2.** потонути

зачирйовац -рюєм *нєзак.* **1.** загњуривати, зарањати; **2.** потапати

зачирйовац ше -рюєм ше *нєзак.* **1.** загњуривати се, зарањати; **2.** тонути

зачитац -ам *зак.* **1.** (*спревесц з чишлєньом*) забројити; **3.** *празн.* (*виповесц чарующи слова над хорим*) обајати басму против болести

зачитац ше -ам ше *зак.* **1.** (*помилїц ше у чишлєню*) забројити се; **2.** (*углїбиц ше до читаня*) зачитати се

зачиткац -ам *зак.* уђуткати; дати знак коме да ћути

зачитованє *с. празн.* бајање (*ради лечења*)

зачитовац -туєм *нєзак.* **1.** (*спреведац з чишлєньом*) забрајати; **2.** *празн.* (*вигваряц чарующи слова над хорим*) бајати, изговарати (читати) басму (бајалицу) против болести

зачитовац ше -туєм ше *нєзак.* **1.** (*милїц ше у чишлєню*) забрајати се; **2.** (*заглїбйовац ше до читаня*) зачитавати се

зачкац -ам *зак.* заштуцати

зачкац ше -ам ше *зак. безос.* заштуцати; **зачкало ше му** заштуцао је

зачленїц (ше) -їм (ше) *зак. оп.* **учленїц (ше)**

зачитнуц -нєм *зак. оп.* **учитнуц**

зачудованє *с.* чуђење, зачуђеност

зачудовани -а -е **1. а)** зачуђен; **б)** забезекнут; **2.** задивљен

зачудованосц *ж.* **1. а)** зачуђеност; **б)** забезекнутост; **2.** задивљеност

зачудовац -дуєм *зак.* **1. а)** зачудити; **б)** забезекнути; **2.** задивити, изазвати дивљење

зачудовац ше -дуєм ше *зак.* **1. а)** зачудити се; **б)** забезекнути се; **2.** задивити се, осетити дивљење

зачудуюци -а -е **1.** зачуђујући; **2.** задивљујући

зачухац -ам *зак.* **1.** (*з чуханьом висцерац*) затрљати; **2.** истрљати, измасирати (*лековитом машћу*); ~ **боляце место** истрљати болно место; **2.** *прен.* забашурити, заташкати

зачуховац -хуєм *нєзак.* **1.** (*з чуханьом сцерац*) затрљавати; **2.** трљати, масирати (*лековитом машћу*); **3.** *прен.* забашуривати, заташкавати

зачуц -уєм *зак.* зачути

зачуц ше -уєм ше *зак.* **1.** зачути се; **2.** (*о запаху*) осетити се

заш 1. *присл.* опет; ~ **ши пришол?** опет си дошао?; **2.** *слов.* пак, опет; **а я ~ иншак думам** а ја пак другачије мислим; ◊ ~ **лєм** *присл.* ипак

зашалєни -а -е залуђен

зашалїц -їм *зак.* залудети

зашальовац -люєм *нєзак.* залуђивати

зашаплавиц -им *зак.* зажгољавити, загецавити

зашац -шеєм *зак.* засејати, посејати

зашвайзовац -зуєм *зак.* заварити

зашварбац -ам *зак. оп.* **зашмарбац**

зашвербиц -им *зак.* засврбети, засврбити

зашвинїц -їм *зак.* (*забрудзиц, замасциц*) засвињити

зашвициц -им *зак.* **1.** (*запалїц шветло*) упалити светло; **зашвиц, бо цма** упали светло, јер је мрак; ~ **лампу** упалити лампу; **2.** засијати; засветлети

зашвициц ше -им ше *зак.* **1.** упалити се (*о светлу*); **у хижи ше зашвицело шветло** у соби се упалило светло; **2.** засијати (се), засветлети (се), заблистати (се)

зашевац -ам *нєзак.* засејавати

зашеданє *с.* заседање

зашедац -ам *нєзак.* заседати; **парламент зашеда** парламент заседа

зашедзиц ше -им ше *зак.* (*затримац ше, остац длужей шедзиц*) заседети се, засести; **зашедзел сом ше у вас, а робота ми стої** заседео сам се код вас, а посао ми стоји

зашедка *ж.* заседа

зашеднуц -нєм *зак.* **1.** (*дакого*) засести (заседети се) код кога, задржати кога; **так ме зашедла** заседела се код мене и задржала ме је; **2.** заузети, запосести; **нєприятель зашеднул варош** непријатељ је запосео град; **3.** почети седети на јајима (*о квочки*)

зашептац -ам *зак.* зашаптати, зашапутати

зашивац -ам *нєзак.* зашивати

зашилїц -їм *зак.* ставити омчу, стегнути омчом

зашилїц ше -їм ше *зак.*: **конь ше зашилєл** коњу се улар стегао око врата, коњ се запетљао

зашиц -иєм *зак.* **1.** зашити; **2.** зарадити шивењем

зашиц ше -иєм ше *зак.* зашити се; ¤ **заший ше до дзиравого меха** *оп. под* **мех**

зашкинтовац -туєм *нєзак.* шантуцати, скакутати

зашкрабац -бем *зак.* загрепсти

зашкрипац -пим *и* **зашкрипнуц** -нєм *зак.* **1.** зашкрипати; **2.** (*зоз зубами*) зашкрипати, зашкргутати

зашкулїц -їм *зак.* зашкиљити

зашлєпени -а -е заслепљен

зашлєпеносц *ж.* заслепљеност

зашлєпиц -им *и* **зашлєпнуц** -нєм *нєзак.* **1.** заслепети; **2.** *прен.* засенити, заслепети

зашлєпйовац -юєм *нєзак.* **1.** заслепљивати; **2.** *прен.* засењивати, заслепљивати

зашлєпююци -а -е заслепљујући

зашлїжиц -им (*о очох*) заводнети, засузити, овлажити се

зашлїнїц -нїм *зак.* заслинавити, заслинити

зашлягнуц -нєм *зак.* (*барз осмияднїц*) загорети, умрети од жеђи; **дайце ми води, бо зашлягнєм** дајте ми воде, загорео сам (умрех од жеђи)

зашляговац -гуєм *нєзак.* (*барз осмиядньовац*) загоревати, умирати од жеђи

зашляпкац -ам *зак.* зашљапкати

зашмантлац ше -ам ше *зак.* спотакнути се, саплести се

зашмарбац -ам *и* **зашмарґац** -ам *зак.* (ис)прецртати

зашмейовац -юєм *нєзак.* засмејавати

зашмели -а -е веома смео; превише смео

зашмердзиц -им *зак.* засмрдети, засмрадити

зашмердзовац -дзуєм *нєзак.* засмрђивати, зсмрађивати

зашмециц -им *зак.* засметити

зашмецени -а -е засмећен

зашмеяц -єм *зак.* засмејати

зашмеяц ше -еєм ше *зак.* засмејати се

зашнїцени -а -е **1.** главњичав, снетљив, оболео од гарежи; **2.** (*нєплодни*) јалов; **4.** **~ праше** (*нєдоросснути фетус прашеца*) шкарт (*в.*)

зашнїциц -им *зак.* **1.** (*загубиц*) забрљати; **2.** искварити, покварити; заразити

зашнїциц ше -им ше *зак. поль.* (*о житаркох*) заглавњичити се, оболети од гарежи

зашнурац -ам *зак.* зашнирати

зашолавени -а -е *оп.* **шолави (1-2)**

зашором *присл.* заредом, заредице

зашпив *х. муз.* запев, запевак

зашпивац -ам *зак.* запевати

зашпороване -ного *с.* уштеђевина, заштеђевина

зашпоровац -руєм *зак.* (*пенєж и под.*) уштедети, заштедети

зашрубйовац -бюєм *нєзак.* заш(а)рафљивати, завртати

зашрубовац -буєм *зак.* заш(а)рафити, заврнути

заштрелїц -їм *зак.* **1.** устрелити, застрелити, убити; **заштрелєл заяца** убио је зеца; **2.** стрељати; **заштрелєли шпиюна** стрељали су шпијуна

заштрелїц ше -їм ше *зак.* устрелити се

заштригнуц -нєм *зак.* засећи, застрићи (*маказама*)

заштрикац -ам *зак.* (*зоз штриканьом поправиц*) заплести

заштриковац -куєм *нєзак.* заплетати, заплитати

заштудирани -а -е замишљен

заштудирац ше -ам ше *зак.* замислити се

зашулькац -ам *зак.* завити; ~ **циґар** завити цигару

зашушкано *присл.* тихо, нечујно

зашушкац -ам *зак.* забашурити, заташкати; ¤ ~ **ствар** заташкати ствар

зашушкац ше -ам ше *зак.* (*забавиц ше*) заиграти се, занети се игром

зашушковац -куєм *нєзак.* забашуривати, заташкавати

зашущац -щим *зак.* зашуштати, зашушкати, зашушнути

защипиц (ше) -им (ше) *зак.* зацепити (се)

защипйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* зацепљивати (се)

защита *ж.* **1.** заштита; **здравствена** ~ здравствена заштита; ~ **чловековогo стредку** заштита човекове средине; **2.** окриље

защитни -а -е заштитни; ~ **знак** заштитни знак; **защитни шмати** заштитно одело

защитнїк *х.* заштитник

защитнїца *х.* заштитница

защитнїцки -а -е *х.* заштитнички

защициц (ше) -им (ше) *зак.* заштитити (се)

защицовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* заштићавати (се), штитити (се)

заяйкац -ам *зак.* **1.** (*скричац "яй"*) завапити, зајаукати; **2.** (*дакого*) урећи кога похвалама, изразима дивљења и сл.

заяловиц -им *зак. статк.* **1.** засушити, пустити да засуши (*краву пред отељењем, козу пред јарењем и др.*); **2.** кастрирати, ушкопити, ујаловити

заяловиц ше -и ше *зак.* **1.** *статк.* засушити, запрегнути, укинути; **крава ше заяловела** (*престала ше доїц пред оцелєньом*) крава је засушила; **2.** (*нє видац дижджи – о хмарох*): **хмари ше заяловели** било се наоблачило, али није пала киша

заяловйовац -юєм *нєзак.* **1.** пуштати да засуши (*краву пред отељењем, козу пред јарењем и др.*); **2.** кастрирати, ушкопљавати

заяц *х.* зец; ¤ **з нїм нє влапиш заяца** с њиме ништа нећеш постићи (успети) (*јер је неспособан за тај посао, нерадо ће ти помоћи и сл.*); **робота нє ~ нє сцекнє (нє одскака)** *оп. под* **робота**; **спац як** ~ (*мац лєгки сон*) спавати као зец, бити лак на сну; **сцекац як** ~ бежати као без душе (као без главе, као пушком погођен); **швидки (фришки) як** ~ брз као зец (као срна, као стрела)

заячар *х.* **1.** ловац на зечеве; **2.** одгајивач зечева

заячатко *с. дем.* зече, зечић

заяче -еца *с.* зече, зечић

заячи -а -е зечји; ◊ ~ **бетелїнка** *бот.* зечја соца, зечја детелина (Oxalis acetosella); ~ **талпа** *ж. бот.* зечја стопа (Geum urbanum L.); **заячи баюси** *бот.* зечина, зечји брк (Centaurea calcitrapa); **заячи уха** *бот.* зечје уши (Euphorbia variegata Sims.)

заячар *х.* ловац на зечеве

заячица *ж.* зечица

заячок -чка *х.* зечић, зека

збабена -ней *ж.* рано остарела жена, збабана

збавиц (ше) -им (ше) *зак. заст. оп.* **позбавиц (ше)**

збаламуцени -а -е доведен у забуну, збуњен; замршен

збаламуциц -им *зак.* довести у забуну, збунити; замрсити

збачиц -им *зак.* спазити, опазити, приметити, угледати; уочити

збачовац -чуєм *нєзак.* опажати, примећивати; уочавати

збегац -ам *зак.* оптрчати; **цали варош збегал, а нє нашол часци за трактор** цео град је оптрчао, а није нашао делове за трактор

збегнїско *с. оп.* **збегньов (2)**

збегнуц -нєм *зак.* **1.** (*бегцом*

зисц) стрчати, сјурити; сјурити се; **збегнул по ґарадичох** сјурио је низ степенице; **2.** (*о млєку, юшки*) прекипети, искипети; **млєко єй збегло** млеко јој је прекипило; **3.** склизнути

збегнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** (*згарнуц ше*) стрчати се, сјурити се, сјатити се, трком се скупити; **2.** (*скотуляц ше, спаднуц по падини*) скотрљати се; слетети; пасти; склизнути; **нєзагамовани авто ше збегнул з брега** незакочена кола слетела су низбрдо; **3.** (*нараз наисц – о велїх роботох*) скупити се, нагомилати се; **шицки роботи ше му збегли** сви послови су му се нагомилали

збегньов *с.* **1.** удолица, доља; **на** ~ са низбрдицом, са падином; **2.** збег

Збегньовчанє *х. мн.* (*єд.* Збегньовчань) "Збехњовчани" (*становници улице Збехњов у Руском Крстуру*)

збеговац -гуєм *нєзак.* **1.** стрчавати, сјуривати; сјуривати се; **2.** (*о млєку, юшки*) прекипети, искипети; **мнє млєко нїгда нє збегує** мени млеко никад не прекипи

збеговац ше -гуєм ше *нєзак.* **1.** стрчавати се, сјуривати се, сјаћивати се; **2.** (*скотульовац ше, падац по падини*) скотрљавати се; слетати; падати

збелавени -а -е **1.** поплавео; **2.** **збелавене** -ного *с.* (*боляце место на целу*) масница, модрица

збелавиц *зак.* **I** *нєпрех.* (-веєм *и* -им) поплавети; **II** *прех.* (-им): **збелавим це** истућићу те на мртво име

зберанїна *ж.* **1. а)** свакакво друштво**; б)** олош, шљам; **2.** сплетке, приче

зберац -ам *нєзак.* **1.** скупљати, сакупљати, купити; **2.** спремати (*некога за одлазак*); **мац збера дзеци до школи** мајка спрема децу у школу; **3.** *поль.* **а)** (*шено з видлами*) скупљати, навиљчити; **б)** (*пасулю*) брати; **4. ~ урожай** скидати род (принос); **5. ~ млєко** *заст.* мусти кришом туђє краве, красти млеко

зберац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*до громади*) с(а)купљати се, окупљати се; сјаћивати се; **2.** (*за одход*) спремати се; **мац ше збера до варошу** мама се спрема у град; **3.** *безос.* (*о отку*) гнојити се; **збера ше му у рани** гноји му се рана

зберач *х.* с(а)купљач

збераюци *и* **зберни** -а -е сабирни

збентежени -а -е *оп.* **збетежени (1)**

збетежени -а -е **1.** похорени, хори; **2.** *заст. оп.* **здути**

збечац -чим *зак.* мекнути; заблејати

збешедовац ше -дуєм ше *зак.* у разговору доћи до одређене теме; **за чайом ше збешедовали и о уметносци** за чајем су дошли и до теме о уметности

збешнєти -а -е **1.** бесан; **~ пес** бесан пас; **2.** побеснео

збешнєтосц *ж. мед.* беснило

збешнїц ше -нєєм ше *и* -їм ше *зак. осн. и прен.* побеснети

збивани -а -е ваљан; **збивани чарапи** зепе, ваљанке; **збивани ботоши** ваљанке

збивац -ам *нєзак.* **1.** (*з гвоздом напр. два дески*) спајати, скуцавати; **2.** (*довєдна*) збијати; сабијати; спајати; **3.** (*плоди з древа*) обијати, млатити, омлаћивати; **4.** (*валяц од горе*) обарати; рушити; **5.** (*палєц на ноги*) ударати, повређивати; **6. а)** (*од плаци*) скидати, закидати, одбијати; **б)** (*цени, трошки*) снижавати, смањивати; **7.** сажимати; **8. а)** (*волну*) ваљати**; б)** (*цадзиц*) пресовати, цедити; **~ олєй** пресовати уље; **9.** одвраћати; збуњивати; **церква нас збивала зоз злей драги** црква нас је одвраћала са лошег пута; **нє збивай го з драги** немој да га одвраћаш од намере, немој да га збуњујеш

збивац ше -ам ше *нєзак.* **1.** збијати се, сабијати се; **2.** сударати се

збиваци -а -е: **збиваци**

авточка аутодром

збидовани -а -е утучен, ојађен

збизовац -зуєм *зак.* поверити; препустити; **шеф збизовал шицку роботу на заменїка** шеф је поверио сав посао заменику

збизовац ше -зуєм ше *зак.* бити сигуран, веровати у кога/што; ослонити се, рачунати на кога/што; **збизовала ше на свойо богатство, та нє научела робиц** веровала је у моћ свога богатства, те није научила да ради; **збизовал ше на свойо моци** ослонио се само на своје снаге

збилїц -лєєм *и* -їм *зак.* побелети

збирка *ж.* збирка

збирни -а -е збирни; ~ **меновнїк** *ґрам.* збирна именица

збити -а -е **1.** *дїєприкм. од* **збиц (ше)**; **2.** збијен, сабијен; **3.** збијен, густ; **4.** (*о стилу, бешеди и под.*) сажет; **5.** (*о чловекови*) **а)** здепаст; **б)** темељан

збитки *мн.* враголије

збиткош *х.* **1.** *оп.* **збитлївец**; **2.** неваљалац

збиткошски -а -е кавгаџијски

збитлївец -вца *х.* који се често и радо туче; кавгаџија

збитлїви -а -е који воли да се туче; кавгаџија

збитнїк *х. оп.* **збиткош**

збиц -иєм *зак.* **1.** (*з гвоздом два дески и под.*) спојити, скуцати; **2.** (*довєдна*) збити; сабити; **3.** (*плоди з древа*) обити, омлатити, смлатити; **4.** (*звалїц од горе*) оборити; срушити; смаћи, смакнути; **збил му калап зоз глави** смакао му је шешир с главе; **5.** (*палєц на ноги*) ударити, повредити; **6. а)** (*з плаци*) скинути, закинути; **б)** (*наднїцу*) снизити, смањити; **7.** сажети; **8.** (*о каменцу*) потући; **каменєц збил шаца** лед је потукао усеве; ◊ ~ **дакого з драги** одвратити кога од намере; збунити кога; **жима го збила** има грозницу; ~ **дакого на блато (на белаво)** истући кога на мртво име, пребити кога

збиц ше -иєм ше *зак.* **1.** збити се, сабити се; ~ **до громади** збити се у гомилу; **2.** угрудвати се; **мука у меху ше збила** брашно у врећи се угрудвало; **3.** поклопити се, пасти у исто време; **збили ше му два схадзки** поклопиле су му се две седнице; **4.** сударити се; **збили ше два авта** сударила су се двоја кола; **5.** (*о хлєбу, цесту*) здудати се

збице *с.* судар

зблациц (ше) -им (ше) *зак.* заблатити (се)

зблїжей *присл.* **1.** изближе; **2.** *з присловнїком у интерпозициї*: **опать з ище блїжей** погледај још више изближе

зблїжиц -им *зак.* **1.** зближити; **зблїжела их нєволя** зближила их је невоља; **2.** *заст.* приближити

зблїжиц ше -им ше *зак.* **1.** зближити се; **2.** *заст.* приближити се

зблїжовац (ше) -жуєм (ше) *нєзак.* **1.** зближавати (се); **2.** *заст.* приближавати (се)

зблїзка *присл.* **1.** изблиза, зблиза; **2.** *з присловнїком у интерпозициї*: **чита з барз блїзка** чита јако изблиза

збляднуц -нєм *зак.* пребледети

збльохтац -ам *и* **збльохциц** -им *зак.* (*нашвидко, гоч як увариц єдзенє*) збрљати, збркљати, збућкати, смућкати

збльочкац -ам *зак. оп.* **збльохтац**

збовчац -чим *зак.* букнути, планути

збогаценє *с.* богаћење; обогаћење

збогациц (ше) -им (ше) *зак.* обогатити (се)

збогацовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* богатити (се)

збогом *слов.* збогом

збойнїк *х.* разбојник

збойнїцки -а -е разбојнички

збойнїцтво *с.* разбојништво

збоку *присл.* **1.** (*на боку*) по страни, са стране; **2.** (*з бочней страни*) са стране

збор *х.* збор; ~ **гражданох** збор грађана

зборни -а -е зборни; ~ **место**

зборно место

зборнїк *х.* зборник

зборнїца *ж.* зборница

зборньов *х. заст.* војничка торба

збратимиц ше -им ше *зак.* збратимити се

збратимйовац ше -юєм ше *нєзак.* збратимљавати се

збрехнуц -нєм *зак.* залајати

збридзенє *с.* одвратност

збриднуц -нєм *зак.* (*постац бридки*) поружнети, загрдети

збрудзиц (ше) -им (ше) *зак. оп.* **забрудзиц (ше)**

збуванє *с.* догађај; догађање, збивање

збувац ше -ам ше *нєзак.* **1.** догађати се, дешавати се, збивати се; одигравати се; **2. а)** (*ментовац ше*) отресати се; **б)** продавати (*због потребе, нужде*); **збува ше трактора, бо му треба пенєжи** продаје трактор, јер му треба пара

збудзиц ше -им ше *зак. заст. оп.* **зобудзиц ше**

збудова *ж. анат. и др.* грађа; ~ **цела** грађа тела

збудовац -дуєм *зак.* саградити, изградити

збунєни *и* **збунєти** -а -е **1.** збуњен; **2.** смушен, сметен

збунїц (ше) -їм (ше) *зак.* **1.** збунити (се); **2.** (*при чишлєню и под. – змилїц* (*ше*)) помести (се), смести (се), забунити (се), збунити (се)

збунюющи -а -е збуњљив

збуньовац (ше) -нюєм (ше) *нєзак.* **1.** збуњивати (се), бунити (се); **2.** (*при чишлєню и под. - милїц* (*ше*)) мести (се), збуњивати (се)

збуравиц -им *зак.* рашчупати, разбарушити

збуриц -им *зак.* узбуркати; ~ **воду озера** узбуркати воду језера

збуриц ше -им ше *зак.* **1.** накострешити се; **2.** *прен.* накострешити се, нарогушити се

збуртац -ам *зак.* **1.** (*знємириц*) узнемирити; усталасати; усковитлати; **2.** (*власи*) разбарушити; **3.** (*нагло, нєуважно зобудзиц*) нагло, непажљиво пробудити; тргнути; ~ **младеж з пасивносци** тргнути омладину из пасивности

збуртац ше -ам ше *зак.* **1.** (*знємириц ше*) узнемирити се; усталасати се; усковитлати се; **2.** (*о власох*) разбарушити се

збутнєти -а -е *зак.* буђав, убуђао

збутнїц -їм *зак.* убуђати се, убуђавити се

збухани -а -е сметен

збухац -ам *зак.* (*поверхово зробиц*) спетљати, смандрљати, отаљати, траљаво урадити

збухац ше -ам ше *зак.* (*збунїц ше*) збунити се, спетљати се, запетљати се, смести се; погрешити

збухциц -им *зак. оп.* **збухац**

збуце *с.* догађај

збуц ше -удзем ше *зак.* **1.** десити се, догодити се, збити се; **2.** (*дакого/дачого*) **а)** (*отресц ше, ментовац ше*) отарасити се, отрести се; ослободити се; **б)** продати (*због потребе, нужде*)

збущкасти -а -е *оп.* **як збущок** (*под* **збущок**)

збущок -щка *х. млєк.* бућкалица, ступа; ¤ **(округли, тлусти) як** ~ округао, дебељушкаст, пуначак

звада *ж.* **1.** свађа; завада; **2.** размирица; задевица; ◊ **до звади** (*почац ше вадзиц*): **накадзи му дацо нєправо, такой до звади** чим му нешто није по вољи, одмах почиње да се свађа

звадлїви -а -е **1.** свадљив; **2.** **звадлїви** -вого *х.* свадљивац, свађалица

звадлївец -вца *х. оп.* **звадлїви (2)**

зважиц -им *зак.* имати одређену тежину, тежити; **коще зважело 20 кили** јаре је било тешко 20 килограма

звалїц -їм *зак.* **1.** срушити, оборити; **2.** оборити с ногу

звалїц ше -їм ше *зак.* **1.** срушити се; **2.** свалити се, сурвати

се; **3.** (*лєгнуц*) прилећи, свалити се, изврнути се

звальовац -люєм *нєзак.* рушити, обарати

звальовац ше -люєм ше *нєзак.* **1.** рушити се; **2.** сурвавати се

званє *с.* звање

званиє *с. заст.* **1.** занимање, професија; **2. а)** уред; **б)** институция

зварац -ам *нєзак. заст.* (*райбац у луговки*) лужити

зварени -а -е згрушан; ~ **млєко** згрушано млеко

зварец ше -им ше *зак.* (*о провареним млєку*) згрушати се, прогрушати се

зварйовац ше -рюєм ше *нєзак.* згрушавати се

зварка *ж. заст.* (*суд за райбанє и под.*) лужница

зведзени -а -е **1.** *дїєприкм. од* **звесц (ше)**; **2.** (*полукружни*) сведен; **3.** направљен; изведен; грађен; конструисан; пројектован; **тота хижа добре зведзена** ова кућа добро је пројектована

звезц -ежем *зак.* (*повожиц на єдно место*) свести, свући: ~ **жито до брадла** свести (свући) пшеницу у камару

звекшого *и* **звелького** *присл.* тешко; проблем; **мнє ~ пойсц пешо так далєко** мени је тешко отићи тако далеко

звербовац -буєм *зак.* сврбовати

зверестовац -туєм *зак.* дрекнути (*у љутњи*)

звериц -им *зак.* (*дацо дакому*) поверити

звериц ше -им ше *зак.* поверити се

звершиц -им *зак. заст.* **1.** завршити, свршити; **2.** (*забиц дакого*) убити

зверх *прим. з ґен.* **1.** (*зоз верху*) сврх, са врха; ~ **брега** сврх брега; **2.** са површине; **вода ~ жеми уходзи под жем** вода са површине земље улази под земљу

зверху *присл.* одгоре, одозго

звершени -а -е свршен; одрастао, зрео

звершиц -им *зак.* **1.** завршити; **2.** убити, дотући

звершиц ше -им ше *зак.* завршити се

звесц -едзем *зак.* **1.** завести; ~ **дзивку** завести девојку; **2.** заварати; **3. а)** (*започац, спричинїц*) заподенути; замесити, закувати; ~ **зваду** заподенути свађу; ~ **войну** заратити; **б) ~ бешеду** (*на одредзену тему*) навести разговор (*на одређену тему*); **4.** свести, сажети; **5.** свести, деградирати; ¤ ~ **битку** заметнути бој (кавгу); ~ **дакого з драги** завести кога на погрешан пут

звесц ше -едзем ше *зак.* **1. а)** настати, изродити се; **пре тото ше зведла звада** због тога је настала свађа; **б)** снаћи, задесити; **вельо койцо ше може звесц чловекови у живоце** много штошта може снаћи човека у животу; **2.** појавити се, намножити се, запатити се; излећи се (*у већем броју*); **зведла ше мушка у жице** појавио се жижак у пшеници, пшеница се ужишкала; **3.** свести се; **шицко ше зведло на то** све се свело на то

звечара *присл.* свечера, свечери, пред вече

звечаренє *с.* предвечерје

звечариц ше -им ше *зак.* спустити се, настати (*о вечери*); **звечарело ше** спустило се вече

звечаровац ше -руєм ше *нєзак.* спуштати се, настајати (*о вечери*)

звизнуц -ижнєм *зак.* звизнути; ~ **дакому позауха** звизнути коме шамар

звик *х. оп.* **звикнуце**

звикнуц -нєм *зак.* **1.** навикнути, навићи, свикнути; **2.** дешавати се, бивати, бити (*обич. у одређено време*); **забивачки звикли буц у нас концом єшенї** свињокоље су код нас обично крајем јесени; **у кризох звикли буц и крадзи** у кризама се дешавају и крађе; **у юлию звикло буц найгоруцейше** у јулу су обично највеће врућине; **3.** людзе звикли гуториц же... **људи**

обично кажу да...

звикнуц ше -нєм ше *зак.* навикнути се, навићи се, свикнути се

звикнуце *с.* навика

звиковац (ше) -куєм (ше) *нєзак.* навикавати (се), свикавати (се)

звинїц -їм *зак. оп.* **завинїц**

звирґац ше -ам ше *зак.* збацити у сну покривач са себе

звирлїц -їм *зак.* залудети, слудети; завести, навести; смамити; подбунити; обманути

звирльовац -люєм *нєзак.* залуђивати, слуђивати; заводити, наводити; подбуњивати; обмањивати

звирчац -чим *зак.* зарежати

звиск *х. и* **звискованє** *с. дїєсло мен. од* **звисковац**

звисковац -куєм *нєзак.* **1.** ијујукати; потцикивати, подвикивати, подврискивати; **2.** (*одушевено кричац*) циктати; **3.** *прен.* (*вадзиц ше*) викати, галамити

звиснуц -нєм *зак.* **1.** ијујукнути; **2.** *оп.* **звищац**

звисока *присл.* **1.** свисока; **спаднул ~** пао је свисока; **2.** *з присловнїком у интерпозициї*: **спаднул з барз висока** пао је са јако велике висине

звитяжиц -им *зак.* **1.** погрешити, учинити пакост (*на своју штету*); заслужити казну; бити кажњен; **2.** *заст.* постићи, изборити се; победити

звиц -иєм *зак.*: ¤ **~ гнїздочко** свити гнездо

звичай *х.* обичај

звичайни -а -е обичан

звичайно *присл.* обично

звишени -а -е (*дїєприкм. од* **звишиц ше**) обешен; **шмати на нїм звишени** одело је на њему обешено, одело виси на њему

звишиц ше -им ше *зак.* (*опущиц ше под свою чежину*) обесити се, свесити се, пасти; **дзвери ше звишели** врата су се обесила; **рекла ше на нїм звишела** сако се на њему обесио, сако виси на њему

звишка *присл.* (*прейґ одредзеного количества*) више

звишки *мн.*: ¤ **ходзиц (драпац ше, ґрабац ше** *и под.***) по звишкох** вер(к)ати се, пењати се по крову, дрвећу, намештају *и сл.* (*обич. о деци*)

звишни -а -е сувишан; излишан

звишнїк *х. фолкл. заст.* заставник на свадби

звишовац ше -шуєм ше *нєзак.* (*опущовац ше под свою чежину*) бити (постајати) све више обешен; обесити се, свесити се

звишок -шку/-шка *х.* вишак

звищац -щим *зак.* (*скричац*) вриснути, цикнути; кликнути; јаукнути

зволадац -ам *зак. з розл. знач.* савладати

зволадац ше -ам ше *зак.* савладати се

зволадовац (ше) -дуєм (ше) *нєзак.* савлађивати (се)

зволадуюци -а -е савладив, савладљив

звлєчени -а -е болестан и безвољан; улежао се, залежао се; ¤ **~ як зайда** *оп. под* **зайда**

звлєчиц ше -чем ше *зак.* постати безвољан и лењ, улењити се због болести; улежати се, залежати се; **гвари же нє може робиц бо є хори, а вон ше поправдзе звлєкол** каже да не може да ради што је болестан, а он се у ствари улењио

звод *х.* **1.** свод; **направиц ~** засводити; **2.** склоп; облик; крој; изглед; **мац красни ~** имати леп склоп; **3.** *заст.* начин; **~ ґаздованя** начин газдовања; **~ живота** начин живота

зводзаци -а -е *оп.* **зводлїви**

зводзиц -им *нєзак.* **1.** (*на нєдобре*) заводити, наводити; **2.** (*унапрямовац*) наводити; **~ бешеду на другу тему** наводити разговор на другу тему; **3.** сводити; **~ рахунки** сводити рачуне; **4.** заподевати, започињати; закувавати; **~ зваду** заподевати свађу

зводзовац -дзуєм *нєзак.* **1.**

доводити (*свакакво друштво*); **2.** *ридк. оп.* **зводзиц (1-4)**

зводзовач *х. оп.* **зводнїк** (2)

зводитель *х. оп.* **зводнїк**

зводителька *ж. оп.* **зводнїца**

зводлїви -а -е **1.** заводљив; **2.** примамљив; **3.** (*хтори мож звесц, редуковац*) сводљив

зводнїк *х.* **1.** *оп.* **заводнїк**; **2.** сводник

зводнїца *ж.* **1.** *оп.* **заводнїца**; **2.** сводница

звожиц -им *зак. оп.* **звезц**

звожованє *с. и* **звожовачка** *ж. поль.* возидба

звожовац -жуєм *нєзак. поль.* (*жито до брадла*) возити

звозидба *ж. ридк. оп.* **звожованє**

звойовац звоюєм *зак. заст.* освојити, завојевати; запленити

зволац -ам *зак.* сазвати

зволовац -луєм *нєзак.* сазивати

зволовац ше -луєм ше *нєзак.* дозивати се

зволя *ж. заст.* слободан живот, слобода

звольовац (себе) -люєм (себе) *нєзак.* живети слободно и неспутано, давати себи на вољу; уживати; башкарити се

звонка **1.** *присл.* споља, свана; **2.** *прим. з ґен.* ван, изван; **~ гранїцох** изван граница; **~ роботного часу** изван радног времена; ¤ **буц ~ закона** бити изван закона

звонказаконски -а -е ванзаконски

звонкакласов(и) -а -о/-е *и* **звонкакласни** -а -е ванкласан

звонкамалженски -а -е ванбрачан

звонкапартийни -а -е ванпартијски

звонкапланови -а -о/-е *и* **звонкаплански** -а -е ванплански

звонкаплоднїцов(и) -а -о/-е ванматеричан

звонкаприродни -а -е ванприродни

звонкастранков(и) -а -о/-е ванстраначки

звонкачасов(и) -а -о/-е ванвременски

звонкауставни -а -е вануставан

зворушени -а -е *кнїжк.* узбуђен; дирнут

зврещац -щим *зак.* **1.** вриснути; **2**. јаукнути; зајаукати, залелекати

звук *х.* звук

звуков(и) -а -о/-е звучан; звуковни; ◊ **~ видлїчка** звучна виљушка

звучац -чим *нєзак.* звучати

звучни -а -е звучан; **~ филм** звучни филм

звучнїк *х.* звучник

звучносц *ж.* звучносц

звязац (ше) -яжем (ше) *зак.* завезати (се), свезати (се), везати (се)

звязка *ж.* свежањ; завежљај; сноп; кита; **~ порвислох** сноп ужа

звязовка *ж.* **1.** *оп.* **звязка**; **2.** **звязовки** *мн.* везе на кецељи

згабасциц (ше) -им (ше) *зак.* заталасати (се), усталасати (се)

згадка *ж.* (*спомнуце*) помен; **о тим анї згадки** о томе ни помена

згаднуц -нєм *зак.* одгонетнути

згайскани -а -е похабан, излизан, изношен; **~ рекла** похабан сако

згайскац (ше) -ам (ше) *зак.* похабати (се); излизати (се)

згаловац ше -луєм ше *зак.* (*о металу и под.*) излизати се

згаматляц -ям *нєзак.* **1.** згужвати, згњечити; зграбити; **2.** *прен.* (*украднуц*) дрмнути, мазнути

згамрац -рем *зак.* зграбити (*узети много нечега*)

зганянка *ж.*: **~ жеми** *заст.* комасација земље

зганяц -ям *нєзак.* **1.** сатеривати, стеривати; **~ до громади** сатеривати у гомилу; **2.** (*зоз сна*) будити; **мац кажде рано зганя сина до школи** мајка сваког јутра буди сина у школу; **3.** **~ жем** *заст.* комасирати земљу

згардзиц -им *зак.* изнакарадити, изнаказити; нагрдити

згарище *с. оп.* **згоренїско**

згарнуц -нєм *зак.* (*1. зобрац на громаду; 2. зосипац долу*) згрнути; **згарнул з руку громадку лїсца** згрнуо је руком хрпу лишћа; **згарнї плєву зоз жита** згрни плеву са жита; **~ красни маєток** *прен.* згрнути леп иметак

згарнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** (*збегнуц ше*) згрнути се, сјатити се; **2.** (*зосипац ше од горе*) згрнути се, сасути се; склизнути; ◊ **~ на дзверох** заглавити врата

згартац -ам *нєзак.* згртати; **~ шнїг зоз закрица** згртати снег с крова; **~ пенєж** *прен.* згртати паре

зговариц ше -им ше *зак.* **1. а)** поразговарати, разговарати; **од вашей лярми ше нє можеме зговариц** од ваше галаме не можемо разговарати; **б)** договорити се, споразумети се; **пияни є, нє мож ше з нїм зговариц** пијан је, не може се с њим споразумети; **2.** у разговору доћи на одређену тему

зговаряц ше -ям ше *нєзак.* договарати се

згинац (ше) -ам (ше) *нєзак.* **1.** савијати (се); прегибати (се); **2.** сагињати (се)

згинуц -нєм *зак.* погинути; умрети; пропасти

згирмиц -им *зак.* **1.** загрмети; **2.** *прен.* (*спаднуц, бухнуц*) треснути, грохнути

згирчац (ше) -ам (ше) *зак. оп.* **згирчиц (ше)**

згирчиц -им *зак. експр.* нагомилати; **нєприятель згирчел войско на гранїци** непријатељ је нагомилао војску на граници

згирчиц ше -им ше *нєзак. експр.* згрнути се, сјатити се

згладнєти -а -е изгладнео

згладнїц -нєєм *и* -їм *зак.* јако огладнети, изнемоћи од глади

зглєдовац -дуєм *нєзак.* тражити, скупљати, окупљати (*тражити на разним местима и доносити одн. доводити на једно место*); **пред одходом зглєдовали свойо ствари** пред одлазак су скупљали своје ствари

зглєдовац ше -дуєм ше *нєзак. взаєм. повр.* тражити се, тражити један другог; **по войни ше браца и шестри длуго зглєдовали** после рата су браћа и сестре дуго тражили једно друго

згнїц -їєм *зак.* иструнути, иструлити, сагњити

згорбени -а -е згрбљен, погрбљен; згурен

згорбиц (ше) -им (ше) *зак.* згрбити (се); згурити (се)

згоре *присл.* одозго, свише

згорени -а -е сагорео

згоренїско *с.* згариште

згориц -им *зак.* **1.** изгорети, сагорети; **2.** (*од суши – о кукурици и под.*) подгорети; **3.** *прен.* (*знїчтожиц ше з чежку роботу*) сагорети

згорйованє *х.* **1.** *дїєсл. мен. од* **згорйовац**; **2.** *хем.* сагоревање

згорйовац -юєм *нєзак.* изгоревати, сагоревати

згоркнуц ше -нєм ше *зак.* (*постац горки*) загорчати; ◊ **згоркло би ше му у устох** (*нє може затримац у себе, муши повесц*) ≅ проговориће на лакат

згорше *присл.* **1.** *з неґацию*: **то нє ~ зробене** то није лоше урађено; **нє будзе ~ кед**... неће бити лоше ако...; **2.** згорег(а); **нє було би ~** не би било згорега, не би било на одмет

згорши -а -е *з неґацию* који није лош, који је доста добар; **вон нє згорши** он није лош; **жито нє згорше** пшеница није лоша

згорююци -а -е сагорив, сагорљив

зготовиц -им *зак.* **1.** (*єдзенє*) припремити, зготовити; **2.** (*порихтац*) припремити, спремити

згришиц -им *зак.* сагрешити, згрешити

згромадзиц (ше) -им (ше) *зак.* згомилати (се), нагомилати (се)

згрудкавени -а -е *оп.* **згрудкани**

згрудкавиц (ше) -им (ше) *оп.* **згрудкац (ше)**

згрудкац (ше) -ам (ше) *зак.* згрудвати (се), згромуљати (се)

згрудковац (ше) -куєм (ше) *и* **згрудковийовац (ше)** -вюєм (ше) *нєзак.* згрудвавати (се)

згружац ше -ам ше *и* **згружиц ше** -им ше *зак.* згрувати се

згубиц -им *зак.* покварити, упропастити

згудляц -ям *зак.* згужвати

згужвац (ше) -ам (ше) *зак.* згужвати (се); згњечити (се)

згукнуц -нє *зак.* рашчути се, пронети се; **згукло по валалє** рашчуло се по селу

згультац -ам *зак.* **1.** згужвати, смотуљати; **2.** *прен.* (*наробиц, напаратовац*) урадити, учинити, извести неку неваљалштину

згуркнуц -нєм *зак.*: ~ **на дакого** (*дзвигнуц на дакого лярму*) гракнути на кога; ¤ **згуркли на нього як врани** дигли су на њега галаму

згурчац -чим *зак.* **1.** (*о мотору и под.*) забрујати, забрујити; **2.** *звич. безос. прен.*: **згурчало** пронео се (пукао је) глас, рашчуло се; **раз лєм згурчало по валалє же**... тек ти једном пуче глас по селу да...

згуснуц -ушнєм *зак. прех.* **1.** згуснути, загустити; згрушати; ~ **млєко з муку** загустити млеко брашном; **2.** *прен.* згуснути, сажети

згуснуц ше -ушнєм ше *зак.* згуснути се; згрушати се

згушльовац -люєм *зак.* **1.** преварити; **2.** (*фушерски поробиц*) смандрљати

згушньовац (ше) *нєзак.* згушњавати (се)

зґадзиц (ше) -им (ше) *зак. безос.* згадити (се), огадити (се)

зґадзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* згађивати (се), огађивати (се)

зґажиц -им *зак.* згазити

зґаздовац -дуєм *зак.* стећи иметак

зґазловац -луєм *зак.* изгазити

зґаньчиц -им *зак.* покудити, замерити, приговорити

зґваздац -ам *зак.* (*гоч як, споли зробиц*) склепати, збубати, збркљати, отаљати

зґебнуц -нєм *и* **зґебнуц ше** -нєм ше *зак.* шћућурити се, укочити се од хладноће

зґебуздац -ам *зак.* (*гоч як увариц єдло*) збркљати, збрљати, смућкати

зґемахтовац -туєм *зак.* мазнути, здипити

зґербиц (ше) -им (ше) *зак. беш.* згрбити (се)

зґирчиц ше -им ше *зак.* **1.** постати квргав; **2.** (*подуц ше – о обилєним муре и под.*) подмехурити се, потклобучити се

зґода *ж.* згода, прилика (*лит.* **нагода**); **трафела ше** ~ указала се прилика; ◊ **присц дакому на зґоду** допасти коме шака

зґоднє *присл.* **1.** згодно, лепо; **то нє ~ повесц** то није згодно рећи; ~ **то виведол** лепо је то извео; **2.** згодно, погодно, повољно; умесно

зґодни -а -е **1.** *беш. серб.* згодан; леп (*оп.* **шумни**); ~ **дзивка** згодна девојка; **2.** згодан, добар; погодан; одговарајући; ~ **анеґдота** згодна анегдота; ~ **место** згодно место

зґрабиц -им *зак.* (*хвациц*) зграбити, шчепати

зґравчац -чим *зак.* **I** (*озвец ше з ґравчаньом*) **1.** (*о врани*) гракнути, гакнути; заграктати, загакати; **2.** (*о сови*) хукнути, ћукнути; захукати, заћукати; **3.** (*о мачки*) маукнути, мијаукнути; замаукати, замијаукати; **4.** (*о жаби*) заквакати, закрекетати; **II** *безос.* (*у жалудку*) закрчати

зґруповац (ше) -пуєм (ше) *зак.* зґруписати (се)

зґуба *ж.* губитак (*оп.* **утрата**)

зґубацени -а -е кушљав; замршен

зґубациц (ше) -им (ше) *зак.* скушљати (се); замрсити (се)

зґубацовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* кушљати (се); мрсити (се)

зґубиц -им *зак.* изгубити (*на трговини и сл.*)

зґурбитац -ам *зак.* (*скотуляц*) скотрљати

зґурбитац ше -ам ше *зак.* **1.** (*скотуляц ше*) скотрљати се; **2.** (*нагло ше скотуляц, спаднуц*) скомбрљати се, сорити се, сломатати се; **зложени салфи ше нараз зґурбитали** сложени балвани су се одједном скомбрљали

зґурчиц ше -им ше *зак. коц.* згрчити се

здабац -бем *нєзак.* личити; **син здабе на оца** син личи на оца

зданїк *х. мат.* сабирак

зданє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **здавац**; **2.** *мат.* сабирање

здавац -ам *нєзак.* **1.** сабирати, збрајати; **2.** (*обовязки и под. на дакого*) препуштати, уступати; поверавати; **директор здава шицки роботи на заменїка** директор препушта све послове заменику; ¤ ~ **рахунок** полагати рачун

здавац ше -ам ше *нєзак.* **1. а)** (*складац ше*) слагати се; **вони двойо ше здаваю на обичай (по обичаю)** њих двоје се слажу по наравима; **б)** ићи с чиме; **зоз пасулю ше здава печене месо** са пасуљем иде печено месо; **2.** (*на дакого/дацо*) поуздати се у кога/што; препуштати се (*нечијој вољи и сл.*)

здавен-давна *присл.* од давнина, од памтивека

здавна *присл.* издавна

здалєй *присл.* **1.** (*з векшей далєкосци*) издаље; **патри** ~ гледа издаље; **2.** *з присловнїком у интерпозициї* са још веће даљине; **висликуй з ище далєй** сними са још веће даљине; **3.** *прен.* изокола, околишећи; **почал** ~ почео је изокола

здалєка *присл.* **1.** издалека; **кричи** ~ виче издалека; **2.** *з присловнїком у интерпозициї* јако издалека; **пришол з барз далєка** дошао је јако идалека

здалєки *присл. ридк. оп.* **здалєка**

зданиє *с. заст.* зграда, здање

здац -ам *зак.* **1.** сабрати, збројати; **2.** (*обовязки и под. на дакого*) препустити, уступити; оставити; поверити; **оцец здал маєток на сина** отац је препустио имање сину; **и сам робел, нє лєм на нїх здал роботу** и сам је радио, није само на њих оставио посао; **шеф здал шицку роботу на заменїка** шеф је поверио сав посао заменику; ¤ ~ **надїю на бога** полагати наду у бога

здац ше -ам ше *зак.* **1.** добро доћи; не бити наодмет; **може ми (ци** *и под.***) ше здац** може ми (му *и сл.*) добро доћи, неће ми (му *и сл.*) бити наодмет; **2.** (*по характеру, обичаю*) сложити се; **вони двойо ше здали на обичай** њих двоје су се сложили по наравима; **3.** (*на дакого/дацо*) поуздати се у кога/што; препустити се (*нечијој вољи и сл.*)

зедвиц -им *зак. експр.* (*поєсц*) смакљати, сљуштити

здеморализовац -зуєм *зак.* деморалисати, деморализирати

здех *х. оп.* **здишка**

здехнуц -нєм *ридк. оп.* **здохнуц**

зджамиц -им *зак.* згњечити

зджамчиц -им *зак. експр.* згњечити

здзац здзеєм *зак.* **1.** навући, набити; натаћи; ~ **шапку на главу** навући шубару на главу; ~ **персцень на палєц** натаћи прстен на прст; **2.** (*на себе шмати*) навући, обући; **3.** натаћи, набости; ~ **на рожень** натаћи на ражањ; ¤ ~ **дакому дацо на карк** натоварити коме што на врат; ~ **дакому дацо на нос** (*предруциц*) набацити коме што на нос, пре(д)бацити коме што

здзац ше здзеєм ше *зак.* натаћи се, набости се

здзерац -ам *нєзак.* **1. а)** (*лупу з древа и под.*) љуштити, гулити, згуљивати; **б)** (*скору*) стругати, гулити; **2.** *прен.* (*вихасновйовац*) дерати, лихварити

здзернїк *х.* зеленаш, лихвар, дерикожа

здзернїцки -а -е зеленашки, лихварски

здзернїцтво *с.* зеленаштво, лихварство

здзечнє *присл. оп.* **дзечнє**

здзивац -ам *нєзак.* **1.** (*шапку на главу и под.*) навлачити, набијати; натицати; **2.** (*шмати*) навлачити, облачити; **3.** (*надзивац*) натицати, набадати; **4.** (*за сушенє*) низати; ~ **доган** низати дуван

здзиваче *с. риб.* поворка (*в.*), личар

здибац -бем *и* -ам *зак.* стићи, сустићи; ухватити

здирвети -а -е труо; ~ **деска** трула даска

здирвец -еєм *зак.* (*о древе, чуткох и под.*) иструлити, иструнути; смрвити се

здирґонїц -їм *зак. експр.* задрхтати

здих *х. оп.* **здихнуце**

здихац -ам *нєзак.* **1.** (*о животиньох*) цркавати, липсавати; **2.** *фам.* спавати

здихнуц -нєм *зак.* уздахнути

здихнуце *с.* уздах, уздисај

здиховац -хуєм *зак.* уздисати

здишка *ж. ветер.* епидемија, зараза, помор (*код живине и др.*); ¤ **буц на здишкох** (*здихац – о животинї*) бити пред угинућем

здїйснїц (ше) -їм (ше) *зак.* остварити (се)

здїйсньовац (ше) -нюєм (ше) *зак.* остваривати (се)

здобувац -ам *нєзак.* стицати; задобијати; ~ **нови знаня** стицати нова знања

здобуток -тку/-тка *х.* **1.** тековина; **здобутки революциї** тековине револуције; **2.** достигнуће

здобуц -удзем *зак.* стећи; задобити; ~ **славу** стећи славу

здобуце *с. оп.* **здобуток**

здогадац -ам *зак. оп.* **здогаднуц**

здогадац ше -ам ше *зак. оп.* **здогаднуц ше**

здогадка *ж.* досетка

здогадлїви -а -е **1.** досетљив; оштроуман; **2.** препреден

здогаднїк *х.* подсетник; роковник

здогаднуц -нєм *зак.* **1.** (*дакого на дакого/дацо*) подсетити; **то го здогадло на дзецинство** то га је подсетило на детињство; **2.** (*надпомнуц*) подсетити, напоменути; **здогаднул ме же бим нє забул** подсетио ме је да не заборавим

здогаднуц ше -нєм ше *зак.* **а)** сетити се; присетити се; **здогадал ше шицкого** сетио се свега; **б)** досетити се, сетити се; **хтошка ше заш лєм здогаднул цо вон сце зробиц** неко се ипак досетио шта он смера

здогадованє *с.* сећање; присећање

здогадовац -дуєм *нєзак.* **1.** (*дакого на дакого/дацо*) подсећати; **то го здогадує на младосц** то га подсећа на младост; **2.** (*надпоминац*) подсећати, напомињати

здогадовац ше -дуєм ше *нєзак.* сећати се; **добре ше здогадуєм шицкого** добро се сећам свега

здоганяц -ям *нєзак.* стизати, сустизати

здогонїц -їм *зак.* стићи, стигнути, сустићи; достићи, достигнути

здогонїц ше -їм ше *зак.* обогатити се, постати имућан; повећати иметак

здолу *присл.* одоздо, одоле

здоокола *присл.* изокола

здохлїна *ж.* цркотина, стрвина, липсотина; ¤ **лєжи як [тота] ~** *оп. под* **балєґа**; **подли як ~** лењ као буба; лежи с пупком према стропу

здохлїнаре *х. мн. зоол.* (*єд.* здохлїнар) лешинари (Vulturidae; Silphidae)

здохнуц -нєм *зак.* цркнути, црћи, липсати

здраве[1] **1.** *присл. у функц. пред.* здраво; **нє ~ вельо єсц** није здраво много јести; **2.** *викр.* (*як поздрав*) здраво, здраво да си

здраве[2] (*ґен.* здравя) *с. оп.* **здравє**; ◊ **боже дай ~** (*при наздравяню*) у здравље; **най вам (нам** *и под.*) **бог да здравя** дај боже здравља

здравеньки -а -е: **здравеньки оставай(це)/остань(це)!** *оп.* **здрави**

оставай(це) (*под.* **здрави**)

здравє *с.* здравље

здрави -а -е здрав; ~ **дзецко** здраво дете; ~ **лоґика** здрава логика; ~ **дух** здрав дух; ¤ ~ **оставай(це)**/**останьце** остај(те) здраво!, збогом остај(те), у здравље, са здрављем; до виђења; **ходз(це)** ~ **[збогом]** збогом; до виђења**;** ~ **як дуб** здрав као бик (као дрен)

здравичко *с.* **1.** *дем. и гипок.* здрављице; **2.** *оп.* **здраве[1] (2)**; ¤ **здравичко!** да сте здраво!; **питац ше за** ~ питати за здравље

здравкац -ам *нєзак.* **1.** (*явяц ше з поздравом*) поздрављати; јављати се; **вон кед преходзи, каждому здравка** он кад пролази, свакоме се јавља; **вона здравка и одходзи** она се поздравља и одлази; ~ **себе** поздрављати се; **2.** *заст*. наздрављати; ~ **себе з погарами** наздрављати себи чашама

здраво 1. *присл.* здраво; **вона** ~ **резонує** она здраво резонује; **2.** *викр.* (*при стретаню*) здраво

здравствени -а -е здравствени; ~ **станица** здравствена станїца

здравство *с.* здравство

здравучки -а -е здравцат, здравцит; **здрави** ~ здрав здравцат

здрапац -пем *зак.* **1.** изгребати; **2.** згрепсти; згулити

здрапнуц -нєм *зак. оп.* **здрапац (2)**

здраповац -пуєм *нєзак.* згребати; згуљивати

здребузґац -ам *зак. оп.* **здремузґац**

здребузґац ше -ам ше *зак. оп.* **здремузґац ше**

здревнєти -а -е укочен; ~ **од жими (страху** *и под.***)** укочен од хладноће (страха *и сл.*)

здревнїц -нєєм *и* -їм *зак.* **1.** *оп.* **здревнїц ше**; **2.** (*од запрепасценя, страху*) скаменити се, удрвенити се, здрвенити се; укочити се

здревнїц ше -нєєм ше *и* -їм ше *зак.* (*постац як древо*) здрвенити се, удрвенити се

здремузґац -ам *зак. коц.* **1.** стрпати све на гомилу; **2.** згњечити, здробити; поломити

здремузґац ше -ам ше *зак. коц.* (*спаднуц и потлучиц ше*) пасти, угрувати се

здрилїц -їм *зак.* **1.** гурнути доле; **здрилєл вазну зоз стола** гурнуо је вазу са стола; **2.** (*дацо на дакого*) свалити; ~ **одвичательносц на дакого** свалити одговорност на кога

здрильовац -люєм *нєзак.* **1.** гурати доле; **2.** (*дацо на дакого*) сваљивати**;** ~ **хибу на дакого** сваљивати кривицу на кога

здробиц -им *зак.* смрвити, здробити

здружени -а -е удружен

здружиц (ше) -им (ше) *зак.* удружити (се), здружити (се)

здружовац (ше) -жуєм (ше) *нєзак.* удруживати (се), здруживати (се)

здрузґац -ам *зак.* **1.** (*звалїц з ламаньом*) згрувати; **2.** (*на фалатки*) разбити

здрузґац ше -ам ше *зак.* згрувати се, стропоштати се; разбити се

здубонїц -їм *зак.* треснути, бубнути, пасти уз велику буку (уз велик тутањ)

здувац ше -ам ше *нєзак. статк.* надимати се; **крави ше здуваю од желєней бетелїни** краве се надимају од зелене детелине

здудлавиц -веєм *и* -им (*постац дудлави*) постати крпав, шупљикав

здуднїц -нєєм *и* -їм *зак.* затутњати

здумац -ам *зак.* **1.** смислити; **2.** *прен.* сковати

здумовац -муєм *нєзак.* **1.** смишљати; **2.** смерати, заснивати

здуриц -им *зак.* залудети, слудити, смамити; напунити коме уши

здуриц ше -им ше *зак.* **1.** залудити се, смамити се; **2.** узјогунити се; **3.** (*звич. о коньох*) узнемирити се, уплашити се, поплашити се

здурйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* ґу **здуриц (ше)**

здути -а -е **1.** *статк.* надут, надувен; **2.** *прен.* надурен, надрндан

здутосц *ж.* *ветер.* надув, надим, надун

здуц -уєм *зак.* здувати; спирити

здуц ше -уєм ше *зак.* **1.** *статк.* надувати се, надути се; **2.** *прен.* наљутити се, разљутити се

здуце *с. оп.* **здутосц**

здушнє *присл.* ревносно

зеба *ж. зоол.* зеба (Fringilla)

зебочка *ж. дем.* (*од* **зеба**) зебица

зебра *ж. зоол., трансп.* зебра

зебрасти -а -е зебраст

землєдїлец -лца *х.* земљорадник, ратар

землєдїлски -а -е земљораднички, ратарски; ~ **задруга** земљорадничка задруга

землєдїлство *с.* земљорадња, ратарство

зенит *х.* зенит

зепи *ж. мн.* (*єд.* зепа) *срим. беш.* (*чарапи*) зепе

зєдзени -а -е измучен

зєдинєни -а -е **1.** уједињен; **2.** *церкв.* унијат; **Зєдинєна церква** Унијатска црква; ◊ **Зєдинєни нациї** Уједињене нације

зєдинїтель *х.* уједипитељ

зєдинїц (ше) -їм (ше) *зак.* ујединити (се)

зєдиньовац (ше) -нюєм (ше) *нєзак.* уједињавати (се)

зєдначиц (ше) -им (ше) *зак.* *заст.* спојити (се), изједначити (се) (*о разним бојама и сл.*)

зєдначовац (ше) -чуєм (ше) *зак.* *заст.* спајати (се), изједначавати (се) (*о разним бојама и сл.*)

зжати -а -е сажет

зжац (*без форми презента*) *зак.* сажети

зжовкнуц -нєм *зак.* пожутети

ззукоса *присл.* искоса; **попатриц на дакого** ~ погледати кога искоса

зидзени -а -е изникао, исклијао

зисц[1] зидзем *зак.* **1.** сићи; ~ **зоз древа** сићи с дрвета; **2.** (*з ладї, ваґона и под.*) искрцати се, сићи; **3.** (*очисциц ше з райбаньом и под. – о шпляху и под.*) сићи; **шплях нє сце зисц** флека неће да сиђе; **4.** (*о вилятей води*) повући се, секнути; **виляти води зишли** изливена вода се повукла; ◊ **бешеда зишла на дацо, зишло на дацо** у разговору су дошли до одређене теме; ¤ **зишло му з розума** (*призабул*) сметнуо је с ума; ~ **з розума** сићи с памети (ума), скренути памећу (с ума); ~ **дакому зоз карку** скинути се коме с леђа (с врата); ~ **на псоту** *заст.* спасти на просјачки штап

зисц[2] зидзем *зак.* (*пущиц ключку*) изникнути, исклијати, проклијати

зисц ше зидзем ше *зак.* **1. а)** (*зобрац ше вєдно*) скупити се, окупити се; **народ ше зишол у центру варошу** народ се скупио у центру града; **б)** састати се; **колектив ше зишол на догварку** колектив се састао на договор; **2. а)** почети живети заједно (*у брачној заједници*); **уж пейц роки як ше вони двойо зишли** већ је пет година откако њих двоје живе заједно; **б)** састати се, помирити се; **муж и жена були розидзени, алє ше заш зишли** муж и жена су били растављени, али су се поново састали; **3.** срести се; **зишли зме ше на мосце** срели смо се на мосту; **4.** (*о платну и под.*) скупити се

зисциц ше -им ше *зак.* остварити се; обистинити се

зиходзаци -а -е силазан; ~ **интонация** силазна интонација

зиходзенє *с. 1. силазак, силажење; 2. дїєсл. мен. од* ***зиходзиц (ше)***

зиходзиц -им *нєзак.* **1.** (*долу*) силазити; **2.** (*з гайзибана и под.*) искрцавати се, силазити; **3.** (*о вилятей води*) повлачити се

зиходзиц ше -им ше *нєзак. оп.* **сходзиц ше**

зиходни -а -е *оп.* **зиходзаци**

зйойкнуц -нєм *зак.* *оп.* **зйойчац**

зйойчац -чим *зак.* јаукнути, зајаукати

злагода *ж.* слога; **жиц у злагоди** живети у слози

злагодзиц ше -им ше *нєзак.* слагати се

злагодлїви *и* **злагодни** -а -е **1.** сложан; ~ **фамелия** сложна породица; **2.** помирљив, толерантан

злакомиц -им *зак.* примамити

злакомиц ше -им ше *зак.* слакомити се, полакомити се

зламани -а -е **1.** сломљен; **2.** *прен.* сломљен, скрхан

зламац -мем *зак.* **1.** (*преламац*) сломити; ~ **ногу** сломити ногу; **2.** *прен.* (*звладац*) сломити, скрхати; ~ **одуперанє** скрхати отпор

зламац ше -мем ше *зак. осн. и прен.* сломити се

златар *х.* златар

златарня *ж.* златара

златасти -а -е златаст

злати -а -е **1.** *заст.* (*зоз злата*) златан; **2.** *прен.* златан; ~ **дзецко** златно дете; ◊ **правиц ше [на] злату качку (злата качка)** *оп. под* **качка**

златка *ж. зоол.* златица; ◊ **кромпльова** ~ *зоол.* кромпирова златица (Doryphora decemlineata)

златко *с.* **1.** (*златасти або стрибернїсти украсни лїсток*) варак, телеј; **2.** сребрнаста *или* златна боја

златни -а -е златан; ~ **персцень** златни прстен; ~ **час** златно доба; ~ **дзецко** *оп.* **злати (2)**; ◊ ~ **власа (нїтка)** *бот.* вилина коса (косица) (Cuscuta campestris Yunck); ~ **свадзба** златна свадба; ¤ **мац златни (злати) руки** имати златне руке

златнїк *х.* златник

злато *с. осн. и прен.* злато; ~ **мойо**! злато моје!; ◊ **чарне** ~ *прен.* (*углє*) црно злато

златоносни -а -е златоносан

златоусти -а -е златоусти; **Йоан Златоусти** *церкв.* Јован Златоусти

златучки -а -е *дем. гипок. поет.* злаћан

злациц -им *нєзак.* златити, позлаћивати

злациц ше -им ше *нєзак.* златити се

злашиц ше -им ше *зак.* слакомити се, полакомити се

зле злого *с. и* **зле** зла *с. оп.* **зло**[1]; ¤ **нє вежце ми за** ~ немојте ми узети за зло, не замерите ми; **дзелїц добре и** ~ делити добро и зло

злєгка *присл.* (*дакус*) лако; ~ **прициснуц** лако притиснути; ¤ **брац/вжац себе** ~ олако узимати/узети (схватати/схватити)

злєгнуц -нєм *зак. заст.* породити се

злєгнуц ше -нєм ше *зак.* слегнути се, слећи се, улегнути се

злєговац ше -гуєм ше *нєзак.* слегати се, улегати се

злєжац ше -жим ше *зак.* (*олєнївиц од длугого лєжаня*) улежати се, залежати се

злєженє *с. заст.* порођај

злєкнути -а -е уплашен

злєкнуц -нєм *зак.* уплашити

злєкнуц ше -нєм ше *зак.* уплашити се

злєкнуце *с.* страх

злєнєти -а -е олињао, лињав, излињао

злєнїц ше -їм ше *зак.* (*страциц шерсц*) олињати (се), излињати (се); **пес ше злєнєл** пас је олињао

злєньовац ше -нюєм ше *нєзак.* лињати (се)

злєпшанє *с.* побољшање; бољитак

злєпшац (ше) -ам (ше) *зак.* побољшати (се)

злєпшовац (ше) -шуєм (ше) *нєзак.* побољшавати (се)

злєт *х. физк.* слет

злєтки *мн.*: **буц на злєткох** бити у журби, журити негде; **на злєткох є, таки як на злєткох** мора да иде; мора да жури; само што не полети

злєтнуц -нєм *зак. оп.* **злєциц**; ¤ **аж сцец** ~ (*швидко исц*) ићи као на крилима

злєтовац -туєм *нєзак.* **1.**

слетати, слетавати; **2.** одлетати

злєциско *с.* слетиште

злєциц¹ -им *зак.* слетети; **авион злєцел** авион је слетео

злєциц² -им *зак.* (*одлєциц*) узлетети; одлетети; **з поля злєцел чупор вранох** са њиве је узлетело јато врана

зли зла зле (*комп.* горши) **1.** зао; ~ **человек** зао човек;; **2.** зао, љут; опак; ~ **слово** опака реч; ~ **пес** зао пас; **3.** *оп.* **злодзечни (2)**; ◊ **злей норови** зле ћуди; ~ **дух** зао дух; ¤ **буц ~ на дакого** имати злу вољу на кога; ~ **язики** зли језици

злїв *х.* слив; **рични** ~ речни слив

злїва *присл.* слева

злївац -ам *нєзак.* **1.** сливати; **2.** (*шметанку з млєка*) скупљати; **3.** (*злучовац зоз ляцом*) саливати, стапати

злївац ше -ам ше *нєзак.* **1.** сливати се; **2.** саливати се, стапати се

злївнїк *х.* сливник

злїзани -а -е **1.** излизан; **2.** *прен.* слизан

злїзац ше -їжем ше *зак. гандр.* слизати се

злїзовац ше -зуєм ше *нєзак. гандр.* слизавати се

злїпиц (ше) -им (ше) *зак.* слепити (се)

злїпйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* слепљивати (се)

злїпнуц (ше) -нєм (ше) *зак. оп.* **злїпиц (ше)**

злїциц (ше) -им (ше) *зак.* смлачити (се), замлачити (се)

злїцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* смлачивати (се), замлачивати (се)

зло[1] *с.* зло; **зробиц дакому ~** нанети коме зло; **познати по злу (по злим)** познат (чувен) по злу; **зопрец** ~ стати злу на пут; ◊ **дац ше на ~** (*о рани*) дати се на зло; **похасновац на** ~ злоупотребити; ¤ **вжац дакому за ~ (за зле)** узети коме за зло (за грех)

зло[2] *присл.* **1.** зло; **2.** лоше, слабо

злоба *ж.* злоба

злобни -а -е злобан

злобно *присл.* злобно

злобнїк *х.* злобник

зловисни -а -е злослутан, злокобан

зловиснїк *х.* злослутник, злокобник

злога *ж. оп.* **злагода**

злогласни -а -е злогласан

злодзечнє *присл.* зловољно

злодзечни -а -е **1.** зловољан; **2.** *мед.* (*опасни за здравє*) злоћудан

злодзечно *присл. оп.* **злодзечнє**

злодзечносц *ж.* зловоља, зловољност, мрзовоља

злодїєц -йца *х. оп.* **злодїй (1)**

злодїй *х.* **1. а)** злочинац; **войнови ~** ратни злочинац; **б)** зликовац; **в)** злотвор; **2.** *заст.* лопов, крадљивац

злодїйски -а -е злочиначки; зликовачки

злодїйство *с.* злочин

злодїло *с.* злодело

злодумни -а -е **1.** зломислен, зломишљен; **2. злодумни** -ного зломишљеник

зложени -а -е сложен

зложеносц *с.* сложеност

зложиц -им *зак.* **1.** (*поскладац*) сложити; **2.** (*писмо, писню и под.*) саставити, сложити; написати; срочити; **зложел шумну писньочку** саставио је лепу песмицу; **3.** (*дацо розклопене*) склопити; **розобрал и зложел апарат** расклопио је и склопио апарат; **4. а)** (*испит*) положити; **б) ~ докторат** *заст.* одбранити докторску дисертацију; **5.** (*на дакого*) бацити кривицу на кога, окривити кога; **на нього зложела же то вон поробел** њега је окривила да је он то урадио; **6. ~ кридла** скупити крила; **7.** *заст.* ставити; **зложела дзецко до колїски** ставила је дете у колевку; ¤ **~ живот** погинути: **зложел свой живот у войни** погинуо је у рату; **~ рахунки** положити рачуне; **~ руки** (*престац робиц*) сложити (прекрстити) руке

зложиц ше -им ше *зак.* **1.**

сложити се, сагласити се; **2.** *ридк.* (*случиц ше, випаднуц*) испасти, десити се; **так ше шицко зложело же...** тако је све испало да...

зложичлїви -а -е који некоме жели зло; злонамеран

зложни -а -е сложан

зложно *присл.* сложно

злонависцуюци *и* **злонагадуюци** -а -е *оп.* **зловисни**

злонамирни -а -е **1.** злонамеран; **2. злонамирни** -ного *х.* злонамерник

злопаметаюци *и* **злопаметлїви** -а -е злопамтив, злопаметљив; злопамтило

злопоциц -им *зак.* **а)** пасти с треском, треснути; **б)** (*моцно вдериц*) треснути, лупити

злопчиц -им *зак.* здипити, мазнути

злоради -а -е злурад

злорадосц *ж.* злурадост

злослїви -а -е *заст.* љут, зао

злосц *ж.* злост, злоћа; љутња, срџба

злосциц (ше) -им (ше) *нєзак.* љутити (се), срдити (се)

злохаснованє *с.* злоупотреба; ~ **власци** злоупотреба власти

злохасновац -нуєм *нєзак.* злоупотребљавати

злупиц -им *зак.* сљуштити

злупиц ше -им ше *зак.* сљуштити се, оперутати се; **фарба на лади ше злупела** боја на сандуку се сљуштила; **спекол ше на слунку, та ше му хрибет злупел** изгорео је на сунцу, те су му се леђа сљуштила

злупйовац (ше) -пюєм (ше) *нєзак.* љуштити (се), перутати се

злученє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **злучиц (ше)**; **2.** (*составок, спой*) састав

злученїна *ж. хем.* јединење; **нєорґанска** ~ неорганско јединење

злучиц -им **1.** спојити, саставити; здружити; ~ **два чупори статку** спојити два стада стоке; **2.** сјединити; стопити

злучиц ше -им ше **1.** спојити се, саставити се; здружити се; **2.** сјединити се; стопити се

злучни *и* **злучуюци** -а -е саставни

злучнїк *х. ґрам.* везник, свеза

злучовач *х.* спајач

злучовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* **1.** спајати (се), састављати (се); здруживати (се); **2.** сједињавати (се), стапати (се)

злюбиц ше -им ше *зак. звич. з неґацию*: **то ше му нє злюбело** то му се није допало

злюдни -а -е уљудан

злюштац (ше) -ам (ше) *зак. оп.* **залюштац (ше)**

злярмац -ам *зак.* викнути, повикати

зляц злєєм *зак.* **1.** (*поверхносцову часц*) сасути; **2.** (*шметанку або скорку з млєка*) сплавити, скупити; **3.** (*зєдинїц*) слити; **4.** (*злучиц зоз ляцом*) слити, салити, стопити

зляц ше злєєм ше *зак.* **1.** (*о вельким краткотирвацим дижджу*) излити се, пљуснути; **надишла хмара, злял ше диждж** наишао је облак, излила се киша; **2.** слити се, салити се, стопити се; **3.** сцедити се

зльомпац (ше) -ам (ше) *зак. оп.* **зальомпац (ше)**

змаганє *с.* **1. а)** утакмица, меч; **фодбалске** ~ фудбалска утакмица; **б)** такмичење; ~ **школох** такмичење школа; **2.** *дїєсл. мен. од* **змагац (ше)**

змаганїна *ж. и* **змаганьщина** *ж. заст.* тековина (*оп.* **здобуток**)

змагатель *х.* такмичар

змагательни *и* **змагательски** -а -е такмичарски

змагац -ам *нєзак.* стицати; кућити

змагац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*здобувац маєток*) стицати; кућити; радити да се нешто стекне; **змагаю ше на нову хижу** раде да би купили *одн.* саградили нову кућу; **2.** такмичити се; **3.** покушавати, настојати, радити

змаґазиновац -нуєм *зак.* ускладиштити

змайстровац -руєм *зак.*

измајсторисати

змаржлїна *ж.* (*премаржлїна*) смрзотина

змаржляви -а -е *оп.* **змарзаци**

змаржляк *х.* **1.** зимљивко, смрзавац, смрзлица; **2.** замрзивач

змарзац -ам *нєзак.* **I** *прех.* смрзавати; залеђивати; **II** *нєпрех. оп.* **змарзац ше**

змарзац (ше) -ам (ше) *нєзак.* смрзавати (се); залеђивати (се)

змарзаци -а -е зимогрожљив, зимљив

змарзнути -а -е **1.** смрзнут; **2.** озебао

змарзнуц -ржнєм *зак.* **I** *прех.* смрзнути; заледити; **II** *нєпрех. оп.* **змарзнуц ше**

змарзнуц ше -ржнєм ше *зак.* смрзнути се; заледити се

змарзовац (ше) -зуєм (ше) *нєзак. оп.* **змарзац (ше)**

змарзовач *х. оп.* **замарзовач**

змарнєти -а -е **1.** пропао (*здравствено, телесно*); **2.** упропаштен; изгубљен

змарнїц -нєєм *и* -їм *зак. заст.* **1.** пропасти (*здравствено, телесно*); смршавити; **2.** упропастити; изгубити; залуд потрошити

змасцени -а -е упрљан, умазан

змасциц (ше) -им (ше) *зак.* упрљати (се), умазати (се)

змахнуц -нєм *зак.* махнути

змачац -ам *зак.* поквасити, смочити; **умиваюци руки, змачал рукави** перући руке, поквасио је рукаве

змачкани -а -е мокар, смочен (*после ручног прања веша и сл.*)

змачкац -ам *зак.* исквасити (*у већој мери, на више места*)

змачкац (ше) -ам (ше) *зак.* исквасити (се) (*у већој мери, на више места*)

змегчац -ам *зак.* смекшати

змегчовац -чуєм *нєзак.* смекшавати

змекнуц -нєм *зак. прен.* омекшати

змелчиц -им *зак.* иситнити

змелчовац -чуєм *нєзак.* ситнити, иситњавати

змена *ж.* смена

зменїц -їм *зак.* сменити

зменоводитель *х.* сменовођа

зменшанїк *х. мат.* умањеник

зменшатель *х. мат*. умањитељ

зменшац (ше) -ам (ше) *зак.* смањити (се), умањити (се)

зменшовац (ше) -шуєм (ше) *нєзак.* смањивати (се), умањивати (се)

зменююци -а -е наизменичан, изменичан; ~ **струя** *физ.* наизменична струја

зменьовац (ше) -нюєм (ше) *нєзак.* смењивати (се)

змерац -ам *зак.* закинути на мери; забројити

змервиц (ше) -им (ше) *зак.* замрсити (се)

змерйовац -рюєм *нєзак.* закидати на мери; забрајати

змерк *х.* сумрак; **пред змерком** пред сумрак; **у змерку** у сумрак; ◊ **од рана до змерку** од зоре до мрака

змеркац ше -ам ше *нєзак. безос.* смркавати се, мрачити се

змеркнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** *безос.* смркнути се, смрачити се; **змеркло ше** пао је мрак; **2.** (*дочекац даґдзе змерк*): **идзме же бизме ше нє змеркли на полю** хајдемо да нас не затекне мрак на њиви

зместа *присл.* сместа; мигом

змесц -ецем *зак.* смести, помести

змесцац (ше) -ам (ше) *нєзак. оп.* **змесцовац (ше)**

змесценє *с.* смештај

змесциц -им *зак. з розл. знач.* сместити; ~ **дакому дацо** *прен.* сместити некоме нешто

змесциц ше -им ше *зак.* сместити се

змесцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* смештати (се)

зметац -ам *нєзак.* мести, сметати (*са површине или на гомилу*)

змивац -ам *нєзак.* **1.** спирати; **2.** прати; ~ **власи (главу)** прати косу; **3.** ~ **капусту** (*у гордове*) умивати купус; преливати купус (*в.*)

змивац ше -ам ше *нєзак.* прати косу

змидлїц -їм *зак.* **1.** (*украднуц*) украсти, здипити; **2.** (*сцекнуц*) киднути, збрисати

змилєни -а -е збуњен

змилїц -їм *зак.* збунити, забунити

змилїц ше -їм ше *зак.* **1.** збунити се, забунити се; **2.** (*у читаню, чишлєню*) забројити се

змилованє *с.* самилост, милост

змиловац ше -луєм ше *зак.* смиловати се

змилосердзиц ше -им ше *зак.* *ридк. оп.* **змиловац ше**

змирени -а -е смирен, сталожен

змириц -им *зак.* смирити, умирити

змириц ше -им ше *зак.* **1.** смирити се, умирити се; прибрати се; **2.** (*на єдним месце*) скрасити се

змирйовац -юєм *нєзак.* смиривати, умиривати

змирйовац ше -юєм ше *нєзак.* **1.** смиривати се; умиривати се; **2.** (*на єдним месце*) скрашавати се

змирююци -а -е умирујући

змиц -иєм *зак.* **1.** спрати; **2.** ~ **власи (главу)** опрати косу; ¤ ~ **ганьбу** опрати (спрати) љагу

змиц ше змиєм ше *зак.* опрати косу

змишани -а -е сметен, сплетен, изгубљен

змишаносц *ж.* метеж, збрка

змишац (ше) -ам (ше) *зак.* измешати (се), смешати (се); збркати (се)

змобилизовац -зуєм *зак.* мобилисати

змогнуц -нєм *зак.* стећи; скућити; **сам змогол капитал** сам је стекао капитал

змогнуц ше -нєм ше *зак.* стећи; скућити; скућити се; заимати (се); побољшати своје материјално стање; **змогол ше на дзешец гольти жеми** скућио је десет јутара земље; **сама ше змогла на хижу** сама је стекла кућу

змодернизовац (ше) -зуєм (ше) *зак.* модернизовати (се), модернизирати (се)

змокнути -а -е покисао, мокар; ¤ ~ **як каче** покисао као миш

змокнуц -нєм *зак.* **1.** покиснути; **2.** *прен.* напити се, опити се

зморщени -а -е набран, наборан; смежуран

зморщиц -им *зак.* набрати, наборати; ◊ ~ **твар** *оп.* **зморщиц ше (2)**

зморщиц ше -им ше *зак.* **1.** набрати се, наборати се; смежурати се; **2.** (*од квашного, пре нєзадовольство и под.*) направити кисело лице

змоцнїц -їм *зак. прех. и нєпрех.* ојачати, оснажити

змоцньовац -нюєм *нєзак. прех. и нєпрех.* ојачавати, оснаживати

змочиц -им *зак.* поквасити, скваcити, смочити

змочиц ше -им ше *зак.* поквасити се, скваcити се, смочити се

змравчац -чим *зак.* маукнути, мијаукнути; замаукати, замијаукати

змудриц -реєм *зак.* опаметити се

змурчац -чим *зак.* **1.** (*о статку*) мукнути, замукати; **2.** (*о псови*) зарежати; **3.** (*о медведзови*) забрундати; **4.** *прен.* промумлати

змухавиц ше -им ше *зак.* **1.** збунити се, смувати се; ускомешати се; **2.** (*о коньох*) узнемирити се од напада мува; ¤ **змухавел ше як конь** одједном је изгубио вољу за рад

змуциц -им *зак.* **1.** *оп.* **замуциц**; **2.** *млєк.* збућкати, убућкати; ~ **масло** убућкати маслац

змуциц ше -им ше *зак.* **1.** *оп.* **замуциц ше**; **2.** *млєк.* убућкати се

змучени -а -е измучен

змучиц (ше) -им (ше) *зак.* измучити (се)

знавец -вца *х.* зналац

знавецки *присл.* зналачки

знад *прим. з ґен. означує*

унапряменосц з места хторе ше находзи над даким/дачим изнад; **сцекай ми лампу ~ глави** склони ми лампу изнад главе**; змец тоту павучину ~ слики** омети ту паучину изнад слике

знаже *слов. и присл.* наравно, дакако; свакако, сигурно; **чи ше радуєм? ~ ше радуєм** да ли се радујем? наравно да се радујем

знайсц -йдзем *зак.* (*дакого*) снаћи, задесити; **знашло го нєщесце** снашла га је несрећа

знайсц ше -йдзем ше *зак.* **1.** снаћи се; **2.** домислити се, довити се

знак *х.* **1.** знак; **положиц ~** ставити знак; **дац ~** дати знак (миг); **2.** знак, знамење; **3.** бразготина, траг; ожиљак; ◊ **водови ~** водени знак; **защитни ~** заштитни знак; **~ єднакосци** *мат.* знак једнакости; **~ питаня** знак питања; **знаки интерпункциї** знаци интерпункције; ¤ **давац знаки живота** давати знаке живота; **добри ~** добар знак; **нєдобри ~** рђав знак

знаков(и) -а -о/-е знаковни

знаменїти -а -е знаменит

знаменїтосц *ж.* знаменитост

знамец -мца *х.* познаник

знанє *с.* знање

знаходзиц -им *нєзак.* сналазити, задешавати; **часто го знаходзи даяка нєволя** често га сналази нека невоља

знаходзиц ше -им ше *нєзак.* **1.** сналазити се; **2.** довијати се

знаходлїви -а -е **1.** сналажљив; **2.** довитљив

знаходлївосц *ж.* **1.** сналажљивост; **2.** довитљивост

знац знам *нєзак.* **1. а)** знати; **вон зна свою роботу** он зна свој посао; **б)** (*познац*) знати, познати; **знам го по видзеню** знам га по виђењу; **2.** (*мац обичай*) знати, умети; **знал присц пияни** знао је да дође пијан; **зна ше барз нагнївац** уме јако да се naљути; **3.** (*мочи*): **цо му знам робиц?** шта да радим?; **цо сом знал робиц**? шта сам друго могао да урадим?; **4. давац/дац ~ а)** јављати/јавити; **дал им ~ же придзе наютре** јавио им је да ће доћи сутра; **б)** давати/дати на знање (до знања); ¤ **дябол (пшамац) би го знал** ђаво би га знао; **~ кадзи бабу водза** (*знац же дацо нє у шоре*) знати колико је сати; **нє бог зна цо** није бог зна шта; **нє зна дзе му глава** не зна где му је глава; **нє зна ше (нє ~) хто ґазда** не зна се ни ко пије ни ко плаћа; **нє зна цо зоз собу** (*од бриґох*) пуца му глава; изван себе је

знац ше знам ше *нєзак.* **1.** (*подрозумйовац ше*) знати се, разумети се; **то ше зна** то се зна; **2.** *взаєм. повр.* знати се, познавати се; **ми ше знаме оддавна** ми се знамо одавно

значенє *с.* **1.** значење; **пренєшене ~ слова** пренесено значење речи; **2.** (*значносц*) значај; **нє придавайце ~ тому** не придајте значај томе

значи *злуч., модал.* значи, дакле; **~ , вериш ми** значи, верујеш ми

значиц -им *нєзак.* **1.** (*представяц*) значити; **вон там цошка значи** он тамо нешто значи; **2.** (*значовац*) означавати, обележавати, бележити

значка *ж.* значка

значлїви -а -е (*з одредзеним значеньом*) значајан; **~ попатрунок** значајан поглед

значни -а -е **1.** (*важни*) значајан; **~ особа** значајна личност; **2.** (*досц вельки*) знатан; **~ часц жительства** знатан део становништва

значно *присл.* знатно; **~ вецей** знатно више

значносц *ж.* значајност

знєважиц -им *зак.* омаловажити; пренебрегнути, пренебрећи

знєважовац -жуєм *нєзак.* омаловажавати; пренебрегавати; ниподаштавати

знєвериц -им *зак.* изневерити; заказати

знєверйовац -юєм *нєзак.*

изневеравати; заказивати

знємирени -а -е узнемирен

знємиреносц *ж.* узнемиреност

знємириц -им *зак.* **1.** узнемирити; онеспокојити; **2. а)** (*мирну поверхносц води*) заталасати; **б)** *прен.* заталасати, ускомешати; ~ **народни маси** заталасати народне масе

знємириц ше -им ше *зак.* **1.** узнемирити се; онеспокојити се; **2. а)** (*о мирней поверхносци води*) заталасати се; **б)** *прен.* заталасати се, ускомешати се

знємирйовац (ше) -рюєм (ше) *нєзак.* **1.** узнемиравати (се); онеспокојавати (се); **2. а)** заталасавати (се); **б)** *прен.* заталасавати (се), комешати (се)

знємирююци -а -е узнемиравајући

знєнавидзиц (ше) -им (ше) *зак.* замрзети (се), замрзити (се); не подносити (се), не трепети (се)

знє(с)покоїц -їм *зак.* узнемирити

знєсц знєшем *зак.* **1.** (*принєсц од горе*) снети, снести; свући; ~ **мех з пойда** снети џак с тавана; **2.** (*о птици*): ~ **вайцо** снети јаје; **3.** (*витримац, поднєсц*) поднети, претрпети; **4.** ◊ ~ **(зроніц) дакого зоз швета** послати кога на онај свет, доћи коме главе

знєсц ше знєшем ше *зак.* снети јаје; **кура ше знєсла** кокошка је снела јаје

знє(с)церпезлївиц ше -им ше *зак.* постати нестрпљив

знїженє *с.* снижење; ~ **ценох** снижење цена

знїжиц -им *зак.* снизити; ~ **глас** снизити глас; ~ **продукцию** снизити производњу

знїжиц ше -им ше *зак.* снизити се

знїзка *присл.* са ниског места, не свисока; **спаднул ~ , та ше нє вдерел** није пао свисока, па се није ударио

знїкац -ам *нєзак.* нестајати

знїкнуц -нєм *зак.* нестати

знїкнуце *с.* нестанак

знїматель *х.* сниматељ

знїмац -ам *нєзак.* **1.** скидати; ~ **кнїжки з полїци** скидати књиге с полице; ~ **маску** скидати маску; **2.** (*робу*) истоварати; (*з ладї*) искрцавати; **3.** снимати; ~ **филм** снимати филм

знїмок -мка *х.* снимак

знїчтожиц (ше) -им (ше) *зак.* уништити (се)

знїчтожовац (ше) -жуєм (ше) *нєзак.* уништавати (се)

знїчтожовацки -а -е уништавалачки

знїчтожовач *х.* уништавалац, уништитељ, истребитељ

знїчтожуюци -а -е уништавајући; разарајући

знїщиц (ше) -им (ше) *зак. оп.* **знїчтожиц (ше)**

знїщовац (ше) -щуєм (ше) *нєзак. оп.* **знїчтожовац (ше)**

знїщовач *х. оп.* **знїчтожовач**

знїщуюци -а -е *оп.* **знїчтожуюци**

знова *присл.* поново, изнова, наново

зноєнє *с.* знојење

зноїц ше -їм ше *нєзак.* знојити се

зной *х.* зној; ¤ **кирвави ~** крвави зној; **аж ме ~ облял** пробио ме хладан зној

знойни -а -е *и* **знойов(и)** -а -о/-е знојан; **знойов(и) шлїжнїк** *анат.* знојна жлезда

зноровиц ше -им ше *зак.* **1.** (*здуриц ше – о коньови*) узјогунити се; **2.** *прен.*: **зноровел ше** дошле му лутке (бубе)

зношени -а -е изношен; **зношени шмати** изношено одело

зношиц[1] -им *нєзак.* **1. а)** (*ношиц з висшого места*) сносити; свлачити; **б)** *оп.* **зношовац**; **2.** (*церпиц*) подносити, сносити; ~ **свою долю 3.** сносити; ~ **одвичательносц** сносити одговорност

зношиц[2] -им *зак.* износити (*одећу*)

зношиц ше -им ше *зак.* износити се (*о одећи*)

зношлїви -а -е (*подношлїви*) сношљив, подношљив

зношовац -шуєм *нєзак.* (*приношиц на єдно место*) доносити, довлачити

знука 1. *присл.* изнутра; **чуц гласи** ~ чују се гласови изнутра; **2.** *прим. з ґен.* унутар; ~ **ґрупи** унутар групе

зняц знєєм *зак.* **1.** скинути; ~ **шапку з колка** скинути капу с клина; **2.** (*робу*) истоварити; искрцати; **3.** снимити; ~ **филм** снимити филм; ¤ ~ **терху (криж)** скинути бреме (терет); ~ **з карку** скинути с врата; ~ **з дньового шора** скинути с дневног реда

зо *прим. оп.* **з**

зоблєкальня *ж.* свлачионица

зоблєкац (ше) -ам (ше) *нєзак.* скидати (се), свлачити (се)

зоблєчиц -чем *зак.* скинути, свући

зоблєчиц ше -чем ше *зак.* **1.** скинути се, свући се; **2.** *заст.* (*престац буц вояк*) скинути (свући) војничко одело

зобовязац (ше) -яжем (ше) *зак.* обавезати (се)

зобрац зоберем *зак.* **1. а)** (*ствари*) скупити, покупити; **б)** (*народ*) скупити, окупити; **2.** *прен.* ~ **[свойо]** добити своје; добити батина; обрати [зелен] бостан

зобрац ше зоберем ше *зак.* **1.** скупити се, окупити се; сјатити се; **2. а)** (*порихтац ше за одход*) спремити се; покупити се; покупити прње; **б)** (*рушиц ше, пойсц*) поћи, кренути

зобувац -ам *нєзак.* изувати; скидати обућу; ~ **ципели** изувати ципеле

зобувац ше -ам ше *нєзак.* изувати се, скидати обућу

зобувач *х.* изувач

зобудзиц (ше) -им (ше) *зак.* пробудити (се)

зобуц -уєм *зак.* изути, скинути обућу

зобуц ше -уєм ше *зак.* изути се, скинути обућу

зоврец -ем *зак.* прокључати, ускипети

зовяц -веєм *зак.* (*овяц*) провејати

зогинац -ам *нєзак.* **1.** сагињати; ~ **главу** сагињати главу; **2.** савијати

зогинац ше -ам ше *нєзак.* **1.** сагињати се; **2.** савијати се

зогинаци -а -е савитљив

зогинацосц *ж.* савитљивост

зогнац зоженєм *зак.* **1.** сатерати, стерати; ~ **до громади** сатерати у гомилу; **2.** (*пребудзиц*) пробудити; **зогнал го вчас рано** пробудио га је ујутру рано; **3.** (*одогнац з места*) стерати, отерати; ~ **куру з гнїзда** стерати кокошку са гнезда; **4.** (*виражиц*) искалити; ~ **свой гнїв на даким** искалити свој гнев на коме; **5.** (*скомасовац*): ~ **жем** извршити комасацију земље

зогнїц -їєм *зак. оп.* **згнїц**

зогнуц -нєм *зак.* **1.** сагнути; ~ **главу** сагнути главу; **2.** савити

зогнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** сагнути се; **2.** савити се

зограти -а -е *осн. и прен.* загрејан

зограц -реєм *зак. осн. и прен.* загрејати; ~ **хижу** загрејати собу; ~ **карсцель** *прен.* загрејати столицу

зограц ше -реєм ше *зак. осн. и прен.* загрејати се

зогриванє *с.* грејање; **централне** ~ централно грејање

зогривац -ам *нєзак. осн. и прен.* загревати

зогривац ше -ам ше *нєзак. осн и прен.* загревати се; **бавяче ше зогриваю** играчи се загревају

зогриваци -а -е загревни, грејни; ~ **поверхносц** загревна површина

зогривач *х.* **1.** загревач; **2.** грејач

зогривачка *ж.* грејалица

зогришиц -им *зак.* сагрешити, згрешити

зодвонка *присл. оп.* **звонка (1)**

Зодияк *х. астрон.* Зодијак

зоднука *присл. оп.* **знука (1)**

зодрец -ем *зак.* **1.** здерати; **2.** згулити; ~ **храсту** згулити красту; **зодар колєно** згулио је колено

зожалєни -а -е ужегнут; покварен; устајао; ~ **сир** ужегнут сир

зожаліц ше -лєєм ше *и* -їм ше *зак.* ужегнути се; покварити се; устајати се

зожерац -ам *нєзак.* прождирати

зожиц ше -иєм ше *зак.* саживети се

зожовкнуц -нєм *зак.* пожутети

зожарти -а -е који има изглед алкохоличара

зожрец -ем *зак.* пождерати, проождерати

зожувац -ам *зак.* сажвакати, ижвакати

зо(з) *прим. оп.* **з**

зокни *ж. мн.* (*єд.* зокна) сокне

золїц -їм *зак. заст.* лужити

зольнїца *ж.* (*плахитка за ношенє шена, слами*) поњава; мрежаге

зольнїчка *ж. дем.* поњавица; мрежаге

зомборски -а -е сомборски

Зомборчань *х.* Сомборац

зомбульки *ж. мн.* (*єд.* зомбулька) *бот.* зумбул (Hyacinthus)

зомкнуц ше -нєм ше *зак.* оклизнути се, пасти

зомлєц -мелєм *зак.* самлети

зона *ж.* зона; **тропска** ~ тропска зона; **гранїчна** ~ гранична зона

зонов(и) -а -о/-е *и* **зонски** -а -е зонски; ~ **турнир** зонски турнир

зоо-заграда *ж. оп.* **зоолоґийна заграда**

зоолоґ *х.* зоолог

зоолоґия *ж.* зоологија

зоолоґийни -а -е зоолошки; ◊ ~ **заграда** зоолошки врт

зоперац -ам *нєзак.* **1.** заустављати; **2.** спречавати; ометати; сузбијати

зоперац ше -ам ше *нєзак.* **1.** заустављати се; **2.** одупирати се, успротивљавати се, противити се

зопнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** (*на пальци*) пропети се, испети се; **зопнул ше на пальци же би лєпше видзел** пропео се на прсте да би боље видео; **2.** (*виґрабац ше*) успети се, успентрати се; **дзецко ше зопло на стол** дете се попело на сто; **3.** ~ **на заднї ноги** (*о коньови*) пропети се

зопрец -ем *зак.* **1.** зауставити; **2.** спречити; омести; сузбити

зопрец ше -ем ше *зак.* **1.** зауставити се; **2.** одупрети се, успротивити се

зорац -рем *зак.* поорати

зорвац -вем *зак. оп.* **зорвец**

зорвац ше -ем ше *зак. оп.* **зорвец ше**

зорвец -ем *зак.* **1.** стргнути, отргнути, откинути; **2.** (*квиток*) убрати; **3.** (*зваду, войну*) започети, изазвати, заподенути; **4. а)** (*зоз сна*) пробудити, тргнути; **б)** (*з думкох*) тргнути; **5. а)** (*буц бити*) добити батине; **б)** добити своје; ¤ ~ **на себе дачий гнїв** навући на себе нечији гнев

зорвец ше -ем ше *зак.* **1.** (*зоз сна, задуманосци и под.*) тргнути се; **2.** (*нагло почац*) **а)** (*о звади и под.*) одједном почети, започети, настати; дићи се; **на улїци ше зорвала велька лярма дзецох** на улици се дигла велика галама деце; **б)** (*о войни*) почети, букнути; **в)** (*о бурї и под.*) одједном настати, почети; **зорвала ше велька буря** одједном је почела велика олуја

Зорнїчка *ж. астрон.* (*планета Венера*) звезда Даница, Зорњача, Вечерњача

зорт *х. беш.* (*страх*) зорт

зосипац -пем *зак.* сасути

зосихац ше -ам ше *нєзак.* сасушивати се

зосовени -а -е (*похорени*) куњав

зостарени -а -е постарео

зостиднуц ше -нєм ше *зак.* стинути се, згрушати се

зостред *прим. оп.* **зоштред**

зостругац -ам *зак.* **1.** (*поверхносц древа*) здељати, отесати; **2.** (*орипац*) састругати

зосукац -ам *зак.* упрести, усукати

зосушиц (ше) -им (ше) *зак.* сасушити (се), осушити (се)

зосхнуц ше -нєм ше *зак.* сасушити ше, усахнути; **крев ше зосхла** крв се сасушила; **лїсце ше зосхло од вшох** лишће је усахнуло од вашки

зосцец -ем *зак.* (*лєм у футуру*) усхтети, захтети, зажелети; **кед зосце, най придзе** ако усхте (ако буде хтео), нека дође

зосцец ше -е ше (*лєм у футуру*) *безос.*: **кед ше ми зосце, та поробим нєшка** ако будем имао вољу (ако ми се буде радило), урадићу то данас

зотнуц -нєм *зак. оп.* **зоцац**

зотрец -ем *зак.* **1.** (*посцерац*) обрисати; ~ **зоз стола по єдзеню** обрисати сто после јела; ~ **прах** обрисати прашину; **2.** *прен.* сатрти, уништити; искоренити

зохабени -а -е **1.** остављен; **2. а)** растављен (*од жене*); **б)** растављена (*од мужа*)

зохабиц -им *зак. з розл. знач.* оставити

зохабиц ше -им ше *зак.* (*дачого*) оставити се; **зохаб ше ти того** остави се ти тога

зохабяц -ям *нєзак.* остављати

зохпац -ам *зак.*: ~ **на дакого** обедити, набедити кога, свалити кривицу на кога

зоцац зотнєм *зак.* одсећи (*наглим замахом*)

зоцинац -ам *нєзак. оп.* **сцинац**

зочиц (ше) -им (ше) *зак.* суочити (се)

зошекац -ам *зак.* **1.** исецкати; **2.** иситнити

зошивац -ам *нєзак.* сашивати

зошиц -иєм *зак.* сашити

зошицким *присл.* сасвим, потпуно

зошкварени -а -е **1.** *оп.* **зошквар(ч)ени**; **2.** (*зморщени у твари*) смежуран

зошквариц -им *оп.* **зошкварчиц**

зошквар(ч)ени -а -е опрљен; **власи му зошкварени од огня** коса му је опрљена ватром

зошкварчиц -им *зак.* опрљити

зошкрабац -бем *зак.* састругати, остругати

зошкрабовац -буєм *нєзак.* састругивати, остругивати

зошлїзнуц ше -нєм ше *зак.* *коц. оп.* **зошлїснуц ше**

зошлїзковац ше -куєм ше *нєзак.* склизавати (*по клизавом*)

зошлїснуц ше -їшнєм ше *зак.* склизнути, опузнути се, стоциљати се, суљнути се (*по клизавом*)

зошмариц -им *зак.* збацити

зошмердзени -а -е усмрдео

зошмердзиц ше -им ше *зак.* усмрдети се

зошмец -ем *зак.* (*лєм у футуру*) смети; **пойдзе кед зошме** отићи ће ако буде смео

зошмикнуц ше -нєм ше *зак.* склизнути (*по равном, глатком*)

зошмиковац ше -куєм ше *нєзак.* склизавати (*по равном, глатком*)

зошицким *присл.* сасвим, потпуно

зоштред *прим. з ґен. означує унапряменосц з места хторе ше находзи на штредку дачого* сасред; **поздравкал нам ~ драги** поздравио нас је сасред пута

зошулькац -ам *зак.* (*дац округлу форму*) сваљати

зошульковац -куєм *нєзак.* сваљивати

зрабровани -а -е изгажен

зрада *ж.* **1.** издаја, издајство; **2.** изневера; ¤ **буц дакому на зрадзе** *заст.* бити коме неверан

зрадзиц -им *зак.* **1.** (*зробиц зраду*) издати; ~ **отечество** издати отаџбину; **2.** изневерити; преварити

зрадзовац -дзуєм *нєзак.* **1.** издавати; **2.** (*знєверйовац*) изневеравати; варати

зрадлїви -а -е **1.** неверан; **2.** подмукао; **3.** варљив; **нєобичне щесце часто зрадлїве** необична срећа често је варљива

зраднїк *х.* издајник, издајица

зраднїцки -а -е издајнички

зраднїцтво *с.* издаја, издајство

зрадовац (ше) -дуєм (ше) *зак.* обрадовати (се)

зраженє *с.* **1.** сукоб; окршај; **2.** кавга; задевица

зражени -а -е сукобљен

зражиц ше -им ше *зак.* **1.** сукобити се; **2.** закавжити се

зражовац ше -жуєм ше *зак.* **1.** сукобљавати се; **2.** кавжити се

зразу *присл.* одмах, истог часа; одједном

зрайбани -а -е (*хтори з частим райбаньом страцел першобутни квалитет*) испран; **зрайбани шмати** испрана одећа

зрайбац ше -бем ше *зак.* (*з частим райбаньом страциц першобутни квалитет – о шматох и под.*) испрати се

зрана *присл.* изјутра

зранцавени -а -е *оп.* **зранцовани**

зранцавиц (ше) -им (ше) *оп.* **зранцовац (ше)**

зранцовани -а -е наборан, набран; смежуран

зранцовац (ше) -цуєм (ше) *зак.* наборати (се), набрати (се); смежурати (се)

зранявени -а -е (*ранави*) изранављен

зрастац -ам *нєзак. оп.* **зрастац ше (2)**

зрастац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*з дачим*) срастати се; **2.** (*о рани*) зарастати

зраховани -а -е срачунат

зраховац -хуєм *зак.* сабрати, срачунати

зраховйовац -вюєм *нєзак.* сабирати, срачунавати

зрегочац -чим *зак.* зарзати; зањиштати, зањискати

зредаґовац -ґуєм *зак.* (*окончиц редакцию*) уредити

зредзиц -им *зак. беш.* средити

зредзовац -дзуєм *нєзак. беш.* сређивати

зрезац зрежем *зак.* **1.** (*платно*) искројити, скројити; **2.** *прен.* (*моцно вдериц*) опалити, млатнути, звекнути, звизнути, ошинути; ◊ ~ **зоз собу** треснути, пасти

зрезац ше зрежем ше *зак.* **1.** млатнути се, звекнути се, звизнути се; **2.** (*опиц ше*) напити се

зрезовац -зуєм *нєзак.* **1.** одсецати, сећи; скидати; резати; ~ **слунечнїк** одсецати (сећи) главе сунцокрета; ~ **капусту** скидати купус; **2.** *скравец.* кројити

зрепеґац -ам *зак.* изгазити, изровати (*усев, башту*); **статок зрепеґал польо** стока је изгазила њиву

зрец зреєм *нєзак.* зрети

зреце *с.* зрење, сазревање

зривац -ам *нєзак.* (*будзиц зоз сна*) тргати; будити

зривац ше -ам ше *нєзак.* **2.** (*зоз задуманосци и под.*) трзати се; будити се; ~ **зоз сна** трзати се из сна; **2.** *звич. з неґацию* не марити; не слушати, не обраћати пажњу на нечије примедбе; **я го гандруєм, а вон ше анї кус нє зрива** ја га грдим, а он уопште не мари

зрипац -ем *зак.* огулити; згрепсти; састругати

зрипац ше -пем ше *зак. експр.* (*опиц ше*) нарољати се

зриповац -пуєм *нєзак.* гулити; грепсти; стругати

зрихтац -ам *зак.* спремити, припремити

зриц -иєм *зак.* разрити

зричац -чим *зак.* **1.** (*о крави*) мукнути, замукати; **2.** (*о целєцу*) заблејати; **3.** (*о звери*) рикнути, урликнути, заурлати

зробени -а -е **1.** *дїєприкм. од* **зробиц; 2.** (*виробени, строшени*) израђен; **зробени руки** израђене руке

зробиц -им *зак.* **1.** (*поробиц*) урадити; **шицко ши добре зробел** све си добро урадио; **2.** учинити; **любел каждому ~ добре** волео је сваком учинити добро; **3.** учинити; направити; ~ **рух з руку** учинити покрет руком; **зробели з церкви маґазин** направили су од цркве

магазин; **4.** (*окончиц*) извршити, обавити; ~ **операцию** извршити операцију; ¤ **цо зробел себе зробел** нека куса што је удробио

зробиц ше -им ше *зак.* постати

зровнац -ам *зак.* **1.** (*поровнац*) упоредити, сравнити; **2.** сравнити; поравнати; ~ **зоз жему** сравнити са земљом

зровнац ше -ам ше *зак.* (*поровнац ше*) упоредити се, сравнити се

зровноважиц (ше) -им (ше) *зак.* уравнотежити (се)

зровновац -нуєм *зак.* **1.** (*поровновац*) упоређивати, сравњивати; **2.** сравњивати; поравнавати

зровновац ше -нуєм ше *зак.* (*поровновац ше*) упоређивати се

зродзиц -им *зак.* **1.** (*о рошлїнох, овоцох*) родити, дати род, уродити; **жито добре зродзело** пшеница је добро родила; **грушка зродзела** крушка је родила; **2.** *заст.* (*народзиц*) родити

зродзиц ше -им ше *зак.* **1.** (*дац род*) родити; **кромплї ше нє зродзели** кромпир није родио; **того року ше добре зродзело** ове године је добро родило; **2.** *прен.* појавити се, настати

зрозмирни -а -е сразмеран, размеран

зрозмирно *присл.* сразмерно

зрозумиц -им *зак.* схватити, разумети

зронїц -їм *зак. заст.*: ¤ ~ **дакого зоз швета** *оп.* **знєсц зоз швета** (*под* **знєсц**)

зроснуц ше -ошнєм ше *зак.* **1.** (*з дачим*) срасти се; **2.** зарасти; **рана ше зросла** рана је зарасла

зроснуце *с.* сраслина, зараслица

зрост *х. заст.* раст (*оп.* **рост**)

зрошлянка *ж.* **1.** (*травянка*) бусен; **2.** *бот.* бусењача (Polytrichum commune)

зруйновац -нуєм *зак.* **1.** разрушити; сравнити са земљом; **2.** уништити

зруцац -ам *зак.* **1.** (*з дачого*) збацити, побацати; **2. а)** (*на громаду*) набацати, побацати; **б)** (*до дачого*) стрпати, потрпати; **3.** истоварити; искрцати; **4.** (*шено, сламу и под. до копи, брадла и под.*) зденути, саденути; упластити

зруцац ше -ам ше *зак.* **1.** (*о священїкови*) свући (скинути) мантију, распопити се; **2.** (*од дакого – о леґиньови або дзивки*) раскинути веридбу, разверити се; **дзивка ше зруцала од леґиня** девојка је раскинула веридбу са младићем

зруциц -им *зак.* **1.** (*руциц долу*) збацити; ~ **терху** збацити терет; **2.** (*зоблєчиц*) скинути, свући; ~ **шмати** скинути одећу; **3.** збацити, свргнути; ~ **з власци** свргнути с власти

зруциц ше -им ше *зак.* **1.** скинути се, свући се; **2.** *оп.* **зруцац ше (2)**

зруцовац -цуєм *нєзак.* **1.** (*руцац долу*) збацивати; **2.** истоварати; искрцавати; ~ **кукурицу** истоварати кукуруз; **3.** бацати на гомилу; **4.** (*зоблєкац*) скидати, свлачити; **5.** (*шено и под.*) денути, здевати, навиљчити; уплашћивати; ~ **шено до копки** денути сено у багљу; **6.** (*з власци*) збацивати, свргавати

зруцовац ше -цуєм ше *зак.* скидати се, свлачити се

зручни -а -е *ридк.* погодан, повољан; згодан

зуб *х.* **1.** *анат.* зуб; **черенови** ~ кутњак; **розумов** ~ умњак; **млєчни** ~ млечни ~; **шекаци** ~ секутић**;** **прахняви (погубени)** ~ покварен зуб; **зуби прахнявею, зуби ше губя** зуби се кваре; **вирвац/вирвец** ~ извадити зуб**;** **цагац** ~ вадити зуб; ~ **ше му кива** зуб му се клима; **2.** *техн.* зуб, зубац; **зуби пилки** зуби тестере; **3.** (*на грабльох, дерлячи*) зубац; **4.** **зуби** *мн. беш.* зубна протеза, зубало; ¤ **анї под** ~ (*мало єдзеня*) није ни на један зуб; **зацац зоз зубами** *оп.* **сциснуц зуби**; **зацац зуби (зоз зубами) [до жеми]** (*умрец, погинуц*) отегнути папке; **зуб часу**

зуб времена; **око за око ~ за ~** око за око зуб за зуб; **осушиц даґдзе зуби** оставити негде кости; **поламац зуби на дачим/даким** поломити зубе на нечему/некоме); **прецадзиц през зуби** процедити кроз зубе; **сциснуц зуби (зоз зубами)** стегнути (стиснути) зубе; **тельо под ~** *оп.* **анї под ~ ; язик за зуби!** језик за зубе

зубадла *с. мн.* (*єд.* зубадло) жвале

зубадлац -ам *нєзак.* **1.** зауздавати, уздати, жвалити; ~ **коня** зауздавати коња; **2.** *прен.* зауздавати

зубар *х.* зубар

зубарски -а -е зубарски

зубасти -а -е зубаст

зубати -а -е зубат; ¤ ~ **слунко** зубато сунце

зубиско *х. ауґм. и пейор.* зубекања, зубина

зубкасти -а -е зупчаст

зубни -а -е *и* **зубов(и)** -а -о/-е зубни; ~ **лїкар** зубни лекар, стоматолог; **зубов корень** зубни корен; **зубова дзирка** зубна шупљина; **зубова (зубна) ґлейта** зубна глеђ; **зубов (зубни) каменок** зубни каменац

збобоая —

зубоболя *ж.* зубобоља

зубобольни -а -е зуболан

зубок -бка *х.* зубац, зуб

зуботехнїчар *х.* зуботехничар

зубчанїк *х.* зупчаник

зубчок -чка *и беш.* зубка *х.* **1.** *дем.* зубић; **2.** (*на гребеню*) зубац

зугориц -им *зак. поль.* заорати стрњиште

зужиц -им *зак.* сузити; ~ **шмату** сузити одело

зужиц ше -им ше *зак.* сузити се

зукоси -а -е кос

зукосо *присл.* косо, укосо

зукосом *присл. беш. оп.* **зукосо**

зукосооки -а -е косоок

зуновани -а -е заморен, уморан; изнурен, исцрпен, преморен; малаксао

зуновац -нуєм *зак.* заморити се, уморити се; изнурити се, преморити се; малаксати

зунуюци -а -е заморан, изнуравајући

зунуюцо *присл.* заморно, изнуравајуће; **то дїйствує ~** то делује заморно

зурдзиц -им *зак.* **1.** (*направиц, спричинїц*) замесити, закувати; **2.** (*започац*) заметнути, заподенути; **3.** досадити, дојадити; **зурдзело му** досадило му је

зурдзиц ше -им ше *зак.* **1.** лоше се скувати *или* испећи; згрушати се; **2.** (*звесц ше - о звади и под.*) настати, изродити се; букнути

зурдзовац -дзуєм *нєзак.* **1.** (*правиц, спричиньовац*) замешивати, закувавати; **2.** (*започинац*) заметати, заподевати; **3.** досађивати, дојађивати

зурдзовац ше -дзуєм ше *нєзак.* **1.** лоше се (с)кувати *или* (ис)пећи; згрушавати се; **2.** *прен.* (*зводзиц ше – о звади и под.*) настајати; долазити до нечега

зучиц -им *зак*: ~ **спрагнути конї** навикнути спрегнуте коње једног на другог

зучиц ше -им ше *зак.*: **спрагнути конї ше зучели** спрегнути коњи су се навикли (оњушили, упознали)

зучовац -чуєм *нєзак. ґу* **зучиц**

зучовац ше -чуєм ше *нєзак. ґу* **зучиц ше**

зуяни -а -е узнемирен; разјарен

зявенє *с.* појава; **природне ~** природна појава

зявиц ше -им ше *зак.* појавити се

зявйовац ше зявюєм ше *нєзак.* појављивати се

И

и I *злуч. сост.* и **а)** *при начишльованю*: **и пи**
пошпивує и попатра на облак и пише и певу
погледава кроз прозор; **б)** *при повязованю с*
хтори творя исте поняце: **ту и там** ту и тамо; **в**
повязованю двох виреченьох хтори зродни по зм
черкла капурка и хтошка вошол лупио је капи
неко је ушао; **II** *слов.* и; **и ти ми якиш юнак** и

ми неки јунак; **нє крашнє спреведнуц, алє дакеди ше и муши** није лепо слагати, али некад се и мора; *викр.* ма какви, ма откуд; **и, та хто би там могол дойсц?** ма какви, па ко би тамо могао стићи?; *присл.* ионако, и онако

ива *ж. бот.* ива (Salix caprea)

ивов(и) -а -о/-е ивов, ивин

и-га-га *викр. за подражованє коньского регочаня* њи-ха

игелка *ж.* **1.** *дем. и зоол.* иглица; **2.** *бот.* четина

игелкар *х.* **1.** *бот.* четинар; **2. игелкаре** *мн. зоол.* бодљокошци (Echinodermata)

игелкасти -а -е игличав, игличаст; ◊ ~ *зоол.* бодљикаво прасе (Hystrix cristata)

игла *ж.* **1.** игла; **2.** бодља, игла; **їжово игли** јежеве бодље; ¤ **буц (шедзиц, стац) як на иглох** (седети, стајати) као на иглама; **глєдац як иглу** тражити као иглу у сену

иглїца *ж.* **1.** игла за плетење; **2.** (*за чипку и под.* кукица

иглїчка *ж.* **1.** *дем.* (*од* **иглїца**) игла за плетење; (*за гекланє*) хеклица

иглов(и) -а -о/-е иглов, иглен

иглочка -чки *ж. дем. оп.* **игелка**

игумания *ж. оп.* **игуменя**

игумен *х. церкв.* игуман

игуменя *ж. церкв.* игуманија

иґло *и* **иґлу** *х.* игло, иглу

иґноровац -руєм *зак. и нєзак.* игнорисати игнорирати

иґуман *х. оп.* **игумен**

идеал *х.* идеал

идеализовац -зуєм *зак. и нєзак.* идеализовати, идеализирати

идеалист -та *и* **иделиста** -ти *х.* идеалист(а)

идеални -а -е идеалан

идейни -а -е идејни

идентитет *х.* идентитет

идентификовац (ше) -куєм (ше) *зак. и нєзак.* идентификовати (се)

идентични -а -е идентичан

идеолоґ *х.* идеолог

идеолоґия *ж.* идеологија

идея *ж.* идеја

идила *ж.* идила

идилизовац -зуєм *зак. и нєзак.* идилизовати

идилични -а -е идиличан

идиом *х.* идиом

идиот *х.* идиот

идиотиз(е)м -зму/-зма *х.* идиотизам

идол *х.* идол

идолопоклонїк *х.* идолопоклоник

идолопоклонство *с.* идолопоклонство

идуци -а -е идући

идущи -а -е *заст. оп.* **идуци**

иєкавец -вца *х.* ијекавац

иєкавски -а -е ијекавски

иєкавщина *ж.* ијекавштина

иже *с.* (*назва букви "и" у церковней кирилки*

ижица *ж.* (*назва остатнєй букви у церк* *кирилки*) ижица

изолатор *х.* изолатор

изолация *ж.* изолација; **цеплотна ~** топ изолација

изоловац (ше) -луєм (ше) *зак. и нєзак.* изол (се), изолирати (се)

изолуюци -а -е изолирајући; **~ пан** изолирајућа трака

Израїлєц -лца *х.* Израелац

израїлски *х.* израелски

израїлчан *х.* (*припаднїк вири*) израелићанин

икавец -вца *х.* икавац

икавщина *ж.* икавштина

икона *ж.* икона

иконописатель *и* **иконописец** -сца иконописац

иконостас *х. церкв.* иконостас

икра *ж.* **1.** *зоол.* икра, мрест**; 2.** *ридк.* (*садл* *ткань на целу*) сало; **3.** *кул.* ајвар

иkрави *и* **икрати** -а -е **1.** икраст; **2.** *ридк.* с саласт

икриско *с.* икриште

икс *х. мат.* икс

икс-ипсилон *х.* (*нєпозната особа*) икс-ипси

илеґалєц -лца *х.* илегалац

илеґални -а -е илегалан

Илиї -ийох *мн. церкв.* Илиндан; **на** Илиндан; **пред Илиями** пре Илиндана; **по Ил** после Илиндана

илинденски -а -е: **Илинденске повстанє** Илинденски устанак

Илире *х. мн.* (*єд.* Илир) Илири

илирски -а -е илирски; **~ рух** *ист.* ил покрет

илиш *х. заст.* (*задок коча*) шараге; **шедну** **илишу** сести у шараге

иловача *ж. беш. серб. оп.* **жовта глїн(к)а** **жовти**)

илузия *ж.* илузија

илузорни -а -е илузоран

илуминация *ж.* илуминација

илустрация *ж.* илустрација

илустровац -руєм *зак. и нєзак.* илустро

илустрирати

имаґинарни -а -е имагинаран

имаґинация *ж.* имагинација

имам *х.* (*мусламански священїк*) имам

имела *ж. бот.* имела (Viscum album)

имени-а -е: **~ дзень** имендан, крсни дан

именїни *мн. заст.* имендан

именяк *х. беш.* имењак

именякиня *и* **именячка** *ж. беш.* имењакиња

имиґрант *х.* имигрант

имиґрация *ж.* имиграција

иминиє *с. заст.* имање

имитация *ж.* имитација

имитирац -ам *и* **имитовац** -туєм *зак. и нєзак.* имитирати

имобилизация *ж.* имобилизација

императив *х. з розл. знач.* императив

императивни -а -е императиван

император *х.* император

империя *ж.* империја

империялиз(е)м -зму/-зма *х.* империјализам

имперфект *х. ґрам.* имперфек(а)т

имперфективни -а -е *ґрам.* имперфективан; **дїєслово** имперфективан глагол

имплантация *ж.* имплантација

импликация *ж.* импликација

импозантни -а -е импозантан

импоновац -нуєм *зак. и нєзак.* импоновати

импорт *х.* импорт

импотенция *х.* импотенција

импресивни -а -е импресиван

импресиониз(е)м -зму/-зма *х.* импресионизам

импресионовац -нуєм *зак. и нєзак.* импресионирати

импресия *ж.* импресија

импресум *х. друк.* импресум

импровизация *ж.* импровизација

импровизовац -зуєм *зак. и нєзак.* импровизовати, импровизирати

импулзивни -а -е *оп.* **импулсивни**

импулс *х.* импулс

импулсивни -а -е импулсиван

импутовац -туєм *зак. и нєзак.* импутирати

имуни -а -е имун

имунитет *х.* имунитет

ина *ж.* иње; слана

инауґурация *ж.* инаугурација

инвазия *ж.* инвазија

инвалид *х.* инвалид

инвалидни -а -е *оп.* **инвалидски**

инвалиднїна *ж.* инвалиднина

инвалидски -а -е инвалидски; ~ инвалидска пензија

инвентар *х.* инвентар

инвенция *ж.* инвенција

инверзия *ж.* инверзија

инвеститор *х.* инвеститор

инвестиция *ж.* инвестиција

инвестовац -туєм *зак. и нєзак.* инвестирати

ингалация *ж. мед.* инхалација

ингаловац -луєм *зак. и нєзак. мед.* инхалира

инґеренция *ж.* ингеренција

индекс *х. з розл. знач.* индекс

индзей *присл.* другде

индивидуа *ж.* индивидуа

индивидуални -а -е индивидуалан

индивидуализовац -зуєм *зак. и нєзак.* индивидуализовати, индивидуализирати

индивидуалист -та *и* **индивидуалиста** -ти *х* индивидуалист(а)

индивидуалносц *х.* индивидуалност

индиґнация *ж.* индигнација

индиґо *х.* **1.** индиго; **2.** *бот.* чивит (Indigofer tinctoria)

Индиєц -ийца *х.* Индијац

индийски -а -е индијски

индикатив *х. ґрам.* индикатив

индикативни -а -е индикативан

индикатор *х.* индикатор

индикация *ж.* индикација

индиректни -а -е индиректан

индискретни -тна -тне индискретан

индискреция *ж.* индискреција

индиферентни -а -е индиферентан

индиция *ж.* индиција

Индиянєц -нца *х.* Индијанац

индиянски -а -е индијански

индоевропски -а -е индоевропски

Индоевропянє *х. мн.* (*єд.* Индоевропян) Индоевропљани

Индонезиєц -ийца *х.* Индонежанин

индонезийски -а -е индонезијски, индонежа

индуковац -куєм *зак. и нєзак. лоґ., ел.* индуковати

индукция *ж.* индукција

индус *х. рел.* **индус**

индуски -а -е индуски

индустрийни -а -е индустријски; **~ рошлїна** индустријска биљка

индустрия *ж.* индустрија; **древова ~** дрвна индустрија; **лєгка ~** лака индустрија; **нафтова ~** нафтна индустрија; **прерабяцка индустрия** прерађивачка индустрија; **поживова ~** прехрамбе индустрија; **чежка ~** тешка индустрија

индустриялєц -лца *х.* индустријалац
индустриялизация *ж.* индустријализација
инекция *ж. мед.* инекција, инјекција
инертни -а -е инертан
инерция *ж.* инерција
ин'єкция *ж. оп.* **инекция**
инженєр *х.* инжињер, инжењер
инженєрец -рца *х.* инжињерац, инжењерац
инженєрия *ж.* инжињерија, инжењерија
инжинєр *х. оп.* **инженєр**
инзулин *х. мед.* инзулин, инсулин
ини -а -е *заст.* (*други*) ини
иницирац -ам *и* **иницировац** -руєм *зак. и нєзак.* иницирати
иницият *х.* иницијал
инициятива *ж.* иницијатива
инициятивни -а -е иницијативан; предузимљив
инициятор *х.* иницијатор
инкадзи *присл.* другде, у другом смеру
инкарнация *ж.* инкарнација
инквизитор *х.* инквизитор
инквизиция *ж.* инквизиција
инкоґнито *присл.* инкогнито
инкорпоровац -руєм *зак. и нєзак.* инкорпорисати, инкорпорирати
инкриминовац -нуєм *зак. и нєзак.* инкриминисати, инкриминирати
инкубатор *х.* инкубатор
инкубация *ж.* инкубација
инлей *мед.* инлеј
ин мемориам (*на спомин*) ин мемориам
иноватор *х.* иноватор
иновация *ж.* иновација
иновирец -рца *и* **иновирнїк** *х.* иноверац, иноверник
иновирац -ам *и* **иновировац** -руєм *зак. и нєзак.* иновирати
иножемец -мца *х.* иностранац, иноземац
иножемни -а -е иностран
иножемство *с.* иностранство
инок *х. церкв.* (*монах*) инок
инокиня *ж. церкв.* (*монахиня*) инокиња
инокосни -а -е инокосан
иноплемени -а -е иноплемен
иноязични -а -е инојезичан
инсект *х.* инсект, кукац
инсектицид *х.* инсектицид
инсектоєди *х. мн.* (*єд.* инсектоєд) *зоол.* инсектоједи, кукцоједи
инсерат -ата *х.* (*оглашка у новинох*) инсерат
инсерт *х.* (*виривок*) инсерт
инсинуация *ж.* инсинуација
инсистовац -туєм *зак. и нєзак.* инсистирати
инспектор *х.* инспектор
инспекция *ж.* инспекција
инспирация *ж.* инспирација
инспировац (ше) -руєм (ше) *зак. и нєзак.* инспирисати (се)
инсталатер *х.* инсталатер
инсталация *ж.* **1.** инсталација; **2.** (*пошорен*
уређај
инсталовац -луєм *зак. и нєзак.* инсталисати
инсталирати
инстанца *и* **инстанция** *ж.* инстанца, инстан
инстинкт *х.* инстинкт
инстинктивни -а -е инстинктиван
институт *х.* институт
институтов(и) -а -о/-е *и* **институтски** -а -е институтски
институция *ж.* институција
инструктор *х.* инструктор
инструкция *ж.* инструкција
инструмент *х. з розл. знач.* инструмент
инструментал *х. ґрам.* инструментал
инсулин *х. оп.* **инзулин**
инсценация *ж.* инсценација
инсценировац -руєм *и* **инсценовац** -нуєм *за*
нєзак. инсценирати
интабулация *ж.* интабулација
интеґрални -а -е интегралан
интеґрация *ж.* интеграција
интеґровац (ше) -руєм (ше) *х.* интегрисати (
интегрирати (се)
интеґритет *х.* интегритет
интелект *х.* интелект
интелектуалєц -лца *х.* интелектуалац
интелектуалка *ж.* интелектуалка
интелектуални -а -е интелектуалан
интелиґент *х. заст. оп.* **интелектуалєц**
интелиґентни -а -е **1.** интелигентан; **2.** миса
интелиґенция *ж.* интелигенција
интендант *х.* интендант
интензивни -а -е интензиван
интензивовац (ше) -вуєм (ше) *зак. и нєзак.* интензивирати (се)
интензивносц *ж.* интензивност
интервал *х.* интервал
интервеновац -нуєм *зак. и нєзак.* интервени
интервенция *ж.* интервенција
интервю *х.* интервју
интервюовац -юуєм *зак. и нєзак.* интервјуи
интервјуирати
интердисциплинарни -а -е интердисципли
интерес *х.* **1.** интерес; **2.** *оп.* **интереш**

интересантни -а -е интересантан; занимљив

интересантносц *ж.* интересантносц; занимљивост

интересент *х.* интересент

интересни -а -е интересни; **~ сфера** интересна сфера

интересованє *с.* интересовање, интересирање; занимање

интересовац (ше) -суєм (ше) *нєзак.* интересовати (се), интересирати (се); занимати (се)

интереш *х.* камата, интерес

интериєр *х.* интеријер

интерконтинентални -а -е интерконтиненталан

интернат *х.* интернат

интернатка *ж.* интернатка, интернаткиња

интернатски -а -е интернатски

интернатян *х.* питомац интерната

интернационала *ж. ист.* **1.** (*орґанизация*) интернационала; **2. Интернационала** (*писня*) Интернационала

интернационализ(е)м -зму/-зма *х.* интернационализам

интернационализовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* интернационализовати (се)

интернационални -а -е интернационалан

интернация *ж.* интернација

интерначань *х. оп.* **интернатян**

интерни -а -е интерни

интернирац -ам *зак. и нєзак. оп.* **интерновац**

интернирец -рца *х.* интернирац

интернист -та *и* **интерниста** -ти *х. мед.* интернист(а)

интерновац -нуєм *зак. и нєзак.* интернирати

интерпланетарни -а -е интерпланетаран

интерпретация *ж.* интерпретација

интерпретовац -туєм *зак. и нєзак.* интерпретирати, интерпретовати

интерпункция *ж.* интерпункција

интима *ж.* интима

интимни -а -е интиман

интонация *ж.* интонација

интоновац -уєм *зак. и нєзак.* интонирати, интоновати

интриґа *ж.* интрига

интриґант *х.* интригант

интриґаш *х.* интригаш

интриґовац -ґуєм *нєзак.* интриговати, интригирати

интуитивни -а -е интуитиван

интуиция *ж.* интуиција

инфантилни -а -е инфантилан

инфаркт *мед.* инфаркт

инфекция *ж.* инфекција

инфериорни -а -е инфериоран

инфикс *х. ґрам.* инфикс

инфилтрация *ж.* инфилтрација

инфилтровац (ше) -руєм (ше) *зак. и нєзак.* инфилтрирати (се), инфилтровати (се)

инфинитив *х. ґрам.* инфинитив

инфинитивни -а -е *и* **инфинитивов** -а -о инфинитиван

инфицирац (ше) -ам (ше) *и* **инфицировац (** -руєм (ше) *зак. и нєзак.* инфицирати (се)

инфлация *ж.* инфлација

инфлуенца *ж. мед.* инфлуенца

информативни -а -е информативан

информатика *ж.* информатика

информатор *х.* информатор

информация *ж.* информација

Информбиро *х. ист.* Информбиро

информбировец -вца *х. ист.* информбирове

информованє *с.* информирање

информовац (ше) -муєм (ше) *зак. и нєзак.* информисати (се)

инфраструктура *ж.* инфраструктура

инфрачервени -а -е инфрацрвен

инфузия *ж. мед.* инфузија

инцест *х. правн.* инцест

инцидент *х.* инцидент

инч *х.* (*анґлийска мера, 2,54 цм*) инч, цол, па

иншак *присл.* **1.** друкчије, другачије; ино; **м** **буц и ~** могло је бити и друкчије; **2.** (*у процивним*) иначе; **мушим закончиц школу, ~ сом нє годзен найсц роботу** морам завршити школу иначе нећу да се запослим; **3.** *у злученю* **и ~** иначе, ионако; **то шицки знаю** то и иначе већ сви знају; ¤ **обрациц** (*подняц оштрейши мири*) окренути дебљи крај (д лист), окренути батину

иншаки -а -е друкчији, другачији

инше -шого *с. зам.* друго, остало; **~ ци (му** *и* *под.*) **нє остава** друго ти (му *и сл.*) не преостаје

инши -а -е *числ.* други, остали; ини; ◊ **медзи** **иншим** између осталог

ипсилон *х.* ипсилон

Иранєц -нца *х.* Иранац

ирански -а -е ирански

ирационални -а -е ирационалан

Ирачан *х.* Ирачанин

ирацки -а -е ирачки

ирвас *х. зоол.* ирвас (Rangifer tarrandus)

ирґа *ж. зоол.* текуница (Citellus citellus); ¤ **швидки (хитри) як ~** брз као муња (као зец)

иреални -а -е иреалан

ирелевантни -а -е ирелевантан

Ирец -рца *х.* Ирац

ирски -а -е ирски

ириґация *ж. аґр., мед.* иригација

ириґски *и* **ирижски** -а -е (*од* **Ириґ**) иришки

иритирац -ам *и* **иритовац** -туєм *зак. и нєзак* иритирати

ирка *ж. заст.* (*тека*) свеска

Иркиня *ж.* Иркиња

ирмос *ж. церкв.* ирмос

ирод *х. гандр.* неваљалац, нитков

иронизовац -зуєм *нєзак.* иронизирати, иронизовати, иронисати

иронїчни -а -е ироничан

ирония *ж.* иронија; **~ судьби** иронија судбине

искац -ам *нєзак.* бирати (требити) вашке, бискати

искац ше -ам ше *нєзак.* бирати (требити) вашке, бискати се

искерка *ж.*: (*таки*) **як ~** живо, бистро дете

искирички *ж. мн. оп.* **ґрайцарики**

исконски -а -е исконски

искра *х. осн. и прен.* искра, варница; **руцац искри** искрити

искраци -а -е искричав; **~ бешеда** искричав разговор

искрени -а -е *беш.* искрен

искриско *с. ел.* искриште

искриц -им *нєзак.* искрити

искрище *с. ел. оп.* **искриско**

искрочка *ж. дем.* искрица

искусни -а -е искусан

искуствиє *с. заст. оп.* **искуство**

искуство *с.* искуство; ¤ **горке ~** горко искуство

искуствов(и) -а -о/-е искуствен

ислам *х.* ислам

исламизовац -зуєм *зак. и нєзак.* исламизирати

Исландян *х.* Исланђанин

исландски -а -е исландски

иснованє *с.* постојање; битисање, бивствовање

исновац -нуєм *нєзак.* постојати; битисати, бивствовати

иснуюци -а -е постојећи

испит *х.* испит; **фахови ~** стручни испит; **писмени ~** писмени испит; **усни ~** усмени испит; **закончуюци ~** завршни испит; **положиц (зложиц) ~** положити испит

испитни -а -е испитни

исповидац -ам *и* **исповидовац** -дуєм *нєзак.* **виру** исповедати веру

исправни -а -е исправан; ваљан; **~ мотор** исправан мотор

истерни -а -е: **исти ~** исти истицијати

исти -а -е **I** *прикм.* **1.** исти; **~ дзень** истог да
~ способ на исти начин; **2.** исти, сав; **~ оцец** исти
отац; **II** *зам.* (*тот*) овај; ¤ **~ писня (новта)** иста п
~ правда заиста, веруј(те) ми; **~ ми плаца** исто
пише

истинни -а -е *кнїжк.* истинит

исто *присл.* исто

истовирни -а -е истоверан

истовирнїк *х.* истоверник, истоверац

истодуматель *и* **истодумнїк** *х.* истомишљен

истозначни -а -е *мат.* истозначан; **~ пред`з**
истозначан предзнак

истокраки -а -е *мат.* истокрак; **~ троугелнї**
истокраки троугао

истокревни -а -е истокрван

истоменов(и) -а -о/-е истоимени

истонапрямни -а -е *и* **истонапрямов(и)** -а -
истосмеран; **~ улїца** истосмерна улица

историйни -а -е историјски

историоґрафия *ж.* историографија

историчар *х.* историчар

история *ж.* историја; ¤ **колєсо историї** точа
историје

историят *х.* историјат

истородни -а -е истородан

истосмислов(и) -а -о/-е **1.** истосмисаон; **2.** (
струї) истосмеран

истострани -а -е истостран; **~ троугелнїк** *м*
истострани троугао

истофайтов(и) -а -о/-е истоврстан

истофарбов(и) -а -о/-е истобојан

источасни -а -е *и* **источасов(и)** -а -о/-е
истовремен

источашнє *присл. оп.* **источасно**

источислов(и) -а -о/-е истобројан

источнїк *х. поет.* извор

истучки -а -е *звич. у злученю* **исти ~** исти
истијацити (истијатни); слика и прилика; **~ правд**
гола (жива) истина

истучко *присл. звич. у злученю* **~ исто** сасви
исто

исусовец -вца *х. церкв.* исусовац

исхемия *ж. мед.* исхемија

исц идзем *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* ићи; **~ на
гайзибану** ићи возом; **робота му добре идзе** поса
добро иде; **идземе на лови** идемо у лов; **~ з ноги**
ногу ићи с ноге на ногу; **червена фарба нє идзе** з
желєну црвена боја не иде са зеленом; **иду швета**
празници; **2.** (*удавати се*) ићи, удавати се; **за кого**
идзе? за кога иде?; **3.** (*за дачим, о дачим*) ићи, теж
настојати; **вон идзе за тим же би нас знїчтожел**
иде за тим да нас уништи; **4.** (*о путу*) ићи, водити

(*напредовац*) напредовати; **прашата иду од концентрату** прасићи напредују од концентрата; (*на дакого*) не волети кога; изражавати непријатељски став према коме, нападати кога, бити, радити против кога; **швекор и швекра барз ишли на нєвесту** и свекрва били су јако против снахе**;** ¤ **идз гет** иди бестрага; **~ кадзи вода нєше** ићи линијом мањег отпора; **~ за себе** (*исц на задок*) ићи на страну, ићи ради себе; **яке ишло таке нашло (стретло)** *подшм.* (*нашли ше єднаки*) ≅ нађе тука дудука

исцилєнє *с. кнїжк.* исцељење

исцилїтель *х. кнїжк.* исцелитељ

исциляц -ям *и* **исцильовац** -люєм *нєзак. кнїжк.* исцељивати, целити

Италиян *х.* Италијан

италиянски -а -е италијански

их *слов. за виражованє знєважованя* их, хи

ишияс *х. мед.* ишијас

ишпан *х. ист.* управитељ имања, ишпан

ище *присл.* још; **~ раз** још једном; ◊ **~ и** *слов.* штавише; **~ раз таки (вельки, високи** *и под.*) дупло (већи, виши *и сл.*); ¤ **~ цо!?** *слов.* таман посла, никако ма немој; није него; **~ як** *присл.* (*барз*) још како, итекако; **пахнє на ~ (ещи)** *франт.* (*барз смачне пице, єдзенє, можеце ище дац*) смрди по још; **та ~ ище** хајде-де, па још некако

ищек *присл. заст. оп.* **ище**

и-яй *слов. за виражованє знєважованя* хи, утата

ї

їдиш *х.* (*варияната єврейского язика*) јидиш

їж *х. зоол.* јеж

їжик *х. дем. и гипок.* јежић

їжиц ше -им ше *нєзак.* јежити се

їжица *ж.* јежица

їжов -а -о јежев

їх *зам. присв*. њихов

їще -еца *с.* (*младе їжа*) јежић

їщок їщка *х. дем. и гипок. оп*. **їжик**

Й

йов *викр. за виражованє чувства болю* ао, ајао(ј)

його *зам. присв.* његов

йоґа *ж.* јога

йоґурт *х.* јогурт

йод *х. хем*. јод

йодловац -луєм *нєзак. фолкл.* јодлати, јодловати

йодни -а -е јодни; **~ купель** јодна бања

йодов(и) -а -о/-е јодов; **~ соль** јодова со

йой *викр. за виражованє болю, жалю* ао, аја ајме

йойк *х.* **1.** јаук, лелек, кукњава, цилик; **2.** цмиздрење, цвилеж

йойкнуц -нєм *зак.* јаукнути

йойчанє *с. оп.* **йойк**

йойчац -чим *нєзак.* **1.** (*од болю, жалосци*) плакати; кукати; јаукати, лелекати, ајмекати; **2.** *га* (*плакац*) цмиздрити, цвилети; ¤ **нарату ~** плакати (дерати се) из свег гласа (иза гласа)

йойчаци -а -е **1.** који јауче (лелече); плачљи *гандр.* цмиздрав

йойчиц -им *коц. оп.* **йойчац**

йокли -ия *х. гандр. коц.* будала

йон *х. ел.* јон

йонатан *х. и* **йонатанка** *ж. аґр.* јонатан, јонатанка

йонизация *ж. физ.* јонизација

йоносфера *ж.* јоносфера

йонски -а -е (*од* **Йония**) јонски; **~ стил** јонс стил

йорґина *и коц.* **йорґиня** *ж. бот.* георгина (I pinnata Cav.)

йоркшир *х.* јоркшир

Йосифов -а -о: **~ лелия** *ж. оп.* **Осифова ле**

йота *ж.* (*буква "j"*) јот, јота

йотованє *с. ґрам*. јотовање

К

каба *ж. зоол.* **1.** птица грабљивица; **2.** *оп.* **кобец**

кабаре -еа *х.* кабаре(т)

кабаретни *и* **кабаретски** -а -е кабаретски

кабасти -а -е (*вельки и нєзґрабни*) кабаст

кабат *х.* **1.** *етн.* "кабат" (*бело девојачко одело за венчање*: *сукња, блуза и кецеља*); венчаница; **2.** *заст.* (*сукня*) хаљина

кабацик *х. дем. заст.* сукњица

кабациц -им *нєзак.* грдити, псовати

кабел[1] -бла *х.* кабао, кофа, ведро; ¤ **лєє як з кабла** лије као из кабла

кабел[2] *х. ел. и др.* каб(е)л; **електрични ~** електрични кабел

кабелни -а -е (*од* **кабел**[2]) **1.** кабеларан; **2.** *оп.* **кабловски**

кабина *ж.* кабина

кабинет *х.* кабинет

кабинетни *и* **кабинетски** -а -е кабинетски

кабл *х. оп.* **кабел**[2]

каблїк *и* **каблїчок** -чка *х. дем.* каблић, кофица, ведарце

кабловски -а -е (*од* **кабел**[2]) кабловски

кабриолет *х.* кабриолет

кавалєр *х.* каваљер

кавалєрия *ж. заст.* (*коњица*) каваљерија

каверна *ж. мед.* каверна

кавернозни -а -е (*дзирави*) кавернозан, шупљикав

кавички *ж. мн. ґрам.* наводници, знаци навода

кавияр *х. кул.* кавијар

кавч *х.* кауч

кавчар *х.* тапетар (*који прави кауче, фотеље и сл.*)

кавчуґ *х. беш. оп.* **кавчук**

кавчук *х.* кавчук

кавчуков(и) -а -о/-е каучуков

каганєц -нца *х.* **1.** *заст.* (*прибор за ошвицованє*) жижак; (*на олєй*) уљаница; (*на лой*) лојаница; **2.** *оп.* **кандило**

кадер -дра *х. з розл. знач.* кадар

кадет *х. з розл. знач.* кадет

кадза *ж.* **1.** када; **2.** каца; бадањ

кадзи *присл.* куда, камо

кадзик *присл. беш. оп.* **кадзи**

кадзиц -им *нєзак.* **1.** *церкв.* кадити; **2.** *експр.* димити, пушити

кадилнїца *ж. церкв.* кадионица

кадило *ж. церкв.* кадило

кадифа *ж.* кадифа

кадифасти -а -е кадифаст

кадифов(и) -а -о/-е кадифан

кадри -а -е *беш.* (*способни*) кадар

кадрил *х. и* **кадрила** *ж.* кадрил, кадрила

кадров(и) -а -о/-е *и* **кадровски** -а -е кадровски

кажде -дого *зам. х. и с.* *пообщени за шицки три роди* свако, свак(и); **~ ноши свой криж** свако носи свој крст; **~ могол купиц цо сцел** свако је могао да купи шта је хтео; **~ робело свою роботу** свак је радио свој посао

кажди -а -е *зам. одр.* **1.** сваки; **~ мешац** сваког месеца, месечно; **2.** (*гоч хтори, гоч яки*) сваки, било који, ма какав; **на ~ способ** на сваки начин; **вон люби ~ добре єдзенє** он воли било које добро јело; **3.** *у меновнїцкей služби* сваки, свака, свако; **каждому свойо** сваком своје; **4. каждого** *у функциї присвойного заменовнїка* **а)** (*шицких, хтори припада шицким*) свачији; **тото пасовиско ~** овај пашњак је свачији; **б)** било чији, свачији; **треба вислухац думанє ~** треба саслушати било чије мишљење; ◊ **~ раз** сваки пут; кад год; **~ час** сваког часа; **шмати на (за) ~ дзень** свакодневно одело

каждодньови -а -е свакодневни, свакидашњи, свагдањи; **каждодньово бриґи** свакодневне бриге

каждодньово *присл.* свакодневно

каждодньовосц *ж.* свакодневица, свакодневност, свакидашњица, свакидашњост

каждучки -а -е *звич. у злученю* **кажди ~** сваки ама баш сваки

казамат *х.* казамат

казанє *с. заст. оп.* **казань**[1]

казань[1] *ж. церкв.* проповед, придика, беседа; ¤ **отримац дакому ~** (*вигандровац дакого*) одржати коме проповед (литанију), очитати коме лекцију (буквицу)

казань[2] *х.* **1.** (*за печенє палєнки*) казан; **заплациц за ~** дати испек за казан; **2.** *прен.* казан; **ходзиц єсц на ~** хранити се на казану

казатель *х.* казаљка

казательнїк *х. церкв.* проповедник

казательнїца *ж. церкв.* проповедаона, проповедаоница

казахски -а -е (*од* **Казах**) казашки

казац кажем *зак.* (*розказац*) наредити; рећи, казати

каїновски -а -е (од **Каїн**) каиновски

кайкавец -вца *х.* кајкавац

кайкавски -а -е кајкавски

кайкавщина *ж.* кајкавштина

каймак *х.* каймак

кайман *х. зоол.* кайман

кайса *ж.* кајсија, *горв.* марелица

кайсов -а -о **1.** кајсијин; од кајсије; **2. кайсова** -вей *ж.* и **~ палєнка** кајсијовача, кајсијача; ◊ **~ фарба** боја кајсије; **~ маджун** пекмез од кајсије; **кайсово колачи** *кул.* колач са кајсијама; **~ сок** сок од кајсије

кайсовача *ж. оп.* **кайсов (2)**

кайсови -а -о/-е боје кајсије

кайсочка *ж.* **1.** зелена кајсија (*незрела*); **2.** *дем.* кајсијица

кайсочкови -а -о/-е *оп.* **кайсови**

как *х. бот.* **1.** сита, вежљика (Scirpus radicans); **2.** *оп.* **дзива мушкатла** (*под* **дзиви**)

какаду *х. зоол.* какаду (Cacatvidae)

какао -оа *и* -аа (беш. -ава) *с. и х.* какао

какаовец -вца *х. бот.* какаовац (Theobroma cacao)

какац -ам *нєзак. дзец.* какити

кактус *х. бот.* кактус (Cereus grandiflorus)

каламар[1] *х.* **1.** калемар; **2.** *оп.* **каламкар**; **3.** *заст.* мастионица, дивит, каламар

каламар[2] *х. кул.* шкампе

каламени -а -е калемљен

каламенє *с.* калемљење, цепљење; ◊ **~ з очканьом** калемљење на окце (окулирањем, на спавајући пупољак)

каламиц -им *нєзак.* калемити, цепити

каламкар *х.* (*нож за каламенє*) калемачица, калемарски нож, вагов

каламков -а -е калемов; **~ конарчок** калем-гранчица

каламок -мка *х. аґр.* калем, наврт, цеп

калап *х.* **1.** шешир; **2.** (*над електричну грушочку, лампу и под.*) сенило; штит; **3.** (*слунєчнїку*) глава, главица; **4. калапи** *мн. бот.* локвањ (Nymphea alba); ¤ **анї ~ нє ма** (*барз є бидни*) го (сиромах, убог) као црквени миш; **знїмац ~ дакому (пред даким)** скидати шешир коме (пред ким); **тот ма под калапом** тај има у глави, тај има овде; **озда мам под калапом (хусточку)** није ми ваљда врана мозак попила; **ношиц ~** бити глава куће

калапар *х.* шеширџија

калаписко *с. ауґм.* шеширчина

калапчкар *х. заст.* момчић

калапчков -а -о: **~ ружа** *бот. оп.* **калап (4)**

калапчок -чка *х.* **1.** *дем.* шеширић; **2.** *бот.* (*на печарки*) клобук

калауз *х.* (*ключ за отверанє каждого замчка*) калауз

калафоний *х.* (*гудацка смола*) калафониј

калаци -а -е: **~ риба** *заст.* сушена усољена риба

калвария *ж.* (*муки, трапези*) калварија

калвин -на, **калвинист** -та *и* **калвиниста** -ти *х. церкв.* калвин, калвинац, калвинист(а)

калвинистични -а -е калвинистички

калдерма *ж.* друм, калдрма; ◊ **правиц калдерму** калдрмисати; **турска ~** *буд.* турска калдрма

калдермар *х.* калдрмџија

калеидоскоп *х.* калеидоскоп

календар *х.* календар; ◊ **мурови ~** зидни календар; **нови ~** нови календар; **стари ~** стари календар; **рочни ~** годишњи календар; ¤ **познац дакого як стари ~** познавати кога у душу (као свој џеп)

календарски -а -е календарски

калибер -бра *х.* калибар

калиґрафия *ж.* (*краснопис*) калиграфија

калий *х. хем.* калиј, калијум

калийов(и) -а -о/-е калијев, калијумов

калиф *х. ислам.* калиф

калифат *х.* калифат

калиюм *х. хем. оп.* **калий**

калиюмов(и) -а -о/-е *оп.* **калийов(и)**

калїка *х.* богаљ

калїна *ж. бот.* калина, удика, картоп (Viburnum opulus L.)

калїнов(и) -а -о калинов, удиков; ~ **лєс** калинова (удикова) шума

калїчиц (ше) -им (ше) *нєзак.* богаљити (се)

калк *х. линґв.* калк

калковац -куєм *зак. и нєзак. линґв.* калкирати

калкулант *х.* калкулант

калкулатор *х.* калкулатор

калкулация *ж.* калкулација

калкуловац -луєм *зак. и нєзак.* калкулисати, калкулирати

калнер *х. беш. оп.* **карнер**

кало *с.* (*траценє у чежини*) кало

каловац -луєм *зак. и нєзак.* (*страциц/трациц у чежини – о роби*) калирати

калодонт *х.* калодонт

калопер *х. бот.* калопер (Tanacetum balsamita)

калорийни -а -е калорийски

калориметер -тра *х.* калориметар

калорифер *х.* калорифер

калорични -а -е калоричан

калория *ж.* калорија

кальоши *ж. мн.* (*єд.* кальоша) *коц.* каљаче

калпак *х.* (*парадна шапка*) калпак

калфа *х.* калфа

калфовац -фуєм *нєзак.* калфовати

калфовски -а -е калфински

калций *х. хем*. калциј, калцијум

калцийов(и) -а -о/-е калцијев, калцијумов

калциюм *х. оп.* **калций**

калциюмов(и) -а -о/-е *оп.* **калцийов(и)**

кама *ж.* (*кратки нож*) кама

камарат *х. заст.* друг, другар, камарат, камарад

камаратка *ж. заст.* другарица

камата *ж.* камата; ◊ *правн., банк.*: **зацагуюца ~** затезна камата; **фиксна ~** фиксна камата

каматни -а -е каматни

камашна *ж.* камашна

камґарн *х. текст.* камгарн

камелеон *х. зоол., прен.* камелеон (Chameleon vulgaris)

камелия *ж. бот*. камелија (Camellia japonica)

каменє *с. збир*. камење

каменєц -нцу/-нца *х.* (*ляд*) град, лед

камени -а -е **1.** *осн. и прен.* камен; **~ час** камено доба; **~ шерцо** камено срце; **~ углє** камени угаљ; **2.** стеновит; ◊ **~ ружа** *бот.* чуваркућа (Sempervivum L.)

каменїсти -а -е **1.** каменит; каменаст; **~ жем** каменита земља; **2.** хридинаст; врлетан

каменїц -нєєм *нєзак.* каменити се

каменки -кох *х. мн.* (*єд.* каменок) *мед.* камен, каменац, камичци

каменковац -куєм *нєзак.*: **~ жито** *поль.* (*дезинфиковац пред шацом*) фарбати пшеницу плавим каменом (*в.*)

каменкови -а -е светлоплав

каменок -нку/-нка *х.*: **белави ~** *хем*. плави камен, плава (модра) галица

каменцови -а -е градоносан, градобитан; **~ хмара** градоносан облак

каменяр *х.* **1.** (*виберач каменя*) каменар; **2.** (*майстор*) каменар; каменорезац; **3.** (*жем з вельо каменя*) камењар, каменица; врлет

каменярка *ж. зоол.* камењарка, белка (Oenanthe)

каменясти -а -е каменаст

камень *х.* **1.** камен; **2.** млински камен, жрвањ; **3.** (*на меджи*) белег(а), баба, међаш (*в.*), каров (*в.*); **4.** миљоказ; **5.** (*стина*) стењак; хрид; ◊ **драгоцини (драги) ~** драги камен; **млїнски ~** млински камен, жрвањ; **руцац ~ з плєца** бацати камена с рамена**; фундаментни ~** камен

темељац; **надгробни ~** надгробни камен; ¤ **камень би ше розплакал над дачим** (*о дачим барз жалосним*) и [студен] камен би проплакао, и камен би се гануо; **~ спотиканя** камен спотицања; **спаднул ми (му** *и под.*) **~ зоз шерца** пао ми (му *и сл.*) камен са срца; **трафела (вдерела) коса на (о) камень** ударила коса у камен; **хто тебе з каменьом ти го зоз хлєбом** ко тебе каменом ти њега хлебом; **чежко як з каменя 1. бешеда му идзе чежко як з каменя** јако тешко се изражава; **2. чежко од нього дознац (з нього вицагнуц слово** *и под.*) **як з каменя** јако тешко је од њега сазнати (из њега извући реч *и сл.*)

каменьов(и) -а -о/-е камен, каменит

каменьовац -нюєм *зак. и нєзак.* каменовати

каменьодлабач *х.* каменар, клесар

каменьолом *х.* каменолом, мајдан

каменьорез *х.* каменорез

каменьорезач -зца *х.* каменорезац

каменьче *с.* **1.** *оп.* **каменьчок**; **2.** *збир.* шљунак; облуће; **3. каменьча** *мн. оп.* **каменки**

каменьчок -чка *х. дем. и гипок.* каменчић, каменак, камичак, облутак

камера *ж.* камера

камерман *х.* камерман

камерни -а -е камерни; **~ музика** камерна музика

камиказа *х. ист.* камиказе *х.*

камилавка *ж. церкв.* камилавка

камилгар *х. текст.* камилхар

камин *х.* камин

камион *х.* камион

камионет *х.* камионет

камиончок -чка *х. дем.* камиончић

камп *х.* камп; **~-прикоч** камп-приколица

кампаня *ж.* кампања; **предвиберанкова ~** предизборна кампања

кампаньски -а -е кампањски

камповац -пуєм *нєзак.* камповати, кампирати

камуфлажа *ж.* камуфлажа

камуфловац (ше) -луєм (ше) *зак. и нєзак.* камуфлирати (се)

камфор *х. хем.* камфор

камфорни -а -е *и* **камфоров(и)** -а -о/-е камфорни; **~ масц** камфорна маст

кан *х. ист.* кан

кана *ж. бот.* кана (Cana indica)

канабеляр *х. ридк. оп.* **кавчар**

канабель *х.* канабе, софа

канадски -а -е канадски

Канадян *х.* Канађанин

канал *х.* канал; ◊ **телевизийни ~** *ел.* телевизијски канал; **ухови ~** *анат.* ушни канал

канализацийни -а -е канализациони

канализация *ж.* канализација

канализовац -зуєм *и* **каналовац** -луєм *зак. и нєзак.* каналисати, канализовати

канаринєц -нца *х. зоол.* канаринац (Serinus canarius)

канаринка *ж. зоол.* канаринка

канделаб(е)р -бра *х.* канделаб(а)р

канджуркасти -а -е коврџав, коврџаст; куштрав

канджурки *ж. мн.* (*єд.* канджурка) **1.** коврџе, локне, увојци; куштре; **2.** (*прамені*) чуперци

кандидат *х.* кандидат

кандидатка *х.* кандидаткиња, кандидатица

кандидатура *ж.* кандидатура

кандидацийни -а -е кандидациони

кандидовац (ше) -дуєм (ше) *зак. и нєзак.* кандидовати (се)

кандило *ж. церкв.* кандило

кандировац -руєм *зак. и нєзак.* *технол.* кандирати

кандит *х. пож.* кандит

кандрасти -а -е коврџав, кудрав, куштрав; **кандрасти власи** коврџава коса; **~ пес** кудрав пас

кандрасциц -им *нєзак.* коврџати, кудравити, куштравити

кандур *х.* мачак; ¤ **лашиц ше (патриц, пажериц ше) як ~ на колбаси (сланїну)** иде му вода на уста, расту му зазубице

кандурик *х. дем.* мацан, мицан

кандуриско *х. аугм.* мачор, мацоња

канибал *х.* канибал, људождер

канибализ(е)м -зма/-зму *х.* канибализам, људождерство

каникула *ж.* (*велька лєтна горучава*) врућина, жега; пасји дани; **яка ~!, права ~ !** каква жега!; (*коло Петра и Илийох*) петровско (илинско) сунце

канков *х. заст.* (*хлопски заруцовач*) гуњ(ац)

канон *х. з розл. знач.* канон

канонада *ж.* канонада

канонизация *ж. церкв.* канонизација

канонизовац -зуєм *зак. и нєзак. церкв.* канонизовати

канонїк *х. церкв.* каноник

канонски -а -е *церкв.* канонски; **канонски кнїжки** канонске књиге

канта *ж.* канта

кантар *х. заст.* **1.** оглав, оглавина (*јахаћег коња*); **2.** "кантар" (*ускршње јаје ишарано на посебан начин*); ¤ **достал кантара** *подшм.* увалио се у блато (*о пијаноме*)

кантарки *ж. мн.* (*єд.* кантарка) *етн. заст.* машне, траке (*у девојачким плетеницама*)

кантата *ж. муз.* кантата

кантина *ж.* кантина

кантичка *ж.* **1.** (*олївана, з ручку*) канта, кантица; **2.** (*глїняна*) ћупица (*в.*), тегла, теглица; **3.** (*у хторей олєй за подмасцованє*) мазалица; **4.** (*на закрицу*) грбак

кантон *х.* кантон

кантор *х. церкв.* **1.** оргуљаш, кантор; **2.** *заст.* (*дзияк*) појац

канцелар *х.* канцелар

канцелария *ж.* канцеларија

канцеларийни -а -е *ж.* канцеларијски

канцона *ж. муз.* канцона

канчов *х.* **1.** бокал; **2.** кригла; ¤ **шицки трезби лєм канчови празни** (*шицки ше правя трезби*) тешко бардаку кад га нађе трезвењак у мраку

канчовик *х.* **1.** *дем.* бокалче, бокалић, бокалчић; **2. канчовики** *мн.* **а)** *ел.* (*порцолово изолатори*) чашице; **б)** *бот. коц.* (*зомбульки*) зумбул (Hyacinthus Tourn L.)

каня *ж. зоол.* крекетуша, гаталинка (Hyla arborea); ¤ **чекац як ~ дижджу** чекати као озебао сунце

каньон *х. ґеоґр.* кањон

кап *викр. ономю* кап

капара *ж.* капара

капариц -им *и* **капаровац** -руєм *нєзак.* капарисати

капац -пем *нєзак.* **1.** ишчезавати, нестајати; губити се; **капу им ствари з обисца** нестају им ствари из куће; **тота файта капе** ова врста ишчезава; **гласи на улїци ше мишаю и капу** гласови на улици се мешају и губе се; **2.** (*физично препадац*) пропадати; скапавати; тањити се; **захорел и почал вше баржей ~** разболео се и почео све више да пропада; **цвикла почала ~** репа је почела да пропада; **3.** (*здихац – о статку*) цркавати, липсавати; **кури єй капу** кокошке јој цркавају; **4.** (*о шнїгу*) топити се, нестајати; **шнїг пада и такой капе** снег пада и одмах се топи

капацитет *х.* капацитет

капела *ж. муз.* капела

капелан *х. церкв.* капелан, потпарох

капелания *ж. церкв.* капеланија

капелмайстор *и* **капелнїк** *х.* (*дириґент з капелу*) капелмајстор, капелник

капилар *х. анат.* капилар

капиларни -а -е капиларан

капирац -ам *зак. и нєзак. беш.* капирати

капитал *х. з розл. знач.* капитал

капиталєц -лца *х. зоол.* капиталац

капитализ(е)м -зму/-зма *х.* капитализам

капитализовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* капитализовати (се)

капиталист -та *и* **капиталиста** -ти *х.* капиталист(а)

капиталистични -а -е капиталистички

капитални -а -е капиталан; **~ твор (дїло)** капитално дело

капитан *х. воєн*. капетан

капител *х. архит*. капител

капитен *х. спорт.* капитен

капитулант *х.* капитулант

капитулация *ж.* капитулација

капитуловац -луєм *зак. и нєзак.* капитулирати

капка *ж.* **1.** кап; **~ води** кап воде; **2.** капљица; **златна ~** (*вино, палєнка и др.*) златна капљица; **3. капки** *мн. фарм.* капи, капљице; **капки за жалудок (од жалудка)** капљице за стомак; ¤ **до остатнєй капки креви (бориц ше)** до последње капи крви (борити се); **як ~ [води] до моря (у морю)** као кап [воде] у море (у мору)

капкадло *с.* капалица, капаљка

капкасти -а -е капљичав

капкац -ам *нєзак.* **I** *нєпрех. осн. и прен*. капати; **зоз стрехох капкало** стрехе су капале; **капка динар по динар** капље динар по динар; **II** *прех.* капати; **~ лїки зоз склєнїчки** капати лек из бочице; ¤ **кед нє чури та [голєм] капка** ако не цури а оно [бар] капље

каплар *х. воєн. ист*. каплар

каплїца *и* **каплїчка** *ж. церкв.* капела

капнуц -нєм *зак. осн. и прен*. канути, капнути; **капла капка дижджу** канула је кап кише

капо -па *и* -оа *х.* (*шеф*) капо

капов *х.*: **руциц дацо на ~** бацити нешто да направи лук према горе

капочка *ж. дем.* капљица; ◊ **капочки до юшки** *кух.* капљице за супу (чорбу); **капочки зоз цеста** *кух.* тестане капљице

капочкови -а -е капљичан; **~ инфекция** *мед.* капљична инфекција

капра *ж.* крмељ

каправи -а -е крмељав, крмељив

каправиц -веєм *и* -им *нєзак.* крмељати

капраль *х. заст. оп.* **каплар**

каприц *х.* каприц, хир

каприциозни -а -е каприциозан, хировит

каприциозносц ж. каприциозност, хировитост

каприцовац ше -цуєм ше *зак. и нєзак.* каприцирати се

капсла *ж.* (*на патрони и под.*)团 капислa, капсла

капсула *ж. фарм.* капсула

каптол *х. церкв*. каптол

капуляча *ж.* капуљача

капура *ж.* **1.** *осн. и прен*. капија; **желєзна ~** гвоздена капија; **2.** *анат., вет.* капура; **3.** *спорт.* гол, капија; **4.** рампа; ◊ **закладаца ~** *заст.* (*капура з єдним кридлом*) вратнице

капурка *ж.* капијица, капиџик, вратнице, врата; **черкла капурка** лупио је капиџик

капусни -а -е купусни; ◊ **~ мачанка** *кул.* сос (умак) од расола; **~ юха** купусни расол; **~ юшка** *кул.* чорба од расола

капуста *ж.* **1.** купус; **2.** (*польо або заграда под капусту*) купусиште; ◊ **главкова ~** *бот*. купус ґлавичар (B. oleracea var. capitala); **квашена ~** кисео купус; **класц капусту до гордова** киселити купус; **сладка ~** сладак купус; ¤ **ище ~ нє охладла (а млада пошла, а вони ше розишли** *и под.***)** ускоро након свадбе млада је отишла, растали су се *и сл.*

капустар *х.* (*продукователь капусти*) купусар

капустов(и) -а -о/-е купусни, купусов; **~ пресада** купусна расад; ◊ **~ шалата** *кул.* салата од купуса, купус-салата; **капустов хробак** *зоол.* купусар (Pieris brassicae)

капут *х.* капут; **жимски ~** зимски капут; **скоряни ~** кожни капут

капуцик *х. дем*. капутић

капуцин *х. церкв. кат*. капуцин, капуцинер

капуцинер *х.* **1.** *оп.* капуцин; **2.**

(*кафа з млєком*) капуцинер

капушнїки *х.* (*єд.* капушнїк) *коц. оп.* **капущанїки**

капущанїки *х.* (*єд.* капущанїк) *кул.* "капушчањики" (*лепиње са киселим купусом*)

Капущанци *х. мн.* (*єд.* Капущанєц) "Капушчанци" (*становници улице Капушчани шор у Руском Крстуру)*

капча *х.* **1.** копча; **хлопска ~** (*на панталонох*) мушка копча; **2.** (*злучнїца*) спојница, копча; **3.** спајалица; **4. капчи** *мн. оп.* **каричка (5)**; **5.** *прен.* свеза

капчалка *ж.* (*за капчанє паперох*) хефтерица

капчац -ам *нєзак.* **1.** копчати, закопчавати; скопчавати; **2.** *прен. беш.* схватати, капирати

капчац ше -ам ше *нєзак.* копчати се, закопчавати се; ¤ **нє капчам ше я (я ше уж нє капчам) назадок (назадку)** нисам ја од јуче(р)

капчаци -а -е: **~ ґомбошка** запињача**,** зихерица; **капчаци зуби** *заст.* протеза

кара *ж.* **1.** казна; **пенєжна ~** новчана казна; **смертельна ~** смртна казна; **плациц кару** платити казну; **тїлесна ~** телесна казна; **~ позбуца шлєбоди** казна лишавања слободе; **2.** неваљалац, скот, обешењак; ¤ **божа ~** божја казна; **~ божа** ≅ ђаво од тетке; **(забранєне, розказане) под кару шмерци** (забрањено је, наређено је) под претњом смртне казне; **каро єдна!** скоте један!

карабин *х.* карабин

карабинєр *х.* карабињер, карабинијер

караван *х.* караван

каравела *ж.* (*плахтарка*) каравела

караґулї *ж. мн.* (*єд.* караґуля) штаке, ходуље

карамбол *х. осн. и прен.* карамбол

карамел *х. технол.* карамел

карамела *ж.* (*штолверка*) карамела

карани -а -е кажњаван; кажњен

каранїнї -їя *х. зоол.* трстењак (Acrocephalus arundinaceus L.)

каранкозов *х.* неваљалац, поган човек

карантин *х.* карантин

карапачи *х. мн.* (*єд.* карапач) *кул.* "карапачи" (*пржене слатке погачице замешене од брашна, жуманаца и млека или воде*)

карас *х. зоол.* караш (Carasius)

карат *х. ювел.* карат

карате -еа *х. спорт*. карате

каратель *х.* казнилац

каратни -а -е (*од* **карат**) каратни

караула *ж.* караула

карани -а -е **1.** кажњаван; **2. карани** -ного *х.* кажњеник

карац -рем *нєзак.* **1.** кажњавати; **2.** глобити

караци *и* **караюци** -а -е кажњив; **~ дїло** кажњиво дело

каращик *х. дем.* карашић

карб *х.* жлеб; ребро

карбасти -а -е жлебаст; ребраст; ¤ **оштригац дакого на карбасто** *оп. под* **карбик (2)**

карбасциц -им *нєзак.* неравно шишати, правити басамаке при шишању

карбид *х. оп.* **карбит**

карбик *х.* **1.** урез, урезотина, белег(а); **2. карбики** *мн.* (*"ґарадичи" на нєровно оштриганих власох*) басамаци; **оштригац дакого на карбики (на карбасто)** (*нєровно оштригац*) ошишати кога на басамаке

карбикасти -а -е (*зубкасти*) назубљен, крецав; ◊ **~ нож** *оп. под.* **нож**

карбит *х. хем*. карбид, карбит

карбитни -а -е *и* **карбитов(и)** -а -о/-е карбитни, карбитски; **~ лампа** карбитуша

карбовац -буєм *нєзак.* клесати

карбол *х. хем*. карбол

карболни -а -е *и* **карболов(и)** -а -о/-е карболни

карбон *х. хем. и мин.* карбон

карбонат *х. хем*. карбонат

карбуратор *х. маш.* карбуратор

кардан *х. маш.* кардан

кардинал *х. церкв. и др.* кардинал

кардинални -а -е кардиналан

кардиоґрам *х. мед.* кардиограм

кардиолоґ *х.* кардиолог

кардиолоґийни -а -е *ж.* кардиолошки

кардиолоґия *ж.* кардиологија

каребни -а -е казнени; ~ **поступок** казнени поступак; ~ **простор** *спорт.* казнени простор

каребнопоправни -а -е казненопоправни

кариєра *ж.* каријера

кариєриз(е)м -зму/-зма *х.* каријеризам

кариєрист -та *х.* **кариєриста** -ти *х.* каријерист(а)

кариєристични -а -е каријеристички

кариєс *х. мед.* каријес

карика *ж.* карика, алка

карикатура *ж.* карикатура

карикатурист -та *и* **карикатуриста** -ти *х.* карикатурист(а)

карикатурни -а -е карикатуран

карикирац -ам *зак. и нєзак.* карикирати

карима *и* **карина** *ж. заст.* слепи прозор (*у старинским кућама удубљење у зиду кухиње за одлагање посуђа*)

кариозни -а -е *мед.* кариозан; ~ **зуб** кариозни зуб

карирани -а -е кариран

Каритас *х. церкв.* Каритас

каритативни -а -е (*гуманитарни*) каритативан

каричка *ж.* **1.** *дем. од* **карика**; **2.** (*винчани персцень*) бурма; **3.** брњица; **4.** (*на краварским батогу*) карика, беочуг; **5.** (*за притвердзованє коси ґу кошиску*) гривна; **6. карички** *мн.* **а)** *заст.* минђуше; **б)** (*полицийски*) лисице; ¤ **лєм му каричку до носа нє положели** ≅ вуку га за нос; ~ **божа** *оп.* **кара божа**; **най кажди попущи за єдну каричку** (*най кажди дакус попущи, та ше помиря, порозумя*) нека свака од сукобљених страна учини уступак

каричкасти -а -е карикаст

кариятида *ж. архит.* каријатида

карк *х.* **1.** врат; **2.** потиљак; **вдериц дакого по карку** ударити кога по потиљку (у потиљак); ¤ **буц дакому на карку** бити на терету коме; **здзац дакому дацо на** ~ натоварити коме што на врат (леђа); **зламац** ~ сломити врат; **дябол ме бил по карку** *оп. под* **дябол; ~ ме (го** *и под.***) заболєл (чекаюци, випатраюци)** искривио сам (је *и сл.*) врат (чекајући, гледајући)

каркач *х.* (*часц штверци на коньовим карку*) оковратник

каркиламаюци *присл.* безглаво, вратоломно; ¤ **най идзе ~ !** нека га враг носи!; **пойсц** ~ ≅ отићи главом преко света (*излажући се свим опасностима*); **сцекац** ~ бежати главом без обзира

карков(и) -а -о/-е вратни

карлїца *ж. анат.* карлица, зделица

карлїцов -а -о *и* **карлїчни** -а -е *анат.* карлични, зделични; **карлїчна косц** карлична кост

карменадла *ж.* крменадла

карменє *с.* **1.** тов; **~ швиньох** тов свиња; **2.** исхрана

кармени -а -е товљен; **кармени швинї** товљеници

кармик *х.* обор, свињац

кармилка *ж.* хранилица

кармилїско *и* **кармилїще** *с.* хранилиште, товилиште

кармин *х.* кармин

карминовац (ше) -нуєм (ше) *нєзак.* карминисати (се)

кармитель *х.* хранилац

кармителька *ж.* хранилица, хранитељица

кармиц -им *нєзак.* **1.** хранити; **2.** товити

кармяч *х.* товљач, крмилац

карневал *х.* карневал

карневалски -а -е карневалски

карнер *х. скравец.* карнер

карни -а -е *оп.* **каребни**

каросерия *ж.* каросерија

карпаторуски *и* **карпаторусински** -а -е

карпаторусински

карпатски -а -е карпатски

карст *х. ґеоґр.* карст, крас

карсцелїк *х. дем.* столічица

карсцель *х.* столица; ¤ **шедзиц на двох карсцельох** *оп.* **шедзиц на двох столкох** (*под* **столок**)

карта *ж.* **1.** *з розл. знач.* карта; **автобуска ~** аутобуска карта; **членска ~** чланска карта; **особна ~** лична карта; **2.** дописница; ◊ **~ вецей** карта више

картальня *ж.* карташница; коцкарница

картарка *ж.* (*врачарка*) картара

картарош *х. оп.* **карташ**

картац ше -ам ше *нєзак.* картати се

карташ *и* **картош** *х.* картарош, карташ, картар

картел *х. екон., правн.* картел

картелизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* картелисати (се)

картер *х. техн.* картер

картеч *х. воєн.* картеч

картовац -туєм *зак. и нєзак. з розл. знач.* картирати

картоґраф *х.* картограф

картоґрафия *ж.* картографија

картон *х.* картон

картонов(и) -а -о/-е *и* **картонски** -а -е картонски

картотека *ж.* картотека

карточка *ж.* картица

картош *х. оп.* **картарош**

картузиянєц -нца *х. церкв. кат.* картузијанац

карусел *х.* карусел

каруца *ж.* каруце *мн.*, каруца

карфа *ж.* (*на драбини*) пречка, пречага

карфиол *х.* карфиол

карцином *х. мед.* карцином

карчма *ж.* крчма; гостионица; ¤ **як у карчми (кричац, вадзиц ше** *и под.***)** понашати се као у крчми

карчмочка *ж. дем.* крчмица

каса *ж.* каса; благајна

касарня *ж.* касарна

касарньов(и) -а -о/-е касарнски

касация *ж. правн.* касација

касац ше кашем ше *нєзак.* споречкавати се; свађати се; натезати се

касета *ж.* касета

касетофон *х.* касетофон

касина[1] *ж. и* **касино** *х.* (*клуб*) касина, касино

касина[2] *ж.* (*мали ресторан*) касина

касир *х.* касир, благајник

касирка *ж.* касирица, касирка, благајница

каста *ж.* каста

кастанєта *ж. муз.* кастањета

кастрация *ж.* кастрација

кастровац -руєм *зак. и нєзак.* кастрирати

кат *х.* џелат; ¤ **до сто катох (катов), до триста катов** (*при нєсподзиваню, чудованю, гандрованю и под.*) до сто ђавола; **езер кати ци твойо, идз до триста катов** иди к врагу

ката *ж.*: ¤ **хлопска ~** човек жена, мушкобања

катакиз *х.* (*учебнїк и настава вироинауки*) катехизам

катакис *х. беш. заст. оп.* **катакиз**

катаклизма *ж.* катаклизма

катакомба *ж. ист.* катакомба

катализа *ж. хем.* катализа

катализатор *ж. хем.* катализатор

каталоґ *х.* каталог; **менови ~** именски каталог; **предметни ~** предметни каталог

каталоґизовац -зуєм *и* **каталоґовац** -ґуєм *зак. и нєзак.* каталогизирати, каталогисати

каталоґски -а -е каталошки

катапулт *х. ист.* катапулт

катапултовац -туєм *зак. и нєзак.* катапултирати

катар *х. мед.* катар

катаракт *х.* **1.** *оп.* катаракта; **2.** *техн.* катаракт

катаракта *ж. осн., мед.* катаракта

катарални -а -е (*од* **катар**) катарални

катарза *ж. филоз., псих., мед.* катарза

катарка *ж.* катарка

катастер -тру/-тра *х.* катастар

катастерски -а -е катастарски; ~ **приход** катастарски приход

катастрофа *ж.* катастрофа

катастрофални -а -е катастрофални

катафалк *х.* катафалк

катеґоризация *ж.* категоризација

катеґоризовац -зуєм *и* **катеґоровац** -руєм *зак. и нєзак.* категорисати

катеґорийни -а -е категоријски

катеґорични -а -е категоричан, изричит

катеґория *ж.* категорија

катедра *ж.* **1.** (*одсек на високей школи*) катедра; **2.** подијум, катедра; говорница; **3.** (*за шпивачох, гудацох*) подијум

катедрала *ж.* катедрала

катедрални -а -е катедрални; ~ **церква** *церкв.* катедрална црква

катедров(и) -а -о/-е (*од* **катедра (1)**) катедарски

катекиз *х. оп.* **катакиз**

катедьнїца *ж. оп.* **катедра (2-3)**

катета *ж. ґеом.* катета

катетер *х. мед.* катетер

катехет -та *и* **катехета** -ти *х.* катехет(а)

катехиз(е)м -зму/-зма *х.* катехизам

катичка *ж. зоол. оп.* **богова (божа) катичка**

катовац -туєм *нєзак. заст.* мучити; стављати на муке

катов(и) -а -о/-е (*од* **кат**) џелатски, крвнички

катода *ж. ел.* катода

катодни -а -е катодни

католїк *х.* католик; ¤ **векши ~ од папи** већи католик од папе

католїкиня *ж.* католикиња

католїциз(е)м -зму/-зма *х.* католицизам

католїцки -а -е католички

католїцтво *с.* католичанство

католїчиц -їм *нєзак.* католичити

катона *х.* (*мн.* катонаци -цох *и* катонове -нох) *заст.* војник; **пойсц за катону** отићи у војску; **служиц (буц) за катону** служити војску; **присц споза катону** доћи из војске

катонацки -а -е војнички

катоначка *ж.* жена којој је муж у војсци; бела удовица

катрань *х. заст. оп.* **катран**

катран *х.* катран

катрановац -нуєм *зак. и нєзак.* катранисати

катюша *ж. воєн.* каћуша

каубоєц -ойца *х. оп.* **каубой**

каубой *х.* каубој

каубойски -а -е каубојски

каузални -а -е каузалан

кауция *ж.* кауција

кафа *ж.* кафа, кава; **била ~** бела кафа; **чарна ~** црна кафа; **турска ~** турска кафа; **пиц кафу** пити кафу, кафенисати

кафана *ж.* кафана

кафански -а -е кафански

кафе -еа *х.* кафе

кафилерия *ж.* (*шинтерня*) кафилерија

кафов -а -о кафен; са кафом; од кафе; ◊ ~ **торта** *кул.* торта са кафом; ~ **ликер** ликер са кафом

кафови -а -е смеђ; браон, кафен; **кафово власи** смеђа коса; ~ **штоф** браон штоф

кафовисти *и* **кафовкасти** -а -е смеђаст

кафтан *х.* кафтан

кацабайка *ж. заст.* (*гадвабна женска якня*) кацабајка; ¤ **кажда баба дума же єй ~ найкрасша** сваки Циганин свога коња хвали

кациґа *ж.* кацига

кач *викр. за одганянє качкох* иш

качатко *с.* пачић, паче

качац -ам *нєзак. заст.* (*пейґлац з качацим пранїком*) рољати (*в.*), ваљати (*в.*)

качаци -а -е: ~ **пранїк** *заст.* рољa (*в.*), рољарка (*в.*)

каче -еца *с.* паче; ¤ **бежац як ~**

(качата) за ягоду трчати као без главе; **мокри (змокнути) як** ~ мокар као миш; **нє за качата мачанка** *оп.* **нє за гуски шено** (*под* **гуска**)

качи -а -е пачји; ◊ ~ **мидло** *с. бот.* крабуљица (Chaerophyllum hirsutum L.); **качи писки** *мн. бот.* драгољуб (Tropaeolum majus L.)

качиписк *х. зоол.* кљунар (Ornithorynchus paradoxus)

качка *ж.* патка; ◊ ~- **черкотка** *зоол.* патка звиждара (Mareca penelopa R.); ¤ ~ **до це копла!** (*гандрованє*) иди к врагу!, не било те!; **правиц ше [на] злату качку (злата качка)** превртати очима, правити се праведним Јосипом

качкаваль *х.* качкаваљ

качмар *х.* **1.** крчмар; гостионичар; кафеџија; **2.** келнер

качмарка *ж.* **1.** крчмарица, крчмарка; кафеџијка, кафеџиница; **2.** келнерица

качмарски -а -е крчмарски

качочка *ж.* **1.** *дем.* паткица; **2.** *школяр. арґо* (*слаба оцена*) колац, кец, бугер

качур *х.* патак

каша *ж.* **1.** *з розл. знач.* каша; **2.** *кул.* крупице у млеку

кашасти -а -е кашаст

кашель -шлю/-шля *х.* кашаљ; **вельки** ~ велики кашаљ; **маґарчи** ~ магарећи кашаљ, хрипавац

кашка *ж.* **1.** *бот.* сочивица (Lemna L.); *поль.* плева конопље

кашлїц -їм *нєзак. коц. оп.* **кашляц**

кашлянїна *ж.* искашљај

кашляц -лєм *нєзак.* кашљати

кашляци -а -е кашљав

кашмир *х. текст*. кашмир

кашмиров(и) -а -о/-е *и* **кашмирски** -а -е кашмирски; ~ **хусточка** кашмирска марама

каштель *х.* (*замок*) замак, дворац

каштиґа *ж. заст.* казна

каштиґовац -ґуєм *нєзак.* кажњавати, казнити

каяк *х. спорт.* кајак

каякаш *х.* кајакаш

каянє *с.* кајање

каяц ше каєм ше *нєзак.* **1.** кајати се; **2.** окајавати

ква *викр. оном.* (*о качки, жаби*) ква

квадрант *х.* квадрант

квадрат *х. мат.* квадрат

квадратни -а -е квадратан

квадратура *ж.* квадратура

квадровац -руєм *зак. и нєзак.* квадрирати

квазимодо *х.* квазимодо

квалитативни -а -е квалитативан

квалитет *х.* квалитет, каквоћа

квалитетни -а -е квалитетан

квалификацийни -а -е квалификацијски, квалификациони

квалификация *ж.* квалификација

квалификовани -а -е квалификован

квалификовац (ше) -куєм (ше) *зак. и нєзак.* квалификовати (ше)

квант *х.* **1.** *физ.* квант; **2.** *заст.* (*часц одплацованя*) рата, квартал (*в.*); **плацел други ~ порциї** платио је другу рату пореза

квантитативни -а -е квантитативан

квантитет *х.* квантитет

квантификовац -куєм *зак. и нєзак.* квантификовати

квантни -а -е *физ.* квантни; ~ **теория** квантна теорија

квап *х.* **1.** густа, кашаста маса; кашасто јело; **2.** *палєн.* џибра

кварни -а -е алав, прождрљив; ¤ ~ **як мачка** (*барз ґаладни*) појео би и масно ћебе

кварносц *ж.* алавост, прождрљивост

кварт *х.* кварт, четврт

кварта *ж. з розл. знач*. кварта

квартал *х.* квартал

квартални -а -е квартални

квартелїна *ж.* станарина

квартель *х.* стан**; буц даґдзе на квартелю** становати негде, бити негде подстанар

квартельовац -люєм *нєзак. заст.* становати

квартельодавец -вца *х.*

станодавац

квартельош *х.* станар

квартельошка *ж.* станарка

квартельчок -чка *х. дем.* станчић

квартет *х. муз.* квартет

кварц *х. мин.* кварц

кварцит *х. мин.* кварцит, кремењак

кварц-лампа *и* **кварцна лампа** *ж.* кварц-лампа

кварцни -а -е *х.* кварцни

кварцовац -цуєм *нєзак.* кварцовати

кварцов(и) -а -о/-е *оп.* **кварцни**

квас *х.* **1.** квасац; **2.** (*безалкоголни напой*) квас; ◊ **колачи на квасу** *кул.* штрудла; **цесто на квасу** *кух.* кисело тесто; ¤ **поєдла ~** *беш.* (*самодруга є*) носи трбух; **як на квасу** (*нє у дзеки*) на три ћошка

кваскави -а -е киселаст, киселкаст

квасковити -а -е *оп.* **кваскави**

квасов(и) -а -о/-е квасан

кватерка *ж. заст.* (*мера за чечносц*) кварта

квацкац -ам *нєзак.* мазати (прљати, мрљати) капањем, пацкати

квацнуц -нєм *зак.* канути (*и замрљати*)

кваченє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **квачиц (ше)**; **2.** кошкање

квачиц -им *нєзак.* качити

квачиц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*заквачовац ше*) качити се; **2.** *прен.* качити се, кошкати се

квачка *ж.* **1.** квака, кука, кукица, чакља; закачка, закачаљка; **2.** (*на шматох и др. за вишанє на фоґаш*) закачка, закачаљка, петља; **3.** (*як знак на латинских буквох* ж, ч *и под.*) квака, квачица; **4.** (*на дерлячи*) алка; **5.** (*знак за "одквачене"*) штрих; **6.** *прен.* задевало, задиркивало; **7. квачки** *мн. зоол. и бот.* кукице; ◊ **драбинка з квачками** кукаче

квачканє *с.* качење; задевица

квачкац ше -ам ше *нєзак.* (*спричкац ше, репиц ше*) качити се, кошкати се

квашени -а -е кисео; **~ капуста** кисео купус; **квашени огурки** кисели краставци

квашиц -им *нєзак.* **1.** киселити; **~ капусту** киселити купус; **2.** *скор.* штавити, стројити, табачити

квашиц ше -им ше *нєзак.* (*о капусти и под.*) киснути

квашни -а -е *осн. и прен.* кисео; ◊ **~ вода** кисела вода; **~ юшка** *кул.* кисела чорба; **~ шункова юшка** *кул.* кисела чорба (*од воде у којој се кувала шунка*)

квашнїна *ж.* **1.** киселина; **2.** *оп.* **квашняк**

квашнїц -їм *нєзак.* киселити

квашняк *х. бот.* (*файта древа*) кисељак

квашуга *ж.* **1.** веома кисело јело *или* пиће; ускисло јело; киселица; **тоти вчасни кайси права квашуга** ове ране кајсије су веома киселе; **нє нашли доброго вина, та купели якуш квашугу** нису нашли доброг вина, па су купили неку киселицу; **2.** (*верхнє пасмо кому*) овршина

квацок -щку/-щка *х. пож.* **1.** квасно тесто; **2.** (*заправка*) комлов

квестионер *х.* квестионер

квет *х.* **1.** цвет; **2. квети** *мн.* (*мразово цифри на облаку*) цвеће, расцветао прозор; **3.** *бот.* цваст

кветни -а -е цветан

кветовани -а -е (*о облєчиву и под.*) шарен, са шарама; на цветиће; **~ платно** платно на цветиће; **кветовани танєри** тањири на цветиће; **~ посцель** кревет са шарама; **кветовани ормани** ормари са шарама

квецар *х.* цвећар

квецарка *ж.* цвећарка

квецарня *ж.* цвећара, цвећарница

квецарство *с.* цвећарство

квеце *с. збир.* цвеће

квециц -им *нєзак.* китити; **~ крачун** китити јелку; **~ бешеду** *прен.* китити говор

квециц ше -им ше *нєзак.* китити се

квецов(и) -а -о/-е *оп.* **квитков(и)**

кви *викр. оном. звич. повторени* **кви-кви** *за подражованє квичаня прашеца, швинї* (с)квик-(с)квик

квиз *х.* квиз

квилїц -їм *нєзак.* кињити, вређати; мучити; жалостити

квинта *ж. муз. и др.* квинта

квинтет *х. муз.* квинтет

квислинґ *х.* квислинг

квит *прикм. нєпрем. и присл.* квит; **тераз зме ~** сад смо квит**;** ¤ **и ~** и квит

квита *ж.* признаница; потврда

квитац (ше) -ам (ше) *и* **квитовац (ше)** -туєм (ше) *нєзак.* (*реґуловац длуство*) квитирати (се)

квитков(и) -а -о/-е **1.** цветан; **~ нектар** цветни нектар; **2.** цветоносан

квитни -а -е цветан; ◊ **Квитна нєдзеля** *церкв.* Цвети, Цветна недеља, Врбица

квитнїк *х.* цветњак

квитнуц -нєм *нєзак.* цветати; ¤ **аж би квитло** *ирон.* (*було би барз нєдобре кед би так поробел*) то би био скандал, срамота; **кед би дахто на Вельку ноц пошол орац на польо, аж би квитло** кад би неко на Ускрс отишао на њиву да оре, то би био скандал за село

квитнуце *с.* цвет, цваст, цватња

квиток -тка *х.* **1.** цвет; цветак; **2.** *ирон*. цвећка

квиточок -чка *х. дем*. цветић, цветак

квицар *х. оп.* **квецар**

квице *с.* **1.** *поет.* цвеће**; 2.** (*квитнуце*): **у квицу** (*под час квитнуца*) у цвету; **грозно у квицу** грожђе у цвету

квициц (ше) -им (ше) *нєзак. поет. оп*. **квециц (ше)**

квичанє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **квичац**; **2.** цилик; **3.** квек, квик; скик

квичац -им *нєзак.* **1.** вриштати, циликати, циктати, квечати, цичати, скичати, квичати; **жени квича** жене вриште; **квича прашата** циличу (циче, квиче) прасићи; **дзеци квича од радосци** деца цикћу (циче) од радости; **заяче квичи** зечић квечи; **миша квичи** миш цичи; **2.** (*о швинї*) цикати, дерати се

квичаци -а -е **1.** (*о гласу*) вриштав, циктав, цичав, квечав; **2.** *оп.* **кричаци (3)**

квичиц -им *нєзак. коц. оп.* **квичац**

кво (*звич. повторене*) *оном. викр. за подражованє гласу квоки* квоц

квока *ж.* **1.** квочка; **насадзиц квоку на вайца** насадити квочку на јаја; **2.** *гандр.* неваљала жена *или* женско дете; **квоко єдна!** неваљалице једна!; ¤ **чвиркац як ~** (*сплєтац вшелїячини*) блебетати, причати тандара-мандара; **шедзиц як ~ [на вайцох]** (*шедзиц и нїч нє робиц*) седети као квочка на јајима

кворум *х.* кворум

квота *ж.* квота

квочиц -им *нєзак.* (*о квоки*) квоцати, кокорити; **квока водзи курчата и квочи** квочка води пилиће и квоца

квочиц ше -им ше *нєзак.*: **квочи ше ми єдна кура** једна кокошка ми квоца, хоће да се насади на јаја

квочка *ж. дем. и гипок.* кока; квочка

квотировац -руєм *и* **квотовац** -туєм *зак. и нєзак.* квотирати

кевелїц ше -їм ше *нєзак.* **1.** бити осетљив, осетљиво реаговати; **2.** разметати се, истицати се, шепурити се

кевельни -а -е осетљив; **допущ себе повесц, цо ши таки ~ ?** дозволи да ти кажем, што си тако осетљив; **барз є ~ : вше є прехладзени** веома је осетљив: увек је прехлађен

кед *злуч.* **1.** *означує час* кад(а); **мала шейсц роки ~ ше одселєли до варошу** имала је шест година када су се оделили у град; **~ закончел шицки роботи, лєгнул дакус одпочинуц** кад је завршио све послове, легао је да се мало одмори; **2.** *означує причину* кад; **най идзе студирац ~ є таки добри школяр** нека иде да студира кад је тако добар

ученик; **3.** *означує условиє* ако, кад; **~ нє сцеце плациц кару, єст и суд** ако нећете да платите казну, постоји и суд; ◊ **вше ~** увек кад, кад год; **ей, лєм кед би...** камо лепе среће; **~ нараз, ~ лєм** кад одједном; **~ воно** кадли; ¤ **~ бог да** ако бог да

кедвешни -а -е *заст.* мио, драг

кедер¹ -дра *х. бот.* кедар (Cedrus libani)

кедер² *х. риб.* кедер

кеди[1] *присл.* кад, када; **~ сце сцигли?** кад сте стигли?; **нє мам ~** немам кад

кеди[2] *злуч. означує источасноц дїйох главного и зависного виреченя* када; **пришли зме теди ~ и требало** дошли смо онда када је и требало; ◊ **~ ґод** *присл. беш.* кад год

кедик *присл. и злуч. заст. оп.* **кеди¹** *и* **кеди²**

кеди-нєкеди *присл.* понекад, изретка, с времена на време

кеди-теди *присл.* кад-тад

кедиш(ик) *присл.* **1.** некад(а) (*у прошлости*); **~ було иншак** некад је било друкчије; **2.** једном (*недавно*); ономад; **~ сом го стретнул** ономад га сретох

кедишка *присл. беш. оп.* **кедиш(ик)**

кедишнї -я -є некадашњи

кедр *х. бот. оп.* **кедер**[1]

кезеш *х. заст.* јемац, жирант

кей *х.* кеј

кекс *х. и* **кекса** *ж.* кекс

келераб *х. бот. и аґр.* келераба

келерабов -а -о келерабин, од келерабе; ◊ **~ юшка** *кул.* чорба од келерабе

келї -я -є *зам.* **1.** колики; **~ труд**! колики труд!; **келя маса народу!** колика маса народа!; **келє благо!** колико благо!; **2. келї** *мн.* колико; **~ вояци ше нє поврацали з войни, келїх вояцох нє дочекали їх фамелиї!** колико војника се није вратило из рата, колико војника нису дочекали њихове породице!

келїх *х. церкв.* (*чаша*) калеж, циборij(ум), путир

келнер *х.* келнер

келнерка *ж.* келнерица

кель *х. бот., аґр.* кељ

кельо 1. *присл.* колико; **~ нас єст?** колико нас има?; **~ годзин?** колико је сати; **~ єст оталь до варошу?** колико има одавде до града?; **2.** *оп.* **келї (2)**; ◊ **~ лєм** *присл.* колико год; ¤ **~ людзох тельо обичаї** колико људи толико ћуди

кельосц *ж. заст.* количина; број

кенґур *х. зоол.* кенгур

кентаур *х. митол.* кентаур

кепеняк *и* **кепень** *х. заст.* огртач, кабаница

кепец *х.* кепец

кепкар *х.* спадало, шаљивџија; лакрдијаш

кепкариц -им *нєзак.* шалити се на туђ рачун; лакрдијати, обешењачити

кепкарски -а -е шаљив; лакрдијашки

кепкарство *с.* шала; лакрдија, обешењаштво

кепковац -куєм *нєзак. оп.* **кепкариц**

керамика *ж.* керамика

керамичар *х.* керамичар

керамични -а -е керамички

керґетовац -туєм *нєзак.* **1.** (*гандровац*) грдити, корити; **2.** (*виганяц*) терати

керелаб *х. оп.* **келераб**

керепадловац -луєм *нєзак. оп.* **керепкац (1)**

керепара *ж. заст.* двокрилни авион, двокрилац

кереп(к)адло *с.* **1.** (*за плашенє птицох*) клопотац, клепетаљка; **2.** *церкв. оп.* **шкерепадло**

керепкац -ам *нєзак.* **1.** клопарати, клопатати, клепетати; лупати; **витернїца керепка** вејалица клопара; **2.** (*о оружию*) штектати, кокати, клокотати; **керепкаю митралєзи** штекћу митраљези; **3.** *оп.* **шкерепадловац (1)**

Керестурец -рца *х.* Крстурац

Керестурица *ж. и* **Керестурска** -кей *ж.* Крстурица

керестурски -а -е крстурски

Керестурчань *х. ридк. оп.* **Керестурец**

Керестурчанка *ж. ридк. оп.* **Керестурица**

керованє *с.* **1.** заобилажење, заобилазак; **2.** мимоилажење

керовац -руєм *нєзак.* **1.** заобилазити, обилазити, околишати; **2.** мимоилазити; **3.** (*дакого/дацо* и *од дакого/дачого*) избегавати; бежати; **кажди керує таку роботу** свак избегава такав посао; **нє керуй од школи** немој да избегаваш школу

керозин *х. индустр.* керозин

керпара *ж.* крпара

керпарка *ж. дем.* крпарица

керпиц -им *нєзак. беш.* **1.** крпити, крпарити; **2.** *прен.* крпити, грдити

кертечина *ж.* **1.** *оп.* **кертичанка**; **2.** земља са кртичњака

кертис *х. заст.* (*заградар*) баштован

кертица *ж. осн. и прен.* кртица; ¤ **робиц як ~** радити као кртица

кертичанка *ж.* кртичњак

керуль *х. заст.* пољочувар

керченїна *ж.* крчевина, крченица

керчитель *х. осн. и прен.* крчилац, крчитељ

керчиц -им *нєзак.* крчити

кесон *х. буд*. кесон

кест(е) *оп.* **кешт**

кетишка *ж. заст.* (*вишивана пантлїка наштред партка и др.*) апцес (*в.*)

кефа *ж.* (*щетка за конї*) кефа

кефац -ам *нєзак. оп.* **кефовац**

кефетик *х.* улар, узда; **зняц ~ коньови** изуларити коња; ¤ **спущиц ше з кефетика** (*одняц ше спод дачиєй контроли, власци*) скинути ђем са зуба, изуларити се

кефовац -фуєм *нєзак.* кефати

кех *х. ветер.* кашаљ**;** ◊ **да нє ма тот ~ уж би давно здех** (*дахто ма астму, та ше чува и з тим себе предлужує живот*) ≅ жути жутују а црвени путују

кечиґа *ж. зоол*. кечига (Acipenser ruthenus)

кеш *х.* кеш

кеша *ж.* путаста кобила

кешелїсти -а -е путаст

кешель *х.* путаст коњ

кешт *викр. за одганянє пса* шибе, марш

кея *ж. оп.* **гея²**

ки *зам. лєм у х. роду*: **~ ци пшамац (бес, дябол, дюґ, минки(в))?** који ти је враг (ђаво)?; **~ то пшамац (бес, дябол, дюґ, минки)?** који је ово враг?; **кого(ш) пшамаца (беса, чорта, дябла)** ког врага

кибернетика *ж.* кибернетика

кибла *ж.* забат, кибла

кивадло *с. физ*. (*шейталов*) клатно

кивац -ам *нєзак.* **1.** (*гойсац*) њихати, љуљати; клатити; **витор кива древа** ветар љуља дрвеће; **2. а)** климати; **~ зуб** климати зуб; **б)** климати, вртети; **~ з главу** климати главом; вртети главом

кивац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*гойсац ше*) њихати се, љуљати се; клатити се; **кива ше кридло облака** клати се прозорско крило; **2.** (*при ходу*) гегати се, вагати се; **3.** климати се; **кива ше му зуб** клима му се зуб; **4.** мицати се; **5.** лелујати се, лепршати (се)

киваци -а -е *осн. и прен.* **1.** љуљав; **2.** климав, климатав

киви¹ *х. бот.* киви (Actinidia)

киви² *х. зоол.* киви (Apteryx)

кивнуц -нєм *нєзак.* **1.** љуљнути; **2.** (*з главу*) климнути

кивнуце *с.* миг; клим

кивот *х. церкв*. ћивот, кивот

киднаповац -пуєм *зак. и нєзак.* киднаповати

києвски -а -е (*од* **Києв**) кијевски

Києвян *х.* Кијевљанин

кий *х. заст. оп.* **кияк**

кикевки *ж. мн.* (*єд.* кикевка) *коц. оп.* **тиковки**

кикирики -кох *х. мн. и* **кикирики** -ия *х. бот.* кикирики *х.*

киклоп *х. митол*. киклоп

кикс *х. осн., спорт., муз*. кикс

киксовац -суєм *зак. и нєзак.* киксирати, киксати

кила *ж.* (*килоґрам*) кила, кило

килаш *х. коц. оп.* **килаши**

килаши *мн.* кантар, вага; теразије

килим *х.* ћилим

киловат *х. ел.* киловат; **~-годзина** киловат-час

килов(и) -а -о/-е од једне киле; **~ потька** шаран од једне киле

килограм *и* **килоґрам** *х.* килограм

километер -тера *и* -тра *х.* километар

километерски -а -е километарски

километража *ж.* километража

ким *х. кул.* ким (*оп.* **рашка**)

кимоно *х.* (*японска шмата*) кимоно

кинар *х. заст.* биоскобџија

кинджал *х.* (*нож*) кинџал

кинематоґрафия *ж.* кинематографија

кинематоґрафски -а -е кинематографски

кинетика *ж.* кинетика

кинетични -а -е кинетички

кинин *х. фарм.* кинин

кино *с.* биоскоп, кино *с. и х.*; **иду до кина** иду у биоскоп

кинов(и) -а -о/-е биоскопски

кинолоґия *ж.* (*наука о псох*) кинологија

кинотека *ж.* кинотека

киоск *х.* киоск

кипарис *х. бот.* кипарис, чемпрес (Cupressus sempervirnes)

киперски -а -е (*од* **Кипер**) кипарски

кипер -ера *х. буд. и др.* кипер

киперовац -руєм *нєзак. буд. и др.* киперовати

кир *х.* (*пан*) кир

Кирбай *х. церкв.* (*швето з нагоди пошвеценя храма*) црквена слава, црквени сабор, кирбај

кирбай *х.* (*вашар на Кирбай*) кирбај

кирбайовац ше -аюєм ше *нєзак.* бити *одн.* проводити се на црквеној слави (сабору, кирбају)

кирбайоше *х. мн.* (*єд.* кирбайош) **а)** (*конїкаре и гомбалкаре на кирбаю*) рингишпилаши (*в.*); **б)** продавачи играчака, посластица *и сл.* на црквеним саборима (кирбајима)

кирвави -а -е *осн. и прен.* крвав

кирвавиц -веєм *и* -им *нєзак.* **1.** (*масциц з креву*) крвавити; **2.** (*пущац крев зоз себе*) крварити; крварити се

кирваво *присл. осн. и прен.* крваво

кирвачни -а -е *звич. прен.* крвав

Кирґиз *х.* Киргиз

кирґизки -а -е (*од* **Кирґиз, Кирґизия**) киргиски

кири -ия *х. физ.* кири

кирилица *и* **кирилка** *ж.* ћирилица

кирилски -а -е ћирилички

кирия *ж. беш.* кирија

киркнуц *и* **кирхнуц** -нєм *зак.* кркнути, зуцнути, ланути; **знал, алє нїкому анї нє киркнул о тим** знао је, али никоме није ни зуцнуо о томе

кисли -а -е: **~ млєко** кисело млеко

киснути -а -е: **~ цесто** кисело тесто

киснуц кишнєм *нєзак.* 1. (*о цесту*) киселити се, надолазити, расти; (*од квасу*) квасати; **2.** (*поставац квашни – о вину и под.*) кисити, киснути, ускисивати; **3.** (*о намоченей конопи*) квасити се

киснуце *с.* **1.** врење; **2.** ускисивање

кит *х. зоол.* кит

Китаєц -йца *х.* Кинез

Китайка *ж.* Кинескиња

китайка *ж.* реса, маца, кићанка; гомба; **шапка з китайку** кићенка

китайски -а -е кинески; ◊ **Китайски мур** Кинески зид

китоловец -вца *х.* китоловац

кифла *ж.* кифла

кифлочки *ж. мн.* (*єд.* кифлочка) *кул.* кифлице; ◊ **~ на жимно** *кул.* бунар-кифле (*в.*)

кихавец -вца *х. воєн.* кијавац

кихац -ам *нєзак.* **1.** кијати; **2.** *прен.* (*нє дзбац*) фућкати; **кихам я на тото** фућкам ја на то

кихнуц -нєм *зак.* кинути

кихот *х.* кикот

кихотац ше -ам ше *нєзак.* кикотати се, хихотати се

кич *х. ум. видр.* кич

кичкиридж *х.* нарцис (Narcissus poeticus)

кичкирик *х. дюрдь. оп.* **кичкиридж**

кичкирич *х. беш. оп.* **кичкиридж**

кишбиров *х. заст.* општински курир; позивар; добошар

кишенка *ж.* џеп; ◊ ~ **зоднука** унутрашњи џеп (*на сакоу и сл.*); ¤ **биц ше по кишенки** разметати се парама; **до кишенки бим це могол положиц** (*барз ши за мнє мали, слаби*) могао бих те за пас заденути, у зубима бих те могао однети (носити); **тримац руки у кишенкох** (*анї кус нє дзбац*) накривити капу

кишенкар(ош) *х. оп.* **дробни крадош** (*под* **крадош**)

кишенков(и) -а -о/-е џепни; ~ **кнїжка** џепна књига

кишеночка *ж.* **1.** *дем.* џепић; **2.** (*горня на блузни и под.*) горњи (мали) џеп

кишень *ж. заст.* **1.** *оп.* **кишенка**; **2.** "кишењ *ж.*" (*врећица за новац коју су жене везивале око појаса испод горње сукње*)

кияк *х.* мотка; батина; кијача; тољага

киянка *ж.* **1.** (*за убиванє*) набијач; **2.** *оп.* **кияк**

кияня *ж. оп.* **кияк**

киящок -щка *х. дем.* (*од* **кияк**) моткица

клавир *х.* клавир

клавирски -а -е клавирски; ◊ ~ **гармоника** *и* **клавирски гармуники** клавирска хармоника

клавиятура *ж.* клавијатура

клавиш *х.* типка (*на клавиру, хармоници*)

кладбище *с. кнїжк.* гробље (*оп.* **теметов**)

кладзенє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **класц**; **2.** утовар

кладиво *с. спорт.* кладиво

клайбас *х.* оловка; **застругац ~** зарезати оловку; **заламал ше му ~** сломио је срце оловке; ¤ **достац (вжац, купиц и под.) на ~** добити (узети, купити и сл.) на вересију

клайбащик -ика *и* **клайбащок** -щка *х. дем.* оловчица

клальня *ж. осн. и прен.* кланица

кламар *х.* (*спреводзкош*) варалица, обмањивач; лажљивац, лажљивко

кламац -мем *нєзак.* варати, обмањивати; лагати

кламство *с.* лаж

кламфа *ж. оп.* **кломфа**

кламфер *х. коц. заст. оп.* **кломфер**

кланє *с.* клање

кланїца *х.* (*колчок на санкох*) кочић

кланяц ше -ям ше *нєзак.* клањати се

клап *викр. звич. удвоєни з хторим ше подражує звук вдереня до дачого твардого* клап

клапа *ж. оп.* **клапна**

клапачки *ж. мн.* (*єд.* клапачка) **1.** вилице (*у животиње*); **2.** кљун у роде; **3.** *пейор.* усне; губица; ¤ **достац по клапачки** добити по губици; **заврец (заткац) дакому клапачки** ставити коме брњицу (локот) на уста, зачепити (завезати) коме губицу, запушити коме уста

клапкац -ам *нєзак.* **1.** клопарати, топотати; лупати; **по драги клапкали коньски копита** путем су топотала коњска копита; **2.** *прен.* клопарати, торокати; **~ з язиком** клопарати језиком

клапна *ж. филм.* клап(н)а

клаптави -а -е клемпав, клопав; **клаптави уха** клемпаве уши

кларинет *х. муз.* кларинет

клас *х. заст. оп.* **класка**

класа[1] *ж. з розл. знач.* класа; **пануюца ~** владајућа класа

класа² *ж. шк.* разред

класати -а -е *оп.* **класкати**

класик *х.* класик

класика *ж.* класика

класификацийни -а -е класификациони; ~ **испит** класификациони испит

класификация *ж.* класификација

класификовац -куєм *зак. и нєзак.* класификовати, класифицирати

класициз(е)м -зму/-зма *х.* класицизам

класичар *х.* класичар

класични -а -е класичан

класка *ж.* клас; ◊ **зберац класки** *заст.* купити класје (влаће); ¤ **по Крачунє класки зберац** *оп. под* **Крачун**

класкати -а -е (*з велькима класками*) класат

класни¹ -а -е (*од* **класа¹**) класни; ~ **свидомосц** класна свест

класни² -а -е (*од* **класа²**) **1.** разредни, одељењски; ~ **старшина** разредни старешина; **2. а) класна** -ней *ж.* разредни старешина (*жена*); **б) класни** -ного *х.* разредни старешина (*мушкарац*)

класов -а -о *оп.* **класа² (1)**; ~ **тим** разредни тим

класовац -суєм *зак. и нєзак.* класирати

класц кладзем *нєзак.* **1.** стављати; ~ **шицко на свойо место** стављати све на своје место; ~ **печац** стављати печат; ~ **на дньови шор** стављати на дневни ред; **2.** утоваривати, товарити, укрцавати, крцати; **класц робу на ладю** укрцавати робу на брод; **3.** *у злученьох хтори знача одредзени роботи*: ~ **брадло** садевати (денути) камару; ~ **древа на огень** стављати дрва на ватру, ложити; **класц дунци** стављати компот; стављати зимницу у тегле; ~ **капусту до гордова** киселити купус; ~ **коч** денути воз; ~ **на дакого** оптерећивати кога послом, свалити коме што на грбачу; ~ **огня** *и* ~ **огень** ложити ватру

клатка *ж.* катанац, локот; **заврец (замкнуц) на клатку** затворити катанцем

клаточка *ж. дем.* катанчић

клаузула *ж.* клаузула

клац колєм *нєзак.* **1.** (*резац*) клати; **2.** *безос.* (*о болю*) пробадати; **колє го под ребрами** пробада га испод ребара; **3.** (*о церню и под.*) бости; **колє ме цернє** боде ме трње; ¤ **клац очи** бости очи

клаце *с.* пробадање

клацик *х. заст.* штикла, потпетица

клациков -а -о: **клациково ципели** *заст.* ципеле са потпетицама

клач *х.* кољач, клач

клашати -а -е *оп.* **класкати**

клаше *с. збир.* класје, влаће

клашиц ше -им ше *нєзак.* (*о житаркох*) класати, искласавати, влатати; **жито ше почало клашиц** пшеница је почела да класа

клащок -щка *х.* **1.** *дем. и гип.* класић; **2.** (*на трави и под.*) клас

клевета *ж.* клевета

клеветац -ам *нєзак.* клеветати

клеветнїк *х.* клеветник

клеветнїца *ж.* клеветница

клеветнїцки -а -е клеветнички

клека *ж. бот.* клека (Juniperus communis)

клековача *ж.* (*клекова палєнка*) клековача, боровица

клемна *х. техн.* клемна

клепетац -ам *нєзак.* **1.** *оп.* **клапкац**; **2.** блебетати

клепетюха *ж.* торокуша, брбљивица, блебетуша

клептоман *х.* клептоман

клептомания *ж.* клептоманија

клер *х. збир.* (*священство*) клер

клерик *х.* клерик

клерикал *х.* клерикал

клерикалєц -лца *х.* клерикалац

клерикални -а -е клерикалан

клерофашиз(е)м -зму/-зма *х.* клерофашизам

клєк *х. физк.* клек

клєкац -ам *нєзак.* **1.** *преклада ше з дїєсловом зак. виду* клекнути; **приходзи пред образ и клєка** долази

пред икону и клекне; **2.** поклецивати

клєкнуц -нєм *зак. осн. и прен.* клекнути; пасти на колена

клєн *х. бот.* **1.** клен (Acer campestre); **2.** макљен (Acer monspessulanum)

клєпац -пем *нєзак.* **1.** клепати, откивати; **~ косу** клепати косу; **2.** *прен.* (*дакому же би добре запаметал*) тупити, утувљивати некоме нешто; ¤ **~ дакому до глави** *оп. под* **глава**

клєчац -чим *нєзак.* клечати

клєчиц -им *нєзак. коц. оп.* **клєчац**

клиєнт *х.* клијен(а)т

клиєнтела *ж. збир.* клијентела

клий *х.* **1.** туткало, лепило, клија; **2.** (*на хорим древе*) смола; **3.** (*перше млєко по целєню, жребеню и под.*) грушевина

клийовац клиюєм *нєзак.* туткалисати, туткалити

клика *ж. полит.* клика

кликнуц -нєм *зак. поет.* ускликнути

кликтац -ам *нєзак. поет.* клицати, ускликивати

клима *ж. осн. и прен.* клима

климакс *х. осн., мед.* климакс

климактерий *и* **климактериюм** *х. мед.* климактериј(ум)

климатолоґия *ж.* климатологија

климатски -а -е *и* **климов(и)** -а -о/-е климатски

клинґер *х. буд.* клинкер

клинїка *ж.* клиника

клинїчни -а -е клинички

клип *х. техн.* клип

клипер *х. ладь.* клипер

клипни -а -е *техн.* клипни; **~ пумпа** клипна пумпа

клипняча *ж. техн.* клипњача

клипов(и) -а -о/-е *оп.* **клипни**

клиринґ *х. тарґ.* клиринг

клиринґски -а -е клириншки

клистир *х. мед.* клистир

клистирац -ам *и* **клистировац** -руєм *зак. и нєзак.* клистирати

клисура *ж. ґеоґр.* клисура

клише *х. друк.* клише

клишетовац -туєм *и* **клишовац** -шуєм *зак. и нєзак.* клишетирати, клиширати

клїн *х.* шлиц

клїнкасти -а -е клинаст; ◊ **~ ремень** *техн.* клинасти каиш

клїнковац -куєм *нєзак.* клинчити, укивати клинцима, закивати

клїнков(и) -а -о/-е клинаст; ◊ **клїнкове писмо** *ист.* клинасто писмо

клїнок -нка *х.* **1.** клин, закивак, чивија; **забиц ~ до пняка** затерати клин у пањ; **2.** (*желєзни, за щипанє древа*) загвозда; **3.** (*за глобенє мотики и под.*) заглавак; ¤ **~ ше з клїнком вибива** клин се клином избија

клїнчок -чка *х. колєс.* можданик

клїп *х. оп.* **клїпнуце (1)**

клїпкац -ам *нєзак.* трептати, мигати, жмиркати; светлуцати; **~ з очми** трептати очима; **у хижи клїпкал каганєц** у соби је жмиркала светиљка; **патриц нє клїпкаюци** гледати нетремице; ¤ **~ як жаба у мутлянки (у помийох) 1.** (*буц цалком пияни*) ни беле не видети; **2.** (*патриц нїч нє похопююци*) гледати (буљити, зијати, бленути) као теле у шарена (нова) врата

клїпкаци -а -е трептав, мигав, жмиркав; светлуцав

клїпкач *х. трансп.* жмигавац, мигавац

клїпки *ж. мн.* (*єд.* клїпка) *анат.* капци; **очни ~** очни капци

клїпнуц -нєм *зак.* трепнути; мигнути; жмирнути; ¤ **анї [з оком] нє ~** не трепнути [ни] оком (очима)**; лєм клїпнєш, док з оком клїпнєш** док дланом о длан, док трепнеш

клїпнуце *с.* **1.** трен, миг; **2.** титрај, трептај; ¤ **у клїпнуцу** у трену [ока], за трен ока

клїтинка *ж. биол.* ћелија

клїтинков(и) -а -о/-е ћелијски

клїтка *ж.* **1.** кавез, крлетка; **2.** (*оградзени простор*) зверињак; ◊ **першова ~** *анат.* грудни кош

клїщ *х. зоол.* уволажа, ухолажа (Forficula auricularia L.); ¤

сухи як ~ (*барз худи*) мршав као чачкалица (као даска, као штака)

клїщар *х. коц. оп.* **клїщ**

клїщи *мн.* **1.** клешта; **2.** *тран., прен.* маказе; **улєциц до клїщох** улетети (упасти) у маказе; **3.** (*при ракови*) клешта, штипци, штипаљке; ¤ **цагац з клїщами (слова, одвит) з дакого** чупати (вадити) клештима (речи, одговор) из кога

клїщочки *мн.* **1.** (*ожог*) машице; **2.** *дем.* мала клешта

клоака *ж. анат.* клоака

клобук *х. заст.* (*калап*) шешир, клобук

клобучки *х. мн.* (*єдн.* клобучок) *бот.* ладолеж (Calystegia sepium)

кловак *х.* **1.** очњак; **2.** кљова

кловн *х.* кловн

клозет *х.* клозет

клозетски -а -е клозетски

клокотац -ам *нєзак. оном.* **1.** (*о води кед797 чече, вре*) клокотати; **2.** (*о оружию*) штектати; **3.** *оп.* **клопотац**

клокотаци -а -е (*о води*) клокотав

кломфа *ж. буд.* кламфа

кломфер *х.* лимар

кломферски -а -е лимарски

клонцац -ам *нєзак.* **1. ~ зоз зубами** (*о псови*) шкљоцати (звоцати, клоцати) зубима; **2.** (*дуркац*) клоцати, лупкати, клопарати, одјекивати; **по бетону клонцали вояцки чижми** по бетону су одјекивале војничке ґизме

клонцнуц -нєм *зак.*: **~ зоз зубами** (*о псови*) шкљоцнути (звоцнути) зубима

клопац *и* **клопкац** -ам *нєзак. заст. оп.* **клопотац**

клопота *ж. звич. мн. заст.* брига; ¤ **нє мала баба роботи та себе нашла клопоти** трла баба лан, беспослен поп и јариће крсти

клопотац -ам *нєзак.* клопарати, лупати**; клопотаю колєса гайзибана** клопарају точкови воза

клот *х. текст.* клот

клотов -а -о (*од* **клот**) од клота

клочани -а -е кучињав

клоче *с.* кучине

клошар *х.* (*бездомни чловек, улїчар*) клошар

клуб[1] *х.* клуб; **кошаркашски ~** *спорт*. кошаркашки клуб; **ноцни ~** ноћни клуб

клуб[2] *х.* **1.** *анат.* кук, бедро; **2. клуби** *мн. етн.* "клуби" (*врста уског јастучића који су девојке и млађе жене везивале изнад кукова да би им се широке сукње боље држале око појаса*)

клубачиц -им *нєзак.* ковитлати

клубачиц ше -им ше *нєзак.* клупчати се, квржити се, грчити се

клубати -а -е великих кукова (бедара), бокат

клубешко *с.* **1.** *дем*. клупче; **2.** колут; **клубешка диму** колутови дима

клубкасти -а -е клупчаст

клубко *с.* клупко; **~ шпарґи** клупко канапа; **пчоли ше збиваю до клубка** (*до громади*) пчеле се збијају у клупко

клубови[1] -а -о/-е *и* **клубски** -а -е (*од* **клуб**[1]) клубни, клупски

клубов(и)[2] -а -о/-е (*од* **клуб**[2]) бедрени; **~ косц** бедрењача

клусти -а -е *коц. оп.* **тлусти**

клювац -ам *нєзак.* **1.** кљуцати; **2.** *прен.* задиркивати, зачикавати, боцкати

клювац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*рихтац ше*) спремати се, ваљати се, лећи се; **цошка ше клюва** нешто се ваља; **2. клюва ше му вред** расте му чир

клюка *ж.* **1.** (*у студнї*) шиба; **2.** (*за цаганє зачирених предметох и под.*) чакља

клюкац -ам *нєзак. осн. и прен.* кљукати

клюмпи *ж. мн.* (*єд.* клюмпа) *коц.* кломпе (*оп.* **древянки**)

ключ *х.* кључ; ◊ **виолински (гушльов) ~** виолински кључ; **хижа на ~** кућа на лакат (на кључ)

ключар *х.* кључар; кључоноша

ключик *х. дем.* кључић

ключка[1] *ж. бот., мед.* клица; **пущиц ключку** никнути; **руцац ключки** ницати, клијати, проклијавати; **ключки хороти** клице болести

ключка[2] *ж.* **1.** кукач, кључ (*в.*); **цагац зоз брадла шена з ключку** чупати из стога сено кукачем; **2.** (*слаба оцена*) кец; ◊ **завязац на ключку** свезати на замку

ключкасти -а -е кукаст

ключкац -ам *и* **ключкац ше** -ам ше *нєзак.* (*о нашеню*) клијати

ключкаци -а -е клијав

ключкацосц *ж.* клијавост

ключни -а -е кључни; **~ косц** кључна кост, кључњача; ◊ **~ проблем** кључни проблем

ключов(и) -а -о/-е: **~ дзирка** кључаоница

кляґ *х. млєк.* сириште

кляґави -а -е посртљив

кляґани -а -е усирен сириштем (*сир*)

кляґац -ам *нєзак. млєк.* сирити; **~ сир** сирити сир

кляґац ше -ам ше *нєзак.* посртати; падати

клянка *ж.* **1.** (*ручка на дзверох*) квака; **2.** (*з ключом*) брава; **3.** (*на кармику и под.*) баглама

клянкар *х.* бравар

кляпканє *с.* аплауз; аплаудирање, тапшање

кляпкац -ам *нєзак.* **1.** аплаудирати, тапшати; **2.** тапкати, тапшати; **~ коня по хрибце** тапшати коња по леђима; **3.** (*черкац з писками – о ґовлї*) клепетати; **ґовля кляпка** рода клепеће

кляпнуц[1] -нєм *зак.* лупити дланом о длан, тапнути

кляпнуц[2] -нєм *нєзак.* **1.** сплашњавати; млитавити; **2.** *прен.* (*трациц дзеку*) сплашњавати, малаксавати

кляпчисти -а -е пљоснат

клятва *ж.* клетва; **руциц клятву на дакого** бацити клетву на некога

кляц клєєм *нєзак.* клети, проклињати

кляц ше клєєм ше *нєзак.* клети се, заклињати се

кльохценїна *ж.* (*обща мишанїна*) папазјанија, бућкуриш

кльохциц -им *нєзак.* **1.** (*цихо врец*) крчкати; **2.** *експр.* кувати

кльохциц ше -им ше *нєзак.* **1.** кувати се, крчкати се; **2.** *прен.* кључати, врети, кипети; **розлични чувства ше кльохцели у нїм** разна осећања су кључала у њему

кнїжиска *ж. ауґм. и пейор.* књижурина, књижурда

кнїжиц -им *нєзак.* књижити

кнїжка *ж.* књига; ◊ **грунтовна ~** земљишна књига; **кишенкова ~** цепна књига; **~ жалбох (пригваркох)** књига жалби; **~ народзених** књига рођених; **~ упечаткох** књига утисака; **лїґац кнїжки** гутати књиге; ¤ **бешедує (гутори, приповеда) як кед би з кнїжки читал** говори као из књиге (као да чита)

кнїжкар *х.* књижар

кнїжкарня *ж.* књижара

кнїжков(и) -а -о/-е књишки; **~ моль** књишки мољац; **~ стил** књишки стил

кнїжководитель *х.* књиговођа

кнїжководительни -а -е књиговодствен

кнїжководительство *и* **кнїжководство** *с.* књиговодство

кнїжковязальня *ж.* књиговезница

кнїжковязацки -а -е књиговезачки

кнїжковязач *х.* књиговезач, коричар

кнїжовни -а -е *оп.* **литературни**

кнїжовносц *ж. оп.* **литература (1)**

кнїжочка *ж.* **1.** књижица; **здравствена ~** здравствена књижочка; **роботна ~** радна књижочка; **шпоровна ~** штедна књижица; **2.** *коц.* свеска

княгиня *ж.* кнегиња

княжна *ж. оп.* **князовна**

княз *х.* кнез; **млади ~** кнежевић

князов -а -о кнежев

князовац -зуєм *нєзак.* кнезовати

князовна *ж.* (*князова дзивка або шестра*) кнегињица

князовски -а -е кнежевски

князовство *с.* кнежевина

коавтор *х.* коаутор

коаґулация *ж. мед.* коагулација

коала *х. зоол.* коала (Phaseolarctus cinerens)

коалицийни -а -е коалициони; ~ **влада** коалициона влада

коалиция *ж.* коалиција

коалировац ше -руєм ше *и* **коаловац ше** -луєм ше *зак. и нєзак.* (*справиц/правиц союз*) коалирати се

коба *ж. заст. оп.* **кобец**

кобалт *х. хем.* кобалт

кобалтни *и* **кобалтов(и)** -а -о/-е кобалтни

кобдзиц -им *нєзак.* **1.** димити (се); **2.** пушити уз велике димове; **кобдзи на пипки як з комина** дими као из оџака (димњака)

кобец -бца *х. зоол.* кобац (Accipiter nisus)

кобза[1] *ж. гандр.* **1.** (*зла жена*) неваљалица, злоћа, роспија; ~ **єдна!** неваљалица једна!; **2.** (*дзивуча*) девојчурак, девојчуљак, шипарица

кобза[2] *ж. муз.* кобза (*украјински народни нструмент*)

кобзар *х.* кобзар (*украјински народни певач*)

коборлов *х.* (*тот цо нарябя*) онај што негде прави лом

коборловац -луєм *нєзак.* (*нарабяц*) правити лом; **коборлує як тота швиня у оборе** прави лом као свиња у обору

кобула *ж. осн. и прен.* кобила

кобулка *ж.* **1.** (*женске гаче*) кобилица, омица; 2. (*капча*) женска копча**; 3.** *анат.* јадац; **4.** *муз.* кобилица

кобулов -а -о кобиљи

кобулянка *ж.* коњски измет, коњска балега

кобура *ж. беш.* брига, кубура

кобуриц -им *нєзак. беш.* кубурити

ковадло *с.* наковањ

ков *х.* (*кованє*) ков

ковалїк *х. зоол.* црвенрепка (Phoenicurus phoenicurus L.)

коваль *х.* ковач

ковальня *ж.* **1.** ковачница; **2.** (*пенєжу*) ковница

ковальски -а -е ковачки

кованїца *ж. ґрам.* кованица

ковац куєм *нєзак. осн. и прен.* ковати; ~ **пенєж** ковати новац; ~ **план** ковати план

коваци -а -е кован (-вна -вно); ~ **železo** ковно (ковано) гвожђе

ковацки -а -е *оп.* **ковальски**

ковач *х.* **1.** *оп.* коваль; **2.** *оп.* **ковалїк**

ковдуш *х. заст.* јадник, сиромах

коверта *ж.* коверат, коверта

ковертовац -туєм *зак. и нєзак.* ковертирати

ковиль *х. бот.* ковиље (Stipa, Stipa spinata)

ковина *ж.* ковина

ковни -а -е *оп.* **коваци**

ковруш *х. церкв.* корош (*в.*)

ковта *ж. муз. заст.* нота, кајда

когезия *ж. физ., прен.* кохезија

когезийни -а -е кохезиони, кохезијски

когерентни -а -е кохерентан

когеренция *ж.* кохеренција

когорта *ж. ист.* кохорта

когут *х.* петао

когутов -а -о петлов; ◊ ~ **гребень** *х. бот.* петлова креста (Celosia cristata L.)

когуцик *х.* **1.** *дем.* петлић; **2.** (*цвенчок*) окидач, ороз, кокот*;* **3.** (*витроказ*) петао, кокот, ветреушка; **4.** (*на мажи*) језичац

код *х. информ.* код

кодекс *х.* кодекс

кодовац -дуєм *зак. и нєзак.* кодирати

кодификация *х.* кодификација

кодификовац -куєм *зак. и нєзак.* кодификовати, кодифицирати

коеґзистенция *х.* коегзистенција

коеґзистовац -туєм *нєзак.* коегзистирати

коефициєнт *х.* коефицијен(а)т

кожелєц -льца *х.* **1.** *ткац.* коза; **2.** *бот.* козја брада (Tragopogon major Jacq)

кожи -а -е козји; ~ **млєко** козје млеко; ◊ **кожи/кози цицки** (*файта билого грозна*) козје сисе

кожлїк *х. физк.* козлић

кожлятко *с. оп.* **кощатко**

кожух *х.* кожух

кожущок -щка *х.* **1.** *дем.* кожушчић; **2.** *заст.* љуска (*кромпира*)

коза *ж.* **1.** коза; **2.** (*за резанє древа и под.*) ногари; ¤ **баба гонї кози** (*трепеценє воздуха влєце на горизонту*) тера баба јариће**; и ~ сита и капуста цала** и вук сит и овце на броју; **пришла ~ под нож** дошао му је реп у кљусу; **я о коже ти о боже** (*я гуторим єдно, а ти цалком инше*) ја дерем јарца а ти козу

козак[1] *х. ист.* козак

козак[2] *х.* (*цап*) јарац

козацки -а -е (*од* **козак**[1]) козачки

козачок -чка *х.* казачок (*украјинска народна игра*)

козацтво *с. ист.* козаштво

козар *х.* козар

козер *х.* козер

козерия *ж.* козерија

козичка *ж.* **1.** (*женске кощe*) козица, јарица; **2.** *дем.* козица

козметика *ж.* козметика

козметичар *ж.* козметичар

козметични -а -е козметички

коинциденция *ж.* коинциденција

коинцидовац -дуєм *зак. и нєзак.* коинцидирати

кой *присл.* (*при повторйованю, шорованю*) *беш.* које; **пошли пенєжи ~ за порцию ~ за кредити ~ за струю** отишле су паре које за порез које за кредите које за струју

койдзе *присл.* (*на рижних местох*) којегде; којекуд(а)

койдзеяки -а -е којекакав

койкадзи *присл.* **1.** (*на рижни боки*) којекуд(а); **2.** *оп.* **койдзе**

койодкадз *и* **койодкаль** *присл.* којеоткуд(а)

койот *х. зоол.* којот (Canis latrans)

койхто койкого *зам.* којеко; неко, неки *мн.*; понеко, понеки *мн.*

койцо койчого *зам.* којешта; нешто; понешто

койяк *присл.* којекако; некако

койяки -а -е којекакав; некакав

кока[1] *ж. биол.* кока (coccus)

кока[2] *ж. бот.* кока (Erythroxylon coca)

кокарда *х.* (*значка на вояцкей и под. шапки*) кокарда

кокаин *х. фарм.* кокаин

кокета *и* **кокетка** *ж.* кокета

кокетни -а -е кокетан

кокетовац -туєм *нєзак.* кокетовати, кокетирати

коконци *х. мн.* (*єд.* коконєц) *кул. коц. заст.* кнедле са сиром (*са презлама*)

кокос *х. бот.* кокос

кокосов -а -е кокосов; ~ **орех** кокосов орах

кокош *х. у функциї викр. за плашенє когута* иш

кокс *х.* кокс

коксарня *ж.* коксана, коксара

коксовац -суєм *зак. и нєзак. технол.* коксирати, коксовати

кокта *ж.* кокта

коктел *х.* коктел

колаборация *х.* колаборација

колаборовац -руєм *зак. и нєзак.* колаборирати

колаж *х. ум.* колаж

колапс *х. мед., прен.* колапс

колар *х. церкв.* колар

колач *х.* колач; **мац пече колача** мама пече колаче; **вон люби єсц колача** он воли да једе колаче

колачар *х.* колачар

колачарка *ж.* колачарка

колачик *х.* колачић

колбаса *ж.* кобасица; **домашня ~** домаћа кобасица; **куриц колбаси** димити кобасице; ¤ **вецей днї як колбаси 1.** година је дуга, те треба штедети; **2.** (*маме часу, поробиме ище*) има дана за мегдана

колбасар *х.* кобасичар

колбасарня *ж.* кобасичарница

колбасов -а -о **1.** који воли да једе кобасице; **2. ~ масц** маст у којој је испечена *или* испржена кобасица

колбашнїци *ж. мн.* (*єд.

колбашнїца) танка црева (*за кобасице*)

колеґа *х.* колега

колеґий *х. оп.* **колеґиюм**

колеґиня *ж.* колегиница

колеґиюм *х.* колегиј(ум)

колеґиялни -а -е колегијалан

коледж *х.* колеџ

колектив *х.* колектив

колективни -а -е колективан

колективизация *ж.* колективизација

колективизовац -зуєм *и* **колективовац** -вуєм *зак. и нєзак.* колективизирати, колективисати

колектор *х. осн., техн.* колектор

колекционер *х.* колекционар

колекция *ж.* колекција

колера *ж.* колера

колераш *х.* болестан од колере

колерик *х. псих.* колерик

колерични -а -е (*од* **колерик**) колеричан

колеяндер *х. оп.* **корияндер**

колєнко **1.** *дем. и гипок.* коленце; **2.** *кул.* коленица; **3.** *техн.* **~ циви** колено цеви; **4.** *бот.* колено, коленце, чвор, зглоб

колєно *с.* **1.** колено; **вода до колєн** *або* **по колєна** вода до колена; **вода до пол колєн** вода до листова; **2.** колено, покољење; **треце ~** треће покољење; ¤ **биц ше по колєнє** (*з ґестикулацию виражовац чувство банованя*) лупати се по челу; ударати (лупати) главом о зид; **подмасциц попод колєна (попод колєн)** (*пойсц пешо*) пут под ноге, ићи табановићевим колима; **положиц (руциц) дакого на колєна** бацити кога на колена

колєнчиц -им *зак.* строго испитивати

колєсар *х.* колар

колєсарски -а -е коларски

колєсарство *с.* коларство

колєско *с.* **1.** *дем.* точкић; мали точак; **2.** *оп.* **колєчко (1)**; **3.** (*на парачим и под. плугу*) точак

колєснїца *ж. звич. мн.* (*двоколка*) колесница

колєсо *с.* **1.** точак; **2.** котур; колач; **скруциц паньваш до колєса (на колєса)** савити уже у колач; **3.** (*на студнї*) чекрк, вратило; **4.** (*дима, пари и под.*) котур; **~ историї** точак историје**;** ¤ **класц (дриляц) дакому палїцу до колєса** бацати (подметати) коме клипове под ноге (под точкове); **колєса ше обрацели назадок** *оп.* **обрацел ше друк** (*под* **друк**[1]); **колєсо ше обраца** коло среће се окреће

колєчко *с.* **1.** кришка, колут, колутић; **резац на колєчка** сећи на кришке; **2.** *оп.* **колєско (1)**

колєшаци *присл.* обилазно, околишећи

колєшиц -им *нєзак.* **I** *нєпрех.* (*коло дакого/дачого*) кружити; **II** *прех.* **1.** (*ходзиц коло дакого/дачого жадаюци посцигнуц свойо*) обилазити као мачак око вреле каше (кобасице, сланине); **2.** (*дакого – з лукавим випитованьом дознавац*) искушавати кога, заобилазно (издалека) испитивати кога; **тельо го колєшел док нє дознал шицко** толико га је искушавао док није све сазнао; ¤ **без колєшеня** без увијања

колибри *х. зоол.* колибри (Mellisuqa minima)

колизия *ж.* колизија

количество *с.* количина

количеств(и) -а -о/-е количински

количнїк *х. осн., мат.* количник

колїба *ж.* колиба

колїбка *ж. дем.* колибица

колїк *х.* **1.** колац; **~ при чокоту лози** колац крај чокота лозе; **2.** клип, дебља мотка; **3.** *ауґм.* кочина; ¤ **мож на нїм колїки (колки) кресац** ≅ лењ као буба; спор као рак; **треба му як псу ~** то му уопште не треба, то је за њега штетно

колїмаж *ж.* и **колїмажа** *ж.* коломаз, коломаст

колїмбац -ам *нєзак.* **1.** љуљати; клатити, колебати; њихати; **2.** (*на колїмбачки*) љуљати

колїмбац ше -ам ше *нєзак.* **1.** љуљати се; клатити се; колебати се; њихати се; **2.** (*на колїмбачки*) љуљати се; **3.** *прен.* двоумити се, колебати се

колїмбаци -а -е колебљив,

сканљив

колїмбачка *ж.* љуљашка

колїсанка *ж.* успаванка

колїсац -їшем *нєзак.* **1.** љуљати; колебати; **2.** (*дзецко у колїски*) зипкати; **3.** лелујати

колїсац ше -їшем ше *нєзак.* **1.** љуљати се; колебати се; **2.** лелујати (се), лепршати (се); **3.** *прен.* комешати се

колїсаци -а -е колебљив; лелујав, лепршав

колїска *ж. осн. и прен.* колевка; ¤ **од колїски** од колевке

колїчок -чка *х. дем.* кочић

коло[1] *с.* **1.** *з розл. знач.* коло; **дурне** ~ русинска старинска народна игра; ~ **похребцинарох** *зоол.* коло кичмењака; **приключне** ~ *ел.* прикључно коло; **2. а)** колут; котур; ~ **арматури** колут арматуре; **б)** круг; ¤ **шицки до кола та и Микола** у друштву се и калуђер жени, куд сви Турци тамо ће и Мујо

коло[2] *прим. з ґен.* **1.** око; **Жем ше окруца ~ своєй оси** Земља се окреће око своје осе; **повадзели ше ~ єдней бразди** посвађали су се око једне бразде; **трудза ше ~ змесценя госцох** труде се око смештаја гостију; **2.** *означує рушанє у блїзкосци дачого* крај, поред, мимо; **прешол ~ нас** прошао је крај нас; **иду єден ~ другого** иду један поред другог; **3.** *означує рушанє паралелно з дачим* дуж, поред; **драга идзе ~ беґелю** пут иде дуж канала; **4.** *у присловнїцкей служби з числовнїками* око; ~ **пол ноци** око пола ноћи; **було ~ двацец людзох** било је око (каквих) двадесет људи; **синови му ~ дванац роки** син му има око дванаест година

коловоз *х. трансп.* коловоз

коловозни -а -е коловозан; ~ **кошулька** коловозни застор

коловрат *х.*: **круци ше як ~** (*ходзи геваль-тамаль, а нє лапа ше робиц*) хода овамо-онамо, а не прихвата се посла

колоид *х. хем.* колоид

колоидни -а -е колоидни

колок -лка *х.* **1.** (*у жеми*) колац; **коза паше привязана за колок** коза пасе привезана за колац; **2.** (*кратки колїк звич. у муре*) клин; **обешиц на ~** обесити о клин; **3.** мотка, батина; **4.** (*коло шиї пса*) клип; ¤ **забиц дакому ~ до глави** (*задац бриґу*) задати коме главобољу, бриге; **кресац на даким колки** поигравати се с киме, окретати кога око малог прста; **ма ~ у глави** има брига, главобоље; **як з колка на ~** (*вишло на исте, таке як и було, нїч ше нє пременєло*) изићи (излазити) на једно, текла (тече) вода куд је текла

колоквий *х.* колоквиј, колоквијум

колоквирац -ам *зак. и нєзак. оп.* **колокковац**

колоквиюм *х. оп.* **колоквий**

колокковац -вуєм *зак. и нєзак.* колоквирати

коломийка *ж.* коломийка (*украјинска, русинска и пољска народна песма и игра типа поскочица*)

колон *х. ист.* колон

колона *ж. з розл. знач.* колона

колонада *ж. архит.* колонада

колонизатор *х.* колонизатор

колонизация *ж.* колонизација

колонизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* колонизовати (се), колонизирати (се)

колонист -та *и* **колониста** -ти *х.* колонист(а)

колония *ж. з розл. знач.* колонија; **малярска ~** сликарска колонија

колониялиз(е)м -зму/-зма *х.* колонијализам

колониялни -а -е колонијалан

колонов(и) -о/-е *и* **колонски** -а -е (*од* **колона**) колонски; **~ порядок** колонски поредак

колоньски -а -е колоњски; ~ **вода** колоњска вода

колор *х.* колор

колорит *х. з розл. знач.* колорит

колоровац -руєм *зак. и нєзак.* колорисати

колос *х.* колос, див

колосални -а -е колосасан

колосек *х.* колосек

колпортер *х.* колпортер

колт *х. оп.* **револвер на гордовик** (*под* **гордовик**)

колхоз *х. ист.* колхоз

колхознїк х. колхозник

колчковац -куєм *нєзак. буд.* ко(л)чити, исколчавати, исколчивати

колчок -чка *х.* **1.** *дем.* кочић; **2.** (*за ламанє кукурици*) прљак

коляда *ж. кнїжк.* божићна песма

коляднїк *х. кнїжк.* (*шпивач на Крачун*) коледар, коринђаш

колядовац -дуєм *нєзак. кнїжк.* (*шпивац крачунски писнї*) колед(ов)ати, коринђати

колядовач *х. кнїжк.* (*винчовач, шпивач на Крачун*) коледар, колеђанин

коляй *ж.* **1.** траг точка; **2.** *трансп.* колосек; ¤ **хто воднє раз войдзе до коляї други раз ю и вноци зна обисц** ≅ кога су змије ујелале и гуштера се боји

коляйопреводнїк *х. жель.* скретничар

коляйопреводнїца *ж. жель.* скретница

коляк *х. зоол.* гргеч (Perca fluviatilis)

коляци -а -е бодљав; бодљикав; ~ **ружа** бодљикава (трнова) ружа; ~ **дрот** бодљикава жица; ◊ ~ **вовчок** *бот.* гладиш, зечји трн (Ononis spinosa L.)

коляч *х.* кољач

колячка *ж.* свињокоља

коляя *ж. оп.* **коляй**

кольки *ж. мн.* (*єд.* колька) **1.** *мед.* (*боль у боку од прехлади, беганя и под.*) пробадање, пробади; **2. колька** *єд. мед., ветер.* болови у желуцу или цревима услед поремећеног варења

кольче -еца *с.* **1.** *дем.* точкић; **2.** (*намоток дроту и под.*) калем; котур; ~ **цверенки** калем конца; **3.** *звич. мн.* **кольчата** *поль.* колечке (*в.*)**; вельке** ~ велики точак колечки (*в.*); **мале** ~ мали точак колечки (*в.*)

ком *х. палєн.* ком

кома[1] *ж. мед.* кома; **спаднуц до коми** пасти у кому

кома[2] *ґрам., мат.* кома; **пейц ~ два** пет кома два

команда *х. з розл. знач.* команда

командант *х.* командант

командир *х.* командир

командовац -дуєм *зак. и нєзак.* командовати

командос *х.* командос

комар *х. заст. оп.* **суньоґа**; ◊ ~ **маларичар** комарац маларичар (Anopheles culipenis)

комасация *ж.* комасација

комасовац -суєм *зак. и нєзак.* комасирати

комбай *х. заст. оп.* **комбайн**

комбайн *х. и коц.* **комбайна** *ж.* **1.** комбајн; **2.** берач (*за кукуруз*)

комбайнер *х.* комбајнер

комбайновац -нуєм *зак. и нєзак.* комбајнирати

комбинат *х.* комбинат

комбинация *ж.* комбинација

комбинезон *х.* **1.** *оп.* **комбинет**; **2.** (*роботнїцки*) комбинезон

комбиней *х. коц. оп***. комбинет**

комбинет *х.* комбинезон (*женски*)

комбинирки *ж. мн.* комбинирке

комбиновани -а -е комбинован

комбиновац -нуєм *зак. и нєзак.* комбиновати, комбинирати

комедиоґраф *х.* комедиограф

комедия *ж. лит.* комедија

комедияш *х.* комедијаш

комеморативни -а -е комеморативан; **~ схадзка** комеморативна седница

комеморация *ж.* комеморација

комендия *ж.* **1.** (*фиґля*) комедија, шала; лакрдија; **2.** (*парада*) комендија, парада; ¤ **правиц з дакого комендиї** терати с киме комедију, шегачити се с киме; **правиц комендиї** збијати (терати, затурати) комендију

комендияш *х.* (*фиґляр*) комедијаш, шаљивџија; лакрдијаш

коментар *х.* коментар

коментаровац -руєм *зак. и нєзак.* коментарисати, коментирати

коментатор *х.* коментатор

коменция *ж.* (*витримованє у натури*) коменција; ◊ **пойсц на коменцию** дати се у (на) коменцију

коменцияш *х.* (*чловек на коменциї*) коменцијаш

комерциялизовац (ше) -зуєм (ше) комерцијализовати (се), комерцијализирати (се)

комерциялист -та *и* **комерциялиста** -ти *х.* комерцијалист(а)

комерциялни -а -е комерцијалан; ~ **директор** комерцијални директор

комесар *х.* комесар

комесарият *х.* комесаријат

комесия *х. заст. оп.* **комисия**

комета *ж.* комета

комика *ж.* комика

комин *х.* **1.** димњак, оџак; **2.** *заст.* (*над котлянку*) отворен оџак, комин (*в.*); **3.** (*простор за куренє меса*) пушница; ¤ **запиш з чарну крейду до комина** (*запаметай же ци вон тоти пенєжи и под. нїґда нє враци*) запиши црном кредом у оџак; **и за комином би вирос** (*и у нєвигодних условийох лєгко рошнє*) ≅ расте као врба из воде, расте као коров; **вирос як за комином** (*швидко вирос напр. хлапец през жиму*) расте (порастао је) као да га ђаволи за уши вуку; **кури як** ~ пуши као оџак

коминике -еа *х.* коминике

Коминтерна *ж. ист.* Коминтерна

коминчок -чка *х. дем.* димњачић, оџачић

коминяр *х.* димњачар, оџачар

коминярски -а -е димњачарски, оџачарски

комисийни -а -е комисијски

комисион *х.* комисион

комисионер *х.* комисионар

комисия *ж.* комисия; **конкурсна** ~ конкурсна комисија

комисни -а -е не богзна какав; никакав, лош

комитат *х. ист.* жупанија, комитат

комитет *х.* комитет

комичар *х.* комичар

комични -а -е комичан

комовица *ж.* комовица, комовача

комода *ж.* комода

комодитет *х.* комодитет

комодор *х. воєн., техн.* комодор

комора *ж.* **1.** *з розл. знач.* комора; **привредна** ~ привредна комора; **адвокатска** ~ адвокатска ~ ; **2.** острава, смочница; **3.** *ист.* Комора; ◊ **ґазова (ґазна)** ~ гасна (плинска) комора; **цма** ~ *фот.* мрачна комора

коморка *ж.* **1.** *дем. од* **комора**; **2.** *анат.* комора

коморнїк *х.* (*дворски служебнїк*) коморник

коморови -а -о: **коморово дзвери** врата оставе

комотни -а -е **1.** комотан; **2.** лежеран

комотносц *и* **комоция** *ж.* **1.** комоција; **2.** лежерност

компактни -а -е компактан

компаловац ше -луєм ше *нєзак. звич. нєодобр.* дружити се, пајташити се; удруживати се

компания *ж.* компанија

компанїя *ж. заст.* **1.** *воєн.* чета; **2.** друштво

компаньон *х.* компањон

компаратив *х. ґрам.* компаратив

компаративни -а -е компаративан

компарация *ж.* компарација

компаровац -руєм *зак. и нєзак.* компарирати

компас *х.* компас

компатибилни -а -е компатибилан

компензация *ж.* компензација

компензовац -зуєм *зак. и нєзак.* компензовати, компензирати

компетентни -а -е компетентан

компетенция *ж.* компетенција

компилация *ж.* компилација

компиловац -луєм *зак. и нєзак.* компиловати

комплекс *х. з розл. знач.* комплекс; ~ **жеми** комплекс

земљишта; ~ **меншей вредносци** комплекс мање вредности

комплексни -а -е комплексан

комплет *х.* комплет

комплетни -а -е комплетан

комплетовац -туєм *зак. и нєзак.* комплетирати, комплетовати

компликация *ж.* компликација

компликовани -а -е компликован, компилициран

компликовац -куєм *зак. и нєзак.* компликовати, компликирати

комплимент *х.* комплимен(а)т

композитор *х.* композитор

композиция *ж.* композиција

компонента *ж.* компонента

компоновац -нуєм *зак. и нєзак.* компоновати

компост *х. поль.* компост

компот *х.* компот; **вишньов ~** компот од вишања; **яблуков ~** компот од јабука

компресия *ж.* компресија

компресор *х. физ., мед.* компресор

компримовац -муєм *зак. и нєзак.* компримовати, компримирати

компромис *х.* компромис

компромитовац (ше) -туєм (ше) *зак. и нєзак.* компромитовати (се), компромитирати (се)

комсомолєц -лца *х. ист.* комсомолац

комуна *ж.* комуна; ◊ **Парижска ~** *ист.* Париска комуна

комуналєц -лца *х.* комуналац

комунални -а -е комунални

комуниз(е)м -зму/-зма *х.* комунизам

комуникативни -а -е комуникативан

комуникация *ж.* комуникација

комунист -та *и* **комуниста** -ти *х.* комунист(а)

комунистични -а -е комунистички

комуняра *ж. и х. пейор.* (*комуниста*) комуњара

комутация *ж. ел., правн. и др.* комутација

комфор *х.* комфор

комфорни -а -е комфоран

конар *х. з розл. знач.* грана; **густи конари** густо грање; ~ **польопривреди** грана пољопривреде

конарасти -а -е гранат, разгранат

конарчок -чка *х.* **1.** *дем.* гранчица; **2.** (*на лїсцу, плоду*) петељка

конац -ам *нєзак. заст.* умирати, скончавати

конвеєр *х. техн.* конвејер

конвексни -а -е (*випупчени*) конвексан; ~ **жвератко** конвексно огледало

конвенционални -а -е конвенционалан

конвенция ж. конвенција

конверзация *ж.* конверзација

конверзия *ж.* конверзија

конвертовац -туєм *зак. и нєзак.* конвертовати

конвикт *х.* (*интернат*) конвикт

конвой *х.* конвој

конґ *х. оп.* **конк**

конґломерат *х. ґеоґр. и прен.* конгломерат

конґреґация *ж. церкв.* конгрегација

конґрес *х.* конгрес

конґресни -а -е конгресни

конґруенция *ж. ґрам.* конгруенција

кондак *х. церкв.* кондак

кондаш *х.* (*пастир цо чува швинї*) свињар, крдар

кондашиц ше -им ше *нєзак.* правити се важан; правити се паметан

кондашски -а -е **1.** свињарски; **2. кондашске** -кого *с.* плата свињара

кондащик *х. дем.* свињарче

кондеґнация *ж. оп.* **кондиґнация**

кондензатор *х.* кондензатор

кондензация *ж.* кондензација

кондензовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* кондензовати (се)

кондзелария *ж. беш.* канцеларија

кондзерва *ж. беш. оп.* **конзерва**

кондиґнация *ж. заст.* (*поверх*) спрат, *горв.* кат

кондиционал *х. ґрам.* кондиционал

кондиция *ж.* кондиција

кондор[1] *х. зоол.* кондор

кондор[2] *х. буд.* кондор

кондуктер *х.* кондуктер

кондуктор *х.* **1.** *ел., бот., мед.* кондуктор; **2.** *заст. оп.* **кондуктер**

конєц -нца *х.* **1.** (*концова часц*) крај; **на концу валала** накрај села; **2.** (*кончисти край*) шиљак; **~ меча** шиљак мача; **3.** (*закончене*) крај, свршетак, завршетак; **~ филма** крај (свршетак) филма; **~ войни** крај (завршетак) рата; ; **4.** смак; **~ швета** смак света; **4.** измак; **моци нам уж при концу** снаге су нам на измаку; ◊ **~ стола** зачеље; **под ~** пред крај; ¤ **даяким концом** неким случајем, некако; **зробиц дачому конєц** стати чему на крај; **на концу конца** на крају крајева, у крајњој линији; **не будет конца [як вируї], нїґда конца-края** ни конца ни краја чему, никад краја; **нїяким концом** ни случајно, ни у ком случају, ни по коју цену; **шицко ма свой ~** иде конац крају; **до конца швета** до је (док траје) света [и века]

конєчни -а -е коначан; **~ резултат** коначан резултат

конєчно *присл.* **1.** коначно, најзад; **2.** коначно, дефинитивно

конзеквенца *ж. оп.* **консеквенца**

конзерва *ж.* конзерва, лименка

конзервативни -а -е конзервативан

конзерватор *х.* конзерватор

конзерваторий *и* **конзерваториюм** *х.* конзерваториј(ум)

конзервация *ж.* конзервација

конзервовац -вуєм *зак. и нєзак.* конзервирати, конзервисати

конзервни -а -е *и* **конзервов(и)** -а -о/-е конзервни

конзилий *и* **конзилиюм** *х.* конзилиј(ум)

конзисторий *х. и* **конзистория** *ж.* конзисториј(а)

конзола *ж. архит. и др.* конзола

конзул *х.* конзул

конзулат *х.* конзулат

конзум *х.* (*трошенє; предаванє*) конзум

конзумация *ж.* конзумација

конзумни -а -е конзумни; јестив

конзумовац -муєм *зак. и нєзак.* конзумирати

конични -а -е (*копасти*) коничан

конїкаре *х. мн.* (*єд.* конїкар) рингишпилаши (*в.*) (*они што на сеоске славе долазе са разним љуљашкама и вртешкама ради дечје забаве*)

конїк *х.* **1.** *дем.* коњић, коњиц; **2.** (*раґа*) рага, кљусе; **3.** *муз.* кобилица, коњиц; **4.** *зоол.* скакавац, зрикавац (Locusta viridissima); **5.** (*хлопска капча, вайчачок*) мушка копча; **5.** *мн.* **конїки** (*цо ше круца доокола на кирбаю*) коњи

конїца *ж.* коњица

конїцки -а -е коњички; **~ спорт** коњички спорт

конїчок -чка *х. дем. оп.* **конїк (1)**

конк *х.* **1.** (*на боку хижи*) **а)** (*отворени*) гон(а)к (*в.*), трем; **б)** (*заварти*) затворени гон(а)к (*в.*); **в)** (*спущени*) клопави гон(а)к (*в.*); **2.** (*у квартелю, векшим будинку*) ходник; ◊ **под конком** на гонку

конкавни -а -е (*угнути*) конкаван; **~ лєнча** конкавно сочиво

конко *х. дзец.* коњић

конкретни -а -е конкретан

конкретизовац -зуєм *зак. и нєзак.* конкретизовати

конкурент *х.* конкурент

конкуренция *ж.* конкуренција

конкуровац -руєм *зак. и нєзак.* конкурисати

конкурс *х.* конкурс

конкурсни -а -е конкурсни

конопа *ж. бот.* **1.** конопља, кудеља (Cannabis sativa); **жац конопу** жњети конопљу; **трец конопу** трти конопљу; **2.** (*стебло конопи*)

коноплъика

конопар *х.* кудељар

конопарка *ж. зоол.* коноплъарка (Carduelis cannabina L.)

конопарня *ж.* кудељара

конопарство с. кудељарство

конопки *ж. мн.*: **вязац снопи з конопками** везивати снопове коноплъом (коноплъем) (*в.*)

коноплянка *ж. оп.* **конопнянка**

конопни -а -е *оп.* **конопов(и) (2)**

конопнянка *ж.* (*сцернянка конопи*) конопљиште, кудељиште

конопов(и) -а -о/-е **а)** конопљин, кудељин; **б)** конопљан, кудељни; ~ **платно** (*платно своєй роботи*) конопљано платно

консеквенца *и* **консеквенция** *ж.* консеквенца, консеквенција

консензус *х.* консензус

консиґнация *ж. тарґ.* консигнација

консолидация *ж.* консолидација

консолидовац (ше) -дуєм (ше) *зак. и нєзак.* консолидовати (се)

консонант *х. ґрам.* сугласник, консонант

константа *ж.* константа

констатация *ж.* констатација

констатовац -туєм *зак. и нєзак.* констатовати

констелация *ж. астрон., прен.* констелација

конституовац (ше) -ууєм (ше) *зак. и нєзак.* конституисати (се)

конституционални -а -е конституционалан

конституция *ж. з розл. знач.* конституција

конструовац -ууєм *зак. и нєзак.* конструисати, конструирати

конструктивни -а -е конструктиван

конструктор *х.* конструктор

конструкция *ж.* конструкција

консултативни -а -е консултативан

консултация *ж.* консултација

консултовац (ше) -туєм (ше) *зак. и нєзак.* консултовати (се), консултирати (се)

контакт *х.* контакт

контактовац -туєм *зак. и нєзак.* контактирати

контаминация *ж.* контаминација

контаминовац -нуєм *зак. и нєзак.* контаминирати

контац -ам *беш.* (*розсудзовац*) контати

контейнер *х.* контејнер

контекст *х.* контекст

контеса *ж.* контеса

континґент *х.* континген(а)т

континент *х.* континен(а)т

континентални -а -е континентални

континуитет *х.* континуитет

конто *х. фин.* конто

контра[1] *ж. муз., карт.* контра

контра[2] *прим., присл.* контра

контраадмирал *х.* контраадмирал

контрабас *х. муз.* контрабас

контрадикторни -а -е контрадикторан

контрадикция *ж.* контрадикција

контрак *х. беш. оп.* **контракт**

контракт *х.* уговор; ¤ **подрец ~ 1)** раскинути уговор; **2.** (*претаргнуц добри одношеня*) прекинути длаку

контранапад *х.* контранапад

контраобвисцуюци -а -е контраобавештајни

контрареволуционер *х.* контрареволуционар

контрареволуция *х.* контрареволуција

контраст *х.* контраст

контрастивни -а -е контрастиван

контрацепция *ж. мед.* контрацепција

контрачиц -им *нєзак.* уговарати, контрахирати

контровац -руєм **I** *зак. и нєзак.* контрирати; **II** *муз.* свирати на контри

контрола *х.* контрола

контролни -а -е контролни

контроловац -луєм *зак. и*

нєзак. контролисати, контролирати

конролор *х.* контролор

контузовац -зуєм *зак. и нєзак.* контузовати

контузия *ж. мед*. контузија

контура *ж.* контура

контя *ж.* (*сплєцени варґочи*) склупчаница, пунђа, конђа (*в.*)

конус *х. мат*. конус

конфедерация *х.* конфедерација

конфекция *ж.* конфекција

конферанса *ж.* конферанса

конференция *ж.* конференција; **~ за пресу** *и* **прес-~** конференција за штампу

конфесионални *и* **конфесийни** -а -е конфесионалан

конфесия *ж.* конфесија

конфиґурация *ж.* конфигурација

конфискация *ж.* конфискација

конфисковац -куєм *зак. и нєзак.* конфисковати

конфликт *х.* конфликт

конформиз(е)м -зму/-зма *х.* конформизам

конфузия *ж.* конфузија; збрка

конфузни -а -е конфузан; смушен

концентрат *х.* концентрат

концентрация *ж.* концентрација

концентрацийни -а -е концентрациони; **~ лаґер** концентрациони логор

концентровац (ше) -руєм (ше) *зак. и нєзак.* концентрисати (се), концентрирати (се)

концентрични -а -е концентричан

концепт *х.* концеп(а)т

концептовац -туєм *зак. и нєзак.* концептирати, концептовати

концепция *ж.* концепција

концерн *х.* концерн

концерт *х.* концер(а)т

концесия *ж.* концесија

концил *х. церкв.* (*собор*) концил

конциповац -пуєм *зак. и нєзак.* конципирати, конциповати

конц-лаґер *х.* конц-логор

концови -а -о/-е крајњи; периферни

концом **1.** *прим. з ген.* крајем; **~ рока** крајем године; **2.** *присл.* крајњом попречном сеоском улицом; **пошли концом** отишли су крајњом улицом

кончанє *х. мн.* (*єд.* кончань) становници крајње сеоске попречне улице *или* крајњих сеоских кућа

кончене *с.* обављање, извршавање; чињење, чинидба

кончик *х.* **1.** (*оштри конєц*) вршак; **2.** *ґеоґр.* рт; **3.** *дем.* крајичак, крајић, крајак

кончина *ж. заст.* **1.** крај; завршетак; **2. а)** смрт; **б)** издисај, измак; **пред кончину є** на издисају је; дани су му избројани (одбројани); ¤ **зробиц кончину дачому** учинити крај нечему **~ швета** *заст.* крај света

кончисти -а -е **1.** шиљаст, шиљат, зашиљаст, оштар; **~ нож** нож са оштрим врхом, врвасти нож (*в.*); **2.** (*о носу*) затурен, прћаст; ¤ **уж сом при (пред) кончистим** већ сам на измаку

кончисциц (ше) -им (ше) *нєзак.* зашиљавати (се), шиљити (се)

кончиц -им *нєзак.* **1.** обављати, извршавати, вршити; чинити; **2.** причати *или* захтевати увек једно исто; **вше о своїм проблему кончи** увек о свом проблему прича; **3. ~ школи** *заст.* учити школе

кончиц ше -и ше *нєзак.* **1.** дешавати се; одигравати се; одвијати се; **2.** (*о богослужену*) служити се

кон'юґация *ж. ґрам*. конјугација

кон'юнктура *ж.* (*вигодни обставини*) конјунктура

коняк *х.* коњак

конянїк *х.* коњаник

конянїцки -а -е коњанички

коняр *х.* (*допатрач або одховйовач коньох*) коњар

конярство *с.* коњарство

конь х. 1. *з розл. знач*. коњ; **~ за шедланє** јахаћи коњ; **~ за цаганє** теглећи коњ; **шеднуц на (ошедлац) коня** узјахати коња; **орац на двох**

коньох орати са два коња; **2.** *шах.* коњ, скакач; ◊ **бавиц ше на конї** (*хлапцовске бависко*) играти се коња; **водови (нилски) ~** *зоол.* водени (нилски) коњ; ¤ **виробени як ~** *оп. под* **виробени**; **дац (черац) коня за маґарца** (*дац вреднєйшу ствар за менєй вредну*) дати погачу за проју, дати коку за јаје

коньски -а -е коњски; **~ обегованє** коњске трке; **~ серсан** коњска опрема; ◊ **~ муха** *зоол.* коњска мува; **~ пахнячка** *ж. оп.* **чисцец**; **~ сила (моц)** *физ.* коњска снага; **~ шовшка** *ж. бот.* коњско зеље, штавељ (Rumex L.); **~ руменєц** *оп.* **дзиви руменєц**; **~ хвосцик** *бот.* раставић (Equisetum arvense L.)

кооператива *ж.* кооператива

кооперативни -а -е кооперативан

кооперация *ж.* кооперација

коопероwац -руєм *зак. и нєзак.* коопериcати

координата *ж. мат.* координата

координатор *х.* координатор

координация *ж.* координација

координовац -нуєм *зак. и нєзак.* координирати, координовати

копа *ж.* **1.** (*кукуричанки и под.*) купа; **2.** пласт, стог; **3.** *ґеом.* купа; **4.** гомила; **руцац на копу** бацати на гомилу; ¤ **єст на копу дачого** има гомила нечег: **у поmивачки єст на копу нєпомитей судзини** у судопери је гомила неопраног посуђа; **єст [на] копи дачого** има на гомиле нечег; има пуно нечег

копальня *ж.* **1.** коп; **поверхносна ~** површински коп; **2.** *заст.* рудник

копасти -а -е (*од* **копа**) купаст

копац[1] -пем *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* копати; **~ студню** копати бунар; **~ кукурицу** копати кукуруз; **~ руду** копати руду; **2.** вадити; **~ кромплї** вадити кромпир

копац[2] -ам *нєзак.* (*биц з ногу*) **1.** ударати ногом; **~ до дакого** ударати кога ногом; **2.** шутирати; **~ до лабди** шутирати лопту; **3.** (*вирґац*) кобацати се, ритати се

копач *х.* **1.** копач; **2.** *ридк. оп.* **копача**

копача *ж.* (*остаток одрубаней кукуричанки*) џомба; ◊ **чухац копачи** *поль.* ломити (трти) џомбе; ¤ **кус векши од копачи** нема га шта видети

копачанка *ж.* кукурузиште, џомбиште

копачка[1] *ж.* (*час копаня кукурици*) копање, копња

копачка[2] *ж. спорт.* копачка

копейка *ж.* копејка

копер -пру/-пра *х. бот.* мирођија, копар (Anethum grabeolens)

копиє *с. церкв.* копље

копийнїк *х. ист.* копљаник, копљоноша

копилче *с. беш.* копиле, копилан

копинє *с. збир.* (*стебла кромпльох и под.*) врежа, цима

копирац -ам *и* **копировац** -руєм *зак. и нєзак.* копирати

копитаре *х. мн.* (*єд.* копитар) *зоол.* копитари (Perissodactula)

копито *с.* **1.** копито; **2.** *ципел.* калуп

копия[1] *ж.* **1.** копље; **2.** (*палїца застави*) копљача, копљиште, катариште; ◊ **руцанє копиї** *спорт.* бацање копља; **застава на пол копиї** застава на пола копља; ¤ **ламац копиї** ломити копља

копия[2] *ж.* копија

копка *ж.* **1.** пласт, стог, багља; **зруцац шено до копки** збагљати сено, зденути сено у багљу; **2.** (*кукурици*) купа (*в.*)

копно *х. беш. серб.* копно (*оп.* **суха жем** (*под.* **сухи**))

копнуц -нєм (*до дакого/дачого*) *зак.* **1.** ударити ногом, шутнути; **~ до пса** ударити ногом пса; **~ до лабди** шутнути лопту; **2.** (*о коньови*) ритнути, ударити ногом; **конь копнул до ньго** коњ га је ритнуо

копов *х.* (*вельки, целати*) омашан

коповац -пуєм *нєзак.* (*складац кукуричанку и под. до копи*) денути

купу

копочка *ж. дем.* пластић, стожић

копров(и) -а -о/-е мирођијин; од мирођије; ◊ ~ **мачанка** *кул.* сос од мирођије; ~ **юшка** *кул.* чорба од мирођије

копродукция *ж.* копродукција

копула *ж. ґрам.* копула

кор *х.* кор; **дипломатични** ~ дипломатски кор

корабель -бля *х.* **1.** *кнїжк.* брод, лађа; галија; **2.** *церкв.* брод; ◊ **Нойов** ~ Нојев ковчег

корави -а -е корав, скорушен, стврднут; ~ **жем** корава земља

коравиц -им *нєзак.* коравити

корал *х. зоол.* корал, корaљ (Corallium)

корални -а -е *и* **коралов(и)** -а -о/-е (*од* **корал**[2]) корални, коралски; **корални острова** корална острва

Коран *х. ислам.* Коран, Куран

корба *ж. оп.* **колєсо (3)**

корбач *х.* корбач

корвета *ж. помор.* корвета

корда *ж. буд.* корда

кордон *х. з розл. знач.* кордон

Кореєц -йца *х.* Корејац

корейски -а -е корејски

коректни -а -е коректан

корективни -а -е корективан

коректор *х.* коректор

коректура *ж.* коректура

корекция *ж.* корекција

коренїсти -а -е **1.** који има јак корен, коренаст; **2.** *прен.* тврд, тврдокоран; старог кова

коренки *х. мн.* доњи део снопа конопље *и сл.*

кореняк *х.* тврдокоран човек; човек старог кова

корениясти -а -е (*хтори ма форму кореня*) коренаст; ~ **желєнява** коренасто поврће

корень *х.* **1.** *з розл. знач.* корен; **пущац** ~ пуштати корен; ~ **власки (зуба, данї, талпи)** корен длаке (зуба, шаке, стопала); ~ **слова** *ґрам.* корен речи; **винїмац** ~ *мат.* извлачити (вадити) корен; **квадратни** ~ *мат.* квадратни корен; **2.** узрок; узрочник, кривац; **3.** *беш.* мушки полни орган; ¤ **вирвец з кореньом** ишчупати из корена; **пущиц** ~ пустити корен; **уж сом ~ пущел** (*чекаюци длуго*) уцрвљах се од дугог чекања; [**шицко**] **од кореня до нашеня** (**повесц, сцец знац** *и под.*) казати (рећи, испричати) од краја до конца (од А до Ш)

кореньовац -нюєм *зак. и нєзак. мат.* кореновати

кореньов(и) -а -о/-е **1.** коренски; **2.** коренит; ~ **вименка** коренита промена; ◊ **кореньово язики** *линґв.* коренски језици

кореньче *с. оп.* **кореньчок (2)**

кореньчок -чка *х.* **1.** *дем.* коренчић, коренак; **2.** струк; **пресадзела двацец кореньчки капусти** пресадила је двадесет струкова расада купуса

коренє *с. збир.* корење

кореспондент *х.* кореспондент

кореспонденция *ж.* кореспонденција

кореферат *х.* кореферат

корец -рца *х. заст.* (*суд и мера за зарно, коло 30 кг*) вика (*в.*); ¤ **полни** ~ (*цалком досц, поверх глави*) пуна капа

корзет *х. оп.* **корсет**

Корзиканєц -нца *х.* Корзиканац

корзикански -а -е корзикански

корзирац ше -ам ше *и* **корзовац ше** -зуєм ше *нєзак.* корзирати

корзо *х.* корзо

кориґовац -ґуєм *зак. и нєзак.* кориговати, коригирати

корида *ж.* корида

коридор *х. з розл. знач.* коридор

коритар *х.* коритар

коритнявка *ж.* корњача (Testudo)

корито *с.* **1.** *з розл. знач.* корито; ~ **за райбанє** корито за прање рубља; **2.** (*древене за мишенє цеста*) корито, наћве; ◊ **ричне** ~ *ґеоґр.* речно корито; ¤ **скрий ше под корито** *оп.*

под **скриц ше**

коритко *с.* **1.** *зоол.* школька; **перлове** ~ бисерна школька; **2.** *дем.* кориташце; ◊ **ухово** ~ *анат.* ушни лист

корифей *х.* (*визначна особа*) корифеј

кориандер *х. бот.* коријандар, коријандер (Coriandrum sativum L.)

кормань *х.* **1.** (*на ладї, чамцу*) кормило, крма; **2.** (*на авту, трактору*) волан, управљач; ¤ **тримац ~ у своїх рукох** држати кормило у својим рукама

кормань-деска *ж. поль. заст.* (*табла плуга*) даска

корманьовац -нюєм *нєзак.* **1.** кормиларити, крманити; **2.** (*з превозку*) управљати

корманьош *х.* кормилар, крманош

кормацац ше -ам ше *нєзак.* врпољити се, вртети се, мешкољити се; комешати се; **кормаца ше на карсцелю** врпољи се на столици

корморан *х. зоол.* корморан (Phalacrocorax)

кормоциц ше -им ше *нєзак.* претерано слободно, лежерно се понашати

корнажиц ше -им ше *нєзак. пейор.* узносити се; трћити се; дизати нос

корназ *х.* (*самец швинї*) нераст

корнащик *х. дем.* нерастић

корнер *х. спорт.* корнер

корнет *х. з розл. знач.* корнет

коров *х. беш. оп.* **коровче (1)**

корово *с.* **1.** *бот.* (*водово коровче*) кроцањ, дрезга; **2.** *оп.* **коровче (1); 3.** *бот.* дрезга, друзга, круцањ Myriophyllum L.

коровче *с.* **1.** коров; **плєц ~** плевити коров; **2.** мањи коров; ◊ **водово ~** *бот.* кроцањ (Myriophyllum)

коровчов -а -о коровски; ◊ **коровчово рошлїни** *бот.* коровске биљке

корозивни -а -е корозиван

корозия *ж.* корозија

корона *ж. астрон. и др.* корона

коронарни -а -е коронаран

корпа *ж.* **1.** корпа, кош; **2.** *коц. оп.* **кошар**; ¤ **[и] у корпи спац** (*нє будзе з того нїч цо гуториш, питаш и под.*) нема од тога ништа, тражиш од птице млека

корпар *х. коц. оп.* **кошаркар**

корпорация *ж.* корпорација

корпулентни -а -е корпулентан

корпус *х.* корпус

корсет *х.* корзет, корсет, мидер

кортеш *х. заст.* политички агитатор, кортеш

кортешовац -шуєм *нєзак. заст.* агитовати, кортешовати

корумповани -а -е корумпиран

корумповац (ше) -пуєм (ше) *зак. и нєзак.* корумпирати (се)

коруна *ж.* **1.** *з розл. знач.* круна; **~ зуба** круна зуба; **тото дїло ~ його творчосци** ово дело је круна његовог стваралаштва; **2.** (*древа*) крошња, круна; ¤ **гоч биш мал коруну на глави** (*нє пошла бим за це и под.*) па да ти је круна на глави; **нє спаднє му (ци** *и под.***) ~ з глави** неће му (ти *и сл.*) пасти круна с главе

корунка *ж.*: **предња ~** (*предня табла посцелї*) зачеље, заставница, узглавница (*в.*), заглавље (*в.*); **задня ~** (*задня табла посцелї*) чело ногу (*в.*), леђа (*в.*), мала стативица (*в.*)

коруновац (ше) -нуєм (ше) *зак. и нєзак.* крунисати (се)

корунови -а -е крунски

корупция *ж.* корупција

корциц -им *нєзак. звич. безос.* копкати, не дати мира; **корци ме** копка ме; ¤ **корци го як Словака жемлїк** веома га копка, веома би желео знати (видети, чути *и сл.*)

корч *х.* **1.** грч; **2.** *мед.* спазма; колика; **3.** *ридк.* жбун

корчовити -а -е грчевит

корчоля *ж.* клизаљка

корчолянє *с.* клизање (*на клизаљкама*); **уметнїцке ~** уметничко клизање

корчоляц ше -ям ше *нєзак.* клизати се (*на клизаљкама*)

корчоляш *х.* **1.** клизач (*на клизаљкама*); **2.** *зоол.* газивода

(Hydrometra stagnorum)

корчоляшка *ж.* клизачица

корчоляшски -а -е клизачки; **~ спорт** клизачки спорт

коршов *х.* **1.** балон**; 2.** (*глїняни*) крчаг

коршовик *х. дем.* (*од* **коршов**) балон, балончић

коса *ж.* коса; **клєпац косу** клепати (отკивати) косу; ¤ **вдерела ~ до каменя** ударила коса у камен

косатка *ж. бот.* жаворњак, кокотић (Delphinium L.)

косацки -а -е (*од* **косач**) косачки; жетелачки

косач *х.* косач, косилац; жетелац

косачка *ж.* **1.** (*за жито и под.*) косачица; **2.** (*за бетелїну, траву*) (траво)косачица; **3.** (*за дєпики*) косилица

косидба *ж.* жетва, косидба

косидбов(и) -а -о/-е жетвени; жетелачки

косинус *х. мат.* косинус

косир *х.* **1.** *поль.* косирица (*в.*), срп (*в.*), шалов (*в.*), вагов (*в.*); **2.** (*за орезованє церньових конарох*) косир

космачки *ж. мн.* (*єд.* космачка) *бот.* огрозд

космични -а -е космички; **~ зарї** космички зраци

космодром *х.* космодром

космонаут *х.* космонаут

космополит -та и **космополита** -ти *х.* космополит(а)

космополитиз(е)м -зму/-зма *х.* космополитизам

космос *х.* космос

косовски -а -е косовски; ◊ **Косовска битка** *ист.* Косовски бој

кост *х.* **1.** храна; **у фабрики маю добри ~** у фабрици имај добру храну; **тримац дакого на косту** држати кога на храни; **2. буц дaґдзе на косту** хранити се негде; **дзе ши на косту?** где се храниш?

костим *х.* костим; **купаци ~** купаћи костим; ◊ **Евов ~** Евин костим

костимовац (ше) -муєм (ше) *зак. и нєзак.* костимирати (се)

костимоґраф *х.* костимограф

костиранє *с.* исхрана; **правилне ~** правилна исхрана

костирац -ам *нєзак.* (*дакого*) држати кога на храни; хранити кога

костирац ше -ам ше *нєзак.* хранити се; **вон ше костира у ресторану** он се храни у ресторану

костка *ж.***1.** (*маґочка*) коштица**; 2. костки** *мн. анат.* чланци; **вода по костки** вода до чланака; ¤ **анї ми (ци** *и под.***) є нє по костки** није ми (ти *и сл.*) ни за мали прст

костков(и) -а -о/-е *бот.* коштуничав

костош *х.* абонент (*на храну*)

косц *ж.* кост; ¤ **аж за косци лапа** (*барз жимно*) хладно да камен пуца, пасја (псећа) зима; **буц даґдзе крижна ~** (*буц на завадзе*) бити коме кост у грлу; сметати негде *или* некоме, бити негде *или* некоме на сметњи; **буц дакому ~ у гарлє** бити коме кост у грлу; **до косцох премарзнуц (замарзнуц)** озепсти до кости (костију); **з косцами (до косцох) нєдобри** (*барз дахто нєдобри*) дозлабога неваљао, ко ђаво; **з косцами (до косцох) погубени** покварен до сржи, покварен као мућак; **нагнац (угнац) дакому страх до косцох** улити (утерати) коме страх у кости; **осушиц (зложиц, охабиц) даґдзе косци** оставити негде кости; **руциц дакому ~** бацити коме кост; **сама ~ и скора** сама кост и кожа; **яґда ше ми косци розходза** (*цале цело ме болї*) као пребијен сам

косцани -а -е коштан; **~ гребень** коштани чешаљ; **косцани черенка ножа** коштана дршка ножа

косцанїк *х.* **1.** *осн. и прен.* костур, скелет; **2.** *буд.* костур; **~ будинку** костур зграде

косцати -а -е кошчат; **косцати руки** кошчате руке

косцов(и) -а -о/-е коштан; ◊ **косцов шпик** *анат.* коштана срж

косцочка *ж. дем.* кошчица, коштица, коскица

кот *х. бикич.* мачак (*оп.* **кандур**)

кота *ж. ґеоґр., банк.* кота

котанґенс *х. мат.* котангенс

котва *ж.* **1.** котва, сидро, ленгер; **руциц котву** бацити котву; **2.** *физ.* котва, ротор

котвище *с.* котвиште, сидриште

котел -тла *х.* котао; **парни ~** парни котао; ¤ **~ гарчку доганя а сам є окурени** ругао се котао лонцу [како су му велика уста]

котелня *ж. оп.* **котловнїца**

котизация *ж.* котизација

котинєц -нца *х.* **1.** (*у куце хлїва за покарму*) кетренац (*в.*), кандика (*в.*), сењак (*в.*); **2.** *оп.* **коциско**

котировац (ше) -руєм (ше) *и* **котовац (ше)** -туєм (ше) *зак. и нєзак.* котирати (се)

котко-да *викр. звич. повторени за подражованє коткодання кури* кокода(к)

коткодац -ам *нєзак.* **1.** кокодакати; **2.** *прен.* кокодакати, квоцати, звоцати

котлар *х.* казанџија, котлар

котлет *х. кул.* котлет

котлїк *х. дем.* котлић

котлїкаре *х. мн.* (*єд.* котлїкар) *фолкл.* "котљикари" (*ноћне машкаре по њивама у време пољопривредних радова*)

котлїна *и* **котловина** *ж. ґеоґр.* котлина

котловнїца *х.* котларница

котлянка *ж.* огњиште, котланка

котна *прикм. ж.* скотна; **~ коза** сјарена коза (*в.*); **~ овца** сјагњена овца (*в.*)

котносц *ж.* скотност

котри -а -е *зам.* који

котуляр *х. оп.* **баран-коров**

котуляц -ям *нєзак.* котрљати; ваљати

котуляц ше -ям ше *нєзак.* котрљати се; ваљати се; **котуляю ше чарни хмари** ваљају се црни облаци

котуляци -а -е котрљав

котуляюци -а -е котрљајући; ◊ **~ лєжиско** *техн.* котрљајући лежај

котулька *ж.* лоптица, куглица, грудица, вавољак

котулькар *х. бот.* котрљан (Eryngium campestre)

котурбац (ше) -ам ше *нєзак. оп.* **котурбичац (ше)**

котурбич *х. оп.* **баран-коров**

котурбичац (ше) -ам ше *нєзак.* котрљати (се) (*брзо*); котршкати (се); превртати (се)

кофеин *х. хем.* кофеин

кох *х. кул.* кох

кохац -ам *нєзак.* (*дакого*) пазити, мазити, тетошити; неговати

кохац ше -ам ше *нєзак.* бити пажен, мажен, негован

коциско *с.* котилиште, легло

коциц (ше) -им (ше) *нєзак.* котити (се); (*о кози*) јарити (се), козити (се); (*о овци*) јагњити (се)

коцка *ж. з розл. знач.* коцка; ¤ **~ руцена** коцка је бачена; **положиц главу (живот) на коцку** ставити главу (живот) на коцку

коцкар *х.* коцкар

коцкарня *ж.* коцкарница, играчница

коцкарош *х. оп.* **коцкар**

коцкасти -а -е коцкаст, искоцкан; на коцке; **~ штоф** штоф на коцке

коцкац ше -ам ше *нєзак.* коцкати се

коцков(и) -а -о/-е: **~ тека** свеска на коцке

коцмориц ше -им ше *нєзак.* врпољити се, вртети се

коцочка *ж. дем.* коцкица

Коцур *х.*: **ганьби ше яґда є з Коцура** држи се као нова (сеоска) млада

Коцурец -рца *х.* Куцуранин

Коцурица *ж. и* **Коцурска** -кей *ж.* Куцуранка

коцурски -а -е куцурски

Коцурчань *х. оп.* **Коцурец**

коч *х.* **1.** кола; **запрагни ~** запрежна кола; **попрагац коня до коча** упрегнути коња у кола; **2.** (*накладзени зоз покошеним житом, шеном и под.*) воз; **3.** *ридк. беш.* (*авто*) кола; ◊ **Вельки ~** *астрон.* Велика кола; **Мали ~** *астрон.* Мала кола;

панцирни ~ (авто) борна кола; ¤ **ми нє ходзиме (ми ше нє вожиме) на истим кочу** (*ми повадзени*) ми се не возимо истим колима; **таке то свату фарбени коч** (*кед ше чловек поносує пре даяки нєуспих*) тако ти је то у животу

кочерга *ж.* грнало; ◊ **на кочергу спущени** (*зоз закрицом на єдну воду, з благим падом* (*шопа и под.*)) на једну воду; ¤ **стари як стара ~** стар као библија, метузалемски стар

кочик *х.* колица; **вожиц дзецко у кочику** возити дете у колицима; **инвалидски ~** инвалидска колица

кочиковац -куєм *нєзак.*: **~ дзецко** возити (шетати) дете у колицима

кочиш *х. оп.* **кочияш**

кочишски -а -е *оп.* **кочияшски**

кочияш *х.* кочијаш

кочияшски -а -е кочијашки

кош[1] *х. спорт.* кош

кош[2] *поль. заст.* кош

кошава *ж.* кошава

кошар *х.* **1.** корпа; **2.** (*за хлєб*) лебара (*в.*), лебарица (*в.*), котарица (*в.*); **3.** (*за курчата и др.*) кошар(а) (*в.*), пилићар(ник) (*в.*); **4.** (*за лапанє рибох*) бацањ; ◊ **вельки (бундави, ґереґи** *и под.***) як кошари** јако велике бундеве, лубенице *и сл.* ¤ **дац дакому ~** дати коме корпу; **достац ~** добити корпу

кошарик *ж.* корпица, котарица; ◊ **скакац до кошарика** (*скакац до води на кучацо*) правити бомбе

кошарка[1] *ж.* **1.** корпа; цегер; **трошительска ~** потрошачка корпа; **2.** (*на писки псови, крави и под.*) корпа, нагубица

кошарка[2] *ж. спорт.* кошарка

кошаркар *х.* корпар, котаричар

кошаркаш *х.* кошаркаш

кошаркашка *ж.* кошаркашица

кошаркашски -а -е кошаркашки

кошарочка *ж. дем.* корпица, котаричица

кошачки -кох *мн. ридк. оп.* **косидба**

кошиско *с.* (*ручка коси*) косиште

кошиц -им *нєзак. осн. и прен.* косити; **~ на рукох** косити ручно

кошмар *х.* кошмар

кошнїца *ж.* кошница

кошнїчка *ж.*: **(по)кошиц до кошнїчкох (кошнїцох)** (*покошиц з вецей бокох на мали громадки*) *заст.* покосити у гомилице

коштац -ам *нєзак.* **1.** коштати, стајати; **кельо то кошта?** колико то кошта?; **2.** *заст.* вредети; **трудзи ше, а нїч му нє кошта** труди се, а ништа му не вреди; **вецей кошта чесносц од шицкого богатства** више вреди поштење од свог богатства; ¤ **вецей вредзи як кошта** (*дацо старе и тунє, алє є добре и квалитетне*) вреди своје паре, има вредност али нема цену

коштиваль *х. бот.* гавез (Symphytum officinale L.)

коштованє *с.* дегустација, кушња

коштовац -туєм *зак. и нєзак.* **1.** (*пробовац смак*) пробати укус, кушати; **2.** *заст.* коштати

коштовач *х.* дегустатор, кушач

кошуля *ж.* **1.** кошуља; **2.** недра: **положиц под кошулю** ставити у недра; ◊ **чарни кошулї** *ист.* црне кошуље; **шалєняцка ~** лудачка кошуља; **дру кошулї (шмати) за нїм** *ирон.* (*о даким цо дума же є барз потребни, глєдани*) отимају се (грабе се) за њега; **нє дам на себе кошулю (шмати) подрец** (*нє будзем ше барз одмагац на поволанку и под.*) нећу се баш нећкати, нећу се дати молити, не могу да одбијем

кошуляча *ж.* зимска дебела кошуља

кошулька *ж.* **1.** (*горнє пасмо; обмоток*) кошуљица; **2.** (*гадова скора*) кошуљица, свлак; **3.** (*на меблю и под.*) навлака; **4.** *дем.* кошуљица; ¤ **идзе му робота як малому дзецку кошулька до задку** (*слабо, нїяк*) иде му посао као чарапин почетак

кощак *х.* **1.** (*тварди орех*) коштунац, коштуњавац; **2.** *прен.* (*тварди чловек*) коштунац, кврга; ¤

здрави як ~ здрав као дрен

кощаков(и) -а -о/-е *прен.* несаломив, кременит

коще -еца *с.* јаре, козлић

кощецина *ж.* јаретина, козлетина

кра-кра *викр. за подражованє гласа вранох* кра-кра

крава *ж.* крава; ◊ **~ дойка** крава музара; **~ з краткима цицками** чипава крава, чипуља; **морска ~** *зоол.* морска крава (Halicora dugong); ¤ **добра жена як тота ~ цо до полного жохтара вирґнє** *ирон.* само наоко добра жена; **и ~ старша а целєцу риц лїже** некад и старији морају да служе млађима и да се с поштовањем односе према њима (*о родитељима и деци и сл.*); **кед (дзе) пошла ~ най идзе и целє** (*кед зме дали телї пенєж, дайме и тото кус*) кад је бал нек је бал; **нє стої ци ~ на ноги** (*буди стрпљивији*) није ти крава стала на ногу; **розруцац (розтресц) як ~ вигризки** оставити у нереду одело, ствари *и сл.*

кравар *х.* кравар

краварка *ж.* краварица

краварски -а -е **1.** краварски; **~ батог** краварски бич**; 2.** говедарски

краварство *с.* говедарство

кравата *х.* **1.** кравата, машна; **2.** *спорт.* кравата

кравенца *ж.* крављa балега

крависка *ж. ауґм. и пейор.* кравина

кравичка *и* **кравочка** *ж. дем.* кравица

кравски -а -е кравски, крављи; **~ хлїв** кравска стаја; **~ млєко** крављe/кравско млеко

Краґуєвчан *х.* Крагујевчанин

краґуєвацки -а -е крагујевачки

крадза *ж.* крађа

крадзени -а -е украден; **~ роба** украдена роба; ¤ **крадзене нє благословене** ≅ отето проклето

краднуц -нєм *нєзак.* красти

крадош *х.* лопов, крадљивац, лупеж; **~ коньох** коњокрадица; **~ древа** дрвокрадица; **дробни ~** џепарош

крадошка *ж.* крадљивица

крадошски -а -е лоповски, лупешки

крадошство *с.* лоповлук

крадучки -а -е *дем. и гипок.* краташан, крађан, крађушан

країна *ж. заст.* земља; држава; ◊ **Воєна ~** *ист.* Војна крајина

країчок -чка *х. дем*. крајичак, крајић, крајак

Країшнїк *х.* Крајишник

край *х.* **1.** *з розл. знач*. крај; **у хторим краю варошу бивацe?** у којем крају града живите?; **на краю лєса** накрај шуме; **родзени ~** родни крај; **2.** родни крај, завичај; домовина; **по велїх рокох врацел ше зоз швета до краю** после много година вратио се из света у родни крај; **3.** вода уз обалу; обала; **привеслал ґу краю** довеслао је до обале; **чамец плїва коло краю** чамац плива уз обалу; **4.** (*килашох*) крак; **5.** (*орубенєц*) ивица; ◊ **крайом** ивицом (*њиве, пашњака и сл.*)**; стари ~** (*старе отечество, дїдовщина*) стари крај; ¤ **анї на ~ розума ми нє пада** ни на крај памети ми не пада; **без конца и краю** без конца и краја; **стануц дакому/дачому на ~** стати коме/чему на крај

крайнє *присл.* крајње

крайнї -я -є *присл.* крајњи; **~ сивер** крајњи север; ◊ **~ правица** *полит.* крајња десница**;** ¤ **подняц крайнї мири** предузети крајње мере

крайносц *ж.* крајност; ¤ **исц до крайносци** ићи у крајност

крайови -а -о/-е завичајни

крайовид *х.* пејзаж

крак *х. мат*. крак; **~ угла** крак угла

кракасти -а -е кракаст

кракати -а -е (*ногати*) кракат

кракац -ам *нєзак.* (*о врани*) грактати

кракачка *ж. зоол.* гачац (Corvus frugilegus)

кракер *х. заст.* (*сок*) кракер

кракнуц -нєм *зак.* гракнути, заграктати

краковяк *х. фолкл.* (*польски танєц*) краковјак

кракористи -а -е (*хтори ма*

вецей кореньчки - о мархви, петрушки и под.) вишекрак(аст)

кракориц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*коткодац подобно гласу "кра-кра"*) кракорити, кокодакати; **2.** *прен.* квоцати, звоцати

кралїк *х. зоол.* обичан краљић (Regulus regulus L.)

кралїца *ж.* краљица

краль *х.* краљ

кральов -а -о **1.** краљев; **2.** *оп.* **кральовски**

кральовац -люєм *нєзак.* краљевати

кральовина *ж.* краљевина

кральович *х.* краљевић

кральовна *ж.* **1.** (*кральова дзивка*) краљевна; **2.** *заст.* (*кральова жена; жена краль*) краљица

кральовски -а -е краљевски; ¤ **жиц як у кральовским (кральовим) дворе** живети као мали бог, пливати у масти

кральовство *с.* краљевство

крам *х. заст*. **1.** роба; **2.** (*дутян*) продавница, дућан

крамбля *ж.* **1.** *колєс.* (*часц коча – шлїзкач*) клизаљка; **2.** метални обруч

крамбльовац -люєм *нєзак.* **1.** мајсторисати, мајсторити; **2.** спајати, стезати обручем

крамп *х.* крамп, будак

крампац -ам *нєзак.* крампати

крампон *х.* крампон

крамски -а -е: ~ **соль** *ж.* со за стоку; стипса

кран *х.* кран; дизалица

кранист -та *и* **краниста** -ти *х.* крановођа

крас *х. ґеол.* крас

краса *ж.* **1.** лепота; **2.** драж; ¤ ~ **лєм до часа обичай (доброта) до шмерци** (*краса у живоце и малженству преходна, а чловекова доброта тирваца*) ≅ и змија је лепа али је зла

красавец -вца *х.* лепотан

красавица *ж.* лепотица; лепојка

красни -а -е леп; ~ **дзень** леп дан; ~ **хвиля** лепо време; ~ **жена** лепа жена; ¤ **з красним лєбо бридким** милом или силом; ~ **на образ** леполик; ~ **як намальовани** *оп. под* **намальовани**; **красши пол** лепши пол

краснопис *х.* краснопис

краснописец -сца *х.* краснописац

краснословиц -им *нєзак.* краснословити

краснословни -а -е лепоречив, красноречив

краснословносц *ж.* лепоречивост, красноречивост

красов(и) -а -о/-е крашки; ~ **релєф** крашки рељеф

красота *ж.* **1.** лепота; **природни красоти** природне лепоте**;** **2.** дивота; **3.** *у функц. атр.*: **на пияцу ~ єшеньски плоди** на пијаци су јако лепи јесењи плодови

красотка *ж. ридк. оп.* **красавица**

кратер *х.* кратер

кратки -а -е кратак; ◊ ~ **спой** *ел.* кратки спој; ¤ **буц краткого вику** бити кратког века; **по кратким поступку** по кратком поступку; **у циґанстве кратки ноги** у лажи су кратке ноге

кратко *присл*. кратко

кратковид(н)и -а -е *осн. и прен*. кратковидан, кратковид

кратковид(н)осц *ж. осн. и прен*. кратковид(н)ост

кратковиходни -а -е: ~ **акцент** *ґрам.* краткоузлазни акцент

кратковични -а -е кратковечан, кратковек

кратковласи -а -е краткокос

краткогабови -а -е краткоталасни

краткодньовица *ж. астрон.* краткодневица

краткозиходни -а -е: ~ **акцент** *ґрам.* краткосилазни акцент

краткометражни -а -е: ~ **филм** краткометражни филм

кратконоги -а -е *осн. и прен.* кратконог

краткорочни -а -е краткорочан; ~ **кредит** краткорочан

кредит

краткоруки -а -е краткорук

краткосц *ж.* краткоћа

краткотирваци -а -е краткотрајан

краткоумни -а -е краткоуман

краткочасови -а -е кратковремен

краткошиї -я -є кратковрат

кратучки -а -е *оп.* **крадучки**

краул *х. спорт.* краул

крах *х.* **1.** крах; **дожиц (прецерпиц) ~** доживети (претрпети) крах; **2.** слом; **нервни ~** нервни слом

крахирац -ам *и* **краховац** -хуєм *зак. и нєзак.* крахирати

крац краєм *нєзак.* сећи (*на кришке*); **~ хлєба** сећи хлеба; **~ ґереґи** сећи лубенице

крац ше краєм ше *нєзак. прен.* ваљати се, спремати се; **цошка ше крає** нешто се [иза брда] ваља, нешто се спрема

крациц (ше) -им (ше) *нєзак.* кратити (се), скраћивати (се)

крачац -ам *нєзак.* корачати

Крачун *х. церкв.* Божић; ¤ **по Крачунє класки зберац** прошо воз, после кише кабаница не треба, касно Марко на Косово стиже

крачун *х.* божићно дрвце (дрво), јелка; **квециц (квициц) ~** китити јелку; **розберац ~** раскићивати јелку

крачунов -а -о: ◊ **~ древо** *оп.* **ядловец (1)**; **~ древко** божићна јелка

крачунски -а -е божићни; **крачунски швета** божићни празници; ◊ **~ древо** *оп.* **крачуново древко**; **Крачунски пост** *церкв.* Божићни пост

крашиц -им *нєзак.* красити; дичити; **ушорени власи краша єй твар** дотерана коса краси њено лице; **краши го добре шерцо** дичи га добро срце

крашнє *присл.* **1.** лепо; **вон ~ приповеда** он лепо прича; **вона ~ випатра** она лепо изгледа; **~ ше справуй** лепо се понашај; **2.** (*без примушованя*) милом; **~ нє сцел послухац** милом није хтео да послуша

краян *х.* земљак

креативни -а -е креативан

креативносц *ж.* креативност

креатор *х.* креатор

креация *ж.* креација

крев *ж. осн. и прен.* крв; ¤ **пиц дакому ~ (мозоґ)** пити (сисати) коме крв; **пошол по креви** (*ма нашлїдзени прикмети*) крв предака говори из њега; **пша ~** *оп. под* **пши**; **чловек злей (планей) креви** човек опаке (погане) крви

кревни -а -е *оп.* **кревов(и)**

кревов(и) -а -о/-е крвни; **~ ґрупа** *мед.* крвна група; **~ прицисок** крвни притисак; **кревово заренка** *анат.* крвна зрнца; **~ судзина** крвни суд

кревожадни -а -е **1.** крвожедан, крволочан; **2. кревожадни** -ного *х.* крвожедник, крволочник, крволок

кревожадносц *ж.* крвожедност, крволочност

кревопиєц -йца *и* **кревопий** *х.* крвопија

кревопрелїванє *с.* крвопролиће

кревоцек *х.* крвоток

крегки -а -е **1.** крхак, нежан; **~ здравє** крхко здравље; **2.** крхак, слабашан, ломан; **~ дзивче** ломно девојче; **3.** ломљив, ломак, ломан

крегкосц *ж.* крхкост; слабашност; ломљивост, ломност

креда *ж. ґеол.* креда

креденц *х.* креден(а)ц

кредит *х. осн. и прен.* кредит; **купиц на ~** купити на кредит; **трошительни ~** потрошачки кредит

кредитовац -туєм *зак. и нєзак.* кредитирати

кредитни -а -е кредитни

кредитор *х.* кредитор

кредла *ж. оп.* **гандзли, гандзлийка**

кредлочка *ж. дем.* (*од* **кредла**) (*гандзлийка*) цвергланка

кредо *х.* кредо

креировац -руєм *зак. и нєзак.* креирати

крейда *ж. мин.* креда; ¤ **запиш з чарну крейду до комина** *оп. под* **комин; на крейду** (*на борґ*) на

вересију

крейсер *х. воєн.* крстарица

крекетац -ам *нєзак.* крекетати (*оп.* **ґравчац (9)**)

крем[1] *прим. з ґен.* (*окрем*) осим, сем, изузев; **~ нього** осим њега; ¤ **~ франти (шали)** без шале

крем[2] *х.* **1.** *и* **крема** *ж.* (*козметична масц*) крем, крема; **2.** *кул.* надев, крем; ¤ **~ дружтва** *прен.* крем друштва

крем[3] *прикм. нєпрем. оп.* **кремов(и)**

крематорий *и* **крематориюм** *х.* крематориј(ум)

кремация *ж.* кремација

кремень *х. мин.* кремен; ◊ **~ и оцилка** *заст.* (*прибор за палєнє огня*) кремен и оцило; ¤ **здрави як ~** здрав као дрен

кременьов(и) -а -о/-е кремени

кремков(и) -а -о/-е *оп.* **кремов(и)**

кремль *х. ист.* крем(а)љ

кремльов(и) -а -о/-е *и* **кремльовски** -а -е (*од* **кремль**) кремаљски

кремпита *ж.* кремпита

кремов(и) -а -о/-е крем боје

креол *х.* (*потомок перших Европянох у Латинскей Америки*) креол

креп *х. текст.* креп

крепки -а -е крепак, бодар, чио; **~ старик** крепак старац; **~ душа** крепка душа

крепкосц *ж.* крепкост, бодрост, чилост

креп-папер *х.* креп-папир

кресац крешем *нєзак.* **1.** (*камень*) клесати, тесати; **2.** (*з оцилку до кременя*) кресати

кресни -а -е крсни; ◊ **~ драга** *церкв.* молитве посвећене Христовим страстима; **~ мац** *заст.* кума; **~ оцец** *заст.* кум

креснуц крешнєм *зак.* креснути

крест *х. церкв.* **1.** крст; **2.** (*обряд кресценя*) крштење; **однєсц дзецко до кресту** однети дете на крштење

креститель *х.* крститељ

крестопоклони -а -е: **Крестопоклона стреда** *церкв.* среда уочи Великог четвртка

кресцальня *ж. церкв.* (*простория за кресценє*) крстионица

кресцанка *ж.* кућаница, вредна домаћица

кресценє *с.* **1.** (*покресцованє*) крштење; **2.** *оп.* **кресцини**; ¤ **огньове ~** ватрено (ратно) крштење

кресцени -а -е **1.** крштен; **2.** *прен.* нормалан, паметан, крштен; **озда ши ~** ваљда си нормалан; ◊ **~ писмо** крштеница; ¤ **~ душа** крштена душа

кресцини *ж. мн.* (*обряд кресценя*) крштење

кресциц -им *зак. и нєзак.* **1.** крстити; **~ дзецко** крстити дете; **2.** *прен.* (*гандровац*) чешљати, грдити

кретен *х.* кретен

кретенасти -а -е кретенаст

кретениз(е)м -зму/-зма *х.* кретенизам

кретон *х. текст.* кретон

кретька *ж. оп.* **кредла**

крешендо *х. муз.* крешендо, крешћендо

крешнє -єца *и* **крешнятко** *с.* кумче

крещендо *х. оп.* крешендо

крива -вей *ж. мат. и др.* крива

кривайла *ж. коц.* (*за подперанє при ходу*) штап, палица

кривак *х.* **1.** (*крива палїца*) криви штап; **2.** (*криве древо*) криво дрво; крива грана; кривадак

кривда *ж.* неправда, кривда; **зробиц дакому кривду** учинити коме неправду

кривдзиц -им (*дакого*) *нєзак.* чинити коме неправду

криви -а -е **1.** (*викривени*) крив; **~ линия** крива линија; **2.** *прен.* **а)** крив, лажан; **приказац дацо у кривим шветлу** приказати што у кривом светлу; **~ пророк** лажан пророк; **криви банкноти** *заст.* лажне новчанице; **б)** погрешан; **буц на кривей драги** бити на погрешном путу

кривина *ж. оп.* **круцина**

кривиц (ше) -им (ше) *нєзак.* (*викривйовац* (*ше*)) кривити (се), искривљавати (се); савијати (се); улубљивати (се)

криво *присл.* **1.** (*фалшиво*) криво, лажно; **~ швечиц (шведочиц)** криво сведочити; **2.** *беш. серб.* криво (*оп.* **нєправо**)

кривовирец -рца *х.* кривоверац, кривоверник

кривовир(и)є *с.* кривоверје, јерес

кривовирни -а -е кривоверан

кривовирнїк *х. оп.* **кривовирец**

кривовирски -а -е кривоверски

кривовирство *х.* кривоверство

криволинийски -а -е криволинијски

кривоноги -а -е кривоног

кривоноси -а -е кривонос

кривошиї -я -є кривоврат

кривулїц ше -їм ше *нєзак.* кревељити се

кривуляви *и* **кривулясти** -а -е *оп.* **кривулькави**

кривуляц -ям *нєзак. оп.* **кривулькац**

кривулька *ж.* **1.** (*криви ґрафикон*) кривуља, крива; **2.** крива линија; вијуга; **3. кривульки** *мн.* (*нєсхопно написани букви*) куке

кривулькави -а -е кривудав, кривудаст, кривуљав, кривуљаст; вијугав

кривулькасти -а -е *оп.* **кривулькави**

кривулькац -ам *нєзак.* кривудати, кривуљати; вијугати

крига *ж.* **1.** санта; **2.** пукотина на леду

криголам *х.* ледоломац

криґла *ж.* кригла

криделко *с. дем. и гипок.* крилце, криоце, крилашце

кридласти -а -е криласт

кридлати -а -е *осн. и прен.* крилат

кридло *с. з розл. знач.* крило; **трепац з кридлами** ударати крилима; **~ облака** крило прозора; **лїве ~** *спорт.* лево крило; **шаторске ~** шаторско крило; **~ будинку** крило зграде; ¤ **достац кридла**; добити крила; **наросли (виросли, окляпли) дакому кридла** нарасла (клонула) су некоме крила; **подрезац (остригац, прикрациц) дакому кридла** подсећи (подрезати) коме крила

кридлови -а -е крилни

кридлочко *с. оп.* **криделко**

криж *х.* **1.** крст; **~ при драги** крст крај пута; **2.** *поль.* крстина; **жито на полю стоï у крижох** пшеница на њиви стоји у крстинама; **3.** *церкв.* хоругва, застава, крст; **процесия з крижами** процесија са хоругвама (крстовима); **4.** надгробни споменик (*обич. у облику крста*); **5.** *прен.* бреме, терет, брига, крст; ◊ **Червени ~** Црвени крст; ¤ **~ ци твой!** не било те!; **ношиц (нєсц) свой ~** носити свој крст (своје бреме); **руциц (положиц) ~ на дакого/дацо** дићи руке од кога/чега, ставити крст на кога/што; **як з крижа зняти** (*барз вимучени, вистати або хори*) као да је из гроба устао, живи мртвац

Крижа *нєпрем. оп.* **Воздвижениє**

крижалка *ж.* (*главка квашеней капусти*) главица киселог купуса, прокола, бадњево зеље

крижалька *ж.* укрштеница, крижаљка

крижанє *с.* укрштање

крижанєц -нца *х. биол.* крижанац, мелез

крижани -а -е укрштен

крижар *х.* **1.** *оп.* **каменяр (1)**; **2.** *ист.* крсташ, крижар; **3.** *звич. мн.* **крижаре** *церкв.* крстоносци

крижарски -а -е **1.** *ист.* крсташки; **крижарски войни** крсташки ратови; 2. *оп.* **каменьорезацки**

крижасти -а -е крстаст

крижац (ше) -ам (ше) *нєзак. биол. и др.* укрштати (се)

крижевски -а -е крижевачки; ◊ **Крижевске владичество** Крижевачка бискупија

крижи *мн. анат*. крста; ¤ **аж у крижох пука** (*кед ше роби дацо чежке*) да ти све крста пуцају; **стануло му до крижох** ухватило га је у кичми, укочио се, боле га крста

крижик *х.* **1.** крст; **~ на церковней турнї** крст на црквеном торњу; **положиц ~ место подпису** ставити крст уместо потписа; **2.** (*над гробом*) крст, крстача; **3.** *дем.* крстић

крижма *ж. церкв. и фолкл.* "крижма" (*кумин дар детету на крштењу, обич. бело платно*)

крижни -а -е унакрстан; попречан; **~ улїчка (улїца)** попречна улица; ◊ **~ греда** *буд.* попречна греда; **~ драга 1.** раскршће; **2.** *церкв.* крижни пут**;** **~ пилка** тестера, пила (*за две особе*); **~ древо** *поль.* (*за воженє слами, шена и под.*) чатлов; ¤ **буц даґдзе ~ косц** *оп. под* **косц**

крижно *присл*. унакрсно; попречно

крижов(и) -а -о/-е крсни; **~ косц** *анат.* крсна кост

крижом *присл.* **1.** (*напросто*) попреко, пречице, пречицом; преко; **рушели ше ~ през поля** кренули су пречицом преко њива; **2.** (*по ширини дачого*) **а)** попреко; **лєжа ~ на посцелї** леже попреко на кревету; **б) станyц ~** стати попреко, испречити се; **станул з кочом ~ на драги** испречио се с колима на путу; **3.** *прен.* за инат; контра; увредљиво; **нїґда єй нїч ~ нє гварел** никад јој ништа увредљиво није рекао; **и кед прегвари, та вше ~** и кад проговори, увек контра; ◊ **хижа ~** *оп. под.* **хижа**; ¤ **~ иназдлуж** уздуж и попреко

криза *ж.* криза

кризни -а -е кризни

крик *ж.* **1.** крик; **2.** клик, кликтај, усклик, цик; **3.** урлик

крикач *х.* букач, хукач, лармаџија, галамџија

крикет *х. спорт*. крикет

крилатица *ж.* **1.** авион; **2.** крилатица, парола

крилик *х. зоол.* кунић (Oryctolagus cuniculus L.)

крилос *х. церкв.* певница, клирос

криминал *х.* криминал

криминалєц -лца *х.* криминалац

криминалист -та *и* **криминалиста** -ти *х.* криминалист(а)

криминалистични -а -е криминалистички

криминални -а -е криминалан

крипак *х. ист.* кмет

крипацки -а -е кметовски

крипацтво *с.* кметство

крипачиц -им *нєзак.* закмећивати, читлучити

крипиц (ше) -им (ше) *нєзак.* крепити (се), окрепљивати (се)

крипки -а -е *оп.* **крепки**

крипосц *ж.* **1.** *оп.* **крепкосц**; 2. (*чесносц*) крепост

крипоштол *х. коц.*:

крипоштола ци ище твойого! аскурђела ти твога!

крипта *ж.* **1.** гробница, крипта; **2.** костурница

криса *ж.* **1.** (*на калапе*) обод, ширма; **2.** (*на крисовей шапки*) штит; **3.** (*на танєру*) руб, обод, оквир??

крисати -а -е: **~ калап** шешир са широким ободом

крисови -а -е: **~ шапка** качкет

криста-крижом *присл.* попреко; пречице, пречицом

кристал *х. оп.* **кришталь**

кристализовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак. оп.* **криштальовац (ше)**

кристир *х. заст. оп.* **клистир**

критерий *и* **критериюм** *х.* критеријум, критериј

критизер *х.* критизер

критика *ж.* критика

критиковац -куєм *нєзак.* критиковати, критизирати

критицки -а -е *ридк. оп.* **критични (1)**

критичар *х.* критичар; цензор

критични -а -е **1.** (*хтори ше дотика критики*) критички, критичан; **~ огляднуце** критички осврт; **~ реализм** критички реализам; **2.** (*преламни; опасни*) критичан; **~ ситуация** критична ситуација

критичносц *ж.* критичност

криц криєм *нєзак.* крити, с(а)кривати

криц (ше) криєм (ше) *нєзак.* крити (се), с(а)кривати (се)

кричанє *с.* вика; дерњава; крици

кричац -им *нєзак.* **1.** (*докричовац*) викати; **2.** (*лярмац*) викати, галамити; **3.** (*одушевено, побидоносно*) кликтати, ускликивати, циктати

кричаци -а -е **1.** крикљив; грлат; (*нєприємного звука*) кричав; **3.** (*о фарбох*) дречав, дречећи, кричав, кликтав; **4.** (*барз важни*) горућ; ~ **проблем** горући проблем

кричиц -им *нєзак. коц. оп.* **кричац**

кришталїзация *ж.* кристализација

криштальовац (ше) -люєм (ше) *зак. и нєзак.* кристализовати (се), кристалисати (се), кристализирати (се)

кришталь *х.* кристал

кришталньи -а -е *и* **криштальов(и)** -а -о/-е кристалан; **криштальов цукер** шећер кристал; **криштальово скло** кристално стакло

криштинки *ж. мн.* (*єд.* криштинка) *фолкл. коц.* "криштинке" (*божићне ноћне машкаре*)

криюмчар *х.* кријумчар

криюмчариц (ше) -им (ше) *нєзак.* кријумчарити (се)

криюци *присл.* кришом

кроатиз(е)м -зму/-зма *х.* кроатизам

кров *х. беш.* (*закрице*) кров

крой *х. осн. и прен.* крој

крок *х. поет.* корак

крокет *х. спорт.* крокет

крокодил *х.* крокодил

крокодилов -а -о *и* **крокодилски** -а -е крокодилски; ~ **скора** крокодилска кожа; ¤ **ляц крокодилово/крокодилски слизи** ронити крокодилске сузе

кроманьонски -а -е: ~ **чловек** кромањонски човек

кромка *ж.* окрајак, крајка, пупушка (*в.*)

кромплї *ж. мн.* (*єд.* кромпля) кромпир; **копац** ~ вадити кромпир; **вон нє люби** ~ он не воли кромпир; ◊ ~ **на лупу (у кожущкох, з кожущками)** *кул.* кромпир у чакширама (у гаћама); ~ **нагусто** *кул.* кромпир с подметом (*в.*); ~ **наквашно** *кул.* рестован кромпир (*са алевом паприком и милерамом*); ~ **на прапригаш** *кул.* кромпир-паприкаш; ~ **на тепшички (на тепши)** *кул.* пекарски кромпир, кромпирача

кромплянїки *х. мн.* (*єдн.* кромплянїк) *кул.* пржене погачице са кромпиром

кромплянка *ж.* врежа кромпира

кромпльов(и) -а -о/-е кромпиров; од кромпира; ◊ ~ **замешка з маком** *кул.* шуфнудле с маком; ~ **златка** *зоол.* кромпирова златица (Doryphora decemlineata); ~ **шалата** *кул.* салата од кромпира; ~ **юшка** *кул.* чорба од кромпира, кромпир-чорба; **кромпльов хробак** *оп.* **майов хробак; кромпльов цукер** *цукр.* кромпир-шећер; **кромпльово погачики** *кул.* погачице са кромпиром

кропаї *ж. мн.* (*єд.* кропай) капи, капљице, грашке; ~ **зною** грашке зноја

кропидло *с. церкв.* кропило

кропилнїца *ж. церкв.* кропионица

кропиц -им *нєзак.* **1.** прскати; **2.** (*о дижджу*) ромињати; влажити

кропкац -ам *нєзак. дем.* (*о дижджу*) ромињати

крос *и* **крос-контри** *х. спорт.* крос, крос-контри

кросна *мн.* **1.** *ткац.* разбој; **2.** (*бицигли*) рам; **3.** (*ролї*) јарам (*в.*), рам (*в.*); **4.** (*на хторих виши дзвон*) совина (*в.*)

крот *х. заст.* безброј, мноштво; тушта и тма

кротитель *х.* кротитељ, кротилац

кротки -а -е кротак; смеран

крохмалїц -їм *нєзак.* штиркати, скробити

крохмаль *х.* штирак, скроб

крохмальов(и) -а -о/-е скробни

кроциц -им *нєзак.* кротити

крочай *х. и заст. ж. з розл. знач.* корак; ¤ **анї на ~** (*анї з места*) ни корака; **~ по ~** корак по корак; **на каждим крочаю** на сваком кораку; **подняц (превжац) потребни крочаї** предузети потребне кораке; **тримац ~ з даким/дачим** држати (ићи у) корак с ким/чим

крочайнїца *ж. муз.* корачница

крочайом *присл.*: **исц ~** (*исц нє понагляюци*) ићи кораком (без журбе, лагано)

крочиц -им *зак.* **1.** коракнути, закорачити; **2.** загазити, уђи; **крочел до трицетого** загазио је у тридесету; ¤ **~ напредок** (уз)напредовати

кроше -еа *х. спорт.* кроше

круг *х.* круг; ◊ **квадратура круга** *мат.* квадратура круга; **поларни ~** *ґеоґр.* поларни круг; ¤ **зачаровани ~** зачарани круг; **налїво ~ !** *воєн.* на лево круг!

кругасти -а -е круголик

кругляк *х.* облутак

кругов(и) -а -о/-е *оп.* **кружни**

кружиц -им *нєзак. з розл. знач.* кружити; **орел кружи по нєбе** орао кружи небом; **лєтки кружели по варошу** леци су кружили градом

кружни -а -е **1.** кружан; **~ рушанє** кружно кретање; **2.** *ел.* вртложан

кружно *присл.* кружно

кружнїца *ж. мат.* кружница

кружок -жка *и* -ока *х.* кружок

крумбух *х. заст.* грунтовница

крупара *ж.* **1.** (*роботня*) крупара; **2.** (*справа*) крупара, шротарица, крупач(а) (*в.*)

крупасти -а -е крупичав

крупи *ж. мн.* (*єд.* крупа) **1.** прекрупа; кукурузни гриз; **1.** (*дробни каменєц*) суградица, ситан град, цигани; **3. ~ на тепшички** *кул.* (*єдло з крупох*) ≅ крвавице (*в.*); ¤ **врациц дакому ~ за отруби** (*врациц менєй вредну ствар од пожиченей*) ≅ дати коме рог за свећу (пет за девет)

крупиє -єа *х.* крупије

крупиц -им *нєзак. беш.* (*бац ше*) бојати се, плашити се

крупиц ше -им ше *нєзак.* згрудвавати се, згушњавати се

крупов(и) -а -о/-е: **~ цукер** *оп.* **криштальов цукер**

крути -а -е (*формалистични*) крут, формалан, формалистичан; **крути правила** крута правила

крутила *ж.* **1.** (*у рики*) вртлог, вир, матица; **2.** (*форґов*) вртлог, ковитлац

крутянки *ж. мн.* (*єд.* крутянка) *кул. заст.* шамролне

крух *х.* труба, туба, смотак, ролна (*тканине*)

круценє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **круциц (ше)**; **2. ~ (у) глави** вртоглавица

круцина *ж.* кривина, окука; завијутак

круцификс *х. коц.* **1. сплєтац як ~** причати тандара-мандара; **2. круцификси** *мн.* (*вирабянє*) керефеке

круцификовац -куєм *и* **круцификсовац** -суєм *нєзак. коц.* лагати, измотавати се

круциц -им *нєзак.* **1.** (*нїтки*) мотати, навијати, клупчати; **2. а)** (*власи*) коврџати, увијати; **б)** (*баюси, браду*) упредати, сукати; **3.** (*циґаретлу*) савијати, завијати, сукати; **4.** (*меняц напрям на драги*) скретати, закретати; **5.** (*радио*) навијати; **6.** (*зогинац, скруцовац*) савијати; **7.** *прен.* **а)** причати измишљотине, свашта причати; **б)** лагати; врдати; **поведз правду, нє круц!** кажи истину, немој да врдаш!; ¤ **~ з носом** правити кисело лице, мрштити се; **~ з главу** (*у нєдовирию*) вртети главом

круциц ше -им ше *нєзак.* **1. а)** (*ходзиц геваль-тамаль*) мотати се, мувати се, вртети се; смуцати се; обигравати; **б)** (*за дачим*) тражити нешто; **круци ше за ключами** тражи кључеве; **2. а)** (*о диму, праху*) ковитлати се, клобучати; **б)** (*о води у крутили*) клобучати се; **3.** коврџати се, увијати се; **4.** (*о думкох*) врвети,ројити се; **у глави ше му круцели вшелїяки думки** у глави су му врвеле свакакве мисли; **5. а) ~ коло дакого**

мотати се коме око ногу; **б) ~ коло жени** обигравати око жене, удварати се жени; ¤ **круци ше му глава (у глави)** врти (мути) му се у глави

круциц-муциц круцим-муцим *нєзак.* **1.** (*керовац прави одвит*) околишати; врдати, шеврдати, измотавати се; изводити кривине; обилазити као киша око Крагујевца; **2.** (*спреведац*) муђкати

крущок -щка *х. дем.* кружић

ксимс *х. архит.* ксимс

ктитор *х.* (*добротвор*) ктитор

куб *х. мат.* куб

кубатура *ж.* кубатура

кубиз(е)м -зму/-зма *х. ум.* кубизам

кубик *х.* **1.** кубик; **~ древа** кубик дрва; **2.** *заст.* (*ярок коло беґелю*) јарак дуж каналског насипа

кубикаш *х.* кубикаш

кубовац -буєм *зак. и нєзак.* кубирати

кувардац -ам *нєзак. експр.* кувати

кувик *х. зоол.* ћук, кувик (Athene noctua Scop.)

куґла *х. оп.* **ґугла**

куґлац ше -ам ше *нєзак. оп.* **ґуґлац ше**

кудзеляр *х. ремес.* токар

кудзель *ж.* преслица

кудлати -а -е кудрав, чупав, космат

кудли *ж. мн.* (*єд.* кудла) кудре, чуперци, увојци

кудовчиц ше -им ше *нєзак.* **1.** квржити се, грчити се, савијати се; тискати се у тесном; превртати се неудобно лежећи; копрцати се; **2.** (*о цверенки*) мрсити се

кудрави -а -е кудрав, коврџаве длаке

куикац *и* **куїкац** -ам *нєзак.* вапити, запомагати; плакати

куйон *х.* неваљалац, хуља, нитков, лупеж

кук *викр. при закукованю* види ме!

кука *х.* штап, палица

кукасти -а -е: **~ криж(ик)** *ист.* кукасти крст

кукац[1] -ам *нєзак.* (*о куковки*) кукати

кукац[2] -ам *нєзак.* заузимати чучећи положај; **док плєє, раз кука, раз става** док плеви, час чучне (чучи), час се диже

кукнуц -нєм *зак.* чучнути

куковка *ж. зоол.* кукавица; ¤ **подруциц дакому дацо як ~ вайцо** подметнути коме што као кукавица јаје

куковков -а -о кукавич(и)ји; ¤ **~ вайцо** кукавичје јаје

куковче -еца *с. дем.* кукавичић, кукавче

куколь *х. бот.* кукољ (Agrostemna githago L.); ¤ **у каждим жице єст куколю** *беш. оп.* **у каждим роду єст смроду** (*под* **смрод**)

ку-ку *викр. оном., за подражованє гласа куковки* ку-ку

кукуриґац -ам *нєзак. коц. оп.* **кукурикац**

кукурикац -ам *нєзак.* **1.** кукурикати, кукурекати**; 2.** *прен.* галамити, звоцати

кукурику *викр. ономс.* кукурику, кукуреку

кукурица *ж.* кукуруз; **варена ~** куван кукуруз; **пукана ~** печен кукуруз; **~ на пуканє** кукуруз кокичар; **пукац кукурицу а)** (*цалу чутку*) пећи кукуруз; **б)** (*у зарну*) кокати кукуруз (кокице); **ламац кукурицу** брати кукуруз; **~ у чуткох** кукуруз у клиповима; **лупана ~** окруњен кукуруз, кукуруз у зрну; ¤ **~ мац у обисцу** кукуруз је најважнија храна, јер храни целу кућу

кукуричанка *ж.* (*стебло кукурици*) кукурузовина; ◊ **на кукуричанки** *оп.* **крутянки**

кукуричка *ж.* **1.** *дем.* кукурушчић; **2.** *гипок.* кукуруз, кукурушчић

кукуричні -а -е кукурузни; **~ мука** кукурузно брашно; **~ хлєб** кукурузни хлеб, кукурузница; ◊ **~ пита** *кул.* разљевуша, проја (*слатка са бундевом*); **кукурични чарапи** (**шуфи**) прећане зепе

кула *ж. з розл. знач.* кула; ◊

вавилонска ~ (турня) вавилонска кула; ¤ **будовац кули (турнї) у воздуху (у хмарох)** градити куле у ваздуху (у облацима)

кулак *х. ист.* (*богати селян*) кулак

кулачка *ж.* (*од* **кулак**) *ист.* кулакиња

кулацки -а -е *ист.* кулачки

кулацтво *с. ист.* кулаштво

кулен *х. кул.* кулен

кули -ия *х.* кули

кулинар *х.* кулинар

кулинарство *с.* кулинарство

кулиса *ж. звич. мн. театр., техн.* кулиса; ¤ **за кулисами** иза кулиса

кулминация *ж.* кулминација

кулминовац -нуєм *зак. и нєзак.* кулминирати, кулминисати

кулоар *х.* кулоар

кулски -а -е (*од* **Кула**) кулски; **Кулска општина** Кулска општина

култ *х.* култ; ◊ **~ особи** култ личности

култиватор *х.* култиватор

култивовац -вуєм *зак. и нєзак.* култивисати

култни -а -е култни

култура *ж.* култура; ◊ **дом културы** дом културе; **особна ~** лична култура; **польопривредна ~** пољопривредна култура; **физична ~** физичка култура

културни -а -е културан; ◊ **~ нашлїдство** културно наслеђе

културно *присл.* културно

културно-забавни -а -е културно-забавни

културноисторийни -а -е културноисторијски

културно-уметнїцки -а -е културно-уметнички

културолоґ *х.* културолог

кулук *х. ист., прен.* кулук

куля *ж.* **1.** кугла; **2.** (*ґраната*) кугла, ђуле, зрно; **3.** (*Жем*) кугла, лопта; **Жемова ~** Земаљска кугла (лопта); **4.** (*на мажи, на шеячки*) тег; **5.** (*на килашох*) јабука; **6. кулї** *мн. спорт.* тегови; **дзвиганє кульох** дизање тегова; ◊ **~ на дроце** *спорт. заст.* кладиво; ¤ **бежац (лєциц) як ~** јурити као метак; **крачац як ~** ићи непромењљивим стабилним кораком

Кулянєц -нца *х.* Куљанин

кулянски -а -е кулски; **~ хотар** кулски атар; **Кулянска драга** (*драга Р. Керестур – Кула*) Кулски пут

кулясти -а -е кугласт

кулька *ж.* **1.** метак, куршум, тане, зрно; **2.** *буд.* висак; **3.** *дем.* куглица, лоптица; **4. кульки** *мн. кул.* куглице; **ґестиньово кульки** куглице од кестена; **мандульово ~** куглице од бадема; ◊ **виберацка ~** бирачка куглица; ¤ **послац дзеци по кульку** *франт.* измотавати се с децом приликом почетка какве градње

кульков(и) -а -о/-е: **~ лєжиско** *маш.* куглични лежај

кум *х.* (*на кресценю, винчаню*) кум

кума *ж.* (*на кресценю, винчаню*) кума

кумин -а -о/-е *оп.* **кумов**[2]

кумир *х.* (*идол*) кумир

кумис *х.* (*монґолски напиток*) кумис

кумов[1] -а -о/-е (*од* **кум**) **1.** кумов; **2.** кумовски; **3. кумово** *мн.* кумови; **були у нас ~** били су код нас кумови

кумов[2] -а -о (*од* **кума**) кумин

кумовац -муєм *зак. и нєзак. осн. и прен.* кумовати

кумовство *с.* кумство; ¤ **прешло ~** покварила се трговина, погодба

кумочка *ж. дем. и гипок.* кумица

кумуловац -луєм *зак. и нєзак.* кумулирати

кумче -еца *с. беш. оп.* **крешнє**

кумшт *х.* **1.** мудрост, штос; **то нїяки нє ~** није то никаква мудрост; **2.** вештина; штос

кумштирац -ам *зак. и нєзак.* довијати се; измишљати

куна[1] *ж. зоол.* куна (Mustela)

куна[2] *ж.* (*горватска пенєжна єдинка*) куна

кунов -а -о/-е кунин; **~ бундичка** кунино крзно

кундак *х.* кундак

куньгов *х. заст.* **1.** високо намештен кревет са простором за спавање испод покривача; **2.** (*сунякалов*) комарник

куп *х. спорт.* куп; **~ -система** куп-систем

купак *х.* **1.** (*на пламенїку витрионовей лампи*) капица; **2.** *пейор.* (*задок*) шупак, стражњица, гузица; **3. а)** (*указани з пальцом*) шипак; **б)** (*нїч; нє правда*) брус; шипак; **знаш ти ~** знаш ти брус; **бул ти там ~ !** (*нє бул ши там*) био си ти тамо шипак!; **достац ~** добити шипак; ¤ **ба ~** (*гоч цо*) којешта; **тримац купаки** држати шипке; **указац дакому ~** показати коме шипак; **черпац воду з купаком** (*робиц даремну роботу*) грабити (хватати) воду решетом, туђи воду у авану

купалїще *с.* купалиште

купалїщни -а -е *и* **купалїщов(и)** -а -о/-е купалишни

купальня *ж.* купатило

купанє *с.* купање

купатило *с. оп.* **купальня**

купац (ше) -ам (ше) *нєзак. осн. и прен.* купати (се)

купаци -а -е купаћи; **~ костим** купаћи костим; **~ ґачки** купаће гаћице

купацки -а -е купачки; **~ шапка** купачка капа

купач *х.* купач

купачи -а -е *беш. оп.* **купаци**

купачица *ж.* купачица

купачка *ж.* корито (*за прање рубља*)

купе -еа *х.* купе

купель *ж.* **1.** бања; **були у купелї** били су у бањи; **воздушна ~** ваздушна бања; **2.** купање, купка; **горуца ~** врућа купка

купельов(и) -а -о/-е *и* **купельски** -а -е бањски

купец -пца *х.* купац

купиц -им *зак.* **1.** купити; **~ за готови пенєжи** купити за готов новац; **~ на борґ** купити на вересију; **2.** пазарити

куплет *х. лит., муз.* куплет

куплунґ *х. техн.* квачило, куплунг

купованє *с.* куповина; ◊ **~-предаванє** *с. оп.* **купопредаванє**

куповац -пуєм *нєзак.* **1.** куповати; **були ~** ишли су у куповину; **2.** пазарити; ¤ **куповал би на нього, аж би купел на нього** мрзи га, па му тражи и грехе (грешке) које није учинио; **хто купує цо му нє треба будзе предавац тото цо му треба** не ваља разбацивати паре на непотребне ствари

куповаци -а -е купљив

куповачка *ж.* куповина, купња

куповни -а -е: **~ цена** куповна цена

купола *ж.* купола, кубе

купон *х.* купон

купопредаванє с. купопродаја

купопредайни -а -е купопродајни

купчи -а -е куповни; **~ платно** куповно платно

кура[1] *ж.* кокошка; кокош, кока; ¤ **и шлєпей кури ше уйдзе зарно** и ћорава кока (кокош) нађе зрно; **йому ~ а мнє вайцо** *оп.* **йому тузок а мнє препилку** (*под* **тузок**); **круци ше як ~ з вайцом** хода овамо-онамо не знајући шта да почне радити**; лєгац з курами** иђи са кокошима (кокошкама) на спавање; **розумиц ше до дачого як ~ до пива** разумети се у што као магарац у кантар

кура[2] *ж.* (*лїченє*) кура

курастра *ж.* (*єдзенє з першого млєка по целєню*) колострум, млезиво

Курбан-байрам *х.* (*муслиманске швето*) Курбан-бајрам

курбла *ж.* курбл(а)

курбловац -луєм *зак. и нєзак.* курблати, курбловати

курва *ж. вулґ. и гандр.* курва

курвазовац -зуєм *нєзак. вулґ.* називати кога курвом

курварски -а -е *оп.* **курвашски**

курвац ше -ам ше *нєзак. беш. оп.* **курвиц ше**

курваш *х. вулґ.* курвар

курвашски -а -е *вулґ.*

курварски, курвински

курвиц ше -им ше *нєзак. вулґ.* курвати се

курган *х.* (*грунок над старим гробом у восточней Европи*) курган

куренє *с.* пушење

курени -а -е димљен; ~ **месо** димљено месо; **курени колбаси** димљене кобасице

курентни -а -е *банк. и др.* курентан; ~ **роба** курентна роба

курецина *ж.* пилетина

курецинов -а -о: ~ **юшка** кокошја супа

курзив *х. друк.* курзив

кури -а -е кокош(и)ји, курји; ◊ **дзень длугши за курову крочай (ступай)** (*по Крачунє кед днї поставаю длугши*) дан је дужи колико врабац скочи; **кура риц** брадавица, курје око; ~ **(курова) крочай (ступай)** кратак корак; ~ **перши** *мед.* кокошије груди; **кури уши** кокошје ваши; ¤ ~ **война** *подшм.* ≅ бура у чаши воде, много вике ни око шта; ~ **чвирк** (*безвредна ствар*) броћ

куриозитет *х.* куриозитет

куриплах *х.* кукавица, страшљивац, бојажљивац

куриплахски -а -е кукавички

куриплахство *с.* кукавичлук, кукавиштво

курир *х.* курир

куриц -им *нєзак.* **I** *прех.* **1.** пушити; ~ **нє шлєбодно** пушење није дозвољено, забрањено пушење; ~ **чкодзи** пушење је штетно; **2.** (*месо*) димити; **II** *нєпрех.* (*о шнїгу*) вејати; куљати; **шнїг кури** снег веје

куриц ше -им ше *нєзак.* **1.** димити се, пушити се; **витрионова лампа ше кури** петролејка се дими; **пец ше кури** пећ се дими; **2.** (*о праху, пари*) пушити се; прашити се, дизати се, димити се; **з бразди ше кури за орачом** бразда се пуши за орачем; **за кочом ше кури прах** за колима се диже прашина; **поля ше куря** са њива се диже пара, њиве се диме; ¤ **сцека аж ше за нїм кури** бежи да се све за њим праши

куришлєп *х. мед.* кокошињак, кокошије слепило

курия *ж. ист.* курија

курка *ж. дем.* кокица

курнїк *х.* кокошињац, кокошарник

курнява *ж.* вејавица, мећава; кијамет

куров -а -о кокош(и)ји, кокошињи; ◊ ~ **юха** *кул.* кокошја супа

курочка *ж.* **1.** млада кокошка; **2.** *дем. оп.* **курка**

курс *х. з розл. знач.* курс

курсист -та *и* **курсиста** -ти *х.* курсист(а)

курсистка *ж.* курсисткиња

Курташорци *х. мн.* (*єд.* Курташорец) "Курташорци" (*они што станују на улици Курти шор у Руском Крстуру*)

курти -а -е: ~ **нож** кусасти (тубасти, затубасти) нож (*в.*); ¤ **як ~ пес** као јалови (куси) пас

куртизана *ж.* куртизана

куртоазия *ж.* куртоазија

куртоазни -а -е куртоазни; ~ **нащива** куртоазна посета

Куртошорци *х. мн.* (*єд.* Куртошорец) "Куртошорци" (*они што станују на улици Курти шор у Куцури*)

куруц *ист.* куруц

курче -еца *с.* пиле; ◊ **надзате (полнєнє)** ~ *кул.* пуњено пиле, пуњена пилетина; **паховане (поховане)** ~ *кул.* похована пилетина; **печене** ~ *кул.* печено пиле, печена пилетина; **юшка з курчеца** *кул.* пилећа супа; ¤ **замервиц ше як ~ до клоча** заплести се као пиле у кучине; **учи ~ квоку** ≅ бостанџији краставце продаје

курчецов -а -о пилетов; ◊ ~ **паприґаш** *кул.* пилећи паприкаш; ~ **юшка** *кул.* пилећа супа

курчиц ше -им ше *нєзак.* грчити се, превијати се, квржити се; ~ **од больох** грчити се од болова

куршлус *х. ел. беш.* куршлус

куршмит *х. заст.* ветеринар

куряк *х. видр.* кукавица, плашљивац, страшљивац; **алє ши ~** ала си кукавица

куряцки -а -е пушачки

куряч *х.* пушач; жена пушач

курячиц -им *нєзак. експр.* димити се (*густим димом*)

курячка *ж.* кокошији измет, кокошињак

кус *присл.* **1.** мало; нешто; **тужи го пре тото ~ жеми** тужи га због оно мало земље; **голєм ~** макар мало, макар нешто, имало; **анї ~** нимало; **2.** *оп.* **кущик**; ◊ **~-покус** мало-помало, миц по миц

кусац -ам *нєзак.* **1.** гристи; јести; **~ хлєб** гристи хлеб; **2.** уједати; гристи; **тот пес куса** овај пас уједа; **кусаю ме суньоґи** уједају ме комарци; **3.** грицкати, гристи; **~ маґочки** грицкати семенке

кусач *х. анат.* (*шекаци зуб*) секутић

кустос *х.* кустос

кусур *х. беш. серб. оп.* **видац (1)**

кут *х.* **1.** ћошак, угао, кут; **шедзи у куце** седи у ћошку; **2.** *ґеом.* угао, кут; ◊ **бабин ~** (*часц нєба на заходзе одкадз звичайно наиходзи буря, диждж и под.*) бабин (бабљи) кут; ¤ **припрец дакого до кута** притерати кога у кут

кутатовац -туєм *нєзак.* (*борикац, преврацац*) претурати, преметати, претраживати

кутер *х. помор.* кутер

кутов(и) -а -о/-е угаони, кутни

кутомер *х.* угломер, кутомер

кутюш *х. оп.* **куцуш**

куфер -фра *и* -ера *х.* кофер; **~ за путованє** путни кофер

куферчок -чка *х. дем. оп.* **куфрик**

куфрик *х. дем.* кофер(ч)ић, коферче

куфриско *х. ауґм.* коферчина

кухар *х.* кувар

кухарка *ж.* **1.** куварица; **2.** (*кнїжка рецептох*) кувар; **3.** (*вишивка над шпоргетом*) куварица

кухарски -а -е куварски

кухенька *ж. дем. оп.* **кухньочка**

кухня *ж.* **1.** кухиња, кујна; **2.** *заст.* (*з отвореним комином*) отворена (црна) кујна (*в.*); ¤ **на двох кухньох кармени** ухрањен, дебео; **у празней кухнї и кухарка шалєна** кад је кухиња празна, куварица је беспомоћна, јер нема шта да кува

кухньов(и) -а -о/-е кухињски; ◊ **кухньов хробак** *зоол.* бубашваба (Blatta germanica)

кухньочка *ж. дем.* кухињица

кухтариц -им *нєзак.* (*борикац у кухнї глєдаюци єдзенє*) претурати, преметати, претраживати (*у кухињи*)

куц *ономм. звич. повторене* куц

куца *ж. дзец. оп.* **куцка**

куцьа-куцьа [кцьо-кцьо] *и мн.* **куцьи-куцьи** *викр. за доволованє швиньох* гиц-гиц, гицо-гицо, кус-кус

куцик *х.* **1.** (*часц даякей териториї*) кутак; **позна кажди ~ варошу** познаје сваки кутак града; **2.** *дем.* кутић; **3. куцики** *мн.* жвале; ¤ **ище ци жовте у куцикох** још си жут око кљуна, још миришеш на млеко

куцикави -а -е жвалав; ¤ **ище ши ~** *оп.* **ище ци жовте у куцикох** *под* **куцик**

куция *ж. заст.* егзекуција, оврха

куцка *ж. дзец.* (*швиня*) куца

куцкуруша *ж. бот.* оскоруша (Sorbus domestica)

куцов *х. дем. и гипок.* куца, куцо(в)

куцуш *х.* **1.** кученце; **2.** *оп.* **куцов**

кучац -им *нєзак.* **1.** чучати; **2.** *прен.* (*без роботи*) куњати; ¤ **нє знаш цо у мнє (у нїм** *итд.***) кучи** не знаш шта се у мени (њему *итд.*) крије

кучаци -а -е чучећи; ◊ **на кучаци** *и* **на кучацо** *присл.* чучећке, чучећки, чучимице

кучиц -им *коц. оп.* **кучац**

кушнїр *х.* **1.** штављач, кожар; **2.** крзнар, ћурчија

кушнїрство *с.* **1.** кожарство; **2.** крзнарство

кущик *присл.* малчице, малкице, малко

кущинандо, **кущиндо** *и* **кущичко** *присл.* малицко, малицно; ¤ **таки кущичко** мало онако

кцьо *викр. оп.* **куцьа-куцьа**

кшефт *х. заст.* посао

кшо *викр. за одганянє швиньох* ајда (*в.*), уше (*в.*), шике (*в.*) уса

Л

ла *муз.* ла

лаба *ж.* **1.** шапа; **2.** стопа, стопало; **3.** *фам.* нога

лабави -а -е *беш. серб. оп.* **бивни (1)**

лабати -а -е **1.** шапаст; **2.** великих стопала

лабда *ж. спорт., мат. и др.* лопта; ¤ **округли як ~ (лабдочка) 1.** буцмаст; **2.** трбушаст

лабдалїще *с.* лопталиште, игралиште

лабданє *с.* лоптање

лабдасти -а -е лоптаст

лабдац ше -ам ше *нєзак.* лоптати се, играти се лопте

лабдач *и* **лабдаш** *х.* (*бавяч з лабду*) лоптач, лопташ

лабдов(и) -а -о/-е лоптин

лабдочка *ж. дем.* **1.** лоптица; **2.** куглица; **3.** (*вишулькана з пальцами и под.*) ваовољак; **4. лабдочки** *мн. кул.* куглице; **мархвово лабдочки** куглице од шаргарепе

лабилни -а -е *осн. и прен.* лабилан

лабиял *х. фон.* лабијал

лабиялни -а -е *фон.* лабијалан

лабка *ж. дем.* **1.** шапица; **2.** мало стопало, стопалце; **3.** (*часц кудзелї*) папучица; ножица; **4.** *звич. мн.* **лабки** педале (*на бициклу, мотору и сл.*)

лаборант *х.* лаборант

лаборантски -а -е лаборантски

лаборатория *ж.* лабораторија

лабрадор *х. мин.* лабрадор

лава *ж. осн. и прен.* лава

лавабо *с.* лавабо

лаванда *ж. бот.* лаванда (Lavandula)

лавина *ж. осн. и прен.* лавина

лавиринт *х.* лавиринт

лавировац -уєм *зак. и нєзак. помор. и прен.* лавирати

лавка *ж.* **1.** клупа; **2.** (*градка*) леја; ◊ **школска ~** школска клупа, скамија

лавор *х.* лавор

лавочка *ж.* **1.** клупа (*у парку, пред кућом и сл.*); **2.** *дем.* клупица

лавра *ж. церкв.* (*векши православни манастир з комплексом других церковних, економских и др. обєктох*) лавра

лаври *ж. мн. прен.* ловорике; ◊ **одпочивац на лаврох** одмарати се (почивати) на ловорикама; **позберац ~** побрати ловорике

лавфер *х. оп.* **лауфер**

лагода *ж.* лагода, угодност; комфор

лагодзиц -им *нєзак.* годити, пријати

лагодни -а -е **1.** удобан; лак; **~ живот** лак живот; **2.** лагодан, пријатан, угодан

лагодносц *ж.* **1.** удобност; **2.** лагодност, лагода, угодност

лагоїц -им *нєзак.* умиривати, смиривати

лаґ *х. оп.* **лак**

лаґер *х. нєм.* **1.** лагер, стовариште, складиште; **2.** логор; логориште; **3.** *полит.* табор; блок

лаґераш *х.* логораш

лаґерни -а -е *оп.* **лаґерски**

лаґеровац -уєм *зак. и нєзак.* **1.** лагеровати; **2.** *оп.* **табороваи**

лаґерови -а -е логорски

лаґерски -а -е логорски; **~ живот** логорски живот; **~ огень** логорска ватра

лаґови -а -о/-е лакован; **лаґовоципели** лаковане ципеле

лаґров(и) -а -о/-е логорски

лаґум *х. з розл. знач.* лагум

лаґуна *ж.* лагуна

лада *ж.* **1.** сандук; шкриња; **2.** (*дзивоцка*) **а)** удавачки сандук, киштра (*в.*); **б)** мираз; девојачка спрема; **порихтац ладу** спремити мираз; **3.** (*за муку, зарно*) сандук; **4.** (*на шеячки*) кош; **5.** *заст.* (*кошнїца*) кошница, улиште

ладан *х. церкв.* тамјан, смирна, измирна

ладанов -а -е тамјански

ладасти -а -е сандучаст, шкрињаст

ладиска *ж. ауґм.* сандучина, шкрињетина

ладичка *ж.* **1.** *дем.* сандучић, сандучак; **2.** (*за писма*) сандуче; **3.** гајба; **4.** кутија, кутијица; кућиште; **5.** (*за добродзечни прилоги у церкви*) бирница; **6.** (*фийовка*) ладица, фиока; 7. *пчол.* кошница; **8.** кутија, урна; **гласацка ~** гласачка кутија

ладов -а -о: **~ замарзовач** сандучар (*замрзивач*)

ладя *ж.* брод, лађа; **путовали на ладї** путовали су бродом; ¤ **як кед би ци ше (ше му** *и др.*) **шицки ладї потопели** *беш. серб. оп.* **як кед би (яґда) ци (му** *и др.*) **шицки поумерали** (*под* **поумерац**)

ладяр *х.* бродар, лађар; морнар

ладярня *ж.* (*роботня за отримованє ладьох*) бродара

ладярство *с.* бродарство

ладьобудоваліще *с.* бродоградилиште

ладьобудователь *х.* бродоградитељ

ладьобудовательство *с.* бродоградња

ладьобудовня *с.* бродоградња

ладьов(и) -а -о/-е бродски; ◊ **ладьов червоточ** *х. бот.* бродоточац (Teredo navalis)

ладьовласнїк *х.* бродовласник

ладьочка *ж.* **1.** барка; **2.** *дем.* бродић, лађица

лазарет *х.* (*шпиталь*) лазарет

Лазаров -а -о: **Лазарова собота** *ж. церкв.* (*собота пред Квитну нєдзелю*) Лазарева субота

лазур *х.* (*нєбово белавидло*) азур, лазур

лаик *х.* лаик

лаицки -а -е лаички

лайбик *х.* прслук

лайбичок -чка *х. дем.* прслучак, прслучић

лайгов *х. гандр.* ленчуга, ленштина

лайговац -гуєм *нєзак.* ленчарити

лайно *с. заст.* шипак; **~ тебе!** шипак теби!

лайсна *ж.* лајсна

лайтмотив *х. муз. и прен.* лайтмотив

лайтнант *х. воєн.* лајтант

лак *ж.* лак

лакатош *х. заст.* бравар

лакей *х.* лакеј

лакмус *х. хем. и бот.* лакмус

лаковац -куєм *зак. и нєзак.* лакирати, лаковати

лакоми -а -е *оп.* **лакомни (1)**

лакомиц ше -им ше *нєзак.* лакомити се, бити лаком, бити похлепан; жудети

лакомни -а -е **1.** лаком, похлепан; грамзив; **2.** (*прицагуюци*) примамљив, привлачан; допадљив

лакомно *присл.* **1.** лакомице, лакомо; **2.** халапљиво, похлепно; **3.** примамљиво, привлачно; допадљиво

лаконїз(е)м -зму/-зма *х.* лаконизам

лаконїчни *и* **лаконски** -а -е лаконичан, лаконски

лакота *ж. заст.* забава, уживање

лакотки *ж. мн.* (*єд.* лакотка) слаткиши, посластице, шећерлеме, ђаконије

лактоза *ж. хем.* лактоза

Лала *х. беш.* (*Войводян*) Лала

Лалитянь *и* **Лаличань** *х.* (*житель Лалитю*) Лалићан

лалицки -а -е (*од* **Лалить**) лалићки

лама *ж. зоол.* лама (Lama glama)

ламанє *х.* **1.** лом, ломљава, ломљавина, ломот; слом; **2.** крш; тресак, треска; **3.** (*кукурици*) берба

ламани -а -е: **~ число** *с. мат.* разломак *х.*

ламац -мем *нєзак.* **1.** ломити; **2.** (*младнїки, фатюги и под.*) обламати; **3.** (*кукурицу*) брати; **4. а)** (*стрикац*) вртети, севати, жигати; **реома у косцох ламе** реома врти у костима; **б)** *безос.*: **а) була жима, аж руки ламало** била је цича зима; **б) вода жимна, аж зуби ламе** вода је тако хладна да трну зуби

ламац ше -ем ше *нєзак.* **1.** ломити се; **2.** *прен.* двоумити се, колебати се, бити неодлучан

ламаци -а -е ломљив, ломак; крт; дробљив

ламацосц *ж.* ломљивост, крхост, кртост

ламач *х.* **1.** (*комбайн за кукурицу*) берач, комбајн; **2.** (*чловек хтори ламе кукурицу*) берач

ламачка *ж.* берба кукуруза; **у ламачки** за време бербе кукуруза

ламела *ж. маш. и буд.* ламела

ламош *х.* ждера, прождрљивац

ламошиц -им *нєзак. експр.* мазати, листити

лампа *ж.* лампа; **витрионова** ~ петролејка; **зашвициц лампу** упалити лампу; **у хижи швици лампа** у соби гори лампа; **вихпац лампу** (*вихпац горе ґнот витрионовей лампи же би баржей швицела*) извити (одврнути) лампу; **уцагнуц лампу** (*закруциц долу ґнот витрионовей лампи же би слабше швицела*) утулити лампу

лампаш *х.* фењер; ◊ **глєдац з лампашом** тражити (са) свећом у руци ((са) лампом)

лампащик *х. бот.* маслачак (Taraxacum officinale Webb)

лампион *х.* лампион

лампочка *ж. дем.* лампица

ланґош *х. кул.* **1.** лепиња; **2.** *оп.* **белюш**

ланєц -нца *х. беш. оп.* **ланц (1)**

ланєчни -а -е *оп.* **ланцов(и)**

ланєчнїк *х. техн.* ланчаник

лансовац -суєм *зак и нєзак.* лансирати

ланц *х.* **1.** *з розл. знач.* ланац; **2.** *звич. мн.* **ланци** окови; ¤ **заковац до ланцох** бацити у окове

ланцета *ж. мед.* ланцета, хируршки нож

ланцов(и) -а -о/-е ланчан; ~ **мост** ланчаник; ~ **продукция** ланчана производња

ланцущок -щка *и беш.* -ушка *х.* **1. а)** ланчић, ланац; **б)** огрлица, ђердан; **2.** (*на дерлячи*) ланац

лапанє *с. з розл. знач.* хватање; лов, ловљење; пецање; ◊ **оглашка о лапаню** потерница

лапац -ам *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* хватати; ~ **лабду** хватати лопту; **лїпкаче лапа** лепак хвата; **2.** хватати, затицати; ~ **дакого у крадзи** затицати некога у крађи; **3.** ловити; пецати; ~ **риби** пецати рибе; **4.** *ист.* (*до войска*) купити у војску; **5.** јурити, хватати; ~ **крадоша** јурити лопова; **6.** улазити, ступати (*у одређену годину старости*); **лапа двацети рок** ступа у двадесету годину; **7.** (*досяговац*) досезати; **покля конари древа лапаю** докле гране дрвета досежу; **8.** (*ґу дакому*) пристајати уз кога, држати нечију страну, бити на нечијој страни; **вон нє сцел лапац ґу нїм** он није хтео да буде на њиховој страни; **9.** *прен.* (*усвойовац нови зназня*) схватати, учити; **тото дзецко швидко лапа** ово дете брзо схвата; 10**.** *безос.* хватати, брзо пећи; загоревати; **кед колач у пецу барз лапало, одоткало ше брилу** када је колач у пећници загоревао, отварала су се вратанца

лапац ше -ам ше *нєзак.* **1.** хватати се; **2.** лаћати се, прихватати се; машати се; ~ **до роботи** прихватати се посла; **3.** упуштати се (*у нешто*); **4.** (*до дакого*) качити се (*желећи се побити*); **5.** (*починац*): **дзецко ше лапа бешедовац** дете почиње да говори (да прича); **6.** захватати; палити се, почињати горети; **од огня ше лапали древа на другим боку улїци** ватра је почињала да захвата дрвеће са друге стране улице; **7.** лепити се; **жем ше лапа на плуг (на дерлячу** *и под.***)** земља се лепи на плуг (на дрљачу *и сл.*); **8.** (*буц податни на дацо*): **на младого чловека ше добри уплїви найлєпше лапаю** млад човек је најпријемчивији на добре утицаје**; жива бешеда ше баржей лапа розума слухачох** жив говор јаче утиче на разум слушалаца

лапач *х.* хватач

лапачка *ж.* хватаљка, хваталица, хватало

лапаюци *присл.* пипајући; **вноци идзем** ~ ноћу идем пипајући

лапидарни -а -е лапидаран

лапис *х. хем.* лапис

лапиц (ше) -им (ше) *зак. оп.* **влапиц (ше)**

лапишка *ж.* **1.** *коц. оп.* **лопатка (2)**; **2.** (*за мухи*) мухарник; **3.** лизалица, лилихип

лапка *ж. оп.* **лабка (3.** *и* **4.)**

лапкац -ам *нєзак.* (*нагло єсц – звич. о животинї*) лапати; ждерати,

прождирати

лапнуц -нєм *зак.* **1.** *фам.* презалогајити; **2.** лапнути, ждракнути, брзо нешто појести (*о животињама*)

лапор(ец) -рца *х. мин.* лапор(ац)

лапош *х.* (*улєгнуце на полю хторе часто под воду*) увала

лапошисти -а -е: ~ **жем** земљиште по којем има увала

лапшни -а -е спретан; умешан, вешт

лапшносц *ж.* спретност; умешност, вештина

ларґо *присл. муз.* ларго

ларинґал *х. лат.* ларингал

ларинґолоґ *х. мед.* ларинголог

ласица *ж. зоол.* ласица (Putorius nivalis)

ласка *ж. поет.* **1.** милост; **2.** љубав

ласкави -а -е **1.** ласкав; похвалан; **2.** благ, добар

ласкац -ам (*дакому*) *нєзак. серб.* **1.** (*нєщиро хвалїц дакого у його присуству*) ласкати (*оп.* **облєсковац ше, подлїзовац ше**); **2.** годити, пријати; **ласкало му унапредзенє** годило му је унапређење (*оп.* **любиц ше (2)**)

ласкотац -ам *нєзак.* **1.** голицати, шкакљати, шашољити; **2.** *прен.* **а)** дражити; **б)** копкати; **в)** *безос.* побуђивати

ласкотац ше -ам ше *нєзак.* голицати се

ласкотаци -а -е **1.** голицав, голицљив; чакљикав, чагљигав; драшкав; **2.** *прен.* шкакљив, неугодан, деликатан; ¤ ~ **(ласкотлїве) питанє** шкакљиво питање

ласкотлїви -а -е *оп.* **ласкотаци**

ласо *х.* ласо

ластар *х. беш. серб.* ластар, изданак (*оп.* **младнїк**)

ластовичка *ж. зоол. дем.* ласта, ластавица, ластавичица; ◊ **перша ~** прва ласта, претеча

ластовка *ж. зоол.* ласта, ластавица (Hirundo) ◊ **перша ~ нє приноши яр** једна ласта не чини пролеће

ластовков -а -о ластин; ~ **гнїздо** ластино гнездо; ◊ ~ **желє** *бот.* лишавац, лишавица, руса, росопас (Shelidanium majus)

ластовче *с. дем.* ластавић

ластовчи -а -е ластин

ласцивни -а -е ласциван

лата *ж.* летва

латац ше -ам ше (*на дацо*) *нєзак. заст.* **1.** стицати, стварати, зарађивати, тећи, трудити се (настојати) зарадити (стећи) нешто; **2.** сабирати, скупљати мало-помало; **3.** грабити се, отимати се; ◊ **латац ше як шлєпи на очи** јако настојати, грабити се постићи нешто

латентни -а -е латентан

латерна *ж.* латерна

лати -а -е (*од* **лац**): **були зме лати и гандровани** псовао нас је и грдио

Латин *х.* **1.** *ист.* Латин

латинизовац -зуєм *зак. и нєзак.* латинизовати, латинизирати

латиница *ж.* латиница

латинїчни -а -е латинички

латинка *ж. оп.* **латиница**

латински -а -е **1.** латински; **2.** латинички

латифундия *ж. ист.* латифундиј(а)

латка *ж.* **1. а)** *оп.* лата; **б)** *дем.* летвица; **2. а)** (*за заверанє дзверох и др.*) обртаљка (*в.*), рајбер (*в.*); **б)** (*зоз шпарґу, за заверанє капурки*) скакавица; **3. латки** *мн.* летвице, летве, ограда од летава

латов -а -о: ~ **гвозд** летвењак; ~ **шопа** шупа са подом од летава (*за складиштење кукуруза у клипу и др.*)

латочка *ж. дем.* летвица

лауреат *х.* лауреат

лауфер *х. шах.* лауфер

лаф *х. беш. арґо* лаф

лафет *х. воєн.* лафет

лахвати -а -е комотан, широк (*о одећи*)

лахи *ж. мн.* (*єд.* лаха) *заст.* крпе, рите, дроњци; крпеж

лац лаєм *нєзак.* **1.** псовати; **2.** грдити, ружити; ◊ **лає аж жем сохнє** скида [све] богове (свеце) [с неба], скида све звезде с неба

лац ше лаєм ше *нєзак.* заклињати се, клети се

лаце *с.* **1.** псовка; **2.** грдња

лацки -а -е псовачки

лацман *х. презр.* лацман(ин)

лач *х.* псовач

лашиц ше -им ше *нєзак.* лакомити се, бити лаком, похлепан; жудети; стрвити се; **лаши ше** расту му (добија) зазубице, иде му вода на уста, гута слину

леандер *х. бот. оп.* **олеандер**

Лебарчанє *х. мн.* (*єд.* Лебарчань) "Лебарчани" (*становници улице Лебарец у Ђурђеву*)

лебед *х. зоол.* лабуд (Cygnus)

лебедица *ж.* лабудица

лебедов -а -о лабудов; ◊ ~ **писня** лабудова песма

лев *х.* (*болгарски пенєж*) лев

левента *х.* и *ж. ист. и прен.* левента

леворвер *х. заст. оп.* **револвер**

леґализация *ж. правн.* легализација

леґализовац (ше) -ам (ше) *зак. и нєзак.* легализовати (се), легализирати (се)

леґални -а -е легалан

леґат *х. з розл. знач.* легат

леґато *присл. муз.* легато

леґатор *х.* (*завитовач*) легатор

леґвариц -им *нєзак.* ленчарити, лењствовати, беспослич(ар)ити, бадавацисати; зјакати; красти богу дане

леґварош *х.* лењивац, ленштина; ленчуга; беспосличар; бадаваџија; зјака, празјавало

леґварошка *ж.* лењивица, ленштина; ленчуга; беспосличарка, бадаваџика; зјака, празјавало

леґгорн *х.* (*файта билих курох*) легхорн

леґенда *ж.* легенда

леґендарни -а -е легендаран

леґинь *х.* **1.** младић, момак; **2.** дечко, драги, драган; **то мой** ~ ово је мој дечко; **3.** (*нєоженєти*) момак, младенац, нежења; **4.** (*при ословйованю*) момак, дечко; **чий же ши,** ~ **?** чији си ти, момак?; **5.** (*у одношеню ґу женскей особи*) вршњак, парњак, иста генерација; друг(ар); **вон бул єй** ~ он је њен вршњак

леґиньски -а -е **1.** момачки, младићки; **2.** младалачки

леґиньство *с.* момаштво, младиħство; младенаштво

леґиньчиц ше -им ше *нєзак.* момчити се; момковати

леґиньчков -а -о шипарачки; **леґиньчково сни** шипарачки снови

леґиньчок -чка *х. дем.* **1.** момчић, момче, момчуљак, младићак; **2.** шипарац

леґитимация *ж.* легитимација

леґитимитет *х.* легитимитет

леґитимни -а -е легитиман

леґитимносц *ж.* легитимност

леґитимовац (ше) -ам (ше) *зак. и нєзак.* легитимисати (се), легитимирати (се)

леґион *х. ист.* легион

леґионер *х.* легионар

леґия *ж. ист.* леґия

леґура *ж. хем.* легура

леди *ж. нєпрем.* леди

лежерни -а -е лежеран

лезбийка *ж.* лезбијка, лезбејка

лей *х.* (*румунска пенєжна єдинка*) леј

леї *мн. оп.* **лея (3)**

лек *х.* (*албанска пенєжна єдинка*) лек

лексика *ж. линґв.* лексика

лексикоґраф *х.* лексикограф

лексикоґрафия *ж.* лексикографија

лексикология *ж. линґв.* лексикологија

лексикон *х.* лексикон

лексични -а -е лексички

лектира *ж.* лектира

лектор *х.* лектор

лекторат *х.* лекторат

лекторовац -руєм *нєзак.* лекторисати, лекторирати

лектура *ж.* лектура

лекция *ж.* лекција

леле *с.*: **ходзиц (патриц) як** ~ ићи (гледати) као ћакнут (луд); **пияни як** ~ пијан као земља (као ћускија), мртав пијан; **пиє як** ~ пије као смук (као дуга, као спужва)

лелия *ж. бот.* љиљан, крин (Lilium, Lilium candidum)

лелийов(и) -а -о/-е љиљанов;

љиљански

леменциц -им (*за дачим*) *нєзак. експр.* веома желети нешто имати (постићи, сазнати *и сл.*); жудети за чим; **свойого ше ганьби, а за цудзим леменци** свог се стиди, а за туђим жуди

лемур *х. зоол.* лемур (Lemur)

ленийка *ж.* лењир, равнало

ленийов(и) -а -о/-е: ~ **тека** свеска на линије

ления *ж.* (*смуга*) линија, црта; **проста** ~ права линија; **(по)цагац лениї** повући линије, (из)линирати (*оп.* **линия**)

ленїниз(е)м -зму/-зма *х.* лењинизам

ленїр *х. оп.* **ленийка**

лента *ж.* лента

леопард *х. зоол.* леопард

лепеза *ж.* лепеза

лепезасти -а -е лепезаст

лепенка ж. (*файта картону*) лепенка

лепетка *ж. зоол.***1.** *коц.* лептир; **2.** (*ноцни мотильчок*) лептирица

лепетюха *ж.* торокуша, брбљивица, блебетуша

лепинь *х.* лепиња

лепиньчок -чка *х. дем.* лепињица

лепра *ж. мед.* лепра, лепроза, губа

леправи -а -е *оп.* **лепрозни**

лепроза *ж. оп.* **лепра**

лепрозни -а -е **1.** лепрозан, губав; **2. лепрозни** -ного *х.* губавац

лепта *ж.* (*гречески дробни пенєж*) лепта

лес *х. ґеол.* лес, прапор

лесни -а -е (*од* **лес**) лесни

лесонит *х.* лесонит

летарґични -а -е летаргичан

летарґия *х. мед.* летаргија

летлампа *ж.* летлампа

леукемия *ж. мед.* леукемија

леукоцити *х. мн.* (*єд.* леукоцит) *анат.* леукоцити

лея *ж.* **1.** *коц.* парче земље од око 1200 кв. хв.; **2.** *коц.* земља око села и близу села; **3.** утрина, неплодно земљиште

-лє *слов. хторе ше додава за форму императива, з ниянсу ублажованя, фамилиярносци и под.* де, дер, деде(р); **принєш-лє ми води** донесиде ми воде; **стань-лє дакус** станиде мало; **ноце-лє**, **шеднїце** дедер, седите

лєбо *злуч.* или

лєв *х. зоол.* лав

лєвица *ж. зоол.* лавица

лєвов -а -о **1.** лавов; **2.** лављи

лєвовски -а -е лавовски

лєвчатко *с. дем.* (*од* **лєвче**) лавић, лавче

лєвче *с.* лавић, лавче

лєгки -а -е лак; ~ **єдзенє** лака храна; ◊ ~ **жена** лака жена; ~ **роба** лака роба; ¤ **най му будзе ~ жем!** лака му земља!; **прейсц з лєгким** проћи олако

лєгко *присл.* **1.** лако; **2.** олако

лєгкоатлетичар *х. спрт.* лакоатлетичар

лєгкоатлетични -а -е лакоатлетски

лєгковерлїви -а -е *оп.* **лєгковирни**

лєгковирни -а -е лаковеран, наиван

лєгкодумни -а -е лакоуман, лакомислен, ветрењаст

лєгкодумносц *ж.* лакомисленост, лакоумост, лакоумље

лєгконоги -а -е лаконог, брз, хитар, чио

лєгкосц *ж.* лакоћа, лакост

лєгнуц -нєм *зак.* лећи, легнути; **лєгнул спац** легао је да спава; ¤ ~ **до посцелї** (*похориц ше*) пасти у кревет

лєгучки -а -е *дем.* лак, лаган, лагачак, лагацак; **лєгки** ~ лагачак, лагацак

лєдво *присл.* једва; ~ **старчи поробиц** једва стиже да уради; ◊ ~ **раз** једва једном; ~ **якош** једва некако, на једвите јаде

лєднїк *х. бот.* гра(х)орица (Vicia sativa)

лєжарина *ж.* лежарина, складишнина

лєжац -им *нєзак. з. розл. знач.* лежати; ¤ **то ми лєжи на шерцу** то ми лежи на срцу

лєжаци -а -е лежећи; ~ **положенє** лежећи став

лєжиско *х.* **1.** лежај; постеља, кревет; **2.** (*животиньох*) лог, лога,

легало; **3.** *маш.* лежај, лежиште; **броково** ~ куглични лежај; **4.** *ґеол.* лежиште, налазиште; **рудне** ~ рудно лежиште

лєжкац -ам *зак. дзец.* лећи

лєзнуц[1] лєжем *и* лєжнєм *нєзак.* **1.** упадати, западати, грезнути, глибити се, тонути; **2.** тешко ићи, вући се

лєзнуц[2] лєжнєм *нєзак.* (*трациц ше, капац – о фарби и под.*) чилети, нестајати, губити се; белети, бледети; **фарба лєжнє на слунку** боја бледи на сунцу

лєзц лєжем *нєзак. оп.* **лєзнуц**[1]

лєйба *ж.* пљусак; провала облака

лєм *слов.* **I** *у прислоўнїцкей функциї* **1.** *за огранїчованє и помоцньованє* само; **дума ~ на свою кишенку** мисли само на свој џеп; **2.** *у злученю* **~ так** тек онако; **гварел ми то** ~ рекао је то тек онако; **II** *у функциї злучнїка* **1.** *за процивносц* само, али, но; **можем, ~ ше боїм** могу, само се бојим; **2.** *за час* кад [одједном]; **праве вошол до двора, ~ скочи на нього пес** тек је ушао у двориште, кад одједном скочи на њега пас; **3.** *у корелативней вязи* **нє ~ [же] ... алє...** не само [да] ... него...; **нє лєм же горуцо, алє аж пече** не само да је вруће, већ пече; **я нє лєм же ше нє можем попоносовац, алє напроцив** ја не само да се не могу пожалити, него напротив; **III** *у функциї словка* **1.** ли; **цо ши ~ там робел?** шта ли си тамо радио?; **2.** само; **яки ше ~ направел наивни!** како се само направио наиван! **3.** год; **кеди ~ сцеш** кад год хоћеш; ◊ **~ раз** тек одједном: **~ раз вон ту** тек одједном ето њега; ¤ **то нє (то нє було) ~ так** (*то мало даяку причину*) није без неке (без ништа, без врага)

лєментовац -туєм *нєзак. експр.* ламентовати, јадиковати; нарицати

лємже **1.** *злуч. процивни* али; **сцели го биц, ~ вон ше од нїх нє бал** хтели су да га туку, али он се њих није бојао; **2.** *слов.* али, само; **~ як ти думаш тото длуство врациц?** само како ти мислиш вратити овај дуг?

лємцо I *присл.* тек што, само што; **~ сом нє спаднул** тек што нисам пао; II *злуч. часови* тек што, чим; **~ отвори уста, такой го гандрую** чим отвори уста, одмах га грде**;** ◊ **лємцо нє** тек што није; безмало; **лємцо сом нє повед** замало не рекох, на врх језика ми било

лєн *х. бот.* лан (Linum usitatissimum)

лєнарня *ж.* ланара

лєнєнє *с.* лињање

лєнїви -а -е **1.** лењ; **2. лєнїви** -вого *х.* лењивац, ленштина

лєнїво *присл.* лењо, лено

лєнївосц *ж.* и **лєнївство** *с.* лењост, лењивост, леност

лєнїц ше -им ше *нєзак.* (*трациц шерсц - о животиньох*) лињати се, фуцати се

лєновац -нуєм *и* **лєновац ше** -нуєм ше *нєзак.* бити лењ; лењствовати, ленчарити

лєнови -а -е ланен

лєнствовац -вуєм *нєзак. оп.* **лєновац ше**

лєнча *ж.* **1.** младеж; **2.** *бот.* сочиво, леђа (Ervum lens)

лєнчов(и) -а -о/-е сочивни, лећни; ◊ **~ юшка** *кул.* чорба од сочива

лєнюх *и* **лєнюш** *х.* лењивац, ленштина, ленчуга

лєняк *х. зоол.* лињак (Tinca vulgaris)

лєнь *х. коц.* оп. **лєн**

лєньови -а -е *коц. оп.* **лєнови**

лєпшац ше -ам ше *нєзак. заст.* постајати бољи; побољшавати се

лєпше *присл. комп.* боље; **~ идз ти** боље иди ти; ◊ **нєт ~** *кул.* гурабије са пекмезом

лєпши -а -е *комп.* бољи; ◊ **~ половка** (*супруга*) боља половина

лєс *х.* шума; ◊ **вичножелєни ~** зимзелена шума; **лїсцопадни ~** листопадна шума; ¤ **нє видзиц ~ од древох** не видети шуму од стабала

лєсар *х.* шумар, лугар

лєсарски -а -е шумарски; **~ факултет** шумарски факултет

лєсарство *с.* шумарство

лєсов(и) -а -о/-е **1.** шумски; **2.** шумовит; ◊ **лєсов дохтор** *зоол.* **1.** детлић (Dendrocopos); **2.** жуна (Picus martius)

лєсовити -а -е *оп.* **лєсов(и) (2)**

лєсоруб *и* **лєсорубач** *х.* дрвосеча, горосеча

лєт *х.* лет

лєтадло *с.* (*авион*) летилица, летелица, зракоплов

лєтац -ам *нєзак.* летети, летати (*свуда, у више праваца*)

лєтаци -а -е летећи; ◊ ~ **госц** летећи гост; ~ **танєр** *техн.* летећи тањир

лєтацки -а -е летачки; ~ **схопносц** летачка вештина

лєтач *х.* летач

лєтачка *ж.* **1.** (*птица*) летач, летачица; **2.** *оп.* **лєтадло**

лєтаюци -а -е *оп.* **лєтаци**

лєтни -а -е *и* **лєтнї** -я -є летњи

лєтнїковец -вца/-вцу *х.* летњиковац

лєто¹ *с.* лето; **на** ~ на лето; ◊ **михалово** ~ *оп. под* **михалов**

лєто² *с. пчол.* летало, лето

лєтовалїще *с.* летовалиште

лєтованє *с.* летовање

лєтовац -туєм летовати

лєток -тка/-тку *х.* летак

лєтушнї -ня -нє летњи

лєценє *с.* лет; летење

лєциц -им *нєзак.* летети

лєшик *х. дем.* **1.** шумица, шумарак; гај; луг; **2.** шикара, честар

лєшовац -шуєм (*за даким* и *дакого*) *нєзак.* вребати; уходити; пратити

лєшовач *х.* вребач; ухода

либела *ж.* либела

либерал *х.* либерал

либералєц -лца *х.* либералац

либерализовац -уєм *зак. и нєзак.* либерализовати, либерализирати

либерални -а -е либералан

либерализ(е)м -зму/-зма *х.* либерализам

либидо *х. псих.* либидо

либрето *х.* и *с. муз.* либрето

ливан *х. церкв.* ливан, тамјан

ливрея *ж.* ливреја

лиґа *ж.* лига; ◊ **Лиґа народох** *ист.* Лига народа

лиґамент *х. анат.* лигамент

лиґатура *ж. мед. и др.* лигатура

лиґаш *х.* лигаш

лиґашски -а -е лигашки

лиґнит *х. мин.* лигнит

лиґня *ж. зоол.* лигња (Loligo vulgaris)

лиґотац -ам *и* **лиґотац ше** -ам ше *нєзак. ридк.* **1.** блештати (се); сијати (се), пресијавати се; **2.** треперити

лидер *х.* лидер

ликвидатор *х.* ликвидатор

ликвидацийни -а -е ликвидацијски, ликвидациони

ликвидация *ж.* ликвидација

ликвидни -а -е ликвидан

ликвидовац -дуєм *зак. и нєзак.* ликвидирати

ликер *х.* ликер

ликовац -куєм *нєзак. беш. серб.* ликовати (*оп.* **триюмфовац, радовац ше (2)**)

лилипутанєц -нца *прен.* (*патульок*) лилипутанац

лилови -а -е љубичаст

лимит *х.* лимит

лимитовац -уєм *зак. и нєзак.* лимитирати

лимузина *х.* лимузина

лимун *х. бот.* лимун; ¤ **чекац** ~ чекати лимун

лимунада *ж.* лимунада

лимункови -а -о/-е боје лимуна, светложут

лимунов -а -о лимунов; лимунски; лимунаст

лимунтус *х.* лимунтус

лимфа *ж. физиол.* лимфа

лимфни -а -е *и* **лимфов(и)** -а -о/-е лимфни, лимфатичан; ~ **шлїжнїк** лимфна жлезда

лимфоцити *х. мн.* (*єд.* лимфоцит) *анат.* лимфоцити

линґвист -та *и* **линґвиста** -ти *х.* лингвист(а)

линґвистика *ж.* лингвистика

линґвистични -а -е лингвистички

линеарни -а -е линеаран; ~ **єдначина** линеарна једначина

линийка *ж.*: ~ **ламаного числа** *мат.* разломачка црта

линия *ж. з розл. знач.* линија; **ручна ~** речна линија; **телефонска ~** телефонска линија; ¤ **~ (по линиї) (най)меншого одуперaня** линија (линијом) (нај)мањег отпора

линолеум *х.* линолеум

линотип *х. друк.* линотип

линцура *ж.* (*файта палєнки*) линцура

линч *х.* линч

линчовац -чуєм *зак. и нєзак.* линчовати

липицанер *х.* липицан(ер), липицанац

лира¹ *ж. муз., поез.* лира

лира² *ж.* (*италиянска и др. монета*) лира

лириз(е)м -зму/-зма *х.* лиризам

лирик *х.* лирик

лирика *ж.* лирика

лиричар *х.* лиричар

лирични -а -е лиричан; лирички; лирски

лирски -а -е лирски; **~ поезия** лирска поезија

лиса *ж.* **1.** ћела, ћелавица; **2.** (*на глави животинї або птици*) лиса

лисак -ска *х.* (*конь з лиску*) лисаст коњ, брњаш

лиси -а -е **1.** ћелав; **2. лиси** -сого *х.* ћелоња, ћелавац

лисина *ж.* ћела, пролисина

лиска *ж.* **1. а)** (*била пега на глави животинї*) лиса; **б)** (*кобула з лиску*) лисаста кобила; **2.** *зоол.* лиска (Fulica atra)

лисосц *х.* ћелавост, лисина

листа *ж. беш. оп.* **листина**

листина *ж.* листа

литания *ж. церкв. и прен.* литанија, литаније

Литванєц -нца *х.* Литванац

литвански -а -е литвански

литерарни -а -е литераран

литерат -та *и* **литерата** -ти *х.* литерат(а), књижевник

литература *ж.* **1.** књижевност; **2.** литература

литературни -а -е књижевни; **~ вечар** књижевно вече; **~ язик** књижевни језик

литоґраф *х.* литограф

литоґрафия *ж.* литоґрафија

литосфера *ж. ґеоґр.* литосфера

литра *ж.* литар

литрови -а -о/-е од једне литре; **~ гарчок** лонац од једне литре; **~ фляша** литрењак, литрењача

литровка *ж.* литрењак, литрењача

литурґикон *х. церкв.* мисал

литурґийни -а -е литургијски

литурґия *ж. церкв.* литургија

лиферация *ж.* лиферација

лиферовац -уєм *зак. и нєзак.* лиферовати

лифт *х.* лифт

лифтбой *х.* лифтбој

лицеєц -йца *х.* лицејац

лицей *х.* лицеј

лицейски -а -е лицејски

лиценца *ж.* лиценца

лицитант *х.* лицитант

лицитация *ж.* лицитација, дражба

лицитовац -туєм *зак. и нєзак.* лицитирати

лицки -а -е (*од* **Лика**) лички

Личанка *ж.* Личанка

Личань *х.* Личанин

лїв *х. техн.* лив

лївак *х.* (*лїворуки*) левак, шувак (*оп.* **балоґаш**)

лївальня *ж.* ливница

лїви -а -е **1.** *з розл. знач.* леви; **~ рука** лева рука; **~ побрежє** лева обала; **2.** (*хтори ше прага з лївого боку*) левак, левакиња; **~ конь** левак; **~ кобула** левакиња; **3. лїви** -вого *х.* левичар**;** ◊ **~ комора** *анат.* лева комора; **на лїву руку** лево; ¤ **стануц на лїву ногу** устати на леву ногу

лївица *ж. полит.* левица

лїво *присл. оп.* **налїво**

лївоориєнтовани -а -е *полит.* **1.** левичар; **2. лївоориєнтовани** -их *мн.* левица

лїворуки -а -е леворук, левак

лїгац -ам *нєзак. осн. и прен.* гутати; **~ квилєня** гутати увреде; ◊ **~ слова** (*випущовац слова у бешеди*) гутати речи; ¤ **~ горки пилули** (*церпиц без слова*) гутати кнедле (горке пилуле); **~ шлїни** гутати

пљувачку

лїґач *х.* гутач; ~ **огня** гутач ватре

лїґнуц -нєм *зак.* **1.** гуцнути; сркнути; **2.** прогутати; **3.** *фам.* (*попиц*) гуцнути, цврцнути; **дакус себе лїґнул** малко је гуцнуо

лїґнуце *с.* **1.** гутљај; **2.** залогај

лїзац лїжем *нєзак.* *з розл. знач.* лизати; ¤ **плювац и** ~ *вулґ.* пљувати и лизати

лїзац ше лїжем ше *нєзак.* *з розл. знач.* лизати се

лїзкац -ам *нєзак.* *дем. и част.* лискати, лизукати

лїзнуц лїжнєм *зак.* лизнути

лїк *х.* **1.** *оп.* **лїки**; **2.** мелем; ◊ **правни** ~ *правн.* правни лек

лїкар *х.* лекар

лїкарка *ж.* лекарка

лїкарски -а -е лекарски; ~ **препатрунок** лекарски преглед; ~ **помоцнїк** болничар; ~ **помочнїца** болничарка

лїки *х. мн.* (*єд.* лїк) **1.** лек; **лїки од больох** лек против болова; **попиц лїки** узети (попити) лек; **жиц на лїкох** живети на лековима; **2.** *прен.* лекарија

лїковити -а -е **1.** лековит; ~ **желє** лековита трава; **лїковити рошлїни** лековите биљке; **2.** мелеман, благотворан; ~ **масц** мелем

лїпа *ж. бот.* липа

лїпа-лїст: ¤ **як** ~ (*вони двоме/двойо вше вєдно*) као шипка уз бубањ, као Божић и Бадњи дан

лїпац -ам *нєзак. оп.* **лїпиц**

лїпац ше -ам ше *нєзак. оп.* **лїпиц ше**

лїпиц -им *нєзак. з розл. знач.* лепити; излепљивати

лїпиц ше -им ше *нєзак. з розл. знач.* лепити се**;** ◊ **лїпи ше на ньго** (*швидко тиє*) лепи се за њега

лїпкадло *с. оп.* **лїпкаче**

лїпкац (ше) -ам (ше) *нєзак. оп.* **лїпиц (ше)**

лїпкаци -а -е **1.** лепљив; **2.** *прен.* љигав

лїпкацосц *ж.* лепљивост

лїпкач *х.* лепилац; излепљивач

лїпкаче *с.* лепак, лепило; ◊ ~ **за мухи** муволовка, мухоловка

лїпнуц -нєм *и* **лїпнуц ше** -нєм ше *нєзак.* лепити се

лїпов -а -о липов; ~ **лєс** липова шума; ~ **мед** липов мед, липовац, ~ **прут** липовача

лїсковец -вца *х. бот.* **1.** (*древо*) лешник, леска, *горв.* љешњак (Corylus avellana); **2.** (*плод*) лешник; **3.** (*древо як материял*) лесковина, лесково дрво

лїсковцов -а -о **1.** лешников, лескин, лесков; ~ **лїсце** лескино лишће; ~ **палїчка** лесков штап, лесковак, лесковац; ~ **древо** лесковина; **2.** (*хтори ше одноши на плод*) лешников; од лешника

лїст *х.* **1.** *ридк.* (*лїсце*) лист, лиска; **2.** *з розл. знач.* лист; ~ **бакру** лист бакра

лїста *ж. анат.* лист (sura)

лїственїца *ж. бот.* ариш (Larix europaea)

лїстина *ж.* листа, листина; **виберанкова** ~ изборна листа; **ношитель лїстини** носилац листе; **ранґ-**~ ранг-листа

лїстови -а -о/-е: ~ **косц** *анат.* лисњача

лїсток -тка *х.* **1.** листак, листић; **2.** *бот.* латица; **3.** (*документ*) лист; ~ **о дорученю** доставница; **одсилни** ~ *трансп.* отпремница; спроводни лист; **5.** листа, листина; **6.** летак; **7.** *анат.* залистак

лїстопадни -а -е листопадни; ~ **лєс** листопадна шума; **лїстопадни древа** белогорица

лїсточко *с.* **1.** *дем.* листак, листић; **2.** **лїсточка** *мн. бот.* латице

лїсточок -чка *х. оп.* **лїсточко** (1)

лїсцар *х. бот.* лишћар

лїсцасти -а -е **1.** листолик; **2.** зељаст; **лїсцасти рошлїни** *бот.* зељасте биљке

лїсцати -а -е лиснат, крупнолиснат

лїсце *с.* **1.** лист, лиска; **2.** *звич. мн.* **лїсца** (*на кукурици*) пера, пераја; **3.** *збир.* **а)** лишће, лисје; **б)** (*на виламаней кукурици*) љуштика,

комушина

лїсцов(и) -а -о/-е **1.** лисни; ~ **конарчок** *бот.* лисна дршка; **лїсцово уши/вши** лисне ваши (уши) (Aphididae); **2.** лиснат; ~ **древо** лиснато дрво

лїсцопадни -а -е *оп.* **лїстопадни**

лїтера *ж. заст.* слово

лїтни -а -е млак; ~ **вода** млака вода

лїто *с.*: **многая лїта** многаја лета

лїтопис *х.* летопис

лїтописец -сца *х.* летописац

лїтописецки -а -е летописачки

лїтописни -а -е летописни

лїторосц *х. заст.* летораст, младица, ластар, изданак

лїхи -а -е (*нєквалитетни, слаби*): ~ **жем** посна земља; ~ **зарно** зрно слабог квалитета; **позно пошати овес будзе** ~ касно посејан овас биће слаб; **задул** ~ **витрик** дунул је слаб ветрић; ~ **мраз** слаб мраз; **замарз у лїхим капуту** озебао је у танком капуту; ~ **доказ** слаб доказ; ~ **плаценко** танак материјал (*за шивење и сл.*); ~ **знанє** крхко, слабо, штуро знање; ~ **крочай** лак (лаган) и несигуран корак; **ценки,** ~ **конар** танка, крхка грана

лїцати -а -е дебелих образа, буцмаст у лицу

лїцемер *х.* лицемер

лїцемерни -а -е лицемеран

лїцемерносц *ж.* и **лїцемерство** *с.* лицемерје, лицемерство

лїцо *с.* образ; **вон ма червени лїца** он има румене образе; **ущипнул го за** ~ уштинуо га за образ; ¤ ~ **и спак** лице и наличје; **овлачиц** ~ окаљати образ

лїцов(и) -а -е образни

лїчилїще *с.* лечилиште

лїчинка *ж. зоол.* ларва

лїчиц -им *нєзак.* лечити; ¤ **єдно лїчиш друге калїчиш** истим леком једна болест се може излечити, а друга проузроковати

лїчиц ше -им ше *нєзак.* лечити се

лїчко *с. дем.* обрашчић

лїшай *х.* **1.** *бот.* лишај (Lichen); **2.** *мед.* лишај

лїшайов(и) -а -о/-е лишајни; ◊ ~ **трава** *бот. оп.* **лїшай (1)**

лїшак *х.* лисац

лїшка *ж. зоол. и прен.* лисица (Vulpes vulpes); ¤ **гамишни (лукави) як** ~ лукав као лисица

лїшкар *х.* (*файта пса*) лисичар

лїшков -а -о лисич(и)ји; ◊ ~ **хвост** *бот.* лисичји реп (Alopecurus L.)

лїшочка *ж. дем.* лисичица, лија

лїще -еца *с.* лисић

лїщина *ж. бот. ридк. оп.* **лїсковец (2)**

лоби -ия *х.* лоби

лобирац -ам *зак. и нєзак.* лобирати

лобода *ж. бот.* лобода (Atriplex hortensis)

лов *х.* **1.** *оп.* **лови**; **2.** ловина; плен

ловар *х.* ловац

ловарски -а -е ловачки; ~ **пес** ловачки пас; ~ **пушка** ловачка пушка

ловґац -ам *нєзак.* **1.** ландарати; млатарати, млатити се; климати се; **шабля му ловґала на боку** сабља му је ландарала на боку; **глава єй ловґала з бока на бок** глава јој се климала час на једну час на другу страну; **2.** млитавити

ловґаци -а -е ландрав; климав; млитав

ловґнуц -нєм *зак.* (*нагло спаднуц у бивним вишацим положеню*) клонути; пасти; **задримал, а глава му ловґла** задремао је, а глава му је клонула

ловґов *х.*: **конь на ловґове** (*треци конь у плугу*) логов, логош, трећак; ¤ **спущиц ше з ловґова (з лонґова, зоз штранґа)** (*вицагнуц ше од обовязкох*) изуларити се, извући се (*од посла, обавеза*)

ловґозовац -уєм *нєзак. оп.* **ловдозовац**

ловґош *х.* **1.** *воєн. ист.* одбег,

бегунац, дезертер, логош; **2.** забушант

ловґошовац -шуєм *нєзак. воєн. ист.* скривати се као дезертер

ловдовац -дуєм *нєзак. оп.* **ловдозовац**

ловдозовац -уєм *нєзак.* скитати, лутати; лолити се, бећарити се, бећаровати

ловдозош *х. и* **ловдош** *х.* скитница, луталица; лола, бећар

ловенє *с.* лов; одстрел

лови *х. мн.* лов; **исц (ходзиц) на** ~ ићи у лов

ловиско *с. оп.* **ловище**

ловиц -им *нєзак. осн. и прен.* ловити; ◊ ~ **у мутним** ловиц у мутном

ловище *с.* ловиште

ловни -а -е ловни; ~ **туризем** ловни туризам

ловокрадза *ж.* зверокрађа

ловокрадош *х.* ловокрадица, дивокрадица, зверокрадица

ловопривреда *ж.* ловопривреда

ловор *х. бот.* ловор (Laurus nobilus)

ловорики *ж. мн. прен.* ловорике; ◊ **одпочивац на ловорикох** одмарати се (почивати) на ловорикама; **позберац** ~ побрати ловорике

ловоров(и) -а -о/-е ловоров; ◊ ~ **венєц** ловоров венац

ловостой *х.* ловостој

ловочувар *х.* ловочувар

ловство *с.* ловство

лоґарит(е)м -тму/-тма *х. мат.* логаритам

лоґаритемски *и* **лоґаритмични** -а -е логаритамски; ~ **таблїчки** *мат.* логаритамске таблице

лоґаритмовац -уєм *зак. и нєзак.* логаритмовати, логаритмирати

лоґика *ж.* логика

лоґистика *ж. филоз., воєн.* логистика

лоґицки -а -е логички; ~ **катеґориї** логичке категорије

лоґичар *х.* логичар

лоґични -а -е логичан

лодя *ж. архит.* лођа

ложичка *ж. дем.* кашичица, жличица; ¤ **дзелїц на ложички** (*лєм покус давац*) делити на кашичице (на мрве)

ложка *ж.* кашика, *горв.* жлица; ◊ **єсц з двома ложками** (*добре, лагодно жиц*) јести великом кашиком; **задавел би го у ложки води** попио (удавио) би га у капи (кашици) воде, утопио би га у чаши воде; **спадла му (єй, им** *и под.*) ~ **до меду** пала му (јој, им *и сл.*) кашика (секира) у мед; **читац дакому ложки** бројати коме залогаје

ложкар *х.* (*баґер*) кашикар

ложнїк *х.* (*фийовка за ложки и др.*) кашичара, *горв.* жличњак

лоз *х.* лоз, срећка

лоза *ж. бот.* лоза (Vitis vinifera); **винова** ~ винова лоза

лозинка *ж.* лозинка

лозов -а -о лозин; ◊ **лозово сармочки** *оп. под* **сармочки**

лозовача *ж.* лозовача

лозочка *ж. дем.* лозица

лоїц -им *нєзак.* **1.** (*масциц з лойом*) лојити; **2.** *прен.* лагати

лой *х.* лој; **кожи** ~ козји лој

лойни -а -е *и* **лойов(и)** -а -о/-е лојни, лојан; **лойово (лойни) шлїжнїки** *анат.* лојне жлезде; **лойова швичка** лојана свећа, лојаница

локай *х. заст.* лакеј

локал *х. з розл. знач.* локал

локализация *ж.* локализација

локализ(е)м -зму/-зма *х.* локализам

локализовац -зуєм *зак. и нєзак.* локализовати, локализирати

локалитет *х.* локалитет

локални -а -е локални; ~ **анестезия** *мед.* локална анестезија; **локални новини** локалне новине

локалпатриот -та *и* **локалпатриота** -ти *х.* локалпатриот(а)

локатив *х. ґрам.* локатив

локативни -а -е *и* **локативов** -а -о локативан, локативски

локация *ж.* локација

локварда *ж.* **1.** неваљалац; покварењак; **2.** (*о мачки*) алав, прождрљив

локец -кца *х.* **1.** *анат.* лакат; **2.** (*на лавки, фотелї и др. за операнє рукох*) доручје

локна *ж.* локна, коврџа, увојак

локомобил *х.* локомобил

локомотива *ж.* локомотива; **парна ~** парна локомотива

локомотивов -а -о *и* **локомотивски** -а -е локомотивски

локум *х. цукр.* локум(а)

локцов(и) -а -о/-е лакатни

ломбар *х. коц.* **1.** *оп.* **ломпов**; 2. крупнија животиња

ломпов *х. гандр.* зинзов, дзиндзов; мулац

лонґов *х.* (*одводни воденїцов канал*) гат

лоньски -а -е лањски, прошлогодишњи

лопата *ж.* **1.** лопата; **древена ~** дрвена лопата; **2.** (*за садзанє хлєба до пеца*) лопата, лопар

лопатар *х.* лопатар; ◊ **єлень ~** *зоол.* јелен лопатар (Dama dama)

лопатарка *ж. оп.* **деверика**

лопатасти -а -е лопатаст

лопатка *ж.* **1. а)** *анат.* лопатица; **б)** *дем.* лопатица; **2.** *буд.* мистрија; **3. а)** (*за жирячки*) ватраљ; **б)** (*за углє*) маша

лопатков(и) -а -о/-е *анат.* лопатични; **~ ставец** лопатични зглоб

лопатовац -туєм. *нєзак.* (*преруцовац з лопату*) лопатати

лопов *х.* **1.** (*горня и задня часц глави*) теме; глава; **оштригани на нулу хлапци бегаю з голима лоповами** ошишани на нулу дечаци трче са голим главама; **2.** *анат.* лобања (cranium)

лоповик *х.* **1.** *бот.* врг, тиква (Lagenaria vulgaris); **2.** (*за ношенє води*) тиквица, тиква, водењача **3.** (*горня часц калапа*) тулац

лоповов -а -о лобањски

лопот *х.* лупа, лупање, лупњава; млатарање; тресак; ломљава, ломљавина, грохот; бубњава; бат, тутањ; штропот

лопотац -ам *нєзак.* **1.** (*моцно лупац*) лупати, ударати; думбарати, лупарати; млатарати; трескати; **2.** (*нагло єсц*) мазати

лопоциц -им *нєзак.* **1.** *оп.* **лопотац (1)**; **2.** снажно ударати (*о срцу*); **шерцо му лопоци** срце му снажно удара

лопуше *с. збир. бот.* лопух, лопушац, репух (Petasites hybridus)

лопчиц -им *нєзак. експр.* красти, ћорисати

лорд *х.* лорд

лордовски -а -е лордовски

лорнєт *х.* и **лорнєта** *ж.* (*окуляри з ручку*) лорњет(а)

лорньон *х.* (*лорнєт за єдно око*) лорњон

лос *х. зоол.* лос (Alces alces)

лосион *х.* лосион

лосос *х. зоол.* лосос (Salmo salar)

лососов -а -о лососов; **~ месо** лососовина

лото *с.* (*лутрия*) лото

лотос *х. бот.* лотос (Nymphaea lotus)

лотька *ж. гандр.* пијаница, локација, шљокација, испичутура

лотькац -ам *нєзак.* *гандр.* локати, шљокати

лоцирац -ам *и* **лоцировац** -руєм *зак. и нєзак.* лоцирати

лошо(в)шка *ж. оп.* **коньска шовшка**

лоялни -а -е лојалан

лоялносц *ж.* лојалност

луб *х. з розл. знач.* луб

лубик *х.* (*рамик за вишиванє и под.*) тарица, ђерђеф, ђерђев

луг¹ *х.* луг, шумица, гај

луг² *х.* **1.** *хем.* база, лужина; **2.** *оп.* **луговка**; **3.** (*ушедок при вареню мидла*) цеђ

лугов -а -о (*од* **луг¹**) лушки; ◊ **~ дуб** лужњак (Quercus robur)

лугов(и) -а -о/-е (*од* **луг²**) лужаст, лужан; **~ вода** лужна вода

луговка *ж.* (*вода прелята през ґар*) луг, лужина, парило, цеђ

лудзиґрош *х.* мамипара

лудзиц -им *нєзак.* вабити, примамљивати, мамити; заводити некога

лудзиц ше -им ше *нєзак.* бити

у заблуди

луес *х. мед.* луес, сифилис

луетичар *х. мед.* луетичар

луз(г)ац -ам *нєзак. оп.* **люзґац**

лузнуц -нєм *зак. оп.* **люзнуц**

лук *х. мат., архит. и др.* лук; ◊ **волтов** ~ *ел.* волтин лук

лука *ж. оп.* **пристанїще**

лукавец -вца *х. оп.* **лукави (2. б)**

лукави -а -е **1.** себичан; лаком, похлепан, грамзив; **2. а)** лукав, препреден; **б) лукави** -вого *х.* лукавац, препредењак

лукавосц *ж.* **1.** себичност; лакомост, похлепност, грамзивост; **2.** лукавост, препреденост

лукавство *с.* лукавство

Лукач *х.*: **правиц ше други** ~ правити се Енглез

луки *ж. мн.* (*єд.* лука) ливада, ледина

луков(и) -а -о/-е (*од* **луки**) ливадски

луков(и) -а -о/-е (*од* **лук**) лучни

луксуз *х.* луксуз

луксузни -а -е луксузан

луксузовац ше -зуєм ше *зак. и нєзак.* луксузирати се

лумбаґо *х. мед.* лумбаго

лумбални -а -е лумбалан

луминисценция *ж. физ.* луминисценција

лумп *х.* (*вандровнїк*) лумп

лумповац -пуєм *нєзак. беш. серб.* лумповати, теревенчити, банчити; бекријати (*оп.* **мулатовац**)

луна *ж. поет.* луна

луна-парк *х.* луна-парк

лунарни -а -е лунарни

лунатик *х.* (*мешачкар*) лунатик

лунь *х. зоол.* **1.** луња (Milvus); **2.** еја (Circus)

лупа[1] *ж.* **1. а)** љуска; **орехова** ~ љуска ораха; **лупи з кромпльох** љуске од кромпира; **б) лупи** *мн.* огулине, ољуштине, гуљотине; **2.** (*на древе*) кора; **~ древа** кора дрвета

лупа[2] *физ.* лупа; ¤ **положиц под лупу** ставити под лупу

лупанє[1] *с.* (*од* **лупац**[1]) лупање, лупњава

лупанє[2] *с.* **1.** крунидба, крућење; ~ **кукурици** крућење кукуруза; **2.** *заст.* гулидба, комишање/комушање

лупани -а -е крућен; окрућен; ~ **кукурица** кукуруз у зрну, окрућен кукуруз

лупац[1] -ам *нєзак.* лупати

лупац[2] -ам *и коц.* -пем *нєзак.* **1.** (*кукурицу*) крунити; **2.** *заст.* (*чисциц од лїсца виламану кукурицу*) љуштити, комушати

лупача *ж. оп.* **лупачка**

лупачи -а -е: ~ **машина** *оп.* **лупач(к)а**

лупачка *ж.* крућач

лупиц -им *нєзак.* љуштити; гулити

лупиц ше -им ше *нєзак.* **1.** перутати се, крљуштати се; љуштити се, гулити се; **спекол ше на слунку, та ше му хрибет лупи** изгорео је на сунцу, па му се леђа гуле (љуште); **2.** (*опуковац – о фарби и под.*) љуштити се, гулити се

лупка *ж. дем.* **1.** љуска; љуспица, љускица; **орехова** ~ орахова љуска; **лупки слунечнїку** љуске сунцокрета; **2.** (*на зарну*) опна, опница; **5.** (*на риби*) крљушт

лупкасти -а -е љускав, љускаст

лупкац -ам *нєзак.* лупати; тандркати; трапарати, тупкати; топотати

лупнуц -нєм *зак.* **1.** лупити**;** ~ **з песцу по столє** лупити песницом по столу; **вишол и лупнул з дзверми** изашао је и лупио вратима; **2.** залупити (се); **дзвери лупли** врата су се залупила; **3.** лупити, ударити, млатнути

лупнуц ше -нєм ше *нєзак.* лупити се, ударити се, чукнути се

лустер *х.* лустер

лустрация *ж.* (*чисценє*) лустрација

лутеран *х. церкв.* лутеран

лутерански -а -е лутерански

лутня *ж. муз.* лутња

лутрийни -а -е лутријски

лутрия *ж.* лутрија; **достац**

(виграц) на лутриї добити на лутрији

луфт *х. заст.* ваздух, зрак (*оп.* **воздух**)

луфтирац (ше) -ам (ше) *нєзак.* проветравати (се), луфтирати (се)

луцерка *ж. беш. серб. оп.* **луцерна**

луцерна *ж. бот.* луцерка (Medicago sativa)

луцернов -а -о луцеркин

луцидни -а -е луцидан

луцидносц *ж.* луцидност

Луцифер *х. рел.* Луцифер

луч *х. поет.* зрак; светлост

лученїна *ж.* лучевина, секрет

лучиц -им *нєзак. физиол.* лучити, излучивати

лучка *ж. дем.* ливадак, лединак

любац -ам *нєзак. дзец.* љубити

любезни -а -е *беш. серб.* љубазан (*оп.* **приязни**)

любезносц *ж. беш. серб.* љубазност (*оп.* **приязносц**)

любени -а -е **1.** вољен; **2. а) любени** -ного *х.* драги, драган, вољени; **б) любена** -ней *ж.* драга, драгана, вољена

люби -а -е мио, драг; **мой ~ тато** мој драги тата; ~ **мой брацику** драги мој брате

любимец -мца *х.* **1.** љубимац; миљеник; мезимац; **2.** (*наймилша животиня*) љубимец

любимица *ж.* љубимица; миљеница; мезимица

любитель *х.* љубитељ

любителька *ж.* љубитељка, љубитељица

любиц -им *нєзак.* волети

любиц ше -им ше *нєзак.* **1.** *взаєм. повр.* волети се; **2.** *и безос.* свидети се, свиђати се, допасти се; бити по вољи; годити, бити драго; **тоти слова ше му нє любели** ове речи му се нису допале; **барз ше им любело же их так крашнє дочекали** било им је веома драго што су их тако лепо дочекали

любичица *ж. бот.* љубичица (Viola odorata)

любкац (ше) -ам (ше) *нєзак. дем.* волети (се); љубити (се), милкити (се)

любки -а -е *беш. серб.* љубак, мио, умиљат (*оп.* **мили (2)**, **шумни (2)**)

любов *ж.* љубав; ¤ ~ **як струче цеску (як два песци)** *ирон.* мала, слаба любов

любованє *с.* љубав, ашиковање

любовац -буєм *нєзак.* волети; љубити; миловати

любовац ше -буєм ше *нєзак.* **1.** *поет.* волети се, ашиковати; љубити се; миловати се; **2.** *кнїжк.* (*у даким/дачим*) уживати у коме/чему

любовни -а -е љубавни

любовнїк *х.* љубавник

любовнїца *ж.* љубавница

любовнїцки -а -е љубавнички

любомора *ж.* љубомора

любоморни -а -е љубоморан

любопитлївец -вца *х.* радозналац, љубопитљивац, знатижељник

любопитлїви -а -е радознао, љубопитљив, знатижељан

любопитлївосц *ж.* радозналост, љубопитљивост, знатижеља

любопитни -а -е *оп.* **любопитлїви**

любосц *ж. оп.* **любов**

людзе *мн.* људи; ◊ **буц ґу людзом** бити уљудан, добар; **буц до людзох** бити ваљан, поштен човек; **~ божи!** људи моји!; **нє ~ су** не говоре, посвађани су

людоєд *х.* људождер

людоєдство *с.* људождерство

людски[1] -а -е људски; ~ **дружтво** људско друштво

людски[2] *присл.* људски, човечно

людство *с.* људство

люзгац -ам *нєзак.* брецати се, избрецивати се; кресати

люзґаци -а -е који се бреца (избрецује)

люзнуц -нєм *зак.* брецнути се; скресати; одбрусити; **люзнул му до оч** скресао му је у брк

люльок -льку *х. бот.* **1.** љуљ

(Lolium, L. temulentum); **2.** буника (Hyoscyamus niger); **як кед би ше напил люльку** као да се најео бунике (лудих гљива), као да му је врана мозак попила

люцки -а -е **1.** туђ; **нє рушай люцке!** не дирај туђе!; ~ **людзе** туђи људи; **2. у люцкого** у туђој кући; **крашнє ше справуй у люцкого** лепо се понашај у туђој кући

люштавец -вца *х.* **1.** прљавац, прљавко, замазанац, замазанко; **2.** аљкавац

люштави -а -е **1.** мокар; блатњав, каљав; мокар и блатњав; **пришол зоз заградзи шицок ~ од роси** дошао је из баште сав мокар од росе; **нє уходз таки ~ до хижи** немој да улазиш тако блатњав у собу; **2.** прљав; умазан; **з гумна вошла до хижи шицка ~** из гумна је ушла у собу сва прљава; **3.** аљкав; **барз є люштава** јако је аљкава; **4.** *лєм ж.* која има менструацију; **була ~** имала је менструацију

люштавка *ж.* **1.** прљавица; **2.** аљкавица

люштавосц *ж.* аљкавост

люштац -ам *нєзак.* **1.** мочити, смочити; каљати, укаљати; **нє люштай шмати** немој да (у)каљаш одећу; **2.** прљати, упрљати; мрљати, умрљати; мазати, умазати

люштац ше -ам ше *нєзак.* **1.** смочити се; каљати се, укаљати се; **нє сцем ше люштац по тей роси и блаце** нећу да се смочим и укаљам по овој роси и блату; **2.** прљати се, упрљати се; мрљати се, умрљати се; мазати се, умазати се

люштош *х. оп.* **люштавец**

люштошка *ж. оп.* **люштавка**

лягло *и* **лягнїско** *с.* легло; **гадово** ~ змијско легло

лягнуц -нєм *нєзак.* (*о живини и птицох*) лећи

лягнуц ше -нєм ше *нєзак.* лећи се, излегати се

ляд *х.* **1.** лед; **2.** град, туча; **падал вельки** ~ падао је велики град; **◊ навесц (нацагнуц) дакого на ценки** ~ навести (навући) кога на танак лед; **пребиц (розбиц)** ~ пробити (разбити) лед; **таки яґда (як кед би) го ~ побил** (*убити пре даяку чкоду*) јако утучен, ојађен

лядзик *х.* танак лед; скрама

лядзиц (ше) -им (ше) *нєзак.* ледити (се), залеђивати (се)

ляднїк *х.* ледник, глечер

ляднїков(и) -а -о/-е леднички, глечерски, глацијалан

лядови -а -о/-е **1.** леден; ~ **санта** ледена санта; ~ **витор** ледени ветар; **2.** градоносан, градобитан; ~ **хмара** градоносан облак; ◊ ~ **квеце** *бот.* лепа пепа, резанчићи, пркос (Portulaca grandiflora)

лядовица *ж.* **1.** поледица; **2.** ледена кора на снегу

лядовня *ж.* **1.** ледара; хладњача; **2.** *прен.* (*жимна простория*) штенара

лядоламач *х. оп.* **криголам**

ляпкац -ам *нєзак.* **1. а)** падати, фљаскати (*о густој маси, о великим пахуљицама снега*); **б)** бацати, набацивати, наносити (*густу масу, блато и сл. на предмет обраде*); **2.** *прен.* извађивати, одваљивати

ляпнуц -нєм *зак.* **1. а)** (*спаднуц*) љоснути, треснути; **пошлїсла ше и ляпла на жем** оклизнула се и љоснула на земљу; **б)** бацити, набацити, нанети (*густу масу, блато и сл.*); **в)** (*шеднуц*) увалити се; **2.** *прен.* **а)** извалити, одвалити, лупити; **б)** скресати

лярма *ж.* галама, вика; граја, бука; дрека

лярмац -ам *нєзак.* **1.** галамити, викати; **2.** (*на дакого*) свађати се с киме, викати на кога

лярмаци -а -е **1.** који често виче; бучан; крикљив, грлат; **2.** (*о бешеди, гласу*) галамни, кричав

лярмач *х.* лармаџија, букаџија, викач, галамџија, хукач

лярмовац -уєм *нєзак. оп.* **лярмац**

ляти -а -е ливен; ~ **желєзо** ливено гвожђе

ляц лєєм *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* лити; **диждж лєє** киша лије; ~ **слизи**

лити сузе; ~ **желєзо** лити гвожђе; **2.** лити, сипати; ~ **воду до погара** сипати воду у чашу; ¤ **лєє як з цивох (як з кабла)** лије као из кабла

ляце *с.* ливење

ляцина *ж.* **1.** (*ляти метал*) литина; **2.** туч

льовнїк *х. поль.* (*клїнок на осовини коча*) чивија

льовч *ж. поль.* левча

льовчужма *ж. поль.* (*часц коча, гужва*) гужва

льоґдац -ам *нєзак. експр.* **1.** (*нагло пиц*) нагло пити, гумати; **2.** (*алкогол*) локати, цугати, шљокати

льойда *ж. оп.* **льомпа**

льомпа *ж. видр.* (*лєнїва и люштава жена*) дропља, хајдара; аљкавица

льомпави -а -е неуредан, аљкав

льомпар *х.* аљкавац

льондац -ам *нєзак. оп.* **льоґдац (2)**

M

маверски -а -е (*од* **Маври)** маварски

Маври *х. мн.* (*єд.* Мавер -вра) Маври

магаґони *х. бот.* махагон(и) (Swietenia mahagoni)

магаґонойов(и) -а -о/-е махагонојев, махагонијски

магараджа *х.* махараџа

маґ *х.* (*мудерец*) маг

маґа *ж.* **1.** коштица; **кайсова ~** коштица кајсије; **2.** семенка бундеве, диње и сл.

маґазин *х.* **1.** магазин; **2.** (*складзиско*) магацин, магазин

маґазинер *х.* магацинер, магазинер, магазионер

маґазинованє *с.* (у)складиштење

маґазиновац -нуєм *зак. и нєзак.* магазинирати, (у)складиштити, ускладиштавати

маґарец -рца *х.* **1.** *зоол.* магарац; **2.** чивилук (*на сталку, за више одела*), *горв.* вјешалица; ¤ **правиц дакого маґарцом, правиц (робиц) з дакого маґарца** правити кога магарцем; **стари як стари ~** стар као Библија; **стої як ~ медзи овцами** (*стоï и нїч нє роби*) стоји скрштених (прекрижених) руку; **упарти як ~** тврдоглав као мазга

маґарица *ж.* магарица

маґарцац -ам *нєзак.* називати кога магарцем, магарчити

маґарче -еца *с.* **1.** *дем.* магаре; **2.** *заст.* (*мала тварда ґумова лабдочка*) лоптица-скочица

маґарчи -а -е магарећи; ◊ **~ цернє** *бот.* гладиш, зечји трн (Ononis arvensis L.); **~ кашель** *мед.* магарећи кашаљ

маґарчик *х. дем.* магарчић

маґарчиско *х. ауґм.* магарчина

маґистер -тра *х.* **1.** магистар; **~ наукох** магистар наука; **~ фармациї** магистар фармације; **2.** *заст.* учитељ

маґистерий *и* **маґистериюм** *х.* магистериј(ум)

маґистерски -а -е магистарски; **~ студиї** магистарске студије

маґистрал *х. лит.* магистрал

маґистрала *ж.* магистрала

маґистрални -а -е магистрални; **~ драга** *трансп.* магистрални пут

маґистрат *х.* магистрат

маґистратура *ж.* магистратура

маґични -а -е магичан

маґия *ж.* магија, мађија

маґма *ж. ґеол.* магма

маґнат *х.* магнат

маґнезий и **маґнезиюм** *х. хем.* магнезиј(ум)

маґнезит *х. хем.* магнезит

маґнет *х.* магнет

маґнетиз(е)м -зму/-зма *х физ.* магнетизам

маґнетизовац -зуєм *зак. и нєзак.* магнетисати, магнетизовати, магнетизирати

маґнетични -а -е магнетичан, магнетички

маґнетни -а -е *и* **маґнетов(и)** -а -о/-е магнетни; **~ игла** магнетна игла; **~ польо** магнетно поље

маґнетофон *х.* магнетофон

маґнолия *ж. бот.* магнолија (Magnolia)

маґнура *ж. бот.* магнура, маклура (Maclura pofimera (Rafin.) Schneid.)

маґочка *ж.* **1.** коштица; **~ зоз шлївки** коштица шљиве; **2.** (*у даєдних плодох*) семе; **маґочки у паприґи** семе у паприци; **3.** семенка бундеве; **кусац маґочки** грицкати семенке

мадам *ж. нєпрем.* (*паніˮ*) мадам

мадар *х.*: ¤ **приповедац о крик-мадара** причати бапске приче, причати тандара мандара

мадера *ж.* мадера

маджун *х.* пекмез

маджунїки *х. мн.* (*єд.* маджунїк) *кул.* лепиње са пекмезом

мадїоничар *х.* мађионичар

мадїстер -стра *х. заст. оп.* **маґистер (2)**

мадра *ж. мед. заст.* (*болї у жалудку и черевох*) мадрон

мадрац *х.* мадрац, душек

мадриґал *х. лит., муз.* мадригал

мадровка *ж. заст.* "мадровка" (*ракија којом се "лечи" болест мадрон*)

Мадяр *х.* Мађар

мадяризовац -зуєм *зак. и нєзак.* мађаризовати, мађаризирати

Мадярка *ж.* Мађарица

мадярон *х.* мађарон

мадярски -а -е мађарски

Мадяршорци *х. мн.* (*єд.* Мадяршорец) *коц.* "Мађаршорци" (*они што станују на улици Мађарски шор у Куцури*)

мадьоран *х. заст. оп.* майоран

маестрал *х.* маестрал

маестрални -а -е маестралан

маестро *х.* маестро

маєстат *и* **маєстатичносц** *ж.* величанственост

маєстатични -а -е величанствен, веледепан, мајестетичан

маєткови -а -о/-е имовни; имовински; **~ стан** имовно стање

маєтни -а -е имућан, добростојећи

маєток -тку *х.* **1. а)** имање; **б)** добро; **польопривредни ~** пољопривредно добро; **2.** имовина, иметак; **државни ~** државна имовина; **приватни ~** приватна имовина

мажа *ж.* **1.** вага (*за веће терете*); **2.** *заст.* (*стара мера за чежину, коло 50 кг*) цента, мажа; **дзвон мал 10 мажи** звоно је било тешко 10 цента

мажар *х. заст.* (*файта малого дзела*) мужар, прангија

мажарина *ж.* вагарина

мазґа *ж.* мазга

мазґов *х. гандр.* мазгов

мазґранїна *ж.* мазарија, брљотина

мазґрац -ам *нєзак. експр.* мрљати, прљати, мазати; **~ з фарбами по платну** мрљати бојама по платну

мазґрац ше -ам ше *нєзак. експр.* мрљати се, прљати се, мазати се; **~ з блатом** мазати се блатом

мазохист -та *и* **мазохиста** -ти *х.* мазохист(а)

мазурка *ж.* мазурка

мазут *х.* мазут

маїца *ж.* мајица

маїчка *ж.* мајица (*дечја*)

май мая *х.* мај; ◊ **Перши ~** Први мај

майдан *х. коц. заст.* легло

маймун *х. серб.* мајмун, опица (*оп.* **налпа**); ◊ **чловекуподобни маймуни** човеколики мајмуни (Antrophoidea; Pongidae)

маймуница *ж.* мајмуница

маймунов -а -о *и* **маймунски** -а -е мајмунски

маймунче *с.* мајмунче

маймунчок -чка *х. дем.* мајмунчић

майов(и) -а -о/-е **1.** мајски; **2.** **майова** -вей *ж. церкв.* мајска служба божја (*вечерња служба која се служи током маја у част Богородице*); ◊ **майово квеце** *оп.* **ясмин**; **майов хробак** *зоол.* гундељ (Melolontha vulgaris)

майонез *х.* мајонез

майор *х.* мајор

майоран *х. бот.* мајоран (Majorana (Origanum) hortensis)

майордом *х.* (*управитель обисца*) мајордом

майоризация *ж.* мајоризација

майоризовац -зуєм *зак. и нєзак.* мајоризовати, мајоризирати

майоритет *х.* (*векшина*) мајоритет

майски -а -е мајски; ◊ ~ **древко** *фолкл.* мајалес, мајалос (*свечана забава младих у мају код сремских Русина*)

майстор -тра (*нє* -тора) *х.* **1.** мајстор; **2.** занатлија

майсторица *ж.* мајсторица

майсторка *ж.* мајсторка, мајсторица

майсторня *ж.* мајсторска радионица

майсторски -а -е мајсторски

майсторство *с.* мајсторство, мајсторија

майстровац -руєм *нєзак.* мајсторисати

мак *х.* **1.** *бот.* мак (Papaver somniferum); **зрезовац** ~ (*оберац узрети главки маку*) ломити мак; **щикац** ~ сећи (резати) мак; **2.** (*фарба у картох*) мак, жир; ¤ **буц у маку** бити у сосу, бити у небраном грожђу; **тарґовиц з Руснаком як з дробним маком** са Русином не вреди трговати, јер он само ситну робу продаје и купује

макадам *х.* макадам

макаки *х. зоол.* макаки (Macacus)

макарони *ж. мн.* (*єд.* макарона) макарони

Македонєц -нца *х.* Македонац

македонски -а -е македонски

макета *ж.* макета

маклура *х. бот. оп.* **маґнура**

маковани -а -е са доста мака (*о јелу*); ¤ **маком ~ а мак ше нє видзи** колач је са маком, али мака има мало у њему

Маковея *ґен.* (*од* **Маковей** *х.*) *церкв.* (*1/14. авґуста*) св. муч. Макавеји

маков(и) -а -о/-е маков; ~ **главка** маковица; ◊ ~ **пит(к)а** *кул.* пита са маком; ¤ **буц менши од маковoго заренка** бити мањи од маковог зрна; **почервенїц як маков квет** поцрвенети до ушију

маковина *ж.* (*пощикани главки и сухи стебла маку*) маковина, маковица; ¤ **як кед би ше маковини наєд** као без главе (иде, ради), као да је појео бунике

Маковчанє *х. мн.* (*єд.* Маковчань) "Маковчани" (*становници улице Маковски шор у Руском Крстуру*)

маковянка *ж. коц. оп.* **маковина**

макранєц -нца *и* **макранцош** *х.* каприциозан, тврдоглав човек

макро -оа *х.* (*зводнїк*) макро

макрокосмос *х.* макрокосмос

макроплан *х.* макроплан

максима *ж.* (*правило, принцип*) максима

максимал *х. заст.* (*допущени максимум жеми*) максимум; **вон ма** ~ он има максимум

максимала *ж.* (*горня граніца*) максимала

максималний -а -е максималан

максимовац -муєм *зак. и нєзак.* максимирати

максимум *х.* максимум

макух *х.* сачма; **сойов** ~ сојина сачма

малария *ж. мед.* маларија

малaричар *х.* маларичар

маларични -а -е маларичан

малахит *х. мин.* малахит

малверзация *ж.* малверзација

мале -лого *с.* **1.** младунче, младунац; **2.** беба; **будзе мац** ~ имаће бебу, у другом стању је

маленьки -а -е *поет. оп.* **малючки**

малер *х.* малер

малерозни -а -е малерозан

малєй -єя *х.* **1.** *гандр.* ленчуга, *горв.* лијенчина; мртвопувало; генгало; **ти, малєю єден** ти, ленчуго једна; ¤ **цадзи ше (розцагуε ше) як ~ (як цмар)**

(*барз помали роби*) вуче се к'о ладовина, спор као пуж, брз као рак, прионуо као чичак за јаје

малєнкосц *ж. оп.* **малючкосц**

малженски -а -е брачни, супружански; ◊ ~ **пара** брачни пар; ~ **стан 1.** брак; **2.** брачно стање

малженство *с.* брак; **гражданске (цивилне)** ~ грађански (цивилни) брак; ~ **пре хасен** брак из рачуна; **мишане** ~ мешовити брак; **ступиц до малженства** склопити брак, ступити у брак

мали -а -е мали; **ти ище** ~ ти си још мали; ◊ ~ **служба** *церкв.* дечје богослужење; ¤ ~ **як дуґов** мален и набијен

малиґни -а -е малигни, злоћудан; ~ **тумор** малигни трумор

малина *ж.* **1.** *бот.* малина (Rubus idaeus); **2. малини** *мн.* малињак; жбун малине

малинов(и) -а -о/-е малинаст, малинов; ~ **сок** малинов сок

малициозни -а -е (*пакосни*) малициозан

малки *дем. и гипок.* мајушан, малецак, малецан

малко *присл. звич. за количество дем.* мало, малко

мало *присл.* **1.** *за количество и час* мало; ~ **заробел** мало је зарадио; **2.** замало, безмало, умало; ~ **нє спаднул** замало није пао ◊ **куповац на** ~ куповати на мало**; предавальня на мало** малопродавница, **предавач на мало** малопродавац, **предаванє на мало** малопродаја

малоазийски -а -е малоазијски

маловирни -а -е маловеран

маловредни -а -е маловредан

малограждан *х.* малограђанин

малограждански -а -е малограђански

малограждантсво *с.* малограђанство, малограђанштина

малодушни -а -е малодушан

малокаliберка *ж.* малокалибарка

малокалиберски -а -е малокалибарски

малокревни -а -е малокрвни

малокревносц *ж.* малокрвност

малолитражни -а -е *и* **малолотрови** -а -о/-е малолитражни

малолїтни -а -е **1.** малолетан; **2. а) малолїтни** -ного *х.* малолетник; **б) малолїтна** -ней *ж.* малолетница

малолїтнїк *х. оп.* **малолїтни (2)**

малолїтнїцки -а -е малолетнички

малолїтносц *ж.* малолетност

малолюдни -а -е (*слабо населєни*) малољудан

маломаєтнїк *х.* малопоседник

маломаєтнїцки -а -е малопоседнички

малоруски -а -е *заст.* (*українски*) малоруски

малоумни -а -е малоуман

малочислени -а -е малобројан

малочисленосц *ж.* малобројност

малтер *х.* малтер, жбука; **мишац** ~ мешати малтер

малтеровац -руєм *нєзак.* малтерисати, жбукати

малтретирац -ам *и* **малтретовац** -туєм *зак. и нєзак.* малтретирати

малюнди -а -е *експр.* мајушан, сићушан

малюнок -нку/-нка *х.* слика; цртеж

малючки -а -е малецан, мајушан; ситан, сић(уш)ан

малючкосц *ж.* (*нєзначна особа*) маленкост; ¤ **од малей малючкосци** одмалена

маляр *х.* **1.** молер; **2.** сликар

малярство *с.* сликарство

мальва *ж. бот.* слез (Malva L.)

мальва-ружа *ж. бот.* питоми (бели) слез, трандовиље (Althaea rosea L.)

мальвов(и) -а -о/-е слезов; ~ **чай** слезов чај

мальовани -а -е **1.** молован, *горв.* осликан; **2.** шарен, са шарама;

~ **посцель** кревет са шарама; **мальовани ормани** ормари са шарама

мальовац -люєм *нєзак.* **1.** сликати; цртати**;** **2.** моловати, малати; **3.** **~ церкву** писати (сликати) иконе, радити иконопис

мальовац ше -люєм ше *нєзак. заст.* шминкати се, фарбати се

мама *ж. дзец.* мама

мамка *ж. дем. и гипок.* мамица, мајчица

мамков -а -о мамин; **~ синочок (дзивочка)** мамина маза

мамлави -а -е **1.** ошамућен; слаб; **2.** лењ, безвољан

мамлавосц *ж.* **1.** ошамућеност; слабост; **2.** лењост, безвољност

мамов -а -о *оп.* **мамков**

мамок -мка/-мку *х.* мамац, ваб(ац)

Мамон *х.* (*демон богатства*) Мамон

мамона *ж. оп.* **мамуна**

мамочка *ж. дем. и гип. оп.* **мамка**

мамуна *ж.* **1.** страст; зараза; жудња за нечим; опсесија нечим; **слунечнїк права ~** семенке сунцокрета су права зараза; **2.** *пейор.* мамон, лакомост, користољубље; жудња за богатством; новац, богатство

мамут *х. зоол.* мамут (Elephas primigenius)

мамутов -а -о мамутски; **~ древо** мамутовац, секвоја (Sequoia gigantea)

мана¹ *ж. библий.* (*єдзенє у форми билого зарна*) мана; **божа ~** мана божија; **(пада) як ~ з нєба** (пада) као мана с неба

мана² *ж.* мана; ◊ **шерцова ~** *мед.* срчана мана

манастир *х.* манастир, самостан

манастирски -а -е манстирски, самостански

манґан *х. хем.* манган

манґель *х.* **1.** раван, гладак лед; **2.** *заст.* справа за пеглање; ¤ **ровни як ~** раван као длан (као огледало)

манґулїца *ж.* (*файта швинї*) манголица, мангулица

мандарин *х. ист.* мандарин

мандаринка *ж. бот.* мандарин(к)а (Citrus nobilis)

мандат *х. правн. и др.* мандат; **посланїцки ~** посланички мандат

мандатар *х.* мандатар

мандатор *х.* мандатор

манди -а -е малецак, малецан

мандолина *ж. муз.* мандолина

мандрил *х. зоол.* мандрил (Mandrillus sphinx)

мандуля *ж.* **1.** *анат.* крајник; **2.** *бот.* (*древо и плод*) бадем

мандулясти -а -е бадемаст

мандульов(и) -а -о/-е **1.** бадемов; са бадемом; од бадема; **2.** *оп.* **мандулясти**; ◊ **~ торта** *кул.* торта са бадемом; **мандульово кульки** *кул.* куглице од бадема

мандунди -а -е *експр.* малецак, мајушан

мандушки -а -е малецак, мајушан

маневер -вра *х. воєн, спорт. и др.* маневар

маневерка *ж. жель.* маневарка

маневерски -а -е *и* **маневров(и)** -а -о/-е маневарски; **~ простор** маневарски простор

маневровац -руєм *зак. и нєзак.* маневрисати

манекен *х.* манекен

манекенка *ж.* манекенка

манєж *х. конїц.* мањеж

манєрка *ж.* (*вояцка метална судзина*) мањерка

манжетна *ж.* манжетна

маникир *х.* маникир

маникирац -ам *и* **маникировац** -руєм *зак. и нєзак.* маникирати

маниока *ж. бот.* маниока (Manihot utillisima)

манипулант *х. з розл. знач.* манипулант

манипулативни -а -е манипулативан

манипулатор *х.* манипулатор

манипулация *ж. осн. и прен.*

манипулација

манипуловац -луєм *зак. и нєзак.* манипулисати

манир *х.* и **манира** *ж.* манир(а)

манифест *х.* манифест

манифестацийни -а -е манифестациони

манифестация *ж.* манифестација; **културна ~** културна манифестација

манифестовац (ше) -туєм (ше) *зак. и нєзак.* манифестовати (се), *горв.* манифестирати (се)

мания *ж. мед.* манија; **~ велькосци** манија величине

манияк *х.* манијак

манияцки -а -е манијачки

манїц -їм *зак. и нєзак. беш. серб.* оставити, ма(х)нути; **мань го** ма(х)ни га (*оп.* **(з)охабиц**)

манїц ше -їм ше *зак. и нєзак. беш. серб.* оставити се, ма(х)нути се (*оп.* **(з)охабиц ше**)

манометер -тра *физ.* манометар

мансарда *ж.* мансарда; поткровље

мантил *х.* мантил

мантла *ж. заст. оп.* **мантил**

мануал *х. муз. и др.* мануал

мануалєц -лца *х.* (*физични роботнїк*) мануелац, мануалац

мануални -а -е мануелни; **~ робота** мануелни рад

манускрипт *х.* (*рукопис*) манускрипт

мануфактура *ж.* мануфактура

мануфактурни -а -е мануфактурни; **~ продукция** мануфактурна производња

мапа *ж.* мапа, географска карта

марабу -уа *х. зоол.* марабу (Leptoptilus crumrniferus)

марадик *х. поль.* крстина, крст; (*од дзевец снопи*) деветица; **складац жито до марадикох** денути пшеницу у крстине

марадловац -луєм *нєзак.* носити се, борити се са тешкоћама

маратон *х. спорт.* маратон

маратонєц -нца *х.* маратонац

маратонски -а -е маратонски; **~ обегованє** маратонска трка

марґарин *х.* маргарин

марґина *ж.* маргина

марґиналиї *ж. мн.* (*призначки на марґинох*) маргиналије

марґинални -а -е маргиналан; **~ питанє** маргинално питање

марґитка *ж. бот.* маргарета (Bellis perennis)

марґотни -а -е тескобан; мучан, тегобан

марґотно *присл.* тескобно; мучно, тегобно

марела *ж. аґр.* марела

марец -рца *х.* март, ожујак

маржа *ж. тарґ.* маржа

марзнуц -ржнєм *нєзак.* **1.** мрзнути, смрзавати се, ледити се, залеђивати се; **вонка уж маржнє** напољу се већ леди; **2.** зепсти; **нє маржнї на тей жими** немој да зебеш на тој хладноћи

марзнуце *с.* смрзавање, замрзавање; **точка марзнуца** тачка смрзавања

мари *мн.* **1.** мртвачка носила; мртвачки одар; **2.** носила

Марийов -а -о: **Марийово слизи** *ж. мн. бот.* воштани цвет (Hoya carnosa)

марина *ж.* (*пристанїще за яхти и под.*) марина

маринада *ж. кул.* маринада

маринєц -нца *х. воєн.* маринац

маринист -та *и* **мариниста** -ти *лит. и маль.* маринист(а)

мариновац -нуєм *зак. и нєзак.* маринирати

марионета *ж. осн. и прен.* марионета

марионетски -а -е марионетски; **~ влада** марионетска влада

марихуана *ж. бот.* марихуана

марица *ж. беш.* (*гарештански авто*) марица

марияш *х. заст.* (*дробни угорски пенєж*) марјаш; ¤ **нє мац анї марияша** немати ни пребијене паре

марка *ж. з розл. знач.* марка; **поштанска (поштова) ~** поштанска марка; **таксена (таксова) ~** таксена марка

маркантни -а -е маркантан; **~ зявенє** маркантна појава

маркация *ж.* маркација

маркер *х.* маркер

маркетинґ *х. тарґ.* маркетинг

маркиз *х.* маркиз

маркирац -ам *и* **маркировац** -руєм *зак. и нєзак.* маркирати

маркотни -а -е *оп.* **марґотни**

маркотно *присл. оп.* **марґотно**

марксиз(е)м -зму/-зма *х.* марксизам

марксист -та *и* **марксиста** -ти *х.* марксист(а)

марксистични -а -е марксистички

марма-камень *х.* мрамор, мермер

марма-каменьови -а -о/-е мраморан, мермеран

мармалада *и* **мармелада** *ж.* мармелада

мармор *х. оп.* **марма-камень**

марморови -а -о/-е *оп.* **марма-каменьови**

марнє *присл. оп.* **марно**

марни -а -е **1.** ситан, сићан; мали, безначајан; **скло ше розбило на марни фалатки** стакло се разбило у ситне комадиће; **2.** узалудан; ¤ **од марней марносци** *оп. под* **марносц**

марнїн(к)а *ж.* **1.** (*барз мали – о дзецку або животинї*) јако мален, малецан, мајушан; **їх син таке ~ , а уж шицко сце знац** њихов син је тако мален, а већ све хоће да зна; **як же з таку марнїнку можем одпутовац?** како са тако мајушним дететом могу да отпутујем?; **мойо качатка ше так весело купали, а таке ~** моји пачићи су се тако весело купали, а тако су малецни; **2.** ситница, трица, тричарија; ништавило, ништарија

марнїц *нєзак.* **I** -нєєм *и* -їм *нєпрех.* пропадати (*телесно, духовно*); постајати ништаван; **II** -їм *прех. оп.* **марновац**

марно *присл.* **1.** узалуд(но); **~ страцел живот** узалуд(но) је изгубио живот; **2.** пажљиво, обазриво

марновац -нуєм *нєзак.* **1.** (*пенєжи*) узалуд(но) трошити, ћердати, тратити, траћити; **2.** (*час*) узалуд(но) проводити, тратити, траћити

марносц *ж.* **1.** сићушност; безначајност; ништавност; **2.** узалудност; ¤ **од марней марносци** од раног детињства

марнота *ж.* **1.** *оп.* **марносц (1–2)**; **2.** сићушно створење

мародер *х.* (*окрадач погинутих на боїску*) мародер

марот *прикм. нєпрем. у функц. пред. заст.* болестан; **цалу жиму сом бул ~** целе зиме сам био болестан

Марс *х. астрон., ист.* Марс

марселєза *ж.* марсељеза

Марсовец -вца *х.* Марсовац

мархва *ж. бот.* мрква, шаргарепа (Daucus carota)

мархвочка *ж. дем.* мрквица, шаргарепица

марципан *х. цукр.* марципан

марциялни -а -е (*бойовнїцки*) марцијалан

марцов(и) -а -о/-е мартовски, *горв.* ожујски; ¤ **~ хвиля** баба Марта

Марча *ж.*: **вон як (яґод) ~** *коц.* он је као девојчица, он је јако миран

марш[1] *х.* марш; **свадзебни ~** свадбени марш

марш[2] *викр.* марш; **~ вонка!** марш напоље!

маршал *х.* маршал

маршалски -а -е маршалски

маширац -ам *нєзак. беш. серб. оп.* **маршовац**

маршовац -шуєм *и* **маршировац** -руєм *зак. и нєзак.* марширати

маршов(и) -а -о/-е и **маршовски** -а -е маршев(ск)и, маршевни; **~ крочай** маршеви

корак

маршрута *ж.* маршрута

маршрутни -а -е *и* **маршрутови** -а -о/-е маршрутни; ~ **карта** маршрутна карта

маса *ж. з розл. знач.* маса; ~ **людзох** маса људи

масажа *ж.* масажа

масакр -кра *х.* масакр

масакровац -руєм *зак. и нєзак.* масакрирати

маселко *с. дем. и гипок.* маслац, бутер

масер *х.* масер

масивни -а -е **1.** масиван; ~ **мебель** масиван намештај; **2.** *ґеоґр.* громадан; ~ **гори** громадне планине

масирац -ам *зак. и нєзак. осн. и прен.* масирати

маска *ж.* маска; ¤ **бал под масками** бал под маскама; **зняц дакому маску з твари** скинути коме маску с лица

маскарада *ж.* маскарада

маскенбал *х.* маскенбал

маскер *х.* маскер

масковац (ше) -руєм (ше) *нєзак.* маскирати (се)

маскота *ж. празн.* маскота

маслина *ж.* **1.** *бот.* маслина (Olea europaea); **2. маслини** *мн.* маслиник

маслинарство *с.* маслинарство

маслинов(и) -а -о/-е маслинов; ~ **олєй** маслиново уље

масло *с.* маслац, бутер; ◊ **препражене** ~ топљено масло; ¤ **идзе як по машлє** иде као подмазано; **як з масла виляпкани** *оп. под* **виляпкани**

маслов(и) -а -о/-е маслен, бутерни, маслачни

масни -а -е **1.** *з розл. знач.* мастан; ~ **сир** мастан сир; ~ **фарба** масна боја; ~ **масни материї** масноћа; ~ **виц** мастан виц; **2.** (*замасцени*) мастан, умазан, прљав; ◊ **єсц масне** (*кед пост*) мрсити

масносц *ж.* масноћа; ~ **млєка** масноћа млека

масняви -а -е масњикав

масовка *ж. театр.* масовка

масовни -а -е масован; ~ **трошенє** масовна потрошња; ~ **напад** најезда

масовно *присл.* масовно

масовносц *ж.* масовност

масон *х.* масон

масонски -а -е масонски

масонство *с.* масонство

мастилка *ж. срим.* (*звязани пирка за масценє тепши и под.*) помазача, пајача

мастурбация *ж.* мастурбација

масц *ж.* **1.** маст; **швиньска** ~ свињска маст; **2.** мазиво; ¤ **пойсц (присц) правиц масци** *франт.* (*пойсц на палєнку на дисновтору*) отићи на по једну (*на свињокољи*); **пражиц ше на своєй масци** (*нє облєговац ше на цудзу помоц*) радити о свом руху и круху, уздати се у се и у своје кљусе

масцачка *ж.* мазалица

масценє *с.* **1.** мазање; **2.** малтерисање

масциц -им *нєзак.* **1.** мазати; ~ **тепшу з масцу** мазати тепсију машћу; ~ **боляце** мазати болно место; **2.** (*малтеровац*) **а)** (*з блатом*) лепити, мазати, чатловати (*в.*); **б)** (*з малтером*) малтерисати, жбукати; **3.** (*брудзиц*) мазати, прљати; мацкарити; мрља(ви)ти

масциц ше -им ше *нєзак.* мазати се, прљати се, мастити се, умашћивати се, мрљати се

мат *х. шах.* мат

матадор *х. осн. и прен.* матадор

математика *ж.* математика

математичар *х.* математичар

математични -а -е математички

материя *ж.* **1.** материја; **орґанска** ~ органска материја; **2. а)** градиво, материја; **наставна** ~ наставно градиво; **б)** (*за писанє наукового або уметнїцкого твору*) грађа; **уж позберал шицку материю** већ је прикупио сву грађу

материял *х.* материјал

материялизация *ж.* материјализација

материялиз(е)м -зму/-зма *х.*

материјализам; **диялектични ~** дијалектички материјализам

материялизовац -зуєм *зак. и нєзак.* материјализовати

материялни -а -е **1.** материјалан; **материялни средства** материјална средства; **2.** *ґрам.* градиван; **материялни меновнїки** градивне именице

матернїца *ж. анат.* материца

матине -еа *х.* (*предполаднього представа*) матине

матирац -ам *и* **матовац** -туєм *зак. и нєзак. шах. и прен.* матирати

матица *ж. оп.* **матка (2)**; ◊ **Матица сербска** Матица српска

Матицов -а -о (*хтори ше одноши на Матицу сербску*) Матичин; **~ виданє** Матичино издање

матичар *х.* матичар

матични -а -е матични; **~ жем** матична земља; **~ кнїжка винчаних** матична књига венчаних; **~ церква** матична црква

матичнїк *х. поль., риб.* матичњак

матка *ж.* **1.** *пчол. и др.* матица; **~ рики** матица реке; **2.** *техн.* матица, навртка; **закруциц шрубик на матку** заврнути шараф на матицу; **2.** (*жридлове место*) матица, колевка; **Керестур – ~ войводянских Руснацох** Крстур је матица војвођанских Русина; **3.** *заст.* мајка, мати; ◊ **Велька матка божа** *церкв.* (*швето 15/28. авґуста*) Велика Госпојина, Успеније Богородице, *горв.* Велика Госпа; **Мала ~ божа** *церкв.* (*швето 08/21. септембра*) Мала Госпојина, *горв.* Мала Госпа; **Руска ~** Матица русинска; ¤ **нє мила му матка божа** не мили му се живети; **яка ~ така Катка** ивер не пада далеко од кладе, гледај мајку види ћерку

матрац *х. оп.* **мадрац**

матрикула *ж. з розл. знач.* матрикула

матрица *ж. друк., техн.* матрица

матриярхални -а -е матријархалан

матриярхат *х.* матријархат

матроз *х.* (*моряк*) матроз, матрос

матрона *ж.* (*панї*) матрона

матрос *х. оп.* **матроз**

матура *ж.* матура; **велька ~** велика матура; **мала ~** мала матура

матурант *х.* матурант

матурантски -а -е матурантски

матуровац -руєм *зак. и нєзак.* матурирати

матурски -а -е матурски; **~ испит** матурски испит

матушняк *х. пчол.* матичњак

маузер *х.* маузер

маузолей *х.* маузолеј

мауна *ж. бот.* **а)** мауна, махуна; **б)** боранија

мафийски -а -е *и* **мафийов(и)** -а -о/-е мафијски

мафия *ж.* мафија

мафияш *х.* мафијаш

мафла *ж.* блесавко, блесавац

махац -ам *нєзак.* **1.** махати; **2.** млатарати; витлати

махач *х.* махач

махер *х. беш.* махер

махинални -а -е махиналан

махинация *ж.* махинација

махнуц -нєм *зак.* махнути; **~ з руку** махнути руком

мац¹ *ж.* мајка, мати; ◊ **Мац божа** Мајка божија; **стара ~** (*баба*) мајка, бака

мац² мам *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* имати; **кельо маш роки?** колико имаш година?; **~ намиру** имати намеру, намеравати; **~ у оглядзе** имати у виду; **~ право** бити у праву, имати право; **2.** садржа(ва)ти, имати; **млєко ма у себе калциюму** млеко садржи калцијум; **3.** *у функциї звязки*: **хтори маме нєшка**? који је данас?; **ютре маме швето** сутра је светац; **того року маме тварду жиму** ове године је јака зима; **4.** *у функциї модалного слова* **а)** требати; **за шицко мам подзековац добрей учительки** за све треба да захвалим доброј учитељици; **вон**

би уж мал надисц он би већ требало да наиђе; **мал би ши го паметац** требало би да га се сећаш; **б)** морати; **нєшка як-так мам закончиц роботу** данас како-тако морам да завршим посао; **в)** имати; **цо ше му маш модлїц?** шта имаш да га молиш? **г)** вероватно, мора; **нєт го ище, мал ше даґдзе затримац** нема га још, вероватно се негде задржао; **то мала буц вона** то је вероватно била она; **мал ши уж вистац** мора да си се већ уморио; ◊ ~ **на себе** добити женско време, имати менструацију; ¤ **мам досц!** каква брука!, брука и срамота!

мац ше мам ше *нєзак. и зак.* живети, бити добро *или* лоше; **як ше ти там маш?** како ти тамо живиш?

мацац (ше) -ам (ше) *нєзак.* пипати (се)

мацерин -а -о, *мн.* -о *оп.* **мацеров**; ◊ ~ **душичка (душка)** *ж. бот.* мајчина душица, тамјаника (Thymus serpyllum)

мацерински -а -е матерњи, матерински; ~ **язик** матерњи језик

мацеринство *с.* материнство

мацеров -а -о мајчин, материн, мамин

мацерозабойнїк *х.* матероубица

мачанка *ж. кул.* сос, умак, умокац; **била** ~ бешамел; **вишньова** ~ сос од вишања; **капусна** ~ сос од расола; **копрова** ~ сос од мирођије; ~ **на тепшички** *оп.* **капусна** ~ ; **парадичова** ~ сос (умак) од парадајза, парадајз-сос; **петрушкова** ~ сос са першуновим листом; **хринова** ~ сос од рена; **цескова** ~ сос од белог лука; **цибульова** ~ сос од црног лука; **яблукова** ~ сос од јабука

мачатко *с. дем.* маче, мачић

мачац -ам *нєзак.* **1.** умакати; ~ **хлєб до мачанки** умакати хлеб у сос; **2.** квасити; топити; **нє мачай рукав до води** немој да квасиш рукав у воду

мачачка *ж.* мачјак, мачји измет

маче -еца *с.* маче; ¤ **єсц як** ~ (*єсц мало и помали*) ≅ јести као врабац (врапчић); **роздарти як** ~ кмезав, плачљив; **як страцене маче** потпуно беспомоћан и изгубљен

мачи -а -е мачји; ◊ ~ **мента** *бот.* добричица (Glechoma hederacea)

мачичка *ж. дем.* маца, мачкица

мачичков -а -о мацин; ◊ ~ **трава** *бот.* одољен, валеријана, мацина трава (Valeriana officinalis)

мачка *ж.* **1.** мачка; **2.** замка, склопка, ступица, гвожђице; **3.** *заст.* котва, ленгер; ◊ **дзива** ~ дивља мачка (Felis catus); **желєзна мачка** (*за лапанє дзивини*) гвожђа; ¤ **бавиц ше з даким як ~ з мишу (мишом)** играти се с неким као мачка с мишем; **кед мачки нєт миши по хижи бегаю** кад нема мачке мишеви коло воде; **як пес и ~ (жию, складаю ше)** као пас и мачка (живе, слажу се)

мачканїна *ж.* (*плюта*) лапавица

мачкац ше -ам ше *нєзак.* **1.** квасити се, брчкати се; **2.** пити (*алкохона пића*)

мачков -а -о мачкин, мачји

мачох *х.* очух

мачоха *ж.* маћеха

мачохов -а -о **1.** (*од* **мачох**) очухов; **2.** (*од* **мачоха**) мећехин

мачоховски -а -е маћехински

машина *ж.* **1.** *з розл. знач.* машина; **парна** ~ парна машина; **шеяча** ~ *оп.* **шеячка (2)**; **2.** (*трешка*) вршалица

машинарнїца *и* **машинарня** *ж.* машинарница

машинґевер *х. воєн. заст.* митралєз

машинерия *ж.* машинерија

машинєц -нца *х.* машинац

машинист -та *и* **машиниста¹** -ти *х.* машинист(а)

машиниста² *х. тлач.*

машиниста; ¤ **брудни (масни) як ~** јако прљав и мастан

машинка *ж.* **1.** млин; **~ за месо** млин за месо; **2.** зарезач (*за оловке*); **3.** *воєн.* машинка; ◊ **на машинки** *кул.* кекси на машини за месо (*в.*)

машинобудовня *ж.* машиноградња

машиноводитель *х.* машиновођа

машински -а -е машински; **~ технїчар** машински техничар

машинство *с.* машинство

машировац -руєм *нєзак. заст. оп.* **маршир(ов)ац**

машлїчка *ж.* **1.** *дем.* машница; **вивязац на машлїчку** завезати на машницу; **б)** лептир-машна

машля *ж.* **1.** (*кравата*) кравата; **пан под машлю** господин с криватом; **2.** (*завязана у форми мотиля*) машна; **завязац на машлю** везати на машну; **3.** (*на женскей ботоши*) машна, жица; **(с)пущела ше єй ~ на ботоши** (*почала ше парац*) кренула јој је машна (отишла јој је жица) на чарапи

машнюх *х.* (*масни, брудни чловек*) прљавац, прљавко

машта *ж. беш. серб.* машта (*оп.* **мрия, фантазия**)

маштац -ам *нєзак. беш. серб.* маштати; сањарити (*оп.* **мрияц, фантазир(ов)ац**)

маюци -цого *х. правн.* ималац; **~ моторней превозки** ималац моторног возила

маялос *х. оп.* **майске древко**

ме *викр. оном. за подражованє кожого гласу* ме

меандер -дра *х.* (*рична круцина*) меандар

мебель -блю *х.* и **мебель** *ж.* собни намештај

мебльовац -луєм *зак. и нєзак.* меблирати

мегкави -а -е мекушав

мегки -а -е **1.** *з розл. знач.* мек, мекан; **~ хлєб** мек хлеб; **чловек мегкого шерца** човек мека срца; **2.** слаб; неотпоран; **3.** (*о жими*) благ; **~ жима** блага зима

мегко *присл.* **1.** меко, мекано; **2.** (*нє жимно – о жимскей хвилї*): **падал шнїг, алє було ~** падао је снег, али није било хладно

мегколупи -а -е **1.** мекокоран; који има меку љуску; **~ орех** орах меке љуске; **2.** *прен.* мекушац; нежан; зимогрожљив; **од народзеня бул ~** од рођења је био зимогрожљив

мегкосц *ж.* **1.** мекоћа; **2.** неотпорност

мегучкаре *х. мн.* (*єд.* мегучкар) *зоол.* мекушци (Mollusca)

мегучки -а -е мекушан, мекотан, мекан

меґават *х. ел.* мегават

маґаломан *х.* мегаломан

меґаломания *ж.* мегаломанија

меґафон *х.* мегафон

мед *х.* мед; **лїпов ~** липов мед; ¤ **лєпше з капку меду як з литру есенцу** боље милом него силом; **лїзац меду** (*жиц у розкошох*) живети (пливати) у масти и сласти; **лїпню ше на нього** *одн.* **на ню як мухи на ~** (*дзивки на леґиня одн. леґинє на дзивку*) иду као пчеле на мед (*девоје на момка одн. момци на девојку*)

медаля *ж.* медаља; **~ за храбросц** медаља за храброст; **златна ~** златна медаља; ¤ **спак (други бок) медалї** наличје медаље

медаляр *х. ум.* медаљер

медальон *х.* медаљон

медар *х.* **1.** (*тарґовец з медом*) медар; **2. медари** *мн. оп.* **медово колачи**

медарня *ж.* медарница

медведжатко (*мн.* -атка) *с.* мечић

медведже -еца (*мн.* -ата) *с.* мече

медведжи -а -е медвеђи; **~ скора** медвеђа кожа

медведжик *х. оп.* **медведзик**

медведжица *ж. зоол.* мечка, медведица

медведз *х.* **1.** *зоол.* медвед

(Ursus arctos); **2.** *зоол.* (*ривец*) ровац, мрмољак (Gryllotalpa vulgaris); **3.** (*ярґань*) долап; ◊ **били ~** бели медвед (Ursus maritimus); **кафови (шиви) ~** мрки медвед (Ursus arctos); **чарни ~** црни медвед (Ursus americanus)

медведзар *х.* медведар, мечкар

медведзик *х. дем. и гипок.* медведић, медић

медведзиско *х. ауґм.* медведина

медведзов -а -о медведов; медвеђи

медецина *заст.* **1.** *оп.* медицина; **2.** *заст.* лек

меджа *ж.* међа

меджи *прим. заст. оп.* **медзи**

меджов(и) -а -о/-е међашни, међашки; **~ камень** камен међаш

медзи *прим.* **I.** *з инстр.* **1.** *означує место, час, одношенє и др.* између (*са ген.*), међу (*са инстр.*); **~ Кикинду и Меленцами** између Кикинде и Меленаца, међу Кикиндом и Меленцима; **догварка ~ владу и синдикатом** договор између владе и синдиката; **2.** *означує заєднїцу зоз хторей ше дахто або дацо видзелює* међу (*са инстр.*); **послали найлєпшого ~ найлєпшима** послали су најбољег међу најбољима; **II.** *з акуз. означує напрям або припадносц катеґориї* међу (*са акуз.*); **пришол ~ народ** дошао је међу народ; **сербски язик спада ~ славянски язики** српски језик спада међу словенске језике; ◊ **~ иншим** између осталог; **~ нами [поведзене]** међу нама [речено]; ¤ **~ штирома мурами жиц** између четири зида живети

медзибависко *с.* међуигра

медзиварошски -а -е међуградски

медзивойнов(и) -а -о/-е међуратни

медзигорє *с.* међугорје, проселина

медзигородски -а -е *оп.* **медзиварошски**

медзидержавни -а -е међудржавни

медзидисциплинарни -а -е међудисциплинаран

медзидїя *ж. театр.* међучин

медзиєдло *с. кул.* међујело

медзизависни -а -е међузависан

медзизонски -а -е међузонски

медзик *х. дем. и гипок.* (*од* **мед**) медић

медзиклїтинков(и) -а -о/-е међућелијски

медзилюдски -а -е међуљудски

медзимесни -а -е међумесни

медзимурски -а -е међумурски

медзинародни -а -е међународни

мадзинационални -а -е међунационални

медзиодношенє *с.* међуоднос

медзиопштински -а -е међуопштински

медзипланетарни -а -е међупланетарни

медзиповерх *х.* међуспрат

медзипростор *х.* међупростор

медзиричє *с.* међуречје

медзирични -а -е међуречни

медзиско *с. пчол.* медиште

медзисобни -а -е међусобни

медзистанїца *ж.* међустаница

медзистранков(и) -а -о/-е међустраначки

медзитим *слов.* међутим; **вон пришол, ~ нє нашол нїкого** он је дошао, међутим није никог нашао

медзичас *х.* међувреме

медзишток *х. оп.* **медзиповерх**

медий -ия *и* **медиюм** *х. з розл. знач.* медиј(ум)

медийни -а -е *и* **медийски** -а -е медијски

медикамент *х.* медикамент

медиокритет *х.* медиокритет

медитативни -а -е медитативан

медитация *ж.* медитација

медитерански -а -е медитерански

медитовац -туєм *зак. и нєзак.* медитирати

медицина *ж.* медицина

медицинар *х.* медицинар

медицински -а -е медицински; ~ **шестра** медицинска сестра, болничарка

медиюмов(и) -а -о/-е *и* **медиюмски** -а -е медијумски

медиялни -а -е медијалан

медов(и) -а -о/-е медан, меден; ◊ ~ **палєнка** медењача; ~ **роса** *биол.* медна роса, медљика; **медово колачи** *кул.* медени колачи, медењаци; ¤ **медови мешац** медени месец

медовац -дуєм меденити, сладити (заслађивати) медом

медовка *ж.* медовина

медовнїк *х.* медењак, лицитарски колач

медовнїкар *х.* лицидер, лецедер, лицитар

медоносни -а -е медоносан

медреса *ж.* (*муслиманска штредня або висока школа*) медреса

медуза *ж. зоол.* медуза (Medusa)

мезанин *х.* (*медзиповерх*) мезанин, међуспрат

мезґельовац -люєм *нєзак.* **1.** (*зазберовац*) пабирчити, бирачити; **2. а)** *прен.* наклапати; **б) ~ новинки** прелиставати новине

мезозоик *х. ґеол.* мезозоик

мезозойски -а -е мезозојски

мека *ж. прен.* (*центер уметносци, култури и под.*) мека

мекика *ж. кул.* мекика

мекнуц -нєм *нєзак.* мекнути, мекшати, омекшавати

Мексиканєц -нца *х.* Мексиканац

мексикански -а -е (*од* **Мексиканєц**) мексикански

мексицки -а -е (*од* **Мексико**) мексички

мектеб *х.* (*муслиманка вирска основна школа*) мектеб

мекушка *ж.* **1.** (*штредок хлєба*) средина, мекиш, меча; **2.** (*шерцо рошлїнох*) срчика; **3.** *анат.* (*споднї конєц уха*) обушка

меланж *х. кул., прен.* меланж

меланхолия *ж.* меланхолија

меланхолик *х.* меланхолик

меланхолични -а -е меланхоличан

меланхоличносц *ж.* меланхоличност

меласа *ж. технол.* меласа

меласни -а -е *и* **меласов(и)** -а -о/-е (*од* **меласа**) меласан

мелах *х. заст.* (*моцни човек*) бикоња; као од брега одваљен

мелез *х.* (*крижанєц*) мелез, мешанац

мелиорацийни -а -е мелиорацијски, мелиорациони

мелиорация *ж.* мелиорација

мелиоровац -руєм *и* **мелиоризовац** -зуєм *зак. и нєзак. поль.* мелиорисати, мелиорирати

мелки -а -е ситан; сипак; ◊ ~ **цукер** шећер у праху

мелодийни -а -е *и* **мелодийски** -а -е мелодијски

мелодика *ж.* мелодика

мелодицки -а -е (*од* **мелодика)** мелодички

мелодични -а -е мелодичан

мелодичносц *ж.* мелодичност

мелодия *ж.* мелодија

мелодрама *ж.* мелодрама

меломан *х.* (*любитель музики, шпиваня*) меломан

мелотерапия *ж. мед.* мелотерапија

мелчиц -им *нєзак.* ситнити, уситњавати

меляч *х.* мељач

мембрана *ж.* мембрана

мемоари *х. мн. лит.* мемоари

мемоарски -а -е мемоарски

меморандум *х.* меморандум

мемория *ж.* меморија

мемориял *х.* меморијал; ◊ **Мемориял Петра Ризнича Дядї** Меморијал Петра Ризнића Ђађе (*меморијал посвећен најистакнутијем русинском режисеру Петру Ризнићу*)

мемориялни -а -е меморијалан

мемировац -руєм *зак. и нєзак.* меморисати, меморирати

менаджер *х.* менаџер

менаджерски -а -е менаџерски

менаджерство *с.* менаџерство

менажа *ж.* (*менза, ресторан*) менажа

менажерия *ж.* менажерија

менар *х.* именик; **телефонски** ~ телефонски именик

мендац -ам *нєзак.* (*єсц, тохмац до себе*) макљати, мазати

мендиґовдали *х. мн.* (*єд.* мендиґовдал) *поль.* бирвати, помоћнице, помотњице; ¤ **єст дакого/дачого на** ~ има кога/чега на извоз

мендюша *ж.* минђуша, наушница

мендюшка *ж. дем.* минђушица

менєй *присл.* **1.** *комп.* (*од* **мало**) мање; **2.** *мат.* мање, минус; **штири** ~ **два** четири мање два; ◊ ~ **-вецей** мање-више

менза *ж.* менза; **студентска** ~ студентска менза

мензура *ж. з розл. знач.* мензура

мени -ия *х.* мени

менинґитис *х. мед.* менингит(ис)

мениск(ус) *х. анат.* мениск, менискос, менискус

мено *с.* **1.** име; **як ци ~ ?** како ти је име? како се зовеш?; **особне** ~ лично име; **2.** надимак; ◊ **у** ~ **дакого** у име некога; **у** ~ **закона** у име закона; ¤ **наволац дацо з правим меном** назвати нешто правим именом

менованє *с.* именовање; наименовање

меновани -а -е именовани

менователь *х. мат.* именилац; **заєднїцки** ~ заједнички именилац

мeновац -нуєм *зак. и нєзак.* именовати; ~ **шицких одсутних** именовати све одсутне; ~ **дакого за предсидателя** именовати кога за председника

меновац ше -нуєм ше *зак. и нєзак.* именовати се

менови -а -о/-е именски; ◊ ~ **предикат** *ґрам.* именски (*горв.* именични) предикат

меновнїк *х. ґрам.* именица

меновнїцки -а -еименички

менопауза *ж. мед.* менопауза

менски -а -е *оп.* менови

менструация *ж. мед.* менструација

мента¹ *ж. бот.* нана, мента, метвица (Mentha piperita)

мента² *ж. заст.* (*верхнє женске и хлопске облєчиво*) мента

менталитет *х.* менталитет

ментални -а -е ментални

ментовац -туєм *зак. и нєзак.* избавити/избављати; ослободити/ослобађати

ментовац ше -туєм ше *зак. и нєзак.* избавити се/избављати се; отарасити се; ослободити се/ослобађати се; курталисати се, решити се/решавати се, ратосиљати се

ментол *х. хем.* ментол; ~**-бомбони** ментол-бомбоне

ментолни -а -е *и* **ментало(в)** -а -о/-е ментолни

ментор *х.* ментор

менторски -а -е менторски

менует *х. муз.* менует

меншац -ам *нєзак.* смањивати, умањивати

меншац ше -ам ше *нєзак.* смањивати се, умањивати се

меншина *ж.* мањина; **национална** ~ национална мањина; **остац у меншини** остати у мањини

меншински -а -е мањински; ~ **права** мањинска права

меняльня *ж. банк.* мењачница

меняц -ам *нєзак.* **1.** мењати; ~ **випатрунок** мењати изглед; ~ **ґуми на авту** мењати гуме на колима; ~ **дїєслово** *ґрам.* мењати глагол; **2.** замењивати; ~ **колеґиню на роботи** замењивати колегиницу на послу

меняц ше -ам ше *нєзак.* мењати се

меняци -а -е **1.** *ридк.* промењљив; **2.** ~ **сукня** *заст.* сукња од платна на којем се преливају боје

меняцки -а -е *банк.* мењачки; ~ **роботи** мењачки послови

меняч *х. банк., техн.* мењач; ~ **швидкосцох** мењач брзина

менячов -а -о *техн.* мењачки; ~ **шкатула** мењачка кутија

меньшац (ше) -ам (ше) *нєзак. беш. оп.* **меншац (ше)**

мера *ж.* мера; ~ **за чечносц** мера за течност; ◊ **вжац меру** узети меру; **под меру 1.** (*точно*) по одређеној мери; под конац; **2.** управо колико треба; ¤ **страциц (прейсц) [кажду] меру** изгубити (прећи, превршити) [сваку] меру

мерави -а -е *помоцнює у найвекшей мири значенє меновнїка*: **на полїци сами ~ прах** на полици је сама дебела прашина; **текст сама мерава хиба** у тексту је грешка до грешке; ¤ **будю (дзиру) мераву!, купак мерави!** *пейор.* ништа од тога!, шипак!

мерадло *с.* мерило

меранє *с.* мерење

мерац -ам *нєзак.* **1.** мерити; ~ **жем** мерити земљиште; ~ **температуру** мерити температуру; **2.** вагати; ¤ ~ **дражку** (*ходзиц пияни*) ићи у цик-цак, тетурати се; ~ **язики** мерити језике, надмудривати се

мерац ше -ам ше *нєзак.* **1.** мерити се; **2.** вагати се

мераци -а -е мерљив; мерни; мераћи

мерацки -а -е мерачки

мерач *х.* мерач; ~ **швидкосци** мерач брзине, брзиноме(та)р

мерва *х.* и *ж.* причалица, брбљивац, брбљивко, брбљивица; лапрда(ло), лупетало; **мерво єдна!** брбљивице једна!, брбљивче један

мервенїна *ж.* **1.** замршеност, запетљаност; **2.** заврзлама, запетљанција; збрка; галиматијас; хаос; **тот реферат сама ~** овај реферат је читава запетљанција; **у тей мервенїни нє обачели нового госца** у тој збрци нису приметили новог госта

мервиц -им *нєзак.* **1.** мрсити, заплитати, запетљавати, кушљати; **2.** *прен.* брбљати, млети; лупетати, причати којешта

мервиц ше -им ше *нєзак.* мрсити се, заплитати се, запетљавати се, кушљати се; **волна ше ми мерви** вуна ми се мрси

мередов *х. риб.* мередов

мержачиц ше -им ше *нєзак.* живети у међусобној мржњи, мрзети се, гложити се

мержени -а -е омрзнут

мержиц[1] -им *нєзак. серб.* мрзети; **мержим войну** мрзим рат (*оп.* **нєнавидзиц**)

мержиц[2] *безос. з лоґичним субєктом у акузативе* мрзети; **пойдзем кед ме нє будзе ~** отићи ћу ако ме не буде мрзело; **мерзело (мержело) ме бешедовац** мрзело ме је да говорим

мержиц ше -им ше *нєзак.* мрзети се

мержня *ж. серб.* мржња; омраза (*оп.* **нєнависц**)

мерзени -а -е **1.** непријатан; мрзак; **тота робота ми така ~** овај посао ми је тако непријатан; **тота ~ особа** та мрска особа; **2.** *безос.* **мерзене ми** *оп.* **мерзено ми**

мерзено *присл. у функц пред.*: ~ **ми** непријатно ми је; не мили ми се; мрско ми је; одвратно ми је; ~ **ми ту жиц** не мили ми се овде живети; ~ **ми було слухац його плєтки** мрско ми је било слушати његове сплетке

мерзеносц *ж.* и **мерзосц** *ж.* непријатност; мрскост

меридиян *ж. ґеоґр.* меридијан

мерино *нєпрем.* **а)** (*раса овцох*) мерино (Ovis aries hispanica); **б)** *як перша часц полузложеного слова*: ~ **овца** мерино-овца

мериторни -а -е *правн.* мериторан

меркантилни -а -е *тарґ.* меркантилни

меркованє *с.* пажљивост, пажња; опрез

меркователь *х.* пазитељ; чувар

меркователька *ж.*

пазитељица; чуварка

мерковац -куєм *нєзак.* **1.** (*уважно робиц*) пазити; **меркуй, нє спаднї** пази да не паднеш; **2.** (*на дакого/дацо – надпатрац, чувац*) **а)** пазити; чувати; ~ **на шор** пазити на ред; **меркуй на нашо ствари** пази на наше ствари, чувај наше ствари; **б) меркуй(це) на себе!** чувај(те) се!; **3.** (*за даким – стражариц*) мотрити, пратити, пазити; **мерковал сом за нїм кадзи пойдзе** мотрио сам куда ће отићи; **4.** бити опрезан (на опрезу); ¤ **меркуй(це)!** пази(те)!; **меркуй цо робиш!** пази шта радиш!

мерковац ше -куєм ше *нєзак.* пазити се, чувати се

мерковач *х. оп.* **меркователь**

мерковачка *ж. оп.* **меркователька**

меркурий *и* **меркуриюм** *х. хем.* (*живе стрибло*) меркуриј(ум)

меркуюци[1] -а -е пажљив; опрезан, обазрив; ~ **рух** опрезан покрет

меркуюци[2] *и* **меркуюцо** *присл.* пажљиво; опрезно, обазриво

мерлїви -а -е мерљив

мерни -а -е мерни; ~ **инструмент** мерни инструмент; ~ **єдинка** мерна јединица

мертвак *х.* мртвац

мертвени -а -е мртвачки; ◊ ~ **глава** *зоол.* (*дюґ*) мртвачка глава (Acherontia atropos); ~ **хижа** мртвачница; ~ **коч** мртвачка кола; ~ **птах** *зоол.* ушара (Asio Otus L.) ОТ: Strix flammea L. = velika sova

мертвенїца *ж.* смртовница, смртни лист, умрлица

мертви -а -е мртав; ◊ ~ **стража** *воєн.* мртва стража; ~ **ричне корито** мртваја; ~ **цело** леш; ~ **капитал** мртви капитал; ¤ **анї живи анї** ~ ни жив ни мртав; **дойсц до мертвей точки (по мертву точку)** доћи до мртве тачке

мертво(на)родзени -а -е мртворођен; ~ **дзецко** мртворођенче

мертвосц *ж.* мртвило; учмалост, чама

мертух *х. коц. заст.* мера; **вжац** ~ узети меру

месар *х.* месар

месарка *ж.* месарка, месарица

месарня *ж.* месара

месарош *х. беш. оп.* **месар**

месарски -а -е месарски; ◊ ~ **пес** самсов

меселатов *х.* д(в)оглед, дурбин, далекозор (*оп.* **двогляд**)

месинґ *х. хем.* месинг

месинґов(и) -а -о/-е месинган; ~ **клянка** месингана брава

Месия *х. рел.* Месија

месия *х. прен.* месија

меско *с. дем. и гипок.* месце, месанце

мескови -а -е (*о фарби*) прљаво роза, боје меса

меснати -а -е меснат; ~ **швиня** месната свиња

месни -а -е (*од* **место**) месни; ~ **самодопринос** месни самодопринос; ~ **власц** месна власт

месо *с. з розл. знач.* месо; ◊ **дзиве** ~ *мед.* дивље месо; **живе** ~ (*отворена рана*) живо месо; ¤ **дзелово** ~ (*вояци хторих ше нємилосердно забива*) топовско месо; ~ **як з коня (як з бочкори)** (*тварде месо за єдзенє*) месо као матора говедина

месов(и) -а -о/-е **1.** месни; ~ **индустрия** месна индустрија; ~ **продукт** месни производ; **2.** (*о плодох и под.*) меснат

месоєд *х. зоол.* месождер, месојед

месоєдни -а -е месождеран, месождерски

местами *присл.* местимице, местимично; ту и тамо

место[1] *с.* **1.** *з розл. знач.* место; **2.** *заст.* запослење, радно место; ◊ ~ **бивaня** пребивалиште; ~ **пребуваня** боравиште; **на местох** *присл.* местимично, на појединим местима; **населєне** ~ насељено место, насеље; **роботне** ~ радно место; **стражарске** ~ стражарско место; ¤ **анї з места** ни макац;

боляце ~ болно место; **на месту вольно!** *воєн.* на месту вољно!; **на самим месце** *оп.* **такой на месце**; **нє може себе места (помесценя) найсц** (*од бриґи и под.*) нема мира, не може да се скраси на једном месту, не може да се смири; **присц на [свойо]** ~ (*стабилизовац ше, врациц ше до нормали*): **кед по операциї пришол дому, нє знал дзе є, алє вец цалком пришол на** ~ кад је после операције дошао кући, није знао где је, али се онда сасвим повратио; **кед му раз ляд шицко побил, за дзешец роки нє пришол на свойо** ~ кад му је једном лед све уништио, за десет година није могао доћи к себи; **по длугшей кризи їх фирма пришла на** ~ након дуже кризе њихова фирма се опоравила; **такой на месце** на лицу места

место² *прим. з ґен. и присл.* место, уместо; **робим ~ тебе** радим (у)место тебе; **~ же би робел, вон другим завадза** (у)место да ради, он другима смета

местов(и) -а -о/-е *оп.* **месни**

месточко *с. дем. и гипок.* местанце, месташце

месц мецем *нєзак.* мести, чистити метлом

месциц ше -им ше *зак.* стати, сместити се; **нє месцели ше шицки тройо на шедзиско** нису стали сви троје на седиште; **нє месци ше вецей до меха** не може да стане више у џак

мета *ж.* мета

метаболиз(е)м -зму/-зма метаболизам

метал *х.* метал; **чежки метали** тешки метали; **офарбени метали** обојени метали

металасти -а -е металаст

металєц -лца *х.* металац

металийка *ж. дем.* медаљончић; привезак

металия *ж.* **1.** *заст.* медаља; **2.** медаљон; привезак

метални -а -е металан

металов(и) -а -о/-е металан

металообробни *и* **металопрерабяцки** -а -е металопрерађивачки

металотокар *х.* металостругар

металски -а -е металски; ~ **роботнїк** металски радник, металац

металурґ *х.* металург

металурґийни -а -е металуршки

металурґия *ж.* металургија

метаморфоза *ж. осн. и прен.* метаморфоза

метан *х. хем.* метан

метастаза *ж. мед.* метастаза

метатеза *ж. линґв.* метатеза

метафизика *ж. филоз.* метафизика

метафизични -а -е метафизички

метафора *ж. стил.* метафора

метелка *ж. коц. оп.* **метолка**

метельнїк *х. бот.* брнистра (Spartium juniceum)

метеор *х.* метеор

метеориз(е)м -зму/-зма *х. мед.* метеоризам

метеорит *х.* метеорит

метеоролоґ *х.* метеоролог

метеоролоґийни -а -е метеоролошки; ~ **проґноза** метеоролошка прогноза

метеоролоґия *ж.* метеорологија

метеорски -а -е метеорски

метер -тера *х.* метар; ◊ **квадратни** ~ квадратни метар; **кубни** ~ кубни метар; **складаци** ~ метар на расклапање

метерови -а -е **а)** од једног метра, од сто кила; ~ **швиня** свиња од сто кила, стокилаш; **б)** дуг један метар, од једног метра дужине

метерски -а -е метарски; ~ **цента** (*сто кили*) метарска цента

метил *х. хем.* метил

метил-алкогол *х. хем.* метил-алкохол

метилни -а -е *и* **метилов(и)** -а -о/-е метилни

метиляви -а -е метиљав; ~ **месо** метиљаво месо

метилявосц *ж.* метиљавост

метиль *х. зоол.* метиљ (Fasciola hepatica)

метка *ж. беш. серб.* метак (*оп.* **кулька (1)**)

метла *ж.* метла; **циркова ~** метла од сирка; ¤ **махац з даким як зоз стару метлу** окретати кога око малог прста; **присц як на метли** улетети као бомба

метлар *х.* метлар

метлїна *ж. бот.* метла (Kochia Roth.)

метлїнє *с. збир. оп.* **метлїна**

метлїнов -а -о метлин; ◊ **~ метла** метла од метлиња; коровача, грабуљача

метлїнче *с. збир. оп.* **метлїна**

метлїньов -а -о *оп.* **метлїнов**

метнїца *ж. риб.* метница

метод *х.* и **метода** *ж.* метод(а)

методика *ж.* методика

методичар *х.* методичар

методични -а -е методичан, методички

методолоґ *х.* методолог

методолоґийни -а -е методолошки, методологијски

методолоґия *ж.* методологија

методски -а -е методски; **~ єдинка** *пед.* методска јединица

метолка *ж.* **1.** *дем.* метлица, пајалица; **2.** *бот.* кунина (*на трсци*); **3.** *зоол.* метлица

метонимия *ж. лит.* метонимија

метража *ж.* метража

метреса *ж.* метреса

метрика *ж.* метрика

метрицки *и* **метрични** -а -е метрички

метро -оа *х.* метро

метропола *ж.* метропола

метрополитен *х.* (*метро*) метрополитен

метузалем *х. прен.* (*барз стари чловек*) метузалем

метяц ше -ям ше *нєзак. заст.* мешати се, трпати се; **цо ше метяш?!** шта се мешаш?!

мех *х.* **1.** џак, врећа; **~ кромплї** џак кромпира; **2.** мех; **~ на ґайдох** *муз.* мех на гајдама; **~ за вино** мешина; **ковальски ~** дувалица; ◊ **кармиц статок з меха** интензивно товити стоку (*уз јасле, а не на испаши*); ¤ **вдерени з мучним мехом** ударен мокром крпом (чарапом); **давац (дзелїц) як з меха** делити шаком и капом; **заший ше до дзиравого меха** (*припознай свою гришку, треба же биш ше ганьбел*) покриј се (поклопи се) ушима; **кед ю брал нє була у меху завязана** *одн.* **кед ишла за нього нє бул у меху завязани** (*могол/могла видзиц на час єй/його хиби*) кад ју је узимао (кад је ишла за њега) могао/могла је на време видети њене/његове недостатке; **розвязац ~** (*почац давац або трошиц пенєжи*) одрешити кесу, одврнути славину, посегнути дубље у џеп; **розвязал ше як [жидовски] мех** (*барз ше розприповедал*) развезао је језик; **розохпани як ~** *оп.* *под* **розохпани**; **розприповедал ше (сипе ше з нього) як з меха (як з торби)** *оп.* **розвязал ше як [жидовски] мех**; **спаднуц як ~** (*вдериц зоз собу*) пасти као пун џак (као клада); **стрепац (покласц) шицко до єдного меха** стрпати све у један лонац (у исти кош); **фучац як ~** јако дахтати; **цма як у меху** мрачно као у рогу; **чежко наполнїц [як] дзирави (подарти) ~** (*нє мож настарчиц давац пенєжи дакому*) бачва (буре) без дна

механїз(е)м -зму/-зма *х.* механизам

механїзация *ж.* механизација

механїзовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* механизовати (се), механизирати (се)

механїка *ж. физ. и др.* механика

механїчар *х.* механичар

механїчарски -а -е механичарски

механїчни -а -е механички

мехар *х.* **1.** врећар, врећоноша; **2.** *тлач.* (*при трешки*) џакарош (*в.*)

мехарош *х. ридк. оп.* **мехар (1–**

2)

мехир *х.* **1.** *анат.* **а)** (*мочови*) бешика, мехур; **б)** (*при рибох*) мехур; **2.** плик; жуљ; **ма мехири на рукох** има жуљеве на рукама; **направел ~ на ноги** направио је плик на нози

мехирки *х. мн.* (*єд.* мехирчок) *бот.* пуцавац, надута лепица (Silene vulgaris)

мехиров(и) -а -о/-е бешични; **~ камень** бешични камен

мехирчок -чка *и беш.* -рка (*мн.* -чки *и беш.* -рки) *х.* мехурић; **плюцови ~** плућни мехурић

мехиско *х. оп.* **мешиско (2)**

мехов -а -о: **~ игла** игла за џакове

мецена(т) *х.* мецена(т)

меценатство *с.* меценатство

мецосопран *х. муз.* мецосопран

меч[1] *х.* мач; ¤ **виши му ~ над главу** виси му мач над главом; **Дамоклов ~** (*нєпрерывна опасносц*) Дамоклов мач; **з огньом и мечом (витребиц, знїчтожиц** *и под.*) огњем и мачем (истребити, уништити и сл.); **на два боки оштри ~** мач са две оштрице; **положиц ~ до пошви** (*закончиц зражене*) ставити (турити) мач у корице

меч[2] *спорт.* меч; **шаховски ~** шаховски меч

мечет *х.* (*менша джамия*) мечет

мечовалєц -лца *х.* мачевалац

мечовац ше -чуєм ше *нєзак.* мачевати се

мечоношач *х.* маченосац, маченосач

мешац *х.* **1.** **а)** (*нєбесне цело*) месец; **нови (млади) ~** нов(и) (млад(и)) месец; **полни ~, полня** пун месец, уштап; **б)** (*часц календарского рока*) месец; **~ була у шпиталю** месец дана је била у болници; **о ~** кроз месец дана; **два раз на ~** два пута месечно; **2.** месечина; **при мешацу** по месечини; ◊ **медови ~** медени месец

Мешацов -а -о Месечев; **~ мена** Месечева мена; **~ шерп** Месечев срп

мешачкар *х. мед. и прен.* месечар

мешачкарка *ж. мед. и прен.* месечарка

мешачкарство *с.* месечарство

мешачкасти -а -е месечаст

мешачни -а -е **1.** месечан; **~ звит** месечни извештај; **~ плаца** месечна плата; **2.** (*ошвицени з мешацом*): **була ~ ноц** била је месечина

мешачнїк *х.* месечник

мешачно *присл.* **1.** месечно; **2.** *у функц. пред.*: **вонка ~** напољу је месечина

мешачок -чка **1.** *поет. оп.* **мешац; 2.** *дем.* месечић, месечак; **3. мешачки** *мн.* режњеви; **порезац парадичу на ~** исећи парадајз на режњеве; ◊ **мешачки з масцу** *кул.* ситни колачи, полумесеци; **при (по) мешачку** по месечини

мешиско *х.* **1.** *ауґм. и пейор.* (*од* **месо**) месина; **2.** *ауґм.* (*од* **мех**) џачина, врећетина

мештер *х.* (*майстор; схопни чловек*) мајстор

мещок -щка *и беш.* мешка *х.* **1.** кеса; **найлонови ~** најлон-кеса; **2.** џак, врећа; **~ циментy** џак цемента; **3.** **а)** (*за дробни продукти*) кеса, кесица; **~ штолверки** кеса карамела; **б)** филтер-кесица; **чай у мещку** чај у филтер-кесици; **в)** *дем.* кесица, врећица; **3.** *бот.* чаура, тоболац; **4.** *анат.* **а) слизов ~** сузница (saccus larcimalis); **б)** мошница (scrotum)

ми *зам.* ми; ◊ **медзи нами [поведзене]** међу нама, између нас [речено]

мигель -гелю *х. заст.* радња, радионица (*кројачница, обућарница, браварница и сл.*)

мигельов(и) -а -о/-е *и* **мигельски** -а -е радионички

миґац -ам *нєзак. експр.* (*швидко сцекац*) кидати, брисати,

што брже бежати; **алє миґал** бежао је колико су га ноге носиле

миґнуц -нєм *зак. експр.* (*швидко сцекнуц*) киднути, здимити, збрисати, шмугнути, стругнути, испарити, заждити, ухватити маглу

миґрацийни -а -е миграцијски, миграциони

миґрация *ж.* миграција

миґрена *ж. мед.* мигрена

миґровац -руєм *зак. и нєзак.* мигрирати

миделко *с.* **1.** сапун; ~ **за бритвенє** сапун за бријање; **пахняце** ~ *заст.* сапун (*фабричке производње, за разлику од домаћег сапуна*); **2.** *дем.* сапунчић

мидер *х.* мидер, стезник, корсет

мидлар *х.* сапунар

мидларня *ж.* сапунара, сапунарница

мидларство *с.* сапунарство

мидласти -а -е сапунаст, сапуњав

мидлїна *ж.* сапуница, сапуњача

мидлїнов(и) -а -о/-е од сапунице; **мидлїново ґомбулї** мехури од сапунице

мидлїц -їм *нєзак.* **1.** сапунати; **2.** *прен.* (*дакого*) подваљивати коме, продавати коме свилу

мидлїц ше -їм ше *нєзак.* сапунати се

мидло *с.* сапун; ◊ **чарне мидло** *оп.* **луг² (3)**; ¤ **до мидла з нїм** треба га бацити на сметиште (*о безвредном човеку или ствари*); **жесц** ~ (*спреведнуц ше*) преварити се у рачуну; ~ **би з нього могло вариц** јако је мастан и прљав; **пошло як з мидлом** (*лєгко зробена робота*) отишло је као по лоју; **як** ~ (*о нєсмачней динї и под.*) као бундева

мидлов(и) -а -о/-е **1.** сапунски; ~ **пращок** сапунски прашак; **2.** (*хтори здабе на мидло*) сапунаст, сапуњав

мидлянка *ж. бот.* сапуњача (Saponaria officinalis)

мидлянїк *х.* (*судзинка у хторей стої мидло*) држач за сапун, тањирић, ћаса

мидльовина *ж. оп.* **мидлянка**

мизансцена *ж.* мизансцена

мизантроп *х.* мизантроп

мизантропия *ж.* мизантропија

мизерабилни -а -е мизерабилан

мизерак *х.* јадник, бедник, сиромах

мизерия *ж.* **1.** мизерија; **2.** (*о човекови*) ништавило, мизерија

мизерни -а -е мизеран; јадан

мизернїц -нєєм *нєзак.* постајати мизернији, іаднији

мизерносц *ж.* мизерност, мизерија

микадо *х. з розл. знач.* микадо

микац ше -ам ше *нєзак.* мицати се, померати се

миклошевски -а -е (*од* **Миклошевци**) миклушевачки

Миклошевчань *х.* Миклушевчанин

Миколая *х. ґен. церкв.* (*швето 6/19. децембра*) Свети Никола; **на** ~ на Светог Николу; **внєдзелю пред Миколайом** у недељу пре Светог Николе; **по Миколайови, после Миколая** после Светог Николе

миколка *х.*: **польов** ~ ветроваљ, ветровац (Eryngium campestre)

микроб *х. биол.* микроб

микробиолоґия *ж.* микробиологија

микроклима *ж.* микроклима

микрокосмос *х. з розл. знач.* микрокосмос

микрон *х.* микрон

микроорґаниз(е)м -зму/-зма *х.* микроорганизам

микроскоп *х.* микроскоп

микроскопски -а -е микроскопски

микрофилм *х.* микрофилм

микрофилмовац -муєм *зак. и нєзак.* микрофилмовати

микрофон *х.* микрофон

микрохируrґия *ж. мед.*

микрохирургија

миксер *х. з розл. знач.* миксер

микстура *ж. фарм.* (*чечни лїк*) микстура

милений -ия *х.* и **милениюм** *х.* миленij(ум)

милє -єа *с. з розл. знач.* миље

милєнки -а -е **1.** мио, драг, милак, милахан; **2.** *поет.* **а) милєнка** -кей *ж.* драга, драгана, вољена; **б) милєнки** -кого *х.* драги, драган, вољени

мили -а -е **1.** драг, мио; **2.** љубак; **3. а) мила** -лей *ж.* драга, драґана, вољена; **б) мили** -лого *х.* драги, драган, вољени; ¤ **мамо моя ~!** мајчице моја драга!

милиґрам *х.* милиграм

милиметер -тера/-тра милиметар

милимет(е)ров(и) -а -о/-е *и* **милиметерски** -а -е милиметарски

милион *х.* милион

милионер *х.* милионер, милионар

милионерски -а -е милионерски, милионарски

милионити -а -е *и* **милионови**[1] -а -о/-е милионити; **~ часц** милионити део

милионови[2] -а -о/-е *и* **милионски** -а -е милионски; **~ поглєдованя** милионска потраживања

милиончок -чка/-чку *дем. евф.* милионче, милиончић

милитантни -а -е милитантан

милитаризация *ж.* милитаризација

милитариз(е)м -зму/-зма *х.* милитаризам

милитаризовац -зуєм *зак. и нєзак.* милитаризовати, милитаризирати

милитарист -та *и* **милитариста** -ти *х.* милитарист(а)

милитаристични -а -е милитаристички

милицаєц -йца *х.* милицајац

милиционер *х.* милиционар

милиционерски -а -е милиционарски

милицийни *и* **милицийски** -а -е милицијски

милиция *ж.* милиција

милиярда *ж.* милијарда

милиярдер *х.* милијардер

милиярдити -а -е *и* **милиярдови**[1] -а -о/е милијардити; **~ часц** милијардити део

милиярдови[2] -а -о/-е *и* **милиярдски** -а -е милијардски; **~ чкода** милијардска штета

милїц -лїм *нєзак.* **1.** бунити; **дзецко ме милї у рахованю** дете ме буни у рачунању; **2.** приводзиц до заблудзеня, спреведац

милїц ше -лїм ше *нєзак.* **1.** бунити се; грешити; **2.** (*у чишлєню*) забрајати се

милки -а -е *звич. о дзецку* драг, златан; љубак

мило *присл.* **1.** мило, драго; **2.** умилно; **3.** *у функц. пред.*: **~ ми** драго (мило) ми је

милогласни -а -е милогласан

милодар *х.* милодар; милостиња

милозвучни -а -е милозвучан

милозвучносц *ж.* милизвучност, милозвучје

милооки -а -е милоок

милосердзиц ше -им ше (*над даким*) *нєзак.* имати самилости према коме

милосердиє *с.* милосрђе

милосердни *х.* милосрдан, милостив

милосердносц *ж.* милосрдност

милостиви -а -е милостив; **~ панї** милостива госпођа

милостиня *ж.* милостиња

милосц[1] *ж.* милост; ◊ **Ваша ~** *ист.* (*при ословйованю владара и дворяна*) Ваша милост; **без милосци** без милости; немилице; ¤ **кед бог да и ~ божа** *оп.* **кед бог да** (*под* **бог**)

милосц[2] *ж.* драгост, милина; драж

милота *ж.* милина; драгост

милючки -а -е *дем. и гипок.*

милахан

миля *ж.* **1.** миља; **морска ~** морска миља; **2. ~ жеми** *заст. оп.* **миля (1)**; **двасто милї жеми** двеста миља; **були далєко трицец милї жеми** били су удаљени тридесет миља

мильоказ *х.* (*камень и под.*) миљоказ

мимика *ж.* мимика

мимикрия *ж. биол.* мимикрија

мимични -а -е мимични, мимички

мимо *прим. з ґен. ридк.* мимо; **~ закона (правилох, порядку** *и под.***)** мимо закона (правила, реда *и сл.*)

мимоза *ж. бот.* мимоза (Mimosa pudica)

мина *ж. з розл. знач.* мина; **процивтенковска ~** противтенковска мина

минар *х. заст.* млинар

минаре(т) *х.* (*турня на джамиї*) минаре(т)

минарка *ж. заст.* (*минарова жена*) млинарка

миндеть *присл. заст.* свеједно (*оп.* **шицкоєдно**)

миндюша *ж. беш. оп.* **мендюша**

мидюшка *ж. дем. беш. оп.* **мендюшка**

минер *х.* минер

минея *ж. церкв.* (*литурґийна кнїжка*) минеј

минерал *х.* минерал

минерални -а -е минерални; **~ вода** минерална вода; **~ гной** минерално ђубриво

минеш *х. заст.* ергела

миний *х. оп.* **миниюм**

минимални -а -е минималан; **~ плаца** минимална плата

минимум *х.* минимум

минирац -ам *и* **минировац** -руєм *зак. и нєзак.* минирати

министер -тра *х.* министар

министерка *ж.* министарка

министерски -а -е министарски; **~ совит** министарски савет

министерство *с.* министарство; **~ нукашнїх дїлох** министарство унутрашњих послова

министрант *х.* министрант

министровац -руєм *зак. и нєзак.* министровати, министрирати

миниюм *х. хем.* минијум

миниятура *ж.* минијатура

миниятурни -а -е минијатуран

минки -ия *х.* и **минкив** *х.*: **ки ци ~** који ти је враг (ђаво); **на минкия (на минкива) там идзеш?** ког врага идеш тамо?; **на минкия (на минкива) ци то?** ког врага ће ти то?

минов(и) -а -о/-е *оп.* **мински**

миноношач *х.* миноносац

минопокладач *х.* минополагач

миноритет *х.* (*меншина*) миноритет

минорни -а -е (*маловредни*) миноран

миноруцач *х.* минобацач

миноруцачки -а -е минобацачки

мински -а -е мински; **~ польо** минско поље

минули -а -е (*прешли*): **~ робота** *правн.* минули рад

минус *х. з розл. знач.* минус

минута *ж.* **1.** минут *х.,* минута *ж.*; **2.** *прен.* тренутак, моменат; **були и чежки минути** било је и тешких тренутака; ◊ **~ цихосци** минут ћутања; ¤ **минута до дванац** минут до дванаест

минутка *ж. дем. и гипок.* **1.** минутић, минутица; **2.** тренутак

минутни -а -е *и* **минутов(и)** -а -о/-е минутни; **~ мунтатов** минутна казаљка

минуточка *ж. дем. оп.* **минутка**

муницоизни -а -е муницоизан

миньон *х. кул.* мињон

миом *х. мед.* миом

миоцен *х. ґеол.* миоцен

мир *х. з розл. знач.* мир; **будзце на мире** будите на миру; **явни порядок и ~** јавни ред и мир; **зохабиц дакого на мире** оставити некога на миру; ◊ **вични ~** вечни мир; **конарчок мира** гранчица

мира; ~ **божи** *рел.* мир божји; ¤ **най спочива у мире** почивао у миру

мира *ж.* мера; **у малей мири** у малој мери; ~ **безпечносци** мера безбедности; **подняц енерґични мири** предузети енергичне мере

мираж *х.* (*оптична спреводзка*) мираж(а)

миритель *х.* миритељ

мириц (ше) -им (ше) *нєзак.* мирити (се)

мирица *ж. поль.* (*суд на зарно*) мерица; ¤ **глава як ~** (*велька глава*) глава као мерица

миричка *ж. дем.* меричица

мирияда *ж.* (*вельке множество*) миријада

мирка *ж.* **1.** ушур, ујам; млинарина; **2.** (*судзина як мера*) мера

мирни -а -е миран

мирно *присл.* мирно; **можеш ~ спац** можеш мирно да спаваш

мирнодобни -а -е мирнодобан

мирносц *ж.* мирноћа

мирночасови -а -о/-е мирнодобан, мирнодопски

миро *с. церкв.* измирна, смирно, миро

миров *х. заст.* (*мера за зарно, 50-100 кг*) меров

мированє *с. церкв.* кризма(ње)

мировац¹ (ше) -руєм (ше) *нєзак. церкв.* кризмати (се)

мировац² -руєм *нєпрех.* мировати; **пре хороту мушиш ~** због болести мораш мировати

мирови -а -о/-е *и* **мировни** -а -е мировни; ~ **догварка** мировни уговор

миродавни -а -е меродаван; ~ **орґан** меродавни орган

миролюбец -бца *х.* мирољубац

миролюбиви -а -е мирољубив

миролюбиє *с.* и **миролюбивосц** *ж.* мирољубивост

мироноширтель *х.* мироносац

мироносици *ж. мн.* (*єд.* мироносица) *рел.* мироносице

миропомазанїк *х. церкв.* миропомазаник

миропомазац -ажем *зак. церкв.* миропомазати

миропомазовац -зуєм *нєзак. церкв.* миропомазивати

миротворец -рца миротворац

миротворни -а -е миротворан

мироштош *х.* предмет слабог квалитета; лоша роба; ¤ **облєчени як ~** сав у ритама

мирта *ж. бот.* мирта (Myrtus communis)

мирян *х.* (*шветови чловек*) мирјан(ин), световњак

мирянски -а -е мирјански, световни, световњачки

мирянство *с.* мирјанство, световњаштво

мис *ж. нєпрем.* мис; ~ **швета** мис света

мисийни -а -е мисијски

мисионар *и* **мисионер** *х.* мисионар

мисия *ж. з розл. знач.* мисија

миска *ж.* чинија, здела

мисочка *ж. дем.* чинијица, зделица; (*древена*) чанак

мистер *х.* (*пан*) мистер

мистерий *х. оп.* **мистерия**

мистерийни -а -е *и* **мистерийов(и)** -а -о/-е мистеријски

мистериозни -а -е мистериозан

мистерия *ж.* мистериј(а)

мистецки -а -е уметнички

мистецтво *с.* уметност

мистик *х.* мистик

мистика *ж.* мистика

мистификатор *х.* мистификатор

мистификация *ж.* мистификација

мистификовац -куєм *зак. и нєзак.* мистификовати

мистициз(е)м -зму/-зма *х.* мистицизам

мистични -а -е мистичан

мисяцослов *х. церкв.* месецослов

мит *х.* мит

митарство *с. рел.* чистилиште, митарство

митинґ *х.* митинг

митинґаш *х.* митингаш

митинґовац -ґуєм *нєзак.*

митинговати

мито *с.* мито; **давац ~** давати мито

митов(и) -а -о/-е *оп.* **митски**

митолоґийни -а -е митолошки, митологијски

митолоґизовац -зуєм *зак. и нєзак.* митологизирати

митолоґия *ж.* митологија

митомания *ж.* митоманија

митра *ж. церкв.* (*владикова, патриярхова и др. коруна*) митра

Митра *х. ґен. церкв.* (*швето 26. октобра/13. новембра*) Митровдан; **на ~** на Митровдан, о Митровдану; **пред Митром** пре Митровдана; **по Митрови (Митру), после Митра** после Митровдана; ¤ **до Митра дзивка хитра** до Митровдана ваљана девојка се удаје

митралєз *х. воєн.* митраљез

митралєзец -зца *х.* митраљезац

митралїрац -ам *и* **митралїровац** -руєм *зак. и нєзак.* митраљирати

митрални -а -е *мед.* митрални

митрополит *х. церкв.* митрополит

митрополия *ж.* митрополија

митски -а -е (*од* **мит**) митски; **~ єство** митско биће

Михала *х. ґен.* (*швето 8/26. новембра*) Михољдан *х.*, Михоље *с.* **то було (то будзе) на ~** то је било (то ће бити) на Михољдан; **пред Михалом** пре Михољдана; **по Михалови, после Михала** после Михољдана

михалов -а -о: **михалово лєто** *с.* **1.** (*єшеньска павучина по воздуху, трави и др.*) бабина свила; **2.** *беш. серб.* (*красни и цепли єшеньски днї*) михољско (бабље, бабино) лето

миц *викр. звич. повторени за доволованє заяцох* миц-миц

мицка¹ *и* **мицна** *ж.* (*крисова шапка*) мица, качкет

мицка² *ж. звич мн.* **мицки** *дзец.* (*заячок*) зека

миш *х. коц. оп.* **миша;** ¤ **нє видно це (вас** *и под.*) **як билого миша** *коц.* не даш (дате *и сл.*) се видети, нема те (вас *и сл.*) нигде

миша *ж. зоол.* миш; ¤ **змокнуц як ~ (миш)** покиснути као миш; **кед нєт мачки миши по хижи бегаю** мишеви коло воде; **цихо є як ~ у дзири** ћути као заливен (као риба)

мишадор *х. заст. оп.* **нишадор**

мишаловка *ж. осн. и прен.* мишоловка

мишальня *ж.* мешаона, мешаоница

мишани -а -е **1.** мешовит; **~ малженство** мешовит брак; **2.** мешан; **~ месо** мешано месо

мишанїна *ж.* **1.** мешавина; **2.** смеса, смеша

мишанєц -нца *х.* (*мелез*) мешанац

мишар *х. зоол.* мишар (Buteo buteo)

мишац -ам *нєзак. з розл. знач.* мешати; **~ вино и палєнку** мешати вино и ракију; **~ карти** *карт.* мешати карте; **~ фил** *кул.* мешати фил

мишац ше -ам ше *нєзак.* мешати се; уплитати се; **~ до бешеди** мешати се у разговор

мишач *х.* мешач

мишачка *ж. буд.* мешалица

мишенє *с.* мешење, мешња

миши -а -е миш(и)ји; ◊ **миши хвосцики** *бот.* хајдучка трава (Achillea millefolium); **~ церень** *бот.* кострика, вампирача (Ruscus aculeatus)

мишиц -им *нєзак.* месити; **~ хлєб** месити хлеб

мишица *ж. беш.* (*мускул над локцом*) мишица

мишковац -куєм *зак. и нєзак.* стерилисати, стерилизовати, стерилизирати; штројити, ушкопљивати

мишлинґ *х. поль.* мишлинг, мишлингер (*в.*); **нажац мишлинґу** насећи мишлингера

мишов -а -о *оп.* **миши**

мишочка *ж. дем.* (*од* **миша**) мишић

мищатко *с. дем.* мишић

мище -еца *с.* (*младе миши*) мишић

мищок -щка *х.* (*мала миша*) мишић

младеж *ж.* омладина, младеж; млађарија

младежски -а -е омладински

младенєц -нца *х.* **1. а)** младић, младенац; **б)** мушко дете, дечак; **2. младенци** *мн. серб.* младенци (*оп.* **млодята**)

младеньки -а -е *поет.* млађан, млађахан, младушан

младзиц ше младзи ше *безос.* (*хмариц ше*) облачити се; **младзи ше** облачи се

млади -а -е **1.** млад; **ти ище ~** ти си још млад; **~ кукурица** млад кукуруз, млечац; **~ лєс** млада шума, младик; **~ швиня** крме; **2.** младалачки, младолик; **3. а) младе** -дого (*мн.* млади) *с.* младунче, младунац; **~ жирафи** младунче жирафе; **мац карми свойо млади** мајка храни своју младунчад; **б) млади** *мн.* омладина; млађарија; ◊ **ище як ~** још за (из, од) млада

младки -а -е *гипок.* млађан, млађахан, младушан

младнїк *х. бот.* изданак, избојак; летораст; (*на лози*) ластар

младосц *ж.* **1.** младост; **2.** младалаштво, младенаштво

младучки -а -е јако млад, млађан, млађахан, младушан

млаз *х. серб.* млаз; **~ води** млаз воде (*оп.* **шик**)

млазни -а -е *оп.* **реактивни (2)**

млаток -тка *х.* чекић

млаточок -чка *х. дем.* мали чекић, чекичић

млаценє *с.* млаћење, млатња, млатњава

млациц -им *нєзак.* млатити

млачка *ж. заст.* млака, млачица, бара

млєкар *х.* млекар

млєкарка *ж.* млекарица

млєкарня *ж.* млекара, млекарница

млєкарски -а -е млекарски

млєкарство *с.* млекарство

млєко *с.* млеко; **превариц ~** скувати млеко; **преварене ~** кувано млеко; **препущене ~** обрано млеко; **кисле ~** кисело млеко; **сирове ~** некувано млеко; **кравске ~** кравље млеко; **млєко ше зварело** млеко се згрушало; **крава уцагла млєко** (*нє да го видоїц*) крава је повукла млеко; ◊ **вапняне ~** кречно (вапнено) млеко; **жито у млєку** *поль.* пшеница има млечац; **~ з таргоню (з резанками)** млеко са тараном (са резанцима); **перше ~** (*по породзеню*) млезиво; **таще ~** *кул.* птичје млеко, шненокле; ¤ **нїч му нє хиби лєм таще млєко** нема само птичјег млека; **там чече мед и ~** тамо теку мед и млеко

млєков(и) -а -о/-е млечан; **млєково продукти** млечни производи; **~ тен** млечни тен; ◊ **~ юха** *оп.* **млєко з таргоню** (*под* **млєко**)

млєти -а -е млевен; **млєти орехи** млевени ораси

млєц[1] мелєм *нєзак.* **1.** млети; **2.** *прен.* млети, брбљати; ¤ **~ з язиком** говорити као навијен

млєц[2] млєєм *нєзак.* **1.** онесвешћивати се; **2.** (*трациц моц*) обамирати, малаксавати; трнути; **кед копе, руки му млєю** кад копа, руке му трну

млєце *с.* **1.** млевење; **2.** мељава

млєце *с.* губљење свести; **до млєца** до бесвести

млєч *х.* **1.** *пчол.* млеч; **2.** *зоол.* (*нашеньова чечносц самца риби*) млечац

млєчар *х. беш. оп.* **млєкар**

млєчара *ж. беш. оп.* **млєкарня**

млєчарка *ж. беш. оп.* **млєкарка**

млєчарня *ж. беш. оп.* **млєкарня**

млєчарош *х. заст. оп.* **млєкар**

млєчарошка *ж. заст. оп.* **млєкарка**

млєчко *с. дем. и гипок.* млекце

млєчни -а -е млечан; ◊ **~ крава**

млечна крава, млекара (*в.*), млекуља (*в.*); ~ **узретосц зарна** *поль.* млечна зрелост зрна; ~ **чоколада** млечна чоколада; ~ **зуб** млечни зуб, млечњак

млєчнїк *х.* **1.** млечни зуб, млечњак; **2.** *бот.* млечика (Euphorbia); **3.** *оп.* **лампащик**

млєчносц *ж.* млечност; музност

мли -а -е (*слаби, окляпнути*) слаб, малаксао; **постац** ~ малаксати

млїн *х.* **1.** млин; **2.** (*на рики, потоку*) воденица; ¤ **гонїц воду на свой** ~ терати (наврађати) воду на своју воденицу (на свој млин)

млїнар *х.* **1.** млинар; **2.** воденичар

млїнарски -а -е млинарски

млїнарство *с.* млинарство

млїнов(и) -а -о/-е *и* **млїнски** -а -е млински; ~ **индустрия** млинска индустрија; ◊ **млїнски камень** млински камен, жрвањ

млїнчкац ше -ам ше *нєзак.* играти се млина, трикати се

млїнчки *х. мн.* (*бависко*) трика, мице

млїнчковац ше -куєм ше *нєзак. оп.* **млїнчкац ше**

млїнчок -чка *х.* млин; ~ **за кафу** млин за кафу; ~ **за мак** млин за мак; ~ **за орехи** млин за орахе

мло *присл.*: ~ **ми (му** *и др.*) мука ми (му *и др.*) је

млода -дей *ж.* **1.** (*при церемониялним обрацаню з атрибутом* панї) млада (*на свадби*); **2.** вереница, заручница; ◊ **предаваю млоду** *фолкл.* млада игра за новце (*в.*); ¤ **шедзи як млода** (*шедзи и нїч нє роби*) седи као принцеза

млоди -дия *и* -дого *х.* **1.** (*при церемониялним обрацаню з атрибутом* пан) младожења (*на свадби*); **2.** вереник, заручник; женик; ◊ ~ **и млода** младенци, венчаници

млодийов -а -о младожењин

млодов -а -о младин

млодош *х.* (*замлодзени леґинь*) заручен (верен) младић

млодята *мн.* младенци, венчаници

млоїц -їм *нєзак.* (*приводзиц до стану млосци*) морити, онесвешћивати (*од врућине, топлоте*)

млоїц ше -їм ше *нєзак.* **1.** (*од горучави, велькей цеплоти*) онесвешћивати се, осећати муку (мучнину, слабост), малаксавати, губити дах (*од врућине, велике топлоте*); **2.** ширити се, осећати се (*о смроду*); **3.** *прен.* кувати се; **ту ше цошка млої** овде се нешто кува

млосц *ж.* мука, мучнина; слабост, малаксалост

млота *ж. оп.* **млосц**

млязга *ж.* **1.** (*штредок бундави*) сало, дрождина; **2.** слуз

млязґави -а -е **1.** слузав, гњецав, љигав, тегљив; **2.** *прен.* љигав

мниниє *с. заст.* (*думанє*) мишљење

мних *х. заст.* мних, монах

множенє *с. мат.* множење

множество *с.* **1.** мноштво; скупина; безброј; **згирчело ше** ~ **людзох** окупило се мноштво људи; **2.** *мат.* скуп

множина *ж. ґрам.* множина

множитель *х. мат.* множилац

множиц -им *нєзак. мат. и др.* множити

множиц ше -им ше *нєзак.* множити се

мобилизация *ж.* мобилизација

мобилизовац -зуєм *зак. и нєзак.* мобилисати, мобилизовати

мобилни -а -е мобилан; ~ **стан** мобилно стање; ~ **телефон** мобилни телефон

мовда *и* **мовдя** *ж. заст.* мода

Могиканєц -нца *х.*: **остатнї** ~ последњи Мохиканац

могикански -а -е мохикански

могутни -а -е **1.** *кнїжк.* силан; **2.** *оп.* **могучни**

могучни -а -е имућан, добростојећи; богат

могучносц *ж. заст. оп.*

могущи -а -е *заст.* **1.** *оп.* **можлїви**; **2.** силни

моґутни *и* **моґучни** -а -е *беш. оп.* **могучни**

мода *ж.* мода

модални -а -е модалан

модел *х. з розл. знач.* модел

моделар *х.* моделар

моделарство *с. техн.* моделарство

моделовац -луєм *зак. и нєзак.* моделирати

модерни -а -е модеран

модернизация *ж.* модернизација

модерниз(е)м -зму/-зма *х.* модернизам

модерниз)овац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* модернизовати (се), модернизирати (се)

модистка *ж.* модистица, модистка

модификация *ж.* модификација

модификовац -куєм *зак. и нєзак.* модификовати, модифицирати

модлїкац ше -ам ше *нєзак.* мољакати се

модлїтель *х.* (*хтори дацо пита*) молилац

модлїтелька *ж.* (*хтора дацо пита*) молитељка, молитељица, молиља

модлїц -им *нєзак.* (*барз питац*) молити; **модлєл го най му поможе** молио га је да му помогне; ~ **за пребаченє** извинити се/извињавати се, молити за опроштај; ¤ **модлїм крашнє!** молим (молићу) лепо!

модлїц ше -їм ше *нєзак.* **1.** *рел.* **а)** молити се; **шицки ше модля за мир** сви се моле за мир; **б)** *прех.* (*молитву*) молити; ~ **Оченаш** молити Оченаш; **2.** (*дакому*) молити кога; **вона ше му барз модлєла най нє идзе** она га је јако молила да не иде; **3.** (*о ґовлї*): **ґовля ше модлї** рода прича; ¤ ~ **дакому з поскладанима руками (руки ламаюци)** кумити кога богом

модляци -а -е **1.** молећив; ~ **глас** молећив глас; **2.** *оп.* **модляцо**; ◊ **модляци пацерки** бројанице

модляцо *присл.* молећиво

модляч *х.* молилац

модни -а -е модни; ~ **журнал** модни журнал

може *присл. ридк. оп.* **можебуц**

можебуц *присл.* можда

можлїве *присл. у функц. пред.*: ~ **же**... могуће је да..., могуће да је...

можлїви -а -е могућ, могућан; **то нє** ~ то није могуће

можлївосц *ж.* могућност; ◊ **буц у можлївосци** бити у могућности; **по можлївосци** по могућности

можнїк *х. колєс.* мождaник

мозаик *х.* мозаик

мозґов(и) -а -о/-е мождани

мозґовина *ж. анат.* мождина

моздолїц -їм *нєзак.* гњавити, гњечити

мозоґ -зґу *х.* мозак; ¤ **до мозґу допити** досадан као стеница; **допиц до мозґу** досадити и богу и људима; пробити коме главу (уши) (питањима и сл.); **нє бави му (єй** *и под.***)** ~ он (она *и сл.*) није при здравој памети; **пиц ~ дакому** пити мозак коме; **плокац дакому ~** прати коме мозак

мозолїсти -а -е *ридк.* жуљав, жуљевит

мозоль *х. ридк.* жуљ

мой моя мойо *зам. присв.* **1.** мој; **2. а) мой** -його *х. фам.* мој муж; **б) моя** моєй *ж. фам.* моја жена; **в) мойо** *мн.* (*особи блїзки бешедуюцому*) моји; ~ **нє дома** моји нису код куће; ◊ ~ **панє** мој господине**; по моїм думаню** по пом мишљењу

мойсейовец -вца *х.* (*припаднїк Мойсейовей вири, Жид*) мојсијевац

мойсейовски -а -е мојсијевски

мокасин(к)и *ж. мн.* (*єд.* мокасин(к)а) мокасин(к)е

моква *ж.* (*дробни диждж у молги*) густа магла са капима кише, измаглица, сумаглица

мокнуц -нєм *нєзак.* киснути

мокрави -а -е мало мокар

мокри -а -е *з розл. знач.* мокар; ¤ **~ до нїтки** (*од дижджу*) мокар до (голе) коже, мокар као миш; **~ як плющ** (*цалком мокри од зноєня, мачаня до води и под.*) мокар као моча; **як кед мокре гори [а сухе тлєє]** тандара мандара, причати без везе

мокриц -им *нєзак. серб.* мокрити (*оп.* **мочиц (2)**)

мокро *присл. у функц. пред.* мокро је; **нєшка ~, нє мож робиц на полю** данас је мокро, не може да се ради на њиви

мол *х. муз.* мол

молба *ж.* молба; **поднєсц (писац, правиц, задац) молбу** поднети молбу

молбов(и) -а -о/-е молбен

молбочка *ж. дем.* молбица

молга *ж. осн. и прен.* магла; **рано ше спущела ~** ујутру се спустила магла; **~ ше розишла** магла се разишла, измаглило се

молгави -а -е *и* **молгасти** -а -е магличаст

молгавиц -им *нєзак.* маглити, замагљивати

молгов(и) -а -о/-е маглен, магловит

молговина *ж. астрон.* маглина

молговити -а -е магловит

молгочка *ж. дем.* маглица, сумаглица

молебен *х. церкв.* молебан

молекул *х. и* **молекула** *ж. осн и прен.* молекул(а)

молекуларни -а -е молекуларан

молекулов(и) -а -о/-е *и* **молекулски** -а -е молекулски

молибден *х. хем.* молибден

молитва *ж.* молитва; **~ над чежко хорим** смртна молитва

молитвени -а -е молитвен; ◊ **~ дом** богомоља

молитвенїк *х.* молитвеник

молитвов(и) -а -о/-е *оп.* **молитвени**

молов(и) -а -о/-е *оп.* **молски**

Молох *х. митол.* Молох

молох *х. прен.* (*обще зло*) молох

молски -а -е *муз.* молски

моль -лю *х.* мољац; **у шматох ше зведол ~, шмати погризол ~** одећа се измољчала (умољчала); ◊ **житов ~** житни мољац (Tinea granella); **шматов ~** мољац сукнар, кожни мољац (Tinea pellionella); ¤ **влапиц ше до дачого як ~ до кожуха** прионути на посао, озбиљно се прихватити посла; **кнїжков ~** *франт.* књишки мољац

мольба *ж.* моба; **робиц на мольбу** ићи на мобу

мольбаш *х.* мобар

мольбашиц -им *нєзак.* (*ходзиц робиц на мольбу*) мобити, ићи на мобу

мольбашски -а -е мобарски

мольов(и) -а -о/-е мољчев; **~ гушенїца** мољчева гусеница

момент *х.* момен(а)т

моментални -а -е моменталан

монарх *х.* монарх

монархиз(е)м -зму/-зма *х.* монархизам

монархийни *и* **монархийски** -а -е монархијски

монархист -та *и* **монархиста** -ти *х.* монархист(а)

монархистични -а -е монархистички

монархофашиз(е)м -зму/-зма *х.* монархофашизам

монархов(и) -а -о/-е *и* **монархски** -а -е монаршки

монах *х.* калуђер, монах, редовник

монахиня *ж.* калуђерица, монахиња, редовница

монаш(е)ски -а -е калуђерски, монашки; редовнички

монашество *с.* монаштво

Монґол *х.* Монгол

монґолоид *х.* монголоид

монґолоидни -а -е монголоидан

монґолски -а -е монголски

монден *х.* монден

монденски -а -е монденски

мондїкац -ам *и* **мондюковац** -куюм *нєзак. оп.* **мондяц**

мондяц -ам *нєзак.* (*нєрозумлїво приповедац*) брбљати, пркелати, пркељати, тртљати

монета *ж.* монета; ¤ ~ **за подкурйованє** монета за поткусуривање

монетарни -а -е монетарни; ~ **система** монетарни систем

монетни -а -е монетни

монитор *х.* монитор

моноґамийни *и* **моноґамийски** -а -е моногамијски

моноґамия *ж.* моногамија

моногенеза *ж. биол., линґв.* моногенеза

моноґенетични -а -е моногенетички

моноґрафия *ж.* монографија

монодрама *ж.* монодрама

монокл -кла *х.* монокл

монократ -та *и* **монократа** -ти *х.* (*автократ*) монократа(а)

моноксид *х. хем.* моноксид

монокултура *ж. аґр.* монокултура

монолит *х. архит.* монолит

монолитни -а -е *осн. и прен.* монолитан

монолоґ *х.* монолог

моноложски -а -е монолошки

моном *х. мат.* моном

монометер -тера/-тра *техн.* монометар

мономни *и* **мономски** -а -е *мат.* мономни, мономски

монопол *х. з розл. знач.* монопол; **тримац (мац) ~ на дацо** држати (имати) монопол на нешто

монополизация *ж.* монополизација

монополизовац -зуєм *зак. и нєзак.* монополисати

монополист -та *и* **монополиста** -ти *х.* монополист(а)

монополни *и* **монополски** -а -е монополни, монополски; ~ **положенє** монополски положај

моносилабични -а -е *линґв.* моносилабичан, моносилабички; ~ **язики** моносилабички језици

монотеиз(е)м -зму/-зма *х.* монотеизам

монотеистични -а -е монотеистички; ~ **релиґия** монотеистичка религија

монотип *х. друк.* монотип

монотипия *ж. маль.* монотипија

монотони -а -е монотон

монотония *ж.* монотонија

монотоносц *с.* монотоност

монофазни -а -е *ел.* монофазан

монсиньор *х. церкв.* монсињор

монструм *х.* монструм

монструозни -а -е монструозан

монсун *х.* монсун

монсунски -а -е монсунски, ~ **клима** монсунска клима

монтажа *ж. з розл. знач.* монтажа

монтажер *х.* монтажер

монтажни -а -е монтажни; ~ **хижа** монтажна кућа

монтер *х.* монтер

монтерски -а -е монтерски; ~ **клїщи** монтерска клешта

монтирац -ам *зак. и нєзак.* монтирати

монтир(ов)ач *х.* монтирач

монумент *х.* монумент

монументални -а -е монументалан

мопед *х.* мопед

мопедаш *х.* мопедаш

мопс *х.* (*файта малих псох*) мопс

мор *х. заст.* морија, зараза, епидемија

морал *х.* морал

морални -а -е моралан; ~ **моц** морална снага

морализатор *х. пейор.* морализатор

морализовац -зуєм *зак. и нєзак.* морализовати, морализовати

моралист -та *и* **моралиста** -ти *х.* моралист(а)

моралистични -а -е моралистичан

мораторий *х. и* **мораторию** *х.* мораториј(ум)

морбидни -а -е морбидан

морд *х. заст.* (*война, забиванє*) рат; ратиште

морда *ж. заст.* њушка

мордовац (ше) -дуєм (ше) *нєзак.* мучити (се), морити (се); изнуривати (се); малтретирати (се)

морес *х.*: ¤ **научиц дакого мореса** научити кога реда (памети), стерати кога у ред

морє *с. заст. оп.* **морйо**

морж *х. зоол.* морж

мориц -им *нєзак. заст.* мучити, морити

морйо -ря *с.* море; ◊ **отворене (широке)** ~ (*пучина*) дебело (отворено, широко) море; ¤ **за седем морями** (*барз далєко*) иза седам мора; **капка до моря** (*барз мало*) кап(ља) у мору; **мертве** ~ *прен.* (*апатични штредок*) мртво море

морйови -а -о/-е *оп.* **морски**

морйоплївец -вца *х.* морепловац

морйоплївство *с.* морепловство

морйоуз *х. ґеоґр.* мореуз

морка *ж.* морка, бисерка

морнар *х. беш. серб.* морнар (*оп.* **моряк**)

морнарица *ж. воєн.* морнарица

моровки *ж. мн. мед. заст.* шарлах; **похорел ше на** ~ разболео се од шарлаха

морски -а -е морски; ~ **побрежє** морска обала; ~ **соль** морска со; ◊ ~ **гвизда** *зоол.* морска звезда (Asterias); ~ **хорота** *мед.* морска болест; ~ **їж** *зоол.* морски јеж (Echinus); ~ **конїк** *зоол.* морски коњић (Hippocampus antiquorum); ~ **лєв** *зоол.* морски лав (Eumetopias jubatus); ~ **пес** *зоол.* морски пас (Carcharias glaucus); ~ **елефант (слон)** *зоол.* морски слон (Cystophora proboscidea)

мортадела *ж. кул.* мортадела

морталитет *х.* (*смертельносц*) морталитет

мортус *прикм. нєпрем. франт.* мортус; ~ **пияни** мортус пијан, мртав пијан

моруна *ж. зоол.* моруна (Acipenser huso)

Морфей *х. митол.* (*бог сна*) Морфеј; ¤ **пойсц ґу Морфейови на руки** (*пойсц спац*) бацити се Морфеју у крило

морфема *ж. линґв.* морфем(а)

морфий -ия *х. и* **морфиюм** *х.* морфиј(ум), морфин

морфолоґийни *и* **морфоложски** -а -е морфолошки

морфолоґия *ж. з розл. знач.* морфологија

морче -еца *с.* младунче морке

морщиц -им *нєзак.*: ~ **твар** *оп.* **морщиц ше (1)**

морщиц ше -им ше *нєзак.* **1.** мрштити се, правити кисело лице (*због осећаја киселости и сл.*); **2.** набирати се, борати се, мрешкати се, смежуравати се, нажимати се

моряк *х.* морнар

моряцки -а -е морнарски

Москаль *х. заст.* (*Рус*) Москов, Рус

московски -а -е **1.** московски; **2.** *заст.* (*русийски*) руски

Московян *х.* Московљанин

мост *х. з розл. знач.* мост; ◊ ~ **на ланцох, ланцов(и)** ~ ланчани мост; ~ **на чайкох** понтонски мост; **дзвигаци (рухоми)** ~ покретни мост; ¤ **нашол сом на дзиравим мосце** *франт.* (*на питанє: одкаль ци то?*) имам (*не мораш да знаш одакле ми то*); **я то нє нашол на дзиравим мосце** *оп. под* **найсц**; **(по)валяц ((с)палїц) [шицки] мости за собу** (по)рушити ((с)палити) [све] мостове за собом; **просто як з моста (питац ше, повесц** *и под.*) без околишења, с неба па у ребра

мостарина *ж.* мостарина

мостобран *х.* мостобран

мостов(и) -а -о/-е мостовни, мостовски

мосцик *х.* **1.** *дем.* мостић; **2.** (*за уход на ладю и под.*) мост

мотац -ам *нєзак.* (*предзу, волну и под.*) мотати, намотавати,

навијати

мотац ше -ам ше *нєзак.* врзмати се, мотати се; вршљати, мувати се, ландрати

мотел *х.* мотел

мотив *х.* мотив

мотивация *ж.* мотивација

мотивовац -вуєм *зак. и нєзак.* мотивисати, мотивирати

мотика *ж.* мотика; ◊ **садзиц за мотику** садити под мотику

мотиль *х.* лептир; ◊ ~ **-машля** лептир-машна

мотильов(и) -а -о/-е лептирски

мотильчок -чка *х. дем. и гипок.* лептирић

мотичка *ж.* **1.** *дем.* мотичица; **2.** (*на парачим плугу*) мотика

мото *х.* мото

мотовидло *с. ткац.* мотовило, витао; ¤ **бега як** ~ врти се наоколо и смета (*обич. о немирном детету*)

мотога *ж.* немирко, несташко; ¤ **круци ше (бега, ходзи) як** ~ трчи (хода) по целом селу (граду) не мирујући

мотокултиватор *х. техн.* мотокултиватор

мотор *х.* мотор

моторизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* моторизовати (се), моторизирати (се)

моторка *ж.* моторбицикл, мотоцикл

моторкаш *х.* мотоциклист(а)

моторчок -чка *х. дем.* моторић, моторчић

мотькош *х.* **1.** *гандр.* неваљалац; **2.** *гипок.* (*за хлапца*) мусавко

мох -ху *х.* паперје

мохави -а -е (*хтори ма моху по себе*) по (у) коме има паперја; **власи ци мохави** у коси имаш паперја

мохнати -а -е паперјаст

моховина *ж.* маховина

моховинасти -а -е *и* **моховинов(и)** -а -о/-е маховинаст

мохотка *ж.* **1.** (*по целу*) длачица, маља; **2.** (*на рошлїнох*) трепља; **3.** паперје

мохоткави -а -е *и* **мохоткасти** -а -е **1.** длакав, маљав; **2.** трепљаст; **3.** паперјаст

моц *ж. з розл. знач.* **1.** снага; **вецей нє мал моци** више није имао снаге; ~ **мотора** снага мотора; **роботна** ~ радна снага; **трациц** ~ губити снагу; малаксавати; **уложиц шицки моци** уложити све снаге; **буц на моци** *правн.* бити на снази; **положиц звонка моци** *правн.* ставити ван снаге; **2.** моћ; **куповна** ~ куповна моћ; **одбранбена (охранєбна)** ~ одбрамбена моћ; ~ **навикнуца** моћ навике; **на** ~ **направене** (*добре, квалитетно направене*) добро, квалитетно урађено; ◊ **за моци покошиц жито** (*кед є нище нє цалком узрете*) покосити јаку пшеницу; ¤ **буц [ище] у моци 1.** бити још снажан; **2.** бити још držeћи, здрав, моћи још радити, бринути се о себи; **кельо мал моци** из петних жила

моцак *х. и ридк.* **моцар** *х.* снагатор

моцнєйши -а -е **1.** надмоћан, надмашан; **2.** имућан, имућнији

моцни -а -е **1.** јак, снажан; моћан; ~ **компания** моћна компанија; ~ **одуперанє** снажан отпор; **2.** силан, силован, силовит; ~ **витор** силовит ветар; **3.** (*о чловекови*) крупан, кршан; становит; жилав; **4.** чврст; жесток; ~ **артилєрийни напад** жесток артиљеријски напад; **5.** (*маєтни*) имућан, богатији; ~ **ґазда** имућан газда; **6.** недовољно зрео, јак (*о житарицама*); **кукурица нище моцна, нє за ламанє є** кукуруз још није довољно зрео, још није за бербу; ¤ ~ **як дуб** јак као бик

моцнїско *х. оп.* **моцак**

моцнїц -нєєм *и* -їм *нєзак.* јачати

моцно *присл.* **1.** (*з вельку моцу*) снажно, јако; ~ **вдериц** снажно ударити; **2.** (*барз*) јако, грдно; ~ **ше нагнївал** јако се наљутио; ~ **го набил** јако га је истукао; **3.** интензивно

моцносц *ж.* **1.** *ел. и др.* снага; **2.** чврстина; сила

моцовац ше -цуєм ше *нєзак.* **1.** (*давац сили, силовац ше*) напрезати се, силити се, снажити се; излагати се напору; **2.** *взаєм. повр.* борити се, рвати се, мерити се, носити се, хватати се укоштац

моч *х.* мокраћа

мочар *х.* мочвара, рит; бариште, баруштина

мочара *ж. коноп.* мочило

мочарни -а -е мочваран; **~ жем** мочварно земљиште

мочени -а -е квашен; **мочени отруби** квашене мекиње

мочи можем (*будуци час* я годзен -дна -дно, *мн.* -дни *и* я будзем мочи) *зак. и нєзак.* моћи; бити у стању; узмоћи, смоћи; **я то нє можем зробиц** ја то не могу да урадим; **я то нє годзен (нє будзем мочи) зробиц** ја то нећу моћи да урадим; ¤ **нє можеш ми нїч, цо ми можеш?** не можеш ми ништа, шта ми можеш?; можеш ми пљунути под прозор

мочинґ *х. месар.* вратина; тетива, жила

мочиц -им *нєзак.* **1. а)** мочити, топити; квасити; потапати; умакати; **б) ~ конопу** мочити конопљу; **2.** (*уриновац*) мокрити

мочкош *х. оп.* **мотькош**

мочов(и) -а -о/-е мокраћни; **~ мехир** мокраћна бешика

мочовод *х. анат.* мокраћовод

мошов *х. заст.* "мошов" (*прибор за рибање посуђа*)

мошус *х. зоол. и козм.* мошус (Moschus moschiferus)

мощи *ж. мн. церкв.* мошти; **святи ~** свете мошти

мравчац -чим *нєзак.* маукати

мравчиц -им *коц. оп.* **мравчац**

мражиц ше -им ше *нєзак.* измрзавати се, измразавати се

мраз *х.* **1.** (*нїзка температура*) мраз, студен, ниска температура; **вноци бул вельки ~ , жем змарзла** ноћу је био велик мраз, земља се смрзла; **2.** (*змарзнута роса по жеми*) мраз, слана; **3.** *прен.* језа, жмарци; ◊ **мраз праци** камен пуца од зиме; ¤ **аж по мнє ~ прешол** најежио сам се, подишли су ме жмарци (мравци); **придзе и на пса ~** видећеш ти своје добројутро, доћи ће мечка и пред твоју кућу; **убил це ~** иди к врагу, иди до ђавола; **таки зме яґда нас мраз поварел** (*нїяки, хорйовити*) изнемогли смо и болесни

мразов(и) -а -о/-е мразан; мразовит

мрамор *х.* мрамор, мермер

мраморни -а -е *и* **мраморов(и)** -а -о/-е мраморан, мермеран

мрежа *ж. з розл. знач.* мрежа; **рибарска ~** рибарска мрежа; **желєзнїцка ~** железничка мрежа; **~ коцки** *мат.* мрежа коцке

мрежасти -а -е мрежаст

мрежнїчка *ж. анат.* мрежњача

мрежочка *ж. дем.* мрежица

мрена *ж. зоол.* мрена (Barbus fliviatilis)

мрец мрем *нєзак.* мрети, умирати

мрийни -а -е *и* **мрийовити** -а -е маштовит

мрия -иї *ж.* машта; **подїя як зоз мриї** маштовит догађај; **полни мриї** пун маште, маштовит; ¤ **на кридлох мриї** на крилима маште; **плод мриї** плод маште

мрийовац -июєм *нєзак. оп.* **мрияц**

мрийовитосц *ж.* маштовитост

мрияц -ям *нєзак.* маштати

мрияч *х.* машталац, маштач; сањалица

му *викр. оном. за означованє ричаня крави* му

мугамеданєц -нца *х.* мухамеданац

мугамедански -а -е мухамедански

мугар *х. бот.* мухар (Setaria)

мугариско *с. поль.* (*польо дзе бул мугар*) мухариште

мудерец -рца *х.* **1. а)** мудрац; **б)** мудрица; мудријаш; **2.** *ирон.* паметњаковић

мудерецки -а -е мудрачки

мудерица *ж.* **1.** мудрица; **2.** *ирон.* паметњаковић

мудри -а -е паметан, мудар; ¤

будз мудри (*будз розумни, май розум*) буди попо паметан; **єден пред другим мудрейши** не зна се ко је паметан; **мудрейши попущує** паметнији попушта; **мудри мудрує а шалєни ґаздує** не треба се правити паметан, већ треба радити; **~ як Руснак по вашаре** *оп.* **прешол вашар** (*под* **вашар**); **~ як Соломон** веома паметан; **нє мудри а нє шалєни** (*нєдосц мудри*) ≅ није при својој памети; **правиц ше ~** правити се паметан; **яки ти барз ~!** *ирон.* ала си (што си ти) паметан!

мудриц -реєм *и* -им постајати мудрији (паметнији), мудрати; **дзецко мудреє** дете постаје мудрије

мудро *присл.* паметно, мудро

мудровац -руєм *нєзак. ирон.* мудровати, мудријашити, правити се паметан; просипати памет

мудросц *ж. з розл. знач.* мудрост, памет; **то нїяка нє ~** није то никаква мудрост; ¤ **камень мудросци** камен мудрости, мудрачки камен; **як кед би поцицал (попил, позберал) шицку ~ [того] швета** као да је посисао (посркао) сву мудрост [овог] света

муж *х.* **1.** муж, супруг; **2.** *кнїжк.* (*углядни чловек, юнак*) муж; ¤ **коло доброго мужа жена як ружа** добар муж се огледа у осмеху жене

мужески -а -е *заст.* мушки; мужеван

мужескосц *и* **мужественосц** *ж.* мужевност

мужествени -а -е мужеван

мужество *с.* мушкост

мужик *х. ист.* (*русийски селян*) мужик

мужов -а -е мужевљев; **~ брат** девер; **~ шестра** заова; **мужового брата жена** јетрва

мужозабойнїца *ж.* мужоубица

мужочок -чка *х. дем. и гип.* мужић

муза *ж. лит., прен.* муза; **~ поезиї** муза поезије

музей -ею *х.* музеј

музейни -а -е музејски; **~ збирка** музејска збирка

музеолоґ *х.* музеолог

музика *ж.* музика, *горв.* глазба; **духовна ~** духовна музика; **камерна ~** камерна музика

музикални -а -е музикалан, *горв.* глазбен

музикалносц *ж.* музикалност, *горв.* глазбеност

музикант *х.* музикант

музиковац -куєм *и* **музицирац** -ам *зак. и нєзак.* музицирати, *горв.* глазбовати

музичар *х.* музичар, *горв.* глазбеник

музични -а -е музички, *горв.* глазбен

мука¹ *ж.* брашно; **била ~** бело брашно; **кукурична ~** кукурузно брашно; **чарна ~** црно брашно

мука² *ж.* (*трапеза*) мука; ¤ **буц на мукох** бити на мукама; **вични (пекельни) муки** *рел.* вечне (паклене) муке; **Танталово муки** Танталове муке; **як по дванастих мукох** (*барз змучени*) као да је из гроба устао, као да је ваљак прешао преко њега

мукави -а -е брашњав

мукарня *ж.* брашнара

мукачевски -а -е *и* **мукачовски** -а -е (*од* **Мукачево/Мукачово**) мукачевски

мукoвани -а -е са довољно *или* много брашна (*о тесту*)

муков(и) -а -о/-е брашнени; ◊ **~ хробак** *зоол.* брашнар (Tenebrio molitor)

мула¹ *х. ист.* мула

мула² *ж. зоол.* мула

мулат *х.* (*крижанєц*) мулат

мулатованє *с.* лумповање, лумперај(ка), банчење, теревенка, бекријање

мулатовац -туєм *нєзак.* лумповати, банчити, теревенчити, бекријати

мулатшаґ *х. оп.* **мулатованє**

мултидисциплинарни -а -е мултидисциплинаран

мултиконфесийни *и*

мултиконфесионални -а -е мултиконфесионалан

мултикултурални *и* **мултукултурни** -а -е мултикултуралан, мултикултуран

мултимилионер *х.* мултимилионар, мултимилионер

мултиязични -а -е мултијезичан

муляр *х.* зидар; ◊ **шлєбодни муляре** *мн.* (*масони*) слободни зидари

мулярски -а -е зидарски

мулярство *с.* зидарство

муляц -лям *нєзак.* муљати, мечити; ~ **грозно** муљати грожђе

муль *х. осн. и прен.* муљ; **рични** ~ речни муљ

мульовити -а -е муљевит; ~ **дно** муљевито дно

мумификовац -куєм *зак. и нєзак.* мумификовати, мумифицирати

мумия *ж. осн. и прен.* мумија

мунґо(с) *х. зоол.* мунго(с) (Mungos ichneumen, Mungos mungo)

мундир *х.* мундир

мундур *х. заст. оп.* **мундир**

муницийни *и* **муницийски** -а -е муницијски

муниция *ж.* муниција

мункаш *х. ист.* мункаш

мунтатов *х.* (с)казаљка (*на часовнику*)

мунтатовик *х.* казаљка (*на прецизним апаратима*)

мунтлак *х. гандр.* мамлаз, блесан; глупан

мур *х.* **1.** зид; **2.** бедем; ◊ **Берлински** ~ Берлински зид; **Мур плачу** Зид плача; ¤ **били (побилїц) як** ~ блед (пребледети) као зид (као крпа, као смрт); **ґрабац ше (драпац ше) по мурох од болю** (*мац барз вельки болї*) превијати се од болова, превијати се као пишкор [у лонцу]

мура *ж.* (*ноцна лепетка, босорка*) лептирица

мурґац -ам *нєзак.* давати знак очима и обрвама, намигивати

мурик *х.* (*пред обисцом*) зид, бедем (*в.*)

мурин *х. заст.* (*ниґер*) црнац

мурина *ж. зоол.* мурина, мурења (Muraena helena)

муриско *х.* **1.** *ауґм.* зидина; **2. муриска** *мн.* зидине, бедеми; **муриска твердинї** зидине тврђаве

муричок -чка *х. дем.* зидић (*као ограда*)

мурмотанє *с.* жагор, жамор, мрмор

мурмотац -ам *нєзак.* жагорити, жаморити, мрмљати

мурованє *с.* зидање

муровани -а -е зидан; ~ **хижа** зидана кућа

муровац -руєм *нєзак.* зидати

муров(и) -а -о/-е зидни; ~ **годзина** зидни сат; **мурово новини** зидне новине; **мурово облоги** зидне облоге

мурцави -а -е мусав

мурц(к)ош *х.* мусавко, мусавац

мурчанє *с.* **1.** (*пса*) режање; **2.** (*говеда*) мукање, мук, рика; **3.** *прен.* мрмљање

мурчац -чим *нєзак.* **1.** (*о крави*) мукати; **2.** (*о псови*) режати; **3.** *прен.* мрмљати; ~ **себе под нос** мрмљати нешто испод носа

мурчиц -им *коц. оп.* **мурчац**

муряк *х. зоол.* гњурач (Dytiscus narginalis)

муряц -ям *нєзак.* гњурати, урањати, зарањати

муряц ше -ям ше *нєзак.* **1.** гњурати се; **2.** понирати

муряч *х.* **1.** гњурач, гњурац; **2.** *зоол.* гњурац (Podiceps)

мусака *ж. кул.* мусака

мускат *х. оп.* **мушкат**

мускатни -а -е *оп.* **мушкатни**

мускетар *х.* мускетар

мускула *ж. анат.* мишић, мускул(а)

мускуласти -а -е мишићаст; мишићав

мускулатура *ж. анат.* мускулатура

мускулов(и) -а -о/-е мишићни; ~ **ткань** мишићно ткиво

Муслиман *х. заст.* (*припаднїк*

народу) Муслиман

мусліман *х.* (*припаднїк вири*) муслиман

мусліманскі -а -е муслимански

муслин *х. текст.* муслин

мустанґ *х. зоол.* мустанг

мустра *ж. з розл. знач.* мустра; ~ **за вишиванє** мустра за вез

мутант *х. биол.* мутант

мутатов *х. коц. оп.* **мунтатов**

мутацийни -а -е мутациони

мутация *ж. биол. и ґрам.* мутација

мутелка *ж. млєк.* стапајица, маљица (*в.*), туцак (*в.*)

мутирац -ам *и* **мутировац** -руєм *зак. и нєзак.* мутирати

мутлак *х. оп.* **мунтлак**

мутлянка *ж.* муљ, брлог; каљуга

мутлянков(и) -а -о/-е муљевит; ~ **дно** муљевито дно

мутни -а -е мутан; ~ **вода** мутна вода; ¤ **ловиц у мутним** ловити у мутном; **пошло мутном водом** пропало (нестало) (као) у мутну воду, однела мутна Марица (вода)

мутносц *ж.* мутност, мутноћа

мутяк *х. осн. и прен. серб.* мућак (*оп.* **запорсток**)

мутькалица *ж. кул.* мућкалица

мутькац -ам *нєзак. серб.* мућкати (*оп.* **больтац**)

муф *х. техн. и др.* муф

муфлон *х. зоол.* муфлон (Ovis musimon)

муфтия *х.* (*найстарши по ранґу мусліманскі священїк*) муфтија

муха *ж.* мува, муха; ◊ **дзвиняца (белава)** ~ *зоол.* мува зунзара (Caliphora erythrocephala); **домашня** ~ *зоол.* кућна мува (Musca domestica); **златна** ~ *зоол.* златна мува, златара, златарка (Lucilia caesar); **~-катеґория** *спорт.* мува-категорија; ~ **це-це** *зоол.* мува це-це (Glossina palpalis); **хижна** *зоол.* ~ собна мува (Homalomya canicularis); **штухаца (коньска)** *зоол.* ~ мува пецкара (Stomoxys calcitrans); ¤ **забивац мухи** (*нїч нє робиц*) ловити муве; вртети палчеве, красти богу дане, продавати зјаке (зјале); **знац од чого мухи здихаю** *оп.* **знац од чого пси здихаю** (*под* **пес**); **умерац (гинуц) як мухи** (*масовно*) масовно умирати; падати као снопови (снопље); **як помражени (помлоєни) мухи** (*хори, вистати, нїяки*) болесни; изнемогли

мухавиц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*одганяц мухи од себе – о статку, коньох*) омахивати се, обадати се; **конь ше мухави** коњ се омахује од мува; **3.** *прен.* **а)** реаговати збуњено; врпољити се, мешкољити се; **б)** мувати се, мотати се, зазјавати

мухиска *ж. ауґм.* муветина

мухов(и) -а -о/-е мушји, мувљи

муцелка *ж. оп.* **мутелка**

муциц -им *нєзак.* **1.** мутити, замућивати; **2.** ~ **масло** *млєк.* мућкати (тући, мести, бућкати) маслац

муциц ше -им ше *нєзак.* мутити се, замућивати се

мученє *с.* мука, мучење, злопатња

мученїк *х.* мученик

мученїца *ж.* **1.** мученица; **2.** *прен.* ракија, мученица

мученїцки -а -е мученички

мученїцтво *с.* мучеништво

мучилїще *с.* мучилиште

мучитель *х.* мучитељ, мучилац

мучительски -а -е мучитељски, мучилачки

мучиц¹ -им *нєзак.* посипати брашном, брашњавити

мучиц² -им *нєзак.* мучити, злостављати; кињити; ¤ ~ **дакого як жидзи Христа** (*барз мучиц дакого*) распињати (разапињати, приковати) кога на крст, метнути/метати (ставити/стављати) кога на муке

мучиц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*трапиц ше*) мучити се, злопатити се; **2.** (*нє мац спокою*) немати мира, стално мислити о нечему; **мац ше**

мучи же як єй синови у швеце мајка нема мира, стално мисли како је њеном сину у свету; **мучим ше же чом мушело праве так буц** секирам се (мучи ме мисао) зашто је морало баш тако бити; **нє мучце ше, будзе то добре** немојте се секирати, биће то добро

мучнє *присл.* мучно; тешком муком

мучни¹ -а -е брашнен; ~ **мех** џак за брашно (од брашна); ¤ **вдерени з мучним мехом** ударен мокром крпом

мучни² -а -е мучан; ~ **цихосц** мучно ћутање

мучно *присл. оп.* **мучнє**

мушиска *ж. оп.* **мухиска**

мушиц -им *нєзак. и зак.* **1.** морати; **мушим пойсц** морам да одем; **2.** *у функц. присл.* вероватно, сигурно, мора да; **мушели сце даґдзе прехладнуц** вероватно (мора да) сте се негде прехладили; **мушело го дацо затримац кед го нєт** мора да га је нешто задржало кад га нема

мушка *ж.* **1.** *дем.* мушица, мувица; **2.** *воєн.* мушица, предњи нишан; **брац на мушку** узимати на нишан; **3.** *зоол.* жижак; ~ **ше влапела до жита** пшеница се ужижљивила; ¤ **робиц як ~** радити као црв

мушкат *х.* (*файта грозна и вина*) мушкат, мускат

мушкатла *ж. бот.* мушкатла (Pelargonium odoratissimum)

мушкатни -а -е мушкатни, мускатни; ~ **грозно** мушкатно грожђе; ◊ ~ **орех** *бот.* мушкатњак (Myristica fragrans)

мушмула *ж. бот.* мушмула (Mespilus germanica)

муштерия *ж.* муштерија

муштикла *ж.* муштикла

муштра *ж. заст.* (*воєна вежба*) муштра

муштровац -руєм *зак. и нєзак.* (*строго воспитовац*) муштрати

муштровац ше -руєм ше *нєзак.* **1.** (*з даким*) грдити кога, приговарати коме, гунђати; **2.** (*з дачим – трапиц ше*) мучити се, натезати се

мяв *викр. оном.* мјау, мијау, мау

мясопусни -а -е *церкв.* месопустан; ~ **нєдзеля** месопусна недеља, месопуст

Н

на *викр.* на ево, узми, држи; ~ **твою шапку!** узми твоју капу!

на *прим.* **I** *з ґен. партитивним означує циль дїї* по (*з акуз.*) *або ше преклада з цильовима виреченями*; **пошол** на **води** отишао је по воду, отишао је да донесе воде; **идз до дутяну на цукру** иди у продавницу да купиш шећера; **II** *з акуз.* **1.** *означує место* на; **пойдзем на валал** отићи ћу на село; **2. а)** *означує напрям* на, према, ка; **рушели ше на сивер** кренули су на север (према северу); **б)** *означує унапряменосц або рушанє през облак, дзвери и под.* на; **вошол на други дзвери** ушао је на друга врата; **в)** *означує трасу рушаня* преко; **путовали на Боґоєво** путовали су преко Богојева; **3. а)** *означує час дїї одредзеного дня* на, *або ше преклада з часовим ґенитивом*; **схадзка будзе на вовторок** седница ће бити у уторак; **на першого будзе плаца** првог ће бити плата; **б)** *означує напредок одредзени часови одрезок тирваня дїї* на; **пошол на два мешаци** отишао је на два месеца; **4.** *означує циль* **а)** по; **пошли на польо по сламу** отишли су на њиву по сламу; **б)** за; **робиме лєм на хлєб** радимо само за хлеб; **муж муши робиц на ню** муж мора да ради за њу; **5.** *означує наменку* за; **вода на райбанє** вода за прање; **чкодлїви пошлїдки на здравє** штетне последице по здравље; **6.** *означує средство* кроз; преко; на; **прецадзиц на дзираву вареху** процедити кроз ђевђир; **догварели ше на телефон** договорили су се преко

телефона; **вон лапа риби на спреведачку** он пеца рибу на варалицу; **7.** *означує способ дїї* на, *або ше преклада з другима конструкциями*; **а) порезац на фалатки** посећи на комаде; **бавя ше на войни** играју се рата; **копац (кошиц** *и под.*) **на треце (на штварте)** копати (косити *и сл.*) под трећину (под четвртину); **б)** *як часц присловнїцких виразох*: **офарбиц на белаво (на било, на желєно, на жовто, на кафово, на целово, на червено, на чарно** *итд.* обојити плаво (бело, зелено, жуто, браон, роза, црвено, црно *итд.*), обојити плавом (белом, зеленом, жутом, браон, роза, црвеном, црном *итд.*) бојом; **9.** *означує причину* **а)** од; **умар на моровки** умро је од шарлаха; **б)** на; **пришол на поволанку** дошао је на позив; **10.** *означує обєкт* на, *або ше преклада з директним обєктом*; **скричал на мнє** викнуо је на мене; **нападли на нєприятеля** напали су непријатеља; **11.** *у функциї атрибута* са, на; **авто на три колєса** ауто на (са) три точка; **III** *з лок.* **1.** *означує место* на: **робя на полю** раде на њиви; **2.** *означує час* на; **на одходзе** на одласку; **3. а)** *означує причину* због, на; **повадзели ше на дробнїци** посвађали су се због ситнице; **б)** *означує мотив* на; **дзекуєм вам на довирию** захваљујем вам се на поверењу; **4.** *у функциї атрибута*: **торта на пейцох вайцох** торта од пет јаја

набабрац -рем (*дакому*) *зак.* **1.** наврачати, изазвати врачбинама, нагатати; **2.** направити коме зврчку; **набабрали му** направили су му зврчку

набавиц -им *зак.* набавити

набавиц ше -им ше *зак.* наиграти се

набавка *ж.* набавка, набављање

набавни -а -е набавни

набавяц -ам *нєзак.* набављати

набавяцки -а -е набављачки

набавяч *х.* набављач

набегац ше -ам ше *зак.* натрчати се

набегнуц -нєм *зак.* набасати

набедренїк *х. церкв.* набедреник, набедреница

на белаво *присл.* плаво; плавом бојом; **офарбел капуру на белаво** офарбао је капију плавом бојом; ¤ **побиц дакого [на цмо] и на белаво** избити кога на мртво име

наберанє *с.* грдња

наберац -ам *нєзак.* **1.** (*дакого*) грдити, прекоревати; **2.** ~ **моц (моци, сили)** прикупљати снагу (снаге)

наберляц -ам *зак.* набрбљати

набешедовац -дуєм *зак.* напричати, наприповедати

набешедовац ше -дуєм ше *зак.* напричати се, наприповедати се

набиванє *с. буд.* набој; ~ **з иловачи** набој од иловаче

набивани -а -е земљан, набојни, од набоја; ~ **мур** земљани зид, зид од набоја; ~ **хижа** кућа од набоја, набојница

набивац -ам *нєзак.* **1. а)** (*жем*) набијати, убијати; **б)** (*мур, хижу*) набијати; **2.** набијати; ~ **пушку** набијати пушку; **3.** (*з дачим*) ударати, трескати, лупати; витлати; млатарати; **кед ше нагнїва, набива зоз шицким** кад се наљути, треска са свиме; **4.** ~ **шпици до глави колєса** *колєс.* брчити; ¤ ~ **зоз собу** бацати се, бацакати се: **од гнїву набивал зоз собу по посцелї** од гнева се бацао по кревету

набивац ше -ам ше *нєзак.* **1.** покуша(ва)ти насилно ући, лупати (*на врата, капију и сл.*), наваљивати; **2.** (*ґу дакому*) наваљивати на накога, трпати се, набацивати се коме

набиваци -а -е: ~ **пушка** набијача; ~ **пец** бубњара, поздер(њ)ача (*в.*), поздеруша (*в.*)

набивно *присл.* лабаво; овлаш; ~ **завязац** лабаво везати

набизовно *присл.* **1.** насигурно, засигурно; ~ **ше догвариц** насигурно се договорити; **2.** сигурно; **то** ~ **нє правда** то сигурно није истина

набилїц (ше) -им (ше) *зак.* (*намасциц* (*ше*) *з билїдлом*) набелити (се)

набилки *ж. мн. ткац.* брдило, вучила

на било *присл.* бело; белом бојом

набити -а -е **1.** набијен, здепаст, дежмекаст; **2.** (*преполни*) препун; ~ **сала** препуна сала

набиц -иєм *зак.* **1.** истући; **2.** (*з пушковим прахом*) набити; ~ **пушку** набити пушку

набиц ше -иєм ше (*на дацо*) *зак.* усмерити своје активности на нешто; **власци сцу же би ше людзе набили лєм на єдно: на карменє статку, обробок жеми** *и под.* власти желе да се људи усмере само на једно: на држање стоке, обраду земље *и сл.*

наблїзко *присл.* наблизу; **стали** ~ стајали су наблизу; **у варошу правя хижи** ~ у граду граде куће наблизу

наблядо *присл.* бледо

набоженство *с. заст.* вероисповест, вера

набой *х. ел., псих.* набој

набок *присл.* на страну, у страну; ◊ **положиц шапку** ~ накривити капу; **чесац ше** ~ чешљати се у страну

наборґовац -ґуєм *зак.* наузимати под вересију

набосо *присл.* на босу ногу; **пришол у ципелох** ~ дошао је у ципелама на босу ногу

набохтац ше -ам ше *зак. оп.* **обохтац ше**

набрац -берем *зак.* **1. а)** узети; заграбити; ~ **шена на видли** узети сена на виле; **набрал черешнї з кошарки** заграбио је трешања из корпе; **б)** захватити, захитити; ~ **води з потока** захватити воде из потока; **2.** (*достац на чежини*) **а)** угојити се, ухранити се; **набрал даскельо кили** угојио се неколико килограма; **б)** (*о животиньох*) утовити се; **3.** (*дакого – набиц*) истући; **так це наберем** тако ћу те истући; **4.** (*искуства, зregister*) накупити; ~ **моци** накупити снаге; повратити снагу

набреновац (ше) -нуєм (ше) *зак.* набреновати (се), накудравити (се)

набриднуц -нєм *зак. звич. безос.* досадити; згадити се; **набридло му** згадило му се

набринїц -їм *зак. оп.* **набринуц**

набринути -а -е набрекнут, натечен

набринуц -нїм *зак.* (*запухнуц пре слабу циркулацию*) набрекнути; отећи, натећи; **жили на рукох му набринули** жиле на рукама су му набрекле; **пред оцелєньом вимнє крави набринї** пре отељења виме краве отекне

наброндани -а -е *ридк. оп.* **набрундани**

набрундани -а -е *и* **набрундзани** -а -е љут; намргођен, натмурен, смркнут, надрндан

набрушиц -им *зак.* набрусити, наоштрити

набурени -а -е **1. а)** (*збурени, наїжени*) нарогушен, накострешен, тршав; **б)** *прен.* намргођен, натмурен, набурен; **2.** (*о дню, хвилї и под.*) тмуран

набуриц -им *зак.* накострешити

набуриц ше -им ше *зак.* **1.** накострешити се; **2.** *прен.* намргодити се, натмурити се

набуркани -а -е набран

набухац -ам *зак.* истући, избити, излемати, излупати, измлатити, издеветати; избатинати

набухциц -им *зак. оп.* **набухац**

набухциц ше -им ше *зак.* (*добре ше наєсц*) набокати се

набуц ше -будзем ше *зак.* бити негде дуго, до миле воље, док не досади; бити доста некоме негде; **уж сом ше набул у варошу** већ ми је доста града, више ми се не живи у граду; **унук ше уж набул у баби, та пришол дому** унук је био код баке докле му се хтело, па је дошао кући; **нє можем ше лєм набуц у природи** остао бих бескрајно дуго у природи, никако да се науживам у природи

навагац -ам *и* **наважиц** -им *зак.* навести, наговорити; **навагал ю най прейдзе до їх фирми** наговорио ју је да пређе у њихову фирму; **директор наважел професора на**

гонорарни годзини директор је наговорио професора на хонорарне часове

наважиц ше -им ше *зак.* **1.** одлучити се; усудити се; **2.** *з неґацию* пасти на памет; **нє наважим ше вецей гоніц авто по босей драги** неће ми више пасти на памет да возим кола по земљаном путу

наважовац ше -жуєм ше *нєзак.* спремати се, имати намеру

навала *ж. спорт. и прен.* навала

наваліц -лїм *зак. з розл. знач.* навалити, нагрнути; ~ **на нєприятеля** навалити на непријатеља; ~ **на робу у предавальнї** навалити на робу у продавници; ¤ **навалєл як буяк на червене** *пейор.* навалио као сивоња

наваліц ше -лїм ше *зак.* навалити се, наслонити се

навални -а -е *спорт.* навалан; ~ **бавяч** навални играч

наваляц -лям *зак.* нагомилати

навальовац -люєм *нєзак. з розл. знач.* наваљивати

навальовац ше -люєм ше *нєзак.* наваљивати се, наслањати се

навальчиц -им *зак.* нагомилати, натрпати; **пред путованьом шицкого навальчели до куфрох** пре путовања су свега натрпали у кофере

навантуліц -їм *зак. експр.* (*вельо дачого накласц, направиц, навариц и под.*): **копал мархву з ашовом, та таки груди навантулєл** вадио је мркву са ашовом, па је овакве грудве наваљао**; кед кошел, таки вельки снопи навантулєл** кад је косио, овако велике снопове је направио**; навантулєл вельку копку шена** саденуо је велику камару сена; **навантулєла тельо єдзеня, а тераз горуцо, погуби ше** накувала је толико јела, а сад је вруће, покавариће се

навантуліц ше -їм ше *зак.* (*моцно ше наєсц*) накркати се

нavариц -им *зак.* скувати; накувати; **наварела полудзенок** скувала је ручак; **наварела му на даскельо днї** накувала му је за неколико дана

навашариц -им *зак.* навашарити, развашарити, направити неред

навезц -ежем *зак.* навести (-езем), довести (-езем), навозити; допремити

навелько *присл.* **1.** крупно; на велике комаде; **2.** навелико, увелико; ~ **ше приповеда о тим** навелико се прича о томе

навераш *х.* невенчани муж

наверашка *ж.* невенчана жена

навераштво *с.* живот у дивљем браку

наверош *х. оп.* **навераш**

наверошка *ж. оп.* **наверашка**

наверх *прим. з ґен.* наврх; ~ **гори** наврх планине; ¤ ~ **швета** (*барз, прейґ мири*): **кричац** ~ **швета** викати из петних жила (на сав глас); **йойчал** ~ **швета** дерао се као на ражњу (као да га кољу, као да га жива деру)

навершиц -им *зак.* наврршити

навершиц ше -им ше *зак.* наврршити се

навесц -едзем *зак. з розл. знач.* навести; ~ **дакого на погришну драгу** навести кога на погрешан пут; ~ **цитат** навести цитат; ~ **бешеду на дацо** навести разговор на нешто; ~ **на грих** навести на грех, саблазнити

навечар *присл.* вечерас, довече

навечерац ше -ам ше *зак.* навечерати се

навешеліц ше -лїм ше *зак.* навеселити се

навиберац -ам *зак.* **1.** набирати, изабрати, одабрати; **2.** навадити; ~ **кромплї** навадити кромпира; **3.** накупити (*милодара и сл.*); **навиберали досц пенєжи за худобних** накупили су доста милодара за сиромашне

навиґатор *х.* навигатор

навиґация *ж.* навигација

навики *присл.* навек, вечно, вечито, довек(а); ¤ ~ **виков** на веке векова, на све веке; ~ **слава** увек хваљен, амен увек

навикнути -а -е навикнут; вичан

навикнуц (ше) -нєм (ше) *зак.* навићи (се), навикнути (се); навадити (се)

навикнуце *с.* навика; **по навикнуцу** по навици

навикованє *с.* навикавање

навиковац (ше) -куєм (ше) *нєзак.* навикавати (се), свикавати (се)

навиксац -ам *зак.* навиксати

навинїмац -ам *зак.* навадити (*вадећи нагомилати*)

нависценє *с.* наговештај, навештај; слутња, најава

нависцовац -цуєм *нєзак.* навешћивати, слутити; злослутити

нависцовач *х.* предсказивач; злослутник

навишивац -ам *зак.* навести, извести; **навишивала вельо вишивки** навезла је много везова

навияц -ям *нєзак.* навијати; **навияме за домашнї тим** навијамо за домаћи тим

навияцки -а -е навијачки

навияч *х.* навијач; **страсни** ~ страстан навијач

навладац -ам *зак. заст.* савладати

навладац ше -ам ше *зак. заст.* навићи се; натерати себе на нешто; **у новим штредку нє могла ше навладац на кафу** у новој средини није могла да се навикне на кафу

навлажиц -им *зак.* навлажити, поквасити

навод *х. з розл. знач.* навод; **знаки навода** *оп.* **наводнїки**

наводзиц -им *и* **наводзовац** -дзуєм *нєзак.* **1.** (*податки и под.*) наводити; ~ **приклади** наводити примере; **2. а)** (*зводзиц*) наводити, заводити; ~ **на нєдобру драгу** наводити на рђав пут; **б)** упућивати, изводити; ~ **дакого на добру драгу** упућивати кога на добар пут

наводзовач *х. спец.* навођач

наводичковац ше -куєм ше *зак.* намирисати се

наводковац ше -куєм ше *зак.* **1.** *оп.* **наводичковац ше**; **2.** напити се, опити се

наводни -а -е наводни; тобожњи

наводнїки *х. мн.* наводници, знаци навода

наводнїц -им *зак.* наводнити; ~ **поля** наводнити њиве

наводно *присл.* наводно

наводньованє *с.* наводњавање

наводньовац -нюєм *нєзак.* наводњавати

навожиц[1] -им *зак.* навозити, навести; ~ **древа** навести дрва

навожиц[2] -им *нєзак.* *оп.* **навожовац**

навожиц ше -им ше *зак.* навозати се, извозати се

навожовац -жуєм *нєзак.* (*привожиц, сипац поверх дачого*) навозити, довозити, насипати; ~ **драгу** (*привожиц глїни на нїзши або розрити часци драги*) навозити пут; **навожовали жеми на лапош** довозили су земљу на удолицу

навой *х. ткац.* вратило, навој

наволац -ам *зак.* **1.** (*дац мено*) назвати, прозвати; **2.** (*на телефон*) назвати; ¤ ~ **з правим меном** назвати правим именом

наволац ше -ам ше *зак.* назвати се, прозвати се

наволовац -луєм *нєзак.* **1.** (*давац мено*) називати, прозивати; **2.** (*на телефон*) називати

навосковац -куєм *зак.* навоштити, извоштити

наврацац -ам *нєзак.* **1.** (*статок зоз чкоди*) навраћати, завраћати, враћати (терати) назад; **2.** (*з кочом и под. назад*) окретати; **3.** (*на добру драгу*) враћати, обраћати, упућивати; **4.** *заст.* (*волац назад*) звати натраг, враћати

наврацац ше -ам ше *нєзак. заст.* враћати се, навраћати се

навраценє *с.* враћање; обраћење

наврациц -им *зак.* **1.** (*статок зоз чкоди*) навратити, завратити, вратити (потерати) назад; **наврацел крави, бо вошли до бетелїни** навратио је краве, јер су ушле у детелину; **2.** (*обрациц назад*) окренути; ~ **з кочом** окренути с колима; **3.** (*очутиц*) повратити, освестити; **4. а)** (*вжац назад*) вратити; **страцени роки нє наврациме** изгубљене године нећемо

вратити; **б)** (*поволац назад*) вратити, позвати назад; **5.** (*на добру драгу*) вратити, обратити, упутити; **6.** *беш. серб.* (*драгом до дакого або даґдзе*) навратити, скрнути, свратити (*оп.* **зайсц (I, 2)**)

навраціц ше -им ше *зак. заст.* **1.** (*враціц ше*) вратити се, навратити се; **2.** (*присц ґу себе*) повратити се, доћи себи, освестити се; **3.** (*на добру драгу*) вратити се, обратити се, повратити се; **~ ґу своєй вири** вратити се својој вери; **4.** *поль.* поново добити нагон за парењом (*о кози, овци и сл.*)

наврачани -а -е наврачан, нагатан; **наврачане им** бачене су им чини

наврачац -ам наврачати, нагатати; бацити враџбине, замађијати, омађијати, опсенити

навше *присл.* заувек, засвагда, навек; ¤ **раз ~** једном заувек

навяц -веєм *зак.* **1.** *нєпрех.* навејати; **шнїг навял** снег је навејао; **2.** *прех.* навејати; **навяли три мехи проса** навејали су три џака проса

нагадац -ам *зак.*: **~ себе** сетити се; **слухаюци шпиванку, нагадал себе свою младосц** слушајући песму, сетио се своје младости

нагаднуце *с.* наговештај; слутња; предсказање

нагадованє *с.* **1.** наговештавање, слутња; предсказивање; **2.** *заст.* предвиђање, прогнозирање

нагадовац -дуєм *нєзак.* **1.** навештавати/навешћивати, наговештавати/наговешћивати; слутити; злослутити, предсказивати; **2.** *заст.* предвиђати, прогнозирати

нагадоваци -а -е *оп.* **нагадуюци (2)**

нагадовач *х.* **1.** наговештавалац; **2.** видовњак; **3.** злослутник

нагадуюци -а -е **1.** који наговештава; **2.** *оп.* **видовити**

нагадяц -дям *зак. коц. заст.* набацати, нагомилати

нагамрац -рем *зак.* награбити

наганяц -ням *нєзак.* **1.** терати, нагонити; **~ сина учиц ше** терати сина да учи; **~ до роботи** терати на посао; **2.** терати, сатеривати; **~ статок до чупору** сатеривати стоку у чопор; **3.** (*дакого на дацо*) изнуђавати, изнуђивати; **~ дакого на припознанє** изнуђивати коме/од кога признање

нагарнуц -нєм *зак.* нагрнути; насути; захватити; **~ глїни коло древка** нагрнути земље око саднице; **~ жита до мирици** захватити пшенице у мерицу

нагарнуц ше -нєм ше *зак.* нагрнути (се), набити се; **нагарли ше полно до сали** набило их се пуно у салу

нагвариц -им *зак.* наговорити; приволети

нагварка *ж.* наговор, наговарање

нагваряц -ям *нєзак.* наговарати

нагваряч *х.* наговарач

нагей *слов.* је л' да?, зар не?, је л' тако?; **~ же ме послухаш** је л' да ћеш ме послушати?; **уж ши вистати**, ~ већ си уморан, је л' да?

нагейце *слов. при двоєню дакому* је л' те?, је л' да?, зар не?, је л' тако?

нагеркац -ам *зак.* изазвати; надражити, раздражити

нагинац -ам *нєзак.* **1.** нагињати; накривљавати; **2.** *прен.* (*прихильовац ше*) нагињати

нагинац ше -ам ше *нєзак.* **1.** нагињати се; накривљавати се; **2.** надносити се, сагињати се

нагирчиц -им (*на дакого*) *зак.* навалити

нагирчиц ше -им ше *зак. експр.* згрнути се, сјатити се

нагладовац ше -дуєм ше *зак.* нагладовати се

наглас *присл.* **1.** наглас; **чита ~ новини** чита гласно новине; **2.** гласно; **поведз ~ най це шицки чую** кажи гласно нека те сви чују

наглашени -а -е **1.** *ґрам.* наглашен, акцентован, **2.** наглашен; изразит, упадљив

наглашиц -им *зак. осн. и прен.* нагласити

наглашка *ж.* нагласак, акценат

наглашовац -шуєм *осн. и прен.*

наглашавати

нагли -а -е **1.** нагао, хитан; **2.** брз; жустар; **3.** необуздан; напрасит, махнит; прек; бахат; ¤ **по наглим поступку** по хитном поступку; ~ **суд** преки суд

наглїц -їм *нєзак.* (*дакого* и *на дакого*) пожуривати кога; **наглєл ши на мнє, та сом нє поробел як треба** пожуривао си ме, па нисам урадио како ваља

нагло *присл.* **1.** нагло, хитно; **2.** брзо; журно; жустро; **3.** необуздано; напрасито, махнито; бахато

наглодане -ного *с.* жуљ (*од обуће*); **ту ми наглодане** ивде имам жуљ

наглодац -ам *зак.* нажуљати (*о обући*); **наглодала ми (ци, му** *итд.***)ципела** нажуљала ме (те, га *итд.*) је ципела

наглосц *с.* **1.** наглост, хитност; **2.** брзина; жустрина; **у наглосци** у брзини; **3.** необузданост; напраситост; махнитост; бахатост

нагнац наженєм *зак.* **1.** (*присиловац*) натерати, нагнати; ~ **дакого робиц** натерати кога да ради; **нагнали ю одац ше за ньго** натерали су је да се уда за њега; **2.** (*войсц*) ући, утерати; **нагнал з кочом до двора** ушао је с колима (утерао је кола) у двориште; **3.** сатерати, сагнати; **нагнали статок до аклю** сатерали су стоку у тор; **4. а)** (*дакус нароснуц*) истерати, мало порасти; **цибуля през жиму наженє** црни лук преко зиме истера; **б)** избацити, налити; **кукурица нагнала чутки** кукуруз је избацио (налио) клипове

дакому страх до косцох сатерати коме страх у кости

нагнївани -а -е љут(ит), гневан; срдит; ¤ **~ як Прайз** *оп. под* **Прайз**

нагнїваносц *ж.* гнев, љутња; срџба

нагнївац (ше) -ам (ше) *зак.* наљутити (се); разгневити (се); расрдити (се)

нагноїц -їм *зак.* нађубрити

нагнути -а -е нагнут, накренут; накривљен; кос, искошен; нахерен

нагнуц (ше) -нєм (ше) *зак.* **1.** нагнути (се), накренути (се); накривити (се); укосити (се), искосити (се); нахерити (се)

нагнуце *с.* **1.** нагиб, нагнуће; косина; падина; **2.** *прен.* (*прихильносц*) склоност

нагода *ж.* прилика, згода, повољан тренутак; случај; ◊ **з нагоди 1.** приликом; **2.** поводом, гледе; **з тей нагоди** том приликом; **права ~** права прилика, жива згода; **у першей нагоди** првом приликом

нагоре *присл.* нагоре

нагоршани -а -е љут; бесан, разјарен

нагоршац (ше) -ам (ше) *зак.* наљутити (се); разбеснети (се), разјарити (се)

наготовиц -им *зак.* **1.** (*навариц*) накувати, наспремати; **2.** *прен.* (*намесциц дакому нєприємносц*) **а)** сместити, наместити, подметнути коме; **б)** свалити на кога

награбац -бем *зак.* **1.** награбуљати; **2.** *прен.* скупити, накупити; **~ динарчки** скупити мало пара

нагряда *ж.* награда; **перша ~** прва награда

нагрaдзиц -им *зак.* **1.** (*дакого – дац награду*) наградити; ~ **одличних школярох** наградити одличне ученике; **2.** (*дакому дацо*) **а)** (*компензовац, надополнїц*) надокнадити; **кед шеґерт зробел чкоду майстрови, нагрaдзел му то з роботу** ако је шегрт направио штету мајстору, надокнадио му је то радом; б**)** узвратити коме што, наградити кога за нешто; **кед учитель добри ґу школяром, вони му вше наградза з добрим ученьом и послухносцу** ако је учитељ добар према ђацима, они му увек узврате добрим учењем и послушношћу

нагрaти -а -е *осн. и прен.* загрејан; **~ пец** загрејана пећка; **~ є купиц авто** загрејан је за куповину кола

награц -греєм *зак.* (*досц зограц*) загрејати; **тоту хижу нє можеме награц з малим пецом** ову

собу не можемо загрејати малом пећком

награц ше[1] -реєм ше *зак.* нагрејати се; загрејати се

награц ше[2] -аєм ше *зак.* насвирати се

нагризац -ам *нєзак.* **1.** (*о инсектох*) нагризати; **2.** (*о квашнїни и под.*) разједати, изједати

нагризаци -а -е изједајући; ~ **средство** изједајуће средство

нагромадзиц (ше) -им (ше) *зак.* нагомилати (се), згомилати (се)

нагромадзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* нагомилавати (се), згомилавати (се)

нагрубо *присл.* **1.** дебело, надебело; на дебеле кришке; **порезац кромплї** ~ исећи кромпир надебело; ~ **нарезац хлєба** надебело исећи хлеб; ~ **намасциц хлєб** дебело намазати хлеб; ~ **наруцац глїну** дебело набацати земљу; **2.** крупно, накрупно; ~ **здараловац зарно** накрупно прекрупити зрно; ◊ **нагрубо** *кул.* штрудла; ~ **з маком** *кул.* штрудла с маком

нагудляц -ам *зак.* нагомилати; натрпати

нагудляц ше -ам ше *зак.* нагомилати се; накупити се

нагусто *присл.* густо, нагусто; ~ **замишиц** густо замесити; ~ **шац** нагусто сејати

нагутляц (ше) -ам (ше) *зак. оп.* **нагудляц (ше)**

нагуториц -им *зак.* **1.** напричати, наговорити; **2.** (*на дакого*) набедити; налагати; изоговарати

нагуториц ше -им ше *зак.* напричати се, наговорити се

наґаздовац -дуєм *зак.* стећи иметак, обогатити се; **наґаздовал вельо жеми** стекао је (накуповао је) много земље

наґваздац -ам *зак. експр.* (*натрепац без шора*) натрпати, набацати, збаждати

на ґвалт *присл.* **1.** на сав глас; **2.** навелико; **куповац** ~ куповати навелико; ¤ **кричац (шпивац, дрец ше** *и под.*) ~ викати (певати, дерати се *и сл.*) на сав глас; **дзвонїц** ~ **1.** звонити на узбуну; **2.** *прен.* ударати у/на сва звона

наґебуздац -ам *зак.* набацати збрда-здола; нагомилати

наґемахтовац -туєм *зак.* **1.** накрасти; **2.** нагомилати

наґиндац ше -ам ше *зак.* (*вельо ше наробиц*) наринтати се, надиринчити се

наґрабац -бем *зак.* награбити

наґрайцац -ам *зак. беш. серб.* награјисати, награбусити

над[1] *прим.* **I** *з акуз. означує унапряменосц на место хторе ше находзи над дачим* над, изнад; **молга ше спущела** ~ **валал** магла се спустила над село; **II** *з инстр.* **1.** *означує место над дачим* изнад, над; ~ **валалом брег** изнад села је брдо; **2.** *означує обєкт* **а)** над; **задумал ше** ~ **проблемом** замислио се над проблемом; **б)** *преклада ше з другима конструкциями*: **змиловала ше** ~ **нїм** смиловала му се

над[2] *х.* **1.** трска; **2.** удило (*од трске*); ◊ **хижа под надом** трскара; **цукров** ~ *бот.* шећерна трска (Sorghum sacchartum)

надавац -ам *зак.* надавати

надавени -а -е **1.** жуљав, жуљевит; нажуљан; **руки му надавени** руке су му жуљаве; **2. надавене** -ного *с.* **а) жуљ; б)** *мед.* курје око; набој

надавиц -им *зак.* **1.** (*дакому*) нажуљати; набити; **надавела му ципела** нажуљала га је ципела; **надавело му руки** набио је жуљеве на рукама; **2.** нацедити, исцедити (*сок и сл.*)

надалєй *присл., модал.* даље

надалєко *присл.* **1.** на великом одстојању; **стали ~ єден од другого** стајали су на великом одстојању један од другог; **2.** надалеко; ~ **познати** надалеко чувен

надараловац -луєм *зак.* накрупити

надаремни -а -е узалудан

надаремно *присл.* узалуд(но); ~ **трациц час** дангубити

надарени -а -е надарен

надареносц *ж.* надареност

надармо *присл. ридк. оп.* **надаремно**

надбегнуц -нєм *зак.* **1.** (*нєобчековано наисц*) наићи; налетети; одједном се појавити; **з бабиного кута нараз надбегла хмара** из бабиног буџака се одједном појавио облак; **2.** (*збиц ше на єдним месце – о креви*): **од вдереня му надбегла крев на пальцу** од ударца има подлив на прсту

надбеговац -гуєм *нєзак.* наилазити; налетати; одједном се појављивати

надбивац -ам *нєзак.* надмашивати, прегонити

надбивац ше -ам ше *нєзак. взаєм. повр.* надмашивати се, прегонити се, утркивати се, такмичити се; **вони два ше надбивали хтора лєпша** њих две су се такмичиле која је боља

надбиц -иєм *зак.* победити, надмашити; **домашня екипа надбила госцох** домаћа екипа је победила госте

надбрехац -ешем (*дакого*) *зак. прен.* надлајати

надва-натри *присл.* наврат-нанос, брже-боље, на брзу руку

надвариц -им *зак. метал.* (*додац зоз заварйованьом*) наварити

надварйовац -рюєм *нєзак. метал.* наваривати

надвисшиц -им *зак.* **1.** надвисити; **2.** *прен.* **а)** надмашити; бити бољи; **б)** засенити; ¤ ~ **(превозисц) самого себе** надмашити сам (самога) себе

надвисшовац -шуєм *нєзак.* **1.** надвисивати; **2.** *прен.* **а)** надмашивати; бити бољи; **б)** засењивати

надвладац -ам *зак.* надвладати, савладати; пре(о)владати

надвладика *ж. церкв.* надвладика, архибискуп

надвладовац -дуєм *нєзак.* надвладавати/надвлађивати, савладавати/савлађивати; пре(о)владавати/пре(о)влађивати

надвойнє *присл.* **1.** напола, попола; **2.** (*на два часци*) удвоје, надвоје; **3.** *оп.* **надвояк**

надвояк *присл.* одвојено, посебно, обашка; ~ **себе варя** посебно себи кувају

надвязане -ного *с.* навезак

надвязац -яжем *зак.* надвезати, надовезати, довезати; наставити, продужити

надвязовац -зуєм *нєзак.* надвезивати, надовезивати, довезивати; настављати, продужавати

надглавни -а -е *и* **надглавови** -а -о/-е надглавни

надгласац -ам *зак.* надгласати

наддодньови -а -е предјутарњи, праскозорни; ~ **швижосц** праскозорна свежина

наддодньом *присл.* у рану зору, у цик зоре, пред зору, у праскозорје

надевлац ше -ам ше *зак.* (*наоблєкац вельо шмати*) утрпати се, натрунтати се

наедвиц ше -им ше *зак.* (*добре ше наєсц*) набокати се, набалати се

на дереш *присл.*: **достац** ~ добити батине (мацке) (*на клупи за батинање*)

над'жалудков(и) -а -е наджелудачни

на джмураци *и* **на джмурацо** *присл.* жмурећке, жмурећки, жмирећке, жмирећки

наджобнуц -нєм *зак.* набости

наджобовац -буєм *нєзак.* набадати

наджубкани -а -е *дроб.* прокључуван; **наджубкане вайцо** прокључувано јаје

наджубкац ше -ам ше *зак. дроб.* прокључувати се

наджубковац ше -куєм ше *нєзак. дроб.* прокључувавати се

надзац -дзеєм *зак.* **1.** натакнути, натаћи, набити;набости; ~ **окуляри** натаћи наочаре; ~ **месо на видлїчку** набости месо на виљушку; **2.** навући; ~ **панталони** навући панталоне; **3.** *кул.* наденути; ~ **колбаси** наденути кобасице

над'звичайни -а -е изузетан; (из)ванредан; необичан, неуобичајен; диван

над'звичайно *присл.* изузетно;

(из)ванредно; необично, неуобичајено; дивно

надзековац ше -куєм ше *зак.* назахваљивати се, изахваљивати се; **нє могол ше нам ~** није могао да нам се назахваљује

надзелїц -им *зак.* наделити

надзеранє *с.* дерњава, дерање, дрека

надзерац ше -ам ше *нєзак.* **1. а)** (*барз кричац*) дерати се, дерњати се, викати на сав глас; **почал ше надзерац** дао се у дреку; **б)** издирати се на кога; **2.** (*о птицох, животиньох*) урлати, рикати; кричати; алаукати

надзераци -а -е **1.** (*нєприємного звуку*) кричав; **2.** (*о дзецку*) дерњив, плачљив; дречав

надзерач *х.* урлатор, галамџија

надзивац -ам *нєзак.* **1.** натицати, набијати; набадати; **2.** (*шмати*) навлачити; **3.** *кул* надевати

надзивчиц ше -им ше *зак.* надевојчити се, надевовати се

надзик *х. дем.* тршчица

надзикар *х. зоол.* трстењак (Acrocephalus arundinaceus L.)

надибовац -буєм *нєзак.* мало храмати, храмуц(к)ати

надибованє *с. и* **надибовачка** *ж.* храмуц(к)ање

надирґац -а *безос. оп.* **надирґац ше**; **надирґало з нами по калдерми** натруцкали смо се по калдрми

надирґац ше -ам ше *зак.* изломатати се, издрндати се, издрмусати се, истрести се, натруцкати се; **надирґали зме ше по тей нєровней драги** издрндали смо се по том неравном путу

надисц надидзем *зак. оп.* **наисц**

надихнуц (ше) -нєм (ше) *зак.* надахнути (се), инспирисати (се); задојити (се)

надиховац (ше) -хуєм (ше) *нєзак.* надахњивати (се), инспирисати (се)

надиходзиц -им *нєзак. оп.* **наиходзиц**

надїя *ж.* нада; **мац надїю** гајити наду

надкладац -ам *нєзак.* настављати, додавати; продужавати

надклапкац -ам *зак. прен.* надговорити; надлајати

надкрице *с.* на(д)стрешница, стреха

надлокцови -а -о/-е надлакатни, надлактични; **~ косц** *анат.* надлактица

надлуго *присл.* надуго; **~ ши пришол**? јеси ли надуго дошао?

надлугоко *присл.* надугачко; ¤ **приповедац ~ и нашироко** причати надугачко и нашироко

надлюдзе *х. мн.* надљуди

надлюдски -а -е надљудски

надманїц ше -їм ше *и* **надмануц ше** -нїм ше *зак.* (*наисц даґдзе праве кед треба*) наићи, појавити се управо кад треба, банути; **чекаме чи ше нє надманї даяки коч же би нас вжал** чекамо неће ли наићи каква кола да нас повезу

надмени -а -е надмен

надмирни -а -е претеран, прекомеран

надмирно *присл.* претерано, прекомерно

надморски -а -е надморски; **~ висина (висота)** надморска висина

надмоц *и* **надмоцносц** *ж.* надмоћ, надмоћност

надмоцни -а -е надмоћан

надмоцовац -цуєм *зак.* надвладати

надмудриц -им *зак.* **1.** надмудрити; **2.** доскочити; заварати

надмудровац (ше) -руєм (ше) *нєзак.* **1.** надмудривати (се); **2.** заваравати (се)

наднєсц -єшем *зак.* (*случайно принєсц – о обставинох*) донети, довести, нанети; **ловар чека чи му щесце нє наднєше дзивину** ловац чека неће ли му срећа донети дивљач; **ки бес це наднєс тадзи** који те је враг довео овде

наднєш: ~ тидзень *присл.* од данас кроз недељу дана, седмог дана од данас; **~ будзе рок як дипломовал** кроз недељу дана биће годину дана како је дипломирао

наднїца *ж.* надница; ◊ **ходзиц на наднїцу** ићи у (на) надницу; **робиц на наднїцу** надничарити

наднї̈чар *х.* надничар

наднї̈чарка *ж.* надничарка

наднї̈чарски -а -е надничарски

надношиц ше -им ше *нєзак.* надносити се, надвијати се; висити; **над рику ше надноши скала** над реком се надноси стена

надобре *присл.* добро; **мушиме ше ~ догвариц** морамо се добро договорити; **дзвери ~ нє завар, та ше сами отворели** врата није добро затворио, па су се сама отворила

надов(и) -а -о/-е тршчан; **надово закрице** тршчани кров

надовязац (ше) -яжем (ше) *зак. прен.* надовезати (се)

надовязовац (ше) -зуєм (ше) *нєзак. прен.* надовезивати (се)

надойчиц -им *зак.* надојити, подојити

надокладац -ам *зак.* надодавати

надомесциц -им *зак.* *оп.* **надополнї̈ц**

надополнєнє *с.* **1.** на(до)кнада; **~ чкоди** надокнада штете; **як ~** заузврат; **2.** обештећење

надополнї̈ц -нї̈м *зак.* надокнадити

надополньовац -нюєм *нєзак.* надокнађивати

надосц *присл.* (*досц вельо*) доста много, подоста; знатно; довољно

надпатрац -ам *зак.* надгледати, надзирати

надпатрач *х.* надгледач, надгледник

надпатраюци -а -е надзорни; **~ одбор** надзорни одбор

надплєсц -єцем *зак.* доплести

надплєтац -ам *нєзак.* доплетати

надпоминац - ам *нєзак.* **1.** напомињати; **2.** упозоравати; **3.** подсећати (*некога на нешто*)

надпомнуц -нєм *зак.* **1.** напоменути; **вон медзи иншим надпомнул же**... он је између осталог напоменуо да... ; **2.** упозорити; **оцец надпомнул синови же би нє гонєл барз швидко** отац је упозорио сина да не вози јако брзо; **3.** (*дакому дацо*) подсетити; **надпомнї̈ ми ище раз кед же забудзем** подсети ме још једном ако заборавим

надпомнуце *с.* **1.** напомена; **2.** подсећање

надправиц -им *зак.* доградити

надправяц -ам *нєзак.* дограђивати

надприродни -а -е натприродан, врхунараван

надраґи *мн. заст.* панталоне, хлаче; чакшире

надраженє *с.* надражај

надражиц -им *и* **надражнї̈ц** -ї̈м *зак.* надражити

надражньовац -нюєм *и* **надражовац** -жуєм *нєзак.* дражити, надраживати

надрачки *мн. дем.* (*од* **надраґи**) панталонице, хлачице; чакширице

надрец ше -ем ше *зак. експр.* добро се напити, налити се (*воде, ракије*)

надрилї̈ц (ше) -ї̈м (ше) *зак.* наметнути (се)

надрильовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* наметати (се)

надробиц -им *зак.* надробити, удробити; **~ хлєба до млєка** надробити хлеб у млеко

надроляц ше -ям ше *зак.* *оп.* **надрец ше**

надто 1. *у функц. атр.* **а) буц ~** правити се важан; **палє яки ~ !** их, што је важан!; **б) сце мац авто таки ~** хоће да има најбоља кола; **2.** *присл.* **а) аж и ~** јако, веома; **коч з нами аж и ~ дирґа** кола јако тандрчу с нама; **аж и поза ~** чак превише

надувари *х. мн.* (*єд.* надувар) *коц. оп.* **карапачи**

надувац -ам *нєзак.* **1.** надувавати; **2. надува го** *безос.* надима га

надуваци -а -е: **~ голуб** гушан

надувац ше -ам ше *нєзак.* надувавати се; надимати се

надувач *х.* дувач (*стакла*)

надудрани -а -е љут(ит), гневан; нерасположен

надумац -ам *зак.* **1. а)** намислити, наумити; смислити; **б)** хтети; **2.** решити, одлучити, наканити се; **то твардо надумал** то је чврсто решио; ◊ **~ себе** умислити, уобразити, увртети себи у главу

надумац ше -ам ше *зак.* решити (се), одлучити (се); **перше роздумам, а вец ше надумам** прво ћу размислити, а онда ћу се одлучити

надумованє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **надумовац (ше)**; **2.** премишљање; **по длугим надумованю**... после дугог премишљања...

надумовац -муєм *нєзак.* *ґу* **надумац**

надумовац ше -муєм ше *нєзак.* **1. а)** мислити се, размишљати; премишљати се; **станул и надумовал ше чи исц чи нє** стао је и мислио се да ли да иде или не; **б)** оклевати, бити неодлучан; **2.** носити се мишљу, намеравати; **надумує ше кармиц швинї** носи се мишљу да тови свиње

надурачиц ше *и* **надуриц ше** -им ше *зак.* излудирати се, излудовати се

надурнїсти -а -е луцкаст, будаласт

надурнїсто *присл.* луцкасто, будаласто; **патриц ~** гледати луцкасто

надути -а -е **1.** (*нагнївани*) надувен; **2.** (*випинаци*) надмен, надувен

надутосц *ж.* (*випинацосц*) надменост, надувеност

надуц надуєм *зак.* **1.** надувати; **~ балон** надувати балон; **2.** испрћити; **~ ґамби** испрћити усне; **3.** надувати, нанети; **витор надул лїсца до двора** ветар је надувао лишће у двориште; **4.** *прен.* (*до дакого – нагвариц, навесц дакого*) наговорити, навести, убедити; напунити коме главу; **уж тот надул до це!** онај ти је већ напунио главу!

надуц ше -дуєм ше *зак.* **1.** надувати се, надути се; **брух ше му надул** стомак му се надувао; **2.** *прен.* (*нагнївац ше*) надувати се, дурнути се; **надул ше та нє сце прегвариц** надувао се па неће да проговори

надхилїц -їм *зак.* нагнути, наднети **~ главу над дачим** нагнути главу над чиме

надхилїц ше -їм ше *зак.* нагнути се, наднети се

надходзиц -им *зак.* наилазити, долазити, приближавати се; **надходзи Крачун** приближава се Божић

надчловечески -а -е надљудски, натчовечански, натчовечан

надшивац -ам *нєзак.* продужавати (*шивењем*)

надшиц -иєм *зак.* продужити (*шивењем*)

надшпивовац ше -вуєм ше *нєзак.* натпевавати се

над'язиковац -куєм *зак.* надлајати

надьоркани -а -е поднапит

наелектризованє *с.* *физ.* наелектрисање, набој

наелектризовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* наелектрисати (се), наелектризирати (се)

наєдац -ам *нєзак.* нагризати

наєдац ше -ам ше *нєзак.* преједати се

наєдзени -а -е сит; који се најео; са пуним стомаком; **добре є наєдзени** добро се најео; **таки ~ идзеш спац?** са пуним стомаком идеш да спаваш?

наєднак *присл.* **1.** једнако; **2.** на једнаке делове

наєсток -тку *х.* **1.** добро, укусно јело; **овоц смачни ~** воће је укусно јело; **то нє даяки ~** није то неко посебно јело; **2.** *прен.* уживање, задовољство; **ходзиц по дижджу нє даяки ~** ходати по киши није баш неко задовољство

наєсц ше -єм ше *зак.* најести се; ¤ **~ досита (до ситосци, по ґаґор)** сит се најести

нажалєни -а -е тужан, растужен, жалостан; расплакан

нажалїц ше -їм ше *зак.* **1.** ражалостити се; **2.** (*на дакого – буц уквилєни*): **нажалєла ше на нього** било јој је жао (криво) на њега

нажаль *присл.* нажалост

нажац -жнєм *зак.* нажњети, нажети

на желєно *присл.* зелено; зеленом бојом

на жимно *субст. нєпрем. кул.* бунар-кифле; **пекли зме ~** пекли смо бунар-кифле

нажиц ше -иєм ше *зак.* наживети се

нажичац -ам *зак.* позајмити (*много, од многих*)

нажобрац -ам *зак.* напросити,

добити прошњом

на жовто *присл.* жуто; жутом бојом

нажрец ше -ем ше *зак.* наждерати се; **нажар ше по ґаґор** наждерао се до гуше; **нажар ше палєнки** наждерао се ракије

назад *присл.* **1.** назад, натраг; **2.** *оп.* **назадок (2)**

назадку *присл.* страг(а), отраг(а), позади

назадни -а -е назадан

назадносц *ж.* назадност

назадняк *х.* назадњак

назадняцки -а -е назадњачки

назадняцтво *с.* назадњаштво

назадовац -уєм *нєзак.* назадовати, заостајати

назадок *присл.* **1.** *з местовим значеньом* **а)** позади, натраг; **б)** уназад; **чесац ше ~** чешљати се уназад; **2.** *з часовим значеньом* уназад; **дас пейц роки ~** око пет година уназад

назал *х. ґрам.* назал

назални -а -е назалан

назарен *х. рел.* назарен

назаренски -а -е назаренски

назбеговац ше -гуєм ше *зак.* сјатити се, стрчати се; **людзе ше назбеговали** људи су се сјатили

назберани -а -е **1.** накупљен; напабирчен; **2.** наборан; **3.** *скравец.* набран; **4. назберане** -ного *с.* гној, оток; **ма назберане под нохцом** има оток (гноји му се) испод нокта

назберац -ам *зак.* накупити, с(а)купити

назберац ше -ам ше *зак.* **1.** накупити се, с(а)купити се; **2.** загнојити се; **у рани ше назберало** рана се загнојила; **3.** (*заткац ше*) загатити се; **шмеце ше назберало у цивох** смеће се загатило у олуцима

назва *ж.* **1.** назив; име; **фахова ~** стручни назив; **назви єдзеньох** имена јела; **2.** надимак

назвиско *с.* надимак, придевак

назволовац -луєм *зак.* позвати (*многе*); **назволовал вельо госцох** позвао је много гостију

назгартац -ам *зак.* **1.** *осн. и прен.* назгртати, згрнути; **~ капитал** згрнути капитал; **2. ~ пенєжи** намлатити паре

наздаванє *с.* надање; нада

наздавац ше -ам ше *нєзак.* надати се

наздзивац[1] -ам (*дакого*) *нєзак.* издевати име коме, придевати/приденути коме име; називати кога погрдним именима

наздзивац[2] -ам *зак.* **1.** нанизати; **~ пацерки** нанизати огрлицу; **2. ~ шмати на себе** (*наоблєкац*) навући одеће на себе, натронтати се

наздзивац ше -ам ше *нєзак. взаєм. повр.* издевати се; ругати се један другоме

наздлуж 1. *прим. з ґен.* уздуж, дуж; **2.** *присл.* уздуж; **~ розрезац** уздуж расећи

наздлужни -а -е уздужан

наздраве 1. *присл.* наздравље, уздравље; **~ полудзенок!** пријатан ручак!; **2.** *викр.* **а)** (*при єдзеню*) пријатно, *горв.* добар тек; **б)** (*при черканю з погарами; при киханю*) наздравље

наздравиц -им *зак.* наздравити (*коме чашом*)

наздравкац -ам (*на дакого*) *зак. заст. оп.* **наздравиц**

наздравни -а -е: **~ бешеда** здравица

наздравяц -ям *нєзак.* наздрављати

назмагац -ам *зак.* стећи, настицати; **~ капитал** стећи капитал

назмерйовац -юєм *зак.* стећи на кантару, криво стећи

назначенє *с.* назнака, назначење

назначиц -им *зак.* назначити, навести, написати; **~ час и место** навести време и место

назначовац -чуєм *нєзак.* назначавати, наводити, писати

назношенїско *с.* нанос, снос, смет

назношиц -им *и* **назношовац** -шуєм *зак.* наносити, надоносити

назноїц ше -їм ше *зак.* назнојити се

назочни -а -е *заст.* присутан

назочносц *ж. заст.* присуство, присутност

назрачи -а -е разрок, зрикав

назрачо *присл.* разроко, зрикаво

назрачосц *ж.* разрокост, зрикавост

назрезовац -зуєм *зак.* **а)** насећи, наодсецати; **б)** набрати; ~ **ґереґи** набрати лубеница

назруцовац -цуєм *зак.* набацати (*на гомилу*)

назубени -а -е назубљен, назупчан

назукос *присл.* косо, укосо; **поставиц** ~ ставити укосо, накосити, искосити

наисц -идзем *зак.* **1.** *з розл. знач.* наићи; **наишла велька габа** наишао је велики талас; ~ **на нєпорозуменє** наићи на неразумевање; ~ **на одуперанє** наићи на отпор; **2.** наићи; набасати; трефити; навести се; затећи; **нєсподзивано наишли на нїх** изненада су набасали на њих; **3.** навалити; **зоз сиверу наишли Гуни** са севера су навалили Хуни

наисце 1. *присл.* **а)** заиста, стварно, уистину, одиста, истински, зацело; ~ **ше радуєм** заиста се радујем; **б)** збиља, озбиљно; **ти то ~ думаш?** ти то озбиљно мислиш?; **2.** *слов.* у ствари; **гвари же зарабя вельо, а ~ зарабя мало** каже да зарађује много, а у ствари зарађује мало

наисцек *присл. заст. оп.* **наисце**

наиходзиц -им *нєзак.* **1.** *з розл знач.* наилазити; **наиходзела чарна хмара** наилазио је црни облак; **путуюци, наиходзели на рижни предїли** путујући, наилазили су на разне пределе; **2.** (*на дакого/дацо*) затицати; **3.** наваљивати, надирати, надолазити

наїжени -а -е нaјежен; накострешен; тршав

наїжиц ше -им ше *зак.* најежити се; накострешити се

най I *злуч.* **1.** нека, да; **а)** *у намирних намирних виреченьох*: **дал му пенєжи ~ ма кед му будзе требац** дао му је новаца нека му се нађу; **б)** *у обєктових виреченьох*: **гварел му ~ придзе** рекао му је да дође; **2.** нека; **а)** *у условних виреченьох*: **лєм ~ два раз крочим, облєє ме зной** нека само два пута коракнем, облије ме зној; **б)** *у допусних виреченьох*: ~ **будзе и наймоцнєйши, я ше од нього нє боїм** нека је и најјачи, ја га се не бојим; **II** *слов.* **а)** нека; ~ **шицки буду порихтани** нека сви буду спремни; ~ **идзе до чорта** нека иде до врага, нека га ђаво носи; **б)** ако, нека; **~ , лєм кед є здрави** ако, само кад је здрав; **в)** нај; **буц у шицким** ~ бити у свему нај; ¤ ~ **гутори хто цо сце** нека каже ко шта хоће

найбаржей 1. *суперл.* највише; најјаче; **2.** највише, већином

найвецейраз *присл.* најчешће

найвисши -а -е највиши; врхунски

найволїц -їм *нєзак.* највише волети; **вон найволї читац поезию** он највише воли да чита поезију; **од колачох вона найволї торти** од колача она највише воли торте

найлон *х.* најлон

найлонови -а -о/-е најлонски; ~ **мещок** најлон-кеса

найперше *присл.* **1.** прво, најпре; пре свега; **кед пошли на польо, ~ фриштиковали** када су отишли на њиву, прво су доручковали; **2.** на почетку, испочетка; **чловек ~ нє писал, алє рисовал** човек на почетку није писао, веће је цртао; ◊ **цо** ~ што пре, што брже; **понагляли же би цо ~ закончели роботу** журили су да што пре заврше посао

найперши -а -е најпречи, најважнији; **фамелия му найперша** породица му је најпреча

найскорей *модал.* вероватно; највероватније; по свој прилици; **кед потераз нє пришол, ~ анї нє придзе** ако досад није дошао, вероватно неће ни доћи; ◊ **цо ~** *присл.* што пре, што брже

найсц -йдзем *зак. з розл. знач.* наћи; ~ **страцену ствар** наћи изгубљену ствар; ~ **роботу** наћи посао; ¤ **я то нє нашол на дзиравим мосце (на драже)** (*я то чежко здобул*) ја то нисам нашао на путу; **цо глєдал то и нашол** шта је тражио то је и нашао

найсц ше -йдзем ше *зак.* **1.**

взаєм. повр. наћи се; **найдземе ше пред театром** наћи ћемо се испред позоришта; **2. а)** наћи се; **~ увредзени** наћи се увређен; **б)** наћи се, доспети; **~ у нєволї** наћи се у невољи

найчастейше *суперл.* најчешће; већином

найяснєйши -а -е: **~ кралю** ваше краљевско величанство, пресветли краљу

накадзи *злуч.* чим; тек што; **~ ше врациш, яв ше** чим се вратиш, јави се; **~ отвори уста, сциганї** чим зине, слаже

наказац -ажем *зак.* **а)** рећи, казати; **родичи му наказали же би ше нї з ким нє бил** родитељи су му рекли да се ни с киме не туче; **б)** наредити, заповедити, наложити; **шеф наказал роботнїком цо маю робиц** шеф је наредио радницима шта треба да раде

наказованє *с. церкв.* проповед, предика

наказователь *х.* проповедник

наказовац -зуєм *нєзак.* **1.** (*розказовац*) говорити; налагати; наређивати, заповедати; **мац наказовала дзецом най слухаю учителя** мајка је говорила деци нека слушају учитеља; **2.** *у злученю* **барз ~** преклињати; **барз му наказовала най то нє роби** преклињала га је да то не ради; **3.** *церкв.* предиковати; проповедати; ¤ **анї паноцец два раз у церкви нє наказує** *нєзлюд.* (*слухай кед ци гуторим, нє будзем ци тельо раз повторйовац*) ≅ по двапут се у воденици говори

наказовацки -а -е проповеднички

наказовач *х. оп.* **наказователь**

накапкац -ам *зак.* накапати

накармиц -им *зак.* нахранити

наквашиц -им *зак.* укиселити; **~ капусту** укиселити купус

наквицени -а -е гиздав; накићен

наквициц (ше) -им (ше) *зак.* накитити (се)

наквочиц ше -им ше *зак.* расквоцати се (*о квочки*)

накеди *злуч. оп.* **накадзи**

накельо *злуч. у поровнуюцих вireченьох* уколико; **~ му баржей вилагодзим, нательо ме менєй слуха** уколико му више угађам, утолико ме мање слуша

накиснуц -ишнє *зак.* нарасти (*о тесту и сл.*)

накладац -ам *нєзак.* **1.** *заст.* (*розумиц ше медзи собу, складац ше*) слагати се, разумети се; **ми двойо добре накладаме** нас двоје се добро слажемо; **2.** *поль.* налагати, полагати (*в.*), пунити снопове (*в.*); **жена наклада, а хлоп вяже** жена налаже, а мушкарац везује снопове

накладац ше -ам ше *нєзак.* **1. ~ до/ґу роботи** спремати се за рад; лаћати се, прихватати се посла; **2. наклада ше диждж** спрема се киша

накладачка *ж. поль.* жена која налаже снопове за косачицом

накладзени -а -е натоварен; ¤ **як накладзени** који не пристаје, не стоји лепо негде, који не иде с нечим, који се не уклапа негде

накласц -адзем *зак.* **1. а)** ставити (*све, много*); **на терасу накладла рижного квеца** на терасу је ставила разног цвећа; **б)** натрпати; **шицкого накладол до кишенкох** свега је натрпао у џепове; **2.** натоварити; **~ коч** натоварити кола; **3. а)** (*на дакого* и *дакому*) истући, измлатити кога, пропустити кога кроз шаке; **б)** наседити на кога, оклеветати кога; **накладли на нього же вон украднул** наседили су на њега да је украо; **4. ~ на огень** ставити на ватру; **5. ~ под себе** (*повлачиц ше*) унередити се

наклєпац -пем *зак.*: ¤ **~ дакому до глави** утувити коме што у главу

наконєц *прим. з ґен.* накрај, на крају, уврх, чело; **~ валала** накрај села; **посадзел древко ~ хижи** засадио је дрво чело куће

наконцу *слов. оп.* **наостатку (2)**

накончиц -им *зак.* навршити

накопац -пем *зак.* **1.** накопати, ископати; навадити, извадити; **~ кромплї** навадити кромпира; ¤ **~ дакому до задку а)** шутнути кога у

задњицу; **б)** *прен.* шутнути, отерати кога

накошиц -им *зак.* накосити; ¤ **кед нє накошиш – анї нє натлачиш, кед накошиш та и натлачиш** ко ради тај има

накраднуц -нєм *зак.* накрасти

накрай *прим. з ґен.* накрај; ~ **лєса** накрај шуме

накратко *присл.* **1.** (*скрацено*) накратко, укратко, кратко; **поведз ~** реци кратко; **2.** убрзо, ускоро; ~ **потим почал падац диждж** ускоро после тога је почела киша; **3.** (*на малим одстояню*) кратко, накратко; **целє було ~ завязане** теле је било кратко везано

накриж *присл.* унакрст, крстимице

накрижни -а -е **1.** укрштен; **2.** унакрстан, ~ **огень** унакрсна ватра; ~ **випитованє** унакрсно испитивање

накрохмалїц -їм *нєзак.* уштиркати, оштиркати, ушкробити

накрутка *ж.* **1.** *спец.* навијак, навртка, матица; **2.** (*намоток*) навојак, намотај

накруток -тка/-тку *х. техн.* (*ґвинт*) завојница, навој

накруцац -ам *нєзак.* навијати, намотавати, сукати

накруциц -им *зак.* **1.** навити; ~ **годзинку** навити сат; **2.** намотати; ~ **клубко** намотати клупче; **3.** *прен.* напричати, налагати

накруциц ше -им ше *зак.* навити се; намотати се; **цагаче ше накруцело коло конарох** пузавица се намотала око грана

накруцовач *х. техн.* навијач

накупац ше -ам ше *зак.* накупати се, искупати се

накупец -пца *х.* накупац

накупиц -им *и* **накуповац** -пуєм *зак.* накуповати

накурени -а -е пун дима, димљив, задимљен (*од цигарета*); **у хижи накурене** соба је пуна дима

накуриц -им *зак.* **1.** (*о курячох*) надимити, задимити, напушити; **2.** (*о шнїгу*) навејати; **шнїг накурел до облакох** снег је навејао у прозоре

на кучаци *и* **на кучацо** *присл.* чучећке, чучећки, чучимице

наламани -а -е **1.** (*о кукурици*) набран; **2.** навикнут (*на рад*)

наламац -мем *зак.* **1.** (*кукурици*) набрати; **наламал кошар кукурици** набрао је корпу кукуруза; **2.** (*ґраньча и под.*) наломити

наламац ше -мем ше *зак.* *часто з неґацию* тешко се навићи, обикнути на кога/што, прихватити кога/што, укључити се негде, одлучити се на што *и сл.*; **нє можем ше наламац на нового шефа** не могу да се навикнем на новог шефа; **єй муж ше нє може наламац же заш будзе оцец** њен муж не може да прихвати (да се помири) да ће опет бити отац; **муж єй пиє, алє ше вона якош наламала зоз нїм** муж јој пије, али је она некако навикла с њиме

налапац -ам *зак.* **1.** *з розл. знач.* нахватати; ~ **дижджовки** нахватати кишнице; **2.** (*риби*) напецати; **налапал вельо риби** напецао је много риба; **3.** (*животинї*) наловити; изловити

налапац ше -ам ше *зак.* (*прекриц поверхносц*) нахватати се; **налапала ше павучина по повали** нахватала се паучина по таваници

налапкац ше -ам ше *зак.* (*нагло ше наєсц – о качкох и под.*) налапати се

налатац -ам *зак.* (*шежко змогнуц дацо*) скупити, накрпити, с муком стећи; **лєдво налатали тото кус динарка** једва су накрпили ово мало пара

налатац ше -ам ше *зак.* (*чежко ше змогнуц на дацо*) скупити, накрпити, с муком стећи; пригосподарити (*стичући мало по мало*); доћи до нечег; **налатали ше на авто** скупили су пара за кола

налац -аєм (*дакому*) *зак.* испсовати кога

налашиц -им *зак.* (*виволац при даким жаданє за дачим*) отворити код кога апетит на неко јело *и сл.*; намамити, загрејати, острвити

кога

налашиц ше -им ше (*на дацо*) *зак.* полакомити се, намамити се, упецати се на нешто; острвити се; **налашел ше на красного коня** полакомио се на лепог коња

налєгко *присл.* **1.** лако; **~ облєчени** лако обучен; **2.** олако; **~ себе дацо вжац** олако нешто схватити

налєговац -гуєм *нєзак.* налегати; приањати

на лєжаци *и* **на лєжацо** *присл.* лежећке, лежећки

налєжац ше -жим ше *зак.* належати се; излежати се, излешкарити се

налєпше *присл.* набоље; **идзе ~** иде набоље

налєт *х.* налет; навала

налєциц -им *зак. з розл. знач.* налетети

налїvац -ам *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* наливати; **~ води до погарох** наливати воду у чаше; **2. а) ~ зарно** *поль.* наливати зрно; **б) ~ вимнє** *статк.* (*о цельней крави и под.*) наливати виме**,** растресати виме (*в.*)

налїvац ше -ам ше *нєзак.* (*опивац ше*) опијати се, напијати се, наливати се

налїво *присл.* налево, улево, лево

налївокруг *присл. воєн.* налевокруг

налїп(к)ац -ам *зак.* налепити, излепити

налїпиц -им *зак. оп.* **налїп(к)ац**

наловиц -им *зак.* наловити

налог *х.* налог; **~ за виплацованє** налог за исплату

налоґа *ж. беш. серб.* налога, навала; **~ у дутяну** навала купаца, гужва у радњи

наложени -а -е навикнут

наложиц ше -им ше *зак.***1.** навићи се; **2.** прихватити се (латити се) посла; **нїяк же би ше наложел на роботу** никако да се прихвати посла; **3.** (*почац конєчно падац – о дижджу*): **чи ше уж раз наложи дижджʼ?** хоће ли већ једном пасти киша?

налопотац ше -ам ше *и* **налопоциц ше** -им ше *зак.* добро се најести, набокати се

налпа *ж.* мајмун, опица

налпов(и) -а -о/-е *и* **налповски** -а -е мајмунски

налпочка *ж. дем.* мајмунчић

налпче *с.* (*младе налпи*) мајмунче

налюбиц ше -им ше *зак.* заситити се кога/чега, изгустирати кога/што

наляти -а -е пијан; ¤ **як ~** дебео

наляц -лєєм *зак.* **1.** налити; **~ води до погара** налити воде у чашу; **2.** (*о зарну*) налити, осеменити се; **зарно уж наляло** зрно је већ налило

намаганє *с.* **1.** настојање; **2.** тежња

намагаци -а -е који јако тежи (стреми) чему, који јако настоји нешто постићи; упоран; силовит

намагацо *присл.* силовито; журно, нагло; упорно; **~ ше лапац до роботи** журно (нагло) се прихватати посла

намагац ше -ам ше *нєзак.* **1. а)** настојати; трудити се; **б)** покушавати; **2.** тежити; стремити

намакац -ам *нєзак.* натапати, промакати; квасити; **єшеньски диждж намака жем** јесења киша натапа земљу

намальовани -а -е насликан, нацртан; ¤ **красни як ~** (*барз красни*) леп као уписан (као насликан, као молован, као слика, као из излога)

намальовац -люєм *зак.* **1.** насликати, исликати; **2.** измоловати; **3.** нацртати

намарзнуц ше -ржнєм ше *зак.* назепсти се

намасцени -а -е (*замасцени*) умазан, измазан

намасциц -им *зак.* **1.** намазати; **~ хлєб з маслом** намазати хлеб са маслацем; **2.** (*замасциц*) умазати, измазати

намасциц ше -им ше *зак.* (*замасциц ше*) умазати се, измазати се

намахац ше -ам ше *зак.* опити се

намац ше -ам ше *зак.* (*мац дацо длуго, покля ше жада або док нє допиє*) наситити се, бити некоме доста нечега; **уж зме ше намали телевизию, нїґда ше од нєй нє вишпиме** већ нам је доста телевизије, никад се због ње не наспавамо

намацац -ам *зак.* напипати,

опипати

намелко *присл.* ситно; **~ зомлєц** ситно самлети (*шећер, кафу и сл.*)

намена *и* **наменка** *ж.* намена

намервиц -им *зак.* свашта наприčати, наторокати

наместо *прим. з ґен. заст.* **1.** уместо; **2.** *у присловнїцкей функциї, зоз злучнїком* же би: **~ же би робел, вон завадза** уместо да ради, он смета

намесцанє *с.* **1.** намештање; **2.** запошљавање

намесцанка *ж. оп.* **намесцени (3)**

намесцац (ше) -ам (ше) *нєзак.* **1.** намештати (се); **2.** запошљавати (се)

намесценє *с.* намештење, запослење, служба, посао

намесцени -а -е **1.** *з розл. знач.* намештен; **2.** (*заняти*) запослен; **~ є на железнїци** запослен је на железници; **3. намесцене** -ного *с.* намештаљка

намесциц -им *зак.* **1.** *з розл. знач.* наместити; **~ квартель** наместити стан; **~ дакому** *прен.* наместити коме; **2.** запослити, наместити у службу

намесциц ше -им ше *зак. з розл. знач.* наместити се

намесцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак. оп.* **намесцац (ше) (1)**

намидлїц (ше) -їм (ше) *зак.* насапунати (се), насапунити (се)

намира *ж.* намера

намиренє *с.* одштета

намириц -им *зак.* **1.** (*накармиц*) нахранити, намирити; **~ статок** нахранити стоку; **2. а)** (*виплациц, врациц*) намирити; **~ длуство** намирити дуг; **б)** намирити, помирити; **~ повадзених** намирити посвађане; **в)** одштетити; **3.** *заст.* (*на дакого/дацо*) наићи, набасати; **намири хлапец на єдну колїбу** наиђе дечак на једну колибу

намириц ше -им ше *зак. взаєм. повр.* (*поровнац медзисобни рахунки*) намирити се; **намирели ше коло длуства** намирили су се око дуга

намиряц -ям *нєзак.* **1.** (*кармиц статок*) хранити, намиривати; **2.** (*длуство, повадзених*) намиривати

намиряц ше -ям ше *нєзак. взаєм. повр.* намиривати се

намислом *присл.* насумице, сумице; отприлике, одока

намладо *присл.* младалачки; **вон ~ випатра** он има младалачки изглед, он је младолик

намлєц -мелєм *зак.* намлети

намножиц (ше) -им (ше) *зак.* намножити (се)

намодлїц -їм (*дакого*) *зак. оп.* **намодлїц ше**

намодлїц ше -їм ше (*дакому*) *зак.* умолити; умилостивити; **нє могол сом ше му ~** нисам могао да га умолим

намокнуц -нєм *зак.* натопити се од кише (*о земљи*)

наморщени -а -е **1.** намрштен; **2.** намрешкан; наборан, набран

наморщиц ше -им ше *зак.* **1.** (*направиц нєзадовольни вираз*) намрштити се, направити кисело лице; **2.** (*зморщиц ше*) намрешкати се; наборати се, набрати се

намотац -ам *зак.* намотати, навити; **~ клубко** намотати клупко

намоток -тку/-тка *х.* намотај, навојак

намочиц -им *зак.* **1.** намочити, наквасити, навлажити; **2.** потопити; **~ шмати за райбанє** потопити веш

намуровац -руєм *зак.* назидати

намучиц[1] -им *зак.* побрашнити, посути брашном

намучиц[2] -им *зак.* намучити

намучиц ше -им ше *зак.* намучити се

намуштровац (ше) -руєм (ше) *зак.* (*натрапиц* (*ше*)) намучити (се), намуштрати (се)

нанєсц -єшем *зак. з розл. знач.* нанети; **вода нанєсла писку** вода је нанела песак; **~ фарбу** нанети боју; **~ чкоду** нанети штету

нанєсц ше -єше ше *зак.* нанети, снети; **кури ше нанєсли**

вельо вайца коке су нанеле много јаја

нанєшенїско *с.* нанос; ~ **шнїгу** снежни нанос

нанїжей *присл.* наниже

наново *присл.* наново, поново, опет

нанос *х. древ., трансп.* нанос

наношиц -им *зак.* (*досц принєсц*) наносити

нанюхац -ам *зак.* нањушити

наоберац -ам *зак.* набрати; ~ **вишнї** набрати вишања

наобдзивац -ам *зак.* натронтати, натрунтати; ~ **на себе шмати** натрунтати на себе одеће

наобдзивац ше -ам ше *зак.* натронтати се, натрунтати се

наоблєкани -а -е добро, топло обучен; натронтан, натрунтан

наоблєкац (ше) -ам (ше) *зак.* добро, топло (се) обући; натронтати (се), натрунтати (се)

наобриц -им *зак.* набавити; купити; стећи

на одай *присл.* за удају; **дзивка** ~ девојка за удају

наодкладац -ам *зак.* оставити, склонити, спремити; ускладиштити; **наодкладали єдзеня за жиму** спремили су хране за зиму

наоднїмац -ам *зак.* наотимати, напљачкати

наозай *присл.* **1.** озбиљно; **грожиц дакому** ~ озбиљно некоме претити; **гварел то баржей у франти як** ~ рекао је то више у шали него озбиљно; **2.** (*насправди*) заиста; од све збиље; **франтуєш чи ши ~ дипломовал?** шалиш се или си заиста дипломирао?; **3.** (*у виразох зоз значеньом "барз озбильно; прейґ мери"*): **з малого спричканя вишло им** ~ од мале препирке настала је свађа (туча *и сл.*); **то уж** ~ враг је однео шалу; **тераз розкошни свадзби, аж** ~ сада су раскошне свадбе, чак претерано

наоко *присл.* **1.** наоко, наизглед; **2.** отприлике, одока

наоколо *присл.* **1.** (*доокола*) около, наоколо, унаоколо; **2.** (*керуюци*) странпутице, заобилазећи, заобилазно, заобилазним путем; **3.** на задња врата (*ући*)

наокругло *присл.* округло, у круг

наолєйовац -єюєм *зак.* науљити

на орек *присл. заст.* заувек, засвагда; за стално; ◊ **предац** *або* **купиц (жем, хижу** *и под.*) ~ продати *или* купити (земљу, кућу *и сл.*) на вечито**;** ¤ ~ **оречни** *оп. под* **оречни**

наоружац (ше) -ам (ше) *зак.* наоружати (се)

наоружовац (ше) -жуєм (ше) *нєзак.* наоружавати (се)

наостатку 1. *присл.* на крају; ~ **и сам увидзел свою гришку** на крају је и сам увидео своју грешку; **2.** *слов.* уосталом, на крају [крајева]; **~ , зроб як сцеш** уосталом, уради како хоћеш

наошивац -ам *зак.* просејати, иситати (*одређену количину*); ~ **муки** просејати брашно

наошлєп *присл. заст.* наслепо; насумице; отприлике

наоштриц -им *зак. осн. и прен.* наоштрити

наоштриц ше -им ше *зак. осн. и прен.* наоштрити се

напа *ж. заст. оп.* **мапа**

напавалїско *с. и* **напавалїще** *с.* напајалиште, појило

напаванє *с.* водопој, напој

напавац -ам *нєзак.* напајати; ~ **статок** напајати стоку; **тот апарат ше напава зоз струю** овај апарат се напаја струјом

напад *х. з розл знач.* напад; **оружийни** ~ оружани напад

нападац¹ -ам *нєзак.* **1.** нападати; наваљивати; ~ **з хрибта** нападати с леђа; **2.** спопадати

нападац² -ам *зак.* нападати, пасти; **нападало досц шнїгу** пало је доста снега

нападач *х.* нападач

нападни -а -е нападан

нападнуц -нєм *зак. з розл. знач.* **1.** напасти; навалити; **2.** спопасти

нападнуце *с. оп.* **напад**

напалїц ше -їм ше *зак.*

загрејати се до усијања, ужарити се

напамнят *присл. беш. оп.* **напамят**

напамят *присл.* напамет

напантац ше -ам ше *зак.* (*наоблєкац ше*) натрунтати се, натронтати се

напапац ше -ам ше *зак. дзец.* напапати се

напаратовац -туєм *зак.* урадити (нарадити, починити) нешто лоше; направити дармар (лом)

напариц (ше) -им (ше) *зак.* напарити (се)

напаровац ше -руєм ше *зак.* спарити се

напарти -а -е **1.** напет, напрегнут, затегнут; ~ **ситуация** напета ситуација; **2.** (*нервозни*) напет; **3.** (*чежки, усиловни*) трудан; **4.** набрекао; ~ **вимнє** набрекло виме

напасанє *с.* напасање, испаша

напасац -ам *нєзак.* напасати, чувати (*стоку*)

напасни -а -е напастан

напаснїк *х.* **1.** напасник; **2.** **напаснїки** *мн. зоол.* гамад

напасовац -суєм *зак.* напасовати, наместити, наштеловати

напастовац -туєм *нєзак.* **1.** напаст(в)овати кога, насртати на кога; **2.** наговарати, досађивати, нападати

напасц[1] *ж.* напаст

напасц[2] -ашем *зак.* напасти; ~ **статок** напасти стоку

напасц ше -ашем ше *зак.* напасти се; набрстити се

напатриц ше -им ше *зак.* нагледати се; ¤ ~ **досита (до ситосци)** напарити очи

напахац -ам *зак.* намирисати

напахняциц (ше) -им ше *зак.* намирисати (се), напарфимисати (се)

напашени -а -е који се напасао (*о стоци*); ~ **статок идзе дому** стока се напасла и иде кући

напевно *присл.* вероватно

напелїц -їм (*на дакого*) *зак. коц. заст.* напричати, набедити на кога, опањкати кога; **напелєли на нього же вжал пенєжи** набедили су на њега да је узео новац

наперац -ам (*на дакого*) *нєзак.* салетати, опседати, убеђивати кога, наваљивати, вршити притисак на кога; **напераю на мнє же бим пристал** убеђују ме да пристанем

наперсток -тка/-тку *х.* **1.** напрстак; **2.** *бот.* [бабин] напрстак (Digitalis purpurea L.)

напершнїк *х.* (*першов додаток шматом*) напрсник

напечиц -им *зак.* напећи; ~ **хлєба** напећи хлеба

напивац (ше) -ам (ше) *нєзак.* напијати (се), опијати (се)

напилїц -їм *зак.* насећи (*тестером*)

напинац -ам *нєзак.* **1.** (*напружовац*) напињати; укрућивати; **2.** ~ **уха** чуљити (ћулити, напињати) уши; **слухаю, аж уха напинаю** слушају и ћуле уши

напинац ше -ам ше *нєзак.* **1.** напињати се; **2.** укрућивати се

напирени -а -е **1.** растресит; **2.** (*розширени, надути*) напирен, наклобучен; **напирени рукави оплєчка** напирени рукави оплећка

напириц -им *зак.* **1.** учинити растреситим; **2.** (*розшириц, надуц*) напирити, наклобучити

напириц ше -им ше *зак.* **1.** постати растресит; **2.** напирити се, наклобучити се

напис *х.* напис

написац -ишем *зак.* написати

написац ше -ам ше *зак.* пријавити се, уписати се у списак (*за куповину робе и сл. – о свима, о многима*)

написмено *присл.* написмено

на писпас *присл.*: **очи му** ~ (*о нєвиспаному*) укрстио је очи (очима); мамуран је

напити -а -е напит, пијан

напиханє *с.* претеривање у јелу, крканлук

напихац -ам *нєзак.* **1.** трпати; претрпавати; товарити; чичкати; **2.** (*дакого/дацо з єдзеньом*) претрпавати, кљукати; ~ **жалудок** претрпавати желудац; **родичи напихаю дзеци з єдзеньом** родитељи кљукају децу

јелима

напихац ше -ам ше *нєзак.* (*нєумерено єсц*) претрпавати се; кркати

напити -а -е пијан

напиц ше -иєм ше *зак. осн. и прен.* напити се

наплата *ж.* наплата

наплатлїви -а -е наплатив

наплатни -а -е наплатни; ~ **станїца** наплатна станица

наплациц -им *зак.* наплатити

наплацовац -цуєм *нєзак.* наплаћивати

наплацовач *х.* наплаћивач

наплацуюци -а -е *оп.* **наплатлїви**

наплєсц -єцем *зак.* **1.** наплести, исплести; **2.** *прен.* **а)** свашта напричати, налупетати, натрабуњати; налагати; **б)** напричати, насплеткарити; набедити; опањкати; ~ **на дакого** опањкати кога

наплєчнїк *х. церкв.* наплећак, наплећник

наплодзиц ше -им ше *зак.* наплодити се

наплячкац -ам *зак. серб.* напљачкати

наплювац -ам *зак.* напљувати

напнуц -нєм *зак.* напети, напрегнути; укрутити; ~ **шицки свойо моци** напети све своје снаге; ~ **уха** наћулити (начуљити) уши

напнуц ше -нєм ше *зак.* напети се, напрегнути се, усилити се; укрутити се

напнуце *с.* напрегнутост, напрегнуће, напон

напоїц -їм *зак.* **1.** (*статок*) напојити; **2.** (*опиц*) напити

напой *х.* пиће, напој; **алкоголни** ~ алкохолно пиће

напол *присл. заст. оп.* **наполу**

наполак *присл. беш. оп.* **наполи**

наполи *присл.* напола; **пререзац** ~ пресећи напола

наполитанки *ж. мн.* (*єд.* наполитанка) наполитанке

наполичар *х.* наполичар

наполнїц -їм *зак.* напунити

наполнїц ше -їм ше *зак.* навршити се; **нєшка ше наполнєло 30 роки як...** данас се навршило 30 година како је...

наполно *присл.* натоварен, са пуним колима; **исц ~ з кочом** ићи натоварен

наполньовац -нюєм *нєзак.* пунити, испуњавати

наполньовац ше -нюєм ше *нєзак.* навршавати се

наполу *присл.* полу-: ~ **мертви** полумртав

наполудньовац ше -нюєм ше *зак.* ручати, завршити ручак

напомадовани -а -е напомађен, намазан кремом (помадом)

напомадовац (ше) -дуєм (ше) *зак.* напомадити (се), намазати (се) кремом (помадом)

напоминац -ам *нєзак.* **1.** подсећати; **2.** опомињати; упозоравати

напомнуц -нєм *зак.* **1.** подсетити; **2.** опоменути; упозорити

напор *х. беш. серб.* напор (*оп.* **напруженє, усиловносц**)

напорни -а -е *беш. серб.* напоран (*оп.* **усиловни**)

напорно *присл. беш. серб.* напорно (*оп.* **усиловно**, **чежко (2)**)

напоютре *присл.* прекосутра

напоютрейши -а -е прекосутрашњи

напоютро *присл. оп.* **напоютре**

направа *ж.* направа, справа

направиц -им *зак.* **1.** *з розл. знач.* направити; ~ **хижу** направити кућу; ~ **кариєру** направити каријеру; ~ **дакого шалєним** направити кога лудим; **2.** направити, учинити; ~ **глупосц** направити глупост; **3.** ~ **на дакого** оклеветати, обедити кога; свалити кривицу на кога

направиц ше -им ше *зак.* направити се, учинити се

направка *ж.* сплетка, трица; **то нє правда цо приповедаю за ню, то лєм** ~ то није истина шта причају за њу, то је само сплетка

направо *присл.* надесно, удесно, десно

направяц -ям *нєзак.*: ~ **на дакого** клеветати, обеђивати кога, ширити лажи о коме

напразно *присл.*: **исц (врациц ше** *и под.*) ~ ићи (вратити се *и сл.*) празан, са празним колима, без товара

напращковац -куєм *зак.* напрашкати, посути прашком, запрашити

на предай *присл.* на продају; ~ **хижа** кућа на продају

напредз I *присл.* **1.** (*насампредз*) прво, испрва; ~ **мушиме заробиц, а вец трошиц** прво морамо да зарадимо, па онда да трошимо; **2.** претходно; **як сом ~ гварел** како сам претходно рекао; **II** *прим. з ґен. заст. оп.* **напрез**

напредни -а -е напредан

напредняк *х.* напредњак

напредняцки -а -е напредњачки

напредованє *с.* напредовање, напредак

напредовац -дуєм *нєзак. з розл. знач.* напредовати; ~ **у служби** напредовати у служби

напредок *присл.* **1.** напред; **патриц** ~ гледати напред; **2.** унапред; **шицко зна** ~ све зна унапред; ◊ **два (три, пейц** *итд.*) **роки** ~ пре две (три, пет итд.) година**;** ~ **шпивац** водити (*код певања*); **крачац (исц, пойсц)** ~ *оп.* **напредовац**

напрез *прим. оп.* **опрез**

напрейґа *присл.* попреко; пречице, пречицом

на преривацо *присл.* испрекидано; **бешедовац** ~ говорити испрекидано

напресц -едзем *зак.* напрести

напрец -ем *зак.* **1.** напети, напрегнути; ~ **шицки свойо моци** напрегнути све своје снаге; **2. а)** навалити; **б)** (*на дакого*) салетети, опседнути, спопасти кога, навалити, извршити притисак, окомити се на кога

напрец ше -ем ше *зак.* напети се, напрегнути се

наприклад *модал.* на пример, примерице

наприкладац -ам *зак.* надодати (*сплетке, неистине*); ¤ **аж на ньго наприклада, ище би на ньго наприкладал** (*од нєнависци глєда му хиби вецей як насправди ма*) још би и надодао против њега

наприповедац -ам *зак.* **1.** напричати; **2.** (*дакому*) напунити коме уши (главу)

наприповедац ше -ам ше *зак.* напричати се, изразговарати се

напросто *присл.* **1.** пречице, пречицом, попреко; **пошли** ~ отишли су пречицом; **2.** ~ **млєц** *поль.* (*млєц вєдно з лупку*) млети на просто

напросциц -им *зак.* **1.** исправити; усправити; **2.** (*руку дакадзи*) испружити

напроци *прим. з ґен. ридк.* **1.** *значи напрям* према; **2.** преко пута; наспрам; **2.** *значи поровнанє* у поређењу са, према

напроцив *модал.* напротив, дапаче; **нє бул процив нього, ~ , потримал го** није био против њега, напротив, подржао га је

напруженє *с.* **1.** напор; **2.** *ел.* напон; **струя високого напруженя** струја високог напона

напружени -а -е **1.** напет, затегнут; **2.** укрућен

напружиц (ше) -им (ше) *зак.* **1.** напрегнути (се), напети (се); усилити (се); **2.** укрутити (се)

напружовац (ше) -жуєм (ше) *нєзак.* **1.** напрезати (се), напињати (се); силити (се); **2.** укрућивати (се)

напрям *х.* **1.** правац; **2.** смер

напрямка *ж.* смерница

напудени -а -е љут(ит), срдит

напудеровац (ше) -руєм (ше) *зак.* напудерисати (се)

напуйкац -ам *зак. серб.* напујкати, напујдати (*оп.* **наштикац**)

напукац -ам *зак.* **1.** (*набиц*) истући; **2.** (*кукурици и под.*) испећи, испржити; искокати

напулькац -ам *зак. оп.* **напуйкац**

напумповац -пуєм *зак.* напумпати; ~ **ґуму на бициґли** напумпати гуму на бициклу; ~ **води до валова** напумпати воде у валов

напухнуц -нєм *зак.* отећи, натећи

напухнуце *с.* отеклина, оток, набухлина

напучиц ше -им ше *зак.* напети се

напучнєти -а -е набрекнут, набубрен; **напучнєти жили** набрекнуте жиле; **кишенки му напучнєти, наполнєл их з черешнями** џепови су му набрекнути, напунио их је трешњама

напучнїц -нїм *зак.* набрекнути, набубрити

напучньовац -нюєм *нєзак.* набрецати, бубрити

напущац -ам *зак.* пустити (*довољно, пуно*); **напущали вельо людзох нука** пустили су много људи унутра

напущиц -им *з розл. знач.* напустити; ~ **родзени край** напустити родни крај

напущовац -щуєм *нєзак.* напуштати

нар *х. бот.* нар (Punica granatum)

нарабяц -ям *нєзак.* **1. а)** (*нєстримано ше справовац*) изводити, скакати, лудирати се; махнитати; шизити; **дзеци нарабяли док нє повиставали** деца су изводила док се нису уморила; **б)** (*у нєволї, од болю и под.*) отимати се, скакати, батргати се; не мировати; **2.** (*з дачим*) трескати, ударати, лупати, витлати; **витор нарабял з облашнїцами** ветар је трескао жалузинама; **3.** (*з даким – вирабяц*) прдачити се, терати шегу с киме; свашта радити с киме (*на његову штету*); **у школи нарабяли зоз нїм старши школяре** у школи су се прдачили с њиме старији ђаци

нараз *присл.* одједном, одједанпут; ~ **тресло** одједном је ударио гром; **однєсол шицко** ~ понео је све одједном

нараїц -їм *зак.* препоручити (*девојци момка, момку девојку*)

нарано *присл.* сутра

нарату *присл.* на сав глас, из свег гласа, изгласа; **кричац (йойчац, надзерац ше** *и под.***)** ~ викати (јаукати, дерати се и сл.) на сав глас

нараховац -хуєм *зак.* **1.** набројати; **2.** нарачунати

нарватосц *ж. мед.* угануће, ушинутост

нарвац -вем *и* **нарвец** -ем *зак.* угануты, ушинути; извинути, извити

наредзиц -им *зак.* **1.** одредити; наместити, распоредити; **шеф наредзел двох роботнїкох же би чували машини** шеф је одредио (распоредио) два радника да чувају машине; **2.** *беш. серб.* наредити (*оп.* **розказац (1)**)

нарезац -ежем *зак.* насећи

нарезац ше -ежем ше *зак. експр.* (*опиц ше*) нарољати се

нарезка *ж. техн.* навој

нарезни -а -е *техн.* нарезни, навојни; ~ **алат** нарезни алат

наридко *присл.* ретко, наретко; ~ **затрепац (пошац, покласц** *и под.*) ретко (наретко) замесити (посејати, поставити *и сл.*)

нариканє *с.* **1.** нарицање, кукњава; **2.** набрајалица, тужбалица

нарикац -ам *нєзак.* **1.** (*за покойним*) нарицати, запевати; **2.** (*поносовац ше*) нарицати, кукати, лелекати, јадиковати, лементовати; кукумавчити

нарикаци -а -е: ~ **писня** набрајалица, запевка

нарикачка *ж.* **1.** (*жена хтора нарика*) нарикача, набрајалица, ђекалица, ђекна; **2.** (*нарикаца писня*) тужбалица, набрајалица

нарипац ше -пем ше *зак. експр.* (*опиц ше*) нарољати се

нарихтац -ам *зак.* **1.** спремити, припремити (*много, свега*); **2.** наместити, намонтирати, наштеловати; темпирати

наркоза *ж. мед.* наркоза

наркоман *х.* наркоман

наркомания *ж.* наркоманија

наркотик *х.* наркотик

наробиц -им *зак.* урадити, учинити, починити, извести, направити; **ци ши то наробел!** шта си то урадио!; ~ **дакому чкоду** учинити коме штету

наробиц ше -им ше *зак.* нарадити се

наровни -а -е **1.** прек, пргав, набусит; **2.** злоћудан; мушичав, јогунаст, каприциозан

народ *х. з розл. знач.* народ; **прости** ~ прост народ; ◊ **Лиґа народох** *полит. ист.* Лига народа

народзенє *с.* рођење; **датум народзеня** датум рођења

народзени -а -е рођен; ~ **є у Керестуре** рођен је у Крстуру

народзиц -им *зак.* **1.** родити; **народзела сина** родила је сина; **2.** народити, изродити

народзиц ше -им ше *зак.* родити се

народзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* рађати (се)

народни -а -е народни

народносц *ж.* народност

нарозкладац -ам *зак.* поставити (*прибор и сл. око себе*)

нарозлївац -ам *зак.* пролити (*на више места, свуда*)

нароїц ше -їм ше *зак.* наројити се

нарок *присл.* идуће године, догодине

нароком *присл.* намерно, хотимично, хотимице; ◊ **як** ~ као заинат

наромнє *присл. заст.* нагло, изненада

нароснуц -ошнєм *зак.* **1.** порасти, нарасти, израсти; **2.** (*о уровню води*) порасти

нарубац -бем *зак.* **1.** (*древа*) насећи, нацепати; **2.** насећи; ~ **кукуричанки** насећи кукурузовине

наруби *присл.* **1.** наопачке, с наличја, на наличје; **тото ши** ~ **облєкол** ово си обукао с наличја; **обрациц ботоши** ~ окренути чарапе на наличје; **2.** *прен.* **а)** махнито; на сав глас; ~ **йойчац** махнито јаукати; ~ **ше шмеяц** *подим.* плакати; ~ **ше дре** дере се до седмог зноја; **б)** (*як нє треба*) наопачке, наопако

наруквица *ж. серб.* наруквица (*оп.* **бразлет(к)а)**)

наруковани *лєм х.* регрутован у војску

наруковац -куєм *зак.* отићи у војску, завојачити се

наруку *присл.* наруку; **исц дакому** ~ ићи неком наруку

наруцац -ам *зак.* набацати

наруциц -им *зак.* **1.** набацити; ~ **лабду** набацити лопту; **2.** наметнути; ~ **порцию** наметнути порез

наруцовац -цуєм *нєзак.* **1.** набацивати; **2.** (*порциї*) наметати

наруцовац ше -цуєм ше *нєзак.* **1.** (*з даким*) односити се према коме с омаловажавањем; **2.** ~ **з пенєжми** разметати се с парама

наруче *и* **наручє** *с.* наручје; нарамак

наручебнїца *ж.* наруџбеница

наручeнє *с.* наруџбина, поруџбина; **по наручeню** по наруџби

наручитель *х.* наручилац

наручиц -им *зак.* наручити, поручити

наручовац -чуєм *нєзак.* наручивати, поручивати

наручок -чка *х.* улар; узда

нарушитель *х. оп.* **нарушователь**

нарушованє *с.* нарушавање

нарушователь *х.* нарушилац; изгредник

нарушовац -шуєм *нєзак.* нарушавати; ~ **дачий мир** нарушавати нечији мир

нарушовач *оп.* **нарушователь**

нарциз(е)м -зму/-зма *х.* нарцизам

нарцис *х. бот.* нарцис, лазарица, зеленкада (Narcissus poeticus)

нарцисоидни -а -е нарцисоидан

насадзиц -им *зак.* **1.** насадити; **насадзел овоци** насадио је воћке; **2.** насадити, налећи; ~ **квоку на вайца** насадити квочку на јаја

насадзовац -дзуєм *нєзак.* насађивати, налегати; ~ **квоку** насађивати квочку

насамо *присл.* насамо

насампредз *присл.* пре свега; у првом реду, првенствено

насанкац -ам *зак. осн. и прен.* насанкати

насанкац ше -ам ше *зак. осн. и прен.* насанкати се

насаночкац (ше) -ам (ше) *зак.* насанкати (се) (*на дечјим санкама – о деци*)

насекирац -ам *зак.* насекирати, нанервирати

насекирац ше -ам ше *зак.* насекирати се, нанервирати се

населєнє *с.* насеље

населенєц -нца *и* **населєнїк** *х.* насељеник

населєнїцки -а -е насељенички

населєносц *ж.* насељеност

населїц (ше) -им (ше) *зак.* населити (се)

насилни -а -е **1.** насилан; **~ шмерц** насилна смрт; **2.** осион

насилнїк *х.* насилник; зулумћар

насилнїцки -а -е насилнички; зулумћарски

насилнїцтво *с.* насилништво; зулум

насилно *присл.* насилно

насилносц *ж.* насилност; осиљеност; осионост

насиловац -луєм *зак.* приморати, присилити

насилство *с.* насиље; **робиц ~** вршити насиље

насилу *присл.* насилно, силом; ¤ **гоч и ~** милом или силом

насипац -пем *зак.* насути, усути; **~ води до погара** насути воде у чашу; **~ зарно до гамбара** насути амбар житом

насициц (ше) -им (ше) *зак.* наситити (се), заситити (се)

насицовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* насићивати (се), засићивати (се)

наскакац ше -ам ше *зак.* наскакати се

насклад *х.* наслага

наскладани -а -е **1.** *дїєприкм. од* **наскладац (ше)**; **2.** (*о пенєжох*) наштеђен, уштеђен; уштеђевина; **мал дакус наскладани пенєжи** имао је мало уштеђевине

наскладац -ам *зак.* **1.** наслагати; **2.** (*пенєжи*) прикупити, наштедети, уштедети; **наскладали себе пенєжи на авто** прикупили су пара за кола; **3.** (*на дакого*) обедити кога

наскладац ше -ам ше *зак.* с(а)купити међу собом пара за нешто; **школяре ше наскладали на нову лабду** ђаци су скупили пара за нову лопту

наскоро *присл. заст.* **1.** ускоро, убрзо; **2.** за кратко време; **3.** на брзину

насладзенє *с.* наслада

насладзиц -им *зак.* насладити

насладзиц ше -им ше *зак.* насладити се

насладзовац -дзуєм *нєзак.* наслађивати

насладзовац ше -дзуєм ше *нєзак.* наслађивати се

наслов *х.* наслов

насловиц -им *зак.* насловити

наслухац ше -ам ше *зак.* наслушати се

насмаковац -куєм *зак.* изазвати код неког жељу за одређеним јелом или пићем, отворити апетит коме

насолїц -им *зак.* насолити; усолити, усаламурити; **~ месо и сланїну** усолити (ставити у саламуру) месо и сланину

наспак *присл.* **1.** наопачке; обратно, обрнуто; супротно; **2.** наопако, наопачке, како не ваља, лоше; **рушело им ~** кренуло им је наопако, срећа им је окренула леђа**;** ¤ **~ швета 1.** (*слабо, нєдобре зробени*): **ушила шмату ~ швета** сашила је хаљину убиј боже; **2.** (*нєдобре, нє як треба робиц*): **приял ше функциї, а роби ~ швета** примио се функције, а ради да те бог сачува (убиј боже); **у нєшкайшим швеце шицко ше роби ~ швета** у данашњем свету све се ради наопако

наспац ше нашпим ше *зак.* наспавати се, испавати се

насплєтац -ам *зак.* напричати којешта

наспориц ше -им ше *зак.* бројно се повећати; намножити се

насправди 1. *присл.* заиста, стварно, уистину, зацело; озбиљно; **2.** *слов.* у ствари; **обецую, а ~ нє можу нїч виполнїц** обећавају, а у ствари не могу ништа испунити

наспрам *присл. серб.* **1.** преко пута, сучелице; **бивали ~ нас** становали су преко пута од нас (*оп.* **прейґа² (1)**); **2.** (*у поровнаню з даким/дачим*) напрема, према; **~ нього випатрал мали** према њему је изгледао мали (*оп.* **проци (1)**)

наставанє *с.* настајање, настанак

наставац -ам *нєзак.* настајати

наставни -а -е наставни

наставнїк *х.* наставник

наставнїца *ж.* наставница

наставнїцки -а -е наставнички

настарчиц -им *зак.* успевати, стизати (*некога послуживати, некоме одговарати на питања и сл.*); **оцец нє настарчи дзецом давац на кнїжки** отац не успева да даје деци за књиге

настац -анєм *зак.* **1.** *з розл. знач.* настати; **настала єшень** настала је јесен; **як настал живот на Жеми?** како је настао живот на Земљи?; **2.** (*почац*) зачети се; **настала звада** зачела се свађа

настаце *с.* настанак

настирчиц ше -им ше *зак.* нагрнути (се), сјатити се; **жени ше настирчели коло дзецка** жене су се нагрнуле око детета

настоятель *с. церкв.* настојник, настојатељ

настоятелька *ж. церкв.* настојница, настојатељица

на стояци *присл.* стојећи, стојећке, стојећки; **пию на стояци** пију стојећи

настрадани -а -е унесрећени; пострадали; ◊ **~ з потопеней (зачиреней) ладї** бродоломник

настрадац -ам *зак.* настрадати

настрах *присл.* јако, грдно, страшно; **~ ше повадзели** јако су се посвађали

настрашиц -им *зак.* застрашити, заплашити, уплашити

настрашовац -шуєм *нєзак.* застрашивати, заплашивати

настред *прим. оп.* **наштред**

настроєни -а -е настројен

настроєносц *ж.* настројеност

настрой *х. ридк.* расположење

наступиц -им *зак. з розл. знач.* наступити

наступни -а -е предстојећи, следећи

насухо *присл.* насуво

насущни -а -е насушни; **~ хлєб** насушни хлеб; **~ потреба** насушна потреба

насходзиц ше -им ше *зак.* накупити се, сакупити се, окупити се; **людзе ше насходзели** људи су се окупили

насцелїц -їм *зак.* настрети; **~ слами под статок** настрети сламе под стоку

насцискац -ам *зак.* **1.** нажуљати; прежуљати; **2.** (*лимуну и под.*) нацедити

натаргац -ам *зак.* **1.** набрати; **~ квеца** набрати цвећа; **2.** искидати; **~ плюца од моцного кашлю** искидати плућа од јаког кашља; **3.** (*принєсц зоз собу – о витре*): **тот витор натарга дижджу** овај ветар ће донети кишу

натаргнуц -нєм *зак.* угануги, повредити (*мишић, лигаменте и сл.*); **натаргнул руку** угануо је руку

натарговац -гуєм *нєзак.* вући, цимати; дрмати, дрмусати; **дзецко натарговало мацер за рукав най му дацо купи** дете је вукло мајку за рукав да му нешто купи

натарговац ше -гуєм ше (*з даким*) *нєзак. взаєм. повр.* отимати се

натаринґац -ам *зак.* **1.** затрудити, задати коме труда; **2.** измучити, измалтретирати кога

натаринґац ше -ам ше *зак.* измалтретирати се, измучити се (*на путу и сл.*)

натвардо *присл.* **1.** тврдо; **увариц вайца ~** тврдо скувати јаја; **2.** насигурно; **~ ше догварели** насигурно су се договорили

натеґач *х. винар. серб.* натегача

нательо *присл. и злуч.* утолико; у толикој мери

натентац -ам *зак. експр.* навести некога на нешто; наговорити, убедити; **натентал го купиц тот стари авто** навео га је да купи ова стара кола

натити -а -е гојазан, угојен, задебљан, удебљан

натиц -иєм *зак.* угојити се, задебљати се, удебљати се

наткасна *ж.* ормарић, наткасна (*в.*)

наткац -ам *зак.* наткати, изаткати

натлачиц -им *зак.* навређи, наврћи; **того року мало натлачел** ове године је мало наврхао

натлучиц -чем *зак.* истуц(к)ати, истући

нато[1] *присл.* (*вец, потим*) нато, тада; **~ вон станул и пошол** нато он устаде и оде

натомест *присл.* уместо; заузврат

натопени -а -е наложен; **добре ~ пец** добро наложена пећ

натопиц -им *зак.* наложити (*пећ*); ¤ **~ на дакого 1.** (*почац ше з даким вадзиц*) отворити паљбу на кога; **2.** (*набиц дакого*) истући, измлатити кога

натохмац ше -ам ше *зак.* (*добре ше наєсц*) набокати се, накркати се

наточиц -им *зак.* наточити

натрапени -а -е измучен

натрапиц -им *зак.* намучити, измучити; затрудити

натрапиц ше -им ше *зак.* намучити се, измучити се; напатити се, пропатити

натрафиков *х.* будала; **алє ши ~** баш си будала

натрафиц -им *зак.* наићи; погодити; набасати; **натрафел до нїх праве кед полудньовали** наишао је код њих управо кад су ручали

натрепац -пем *зак.* **1.** натрпати; претрпати; **~ до меха** натрпати у џак; **2.** (*дакого - набиц*) истући, избити, излупати, испрашити, избатинати

натресанє *с.* труцкавица, трускавица

натресац -ам *нєзак.* дрмати, дрмусати, труцкати, друскати

натресац ше -ам ше *нєзак.* дрмати се, дрмусати се, труцкати се; **натресали зме ше на кочу по дирґацей драги** труцкали смо се на колима по џомбастом путу

натресц -ешем *зак.* натрести; **~ ягоди з древа** натрести дудова са дрвета

натрец -ем *зак.* **1.** нарендати, изрибати, утрти; **~ бундави** нарендати бундеве; **~ таргонї** утрти тарану; **2. а)** (*начухац*) истрљати; **б)** истрљати, измасирати; **~ на руки** измасирати руку; **3.** (*конопи на церлїци*) натрлити

натречар *х. поль.* трећиђар (*в.*), натрећиђар (*в.*)

натрешени -а -е разбарушен; неуредан; ¤ **як ~** *оп.* **натрешени**

натрояк *присл.* тројако, на три начина

натрушиц -им *зак.* намрвити

натура *ж.* **1.** *з розл. знач.* натура; **2.** *заст.* нарав, карактер, природа; **чловек веселей натури** човек веселе природе; ◊ **у натури (плациц, дац, достац)** у натури (платити, дати, добити)

натурални -а -е натуралан

натурализ(е)м -зму/-зма *х.* натурализам

натурализовац (ше) -уєм (ше) *зак. и нєзак.* натурализовати (се)

натуралистични -а -е натуралистичан, натуралистички

натурбаловац (ше) -луєм (ше) *зак.* измалтретирати (се)

натуристични -а -е натуристичан

натха *ж.* **1.** кијавица, хуњавица, уњкавица, куњавица; прехлада, прозеб; **2.** грип

натхави -а -е **1.** прехлађен, кијавичав; **2.** грипозан

натьоркац ше *и* **натьотькац ше** -ам ше *зак. експр.* напити се, опити се

науживац ше -ам ше *зак.* науживати се

наужиц ше -иєм ше *зак.* много доживети (зазнати, ужити)

наука *ж.* **1.** наука, знаност; **2.** *заст.* настава; учење

науковец -вца *х.* научник, учењак, знанственик

наукови -а -е научни, знанствени; **~ институт** научни институт

наукововиглєдовацки -а -е научноистраживачки

науковосц *ж.* научност, знанственост

наутичар *х.* наутичар

наутични -а -е наутички

научени -а -е (*навикнути*) научен, навикнут, вичан; који је на нешто навикао; **нє ~ є робиц** није

навикао да ради; **там є ~ жиц** тамо је навикао да живи

научиц -им *зак. з розл. знач.* научити; **~ писньочку напамят** научити песмицу напамет; ¤ **~ дакого розума** научити кога памети; **кед ши Яника (Данилка** *и под.*) **нє научел анї Янка (Данила** *и под.*) **нє научиш** ≅ младо се дрво савија, старо дрво не сави већ сломи

научиц ше -им ше **1.** научити; **у першей класи научели зме ше читац и писац** у првом разреду научили смо читати и писати; **кед ше дзеци шицко научели, пошли ше бавиц** када су деца све научила, отишла су да се играју; **2.** навићи се

научовац -чуєм *нєзак.* **1. а)** (*давац поуки*) научавати, поучавати; **б)** тврдзиц; **2.** (*шириц учenє, идеї*) научавати; ширити

наушедовац ше -дуєм ше *зак.* наталожити се

нафарбиц (ше) -им (ше) *зак.* нафарбати (се), нашминкати (се); накарминисати (се); **~ ґамби** накарминисати усне

нафиловац -луєм *зак.* нафиловати

нафодровани -а -е набран

нафришко *присл.* на брзину, набрзо

нафта *ж.* нафта

нафталин *х.* нафталин

нафтни -а -е *оп.* **нафтов(и) (1)**

нафтов(и) -а -о/-е **1.** нафтни, нафтен; **~ индустрия** нафтна ондустрија; **2.** нафтин; **нафтово продукти** нафтини производи

нафтовод *х.* нафтовод

нафтоносни -а -е нафтоносни

нафуркац -ам *зак.* **I** *нєпрех.* (*о шнїгу*) навејати; **шнїг нафуркал** снег је навејао; **II** *прех.* (*меду*) наврцати; **нафуркали вельо меду** наврцали су много меда

нахаркац -ам *зак.* напљувати

нахвалїц (ше) -им (ше) *зак.* нахвалити (се)

на хватаци *и* **на хватацо** *присл.*: **єсц (заєсц)** ~ јести (презалогајити) на брзину

нахватац ше -ам ше *зак.* на брзину се најести

нахилїц ше -їм ше *зак.* нагнути се

нахильовац ше -люєм ше *нєзак.* нагињати се

нахия *ж. ист.* нахија

нахладзиц -им *зак.* нахладити, прехладити; **~ гарло**

нахладзиц ше -им ше *зак.* прехладити се, озепсти

нахмурени -а -е намрштен; намргођен, мргодан; смркнут, тмуран, мрачан, туробан

нахмуриц -им *зак.* намрштити; **~ твар** намрштити лице

нахмуриц ше -им ше *зак.* **1.** намрштити се; **2.** намргодити се, набурити се, смркнути се, смрачити се

на ходзаци *и* **на ходзацо** *присл.* ходајући, на ногама

находзенє *с.* налажење; ◊ **~ роботи 1.** налажење посла; **2.** запошљавање

находзенїско *с. оп.* **находзиско**

находзиско *с.* налазиште; **~ угля** налазиште угља

находзиц -им *нєзак.* **1. а)** налазити, проналазити, изналазити; **б)** налазити, стицати; **~ приятельох** стицати пријатеље; **2.** налазити, затицати; **3. ~ роботу** запошљавати се; **~ дакому роботу** запошљавати кога

находзиц ше[1] -им ше *нєзак.* налазити се

находзиц ше[2] -им ше *зак.* находати се, напешачити се; **находзел ше цале дополадня** находао се цело преподне

нахоровац ше -руєм ше *зак.* наболовати се

нахпац -ам *зак.* **1.** натрпати; нагурати; **~ до меха** натрпати у џак; **2.** (*дакого з єдзеньом*) накљукати

нахпац ше -ам ше *зак. експр.* набокати се, набалати се

нацагани -а -е пијан, под гасом

нацагац -ам *зак.* **1.** навући; **~ статку води зоз студнї** навући стоци воде из бунара; **3.** начупати; **нацагал шена зоз брадла** начупао је сена из камаре

нацагац ше -ам ше *зак.* (*опиц ше*) отрескати се

нацагнуц -нєм *зак.* **1.** *з розл. знач.* навући; ~ **ботоши** навући чарапе; ~ **хороту** навући болест; **2. а)** пружити, испружити; **нацагнул руку ґу кошарки** пружио је руку према корпи; **б)** издужити; ~ **шию** издужити врат; **в)** испружити, протегнути; ~ **ноги** протегнути ноге; **3.** затегнути; ~ **штранґ** затегнути конопац; **4.** запети; ~ **пушку** запети пушку; **5.** *коц.* (*накруциц*) навити; ~ **годзину** навити сат

нацагнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** (*зацагнуц ше*) затегнути се; **2.** (*по спаню и под.*) протегнути се; **3.** испружити се; **4.** издужити се

нацаговац -гуєм *нєзак.* **1.** (*здзивац*) навлачити; **2.** пружати; опружати, протезати; **3.** затезати; истезати, растезати; издуживати; **4.** (*пушку*) запињати; **5.** *коц.* (*годзину*) навијати

нацаговац ше -гуєм ше *нєзак.* **1.** (*по спаню и под.*) протезати се; **2.** затезати се; истезати се; издуживати се**; 3.** (*з даким – спричкац ше*) натезати се, навлачити се; споречкавати се

нацадзиц -им *зак.* нацедити

наце *слов. и викр.* (*вежнїце*) ево, ево вам(а), узмите; ~ **вашо пенєжи** ево вам ваше паре

наценко *присл.* **1.** танко, натанко; на танке комадиће; ~ **намасциц хлєб** танко намазати хлеб; **вода ~ чури** вода танко цури; **2.** танко, танким гласом; **зашпивала** ~ запевала је танко

нацепло *присл.* топло; ~ **ше облєчиц** топло се обући

нацерац -ам *нєзак.* трљати

нациґанїц -їм *зак.* **1.** (*наприповедац нєправду*) напричати, налагати; **2.** (*на дакого*) налагати на кога, оклеветати кога

нацильовац -люєм *зак.* нанишанити

нацинє *с.* лоза, врежа, вињага

нацинцац -ам *зак. коц. заст. оп.* **натентац**

нацискац -ам *зак.* нагурати, натрпати, набити

нацискац ше -ам ше *зак.* нагурати се, набити се

нацмаґани -а -е напит, пијан

нацмаґац ше -ам ше *зак.* **1.** *експр.* јако се напити (*млека, воде и сл.*); **2.** опити се

нацо *присл. оп.* **нач**

нач *присл.* **1.** зашто, због чега, радшта; ~ **пришол?** зашто је дошао?; **2.** (*за цо, на цо*) **а) ~ ци то?** шта ће ти то?; **б)** за што, на што; **"~ треба даровац пенєжи?" "на просвиту"** "за што треба даривати паре?" "за просвету"

начални -а -е начелни

началнїк *х.* начелник

началнїца *ж.* **1.** начелница; **2.** *церкв.* **а)** натојатељица, игуманија; **б)** "начаљњица" (*жена коя предводи молитвену групу*)

начало *с.* начело; ◊ **у началє** у начелу

на чарно *присл.* **1.** (*з чарну фарбу*) црно, црном бојом; **офарбиц на чарно** обојити црно; **2.** (*без дошлєбодзеня, покрадзме*) на црно, испод тезге; **робота на чарно** рад на црно; **3.** (*у чарним пооблєкани*) у црнини; **чом тота жена на чарно?** зашто је ова жена у црнини?

начаровац -руєм *зак.* наврачати, набајати, обајати

начати -а -е начет; **чловек начатого здравя** човек начетог здравља

начац -чнєм *зак.* начети; ~ **торту** начети торту

начекац ше -ам ше *зак.* начекати се

на червено *присл.* црвено; црвеном бојом; **офарбиц** ~ офарбати црвено

начинац -ам *нєзак.* начињати

начисциц -им *зак.* начистити; наљуштити; натребити

начитани -а -е начитан

начитац -ам *зак.* **1.** прочитати, начитати (*узгред*); **начитал сом у новинох** прочитао сам у новинама; **2.** набројати, набројити, изборојати; **начитай ми до двацец!** наброј ми до двадесет!

начитац ше -ам ше *зак.* **1.** начитати се; **2.** набројати се, набројити се

начишлїц -лїм *зак.* набројати, набројити

начкодзиц -им *зак.* нашкодити

начмохтац -ам *зак. експр.* **1.** истрљати, натрљати; **2.** намазати, измазати

начоркац ше -ам ше *зак. оп.* **натьоркац ше**

начудациц (ше) -им (ше) *зак.* накарадити (се), накарадно (се) обући

начудо *присл.* начудо; чудно; накарадно ~ **пооблєкани** накарадно обучен

начудовац ше -дуєм ше *зак.* начудити се

начулїц -їм *зак. серб.*: ~ **уха** *оп.* **напнуц уха**

начуриц -им *зак.* нацурити

начухац -ам *зак.* **1.** натрљати, истрљати; **2.** нажуљати; прежуљати

начуц -уєм *зак.* начути

наш -а -о *зам.* наш; ¤ **нє з нашого а нам** (*лєм най пада диждж: нам є на хасен, а нїч нас нє кошта*) ≅ благодат божја пада на земљу

нашалїц ше -їм ше *зак.* нашалити се

нашац -шеєм *зак.* насејати

нашац ше -шеєм ше *зак.* насејати се; **нашало ше коровче по заградi** насејао се коров по башти

нашварбац -ам *зак. оп.* **нашмарбац**

нашвидко *присл.* **1.** на брзину, набрзо; **2.** летимице, летимично

нашвинїц -їм *зак.* засметити; направити брлог

нашедац -ам *нєзак.* **I** *зак.* **1.** нахватати се; **прах нашедал по мебльох** прашина се нахватала по намештају; **2.** наталожити се; **II** *нєзак. беш. серб.* (*давац ше спревесц*) наседати

нашедзиц ше -им ше *зак.* наседети се

на шедзаци *и* **на шедзацо** *присл.* седећки, седећке, у седећем положају

нашеднуц -нєм *зак. беш. серб.* (*дац ше спревесц*) насести

нашейтац ше -ам ше *зак.* нашетати се

нашенє *с.* **1.** семе; семенка *ж.*; **2.** *збир.* семење

нашенькар *х.* семенар

нашенько *с.* семе; семенка *ж.*

нашеньови -а -о/-е *и* **нашеньски** -а -е семенски; **нашеньово продукти** семенски производи

на шепетлїво *присл.* тепаво; врскаво; шушкаво; **бешедовац** ~ тепати; врскати; шушкати, шушљетати

на шиво *присл.* сиво (*обојити*)

нашироко *присл.* нашироко; ~ **и на длугоко** нашироко и надугачко

нашиц -иєм *зак.* нашити, сашити

нашкрункани -а -е (*дакус пияни*) припит, ђорнут, под гасом

нашкрункац ше -ам ше *зак.* (*дакус ше опиц*) припити се, поднапити се, ђорнути се

нашлєпо *присл.* наслепо

нашлїдзиц -им *зак.* наследити

нашлїдзовац -дзуєм *нєзак.* наслеђивати

нашлїднїк *х.* наследник

нашлїднїца *ж.* наследница

нашлїдователь *х. оп.* **нашлїдовач**

нашлїдовац -дуєм *нєзак.* **1.** (*предлужовац дачию активносц*) следити; **2.** опонашати

нашлїдовач *х.* **1.** следбеник; **2.** опонашалац

нашлїдок -дку/-дка *х. заст. оп.* **пошлїдок**

нашлїдство *с.* **1.** наследство, наслеђе; **2.** *прен.* наслеђе, баштина; **културне нашлїдство** културно наслеђе

нашлїдствови -а -о/-е *и* **нашлїдствени** -а -е оставински

нашмарбане *и* **нашмарґане** -ного *с.* шкработине, жврљотине

нашмарбац *и* **нашмарґац** -ам нашкрабати, нажврљати, нашврљати

нашмецени -а -е **1.** засмећен; **2.** труњав

нашмециц -им *зак.* **1.** засметити; ~ **у хижи** засметити собу; **2.** натрунити

нашмеяни -а -е насмејан

нашмеяц -еєм *зак.* насмејати, засмејати

нашмеяц ше -еєм ше *зак.* насмејати се

нашминкац (ше) -ам (ше) *зак.* нашминкати (се)

нашоровац -руєм *зак.* **1.** нарећати; **2.** набројати, набројити

нашпиковани -а -е пренатрпан, пун као шипак; начичкан

нашпиковац -куєм *зак.* пренатрпати; начичкати

нашпоровани -а -е **1.** уштеђен, заштеђен; **2. нашпороване** -ного *с.* уштеђевина, заштеђевина

нашпоровац -руєм *зак.* наштедети, заштедети

наштвернє *присл.* начетворо

наштеловац -луєм *зак.* наштеловати

наштикац -ам *зак. осн. и прен.* напујдати, напујкати; ~ **пса** напујдати пса

наштимовац -муєм *зак.* наштим(ов)ати; удесити; ~ **клавир** наштим(ов)ати клавир

наштред *прим. з ґен.* насред; усред

на шуто *присл.*: **оштригац/остригац** ~ ошишати на нулу (до главе)

нащадок -дка *х. кнїжк.* потомак

нащe *присл.* наште срца, наташте

нащежар *присл.* широм; ~ **отвориц дзвери** широм отворити врата

нащива *ж.* посета

нащивенє *с. оп.* **нащива**

нащивитель *х.* посетилац

нащивиц -им *зак.* посетити

нащивйовац -вюєм *нєзак.* посећивати

наютре *присл.* сутра

наютро *присл. оп.* **наютре**

наява *ж.* најава; ~ **програми** најава програма

наявйовац -вюєм *нєзак.* најављивати, навешћивати

наявиц -им *зак.* најавити; ~ **свой приход** најавити свој долазак

наяр *присл.* у пролеће; ~ **шицко квитнє** у пролеће све цвета

не *викр.* **1.** *за одганянє статку* о (*в.*), ајно (*в.*), ае; **2.** *звич. повторени за доволованє статку* не-не (*в.*), воч

неандерталєц -лца *х.* неандерталац

небесни -а -е небески; **царство ~** царство небеско

неваля *беш. серб.* **1.** *прикм. нєпрем.* неваљао, неваљалац; **ти добри чловек, а вон ~** ти си добар човек, а он је неваљалац; **2.** *у функц. пред.* није добро, не ваља

неваляни -а -е *беш. серб.* неваљао (*обич. о деци*); **тот хлапец барз ~** овај дечак је јако неваљао (*оп.* **нєдобри (2)**)

нєгладки -а -е неуглађен; нетактичан

неґа *ж.*: **убила це ~!** ђаво те однео! враг нека те носи!

неґативни -а -е негативан

неґрей *х.* обешењак, мангуп, враголан

немеш *х. ист.* племић; властелин

немешаґ *х. заст.* власт племства

немовлятко *с. кнїжк.* новорођенче; мало дете

немсабат *присл. и викр. оп.* **нєшлєбодно**

неоєрей *х. церкв.* младомисник

неплеха *ж.* мангуп; несташко, немирко; ¤ **набиц дакого як неплеху** издеветати кога (*обич. децу*)

непорочни -а -е *оп.* **нєпорочни**

нерв *х.* живац, нерв

нервирац (ше) -ам (ше) *оп.* **нервовац (ше)**

нервни -а -е живчани, нервни

нервованє *с.* нервирање

нервовац (ше) -вуєм (ше) *зак. и нєзак.* нервирати (се), секирати (се)

нервов(и) -а -о/-е *оп.* **нервни; ~ клїтинка** нервна ћелија

нервоза *ж.* нервоза

нервозни -а -е нервозан

неуроза *ж.* неуроза

неуролоґ *х.* неуролог

неутрон *х. физ.* неутрон

нє *слов. одрекающе* **а)** не; није; "**дома оцец?**" "**нє**" "је л' код куће тата?" "не (није)"; **то нє добре** то није добро; **вон ту нє бива, анї влонї уж**

ту нє бивал он овде не станује, ни прошле године више није становао овде; **б)** *у одрекаюцим императиве* немој, не; **~ шмей ше** немој да се смејеш; **нє роб то** немој то да радиш, не ради то; ◊ **~ же 1.** *слов. за помоцньованє* ала, не да; **смакує му єдзенє, нє ~ є** прија му јело, не да једе; **2.** *злуч. у поровнуюцих виреченьох* не да; **нє ~ пада, алє лєє** не да пада, него лије

нєадекватни -а -е неадекватан

нєардзавяци -а -е нерђајући

нєартикуловани -а -е неартикулисан

нєбарз *присл.* (*нє так барз*): **~ сом задовольни** нисам баш задовољан; **~ добре поробене** није баш добро урађено; **~ ме болї** не боли ме тако јако

нєбаторни -а -е поспан

нєбезпека *ж.* опасност; несигурност

нєбезпечни -а -е опасан; несигуран; **~ живот** несигуран живот

нєбесни -а -е небески; ~ **цело** небеско тело; ~ **царство** небеско царство; ~ **краса** небеска лепота

нєбешедлїви -а -е ћутљив

нєбешедлївосц *ж.* ћутљивост

нєбизовни -а -е **1.** несигуран; **2.** *прен.* превртљив, шарен

нєблагодарни -а -е незахвалан

нєблоковски -а -е ванблоковски

нєбо *с. з розл. знач.* небо; ¤ **анї на нєбе анї на жеми** ни на небу ни на земљи; **буц на седмим нєбе** бити на седмом небу; **под голим (отвореним) нєбом** под ведрим (отвореним) небом; **хвалїц (возношиц) дакого/дацо до нєба** (уз)дизати (хвалити) кога/што до неба (до небеса), дизати кога/што у облаке (у звезде); **як кед би з нєба (яґда з нєба) спаднул (попадали** *и под.*) (*барз добри, красни, здрави и под. або цалком пременєти на лєпше, поправени*) да га (их *и сл.*) не препознаш; **як ~ од жеми** (*барз велька розлика*) као небо од земље, као бог и шеширџија

нєбов(и) -а -о/-е небески; **нєбове белавидло** небеско плаветнило

нєбоги -а -е *заст.* јадан, бедан, несрећан, убог

нєбожатко *с.* јадник, невољник; јадница, невољница, сиротан

нєборак *х.* бедник, јадник, сиромах

нєбощик *х. ридк.* **1.** покојник; **2.** *оп.* **нєборак**

нєбридки -а -е доста леп; **вон** ~ он није лош; он није ружан

нєважаци -а -е неважећи; ~ **лїсток** неважећи листић

нєважни -а -е неважан, небитан

нєвалушни -а -е **1.** неспособан; **2.** који није за употребу, неупотребљив; неисправан

нєвельки -а -е невелик, омањи, омален

нєверлїви -а -е који не верује олако; неповерљив; ¤ ~ **Тома** неверни Тома

нєверлїво *присл.* неповерљиво

нєвесели -а -е невесео, снужден; туробан, суморан; чаман

нєвеста *ж.* снаха, снаја

нєвестин -а -о *оп.* **нєвестов**

нєвестов -а -о снахин

нєвесточка *ж. дем.* снаша, снахица, снајчица, снајка

нєвибежни -а -е неизбежан

нєвибилєни -а -е: ~ **платно** небељено (жуто) платно

нєвигладзени -а -е *и* **нєвигладкани** -а -е неуглађен, неотесан, крут

нєвигодни -а -е непогодан

нєвигодносц *ж.* непогодност

нєвидзени -а -е невиђен; нечувен

нєвидими -а -е *ридк. оп.* **нєвидлїви**

нєвидлїви -а -е невидљив

нєвидоми -а -е неизвестан; ~ **ситуация** неизвесна ситуација

нєвидомосц *ж.* неизвесност

нєвикармени -а -е неисхрањен, неухрањен

нєвиламани -а -е **1.** (*о кукурици*) необран; **кукурица остала** ~ кукуруз је остао необран; **2. а)** тврд, крут; ~ **платно** тврда тканина; **б)** (*нєвиробени*) угласт, углат, крут; **рухи му нєвиробени** кретње су му углате; **пише з нєвиламанима пальцами**

пише крутим прстима

нєвилїчиви -а -е *и* **нєвилїчуюци** -а -е неизлечив

нєвимерлїви -а -е *и* **нєвимерни** -а -е неизмеран

нєвини -а -е **1.** невин, чедан; **2.** безазлен

нєвиновати -а -е невин, недужан; ¤ **цалком** ~ ни крив ни дужан

нєвиносц *ж.* **1.** невиност, чедност; **2.** безазленост

нєвинчани -а -е невенчан, ванбрачан; ~ **муж** невенчани муж

нєвинятко *с.* **1.** невинашце; **2.** *гипок.* новорођенче

нєвиповедзени -а -е неизрецив; ~ **радосц** неизрецива радост

нєвиповедзено *присл.* неизрециво

нєвипочинути -а -е недовољно одморан; уморан; неиспаван; **станул рано** ~ устао је ујутру недовољно одморан

нєвиразни -а -е неизражајан

нєвирни -а -е неверан; ~ **муж** неверан муж

нєвирносц *ж.* неверност, неверство

нєвиробени -а -е неизрађен; ~ **цесто** неизрађено тесто

нєвироятни -а -е невероватан

нєвиспани -а -е који се није наспавао, неиспаван; поспан; мамуран, бунован; ~ **сом** нисам се наспавао; **пришол на роботу** ~ дошао је на посао неиспаван

нєвистати -а -е неуморан

нєвисцеруюци -а -е неизбрисив

нєвитлачени -а -е неовршен

невитрезбени -а -е неистрежњен; мамуран

нєвитримовни -а -е неиздржив; неподношљив, несносан

нєвичесани -а -е (*о коньови*) неистимарен

нєвлаплїви -а -е неухватљив

нєвласни -а -е нерођени; ~ **брат** полубрат; ~ **мац** маћеха; ~ **шестра** полусестра

нєвозможни -а -е *заст.* немогућ

нєвойнови -а -е мирнодопски

нєволани -а -е незван, непозван; ~ **госц** незван гост

нєволя *ж.* невоља

нєврацанє *с.* неповрат

нєврацаюци -а -е неповратан; ~ **прешлосц** неповратна прошлост

нєвязани -а -е **1.** невезан; ~ **розгварка** невезан разговор; **2.** несврстан; ~ **жем** несврстана земља

нєгобльовани -а -е неизрендисан, необрађен; **нєгобльовани дески** необрађене даске

нєграмотни -а -е *ридк.* неук, неписмен

нєдавни -а -е недавни, скорашњи; ~ **прешлосц** недавна прошлост

нєдавно *присл.* недавно

нєдалєки -а -е недалек; оближњи

нєдалєко I *присл.* недалеко; **стал ~ од нього** стајао је недалеко од њега; **II** *прим. з ґен.* (*ридко без применовнїка*) недалеко; ~ **од варошу** недалеко од града

нєдвосмислени -а -е *и* **нєдвосмислови** -а -о/-е недвосмислен

нєдзбали -а -е немаран

нєдзбалосц *ж.* и **нєдзбалство** *с.* немарност, немар; **пре ~ , з нєдзбалосци** из немара

нєдзбанє *с.* немар

нєдзвонки -а -е безвучан; мутан, мукао

нєдзелїви -а -е недељив

нєдзеля *ж.* **1.** недеља; **сход будзе на нєдзелю** скуп ће бити у недељу; **2.** *заст.* недеља, седмица; ◊ *церкв.*: **Квитна** ~ Цветна недеља; **Нєдзеля шицких святих** Недеља свих светих; **Томова** ~ Томина недеља

нєдзельни -а -е *оп.* **нєдзельови**

нєдзельови -а -о/-е недељни; ~ **число новинох** недељни број новина; ~ **одпочивок** недељни одмор

нєдзечнє *присл.* нерадо

нєдїйсни -а -е нестваран

нєдїло *с.* недело

нєдиждєовни -а -е бескишни; ~ **рок** бескишна година

нєдлуги -а -е *и* **нєдлугоки** -а -е недуг

нєдлуговични -а -е недуговечан, маловечан

нєдобре¹ *присл.* **1. а)** лоше; ~ **ше чувствує** лоше се осећа; **б)** ~ **ши зробел** ниси добро урадио; **2.** *у безос. виреченьох*: ~ **ми** мука ми је; **мацери** ~ мајци је лоше; **пришло му** ~ осетио је мучнину, позлило му је

нєдобре² -рого *с.*: ¤ **ведзе ше му як пред нєдобрим** то слути зло

нєдобри -а -е **1.** лош; ~ **приклад** лош пример; **2.** неваљао; зао; опак; ~ **хлапец** неваљао дечак; **3. а)** (*нєсмачни*) лош; неукусан; **печу** ~ **хлєб** пеку лош хлеб; **б)** покварен; **тото єдзенє уж** ~ ово јело је већ покварено

нєдоброта *ж.* **1.** неваљалство, неваљалштина; злоћа; злоба; пакост; **2.** неваљалац; неваљалица; **нєдоброта єдна** неваљало дериште; **нєдоброто єдна!** злоћо једна! неваљалче један! неваљалице једна!

нєдоверйовац -юєм *нєзак.* бити сумњичав, неповерљив

нєдоверлїви -а -е *и* **нєдоверююци** -а -е сумњичав, неповерљив

нєдовидзовац -дзуєм *нєзак.* (*мац слаби вид*) слабо видети

нєдовириє *с.* неповерење

нєдодавна *присл.* донедавно

нєдоєдац -ам *нєзак.* одрицати се јела, гладовати; **нєдоєдала же би дзеци накармела** гладовала је да би децу нахранила

нєдозрети -а -е **1.** несазрео, недозрео; **2. гной** несагорело ђубре, несагорео стајњак

нєдоказани -а -е (*нєрозумни*) недоказан

нєдоказуюци -а -е недоказив; ~ **твердзенє** недоказива тврдња

нєдокончени -а -е **1.** незавршен; **2.** *оп.* **нєзакончени**

нєдолаплїви -а -е недохватљив, недохватан

нєдоля *ж.* зла судбина

нєдомерковани -а -е непажљив; неопрезан

нєдонєшени -а -е: ~ **дзецко** недоношче

нєдопатрунок -нку/-нка *х.* слаба нега; непажња (*код неге*); **пре** ~ **ше похорела** због слабе неге се разболела

нєдопечени -а -е недопечен

нєдоповедзени -а -е недоречен

нєдоповедзеносц *ж.* недореченост

нєдопущени -а -е недозвољен, недопуштен; забрањен

нєдопущиви -а -е *и* **нєдопущуюци** -а -е недопустив; груб; ~ **препущенє** недопустив пропуст; ~ **гришка** груба грешка

нєдоросли -а -е *и* **нєдороснути** -а -е недорастао, недоспео

нєдорушлїви -а -е *и* **нєдорушуюци** -а -е недодирљив; ~ **каста** недодирљива каста

нєдоставац -ам *нєзак.* недостајати

нєдостаток -тку/-тка *х.* **1.** недостатак; мана; мањкавост; **2.** мањак; ~ **пенєжу** мањак новца; **3.** *оп.* **недостатки**

нєдостатки *х. мн.* несташица; **жил у биди и нєдостаткох** живео је у беди и несташици

нєдостаточни -а -е **1.** недовољан; штур; ~ **сума** недовољна сума; **нєдостаточни информациї** штуре информације; **2.** *шк.* недовољан; ~ **успих** недовољан успех

нєдостаточно *присл.* недовољно

нєдостац -анє *с.***1.** *безос.* понестати, узмањкати, усфалити; **древа на огень нам нєдостало** дрва за ложење нам је понестало; **2.** не бити довољан, немати довољно; **за тот вельки рахунок за струю пензия ми нєдостанє** за овај велик рачун за струју пензија ми неће бити довољна

нєдостойни -а -е недостојан; неприличан; недоличан

нєдоступни -а -е недоступан, неприступачан

нєдосцигуюци *и* **нєдосцижни** -а -е недостижан; ~ **богатство** недостижно богатство

нєдосяжни -а -е недосежан

нєдотикани *и* **нєдотикаци** -а -е осетљив, увредљив; неприступачан

нєдошлєбодзуюци -а -е *оп.* **нєдопущиви**

нєдружелюбиви -а -е недружељубив

нєдружтвени -а -е недруштвен

нєдуховити -а -е недуховит

нєекономични -а -е неекономичан

нєеластични -а -е нееластичан

нєенґедуюци -а -е неумољив

нєенерґични -а -е неенергичан

нєефикасни -а -е неефикасан

нєєдинствени -а -е нејединствен

нєєднак *присл.* неједнако

нєєднаки -а -е неједнак

нєєдначина *ж. мат.* неједначина

нєєсни -а -е нејешан

нєжадани -а -е нежељен; **буц** ~ **даґдзе** бити нерадо виђен негде

нєжемови -а -е ванземаљски

нєженєти -а -е **1.** нежењен, неожењен; **2. нєженєти** -того *х.* нежења

нєжичлїви -а -е недобронамеран

нєзабуваюци -а -е *оп.* **нєзабутни**

нєзабудка *ж. бот.* споменак (Myosotis L.)

нєзабутни -а -е незабораван

нєзавадзани -а -е *и* **нєзавадзаюци** -а -е несметан; неометан

нєзавидни -а -е незавидан

нєзависни -а -е независан

нєзависносц *ж.* независност

нєзадзбали -а -е *оп.* **нєзадзбани**

нєзадзбалосц *ж. оп.* **нєзадзбаносц**

нєзадзбани -а -е *оп.* **занєдзбани (2)**

нєзадзбаносц *ж. оп.* **занєдзбаносц (2)**

нєзадзбац (ше) -ам (ше) *зак. оп.* **занєдзбац (ше)**

нєзадлуго *присл.* ускоро

нєзадовольни -а -е незадовољан

нєзадовольство *с.* незадовољство; **виражовац** ~ негодовати

нєзажегнани -а -е (*у клятвох*) вражји, проклет; некрштен

нєзазубадлани -а -е *прен.* незауздан, необуздан; разуздан

нєзаинтересовани -а -е незаинтересован

нєзаконїти -а -е **1.** незаконит; **2.** ванбрачан

нєзаконїтосц *ж.* незаконитост

нєзаконски -а -е незаконски

нєзакончени -а -е *ґрам.* несвршени; **~ вид** несвршени вид

нєзалїчиви *и* **нєзалїчуюци** -а -е незалечив

нєзаменлїви -а -е *и* **нєзаменююци** -а -е незамењљив

нєзаняти -а -е незапослен

нєзанятосц *ж.* незапосленост

нєзаобиходни -а -е неизбежан, неминован; незаобилазан; известан

нєзапалїви -а -е *и* **нєзапалююци** -а -е незапаљив

нєзапаметани -а -е незапамћен

нєзаражлїви -а -е *и* **нєзаражуюци** -а -е незаражљив

нєзаситни -а -е незасит, незаситан; халапљив

нєзасицени -а -е незасићен; ~ **розпущенїна** незасићен раствор

нєзаслужени -а -е незаслужен

нєзастановлїви -а -е *и* **нєзастановююци** -а -е незаустављив

нєзастариви -а -е *и* **нєзастарююци** -а -е незастар(љ)ив

нєзатримовни -а -е *и* **нєзатримуюци** -а -е **1.** незадрж(љ)ив; **2.** необуздан

нєзацагнути -а -е незатегнут, лабав

нєзащицени -а -е незаштићен

нєзбриґовани -а -е **1.** нєзбринут; **2.** беспризоран; ~ **дзецко** беспризорно дете

нєзвалїви -а -е необорив

нєзвичайни -а -е необичан; неуобичајен

нєзвладлїви *и* **нєзвладуюци** -а -е **1.** несавладив; **2.** неодољив

нєзгорше *присл.* **1.** доста добро, није лоше; **нам ту** ~ нама је овде доста добро; **2.** *у виразу* ~ **би було** не би било згорег (наодмет)

нєзґода *ж.* незгода; удес; **транспортна** ~ саобраћајни удес

нєзґодни -а -е *з розл. знач.* незгодан

нєзґрабни -а -е **1.** (*о предмету*) незграпан, здепаст; гломазан; **2.** (*нєвиробени*) угласт, углат; крут; **3.** трапав

нєздобачки *присл.* **1.** изненада, неочекивано; **2.** случајно; непажњом; ненамерно; нехотице; **3.** несвесно; **4.** неприметно; ¤ ~ **влапиц дакого** ухватити на препад кога

нєздрави -а -е нездрав, болестан; болешљив; слаб

нєзєдинєни -а -е *церкв.*

православни

нєзлагода *ж.* **1.** неслога; **2.** трвење; размирица; ¤ **яблуко нєзлагоди** јабука раздора

нєзлагодзенє *с.* неслагање

нєзлагодлїви *и* **нєзлагодни** -а -е **1.** несложан; **2.** недруштвен; неприлагодљив

нєзлонамирни -а -е незлонамеран

нєзлюдни -а -е **1.** нељубазан, неуљудан, непредусретљив; осоран; груб, суров; **2. нєзлюдни** -ного *х.* грубијан

нєзлюднїк *х. оп.* **нєзлюдни (2)**

нєзнаходлїви -а -е несналажљив

нєзначни -а -е **1.** незнатан; **2.** незначајан, безначајан

нєзнїщиви -а -е *и* **нєзнїщуюци** -а -е неуништив

нєзношлїви -а -е неподношљив

нєзрозмирни -а -е несразмеран

нєзуновани -а -е неуморан

нєизвесни -а -е неизвестан

нєизвесносц *ж.* неизвесност

нєискусни -а -е неискусан

нєискуство *с.* неискуство

нєисправни -а -е неисправан

нєквалитетни -а -е неквалитетан

нєквалификовани -а -е неквалификован

нєкрасни -а -е ружан

нєкрашнє *присл.* **1.** ружно; **барз ~ поступел** веома ружно се понео; **2.** *у функц. пред.* није лепо; **то ~ так ше шмеяц за столом** то није лепо тако се смејати за столом

нєкресцени -а -е некрштен

нєкултура *ж.* некултура

нєкултурни -а -е некултуран

нєлагода *ж. оп.* **нєлагодносц**

нєлагодни -а -е нелагодан, непријатан; неугодан; тескобан

нєлагодносц *ж.* **1.** нелагодност, непријатност; неугодност; тескоба; **2.** тегоба

нєлакомни -а -е непривлачан

нєлапшни -а -е **1.** неспретан; трапав; шепртљав; **2. а) нєлапшни** -ного *х.* трапавко; неспретњаковић; шепртља; **б) нєлапшна** -ней *ж.* трапавица; шепртља

нєлеґални -а -е нелегалан

нєлитературни -а -е некњижевни, нелитерарни

нєлоґични -а -е нелогичан

нєлоялни -а -е нелојалан

нєлупани -а -е неокрућен; ~ **кукурица** неокрућен кукуруз

нєлюбезни -а -е нељубазан

нєлюбени -а -е невољен

нєлюби -а -е немио

нєлюдзе *х. мн.* нељуди

нєлюдски -а -е нељудски

нємалженски -а -е ванбрачан; **~ дзецко** ванбрачно дете

нємали -а -е немали, доста велик

нємало *присл.* немало, доста много

нєматериялни -а -е нематеријалан

нємеркованє *с.* непажња; несмотреност

Нємец -мца *х.* Немац

нємецки -а -е немачки

нєми -а -е нем; ◊ **~ филм** неми филм

нємили -а -е немио; **~ подїя** немио догађај

нємилосердни -а -е **1.** немилосрдан; неумољив; непоштедан; **2.** суров, груб; окрутан

нємилосц *ж.* немилост

нєминовни -а -е неминован

нємир *х.* немир; **душевни ~** душевни немир

нємиренє *с.* **1.** немирење; **2.** трвење; свађе

нємириц ше -им ше *нєзак.* свађати се; бити у лошим односима

нємирни -а -е немиран

Нємица *ж.* Немица

нємишанє *с.* немешање; **политика нємишаня** политика немешања

Нємкиня *ж. оп.* **Нємица**

нємо *присл.* немо

нємогучносц *ж. заст. оп.* **нєможлївосц**

нємогущи -а -е *заст. оп.* **нєможлїви**

нємоґави -а -е немоћан, слаб, нејак, беснажан

нєможлїви -а -е немогућ

нєможлївосц *ж.* немогућност

нєморал *х.* неморал

нєморални -а -е неморалан

нємосц *ж.* немост, немоћа

нємоц *ж.* немоћ

нємоцни -а -е **1.** немоћан; **2.** изнемогао; слаб

нємочни -а -е *заст. оп.* **нємоцни**

нємудри -а -е неразуман; ~ **поступок** неразуман поступак; ¤ **таки як** ~ онако мало

нєнавидзаци -а -е презрив

нєнавидзени -а -е омрзнут

нєнавидзиц (ше) -им (ше) *зак.* **1.** мрзети (се); **2.** презирати (се)

нєнавикнути -а -е ненавикнут

нєнависни -а -е мрзак

нєнависц *ж.* **1.** мржња; **2.** презир, презрење

нєнагадовани *и* **нєнагадуюци** -а -е неслућен

нєнаглашени -а -е ненаглашен; ~ **склад** *ґрам.* ненаглашен слог

нєнадополнююци -а -е ненадокнадив

нєнадрилююци -а -е ненаметљив

нєназдавани -а -е изненадан, ненадан

нєнамесцени -а -е ненамештен; ~ **квартель** ненамештен стан

нєнападанє *с.* ненападање; **контракт о нєнападаню** уговор о ненападању

нєнародни -а -е ненародан

нєнароком *присл.* ненамерно; нехотице; ◊ **забойство** ~ (**нєздобачки**) убиство из нехата

нєнаселєни -а -е ненасељен

нєнаситлїви *и* **нєнаситни** -а -е незаситан

нєнаукови -а -е ненаучан

нєнаучени -а -е ненавикнут

нєнацагнути -а -е незатегнут, лабав

нєначати -а -е неначет

нєномад *х.* седелац

нєномадски -а -е неномадски, седелачки

нєнормални -а -е ненормалан

нєносилка *ж.* *и* **нєношачка** *ж.* неносиља

нєобачени -а -е неопажен, непримећен

нєобачлїви -а -е неприметан

нєобвисцени -а -е необавештен

нєобдумани -а -е неосмишљен

нєобични -а -е необичан

нєобкеруюци -а -е неминован

нєоблапни -а -е необухватан, необухватљив

нєоблєчени -а -е необучен

нєобовязни -а -е необавезан

нєобразовани -а -е необразован

нєобратни -а -е тром; трунтав

нєобходни -а -е неопходан

нєобходносц *ж.* неопходност

нєобчековани -а -е неочекиван

нєовласцени -а -е неовлашћен

нєогадани -а -е несналажљив, недосетљив, сплетен

нєограбани -а -е *оп.* **нєоґрабани**

нєогранїчени -а -е неограничен

нєогутани -а -е сметен, невешт; приглуп; смотан

нєоґрабани -а -е неуредне спољашњости; неуредно, немарно обучен

нєодата -тей *прикм. ж.* неудата

нєодвага *ж.* неодлучност

нєодгадлїви -а -е неодгонетљив

нєодкладаюци -а -е *и* **нєодложни** -а -е неодложан

нєодложносц *ж.* неодложност

нєодмерани -а -е *прен.* неодмерен

нєодлуга *присл.* ускоро, убрзо

нєодлучни -а -е неодлучан

нєодлучносц *ж.* неодлучност

нєодпорни -а -е неотпоран

нєодредзени -а -е неодређен

нєодступни -а -е *ридк.* упоран

нєодцудзени -а -е неотуђен

нєодцудзиви -а -е неотуђив; ~ **власносц** неотуђива својина

нєоженєти -того *прикм. х.* неожењен

нєозбильни -а -е неозбиљан

нєолупани -а -е (*о кукурици*) неокруњен

нєопасни -а -е неопасан, безопасан

нєописиви *и* **нєописуюци** -а -е неописив

нєоправдани -а -е неоправдан; ~ **годзина** *шк.* неоправдан час

нєопранописки -а -е који има поган (зао, неопран) језик

нєорґанизовани -а -е неорганизован

нєорґански -а -е неоргански; ~

хемия неорганска хемија

нєорубени -а -е непорубљен; ¤ **кус** ~ мало онако

нєосетени -а -е *беш.* **1.** недосетљив; несналажљив; **2.** непажљив, непредусретљив

нєосетови -а -е ванчулни

нєосновани -а -е неоснован

нєоспорлїви -а -е *и* **нєоспорююци** -а -е неоспорив

нєоспорни -а -е неоспоран

нєосторожни -а -е неопрезан

нєотримовни *и* **нєотримуюци** -а -е неодржив

нєотровни -а -е неотрован; ~ **гад** *зоол.* неотровница

нєофицийни *и* **нєофициялни** -а -е незваничан, неслужбен

нєохаблїви -а -е *ридк.* који је немогуће оставити, којег је немогуће одрећи се; неодољив; **то нєохаблїве навикнуце** то је неодољива навика

нєохранєни -а -е незаштићен

нєоценїви *и* **нєоценююци** -а -е неоцен(љ)ив

нєочкодовани -а -е неоштећен

нєпар *х.*: **пар** ~ пар непар

нєпарни -а -е непаран; ~ **число** *мат.* непаран број

нєпартийни -а -е непартијски, ванпартијски

нєпевни -а -е **1.** несигуран; **2.** слабоуман, поремећен, сулуд; **3.** неспособан; ¤ **таки як** ~ *оп.* **таки як нємудри** (*под* **нємудри**)

нєписани -а -е неписан; ~ **правило** неписано правило

нєписмени -а -е неписмен

нєписменосц *ж.* неписменост

нєпияк *х.* трезвењак

нєплановани -а -е непланиран

нєплански -а -е неплански

нєплацени -а -е неплаћен; ~ **одсуство** неплаћено одсуство

нєплївач *х.* непливач

нєплївни -а -е неплован; ~ **рика** неплловна река

нєплодни -а -е неплодан

нєпобиваюци -а -е непобитан; несумњив; ~ **доказ** непобитан доказ; ~ **факт** непобитна чињеница

нєпобидиви -а -е *и* **нєпобидими** -а -е непобедив

нєпобитни -а -е *оп.* **нєпобиваюци**

нєповерени -а -е (*дакому*) који нема поверења у некога, који не верује некоме, неповерљив према некоме; ~ **му є** нема поверења у њега, не верује му

нєповерлїви -а -е неповерљив

нєповратни -а -е неповратан, бесповратан

нєповторни *и* **нєповторююци** -а -е непоновљив

нєпогубени -а -е непокварен

нєпогришиви *и* **нєпогришни** -а -е непогрешив

нєподвижни -а -е: ~ **швето** *церкв.* непокретни празник

нєподкуплїви *и* **нєподкупни** -а -е *оп.* **нєподплацуюци**

нєподложни -а -е неподложан; ~ **уплїву** неподложан утицају

нєподношлїви -а -е неподношљив; **постало му нєподношлїве** дозлогрдило му је

нєподплатлїви *и* **нєподплацуюци** -а -е непоткупљив

нєподполни -а -е **1.** непотпун; **2.** крњ

нєпожадани -а -е непожељан

нєпознати -а -е **1.** непознат; **2.** **нєпознати** -того *х.* незнанац; **3.** **нєпозната** -тей *ж.* непознаница

нєпокаяни -а -е *рел.* који се није покајао, непокајан

нєпокоїц -їм *нєзак.* узнемиравати

нєпокой -ою *х.* немир, неспокој; зебња

нєпокорни -а -е непокоран

нєполноважни -а -е непуноважан, беснажан

нєпомильни -а -е непогрешив

нєпопораєни -а -е **1.** неспреман; ~ **хижа** непоспремана соба; ¤ **як нєпопораєна** неуређене спољашњости (*о жени*)

нєпоправдзе *присл.* неправедно

нєпоправлїви -а -е непоправљив

нєпопущлїви *и* **нєпопущуюци** -а -е непопустљив

нєпоровнуюци -а -е неупоредив

нєпорозуменє *с.* неспоразум

нєпорочни -а -е непорочан; чедан

нєпорядни -а -е **1.** нередован; **2.** неуредан, аљкав

нєпорядок -дку *х.* неред

нєпослух *х.* *и* **нєпослушносц** *ж.* непослушност

нєпослухни *и* **нєпослушни** -а -е непослушан

нєпостредни *и* **нєпоштредни** -а -е непосредан, израван

нєпотїшни -а -е неутешан

нєпотребни -а -е **1.** непотребан; **2.** сувишан

нєпотуплїви *и* **нєпотупююци** -а -е неповредив (*о правилох и под.*)

нєпоучени -а -е неук, необразован

нєпохмарени -а -е безоблачан, ведар

нєпохоплїви -а -е несхватљив

нєпошорени -а -е неуређен; несређен

нєпояшнююци -а -е необјашњив

нєправда *ж.* **1.** неправда; **2.** неистина; лаж

нєправдиви -а -е неистинит; лажан

нєправдоподобни -а -е невероватан, нестваран

нєправо *присл.* криво; **~ ми** криво ми је; **пришло ми ~ на нього** дошло ми је криво на њега

нєпребачлїви *и* **нєпребачуюци** -а -е неопростив

нєпребиваюци -а -е непробојан

нєпревисшени -а -е ненадмашан; непревазиђен

нєпреглядни -а -е непрегледан

нєпредумани -а -е непромишљен

нєпремакаюци -а -е непромочив

нєпренїклїви -а -е непроницљив

нєпремосциви *и* **нєпремосцуюци** -а -е непремостив

нєпрепатрени -а -е непрегледан

нєпреповедзени -а -е неизрецив; неизмеран

нєпреповедзено *присл.* неизрециво; неизмерно

нєпрепущоваци *и* **нєпрепущуюци** -а -е непропуст(љ)ив; вододржљив

нєпреривни -а -е непрекидан

нєпреривно *присл.* непрекидно

нєпреходни -а -е **1.** непроходан; **2.** непролазан; ◊ **~ дїєслово** *ґрам.* непрелазни глагол

нєпреценїви *и* **нєпреценююци** -а -е непроцењив

нєприветни -а -е **1.** негостољубив; **2.** непредусретљив

нєпригода *ж.* непријатан догађај, незгода

нєприємни -а -е непријатан

нєприємно *присл.* непријатно

нєприємносц *ж.* непријатност

нєприкосновени -а -е неприкосновен

нєпримушено *присл.* без присиле

нєприродни -а -е **1.** неприродан; **2.** извештачен

нєприсебни -а -е неприсебан

нєпристойни -а -е непристојан

нєпристрасни -а -е непристрасан

нєприступни -а -е неприступачан

нєприхильни -а -е ненаклоњен

нєприходзенє *с.* недолазак; изостанак

нєприязни -а -е нељубазан

нєприятель *х.* **1.** непријатељ; **2.** душман(ин)

нєприятельски -а -е **1.** непријатељски; **2.** душмански

нєприятельство *с.* непријатељство

нєпробовни -а -е *заст.* неискусан

нєрад -а -е, *мн.* -и *звич. у конструкийох з потенциялом*: **~ бим**... нерадо бих..., не бих волео...

нєрада *прикм. нєпрем.*: **я (ти, вон, вона, ми, ви, вони) би нєрада то робиц** ја не бих волео (ти, он, она не би то волео/волела) радити, ми (ви, они) то не би волели радити

нєраз *присл.* неједном, неједанпут, безброј пута

нєришени -а -е нерешен

нєришено *присл. спорт.* нерешено

нєробота *ж.* **1.** нерад; **2.** доколица

нєроботнїк *х.* нерадник; готован; дангуба

нєроботнїца *ж.* нерадница; готованка; дангуба

нєроботносц *ж.* нерадништво

нєровни -а -е **1.** нераван; **2.** (*дирґаци – о драги*) грбав

нєровнїна *ж.* неравнина

нєровномирни -а -е неравномеран

нєродни -а -е неродан; бесплодан

нєрозбаторени -а -е нерасаљен; мамуран, бунован

нєрозбудзени -а -е нерасањен

нєрозвити -а -е неразвијен

нєрозвязани -а -е **1.** (*нєзнаходлїви*) смотан, тупав; завезан, заплетен; шепртљав; **2. нєрозвязани** -ного *х.* завезанко, заплетенко; шепртља

нєроздвойни -а -е *оп.* **нєрозлучни (1)**

нєроздумани -а -е непромишљен; брзоплет

нєрозлучни -а -е **1.** нераздвојан; **2.** *заст.* неразумљив; **гварел даскельо нєрозлучни слова** рекао је неколико неразумљивих речи

нєрозположенє *с.* **1.** нерасположење; **2.** мрзовоља

нєрозположени -а -е **1.** нерасположен; **2.** мрзовољан; туробан

нєрозпущоваци -а -е нетопљив

нєрозсудни -а -е неразуман, нерасудљив; неурачунљив

нєрозумни -а -е неразуман

нєрозумлїви -а -е неразумљив

нєрозчисцени -а -е нерашчишћен; **нєрозчисцени рахунки** нерашчишћени рачуни

нєрукотворни -а -е нерукотворан

нєрухоми -а -е **1. а)** непокретан; ~ **маєток** непокретна имовина; **б)** укочен; **2.** тром, трунтав

нєрухомосц *ж.* **1.** некретнина; **2.** непокретност; укоченост; **3.** тромост, трунтавост

нєсабат *присл. и викр. оп.* **нєшлєбодно**

нєсвидоми -а -е **1.** несвестан; **2.** нехотичан

нєсвидомосц *ж.* **1.** несвесност; **2.** несвест(ица)

нєсебични -а -е несебичан

нєсеренчлїви -а -е *заст.* несрећан

нєсиґурни -а -е несигуран

нєскладни -а -е нескладан

нєскоро *присл.* касно, доцкан

нєскрити -а -е нескривен

нєславни -а -е неславан

нєслунечни -а -е који није обасјан сунцем, који није са сунчане стране, осојан

нєсмачни -а -е **1.** *осн. и прен.* неукусан; ~ **єдзенє** неукусно јело; ~ **франта** неукусна шала; **2.** бљутав

нєсовисни -а -е несавестан

нєсоєдинєни -а -е *заст. оп.* **нєзєдинєни**

нєспанє *с.* **1.** несаница, бесаница; **2.** бдење

нєспатраюци -а -е несагледив

нєсподзиванє *с.* **1.** изненађење; **2.** запрепашћење

нєсподзивани -а -е **1.** изненађен; **2.** изненадан

нєсподзиванка *ж. оп.* **нєсподзиванє (1)**

нєсподзивано *присл.* **1.** изненађено; **2.** запрепашћено; **3.** изненада, изненадно

нєсподзивац (ше) -ам (ше) *зак.* **1.** изненадити (се); **2.** запрепастити (се)

нєсподзиваюци *и* **нєсподзивююци** -а -е **1.** изненађујући; **2.** запрепашћујући, запањујући

нєсподзивйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* **1.** изненађивати (се); **2.** запрепашћивати (се)

нєспокоїц (ше) -їм (ше) *нєзак.* узнемиравати (се)

нєспокой *х.* неспокој, немир

нєспокойни -а -е неспокојан, немиран

нєсполацни -а -е (*хторому нє идзе, нє швечи робота*) неспретан

нєспорни -а -е неспоран

нєспособни -а -е **1.** неспособан; **2.** *заст.* који није добар за нешто; непогодан; **яблука хробачни и нєспособни су за предай** јабуке су црвљиве и нису за продају; **тота жем ~ за обробок** ова земља је непогодна за обраду

нєспособносц *ж.* неспособност

нєсправедлїви -а -е **1.** неправедан, неправичан; **2. нєсправедлїви** -вого *х.* неправедник

нєсправедлївосц *ж.* неправедност, неправичност

нєставац -ам *нєзак. звич. безос. з лоґичним субєктом у*

ґенитиве нестајати; **часто им нєставало стварох** (*нє* нєставали ствари) често су им нестајале ствари

нєстаємни -а -е несталан; непостојан

нєстац -анєм *зак. звич. безос. з лоґичним субєктом у ґенитиве* нестати; **нараз го нєстало** (*нє* нараз нєстал) одједном је нестао; **нєстало му пенєжох** (*нє* нєстали му пенєжи) нестале су му паре

нєсташни -а -е несташан; враголаст

нєсташносц *ж.* несташност; враголанство; несташлук

нєстримани -а -е неуздржан; неуздрж(љ)ив

нєсхопни -а -е **1.** невешт; **2.** неспретан, шепртљав, сплетен

нєсц нєшем *нєзак.* носити (*у једном правцу*); **дзе нєшеш тот пак?** куд носиш овај пакет?

нєсц ше нєше ше **1.** (*о курох и под.*) носити; **кури ше нєшу** коке носе јаја; **2.** узносити се; ¤ **високо ше нєсц** *оп.* **горе себе нєсц** (*под* **горе**[1])

нєсцели -а -е који нема воље за рад, безвољан

нєсцело *присл.* без воље за рад, безвољно

нєсцерпезлїви -а -е нестрпљив

нєсцерпезлївосц *ж.* нестрпљивост

нєсцерпенє *с.* нестрпљење

нєсцерпени -а -е нєстрпљив

нєсцерпйовац ше -пюєм ше *нєзак. заст.* не слагати се, не трпети се међусобно; гложити се

нєт *слов.* нема; ~ **нїкого дома** нема никог код куће; ¤ ~ **з того нїч** нема од тога ништа, није то истина

нєтаргаци -а -е лежеран, опуштен

нєтолерантни -а -е нетолерантан

нєточни -а -е нетачан

нєублагуюци -а -е неумољив

нєуважни -а -е несмотрен

нєуглядни -а -е неугледан

нєудатни -а -е неуспео, неуспешан

нєудобни -а -е неудобан

нєузвичаєни -а -е неуобичајен

нєуки -а -е неук

нєумити -а -е неумивен

нєунїмаци -а -е који се не устеже (не снебива, не стиди)

нєупутени -а -е *и* **нєупуцени** -а -е неупућен

нєураховлїви -а -е неурачунљив

нєуровноважени -а -е неуравнотежен

нєурожай *х.* слаб род

нєурожайни -а -е: ~ **рок** неродна година

нєурожайносц *ж.* нeродица

нєурядови -а -е незваничан

нєуспих *х.* неуспех

нєуспишни -а -е неуспешан

нєуставни -а -е неуставан

нєустрашиви -а -е неустрашив

нєутїшни -а -е неутешан

нєутрални -а -е неутралан

нєфарбени -а -е нефарбан; **нєфарбени облаки** нефарбани прозори

нєфини -а -е **1.** (*о кнїжки, филму и под.*) који није леп, који се некоме не допада; лош; **патрели єден ~ филм** гледали су филм који им се није допао; **2. а)** нефин; **нєфини слова** нефине речи; **б)** ружан

нєфришки -а -е **1.** који није брз; спор; **2.** који није свеж; бајат; устајао, одстајао

нєфуремни -а -е *оп.* **нєфурмасти**

нєфурмасти -а -е нескладног облика *одн.* спољашњости; гломазан

нєхасновити -а -е некористан, бескористан

нєцали -а -е који није цео, крњ

нєчесни -а -е **1.** непоштен; **2.** нечастан, бешчастан

нєчесносц *ж.* **1.** непоштење; **2.** бешчашће

нєчисти -а -е **1.** *осн. и прен.* нечист; ~ **вода** нечиста вода; ~ **робота** нечиста работа, нечиста посла **2. нєчисти** -того *х.* некрст, враг, ђаво

нєчистота *ж.* нечистоћа

нєчитани -а -е безбројан, небројен

нєчитлїви -а -е нечитак

нєчловек *х.* нечовек

нєчловество *с. оп.* **нєчловечносц**

нєчловечески[1] -а -е нечовечан, нехуман

нєчловечески[2] *присл.* нечовечно, нехумано

нєчловечни -а -е *оп.* **нєчловечески[1]**

нєчловечно *присл.* *оп.* **нєчловечески[2]**

нєчловечносц *ж.* нечовечност, нехуманост

нєчувствительни -а -е безосећајан

нєчуйни -а -е нечујан

нєшарпаци -а -е који се не граби за посао, лежеран, опуштен

нєшачка *ж. дроб.* носиља, носилица (*кока*)

нєшвидки -а -е спор

нєшвидкосц *ж.* спорост

нєшвижи -а -е који није свеж, бајат; устајао

нєшка *присл.* данас; ¤ **паметам як** ~ сећам се као данас

нєшкайши -а -е *и* **нєшкашнї** -я -є данашњи

нєшкайшосц *ж.* *оп.* **нєшкашньосц**

нєшкаль *присл. беш. оп.* **нєшка**

нєшкашньосц *ж.* данашњост, данашњица

нєшка-ютре *присл.* данас-сутра

нєшлєбодно *присл. и викр.* не сме се; забрањено је; **тадзи** ~ **преходзиц** овуда се не сме (овуда је забрањено) пролазити; **тебе** ~ **пиц** ти не смеш да пијеш

нєшмели -а -е бојажљив

нєшмело *присл.* бојажљиво, са страхом

нєшор *х.* **1. а)** неред; **б)** хаос; џумбус; **2.** (*явни нєшор*) неред, изгред

нєшорови -а -е **1. а)** непоштен; неморалан; нечастан; неваљао; ~ **чловек** непоштен човек; ~ **леґинь** неморалан (нечастан, неваљао) момак; **б)** непристојан; ~ **справованє** непристојно понашање; **2.** неуредан, аљкав

нєшумнє *присл.* **1.** (*бешедовац*) ружно; **швет ~ гутори о тих цо ше судза** свет ружно говори о онима што се суде; **2.** (*справовац ше*) ружно, непристојно; **~ ше справовал** непристојно се понашао

нєшумни -а -е **1.** који није леп; **2.** ружан; **3.** ружан, непристојан; **~ справованє** непристојно понашање

нєщесни -а -е несрећан; злосрећан

нєщесце *с.* несрећа

нєщешлїви -а -е несрећан

нєщешнїк *х.* несрећник, несретник; злосрећник

нєщири -а -е неискрен

нєщиросц *ж.* неискреност

нєясни -а -е нејасан

ни *слов.* ево, ено; види; **ту ни** ево овде; **там ни** ено тамо

ни-а́ *слов.* ево, ето, гле; ено; **ту** ~ ево овде

нибриґе *и* **нибриґеши** *присл. беш.* без бриге

ниґер *х.* (*чловек чарней раси*) црнац

Ниґер *х.* (*америцки ниґер*) Црнац

ниґерка *ж.* (*жена чарней раси*) црнкиња

Ниґерка *х.* (*америцка ниґерка*) Црнкиња

ниґерски -а -е црначки

ниґерче -еца *с.* црнче

ниґерчок -чка *х.* црнчић

нина *ж.* **1.** тетка, тета; **2.** (*женова шестра*) свастика, шогорица

нинов -а -о теткин, тетин

ниночка *ж. дем. и гипок.* теткица

нирвана *ж. рел., филоз.* нирвана

ниткаш *х.* који много прича, а мало уради

ниша *ж.* ниша

нишадор *х. хем.* нишадор

нїби *присл.* наводно, тобож(е), (ко)бајаги

нїґда *присл.* никад(а); ¤ ~ **пренїґда** никада ама баш никада

нїґдзе *присл.* нигде

нїжей *прим. з ґен.* ниже; ~ **колєна вдерел ногу** ниже колена је ударио ногу

нїжина *ж.* низија

нїжни -а -е нежан

нїжносц *ж.* нежност

нїзач *присл.* **1.** низашта, низашто; ни због чега; ~ **ти ше нє старай** низашта се ти не брини; **2.** (*нїяким концом*) никако, нипошто; ~ **то нє роб** никако немој то да радиш; ¤ **буц** ~ не ваљати ни богу ни људима; ~ **на швеце** низашта на свету, ни за све благо света, ни за које новце

нїзки -а -е **1.** низак; **2.** чучав; ~ **пасуля** чучав пасуљ

нїзконапружни -а -е *ел.* нисконапонски

нїзкоровнїна *ж.* низија

нїзши -а -е **1.** *комп.* (*од* **нїзки**) нижи; **2.** онижи, онизак

нїкадзи *присл.* никуд(а)

нїкеди *присл.* никад(а)

нїнач *присл.* низашта, низашто; **тот авто уж ~** ова кола више нису низашта; ¤ **буц ~** не бити ничему; **присц/приходзиц (висц/виходзиц) ~ 1.** пропасти/пропадати (*о великој сили, богатству и сл.*); **2.** потпуно изгубити вредност, квалитет *и сл.*

нїодкадз *и* **нїодкаль** *присл.* ниоткуд(а)

нїпрецо *присл.* низашта, низашто; ни због чега; из чиста мира; **зна ше погнївац ~** уме да се наљути ни због чега

нїташ *х. техн.* докивач, нитна

нїтка *ж.* нит, конац; ¤ **премокнуц (змокнуц) до нїтки** покиснути до голе коже (до нити); **тримац шицки нїтки у своїх рукох** држати све конце (нити) у својим рукама

нїткасти -а -е влакнаст, влакнат

нїтна *ж. оп.* **нїташ**

нїтовац -туєм *нєзак.* докивати, нитовати

нїхто *зам.* нико; ¤ **~ на швеце** нико жив

нїч 1. *зам.* ништа; **2.** *присл.* ништа, нимало; **нєт му ~** није му ништа; ¤ **бизовни (сиґурни) як ~** (*барз нєсиґурни*) као врбов клин; **з нїчого (з нїщого) ~** (*дацо безвредне, беззначне*; *мєнєй од обчекованого*) баш ништа; такорећи ништа; још мало па ништа; тресла се гора родио се миш; **кус вецей як ~** (*барз мало достал*) није ни на један зуб; **лєпше дацо як ~** боље ишта него ништа; **нє будзе ~** тај филм нећеш гледати; **нєт з того ~** (*то нє правда*) нема ништа од тога; **~ то** није то ништа; **~ то зато** не мари; **озда ци ~ !?** не мислиш ваљда озбиљно!?; јеси нормалан!?; **остац нї на чим** (*найсц ше без нїчого, у чежкей ситуациї*) остати (наћи се) на сувоме; **присц/приходзиц (висц/виходзиц) на ~** *оп. под* **нїнач**; **таке цо ~ по нїм** (**приповедац, робиц** *и под.*) пресипати из шупљег у празно, причати тандара мандара; **як кед би ~ нє було** појео вук магарца, и ником ништа; **за ~ дакого тримац** презирати кога

нїчельнїци *ж. мн. ткац.* нити, нићанице

нїчий -чия - чийо *зам.* ничији

нїчовка *ж.* ништа; ништарија, ништавило; мизерија; **вон єдна ~** он је једна ништарија**; з тей роботи випадла ~** од тог посла испала је мизерија

нїчом *присл. як нєзлюдни одвит на питанє «чом?»* низашта, низашто; за бабино брашно

нїчомни -а -е ништаван, безначајан, тричав

нїчомнїк *х.* ништавац, никоговић, нитков, ништарија, мизерија; шуша, смеће

нїчомнїна *ж.* ништавност, ништавило; мизерија; трица; крпа, смеће

нїчомнїца *ж.* (*нїчомна женска особа*) ништарија, мизерија; шуша, смеће

нїчомносц *ж. оп.* **нїчомнїна**

нїчтожиц (ше) -им (ше) *зак.* уништавати (се)

нїчтожни -а -е ништав(ан); **~ контракт** *правн.* ништаван уговор

нїщи -а -е јадан, бедан, сиромашан; просјак; ¤ **нїщи духом** *кнїжк.* (*сцерпени, скромни*) ништ духом

нїщиц (ше) -им (ше) *зак.* уништавати (се)

нїщок -щка *х. карт.* доњак

нїяк *присл.* никако; ◊ **так (барз) ~ поробене** тако (јако) је лоше урађено

нїяки -а -е *зам.* **1.** *осн. и прен.* никакав; **2.** икакав; **почал робиц без нїякей приготовки** почео је да ради без икакве спреме; ¤ **таки ~ 1. а)** (*подло зробени*) лоше урађен, баш никакав; **б)** (*нєприцагуюцого*

випатрунку) баш никакав; непривлачан, недопадљив; **2.** (*хори або убити*) као покисла кокош

но I *злуч. процивни* но, али; **задаток нє бул лєгки, но я го ришел** задатак није био лак, но ја сам га решио; **II** *викр.* но, види; па; **но, палє ти ше його!** види ти њега!; **но, цо ши сцел?** па, шта си хтео?; **III** *слов.* но, е па; **но пойдзем я кед ти нє сцеш** е па ићи ћу ја ако нећеш ти; ◊ **но та ...** е па..., елем...; **но та цо же!?** е па шта онда?!

новак *х. оп.* **нови (2)**

новатор *х.* новатор

новаторство *с.* новаторство

нове -вого *с.* новост; **маме ище єдно ~** имамо још једну новост

новела *ж.* новела

новембер -бра *х.* новембар, *горв.* студени

новемберски -а -е новембарски

нови -а -е **1.** нов; **2. нови** -вого *х.* новајлија; дошљак; дођош; ◊ **Нови рок** Нова година; **~ мешац** млад месец

новик *х. церкв.* (*манастирски школяр*) дијак

новина *ж.* **1.** новост, вест; **2.** *оп.* **новини**

новинар *х.* новинар

новинарка *ж.* новинарка

новинарски -а -е новинарски; ◊ **~ качочка** новинарска патка

новини *ж. мн.* новине, лист; **тижньово ~** недељни лист; **службени ~** службени лист; **усни ~** усмене новине

новинка *ж. оп.* **новинки**

новинкар *х.* продавац новина

новинкарня *ж.* новинарница, продавница новина

новинки *ж. мн. гипок.* новине

новински -а -е новински; **~ папер** новинска хартија

новитет *х.* новитет

новицият *х. церкв.* новицијат

новичка *ж. церкв.* (*монашеска приправнїца*) девица

новобудовня *ж.* новоградња

нововикови -а -о/-е *и* **нововиковни** -а -е нововековни

нововирнїк *х.* нововерник

нововирство *с.* нововерство, нововерје

новозавитни -а -е новозаветни

новооснували -а -е новооснован

новоприселєни -а -е новодосељен, новоселац; дођош

новопришли -а -е новодошли

новосадски -а -е новосадски

Новосадян *х.* Новосађанин

Новосадянка *ж.* Новосађанка

новосц *ж.* новост, вест

новотни -а -е **1.** нов; модеран; **2. новотни** -ного *х.* новајлија

новотносц *ж.* новотарија

Новошорци *х. мн.* (*єд.* Новошорец) "Новошорци" (*становници улице Нови шор у руском Крстуту и Куцури*)

новоштокавски -а -е новоштокавски

новта *ж. заст.* песма; ¤ **стара (иста) ~** стара (иста) песма

новтаруш *х. ист.* бележник, нотар, нотарош; ¤ **єднац ше як Бульчик з новтарушом** погађати се (објашњавати се, натезати се *и сл.*) без међусобног разумевања

новтарушка *ж.* (*новтарушова жена*) бележниковица, нотарошевица, нотарошка

новтарушня *ж.* канцеларија бележника

новтош *х.* добар певач

новтошка *ж.* добра певачица

новучки -а -е *звич. у злученю* **нови ~** нов новцат

нога *ж. з розл знач.* нога; ◊ **бежац на два ноги** (*о коньови*) галопирати; **ногу!** (*на коня же би дзвигнул ногу*) ногу! (*в.*), ауф! (*в.*); **о сто ноги** (*з вецей кореньчками – о петрушки, мархви и под.*) рачваст; ¤ **аж ми ноги одняло** *оп.* **ноги ми одняло**; **буц дакому под ногами** (*завадзац*) бити коме под ногама; **дал ше до ног** бежи (трчи) колико га ноге носе, дао је ватру табанима; **єдна ~ да ци ту а друга там, єдна нога там а друга уж назад** што брже иди, обави и врати се; **заплєтац з ногами** (*нєсиґурно ходзиц*) заплитати (плести) ногама; **з ноги на ногу** (*помали*) с ноге на

ногу; **и з руками и з ногами** (*намагац ше, бориц ше*) и рукама и ногама; **ноги ми одняло (подоцало), ноги ше подо мну подоцали (стресли)** ноге су ми се подсекле (одсекле), подсекла ми се колена; **подложиц дакому ногу** подметнути (подапети) коме ногу; **понацаговац ноги** протегнути ноге; **поставиц дакого на ноги** (по)дићи кога на ноге; **преберац з ногами 1.** (*у танцу*) преплитати ногама; **2.** *оп.* **заплєтац з ногами; прицискац з ногами до жем** (*поцерпац*) стрепети; **спаднуц з ног** пасти (спасти, падати) с ногу; **стануц на лїву ногу** (*буц нервозни*) устати на леву ногу; **стануц на свойо ноги** (*осамостоїц ше*) стати на своје ноге; **сходзиц ноги** (*вистац глєдаюци дацо*) обити (подбити, поломити) ноге, ноге су коме отпале

ногавка *ж.* ногавица

ногати -а -е ногат; дугоног

нож *х.* нож; **курти** ~ кусасти (тубасти, затубасти) нож (*в.*); **кончисти** ~ нож са оштрим врхом, врвасти нож (*в.*); **кухньови** ~ кухињски нож**; карбикасти** ~ крецави (ребрасти) нож (*в.*), крецов (*в.*); ¤ **дочекац дакого на** ~ дочекати кога на нож; **исц на ножи** ≅ хватати се за гуше; **любиц дакого як коза ~ [а фаркаш капусту]** *ирон.* волети кога као очи хрена**; повадзени су на ножи** крв и нож је међу њима

ножик *х. дем.* ножић

ножка *ж.* **1.** *дем.* ножица; 2. (*стола, посцелї*) нога; **3.** (*печарки*) дршка; **4. ножки** *мн.* сталак; ногаре; троножац; ~ **котла** ногаре котла

ножни -а -е ножни; ~ **гамовачка** ножна кочница

ножнїчкар *х.* маказар

ножнїчки *ж. мн.* маказе, шкаре

ножнїчочки *ж. мн. дем.* маказице

ножов(и) -а -о/-е (*од* **нож**) ножни

нозґер -ґра *х.* **1.** *осн. и прен.* њушка, губица, лабрда, лабрња; **2. а)** (*у крави, коня*) нос; **б)** (*у єлефанта*) сурла; **3. нозґри** *мн.* (*у крави, коня*) **1.** ноздрве; **2.** њушка; ¤ **дац дакому по нозґру** дати коме по њушци (по губици)

нозґраше *х. мн.* (*єд.* нозґраш) *зоол.* сурлаши (Proboscidea)

ной *х. зоол.* ној

нойов -а -е нојев

нокаут *х. спорт.* нокаут

нолє *и* **нолєм 1.** *слов.* де, дедер, хајде, дај; чик; ~ **принєш води** хајде донеси воде; ~ **садай (згаднї)** чик погоди; **2.** *викр.* (*руш ше з места*) макни се, мрдни, дедер

номад *х.* номад

номадски -а -е номадски

номинални -а -е номиналан

номинатив *х. ґрам.* номинатив

нонагей *слов. оп.* **нагей**

нонагейце *слов. оп.* **нагейце**

ноно *викр. з хторим ше дзецом дацо забранює* не смеш (немој) то да радиш (дираш *и сл.*); не, не

нора *ж.*: **войсц як** ~ ући негде без речи, непримећен; **ходзиц як [тота]** ~ *ходзиц нєдосц свидоми* ходати као мува без главе

норов *ж.* ћуд, нарав, природа

норовни -а -е *оп.* **наровни**

нос *х.* **1.** нос; **розбиц** ~ разбити нос; **утрец** ~ обрисати нос; **писи** ~ прћаст нос; **2.** (*на ладї*) прамац; **3.** губица; ◊ **орлов (орловски)** ~ орловски нос; ¤ **аж да з носом до жеми зарие (зарива)** (*роби чежку роботу*) ради као црнац (као коњ, као роб), ради до лаката; **буц под носом** (*буц цалком блїзко*) бити под носом; **вжац дакому дацо спред носа** узети коме што испред носа**; видзим ци по носу** видим ти по носу, читам ти на носу; **дац дакому по носу** дати коме по носу; **до носа (до очох) ци скочи** под носом ти је**; достац по носу** добити по носу (преко носа); **є аж ше му нос угина** (*барз смачнє є*) ≅ једе да [све] пуца за ушима (иза ушију), једе да се све праши; **здзац/здзивац дакому дацо на** ~ набити/набијати коме што на нос, превући коме што испод носа; **круциц з носом** *оп.* **(с)круциц з носом; нє одкуши (нє одгриже) ци** ~ (*нє бой ше од нього*) [не бој се] неће те појести; **прецагнуц/прецаговац дакому дацо попод** ~ *оп.* **здзац/здзивац дакому дацо на ~; (с)круциц з носом** (на)правити кисело лице; **спод носа**

ци ше (ше му *и под.*) **кури** (*видно же циґаніш*) види ти се по носу (*да лажеш*); **утрец (поуцерац) дакому ~** натрљати (убрисати) коме нос; **хпац (цискац, штуряц) ~ до дачого** забадати (турати, завлачити) нос у шта; **цагац (водзиц) дакого за ~** вући кога за нос; **як з песцу по носу** као маљем по глави

носати -а -е **1.** носат; дугонос; **2. носати** -того *х.* носоња

носик *х. оп.* **нощок**

носилки *ж. мн.* носила

носни -а -е *и* **носов(и)** -а -о/-е носни; **~ глїбка** *анат.* носна дупља; **~ дзирка** *анат.* носница

носоля *ж. заст.* кревет

носороґ *х. зоол.* носорог

носталґия *ж.* носталгија

нота *ж.* нота

нотатка *ж.* **1.** белешка, забелешка, прибелешка; **2.** кратак напис у новинама

нотес *х.* нотес, бележница, блок

нотещок -щка *х. дем.* блокче

нохец -хца *х.* **1.** нокат; **2.** канца; ¤ **зашло му за нохци** (*барз му пальци замарзли*) зашло му је за нокте; **як под нохцом чарне** као црно испод нокта

нохцик *х.* **1.** *дем. и гипок.* ноктић; **2. нохцики** *мн. бот.* невен (Calendula officinalis)

ноц *ж.* ноћ; **питац ше на ~** (за)тражити преноћиште (конак); **остац на ~** остати на ноћењу; **до позней ноци** докасна, докасно; ◊ **будзе на нас ~** омркнућемо; **влапела их ~ у драже** омркнули су на путу, ухватила (затекла) их је ноћ на путу; **поларна ~** поларна ноћ; **саму ноцу** пред саму ноћ, у сумрак; **ходзиц по ноци (по ноцох)** скита(ра)ти по ноћи, месечарити; ¤ **вжал себе дзень за ~** (*вноци роби, забавя ше и под., а през дзень шпи*) заменио је дан за ноћ; ноћобдија; **дзень за роботу а ~ за спанє** дању се ради, а ноћу се спава; **добру (добра) ~ !** лаку ноћ!; **нє кажда ~ Велька ~** (*щесце нє віше провадзи чловека*) није сваки дан Бадњи дан

ноце *и* **ноце-лє(м) 1.** *слов.* хајде, дедер, де; **2.** *викр.* (*рушце ше кус з места*) само мало

ноциц ше -им ше *нєзак.* задржавати се до мрака

ноцни -а -е ноћни; ◊ **~ живот** ноћни живот; **ноцну годзину** касно у ноћ; у касне сате, у касно (глуво) доба ноћи; **позна ~ годзина** касно (глуво) доба ноћи

ноцнїк *х.* **1.** преноћиште, ноћиште; **2.** конак; свратиште, хан

ноцованє *с.* ноћење, ноћивање

ноцовац -цуєм *зак. и нєзак.* ноћити; заноћити/заноћавати, коначити

но-ша *и* **но-шак** *слов.* (е) вала; (е) па; **~ ти и робел!** *ирон.* вала си и радио!; **~ кед сцеш, ти идз** па кад хоћеш, ти иди; ¤ **~ гей!** таман посла! ма немој!

ношаци -а -е носећи; **~ мур** носећи зид

ношач *х.* носач; **~ авионох** носач авиона

ношивосц *ж.* носивост

ношиско *х. ауґм. и пейор.* носина

ношитель *х.* носилац

ношиц -им *нєзак.* **1.** носити (*често, у више праваца*); **кажди дзень ноша робу на пияц** сваки дан носе робу на пијацу; **2.** (*облєкац*) носити; **вон ноши калап** он носи шешир

ношиц ше -им ше *нєзак.* (*облєкац ше*) носити се; облачити се; **вона ше крашнє ноши** она се лепо облачи; **тераз ше ноша длуги шоси** сада се носе дуге сукње

нощок -щка *х. дем.* носић

нудза *ж. коц.* мутавко, њоња; ¤ **войсц як ~** *оп.* **войсц як нора** (*под* **нора**)

нудиз(е)м -зму/-зма *х.* нудизам

нудист -та *и* **нудиста** -ти *х.* нудист(а)

нудистични -а -е нудистички

нужда *ж. з розл. знач.* нужда; **велька (мала) ~** *физиол.* велика (мала) нужда

нужни -а -е потребан, нужан

нужнїк *х.* нужник, заход, клозет

нука *присл.* унутра

нукашнї -ня -нє унутрашњи

нукашнїци *ж. мн.* (*єд.* нукашнїца) изнутрице, дроб

нукашньосц *ж.* **1.** унутрашњост; ~ **хижи** унутрашњост куће; **2. а)** изнутрица; **б)** утроба

нуклеарни -а -е нуклеаран

нула *ж. осн. и прен.* нула; **20 ступнї над нулу** 20 степени изнад нуле; **20 ступнї под нулу** 20 степени испод нуле; **оштригац на нулу** *оп. под* **на шуто**

нулти -а -е нулти; ~ **кревова ґрупа** нулта крвна група; ~ **точка** нулта тачка

нумер *х.* **1.** број(ка), цифра; **2.** (*число хижи,ципелох и под.*) број; **3.** *заст.* кућа, нумера; **у валалє єст 500 нумери** у селу има 500 кућа

нумерични -а -е нумерички

нумеровац -руєм *зак. и нєзак.* нумерисати

нумернїк *х.* бројчаник

нумизматика *ж.* нумизматика

нумизматичар *х.* нумизматичар

нунций *церкв.* (*папов представнїк*) нунциј

нуриц ше -иим ше *нєзак. заст.* (*муряц ше*) гњурати се

нурци *присл.* **1.** слепимице, на слепо; **2.** брзо, набрзака; **3.** главом без обзира

нурциц -им *нєзак.* тетурати се

нутрак *х. поль.* нутрак

нутрия *ж. зоол.* нутрија (Myocastor coypus)

нюня *ж. видр.* тих, непричљив, ћутљив; ¤ **цихи (цихо є) як** ~ тих (миран) као бубица

нюняц -ням *нєзак.* (*слабо роснуц - о рошлїнох*) куњати

нюрци *присл. оп.* **нурци**

нюх *х.* њух; ¤ **мац** ~ **за дацо** имати њух за нешто

нюхац -ам *нєзак.* њушити, њушкати

нюхциц -им *нєзак.* њушити, њушкати (*пажљиво, опрезно*)

нягац -ам *зак.* оставити, напустити; баталити

някац -ам *нєзак.* **1. а)** дирати, задиркивати, зачикавати кога; **б)** (*натарговац*) цимати кога; **цо ме тельо някаш, охаб ме на мире** што ме толико дираш (цимаш *и сл.*), остави ме на миру; **2.** (*длобац до даякей роботи*) шипљати, пипкати; нестручно користити (баратати)

някл*о*в *х. поль.* (*часц прибору за праганє*) огрлина, хомут

нялкош *х.* кицош, гиздавац; даса, фрајер

нялкошиц ше -им ше *нєзак.* кицошити се

нялкошка *ж.* кицошка, кицошкиња

нялкошски -а -е кицошки

няфаґовац -ґуєм *нєзак. коц.* **1.** малтретирати, цимати кога; **2.** тући, млатити, ударати кога

ньорка *ж. зоол.* њорка (Alca)

О

о[1] *прим.* **I** *з лок.* **1.** *означує обєкт* о; **родичи бешедую о дзецох** родитељи разговарају о деци; **роздумай о шицким** размисли о свему; **2.** *означує час, заст.* на, у; **врацел ше о Крачунє** вратио се на Божић; **рушели ше о шестей годзини** кренули су у шест часова; **II** *з акуз.* **1.** *означує час дїї хтори за одредзени часови одрезок оддалєни од момента бешедованя* кроз; након; **о тидзень** кроз недељу дана; **врацел ше о три днї** вратио се кроз три дана; **2.** *означує атрибут* са, *або ше преклада з еквивалентнима прикметнїками*; **пищалка о шейсц дзирки** свирала са шест рупица; **шаркань о дзевец глави** змај са девет глава; **столчок о три ножки** троножни сточић; **3.** *заст.* **а)** *означує обєкт* о (*са лок.*), за (*са акуз.*); **приповедаю о тоту подїю** причају о том догађају; **постарайце ше о тото** побрините се о томе (за то); **скапала, нїч ше о ню нє зна** нестала је, ништа се о њој не зна; **б)** *у функц. пред.* (*буц за дацо, потримовац дацо*): **я о тим же би ти добре зарабял** ја сам за то да ти добро зарађујеш

о[2] *викр.* **1.** (*за помоцньованє вислову*) о; **о, дзе ши, одкеди сом це**

нє видзел! о, где си, откад те нисам видео!; **2.** (*за виражованє розличних емоцийох*) ах; **о, дзецко мойо!** ах, дете моје!

оаза *ж.* оаза

обабрани -а -е запрљан, забрљан (*рукама, прстима*)

обаванє *с.* бојазан; зебња; страх

обавац ше -ам ше *нєзак.* страховати; прибојавати се

обавеза *ж. ист.* (*плаценє державни у натури*) обавеза

обагриц -им *зак.* **1.** *колєс.* ставити наплатке на точак; **2.** *прен. фам.* оженити

обагриц ше -им ше *зак. фам.* оженити се

обад *х. беш. серб.* обад (*оп.* **овад**)

обаринов -а -о: ◊ ~ **юшка** *кул.* чорба од скробе

обариц -им *зак.* **1.** обарити; ~ **желєняву** обарити зелен; **2.** ошурити; ~ **швиню** ошурити свињу

обарйованє *с.* **1.** (*о желєняви*) барење; **2.** (*о швинї и под.*) шурење

обарйовац -рюєм *нєзак.* **1.** (*желєняву*) барити; **2.** (*швиню и под.*) шурити

обар(й)овина *ж. кух.* скроба (*в.*)

обаториц -им *зак.* **1.** расанити, разбудити; **2.** освестити; **3.** *прен.* освестити, отрезнити

обаториц ше -им ше *зак.* **1.** расанити се, разбудити се; **2.** опоравити се од болести

обахтац ше -ам ше *зак.* освестити се, доћи к себи (*од чуда, изненађења*); снаћи се, схватити нешто; прибрати се

обачиц -им *зак.* **1.** приметити, спазити, опазити; угледати, увидети; **2.** уочити

обачлїви -а -е **1.** уочљив; видан; видљив; осетан, приметан; упадљив; **2.** опипљив

обачованє *с.* опажање, запажање; уочавање; примећивање; опажај

обачовац -чуєм *нєзак.* опажати, увиђати, запажати; уочавати; примећивати

обвал *х.* снежна лавина

обвивац (ше) -ам ше *нєзак.* обавијати (се), омотавати (се)

обвина *ж.* оптужба

обвинєнє *с. оп.* **обвина**

обвинєни -а -е оптужен; окривљен

обвинїц -нїм *зак.* оптужити, окривити; **~ дакого за крадзу** окривити некога за крађу

обвиньовац -нюєм *нєзак.* оптуживати, окривљавати

обвисценє *с.* обавештење

обвисценосц *ж.* обавештеност

обвисциц -им *зак.* обавестити, известити

обвисцовац -цуєм *нєзак.* обавештавати, извештавати

обвисцовач *х.* **1.** обавештајац; **2.** обавештавалац

обвисцуюци -а -е обавештајни, *горв.* информативан, обавијестан

обвиц -иєм *зак.* обавити, омотати

обвиц ше -иєм ше *зак.* обавити се, омотати се

обвязац -яжем *зак.* овезати, овити

обградзиц -им *зак.* оградити

обгрунтованє *с.* образложење

обгрунтовац -туєм *зак.* образложити

обгрунтовйовац -вюєм *нєзак.* образлагати

обдалїц -їм *зак. заст.* **1.** (*преложиц за познєйше*) одложити; **обдалєли уселєнє до нового квартелю** одложили су усељење у нови стан; **2.** продужити трајање нечега

обдальовац -люєм *нєзак. заст.* **1.** (*прекладац за познєйше*) одлагати; **2.** продужавати трајање нечега; **обдальовала себе лїки** пилла је по мање лекова да јој дуже трају

обдарени *и* **обдаровани** -а -е обдарен, надарен, даровит

обдареносц *ж.* обдареност, надареност, даровитост

обдаровац -руєм *зак.* обдарити

обдзац -дзеєм *зак.* (*дакого* –

купиц, набавиц дакому облєчиво) обуђи кога; ~ **дзеци** (*купиц шмати дзецом*) обуђи децу

обдзац ше -дзеєм ше *зак.* обуђи се; натронтати се, натрунтати се

обдзивац -ам *нєзак.* (*дакого – куповац, набавяц дакому облєчиво*) облачити кога

обдзивац ше -ам ше *нєзак.* облачити се; натронтавати се, натрунтавати се

обдуковац -куєм *зак. и нєзак. мед.* обдуковац

обдукция *ж. мед.* обдукција

обдуманосц *ж.* осмишљеност

обдумац -ам *зак.* осмислити

обдумовац -муєм *нєзак.* осмишљавати

обегнуц -нєм *зак.* **1. а)** престигнути, престићи; претећи; **б)** предухитрити; **2.** (*коло дачого*) оптрчати

обеговалїще *с.* тркалиште

обегованє *с.* **1.** утрка; такмичење, *горв.* натјецање; **2.** трка; ~ **у наоружованю** трка у наоружању; **коньски обегованя** коњске трке; **3.** *трансп.* претицање

обеговац -гуєм *нєзак.* **1.** престизати; претицати **2. а)** престизати; **б)** *трансп.* претицати; **3.** (*коло дачого*) оптрчавати, оптркивати; ~ **коло брадла** оптрчавати око камаре

обеговац ше -гуєм ше *нєзак.* **1.** утркивати се, тркати се; такмичити се; **2.** престизати се; претицати се

обеговаци -а -е тркачки, тркаћи; ~ **конь** тркачки коњ

обеговацки -а -е тркачки; ~ **држка** тркачка стаза

обеговач *х.* тркач; утркивач; такмичар; ~ **на длуги дражки** *спорт.* дугопругаш

обед *х.* даћа

обезвредзиц -им *зак.* обезвредити

обезглавиц -им зак. обезглавити

обезособиц -им зак. обезличити

обезочлївиц -им *зак.* избезобразити се

обезпеченє *с.* обезбеђење

обезпечени -а -е обезбеђен

обезпечиц -им *зак.* **1.** обезбедити; **2.** збринути; **3.** добавити

обезпечиц ше -им ше *зак.* **1.** обезбедити се; **2.** збринути се

обезпечованє *с.* **1.** обезбеђивање; **2.** ~ **роботи** запошљавање

обезпечовац -чуєм *нєзак.* **1.** обезбеђивати; **2.** збрињавати; **3.** добављати

обезпечовац ше -чуєм ше *нєзак.* **1.** обезбеђивати се; **2.** збрињавати се

обезпокоїц (ше) -им (ше) *зак.* обеспокојити (се); узнемирити (се)

обезпокойовац (ше) -оюєм (ше) *нєзак.* обеспокојавати (се); узнемиравати (се)

обезпокоююци -а -е обеспокојавајући

обезправени -а -е обесправљен

обезправиц -им *зак.* обесправити

обезправйовац -вюєм *нєзак.* обесправљивати

обезфарбиц -им зак. обезбојити

обезформиц -им зак. обезобличити

обезхрабриц (ше) -им (ше) *зак.* обесхрабрити (се)

обезхрабровац (ше) -руєм (ше) *нєзак.* обесхрабривати (се)

обезценїц -їм *зак.* обесценити

обезценьовац -нюєм *нєзак.* обесцењивати

обезчесценє *с.* обешчашћење

обезчесцени -а -е обешчашћен

обезчесциц -им *зак.* обешчастити

обезчесцовац -цуєм *нєзак.* обешчашћивати, обешчашћавати

обелиск *х.* обелиск

оберанє *с.* **1.** *оп.* **оберачка (1)**; **2.** (*кури, качки и др.*) чишћење; черупање

оберац -ам *нєзак.* **1.** брати; ~ **вишнї** брати вишње; **2.** чистити; черупати; ~ **куру** чистити кокошку; **3.** *прен.* отимати, черупати

оберации -а -е заразан; ~ **хорота** заразна болест; ~ **шмих** заразан смех

оберац ше -ам ше *нєзак.* заражавати се (*болешћу, хобијем*)

оберач *х.* берач (*воћа*)

оберачка *ж.* **1.** берба; ~ **грозна** берба грожђа;**;** **2.** (*жена або машина оберач*) берачица

обервати -а -е обрват

обервочко *с. дем.* обрвица

оберво *с.* обрва *ж.*

обецанє *с. оп.* **обецунка**

обецани -а -е обећан; ¤ **обецана жем** обећана земља

обецанка *ж. оп.* **обецунка**; ¤ **обецанка-анка** обећање лудом радовање

обецац -ам обећати

обецац ше -ам ше *зак.* обећати (*са дозом несигурности*)

обецовац -цуєм *нєзак.* обећавати

обецовац ше -цуєм ше *нєзак.* обећавати (*са дозом несигурности*)

обецунка *ж.* обећање; **виполнїц (сполнїц) обецунку** испунити обећање

обечельовац -люєм *зак. заст.* проценити, ошацовати, одмерити, погледати

обешени -а -е обешен

обешиц -им *зак.* **1.** обесити; **2.** обесити, окачити

обешиц ше -им ше *зак.* обесити се

обешовац -шуєм *нєзак.* вешати, окачивати, окачињати

обешовач *х.* и **обечоваче** *с.* вешалица

обєдинїц (ше) -їм (ше) *зак.* објединити (се)

обєдиньовац (ше) -нюєм (ше) *нєзак.* обједињавати (се)

обєкт *х.* објек(а)т

обєктив *х.* објектив

обєктивни -а -е објективан

обєктивносц *ж.* објективност

обєктов(и) -а -о/-е *грам.* објекатски

обживац ше -ам ше *нєзак.* издржавати се; хранити се, прехрањивати се; живети од чега

обивац -ам *нєзак.* **1.** (*плоди з древа*) млатити; **обиваю орехи з палїцу** млате орахе мотком; **2.** (*з дєсками и под.*) облагати; **3.** (*отлукац*) обијати, оштећивати; **4.** *беш. серб.* (*насилу отверац*) обијати (*оп.* **розвальовац**)

обидва *ж. числ.* **1.** оба; ~ **мости** оба моста; ~ **озера** оба језера; **2.** обе; ~ **кнїжки** обе књиге

обидвої -їх *числ. мн.* обадвоји, обадвоја, обадвоје; ~ **свадзебни госци** (*госци з обидвох свадзбох*) обадвоји сватови; ~ **дзвери** обадвоја врата; ~ **ботоши** обадвоје чарапе

обидвойо -оїх *с. числ.* обоје, обадвоје, оба; ~ **дзеци** обоје деце, оба детета

обидвоме -ох *х. числ.* обојица, обадвојица, оба

обилїц -им *зак.* **1.** окречити; **2.** обелити

обилни -а -е обилан, обилат

обисц -идзем *зак.* **1.** *з розл. знач.* обићи; ~ **коло хижи** обићи око куће; ~ **цали швет** обићи цео свет; **обишол ме жимни воздух** обишао ме је хладан ваздух; **2.** (*обкеровац*) заобићи; избећи; мимоићи; **пошол наоколо же би обишол гужву** отишао је наоколо да би избегао гужву; **диждж нас обишол** киша нас је мимоишла; **3.** (*обняц*) обухватити; **тот ремень ме нє обидзе** овај каиш не може да ме обухвати; ¤ **нє обидзе ме...** не гине ми...

обисц ше -идзем ше *зак.* **1.** мимоићи се; **вон пошол на роботу, а вона дому, та ше обишли** он је отишао на посао, а она кући, па су се мимоишли; **2.** моћи бити *одн.* снаћи се без чега; **обидземе ше и без його помоци** моћи ћемо и без његове помоћи; **3.** бринути се о себи; **стара є, алє ше може обисц сама** стара је, али може да се брине о себи

обисце *с.* **1.** кућа, дом; **2.** домаћинство

обисцов(и) -а -о/-е кућни, кућански; домаћински

обит *х.* **1.** (*обецанє*) завет; **2.** **зложиц** ~ *церкв.* положити обет

обиталїще *с. ридк.* обитавалиште, пребивалиште

обити -а -е обијен, окрњен, оштећен; ~ **гарчок** обијен лонац

обиходзенє *с.* **1.** обилазак; **2.** заобилазак, заобилажење; **3.** *трансп.* мимоилажење

обиходзиц -им *нєзак.* **1.** (*коло дакого/дачого*) обилазити; **2.** обилазити, посећивати; ~ **хорого** посећивати болесника

обиходзиц ше -им ше *нєзак.* **1.** мимоилазити се; **2.** *оп.* **обходзиц ше (2)**

обиц -иєм *зак.* **1.** (*стресц плоди*) омлатити, смлатити; **2.** (*з десками и под.*) обложити; **3.** (*отлучиц*) обити, олупати, оштетити, окрхати; **4.** *беш. серб.* (*насилу отвориц*) обити (*оп.* **розвалїц (2)**)

обиц ше -иєм ше *зак.* (*отлучиц ше*) обити се, олупати се, окрхати се

обичай *х.* **1.** *з розл. знач.* обичај; **народни обичаї** народни обичаји; **мац** ~ (*мац звикнуце*) имати обичај; **2.** обичај, ћуд; ¤ **буц єдного обичаю** имати исту нарав; **здац ше на** ~ сложити се по наравима (*обич. о супружницима*)**; нє буц єдного обичаю** немати исту нарав; **швиньски** ~ *пейор.* ружан обичај

обичайни -а -е обичајан; ~ **право** *правн.* обичајно право

обични -а -е обичан

обично *присл.* обично

обишка *ж. мед.* (*запалєнє коло нохца*) заноктица, кукац

обкеровац -руєм *зак.* **1.** заобићи; **обкеровали одвалєнє каменє** заобишли су одрон; **2.** избећи; ~ **кревопрелїванє** избећи крвопролиће; **3.** мимоићи

обкладац -ам *нєзак.* облагати

обкладка *ж.* **1.** *хем.* омотач; **2.** *древ.* оплата; **3.** облога; омот

обкласц -адзем *зак.* обложити

обколєшиц -им *зак.* **1.** опколити, окружити; обухватити; **2.** (*швидко*) опскочити

обколєшенє *с.* обруч, окружење, обухват; **вицагнуц ше з обколєшеня** извући се из обруча

обколєшовац -шуєм *нєзак.* опкољавати, окруживати; обухватати

обколїц -лїм *зак. серб. оп.* **обколєшиц**

обкольовац -люєм *нєзак. серб. оп.* **обколєшовац**

обкоп *х.* опкоп

обкопац (ше) -пем (ше) *зак.* опкопати (се)

обкоповац (ше) -пуєм (ше) *нєзак.* опкопавати (се)

обкошиц -им *зак. поль.* обрубити (*в.*)

обкошовац -шуєм *нєзак. поль.* обрубљивати (*в.*)

обкошовац ше -шуєм ше *нєзак. взаєм. повр.* такмичити се у кошењу

обкрачац -ам *зак.* обићи кораком

обкрочовац -чуєм *нєзак.* опкорачивати

обкрочиц -им *зак.* опкорачити

облагородзиц (ше) -им (ше) *зак.* оплеменити (се); облагородити (се)

облагородзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* оплемењивати (се); облагорођивати (се)

облак *х.* **1.** прозор; **припатрац ше на (през)** ~ гледати кроз прозор; **2.** излог; ◊ ~ **до двора** лебрњи прозор (*в.*); **пойсц под ~ , сходзиц ше под облаком** *фолкл.* ≅ отићи на рогаљ, састајати се на рогљу

облакар *х. заст.* стаклар (*који застакљује прозоре*)

обламац -мем *зак.* (*виламац два шори кукурици коло поля за комбайн*) просећи

обламовац -муєм *нєзак.* (*ґу* **обламац**) просецати

облапенє *с.* **1.** загрљај; **2.** обухват; ~ **дзецох зоз предшколским воспитаньом** обухват деце предшколским васпитањем

облапиц -им *зак.* **1.** загрлити; **2.** обухватити; опсегнути

облапиц ше -им ше *зак.* загрлити се

облапяц -ям *нєзак.* **1.** грлити; **2.** обухватати; опсезати

облапяц ше -ам ше *нєзак.* грлити се

обласни -а -е обласни

обласц *ж.* област

облац -аєм *зак.* опсовати

облациц им *зак.* облатити, изблатити

облачок -чка *х.* **1.** *дем.* прозорчић, прозорче; **2. а)** (*на пойдзе, пиньвици и под.*) баца, прозорчић, прозорче; **б)** (*у хлїве*) прозор, прозорчић; баца; **3.** (*вирезани на ґереґи*) коцка; **4.** (*у канцелариї, на пошти*) шалтер

облашнїци *ж. мн.* (*єд.* облашнїца) прозорски капци

облеґирац ше -ам ше *зак. оп.* **облиґовац ше**

облєгнуц ше -нєм ше (*на дакого*) *зак.* **1.** (*опрец ше з чежину*) опустити се, ослонити се на кога; **2. а)** (*на дачию помоц, потримовку*) ослонити се на кога; **мац ше нє сцела облєгнуц на сина док може сама** мајка није хтела да се ослони на сина док може сама; **б)** поуздати се у кога; **облєгнул ше на його интуицию** поуздао се у његову интуицију

облєговац ше -гуєм ше (*на дакого*) *нєзак.* **1.** (*операц ше з чежину*) опуштати се, ослањати се на кога; **2. а)** (*на дачию помоц, потримовку*) ослањати се на кога; **б)** поуздати се, поуздавати се у кога

облєкац -ам *нєзак.* облачити; одевати

облєкац ше -ам ше *нєзак.* облачити се; одевати се; **вона ше крашнє облєка** она се лепо облачи

облєсковац ше -куєм ше *нєзак.* **1.** умиљавати се; **2.** улагивати се, улизивати се коме; ударити у тању жицу (у нежне жице); облета(ва)ти око кога

облєсни -а -е **1.** умилан, умиљат; **2.** улагљив, улагивачки

облєсносц *ж.* **1.** умилност, умиљатост; **2.** улизиштво; ласкање

облєсц *ж. ридк. оп.* **облєсносц**

облєтовац -туєм *нєзак. осн. и прен.* облетати, облетавати; **пчолки облєтую коло квиткох** пчеле облећу око цветова; **леґинє облєтовали коло нєй** момци су облетали око ње

облєценє *с.* облет

облєциц -им *зак.* облетети

облєчени -а -е обучен; одевен

облєчиво *с.* **1.** одећа; **2.** ношња; **народне ~** народна ношња; **3.** (*на стварох у хижи и под.*) навлака

облєчиц -чем *зак.* **1.** (*шмати*) обући; **2.** (*посцелїну*) пресвући; навући; **~ перину** навући навлаку на дуњу; ¤ **облєч швиню до злата а вона пойдзе до блата** *оп. под* **блато**

облєчиц ше -чем ше *зак.* обући се

облиґация *ж.* обвезница

облиґовац ше -ґуєм ше *зак. и нєзак. заст.* обећати; потврдити; гарантовати

облїванє *с. фолкл.* поливање; **ходзиц по облїваню** поливати

облївац -ам *нєзак.* **1.** (*о зною*) обливати; **2.** *фолкл.* (*на Вельку ноц*) поливати

облївац ше -ам ше *нєзак. фолкл.* поливати се

облївач *х. фолкл.* поливач

облївачка *ж. фолкл.* **1.** поливачица; **2.** (*вельконоцне облїванє*) поливање

облїзац ше -їжем ше *зак.* облизати се; ¤ **облїж ше** (*нє будзе нїч, нє достанєш*) охлади се

облїзковац ше -куєм ше *нєзак. оп.* **облєсковац ше**

облога *ж.* облога

обложиц -им *зак.* обложити

облюбени -а -е **1.** омиљен; **~ єдло** омиљено јело; **2. облюбени** -ного *х.* љубимац, миљеник, мезимац; **3. облюбена** -ней *ж.* љубимица, миљеница, мезимица

обляц -лєєм *зак.* **1.** (*о зною*) облити; **2.** *фолкл.* (*на Вельку ноц*) полити

обмотац (ше) -ам (ше) *зак.* обмотати (се)

обмотовац (ше) -туєм (ше) *нєзак.* омотавати (се)

обмоток -тку/-тка *х.* **1.** омотач; **2.** омот; ◊ **нашеньков ~** *бот.* семеница, семена опна

обмуровац -руєм *зак.* обзидати

обнавяц -ям *нєзак. оп.* **обновйовац**

обнародовац -дуєм *зак.* обнародовати

обнєсц -нєшем *зак.* **1.** (*облапиц доокола*) обухватити, обавити, овити; **2.** заоденути, обући; **3.** (*пренєсц доокола дачого*) обнети

обнїмац -ам *незак.* обузимати; заокупља(ва)ти; опседати; прожимати; спопадати

обнова *ж. ист.* обнова

обновенє *с.* обнављење, обнова

обновитель *х.* обновилац, обновитељ

обновиц -им *зак.* обновити

обновйовац -вюєм *нєзак.* обнављати

обновйовач *х.* обнављач

обношиц -им *и* **обношовац** -шуєм *нєзак.* **1.** (*доокола дачого*) обухватати, обносити; **2.** заодевати, облачити

обняц -нєєм *зак.* обузети; заокупити; опседнути; спопасти; прожети; **обнял го страх** обузео га је страх; **обняла го жалосц** заокупила га је туга

обняце *с. оп.* **облапенє**

обоа *ж. муз.* обоа

обовязац (ше) -яжем (ше) *зак.* обавезати (се)

обовязка *ж.* обавеза; **воєна ~** војна обавеза

обовязкови -а -о/-е *и* **обовязни** -а -е обавезан

обовязково *и* **обовязно** *присл.* обавезно

обовязковосц *и* **обовязносц** *присл.* обавезност

обовязнїк *х.* обвезник; **порцийови обовязнїк** порески обвезник

обовязовац (ше) -зуєм (ше) *нєзак.* обавезивати (се)

обовязок -зку/-зка *х. оп.* **обовязка**

обогаценє *с.* обогаћење

обогациц (ше) -им (ше) *зак.* обогатити (се)

обогацовац (ше) -цуєм (ше) *зак.* обогаћивати (се)

обожованє *с.* обожавање

обожователь *и* **обожовач** *х.* обожавалац, обожаватељ

обожователька *ж.* обожаватељица, обожаватељка

обожовац -жуєм *нєзак.* обожавати

обок 1. *прим.* (*звич. у злученю з применовнїками* ґу, при, коло) поред, уз, до; **бивали ~ при нас** становали су до нас; **шеднул ~ ґу мнє** сео је до мене; **2.** *присл.*: **хижа им такой ~** кућа им је одмах до наше

обор *х.* обор, свињац

оборац -рем *зак.* (*виорац бразду доокола поля*) оборати

обохтац (ше) -ам (ше) *зак.* (*барз* (*ше*) *наоблєкац*) нагунтати (се), натронтати (се)

обохтовац (ше) -туєм (ше) *нєзак.* гунтати (се), тронтати (се)

обочкац -ам *зак.* изљубити (*све, многе*)

обочкац ше -ам ше *зак.* изљубити се

обочковац -куєм *нєзак.* љубити (*све, многе*)

обочковац ше -куєм ше *нєзак.* љубити се

обрабяц -ям *нєзак. осн. и прен.* обрађивати

обрабяци -а -е обрадив

обрадовац (ше) -дуєм (ше) *зак.* обрадовати (се)

ображиц -им *зак.* увредити

ображац -ам *и* **ображовац** -жуєм *нєзак.* вређати

образ *х.* **1.** икона; **2.** лик; лице; **3.** *заст.* слика; ¤ **буц красни на ~** бити леп (*у лицу*); **полож за ~** *фам.* склони (документ и сл.) тамо где се неће изгубити или заборавити

образдац -ам *зак. поль.* (*направиц бразду коло поля хторе ше будзе орац*) образдити; **~ польо** образдити њиву; ¤ **вельо (вельке) образдал** (*барз вельо виплановал поробиц*) ≅ много је мачку говеђа глава, велика је говеђа глава за мачка

образдовац -дуєм *нєзак. поль.* ображђивати

образец -зца *х.* **1.** (*формулар*)

образац; **2.** (*прикладнїк*) узорак

образованє *с.* образовање; **обще ~** опште образовање

образовани -а -е образован

образовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* образовати (се)

образовни -а -е образовни

образок -зка *х.* слика; сличица

обрамиковац -куєм *и* **обрамиц** -им *зак.* уоквирити

обрамиковйовац -вюєм *и* **обрамйовац** -мюєм *нєзак.* уоквиривати

обрани -а -е **1.** очишћен; **~ кура (качка, гуска** *и др.***)** очишћена кокошка (патка, гуска *и др.*); **2.** (*з хороту, гобийом*) заражен; **обрани з хороту муша лєжац у шпиталю** заражени болешћу морају да леже у болници; **таки є обрани з тим фодбалом** тако је заражен тим фудбалом

обранїц (ше) -їм (ше) *зак. заст. оп.* **одбранїц (ше)**

обрастац -ам *нєзак.* обрастати

обратни -а -е **1.** (*вертки*) окретан; хитар; умешан, спретан; **вона така обратна, а вон дакус повольнєйши** она је тако окретна, а он је мало спорији; **2.** *серб.* (*процивни*) обрнут; обратан

обратносц *ж.* (*верткосц*) окретност; хитрост; умешност, спретност

обраховац -хуєм *зак.* обрачунати; **~ плацу** обрачунати плату

обраховац ше -хуєм ше *зак.* обрачунати се; **~ физично** физички се обрачунати

обраховйовац (ше) -вюєм (ше) *нєзак.* обрачунавати (се)

обрахунков(и) -а -о/-е обачунски

обрахунок -нку/-нка *х.* обрачун

обрац -рем *зак.* **1.** (*овоц*) обрати; **~ кайси** обрати кајсије; **2.** очистити; очерупати; **~ куру (качку, гуску** *и др.***)** очистити кокошку (патку, гуску *и др.*); **2.** *прен.* очерупати, опељешити; ¤ **~ дакого як куру до гарчка** узети (однети) коме све до голе коже

обрац ше оберем ше *зак.* заразити се; добити; **обрал ше од нєй ґрипу** заразио се од ње грипом, добио је од ње грип; **дзецко ше им обрало вши** дете им је добило вашке

обрацанє *с.* **1.** окретање; заокрет; **2.** (*паперох у кнїжки*) листање; **3.** оптицај; **~ пенєжу** оптицај новца

обрацац -ам *нєзак.* **1.** (*окруцац*) окретати; обртати; вртети; **~ машинку на месо** окретати млин за месо; **2.** (*меняц напрям*) окретати, заокретати; **~ з автом назад** окретати колима; **3.** (*преврацац*) извртати, окретати; **~ погар горебздом** извртати чашу; **4. а)** листати, прелиставати; **~ папери у кнїжки** листати књигу; **б) ~ папер** (*у кнїжки*) окретати лист (*у књизи*); **5.** обраћати; **~ увагу на дакого/дацо** обраћати пажњу на кога/што; **6.** обртати; **~ пенєж** обртати паре; **7.** *поль.* превртати угар (*в.*); ¤ **~ дацо у рукох** држати предмет рада у рукама не знајући како и шта с њим треба урадити

обрацац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*окруцац ше*) окретати се, обртати се; вртети се; **2.** (*оглядац ше*) окретати се, освртати се; **3.** (*зоз словами, молбу*) обраћати се; **обрацал ше даскелїм за совит** обраћао се неколицини за савет

обрацаюци -а -е обртни; **обрацаюци средства** *фин.* обртна средства

обраценє *с.* **1.** заокрет; обрт; **историйне ~** историјски заокрет**; 2.** обртај; **3.** *рел.. и прен.* обраћење; ◊ **хвиля на обраценю** промениће се време (*нагоре или набоље*): **понагляй з роботу, бо хвиля на обраценю** пожури с радом, јер ће се време променити

обрацени -ного *х. рел.* **обраћеник**

обрациц -им *зак.* **1.** окренути; **~ главу на други бок** окренути главу на другу страну; **~ други папер** окренути други лист; **~ платно наруби** окренути тканину на наличје; **~ дацо на франту** окренути нешто на

шалу; **2.** (*превраций*) окренути; обрнути; **3.** (*пременїц напрям*) окренути, заокренути, узвратити; ~ **з кочом (плугом** *и под.***)** окренути колима (плугом *и сл.*); **4.** обратити, скренути; ~ **увагу дакому на дацо** скренути пажњу некоме на нешто; **5.** (*на другу виру*) превести; **6.** преобратити; ¤ ~ **иншак** почети другачије радити *или* поступати

обрациц ше -им ше *зак.* **1.** (*ґу дакому/дачому або од дакого/дачого*) окренути се; **кед ме видзел, обрацел ше одо мнє** кад ме је угледао, окренуо се од мене; **2.** (*пременїц положенє; заобрацац ше*) окренути се; обрнути се; **3.** (*оглядну ше*) окренути се, осврнути се, обазрети се; **4.** (*дакому* и *ґу дакому*) обратити се; **обрациц ше (ґу) дакому з молбу** обратити се коме с молбом; **5.** снаћи се; **у цудзини ше нє знал обрациц** у туђини није умео да се снађе; **6. а)** (*пременїц ше*): **обрацела ше хвиля** променило се време; **здравє ше му обрацело на лєпше** здравље му је кренуло набоље; **б)** *безос.*: **обрацело ше на лєпше** кренуло је набоље (*о догађајима, приликама*); **8.** *рел. и прен.* обратити се; ¤ **нє знац кадзи ше обрациц** не знати коме се обратити, од кога тражити помоћ

обращик *х.* **1. а)** *дем.* иконица; **б)** (*сличка святого*) сличица (слика) свеца *или* светиње; **3.** слика, сличица

обрезац -ежем *зак. аґр., мед.* обрезати

обрезовац -зуєм *нєзак. аґр., мед.* обрезивати

обрив *х. ґеоґр.* обронак, падина

обридзенє *с. оп.* **обридлосц**

обридли -а -е одвратан; огаван; мрзак

обридлосц *ж.* **1.** одвратност; огавност; мрскост; **2.** гнушање

обридни -а -е (*слабого випатрунку и квалитету*) веома слаб, лош; **бетелїна ми** ~ детелина ми је веома слаба

обриднуц -нєм *зак.* **1.** поружнети; **2.** *безос.* згадити се, смучити се; постати огаван; дојадити, дотужити

обризанє *с. рел.* обрезивање

обризац -ижем *зак. рел.* обрезати

обризовац -зуєм *зак. рел.* обрезивати

обрис *х.* обрис

обрисовац ше -суєм ше *зак.* оцртати се

обрисовйовац ше -вюєм ше *нєзак.* оцртавати се

обритвиц -им *зак.* обријати

обритвиц ше -им ше *зак.* обријати се

обробиц -им *зак.* **1.** *осн. и прен.* обрадити; ~ **рукопис** обрадити рукопис; **2.** *карт.* опељешити

обробйовац -юєм *нєзак.* обрађивати

обробйовач *х.* обрађивач

обробка *ж.* и **обробок** -бку *х.* обрада

оброк *х.* **1.** зрно житарица или прекрупа од њих као коњска или сточна крма; **дац коньом оброку** дати коњима зоби, назобити коње; **2.** *правн.* оброк; ◊ **цепли ~** топли оброк

оброковац -куєм *нєзак. и зак.* **1.** крмити, зобити (*коње*); **2.** *прен.* делити коме батине

оброснути -а -е обрастао

оброснуц -ошнєм *зак.* обрасти

оброшнїца *ж.* зобница

обрубиц -им *зак.* обрубити, порубити; опточити

обрубйовац -юєм *нєзак.* обрубљивати, порубљивати; опточавати, опточивати

обруч *х.* и *заст. ж.* **1.** обруч; обухват; **2.** (*на колєсу коча*) шина

обручни -а -е: ~ **нож** *столар. и др.* макла

обручнїк *х. кнїжк.* заручник, вереник

обручнїца *ж. кнїжк.* заручница, вереница

обряд *х.* обред

обрядов(и) -а -о/-е обредан

обсадзиц -им *зак.* (*посадзиц доокола дачого*) опсадити; **пияц обсадзели з древами** пијацу су опсадили дрвећем, око пијаце су

посадили дрвеће

обсерватория *ж.* опсерваторија

обсервация *ж.* опсервација

обсервовац -вуєм *нєзак.* опсервирати

обсесивни -а -е опсесиван

обсесия *ж.* опсесија

обсипац -пем *зак.* обасути, опсипати

обсиповац -пуєм *зак.* обасипати, опсипавати

обслуговац -гуєм *нєзак.* опслуживати

обслужиц -им *зак.* опслужити

обставанє *с.* *оп.* **обстоянє**

обставац -ам *нєзак.* **1.** *оп.* **обстояц**; **2.** лоше пролазити

обставини *ж. мн.* (*єд.* обставина) околности; прилике; **щешлїва обставина** срећна околност; **жию у чежких обставинох** живе у тешким приликама

обстац -анєм *зак.* **1.** (*отримац ше*) опстати, преживети; одржати се; **з вельку фамелию було чежко** ~ са великом породицом је било тешко опстати; **2.** (*подло прейсц*) лоше проћи; преварити се; изгубити; остати кратких рукава; **подбил ше ми купец, та сом обстал** претекао ме је купац, па сам остао кратких рукава

обстипация *ж.* *мед.* опстипација, затвор

обстоянє *с.* опстанак; **борба за** ~ борба за опстанак

обстояц -оїм *нєзак.* (*отримовац ше*) опстајати, преживљавати; живети; одржати се

обструкция *ж.* опструкција

обструовац -уєм *зак. и нєзак.* опструисати

обступиц -им *зак.* окружити, опколити

обсхнуц ше -нєм ше *зак.* просушити се

обсцени -а -е опсцен

обсяг *ж.* обим, опсег; ~ **круга** *мат.* обим круга

обсяжни -а -е обиман, опсежан; ~ **робота** обиман посао

обтерхованє *с.* оптерећење

обтерховани -а -е оптерећен

обтерховац -хуєм *зак.* оптеретити; ~ **з роботу** оптеретити послом

обтерховац ше -хуєм ше *зак.* оптеретити се

обтерховйовац (ше) -вюєм (ше) *нєзак.* оптерећивати (се)

обток *х.* **1.** саобраћај; **2.** оптицај; промет; обрт; ~ **пенєжу** оптицај новца; ~ **материйох** *биол.* промет материја

обтокови -а -о/-е оптицајни

обточиц -им *зак.* (*обрубиц*) опточити

обтримовац ше -муєм ше *нєзак.* *заст.* живети (*од одређених средстава*), издржавати се

обтужба *ж.* *правн.* оптужба; обвинєнє

обтужени -а -е **1.** оптужен; **2. а) обтужени** -ного *х.* *правн.* оптуженик; **б) обтужена** -ней *ж.* *правн.* оптуженица

обтуженїцки -а -е оптуженички

обтужитель *х.* оптужитељ

обтужиц -им *зак.* оптужити

обтужнїца *ж.* оптужница

обтужовац -жуєм *нєзак.* оптуживати

обубац (ше) -ам (ше) *зак.* добро (се) обући, умотати (се), натрунтати (се)

обувац (ше) -ам (ше) *нєзак.* обувати (се)

обудзиц ше -им ше *зак.* *заст.* пробудити се

обуй *ж.* обућа

обука *ж.* обука

обух *х.* **1.** (*груб̆ши край шекери, мотики и под.*) ушица, ушка, наглавак; **вдериц з обухом** ударити ушимице; **2.** дршка, корице (*ножа*); ¤ **(груби, набити) як** ~ набијен као тучак; **моцни як** ~ јак (тврд) као гвожђе, јак као храст

обуц (ше) -уєм (ше) *зак.* обути (се)

обучиц (ше) -им (ше) *зак.* обучити (се)

обучованє *с.* обучавање

обучовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* обучавати (се)

обход *х. церкв.* опход

обходзиц -им *нєзак.* **1.** (*около*) обилазити; **2.** (*дакого*) бринути о коме; неговати, обилазити кога

обходзиц ше -им ше *нєзак.* **1.** опходити се, понашати се; **красшнє ше обходзел ґу ньому** лепо се понашао према њему; **тарґовец муши знац ~ з людзми** трговац мора знати опходити се с људима; **2.** (*старац ше о себе*) бринути се о себи, живети; **вона ше ище сама обходзи** она се још сама брине о себи

обцагнуц -нєм *зак.* **1.** (*офарбиц долню часц мура зоз цму фарбу*) поткречити, подвући штрафту; **2.** *заст.* (*жемови патос*) замазати; **3.** *заст.* (*обшиц з платном, скору*) опшити; превући

обцаговац -гуєм *нєзак.* **1.** поткречивати, подвлачити штрафту; **2.** *заст.* (*жемови патос*) премазивати; **3.** *заст.* (*обшивац з платном, скору*) опшивати; превлачити

обчаровац -руєм *зак.* **1.** (*одушевиц*) очарати; **2.** (*оврачац*) опчарати, опчинити, омађијати

обчаровйовац -вюєм *нєзак.* **1.** (*одушевйовац*) очаравати; **2.** (*оврачовац*) опчаравати, опчињавати, омађијавати

обчекованє *с.* очекивање; ишчекивање; **знєвериц обчекованя** изневерити очекивања

обчековац -куєм *нєзак.* очекивати; ишчекивати

обшеданє *с. воєн.* опсада

обшедац -ам *нєзак.* **1.** опседати, опсађивати; ~ **твердиню** опседати тврђаву; **2.** *прен.* опседати

обшедаюци *и* **обшедни** -а -е опсадни; ~ **стан** опсадно стање

обшеднути -а -е опседнут; ~ **з думками** опседнут мислима; ¤ **обшеднута є з дзецми** *оп.* **обшедли ю дзеци**

обшеднуц -нєм *зак.* **1.** *осн. и прен.* опседнути; ~ **варош** опседнути град; **2.** окружити; **унуки обшедли дїда** унуци су окружили деду; ¤ **обшедли ю дзеци** (*ма вельо дзеци*) окупила је ситна деца

обшеднуце *с.* опсада; ~ **варошу** опсада града

обшедовац -дуєм *нєзак. оп.* **обшедац**

обшивац -ам *нєзак.* опшивати; превлачити

обшивка *ж.* опшивка; оплата

обширни -а -е опширан

обшиц -иєм *зак.* опшити; превући

общелюдски -а -е општељудски

общенародни -а -е општенародни

общеобразовни -а -е општеобразовни

общепознати -а -е општепознат

общеславянски -а -е општесловенски

общество *с. заст.* **1.** *церкв.* црквена општина, парохија; **2.** друштво

общечловечески -а -е општечовечански

общи -а -е општи; ~ **оцена** општа оцена; ~ **интерес** општи интерес

общиц -им *нєзак.* општити; саобраћати

обявенє *с.* и **обява** *ж.* објава

обявиц -им *зак.* **1.** објавити; ~ **войну** објавити рат; ~ **кнїжку** објавити књигу; **2.** (*о псу*) залајати; **пес обявел же хтошка пришол** пас је залајао – неко је дошао

обявиц ше -им ше *зак.* **1.** (*дац знац о своїм приходу*) навратити, накратко доћи, јавити се; **бул пар годзини у валалє и обявел ше до брата** био је пар сати у селу и навратио је код брата; **2. а)** (*присц на догварку и под.*) јавити се; **предавам хижу, обявиц ше на телефон**... продајем кућу, јавити се на телефон...; **хто сце увесц канализацию най ше обяви до Месней заєднїци** ко хоће да уведе канализацију нека се јави у Месну заједницу; **б)** (*присц пре доставанє информацийох*) доћи,

јавити се

обявйовац -явюєм *нєзак.* објављивати

обявйовац ше -юєм ше *нєзак.* (*ґу* **обявиц ше**) **1.** (*давац знац о своїм приходу*) навраћати, накратко долазити, јављати се; **2.** (*приходзиц на догварку и под.*) јављати се

обязац (ше) -яжем (ше) *зак. заст. оп.* **обовязац (ше)**

обяшнєнє *с. серб.* објашњење (*оп.* **толкованє**)

обяшнїц -нїм *зак. серб.* објаснити (*оп.* **потолковац (1)**)

обяшнїц ше -їм ше *взаєм. повр. серб.* објаснити се

обяшньовац -нюєм *нєзак. серб.* објашњавати (*оп.* **толковац**)

обяшньовац ше -нюєм ше *нєзак. взаєм. повр.* објашњавати се

ов *викр., виражує чувство чудованя, нєсподзиваносци* о; **~, нїґда сом на то нє подумал** о, никада на то нисам помислио

овад *х. зоол.* обад; **кравски ~** говеђи обад

оваковац -куєм *зак. буд.* заклачити, закречити

овални -а -е овалан

оваляц -ям *зак. кух.* уваљати

овапнєнє *с.* закречење

овапнїц ше -нїм ше *зак. мед.* закречити се; **овапнєли ше му жили** закречиле су му се жиле

овапньованє *с. мед.* закречавање

овапньовац ше -нюєм ше *нєзак. мед.* закречавати се

овациї *ж. мн.* овације

ов-ґó *и* **овґó** *викр. за виражованє чудованя, нєсподзиваня и под.* ау; охо, хохо; **~, цо мам робиц?** ау, шта да радим?; **~, яки ши вироснул!** охо, колики си порастао!

овериц -им *зак.* оверити

оверйовац -юєм *нєзак.* оверавати

оверйовач *х.* оверач

овес овса *х.* овас, зоб

овечка *ж. дем.* овчица

овиковичиц (ше) -им (ше) *зак.* овековечити (се)

овиковичовац (ше) -чуєм (ше) *зак.* овековечавати (се)

овиксац -ам *зак.* овиксати

овинчац (ше) -ам (ше) *зак.* овенчати (се)

овинчовац (ше) -чуєм (ше) *зак.* овенчавати (се)

овишиц -им *зак. заст.* зависити, овисити

овладац -ам *зак.* овладати

овладовац -дуєм *зак.* овладавати

овлажиц (ше) -им (ше) *зак.* овлажити (се)

овлажовац (ше) -жуєм (ше) *нєзак.* овлаживати (се)

овласценє *с.* овлаштење, овлашћење

овласцени -ного *х.* овлаштеник, овлашћеник

овласциц -им зак. овластити

овласцовац -цуєм *нєзак.* овлашћивати

овласцовач *х.* **1.** овластилац; **2.** *правн.* властодавац

овлачиц (ше) -им (ше) *зак.* **1.** запрљати (се), упрљати (се); закаљати (се); **2.** унередити (се)

овлачовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* **1.** прљати (се); каљати (се); **2.** унерeђивати (се)

овода *ж. беш.* забавиште; школица (*оп.* **дзецинска заградка**)

оводарец -рца *и* **оводаш** *х.* забавиштарац

оводарка *и* **оводашка** *ж. беш.* (*воспитачка у дзецинскей заградки*) васпитачица, забавиља

овоц *ж.* **1.** *збир.* воће; **2.** воћка; ¤ **забранєна ~** забрањено воће

овоцар *х.* воћар

овоцарство *с.* воћарство

овоцов -а -о *и* **овоцни** -а -е воћни; **~ древко** воћка; **~ сок** воћни сок

овоцнїк *х.* воћњак

оврачац -ам *зак.* омађијати

овсов(и) -а -о/-е овсен, зобен

овца *ж.* овца; ¤ **заблукана (страцена) ~** залутала (изгубљена, заблудела) овца; **нє пасол (нє чувал) я з тобу овци (крави, швинї)** нисмо

заједно овце (козе, свиње) чували (пасли)

овчар *х.* овчар

овчарство *с.* овчарство

овчецина *ж. беш серб.* овчетина (*оп.* **баранїна**)

овчи -а -е овчији; ~ **млєко** овчије млеко; ◊ **овчи поки** *оп. под* **поки**; ~ **репик** *бот.* вунасти чичак (Arctium tomentosum Mill)

овшани -а -е овсен, зобен; ~ **хлєб** овсени хлеб, зобаница; **овшани пахульки** зобене пахуљице

овшанка *ж.* овсена слама

овшик *х. дем.* зопца; ◊ **порезац резанки на овшики** исећи резанце ситно

овшиско *х.* (*польо дзе бул пошати овес*) овсиште, зобиште

овшолавиц -веєм *и* -им *зак.* увашљивити се, добити вашке

овязац -яжем *зак.* увезати, повезати; омотати, овити

овязка *ж.* канап и сл. којим се обавија калем код калемљења

овяц -веєм *зак.* (*очисциц на рошти або витернїци*) овејати, провејати

огадани -а -е сналажљив, досетљив

огадац -ам *зак.*: ~ **себе** направити себи брига, неприлика, наудити себи; **нє роб то, бо тельо того себе огадаш** немој то радити, јер ћеш себи направити пуно неприлика

огадац ше -ам ше *зак.* досетити се, снаћи се

оганяц -ням *нєзак.* (*дакого/дацо* и *за даким/дачим*) јурити, вијати; гонити, терати; **оганял за нїм док го нє влапел** јурио га је док га није ухватио; ¤ **нє оганяю за тобу** (*помалши и уважно роб*) није ти крава стала на ногу, не гори ти кућа над главом

оганяц ше -ням ше *нєзак.* **1.** вијати се; гањати се; јурити се; јурцати се; **2.** играти се вије

оганяч *х.* **1.** гонилац; **2.** **оганяче** *мн.* потера

оганячки *ж. мн.*: **бавиц ше на** ~ играти се вије

оганьбиц (ше) -им (ше) *зак.* осрамотити (се); обрукати (се)

огарнуц -нєм *зак. поль.* огрнути, загрнути; ~ **кукурицу** огрнути кукуруз

огартанє *с. поль.* огртање; ~ **кромпльох** огртање кромпира

огартац -ам *нєзак. поль.* огртати, загртати, загрћати (*в.*)

огартаци *и* **огартачи** -а -е: ~ **плуг** *поль.* загртач (*в.*)

огациц -им *зак.* **1.** направити насип; **2.** ~ **смияд** *оп.* **огациц ше**

огациц ше -им ше *зак.* загасити (утолити, угасити) жеђ

огацовац ше -цуєм ше *нєзак.* гасити (утољавати) жеђ

огашиц -им *зак.* (*набиц*) измлатити, истући, издеветати, ишибати кога

огварки *ж. мн.* (*єд.* огварка) оговарања; клевете

огваряц -ям *нєзак.* оговарати

огваряч *х.* оговарач

огварячка *ж.* оговарача, сплеткашица

огень огня *х.* **1.** ватра, огањ; **2.** пожар; **3.** паљба; **отвориц** ~ отворити паљбу; ¤ **вредни як** ~ вредан као чигра

огеньчок -чка *х. дем.* ватрица

огепани -а -е лоше, било како увезан марамом (*о женској особи*)

оглавок -вка/-вку *х.* оглав, оглавина

огладнїц -нїм *зак.* огладнети

огласни -а -е *оп.* **оглашков(и)**

оглашиц -им *зак.* **1.** огласити; објавити; разгласити; ~ **диплому за нєважацу** огласити диплому неважећом; **2.** *церкв.* (*наявиц дачийо винчанє*) огласити, озвати, навестити; **три раз их оглашели у церкви** три пута су их озвали у цркви

оглашиц ше -им ше огласити се, јавити се

оглашка *ж.* **1.** оглас, конкурс; ~ **за пополньованє роботного места** оглас за попуну радног места; **2.** **оглашки** *мн. церкв.* (*оглашованє у церкви же ше двойо сцу побрац*) навешћивање, оглашење; ¤ **розписац**

оглашку расписати конкурс

оглашков(и) -а -о/-е огласни; ~ **табла** огласна табла

оглашнїк *х.* огласник

оглашовац -шуєм *нєзак.* **1.** оглашавати; објављивати; **2.** *церкв.* оглашавати, навешћивати

оглашовац ше -шуєм ше *нєзак.* (*явяц ше, оздзивац ше*) оглашавати се

оглупиц -им *и* **оглупнуц** -нєм *зак.* оглуп(ав)ети, оглуп(ав)ити

оглухнуц -нєм *зак.* (*постац глухи*) оглувети; **оглухнєм од тей лярми** оглувећу од ове галаме

оглушиц -им *зак.* (*зробиц глухим*) оглувети, оглувити, оглухнути, *горв.* оглушити; **експлозия може ~ чловека**

оглушуюци -а -е (*барз гласни*) заглушан, заглушујући; ~ **музика** заглушујућа музика

огляд *х.* оглед, опит; ◊ **без огляду** без обзира; **мац у оглядзе** имати у виду; **з оглядом на...** с обзиром на...

оглядац ше -ам ше *нєзак.* окретати се, освртати се, обазирати се

оглядни -а -е огледни, опитни; ~ **школа** огледна школа

огляднуце *с.* осврт

огляднуц ше -нєм ше *зак.* окренути се, осврнути се, обазрети се

огнац ше оджененєм ше *зак. оп.* **одогнац ше**

огнїво *с.* (*єдна з длуговастих каричкох ланца*) алка, беочуг

огнїско *с.* **1.** огњиште, ватриште; **2.** *х. аґм.* ватруштина

огняни -а -е ватрен; ◊ ~ **ладя** *заст.* пароброд; ~ **машина** *заст.* парна машина

огнянка *ж. заст.* (*парна тлачарка*) ватренка

огньобран *х.* ватробран

огньови -а -о/-е **1.** ватрен; **2.** пожарни; ◊ ~ **блощица** *оп.* **дяблова катичка**; ~ **оружиє** ватрено оружје; ¤ ~ **кресценє** ватрено крштење

огньогасни -а -е ватрогасни

огньогашец -асца *х.* ватрогасац

огньомет *х.* ватромет

огньоодпорни *и* **огньостойни** -а -е ватросталан

о-гó, огó *викр. за виражованє чудованя, нєсподзиваня, гнїву, церпеня и под.* охо, охо-хо, хохо; ~, **пать ти ше його!** охо-хо, види ти њега!

оґбльовац -люєм *зак.* орендисати, изрендисати

ого-гó *викр. оп.* **о-гó**

оголєнїско *с.* голет

оголїц -їм *зак.* оголити, обнажити

огольовац -люєм *нєзак.* огољавати, обнаживати

огорени -а -е (*почарнєти од слунка*) преплануо, поцрнео

огориц -им *зак.* **1.** (*почарнїц од слунка*) препланути, поцрнети; изгорети; **2.** (*дакус погориц*) нагорети, огорети

огорйовац -рюєм *нєзак.* (*дакус згорйовац*) нагоревати, огоревати

огорченє *с.* огорчење

огорчени -а -е *прен.* огорчен; **буц ~ пре дачий поступок** бити огорчен због чијег поступка; **водзиц огорчену борбу** водити огорчену борбу

огорчиц -им *зак.* **1.** (*барз загорчиц*) јако загорчати; **2.** *прен.* огорчити,;озлоједити

огорчиц ше -им ше *зак.* огорчити се; озлоједити се

огорчовац -чуєм *нєзак.* **1.** (*барз загорчовац*) јако загорчавати; **2.** *прен.* огорчавати; озлојеђивати

огорчовац ше -чуєм ше *нєзак.* огорчавати се; озлојеђивати се

ограбки *ж. мн.* (*пограбана житарка*) ограбина, пограбуља, грабљевина

ограда *ж.* **1.** ограда; **желєзна ~** гвоздена ограда; **жива ~** жива ограда; **2.** (*на ґарадичох*) ограда, балустрада

оградзиц -им *зак. осн.* оградити, заградити; ~ **двор** оградити двориште

оградзиц ше -им ше *зак.* **1.** оградити се, заградити се; **2.** *прен.* оградити се; **оградзел сом ше од його вияви** оградио сам се од његове

ізјаве

оградзовац -дзуєм *нєзак. осн.* ограђивати, заграђивати

оградзовац ше -дзуєм ше *нєзак. осн.* **1.** ограђивати се, заграђивати се; **2.** *прен.* ограђивати се

огранїченє *с.* ограничење

огранїчени -а -е *осн. и прен.* ограничен; **~ простор** ограничен простор; **~ чловек** ограничен човек

огранїчиц (ше) -им (ше) *зак.* ограничити (се)

огранїчовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* ограничавати (се)

ограц -реєм *зак.* **1.** (*о слунку*) огрејати, угрејати; **слунко ограло** сунце је угрејало; **2. а)** загрејати; **б)** (*кисле млєко на сир*): **~ сир** *млєк.* усирити кисело млеко (*загревањем*); ¤ **нє може на нї̈м очи ограц** не може очима да га види

ограц ше -реєм ше *зак.* **1.** огрејати се, угрејати се; **2.** (*о кислим млєку*) усирити се (*загревањем*)

огребло *с.* чешагија

огрива *ж.* огрев; **купиц огриви за жиму** купити огрев за зиму

огривац -ам *нєзак.* **1.** *и безос.* огре(ја)вати, грејати; **слунко огрива** сунце огрева; **2. ~ сир** *млєк.* загревати (сирити) кисело млеко

огривац ше -ам ше *нєзак.* огре(ја)вати се, грејати се

огривни -а -е огревни

огризац -ам *нєзак.* **1.** огризати; глодати, оглодавати; гулити; **2.** (*лї̈сце з древа – о статку*) брстити

огризц -ижем *зак.* **1.** огристи; оглодати; огулити; **2.** (*лї̈сце з древа – о статку*) обрстити

огришиц ше -им ше *зак.* огрешити се

огромни -а -е огроман

огуляц -лям *зак.* умотати, омотати, увити; **~ главу з хустку** умотати главу вуненом марамом

огуляц ше -лям ше *зак.* умотати се, омотати се, увити се; **~ до покровца** умотати се у ћебе

огулячка *ж. заст.* (*хустка хтора ше вяже коло глави и плєцох*) марама (*за главу и рамена*)

огульдац (ше) -ам (ше) *зак. оп.* **огультац (ше)**

огульовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* умотавати (се), омотавати (се), увијати (се)

огультац ше -ам ше *зак.* умотати (се), омотати (се); натрунтати (се), натронтати (се)

огурка *ж.* краставац; ◊ **квашени огурки** кисели краставци

огурков(и) -а -о/-е од краставаца; ◊ **~ шалата** *ж. кул.* таратор, салата од краставаца

огурни -а -е *заст.* лењ; који неће да ради

огутани -а -е одрешит; сналажљив

огутац -ам *зак.* освестити, опаметити кога; **нє мож го лєм ~** не можеш га опаметити

огутац ше -ам ше *зак.* освестити се, прибрати се, доћи себи (*од изненађења и сл.*); присетити се; снаћи се

огуториц ше -им ше *зак.* испричати све своје радости, бриге *и сл.*

оґадзиц (ше) -им (ше) *зак. беш.* згадити (се), огадити (се)

оґадзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак. беш.* згађивати (се), огађивати (се)

оґаздзиц ше -им ше *зак.* обогатити се, загаздити се, постати газда

оґаладзиц -им *зак.* упрљати изметом

оґенґлї̈вити -им *зак.* омлитавети, омлитавити; отромбољити се, опустити се

оґлейтовани -а -е **1.** превучен глеђу; емајлиран; **2.** оцакљен

оґлейтовац -туєм *зак.* превући глеђу, емајлирати, оцаклити

од *прим. з ґен.* од **1.** *з просторним значеньом*: **оддалєли ше од валалу** удаљили су се од села; **идзе од брата** иде од брата; **2.** *означує час*: **од рана** од јутра; **од дзешец годзин** од десет часова; **од младосци** од младости; **од дзецка є таки** од детињства је такав; **3.** *означує*

причину: **плакали од радосци** плакали су од радости; **нє чуц нїч од лярми** не чује се ништа од галаме; **4.** *означує обєкт*: **а) обава ше од нєпознатей будучносци** осећа страх од непознате будућности; **достал писмо од брата** добио је писмо од брата; **б)** *преклада ше з ґенитивом без применовнїка*: **вона ше нє бої од цмоти** она се не боји мрака; **5.** *означує походзенє*: **били є од муки** бео је од брашна; **шпляхи од масци** флеке од масти; **пориско од шекери** дршка од секире; **шкатулка од ширки** кутија од шибица; **6.** *означує видзельованє з* множества: **єден од нас двох** један од нас двојице; ◊ **од... до** *и* **од... по** од...до

ода *ж.* ода

одаванка *ж.* удаја

одавац -ам *нєзак.* удавати; ~ **дзивку** удавати ћерку

одавац ше -ам ше удавати се

одавачка *ж. ридк. оп.* **одаванка**

одата -тей *прикм. ж.* удата

одац -ам *зак.* удати

одац ше -ам ше *зак.* удати се

одбавиц -им *зак.* одиграти

одбегнуц -нєм *зак.* **1.** скокнути, тркнути; ~ **до дутяну** скокнути у продавницу; **2.** отрчати, одјурити

одбеґнуц -нєм *зак. беш. серб.* (*о дзивки*) одбећи, ускочити (*оп.* **сцекнуц (3)**)

одберац -ам *нєзак.* **1.** *поль.* руковедати, купити; **2.** (*на силу брац*) одузимати, отимати; **3.** (*брац єдну часц з громади и под.*) узимати

одберац ше -ам ше *нєзак.* спремати се за одлазак; купити се; одлазити; **час ше уж одберац** веће је време за одлазак

одберач *х. поль.* руковедач, купилац

одберачка *ж. поль.* руковедачица, купилица

одберки *ж. мн.*: ¤ **буц на одберкох** спремати се за одлазак; **ми на одберкох** ми одлазимо

одбиванє *с.* одбијање; ~ **шветлосци** *физ.* одбијање светлости; ~ **молби** *правн.* одбијање молбе

одбивац -ам *нєзак. з розл. знач.* одбијати

одбивац ше -ам ше *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* одбијати се; **зарї ше одбиваю од скла** зраци се одбијају од стакла; ~ **ше од дружтва** (*одцудзовац ше*) одбијати се од друштва; **2.** *прен.* (*буц одраженє*) одражавати се; **у чловекови ше одбива цали швет** у човеку се одражава цео свет

одбива(ю)ци -а -е одбојан; ~ **твар** одбојно лице

одбива(ю)цосц *ж.* одбојност

одбиток -тку *х.* одбитак; ~ **з плаци** одбитак од плате

одбиц -иєм *зак.* **1.** *з розл. знач.* одбити; ~ **гарло фляшки** одбити грлић флаше; ~ **поволанку** одбити позив; ~ **од плаци** одбити од плате; ~ **целє од цицки** одбити теле од сисе; **2.** (*о годзини и под.*) откуцати; **3.** одбити, сузбити; ~ **напад** одбити напад

одбиц ше -иєм ше *зак.* **1.** *з розл. знач.* одбити се; ~ **од дружтва** *прен.* одбити се од друштва; **2.** (*указац ше як пошлїдок*) одразити се

одбице *с.* одбијање

одблїзка *присл.* изблиза

одблїск *х.* одблесак, одсјај; ~ **води при мешачку** одсјај воде на месечини

одблїсковац (ше) -куєм (ше) *нєзак.* одблескивати (се), љескати (се), зрцалити (се)

одблїснуц (ше) -нєм (ше) *зак.* одблеснути (се)

одблукац -ам *и* **одблукац ше** -ам ше *зак.* одлутати, одблудети, одскитати (се); **пес ше одблукал з дому** пас је одлутао од куће

одбойка *ж. спорт.* одбојка

одбойкаш *х.* одбојкаш

одбойкашка *ж.* одбојкашица

одбойкашски -а -е одбојкашки

одбойни -а -е *серб.* одбојан (*оп.* **одбива(ю)ци**)

одбойнїк *х. техн.* одбојник

одбойносц *ж. серб.* одбојност (*оп.* **одбива(ю)цосц**)

одбор *х.* одбор; **вивершни** ~ извршни одбор; **надпатраюци** ~

надзорни одбор; **управни ~** управни одбор

одборец -рца *х. церкв. кер.* одборник (*члан црквеног одбора*)

одборнїк *х.* (*член одбору*) одборник

одборнїцки -а -е одборнички

одборов(и) -а -е/-о *и* **одборски** -а -е одборски

одбрана *ж.* одбрана; **нужна ~** нужна одбрана

одбранашски -а -е одбранашки; **~ становиско** одбранашки став

одбранїц (ше) -нїм (ше) одбранити (се)

одбрехац -ам *и* **одбрехнуц** -нєм *зак. пейор.* одлајати

одбрушиц -им *зак. беш. серб.* (*оштро одповесц*) одбрусити (*оп.* **одбулькнуц, одоцац**)

одбувац -ам *нєзак.* **1. а)** обављати; **б)** (*з даким/дачим*) отаљавати, с (тешком) муком радити, завршавати (обављати) као од беде; **2.** (*дацо и за дацо*) испаштати, окајавати, искајавати; плаћати чему данак; **одбувал за тото цо зробел** испаштао за оно што је урадио; **~ за дакого** испаштати туђе (нечије) грехе; **вон одбува свойо** он испашта своје грехе, лупа му се о главу

одбувац ше -ам ше *нєзак.* **1. а)** догађати се, дешавати се, збивати се; **б)** одигравати се, одвијати се; **2.** одржавати се; обављати се

одбулькац -ам *зак. оп.* **одбулькнуц**

одбулькнуц -нєм *зак.* (*одповесц*) одрубити, одсећи, одбрусити, нељубазно одговорити

одбульковац -куєм *нєзак.* (*одповедац*) одрубљивати, одсецати, нељубазно одговарати

одбуц -удзем *зак.* **1. а)** обавити; **~ полудзенок** обавити ручак; **б)** (*з даким/дачим*) отаљати, с (тешком) муком урадити, завршити (обавити) као од беде; **лїкар одбул з нїм на дзверох** лекар је обавио с њим на вратима; **в)** (*препровадзиц*) пребринути; **одбудзме и тоту бриґу** пребринимо и ту бригу; **2. а)** окајати, искајати; **одбул свойо** искајао је своје; **б)** издржати; **~ кару у гарешту** издржати казну у затвору

одбуц ше -удзем ше *зак.* **1.** догодити се, десити се, збити се; одиграти се; **на Марни ше одбула велька битка** на Марни се одиграла велика битка; **2.** одржати се, бити одржан; бити; **одбули ше виберанки** одржани су избори; **у тим будинку одбула ше важна схадзка** у овој згради одржан је важан састанак

одвага *ж. оп.* **одважносц**

одважиц -им *зак.* (*одвалїц*) одвалити; развалити; одвојити

одважиц ше -им ше *зак.* **1.** одважити се, усудити се, осмелити се; **2.** решити се, одлучити се

одважни -а -е одважан, срчан

одважносц *ж.* одважност, срчаност

одважовац ше -жуєм ше *нєзак.* **1.** одважавати се, усуђивати се, осмељивати се; **2.** решавати се, одлучивати се

одвал *х.* и **одвалєнїско** *с.* одрон; **~ на драги** одрон на путу

одвалїц -лїм *зак.* одвалити; одронити

одвалїц ше -им ше *зак.* одвалити се; одронити се; **одвалєла ше часц мура** одвалио се део зида

одвальованє *с.* одроњавање; одрон; **на тим месце части одвальованя** на овом месту су чести одрони

одвальовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* одваљивати (се); одроњавати (се)

одвандровац -руєм *зак.* одлутати

одвезц -ежем *зак.* **1.** одвести (-езем); **~ на авту** одвести колима; **2.** одвести, уклонити

одвезц ше -ежем ше *зак.* одвести се (-езем се)

одвельгнуц -нєм *зак.* повући влагу, овлажити; омекшати од влаге

одвельговац -гуєм *нєзак.* вугнути; омекшавати од влаге

одвельговаци -а -е вугљив

одвесц -едзем *зак.* одвести (-едем); ~ **дзецко до школи** одвести дете у школу

одвивац -ам *нєзак.* (*розкруцовац*) одвијати, одмотавати

одвивац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*розкруцовац ше*) одвијати се, одмотавати се; **2.** (*случовац ше*) одвијати се; **роботи ше одвиваю по плану** радови се одвијају по плану

одвикнуц -нєм *зак. прех. и нєпрех.* одвикнути, одвићи; **одвикол сом читац** одвикао сам да читам

одвикнуц ше -нєм ше *зак.* одвикнути се, одвићи се

одвикнуце *с.* одвика

одвикованє *с.* одвикавање

одвиковац -куєм *нєзак. прех. и нєпрех.* одвикавати

одвиковац ше -куєм ше *нєзак.* одвикавати се; ~ **од куреня** одвикавати се од пушења

одвисни -а -е *заст. оп.* **зависни**

одвит *х.* одговор

одвитовац -туєм *нєзак.* **I** *нєпрех.* **1.** (*на питаня*) одговарати, узвраћати; **2.** *з розл. знач.* одговарати; ~ **за свою роботу пред явносцу** одговарати за свој рад пред јавношћу; **тот квартељ ми нє одвитує** овај стан ми не одговара; **придзеш як ци будзе** ~ доћи ћеш како ти буде одговарало; **II** *прех. шк.* одговарати; ~ **историю** одговарати историју

одвитовац[2] -туєм *зак.* одговорити, узвратити; **нє одвитовал ми на питанє** није ми одговорио на питање

одвитуюци -а -е одговарајући; ~ **приготовка** одговарајућа спрема

одвичательни -а -е одговоран; ~ **редактор** одговорни уредник; **вон за тото** ~ он је за то одговоран

одвичательносц *ж.* одговорност; **поволац дакого на** ~ позвати кога на одговорност

одвлєчиц -чем *зак.* одвући, отеглити (*нешто тешко*)

одвлєчиц ше -чем ше *зак.* одвући се (*полако, тешко ходајући*)

одвлонї *присл.* одлане, одлани

одвод *х.* одвод

одводзиц -им *нєзак.* одводити

одводни -а -е одводни; ~ **беґель (канал)** одводни канал

одводньованє *с.* одводњавање

одводньовац -нюєм *нєзак.* одводњавати

одвоженє *с.* одвоз, одвожење

одвожиц -им *нєзак.* **1.** одвозити; **2.** одвозити, уклањати

одвожиц ше -им ше *нєзак.* одвозити се

одвоїц (ше) -їм (ше) *зак. серб.* одвојити (се) (*оп.* **оддзелїц (ше)**)

одвойовац (ше) *нєзак. серб.* одвајати (се) (*оп.* **оддзельовац (ше)**)

одвойнє *присл.* двоструко, дупло; **добре гноєна жем** ~ **враца** добро ђубрена земља дупло враћа

одволанє *с.* одзив

одволац -ам *зак.* повући; ~ **одлуку** повући одлуку

одволац ше -ам ше *зак.* одазвати се

одволовац ше -луєм ше *нєзак.* одазивати се

одвонка *присл.* споља

одвратни -а -е одвратан; мрзак

одвратносц *ж.* одвратност; **чувствовац** ~ осећати одвратност, гадити се

одврацац -ам *нєзак.* **1.** одвраћати; **2.** *коц. оп.* **преврацац (6); 3.** *заст.* (*давац одвит*) одговарати

одврациц -им *зак.* **1.** одвратити; ~ **дачию увагу** одвратити нечију пажњу; **2.** *поль. коц.* преврнути угар; **3.** *заст.* одговорити

одврачац -ам *зак. оп.* **одчаровац**

одвшадзи *присл.* одасвуд(а), одсвагде

одвше *присл.* одувек

одвязац (ше) -яжем (ше) *зак.* одвезати (се)

одвязовац (ше) -зуєм (ше) *нєзак.* одвезивати (се)

одгадац -ам *зак. оп.* **одгаднуц**

одгадка *ж.* одгонетка

одгадлїви *и* **одгадуюци** -а -е одгонетљив

одгаднуц -нєм *зак.*

одгонетнути

одгаднуце *с. оп.* **одгадка**

одгадовац -дуєм *нєзак.* одгонетати

одгамовац (ше) -муєм (ше) *зак.* откочити (се)

одгамовйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* откочивати (се)

одганяц -ям *нєзак.* терати, одгонити; ~ **мухи** терати муве

одганяц ше -ям ше *нєзак.* омахивати се, терати од себе; бранити се; ~ **од мухох** терати од себе муве, омахивати се од мува; ~ **од псох з палїчку** бранити се од паса штапом

одгарнуц -нєм *зак.* одгрнути; ~ **глїну** одгрнути земљу

одгартац -ам *нєзак.* одгртати

одгартовац -туєм *зак. спец.* откалити

одгациц -им *зак.* одјазити

одгвариц -им *зак.* одговорити, одвратити (*некога од неке намере*)

одгваряц -ям *нєзак.* одговарати, одвраћати (*некога од неке намере*)

одгеверовани -а -е одморан (*који дуже време није радио*); **одгеверовани конї** одморни коњи

одгинац -ам *нєзак.* исправљати савијено

одгнївани -а -е одобровољен, који је престао да се љути

одгнївац ше -ам ше одљутити се, престати се љутити

одгнїц -їєм *зак.* одагњити

одгойдац ше -ам ше *зак.* отклатити се

одгоре *присл.* одгоре, одозго

одградзиц ше -им ше *зак.* (*одстранїц ограду*) разградити се

одгражац ше -ам ше (*дакому/на дакого*) *нєзак.* претити коме, грдити кога, жалити се на кога ко није присутан; **одгражал ше Янкови же го раз добре окладзе** претио је Јанку да је га једном добро измлатити; **роботнїки ше одгражаю на директора, бо их нє плаци поряднє** радници грде директора, јер их не исплаћује редовно

одграц -аєм *зак.* одсвирати

одгребац -бем *зак.* откопати

одгризац -ам *и* **одгризовац** -зуєм *нєзак.* одгризати, одгризивати

одгризц -ижем *зак.* одгристи

одгук *х.* одјек

одгукнуц -нєм *зак.* одјекнути; разлегнути се

одгуковац -куєм *нєзак.* одјекивати; разлегати се

одгуториц ше -им ше *зак. оп.* **огуториц ше**

одґлумиц -им *зак.* одглумити

одґужлїц -їм *зак.* раздрешити, одмрсити

оддавац -ам *нєзак. безос.* осећати олакшање; **по чежкей хороти почало єй ~** после тешке болести осетила је олакшање

оддавна *присл.* одавна, одавно, издавна

оддакадз *и* **оддакаль** *присл.* однекуд(а)

оддалєй *присл.* **1.** од даље, са веће даљине; **2.** *прен.* околишући, завијено, издалека, поиздаље; ¤ **почац ~** почети издалека (поиздаље)

оддалєка *присл.* издалека

оддалєнє *с.* удаљење

оддалєни -а -е удаљен

оддалєносц *ж.* удаљеност

оддалїц -лїм *зак.* **1.** *з розл. знач.* удаљити; **2.** (*преложиц за познєйше*) одложити; прекинути рад за извесно време; **настава у школи оддалєна док епидемия нє прейдзе** настава у школи је обустављена док епидемија не прође; **оддалєли роботу за познєйше** одложили су посао за касније

оддалїц ше -лїм ше *зак.* удаљити се

оддальовац -люєм *нєзак.* **1.** удаљавати; **2.** (*прекладац за познєйше*) одлагати; прекидати рад за извесно време; **пре нєдостаток средствох оддалюю роботи за даскельо мешаци** због недостатка средстава одлажу радове за неколико месеци

оддальовац ше -люєм ше *нєзак.* удаљавати се

оддани -а -е одан; предан; **бул шицок ~ тей роботи** био је сав предан свом раду

одданосц *ж.* оданост; преданост

оддац одда *зак. безос.* (*дакому*) лакнути; **оддало му** лакнуло му је [на срцу], пао му је камен са срца

оддзвин *х.* одјек, одзвањање (*метала, струна и сл.*)

оддзвинїц -їм *зак.* одзвонити, одјекнути (*о металу, струнама и сл.*)

оддзвиньовац -нюєм *нєзак.* одзвањати, одјекивати (*о металу, струнама и сл.*)

оддзвонїц -нїм *зак.* одзвонити

оддзелєнє *с.* одељење; **порцийне** ~ пореско одељење; **хируґийне** ~ хируршко одељење

оддзелєньски -а -е одељењски; ~ **рада** одељењско веће; ~ **старшина** одељењски старешина

оддзелїц (ше) -їм (ше) *зак.* одвојити (се), оделити (се)

оддзельовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* одвајати (се), одељивати (се)

оддзельок -лька *х.* одељак

оддзерац (ше) -ам (ше) *нєзак.* отцепљивати (се); откидати (се)

оддих *х.* предах

оддихац ше -ам ше *зак.* **1.** издахтати се, одувати се, издихати се, издувати се; **2.** одморити се; предахнути; **понаглял, а вец шеднул** ~ журио је, а онда је сео да се одмори

оддихнуц -нєм *зак.* **1.** одахнути; **2.** одморити се; предахнути

оддиховац -хуєм *нєзак.* **1.** одахивати, одахњивати; **2.** одмарати се

оддїл *х. ридк.* одељење; одсек

оддлужиц ше -им ше *зак.* одужити се, узвратити

оддлужовац ше -жуєм ше *нєзак.* одуживати се, узвраћати

оддодня *присл.* од ране зоре

оддолу *присл.* одоздо

оддрилїц -їм *зак.* **1. а)** одгурнути; одгурати; **оддриль карсцель од пеца** одгурни столицу од пећи; ~ **бициґлу до майстра** одгурати бицикл код мајстора; **б)** одвести; **оддрилєл фурик писку майстрови** одвезао је колица песка мајстору; **2.** (*премесциц термин*) одложити; ~ **путованє** одложити путовање

оддрилїц ше -їм ше *зак.* одгурнути се; ~ **од побрежя** одгурнути се од обале

оддриляц -ям *зак.* одгурати; откотурати

оддрильовац -люєм *нєзак.* **1.** одгуравати; гурати од себе; **2.** (*премесцац термин*) одлагати; ~ **схадзку** одлагати седницу

оддримац -мем *зак.* одремати

оддринґац -ам *зак.* **1.** отрчати лаганим трком; **2.** (*о коньови*) откасати

оддудрец -ем *зак.* одгунђати

оддулїц -лїм *зак.*: ~ **ґамби** (*одпулїц, надуц ґамби од гнїву и под.*) напућити усне

оддулїц ше -їм ше *зак.* (*оддзелїц ше од поверхносци – о малтеру, фарби и под.*) одвојити се; потклобучити се

оддульовац -люєм *нєзак.*: ~ **ґамби** пућити усне

оддульовац ше -люєм ше *нєзак.* (*оддзельовац ше од поверхносци*) одвајати се; потклобучивати се; **малтер ше нам оддулює од мура** малтер нам се одваја од зида

оддумац ше -ам ше *зак.* предомислити се; одустати

оддумовац ше -муєм ше *нєзак.* предомишљати се; одустајати

оддуркац -ам *зак.* откуцати, отипкати (*на тастатури*)

оддуц -уєм *зак.* одувати; о(т)пирити; о(т)пухнути; **витор оддул лїсце** ветар је одувао лишће; ~ **прах** опухнути прашину

оедвиц ше -им ше *зак.* прејести се

од'єсц -єм *зак.* **1.** одјести; **2.** загубити, затурити; изгубити; **нє знам дзе сом од'єдол кнїжку** не знам где сам затурио књигу

од'жаловац -луєм *зак.* **1.** помирити се са трошком, губитком *и сл.*, прежалити; не жалити дати; **од'жаловали трошки, та дали сина до школи** нису жалили трошкове, па су послали сина на школовање; **2.** отписати, опростити (*некоме дуг и сл.*); **лєдво му од'жаловал тото**

длуство једва му је опростио овај дуг

оджацки -а -е (*од* **Оджак**) оџачки

Оджачань *х.* Оџачанин

од'жити -а -е подмлађен; одморан, освежен, здравог изгледа

од'жуброніц -нім *и* **од'жубротац** -ам *зак.* одмрмљати, одгунђати

оджубац -бем *зак.* озобати; окљувати; **птици нам оджубали грозно** птице су нам озобале грожђе

оджубовац -буєм *нєзак.* озобавати; окљувавати

од'задку *присл.* отпозади, остраг(а), одостраг(а)

од'здравканє *с.* отпоздрав

од'здравкац -ам *зак.* отпоздравити; одјавити се

од'здравковац -куєм *нєзак.* отпоздрављати; одјављати се

одзерац -ам *нєзак.* згуљивати, здирати, дерати; ~ **скору** дерати кожу

одзнова *присл. оп.* **ознова**

од'зубадлац -ам *зак.* разуздати, одуздати, ражвалити, оджвалити; ~ **коня** разуздати коња

одиндзей *присл.* однекуд са другог места; **вон ~ принєс води, нє зоз жридла** он је однекуд са другог места донео воде, не са извора

одинкадз *присл.* однекуд са (из) другог места; из неког другог правца, с неке друге стране; **вон нє з Керестура, вон** ~ он није из Крстура, он је из неког другог места

одисея *ж.* одисеја

одисц -идзем *зак.* **1.** удаљити се; **2.** измакнути**,** одмакнути, отићи напред; **пущ их най дакус одиду** пусти их нека мало измакну; **3.** (*вируциц плод*): **одишло єй** имала је спонтани побачај, изгубила је дете

одїлотвориц -им *зак.* оделотворити

одїяниє *с. кнїжк.* рухо, одежда

одкадз *присл.* одакле; откуд(а); ¤ **нє знац ~ почац** запасти у велике тешкоће, бриге

одкадз(и)шик *присл.* однекуд(а)

одказ *х.* **1.** отказ; **достац ~ на роботи** добити отказ на послу; **2.** *ридк.* порука

одказац -ажем *зак.* **1.** (*на дакого* и *дакому – послац поручене*) поручити; отпоручити; **одказал на нього же...** поручио му је да...; **2.** *з розл. знач.* отказати; ~ **квартель** отказати стан; ~ **послушносц** отказати послушност

одказни -а -е отказни

одказовац -зуєм *нєзак.* **1.** (*на дакого* и *дакому – посилац поручене*) поручивати; отпоручивати; **2.** *з розл. знач.* отказивати

одкаль *присл. оп.* **одкадз**

одкальшик *х. оп.* **одкадз(и)шик**

одкапкац ше -ам ше *зак.* (*о сиру и под.*) оцедити се

одкапковац ше -куєм ше *нєзак.* (*о сиру и под.*) оцеђивати се

одкапнїца *ж. буд.* окапница

одкапчац (ше) -ам (ше) *зак.* откопчати (се)

одкапчовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* откопчавати (се)

одквачиц (ше) -им (ше) *зак.* откачити (се)

одквачовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* откачивати (се)

одквашиц ше -им ше *зак.* изгубити киселост, откиселити се

одквитац -ам *нєзак.* прецветавати

одквитнуц -нєм *зак.* прецветати

одкеди I *присл.* откад(а); **II** *у функциї злучнїка* откад(а), откако

одкладальня *ж.* оставиште, спремиште

одкладац -ам *нєзак.* **1.** (*класц на свойо место*) остављати; склањати; слагати; спремати; ~ **шмати до ормана** остављати одело у орман; ~ **судзину зоз стола** склањати посуђе са стола; **вон одклада новини и слуха жену** он оставља новине и слуша жену; **2.** (*пенєжи – шпоровац*) штедети, стављати на страну; **3.** одлагати, одгађати; ~ **роботу од нєшка до ютра** одлагати посао од данас до сутра

одклапкац ше -ам ше *и* **одклапчиц ше** -им ше *зак.* изговорити се, оправдати се, извући се

одклонїц -їм *зак.* отклонити

одклоньовац -нюєм *нєзак.* отклањати

одколїсац -їшем *зак. прен.* одњихати, одљуљати

одкопац -пем *зак.* откопати

одкоповац -пуєм *нєзак.* откопавати

одкос *х.* откос

одкотуляц (ше) -ям (ше) *зак.* откотрљати (се); одваљати (се)

одкотурбичац (ше) -ам (ше) *зак.* откотрљати (се) (*брзо*); откотршкати (се)

одкошиц -им *зак.* закосити, укосити; **~ з люцкого жита** закосити од туђе пшенице

одкошовац -шуєм *нєзак.* закошавати, укошавати (*од туђе ливаде и сл.*)

одкравац -ам *нєзак.* одсецати, сећи

одкрац -аєм *зак.* одсећи; **~ хлєба** одсећи хлеба

одкриванє *с.* откривање; **~ памятнїка** откривање споменика

одкривац (ше) -ам (ше) *нєзак. з розл. знач.* откривати (се)

одкриц -иєм *зак. осн. и прен.* открити; **~ верх на шерпенки** открити поклопац на шерпи; **~ дакому правду** открити коме истину

одкриц ше -иєм ше *зак. з розл. знач.* открити се

одкрице *с.* откриће; **науково ~** научно откриће

Одкровенє *с. рел.* Откровење

одкрутка *ж. оп.* **одкруцач**

одкруцац (ше) -ам (ше) *нєзак.* **1.** одвртати (се); **2.** одмотавати (се)

одкруцач *х.* одвијач, одвртка

одкруциц -им *зак.* **1.** одврнути; **~ шруб** одврнути завртањ; **2.** одмотати

одкруциц ше -им ше *зак.* **1.** одврнути се; **2.** одмотати се

одкруцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак. и частот. оп.* **одкруцац (ше)**

одкулькац -ам *зак.* страћити, (у)залуд провести време негде

одкуп *х.* откуп

одкупенє *с. рел.* откупљење

Одкупитель *х. рел.* Откупитељ

одкупиц -им *зак.* **1.** откупити; **тарґовци одкупели шицко жито** трговци су откупили сву пшеницу; **2.** (*з рабства*) искупити

одкупйованє *с.* **1.** *оп.* **одкуп**; **2.** откупљивање

одкупйовац -пюєм *нєзак.* **1.** откупљивати; **2.** (*з рабства*) искупљивати

одкупйовач *х.* откупљивач; **~ статку** откупљивач стоке

одкупни -а -е откупни; **~ станїца** откупна станица

одкупнїна *ж.* откупнина

одкусовац -суєм *нєзак.* одгризати

одкушиц -им *зак.* одгристи

одламац -мем *зак.* **1.** одломити; **2.** открњити

одламац ше -мем ше *зак.* одломити се

одламовац -муєм *нєзак.* **1.** одламати; **2.** открњивати

одламовац ше -муєм ше *нєзак.* одламати се

одлєгчанє *с.* олакшање

одлєгчац -ча *зак.* **I** *прех.* (*полєгчац*) олакшати; **~ дакому роботу** олакшати некоме посао; **II** *безос.* олакшати, лакнути; **одлєгчало му кед то чул** лакнуло му је кад је то чуо

одлєгчовац -чуєм *нєзак.* олакшавати

одлєжац -жим *зак.* одлежати

одлєтнуц -нєм *зак.* одлетети; **птичка одлєтла** причица је одлетела

одлєциц -им *зак.* одлетети; **авион одлєцел** авион је одлетео

одлика *ж. серб.* одлика (*оп.* **чеснота**)

одликаш *х. шк.* одликаш

одликашка *ж. шк.* одликашица

одликованє *с.* одликовање

одликовац -куєм *зак.* одликовати; **~ з орденом** одликовати орденом

одликовац ше -куєм ше *зак.* одликовати се

одличнєйши -а -е *заст.* (*визначни*) истакнут; **то єдна з найодличнєйших фамелийох** то је једна од најистакнутијих породица (*оп.* **одлични (2.б)**)

одлични -а -е **1.** одличан; **~ школяр** одличан ученик; **2.а)** *заст.* (из)врстан, (из)ванредан; **б)** (*визначни*) истакнут; **нєприятель заверал одличних гражданох** непријатељ је затварао истакнуте грађане; **3.** *заст.* различит

одлично *присл.* одлично; као бог

одличовац ше -чуєм ше *нєзак. коц. заст.* разликовати се; истицати се, издвајати се по нечему

одлїв *х.* **1.** одлив; **2.** *оп.* **осека**

одлївац -ам *нєзак.* одливати, од(а)сипати

одлївок -вка/-вку *х.* одливак

одлїпиц (ше) -им (ше) *зак.* одлепити (се)

одлїпйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* одлепљивати (се)

одлїпнуц (ше) -нєм (ше) *зак. оп.* **одлїпиц (ше)**

одлога *ж.* оставиште, спремиште

одложиц -им *зак.* **1.** оставити; склонити; сложити; спремити; **~ папучи до орманчика** склонити папуче у ормарић; **~ єдзенє зоз стола** склонити јело са стола; **2.** (*охабиц на шпорованє*) оставити, склонити на страну; **3.** одложити, одгодити; **~ схадзку** одложити седницу; ¤ **~ пенєжи** оставити новац на страну

одлудзиц -им *зак.* одмамити

одлудзовац -дзуєм *нєзак.* одмамљивати

одлука *ж.* одлука; **принєсц одлуку** донети одлуку

одлупиц -им *зак.* одвојити (*кору од дрвета и сл.*)

одлученє *с.* **1.** одвајање; **2.** (*од дойченя*) одбијање

одлучиц¹ -им *зак.* **1.** (*оддзелїц*) одвојити; **2.** (*престац дойчиц*) одбити, одлучити

одлучиц² -им *зак.* (*ришиц*) одлучити

одлучиц ше¹ -им ше *зак.* (*оддзелїц ше*) одвојити се

одлучиц ше² -им ше *зак.* (*ришиц ше*) одлучити се

одлучни -а -е одлучан

одлучносц *ж.* одлучност

одлучовац -чуєм *нєзак.* **1. а)** (*оддзельовац*) одвајати; **б)** (*по розличносци*) издвајати; разликовати; **2.** (*преставац дойчиц*) одбијати; **3.** (*ришовац*) одлучивати

одлучовац ше -чуєм ше *нєзак.* **1.** одвајати се; **2.** *заст.* разликовати се; **3.** (*ришовац ше*) одлучивати се

одлюбиц -им *и* **одлюбовац** -буєм *зак. заст.* отети, преотети (*жену од мужа одн. мужа од жене*)

одлюбовйовац -юєм *нєзак.* ґу **одлюбиц**

одлюзнуц -южнєм *зак.* (*оштро одповесц*) одбрусити

одляц -лєєм *зак.* одлити, од(а)сути

одмагац -ам *нєзак.* (*нє помагац*) одмагати

одмагац ше -ам ше *нєзак.* **1. а)** одбијати, не пристајати; не хтети примити (узети); **нашо прадїдове пред 150 роками одмагали ше од векшей жеми** наши прадедови пре 150 година нису хтели да приме више земље; **нє одмагал ше нї од якей роботи** није одбијао ниједан посао; **б)** нећкати се; **понукали го з єдзеньом, а вон ше одмагал** нудили су га јелом, а он се нећкао; **2.** изговарати се, правдати се, оправдавати се; **одмагал ше же вон то нє зробел** правдао се да он то није урадио; **3.** *з неґацию*: **нє одмагал ше анї од крадзи** није се либио ни од крађе

одмакац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*о намоченей райбанїни*) квасити се, киселити се; **2.** (*одмегчовац у води*) омекшавати

одмала *присл. оп.* **одмалючка**

одмалючка *присл.* одмалена, измала, измалена

одмарзац -ам *нєзак.* одмрзавати

одмарзац (ше) -ам (ше) *и* **одмарзовац (ше)** -зуєм (ше) *нєзак.* одмрзавати (се)

одмарзнуц -ржнєм *зак.* одмрзнути

одмарзнуц (ше) -нєм (ше) *зак.* одмрзнути (се)

одмаршовац -шуєм *нєзак.* одмаршират

одмаска *ж. ткац.* мазиво, штирка (*в.*)

одмасковац -куєм *нєзак. ткац.* штиркати (*в.*)

одмахнуц -нєм *зак.* одмахнути; ~ **з руку** одмахнути руком

одмаховац -хуєм *нєзак.* одмахивати

одмегчац -ам *зак. оп.* **одмекнуц (1)**

одмегчовац -чуєм *оп.* **одмековац (1)**

одмек *х.* отопљење; **штредком фебруара будзе** ~ средином фебруара доћи ће до отопљења

одмекац -ам *нєзак. оп.* **одмековац**

одмекнуц -нєм *зак.* **1.** омекшати, одмекнути, смекшати се, размекшати се; **2. а)** (*о хвилї*) отоплити, о(д)јужити; **б)** (*о змарзнутим предмету*) открaвити се

одмековац -куєм *нєзак.* **1.** омекшавати, смекшавати се, размекшавати се; **2. а)** (*о хвилї*) отопљавати, јужити; **б)** (*о змарзнутим предмету*) открављивати се

одмена *ж.* одмена, замена; **мацерина** ~ материна одмена

одменїц -нїм *зак.* (*заменїц у обовязки*) одменити, заменити

одменка *ж. ґрам.* деклинација

одменьовац -нюєм *нєзак.* **1.** (*заменьовац у обовязки*) одмењивати, замењивати; **2.** *ґрам.* мењати по падежима

одмерац -ам *зак. осн. и прен.* одмерити

одмервиц (ше) -им (ше) *зак.* одмрсити (се), отпетљати (се), распетљати (се)

одмервйовац (ше) -вюєм (ше) *нєзак.* одмрсивати (се), отпетљавати (се), распетљавати (се)

одмерени -а -е одмерен

одмерйованє *с.* одмеравање; ~ **моцох** одмеравање снага

одмерйовац -рюєм *нєзак. осн. и прен.* одмеравати

одмерйовац ше -рюєм ше *нєзак.* (*шацовац ше*) одмеравати се, меркати се

одмесц -ецем *зак.* **1.** (*одстранїц з метлу*) одмести; **2.** ~ **шнїг** почистити снег (*метлом*)

одметац -ам *нєзак.*: ~ **шнїг** чистити снег (*метлом*)

одмикац (ше) -ам (ше) *нєзак.* откључавати (се)

одмладзовац -дзуєм *нєзак.* подмлађивати се, младити се

одмладнуц -нєм *зак.* подмладити се, омладити се

одмогнуц -нєм *зак.* одмоћи

одмокнуц -нєм *зак.* расквасити се, раскиселити се

одмотац (ше) -ам (ше) *зак.* одмотати (се)

одмотовац (ше) -туєм (ше) *нєзак.* одмотавати (се)

одмочиц -им *зак.* потопити, наквасити, накиселити; **одмочиц шмати пред райбаньом** потопити веш пре прања

одмочиц ше -им ше *зак.* **1.** (*о масних намочених шматох*) натопити се, наквасити се, накиселити се; **2.** (*одмегчац у води*) омекшати; **пригорене у шерпенки ше одмочело у води** загорело јело у шерпици је омекшало у води

одмудровац -руєм *зак.* одмудровати

одмуркнуц -нєм *и* **одмурчац** -чим *зак.* одбубњати, одбрундати; одмумлати, одгунђати

однародзиц (ше) -им (ше) *зак.* однародити (се)

однародзовац (ше) -дзуєм (ше) *зак.* однарођавати (се)

однєдавна *присл.* однедавно, одскора

однєсц -нєшем *зак.* **1.** *з розл. знач.* однети; ~ **писмо на пошту** однети писмо на пошту; ~ **першу**

награду однети прву награду; **2.** (*до лаґру и под.*) одвести

однїманє *с.* **1.** отимање; отмица; грабеж; **2.** *мат.* одузимање

однїманка *ж. оп.* **однїмачка**

однїмац -ам *нєзак.* **1.** (*на силу брац*) отимати, одузимати; **2.** одузимати, ускраћивати, лишавати; ~ **право на одбрану** ускраћивати право на одбрану; **3.** *мат.* одузимати

однїмац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*ґрабац єден од другого*) отимати се, грабити се; ~ **за уходнїци** отимати се за улазнице; **2.** (*нє дац ше*) отимати се, батргати се, копрцати се; опирати се; **3.** (*од роботи, обовязкох*) избегавати; **нєшка ше жени однїмаю од чежких роботох по обисцу** данас жене избегавају теже послове у кући

однїмаци -а -е грабежљив, грабљив

однїмач *х.* **1.** отимач; грабљивац; **2.** отмичар

однїмачка *ж.* **1.** отимачина; грабеж; **2.** јагма; **на однїмачку** на јагму; **3.** отмица; ¤ **исц на однїмачку** ићи као алва

однова *присл. ридк.* поново, изнова

однос *х.* сношај

односни -а -е односан; ~ **заменовнїк** *ґрам.* односна заменица

односно *слов.* односно

одношенє *с.* однос; ~ **ґу роботи** однос према раду; **роботне** ~ радни однос; **вони тераз у лєпших одношеньох** они су сада у бољим односима

одношиц -им *нєзак.* односити

одношиц ше -им ше *нєзак. з розл. знач.* односити се; **добре ше одноши ґу роботи** добро се односи према послу; **тото ше одноши на мнє?** ово се односи на мене?

однука *присл.* изнутра

одняти -а -е **1.** (*парализовани*) узет, одузет; **2.** (*насилу вжати*) отет

однятосц *ж.* узетост, одузетост

одняц -нєєм *зак.* (*нє одвжац*) **1.** (*насилу вжац*) отети, одузети; **одняли му шицки пенєжи** отели су му сав новац; **одняла му дзецко з рук** отела му је дете из руку; **2.** одузети, ускратити, лишити; ~ **дакому право на одбрану** лишити кога права на одбрану; **3.** *безос.* одузети; **одняло му и руки и ноги** одузете су му и руке и ноге; **4.** *мат.* одузети; ¤ ~ **од забуца** отети од заборава

одняц ше -нєєм ше *зак. з розл. знач.* отети се; **однял ше им з рук** отео им се из руку; **младеж нам ше одняла** омладина нам се отела; **озда ше нам нє однєє тота робота?** неће нам се, ваљда, овај посао отети?

одобрац -рем *зак.* **1.** (*насилу вжац*) одузети, отети; **2.** одвадити; узети; ~ **муки з меха** одвадити брашна из џака; ~ **кукурици з громади** узети кукуруза са гомиле

одобренє *с.* одобрење

одобриц -им *зак.* **1.** одобрити; ~ **кредит** одобрити кредит; ~ **вимаганє** одобрити захтев; **2.** *безос.* отоплити; **у марцу одобрело** у марту је отоплило

одобровац -руєм *нєзак.* одобравати

одоброволїц (ше) -лїм (ше) *зак.* одобровољити (се)

одобровольовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* одобровољавати (се)

одогнац одженєм *зак. з розл. знач.* отерати; ~ **статок на пашу** отерати стоку на испашу; ~ **авто дому** отерати кола кући; ~ **дакого з дому** отерати кога од куће; ◊ ~ **дакого до гроба** отерати кога у гроб; **одженє ме од розума** полудећу од њега

одогнац ше одженєм ше (*од дакого/дачого*) *зак.* отерати од себе, одбранити се, отрести се; **нє можем ше одогнац од мухох** нє могу да се одбраним од мува

одогнуц -нєм *зак.* исправити савијено

ододрец -ем *зак.* **1.** отцепити; откинути; **2.** *експр.* ударити, одаламити

одозвац ше -вем ше *и* **одозвец ше** -ем ше *зак.* (*одвитовац, озвец ше*) одазвати се, одзовнути се

одока *присл.* одока, нагрубо

одомашнїц ше -їм ше *зак.*

одомаћити се

одомашньовац ше -нюєм ше *зак.* одомаћивати се

одомкнуц (ше) -нєм (ше) *зак.* откључати (се)

одорац -рем *зак.* одорати; ~ **бразду з дачийого поля** одорати бразду од нечије њиве

одорвац -вем *и* **одорвец** -ем *зак.* **1.** откинути, отргнути; отцепити; **2.** (*старгнуц*) узабрати, убрати; ~ **квиток** узабрати цвет; **3.** ~ **дакого од роботи** прекинути кога у послу

одорвац ше -вем ше *и* **одорвец ше** -ем ше *зак.* откинути се, отргнути се

одорйовац -рюєм *нєзак.* одоравати

одослац -ошлєм *зак.* **1.** послати натраг, вратити; **2.** послати; **ґазда одослал наднїчарох дому** газда је послао надничаре кући

одоткац -ам *зак.* **1.** отчепити, отпушити, одгушити; **2. а)** ~ **пец** (*отвориц руски пец знїмаюци брилу*) отворити пећ; **б)** ~ **облак** подићи застор на прозору

одоцац -отнєм *зак. осн. и прен.* одсећи, одрубити

одпад *х.* отпад

одпадац -ам *и* **одпадовац** -дуєм *нєзак.* опадати, отпадати

одпадни -а -е отпадни; ~ **води** отпадне воде

одпаднїк *х.* отпадник; одрод; одметник

одпаднїцки -а -е отпаднички; одметнички

одпаднїцтво *с.* отпадништво; одметништво

одпаднуц -нєм *зак.* **1.** отпасти; **одпадню ми руки тримаюци** отпашће ми руке држећи; **2.** (*дакому*) умрети; угинути; **одпадли єй даскельо кури** угинуло јој је неколико кокошака

одпадовац -дуєм *нєзак.* отпадати

одпадок -дку/-дка *х.* отпадак

одпаковац -куєм *зак.* отпаковати

одпарац (ше) -рем (ше) *зак.* отпарати се, опарати се

одпасац (ше) -ашем (ше) *зак.* отпасати (се)

одпасовац (ше) -суєм (ше) *зак.* отпасивати (се)

одпатриц -им *зак.* одгледати

одперац ше -ам ше *нєзак.* противити се, супротстављати се

одпервей(ка) *присл.* одмалопре

одпервоци *присл. заст.* од самог почетка, отпрве

одперву *присл. заст.* од почетка; ~ **до остатку** од почетка до краја

одпивац -ам *нєзак.* отпијати

одпилїц -їм *зак.* одсећи, отпилити

одпильовац -люєм *нєзак.* одсецати, отпиљивати

одпирснуц -ршнєм *зак.* отпрснути

одпирхнуц -хнєм *зак.* отпрхнути

одписац -ишем *зак.* **1.** (*писмено одвитовац*) одговорити, отписати; ~ **дакому на писмо** одговорити коме на писмо; **2.** (*понїщиц, висцерац*) отписати; **тото длуство сом уж одписал** тај дуг сам већ отписао

одписац ше -ишем ше *зак. правн.* одрећи се свог дела, уступити коме свој део; ~ **од хижи** одрећи се куће у корист другога

одпискац -ам *зак. прен.* **1.** одсвирати (*пиштаљком, фрулом*); **2.** изгубити, затурити; **дзешка сом одпискал клїщи** негде сам затурио клешта; **3.** (*нє вредзиц вецей за дацо*) отпевати [своје]

одписовац -суєм *зак.* отписивати

одпитац -ам (*дакого*) *зак.* (за)тражити, замолити за неког одсуство (*с посла, са наставе и сл.*); **мац одпитала сина з годзинох** мајка је тражила сина са наставе; **2.** одржати опроштајну реч на сахрани; **паноцец одпитал покойного од родзини** свештеник је одржао опроштајну реч на сахрани

одпитац ше -ам ше *зак.* **1.**

опростити се; **2.** тражити одсуство (изостанак), замолити дозволу за одсуство (*са посла, наставе и сл.*), тражити се; **школяр ше одпитал з годзинох** ученик се тражио са часова; **за нєшка сом ше одпитал з роботи** за данас сам замолио дозволу да одсуствујем с посла, данас сам се тражио с посла; **ютре нє придзе робиц, одпитал ше** сутра неће доћи да ради, тражио је дозволу за изостанак с посла

одпитованє *с.* **1.** опраштање на растанку; **2.** *церкв.* опроштајна реч свештеника на сахрани

одпитовац -туєм (*дакого*) *нєзак.* **1.** тражити, молити за неког одсуство (*са посла и сл.*); **2.** *церкв.* држати опроштајну реч, опраштати покојника од родбине и пријатеља на сахрани (*о свештенику*)

одпитовац ше -туєм ше *нєзак.* **1.** (*од дакого*) опраштати се; **2.** тражити, молити дозволу за одсуство (*са посла, наставе и сл.*), тражити се

одпитуюци -а -е опроштајни; ~ **вечар** опроштајно вече

одпиц -иєм *зак.* **1.** отпити; **2.** отпити, гуцнути

одплакац -ачем *зак.* отплакати

одплата *ж.* отплата; **купиц на одплату** купити на отплату

одплациц -им *зак.* отплатити; ~ **кредит** отплатити кредит

одплацац -ам *и* **одплацовац** -цуєм *нєзак.* отплаћивати

одплашиц -им *зак.* отерати, одагнати; ~ **кури од курчатох** отерати кокошке од пилића

одплашовац -шуєм *нєзак.* терати, гонити (*даље од кога/чега*)

одплєсц -лєцем *зак.* отплести

одплєтац -ам *нєзак.* отплетати

одплївац -ам *зак.* **1.** (*о плївачови*) отпливати; **2.** (*о ладї*) отпловити; одједрити

одплюснуц -юшнєм *зак.* отпљуснути

одплянтац ше -ам ше *зак.* отетурати се

одповедац -ам *нєзак.* **1.** (*давац одвит*) одговарати, узвраћати; **2.** дрско одговарати; **3.** *заст.* (*1. зношиц одвичательносц; 2. буц одвитуюци*) одговарати

одповедз *ж. заст.* одговор

одповесц -ем *зак.* **1.** одговорити, узвратити; **2.** дрско одговорити

одпозавчера *присл.* од прекјуче

одпоздрав *х. воєн.* отпоздрав

одпоздравиц -им *зак. воєн.* отпоздравити

одпоздравяц -ям *нєзак. воєн.* отпоздрављати

одпокутовац -туєм *зак.* окајати

одполи *присл.* отпола

одполудньовац -нюєм *зак.* ручати, завршити ручак

одпор *х.* отпор

одпорни -а -е отпоран; ~ **на хороти** отпоран на болести

одпорнїк *х. техн.* отпорник

одпорносц *ж.* отпорност

одпорученє *с.* отпорука

одпосилни -а -е отпремни

одпослац -ошлєм *зак.* послати, одаслати

одпочац -чнєм *зак.* почети, започети; заподенути

одпочивалїще *с.* одмаралиште

одпочивац -ам *нєзак.* (*нє* одпочивац ше) **I.** *прех.* одмарати; **одпочивац ноги** одмарати ноге; **II.** *нєпрех.* одмарати се; **одпочивам кажди дзень** одмарам се сваки дан; **зохабела цесто най одпочива** *кух.* оставила је тесто нека се одмара

одпочивок -вку *х. з розл. знач.* одмор; **дньови** ~ дневни одмор; **школски** ~ школски одмор; **рочни** ~ годишњи одмор

одпочинац -ам *нєзак.* почињати, започињати; заподевати

одпочинути -а -е одморан; ~ **жем** одморна земља

одпочинуц -нєм *зак.* (*нє* одпочинуц ше) **I.** *прех.* одморити; **шедла ~ ноги** села је да одмори ноге; **II.** *нєпрех.* одморити се; **вистала, та пошла** ~ уморила се, па је отишла да се одмори

одправа *ж. церкв.* богослужење

одправиц -им *зак.* **1.** (*нароком одсуствовац*): ~ **школу** не отићи у школу; побећи са часова; ~ **церкву** не отићи на богослужење (*него на забаву и сл.*); **2.** *церкв.* (*окончиц*): ~ **службу** одслужити богослужење; ~ **хованє** опевати (опојати) покојника, одржати опело на сахрани

одправнїк *х.* отправник

одправяц -ям *нєзак.* **1.** (*нароком одсуствовац*): ~ **школу** бежати са наставе; **2.** *церкв.* (*окончовац*): ~ **службу** служити богослужење; ~ **хованє** опевавати покојника, држати опело на сахрани

одпратац -ам *зак.* *експр.* (*послац*) отпаковати, послати; отерати

одпредац -ам *зак.* продати део свог иметка; **нє мал досц потрави, та одпредал статку** није имао довољно крме, па је продао део стоке

одпредз *присл.* **1.** од почетка; **пречитал кнїжку ~ до остатку** прочитао је књигу од почетка до краја; **2. а)** на почетку; пре, раније; **нє таки є вецей як ~** није више онакав као што је био пре; **б)** пре тога; унапред; **вон уж ~ думал же ше таке дацо годно случиц** он је унапред мислио да тако нешто може да се деси

одпредку *присл.* спреда, однапред

одпремнїна *ж.* отпремнина

одпремнїца *ж.* отпремница

одприлики *присл.* отприлике, нагрубо

одпровадзац -ам *нєзак.* *оп.* **одпровадзовац**

одпровадзиц -им *зак.* отпратити

одпровадзовац -дзуєм *нєзак.* отпраћати

одпроїц ше -їм ше *зак.* (*одмекнуц од цеплей влаги*) упарити се, потпарити се; омекшати; **закриц лепинї у миски же би ше одпроєли** покрити лепиње у чинији да се потпаре

одпукнуц -нєм *зак.* отпукнути, отпрснути

одпулїц -лїм *зак.*: ~ **ґамби** напућити усне

одпульовац -люєм *нєзак.*: ~ **ґамби** пућити усне

одпусни -а -е отпусни; ~ **лїст хорого** отпусна листа болесника

одпуснїна *ж.* отпуснина

одпуснїца *ж.* отпусница

одпуст *х.* *церкв.* **1.** отпуст, опроштај, опроштење; **2.** црквена слава, сеоска слава, кирбај

одпустов(и) -а -о/-е *церкв.*: **одпустово место** *церкв.* ходочасничко место; **одпустова церква** црква у коју се иде на ходочашће; **одпустов дзень** дан када се иде на ходочашће, ходочаснички дан

одпутац -ам *зак.* отпутати

одпутовани -а -е који је на путу, који је некуд отпутовао; **шеф тот дзень бул ~** шеф је тог дана био на путу

одпутовац -туєм *зак.* отпутовати

одпухнуц -нєм *зак.* спласнути (*о отеклини*)

одпуховац -хуєм *нєзак.* сплашњавати (*о отеклини*)

одпущиц -им *зак.* **1.** *церкв.* отпустити, опростити; ~ **грихи** опростити грехе; **2.** *безос.* отоплити; **нєшка дакус одпущело** данас је мало отоплило; **3.** (*пущиц дакого най пойдзе*) пустити, отпустити; **4.** отпустити; ~ **дакого з роботи** отпустити кога с посла; **5.** (*дакому*) помиловати; опростити; **одпущене политичним виновнїком** помиловани су политички кривци; **6.** (*длуство дакому*) опростити

одпущовац -щуєм *нєзак.* **1.** *церкв.* отпуштати, опраштати; **2.** *безос.* отопљавати; **3.** (*пущац дакого най пойдзе*) пуштати, отпуштати; **4.** (*дакого з роботи и под.*) отпуштати; **5.** (*длуство дакому*) опраштати

одрабяц -ям *нєзак.* **1.** одрађивати; ~ **шлєбодни днї** одрађивати слободне дане; **2.** *мед.* чистити се, абортирати; **3.** скидати чини, врачбине; **4.** (*одорйовац*) одоравати

одрадзиц -им *зак.* загубити, затурити; изгубити; **дзе ши одрадзел**

тоту теку? где си затурио ову свеску?

одрадзиц ше -им ше *зак.* загубити се, затурити се; изгубити се

одрадзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* загубљивати (се), затурати (се); губити (се)

одраженє *с.* одраз

одражиц -им *зак.* одразити; **худобство одражує стан у привреди** сиромаштво одражава стање у привреди

одражиц ше -им ше *зак.* одразити се; **нєшор у фирми ше одражел на роботу** неред у фирми одразио се на рад

одражовац (ше) -жуєм (ше) *нєзак.* одражавати (се)

одраз *х. оп.* **одраженє**

одраз-разу *присл. експр.* одједном, одједанпут

одразу *присл.* **1.** одједном, одједанпут; изненада; **2.** отпрве; одмах

одрастац -ам *нєзак.* одрастати

одраховац -хуєм *зак.* (*одбиц од суми*) одрачунати, одбити

одраховйовац -вюєм *зак.* (*одбивац од суми*) одрачунавати, одбијати

одрачковац -куєм *зак.* отпузати, одбауљати (*обич. о детету*)

одревнїц -нєєм *и* -їм *зак.* одрвенети

одредба *ж. з розл. знач.* одредба; **законска ~** законска одредба; **присловнїцка ~** *ґрам.* прилошка одредба

одредбов(и) -а -о/-е одредбен

одредзенє *с.* одређење

одредзени -а -е *з розл. знач.* одређен; **робиц на ~ час** радити на одређено време; **~ прикметнїцки вид** *ґрам.* одређени придевски вид; **по ~ час** до одређеног рока

одредзиско *с.* одредиште

одредзиц -им *зак. з розл. знач.* одредити

одредзовац -дзуєм *нєзак.* одређивати

одредзуюци -а -е *и* **одредлїви** -а -е одредљив

одреднїца *ж. линґв.* одредница

одрезац -ежем *зак.* одсећи, одрезати

одрезовац -зуєм *нєзак.* одсецати, одрезивати

одрезок -зка/-зку *х.* **1.** (*купон*) одрезак; **2.** *мат.* **а)** одрезак (*дуж*); **б)** одсечак; **кружни ~** кружни одсечак

одрекац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*дакого/дачого* и *од дакого/дачого*) *нєзак.* одрицати се; **~ од нашлїдства** одрицати се наследства; **~ (од) своїх правох** одрицати се својих права; **2.** порицати; не признавати; **вона ше одрекала же то нє поробела** она је порицала да је то учинила

одрекаюци -а -е **а)** одречан; **~ способ** *ґрам.* одречан начин; **б)** одричан; **одрекаюци виреченя** *ґрам.* одричне реченице

одрекаюцо *присл.* одречно

одрекнуц ше -нєм ше *зак.* (*дакого/дачого* и *од дакого/дачого*) **1.** одрећи се; **~ свойого становиска** одрећи се свог става; **2.** лишити се; **нє могол ше одрекнуц того задовольства** није могао да се лиши тог задовољства

одрепиц -им *зак.* откачити, отргнути, скинути; **~ репик зоз шматох** откачити чичак са одеће

одрец -ем *зак.* **1.** одерати; здерати, згулити; **~ баранче** одерати јагње; **2.** *прен.* одерати; **инспекция го одарла** *прен.* инспекција га је одерала

одрецитовац -туєм *зак.* одрецитовати

одривац -ам *нєзак.* **1.** откидати, отрзати; **2.** прекидати; **нє одривай ме од роботи** немој да ме прекидаш у послу; **3.** одвајати; **~ од устох** одвајати од уста

одрильовац ше -люєм ше *нєзак.* гурати се, гуркати се; **людзе ше одрильовали пред шалтером** људи су се гурали пред шалтером

одрипиц (ше) -им (ше) *зак.* одлепити (се), откинути (се) (*о нечем залепљеном*)

одритна -ней *ж. анат.* задње (гузно) црево (intestinum rectum)

одробиц -им *зак.* **1.** одрадити; **~ длуство** одрадити дуг; **2.** *мед.* абортирати**; 3.** скинути чини

(враџбине); **4.** (*одорац*) одорати

одробно *присл.* ситно; **варґоч плєцени ~** ситно плетена плетеница

одрод *х.* одрод

одродзенє *с. заст.* препород

одродзиц ше -им ше *зак.* **1.** одродити се, однародити се; **2.** *заст.* препородити се

одроснути -а -е одрастао; **~ чловек** одрастао човек

одроснуц -ошнєм *зак.* одрасти

одрубац -бем *зак. осн. и прен.* одсећи, одрубити (*обич. секиром*); **~ конар** одсећи грану; **вон му гербно одрубал** он му је охоло одрубио

одрубовац -буєм *нєзак. осн. и прен.* одсецати, одрубљивати (*обич. секиром*)

одрут *х.*: **нє за ~** није за бацање

одрутка *ж.*: **буц таки як ~** (*буц одруцени од шицких*) бити пети точак у колима

одрутни -а -е отпадни

одруток -тка/-тку *х.* **1.** отпадак; **2.** *мн.* **одрутки** отпад; **3.** *прен.* олош, шљам

одруцац -ам *зак.* **1.** (*поруцац далєй*) одбацити, бацити даље; **2.** (*очисциц з лопату*): **~ шнїг** (п)очистити снег

одруценє *с.* одбачај

одруциц -им *зак.* **1.** (*отресц ше дачого з руцаньом*) бацити; **одруцел згнїте яблуко** бацио је трулу јабуку; **2.** одбацити; **авто го одруцел на тротоар** кола су га одбацила на тротоар

одруциц ше -им ше *зак.* одбацити се

одруцовац -цуєм *нєзак.* **1.** (*руцац далєй*) одбацивати; **2.** (*чисциц з лопату*): **~ шнїг** чистити снег; **3.** (*руцац дацо нєпотребне*) бацати

одруцовац ше -цуєм ше *нєзак.* **1.** (*од дакого – нє сцец дакого за товариша, до дружтва*) не хтети кога у своје друштво, не хтети се дружити с киме; избегавати кога, странити од кога, отресати се кога; **одруцую ше од нього** неће да се друже с њиме, избегавају га; **тераз зме стари, та ше каждe од нас одруцує** сад смо стари, па нас нико неће; **2.** (*одскаковац*) одбацивати се

одряд *х.* одред

одрядов -а -о одредски

одсановац -нуєм *зак. оп.* **од'жаловац**

одсваяц -ям *нєзак. оп.* **одсвойовац**

одсвоїц -їм *зак.* присвојити туђе; узети, отети; **пожичел одо мнє мотику, а вец ю одсвоєл** позајмио је од мене мотику, а онда ми није вратио; **родзини єй одсвоєли сина** рођаци су јој отели сина

одсвойовац -юєм *нєзак.* присвајати туђе; отимати

одсек *х.* одсек; **воєни ~** војни одсек

одселєни -а -е **1.** одсељен; **2.** **одселєни** -ного *х.* одсељеник

одселєнїцки -а -е одсељенички

одселїц -лїм *зак.* **I** *прех.* (*дакого*) одселити; **II** *нєпрех. оп.* **одселїц ше**

одселїц ше -лїм ше *зак.* одселити се

одсельовац -люєм *нєзак.* **I** *прех.* (*дакого*) одсељавати, селити; **II** *нєпрех. оп.* **одсельовац ше**

одсельовац ше -люєм ше *нєзак.* одсељавати се

одсербац -ам *зак.* одсркати

одсербнуц -нєм *зак.* одсркнути

одсилац -ам *нєзак.* **1.** слати натраг, враћати; **2.** слати некога даље од себе

одсипац -пем *зак.* **1.** (*зарно и под.*) од(а)сути; **2.** (*чечносц*) одлити, од(а)сути

одсиповац -пуєм *нєзак.* **1.** (*зарно и под.*) од(а)сипати; **2.** (*чечносц*) одливати, од(а)сипати

одскакац -ам *зак.* одскакати, одскакутати; ¤ **робота нє заяц – нє одскака** *оп. под* **робота**

одскаковац -куєм *нєзак.* одскакивати

одскитац -ам *и* **одскитац ше** -ам ше *зак.* одскитати (се), одлутати

одскок *х. и* **одскоченє** *с.* одскок

одскорей *присл.* одраније

одскочиц -им *зак. з розл. знач.*

одскочити

одскочни -а -е **1.** који се лако пробија кроз живот; продоран; **2.** *спорт.* одскочан; ~ **деска** одскочна даска, одскочница

одсликовац -куєм *нєзак.* одсликати

одсликовйовац -юєм *нєзак.* одсликавати

одслуженє *с.* одслужење; ~ **воєного рока** одслужење војног рока

одслужиц -им *зак.* одслужити

одслужиц ше -им ше (*дакому*) *зак.* **а)** одужити се, узвратити; **б)** осветити се

одслужовац -жуєм *нєзак.* одслуживати

одслужовац ше *нєзак.* (*дакому*) **а)** одуживати се, узвраћати; **б)** светити се

одслухац -ам *зак.* одслушати; ~ **семестер** одслушати семестар

одспац одшпим *зак.* одспавати; ~ **добри два годзини** одспавати добра два сата

одставац -ам *нєзак.* (*нє буц цалком коло дачого*) одстојати; стрчати; одвајати се; ~ **ґалєр му одстава од шиї** крагна му одстоји од врата; **малтер одстава од мура** малтер се одваја од зида

одстац -анєм *зак.* **1.** (*єден час стац*) одстајати; ~ **преподаванє** одстајати предавање; **2.** *кух.* (*о цесту*) одстајати, одморити се; **загнєцене цесто муши** ~ умешено тесто мора да одстоји; **3.** (*оддзеліц ше*) одстојати; стрчати; одвојити се; **кед нє омасциш мур добре, масценє одстанє** ако не омалтеришеш зид добро, малтер ће да се одвоји; **4.** (*о вину и под.*) одлежати

одстац ше -стоїм ше *зак.* сталожити се (*дужим стајањем, мировањем*)

одстоянє *с.* одстојање

одстраніц -нїм *зак.* **1.** одстранити, уклонити; склонити; отклонити; ~ **препреченя** склонити препреке; ~ **нєдостатки** отклонити недостатке; **2.** (*дакого нєжаданого*) удаљити; ~ **нєпристойну особу** удаљити непристојну особу

одстраніц ше -їм ше *зак.* **1.** склонити се, удаљити се, отићи; изаћи; одмакнути се; **скричал на дзеци най ше одстраня од машини** викнуо је на децу нека се склоне од машине; **крава вирґала, та ше ґаздиня одстранєла од нєй** крава се ритала, те се газдарица одмакла од ње; **2.** *прен.* **а)** отуђити се; одродити се; **у варошу ше одстранєл од своїх валалчаньох** у граду се отуђио од својих сељана; **б)** одметнути се

одстраньовац -нюєм *нєзак.* **1.** одстрањивати, уклањати; склањати; отклањати; **2.** (*дакого нєжаданого*) удаљавати

одстраньовац ше -нюєм ше *нєзак.* **1.** склањати се, удаљавати се; одлазити; излазити; одмицати се; **2.** *прен.* **а)** отуђивати се; одрођавати се; **б)** одметати се

одстригнуц -нєм *зак. коц. оп.* **одштригнуц**

одступанє *с.* **1.** (*у борби*) одступање, узмак; **тактичне** ~ тактичко одступање; **2.** одступање; ~ **од правилох** одступање од правила

одступац -ам *нєзак.* **1.** одступати, узмицати; ~ **пред нєприятельом** одступати пред непријатељем; **2.** (*од правилох и под.*) одступати; ~ **од вимаганьох** одступати од захтева; **3.** одустајати; **4. а)** (*дакого*) напуштати кога, остављати кога самог, без помоћи; **б)** (*дацо* и *од дачого – одрекац ше*) одрицати се; **вон нїґда нє одступа од своїх прешвеченьох** он се никад не одриче својих убеђења

одступенє *с. правн.* одустанак

одступиц -им *зак.* **1.** (*у борби*) одступити, узмакнути, узмаћи; ~ **на лєпшу позицию** одступити на бољу позицију; **2.** (*од правилох и под.*) одступити; **3.** одустати; ~ **од предкладаня** одустати од предлога; **4.** дати оставку; **5. а)** (*дакого*) напустити кога, оставити кога самог, без помоћи; **нє одступел приятеля у нєщесцу** није напустио пријатеља у невољи; **одступели го** напустили су га, остао је на цедилу; **б)** (*дацо* и *од дачого –*

одрекнуц ше) одрећи се; **~ своюю виру (од своєй вири)** одрећи се своје вере; **6.** удаљити се; повући се

одступнїк *х.* отпадник; одметник

одступнїца *ж.* (*одступанє*) одступница

одступнїцтво *с.* отпадништво; одметништво

одсукац (ше) -ам (ше) *зак.* одсукати (се)

одсуковац (ше) -куєм (ше) *нєзак.* одсукивати (се)

одсуство *с.* одсуство, допуст; **нєплацене ~** неплаћено одсуство

одсуствованє *с.* **1.** одсуствовање; **2.** изостанак; **~ з годзини** одсуствовање са часа; **~ з роботи** изостанак с посла

одсуствовац -вуєм *нєзак.* **1.** одсуствовати; **2.** изостајати

одсутни -а -е одсутан

одтаєнє *с. дїєсл. мен. од* **одтаїц ше**

одтаїц ше -їм ше *зак.* **1.** порећи, опорећи; прекршити (погазити) реч; преверити, кренути вером; **одтаєл ше же так виявел** порекао је да је тако изјавио; **2.** (*од дакого або дачого*) изневерити; издати; одрећи се кога/чега; **~ од самого себе** изневерити самог себе; **3.** (*нє повесц, скриц*) прећутати

одтайовац ше -аюєм ше *нєзак.* **1.** порицати, опорицати; кршити реч, преверавати; изговарати се; **2.** (*од дакого/дачого*) изневеравати; издавати; одрицати се кога/чега; **3.** (*нє гуториц, скривац*) прећуткивати

одтанцовац -цуєм *нєзак.* отплесати; одиграти

одтачкац ше -ам ше *зак.* (*пойсц киваюци ше*) отклимати

одтеди *присл.* отад(а)

одтелепкац -ам *зак. коц.* пробрбљати; **одтелепкала зоз сушеду два годзини** два часа је пробрбљала са комшиницом

одтераз *присл.* **1.** одсад(а); **2.** убудуће

одтикац -ам *нєзак.* **1.** отпушавати, отчепљивати; **2. ~ облак** подизати застор на прозору

одтока *ж. ґеоґр.* отока

одточовац ше -чуєм ше *нєзак.* парати се; **ботоша ше єй одточує** чарапа јој се пара

одумеранє *с.* одумирање

одумерац -ам *нєзак.* (*преставац жиц, щезовац*) одумирати

одумрец -ем *зак.* **1.** (*дакому*) умрети; **одумар єй муж** умро јој је муж; **2.** (*престац жиц, щезнуц*) одумрети

одуперанє *с.* (*процивенє*) одупирање, опирање, отпор

одуперац ше -ам ше *нєзак.* **1.** одупирати се, опирати се, противити се, успротивљавати се; **2.** одолевати

одупрец ше -ем ше *зак.* **1.** одупрети се, успротивити се; **2.** одолети

одуриц -им *зак.* полудети; облесавити; ¤ **да чловек одури** да човек полуди

одуховени -а -е одуховљен; **~ єство** одуховљено биће

одуховиц (ше) -им (ше) *зак.* одуховити (се)

одуховйовац (ше) -вюєм (ше) *нєзак.* одуховљавати (се)

одуц одуєм *зак.* **1.** (*з дуцом одстранїц*) одувати, *горв.* отпухати; **2.** (*з дуцом одстранїц влагу – о витре*) продувати; просушити; **витор одул вирайбани шмати, та ше швидко висушели** ветар је продувао опран веш, па се брзо осушио; **по дижджу витор одул, та уж мож робиц на полю** после кише ветар је просушио земљу, па се већ може радити на њиви

одучиц -им *зак.* одвићи, одучити

одучиц ше -им ше *зак.* одвићи се, одучити се; **~ куриц** одвићи се од пушења

одучовац -чуєм *нєзак.* одвикавати, одучавати; **~ дзецко од нєдобрих навикнуцох** одвикавати дете од лоших навика

одучовац ше -чуєм ше *нєзак.* одвикавати се, одучавати се;

одушевенє *с. оп.* **одушевиє**

одушевени -а -е одушевљен;

усхиђен

одушевиє *с.* одушевљење; усхићење

одушевиц -им *зак.* **1.** одушевити; усхитити; **2.** (*з даким/дачим*) задивити

одушевиц ше -им ше *зак.* **1.** одушевити се; усхитити се; ~ **з виставу** одушевити се изложбом; **2.** (*з даким/дачим*) задивити се

одушевйовац -вюєм *нєзак.* **1.** одушевљавати; усхићивати; **2.** (*з даким/дачим*) задивљавати

одушевйовац ше -вюєм ше *нєзак.* одушевљавати се; усхићивати се; **2.** (*з даким/дачим*) дивити се

одфаклїц -лїм *зак. експр.* **1.** отфикарити; ~ **фалат шунки** отфикарити комад шунке; **2.** *прен.* **а)** одвалити; **б)** одбрусити, планути

одфакнуц -нєм *зак.* (*одлучно одповесц*) одрубити

одфелєльовац -люєм *зак.* **1.** (*одбулькнуц*) одблебетати; **2.** провести време у нераду, ленчарењу

одфукац ше -ам ше *зак.* (*оддихац ше*) издувати се; предахнути

одфуркнуц -нєм *зак.* отпрхнути, прхнути

одхилєнє *с.* одступање (*од правила*)

одхилїц -им *зак.* одшкринути; ~ **дзвери** одшкринути врата

одхлїпац -ам *зак.* одсркати

одхлїпнуц -нєм *зак.* одсркнути

одхов *х.* узгој, гајење

одхователь *х.* отхранитељ, *горв.* одгојитељ

одхователька *ж.* отхранитељица, *горв.* одгојитељица

одховац -ам *зак.* **1.** отхранити; одгајити; одгојити; однеговати; ~ **тройо дзеци** отхранити троје деце; ~ **расни статок** одгајити расну стоку; ~ **красне квеце** однеговати лепо цвеће

одховац ше -ам ше *зак.* одрасти; **одховал ше у баби и дїда** одрастао је код баке и деде

одховйовалїще *с.* гајилиште, узгајалиште, одгајалиште

одховйованє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **одховйовац**; **2.** *оп.* **одхов**

одховйователь *х.* *оп.* **одховйовач**

одховйователька *ж.* узгајатељица

одховйовац -вюєм *нєзак.* отхрањивати; одгајати, узгајати; неговати

одховйовацки -а -е *оп.* **одховни**

одховйовач *х.* одгајивач, узгајатељ, гајилац

одховйовачка *ж.* узгајатељица, гајилица

одховни -а -е узгојни

одход *х.* одлазак; **на одходзе** на одласку

одходзаци -а -е који одлази, одлазећи

одходзенє *с.* одлажење, олазак

одходзиц -им *нєзак.* одлазити

одхрамац -мем *зак.* отхрамати, отшантати

одцагнуц -нєм *зак.* **1.** одвући; **хлапец одцагнул саночки дому** дечак је одвукао санке кући; **одцагнул му шицки муштериї** одвукао му је све муштерије; **2.** одвући, одмакнути, одмаћи; ~ **шпоргет од мура** одмаћи штедњак од зида; **3.** (*з дачим*) отегнути, одужити; ~ **з одходом** отегнути с одласком

одцагнуц ше -нєм ше *зак.* **1. а)** (*помали або чежко пойсц*) одвући се; **б)** повући се натрашке; **2.** отегнути се, одужити се; **представа ше одцагла до пол ноци** представа се отегла до поноћи; **3.** одмакнути се, одмаћи се; **одцагнул ше од горуцого пеца** одмакао се од вруће пећи; **4.** извући се (*од обавезе и сл.*); ~ **од роботи** извући се од посла; **5. а)** одвући се; одбауљати; одшуњати се, одшуљати се; **б)** одгмизати

одцагованє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **одцаговац (ше)**; **2.** одуговлачење; ~ **з роботу** одуговлачење с послом

одцаговац -гуєм *нєзак.* **1.** одвлачити; **2.** одмицати; **3. а)** одуживати, дужити, отезати, одуговлачити, не журити; ~ **з роботу** одуговлачити с послом; **б)** (*надумовац*

ше) оклевати, бити неодлучан

одцаговац ше -гуєм ше *нєзак.* **1. а)** (*помали або чежко одходзиц*) одвлачити се; **б)** повлачити се натрашке; **2.** (*набок, далєй*) одмицати се, померати се; **3. а)** (*од обовязкох*) извлачити се, избегавати, измицати; врдати; **нє одцагуй ше од роботи** немој да се извлачиш од посла; **б)** изговарати се, не желети прихватити; **предложели го за предсидателя, алє ше одцаговал** предложили су га за председника, али се изговарао; **в)** избегавати; **директор ше одцаговал од своїх обецункох** директор је избегавао да испуни своја обећања; **г)** (*одмагац ше*) нећкати се, одбијати; **одцаговал ше попиц вина, алє вец пристал** нећкао се да попије вино, али је онда пристао

одцагуюци -а -е отегнут; ~ **писканє локомотиви** отегнут звиждук локомотиве

одцадзенє *с.* оцедак, оцедина

одцадзиц (ше) -им (ше) *зак.* оцедити (се)

одцекац -ам *нєзак.* отицати

одцекац ше -ам ше *нєзак.* цедити се, оцеђивати се; **сир ше одцека** сир се оцеђује

одцерпнуц -нєм *зак.* престати трнути; **одцерпла ми нога** нога ми више не трне

одцинац -ам *нєзак. осн. и прен.* одсецати, одрубљивати

одциновац -нуєм *зак.* одлемити

одцискац -ам *зак. коц.* одгурати; откотурати

одцисок -ска/-ску *х.* отисак

одцицац ше -ам ше *зак.* престати сисати (*о младунцима животиња*)

одцудзенє *с.* отуђење

одцудзеносц *ж.* отуђеност

одцудзиц (ше) -им (ше) *зак.* отуђити (се)

одцудзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* отуђивати (се)

одчайни -а -е одлучан, смео, храбар; решен

одчайовац ше -юєм ше *нєзак.* одлучивати се, осмељивати се, охрабривати се, усуђивати се; решавати

одчакнуц -нєм *зак.* одломити; одвалити; о(т)чепити; ~ **конар** одломити грану; ~ **лату од греди** одвалити летву од греде

одчакнуц ше -нєм ше *зак.* одломити се; одвалити се; о(т)чепити се; **под терху плодох одчакнул ше конар** под теретом плодова одломила се грана; **одчакла ше скала з брега и спадла на драгу** одвалила се стена са брега и пала је на пут

одчаковац (ше) -куєм (ше) *нєзак.* одламати (се); одваљивати (се); о(т)чепљивати (се)

одчарйовац -рюєм *нєзак.* (*ошлєбодзовац од чародїйствох*) скидати врачбине, очињавати

одчаровац -руєм *зак.* скинути врачбине, о(т)чинити

одчаяц ше -ям ше *зак.* одлучити се; осмелити се, одважити се, охрабрити се, усудити се; наканити се

одчерпац -ам *и* **одчерпнуц** -нєм *зак.* одасути, одвадити

одчечиц -чем *зак.* отцурити

одчечиц ше -чем ше *зак.* оцедити се

одчитац -ам *зак.* **1.** одбројати; **2.** *прен.* (*дакому – вигандровац дакого*) очитати коме [буквицу], накрпити кога; **одчитал му насамо** очитао му је насамо

одчитовац -туєм *нєзак.* **1.** одбројавати; **2.** *прен.* очитавати коме [буквицу]

одчитовач *х.* **1.** *техн.* бројач; **Ґайґер-Милеров** ~ *ел.* Гајгер-Милеров бројач; **2.** *ел.* бројило; **тарифни** ~ тарифно бројило; **3.** *техн.* бројчаник

одчишлїц -їм *зак. оп.* **одчитац (1)**

одчишльовац -люєм *нєзак. оп.* **одчитовац (1)**

одчкодзенє *с. оп.* **одчкодованє**

одчкодзиц -им *зак. оп.* **одчкодовац**

одчкодованє *с.* обештећење,

на(до)кнада штете; одштета

одчкодовац -дуєм *зак.* обештетити, надокнадити штету

одчкодовйовац -вюєм *нєзак.* обештећивати, надокнађивати штету

одшапчиц -им *зак.* отабанати; одвући се

одшвайзнуц -нєм *зак. експр.* (*одлучно одповесц*) одсећи, одрубити

одшвециц **-им** *зак.* отпразновати

одшедзиц -им *зак.* **1.** одседети; **2.** (*у гарешту*) одлежати, одседети

одшедлац -ам *зак.* одјахати

одшеднуц -нєм *зак.* одсести; ~ **у готелу** одсести у хотелу

одшейтац ше -ам ше *зак.* одшетати

одшельнїк *х.* (*пустиньожитель*) одшелник

одшилїц -їм *зак.* попустити омчу, ослободити из омче

одшкинтац -ам *зак.* **1.** отхрамати, одшантати **2.** одскакутати

одшляпкац -ам *зак.* одгацати

одшмелєнє *х.* охрабрење

одшмелїц -лїм *зак.* охрабрити, осмелити; ободрити; осоколити; окуражити

одшмелїц ше -лїм ше *зак.* **1.** охрабрити се, осмелити се; усудити се; наканити се; окуражити се; **2.** дрзнути се

одшмельовац -люєм *нєзак.* храбрити; бодрити, ободравати; соколити; јуначити; куражити, окуражавати

одшмельовац ше -люєм ше *нєзак.* **1.** охрабривати се, осмељивати се; усуђивати се; накањивати се; окуражавати се; **2.** дрзати (се)

одшмикац ше -ам ше *зак.* отпузити, одгмизати

одшпивац -ам *зак.* отпевати

одшрубовац -буєм *зак.* одшарафити

одштрельованє *с.* одстрел

одштригнуц -нєм *зак.* одсећи (*маказама*)

одштриговац -гуєм *нєзак.* одсецати (*маказама*)

одщипенє *с.* одцепљење

одщипиц -им *зак.* отцепити; одвалити; ~ **лату од дески** одвалити летву од даске

одщипйовац -юєм *нєзак.* отцепљивати; одваљивати

одщипнуц -нєм *зак.* откинути, отргнути; одштинути, штрбнути, штрпнути; опипати; ~ **кус хлєба** откинути мало хлеба; **одщипла даскельо бобки грозна** опипала је неколико бобица грожђа

од'ява *ж.* одјава

од'явиц (ше) -им (ше) *зак.* одјавити (се)

од'явйовац (ше) -юєм (ше) *зак.* одјављивати (се)

оєданє *с.* прејерање

оєдац -ам *нєзак.* **1.** огризати; **крава оєда кукуричанку** крава огриза кукурузовину; **заяци оєдаю лупу древкох** зечеви огризају кору воћака; **2.** (*о квашнїни и под.*) изгризати, нагризати

оєдац ше -ам ше *нєзак.* прејрдати се

оєдно *присл.* једноструко

оєдовани -а -е изнервиран, насекиран; љут

о́єй *и* **о́-єй** *викр.* **1.** *виражує чудованє, нєверенє и под.* гле, види; замисли; ~ **, яка ти уж дзивка!** види, види, каква си ти већ девојка!; **2.** *виражує знєважованє* их; ~**, яки ми ту юнак!** их, баш си ми неки јунак!; **3.** како да не; **"досц ци будзе пенєжи?" " ~, ище ми и останє"** "хоће л' ти бити доста пара?" "како да не, још ће ми и остати"

оєсц оєм *зак.* **1.** *безос.* ојести се, добити ојединy; **оєдло му медзи пальцами** ојео се међу прстима; **2.** (*дакого*) појести коме много хране; **були у нїх до тижня и оєдли их** били су код њих недељу дана и појели им много хране; **3.** огристи; обрстити; **4.** (*о квашнїни и под.*) изгристи, нагристи

оєсц ше оєм ше *зак.* прејести се

ожабиц ше -им ше *зак.* очемерити се

ожаднїц -їм *зак.* ожеднети

ожалосцени -а -е ожалошћен

ожалосциц (ше) -им (ше) *зак.* ожалостити (се)

ожалосцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* ожалошћивати (се)

ожелєнїц *зак.* **I** *нєпрех.* -нєєм *и* -їм (*постац желєни*) озеленети; разлистати се; **наяр гора ожелєнєє** на пролеће планина ће озеленети; **II** *прех.* (*зробиц желєним*) озеленити

ожелєньовац -нюєм *нєзак.* озелењавати

оженєти -того *прикм. х.* ожењен

оженїц -нїм *зак.* оженити; **~ сина** оженити сина

оженїц ше -нїм ше *зак.* оженити се; **сце ше з ню оженїц** хоће да се ожени њоме, хоће да је жени

ожерац ше -ам ше *нєзак. вулґ.* преждеравати се

оживиц -им *зак. заст.* оживети, оживити

оживйовац -вюєм *нєзак.* оживљавати

оживотворенє *с.* оживотворење

оживотворитель *х.* оживотворитељ

оживотвориц (ше) -им (ше) *зак.* оживотворити (се)

оживотворйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* оживотворавати (се)

оживяц -ям *нєзак. оп.* **оживйовац**

ожимнїц -нєє *и* -нї *зак. безос.* захладити, захладнети; **ожимнєло** захладило је

ожиц -иєм *зак. осн. и прен.* **I** *нєпрех.* **а)** (*постац живи*) оживети; **наяр наша улїца знова ожила** у пролеће је наша улица поново оживела; **б)** живнути, живахнути; **II** *прех.* (*зробиц живим*) оживети, оживити; **~ дакого у здогадованю** оживети кога у сећању; **~ роботу у здруженю** оживети рад у удружењу; ¤ **анї ~ анї умрец** (*длуго и чежко дахто хори*) бити (лебдети) између живота и смрти

ожог *х.* жарач, ватраљ; ¤ **войсц (убегнуц, улєциц) як на ожогу** банути као бура (као вихор), упасти као бомба; **кед бог да та и ~ штрелї** *оп. под* **бог; шедзи як на ожогу** (*нємирни є пре бриґи, дзешка ше му понагля*) седи као на иглама

ожребиц (ше) -им (ше) *зак.* ождребити (се)

ожрец ше -ем ше *зак. вулґ.* ождерати се, преждерати се

озаконїц -нїм *зак.* озаконити; **~ даяки стан** озаконити какво стање

озаконьовац -нюєм *нєзак.* озакоњавати

озарйовац (ше) -юєм (ше) *зак.* озрачити (се)

озбильни -а -е озбиљан

озбильно *присл.* озбиљно

озбильносц *ж.* озбиљност

озвац ше -вем ше *и* **озвец ше** -ем ше *зак.* **1. а)** проговорити; јавити се; одговорити, одазвати се; огласити се; рећи нешто; **озви ше кед це волам** јави се кад те зовем; **хтошка з публики ше озвал** неко из публике је нешто рекао; **б)** зинути; **нє шме ше озвец** не сме да зине; **2.** (*ґу дакому*) обратити се; проговорити; јавити се; **озвал ше ґу мнє з ошмихом** обратио ми се са осмехом; **на шалтеру ше можеце озвец и по руски** на шалтеру се можете обратити и на русинском; **озви ше ґу ньому** проговори са њим, кажи му нешто; **анї ше нє озвал ґу мнє** ни речи није проговорио са мном; **3.** (*о даєдних животиньох – оглашиц ше*): **озвал ше пес на дворе** залајао је пас у дворишту; **озвала ше крава у хлїве** мукнула је крава у штали; ¤ **анї ше нє озвец** не обелити ни [бела] зуба; **нє зна ше анї озвец** *видр.* не уме ни да зине

озвученє *с.* озвучење

озвучиц -им *зак.* озвучити

озвучовац -чуєм *нєзак.* озвучавати

озда 1. *присл.* ваљда; **нє дома є, ~ пошол на польо** није код куће, ваљда је отишао на њиву; **~ нє думаш насправди** не мислиш ваљда озбиљно; **2.** *слов. за виражованє нєизвесносци, гипотетичносци и под. у питаньох або викричних виреченьох у форми питаня* зар; **~ и вон ту?** зар је

и он овде?; ~ **ши ше уж врацел?!** зар си се већ вратио? ¤ **озда!**, ~ **нє!** није ваљда!; зар је могуће?!; ма хајде!; ма немој!; ~ **ци нїч!** јеси ти нормалан?!

оздак *и* **оздаль** *присл. беш. оп.* **озда**

оздзивац ше -ам ше *нєзак.* **1.** проговарати; јављати се; одговарати, одазивати се; оглашавати се; говорити нешто; **2.** (*ґу дакому*) обраћати се; проговарати; јављати се; **3.** (*о даєдних животиньох – з часу на час ше оглашовац*): **швинї ше оздзиваю у кармику** свиње с времена на време грокћу у свињцу; **пес ше оздзива на дворе** пас повремено залаје на дворишту

оздравенє *с.* оздрављење

оздравиц -им *зак. прех и нєпрех.* оздравити; ~ **по чежкей хороти** оздравити после тешке болести; ~ **хорого** оздравити болесника

оздравйовац -вюєм *нєзак. прех. и нєпрех.* оздрављивати

озивац ше -ам ше *нєзак. оп.* **оздзивац ше**

озлациц -им *зак.* позлатити

озлацовац -цуєм *нєзак.* златити, позлаћивати

озлоглашени -а -е озлоглашен

озлоглашиц -им *зак.* озлогласити

озлоглашовац -шуєм *нєзак.* озлоглашавати

ознака *ж.* **1.** ознака, обележје; **памятна** ~ спомен-обележје; **2.** знамење

означенє *с.* ознака, обележје; ~ **на драги** ознака на путу

означени -а -е обележен, означен; ~ **место** обележено место

означиц -им *зак. з розл. знач.* обележити, означити; ~ **древа за рубанє** обележити дрвеће за сечу; ~ **рочнїцу повстаня** обележити годишњицу устанка; ~ **виновнїка** обележити кривца; ~ **дацо з числом** означити што бројем

означка *ж.* ознака, знак, белег(а)

означовац -чуєм *нєзак. з розл знач.* обележавати, означавати

означовач *х.* **1.** обележавач; **2.** *техн.* обележач

align="left"

знова *присл.* поново, изнова, опет

озноїц ше -їм ше *зак.* ознојити се

озолїц -лїм *зак. заст.* (*вирайбац у луговки*) олужити, улужити

озольованє *с. заст.* (*райбанє у луговки*) лужња

озольовац -люєм *нєзак. заст.* (*райбац у луговки*) лужити

озон *х.* озон

озонов -а -о/-е *и* **озонски** -а -е озонски

ой (*єд.*), **ойце** (*мн.*) *викр.* **1.** (*ратуй*(*це*)*, ментуй*(*це*) *дакого*): **ойце нас!** спасавајте нас!, помозите нам!; **ойце хлапца з ярку** помозите дечаку да изађе из јендека; **ой тото дзецко з драбини, бо спаднє** скини то дете са мердевина, пашће; **2. а)** (*одстрань*(*це*) *дакого*): **сушедо, ойце вашого сина, бо ми биє дзеци** комшинице, држите (припазите на) вашег сина, јер ми туче децу; **ойце пса, бо ме покуса** отерајте пса, јер ће ме ујести; **б)** (*розлуч*(*це*) *дакого у звади и под.*): **ойце их, палє як ше бию** раздвојите их, гле како се туку

окадзиц -им *зак.* окадити

окадзовац -дзуєм *нєзак.* окађивати

оказия *ж. заст.* (*нагода*) оказија

окалїчиц (ше) -им (ше) *зак.* повредити (се); обогаљити (се)

окалїчовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* повређивати (се); богаљити (се), обогаљивати (се)

окапи -ия *х. зоол.* окапи (Ocapia Johnstoni)

окапкац (ше) -ам (ше) *зак.* закапати (се), покапати (се); исфлекати (се)

окартац -ам *зак.* уплаткати, победити кога у картању

окасти -а -е окаст; ◊ ~ **ключ** *техн.* окасти кључ

окати -а -е окат; буљав; ◊ ~

сова *зоол.* буљина (Bubo bubo)

оквацкани -а -е исфлекан, умрљан капима

оквацкац (ше) -ам (ше) *зак.* окапати (се), укапати (се); умрљати (се); исфлекати (се); испрљати (се)

оквацковац (ше) -куєм (ше) *нєзак.* окапљивати (се); мрљати (се)

оквециц (ше) -им (ше) окитити (се), закитити (се), искитити (се); нагиздати (се)

оквициц (ше) -им (ше) *зак.* *поет. оп.* **оквециц (ше)**

океан *х.* океан

океански -а -е океански

окер *х.* (*червенкастожовта фарба*) окер

окефац -ам *зак.* **I** *прех.* **1.** (*ощеткац*) окефати; **2.** *прен.* **а)** истући, измлатити; **II** *нєпрех.* **1.** добити батина, добити своје; **2.** *прен.* угинути, цркнути

окирвавиц (ше) -им (ше) *зак.* окрвавити (се), укрвавити (се)

окладац -ам *нєзак.* (*моцно биц дакого*) млатити, лемати, деветати

окладац ше -ам ше *нєзак.* прејeдати се

окламац -мем *зак.* преварити, обманути; насамарити; изиграти

оклаптавиц -им *зак.* оклемпавити

окласц -адзем *зак.* *експр.* изударати, измлатити, излемати, издеветати

окласц ше -адзем ше *зак.* прејести се

оклеветац -ам *зак.* оклеветати; опањкати

оклєвац -ам *нєзак.* *беш. серб.* оклевати (*оп.* **надумовац ше (1.б), одцаговац (3.б)**)

оклоп *х. ист. и др.* оклоп

оклопиц[1] -им *зак.* *коц. заст.* преварити

оклопиц[2] -им *зак.* (*обнєсц з оклопом*) оклопити

оклопни -а -е оклопан

оклопнїк *х. ист.* оклопник

ключиц -им (*дакого*) *зак.* *заст.* загрлити кога, обесити се коме око врата

оключиц ше -им ше *зак. заст.*: **~ дакому на (за) шию** *оп.* **оключиц**

окляпйовац -юєм *нєзак. оп.* **окляповац**

окляпнути -а -е опуштен; млитав; малаксао, млохав; спласнут

окляпнуц -нєм *зак.* **1.** обесити се; отромбољити се; омлитавити; малаксати; спласнути; **лїсце пресадзеней рошлїни окляпло** лишће пресађене биљке је спласнуло (опустило се); **оєд ше и окляпнул** прејео се и отромбољио; **2.** *прен.* спласнути; **одушевиє окляпло** одушевљење је спласнуло

окляповац -пуєм *нєзак.* млитавити; малаксавати; сплашњавати

окно *с.* *заст.* (*оддзелєнє у гамбаре*) окно

око *с.* (*мн.* очи) око; ◊ **маче ~** (*катадиоптер*) мачје око; **фраєрово ~** *бот.* дикино око (Coreopsis grandiflora); ¤ **аж би го з очми поєд** (*барз ше му пачи*) гута га очима; **анї з оком нє клїпнул** (*нє реаґовал, остал мирни*) ни оком није трепнуо; **анї очи нє заврец** (*нє заспац*) не склопити ни ока; **бегаю му очи (по хижи, по дворе** *и под.***)** (*патри вшадзи доокола*) витла очима (по соби, по дворишту *и сл.*); **видзиц на свойо (власни) очи** (*буц шведок*) видети својим рођеним (властитим) очима; **вируцовац дакому дацо на очи** набијати (вешати) коме што на нос, пребацивати коме што; **вицириц очи** разрогачити очи; **(вон, вона) на очи** (*красни, шумни*) имаш га (је *и сл.*) шта и видети; **врана врани око нє виджубнє** врана врани очију не вади; **да ми очи вицекли** *оп.* **лємцо ми очи нє вицекли**; **джубу (длобу) очи єден другому** један другоме очи копају; **добре отвориц очи** отворити добро (широм) очи; **док з оком клїпнєш** за трен ока, док трепнеш; **заврец очи** (*умрец*) затворити очи; **западнуц дакому за ~** запети коме за око; **зацмело ше (змеркло ше) ми пред очми** смркло ми се пред очима, пао ми је мрак на очи; **зачерац очи** *оп.* **пречерац очи [зоз псом]**; **зашлєпиц**

(вишлєпиц, замасциц, замидлїц) дакому очи замазати коме очи, бацити коме прашину (песак) у очи; **знїмац дакому з оч** (*ошлєбодзовац од наврачаного*) скидати с кога враџбине; **з очми би го поєд** гута га очима; **колє му очи** боде му очи; **лєм очи ци гладни** *оп. под* **гладни**; **лєм так очи вищиря** (*барз патри*) очи да му искоче; **лємцо ми очи нє вицекли** да пропадох у земљу од срамоте, жив стид (срам) ме је појео; **ма очи наверх глави** (*зводлїво патри*) заводљиво гледа, очијука; **мац дакого на очох** имати кога на оку; **мерковац як на два очи** чувати као око у глави, чувати као зеницу ока; **меркуй же би ци очи нє вибил (же би ци до оч нє скочел)** *оп.* **скочи ци до оч**; **нє знїма очи з нього** не скида (не спушта) ока (очију) с њега; **нє мац очи** немати ни стида ни срама, немати образа; **нє може на нїм очи ограц** не може га очима гледати, не може га замислити; **(нє) шмец попатриц дакому до оч** (не) смети погледати коме у очи; **око нє видзело ухо нє чуло** *кнїжк.* то је невероватно, невиђено, страшно *и сл.*; **оч до оч** очи у очи, лицем у лице; **очи би му видлобал** (*нєнавидзи го*) ископао би му очи; **очи го спреведаю** очи га варају; **очи му написпас** (*о нєвиспаному*) укрстио је очи (очима); мамуран је; **очи ци гладни** *оп. под* гладни; **патриц спод ока** (*патриц нєдовирлїво або презриво*) гледати испод ока; **пирскац до оч дакому** *оп.* **скакац до оч дакому**; **пиц дакому очи** вадити (повадити) коме очи; **плювац до оч дакому** пљувати коме у очи; **повесц до оч** рећи у очи (у лице), рећи (скресати) у брк; **поза очи** иза леђа; **преврацац з очми од болю** превијати се као пишкор [у лонцу]; **преврацал (преврацел) з очми** (*видзел або чул дацо цо нє на месце*) било му је јако нелагодно; **пре людске ~, пре людски очи (дацо робиц)** радити нешто да се покаже (да се остави утисак) пред светом, да види свет; **пречерац очи [зоз псом]** лагати, варати, немати части; **руциц очи** бацити поглед; **скакац/скочиц** скакати/скочити коме у очи; отворити паљбу (ватру) на кога; **скочи ци до оч** (*пред очми ци є, а глєдаш го*) очи ти копа; поп кобилу јаше а кобилу тражи; **спадло му з оч** урекнут је; **указац ше (висц) дакому на очи** изаћи коме на (пред) очи; **шмеяц ше дакому до оч** смејати се коме у брк (у лице); **як кед би му з ока випаднул (випадла)** (*барз подобни*) као да му је из ока испао (испала); исти отац (*о сину*); иста мајка (*о ћерки*)

оков[1] *х.* **1.** оков; **~ ладї** бродски оков; **2. окови** *мн.* (*на ногох*) окови, букагије, вериге, гвожђа

оков[2] -а -о очни; **~ яблучко** *анат.* очна јабучица

оковац -куєм *зак.* оковати

околина *ж. оп.* **околїско**

околїско *х.* околина

околїсков(и) -а -о/-е који се односи на околину; околни

околїца *ж. ридк.* околина

околки *ж. мн. фолкл.* "околки" (*троструко плетене мале плетенице прикачене око главе*)

околни -а -е околни

около **1.** *присл.* около, у(на)около; **2.** *прим. з ґен.* око; ¤ **~ Миколо** увек једно исто радити; увек се исто дешава; вртети се у [зачараном] кругу

окомгнуца *и* **окомгнуц** *присл.* за трен ока, док трепнеш оком; зачас

окомгнуце *с.* трен

окончиц -им *зак.* обавити; завршити, свршити; извршити; **~ роботу** обавити посао

окончованє *с.* обављање; извршавање, вршење; **~ самостойней дїялносци** обављање самосталне делатности

окончователь *х.* **1.** вршилац; **~ длужносци** вршилац дужности; **2.** извршилац; обављач

окончовац -чуєм *нєзак.* обављати; вршити; извршавати; **~ длужносц директора** обављати дужност директора

окончовач *х. оп.* **окончователь**

окопац -пем *зак.* **1.** окопати; ~

вињіцу окопати виноград; **2.** *прен.* решити с киме какав проблем; **лєм гибай, та часом окопеме** само дођи, зачас ћемо решити проблем (обавити посао *и сл.*); **швидко з нїм окопал** брзо је с њиме завршио

окоповац -пуєм *нєзак.* окопавати

окосциц ше -им ше *зак.* окоштати се

окосцованє *с.* окоштавање; ~ **похребцини** окоштавање кичме

окосцовац ше -цуєм ше *нєзак.* окоштавати се

окоциц (ше) -им (ше) *зак.* окотити (се); (*о суки*) оштенити (се); (*о мачки*) омацити (се); (*о овци*) ојагњити (се); (*о кози*) ојарити (се), окозити (се)

окош *х.* који се не да преварити; који брзо запажа; бистар, паметан, мудар

окрадац -ам *нєзак.* **1.** окрадати; **2.** проневеравати

окрадач *х.* крадљивац; проневерилац

окраднуц -нєм *зак.* **1.** окрасти, покрасти; похарати; **2.** проневерити

окраїско *с.* **1.** периферија; **2.** предграђе

окраїчки *х. мн.* (*єд.* окраїчок) окрајци

окрайки *х. мн.* (*єд.* окрайок) окрајци; **орезац ~ з колача** одсећи окрајке са колача

ократи -а -е: **ократи лїца** румени, зарумењени образи

окрац -аєм *зак.* сасећи, исећи около; окројити

окрашиц -им *зак.* (*постац красши*) пролепшати се; постати лепши

окрашовац -шуєм *нєзак.* пролепшавати се, постајати лепши

окрем *прим. з ґен.* **1.** *означує видзельованє з ґрупи поняцох* осим, сем; изузев, изузимајући; **шицки ше зложели ~ нього** сви су се сложили осим њега; **2.** *означує додаванє* осим, сем, поред; ~ **телевизора купели и компютер** осим телевизора купили су и компјутер; ◊ ~ **того** осим тога, поред тога; ¤ **буц ~ швета** бити осим (мимо) света

окреме *присл.* **1.** посебно, одвојено, засебно; обашка; **биваю ~** станују одвојено; **2.** изузетно; нарочито; надасве; **вон то ~ добре роби** он то изузетно добро ради; **3.** изричито; **то ~ наглашене** то је изричито наглашено; ¤ **висц ~** издвојити се из породичног домаћинства, оделити се, изаћи живети обашка

окремевропски -а -е ваневропски

окремка *ж.* издвојеност; ¤ **буц (єсц) на окремки** (*єсц окреме од других – о хорей або старей особи*) јести посебно

окремкласни -а -е ванразредни

окремковац ше -куєм ше *нєзак.* јести (играти се, радити *и сл.*) посебно од осталих, издвајати се од осталих

окремни -а -е **1.** посебан, одвојен; **2.** изузетан, нарочит, изванредан; **3.** изричит; **4.** сам свој

окремносц *ж.* **1.** одвојеност; **2.** посебност, изузетност, нарочитост; **3.** изричитост

окремшколски -а -е ваншколски

окрепелїц ше -їм ше *зак. заст. коц.* опоравити се, прездравити; **окрепелєл ше по хороти** опоравио се после болести

окрепельовац ше -люєм ше *нєзак. заст. коц.* опорављати се, прездрављивати

окресац -ешем *зак.* окресати; отесати; одељати

окресовац -суєм *нєзак.* окресивати; тесати

окресцанїц ше -їм ше *зак.* отарасити се, решити се кога

окресциц -им *зак.* окрстити, покрстити

окрипа *ж. оп.* **окрипенє**

окрипенє *с.* опоравак; окрепљење, окрепа

окрипиц (ше) -им (ше) *зак.* опоравити (се); окрепити (се)

окрипйовац (ше) -пюєм ше

нєзак. оправљати (се); окрепљивати (се)

окрипюючи -а -е окрепљујући, окрепљив

округ *х.* округ; **воєни** ~ војни округ; **виберанкови** ~ изборни округ

округласти -а -е округласт

округле -лого *с.* тешка ситуација; **пришло до округлого** дошло је до густог, дошло стани-пани

кругленьки -а -е пуначак

округли -а -е *з розл. знач.* округао; ~ **сума** округао износ; **округлей твари** округлог лица; ◊ ~ **стол** округли сто; ¤ ~ **як лабда (як лабдочка) 1.** трбушаст; **2.** буцмаст

округлїна *ж.* округлина; облина

округлїсти *и* **округляви** -а -е округласт; област

округло *присл.* **1.** округло; **2. а)** ~ **на нього** нема довољно времена, у стисци је; **б) пришло ~ на нїх** дошло је до густог, дошло стани-пани

округляк *х.* балван

окруженє *с.* окружење

окружиц (ше) -им (ше) *зак.* окружити (се)

окружни -а -е окружни; ~ **суд** окружни суд

окружовац -жуєм *нєзак.* окруживати

окружовац ше -жуєм ше *нєзак.* окруживати се

окрутни -а -е окрутан

окрутносц *ж.* окрутност

окруцац -ам *нєзак.* **1.** окретати, обртати; вртети; **2.** о(ба)вијати, омотавати; ~ **онучки коло ногох** омотавати обојке око ногу

окруцац ше -ам ше *нєзак.* **1. а)** окретати се, обртати се; **Жем ше укруца коло Слунка** Земља се окреће око Сунца; **б)** вртети се; **фуркадло ше окруца** вртешка се врти; **2.** о(ба)вијати се, омотавати се; увијати се, завијати се

окруцаци -а -е **1.** који се обрће; **2.** вртложан

окруценє *с.* обртај; окрет

окруциц -им *зак.* о(ба)вити, омотати; увити, завити

окруциц ше -им ше *зак.* о(ба)вити се, омотати се; увити се, завити се

окруцовац -цуєм *нєзак.* *ґу* **окруцац (2)**

окруцовац ше -цуєм ше *нєзак.* *ґу* **окруцац ше (2)**

оксиґен *х. хем.* кисеоник

оксид *х. хем.* оксид

оксидовац -дуєм *зак. и нєзак.* оксидирати

октава *ж. муз.* октава

октан *хем.* октан

октет *х. муз.* октет

октобер -бра *х.* октобар, листопад

октоберски -а -е октобарски, листопадни; ◊ **Октоберска револуция** *ист.* Октобарска револуција

октопод *х. зоол.* октопод, хоботница (Octopus vulgaris)

окулист -та *и* **окулиста** -ти *х.* окулист(а)

окулистика *ж. мед.* окулистика

окултни -а -е (*таїнствени, скрити*) окултан

окултизем -зму/-зма *х.* (*празновирносц*) окултизам

окуляр *х.* (*монокл*) наочник, монокл

окуляри *х. мн.* **1. а)** наочаре, наочари; **здзац** ~ натаћи наочаре; **б) крава (конь** *и др.*) **ма** ~ (*ма цмейшу або блядшу шерсц коло очох*) крава (коњ *и др.*) има наочаре; **2.** *поль.* (*на оглавку*) наочњаци, наочари; ¤ **патриц през чарни** ~ гледати кроз црне наочари; **патриц през целово** ~ гледати кроз ружичасте наочари

окулярошка *ж.* **1.** женка домаће животиње с "наочарима" око очију; **2.** *зоол.* (*кобра*) наочарка, кобра

окупатор *х.* окупатор

окупаторски -а -е окупаторски

окупац (ше) -ам (ше) *зак.* окупати (се)

окупацийни -а -е окупацијски, окупациони

окупация *ж.* окупација

окупировац -руєм *зак., ридше*

нєзак. окупирати

окупиц -им (*дакого*) *зак.* опколити кога, окупити се око кога; спопасти; напасти; **дзеци окупели учительку з веліма питанями** деца су се окупила око учитељице са многим питањима **окупели ю сушедово пси** напали су је комшијски пси

окурени -а -е **1.** надимљен; **2. а)** гарав, чађав, зачађављен; задимљен; **скло на лампи окурене** цилиндар на лампи је задимљен (чађав); **простория окурена од пеца** просторија је зачађављена од пећи; **б)** (*од праху*) прашњав

окуриц -им *зак.* **1.** надимити, одимити; **~ колбаси** надимити кобасице; **2. а)** загаравити, огаравити, зачађавити; **б)** (*од прашине*) опрашњавити, опрашити

окуриц ше -им ше *зак.* **1.** надимити се, одимити се; **колбаси ше уж окурели** кобасице су већ надимљене; **2. а)** загаравити се, огаравити се, зачађавити се; **повала ше им окурела од диму** плафон им се загаравио од дима; **б)** запрашити се, опрашити се

окурйовац -юєм *нєзак.* гаравити, чађавити

окусац -ам *зак.* огристи, огрицкати

окусовац -суєм *нєзак.* гристи, огризати, грицкати; **~ нохци** грицкати нокте

окусовац ше -суєм ше *нєзак.* гложити се

оламац -мем *зак.* поломити, изломити, одломити (*од подлоге или на крајевима*); **витор оламал конари з древа** ветар је одломио гране са дрвета

оламац ше -мем ше *зак.* поломити се, изломити се, одломити се (*од подлоге или на крајевима*)

оламовац -муєм *нєзак.* **1.** ломити; заламати; **~ лозу** заламати лозу; **2.** кидати, закидати; **~ фатюги** (за)кидати заперке

оламовац ше -муєм ше *нєзак.* ломити се; заламати се; **нохци ше єй оламую** нокти јој се заламају

олапац -ам *зак.* испрљати, упрљати, запрљати, замазати, улепити (*рукама, прстима*)

олаповац -пуєм *нєзак.* прљати, улепљивати (*рукама, прстима*)

олациц -им *зак.* залетвати, залетвити

олдомаш *х.* чашћење, олдомаш, олдумаш; мешетарина; муштулук; ¤ **дац/давац (заплациц/плациц) дакому ~** почастити/частити кога; **попиц ~** почастити се

олдомашовац -шуєм *нєзак.* частити се, чашћавати се

олеандер -дра *х. бот.* олеандар, олеандер (Nerium oleander)

олєгко *присл.* олако

олєгчанє *с.* **1.** олакшање; **прияц вистку з олєгчаньом** примити вест са олакшањем; **2.** олакшица; **порцийне ~** пореска олакшица

олєгчац -ам *зак.* олакшати; **~ дакому роботу** олакшати коме посао

олєгчац ше -ам ше *зак.* олакшати се

олєгченє *с. оп.* **олєгчанє**

олєгчуюци -а -е олакшавајући; **~ обставина** олакшавајућа околност

олєжени -а -е (*дієприкм. од* **олєзнуц**): **олєжени му власи** опала му је коса

олєжуха *х.* лезилеб; дангуба, лењивац; **я нєшка ~** данас сам права дангуба

олєзнуц -єжем *зак.* опасти, поиспадати (*о коси*); **олєзли му власи** опала му је коса

олєй *х.* уље, зејтин; **~ на єдзенє** јестиво уље; ¤ **долївац олєю на огень** доливати уље на ватру; **цадзи ше (розцагує ше) як ~** *оп.* **цадзи ше як малєй** (*под* **малєй**)

олєйовац -люєм *нєзак.* стављати, додавати уље, зејтинити

олєйов(и) -а -о/-е **1.** уљ(а)ни, уљевит; **2.** (*о фарби*) маслинастозелен; ◊ **~ репчень** *бот.* уљана репица

олєйовки *ж. мн.* (*єд.* олєйовка) *бот.* уљарице

олєнєни -а -е *и* **олєнєти** -а -е **1.**

као ошурен (*о уснама*); **уста му олєнєни од горучки** уста су му као ошурена од грознице; **2.** олињао, излињао; ~ **шапка** олињала шубара

олєнївиц -им *и* **олєнївиц ше** -им ше *зак.* улепити се, улењити се, пролепити се, излепити се, утромити се

олєнїц ше -їм ше *зак.* олињати, излињати

олєяр *х.* уљар

олєярня *ж.* уљара

олєясти -а -е уљаст, зејтинаст

олиґархия *ж.* олигархија

олимпийни *и* **олимпийски** -а -е олимпијски; **олимпийски бависка** олимпијске игре

олимпияда *ж.* олимпијада

олїв *х.* глеђ, емајл

олївани -а -е емајлиран, глеђосан; ~ **гарчок** емајлирани лонац

олївац -ам *нєзак.* **1.** поливати (*испљускујући из посуде*); **2.** емајлирати, глеђосати

олївац ше -ам ше *нєзак.* поливати се, квасити се (*испљускујући из посуде*)

олївни -а -е: **Олївна гора** *библий.* Маслинова гора

олїво *с. церкв.* (*предсмертельна причасц*) помаст, масло, болесничко помазање, јелеосвећење; **ношиц дакому** ~ (*споведац дакого у чежкей хороти або пред шмерцу*) носити коме помаст; **швециц дакому** ~ давати коме последњу помаст, помазивати кога

олїзац -лїжем *зак.* **1.** олизати, облизати; ~ **пальци** олизати прсте; **2.** лизнути, лазнути; **дай ми раз** ~ **сладоляду** дај ми да једном лизнем сладолед

олїзац ше -лїжем ше *зак.* олизати се, облизати се

олїзковац -куєм *нєзак. дем. и частот.* лискати, лизукати

олїзнуц -нєм *зак.* лизнути, лазнути

олїзовац (ше) -зуєм (ше) *нєзак.* олизивати (се), облизивати (се)

олїпени -а -е: **як** ~ добро ухрањен (*о коњу, крави и сл.*)

олїпиц -им *зак.* облепити, олепити, излепити

олїпйовац -пюєм *и* **олїпковац** -куєм *нєзак.* облепљивати, олепљивати, излепљивати

олїп(к)ац -(к)ам *зак. оп.* **олїпиц**

олїчиц -им *зак.* излечити; опоравити; **олїчел ме тот сон** опоравио ме је овај сан

оловґавиц -им *зак.* отромбољити се

оловка *ж. коц.* (*древков печац*) дрвена бојица

оловко *с.* (*ґрафитна часц клайбаса*) срце, мина, графит

оловни -а -е *оп.* **оловяни**

олово *с.* **1.** *хем.* олово; **2.** *коц. оп.* **оловко**; ¤ **чежки як** ~ тежак као олово

оловранти *мн.* закуска, ужина; маренда

оловрантовац -туєм *зак. и нєзак.* ужинати

оловяни -а -е олован

олтар *х. церкв.* олтар

олупац -ам *зак.* окрунити (*кукуруз*)

олупиц -им *зак.* узети, одузети; однети некоме нешто; (п)окрасти, опљачкати; **олупели их од пенєжу** узели (однели) су им сав новац

олупиц ше -им ше *зак.* оперутати се, огулити се, ољуштити се

олуповац -пуєм *нєзак.*: ~ **кукурицу** (*лупац заостати зарна на чутки*) крунити ручно заостала зрна са шапурика (*после крућења на крућачу*)

олуповац ше -пуєм ше *нєзак.* (*трациц зарно по зарно*) крунити се, осипати се, зрнкати се

оляпкац -ам *зак.* (*олїпиц з блатом и под.*) излепити, облепити

оляпковац -куєм *нєзак.* (*олїповац з блатом и под.*) излепљивати, облепљивати

оляц олєєм *зак.* **1.** полити; ~ **парток** полити столњак; **2.** (*обложиц з ґлейту*) емајлирати, заглеђосати, оцаклити

оляц ше олєєм ше *зак.* полити се; **олял ше з вином** полио се вином

ольоґдац ше -ам ше *зак. експр.* (*опиц ше*) ошљокати се, нарољати се

ом *х. физ.* ом

омало *присл.* (*докмало*) мало касније, мало после, недуго затим

омаловажиц -им *зак.* омаловажити

омаловажованє *с.* омаловажавање

омаловажовац -жуєм *нєзак.* омаловажавати

омалтеровац -руєм *зак.* омалтерисати, измалтерисати, ожбукати

омальовац -нюєм *зак.* измоловати, омоловати, измалати; осликати

омамунєни -а -е **1.** ошамућен; омамљен; залуђен; **2.** мамуран (*од пића*); бунован

омамуніц -нїм *зак.* **1.** ошамутити; **2.** (*помиліц, збуніц*) омамити, замантати; замутити; обезумити; **3.** *заст.* залудети; преварити

омамуньовац -нюєм *нєзак.* **1.** ошамућивати; **2.** омамљивати; обезумљивати; **3.** залуђивати; варати

оман *х. бот.* оман (Inula helenium L.)

омарзнуц -ржнєм *зак.* измрзнути, промрзнути; **на велькей жими чловекови можу омарзнуц уха** на великој хладноћи човеку могу да измрзну уши; ¤ **бої ше же му омаржню уха** (*нє знял шапку при здравканю, при уходзеню нука и под.*) има врапца под капом

омасовиц (ше) -им (ше) *зак.* омасовити (се)

омасовйовац (ше) -им (ше) *зак.* омасовити (се)

омаста *ж.* отпаци са свиње за кување домаћег сапуна (*маст са свињских црева и др.*)

омасцац -ам *нєзак.* мазати, лепити (*блатом*)

омасциц -им *зак.* **1.** (*омалтеровац*) омалтерисати, измастити, излепити; ~ **хижу** омалтерисати кућу; **2.** омастити; умазати; ~ **пальци** умазати прсте

омасциц ше -им ше *зак.* омастити се; умазати се, испрљати се

омацац -ам *зак.* опипати

омацовац -цуєм *нєзак.* опипавати, пипати, пипкати; осезати

омачац -ам *зак.* оквасити

омачац ше -ам ше *зак.* **1.** оквасити се; **2.** опити се, напити се

омегчац -ам *зак.* омекшати, смекшати, омекнути

омеґа *ж.* омега

омеджиц (ше) -им (ше) *зак.* омеђити (се)

омеджовац (ше) -джуєм (ше) *нєзак.* омеђивати (се)

омекнуц -нєм *зак.* смекшати, омекшати

омержени -а -е омражен, омрзнут; презрен; мрзак; ~ **у народзе** омрзнут у народу

омержиц -им *зак.* замрзети, замрзити, омрзнути

омержиц ше -им ше *зак. взаєм повр.* замрзети се, замрзити се, омрзнути се

омерковац -куєм *зак.* запазити; приметити

омесц -ецем *зак.* опајати (*паучину и сл.*); почистити метлом

ометац -ам *нєзак.* пајати (*паучину и сл.*); чистити метлом

ометилявиц -им *зак.* ометиљавити

омладина *ж. беш. оп.* **младеж**

омладинєц -нца *х.* омладинац

омладинка *ж.* омладинка

омладински -а -е *беш. оп.* **младежски**

омлєвац -ам *нєзак.* **1.** кочити се, одузимати се; обамирати; **2.** малаксавати

омлєц омлєєм *зак.* **1.** укочити се, одузети се; обамрети, омртвити; **руки ми омлєли** руке су ми се одузеле; **2.** малаксати

омнибус *х.* омнибус

омогущиц -им *зак. заст. оп.* **оможлївиц**

омогущовац -щуєм *нєзак. заст. оп.* **оможлївйовац**

оможлївиц -им *зак.* омогућити

оможлївйовац -вюєм *нєзак.* омогућавати

оморика *ж. бот.* оморика (Picea omorica)

омотац (ше) -ам (ше) *зак.* омотати (се), овити (се)

омотач *х. оп.* **обмоток**

омотовац (ше) -туєм (ше) *нєзак.* омотавати (се), овијати (се)

омоцнїц -нєєм *и* -їм *зак.* ојачати

омрачиц -им *зак.* онесвестити (*ударцем*)

омрачиц ше -им ше *зак.* онесвестити се (*од ударца или пада*)

омуровац -руєм *зак.* озидати, обзидати

омуровйовац -юєм *нєзак.* озиђивати, обзиђивати

омучени -а -е брашњав

омучиц (ше) -им (ше) *зак.* обрашнити (се), убрашњавити (се)

онанизовац -зуєм *зак. и нєзак.* онанисати

онания *ж. мед.* онанија

оначенє *с.* препирка

оначиц ше -им ше *нєзак.* **1.** препирати се, споречкавати се; натезати се; **роками ше оначели коло меджи** годинама су се натезали око међе; **2.** нервирати се; гунђати

ондулация *ж.* ондулација

ондуловац (ше) -луєм (ше) *зак. и нєзак.* ондулирати (се)

онємиц -им *зак.* онемети, онемити

онєможлївиц -им *зак.* **1.** онемогућити; омести; **2.** осујетити; **3.** сузбити

онєможлївйовац -вюєм *нєзак.* **1.** онемогућавати; ометати; **2.** осујећивати; **3.** сузбијати

онєрозположиц (ше) -им (ше) *зак.* онерасположити (се)

онєспокоїц (ше) -їм (ше) *зак.* онеспокојити (се), узнемирити (се)

онєспокойовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* онеспокојавати (се), узнемиравати (се)

онєспокоюючи -а -е онеспокојавајући

онєспособиц -им *зак.* онеспособити

онєспособйовац -бюєм *нєзак.* онеспособљавати

онїчомйовац -юєм *и* **онїчомньовац** -нюєм *нєзак.* ниподаштавати

онколоґ *х.* онколог

онколоґия *ж. мед.* онкологија

ономастика *ж. линґв.* ономастика

ономастични -а -е ономастички

ономатопейни *и* **ономатопейски** -а -е ономатопејски

ономатопея *ж. линґв.* ономатопеја

онучки *ж. мн.* (*єд.* онучка) *заст.* обојци

онюхац (ше) -ам (ше) *зак.* оњушити (се), омирисати (се)

онюхциц (ше) -им (ше) *зак. експр.* оњушити (се), омирисати (се)

опаданє *с. оп.* **опадованє**

опадац -ам *нєзак. оп.* **опадовац (1.б)**

опаднути -а -е опао, слаб, мршав

опаднуц -нєм *зак.* опасти

опадованє *с.* опадање; ~ **стандарду** опадање стандарда

опадовац -дуєм *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* опадати; **лїсце опадує** лишће опада; **вода у Дунаю опадує** вода у Дунаву опада; **власи му опадую** коса му опада; **2.** лињати се; **шерсц му опадує** лиња се

опалїц -лїм *зак.* **1.** *з розл. знач.* опалити; **гром опалєл конари** гром је опалио гране; **витор му опалєл твар** ветар му је опалио лице; **2.** (*опалїц по поверхносци*) осмудити, спрљити, опрљити; **опалїц забиту швиню** опрљити заклану свињу

опальовац -люєм **1.** *нєзак.* опаљивати; **2.** (*по поверхносци*) смудити, прљити

опаметац -ам *зак.* уразумити

опаметац ше -ам ше *зак.* **1.** досетити се; **2.** доћи себи; уразумити се

опановац -нуєм (*дакого/дацо*)

зак. овладати; освојити

опановйовац -юєм (*дакого/дацо*) *нєзак.* овладавати; освајати

опарац -ам *зак.* опарати

опарени -а -е: ¤ **як ~** као опарен, као да га је змија (гуја) ујела

опариц (ше) -им (ше) *зак.* опарити (се), ошурити (се)

опасац -ашем *зак.* опасати; припасати; **~ фартух** припасати кецељу

опасац ше -ашем ше *зак.* опасати се

опасач *х.* опасач

опаскудзиц -им *зак.* **1.** оскрнавити; **2.** (*дакого*) покварити, исквадрити

опаскудзовац -дзуєм *зак.* **1.** оскрњивати; **2.** (*дакого*) кварити

опасни -а -е опасан

опасно *присл.* опасно

опасносц *ж.* опасност

опасовац (ше) -суєм (ше) *нєзак.* опасивати (се)

опасоваци -а -е: **опасоваци сукнї** *коц. оп.* **пасово сукнї**

опатрац -ам *нєзак.* **1.** гледати, разгледати; **~ слики** гледати слике; **~ авзлоґи** разгледати излоге; **2.** посећивати; **ходзиц ~ хорого** посећивати болесника

опатрац ше -ам ше *нєзак.* **1.** разгледавати се; **2.** гледати се, посматрати се; **~ у жвератку** гледати се у огледалу

опатриц -им *зак.* **1.** погледати; разгледати; видети; **пошол ~ филм** отишао је да погледа филм; **2.** посетити; обићи; **пойсц ~ хорого** посетити болесника

опатриц ше -им ше *зак.* погледати по себи, погледати се

опахац -ам *зак.* омирисати, оњушити

опахац ше -ам ше *зак.* **1.** од дужег удисања истог мириса изгубити осећај за мирис, премирисати; **2.** *взаєм. повр.* омирисати се, оњушити се

опейґлац -ам *зак.* **1.** испеглати; **2.** *прен.* измлатити, издеветати

опекац -ам *нєзак.* чвакати, млатити (*прутом, камџийом*)

опеклїна *ж.* опекотина

опера *ж. муз.* опера

оператер *х. филм.* оператер

оперативец -вца *х.* оперативац

оператор *х.* оператор

операц -ам *нєзак.* наслањати, ослањати, прислањати

операц ше -ам ше *нєзак.* **1.** наслањати се, ослањати се; **2.** (*на дакого/дацо –бизовац ше, зверйовац ше*) ослањати се

операцийни -а -е операциони

операция *ж.* операција

опeрач *х.* и **операче** *с.* **1.** (*предмет за операнє*) ослон, наслон; одупирач; **2. а)** *оп.* **хрибет (2)**; **б)** *оп.* **локец (2)**

оперета *ж. муз.* оперета

оперовац -руєм *зак.* оперисати

оперски -а -е оперски

опечене -ного *с. оп.* **опеклїна**

опечиц -чем *зак.* **1.** *осн. и прен.* опећи; **2.** (*опалїц*) спрљити, опрљити

опечиц ше -чем ше *зак.* **1.** опећи се, изгорети се; **2.** *прен.* опећи се

опивац -ам *нєзак.* опијати

опиваци -а -е *оп.* **опиваюци**

опивац ше -ам ше *нєзак.* опијати се

опиваюци -а -е опојан, омамљив; **опиваюци средства** опојна средства

опика *ж. заст.* **1.** туторство; **2.** протекторат

опилїц -їм *зак.* одсећи, отестерити, испилити (*много, све*)

опильовац -люєм *нєзак.* одсецати (*тестером*)

опипац -ам *зак.* (*отаргац, обрац*) опипати; **~ грозно** опипати бобице грожђа; **~ косци** опипати кости

опиповац -пуєм *нєзак.* *ґу* **опипац**

опиркац ше -ам ше *зак.* (*достац пирє – о младих птицох*) опернатити

опирскац -ам *зак.* **1.** опрскати; **~ древка** опрскати воћке; **2.**

испрскати; ~ **з воду дакого** испрскати водом некога

опирскац ше -ам ше *зак.* испрскати се

опирсковац (ше) -куєм (ше) *нєзак.* прскати (се)

опис *х.* опис

описац -ишем *зак.* описати; ~ **ситуацию** описати ситуацију; ~ **круг** описати круг

опискац -ам *зак.*: ¤ **дябол (чорт, пшамац) ме опискал же бим...** враг (ђаво) ме је натерао (навео) да...

описменїц (ше) -нїм (ше) *зак.* описменити (се)

описменьовац (ше) -нюєм (ше) *нєзак.* описмењавати (се)

описни -а -е описни; ~ **ґраматика** описна граматика

описователь *х. оп.* **описовач**

описовац -суєм *нєзак.* описивати

описовач *х.* описивач

описови -а -о/-е *оп.* **описни**

опитац ше -ам ше (*дакому*) *зак.* (у)питати, приупитати; **опитай ше му кадзи треба исц** питај га куда треба ићи; **опитал ше му одкаль є** упитао га је одакле је

опити -а -е **1.** опијен; **2.** пијан

опитни -а -е упитан; ~ **попатрунок** упитан поглед; ◊ ~ **виреченє** *ґрам.* упитна реченица

опихац ше -ам ше *нєзак.* прејeдати се

опиц -иєм *зак.* опити, напити

опиц ше -иєм ше *зак.* опити се, напити се; ¤ ~ **як швиня** опити се као свиња (као ћускија)

опихац ше -ам ше *нєзак.* прејeдати се

опиюм *х.* опијум

опиюмов(и) -а -о/-е *и* **опиюмски** -а -е опијумски

оплакац -ачем *зак.* оплакати; ожалити

оплаковац -куєм *нєзак.* оплакивати

оплатац -ам (*дакого*) *зак.* окрпити, покрпити

оплатовац -туєм (*дакого*) *нєзак.* крпити; **мац го оплатує** мајка га крпи

оплеменїц -нїм *зак.* оплеменити; ~ **рошлїну** оплеменити биљку

оплеменьовац -нюєм *нєзак.* оплемењивати

оплеменьовач *х. спец.* оплемењивач

оплєц -єєм *зак.* оплевити; ~ **заграду** оплевити башту

оплєчко *с. заст.* (*женска блузна з широкима рукавами*) оплећак, оплеће

оплївац -ам *зак.* **1.** опливати; **2.** опловити; ~ **на ладї коло острова** опловити бродом око острва

оплїв(й)овац -вюєм/-вуєм *нєзак.* **1.** опливавати; **2.** опловљавати

оплодзенє *с.* оплодња, оплођење

оплодзиц (ше) -им (ше) *зак.* оплодити (се)

оплодзованє *с.* оплођивање; осемењавање

оплодзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* оплођавати (се)

оплодзовацки -а -е оплођивачки

оплодзовач *х.* оплодилац, оплодитељ

оплодлїви -а -е оплод(љ)ив

оплодни -а -е оплодни

оплокац -ам *зак.* испрати; пропрати; оплакнути, сплакнути; ¤ ~ **гарло** оплакнути грло

оплоковац -куєм *нєзак.* испирати; оплакивати

оплювац -ам *зак. осн. и прен.* испљувати; ~ **дакого** опљувати кога; **мухи оплювали очка** муве су испљувале стакла

оплювац ше -ам ше *зак.* опљувати се

оплюовац (ше) -вуєм (ше) *нєзак.* опљувавати (се)

оплюскац (ше) -ам (ше) *зак.* опљускати (се); исквасити (се)

оплюсковац (ше) -куєм (ше) *нєзак.* **1.** опљускивати (се); **2.** брчкати (се)

оплячкац -ам *зак.* опљачкати

оповоланє *с. и* **оповоланка** *ж.*

опозив

оповолац -ам *зак.* опозвати; ~ **посланїка** опозвати посланика

оповоловац -луєм *нєзак.* опозивати

оповолуюци -а -е опозиван

опоганїц -їм *зак.* оскрвнавити

опоганьовац -нюєм *нєзак.* оскрвњивати

оподлїц -лїм *зак.* улењити се, разлењити се; уседети се; утромити се

оподобенє *с.* оличење

оподобиц -им *зак.* оличити

оподобйовац -юєм *нєзак.* оличавати

оподозривиц -им *зак.* осумњичити

опозицийни -а -е опозицијски, опозициони

опозиционер *х.* опозиционер, опозиционар

опозиция *ж.* опозиција

опоїц -їм *зак.* опити, напити, опојити; **опоєли го** опили су га

опойни -а -е опојан

ополноважиц -им *зак. оп.* **ополномоциц**

ополноважовац -жуєм *нєзак. оп.* **ополномоцовац**

ополномоценє *с.* опуномоћење

ополномоцени -а -е опуномоћен

ополномоцитель *х.* опуномоћитељ

ополномоциц -им *зак.* опуномоћити

ополномоцовац -цуєм *нєзак.* опуномоћавати

опоминац -ам *нєзак.* опомињати; упозоравати

опоминаюци -а -е опомињући; упозоравајући

опомнуц -нєм *зак.* опоменути; упозорити

опомнуце *с.* **1.** опомена; упозорење; **2.** *шк.* опомена; **достац ~ з ґеоґрафиї** добити опомену из географије

опонент *х.* опонент

опоновац -нуєм *зак. и нєзак.* опонирати

опораїц -їм *зак.***1.** уредити; спремити; **2.** *прен.* преварити, средити

опораїц ше -їм ше *зак.* уредити се; спремити се

опорайовац (ше) -аюєм (ше) *нєзак. ґу* **опораїц (ше)**

опортуни -а -е опортун

опортуниз(е)м -зму/-зма *х.* опортунизам

опортунист -та *и* **опортуниста** -ти *х.* опортунист(а)

опортунистични -а -е опортунистички

опортуносц *ж.* опортуност

опорцийованє *с.* опорезивање

опорцийовац -юєм **1.** *зак.* опорезовати; **2.** *нєзак.* опорезивати

опосум *х. зоол.* опосум

оправа *ж.* опрема; ~ **кнїжки** опрема књиге

оправданє *с.* оправдање; **писмене ~** писмено оправдање

оправдани -а -е оправдан

оправдац -ам *зак. з розл. знач.* оправдати; ~ **хибенє з роботи** оправдати изостанак с посла; ~ **дачийо довириє** оправдати нечије поверење

оправдац ше -ам ше *зак.* оправдати се

оправдовац (ше) -дуєм (ше) *нєзак.* оправдавати (се)

оправиц -им *зак.* **1.** оправити, поправити; ~ **авто** поправити кола; **2.** наместити; ~ **посцель** наместити кревет

оправиц ше -им ше *зак.* **1.** средити се, уредити се; дотерати се; **2. а)** (*од хороти*) поправити се; **б)** (*затиц*) поправити се, угојити се

оправка *ж.* оправка, поправка

оправянє *с.* оправљање, поправљање

оправяц -ям *нєзак.* оправљати, поправљати

оправяц ше -ям ше *нєзак.* **1.** сређивати се, уређивати се; дотеривати се; **2. а)** (*од хороти*) поправљати се; **б)** (*тиц*) поправљати се, гојити се

опрашиц (ше) -и (ше) *зак.* опрасити (се)

опращковац -куєм *зак.* **1.** *бот.*

опрашити; **2.** *поль.* запрашити

опращковйовац -вюєм *нєзак.* **1.** *бот.* опрашивати; **2.** *поль.* запрашивати

опредз *прим. заст. оп.* **опрез**

опредзелєнє *с.* опредељење; **животне ~** животно опредељење

опредзелєносц *ж.* опредељеност

опредзеліц (ше) -лїм (ше) *зак.* определити (се)

опредзельованє *с.* опредељивање

опредзельовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* опредељивати (се)

опредмециц -им *зак.* опредметити

опредмецовац -цуєм *нєзак.* опредмећивати

опрез (*и* **опрезо** *у злученю* опрезо мнє) *прим. з ґен.* **1.** *означує место пред даким/дачим* испред, пред (*са инстр.*); **я стал опрез нього** ја сам стајао испред њега; **вон стої пред хижу** он стоји пред кућом; **2.** *означує унапряменосц пред дакого/дацо* **а)** испред, пред (*са акуз.*); **станул опрез строя** стао је испред строја; **б)** усусрет, испред; **рушели ше опрез нас** кренули су нам усусрет; **3.** *означує замену, заступанє* испред, од, у име; **пренєс му винчованки опрез колектива** пренео му је честитке испред колектива

опрема *ж.* опрема; **жимска ~** зимска опрема; **ловарска ~** ловачка опрема

опремац -ам *нєзак.* опремати; **~ канцеларию** опремати канцеларију

опремиц -им *зак.* опремити; **~ фризерски салон** опремити фризерски салон

опрец -ем *зак.* наслонити, ослонити; **~ бициґлу ґу древу** наслонити бицикл на дрво

опрец ше -ем ше *зак.* **1.** наслонити се, ослонити се; **2.** *прен.* ослонити се

оприповедац -ам *зак.* испричати

опробовац ше -буєм ше *зак.* опробати се

оптика *ж.* оптика

оптимални -а -е оптималан

оптимиз(е)м -зму/-зма *х.* оптимизам

оптимист -та *и* **оптимиста** -ти *х.* оптимист(а)

оптимистични -а -е оптимистичан, оптимистички

оптичар *х.* оптичар

оптични -а -е оптички

опукац -ам *зак.* (*пукаюци опадац з поверхносци*) испуцати; огуштити се; **вапно опукало з мурох** креч се огуштио са зидова

опуковац -куєм *нєзак.* пуцати; љуштити се, гулити се; **фарба почала ~** боја је почела да се љушти

опуліц -їм *зак. беш. серб.* опуљити, опељешити

опус *х.* опус

опустошиц -им *зак.* опустошити

опустошовац -шуєм *нєзак.* опустошавати, пустошити

опухнуц -нєм *зак.* отећи, натећи

опухнуце *с.* отеклина; набреклина, надув

опущени -а -е опуштен; лабав, млохав, млитав

опущеносц *ж.* опуштеност; лабавост, млохавост, млитавост

опущиц -им *зак.* **1.** опустити, олабавити; **~ цело** опустити тело; **2.** (*зохабиц; занєдзбац*) оставити; занемарити; **3.** пропустити; **~ нагоду** пропустити прилику

опущиц ше -им ше *зак.* опустити се

опущовац -щуєм *нєзак.* **1.** опуштати, олабављивати; **2.** (*зохабяц; занєдзбовац*) остављати; занемаривати; **3.** (*нагоду*) пропуштати

опущовац ше -щуєм ше *нєзак.* опуштати се

опция *ж.* опција

опшит *х. заст.* отпусница (*из војске и др.*)

општина *ж.* општина

општинов -а -о општински; **~ будинок** општински будинок

општински -а -е општински

орабяц -ям *нєзак.* (*обрабяц*) обрађивати

орайбац -бем (*дакого*) *зак.* опрати веш коме

орайбовац -буєм (*дакого*) *нєзак.* прати веш коме; **мац орайбує сина** мајка сину пере веш; **хто це орайбує?** ко ти пере веш?

орални -а -е оралан

оранґутан *х. зоол.* орангутан

оранє *с.* орање; **єшеньске** ~ јесење орање

оранжада *ж.* оранжада

оранжерия *ж.* оранжерија

оранїна *ж.* (*поорана жем*) орање, ораница (*в.*), узорана њива

орапавиц -им *зак.* охрапавити, охрапавети

оратовац -туєм *зак.* (*виратовац*) спасити, избавити

оратор *х.* оратор

орац орем *нєзак.* орати; ~ **до складу** *оп. под* **склад**; ~ **до гайсу (на гайс)** *оп. под* **гайс**[1]

ораци -а -е ораћи; ~ **(орача) жем** oраћа земља, ораница; ~ **(орачи) плуг** ораћи плуг

орацки -а -е орачки

орач *х.* орач

орачи -а -е *оп.* **ораци**

орбита *ж. астрон.* орбита

орґазем -зму/-зма *х.* оргазам

орґан *х. з розл. знач.* орган; **осетови** ~ чулни орган; **орґани за претровйованє** органи за варење; ~ **управяня** орган управљања

орґанизатор *х.* организатор

орґанизацийни -а -е организацијски, организациони

орґанизация *ж. з розл. знач.* организација; **привредна** ~ привредна организација

орґанизовани -а -е организован, организиран

орґанизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* организовати (се), организирати (се)

орґански -а -е органски; ~ **злученїна** органско једињење

орґия *ж.* оргија

орґияц -ям *зак. и нєзак.* оргијати

орґияш *х.* оргијаш

орґона *ж.* јоргован (Syringa vulgaris)

орґони *мн. заст. оп.* **орґулї**

орґулї *ж. мн. муз.* оргуље

орґуляш *х.* оргуљаш

орден *х.* орден

ординанц *х. и* **ординанцош** *х. заст.* (*општински кочияш*) ордонанс, ординант (*в.*), форшпајн (*в.*)

ординарни -а -е ординаран

ординация *ж.* ординација

ординовац -нуєм *зак. и нєзак.* ординирати

орезац -ежем *зак.* **1.** орезати; сасећи; ~ **лозу** орезати лозу; **2.** *прен.* излемати, излупати, издеветати; (*з ременьом*) искаишати

орезованє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **орезовац**; **2.** резидба

орезовац -зуєм *нєзак.* **1.** орезивати, резати; ~ **овоцово древка** резати воћке; **2.** (*маково главки*) ломити; **3.** одсецати, сећи; скидати; резати; ~ **слунечнїк** одсецати (сећи) главе сунцокрета

орел орла *х.* **1.** *зоол.* орао; **скалов** ~ сури орао (A. chrysaotos); **2.** **орли** *мн. поль.* (*лїсце капусти хтора нє ма главку*) шумадија; ◊ **двоглави** ~ двоглави орао

орелчок -чка *х. дем. и гипок.* орлић

ореол *х.* ореол

оресельовац -люєм *зак.* отурпијати

орех *х.* орах

орехов -а -о орахов; са орасима; од ораха; ◊ ~ **питка** *кул.* пита са орасима; ~ **торта** *кул.* торта са орасима; ~ **цукер** *цукр.* бела алва

оречни -а -е **1.** вечит, дат коме заувек; ~ **жем** земља дата коме заувек (на вечито); **2.** *церкв.* завештан; ~ **служба божа** завештана литургија; ◊ **на орек** ~ за век века, за све веке

орешец -шца *х. бот.* лук озимац, зимски црвенац, аршлама (Allium fistulosum L.)

орещок -щка *и беш.* орешка *х. дем.* орашчић

орибац -бем *зак.* орибати,

изрибати

ориґинал *х.* оригинал

ориґинални -а -е оригиналан

ориєнт *х.* оријент

ориєнтални -а -е оријенталан

ориєнталистика *ж.* оријанталистика

ориєнтация *ж.* оријентација

ориєнтир *х.* оријентир

ориєнтовац ше -туєм ше *зак. и нєзак.* оријантисати се, оријентирати се

орипац -пем *зак.* огулити; згрепсти; састругати, оструготи; ољуштити; ~ **мур** ољуштити зид

орипац ше -пем ше *зак.* огулити се; ољуштити се

орипнуц -нєм *зак.* огулити; згрепсти; састругати; ољуштити

ориповац -пуєм *нєзак.* гулити; грепсти; стругати; љуштити

ориповац ше -пуєм ше *нєзак.* гулити се; љуштити се

орияш *х.* оријаш

оркан *х.* оркан

орканов -а -о *и* **оркански** -а -е оркански

оркестер -тра *х. муз.* оркестар; **смикови** ~ гудачки оркестар

оркестровац -руєм *зак. и нєзак.* оркестрирати

орлиско *х. ауґм.* орл(ет)ина, орлушина

орлїца *ж.* (*самица орла*) орлица

орлов -а -о **1.** орлов; **2.** орловски; ◊ ~ **нос** орловски нос

орловски -а -е *оп.* **орлов (2)**

орляче -еца *с.* (*младе орла*) орлић

орман *х.* орман, ормар, шифоњер; ◊ ~ **зоз склом** витрина

орманов -а -о: ~ **замарзовач** *коц.* стајаћи (стојећи) замрзивач (*оп.* **фийовков**)

орманчик *х.* орман(ч)ић (*в.*), орманче (*в.*), долов (*в.*)

орнамент *х.* орнамен(а)т

орнитолоґия *ж.* орнитологија

орноґла *и* **орнодла** *ж.* укосница, шнала

оробиц -им *зак.* **1.** обрадити; урадити; **2.** *прен.* окрасти, покрасти; одерати

оробиц ше -им ше *зак. звич. з неґацию* не успевати (не стизати) све урадити; **нє може ше лєм оробиц** не успева (не стиже) све да уради (поради)

оровнац -ам *зак.* изравнати, поравнати

орозположиц (ше) -им (ше) *зак.* орасположити (се)

орочиц -им *зак. банк.* орочити

орошиц -им *зак.* оросити, поквасити; овлажити; ~ **ципели од трави** оросити ципеле од траве

орошиц ше -им ше *зак.* **1.** оросити се, поквасити се; **2.** (*о склу и под.*) замаглити се, ознојити се; **окуляри ше му орошели** наочаре су му се замаглиле

орошовац -шуєм *нєзак.* орошавати, квасити

орошовац ше -шуєм ше *нєзак.* **1.** орошавати се, квасити се; **2.** (*о склу и под.*) замагљивати се, знојити се

орсаґ *х. заст.* држава

орсаґ-драга *и* **орсацка драга** *ж. заст.* (*главна, державна драга*) друм

орсацки -а -е *заст.* државни; ¤ ~ **диждж** обимна киша која пада на великој територији: **уж длуго суша, треба уж же би спаднул єден ~ диждж** већ је одавно суша, требало би већ да падне једна већа киша

ортоґенеза *ж. биол.* ортогенеза

ортоґрафия *ж.* ортографија

ортодоксни -а -е ортодоксан

ортоепия *ж. ґрам.* ортоепија

ортопед *х. мед.* ортопед

ортопедски -а -е ортопедски

орубац -бем *зак.* **1.** окресати, скресати, одсећи (*секиром*); ~ **конари** окресати гране; **2.** ~ **цвиклу** *поль.* одсећи главе (лишће) репе

орубенєц -нца *х.* **1. а)** руб, ивица, обод; ивичњак, банкина; **б)** периферија; **2.** окапница

орубенцов(и) -а -о/-е ивични; ивичаст

орубиц -им *зак.* обрубити, зарубити; оивичити; опшити

орубйовац -буєм *нєзак.* обрубљивати, зарубљивати; оивичавати

орубовац -буєм *нєзак.* **1.** одсецати; **2.** *поль.*: ~ **цвиклу** сећи главе на репи (*в.*)

орудиє *с.* оруђе; ~ **за продукцию** оруђе за производњу; **артилєрийне** ~ артиљеријско оруђе; ¤ **буц ~ у дачиїх рукох** бити оруђе у нечијим рукама

оружар *х.* оружар

оружарня *ж.* оружана, оружарница

оружиє *с.* оружје; ◊ **жимне** ~ хладно оружје; **огньове** ~ ватрено оружје; ¤ **черкац з оружийом** звецкати оружјем

оружийни -а -е **1.** оружан; ~ **зраженє** оружани сукоб; **2.** оружни; ~ **лїсток** оружни лист

оруцац -ам *зак.*: ~ **торту з орехами** *кух.* посути торту орасима

оруцовац ше -цуєм ше *нєзак.* **1.** (*зоз шнїгом*) грудвати се; **2.** гађати се; **школяре ше оруцую з ґумками** ђаци се гађају гумицама; **3.** *прен.* (*з даким*) лоптати се с неким; **дзивки ше з нїм оруцовали** девојке су се њиме лоптале

орхестра *ж.* *ридк.* *оп.* **оркестер**

орхидея *ж.* *бот.* орхидеја

орчик *х.* *поль.* ждрепчаник

орш *х.* *кер.* (*вельо роботи*): **буц у вельким оршу** бити у великом послу, бити претрпан послом (*оп.* **ворш**)

оса[1] *ж.* **1.** *зоол.* оса, зоља (Vespa); **2.** *прен.* аспида, аждаја, куштра; ¤ **як ~ (оси)** (*скочиц, нападнуц*) као осе (*скочити, напасти*), да му очи ископају

оса[2] *ж.* *ел., буд.* оса

осамени -а -е **1.** усамљен; **2.** **осамени** -ного *х.* усамљеник

осаменїк *х.* *оп.* **осамени (2)**

осаменїцки -а -е усамљенички

осаменосц *ж.* усамљеност, самоћа

осамиц ше -им ше *зак.* осамити се

осамйовац ше -мюєм ше *нєзак.* осамљивати се

осамостоїц ше -їм ше *зак.* осамосталити се

осамостойовац ше -юєм ше *нєзак.* осамостаљивати се

осамоцени -а -е усамљен; усамљенички

осамоциц ше -им ше *зак.* *оп.* **осамиц ше**

осамоцовац ше -цуєм ше *нєзак.* *оп.* **осамйовац ше**

осана *ж.* *церкв.* (*поздравям це!, витай!*) осана!

освидомиц (ше) -им (ше) *зак.* освестити (се)

освоїц -їм *зак.* освојити; ~ **симпатиї патрачох** освојити симпатије гледалаца; ~ **перше место** освојити прво место

освойовац -юєм *нєзак.* освајати; ~ **дачию любов** освајати нечију љубав

освойовацки -а -е освајачки

освойовач *х.* освајач

освоїц -їм *зак.* освојити

осека *ж.* *ґеоґр.* (*одлїв*) осека

осеков(и) -а -о/-е (*од* **осека**) осечни; ~ **струя** осечна струја

осел осла *х.* магарац; ¤ **анї осла анї посла** (*нєт анї висланїка анї його осла*) послали смо изасланика да обави посао, али се он никако не враћа

оселка *ж.* *дем.* белегијица

осем *числ.* осам

осемгодзинови -а -е осмочасовни, осмосатни; ~ **роботни час** осмочасовно радно време

осемдзешат *числ.* осамдесет

осемдзешати -а -е осамдесети

осемдзешатме *числ.* *збир.* *х.* осамдесеторица; осамдесет

осемдзешацецеро -рих *числ.* *збир.* *с.* осамдесеторо

осемкраки -а -е осморокрак

осемнасти -а -е осамнаести

осемнац *числ.* осамнаест; ¤ **єден вредзи за ~ а други през двох двацец** обојица су једнаки (*једнако неваљали и сл.*)

осемнацецеро -рих *числ.* *збир.*

с. осамнаесторо

осемнацме *числ. збир. х.* осамнаесторица; осамнаест

осемнацсто *числ. заст.* хиљаду осамсто

осемнїсти -а -е осмострук

осемразови -а -е осмократан

осемрочни -а -е осмогодишњи; ~ **школа** осмогодишња школа

осемскладови -а -е: ~ **стих** *поез.* осмерац

осемсто *числ.* осамсто

осемстоти -а -е *числ.* осамстоти

осемстранни -а -е *и* **осемстранови** -а -о/-е осмостран

осемугелнїк *х. мат.* осмоугао, осмерокут

осемуглови -а -о осмоугаони, осмерокутни

осемцме *числ. збир. х.* осморица; осам; ~ **хлопи** осморица (осам) мушкараца; **тоти** ~ **хлапци** ових осам дечака

осемшорова -вей *ж. поль.* осмак

осет *х.* **1.** чуло, осетило; ~ **виду** чуло вида; ~ **паху** чуло мириса; **2.** осећај

осетени -а -е досетљив, домишљат; пажљив, предусретљив **нєвеста му була вредна и** ~ снаха му је била вредна и пажљива

осетиц -им *зак. беш. серб.* **1.** приметити, опазити, спазити (*оп.* **обачиц, збачиц**); **2.** осетити (*оп.* **почувствовац**)

осетиц ше -им ше *зак. беш.* сетити се (*оп.* **здогаднуц ше**)

осетов(и) -а -о/-е **1.** чулан, чулни; ~ **целочко** *бот.* чулна квржица; **осетово нерви** чулни нерви; **осетово упечатки** чулни утисци; **2.** осећајан; **осетово клїтинки** осећајне ћелије

осєцки -а -е осјечки

Осєчань *х.* Осјечанин

осиґуранє *с.* осигурање; **здравствене** ~ здравствено осигурање; **пензийне** ~ пензијско осигурање

осиґуранїк *х.* осигураник

осиґуратель *х.* осигуравач

осиґурац -ам *зак.* осигурати

осиґурац ше -ам ше *зак.* осигурати се

осиґурач *х. ел., воєн.* осигурач

осиґурачка *ж. техн.* осигурача, осигурачица

осиґуровац (ше) -руєм (ше) *нєзак.* осигуравати (се)

осиґуровач *х.* осигуравач

осиґуруюци -а -е осигуравајући; ~ **завод** осигуравајући завод

осилїц ше -їм ше *зак.* осилити се

осильовац ше -люєм ше *нєзак.* осиљавати се

осип *х. мед.* осип

осипаносц *ж. мед.* **1.** *оп.* **осип**; **2.** оспичавост

осипац ше -пем ше *зак.* **1.** осути се; **дзецко ше осипало** дете се осуло (*оспом*); **2. а)** осути се, окрунити се, искрунити се; **мури ше осипали од влаги** зидови су се осули од влаге; **б)** *прен.* (*розпаднуц ше*) осути се; **борецки одряди ше осипали** борачки одреди су се осули

осипки *ж. мн. мед.* богиње, осп(иц)е; ◊ ~ **на нього** добио је оспице, сав се осуо на туфне, зној га облива, хвата га нервоза: **понагля по шено, бо идзе хмара, ~ на нього** жури по сено, јер се наоблачило, сав се осуо на туфне; **диждж́и падаю, нє мож робиц на полю, на землєдїлцох уж ~** кише падају, не може да се ради на њиви, земљораднике хвата нервоза, осули су се на туфне

осиповац ше -пуєм ше *нєзак.* осипати се

Осифов -а -о: ~ **лелия** *ж. бот.* богиша (Ho lancifolia Engl.)

оскаржиц -им *зак.* оптужити

осквернєнє *с.* оскрнуће

осквернїтель *х.* (о)скрнитељ

осквернїц -нїм *зак.* оск(в)рнавити, обешчастити; обесветити

оскверньованє *с.* светогрђе

оскверньовац -нюєм *нєзак.* ск(в)рнавити, оскрњивати,

обешчашћивати; светогрдити, обесвећивати

оскверньовач *х.* *оп.* **осквернїтель**

оскверньюци -а -е светогрдан

оскубац -бем *зак.* очупати; очерупати, оперушати; оскупсти

оскубовац -буєм *нєзак.* чупати, черупати, перушати

осла *ж.* белегија, брус; ¤ **достац ослу и брус** добити брус (шипак); ~ **ци древена!, ослу и брус!** роткве (ти, теби) стругане!, шипак!

ослабени -а -е ослабљен; изнемогао, онемоћао; малаксао

ослабиц -им *зак.* **I.** *нєпрех.* ослабити, ослабети; утањити се, малаксати, онемоћати; **барз ослабла од хороти** јако је ослабила од болести; **вид му ослабел** вид му је ослабио; **прицисок ослабел** притисак је ослабио; **II.** *прех.* (*вислабиц*) ослабити **ослабело го напруженє** ослабио га је напор

ослабйовац -юєм *нєзак.* **I.** *нєпрех.* (*поставац слабши*) слабити, слабети, ослабљивати; утањивати се; **II.** *прех.* (*робиц слабшим*) ослабљивати

ослабнути -а -е *оп.* **ослабени**

ослабнуц -нєм *зак.* *оп.* **ослабиц (I)**

ослабнуце *с.* ослабљење

осладзиц -им *зак.* преслaдити

ослар *х.* (*од* **осел**) ослар

ослиско *х.* *ауґм.* магарчина

ослица *ж.* магарица

ослич *х.* *кул.* ослић

ослов -а -е магарећи, ослећи

ословиц -им *зак.* ословити кога; обратити се коме; ~ **дакого зоз "панє"** ословити кога са "господине"

ословйовац -вюєм *нєзак.* ословљавати кога; обраћати се коме

ослунковац (ше) -куєм (ше) *зак.* осунчати (се)

ослупнуц -нєм *зак.* *оп.* **заслупнуц**

ослухнуц -нєм *зак.* ослушнути

ослуховац -хуєм *нєзак.* ослушкивати

осмак *х.* (*мера за зарно або вино*) осмак

Османлиї *х.* *мн.* *ист.* Османлије

османлийски -а -е османлијски

османски -а -е османски; ~ **царство** османско царство

осмаркани -а -е балав, слинав

осмаркац -ам *зак.* обалавити, избалавити, убалити

осмарковац -куєм *нєзак.* балавити, обалављивати, *горв.* слинити

осмерец -рца *х.* *спорт.* осмерац

осмери -их *числ.* *збир.* *мн.* осмори, осморе, осмора

осмеро -рих *числ.* *збир.* *с.* осморо; ~ **дзеци** осморо деце

осми -а -е *числ.* осми

осмий -ия *и* **осмиюм** *х.* *хем.* осмиј(ум)

осмина *ж.* *з розл. знач.* осмина

осминка *ж.* осминка; ◊ **осминки** *мн.* *кул.* осмице

осмислованє *с.* осмишљење

осмисловац -луєм *зак.* осмислити

осмисловйовац -вюєм *нєзак.* осмишљавати

осмица *ж.* осмица

осмияднїц -їм *зак.* ожеднети

осмоза *ж.* *физ.* осмоза

осмолєтка *ж.* *заст.* (*осемрочна школа*) осмољетка

осмолїц -лїм *зак.* осмолити

осмольовац -люєм *нєзак.* осмољавати

осмотски -а -е осмотски; ~ **прицисок** *физ.* осмотски притисак

осмуциц -им *зак.* растужити, ражалостити

осмуциц ше -им ше *зак.* растужити се, ражалостити се

основа *ж.* **1.** *з розл. знач.* основа; **презентска** ~ *ґрам.* презентска основа; ~ **копи** *мат.* основа купе; **2.** (*початне, главне знанє науки*) основ; **основи филозофиї** основи филозофије; ◊ **на основи дачого** на основу чега

основани -а -е основан; **мойо**

сумнї були основани моје сумње су биле основане

основатель *х.* оснивач

основац -нуєм *зак.* основати

основка *ж. фин.* основица

основни -а -е основни; ~ **школа** основна школа

основопокладач *х.* утемељивач, утемељитељ, оснивач; основополагач

основоположнїк *х. оп.* **основопокладач**

особа *ж.* лице; особа; личност; **воєна** ~ војно лице; **перша** ~ **єднини** *ґрам.* прво лице једнине; **правна** ~ *правн.* правно лице; **главни особи у драми** главне личности у драми

особени -а -е особен, особит

особеносц *ж.* особеност, особитост

особеняк *х.* особењак

особеняцки -а -е особењачки

особенячка *х.* особењакиња

особлїви -а -е нарочит; особен, особит

особлїво *присл.* нарочито; особито

особлївосц *ж.* нарочитост; особеност, особитост

особнє *присл.* лично

особни -а -е личан; ~ **доходок** лични доходак; **особни причини** лични разлози

особови -а -о/-е **1.** *оп.* **особни**; **2.** ~ **заменовнїк** *ґрам.* лична заменица, *горв.* особна замјеница

осов -а -о осињи, осји, зољин; ~ **гнїздо** осињак, зољинац

осовина *ж.* **1.** *серб.* (*на превозки, машини*) осовина (*оп.* **ош**); **2.** *ґеоґр. и др.* ос; **Жемова** ~ Земљина ос; **ротацийна** ~ ротациона ос

осовинов(и) -а -о/-е *и* **осовински** -а -е осовински

осолїц -лїм *зак.* пресолити

осольовац -люєм *нєзак.* пресољавати

оспориц -им *зак.* оспорити

оспорйовац -рюєм *нєзак.* оспоравати

оспорйовач *х.* оспоравалац

оспорююци -а -е оспор(љ)ив

оспособиц (ше) -им (ше) *зак.* оспособити (се)

оспособйованє *с.* оспособљавање

оспособйовац (ше) -бюєм (ше) *нєзак.* оспособљавати (се)

остав! *викр. воєн.* остав!

оставац -ам *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* остајати; **остава длуго на роботи** остаје дуго на послу; **нє остава му нїч з плаци** не остаје му ништа од плате; **2.** *шк.* понављати разред; **уж два раз оставал у седмей класи** већ два пута је понављао седми разред; ¤ **нїч ми (ци** *и под.***) инше нє остава** ништа ми (ти *и др.*) не остаје, нема друге, није друге

остарац ше -ам ше *зак.* **1.** побринути се; **2.** (*за дацо*) побринути се, набавити, прибавити

остарени -а -е остарео

остариц -им *зак.* остарети, остарити

остатнї -ня -нє **1.** последњи; **2. остатня** -нєй *ж.* момачко (бећарско) вече; ◊ **остатнї раз** *присл.* последњи пут; ¤ **до остатнього** до последњег, листом; **чека остатню годзину** дани су му избројани, душа му је у носу

остаток -тку/-тка *х. з розл. знач.* остатак; ◊ **посмертни (жемски) остатки** посмртни (смртни, земни, земски) остаци; **ґу остатку** при крају, пред крај; **до остатку** до краја; ¤ ~ **швета** олош, куси и репати

остац -анєм *зак.* **1.** *з розл. знач.* остати; **остал длуго на полю** остао је дуго на њиви; **2.** *шк. заст.* поновити разред; **остал у трецей класи** поновио је трећи разред; **3.** (*од дачого*) не отићи, изостати; **нєшка остал од школи** данас је изостао из школе; **4. а)** ~ **на ноц у дакого** остати преноћити код кога; **б) остал у войни** погинуо је у рату; није се вратио из рата; ¤ **здрави оставайце** остај(те) здраво, довиђења; **остац нї на чим** (*вельо або шицко страциц*) остати кратких рукава; остати без игде ичега; **шицка робота на нїм остала** спала књига на два слова, све је пало на његова леђа (плећа)

оствариц -им *зак. беш. серб.* остварити (*оп.* **витвориц**)

осторожни -а -е опрезан, обазрив; пажљив

осторожносц *ж.* опрезност, обазривост; пажљивост

острасцени -а -е острашћен

острасциц -им *зак.* острастити

острасцовац -цуєм *нєзак.* острашћивати

остригац (ше) -ам (ше) *зак. коц. оп.* **оштригац (ше)**

остриґа *ж. зоол.* острига

остров *х. заст. оп.* **острово**

островко *с. дем.* острвце, *горв.* оточић

острово *с.* острво, *горв.* оток; ◊ **ричне ~ (островко)** ада

островски -а -е острвски, *горв.* оточни; **~ жем** острвска земља

островян *х.* острвљанин, *горв.* оточан

остроги *ж. мн.* (*єд.* острога) мамузе, оструге

острожка *ж.* **1.** (*колєско за резанє цеста*) мамуза, мавишњак, дервиш (*в.*), точкић са зупцем (*в.*); **2.** *дем.* мамузица, оштружица

остругац -ам *зак.* одељати, остругати

остуди *ж. мн.* пеге (*на лицу жена у трудноћи*)

осуга *ж.* (*биле пасмо*) **а)** (*на квашеней капусти и под.*) скрама, буђ; **б)** (*на вину*) бирза, вински цвет, трусје

осуговац ше -гуєм ше *нєзак.*: **осугує ше парадичанка** хвата се скрама на соку од парадајза, квари се сок од парадајза

осуда *ж. и* **осудзенє** *с.* осуда

осудзени -а -е **1.** осуђен; **2. а) осудзени** -ного *х.* осуђеник; **б) осудзена** -ней *ж.* осуђеница

осудзиц -им *зак.* **1.** осудити; **а)** (*дакого*): **преступнїка осудзели** преступника су осудили; **~ на гарешт** осудити на затвор; **~ дачийо справованє** осудити нечије понашање; **б)** (*дакому*) *заст.*: **осудзели му на шибень** осудили су га на смрт вешањем; **слугови осудзели же достанє дванац паліци** слугу су осудили на дванаест батина; **2.** (*дакому*) *заст.* пресудити коме; **най им суд осудзи** нека им суд пресуди; **3.** осудити, жигосати; ◊ **~ у одсустве** *правн.* осудити у одсуству

осудзовац -дзуєм *нєзак.* **1.** (*у суду*) осуђивати; **2.** осуђивати, жигосати

осух *х. кул.* (*печиво зоз хлєбового цеста*) посна погача; **прегнєтани (прегнєцени) ~** погача премешена машћу; **складани (зложени) ~** *кул.* масна погача

осучаснїц -їм *зак.* осавременити

осучасньовац -нюєм *нєзак.* осавремењивати

осушиц -им *зак.* осушити

осушиц ше -им ше *зак.* осушити се

осушовац -шуєм *нєзак.* сушити

осущок -щка *х. дем.* погача

осхнуц -нє *зак. безос.* осушити се, просушити се; **по дижджу осхло** после кише се просушило; **осхла драга** просушио се пут

осхнуц ше -нєм ше (*и безос.*) *зак.* осушити се, просушити се

осце *с.* **1.** ос *х.*; **2.** *збир.* (*на класкох жита, ярцу и под.*) осје

осцец *х. мед. заст.* (*ярец*) чмичак (*на оку*)

осцилация *ж.* осцилација

осциловац -луєм *зак. и нєзак.* осциловати

отава *ж.* (*трава по першим кошеню*) отава

отадз *и ридше* **оталь** *присл.* одавде; **ви ~ ?** јесте одавде?; ¤ **~ (оталь) потадз (поталь) 1.** (*барз кратки час*) од петка до суботе; **2.** (*барз блїзко*) пар корака

отамадз *и ридше* **отамаль** *присл.* оданде, одатле, отуд(а)

отаргац -ам *зак.* **1.** обрати; **~ узрети яблука** обрати зреле јабуке; **2.** покидати, стргати; **~ сухи лїсца** покидати суве листове

отаргнуц -нєм *зак.* **1.** откинути, отргнути; **2.** (*плод, квиток*) убрати, узабрати

отаргнуц ше -нєм ше *зак.*

откинути се, отргнути се

отарговац -гуєм *нєзак.* **1.** откидати, отрзати; **2.** (*плод, квиток*) узабирати, убирати

отарговац ше -гуєм ше *нєзак.* откидати се, отрзати се

отарти -а -е (*отрушени, очухани*) отрцан, искрзан; ~ **кукуричанка** отрцана кукурузовина

отвар *х.* екцем, краста, лишај (*на глави обич. код деце*)

отварднуц -нєм *зак.* **1.** отврднути; **2.** очврснути; **руки му отвардли од роботи** руке су му очврсле од рада

отварднуце *с.* **1.** отврднуће; **2.** очврснуће

отвардньовац -нюєм *нєзак.* **1.** отврдњавати, отврдњивати; **2.** очвршћавати, очвршћивати

отверанє *с.* отварање

отверац -ам *нєзак.* отварати; ~ **амрел** отварати кишобран; ~ **виставу** отварати изложбу

отверац ше -ам ше *нєзак.* отварати се

отверач *х.* отварач

отвор *х.* отвор

отворени -а -е отворен; ◊ ~ **варош** *воєн.* отворен град; ~ **склад** *ґрам.* отворен слог; ~ **рана** отворена рана; ~ **питанє** отворено питање

отворено *присл.* отворено; ~ **повесц** отворено рећи

отвореносц *ж.* отвореност

отвориц -им *зак.* **1.** *з розл. знач.* отворити; ~ **облак** отворити прозор; ~ **схадзку** отворити седницу; **2.** отворити, укључити; ~ **радио** отворити радио; ¤ ~ **душу** отворити душу; ~ **карти** отворити карте

отвориц ше -им ше *зак.* отворити се

отец отца *х. церкв.* отац; **святи ~ папа** свети отац папа; ~ **Лаврентий** отац Лаврентије; ~ **иґуман!** оче игумане!; ◊ **святих Отцох** (*православне швето, остатнєй нєдзелї пред Крачуном*) Очеви; **Бог ~** Бог отац

отечествени -а -е отаџбински, домовински; ~ **война** отаџбински рат

отечество *с.* отаџбина, домовина

отже *модал. и злуч.* дакле, значи

отїлеснїц (ше) -їм (ше) *зак. оп.* **отїлотвориц (ше)**

отїлесньовац (ше) -нюєм (ше) *нєзак. оп.* **отїлотворйовац (ше)**

отїлотворенє *с.* отелотворење, утеловљење, оваплоћење

отїлотвориц (ше) -им (ше) *зак.* отелотворити (се), отеловити (се), оваплотити (се)

отїлотворйовац (ше) -рюєм (ше) *нєзак.* отелотворивати (се), отеловљавати (се), оваплоћавати (се)

откави -а -е гнојав

откавиц -им *нєзак.* гнојити се

отлачиц -им *зак.* овршити, оврћи

отлук *х.* жуљ, нагњечење, нагњечина, убој, набој

отлуканє *с.* потуцање; ~ **по билим швеце** потуцање по белом свету

отлукац -ам *нєзак.* **1.** обијати; оштећивати; **2.** (*витлукац*) омлаћивати

отлукац ше -ам ше *нєзак.* **1.** лутати; смуцати се, потуцати се; **2.** обијати туђа врата (прагове); ићи од немила до недрага

отлучени -а -е обијен

отлучиц -им *зак.* **1.** отући, обити; оштетити, озледити; ~ **гарчок** отући лонац; **2.** (*витлучиц*) омлатити

отлучиц ше -им ше *зак.* отући се, обити се; оштетити се, озледити се

отмени -а -е отмен, елегантан; ~ **справованє** отмено понашање

отменосц *ж.* отменост, елегантност

оток отку *х.* гној (*у рани*)

отоман *х.* отоман

Отоман *х. ист.* (*Турок*) Отоман

отомански -а -е отомански; ~ **царство** отоманско царство

оториноларинґолоґия *ж. мед.* оториноларингологија

отохмац ше -ам ше *зак.* прејести се

отрежбиц (ше) -им (ше) *зак. коц. оп.* **отрезбиц (ше)**

отрежбйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак. коц. оп.* **отрезбйовац (ше)**

отрезбиц (ше) -им (ше) *зак.* отрезнити (се)

отрезбйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* отрежњавати (се), трезнити (се)

отрепац -пем *зак.* **1.** отрести, стрести, опрашити; ~ **зоз себе прах** стрести са себе прашину; **2.** *прен.* (*дакого*) истући, излемати, измлатити; **3.** *вулг.* (*умрец*) отегнути

отрепац ше -ем ше *зак.* **1.** отрести се, опрашити се, стрести са себе (*прашину и сл.*); **2.** (*оєсц ше*) прејести се

отреповац -пуєм *нєзак.* отресати, стресати (*прашину и сл.*)

отреповац ше -пуєм ше *нєзак.* **1.** отресати се, опрашивати се, стресати (*прашину и сл.*); **2.** (*оєдац ше*) прејedати се

отресац -ам *нєзак.* отресати, стресати; трести; ~ **яблука** отресати (трести) јабуке

отресац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*од праху, плєви*) отресати се; **2.** (*дакого* и *од дакого*) отресати се кога; **3.** *прен.* изговарати се, скидати са себе одговорност

отрески *х. мн.* (*отрешени одрутки*) отресине

отресц -ешем *зак.* отрести, стрести; ~ **ягоди** отрести дуд; ~ **шнїг зоз шапки** отрести снег са капе

отресц ше -ешем ше *зак.* **1.** отрести се; ~ **од праху** отрести се од прашине; **2.** *прен.* (*дакого/дачого* и *од дакого/дачого*) отрести се, отарасити се, ратосиљати се; **отресол ше [од] проблемох** отарасио се проблема

отрехло *с.* **1.** неуредан, аљкав човек; **2.** рашчупан, рашчерупан човек, куштравац, куштравко, разбарушенко, чупавац; **ходзиц як** ~ изгледати као страшило

отрец ше -ем ше *зак.* (*отрушиц ше*) отрцати се, искрзати се (*по површини*)

отримац -ам *зак.* одржати; ~ **ровновагу** одржати равнотежу; ~ **крочай** одржати корак; ~ **годзину** одржати час; ~ **слово** одржати реч; ~ **обецанє** одржати обећање

отримац ше -мам ше *зак.* одржати се; опстати; ~ **у живоце** одржати се у животу

отримовац -муєм *нєзак.* **1.** одржавати; ~ **построєня** одржавати постројења; **2.** неговати; ~ **заградку** неговати врт

отримовац ше -муєм ше *нєзак.* одржавати се

отримуюци -а -е одрж(љ)ив

отров *х.* отров; ◊ **бойово отрови** бојни отрови

отрова *ж.* **1.** пакостан (неваљао, поган) човек *или* дете, прави ђаво; **идз оталь, ти, отрово швецка** губи се одавде, неваљало створење; **2.** *заст. оп.* **отров**

отровац -руєм *зак. осн. и прен.* отровати

отровац ше -руєм ше *зак.* отровати се

отровенє *с.* тровање

отровиц (ше) -им (ше) *зак. оп.* **отровац (ше)**

отровни -а -е отрован; ◊ ~ **гад** змија отровница

отровнїк *и* **отровнїчок** -чка *х. бот.* бабин зуб, новчић (Ranunculus arvensis L.)

отройнє *присл.* троструко

отрок *х. заст.* **1.** дете; син; **2.** слуга

отрошини *ж. мн.* (*єд.* отрошина) *оп.* **отрушини**

отруби *ж. мн.* мекиње; ¤ **мац** ~ **у глави** *оп. под* **глава**

отрубов(и) -а -о/-е мекињав; од мекиња; са мекињама

отрушини *ж. мн.* (*єд.* отрушина) **1.** мрве, мрвице; **2.** *кух.* презле

отрошинка *ж. дем.* мрвица

отрушиц -им *зак.* окрунити; осути

отрушиц ше -им ше *зак.* окрунити се; осути се; отпасти

отрушовац -шуєм *нєзак.* окруњивати; осипати; крњити; мрвити

отрушовац ше -шуєм ше *нєзак.* крунити се; осипати се; крњити се; мрвити се; отпадати

отугнуц -нєм *зак. оп.* **затугнуц**

(2)

отупени -а -е (*нєчувствительни*) отупео

отупиц -им *зак.* (*постац нєчувствительни*) отупети, затупети; ~ **на боль** отупети на бол

отупйовац -пюєм *нєзак.* отупљивати, затупљивати

отьоркац ше *и* **отьотяц ше** -ам ше опити се, напити се

оушавиц -им *зак. оп.* **овшолавиц**

офанзива *ж.* офанзива

офанзивни -а -е офанзиван

офарбиц -им *зак.* обојити, офарбати

офира *ж. заст.* жртва

офировани -а -е **1.** дарован, поклоњен; завештан; ~ **маєток** завештана имовина; **2. офироване** -ного *с.* завештање

офировац -руєм (*на дакого/дацо* и *дакому/дачому*) **I.** *нєзак.* **1.** давати, даривати, поклањати; прилагати; **офируйце на свою културу** давајте за своју културу; **2.** остављати у наслеђе; завештавати; **3.** посвећивати; **4.** жртвовати; **II.** *зак.* **1.** дати, даровати, поклонити; приложити; **2.** оставити у наслеђе; завештати; **офировал на церкву свой маєток** оставио (завештао) је цркви своје имање; **3.** посветити; **4.** жртвовати

офировац ше -руєм ше *зак. и нєзак. заст.* **1.** жртвовати се; **2.** посветити се/посвећивати се

офировнїца *ж.* закладница

официйни -а -е **1.** званичан, службени; ~ **язик** званичан језик; **2.** *прен.* званичан

официр *х.* официр; **резервни** ~ резервни официр

официрски -а -е официрски

официрчок -чка *х. дем.* официрчић

официялни -а -е *оп.* **официйни**

оформени -а -е оформљен, обликован, уобличен

оформиц (ше) -им (ше) *зак.* **1.** оформити (се), формирати (се); **2.** обликовати (се), уобличити (се)

оформйовац (ше) -мюєм (ше) *нєзак.* **1.** оформљавати (се), формирати (се); **2.** обликовати (се), уобличавати (се)

офришко *присл. оп.* **пофришко**

офсайд *х. спорт.* офсајд

офсет *х. друк.* офсет; ~**-друкованє** офсет-штампа

офталмолоґия *ж. мед.* офталмологија

офурмовац (ше) -муєм (ше) *зак. оп.* **оформиц (ше) (2)**

офурмйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак. оп.* **оформйовац (ше) (2)**

ох *викр. за виражованє розличних емоцийох* ох

охабени -а -е **1.** остављен; **2.** (*о мужови або жени*) остављен; растављен; **охабени є** жена га је оставила; растао се са женом; **охабена є** муж ју је оставио; растала се са мужем; **охабени муж и жена ше нє зишли** растављени муж и жена нису се помирили

охабиц -им *зак.* **1.** *з розл. знач.* оставити; ~ **нєзамкнути дзвери** оставити незакључана врата; ~ **роботу** оставити посао; ~ **жену и дзеци** оставити жену и децу (*пор.* **зохабиц**); **2.** *оп.* **офировац (II, 2)**

охабиц ше -им ше *зак.* оставити се, оканити се; **охаб ти ше того!** остави се ти тога! ¤ **охаб ти ше тей роботи** окани се ћорава посла

охабяц -ям *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* остављати; ~ **през ноц отворени облаки** остављати преко ноћи отворене прозоре; **охабя млаток и бере клїщи** оставља чекић и узима кљешта; **уж два раз безуспишно охабял пице** већ два пута је безуспешно остављао пиће; **после каждей звади охабя мужа** после сваке свађе оставља мужа (*пор.* **зохабяц**); **2.** *оп.* **офировац (I, 2)**

охабяц ше -ям ше *нєзак.* остављати се, окањивати се

охабяч *х. правн.* оставилац

охарактеризовац -зуєм *зак.* окарактерисати, окарактеризирати

охват *х.* (*шлїд од укушеня инсекта*) отеклина, плик, шклопац, склопац

охвиліц ше -ї ше *зак. безос.* пролепшати се (*о времену*), овременити се; **охвилєло ше** пролепшало се време

охладзиц -им *зак.* охладити

охладзиц ше -им ше *зак.* охладити се; **єдло ше охладзело** јело се охладило; **~ од одушевия** охладити се од одушевљења; ¤ **ище ше анї нє охладзел(а)** (*швидко по дачиєй шмерци*) није се још ни охладио (охладила) у гробу

охладзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* охлађивати (се), хладити (се)

охладнуц -нєм *зак.* **1.** *безос.* (*постац жимнєйше – о хвилї*) захладити, охладнети, захладнети, озимити; засвежити; **вонка дакус охладло** напољу је мало захладило; **2.** прехладити се, нахладити се, озепсти; **дакус охладнул док чекал автобус** мало се прехладио док је чекао аутобус

охлопиц -им *зак.* (*замоцнїц, постац хлоп*) омужати

охмаліц -їм *зак. експр.* треснути, млатнути, распалити кога

охоренє *с.* обољење

охориц -им *зак.* оболети

охорйовац -рюєм *нєзак.* оболевати

охоронка *ж. заст.* забавиште

охота *ж. ридк.* воља, жеља

охпац ше -ам ше *зак.* прејести се, ождерати се

охрабренє *с.* охрабрење

охрабриц (ше) -им (ше) *зак.* охрабрити (се)

охрабровац (ше) -руєм (ше) *нєзак.* охрабривати (се)

охрабруюци -а -е охрабрујући

охрана *ж.* **1.** одбрана; **нужна ~** нужна одбрана; **остатня ~** последња одбрана; **2.** заштита; **~ рошлїнох** заштита биља

охранєбни -а -е **1.** одбрамбен; **~ война** одбрамбени рат; **2.** заштитни; заштитнички

охраніц -нїм *зак.* **1.** одбранити; заштитити; **2.** очувати, сачувати; **~ народни скарб** очувати народну баштину

охраніц ше -нїм ше *зак.* **1.** одбранити се; заштитити се; **2.** очувати се, сачувати се

охранююци -а -е **1.** *оп.* **охранєбни**; **2.** заштитни

охраньовац -нюєм *нєзак.* **1.** бранити; штитити; **2.** чувати

охраньовац ше -нюєм ше *нєзак.* **1.** бранити се; штитити се; **2.** чувати се

охраньовач *х.* **1.** бранилац; **2.** заштитник

охраставиц -им *зак.* окраставити

охудобнїц -нїм *зак.* осиромашити

охудобньовац -нюєм *нєзак.* осиромашавати

оцаринїц -нїм *зак.* оцаринити

оцариньовац -нюєм *нєзак.* царинити

оцелєнє *с.*: **крава на оцелєню** крава пред отељењем

оцеліц -лї *зак.* отелити

оцеліц ше -лї ше *зак.* отелити се; ¤ **швиня ше му оцелєла** *франт.* свиња му је опрасила једно прасе

оцелотвориц (ше) -им (ше) *зак. оп.* **отїлотвориц (ше)**

оцелотворйовац (ше) -рюєм (ше) *нєзак. оп.* **отїлотворйовац (ше)**

оцелячка *ж.* крава која се тек *или* недавно отелила

оцемнїц -їм *зак.* ослепети

оцена *ж.* **1.** оцена; **2.** процена; **по моєй оцени** по мојој процени

оценїви -а -е оцењив, оцењив

оценїц -нїм *зак.* **1.** оценити; **~ школярох** оценити ученике; **2.** проценити; **~ хижу** проценити кућу

оценююци -а -е *оп.* **оценїви**

оценьовац -нюєм *нєзак.* **1.** оцењивати; **2.** процењивати, ценити

оценьоваци -а -е (*хтори ше оценює*) оценски; **~ спорт** оценски спорт

оценьовацки -а -е оцењивачки; **~ комисия** оцењивачка комисија

оценьовач *х.* **1.** оцењивач; **2.**

процењивач, цензор

оцеплєнє *с.* отопљење

оцеплїц *зак.* -лєєм *и* -їм **а)** (*постац цеплєйши*) отоплити; **воздух оцеплєл** ваздух је отоплио; **б)** *безос.* (*постац цеплєйше*) отоплити, ојужити; **вонка оцеплєло** напољу је отоплило

оцепльовац -люєм *нєзак.* **а)** (*поставац цеплєйши*) отопљавати; **б)** *безос.* (*поставац цеплєйше*) отопљавати, јужити

оцет оцту *х.* сирће, оцат

оцетов(и) -а -о/-е сирћетни, оцатни

оцец оца *х.* отац; **власни ~** рођени отац; ◊ **духовни ~** духовни отац, душебрижник; **~ и мац** родитељи, отац и мајка; **стари ~** деда, старац; ¤ **яки ~ таки син** какав отац такав син; **оца ци ище!**, **~ це прекартал!** оца ти твога!

оцец-мац *оп.* **оцец и мац** (*под* **оцец**)

оцил *х. заст.* челик, оцал

оцилка *ж.* **1.** *заст.* оцило, огњило, кресиво; **2.** *оп.* **оцило**; **3. оцилки** *мн.* ножеви (*на млину за млевење меса*); ¤ **остац як на оцилки** остати без ичега; **пошло му як на оцилку** испало му је наопачке

оцило *с.* (*знак С у сербским гербу*) оцило

оцилови -а -о/-е челични, оцалан

оциментовац -туєм *зак.* омалтерисати (*цементним малтером*)

оцинка *ж. оп.* **оцена**

оцицац -ам *зак.* осисати

оцов -а -е **1.** очев; **2.** очински; **~ увага** очинска пажња

оцовски -а -е *оп.* **оцов (2)**

оцовство *с.* очинство; **утвердзиц ~** утврдити очинство

оцовщина *ж.* **1.** отаџбина, *горв.* домовина; **2.** наследство по оцу

оцозабойнїк *х.* оцеубица

оцозабойство *с.* оцеубиство

оцтовац -туєм *нєзак.* сирћетити, оцтити

оцтов(и) -а -о/-е сирћетни, оцтен; **~ квашнїна** *хем.* сирћетна киселина

оцундрани -а -е ритав, у ритама, подеран, одрпан

очай *х.* очај(ање)

очайни -а -е очајан

очайно *присл.* очајно, очајнички; **~ ше зоперац** пружати очајнички отпор

очайовац -аюєм *нєзак.* очајавати

очамасловац -луєм *зак. експр.* истући, измлатити, излемати

очари *х. мн.* (*єд.* очар) *коц. оп.* **окуляри (2)**

очарнїц -нїм *зак. прен.* оцрнити, опањкати; омразити

очарньовац -нюєм *нєзак.* оцрњивати, опањкавати

очачка *ж. ткац.* (*ґужлїк у предзи або тканю*) упоћак

очаююци -а -е очајнички

очаянє *с.* очајање

очаяц -ям *зак.* очајати

очаяни -а -е очајан

очвиркац -ам *зак.* испрскати, запрскати (*кратким млазевима*)

очвиркац ше -ам ше *зак.* испрскати се, запрскати се (*кратким млазевима*)

очвирковац (ше) -куєм (ше) *нєзак.* запрскивати (се)

очевидец -дца *х.* очевидац

очежац -ам *зак.* отежати

очежуюци -а -е отежавајући; **~ обставина** отежавајућа околност

очековац -куєм *нєзак. оп.* **обчековац**

Оченаш *х. церкв.* Оченаш; ¤ **знац дацо як ~ (як Вирую)** знати нешто као Оченаш (упрсте, као својих десет прстију)

очерац -ам *зак.* (*дацо за дацо*) заменити, мењати се, трампити; разменити; **~ жем за авто** мењати земљу за кола

очерац ше -ам ше *зак. взаєм. повр.* разменити се, трампити; **очерайме ше!** разменимо се!

очердац -ам *зак. експр.* трампити

очеркнуц -нє *зак.* отврднути, очврснути; осушити се, просушити се;

пропрнути; **загнєцене цесто уж фино очеркло** умешено тесто је већ лепо отврднуло; **диждж престал, уж очеркло, мож робиц** киша је стала, већ је пропрнуло, може се радити

очерствиц -им *зак.* очврснути

очерств(й)ованє *с.* очвршћавање, очвршћивање

очерствйовац -вюєм *нєзак.* очвршћавати, очвршћивати

очесац -ешем *зак.* **1.** (*коня*) истимарити; **2.** (*волну, конопи и под.*) очешљати, огребенати, издрндати; **4.** *прен.* истући, избити, измлатити, излемати

очи *с. мн.* очи (*оп.* **око**)

очивисни -а -е *оп.* **очиглядни**

очивисно *присл. оп.* **очиглядно**

очиглядни -а -е очигледан

очиглядно *присл.* очигледно

очиска *с. мн. ауґм. и пейор.* очетине

очисцац -ам *нєзак. оп.* **очисцовац**

очисценє *с.* очишћење

очисциц -им *зак.* **1.** *осн. и прен.* очистити; **~ шпляхи** очистити флеке; **2.**ољуштити; огулити; отребити; **~ яблуко**ољуштити јабуку

очисциц ше -им ше *зак.* очистити се

очисцовац -цуєм *нєзак. и частот.* **1.** чистити; **2.** љуштити; гулити; требити

очичка *с. мн. дем. и гипок.* (*од* **око**) очице

очканє *с. аґр.* очење, калемљење (*на пупољак*)

очкац -ам *зак.* очити, калемити (*на пупољак*)

очкац ше -ам ше *нєзак.* (*виганяц пупча – о овоцох*) пупати, пупити

очко *с.* **1.** (*на облаку*) стакло, окно; **2. а)** (*окулярох*) стакло; **б)** *техн.* сочиво; **3.** (*на штриканю*) петља, машна, жица; **4.** *дем., бот.* окце; ◊ **волово ~** *зоол.* царић (Troglodytes)

очкодзенє *с.* (*од вдереня и под.*) оштећење

очкодзени -а -е (*зоз вдереньом и под.*) оштећен

очкодзиц -им *зак.* (*зоз вдереньом и под.*) оштетити

очкодовани -а -е оштећен; оштећеник; **у тей тарґовини вон ~** у овој трговини он је оштећен

очкодовац -дуєм *зак.* (*направиц чкоду*) оштетити; **~ подприємство зоз слабим дїлованьом** оштетити предузеће лошим пословањем

очкодовйовац -вюєм *нєзак.* оштећивати

очловечиц (ше) -им (ше) *зак.* очовечити (се)

очловечовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* очовечавати (се)

очмохтац ше -ам ше *зак. експр.* очешати се

очни -а -е очни; **~ лїкар** очни лекар

очомословац -луєм *зак. експр.* истући, излемати, измлатити

очубрац -ам *зак. експр.* очупати, очерупати (*перје, косу и сл.*)

очувани -а -е очуван; **авто добре ~** кола су добро очувана

очувац -ам *зак.* очувати, сачувати; **~ здравє** очувати здравље

очувац ше -ам ше *зак.* очувати се, сачувати се

очудациц (ше) -им (ше) *зак.* **1.** (у)накарадити (се); унаказити (се); **2.** нагрдити (се), наружити се

очудацовац (ше) -цуєм (ше) *зак.* (у)накарађивати (се); унаказивати (се); нагрђивати (се)

очутаковац -куєм *зак. прен.* опељешити, опуљити

очутиц -им *зак.* освестити

очутиц ше -им ше *зак.* **1.** *осн. и прен.* освестити се, доћи себи; **нє могла ше ~ од страху** није могла доћи себи од страха; **2.** опоравити се (*после болести*)

очухани -а -е излизан; олињао; хабав; искрзан

очухац -ам *зак.* **1.** (*ципели*) очистити; **2.** (*зуби*) опрати; **3.** (*патос и под.*) обрисати, орибати, изрибати; ижицати; отрти; **4.** (*шмати*) искрзати; излизати; **5.** (*пупча з кромпльох и под.*) очистити

очухац ше -ам ше *зак.* **1.** обрисати се (*од прашине, прљавштине*) **2.** *прен.* **а)** (*од хороти*) извући се, отети се; опоравити се; прездравити, оздравити; **б)** ~ **од длуства** извући се (изаћи, испливати) из дугова; **в)** извући се из тешког материјалног стања; **3.** (*о шматох и под.*) искрзати се; излизати се; олињати се

очухнуц -нєм *зак.* **1.** очешати; **2.** (*о виштрелєней кульки*) окрзнути; **кулька го лєм очухла** метак га је само окрзнуо

очухнуц ше -нєм ше *зак.* очешати се; ¤ **жена без мужа и на углє хижа - кажде ше коло нєй очухнє** ≅ виноград на ћошку – свако га пипне

очуховац -хуєм *нєзак.* брисати

очуховац ше -хуєм ше *нєзак.* **1.** брисати (*прашину, прљавштину са себе*); ~ **од праху** брисати прашину са себе; **2.** трцати се, фуцати се; **3.** *прен.* **а)** (*коло дакого*) умиљавати се; додворавати се; **б)** (*коло дзивки*) удварати се; **в)** ~ **коло школи** слабо, мало учити

очуховач *х.* отирач, брисач

ош *ж.* осовина

ошалїц -лїм *зак.* полудети

ошальовац -люєм *нєзак.* лудети, блесавити

ошац ошеєм *зак.* просејати; ~ **муку** просејати брашно

ошацовац (ше) -цуєм (ше) *зак.* проценити (се)

ошведоченє *с. оп.* **ошвеченє**

ошведочиц (ше) -им (ше) *зак. оп.* **ошвечиц (ше)**

ошведочовац ше -чуєм ше *нєзак. оп.* **ошвечовац ше**

ошвециц -им *зак. церкв.* освештати, осветити; ¤ ~ **дакому олїво** дати коме последњу помаст

ошвеченє *с. заст.* уверење (*оп.* **прешвеченє**)

ошвечиц -им *зак. заст.* уверити (*оп.* **прешвечиц**)

ошвечиц ше -им ше *зак. заст.* уверити се (*оп.* **прешвечиц ше**)

ошвечовац ше -чуєм ше *нєзак. заст.* уверавати се (*оп.* **прешвечовац ше**)

ошвиженє *с.* освежење

ошвижиц (ше) -им (ше) *зак.* освежити (се)

ошвижовац (ше) -жуєм (ше) *нєзак.* освежавати (се)

ошвижовач *х.* освеживач

ошвижуюци -а -е освежавајући

ошвитнуц -нєм *осн. и прен.* свануту, осванути

ошвиценє *с.* осветљење

ошвициц -им *зак.* осветлити; обасјати

ошвицовац -цуєм *нєзак.* осветљавати; обасјавати

ошедлац -ам *зак.* **1.** *заст.* (*положиц шедло на коня*) оседлати; **2.** (*шеднуц на коня*) узјахати

ошельнїк *х.* водир; ¤ **полни** ~ (*вельо дакого або дачого*) пун кош, цела гомила, мали милион; *ирон.* као кусих паса; много, пуно; **тих шпивачох єст полни** ~ ових певача има пун кош; **того року ми зродзело полни** ~ ове године ми је пуно родило

оши -а -е осји, осовљи

ошивац -ам *нєзак.* **I.** *прех.* (*муку*) сејати, просејавати; **II** *нєпрех.* **1.** (*одступац од ровномирного обрацаня – о колєсу*) батргати, правити осмице; **колєсо на бициґли ми ошива** точак бицикла ми прави осмице; **2.** (*о дижджу*) сипити; **ошива дробни єшеньски диждж** сипи ситна јесења киша; **3.** *безос.* мантати се, заноситi; **ошива зо мну** врти (манта) ми се у глави, заноси ме

ошивиц -веєм *и* -им *зак.* поседети, оседети

ошикани -а -е ознојен, знојан, орошен; **очка ошикани** прозорска стакла су ознојена

ошикац ше -ам ше *зак.* ознојити се, оросити се; **очка ше ошикали** прозори су се ознојили

ошиковац ше -куєм ше *нєзак.* знојити се, сузити (*о

стаклима и сл.)

ошироциц -им *зак.* **I** *прех.* осиротити, учинити сирочетом; **II** *нєпрех.* осиротети, постати сироче

ошка *ж. дем.* осовиница

ошкалєни -а -е оштећен

ошкалїц -їм *зак.* оштетити

ошкварчиц -им *зак. оп.* **ошквирчац**

ошкварчовац -чуєм *нєзак. оп.* **ошквирчовац**

ошквириц -им *оп.* **ошквирчац**

ошквирчац -чим *и* **ошквирчиц** -им *зак.* осмудити, опрљити, спрљити; ~ **власи** опрљити косу

ошквирчовац -чуєм *нєзак.* смудити, прљити

ошкрабац -бем *зак.* огребати, згрепсти, остругати, састругати

ошкрабовац -буєм *нєзак.* грепсти, гребати, стругати, састругавати

ошлєбодзенє *с.* ослобођење

ошлєбодзиц (ше) -им (ше) *зак.* ослободити (се)

ошлєбодзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* ослобађати (се)

ошлєбодитель *х.* ослободилац

ошлєбодителька *ж.* ослободитељица

ошлєбодительни -а -е ослободилачки; ~ **рух** ослободилачки покрет

ошлєпиц -им *зак.* **I** *нєпрех.* (*постац шлєпи*) ослепети; **II** *прех.* (*зробиц шлєпим*) ослепити

ошлєпйовац -юєм *нєзак.* **I** *нєпрех.* (*поставац шлєпи*) слепити; **II** *прех.* **1.** (*робиц шлєпим*) ослепљивати; **2.** заслепљивати

ошлєпнуц -нєм *зак. оп.* **ошлєпиц (I)**

ошлїжиц -им *зак.* ослузити

ошлїзковац ше -куєм ше *нєзак.* склизавати

ошлїзнуц -їжнєм *зак.* постати клизав; **порошел диждж, та драга ошлїзла** поросила је киша, те је пут постао клизав

ошлїк *х. дем.* (*од* **осел**) магарчић

ошлїнїц -їм *зак.* ослинити, обалавити

ошлїньовац -нюєм *нєзак.* обалављивати

ошлїснуц ше -їшнєм ше *зак.* склизнути

ошлїца *ж.* магарица

ошлятко *с.* магаре

ошмацени -а -е који има доста одеће; одевен

ошмациц -им (*дакого*) *зак.* накуповати коме одеће, обући кога; ~ **дзеци** накуповати деци одеће, обући децу

ошмейовац -еюєм *нєзак.* исме(ја)вати

ошмелїц (ше) -їм (ше) *зак. оп.* **одшмелїц (ше)**

ошмельовац (ше) -люєм (ше) *нєзак. оп.* **одшмельовац (ше)**

ошмеяц -еєм *зак.* исмејати

ошмикац -ам *зак.* смуждити; **~ лїсце з конарчка** смуждити лишће са гранчице

ошмирґлац -ам *и* **ошмирґловац** -луєм *зак.* ошмирглати

ошмих *х.* осмех, смешак

ошмихнуц ше -нєм ше *зак.* осмехнути се

ошмиховац ше -хуєм ше *нєзак.* осмехивати се

ошмишковац ше -куєм ше *нєзак.* осмехивати се, осмешкивати се, смешкати се, смешити се; ¤ **лєм ше [так] ошмишкує** брк му се смеши

ошмищок -щка/-щку *х. дем.* смешак, осмејак

ошолавиц -им *зак. оп.* **овшолавиц**

ошориц (ше) -им (ше) *зак.* уредити (се); средити (се)

ошпивац -ам *зак.* опевати

ошпивовац -вуєм *нєзак.* опевавати

ошпляхац (ше) -ам (ше) *зак.* офлекати (се), исфлекати (се), измрљати (се)

ошпляховйовац (ше) -вюєм

(ше) *нєзак.* флекати (се), мрљати (се)

оштвернє *присл.* четвороструко

оштверкож *присл.* четвороношке, четвороножице, бауљке; **исц ~** бауљати

ошторгель *х.* (*на концу батога цо пука*) швигар; ¤ **як ~ 1.** нагао, строг, оштар, бритак; **2.** (*барз оштри, вредни*) вредан као чигра

ошторповац ше -пуєм ше *нєзак. взаєм. повр.* гуркати се

оштрамбац (ше) -ам (ше) *зак.* искрзати (се); похабати (се); отрцати (се)

оштрач *х.* оштрач

оштре -рого *с.* оштрица, сечиво; ~ **ножа** оштрица ножа

оштри -а -е **1.** *з розл. знач.* оштар; ~ **нож** оштар нож; ~ **око** оштро око; ~ **угел** *мат.* оштар угао; **2. а)** строг; ~ **кара** строга казна; ~ **глас** строг глас; **б)** жесток; ~ **зраженє** жесток окршај; **в)** жучан; **оштри коментари** жучни коментари; **г)** суров; ~ **жима** сурова зима; **3. а)** (*роботни*) вредан; **б)** окретан, брз; ¤ ~ **як огень** (*барз вредни*) брз (вредан) као чигра

оштригац -ам *зак.* **1.** (*власи*) ошишати; **2.** (*нохци и под.*) одсећи; **3.** (*живу ограду*) орезати, састрићи

оштригац ше *-ам ше зак.* ***1.*** *ошишати се;* ***2.*** *заст. (оштригац варґочи) одсећи косу;* ***оштригала ше*** *одсекла је косу;* ***◊ ~ на нулу*** *оп. под* ***на шуто***

оштрик *х. бот.* оштрика, оштрица (Carex elata All.)

оштрина *ж. оп.* **оштросц**

оштриц -им *нєзак.* оштрити

оштриц ше -им ше *нєзак. прен.* оштрити се

оштро *присл.* **1.** оштро; бритко; **2.** строго; **3. а)** окретно; **б)** брзо; **наєдз ше ~ и идз цо скорей** наједи се брзо и иди што пре

оштросц *ж.* **1.** оштрина; **2.** строгост, строгоћа; **3.** жестина

оштроугли -а -е оштроугласт, оштроугли

оштроумни -а -е оштроуман; виспрен

оштроумносц *ж.* оштроумност, оштроумље; виспреност

оштрофац -ам *зак.* (*пенєжно покарац*) казнити, оглобити

оштуховац (ше) -хуєм (ше) *нєзак.* **1. а)** бости (се), боцкати (се); **б)** (*з локцами*) гуркати се; **2.** *прен.* задиркивати (се), зачикавати (се)

ошукац -ам *зак.* **1.** (*дакого*) претражити (претрести) коме џепове; **2.** *заст.* потражити

ошукац ше -ам ше *зак.* потражити по џеповима, претражити џепове

ощадни -а -е **1.** штедљив; **2.** сиромашан, скроман; **по войни зме почали робиц у ощадних условийох** после рата смо почели радити у скромним условима; ◊ ~ **каса** *заст.* штедна каса

ощадно *присл.* **1.** штедљиво; ~ **жиц** штедљиво живети; **2.** сиромашно, скромно

ощадовац -дуєм *нєзак.* (*шпоровац*) штедети, чувати

още *с.* **1.** *коц.* обланда; **2.** *церкв. кат.* хостија

ощербациц -цеєм *и* -им *зак.* окрезубити

ощербени -а -е **1.** крњ; ~ **нож** окрњен нож; **2.** *прен.* ускраћен, недостатан

ощербиц -им *зак.* **1.** окрњити, ошкрбити; ~ **нож** окрњити нож; **2.** *прен.* ускратити; повредити

ощербйовац -бюєм *нєзак.* крњити; ~ **дачийо права** *прен.* крњити нечија права

ощеткац (ше) -ам (ше) *зак.* очеткати (се)

ощини *ж. мн. оп.* **вощини (2)**

ощипковац -куєм *нєзак.* штип(к)ати, заштипкивати

ощипковац ше -куєм ше *нєзак.* штип(к)ати се, заштипкивати се

оягнїц (ше) *нєзак.* ојагњити (се)

П

пава *ж. заст.* паун; пауница; ¤ **исц (ходзиц) як [тота]** ~ (*пишно ходзиц*) гордо (поносно) ходати; имати гордо (поносно) држање

павза *ж. оп.* **пауза**

павзирац -ам *нєзак. оп.* **паузирац**

павильон *х.* павиљон

павиян *х. зоол.* павијан

павук *х.* паук

павуков -а -е пауков, паучији; ~ **галов,** ~ **мрежа** паукова мрежа

павур *х.* паун

павурче *с.* паунче

павурчок -чка *х. дем.* пауниħ

павучайки *ж. мн.* (*єд.* павучайка) трепавице

павучина *ж. осн. и прен.* паучина

павучинасти -а -е паучинаст

паґиновац -нуєм *зак. и нєзак. друк.* пагинирати

паґинация *ж. друк.* пагинација

паґода *ж.* (*будистични култни будинок*) пагода

пад *х. з розл. знач.* пад; ~ **валути** пад валуте; ~ **температури** пад температуре; **при паду ше покалїчел** при паду се повредио; **морални ~** морални пад

падавица *ж. мед.* падавица

падавичар *х.* падавичар

паданє[1] *с.* **1.** падање; пад; **2. падання** *мн. метеор.* падавине, оборине; ◊ **на ~** време (дан) је на кишу

паданє[2] *с. оп.* **пад**

падац -ам *нєзак.* **1**. *з розл. знач.* падати; **пада диждж** пада киша; ~ **под уплїв** падати под утицај; **пада зависа** завеса пада; **2.** (*о державиі, влади*) пропадати, падати; **3.** (*зменшовац интензитет, слабнуц*) падати; **пада напруженє** пада напон; **5.** *безос.* (*буц, подношиц*): **чежко ми то падало** тешко ми је то падало; **3.** *заст.* (*на дакого/дацо – одношиц ше, буц адресовани*) односити се; **тоти слова падали на нього** те речи су се односиле на њега; ¤ **идземе (идзме) док нє пада** (*идзме, понагляйме*) хајдемо, време је да кренемо; **нє пада на це** (*уважно роб, нє понагляй*) не гори ти [куħа] над главом, није ти крава стала на ногу

падачка *ж. астрон.* падалица; **гвизда ~** звезда падалица

падаюци -а -е падајуħи

падина *ж.* падина, обронак; нагиб; стрмина

падлаш *х. заст.* таваница, строп, плафон; ◊ **руцац ~** *буд.* бацати (дизати) таван (*в.*), витловати (*в.*), викловати (*в.*)

паднуц -нєм *зак. заст.* пасти; ¤ ~ **до рук** *оп.* **спаднуц до рук** (*под* **рука**); **чежко дакому** ~ *оп. под* **спаднуц**

падобран *х.* падобран

падобранєц -нца *х. осн. и прен.* падобранац

паж *х. ист.* паж

пажерак *х. анат.* једњак; ¤ **буц дакому у пажераку, войсц дакому до пажерака** (*завадзац дакому, буц дакому нєнависни*) бити коме кост у грлу, лежати коме у желуцу

пажериц ше -им ше *нєзак. и зак.* лакомити се; **барз ше пажери** лакоми се, иде му вода на уста, расту му зазубице

пажерни -а -е **1.** (*на єдзенє*) лаком; **2.** похлепан, прождрљив, облапоран; **3.** жељан, пожудан

пажица *ж.* **1.** ливада; **2.** пашњак, паша, пасиште; **3.** (*парлаґ*) ледина, парлог

пажицов -а -о ливадски; ◊ ~ **(лукова) трава** *бот.* власеница (Poa pratensis); ~ **чубочка** *зоол.* пупавац (Upupa epops)

пажичка *ж. дем.* ливадица, ливадак, травњак

паздзере *с. оп.* **паздзерче (1)**

паздзерняк *х.* *и* **паздзерови пец** *оп.* **набиваци пец**

паздзерче *с.* **1.** поздер; **2.** (*фалаток паздзерча*) поздерка; ¤ **жиц [себе] як пес на паздзерчу** *оп. под* **пес**

пазури *ж. мн.* (*єд.* пазура) **1.** канџе, нокти, чапорци; **2.** *прен.* прсти; ¤ **достац по пазурох** добити по прстима

пазуха *ж.* пазухо, пазуха, пазух; **ношиц дацо под пазуху** носити што под пазухом (под мишком); **вжац дакого попод пазуху** ухватити кога испод мишке (испод руке)

пазухов(и) -а -о/-е и **пазушни** -а -е пазушни

пазушка *ж.* **1.** *бот.* (*медзи лїсцом и стеблочком*) пазухо **2.** *дем.* пазушица

пазушни -а -е *оп.* **пазухов(и)**

пайпа *ж.* пајпа

пайта *ж. заст.* "пайта" (*амбар у предњем дворишту са подрумом испод зграде*)

пайташ *х.* **1.** друг; **школски** ~ школски друг; **2.** (*у заєднїцкей роботи*) садруг, садругар; **3.** другар, пајдаш, пајташ, пријан, побратим, кум; **як же ши, пайташ?** како си, друже (другар)?

пайташиц ше -им ше *нєзак.* дружити се; друговати

пайташка *ж.* **1.** другарица; **школска** ~ школска другарица; **2.** пајдашица

пайташочка *ж. дем. и гипок.* другарица; пајдашица

пайташски -а -е другарски

пак *х.* пакет (*већи*)

пакет *х.* пакет

пакецик *х. дем.* пакетић; замотуљак, смотак

Пакистанєц -нца *х.* Пакистанац

пакистански -а -е пакистански

пакло *с.* пакла; пакетић

паклочко *с.* **1.** пакла, пакетић; **2.** паклић, кутија; ~ **циґари (циґаретли)** паклић цигарета

паковац -куєм *нєзак.* **1.** паковати; **2.** пакетирати

паковац ше -куєм ше *нєзак.* **1.** паковати се; **2.** *прен.* паковати се, купити се; **пакуй ше вонка!** пакуј се (испадај) напоље!

паковач *х.* пакер

пакосни -а -е пакостан, злобан

пакоснїк *и* **пакошнїк** *х.* пакосник; зломишљеник

пакоснїца *и* **пакошнїца** *ж.* пакосница, злоћа

пакосно *присл.* пакосно; злурадице, злурадо, злобно

пакосц *ж.* пакост, злоба; злурадост

пакосциц -им *нєзак.* пакостити

пакошнїк *х. оп. под* **пакоснїк**

пакошнїца *ж. оп. под* **пакоснїца**

пак-папер *х.* пак-папир

пакт *х.* пакт; ~ **о нєнападаню** пакт о ненападању

пактовац -туєм *нєзак.* пактирати

пакунок -нку/-нка *х. ридк.* (*менши пак*) пакет

палá *викр. беш. оп.* **палє**

паладин *х. ист., прен.* паладин

паланка *ж.* (*1. варощик; 2. утвердзенє*) паланка

паланки *мн.* (*оград коло студнї*) сек (*в.*), сантрач, стублина

паланкин *х.* (*закрити носилки*) паланкин

палата *ж.* палата

палатал *х. линґв.* палатал

палатализовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* палатализовати (се)

палатализация *ж. линґв.* палатализација

палатални -а -е палаталан

палачинкар *х. коц. оп.* **палачинкарня**

палачинкарня *ж.* тигањ, тава, палачинкара (*в.*)

палачинки *ж. мн.* (*єд.* палачинка) палачинке

палеография *ж.* палеографија

палеолит *х.* (*старши камени час*) палеолит

Палестинєц -нца *х.* Палестинац

палестински -а -е палестински

палета *ж. маль., прен.* палета

палє *викр. и слов.* **1.** ево; ено; ~ **ту** ево овде; ~ **там** ено тамо; **2.** гле, види(те); ~, **ти уж ту?** гле, ти си већ овде?; ~, **ша то вон** види, па то је он; ◊ ~ **па** гле, гле; види, види; ¤ ~ **ти ше його (єй, их)!** види ти њега (њу, њих)!; **палє яки...** види га какав је...

палєне -ного *с.* паљевина, згариште

палє-ниа *викр. и слов. з наглашеним обрацаньом уваги* ево; ено; гле, (по)гледај(те), види(те); ~, **то ше так роби** види, то се овако ради

палєнїско *с.* паљевина

палєнка *ж.* ракија; **бишалмова** ~ дуњевача; **кайсова** ~ кајсијевача; ¤ **дац (достац) на палєнку** дати (добити) бакшиш; **влапела ше (запалєла ше) у нїм палєнка** (*барз є пияни, нє зна о себе*) отровао се алкохолом, има тровање алкохолом

палєнкаш *х. оп.* **палєнкош**

палєнкош *х.* (*тот цо люби палєнки*) ракијаш

палєнкозовац -зуєм *и* **палєнковац** -куєм *нєзак.* пити ракије

палєночка *ж. дем.* ракијица

палєнчар *х.* (*тот цо пече палєнку*) ракијаш, ракиџија, пецар

палєнчарня *ж.* пецара, ракиџиница

палєнчарош *х. оп.* **палєнчар**

палєнчиска *ж. ауґм. и пейор.* ракијчина, ракијетина

палєц -льца *х.* прст; ◊ **вельки** ~ палац; **на ~, з пальца** (*на грубо як палєц*) на један прст, с прста; **указуюци** ~ кажипрст; **стреднї/штреднї ~** средњи прст; **персценьови ~** домали прст; **мали ~** мали прст, малић; ¤ **аж го пальци швербя** (*барз би робел*) има велику жељу за радом; **аж за пальци лапа** (*барз жимно*) хладно је да камен пуца; **аж з пальцами до жем прицискала** (*поцерпала, барз сцела зопрец дацо нєприємне*) подилазили су је мравци; **анї з пальцом нє рушиц** ни прстом не мрднути; **голи як ~** го као прст (као црквени миш), нема ништа под [милим] богом, нема ни куће ни кућишта; **дам палєц одрезац** ево моје главе; **жиц од своїх дзешец пальцох** живети са својих десет прста (прстију); **купиц за пейц пальци и шесту длань** (*украднуц*) лева рука десни џеп; **лїпи ше му на пальци**, **ма длугоки пальци** (*люби краднуц*) има дугачке прсте**; ма на кажди ~ по єдного (єдну)** има на сваки прст по једног (једну); **попри пальцу 1.** јако мало: **дакеди ше єдзенє попри пальцу цукровало** некада се јако мало шећерило (*због скупог шећера*); **2. буц (жиц, остац) попри пальцу (коло пальца)** (*жиц з малима средствами за живот*) једва састављати крај с крајем; **сам як** ~ (*без фамелиї и родзини*) сам као прст, као окресана (одсечена, преломљена) грана; **сухи як** ~ (*барз худи, слаби*) сув као сарага; **хпац (штуряц) пальци до дачого** забадати (завлачити) своје прсте у нешто

палисад *х. и* **палисада** *ж. воєн.* палисад, палисада

палїц -їм *нєзак.* **1.** палити, поджигати; ~ **огень** палити

ватру; **2.** (*спальовац*) жећи, спаљивати; **слунко палї траву** сунце жеже траву; **3.** (*извор светлости*) палити, укључивати; **4.** (*о жими*) бридети**; жимни витор палї** хладан ветар бриди; **5**. (*заклану швиню*) прљити

палїц ше -їм ше *нєзак. осн. и прен.* палити се

палїца *ж.* **1.** штап, палица; мотка; (*векша*) тољага; **2.** (*за бице*) батина, штап; **3. а)** (*на циґоню*) штап, удило; ~ **на (за) циґонь, рибарска ~** пецарошки штап; **б) слунечнїково палїци** *поль.* штапови (*в.*); **4.** шипка; **5.** (*билиярдска*) так; ◊ **класц (дриляц) дакому палїцу до колєса** бацати (подметати, турати) коме клипове под точкове

палїчка *ж.* 1. (*за операнє при ходу*) штап, палица; 2. (*за бице*) батина, штап; **3.** *физк.* палица; **4.** *муз.* **а)** удараљка; **б) палїчки** *мн.* (*з хторима ше биє по инструменту*) чангараци; **5.** штапић; **6.** (*предмет з хторим ше биє*) пацка; **7.** ~ **ширки** палидрвце; ◊ **раховац на палїчки** рачунати на прутиће; ¤ **бог нє идзе кажди дзень з палїчку биц** правда је спора али достижна; **худи як ~** сув као сарага, мршав (танак) као чачкалица

палма *ж. бот.* палма

палмов -а -о палмов

паломнїк *х.* ходочасник, пелегрин, хаџија

паломнїца *ж.* ходочасница

паломнїцки -а -е ходочаснички

паломнїцтво *с.* ходочашће, хаџилук; **исц (ходзиц, пойсц) на ~** ићи (отићи) на ходочашће, ходочастити

палуба *ж.* палуба

паля *викр. оп.* **палє**

паляци -а -е врео; ~ **слунко** врело сунце

паль *х.*: **положиц увариц** *або* **упечиц пред** ~ (*положиц пред огень у руским пецу*) ставити кувати *или* пећи на ватру(*в.*); **печиц пред пальом** (*печиц пред огньом у руским пецу*) пећи на ватри (*в.*)

палька *ж. бот.* (*квиток дикиню*) палацка

пальок -лька *х.* **1.** *заст.* (*мещок на болящим пальцу место завою*) футрола (*в.*), лутка (*в.*); **2.** *оп.* **палька**

пальцати -а -е прстат, дугопрст

пальчик *х. дем.* прстић

паметанє *с.* **1.** памћење; **механїчне ~** механичко памћење **2.** сећање

паметац -ам *нєзак.* **1.** (*мац паметанє*) памтити; **ище вше добре паметам** још увек добро памтим; **2.** сећати се; **добре паметам тот час** добро се сећам тог времена; **3.** *заст.* (*на дацо*) имати на уму; добро (за)памтити; **паметайме на тоти слова же лєпше давац як примац** имајмо на уму ове речи да је боље давати него примати; **паметайме вше на то же нєдобре виховане дзецко нє будзе добри граждан** запамтимо добро да лоше васпитано дете неће бити добар грађанин

паметац ше -ам ше *нєзак.*: **одкеди ше паметам** откад знам за себе

паметлїви -а -е **1.** (*хтори ше пре дацо памета*): **то ми остало паметлїве** тога се добро сећам; то ми је остало у сећању; **тота подїя останє ~ народу** овај догађај народ ће дуго памтити; **2.** упечатљив

памец *ж. заст.* сећање; **то ми длуго останє у памеци** то ће ми дуго остати у сећању; ¤ **буц на памеци** бити на уму

памнятка *ж. беш. оп.* **памятка**

пампа *и* **пампас** *х. ґеоґр.* пампа, пампас

пампуля *ж. пейор.* (*ґамба*) губица; ¤ **розбиєм ци пампулю** разбићу ти њушку

пампушки *ж. мн.* (*єд.* пампушка) *кул. коц.* крофне (*оп.* **бухти**)

памук *х.* памук

памукарня *ж.* памучара

памуков(и) -а -о/-е *и* **памучни** -а -е памучан

памута *ж. заст.* **1. а)** обојена предена вуна; **б)** обојена памучна пређа; **2.** памук

памфлет *х.* памфлет

памятка *ж.* успомена

памятков(и) -а -о/-е *оп.* **памятни**

памятни -а -е: ~ **кнїжка** спомен-књига; ~ **плоча** спомен-плоча; ~ **албум** споменар

памятнїк *х.* споменик

памяток -тка *х. ридк. оп.* **памятка**

память *ж.*: **вична(я) му** ~ (*остатнї поздрав покойному*) слава му

пан *х.* **1.** господин; **2.** господар; племић, властелин; спахија; **3.** *ист.* пан; ¤ **буц сам свой** ~ (*буц материялно нєзависни*) бити свој господар; **2.** (*буц самостойни*) бити сам свој господар; **казал ~ зробел сам** (*розказал другому, а на концу сам мушел поробиц*) ≅ пала (спала) књига на два (на три) слова; **нє дай боже Ивана за пана** не дај боже да неук дође на власт; **панє боже [швети]** господе боже

Пан *х.*: **~ Бог** Господ Бог

панама *ж. текст.* панама

панамерикански *и* **панамерицки** -а -е панамерички

панамски -а -е (*од* **Панама**) панамски

панахида *ж. церкв.* панахида, опело

панбоски -а -е: **~ кравичка** *оп.* **богова (божа) катичка**

панґермански -а -е пангермански

пандан *х.* пандан

пандемия *ж. мед.* пандемија

пандур *х. беш.* полицајац, пандур

панеґирик *х.* (*хвалошпив*) панегирик

панеґиричар х. панегиричар

панї *ж. нєпрем.* госпођа; дама; **дворска ~** дворска дама; **милостива ~** милостива госпођа

панїка *ж.* паника; **у панїки** у паници, успаничено

панїмарилїсток -тка *х. бот.* срчун, бухарика (Pyrethrum majus Desf.)

панїматка *ж.* попадија, протиница

панїца *ж. презр.* госпођа

панїчар *х.* паничар

панїчка *ж. оп.* **паночка**

панїчни -а -е паничан

панкац ше -ам ше (*дакому*) *нєзак.* молити се коме

панкреас *х. анат.* панкреас, гуштерача

панна *ж. заст.* госпођица

Панна *ж.*: **~ Мария** *заст.* Богородица

пано -оа *х.* пано

панованє *с.* **1.** владање; **2.** владавина, власт

пановац -нуєм *нєзак.* владати; господарити

Панонєц -нца *х.* Панонац

панонски -а -е панонски

панорама *ж.* панорама

панованє *с.* **1.** *дїєсл. мен.* од **пановац; 2.** владање; **3.** владавина, власт; **за панованя краля**... за време владавине краља...

пановац -нуєм *нєзак.* владати; господарити

паноцец -оца *х.* свештеник, поп, духовник; ◊ **млади ~** младомисник

паноцовски -а -е свештенички, поповски, духовнички

паночитель *х. заст. оп.* **панучитель**

паночителька *ж. заст. оп.*

паночка *ж.* госпођица

пансион *х. з розл. знач* пансион

пансионат *х.* пансионат

пансионер *х.* пансионер

пансионов -а -о *и* **пансионски** -а -е пансионски

панске -кого *с. ист.* **1.** (*обовязна робота селяна на панским або державним маєтку*) тлака; **ходзиц на ~** ићи на тлаку; **2.** господско *или* државно имање

пански -а -е **1.** господски; **2.** племићки, спахијски

панславиз(е)м -зму/-зма *х.* панславизам

панство *с. збир.* **1.** господа; **2.** властела; **3.** *заст. оп.* **панованє (3)**

панталони *мн.* панталоне, чакшире; ¤ **ношиц ~** *оп.* **ношиц калап** (*под* **калап**)

панталонки *мн. дем.* панталонице; ◊ **~ по горе** *заст.* панталонице са трегерима и таблицом; **~ на капурку** *заст.* панталонице са отвором међу ногама; **~ нїжей колєн** бермуди

пантеон *х. ист., архит.* пантеон

пантер *х. зоол.* пантер, пантера

пантлїка ж. 1. пантљика, трака; **2.** *трансп. и др.* трака; ◊ **рухома ~** покретна трака

пантлїкасти -а -е врпчаст, тракаст

пантлїчарка *ж. зоол.* пантљичара, тракавица; **кравска ~** говеђа пантљичара

пантлїчка *ж.* **1.** (*за власи и под.*) пантљика, трака, машна; **2.** *дем.* пантљичица

пантомима *ж.* пантомима

панучитель *х. заст.* учитељ; уча

панучителька *ж. заст.* учитељица

пануюци -а -е владајући; господарећи

панцик *х.* млади господин, господичић

панцир *х. ист. воєн.* панцир, оклоп

панцирни -а -е оклопан, панцирни; ◊ *воєн.:* ~ **гайзибан** оклопни воз; ~ **єдинка** оклопна јединица; ~ **коч (авто)** оклопна кола; ~ **ладя** *помор.* оклопњача

панцирнїк *х. ист.* оклопник

панщина *ж. збир. презр.* господа; госпоштина

паня *ж. оп.* **панїца**

паньваш *х.* уже, конопац, пајван

паньващик *х.* (*за сушенє шматох*) конопац, уже

паньски -а -е госпојински, дамски; **паньскиципели** госпојинске ципеле; ~ **хустка** *оп. под* **хустка**

папа *х. церкв.* папа

па-па *викр. дзец.* па-па

папаґай *х. зоол.* папагај

папара *ж. кул.* попара

папац -ам *нєзак. дзец.* (*єсц*) папати, папити

папер *х.* **1.** папир, хартија; **2.** лист хартије; ◊ **папери пенєжней вредносци, вредносни папери** хартије од вредности; ¤ **як з папера (паперика) викруцена** (*красна прибрана*) као луткица, као из кутије

паперик *х. дем.* папирић, хартијица

папернїца *ж.* папирница

паперов(и) -а -о/-е папирни, папирнат, од папира; **паперови пенєж** папирни новац; **паперови мех** папирнати џак

паперолоґия *ж.* папирологија

папилот(н)а *ж.* папилот(н)а, виклер

папирус *х. бот., ист.* папирус

паплан *х.* јорган

паплянїна *ж.* брбљарија, наглабање, трабуњање

папов -а -о (*од* **папа**) папин

папрат *х. бот.* папрат *ж. и ридк. х.*

папратнїк *х.* папратиште

паприґа *ж. бот.* паприка; ¤ **червени як** ~ (*червени у твари од гнїву и под.*) црвен као паприка

паприґар *х.* баштован (*који узгаја паприку*)

паприґарка *ж.* баштованка (*која узгаја паприку*)

паприґаш *х. кул.* паприкаш

паприґовац -ґуєм *нєзак.* (*присмачовац зоз паприґу*) паприти

папричка *ж. дем.* папричица

папски -а -е (*од* **папа**) папски, папински

папство *с.* папство

папуча *ж.* **1.** (*за уходзенє до превозки*) подножак; **2.** (*за порушованє превозки, справи*) подножица; папучица; **3.** *звич. мн.* **папучи** (*обуй*) папуче; ¤ **буц под папучу** бити под папучом

папучар *х.* **1.** (*майстор*) папуџија, папучлија, папучар; **2.** *прен.* (< *серб.*) папучар, папучић

папучка *ж. з розл. знач.* папучица

пар¹ *х. и ридк. ж.* **1.** (*два предмети лєбо особи*) пар; ~ **ципели** пар ципела; **2.** (*єден предмет зоз пари*) парица, парњак; **3.** *нєпрем.* (*даскельо*) пар; ~ **днї** пар дана; ◊ ~ **нєпар** (*файта бависка*) пар непар

пар² *х. кух.* (*замена за квас з хлєбового цеста и отрубох*) комлов (*в.*)

пара¹ *ж.* **1.** (*два предмети або особи*) пар; ~ **ципели** пар ципела; **2. а)** муж *одн.* жена; **то моя** ~ то је мој муж *одн.* то је моја жена; **б)** (*єден з предметох хтори творя пару*) пар, парица; **глєдам пару тей ботоши** тражим пар овој чарапи; ◊ **на пари пречишлї ше!** *воєн.* у парове разброј с'!; **по пари** по двоје; ¤ **нєт му (єй** *и под.*) **пари, пару му (єй** *и под.*) **треба глєдац** нема му (јој и сл.) пара

пара² *ж.* (*випарена чечносц*) пара; ¤ **з полну пару** пуном паром

пара³ *ж.* (*стота часц динара*) пара

парабола *ж. лит., мат.* парабола

параван *х.* параван, заслон

параґраф *х.* параграф

парада *ж.* **1.** (*смотра*) парада; **воєна ~** војна парада; **2.** *прен.* (*циркус*) циркус, белај; ¤ **робиц (правиц) паради** чуда стварати, дивљати, правити неред; **робиц (правиц** *и под.*) **дацо пре параду** радити (правити *и сл.*) нешто ради света, да се покаже пред светом

парадиз *х.* (*рай*) парадиз

парадиґма *ж. ґрам.* парадигма

парадирац (ше) -ам (ше) *и* **парадировац (ше)** -руєм (ше) *нєзак.* парадирати (се)

парадичи *ж.* (*єд.* парадича) *бот.* парадајз; ◊ **белави ~** *бот.* плави патлиџан (Solanum melongena); **поґачово парадичи** погачари; ¤ **озда бачи нє ~** нисам ја мачји кашаљ

парадичанка *ж.* сок од парадајза

парадичов -а -о: ~ **мачанка** *кул.* сос (умак) од парадајза, парадајз сос; ~ **паприґа** *аґр.* патлиџанка (*в.*), парадајз-паприка (*в.*); ~ **юшка** *кул.* парадајз чорба; ~ **паприґаш** *кул.* ђувеч

парадни -а -е парадан; ~ **конь** парадни коњ, парадош (*в.*)

параднїца *ж.* каћиперка; кицошка

парадокс *х.* парадокс

парадоксални -а -е парадоксалан

парадош *х. заст. оп.* **ординанц**

паразит *х. осн. и прен.* **1.** паразит; **2.** готован

паразитни -а -е *оп.*

паразитовац -туєм *нєзак.* (*жиц як паразит*) паразитирати

паразитски -а -е **1.** паразитски; **2.** готовански

паралела *ж.* **1.** паралела; **2.** *ґеоґр.* паралела, упоредник

паралелни -а -е паралелан, упоредан

паралелоґрам *х.* *ґеом.* паралелограм

паралелопипед *х.* *ґеом.* паралелопипед

парализа *ж.* *мед., прен.* парализа

парализовани -а -е парализован, узет

парализовац -зуєм *зак.* *и нєзак*. парализовати, парализати

паралитик *и* **паралитичар** *х.* паралитик, паралитичар

параметер -тра *х.* *мат*. параметар

параноик *х.* параноик

параноя *ж. мед.* параноја

парапет *х.* (*оґрада на мосце и под.*) парапет

параскиня *ж.* сељанка, паорка, паоркиња

параст *х.* пољопривредник, земљорадник, сељак, паор

парастки -а -е земљораднички; сељачки, паорски

парастос *х.* *церкв.* парастос, парастас

парасциско *х.* *ауґм.* *и пейор.* сељачина, паорина

парасциц -им *нєзак.* живети као паор (сељак)

паратифус *х. мед.* паратифус

паратовац -туєм *нєзак.* дивљати, махнитати, беснети, лудовати; изводити; обешењачити; правити лом

параф *х.* параф

парафин *х.* парафин

парафовац -фуєм *зак.* *и нєзак*. парафирати

парафраза *ж.* парафраза

парафразовац -зуєм *зак.* *и нєзак*. парафразирати, парафразовати

парац -рем *нєзак.* **1.** (*по рубцу*) парати; **2.** гребати; **3.** *поль.* шпартати, парати (*в.*); **4.** *дом.* чијати; ~ **пирє** чијати перје; **5.** (*швидко сцекац*) шибати; ¤ **то паре ухо (уха)** то пара уши

парац ше -рем ше *нєзак.* парати се, одшивати се

параци[1] -а -е **1.** продоран; **2.** *авий.* бришући; ~ **лєт** бришући лет;

параци[2] *и* **парачи** -а -е шпартаћи; ~ **плуг** шпартаћи плуг, парач (*в.*), шпартач (*в.*)

парачка *ж.* *дом.* чијање перја

пардон *х. и викр.* пардон

паренє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **париц ше;** **2.** (*самца и самици*) парење, спаривање; **3.** (*овцох, козох*) мрк, мркање, парење

паридя *ж.* праћка, пударка

Парижан *х.* Парижанин

паризер *х. кул.* паризер

паризки -а -е париски; ◊ **Паризка комуна** *ист*. Париска комуна

парировац -руєм *и* **парирац** -ам *зак. и нєзак.* парирати

паритет *х.* паритет

париц -им *нєзак.* (*полївац з горуцу воду*) парити

париц ше -и ше *нєзак.* (*о самцу и самици*) парити се

пария *ж. ист., прен.* парија

парк *х.* парк

парка *ж.* *зоол.* **1.** летница, летна кожица; **2.** пловна кожица

паркань *х.* **1.** "паркањ" (*горња површина зида сеоске пећи, на ћошку је обично стајала лампа*); **2.** *буд.* **а)** сокл, цокла; **б)** (*вистирчена часц на муре як полїчка*) банак

паркет *х.* паркет

паркетар *х.* паркетар

паркетовац -туєм *зак.* *и нєзак.* паркетирати, паркетовати

паркинґ *х.* паркинг

паркиралїще *с.* паркиралиште, паркинг

паркирац (ше) -ам (ше) *и* **парковац (ше)** -куєм (ше) *зак. и нєзак. трансп.* паркирати (се)

парков(и) -а -о/-е *и* **парковски** -а -е парковски

парковиско *с. оп.* **паркиралїще**

парлаґ *х.* парлог, прелог, ледина, утрина; **охабиц жем парлаґом** (*охабиц жем нєобробену*) запарложити (залединити) земљу; **остац парлаґом (парлогом)** (*остац нєобробени – о жеми*) запарложити се, залединити се

парладжиц *и* **парлажиц** -им *нєзак.*: ~ **жем** *поль.* парложити њиву

парламент *х.* парламен(а)т

парламентарец -рца *х.* (*член парламенту*) парламентарац

парламентарни -а -е парламентаран

парламентариз(е)м -зму/-зма *х.* парламентаризам

парлог *х. оп.* **парлаґ**

пармезан *х. кул.* пармезан

Парнас *х. поез.* Парнас

парни[1] -а -е *мат.* паран; ~ **число** паран број

парни[2] -а -е (*од* **пара**) парни; ~ **ладя** пароброд; ~ **локомотива** парњача; ~ **машина** парна машина; ~ **зогриванє** парно грејање; ~ **млїн** парњача, паромлин

парнїца ж. *правн.* парница, судски спор, судски процес

парнїчар *х.* парничар

парнїчни -а -е парнички, парнични

парняк *х.* вршњак, парњак

парняцки -а -е вршњачки

парнячка *ж.* вршњакиња

паробок -бка *х. заст.* младић, младенац

паровац[1] -руєм *нєзак.* (*злучовац парни предмети*) парити, спаривати

паровац[2] -руєм *нєзак.* (*випущовац воздух – о напумпованей ґуми и под.*) пуштати, испуштати ваздух; **ґума на бициґли парує** гума на бициклу испушта ваздух

паровац ше -руєм ше *нєзак.* **1.** (*о самцови и самици*) спаривати се, парити се; **2.** *прен.* налазити себи девојку (*о младићима*) *одн.* младића (*о девојкама*)

паров(и) -а -о/-е *оп.* **парни**[2]

паровод *х.* паровод

пародирац -ам *нєзак. и зак.* пародирати

пародия *ж.* пародија

парола *ж. з розл. знач.* парола

паролаш *х.* паролаш

парох *х. церкв.* парох, жупник

парохийов -а -о *оп.* **парохийски**

парохийски *и* **парохийни** -а -е парохијски, жупски

парохия *ж.* парохија, жупа

парохиялни -а -е парохијалан, жупски

парохиян *х.* парохијан, парохијанин, жупљанин

парплєнє *с. мед.* (*себорея*) салоток, перутица, перутање

парплї *ж. мн.* перут

парплїц ше -їм ше *нєзак.* перутати се, прпати се,

парта *ж. етн. заст.* (*украс на глави замлодзеней дзивки*) парта

партер *х. з розл. знач.* партер

партиєц -йца *х. ист.* (*член комунистичней партиї*) партијац

партизан *х.* партизан

партизанка *ж.* партизанка

партизански -а -е партизански

партизанщина *ж. гандр.* партизанштина

партийни -а -е *и* **партийов(и)** -а -о/-е партијски

партикула *ж. ґрам.* партикула

партитивни -а -е партитиван; ~ **ґенитив** *ґрам.*

партитивни генитив

партитура *ж. муз.* партитура

партиципх *х. ґрам.* партиципх

партиципация *ж.* (*соучаствованє*) партиципација

партиципировац -пуєм *зак. и нєзак.* (*соучаствовац*) партиципирати

партия *ж. з розл. знач.* партија

партнер *х. з розл. знач.* партнер

партнерка *ж. з розл. знач.* партнерка

парток -тка *х.* **1.** стољњак, чаршав; **2.** (*ткани*) ткани чаршав, ћилим(ац) (*в.*)

парточок -чка *х.* (*вишивани, з чипками*) везени чаршав (стољњак), миље

парфем *х.* парфем

парфимерия *ж.* парфимерија

парцела *ж.* парцела; деоница

парцеловац -луєм *нєзак.* парцелисати, парцелирати

парциялни -а -е парцијалан

парчок -чка *х. дем.* (*од* **парк**) паркић, парчић

пас[1] *х.* **1.** (*часц цела*) **а)** појас; **вода до паса (по пас)** вода до појаса; **б)** струк; **у пасу є ценки** у струку је танак; **2.** (*часц облєчива*) појас, пас; ~ **за ратованє** појас за спасавање; ¤ **биц ше (бориц ше) о (на) паси** **1.** борити се прса у прса**; 2.** рвати се; **влапиц ше о паси 1.** ухватити се с ким појаске, почети се рвати; **2.** *прен.* ухватити се укоштац

пас[2] *х. спорт. и др.* пас

пасаж *х. з розл. знач.* пасаж

пасарайтов *х.* **1.** *заст.* кошар, комловар (*в.*), комловар(к)а (*в.*); **2.** *прен. оп.* **сакайтов (2)**

пасати *х. мн. ґеоґр.* пасати

пасемко *с.* (*ценке пасмо поверх дачого*) превлака

пасив *х. ґрам.* пасив

пасива *ж. кнїжк. и прен.* пасива

пасивизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* пасивизирати (се)

пасивни -а -е **1.** пасиван; **2.** учмао

пасивносц *ж.* **1.** пасивност; **2.** учмалост

пасионовани -а -е пасиониран

пасирац -ам **I** *зак. и нєзак. оп.* **пасовац I**; **II** *нєзак. кух.* пасирати, цедити

пасия *ж.* пасија

пасиянс *х. карт.* пасијанс

паска *ж. етн.* "паска" (*ускршњи хлеб*)

пасквил *х. и* **пасквила** *ж. лит.* пасквил, пасквила

паскуда *ж.* **1.** (*погана, зла особа*) поган, поганица, неваљалац, неваљалица; ~ **єдна!** неваљалац један! неваљалица једна!**; 2.** *звич. мн.* **паскуди** гамад, жгадија, поганија; ¤ **зняц дакому паскуди** (*розогнац дакому дримоти, розбаториц дакого*) одагнати (разбити) коме сан, расанити кога; **направиц (наробиц) дакому паскуди** направити коме циркус (белај), забиберити коме, скувати коме кашу, запржити коме чорбу; **паскуди (дяблики) ше му вишаю на очи** (*шпи ше му, очи ше му завераю*) иде му сан на очи, склапају му се очи

паскудни -а -е **1.** поган, гнусан; подмукао, подао, покварен; **2.** огаван, одвратан

паскуднїк *х.* (*погана, зла особа*) нитков, неваљалац, покварењак, поган, џукела

паскуднїца *ж.* неваљалица, поганица, злоћа

паскудно *присл.* **1.** погано, гнусно; подмукло, подло, покварено; **2.** огавно, одвратно

паскудносц *ж. и* **паскудство** *с.* **1.** поганост, гнусност; подмуклост, подлост, поквареност; **2.** огавност,

одвратност

пасмасти -а -е тракаст; слојевит

пасмо *с.* **1.** слој; **2.** трака; ~ **диму** трака дима; **3.** *ткац.* пасмо, плесма; **4.** (*дружтва*) сталеж; **5.** (*жеми*) повлака; **6.** *ґеол.* (*руди*) жица; **верхнє ~** повлата; **7.** (*сноп шветлосци, зарйох*) млаз, прамен; **8.** (*молги и под.*) вео; **9.** (*власох и под.*) прамен; ◊ **на пасма, пасмами** (*дацо посходзело, помарзло и под.*) местимично, местимице (*нешто је никло, измрзло и сл.*)

пасмовити -а -е слојевит

пасова -вей *ж. етн.* широка сукња

пасованє *с.* рвање

пасовац -суєм *зак. и нєзак.* **I** *нєпрех.* (*добре налєговац*) одговарати, пасовати, пасирати, пристајати; **II** *прех.* подешавати, штеловати

пасовац ше -суєм ше *нєзак.* рвати се; ¤ **~ з даким/дачим** ухватити се укоштац, рвати се с киме/чиме

пасовач *х.* рвач

пасов(и) -а -о/-е **1.** појасни; **2.** слабински; ◊ **пасово сукнї** *етн.* широке сукње

пасовиско *с.* пашњак; паша, испаша, пасиште, испасиште

пасовисков -а, -е пашњачки

пасочка *ж. дем. од* **паска**

пасош *х.* **1.** пасош; **2.** (*за статок*) пасош, писмо

паспаљ *х. пож.* паспаљ; ¤ **хтора швиня раз курче пожре тота ше на паспаль нє враци** ≅ ко опроба град мотике се не лаћа

паста *ж.* паста

пастел *х. маль., лит.* пастел

пастеризация ж. пастеризација

пастеризовац -зуєм *зак. и нєзак.* пастеризовати

пастернак *х. бот.* пастрнак, пастрњак, паштрнак

пастир *х.* пастир; овчар, чобанин

пастирка *ж.* пастирица; чобаница

пастирски -а -е пастирски; чобански; ◊ ~ **бависко** *лит.* пастирска игра

пастирчок -чка *х. дем.* пастирче; чобанче

пастор *х. церкв.* (*протестантски священїк*) пастор

пасторала *ж. лит. и др.* пасторала

пастрмка *ж.* (< *серб.*) пастрмка (*оп.* **пеструшка**)

пасуля *ж.* **1.** *бот.* пасуљ (Phaseolus); **цагаца ~** пасуљ приткаш, тркљаш; ◊ **гола ~** *кул.* пасуљ без меса; **груба** ~ пребранац; **зберац пасулю** *поль.* купити пасуљ; ~ **з подбивку** *оп.* **подбита ~** ; ~ **на густо** *кул.* густ пасуљ, пасуљ са запршком; ~ **на ридко** *кул.* чорбаст пасуљ; **подбита ~** *кул.* пасуљ са подметом (са мандаром) (*в.*);

пасулянка *ж.* пасуљевина, граховина

пасулька *ж.* (*файта дробней пасулї*) пасуљица

пасус *х.* **1.** пасус, пододељак; **2.** (*часц текста*) став

пасуш *х. заст. оп.* **пасош**

Пасха *ж.* **1.** *церкв.* Ускрс; **2.** (*жидовске вирске и национални швето*) Пасха

пасц пашем *нєзак.* **1.** (*буц на паши*) пасти; **2.** (*водзиц статок на пашу*) чувати, пасти, напасати; **югас паше овци** чобанин чува овце

пат *х. шах.* пат

пата *ж.*: **~ карта** *карт.* пата карта

патент *х. з розл. знач.* патент

патента *ж.* патент-копчица

патентовац -туєм *зак. и нєзак.* патентирати, патентовати

патер *х. кат.* (*монах*) патер

патетични -а -е патетичан, патетички

патики *ж. мн.* (*єд.* патика) патике

патина *ж.* патина

патинґа *ж. поль. заст.* (*ланц на плугу*) ланац

патирац -ам *и* **патовац** -туєм *зак. и нєзак. шах.* патирати

патиц ше -им ше *нєзак. беш.* (< *серб.*) патити се (*оп.* **трапиц ше**)

патка *ж. заст.* **1.** (*муроване шедзиско коло пеца*) банак; **2.** (*на котлянки*) банак, завала (*в.*)

патканьь *х. зоол.* пацов, штакор

патканьов -а -о пацовски, штакорски

патканьош *х.* пас који хвата пацове (*који је вешт у хватању пацова*)

патканьошка *ж.* кучка која хвата пацове (*која је вешта у хватању пацова*)

патканьче -еца *с.* и **патканьчок** -чка *х. дем.* пацовчић, штакорчић

патна *ж. скравец.* надцепак

патолоґия *ж. мед.* патологија

патос¹ *х.* (*занос*) патос

патос² *х.* (*дески як подлога*) патос, под

патосовац -суєм *зак. и нєзак.* патосирати, патосати

паточка *ж.* **1.** *дем.* (*коло пеца*) банчић; **2.** *коц. оп.* **паркань (1)**; **3.** *архит.* (*звонка на облаку, синц*) (к)симс

патраліще *с.* гледалиште

патраци -а -е: **патраци очи** широко отворене очи; **дзеци поотверали свойо патраци очи** деца гледају широко отворених очију

патрацки -а -е гледалачки

патрач *х.* гледалац

патрачка *ж.* гледатељка

патриот -та *и* **патриота** -ти *х.* патриот(а)

патриотиз(е)м -зму/-зма *х.* патриотизам

патриотични -а -е *и* **патриотски** -а -е патриотски

патриотка *ж.* патриоткиња

патриц -им **I** *нєзак.* **1.** гледати; **2.** бленути, пиљити; **цо же так патриш?!** шта бленеш?!; **3.** (*мерковац*) пазити; **пать як ше там справуєш** пази како се тамо владаш; **4.** *звич. з неґацию* **а)** обраћати пажњу; **нє пать ти на його дудранє** немој обраћати пажњу на његово гунђање; **б)** (*за даким*) гледати како неко ради, угледати се на кога; **нє пать ти за нами, алє роб як тебе одвитує** немој ти да гледаш како ми радимо, него ради како теби одговара; **II 1.** *зак.* видети; погледати; посетити; **були ~ оца у шпиталю** били су да посете оца у болници; **2.** *зак. и нєзак.* ((*по*)*старац ше*) видети; **пать му там даяку роботу** види му тамо неки посао; **III** *импер. у функц. викр.* гле, гледај(те), види(те); **пать, тоти двоме ше на концу побию** гле, ова двојица ће се на крају потући; ¤ **нє ~ нї на цо (нїнач, нї на кого)** не обазирати се ни на шта (ни на кога); ~ **боком на дакого** гледати попреко (искоса) кога; **пать о себе будзе з тебе** сваки је ковач своје среће; **пать ти ше його (пать ти ше єй, пать ти ше их** *итд.*) (*о дачим нєобчекованим цо дахто роби, ма, зна и под.*) види ти њега (види ти њу (ње), види ти њих *итд.*)

патриций *х. ист.* патрициј, патриције

патриярх *х.* патријарх

патриярхални -а -е патријархалан

патриярхат *х. ист.* патријархат

патрияршия *ж. церкв.* патријаршија

патрола *ж.* патрола; извидница

патролєц -лца *х.* патролац

патролни -а, -е патролни

патроловац -луєм *нєзак.* патролирати

патрон *х.* **1.** *церкв., ист.*

патрон; **2.** покровитељ, заштитник

патрона[1] *ж.* патрона, заштитница, покровитељка, бранитељица

патрона[2] *ж.* чахура, фишек, патрона

патронат *х.* патронат

патронка *ж.* фишеклија, патронка, патронташа

патульок -лька *х.* (< *серб.*) **1.** патуљак; **2.** кепец

патулькасти -а -е патуљ(к)аст

пать *викр. оп.* **патриц (III)**

пауза *ж.* пауза, прекид, одмор, станка

паузирац -ам *нєзак.* паузирати

паупер *х.* (*барз худобни*) паупер

пауперизация *ж.* (*масовне охудобньованє*) пауперизација

паус *х. друк.* паус

паушал *х.* паушал

паушални -а -е паушалан

пах *х.* **1.** мирис; **2.** (*нєприємни*) задах

пахац -ам *нєзак.* (*удиховац пах*) мирисати

пахнуц -нєм *нєзак.* (*видавац пах*) мирисати; **квеце крашнє пахнє** цвеће лепо мирише

пахняци -а -е мирисав, мирисан; ◊ ~ **водичка** парфем; ~ **гвоздзик** *оп. под* **гвоздзик**; ~ **лїсц** *кух.* ловоров лист

пахняциц -им *нєзак.* парфимисати

пахняциц ше -им ше *нєзак.* парфимисати се, мирисати се

пахнячка *ж.* **1.** (*присмачка*) зачин, мирођија; **2.** колоњска вода, парфем, мирис; **3.** *оп.* **панїмарилїсток**

пахoвани -а -е *оп.* **походвани**

паховац -хуєм *нєзак. оп.* **поховац²**

пахолятко *с.* мало дете; беба

пахоль *х.* **1.** *заст.* **а)** дечак; **б)** слуга; **2.** *ист.* отрок

пахулька *ж.* пахуљица, пахуља (*снега*)

пахулькасти -а -е пахуљаст; пахуљичав, пахуљичаст

пацá *викр. беш. оп.* **паце**

паце *викр.* (*при обрацаню ґу тим хторим ше двої*) ето, ено, гле, погледајте

пацери *мн. церкв.* јутарње *или* вечерње поздрављење; **дзвонїц на пацери** звонити поздрављење

пацерки I *мн.* **1.** бројанице, круница, патрице; **модлїц** ~ молити круницу; **2.** огрлица, ђердан; **II** *звич. мн.* (*єд.* пацерка) **1.** перле, перлице; **2.** *зоол.* (*паразити у месу*) бобице, громуљице

пацеркови -а -о/-е (*зарнасти, сипкаци*) икрав (*в.*); ~ **жем** икрава земља; ~ **шнїг** икрав (зрнаст) снег

пацерочки *ж. мн.* (*єд.* пацерочка) (*украсни фалатки брушеного скла*) перлице

пациєнт *х.* пацијент

пациєнтка *ж.* пацијенткиња

пацифиз(е)м -зму/-зма *х.* пацифизам

пацифист -та *и* **пацифиста** -ти *х.* пацифист(а)

пачески *мн.*: **власи як** ~ бела *или* седа коса

пачиц ше -им ше *нєзак. и зак.* свиђати се, свидети се, допадати се, допасти се; ¤ **най ше пачи!** изволи! изволите!

пачок -чка *х. дем.* пакетић

паша[1] *ж.* **1.** паша, испаша; **2.** пасење, напасање

паша[2] *х. ист.* (*турска титула*) паша

пашалук *х. ист., прен.* пашалук

пашков *х.* пашњак, испасиште, утрина

пашпорт *х. заст. оп.* **пасош**

паштета *ж.* паштета

певни -а -е *заст.* сигуран

певно *присл.* вероватно, сигурно

пега *ж.* пега; ◊ **Слунково**

пеги *астрон.* Сунчеве пеге

пегави -а -е пегав; местичав; флекав; ◊ ~ **терпеш** *зоол.* манић (Lota lota); ~ **тифус** пегави тифус, пегавац

Пегаз *х. митол.* Пегаз

педа *ж. заст.* дан исплате; плата

педантни -а -е педантан

педантерия *ж.* педантерија

педантносц *ж.* педантност

педаґоґ *х.* педагог

педаґоґия *ж.* педагогија

педаґоґийни -а -е педагошки

педала *ж.* педала

педиґ *слов., модал.* **1.** (*поправдзе, правду повесц*) истину говорећи, да право кажем; ~, **вон заслужел и векшу плацу** истину говорећи, он је заслужио и већу плату **2.** у ствари; **вон дума же то його заслуга, а то ~ нє так** он мисли да је то његова заслуга, а то у ствари није тако

педиґре *х.* педигре

педикир *х.* педикер, педикир

педикирац -ам *и* **педикировац** -руєм *нєзак.* педикирати

педиятер -тра *х.* педијатар

педиятрия *ж. мед.* педијатрија

пежоратив *х. ґрам.* (*пейоратив*) пежоратив

пежоративни -а -е (*пейоративни*) пежоративан

пейґла *ж.* пегла

пейґларня *ж.* пеглаоница, гладионица, *горв.* глачаоница

пейґлас *х. коц. оп.* **пейґла**

пейґлац -ам *нєзак.* **1.** пеглати, глачати; **2.** *прен.* (*дакого*) лемати, деветати

пейґлач *х.* пеглер

пейдзешат *числ.* педесет

пейдзешати -а -е педесети

пейдзешатка *ж.* педесетица

пейдзешатме *числ. збир. х.* педесеторица; педесет

пейдзешатрочни -а -е педесетогодишњи

пейдзешатрочнїца *ж.* педесетогодишњица

пейдзешацецеро -рих *числ. збир. с.* педесеторо

пейзаж *х.* пејзаж, пејсаж

пейзажист -та *и* **пейзажиста** -ти *х.* пејзажист(а)

пейка *ж.* (*конь ясночервеней шерсци*) риђа

пейкасти -а -е (*ясночервеней шерсци*) риђ, жерав (*коњ*)

пейоратив *х. ґрам.* пејоратив

пейоративни -а -е пејоративан

пейси *мн.* (*батюшки звич. у Єврейох*) пејаси, пејсики

пейц *числ.* пет

пейцдинарош *х.* (*метална монета од пейц динари*) петодинарка, петодинарац

пейцдньови -а -е петодневни

пейцкраки -а -е петокрак

пейцлїсточкови -а -о/-е *и* **пейцлїсткови** -а -о/-е (*о квитку*) петолист, петолистан

пейцме -цох *х.* петорица; пет; **тоти** ~ ова петорица; ~ **хлапци** петорица (пет) дечака

пейцмешачни -а -е петомесечни

пейцобой *х. спорт.* петобој

пейцпальцови -а -о/-е петопрст

пейцгодзинови -а -о/-е петосатни, петочасовни

пейцповерхови -а -о/-е петоспратни

пейцпроцентни -а -е *и* **пейцпроцентови** -а -о/-е петопроцентни

пейцрочни -а -е петогодишњи

пейцрочнїца *ж.* петогодишњица

пейцсто *числ.* петсто

пейцстоти -а -е петстоти, петстотинити

пейцстрани -а -е *и* **пейцстранови** -а -о/-е петостран

пейцтижньови -а -о/-е петонедељни

пейцтисячка *ж.*

петохиљадарка

пейцугелнїк *х.* петоугао, петоугаоник

пейцуглови -а -о/-е петоугаони, петокрак; ◊ ~ **гвизда** звезда петокрака

пейцфайтови -а -о/-е петоврстан

пейцхижови -а -о/-е *и* **пейцхижни** -а -е петособан

пейцчлени -а -е *и* **пейцчленови** -а -о/-е петочлан

пейцшорови -а -о/-е петоредан

пекар *х.* пекар

пекарка *ж.* (*пекарова жена*) пекарка, пекарица

пекарня *ж.* пекара

пекарски -а -е пекарски

пекельни -а -е **1.** *рел.* паклени; ~ **огень**; **2.** паклен, ужасан; ~ **горучава** паклена врућина; ◊ ~ **машина** (*експлозивна направа*) паклена машина; ~ **план** паклени план

пекельно *присл.* паклено, ужасно

пекинґски -а -е (*од* **Пекинг**) пекиншки

пекло *с. рел., прен.* пакао; ¤ **на пекла** ког врага

пеклов(и) -а -о/-е *оп.* **пекельни**

пекота *ж.* врелина, врућина, жега, припека; **юлийски пекоти** јулске врућине

пектин *х. хем.* пектин

пеленґир *х.* (*слуп ганьби*) пеленгир

пелерина *ж.* пелерина

пеликан *х. зоол.* пеликан (Pelicanus)

пелинковец -вца *х.* пелинковац

пелопонезки -а -е (*од* **Пелопонез**) пелопонески

пелцовац -цуєм *зак. и нєзак. мед.* пелцовати, вакцинисати

пелюхи *ж. мн.* (*єд.* пелюха) *оп.* **пелюшки**

пелюшки *ж. мн.* (*єд.* пелюшка) пелене, повоји; ¤ **идзе му робота як малому [дзецку] до пелюшки** (*слабо, нїяк*) иде му посао као чарапин почетак

пена *ж.* пена; **воздушна ~** (*за гашенє*) ваздушна пена

пенал *х. спорт. и др.* пенал

пенасти -а -е пенаст

пенґевка *ж. заст. оп.* **платна (2)**

пендель *х.* **1.** *риб.* сачмарица; **2.** *заст.* (*подолок*) доњица

пендель-галов *х. оп.* **пендель (1)**

пендзель *х. оп.* **пендель (2)**

пендзия *ж. беш. заст. оп.* **пензия**

пендрац ше -ам ше *нєзак. беш.* (< *серб.*) пентрати се, пењати се; успињати се (*оп.* **ґрабац ше**, **драпац ше**)

пендрек *х.* пендрек

пенетрация *ж.* пенетрација

пенєж *х.* новац; ¤ **зграрнуц ~ (пенєжи)** згрнути [пуно] пара; **набити як ~** пун као шипак; **шумни ~ (пенєжи)** лепе (велике, пусте, тешке) паре

пенєжи *х. звич. мн.* паре, новац; **маш при себе ~?** имаш ли новаца код себе?; ◊ **буц при пенєжох** имати пара (*у датом моменту*); **мац ~ як плєви** лежати на парама, имати пара ко плеве; **мац ~ як Жид плєви** (*нє мац нїч пенєжи*) бити пун пара као жаба длака; **мац тельо ~ же би крава за цали рок нє прерумеґала** *оп.* **мац пенєжи як плєви**; **одкладац ~** (о)стављати (метати) паре на страну; **розруцовац ~** бацати (расипати, просипати) паре; **складац ~** штедети паре; **чувац ~ за нє дай боже** чувати паре за црне дане; **шедзиц на пенєжох** стезати паре, бити тврд на пари (на пару)

пенєжиска *х. мн. ауґм.* (*єд.* пенєжиско) паруштине

пенєжки *мн. гипок.* паре, парице

пенєжни -а -е новчани; ~ **єдинка** новчана јединица; ~ **кара**

новчана казна; ~ **курс** новчани курс; ¤ **~ чловек** парајлија

пенєщок -щка *и беш.* -шка *дем и гипок.* пара, парица; паре

пензия *ж.* пензија, *горв.* мировина

пензийочка *ж.* и **пензийка** *ж. дем.* пензијица

пензийни -а -е пензијски, пензиони, *горв.* мировински

пензионер *х.* пензионер, *горв.* умировљеник

пензионерка *ж.* пензионерка, *горв.* умировљеница

пензионерски -а -е пензионерски, *горв.* умировљенички

пензионовац (ше) -нуєм (ше) *зак. и нєзак.* пензионисати (се), *горв.* умировити (се)

пени -ия *х.* (*дробни анґлийски пенєж*) пени

пенїц (ше) -їм (ше) *нєзак.* пенити (се)

пеницилин *х.* пеницилин

пенкало *с.* пенкало, наливперо, перо

пентаґон *х.* **1.** (*пейцуґелнїк*) пентагон; **2. Пентаґон** *воєн.* Пентагон

пеняци *и* **пенїсти** -а -е пенушав; ~ **вино** пенушаво вино, пенушац, шампањац

пепелнїца *ж. бот.* пепелница

пепелнїчка *ж. и ридк.* **попелнїчка** *ж.* пепељара

пераци -а -е: ~ **пранїк** *дом.* пракљача; ~ **столок** *дом.* даска (*в.*)

первей *и* **первейка** *присл.* малопре, малочас; **до первей(ка)** домалопре

первейши -а -е малопређашњи

первенєц -нца *х.* првенац

перверзия *ж.* перверзија

перверзни -а -е перверзан

первиска *ж.* првотелка, првотелкиња; (*овца*) првојагњеница

первисни -а -е првобитан, првотни

первомученїк *х. церкв.* првомученик

перворoдни -а -е: ~ **грих** *рел.* прворoдни грех

первосвященїк *х. церкв.* првосвештеник

перґамент *х.* пергамент

пергач *х. зоол.* слепи миш, шишмиш; ¤ **ма пергача** (**хованца, подкову**) добро му иде у животу, има успеха (среће) у животу

перда *ж.* **1.** (*дзивче рапух*) попрдљивица; клинка; **2.** (*купак*) шипак; ¤ **знаш ти перду** знаш ти шипак

пердашиц -им *нєзак. буд.* пердашити

пердош *х.* **1.** прдоња; **2.** (*хлапчик*) шврћа, прда, прца

перец *х.* (*карика на орчику*) перец (*в.*)

переца *ж.* переца, ђеврек

перзер *х.* и **перзиянер** *х.* (*1. женска бунда*; *2. персийски килим*) перзер, перзијанер

перика *ж.* перика, власуља

перикар *х.* власуљар

перина *ж.* **1.** дуња, перина; **2.** навлака за дуњу

перинка *ж.* **1.** *оп.* **перина (1–2)**; **2.** *дем.* дуњица; **3.** *заст.* (*за повиванє дзецка*) повитак, повој; ◊ **дзецко у перинки** дете у повитку

периночки *ж. мн.* (*єд.* периночка) *кул.* шеширићи

перинянка *ж. заст.* (*ткани верх на перину*) навлака за дуњу од домаћег платна

период *х. з розл. знач.* период

периодизация *ж.* периодизација

периодика *ж.* периодика

периодични -а -е периодичан, периодички

периодни -а -е периодни, периодски

перипетия ж. перипетија

перископ *х. помор.* перископ

периферийни -а -е периферијски

периферия *ж.* периферија

периферни -а -е периферан, периферичан

перифраза *ж. лит.* перифраза

перкелт *х. кул.* перкелт

перкусия *ж. мед.* перкусија

перла *ж.* **1.** бисер; **2. перли** *мн.* **а)** перле; **б)** перлице, ђинђуве

перламутер -тра *х.* седеф

перламутрови -а -о/-е седефан; седефаст

перлина *ж. звич. прен.* бисер

перлови -а -о/-е бисеран, перлан

перлон *х. хем.* перлон

перм *х. ґеол.* перм

перманентни -а -е перманентан

пермутация *ж.* пермутација

пермутовац -туєм *зак. и нєзак.* пермутирати, пермутовати

перон *х.* перон

пероноспора *ж. бот.* пероноспора

перонски -а -е перонски; ~ **карта** перонска карта

перпер *х. ист.* (*пенєжна єдинка Чарней Гори до 1918. р.*) перпер

перпера *ж. ист.* (*византийски и др. пенєж*) перпера

перпетуум мобиле *х. физ.* перпетуум мобиле

персекуция *ж.* (*преганянє*) персекуција

пер-си *с.* пер-си; **буц з даким на** ~ бити с киме на пер-си, персирати коме

персийски -а -е персијски

персирац -ам *и* **персировац** -руєм *нєзак.* персирати

Персиянєц -нца *х.* Персијанац

персона *ж.* **1.** особа, личност, персона; **2.** девојка *или* жена (*обич. лепа*); **яка красна** ~ како лепа девојка (жена); ◊ ~ **(нон) ґрата** персона (нон) грата, (не)пожељна особа

персонал *х.* персонал

персонални -а -е персоналан

персоналєц -лца *х.* персоналац

персоналиї *ж. мн.* (*особни податки*) персоналије

персонификация *ж.* персонификација

персонификовац -куєм *зак. и нєзак.* персонификовати, персонифицирати

перспектива *ж.* перспектива; **з птицовей перспективи** из птичје перспективе; **з жабовей перпективи** из жабље перспективе

перспективни -а -е перспективан

персценок -нка *х. поет.* прстенак

персценясти -а -е **1.** прстенаст; **2.** пршљенаст

персцень *х.* **1.** прстен; **2.** (*винчани*) бурма; **3.** *анат.* пршљен; **крижов** ~ крсни пршљен; **пасов** ~ слабински пршљен; **похребцинов(и)** ~ кичмени пршљен; **хвостов** ~ тртични пршљен; **4.** (*рочни круг у стеблу*) год, прстен; **5.** (*коло мешачка*) круг

персцеьованє *с.* **1.** *аґр. и др.* прстеновање; **2.** веридба, заруке, прстеновање

персцеьовац -нюєм *зак. и нєзак.* **1.** *аґр. и др.* прстеновати; **2.** заручити/заручивати, верити, прстеновати

персцеьовац ше -нюєм ше *зак. и нєзак.* заручити се/заручивати се, верити се

персцеьов(и) -а -о/-е (*хтори ше одноши на персцень*): **персцеьови палєц** домали прст, прстеник

персцеьчок -чка *х. дем.* прстенчић, прстенче

пер-ту *с.* пер-ту; **буц з даким на** ~ бити с киме на пер-ту, не персирати коме

Перуанєц -нца *х.* Перуанац
перуански -а -е перуански
Перун *х. митол.* Перун
перун *х. заст.* гром; **вдерел (треснул)** ~ ударио је гром; ¤ ~ **би до це треснул!, убил це** ~ ! гром те убио!
перфект *х. ґрам.* перфек(а)т
перфектни -а -е перфектан
перфективни -а -е *ґрам.* перфективан, свршен; ~ **дїєслово** перфективни (свршени) глагол
перфидни -а -е перфидан, подмукао, лукав
перфорация *ж. мед.* перфорација
перцепция *ж. псих.* перцепција
перциповац -пуєм *зак. и нєзак.* перципирати
перш *ж.* **а)** дојка (*женска*); **б) перши** *мн.* груди, дојке
перша *мн. оп.* **перши**[1]
першати -а -е прсат, грудаст
перше *присл.* прво; најпре, испрва; ◊ **саме** ~ пре свега
першенствени -а -е првенствени
першенство *с.* **1.** првенство; **2.** предност
перши[1] *мн.* груди, прса; ¤ **биц ше по першох** бусати се у груди
перши[2] -а -е први; ◊ ~ **помоц** прва помоћ; **Перши май** Први мај; ~ **ґазда** први газда
першираз *присл.* први пут
першняк *х.* **1.** пршњак; **2.** *поль.* (*часц штверцох на коньских першох*) пршњак, грудњак
першнячок -чка *х. дем.* пршњачић
першоаприлски -а -е првоаприлски; ◊ ~ **франта (жарта)** првоаприлска шала
першоборец -рца *х.* првоборац
першобран *х.* грудобран, прсобран
першобутни -а -е првобитан
першов(и) -а -о/-е грудни, прсни
першокласни -а -е првокласан, прворазредан
першокласнїк *х.* првак
першолиґаш *х.* прволигаш
першомайски -а -е првомајски
першопричаснїк *и* **першопричашнїк** *х. церкв.* првопричесник
першоступньови -а -о/-е првостепени
першотимец -мца *х. спорт.* првотимац
першучки -а -е: **перши** ~ први првцати
перяник *х. ист.* перјаник
пес пса *х.* пас; ◊ **морски** ~ *зоол.* морски пас; ¤ **анї ~ би го нє пребрехал** (*барз є язикати*) не би га надлајало ни деветеро паса; **анї ~ на хвост би нє позберал** (*вшелїячини приповеда*) ни пас с маслом не би појео; **анї ~ нє збрехнє на нього** нико не мари за њега, безначајан је**; анї пса би чловек нє вигнал (грих пса вигнац) вонка** (*вонка курнява, жимно*) велик је кијамет, невреме; **вирни як** ~ веран као пас (као псето); **гладни як ~** гладан као пас (као вук); **дзбац як ~ за пияту ногу** марити као за лањски снег (као пас за пету ногу); **жиц [себе] як ~ на паздзерчу** (*подло жиц, трапиц ше*) ≅ живети као пас (пашче), живети као пас на ланцу; **знац од чого пси здихаю** (*знац ше знайсц, нє дац ше збунїц, звладац*) знати знање; **набиц дакого як пса** истући (измлатити) као вола у купусу; **нагнївал ше як бабин ~** *оп. под* **бабин**; **най постанєм пес** (*знам же нє будзе так як ти гвариш*) ≅ а да би ме не родила мајка; **нє будзе зоз пса сланїна [лєм вше пшина]** неће бити од кера сланина; **нє вер псу анї кед шпи** не веруј змији ни кад спава; **~ пса позна** (*нєдобри лєгко найдзе

себе ровного) ≅ познаје рђа [своје] гвожђе; **пойсц як ~ з косцу** отићи као покисао пас**;** **придзе и на пса мраз** доћи ће и њему црни петак, видеће он своје добројутро, заиграће мечка пред његовом кућом; **пришол и на пса мраз** дошао је ђаво по своје, лија је долијала; **пущ пса под стол виґрабе ше на стол** (*нєподзековни, кед дацо достанє, пита ище вецей*) пусти коку на полицу она ће и на столицу; **руц то за псами** (*то нїч нє вредзи*) смути па проспи, баци то кроз прозор, обеси то мачку о реп**;** **треба ци то як псу пията нога** то ти уопште не треба; **циґанї як** ~ лаже као псето; **чекай пше нє будзе так вше** (*нє будзе ци вше так добре*) доћи ће и теби црни петак, доћи ће ђаво по своје; **швечиц як псови дзвончок (пията нога)** пристајати као пилету сисе (као крави седло); пристајати као пасуљ на Божић; **як ~ и мачка** као пас и мачка, као лук и очи

песимизем -зму/-зма *х.* песимизам

песимист -та *и* **песимиста** -ти *х.* песимист(а)

песимистични -а -е песимистичан, песимистички

пестицид *х.* пестицид

пестоваліще *с.* гајилиште, одгајилиште, узгајалиште

пестованє *с.* **1.** неговање; **2.** гајење, узгој

пестователь *х.* **1.** неговатељ; **2.** одгајивач, одгајач, узгајатељ

пестовац -туєм *нєзак.* **1.** неговати; **2.** гајити, одгајати, узгајати

пестовач *х. оп.* **пестователь**

пестри -а -е шаролик, шарен; пиргав, пиргаст

пестриц ше -им ше *нєзак.* шаренити се

пестросц *ж.* шаренило; шароликост

пеструшка *ж. зоол.* пастрмка (Salmo fario)

пестунка *ж.* **1.** (*дзецинска*) неговатељица, дадиља; **2.** **а)** двориља; **б)** бабица

песц *ж.* песница; **погрожиц (ше) дакому (помахац на дакого) з песцу** показати коме песницу ¤ **вдериц з песцу по столє** лупити песницом о сто; **любов як два песци** *подсм.* није то озбиљна љубав (*обич. о двоје младих*); **мали як** ~ (*о малих плодох, прашатох и под.*) ситан, мали (*о плодовима, прасићима и сл.*)

пета *ж.* **1.** пета; **2.** (*на ципели*) пета, запетак; ¤ **анї му у петох 1.** он ни не сања, ни на крај памети му није, није му ни у пети; **2.** он нимало не мари, њега баш брига; **буц дакому за петами** бити коме за петама; **дораз ци обрацим пети назадок!** (*гандрованє звич. дзецох*) окренућу ти ћурак наопако!, ставићу те у топ!, ако те ухватим па те пустим!; **мало себе пети нє одорве, мало пети нє потраци** бежи колико га ноге носе, дао је петама ветра (крила, ватру); **од глави по пети** од главе до пете; **шерцо му вошло до петох** срце му је сишло у пете; **як з пету набити 1.** (*нєдобре викиснути и натвардо упечени – о хлєбу и под.*) здудан; **2.** (*моцни, черстви – о чловекови*) набијен као тучак

петарда *ж.* петарда

петка[1] *ж.* (*од* **пета**) **1.** *дем.* петица; **2.** *поль.* **а)** (*часц коси*) петица; **б)** (*часц плуга*) плаз; **3.** *бот. оп.* **качи писки**

петка[2] *ж.* петодинарка

петит *х. друк.* петит

петица *ж. з розл. знач.* петица

петиция *ж.* петиција

петнасти -а -е петнаести

петнастина *ж.* петнаестина

петнац *числ.* петнаест

петнацецеро -рих *числ. збир.*

с. петнаесторо

петнацме *числ. збир. х.* петнаесторица; петнаест

петнацка *ж.* петнаестица

петнацрочни -а -е петнаестогодишњи

петнацрочнїца *ж.* петнаестогодишњица

петнацскладови -а -о/-е: **петнацскладови стих** петнаестерац

петов -а -о *и* **петни** -а -е петни; **петова косц** *анат.* петница

петония *ж. бот.* петунија (Petunia)

петочка *ж. дем.* (*од* **пета**) петица

Петра *ґен. церкв.* (*швето 29. 06/12. 07*) Петровдан, Петрово; **три днї пред Петром** три дана пре Петровдана; **по Петрови** после Петровдана

Петров -а -о: ~ **пост** *церкв.* (*пост пред шветом Петра и Павла*) Петров пост

петровки *ж. звич. мн.* (*єд.* петровка) *бот., агр.* петроваче

петровски -а -е (*од* **Петровци** *и* **Петровец**) петровачки; ◊ ~ **квице** *оп.* **миши хвосцики**; **Петровски дзвон** Петровски дзвон (*фестивал русинского фолклора у Петровцима у Хрватској*)

Петровчань *х.* Петровчанин

петролей *х.* петролеј

петрохемия *ж.* петрохемија

петрушка *ж. бот*. першун

петрушков -а -о першунов**;** ◊ ~ **мачанка** *кул.* сос са першуновим листом

пец *х.* пећ *ж.*; пећка; **топиц до пеца** ложити пећ; **шедзиц под пецом** (*шедзиц при селянским, руским пецу*) седети крај пећи; **уж нє маме до пеца** више немамо огрева, више немамо шта ложити; ◊ **високи пец** *техн.* висока пећ; **желєзни (шпижови)** ~ фуруна; **руски** ~ зидана (земљана, сеоска, паорска) пећ; ¤ **горуцо (горучава) як у пецу** врућина као у паклу; **подперац** ~ *франт.* седети зими крај топле пећи; **як з пеца на главу** (*нїяк, слабо поробиц*) ≅ на три ћошка

пецар *х.* (*майстор хтори мурує пеци*) пећкар, пећар

пецераки -а -е (*составени з пейцох файтох*) петоврстан; ~ **колачи пекла** пет врста колача је пекла

пецери -их *числ. збир. мн.* петори, петоре, петора; ~ **бочкори** петори опанци; ~ **окуляри** петоре наочари; **~ дзвери** петора врата

пецернїсти -а -е петострук

пецернята *мн.* (*петоро близанаца*) петорци, петорке

пецеро -рих *числ. збир. с.* петоро**;** ~ **дзеци** петоро деце; **мац пецерих дзецох** мајка петоро деце

пецик *х. дем.* пећица, пећка

пецина *ж.*: **тварди (тварде) як** ~ (*барз тварди – о жеми, хлєбу и под.*) тврд (тврдо) као камен

пециско¹ *с.* (*нукашня поверхносц руского пеца*) ложиште, ватриште, огњиште

пециско² *х. ауґм.* велика пећ

пецов -а -о пећни

печарки *ж. мн.* (*єд.* печарка) *ж.* печурке, гљиве

печаркар *х.* гљивар

печарочка *ж.* **1.** *дем.* гљивица; **2. печарочки** *мн. бот.* гљивице (*проузроковачи биљних болести*)

печарочкови -а -о/-е гљивични; **печарочково охореня** *мед.* гљивична обољења

печатнїк *х. пошт*. печатник

печатовац -туєм *нєзак.* запечаћивати

печац *х.* **1.** *осн. и прен.* печат, жиг; **2.** *шк.* бојица; **водово (водени) печаци** водене бојице; **древково печаци** дрвене бојице

печаци -а -е врућ, ужарен, врео

печацовац -цуєм *нєзак.* **1.** (*класц печац*) печатирати, жигосати; **2.** *шк.* бојити дрвеним бојицама

печацов(и) -а -е печатни; **печацов воск** печатни восак

печацорезач *х.* печаторезац

печенє *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **печиц**; **2.** (*печене месо*) печење, печеница

печени -а -е **1.** *дїєприкм. од* **печиц; 2**. печен; ◊ ~ **месо** печено месо, печење, печеница; ~ **капуста** (*квашена*) подварак; ¤ **буц даґдзе и ~ и варени** бити негде печен и куван

печетовац -туєм *нєзак. заст. оп.* **печацовац (1)**

печиво *с.* пециво

печинка *ж.* **1.** *анат.* јетра; **2.** џигерица; ¤ **жрец (виєсц) дакому печинку** изјести коме јетра, пити коме мозак

печинкови -а -о/-е **1.** јетрени; ~ **паштета** јетрена паштета; **2.** (*печинковей фарби*) затвореноцрвене боје, бордо, боје џигерице

печиц -ем *нєзак.* **1**. *з розл. знач.* пећи; ~ **хлєба** пећи хлеб; ~ **колача** пећи колаче; ~ **палєнку** пећи ракију; **рана го пече** рана га пече; **2.** *лєм 3. ос.* (*о слунку*) пећи, пржити, жарити, жећи; **3.** палити; **палєнка пече** ракија пали

печиц ше -ем ше *нєзак.* **1**. *з розл. знач.* пећи се; **2.** (*на слунку*) пржити се

печски -а -е (*од* **Печ**) пећки; ◊ **Печска патрияршия** *церкв.* Пећка патријаршија

пешадия *ж. воєн.* пешадија

пешадийски *и* **пешадийни** -а -е пешадијски

пешадинєц -нца *х.* пешадинац

пешак *х.* **1.** пешак; **2.** *воєн. заст*. **а)** *оп.* **пешадинєц**; **б) пешаки** *мн. оп.* **пешадия**

пешацки -а -е пешачки; ~ **преход** пешачки прелаз

пешачиц -им *нєзак. беш.* (< *серб.*) пешачити (*оп.* **ходзиц пешо** *под* **пешо**)

пешо *присл.* пешке, пешице; **прейсц ~** препешачити**; ходзиц (исц)** ~ пешачити; **ходзенє** ~ пешачење; **ходзиц** ~ **(ходзенє** ~ **) здраве** пешачење је здраво

пештански *и* **пештски** -а -е (*од* **Пешт**) пештански

пещера *ж.* пећина, пештера, спиља, шпиља

пещерски -а -е *и* **пещеров** -а -о пећински; **пещерски чловек** пећински човек

пи[1] *викр. звич. повторени за доволованє курчатох* ћук-ћук, пи-пи

пи[2] *мен. нєпрем. мат*. пи

пивар *х.* пивар

пиварня *ж.* **1.** (*фабрика*) пивара; **2.** (*локал*) пиварница

пиварски -а -е пиварски

пиварство *с.* пиварство

пивко *с. дем. и гипок.* пивце

пиво *с.* пиво

пивов -а -е пивски

пивски -а -е пивски; пиварски

пиґмей *и* **пиґмеєц** -йца *х.* пигмеј, пигмејац

пиґмент *х. биол.* пигмент

пиєдестал *х.* пијeдестал

пиємонт *х. прен.* (*зєдинїтель народу*) пијемонт

пиєтет *х.* пијетет

пижама *и* **пиджама** *ж.* пижама

пижура *ж.* и **пижурак** *х.* (*инсект, хробак и под.*) **1.** црв, буба; **2.** *прен.* бабарога

пийокров *х. прен.* крвопија, вампир

пик *х. карт*. пик

пике *с. текст*. пике

пикет *х. карт., ґеод*. пикет

пиков *х. гандр.* будала; **пикову єден!** будало једна

пиколо *х.* (*погосцительски помоцнїк*) пиколо

пикадор *х.* (*борец з буяками*) пикадор

пикантерия *ж.* пикантерија

пикантни -а -е пикантан

пикирац -ам *нєзак. оп.* **пикировац**

пикированє *с.* **1**. *дïєсл. мен. од* **пикировац; 2.** *авий.* пикирање, обрушавање

пикировац -руєм *зак. и нєзак.* **1.** *авий.* обрушити се/обрушавати се; **2.** пикирати

пикировач *х. авий.* обрушивач

пикник *х.* пикник

пиксла *ж.* **1.** лименка; пиксла, пикса, пиксна **2.** табакера

пикула *ж. муз.* (*мала флаута*) пикола, пикула

пила *ж.* тестера, пила (*велика, за двоје*)

пилав *х. кул.* пилав

Пилат *х.*: ¤ **умиц/умивац руки як ~ од Христа** (*зняц одвичательносц зоз себе*) (о)прати руке као Пилат

пилат *х.* покварењак, нитков; ¤ **пилата ци ище!** аскурђела ти твога!

пилитька *ж. оп.* **пиличка**

пилитькац ше -ам ше *нєзак. оп.* **пиличкац ше**

пиличка *ж. бависк.* пилцика, клис

пиличкац ше -ам ше *нєзак.* пилцикати се, играти се клиса

пилïц -ïм *нєзак.* сећи тестером, тестерисати, тестерити, пилити

пилка *ж.* тестера

пилкасти -а -е тестераст

пилни -а, -е **1.** вредан, марљив; усрдан; предан; **2.** (*хтори з увагу роби*) пажљив; **3.** важан; хитан, журан; неодложан; **ма пилней роботи** има важног посла

пилно *присл.* **1.** вредно, марљиво; усрдно; предано; ~ **робиц** вредно радити; **2.** (*з увагу*) пажљиво; ~ **слухац** пажљиво слушати; **3.** важно; **нє ~ нам то знац** није нам то важно знати

пилновац -нуєм *нєзак.* **а)** трудити се; бити вредан, вредно радити; **вон поряднє поклада испити на факултету, пилнує** он редовно полаже испите на факултету, труди се; **б)** бринути се, марити; **давно родичи нє так пилновали же би им дзеци поряднє ходзели до школи** давно родитељи нису тако марили да им деца редовно иду у школу; **в)** јако много радити; форсирати; **Рускинї давно барз пилновали пресц** Русинке су давно јако много преле; **сцем помали закончиц роботу, нє сцем так барз** ~ хоћу да полако завршим посао, нећу да форсирам тако јако

пилносц *ж.* **1.** вредноћа, марљивост; усрдност; преданост; **2.** (*уважна робота*) пажљивост

пиловина *ж.* **1.** пиловина, пиљевина; **2.** опиљци

пиловинка *ж.* опиљак

пилот *х. з розл. знач*. пилот

пилотовац -туєм *нєзак*. пилотирати

пилочка *ж. дем.* тестерица

пилула *ж.* пилула; ¤ **прелїґнуц горку пилулу** прогутати горку пилулу

пилярня *ж.* пилана

пиляч *х.* тестераш, пилар

пилька *ж.* пиљак, кликер; ¤ **робиц за пильки** (*за малу плацу*) радити за пребијен грош

пилькац ше *нєзак. дзец.* **1.** пиљати се, играти се пиљака; **2.** кликерати се

пильовина *ж. коц. оп.* **пиловина**

пинґвин *х. зоол*. пингвин

пинґ-понґ *х. спорт*. пинг-понг, стони тенис

пиндзия *ж. заст. оп.* **пензия**

пиниє *с. церкв.* пјеније

пинта *ж. заст.* (*стара мера за чечносц, коло 1/2 л*) пинта

пинтер *х.* пинтар, пинтер, бачвар

пинтле *коц.*: ~ **на минтле** пут под ноге; покупи своје прње,

хаљку на batаљку; пакуј се

пинтовка *ж. заст.* (*фляшка од коло ½ л*) пинта

пинцета *ж.* пинцета

пинцик *х.* (*мали, дробни чловек або хлапец*) цверглан (*в.*)

пинцика *ж. оп.* **пиличка**

пинцикац ше -ам ше *нєзак. оп.* **пиличкац ше**

пинчи -ия *х.* (*файта малого пшичка*) пинч, пинчи, пинчика

пиньвица *ж.* подрум; пивница

пиньвицки -а -е (*од* **Пиньвиц**) пивнички

пиньвицов -а -е подрумски

Пиньвичань *х.* Пивничанин

пион *х.* **1.** *шах., прен.* пион; **2.** *пейор.* марионета, лутка

пионир *х. з розл. знач.* пионир

пионирка *ж.* пионирка

пионирски -а -е пионирски

пипа *ж. зоол.* пипа

пипа-гуя *ж. коц. заст.* одмор, пауза у раду

пипалка *ж. зоол.* пипак

пипета *ж. мед. и др.* пипета

пипец *х.*: ¤ **вишло дакому на** ~ изашло коме на врх главе (носа), прелила се коме чаша, дошло коме до грла; ~ **би му вирос** (*нє могол ше стримац нє повесц*) проговориће на лакат, голицав је под језиком; ~ **ми вороснул** (*барз ме интересує*) жив се уцрвљах

пи-пи *викр.* (*на курчата, кури*) пи-пи

пипинє *с. бот.* булка, турчинак (Papaver rhoeas)

пипишка *ж. вулґ.* (*хлопски и женски орґан за мокренє*) пишало

пипка *ж.* лула; **куриц на пипку (на пипки)** пушити лулу

пипляви -а -е *оп.* **пипняви**

пиплянїна *ж. оп.* **пипнянїна**

пипняви -а -е (*бабраци*) пипав; ~ **робота** пипав посао

пипнянїна *ж.* пипав посао

пипосар *х.* **1.** (*длугоки циґаршпиц*) чибук, камиш; **2.** лула

пипочка *ж. дем.* лулица

пир *х.* пир, гозба

пирамида *ж. мат. и др.* пирамида

пирамидални -а -е пирамидалан

пирана *ж. зоол.* пирана (Pygocentrus piraya)

пират *х.* гусар, пират, разбојник

пиратовац -туєм *нєзак.* гусарити

пиратски -а -е пиратски

пире *с. кул.* пире, папула; ~ **з кромпльох, кромпльов** ~ *и* **кромплї на пире** кромпир-пире

пиречко *с. дем.* перце

пирє *с.* **1.** *збир.* перје; **2.** (*при птицох – менше, мегке*) перо; ¤ **лєгки як ~** лак као перо; **пойсц до пиря (до пирнаґох)** (*пойсц спац*) ићи (поћи) у крпе

пирит *х. мин.* пирит

пириц ше -им ше *нєзак.* (*надувац ше на витре*) надувавати се на ветру

пирйов(и) -а -е (*наполнєни зоз пирйом*) перјан; ~ **заглавок** перјани јастук

пирканїк *х. шк. коц.* (*шкатулка за клайбаси и под.*) перница; кутија, дивит

пиркаре[1] *х. мн.* (*єд.* пиркар) *заст.* жандарми у Мађарској 1941–1945.

пиркаре[2] *х. мн.* (*єд.* пиркар) *зоол.* перајари (Pinnipedia)

пирко[1] *с.* **1.** *з розл. знач.* перо; **2.** (*при рибох*) пераје; **3.** (*цибулї и под.*) пераје, перо; **4.** (*на калапе*) перо; перјаница; **5.** *муз.* трзалица

пирко[2]**: -катеґория** *ж. спорт.* перолака категорија

пирков -а -о перни

пирнаґи *ж. мн.* **а)** (*перини, заглавки*) постељина, креветнина; **б)** дуње и јастуци без навлака

пирнїк *х. оп.* **пирньовка**

пирнїца *ж. бот*. **1.** пиревина (Glyceria); **2.** пирика (Elytrigia Desv.)

пирня *ж. коц.* пепео (*оп.* **ґар**)

пирньови -а -е пепељав, пепељаст

пирньовка *ж*. пепељара

пиро *с.* (*ярчкаста часц ключа*) перо, перда

пировац -руєм *нєзак*. пировати

пироги *ж. звич. мн.* (*єд.* пирога) *кул.* ташци, ташке, барат-филе (*в.*); ¤ **лапайме ше до пирогох** *франт.* прихватајмо се посла

пироґа *ж.* (*индиянски чамец*) пирога

пирожки *ж. мн.* (*єд.* пирожка) *кул.* пирошке *ж.*, пирошки *х.*

пироман *х.* пироман

пиромания *ж.* пироманија

пиротехнїка *ж*. пиротехника

пиротехнїчар *х.* пиротехничар

пирсканє *с.* прскање

пирскац -ам *нєзак.* **1.** прскати; **2.** прштати, бризгати, штрцати; **3.** (*починац покус падац – о дижджу*) кропити, шкропити

пирскаци -а -е **1.** прскав, врцав; **2.** *прен.* дрзак, пргав

пирскацосц *ж.* дрскост, пргавост

пирскачка *ж.* **1.** прскалица; **2.** распршивач

пирснуц -ршнєм *зак.* **1.** прснути; **2.** бризнути, штрцнути

пируета *ж. ум*. пируета

пирхасти -а -е лепршав; прхав

пирхац -ам *нєзак.* **1.** лепршати; треперити; **2.** (*о застави и под.*) лепршати, вити се, вијорити се, перјати, повијати се; **застави пирхаю** заставе се вију

пирхаци -а -е лепршав; вијоран, вијораст

пирхнуц -нєм *зак.* (*затрепециц*) прхнути

пирчи -ия *х.* (*звадлїви, пирскаци чловек*) свађалица, прзница, пргавац

пирщ *х. заст.* **а)** чир; **б)** *оп.* **пирщок**; ◊ **чарни ~** *мед.* црни пришт, злић (Antrax)

пирщави -а -е **1.** (*хтори ма полно вреди*) приштав, приштаст; **2.** *оп.* **пирщкави**

пирщкави -а -е бубуљичав

пирщкавосц *ж.* бубуљичавост

пирщок -щка *х.* бубуљица; **пирщок ше му вируцел** искочила му је бубуљица

пирясти -а -е перјаст, пераст

пиряти -а -е (*оброснути з пирйом*) пернат

писадло *с.* писаљка

писанє *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **писац**; **2.** *заст.* **а)** (*способ писаня*) рукопис; **б)** писмени уговор; ◊ **Святе ~** Свето писмо

писани -а -е **1.** (*у писаней форми*) писмен; писан; ~ **букви** писана слова; **писани жридла** писани извори; **2.** (*смугасти*) појасаст; пругаст; **3.** шарен, пиргав, пиргаст; ~ **килим** шарен ћилим; ~ **мотиль** шарен лептир; ◊ ~ **гад** *зоол.* шарка (Vipera berus)

писанїна *ж.* пискарање; писанија, писаније

писанка *ж.* писаница, шарено јаје (*ишарано ускршње јаје*); ¤ **як** ~ веома леп: **крава як** ~ јако лепа крава

писар *х.* писар

писарка *ж.* **1.** (*писарова жена*) писарка; **2.** (*женска особа писар*) писарка

писарня *ж.* писарница, писарна

писарчок -чка *х. дем. и пейор.* писарчић

писатель *х.* писац

писательов -а -о пишчев

писательски -а -е списатељски

писац пишем *нєзак.* **1.** писати; **2.** (*по мурох и под.*)

писати, шарати

писац ше пишем ше *нєзак.* **1.** презивати се; **як ше пишеш**? како се презиваш? како ти је презиме? **2.** *церкв.* (*приявйовац ше за винчанє – о заручнїкох*) пријављивати се; **3.** (*приявйовац ше до списку за кyпованє дачого*) пријављивати се, предбележити се

писаци -а -е писаћи; ~ **машинка** писаћа машина

писемко *с. дем.* писамце

писи -а -е прћаст; ~ **нос** прћаст нос

писк *х.* писак, пискут

писка *ж. звич. мн. поль.* (*предня часц санки зогнута догоре*) кљун

пискаловац -луєм *нєзак. пейор.* **1.** блебетати; **2.** дрско одговарати

пискáнє *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **пискац**; **2**. звиждук; ~ **локомотиви** звиждук локомотиве; **3.** (*о пищалки, машини*) пијук, писак, пиштање; **4.** писак, пискутање

пискати -а -е *прен.* лајав; ¤ ~ **як аґоштонь** *оп.* **аґоштонь**

пискац -ам *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* свирати; ~ **на пищалки** свирати на фрули; **судия писка концєц змаганя** судија свира крај утакмице; **2.** цвилети; звиждати; фијукати; пијукати; **3.** (*о сирени на авту*) трубити, свирати; **4.** (*о машини и под.*) пијукати, пиштати; пискати, пискутати; **локомотива писка** локомотива пишти

пискаци -а -е (*о звуку*) пискав, пискутав, пиштав; крештав; ~ **гвизданє** пискав звиждук; ~ **локомотива** пиштава локомотива

писки *мн.* **1. а)** (*уста животинї*) уста; чељуст, жвале; **б)** њушка, губица; **2.** (*джубок векших птицох*) кљун; **3.** *прен.* њушка; ¤ **розняц** ~ (*нєкрашнє одповесц*) разјапити (развалити) вилице

писков(и) -а -о/-е пешчан, песковит; ~ **годзина** пешчани сат, пешчаник; ~ **жем** песковито тло; **писково дини** пешчане дине; ~ **побрежє** пешчана обала

писковина *ж.* пешчара

писковити -а -е *оп.* **писков(и)**

писмени -а -е **1.** писмен; ~ **чловек** писмен човек; **2.** *шк.* писмени; ~ **задаток** писмени задатак

писмено *присл.* писмено

писменосц *ж.* писменост

писмо *с.* **1.** *з розл. знач.* писмо; ◊ **глагольске ~** глагољско писмо; **кирилске ~** ћирилско писмо; **клїнкасте ~** клинасто писмо; **кресцене ~** крштеница; **провадзаце ~** спроводно писмо; **Святе ~** Свето писмо; **2.** (*пасош за статок*) пасош; **3.** мудрост, кунст, мајсторија; **яке ми то ~ направиц** то није никаква мудрост направити

писмоношач *х.* писмоноша

писня *ж.* **1.** (*шпиванка*) песма; **2.** *лит.* **а)** песма; **б)** (*часц епа*) певање; **3.** шара; ◊ **лебедова ~** лабудова песма

писньочка *ж. дем.* песмица; рецитација

писоар *х.* писоар

писок¹ -ска/-ску *х.* **1.** (*писки*) уста, чељуст; њушка; **2.** кљун; **3.** *прен.* њушка; ¤ **дац дакому по писку** дати коме по губици; **достац по писку** добити по губици

писок² -ску *х.* песак; **живи ~** живи песак

писпас: **бавиц ше на ~** играти се скривача (скривалице); ¤ **очи му на ~** (*о нєвиспаному*) укрстио је очи (очима); мамуран је

писта¹ *ж. авий., спорт.* писта, слетиште

писта² *ж.* (*єден зоз штирох вертикалних слупчкох на санкох*) стопица, чешаљ, ножица

пита *ж. кул.* пита; ◊ **житна ~** *кул.* ладњача (*в.*), разљевуша (*в.*), мућеница (*в.*)**; кукурична** *кул.* пита (разљевуша) од кукурузног брашна (*слатка, са бундевом*)

Питаґоров -а -о Питагорин; ~ **правило** Питагорино правило

питальнїк *х.* упитник

питанє *с. з розл. знач.* питање; **задац (поставиц) дакому ~** поставити коме питање; ¤ **боляце ~** болно питање; **горуце ~** горуће питање; **ласкотаце ~** *оп. под* **ласкотаци**; **ходзиц по питаню** тражити милостињу

питанки *мн. фолкл.* "питанки" (*део свадбеног весеља које приређују родитељи младе*)

питанково *мн. оп.* **приданци**

питанько *с. дем.* питањце

питац -ам *нєзак. и зак.* **1.** тражити, затражити; заискати, поискати; **дзецко пита води** дете тражи воде; **кельо питаш за** авто? колико тражиш за кола?; **полиция питала од нього вожацку дозволу** полиција је затражила од њега возачку дозволу; **2.** молити; **барз це питам, зроб ми то** јако те молим, учини ми то; **3**. **а)** (*за жену*) просити; запросити; ~ **дзивку** просити девојку; **б)** проводаџисати, просити коме девојку; **питала му дзивку** проводаџисала му је; **4.** *шк.* (*преверйовац знанє*) питати; **учитель пита школярох** учитељ пита ђаке

питац ше -ам ше *нєзак. и зак* **1.** (*дакому*) питати, упитати, запитати; запиткивати (кога); **питал сом ше му як є** (*нє* питал сом го) питао сам га како је; **питал ше му дзе бива** (*нє* питал го) упитао га је где станује; **2.** тражити; **хлапци ше питаю на змаганє** дечаци траже да иду на утакмицу; **дзецко ше пита дому** дете тражи да иде кући; **вон ше уж пита до пензиї** он већ тражи да иде у пензију

питач *х.* **1.** (*хтори ше випитує*) питалац; **2. а)** просац; **б)** проводаџија

питачка *ж.* **1.** просидба; **2.** проводаџика, проводаџиница

питка *ж. кул.* пита; лења пита; ~ **зоз сиром** пита са сиром; ~ **з яблуками** пита с јабукама; ~ **з маком** маковњача; ~ **з бундаву** бундевара; ~ **з орехами и кайсовим маджуном** *кул.* жербо-коцке

питки -а -е питак

питомец -мца *х.* питомац

питоми -а -е питом; ~ **заяц** питоми зец

питомни -а -е *заст. оп.* **питоми**

питон *х. зоол.* питон (Python reticulus)

пиха *ж.* **1.** гордост; понос; дика; **приповедац з пиху** причати с поносом; **2.** *оп.* **пишносц**

пиц пиєм *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* пити; **2.** (*кусац – о суньоґох*) уједати; **3.** (*випивац вайца*) кљуцати; **кури єй пию вайца** кокошке јој кљуцају јаја; **4.** *прен.* мучити; ◊ **пиє як дуга** пије као смук (као дуга); ~ **за покой души** пити за душу; **пию док єден другого видза** пију до бесвести; **ходзи пиюци** увек је пијан

пица *ж. кул.* пица

пице *с.* **1.** пијење, пиће; **вода за ~** вода за пиће, пијаћа вода; **2.** пиће, напитак; **моцне ~** жестоко пиће

пишиц ше -им ше *нєзак.* **1.** поносити се, гордити се; дичити се; **2.** шепурити се; прсити се, печити се; правити се важан; **3.** разметати се

пишкац -ам *нєзак. дзец.* пишкити

пишкоревски -а -е *заст. оп.* **пушкуревски**

Пишкоревчань *х. заст. оп.* **Пишкуревчань**

пишкуревски -а -е (*од* **Пишкуревци**) пишкуреваčки

Пишкуревчань *х.* Пишкуревчан

пишни -а -е **1.** поносан, горд; **2.** охол; уображен

пишносц *ж.* **1.** понос, гордост; **2.** охолост; уображеност

пишкота *ж. кул.* пишкота

Пишта *х.*: ¤ **най ми мено ~** (*знам же нє будзе так як ти гвариш*) ≅ а да би ме не родила мајка, не померио се ја с места, не завао се ја Митар (Јован *итд.*)

пиштолїско *и* **пиштольчиско** *х. ауґм.* пиштољина, пиштољчина

пиштоль *х.* пиштољ

пиштольчок -чка *х. дем.* пиштољић, пиштољчић

пищалка *ж.* **1.** свирала, фрула; **2.** *оп.* **пищок (3)**

пищалкош *х.* фрулаш

пищанє *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **пищац**; **2.** (*птицох*) пијук; ~ **тащатох** пијук врапчића; **3.** (*пищалки, машини*) пијук, писак, пиштање; **4.** пиштање, цвиљење; цика, цијук, цилик писак, пискут

пищац -щим *нєзак.* **1.** (*о птичкох и под.*) пиштати; пијукати, пискати, пискутати; **курчата пища** пилићи пијућу, пиште; **2.** (*о мишох и под.*) цијукати, цичати, циктати, скичати; цвилети; **3.** (*о пищалки, машини*) пијукати, пиштати, пискати, пискутати; **4.** цичати, пиштати

пищаци -а -е (*о звуку*) пискав, пискутав, пискутљив; пиштав; ~ **глас** пиштав глас ~ **глащок** пискав гласић

пищиска *мн. ауґм.* жвале, чељуст

пищок -щка *х.* **1.** пиштаљка, звиждаљка; **2.** (*на авту и под.*) сирена; **3.** (*на дуйним инструменту*) писак, сапница; дулац; (*на оргульох*) писник; **4.** (*джубок при дробних птицох*) кљун, кљунић; **5.** (*на судзини*): **гарчок з пищком** лонац са зашиљеном усном (*в.*)

пиявка *ж. и* **пиялка** *ж. зоол.* пијавица

пияк *х.* **1.** пијаница, пијанац, пијандура, испичутура, локало; **2.** *анат.* (*при птицох*) једњак

пиялка *ж. оп.* **пиявка**

пияни -а -е пијан; ¤ ~ **як целє (як швиня, як леле)** пијан као чеп (као секира, као ћускија, као пањ, као земља, као смук); **пияного [и шалєного] и бог чува** ≅ неће гром у коприве

пиянино *х. муз.* пијанино

пиянист -та *и* **пияниста** -ти *х.* пијанист(а)

пиянистка *ж.* пијанисткиња

пиянїца *ж. и х.* пијаница, пијандура, пијанац

пиянїцки -а -е пијаначки

пияно *присл. муз.* пијано

пиянство *с.* пијанство; омамљеност

пиянствовац *нєзак.* пијанчити

пиястер *х.* (*стриберни пенєж у даєдних восточних жемох*) пијастар, пијастер

пияти -а -е пети

пиятика *ж. заст.* пијанка, теревенка**;** пијанчење

пиятина *ж.* петина

пиятираз *присл.* пети пут

пияток -тку *х.* **1.** петак; **схадзка будзе на** ~ седница ће бити у петак; **2.** *у функц. присл.* **а)** (*прешлого пиятку*) у петак; **бул у нас** ~ био је код нас у петак; **б)** (*и* **пиятками**) петком; **роба приходзи** ~ **(пиятками)** роба долази петком; ◊ **Вельки** ~ *церкв.* Велики петак; ¤ ~ **нєдобри початок** (*пияток нє треба починац роботу*) петак лош почетак; **хто ~ барз весели на нєдзелю будзе плакац** ко се петком смеје у недељу плаче

пиятокласнїк *х.* петошколац

пиятоколонаш *х.* петоколонаш

пияц *х.* **1. а)** пијаца; **б)**

пијачни дан, пазарни дан, пијаца; **у Керестуре всоботу** ~ у Крстуру је суботом пијачни дан; **2.** тржница; **3.** (*тарґовище*) тржиште; **4.** *заст.* трг; **5.** *звич. мн.* **пияци** (*коцки хлєба и на нїх дробни фалатки сланїни и под. кед ше дава єсц дзецом*) возови**;** ◊ **рондьош-пияц** бувља пијаца, бувљак

пияцки -а -е (*од* **пияк (1)**) пијаначки, пијанички; ◊ ~ **шалєнство** делиријум тременс

пияцов -а -о *и* **пиячни** -а -е пијачни, пазарни; ~ **такса** *оп.* **пиячарина**; ~ **дзень**

пияцтво *с.* алкохолизам

пиячарина *ж.* пијачарина

плаґият *х.* плагијат

плаґиятор *х.* плагијатор

плаґирац -ам *и* **плаґировац** -руєм *зак. и нєзак.* плагирати

плажа *ж.* плажа

плазма *ж. биол. и др.* плазма

плазмов(и) -а -о/-е *и* **плазматични** -а -е плазматички, плазматични, плазмични

плаканє *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **плакац**; **2.** плакање, плач; кукњава

плакар *х.* плакар

плаката *ж.* плакат, плаката

плакатовац -туєм *нєзак.* плакатирати

плакац -ачем *нєзак.* **1.** плакати; **2.** цвилети; кукати; ~ **нарату** кукати иза гласа; **3.** (*на дакого*) преклињати кога; ¤ **можеш ~ до черепка** *оп. под* **черепчок**

плакаци -а -е плачљив

плакета *ж.* плакета

плакшиви -а -е *оп.* **плакаци**

пламенїк *х. хем. и др.* пламеник

пламенїсти -а -е **1.** (*пламеньовей фарби*) огњен, алев; **2.** (*розчервенєти*) зајапурен (*од трчања, гнева и сл.*)

пламеняча *ж.* **1.** *аґр.* пламењача; **2.** *бот.* подгара

пламень *х. осн. и прен.* пламен

пламеньов(и) -а -о/-е пламени; **пламеньово язики** пламени језици

пламеньоруцач *х. воєн.* пламенобацач

пламеньчок -чка *х. дем.* пламенчић, пламичак

план *х. з розл. знач.* план

планер *х.* планер

планета[1] *ж. астрон.* планета

планета[2] *и* **планейта** *ж. заст.* судбина; нешто што је (пред)одређено вишом силом; **така му ~ , так му стоя планети** тако му је суђено

планетарий *х. и* **планетариюм** *х.* планетар, планетариј(ум)

планетов(и) -а -о/-е *и* **планетни** -а -е планетни, планетски; ~ **система** планетни систем

плани -а -е (*нєдобри*): **~ чловек** зао (поган) човек; ~ **обичай** рђава нарав; **~ жем** мршава (неплодна, лоша) земља; ~ **витор** оштар ветар; ~ **рок** тешка година; ~ робота; **охаб ше тей планей роботи** остави се тог ћоравог посла

планиметрия *ж. мат.* планиметрија

планка *ж.* **1.** *заст.* (*опадана овоц*) падалица, купљеница; **2.** *бикич.* "планка" (*јело од печених сувих шљива и печених јабука које се припремало за Бадњи дан*)

планктон *х. биол.* планктон

плано *присл.* лоше; рђаво; зло; **дакеди жил ~, а нєшка жиє добре** некада је живео лоше, а сада живи добро

планованє *с.* планирање

плановац -нуєм *нєзак.* планирати

плански[1] -а -е плански

плански[2] *присл.* плански

плантажа *ж.* плантажа

плантажер *х.* плантажер

плантажни -а -е плантажни

пласовац (ше) -суєм (ше)

нєзак. пласирати (се)

пласман *х.* пласман

пластелин *х.* пластелин

пластенїк *х.* пластеник

пластика *ж. з розл. знач.* пластика

пластичар *х.* пластичар

пластични -а -е пластичан

плата *ж.* **1.** закрпа; **2. плати** *мн.* (*фалати*) крпе; **шнїг падал у вельких платох** (*у вельких пахулькох*) снег је падао у великим крпама**; по брегу видно ~ нєрозпущеного шнїгу** на брду се виде крпе неистопљеног снега

платан *х. бот.* платан (Platanus)

платани -а -е крпљен

платац (ше) -ам (ше) *нєзак.* крпити (се)

платина *ж. хем.* платина

платинов(и) -а -о/-е *и* **платински** -а -е платински

платка *ж.* **1.** *дем.* закрпица, закрпа; **2.** (*шплях*) флека, мрља; ~ **креви** мрља крви; **3. платки** *мн. оп.* **плата (2)**

платкасти -а -е пегав; местичав; флекав; педичав; шарен; ~ **крава** шарена крава

платлїви -а -е платив

платна *ж. техн.* платна

платно *с.* **1.** платно; ~ **своєй роботи** домаће платно; **смугасте ~** појасаста тканина; **2.** тканина

платни -а -е платни; ~ **список** платни списак; **~ обток** платни промет

платняни -а -е платнен

платняр *х.* (*продукователь и тарґовец*) платнар; ¤ **нагнївани як ~** љут као рис

платняра *и* **платнярня** *ж* **1.** (*фабрика*) платнара, фабрика текстила; **2.** (*предавальня*) платнара, платнарница

плато *х.* плато

платонски -а -е платонски

платочка *ж. дем.* **1.** пегица, флекица; **2.** закрпица

платформа *ж.* платформа

плафон *х. прен.* плафон

плафоновац -нуєм *зак. и нєзак.* плафонирати

плафонски -а -е (*найвисши*) плафонски

плахитка *ж.* **1.** (*на посцелї*) чаршав, плахта; **2.** параван, штитник; **3.** (*на дзверох же би мухи нє уходзели*) завеса, комарник (*в.*)

плахта *ж.* **1.** (*за закриванє намесценей посцелї*) чаршав, поњава, плахта, ћилим; **2.** (*на ладї*) једро

плахтарка *ж.* једрењак, једрилица

плац *х.* плац

плаца *ж.* плата; ◊ **єдна (иста) ми ~** (*на исте ми видзе гоч як поробим*) исто ми се пише

плацаци -а -е *екон.* платежни; ~ **моц** платежна моћ

плацач *х.* платилац

плаценє *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **плациц**; **2.** плаћање; ~ **без готовини** безготовинско плаћање; ~ **з готовим пенєжом** готовинско плаћање

плацени -а -е **1.** плаћени, најамни**; 2. плацени** -ного *х.* плаћеник

плаценко *с.* **1.** *дем. од* **платно**; **2.** парче платна; ◊ **надципелове ~** глежњак

плацента *ж. анат., бот.* плацента

плациц -им **I** *нєзак.* плаћати; **II** *зак.* **1.** платити; **плацел ши рахунок?** јеси ли платио рачун?; **2.** дати/давати принос, родити; **жито того року добре плацело** пшеница је ове године добро родила; ¤ ~ **як з нєсвойого (як з люцкого)** плаћати као народна банка

плацови -а -е платни; ~ **кнїжочка** платна књижица

плацочка *ж. дем.* платица

плач *х.* плач; **з плачом** плачући; ¤ **(рушиц, шмеяц ше** *и под.*) **до плачу** (ганути, смејати се *и сл.*) до суза

плачуци[1] -а -е плачан; сузан;

гуторела з плачуцим гласом говорила је плачним гласом

плачуци[2] *присл.* плачући; **гуториц** ~ говорити плачући, кроз плач

плашиц -им *нєзак.* терати, одгонити; ~ **кури зоз загради** терати кокошке из баште

плашиц ше -им ше *нєзак.* (*бац ше, збуньовац ше – о коньох*) зазирати (*в.*), плашити се**; конї ше плаша од камионох** коњи зазиру од камиона

плашлїви -а -е плашљив (*обич. о коњу*)

плащ *х. з розл. знач.* плашт; мантија

плащанїца *ж. церкв.* плаштаница, балдахин

плебей *х.* и **плебеєц** -йца *х. ист., прен.* плебејац

плебейски -а -е плебејски

плебисцит *х.* плебисцит

плебисцитни *и* **плебисцитарни** -а -е плебисцитан, плебисцитаран

плебс *х.* (*народ*) плебс

пледоає *х.* пледоаје

пледирац -ам *и* **пледировац** -руєм *нєзак.* пледирати; бранити, заступати

плексус *х. анат*. плексус

племе -ена *с.* племе

племенити -а -е племенит; ~ **метал** племенити метал (*оп.* **благородни**)

племенка *ж. аґр.* (*файта грозна*) племенка

племенски -а -е племенски; ~ **ушоренє** племенско уређење

пленарни -а -е пленаран

пленум *х.* пленум

плеоназ(е)м -зму/-зма *х.* плеоназам

плеонастични -а -е плеонастичан

плех *х.* лим, плех

плехови -а -о/-е лимен, плехан, плехнат

плещок -щка *и беш.* плешка *х.* парче лима

плеяда *ж.* плејада; ◊ **Плеяди** *мн. астрон.* Плејаде, Седам Влашића

плєва *ж.* плева; ¤ **мац пенєжи як плєви** лежати на парама, имати пара као крша; **мац пенєжи як Жид плєви** (*нє мац анї кус пенєжи*) бити као црквени миш

плєварка *ж. тлач.* плеварица (*в.*), плеварошкиња (*в.*)

плєвка *ж. дем.* плевица

плєвнїк *х.* плевара

Плєвлян *х.* (*житель Плєвльох*) Пљевљак

плєвлянски -а -е (*од* **Плєвля**) пљеваљски

плєн *х.* плен

плєнїц -їм *нєзак.* пленити, освајати, заносити

плєскавица *ж. кул.* пљескавица

плєсц -єцем *нєзак.* **1.** плести; **2.** (*венєц*) вити; **3.** *прен.* наглабати, нагваждати, наклапати, лупетати, трабуњати

плєсц ше -єцем ше *нєзак.* **1.** (*до дакого/дачого – мишац ше*) уплитати се, плести се; **2.** *безос.* **а) плєце ше ми** на врх ми је језика; **б) плєтло ше єй у сну** сањала је нешто неразумљиво и чудно

плєтарство *с.* плетарство

плєтач *х.* плетач

плєтачка *ж.* плетачица

плєтка *ж.* **1.** сплетка; измишљотина; **2.** (*тот цо приповеда плєтки*) **а)** (*хлопска особа*) брбљивац, блебетало, чаврљало; **б)** (*женска особа*) брбљивица, блебетуша; **3. плєтки** *мн.* **а)** брбљарија, трачарија; **б)** гласине, сплетке, радио-Милева; **правиц** ~ ширити сплетке, сплеткашити; ¤ **правиц** ~ **(плєтку) на дакого** правити (ширити) сплетке (лажи) о коме

плєткар *х.* сплеткар, сплеткарош

плєткарка *ж.* сплеткашица

плєц -єєм *нєзак.* плевити

плєцати -а -е плеђат, плеђаст

плєце *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **плєц**; **2.** плевидба, плевљење

плєцени -а -е плетен; ~ **карсцель** плетена столица

плєцо *с.* **а)** раме, плеће; **б) плєца** *мн.* плећа, рамена; ¤ **дзвигнуц (сциснуц) з плєцами** слегнути раменима; **мог бим це преруциц прейґ плєца** (*слаби ши за мнє*) могао бих те за пас заденути; **ношиц на своїх плєцох** (*зношиц обовязки, терху*) носити што на [својим] леђима; ~ **попри (при) плєцу** раме уз раме; **преруциц дацо прейґ плєцох** (*поробиц, одбуц*) пребацити што преко главе

плєцов(и) -а -о/-е рамени; ~ **косц** *анат.* рамењача

плєцочко *с. дем.* рамешце

плєшнєнїна ж. плесан, буђ; плеснивост, буђавост

плєшнїц -нєєм *и* -їм *нєзак.* плеснивити (се), буђати

плима *ж.* плима

плимов(и) -а -о/-е плимски; ~ **габа** плимски талас

плисирац -ам *и* **плисировац** -руєм *нєзак*. плисирати

плиш *х. оп.* **блиш**

плївадло *с.* пловило

плївалїще *с*. пливалиште

плїванє *с.* **1.** пливање; **2.** пловидба, пловљење

плївац -ам *нєзак.* **1.** пливати; **2.** пловити; ~ **по морйох** пловити морима; **3.** плутати

плїваци -а -е *оп.* **плїваюци**

плївацки -а -е пливачки

плївач *х.* пливач

плїваче *с.* **1.** појас за спасавање, плутача**; 2. плївача** *мн. заст.* снопићи од огризина као помоћно средство за пливање

плївачка *ж.* **1.** пливачица; **2. плївачки** *мн. зоол.* **а)** весларице (Steganopodes); **б)** пловуше (Natatores)

плїваюци -а -е **1.** пливајући, плован; ~ **обєкт** пловни објекат; **2.** пловећи; **3.** плутајући **плївба** *ж.* пловидба, пловљење; **прибрежна ~** обалска пловидба

плївбови -а -е пловидбени

плївни -а -е плован; ~ **рика** пловна река

плївок -вка *х. техн., трансп.* пловак

плїнїц ше -нїм ше (*розпущовац ше, розпадовац ше у устох – о масним месу и под.*) топити се у устима; **месо ше плїнї** месо се топи у устима

плїняци -а -е који се топи у устима (*о месу*)

плїска *ж. зоол.* плиска (Motacilla)

плїтке -кого *с.* **1.** плићак; **2.** (*место дзе рику мож прейсц пешо*) газ, брод

плїтки -а -е **1.** *осн. и прен.* плитак; ~ **рика** плитка река; ~ **розум** плитка (кратка) памет**; 2.** (*през хтори мож прейсц пешо – о води*) бродан, газан, прегажљив; ¤ **я ту уж ~ (кратки)** ја не знам довољно о томе

плїтко *присл.* плитко

плїткосц *ж.* плиткост, плиткоћа

плїткоумни -а -е плиткоум(ан)

плод *х.* плод; плодина

плодзиско *с. биол., пчол.* плодиште

плодзиц ше -им ше *нєзак.* плодити се, множити се

плодкиня *ж. бот*. плоткиња

плодни -а -е плодан; плодовит

плоднїк *х.* **1.** *анат.* постељица; **2.** *бот*. плодник (Ovarium)

плоднїца *ж. анат.* (*матернїца*) материца

плоднїцов(и) -а -о/-е материчин; матерични

плодносц *ж.* плодност, родност

плодоносни -а -е

плодоносан; берићетан

плодотворни -а -е плодотворан

плодоряд *х. аґр.* плодоред

плокац -ам *нєзак.* **1.** испирати; пропирати; **2.** (*подмивац*) испирати, подлокавати (*обалу и сл.*)

плокач *х.* испирач

плот[1] *х.* плот, ограда, плетер

плот[2] *ж.* (*тїлесна страсц*) плот

плотна *ж.* плоча, плотна (*на шпорету*)

плотни -а -е (*од* **плот**[2]) плотски, телесни

плотун *х.* плотун

плотунски -а -е плотунски; ~ **огень,** ~ **штрельба** плотунска паљба

плотькац ше -ам ше *нєзак.* (*купац ше, мачкац ше*) брчкати се

плоха *ж. оп.* **поверхня**

плохочка *ж.* плочица, плоча; **кревни плохочки** *физиол.* крвне плочице

плоцик *х. дем.* плотић, оградица

плоциско *х. ауґм.* плотина

плоча *ж. з розл. знач.* плоча; плоха; **памятна ~** спомен-плоча

плочасти -а -е плочаст

плочочка *ж.* **1.** *дем. од* **плоча**; **2.** *физ.* плочица

площа *ж.* **1.** трг; **2.** игралиште

плуг *х.* плуг; ◊ ~ **о єдну бразду** *оп.* **єднобраздни** ~

плугов(и) -а -е плужни

плужиско *х.* и **плугиско** *х. ауґм.* плужина

плужиц -им *нєзак. спорт.* плужити

плурал *х. ґрам.* плурал

плурализ(е)м -зму/-зма *х.* плурализам

плуралия тантум *мн. ґрам.* плуралија тантум

плурални -а -е плурални

плус *х. з розл. знач.* плус

плусквамперфект *х. ґрам.* плусквамперфек(а)т

плута *ж.* плута

плутанїна *ж.* метеж

плутов -а -е плутан, плутов; ◊ ~ **дуб** *бот.* плутњак (Quercus suber)

плутократия *ж. полит.* плутократија

плутоний *х.* и **плутонию**м *х. хем.* плутонијум

плущок -щка *и беш.* плужка *х.* **1.** *дем. од* **плуг**; **2.** (*параци плуг*) шпартаћи плуг, парач (*в.*), шпартач (*в.*); **3.** *анат.* рало (vomer)

плювальнїца *ж. оп.* **плювачка**

плювац -ам *нєзак.* пљувати, пљуцати

плювачка *ж.* пљуваоница, пљувачница

плювнуц -нєм *зак.* пљунути, пљуцнути; ¤ **плювнул бим ци (му, им** *и др.***) на то** то ти (му, им *и др.*) је јако мизерно (јадно, безвредно, никакво); **то таке як ~ на жем** (*то барз лєгко зробиц*) просто као пасуљ, лако као оченаш

плюга *ж. коц.* (*люштава женска особа*) аљкавица, аљкавуша, лења Наста (*в.*)

плюгави -а -е *коц.* неуредан, аљкав

плюндри *мн. заст.* **1.** панталоне, чакшире, *горв.* хлаче; **2.** (*гандри*) прње, крпице; ¤ **зберай свойо ~ и бер ше** купи своје прње и пакуј се

плюс *викр.* пљус; бућ, пућ; фљус, шљап; ~ **до води** пљус у воду

плюск *х.* пљускање, пљесак

плюсканє *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **плюскац**; **2.** (*води*) пљускање, пљесак; ~ **веслох** пљесак весала; пљусак

плюскац -ам *нєзак.* **1.** (*чечиц або падац биюци до дачого*) пљускати; пљескати; пљаскати; **2.** (*воду з дачого або по дачим*) пљускати; ~ **воду з чамца** пљускати воду из чамца; ~ **воду**

на огень пљускати воду на ватру; **3.** бућкати; **риби плюскаю наверх води** рибе бућкају на површини воде; **4.** брчкати; брчкати се; плискати, праћакати се; **дзеци плюскаю у плїтким** деца се брчкају у плићаку

плюснуц -юшнєм *зак.* **1.** (*вдериц по води, по мокрим*) пљуснути; пљеснути; пљаснути; **2.** (*воду з дачого або по дачим*) пљуснути; ~ **воду з лавора** пљуснути воду из лавора; **3. а)** бућнути; ~ **до води** (*при скоку, паду*) бућнути у воду; **б)** (*скочиц до води*) бућнути се, брчнути се; **в)** плиснути, праћакнути се

плюснуце *с. оном.* пљусак; плисак

плюта *ж.* лапавица, брчкавица

плютави -а -е бљузгав, мљацав

плюца *с. мн.* (*єд.* плюцо) *анат.* плућа (*јед.* плуће); **запалєнє плюцох** *мед.* упала плућа

плюцаре *х. мн. зоол.* плућаши

плюцни -а -е *оп.* **плюцови**

плюцнїк *х. бот.* плућњак, медуника (Pulmonaria officinalis)

плюцо *с. анат.* плућно крило

плюцов(и) -а -о/-е плућни; ◊ ~ **хусточка** плућна марамица; поребрица, погрудница (Pleura); ~ **чума** *мед.* плућна куга; ~ **мехирчок** *анат.* плућни мехурић

плющ *х.*: ¤ **мокри як ~** (*шицок мокри*) мокар до голе коже, мокар до нити, мокар као моча

плющанє *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **плющац**; **2.** (*води*) пљуштање, пљускање; пљусак, пљесак; плисак; шум; жубор; ~ **дижджу** пљуштање кише; ~ **габох** шум валова; **вода ше з плющаньом злїва** вода се са жубором слива

плющац -щим *нєзак.* **1.** пљуштати, пљускати, пљештати; **плющи дижджь** пљушти киша; **2. а)** (*биц по води*) пљескати; **б)** (*о нємирней води*) бурлати, врети; жуборити; шумети

плющаци -а -е **1.** који изазива звук пљуштања, шума *и сл.*; 2**.** жуборав

пляз *х.* (*бок меча, ножа*) бочна страна сечива

плязом *присл.* пљоштимице; **вдериц ~ зоз шаблю** ударити пљоштимице сабљом; **вдеренє** ~ пљоштимичан ударац

пляйстри *ж. мн.* (*єд.* пляйстра) *пчол.* саће; ¤ **пляйстру!** (*купак*) шипак!; **достац пляйстру** добити шипак

плянта(ю)ци -а -е тетурав, гегав

плянтац ше -ам ше *нєзак.* тетурати се, гегати се; посртати, поводити се, саплетати се

пляс *викр.* пљас; пљес; пљус; фљус; **вон му ~ позауха** он њему пљус шамарчину

пляска *ж.* шамар; ћушка

плясканє *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **пляскац**; **2.** шамарање, ћушкање

пляскац -ам *нєзак.* шамарати; ћушкати

пляснуц -яшнєм *зак.* ошамарити, ћушнути, ћушити

плячка *ж.* (< *серб.*) пљачка; грабеж

плячкац -ам *нєзак.* (< *серб.*) **1.** пљачкати, отимати, харати; **2.** обијати

плячкаш *х.* (< *серб.*) **1.** пљачкаш, отимач, харалац; **2.** обијач

плячкашски -а -е пљачкашки

пнеуматик *х.* пнеуматик

пнеуматични -а -е пнеуматичан

пняк *х.* пањ; ¤ **глупи як** ~ глуп као ћускија (као дудук, као клада); **глухи як** ~ глув као топ

пнячок -чка *х. дем.* пањић, пањче

пнячиско *х. аугм.* пањина,

по *прим.* **I** *з акуз.* **1.** *виражує просторне значенє* **а)** *означує рушанє дїї по поняце у акузативе* до; **сцигли по Керестур** стигли су до Крстура; **б)** *значи досяґованє дїї по одредзену просторну меру* до; **вода му по костки** вода му је до чланака; **2.** *означує час дїї* **а)** *значи длужину тирваня дїї* по; **по цали дзень** по цео дан; **б)** *зоз значеньом повторйованя дїї єдней за другу нє преклада ше*: **уж по два раз пришол дому застарани** већ два пута је дошао кући забринут; **в)** *у злученьох* **од... по** *з назвами датумох значи тирванє дїї одредзени часови одрезок* до; **од 25. по 30. юний** од 25. до 30. јуна; **г)** *зоз значеньом же ше дїя повторює єдно за другим у одредзеним числу часових одрезкох нє преклада ше*: **уж по даскельо роки слаби урожай** већ неколико година је слаб род; **злєкла ше, та по два ноци нє спала** уплашила се, те две ноћи није спавала; **г)** *значенє порованя дїйох з прешлосци и терашньосци преклада ше з часовим ґенитивом без применовнїка*: **жимнїцу порихтала як и по други роки** зимницу је спремила као и ранијих година; **3.** *означує циль дїї* по; **пошол по авто** отишао је по кола; **4.** *значенє мери указує на остатню ґраніцу дїї* до; **буду ше бориц по остатню капку креви** бориће се до последње капи крви; **5.** *виражує дистрибутивне значенє* по; **дал нам по сто динари** дао нам је по сто динара; **II** *з лок.* **1.** *виражує просторне значенє* **а)** *означує место дїї* по; **по дутянох гужва** по продавницама је гужва; **б)** *зоз значеньом напряму дїї преклада ше з инструменталом без применовнїка*: **идз просто по тей дражки** иди право овом стазом; **в)** *значи рушанє дїї през нукашньосц дачого* кроз, *або ше преклада з инструменталом без применовнїка*; **по валалє ше ширел глас** селом (кроз село) се ширио глас; **2.** *означує час* после, иза, након; **по Крачунє** после Божића; ~ **полудзенку** после ручка; **3.** *виражує дистрибутивне значенє* по (*з акуз.*); **купела дзецом по єдней чоколадки** купила је деци по једну чоколадицу; **III** *у функциї присловнїка* **1.** *у присловнїцких виразох хтори указую на остатнє по шоре окончованє дїї* по, *або ше нє преклада*; **позната шпивачка по други раз у нашим месце** позната певачица по други пут у нашем месту; **2.** *означує способ дїї* по; **а) иду по двойо** иду по двоје; **б) по мадярски** мађарски; на мађарском језику; **по нємецки** немачки; на немачком језику; **по руски** русински; на русинском језику; **по сербски** српски; на српском језику; **в) по женски** женски, као жена; **по пански** господски**; по товаришски** другарски; **по хлопски** мушки

поардзавиц -веєм *и* -им *зак.* зарђати, изрђати, обрђати

побабрани -а -е **1.** *гандр.* (*рушани*): **тото єдзенє побабране** (*уж хтошка з нього єдол*) ово јело је забрљано; **побабрани ми стварі** неко ми је дирао ствари (чепркао по стварима); **2.** овргачан

побабрац -рем *и* **попабрец** -ем *зак.* **1.** *гандр.* **а)** дирати (*нешто што је забрањено или туђе*); брљати; **нє побабрал ши ми дацо на столє?** ниси ми дирао нешто на столу?; **б)** ~ **єдзенє** (*почац єсц, а вец охабиц*) забрљати јело; **побабрал єдзенє, а вец го охабел** забрљао је јело, а онда га оставио; **2.** овргачати

побавиц -им *зак.* **1.** (*кратши час бавиц*) поиграти, мало

играти; **2.** (*дзецко*) забавити; **побав дакус дзецко док я робим** забави мало дете док ја радим

побавиц ше -им ше *зак. осн. и прен.* поиграти се

побавйовац ше -вюєм ше *нєзак. осн. и прен.* поигравати се

побакаровац -руєм *зак.* побакрити

побановац -нуєм *зак.* зажалити, пожалити; покајати се

побац ше -боїм ше *зак.* уплашити се, побојати се

побачиц -им *зак. ридк.* (*збачиц*) приметити, опазити

побегайло *х.* потрчко; трчкарало, тркало

побегац -ам *зак.* **I.** *прех.* обићи, обиграти, оптрчати; ~ **по цалим варошу** обиграти цео град; **II.** *лєм 3. ос. єд.* (*о млєку, юшки*) искипети, прекипети; ¤ ~ **по бетелїни** *оп. под* **бетелїна**

побегац ше *зак.* **1.** -а ше (*поводзиц ше – о крави*): **крава ше побегала** крава је примила (добила) бика; **2.** *безос.* **побегало ше** оговарањем и намештаљкама покварени су нечији планови; **побегало ше, нє будзе свадзба** сплеткама су покварили свадбу

побегнуц -нєм *зак.* потрчати; тркнути

побеговац -гуєм *нєзак.* трчкарати

побеґнуц -нєм *зак. беш.* (< *серб.*) (*сцекнуц за леґиня – о дзивки*) ускочити, побећи, одбегнути (*оп.* **сцекнуц (3)**)

победзиц -им *зак.* победити

победзовац -дзуєм *нєзак.* побеђивати

побелавене -ного *с.* масница, мазница, модрица

побелавени -а -е плав, поплавео; у модрицама (*од болести, удара*)

побелавиц -веєм *и* -им *зак.* поплавети

побешедовац -дуєм *зак.* поразговарати, попричати

побешнєни -а -е побеснео; горопадан

побешнїц -нєєм *и* -їм *зак.* побеснети; згоропадити се

побивац -ам **I** *нєзак.* **1.** побијати, обарати, оповргавати; спорити; **2.** сузбијати; ~ **зло** сузбијати зло; **3.** премлаћивати, пребијати; **II** *зак.* (*даґдзе, у дакого*) становати негде неко време

побивач *х.* оспоравалац

побивнїц -їм *зак.* олабавити

побивно *присл. заст.* изобилно, изобила, обилно

побивньовац -нюєм *нєзак.* олабављивати

побида *ж.* победа; ¤ **Пирова** ~ Пирова победа

побидиви *и* **побидими** -а -е победив

побидитель *х. заст.* победник

побидителька *ж. заст.* победница

побидни -а -е победан, победоносан; ~ **писня** победна песма

побиднїк *х.* победник

побиднїца *ж.* победница

побиднїцки[1] -а -е победнички

побиднїцки[2] *присл.* победнички

побидоносни -а -е победоносан

побизовани -а -е *ридк.* поуздан

побилїц[1] -лєєм *и* -їм *зак. нєпрех.* (*постац били*) побелети, обелети

побилїц[2] -їм *зак. прех.* (*зробиц билим*) **1.** побелити, обелити; **2.** окречити

по било *присл.*: **шлєбодно (мож) єсц** ~ *церкв.* (*мож єсц млєчни продукти*) може се јести бели смок

побиц -иєм *зак.* **1.** (*позабивац до жеми*) побити, побости; ~ **колїки до жеми** побити коље у земљу; **2.** (*барз набиц*)

премлатити, пребити, претући, измлатити, испребијати, истући изубијати; **барз го побили** јако су га пребили; **3.** (*позабивац*) поубијати, побити; **4.** (*победзиц у змаганю*) победити, поразити, потући; надиграти; **5.** (*обезвредзиц дачийо твердзенє*) побити, оборити, оповргнути, оповрћи; обеснажити; ~ **докази** оборити доказе; **6.** (*збиц – о каменцу*) побити, потући; уништити; **каменєц шицко побил** лед је све побио; ¤ ~ **дакого [на цмо и] на белаво** избити (истући) кога на мртво име, убити бога у коме

побице *с.* оповргнуће

побиц ше -иєм ше *зак.* потући се

поблагословиц -им *зак.* благословити

поблациц -им *зак.* изблатити

поблїжей *присл.* поближе; ~ **преучиц** поближе проучити

поблїзки -а -е оближњи; **поблїзки валали** оближња села

поблїзко *присл.* близу, у близини; **єст ту дагдзе ~ дутян?** има ли ту негде у близини продавница?

поблїзше *присл. оп.* **поблїжей**

поблїсковац -куєм *нєзак.* севати с времена на време, севуцкати

поблювац ше -ам ше *зак.* убљувати се

поблядnуц -нєм *зак.* **1.** побледети, пребледети, проблeдети; **2.** (*вибляднуц*) изблeдети, побледети

побожни -а -е побожан

побожносц *ж.* побожност

побойовац ше -юєм ше *нєзак.* прибојавати се, зазирати

побольовац -лює *лєм 3. ос. нєзак.* болети с времена на време, болуцкати

поборикац -ам *зак.* испревртати, испретурати (*тражећи нешто*)

поборнїк *х.* поборник, заговорник; подржавалац

побочкац -ам *зак.* пољубити

побочкац ше -ам ше *зак. взаєм. повр.* пољубити се

побочни -а -е споредан; успутан; узгредан; ~ **драга** странпутица, споредан пут

побрани *прикм. мн.* који су у браку, који су се венчали (узели); **уж штерацец роки як зме ~** већ је четрдесет година како смо у браку (како смо се венчали ((узели))

побранїц -їм *зак. поль.* побранати, подрљати

побратац (ше) -ам (ше) *зак. оп.* **побратимиц (ше)**

побратим *х.* побратим

побратимиц (ше) -им (ше) *зак.* побратимити (се), збратимити (се)

побратимство *с.* побратимство

побрац -берем *зак.* **1.** поузимати, узети; **2.** (*путнїкох до превозки*) укрцати

побрац ше -берем ше *зак.* (*ступиц до малженства*) узети се

побрежє *с.* обала

побрежйов(и) -а -о/-е *и* **побрежни** -а -е обалски, обални; приобални; ~ **држава** обалска држава

побренкац -ам *зак.* позвонити, зазвонити (*о звонцету, телефону и сл.*)

побрехац -ешем *зак.* полајати

побреховац -хуєм *нєзак.* штектати

побудзенє *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **побудзиц**; **2.** побуда, порив, мотив, подстицај

побудзиц -им *зак.* **1.** пробудити (*све, постепено*), избудити; **2.** (*спонукнуц*) побудити, подстакнути, такнути

побудзиц ше -им ше *зак.* пробудити се (*о свима*), избудити се

побудзовац -дзуєм *нєзак.*

побуђивати, подстицати, тицати

побунєни *и* **побунєти** -а -е **1.** збуњен; **2.** побуњен; **3. побунєни** -ного *и* **побунєти** -того *х.* побуњеник

побунїц (ше) -їм (ше) *зак.* **1.** узбунити (се); **2.** побунити (се); **3.** смести (се), збунити (се)

побуртавиц (ше) -им (ше) *зак.* разбарушити (се), раскуштрати (се)

побуртац -ам *зак. експр.* пробудити (*све, постепено*), избудити

побуц -удзем *зак.* (*буц даґдзе одредзени час*) бити, проборавити, поборавити, задржати се; **дакус побул у родичох, а вец ше врацел до иножемства** мало је био код родитеља, а онда се вратио у иностранство

повага *ж.* **1.** пажња; **2.** поштовање

поважносц *ж.* пажљивост, предусретљивост

повадзени -а -е посвађан, завађен

повадзиц -им *зак.* **1.** посвађати; завадити; **2.** (*замержачиц*) позлобити, омразити кога с ким

повадзиц ше -им ше *зак. взаєм. повр.* посвађати се; завадити се

поважни -а -е **1.** пажљив; **2.** озбиљан

поважно *присл.* **1.** пажљиво; **2.** озбиљно

поважносц *ж.* **1.** пажња, пажљивост; **2.** озбильност

повайцовац -цуєм *зак. кух.* ставити јаја у тесто, јело *и др.*; премазати размућеним јајима

повала *ж.* плафон, таваница; строп; ¤ **хвали до повали** *оп. под* **хвала**; **хвали до повали а на палєц бруду (а з нїчого нїч)** *оп. под* **хвала**

повалєни -а -е (*звалєни од дижджу, бурї – о житаркох*) полегао**;** ~ **жито** полегла пшеница

повалєнїско *с.* (*од дижджу, бурї звалєне жито и под.*) полегла пшеница, полог (*в.*), лежа (*в.*)

повалїц ше -їм ше *зак.* (*звалїц ше од дижджу, бурї – о житаркох и под.*) полегнути, полећи; **жито ше повалєло од витру** пшеница је полегла од ветра

повалов(и) -а -о/-е плафонски; ~ **лампа** плафонска лампа

поваляц -ям *зак.* порушити, срушити

поваляц ше -ям ше *зак.* **1.** порушити се, срушити се; **2.** (*дакус ше валяц*) поваљати се

повальовац ше -люєм ше *нєзак.* (*валяц ше од дижджу, бурї – о житаркох и под.*) полегати, поваљивати се

повандровац -руєм *зак.* лутати једно време; пролуњати

повариц -им *зак.* **1.** (*кратши час вариц*) прокувати, мало кувати; **2.** скувати (*све, постепено*); **3.** (*о мразу*) опрљити, опржити, спржити; **мраз поварел лїсце** мраз је спржио лишће

поведац -ам *заст.* **1.** *зак.* рећи; **2.** *нєзак.* говорити

поведзени -а -е: **медзи нами поведзене** међу нама (између нас) речено

поведзме *слов.* рецимо

повекшанє *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **повекшац (ше)**; **2.** повећање**;** **3.** повишица

повекшац -ам *зак.* **1.** повећати, увећати; **2.** (*плацу и под.*) повисити

повекшац ше -ам ше *зак.* повећати се, увећати се

повекшовац -шуєм *нєзак.* **1.** повећавати, увећавати; **2.** повишавати, повисивати

повекшовац ше -шуєм ше *нєзак.* повећавати се, увећавати се

повеля *ж. ист. и др.* повеља

повень *ж. ридк.* поплава, поводањ

поверени -а -е **а)** (*дакому/ґу дакому – хтори ма довирия до дакого*) поверљив; **буц ~ [ґу] дакому** потпуно веровати коме, бити пун поверења према коме; **вон ми ~** он је поверљив према мени; **б)** (*до хторого маю довирия*) поверљив, од поверења, у кога имају поверења; **даю єй ключи, вона шицко попораї, ~ жена** дају јој кључеве, она све поспрема, имају у њу поверења

поверенїк *х.* **1.** повереник, опуномоћеник; **2.** особа од поверења

поверенїцки -а -е поверенички

поверенїцтво *с.* повереништво

повереносц *ж.* (*довириє*) поверљивост

поверитель *х.* **1.** поверилац, зајмодавац; **2.** (*видаватель налогу*) поверитељ

повериц -им *зак.* **1.** поверовати; **2.** (*звериц*) поверити

повериц ше -им ше *зак.* (*звериц ше*) поверити се

поверйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* поверавати (се)

поверлїви -а -е поверљив

поверлївосц *ж.* поверљивост

повернац ше -ам ше *зак.* постати верне другарице; **вони два ше повернали** њих две су постале верне другарице

поверх¹ *прим. з ґен.* преко, поврх; изнад; **облєка ~ капута мантил од дижджу** облачи поврх капута кишни мантил; **води у беґелю єст ~ глави** воде у каналу има преко главе; ¤ **сцец (жадац) буц ~ шицких (~ людзох, ~ других)** (*сцец буц главни медзи людзми*) желети бити главни (изнад свих, први), желети бити бибер по пилаву

поверх² *х.* спрат

поверхносни -а -е површински; ~ **коп** површински коп

поверхносц *ж.* површина; ~ **круга** површина круга; **желєни поверхносци** зелене површине

поверхня *ж. мат., под.* површина

поверхови -а -е *осн. и прен.* **а)** површан; ~ **знанє** површно знање; **б)** летимичан

поверхови -а -о/-е спратни

поверхово *присл.* површно, овлаш; летимице

поверховосц *ж.* површност

повесц -ем *зак.* рећи, казати; прозборити, проговорити; ◊ **цо ~** *модал.* шта да кажем; **як бим повед** како да кажем; ¤ **дай(це) себе ~** слушај(те) ме, дозволи(те) да ти (вам) кажем, веруј(те) ми (*о неком ко се не да убедити*); **нє дац себе повесц** (*нє дац ше прешвечиц, буц твардоглави*) бити недоказан; **нє зна чловек цо ~** бити без речи, немати речи

повесц ше -едзе ше (*дакому*) *зак. безос.* **1.** десити се; снаћи; **так ше дакеди поведзе чловеку же ше нараз похори** тако се некад деси човеку (тако некад снађе човека) да се одједном разболи; **2. а)** кренути, поћи (*лоше или добро*); **за два тижнї мал вельо утрати, так ше му поведло** за две недеље је имао велике губитке, тако му је кренуло; **нєдобре ше му поведло** кренуло му је по злу; **б)** добро успети; **вигодно купел хижу, добре ше му поведло** погодно је купио кућу, добро је успео

повечериє *с. церкв.* повечерје

повешелїц ше -їм ше *зак.* повеселити се

повибеговац -гуєм *зак.* истрчати (*о свима*); **людзе повибеговали на драгу** људи су истрчали на улицу

повиберац -ам *зак.* **1.** одабрати, пробрати (*све*); **2.** (*повинїмац*) повадити

повиберац ше -ам ше *зак.* одабрати се, пробрати се (*о свима*)

повибивац -ам *зак. з розл. знач.* поизбијати

повивац -ам *нєзак.* повијати (*дете*)

повивач *х.* и **повиваче** *с.* (*за вязанє дзецковей перинки*) сатен-трака (*в.*)

повиводзиц -им *зак.* извести (*през.* -едем) (*све, постепено*)

повиврацац -ам *зак.* пообарати; испревртати, поиспревртати

повиврацац ше -ам ше *зак.* испревртати се, поиспревртати се

повивязовац ше -зуєм ше *зак.* (*на фино повязац хусточки на главу*) увезати мараме

повиганяц -ям *зак.* истерати, поистеривати

повигольовац ше -люєм ше *зак.* разголитити се

повигризац -ам *зак.* изгристи

повидзерац -ам *зак.* исцепати, искидати (*све, постепено*); ~ **папери з теки** исцепати листове из свеске

повидоменє *с.* обавештење

повидомени -а -е обавештен

повидомиц -им *зак.* обавестити

повидомйовац -юєм *нєзак.* обавештавати

повидомйовач *х.* **1.** обавештавалац; **2**. обавештајац

повидомююци -а -е обавештајни

повидрижньовац ше -нюєм ше (*дакому*) *зак.* наругати се коме (*у многоме, у свему*)

повижґаловац -луєм *зак.* процуњати

повиказовац ше -зуєм ше *зак.* (*указац свойо вредносци*) показати се, исказати се, истаћи се (*у многоме, у свему*)

повикасовац -суєм *зак.*: ~ **рукави** *оп.* **повикасовац ше**

повикасовац ше -суєм ше *зак.* заврнути рукаве (*о свима*)

повикладац -ам *зак.* **1.** подићи, сложити горе; **2.** утоварити; **повикладали хижни ствари на камион** утоварили су намештај на камион

повикошовац -шуєм *зак.* покосити мање кутке (делове) њиве *или* ливаде

повикривяц (**ше**) -ям (ше) *зак.* искривити (се) (*постепено – о свима*)

повикруцани -а -е вијугав, витичав, витичаст

повикруцац -ам *зак.* **1.** извијугати; **2.** (*дакого у танцу*) изокретати

повикруцац ше -ам ше *зак.* (*потанцовац викруцаюци ше*) **изокретати се**

повикруцовац -цуєм *зак.* **1.** *оп.* **повикруцац (1)**; **2.** (*мокри шмати*) исцедити

повикуковац -куєм *зак.* поизвиривати

повилагодзиц -им *зак.* угодити (*многима, у многоме*)

повилєтовац -туєм *зак.* излетети (*о свима*)

повилїзовац -зуєм *зак.* излизати (*све*)

повимакац -ам *зак.* (*вигинуц од велькей води – о шацу*) изгинути, иструнути, протрунути од воде; **жито повимакало од вельких дижджох** пшеница је изгинула од великих киша

повимарзац -ам *зак.* (*вигинуц од велького мразу – о шацу*) угинути од мраза, озепсти, промрзнути

повиметац -ам *зак.* **1.** измести, почистити (*све, постепено*); **2.** (*комини*) почистити

повимивац -ам *зак.* **1.** испрати; **2.** излокати

повиносц *ж. заст.* дужност

повиношиц -им *зак.* изнети (*све, постепено*)

повинчац (ше) -ам (ше) *зак.*

венчати (се)

повинчовац -чуєм *зак.* честитати

повинїмац -ам *зак.* повадити

повиновац ше -нуєм ше *зак. и нєзак.* повиновати се

повипадовац -дуєм *зак.* поиспадати

повипасац -ам *зак.* напасти стоку по мањим куцима (деловима) пашњака (*са бољом травом*)

повипирйовац ше -юєм ше *и* **повипиряц ше** -ям ше *зак.* **1.** (*страциц пирє – о птицох*) омитарити се; **2.** (*розшириц хвости – о голубох, павурох и под.*) раширити репове (*о голубовима, паунима и сл.*)

повипитовац ше -туєм ше *зак.* испитати, пропитати; распитати се

повиплацац -ам *и* **повиплацовац** -цуєм *зак.* исплатити (*све, свима*)

повиплашовац -шуєм *зак.* поистеривати

повирастац -ам *зак.* израсти, порасти (*о свима*)

повирезовац -зуєм *зак.* **1.** поисецати, изрезати; **2.** изрезбарити

повисихац -ам *зак.* (*повисушовац ше*) пресушити, осушити се, исушити се; **долїни коло валалу повисихали** јамураче око села су пресушиле

повисихац ше -ам ше *зак.* (*посушиц ше – о рошлїнох*) осушити се, исушити се

повискаковац -куєм *зак.* поискакати

повислуховац -хуєм *зак.* прислушнути, прислушкивати, чути (*све*); дознати прислушкујући; **повислуховал за нами** прислушкивао је о чему смо говорили

повиставац -ам *зак.* уморити се (*о свима*)

повисше *прим. з ґен. заст.* изнад, више, преко; **вода ~ колєн** вода је до изнад колена; **могол мац ~ трицец роки** могао је имати преко тридесет година

повисшенє *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **повисшовац**; **2.** успон; **3.** (*плаци и под.*) повишица, повишење

повисшени -а -е повишен; уздигнут; **~ место** узвишица

повисшиц -им *зак.* **1.** (*плацу и под.*) повисити, повећати; **2.** (*глас, тон*) повисити

повисшиц ше -им ше *зак.* повисити се

повисшовац -шуєм *нєзак.* **1.** (*плацу и под.*) повишавати, повисивати, повећавати; **2.** (*глас, тон*) повишавати, повисивати

повисшовац ше -шуєм ше *нєзак.* повишавати се

повисшовачка *ж. муз.* повисилица

повитлукац -ам *зак.* омлатити; ~ **зарно з класкох** омлатити зрно из класја

повихабяц -ям *зак.* поизостављати, изоставити (*све, постепено*)

повиходзиц -им *зак.* **1.** поизлазити, изаћи (*о свима*); **2.** изврвети; измилети, измигољити

повиц -иєм *зак.* повити, увити у повој; ~ **дзецко** повити дете

повицаговац (ше) -гуєм (ше) *зак.* поизвлачити (се), извући (се) (*о свима*)

повицерац -ам *зак.* обрисати (*све, постепено*)

повицинац -ам *зак.*: ~ **конї** ошинути коње

повишац -ам *зак.* повешати, извешати; покачити

повишивац -ам *зак.* **1.** (*украшиц зоз вишиваньом*) извести; украсити везом; **2.** (*дакус вишивац*) повести

повишмейовац -юєм (*дакого*) *и* **повишмейовац ше** -юєм ше (*з дакого*) *зак.* наругати се, подругати се, изругати се коме

повишмиховац -хуєм (*дакого*) *и* **повишмиховац ше** -хуєм ше (*з дакого*) *зак.* *оп.* **повишмейовац (ше)**

повиштриговац -гуєм *зак.* поисецати (*маказама*); изрецкати

повк *х.* (*туморске випупченє на ноги коня над або под колєном*) гука

повкасти -а -е: **~ конь** (*конь хтори ма повки*) гукав коњ

повласценє *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **повласциц**; **2.** повластица

повласцени -а -е повлаштен, повлашћен

повласциц -им *зак.* повластити

повласцовац -цуєм *нєзак.* повлашћивати

повлачиц (ше) -им (ше) *зак.* **1.** унередити (се); **2.** испрљати (се)

повлачовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* унеређивати (се)

повод *х.* повод

поводзиц -им *зак.* поводити; **поводзели нас по цалим варошу** поводили су нас по целом граду

поводзиц ше -и ше **I** *зак.* (*споровац ше – о животинї*) спарити се; **II** *нєзак.* *безос.* (*дакому – исц у живоце*): **добре ше му поводзи** добро му иде; има успеха; има среће; **нєдобре ше му поводзи** не иде му добро; нема успеха; нема среће; **приповедал нам як ше му там поводзело** причао нам је како је тамо прошао (шта је све тамо доживео)

повожиц -им *зак.* **1.** (*шицко одвезц*) одвести (-езем), превести (-езем) (*све*); **повожели шицко шено з поля** одвезли су све сено кући; **2.** (*дакус вожиц*) повозити, повозати, провозати

повожиц ше -им ше *зак.* повозити се, повозати се, провозати се

повойнови -а -е послератни

поволанє *с.* **1.** позивање, позив; **2.** мисија; **3.** *заст.* (*професия*) позив

поволани -а -е **1.** позван; **2.** *прен.* **а)** дужан, обавезан, позван; **б)** меродаван, надлежан, компетентан; **4. поволана** -ней *ж.* званица (*женска особа*)**; 5. поволани** -ного *х.* званица, позваник

поволанка *ж.* **1.** позив, позивање; **2.** позивница; **3.** зов

поволанкови -а -о/-е позивни; ◊ **поволанково число** *тел.* позивни број

поволац -ам *зак.* **1.** (*дакого же би ше озвал лєбо пришол*) позвати, звати; зовнути; **2.** (*послац поволанку*) позвати; ◊ ~ **на одвичательносц** позвати на одговорност

поволац ше -ам ше (*на дакого/дацо*) *зак.* позвати се

поволовац -луєм *нєзак.* позивати, звати (*упућивати позив*)

поволовац ше -луєм ше (*на дакого/дацо*) *нєзак.* позивати се; ~ **на дачию совисц** позивати се на нечију савест

поволовач *х.* позивач, позивар

поволуюци -а -е позивни; **~ знак** позивни знак**; ~ число** *оп.* **поволанково число**

повольни -а -е **1.** спор; тром; **2.** пипав

повольносц *ж.* **1.** спорост; тромост; **2.** пипавост

повонку *присл.* напољу, вани (*нешто радити*); **оцец роби ~** отац ради напољу; **прейдзме ше ~** прошетајмо се напољу

повосковац -куєм *зак.* увоштанити, увоштити

повоячиц -им *зак.* повојничити (*учинити војником*)

повратни -а -е повратан; **~ дїєслово** *ґрам.* повратни глагол

повратнїк *х.* **1.** повратник, рецидивиста; **2.** *ґеоґр.* повратник, обратник, обратница

повратнїца *ж.* *пошт.*

повратница

поврацац[1] -ам *зак.* вратити (*све, постепено*); ~ **длуства** вратити дугове

поврацац[2] -ам *нєзак.* (< *серб.*) повраћати (*оп.* **блюовац, руцац (4)**)

поврацац ше -ам ше *зак.* вратити се (*о свима*)

повраценє *с.* повратак, враћање

поврациц -им *зак.* **1.** *заст.* вратити; **2.** (*виблювац*) повратити, избљувати

поврациц ше -им ше *зак.* **1.** (*од нєсподзиваня, вистатосци, хороти*) повратити се; **2.** *заст.* вратити се; **пошол з дому и нє поврацел ше** отишао је од куће и није се вратио; **3.** освестити се, доћи себи

повредзенє *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **повредзиц**; **2.** повреда, озледа, позледа; **3.** нарушавање; повреда; ~ **воздушного простору** повреда ваздушног простора

повредзиц -им *зак.* **1.** (*нанєсц рану*) повредити, озледити; **2.** повредити; ~ **дачийо интереси** повредити нечије интересе; ~ **воздушни простор** повредити ваздушни простор

повредзиц ше -им ше *зак.* повредити се, озледити се

повредзовац -дзуєм *нєзак.* **1.** (*наношиц рану*) повређивати, озлеђивати; **2.** (*дачийо интереси и под.*) повређивати

повредзовац ше -дзуєм ше *нєзак.* повређивати се, озлеђивати се

поврец -ем *зак.* (*кратши час врец*) мало кључати; **най дакус повре** нека мало кључа

повстанє *с.* устанак; буна

повстанєц -нца *и* **повстанїк** *х.* устаник

повстанїцки -а -е устанички

повторени -а -е поновљен; накнадни

повторительна -ней *ж.* *заст.* (*предлужена основна школа*) опетовница

повториц (ше) -им (ше) *зак.* поновити (се)

повторйованє *с.* **1.** понављање; **2.** *шк.* понављање, обнављање; ~ **материї** обнављање градива

повторйовац -юєм *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* понављати; **2.** *шк.* **а)** (*материю*) понављати, обнављати; **б)** (*класу*) понављати

повторйовац ше -юєм ше *нєзак.* понављати се

повторйовач *х.* *шк.* понављач

повчански -а -е (*хтори ше одноши на одпустово место Мариядовч и церкву у нїм*) повчански; **Повчанска Мария** Повчанска Марија

повязац -яжем *зак.* **1.** повезати, везати; **2.** (*кнїжку до рамикох*) повезати, укоричити

повязац ше -яжем ше *зак.* **1.** повезати се, везати се; **2.** (*ступиц до вязи*) повезати се; **5.** (*формовац ше до плоду – о квиткох*) заметнути се

повязка *ж.* **1.** *мед.* завој; **2.** (*рамики кнїжки*) повез; **тварда ~** тврд повез

погадац ше -ам ше *зак.* споречкати се; посвађати се

погайдекац -ам (*дакого*) *зак.* *фам.* пожурити кога

погамкац -ам *зак.* (*швидко поєсц*) смазати, кркнути, обубати, погрувати

поган *х.* паганин, незнабожац

погани -а -е (*нєдобри, зли*) поган, зао, рђав

поганизем -зму/-зма *х.* паганизам

поганїц -їм *зак.* **1.** (*подоганяц*) приговорити, покудити, омаловажити, обезвредити; **~ дачию роботу** приговорити нечијем раду, покудити нечији рад; **2.** (*дакому дакого*) покудити; **~ леґиньови**

дзивку покудити момку девојку

погански -а -е погански, незнабожачки

поганство *с.* паганство, незнабоштво

поганяч *х.* гонич, терач

поганьбени -а -е постиђен; обрукан

поганьбиц -им *зак.* **1.** осрамотити кога, нанети коме срамоту; бацити љагу на кога; **2.** обрукати; **3.** постидети, постидити; **4.** обешчастити

поганьбиц ше -им ше *зак.* **1.** осрамотити се; окаљати образ; навући на себе срамоту; **2.** обрукати се

поганьчиковац -куєм *зак. поль.* (*направиц ганьчики на меджи*) изантати (*в.*), размеђити (*оп.* **ганьчик**)

погар *х.* **1.** чаша; **2.** *спорт.* пехар; **златни ~** златни пехар

погарештовац -туєм *зак.* похапсити, позатварати

погарик *х.* **1. а)** *дем.* чашица; **б)** (*на палєнку*) чашица, штамплица; **2.** *анат.* чахура

погартушиц (ше) -им (ше) *зак.* погушити (се)

погаснуц -гашнєм *зак.* погасити се

погашиц (ше) -им (ше) *зак.* погасити (се)

погварканє *с.* говоркање, гласине

погваркац -ам *нєзак.* говоркати, шушкати

погваркац ше -а ше *нєзак. безос.*: **погварка ше** говорка се, шушка се, шире се (круже, колају) гласине

погварки *ж. мн.* (*єд.* погварка) говоркања, гласине; **по валалє ше розширели ~** по селу су почела говоркања, селом су се рашириле гласине

погварковац -куєм *нєзак. оп.* **погваркац**

погварковац ше -кує ше *нєзак. оп.* **погваркац ше**

погвиздовац -дуєм *нєзак.* звиждукати

погербиц (ше) -им (ше) *зак. оп.* **погорбиц (ше)**

погеркац ше -ам ше *и* **погерчкац ше** -ам ше *зак.* споречкати се, посвађати се, загристи се

погибель *ж.* **1.** погибија; смрт; **2.** пропаст, погибао

погибельни -а -е погибељан, погубан; убиствен, убитачан; **~ пошлїдки** погубне последице

погибельно *присл.* погибељно, погубно; убиствено, убитачно

погинути -а -е пали; ~ **борец** пали борац

погинуц -нєм *зак.* **1.** погинути; **2.** (*у борби*) погинути, пасти; **3.** *заст.* **а)** умрети; **б)** угинути

погинуце *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **погинуц**; **2.** погибија

поглавар *х.* поглавар; главешина

поглавє *с.* поглавље

поглавнїк *х. ист.* поглавник

погласкац -ам *зак.* помиловати, погладити

погласковац -куєм *нєзак.* милкити

поглєдац -ам *зак.* **1.** потражити; **2.** ~ **дзецко** родити ванбрачно дете

поглєдованє *с.* потраживање

поглєдованка *ж.* (*глєданє роби*) потражња

поглєдовац -дуєм *нєзак.* потраживати; ~ **наплаценє длуства** потраживати наплату дуга

погляд *х.***1.** поглед; **2.** (*становиско*) поглед, становиште; ◊ **у каждим поглядзе** у сваком погледу

погляднїца *ж.* разгледница

погнац поженєм *зак.* погнати, потерати; пожденути

погнївани -а -е **1.** (*нагнївани*) љут; **2.** (*повадзени*) посвађан; **погнївани су** посвађани су

погнївац ше -ам ше *зак.*

наљутити се

погнïте -того *с.* трулеж, гњилеж

погнïти -а -е труо; натруо, нагњио

погнïц -ïєм *зак.* **1.** иструнути, иструлити, погњити; **2.** (*почац гнïц*) натрулити, нагњити, обагњити

погноïц -ïм *зак.* нађубрити, зађубрити, погнојити

погнути -а -е **1.** повијен, погнут; **2.** погрбљен, гурав

погнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** погнути се; нагурити се, нагрбити се; **2.** згрбити се, огуравити

погойсовац (ше) -суєм (ше) *нєзак.* љуљушкати се; лелујати (се)

погомбовац (ше) -буєм (ше) *нєзак.* љуљушкати (се)

погон *х.* **1.** *физ., техн.* погон; **електрични** ~ електрични погон; **пущиц до погону** пустити у погон; **2.** (*оддзелєнє фабрики*) погон

погона *ж.* потера

погонски -а -е погонски; **~ моц** погонска снага

погорбени -а -е погрбљен; погурен

погорбиц (ше) -им (ше) *зак.* погрбити (се), погрбавити (се), погурити (се); згрбити (се), згурити (се)

погоре *у функц. атр.*: **сукня ~** хаљина

погорелєц -лца *х.* погорелац

погорене -ного *с.* згариште, паљевина, огорелина, палиште

погорени -а -е нагорео, изгорео

погоренïско с. згариште, паљевина, пепелиште

погориц -им *зак.* **1.** (*згориц*) изгорети; **2.** (*часточно*) нагорети, огорети; **3.** (*о єдзеню*) загорети

погоршанє *с.* погоршање

погоршац (ше) -ам (ше) *зак.* погоршати (се)

погоршовац (ше) -шуєм (ше) *нєзак.* погоршавати (се)

погосцитель *х.* угоститељ

погосцительни *и* **погосцительски** -а -е угоститељски

погосцительство *с.* угоститељство

погосциц -им *зак.* угостити, погостити

погосциц ше -им ше *зак.* погостити се; омрсити се

поготов *присл.* поготово, поготову; нарочито

пограбац -бем *зак.* пограбљати, пограбуљати, ограбуљати

погранïчни -а -е **1.** пограничан; ~ **валал** погранично село; **2.** *воєн.* погранични; **погранïчни єдинки** пограничне трупе

пограц[1] -аєм *зак.* посвирати

пограц[2] -реєм *зак.* погрејати

погреб *х. заст.* сахрана, погреб

погребац -бем *зак.* **1.** почепркати; **кури єй погребали по заградки** кокошке су јој почепркале по башти; **2.** (*дакус гребац*) мало копати, покопати

погребни -а -е погребни; **~ подприємство** погребно предузеће

погризц -ижем *зак.* **1.** изгристи; **2.** нагристи; **3.** побрстити, обрстити

погришиц -им *зак.* **1.** *з розл. знач.* погрешити; **2.** (*ґу дакому*) погрешити, огрешити се; **погришел ґу њому** погрешио је према њему, огрешио се о њега; ~ **ґу родичом** огрешити се о родитеље; **3.** скривити

погришни -а -е погрешан

погришно *присл.* погрешно; грешком

погрожиц -им *и* **погрожиц ше** -им ше *зак.* запретити, припретити; ¤ **погрожиц (ше) дакому з песцу** показати коме песницу

погроз *х. ридк.* претња

погром *х.* погром

погромаш *х.* погромаш

погубени -а -е покварен; **~ єдзенє** покварено јело; **~ чловек** покварен човек; ¤ **з косцами** ~ покварен као мућак

погубенїско *х.* покварењак

погубеносц *ж.* поквареност; покварењаштво

погубеняк *х. оп.* **погубенїско**

погубиц -им *зак.* **1.** покварити; **2.** пореметити; **3.** *заст.* убити, погубити

погубиц ше -им ше *зак. з розл. знач.* покварити се; **погубела ше хвиля** погоршало се (покварило се) време

погужвац (ше) -ам (ше) *зак.* изгужвати (се)

погукац ше -а ше *зак.* (*поводзиц ше – о швинї*) примити брава; **швиня ше погукала** крмача је примила брава

погулїц ше -їм ше *зак. коц.* покварити се, проневаљалити се

погуториц -им *зак.* **1.** рећи (*све*); **2.** поразговарати

поґажиц -им *зак.* изгазити, погазити

поґазловац -луєм *зак.* **1.** изгазити, погазити; **2.** *прен.* погазити

поґан *х.* неваљалац, нитков, гад; ◊ **над поґаном** ~ (*барз нєдобри чловек*) неваља сто гради

поґаньчиц -им *зак.* (*подоганяц*) *зак.* покудити; приговорити; **нє дал ~ свойо** није дао кудити своје

поґач *х.* погачица

поґачик *х.* **1.** *дем.* (*мали поґач*) погачица; **2. поґачики** *мн. оп.* **мальва**

поґваздац -ам *зак.* **1.** (*нєпедантно зробиц, побабрец*) побрљати, помрљати; **2.** потрпати, натрпати

поґергац ше -ам ше *зак.* посвађати се, поцапати се

поґужлїц (ше) -їм (ше) *зак.* замрсити (се), помрсити (се)

поґурац -ам *зак. беш.* (< *серб.*) погурати (*оп.* **подриляц**)

поґуцкац -ам *зак.* поголицати; заголицати

под (*и* **подо** *у злученьох* подо мнє, подо мну) *прим.* **I** *з акуз.* **1.** *означує напрям дїї* под, испод; **рушели ше ~ шатор** упутили су се под шатор; **2.** *означує час* **а)** пред; **то було ~ саму жиму** то је било пред саму зиму; ~ **вечар** предвече, пред вече; **б)** под; ~ **старосц** под старост; **3.** *означує циль* за; **оре ~ кукурицу** оре за кукуруз; **II** *з инстр. означує место дїї* под, испод; **шедза ~ древом** седе под дрветом (испод дрвета)

подавац[1] -ам *зак.* **1.** подавати; поделити; **2.** нахранити; **пошол ~** отишао је да нахрани (*стоку, свиње*)

подавац[2] -ам *нєзак. заст.* **а)** (*виношиц у реферату, новинох и под.*) износити, излагати; објављивати; писати; давати; **у реферату подава найважнєйши податки** у реферату износи најважније податке; **новини подаваю найновши висти** новине објављују најновије вести; **б)** пружати

подавац ше -ам ше *нєзак.* **1. а)** (*покорйовац ше*) покоравати се; потчињавати се; подавати се; предавати се; **б)** *прен.* бити овладан чиме, подавати се чему; **нє подавайце ше самолюбию** немојте дозволити да овлада вама самољубље; **в)** (*даяким чувством*) примати у себе, предавати се, усвајати; **подавайце ше добрим чувством** предајте се добрим осећањима; **2. а)** попуштати; **ляд под нами ше почал подавац** лед под нама је почео да попушта; **б)** повлачити се; **нєприятель ше з часу на час подава** непријатељ се с времена

на време повлачи; в) подлегати; **нєодпорни ше лєгко подаваю хоротом** неотпорни лако подлежу болестима; **3.** (*пороком и под.*) одавати се

подавиц -им *зак.* **1.** подавити; погушити, угушити; **2.** *кух.* изгњечити, нагњечити; пропасирати; ~ **варени кромплї** изгњечити куван кромпир

подавиц ше -им ше *зак.* **1.** подавити се; **2.** погушити се

подаґдзе *присл.* понегде

подаґра *ж. мед.* подагра

поданїк *х. оп.* **поддани** -ного

поданїца *ж. оп.* **поддана** -ней

поданїцки -а -е поданички

подаренда *ж. правн.* подаренда, подзакуп, пазакуп; поднајам

подаровац -руєм *зак.* поклонити, подарити

подарти -а -е подеран, дроњав

податни -а -е **1.** (*хтори ше лєгко подава*) податан; попустљив; ~ **жем** податна, лако обрадива земља; **2.** пријемчив; осетљив; подложан; поводљив**;** **мале дзецко податне на жиму и вельку цеплоту, а з тим є податне и хоротом** мало дете је осетљиво на зиму и велику топлоту, а тиме је подложно и болестима

податок -тку/-тка *х.* податак

подац -ам *зак. заст.* **а)** (*винєсц у напису и под.*) изнети, изложити; објавити; написати; дати; **автор подал кратку слику о подїї** аутор је дао кратку слику о догађају; **б)** пружити, дати; ~ **докази** пружити доказе; **з тоту кнїжку подали зме читачом вельки ужиток** са овом књигом пружили смо читаоцима велики ужитак; **в)** поднети; ~ **звит** поднети извештај

подац ше -ам ше *зак.* **1. а)** (*покориц ше*) покорити се; потчинити се; дати се, подати се; предати се; **нє сцели ше подац моцнєйшому нєприятельови** нису хтели да се покоре јачем непријатељу; **б)** *прен.* бити овладан каквим осећањем; **нїґда ше нє подай пихи** никад немој дозволити да овлада тобом гордост; **в)** *прен.* примити у себе; **народ ше муши подац добрим думком** народ мора да прими у себе добре мисли; **2. а)** попустити; **ценки ляд ше нараз подал** танак лед је одједном попустио; **б)** повући се; **нєприятель ше подал назад** непријатељ се повукао; **в)** подлећи; ~ **хороти** подлећи болести; ~ **спокуси** подлећи искушењу; **г)** *прен.* клонути духом; **нїґда ше нє подай** никад немој да клонеш духом; **3.** одати се; ~ **пороком** одати се пороцима; **4. а)** (*о платну*) пристати уз тело; **платно ше подало** платно је пристало уз тело; **б)** уклопити се, налећи; **деска ше подала** даска је налегла

подбегнуц -нєм *зак.* **1.** (*нєсподзивано вибегнуц пред превозку и под.*) истрчати пред нешто; **подбегнул под авто, та го авто вдерел** истрчао је пред кола, па су га кола ударила; **2.** (*о креви*) подлити се; **на вдереним месце подбегла му крев** од ударца му се на болном месту подлила крв

подбеговац -гуєм *нєзак.* **1.** (*нєсподзивано вибеговац пред превозку и под.*) истрчавати (*некоме под ноге, точкове*); **2.** подливати се**; на вдерених местох часто подбегує крев** од удараца на болним местима се често подлива крв

подбел *х. бот.* подбел, подбељ, подбео (Tussilago farfara)

подберац ше -ам ше *нєзак.* опорављати се; прездрављати;

придизати се

подбивац -ам *нєзак.* **1.** (*дакому*) гурати, вући *и сл.* кога ометајући га у раду; дрмати, климати чиме; **нє подбивай ми кед пишем** не цимај ме кад пишем; не дрмај столицом док пишем; **2.** (*ноги, пети*) подбијати; ◊ ~ **над** *буд. заст.* пошивати (подбијати) трску (*в.*)

подбивац ше -ам ше (*дакому*) *нєзак.* непоштено претицати кога у куповини; отимати коме муштерије, клијенте *и сл*; **понаглям купиц жем, бо ше ми подбива други купец** журим да купим земљу, јер хоће да ме претекне други купац; **нови адвокат ше подбива старшому при клиєнтели** нови адвокат отима старијем клијентелу

подбивач *х.* лакташ

подбивка *ж. кух.* (*запражка без масци*) зачинак (*в.*), подмета (*в.*); **пасуля з подбивку** *оп. под.* **пасуля**

подбите -того *с. оп.* **подбице**

подбити -а -е **1.** *кух.* (*уварени зоз запражку без масци*) посан, са мандаром (подметом) (*в.*); ~ **пасуля** *оп. под.* **пасуля**; ~ **мачанка** сос са подметом (*в.*); **2.** (*надавени*): ~ **му пета** има набој на пети

подбиц -иєм *зак.* **1.** гурнути, повући, цимнути *и сл.* кога; дрмнути, заклимати чиме; **дзецко подбило мацери, та розляла млєко** дете је повукло мајку за руку, те је разлила млеко; **2.** (*надавиц оддолу*) подбити; **подбил пети** подбио је пете; **3.** *кух.* направити подмету (*в.*); ~ **мачанку** направити подмету за сос

подбице *с. мед.* жуљ, подбој, набој; нагњечење, нагњечина

подбиц ше -иєм ше *зак.* **1.** предухитрити кога у куповини; отети коме муштерију, клијента *и сл.*; **сцел купиц авто, алє ше му други купец подбил** хтео је да купи кола, али га је други купац предухитрио; **2.** (*надавиц себе ноги од ходзеня*) подлупити се, подбити се; **три днї зме ишли, подбили ше и повиставали** три дана смо ишли, подлупили се и уморили

подбочнїк *х.* (*найблїзши помоцнїк*) побочник

подбрадок -дку/-дка *х.* подбрадак; подваљак, подвољак

подбрежє *с.* подбрђе, подбрежје

подбрухач *х. поль.* (*ремень штверци под коньовим брухом*) колан

подбрушина *ж.* (*месо з бруха*) потрбушина

подбунїц -їм *зак.* подбунити

подбуньовац -нюєм *нєзак.* подбуњивати

подвала *ж.* подвала

подвалїц -їм *зак.* подвалити

подвалїц ше -їм ше *зак.* (*завалїц ше под терху*) завалити се; пропасти (упасти) негде; **ишол по ценким ляду, та ше подвалєл** ишао је по танком леду, лед се провалио, па је пропао под лед

подвальовац -люєм *нєзак.* подваљивати

подвальовац ше -люєм ше *нєзак.* заваљивати се; пропадати (упадати) негде

подвальовач *х.* подваљивач, подвалаџија

подвезц -ежем *зак.* (*завезц зоз глїну нїзше место*) навозити земље на ниже место, у јаму *и сл.*

подвесц -едзем *зак.* **1.** подвести (*сврстати под што*); ~ **под правило** подвести под правило; **2.** (*женску особу хлопови*) подвести

подвиг *х.* подвиг

подвидлїцови -а -о/-е подвилични

подвижни -а -е: ~ **швето** *церкв.* покретни празник

подвижнїк *х.* (*аскет*) подвижник, аскет(а)

подвижнїцтво *с.* (*аскетство*) подвижништво

подвисшенє *с.* повишица, повећање

подвисшиц -им *зак.* повисити; ~ **плацу** повисити плату

подвисшовац -шуєм *нєзак.* (*плацу и под.*) повисивати, повишавати

подвишка *ж. оп.* **подвисшенє**

подвладни -а -е подређен, потчињен

подвласцени -а -е (*поддани*) подложан

подвласциц -им *зак.* подвластити

подвласцовац -цуєм *нєзак.* подвлашћивати

подводзиц -им *нєзак.* **1.** подводити (*сврставати под што*); ~ **под правило** подводити под правило; **2.** (*женску особу хлопови*) подводити

подводни -а -е подводан; ◊ ~ **ладя** подморница

подвоєни -а -е **1.** подвојен, различит; ~ **думаня** подвојена мишљења; **2.** удвојен; **подвоєни консонанти** *фон.* удвојени сугласници

подвожиц -им *и* **подвожовац** -жуєм *нєзак.* (*завожовац з глїну нїзше место*) навозити земљу на ниже место, у јаму *и сл.*

подвожняк *х.* подвожњак

подвоз *х.* превоз

подвойнє *присл.* дупло, двоструко

подвойнїсциц (ше) -им (ше) *зак.* удвојити (се), удвостручити (се), подвостручити (се)

подвойнїсцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* удвајати (се), удвостручавати (се), подвостручавати (се)

подвязац -яжем *зак.*: ~ **хвост коньови** (*завязац ґузел на хвосце же би ше хвост нє блацел*) (у)везати коњу реп; ~ **вену** *мед.* подвезати вену

подвязка *ж.* подвеза

подгарлїна *ж.* **1.** подваљак, подвољак; подбрадак; **2.** (*зоз швинї*) подгрлина, гроник (*в.*)

подгарлов(и) -а -о/-е подгушни

подгарнуц -нєм *зак.* подгрнути; ~ **жирячки** подгрнути жеравицу

подгартац -ам *нєзак.* подгртати

подгинац -ам *нєзак.* (*зогинац под дацо*) подвртати, подвијати

подглавє *с.* (*часц посцелї дзе глава*) подглавље

подгнїц -їєм *зак.* иструнути (иструлети) у подножју (у земљи); **подгнїли слупки на плоце, та плот спаднул** иструнули су дирецi ограде у земљи, па је ограда пала

подгорє *с.* подгорје, подгорина; подбрђе, подбрежје

подгород'є *с.* подграђе

подгризац -ам *нєзак.* подгризати, подједати

подгризц -ижем *зак.* подгристи, подјести

подґрадичнїк *х.* подстубиште

подґрупа *ж.* подгрупа

подґушов(и) -а -о/-е подгушни

поддавац (ше) -ам (ше) *нєзак. ридк.* подвргавати (се)

поддани -а -е **1.** потчињен; **2.** **поддана** -ней *ж.* поданица; **3.** **поддани** -ного *х.* поданик, подложник; потчињени

подданство *с.* поданство

поддац (ше) -ам (ше) *зак. ридк.* подвргнути (се), подврћи (се)

поддзияк *х. церкв.* помоћни појац

поддиякон *х. церкв.* подђакон

поддолїнкови -а -е подгрлачни

подедвиц -им *зак.* (*ґаладно*

поєсц) смазати, изјести, погрувати, обубати

подейма *ж. поль.* (*часц коча*) подложањ

подено *с. поль.* (*початок, основа брадла*) подина

подержавенє *с.* подржављење

подержавиц -им *зак.* подржавити

подержавйовац -вюєм *нєзак.* подржављивати

подерляц -ям *зак. поль.* издрљати, подрљати, позубати

под'єдац -ам *нєзак.* подједати, подгризати, нагризати

под'єсц -єм *зак.* подјести, подгристи, нагристи

под'жалудков(и) -а -о/-е**:** ~ **шлїжнїк** *анат.* поджелудњача, панкреас

поджамиц -им *зак.* изгњечити; измуљати, смуљати

поджамчиц -им *експр.* потпуно изгњечити

под'жедляр *х.* подстанар

под'жемє *с.* подземље

под'жемни -а -е подземни; ◊ ~ **вода** издан, подземна вода; ~ **гайзибан** подземна железница, метро; ~ **младнїк** *бот.* поданак; ¤ ~ **швет** подземни свет

поджмурковац -куєм *нєзак.* намигивати; подмигивати

поджобац -бем *зак.* **1.** избости; ~ **цесто з видлїчку** избости тесто виљушком; ~ **дакого з ножом** избости кога ножем; **2.** (*з рогами*) избости, побости

поджобац ше -бем ше *зак.* **1.** (*на гвоздзе и под.*) избости се; **2.** *взаєм. повр.* (*зоз ножами або рогами*) побости се, избости се

поджубац -бем *зак.* **1.** покљуцати, позобати, изобати; **2.** искљуцати, искљувати (*оштетити кљуном*)

под'жупан *х. ист.* поджупан

под'закрице *с.* поткровље

под'закуп *х. правн.* подзакуп, пазакуп; поднајам; подаренда

под'закупец -пца *х.* подзакупац, пазакупац; поднајамник; подарендаш

под'закупни -а -е подзакупни, поднајамни

под'залог *х.* подзалог

под'защитна -ней *ж.* штићеница

под'защитни -ного *х.* штићеник

подзвигнуц -нєм *зак.* **1.** *з розл. знач.* дићи, подићи, подигнути; **2.** *прен.* подићи; ~ **глас** подићи глас; **3.** поврнути, узврнути; ~ **ґалєр на шинєлу** поврнути јаку на шињелу; **4.** одгојити, подићи; **5.** изградити, подићи; **6.** (*пенєжи зоз банки и под.*) подићи; **7.** (*одвоїц од поверхносци*) подићи, издићи

подзвигнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** *з розл. знач.* дићи се, подићи се, подигнути се; **2.** (*одвоїц ше од поверхносци*) подићи се, издићи се. **3. а)** узнапредовати, напредовати; **б)** (*материялно ше подзвигнуц*) стећи, скућити се, заимати (се); обогатити се; **в)** изградити се

подзвиговац -гуєм *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* подизати, дизати; ~ **цени** подизати цене; **2.** *прен.* подизати; ~ **глас** подизати глас; **3.** (*ґалєр и под.*) повртати, узвртати; **4.** одгајати, подизати; **5.** изграђивати, подизати, градити; **6.** (*пенєжи зоз банки и под.*) подизати; **7.** (*одвойовац од поверхносци*) подизати, издизати

подзвиговац ше -гуєм ше *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* подизати се, дизати се; **2.** (*одвойовац од поверхносци*) подизати се, издизати се; **3.** (*придзвиговац ше*) придизати се, поимати се; **4. а)** напредовати; **б)** стицати; богатити се; **в)** изграђивати се, градити се

подзвонїц -їм *зак.* позвонити

подзекованє *с.* **1.** захвалница; **2.** *оп.* **подзековносц**

подзековац -куєм *зак.*

захвалити (се)

подзековни -а -е захвалан

подзековносц *ж.* захвалност

подзелєнє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **подзелїц**; **2.** подела, деоба; ~ **роботи** подела рада; ~ **власци** подела власти; **3.** (*на файти и под.*) подела

подзелїц -їм *зак. з розл. знач*. поделити; ~ **з даким смуток** поделити с киме тугу; ¤ **подзель и пануй** подели па владај

подзелїц ше -їм ше *зак.* поделити се

подзельок -льку/-лька *х. мат. и др.* подељак

подзец -еєм *зак.* **1.** (*затрациц*) денути, затурити, загубити; **2.** (*найсц дакому/дачому место*) денути; одвести; ставити; склонити; **цо зробиме з посцеканима, дзе их подзеєме** шта ћемо са бегунцима, где ћемо их склонити?; **хижа ми полна з госцами, дзе же тих подзеєм?** кућа ми је пуна гостију, куд ћу с овима?

подзец ше -еєм ше *зак.* **1.** (*затрациц ше*) денути се, затурити се, загубити се; **2. а)** отићи; склонити се; побећи; денути собом; **уварошу нїкого нє позна, дзе ше подзеє?** у граду никог не познаје, где да оде?; **од велькей бриґи нє знала дзе ше** ~ од велике бриге није знала куд да дене собом (куд ће са собом); **б)** (*з дачим*) денути, ставити; сместити; **чардак ми полни, дзе ше подзеєм з телю кукурицу?** чардак ми је пун, куд ћу с толиким кукурузом?

подзецинїц -їм *зак.* подетињити

подзециньовац -нюєм *нєзак.* подетињавати (се)

подзешатковац -куєм *зак.* издесетати, издесетковати

подзивени -а -е подивљао

подзивеносц *ж.* подивљалост

подзивиц -веєм *и* -им *зак. осн. и прен.* подивљати; подивљачити (се)

подзиравиц -им *зак.* избушити

подзирковац -куєм *зак. вишив.* изрупчати, ошупљикати

подинстовац -туєм *зак. кух.* издинстати, упирјанити

подихац -ам *зак.* подисати

подиюм *х.* подијум

подїйствовац -вуєм *зак.* **1.** подејствовати; **2.** оставити утисак, дојмити се

подїя *ж.* догађај

подкармиц -им *зак.* потхранити

подкармйовац -юєм *нєзак.* потхрањивати

подкасац -ашем *зак.* поткасати, подвити

подкасац ше -ашем ше *зак.* поткасати се

подквартельош *х.* подстанар

подквартельошка *ж.* подстанарка

подквартельошски -а -е подстанарски

подкиснуц -ишнєм *зак.* (*дакус викиснуц*) накиснути, поткиснути, нарасти

подклад *х.* (*широка пантлїка на сподку сукнї зоднука*) подмет

подкладац -ам *нєзак.* **1.** подметати, подстављати; подбацивати; подлагати; подмицати; **2.** (*стављати испод чега*) подметати; **3.** ~ **дакого под свою власц** подређивати, потчињавати кога; ¤ ~ **дакому ногу** подметати коме ногу, саплетати кога

подкладац ше -ам ше *нєзак.* (*поставац обєкт дїї*) **1.** подређивати се, потчињавати се; **2.** подвргавати се

подкладач *х.* **1.** (*за погари, судзину*) подметач; **2.** (*на писацим столє и под.*) подлагач

подкладок -дка *х.* (*вайцо хторе ше кладзе куром до гнїзда же би ше на тим месце нєсли*)

полог

подкласа *ж.* подразред

подкова *ж.* потковa, потковица; плоча; ¤ **ма подкову** *оп.* **ма пергача** (*под* **пергач**)

подковац -куєм *зак. и нєзак.* потковати/поткивати (*коња*)

подковка *ж.* **1.** *дем.* потковица; **2.** блокеј; **3. подковки** *мн. кул.* потковице; **лїсковцово ~** потковице од лешника

подколєнов(и) -а -о/-е *анат.* заколенски; ~ **косц** потколеница

подкоп *х.* поткоп

подкопац -пем *зак.* поткопати

подкоповац -пуєм *нєзак.* поткопавати

подкрадац -ам *нєдок.* поткрадати

подкрипиц (ше) -им (ше) *зак.* поткрепити (се)

подкрипйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* поткрепљивати (се)

подкровє *с. оп.* **под'закрице**

подкруциц -им *зак.* навити

подкруцац -ам *и* **подкруцовац** -цуєм *нєзак.* навијати

подкупенє *с.* мито

подкупиц -им *зак.* подмитити, поткупити

подкупйовац -юєм *нєзак.* подмићивати, поткупљивати

подкуплїви -а -е подмитљив

подкуренє *с.* доскочица; подвала

подкуриц -им (*дакому*) *зак.* подвалити, доскочити, сместити коме, зафркнути, средити, насамарити кога; **алє сом му подкурел!** ал' сам га средио!

подкурйовац -юєм (*дакому*) *нєзак.* подваљивати, смештати коме, зафркавати, срећивати кога; **подкурюю єден другому** подваљују један другоме

подламац ше -мем ше *зак.* сломити се, пући (*под теретом*); **подламала ше латка под нїм** сломила се летва под њиме

подламовац ше -муєм ше *нєзак.* ломити се, сламати се, пуцати (*под теретом*)

подлєгнуц -нєм *зак.* подлећи, потпасти (*под чију власт или утицај*)

подлєговац -гуєм *нєзак. прен.* подлегати (*чијој власти или утицају*)

подлєсар *х.* подшумар

подлєтовац -туєм *нєзак.* немоћно покушавати узлетети, полетати (*о рањеној, слабој птици*)

подлєциц -им *зак.* (*под дацо*) подлетети

подли -а -е **1.** (*худи*) слаб, мршав; ~ **конь** слаб коњ; **2.** (*лєнїви*) лењ; **3.** лош; слаб; ~ **драга** лош пут; **4.** *прен.* пишљив; ¤ ~ **як здохлїна (як гной)** ≅ лењ као буба

подлїв *х. мед.* **1.** подлив; **2.** нагњечење, нагњечина

подлївац -ам *нєзак.* подливати

подлїжнїк *и* **подлїзнїк** *х.* улизица, удворица; ласкавац

подлїзац ше -їжем ше *зак.* улизати се, додворити се, подићи коме

подлїзнїк *х. оп. под* **подлїжнїк**

подлїзоваци -а -е улагљив, удворљив

подлїзовацки -а -е улагивачки, удворички

подлїзовац ше -зуєм ше *нєзак.* улизивати се, подилазити; додворавати се, улагивати се; ласкати

подлїзовач *х. оп. под* **подлїжнїк**

подлїна *ж.* ленштина, ленчуга; лењивица

подлїнство *с. оп.* **подлосц (1)**

подлїсток -тка х. подлистак

подло *присл.* **1.** лоше; слабо; **2.** лењо

подлога *ж.* **1.** *з розл. знач.* подлога; **2.** земљиште

подложиц -им *зак.* **1.**

подметнути; ~ **огень** подметнути ватру; **2.** подредити, потчинити; ~ **поєдинца друштву** подредити појединца друштву; **3.** подвргнути; ¤ ~ **ногу** подметнути ногу

подложиц ше -им ше *зак.* **1.** подредити се, потчинити се; **2.** подвргнути се

подложни -а -е **1.** подложан; **2.** подређен, потчињен

подложносц *ж.* **1.** подложност; **2.** подређеност, потчињеност

подлокцови -а -е подлакатни; ~ **косц** *анат.* подлактица

подлосц *ж.* **1.** слабост; **2.** лењост; **3.** (*погубеносц*) подлост

подляк *х.* ленчуга, мрцина

подляти -а -е: ~ **крев** *мед.* подлив крви

подляц (ше) -лєєм (ше) *зак.* (*заляц* (*ше*) *оддолу або знука*) подлити (се)

подмакац -ам *нєзак.* (*препадац од влаги у подножю*) **а)** (*о муре, хижи*) пропадати од влаге; **б)** (*о брадлу, копи*) ускисивати (*в.*)

подмасциц -им *зак. осн. и прен.* подмазати; ¤ **идзе як подмасцене** (< *серб.*) *оп.* **идзе як по машлє** (*под* **масло**); ~ **попод колєна** притегнути опанке, штап у руке, пут под ноге

подмасцовац -цуєм *нєзак. осн. и прен.* подмазивати

подмасцовач *х.* подмазивач

подмивац -ам *нєзак.* (*подривац – о води*) локати, подлокавати, подрoњавати

подмиренє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **подмириц**; **2.** подмирење

подмиреносц *ж.* **1.** снабдевеност, опскрбљеност; **2.** опремљеност

подмириц (ше) -им (ше) *зак.* **1.** снабдети (се), подмирити (се); опскрбити (се); **2.** опремити (се);

подмирйовац (ше) -рюєм (ше) *нєзак.* **1.** снабдевати (се), опскрбљивати (се), подмиривати (се); **2.** опремати (се)

подмирйовач *х.* снабдевач, опскрбник

подмиряц (ше) -ям (ше) *нєзак. оп.* **подмирйовац (ше)**

подмиц -иєм *зак.* (*подриц – о води*) подлокати, подровати, подронити

подмладзени -а -е подмлађен

подмладзиц (ше) -им (ше) *зак.* подмладити (се)

подмладзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* подмлађивати (се)

подмножество *с. мат.* подскуп

подморнїца *ж.* подморница

подморнїцки -а -е подморнички

подморски -а -е подморски

подмукли -а -е *беш.* (< *серб.*) подмукао, лукав, перфидан (*оп.* **зрадлїви (2)**, **перфидни**)

подмурйовац -юєм *нєзак.* подзиђивати

подмуровац -руєм *зак.* подзидати

поднареднїк *х. воєн. ист.* поднаредник

подназлов *х.* поднаслов

поднєбесє *с.* поднебесје

поднєбє *с.* **1.** поднебље; **2.** *анат.* непце

поднєбйо *с. дюрдь. оп.* **поднєбє (2)**

поднєсок -ску/-ска *х.* поднесак

поднєсц -нєшем *зак.* **I** *прех.* **1.** *з розл. знач.* поднети; ~ **предкладанє** поднети предлог; ~ **молбу** поднети молбу; ~ **рапорт** поднети рапорт; ~ **реферат** поднети реферат; **2.** *заст.* (*подзвигнуц*) дићи, подићи; принети; **II** *нєпрех.* **1.** поднети, отрпети; ~ **критику** поднети критику; ¤ **нє могло ме** ~ нисам могао, нисам имао срца: **нє могло ме поднєсц укривдзиц го** нисам имао срца да му учиним нажао; **як це могло** ~ **повесц єй то?** како си могао (како си имао

срца) да јој то кажеш?

поднїматель *х.* предузимач, предузетник

поднїмательство *с.* предузетништво

поднїмац -ам *нєзак.* предузимати; ~ **мири** предузимати мере

поднїмац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*примац ше дацо зробиц*) примати се, прихватати се каквог посла; **вон ше поднїма же шицко зроби** он се прима да све уради; **2.** (*виздравйовац*) прездрављати; придизати се; опорављати се

поднїмаци -а -е предузимљив; предузетан, подузетан

поднїмацки -а -е предузимачки, предузетнички

поднїмацосц *ж.* предузимљивост

поднїмацтво *с.* предузетништво

поднїмач *х. оп.* **поднїматель**

подновтаруш *х. ист.* подбележник

подножаї *мн. ткац.* подношке, подложнице (*в.*)

подножє *с.* подножје

подножни -а -е подножан

подноситель *х.* подносилац, подноситељ; ~ **молби** подносилац молбе

подношиц -им *нєзак.* **I** *прех.* **1.** *з розл. знач.* подносити; ~ **предкладанє** подносити предлог; ~ **молбу** подносити молбу; ~ **рапорт** подносити рапорт; ~ **реферат** подносити реферат; **2.** *заст.* дизати, подизати; **II** *нєпрех.* подносити, трпети; ~ **критику** подносити критику

подношиц ше -им ше *нєзак.* **1.** *взаєм. повр.* подносити се; **2.** *заст.* (*подзвиговац ше*) дизати се, подизати се

подношлїви -а -е подношљив, сношљив

подняц -нєєм *зак.* предузети, подузети; ~ **мири** предузети мере

подняц ше -нєєм ше *зак.* **1.** (*прияц ше дацо зробиц*) прихватити се, примити се каквог посла; **кед ши ше поднял, та и пороб** кад си се примио, онда и уради; **2. а)** (*виздравиц*) прездравити, приздравити, придигнути се; **б)** (*поправиц ше од слабосци*) опоравити се, окрепити се, повратити снагу; поправити се; **3.** (*материялно ше дзвигнуц*) подићи се, подигнути се, узнапредовати

подняце *с.* подухват

подоба *ж.* **1.** лик; **2.** силуета, прилика, слика

подобни -а -е **1.** сличан; **2.** (*прикладни за даяку длужносц, функцию*) подобан

подобно *присл.* слично

подобносц *ж.* **1.** сличност; **2.** (*прикладносц*) подобност

подобови -а -о/-е ликовни

подобрац ше подберем ше *зак. оп.* **подняц ше (2.а)**

подобрени -а -е који више није љут; одобровољен, орасположен

подобриц ше -им ше *зак.* **1.** побољшати међусобне односе, помирити се; **2.** (*постац добри, лєпши*) продобрити се, удобрити се

подоганяц -ям *зак.* приговорити, наћи замерке; окудити, покудити

подогваряц ше -ям ше *зак.* договорити се (*сви, постепено*)

подогнуц -нєм *зак.* (*зогнуц попод дацо*) подвити, подвинути, подврнути; подсавити

пододбор *х.* пododбор

пододдзелєнє *с.* пододељење

подознавац -ам *зак.* сазнати (*све, из много извора*)

подозриви -а -е сумњив, подозрив, *горв.* двојбен

подозривосц *ж.* сумња, подозривост, *горв.* двојба; **виволац ~** побудити сумњу

подоїц -їм *зак.* помусти

подолок -лка *х. заст.* (*сподня сукня*) доњица

подоперац (ше) -ам (ше) *оп.* **подперац (ше)**

подопрец -ем *зак.* **1.** подупрети, подупрти; ~ **мур** подупрети зид; **2.** (*главу, браду на руку*) подбочити; **читаюци за столом подопар главу з руку** читајући за столом подбочио је главу руком; **4.** *ридк.* (*дац потримовку*) подржати; помоћи

подопрец ше -ем ше *зак.* наслонити се, ослонити се; **подопар ше на лопату** наслонио се на лопату

подорожни -ного *х. ридк.* путник; пролазник

подоставац -ам *зак.* подобијати, подобивати

подофицир *х.* подофицир

подохпац -ам *зак.* (*захпац под дацо*) подвући

подоцац -отнєм *зак.* **1.** подсећи, подрезати (*брзим замахом*); **2.** *прен.* поткосити; **хорота го подоцала** болест га је поткосила; ¤ **подоцало му ноги** ноге су му се подсекле

подоцинац -ам *зак.* подсецати, подрезивати (*брзим замахом*)

подочни -а -е подочни; ~ **мускула** подочни мишић

подочнїк *х.* и **подочняк** *х. звич. мн*. подочњак

подошпинтовац -туєм *зак.* зановетнути, ставити (дати) примедбе

подпадац -ам *нєзак.* (*под власц, уплїв*) потпадати

подпаднуц -нєм *зак.* (*под власц, уплїв*) потпасти

подпалїц -їм *зак.* потпалити, поджећи

подпалька *ж.*: **древо (слама** *и под.***) на подпальку** дрво (слама *и сл.*) за потпалу

подпальованє *с.* **1.** потпала; **2.** (*подкладанє огня*) подметање пожара, палеж

подпальовац -люєм *нєзак.* потпаљивати, поджигати

подпальовач *х.* паликућа

подпатранє *с.* извиђање; извидница

подпатрац -ам *нєзак.* **1.** извиђати; уходити; **2.** цуњати

подпатрач *х.* извидник; ухода

подпатриц -им *зак.* **1.** извидети; **2.** процуњати

подперац -ам *нєзак.* **1.** (*подкладац подпорку*) подупирати; **2.** *прен.* (*давац потримовку*) подржавати, подупирати; помагати

подперац ше -ам ше *нєзак.* **1.** наслањати се, ослањати се; **2.** *взаєм. повр. прен.* подржавати се, подупирати се; помагати се

подперач *х.* подупирач, опирач

подпилїц -їм *зак.* подсећи (*тестером*)

подпильовац -люєм *зак.* подсецати (*тестером*)

подпис *х.* потпис

подписац -ишем *зак.* потписати; ¤ **подписал бим** (*потримуєм то*) потписао бих

подписац ше -ишем ше *зак.* потписати се

подписовац -суєм *нєзак.* потписивати

подписовац ше -суєм ше *нєзак*. потписивати се

подпити -а -е припит, ђорнут

подплатлїви -а -е подмитљив

подплаценє *с.* мито

подплацени -ного *х.* подмићеник; подмићен

подплациц -им *зак.* потплатити, поткупити, подмитити

подплацованє *с.* потплаћивање, поткупљивање; мито

подплацовац -цуєм *нєзак.* потплаћивати, поткупљивати, подмићивати

подплацовач *х.* подмитилац

подполни -а -е потпун

подполно *присл.* потпуно

подпора *ж. заст.* потпора,

подршка; помоћ; **достал подпору у пенєжох** добио је новчану помоћ

подпорка *ж.* **1.** подупирач; опирач; ослон; **2. а)** потпорна гредица; **б) подпорки** *мн.* (*у тунелох, рудокопох и под.*) подграда; **4.** (*менше одстоянє по вертикали од коло 1 м*): **слунко вишло дас на два подпорки** сунце је одскочило на једно два метра; **5.** *прен.* ослонац, потпора; подршка; **фамелия ~ шицких заєднїцох** породица је породица је ослонац свих заједница

подпорни -а -е потпорни, подупоран

подприємнїцтво *с.* предузимаштво

подприємство *с.* предузеће

подрагшиц -им *и* **подражиц** -им *зак.* поскупети

подражни -а -е: ~ **чловек** пролазник; путник

подражнїц -їм *зак.* подражити

подране -ного *с.* подеротина, подерина, издеротина, продеротина

подрани -а -е подеран, поцепан, издеран, исцепан

подрапане -ного *с.* огреботина

подрапани -а -е изгребан; огребан

подрапац (ше) -ем (ше) *зак.* изгребати (се); огребати (се)

подрастац -ам *нєзак.* **1.** полако расти; **2.** расти испод нечега

подредзиц -им *зак. беш.* (< *серб.*) подредити (*оп.* **подложиц (2)**)

подредзовац -дзуєм *нєзак. беш.* (< *серб.*) подређивати (*оп.* **подкладац (3)**)

подрезац -режем *зак.* подрезати, подсећи; ¤ ~ **дакому кридла** подрезати (подсећи) коме крила

подрезовац -зуєм *нєзак.* подрезивати, подсецати

подрец (ше) -ем (ше) *зак.* поцепати (се), исцепати (се); подерати (се)

подривац -ам *нєзак. осн. и прен.* подривати, поткопавати

подривацки -а -е подривачки; ~ **дїялносц** подривачка делатност

подривач *х. прен.* подривач

подрилїц -їм *зак.* гурнути, погурати

подрильовац -люєм *нєзак.* погуркивати, гуркати

подрильовац ше -люєм ше *нєзак.* погуркивати се, гурати се; погурати се

подриляц -ям *зак.* погурати (*све, постепено*)

подриляц ше -ям ше *зак.* погурати се

подримац -мем *зак.* **1.** (*дримац єден час*) подремати, оддремати; **2.** (*о шицких*) позадремати

подримовац -муєм *нєзак.* с времена на време (за)дремати

подринґац -ам *зак.* (*о коньови, о чловекови*) покасати, покаскати

подринґнуц -нєм *зак.* *єднораз.* (*о коньови, о чловекови*) покасати, покаскати

подринґовац -ґуєм *нєзак.* *частот.* (*о коньови, о чловекови*) покасивати, покаскивати

подриц -риєм *зак. осн. и прен.* подрити, подровати, поткопати

подробиц -им *зак.* **1.** иситнити, издробити; **2.** удробити, подробити; ~ **хлєб до млєка** удробити хлеб у млеко

подробни -а -е подробан; детаљан

подробнїц -їм *зак.* уситнити

подробно *присл.* подробно

подробньовац -нюєм *нєзак.* уситњавати

подрозумиц -им *зак.* (*дацо под дачим*) подразумети

подрозумйовац -мюєм *нєзак.* (*дацо под дачим*) подразумевати

подроснуц -рошнєм *зак.* (*дакус viроснуц*) подрасти; **дзеци подросли** деца су подрасла

подросток -тку/-тка *х.* подмладак

подротовац -туєм *зак.* **1.** (*оправиц, поплатац з дротом*) ижицати; **2.** (*судзину*) закрпити

подрубац -бем *зак.* подсећи (*секиром*)

подрубиц -им *зак.* подрубити

подружнїца *ж.* подружница

подружтвени -а -е подруштвљен

подружтвиц -им *зак.* подруштвити

подружтвйованє *с.* подруштвљавање

подружтвйовац -юєм *нєзак.* подруштвљавати

подрузґац -ам *зак.* побацати (*нагло, немарно*)

подруценє *с.* подбачај

подруцени -а -е подметнут, потурен, подбачен; ◊ ~ **дзецко** подметак, подмече

подруциц -им *зак.* **I** *прех.* **1.** (*покрадзме подложиц*) подметнути, потурити, подбацити**; подруцели му украдзени пенєжи** подметнули су му украдене паре; **2.** бацити мало увис; **I** *нєпрех.* (*нє сполнїц обчекованя*) подбацити, затајити, утајити; **кукурица того року подруцела** кукуруз је ове године подбацио

подруцовац -цуєм *нєзак.* **I** *прех.* **1.** (*покрадзме подкладац*) подметати, потуривати, подбацивати**; 2.** (*кукурицу и под. на громаду*) окупљати (*в.*); **3.** бацати мало увис; **II** *нєпрех.* (*нє сполньовац обчекованя*) подбацивати

подручє *с.* подручје

подручни -а -е *и* **подручов(и)** -а -о/-е (*од* **подручє**) подручни

подряд *х.* подред

подсадзиц -им *зак.* подсадити

подсадзовац -дзуєм *нєзак.* подсађивати

подсвидоми -а -е подсвестан

подсвидомосц *ж.* подсвест

подсекретар *х.* подсекретар

подскаковац -куєм *нєзак.* **1.** поскакивати, подскакивати; скакутати; **2.** (*у бависку, танцу*) подигравати, поигравати; **конь подскакує** коњ подиграва; **3.** (*нападно глєдац свойо право*) галамити; поскакивати; певати; **най вон подскакує** (*нє вредзи му, нє може ми нїч*) нека он пева; ◊ ~ **на коньови** поигравати коња

подскаковаци -а -е скакутав

подскоч *импер.*: ¤ **буц** ~ **горе** (*буц гнїваци*) бити љутица

подскочиц -им *зак.* поскочити, скочити

подскочица *ж.* (*писня хтора ше шпива у колу подскакуюци*) по(д)скочица

подслухац -ам *зак.* прислушнути

подслуховац -хуєм *нєзак.* прислушкивати, подслушкивати

подслуховач *х.* прислушкивач

подсоюз *х.* подсавез

подспердлїви -а -е *и* **поспердни** -а -е *беш.* (< *серб.*) подспрдан, подругљив

подспердовац -дуєм (*дакого*) *нєзак. беш.* (< *серб.*) подспрдати се, подругивати се, ругати се коме

подставка *ж. скулпт.* подставак, сталак

подстрегач *х.* вребач

подстрегнуц -нєм *и* **подстрежиц** -им *зак.* увребати, привребати

подстреговац -гуєм *нєзак.* вребати

подстриг *х. церкв. кат.* подстриг

подстригац -ам *зак. коц. оп.* **подштригац**

подстриговац -гуєм *нєзак. коц. оп.* **подштриговац**

подталповани -а -е подглављен, пенцетиран

подталповац -пуєм *зак. и*

нєзак. ципел. подглавити, пођонити, ђонити, пенцетирати

подтекст *х. лит.* подтекст

подточиц -им *зак.* подјести, подгристи

подувац ше -ам ше *нєзак.* (*доставац форму мехира – о опеченим месце и под.*) подмехуривати се, подклобучавати се, надувавати се, поднадути се

подувовац -вуєм *нєзак.* (*о витре*) лахорити, пирити, пиркати, ћарлијати; **витрик подувує** ветрић пири

подувовац ше -вуєм ше *нєзак. оп.* **подувац ше**

подудрец -ем *зак.* погунђати; прогунђати

подудровац -руєм *нєзак.* гунђати (*с времена на време*)

подумац -ам *зак.* помислити; ¤ **подумайце себе** замислите само

подумка *ж.* помисао

подумовац -муєм *нєзак.* **1.** помишљати; **2.** (*плановац*) помишљати, носити се мишљу

подунайски -а -е подунавски

подупкац -ам *зак.* потоптати, затабанати; ¤ ~ **за даким** (*нагнац дакого сцекац*) потпрашити коме пете

подупковац -куєм *нєзак. и частот.* (*ґу* **подупкац**) топтати, топотати

подупловац (ше) -луєм (ше) *зак.* удвостручити (се), удвојити (се)

подуриц -им *зак.* изгубити памет, полудети

подуркац -ам *зак.* **1.** покуцати; **2.** мало лупати

подурковац -куєм *нєзак.* куцкати; лупкати

подути -а -е подмехурен, потклобучен, поднадуо

подухов(и) -а -е (*хтори ше находзи под ухом*) подушни; ~ **шлїжнїк** *анат.* подушница (*обич. мн.*)

подуц -уєм *зак.* подувати

подуц ше -уєм ше *зак.* (*достац форму мехира – о опеченим месце и под.*) подмехурити се, потклобучити се, поднадути се, надути се; **цесто ше подуло** тесто се надуло

подучиц -им *зак.* подучити

подучованє *с.* поподучавање, подука

подучователь *х.* подучавалац, подучаватељ

подучовац -чуєм *нєзак.* подучавати

подучовач *х. оп.* **подучователь**

подфайта *ж.* подврста

подховац -зуєм *зак.* (*єден час кармиц, ховац*) једно време хранити; потхранити; **купел прашата, дакус их подкармел, а вец их заш предал** купио је прасиће, једно време их је хранио (мало их је потхранио), а онда их је поново продао

подхромиц -им *зак. прех.* охромити, обангавити

подцагнуц -нєм *зак.* **1.** (*уцагнуц под дацо*) подвући, подвити; ~ **ноги под себе** подвити ноге пода се; **2.** (*текст*) подвући, потцртати; **3.** (*наглашиц*) подвући

подцаговац -гуєм *нєзак.* **1.** (*уцаговац под дацо*) подвлачити, подвијати; **2.** (*текст*) подвлачити, потцртавати; **3.** (*наглашовац*) подвлачити

подценїц -їм *зак.* потценити

подценьовац -нюєм *нєзак.* потцењивати

подцинац -ам *нєзак. оп.* **подоцинац**

подчас *прим. з ґен.* за време; ~ **войни** за време рата

подчасц *ж.* пододељак, подраздео; пасус

подшац -шеєм *зак.* подсејати

подшевац -ам *нєзак.* подсејавати

подшедац -ам *и* **подшедовац** -дуєм (*дакого*) *нєзак.* седати на чије место (*где је исти

претходно седео)

подшеднуц -нєм (*дакого*) *зак.* сести на чије место; **подшеднул ши ме** сео си на моје место (*где сам ја малопре седео*)

подшивац -ам *нєзак.* подшивати

подшиц -иєм *зак.* подшити

подшмелєни -а -е (*дакус пияни*) нацврцкан, припит

подшмелїц -їм *зак.* охрабрити, ободрити; подстакнути, подстрекнути

подшмелїц ше -їм ше *зак.* **1.** охрабрити се, ободрити се; **2.** *прен.* поднапити се, нацврцкати се

подшмельовац -люєм *нєзак.* охрабривати, бодрити; подстицати, подстрекивати

подшмих *х.* подсмех

подшмихнуц ше -нєм ше *зак.* подсмехнути се

подшмихованє *с.* подсмевање

подшмиховац ше -хуєм ше *нєзак.* подсмехивати се, подсмевати се

подшмиховач *х.* подсмевач

подшмихуюци -а -е подсмевачки; подсмешљив

подшмихуюцосц *ж.* подсмешљивост

подшнїжнїк *х.* висибаба

подштригац -ам *зак.* **1.** (*власи*) подшишати; **2.** (*браду, баюси*) подштуцати, штуцовати

подштригац ше -ам ше *зак.* подшишати се

подштриговац -гуєм *нєзак.* **1.** (*власи*) подшишавати; **2.** (*браду, баюси*) штуцати, штуцовати

подштриговац ше -гуєм ше *нєзак.* подшишавати се

подштухнуц -нєм *зак.* подстрекнути; подбунити; нахушкати; подстаћи, подстакнути, подговорити, навести

подштухнуце *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **подштухнуц**; **2.** подстицај, побуда

подштуховац -хуєм *нєзак.* подбадати, подбуњивати, подстрекивати; подговарати, побуђивати, подстицати; хушкати

подштуховач *х.* подстрекач; подбадач, подговарач; хушкач

под'язац (ше) -жем (ше) *зак. заст.* обавезати (се)

под'язикови -а -е подјезични

под'язовац (ше) -зуєм (ше) *зак. заст.* обавезивати (се)

под'ярмиц -им *зак.* подјармити

под'ярмйовац -мюєм *нєзак.* подјармљивати

поезия *ж.* поезија

поема *ж.* поема

поен *х.* поен, бод

поенґедовац -дуєм (*дакому*) *зак.* **1.** (*дачий поступок и под.*) одобрити, оправдати; **2.** (*допущиц*) дозволити; сложити се, пристати; **3.** (*попущиц*) попустити, уступити; **4.** опростити; прогледати кроз прсте

поента *ж.* поента

поентовац -туєм *зак. и нєзак.* (*наглашиц/наглашовац*) поентирати

поесенцовац -цуєм *зак.* закиселити, засирћетити

поет -та *и* **поета** -ти *х.* поет(а), песник

поетеса ж. поетеса, песникиња

поетизовац -зуєм *зак. и нєзак.* поетизовати, поетизирати

поетика *ж.* поетика

поетични -а -е **1.** поетичан; ~ **опис** поетичан опис; **2.** поетски; песнички; поетов; ~ **язик** поетски језик; ~ **душа** песничка душа; **поетична творчосц** песничко стваралаштво; **поетична (поетова) шлєбода** песничка слобода

поетов -а -о **1.** песников; **2.** песнички

поєдинєц -нца *х.* појединац

поєдинєчни -а -е појединачан; поименичан; ~

гласанє поименично гласање

поєдинєчно *присл.* (*по єден*) појединачно, појединце

поєдиносц *ж.* појединост

поєднанка *ж.* погодба

поєднац -ам *зак.* **1.** (*догвариц ше о цени*) погодити; ~ **майстра** погодити мајстора; **2.** (*вжац до служби*) најмити, изнајмити, унајмити

поєднац ше -ам ше *зак.* **1.** (*догвариц ше о цени*) погодити се; **2.** (*у медзисобним спору*) договорити се, намирити се; **3.** (*заняц ше як окончователь дачого*) унајмити се, најмити се

поєдноставиц (ше) -им (ше) *зак.* поједноставити (се)

поєдноставйовац (ше) -вюєм (ше) *нєзак.* поједностављивати (се)

поєсц -єм *зак.* појести

пожадани -а -е (*хтори одвитує жаданьом*) пожељан; **на схадзки пожадане вашо присуство** на састанку је пожељно ваше присуство

пожаданосц *ж.* пожељност

пожадац -ам *зак. з розл. знач.* пожелети, зажелети

пожадлїви -а -е **1.** чулан, путен; **2.** пожудан

пожадлївосц *ж.* **1.** чулност, путеност; **2.** пожудност; пожуда

пожаловац -луєм *зак.* **I** *нєпрех.* (*побановац*) зажалити, пожалити, покајати се; **II** *прех.* (*посановац*) сажалити се, пожалити

пожаловац ше -луєм ше *зак.* пожалити се, потужити се; изјадати се, појадати се

пожарни *х. воєн.* пожарни

пожарство *с.* *воєн.* пожарство

пожартовац -туєм *зак.* нашалити се

пожац -жнєм *зак.* (*зоз шерпом, косиром*) пожњети, пожети; посећи

пожегнанє *с. заст.* благослов

пожегнани -а -е *заст.* благословен

пожегнац -ам *зак. заст.* благословити

пожелєнїц[1] -нєєм *и* -їм *зак.* (*постац желєни*) позеленети

пожелєнїц[2] -їм *зак.* (*зробиц желєним*) позеленити

поженїц (ше) -їм (ше) *зак.* поженити (се), иженити (се)

пожерац -ам *нєзак.* прождирати

пожертвованє *с.* пожртвовање

пожертвовани -а -е *оп.* **пожертвовни**

пожертвованосц *ж. оп.* **пожертвовносц**

пожертвовни -а -е пожртвован; ~ **робота** пожртвован рад

пожертвовносц *ж.* пожртвовност, пожртвованост

пожива *ж.* храна (*за људе*)

поживенє *с.* храна, животне намирнице

поживкац -ам *зак.* прозевати

поживлєнє *с. заст. оп.* **поживенє**

поживни -а -е хранљив

поживносц *ж.* хранљивост

поживови -а -о/-е прехрамбен; ~ **индустрия** прехрамбена индустрија

пожиток -тку/-тка *х.* **1.** корист; добит; **2.** (*хаснованє*) коришћење, уживање; **бог шицко людзом на ~ дава** бог све људима на уживање даје

пожиц -иєм *зак.* **I** *нєпрех.* поживети; **II** *прех.* **1.** (*предлужиц дакому живот*) поживити; **най це бог пожиє** нека те бог поживи; **2.** *заст.* (*похасновац поживу*) потрошити, појести; **кельо нам зродзело, анї нє пожиєме шицко** колико нам је родило, нећемо све ни потрошити

пожичиц -им *зак.* позајмити, узајмити; ◊ **врациц дакому як себе пожичел** вратити коме мило за драго (шило за огњило, истом

мером), вратити коме зајам; **як себе пожичиш так ци ше враци (так маш врациц)** вратиће се и теби зајам

пожичка *ж.* **1.** позајмица; **2.** зајам; **3.** *линґв.* (*цудзе слово*) позајмљеница, туђица

пожичкови -а -о/-е **1.** позајмни; ~ **фонд** позајмни фонд; **2.** поверилачки

пожичкодавец -вца *х.* зајмодавац; поверилац

пожичкоприматель *х.* зајмопримац

пожичовальня *ж.* зајамница, заложна банка

пожичователь *х.* (*тот цо дава або прима пожичку*) зајмилац

пожичовац -чуєм *нєзак.* позајмљивати, узајмљивати, посуђивати

пожичовач *х.* *оп.* **пожичователь**

пожнїц -їм *нєзак.* каснити, доцнити

пожовкнуц -нєм *зак.* пожутети

пожовкнуце *с.* *аґр.* жутило, пожутелост

пожовциц -им *зак.* (*зробиц жовтим*) пожутити

пожонєц -нца *х.* *заст.* (*мера за зарно, 50-60 кг*) пожунац

пожрец -ем *зак.* *гандр.* пождерати; прождерати, проождрети

пожубротац -ам *зак.* погунђати

пожувани -а -е сажвакан; ¤ **сцец пожуване** хтети добити на тањиру

пожувац -ам *зак.* пожвакати, сажвакати

поза[1] *ж.* поза; ◊ **завжац позу** заузети позу

поза[2] *прим. з акуз., означує напрям по месце хторе ше находзи за даким/дачим* иза; **прешли ~ хижу** прошли су иза куће; **драга преходзи ~ брег** пут пролази иза брда; ¤ ~ **очи,** ~ **хрибет** иза леђа

позаберац -ам *зак.* **1.** поодузимати, поотимати; **2.** позаузимати

позабивац -ам *зак.* **1.** поубијати, побити; **2.** закуцати (*све, постепено*)

позабувац -ам *зак.* позаборављати, позаборавити, заборавити (*све, постепено*)

позавадзац -ам *зак.* засметати, омести

позавадзовац -дзуєм *зак.* позавађати

позавадзовац ше -дзуєм ше *зак.* *взаєм. повр.* позавадити се

позавальовани -а -е (*долїнкасти по поверхносци*) јамичав, јамичаст; рапав; **позавальовани кромплї (бишалми, хлєб** *и др.***)** јамичав кромпир (дуње, хлеб *и др.*)

позавальовац ше -люєм ше *зак.* (*достац долїнки по поверхносци*) постати јамичав, рапав по површини

позаверац (ше) -ам (ше) *зак.* позатварати (се)

позавидзиц -им *зак.* позавидети

позавчерайши -а -е прекјучерашњи

позавчером *присл.* прекјуче; ~ **вечар** прексиноћ

позавязовац -зуєм *зак.* везати, повезати (*све, постепено*)

позаградзовац -дзуєм *зак.* позаграђивати, изограђивати

позаджобовац -буєм *зак.* позабадати, побости; позадевати

позадзивац -ам *зак.* позабијати, позадевати, зарити (*све, постепено*)

позадина *ж.* **1.** позадина; **2.** залеђе

позадинєц -нца *х.* *воєн.* позадинац

позаевропски -а -е ваневропски

позазаконски -а -е ванзаконски

позазберовац (ше) -руєм

(ше) *зак.* покупити (се), сакупити (се)

позазначовац -чуєм *зак.* побележити

позаклададц -ам *зак.* ставити (сложити) нешто преко нечег, заклонити нешто нечим; **позаклададал слики на муре з кнїжками** заклонио је слике на зиду књигама

позакласни -а -е *и* **позакласови** -а -о/-е **1.** ванкласни; **2.** ванразредни

позакривац -ам *зак.* покрити (*све, постепено*)

позакруцац -ам *и* **позакруцовац** -цуєм *зак.* **1.** увити (*све, постепено*); **2.** изувијати, испресавијати; **3.** (*шрубики*) завити

позакуковац -куєм *зак.* позавиривати; завирити (*свуда, постепено*)

позалївац -ам *зак.* залити (*све, постепено*)

позалоньски -а -е преклањски, претпрошлогодишњи; ~ **рок** претпрошла година

позалоньским *присл.* преклане, претпрошле године

позалюбйовац ше -люєм ше *зак.* позаљубљивати се

позамантерия *ж.* позамантерија

позамарзац -ам *зак.* **1.** озепсти, прозепсти (*о свима*); **дзеци позамарзали** деца су озебла; **2.** посмрзавати се

позаметац -ам *зак.* помести, почистити

позамикац (ше) -ам (ше) *зак.* позакључавати (се), закључати (се)

позапартийни -а -е ванпартијски

позаперац -ам *зак.* позатварати

позаписовац -суєм зак. побележити, позаписивати

позапихац -ам *зак.* **1.** позабадати, побости; позадевати; **2.** позавлачити

позапихац ше -ам ше *зак.* позавлачити се, завући се

позаплански -а -е ванплански

позаприродни -а -е ванприродан

позарастац -ам *зак.* зарасти (*постепено*)

позарядови -а -е **1.** ванредан; **2.** (*над'звичайни*) изванредан; ◊ ~ **професор** ванредни професор

позастранкови -а -е ванстраначки

позатикац -ам *зак.* зачепити (*све, постепено*); позатварати

позауха **1.** *присл.*: **дац дакому** ~ ошамарити кога, опалити коме шамар; **дзелїц** ~ шамарати; **2.** *ж. нєпрем.* шамар, шамарчина, ћушка; **учиткала го єдна** ~ уђуткао га је један шамар

позафамелийни -а -е ванпородични

позацаговац -гуєм *зак.* **1.** (*понацаговац*) затегнути (*све, постепено*); **2.** (*фиронґи и под.*) навући

позацаговац ше -гуєм ше *зак.* позавлачити се, завући се

позацекац -ам *зак.* закиснути, прокиснути (*местимично*); **брадло позацекало** камара је местимично закисла

позацинац -ам *зак.*: ~ **конї** ошинути коње

позашветови -а -о/-е вансветски

позашколски -а -е ваншколски

позбавиц -им *зак.* (*позбуц*) лишити

позбавиц ше -им ше *зак.* (*позбуц ше*) **1.** лишити се; **2.** ослободити се, отарасити се, отрести се

позбеговац ше -гуєм ше *зак.* стрчати се, сјурити се

позберац -ам *зак.* **1.** покупити, сакупити, скупити; поузимати; **2.** (*шено до копкох и*

под.) зденути, саденути; **3.** (*дакого за одход*) спремити

позберац ше -ам ше *зак.* **1.** сакупити се, скупити се, окупити се; сјатити се, салетети се; стећи се; **2.** (*порихтац ше за одход*) спремити се; покупити се; **3. а)** побољшати своје материјално стање, заимати се, постати имућнији; зарадити; **бул худобни, а тераз ше позберал** био је сиромашан, а сад је постао имућнији; **б)** (*од хороти, слабосци, кризи*) опоравити се; **жито ми було слабе, алє ше тераз позберало** пшеница ми је била слаба, али се сада опоравила; **як сом ше похорела, нє можем ше лєм** ~ како сам се разболела, никако да се опоравим; **чежко ше позберац од вельких длуствох** тешко је опоравити се од тешких дугова; **в)** доћи к себи; **од нєсподзиваня нє могла ше позберац** од изненађења није могла доћи к себи

позбивац -ам *зак.* **1.** пообарати; **2.** (*плоди з древа*) омлатити, смлатити (*све, постепено*); **3.** сабити (*све, постепено*)

позбивац ше -ам ше *зак.* сабити се, стиснути се (*о свима*); **позбивали ше до громади** сабили су се у гомилу

позбувац -ам *нєзак.* лишавати; ускраћивати

позбувац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*ментовац ше*) отресати се, ослобађати се, настојати се отарасити; **2.** лишавати се; ускраћивати себи

позбуц -будзем *зак.* лишити

позбуц ше -будзем ше *зак.* **1.** (*ментовац ше*) отарасити се, отрести се, ослободити се, решити се; **2.** лишити се; ускратити себи

позварац -ам *зак. заст.* (*намочиц райбанїну у луговки*) излужити, олужити, улужити

позвишовац ше -шуєм ше *зак.* оклепавити, обесити се; **по мурох вишели позвишовани облаки** низ зидове су висили оклепављени прозори

позвожовац -жуєм *зак. поль.* свести (-езем) (*све, постепено*); **позвожовали жито до брадла** свезли су пшеницу у камару

позволовац -луєм *зак.* сазвати, позвати (*све, постепено*)

позвольовац -люєм *и* **позвольовац себе** -люєм себе *зак.* проживети слободно и неспутано, дати себи на вољу; науживати се

позганяц -ям *зак.* **1.** сатерати, стерати (*све, постепено*); **~ до громади** сатерати у гомилу; **2.** пробудити, дићи из кревета (*све, постепено*); **позганял шицких вчас рано** пробудио је све ујутру рано; **3.** (*скомасовац*): **~ жем** извршити комасацију земље

позграбовац -буєм *зак.* ограбити, пограбити

поздавац -ам *зак.* сабрати, збројати, збројити

поздзеране -ного *с.* огреботина, одеротина

поздзерани -а, -е огребан, изгребан; са бразготинама

поздзерац (ше) -ам (ше) *зак.* **1.** огребати (се), огрепсти (се), изгребати (се); **2.** изгулити (се); одерати (се)

поздрав *х.* поздрав; **пренєсще му мой** ~ пренесите му мој поздрав; ¤ ~ **направо!** *воєн.* поздрав надесно!

поздравенє *с.* и **поздравлєнє** *с. заст. оп.* **поздрав**

поздравиц -им *зак.* (*послац дакому поздрав*) поздравити; **поздрав родичох** поздрави родитеље; ¤ **поздравели це (вас** *и под.***)** (*нє приставам на то, нє будзе нїч*) ма хајде!, таман посла!

поздравиц ше -им ше *зак. взаєм. повр.* поздравити се

поздравкац -ам *зак.* **1.**

(*дакому*) поздравити; јавити се; назвати поздрав; **вошол и шицким поздравкал** ушао је и све поздравио; **поздравкала "добре рано"** рекала је "добро јутро"; **прешол коло мнє, а анї нє поздравкал** прошао је поред мене, а није се ни јавио; **2.** (*на дакого – наздравиц з пицом*) наздравити коме; **3. поздравкац себе** *взаєм. повр.* поздравити се, јавити се

поздравни -а -е поздравни; ◊ ~ **бешеда** здравица

поздравянє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **поздравяц**; **2.** (*при стретаню*) поздрављање, поздрав

поздравяц (ше) -ям (ше) *нєзак.* поздрављати (се)

позер *х.* позер

позирац -ам *и* **позировац** -руєм *нєзак*. позирати

позитив *х. фот., ґрам.* позитив

позитивиз(е)м -зму/-зма *х. филоз.* позитивизам

позитивистични -а -е позитивистички

позитивни -а -е *з розл. знач.* позитиван

позитивно *присл.* позитивно

позиходзиц -им *зак.* сиђи (*сви, постепено*)

позиция *ж. з розл. знач.* позиција

позицийни -а -е позицијски

позлаценє *с.* позлата, позлаћење

позлациц -им *зак*. позлатити

позлацовац -цуєм *нєзак.* позлаћивати, златити

позлацовач *х.* позлатар

позлєкац ше -ам ше *зак.* уплашити се (*о свима*)

позлєтовац -туєм *зак.* **1.** слетети (*о свима*); **2.** узлетети, одлетети (*о свима*)

позлївац -ам *зак.* **1.** (*зляц з дачого або довєдна*) слити; **2.** (*павлаку с млека*) обрати

позметац -ам *зак.* (*змесц з дачого або на громаду*) смести

позмивац -ам *зак.* спрати (*све, постепено*)

позмивац ше -ам ше *зак.* опрати косу (*о свима*)

познаванє *с.* познавање, знање; ◊ ~ **природи** (*школски предмет*) познавање природе

познаватель *х.* познавалац, зналац, познаватељ; ~ **язика, литератури** познавалац језика, књижевности

познавательски -а -е зналачки

познанє *с. оп.* **познаванє**

познанство *с.* познанство

познати -а -е **1.** познат; **вон ~ як добри фаховец** он је познат као добар стручњак; **2.** чувен; знаменит; **3. а) познати** -того *х.* познаник; **б) позната** -тей *ж.* познаница

познац *-ам* ***I*** *нєзак. познавати, знати; препознавати;* ***познаш ти мнє?*** *познајеш ли ти мене?* ***II*** *зак. познати, препознати; ~* ***дачий рукопис*** *познати нечији рукопис; ¤* ***~дакого/дацо як Святи боже*** *познавати кога/што у душу (као свој џеп)*

познац ше -ам ше *зак.* **1.** познавати се, знати се; **2.** (*од дакого*) разликовати се, бити приметан, уочљив; **познала ше од богатих дзивкох по шматох** разликовала се од богатих девојака по одећи; **3.** *безос.* (*буц видно, обачовац ше*) познати се, познавати се, видети се

позначиц -им *зак.* означити, обележити

позначка *ж.* ознака

познєйше *присл.* **1.** касније; **2.** накнадно

позни -а -е касан, доцни, позан; **позна кукурица** касни кукуруз

познїмац -ам *зак.* **1.** поскидати, скинути; **2.** (*позберац*) подигнути, подићи, покупити; ~ **партки зоз столох** подигнути чаршаве са столова; **3.** (*павлаку с млека*) обрати

позно *присл.* касно, позно;

доцкан

позношиц -им *и* **позношовац** -шуєм *нєзак.* донети, снети (*на једно место, постепено*)

позоблєкац (ше) -ам (ше) *зак.* поскидати (се), свући (се), разоденути (се)

позобувац (ше) -ам (ше) *зак.* поизувати (се), изути (се)

позор *х. заст.* **1.** (*увага, мерковаңє*): **мац ~** имати у виду, водити рачуна; пазити; **мац ~ на дакого/дацо** држати кога/што на оку, пазити на кога/што; **майце ~ на вашо дзецко** пазите на ваше дете; **2.** *спорт., воєн.* позор; ¤ **позор!** пажња!

позорє *с.*: **Стерийово ~** Стеријино позорје

позорни -а -е пажљив; опрезан; **будз ~ на шицки опасносци** буди опрезан на све опасности

позорно *присл.* пажљиво; опрезно; **пречитал позорнєйше** прочитао је пажљивије

позорносц *ж.* пажња, пажљивост; опрез, опрезност

позохабяц -ям *зак.* пооостављати

позошивац -ам *зак.* сашити (*све, постепено*)

позрезовац -зуєм *зак.* **1.** (*ґереґи*) обрати, насећи; **2.** (*поскравац*) искројити, раскројити

позруцовац -цуєм *зак.* **1.** (*зруцац долу*) **а)** позбацивати, позбацати; збацити; **б)** (*виламану кукурицу*) истоварити; **г)** (*облєчиво*) поскидати, скинути, свући, разоденути; **г)** *прен.* (*з власци и под.*) позбацивати; **2.** (*зруцац на громаду*) позбацивати

позруцовац ше -цуєм ше *зак.* поскидати се, скинути се, свући се, разоденути се

поинформовац -муєм *зак.* обавестити, информисати, информирати

поинформовац ше -муєм ше *зак.* обавестити се, распитати се, информисати се, информирати се

поискац -ам *зак.* (*витребиц уши*) побискати, обискати, отребити; ~ **дакого** (*витребиц дакому уши у власох и др.*) побискати кога

поїдло *с. оп.* **поїско**

поїлка *ж.* појилица

поїско *с.* појило, појиште, водопој; **гоніц статок на ~** терати стоку на појило

поїц -їм *нєзак.* појити

пойд *х.* таван; ¤ **озда сом нє спаднул з пойда** нисам ваљда пао с Марса (с крушке)

пойдзик *х. дем.* таван, таванак (*изнад обора и сл.*)

пойдов -а -о тавански, на тавану; ◊ ~ **греда** *буд.* тавањача

пойсц -йдзем *зак.* **1.** отићи; ићи; **оцец пошол на польо** отац је отишао на њиву; **наютре пойдземе на вилєт** сутра ћемо ићи на излет; **2.** (*рушиц ше*) поћи, кренути, упутити се; **дзе пойдзеш?** куд ћеш?, куд си кренуо?; **3.** отићи, удаљити се; **же би их нє слухал, пошол далєй** да их не би слушао, удаљио се; **4.** (*за дакого – одац ше*) поћи, ићи; **5.** (*на дакого*) уметнути се, изметнути се, вргнути се; **син пошол на оца** син се уметнуо на оца; **6.** (*мац абортус*): **пошло дзецко од нєй** имала је побачај, изгубила је дете; ¤ **ей, пойдзеш!** море, бежи!

покадз *присл.* докле, докуд(а)

покадзиц -им *зак.* покадити, искадити

показац (ше) -ажем (ше) *зак. заст.* (*указац* (*ше*)) показати (се)

покайнїк *х.* покајник

покайнїца *ж.* покајница

покайнїцки -а -е покајнички

покакац ше -ам ше *зак. дзец.* покакити се

покалїченє *с.* повреда; озледа, позледа; ~ **на роботи** повреда на раду

покалїчени -а -е **1.** *дїєприкм.*

од **покалїчиц**; **2**. повређен; **3.** *трансп*. повређен

покалїчиц (ше) -им (ше) *зак.* **1.** обогаљити (се), осакатити (се) **2.** повредити (се); озледити (се), позледити (се)

покаль *х. присл. оп.* **покля**

поканджуриц -им *и* **поканджурковац** -куєм *зак.* (*направиц канджурки у власох и под.*) уковрчати, заковрчати; закудравити

покандрасциц -им *зак.* (*зробиц кандрастим*) уковрчати, заковрчати; закудравити

покапац -пем *зак.* **1.** нестати (*постепено – о свима*); **2.** угинути (*постепено – о свима*)

покапкац -ам *зак.* **I** *нєпрех.* покапати; **II** *прех.* (*з капками попирскац*) покапати, закапати, накапати, искапати

покапковац -куєм *нєзак.* капати; **диждж нє пада, лєм покапкує** киша не пада, само капље

покапчац (ше) -ам (ше) *зак.* закопчати (се)

покарамбасиц -им *зак.* *експр.* покварити

покарац -ам *зак.* **1.** казнити; **2.** (*пенєжно*) казнити, оглобити

покарма *ж.* храна за стоку, храниво, крма

покармови -а -о/-е крмни

покасац ше -ашем ше *зак.* посвађати се, споречкати се

покатолїчиц (ше) -им (ше) *зак.* покатоличити (се)

покатолїчовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* покатоличавати (се)

покафовиц -веєм *и* -им *зак.* (*постац кафови*) добити кафену (браон) боју

покашльовац -люєм *нєзак.* покашљивати, накашљавати се, кашљуцати

покашляц -лєм *зак.* покашљати, накашљати се

покаянє *с.* покајање

покаяц ше -аєм ше *зак.* **1.** *рел.* покајати се (*због почињених грехова*); **2.** (*побановац*) покајати се, пожалити, зажалити

поквацкац -ам *зак.* искапати, укапати; забрљати, искрмачити, исфлекати

поквачиц ше -им ше *и* **поквачкац ше** -ам ше *зак.* закачити се, споречкати се; покавгати се

поквашнїц -їм *зак.* закиселити

покераї *х. мн.* (*єд.* покерай) *кул.* похераји (*в.*), гурабије; ситни колачи; **мац пече покерая** мама пече похераје

поки *мн. мед.* богиње, оспа; **вельки (чарни)** ~ велике богиње, **овчи** ~ овчије богиње; **садзиц** ~ вакцинисати против богиња, бости красте

покивац -ам *зак.* **1. а)** поклимати, климнути; ~ **з главу** климнути главом; **б)** подрмати, продрмати; ~ **зуб** подрмати зуб; **2.** поклимати; поњихати, зањихати

покивац ше -ам ше *зак.* поклимати се; поњихати се, зањихати се

покивовац (ше) -вуєм (ше) *нєзак.* климати (се), њихати (се) (*с времена на време*)

покладац -ам *нєзак.* полагати; ~ **венци** полагати венце; ~ **испит** полагати испит

покласовац -суєм *зак.* класирати, сврстати

покласц -адзем *зак.* ставити, сложити (*све, постепено*)

поклац -колєм *зак.* поклати

поклєкац -ам *зак.* клекнути, пасти на колена (*о свима*)

поклєкнуц -нєм *зак.* поклекнути

поклик *х. поет.* усклик

поклїпкац -ам *зак.* **1.** затрептати; **2.** (*о пламеню и под.*) затреперити, подрхтати

поклїпковац -куєм *нєзак*. **1.** трептати; **2.** (*о пламеню и под.*) треперити, подрхтавати

поклон *х.* (*поклонєнє*)

поклон; наклон; ¤ **биц поклони 1.** *церкв.* дубоко се клањати у одређеним приликама; **2. а)** *прен.* клањати се; **б)** дремати

поклонєнє *с.* посета; поклон, поклоњење

поклоніц ше -їм ше *зак.* поклонити се

поклопиц ше -им ше *зак.* подударити се, бити конгруентан

поклопйовац ше -пюєм ше *нєзак.* подударати се, бити конгруентан

покля 1. *присл.* **а)** *за место* докле, докуд(а); **б)** *за час* докле, докад(а); **2.** *злуч. часови* док; догод; **нє охабим роботу** ~ **шицко нє зробим** нећу оставити посао док све не урадим; ◊ ~ **лєм** *злуч.* догод

покляпкац -ам *зак.* **1.** поаплаудирати; **2.** потапкати, потапшати; ~ **по плєцу** потапшати по рамену

покой *х.* мир, спокој; ¤ **дай му** ~ пусти га, остави (пусти) га на миру, пусти га с милим богом; **идз з покойом** (*престань то робиц, идз*) мани се тога

покойни -а -е **1.** покојни; **2. покойни** -ного *х.* покојник

поколварови -а -е: ~ **вред** *мед.* црни пришт, поганац, залац, злић (Anthrax)

поколєнє *с.* поколење, нараштај

поколїмбац ше -ам ше *зак.* **1.** (*на колїмбачки*) пољуљати се; **2.** *прен.* поколебати се

поколїсац -їшем *зак.* пољуљати

поколїсац ше -їшем ше *зак.* **1.** (*у колїски*) пољуљати се; **2.** *прен.* поколебати се

поколїсовац (ше) -суєм (ше) *нєзак.* љуљушкати (се)

покомпари *х. мн.* (*єд.* покомпар) зулуфи

поконєц *прим. оп.* **поконцу**

поконцу *прим. з ґен.* уврх, накрај; **~ поля** уврх њиве; **~ валала** накрај села

покончиц -им *зак.* обавити; средити; извршити

покопац -пем *зак.* покопати; изриљати, изриголовати

покора *ж.* **1.** (*кара, трапеза*) покора, казна; **2.** покајање

покориц (ше) -им (ше) *зак.* покорити (се)

покорйовац (ше) -рюєм (ше) *нєзак.* покоравати (се)

покормацац ше -ам ше *зак.* **1.** промешкољити се, проврпољити се; **2.** (*на спаню и под.*) мрднути се, покренути се; проврпољити се

покорни -а -е покоран; скрушен, покуњен

покорносц *ж.* покорност; скрушеност, покуњеност

покосай *х.* откос

покошиц -им *зак.* (*зоз косу*) покосити, пожњети, пожети,

покоштовац -туєм *зак.* окусити, пробати, опробати

покрадзме *присл.* кришом, потајно

покраднуц -нєм *зак.* покрасти

покрадома *и* **покрадоме** *присл. заст. оп.* **покрадзме**

покрац -аєм *зак.* исећи (*хлеб, лубеницу и сл. на кришке*)

покрейтка *ж. фолкл.* "покрејтка" (*букетић, цвет на младожењином реверу*)

покресциц -им *зак.* покрстити

покрива *ж. бот.* коприва; **глуха ~** *бот.* мртва коприва (Lamium L.); ¤ **прейсц як голи у покриви** проћи (провести се) као бос по трњу

покривац (ше) -ам (ше) *нєзак.* покривати (се)

покривач *х.* покривач, прекривач

покривиц (ше) -им (ше) *зак.* покривити (се), искривити (се)

покривка *ж.* поклопац (*за шерпу, лонац*)

покривуляни -а -е кривудав, вијугав

покривуляц -ям *и* **покривулькац** -ам *зак.* искривудати, извијугати

покрижац (ше) -ам (ше) *зак.* (*помишац* (*ше*) – *о файтох*) укрстити (се)

покриц -иєм *зак.* **1.** (*позакривац*) покрити; **2.** (*поскривац*) покрити, посакривати

покров *х. прен.* покров; покривач; вео

покровец -вца *х.* **1.** (*фабрични*) ћебе, *горв.* дека; **2.** (*ткани з клоча*) губер

Покров пресвятей Богородици *церкв.* (*швето 01/14. октобра*) Покров пресвете Богородице

Покрови *х. мн. церкв. оп.* **Покров пресвятей Богородици**

покровитель *х.* покровитељ

покровцар *х.* ћебеџија

покровчик *х. дем.* ћебенце

покрок *х. заст.* напредак

покропиц -им *зак.* **1.** (*попирскац*) пошкропити, окропити; **2.** (*о дииждижу*) поросити; **дииждж лєм дакус покропел** киша је само мало поросила

покрохмалїц -їм *зак.* уштиркати, ушкробити

покрочиц -им *зак.*: **~ напредок** *заст.* (уз)напредовати

покрутка *ж. анат.* бубрег

покрутков -а -о бубрежни

покруцени -а -е витичав, витичаст

покруциц -им *зак.* **1.** повртети; **2.** изувијати, испресавијати; **3.** искривудати, извијугати; **4.** наковрчати, заковрчати, уковрчати, увити

покруциц ше -им ше *зак.* **1.** повртети се; **2.** (*поглєдац*) обрнути се, потражити; промувати се; поврзмати се; **3.** (*о власох*) наковрчати се, заковрчати се, уковрчати се, увити се; **4.** (*скруциц ше до главкох – о капусти*) углавичити се, сабити се, формирати главице

покумац ше -ам ше *зак.* окумити се

покупиц -им *и* **покуповац** -пуєм *зак.* покуповати

покуриц -им *зак.* попушити

покус *присл.* помало; ¤ ~ **а з хлєбом** (*пре шпорованє меса треба єсц покус, а вше зоз досц хлєба*) мало меса – више хлеба

покусац -ам *зак.* **1.** ујести, угристи; изујeдати; **пес го покусал** пас га је ујео (изујeдао); **2.** (*о суньоґох и под.*) изјести, изгристи, изујeдати; испецати

покута *ж.* **1.** окајање грехова; **2.** испаштање; казна; мука, мучење

покутатовац -туєм *зак.* (*попреврацац глєдаюци дацо*) дирати; испреметати тражећи нешто

покутни -а -е *оп.* **покайнїцки**

покутнїк *х. оп.* **покайнїк**

покутованє *с. оп.* **покута**

покутовац -туєм *нєзак.*: ~ **грихи** окајавати грехове

покутовац ше -туєм ше *нєзак.* **1.** окајавати грехове; **2.** испаштати

покущик *х. присл. дем.* помало

пол[1] *у меновнїцкей служби, нєпрем.* (*половка*) по, пола, половина; **рок и ~** година и по; ~ **гольта** пола јутра

пол[2] *х. ґеоґр., физ.* пол

пол[3] *х.* (*род*) пол; **хлопски ~** мушки пол

пола[1] *ж.* половина; **до поли** допола

пола[2] *ж.* **1.** скут, пеш; **2.** (*ширина платна*) пола; **сукня о три поли** сукња од три поле

полагац -ам *нєзак.*: **аж да душу полага** (*барз є змучени, вистати*) душа му је дошла под грло (у подгрлац, у нос)

поладнє *с.* **1.** подне; **пред поладньом** пре подне; **до**

поладня до подне, пре подне; **пополадню** после подне; **на ~** у подне; **дзвонї [на] ~** звони подне; **2.** *заст.* (*юг*) југ; **рушели ше ґу поладню** кренули су ка југу; ¤ **добре ~ !** добар дан!

поладнїк *х. ґеоґр.* подневак, меридијан

поладньови -а -е подневни

полак *присл. беш.* пола, половина

полакомиц ше -им ше *зак.* полакомити се, слакомити се

поламани -а -е (*вичерпани од роботи*) изломатан, ломан, као испребијан; **шицок сом ~** сав сам изломатан, сав сам као испребијан

поламац -мем *зак.* **1.** (*зламац*) сломити; ~ **руку** сломити руку; **2.** (*шицко, о шицких*) поломити, изломити

поламац ше -мем ше *зак.* **1.** сломити се; **2.** (*о шицких*) поломити се, изломити се

полапац -ам *зак.* похватати

полапац ше -ам ше *зак. взаєм. повр.* **1. а)** узети се; **двойо дзеци ше полапали за ручки** двоје деце су се узели за ручице; **б)** похватати се; **танєчнїки ше полапали за руки** играчи су се похватали за руке; **2.** похватати се; погушати се; **3.** (*за дацо – притримуюци ше*) прихватити се; похватати се (*о свима*)

полапкац -ам *зак.* (*нагло поєсц – звич. о животиньох*) полапати, покркати

поларни -а -е поларан

поласкац -ам *зак.* (< *серб.*) поласкати

поласкотац -ам *зак.* поголицати, заголицати (*лаганим додиром*)

полашиц ше -им ше *зак.* полакомити се, слакомити се, острвити се

полдецовка *ж.* бочица од пола децилитра; чокањ

полдинарче -еца *с.* (*метални пенєж од пол динара*) подинарка, педесете пара

полдруга *числ.* (*з меновнїками х. р.*) *заст.* један и по, подруг; ~ **рока** година и по, подруг године; ~ **гольта** јутро и по (*земље*); ~ **милиона** милион и по

полєгац -ам *зак.* полегати, лећи; **уж шицки полєгали** већ су сви полегали

полєгко *присл.* лако, лагано; ~ **прициснуц** лагано притиснути

полєгнуц -нєм *зак.* (*о житу и под.*) полегнути, полећи, навалити се; **жито полєгло од бурї** пшеница је полегла од олује

полєгнуце *с. поль.* полегање; ~ **жита** полегање пшенице

полєговац -гуєм *нєзак.* с времена на време лежати (*због болести*)

полєгчац -ам *зак.* **1.** олакшати; **2.** *безос.* лакнути, одлакнути

полєгчене *с.* **1.** олакшање; **2.** олакшица

полєгчиц -им *зак. оп.* **полєгчац**

полєгчовац -чуєм *нєзак.* олакшавати

полєжац -жим *зак.* полежати

полєно *с. заст.* цепаница; ¤ **раз по полєну раз по колєну** час говори (тврди) једно, час друго

полєпшанє *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **полєпшовац**; **2.** побољшање

полєпшац -ам *зак.* **1.** (*злєпшац*) поправити, побољшати, подобрити; **2.** *безос.* бити боље; **полєпшало му од лїкох** боље му је од лекова

полєпшац ше -ам ше *зак.* (*постац лєпши*) поправити се, побољшати се, подобрити се; поисправити се; **полєпшал ше успих дзецох у школи** поправио се успех деце у школи; **хлапец бул нєдобри, а вец ше полєпшал** дечак је био неваљао, а онда се поправио

полєпшовац (ше) -шуєм (ше) *нєзак.* поправљати (се),

побољшавати (се)

полєт *х.* полет, елан

полєтни -а -е полетан

полєтованє *с.* узлетање; узлет

полєтовац -туєм *нєзак.* узлетати

полєценє *с.* (*одлєценє*) узлет; узлетање

полєциско *с.* узлетиште

полєциц -им *зак.* полетети, узлетети; винути се, извити се

полєшиц -им *зак.* пошумити

полєшовац -шуєм *нєзак.* пошумљавати

полировац -руєм *нєзак.* полирати, глачати

полировач *х.* глачар

полицаєц -йца *х.* *оп.* **полицай**

полицай *х.* *осн.* *и* *прен.* полицајац, *горв.* позорник

полицайски -а -е (*хтори ше одноши на полицая*) полицајски; ~ **служба** полицајска служба

полицийски -а -е *и* **полицийни** -а -е (*хтори ше одноши на полицию*) полицијски; ~ **годзина** полицијски час

полиция *ж.* полиција

полї̈вац -ам *нєзак.* поливати, заливати

полї̈ґац -ам *зак.* погутати, прогутати

полї̈зац -ї̈жем *зак.* полизати

полї̈н *х.* **1.** *оп.* **полї̈нче**; **2.** *прен.* горчина, чемер

полї̈нче *с.* *бот.* пелен (Artemisia L.); ¤ **горке як** ~ горко као пелин (чемер)

полї̈пац -ам, **полї̈пиц** -им *и* **полї̈пкац** -ам *зак.* излепити

полї̈ца *ж.* полица

полї̈чка *ж.* *дем.* поличица, полица

полк *х.* *воєн.* пук

полкац ше -ам ше *нєзак.* делити с киме зараду попола; ортачити се, спрезати се с киме

полковнї̈к *х.* пуковник

полковнї̈чка *ж.* пуковниковица

полководец -дца *х.* војсковођа

полковски -а -е пуковски

полкорче -еца *с.* *заст.* мера за зрно (око 15 кг), пола вике

поллитровка *ж.* политрењак, политрењача, политра

полненьки -а -е пуначак, пунан

полнєнє *с.* **1.** *техн.*, *воєн.* пуњење, набој; **2.** *кух.* (*фил*) надев

полнєни -а -е *кух.* **1.** пуњен; **полнєни паприґи** пуњене паприке; **2.** надевен

полни[1] -а -е пун; ~ **з воду** пун воде; ¤ ~ **себе** пун себе, надобудан

полни[2] -а -е *оп.* **полови**

полнї̈ц -ї̈м *нєзак.* **1.** пунити; **2.** *кух.* надевати

полнї̈ц ше -ї̈м ше *нєзак.* пунити се

полно *присл.* пуно, много

полноважни -а -е пуноважан, ваљан

полновласнї̈к *х.* пуновласник

полновредни -а -е пуновредан

полногласни -а -е пуногласан

полнокревни -а -е пунокрван

полнолї̈тни -а -е пунолетан

полнолї̈тство *с.* пунолетство

полномасни -а -е пуномастан

полномоц *ж.* пуномоћ; опуномоћење

полноправни -а -е пуноправан

полносц *ж.* и **полнота** *ж.* пуноћа

полноц *ж.* поноћ

полноцни -а -е поноћни

полнючки -а -е пунцат; ~ **сала** пунцата сала; **полни** ~ пун пунцат; дупке пун, крцат

полня *ж.* пун месец, уштап

полняци -а -е пуњив; **полняци батериї̈** пуњиве батерије

полняч *х.* **1.** пуњач; **2.** пунилац

полови -а -о/-е (*од* **пол²**) полни

половичар *х. оп.* **наполичар**

половка *ж.* половина; ¤ **красша (лєпша)** ~ лепша (боља) половина; **моцнєйша** ~ јача половина

полог *х.* **1.** порођај; **2.** (*дні породзеня*) бабине, бабиње

пологов(и) -а -о/-е **1.** порођајни; **пологово болї** порођајни болови, трудови; **2.** бабињи

положенє *с.* **1.** положај; **дружтвене ~** друштвени став; **2.** став; ~ **на стояци** стојећи став

положиц -им *зак.* **1.** *з розл. знач.* ставити, положити; метнути; **2.** положити, повалити; **3.** поставити; **положели го за бирова** поставили су га за сеоског кмета; **4.** заденути, затакнути; ~ **квиток за калап** заденути цвет за шешир; **5.** убацити; уметнути; ~ **цидулку до кнїжки** уметнути цедуљу у књигу; **6.** ставити, тутнути, турити; ~ **пенєжи до кишенки** турити новац у џеп; **7.** (*испит*) положити; **8.** ~ **капусту до гордова** ставити купус (*да се кисели*)

положнїца *ж.* **1.** породиља; **2.** бабињара

положнїцки -а -е **1.** породиљски; **2.** бабињи

положнїцтво *с.* **1.** породиљство; **2.** бабиње

полопотац -ам *зак.* (*ґаладно поєсц*) смазати, изјести, сљуштити, обубати, погрувати

полрочє *с.* полугодиште

полрочни -а -е полугодишњи, погодишњи

полтреца *числ.* (*з меновнїками х. р.*) *заст.* два и по; ~ **рока** две и по године; ~ **мешаца** два и по месеца; ¤ ~ **дябла** *оп. под* **дябол**

полтрон *х.* полтрон, чанколиз

полтроновац -нуєм *нєзак.* полтронисати, чанколизити

полу *присл.* упола, пола; ~ **менєй** упола мање

полубог *х.* полубог

полуга *ж.* полуга

полугласни -а -е полугласан

полудзенков(и) -а -о/-е обедни

полудзенок -нку *х.* ручак, обед; **шеднуц ґу полудзенку** сести за ручак; **по полудзенку** после ручка; **наздраве** ~! пријатан ручак!

полудньовац -нюєм *зак. и нєзак.* ручати, обедовати

полукруг *х.* полукруг

полукружни -а -е полукружни

полуратицаре *мн. зоол.* папконози (Subungulata)

полуцма *ж. оп.* **полуцмота**

полуцми -а -е полумрачан; сумрачан

полуцмота *ж.* полумрак; сутон, сумрак

полцор *х.* порцулан (*оп.* **порцол**)

полцорови -а -о/-е порцулански, од порцулана

полче -еца *с. оп.* **полдинарче**

полюбиц -им *зак.* **1.** заволети; **2.** заљубити се, заволети

полюбиц ше -им ше *зак.* **1.** *взаєм. повр.* заволети се; **2.** свиђати се, допасти се**; то ше му барз полюбело** то му се јако свиђало

Поляк *х.* Пољак

поляр *х. оп.* **польочувар**

поляц -лєєм *зак.* полити, залити; обасути

польо *с.* **1.** њива; **2**. *з розл. знач.* поље; ¤ **станyц/ставац дакому до поля** изаћи у бој

польови -а -о/-е *оп.* **польски¹**

польоґдац -ам *зак.* (*нагло попиц*) локнути, кркнути, полокати

польодїлец -лца *х.* ратар

польодїлство *с.* ратарство

польондац -ам *зак.* *оп.* **польогдац**

польопривреда *ж.* пољопривреда

польопривредни -а -е пољопривредни

польопривреднїк *х.* пољопривредник

польочувар *х.* пољочувар, пољар

польски¹ -а -е (*од* **польо**) пољски; ◊ **польски пшички** *бот.* ланилист (Linaria Vulgaris Mill.)

польски² -а -е (*од* **Польска**) пољски

помагац -ам *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* помагати; **помагайце!** упомоћ!; **2.** ~ **єден другому** испомагати се

помада *ж.* помада

помадяриц ше -им ше *зак.* помађарити се

по мадярски *присл.* мађарски, на мађарском језику; на мађарски начин; **вон зна по мадярски?** он зна (говори) мађарски

помали *присл.* полако; споро, лагано; поистиха

помалиходзаци -а -е спороходан

помалки *присл.* полагано

помальовац -люєм *зак.* **1.** измоловати, измалати; **2.** исликати

помалючки *присл.* *дем.* полагацко, полагачке, полагашно

помаранче -еца *с.* поморанџа

помаранчецов -а -о поморанџин; од поморанџе; ~ **сок** сок од поморанџе

помаранчецови -а -о/-е (*помаранчецовей фарби*) наранџаст, оранжаст

помарзнуц -ржнєм *зак.* **1.** (*страдац од мразу*) измрзнути; **2.** (*позамарзац*) озепсти; посмрзавати се

помасловац -луєм *зак.* ставити маслаца у јело

помасциц -им *зак.* намазати

помахац -ам *зак.* **1.** махнути; **помахал им з руку** махнуо им је руком; **2.** (*з главу*) завртети; климнути; ¤ **помахац на дакого з песцу** показати коме песницу

помацац -ам *зак.* опипати

помачац -ам *зак.* **1.** овлажити, поквасити; **2.** (*месо до муки и под.*) уваљати

помашлїц -їм *зак.* намазати маслацем

поме *слов.* хајдемо

помегчац -ам *зак.* *осн.* *и прен.* омекшати, смекшати се

помегчовац -чуєм *нєзак.* *осн.* *и прен.* омекшавати, смекшавати се

помеджи *прим.* *беш.* *оп.* **помедзи**

помедзи *прим.* *з акуз.* између, међу; **трактор станул ~ брадла** (*нє* помедзи брадлами) трактор је стао између камара (међу камаре); **потрафел го ~ плєца** (*нє* помедзи плєцами) погодио га је између рамена

помедовац -дуєм *зак.* **1.** (*засладзиц з медом*) замедити, подмедити; **2.** (*намасциц з медом*) омедити

помекнуц -нєм *зак.* *осн.* *и прен.* (*постац мегчейши*) омекшати, смекшати; **нє сцел попущиц, алє вец помекнул** није хтео да попусти, али онда је омекшао

помековац -куєм *нєзак.* омекшавати, мекшати

помелчиц -им *зак.* иситнити

померац -ам *зак.* измерити; извагати

помервени -а -е **1.** *дїєприкм.* *од* **помервиц (ше)**; **2.** *прен.* замршен; ~ **ситуация** замршена ситуација

помервиц (ше) -им (ше) *зак.* помрсити (се), замрсити (се), заплести (се); измрсити (се), смрсити (се); упетљати (се)

померковани -а -е *ридк.* **1.** пажљив; **2.** опрезан

померковано *присл. ридк.* **1.** пажљиво; **2.** опрезно

померкованосц *ж.* **1.** пажљивост; **2.** опрезност

померковац -куєм *зак.* припазити

помесценє *с.*: ¤ **нє ма (нє може себе найсц) помесценя** (*нє може ше змириц пре вельку бриґу*) не зна камо (где) се денути, не држи га место, нема мира

помесциц -им *зак.* сместити (*све, постепено*)

помесциц ше -им ше *зак.* стати, сместити се; **шицки ше помесцели до єдного автобуса** сви су стали у један аутобус

помивац -ам *нєзак.* прати посуђе

помивачка *ж.* **1.** (*жена цо помива*) судопера; **2.** (*у кухнї дзе ше помива*) судопера, судопер

помиї *мн.* помије, сплачине; ¤ **войсц як курче до помийох** наивно упасти у невољу; **добра швиня гоч яки помиї (кажду помию)** попиє, **за добру швиню нєт подли помиї** *франт.* (*доброму пиякови кажди напой добри*) за добру свињу нема лоших помија

помикац ше -ам ше *нєзак.* **1.** помицати се; **2.** одмицати се

помилєни -а -е: **буц** ~ бити у заблуди

помилїц -їм *зак.* збунити (*код бројања и сл.*)

помилїц ше -їм ше *зак.* **1.** забројати се; погрешити, забунити се (*при набрајању и сл.*); **2.** збунити се, смести се

помилованє *с.* помиловање

помиловац -луєм *зак.* (*ублажиц кару дакому*) помиловати

помилька *ж.* грешка, погрешка; омашка; ◊ **пре помильку** грешком

помилькови -а -е погрешан

помильково *присл.* погрешно

помиренє *с.* помирење

помиритель *х.* помиритељ

помириц (ше) -им (ше) *зак.* помирити (се), измирити (се)

помирка *ж.* помирење; **пойсц (буц) на помирку** отићи (ићи) на помирење

помировац -руєм *зак. церкв.* миропомазати

помиток -тка *х.* крпа за судове, судопер(а) (*в.*); ¤ **буц вдерени з мокрим помитком (з мучним мехом, з мокру онучку)** бити ударен мокром крпом (мокром чарапом, мокрим обојком); **одруциц дакого як** ~ (*одруциц як нєпотребну ствар*) бацити кога у старо гвожђе

помиц -иєм *зак.* опрати посуђе

помишац -ам *зак.* **1.** помешати, измешати; смешати; **2.** помешати; побркати

помишац ше -ам ше *зак. з розл. знач.* помешати се, измешати се

помкнуц (ше) -нєм (ше) *зак.* **1.** помакнути (се), макнути (се); **2.** измакнути (се), одмаћи (се)

помкнуце *с.* помак

помладзени -а -е подмлађен

помладзиц (ше) -им (ше) *зак.* подмладити (се)

помладзовац -дзуєм *нєзак.* подмлађивати

помладзовац ше -дзуєм ше *нєзак.* **1.** подмлађивати се, омлађивати се; **2.** (*хмариц ше*) облачити се

помлєц -мелєм *зак.* самлети

помлоїц -їм *зак.* онесвестити великом топлотом, одузимањем даха *и сл.* (*све, постепено*)

помлоїц ше -їм ше *зак.* онесвестити се, малаксати од велике топлоте, губљењем даха *и сл.* (*о свима, многима*)

помогнуц -нєм *зак.* помоћи; ◊ **помож сам себе та ци и бог поможе, помож себе будзе з тебе** ко себе чува и бог га чува

помогнуц ше -огнєм ше *зак. оп.* **спомогнуц ше (2)**

помодлїц ше -їм ше *зак.* **1.** помолити се; **2.** одмолити; **помодлєли ше Оченаш** одмолили су Оченаш

помодар *с.* помодар

помодни -а -е помодан

помокнуц -нєм *зак.* покиснути

помокриц (ше) -им (ше) *зак.* помокрити (се)

помола *ж.* (*подмите место у води*) подлокано место

помондяне -ного *оп.* **поплєцене**

помондяц -ям *зак.* **1.** рећи на неразумљивом језику; **2.** *прен.* заплести, измрсити, смрсити, упетљати

поморец -рца *х.* поморац

поморски -а -е поморски

помотац ше -ам ше зак. **1.** поврзмати се; **2.** заплести се, замрстити се

помоц *ж.* помоћ; **волац на** ~ звати у помоћ; **присц дакому на** ~ доћи (притећи) коме у помоћ; ¤ **буц дакому на помоци** помоћи/помагати коме (*обич. у невољи*); **помоц!** упомоћ!

помоцнєнє *с.* **1.** ојачање; **2.** појачање; **3.** *воєн.* појачање

помоцни -а -е помоћни

помоцнїк *х.* помоћник

помоцнїц -їм *зак. прех.* појачати, ојачати, објачати

помоцнїца *ж.* помоћница

помоцньованє *с.* појачање, појачавање, ојачавање

помоцньовац -нюєм *нєзак. прех.* појачавати, ојачавати, објачавати

помоцовац ше -цуєм ше *зак. оп.* **посиловац ше**

помочи -ожем *зак. оп.* **помогнуц**

помочи ше -ожем ше *зак. оп.* **спомогнуц ше (2)**

помочнїк *х. оп.* **помоцнїк**

помочнїца *ж. оп.* **помоцнїца**

помражиц -им *зак.* (*повариц – о мразу*) опрљити, опржити, опалити

помрец -ем *зак.* помрети

помста *ж.* освета; одмазда

помуляц -ям *зак.* смуљати, размуљати

помутькац -ам *зак.* промућкати

помуциц ше -им ше *зак.*: **помуцел ше му розум** помутила му се памет

помучиц¹ -им *зак.* (*посипац з муку*) побрашнити, набрашнити, посути брашном

помучиц² (ше) -им (ше) *зак.* помучити (се)

понаберац -ам *зак.* (*погандровац*) изгрдити, изрибати

понавяц -ям *нєзак. оп.* **повторйовац**

понаглянє *с.* журба

понагляц -ям *нєзак.* **1.** (*швидко крачац*) журити; **2.** *оп.* **понагляц ше**

понагляц ше -ям ше *нєзак.* (*швидко робиц*) журити (се), пожурити (се); **треба ше понагляц пошац** треба пожурити са сетвом

понагляци¹ -а -е **1.** ужурбан; журан; **2.** брзоплет

понагляци² *и* **понагляцо** *присл.* **1.** журно, ужурбано; у журби; **2.** брзоплето

понагляцосц *ж.* **1.** ужурбаност; **2.** брзоплетост

понагляюци *присл. оп.* **понагляци²**

понад I *прим. з акуз., означує напрям по месце хторе ше находзи над даким/дачим* **1.** изнад, поврх, повише; **авион лєци ~ валал** (*нє* понад валалом) авион лети изнад села; **2.** преко; **чупор лєци ~ гору** јато лети преко планине; **II** *у функциї присловнїка* преко; ~ **пейц метери** преко пет метара; ◊ ~ **шицко** изнад свега

понаєдац ше -ам ше *зак.* најести се (*о свима*)

поназдзивац -ам *зак.* издевати име коме, придевати

коме какво име, издевати се над киме, назвати кога свакаквим, погрдним именима; **у звади го вшелїяк поназдзивал** у свађи га је назвао свакаквим именима

понайвецей *присл.* понајвише

понайвецейраз *присл.* најчешће

поназказовац -зуєм *зак.* наредити, понаређивати, заповедити (*много, све*)

понакладац -ам (*на дакого*) *зак.* набедити, оптужити, окривити; оклеветати

понамасцац (ше) -ам (ше) *зак.* намазати (се), измазати (се)

понамесцац (ше) -ам (ше) *зак.* **1.** наместити (се), сместити (се) (*сви, постепено*); **2.** позапошљавати (се), запослити (се) (*сви, постепено*)

понамиряц -ям *зак.* (*покармиц статок*) намирити, нахранити

понапивац -ам *зак.* изопијати, поизопијати

понапивац ше -ам ше *зак.* **1.** (*води*) напити се (*о многима, свима*); **2.** (*поопивац ше*) изопијати се, изнапијати се, поизопијати се

понаписовац -суєм *нєзак.* **1.** написати (*све, свима*); **2.** свашта написати

понаправяц -ям *зак.* **1.** поградити, саградити (*много, постепено*); **2.** начинити, направити (*много, постепено*)

понарабяц -ям *зак.* починити много неваљалштина

понатарговац -гуєм *зак.* продрмати, подрмати

понатресац (ше) -ам (ше) *зак.* издрндати (се)

понаходзиц -им *зак.* наћи, пронаћи, поизналазити (*много, све*)

понаходзиц ше -им ше *зак.* наћи се, пронаћи се (*сви, постепено*)

понацаговац -гуєм *зак.* протегнути, изнатезати; ¤ ~ **ноги** (*прейсц ше*) протегнути ноге

понацаговац ше -гуєм ше *зак.* протегнути се

поначинац -ам *зак.* начети (*све, постепено*)

пондзелок[1] -лку понедељак; **приду на** ~ доћи ће у понедељак; **сходзка ше отрима на** ~ седница ће се одржати у понедељак

пондзелок[2] *присл.* **а)** у понедељак; **то було** ~ то је било у понедељак; **б)** понедељком; ~ **нє ходзи на роботу** понедељком не иде на посао

понеже *злуч.* **1.** *у причинових виреченьох* пошто, будући да; ~ **хижа була драга, нє купел ю** пошто је кућа била скупа, није је купио; **2.** *у часових виреченьох* пошто; ~ **шицко поробели, пошли дому** пошто су све урадили, отишли су кући

по нємецки *присл.* **1.** немачки, на немачком језику; **2.** на немачки начин, као Немци

понємчиц (ше) -им (ше) *зак.* понемчити (се), германизовати (се)

понїжиц -им *зак.* понизити

понїжиц ше -им ше *зак.* понизити се; ¤ **хто ше понїжи будзе возвишени а хто ше возвиши будзе понїжени** *кнїжк.* ≅ ко високо лети ниско пада

понїжни -а -е *оп.* **понїзни**

понїжовац (ше) -жуєм (ше) *нєзак.* понижавати (се)

понїзни -а -е понизан

понїщиц -им *зак.* поништити, обеснажити

понїщовац -щуєм *нєзак.* поништавати, обеснаживати

поновиц -им *зак.* (*дац дакому дацо нове*) поновити, подновити, обновити

поновиц ше -им ше *зак.* поновити се

поновйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* (*куповац дацо нове*) понављати (се)

поновни -а -е понован

понос *х.* жалба, пожала, тужба; **пойсц на** ~ отићи се жалити, отићи на пожалу; **нє сцем чуц нїяки поноси** нећу да чујем никакве жалбе

поносованє *с.* **1.** жаљење, јадање; **2.** жалба, тужба, пожала

поносовац ше -суєм ше *нєзак.* **1.** жалити се, јадати се; вајкати се, кукати; јадиковати; **2.** (*на дакого*) тужакати кога, жалити се на кога

поношиц -им *зак.* унети; донети; однети; пренети; **поношели шицко углє до шопи** унели су сав угаљ у шупу; **поношце шицко на громаду** однесите (донесите, пренесите) све на гомилу

понукац -ам *нєзак.* **1.** нудити; **2.** *заст.* (*спонукац*) побуђивати, подстицати

понукнуц -нєм *зак.* **1.** понудити; **2.** *заст.* (*спонукнуц*) побудити, подстакнути

понуковац -куєм *нєзак. оп.* **понукац (2)**

понюхац -ам *зак.* поњушити, оњушити

понятиє *с. заст. оп.* **поняце**

поняце *с.* појам

поняцови -а -е појмовни, појамни

поньва *ж.* **1.** (*ткана*) поњава (*в.*); **2.** колски кров, арњеви; цирада

поньвичка *ж. дем.* поњавица

пооберац -ам *зак.* **1.** (*овоц и под.*) обрати, побрати (*све, постепено*)**;** **2.** (*куру и под.*) очерупати; очистити

пооберац ше -ам ше *зак.* (*подоставац хороту од дакого*) заразити се (*сви, постепено*); **од єдного дзецка ше шицки дзеци пооберали** од једног детета су се сва деца заразила

пообецовац -цуєм *зак.* обећати, наобећавати

пообешовац -шуєм *зак.* повешати, извешати, покачити, обесити

пообивац -ам *зак.* **1.** (*плоди з древа*) омлатити, отрести, обити; **2.** (*очкодовац поверхносц*) изобијати; **3.** (*з дескми, латками*) обложити

пообиходзиц -им *зак.* обићи, пообилазити; посетити

пооблапяц (ше) -ям (ше) *зак.* изгрлити (се)

пооблєкац (ше) -ам (ше) *зак.* обући (се) (*све, постепено*)

пооблєсковац ше -куєм ше *и* **пооблїзковац ше** -куєм ше *зак.* улизати се, улизивати се, улагивати се; **пооблєсковала ше коло шефа** мало се улизала шефу

пообочковац (ше) -куєм (ше) *зак.* изљубити (се)

пообрацац -ам *зак.* обрнути, окренути (*све, постепено*)

пообрацац ше -ам ше *зак.* **1. а)** (*пооглядац ше*) осврнути се, обрнути се, окренути се (*више пута, на све стране*); **б)** погледати; потражити; **пообрацал ше за роботу** потражио је посао; **2.** (*пременїц ше – о обставинох*) променити се, окренути се

пообувац (ше) -ам (ше) *зак.* обути (се)

пообщени -а -е уопштен

пообщено *присл.* уопштено

пообщиц -им *зак.* уопштити

пообщовац -щуєм *нєзак.* уопштавати

пooганяц -ям *зак.* повијати, потерати, појурити

поогваряц -ям *зак.* изоговарати, наоговарати; оклеветати; позлобити

пооглядац ше -ам ше *зак.* осврнути се, окренути се, обазрети се (*више пута, на све стране*)

поодавац (ше) -ам (ше) *зак.* поудавати (се), подомити (се)

поодберац -ам *зак.* **1.** (*побрац часц*) поузимати, преузети; **2.** (*пооднїмац*) поодузимати,

поотимати; **3.** *поль.* изруковедати

поодбивац -ам *зак.* поодбијати

поодвальовац (ше) -люєм (ше) *зак.* одвалити (се) (*све, постепено*)

пооддзельовац (ше) -люєм (ше) *зак.* оделити (се), издвојити (се)

поодкладац -ам *зак.* склонити, посклањати; сложити; ~ **єдзенє зоз стола** склонити јело са стола; **поодкладали алат** сложили су алат

поодметац -ам *зак.* **1.** одмести (*све, постепено*); **2.** ~ **шнїг** почистити снег (*метлом*)

пооднїмац -ам *зак.* поотимати

поодношиц -им *зак.* однети (*све, постепено*)

поодпадовац -дуєм *зак.* **1.** поотпадати, опасти; **2.** (*о малтеру и под.*) ољуштити се, олупити се, окрунити се

поодповедац -ам *зак.* дрско одговорити (одговарати); свашта одговорити

поодрезовац -зуєм *зак.* поодсецати

поодрильовац ше -люєм ше *нєзак. взаєм. повр.* погурати се

поодрубовац -буєм *зак.* поодсецати (*секиром*)

поодруцац -ам зак. побацати, поизбацивати

поодходзиц -им *зак.* отићи (*о свима*)

поолєйовац -юєм *зак.* науљити, зауљити, обуљити

поолївац (ше) -ам (ше) *зак.* полити (се) (*више пута, потпуно*)

поолїзовац (ше) -зуєм (ше) *зак.* олизати (се) (*више пута, потпуно*)

поометац -ам *зак.* (*очисциц од праху*) омести; опајати

пооначиц ше -им ше *зак.* споречкати се, посвађати се

поопатрац -ам *зак.* погледати, прегледати, разгледати (*све, постепено*)

поопекац -ам *зак.* (*набиц з батогом и под.*) ошинути, оплести; ишибати

поопекац ше -ам ше *зак.* опећи се (*на више места*)

пооперац (ше) -ам (ше) *зак.* наслонити (се) (*сви, постепено*)

поопивац (ше) -ам (ше) *зак.* поопијати (се), изопијати (се), поизопијати (се)

пооправяц -ям *зак.* поправити (*све, постепено*)

поорац -рем *зак.* поорати, узорати

поорезовац -зуєм *зак.* исећи, одсећи (*све, постепено*)

пооставац -ам *зак.* поостајати

поотарговац (ше) -гуєм (ше) *зак.* пооткидати (се)

поотверац (ше) -ам (ше) *зак.* поотварати (се)

поотлукац -ам *зак.* (*очкодовац поверхносц*) отући, обити (*на више места*); ~ **гарчок** отући лонац

поотлукац ше -ам ше *зак.* **1.** (*очкодовац ше по поверхносци*) обити се, отући се; **2.** (*поблукац*) потуцати се једно време

поотреповац (ше) -пуєм (ше) *зак.* отрести (се)

поотресац -ам *зак.* отрести, стрести (*све, постепено*)

поохабяц -ям *зак.* поостављати

пооцицовац -цуєм *зак.* полизати; осисати; ~ **пальци** (*при єдзеню*) полизати прсте

пооцтовац -туєм *зак.* закиселити (*сирћетом*)

поошивац -ам *зак.* просејати

поп *х.* **1.** *знєваж.* поп; **2.** *поль.* **а)** (*верхнї сноп на марадику*) горњак (*в.*), поп(а) (*в.*)**; б) попове** *мн.* (*верхнї снопи на брадлє*) горњи ред снопова повлате; ¤ **єст и над попом** ~ има и над попом поп

попадац -ам *зак.* **1.** попадати, порушити се; **2. а)** (*о дижджу*)

поросити, оросити: **диждж кус попадал** киша је мало поросила, пало је мало кише; **б)** (*о шнїгу*): **кус попадал шнїг** мало је падао снег, пало је мало снега

попадовац -дує *нєзак.* (*з часу на час падац – о дижджу*) ромињати; повремено падати

попажериц ше -им ше *зак.* полакомити се, острвити се

попаковац -куєм *зак.* попаковати

попаковац (ше) -куєм (ше) *зак.* попаковати (се)

попалїц -їм *зак.* **1.** попалити; **2.** (*циґари*) запалити, припалити; **попалєли себе** запалили су по једну

попаметац -ам *зак.* попамтити

попанщени -а -е који се погосподио; **вони уж попанщени** они су се већ погосподили

по пански *присл.* господски, као господин (господа); **вони жию по пански** они живе господски

попанщиц ше -им ше *зак.* погосподити се

попаприґовац -ґуєм *зак.* (*присмачиц зоз паприґу*) зачинити паприком, запаприти

по парастки *присл.* паорски, сељачки, као паори (сељаци)

попарац -рем *зак.* **1.** (*розпарац зошите*) опарати, попарати, испарати; **2.** (*штрикане*) расплести; ~ **виштрикани рукав** расплести исплетен рукав; **3.** изгребати; **4.** *поль.* ишпартати, попарати (*в.*)

попарац ше -рем ше *зак.* **1.** (*о зошитим*) опарати се, попарати се, испарати се; **2.** (*о штриканим*) расплести се

попариц -им *зак.* (*преляц з горуцу воду*) попарити, обарити

попаровац -руєм *зак.* (*найсц пару парним предметом*) спарити

попаровац ше -руєм ше *зак.* спарити се

попаровац ше -руєм ше *зак.* **1.** (*о самцох и самицох*) спарити се; **2.** *прен.* наћи себи девојке (*о младићима*) *одн.* младиће (*о девојкама*)

попасовац ше -суєм ше *зак*. порвати се; опробати с ким снагу

попасц -ашем *зак.* (*спасц*) попасти, испасти; побрстити, обрстити

попатрац -ам *нєзак.* **1.** поглéдати, погледавати; заглéдати се, загледавати; гледуц(к)ати; зверати, зиркати; **2.** ~ **єден на другого** поглéдати се; ¤ ~ **спод ока** гледати испод ока

попатренє *с. оп.* **попатрунок**

попатриц -им *зак.* **1.** погледати, бацити поглед; ~ **на дакого** погледати кога; ~ **коло себе** погледати око себе; ~ **спод ока** погледати испод ока; **2. а)** ~ **на себе** погледати се; **попать на себе як випатраш** погледај се како изгледаш; **б)** ~ **єден на другого** погледати се

попатрунок -нку/-нка *х.* поглед; ¤ **на перши** ~ на први поглед; **руциц ~** бацити поглед

попахац -ам *зак.* помирисати, омирисати

попачиц ше -им ше *зак.* допасти се, свидети се, свиђати се; запети за око; бацити око на кога/што

попейґлац -ам *зак.* испеглати

попелнїчка *ж.* пепељара

попер -пру *х.* бибер; **цали ~** бибер у зрну

попернїк *х.* (*судзинка за попер*) биберница, биберњача

попечатовац -туєм *зак. оп.* **попечацовац (2)**

попечацовац -цуєм *зак.* **1.** офарбати (обојити) дрвеним бојицама; **2.** печатирати, ударити печате

попечиц -чем *зак.* **1. а)** испећи (*све, постепено*); **б)** мало (краће време) пећи; **2.** (*опечиц*)

опећи, осмудити, опрљити, опржити, ожарити

попечиц ше -чем ше *зак.* (*опечиц ше*) опећи се; осмудити се, опрљити се; опржити се, ожарити се

попивац -ам *нєзак.* *оп.* **попивовац**

попивковац -куєм *нєзак.* *дем.* пијуцкати

попивовац -вуєм *нєзак.* пијуцкати

попиліц -їм *зак.* исећи (*тестером*)

попирскац -ам *зак.* **1.** попрскати, опрскати, запрскати; **2.** (*кус попадац – о дижджу*) оросити, поросити

попирсковац -куєм *нєзак.* капати (*о киши*); **диждж почина попирсковац** киша почиње да капље

пописац -ишем *зак.* **1.** (*унєсц до попису*) пописати; **2.** исписати, ишарати; ~ **мур з крейду** исписати зид кредом

пописац ше -ишем ше *зак.* *церкв.* (*приявиц винчанє у церкви – о заручених*) пријавити се

попитац ше -ам ше *зак.* распитати се

попиц -иєм *зак.* *з розл. знач.* попити; ¤ **попил дацо** најео се бунике (лудих гљива)

попишкани -а -е **1.** упишан; **2. попишкани** -ного *х.* пишоња, упишанко

попишкац (ше) -ам (ше) *зак.* упишкити (се), упишати (се)

поплакац -ачем *зак.* поплакати

поплаковац -куєм *нєзак.* поплакивати

поплатани -а -е **1.** закрпљен; **2.** покрпљен

поплатац -ам *зак.* **1.** закрпити; **2.** покрпити

поплашиц -им *зак.* уплашити, заплашити, поплашити

поплашиц ше -им ше *зак.* **1.** уплашити се, заплашити се, поплашити се; **2.** (*позлєкац ше – о коньох*) зазрети, поплашити се; **конї ше поплашели од авта** коњи су зазрели од аута

поплєсц -єцем *зак.* **1.** поплести, исплести; **2.** *прен.* (*наспак поприповедац*) погрешно (наопачке) испричати; налупетати, натрабуњати

поплєсц ше -єцем ше *зак.* **1.** заплести се, сплести се; **2.** *безос.* (*дакому*): **таке ше ми поплєтло у сну** сањао сам нешто необично, замршено

поплєцени -а -е *прен.* **1.** замршен; **2. поплєцене** -ного *с.* без главе и репа

поплєшнєти -а -е плеснив, убуђан

поплєшнїц -нєєм *и* -їм *зак.* убуђати се, убуђавити се, побуђавити; уплеснивити се, заплеснивити се

поплювац -ам *зак.* **1.** испљувати; запљуцкати; ~ **патос** испљувати под; **2.** *прен.* (*дакого*) попљувати; ◊ ~ **до рукох (гарсцох)** пљунути у шаке

поплювковац -куєм *нєзак.* *частот. дем.* пљуцкати

поплювовац -вуєм *нєзак.* *частот*. пљуцкати

попод *прим. з акуз.* **1.** *означує рушанє по месце хторе ше находзи под даким/дачим* испод; **авион лєци ~ хмари** авион лети испод облака; **2.** *означує рушанє коло подножя дачого* поред, уз; **драга водзи ~ лєс** пут води поред шуме; **ишли ~ хижи** ишли су поред кућа

поподкладац -ам *зак.* подметнути (*све, постепено*)

поподмивац -ам *зак.* разлокати, подлокати; **вода поподмивала побрежє** вода је разлокала обалу

поподперац -ам *зак.* подупрети (*све, постепено*)

попожичовац -чуєм *зак.* (*подавац на пожичку*) распосуђивати

пополаднє *с.* пoподне, послеподне; ¤ **добре ~ !** добар дан!

пополадню *присл.* после подне

пополадньови -а -е поподневни, послеподневни

пополи *присл.* напола, попола

пополїївац -ам *зак.* полити (*све, постепено*)

пополнїц -їм *зак.* попунити

пополньовац -нюєм *нєзак.* попуњавати

попомивац -ам *зак.* опрати посуђе

попонагляц -ям *нєзак.* **I** *нєпрех.* (*швидше исц*; *швидше робиц*) пожурити, похитати; **II** *прех.* (*дакого*) пожурити кога

попонагляц ше -ям ше *зак.* (*швидше робиц*) пожурити; ужурбати се; **попонагляли ше дакус же би на час закончели роботу** пожурили су мало да на време заврше посао

попонагльовац -люєм (*дакого*) *нєзак.* пожуривати кога

попоносовац ше -суєм ше *зак.* пожалити се, потужити се; изјадати се, појадати се

попонукац -ам *зак.* понудити (*свима*)

попопровани -а -е (*присмачени зоз попром*) побиберен, забиберен

попопровац -руєм *зак.* побиберити, забиберити, набиберисати

попораїц -їм *зак.* поспремати; распремити, уредити, средити; **~ хижу** поспремати собу

попосилац -ам *зак.* разаслати

попосцеляц -ям *зак.* (*намесциц посцелї*) **а)** (*за спанє*) наместити, распремити, разместити; **б)** (*по спаню*) наместити, распремити

поправдзе I *присл.* **1.** праведно; **зробиц ~** урадити праведно; **2.** искрено; **повесц ~** рећи искрено; **II 1.** *слов.* заправо, додуше; **~, требало би чуц и други бок** додуше, требало би чути и другу страну; **2.** *модал.* у ствари; **шицки гваря же вона винована, а ~ нє було так** сви кажу да је она крива, а у ствари није било тако

поправиц -им *зак.* **1.** направити (*све, постепено*); **~ кифлочки** направити кифлице; **2.** (*виправиц*) поправити

поправиц ше -им ше *зак.* **1.** (*постац лєпши*) поправити се; поисправити се; **2.** (*затиц*) поправити се, удебљати се

поправяц -ям *нєзак.* поправљати

поправяц ше -ям ше *нєзак.* **1.** (*поставац лєпши*) поправљати се; **2.** (*тиц*) поправљати се, удебљавати се

попрагац -ам *зак.* упрегнути

попражиц -им *зак.* **1.** испржити (*све*); **2.** (*дакус пражиц*) пропржити

попраскац -ам *зак.* попуцати (*уз прасак*)

попратац -ам *зак. коц.* **1.** *оп.* **попораїц**; **2.** (*поодкладац*) посклањати

попращковац -куєм *зак.* запрашити

попребеговац -гуєм *зак.* претрчати (*сви, постепено*)

попреберац -ам *зак.* **1.** пробрати; **2.** (*пасулю и под.*) отребити, пребрати

попребивац -ам *зак.* **1.** избости; **попребивал ноги по церню** избо је ноге на трњу; **2.** избушити; испробијати; **попребивали ґуми на бициґлох** избушили су гуме на бициклима

попревожиц -им *зак.* превести (-езем) (*све, постепено*)

попреврацац -ам *зак.* поиспревртати, испревртати, поиспретурати

попреганяц -ям *зак.*: **~ статок** прошетати стоку

попредац -ам *зак.* поиспродавати, продати (*све,

постепено); распродати

попреднї -я -є *ридк.* претходан

попрейґа *присл.* попреко; ◊ **наздлуж и** ~ уздуж и попреко

попреказовац ше -зуєм ше *зак.* показати се; подичити се; пошепурити се

попрекладац -ам *зак.* **1.** преместити, ставити, пренети (*све, постепено*); **2.** (*на други язик*) превести (*све, постепено*)

попреламовац -муєм *зак.* поиспреламати

попремакац -ам *зак.* прокиснути, скроз покиснути (*о свима*)

попремарзац -ам *зак.* (*барз позамарзац*) озепсти, прозепсти, промрзнути (*о свима*); **дзеци попремарзаю на тей жими** деца ће прозепсти на овој хладноћи

попременьовац -нюєм *зак.* изменити, помењати (*све, постепено*)

попремесцац -ам *зак.* испремештати

попреписовац -суєм *зак.* испреписивати

попреплашовац (ше) -шуєм (ше) *зак.* испрепадати (се)

попреплєтац (ше) -ам (ше) *зак.* преплести (се), испреплести (се) (*све, постепено*)

попрерастац -ам *зак.* (*прероснуц през дацо*) испрорастати

попререзовац -зуєм *зак.* испресецати; изукрштати

попрериvац -ам *зак.* поиспрекидати, испрекидати

попреруцовац -цуєм *зак.* испребацати, испребацивати

попрескаковац -куєм *зак.* *осн. и прен.* испрескакати

попрестрашовац (ше) -шуєм (ше) *зак.* испрепадати (се)

попресц -едзем *зак.* **1.** (*дакус пресц*) попрести; **2.** (*шицко спресц*) испрести

попресцерац -ам *зак.* **1.** разастрети, прострети; ~ **керпари по жеми** разастрети крпаре по поду; **2.** прострети, извешати; ~ **порайбани шмати** прострети рубље

попретарговац -гуєм *зак.* **1.** (*мархву, петрушку*) проредити, рашчупати; **2.** поиспрекидати, искидати, испрекидати

попрехладзовац ше -дзуєм ше *зак.* прехладити се (*о свима*)

попреходзиц -им *зак.* **1.** проћи (*сви, постепено*); **2.** (*вшелїячини дожиц*) проћи, свашта доживети; **вшелїяк там попреходзел** свакојако је тамо прошао

попрец -еєм *зак.* повенути, увенути (*све, постепено*)

попрецаговац -гуєм *зак.* **1.** испровлачити, провући; **2.** испрецртати, прешарати

попрецинац -ам *зак.* расећи, распорити/распарати; **з батогом попрецинал коньови скору** бичем је расекао коњу кожу на више места

попрецинац ше -ам ше *зак.* укрстити се, изукрштати се (*о путевима, правцима*)

попречитовац -туєм *зак.* **1.** пребројати (*све*); **2.** прочитати (*све*)

попрешварбовац -буєм, **попрешмарбовац** -буєм *и* **попрешмарґовац** -ґуєм *зак.* испрецртати, искрижати, прешарати

попри *прим. з лок. и ґен.* **1.** *означує место у блїзкосци дакого/дачого* поред, до; ~ **хижи заградка** поред куће је башта; **2.** *означує пресцеранє по цалей длужини дакого/дачого* дуж, уз, поред; ~ **побрежя (побрежю) мочарна жем** дуж обале је мочварно земљиште; **3.** *означує додаванє, паралелносц* поред, осим; ~ **других ту и вон** поред осталих ту је и он; **4.** *означує источасносц* уз; **нєприятель напада** ~ **потримовки танкох** непријатељ напада уз подршку

тенкова; **5.** *означує поровнанє* поред, у поређењу са; **чловек малки ~ велькому швету** човек је мален у поређењу са великим светом; **6.** *звич. у злученю* и попри *виражує допусне значенє* поред, и поред; [**и**] ~ **пецерих дзецох оцец нє роби** поред петоро деце отац не ради; **и ~ шицким нє удало ше му** и поред свега није успео; ◊ ~ **тим, ~ того** поред тога, уз то, осим тога; поврх; **место ~ месту** по целој површини: **ляд побил шаца место ~ месту** лед је убио усеве (*в.*), лед је све уништио

поприбеговац -гуєм *нєзак.* дотрчати (*о свима*)

поприберац (ше) -ам (ше) *зак.* дотерати (се); упарадити (се); нагиздати (се); накинђурити (се)

поприбивац -ам *зак.* прикуцати (*све, постепено*)

попривожиц -им *зак.* довести (-езем) (*све, постепено*)

попривязовац -язуєм *зак.* привезати, повезати (*све, постепено*)

попризначовац -чуєм *зак.* побележити, забележити (*све, постепено*)

поприкладац -ам *зак.* **1.** обложити; покрити; ставити (*на нешто или преко нечег*)**; 2.** ~ **облоги** ставити облоге

поприкривац -ам *зак.* покрити (*све, постепено*)

поприношиц -им *зак.* донети (*све, постепено*)

поприповедац -ам *зак.* **1.** попричати, поразговарати; **2.** напричати; испричати, избрбљати, разбрбљати; **вшелїячини там поприповедал** свашта је тамо напричао

попристановяц (ше) -ям (ше) *зак.* поженити (се); поудавати (се)**;** подомити; поудати

поприходзиц -им *зак.* подолазити, доћи (*сви, постепено*)

поприцискац -ам *зак.* притиснути (*све, постепено*)

попробовац -буєм *зак.* **1.** пробати, покушати; испробати; опробати; **2.** (*єдзєнє*) окусити, пробати

попров -а -о (*хтори ше одноши на попер*): ~ **пах** мирис бибера; ◊ ~ **колач** *х. кул.* папрењак

попровадзиц -им *зак.* **1.** (*покончиц роботи одвичательней одн. руководзацей особи*) обавити, спровести; водити; **шицки роботи попровадзел як треба** све послове обавио је како треба; **2.** (*з даким – окончиц роботу старателя*) бринути се, побринути се; **хто з тима дзецми попровадзи?** ко ће о овој деци да се брине

попровац -руєм *нєзак.* биберити, паприти

попросто *присл.* **1.** једноставно; **ми ~ нє знаме лєпше жиц** ми једноставно не умемо боље живети; **2.** простачки, непристојно, вулгарно; **одповед му ~** одговорио му је непристојно**;** ◊ **млєц** ~ *поль.* млети на просто

попруга *ж.* (*моцни платняни ремень*) гуртна

по псовски *присл.* пасји, на пасји начин

попукац -ам *зак.* попуцати, испуцати

попутац -ам *зак.* **1.** сапети, спутати; **2.** упетљати, уплести

попутовац -туєм *зак.* путовати; **добре попутовали** добро су путовали

попухнути -а -е отекао; подбуо; надувен, поднадуо

попухнуц -нєм зак. отећи; надути се; поднадути се

попучиц -им *зак.* (*поприцискац, поджамиц*) изгњечити; провалити

попущац -ам *зак.* попуштати,

пустити (*све постепено*)

попущиц -им *зак.* **I** *нєпрех.* (*постац помирлївши*) попустити; **II** *прех.* (*побивнїц*) попустити, олабавити; ◊ **нє ~ за шицок швет** не попустити ни за длаку

попущлїви -а -е **1.** попустљив; **2.** схисходљив

попущлївосц *ж.* **1.** попустљивост; **2.** схисходљивост

попущовац -щуєм *нєзак.* **I** *нєпрех.* попуштати; предавати се, подавати се; **II** *прех.* попуштати, лабавити, олабављивати

попущуюци -а -е *оп.* **попущлїви**

попущуюцосц *ж. оп.* **попущлївосц**

попшиц ше -им ше *зак.* проневаљалити се, опоганити се, олошати; постати покварен

пора *ж. анат. и др.* пора

порабени -а -е угњетен, поробљен

порабиц -им *зак.* поробити

порабйовац -бюєм *нєзак.* поробљавати

порабйовач *х.* поробљивач

порабяц -ям *зак.*: **цо порабяш?** шта радиш?

порада *ж.* **1.** савет; **2.** саветовање

порадзиц -им *зак.* саветовати, посаветовати; упутити; ¤ **~ себе**: **нє можем себе ~** не могу да будем паметан, не знам шта да радим, на муци сам

порадзиц ше -им ше *зак.* **1.** *взаєм. повр.* **а)** посаветовати се; **б)** договорити се; **2.** (*дакому – глєдац од дакого совит*) посаветовати се с киме, тражити савет од неког; **порадзел ше адвокатови цо ма робиц** посаветовао се са адвокатом шта да ради

пораднїк *х.* саветник (*приручник*)

порадовац ше -дуєм ше *зак.* порадовати се

пораєнє *с.* спремање; распремање; уређивање, сређивање

пораженє *с.* пораз

поражиц -им *зак.* поразити

поражуюци -а -е поражавајући, запањујући

пораїц[1] -їм *нєзак.* спремати; распремати; уређивати, сређивати; чистити; **~ квартель** спремати стан; **~ двор** уређивати (чистити) двориште

пораїц[2] -їм *зак.* **1.** препоручити, посаветовати, упутити; **2.** препоручити момку девојку *одн.* девојци момка

пораїц ше -їм ше *нєзак.* вршити велику нужду, олакшавати се

порайбац -бем *зак.* опрати (*све рубље*)

поранєти -а -е рањен; повређен

поранїц -їм *зак.* ранити; разрањавити; повредити

пораховац -хуєм *зак.* **1.** израчунати; **2.** сабрати, збројати, збројити

пораховац ше -хуєм ше *зак.* обрачунати се

пораяч *х.* спремач; собар

пораячка *ж.* спремачица, чистачица; собарица

порвазок -зка *х.* канап, узица; ◊ **водзиц (весц, тримац) дакого на порвазку** водити (држати) кога на узици (на ланцу)

порвац -вем *зак.* тргнути, дрмнути, цимнути; повући; **~ дакого за рукав** цимнути кога за рукав

порвац ше -вем ше *зак.* тргнути се; пренути се; штрецнути се, жацнути се

порващок -щка *и беш.* -азка *х.* **1.** канапче, узица; **2.** (*на меху за вязанє*) канап

порвец (ше) -ем (ше) *зак. оп.* **порвац (ше)**

порвислар *х. поль. заст.* (*пресцерач порвислох*) онај што полаже (простире) ужа

порвисло *с. поль. заст.*

(*скруцени раж за вязанє снопох*) уже; **правиц порвисла** плести ужа (*в.*); **пресцерац порвисла** полагати (простирати, ширити) ужа (*в.*)

порезане -ного *с.* посекотина

порезац -ежем *зак.* посећи; исећи

порезац ше -ежем ше *зак.* посећи се

порекац -ам *нєзак.* порицати, опорицати

порекнуц -нєм *зак.* порећи, опорећи

порив *х.* побуда, порив, мотив; подстицај, подстрек; **давац ~** давати подстицај

поривац -ам *нєзак.* **1.** побуђивати, подстицати, наводити (*на нешто*); **2.** (*наводити на лоше*) подстрекивати

порива(ю)ци -а -е подстицајни

поридко *присл.* (*хтори ше ридко зявює*): **жито ~ зишло** пшеница је омашита; **нашо церкви у Америки єст** ~ наше цркве у Америци су доста ретке

порипац -пем *зак.* **1.** испарати, изгребати, изгулити; **2.** *коц.* (*кукурицу*) ишпартати; **3.** *кух.* исећи; **~ цесто з острожку** исећи тесто дервишем

пориско *с.* **1.** држаље, дршка; **2.** (*на видлох*) вилиште; **3.** (*на батогу*) бичаље, држаље; **4.** (*на грабльох*) грабљиште**;** ¤ **глупи як ~** глуп као ћускија (као дудук, као клада)

порихтани -а -е спреман, готов

порихтаносц *ж.* спремност, готовост

порихтац -ам *зак.* **1.** спремити, припремити; **2.** подесити (*учинити подесним*); **3.** *прен.* (*дакого – намесциц дакому нєприємносц*) средити кога, подвалити коме; **алє го порихтали** ала су га средили

порихтац ше -ам ше *зак.* спремити се, припремити се

пориц -иєм *зак.* изрити, изровати, разрити

порище *с.* *бот.* троскот, дворник, живинска трава (Polygonum aviculare L.)

порни -а -е **1.** (*гербни*) надмен; важан; **2.** прек, пргав

поробени -а -е **1.** *у функц. пред.*: **поробене дакому** наврачано је коме; **2. поробене** -ного *с. оп.* **поробенїско**

поробенїско *с.* врачбина; чар, чаролија; чини; мађија; урок

поробиц -им *зак.* **1.** урадити; учинити; обавити **2.** (*дакому*) наврачати; заврачати; обајати, омађијати; зачарати; бацити чини

поровнанє *с.* **1.** упоређење; **2.** нагодба

поровнац -ам *зак.* **1.** поравнати; **2.** упоредити

поровнац ше -ам ше *зак.* **1.** поравнати се; **2.** упоредити се; **3.** *взаєм. повр.* изравнати (измирити) рачуне, нагодити се, намирити се

поровновац -нуєм *нєзак.* **1.** равнати; **2.** упоређивати, поредити

поровновац ше -нуєм ше *нєзак.* **1.** упоређивати се, поредити се; **2.** *взаєм. повр.* изравнавати рачуне, нагађати се, намиривати се

поровнуюци -а -е **1.** упоредан; **2.** упоредив

пород *х.* и **породзенє** *с.* порођај

породзинац ше -ам ше *зак.* ородити се, освојити се

породзиц -им *зак.* **1.** *нєпрех. оп.* **породзиц ше**; **2.** *прех.* (*дзецко*) родити

породзиц ше -им ше *зак.* породити се

породзовац ше -дзуєм ше *нєзак.* порађати се

порозбеговац ше -гуєм ше *зак.* разбежати се

порозберац -ам *зак.* **1.**

расклопити, раставити (*све, постепено*); **2.** (*куру и под.*) изудити, истранжирати, раскомадати; **3.** (*робу у дутяну*) разнети, разграбити**; 4.** (*дакого*) потешити, утешити, разгалити; **порозберай ю дакус у тих бриґох** утеши је мало у овим бригама

порозбивани -а -е поразбијан, разбијен

порозбивац -ам зак. поразбијати

порозводзиц -им *зак.* развести (-едем) (*све, постепено*)

порозвожиц -им *зак.* развести (-езем) (*све, постепено*)

порозвязовац (ше) -зуєм (ше) *зак.* развезати (се) (*све/сви, постепено*)

порозганяц -ям *зак.* **1.** растерати (*све, постепено*); **2.** (*цесто з розвалку*) развити

порозгваряц ше -ям ше *зак.* поразговарати

пороздавац -ам *зак.* раздати (*све, постепено*)

порозиходзиц ше -им ше *оп.* **порозходзиц ше**

порозкапчовац (ше) -чуєм (ше) *зак.* раскопчати (се); раздрљити (се)

порозкладац -ам *зак.* (*покласц обєкт дiї коло себе*) ставити (сложити, разместити) око себе; ~ **алат коло себе** ставити алат око себе

порозкладац ше -ам ше *зак.* (*покласц обєкт дiї коло себе*) припремити се за рад; **порозкладал ше з роботу** ставио (сложио, разместио) је алат *и др*. око себе, припремио се за рад

порозлєтовац ше -туєм ше *зак.* разлетети се (*сви, постепено*)

порозмазовац -зуєм *зак.* помазити

порозметац -ам *зак.* размести (*све, постепено*)

порозмикац -ам *зак.* откључати (*све, постепено*)

порозни -а -е порозан

порозношиц -им *зак.* разнети (*све, постепено*)

порозпадовац ше -дуєм ше *зак.* распасти се, пораспадати се

порозпатрац ше -ам ше *зак.* погледати око себе, разгледати се

порозпосилац -ам *зак.* разаслати (*све, постепено*)

порозруцовац -цуєм *зак.* разбацати (*све, постепено*)

порозсельовац (ше) -люєм (ше) *зак.* раселити (се) (*сви, постепено*)

порозсиповац -пуєм *зак.* **1.** (*сипкацу материю, дробни предмети*) испросипати; **2.** (*чечносц – порозлївац*) испроливати

порозтверац -ам *зак.* поотварати

порозуменє *с.* **1.** разумевање; **2.** споразум

порозумиц -им *зак.* разумети, схватити

порозумиц ше -им ше *зак. взаєм. повр.* **1.** разумети се; **2.** споразумети се, договорити се

порозходзиц ше -им ше *зак.* **1.** разићи се, поразилазити се; **2.** растати се (*сви, постепено*)

порозшевац (ше) -ам (ше) *зак.* расејати (се)

порок *х.* порок

пороляц -ям зак. **1.** (*убиц з ролю*) изваљати; поваљати, изравнати ваљком; **2.** *поль.* поваљати

пороснути -а -е обрастао (*коровом и др.*)

пороснуц -ошнєм *зак.* **1. а)** проклијати; **цибуля през жиму поросла** црни лук је преко зиме проклијао; **2.** (*о води*) порасти, надоћи; **3.** *прен.* порасти; **пороснул му угляд** порастао му је углед

пороснуце *с.* **1.** пораст; ~ **температури** пораст температуре; **2.** (*води*) надолазак

порота *ж.* порота

поротнїк *х.* поротник

порочни -а -е порочан

порошиц -им *зак.* (*попадац – о дижджу*) поросити

порошовац -шуєм *нєзак.* (*попадовац – о дижджу*) росити

порплї *ж. мн. коц. оп.* **парплї**

порплїц ше -їм ше *нєзак. коц. оп.* **парплїц ше**

порта *ж.* **1.** (*хижи*) плац, грунт (*в.*); **2.** (*церковни двор*) порта

портейка *ж. заст.* роба

портир *х.* портир

портирка *ж.* портирка

портирнїца *ж.* портирница

порубац -бем *зак.* **1.** исећи (*секиром*); **2.** поцепати, исцепати; ~ **древо** исцепати дрва

порубене -ного *с.* поруб

порубиц -им *зак.* порубити

поругац -ам *зак.*: ~ **на дакого** обасути кога погрдама

поруковац ше -куєм ше *зак.* руковати се, поруковати се

по руски *присл.* **1.** русински, на русински начин; **2.** на русинском језику, русински; **бешедую по руски** говоре на русинском језику

порусначиц (ше) -им (ше) *зак.* русинизовати (се), русинизирати (се)

порусначовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* русинизовати (се), русинизирати (се)

поруцац -ам *зак.* **1.** (*на громаду, з коча долу и под.*) побацати; **2.** (*одруциц*) побацати, избацити

порученє *с.* порука

поручиц -им *зак.* (*послац порученє*) поручити

поручовац -чуєм *нєзак.* (*посилац порученє*) поручивати

порушани -а -е **1.** *дїєсл. мен. од* **порушац**; **2.** дирнут, ганут

порушац -ам *зак.* **1.** дирати, дирнути; **2.** помакнути, помаћи; **3.** протрести; ~ **мех з муку** (*помкнуц мех геваль-тамаль же би ше мука у нїм нє збила*) протрести џак са брашном; **4.** (*плїтко поорац або покопац*): **плїтко ~ жем з плугом** плитко узорати; ~ **кус жем з мотику коло кукурици** окресати мало око кукуруза, плитко окопати; **5. а)** *прен.* **а)** побудити, подстаћи, подстакнути; **б)** (*дац инициятиву*) покренути; **в)** дирнути, ганути

порушац ше -ам ше *зак.* помакнути се, помаћи се

порушенє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **порушиц**; **2.** порив, мотив, побуда, подстицај

порушиц -им *зак.* (*спонукнуц*) побудити, подстакнути, навести

порушовац -шуєм *нєзак.* **1.** побуђивати, подстицати; **2.** (*давац инициятиву*) покретати

порушовач *х.* покретач

порушуюци -а -е **1.** покретачки; ~ **сила** покретачка снага; **2.** подстицајни

порхет *х. текст.* пархет

порхетов(и) -а -о/-е пархетни

порцийни -а -е *и* **порцийов(и)** -а -о/-е порески; **порцийово кнїжки** пореске књиге

порция *ж.* **1.** порез, данак; **2.** порција, оброк

порцол *х.* порцулан (*оп.* **полцор**)

порцолови -а -о/-е порцулански

порядка *ж. заст.* епидемија; зараза

порядков(и)[1] -а -о/-е (*од* **порядка**) епидемијски, епидемичан; ~ **хорота** епидемична болест

порядкови[2] -а -о/-е редни; ~ **числовнїк** редни број

порянє *с.* **1.** уредно; **2.** редовно

порядни -а -е **1.** уредан; **2.** редован

порядок -дку/-дка *х.* **1.** ред; **направиц ~** направити ред; **2.**

уређење, поредак

посада *ж.* посада

посадзац -ам *зак.*: ~ **хлєб до пеца** сложити хлеб у фуруну (*в.*)

посадзиц -им *зак.* **1.** (*засадзиц*) посадити; **2.** посејати; ~ **кукурицу (цвиклу, слунечнїк)** посејати кукуруз (репу, сунцокрет); **3.** (*нову файту рошлїни*) запатити; **посадзел нову файту черешнї** запатио је нову врсту трешања; **4.** *заст.* (*змесциц*): ~ **дакого ґу столу** посадити кога за сто; ~ **дакого на коня** попети кога на коња

посамо *присл.* свако посебно, сваки сам; **три шестри жию** ~ три сестре живе свака посебно

посановац -нуєм *зак.* **1.** пожалити; **посановала нєщесного чловека** пожалила је несретног човека; **2.** сажалити се

посватац ше -ам ше *зак.* (*постац сватове*) постати пријатељи (*о родитељима пара младенаца*)

посел -сла *х. заст.* изасланик; ◊ **анї осла анї посла** *оп. под* **осел**

посербиц (ше) -им (ше) *зак.* посрбити (се)

посербйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* посрбљивати (се)

по сербски *присл.* **1.** на српском језику, српски; **вон зна по сербски** он зна српски; **2.** српски; на српски начин; као Србин (Срби)

посилатель *х.* пошиљалац

посилац -ам *нєзак.* **1.** слати; **2.** одашиљати

посилач *х.* одашиљач

посилка *ж.* пошиљка

посиловац ше -луєм ше *зак.* (*з вельким напружованьом почкодзиц себе здравю*) претргнути се; **посиловал ше дзвигаюци терху, та го болї хрибет** претргао се дижући терет, па га сад боле леђа

посипац -пем *зак.* **1.** посути; **2.** укрцати, утоварити; ~ **писок на ладю** утоварити песак на брод

посиповац -пуєм *нєзак.* посипати

поскакац -ам *зак.* **1.** скочити, поскакати, пођипати; **нараз шицки поскакали зоз карсцельох** одједном су сви поскакали са столица; **2.** (*по даким/дачим*) поскакати

поскладац -ам *зак.* **1.** сложити, послагати; **2.** (*зложиц дацо розобране*) склопити; **3.** зденути, саденути; ~ **жито до марадикох** саденути жито у крстине; ◊ ~ **руки** скрстити (прекрстити) руке

поскок *х. зоол.* поскок (Cerastes cornutus)

поскона *ж.* црна (крупна) кудеља (*в.*); ¤ **ценки (худи) як** ~ сув ко сарага, танак као свећа о сиротињском парастосу; **вирос як** ~ (*вирос високи и ценки*) порастао је висок као гора

поскравац -ам *зак.* скројити, искројити

поскривац (ше) -ам (ше) *зак.* посакривати (се)

поскруцовац (ше) -цуєм (ше) *зак.* посавијати (се), изувијати (се)

поскубац -бем *зак.* **1.** почупати; повући; ~ **дакого за власи** повући кога за косу; **2.** (*попасц*) почупати; побрстити

послабиц -им *зак.* ослабити

посладзиц -им *зак.* посладити, засладити

посланєц -нца *х. оп.* **висланїк**

послац пошлєм *зак.* послати; одаслати

после **1.** *прим. з ґен.* (< *серб.*) после, након, иза; ~ **настави** после наставе; ~ **войни** после рата (*оп.* **по (II, 2)**); **2.** *присл.* (< *серб.*) после, затим (*оп.*

потим)

послесловo *с.* поговор, епилог

послуга *ж. беш.* (*1. слугове*; *2. послуженє*) послуга

послуговац -гуєм *нєзак.* послуживати; служити

послуговац ше -гуєм ше *нєзак.* служити се, помагати се, испомагати се; **вони ше послугую як добри сушеди** они се испомажу као добре комшије

послуговач *х.* служилац

послуженє *с.* (*єдзенє, пице*) послужење; **предложиц пред дакого ~** изнети послужење

послужитель *х.* послужитељ

послужителька *ж.* послужитељка

послужиц -им *зак.* послужити; услужити

послужиц ше -им ше *зак.* послужити се

послужовац -жуєм *нєзак.* послуживати; услуживати

послужовац ше -жуєм ше *нєзак.* послуживати се

послужовач *х. оп.* **послуговач**

послух *х.* **1.** послушност; дисциплина; **у фамелиї бул послух док оцец жил** у породици је владала послушност док је отац живео; **2.** *викр.*: **послух!** пажња!; **модлїм ~ !** молим тишину!, молим мало пажње!

послухац -ам *зак.* **1.** послушати, саслушати; **2.** ослушнути, прислушнути

послухни -а -е *оп.* **послушни**

послушенство *с. кнїжк.* послушност (*оп.* **послушносц**)

послушни -а -е послушан

послушнїк *х. церкв.* (*новик*) искушеник

послушносц *ж.* послушност

посмаковац -куєм *зак.* **I.** *прех.* (*дац єдзеню смак з присмачками*) зачинити; **II** *нєпрех.* **1.** пријати; **посмаковали му колачи** пријали су му колачи; **3.** *оп.* **насмаковац**

посмертни -а -е посмртни, погребни; ◊ ~ **марш** посмртни марш; ~ **бешеда** посмртни говор

посни -а -е постан; **посне єдзенє** посно јело; ◊ ~ **жем** (*нєплодна жем*) посна земља; **посни колєса** неподмазани точкови

посовитовац -туєм *зак.* посаветовати

посолєни -а -е посољен; ¤ **бегац як з посолєну** (*нїґда нє мировац*) бити прави вртиреп (вртигуз)

посолїц -їм *зак.* посолити

поспани -а -е поспан, сањив; дремљив; мамуран, бунован

поспаносц *ж.* поспаност, сањивост; дремљивост; мамурлук

поспац пошпим *зак.* поспати, заспати (*о свима*)

поспишиц ше -и ше *зак. звич. безос.* успети; **поспишело ше му** успео је

поспишовац ше -шує ше *нєзак. звич. безос.* успевати

посплацовац -цуєм *зак.* исплатити, отплатити (*све, постепено*); **достал оцову хижу, та посплацовал братох** добио је очеву кућу, па је исплатио браћи њихов део

посплєтац -ам *зак.* (*наприповедац вшелїячини*) налупетати, натрабуњати, свашта напричати

посподку *присл.* на доњој страни, доњом страном; ◊ **сукня** ~ жипон

поспреведац -ам *зак.* преварити, изварати, поварати

поспреводзиц -им *зак. оп.* **поспреведац**

поспричкац ше -ам ше *зак.* споречкати се

пост *х. церкв.* пост; **Вельки ~** (*Вельконоцни пост*) Велики пост; **Крачунски ~** Божићни пост; **строги ~** строги пост

постав *х. заст.* (*верх за шмати*) лице

постава *ж. беш.* (< *серб.*) постава (*за одело*) (*оп.* **футро**)

поставани *дїєприкм. мн.* који су поустајали (*после спавања*), који су на ногама; **вчас рано уж шицки були ~** ујутру рано већ су сви били поустајали (већ су сви били на ногама)

поставац[1] -ам *зак.* **1.** стати (*сви, постепено*); **шицки поставали до шора** сви су стали у ред; **2.** поустајати (*после спавања*); **3. а)** изгазити, проћи; **поставал по розлятей фарби** прошао је по разливеној боји; **б) у гужви себе поставали по ногох** у гужви су се изгазили по ногама

поставац[2] -ам *нєзак.* постајати, настајати

поставиц -им *зак.* **1.** *з розл. знач.* поставити; ~ **дакого за шефа** поставити кога за шефа; ~ **дияґнозу** поставити дијагнозу; ~ **питанє** поставити питање; **2.** (*положиц вариц*) приставити; **поставела вариц полудзенок** приставила је ручак; **3.** (*хижу и под.*) подигнути, подићи, изградити, направити, саградити; **поставели нову хижу** направили су нову кућу; ¤ ~ **дакого чловеком** поставити кога на ноге; **вон сце (жада) [лєм] на (по) своїм ~** (*жадац зробиц дацо лєм по своїм*) он жели да буде само по његовом; он се држи само свога става

поставкац -ам *и* **поставковац** -куєм *нєзак.* **1.** застајкивати; шеткати (*застајкујући*); **идзе по улїци и поставка пред дутянами** иде улицом и застајкује пред продавницама; **намири статок, а вец поставка на враже** намири стоку, а онда шетка пред кућом; **2.** цупкати; **допило му ~ за столїком на пияцу** досадило му је цупкати за тезгом на пијаци

поставяц -ям *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* постављати; ~ **єдначину** *мат.* постављати једначину; ~ **питаня** постављати питања**;** ~ **стражу** постављати стражу; **2.** (*класц вариц*) пристављати

поставяц ше -ям ше *зак.* постављати се; заузимати становиште

постамент *х.* постамен(а)т, постоље

постанова *ж. заст.* одлука

постановиц -им *зак. заст.* **1.** одлучити, решити; **2.** закључити; утврдити

постановка *ж.* **1.** (*теза*) поставка, теза; **наукова ~** научна поставка; **2.** *театр. и др.* поставка

постановяц -ям *нєзак. заст.* одлучивати, решавати

постарац ше -ам ше *зак.* побринути се, постарати се

постарени -а -е остарео, овештао

постариц -реєм *и* -им *зак.* остарети, остарити; овештати; изанђати се

постариц ше -реєм ше *и* -им ше *зак.* остарети, остарити; **наш сушед ше постарел** наш комшија је остарео

постарчиц -им *зак.* (*сцигнуц поробиц вецей роботи*) успети, стићи, доспети; **постарчела и статок накармиц и навариц полудзенок** успела је и да нахрани стоку и да скува ручак

постац[1] **-с**тоїм (*кратши час стац*) *зак.* постајати, постојати; **постал дакус и предлужел робиц** постајао је мало и наставио да ради; **нє шеднєм,**

постоїм тельо нећу сести, постајаћу мало

постац² -анєм *зак.* постати

постлукац -ам *зак.* изубијати; **спаднул и постлукал колєна** пао је и изубијао колена

постлукац ше -ам ше *зак.* изубијати се; **док сцекал, шицок ше постлукал** док је бежао, сав се изубијао

посто *присл.* посто; ◊ **сто** ~ сто посто

постолє *с.* постоље; подножак

постоток -тку/-тка *х.* постотак

постояц -оїм *нєзак.* (*исновац*) постојати

постояци -а -е (*иснуюци*) постојећи

пострадалєц -лца *х.* унесрећени; пострадали

пострадани -а -е унесрећени; пострадали

пострадац -ам *зак.* страдати; претрпети штету; **велї пострадали од виліву** многи су страдали од поплаве

пострашиц -им *зак.* поплашити

постред *прим. оп.* **поштред**

постредни -а -е *оп.* **поштредни**

постреднїк *х. оп.* **поштреднїк**

постреднїцтво *с. оп.* **поштреднїцтво**

постредно *присл. оп.* **поштредно**

постредовац -дуєм *нєзак. оп.* **поштредовац**

пострел *х. мед.* (*вред на пальцу руки або на длані*) црни пришт (*на прсту руке или на длану*)

пострибловац -луєм *зак.* посребрити

постригац -ам *зак. оп.* **поштригац**

пострижениє *с. церкв.* пострижење

построєнє *с. оп.* **пошоренє**

построїц (ше) -їм (ше) *зак.* постројити (се)

постройовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* постројавати (се)

поступ *х. заст.* напредак, напредовање

поступац -ам *нєзак.* поступати

поступенє *с. оп.* **поступок**

поступиц -им *зак.* **1.** поступити; **2.** *заст.* напредовати

поступнє *присл.* постепено

поступни -а -е поступан

поступок -пку/-пка *х.* **1.** *з розл. знач.* поступак; **2.** чин

посудзиц -им *зак.* (*критиковац*) осудити; ожигосати

посудзовац -дзуєм *нєзак.* (*критиковац*) осуђивати; жигосати

посумняц -ям *зак.* (< *серб.*) посумњати

посушиц (ше) -им (ше) *зак.* посушити (се)

посходзени -а -е **1.** (*зобрани*) окупљен; **посходзени людзе чекаю** окупљени људи чекају; **2.** (*зидзени – о рошлїнох*) изникао

посходзиц¹ -им (*позиходзиц долу*) *зак.* сићи, посилазити (*сви, постепено*)

посходзиц² -им *зак.* (*зисц – о рошлїни*) никнути, нићи; **жито посходзело** пшеница је никла

посходзиц ше -им ше *зак.* састати се, окупити се (*сви, постепено*)

посцаговац -гуєм *зак.* **1.** (*долу*) свући; **2.** (*на громаду*) довући

посцекани *мн.* одбегли; избегли

посцекац -ам *зак.* **1.** разбежати се, побећи; **2.** избегнути (*сви, постепено*); **3.** разјурити се

посцелїна *ж.* постељина, креветнина

посцелїц -їм *зак.* **1.** (*намесциц посцель*) **а)** (*за спанє*) наместити, распремити,

разместити; **б)** (*по спаню*) наместити, распремити; **2.** (*слами под статок*) настрети; ¤ **як себе посцелїш так будзеш спац** како простреш онако ћеш и лећи (спавати)

посцелка *ж.* **1.** *дем.* креветац, креветић; **2.** *анат.* постељица; **3.** топла леја; **4.** *поль.* (*часц плуга*) јастук (*в.*), ланци (*в.*)

посцеляц -ям *нєзак.* **1.** (*намесцац посцель*) **а)** (*за спанє*) намештати, распремати, размештати; **б)** (*по спаню*) намештати, распремати; **3.** (*слами под статок*) настирати

посцель *ж.* **1.** кревет, постеља; **2.** лежај; **3.** *оп.* **посцелка (4)**; ¤ **лєгнуц до посцелї** (*похориц ше*) пасти у кревет

посцерац -ам *зак.* обрисати, избрисати

посцерац ше -ам ше *зак.* обрисати се, избрисати се

посцигнуц -нєм *зак.* **1.** (*сцигнуц поробиц*) успети, стићи; **ти нє посцигнєш шицко нєшка поробиц** ти нећеш успети све данас урадити; **2.** постићи; **вельо ~ у живоце** много постићи у животу; **3.** (*знайсц*) снаћи, задесити, стићи; **посцигла го нєволя** снашла га је невоља

посцигнуце *с.* достигнуће; постизање, достизање

посциговац -гуєм **I** *нєзак.* **1.** (*сциговац поробиц*) успевати, стизати; **2.** постизати; **~ успихи** постизати успехе; **3.** (*дакого – знаходзиц*) сналазити, задешавати, стизати; **II** *зак.* (*поприходзиц*) стићи

посцигуюци -а -е достижан

посцилка *ж. коц. оп.* **посцелка**

посцинац -ам *зак.* покосити, окресати

посцискац -ам *зак.* стегнути (*све, постепено*)

посцискац ше -ам ше *зак.* (*позбивац ше*) стиснути се

посциц -им *нєзак.* постити

потадз *присл.* довде

потаємнє *присл.* **1.** тајно, потајно; **2.** притајено

потаємни -а -е **1.** тајни; **2.** притајен

потаємно *присл.* *оп.* **потаємнє**

потайни -а -е (< *серб.*) тајни (*оп.* **потаємни (1)**)

потайно *присл.* (< *серб.*) потајно (*оп.* **потаємнє**)

поталповац -пуєм *зак.* *оп.* **подталповац**

поталябац -ам *зак.* изгазити прљавим ногама *или* обућом

поталь *присл. оп.* **потадз**

потамадз *присл.* дотле, донде

потамаль *оп.* **потамадз**

потанцовац -цуєм *зак.* поплесати; поиграти

потапшац -ам *зак.* **1.** (*дакус поґажиц з ногами*) изгазити, погазити; **2.** (*завлачиц тапшаюци, походзиц*) зашљапкати

потаргац -ам *зак.* покидати, искидати

потаргац ше -ам ше *зак.* покидати се, искидати се; ¤ **~ (урвац ше) од роботи** претргнути се од посла, искилавити се

потаргнуц -нєм *зак.* тргнути; дрмнути; цимнути; повући; подрмати

потаргнуце *с.* трзај

потарговац -гуєм *нєзак.* трзати; дрмати; цимати

потарґовац -ґуєм (*перф.* -ал) *и* **потарґовиц** -ґуєм *и* -им (*перф.* -вел) *зак.* пазарити, трговати, потрговати; **добре потарґовел** добро је пазарио

потвердзенє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **потвердзиц; 2.** потврда

потвердзиц (ше) -им (ше) *зак.* потврдити (се); доказати (се); обистинити (се)

потвердзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* потврђивати (се); доказивати (се); обистињавати (се)

потвора *ж.* **1.** наказа, накарада, нагрда, грдоба; **2.** сабласт, саблазан, авет

потвориц ше -им ше *зак. звич. з негацию* **1.** потрудити се; **анї кус ше нє потворел** нимало се није потрудио; **2.** појавити се, показати се

потворни -а -е **1.** наказан, накарадан, нагрдан; **2.** сабластан, аветињски

потворносц *ж.* наказност, накарадност, нагрда

потеди *присл.* дотад(а), дотле

потедишнї -я -є дотадашњи

потенциял *х. ґрам.* потенцијал, погодбени начин

потераз *присл.* досад, до сада

потерашнї -я -є досадашњи

потеркац -ам *зак.* (*вдериц з рогами*) побости, избости

потеркац ше -ам ше *зак. взаєм. повр.* (*збиц ше з рогами*) побости се, избости се

потим *присл.* затим, после тога, након тога; после; ◊ **~ як (пошол, пришол** *и под.***)** пошто је (отишао, дошао *и сл.*); ¤ **о тим ~** о том потом; **уж ~** (*уж нєскоро, прешла уж нагода*) прошао је воз, сад је касно

потирвац -ам *зак.* потрајати

потїха *ж.* утеха

потїшитель *х. поет.* утешилац, утешитељ

потїшителька *ж. поет.* утешитељка

потїшни -а -е утешан

потлачиц -им *зак. поль.* овр(е)ћи, овршити

потлумиц -им *зак.* (*побиц*) изубијати

потлучиц -чем *зак.* **1.** истуцати, стући; излупати, сатрти; иситнити, уситнити; **2.** (*з вдеренями змегчац*) истући, истуцати; умецати; **~ месо** истући месо; **3. а)** (*набиц*) изубијати, премлатити; **б)** (*о каменцу*) побити, потући

потлучиц ше -чем ше *зак.* угрувати се, изубијати се

поток *х.* поток

потоков -а -о поточни; ◊ **~ рак** *зоол.* рак поточни (A. Torrentum)

потолковац -куєм *зак.* **1.** објаснити, појаснити; **2.** образложити

потомок -мка *х.* потомак

потомство *с.* потомство

потоп *х.* потоп

потопа *ж. заст.* **1.** потоп, поплава; ◊ **швета ~** *библий.* потоп света; ¤ **як швета ~** (*барз велька нєпогода*) небо се отворило (проломило), саставило се небо са земљом

потопени -а -е потопљен, поплављен

потопиц -им *зак.* **1.** (*у пецу*) изложити, изгорети; сагорети, погорети; потрошити; **~ шицко древо** погорети сва дрва; **2.** (*ладю*) потопити; **3.** (*заляц*) потопити, поплавити

поточина *ж.* бујица

поточинов -а -о бујични

поточиц -им *зак.* (*погризц, знїчтожиц*) расточити

потрава *ж. поль.* (*шено и под. як статкова покарма*) крма

потрафенє *с.* погодак (*у циљ*)

потрафени -а -е погођен; ◊ **нє ~** промашен

потрафиц -им *зак. з розл. знач.* погодити; **~ до циля** погодити у циљ; **потрафел праве на полудзенок** погодио је баш на ручак; **потрафел сом твойо думки** погодио сам твоје мисли**; потрафело их нєщесце** погодила их је несрећа; ◊ **нє ~** промашити

потрафяц -ям *нєзак. з розл. знач.* погађати; ◊ **нє ~** промашивати

потрафяч *х.* погађач

потрацени -а -е: **вон ~** он се губи (*губи памћење*)

потрациц -им зак. погубити, изгубити

потрациц ше -им ше *зак.* (*хвильково страциц вязу думкох*) изгубити се

потреба *ж.* **1.** потреба; **2.** нужда, потреба; **буц у потреби** бити у нужди; **помогнуц дакому у потреби** помоћи коме у нужди

потребни -а -е потребан

потребовац -буєм *нєзак. и зак.* **а)** бити потребан; **наша жем потребує ґаз** нашој земљи потребан је гас; **даєдни рошлїни потребую вельо води** неким биљкама потребно је много воде; **б)** тражити; захтевати; **подлу робу людзе нє потребую** лошу робу људи не траже; **тема драми потребовала лєпши розробок** тема драме захтевала је бољу разраду

потребуюци -а -е који је у нужди

потрепац -пем *зак.* **1.** полупати, излупати, поразбијати, изразбијати; **2.** потрпати; **3.** разбити; ~ **дакому нос** разбити коме нос

потрес *х.* потрес

потресац -ам *нєзак.* потресати; дрмусати, дрмати

потресац ше -ам ше *нєзак.* **1.** потресати се; дрмати се, дрмусати се; **2.** подрхтавати; **3.** *прен.* потресати се

потресни -а -е потресан

потресц -ешем *зак.* **1.** потрести, подрмати; уздрмати, продрмати, протрести; **2.** промућкати; **3.** *прен.* потрести; дирнути, ганути

потресц ше -ешем ше *зак.* **1.** потрести се; уздрмати се, продрмати се; **2.** подрхтати; **3.** *прен.* потрести се

потрец -ем *зак.* **1.** (*на тарлу*) изрибати, изрендати; **2.** (*конопу*) отрлити; **3.** (*вимасирац*) истрти; **~ дакому руку** истрти коме руку

потрешенє *с.* **1.** потрес; **2.** титрај

потримац -ам *зак.* **1.** *з розл. знач.* подржати; **2.** подржати, одобрити; ~ **дачийо думанє** подржати нечије мишљење; **3.** (*потирвац*) потрајати; **нє знаме кельо криза потрима** не знамо колико је криза потрајати; **така жима годна длужей** ~ таква зима може дуже потрајати; **4.** (*витримац якиш час*) послужити; **поробиме кед хвиля потрима** урадићемо ако нас време послужи; **поможеме дзецом кед нас здравє потрима** помоћи ћемо деци ако нас здравље послужи; **5.** (*сполнїц*) испунити, одржати; ~ **слово** одржати реч

потримац ше -ам ше *зак.* **1.** **а)** држати се, издржати, изгурати, устрајати; **кед ше и далєй так потримаш, достанєш векшу плацу** ако и даље тако издржиш, добићеш већу плату; **обшеднути у твердинї ше потримали ище мешац** опседнути у тврђави издржали су још месец дана; **б)** држати се реда; **2.** одржати се; **република ше потримала даскельо роки** република се одржала неколико година; **3.** *взаєм. повр.* подржати се

потримовац (ше) -муєм (ше) *нєзак.* подржавати (се)

потримовач *х.* подржавалац

потримовка *ж.* подршка

потровац (ше) -руєм (ше) *зак.* потровати (се)

потровиц (ше) -руєм (ше) *и* -им (ше) *зак. оп.* **потровац (ше)**

потрошенє *с. оп.* **потрошок**

потрошиц -им *зак.* потрошити

потрошок -шку/-шка *х.* утрошак

потрудзиц ше -им ше *зак.*

потрудити се

потрушиц (ше) -им (ше) *зак.* измрвити (се); иситнити (се)

потукац -ам *зак.* (*вдериц з рогами або з главу – о статку*) побости, избости; ударити

потукац ше -ам ше *зак. взаєм. повр.* (*побиц ше з рогами або главами – о статку*) побости се, избости се

потулєни -а -е *оп.* **потульни**

потульни -а, -е покоран; скрушен, покуњен; кротак

потульно *присл.* покорно; скрушено, покуњено, кротко

потуніїц -їм *зак. оп.* **потуньшиц**

потуньовац -нюєм *нєзак. оп.* **потуньшовац**

потуньшенє *с.* појевтињење

потуньшиц -им *зак.* појевтинити

потуньшовац -шуєм *нєзак. нєпрех.* појевтињавати

потупенє *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **потупиц**; **2.** прекршај, преступ; повреда; ~ **правилох** повреда правила

потупитель *х.* прекршилац, прекршитељ

потупиц -им *зак.* **1.** затупити, иступити (*све, постепено*); **2.** прекршити; изневерити; погазити; ~ **закон** прекршити закон; **3.** (*нє виполнїц*) погазити; ~ **обецанє** погазити обећање

потупйовац -пюєм *нєзак.* **1.** прекршивати**,** кршити; изневеравати; **2.** (*нє виполньовац*) газити; ~ **обецанє** газити обећање

потупйовач *х.* **1.** (*закона*) прекршилац, прекршитељ; **2.** (*клятви*) вероломац, вероломник

потупови -а -о/-е прекршајни; ~ **поступок** прекршајни поступак

потутме *присл.* потајно, кришом

потька *ж.* шаран

потьотька *ж. дем.* шаранчић

поувредзовац -дзуєм *зак.* извређати

поуганяц -ям *зак.* утерати (*све, постепено*); ~ **швинї до кармика** утерати свиње у обор

поугинац -ам *зак.* улубити (*на више места*)

поугльованє *с.* угљенисање

поугльовац (ше) -люєм (ше) *зак.* угљенисати (се)

поука *ж.* поука, наук

поуказовац -зуєм *нєзак.* показати (*све*)

поуквильовац -люєм *зак.* извређати

поукладац -ам *зак.* **1.** уметнути (*све, постепено*); **2.** ~ **дзеци** однети (одвести) децу на спавање, успавати децу

поумерац -ам *зак.* поумирати, помрети; ¤ **як кед би (яґда) ци (му** *и др.*) **шицки поумерали** као да су ти (му *и др.*) све лађе потонуле

поумивац -ам *зак.* опрати, поумивати; ~ **руки** опрати руке

поумивац ше -ам ше *зак.* опрати се, поумивати се

поуношиц -им *зак.* унети (*све, постепено*)

поупрекосциц -им *зак.* пркосити (*мало, једно време*)

поутарговац -гуєм *зак.* **1.** поукидати; **2.** поиспрекидати

поуходзиц -им *зак.* **1.** ући (*сви, постепено*); **2.** (*до превозки*) ући, укрцати се

поуцерац -ам *зак.* **1.** обрисати; избрисати; побрисати; **2.** почистити

поуцерац ше -ам ше зак. обрисати се

поуцинац -ам *зак.* ошинути; ишибати; ~ **дакого з корбачом** ишибати кога корбачем

поучени -а -е **1.** свестан, са високом свешћу; **то народ** ~ то је народ са високом свешћу; **2.** упућен; **нє були зме о тим досц поучени** нисмо били о томе довољно упућени

поучиц -им *зак.* поучити;

упутити

поучовац -чуєм *нєзак.* поучавати; упућивати

пофаластовац -туєм *зак.* искомадати, испарчати; искасапити

пофойтовац (ше) -туєм (ше) *зак.* погушити (се)

пофрантовац -туєм *зак.* нашалити се

пофришко *присл.* убрзо, ускоро

пофуркац -ам *зак.*: ~ **мед** *пчол.* изврцати мед

похасновац -нуєм *зак.* **1.** употребити; **2.** искористити; **3.** (*єдзенє*) потрошити; појести; **уж похасновали шицку муку** већ су потрошили све брашно

похвала *ж.* похвала

похвалїц -їм *зак.* похвалити

похвалїц ше -їм ше *зак.* похвалити се

похвални -а -е похвалан

похвастац -ам *зак. коц. оп.* **похвациц**

похватац ше -ам ше *зак. взаєм. повр.* потући се, погушати се

похвациц -им *зак.* (*похориц ше од наглого єдзеня*) очемерити се

похибени -а -е ненормалан, луд; суманут, блесав, шашав

похибиц -им *зак.* **1.** погрешити; **2.** полудети, скренути памећу; поблесавити, побенавити, пошашавити

похибка *ж. ридк.* грешка, погрешка

похилєни -а -е **1.** *дїєприкм. од* **похилїц (ше)**; **2.** повијен, погнут; ~ **хрибет** повијена леђа; **3.** погурен, гурав, погрбљен

похилїц (ше) -їм (ше) *зак.* **1.** погнути (се), сагнути (се); **2.** згрбити (се), погрбити (се); згурити (се), погурити (се)

похильовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* **1.** погињати (се), сагињати (се); **2.** грбити (се), погрбљивати (се); гурити (се)

похлєптац -ам *зак.* полокати, локнути

похлїпац -ам *зак.* посркати

похлїп(к)овац -куєм *нєзак.* сркутати, присркивати

похлопени -а -е мужеван

похлопиц ше -им ше *зак.* постати мужеван

по хлопски *присл.* мушки, као мушкарац

похмарене *у функц. пред.*: **нєшка** ~ данас је облачно

похмарени -а -е облачан; наоблачен

похмареносц *ж.* облачност

похмариц ше -им ше *зак.* наоблачити се

похмарйовац ше -ює ше *и* **похмарковац ше** -кує ше *нєзак.*: **похмаркує ше** на небу се појављују ретки облаци, небо се помало облачи

поховани -а -е *кух.* похован

поховац[1] -ам *зак.* сахранити, погрепсти

поховац[2] -хуєм *нєзак. кух.* поховати, похати

поход *х.* **1.** поход; **2.** најезда

походзенє *с.* порекло

походзиц[1] -им *зак.* **1.** проћи, пролазити (*остављајући трагове*); **хтошка походзел по заградки** неко је прошао баштом; **2.** (*ходзиц якиш час*) походати, ићи једно време; **3.** (*по дачим*) погазити, изгазити; зашљапкати; **4.** (*дожиц, попреходзиц*) проћи; **приповедала нам як там походзела** причала нам је како је тамо прошла; **5.** *прех. и нєпрех.* (*обисц велї места*) обићи; обиграти; **походзел цали валал** обишао је цело село; **походзела по шицких сушедох** обишла је све комшије

походзиц[2] -им *нєзак.* **1. а)** потицати, произилазити, водити порекло; **б)** вући корен; **2.** бити узрок чега, проузроковати нешто; **шицко зло походзи од чловека** човек је узрок свему

злу; **чкода походзи од огня** штету је проузроковала ватра

походзковац -куєм *нєзак.* шеткати (се); **лєм походзкує и нїч нє роби** само се шетка и ништа не ради

похопиц -им *зак.* **1.** схватити; појмити; познати; **2.** спознати; сагледати

похопйовац -юєм *нєзак.* **1.** схватати; поимати, познавати; **2.** спознавати; сагледавати

похоплїви -а -е **1.** схватљив, појмљив; **2.** сагледив

похоренє *с.* оболење

похорени -а -е болестан; болесног изгледа

похориц ше -им ше *зак.* разболети се, оболети; пасти у постељу; **2.** (*о шицких*) поизразболевати се

похота *ж.* похота

похотлїви -а -е *и* **похотни** -а -е похотан

похотлїво *и* **похотно** *присл.* похотно

похпац -ам *зак.* **1.** увући, завући, уденути (*све, постепено*); **2.** потрпати

похпац ше -ам ше *зак.* увући се, завући се (*о свима*)

похрамовац -муєм *нєзак.* храмуцкати, шантуцати

похрапйовац -юєм *нєзак.* хркутати, хркуцати

похребцина *ж.* кичма

похребцинов(и) -а -о/-е кичмен

похрипйовац -юєм *нєзак.* хрипутати

похрупкац -ам *зак.* похрскати (*хрскаво јело*)

похрустац -ам *зак.* похрскати (*бомбону, лешник и сл.*)

похудобнє *присл. оп.* **похудобно**

похудобни -а -е оскудан

похудобно *присл.* оскудно; **жию** ~ живе оскудно

поцаг *х. шах. и прен.* потез

поцагац -ам *зак.* **1.** повући; ~ **за ухо** повући за уво; **2.** (*шицко*) довући, одвући *одн.* превући; **поцагал дому шицко древо** довукао (одвукао, превукао) је кући сва дрва; **3.** ~ **линиї** излинијати

поцагнути -а -е **1.** *дїєприкм. од* **поцагнуц (ше)**; **2.** *прен.* повучен

поцагнуто *присл.* повучено; **жиц ~** живети повучено

поцагнуц -нєм *зак.* **1.** *з розл. знач* повући; ~ **смугу** повући црту; ~ **молбу (предкладанє, слово, розказ, подпис** *и под.*) повући молбу (предлог, реч, наредбу, потпис *и сл.*); ~ **дакого набок** повући кога у страну; ~ **влагу** повући влагу; ~ **даскельо дими** повући неколико димова (*цигарете*); **2.** (*потаргнуц*) цимнути, тргнути; **3.** (*кус премесциц*) примакнути; одмакнути; **4.** (*до носа*) ушмркати; **5.** (*под дацо*) подмаћи; **6.** (*попиц алкоголу*) повући, гуцнути; **7. а)** (*потирвац*) потрајати; **б)** (*витримац – о хорому*) потегнути; **хори нє длуго поцагнул** болесник није дуго потегао; **8.** дуже спавати; **рано дакеди поцагнє** ујутру некад дуже спава; **9.** пирнути; **поцагнул витрик** пирнуо је ветрић

поцагнуц ше -нєм ше *зак*. **1.** *з розл. знач* повући се; ~ **набок** повући се у страну; **вода ше поцагла** вода се повукла; **2.** (*оддалїц ше*) измакнути се, измаћи се; одмакнути се, одмаћи се; **3.** (*у страху, нєодлучносци и под.*) устукнути, узмакнути, узмаћи; **4.** *воєн.* (*з положеня*) повући се, одступити

поцагованє *с. диєсл. мен. од* **поцаговац (ше)**

поцаговац -гуєм *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* повлачити; **2.** (*потарговац*) цимати, трзати; **3.** (*кус премесцац*) примицати; одмицати; **4.** (*до носа*)

ушмркивати; **5.** (*под дацо*) подмицати; **6.** ~ **з носом** (*пре натху, у плачу*) шмркати

поцаговац ше -гуєм ше *нєзак.* **1.** *з розл. знач* повлачити се; **вода ше поцагує** вода се повлачи; **2.** (*кус ше премесцац*) измицати се; одмицати се; уклањати се; **3.** (*у страху, нєодлучносци*) узмицати; **4.** *воєн.* (*з положеня*) повлачити се, одступати

поцвенкац -ам *зак.* (*о риби*) мало погристи мамац

поце *присл.* дођите; овамоте

поцегелковац -куєм *зак.* поплочати, оплочити (*плочицама*)

поцеловиц -веєм *и* -им *зак.* (*достац целову фарбу*) постати ружичаст, поруменети

поцемнїц -нєєм *и* -їм *зак.* потамнети

поценко *присл.* **1.** танко; **намасциц** ~ намазати танко; **2.** подробно, детаљно; потанко; **3.** *прен.* (*з малима средствами*): **почала криза, мушиме ~ (поценше)** почела је криза, мораћемо стегнути каиш

поценше *присл. оп.* **поценко (3)**

поцеплїц -лєє *и* -ї *зак.* отоплити

поцерпанє *с.* стрепња

поцерпац -ам *нєзак.* стрепети

поцерпиц -им *зак.* потрпети, отрпети

поцешенє *с.* **1.** утеха; **слова поцешеня** утешне речи; **2. а)** понос, дика; **вон ~ своїх родичох** он је понос својих родитеља; **б)** радост; срећа

поцешени -а -е радостан; сретан; задовољан

поцешитель *х.* утешилац, утешитељ

поцешителька *ж.* утешитељка, утешитељица

поцешиц -им *зак.* **1.** утешити; **2.** обрадовати; усрећити; осветлати образ (лице) коме; **син поцешел родичох з одличним успихом** син је обрадовао родитеље одличним успехом

поцешиц ше -им ше *зак.* **1.** утешити се; **2. а)** обрадовати се; **б)** бити сретан; **в)** подичити се

поцешуюци -а -е утешан

поциґанїц -їм *зак.* слагати, налагати; пролагати

поциґанїц ше -їм ше *зак.* слагати, преварити

поциловац (ше) -луєм (ше) *зак. поет.* пољубити (се)

поцилунок -нку/-нка *х.* пољубац

поцильовац -люєм *зак.* погодити (*у циљ*); ◊ **нє ~** промашити; **кельо раз ши нє поцильовал?** колико пута си промашио?; **вон нїґда нє поцилює** он увек промаши (промашује)

поцимбориц ше -им ше *зак.* уортачити се

поциментовац -туєм *зак.* омалтерисати (*цементним малтером*)

поциметовац -туєм *зак.* посути циметом

пοциновац -нуєм *зак.* окалајисати

поцискац -ам *зак.* **1.** потрпати; **2.** *коц.* погурати

поцисковац -куєм *нєзак.* потискивати; ~ **чувства** потискивати осећања

поцисни -а -е потисни

поциснуц -цишнєм *зак.* потиснути

поцифровац -руєм *зак.* ишарати, прошарати

поцихи *присл.* тихо, нечујно; истиха, поистиха

поцихучки *присл. дем.* веома тихо, тихано

поцме *присл.* по мраку

поцмиц[1] -еєм *и* -им *зак.* (*постац цми*) потамнети

поцмиц[2] -им *зак.* (*зробиц цмим*) потамнити

поцукровац -руєм *зак.* зашећерити

почаварґовац -ґуєм *зак.* пазарити

почавши *присл. заст.* почев, почевши

почамкац -ам *зак.* мљацнути

почаракац -ам *зак.* прoћаскати

почарнїц¹ -їм зак. поцрнети

почарнїц² -неєм *и* -їм *зак.* **1.** поцрнети; **2.** огаравити

почасови -а -о/-е повремен

почасово *присл.* повремено

почасциц (ше) -им (ше) *зак.* почастити (се)

початкови -а -о/-е *оп.* **початни**

початком *прим. з ґен.* почетком; ~ **того тижня** почетком ове недеље

початни -а -е почетни

початок -тку/-тка *х.* почетак

почац -чнєм *зак.* почети; ¤ **нє зна одкаль** ~ (*од бриґох и под.*) не зна шта ће са собом, не зна где му је глава; **цо я тераз почнєм?** (*цо будзем робиц у тей бриґи*) шта ћу ја сад(а) [да радим]?

почац ше -чнєм ше *зак. заст. оп.* **почац**

почежкосц *ж.* потешкоћа

почекац -ам *зак.* почекати, сачекати

почервенїц¹ -неєм *и* -їм *зак.* (*постац червени*) поцрвенети; зацрвенети се

почервенїц² -їм *зак.* (*зробиц червеним*) поцрвенети

почеркац -ам *зак.* позвекетати; позвечати; позвецкати; почегртати; покуцати; ~ **з дробнима динарами у кишенки** позвецкати ситним парама у џепу; ~ **з млатком по коси** покуцати чекићем по коси

почерковац -куєм *нєзак.* позвекивати**;** звецкати; звекетати; чегртати

почесац -ешем *зак.* **1.** (*велїх, шицких*) почешљати, очешљати; **2.** (*конопу, волну и под.*) огребенати, изгребенати, погребенати

почесни-а -е почасни; ~ **штрельба** почасна паљба

почест(в)овац -т(в)уєм *зак.* почаствовати, удостојити

почим¹ *присл.* пошто; ~ **кила меса?** пошто је килограм меса?

почим² *злуч. беш.* (< *серб.*) пошто (*оп.* **понеже, прето же**)

починац -ам *нєзак.* почињати, започињати

починац ше -ам ше *зак. заст. оп.* **починац**

почисциц -им *зак.* **1.** почистити; **2.** (*шицко*) очистити

почитац -ам *зак.* **1.** избројати, побројати, пребројати; **2.** (*дакус читац*) читати, прочитати

почитованє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **почитовац; 2.** поштовање, обзир

почитовани -а -е поштован, цењен; ~ **пан судия** поштовани господине судија

почитователь *х.* поштовалац

почитователька *ж.* поштоватељица, поштоватељка

почитовац -туєм *нєзак.* поштовати, ценити, уважавати

почитовац ше -туєм ше *нєзак. взаєм. повр.* поштовати се, ценити се, уважавати се

почкодзиц -им *зак.* нашкодити; **нє почкодзело би ци дакус копац на полю** не би ти нашкодило да мало копаш на њиви

почкодовац -дуєм *зак. оп.* **очкодовац**

почитовач *х. оп.* **почитователь**

почмиґац -ам *зак.* **1.** ошинути; ишибати; ~ **конї** ошинути коње; **2.** (*помахац з чмиґовом*) замахнути бичем

почмохтац -ам *зак. експр.* протрљати

почуванє *с. ридк.* осећање; осећај

почувац (ше) -ам (ше) *зак. ридк.* осећати (се)

почувствовац -вуєм *зак.* осетити

почурени -а -е проливен; ~ **фарба** проливена боја; **з твари почурена крев застановела ше на бради** крв која је цурила лицем зауставила се на бради

почуриц -им *зак.* поцурити; пролити се

почустом *присл.* **1.** тобож(е), бајаги; **2.** *у фукциї атрибута* тобожњи, наводни; ~ **приятель** тобожњи пријатељ

почустомок *присл. коц. оп.* **почустом**

почухац -ам *зак.* **1.** потрљати, протрљати; **2.** (*облаки и под.*) обрисати; **3.** (*очи*) протрљати

почуц -уєм *зак. оп.* **почувствовац**

пошалїц -їм *зак.* полудети, поблесавити, побудалити, побенавити

пошалїц ше -їм ше *зак.* пошалити се, нашалити се

пошац -шеєм *зак.* посејати

пошва *ж.* **1.** **а)** футрола, корице (*за нож, сабљу*); **вицагнуц шаблю з пошви** извући мач из корица; **б)** (*за музични и под. инструменти, за окуляри*) футрола; **одложел окуляри до пошви** ставио је наочаре у футролу; **2.** држаље (*за перо*); **3.** *бот.* повлата

пошванє *с. поль.* влатање

пошвац ше -ам ше *нєзак. поль.* влатати, пуштати шипке (*в.*), шипкати се (*в.*)

пошвецанє *с. церкв.* **1.** освештавање, освећење, освећивање; ~ **церкви** освећење цркве; **2.** (*паноца*) зарећење

пошвецац -ам *нєзак.* **1.** освештавати, освећивати; **паноцец пошвеца обисца** свештеник освећује домове (куће); **2.** (*за паноца*) заређивати, посвећивати; **3.** посвећивати; ~ **увагу** посвећивати пажњу

пошвецац ше -ам ше *нєзак. з розл. знач.* посвећивати се

пошвеценє *с.* **1.** посвећење; **2.** посвета; **написал му** ~ **на кнїжку** написао му је посвету на књигу; **3.** *церкв.* подстриг, рукоположење

пошвецовац -цуєм *нєзак.* **1.** посвећивати; ~ **увагу** посвећивати пажњу; **2.** освештавати, освећивати; ~ **обисца** освећивати куће

пошвецовац ше -цуєм ше *нєзак.* посвећивати се

пошвециц -им *зак.* **1.** *церкв.* **а)** освештати, осветити; ~ **нови дом** осветити нову кућу; **б)** (*за паноца*) заредити; **2.** посветити; ~ **увагу** посветити пажњу

пошвециц ше -им ше *зак.* **1.** *церкв.* (*за паноца*) заредити се, посветити се, обући мантију; **2.** посветити се; ~ **науки** посветити се науци

пошвечиц -им *зак.* посведочити, потврдити

пошвечовац -чуєм *нєзак.* посведочавати, потврђивати

пошвидко *присл.* ускоро, убрзо

пошвидшанє *с. физ.* убрзање

пошвидшани -а -е **1.** убрзан; ужурбан; **2.** *воєн.*: ~ **марш** усиљени марш

пошвидшац -ам *зак.* убрзати

пошвидшовац -шуєм *нєзак.* убрзавати

пошвициц -им *зак.* посветлети

пошевка *ж.* **1.** *дем.* футролица; **2.** кутија од шибица

пошед *х.* посед

пошедац -ам *зак.* поседати, сести

пошедовац -дуєм *нєзак.* поседовати, имати

пошекац -ам *зак.* исецкати

пошептац -ам *зак.* шапнути; дошапнути; прошаптати

пошесц *ж.* пошаст; зараза, епидемија

пошивац -ам *нєзак.* зашивати; крпити

пошивиц -им *зак.* **1.** (*о власох*) поседети, оседети, побелети, обелети, **2.** (*постац шиви*) посивети, осивети

пошиц -иєм *зак.* **1.** сашити (*све*); **2.** зашити (*све*); покрпити

пошкалєне -ного *с. оп.* **пошкалєнє**

пошкалєнє *с.* огреботина, одеротина; рана, озледа, позледа

пошкалєни -а -е огребан, изгребан, одеран; озлеђен, позлеђен

пошкаліц (ше) -їм (ше) *зак.* огребати (се), огрепсти (се), изгребати (се); повредити (се) озледити (се), позледити (се)

пошкальовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* повређивати (се), гребати (се), грепсти (се); озлеђивати (се), позлеђивати (се)

пошкинтовац -туєм *нєзак.* скакутати на једној нози; шантуцати

пошкрабац -бем *зак.* почешати

пошкрабац (ше) -бем (ше) *зак.* почешати (се)

пошкробок -бка *х.* **а)** (*мали хлєбик загнєцени з остатку хлєбового цеста*) улебак (*в.*) **б)** остатак теста огребан са даске за мешење

пошлїдкови -а -е последични; ~ **виреченє** *ґрам.* последична реченица

пошлїдовни -а -е узастопан

пошлїдок -дку/-дка *х.* последица

пошлїнїц -їм *зак.* ослинити; овлажити пљувачком

пошлїснуц ше -їшнєм ше *зак.* оклизнути се, склизнути се

пошметанковац -куєм *зак.* ставити павлаке у јело, оскорупити

пошнїц ше -їє ше *зак. безос.* (*дакому*) сањати, уснити; **вшелїячини ше ми пошнїло** свашта сам сањао (уснио)

пошокчиц (ше) -им (ше) *зак.* пошокчити (се)

пошоренє *с.* уређај; справа; постројење

пошориц -им *зак.* **1.** уредити; **2.** средити; **3.** *вулґ.* обљубити

пошориц ше -им ше *зак.* **1.** уредити се; **2.** средити се

пошоровац (ше) -руєм (ше) *зак.* поређати (се)

пошпивовац -вуєм *нєзак.* певушити, певуцкати

пошпивковац -куєм *нєзак. дем.* певушити, певуцкати

пошпиртац -ам *зак.* **1.** *осн. и прен.* почепркати, прочепркати; **2.** (*у пецу, шпоргету*) проџарати; ~ **до огня** проџарати ватру

пошпоциц ше -им ше *зак.* **1.** спотакнути се; спотаћи се; саплести се, заплести се; **2.** ~ **на дакого** *прен.* закачити, боцнути, дирнути кога

пошпоцовац ше -цуєм ше *нєзак.* спотицати се; саплетати се, заплитати се

пошприцовац -цуєм *зак.* **1.** попрскати (*прскалицом*); **2.** пелцовати

пошпуряц -ям *зак. експр.* побацати, зафрљачити (*све*)

пошта *ж.* пошта

поштански -а -е *оп.* **поштов(и)**

поштар *х.* поштар, писмоноша; **голуб ~** голуб писмоноша

поштовац ше -туєм ше *нєзак. беш.* добро се владати, поштовати старије; **поштуй ше, сину, там у варошу, та ци будзе добре** добро се владај, сине, тамо у граду, па ће ти бити добро

поштов(и) -а -о/-е поштански; **~ марка** поштанска

марка; **~ коч** поштанска кола

пошторпац -ам *зак.* **1.** (*до дакого*) погуркати; **2.** почачкати

поштред *прим. з ґен. означує унапряменосц по штредку дачого* посред; **иду ~ драги** иду посред пута

поштредни -а -е посредан

поштреднїк *х.* посредник

поштреднїцтво *с.* посредништво

поштредно *присл.* посредно

поштредовац -дуєм *нєзак.* посредовати

поштреляц -ям *зак.* **1.** припуцати; **2.** пострељати

поштригац -ам *зак.* исећи (*маказама*)

поштрофац -ам *зак.* казнити (*новчано*)

поштухац -ам *зак.* **1.** погуркати; **2.** побоцкати

пощадзиц -им *зак.* поштедети

пощесцени -а -е (*хтори ма щесца*): **яки сце пощесцени!** како сте срећни!, баш имате (баш сте имали) среће!

пощесциц ше -и ше (*дакому*) *зак. безос.* посрећити се, имати среће, успети; **пощесцело ше му** имао је среће

пощикац -ам *зак.* отребити; изљуштити; исцепати; исећи; почистити; ~ **гращок** отребити грашак

пощипковац -куєм *нєзак.* штипкати

поютре *и* **поютро** *присл.* прекосутра

поютрейши -а -е прекосутрашњи

пояс *х.* **1.** *ґеоґр. и др.* појас, зона; **2.** *церкв*. пафта

пояшнєнє *с.* **1.** објашњење; **2.** образложење

пояшнїц -їм *зак.* **1.** објаснити; **2.** образложити

пояшньовац -нюєм *нєзак.* **1.** објашњавати; **2.** образлагати

пояшньовач *х.* објашњавач, објашњивач

пр *х. оп.* **гога и пр** (*под* **гога**)

прабаба *ж.* прабаба

правда¹ *ж.* **1.** истина; **повесц правду** рећи истину; **2.** правда; **бориц ше за правду** борити се за правду; **3.** *заст.* право; **мац правду** имати право, бити у праву; **вше сце же би була його** ~ увек хоће да он има право (да он буде у праву); **твоя** ~ ти имаш право, ти си у праву; ◊ ~ **же** ..., **алє**... јесте да ..., али...; ~ **же так** разуме се, наравно, дабоме, дабоме да је тако; **правду повесц** истину говорећи, истини за вољу; бог и душа; ¤ **буц на правдзе 1.** *оп.* **мац правду** (*под* **3**); **2.** (*буц покойни*) бити на истини, отићи богу на истину; **иста божа** ~ то је жива истина; **иста** ~ , ~ **иста** веруј(те) ми, заиста; **правду гвари (гвариш** *итд.*) има (имаш *итд.*) право, добро каже (кажеш *итд.*); **правдучка ~** права правцата истина; **то чиста ~** *оп.* **иста божа** ~ ; **кед будзе** ~ ако бог да; **повесц по божей (верней) правди** рећи (казати) искрено (по души); ~ **очи колє** истина боли

правда² *модал.* **1.** јесте, истина је; ~, **вон ма хиби, алє...** јесте, он има грешака, али...; **2.** додуше; **вон зна и по французки**, **~**, **дакус слабше** он зна и француски, додуше, мало слабије

правдиви -а -е **1.** истинит; веран, сушти; **2.** прави

праве *присл.* **1.** баш, управо; ~ **так** баш (управо) тако; пун погодак; ~ **як треба** баш (управо) како треба; **2.** (*пред хвильку*) управо, тек што; малопре, малочас; ~ **пришол** управо је дошао; ◊ ~ [**тото єдно] же**... једино што...

праведни -а -е праведан

праведнїк *х. вир.* праведник

прави¹ -а -е **1.** прави; **вон ~ майстор** он је прави мајстор; **2.**

овејан, окорео, загрижен; ◊ ~ **правучки** прави правцати

прави² -а -е десни; ◊ **на праву руку** десно

прави³ -вого *х.* десничар

правилни -а -е правилан

правило *с.* правило

правиц -им *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* правити; **2.** (*хижу*) правити, градити; **3.** *прен.* (*на дакого*) подметати коме, клеветати, обеђивати кога, свађивати кривицу на кога; **правя на нього** подмећу му, сваљују на њега кривицу; ◊ ~ **молбу** *заст.* писати молбу; ¤ ~ **(писац) дакому роки** *оп.* **под рок**

правиц ше -им ше *нєзак* правити се; изигравати; ¤ ~ **мудри** правити се паметан; ~ **важни** правити се важан

правни -а -е правни

правнїк *х.* правник

право¹ *с.* право; **маш** ~ имаш право, у праву си; ◊ **обичайне** ~ *правн.* обичајно право; ~ **моцнєйшого** право јачег

право² *присл.* право; ~ **ци**? је л' ти право?; ¤ **цо** ~ **то** ~ што јесте – јесте

правовирни -а -е правоверан

правомоцни -а -е правоснажан

правоориєнтовани -а -е десничар

правопис *х.* правопис

праворуки -а -е десноручк, дешњак

праворукосц *ж.* деснорукост

православ(и)є *с.* православље

православни -а -е православан; православац

правоценє *с.* препирка, споречкање, спор; натезање; расправљање, објашњавање

правоциц ше -им ше *нєзак. взаєм. повр.* препирати се, споречкавати се; натезати се; расправљати се, објашњавати се

правочасни -а -е благовремени

правучки -а -е *оп.* **прави-правучки**

праг *х.* праг; ¤ **отлукац люцки праги** обијати туђе прагове

прагац -ам *нєзак.* упрезати, запрезати, презати; ¤ **анї** ~ **анї шедлац** (*ище нє цалком одроснути хлоп*) младић који још није ушао у мужевне године

прагаци -а -е запрежни

прадавни -а -е древан, исконски

прадавнїна *ж.* древност

прадавно *присл.* ◊ **од прадавна** од памтивека

прадїдо *х.* прадеда

прадїдовски -а -е прадедовски

прадїдовщина *ж.* постојбина, прадомовина

прадки *мн. оп.* **пратки**

пражальнїк *х.* пржионик

пражальня *ж.* пржионица

пражени -а -е пржен; ◊ ~ **капуста** *кул.* подварак; ~ **хлєб** (*пред праженьом замачани до млєка и вайцох*) *кул.* квашеница

пражинка *ж.* прженица; тост

пражиц (ше) -им (ше) *нєзак.* пржити (се)

пражнїна *ж.* **1.** празнина; **2.** шупљина, дупља

празни -а -е празан

празник *х. поет.* празник

празнїна *ж. оп.* **пражнїна**

празновац -нуєм *нєзак. поет.* славити, прослављати

празновирє *с.* сујеверје, празноверје

празновирни -а -е сујеверан, празноверан

празноглави -а -е **1.** празноглав, шупљоглав; **2.** **празноглави** -вого *х.* празноглавац, шупљоглавац

празнословиц -им *нєзак.*

наклапати

празносц *ж.* *и* **празнота** *ж.* **1.** празноћа; **2.** таштина

Прайз *х. ист. заст.* Прус; ¤ **нагнїваниi як ~** бесан (љут) као рис (као змија)

Прайзка -кей *ж. ист. заст.* Пруска

пракса *ж.* пракса

практикант *х.* практикант

практиковац -куєм *зак. и нєзак.* практиковати, упражњавати

практични -а -е практичан

прамбаба *ж. беш. оп.* **прабаба**

прамдїдо *х. беш. оп.* **прадїдо**

праменко *с.*, **прамень** *и* **праменьчок** -чка *х.* прамен; чуперак, куштра

пранїк *х.* **1.** (*за пранє конопи и райбанїни*) пракљача, пратљача, пралица, пераљка; **2.** (*листа на санкох*) чешаљ, стопица; ¤ **мац язик як ~** имати дуг(ачак) језик, имати језик као крава

прапор *х. поет.* барјак, застава

прапочаток -тку *х.* прапочетак, искон

прапрабаба *ж.* чукунбаба

прапрадїдо *х.* чукундед(а)

прапраунук *х.* чукунунук

прапраунука *ж.* чукунунука

прародитель *х.* прародитељ

прас *викр.* прас; цик

праскац -ам *нєзак.* **1.** (*гласно пукац*) праскати; грувати; **2.** (*розпуковац*) пуцати; **скора праска** кожа пуца

праснуц -ашнєм *зак.* **1.** (*гласно пукнуц*) праснути; грунути; **2.** (*розпукнуц*) пукнути; **3.** *прен.* експлодирати; викнути, дрекнути

пратанє *с. коц.* (*пораєнє*) спремање

пратац -ам *нєзак.* **1. а)** (*наганяц*) терати; запошљавати; ~ **дакого до роботи** терати кога на посао; **б)** (*виганяц*) терати, слати; ~ **курячох вонка з хижи** терати пушаче напоље из собе; **2.** *коц.* (*пораїц*) спремати

пратки *мн.* прело, село; седељка

праунук *х.* праунук

праунука *ж.* праунука

прах *х.* **1.** прашина; **дзвигнуц ~** дићи прашину, запрашити; **2.** прах; **млєко у праху (працку)** млеко у праху; ¤ **збиц на ~** избрисати с лица земље

прахмо *и* **прахно** *с. бот.* губа, труд (Polyporus fomentarius)

прахняви -а -е **1.** (*погубени*): ~ **зуб** покварен зуб; **2.** *прен.* оронуо, дотрајао, трошан, олињао; труо; ~ **будинок** оронула зграда

прахнявиц -еєм *и* -им *нєзак.* (*губиц ше – о зубох*) кварити се; **прахнявею му зуби** кваре му се зуби

прац перем *нєзак.* **1.** (*конопу, райбанїну з пранїком*) грушкати; **3.** ударати, тући; **диждж пере до облакох** киша удара у прозоре

прац ше перем ше *нєзак.* (*купац ше моцно плюскаюци*) брчкати се, бућкати се; **гуски ше перу у бари** гуске се брчкају у бари

праца *ж. заст.* рад; ¤ **яка ~ така плаца** *прислов.* каква служба онаква и плата, докле жњела дотле јела

працовац -цуєм *нєзак.* **1.** давати последње знаке живота, скончавати; **2.** *заст.* радити

прашатко *с. дем.* прасенце

прашачка *ж.* крмача

праше -еца *с.* прасе, крме; ¤ **нашей швинї праше** (*наш чловек*) наше горе лист; **буц тринасте ~** (*буц звишни, нєпотребни*) бити пети точак [у колима]

прашиц (ше) -и (ше) *нєзак.* прасити (се)

прашна *прикм. ж.* супрасна;

¤ **раз є ~ раз цельна** (*о чловекови хтори часто меня думанє*) непоуздан, превртљив

прашнїк *х. бот.* прашник, прашница

прашносц *ж.* супрасност

прашух *х.* прасац, крме

пращанє *с.* прасак, грохот, тресак; цика

пращац -щим *нєзак.* **1.** грувати; праскати, трескати; цичати, циктати; прштати; штектати; **бомби праща** бомбе грувају; **праща пушки** цикћу пушке; **митралєз праци** митралєз пршти; **2.** (*розпуковац ше*) прштати, пуцати; ◊ **жима (мраз) – аж праци** пасја зима, од зиме пуца дрво и камен

пращкованє *с.* запрашивање; опрашивање

пращковац -куєм *нєзак. поль.* запрашивати

пращковач *х.* запрашивач

пращок -щку *и беш.* прашку *х.* **1.** прашак; ~ **за печенє** прашак за печење; **2.** *оп.* **прах** (**2**)

пре *прим. з акуз.* због, ради; услед; ◊ ~ **тебе** теби за љубав, за твоју љубав, због тебе

преанализовац -зуєм *зак.* проанализирати

пребарз *присл.* **1.** превише, сувише; ~ **є завжати** превише је заузет; **2.** *помоцнює меру прикмети присловнїкох*: ~ **вельо** премного; ~ **далєко** предалеко

пребаченє *с.* опроштај, опроштење; **замодлїц дакого за ~** извинити се коме, замолити кога за опроштај; ¤ **з пребаченьом** с опроштењем, да извинете (*оп.* **препитанє**)

пребачиц -им *зак.* опростити; **пребач(це)** (*нє* я ше пребачуєм)**!** извини(те)! опрости(те)! (*оп.* **препитац (ше)**)

пребачиц ше -им ше *зак. беш.* (< *серб.*) извинити се (*оп.* **препитац (ше)**)

пребачлїви -а -е **1.** опростив, опростљив; ~ **гришка** опростива грешка; **2.** који лако и брзо опрашта

пребачовац -чуєм *нєзак.* опраштати

пребачовац ше -чуєм ше *нєзак. беш.* (< *серб.*) извињавати се (*оп.* **препитовац (ше)**)

пребачуюци -а -е *оп.* **пребачлїви** (**1**)

пребегнуц -нєм *зак.* **1.** протрчати; пројурити; **2.** претрчати; прејурити

пребеговац -гуєм *нєзак.* **1.** протрчавати; **2.** претрчавати

пребежац -жим *зак.* претрчати

пребеженєц -нца *х.* пребег

преберац -ам *нєзак.* **1.** (*зарно од шмеца*) пребирати, требити; ~ **пасулю** пребирати пасуљ; **2.** (*виберац*) пробирати; **3.** преузимати; ~ **робу** преузимати робу; **4.** (*поднїмац*) предузимати; ~ **мири** предузимати мере; **5.** (*превладовац над другима состойнима часцами*): **у єдзеню нє шме ~ анї слане анї горке** јело не сме да буде ни пресољено ни препапрено; **6. а)** ~ **танєц** заплитати/заплетати ногама игру; **б)** ~ **з ногами** (*нєсиґурно ходзиц*) заплитати/заплетати ногама

преберачка *ж. аґр.* (*машина за преберанє плодох*) пребирачица

пребиванє[1] *с.* **1.** пробој; **2.** продор; **3.** *дїєсл. мен. од* **пребивац**[2] *и* **пребивац** ше

пребиванє[2] *с.* боравак (*оп.* **пребуванє**)

пребивац[1] -ам *нєзак.* **1.** пробијати; **2.** бушити

пребивац[2] -ам *нєзак.* **1.** боравити, пребивати; **2.** (*бивац, жиц*) живети; **у новим краю пребивали без церкви** у новом крају живели су без цркве; **3.** постојати; **правда божа пребива навики** истина божија

постоји вечито

пребивац ше -ам ше *нєзак.* **1.** пробијати се; **2.** надирати, навирати

пребиваци -а -е пробојан; ◊ ~ **папер** индиго

пребивач *х. техн.* пробојац; **млаток ~** чекић пробојац

пребиваюци -а -е *оп.* **пребиваци**

пребиц -иєм *зак.* **1.** пробити; **2.** убости; **пребил ногу на гвоздзе** убо је ногу на ексер; **3.** пробости; **4.** (*рисунок през превидни папер*) процртати

пребиц ше -иєм ше *зак.* пробити се

пребице *с.* пробој; пролом

преблаги -а -е преблаг

преблєкальня *ж.* пресвлачионица

преблєкац -ам *нєзак.* **1.** пресвлачити, преоблачити; **2.** (*посцелїну*) пресвлачити

преблєкац ше -ам ше *нєзак.* **1.** пресвлачити се, преоблачити се; **2.** (*меняц способ облєканя*) пресвлачити се; **по войни велї руски дзивки ше преблєкали** (*место народного облєчива почали ношицварошске*) после рата многе русинске девојке су се пресвлачиле; **3.** прерушавати се

преблєчиц -им *зак.* **1.** пресвући, преобући; **2.** (*посцелїну*) пресвући; **3.** (*за дакого*) прерушити

преблєчиц ше -им ше *зак.* **1.** пресвући се, преобући се; **2.** (*пременїц способ облєканя – обич. о жени*) пресвући се; **преблєкла ше и пошла до варошу** пресвукла се и отишла у град; **3.** (*за дакого*) прерушити се

преблїзко *с. присл.* преблизу

преблянднуц -нєм *зак.* пребледети

пребог(а) **1.** *викр.* побогу, бога ради, за име божје; **2.** *присл.* веома, јако; **~ би требало дижджу** веома би требало да падне киша; ¤ **пребог(а) модлїц (питац) дакого** кумити богом, ко бога молити

пребой *х.* пробој

пребойни -а -е пробојан

преболїц -їм *зак.* преболети

преболяци -а -е преболан

пребольтац -ам *зак.* промућкати

преборикац -ам *зак.* (*прешпиртац*) претурити, преметнути

пребранєц -нца *х. кул.* (< *серб.*) пребранац (*оп.* **груба пасуля** (*под* **пасуля**))

пребрац -берем *зак.* **1.** (*зарно од шмеца*) пробрати, отребити; **2.** (*повиберац*) пробрати; **3.** (*дакого – постац лєпши*) претећи, превисити, превазићи, надмашити, превладати кога, бити бољи од кога, измакнути коме; **з роботносцу велїх пребрал** вредноћом је многе надмашио; **4.** (*превладац други смаки, пахи и под.*): **соль у месу пребрала папригу** (*месо баржей слане як горке*) месо је више слано него горко; **гирмотанє пребрало гук лєса** (*гирменє було моцнєйше од гуку лєса*) грмљавина је надјачала хуку шуме

пребрехац -ам *зак.* (*надбешедовац, над'язиковац*) надлајати; ¤ **нє пребрехал би го анї пес** *оп. под* **пес**

пребродзиц -им *зак.* **1.** пробдети; пребдети; **2.** (*чежкосци*) пребродити

пребувалїско *и* **пребувалїще** *с.* **1.** боравиште; **2.** пребивалиште

пребуванє *с.* боравак, пребивање; ◊ **место пребуваня** место боравка

пребувац[1] -ам *нєзак.* боравити, пребивати

пребувац[2] -ам *нєзак.* преобувати; **~ ципели** преобувати ципеле

пребувац ше -ам ше *нєзак.* преобувати се

пребудзиц (ше) -им (ше) *зак.* пробудити (се)

пребуц¹ -удзем *зак.* **1.** (*буц даґдзе одредзени час*) провести, бити, проборавити; **пребули там седем днї** провели су тамо седам дана; **2.** (*бриґи, чежкосци*) пребродити; преживети; **цо шицко чловек пребудзе** шта све човек преживи; **валалски священїк пребул страшну колеру** сеоски свештеник преживео је страшну колеру; **3. а)** (*препровадзиц*) провести; **крашнє зме пребули Крачун** лепо смо провели Божић; **4.** пребринути; обавити; **пребули и дзивкову свадзбу** пребринули су и ћеркину свадбу

пребуц² -уєм *зак.* (*вжац другу обуй*) преобути

пребуц ше -уєм ше *зак.* преобути се

превага *ж.* превага; предност

превагнуц -нєм *и* **преважиц** -им *зак.* **1.** превагнути, претегнути; **2.** *прен.* превагнути

преважни -а -е претежан

преважно *присл.* претежно, превасходно, махом

превалїц ше -їм ше *зак.* (*пукнуц – о вреду и под.*) провалити се

преварени -а -е куван, прокуван; ~ **млєко** кувано млеко

превариц -им *зак.* **1.** скувати, прокувати; **2.** (*млєко*) скувати

преварйовац -юєм *нєзак.* **1.** прокувавати; **2.** (*млєко*) кувати

превартац -ам *зак.* пробушити; провртати, провртети, просврдлати

превезц -ежем *зак.* **1.** превести (-езем); **2.** провести (-езем)

превезц ше -ежем ше *зак.* превести се, провозати се; провести се

превелї *числ.* многи, веома много; ~ **людзе гиню у войнох** веома много људи гине у ратовима

превельки -а -е превелик, огроман

превельо *присл.* премного

превентивни -а -е превентиван

превериц -им *зак.* **1.** проверити; **2.** испробати, искушати

превериц ше -им ше *зак.* уверити се; **нє верел сом, алє тераз сом ше преверел** нисам веровао, али сад сам се уверио

преверйованє *с.* **1.** провера; **2.** проверавање

преверйовац -юєм *нєзак.* **1.** проверавати; **2.** испробавати, искушавати

превершени -а -е претеран

превершиц -им *зак.* претерати, превршити

превершовац -шуєм *нєзак.* претеривати, превршавати

превесц -едзем *зак.* **1.** (*одвесц на друге место*) превести; **2.** (*препровадзиц*) провести; **3.** обратити; ~ **на другу виру** обратити на другу веру; **4.** преварити; **5.** *оп.* **преложиц (3)**

превесц ше -едзем ше *зак.* **1.** провести се; **крашнє ше преведли** лепо су се провели; **2.** преварити се

превжац -вежнєм *зак.* **1.** (*прияц, вжац*) преузети; **2.** (*подняц*) предузети, преузети; ~ **мири** предузети мере

превивалїще *с.* превијалиште

превивац -ам *нєзак.* превијати

превивач *х.* превијач

превид *х.* превид

превидзиц -им *зак.* (*нє обачиц*) превидети

превидни -а -е провидан, прозиран; прозрачан

превипитац -ам *зак.*

преиспитати

превипитовац -туєм *нєзак.* преиспитивати

превисоки -а -е превисок

превистатосц *ж.* премор

превисшиц -им *зак.* **1.** (*становиска*) превазиђи; **2.** надмашити

превисшовац -шуєм *нєзак.* **1.** превазилазити; **2.** надмашивати; **його длуство превисшує вредносц його маєтку** његов дуг надмашује вредност његовог иметка

превитриц -им *зак.* проветрити

превитровац -руєм *нєзак.* проветравати

превиц -иєм *зак.* превити

превладац -ам *зак.* **1.** превладати; надјачати, премоћи; победити; **2.** преовладати

превладовац -дуєм *нєзак.* **1.** превладавати; надјачавати, премагати; побеђивати**;** **2.** преовладавати

превласц *ж.* превласт

преводзиц -им *нєзак.* **1.** (*водзиц на друге место*) преводити; **2.** (*препровадзовац*) проводити; **3.** обраћати; ~ **на другу виру** обраћати на другу веру; **4.** водати; ~ **коня** водати коња; **5.** лагати, варати; **6.** *оп.* **прекладац (3)**

преводзиц ше -им ше *нєзак.* проводити се

преводзовац -дзуєм *нєзак.* *оп.* **преводзиц (1–3)**

преводлїви -а -е проводљив

преводлївосц *ж. физ., биол.* проводљивост

преводнїк *х.* *физ.* (с)проводник

преводнїца *ж.* **1.** (*шлайс*) преводница; **2.** *мат.* проводница

превожиц (ше) -им (ше) *и* **превожовац (ше)** -жуєм (ше) *нєзак.* превозити (се)

превожовач *х.* превозилац

превоз *х.* превоз

превозисц -идзем *зак.* **1.** (*становиска, нєскладаня*) превазиђи; **2.** (*постац векши, моцнєйши и под.*) надмашити

превозиходзиц -им *нєзак.* **1.** (*становиска, нєскладаня*) превазилазити; **2.** (*поставац векши, моцнєйши и под.*) надмашивати

превозка *ж.* возило

превозков(и) -а -о/-е возни; ~ **парк** возни парк

превозни -а -е превозни

превознїк *х.* превозник

превознїна *ж.* (*плаценє за превоз*) превознина, возарина

превозходительство *с.* и **превозходство** *с.* (*екселенция*) превасходство

превой *х. ґрам.* превој

преволац -ам *зак.* прозвати; ~ **каждого по мену** прозвати сваког поименце

преволованє *с.* и **преволованка** *ж.* прозивка

преволовац -луєм *нєзак.* прозивати

превоспитац -ам *зак.* преваспитати

превоспитовац -туєм *зак.* преваспитавати

преврат *х.* преврат

преврацац -ам *нєзак.* **1.** превртати; претурати; **2.** (*шено и под.*) превртати; **3.** тумбати; **4.** (*обрацац наспак*) изврнтати; **5.** (*кнїжку*) прелиставати, листати; **6.** *поль.* превртати угар (*в.*); **7.** *вулґ.* обљубљивати

преврацац ше -ам ше *нєзак.* превртати се

преврацач *х. поль.* превртач

преврациц -им *зак.* **1.** преврнути; претурити; **2.** (*шено и под.*) преврнути; **3.** претумбати; **4.** (*обрациц наспак*) изврнути; **5.** *поль.* преврнути угар (*в.*); **6.** (*спак на лїцо*) преврнути; ~ **шмати** преврнути одело; **7.** *вулґ.* обљубити

преврациц ше -им ше *зак.* **1.** преврнути се; претурити се; **2.** (*обрациц ше наспак*) изврнути се

превредзиц -им (*дакому*) *зак.* учинити нажао коме; одбити (не учинити) коме што (*и увредити га тиме*)

превредзовац -дзуєм *нєзак.* *ґу* **превредзиц**

преврец -ем *зак.* краће време кључати (*о јелу које се кува*); **охаб най дакус превре** остави нека још мало кључа

превчас *присл.* прерано; преурањено

превчасни -а -е преран; преурањен

превязка *ж.* (*фатьол прейґ боляцого места*) повез

преганянє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **преганяц**; **2.** прогањање; прогон

преганятель *х. оп.* **преганяч**

преганятелька *ж.* прогонитељица, прогонитељка

преганяц -ям *нєзак.* **1.** прогањати, прогонити; **2.** (*гонїц на друге место*) прегонити, претеривати; **3.** (*виганяц*) протеривати; **4.** (*преходзиц границу, меру*) претеривати; **5.** *безос.*: **преганя го** има пролив**;** **6.** (*статок по змарзнутим шнїгу же би поламал змарзнуту шнїгову скору*) (про)терати (прошетати) стоку по снегу, лупати снег

преганяц ше -ям ше *нєзак. взаєм. повр.* прогањати се, прогонити се

преганяч *х.* прогонилац, прогонитељ

преганячка *ж.* пролив; ¤ **допити як** ~ досадан као стеница (као уш)

прегарнуц -нєм *зак.* прегрнути

прегартац -ам *нєзак.* прегртати

прегвариц -им *зак.* **1.** проговорити; **2.** зуцнути, зинути; **3.** (*дакого – з арґументами прешвечиц*) убедити; ¤ **лєпцо нє прегвари** јако је леп (лепа *итд.*), тек што не проговори

прегвариц ше -им ше *зак. взаєм. повр.* (*нагуториц себе нєприємносци*) преречити се, посвађати се, поречкати се

прегварка *ж.* **1.** (*звада*) неспоразум; **2. прегварки** *мн.* преговори

прегварянє *с. оп.* **прегварка (2)**

прегваряц -ям *нєзак.* преговарати

прегваряцки -а -е преговарачки

прегваряч *х.* преговарач

прегвиждзац -джим *зак.* прозвиждати; просвирати; прохујати; профијукати; прошишати

прегин *х.* прегиб, превој

прегинац (ше) -ам (ше) *нєзак.* пресавијати (се); прегибати (се)

прегирмиц -им *зак.* прегрмети; прогрмети

прегладнїц -їм *зак.* прегладнети

преглас *х. линґв.* преглас

прегласац -ам *зак.* прегласати

прегласовац -суєм *нєзак.* прегласавати

преглашенє *с.* проглас; проглашење

преглашиц -им *зак.* прогласити

преглашовац -шуєм *нєзак.* проглашавати

преглєдац -ам *зак.* претражити

преглєдовац -дуєм *нєзак.* претраживати

преглїбиц -им *зак.* продубити

преглїбйовац -бюєм *нєзак.* продубљивати

преглїбоки -а -е предубок

прегляд *х.* преглед

прегляднї -а -е прегледан

преглядносц *ж.* прегледност

прегнац преженєм *зак.* **1.** (*вигнац*) протерати, прогнати; **2.** (*з єдного места на друге*) претерати, прегнати; **3.** (*коня або

статок кед длуго мирує) прошетати; **4.** (*прейсц граніцу, меру*) претерати; **5.** *безос.* (*дакого*) добити пролив; **прегнало го** добио је пролив

прегнєсц -єцем *зак. кух.* (*цесто ище раз*) премесити

прегнєтани -а -е: ~ **цесто** *кух.* роњано тесто; ~ **осух** *оп. под* **осух**

прегнєтац -ам *нєзак.* поново месити (*већ замешено тесто*)

прегнєцени -а -е: ~ **колач** *кул.* колач од теста премешеног са машћу

прегнїц -їєм *зак.* (*вонконцом зогнїц на єдним месце*) протрунути, прогњити

прегнуц -нєм *зак.* **1.** пресавити; **2.** искренути

прегнуц ше -нєм ше *зак.* искренути се

прегнуце *с.* прегиб; искренуће

прегон *х.* и **прегона** *ж. оп.* **преганянє (2)**

прегонїтель *х. оп.* **преганяч**

прегориц -им *зак.* прегорети

прегорйовац -юєм *нєзак.* прегоревати

преграда *ж.* и **преградзенє** *с.* преграда

преградзиц -им *зак.* преградити

преградзовац -дзуєм *нєзак.* преграђивати

преградни -а -е преградни; ~ **мур** преградни зид

преграняц ше -ям ше *нєзак. коц.* **а)** пркосити коме, завитлавати кога, измотавати се; **б)** *взаєм. повр.* пркосити један другоме, завитлавати се; измотавати се

преграц[1] (ше) -реєм (ше) *зак.* прегрејати (се)

преграц[2] -аєм *зак.* (*страциц на змаганю и под.*) изгубити; проиграти; прокоцкати

прегривац (ше) -ам (ше) *нєзак.* прегрејавати (се)

прегризц -ижем *зак.* прегристи

прегучац -чим *зак.* прохујати

преґажиц -им *зак.* прегазити

преґрабац ше -бем ше *зак.* препентрати се, пребацити се, пресамитити се

преґрабовац ше -буєм ше *нєзак.* препентравати се, пребацивати се, пресамићивати се

преґруповац (ше) -пуєм (ше) *зак.* прегруписати (се)

преґруповйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* прегруписавати (се)

преґурац -ам *зак. беш.* (< *серб.*) прегурати

пред (*и* **предо** *у злученьох* предо мнє, предо мну) *прим.* **I.** *з акуз. зоз значеньом напряму дїї* испред, пред; **ишол предо мну** ишао је испред мене; **II.** *з инстр.* **1. а)** *зоз значеньом места дїї* испред, пред; **стал предо мну** стајао је испред мене; **б)** (*у дачиєй присутносци*) пред; **гварел му то ~ шицкима** рекао му је то пред свима; **2.** *зоз значеньом часу* пре; пред; уочи; ~ **Крачуном** пре Божића, пред Божић; ~ **трицец роками** пре тридесет година; **дзень ~ Новим роком** дан уочи Нове године; **III.** *з ґен. означує место пред дачиїм обисцом*: ~ **Дудаша** испред Дудашеве куће; ◊ ~ **тим** *присл.* пре тога; ¤ **єден ~ другим мудрейши (лєпши** *и под.***)** *ирон.* сваки мисли да је најпаметнији (најбољи *и сл.*) (*у међусобној препирци, објашњавању и сл.*)

предавальня *ж.* продавница

предаванка *ж. ридк. оп.* **предаванє**

предаванє *с.* продаја, продавање; трговање, пазар; ◊ ~ **на мало** малопродаја; ~ **на велько** велепродаја

предавац -ам *нєзак.* продавати

предавач *х.* продавац; ~ **на мало** малопродавац

предавачка *ж.* продавачица

предавни -а -е веома давни

предайни -а -е продајни

преданє *с.* предање

предармовац -муєм *зак.* забушити

предац -ам *зак.* продати

предац ше -ам ше *зак.* продати се

предбависко *с.* предигра

предбегнуц -нєм *зак.* (*онєможлївиц*) предупредити; предухитрити

предбегнуце *с.* (*онєможлївенє*) предупређај, предупређење

предбеговац -гуєм *нєзак.* (*онєможлївйовац*) предупређивати

предбудуци -а -е предбудући; ~ **час** *грам.* предбудуће време

предварош *х.* предграђе

предвечар *х.* предвече

предвечарши -а -е предвечерњи

предвиберанкови -а -о/-е предизборни

предвидзиц -им *зак.* предвидети

предвидзовац -дзуєм *нєзак.* предвиђати

предвидлїви и **предвидзуюци** -а -е предвидљив

предвиснїк *х.* претеча

предвисциц -им *зак.* наговестити, наслутити

предвисцовац -цуєм *нєзак.* наговештавати, слутити

предвични -а -е исконски, одисконски

предводзиц -им *нєзак.* предводити

предводитель *х.* предводник

предводителька *ж.* предводница

предводнїк *х.* *оп.* **предводитель**

предводнїца *ж.* *оп.* **предводителька**

предвойнови -а -о/-е предратни

предвояцки -а -е предвојнички; ~ **обука** предвојничка обука

предвчером *присл.* прекјуче

предгодзина *ж.* *шк.* предчас

предгорє *с.* предгорје, побрђе

предгород *х.* предграђе, подграђе

преддвор *х.* *архит.* припрата

преддворє *с.* предворје

преддїя *ж.* предрадња

предефиловац -луєм *зак.* продефиловати, предефилирати

пред'єдло *с.* предјело

пред'жалудок -дка *х.* *зоол.* преджелудник

преджобнуц -нєм *зак.* пробости

преджобовац -буєм *нєзак.* пробадати

предза *ж.* пређа; предиво

пред'завчерайши -а -е (*хтори ше случел пред трома днями*) накјучерашњи

пред'завчером *присл.* (*пред трома днями*) накјуче

предзальня *ж.* предионица

предзац -дзеєм *зак.* **1.** провући; проденути; **2.** протурити

предзач *х.* прелац, предилац

предзачка *ж.* **1.** преља; **2.** (*машина*) предилица

предзваняц -ям *нєзак.* (*дзвонїц умартому*) звонити за смрт (на мртваца), звонити задње гласове, гласити кога

предзековац -куєм *зак.*: **нє мочи дакому ~** не моћи изразити сву захвалност коме

предзенє *с.* прело

предзеранє *с.* продор

предзерац -ам *нєзак.* **1.** (*роздзерац*) процепљивати; **2.** продирати, пробијати се

предзерац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*роздзерац ше*) процепљивати се; **2.** пробијати се; ◊ **слунко ше предзера, нєбо ше предзера** сунце се пробија кроз облаке, почиње да се разведрава

предзера(ю)ци -а -е продоран

предзера(ю)цосц *ж.* продорност

предзивац -ам *нєзак.* **1.** провлачити; продевати; **2.** протурати

предзиравиц -им *зак.* пробушити; провртати

пред'змаганє *с.* предтакмичење

пред'знак *х.* предзнак, знак; знамење

пред'знанє *с.* предзнање

предзови -а -о/-е пређан, пртен; **предзово чарапи (шуфи)** (*виштрикани з предзи*) пређане зепе

предикат *х. ґрам.* предикат

предикативни предикативан

предикатни -а -е *и* **предикатов** -а -о/-е предикатски

предимензионовац -нуєм *зак.* предимензионирати

предискутовац -туєм *зак.* продискутовати

предиспит *х.* предиспит

предиспозиция *ж.* предиспозиција

предиспоновани -а -е предиспониран

предисторийни -а -е преисторијски

предистория *ж.* **1.** предисторија; **2.** преисторија

предих *х. оп.* **предихнуце**

предихнуц -нєм *зак.* предахнути

предихнуце *с.* предах

предїл *х.* предео

предклад *х. оп.* **предкладанє (2)**

предкладанє *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **предкладац**; **2.** предлог; **поднєсц ~** поднети предлог

предкладац -ам *нєзак.* **1.** (*пред дакого* або *дакому – послужовац з єдзеньом, пицом*) послуживати, служити; износити; подносити; **предкладали пред нїх (предкладали им) вшелїяки єдзеня** послуживали су их свакаквим јелима; **2.** (*давац предкладанє*) предлагати

предкладач *х.* предлагач

предком *присл.* **1.** претходно; пре тога; **2.** унапред; **тидзень ~ явел же придзе** недељу дана унапред је јавио да ће доћи

предкомора *ж. анат.* преткомора

предконтракт *х.* предуговор

предконфискация *ж. правн.* пленидба

предконфисковац -куєм *зак. и нєзак. правн.* пленити

предконфисковач *х. правн.* пленилац

предликвидация *ж.* стечај

предлог *х.* (*предкладанє*) предлог

предложиц -им *зак.* **1.** (*пред дакого* або *дакому – послужиц з єдзеньом, пицом*) послужити; понудити; изнети, ставити пред кога; **ґаздиня предложела пред госцох печене месо** домаћица је послужила госте печењем; **2.** (*дац предкладанє*) предложити; **3. а)** дати, пружити; **майстор ми предложел рахунок** мајстор ми је дао рачун; **на границї предложели свойо документи** на граници су дали своја документа; **б)** (*податки, предкладаня*) дати, изнети; **предложел свой план** изнео је свој план; **зоз предложеного мож видзиц же**... из изнесеног може се видети да...;

предлуги -а -е *и* **предлугоки** -а -е предуг, предугачак

предлуженє *с.* наставак; продужетак; ◊ **роман у предлуженьох** роман у наставцима

предлужиц -им *зак.* **1.** (*зробиц длугшим*) продужити, подужити; **2.** (*почац далєй робиц*) наставити, продужити; **~ з роботу** наставити с радом

предлужни -а -е продужни

предлужовац -жуєм *нєзак.* **1.** (*робиц длугшим*) продужавати, подуживати; **2.** (*починац далєй

робиц) настављати, продужавати

предмалженски -а -е предбрачни

предместо *с.* предграђе, подграђе

предмет *х.* предмет

предметни -а -е предметни

преднамира *ж.* предумишљај

преднапружени -а -е *буд.* преднапрегнут

преднарис *х.* преднацрт

преднї -я -є **1.** предњи; ~ **шедзиско** предње седиште; **2.** (*фронтални*) зачелни, фронтални; ◊ ~ **хижа** *оп. под* **хижа**

предносц *ж.* предност

предньоподнєбни -а -е *ґрам.* продньонепчани

предняк *х. заст.* лидер; вођа

преднячка *ж.* жена лидер *или* вођа

предобивац -ам *нєзак. заст.* придобијати; приволевати

предобиц -биєм *зак. заст.* придобити; приволети

предобри -а -е предобар

предодредзиц -им *зак.* предодредити

предодредзовац -дзуєм *нєзак.* предодређивати

предок¹ -дку *х.* **1.** предња страна; **2.** (*будинку*) фасада, лице; **3.** (*1. предок колони*; *2. водзаце место*) чело; **на предку колони** на челу колоне; **буц на предку (ґрупи, дружтва** *и под.*) бити на челу (групе, друштва *и сл.*);) чело; **4.** (*селянского коча*): **пошедали до предку** сели су напред; ◊ **на предку** *присл.* напред, спреда, на предњој страни; ¤ **водзиц/весц** ~ предводити, бити на челу; водити главну реч; предњачити

предок² -дка *х.* предак

предостатнї -а -є претпоследњи, предзадњи

предохрана *ж.* предохрана

предохранїц -їм *зак.* предохранити

предохраньовац -нюєм *нєзак.* предохрањивати

предпис *х. оп.* **предписанє**

предписанє *с.* пропис

предписани -а -е прописан

предписац -ишем *зак.* прописати

предписовац -суєм *нєзак.* прописивати

предплата *ж.* претплата

предплатни -а -е претплатни

предплатнїк *х.* претплатник

предплатнїцки -а -е претплатнички

предплациц (ше) -им (ше) *зак.* претплатити (се)

предплацовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* претплаћивати се

предполаднє *с.* преподне, доподне

предполаднньови -а -о/-е преподневни, доподневни

предпологови -а -о/-е *и* **предпородови** -а -о/-е претпорођајни

предпоставени -а -е претпостављени

предпоставиц -им *зак.* претпоставити

предпоставка *ж.* претпоставка

предпоставяц -ам *нєзак.* претпоставити

предпотопни -а -е *и* **предпотопови** -а -о/-е претпотопски, претпотопни

предпремиєра *ж.* претпремијера

предпрешвеченє *с.* предубеђење

предпрешли -а -е претпрошли

предприготовка *ж.* и **предпририхтованє** *с.* претприпрема

предприяце *с. заст.* предузеће

предраги -а -е прескуп

предрапац ше -пем ше *зак.* препрентрати се, пребацити се, пресамитити се

предраповац ше -пуєм ше

зак. препрентравати се, пребацивати се, пресамиһивати се

предрахунков(и) -а -о/-е предрачунски

предрахунок -нку/-нка *х.* предрачун

предрекац -ам *нєзак.* предсказивати, прорицати; гатати

предрекнуц -нєм *зак.* предсказати, прорећи

предрекнуце *с.* предсказање

предрец -ем *зак.* **I** *прех.* (*роздрец*) процепити, продерати; **б)** пробити; **II** *нєпрех.* (*пребиц ше*) продрети, пробити се

предриліїц -їм *зак.* **1. а)** прогурати; проваљати; **б)** прегурати; преваљати; **2.** (*преложиц за другираз*) одложити; **предрилєли схадзку за идуци тидзень** одложили су седницу за идућу недељу; **3.** *прен.* (*чежкосци и под.*) пребродити, савладати

предриліїц ше -їм ше *и* **предриляц ше** -ям ше *зак.* прогурати се

предрильовац -люєм *нєзак.* **1. а)** прогуравати; **б)** прегуравати; **2.** (*схадзку и под. – прекладац за другираз*) одлагати

предримац ше -мем ше *зак.* продремати, оддремати

предрингац -ам *зак.* прекасати

предробота *ж.* предрадња

предроботнїк *х.* предрадник

предрозсудок -дку/-дка *х.* предрасуда

предруковац -куєм *зак.* прештампати

предруковйовац -юєм *нєзак.* прештампавати

предруценє *с.* замерка

предруциц -им *зак.* предбацити, пребацити, замерити

предруцовац -цуєм *нєзак.* предбацивати, пребацивати, замерати

предруцовач *х.* замерало

предруцуюци -а -е прекоран, укоран; ~ **попатрунок** прекоран поглед

предсидатель *х.* председник

предсидателька *ж.* председница

предсидательски -а -е председнички

предсидательство *с.* председништво

предсказанє *с.* предсказање

предсказац -ажем *зак.* предсказати

предсказовац -зуєм *нєзак.* предсказивати

предсказовач *х.* предсказивач

предслово *с.* предговор

предсмертельни -а -е *и* **предсмертни** -а -е предсмртан

представа *ж.* представа

представитель *х.* представник

представительни -а -е представнички

представительство *с.* представништво

представиц -им *зак.* **1.** (*дакого дакому – упознац*) представити; **2.** (*приказац*) приказати, представити; **на сликох представени живот у прешлосци** на сликама је приказан живот у прошлости; **3.** (*задумац*) представити, замислити

представиц ше -им ше *зак.* представити се

представка *ж.* представка

представнїк *х.* *оп.* **представитель**

представнїцки -а -е *оп.* **представительни**

представнїцтво *с.* *оп.* **представительство**

представяц -ям *зак.* **1.** (*дакого дакому – упознавац*) представљати; **2.** (*приказовац*) приказивати, представљати; **3.** (*задумовац*) представљати, уображавати

представяц ше -ям ше *нєзак.* представљати се

предстояц -ої *нєзак.* предстојати; **предстої нам велька борба** предстоји нам велика борба **предстояци** -а -е предстојећи

предстража *ж.* *воєн.* предстража, објавница

предтеча *х.* претеча

предубонїц -їм *зак.* прогрмети, протутњати

предувац -ам *нєзак.* продувавати, *горв.* пропухивати; ¤ **тот витор ми аж косци предува** прозепшћу до костију на овом ветру

предува(ю)ци -а -е продувни

предуднїц -їм *зак.* протутњати

предумац -ам *зак.* **а)** (*роздумац*) размислити, промислити; **мушиш шицко добре** ~ мораш о свему добро размислити; **б)** ~ **себе** размислити (*пре одлуке*); **ище я себе предумам** још ћу ја размислити

предумац ше -ам ше *зак.* предомислити се

предумованє *с.* предомишљање

предумовац -муєм *нєзак.* **а)** (*роздумовац*) размишљати, премишљати; **шедзи и цошка предумує** седи и о нечем размишља; **б)** ~ **себе** размишљати (*пре одлуке*); **предумує себе як ришиц проблем** размишља како да реши проблем

предумовац ше -муєм ше *нєзак.* **1. а)** размишљати (*пре одлуке*); **б)** двоумити се, премишљати се; **предумую ше чи пойсц на роботу до иножемства** двоуме се да ли да оду на рад у иностранство; **2.** (*меняц одлуку*) предомишљати се

предуркац -ам *зак.* (*преписац*) прекуцати, претипкати

предусловиє *с.* предуслов, *горв.* предувјет

предусловиц -им *зак.* предусловити, *горв.* предувјетовати

предуховиц -им *зак.* продуховити

предуховйовац -юєм *нєзак.* продуховљавати

предуц -уєм *зак.* продувати; **витор нас добре предул** ветар нас је добро продувао

предхижа *ж.* предсобље

предходзаци -а -е *оп.* **предходни**

предходзиц -им *нєзак.* претходити

предходни -а -е претходни

предходнїк *х.* **1.** претходник; **2.** претеча

предходнїца *ж.* претходница

предходно *присл.* претходно

предчасни -а -е превремен

предчасно *присл.* превремено

предчеренови -а -е: ~ **зуб** *анат.* преткутњак

предчувствиє *с.* *заст.* *оп.* **предчувство**

предчувство *с.* предосећање, предосећај; слутња

предчувствовац -вуєм *нєзак.* *и зак.* предосећати; предосетити; слутити

предчуце *заст.* *оп.* **предчувство**

предшветочни -а -е претпразничан

предшедац -ам *нєзак.* председавати

предшедаюци -а -е председавајући

предшедовац -дуєм *нєзак.* *оп.* **предшедац**

предшедуюци -а -е *оп.* **предшедаюци**

предшколски -а -е претшколски

предшпив *х.* претпев

пред'яр *ж.* претпролеће

преєдац -ам *зак.* (*прегризац*) пројeдати

преєдац ше -ам ше *нєзак.* прејeдати се

преєсц -єм *зак.* (*прегризц*)

појести; **белави каменок преєдол мещок** плави камен је појео врећу

преєсц ше -єм ше *зак.* прејести се

прежаловац -луєм *зак.* прежалити

прежґиртац -ам *зак.* прошкргутати

преждеосвящени -а -е: ~ **служба** *церкв.* преждеосвећена литургија

прежегнац -ам *зак.* прекрстити, *горв.* прекрижити; ~ **дзецко у колїски** прекрстити дете у колевци

прежегнац ше -ам ше *зак.* прекрстити се, *горв.* прекрижити се

преживац -ам *нєзак. заст.* преживљавати; **чежко було ~ тоту кризу** тешко је било преживљавати ову кризу

преживйовац -юєм *нєзак.* **1.** проживљавати; **2.** преживљавати; **3.** (*дакого – длужей жиц*) надживљавати; **старши дакеди преживюю младших** старији некад надживљавају млађе

прежимовац -муєм *зак.* презимити

прежимовац ше -муєм ше *зак. оп.* **прежимовац**

прежити -а -е **1.** преживео; **2.** **а)** преживљен; **б)** проживљен

прежиц -иєм *зак.* **1.** проживети; **2.** преживети; **3.** надживети; **бул старши, алє ю прежил** био је старији, али ју је надживео

прежубрац -ам, **прежубротац** -ам *и* **прежубронїц** -їм *зак.* промрмљати; прогунђати

прежувац -ам *зак.* прежвакати

през (*и* **презо** *у злученю* презо мнє) *прим.* **I** *з акуз.* **1.** *означує напрям дїї* **а)** кроз; **ишли ~ лєс** ишли су кроз шуму; **б)** преко; **понагляли ~ поля** журили су преко њива; **прешли ~ гранїцу** прошли су преко границе; **2.** *означує час* **а)** током *або ше нє преклада*; **так було ~ даскельо роки** тако је било (током) неколико година; **б)** преко; ~ **дзень** преко дана, дању; ~ **ноц** преко ноћи, ноћу; ~ **лєто** преко лета; **II** *з ґен. беш. оп.* **без**

презавжати -а -е презаузет

презавжатосц *ж.* презаузетост

презадлужени -а -е презадужен

презадлужиц ше -им ше *зак.* презадужити се

презадлужовац ше -жуєм ше *нєзак.* презадуживати се

презадовольни -а -е презадовољан

презаняти -а -е презапослен

презанятосц *ж.* презапосленост

презасицени -а -е презасићен

презвац -звем *зак. ридк.* назвати, прозвати

презвиско *с.* презиме, породично име

прездзивац -ам *нєзак.*: ~ **дакого** издевати се над киме, придевати коме какво име, ругати се коме

прездравиц -им *зак.* оздравити, опоравити се

прездравйовац -юєм *нєзак.* оздрављати, опорављати се

презент *х. ґрам.* презент

презентация *ж.* презентација

презентов -а -о презентски

презентовац -туєм *зак. и нєзак.* презентовати, презентирати

презентски -а -е *оп.* **презентов**

презерватив *х.* презерватив

президент *х.* президент

президий *х.* и **президиюм** *х.* президиј(ум)

презирац -ам *нєзак.* презирати

презли *ж. мн. кух.* презле (*оп.* **отрушини (2)**)

презнавац ше -ам ше *нєзак.* распитивати се, обавештавати се,

информисати се

презнац ше -ам ше *зак.* распитати се, обавестити се, информисати се

презнї́мйовац -юєм *и* **презнї́мовац** -муєм *нєзак.* преснимавати

презноїц ше -їм ше *зак.* презнојити се

презнойовац ше -юєм ше *нєзак.* презнојавати се

презняц -нєєм *зак.* преснимити

презочлїви -а -е безобразан

презренє *с.* презир, презрење

презрени -а -е презрен

презрети -а -е презрео

презрец[1] -еєм *зак.* (*барз узрец*) презрети

презрец[2] -ем *зак.* (*знєнавидзиц*) презрети

презриви -а -е презрив

преимущество *с. заст.* преимућство

прейґ *прим. з ґен.* **1.** *означує напрям дїї* преко, поврх; **ґранати падаю ~ рики** гранате падају преко реке; **попатрел ~ новинох** погледао је преко новина; **преруцел ше ~ прощох** пребацио се преко тарабе; **2.** *означує постреднїка* преко, путем; **посцигнул то ~ вязи** постигао је то преко везе; **3.** *у функциї присловнїка* преко; ~ **сто метери** преко сто метара; ◊ ~ **драги** преко пута; **~ шора** преко реда

прейґа[1] *прим. ридк. оп.* **прейґ**

прейґа[2] *присл.* **1. а)** преко; **биваю** ~ станују преко; **б)** ~ **од дакого** сучелице, преко пута; ~ **од нас школа** преко пута од нас је школа; **2.** скроз; ~ **бул мокри** скроз је био мокар

прейґмирни -а -е прекомеран; сувишан

прейґмирно *присл.* прекомерно, претерано; сувише

прейґмирносц *ж.* прекомерност, претераност; сувишност

прейґморє *с.* прекоморје

прейґморски -а -е прекоморски

прейґокеански -а -е прекоокеански

прейґчасови -а -е прековремени

прейґчасово *присл.* прековремено

прейґчислови -а -е прекобројан

прейзли *ж. мн. беш. оп.* **презли**

прейсц -йдзем *зак.* **1.** *з розл. знач.* проћи; **вон прешол швет** он је прошао свет; **прешло даскельо роки** прошло је неколико година; **ище добре и прешол** још је добро и прошао; **прешла го глава** прошла га је главобоља; **2.** прећи; **прешли на други бок улїци** прешли су на другу страну улице; **3.** (*коло дакого*) мимоићи; мимоићи се; **прешли єден коло другого** мимоишли су се; **4.** ући; **прейдзце, шеднїце** уђите, седите; **5.** (*на другу виру*) обратити се; **6.** (*за дачим – прияц смак або запах даякого єдзеня и под.*) попримити мирис *или* укус неког јела *или* пића; **7. прешло го** *безос.* (*прешол го гнїв, жаль и под.*) прошло га је

прейсц ше -йдзем ше *зак.* **1.** прошетати се, проћи се; **2.** *беш.* (*спревесц ше*) прећи се

преказац -ажем *зак.*: ~ **себе** поновити у себи (*нешто што се жели запамтити*)

преказац ше -ажем ше *зак.* направити се важан, истаћи се, показати се

преказовац ше -зуєм ше *нєзак.* правити се важан, разметати се, истицати се

прекармиц -им *зак.* прехранити

прекартац -ам *зак.* прокартати

прекачац -ам *зак.* **1.** *заст.* (*суху райбанїну*) изрољати,

извањати; **2. а)** (*моцно набиц*) измакњати; **б)** изгрдити

преквалификация *ж.* преквалификација

преквалификовац (ше) -куєм (ше) *зак.* преквалификовати (се), преквалифицирати (се)

преквитац -ам *нєзак.* прецветавати

преквитнуц -нєм *зак.* прецветати

прекедвешни -а -е *заст.* **1.** премио, предраг; **2.** који се прави важан, много важан

прекиснуц -ишнєм *зак.* преврети

преклад *х.* превод

прекладанє *с.* **1.** (*на други язик*) превођење; **2.** претовар

прекладатель *х. оп.* **прекладач**

прекладателька *ж.* преводилац (*женска особа*)

прекладательни -а -е преводилачки

прекладац -ам *нєзак.* **1.** премештати; преносити; мицати; **2.** (*схадзку и под. за познєйше*) одлагати; **3.** (*на други язик*) преводити

прекладац ше -ам ше *нєзак.* (*премесцовац дацо з места на место*) повлачити се; **поєдзме тот фалаток меса же би ше нє прекладал** (*же бизме го нє кладли раз на стол, раз до фрижидера и под.*) поједимо ово парче меса да се не повлачи

прекладаци -а -е преводив

прекладацки -а -е *оп.* **прекладательни**

прекладач *х.* преводилац; тумач

прекладни -а -е преводни

прекласц -адзем *зак.* преместити; претоварити

преклїнац -ам *нєзак.* **1.** (*модлїц, питац*) заклињати, проклињати; вапити, запомагати; **2.** (*руцац клятви*) проклињати

преклопиц -им *зак.* (*закриц*) преклопити

преклопйовац -юєм *нєзак.* (*закривац*) преклапати

прекляти -а -е **1.** проклет; **2.** **прекляти** -того *х.* проклетник

преклятство *с.* и **прекляце** *с.* проклетство

прекляц -лєєм *зак.* проклети

прекнїжиц -им *зак.* прокњижити

прековац -куєм *зак.* прековати

прекоманда *ж.* прекоманда

прекоментаровац -руєм *зак.* прокоментарисати, прокоментирати

проконтроловац -луєм *зак.* проконтролисати, проконтролирати

прекопац -пем *зак.* **1.** прекопати; **2.** прокопати

прекоповац -пуєм *нєзак.* **1.** прекопавати; **2.** прокопавати

прекор *х.* прекор

прекориц -им *зак.* прекорети

прекорйовац -юєм *нєзак.* прекоревати

прекорююци -а -е прекоран

прекосни -а -е (*упрекосни*) пркосан

прекосц *ж.* (*упрекосценє*) пркос

прекосциц -им *нєзак.* (*упрекосциц*) пркосити

прекотуляц -ям *зак.* преваљати

прекоцкац -ам *зак.* прокоцкати

прекошиц -им *зак.* прекосити

прекравац -ам *нєзак.* прекрајати

прекрасни -а -е диван, предиван; прекрасан, прелеп; сјајан; изврстан; велелепан

прекрац -роїм *зак.* прекројити

прекрациц -им *зак.* прекратити

прекрацовац -цуєм *нєзак.* прекраћивати

прекрачац -ам *зак.* **1.**

(*прейсц – звич. вецей раз*) проћи; **вельо раз прекрачал тоту улїцу** много пута је прошао овом улицом; **2.** (*померац длужину у крочайох*) искорацати, искорачати, прекорачати; **прекрачал порту крижом и воздлуж** искорачао је плац попреко и уздуж

прекрачовац -чуєм *нєзак.* (*прейґ дакого/дачого*) прекорачивати

прекрашнє *присл.* дивно, предивно; прекрасно, прелепо; сјајно; изврсно

прекресциц (ше) -им (ше) *зак.* (*превесц/прейсц на другу виру; дац/вжац нове мено*) прекрстити (се)

прекривац -ам *нєзак.* прекривати; застирати

прекривач *х.* прекривач

прекривиц -им *зак.* прекривити

прекривяц ше -ям ше *нєзак.* пренемагати се

прекрижиц -им *зак.* прекрстити, укрстити; ¤ **шедзиц з прекриженима руками** седети с прекрштеним рукама

прекриц -иєм *зак.* прекрити, покрити; застрети, обастрети

прекриюмчариц -им *зак.* прокријумчарити

прекроченє *с.* прекорачење

прекрочиц -им *зак. осн. и прен.* прекорачити

прекрочовац -чуєм *нєзак. осн. и прен.* прекорачивати

прекруциц -им *зак.* **1.** премотати, пресукати; **2.** (*барз закруциц шрубик и под. и погубиц ґвинт*) превише затегнути, прецвикати навој; **3.** *прен.* изврнути, изопачити; деформисати

прекруцовац -цуєм *нєзак.* **1.** премотавати, пресукивати; **2.** (*барз закруцац шрубик и под. и губиц ґвинт*) прецвикавати навој; **4.** *прен.* извртати, изопачавати; деформисати; **нє прекруцуйце правду пред народом** немојте да извршете истину пред народом

прекупец -пца *х.* прекупац

прекупиц -им *зак.* прекупити

прекупйовац -юєм *нєзак.* прекупљивати

прекутатовац -туєм *зак.* преметнути, испреметати, претражити

прекушиц -им *зак.* прегристи

прекушовац -шуєм *нєзак.* прегризати

прелазок -зку *х.* **а)** очишћено место (без трске *и др.*) на обали канала, реке *и др.* (*за пецароше и купаче*); **б)** (*преход у плоту и под.*) пролаз, рупа

прелам *х.* и **преламанє** *с.* прелом, улом

преламац -мем *зак. осн. и друк.* преломити

преламац ше -мем ше *зак.* **1.** преломити се; **2.** (*спаднуц горезначки дакому з рукох – о дзецку*) отети се [из крила]; **меркуй най ци ше дзецко нє преламе** пази да ти се дете не отме [из крила]

преламни -а -е преломан

преламованє *с. друк.* прелом

преламовац -муєм *нєзак. осн. и друк.* преламати

преламовац ше -муєм ше *нєзак.* преламати се

преламовач *х. друк.* преламач, метер

прелеґвариц -им *зак.* (*препровадзиц час у нєроботи*) пропландовати, проленчарити

прелєжац -жим *зак.* прележати

прелєт *х.* прелет

прелєтнуц -нєм *зак.* (*у хвильки прелєциц*) пролетети

прелєтовац -туєм *нєзак.* **1.** прелетати; **2.** пролетати; промицати

прелєциц *-им зак.* ***1.*** *прелетети;* ***2.*** *пролетети;* ***3.*** *пролетети, пројурити;* ***4.*** *(о часу) пролетети, прохујати;* ◊ ***~ з очми*** *бацити летимичан поглед, летимице погледати*

прелєцовац -цуєм *нєзак. оп.* **прелєтовац**

прелиминарни -а -е прелиминаран

прелїв *х.* **1.** прелив, нијанса; **2.** *кух.* прелїв

прелїванє *с.* проливање; ~ **креви** проливање крви, крвопролиће

прелївац (ше) -ам (ше) *нєзк.* **1.** преливати (се); **2.** проливати (се)

прелїваци -а -е **1.** *оп.* **прелївни**; **2.** који се прелива у разним бојама

прелївни -а -е преливни

прелїґнуц -нєм *зак.* прогутати

преложиц -им *зак.* **1.** преместити; макнути; **прелож тот карсцель най нє завадза** макни ту столицу да не смета; **2.** (*роботу за познєйше*) одложити; **преложели схадзку за идуци тидзень** одложили су седницу за идућу недељу; **3.** (*на други язик*) превести

прелом *х. оп.* **преламованє**

прелуфтирац -ам *зак.* пролуфтирати

преляц -леєм *зак.* **1.** прелити; **2.** пролити; **3.** претопити; **4.** *прен.* преплавити

преляц ше -леєм (ше) *зак.* **1.** прелити се; **2.** пролити се; ¤ **преляла ше крев** пролила се (пала је) крв

премагац -ам *нєзак. заст.* **1.** превладавати, побеђивати; **2.** превазилазити

премазани -а -е (*розмазани*) размажен; маза

премазовац -зуєм *нєзак.* мазити

премазовац ше -зуєм ше (*розмазовац ше*) мазити се

премака(ю)ци -а -е промочив

премакац -ам *нєзак.* **1.** прокишњавати; **закрице премака** кров прокишњава; **2.** (*о обуї*) пропуштати воду; **ципели ми премакаю** ципеле ми пропуштају воду

премали -а -е премален

премало *присл.* премало

премаржлїна *ж.* промрзлина, смрзотина; озеблина

премарзнуц -ржнєм *зак.* промрзнути

премарзнуце *с. оп.* **премаржлїна**

премарнїц -їм *и* **премарновац** -нуєм *зак.* растрошити, расточити

премаршовац -шуєм *зак.* промарширати

премасценє *с.* премаз

премасциц -им *зак.* премазати

премасцовац -цуєм *нєзак.* премазивати

премахнути -а -е **1.** *оп.* **нє потрафени** (*под.* **потрафени**); **2.** *прен.* промашен

премахнуц -нєм *зак.* **1.** *оп.* **нє потрафиц** (*под* **потрафиц**), **нє поцильовац** (*под* **поцильовац**)); **2.** *прен.* промашити

премахнуце *с. осн. и прен.* промашај

пременїц -им *зак.* **1.** променити, заменити; **2.** преиначити

пременїц ше -їм ше *зак.* променити се

пременка *ж.* промена

пременлїви -а -е **1.** променљив; **2.** *ел.* наизменичан

пременлївосц *ж.* променљивост

пременовац -нуєм *зак.* преименовати

премеҗовац (ше) -нюєм (ше) *нєзак.* мењати (се), промењивати (се)

премерац -ам *зак.* **1.** (*померац по цалей длужини*) премерити; **2.** (*померац*) промерити

премерйовац -юєм *нєзак.* **1.** (*мерац по цалей длужини*) премеравати; **2.** (*мерац*)

промеравати

премесцац (ше) -ам (ше) *нєзак.* премештати (се)

премесценє *с.* премештај

премесциц (ше) -им (ше) *зак.* преместити (се)

премиєр *х.* премијер

премиєра *ж.* премијера

премили -а -е премио, предраг

премировац -руєм *зак. и нєзак.* (*дац/давац премию*) премирати

премиса *ж.* премиса

премиц -иєм *зак.* (*умиц, сплокнуц*) испрати, испрати, оплакнути

премишац -ам *зак.* промешати

премишиц -им *зак.* премесити

премия *ж.* премија

премлєц -мелєм *зак.* премлети

премогнуц -ожем *и* -нєм *зак.*. **1.** превладати, победити, савладати; **у злагоди нїхто вас нє преможе** у слози нико вас неће победити; **пенєж шицко преможе** новац све савлада; **2.** превазићи; претећи; надмашити; **при висельованю Керестурци премогли Коцурцох у чишлє** код исељавања Крстурци су бројчано надмашили Куцуране

премокнуц -нєм *зак.* (*буц шицок мокри од дижджу*) прокиснути, покиснути до голе коже

премосциц -им *зак. прен.* премостити

премосциви -а -е премостив

премосцовац -цуєм *нєзак.* премошћивати

премосцуюци -а -е *оп.* **премосциви**

премотац -ам *зак.* премотати

премотовац -туєм *нєзак.* премотавати

премоц *ж.* премоћ

премоцовац ше -цуєм ше *зак. оп.* **пресиловац ше**

премудри -а -е премудар, премапетан

премулатовац -туєм *зак.* пролумповати, пробанчити

премурйовац -юєм *нєзак.* презиђивати

премуровац -руєм *зак.* президати

премурчац -чим *зак.* **1.** (*о псу*) зарежати; **2.** промрмљати; промумлати

премутькац -ам *зак.* (< *серб.*) промућкати (*оп.* **пребольтац**)

пренаглашиц -им *зак.* пренагласити

пренагли -а -е пренагао

пренаглїц -їм *зак.* пренаглити

пренайсц -найдзем *зак.* пронаћи, обрести, обрети, открити

пренапружени -а -е пренапрегнут

пренаселєносц *ж.* пренасељеност

пренаселїц (ше) -їм (ше) *зак.* пренаселити (се)

пренаходзацки -а -е проналазачки

пренаходзач *и* **пренаходитель** *х.* проналазач, *горв.* изумитељ

пренаходнїцтво *с.* проналазаштво, *горв.* изумитељство

пренаходок -дку/-дка *х.* проналазак; изум, обрет

пренаходзиц -им *нєзак.* проналазити, откривати

пренєсц -єшем *зак.* пренети

пренєшени -а -е пренесен; ~ **значенє** пренесено значење

пренїкац -ам *и* **пренїковац** -куєм *нєзак.* **1.** продирати, проницати; **2.** (*обнїмац*) обузимати, прожимати, проницати

пренїклїви -а -е проницљив; видовит; виспрен

пренїкнуц -нєм *зак.* **1.** продрети, проникнути; **2.** (*обняц*) обузети, прожети, проникнути

пренїковац -куєм *нєзак.* *оп.* **пренїкац**

пренос *х.* пренос

преносни -а -е **1.** преносив; **2.** *оп.* **преношаци**

преноснїк *х.* преносник

преноцовац -цуєм *зак.* преноћити

преношаци -а -е преносан

преноситель *х.* преносилац

преношиц -им *и* **преношовац** -шуєм *нєзак.* преносити

преношовач *х.* преносилац

пренумерант *х.* пренумерант

пренумеровац (ше) -руєм (ше) *зак. и нєзак.* (*предплациц* (*ше*)/*предплацовац* (*ше*)) пренумерисати (се)

преоблєчиц (ше) -им (ше) *зак. оп.* **преблєчиц (ше) (3)**

преображенє *с.* преображај

Преображениє *с. церкв.* (*швето 06/19. авґуста*) Преображење

преображиц (ше) -им (ше) *зак.* преобразити (се)

преображовац (ше) -жуєм (ше) *нєзак.* преображавати (се)

преображуюци -а -е преображајни

преобрат *х.* и **преобраценє** *с.* **1.** преокрет; **2.** (*преламна хвилька*) прекретница

преобрациц ше -им ше *зак.* преокренути се

преобтерхованє *с.* преоптерећење

преобтерховани -а -е преоптерећен

преобтерхованосц *ж.* преоптерећеност

преобтерховац (ше) -хуєм (ше) *зак.* преоптеретити (се)

преобтерховйовац (ше) -ховюєм (ше) *зак.* преоптерећивати (се)

преобширни -а -е преопширан

преодаванє *с.* и **преодаванка** *ж.* преудаја

преодавац ше -ам ше *нєзак.* преудавати се

преодац ше -ам ше *зак.* преудати се

преокупация *ж.* преокупација

преокупировац -руєм *и* **преокуповац** -пуєм *зак.* преокупирати

преорац -рем *зак.* преорати

преориєнтация *ж.* преоријентација

преориєнтовац (ше) -туєм (ше) *зак.* преоријентисати (се), преоријентирати (се)

преорйовац -юєм *нєзак.* преоравати

преосвящени -ного *х. церкв.* преосвештени

преосвященство *с. церкв.* преосвештенство

преоставац -ам *нєзак.* преостајати

преостаток -тку/-тка *х.* преостатак

преостац -анєм *зак.* преостати

преошац -шеєм *зак.* просејати

преошивац -ам **I** *зак. оп.* **преошац**; **II** *нєзак.* просејавати

преоштри -а -е **1.** преоштар; **2.** престрог

препад *х.* препад

препадац -ам *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* пропадати; **2.** (*за даким/дачим*) пропадати, скапавати; **3.** нестајати

препаднути -а -е (*схуднути*) пропао

препаднуц -нєм зак. **1.** *з розл. знач.* пропасти; **2.** осиромашити, обубожати; **3.** (*о державі, влади*) пасти

препадовац -дуєм *нєзак.* (*падац*) пропадати

препаковац -куєм *зак.* препаковати, препакирати

препаковйовац -юєм *нєзак.* препакивати, препакиравати

препалїц -їм *зак.*: ~ **цукер** упржити (испржити) шећер

препальовац -люєм *нєзак.* *ґу*

препалїц

препарат *х.* препарат

препарировац -руєм *и* **препаровац** -руєм *зак. и нєзак.* препарирати

препасировац -руєм *зак. кух.* пропасирати

препасц *ж.* **1.** пропаст; срозавање; погибељ; **2.** провалија, пропаст

препатральньа *ж.* (*простория у хторей лїкар препатра хорих*) прегледаоница

препатранє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **препатрац; 2.** прегледање; преглед

препатрац -ам *нєзак.* **1.** прегледати, прегледавати; **2.** (*кнїжку*) листати; **3.** прогледавати

препатрач *х.* прегледач

препатриц -им *зак.* **1.** прегледати; **2.** (*поглєдац*) прегледати, претражити; **3.** прогледати; ¤ **нє мочи** ~ [**з очми, з оком**] (*нє мочи облапиц з поглядом*): **нє могол ~ масу народу** пред њиме је била непрегледна маса народа, није могао да обухвати погледом велику масу народа

препатрунок -нку/-нка *х.* преглед

препечена -ней *ж.* (*палєнка*) препеченица, препеченка

препечиц -чем *зак.* препећи

препилїц -їм *зак.* (*розрезац зоз пилу*) пресећи, препилити, претестерисати

препилка *ж.* препелица

препилкар *х.* (*файта пса*) препеличар, вижла, вижља

препилков -а -о препелич(и)ји

препилче -еца *с.* препеличић

препильовац -люєм *нєзак.* ґу **препилїц**

препис *х.* препис

преписанє *с. заст. оп.* **предписанє**

преписац -ишем *зак.* **1.** *з розл. знач.* преписати; ~ **текст** преписати текст; ~ **дакому маєток** преписати коме имање; **лїкар му преписал лїки** лекар му је преписао лекове; **2.** *заст. оп.* **предписац**

преписка *ж.* преписка

преписовац -суєм *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* преписивати; **2.** *заст. оп.* **предписовац**

преписовач *х.* преписивач

препитанє *с.* извињење; **явне ~** јавно извињење; **новини обявели його ~** новине су објавиле његово извињење (*нє* пребаченє, *оп.*)

препитац -ам (*дакого*) *зак.* **а)** извинити се коме, замолити кога за опроштај; изразити жаљење; **препитал го пре шицко** извинио му се због свега; **б)** замолити кога што (*уз извињење*); **родичи препитали наставнїка же би ище раз випитал їх сина** родитељи су замолили наставника да још једном испита њиховог сина (*нє* **пребачиц ше**, *оп*)

препитац ше -ам ше *зак.* **а)** извинити се коме; замолити кога за опроштај; изразити жаљење; **препитал ше єй пре його нєуважносц гу нєй** изразио јој је жаљење због његове непажње према њој; **на розходзе оцец зоз сином ше препитали** на растанку отац и син су замолили један другог за опраштај; **б)** упитати кога што (*покорно, уз извињење*); **препитал ше шефови чи треба ище дацо зробиц** упитао је шефа да ли треба још нешто урадити (*нє* **пребачиц ше**, *оп*)

препити -а -е (*хтори вельо пиє, та уж ма характеристики алкоголичара*) пропит

препитованє *с.* извињавање

препитовац -туєм (*дакого*) *нєзак.* **а)** извињавати се коме, молити кога за опроштај; изражавати жаљење; **препитовали єден другого**

извињавали су се један другоме; **б)** молити кога што (*уз извињење*); **кажди пияток препитує шефа же би го пущел скорей з роботи** сваког петка моли шефа да га пусти раније с посла (*нє* **пребачовац ше**, *оп*)

препитовац ше -туєм ше *нєзак.* **а)** извињавати се; молити кога за опроштај; изражавати жаљење; **б)** питати кога што, распитивати се о коме/чему (*покорно, уз извињење*) (*нє* **пребачовац ше**, *оп*)

препихац (ше) -ам (ше) *нєзак.* провлачити (се); протурати (се); промаљати (се)

препиц -иєм *зак.* пропити

препиц ше -иєм ше *зак.* пропити се

преплакац -ачем *зак.* преплакати

преплата *ж.* и **преплаценє** *с.* (*преплацена сума*) преплата

преплациц -им *зак.* преплатити

преплацовац -цуєм *нєзак.* преплаћивати

преплашени -а -е преплашен, престрашен; ужаснут; избезумљен, унезверен

преплашиц (ше) -им (ше) *зак.* преплашити (се), престрашити (се); ужаснути (се), избезумити (се)

преплашовац (ше) -шуєм (ше) *нєзак. ґу* **преплашиц (ше)**

преплєсц (ше) -єцем (ше) *зак.* преплести (се)

преплєтани -а -е: ~ **колач** *кул.* плетеница

преплєтац -ам *нєзак.* преплитати

преплєтац ше -ам ше *нєзак. взаєм. повр.* преплитати се; плести се

преплєценє *с.* преплетај

преплïвац -ам *зак.* **1.** препливати; **2.** (*на ладї*) препловити

преплïвовац -вуєм *нєзак.* **1.** препливавати; **2.** (*на ладї*) препловљавати

преплокац -ам *зак.* пропрати

преповесц -ем *зак. звич. у злученю* **нє мож** ~ не може се (немогуће је) испричати (изрећи); **їх радосц нє мож** ~ њихова радост не може се исказати речима, њихова радост је неизрецива

преподавальня *ж.* слушаоница, предаваоница

преподаванє *с.* предавање

преподаватель *х. оп.* **преподавач**

преподавателька *ж.* женска особа предавач

преподавац -ам *нєзак.* (*тримац преподаванє*) предавати

преподавач *х.* предавач

преподац -ам *зак. заст.* одржати; ~ **виклад** одржати предаванє

преподобни -а -е преподобан

препозиция *ж.* препозиција

препознавац -ам *нєзак.* препознавати

препознатлïви -а -е препознатљив

препознац -ам *зак.* препознати, познати

препознац ше -ам ше *зак. взаєм. повр.* препознати се

препозни -а -е прекасан

препозно *присл.* прекасно, предоцкан

преполни -а -е **1.** препун; **2.** препун, крцат

преполнїц (ше) -їм (ше) *зак.* препунити (се)

преполньовац (ше) -нюєм (ше) *нєзак.* препуњавати (се)

преполовиц (ше) -им (ше) *зак.* преполовити (се)

преполовйовац (ше) -юєм (ше) *зак.* преполовљавати (се)

препоминанє *с.* **1.** **а)** (*надпоминанє, опоминанє*) опомена, опомињање; предочење, предочавање; спомињање; **б)** предбацивање, пребацивање; **2.** наговештавање, наговештај

препоминац -ам *нєзак.* **1. а)** (*надпоминац, опоминац*) опомињати; предочавати; спомињати; говорити; сугерисати; **оцец вецей раз препоминал синови же тота школа нє за нього** отац је више пута опомињао сина (говорио сину) да ова школа није за њега; **б)** предбацивати, пребацивати, поговарати, приговарати; **2.** (*наявйовац*) наговештавати; **вецей раз препоминал же пойдзе студирац** више пута је наговештавао да ће отићи да студира

препомнуц -нєм *зак.* **1. а)** (*надпомнуц, опомнуц*) опоменути; предочити; споменути; рећи; сугерисати; провући коме што кроз уво; **б)** предбацити, пребацити; **2.** (*наявиц*) наговестити, поменути успут

препомнуце *с. оп.* **препоминанє**

препона *ж. анат., спорт.* препона

препонаш *х. спорт.* препонаш

препород *х.* и **препородзенє** *с.* препород

препородзиц (ше) -им (ше) *зак.* препородити (се)

препородзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* препорађати (се)

препородитель *х.* препородилац, препородитељ

препорука *ж.* и **препорученє** *с.* препорука

препоручени -а -е препоручен; ~ **писмо** препоручено писмо

препоручиц -им *зак.* препоручити

препоручиц ше -им ше *зак.*: ~ **Христови**, ~ **волї Божей** предати се вољи Божјој (*у невољи, рату*)

препоручовац -чуєм *нєзак.* препоручивати

препоручовац ше -чуєм ше *нєзак.* (*ґу* **препоручиц ше**) предавати се вољи Божјој (*у невољи, рату*)

препотентни -а -е препотентан

препотенция *ж.* препотенција

преправиц -им *зак.* **1.** преправити; **2.** (*шмати и под.*) преправити, прекројити; **3.** *заст.* претворити (*у кога/што*)

преправиц ше -им ше *зак. заст.* претворити се (*у кога/што*)

преправка *ж.* и **преправянє** *с.* преправка

преправяц -ям *нєзак.* **1.** преправљати; **2.** прекрајати; **3.** *заст.* претварати (*у кога/што*); ◊ ~ **дакому драгу** крчити коме пут

преправяц ше -ям ше *нєзак. заст.* претварати се (*у кога/што*)

преврагнуц -нєм *зак.* препрегнути

препраговац -гуєм *нєзак.* препрезати

препражени -а -е: ~ **масло** топљено масло

препражиц -им *зак.* **1.** (*барз упражиц*) препржити; **2.** *кух.*: ~ **масло** истопити масло (маслац); ~ **цукер** испржити (упржити, карамелисати) шећер

препредаванє *с.* препродаја

препредавац -ам *нєзак.* препродавати

препредавач *х.* препродавац

препредац[1] -ам *зак.* (*скорей купене предац*) препродати

препредац[2] -ам *нєзак.* **1.** *фолкл.* прести целу ноћ на прелу; **2.** *прен.* причати о свачему (*обич. у женском друштву*)

препреченє *с.* препрека; сметња

препречиц -им *зак.* **1.** препречити, запречити; **2.** спречити

препречовац -чуєм *нєзак.* **1.** препречавати, запречавати; **2.** спречавати

преприповедац -ам *зак.*

препричати

преприповедовац -дуєм *нєзак.* препричавати

препровадзац -ам *нєзак. оп.* **препровадзовац**

препровадзиц -им *зак.* **1. а)** (*пребуц даґдзе на одредзени способ*) провести; **лєтни розпуст зме крашнє препровадзели** летњи распуст смо лепо провели; **б)** (*пребуц даґдзе одредзени час*) провести, проборавити; **у горох препровадзел мешац** у планинама је провео месец дана; **в)** (*швета*) прославити; означити; провести; **ювилей зме препровадзели святочно** јубилеј смо прославити свечано; **2.** преживети, пребринути; ~ **бриґу** пребринути бригу; **забул на бриґи хтори препровадзел у живоце** заборавио је бриге које је преживео у животу; **3.** *заст.* **а)** (*окончиц, реализовац*) обавити, спровести; пребродити; **шицку роботу препровадзел успишно** сав посао је спровео успешно; **б)** (*запровадзиц*) спровести, увести; **сцели** ~ **социялизем** хтели су да уведу социјализам; **в)** организовати, одржати; **школяре на Крачун препровадзели колядованє** ученици су на Божић организовали коледање

препровадзовац -дзуєм *зак.* **1. а)** (*пребувац даґдзе на одредзени способ*) проводити; **б)** (*пребувац даґдзе одредзени час*) проводити, боравити; **в)** (*швета*) прослављати; означавати; проводити; **2.** *заст.* (*бриґи и под.*) преживљавати; **3.** *заст.* **а)** (*окончовац, реализовац*) обављати, спроводити; пребројивати; **б)** (*запровадзовац*) спроводити, уводити; **в)** организовати, одржавати

препулька *ж. бикич. оп.* **препилка**

препусни -а -е пропусни

препуснїца *ж.* пропусница

препутованє *с.* пропутовање

препутовац -туєм *зак.* пропутовати

препущенє *с.* пропуст

препущени -а -е **1.** пропуштен; **2.** ~ **млєко** (*млєко без шметанки*) обрано млеко

препущиц -им *зак.* **1.** (*дац, охабиц*) препустити; **препущел фирму младшим** препустио је фирму млађима; **2.** (*нє вихасновац*) пропустити; ~ **нагоду** пропустити прилику

препущиц ше -им ше *зак.* препустити се, предати се; **~ чарним думком** предати се црним мислима; ~ **судьби** препустити се судбини

препущовац -щуєм *нєзак.* **1.** (*давац, охабяц*) препуштати; **2.** (*нє хасновац*) пропуштати

препущоваци -а -е пропустљив

препущовац ше -щуєм ше *нєзак.* препуштати се

препущуюци -а -е **1.** *оп.* препусни; **2.** *оп.* **препущоваци**

препятствиє *и* **препятство** *с. заст. оп.* **препреченє**

прерабянє *с.* прерада

прерабяц -ям *нєзак.* прерађивати, обрађивати

прерабяцки -а -е прерађивачки

прерабяч *х.* прерађивач

прерайбац -бем *зак.* пропрати

прерайбовац -буєм *нєзак.* пропирати

prерастац -ам *нєзак.* **1.** (*обеговац з ростом*) прерастати; **2.** (*роснуц през дацо*) прорастати

прераховац -хуєм *зак.* прерачунати

прераховац ше -хуєм ше *зак.* (*погришиц у рахунку*) прерачунати се, зарачунати се; преварити се

прераховйовац -юєм *нєзак.* прерачунавати

прераховийовац ше -юєм ше *нєзак.* (*гришиц у рахунку*) прерачунавати се, зарачунавати се

прерва *ж.* **1.** прекид; **2.** пауза, одмор

прервац -вем *и* **прервец** -ем *зак.* **1. а)** прекинути; **б)** (*дакого* и *дакому*) прекинути кога у говору, упасти коме у реч; **1.** (*розтаргнуц*) прекинути, претргнути

пререз *х.* пресек

презрезац -ежем *зак. з розл. знач*. пресећи

презрезовац -зуєм *нєзак.* пресецати

пререзовац ше -зуєм ше *нєзак.* пресецати се, сећи се; **драги ше пререзую** путеви се пресецају

пререшетовац -туєм *зак.* прорешетати

прерив *х. оп.* **прерывка**

прериавц -ам *нєзак.* **1. а)** прекидати; **б)** (*дакого* и *дакому*) прекидати некога у говору, упадати некоме у реч; **2.** (*розтарговац*) прекидати, претргати

прериваци -а -е **1. а)** испрекидан; **б)** (*хтори мож прeривац*) прекидан (-дна -дно); **2. ~ плач** грчевит плач

прериваццо *присл.* испрекидано; **бешедовац** ~ говорити испрекидано

прерывач *х. ел.* прекидач

прерывка *ж.* **1.** прекид; престанак; **2.** *ридк.* пауза; ◊ **без прерывкох** без прекида; **на прерывки** прекидице, прекидимице, са прекидима; повремено

прерывни -а -е *оп.* **прериваци (1. б)**

прерідзенє *с.* проред

прерідзиц (ше) -им (ше) *зак.* проредити (се)

прерідзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* проређивати (се)

прерийски -а -е преријски

прерисовац -суєм *зак.* прецртати

прерисовийовац -юєм *нєзак.* прецртавати

прерия *ж.* прерија

преробени -а -е прерађен; ◊ ~ **млєко** *оп.* **препущене млєко**

преробиц -им *зак.* **1.** прерадити, обрадити; **2.** (*почац робиц*) прорадити

преробйовац -юєм *нєзак.* *оп.* **прерабяц**

преробйовач *х. оп.* **прерабяч**

преробок -бку/-бка *х.* **1.** прерада; **2.** прерађевина

прерозподзеліїц -їм *зак.* прерасподелити

прерозподзельованє *с.* прерасподела

преронтовац -туєм *зак.* (*розтрошиц*) прорајтати, растрошити, расточити, профућкати, прођердати

прероснуц -ошнєм *зак.* **1.** (*обегнуц з ростом*) прерасти, надрасти; **2.** (*прероснуц през дацо*) прорасти

прероштовац -туєм *зак.* просејати; прорешетати

прерубац -бем *зак.* **1.** расећи, расцепити секиром; **2.** проредити мотиком (*репу, мак и сл.*)

прерuцац -ам *зак.* **1.** пребацити (*все, постепено*); **2.** *поль.* пргрнути, претурити (*лопатом*); **у жице ше зведла мушка, та преруцал шицко зарно** у пшеници се појавио жижак, па је претурио лопатом све зрно

преруценє *с.* пребачај, премашај; ~ **норми** пребачај норме

преруциц -им *зак.* **1.** (*руциц прейґ дачого*) пребацити; **2.** пребацити, премашити; ~ **норму** пребацити норму; ¤ ~ **дакого прейґ плєцa** заденути кога за појас

преруциц ше -им ше *зак.* **1.** пребацити се; **2.** (*достац характеристики иншакей

файти – о рошліни) укрстити се са другом врстом

преруцовац -цуєм *нєзак.* **1.** пребацивати; **2.** (*зарно и под. – преврацац з лопату*) лопатати, прегртати, претурати

преруцовац ше -цуєм ше *нєзак.* **1.** пребацивати се; **2.** (*прекладац ше з места на место*) повлачити се; **тото месо ше ми уж длуго преруцує у змаржляку** ово месо ми се већ дуго повлачи у замрзивачу

преруцовач *х. ел., физ.* пребацивач

преса *ж.* **1.** *техн.* преса; **2.** (*справа за джаменє*) муљача; **3.** штампа

пресада *ж.* **1.** пресада; **2.** *оп.* **пресадок**

пресадзиц -им *зак.* пресадити

пресадзовац -дзуєм *нєзак.* пресађивати

пресадок -дка/-дку *х.* (*кореньчок пресади*) пресад(а), струк

пресвитер *х. церкв.* презвитер

пресвяти -а -е пресвет

преседан *х.* преседан

преселєнєц -нца *х.* пресељеник

преселїц (ше) -їм (ше) *зак.* преселити (се)

пресельовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* пресељавати (се)

пресиловани -а -е претргнут; исцрпљен, изможден

пресиловац ше -луєм ше *зак.* (*уложиц моци поверх своїх можлївосцох*) претргнути се; **пресиловал ше у роботи, та ше похорел** претргао се у послу, па се разболео

пресипац -пем *зак.* пресути

пресиповац -пуєм *нєзак.* пресипати

пресихац -ам *нєзак.* исушивати се, сушити се; **нїзши места по драгох чежше пресихаю** нижа места на путевима теже се суше

пресиценє *с.* презасићеност

пресицени -а -е пресићен

пресициц ше -им ше *зак.* преситити се

пресицовац ше -цуєм ше *нєзак.* пресићавати се

пресичац -чим *зак.* просиктати

пресия *ж.* пресија

прескаковац -куєм *нєзак.* прескакати

прескакуюци *присл.* прескочке, прескачући

прескладац -ам *зак.* пресложити

прескладовац -дуєм *нєзак.* преслагати

прескок *х.* прескок

прескочиц -им *зак.* прескочити; ¤ **лєгчейше го прескочиц як обисц** (*о малим широким чловекови*) ниског је раста, али широк, набијен

прескравац -ам *нєзак.* прекрајати

преслаби -а -е преслаб

преслава *ж.* прослава; славље

преславени -а -е прослављен

преславиц -им *зак.* **1.** прославити; **2.** узвисити, подичити

преславиц ше -им ше *зак.* прославити се

преславйовац -юєм *нєзак.* *оп.* **преславяц**

преславяц -ям *нєзак.* прослављати

пресладзиц -им *зак.* пресладити

пресладзовац -дзуєм *нєзак.* преслађивати

пресликовац -куєм *зак.* пресликати

пресликовйовац -юєм *нєзак.* пресликавати

преслухац -ам *зак.* направити се глув, оглушити се; **кед ше вона будзе з тобу вадзиц, а ти то преслухай** ако те она буде грдила, а ти се

направи глув

преслухац ше -ам ше *зак.* (*превериц свойо знанє*) преслишати се

преслуховац -хуєм *нєзак.* правити се глув, оглушавати се; **кед му дацо розказую робиц, вон вше преслухує** ако му нареѓују да нешто ради, он се увек прави глув

преслуховац ше -хуєм ше *нєзак.* (*преверйовац свойо знанє*) преслишавати се

пресмаки *мн.* (*видумовани єдзеня*) ђаконије, *горв.* сластице

пресовальня *ж.* пресаоница, прешница

пресовац -суєм *нєзак.* пресовати

пресоліц -їм *зак.* пресолити

пресольовац -люєм *нєзак.* пресољавати

пресохнуц -нєм *зак.* пресахнути

преспац прешпим *зак.* преспавати

преспац ше прешпим ше *зак.* **1.** мало одспавати, продремати; **2.** *заст.* (*о дзивки*) изгубити невиност; родити ванбрачно дете

преставанє *с.* престанак; ~ **роботного одношеня** престанак радног односа

преставац -ам *нєзак.* престајати

преставиц ше -им ше *зак.* *кнїжк.* (*умрец*) преставити се

престари -а -е престар

престати -а -е (*хтори страцел квалитет од длугого станя – о єдзеню, покарми и под.*) устајао, устајан, бајат; **купел на пияцу лоньску, престату кукурицу** купио је на пијаци лањски, устајао кукуруз; **статок поє и престату кукуричанку** стока ће појести и устајалу кукурузовину

престац¹ -анєм *зак.* престати

престац² -стоїм *зак.* (*одстац єден час*) престајати; **престал два годзини пред шалтером** престајао је два часа пред шалтером

престаце *с.* престанак; прекид

престиж *х.* престиж

престижни -а -е престижан

престол *х.* престо

престолни -а -е престони; ~ **варош** престоница; ◊ ~ **бешеда** (*святочна виява владара*) престона беседа, престони говор

престолнїца *ж.* престоница

престолнїцки -а -е престонички

престолонашлїдство *с.* престолонаслеђе

престолонашлїднїк *х.* престолонаследник

престрани -а -е простран

престранство *с.* пространство

престрашеносц *ж.* престрашеност, запрепашћење; избезумљеност; ужас, ужаснутост

престрашиц (ше) -им (ше) *зак.* престрашити (се), преплашити (се), престравити (се); запрепастити (се); избезумити (се)

престрашовац (ше) -шуєм (ше) *нєзак.* престрашивати (се), преплашивати (се), престрављивати (се); запрепашћивати (се); избезумљивати (се)

престрец -ем *зак.* *оп.* **прештрец**

престроїц ше -їм ше *зак.* престројити се

престройованє *с.* престројавање

престройовац ше -юєм ше *нєзак.* престројавати се

преструїц -їм *и* **преструяц** -уїм *зак.* прострујати, прострујити

преструктуровац ше -руєм ше *зак.* преструктуирати се

престудирац -ам *зак.* простудирати

престукац -ам *зак.* простењати

преступ *х.* и **преступенє** *с. х.* прекршај, преступ

преступиц -им *зак.* **1.** (*прекрочиц*) преступити; **2.** прекршити

преступни -а -е преступни; ~ **дїло** преступно дело; ◊ ~ **рок** преступна година

преступнїк *х.* преступник; изгредник

преступнїцтво *с.* преступништво

преступок -пку/-пка *х. оп.* **преступ**

пресуда *ж.* пресуда

пресудзиц -им *зак.* **1.** (*принєсц пресуду*) пресудити; **2.** (*преценїц*) просудити

пресудзовац -дзуєм *нєзак.* **1.** (*приношиц пресуду*) пресуђивати; **2.** (*преценьовац*) просуђивати

пресудни -а -е пресудан

пресукац -ам *зак.* пресукати

пресушиц ше -им ше *зак.* просушити се

пресхнуц -нєм *и* **пресхнуц ше** -нєм ше *зак.* просушити се

пресц -едзем *нєзак.* прести; ◊ ~ **до валалу** (*о женскей особи лєгкого морала*) ≅ бити сека даша

пресцерац -ам *нєзак.* **1.** простирати; **2.** (*дацо под дакого*) подастирати; **3.** (*райбанїну*) вешати, простирати; ◊ ~ **порвисла** *оп. под.* **порвисло**

пресцерац ше -ам ше *нєзак.* простирати се

пресцерач *х.* простирач

претакац -ам *нєзак.* претакати; ~ **вино** претакати вино

претапшац -ам *зак.* утабати, утапкати, изгазити, утоптати

претаргац -ам *зак. поль.* проредити, прочупати

претаргнуц -нєм *зак.* **1.** (*утаргнуц*) прекинути, претргнути; **2.** прекинути, обуставити; ~ **огень (штрельбу)** прекинути ватру (паљбу); **3.** (*дакого*) прекинути кога, упасти коме у реч

претаргнуц ше -нєм ше *зак.* прекинути се, претргнути се; ¤ **~ у (од) роботи** претргнути се од рада

претаргнуце *с.* прекид; престанак; обустава

претарговац -гуєм *нєзак.* **1.** прекидати, обустављати; **2.** *поль.* (*мархву, петрушку*) проређивати, рашчупавати

претарговац ше -гуєм ше *нєзак.* прекидати се

претарговаци -а -е *оп.* **претаргуюци**

претарговач *х. ел.* **1.** прекидач; **2.** окидач

претаргуюци -а -е (*хтори мож претаргнуц*) прекидан

претваряц (ше) -ям (ше) *нєзак.* претварати (се)

претваряч *х. физ.* претварач

претвориц -им *зак. з розл. знач.* претворити

претвориц ше -им ше *зак.* **1.** претворити се; **2.** (*розвиц ше до дачого нєвигодного*) изродити се, изметнути се, изврглути се

претворйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак. оп.* **претваряц (ше)**

претворйовач *х.* **1.** претваралац; **2.** *оп.* **претваряч**

претворство *с.* лицемерје, лицемерност

претендент *х.* претендент

претендовац -дуєм *зак. и нєзак.* претендовати, претендирати

претензия *ж.* претензија

претенциозни -а -е претенциозан

претерховани -а -е **1.** претоварен; **2.** преоптерећен

претерхованосц *ж.* **1.** претовареност; **2.** преоптерећеност

претерховац (ше) -хуєм (ше) *зак.* **1.** претеретити (се); **2.** преоптеретити (се)

претерховйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* **1.** претерећивати (се); **2.** преоптерећивати (се)

преткац -ам *зак.* **1.** преткати; **2.** проткати

претлєц -єєм *зак.* прегорети; прогорети

претлучиц -чем *зак.* (*з вдереньом розтлучиц и пребиц*) пробити; **спаднул и претлукол скору на колєну** пао је и пробио кожу на колену

прето *присл.* зато, због тога, стога; ◊ **прето же** *злуч. причинови* зато што, због тога што

претолковац -куєм *зак.* протумачити

претопиц -им *зак.* (*метал и под. – преляц*) претопити

претопйовац -юєм *нєзак.* (*метал и под. – прелївац*) претапати

преточиц (ше) -им (ше) *зак. осн. и прен.* преточити (се)

преточовац -чуєм *нєзак. оп.* **претакац**

претрепац -пем *зак.* **1.** претрпати; **2.** *кух.* премесити; ~ **цесто** премесити тесто

претреповац -пуєм *нєзак.* претрпавати

претрес *х.* претрес

претресац -ам *нєзак.* **1.** претресати; **2.** протресати

претресц -ешем *зак.* **1.** претрести; **2.** протрести

претриблац -ам *зак.* предриблати

претримац -ам *зак.* **1.** (*тримац дакого одредзени час у своїм доме*) држати; прихватити, примити кога, дати коме уточиште; **претримал вибеженцох даскельо днї** примио је избеглице на неколико дана; **2.** (*статок през жиму*) прехранити

претримац ше -ам ше *зак.* (*побуц, бивац дагдзе дочасно*) проборавити, проживети

претримовац -муєм *нєзак.* (*тримац дакого одредзени час у своїм доме*) држати; прихватити, примити кога, дати коме уточиште; **на салашу претримовал партизанох** на салашу је држао партизане

претримовац ше -муєм ше *нєзак.* **1.** (*бивац дагдзе дочасно*) живети, боравити; становати; задржавати се; **вибеженци ше претримовали по родзинох** избеглице су живеле код рођака; **2.** склањати се, скривати се

претровиц -им *зак. физиол.* сварити, пробавити

претровйовац -юєм *нєзак. физиол.* варити, пробављати

претровлїви -а -е сварљив, пробављив

претровяц -ям *нєзак. оп.* **претровйовац**

преувекшац -ам *зак.* преувеличати

преувекшовац -шуєм *нєзак.* преувеличавати

преувелїчац -ам *зак. оп.* **преувекшац**

преувелїчовац -чуєм *нєзак. оп.* **преувекшовац**

преузки -а -е преузан

преуказац -ажем *зак. заст.* **а)** показати; испољити; **з тим преуказал свойо нєзнанє** тиме је показао своје незнање; **з чесну роботу преуказал як у худобстве мож буц богати** поштеним радом је показао како се у сиромаштву може бити богат; **б)** доказати; **з дїлом преуказал вирносц народу** са делом је доказао верност народу

преуказац ше -ажем ше *зак. заст.* показати се; испољити се; доказати се; **у тим ше слабо преуказали** у томе су се лоше показали

преуказовац ше -зуєм ше *зак. заст.* показивати (се); испољавати (се); доказивати (се)

преунапрямиц -им *зак.* преусмерити

преунапрямовац -муєм

нєзак. преусмеравати

преучиц -им *зак.* проучити

преучователь *х.* проучавалац

преучовац -чуєм *нєзак.* проучавати

преучовач *х.* *оп.* **преучователь**

преушоренє *с.* преуређење

преушориц -им *зак.* преуредити

преушорйовац -юєм *нєзак.* преуређивати

префарбиц -им *зак.* префарбати

префарбйовац -юєм *нєзак.* префарбавати

префект *х.* префект

преферанс *х.* *карт.* преферанс

префикс *х.* *ґрам.* префикс

префинєни -а -е префињен

префирцац -ам *зак.* (*прешиц*) профирцати

преформовац -муєм *зак.* преобличити

преформуловац -луєм *зак.* преформулисати, преформулирати

префорсирац -ам *и* **префорсировац** -руєм *зак.* префорсирати

префриґани -а -е *беш.* (< *серб.*) префриган, лукав, препреден

префуркнуц -нєм *зак.* пројурити, пролетети

префуровац -руєм *зак.* пробушити, провртати, просврдлати, пробургијати

прехадзац -ам *нєзак.* *заст.* *оп.* преходзиц

прехвалїц -їм *зак.* прехвалити

прехвалїц ше -їм ше *зак.* *звич. у злученю з дїєсловом* нє мочи: **нє могли ше прехвалїц як им там добре** нису могли да се нахвале како им је тамо лепо

прехвациц -им *зак.* (*нашвидко заєсц*) презалогајити, чалабрцнути, загристи, дрмнути бацити у уста; **бежаци заєдза, дакус сланїнки прехваца** у трку презалогаје, мало сланине на брзину поједу

прехлада *ж.* и **прехладзенє** *с.* **1.** прехлада; **2.** назеб

прехладзени -а -е прехлађен

прехладзеносц *ж.* прехлађеност; прозеблост

прехладзиц -им *зак.* прехладити

прехладзиц ше -им ше *зак.* **1.** прехладити се; **2.** назепсти

прехладнуц -нєм *зак.* *оп.* **прехладзиц ше**

прехладнуце *с.* *оп.* **прехлада**

преход *х.* **1.** пролаз; **2.** прелаз; **3.** прелазак; **4.** шетња; ◊ **у преходу** мимогред

преходзальня *ж.* шетаоница

преходзаци -а -е **1.** *оп.* **преходни**; **2. преходзаци** -цого *х.* пролазник; **3. преходзаца** -цей *ж.* пролазница

преходзиц -им *нєзак.* **1.** пролазити; **2.** прелазити; **3.** (*коло дакого*) мимоилазити; **4.** ~ **на другу виру** обраћати се**;** ◊ ~ **як вол** (*преходзиц без здравканя*) пролазити као поред турског гробља

преходзиц ше -им ше *нєзак.* шетати; шеткати се

преходзка *ж.* шетња

преходни -а -е **1.** пролазан; **чежко ~ драга** тешко пролазан пут; ~ **зявенє** пролазна појава; **2.** прелазан; **преходни роки** прелазне године

преходнїк *х.* пролазник

преходнїца *ж.* пролазница

преходносц *ж.* **1.** пролазност; **2.** проходност

прехориц -им *и* **прехоровац** -руєм *зак.* преболети

прехпац (ше) -ам (ше) *зак.* провући (се); протурити (се); протискати (се), прогурати (се), протиснути (се)

прец -еєм *нєзак.* венути

прец ше -ем ше *нєзак.* препирати се, споречкавати се, прети се; свађати се

прецагнуц -нєм *зак.* **1.** (*през дацо*) провући, превући; **2.** (*з места на место*) превући; повући; **3.** прецртати, превући; **4.** превагнути; **5.** издржати; **у кризи зме, алє прецагнєме даяк** у кризи смо, али ћемо некако издржати; **хори є, нє знаме кельо ище прецагнє** болестан је, не знамо колико ће још издржати; **6.** придобити; ~ **дакого на свой бок** придобити кога на своју страну; ¤ ~ **на свойо** натурити коме своје мишљење, свој став

прецагнуц ше -нєм ше *нєзак.* провући се

прецаговац -гуєм *нєзак.* **1.** провлачити; **2.** (*з места на место*) превлачити; **3.** прецртавати

прецаговац ше -гуєм ше *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* провлачити се; **2.** превлачити се; **3.** *прен.* **а)** повлачити се; **тот мотив ше прецагує през цале дїло** овај мотив се повлачи (провлачи) кроз цело дело; **б)** прожимати

прецадзене -ного *с.* процедак, процедина

прецадзиц -им *зак.* процедити

прецадзовац -дзуєм *нєзак.* процеђивати

прецац -етнєм *зак.* **1.** пресећи (*наглим замахом*); **2.** (*скору з батогом и под.*) расећи, распорити/распарати; **прецал коньови скору з батогом** расекао је коњу кожу бичем

преце[1] *с.* препирка, споречкање, спор, парба

преце[2] *с.* венуће

прецек *х.* проток

прецекац -ам *нєзак.* **1.** (*чечиц*) протицати; **2.** (*пречурйовац*) претицати

прецекаюци -а -е *и* **прецекови** -а -о/-е проточан

прецена *ж.* процена

преценєнє *с.* **1.** *оп.* **прецена**; **2.** (*барз висока цена*) прецена

преценїц -їм *зак.* **1.** (*ошацовац*) проценити; **2.** (*барз високо ценїц*) прецениити

преценьовац -нюєм *нєзак.* **1.** процењивати; **2.** прецењивати

преценьовач *х.* проценилац

прецептор *х.* (*инструктор, учитель*) прецептор

прецерпиц -им *зак.* **1.** претрпети, препатити, поднети; **2.** издржати; суздржати се

прецизни -а -е прецизан

прецизовац -зуєм *зак. и нєзак.* прецизовати, прецизирати

прецинац -ам *нєзак.* пресецати (*наглим замахом*); ◊ ~/**прецац дакого з язиком** оплетати/оплести кога језиком

прецискац (ше) -ам (ше) *зак.* протискати (се), протиснути (се), прогурати (се)

прецисковац (ше) -куєм (ше) *зак.* протискивати (се)

прецихни -а -е прећутан

прецихно *присл.* прећутно

прецихнуц -нєм *зак.* прећутати, оћутати, затајити

прециховац -хуєм *нєзак.* прећуткивати, оћуткивати, затајивати

прецка *ж.* (*капча на ременю*) пређица, копча, гвоздац

прецо *присл.* зашто

пречасти -а -е пречест

пречежки -а -е претежак

пречерац -ам *зак.* заменити, променити, разменити; трампити

пречерац ше -ам ше *зак.* трампити се

пречесац -ешем *зак.* **1.** прочешљати; **2.** пречешљати

пречесни -а -е (*при обрацаню ґу священїкови*) пречасни, велечасни; ~ **отец** (**отче**) пречасни отац (оче)

пречесовац -суєм *нєзак.* **1.** прочешљавати; **2.** пречешљавати

пречечиц -чем *зак.* **1.** протећи; **2.** претећи

пречи *слов. заст.* ипак; међутим

пречисти -а -е *рел.* пречист;

Пречиста Дїва Богородица, Блажена Госпа

пречисциц -им *зак.* **1.** прочистити; **2.** пречистити

пречисцовац -цуєм *нєзак.* **1.** прочишћавати; **2.** пречишћавати

пречисцовач *х.* прочистач

пречитац -ам *зак.* **1.** прочитати; **2.** избројати; пребројати, побројати

пречитац ше -ам ше *зак.* пребројати се

пречиц -им *зак. заст.* спречавати; бранити

пречишлїц -їм *зак.* пребројати, избројати, побројати

пречишлїц ше -їм ше *зак.* пребројати се

пречишльовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* пребројавати (се)

пречнїк *х.* пречник

пречувствительни -а -е преосетљив, преосећајан

***пречудовац ше** -дуєм ше зак. звич. у злученю **нє мочи**: **нє могол ше пречудовац** није се могао пречудити, крстио се и левом и десном*

пречуриц -им *зак.* **1.** процурити, потећи; **2.** претећи

пречухац -ам *зак.* претрти; **пречухал локец** претро је лакат, прогледао му је лакат

пречухац ше -ам ше *зак.* претрти се; **пречухали ше му панталони на колєнох** претрле су му се панталоне на коленима, прогледала су му колена на панталонама

пречуховац (ше) -хуєм (ше) *нєзак.* претирати (се)

пречуц -уєм *зак.* пречути

прешалтовац -туєм *зак.* прешалтовати

прешацовац -цуєм *зак.* проценити

прешварбнуц -нєм *зак.* прецртати

прешварбовац -буєм *нєзак.* прецртавати

прешверцовац (ше) -цуєм (ше) *зак.* прошверцовати (се)

прешвеченє *с.* убеђење; уверење; становиште

прешвечиц (ше) -им (ше) *зак.* убедити (се); уверити (се)

прешвечлїви -а -е убедљив; уверљив

прешвечлївосц *ж.* убедљивост; уверљивост

прешвечовац -чуєм *нєзак.* убеђивати; уверавати

прешвечовац ше -чуєм ше *нєзак. взаєм. повр.* убеђивати се; уверавати се

прешедац -ам *нєзак.* (*до другого гайзибана и под.*) преседати

прешедзиц -им *зак.* преседети

прешедлац -ам *зак.* **1.** (*прейсц коло дакого/дачого на коньови*) пројахати; **2.** (*прейсц през дацо на коньови*) прејахати

прешеднуц -нєм *зак.* (*до другого гайзибана и под.*) пресести

прешейтац ше -ам ше *зак.* прошетати

прешивац -ам *нєзак.* прошивати

преширенє *с.* проширење

прешириц (ше) -им (ше) *зак.* проширити (се)

прeширйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* проширивати (се)

прешиц -иєм *зак.* прошити

прешли -а -е прошли, минули

прешлїдзиц -им *зак.* проследити

прешлїдзованє *с.* прогон, прогањање

прешлїдзователь *и* **прешлїдзовач** *х.* прогонитељ, прогонилац

прешлїдзовац[1] -дзуєм *нєзак.* прослеђивати

прешлїдзовац[2] -дзуєм *и* **прешлїдовац** -дуєм *нєзак.* прогонити

прешлїдованє *с. оп.* **прешлїдзованє**

прешлїдователь *и* **прешлїдовач** *х. оп.* **прешлїдзователь**

прешлонєдзельови -а -о/-е прошлонедељни

прешлорочни -а -е прошлогодишњи

прешлосц *ж.* прошлост

прешлотижньови -а -о/-е прошлонедељни, *горв.* прошлотједни

прешмарбнуц -нєм *зак.* прецртати

прешмарбовац -буєм *нєзак.* прецртавати

прешмердзиц ше -им ше *зак.* повући смрад, постати смрдљив

прешмикнуц ше -нєм ше *зак.* проклизнути, провући се

прешпацирац -ам *и* **прешпацирац ше** -ам ше *зак.* прошетати

прешпив *х.* препев

прешпивац -ам *зак.* **1.** (*лєпше вишпивац од дакого*) натпевати; **2.** (*преложиц стихи*) препевати

прешпивовац -вуєм *нєзак.* **1.** (*лєпше шпивац од дакого*) натпевавати; **2.** (*прекладац стихи*) препевавати

прешпиртац -ам *зак.* **1.** прочепркати; **2.** претражити, претурити, преметнути

прешпиртовац -туєм *нєзак.* **1.** чепркати; **2.** претраживати, претурати, преметати

прештапац -пем *зак.* проштеповати

прештрелїц -їм *зак.* простреелити

прештрельованє *с.* препуцавање; пушкарање; чарка

прештрельовац ше -люєм ше *нєзак.* препуцавати се; пушкарати

прештрец -ем *зак.* **1.** простерети, прострти; разастрети; **2.** (*дацо под дакого*) подастрети; **3.** (*райбанїну*) извешати, прострети; ~ **шмати** извешати веш

прештригнуц -нєм *зак.* пресећи (*маказама*), престрићи

прештудирац -ам *зак.* размислити, проштудирати

прещешлїви -а -е пресретан

прещипиц -им *зак. карт.* пресећи

преюдицирац -ам *зак. и нєзак.* прејудицирати

преявиц ше -им ше *зак. заст.* испољити се, показати се

преявяц ше -ям ше *нєзак. заст.* испољавати се, показивати се

при *прим.* **I** *з лок.* **1.** *означує место у блїзкосци дакого/дачого* поред, код; до; уз; **їх жем ~ драги** њихова земља је поред пута; **наша хижа такой ~ їх** наша кућа је одмах до њихове; **2.** *означує дружтво, заєднїцтво* код, са; **син жиє при родичох** син живи са родитељима; **були ~ оцови у шпиталю** били су код оца у болници; **3.** *означує допущованє* поред, уз; **~ шицких дзивкох нє нашол себе по дзеки** поред свих девојака није нашао себи по вољи; **II** *з ґен. означує же дахто бива при дачиєй хижи* поред, до; **вони биваю ~ Дудаша** они станују поред Дудаша; ◊ **~ тим** при томе; **место ~ месту** *оп.* **место попри месту** (*под* **попри**); **~ шицким тим** поред свега тога, уз све то

приардзавиц -веєм *и* -им *зак.* (*прилїпиц ше з ардзу ґу другому заардзавеному предмету*) прилепити се, запећи се од рђе

прибегнуц -нєм *зак.* **1.** притрчати; дотрчати; дојурити; **2.** (*до дакого накратко*) тркнути; **вона часто прибегнє до нас** она често тркне код нас; **3.** (*на коньови*) дојахати, докасати

прибеговац -гуєм *нєзак.* **1.** притрчавати; дотрчавати; дојуривати; **2.** (*на коньови*) дојахивати, докасивати

прибежиско *и* **прибежище** *с.* прибежиште; уточиште

приберац -ам *нєзак.* **1.**

(*украшовац*) дотеривати, удешавати; украшавати; цифрати; гиздати; **2.** (*давац красу дакому/дачому*) красити; **його характер приберала щиросц** његов карактер красила је искреност; **3.** (*преблєкац за дакого*) прерушавати, прерушивати

приберац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*украшовац ше*) дотеривати се, удешавати се; украшавати се; цифрати се; гиздати се; **2.** (*преблєкац ше за дакого*) прерушавати се, прерушивати се

прибивац -ам *нєзак.* прикуцавати, закуцавати

прибистатовац ше -туєм ше *зак.* обећати са сигурношћу

прибиц -иєм *зак.* прикуцати, закуцати

приблїжиц (ше) -им (ше) *зак.* приближити (се)

приблїжни -а -е приближан; груб; **приблїжна прецена** приближна (груба) процена

приблїжно *присл.* приближно; наблизу, нагрубо

приблїжносц *ж.* приближност

приблїжованє *с.* приближавање

приблїжовац (ше) -жуєм (ше) *нєзак.* приближавати (се)

приблуда *ж.* и *х.* *оп.* **приблукани**

приблукани -а -е који је однекуд долутао

приблукац -ам *и* **приблукац ше** ам ше *зак.* долутати, залутати, доћи негде лутајући

прибор *х.* **1.** прибор; спрема; **~ за бритвенє** бријаћи прибор; **2.** *звич. з неґацию* (*дацо цо губи випатрунок*): **очисцце тоти шпляхи, бо су нє ~у хижи** очистите ове флеке, јер руже собу

прибрани -а -е **1.** дотеран; накићен, нагиздан; **2.** прерушен, преобучен

прибранци *х. мн.* (*єд.* прибранєц) машкаре

прибрац -берем *зак.* **1.** (*украшиц*) дотерати, удесити; украсити, накитити, окитити; нагиздати; упарадити; **2.** (*преблєчиц за дакого*) прерушити, преобући

прибрац ше -берем ше *зак.* **1.** (*украшиц ше*) дотерати се, удесити се; украсити се, накитити се, окитити се; нагиздати се; упарадити се; **2.** (*преблєчиц ше за дакого*) прерушити се, преобући се

прибрежйов(и) -а -о/-е *и* **прибрежни** -а -е **1.** приобалски, приобални; **2.** обалски, обални; **~ плївба** обалска пловидба; **~ розчленєносц** обална разуђеност

прибридац -ам *зак.* кварити изглед кога/чега

прибуток -тку *х.* плен, добит

привабни -а -е *заст.* привлачан; вабљив, маман, мамљив

привалїц -їм *зак.* пасти; затрпати; пригњечити; **привалєл го мур** пао је на њега зид; **древо му привалєло ногу** дрво му је пригњечило ногу

привариц -им *зак.* *шлосер.* приварити, наварити

приварйовац -юєм *нєзак.* *шлосер.* приваривати, наваривати

приварошски -а -е приградски

приварти -а -е притворен; **приварти дзвери** притворена врата

приватизация *ж.* приватизација

приватни -а -е приватан

приватнїк *х.* приватник

приватнїцки -а -е приватнички

приватнїцтво *с.* приватништво

приватно *с. присл.* приватно

приватносц *ж.* приватност

привезц -ежем *зак.* **1.** довести (-езем); **~ древо з лєса** довести дрва из шуме; **2.**

допремити, добавити

привезц ше -ежем ше *зак.* довести се

приверац -ам *нєзак.* притварати

привеслац -ам *зак.* довеслати

привесц -едзем *зак.* **1.** довести; **~ дзеци до баби** довести децу код баке; **2.** (*провадзаци привесц на одредзене место*) привести; **стража приведла заблуканого до штабу** стража је привела залуталог у штаб

прививац -ам *нєзак.* привијати (*на рану*)

привид *х.* привид

привидзенє *с.* **1.** привиђење; **2.** авет, приказа, сабласт, утвара; појава

привидзиц ше -им ше *и безос.* причинити се, учинити се

привидзовац ше -дзуєм ше *и безос.* причињавати се, чинити се, привиђати се

привидни -а -е привидан

привидносц *ж.* привидност

привикац -ам *нєзак. оп.* **привиковац**

привикац ше -ам ше *нєзак.* **1.** навикавати се; **2.** *безос.* (*дакому*): **та як ше вам привика у варошу?** па како вам је у граду?; **як ци ше привика на новим роботним месце?** како ти је на новом радном месту?

привикнути -а -е навикнут, привикнут

привикнуце *с.* обичај, навика

привикнуц -нєм *зак.* **I** *прех.* навикнути, навићи; **II** *нєпрех. оп.* **привикнуц ше**

привикнуц ше -нєм ше *зак.* навићи (се), навикнути (се)

привикованє *с.* навикавање

привиковац -куєм **I** *прех.* навикавати; **~ дзеци на ученє** навикавати децу на учење; **II** *нєпрех. оп.* **привиковац ше**

привиковац ше -куєм *нєзак.* навикавати (се), привикавати (се); **од младосци ше мушиме привиковац ґу роботи** од младости се морамо навикавати на рад

привилеґия *ж.* привилегија

привилеґовац -ґуєм *зак.* и *нєзак.* привилегисати, привилеговати, привилегирати

привит *х.* (*привитанє госца*) поздрав; добродошлица, речи добродошлице; дочек

привитац -ам (*дакого*) **I** *зак.* дочекати (*речима добродошлице*), поздравити (*у знак добродошлице),* пожелети коме добродошлицу; **II** *нєзак. оп.* **привитовац**

привитац ше -ам ше *зак. взаєм. повр.* поздравити се

привитни -а -е **1.** поздравни; **~ бешеда** поздравни говор, здравица; **~ телеграма** поздравни телеграм; **2. а)** гостољубив; срдачан; **б)** предусретљив; **◊ ~ слово** добродошлица, речи добродошлице

привитно *присл.* **1.** гостољубиво; срдачно; **2.** предусретљиво

привитовац -туєм (*дакого*) *нєзак.* дочекивати (*речима добродошлице*), поздрављати (*у знак добродошлице*), желети коме добродошлицу

привитовац ше -туєм ше *нєзак. взаєм. повр.* поздрављати се

привиц -иєм *зак.* привити

привични -а -е уобичајен

привлєчиц -чем *зак. експр.* довући, дотеглити, допртити

привлєчиц ше -чем ше *зак. експр.* (*чежко присц*) довући се

приводзиц -им *нєзак.* **1.** доводити; **2.** (*провадзаци приводзиц на одредзене место*) приводити

привоженє *с.* довоз; допрема

привожиц -им *и* **привожовац** -жуєм *нєзак.* **1.**

довозити; **2.** допремати

приволац -ам *зак.* **1.** (*дакого ґу себе*) позвати, призвати; **2.** измамити, смамити

приволїц -їм *зак. заст.* пристати, сложити се; прихватити

приволовац -луєм *нєзак.* **1.** позивати, призивати, звати; зивкати; **2.** измамљивати, мамити, вабити

привольовац -люєм *нєзак. заст.* пристајати, слагати се; прихватати

привреда *ж.* привреда

привредзованє *с.* привређивање

привредзовац -дзуєм *нєзак.* привређивати

привредни -а -е привредни

привреднїк *х.* привредник

приврец -ем *зак.* **1.** (*нє цалком заврец*) притворити, зашкринути, пришкринути; **приври дзвери** притвори врата; **2.** (*заврец до вишлїдного гарешту*) притворити

привязани -а -е **1.** привезан; **2.** (*з чувствами за дакого*) везан, привезан

привязаносц *ж. прен.* привезаност, везаност

привязац (ше) -яжем (ше) *зак.* привезати (се), завезати (се), везати (се)

привязовац (ше) -зуєм (ше) *нєзак.* привезивати (се), завезивати (се), везивати (се)

привязок -зка/-зку *х.* привезак; дрангулија

пригадац -ам *и* **пригаднуц** -нєм *зак.* **1.** (*здогаднуц*) подсетити, напоменути; **шмих дзецка пригаднул ми його мацер** смех детета подсетио ме је на његову мајку; **2. ~ себе** (*ожиц у здогадованю*) сетити се, присетити се; замислити; оживети у сећању; предочити; **пригадал себе свою младосц** сетио се своје младости

пригадовац -дуєм *нєзак.* **1.** (*здогадовац*) подсећати, напомињати; **2. ~ себе** (*оживйовац у здогадованю*) сећати се, присећати се; замишљати; оживљавати у сећању; предочавати

приганяц -ям *нєзак.* дотеривати, пригонити, подгонити

пригарнуц -нєм *зак.* пригрнути, погрнути

пригартушенє *с.* пригушење

пригартушиц -им *зак.* пригушити, утомити

пригаряц -ям *нєзак. оп.* **пригорйовац**

пригвариц -им *зак.* **1.** (*доложиц, прекоментаровац*) прокоментарисати; рећи, приметити; добацити, набацити, уметнути, убацити; **на шефову критику нєсовисней роботи у фирми, хтошка з роботнїкох пригварел: най перше вон сам совисно роби** на шефову критику несавесног рада у фирми неко од радника је прокоментарисао: нека прво он савесно ради; **2.** (*виражиц нєзадовольство, догнац*) приговорити, замерити, поговорити

пригварка *ж.* **1.** (*доложене слово, коментар*) упадица, коментар; **2.** (*вираз нєзадовольства*) примедба, приговор, опаска; замерка; зановет; поговор; **3.** узречица; ¤ **без пригварки** без поговора

пригваркац -ам *нєзак. дем. ґу* **пригваряц**

пригваряц -ям *нєзак.* **1.** (*коментаровац*) коментарисати; говорити, примећивати, понављати; добацивати, набацивати, уметати, убацивати; **чухал замарзнути руки и нєпрерывно пригварял: та нач тота жима?** трљао је озебле руке и стално је говорио: шта ће нам та зима?; **2.** (*виражовац нєзадовольство, доганяц*)

приговарати; замерати; зановетати; закерати, поговарати

пригваряци -а -е зановетљив

пригваряч *х.* закерало, приговарало, замерало, зановетало, зановеталац

пригинац ше -ам ше *нєзак.* нагињати се

приглавок -вка *х.* *коц.* оглавина

пригладзиц -им *зак.* пригладити

приглушени -а -е пригушен

приглушиц -им *зак.* пригушити; затомити

приглушовац -шуєм *нєзак.* пригушивати; затомљавати

приглушовач *х.* пригушивач

пригнац -женєм *зак.* дотерати; **~ статок з паши** дотерати стоку са паше; **~ авто** дотерати кола

пригнобени -а -е угњетен

пригнобиц -им *зак.* угњести

пригода *ж.* (*дожице*) згода; доживљај; догодовштина; догађај

пригодни -а -е пригодан

пригоїц ше -їм ше *зак.* (*дакус ше загоїц*) залечити (зацелити) се мало

приголубиц -им *зак.* *прен.* пригрлити

пригорене -ного *с.* загоретина

пригорє *с.* пригорје

пригориц -им *зак.* загорети, пригорети

пригорйовац -юєм *нєзак.* загоревати, пригоревати

пригорки *ж.* *мн.* загоретина (*на дну посуде*); **люби виграбац ~** воли да изгребе загоретину

пригородски -а -е приградски

приготовенє *с.* припремање, спремање

приготовени -а -е припремљен, спремљен; приправан

приготовиц -им *зак.* **1.** припремити, спремити, зготовити; **2.** приредити

приготовиц ше -им ше *зак.* припремити се, спремити се

приготовйовац -юєм *нєзак.* **1.** припремати, спремати, готовити; **2.** приређивати

приготовйовац ше -юєм ше *нєзак.* припремати се, спремати се, готовити се

приготовка *ж.* **1.** припрема; **2.** спрема; **школска ~** школска спрема

приграничє *с.* пограничје

пригранїчни -а -е пограничан; ~ **валал** погранично село

пригрöц -реєм *зак.* **1.** (*єдзенє на шпоргету*) загрејати, подгрејати; **2.** *и безос.* (*о слунку, горучави*) пригрејати; **слунко приграло** сунце је пригрејало

пригривац -ам *нєзак.* **1.** (*єдзенє на шпоргету*) загре(ја)вати, подгре(ја)вати; **2.** *и безос.* (*о слунку, горучави*) грејати, пригре(ја)вати

пригрожиц -им *зак.* припретити

пригроз *х.* и **пригроза** *ж.* *заст.* претња

приґаздовац -дуєм *зак.* стећи (*уз оно што се већ има*); **цо муж и жена вєдно приґаздую, то заєднїцке** шта муж и жена заједно стекну, то је заједничко

приґазловац -луєм *зак.* изгазити

приґрабиц -им *зак.* *прен.* пригрaбити

придаванє *с.* **1.** (*даванє*) предавање, предаја; уручење, уручивање; достава; **2.** (*преставанє з одупераньом*) предаја; **3.** (*екстрадованє*) изручење, изручивање

придавац -ам *нєзак.* **1.** (*давац*) предавати; уручивати; достављати; **2.** (*екстрадовац*) изручивати; **3.** (*увагу, значенє*) придавати; **~ значенє дачому** придавати значај нечему; **4.** (*удавац*) пријављивати

придавац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*на витримованє дакому*) давати се коме на (у) коменцију; **2.** (*преставац з одупераньом*) предавати се; **3.** (*складац ше – о фарбох и под.*) слагати се; **4.** признавати, говорити истину

придавач *х.* уручилац, уручитељ

придавенє *с.* пригушење

придавени -а -е пригушен, мукао

придавиц -им *зак.* пригушити; затомити; **~ чувства у себе** пригушити осећања у себи

придавйовац -юєм *нєзак.* пригушивати; затомљавати

придавйовач *х.* пригушивач

придавни -а -е *оп.* **придални**

придавчиц -им *зак. оп.* **придавиц**

придавчовац -чуєм *нєзак. оп.* **придавйовац**

придални -а -е (*вигодни*) подесан, прикладан, погодан, повољан; приличан; употребљив, примењљив; који негде пасује; удобан; **тота жем придална за садзенє овоцох** ова земља је погодна за гајење воћа; **була ~ за їх нєвесту** била је прикладна за њихову снаху; **нови патики му нє таки придални, та волї ношиц стари** нове патике му нису тако удобне, па више воли да носи старе; ¤ **буц нїзач нє ~** не бити низашта

приданє *с.* предање

придани[1] -а -е предан, посвећен; веран, одан; **бул шицок ~ єдней идеї** био је сав предан једној идеји; **народу придана интелиґенция** народу одана интелигенција

придани[2] *мн. фолкл.* "придани" (*свадбени дарови које младенцима доносе сватови по младиној страни*)

приданци *х. мн. фолкл.* "приданци" (*младин род, сватови по младиној страни, који се тек на вечери придружују сватовима по младожењиној страни*)

придатни -а -е *оп.* **придални**

придац -ам *зак.* **1.** (*дац*) предати; уручити; **2.** (*удац*) пријавити; ~ **крадошох до полициї** пријавити крадљивце полицији; **3.** (*екстрадовац*) изручити; **4.** (*увагу, значенє*) придати; ~ **значенє дакому/дачому** придати значај коме/чему; ◊ ~ **дакого [до] суду** дати кога под суд, тужити кога

придац ше -ам ше *зак.* **1.** (*на витримованє дакому*) дати се коме на (у) коменцију; **оцец ше придал синови** отац се дао сину у коменцију; **2.** (*престац з одупераньом*) предати се, одустати; подати се; **3. а)** (*здац ше*) добро доћи; **тото ше нам ище прида** ово ће нам још добро доћи; **б)** бити погодан, пристати, пристајати; **4.** (*припознац, повесц правду*) признати, рећи истину; **придал ше же то вон зробел** признао је да је то он урадио

придзвигнуц (ше) -нєм (ше) *зак.* придигнути (се), придићи (се)

придзвиговац (ше) -гуєм (ше) *нєзак.* придизати (се)

придзелїц -їм *зак.* доделити

придобивац -ам *нєзак.* придобијати

придобиц -иєм *зак.* придобити

придрилїц -їм *зак.* догурати; доваљати

придримац -мем *и* **придримнуц** -нєм *зак.* **1.** задремати, придремати, дремнути; **2.** (*дакус подримац*) подремати

придринґац -ам *зак.* докаскати; дотрчати лаганим трком

придружиц (ше) -им (ше) *зак.* придружити (се)

придружовац (ше) -жуєм (ше) *зак.* придруживати (се)

придунайски -а -е придунавски, подунавски

приєм *х.* пријем

приємни¹ -а -е **1.** пријатан; **~ дружтво** пријатно друштво; **2.** лагодан; удобан; угодан; **3.** питак, пријатан; ~ **воздух** питак ваздух

приємни² -а -е: **~ испит** пријемни испит

приємнїк *х.* пријемник

приємнїца *ж.* (*потвердзенє о приманю*) пријемница

приємно *присл.* **1.** пријатно; **2.** лагодно; удобно; угодно

приємносц *ж.* пријатност

прижадовац -дуєм *нєзак.* прижељкивати

прижеменє *с.* приземљење

прижемє *с.* приземље

прижемисти -а -е здепаст

прижемиц ше -им ше *зак.* приземљити се

прижемни -а -е приземан

призабувац -вам *нєзак.* заборављати (*тренутно*)

призабуц -удзем *зак.* позаборавити, сметнути с ума, заборавити (*тренутно*)

призберац -ам *зак.* прикупити

призберовац -руєм *зак.* прикупљати

призвичаєне *у функц. пред.* уобичајено је; **у нас ~ же...** код нас је уобичајено да...

призвичаєни -а -е уобичајен

призвук *х.* призвук

призма *ж.* призма

призматични -а -е *и* **призмов(и)** -а -о/-е призматичан

признавац -ам *нєзак.* признавати

признавац ше -ам ше *нєзак.* (*припознавац, гуториц правду*) признавати

признанє *с.* признанє

признац -ам *зак.* признати

признац ше -ам ше *зак.* (*припознац, повесц правду*) признати; **признал ше же так було** признао је да је било тако

призначиц -им *зак.* **1.** прибележити, забележити; **2.** наменити, одредити

призначка *ж.* белешка, прибелешка, забелешка

призначовац -чуєм *нєзак.* **1.** прибележавати, бележити, забележавати; **2.** намењивати, одређивати

призор *х.* призор

приїмац (ше) -ам (ше) *заст. оп.* **примац (ше)**

приказ *х.* приказ

приказац (ше) -ажем (ше) *зак.* приказати (се)

приказовац (ше) -зуєм (ше) *зак.* приказивати (се)

приказовач *х.* приказивач

прикапчац (ше) -ам (ше) *зак.* **1.** прикопчати (се); **2.** прикључити (се)

прикапчованє *с.* **1.** прикопчавање; **2.** прикључење

прикапчовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* **1.** прикопчавати (се); **2.** прикључивати (се)

прикармиц -им *зак. поль.* прихранити

прикармйованє *с. поль.* прихрањивање

прикармйовац -юєм *нєзак. поль.* прихрањивати

приквачиц -им *зак.* прикачити

приклад *х.* **1.** пример; **навесц ~** навести пример; **исц за дачиїм прикладом** следити нечији пример; **2.** узор; **служиц дакому як ~** служити некоме као узор

прикладац -ам *нєзак.* **1.** стављати, наслањати, прислањати уз нешто; **2.** (*облоги*) стављати; **~ цеплі облоги** стављати топле облоге; ◊ **~ банки** *мед.* метати купице

прикладни -а -е **1.** (*вигодни*) погодан, повољан; прикладан, подесан; згодан; **2.** (*хтори може послужиц як приклад*) примеран, узоран

прикладнїк *х.* **1.** примерак;

2. узорак; **3.** *минер.* (*виняток за анализу*) извадак

приклац -колєм *зак.* приклати

приклєкнуц -нєм *зак.* клекнути на кога, притиснути кога коленом

приклєт *х.* трем; предсобље

приклєтни -а -е који се односи на трем *одн.* предсобље; **приклєтни дзвери** врата од предсобља

приклєцик *х. дем.* тремак; мало предсобље

приключенє *с.* прикључење

приключениє *с. заст.* (*дожице*) прикљученије

приключиц -им *зак.* прикључити; **~ струю** прикључити струју

приключиц ше -им ше (*ґу дакому/дачому* и *дакому/дачому*) *зак.* прикључити се

приключни -а -е прикључни

приключовац -чуєм *нєзак.* прикључивати

приключовац ше -чуєм ше (*ґу дакому/дачому* и *дакому/дачому*) *зак.* прикључивати се

приключок -чка/-чку *х.* прикључак

прикмета *ж.* особина; својство

прикметнїк *х. ґрам.* придев

прикметнїков -а -о *и* **прикметнїцки** -а -е придевски

приковац -куєм *зак.* приковати

приковййовац -юєм *зак.* прикивати

приколица *ж. беш.* приколица

прикотуляц (ше) -ям (ше) *зак.* докотрљати (се); доваљати (се)

прикотурбичац (ше) -ам (ше) *зак.* докотрљати (се) (*обич. о ситном предмету*)

прикоч *х.* приколица; шпедитер

прикочик *х. дем.* приколица (*мала*)

прикрадац ше -ам ше *нєзак.* прикрадати се; шуњати се

прикраднуц ше -нєм ше *зак.* прикрасти се; пришуњати се

прикраса *ж.* украс

прикраска *ж.* **1.** *оп.* **прикраса**; **2. прикраски** *мн.* накит

прикрациц -им *зак.* (*нє допущиц, ограничиц*) ускратити

прикрацовац -цуєм *нєзак.* (*нє допущовац, ограничовац*) ускраћивати; **прикрацує себе кажде задовольство** ускраћује себи свако задовољство

прикрачац -ам *зак.* доћи (приближити се) крупним кораком

прикрашиц (ше) -им (ше) *зак.* улепшати (се), украсити (се)

прикрашовац (ше) -шуєм (ше) *нєзак.* улепшавати (се), украшавати (се)

прикри -а -е **1.** стрм; окомит; врлетан; **~ падина** стрма падина; **2. а)** (*нєлюбезни*) оштар; увредљив; тежак; **повесц дакому прикре слово** рећи коме увредљиву реч, рећи коме што нажао; **б)** (*нагли*) нагао, прек; незгодан; **~ чловек нє зна владац зоз собу** нагао ловек не уме да влада собом; **вон ма прикру натуру** он има незгодну нарав; **3.** неугоднан, непријатан, шкакљив; **дожил прикре искуство** доживео је непријатно искуство; **~ питанє** шкакљиво питање; **4.** (*нєвитримовни*) тежак; **прикри часи** тешка времена; **~ положенє** тежак положај; ◊ **найсц ше (буц) у прикрим** наћи се у шкрипцу (у тесну), доћи до тесна; **пришло до прикрого** дошло је до густог

прикривац -ам *нєзак.* **1.** (*закривац*) покривати, прекривати; **2.** (*скривац*) прикривати, с(а)кривати, затајивати; заташкавати

прикривка *ж.* камуфлажа

прикрина *ж.* стрмина; нагиб; врлет

прикрити -а -е **1.** (*закрити*) покривен, прекривен; **2.** (*скрити*) скривен; прикривен; **~ страх** прикривен страх

прикрито *присл.* прикривено

прикриц -иєм *зак.* **1.** (*закриц*) покрити, прекрити; **2.** (*скриц*) прикрити, с(а)крити, затајити; заташкати

прикрице *с.* **1.** склониште; **2.** застор, вео; **под прикрицом тайни** под велом тајне

прикро *присл.* **1.** стрмо; окомито; **2.** (*нєлагодно, опасно*) густо, шкакљиво; **постало прикро** загустило је, дошло је до густог; **прикро на нього** у шкрипцу је; он је у сосу (прпи), гори му под табанима (ногама, петама); догустило му је; **3.** непријатно, тешко; жао; **мацери було ~же син пошол** мајци је било жао што је син отишао; **хорому ~ кед при нїм цудзи людзе** болеснику је непријатно кад су поред њега туђи људи

прикросц *ж.* **1.** стрмина; окомитост; врлет; **2.** (*нєлагодносц, опасносц*) тешкоћа, прпа, стиска, теснац, шкрипац; непријатност; невоља; **найсц ше у прикросци** наћи се у прпи (у сосу); **витаргац ше з прикросцох** извући се из невоља; **мал сом з тима людзми вельо прикросци** имао сам с тим људима много непријатности

прикрочиц -им *зак.* прићи, докрочити

прикруцац -ам *нєзак. оп.* **прикруцовац**

прикруциц -им *зак.* приврнути; приш(а)рафити; причврстити

прикруцовац -цуєм *нєзак.* привртати; пришарафљивати; причвршћивати

прикурени -а -е који је попримио мирис дима, који је повукао дим, одимљен, надимљен; **єдзенє прикурене** јело је надимљено; **хижа уж ~ прикурена** соба је већ одимљена

прикуриц -им *зак.* одимити, задимити; **нє кур у хижи, прикуриш ми ствари** немој да пушиш у соби, одимићеш ми намештај

прикуриц ше -им ше *зак.* (*окуриц ше, поцагнуц запах диму*) попримити мирис дима, повући дим, надимити се, одимити се; **єдзенє ше прикурело у пецу** јело се надимило у фуруни

прилагодзени -а -е прилагођен

прилагодзиц (ше) -им (ше) *зак.* прилагодити (се)

прилагодзованє *с.* пролагођавање

прилагодзовац (ше) -дзуєм (ше) *зак.* прилагођавати (се)

прилагодзуюци *и* **прилагодлïви** -а -е прилагодљив

приламац (ше) -мем (ше) *зак.* закинути (се), заломити (се)

прилапиц -им *зак.* **1.** прихватити; **2.** (*запратац до роботи*) натерати кога да ради, запослити кога; **прилапели го з роботу** натерали су га да ради, запослили су га; **3.** (*ґу дакому*) **а)** стати на чију страну, подржати кога; **прилапел ґу нїм лєм пре особни интерес** подржао их је само због личног интереса; **б)** сложити се с киме

прилапиц ше -им ше *зак.* **1.** (*за дацо*) ухватити се, прихватити се; **2.** (*почац робиц*) прихватити се, латити се; **прилапел ше до роботи** прихватио се посла; **3.** (*пригориц*) загорети, пригорети

прилапйованє *с.* прихватање; прихват

прилапйовац -юєм *нєзак.* прихватати

прилапйовац ше -юєм ше *нєзак.* **1.** (*лапац ше*) прихватати

се, подухватати се, лаћати се; **2.** (*пригорйовац*) загоревати, пригоревати

прилаплїви -а -е **1.** прихватљив; **2.** подесан, повољан

прилапююци -а -е прихватни; **~ центер** прихватни центар

прилапянє *с. оп.* **прилапйованє**

прилапяц (ше) -ям (ше) *нєзак. оп.* **прилапйовац (ше)**

прилєгнуц -нєм *зак.* **1.** (*лєгнуц и прициснуц зоз собу свойо младе*) пригњечити; **швиня прилєгла праше** свиња је пригњечила прасе; **2.** (*лєгнуц дакус одпочинуц*) прилећи, прилегнути

прилєтовац -туєм *нєзак.* долетати, прилетати

прилєценє *с.* долет

прилєциц -им *зак.* прилетети; долетети

прилєцовац -цуєм *нєзак. оп.* **прилєтовац**

прилїв *х.* **1.** *осн. и прен.* прилив; навала; **моцни ~ креви** навала крви; **2.** *оп.* **плима**

прилїзац -їжем *зак.* прилизати

прилїпиц -им *зак.* прилепити, залепити

прилїпиц ше -им ше *зак.* прилепити се, залепити се

прилїпйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* прилепљивати (се), залепљивати (се)

прилїпнуц -нєм *зак.* **I** *нєпрех. оп.* **прилїпиц ше; II** *прех. оп.* **прилїпиц**

прилїпнуц ше -нєм ше *зак. оп.* **прилїпиц ше**

прилїпок -пка/-пку *х.* прилепак

прилог *х.* (*доприношенє, дарунок*) прилог

приложиц -им *зак.* **1.** (*положиц блїзко*) принети; **приложел ложку ґу устом** принео је кашику устима; **2.** (*облоги и под.*) ставити, метнути; **3.** (*суму, помоц*) приложити

приложиц ше -им ше *зак.* прихватити се посла; **приложела ше такой до роботи** одмах се прихватила посла

прилудзиц -им *зак.* примамити, домамити, смамити, привабити

прилудзовац -дзуєм *нєзак.* мамити, примамљивати, домамљивати, вабити

прилудзовач *х.* мамилац

прилучиц (ше) -им (ше) *зак.* прикључити (се), припојити (се)

прилучовац (ше) -чуєм (ше) *зак.* прикључивати (се), припајати (се)

прилюбиц -им (*дакого*) *зак. заст.* (*придобиц дачию любов*): **думал же ю прилюби з битку** мислио је да ће батинама придобити њену љубав

прилюбиц ше -им ше (*ґу дакому/дачому*) *зак. заст.* заволети кога/што; **нашо прадїдове так любели свойо обичаї же ше нє могли прилюбиц ґу цудзим** наши преци су тако волели своје обичаје да нису могли да заволе туђе; **гоч цудзи, прилюбел ше ґу нашому народу** мада туђ, заволео је наш народ

прилюбйовац -юєм (*дакого*) *нєзак. ґу* **прилюбиц**

прилюбйовац ше -юєм ше *нєзак. ґу* **прилюбиц ше**

прим *х. муз. и др.* прим

прима *ж. муз. и др.* прима

примабалерина *ж.* примабалерина

примадона *ж.* примадона

примамка *ж.* мамац, мека

приманє *с.* примање; пријем

примарзац -ам *и* **примарзац ше** -ам ше *нєзак.* примрзавати

примарзнуц -ржнєм *и* **примарзнуц ше** -ржнєм ше *зак.* примзрнути

примарзовац (ше) -зуєм (ше) *нєзак. оп.* **примарзац (ше)**

примариюс *х.* примаријус

примарни -а -е примаран

примасциц -им *зак.* (*прибиц, прилїпиц*) повалити до земље (*жито, траву*); **буря примасцела жито гу жеми** олуја је повалила жито до земље

примат *х.* примат

приматель *х.* прималац; преузиматељ

примателька *ж.* пријемница

примахнуц -нєм *зак.* климнути; ~ **з главу** климнути главом (*у знак сагласности*)

примаховац -хуєм *нєзак.* климати; ~ **з главу** климати главом (*у знак сагласности*)

примац -ам *нєзак.* **1.** примати; **2.** (*доставац фасованє*) следовати, примати

примац ше -ам ше *нєзак.* примати се

примаци -а -е *оп.* **приємни²**

примач *х. техн.* пријемник

примаш *х. муз.* примаш

применєни -а -е примењен; **~ уметносц** примењена уметност

применїц -їм *зак.* применити

применка *ж.* примена

применлїви -а -е *оп.* **применююци**

применовнїк *х. ґрам.* предлог

применьованє *с.* **1.** примењивање; **2.** *оп.* **применка**

применьовац -нюєм *нєзак.* примењивати

применююци -а -е применљив

примерани -а -е примерен

примерковац -куєм *зак.* припазити

примир *х. заст.* (*приклад*) пример

примирє *с.* примирје

примириц -им *зак.* **1.** примирити; **2.** *ридк.* припитомити

примириц (ше) -им (ше) *зак.* **1.** примирити (се); **2.** скрасити (се); **3.** *заст.* припитомити (се)

примирйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* **1.** примиривати (се); **2.** скрашавати (се); **3.** *заст.* припитомљавати (се)

примирнїк *х. заст.* (*прикладнїк*) примерак

примитивец -вца *х.* примитивац

примитивни -а -е примитиван

примишка *х.* примеса

примкнуц -нєм *зак.* закључати (*на краће време*)

примопридаванє *с.* примопредаја

примопридаваци -а -е примопредајни

примопридавач *х.* примопредајник

приморец -рца *х.* приморац

приморє *с.* приморје

приморски -а -е приморски; **◊ ~ шалата** *бот.* блитва

примотац ше -ам ше *зак.* долутати, долуњати, домувати се

примус *х.* примус

примушенє *с. правн.* принуда, присила; изнуда

примушени -а -е **1.** приморан; **2.** усиљен; **◊ ~ поцаг** *шах.* изнудица

примушиц -им *зак.* **1.** приморати, присилити; принудити, натерати; **2.** изнудити

примушованє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **примушовац**; **2.** *оп.* **примушенє**

примушовац -шуєм *нєзак.* **1.** приморавати, присиљавати; принуђивати; **2.** изнуђивати

примушовач *х.* изнуђивач

примушуюци -а -е присилан, принудан; **~ робота** присилан рад

принагодни -а -е *заст.* пригодан; **отримац принагодну бешеду** одржати пригодан говор

принєсц -нєшем *зак.* **1.** *з розл. знач* донети; **2.** донети, добавити; допремити

принова *ж.* принова

принос *х.* принос

приношенє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **приношиц**; **2.** добављање; допремање, допрема; ◊ ~ **жертви** приношење жртве

приноситель *х.* доносилац

приношиц -им *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* доносити; **2.** доносити, добављати; допремати

принц *х.* принц

принцеза *ж.* принцеза

принцип *х.* принцип

принципиєлни -а -е принципијелан

приобецац -ам *и* **приобецац ше** -ам ше *зак.* обећати (*не сасвим сигурно*); **приобецал ше же придзе, алє го ище нєт** обећао је да ће вероватно доћи, али га још нема

приобецовац -цуєм *и* **приобецовац ше** -цуєм ше *нєзак.* обећавати (*не сасвим сигурно*)

приобриц -им *зак.* **1.** стећи, прирадити; **з малого приобрел красни маєток** од малог је стекао леп иметак; ~ **потребне знанє** стећи потребно знање; **2.** постићи, задобити; ~ **щесце** постићи срећу

приобровац -руєм *нєзак.* **1.** стицати; привређивати; **2.** постизати, задобијати

приорац -рем *зак.* подорати, плитко заорати; ~ **гной** *поль.* подорати ђубре

приоритет *х.* приоритет

приоритетни -а -е приоритетан

приорйовац -рюєм *нєзак.* подоравати, плитко заоравати

припадац -ам *нєзак.* **1.** (*буц дачия власносц*) припадати; **йому припада половка маєтку** њему припада пола имовине; **2.** следовати; **достал шицко цо му припадало** добио је све што му је следовало; **3.** спадати; **вон нє припада до тей файти людзох** он не спада у ту врсту људи; **4.** (*доживйовац, подношиц*) падати; **чежко ми то припадало** тешко ми је то падало; **5. а)** (*швечиц*) приличити, бити у реду, бити на месту; **живот нашого параста нє таки яки би му припадал** живот нашег земљорадника није такав какав би му приличио; **б)** имати право; **каждому одроснутому припада одлучовац о власци** сваки одрасли има право да одлучује о власти; **6.** (*буц одредзеного дня*) бити, падати; **швето Миколая припада 19. децембра** светац св. Николе је 19. децембра; **7.** *заст.* долазити; **у нїх на єдного чловека припада 40 кили меса** код њих на једног човека долази 40 килограма меса; **пред войну у нас на єдного чловека припадало 300 динари порциї** пре рата је код нас на једног човек долазило 300 динара пореза

припадков(и) -а -о/ -е падежни; ~ **одменка** падежна промена

припаднїк *х.* припадник

припаднїца *ж.* припадница

припадносц *ж.* припадност

припаднуц -нєм *зак.* припасти; допасти; пасти у део; ¤ **чежко дакому припаднуц** тешко пасти коме

припадок -дку *х. ґрам.* падеж

припалїц -їм *зак.* припалити, запалити; задимити

припальовац -люєм *нєзак.* припаљивати

припарти -а -е (*дїєприкм. од* **припрец**) притиснут; **~ з опасносцу** притиснут опасношћу

припасац -ашем *зак.* припасати; **~ шаблю** припасати сабљу

припасовац -суєм *нєзак.* припасивати

припатранє *с.* посматрање

припатрац ше -ам ше (*на дакого/дацо* и *без обєкта*) *нєзак.* гледати, посматрати; погледати; **вони ше вадза, а людзе ше на**

нїх припатраю они се свађају, а људи их гледају

припатрач *х.* осматрач; посматрач; проматрач

припатрачнїца *ж.* осматрачница; проматрачница

припатриц -им (*на дакого/дацо* и *без обєкта*) *зак.* припазити; **припать на тоти дзеци** припази на ту децу

припатриц ше -им ше *зак.* загледати се, погледати; **припатриме ше дакус на живот коло себе** погледајмо мало живот око себе

припекац -а *нєзак.* пећи, пржити, жарити, жећи (*о сунцу*); **слунко припека** сунце пржи

приперац -ам *нєзак.* (*приводзиц до мучного положеня*) притискати, притешњавати

припечиц -че *зак.* припећи, прижећи, прижарити (*о сунцу*)

припивац ше -ам ше *нєзак.* припијати се

припилїц -їм *зак.* подсећи; одсећи део при врху; ~ **древо** подсећи дрво

припинац -ам *нєзак.* прибадати, прикачивати, припињати, придевати

припинка *ж.* спајалица

припирхац -ам *зак.* долепршати

приписац -ишем *зак.* приписати

приписка *ж.* (*дацо приписане, дописане*) припис, приписак

приписовац -суєм *нєзак.* приписивати

припитац -ам *зак.* **1. а)** замолити; **припитам це до нїх на ноц** замолићу их да те приме на преноћиште; **б) оцец припитал сина до майстра за шеґерта** отац је поразговарао са мајстором да му прими сина за шегрта; **2. ~ млоду** *фолкл.* посебним говором замолити старог свата по младожењиној страни да прими у кућу младу, будућу снаху (*о старом свату по младиној страни*)

припитац ше -ам ше *зак.* замолити; **припитали зме ше им на коч** замолили смо их да нас приме на кола; **припитал ше нам до дружтва** замолио нас је да га примимо у друштво

припити -а -е **1.** припијен, приљубљен; **2.** (*дакус пияни*) припит

припитовац ше -туєм ше *нєзак.* (*модлїц буц даґдзе прияти*): **припитовали ше у нас на ноц** молили су нас да их примимо да преноће код нас

припитомиц (ше) -им (ше) *зак.* припитомити (се)

припитомйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* припитомљавати (се), припитомљивати (се)

припиц ше -иєм ше *зак.* припити се, приљубити се

приплївац -ам *зак.* **а)** (*о плївачови*) допливати; **б)** (*о ладї, чамцу*) допловити; **в)** (*о плахтарки*) доједрити, допловити

приплод *х.* приплод, запат, запатак

приплодни -а -е приплодни

приплянтац ше -ам ше *зак.* дотетурати се

припнуц -нєм *зак.* прибости, прикачити, приденути

приповеданє *с.* причање, казивање; прича

приповедац *-ам нєзак.* ***1.*** *причати, разговарати, говорити; поведати;* ***2.*** *(о каждодньових стварох, о шицким) ћаскати, ћеретати, чаврљати;* ***3. приповеда ше*** *безос. прича се, поговара се;* ¤ ***гоч цо (вшелїячини)*** *~ наглабати, нагваждати, наклапати;* ***лєм приповеда приповеда*** *говори као навијен;* ***~ як кед мокре гори, ~ два за три*** *млатити празну сламу, бунцати, баљезгати;* ***~ од кореня до нашеня*** *причати (на) дуго и (на) широко*

приповедаци -а -е причљив, говорљив, разговорљив, беседљив, брбљив

приповедацки -а -е

приповедачки

приповедач *х.* приповедач

приповедка *ж.* **1.** приповетка, прича; повест; **2.** **приповедки** *мн.* гласине

приповедочка *ж. дем.* причица

припознавац -ам *нєзак.* признавати

припознанє *с.* признање

припознати -а -е признат

припознац -ам *зак.* признати

припознац ше -ам ше *зак.* (*повесц правду*) признати, рећи истину

припоїц (ше) -їм (ше) *зак.* припојити (се) (*оп.* **прилучиц (ше)**)

припойовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* припајати (се) (*оп.* **прилучовац (ше)**)

припомагац -ам *нєзак.* помагати, припомагати; доприносити

припоминац -ам *нєзак.* **1. а)** подсећати; **тота шпиванка ми припомина родзени край** ова песма ме сећа на родни крај; **б) ~ себе** (*обновйовац у паметаню*) сећати се, присећати се; **2.** *заст.* напомињати

припомнуц -нєм *зак.* **1. а)** сетити, подсетити; **б) ~ себе** (*обновиц у паметаню*) сетити се, присетити се; **2.** *заст.* напоменути

припомогнуц -нєм *и* **припомочи** -ожем *зак.* помоћи, припомоћи; допринети

припонаглїц -їм *зак.* **I** *нєпрех.* **1.** *оп.* **припонаглїц ше**; **2.** пренаглити; **II** *прех.* (*дакого*) пожурити

припонаглїц ше -їм ше *зак.* пожурити; **припонаглєл ше повесц, бо мушел пойсц** пожурио је да каже, јер је морао да иде

припонагляц -ям *зак.* пожурити

припонагльовац -люєм *нєзак.* **I** *нєпрех.* **1.** пожуривати, журити; **2.** пренагљивати; **II** *прех.* (*дакого*) пожуривати

припонагльовац ше -люєм ше *нєзак. оп.* **припонагльовац (I)**

приправени -а -е дограђен

приправиц -им *зак.* **1.** (*доправиц ґу дачому*) доградити; доправити; **2.** (*притвердзиц додаток ґу цалосци*) спојити; намонтирати; инсталирати; **3.** *заст.* припремити

приправиц ше -им ше *зак. заст.* припремити се

приправка *ж.* препарат; **приправки з рошлїнох** биљни препарати

приправнїк *х.* приправник

приправнїца *ж.* приправница

приправнїцки -а -е приправнички

приправяц -ям *нєзак.* **1.** (*доправяц ґу дачому*) дограђивати; доправљати; **2.** припремати

приправяц ше -ям ше *нєзак. заст.* припремати се

припрагнуц -нєм *зак.* припрегнути

припраговац -гуєм *нєзак.* припрезати

припрац -перем *зак.* **1. а)** (*жито, траву*) повалити до земље, припљескати (*в.*); **дийдж припрал траву** киша је припљескала траву; **б) витор однєс папери, а дийдж их припрал** ветар је однео папире, а киша их је припљескала; **2.** направити покорицу (*о киши*); **кед дийдж припере жем, та нашенє нє може зисц** кад киша направи покорицу, семе не може да никне

припрец -ем *зак.* **1.** притиснути, приклештити; **припарли краву з древом ґу муру** притисли су краву дурунгом уза зид; **2.** ~ **дакого** *прен.* притиснути, притеснити, притиснути (притерати) уза зид,

сатерати (сабити) у угао, дотерати цара до дувара; **припарли го, та повед правду** притисли су га, па је рекао истину

припровадзац -ам *нєзак. оп.* **припровадзовац**

припровадзиц -им *зак.* допратити, довести

припровадзовац -дзуєм *нєзак.* допраћати, доводити

припуст *х. статк.* припуст

припутовац -туєм *зак.* допутовати

припущац -ам *нєзак. ридк. оп.* **припущовац**

припущиц -им *зак.* **1.** дозволити коме да приђе; **владар нє припущел подданих ґу себе** владар није дозволио поданицима да му приђу; **2. а)** дозволити, допустити; **бог припущел тоту кару на нас** бог је дозволио да ова казна падне на нас; **б) ~ себе** дозволити себи, приуштити себи (*више слободе и сл.*); **рано себе припущел дакус длужей спац** ујутру је дозволио себи мало дуже спавање; **3.** (*дац ше або нє дац видоїц*) **а)** *з нeґацию*: **крава ма целє, та при доєню нє сце ~ млєко** крава има теле, па код мужње устеже (неће да пусти) млеко; **б)** попустити; **кед целє одлучели, крава припущела млєко** кад су теле одбили, крава је (по)пустила млеко

припущовац -щуєм *нєзак.* **1.** дозвољавати коме да приђе; **2. а)** дозвољавати, допуштати; **б)** (*себе*) дозвољавати себи, приуштити себи (*више слободе и сл.*); **3.** (*давац ше або нє давац видоїц*) **а)** *з неґацию*: **крава нє припущує млєко** (*нє пуща млєко, нє да ше видоїц*) крава устеже млеко; **б) крава уж припущує млєко** крава је (по)пустила млеко

прирабяц -ям *нєзак.* (*повекшовац маєток*) стицати, пририђивати

прирастац -ам *нєзак.* прирастати, прирашћивати

прираховац (ше) -хуєм (ше) *нєзак.* прибројати (се), приречунати (се); уврстити (се)

прираховйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* прибрајати (се), прибројавати (се), приречунавати (се); уврштавати (се)

прирачковац -куєм *зак.* допузати (*о детету*)

прирва *ж.* провалија, суноврат, урвина

прирвац ше -вем ше *и* **прирвец ше** -ем ше *зак.* делимично се прекинути

прирез *х.* (*додаток порциї*) прирез

прирезац -ежем *зак.* **1.** подсећи; **2.** одсећи део при врху; ~ **древко** одсећи са врха воћке

пририхтани -а -е припремљен, спремљен; спреман

пририхтаносц *ж.* спремност, припремљеност

пририхтац -ам *зак.* **1.** припремити, спремити; **2.** приредити

пририхтац ше -ам ше *зак.* припремити се, спремити се

пририхтованє *с.* припремање, спремање; припрема; **~ єдла** припремање јела

пририхтовац -туєм *нєзак.* **1.** припремати, спремати; **2.** приређивати

пририхтовац ше -туєм ше *нєзак.* припремати се, спремати се

пририхтовач *х.* **1.** припремач; **2.** приређивач

пририхтуюци -а -е **1.** припреман; **пририхтуюци роботи** припремни радови; **2.** приређивачки; ~ **одбор** приређивачки одбор

приробиц -им *зак.* стећи на (уз) постојећи иметак, прирадити; **нашлїдзел капитал, алє на нїм нїч нє приробел**

наследио је имање, али на њему ништа није стекао; **з капиталом цо приробели сцу пристановиц дзеци** са капиталом који су стекли желе да збрину децу

прирбок -бку *х.* стицање уз (на) постојећи иметак, прирађивање

прировнанє *с.* упоређење

прировнац (ше) -ам (ше) *зак.* упоредити (се), сравнити (се)

прировновац (ше) -нуєм (ше) *зак.* упоређивати (се), поредити (се), сравњивати (се)

природа *ж.* природа

природзенє *с.* *анат.* полни орган; **хлопске (женске)** ~ мушки (женски) полни орган

природзени -а -е урођен, природјен

природзеносц *ж.* урођеност

природни -а -е природан; **природни науки** природне науке; ~ **зявенє** природна појава

природняк *х.* природњак

природознавец -вца *х.* природословац

природопис *х.* природопис

прироснуц -ошнєм *зак.* прирасти; ¤ **приросла му шапка, прироснул му калап** (*нє знял шапку або калап при крижу*) није скинуо капу (шешир) пред Христовим распећем

прироснуце *с.* **1.** прираштај; **2.** *оп.* **прирост**

прирост *х.* прираст

прируцац -ам *зак.* затрпати кога, навалити, набацати на кога (*покрити кога/што бацајући на њега сламу, снопове и сл.*)

прируцовац -цуєм *нєзак.* затрпавати кога, наваљивати, бацати на кога (*покривати кога/што бацајући на њега сламу, снопове и сл.*)

приручни -а -е приручан; **~ апатика** приручна апотека

приручнїк *х.* приручник

присвоєнє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **присвоїц; 2.** утаја; проневера

присвоїц -їм *зак.* **1.** присвојити; **2.** утајити, затајити; проневерити

присвойни -а -е присвојан; **~ заменовнїк** *ґрам.* присвојна заменица

присвойованє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **присвойовац; 2.** утајивање; утаја; проневеравање; проневера

присвойовац -юєм *нєзак.* **1.** присвајати; свајатати; **2.** утајивати, затајивати; проневеравати

присвойовач *х.* **1.** присвајач; **2.** утајивач; проневерилац, проневеритељ

присебни -а -е присебан; сабран

приселєнєц -нца *х.* **1.** досељеник; **2.** дошљак

приселєнїцки -а -е *и* **приселєнски** -а -е досељенички

приселїц -їм *зак.* **I** *прех.* доселити; **II** *нєпрех. оп.* **приселїц ше**

приселїц ше -їм ше *зак.* доселити се

присельовац -люєм *нєзак.* **I** *прех.* досељавати; **II** *нєпрех. оп.* **присельовац ше**

присельовац ше -люєм ше *нєзак.* досељавати се

присерзовац -зуєм *зак. заст.* стећи на (уз) постојећи иметак, прирадити; **державней каси сцели ~ нови милиони** у државну касу хтели су да стекну нове милионе; **родичи ше стараю присерзовац дзецом ґаздашаґ** родитељи се труде да повећају имање за децу (*оп.* **приробиц**)

присиловани -а -е приморан; натеран

присиловац -луєм *зак.* **1.** приморати, присилити; принудити; **2.** изнудити

присипац -пем *зак.* **1.** засути; **2.** донети добит

присихац -ам *нєзак.* засушивати, сасушивати се;

сушити се; **рани уж присихаю** ране већ засушују

прискаковац -куєм *нєзак.* прискакати

прискориц -им *зак. оп.* **приспориц**

прискориц ше -им ше *зак. оп.* **приспориц ше**

прискорйовац -юєм *нєзак. оп.* **приспорйовац**

прискочиц -им *зак.* прискочити

прискринка *ж.* и **прискринок** -нка *х.* (*преградзенє у древеней лади за документи и под.*) **1.** претинац; преградак; **2.** тајни преградак

присловка *ж.* пословица; изрека

присловнїк *х. ґрам.* прилог

присловнїков -а -о *и* **присловнїцки** -а -е прилошки

прислухац ше -ам ше *зак.* погрешно чути нечије речи; **питала тристо ґрами, а тарґовкиня ше прислухала, та єй дала сто ґрами** тражила је триста грама, а продавачица је погрешно чула, па јој је дала сто грама

прислуховац -хуєм *нєзак.* **1.** (*уважно слухац*) ослушкивати, прислушкивати; **2.** (*тайно слухац*) прислушкивати; подслушкивати

прислуховац ше -хуєм ше *нєзак.* **1.** погрешно чути нечије речи; **вон ше часто прислухує** он често погрешно чује нечије речи; **2.** (*дачому*) ослушкивати, прислушкивати

прислуховач *х.* прислушкивач

прислухуюци -а -е прислушни

присмак *х. оп.* **присмачка**

присмаковац -куєм *зак.* (*посмаковац*) допасти се (*о укусу јела*)

присмачени -а -е зачињен

присмачиц -им *зак. кул.* зачинити

присмачка *ж. кул.* зачин

присмачовац -чуєм *нєзак.* зачињавати

присни -а -е присан

присоєдинїц -їм *зак.* присајединити

присоєдиньовац -нюєм *нєзак.* присаједињавати

присолїц -їм *зак. прен.* (*прициґанїц*) долагати

приcподобенє *с.* **1.** прилагођење; **2.** (*поровнанє*) упоређење, просподоба

присподобиц (ше) -им (ше) *зак.* **1. а)** прилагодити (се); **б)** подесити (се); **2.** (*поровнац* (*ше*), *прировнац* (*ше*)) упоредити (се), присподобити (се)

присподобйовац (ше) -юєм (ше) *зак.* **1.** прилагођавати (се); подешавати (се); **2.** (*поровновац* (*ше*), *прировновац* (*ше*)) упоређивати (се), присподобљавати (се)

присподоблїви -а -е *и* **присподобююци** -а -е прилагодљив; подесив

приспориц -им *зак.* **1.** привредити, повећати принос *одн.* корист; **жито му того року приспорело** пшеница му је ове године повећала принос на имању; **2. а)** поспешити, убрзати; **инекциї можу ~ лїченє** инекције могу убрзати лечење; **б)** помоћи коме да брже заврши посао; **приспорел ши ми з твою помоцу** помогао си ми, па сам брже завршио

приспориц ше -им ше *зак.* повећати се по количини, броју *и сл.*; **у Коцуре ше того року приспорели даскельо дзеци** ове године у Куцури се број деце повећао за неколико новорођених; **уложени капитал ше му приспорел** уложени капитал му је донео профит; **анї єдно посадзене квеце ше нє приспорело** (*анї єдно ше нє розросло*) ниједно посађено цвеће није се разрасло

приспорйовац -юєм *нєзак.* **1.** привређивати, повећавати принос *одн.* корист; **2. а)** поспешивати, убрзавати; **слунково зарї приспорюю узреце** сунчеви зраци убрзавају сазревање; **б)** помагати коме да брже заврши посао

приспособиц (ше) -им (ше) *зак.* прилагодити (се)

прис-прас: зробиц дацо на ~ (*зробиц нашвидко и нєквалитетно*) урадити нешто на брзину, на брзу руку, овлаш

пристав *х. ист.* пристав

приставац -вам *нєзак.* **1. а)** (*давац согласносц*) пристајати; **б)** (*складац ше з дачиїм предкладаньом, думаньом*) слагати се, саглашавати се; **вон им гуторел, а вони приставали** он им је говорио, а они су се слагали; **2.** (*ґу дакому*) подржавати кога, држати чију страну; **3. а)** (*швечиц*) приличити, доликовати; **таки живот тебе нє пристава** такав живот теби не доликује; **б)** (*одвитовац*) одговарати, пристајати, доликовати; **старшим приставаю цмейши фарби** старијима пристају тамније боје**; 4.** уклапати се; **вон нє пристава до того дружтва** он се не уклапа у ово друштво; **5.** (*пасовац*) добро налегати, пасовати; **облаки нє приставаю** прозори не пасују; **6.** (*у дакого*) ¤ **~ на то(то)**, **~ на дачийо** слагати се, саглашавати се (*оп.* **приставац (1.б)**): **еколоґи радзели жительом валала же би валал тримали чисто и шицки приставали на тото (приставали на їх)** еколози су саветовали житељима села да село држе чисто и сви су се слагали с тиме

приставиц -им *зак.* (*положиц вариц*) приставити, поставити

приставяц -ям *нєзак.* (*класц вариц*) пристављати, постављати

пристанїще с. пристаниште, лука

пристанїщни -а -е пристанишни; ~ **роботнїк** пристанишни радник, обалац; ~ **складзиско** пристанишно складиште

пристанїщов -а -о *оп.* **пристанїщни**

пристановени -а -е ожењен; удата; **дзеци, син и дзивка, им пристановени** син им је ожењен, ћерка удата

пристановиц -им *зак.* оженити сина; удати (удомити) ћерку

пристановиц ше -им ше *зак.* засновати свој дом (своју породицу); оженити се; удати се, удомити се

пристановяц -ям *нєзак.* женити сина (синове); удавати ћерку (ћерке)

пристановяц ше -ям ше *нєзак.* заснивати свој дом (своју породицу); женити се; удавати се, удомљавати се

пристац -анєм *зак.* **1. а)** (*дац согласносц*) пристати; **б)** (*зложиц ше з дачиїм предкладаньом, думаньом*) сложити се, сагласити се с киме/чиме; **цо вон пове, вона такой пристанє** шта он каже, она се одмах сложи с њиме; **2.** (*ґу дакому*) подржати кога, стати на нечију страну; **3.** (*на дацо*) прихватити; **4.** (*прилагодзиц ше*) уклопити се негде; **жец пристал до женовей фамелиї** зет се уклопио у женину породицу; ¤ **~ на то(то)**, **~ на дачийо** сложити се, сагласити се с киме (*оп.* **пристац (1.б)**): **жена нє дала предац жем и муж пристал на то (пристал на єй)** жена није дала да се прода земља и муж се сложио

присташ *х.* **1.** (*човек хтори по женїдби жиє зоз жену у доме єй родичох*) домазет; **2.** *заст.*

присталица

пристойни -а -е пристојан

пристойно *присл.* пристојно

пристойносц *ж.* пристојност

пристол *х.* **1.** *церкв.* престо, сто; **2.** *заст.* (*владарски престол*) престо

пристрасни -а -е пристрасан

пристрасносц *ж.* пристрасност

пристроїц ше -їм ше *зак.* спремити се

приступ *х.* приступ

приступац -ам *нєзак.* приступати, прилазити

приступиц -им *зак.* **I** *нєпрех.* (*ґу дакому/дачому* и *без применовнїка*) приступити, прићи; **II** *прех.* **1.** (*стануц з ногу на часц своєй шмати и под.*) причепити; **приступел себе шнурку на ципели** причепио је себи пертлу на ципели; **2.** (*о коньови*): **конь приступел штранґ** коњ је закорачио штрањгу (стао на штрањгу)

приступни -а -е **1.** доступан, приступачан; **~ место** приступачно место; **2.** прилазни; **3.** приступан; **~ бешеда** приступна беседа

приступнїца *ж.* приступница

присуство *с.* присуство

присуствовац -вуєм *нєзак. и зак.* присуствовати

присутни -а -е присутан

присутносц *ж.* присутност

присушиц ше -им ше *зак.* (*осушиц ше и остац прилїпени ґу дачому*): **капки фарби ше присушели ґу склу** капи боје су се осушиле и прилепиле за стакло

присц придзем *зак.* **1.** доћи; **аж вечар пришол дому** тек увече је дошао кући; **пришла яр** дошло је пролеће; **2.** (*приступиц*) прићи; **обачел нас и пришол ґу нам** приметио нас је и пришао нам; **3.** настати, осванути; **пришло рано** освануло је јутро; **5.** *звич.* *безос.* (*на дакого – о дачим нєдобрим*) снаћи; **нє старал ше док на нього нє пришло** није бринуо док га није снашло зло; ◊ **~ на коньови** дојахати; **пришло му нєдобре** позлило му је; ¤ ~ **ґу розуму** доћи памети; ~ **ґу себе** доћи себи; **як пришло так пошло** (*нєчесно здобуте будзе страцене*) с ђаволом дошло с ђаволом отишло

присцец -ем *зак.* прихватити, заволети (*неког раније нежељеног*); **жеца перше нє сцели, а вец го присцели** зета прво нису хтели, а онда су га прихватили

присцигнуц -нє (*дакого*) *зак. безос.*: **присцигло го** морао је да се олакша

присциговац -гуєм *нєзак.* **1.** пристизати; **2.** *нєзак.* *ґу* **присцигнуц**

притаєни -а -е притајен

притаїц ше -їм ше *зак.* притајити се

притайовац ше -юєм ше *нєзак.* притајивати се

притапшац -ам *зак.* изгазити; **~ траву** изгазити траву

притарговац ше -гуєм ше *нєзак.* (*на пол кореня ше таргац*) закидати се; **сцела претаргац мархву, алє ше єй притарговала, бо жем суха** хтела је да прореди шарґарепу, али јој се закидала, јер је земља била сува

притачкац ше -ам ше *зак.* доклатити се

притвердзиц -им *зак.* причврстити

притвердзовац -дзуєм *нєзак.* причвршћивати

притвор *х.* **1.** *церкв.* (*предня, уходна часц церкви*) припрата, паперта; **2.** (*вишлїдни гарешт*) притвор

притипулькац -ам *зак.* стићи ситним кораком, домигољити - *превериц*

притлучиц -чем *зак.* пригњечити, нагњечити

притока[1] *ж.* склоност; наклоност; позив; **указовац притоку ґу дачому** испољавати склоност према нечему

притока[2] *ж. ґеоґр.* притока

притрафиц ше -и ше *зак. заст.* десити се, догодити се

притримац -ам *зак.* придржати

притримац ше -ам ше *зак.* придржати се

притримовац -муєм *нєзак.* придржавати

притримовац ше -муєм ше *нєзак.* придржавати се; **~ правила** придржавати се правила

притужба *ж. правн.* притужба

притулєнє *с.* **1.** уточиште; **2.** *дїєсл. мен. од* **притулїц (ше)**

притулєни -а -е **1.** *дїєприкм. од* **притулїц (ше)**; **2.** привржен, привезан

притулєносц *ж.* приврженост, привезаност

притулїц -їм *зак.* **1.** приљубити; привити, пригрлити; прибити, стиснути; припити; прислонити; **2.** *прен.* дати коме уточиште; пригрлити кога; примити кога под своје окриље; **добри людзе притулєли двойо широтки** добри људи пригрлили су двоје сирочади

притулїц ше -їм ше *зак.* **1.** приљубити се; привити се; прибити се, стиснути се; припити се; прислонити се; **2.** *прен.* **а)** наћи уточиште, склонити се; утећи се код кога, привити се, свити се уз кога; **остал без родичох, та ше притулєл ґу дїдови и баби** остао је без родитеља, те се привио уз деду и баку (те се утекао код деде и баке); **б)** бити (постати) привржен коме/чему; привезати се, постати везан за кога/што; **младеж треба же би ше притулєла ґу кнїжки** омладина треба да буде привржена књизи; **наш народ треба же би ше цо баржей притулєл ґу своєй просвити** наш народ треба да што више буде везан за своју просвету

притульни -а -е прихватни; **~ дом** прихватилиште

притульовац -люєм *нєзак.* **1.** приљубљивати; привијати, пригрљивати; прибијати, стискати; припијати; **2.** *прен.* **а)** давати коме уточиште; пригрљивати кога; примати кога под своје окриље

притульовац ше -люєм ше *нєзак.* **1.** приљубљивати се; привијати се, пригрљивати се; прибијати се, стискати се, припијати се, приањати; прислањати се; **2.** налазити уточиште, склањати се; утицати се код кога, привијати се, свијати се уз кога

притульок -льку *х.* **1.** пригрљај, загрљај; **2.** прибежиште, уточиште; спас

притча *ж.* прича, приповетка (*са поуком*)

приучиц -им *зак.* **I** *оп.* **приучиц ше**; II *прех.* навићи, навикнути, привикнути, приучити

приучиц ше -им ше *зак.* навићи се, навикнути се, привићи се, привикнути се, приучити се

приучованє *с.* навикавање, привикавање

приучовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* навикавати (се), привикавати (се), приучавати (се)

прифирцац -ам *зак.* (*дочасно пришиц, поприквачовац*) ујамчити

прифрантовац -туєм *зак.* (*прекоментаровац у франти*) нашалити се, додати у шали

прифуркац -ам *зак.* дојурити, долетети

прихвальовац -люєм *нєзак.*

хвалити нечији рад у његовом присуству

прихиліц -їм *зак.* **1.** (*ґу себе*) нагнути, наклонити, приклонити, повити; примакнути; **2.** *прен.* приклонити; придобити

прихиліц ше -їм ше *зак.* **1.** нагнути се, приклонити се; примакнути се; **2.** *прен.* приклонити се

прихильни -а -е **1.** склон; **2.** наклоњен; привржен; благонаклон

прихильнїк *х.* **1.** поборник, заговорник; **2.** присталица, следбеник, присталица, привржeник, подржавалац, присташа

прихильносц *ж.* **1.** склоност; **указал ~ ґу малярству** испољио је склоност ка сликарству; **2.** наклоњеност, наклоност; приврженост; благонаклоност, љубав

прихильовац -люєм *нєзак.* **1.** (*ґу себе*) повијати, нагињати, приклањати; примицати; **2.** *прен.* приклањати; придобијати

прихильовац ше -люєм ше *нєзак.* **1.** нагињати (се), приклањати (се); примицати (се); повијати (се;) **2.** *прен.* приклањати (се);

прихoвац -ам *зак.* отхранити уз оно што се већ има (*стоку, живину и др.*); **приховала себе дакус дробизґу** отхранила је себи још мало живине

приход *х.* **1.** (*приходзенє*) долазак; **2.** (*приходне место*) прилаз; **3.** (*хасен, заробок*) приход

приходзенє *с.* долазак; долажење

приходзиц -им *нєзак.* **1.** **а)** долазити; **приходзи до нас кажди дзень** долази код нас сваког дана; **б)** долазити, стизати; **приходзи гайзибан** долази воз; **2.** (*ґу дакому/дачому*) прилазити, приближавати се; **приходзи ґу нїм и цошка ше пита** прилази им и нешто их пита; **3.** (*до рижних ситуацийох*) доспевати; ¤ ~ **на розум** падати на памет

приходни -а -е **1.** (*до хторого ше приходзи*) долазни; **~ станїца** долазна станица; **2.** (*приступни*) прилазни; **~ драга** прилазни пут

прихрамац -мем *зак.* дохрамати, дошантати

прихудни -а -е (*нє цалком худи – о коньови*) омршав

прицагнуц -нєм *зак.* **1.** довући, привући; дотеглити; **2.** *прен.* **а)** привући; **б)** намамити; измамити

прицагнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** довући се, привући се; допузати, припузати; **2.** *прен.* привући се; **3.** дошуњати се, пришуњати се; **4.** (*помалки присц*) домигољити, домилети

прицаговац -гуєм *нєзак.* **1.** довлачити; теглити; **2.** *прен.* **а)** привлачити; ~ **увагу** привлачити пажњу; **б)** мамити, намамљивати; измамљивати

прицаговац ше -гуєм ше *нєзак.* **1.** довлачити се, привлачити се; **2.** *прен.* привлачити се; **3.** шуњати се, шуљати се; **4.** (*помалки приходзиц*) милети, миголити,

прицаговач *х.* *техн.* привлакач

прицагуюци -а -е привлачан; допадљив

прицагуюцосц *ж.* привлачност; допадљивост; драж, чар

прицеканє *с.* доток

прициганїц -їм *зак.* долагати

прициль *х.* *оп.* **мета**

прициновац -нуєм *зак.* прилемити

прицисканє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **прицискац; 2.** притисак; **апарат ше руша з прицисканьом ґомбички** апарат се покреће притиском на дугме

прицискац[1] -ам *нєзак.* **1.** притискати, притискивати; **2.** гњечити, гњавити; **3.** *прен.* (*гнобиц*) угњетавати, давити; **4.**

прен. **а)** (*на дакого*) вршити притисак на кога; **б)** појачавати/појачавати нападе

прицискац² -ам *зак. коц.* догурати; доваљати

прицисков -а -о који се односи на притисак, тлачни

прициснуц -ишнєм *зак.* **1.** притиснути; **2.** (*тежином тела*) притиснути, навалити се; **3.** (*притлучиц*) нагњечити, пригњечити, угњавити; **конь спаднул и прициснул шедлачови ногу** коњ је пао и нагњечио јахачу ногу; **4.** *прен.* (*дакого* и *на дакого*) притегнути, притерати у кут; **прицисли на ньго, та припознал** притегнули су га, па је признао; **5.** *безос.* (*присц до безвиходного положеня*) догустити; **прицисло го** догустило му је

прициснуце *с. оп.* **прицисканє (2)**

прицисок -ску *х. з розл. знач.* притисак

прицицац ше -ам ше *зак.* (*припиц ше з рилочком и под.*) припити се

причаровац -руєм *зак.* (*прицагнуц з врачаньом*) дочарати

причаровйовац -юєм *нєзак.* (*прицаговац з врачаньом*) дочаравати

причаснїк *х. оп.* **причашнїк**

причасц *ж. церкв.* причест

причасцац (ше) -ам (ше) *коц. оп.* **причащац (ше)**

причашнїк *х. церкв.* причесник

причашнїца *ж. церкв.* причесница

причащац -ам *церкв. нєзак. и зак.* причестити; причешћивати

причащац (ше) -ам (ше) *церкв. нєзак. и зак.* причестити (се); причешћивати (се)

причек *х.*: **(купиц, предац) на** ~ (купити, продати) на причек (почек)

причекац -ам *зак.* **1.** (*дакус почекац*) сачекати, причекати; **2.** (*дачий приход*) сачекати, дочекати

причековац -куєм *нєзак.* сачекивати, дочекивати

причина *ж.* **1.** узрок; **2.** разлог, повод; **3.** *у функц. пред.*: **буц ~ дакому/дачому** бити крив због нечег, бити кривац чему; **вон сам ~ свойого нєщесца** он је сам крив због своје несреће; ◊ **з тей причини, пре тоту причину** из тог разлога

причинносц *ж.* узрочност

причинови -а -о узрочан

причишлїц -їм *зак.* прибројати; приpaчунати

причишльовац -люєм *нєзак.* прибројавати; приpaчунавати

причта *ж. оп.* **притча**

причувац (ше) -ам (ше) *зак.* причувати (се), сачувати (се); припазити (се)

причупиц ше -им ше *зак.* шћућурити се

причупнуц -нєм *зак.* одспавати мало

причуц ше -ує ше *зак. безос.* причути се; **причуло ше ми же дахто дурка** причуло ми се да неко куца

пришага *ж.* **1.** заклетва; завет; **складац/зложиц пришагу** полагати/положити заклетву; **нови предсидатель зложел пришагу** нови председник је положио заклетву; **2.** венчање; **иду до пришаги** иду на венчање

пришагац -ам *нєзак.* **I** *нєпрех.* полагати заклетву; заклињати се, зарицати се, заветовати се; **II** *прех.* венчавати, венчати

пришагац ше -ам ше *нєзак.* венчавати се, венчати се (*у цркви*)

пришагнїк *х. правн.* приседник, присежник

пришагнути -а -е **1.** венчан; **2.** онај који се заклео, заклетник

пришагнуц -нєм *зак.* **I** *нєпрех.* положити заклетву,

заклети се; зарећи се; заветовати се; **пришагнул же вецей нє будзе пиц** положио је заклетву да више неће да пије; **пришагнул єй же єй вше будзе вирни** заклео јој се да ће јој увек бити веран; **II** *прех.* венчати; **паноцец их пришагнул** свештеник их је венчао

пришагнуц ше -нєм ше *зак.* венчати се (*у цркви*)

пришажни -а -е венчани; **то його ~ жена** то је његова венчана жена; ~ **шмати** венчано одело

пришажнїк *х.* *оп.* **пришагнїк**

пришапкац -ам *и* **пришапчиц** -им *зак.* притапкати

пришвайзовац -зуєм *зак.* приварити, наварити

пришвечиц -им *зак.* потврдити истинитост нечије изјаве; **вон пришвечел же так було** он је потврдио да је било тако

пришвечовац -чуєм *нєзак.* потврђивати истинитост нечије изјаве, дакати; **цо Янко гуторел, вон пришвечовал** шта је Јанко говорио, он је потврђивао

пришеднуц -нєм *зак.* присести

пришейтац ше -ам ше *зак.* дошетати се

пришивац -ам *нєзак.* пришивати

пришиковац -куєм *зак.* *заст.* довести (-езем) (*возом*)

пришиц -иєм *зак.* пришити

пришкапиц ше -им ше *зак.* (*мац случайни добиток, щесце*) посрећити се, десити се; ¤ **пришкапело ше му як шлєпей кури зарно** посрећило му се као ћоравој кокоши да нађе зрно

пришкарупнуц -нєм *зак.* (*кус змарзнуц по поверхносци*): **вчера було блато, а нєшка рано кус пришкарупло** јуче је било блато, а данас ујутру је по површини мало смрзло; **барки зрана пришкарупли** на барицама се изјутра направила ледена скрама

пришквириц *и* **пришквирчиц** -им *зак.* **1.** (*дакус пригориц – о єдзеню*) мало загорети; **2.** опрљити, осмудити; **нагнул ше ґу огню, та му власи пришквирчели** нагнуо се према ватри, па му је косу опрљило

пришкинтац -ам *зак.* дошантати

пришкрабнуц -нєм *зак.*: ~ **себе** *фам.* **1.** (*природиц себе, додац ґу уж заробеному*) прирадити; **2.** одспавати мало

пришляпчиц -им *зак.* дотапкати

пришнїц ше -їє ше *зак.* *звич.* *безос.* сањати, приснити (се), уснити (се); **пришнїло ше ми же...** сањао сам да..., приснило ми се да...., приснио сам да...; **пришнїл ше ми чудни сон** сањао (уснио) сам чудан сан

пришпацирац ше -ам ше *зак.* дошетати (се)

пришпив *х.* припев

пришпивовац -вуєм *нєзак.* певушити

пришпинтнуц -нєм *зак.* приговорити; добацити

пришпороване -ного *с.* уштеђевина, уштеда; **мала дакус пришпорованого** имала је мало уштеђевине

пришпорованє *с.* (*добиток у часу и под.*) уштеда

пришпоровац -руєм *зак.* уштедети, заштедети, приштедети, пришпарати

пришпотац ше -ам ше *зак.* **1.** дошантати; **2.** домувати се, долуњати

пришрубовац -буєм *зак.* пришарафити

пришрубовйовац -юєм *нєзак.* пришарафљивати

приштабни -а -е *и* **приштабов(и)** -а -о/-е приштабни

Приштинчан(ь) *х.* (*житель Приштини*) Приштевац

прищипиц -им *и* **прищипнуц** -нєм *зак.* приштинути, пришкинути, приклештити

прищипок -пку/-пка *х.* (*побочни додаток, доправена часц будинку*) привезак, прикрпина, пришивак; приграда, пригадак; ◊ **буц [таки] як ~** бити пети точак у колима

прияви *ж.* пријава

приявиц -им *зак.* **1.** пријавити; **2.** (*почац давац млєка – о крави, кози и под.*) налити; **крава нам нє мала млєка, а вец нараз приявела (вец єй нараз приявело млєко)** крава нам није имала млека, а онда је одједном налила

приявиц ше -им се *зак.* пријавити се

приявйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* пријављивати (се)

приявйовач *х.* пријавник, пријавитељ

приявни -а -е пријавни

приявнїца *ж.* пријавница

прияжнє *присл. оп.* **приязно**

приязни -а -е љубазан, пријазан

приязно *присл.* љубазно, пријазно

приязносц *ж.* љубазност, пријазност

приятель *х.* пријатељ; ¤ **домашнї ~** кућни пријатељ

приятелька *ж.* пријатељица

приятельски[1] -а -е пријатељски; другарски

приятельски[2] *присл.* пријатељски; другарски

приятельство *с.* пријатељство; другарство

прияток -тку/-тка *х.* примитак

прияц примем *зак.* **1.** примити; прихватити; **2.** (*достац одредзени розмири*) попримити; **3.** (*путнїкох до превозного средства*) примити, укрцати; **4.** *кух.* загушити; **до цеста положиц тельо муки кельо воно може ~** у тесто ставити толико брашна колико оно може загушити

прияц ше примем ше *зак.* примити се

проба *ж.* **1.** проба; **2.** оглед, експеримент; **3.** кушња

проблем *х.* **1.** проблем, брига; **2.** *мат.* проблем

проблематика *ж.* проблематика

проблематични -а -е проблематичан

пробни -а -е пробни; ◊ **~ камень** пробни камен

пробованє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **пробовац; 2.** проба, покушај; **3.** опробавање

пробовац -буєм **I** *нєзак.* пробати, покушавати; **2.** експериментисати; испитивати; **3.** довијати се; **II** *зак.* пробати, покушати

пробовни -а -е *заст.* искусан

пробовносц *ж. заст.* искуство

провадзаци -а -е **1.** (*хтори дакого/дацо провадзи*) пратећи; **~ батальон** *воєн.* пратећи батаљон; ~ **акт** пропратница; **2.** (*хтори дакого водзи*) спроводни; **~ официр** *воєн.* спроводни официр; **3.** пропратни; ~ **зявенє** пропратна појава

провадзач *х.* спроводник

провадзачка *ж.* пратиља, пратилица; водиља

провадзенє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **провадзиц; 2.** (*з маєтком и под.*) вођење; управа, управљање

провадзиц -им *нєзак.* **1.** пратити; **2.** (*шлїдзиц*) следити; **3. а)** (*з маєтком и под.*) водити; управљати; обављати; ~ **з домом (обисцом)** водити кућу; **"Просвита" провадзела шицку нашу културну роботу** "Просвета" је водила сав наш културни живот; **з тоту машину провадзи лєм єден чловек** овом машином управља само један човек; **директор провадзел**

чежку роботу директор је обављао тежак посао; **б)** водити бригу, бринути се; ~ **з дзецми** бринути се о деци; **3. а)** (*способ живота*) водити; имати; ~ **порядни живот** водити уредан живот; **вони провадза чежки живот** они имају тежак живот; **б)** живети; **так вони з дня на дзень провадза** тако они из дана у дан живе; **в)** (*з проблемами*) успевати; **як лєм з нїм його жена провадзи?** како само његова жена успева с њиме?; **5.** пратити, уходити, мотрити; ¤ ~ **живот,** ~ **свой вик** проводити живот, живети; ~ **шор** водити бригу, бринути се; водити рачуна

провалия *ж. беш.* (< *серб.*) провалија (*оп.* **прирва**)

провидзенє *с.* провиђење

провидїниє *с. заст. оп.* **провидзенє**

провизия *ж.* провизија

провизорни -а -е провизоран

провинцийни *и* **провинцийски** -а -е провинцијски; **2.** паланачки, малоградски, маловарошки

провинция *ж.* провинција

провинциялєц -лца *х.* **1.** провинцијалац; **2.** маловарошанин, паланчанин

провинциялка *ж.* провинцијалка

провинциялни -а -е провинцијалан

провиянт *х.* провијант

провкатор *х. заст.* адвокат

провокативни -а -е провокативан

провокатор *х.* провокатор

провокация *ж.* провокација

провоковац -куєм *нєзак.* провоцирати

прогибиция *ж. ист.* прохибиција

програм *х.* и **програма** *ж.* програм

програмер *х.* програмер

програмни -а -е *оп.* **програмски**

програмовац -муєм *нєзак.* програмирати

програмски -а -е програмски

проґноза *ж.* прогноза

проґнозовац -зуєм *зак. и нєзак.* прогнозирати

проґностични -а -е прогностички

проґрес *х.* прогрес

проґресивни -а -е прогресиван

проґресия *ж.* прогресија

продекан *х.* продекан

продукователь *х.* произвођач

продуковательни -а -е произвођачки

продуковац -куєм *нєзак.* производити, продуковати

продуковацки -а -е *оп.* **продуковательни**

продуковач *х. оп.* **продукователь**

продукт *х.* **1.** производ, продукт; **2.** *мат.* умножак

продуктивни -а -е продуктиван; производан

продуктивносц *ж.* продуктивност; производност

продукцийни -а -е продукциони; производан

продукция *ж.* производња, продукција

продуцент *х.* продуцент

проєкт *х.* пројек[а]т

проєктант *х.* пројектант

проєктил *х.* пројектил

проєктни -а -е пројектни

проєктовац -туєм *зак.* и *нєзак.* пројектовати, пројектирати

проєктор *х.* пројектор

проєкция *ж.* пројекција

проза *ж.* проза

прозаик *х.* прозаик

прозаист -та *и* **прозаиста** -ти *х.* прозаист(а)

прозаични -а -е прозаичан

прозаходни -а -е прозападни

прозни -а -е прозни

прозодия *ж. лит.* прозодија

произвольни -а -е произвољан

проїц -їм *нєзак.* парити; ~ **ноги** парити ноге

проїц ше -їм ше *нєзак.* **1.** парити се, презнојавати се (*паром, на пари*); **2.** (*церпиц горуцосц*) кувати се

проїцирац -ам *и* **проїцировац** -руєм *филм., мат.* пројицирати

прокажени -а -е *заст.* лепрозан, губав, прокажен

проказа *ж. мед. заст.* губа, лепра

прокель *х. бот.* прокељ (Brassica oleracea)

прокимен *х. церкв.* прокимен

прокламовац -муєм *зак. и нєзак.* прокламовати

прокламация *ж.* прокламација, проглас, обзнана

проклитика *ж. ґрам.* проклитика

прокупац -пца *х.* (*файта вина*) прокупац

прокуратор *х. ист., правн.* прокуратор

прокуратура *ж. правн.* прокуратура

пролетарият *х.* пролетаријат

пролетер *х.* пролетер

пролетерски -а -е пролетерски

пролог *х. лит. и др.* пролог

пролонґовац -ґуєм *зак. и нєзак.* пролонгирати

променада *ж.* променада

промет *х. беш.* (< *серб.*) промет (*оп.* **обток (2)**); *оп.* **транспорт**)

прометни -а -е *беш.* (< *серб.*) прометан (*оп. под* **транспорт**)

прометейски -а -е прометејски

промил *х.* промил

проминентни -а -е проминентан

промисел -сла *х.* промисао *ж.*

промискуитет *х.* промискуитет

промововац -вуєм *зак. и нєзак.* промовисати, промовирати

промоция *ж.* промоција

пропаґанда *ж.* пропаганда

пропаґандни -а -е пропагандни

пропаґатор пропагатор

пропаґовац -ґуєм *нєзак.* пропагирати

пропан *х. хем.* пропан

пропелер *х.* пропелер

проповидац -ам *нєзак.* проповедати

проповиднїк *х.* проповедник

проповидовац -дуєм *нєзак.* *оп.* **проповидац**

пропозиция *ж.* пропозиција

пропоновац -нуєм *зак. и нєзак.* пропонирати

пропорционални -а -е пропорционалан

пропорция *ж.* пропорција

проректор *х.* проректор

пророк *х.* пророк

пророковалїще *с.* пророчиште

пророковац -куєм *зак. и нєзак.* пророковати

пророковачка *ж.* пророчица

пророцки *и* **пророчески** -а -е пророчански

пророцтво *с. и* **пророчество** *с.* пророчанство

просба *ж. заст.* молба

просвита *ж.* просвета

просвиташ *х. ист.* "просвиташ", "просветаш" (*члан или присталица Русинског народног просветног друштва* (*1919–1941*))

присвититель *х.* просветитељ

присвитительство *с.* просветитељство

просвитни -а -е просветни; ~ **роботнїк** просветни радник

просвищени -а -е просвећен

просвищиц -им *зак.* просветити

просвищовац -щуєм *нєзак.* просвећивати

просек *х.* просек

просекови -а -о/-е просечан

просеково *присл.* просечно

просековосц *ж.* просечност

просеция *ж. беш. оп.* **процесия**

проскурки *ж. мн.* (*єд.* проскурка) *церкв.* просфора, проскура

просо *с.* просо

проспект *х.* проспек(а)т

просперитет *х.* просперитет

просперовац -руєм *зак. и нєзак.* просперирати

простак *х.* простак

простацки -а -е простачки

простацтво *с.* простаклук

простачиско *х.* простачина

простачка *ж.* простакиња

прости -а -е **1.** прав; ~ **смуга** права црта; ~ **драга** прав пут; **2.** усправан; ~ **ход** усправан ход; **3.** (*єдноставни*) прост, једноставан; обичан; **ми прости людзе** ми смо прости људи; **4.** (*нєвоспитани*) прост, груб, сиров; ◊ ~ **виреченє** *ґрам.* проста реченица; ~ **число** *мат.* прост број; ~ **рок** (*рок од 365 днї*) проста година; **простов драгов** право путем, само право

проституовац ше -тууєм ше *зак и нєзак.* проституисати се, проституирати се

проститутка *ж.* проститутка

проституция *ж.* проституција

просто[1] *присл.* **1.** право; **идзце лєм** ~ идите само право; **2.** усправно; **стань** ~ стани усправно; **3.** (*нєвоспитано*) просто, грубо, сирово; **4.** (*єдноставно*) просто

просто[2] *прим. з ґен.* према; преко пута, насупрот, сучелице; **шедзел** ~ **мнє** седео је насупрот мени (преко пута од мене); **вони биваю** ~ **нас** они станују преко пута од нас

простовлас *присл.* гологлава; **вишла** ~ изашла је гологлава (*без мараме, повезаче и сл.*)

простодушни -а -е простодушан; безазлен

простодушносц *ж.* простодушност; безазленост

простолинийни -а -е равнолинијски

простонародни -а -е простонародни

простопиниє *с. церкв.* простопјеније, напев

простор *х.* простор

простория *ж.* просторија, одаја

просторни -а -е просторан

простосердечни -а -е простосрдачан; простодушан

простосц *ж. и* **простота** *ж.* простота

пространи -а -е простран

пространство *с.* пространство

простучки -а -е *звич. у злученю* **прости** ~ сасвим прав

простучко *присл. звич. у злученю* ~ **просто** *або* **просто** ~ : право правцато, сасвим право

просфора *ж. церкв.* (*проскурки*) просфора

просфорнїк *х. церкв.* проскурњак

протаґонист -та *и* **протаґониста** -ти *х.* протагонист(а)

протежирац -ам *и* **протежировац** -руєм *зак. и нєзак.* протежирати

протеза *ж.* протеза

протеини *х. мн.* (*єд.* протеин) *биол.* (*бильчки*) протеини

протекторат *х.* протекторат

протекцийош *х. и* **протекционаш** *х* (*хтори з протекцию посцигує дацо*) протекционаш

протекция *ж.* протекција

протест *х.* протест

протестант *х.* протестант

протестантка *ж.* протестантка

протестантски -а -е протестантски

протестни -а -е протестни

протестовац -туєм *зак. и нєзак.* протестовати,

протестирати

протетика *ж. мед.* протетика

протетични -а -е *ґрам.* протетички

протодиякон *х. церкв.* протођакон

протоєрей *х. церкв.* протојереј; прота

протозои *ж. мн.* (*єд.* протозоа) *зоол.* протозое

протокол *х.* протокол

протоколарни -а -е протоколарни

протон *х. физ.* протон

протоплазма *ж.* протоплазма

протопоп *х. церкв.* протопоп

прототип *х.* прототип

профани -а -е (*шветови, нє церковни*) профан

профановац -нуєм *зак. и нєзак.* (*увредзовац святиню*) профанисати, профанирати

профашист -та *и* **профашиста** -ти *х.* профашист(а)

профашистични -а -е профашистички

професийни -а -е **1.** професионалан; **2.** позивни; ~ **образованє** позивно образовање

професионалєц -лца *х.* професионалац

професионални -а -е *оп.* **професийни**

професия *ж.* професија, занимање; позив

професор *х.* професор

професорка *ж.* професорица, професорка

професорски -а -е професорски

профет *х.* (*пророк*) профет

профил *х.* профил

профилакса *ж. мед.* профилакса

профилактични -а -е профилактичан

профиловац -луєм *зак.* и *нєзак.* профиловати, профилисати, профилирати

профит *х.* профит

профитер *х.* профитер

профитовац -туєм *зак.* и *нєзак.* профитирати

профунт *х.* (*воящки хлєб*) профунат, профунта

процедура *ж.* процедура

процедурални -а -е процедуралан

процент *х.* процен(а)т

процентни -а -е *и* **процентов(и)** -а -о/-е процентни

процентуални -а -е процентуалан

процес *х.* **1.** процес; **2.** *правн.* процес, парница; **судски ~** судски процес; **граждански ~** грађанска парница

процесия *ж.* **1.** *церкв.* процесија, литија; крстоноше; **2.** *прен.* поворка, колона

проци *прим. з ґен., ридше з дат. заст.* **1.** *означує поровнанє* према, у поређењу са; **тото дзецко ангел ~ гевтого** ово дете је анђео према ономе; **2.** према, ка; **а)** *означує напрям ґу дакому/дачому*: **ишли проци югу** ишли су према југу; **б)** (*вочи*) у сусрет; **в)** *означує одношенє ґу дакому/дачому*: **нєнависц ~ дакого** мржња према некоме; **бул нєсправедлїви ~ жени** био је неправедан према жени; **мац обовязки ~ дакому** имати обавезе према некоме; **погришел ~ своїх дзецох** погрешио је према својој деци; **3.** *означує место наспрам дакого/дачого* преко пута, наспрам; **4.** *означує мотив, причину заст.* због, ради; ~ **капиталу вжал дзивку** због капитала је узео девојку; **5.** *оп.* **процив**

процив *прим. з ґен.* против; **бориц ше ~ нєприятеля** борити се против непријатеља; **вакцина ~ тетануса** вакцина против тетануса

процивавионски -а -е противавионски

проциввага *ж.* противтежа,

протутежа, противтег

проциввдеренє *ж.* противудар; узврат

процивволйнови -а -о/-е противратни

процивврedносц *ж.* противвредност, протувредност

процивдїйство *с.* противдејство, протудејство

процивдоказ *х.* противдоказ, протудоказ

процивзаконїти -а -е *и* **процивзаконни** -а -е противзаконит, протузаконит

процивиц ше -им ше *нєзак.* **1.** противити се, супротстављати се; одупирати се; **2.** негодовати

процивкандидат *х.* противкандидат, протукандидат

процивмера *ж.* *и* **процивмира** *ж.* противмера, протумера

процивнапад *х.* противнапад, протунапад

процивни -а -е **1.** супротан, опречан;

противан; ~ **становиско** супротно гледиште; ~ **витор** супротан ветар; **поступок** ~ **закону** поступак супротан закону; **2.** обратан, обрнут; **3.** *заст.* **а) буц** ~ бити против, противити се; **нє була сом процивна** нисам имала ништа против; **б) нє будз(це)** ~ немој(те) замерити; немој(те) примити к срцу; **4.** одбојан

процивнїк *х.* противник

процивнїцки -а -е противнички

процивно *присл.* **1.** супротно, насупрот, обратно; **2.** *у функ. пред.* (*нєправо*) криво; **було му** ~ било му је криво

процивнолєжаци -а -е *ґеом.* наизменичан

процивносц *ж.* супротност, опречност

процивогньови -а -о/-е противпожарни, протупожарни

процивотров *х.* противотров, протуотров

процивправни -а -е противправни, протуправни

процивприродни -а -е противприродан, протуприродан

процивсловиц -им *нєзак.* противречити, протуречити

процивсловни -а -е противречан, протуречан

процивсловносц *ж.* противречност, протуречност

процивставеносц *ж.* супротстављеност

процивставиц (ше) -им (ше) *зак.* супротставити (се); противставити (се)

процивставяц (ше) -ям (ше) *нєзак.* супротстављати (се); противстављати (се)

процивстановиско *с.* противстав

процивтанковски -а -е *оп.* **процивтенковски**

процивтенковски -а -е противтенковски

процивтужба *ж.* противтужба

процивуслуга *ж.* противуслуга

процивуставни -а -е противуставан

процивцело *с.* *биол.* противтело

процииставац -ам (*дакому*) *нєзак.* *заст.* супротстављати се; противречити

процистануц -нєм *зак.* *заст.* супротставити се

прошани -а -е просен

прошанка *ж.* просена слама

прошвициц -им *зак.* *рел.* просветлити

прошвицовац -цуєм *нєзак.* *рел.* просветљавати

прошек *х.* (*далматинске сладке вино*) прошек

проща *мн.* и **проще** *с.* тараба; ◊ **сухи як** ~ (*барз худи*) сув као колац (као палица)

прощава *ж.* **1.** *пейор.* гомила; светина; руља; ~ **превжала власц у жеми** гомила је преузела власт у земљи; **2.**

гандр. битанґа; простак; простакуша

прояльня *ж.* (*цепла купальня за проєнє*) знојилиште

пружац -а: **краву (козу** и под.) **пружа** (*барз єй напарте, тварде вимнє, треба ю доїц*) ....

Прус *х. ист.* Прус

пруски -а -е (*од* **Прус**) пруски

прут *х.* прут, шиба; пацка; ¤ **тресц ше як** ~ дрхтати (трести се) као прут (као шиба)

пруцанки *ж. мн.* (*єд.* пруцанка) (*обуй за ходзенє по шнїгу*) крпље

пруце *с. збир.* пруће; шибље

пруцик *х. дем.* прутић

пршута *ж.* пршута, пршут

псалмист -та *и* **псалмиста** -ти *х.* псалмист(а)

псалмов(и) -а -о/-е псал(а)мски

псалом -лма *х. церкв.* псалам

псалтир *х. церкв.* псалтир

псар *х.* (*старатель о ловарских псох*) псар

псевдокнїжка *ж.* надрикњига

псевдолитератор *х.* надрикњижевник

псевдолїкар *х.* надрилекар

псевдомайстор -тра *х.* надримајстор

псевдоним *х.* псеудоним

псевдоученосц *ж.* надриученост

псина *ж. оп.* **пшина**

психа *ж.* психа

психика *ж.* психика

психични -а -е психички

психиятер -тра *х.* психијатар

психиятрия *ж.* психијатрија

психоанализа *ж.* психоанализа

психоза *ж.* психоза

психолоґ *х.* психолог

психолоґийни -а -е психолошки

психолоґия *ж.* психологија

психопат -та *и* **психопата** -ти *х.* психопат

психопатия *ж.* психопатија

психопатолоґия *ж.* психопатологија

психотерапия *ж.* психотерапија

психофизични -а -е психофизички

псов -а -о пасји, псећи; ~ **хижка** пасја кућица

псовски -а -е *осн. и прен.* пасји, псећи; ¤ **псовске ци поколєнє!** (*лаце*) пасји сине!; **псовски (пши) живот** пасји живот

псорияза *ж. мед.* псоријаза

псота *ж.* **1.** (*пакосни поступок*) пакост, псина; **наробиц дакому псоти** (*наробиц пакосци*) учинити коме псину, напакостити коме; **2.** неваљалац; неваљалица

псотованє *с.* **1.** *диєсл. мен. од* **псотовац**; **2**. оскудица, оскудевање; беда, невоља, тежак живот

псотовац -туєм *нєзак.* оскудевати; скапавати од глади; кубурити, тешко живети; цркавати

пст *викр.* пст

псуподобни -а -е *зоол.* псетолики

птах *х. заст.* птица

пташина *ж. поет.* птица

пташка *ж. поет.* птичица

птица *ж.* птица; ◊ *зоол.*: **мочарова** ~ птица мочварица; ~ **бегачка** птица тркачица; ~ **ґрабачка** птица пузавица; ~ **квартельошка (бивачка)** птица станарица; ~ **крикачка** птица викачица; ~ **лєтачка** птица летачица; ~ **селїдбенїца** птица селица; ~ **хватачка** птица грабљивица; **сцернянкова** ~ птица стрнадица; ~ **шпивачка** птица певачица; ¤ **ноцна** ~ ноћна птица

птицар *х.* птичар

птицов -а -о *и* **птичи** -а -е птич(и)ји

птичиска *ж. ауґм. и пейор.* птичурина

птичка *ж.* **1.** *дем., прен.* птичица; **2.** (*младе птици*) птић, птиче

пубертет *х.* пубертет

пубертеташ *х.* пубертетлија

публика *ж.* публика

публикация *ж.* публикација

публиковац -куєм *зак.* и *нєзак.* публиковати, објавити/објављивати, публицирати

публицист -та *и* **публициста** -ти *х.* публициста

публицистика *ж.* публицистика

публицистични -а -е публицистички

публицистка *ж.* публицисткиња

публицитет *х.* публицитет

публични -а -е (*явни*) публичан

пуд *х.* (*русийска мера за чежину, 16,3 кг*) пуд

пудер *х.* пудер

пудеровац (ше) -руєм (ше) *нєзак.* пудерисати (се), пудерирати (се)

пудинґ *х.* пудинг

пудла¹ *ж.* (*пшичок*) пудла

пудла² *ж. оп.* **пудло**

пудлочка *ж. дем.* пудлица

пудло *с.*: ¤ **достац (мац, вибрац** *и под.*) **~ (пудлу)** добити (имати, изабрати *и сл.*) шипак

пуйдац -ам *и* **пуйкац** -ам *нєзак.* (< *серб.*) **1.** (*пса*) пујдати, пујкати, дршкати, пикати (*оп.* **штикац**); **2.** хушкати (*оп.* **штикац**)

пуйкацки -а -е (*од* **пуйкац**) хушкачки (*оп.* **штикацки**)

пуйкач *х.* (*од* **пуйкац**) хушкач (*оп.* **штикач**)

пук *викр. за означованє звука пуканя* крц, цак, зврц

пукалка *ж.* пуцаљка од зове, пушкарица

пукани -а -е **1.** *дієприкм. од* **пукац**; **2.** пржен, печен (*о кукурузу, семенкама*); **~ кукурица** пурењак

пуканки *ж. мн.* (*єд.* пуканка) кокице; **пукац ~** бобати (кокати) кокице; ¤ **як пуканка (пуканки)** (*барз красне, фине – о младих животиньох и под.*): **прашата красни як пуканки** јако лепи прасићи **як пуканки: дзири на шматох му розпукани як пуканки** (*ма дзири на шматох*) расцветале су му рупе по одећи, одећа му је скроз поцепана

пукац -ам *нєзак.* **I** *нєпрех.* **1.** (*розпуковац*) пуцати; прскати; прштати; **мури пукаю** зидови пуцају; **камень пука** камен пуца (прска); **пука ляд под ногами** пуца (пршти) лед под ногама; **2.** (*видавац характеристични звук пуканя*) **а)** пуцкетати; **пруце пукало на огню** пруће је пуцкетало на ватри; **б)** (*о пушкох*) циктати; **пукали пушки** циктале су пушке; **в)** крцати; **конарчки пукаю под ногами** гранчице крцају под ногама; **г)** (*з батогом*) пуцати, бичкарати; **ґ)** (*о лампи кед догорює*) цврчати; **3. а)** (*виганяц пупча – о древе*) пупити; **б)** (*пущац ключки – о посадзеним зарну*) клијати; **в)** (*виганяц младнїки з кореня – о древе*) терати изданке (младаре); **4.** *прен.* пуцати од муке; **я то зробим, а вони най пукаю** ја ћу то учинити, а они нека пуцају од муке; **II** *прех.* (*маґочки, кукурицу*) пећи; пржити; пурити; **~ пуканки** бобати (кокати) кокице; ¤ **аж пука** (*у велькей мири, барз*) да све пуца: **є аж пука** једе да све пуца за ушима (иза ушију); **хрибет ме болї аж пука** отпадоше ми леђа; **од горучави аж власи пукаю** врућина као у паклу

пукаци -а -е хрскав, ломљив, крт

пукет *х.* букет

пуклєнїна *ж.* пукотина; процеп; пропуклина

пукнути -а -е **1.** пукнут; напукао, напукнут; ~ **мур** пукнут зид; **2.** који има килу (брух), килав; **вон** ~ он има килу (брух); **3. пукнуте** -того *с.* прслина; пропуклина; **залїпел пукнуте** залепио је прслину

пукнутосц *ж. мед.* кила, брух, просутост

пукнуц -нєм *зак.* **1.** (*розпукнуц; утаргнуц ше*) пукнути, пући; прснути; **пукла лата** пукнула је летва; **пукнул му ремень на панталонох** пукао му је каиш на панталонама; **пукло скло** прсло је стакло; **пукла струна на ґитари** прснула је жица на гитари; **2. а)** (*видац характеристични звук пуканя*) пукнути, пући; **пукнул батог** пуче бич; **пукла пушка** пуче пушка; **б)** (*о огньовим оружию*) опалити; **3.** (*нараз почац*)*:* **пукла яр** грануло је пролеће; **на яр док пукню роботи** на пролеће кад почну радови; **4.** (*достац брух*) добити килу (брух), окилавити; **барз ше силовал та пукнул** веома се напрезао па је добио килу; ¤ **гоч пукнєш нє будзе так як ти сцеш** макар се на главу поставио; ~ **од гнїву (зависци** *и под.***)** пукнути од гнева (зависти *и сл.*); ~ **од шмиху** пукнути од смеха

пукнуце *с.* **1.** (*дїя*) пуцање; **2.** (*звук пуканя*) пуцање; крцкај; **3.** (*пукнуте место*) прслина

пуле -ета *с.* (< *серб.*) пуле, магаре; ¤ ~ **Мадярово!** шипак!

пулен *х.* (*любимец*) пулен

пулєц -льца *х. зоол.* (*пша риба*) пуноглавац

пулин *х.* (< *серб.*) пулин (*оп.* **югаски пес**)

пулс *х.* пулс, било; **пошвидшани** ~ убрзан пулс; ◊ **намацац (намацкац, вимацкац) дакому** ~ (*найсц дакому найчувствительнєйше место*) напипати (испипати) коме пулс (било)

пулсовац -суєм *нєзак.* пулсирати

пулт *х.* **1.** (*подкладач, тримач*) пулт; **2.** (*дутянски стол*) тезга, пулт

пуляк *х.* ћуран; ¤ **нагнївани (надути) як** ~ ≅ дочекати кога с великим носом; **спущиц нос як** ~ (*покорно, поганьбено*) обесити (спустити, покуњити) нос

пуль *звич. удвоєне, викр. за доволованє пулькох* пур, туј

пулька *ж.* ћурка

пулькац[1] -ам *нєзак.* (*ґравчац – о пульки*) тујкати, каукати, ћурликати

пулькац[2] -ам *нєзак. оп.* **пуйдац** *и* **пуйкац**

пульков -а -о *оп.* **пульчи**

пульпулїканє *с.* (*пуляков глас*) дурдур

пульпулїкац -ам *нєзак.* (*видавац звук "пуль-пуль" – о пулякови*) блебетати, пућкати

пульт *х. заст. оп.* **пулт (2)**

пульчатко *с. дем.* ћуренце

пульче -еца *с.* ћуре

пульчецина *ж.* ћуретина

пульчи -а -е ћурећи; ◊ ~ **нос** *бот.* троскот, змијино грожђе (Polygonum bistorta L.)

пульчиц ше -им ше *нєзак.* (*ходзиц нагнївани*) дути се

пума *ж. зоол.* пума

пумпа *ж.* пумпа

пумпари *мн.* (*файта широких панталонох*) пумперице

пумпни -а -е *и* **пумпов** -а -о пумпни

пумповац -пуєм *нєзак.* пумпати; ~ **бициґлу** пумпати бицикл

пумпочка *ж. дем.* пумпица

пункт *х.* пункт

пунктовац -туєм *зак. и нєзак.* пунктирати

пунктуация *ж.* пунктуација

пунски -а -е *ист.* пунски

пунт *х.* **1.** пауза коју звонар

прави код звоњења након одређеног броја ударaца звоном; **2.** *поез. заст.* строфа; **шпиванка ма штири пунти** песма има четири строфе

пунч *х.* пунч

пупати -а -е *оп.* **пупкати**

пупенци *х. мн.* (*єд.* пупенєц): **вишли по нїм** ~ најежио се (*од зиме*)

пупкати -а -е **1.** трбушаст, пупав, дебео; **2. пупкати** -того *х.* дебељко, трбоња; *пейор.* шкембо

пупков -а -о пупчани; ◊ ~ **пантлїка** *анат.* пупчана врпца, пупчаница

пупкош *х.* трбоња, дебељко

пупок -пка *х.* **1.** *анат.* пупак; **2.** *коц.* (*пупче*) пупољак; **3.** *поль.* (*ґузел дзе завязане порвисло на снопу*) чвор завезаног ужета на снопу; **4.** *дом.* (*верх домашнього хлєба*) пупак; **5.** *оп.* **пупкова пантлїка**; ¤ **лапиц** ~ (*натиц до бруха*) добити трбух

пупорок -рка *х.* (*птицов жалудок*) бубац

пупчатко *с. дем.* пупољчић

пупче *с.* **1.** пупољак; **2.** *коц. бот.* булка

пупчиц -им *нєзак.* калемити (*у пролеће*)

пупчок -чка *х. дем.* (*од* **пупок**) пупчић

пурде *с.* (*рапух, шапутрак*) шкембе

пуриз(е)м -зму/-зма *х.* пуризам

пурист -та *и* **пуриста** -ти *х.* пуриста

пуританєц -нца *х.* пуританац

пуритански -а -е пуритански

пурпурни -а -е *и* **пурпурови** -а -о/-е пурпуран

пурцлан *х.* (*пусти хлапец*) деран

пурцловац -луєм *нєзак. експр.* (*сцекац*) кидати; паковати се

пурш *х. заст.* (*посилни*) бурш

пусла *ж. кул.* пусла; **орехово пусли** пусле са орасима

пуслочка *ж. кул.* пуслица

пустара *ж.* пустара

пустацина *ж.* (*пусти, нєнаселєни край*) пустолина

пусти -а -е **1.** (*без людзох, нєнаселєни*) пуст; безљудан; опустео; **пусти улїци** пусте улице; **2.** (*нєвоспитани, бесни*) пуст, распуштен, пустопашан, обестан

пустиня *ж.* **1.** пустиња; **2.** *заст.* пустара

пустиняк *х.* *оп.* **пустиньожитель**

пустиньов(и) -а -о/-е пустињски; ~ **клима** пустињска клима

пустиньожитель *х.* пустињак

пустиньски -а -е пустињски; ~ **писок** пустињски песак

пусто *присл.* пусто

пустоловина *х. беш.* (< *серб.*) пустоловина (*оп.* **авантура**)

пустосц *и* **пустота** *ж.* **1.** (*нєвоспитаносц*) распуштеност, пустопашност, обесност; **2.** опустелост, пустош

пустошиц -им *нєзак.* пустошити

пута *с. мн.* (*єд.* путо) *заст.* букагије

путац -ам *нєзак.* сапињати; спутавати; ~ **конї** сапињати коње

путац ше -ам ше *нєзак.* (*заплєтац ше, шпотац ше*) заплитати се

путач *х. оп.* **путнач**

путешествиє *є.* путешествије

путнач *х.* (*штранґ за путанє ногох статку, коньом*) путо, сапница, пајван; ¤ ~ **з колчком (з колчками)!** шипак!

путни -а -е: ~ **чловек** *заст.* путник; пролазник

путнїк *х.* путник

путнїца *ж.* путница

путнїцки -а -е путнички

путованє *с.* путовање

путовац -туєм *нєзак.*

путовати; ~ **на гайзибану (на автобусу, на авиону)** путовати возом (аутобусом, авионом)

путра *ж.* (*мала хижка*) мала трошна кућица, путријица (*в.*)

путрак *х.* (*рапух*) клиња, шврћа

путрика *ж. оп.* **путра**

путующи -а -е *заст. оп.* **путуюци (2)**

путуюци -а -е **1.** путујући; ~ **циркуз** путујући циркус; **2. а) путуюци** -цого *х.* путник; **б) путуюца** -цей *ж.* путница

путькац -ам *нєзак.* пућкати

путь-пуруть *викр. ном за подражованє гласа препилки* пућ-пуруђ

путьпурутька *ж. оп.* **препилка**

путьпурутькац -ам *нєзак.* **1.** (*о препилки*) пућпурикати, пућкати; **2.** *прен.* блебетати

пуфер *х. техн.* (*одбойнїк на ваґону*) пуфер

пуфна *ж. козм.* пуфна

пух *х. зоол.* пух (Myoxus)

пухлєнїна *ж. и* **пухлїна** *ж.* отеклина

пухнуц -нєм *нєзак.* отицати; бубрити

пуч *х.* пуч

пучина *ж.* (*отворене морйо*) пучина

пучист -та *и* **пучиста** -ти *х.* пучист(а)

пучиц -им *нєзак.* **1.** надимати; **пучи ме** надима ме; **2.** (*джамиц*) гњечити

пучиц ше -им ше *нєзак.* напињати се

пучнїц -нєєм *и* -їм *нєзак.* **1.** бубрити; **2.** надимати се

пушка *ж.* пушка; ◊ **набиваца** ~ набијача; **ловарска** ~ ловачка пушка; (*зброками*) сачмарица; ¤ **як з пушки** као из пушке

пушкар *х.* пушкар

пушкарнїца *ж.* пушкарница

пушкаш *х. заст.* стрелац

пушков -а -о пушчани; ~ **прах** барут; ¤ **розсипал ше як пушков прах** (*розприповедал ше*) раздрешио је бисаге

пушкомет *х.* пушкомет

пушкомитралєз *х.* пушкомитраљез

пушкомитралєзец -зца *х.* пушкомитраљезац

пушочка *ж. дем.* пушчица

пущанє с. **1.** *церкв., фолкл.* последња недеља пре Ускршњег поста; **2.** *дїєсл. мен. од* **пущац (ше)**

пущац -ам *нєзак.* **I** *прех.* **1.** *з розл. знач.* пуштати; **мац нє пуща дзеци сами до кина** мајка не пушта децу саму у биоскоп; ~ **статок пасц** пуштати стоку на испашу; ~ **музику** пуштати музику; **2.** испуштати; ~ **з рукох** испуштати из руку; **3.** (*шнїг и под. – розпущовац*) топити; **4.** (*штреляц*): ~ **стрелу** одапињати (окидати) стрелу; **5.** (*младнїки и под. – гонїц*) пуштати, терати **квашняк барз пуща коренї** кисељак јако пушта корење; **репчень пуща фатюги** горушица тера изданке; **6.** (*полнїц з пирйом*): ~ **пирє до перини** *або* **заглавка** набијати дуњу *или* јастук (*в.*); **7.** (*цеплоту и под. зоз себе*) одавати, испуштати из себе; **II** *нєпрех. заст.* (*о шнїгу*) топити се; **шнїг помали пуща** снег се полако топи (*оп. и* **пущац ше (1)**)

пущац ше -ам ше *нєзак.* **1.** топити се; отапати се; **шнїг ше пуща** снег се топи; **2.** одлеђивати се; **3.** сићи; **райбем, а шпляхи ше нє сцу пущац** перем, а флеке неће да сиђу; **4.** (*парац ше – о штриканим*): **пущаю ше машлї** (*паре ше дацо штрикане*) кренуле су машне, кренуло је окце; **5.** кретати, упућивати се

пущиска *ж. ауґм.* пушчетина, пушчерина

пущиц -им *зак.* **I** *прех.* **1.** *з розл. знач.* пустити; ~ **статок на**

пашу пустити стоку на пашу; ~ **корень** пустити корен; **2.** (*попущиц*) пустити, дозволити попустити; **родичи єй вше пущели як вона сцела** родитељи су јој увек пустили како је она хтела; **3.** (*уштухнуц, укушиц*): **пчола му пущела жадло** пчела га је ујела (убола); **4.** ~ **стрелу** окинути (одапети) стрелу; **4.** упувати се; **II** *нєпрех. заст.* мало се отопити (*о снегу*)

пущиц ше -им ше *зак.* **1.** (*рушиц ше, пойсц*) кренути, поћи, упутити се, запутити се; **дзе ши ше пущел?** куд си кренуо?; **2.** пустити се; **3.** (*почац ше парац – о дачим штриканим*): **пущела ше машля** (*паре ше дацо штрикане*) кренула је машна; **4.** (*змиц ше, розпущиц ше – о бруду*) сићи; **чухам з мидлом, а бруд ше нє сце пущиц** трљам сапуном, а прљавштина нећe да сиђе

пчола *ж.* пчела

пчолар *х.* пчелар

пчолариц -им *нєзак.* пчеларити

пчоларка *ж. зоол.* пчеларица (Merops); **златна** ~ красна пчеларица (M. apiaster)

пчоларство *с.* пчеларство

пчолка *ж. дем.* пчелица

пчолнїк *х.* пчелињак

пчолов -а -о пчелињи; ◊ ~ **мента** *бот.* матичњак (Melissa officinalis)

пшамац *х.*: **єден** ~ *оп.* **исти** ~ ; **идз до пшамаца** иди до врага (до ђавола); **исти** ~ један те исти ђаво; **ки ци** ~? који ти је враг (ђаво)?; **най це** ~ **однєше!** нека те враг (ђаво) носи!; **на пшамаца ци то?** ког врага ће ти то?; **пшамаца!** врага! ђавола!; ~ **би го знал** враг (ђаво) би га знао; **убил го** ~ [**цо би го убил**]! нек иде к врагу!, враг нека га носи!

пши -а -е пасји, псећи; ◊ ~ **вишня** *бот.* велебиље, бун (Atropa belladona L.); ~ **риба** *зоол.* пуноглавац; ~ **грозно** *оп.* **гадово яблучка**; **пши уха** *бот.* плетичара, плитичара (Xanthoria parietina); **2. пши уха/ушка**) *анат.* (*часц шерца*) залисци; **пши язики** *оп.* **бабково лїсце**; ¤ **дзвигли ше му пши уха** (*моцно ше нагнївал*) покренула му се жуч; **пша крев** пасја поган, човек погане крви; **пшим лїцом** као покисао пас, посрамљен, постиђен; ~ **обичай** (*нєдобри обичай*) поган, гадан обичај; ~ **син** кучкин (пасји) син; **пшу мацер**! (*та дзе, купак*) врага!; **таки як з пшу юшку посипани** (*похорени, нїяки*) болестан, безвољан

пшина *ж.* **1.** *оп.* **пшиско**; **2.** *бот.* пасјача (Brachypodium silvaticum)

пшиско *с.* **1.** *ауґм.* псина, кучиште; **2.** *гандр.* пашче, џукац, џукела

пшичок -чка *х. дем.* псетанце, кученце, пашче, куче; штене; **2.** (*наштред капури за операнє обидвох кридлох*) попа; **3. пшички** *мн. бот.* зевалица, жабица (Antirrhinum majus L.)

пядз *ж. и х. заст.* педаљ

Р

раб *х.* роб, сужањ; ◊ ~ **божи** *рел.* раб божји

раба *ж.*: ~ **Божа** *рел.* раба божја

рабат *х.* рабат

раби -ия *х.* (*єврейска титула*) раби

рабин *х.* (*єврейски священїк*) рабин

рабиня *ж.* робиња

рабовац -буєм *нєзак.* робовати

рабовски -а -е робовски

рабровац -руєм *нєзак* **1.** газити (*чинећи штете*); **2.** израбљивати

рабовласнїк *х. ист.* робовласник

рабовласнїцки -а -е робовласнички

рабски -а -е ропски

рабство *с.* **1.** ропство; **2.** заробљеништво

рагнуц -нєм *зак.* (*моцно вдериц, звич. з палїцу и под.*) ударити, лупити; одрапити, прижгати

раґа *ж.* (< *серб.*) (*подли, нїяки конь*) рага, курада, хрга

раґастов *х.* лепило за ґуму

раґби -ия *х. спорт.* рагби

раґбист -та *и* **раґбиста** -ти *х.* рагбиста(а)

раґу -уа *х. кул.* рагу

рад -а -е *и* **рада** *нєпрем. за шицки три роди и множину* који би нешто волео, радо учинио *и сл.*: **рад** (**рада**) **бим...** волео бих..., хтео бих..., радо бих...; **рада бим**... волела бих..., хтела бих..., радо бих...; **нє рад (нє рада) бим**... не бих волео..., **нє рада бим**... не бих волела

рада *ж.* **1.** савет; **дац дакому раду** дати коме савет; **2.** веће; **виховшна ~** извршно веће; **наставнїцка ~** наставничко веће; ¤ **дац ради: 1. дац себе ради** помоћи себи (*у решавању неког проблема*); прибрати се; снаћи се; **у тих бриґох нє знаю себе ради дац** у овим бригама не умеју себи помоћи; **нє мог себе ради дац од гнїву** није могао да се прибере (није знао шта ће са собом) од гнева; **родичи себе нє знаю дац ради дзе школовац дзеци** родитељи не могу да се снађу где школовати децу; **2. дац себе ради з даким/дачим** изаћи на крај с киме/чиме; **3. дац дакому/дачому ради** помоћи коме/чему (*да реши проблем, да се снађе, да се прибере*); **нє може дац ради старей яблонї** не може да помогне старој јабуци

радар *х.* радар

радарски -а -е радарски

радаш *х.* прид, прида, привага, радаш; ¤ **дац дакому дацо на ~** дати коме што у приде

радзиц -им *нєзак.* саветовати

радзиц ше -им ше *нєзак.* **1. а)** саветовати се; ~ **з даким** саветовати се с киме; **б)** (*дакому - глєдац дачий совит*) саветовати се, (у)питати кога за савет, тражити савет; **радзел ше ми цо ма робиц** упитао ме је за савет шта да ради; **2.** већати

ради -а -е: **з радей души** драге воље

радий *х. оп.* **радиюм**

радикал *х. з розл. знач.* радикал

радикализ(е)м -зму/-зма *х.* радикализам

радикализовац -зуєм *зак. и нєзак.* радикализовати, радикализирати

радикални -а -е радикалан

радио -ия *х.* радио

радиоактивни -а -е радиоактиван

радиоактивносц *ж.* радиоактивност

радио-аматер *х.* радио-аматер

радио-апарат *х.* радио-апарат

радио-вяза *ж.* радио-веза

радио-драма *ж.* радио-драма

радио-емисия *ж.* радио-емисија

радиолоґ *х.* радиолог

радиолоґийни -а -е радиолошки

радиолоґия *ж.* радиологија

радио-механїчар *х.* радио-механичар

радио-предплатнїк *х.* радио-претплатник

радио-реклама *ж.* радио-реклама

радио-репортер *х.* радио-репортер

радио-спикер *х.* радио-спикер

радиостанїца *ж.* радиостаница

радио-терапия *ж.* радио-терапија

радио-технїка *ж.* радио-техника

радичовец -вца *х. ист.* радићевац

радиюм *х. хем.* радиј(ум)

радиюмов -а -о *и* **радиюмски**

-а -е радијумски

радиюс *х. мат. и прен.* радијус

радиялни -а -е радијан

радиятор *х. техн.* радијатор

радияция *ж. физ.* радијација; **Жемова ~** Земљина радијација

радовац -дуєм *нєзак.* радовати

радовац ше -дуєм ше *нєзак.* **1.** радовати се; **2.** ликовати

радов(и) -а -о/-е (*од* **рада (2)**) који се односи на веће; **радово заключенє** закључак већа

радон *х. хем.* радон

радосни -а -е радостан

радосно *присл.* радосно

радосц *ж.* радост

радошнє *присл. оп.* **радосно**

раж -жу *х.* раж *ж.*

ражнїчи *х. мн.* (*єд.* ражнїч) *кул.* ражњићи

ражов(и) -а -о/-е ражан, ражен; **ражови хлєб** ражани хлеб, раженица; ◊ **ражов шнїц** *бот.* ражена главница (Claviceps purpurea); **ражов рощок** *бот.* главница, намељ (Secale cornutum L.)

раз I *присл.* **1.** *з розл. знач.* једном; **йому досц ~ повесц** њему је довољно једном рећи; **бул ~ єден краль** био једном један краљ; **поведз уж ~** кажи већ једном; **2.** (*нєсподзивано, нараз*) одједном; ~ **лєм загирми** одједном само загрми; **3.** пут, пута; **остатнї ~** последњи пут; **два ~ два** два пут два; **кельо ~ сом ци гуторел!** колико пута сам ти говорио!; **два ~ векши** двапут већи; **II** *злуч. звич. повторени* час...час, то.....то; те...те; сад....сад; **роби ~ єдно ~ друге** ради час једно час друго; **видумує ~ тото ~ гевто** изволева те ово те оно; **III** *х. у функц. мен.* мах; **з першого разу** из цуга; ◊ **~-два** зачас, часком; ~ **єден ~ други** наизменично, наизред(ице); **лєм ~ (ту и вон** *и под.***)** одједном (ето ти и њега *и сл.*); ¤ **бизовне як ~** (*цалком бизовне*) сигурно као два и два четири

разєдна -ней *ж.* таблица множења; **дзеци уча разєдну** деца уче таблицу множења

раїц -їм *нєзак.* саветовати; препоручивати; ~ **дзивки леґиня** препоручивати девојци момка

рай *х. рел. и прен.* рај; ¤ **жиц як у раю** пливати у масти, живети као у рају; **рада би душа до раю а грихи нє даю** волела би душа у рај, али је не пуштају греховi; човек би волео да је безгрешан, али у животу се обично греши

райбальня *ж.* вешерница, перионица

райбанє *с.* прање; **шмати на ~** веш за прање

райбанїна *ж.* веш (*на прању*)

райбачка *ж.* **1.** машина за прање веша; **2.** праља, вешерица, вешерка; **3. а)** *ридк. оп.* **купачка**; **б)** *заст.* (*справа за райбанє з ребрастим плехом*) праља (*в.*), перијља (*в.*), рибаљка (*в.*)

райзовац -зуєм *нєзак.* цртати

райко *х. заст.* човек тамне коже и црне косе

район *х.* ре(ј)он, рајон

районски -а -е ре(ј)онски, рајонски

райски -а -е рајски; ◊ **~ птица** *зоол.* рајска птица (Paradisca)

райснеґла *ж.* чавлић, рајснегла

рак *х.* **1.** *зоол., мед.* рак; **2.** *астр.* (*Рак*) Рак; ¤ **червени (почервенїц) як ~** црвен (поцрвенети) као рак

ракаш *х. поль.* **1.** *поль.* (*шор марадикох*) ред крстина; **2.** (*наскладани мехи*) штос

ракедла *ж.* **1.** *заст. оп.* **ракета**; **2.** (*як дзецинске бависко*) прскалица

ракета *ж.* ракета; **балистична ~** балистичка ракета; ~ **жем-воздух** ракета земља-ваздух

ракетни -а -е *и* **ракетов(и)** -а -о ракетни

ракетовац -туєм *зак. и нєзак.* ракетирати

ракун *х. зоол.* ракун (Procyon lotor)

рак-рана *ж. мед. и прен.* рак-рана

рам *х.* **1.** оквир, рам; **2.** (*на

облаку) рам, увлака, оплата; **3.** (*на пилки*) лук; **4.** *пчол.* рам

рамадан *и* **рамазан** *х. рел.* рамадан, рамазан

рамазански -а -е рамазански

рамач *х.* **1.** (*у габзовей пукалки*; *у фурчи за надзиванє*) кундак; **2.** *заст.* (*за набиванє пушкового праху до оружия*) набијач, шипка

рамик *х.* **1.** (*на слики*) рам, оквир, медаљон; **2.** (*на окулярох*) оквир; **3.** *частейше мн.* (*на кнїжки, теки*) корице; **4.** (*на дерлячи*) рам; **5.** *оп.* **рам (4)**; **6. рамики** *мн. прен.* оквир; **у рамикох своїх овласценьох** у оквиру својих овлашћења

рамиковац -куєм *нєзак.* укоричавати (*књигу*)

рампа *ж.* рампа, браник

рампаш *х. винар.* (*вино хторе почало киснуц*) рампаш

рана *ж. осн. и прен.* рана; **смертельна ~** смртоносна рана; **загоїц рану** исцелити рану; ~ **ше му дала на зло, ~ ше му спримецела** рана му се дала на зло; ~ **на шерцу** *прен.* рана на срцу; ¤ **розятриц стару рану** метнути (ставити) соли на стару рану; **таки є добри – на рану го приложиц** добар је ко хлеб, мелем на рану

ранави -а -е рањав, изранављен

ранґ *х.* ранг

ранґ-лїстина *ж.* ранг-листа

ранґовац -ґуєм *нєзак.* ранговати

рандеву -уа *х.* рандеву

рандес *х. беш.* рандес (*оп.* **рандеву**)

ранечко *с. заст. оп.* **раночко**

ранєни *и* **ранєти** -а -е **1.** рањен; **2. ранєни** -ного *и* **ранєти** -того *х.* рањеник

ранєц -нца *х.* **1.** ожиљак; **2.** *звич. мн.* **ранци** (*фалди на шматох*) набори, фалте; **сукня на ранци 1.** сукња са фалтама; **2.** (*з пресованима фалдами*) плисирана сукња

ранжирац -ам *и* **ранжовац** -жуєм *зак. и нєзак.* ранжирати

ранїви -а -е рањив, рањљив

ранїц -їм *зак.* ранити

ранка *ж. аґр.* ранка

рано[1] *х.* јутро; ◊ **до билого рана** до ране зоре, до јутра; **добре ~** добро јутро; **над раном** пред зору

рано[2] *присл.* **1.** ујутро, ујутру; **~ понагля на роботу** ујутру жури на посао; **2.** јутрос; **пришол рано** дошао је јутрос; ◊ **додня ~, вчас ~** у (рану) зору; **(на)ютре ~** сутра ујутру; **на ~** сутра

раночка *ж.* **1.** *дем.* раница; **2.** (*на скори або шлїжацей скорочки*) гризлица

раночко *с. дем. и гипок.* јутарце

рантави -а -е запуштене спољашњости; прљав

ранц *х. и ж.* **1.** (*на твари*) бора; бразда; **2.** (*на шматох кед ше скрацує рукав и под.*) фалтица; **3.** набор; мрешка; прегиб; **4.** *ґеол. и др.* бора, набор

ранцави -а -е изборан, наборан

ранцавиц (ше) -им (ше) *нєзак. оп.* **ранцовац (ше)**

ранцованє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **ранцовац (ше);** **2.** *техн.* витоперење

ранцовани -а -е набран

ранцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* набирати (се), купити (се); борати (се); смежуравати (се); мрешкати (се)

ранцочки *х. мн.* (*єд.* ранцочок): **з ранцочками** *скравец.* плисиран

ранч *х.* ранч

ранчер *х.* (*статкар, фармер*) ранчер

ранши -а -е **1.** јутарњи; **ранши новини** јутарње новине; **2.** јутрошњи; **~ млєко** јутрошње млеко

раньовац (ше) -нюєм (ше) *нєзак.* рањавати (се)

рапи *ж. мн.* (*єд.* рапа) **1.** (*рапави места, долїнки*) храпе; **2.** (*шлїди од покох*): **по твари ма рапи** лице му је богињаво (рохаво, рошаво)

рапави -а -е **1.** (х)рапав; **2.** (*хтори ма шлїди од покох по твари*) богињав, рохав, рошав

рапавиц -веєм *и* -им *нєзак.*

(х)рапавити

рапидни -а -е рапидан

рапкасти -а -е (*рапави - о кромпльох, бундавох и под.*) (х)рапав, јамичав, јамичаст

рапкац -ам *нєзак.* **1.** (*ґравчац – о качкох*) гакати, пакати; **2.** брбљати; блебетати; **2.** *експр.* (*падац з тупим вдереньом*) трескати; падати; **ягоди рапкаю з древа** дудиње падају са дрвета

рапнуц -нєм *зак.* **1.** (*спаднуц, бухнуц*) љоснути, треснути, фрцнути, окинути; **2. ~ з даким до жеми** треснути с киме о земљу

рапорт *х.* рапорт

рапортовац -туєм *зак. и нєзак.* рапортирати

рапотачка *ж.* блебетуша

рапсодия *ж.* рапсодија

рапснуц -нєм *зак. оп.* **рапнуц**

рапух *х.* клинац, клиња, шврћа; балавац, деран

рапшаґ *х.* (*нєшор*) вашар, џумбус

раритет *х.* раритет

раса *ж.* раса; пасмина

расиз(е)м -зму/-зма *х.* расизам

расист -та *и* **расиста** -ти *х.* расист(а)

расистични -а -е расистички

расни -а -е *и* **расов(и)** -а -о/-е расан

рата¹ *викр. коц.* помоћ!, упомоћ!; **кричала: людзе, рата!** викала је: људи, упомоћ

рата² *ж.* рата; **плаценє на рати** плаћање на рате

ратификовац -куєм *нєзак. и зак.* ратификовати, ратифицирати

ратица *ж.* папак; ¤ **виставиц (нацагнуц) ратици** *гандр.* (*умрец*) отегнути папке (папцима)

ратицаре *х. мн.* (*єд.* ратицар) *зоол.* папкари

ратичка *ж.* **1.** *дем.* папчић; **2. ратички** *мн. кул.* папци

ратичнявка *ж. вет.* шап

ратлук *х.* ратлук, рахат-локум (*оп.* **сланїнки (2. б)**)

ратованє *с.* спасавање, спашавање; **чамец за ~** чамац за спасавање; **екипи за ~** спасилачке екипе

ратовац -туєм *нєзак.* спасавати, спашавати; избављати; притећи у помоћ

ратовац ше -туєм ше *нєзак.* спасавати се; избављати се

ратовацки -а -е спасилачки; избавитељски

ратовач *х.* спасилац; избавилац

ратовачка *ж.* спаситељица; избавитељица, избавитељка

ратота *ж. кул.* **1.** приганице; кајгана; **2.** (*зоз сиром, шунку*) омлет

ратункови -а -о/е спасоносан

ратунок -нку/-нка *х.* спас; избављење

раф *х.* (*полїца*) раф

рафал *х.* рафал

рафинерия *ж.* рафинерия

рафиновани -а -е рафиниран

рафиновац -нуєм *зак. и нєзак.* рафинисати, рафиновати, рафинирати

рафия *ж.* (*нїткасте пасмо под древову лупу*) лика, личина, луб, рафија

рахитис *х. мед.* рахитис

рахитични -а -е рахитичан

раховац -хуєм *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* рачунати; **вон швидко рахує у глави** он брзо рачуна у глави; **я раховал же ти уж нє придзеш** ја сам рачунао да ти више нећеш доћи; **2. ~ себе** (*думац*) мислити, рачунати, сматрати; **я себе так рахуєм же...** ја тако мислим да...; **3. ~ з даким** узимати кога озбиљно

раховац ше -хуєм ше *нєзак.* **1.** (*учишльовац ше*) убрајати се у кога/што; сматрати се, држати се; **вон ше рахує до вредних людзох** он се убраја у вредне људе; **2.** водити рачуна, узимати у обзир, имати у виду, уважавати; **у мишаних штредкох муши ше раховац зоз жаданями шицких народносцох** у мешовитим срединама мора се водити рачуна о жељама свих народности; **тот народ постал велька сила з хтору ше кажда держава мушела раховац** овај народ је постао велика сила коју је свака држава морала уважавати

рахунка *ж.* рачуница

рахункови -а -е рачунски

рахунководитель *х.* рачуновођа

рахунководство *с.* рачуноводство

рахункопокладач *х.* рачунополагач

рахункош *х.* рачунџија; **добри** ~ добар рачунџија

рахунок -нку/-нка *х.* **1.** *з розл. знач.* рачун; **2.** (*план, интерес*) рачуница; **3. рахунки** *мн. шк.* рачун, математика; ¤ **водзиц рахунку о даким/дачим** водити рачуна о коме/чему; **положиц (зложиц, здац)/покладац ~** положити/полагати (поднети/подносити) рачун

Рац *х. заст.* Србин

рационализация *ж.* рационализација

рационализ(е)м -зму/-зма *х. филоз. и др.* рационализам

рационализовац -зуєм *зак. и нєзак.* рационалисати, рационализовати, рационализирати

рационалист -та *и* **рационалиста** -ти *х.* рационалист(а)

рационални -а -е рационалан

рационално *присл.* рационално

рационалносц *ж.* . рационалност

рация *ж.* рација

рацки -а -е *заст.* српски

Рацкиня *ж. заст.* Српкиња

рачи -а -е рач(и)ји

рачкасти -а -е рачваст, рашљаст

рачкац ше -ам ше *нєзак.* рачвати се, рашљати се

рачки *мн.* **1.** рачве, ракље, рашље; **2.** *кух.* (*поверх цеста*) наћвар (*в.*), лествице (*в.*), рашље (*в.*), крстак (*в.*); **3.** (*на париді*) ракље

рачковац -куєм *нєзак.* бауљати (*о детету*)

рачкуюци *присл.* пузећке, пузећки; бауљајући

рачок -чка *х. дем.* рачић

рашка *ж. бот.* ким (Carum carvi)

рашков -а -о: ◊ ~ **запражена юшка** *кул.* чорба од кима, ким-чорба

рашпель *х.* турпија (*за дрво*)

реаґенс *х.* реагенс

реаґовац -ґуєм *зак. и нєзак.* реаговати

реактивизация *ж.* реактив(из)ација

реактивовац -вуєм *и* **реактивизовац** -визуєм *зак. и нєзак.* реактивисати, реактивирати

реактивни -а -е **1.** реактиван; **2.** (*погон*) реактивни, млазни; ~ **авион** реактивни (млазни) авион

реактор *х.* реактор

реакционер *х.* реакционар, назадњак

реакционерни -а -е реакционаран

реакция *ж.* реакција; ◊ **ланцова ~** ланчана реакција

реализатор *х.* реализатор

реализация *ж.* реализација

реализ(е)м -зму/-зма *х.* реализам

реализовац -зуєм *зак. и нєзак.* реализовати, реализирати

реалиї *ж. мн.* реалије

реалист -та *и* **реалиста** -ти *х.* реалист(а)

реалистични -а -е реалистички, реалистичан

реални -а -е реалан, стваран

реално *присл.* реално, стварно

реалносц *ж.* реалност, стварност

ребаланс *х.* ребаланс

реберко *с.* **1.** *дем.* ребарце; **2. реберка** *мн.* **а)** *кул.* ребарца; **б)** (*на облашнїцох*) ребра; ¤ **омацац (понамесцац) дакому реберка** наместити (поломити, поравнати, пребројати) коме ребра, смекшати коме бубреге

ребриц -им *нєзак. експр.* лемати, млатити

ребро *с.* **1.** ребро; **2.** *оп.* **реберко (2)**; ¤ **намесциц (понамесцац, омацац) дакому ребра (реберка)** (*добре набиц дакого*) наместити (поломити, поравнати, пребројати) коме ребра, смекшати

коме бубреге; **шицко ми єдно як за єдно ~ вишиц так и за два** (*два єднаки нєвигодносци*) један те исти ђаво

ребус *х.* ребус

ревакцинация *ж. мед.* ревакцинација

ревалвация *ж.* ревалвација

ревалоризация *ж.* ревалоризација

реванш *х.* реванш; ~ **-змаганє** реванш-утакмица

реваншовац ше -шуєм ше *зак. и нєзак.* реванширати се

реваншистични -а -е реваншистички

ревер *х.* ревер

реверанс *х.* реверанс

реверенда *ж. церкв.* мантија

реверзибилни -а -е реверзибилан

реверс *х.* реверс; **вжац на ~** узети на реверс

ревибор *х.* реизбор

ревиборносц *ж.* реизборност

ревидировац -руєм *и* **ревидовац** -дуєм *зак. и нєзак.* ревидирати

ревизийни *и* **ревизийски** -а -е ревизијски, ревизиони

ревизиониз(е)м -зму/-зма *х.* ревизионизам

ревизионист -та *и* **ревизиониста** -ти *х.* ревизионист(а)

ревизия *ж.* ревизија

ревизор *х.* ревизор

ревийни -а -е *и* **ревийски** -а -е ревијски

ревир *х.* (*подруче*) ревир

ревитализация *ж.* ревитализација

ревия *ж.* ревија; **модна ~** модна ревија

ревиялни -а -е ревијалан

ревматиз(е)м -зму/-зма *х.* реуматизам

ревматичар *х.* реуматичар

ревматични -а -е реуматичан

ревматолоґ *х.* реуматолог

ревни -а -е *заст.* (*пилни*) ревностан, реван

ревнїви -а -е *ридк.* љубоморан

ревнївосц *ж. ридк.* љубомора

ревновац -нуєм *нєзак. ридк.* бити љубоморан

ревоковац -куєм *зак. и нєзак.* ревоцирати

револвер *х.* револвер

револвераш *х.* револвераш

револверашски -а -е револверашки

револверски -а -е револверски

револт *х.* револт

револтовац (ше) -туєм (ше) *зак. и нєзак.* револтирати (се)

революцийни -а -е револуцијски, револуциони

революционер *х.* револуционар

революционерни -а -е револуционаран

революция *ж.* револуција

регабилитация *ж.* рехабилитација

регабилитацийни -а -е рехабилитациони

регабилитовац (ше) -туєм (ше) *зак. и нєзак.* рехабилитовати (се), рехабилитирати (се)

регома *ж. беш. оп.* **реома**

регот *х. и* **реготанє** *с. гандр.* церек

реготац ше -ам ше *нєзак. гандр.* церекати се

реготаци -а -е *гандр.* церекав

реготач *х. гандр.* церекало

регочанє *с.* њиштање; рзање

регочац -чим *нєзак.* њиштати, њискати, рзати; **конь регочи** коњ њишти (рже)

регочац ше -чим ше *нєзак. оп.* **реготац ше**

регочиц -им *нєзак. коц. оп.* **регочац**

регочиц ше -им ше *нєзак. оп.* **реготац ше**

реґал *х.* регал

реґалиї *мн. ист.* (*владарски права*) регалије

реґата *ж. спорт.* регата

реґе -еа *х. муз.* реге

реґенеративни -а -е регенеративан

реґенерация *ж.* регенерација

реґенеровац (ше) -руєм (ше)

зак. и нєзак. регенерисати (се), регенерирати (се)

реґент *х.* регент

реґимента *ж.* **1.** *воєн. ист.* (*полк*) регимента; **2.** *прен.* безброј

реґион *х.* регион

реґионализовац -зуєм *зак. и нєзак.* регионализовати, регионализирати

реґионални -а -е регионалан

реґионов(и) -а -о/-е *и* **реґионски** -а -е регионски

реґистер *х.* регистар

реґистер-каса *ж.* регистар-каса

реґистерски -а -е регистарски

реґистратор *х.* регистратор

реґистратура *ж.* регистратура

реґистрация *ж.* регистрација

реґистровац (ше) -руєм (ше) *зак. и нєзак.* регистровати (се), регистрирати (се)

реґия *ж.* регија

реґрация *ж. шк. заст.* **1.** школски распуст; **2.** дан (дани) без наставе; ¤ **правиц реґрацию** бежати са наставе

реґрес *х.* регрес

реґресивни -а -е регресиван

реґресия *ж. з розл. знач.* регресија

реґрут *х.* регрут

реґрутация *ж.* регрутација

реґрутни -а -е регрутни; ~ **комисия** регрутна комисија

реґрутовац -туєм *зак. и нєзак.* регрутовати, регрутирати

реґрутски -а -е регрутски

реґула *ж.* (*правило*) регула

реґуларни -а -е регуларан

реґулатива *ж.* регулатива

реґулатор *х.* регулатор

реґулация *ж.* регулација

реґулаш *х. воєн. заст.* редов

реґуловац -луєм *зак. и нєзак.* регулисати, регулирати

редаґовац -ґуєм *нєзак.* уређивати (*новине и сл.*)

редактор *х.* уредник

редакторка *ж.* уредница

редакторство *с.* уредништво

редакцийни -а -е редакцијски; уређивачки; ~ **одбор** уређивачки одбор

редакция *ж.* редакција, уредништво

реденґот *х.* (*хлопски капут*) реденгот

редефиновац -нуєм *зак. и нєзак.* редефинисати, редефинирати

редиґовац -ґуєм *зак. и нєзак.* редиговати, редигирати

редзиц -им *нєзак.* одређивати; уређивати; управљати; наређивати; **фабрики редза цени як сцу** фабрике одређују цене како хоће; **у фирми шеф редзи як ше будзе робиц** у фирми шеф наређује како ће се радити; ¤ **чловек радзи а бог редзи** човеку би хтео, а бог одређује; човеков живот је у божјим рукама

редуковац -куєм *зак. и нєзак.* редуковати, редуцирати

редуктор *х. техн., хем.* редуктор

редукция *ж.* редукција

редупликовац -куєм *зак. и нєзак.* редуплицирати

режийни -а -е режијски

режим *х. з розл. знач.* режим

режимов -а -о *и* **режимски** -а -е режимски; ~ **чловек** режимски човек

режирац -ам *и* **режировац** -руєм *зак. и нєзак.* режирати

режисер *х.* режисер

режисерка *ж.* режисерка

режисерски -а -е режисерски

режия *ж.* режија

резак *х. мед.* упала мокраћне бешике

резанїна *ж. прен.* кланица

резанки *ж. мн.* (*єд.* резанка) резанци *х. мн.* (*єд.* резанац); ◊ **цвиклово резанки** *поль.* репини резанци

резац режем *нєзак.* **1. а)** сећи; **б)** сецкати; **2.** (*покарму на шечки*) сечкати; **3.** *експр.* (*моцно биц дакого*) лемати, деветати, макљати, шибати

резаци -а -е **1.** непријатно киселкаст (*о воћу, соку и сл. у првој фази ферментације*); **2.** (*барз жимни*) бридак; ~ **витор** бридак ветар

резацосц *ж.* непријатна

киселост (*воћа, сока и сл. у првој фази ферментисања*)

резач *х.* резач

резбар *х.* резбар

резбария *ж.* резбарија (*слика*)

резбарство *с.* резбарство

резеда *ж. бот.* резеда (Reseda odorata)

резерва *ж.* **1.** резерва; **2.** залиха

резерват *х.* резерват

резервация *ж.* резервација

резервист -та *и* **резервиста** -ти *х.* резервист(а)

резервни -а -е резервни; ~ **официр** резервни официр

резервоар *х.* **1.** резервоар; **2.** (*вода застановена з брану*) водојажа

резервовани -а -е (*стримани*) резервисан, резервиран

резервовац -вуєм *зак. и нєзак.* резервисати, резервирати

резиґнация *ж.* резигнација

резиґновани -а -е резигниран

резиґновац -нуєм *зак. и нєзак.* резигновати, резигнирати

резиденция *ж.* резиденција

резиме -еа *х.* резиме

резимовац -муєм *зак. и нєзак.* резимовати, резимирати

резки -а -е **1.** (*ясни, розумлїви - о бешеди*) јасан, разговетан; **2.** оштар, строг

резко *присл.* **1.** (*ясно, розумлїво*) јасно, разговетно; **2.** оштро, строго

резолуция *ж.* резолуција

резон *х.* резон

резонанца *и* **резонанция** *ж.* резонанта, резонанција

резонатор *х. физ., муз.* резонатор

резоновац -нуєм *нєзак.* резоновати, резонирати

резултанта *ж. физ.* резултанта

резултат *х.* резултат

резултовац -туєм *зак. и нєзак.* резултирати

резус-фактор *х. мед.* резус-фактор

реинкарнация *ж.* реинкарнација

реинкарновац -нуєм *зак. и нєзак.* реинкарнирати

реинтеґрация *ж.* реинтеграција

рейґула *ж. заст.* правило, регула; ¤ **царски розказ катонацка ~** (*вояк муши дисциплиновано сполньовац розкази*) строга вика на војника; **буц под рейґулу** живети дисциплиновано, по строгим правилима

рейґулашни -а -е *заст.* исправан, тачан, педантан

рейтеши *х. мн.* (*єд.* рейтеш) *кул.* савијача; ◊ ~ **з бундаву** бундевара; ~ **з вишнями (зоз сиром, з маком, з маджуном)** савијача са вишњама (са сиром, с маком, са пекмезом); ~ **на квасу** савијача, штрудла; **слани ~ зоз сиром** гибаница са сиром; **слани ~ з кромплями** гибаница са кромпиром; **цагац рейтеши** *кух.* развлачити (растезати) лист за савијачу

рейтещики *х. мн.* (*єд.* рейтещик) *кул.* савијача (*од лиснатог теста*) **рейтинґ** *х.* рејтинг

рекапитулация *ж.* рекапитулација

рекапитуловац -луєм *зак. и нєзак.* рекапитулисати, рекапитулирати

реквиєм *х.* реквијем

реквизит *х.* реквизит

реквизиция *ж.* (*присилне однїманє*) реквизиција

реквировац -руєм *зак. и нєзак.* (*одняц/однїмац*) реквирирати

рекельче -еца *с.* кошуља с кратким рукавима

рекет *х. з розл. знач.* рекет

рекеташ *х.* рекеташ

рекетировац -руєм *и* **рекетовац** -туєм *зак. и нєзак.* рекетирати

рекла *ж.* сако, капут

реклама *ж.* реклама

рекламация *ж.* рекламација

рекламер *и* **рекламовач** *х.* рекламер

рекламовац -муєм *зак. и нєзак.* рекламирати, рекламовати

рекламни -а -е рекламни; ~ **цена** рекламна цена

реклочка *ж. дем.* сако (*дечји*)

рекомпензация *ж.* рекомпензација

рекомпензовац -зуєм *зак. и нєзак.* рекомпензовати, рекомпензирати

реконвалесцент *х.* реконвалесцент, опорављеник

реконвалесценция *ж.* реконвалесценција

реконструовац -ууєм *зак. и нєзак.* реконструисати, реконструирати

реконструкция *ж.* реконструкција

рекорд *х.* рекорд; **звалїц ~** оборити рекорд; **побиц шицки рекорди** потући све рекорде

рекордер *х.* рекордер

рекордерка *ж.* рекордерка

рекордни -а -е рекордан

рекреативни -а -е рекреативан

рекреация *ж.* рекреација

рекреацийни -а -е рекреациони, рекреацијски

рекреирац (ше) -ам (ше) *и* **рекреировац (ше)** -руєм (ше) *зак. и нєзак.* рекреирати (се)

ректор *х.* ректор

ректорат *х.* ректорат

реку *слов.* **1.** мислим; ја помислих; **то ти, а я ~ хто то так нєскоро приходзи?** то си ти, а ја мислим ко ли то тако касно долази?; **2.** *на початку виреченя*: ~ **чи ши нє надумал предац авто?** да ниси можда одлучио да продаш кола?

рекция *ж. ґрам.* рекција

релаксация *ж.* релаксација

релаксовац -суєм *зак. и нєзак.* релаксирати

релативни -а -е релативан

релативиз(е)м -зму/-зма *х.* релативизам

релативизовац -зуєм *зак. и нєзак.* релативисати, релативизирати

релация *ж.* релација

релевантни -а -е релевантан

релей *х.* релеј

релєф *х.* рељеф

релєфни -а -е рељефни

рели -ия *х.* рели

релиґия *ж.* религија

релиґийни -а -е религијски

релиґиозни -а -е религиозан

реликвия *ж.* реликвија

реликт *х.* реликт

релна *ж.* рерна, пећница

ремек-дїло *с.* ремек-дело

ремень *х.* **1.** каиш; **2.** (*за пукнутосц, брух*) утега; **3.** (*на пушки*) ременик; **4.** (*на шедзиску авта и под.*) појас; **4.** *воєн. и др.* опасач; **5.** (*на вршалици*) ремен, каиш; **6. а) ременї** *мн.* дизгине, кајаси; **б)** (*за плугом кед ше оре*) каишеви; ¤ **сцискац** ~ стезати каиш

ременьчок -чка *х.* **1.** *дем.* каишчић, ременчић; **2.** (*на розличних предметох за капчанє*) каиш; ~ **на ручней годзинки** каиш на ручном сату; **3.** (*коло шиї пса*) овратник

ремеселнїк *х.* занатлија, *горв.* обртник

ремеселнїцки -а -е **1.** занатлијски, *горв.* обртнички; **2.** занатски

ремеселнїцтво *с.* **1.** занатство, *горв.* обрт; **2.** (*ремеселнїцки сталеж*) занатлијство

ремесло *с.* **1.** занат, *горв.* обрт; **мулярске ~** зидарски занат; **дац на ученє ремесла** дати на занат; **пойсц учиц (виучиц) ремесло** отићи на занат; **2.** (*орудиє*) оруђе, алатка

ремешельнїк *х. заст. оп.* **ремеселнїк**

реми -ия *х. шах.* реми

ремизовац -зуєм *зак. шах.* ремизирати

реминисценция *ж.* (*нєясне здогадованє*) реминисценција

ремисия *ж. з розл. знач.* ремисија

ремонт *х.* ремонт

ремонтовац -туєм *зак. и нєзак.* ремонтирати, ремонтовати

ремонтни -а -е ремонтни

реморкер *х.* реморкер, тегљач

ренґель *х. беш. заст. оп.* **рендґен**

ренґен *х. беш. оп.* **рендґен**

ренда *ж.* **1.** (*за сцеранє праху и под.*) крпа; **2.** (*фалат старей шмати и под.*) крпа, одрпина, траља, дроњак; ¤ **бляди (зблянднуц) як ~** блед (пребледети) као зид (као крпа); **вицадзени (витрапени, вислабени) як ~ (як помиток)** (*барз витрапени з роботу*) исцеђен као лимун; **пойсц до рендох** *фам.* (*пойсц спац*) поћи у крпе

рендани -а -е крпен: ~ **лабда** крпењача

рендар *х.* крпар

рендґен *х.* рендген

рендґенолоґ *х.* рендгенолог

рендґенотерапия *ж.* рендгенотерапија

рендґенски -а -е рендгенски; ~ **знїмок** рендгенски снимак; ◊ **рендґенски зарї** рендгенски зраци

рендельов *х.* причалица; гунђало

рендельовац -люєм *нєзак.* много причати; много гунђати

рендешни -а -е *заст.* уредан

рендлап *х.* образдак, зажањ; парцела; **робиц на рендлапи** радити на препелице

рендочка *ж. дем.* крпица

ренеґат *х.* ренегат, одметник

ренеґатство *с.* ренегатство, одметништво

ренесанса *ж.* ренесанса

ренесансни -а -е ренесансни, ренесански; ~ **литература** ренесансна књижевност

реновирац -ам *и* **реновировац** -руєм *зак. и нєзак.* реновирати

реноме -еа *х.* реноме

реномирани *и* **реномовани** -а -е реномиран

реномовац -муєм *зак. и нєзак.* реномирати

рента *ж.* рента; **жемова ~** земљишна рента

рентабилни -а -е рентабилан, уносан

рентиєр *х.* рентијер

рентни -а -е *и* **рентови** -а -о/-е рентни, рентовни

реома *ж. мед.* реума

реорґанизация *ж.* реорганизација

реорґанизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* реорганизовати (се), реорганизирати (се)

реостат *х.* реостат

репарация *ж.* репарација

репаровац -руєм *зак. и нєзак.* репарирати

репатрияция *ж.* (*врацанє до отечества*) репатријација

репеґац -ам *нєзак.* **1.** газити, трти (*правећи штете*); **статок му репеґал по жице** стока му је газила по пшеници; **2.** *прен.* дуго, целу ноћ плесати *или* играти

реперкусия *ж.* реперкусија

репертоар *х.* репертоар

репетовац -туєм *зак. и нєзак.* репетирати

репетиция *ж.* репетиција

репик *х.* **1.** *бот.* чичак (Arctium lappa); **2.** *бот.* чешљуга (Dipsacus silvester); **3.** *прен.* (*допита особа*) крпељ; ¤ **зарепиц ше (прилїпиц ше) як ~** прилепити се као чичак (као крпељ, као таксена марка); **як ~** као шипка уз бубањ

репиц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*лапац ше на шмати и под. – о репику*) закачињати се, качити се; **2.** *прен.* **а)** (*провоковац, виволовац*) зачикавати, качити се; **б)** (*до женох*) облета(ва)ти, удварати се, зачикавати

реплика *ж.* реплика

репликовац -куєм *зак. и нєзак.* реплицирати, репликовати

репортажа *ж.* репортажа

репортер *х.* репортер, извештач

репортерски -а -е репортерски

репрезентативни -а -е репрезентативан

репрезентативец -вца *х.* репрезентативац

репрезентация *ж.* репрезентација

репрезентовац -туєм *нєзак.* репрезентовати, репрезентирати

репресалиї *ж. мн.* (*єд.* репресалия) репресалије

репресивни -а -е репресиван

репресия *ж.* репресија

реприза *ж.* реприза

репризовац -зуєм *зак. и нєзак.* репризирати
репризни -а -е репризни
репродуковац (ше) -куєм (ше) *зак. и нєзак.* репродуковати (се), репродуцирати (се)
репродуктивни -а -е репродуктиван
репродукция *ж.* репродукција
репроматериял *х.* репроматеријал
рептили *х. мн.* (*єд.* рептил) *зоол.* рептили (Reptilia)
република *ж.* република
републиканєц -нца *х.* републиканац
републикански -а -е републикански
републични -а -е републички
репутация *ж.* репутација
репух *х. бот.* репуша (Moricandia arvensis)
репчень *х. бот.* горушица (Sinapis arvensis)
рерна *ж. оп.* **релна**
ресельов *х.* турпија
ресельовац -люєм *нєзак.* **1.** турпијати; **2.** брбљати, пуно причати
ресельовик *х.* **1.** *дем.* турпијица; **2.** (*ценки ресельов*) гладац
рескирац -ам *зак. беш.* (< *серб.*) рескирати (*оп.* **ризиковац**)
ресор *х.* ресор
ресорбовац -буєм *зак. и нєзак.* ресорбовати, ресорбирати
ресорбция *ж.* ресорпција
ресорни -а -е ресорни; ~ **министер** ресорни министар
респект *х.* респект
респектабилни -а -е респектабилан
респектовац -туєм *зак. и нєзак.* респектовати, респектирати
респиратор *х.* респиратор
респирация *ж.* респирација
реставратор *х.* рестауратор
реставрация *ж.* рестаурација
реставровац (ше) -руєм (ше) *зак. и нєзак.* рестаурирати (се), рестаурисати (се)
ресто *с.* и *х.* ресто
ресторан *х.* ресторан
ресторанов -а -о *и* **ресторански** -а -е ресторански
ресторация *ж.* ресторација
рестриктивни -а -е рестриктиван
рестрикция *ж.* рестрикција
ресурс *х.* ресурс
ретардовани -а -е ретардиран
ретардовац -дуєм *зак. и нєзак.* ретардирати
ретор *х.* (*бешеднїк*) ретор
реторик *х. оп.* **реторичар**
реторика *ж.* реторика
реторичар *х.* реторичар
реторични -а -е реторичан
реторски -а -е реторски
реторта *ж.* реторта
ретроактивни -а -е ретроактиван
ретровизор *х.* ретровизор
ретроґрадни -а -е ретроградан
ретроспектива *ж.* ретроспектива
ретроспективни -а -е ретроспективан
ретушовац -шуєм *зак. и нєзак.* ретуширати
ретхва *ж. бот.* ротква (Raphanus sativus)
ретхвочка *ж. дем.* ротквица
ретящок -щка *х.* гајка за каиш
реферат *х.* реферат; **поднєсц ~** поднети реферат
референдум *х.* референдум
референт *х.* референт
референтка *ж.* референтиња
референца *и* **референция** *ж.* референца, референција
реферовац -руєм *зак. и нєзак.* реферисати
рефлекс *х. з розл. знач.* рефлекс; ◊ **безусловни (уродзени) рефлекси** безусловни (урођени) рефлекси; **условни (здобути) рефлекси** условни (стечени) рефлекси
рефлексивни -а -е рефлексиван
рефлексия *ж. з розл. знач.* рефлексија
рефлексни -а -е рефлексан
рефлективни -а -е рефлективан

рефлектовац (ше) -туєм (ше) *зак. и нєзак.* рефлектовати (се), рефлектирати (се)

рефлектор *х.* рефлектор

реформа *ж.* реформа

реформатор *х.* реформатор

реформация *ж.* реформација

реформиз(е)м -зму/-зма *х.* реформизам

реформовац -муєм *зак. и нєзак.* реформисати, реформовати, реформирати

реформист -та *и* **реформиста** -ти *х.* реформист(а)

реформистични -а -е реформистички

реформни -а -е *и* **реформов(и)** -а -о/-е реформни

рефрен *х.* рефрен

рефундация *ж.* рефундација

рефундовац -дуєм *зак. и нєзак.* рефундирати

реца *ж.* (*дзиркаста чипка*) шупљика, чипка, украсна чипкаста трака

реце -ца *с.* (*мн.* реца) *беш.* рецепт (*лекарски*)

рецензент *х.* рецензент

рецензия *ж.* рецензија

рецензовац -зуєм *зак. и нєзак.* рецензирати

рецепт *х.* рецепт

рецепционер *х.* рецепционер

рецепция *ж.* рецепција

рецесивни -а -е рецесиван

рецесия *ж.* рецесија

рецидив *х.* рецидив

реципрочни -а -е реципрочан

рецитал *х.* рецитал

рецитатор *х.* рецитатор

рецитаторка *ж.* рецитаторка

рецитаторски -а -е рецитаторски

рецитация *ж.* рецитација

рецитовац -туєм *нєзак.* рецитовати

рецочка *ж. дем. од* **реца**

речица *ж. заст. оп.* **рошта;** ¤ **маю тельо дзеци як на речици дзирки** (*маю вельо дзеци*) имају буљук деце

речни -а -е **1.** (*лєгковиразни*) речит, лакоречив; **2.** (*добре розумлїви – о бешеди*) разговетан, јасан

речно *присл.* **1.** (*лєгковиразно*) речито, лакоречиво; **2.** (*добре розумлїво – о бешеди*) разговетно, јасно

реш *прикм. нєпрем. беш.* (*добре, на червено упечени*) реш

решетко *с.* решето

решетовац -туєм *нєзак.* **1.** просејавати, решетати; **2.** *прен.* решетати

решиц ше -им ше *зак. беш. заст.* одлучити се, решити се

решо -оа *х.* решо

риба *ж.* риба; **лапац риби** пецати рибе; **морска** ~ морска риба; **одхов (хованє) рибох** рибогојство; **рична** ~ речна риба; **риби цвенкаю** риба гризе; **риби ше руцаю по поверхносци води** рибе се праћакају по површини воде; **риби ше тру** рибе се мресте; ¤ **велька** ~ крупна риба (зверка); **дробна** ~ ситна риба (зверка); **у тей води плїва** ~ у том грму лежи зец; **як ~ на брегу** (*нєдобре, подло*) као риба на суву; **як ~ у води** као риба у води

рибалов *х.* рибњак

рибаловски -а -е рибњачки

рибар *х.* **1.** рибар; **2.** риболовац; ◊ **орел** ~ *зоол.* орао рибар

рибарня *ж.* рибарница

рибарски -а -е **1.** рибарски; **2.** риболовачки

рибац -ам *нєзак.* рибати

рибизли *ж. мн.* (*єд.* рибизла) *бот.* рибизле (Ribes rubrum)

рибич *х. кул.* рибић; **целячи** ~ телећи рибић

рибка *ж. дем.* рибица; ◊ **злат(н)а** ~ златна рибица; **чловекова** ~ *зоол.* човекова рибица (Proteus anguineus)

рибни -а -е рибљи; ~ **пияц** рибља пијаца

рибнїк *х. заст. оп.* **рибалов**

рибов(и) -а -о/-е рибљи; **рибов мехир** рибљи мехур; **рибово месо** рибље месо

рибоєд *х. зоол.* рибождер; **видра** ~ видра је рибождер

рибокрадош *х.* рибокрадица

риболов *х.* риболов

риболовец -вца *х. оп.* **рибар (2)**

риболовецки -а -е *оп.* **рибарски (2)**

риболовиско *с.* и **риболовище** *с.* риболовиште

риболовни -а -е риболовни; ~ **подруче** риболовно подручје

риболовство *с.* риболовство

рибчатнїк *х.* младилиште

рибче -еца *с.* **1.** (*младе риби*) рибица; **2. рибчата** *мн.* (*рибов подросток*) рибља млађ

ривал *х.* ривал, супарник, такмац

ривалка *ж.* ривалка, супарница, такмица

ривалски -а -е ривалски, супарнички

ривалство *с.* ривалство, супарништво

ривиєра *ж.* ривијера

риг *х.*: **наєсц ше до ригу** прејести се; **напиц ше до ригу** напити се преко мере; **допиц до ригу** (*барз допиц*) дозлогрдити, доћи до грла

риганє *с.* подригивање

ригац -ам *нєзак.* **1.** подригивати; **2.** *заст.* (*виблюововац*) бљувати; **вулкан рига огень** вулкан бљује ватру

ригац ше -а ше *безос.* подригивати се; **рига ше му** подригује му се

ригнуц -нєм подригнути

ригнуц ше -нє ше *безос.* подригнути се

риґов *х. зоол.* кос, дрозд (Turdus)

риґоловац -луєм *нєзак. поль.* риґол(ов)ати

риґорозни -а -е ригорозан

ридац -ам *нєзак. ридк.* јецати, ридати

ридкави -а -е доста редак; **кукурица ми** ~ кукуруз ми је доста редак

ридки -а -е **1.** редак; **2.** (*о чечносци*) редак; жидак; ~ **блато** житко блато; **3.** (*перидзени – о шерсци и под.*) лињав; ~ **шерсц** ретка длака; **4.** (*розводнєни*) редак, танак; ~ **юшка** танка чорба

ридко *присл.* редко; **вон ~ приходзи** он ретко долази

ридкосц *ж.* **1.** реткост; **2.** житкост, житкоћа

риднуц -нєм *нєзак.* прорeђивати се; **власи му ридню** коса му се проређује

ридучки -а -е јако редак

риєцки -а -е (*од* **Риєка**) ријечки

Риєчан *и* **Риєчань** *х.* (*чловек з Риєки*) Ријечанин

рижни -а -е **1.** (*рижнородни*) разни, различит; **рижни подїї** разни догађаји; **рижни гласи кружа** разне гласине круже; **накупел сом рижни кнїжки накуповао сам разне књиге; 2. рижне** *с. нєпрем.* разно; **положиц под точку: ~** ставити под тачку: разно

рижно *присл.* разно, различито

рижногласни -а -е *и* **рижногласови** -а -о/-е разногласан

рижнонапрямни -а -е *и* **рижнонапрямови** -а -о/-е разносмеран

рижнородни -а -е **1.** разноврстан; ~ **роба** разноврсна роба; **2.** шаролик, шарен; **~ дружтво** шаролико (шарено) друштво

рижнородносц *ж.* **1.** разноврсност; **2.** шароликост

рижнострани -а -е *и* **рижностранови** -а -о/-е *мат.* разностран

рижнофайтови -а -о/-е разноврстан

рижнофарбови -а -о/-е разнобојан; шарен

рижнофарбовосц *ж.* разнобојност; шаренило

рижноязикови -а -о/-е *и* **рижноязични** -а -е разнојезичан

ризи *мн. церкв.* одежда, риза, орнат; ¤ **влапиц бога за ~** ухватити бога за браду; **попил би и з бога ~** (*шицко би дал за напой*) последњи динар би дао за пиће; **потрошел (предал) би и з бога ~** (*барз вельо троши*) потрошио би доту свете Ане

ризик *х.* ризик

ризиковац -куєм *зак. и нєзак.* ризиковати

ризични -а -е ризичан

ризлинґ *х. аґр.* ризлинґ

ризови -а -о/-е *заст.* брокатни, брокатски; **ризова сукня** брокатна сукња

ризоподи *ж. мн.* (*єд.* ризопода) *зоол.* ризоподе (Rhizopoda)

рик *х.* (*ричанє*) рика

рика *ж.* река; **побрежє (брег) рики** обала реке; **вода чече (идзе) по рики** вода тече реком

рикавец -вца *х. зоол.* букавац (Botaurus stellaris)

рикверц *присл.* рикверц; **на ~**, **до рикверцу** у рикверц

риков -а -о речни; ~ **(ричне) корито** речно корито

рикша *ж.* рикша

рилкар *х. зоол.* рилаш

рилочко *с. зоол.* рилица (rostrum, proboscis)

Рим *х.*: **шицки драги водза до Риму** сви путеви воде у Рим

рима *ж. лит.* рима; **женска ~** женска рима; **хлопска ~** мушка рима

римбац -ам *нєзак. коц.* јако љуљати колевку (*лупајући њоме*)

римовац (ше) -муєм (ше) *зак. и нєзак.* римовати се

римокатолїк *х.* римокатолик

римокатолїкиня *и* **римокатолїчка** *ж.* римокатоликиња

римокатолїцки -а -е римокатолички

римполїц -їм *нєзак. оп.* **римбац**

римска -кей *ж. зоол.* (*часц жалудку румеґачох*) сириште

римски -а -е римски; ◊ **~ число** римски број; ~ **(грегориянски) календар** римски календар; **~ оцец** римски папа

Римян *х.* Римљанин

римянски -а -е римљански

ринґ *х. спорт.* ринг

ринґишпил *х.* рингишпил, вртешка

ринґла *ж.* рингла, карика

ринґловка *ж. аґр.* ринглов(ка)

ринї *ж. мн.* (*єд.* риня) (*нєчистота у порох и браздох скори*) путњица, штрока; прљавштина

ринок -нку/-нка *х. заст.* пијаца; трг

риняви -а -е (*од* **ринї**) путњичав, штрокав; ¤ **вичухал ше як ~ праше** као дете је био нерадан и слаб ученик, а касније је постао вредан и ваљан човек

рипац -пем *нєзак.* **1.** гребати, грепсти (*скидајући или оштећујући површину*); **~ з гвоздом по муре** гребати ексером по зиду; **2.** (*вапно, фарбу з мура*) љуштити; **3.** *поль. коц.* (*парац*) шпартати; **4.** *експр.* (*швидко сцекац*) кидати, стругати; **5.** *пейор.* испуштати гасове

рипач *х. трансп.* гребач

рипачка *ж. буд.* (*прибор за орипованє вапна и под. з мура*) стругач

рис[1] *х. заст.* (*робота за часц урожаю*) рис; **робиц з рису** радити на рис

рис[2] *х. зоол.* рис (Lynx lynx)

рисар *х. заст.* (*од* **рис**[2]) рисар

рисариц -им *нєзак. заст.* (*робиц як рисар*) рисарити

риси *ж. мн.* (*єд.* риса) црте; **у рисох єй твари видно було боль** у цртама њезина лица видео се бол; ¤ **у главних (кратких** *и под.*) **рисох (смугох)** у главним (кратким *и сл.*) цртама

рискаша *ж.* пиринач, *горв.* рижа

рискашов(и) -а -о/-е пиринчани, *горв.* рижин; **рискашово польо** пиринчано поље, пиринчиште; ◊ **рискашов макух** *бот.* пиринчана арпа

рисов -а -о рисји

рисовальня *ж.* цртачница

рисованє *с.* цртање

рисовани -а -е цртан; ~ **филм** цртани филм

рисованка *ж.* цртанка

рисовац -суєм *нєзак.* цртати

рисоваци -а -е цртаћи; ~ **прибор** цртаћи прибор

рисовацки -а -е цртачки

рисовач *х.* цртач

рисунок -нку/-нка *ж.* цртеж

рит *х.* рит

рит(е)м -тму/-тма *х.* ритам

ритмика *ж.* ритмика

ритмични -а -е ритмичан

ритов(и) -а -о/-е *и* **ритски** -а -е ритски; **ритово рошлїни** ритско биље

ритуал *х.* ритуал

ритуални -а -е ритуалан

риф *х. ист.* (*стара мера за длужину, коло 75 цм*) лакат, риф

рихтац -ам *нєзак.* **1.** спремати; ~ **полудзенок** спремати ручак; **2.** ~ **стол** простирати сто

рихтац ше -ам ше *нєзак.* спремати се; **дзеци ше рихтаю до школи** деца се спремају у школу

рихтовац (ше) -туєм (ше) *нєзак. заст. оп.* **рихтац (ше)**

риц риєм *нєзак.* рити

риц ше риєм ше *нєзак.* трпати се; **цо ше риєш ґу младим кед ши стари?!** што се трпаш међу младе кад си стар?!

рицинус *х. бот.* рицинус (Ricinus communis)

рицинусов(и) -а -о/-е рицинусни, рицинусов; **рицинусов олєй** рицинусно уље

ричанє *с.* рика; дрека; бука; урлик; ~ **кравох** рика говеда

ричац -чим *нєзак.* **1.** (*о статку, животиньох*) рикати; букати; мукати; мечати; њакати; дерати се; **крави рича** говеда ричу; **лєв ричи** лав риче; **єлефант ричи** слон риче; **целє ричи** теле мечи; **маґарец ричи** магарац њаче; **2.** *гандр.* (*барз гласно йойчац*) дерати се, урлати; **3. а)** (*барз гласно гурчац – о мотору*) бучати, урлати; **б)** (*о сирени и под.*) завијати, урлати

ричиц -им *нєзак. коц. оп.* **ричац**

ричка *ж. дем.* речица

рични -а -е речни; ~ **плївба** речна пловидба; ◊ ~ **острово** речно острво, ада

ришенє *с.* **1.** решење; **2.** одлука

ришиви *и* **ришими** -а -е решив

ришиц -им *зак. з розл. знач.* решити, одлучити; **ришел вецей нє куриц** решио је да више не пуши; ~ **молбу** *адм.* решити молбу; **змаганє риши пенал** утакмицу ће решити пенал; ~ **задаток** решити задатак

ришиц ше -им ше *зак.* **1.** решити се, одлучити се; **2.** наканити се

ришка *ж. и х. коц.* **1.** крава црвене длаке; **2.** човек црвене косе и образа, црвенко

ришкасти -а -е *коц.* **1.** црвенокос, риђокос; жутокос; **2.** црвенкасте длаке (*крава*)

ришкаша *ж. коц. оп.* **рискаша**

ришовац -шуєм *нєзак.* решавати, одлучивати

ришовац ше -шуєм ше *нєзак.* **1.** решавати се, одлучивати се; **2.** накањивати се

ришуюци -а -е одлучујући; ~ **хвилька** одлучујући тренутак

роба *ж.* роба; ◊ **лєгка ~** *ирон.* лака роба; **тарґовина (предавальня) мишаней роби** трговина мешовите робе

робинзон *х. прен.* робинзон

робинзонски -а -е робинзонски

робиц -им *нєзак.* **I** *нєпрех.* **1.** *з розл. знач.* радити; **вон роби у фабрики** он ради у фабрици; **машина нє роби** машина не ради; **вон роби на тим**... он ради на томе...; **2.** баратати; **вон добре роби з апаратом** он добро барата са апаратом; **3.** *празн.* (*дакому*) урицати; **II** *прех.* **1.** чинити; **робиц добри дїла** чинити добра дела; **2.** правити; ~ **дакого шалєним** правити кога лудим; **3.** упражњавати, радити; **вон порядне роби ґимнастику** он редовно упражњава гимнастику; **4.** (*обрабяц*) радити; **~ задаток** радити задатак; ~ **жем** радити земљу; ¤ **нє зна цо ~** (*у велькей є бриґи*) не зна шта ће са собом**; роб та будзеш мац** ко учи знаће ко ради имаће, нема грошића без жуљића; **роби аж да ше потарга (аж да ше урве)** претргнуо се од рада, ради као сивоња; **~ лєм по своїм** гонити своје; **~ шмих з дакого** исмевати кога, спрдати се с киме; **роби як брамушка з хвостом (як**

мертви з очми) (*слабо роби*; *ніч нє роби*) ≅ посао му иде као чарапин почетак; **роб цо сцеш (нє послуха, нє попущи** *и под.*) да му главу одсечеш, да се на главу поставиш, макар се на главу поставио, ни за живу главу (*неће да послуша, да попусти и сл.*); шта да му радиш; **хто цо роби себе роби** како ко дроби онако и куса; **цо мам робиц?** шта да радим?; **чежко ~** (*робиц чежки роботи*) аргатовати, жипчити

робия *ж.* робија

робияш *х.* робијаш

робияшски -а -е робијашки

робни -а -е робни; ~ **черанка** робна размена; ◊ ~ **хижа** робна кућа

робно-пенєжни -а -е робно-новчани

робот *х.* робот

робота *ж.* **1.** *з розл. знач.* рад; **интелектуална ~** умни рад; **роботи на полю, польски роботи** пољски радови; **пущиц машину до роботи** пустити машину у рад; **оддїл за роботу** одсек за рад; **семинарска ~** семинарски рад; **2.** посао; **пойсц дагдзе по роботи** отићи некуд послом; **у велькей є роботи** у великом је послу; **~ ше им спори, ~ им швидко идзе** посао им иде брзо; **у якей ши роботи?** шта радиш?; **3.** (*заняце*) посао, запослење; **глєда роботу** тражи посао (запослење); **найсц роботу** наћи посао, запослити се; **приманє на роботу** запошљавање; **4.** (*обставини, ситуация*): **з тим нє будзе лєгка ~** с овим неће бити лака ствар; **нє пачи ше ми твоя ~** (*нє пача ше ми твойо поступки*) не свиђа ми се то што радиш; **5.** *у функц. пред.* оно што се са трудом *или* тешко постиже; **~ заблуканого врациц на праву драгу** тешко је заблуделог вратити на прави пут; **6. роботи** *мн.* највећи (сезонски) послови на њиви; **похорел ше у роботох** разболео се у највећем послу; ◊ **дац дакому роботу** запослити кога; **достац роботу** запослити се; **звишок роботи** вишак рада; **минула ~** минули рад; **примушуюца ~** принудни рад; **обезпечованє роботи** запошљавање; **своєй роботи** домаће израде; **шмати до роботи** радно одело; ¤ **видзим (знам) яка ~** видим (знам) колико је сати, видим како ствари стоје; **влапиц ше до роботи** прихватити се посла; **дац ше до роботи як жид Мишков кулаш** ≅ бацити се на посао, радити као коњ, бавити се коњским послом; **и готова ~** и готова ствар; **нєдобра ~** *оп.* **нїяка ~** ; **нє ма иншакей роботи** беспослен поп и јариће крсти; **нє сцем мац з нїм роботи** далеко му лепа кућа; **нїяка ~** (*подли обставини*) не ваља му (нам *и сл.*) посао; **охаб ти ше тей (такей) роботи** окани се (прођи се) ћорава посла; **пать (патри) ти свою роботу** гледај своја посла; **робиц (патриц) свою роботу** радити (гледати) свој посао, гледати своју кућу; ~ [**нє заяц –] нє сцекнє (нє одскака)** (*кратке одкладанє роботи нє чкодлїве*) ≅ ако је кратак дан дуга је година; **така и така ~** таква и таква ствар; **така ~** у том грму лежи зец, у томе је ствар; **то його (твоя** *и под.*) ~ то је његово (твоје *и сл.*) масло; **то нє чиста ~** то нису чиста посла; **цо то за ~ !?** шта [ли] је сад то?; какав је то начин!?; **яка челядз така и ~** *оп. под* **челядз**

роботни -а -е **1.** вредан, радан, марљив, трудољубив; **вон барз ~** он је јако вредан; **2.** радни; ~ **дзень** радни дан (*не празник*); ~ **кнїжочка** радна књижица; **роботни обовязки** радне обавезе; ~ моц радна снага; ~ **час** радно време

роботнїк *х.* (*мн.* -їки *и беш.* -їци) **1.** радник; **културни ~** културни радник; **сезонски ~** сезонски радник; **2.** добар радник, вредан човек; **вон ~** он је добар радник

роботнїца *ж.* **1.** радница; **2.** добра радница, вредна жена

роботнїцки -а -е раднички; ~ **кварт** радничка четврт; ~ **рух** раднички покрет

роботно *присл.* радно

роботносц *ж.* вредноћа, радиност, марљивост; прегалаштво; **почитуєм його ~** ценим његову радиност

роботня *ж.* радионица

роботньов(и) -а -о/-е радионички

роботов(и) -а -о/-е (*од* **робот**) роботни

роботодавец -вца *х.* послодавац

роваш *х. заст.* (*деска и под. за записованє боргу*) рабош, роваш

ровень -енї *ж.* **а)** *у функц. пред.* (*парняк*) вршњак; вршњакиња; генерација; **вон моя ~** он је мој вршњак; он је моја генерација; **б)** генерација; вршњаци; **при своєй ровенї нашол себе и пару** код своје генерације (код својих вршњака)

нашао је себи и девојку

ровеснїк *и* **ровешнїк** *х. заст.* вршњак

ровеснїца *и* **ровешнїца** *ж. заст.* вршњакиња

ровка *ж.* лисица (*оп.* **лїшка**)

ровков -а -о лисичји

ровнанє *с. з розл. знач.* равнање; **линия ровнаня** линија равнања; ~ **по (спрам) обставинох** равнање према приликама

ровнац -ам *нєзак.* равнати; ~ **жем** равнати земљу

ровнац ше -ам ше *нєзак.* **1.** равнати се, управљати се; заузети/заузимати став; ~ **по (спрам) обставинох** равнати се према приликама; **~ по слунку** (*место годзинох, компаса*) управљати се према сунцу; **2.** (*буц ровни дакому*) равнати се, мерити се; **нє можем ше я з тобу ровнац** не могу се ја са тобом равнати; **2.** (*намиряц ше*) нагађати се, намиривати се

ровнач *х.* равњач

ровначка *ж.* **1.** *поль.* равњач; **2.** *техн.* равналица; **3.** *буд.* равњача

ровни -а -е раван; ~ **драга** раван пут; ◊ ~ **угел** *мат.* раван (опружен) угао; ~ **талпа** *мед.* спуштено стопало, дустабан

ровнїна *ж.* равница

ровнїнар *х.* равничар

ровнїнски -а -е **1.** равничарски; ~ **облacц** равничарска област; **2.** равнички; ~ **рика** равничка река

ровно *присл.* **1.** равно; **поскладац кнїжки ~** сложити књиге равно; **2.** (*просто*) право; **рушел ~ ґу салашу** кренуо је право према салашу; **3.** стално, непрекидно, вазда; ~ **ми допива** стално ми досађује; **4.** тачно; **~ на полноци** тачно у пола ноћи

ровновага *ж.* равнотежа; **страциц ровновагу** изгубити равнотежу; ¤ **вируциц дакого з ровноваги** избацити кога из равнотеже

ровновагов(и) -а -о/-е равнотежни

ровноднньовица *ж.* равноднев(н)ица

ровнодушни -а -е равнодушан

ровнодушно *присл.* равнодушно

ровнодушносц *ж.* равнодушност

ровнокраки -а -е равнокрак; ~ **троугелнїк** равнокраки троугао

ровнопобрежни -а -е равнобрег

ровномирни -а -е равномеран

ровномирно *присл.* равномерно; ~ **рушанє** *физ.* равномерно кретање

ровноправни -а -е равноправан

ровноправносц *ж.* равноправност

ровнострани -а -е *ґеом.* равностран; ~ **пирамида** равнострана пирамида

ровночасно *присл. оп.* **источасно**

ровня *ж.* **1.** *мат.* раван; **прикра ~** стрма раван; **2.** *заст.* равница

ровче -еца *с.* лисић, лисичић

рог *х.* **1.** *з розл. знач.* рог; **ловарски ~** ловачки рог; ~ **и фаґота** *муз.* рог и фагота; **греди и роги закрица** греде и рогови крова; **2.** *поль.* (*угел брадла*) рогаљ (*в.*); **круциц роги** завијати рогаљ; ¤ **аж му роги рошню** (*з вельким нєсцерпеньом чека дацо*) рогови му расту; **аж волом (коньом) роги омарзли** *ирон.* он се жали на хладноћу, а уопште није хладно; **викруциц (оламац) дакому роги** (*зламац дачийо одуперанє*) сабити коме рогове; **здзац/здзивац мужови роги** набити/набијати (натаћи/натицати) мужу рогове; **указац роги дакому** показати коме зубе

рогасти -а -е рожаст

рогати -а -е **1.** рогат, дугорог; **2.** **рогати** -того *х.* рогоња; ◊ **~ статок** говеда

рогов(и) -а -о/-е рожан; ◊ ~ **паприґа** рогача (*в.*), рогуља (*в.*)

род *х.* **1.** (*родзина*) род,

родбина; **шицок ~ ше зишол на свадзби** сав род се окупио на свадби; **2.** род, принос; ~ **жита добри** род пшенице је добар; **3.** *грам.* род

родак *х. ридк.* земљак

родзенє *с.* рађање

родзени -а -е **1.** (*власни*) рођени; ~ **оцец** рођени отац; **2.** родни; ~ **край** родни крај, завичај; ◊ **збирка родзеного краю** завичајна збирка; ~ **дзень** рођендан

родзина 1. *ж.* (*фамелийна лоза, род*) род, родбина; **вони ~** они су род; **далєка (блїзка) ~** далек (близак) род; ~ **по жени** тазбина; **2.** *ж. и х.* рођак; рођака, рођакиња; **пришол до нього його ~** дошао је код њега његов рођак; **стретла свою родзину студентку** срела је своју рођаку студенткињу; ¤ **~ як бдзина** (*нїяка або далєка родзина*) чорбине чорбе чорба

родзинац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*тримац ше за родзину*) својакати се, својатати се, рођакати се, рођачити се; **2.** (*поставац родзина*) орођавати се, сроћавати се

родзинов -а -о рођаков; рођакин

родзински -а -е **1.** родбински, сроднички; **родзински одношеня** родбински односи; **2.** рођачки

родзинство *с.* сродство; рођаштво; ◊ ~ **по креви** крвно сродство

родзиц -им *нєзак.* **1.** (*народзовац*) рађати; **2.** (*давац урожай*) родити, рађати, успевати; **лоза треци рок родзи** лоза трећу годину рађа

родзиц ше -и ше **I** *нєзак. часто безос.* родити, рађати, успевати; **на ляднїку (ше) нїч нє родзи** на леднику ништа не успева; **II** *зак. оп.* **народзиц ше**

родитель *х.* (*мн.* родичи, *ридк.* родителє) родитељ

родителька *ж.* родитељица, родитељка

родительски -а -е родитељски; ~ **схадзка** *шк.* родитељски састанак

родич *х. ридк. оп.* **родитель**

родичи *х. мн.* (*єд.* родич) родитељи

родичка *ж. аґр.* (*нашенє другей файти рошлїни у житарки*) уродица

родни -а -е родан, берићетан; ~ **рок** родна година

роднїца *ж. анат.* ваґина, усмина

родносц *ж.* родност

родов(и) -а -о/-е *и* **родовски** -а -е родовски; ~ **заєднїца** родовска заједница

рододендрон *х. бот.* рододендрон (Rhododendron)

родолюб *х.* родољуб

родолюбец -бца *х.* родољубац

родолюбиви -а -е родољубив, родољубан

родолюбивосц *ж.* родољубивост

родолюбиє *с.* родољубље

родом *присл.* родом; **одкаль сце ~ ?** одакле сте родом?

родоначалнїк *х.* родоначелник

родоначалнїца *ж.* родоначелница

родоскверненє *с.* родоскрнављење, родоскврнуће, родоскврњење

родоскверни -а -е родоскврни

родоскверн\u0457тель *х.* родоскрнилац, родоскрнитељ

родоскверн\u0457тельни -а -е родоскрнилачки

родослов *х.* родослов

родословє *и* **родословиє** *с.* родословље

родословни -а -е родослован

роєнє *с. пчол.* ројидба

Рождество *с. церкв.* Рождество; ◊ **Рождество пресвятей Богородици** *оп.* **Мала матка божа**

рожень -жня *х.* ражањ

рожкати -а -е **1.** са малим роговима; **2. рожкати** -того *х. евф.* (*чорт*) кус, ђаво

рожнїчи *х. мн.* (*єд.* рожнїч) *оп.* **ражнїчи**

рожнїчка *ж. анат.* рожњача

розбабрац -ем *зак.* рашчачкати

розбавени -а -е разигран;

играв

розбавиц (ше) -им (ше) *зак.* разиграти (се)

розбавйовац (ше) -вює́м (ше) *нєзак.* разигравати (се)

розбаториц (ше) -им (ше) *зак.* разбудити (се), расанити (се); раздремати (се)

розбег *х.* залет, затрка; **з розбегу** из залета, из затрке, изатрке, загоначке

розбегац ше -ам ше *зак.* устрчати се; ушепртљати се

розбегнуц ше -нєм ше *зак.* потрчати; појурити, јурнути; затркати се; залетети се; захук(т)ати се; навалити

розбеговалїско *и* **розбеговалїще** *с.* залетиште

розбеговац ше -гуєм ше *нєзак.* затркивати се; залетати се; захуктавати се; наваљивати

розбежац ше -жим ше *зак.* разбежати се, разјурити се

розберанки *ж. мн.* (*ридше єд.* розберанка) *фолкл.* девојачко вече

розберац -ам *нєзак.* **1.** (*механїзем, справу*) расклапати, растављати; **2.** (*будинок*) рушити (*скидајући део по део*); **розбераю стару хижу** руше стару кућу; **3.** (*заклану животињу - фаластовац*) удити, комадати, чистити, редити; **4.** ~ **крачун** (*знїмац украси з крачунского древка*) раскићивати јелку; **5.** (*шатор*) размонтирати; **6.** *прен.* (*цешиц*) тешити; разговарати; разгаљивати; разоноћавати; ~ **дакого у жалосци** тешити кога у жалости; **розберай го дакус** разговарај га мало; **така музика ме дакус розбера** таква музика ме мало разгаљује

розберац ше -ам ше *нєзак.* тешити се; разговарати се; разгаљивати се; разоноћавати се

розбераци -а -е **1.** (*ошвижуюци – о напитку и под.*) који освежава, освежавајући; **кайсов сок розбераци** сок од кајсије освежава; **2. а)** (*хтори мож розобрац на часци*) растављив, расклопан; **б)** (*хтори мож розложиц на компоненти*) растворљив

розберляц -ям *зак.* разбрбљати

розберляц ше -ям ше *зак.* разбрбљати се; расторокати се, разблебетати се

розбетяриц ше -им ше *зак.* пробећарити се, прололати се

розбешнєти -а -е разбеснели, разјарен, побеснео, бесомучан

розбешнїц (ше) -їм (ше) *зак.* разбеснети (се); разјарити (се); разгоропадити (се); распомамити (се)

розбешньовац (ше) -нює́м (ше) *нєзак.* разјаривати (се); разгоропађивати (се)

розбивац -ам *нєзак.* **а)** разбијати; лупати; ломити; ~ **облаки** разбијати (лупати) прозоре; ~ **карсцелї** лупати столице; **б)** (*дробиц*) тући, крцати; туцати; ~ **орехи** тући орахе

розбивацки -а -е разбијачки; ~ **дїялносц** разбијачка делатност

розбивач *х.* разбијач

розбивнїц (ше) -їм (ше) *зак.* разлабавити (се)

розбивньовац (ше) -нює́м (ше) *нєзак.* разлабављивати (се)

розбистриц (ше) -им (ше) *зак.* разбистрити (се)

розбистровац (ше) -рує́м (ше) *нєзак.* разбистривати (се), бистрити (се)

розбитанґовац ше -ґуєм ше *зак.* пробитанџити се, пробитанжити се

розбиц -иєм *зак.* **а)** разбити; разлупати, слупати, сломити; **б)** (*здробиц*) здробити; скрцкати, скрхати; стући; раздрузгати

розбиц ше -иєм ше *зак.* *ґу* **розбиц**

розблажиц -им *зак.* разблажити

розблажовац -жуєм *нєзак.* разблаживати

розблудни -а -е разблудан, развратан

розблудносц *ж.* разблудност, развратност, разврат

розбовчац -чим *зак.* распламсати, распалити

розбовчац ше -чим ше *зак.*

распламсати се, разбуктати се; букнути

розбовчовац ше -чуєм ше *нєзак.* распламсавати се, разбуктавати се

розбойнїк *х.* разбојник

розбойнїцтво *и* **розбойство** *с.* разбојништво

розбокориц ше -им ше *зак.* (< *серб.*) разбокорити се (*оп.* **розроснуц ше**)

розбольонґовац ше -ґуєм ше *зак.* проскитати се, пробитанџити се

розбольтац -ам *зак. оп.* **розґольтац**

розборикац -ам *зак.* растурити; разбацати; **розборикал ми шицки ствари у куфре** растурио ми је све ствари у коферу

розбранїц -їм *зак. поль.* раздрљати

разбрехац -ешем *зак.* разлајати

розбрехац ше -ешем ше *зак.* разлајати се

розбризґац ше -ам ше *зак.* распрснути се при паду (*потпуно, на све стране – о водњикавом воћу и сл.*)

розбризґовац ше -ґуєм ше *нєзак.* распрскивати се при паду (*о водњикавом воћу и сл.*)

розбризнуц -ижнєм *зак.* разбити (*водњикаво воће и сл., обич. бацивши га о земљу*)

розбризнуц ше -ижнєм ше *зак.* распрснути се при паду (*о водњикавом воћу и сл.*)

розбудзиц (ше) -им (ше) *зак.* разбудити (се)

розбудзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* разбуђивати (се)

розбуйдошени -а -е **1.** разуздан, необуздан, распојасан, обестан, распуштен; **2.** раскалашан

розбуйдошеносц *ж.* **1.** разузданост, распојасаност, обест, распуштеност; **2.** раскалашност

розбуйдошиц ше -им ше *зак.* **1.** разуздати се, распојасати се, разуларити се, изуларити се, постати необуздан, постати обестан; **2.** раскалашити се

розбуртавени -а -е разбарушен; чупав

розбуртавиц (ше) -им (ше) *зак.* разбарушити (се), раскуштрати (се); рашчупавити (се)

розбуртац -ам *зак.* **1.** *оп.* **розбуртавиц**; **2.** узбуркати, узнемирити; ~ **дачийо чувства** узбуркати нечија осећања

розбуртац ше -ам ше *зак.* **1.** *оп.* **розбуртавиц** ше; **2.** узбуркати се, узнемирити се

розбуртовац (ше) -туєм (ше) *нєзак.* узбуркавати (се), узнемиравати (се)

розвага *ж.* разонода

розважиц -им *зак.* **1.** (*розкивац*) расклимати, расклиматати; **2.** (*насилу отвориц*) **а)** ~ **дзвери** провалити врата; **б)** ~ **крави писки** отворити крави уста

розважиц ше -им ше *зак.* **1.** расклимати се, расклиматати се; **2.** разонодити се; забавити се

розважовац -жуєм *нєзак.* **1.** (*розкивовац*) расклимавати; **2.** (*насилу отверац*) **а)** ~ **дзвери** проваљивати врата; **б)** силом отварати

розважовац ше -жуєм ше *нєзак.* **1.** расклимавати се; **2.** разонођивати се; забављати се

розвалашени -а -е **1.** *коц.* **а)** растурен, разбацан; који је у великом нереду, развашарен; **у гумнє им таке розвалашене** у гумну им је општи неред; **б)** ~ **брадло** лоше саденута камара (*па може да се сруши*); **2.** (*нєуважно облєчени, порозкапчовани*) раздрљен; обнажен; ¤ ~ **як розвора** *коц. оп.* **розвалашени (1–2)**

розвалашиц -им *зак. коц.* навашарити, развашарити, направити неред

розвалашиц ше -им ше *зак.* разбашкарити се, раскомотити се, развашарити се, раширити се (*на седишту, кревету, столу*); **розвалашел ше през цали кавч** (*шеднул, розширел ше по цалим кавчу*) разбашкарио се по целом каучу; **розвалашел ше по цалим столє з паперами** раширио се по целом столу са папирима

розвалєнїска с. мн. (єд. розвалєнїско) и **розвалїни** ж. мн.

(єд. розвалїна) рушевине, развалине; зидине
розвалїц -їм зак. **1. а)** (розбиц) развалити; ~ **дакому главу** разбити коме главу; **б)** (поваляц) порушити, разрушити; **вилята рика розвалєла велї хижи** изливена река је порушила многе куће; **2.** (насилу отвориц) развалити; обити
розвалка ж. оклагија, развијач
розвалочка ж. **1.** дем. од **розвалка**; **2.** физк. (ролька) облица
розвалянїска с. мн. (єд. розвалянїско) оп. **розвалєнїска**
розваляц -ям зак. порушити, разрушити
розвальовац -люєм нєзак. **1.** (розбивац) разваљивати; **2.** (насилу отверац) разваљивати; обијати
розвальовацки -а -е провалнички
розвальовач х. провалник; обијач
розвариц (ше) -им (ше) зак. раскувати (се)
розвашариц -им зак. развашарити
розведзени -а -е **1.** (розвинчани) разведен; **2.** ґеоґр. разуђен
розвезц -ежем зак. развести (през. -езем); ~ **робу** развести робу
розвесц -едзем зак. развести (през. -едем)
розвесц ше -едзем ше зак. развести се
розвешелїц (ше) -їм (ше) зак. развеселити (се)
розвешельовац (ше) -юєм (ше) нєзак. развесељавати (се), увесељавати (се)

розвешельовач х. увеселитељ, веселитељ, веселилац

розвивац -ам нєзак. з розл знач. развијати; ~ **способносци** развијати способности; ~ **фотоґрафиї** развијати фотографије

розвивац ше -ам ше нєзак. развијати се; ~ **културно** развијати се културно

розвивач х. хем. развијач

розвидзиц -им зак. извидети

розвидзованє с. (воєни задаток) извидница, извиђај

розвидзовац -дзуєм нєзак. извиђати

розвидзовацки -а -е (од **розвидзовач**) извиђачки; ~ **таборованє** извиђачко логоровање

розвидзовач х. **1.** извиђач, извидник (припадник организације за излете у природу); **2.** извиђач, извидник (војник или војно возило на извиђачком задатку)

розвиднїк х. оп. **розвидзовач (2)**

розвиднїц ше -ї ше зак. безос. свануги, разданити се; **уж ше розвиднєло** већ је свануло

розвиднїца ж. (воєна єдинка) извидница

розвиднїцки -а -е извиђачки; ~ **авион** извиђачки авион

розвиднянє с. свитање, свануће, разданак

розвидняц ше -я ше нєзак. безос. свитати, раздањивати се

розвинчац (ше) -ам (ше) зак. развенчати (се)

розвинчовац (ше) -чуєм (ше) зак. развенчавати (се)

розвити -а -е **1.** дїєсл. мен. од **розвиц (ше)**; **2.** развијен; **розвити жеми** развијене земље; **3.** развијен, грађен; **вон крашнє ~** он је лепо грађен

розвиток -тку х. развитак

розвиц -иєм зак. з розл. знач. развити; ~ **мускули** развити мишиће; ~ **швидкосц** развити брзину; ~ **войско** (розпоредзиц за борбу) развити војску

розвиц ше -иєм ше зак. з розл. знач. развити се

розвице с. развиће, развитак

розвлажиц (ше) -им (ше) зак. развлажити (се)

розвласциц -им зак. развластити

розвод х. развод; ~ **малженства** развод брака

розвод'є с. развође, вододелница

розводзаци -а -е разводни; ~ **парнїца** правн. разводна парница

розводзенє с. **1.** дїєсл. мен. од **розводзиц (ше)**; **2.** оп. **розвод**

розводзиско с. оп. **розвод'є**

розводзиц -им нєзак. з розл. знач. разводити

розводзиц ше -им ше нєзак. разводити се

розводзовац -дзуєм нєзак. (одводзиц на розлични боки) разводити

розводз(ов)ач х. воєн. разводник

розводни -а -е **1.** разводни; ~ **мрежа** техн. разводна мрежа; **2.** оп. **розводзаци**

розводнїк х. техн. разводник

розводнїц -їм зак. разводнити

розводньовац -нюєм нєзак. разводњавати

розвожиц -им и **розвожовац** -жуєм нєзак. развозити

розвой х. развој; **жеми у розвою** земље у развоју

розвойни -а -е развојни; ~ **драга** развојни пут

розвора *ж.* (*часц селянского коча*) срчаница, свора; ¤ **бега як ~** (*лєм бега, нє мирує*) само трчи, никако не мирује (*о детету*); **розвалашени як ~** *оп. под.* **розвалашени**

розвоячиц -им зак. развојачити

розврат х. разврат

розвратни -а -е развратан

розврещац ше -щим ше зак. развриштати се; разридати се

розвязани -а -е **1.** дїєсл. мен. од **розвязац (ше)**; **2.** (шлєбодней бешеди; знаходлїви) говорљив; одрешит; сналажљив; ¤ **дац розвязани руки** дати одрешене руке

розвязац -яжем зак. **1.** развезати, одрешити; **2.** прен. (проблем) решити, разрешити; одгонетнути; ¤ **~ мех** (допущиц шлєбодно трошиц) одврнути славину; **~ язик** развезати језик

розвязац ше -яжем ше зак. развезати се, одрешити се; ¤ **розвязал ше му язик** развезао (одрешио) му се језик; **розвязал ше як жидовски мех (як з торби)** (нашироко ше розприповедал) развезао је језик

розвязка ж. **1.** оп. **розплєт; 2.** решење загонетке, одгонетка

розвязовац (ше) -зуєм (ше) нєзак. развезивати (се), дрешити (се)

розганяц -ям нєзак. **1.** растеривати, разгонити; разјуривати; **2.** (цесто з розвалку) развијати, такати

розгарнуц -нєм зак. разгрнути; ~ **ґар** разгрнути пепео

розгартац -ам нєзак. разгртати

розгвариц ше -им ше зак. поразговарати

розгварка ж. **1.** разговор; **2.** **розгварки** мн. преговори

розгваряц -ям и **розгваряц ше** -ям ше нєзак. разговарати

розгеркац -ам зак. раздражити

розгикац ше -ам ше зак. разјецати се

розгимбац (ше) -ам (ше) зак. разљуљати (се)

розглас х. разглас

розгласни -а -е разгласни; ~ **станїца** разгласна станица; ~ **пошоренє** разгласни уређај

розглашиц -им зак. разгласити

розглашиц ше -им ше зак. разгласити се; избити на јаву (на површину, на видело)

розглашовац (ше) -шуєм (ше) нєзак. ґу **розглашиц (ше)**

розгляднїца ж. разгледница

розгнєсц -єцем зак. размесити

розгнєтац -ам нєзак. размесивати

розгнївани -а -е љут, срдит

розгнївано присл. љуто, срдито

розгнїваносц ж. љутња, срџба

розгнївац -ам зак. разљутити, разгневити, наједити, расрдити; ражестити

розгнївац (ше) -ам (ше) зак. разљутити (се), разгневити (се), наједити (се), расрдити (се); ражестити (се)

розгойдац (ше) -ам ше зак. експр. разљуљати (се)

розгойсац (ше) -ам (ше) зак. разљуљати (се)

розголєни -а -е **1.** обнажен; **2.**

раздрљен

розголїц (ше) -їм (ше) зак. **1.** обнажити (се); разголитити (се); разгалити (се); **2.** раздрљити (се)

розгольовац (ше) -люєм (ше) нєзак. **1.** обнаживати (се); разголићавати (се); разгаљивати (се); **2.** раздрљивати (се)

розгольтани -а -е расклима(та)н, дрндав

розгольтац (ше) -ам (ше) зак. расклима(та)ти (се), разглобити (се), разглавити (се)

розгольтовац (ше) -туєм (ше) нєзак. ґу **розгольтац (ше)**

розгомбац (ше) -ам (ше) зак. разљуљати (се)

розгон х. залет

розгориц ше -им ше зак. разгорети се; разбуктати се, распламсати се

розгорйовац ше -рюєм ше нєзак. разгоревати се; разбуктавати се, распламсавати се

розгоруцени -а -е загрејан, врућ; **скочиц розгоруцени до води** скочити загрејан у воду; **нє пий таки ~ води** немој пити воде тако врућ

розгранїченє с. разграничење; **линия розгранїченя** линија разграничења

розгранїчиц (ше) -им (ше) зак. разграничити (се)

розгранїчовац (ше) -чуєм (ше) нєзак. разграничавати (се)

розгребац -бем зак. рашчепркати

розгривац (ше) -ам (ше) нєзак. оп. **розогривац (ше)**

розгризц -ижем зак. разгристи

розгришенє с. оп. **розришенє (2)**

розгришиц -им зак. оп. **розришиц (2)**

розгрубнуц -нєм зак. раскрупњати се; **хлапец вирос, розгрубнул** дечак је порастао, раскрупњао се

розґаґац ше -ам ше зак. **1.** (о гускох) разгакати се; **2.** прен. (наглас ше розприповедац) раскокодакати се

розґаґрац ше -ам ше зак. разгаламити се; дићи вику, развалити жвале

розґажиц -им зак. **1.** (поґажиц) разгазити; **2.** (розшириц обуй з ношеньом) разгазити, изгазити; ~ **цесни ципели** разгазити тесне ципеле

розґольтац -ам зак. (розмутькац) размућкати; размутити

розґрабац -бем зак. разграбити, разјагмити; **людзе розґрабали робу у дутяну** људи су разјагмили робу у продавници

розґравчац ше -чим ше зак. разгакати се; разграктати се

розґужлїц -їм зак. размрсити, раздрешити, распетљати; ~ **ґузел** размрсити чвор

розґужльовац -люєм зак. размрсивати, раздрешивати, распетљавати

роздавац -ам нєзак. раздавати

роздавиц -им зак. згњечити, разгњечити

роздавчиц -им зак. експр. потпуно згњечити (разгњечити)

роздалєносц и **роздалїна** ж. раздаљина, раздаљеност

роздарти -а -е **1.** дїєсл. мен. од **роз(о)дрец**; **2.** (хтори гоч прецо йойчи, розмазани – о дзецку) цмиздрав, кмезав; **3. роздарте** -того с. раздеротина

роздац -ам зак. раздати

роздвоїц (ше) -їм (ше) зак. раздвојити (се); размакнути (се)

роздвойовац (ше) -юєм (ше) нєзак. раздвајати (се); размицати (се)

роздербани -а -е (дослужени, розтрешени) расклиман; раздрндан; ~ **радио** раздрндан радио

роздербац -ам зак. (розтресц, погубиц) расклимати; раздрндати

розджамиц -им зак.**1.** згњечити, разгњечити, смождити; размрскати; **2.** спљоштити

розджамйовац -юєм нєзак. ґу **розджамиц**

розджубац -бем зак. раскљувати, раскљуцати

розджубовац -буєм нєзак. раскљувавати, раскљуцавати

роздзелїви -а -е оп. **роздзелююци (2)**

роздзелїц -їм зак. **1.** (подзелїц) разделити; **2.** (роздвоїц) раздвојити, разделити

роздзелїц ше -їм ше раздвојити се, разделити се

роздзелююци -а -е **1.** (хтори роздзелює) раздвојан; **2.** (хтори мож роздзелїц) раздељив, раздвојан

роздзельни -а -е ґрам. раставни; ~ **злучнїк** раставни везник

роздзельовац -люєм нєзак. **1.** (дзелїц) раздељивати, делити; **2.** (роздвойовац) раздвајати, раздељивати, лучити

роздзельок -льку/-лька х. (оддзельок) разделак

роздзерац -ам нєзак. **1. а)** цепати; раздирати; ~ **папер** цепати лист хартије; **б)** (задзерац) зацепљивати; **2.** (дзецко – розйойчовац) расплакивати, расплакати; **нє роздзерай дзецко** немој да расплачеш дете; ¤ ~ **очи 1.** разрогачивати очи (да се боље види); **2.** с напором отварати очи (кад се јако спава)

роздїл х. раздео

роздлуженє с. раздужење

роздлужиц (ше) -им (ше) зак. раздужити (се)

роздлужовац (ше) -жуєм (ше) нєзак. раздуживати (се)

роздор х. раздор

роздражє с. распуће, распутица

роздражнїц -їм зак. раздражити; изазвати

роздражнїц ше -їм ше зак. раздражити се

роздражнююци -а -е раздражљив

роздражньовац -нюєм нєзак. раздраживати, дражити; изазивати

роздражньовац ше -нюєм ше нєзак. раздраживати се

роздрандац ше -ам ше зак. разбрбљати се, рашћеретати се

роздрец -ем зак. **1. а)** раздерати, расцепати; расцепити; ~ **рукав** расцепати рукав; **б)** (задрец) зацепити; **2.** (дзецко – розйойчац) расплакати; ¤ **~ очи 1.** (уважно ше упатриц; вицириц очи) широко отворити очи; разрогачити очи; **2.** (отвориц очи по спаню) отворити очи

роздрец ше -ем ше зак. **1.** (*подрец ше*) раздерати се, расцепати се; расцепити се; **2.** (*моцно скричац*) раздерати се, издерати се, дрекнути; ¤ **да ше роздре, лємцо ше нє роздре** (*нє може посцигнуц сполнїц шицки обовязки*) да се растргне (испрекида, претргне, поломи) од посла

роздриляни -а -е арґо (розвити) разбацан

роздриляц -ям зак. разгурати, разгрнути

роздриляц ше -ям ше зак. беш. раздебљати се, раскрупњати се

роздробиц -им зак. раздробити

роздробйовац -юєм нєзак. раздробљавати

роздробнїц -їм зак. (розмелчиц) уситнити

роздробньовац -нюєм нєзак. (розмелчовац) уситњавати, ситнити

роздружиц (ше) -им (ше) зак. раздружити (се)

роздружовац (ше) -жуєм (ше) зак. раздруживати (се)

роздрузґац -ам зак. разбити; разбацати

роздрузґац ше -ам ше зак. разбити се; распасти се

роздувац -ам и **роздувовац** -вуєм нєзак. **1.** (розношиц – о витре) раздувавати; **2.** (огень) распиривати, пропиривати, раздувавати

роздудрани -а -е гунђало, брундало

роздумани -а -е промишљен, смишљен, разборит

роздумано присл. промишљено, смишљено, разборито

роздуманосц ж. промишљеност, смишљеност, разборитост

роздумац -ам зак. размислити; ¤ **скорей пове як роздума** бржи језик од памети, брз је на речима

роздумац ше -ам ше зак. оп. **роздумац**

роздумовац -муєм нєзак. **1.** размишљати; промишљати; **2.** домишљати се, довијати се

роздуц -уєм зак. **1.** (рознєсц – о витре) раздувати; **2. а)** (огень) распирити, пропирити, раздувати; **б)** прен. распирити; **~ нєнависц** распирити мржњу

роздуц ше -уєм ше зак. раздувати се (о ветру); **алє ше роздул!** ала дува!

розелектризовац (ше) -зуєм (ше) зак. физ. разелектрисати (се)

розєдац -ам нєзак. **1.** (нагризац, розточовац) разједати; **2.** (барз гнївац) жестити, срдити; ићи коме на џигерицу

розєдац ше -ам ше нєзак. жестити се, срдити се, разјаривати се, мамити се

розєдзени -а -е разјарен, бесан, срдит, мамен

розєдзено присл. разјарено, бесно, срдито, мамено

розєдзеносц ж. разјареност, бес, срџба

розєдинєносц ж. разједињеност

розєдинїц (ше) -їм (ше) зак. разјединити (се)

розєдиньовац (ше) -нюєм (ше) нєзак. разједињавати (се)

розєдначиц (ше) -им (ше) зак. разједначити (се)

розєдначованє с. разједначавање; ~ **консонантох** ґрам. разједначавање сугласника

розєдначовац (ше) -чуєм (ше) зак. разједначавати (се)

розєдовац ше -дуєм ше нєзак. оп. **розєдац ше**

розєсц -єм зак. **1.** (нагризц, розточиц) разјести; **2.** (барз нагнївац) ражестити, разједити, разјарити, довести до беснила

розєсц ше -єм ше зак. ражестити се, разједити се, разјарити се

розжалєни -а -е оп. **розжалосцени**

розжалїц (ше) -їм (ше) зак. оп. **розжалосциц (ше)**

розжаловац -луєм зак. (вжац чин) ражаловати

розжалосцени -а -е ражалошћен, ожалошћен; сневесељен

розжалосциц (ше) -им (ше) зак. ражалостити (се), ожалостити (се); сневеселити (се); уцвелити (се)

розжалосцовац (ше) -цуєм (ше) нєзак. ражалошћавати (се), ожалошћавати (се); сневесељавати (се); уцвељивати (се)

розжальовац (ше) -люєм (ше) нєзак. жалостити (се); сневесељавати (се)

розживкац ше -ам ше зак. разевати се

розжирячени -а -е усијан, ужарен, ужагрен

розжирячиц -им зак. **1.** усијати, ужарити, зажарити, ужагрити; **2.** прен. распирити, разбуктати

розжирячиц ше -им ше зак. усијати се, ужарити се, зажарити се, ужагрити се

розжирячовац -чуєм нєзак. **1.** усијавати; **2.** прен. распиривати, разбуктавати

розжирячовац (ше) -чуєм (ше) нєзак. ґу **розжирячиц (ше)**

розжувац -ам зак. ражвакати

розиграни -а -е разигран, живахан; раздраган

розиграц ше -ам ше разиграти се; раздрагати се

розидзени -а -е **1.** дїєсл. мен. од **розисц ше; 2.** (о супружнїкох) разведен, растављен

розисц ше -идзем ше зак. **1. а)** (*розлучиц ше*) разићи се, растати се; **б)** (*о супружнїкох*) растати се; **2.** (*оддалїц ше, розшириц ше у вецей напрямох*) разићи се; **розишли ше хтори кадзи**

разишли су се куд који; **молга ше розишла** магла се разишла; **3.** (*потрошиц ше – о пенєжу*) потрошити се; **пенєж ше швидко розишол** паре су се брзо потрошиле; **3.** (*о гордове*) расушити се; **4.** (*нє зложиц ше у думаню, похопеню*) размимоићи се, разићи се; **5.** *зложеней, спакованей роби*) разићи се; **коч ше розидзе кед є нє звязани** кола се разиђу ако нису везана

розиходзенє *с.* **1.** *оп.* **розходзенє; 2.** (*нєскладанє у думаню, похопеню* размимоилажење, разилажење у ставовима

розиходзиц ше -им ше зак. **1.** оп. **розходзиц ше; 2.** (нє складац ше у думаню, похопеню) размимоилазити се, разилазити се

розйойчац -чим зак. расплакати; раскукати

розйойчац ше -чим ше зак. расплакати се; раскукати се; разјецати се

розказ х. **1.** наређење, наредба; **видац ~** издати наређење; **2.** (наручєнє єдзеня, пица у ресторану) наруџбина, поруџбина

розказац -ажем зак. **1.** (дац розказ) наредити, заповедити; **2.** (наручиц) наручити; **у ресторану розказали пиво** у ресторану су наручили пиво; **у посластичарнї розказала печиц торту** у посластичарници је наручила да јој испеку торту; **3.** (дакому – прешвечиц, урозумиц) убедити; уразумити; доказати; **нє мог сом му ~ же би то нє робел** нисам могао да га убедим да то не ради; ¤ **нє мож му ~** (нє мож го прешвечиц) не можеш му доказати; **~ себе** (змириц ше, нормализовац ше з розположеньом у розчарованю и под.) смирити се, помирити се: **по тей звади нє могла себе розказац** после ове свађе није могла да се смири; **~ шерцу** стегнути срце

розказовац -зуєм нєзак. **1.** (давац розкази) наређивати, заповедати; налагати; **2.** (єдзенє, пице у ресторану - наручовац) наручивати

розказуюци -а -е заповеднички, заповедан; ~ **тон** заповеднички тон; ◊ **~ способ** ґрам. заповедни начин

розказуюцо присл. заповеднички

розкапчац -ам зак. раскопчати

розкапчац ше -ам ше зак. раскопчати се

розкапчовац -чуєм зак. раскопчавати

розкапчовац ше -чуєм ше зак. раскопчавати се

розквит х. оп. **розквитнуце**

розквитац -ам нєзак. цветати; расцветавати се

розквитнуц -нєм зак. расцветати се; процветати

розквитнуце с. процват

розквочиц ше -им ше зак. расквоцати се

розкерчиц -им зак. раскрчити

розкивани -а -е расклиман; дрндав

розкивац (ше) -ам (ше) зак. расклимати (се), расклиматати (се), раздрмати (се); разглавити (се)

розкивовац (ше) -вуєм (ше) зак. расклимавати (се), раздрмавати (се); разглављивати (се)

розкирвавиц (ше) -им (ше) зак. раскрвавити (се)

розкихац -ам зак. растерати; **з нєозбильним справованьом розкихал дружтво** неозбиљним понашањем растерао је друштво

розкихац ше -ам ше зак. **1.** разићи се, растурити се (о већем друштву); **2. а)** (нє присц до реализациї дачого): **розкихала ше свадзба** неће бити (нема ништа од) свадбе (због неслоге младенаца, родбине и сл.); **розкихала ше догварка** није постигнут (пропао је) договор; **б)** (погубиц ше): **розкихало ше приятельство** покварило се (распало се) пријатељство

розкихотац ше -ам ше зак. раскикотати се

розкладанє с. **1.** дїєсл. мен. од **розкладац (ше)**; **2.** (на состойни часци) разградња; расклапање; **3.**

физ., хем. разлагање
розкладац -ам нєзак. **1.** (обєкт дїї коло себе) стављати (слагати, размештати) око себе; **~ серсам коло себе** стављати алат око себе; **2.** (карти за картанє) слагати; **3.** физ., хем. разлагати; ~ **силу на компоненти** разлагати силу на компоненте; ~ **квашнїни** разлагати киселине; **4.** заст. расправљати; причати; објашњавати; **цошка живо розкладали** нешто су живо причали; **дармо сом му розкладал** узалуд сам му објашњавао; **5.** (поставяц, шириц): **~ шатор** постављати шатор; ~ **адяш** поль. заст. (розкладац розвязани снопи по гумнє за тлаченє) насађивати вршај (в.), ставити насад (в.); ◊ **~ огень** (подпальовац огень у пецу, шпоргету) ложити ватру; ~ **з руками** гестикулирати рукама; **~ галови (мрежи)** постављати мреже
розкладац ше -ам ше нєзак. **1.** (класц коло себе предмети за роботу) стављати (слагати, размештати) алат и сл. око себе, припремати се за рад; **2.** нашироко причати; **3.** физ., хем. разлагати се
розкладач х. хем. и др. разлагач
розкласовац (ше) -суєм (ше) зак. разврстати (се)
розкласц -адзем зак.: ~ **огень/огня** наложити (потпалити) ватру
розклочнїц ше -їм ше зак. (розтресц ше – о дачим заплєценим) распасти се, расплести се, рашчинити се; **манила ше розклочнєла** манила се распала
розклочньовац ше -нюєм ше нєзак. распадати се, расплетати се, рашчињавати се
розкляпчисциц -им зак. распљоштити; распљескати
розковац -куєм зак. (ошлєбодзиц оковох) расковати, отковати
розкол х. раскол
розколїмбац (ше) -ам ше зак. разљуљати (се)
розколїсани -а -е усталасан
розколнїк х. (одпаднїк) расколник
розколнїцки -а -е расколнички
розкомоциц ше -им ше зак. раскомотити се
розконарени -а -е разгранат; крошњаст, крошњат
розконариц (ше) -им ше зак. разгранати (се)
розконарйовац -юєм нєзак. гранати, разграњавати
розконарйовац ше -юєм ше зак. гранати се, разграњавати се; крошњати се
розкопанїско с. (археолоґийне и под.) раскопина
розкопац -пем зак. раскопати
розкопина ж. оп. **розкопанїско**
розкоповац -пуєм нєзак. раскопавати
розкоренїц ше -їм ше зак. закоренити се, укоренити се
розкореньовац ше -нюєм ше зак. закорењивати се, укорењивати се
розкормоциц ше -им ше зак. дозволити себи превише слободе, раскомотити се, разбашкарити се
розкоткодац ше -ам ше зак. раскокодакати се, ускокодакати се
розкош х. **1.** раскош; **2. розкоши** мн. задовољства; сретан живот пун задовољства; благостање; **тїлесни розкоши** телесна задовольства; **у тей держави тераз нє розкоши** овој држави сада не цветају руже; ¤ **жиц у розкошох** (жиц у богатству и щесцу) пливати у масти и сласти, пливати у задовољству (срећи, богатству)
розкошни -а -е раскошан
розкошовац -шуєм нєзак. **1.** уживати (у сретном животу, благостању); **2.** раскошно живети
розкравац -ам нєзак. расецати, раскрајати (хлеб, лубеницу и сл.)
розкраднуц -нєм зак. покрасти, распљачкати
розкракац ше -ам ше зак. разграктати се (о вранама)
розкракориц ше -им ше зак. видр. раскокодакати се, расторокати се, ражџакати се, разгаламити се; **цо ши ше розкракорел!?** шта си се разгаламио!?
розкрац -аєм зак. расећи (хлеб,

лубеницу и сл.)
розкрачац ше -ам ше зак. пружити корак, раскорачати се, заграбити
розкресциц -им зак. раскрстити; ¤ **то анї чорт нє розкресци** (о помервеней ситуациї) из те кудеље нећеш ухватити нити
розкрипачиц -им зак. ист. ослободити кметства
розкричац ше -чим ше зак. развикати се, разгаламити се
розкрок х. раскорак
розкрочиц ше -им ше зак. раскорачити се
розкрочни -а -е раскорачни
розкруцац (ше) -ам (ше) нєзак. оп. **розкруцовац (ше)**
розкруциц (ше) -им (ше) зак. размотати (се), одмотати (се); одвити (се), развити (се); расповити (се)
розкруцовац (ше) -цуєм (ше) нєзак. размотавати (се), одмотавати (се); одвијати (се), развијати (се); расповијати (се)
розкукурикац ше и коц. **розкукуриґац ше** -ам ше зак. раскукурекати се
розкушиц -им зак. **1.** прегристи, разгристи; **2.** (здробиц) скрцкати, скрхати; ~ **орех зоз зубами** скрцкати орах зубима
розкушовац -шуєм нєзак. **1.** прегризати, разгризати; **2.** (роздробйовац) крцкати, крхати
розламац (ше) -мем (ше) зак. разломити (се), сломити (се)
розламкови -а -о/-е (од **розламок**) разломачки
розламованє с. разламање; ◊ ~ **шветлосци** физ. разламање светлости
розламовац (ше) -муєм (ше) нєзак. разламати (се), ломити (се)
розламок -мку/-мка х. мат. разломак
розлєзнуц ше -єжем ше зак. (розисц ше до ширини – о цесту) разићи се, расплинути се; **хлєб ше розлєзол у пецу** хлеб се расплинуо у пећи
розлєт х. залет
розлєтац ше -ам ше зак. разлетети се (о многима, о свима)
розлєтовац ше -туєм ше нєзак. **1.** разлетати се; **2.** залетати се; захуктавати се
розлєцени -а -е захуктан
розлєциц ше -им ше зак. **1.** разлетети се; **2.** залетети се; захукати се, захуктати се
розлєцовац ше -цуєм ше нєзак. оп. **розлєтовац ше**
розлика ж. разлика
розликовац -куєм нєзак. разликовати
розликовац ше -куєм ше нєзак. разликовати се
розлични -а -е различит, различан, разни
розлично присл. различито, разно
розличносц ж. различитост
розлїв х. разлив, излив
розлївац (ше) -ам (ше) нєзак. **1.** (одсиповац (ше) з верху) просипати (се), проливати (се), разливати (се); **2.** (на шицки боки) разливати (се)
розлїпиц (ше) -им (ше) и **розлїпнуц (ше)** -нєм (ше) зак. разлепити (се)
розложиц -им зак. **1.** (покласц обєкт дїї коло себе) ставити (сложити, разместити) око себе; **майстор розложел серсам и почал робиц** мајстор је спремио (ставио око себе) алат и почео је да ради; **2.** (карти за картанє) послагати; **3.** физ., хем. (подзелїц на состойни часци) разложити; ~ **силу на компоненти** разложити силу на компоненте; **4.** објаснити; изнети; испричати; **накратко ~ о проблеме** накратко изнети проблем; **розложел ми свойо бриґи** испричао ми је своје бриге; **5.** (поставиц): ~ **шатор** разапети (подићи, поставити) шатор; **6.** (подпалїц): ~ **огень** наложити (потпалити) ватру
розложиц ше -им ше зак. **1.** (покласц обєкт дїї коло себе, пред себе) ставити (сложити, разместити) алат и сл. око себе, припремити се за рад; почети

(кренути) радити; **праве сом ше розложел з роботу, а ти ме волаш єсц** управо сам кренуо радити, а ти ме зовеш да једемо; **2. а)** физ. разложити се; **б)** хем. разградити се
розлука ж. **1.** (розход) растанак; **2.** (розлученє) растава; **3. розлуки** мн. фолкл. коц. девојачко вече (последња девојачка недеља пред свадбу)
розлучиц -им зак. **1.** раздвојити; раставити; **судьба их розлучела** судбина их је раставила; **2.** заст. разликовати; ~ **добре и зле** разликовати добро и зло
розлучиц ше -им ше зак. раздвојити се; растати се; **драга ше розлучела на два боки** пут се раздвојио на две стране
розлучлїви -а -е оп. **розлучуюци**
розлучни -а -е разговетан
розлучно присл. разговетно
розлучовац -чуєм нєзак. **1.** раздвајати; растављати; делити; **2.** заст. разликовати
розлучовац ше -уєм ше нєзак. **1.** раздвајати се; растајати се, растављати се; **2.** заст. разликовати се
розлучовач х. растављач
розлучуюци -а -е раздвојив, растављив
розлярмац ше -ам ше зак. развикати се, разгаламити се, раздерњати се
розляц -лєєм зак. **1.** просути, пролити; **розляла воду з гарчка** просула је воду из лонца; **2.** разлити
розляц ше -лєєм ше зак. **1.** просути се, пролити се; **розляла ше му вода з канчова** просула му се вода из бокала; **2.** разлити се; излити се; **рика ше розляла** река се излила
розмаґнетизовац ше -зуєм ше зак. размагнетисати се, размагнетизирати се
розмазанєц -нца х. **1.** размаженко, размаженац; маза; **2. розмазанци** мн. краћа коса на врату жене која се не може покупити у пунђу
розмазани -а -е размажен; ~ **дзецко** размажено дете, маза
розмазаносц ж. размаженост
розмазац зак., лєм перф. размазити; **мац розмазала сина** мајка је размазила сина
розмазац ше зак., лєм перф. размазити се; **дзецко ше розмазало** дете се размазило
розмазовац -зуєм нєзак. мазити
розмазовац ше -зуєм ше нєзак. **1.** взаєм. повр. мазити се; **2.** (на розмазовацо бешедовац) врскати; бебити се
розмазоваци -а -е мазан
розмазовацо присл. мазно
розмак х. размак
розмакац -ам и **розмакац ше** -ам ше нєзак. натапати се, расквашивати се, расквасити се; **диждж сипе, жем розмака** киша сипи, земља се натапа
розмарзац -ам нєзак.
розмарзнуц -ржнєм зак. измрзнути (се), измразати се; **жем през жиму розмаржнє** земља се преко зиме измрзне
розмаринґ х. коц. оп. **розмария**
розмария ж. бот. рузмарин
розмарнїц -їм и **розмарновац** -нуєм зак. распрчкати, страћити; раскућити; пробекријати
розмасценє с. осн., мед. размаз
розмасциц -им зак. размазати
розмасцовац -цуєм нєзак. **1.** размазивати; **2.** масирати, трљати; ~ **боляце** масирати болно место
розмах х. оп. **розмахнуце; ◊ з розмаху** присл. измашичке; ¤ **у полним розмаху** у пуном јеку
розмахац ше -ам ше зак. размахати се; развитлати се; размлатарати се
розмахнуц -нєм зак. размахнути, замахнути
розмахнуц ше -нєм ше зак. размахнути се; завитлати
розмахнуце с. размах, замах, узмах
розмаховац -хуєм нєзак. размахивати, замахивати; развитлавати; млатарати
розмаховац ше -хуєм ше нєзак. размахивати се; витлати, развитлавати се; млатарати

розмегчац -ам зак. размекшати
розмегчовац -чуєм нєзак. размекшавати
розмеджиц (ше) -им (ше) зак. размеђити (се)
розмелчиц -им зак. раситнити, уситнити; раздробити
розмелчовац -чуєм нєзак. ситнити, уситњавати; дробити
розменїц -їм зак. **1.** разменити, уситнити; ~ **тисяч динари** уситнити хиљаду динара; **2.** разменити; ~ **искуства** разменити искуства
розменьовац -нюєм нєзак. размењивати, уситњавати
розмер х. **1.** геогр., лит. размер; **2.** оп. **розмира (1.б)**
розмерац -ам зак. **1.** размерити; **2.** развагати
розмервиц -им зак. размрсити, распетљати; ~ **цверну** размрсити конац
розмервиц ше -им ше зак. размрсити се, распетљати се
розмервйовац (ше) -юєм (ше) зак. размрсивати (се), распетљавати (се)
розмерйовац -юєм нєзак. размеравати
розмесц -ецем зак. размести
розмесценє с. размештај
розмесциц (ше) -им (ше) зак. разместити (се)
розмесцовац (ше) -цуєм (ше) нєзак. размештати (се)
розмикац (ше) -ам нєзак. откључавати (се)
розминирац -ам и **розминировац** -руєм зак. разминирати
розмира ж. размер х., размера ж. (1. количина; 2. димензија); **зарно ше у нас шеє у вельких розмирох** житарице се код нас сеју у великим размерама; **простория широких розмирох** просторија широких размера; ¤ **достац/доставац вельки (найвекши) розмири** узети/узимати велике (највеће) размере
розмирно присл. оп. **зрозмирно**
розмиц -иєм зак. разлокати, пролокати
розмишац -ам зак. размешати, измешати; размутити; ~ **лимунаду** размутити лимунаду
розмишовац -шуєм нєзак. мешати
розмишиц -им зак. (розгнєсц) размесити
розмножиц (ше) -им (ше) зак. размножити (се)
розмножованє с. размножавање
розмножовац (ше) -жуєм (ше) нєзак. размножавати (се)
розмокнуц -нєм и **розмокнуц ше** -нєм ше зак. накиснути, расквасити се; **жем розмокла од дижджу** земља се расквасила од кише; **ципели му розмокли од роси** ципеле су му накиснуле од росе
розмонтирац -ам зак. размонтирати
розмотац (ше) -ам (ше) зак. размотати (се)
розмотовац (ше) -туєм (ше) нєзак. размотавати (се)
розмочени -а -е расквашен; **драга розмочена од дижджу** пут је расквашен од кише
розмочиц -им зак. **а)** расквасити, размочити; **диждж розмочел жем** киша је расквасила земљу; **б)** (у води) укиселити, надојити
розмочиц ше -им ше зак. **а)** расквасити се, размочити се; нагрезнути; **б)** (у води) укиснути (се), укиселити се
розмражиц ше -им ше зак. (постац мелчейши по жимским змарзаню – о жеми, грудох и под.) измрзнути (се), измразати се; **поорана жем ше през жиму розмражела** узорана земља се преко зиме измрзнула
розмутькац -ам зак. размуђкати, промуђкати (оп. **розґольтац**)
розмуциц -им зак. размутити
рознєсц -єшем зак. з розл. знач. разнети; ~ **писма** разнети писма; **витор рознєсол лїсце** ветар је разнео лишће; ~ **глас о дачим** разнети глас о нечему; **ґраната му рознєсла руку** граната му је разнела руку
рознєсц ше -єшем ше зак. разнети

се
рознїжиц -їм зак. **1.** разнежити; **2.** ганути
рознїжиц ше -їм ше зак. разнежити се
рознїжовац (ше) -жуєм (ше) нєзак. ґу **рознїжиц (ше)**
рознїмац -ам нєзак. (широко отверац): ~ **уста** отварати уста, зевати; разјапљивати (разваљивати) уста; ~ **очи** разрогачивати очи
розношач х. оп. **розношовач**
розношенє с. **1.** дїєсл. мен. од **розношиц**; **2.** разнос
розношиц -им и **розношовац** -шуєм нєзак. разносити; ~ **поволанки** разносити позиве; ~ **блато з обую** разносити блато обућом
розношиц ше -им ше и **розношовац ше** -шуєм ше нєзак. разносити се; проносити се
розношовач х. разносач
розношовачка ж. разносачица
рознялкошиц ше -им ше *зак.* постати велик кицош (лола), пробећарити се, разбећарити се
розняц -нєєм зак. (широко отвориц): ~ **уста** отворити уста, зинути, зевнути; разјапити (развалити, извалити) уста; ~ **очи** разрогачити (извалити) очи
розобрац розберем зак. **1.** (розложиц на состойни часци) **а)** (справу) расклопити, раставити, размонтирати; ~ **механїзем** расклопити механизам; **б)** (будинок) срушити, порушити; **в)** (брадло и под.) растурити; **г)** (шатор) размонтирати; **2.** (познїмац украси з крачунского древка) раскитити; ~ **крачун** раскитити јелку; **3.** (заклану живину – пофаластовац) истранжирати; **4.** (покуповац, рознєсц робу и под.) разнети; **купци розобрали шицку робу** купци су разнели сву робу; **5.** **а)** (поцешиц) утешити; разговорити; разгалити; разонодити; орасположити; **смутни є, а нєт го хто ~** тужан је, а нема ко да га утеши (разговори); **писня го розобрала** песма га је разгалила; **б)** освежити, разгалити; **попий лимунади, розбере це дакус** попиј лимунаде, освежиће те мало
розобрац ше -берем ше зак. (поцешиц ше) утешити се; разговорити се; разгалити се; разонодити се; (о)расположити се; олакшати срцу
розогнац розженєм зак. **1. а)** (розплашиц) растерати, разјурити, разагнати; ~ **банди** растерати (разјурити) банде; **б)** (рознєсц) растерати; **витор розогнал молгу** ветар је растерао маглу; **2.** (зробиц ценшим) развити, растањити; ~ **цесто з розвалку** развити тесто оклагијом; ¤ **~ паскуди** растерати мамурлук
розограц (ше) -греєм (ше) зак. **1.** (цалком ше зограц) загрејати (се), разгрејати (се); **2.** усијати (се)
розогривац (ше) -ам (ше) нєзак. **1.** (цалком ше зогривац) загре(ја)вати (се), разгре(ја)вати (се); **2.** усијавати (се)
розодкривац -ам нєзак. разоткривати; изобличавати
розодкриц -иєм зак. разоткрити; изобличити
розодрец -ем зак. оп. **роздрец (1)**
розодрец ше -ем ше зак. оп. **роздрец ше (1)**
розознац -ам зак. разазнати, разабрати
розомлєц розмелєм зак. здробити
розомкнуц -нєм зак. откључати
розоначиц -им зак. **1.** раскомадати; **2.** прен. решити проблем, завршити с нечим
розопнуц -нєм зак. (розшириц) разапети
розопяц -пнєм зак. распети, разапети; ~ **на криж** распети на крст
розорац -рем док. поль. поорати на разор (на ајс)
розорвац (ше) -вем (ше) и **розорвец (ше)** -ем (ше) зак. растргнути (се), претргнути (се)
розорйовац -юєм нєзак. поль. орати на разор (на ајс)

розоружац -ам зак. разоружати; обезоружати
розоружац ше -ам ше зак. разоружати се
розоружовац (ше) -жуєм (ше) нєзак. ґу **розоружац (ше)**
розослац -ошлєм зак. разаслати
розоспац -ошпим зак. расанити
розоспац ше -ошпим ше зак. **1.** расанити се, распавати се; **нє рушай дзецко, бо ше розошпи** не дирај дете, јер ће се расанити; **2.** постати поспан
розохпани -а -е коме се од претераног јела повећао стомак и истовремено апетит; који је отрбушатио; ¤ ~ **як мех** јако је отрбушатио
розохпац ше -ам ше зак. отрбушатити и још боље јести; **добре кармени прашата ше розохпали, та тераз ище лєпше єдза** добро храњени прасићи су отрбушатили, па сад још боље једу
розоцате -того с. паротина, посекотина
розоцац -отнєм зак. процепати, расећи, парнути; **вдерел го и розоцал му ґамбу** ударио га је и расекао му усну
розошац (ше) розшеєм (ше) зак. расејати (се); раштркати (се)
розпад х. распад; слом; расуло; ~ **империї** распад империје
розпадац ше -ам ше зак. (почац моцно падац – о дижджу) линути, улити, навалити; **алє ше розпадал!** ала пада (лије)!
розпаднуц ше -нєм ше зак. распасти се
розпадовац ше -дуєм ше нєзак. распадати се
розпадоваци и **розпадуюци** -а -е распадан, распадљив
розпаздзериц -им зак. раскупусати, расалатати; исцепати у рите; ~ **кнїжку** раскупусати књигу; ~ **шмати** исцепати одећу у рите
розпаковац -куєм зак. распаковати
розпаковйовац -юєм нєзак. распакивати
розпал х. (розмах) јек, жар; **у розпалу борби** у јеку борбе
розпалїц -їм зак. **1.** ражећи, распирити, распалити; **2.** ужарити
розпалїц ше -їм ше зак. **1.** распалити се, распирити се, успламтети, успламсати; **2.** ужарити се; **3.** прен. распалити се, успалити се
розпальовац (ше) -люєм ше нєзак. ґу **распалити (се)**
розпарац -рем зак. **1.** распорити, распарати; ~ **рубец** распарати шав; **2.** (штрикани предмет) расплести; **3.** (з ножом) распорити, расећи
розпарац ше -рем ше зак. **1.** распорити се, распарати се; **2.** (о штриканом предмету) расплести се
розпаровац -руєм зак. распарити; ~ **ботоши** распарити чарапе
розпаровац ше -руєм ше зак. распарити се
розпарцеловац -луєм зак. распарцелисати
розпасац (ше) -ашем (ше) зак. распасати (се), распојасати (се)
розпасмовац ше -муєм ше зак. раслојити се
розпасмовйовац ше -юєєм ше нєзак. раслојавати се
розпатранє с. **1.** разгледање; **2.** разматрање
розпатрац -ам нєзак. **1.** разгледавати; осматрати; **2.** разматрати; ~ **законски предлог** правн. разматрати законски предлог; **3.** извиђати; **4.** прелиставати
розпатрац ше -ам ше нєзак. разгледавати се, гледати око себе; **уходзи и розпатра ше** улази и гледа око себе
розпатрацки -а -е осматрачки; ~ **служба** осматрачка служба
розпатрач х. **1.** осматрач; **2.** разгледач; **3.** разматрач
розпатрачнїца ж. **1. а)** осматрачница; **б)** воєн. објавница; **2.** видиковац
розпатриц -им зак. **1.** разгледати; **2.** размотрити; ~ **факти** размотрити чињенице; **3.** извидети
розпатриц ше -им ше зак.

разгледати се, погледати око себе; **розпатрел ше у цмоти и обачел человека** погледао је око себе у мраку и спазио човека
розпекац (ше) -ам (ше) нєзак. ґу **розпечиц (ше)**
розпечатовац -туєм зак. распечатити, отпечатити
розпечатовйовац -юєм нєзак. распечаћавати, отпечаћавати
розпечацовац -цуєм зак. оп. **розпечатовац**
розпечацовйовац -юєм нєзак. оп. **розпечатовйовац**
розпечени -а -е врућ; усијан; ужарен; ~ **од слунка камень** врућ (усијан) од сунца камен; **асфалт ~ од слунка** асфалт је усијан од сунца; ~ **желєзо** ужарено гвожђе
розпеченосц ж. усијаност, усијање
розпечетовац ше -туєм ше зак. заст. оп. **розпечатовац ше**
розпечиц (ше) -чем (ше) зак. ужарити (се), усијати (се)
розпилїц -їм зак. распилити, расећи
розпинац -ам нєзак. **1.** (на криж) распињати, разапињати; **2.** прен. (мучиц) распињати, раздирати, надимати; надимати се; **розпина го чувство нєправди** распиње га осећање неправде; **нєнависц го розпина** мржња му надима груди; **розпина го гнїв** надимље се од гнева; **так плаче, аж ю розпина** тако плаче да јој се груди надимљу
розпиначка ж. спец. распињач
розпинка ж. (латка и под. з хтору ше трима одстоянє) распон; **оддалїц конар од стебла з розпинку** удаљити грану од дебла распоном
розпирскац -ам зак. распрскати; распршити; ~ **воду по кухнї** распрскати воду по кухињи
розпирсковац -куєм нєзак распрскивати; распршивати
розпирсковач х. **1.** распрскивач; распршивач, распрашивач; **2.** млазница
розпирсковачка ж. техн. бризгаљка
розпирснуц ше -ршнєм ше зак. распрснути се; распршити се
розпис х. адм. (циркулар) распис, окружница; **послац ~ шицким полицийским власцом** послати распис свим полицијским властима
розписац -ишем зак. расписати; ~ **конкурс** расписати конкурс
розписац ше -ишем ше зак. **1.** (почац навелько писац) расписати се; **2.** (розвесц ше - о супружнїкох) развести се
розпискаловац ше -луєм ше зак. разгаламити се, дићи вику
розписовач х. расписивач; ~ **конкурса** расписивач конкурса
розпитац ше -ам ше зак. распитати се; обавестити се
розпитовац ше -туєм ше нєзак. распитивати се; обавештавати се
розпиц ше -иєм ше зак. одати се пићу
розплакани -а -е расплакан; ~ **дзецко** расплакано дете
розплакац -ачем зак. расплакати; раскукати; довести до суза
розплакац ше -ачем ше зак. расплакати се; бризнути у плач; раскукати се; разјецати се; ¤ **да ше человек розплаче** (барз нєвигодна, чежка ситуация) то је богу плакати
розплашиц -им зак. растерати, разагнати, разјурити
розплашовац -шуєм нєзак. растеривати, разгонити, разјуривати
розплєсц (ше) -єцем (ше) зак. расплести (се), отплести (се)
розплєт х. з розл. знач. расплет; ~ **шицких проблемох** расплет свих проблема; **траґични ~** трагичан расплет
розплєтац (ше) -ам (ше) нєзак. расплетати (се), расплитати (се)
розплїнуц ше -нєм ше зак. расплинути се
розплїньовац ше -нюєм ше нєзак. расплињавати се
розплодзиско с. расплодиште
розплодзиц (ше) -им (ше) зак. расплодити (се)
розплодзованє с. **1.** расплођавање;

2. приплод
розплодзовач х. **1.** расплођивач; **2.** оп. **розплоднїк**
розплодзовац (ше) -дзуєм (ше) нєзак. расплођавати (се)
розплодни -а -е расплодни; ~ **буяк** расплодни бик
розплоднїк х. расплодник
розплювац -ам зак. распљувати
розплюскац (ше) -ам (ше) зак. распљускати (се)
розплюсковац (ше) -куєм (ше) нєзак. распљускивати (се)
розповедац -ам зак. говорити, причати (објашњавајући); објашњавати, тумачити
розповедни -а -е: ~ **виреченє** ґрам. изрична реченица
розповесц -ем зак. испричати (објашњавајући); објаснити; **розповедла ми яки шор у їх фирми** објаснила ми је какав је ред у њиховој фирми; ¤ **нє дац себе ~** не дати себи доказати
розподзелїц (ше) -їм (ше) зак. расподелити (се)
розподзельованє с. з розл. знач. расподела; ~ **на тарґовищу** расподела на тржишту
розподзельовац (ше) -люєм (ше) нєзак. расподељивати (се)
розпознавац -ам нєзак. препознавати; разликовати
розпознавац ше -ам ше нєзак. упознавати се са околином
розпознаваюци -а -е препознатљив; ◊ ~ **знак** знак препознавања
розпознац -ам зак. препознати; разликовати; увидети
розпознац ше -ам ше зак. упознати се (боље, ближе); **ходзел по сушедстве ~ зоз сушедами** обилазио је комшилук да се упозна са комшијама
розполаганє с. располагање
розполагац -ам нєзак. располагати
розполагаюци -а -е расположив; **розполагаюци средства** расположива средства
розполовиц (ше) -им (ше) зак. располовити (се), располутити (се)
розполовйовац (ше) -вюєм (ше) зак. располовљивати (се), располућивати (се)
розположенє с. расположење
розположени -а -е расположен
розположеносц ж. оп. **розположенє**
розположиц ше -им ше зак. расположити се
розпон х. распон; ~ **кридлох** распон крила; ~ **ценох** екон. распон цена
розпонагляни -а -е који журно иде; захуктан
розпонагляносц ж. захукталост
розпонагляц ше -ям ше зак. журно поћи, пружити корак, убрзати, ужурбати се, усхитати се; нагнути; захук(т)ати се
розпонагльовац ше -люєм ше нєзак. и частот. ґу **розпонагляц ше**
розпор х. (розрез на шматох) распор, простриг, простриж; пармак; шлиц
розпоредзиц (ше) -им (ше) зак. распоредити (се)
розпоредзовац (ше) -дзуєм (ше) нєзак. распоређивати (се)
розпорядкови -а -е распоредни; ~ **число** распоредни број
розпорядок -дку/-дка х. распоред; ~ **годзинох** распоред часова; **воєни ~** војни распоред
розпосилац -ам нєзак. разашиљати
розпослац -ошлєм зак. разаслати
розпосилач х. разашиљач; одашиљач; ~ **пошти** одашиљач поште
розпосцелїц -їм и **розпосцеляц** -ям зак.: ~ **посцель** распремити кревет
розпочац -чнєм зак. започети, отпочети, почети; заподенути, заметнути
розпочинац -ам нєзак. започињати, отпочињати; заподевати, заметати
розпра ж. кнїжк. (звада) распра
розправа ж. з розл. знач. расправа; **написац розправу** о дачим написати расправу о нечем; **пойсц на розправу** правн. отићи на расправу
розправиц -им **1.** зак. измешати,

размешати; **~ даралов швиньом** измешати прекрупу за свиње**; ~ фарбу** направити (измешати) боју; **2.** (предискутовац; ришиц) расправити, размотрити
розправяц -ям нєзак. **1.** мешати, месити; замесити; ~ **помлєте месо за колбаси** месити месо за кобасице; **2.** (дискутовац; ришовац) расправљати; разматрати; већати; ~ **о подійох** расправљати о догађајима
розпраскац -ам зак. распуцати се
розпредаванє с. распродаја
розпредавац -ам нєзак. распродавати
розпредац -ам зак. распродати; раскрчмити, искрчмити
розпрестрец (ше) -ем (ше) зак. распрострети (се), разастрети (се)
розпресцерац (ше) -ам (ше) нєзак. распростирати (се), разастирати (се)
розпрештрец (ше) -ем (ше) зак. оп. **розпрестрец (ше)**
розприповедац ше -ам ше зак. распричати се
розпроїц -їм зак. распарити
розпроїц ше -їм ше зак. **а)** распарити се; рашчварити се, омекшати од врућине; растопити се; **сланїна ше розпроєла на слунку** сланина се рашчварила на сунцу; **б) шицок сом ше розпроєл на слунку** скувао сам се на сунцу
розпук х.: ¤ **шмеяц ше до розпуку** заст. (барз ше шмеяц) хватати се (ухватити се, држати се) за трбух од смеха, ваљати се (превијати се, цепати се, изврнути се) од смеха
розпука ж. очајање;
¤ **падац/спаднуц до розпуки** падати/пасти у очајање
розпукац -ам зак. **1.** испуцати; **2.** (о пуканкох) раскокати се
розпукац ше -ам ше зак. оп. **розпукац**
розпуклєнїна и **розпуклїна** ж. пукотина, распуклина
розпукнуц -нєм зак. распукнути, пукнути; распрснути се
розпукнуц ше -нєм ше зак. оп. **розпукнуц**
розпукнуце с. **1.** (менша розпуклїна) мања пукотина; ~ **на склу** пукотина на стаклу; **2.** (розпукованє) распукнуће
розпусни -а -е **1.** распустан, распуснички; разблудан; **2. розпусни** -ного х. распусник, разблудник; **3. розпусна** -ней ж. распусница; ◊ ~ **дом** кућа разврата, блудна кућа
розпуснїк х. оп. **розпусни (2)**
розпуснїца ж. оп. **розпусни (3)**
розпусноsц ж. распусништво, распусност
розпуст х. распуст; **лєтни (жимски)** ~ летњи (зимски) распуст
розпуста ж. и **розпуство** с. разврат; ◊ **дом розпусти** оп. **розпусни дом**
розпучиц -им зак. згњечити, здавити; згазити; ~ **хробака** згњечити црва; ~ **вайцо у руки** згњечити јаје у руци
розпущени -а -е **1.** дієприкм. од **розпущиц (ше)**; **2.** (розмазани, пусти) распуштен; уличарски; **розпущени дзеци** распуштена деца; **3.** (о нациню) развређен; **4.** (нє посцискани – о апарату, справи) олабављен; **5.** (нє чувани на концу сезони) распуштен; ~ **бостан** распуштен бостан
розпущенїна ж. хем. раствор; растопина; ~ **соли** раствор соли
розпущеноsц ж. распуштеност
розпущиц -им зак. **1.** (розтопиц) растопити, истопити; отопити; ~ **груду шнїгу** растопити грудву снега; ~ **метал** растопити метал; ~ **ляд** растопити (отопити) лед; **2.** (одмарзнуц) одмрзнути, одледити, размрзнути; **3.** (направиц розпущенїну) растворити; ~ **цукер у води** растворити шећер у води; **4.** з розл. знач. распустити; ~ **школи пре епидемию** распустити школе због епидемије; ~ **скупштину** распустити скупштину; ~ **власи** распустити косу; ~ **дзецко** распустити дете; ~ **бостан** (престац чувац бостан на концу сезони)

распустити бостан
розпущиц ше -им ше зак. **1.** (о шнїгу, металу и под. - розтопиц ше) растопити се, истопити се; отопити се; ископнети, окопнети; **шнїг ше розпущел** снег се растопио; снег је окопнео; **2.** (одмарзнуц ше) одмрзнути се, одледити се, размрзнути се; **3.** (прейсц з твардого до чечного стану) растворити се; **4.** (о нациню диньох, ґереґох) развређити се; **5.** з розл. знач. распустити се
розпущовац -щуєм нєзак. **1.** (шнїг, метал и под. - пущац, розтопйовац) топити; **2.** (одмарзовац) одмрзавати, одлеђивати, размрзавати; **3.** (правиц розпущенїну) растварати; **4.** з розл. знач. распуштати
розпущовац ше -щуєм ше нєзак. **1.** (о шнїгу, металу и под. - розтопйовац ше) топити се, кравити се; копнети; **2.** (одмарзовац ше) одмрзавати се, одлеђивати се, размрзавати се; **3.** (преходзиц з твардого до чечного стану) растварати се; **4.** з розл. знач. распуштати се
розпущоваци -а -е оп. **розпущуюци**
розпущовацки -а -е топионичарски
розпущовач х. **1.** технол. топитељ; **2.** топионичар; **3.** хем. **а)** растварач; **б)** (розкладач) разлагач
розпущовальня ж. топионица
розпущовальньов -а -о топионички
розпущуюци -а -е **1.** растопљив; **2.** растворљив
розпяц розопнєм зак. оп. **розопяц**
розпяце с. распеће, распело
розрабяц -ям нєзак. разрађивати
розрастац ше -ам ше нєзак. **1.** бујати; **2.** бокорити се
розраховани -а -е прорачунат, прорачунан
розраховано присл. срачунато
розраховац -хуєм зак. **1.** разрачунати, прорачунати; **2.** (здумац) срачунати; **3.** ~ **себе** размислити (пре одлуке), искалкулисати
розраховац ше -хуєм ше зак. разрачунати се
розраховйовац (ше) -юєм (ше) нєзак. ґу **розраховац (ше)**
розрачкац ше -ам ше зак. разрачвати се
розреготац ше -ам ше зак. расцерекати се
розрез х. разрез, расек
розрезац -ежем зак. **1.** расећи, разрезати; **2.** (порцию) разрезати
розрезовац -зуєм нєзак. **1.** расецати, разрезивати; **2.** (порцию) разрезивати
розрепиц -им зак. (роздвоїц тих цо ше бию) раздвојити, развадити, раставити учеснике у тучи
розрепйовац -юєм нєзак. (роздвойовац тих цо ше бию) раздвајати, раздваћати
розриваюци и **розривни** -а -е разоран
розридзиц (ше) -им (ше) зак. разредити (се)
розридзовац (ше) -дзуєм (ше) зак. разређивати (се)
розридзовач х. технол. разређивач
розриднуц -нєм зак. разредити се; **блато розридло од дижджу** блато се разредило од кише
розрижньовац -нюєм нєзак. ридк. оп. **розликовац**
розрити -а -е **1.** разривен; изрован; **2.** разлокан; ~ **драга** разлокан пут
розриц -иєм зак. **1.** разрити, изрити; изровати, изровашити; **швинї розрили загради** свиње су разриле башту; **2.** разлокати; **дижджов поток розрил жем** бујица је разлокала земљу
розришенє с. **1.** осн., правн. разрешење; **2.** церкв. (одпущенє грихох) разгрешење, разрешење, разгрешница
розришиц -им зак. **1.** з розл. знач. разрешити; ~ **дакого длужносци** разрешити кога дужности; ~ **проблем** разрешити проблем; **2.** церкв. (дац одпущенє грихох) разгрешити

розришнїца ж. правн. разрешница
розришователь и **розришовач** х. разрешилац
розробиц -им зак. разрадити
розробйовац -юєм нєзак. оп. **розрабяц**
розробок -бку/-бка х. разрада
розродзинац (ше) -ам (ше) зак. разродити (се)
розронтовац -туєм зак. растрошити; проћердати, прорајтати; пробекријати, пролумпати
розроснути -а -е бујан; бокораст, разбокорен
розроснуц ше -ошнєм ше зак. разрасти се; разбујати се; разбокорити се
розрубац -бем зак. расећи, расцепити (секиром и сл.)
розрубовац -буєм нєзак. расецати, расцепљивати (секиром и сл.),
розруцани -а -е **1.** дїєприкм. од **розруцац**; **2.** оп. **роздриляни**
розруценє с. дизање у ваздух, уништење експлозијом
розруцац -ам зак. **1.** разбацати; **розруцац гной по полю** разбацати ђубре по њиви**; 2.** поль. (поорац же би бразда була на штредку) поорати на разор (на ајс); **3.** (розтрошиц) растрошити, проћердати, профућкати
розруциц -им зак. **1.** дићи у ваздух; ~ **мост** дићи мост у ваздух; **2.** (порцию) разрезати; **3.** пробити, развалити; **вода розруцела ляд и виляла ше** вода је пробила лед и излила се
розруцовац -цуєм нєзак. **1.** разбацивати; **2.** поль. (орац же би бразда була у штредку) орати на разор (ајс); **3.** (навелько трошиц) немилице трошити, бацати паре, харчити; ~ **пенєж гоч на цо** бацати паре на било шта; **4.** (з експлозивом) дизати (бацати) у ваздух; **5.** (порцию) разрезивати
розруцовац ше -цуєм ше нєзак. разметати се; ~ **зоз своїма дїлами** разметати се својим делима
розруцовач х. **1.** поль. расипач; ~ **штучного гною** расипач вештачког ђубрива; **2.** техн. разметач (зуба тестере); **3.** прен. расипник
розрушац (ше) -ам (ше) зак. разгибати (се); размрдати (се)
розрушовац (ше) -шуєм (ше) нєзак. разгибавати (се); размрдавати (се)
розсадзиц -им зак. расадити; ¤ **бодай би це розсадзело** враг те однео
розсадни -а -е расадни
розсаднїк х. расадник
розсадзовац -дзуєм нєзак. расађивати
розселєни -а -е **1.** дїєприкм. од **розселїц (ше)**; **2. розселєни** -ного х. расељеник
розселїц (ше) -їм (ше) зак. раселити (се)
розсельовац (ше) -люєм (ше) нєзак. расељавати (се)
розсипац -пем зак. **1.** (сипкацу материю, дробни предмети) просути; ра(за)сути; **2.** (чечносц – розляц) просути, пролити
розсипац ше -пем ше зак. **1.** (о сипкацей материї, дробних предметох) просути се; ра(за)сути се; **2.** (о чечносци – розляц ше) просути се, пролити се; **3. а)** распричати се; **б)** (почац оштро одвитовац) осути паљбу на кога; **4.** (о дижджу) почети сипити
розсипнїк х. расипник, трошаџија
розсиповац -пуєм нєзак. **1.** (сипкацу материю, дробни предмети) просипати; разасипати; **2.** (чечносц – розлївац) просипати, проливати
розсиповац ше -пуєм ше нєзак. **1.** (о сипкацей материї, дробних предметох) просипати се; разасипати се; **2.** (о чечносци - розлївац ше) просипати се, проливати се
розсиповаци -а -е сипак, сипкав
розскакац ше -ам ше зак. раскакати се
розскочиц ше -им ше зак. скочити на разне стране (о многима)
розслабиц -им и **розслабнуц** -нєм

зак. онемоћати
розсоль ж. (чечносц у насолєним месу) саламура, расо(л)
розсохнуц ше -нєм ше зак. расахнути се
розставиц -им зак. **1.** раздвојити; **2.** (супружнїкох) развести
розставиц ше -им ше зак. заст. **1.** (розлучиц ше) раздвојити се; **2.** (о супружнїкох) растати се, развести се
розставац ше -ям ше нєзак. заст. **1.** (розлучовац ше) растајати се; **2.** (о супружнїкох) растајати се, разводити се
розстоянє с. **1.** растојање; **2.** размак; **3.** техн. зазор
розстрехавиц (ше) -им (ше) зак. раскуштрати (се)
розстроїц -їм зак. растројити (душевно)
розстройство с. растројство
розступиц ше -им ше зак. отворити се; раширити се; **розступце ше, мури цемнїцово!** отворите се, зидови тамнице!; **жем ше пред нїм розступела** земља пред њим се отворила
розсудзиц -им зак. расудити
розсудзованє с. расуђивање
розсудзовац -дзуєм нєзак. расуђивати
розсудлїви и **розсудни** -а -е **1.** разуман; **2.** урачунљив
розсушиц ше -им ше зак. расушити се, расахнути се; разбрекнути се; **гордов ше розсушел** буре се расушило
розсушовац ше -шуєм ше нєзак. расушивати се
розсцелїц -їм зак. **1.** прострети, разастрети; **2.** ~ **посцель** распремити кревет
розсцелїц ше -їм ше зак. прострети се, разастрети се; **молга ше розсцелєла по ровнїни** магла се прострла равницом
розтанцовани -а -е разигран
розтанцовац ше -цуєм ше зак. расплесати се; разиграти се
розтапшац -ам зак. (обуй – розґажиц) изгазити, разгазити
розтарганєц -нца х. отрцанко, дроњавко
розтаргани -а -е **1.** дїєприкм. од **розтаргац (ше)**; **2.** (рондяви) дроњав, ритав, поцепан
розтаргац -ам зак. **1. а)** искидати, раскидати, растргати; **~ зоз зубами** искидати зубима; **б)** растргнути, издерати; **вовки розтаргали овцу** вуци су растргнули овцу; **2.** искасапити
розтаргац ше -ам ше зак. **1.** (потаргац ше) искидати се, раскидати се; **2.** (преобтерховац ше з роботу) растргнути се
розтаргнуц -нєм зак. раскинути, растргнути, развргнути; **вони двойо розтаргли** (престали ше забавяц) њих двоје су раскинули
розтаргнуц ше -нєм ше зак. раскинути се, растргнути се, развргнути се
розтаргнуце с. раскид, раскинуће, развргнуће; ~ **контракту** раскид уговора
розтарговац (ше) -гуєм (ше) нєзак. ґу **розтаргац (ше)** и **розтаргнуц (ше)**
розтверац -ам нєзак. отварати
розтверац ше -ам ше нєзак. отварати се
розтвориц -им зак. отворити
розтвориц ше -им ше зак. отворити се
розтерхованє с. растерећење; олакшање
розтерховац (ше) -хуєм (ше) зак. растеретити (се)
розтерховйовац (ше) -юєєм (ше) зак. растерећивати (се)
розтерховнїца правн. растеретница
розтлучиц -чем зак. **1.** (розмелчиц) уситнити, растуцати, стући, скрушити, здробити; **розтлуч дакус солї** скруши мало соли; **2.** смрскати; згњечити; ~ **палєц з млатком** згњечити прст чекићем
розтлучиц ше -им ше зак. повр. ґу **розтлучиц**
розтлучовац (ше) -чуєм (ше) нєзак. ґу **розтлучиц (ше)**
розтока ж. ґеоґр. растока

розтолковац -куєм зак. објаснити, растумачити
розтомилєни -а -е заст. мио, драг
розтопиц (ше) -им ше зак. оп. **розпущиц (ше) (1)**
розточиц -им зак. **1.** (погризц) расточити, изгристи; изјести, разјести; **моль розточел триков** мољци су расточили џемпер; **2.** прен. **а)** (розтрошиц, розронтовац) расточити; ~ **маєток** расточити имање; **б)** уништити; **Римянох розточел нєморал** Римљане је уништио неморал
розточовац -чуєм нєзак. **1.** (гризц) точити, гристи, изгризавати, изједати, разједати; **червоточ розточує древо** дрвоточац точи дрво; **хорота розточує цело** болест изједа тело; **2.** прен. **а)** (маєток и под. – знїчтожовац) расточавати; **б)** уништавати; **нєдобри обичаї розточую народ** лоши обичаји уништавају народ
розтранджирац -ам зак. искасапити, раскомадати; измрцварити
розтрацени -а -е расут, раштркан; **наш народ** ~ **по швеце** наш народ је расут по свету
розтрациц ше -им ше зак. погубити се, расути се (о многма)
розтремтетац -ам зак. коц. разбити, разлупати; поцепати, исцепати; **трактор вдерел до нього и розтремтетал му коч** трактор га је ударио и разлупао му је кола
розтремтетац ше -ам ше зак. коц. разбити се, разлупати се; поцепати се, исцепати се; **фляша ше розтремтетала** боца се разбила
розтрепац -пем зак. разбити; слупати; разлупати; смрскати; ~ **танєр** разбити тањир; **розтрепал авто** слупао је кола; ~ **дакому главу** разлупати (разбити) коме главу; **розтрепем му главу!** смрскаћу му главу!
розтрепац ше -пем ше зак. повр. ґу **розтрепац**
розтресац -ам нєзак. растресати; разасипати
розтресац ше -ам ше нєзак. **1.** растресати се; разасипати се; **2.** растуривати се
розтресаци -а -е растресит; ~ **жем** растресита земља
розтресц -ешем зак. **1.** растрести; разасути; ~ **сламу** растрести сламу; **2.** (розтрискац, погубиц) растурити; раскупусати; ~ **кнїжку** раскупусати књигу
розтресц ше -ешем ше зак. **1.** растрести се; разасипати се; **2.** растурити се
розтрешени -а -е **1.** дїєприкм. од **розтресц (ше)**; **2.** (дослужени) дотрајао; рабатан; ~ **бициґла** дотрајао бицикл; **3.** (нєпоряднє, нєдзбало облєчени) зарозан; **4.** (розшати) расејан, растресен; смушен; **5.** раштркан; ◊ **~ кнїжка** купусара
розтрешено присл. расејано, растресено; смушено
розтрискац -ам зак. потпуно уништити, докрајчити (справу, машину и сл.)
розтрошиц -им зак. прорајтати, пробекријати, шћердати
розтрошни -а -е расипан, расипнички; **~ живот** расипнички живот
розтрошносц ж. расипност, расипништво
розтрушиц (ше) -им (ше) зак. раситнити (се); размрвити (се), смрвити (се); здробити (се), раздробити (се); скрушити (се)
розум х. разум, памет; ум; ¤ **аж ми (му и под.) ~ станул/ставал** да ти мозак (памет) стане; **анї бриґи анї розуму** оп. **лєгкого розума**; **анї му на край розума** није му ни на крај памети; **буц дакому на розуме** бити коме на памети; **вжац себе на ~** (озбильно похопиц) узети се у памет, добро запамтити, примити к срцу; **вон (вона** и под.**) нє бави з розумом (зоз собу)** он (она и сл.) није при здравој памети; **гуторим ци на ~** добро запамти, прими к срцу; **закруциц (заврациц) дакому** ~ завртети коме памет,

залудети кога; **зисц з (одисц од) розума** сиђи с памети (с ума); **зишло ми з розума** (призабул сом) сметнуо сам с ума, изгубио (испустио) сам из вида; **з пол розума (буц, робиц)** не мучи кога памет, ради без размишљања; **лєгкого розума** лаке памети; **мац на розуме** имати у виду (на уму), држати у глави; **маш ти ~ ?!** јеси л' ти паметан?!; **набрац розуму** доћи к памети, стећи памет; **научиц дакого розума** научити кога памети, утерати кога у памет; **нєдобри є у розуме** (цошка з нїм нє у шоре) померио је (кренуо је) памећу, сишао је с ума; нешто с њим није у реду; **нєпреривно ми на розуме** стално имам на уму, врзе ми се у глави; **повесц дакому на ~** оп. **гуторим ци на ~** ; **пойсц о ~** полудети; **похибени у розуме** ненормалан; **~ ше му помуцел** помутила му се памет; **привесц дакого ґу розуму** довести (дозвати, привести) кога [к] памети; **присц ґу розуму** доћи [к] памети; **присц на ~** доћи на памет, сетити се; **привесц дакого ґу розуму** уразумити кога; **при розуме буц** бити при здравој памети; **присц ґу розуму** доћи памети, опаметити се, омудрати; **пришло му на ~** пало му је на памет; **пущиц ~ на пашу** пустити мозак на отаву; **розуме! розуме!** где ми (ти и сл.) је била памет?; ~ **як деска** пилећи (птичји) мозак; ~ **як у крави бамбух (як у курчеца)** има пилећу (кокошју, пачију) памет; **спаднуц на** ~ пасти на памет; **страциц ~** изгубити памет; **сходзиц з розума** губити памет, лудети; **трациц ~** обезумљивати се; **яки ~ така и бешеда (робота)** од кмета и беседа, у луда кмета брза беседа; **як кед би го ~ охабел** као да није при [својој, чистој] памети**; як нє при розуме** као ван себе

розуменє с. **1.** разумевање; **учиц (ше) з розуменьом** учити са разумевањем; **2.** (уважносц) обзир

розумиц -им I зак. **1.** разумети, схватити; **2.** подразумети; II нєзак. **1.** разумети, разумевати, схватати; **2.** подразумевати; **я под тим розумим...** ја под тиме подразумевам... ¤ **нє можем ~** не иде ми у главу

розумиц ше -им ше зак. и нєзак. **1. а)** взаєм. повр. разумети се; **вони двойо ше добре розумя** њих двоје се добро разумеју; **б)** (до дачого) разумети се у нешто; **2.** (подрозумйовац ше) подразумевати се; ◊ **розуми ше** модал. разуме се, дакако; ¤ **~ до дачого як кура до пива** разумети се у што као магарац у кантар

розумлїви -а -е разумљив, схватљив; ◊ **розумлїве же**... разумљиво је да...

розумни -а -е разуман; разборит

розумно присл. разумно; разборито

розумносц ж. разумност; разборитост

розумов(и) -а -о/-е **1.** разумски; **2.** умни; ◊ **~ зуб** анат. умњак, пакутњак, зуб мудрости

розумчок -чка х. дем. памеца

розфаластовац -туєм зак. **1.** раскомадати, рашчеретити, распарчати, испарчати; **2.** искасапити, измрцварити

розформовац -муєм зак. расформирати

розхадзац ше -ам ше нєзак. заст. оп. **розходзиц ше**

розхватац -ам зак. оп. **розґрабац**

розхириц -им зак. **а)** разгласити; пронети глас; **б)** протурити; ~ **фалшиви висти** протурити лажне вести

розхириц ше -им ше зак. разгласити се, пронети се; изаћи на глас

розхирйовац -юєм нєзак. **а)** разглашавати, ширити; проносити глас; **б)** (фалшиви висти и под.) протурати

розхирйовац ше -юєм ше нєзак. разглашавати се, ширити се, проносити се; излазити на глас

розхихотац ше -ам ше зак. оп.

розкихотац ше
розхладзиц (ше) -им (ше) зак. расхладити (се)
розхладни -а -е расхладни; **розхладни пошореня** расхладни уређаји
розхладзовац (ше) -дзуєм (ше) нєзак. расхлађивати (се)
розхладзуюци -а -е оп. **розхладни**
розход х. **1.** разлаз; **2.** растанак; **3.** расход
розходзенє с. разилажење, разилазак
розходзиц ше -им ше **I** нєзак. **1.** разилазити се; **2.** растајати се; **3.** (о пенєжох) измицати се; **пенєж ше розходзи** паре се измичу; **4.** (куповац ше – о роби) пролазити; **даєдни кнїжки ше слабо розходза** неке књиге слабо пролазе; **5.** (розкивовац ше, розпадовац ше) распадати се; **шкатула ше на углох почала розходзиц** кутија се на ћошковима почела распадати; **II** зак. (розрушац ноги по длугим шедзеню) расходати се
розходовац -дуєм зак. расходовати
розхориц ше -им ше зак. разболети се (од брига, стресова)
розцагац -ам зак. разнети, развући
розцагац ше -ам ше зак. разврежити се
розцагнути -а -е развучен;
◊ **~ цесто** кух. лист, кора
розцагнуто присл. отегнуто
розцагнуц -нєм зак. **1. а)** растегнути, развући; ~ **фейдер** растегнути федер; ~ **приповедку** растегнути причу; **б)** (розценшац) растегнути, развући, растањити; ~ **цесто** растегнути тесто; **2.** опружити, развући; издужити; ~ **штранґ** опружити конопац; **3.** разапети; ~ **галов** разапети прежу; **4.** распремити; ~ **кавч** распремити кауч (за спавање); **5.** ~ **коч** (з длугшу розвору предлужиц коч) расточити кола; **розцагли коч же би превезли длугоки греди** расточили су кола да превезу дугачке греде
розцагнуц ше -нєм ше зак. **1.** растегнути се, развући се; **ґума ше розцагла** гума се растегла; **ґамби ше му розцагли до ошмиху** усне су му се развукле у осмех; **2. а)** (лєгнуц) (о)пружити се, опрућити се, извалити се; **розцагнул ше на посцель** опружио се на кревет; **б)** (спаднуц при бежаню, ходу) опружити се, треснути, љоснути; **пошпоцел ше и розцагнул ше на жем** спотакао се и пао колико је дуг и широк; **3.** (нацагнуц ше, видлужиц ше) отегнути се, развући се; издужити се; **колона ше розцагла** колона се отегнула
розцаговац -гуєм нєзак. **1.** (фейдер, ґуму) растезати, развлачити; **2.** (штранґ и под. – нацаговац) опружати, развлачити; издуживати; **3.** (предлужовац тирванє дїї) дужити, одуживати, отезати; **най ци нє розцагуєм** да ти не дужим
розцаговац ше -гуєм ше нєзак. **1.** (о фейдеру, ґуми и под.) растезати се, развлачити се; **2.** (о штранґу и под. – нацаговац ше) опружати се, развлачити се; издуживати се; **3.** (лєгац) (о)пружати се; **4.** (помали робиц док други чекаю) отезати, петљати, одуговлачити; часити; оклевати; **цо ше тельо розцагуєш!** шта толико отежеш!, шта петљаш толико!
розцаговаци -а -е **1.** растегљив, развлачљив; протегљив; опруж(љ)ив; **2.** (о звуку) отегнут, развучен
розцаговацо присл. отегнуто, развучено; **приповедац** ~ причати отегнуто
розцаговацосц ж. растегљивост, развлачљивост; протегљивост; опруж(љ)ивост
розцагуюци -а -е оп. **розцаговаци**
розцапкац -ам зак. распућкати; ~ **пипку** распућкати лулу
розценшац (ше) -ам (ше) нєзак. растањити (се)
розценшовац (ше) -шуєм (ше) нєзак. растањивати (се)
розцеплїц -їм зак. ридк. загрејати, растоплити; **натопиц до пеца и ~**

хижу наложити пећ и загрејати собу
розцерац -ам нєзак. (розчуховац) трљати, масирати
розцимбориц (ше) -им (ше) зак. разортачити (се)
розцинац -ам нєзак. расецати
розциновац (ше) -нуєм (ше) зак. разлемити (се)
розцопкац -ам зак. коц. оп. **розцапкац**
розчаварґовац -ґуєм зак. распродати
розчакнуц -нєм зак. раскречити, распечити, рашчепити; ~ **пирко** (прицискаюци го при писаню) раскречити перо; ~ **ноги** раскречити ноге
розчакнуц ше -нєм ше зак. раскречити се, распечити се, рашчепити се
розчаковац (ше) -куєм (ше) нєзак. ґу **розчакнуц (ше)**
розчапкац -ам зак. распљескати; ~ **цесто** распљескати тесто
розчарованє с. разочарање
розчаровац -руєм зак. разочарати
розчаровац ше -руєм ше зак. разочарати се
розчаровйовац (ше) -юєм (ше) нєзак. разочаравати (се)
розчвахтац -ам зак. коц. **1.** изгњечити; измрвити; **2.** развући, разбацати
розчвиркац -ам зак. **1.** раштрц(к)ати, распрскати**; 2.** ~ **пенєжи** прен. расфућкати паре
розчепериц (ше) -им (ше) зак. оп. **розчакнуц (ше)**
розчеперйовац (ше) -юєм (ше) нєзак. ґу **розчепериц (ше)**
розчервенєти -а -е **1.** зајапурен; румен; **прибегнул шицок розчервенєти** дотрчао је сав зајапурен; **шицок ши ~** сав си зајапурен, сав буктиш; **2.** ужарен, зажарен
розчервенїц -нїм зак. ужарити
розчервенїц ше -нєєм ше и -їм ше зак. зајапурити се
розчесац (ше) -ешем (ше) зак. рашчешљати (се)
розчесовац (ше) -суєм (ше) нєзак. рашчешљавати (се)
розчисциц -им зак. рашчистити
розчисцовац -цуєм нєзак. рашчишћавати
розчитац ше -ам ше зак. (вигваряюци чицла подзелїц ше на пари) разбројати се
розчитованє с. и **розчитованка** ж. разбрајалица, бројалица, бројанице
розчитовац ше -туєм ше нєзак. (вигваряюци числа дзелїц ше на пари) разбрајати се
розчленїц -їм зак. рашчланити
розчленьовац -нюєм нєзак. рашчлањивати
розчмохтац -ам зак. размазати; растрљати
розчухац -ам зак. **1.** растрљати, протрти; измасирати; **намасциц и добре ~ боляце место** намазати и добро растрљати болно место; **2.** кух. (цукер з муку) натрти
розчуховац -хуєм нєзак. растрљавати, трљати, трти; масирати
розчуховач х. масер, трљач
розчуц ше -чуєм ше зак. рашчути се; **то ше розчуло по валалє** то се рашчуло по селу
розшати -а -е расејан, смушен
розшатосц ж. расејаност, смушеност
розшац ше шеєм ше зак. расејати се; раштркати се
розшвициц -им зак. расветлити
розшвицовац -цуєм нєзак. расветљавати
розшевац (ше) -ам (ше) нєзак. расејавати (се)
розшедац ше -ам ше нєзак. (пукац и улєговац ше – о жеми) раседати се
розшедаюци -а -е (од **розшедац ше**) раседни; ~ **терен** раседни терен
розшедзиц ше -им ше зак. **1.** (почац шедзиц на вайцох – о квоки) разлежати се; **2.** (ушедзиц ше) уседети се
розшедлац -ам зак.: ~ **коня** раседлати коња

розшеднуц ше -нєм ше зак. (пукнуц и улєгнуц ше – о жеми) расести се
розшеднуце с. ґеол. расед
розшедовац ше -дуєм ше нєзак. оп. **розшедац ше**
розширеносц ж. распрострањеност, раширеност
розшириц (ше) -им (ше) зак. раширити (се)
розширйовац (ше) -юєм (ше) нєзак. раширивати (се), ширити (се)
розширйовач х. ширилац
розширяц (ше) -ям (ше) нєзак. оп. **розширйовац (ше)**
розшлєбодзиц ше -им ше зак. (постац шлєбоднєйши у справованю) ослободити се; **унук бул цихи, а тераз ше розшлєбодзел, постал бешедлїви** унук је био тих, а сад се ослободио, постао је причљив
розшмеяц -еєм зак. расмејати; **розшмеял цале дружтво** расмејао је цело друштво
розшмеяц ше -еєм ше зак. расмејати се
розшпивани -а -е распеван
розшпивац ше -ам ше зак. распевати се
розшпиртац -ам зак. **1.** рашчепркати; **кури розшпиртали жито з мирици** кокошке су рашчепркале пшеницу из мерице; **2. ~ огень** отпретати (разгрнути) ватру
розшлєбодзиц ше -им ше зак. (постац шлєбоднєйши у справованю) ослободити се
розштимовац (ше) зак. раштимати (се), раштимовати (се)
розштреляц -ям зак. (окончиц смертельну кару зоз штреляньом) стрељати; **розштреляли шпиюна** стрељали су шпијуна
розштрельовац -люєм нєзак. (окончовац смертельну кару зоз штреляньом) стрељати; **гарештую и розштрелюю шпиюнох** хапсе и стрељају шпијуне
розштудирац -ам зак. размислити, промислити; промозгати
розщипиц -им зак. расцепити; ~ **древо** расцепити дрво
розщипиц ше -им ше зак. расцепити се
розщипйовац -юєм и **розщиповац** -пуєм нєзак. расцепљивати; зацепљивати
розщипканосц ж. уситњеност; ~ **маєткох** уситњеност поседа
розядриц (ше) -им (ше) *коц. оп.* **розятриц (ше)**
розядровац (ше) -руєм (ше) коц. оп. **розятровац (ше)**
розятриц -им зак. разбуктати, распирити; ражестити; ~ **нєнависц** распирити мржњу
розятриц ше -им ше зак. **1.** (о рани) запалити се, букнути, расцветати се; **2.** прен. **а)** разбуктати се, распирити се; **б)** пасти у ватру; ражестити се
розятровац -руєм нєзак. разбуктавати, распиривати; ражешћивати
розятровац ше -руєм ше нєзак. **1.** (о рани) расцветавати се; **2.** прен. **а)** разбуктавати се, распиривати се; **б)** падати у ватру; ражешћивати се
розятровач х. прен. распиривач; ~ **нєнависци** распиривач мржње
розяшнєнє с. разјашњење
розяшнїц -їм зак. разјаснити, објаснити
розяшньовац -нюєм зак. разјашњавати, објашњавати
роїц ше -їм ше зак.ројити се
рой х. рој
ройта ж. **1.** (украсна шнурка) кићанка, ројта, гајтан; висуљак; **2.** бот. маца, реса
ройточка ж. дем. од **ройта**
рок х. **1.** година; **до рока** годишње; за годину дана; **кельо ци (кельо маш) роки?** колико имаш година?; **о ~** кроз годину дана; **од теди прешло уж дзешец роки** и **уж дзешец роки тому** од тада је прошло већ десет година; **тераз ~** тачно пре годину дана; **од тераз рока** од пре годину дана; **на тераз ~** тачно кроз годину дана; **остатнї**

роки и **остатнїх рокох** последњих година; **по цали рок (по рокови/рокове) ше нє видзели** по годину дана се нису виђали; **прешлого (гевтого) року** прошле године; ~ **и пол** и **полдруга рока** годину и по (дана); **рок (роком) є старши одо мнє** он је годину дана старији од мене; **ступел до другого (трецого, штвартого** итд.) **року** узео је другу (трећу, четврту итд.) годину; **то було пред дзешец роками** и **то було дзешец роки назадок** то је било пре десет година; **пред роком** и ~ **тому назад** пре годину дана; **узрети роки** зрело доба; **2.** (ґенерация, парняци) годиште; **ми исти (ми єден) ~** ми смо исто годиште; **3.** (рочни персцень на древе) год; ◊ **гладни ~** гладна година; **длуги роки** дуго година; **з рока на ~ , ~ за роком** из године у годину; **Нови ~** Нова година; **писац (правиц) роки** (глєдац допущенє же би ше дзивка винчала скорей наполнєтих 18 рокох) докупити године; **преступни ~** преступна година; **прости ~** проста година; **святи ~** церкв. света година; **у тим року, того року** ове године; текуће године; **слаби (плани) ~** рђава (лоша) година; **цо ~** из године у годину; **школски ~** школска година; ¤ **буц у найлєпших (найкрасших) рокох** бити у најбољим годинама; **буц у познєйших рокох** бити у поодмаклим годинама; **буц у рокох** бити у годинама; зађи у године; **три днї ~ корец пенєжи** (лєгки живот з добрим заробком) ≅ млатити паре, тући пару; пада пара; тече мед и млеко
рокада ж. рокада
рокита ж. бот. (файта верби) ракита (Salix purpurea)
рокитнїк х. бот. тила (Cytisus)
роковина ж. заст. оп. **руковина**
рок-рочнє и **рок-рочно** присл. сваке године, из године у годину
ролат х. кул. ролат
ролетна ж. ролет(н)а
ролна ж. ролна, свитак
ролшуи ж. мн. (єд. ролшуа) ролшуе
роля ж. **1.** поль. ваљак; **2.** оп. **колєсо (3)**; **3.** мат. (ролька) облица; **4.** театр. и др. заст. улога
роляни -а -е технол. (о металу) ваљан
роляр х. технол. ваљар
ролярня ж. ваљаоница
роляц -ям нєзак. поль., технол. ваљати
ролька ж. **1.** (1. малярска; 2. за джаменє парадичох) ваљак; **3.** технол. ваљалица, ваљарица; **4.** оп. **роля (2)**
ролькасти -а -е ваљкаст, обао
роман х. роман
Романє х. мн. (єд. Роман) Романи
романописец -сца х. романописац
романса ж. романса
романсиєр х. романсијер
романски -а -е романски
романтиз(е)м -зму/-зма х. романтизам
романтика ж. романтика
романтичар х. романтичар
романтични -а -е романтичан
ромб х. мат. ромб
ромбоид х. мат. ромбоид
Роми х. мн. (єд. Ром) Роми
Ромкиня ж. Ромкиња
рондо х. муз. рондо
рондя ж. крпа, дроњак, траља, одрпина; ¤ **пойсц до рондьох** оп. **пойсц до рендох** (под **ренда**)
рондяви -а -е дроњав, прњав
рондьош х. **1.** (розтаргани чловек) одрпанац, дроњавко, отрцанко, прњавац; **облєчени (облєкол ше) як ~** обукао се (изгледа) као одрпанац; **2.** кул. савијача од дебљих кора; **3.** бувља пијаца, бувљак; **купел на рондьошу** купио је на бувљаку
ронтов х. расипник, разметник, трошаџија
ронтовац -туєм нєзак. ћердати, рајтати, харчити
ронтовни -а -е расипан, расипнички, разметан; распикућа

ронтовнїк х. оп. **ронтов**
ронтовнїца ж. расипница, разметница
ронтовнїцки -а -е расипнички
ронтовнїцтво с. и **ронтовносц** ж. расипништво, распикућство
ронтуюци -а -е расипнички
роса ж. роса; **за роси** док је још роса; ¤ **~ на мнє идзе (ишла, вишла)** сав сам се ознојио, облио ме је зној (од страха, у болести и сл.)
росийски -а -е ридк. оп. **русийски**
росичка ж. дем. росица
росни -а -е росан
роснуц рошнєм нєзак. **1.** расти; **дзеци рошню** деца расту; **2.** (о цесту) навирати, расти; **3.** (о води) долазити, надолазити, расти; **4.** (буц обняти з моцним приємним чувством): **аж рошнє од пихи** надима се од поноса; **5.** (о зубох, баюсох и под.) избијати, расти; **починаю му ~ баюски** избијају му брчићи
роснуце с. раст, растење
росоль ж. оп. **розсоль**
рост х. **1.** (роснуце) раст; **2.** (висина) раст; **штреднього росту** средњег раста; **3.** стас
ротация ж. ротација
ротирац -ам и **ротировац** -руєм зак. и нєзак. ротирати
ротор х. техн. ротор
рочнє присл. оп. **рочно**
рочни -а -е **1.** годишњи; ~ **приход** годишњи приход; **2.** од једне године, једногодишњи; ~ **целє** теле од једне године; ~ **швинка** назимица; ~ **праше** назиме, назимац; ~ **гаче** оме; ◊ **~ часц** годишње доба; ~ **одпочивок** годишњи одмор; ~ **дзень** заст. оп. **рочнїца**
рочнїк х. **1.** (рочни зборнїк) годишњак; **2.** (рочни числа часописа) годиште
рочнїца ж. годишњица, облетница
рочно присл. годишње; **два раз ~** двапут годишње
рочняк х. ждребе од једне године, оме
рочок -чку/-чка х. дем. и гипок. годиница
рошиц -им росити, сипити, ромињати, шкропити; **диждж роши** киша ситно сипи
рошлїна ж. **1.** биљка; **2. рошлїни** мн. растиње; ◊ бот.: **водова ~** водена биљка; **єдноклїтинкова ~** једноћелијска биљка; **културна ~** културна биљка; **лїсцаста ~** зељаста биљка; **цагаца (спинаца) ~** биљка пењачица
рошлїнка ж. дем. биљчица
рошлїнов(и) -а -о/-е биљни; **рошлїнов орґан** биљни орґан; ~ **покривач** биљни покривач; ~ **пожива** биљна храна
рошлїноєди х. мн. (єд. рошлїноєд) зоол. биљождери, биљоједи
рошлїнски -а -е оп. **рошлїнов(и)**
рошошкасти -а -е рачваст
рошошки мн. коц. (чеперки) расохе, рачве, рашље
рошта ж. решето, вејача; ¤ **вше є у рошти** (вше о нїм приповедаю) увек причају о њему; увек га разносе на бабље језике, увек је на тапету
роштар х. ситар, решетар
роштелї х. мн. (єд. роштель) **1.** (на облакох) решетке; **2.** гвоздена ограда; ~ **коло церковней порти** гвоздена ограда око црквене порте
роштиль х. роштиљ
роштовац -туєм нєзак. **1.** просејавати, решетати, роштовати; ~ **пасулю** просејавати пасуљ; **2.** прен. решетати, пробирати
роштовина ж. овејотине, овејци
рощок -щка и беш. рожка х. **1.** дем. рошчић; **2.** (часц єленьового главного рога) парожак; **3. рощки** мн. зоол., бот. кукице; ◊ **ражов ~** бот. уродица (Secale cornutum)
руб х. ивица, обод, руб
рубанє с. **1.** сеча; ~ **лєса** сеча шуме; **2.** оп. **рубанїско**
рубани -а -е **1.** клесан: **2.** ~ **скло** храпаво (непровидно) стакло
рубанїско с. крчевина
рубац -бем нєзак. **1. а)** сећи (секиром, српом); ~ **кукуричанку**

сећи кукурузовину; **б)** цепати (секиром); ~ **древо на жиму** сећи дрва за зиму; **в)** сећи; крчити; ~ **лєс** сећи шуму; **2.** (камень и под. – кресац) клесати; **3.** (о дижджу) ударати; **диждж рубе до облакох** киша удара у прозоре; **4.** (на дакого – нападац, критиковац) нападати, критиковати; брусити (оштрити) зубе на коме; **комунисти барз рубали на церкву** комунисти су јако нападали цркву; **почац ~ на дакого** отворити (осути) ватру (паљбу), осути дрвље и камење на кога; ◊ ~ **жилу** мед. пуштати крв
рубаци -а -е одсечан; ~ **бешеда** одсечан говор
рубач х. **1.** (тот цо роби зоз шекеру) секираш; **2.** техн. секач
рубец -бца х. **1.** шав; обруб; **2.** (од рани) ожиљак, зараслица, зараслина; **3.** ивица, обод, руб
рубин х. мин. рубин
рубки мн. покров (за покривање покојника)
рубрика ж. рубрика
рубцасти -а -е оп. **рубцов(и) (3)**
рубцати -а -е (хтори ма рубци) ивичаст
рубцов(и) -а -о/-е **1.** ивични; ~ **лата** древ. ивична летва; **2.** шавни; ~ **цива** шавна цев; **3.** (хтори здабе на рубци) ивичаст
ругатель х. псовач; хулитељ
ругац -ам (на дакого) нєзак. кнїжк. нападати; грдити; псовати; хулити; ~ **на власци** грдити власти; ~ **на Бога** богохулити
ругац ше -ам ше нєзак. кнїжк. ругати се
ругач х. оп. **ругатель**
руда ж. руда; **желєзна ~** гвоздена руда
рудар х. рудар
рударски -а -е рударски; ~ **населєнє** рударско насеље
рударство с. рударство
рудаш х. (мала копка) багља, навиљак, стог
рудащик х. дем. стожић
рудимент х. рудимен(а)т
рудни -а -е рудни; ~ **благо** рудно благо
рудокоп х. рудник
ружа ж. бот. ружа (Rosa); **дзива ~** дивља ружа; **єшеньска ~** зимска ружа (Tanacentum indicum); **камена ~** чуваркућа (Sempervivum tectorum); **цагаца ~** ружа пузавица (Rosa multiflora); ¤ **красни як ~** леп као сан (као слика); **нє квитню му ружи** не цветају му руже; **нє шицким людзом єдна (иста) ~ єднак пахнє** кнїжк. о укусима се не расправља
ружанєц -нцу/-нца х.: **модлїц ше ~** молити круницу
ружанцов(и) -а -о (хтори ше одноши на ружанєц): **ружанцово жени** жене које моле круницу
ружичка ж. дем. ружица; ¤ **червени як ~** (ма красну червену твар) црвен као јабука
ружовани -а -е шарен
руїни ж. мн. (єд. руїна) **1.** рушевине, руине; **2. руїна** ж. прен. олупина, пропао човек
руйновац -нуєм нєзак. разарати, уништавати, руинирати
руйноваци -а -е оп. **руйнуюци**
руйновач х. **1.** рушилац, разрушилац; **2.** воєн. разарач
руйнуюци -а -е разарајући, разарачки, разоран; рушилачки; ~ **дїйство вулканскей ерупциї** разорно дејство вулканске ерупције
рука ж. **1. а)** рука; **б)** шака; **2. руки** мн. (ноги над колєнами) крило, нарамак; **вжац дзецко на ~** узети дете у крило; ◊ **на рукох** присл. ручно, са ручним прибором; **дакеди жито кошели ~, а воду зоз студнї тиж цагали ~** некад су пшеницу косили ручно, а воду из бунара су такође вукли ручно; **на лїву руку** са леве стране; лево; улево; **на праву руку** са десне стране; десно; удесно; **при руки** при руци; на дохвату (руке); **спак руки** надланицом; ¤ **бочкам руки** заст. љубим руке; **брудзиц руки** прљати (каљати) руке; **водзиц ше попод руки** водати се испод руке; **дац/давац руку дакому** (понукац

приятельство) пружити/пружати руку коме; **дзвигнуц руку на дакого** дићи руку на кога; **же би лїва рука нє знала цо роби права рука** (добре треба робиц нє наглашуюци то) да не зна левица што чини десница; **заламац руки** оп. **ламац руки; зложиц (поскладац) руки** (умрец) затворити очи; **з поскладанима руками (шедзиц, стац** и под.) (нє участвовац у дачиєй нєволї) скрштених руку (седети, стајати и сл.); **з розширенима руками (дочекац, прияц дакого)** раширених руку (дочекати, примити кога); **з рук до рук** из руке у руку, од руке до руке; **и з руками и з ногами** (жадац посцигнуц, бориц ше и под.) и рукама и ногама; и зубима и ноктима; **исц за руку дакому** ићи коме на руку; **исц од рук (од руки, по руки)** ићи од руке; **ламац/заламац руки (з руками)** ломити (кршити) прсте, кршити руке; **ма по руки** нашао је оно што му одговара, што му се свиђа; **мац завязани руки** имати везане руке, бити везаних руку; **модлїц ше дакому (модлїц дакого) з поскладанима руками** кумити кога богом; **нє ма по руки** није нашао оно што му одговара, што му се свиђа; **нє одпадню ци руки** ≅ неће ти пасти круна с главе; **ношиц на рукох дакого** (барз вилагодзиц дакому) чувати (пазити) кога као мало воде на длану, носити кога на рукама (на длану); **обрацац дацо у рукох** оп. под **обрацац**; **одруциц/одруцовац (одбуц/одбувац) од рук** (у)радити као од беде, отаља(ва)ти; **плївац о руки** заст. пливати краул; **поплювац до рукох (гарсцох)** пљунути у шаке (руке); **попод руки ходзиц (водзиц ше) з даким** водати се с киме; **попод руку вжац (влапиц) дакого** ухватити кога испод мишке; **почац з празнима руками** кренути (почети) од нуле; **присц под рук** доћи (пасти) под одрешити коме руке; **розкладац з руками** гестикулирати рукама; **руку до огня положиц за дакого** руку у ватру метнути за кога; **складац руки [на молитву]** оп. **ламац з руками**; **спаднуц до рук** пасти у руке; **спод руки** (купиц, набавиц) испод руке (купити, набавити); **тварда ~** чврста рука; **тримац нїтки у своїх рукох** држати конце у својим рукама; **умиц/умивац руки [як Пилат од Христа]** (о)прати руке; **ходзиц з даким попод руку (руки)** водати се с киме; **чисти руки мац** имати чисте руке; **чухац дланї (руки)** трљати руке; **шицко му пада (випадує) з рукох** неспретан је у послу, све му испада из руку; **як з руку одруцене (однєшене)** (нараз прешол боль, хорота од даякого лїка и под.) као руком однето (однесено); **як кед би з руку одруцел** оп. **як з руку одруцене**

рукав х. рукав; ◊ **рукави (рейтеши) з кромплями** кул. бурек (пита) са кромпиром; ¤ **викасац рукави** заврнути (засукати) рукаве; **як з рукава витрешене (пришло, достал** и под.**)** (достал дацо без труду) пало му је као гњила (зрела) крушка, добио је што на тањиру

рукавици ж. мн. (єд. рукавица) рукавице

рукавички ж. мн. (єд. рукавичка) дем. рукавичице

рукавок -вка/-вку х. рукавац (реке)

рукавчок -чка/-чку х. дем. рукавчић

рукати -а -е рукат; шакат

руковац[1] -куєм нєзак. (одходзиц до войска) руковати, бити позван (одлазити) у војску

руковац[2] -куєм нєзак. (з дачим – робиц, управяц) руковати; ~ **з машину** руковати машином

руковац ше -куєм ше нєзак. руковати се

руковина ж. церкв. (рочне плаценє церкви) штола, штоларина, бир, редовина

руководзаци -а -е руководећи; ~

кадер руководећи кадар
руководзиц -им нєзак. руководити; ~ **з подприємством** руководити предузећем
руководзиц ше -им ше нєзак. (управяц ше по дачим) руководити се
руководитель х. руководилац, руководитељ
руководителька ж. руководитељица
руководительски -а -е руководилачки
руководительство с. руководство
руководни -а -е руководни; **руководни орґани** руководни органи
руководство с. оп. **руководительство**
руководящи -а -е заст. оп. **руководзаци**
рукомет х. спорт. рукомет; **вельки ~** велики рукомет; **мали ~** мали (дворански) рукомет
рукометаш х. рукометаш
рукометашка ж. рукометашица
рукометни -а -е рукометни
рукопис х. рукопис; **красни ~** леп рукопис; **кнїжка у рукопису** књига у рукопису
рукописни -а -е рукописни; ~ **твор** рукописно дело
рукополагац -ам нєзак. церкв. (пошвецац за священїка) рукополагати
рукоположенє с. церкв. (пошвецанє за священїка) рукоположење
рукоположиц -им зак. церкв. (пошвециц за священїка) рукоположити
рукохват х. рукохват
руксак х. оп. **броцак**
рулет х. рулет
рум х. рум
румба ж. (файта танцу) румба
румеґац -ам нєзак. осн. и прен. преживати
румеґаче х. мн. (єд. румеґач) зоол. преживари (Ruminantia)
руменєц -нцу х. бот. камилица (Matricaria chamomilla)
руменцов(и) -а -о камиличин; од камилице; ~ **тея (чай)** чај од камилице
Румун х. (мн. Румунє) Румун
румунски -а -е румунски
рунда ж. рунда
рурални -а -е (валалски) руралан
Рус с. Рус
Русадля мн. церкв. (швето пейдзешатого дня по Велькей ноци) Духови, Тројице; **на ~** о Духовима; **други дзень Русадльох** Духовски понедељак
русадльов(и) -а -о/-е (од **Русадля**) духовски
русалка ж. вила
русалков -а -о вилин; вилински
русиз(е)м -зму/-зма русизам
русийски -а -е руски; **~ язик** руски језик
Русин х. **1.** ридк. оп. **Руснак**; **2.** (карпатски Русин) Русин
Русинка ж. **1.** ридк. оп. **Рускиня (1)**; **2.** (карпатска Русинка) Русинка
русински -а -е оп. **руски (1)**
русификовац (ше) -куєм (ше) зак. и нєзак. русифицирати (се)
Русиянка ж. Рускиња
руски -а -е **1.** русински; ~ **язик** русински језик; ~ **редакция** русинска редакција; **2.** беш. (русийски) руски; ◊ **~ пец** земљана (сељачка, паорска, зидана) пећ
Рускиня ж. **1.** Русинка; **2.** беш. оп. **Русиянка**
рускокерестурски -а -е рускокрстурски, крстурски
Рускословци х. мн. (єд. -вец) Рускословци (новинари и запослени у НИУ "Руске слово")
рускосц ж. русинство
Рускошорци х. мн. (єд. Рускошорец) "Рускошорци" (становници улице Руски шор у Ђурђеву)
русли мн. кул. туршија
Руснак х. Русин, заст. Рушњак
руснацки -а -е русински, рушњачки
Руснячка ж. ридк. Русинка
русофил х. русофил
рута¹ ж. бот. рута, рутвица (Ruta

graveolens)
рута² ж. (путованє, маршрута) рута
рутений и **рутенинюм** х. хем. рутениј(ум)
рутина ж. рутина
рутиновац (ше) -нуєм (ше) заск. и нєзак. рутинирати (се)
рутински -а -е рутински
рух х. **1.** покрет; **ошлєбодительни ~** ослободилачки покрет; **2.** врење; ~ **медзи роботнїками** врење међу радницима
рухоми -а -е покретан; покретљив; ~ **библиотека** покретна библиотека; ◊ **~ пантлїка** покретна трака, текућа врпца; ~ **(нєрухоми) маєток** покретна (непокретна) имовина
рухомосц ж. покретност; покретљивост
руцалїще с. спорт. бацалиште
руцанє с. **1.** дїєсл. мен. од **руцац (ше)**; **2.** утовар (снопова, бала и сл.); **3.** повраћање; **хорота почина з руцаньом** болест почиње повраћањем; ◊ **шлєбодне ~** спорт. слободно бацање
руцац -ам нєзак. **1. а)** бацати; ~ **лабду** бацати лопту; **б)** (додавац з руцаньом) добацивати, бацати; **2.** трпати, бацати; ~ **на громаду** трпати на гомилу; **3. а)** (снопи, бали и под.) утовар(ив)ати, товарити, бацати; **б)** ~ **гной** (зоз хлїва) кидати ђубре (из штале); **4.** повраћати, бљувати; **хори руцал крев** болесник је повраћао крв; **5. а)** (до дакого) гађати; **руцал до нас каменьча** гађао нас је каменицама; **б)** (єден до другого) гађати се; **руцаю каменьча єден до другого** гађају се каменицама; **6. ~ гной зоз хлїва** кидати ђубре из штале; ¤ **~ око (очи)** (на дакого/дацо) бацати поглед; гледуц(к)ати; **~ багинди** превртати се преко главе, правити премет, колут
руцац ше -ам ше нєзак. **1.** бацати се; **2. а)** (таргац ше, однїмац ше) бацакати се, цимати се, џилитати се, гицати се; отимати се; **сцели го повязац, алє ше вон руцал, однїмал** хтели су да га вежу, али се он бацакао, отимао; **б)** праћакати се, бацакати се, вицкати се; **риба ше руца на сухим** риба се праћака на сувом; **3.** (на дакого) обрецавати се, обрецивати се; **4.** (на дакого – нашлїдзовац дачийо прикмети) уметати се на кога/у кога; **5.** викати, галамити (тражећи своје право)
руцаци -а -е осоран, напрасит, нагао, набрецит
руцацки -а -е бацачки
руцацо присл. осорно, напрасито, нагло, набрецито
руцацосц ж. осорност, наглост, набрецитост
руцач х. спорт., воєн. бацач
руцачка ж. бацачица
руциц -им зак. **1.** бацити; **~ каменьчок до облака** бацити камичак у прозор; **2.** (положиц) бацити; (у)бацити, ставити; **~ шена коньом** бацити сена коњима; **~ месо до паприґашу** бацити (ставити) месо у паприкаш; **2.** (додац з руцаньом) бацити, добацити; **руц ми клайбас** добаци ми оловку; **3.** (дацо до дакого) бацити се, хитнути се; **руцел до нього камень** бацио се каменом на њега; **4.** набацити; **5.** забацити; **~ циґонь** забацити удицу; **6.** кух. бацити, спустити; ~ **капусту на запражку** бацити купус на запршку; ¤ **анї груду нїхто нє руци за нїм** оп. **анї пес нє збрехнє на нього** (под **пес**); **~ до волька (воля)** беш. (заєсц дакус) презалогајити, дрмнути, дрпнути; **~ очи** бацити поглед
руциц ше -им ше зак. **1.** бацити се; ~ **на жем** бацити се на земљу; ~ дакому **на шию (коло шиї)** бацити се коме око врата; **2.** бацакнути се, цимнути се, џилитнути се, гицнути се; праћакнути се; **3.** (почац дацо интензивно робиц) дати се; латити се; **шицки ше руцели на кармєнє статку** сви су се дали на товљење стоке; **руцел ше на польопривреду** латио се пољопривреде; **4.** (на дакого –

оштро, нагло повесц) обрецнути се; **5.** (на дакого – нашлї́дзиц дачийо прикмети) уметнути се (на кога, у кога); **6.** јурнути; **пес ше руцел на нього** пас је јурнуо на њега
ручай х. заст. поток
ручењє с. јемство
ручиска ж. ауґм. ручерда, ручетина
ручитель х. јемац, јемственик
ручиц -им **I** нєзак. (ґарантовац) јамчити, зајамчивати, гарантовати; **II** зак. (заґарантовац) зајамчити, ујамчити, загарантовати
ручка ж. **1.** дем. ручица; **2. а)** дршка, ручка, ручица; **б)** (шаблї) балчак; **3. ручки** мн. цукр. заст. алва с куком
ручни -а -е ручни; **~ робота** ручни рад
ручнї́к х. **1.** пешкир; **2.** фолкл. "ручњик" (сватовски пешкир)
ручнї́чок -чка х. **1.** (за сцеранє судзини) крпа; салвета; **2.** (при єдзеню) опршњак; сервијета; убрус, салвета **3.** (вишивани, над шпоргетом) куварица; **4.** дем. пешкирић
ручно присл. ручно
рушанє с. **1.** кретање; **2.** покрет
рушац -ам нєзак. **I** прех. **1.** (брац до рукох) дирати; **нє рушай то!** не дирај то!; **2.** (дорушовац) тицати, дирати; ~ **боляцу рану** тицати болну рану; **3.** задиркивати, дирати, завитлавати; **II** нєпрех. **1.** (одходзиц) полазити, кретати; **рушайме!** полазимо!; **2.** (рушац з часцу цела) мицати, мрдати, мигати, врдати; **кед рушам з ногу, болї ме** кад мичем ногу, боли ме; **3.** (палїц ше - о мотору) палити се; **мотор рушал з курблу** мотор се палио курблом; **4.** (починац знова роснуц наяр – о рошлї́нох) кретати; **древка наяр рушаю** саднице у пролеће крећу
рушац ше -ам ше нєзак. **I** **1.** (одходзиц) полазити, кретати; **рушаме ше на штири годзин** полазимо у четири сата; **2.** мицати се, мигати се, мрдати се, мигољити се, померати се; **нє рушайце ше док вас фотоґрафуєм** не мичите се док вас фотографишем; **3.** з розл. знач. кретати се; **по операциї ше чежко руша** после операције тешко се креће; **колона ше помали рушала** колона се полагано кретала; ~ **у подлим дружтве** кретати се у лошем друштву; **цени яблукох рушаю ше од 20 до 30 динари** цне јабука крећу се од 20 до 30 динара; **II** взаєм. повр. дирати се; задиркивати се, завитлавати се
руша(ю)ци¹ -а -е **1.** дирљив, ганутљив; **2.** (хтори охабя упечаток) дојмљив
рушаюци² -а -е полазни; ~ **положенє** полазни положај
рушени -а -е дирнут, ганут
рушиц -им зак. **I** прех. **1.** (дорушиц) дотакнути, такнути, дирнути; **2.** часто у злученю ~ **з места** (помкнуц) макнути, помакнути; **тот орман зме троме нє могли ~ з места** овај орман тројица нисмо могли да помакнемо; **3.** упалити; ~ **мотор** упалити мотор; **4.** (возбудзиц чувства) дирнути, ганути; дојмити се; **II** нєпрех. **1.** (помкнуц з часцу цела) врднути, мигнути, мрднути; ~ **з ухом** мрднути увом; **2.** (о мотору) упалити; **авто нє сце** ~ кола неће да упале; **3.** оп. **рушиц ше (1)**; ¤ ~ **боляк** такнути у живац
рушиц ше -им ше зак. **1.** (пойсц, пущиц ше) поћи, кренути; запутити се, упутити се; **рушели ше вчас рано** кренули су ујутру рано; **2.** (помкнуц ше) помакнути се, макнути се, померити се
ряд х. ридк. ред, низ, след
рядови -а -е редован; ~ **студент** редовни студент; ◊ ~ **професор** редовни професор; ~ **войско** редовна војска; ~ **суд** редовни суд
рядошлї́д х. редослед; низ

С

сабат *присл. заст.* слободно; **нє** ~ није слободно, не сме се

сабат-вашар *х.* не зна се ко пије а ко плаћа, ради ко шта хоће

сабол *х. заст.* кројач

сабол-ґалєри *х. мн.* (*єд.* сабол-ґалєр): **резанки як** ~ *фам. кух.* широки резанци

саботажа *ж.* саботажа

саботер *х.* саботер

саботерски -а -е саботерски

саботирац -ам *и* **саботировац** -руєм *зак. и нєзак.* саботирати

савазаш *х. заст.* гласанки, виберанки

савана *ж.* савана

саваот *х. рел.* саваот

саґа *ж.* сага

садац -ам *нєзак.* одгонетати

саделко *с. дем.* салце; ◊ **швинї виши** ~ свиња је довољно утовљена (*спремна за клање*); ¤ **(за)вязац** ~ *оп. под.* **садло**

садза *ж.* чађ; гар; **замасциц ше зоз садзу** изгаравити се, зачађити се, загаравити се; нагаравити; **од садзи** гарав

садзави -а -е чађав

садзац -ам *нєзак. заст.*: ~ **хлєб до пеца** (*класц до пеца загнєцени хлєб*) слагати хлеб у фуруну (*в.*)

садзач *х.* садилац

садзачка *ж.* садилица; садиљка

садзенє *с.* **1.** садња; сетва; **2.** гајење

садзиц -им *нєзак.* **1.** садити; сејати; ~ **овоци** садити воћке; ~ **кромплї** садити кромпир; ~ **кукурицу** сејати кукуруз; ~ **цвиклу** сејати репу; **2.** гајити; **3.** ~ **квоку** насађивати квочку; **4.** ~ **поки** *оп. под* **поки**

садист -та *и* **садиста** -ти *х.* садист(а)

садистични -а -е садистичан

садланїк *х.*: **масни (брудни** *и под.***) як** ~ (*барз масни, брудни – о чловекови, шматох*) јако прљав, мастан; ≅ прљав као прасац

садлати -а -е саласт; салав; саловит

садло *с.* сало; сланина; ◊ **поґачи на садлє** *кул.* погачице са салом; ¤ **вязац/завязац** ~ (**саделко**) (*тиц/затиц*) набити/набијати трбух, гојити се/угојити се

садлов -а -о: **садлово колачи** *кул.* колачи са салом; ~ **масц** маст од сала

садлочко *с. оп.* **саделко**

садлянїки *х. мн.* (*єд.* садлянїк) *кул.* саларице

садни -а -е садни; ~ **материял** садни материјал

саднїца *ж.* садница

саднуц -нєм *зак.* одгонетнути (*оп.* **зґаднуц**); ¤ **саднул ши** (*нє будзе так*) неће бити, таман посла, нећеш гледати тај филм

саймище *с.* сајмиште

саймищни -а -е *и* **саймищов(и)** -а -о/-е сајмишни

саймов(и) -а -о/-е сајамски

сакайтов *х.* **1.** саћура; **2.** *прен.* (*зазрак, фильков*) шмокљан, шмокљо; шамшула; ◊ **оштригац на** ~ *заст.* ошишати на саћуру; ¤ **жиц як мали бог у вельким сакайтове** *оп. под* **бог**; **сакайтов [дикиньови]** *гандр.* будала; **скрий ше под** ~ *оп. под* **скриц ше**

сакайтовик *х. дем.* саћурица

сакрални -а -е сакралан

сакрамент *х. церкв. кат.* сакрамен(а)т; отајство

сакристия *ж. церкв.* сакристија, ђаконик

саксофон *х.* саксофон

сала *ж.* сала; дворана

салама *ж.* салама

салаш *х.* **1.** салаш; **2.** *заст.* (*пастирске населєнє на горским пасовиску*) бачија, катун

салашиско *х.* (*место дзе дакеди бул салаш*) кућиште

салашски -а -е салашки

салащань *х.* салашар

салащаньски -а -е салашарски

салащик *и* **салащок** -щка *х. дем.* салашић

салва *ж.* салва

салвета *ж.* салвета; сервијета; убрус

салветка *ж. дем.* салвета;

убрусић

салветов -а -о: ~ **платно** *текст.* дамаст

салдо *х.* салдо

салинитет *х.* салинитет

салицил *х.* салицил

салицилов(и) -а -о/-е салицилни

салма-калап *х.*: **озда я (озда анї я) нє ~** нисам ја ваљда мачји кашаљ, нисам ни ја траву пасао

салмонелоза *ж. мед.* салмонелоза

салон *х.* салон

салонизовац ше -зуєм ше *зак. и нєзак.* салонизовати се, салонизирати се

салонит *х.* салонит

салонов(и) -а -о/-е *и* **салонски** -а -е салонски

салто *х.* салто

салтомортале *х.* салтомортале

салут *х.* салут

салутирац -ам *и* **салутовац** -туєм *зак. и нєзак.* салутирати

салфа *ж.* балван, брвно, труп; ¤ **високи (длугоки) як** ~ (*барз високи*) висок као гора (као торањ)

салфар *х.* балванаш

салфача *ж. коц.* мотка у неким народним спортским играма

салфов(и) -а -о/-е брвнаст, брвнат

сам¹ -а -о/-е *зам. одр.* сам; **а)** *значи самостойне окончованє дїї, без помоци других*: **мушиш ~ себе помогнуц** мораш сам себи помоћи; **б)** *значи видзелєносц з множества*: **нашол сом го самого дома** нашао сам га самог код куће; **в)** *визначує субєкт або обєкт*: ~ **нє знам цо ми було** сам не знам шта ми је било; ◊ ~ **єден 1.** сам у родитеља; **2.** потпуно сам; **сама єдна 1.** сама у родитеља; **2.** потпуно сама; ~ **єдина** *оп.* ~ **єдна (2)**

сам² -ого *х.* самац

сама -ей *ж.* самица

самаритян *х.* (*милосердни човек*) самарићанин

самаритянски -а -е самарићански

самаритянство *с.* самарићанство

самарян *х. оп.* **самаритян**

самба *ж.* самба

самеперше *присл.* пре свега

самец -мца *х.* **1.** мужјак; **2.** самац

сам(и) -а -е *зам. одр.* сам; **а)** *означує просторну або часову блїзкосц*: **вишли на ~ верх гори** изашли су на сам врх планине; **биваю при самим беґелю** станују крај самог канала; **то було на ~ Крачун** то је било на сам Божић; **б)** *у функц. атр. значи крайню меру прикмети*: **кукурица сами цирок и сама тараска** кукуруз је сам божији сирак и зубача; ◊ **на самим месце** на лицу места

самица *ж.* **1.** женка; **2.** (*окремна келия у гарешту*) самица

самичка *ж.* женка

самоанализа *ж.* самоанализа

самоблуд *х.* самоблуд

самобутни -а -е самобитан

самобут *и* **самобуток** -тку *х.* (*самостойне исннованє*) самобит, самобитак

самованє *с.* самоћа; самовање

самовар *х.* (*судзина за варенє чаю*) самовар

самовац -муєм *нєзак.* самовати, самотовати; чамити

самовелїчанє *с.* самовеличање

самовитребенє *с.* самоистребљење

самовихвалююци -а -е самохвалисав

самовихвальованє *с.* самохвала

самовихвальовац ше -люєм ше *нєзак.* самохвалисати се

самовихованє *с. оп.* **самовоспитанє**

самовлада *ж.* (*диктатура*) самовлада

самовладар *х.* (*автократ*) самовладар

самовласц *ж.* самовласт, самовлашће

самоволя *ж.* самовоља

самовольни -а -е самовољан; својевољан

самовольно *присл*. самовољно; својевољно

самовольносц *ж*. самовољност; својевоља

самовоспитанє *с*. самоваспитање

самогласнїк *х*. *оп*. **вокал**

самодержавє *с*. самодржавље

самодержавни -а -е самодржавни

самодержец -жца *х*. самодржац

самодисциплина *ж*. самодисциплина

самодисциплиновац ше -нуєм ше *зак*. *и* *нєзак*. самодисциплиновати се

самодїялносц *ж*. самоделатност

самодовириє *с*. самопоуздање

самодоказовац ше -зуєм ше *нєзак*. самодоказивати се

самодопринос *х*. самодопринос; **месни ~** месни самодопринос

самодостаточни -а -е самодовољан

самодостаточносц *ж*. самодовољност

самодруга *прикм*. *ж*. *заст*. **1.** трудна; **остац ~** затруднети, обременити, занети; **буц ~** бити у другом стању (*оп*. **ґравидна, ваготна**); **2. самодруга** -гей *ж*. трудница

самодругосц *ж*. *заст*. трудноћа, бременитост (*оп*. **ґравидносц**, **ваготносц**)

самозабойнїк *х*. самоубица, самоубојица

самозабойнїцки -а -е самоубилачки; самоубиствен

самозабойство *с*. самоубиство

самозабуванє *с*. *оп*. **самозабуце**

самозабуце *с*. самозаборав

самозадовольни -а -е самозадовољан

самозадовольносц *ж*. и **самозадовольство** *с*. самозадовољност, самозадовољство

самообвина *ж*. самооптужба

самозащита *ж*. самозаштита

самозванєц -нца *х*. самозванац

самозвани -а -е *оп*. **самонаволани**

самозвладац ше -ам ше *зак*. самосавладати се

самозвладованє *с*. самосавлађивање

самозвладовац ше -дуєм ше *нєзак*. самосавлађивати се

самознїчноженє *и* **самознїщенє** *с*. самоуништење; самоистребљење

самозрада *ж*. и **самозраднїцтво** *с*. самоиздаја

самоинициятива *ж*. самоиницијатива

самокалїченє *с*. самоозледа

самокаранє *с*. самокажњавање

самокарац ше -ем ше *нєзак*. самокажњавати се

самоконтрола *ж*. самоконтрола

самоконтроловац ше -луєм ше *нєзак*. самоконтролисати се, самоконтролирати се

самокритика *ж*. самокритика

самокритичносц *ж*. самокритичност

самокритични -а -е самокритичан, самокритички

самолюбивосц *ж*. самољубивост

самолюбиви -а -е самољубив

самолюбиє *с*. самољубље

самомученє *с*. самомучење

самомученїцтво *с*. самомученишство

самонаволани -а -е самозвани

самонадїйни -а -е самопоуздан

самонадїйносц *ж*. самопоузданост

самообвиньованє *с*. самооптуживање

самообразованє *с*. самообразовање

самообслугованє *с*. самопослуживање

самоодбрана *ж*. самоодбрана

самоодлучованє *с*.

самоодлучивање

самоодреканє *с.* самоодрицање

самооплодзенє *с. биол.* самооплођење, самооплодња

самоопращковйованє *с. бот.* самоопрашивање

самоопредзелєнє *с.* **1.** самоопредељење; **2.** самоодређење

самоорґанизованє *с.* самоорганизовање, самоорганизирање

самоосудзованє *с.* самоосуђивање

самоотриманє *с.* самоодржање

самоохрана *ж.* самозаштита; самоодбрана

самоодцудзенє *с.* самоотуђење

самопожертвованє *с.* самопожртвовање; самопрегалаштво

самопожертвованосц *ж.* самопожртвованост; самопрегалаштво

самопожертвовни -а -е самопожртвован; самопрегоран

самопожертвовносц *ж. оп.* **самопожертвованосц**

самопознанє *с.* самопознање

самопокалїченє *с. оп.* **самокалїченє**

самопомоц *ж.* самопомоћ

самопонїженє *с.* самопонижење

самопопачлїви -а -е самодопадљив, самодопадан

самопослуга *ж.* самопослуга

самопослужованє *с.* самопослуживање

самопотвердзованє *с.* самопотврђивање

самопочитованє *с.* самопоштовање

самопрешвеченє *с.* самоуверење

самопрешвечени -а -е самоуверен

самопрешвеченосц *ж.* самоувереност

самоприпатранє *с.* самопосматрање

самореклама *ж.* самореклама

самородни -а -е који није лепо израђен, нефине израде, једноставан; **нє любим тоту сукню, бо є самородна** не волим ову хаљину, јер није лепо сашивена; **упекла сом якиш ~ колач** испекла сам неки једноставан колач; **на батогу ма ~ пориско** на бичу има држаље једноставне (нефине) израде

саморозвиток -тку/-тка *х.* саморазвитак

саморозвой *х.* саморазвој

самосанованє *с.* самосажаљење

самосануюци -а -е самосажаљив

самосвидоми -а -е самосвестан

самосвидомосц *ж.* самосвест; самосвесност

самосповедз *ж.* самоисповест

самоспознанє *ж.* самоспознаја

самоспреведанє *с.* самозаваравање

самоспреводзка *ж.* самообмана

самостойни -а -е самосталан

самостойно *присл.* самостално

самостойносц *ж.* самосталност

самостримованє *с.* самоуздржавање

самостримовац ше -муєм ше *нєзак.* самоуздржавати се

самота *ж.* самоћа; усамљеност

самотни -а -е усамљен; усамљенички

самотнїк *х.* **1.** самотник, усамљеник; **2.** *оп.* **одшельнїк**

самотнїцки -а -е самотнички, усамљенички

самотнїцтво *с.* усамљеништво

самотносц *ж.* самотност; самоћа

самоуверенє *с.* самоуверење

самоуверени -а -е самоуверен

самоувереносц *ж.* самоувереност

самоуки -а -е самоук

самоупованє *с. заст. оп.* **самодовириє**

самоуправа *ж.* самоуправа

самоуправни -а -е самоуправни

самоуправянє *с.* самоуправљање

самоуправяц -ям самоуправљати

самоуправяцки -а -е самоуправљачки

самоуправяч *х.* самоуправљач

самоусовершованє *с.* самоусавршавање

самохвала *ж.* самохвала

самохвалєнє *с.* самохвалисање

самохваліц ше -їм ше *нєзак.* самохвалисати се

самохваляци -а -е самохвалисав

самоходни -а -е самоходан

самошейка *ж.* самониклица, самораст; самоникао; **баґрен** ~ самоникао багрем

сампан *х.* (*чамец за биванє у Китаю*) сампан

самурай *х. ист.* самурај

самучки -а -е самцит, самцат; **сам** ~ сам самцат

санаторий *и* **санаториюм** *х.* санаториј(ум)

санация *ж.* санација

санґвиник *х.* сангвиник

сандал *х. бот.* сандал (Pterocarpus santalinus)

сандали *ж. мн.* (*єд.* сандала) сандале

санджак *х. ист.* санџак

Санджачань *х.* Санџаклија

Санджачанка *ж.* Санџакуша

санджацки -а -е (*од* **санджак, Санджак**) санџачки

сандолина *ж.* сандолина

санирац -ам *и* **санировац** -руєм *зак. и нєзак.* санирати

санитарец -рца *х.* санитарац; санитетлија; санитар

санитарни -а -е санитарни

санитет *х.* санитет

санитетни *и* **санитетски** -а -е санитетски

саніца *ж.* саник, саоник, пртина

санка *ж.* (*єдна з двох споднїх часцох санкох на предку зогнута догоре*) салинац

санкаліще *с.* сањкалиште

санкац ше -ам ше *нєзак.* санкати се

санки *ж. мн.* санке, саонице

санкционовац -нуєм *зак. и нєзаки.* санкционисати, санкционирати

санкция *ж.* санкција

санованє *с.* жаљење; сажаљење; учешће

сановац -нуєм *нєзак.* **1. а)** бити жао (*коме кога*), жалити; **сануєм го** жао ми га

је; **сановала го** било јој га жао; **нє сануєш дзеци так вчас будзиц?** зар ти није жао тако рано будити децу?; **б)** сажаљевати; **вон шицких гонї до роботи, нїкого нє санує** он све тера да раде, никога не сажаљева; **2.** (*дакому дацо – сановац дац*) жалити; штедети; **сануєш му тото кус пенєжи?** жалиш му ово мало пара?; ¤ **санує му и тото цо поє** броји му сваки залогај

саночкац ше -ам ше *нєзак.* санкати се (*на дечјим санкама – о деци*); **дзеци ше саночкаю по шнїгу** деца се санкају по снегу

саночки *ж. мн.* дечје санке

саночне -ного *с. церкв.* поноћница, поноћка

санскрит *х.* санскрит

сануюци -а -е сажаљив; ганутљив; болећив

сануюцосц *ж.* сажаљивост; ганутљивост; болећивост

сара *ж.* (*горня часц чижми абоботоши*) сара

сараєвски -а -е сарајевски

Сараєвчан *и* **Сараєвчань** *х.* Сарајлија

Сараєвчанка *ж.* Сарајлијка

сарай *х. ист.* (*султанов або велможов двор*) сарај

сарач *х.* (< *серб.*) сарач (*оп.* **сияртов**)

сардела *ж.* сардела

сардина *ж.* сардина

сарка[1] *ж.* **1.** парче коже *или* каиша; **2.** *коц.* језик на опанку

сарка[2] *ж. оп.* **лиска (2)**

сарказ(е)м -зму/-зма *х.* сарказам

саркастични -а -е саркастичан

сарком *х. мед.* сарком

саркофаґ *х.* саркофаг

сарма *ж.* сарма; ◊ **~ у лозовим лїсцу** *оп. под.* **сармочки**

сармо: ¤ **~ тебе тераз** има да те нема, видећеш ти свога бога

сармочки *ж. мн.* (*єд.* сармочка): **лозово ~** *кул.* сарма од лозова лишћа, лозова сарма

сарна *ж. коц. заст. оп.* **сарня**

сарня *ж.* **1.** срна; **2.** (*самица єленя*) кошута

сарняк *х.* срндаћ, срнац

сарняче -еца *с.* лане, срнче

сарньов -а -о срнећи

сарньочка *ж. дем.* срница

сателит *х.* сателит

сателитски -а -е сателитски

сатин *х. текст.* сатен

сатир *х. митол.* сатир

сатира *ж.* сатира

сатирик *и* **сатиричар** *х.* сатиричар, сатирик

сатирични -а -е сатиричан, сатирички

сатисфакция *ж.* сатисфакција, задовољштина

сатїнґ *х. коц. оп.* **сатнїк**

сатнїк *х.* **1.** учкур (*куповни*); **2.** *предз.* пресличаница

сатрап *х. ист. и прен.* сатрап

сауна *ж.* сауна

сафалада *ж. кул.* сафалада

сафир *х. минер.* сафир

сафиян *х. скор.* сафијан

сахарин *х.* сахарин

сахароза *ж.* сахароза

сахристия *ж. оп.* **сакристия**

саям *х.* сајам

саямски -а -е сајамски

свавольни -а -е *кнїжк.* самовољан

свавольносц *с.* и **сваволььство** *с. кнїжк.* самовоља

свадзба *ж.* **1.** свадба; **2.** сватови, свадба; **идзе** ~ иду сватови

свадзбовац ше -буєм ше *нєзак.* сватовати, свадбовати

свадзбови -а -е свадбени; свадбенски

свадзебна -ней *ж.* сватица

свадзебни -а -е **1.** свадбени; **2.** сватовски; **3. свадзебни** *мн.* сватови; ◊ ~ **оцец** младожењин отац на свадби; ~ **мац** младожењина мајка на свадби; ~ **дом** младожењин дом (*у којем се одржава свадба*); ~ **госц** сват; ~ **юха** сватовска супа; ~ **капуста** сватовски купус

сват *х.* пријатељ (*отац једног младенца одн. брачног друга у односу према оцу другог младенца одн. брачног друга*); ¤ ~ **нє ~ з коча долу 1.** ако си са нама, мораш да испуниш заједничку обавезу; **2.** ≅ ни по бабу ни по стричевима

сватац ше -ам ше *нєзак.* односити се као пријатељи (*види* **сват**)

сватов -а -о (*од* **сват**) **1.** пријатељев; **2. сватово** *мн.* родитељи и родбина једног брачног друга у односу према родитељима и родбини другог брачног друга, пријатељи

сватовство *с.* пријатељство (*види* **сват**)

сваха *ж.* прија, пријатељица (*мајка једног од младенаца одн. брачног друга у односу према мајци другог младенца одн. брачног друга*)

свашка *ж.* "свашка" (*једна од две младе жене на свадби која са другом "свашком" пева пригодне свадбене песме*)

свидоми -а -е свестан

свидомо *присл.* свесно; зналице

свидомосц *ж.* свест; свесност; ◊ **страциц** ~ изгубити свест, онесвестити се

свидоцтво *с.* сведочанство

Свиленошорци *х. мн.* (*єд.* Свиленошорец) "Свиленошорци" (*становници улице Свилени шор у Ђурђеву*)

свирепи -а -е свиреп

свирепосц *ж.* свирепост

свита *ж.* свита, пратња; двор

свитилнїк *х. заст.* светионик

свитли -а -е *поет.* светао; ~ **приклад** светао пример

свитови -а -о/-е *кнїжк. заст.* светски; световни

свитогляд *х. заст.* поглед на свет

своє... *оп.* **свойо...**

своїц ше -їм ше *нєзак.* сматрати нешто за своје, полагати право на нешто; **я ше з тим нє своїм** ја то не сматрам за своје; **вон ше свої же жем його, а вона ше свої же жем єй** он тврди да је земља његова, а она тврди да је земља њена

свой -я -йо *зам.* свој; својски ◊ **своєй роботи** (*домашнєй продукциї*) домаћи; ¤ **буц сам нє** ~ бити као ван себе; **буц сам** ~ (**сама своя)** (*буц одцудзени, иншаки од других*) бити на свој калуп, бити на своју руку; **буц сам ~ ґазда (чловек)** (*буц самосотойни, нєзависни*) бити сам себи господар; **вирвац (вицагнуц, достац) свойо** добити своје; **давац (дзеліїц) як з нє свойого** давати и шаком и капом; **жада (сце) лєм по (на) своїм поставиц** жели да буде само по његовом; **присц на свойо** (*стабилизовац ше як найлєпше, як найбаржей одвитує*) доћи на своје; **тримац дакого за свойого (дацо за свойо)** својатати кога/што

свойовольни -а -е самовољан; својевољан; својеглав

свойовольносц *ж.* самовоља; својевоља; својеглавост

свойоглави -а -е својеглав; загуљен

свойоручни -а -е својеручан, власторучан

свойофайтови -а -о својеврстан

свойочасни -а -е *и* **свойочасови** -а -о/-е својевремен

свойски -а -е свој, родбина

свойствени -а -е својствен

свойство *с.* својство

свота *ж.* свота

святи -а -е **1.** свет; свештени; **2. а) свята** -тей *ж.* светица; **б) святи** -того *х.* светац; ◊ **Свята ноц** (*Вилїя*) Бадњи дан; **Свята тройца** *рел.* Свето тројство; **Святи престол** Света столица; **Святи/святи тайни** *церкв.* Свете/свете тајне, сакраменти; **Святе писаниє (писанє)** (*заст.*) *и* **Святе писмо** *церкв.* Свето писмо; ¤ **на святого нїгда** на куково лето, кад на врби роди грожђе; **познац дакого як святи боже** у душу познавати кога; **правиц ше** ~ правити се светац (свецем)**; сце буц святши од паноца** хоће да буде већи католик од Папе

святилїще *с.* **1.** светилиште; **2.** (*место паломнїцтва*) место ходочашћа, ћаба

святиня *ж.* светиња; светост

святитель *х.* светац

святителька *ж.* светица

святительски -а -е светачки

свято *присл.* свето; светачки

святогорски -а -е (*хтори ше одноши на Святу гору*) светогорски

святосавски -а -е светосавски

святоскверни -а -е светогрдан

святоскверніїтель *х.* светогрдник

святоскверніїц -нїм *нєзак.* светогрдити

святоскверносц *ж.* светогрђе

святосц *ж.* светост

святочни -а -е свечан

святочно *присл.* свечано

святочносц *ж.* свечаност

священи -а -е свештени

священїк *х.* свештеник; ◊ **пошвециц (ше)/пошвецовац (ше) за священїка** заредити (се)/зарeђивати (се)

священїца *ж.* свештеница

священїцки -а -е свештенички

священїцтво *с.* свештенство

священство *с.* свештенство

сеанса *ж.* сеанса

себе *зам. повр.* себе; ◊ **буц нє при** ~ не бити при свести; бити онесвешћен; **пойсц (исц) за (пре)** ~ отићи (ићи) на нужду; **присц ґу** ~ освестити се, доћи к себи; ¤ **бешедовац як нє при** ~ бунцати; **буц як нє при** ~ бити ван себе, избезумити се, обезумити се; **присц ґу** ~ (*похопиц, огутац ше*) доћи к себи

себелия *и* **седелия** *ж. коц.* висока крупна жена; као лађа

себелюбиви *и* **себелюбни** -а -е

себељубив, себичан, егоистичан

себични -а -е (< *серб.*) себичан (*оп.* **лукави (1)**)

себичносц *ж.* (< *серб.*) себичност (*оп.* **лукавосц (1)**)

себорея *ж. мед.* (*творенє парпльох*) себореја, салоток

севац -ам *нєзак. беш.* (< *серб.*) (*сцекац*) брисати, севати, губити се; **так севал** (*барз сцекал*) тако је брисао; **севай вонка!** губи се напоље!

севдалинка *ж.* (*босанска любовна шпиванка*) севдалинка

сеґинїца *ж.* јадница, бедница, сирота

сеґинятко *с. дем.* јадниче, сиромашак

сеґинь *х.* **а)** јадан, јадник, сиромах; **б)** *оп.* **сеґинїца**; ~ **жена** сирота жена

сеґиш *х. заст.* горњи део тршчаног крова

сеґмент *х.* сегмент

сеґментация *ж.* сегментација

седатив *х.* седатив

седем *числ.* седам; ¤ **за ~ горами** преко девет (седам) брда

седемглави -а -е седмоглав

седемдзешат *числ.* седамдесет

седемдзешати -а -е седамдесети

седемдзешатме *числ. збир. с.* седамдесеторица; седамдесет

седемдзешатрочни -а -е седамдесетгодишњи

седемдзешатрочнїца *ж.* седамдесетогодишњица

седемдзешацецеро -рих *числ. збир. с.* седамдесеторо

седемдньови -а -е седмодневни

седеммешачни -а -е седмомесечни

седемнасти -а -е седамнаести

седемнастина *ж.* седамнаестина

седемнац *числ.* седамнаест

седемнацецеро -рих *числ. збир. с.* седамнаесторо

седемнацме *числ. збир. х.* седамнаесторица; седамнаест

седемнацрочни -а -е седамнаестогодишњи

седемнїсти -а -е седмострук

седемрочни -а -е седмогодишњи; седмогодишњак

седемсто *числ.* седамсто

седемстоти -а -е седамстоти

седемтижньови -а -о/-е седмонедељни

седемугелнїк *х.* седмоугао

седемцме *числ. збир. х.* седморица; седам

седемчасцови -а -о/-е седмоделан

седеф *х.* (< *серб.*) седеф (*оп.* **перламутер**)

седефни -а -е *и* **седефови** -а -о/-е (< *серб.*) седефан (*оп.* **перламутрови**)

седимент *х.* седимент

седиментация *ж.* седиментација

седиментни -а -е седиментан

седмераки -а -е седмострук

седмерко *числ. збир. гипок.* седморо; ~ **дзеци мала** имала је седморо дечице

седмери -их *числ. збир. мн.* седмори, седморе, седмора; ~ **окуляри** седмори наочари; ~ **граблї** седморе грабље; ~ **дзвери** седмора врата

седмеро -рих *числ. збир. с.* седморо

седми -а -е *числ.* седми

седмина *ж.* седмина

седмираз *присл.* седми пут

седмица *ж.* седмица

седморацки -а -е: **Седморацка жем** (*жем зоз сказкох*) Седморацка земља (*земља из бајки*)

сезона *ж.* сезона

сезонєц -нца *х.* сезонац

сезонски -а -е сезонски

сеизмични -а -е сеизмички

сеизмоґраф *х.* сеизмограф

сеизмолоґ *х.* сеизмолог

сеизмолоґийни -а -е сеизмолошки

сеизмолоґия *ж.* сеизмологија

сей *зам. кнїжк.* овај, тај

сейкасти -а -е светлокос, плавокос, блондин

сейки *х. мн.* **1.** слатина; **2.** део атара са слатинастом земљом

сейковити -а -е слатинаст

сек *х.* (*муровани руб отвореного конку*) ивичњак, цокли (*в.*), штурц (*в.*)

секвенца *ж.* секвенца

секвоя *ж. бот.* секвоја, мамутовац (Sequoia gigantea)

секирац (ше) -ам (ше) *нєзак.* (< *серб.*) секирати (се), нервирати (се) (*оп.* **нервовац (ше), мучиц ше (3)**)

секом *присл.* сечимице, на кант (*на ужу страну, усправно*); **поставиц цегли** ~ поставити цигле сечимице

секрет *х.* секрет

секретар *х.* секретар, тајник

секретарият *х.* секретаријат, тајништво

секретарка *ж.* секретарица, тајница

секретаров -а -о **1.** секретарев; **2.** *оп.* **секретарски**

секретарски -а -е секретарски, тајнички

секреция *ж.* секреција

секреще *с. коц. оп.* **сакристия**

секс *х.* секс

сексер *х. ист.* сексер, зексер, шестак

сексолоґ *х.* сексолог

секстант *х. мат., астрон.* секстант

секстет *х. муз.* секстет

сексуални -а -е сексуалан

сексуалносц *ж.* сексуалност

секта *ж.* секта

секташ *х.* секташ

сектор *х.* сектор

секунда *ж.* секунд, секунда

секундант *х.* секундант

секундарни -а -е секундаран

секцийни -а -е *и* **секцийов(и)** -а -о/-е секцијски

секция *ж.* секција

селективни -а -е селективан

селектор *х.* селектор

селекция ж. селекција

селеловац -луєм *нєзак.* (*вяц на витре*) провејавати, вејати, просејавати

селемень *х. заст.*: **хлїв под селеменьом** штала без таванице (*под тршчаним кровом*)

селен *х. хем.* селен

селенит *х.* селенит

селїдба *ж.* сеоба, селидба

селїдбов(и) -а -о/-е сеобни, селидбени

селїц -їм *нєзак.* **1.** селити; **2.** *оп.* **селїц ше**

селїц ше -їм ше *нєзак.* селити се

селтерски -а -е: ~ **вода** селтерска вода

селян *х.* сељак

селянка *ж.* сељакиња

селянски -а -е сељачки

селянство *збир.* сељаштво

семантика *ж.* семантика

семантични -а -е семантички

семафор *х.* семафор

семе -ена *с.* семе (*оп.* **нашенє (1)**)

семейство *с. кнїжк. заст.* породица

семенка *с. мн.* (*дробне нашенє*) семе шаргарепе, краставаца *и сл.*

семенкасти -а -е (*з джобками, платками розличней фарби, пирскани – звич. о курох*) грахораст

семестер -тра *х.* семестар

семинар *х.* **1.** семинар; **2.** *оп.* **семинария**

семинарист -та *и* **семинариста** -ти *х.* (*од* **семинария**) семеништарац

семинария *ж. церкв.* семениште

семинарски -а -е семинарски

Семити *х. мн.* (*єд.* Семит) Семити

семитски -а -е семитски

сенат *х.* сенат

сенатор *х.* сенатор

сенатски -а -е сенатски

сендвич *х.* сендвич

сензацийни -а -е сензацијски

сензационални -а -е сензацијски

сензация *ж.* сензација

сензибилитет *х.* сензибилитет

сензибилни -а -е сензибилан

сензуални -а -е сензуалан

сензуалносц *ж.* сензуалност

сенилни -а -е сенилан
сенилносц *ж.* сенилност
сениор *х.* сениор
сениорка *ж.* сениорка
сениорски -а -е сениорски
сентенца *и* **сентенция** *ж.* сентенца, сентенција
сентиваньски -а -е (*од* **Сентивань**) *заст.* деспотовски
сентомашски -а -е (*од* **Сентомаш**) *заст.* србобрански
сентиментални -а -е сентименталан
сентименталносц *ж.* сентименталност
сенф *х.* сенф
сепарат *х.* сепарат
сепаратизем -зму/-зма *х.* сепаратизам
сепаратист -та *и* **сепаратиста** -ти *х.* сепаратист(а)
сепаратистични -а -е сепаратистички
сепаратни -а -е сепаратан
сепаратор *х.* **1.** сепаратор; **2.** *оп.* **сеператор**
сепарация *ж.* сепарација
сепаре -еа *х.* сепаре
сепаровац -руєм *нєзак. и зак.* сепарирати
сеператор *х. млєк.* сепаратор, сеператор
сепса *ж. мед.* сепса
септембер -бра *х.* септембар, *горв.* рујан
септемберски -а -е септембарски, *горв.* рујански
септима *ж. муз.* септима
септични -а -е **1.** септичан; **2.** **септична** -ней *ж.* септичка јама
сер *х. нєпрем.* (*титула анґлийского дворана*) сер
серафим *х. рел.* серафим
серафимски -а -е серафимски
Серб *х.* Србин
сербац -ам *нєзак.* сркати
сербиз(е)м -зму/-зма *х.* србизам
сербизовац (ше) -зуєм (ше) *нєзак. и зак.* србизирати (се)
Сербиянєц -нца *х.* Србијанац
Сербиянка *ж.* Србијанка
сербиянски -а -е србијански
сербкац -ам *нєзак. дем.* сркутати
Сербкиня *ж.* Српкиња
сербнуц -нєм *зак.* присркнути, сркнути
сербски -а -е српски; ~ **язик** српски језик
сербскогорватски -а -е српскохрватски
сербскославянски -а -е српскословенски
сербство *с.* српство
сервал *х. зоол.* сервал (Felis serval)
серватка *ж.* сурутка
сервер *х. спорт*. сервер
сервилни -а -е сервилан
сервилносц *ж.* сервилност
сервирац -ам *нєзак. и зак.* сервирати
сервирка *ж.* сервирка
сервировац -руєм *нєзак. и зак.* сервирати
сервис *х.* сервис
сервисни -а -е сервисни
сервисовац -суєм *нєзак. и зак.* сервисирати
серденько *и* **сердечко** *с. дем.* срдашце
сердечнє *с. оп.* **сердечно**
сердечни -а -е срдачан, усрдан
сердечно *присл.* срдачно, усрдно
сердечносц *ж.* срдачност, усрдност
сережань *х. заст.* (*польочувар*) сережан, сережанин
серенада *ж.* серенада
сереньча *ж. заст.* срећа
сереньчлїви -а -е *заст.* сретан, срећан
серечинь *х.* "серечињ" (*личност црног лица из народних приповедака*)
серзовац -зуєм *заст.* I *нєзак.* набављати; прибављати: II *зак.* набавити; прибавити
серзовач *х.* набављач
серийни *и* **серийски** -а -е серијски
серия *ж.* серија
серйозни -а -е *ридк.* озбиљан

серйозноср *ж. ридк.* озбиљност

сермия *ж.* кућанство; опрема

серпентина *ж.* серпентина

серсан *и* **серсам** *х.* **1.** (*штверци*) коњска опрема, (х)ам; **2.** алат; прибор

сертис *х. церкв.* месојеђе, блажни дани

сертификат *х.* сертификат

серум *х.* серум

сесия *ж. ист.* (*мера за жем, 32 гольти орачей*) сесија

сет *х. спорт.* сет

сетиц -им *нєзак. коц. беш.* осећати (*оп.* **чувствовац**)

сеф *х.* сеф

сецесионист -та *и* **сецесиониста** -ти *х.* сецесионист(а)

сецесионистични -а -е сецесионистички

сецесия *ж.* сецесија

сецирац -ам *и* **сецировац** -руєм *зак. и нєзак.* сецирати

сецовац ше -цуєм ше (*ушедовац ше*) сецовати се

Сибирец -рца *х.* Сибирац

сибирски -а -е сибирски

сивер *х.* север

сиверни -а -е северни; ~ **витор** северни ветар, северац

Сивернїчка *ж. астрон.* Северњача

сиверняк *х.* северњак

сиверовосток *х.* североисток

сиверовосточни -а -е североисточни

сиверозаход *х.* северозапад

сиверозаходни -а -е северозападни

сиґнал *х.* сигнал

сиґнализация *ж.* сигнализација

сиґнализовац -уєм сигнализирати

сиґнални *и* **сиґналски** -а -е сигнални, сигналски

сиґнатура *ж.* сигнатура

сиґурни -а -е (< *серб.*) **1.** (*пресвечени*) сигуран; **я ~ же так треба робиц** ја сам сигуран да тако треба радити; **2.** поуздан, сигуран; **дознац дацо зоз сиґурних жридлох** сазнати што из поузданих извора (*оп.* **бизовни (1–2)**)

сиґурно *присл.* (< *серб.*) **1.** сигурно; **2.** извесно, сигурно; **3.** вероватно, зацело, сигурно (*оп.* **бизовно (1–3)**)

сиґурносни -а -е сигурносни

сиґурносц *ж.* **1.** сигурност; **2.** поузданост (*оп.* **бизовносц (1–2)**)

сиже *х.* сиже

Сизифов -а -о *и* **сизифовски** -а -е Сизифов, сизифовски; ¤ **~ робота** Сизифов посао

сила *ж. з розл. знач.* сила; **~ народу** сила народа; ◊ **вельки сили** велике силе; **велька** ~ велесила; ¤ **давац/дац сили (силу)** (*при породу и др.*) напињати се/напети се; **насилу** преко воље; ¤ **зоз шицку силу** свим силама; из петних жила; **покладац силу** упорно (силом) настојати**; пробовац (сцец) зоз шицку силу** ићи главом кроз зид, пробијати главом зид; **цо мал сили** (**вдерел, бил**) колико је имао снаге (ударио је, тукао је); **шицку силу покладац** по сваку цену (*желети постићи, покушавати и сл.*), упињати се

силабични -а -е *поез.* силабичан, силабички

силажа *ж.* силажа

силажни -а -е силажни

силикат *х. мин.* силикат

силирац -ам *и* **силировац** -руєм *нєзак.* силирати

силиций *и* **силицийм** *х. хем.* силициј(ум)

силка *ж. заст.* **1.** чинија за супу (*порцуланска, са дршкама*); **2.** земљани суд за скупљање павлаке

силни -а -е **1.** *з розл. знач.* силан; **~ войско** силна војска; **~ вожд** силан вођа; **силни того швета** силни овога света; **силне богатство** силно богатство; **2. силни** -ного *х.* силник

силно *присл.* силно

силователь *х.* силеџија

силовательски -а -е силеџијски

силовац -луєм *нєзак.* **1.** приморавати, силити, присиљавати;

терати, гонити; **пайташе го силовали пиц** другови су га терали да пије; **2.** напрезати; **нє силуй очи при слабим шветлу** немој да напрежеш очи код слабог светла; **3.** *безос.* **а)** терати; **силує го на руцанє** тера га на повраћање; **б)** имати неодољиву жељу; **силує го на пице** има неодољиву жељу за пићем, мора да пије; **4.** (*обезчесцовац*) силовати

силовац ше -лує́м ше *нєзак.* **1.** упирати се; упињати се; силити се; улагати напоре; упињати се из петних жила; **2.** настојати; трудити се; свим силама покушавати

силовач *х. оп.* **силователь**

силовнє *присл.* **1.** силовито; снажно; жестоко; **2.** неодољиво

силовни -а -е **1.** силовит; снажан; жесток; **2.** неодољив

силовно *присл. оп.* **силовнє**

силовносц *ж.* силовитост; силина; жестина

силоґиз(е)м -зму/-зма *х. филоз.* силогизам

силом *присл.* упорно, по сваку цену; ~ **сце постац шеф** по сваку цену хоће да постане шеф

силомер *х.* силомер

силос *х.* силос

силуета *ж.* силуета

симбиоза *ж.* симбиоза

символ *х.* симбол; знамење

символиз(е)м -зму/-зма *х.* симболизам

символизовац -**з**ує́м *зак. и нєзак.* симболизовати, симболизирати

символика *ж.* симболика

символист -та *и* **символиста** -ти *х.* симболист(а)

символични -а -е симболичан, симболички

сименталка *ж.* (*файта крави*) сименталка

сименталски -а -е сименталски

симетрала *ж.* симетрала

симетрични -а -е симетричан, симетрички

симпатизер *х.* симпатизер

симпатизовац -зує́м *нєзак.* симпатизовати, симпатизирати

симпатични -а -е **1.** симпатичан; **2.** *физиол.* симпатички

симпатия *ж.* симпатија

симпозий *и* **симпозиюм** *х.* симпозиј(ум)

симптом *х.* симптом

симптоматични -а -е симптоматичан

симс *х. оп.* **синц**

симулант *х.* симулант

симулация *ж.* симулација

симуловац -лує́м *нєзак.* симулирати

симултани -а -е симултан

симултанка *ж.* симултанка

симфонийни *и* **симфонийски** -а -е симфонијски

симфоничар *х.* симфоничар

симфония *ж.* симфонија

син *х.* син; **сину!** сине!

синаґоґа *ж.* синагога

синґулар *х. ґрам.* сингулар

синдикални -а -е синдикални

синдикат *х.* синдикат

синдром *х.* синдром

синкопа *ж. муз.* синкопа

синов -а -о синов, синовљев; синовљи

синовски -а -е синовљи, синовски

синод *х. церкв.* синод

синозабойнїк *х.* синоубица, синоубојица

синозабойство *с.* синоубиство

синоним *х.* синоним

синонимия *ж.* синонимија

синонимни *и* **синонимски** -а -е синониман

синопсис *х.* (*нарис*) синопсис

синоубийца *х. оп.* **синозабойнїк**

синочок -чка *х. дем.* синак; синчић; ¤ **татов** ~ (*розмазани хлапец*) татин син

синтаґма *ж. ґрам.* синтагма

синтакса *ж. линґв.* синтакса

синтеза *ж.* синтеза

синтетизовац -зує́м *зак. и нєзак.* синтетизовати, синтетизирати

синтетика *ж.* синтетика

синтетични -а -е синтетичан

синус *х.* **1.** *мат., анат.* синус;

2. *мед*. сливница

синусни -а -е *и* **синусов(и)** -а -о/-е синусни

синхрони -а -е синхрон

синхронизация *ж.* синхронизација

синхронизовац -зуєм *зак. и нєзак.* синхронизовати, синхронизирати

синхрония *ж.* синхронија

синхронїчни -а -е синхроничан

синц *х. архит.* ксимс (*оп.* **паточка (3)**)

синьски -а -е сињски: **Синьска алка** *фолкл.* Сињска алка

сипа *ж. зоол.* сипа

сипанє *с.* утовар; ~ **угля до шлепа** утовар угља на шлеп

сипац -пем *нєзак.* **1.** (*дробну материю*) сипати; ~ **муку до меха** сипати брашно у врећу; **2.** (*класц, утоварйовац*) товарити, утовар(ив)ати; укрцавати**;** ~ **виламану кукурицу до коча** товарити обран кукуруз у кола; ~ **углє на ваґон (шлюнок на ладю)** утоварати угаљ у вагон (шљунак на брод); **3.** (*полнїц зоз чечносцу*) сипати, лити, левати; точити; утакатищ

сипац ше -пем ше *нєзак.* (*клашиц ше*) класати, искласавати

сипкаци -а -е **1.** (*хтори ше лєгко розсипує*) сипак, сипкав; ~ **шнїг** сипак снег; **2.** (*хтори ше лєгко труши*) сипкав, брашњав; ~ **колач** сипкав колач; ~ **диня** брашњава дења

сир *х.* сир; **кравски** ~ крављи сир; **ограц** ~ усирити кисело млеко загревањем; **квашни** ~ кисели (ситни) сир; ¤ **били як** ~ који има веома белу кожу; **мала грудка алє сами** ~ мала чета али одабрана

сирар *х*. сирар

сирарка *ж.* сирарка, сирарица

сирарня *ж*. сирарница

сирасти -а -е сираст

сирена *ж.* **1.** сирена; **дує** ~ **дує** завија сирена; **2. сирени** *мн. зоол.* сирене (Sirenia)

сирец -рца *х. кул.* "сирец" (*ускршње јело од умућених јаја у млеку*)

сириджик *х. заст.* (*билїдло за фарбенє твари*) сирицик

сирка *х*. (*шивкасти, сиркасти коньь*) жерав, буђар (*в.*)

сиркасти -а -е (*прскани, точкасти*) грахораст; **сиркасти кури** грахорасте кокошке; ~ **конь** *оп.* **сирка**

сировец -вца *х. кравар.* канција, чапов (*од сирове кравске коже*)

сирови -а -е **1.** (*нєварени, нєпечени*) жив; сиров; некуван; ~ **месо** сирово месо; ~ **млєко** некувано млеко; **2.** (*нєпрепобени*) сиров; ~ **скора** сирова кожа; **3.** *прен*. суров; ~ **стварносц** сурова стварност; 4. *фиґ.* (*нєвигладзени*) крут; **язик напису** ~ језик написа је крут

сировина *ж*. сировина

сировински -а -е сировински

сировнїки *х. мн.* (*єд.* сировнїк) *кул.* **1.** погачице са сиром; **2.** лепиње са сиром

сиропусни -а -е: **Сиропусни тидзень** *церкв.* (*тидзень пред Вельконоцним постом*) Сиропусна (Сирна) недеља (седмица)

сирот(к)а *х. и ж.* (*сеґинь, бидни*) сиромах, јадник, кукавац; сирота, јадница, кукавица

сируп *х*. сируп

систем *х. оп.* **система**

система *ж*. систем, система

систематизация *ж.* систематизација

систематизовац -зуєм систематизовати, систематизирати

систематични -а -е систематски; систематичан

системни *и* **системски** -а -е системски

систола *ж. мед., лит. и др*. систола

сити -а -е сит

ситосц *ж.* ситост; ◊ **до ситосци** досита

ситуация *ж*. ситуација

ситуир(ов)ани -а -е ситуиран

ситуирац -ам *и* **ситуировац** -руєм *зак. и нєзак.* ситуирати

сифилис *х*. сифилис

сифилистичар *х.* сифилистичар

сифон *х.* сифон

сиц *х.* сиц

Сицилиянєц -нца *х.* Сицилијанац

сицилиянски -а -е сицилијански

сичац -чим *нєзак. осн. и прен.* сиктати, шиштати; **гад сичи** змија сикће (шишти); **ґунар сичи** гусан шишти; **чловек нагнївано сичал през зуби** човек је љуљито сиктао кроз зубе

сичаци -а -е сиктав, шиштав

сичиц -им *коц. оп* **сичац**

сиямски -а -е сијамски; ◊ **сиямски двойнята** сијамски близанци

сияртов *х.* сарач

сияса *ж.*: ¤ ~ **божа** (*велькe множество*) сила (тма) божја

скадзи *присл. заст.* одакле

скадзишик *присл.* однекуд(а)

сказац ше -ажем ше *зак. коц.* јавити се; показати се; **пришол до валалу, а анї ше нїкому нє сказал** дошао је у село, а никоме се није ни јавио

сказка *ж.* бајка

сказков(и) -а -о/-е **1.** (*хтори з обласци сказки*) бајован, бајовит; из бајке; **сказково особи** личности из бајке; **2.** (*митски, фантастични*) баснословaн, бајословaн

сказочка *ж. дем.* бајчица

скакалїще *с.* скакалиште

скакальня *ж.* скакаоница

скакац -ам *нєзак.* скакати

скакаци -а -е скакутав

скакацки -а -е скакачки

скакач *х.* скакач

скала[1] *ж.* (*стина*) стена, скала; литица; хрид

скала[2] *ж.* ска́ла; лествица; ~ **термометра** скала термометра; **музична** ~ музичка лествица

скалац ше -ам ше *нєзак.* скакати, изводити (*о деци*)

скалина *ж.* литица

скалїсти -а -е кршевит, кршан

скалїчени -а -е изнакажен, унакажен; осакаћен, исакаћен

скалїченосц *ж.* наказност

скалїчиц (ше) -им (ше) *зак.* изнаказити (се), унаказити (се); осакатити (се), исакатити (се)

скалїчовац (ше) -чуєм ше *нєзак.* изнаказивати (се), унаказивати (се); осакаћивати (се), исакаћивати (се)

скалов(и) -а -о/-е *и* **скаловити** -а -е стеновит; врлетан; хридинаст; ◊ **скалов орел** *зоол.* сури орао (Aquila chrysaotos)

скалп *х.* скалп

скалпел *х.* скалпел

скалповац -пуєм *зак.* скалпирати

скаменєни -а -е скамењен, окамењен

скаменїц *зак.* **I** *прех.* -їм (*зробиц каменьом*) скаменити, окаменити; **II** *нєпрех.* -нєєм *и* -їм *заст. оп.* **скаменїц ше**

скаменїц ше -нєєм ше *и* -їм ше *зак.* скаменити се, окаменити се; ¤ **най ше на тим месце скаменїм** живота ми мога, ево моје главе, не померио се с места

скаменьовац -нюєм *нєзак.* **I** *прех.* (*робиц каменьом*) скамењивати, окамењивати; **II** *нєпрех. заст. оп.* **скаменьовац ше**

скаменьовац ше -нюєм ше *нєзак.* скамењивати се, окамењивати се

скандал *х.* скандал

скандализовац -зуєм *зак. и нєзак.* скандализовати, скандализирати

скандалозни -а -е скандалозан

скандирац -ам *и* **скандировац** -руєм *нєзак.* скандирати

скапац -пем *зак.* **1.** нестати, изгубити се, ишчезнути; нестати из вида; **2. а)** (*о чловекови*) умрети; липсати; ископнети; пропасти; ~ **од гладу** умрети од глади; **б)** (*о животинї*) угинути; **в)** (*о рошлїни*) увенути; **3.** *прен.* (*престац исновац, щезнуц*) угасити се; ¤ **скапац без шлїду** отићи (нестати) бестрага

скапчац (ше) -ам (ше) *зак.*

скопчати (се); спојити (се)

скапчовац (ше) -чуєм ше *нєзак.* скопчавати (се); спајати (се)

скапчовач *х.* спајач

скапчовачка *ж.* спојка

скаранїк *х.* неваљалац, нитков, скот, џукела

скаранїца *ж.* неваљалица

скаранїцтво *с.* неваљалштина, неваљалство, нитковлук

скарац -рем *зак.* казнити; **бог це скаре** бог ће те казнити; ¤ **скарал це швет [цо би це скарал], бог це скарал, бодай би це бог скарал** да бог да..., изјела те змија (вуци, болест)

скарб *х.* блâго

скарбнїца *ж.* ризница, хранилиште

скарга *ж.* жалба

скарженє *с.* жалба; жалопојка; кукњава

скаржиц ше -им ше *нєзак.* жалити се, јадати се, вајкати се, тешкати се; јадиковати, кукати

скашляц -лєм *зак.* кашљуцнути, накашљати се

скашльовац -люєм *нєзак.* кашљуцати

скварчиц -им *зак.* опећи се; опрљити

сквачиц -им *зак.* **1.** привремено прихватити концем *и сл.*, спојити, ујамчити; **2.** сукобити, завадити (*неког с неким*)

сквачиц ше -им ше *зак.* закачити се, сукобити се

сквачовац -чуєм *нєзак.* **1.** привремено прихватати концем *и сл.*, спајати; **2.** сукобљавати, завађати (*неког с неким*)

сквашнєти -а -е **1.** (*погубени*) прокиснуо; **2.** *прен.* кисео; ~ **твар** кисело лице

сквашнїц ше -нєєм ше/-їм ше *зак.* **1.** укиселити се; усирћетити се; ускиснути, **2.** прокиснути; **єдзенє ше сквашнєло** јело је прокиснуло

сквашньовац ше -нюєм ше *нєзак.* укисељавати се; ускисивати, прокисивати

сквер *х.* сквер

скверни -а -е скврнаван; одвратан, гадан, мрзак

скверпїц -їм *нєзак.* ск(в)рнавити

скверпїц ше -їм ше *нєзак.* (*пажериц ше*) лакомити се

сквичац -чим *зак.* цикнути; скикнути; квекнути; **сквичало праше** цикнуло (квекнуло) је прасе

скейт *х.* скејт

скела *ж.* скела

скелар *х.* скелеџија

скеларина *ж.* скеларина

скелет *х.* скелет

скелетни -а -е *и* **скелетов** -а -о/-е скелетни, скелетски

скенер *х.* скенер

скенирац -ам *и* **скенировац** -руєм *зак. и нєзак.* скенирати

скепса *ж.* скепса

скептик *х.* скептичар; скептик

скептициз(е)м -зму/-зма *х.* скептицизам

скептичар *х. оп.* **скептик**

скептични -а -е скептичан, скептички

скептичносц *ж.* скептичност

скеч *х.* скеч

скиї *ж. мн.* (*єд.* ския) скије, смучке

скинчанє *с.* цика; скик, скика

скинчац -чим *нєзак.* **1.** скичати; цвилети; **2.** (*о дзецку*) кмезити (се), цмиздрити

скинчаци -а -е кмезав, цмиздрав

скинчиц -им *коц. оп.* **скинчац**

скипетер *х.* (*жезло*) скиптар

скисинтовац -туєм *зак. коц.* скарабуџити; склепати, скрпати, скрпити

скиснути -а -е **1.** кисео; **млєко уж скиснуте** млеко је већ кисело; **2.** (*хтори ше почал губиц – о єдзеню*) ускиснут, прокиснут; **2.** (*нєрозположени*) кисео; ~ **твар** кисело лице

скиснуц -ишнєм *зак.* (*о цесту*) ускиснути, надоћи, узбујати, нарасти; **цесто скисло** тесто је надошло

скиснуц ше -ишнєм ше *зак.* **1.** (*о млєку*) ускиснути, ухватити мају; **млєко ше скисло** млеко је ухватило

мају; **2.** (*почац ше губиц – о єдзеню*) ускиснути, прокиснути, укиселити се

скитанє *с.* скитња, смуцање, лутња

скитац -ам *и* **скитац ше** -ам ше *нєзак.* скитати се, смуцати се; лутати; луњати

скитацки -а -е скиталачки; луталачки

скитнїк *х.* луталица

скица *ж.* скица

скицирац -ам *и* **скицовац** -цуєм *зак. и нєзак.* скицирати

скияц ше -ям ше *нєзак.* скијати се, смучати се

скияш *х.* скијаш, смучар

скияшски -а -е скијашки

скияшство *с.* скијаштво, смучарство

склад *х.* **1.** (*усоглашеносц*) сагласност; склад; **2.** *ґрам.* слог; **3.** спремиште, лагер; **4.** *заст.* састав; ~ **жеми** састав земљишта; ◊ **орац до складу** *поль.* (*орац од штредку поля же би бразди були на краю*) орати на стуб (стуг) (*в.*)

складалка *ж. оп.* **складанка**

складальня *ж.* слагачница

складани -а -е: ◊ **~ питка** *кул.* мађарица; ~ **цесто** *кух.* лиснато тесто**;** ~ **осух** *кул.* масна погача

складанка *ж.* слагалица

складац -ам *нєзак.* **1.** (*правиц дацо зоз часцох*) састављати, слагати; **2.** (*класц єдно коло другого*) слагати; **3.** садевати, де̏нути; ~ **жито до марадикох** садевати (денути) пшеницу у крстине; ~ **древо до ватох** садевати дрва у хватове; **4.** (*шпоровац*) шпарати, купити; ~ **пенєжи на хижу** шпарати паре на кућу; **5. а)** (*писац состав*) писати; ~ **писньочки** писати песмице; **б)** (*мелодиї*) компоновати; **6.** полагати; ~ **испити на факултету** полагати испите на факултету; ~ **майсторски испит** полагати мајсторски испит; ~ **рахунок** полагати рачун; ~ **пришагу** полагати заклетву; 7. ~ **на дакого** лагати на кога; окривљавати, обеђивати кога; трпати коме што на леђа, товарити на главу коме што; ◊ ~ **букви** азбуковати, срицати; ¤ ~ **надїю** надати се

складац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*злагодзиц ше*) слагати се, саглашавати се; **2.** скупљати међу собом добровољне прилоге; **школяре ше складаю пайташови на екскурзию** ђаци скупљају међу собом паре другу за екскурзију; **3.** *заст.* састојати се

складаци -а -е **1.** (*хтори служи за складанє*) слагаћи; **2.** на расклапање, склопив; ~ **метер** метар на расклапање; **~ стол** сто на расклапање; ~ **бициґла** бицикл на расклапање

складач *х.* састављач; слагач

складзиско *с.* складиште; магазин; спремиште

складище *с. оп.* **складзиско**

складка *ж. ридк.* (*ранц*) бора

складнє *присл.* складно

складни -а -е складан

складнїк *х.* саставак, саставни део

складно *присл. оп.* **складнє**

складносц *ж.* складност

складотворни -а -е слоготворан

скламац (ше) -мем (ше) преварити (се)

скланяц -ям *зак.* (< *серб.*) склањати; мицати; уклањати; (*же би нє завадзало*) метати на страну

скланяц ше -ям ше *зак.* (< *серб.*) склањати се; мицати се; утицаи се; уклањати се

складц -адзем *зак.* **1.** (*жито до брадла и под.*) саденути, зденути; сложити; **~ шено до брадла** саденути сено у камару; **2.** утоварити; укрцати; ~ **углє до ваґонох** укрцати угаљ у вагоне

склероза *ж.* склероза; ◊ **мултипли** ~ *мед.* мултипли склероза

склерозни -а -е склерозан

склеротик *и* **склеротичар** *х.* склеротик, склеротичар

склеротични -а -е склеротичан

склєк *х. физк.* склек

склєнїчка *ж. дем.* бочица, флашица, скленица

склєнка *ж.* боца, флаша

склєнчина *ж.* **1. а)** (*фалаток розбитого скла*) срча; **2. склєнчини** *мн.* стакловина; крш

склєнчки *х. мн.* (*єд.* склєнчок) зглобови прстију на руци

склєняни -а -е стаклен; застакљен; остакљен; **склєняни дзвери** стаклена врата; ◊ ~ **заграда** стакленик

склєняр *х.* стаклар; стаклорезац

склєнярнїк *х. оп.* **склєняна заграда**

склєнярня *ж.* стаклара; стаклорезница

склєпац -пем *зак.* склепати; скрпати; скарабуџити; скуцати

склєпиц ше -им ше *зак.* слепити се (*о скуваним резанцима и сл.*)

склєпйовац ше -пюєм ше *нєзак.* слепљивати се (*о скуваним резанцима и сл.*)

скло *ж.* **1.** стакло; **положиц** ~ застаклити; **2.** (*на витрионовей лампи*) цилиндар, туљак

склон *х.*: ~ **нєба** *ридк.* хоризонт

склонїско *и* **склонїще** *с.* **1.** склониште; скровиште; **2.** збег

склонїц -їм *зак.* (< *серб.*) склонити; макнути; уклонити; (*же би нє завадзало*) метнути на страну

склонїц ше -їм ше *зак.* (< *серб.*) склонити се; макнути се; утећи се; уклонити се

склонїще *с. оп. под* **склонїско**

склоносц *ж.* (< *серб.*) склоност (*оп.* **прихильносц, притока**)

склоп *х.* склоп

склопени -а -е непокретан, укочен

склопиц -и *безос.* (*парализовац, зробиц нєрухомим*) укочити, стегнути, стиснути; **достал ишияс, нє мог ходзиц и робиц, так го склопело** добио је ишијас, није могао да хода и ради, тако га је стегнуло

склопка *ж.* склопка; преклопка

склопци *х. мн. мед.* тетанус, склопац, зли грч

склорезальня *ж. оп.* **склєнярня**

склорезач *х. оп.* **склєняр**

склубачиц ше -им ше *зак.* **1.** склупчати се, сколутати се; скупити се, шћућурити се; смотати се; **пес ше склубачел пред дзверми** пас се склупчао пред вратима; **2.** згрчити се; згурити се; **вон ше склубачел од больох** он се згрчио од болова; **старик ше склубачел на лавочки** старац се згурио на клупи

склубачовац ше -чуєм ше *нєзак.* **1.** склупчавати се; смотавати се; **2.** грчити се; гурити се

скляґани -а -е клонуо

скляґац ше -ам ше *зак.* скљокати се; стропоштати се; клонути; затетурати се

скляпчисцени -а -е спљоштен

скляпчисциц (ше) -им (ше) *зак.* спљоштити (се)

скляпчисцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* спљоштавати (се)

скльохтац -ам *зак.* (*гоч як уварим*) збрљати, збркљати, збућкати, смућкати

скоба *ж.* (*зависка на дзверох*) стожер, шарка; ¤ **нєдобра як** ~ (*барз нєдобра жена*) неваљалица, аспида, злоћа; **(худи, слаби) як** ~ (*барз худи, слаби*) мршав као чачкалица (као даска, као штака, као бакалар); **скобо єдна!** неваљалице једна!

сковац скуєм *зак.* сковати, саковати

скожлїц ше -їм ше *зак. пейор.* пући од муке, свиснути, пресвиснути од муке; **дай му, бо ше скожлї** дај му, јер ће да свисне; **так ше лаши на єдзенє аж да ше скожлї** тако се лакоми на јело да му вода иде на уста (да има веће очи него уста)

скойовец -вца *х. ист.* скојевац

скок *х.* скок; ◊ ~ **до далєка** скок удаљ

скоком *присл.* журно; брже-боље; скоком, скокимице; на врат на нос; грозничавом брзином; ~ **закончовали роботу** журно (на врат на нос) су завршавали посао

скомпаловац ше -луєм ше *зак.* сортачити се, уортачити се; сјаранити се, спетљати се; спрегнути се; ухватити се у чије коло

скомпариц ше -им ше *зак. оп.* **скомпаловац ше**

сконац -ам *зак. заст.* умрети, скончати; ¤ **най нє може** ~ (*у клятви*) проклет био, дабогда не мого црћи

сконфисковац -куєм *зак.* конфисковати, конфисцирати

сконцентровац (ше) -руєм (ше) *зак.* сконцентрисати (се), сконцентрирати се; усредсредити (се), усредоточити се

скончиц -им *зак.* **1.** (*окончиц*) обавити, свршити; **2.** (*закончиц*) завршити, свршити; ~ **школу** завршити школу; **3. а)** убити; **б)** (*дотлучиц*) докрајчити, докусурати

скончиц ше -им ше *зак.* завршити се, свршити се

скончовац -чуєм *нєзак.* **1.** (*окончовац*) обављати, свршавати; **2.** завршавати, свршавати; **3.** (*дотлучовац*) докрајчивати, докусуривати

скончовац ше -чуєм ше *нєзак.* завршавати се, свршавати се

скопац -пем *зак.*: ~ **перинку** *оп.* **скопац ше**

скопац ше -ам ше *зак.* збацити на спавању покривач са себе

скоповац ше -пуєм ше *нєзак.* збацивати на спавању покривач са себе

Скопян *и* **Скопянєц** -нца *х.* Скопљак, Скопљанац

скора *ж.* **1.** кожа; **2.** кора; **жемова** ~ земљина кора; ◊ **хороти скори** *мед.* кожне болести; ¤ **здзерац скору дакому** гулити (дерати) коме кожу с леђа; **лємцо зоз скори нє вискочиц** (*нє мочи ше стримац*) искочити (излетети, изаћи) из коже; **мац грубу скору** (*нїчого ше нє ганьбиц*) имати дебео образ (дебелу кожу), имати образ као ђон; **надзера ше (дре ше) як кед би з нього скору дарли (як кед би го дарли)** (*барз ше дре, барз врещи*) дере се као да га жива деру (као на ражњу, као да га кољу); **нє месциц ше до скори** *оп.* **лємцо зоз скори нє вискочиц**; **одрец дакого до дзешатей скори (дакому и дзешату скору)** (*шицко дакому побрац – ґазда роботнїкови и под.*) узети коме све до голе кости, огулити кога до голе коже; **сама косц и** ~ сама кост и кожа; **ухпац ше (уцагнуц ше) дакому под скору** подвући се (увући се) коме под кожу

скоравени -а -е закорео, закорављен; ~ **жем** закорела земља

скоравиц -им *и* **скоравиц ше** -им ше *зак.* ско̀рити се, закорети се, окорети се, скорети се; запећи се

скорб *ж. и* **скорбота** *ж. кнїжк.* жалост, туга

скорбут *х. мед.* скорбут

скорей I 1. *присл.* раније, пре; **станул** ~ **як звичайно** устао је раније но обично; **2.** раније, некада; у своје време; ~ **ше иншак жило** раније се друкчије живело; **II 1.** *у злученю* ~ **од** *прим. з ґен.* пре; **сцигли** ~ **од нас** стигли су пре нас (*нє* скорей нас); **2.** *при поровнаню двох дїйох, зявеньох*: **врацели зме ше** ~ **швитаня** вратили смо се пре зоре**;** ◊ **кус** ~ мало пре; ~ **два-три роки** пре две-три године; ~ **рок** пре годину дана; ~ **часу** пре времена; ~ **шицкого** (*насампредз*) пре свега; **цо** ~ што пре, набрзо, брже-боље, на врат на нос

скорейчасови -а -е превремен

скорейши -а -е ранији

скорка *ж.* **1.** *дем.* кожица; **2.** корица; кора; **бориц ше за скорку хлєба** борити се за корицу хлеба; **3.** (*на поверхносци млєка*) скоруп; **4.** (*на рани котра зараста и под.*) скрама, тена; **5.** (*вентил, затичка*) заптивач, заптивача; **6.** (*на паридї*) кожица

скоро *присл.* **1.** (*лємцо нє*) скоро; безмало; малтене; готово; **2.** *заст.* **а)** (*нєодлуга*) скоро, ускоро; **б)** брзо

скоров(и) -а -о/-е кожни; ◊ **скорово ушка (жабри)** *зоол.* кожне шкрге

скорочка *ж. дем.* **1.** кожица; **2.** (*блана*) опна, тена, скрамица; **3.** (*на праве загоєней рани*) скрама,

скорупак; **4.** (*на овоци*) љускица

скорянєц -нца *х.* (*скоряни уяш*) кожни капут; кожна јакна

скорянци *мн. заст.* (*панталони з овчей скори*) кожне чакшире

скоряни -а -е кожни, кожнат; **скоряни рукавици** кожне рукавице

скосциц ше -им ше *зак.* окоштати се; орожавети

скосцованє *с.* окоштавање

скот *х. беш.* (< *серб.*) (*зла особа*) скот, нитков

скотуляц (ше) -лям (ше) *зак.* скотрљати (се)

скотульовац (ше) -люєм ше *нєзак.* скотрљавати (се)

скотурбитац (ше) -ам ше *зак. оп.* **скотурбичац (ше)**

скотурбичац (ше) -ам (ше) *зак.* скотрљати (се) (*великом брзином*)

скотурбичовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* скотрљавати (се) (*великом брзином*)

скоцени -а -е *х.* поган

скочиц -им *зак.* скочити; ¤ ~ **дакому до оч** *оп. под* **око**; **скочи ци до оч** *оп. под* **око**

скочни -а -е скочан

скошиц -им *зак.* скосити, покосити

скоштовац -туєм *зак.* искусити, опробати; окусити

скравац -ам *нєзак.* кројити

скравец -вца *х.* кројач

скравецки -а -е кројачки

скравунчиц -им *нєзак.* (*скинчац – о псови*) скичати

скрадзиц -им *зак. коц. оп.* **скрациц**

скрадзовац -дзуєм *нєзак. коц. оп.* **скрацовац**

скрамбльовац -люєм *зак.* **1.** скарабуџити; склепати; **2.** спојити, стегнути обручем

скрац -аєм *зак.* скројити

скраценє *с.* **1.** скраћење; **2.** скраћеница, скратица

скрациц -им *зак.* скратити

скрацовац -цуєм *нєзак.* скраћивати

скрежец *х.*: **жима аж ~ зуби (зубов)** цича зима; **копеме з мотику, а жем тварда, ~ зуби (зубов)** копамо мотиком, а земља је тврда као камен**;** ¤ **там дзе ~ зубов** (*у пеклє, до пекла*) тамо где је вечни јаук и шкргут зуба

скресац -ешем *зак.* креснути

скривалїско *и* **скривалїще** *с.* скривалиште; скровиште

скривац -ам *нєзак.* скривати, сакривати

скривац ше -ам ше *нєзак.* скривати се, сакривати се

скриваци -а -е: ~ **слика** скривалица

скривач *х.* скривач

скривени -а -е крив; накрив; савијен; угнут

скривиц (ше) -им (ше) *зак.* скривити (се), искривити (се); савити (се); накривити (се); угнути (се); увинути (се)

скриня *ж. заст. оп.* **лада (1)**

скриптарнїца *ж.* скриптарница

скрипти *ж. мн.* скрипта

скрити -а -е скривен; скровит; ¤ ~ **думка** задња мисао

скриц -иєм *зак.* сакрити

скриц ше -иєм ше *зак.* сакрити се; ¤ **скрий ше под сакайтов (под корито, до мишовей дзири)** (*скрий ше од людзох, бо то на твою ганьбу*) поклопи се (покриј се) ушима

скричац -им *зак.* викнути; повикати; довикнути; ускликнути

скровиско *и* **скровище** *с.* скровиште; склониште

скромни -а -е скроман

скромно *присл.* скромно

скромносц *ж.* скромност

скрупавиц ше -им ше *и* **скрупиц ше** -им ше *зак.* (*о кашастим єдзеню*) згрудвати се; згуснути се

скрупйовац ше -пюєм ше *нєзак.* згрудвавати се; згушњавати се

скрупула *ж.* скрупула

скрупулозни -а -е скрупулозан

скруценє *с.* скретај; окрет; окука; завијутак; завој

скруцени -а -е **1.** савијен; **2.** закучаст; витак; ~ **рог** витак рог

скруциц -им *зак.* **1. а)** (*зогнуц*)

савити; ~ **дрот** савити жицу; **б)** смотати, скотурати; ~ **шнур** смотати кабел; **2.** (*применїц напрям*) скренути, сврнути; ~ **направо** скренути десно; **3.** (*засукац, закруциц*) засукати, усукати, зафитиљити, уврнути; ~ **баюс** засукати брк; **4.** (*сциґанїц*) слагати; ¤ ~ **з носом** накиселити лице; ~ **як за гнойом** (**за брадлом**) *оп. под* **гной**

скруциц ше -им ше *зак.* **1.** савити се; **2.** смотати се, скотурати се, сколутати се; склупчати се; згрчити се; **3.** скврчити се, сковрчити се; **4.** (*о висхнутей рошлїни и под.*) усукати се, упрести се

скруцованє *с.* скретај; заокрет; завртање

скруцовац -цуєм *нєзак.* **1. а)** (*зогинац*) савијати; **б)** смотавати; **2.** (*меняц напрям*) скретати, свртати; **3.** (*засуковац, закруцовац*) суврађати, сукати

скруцовац ше -цуєм ше *нєзак.* **1. а)** савијати се; **б)** смотавати се; склупчавати се; грчити се; **2.** (*засуковац ше*) увртати се, увијати се; фитиљити се; **3.** сковрчавати се; **4.** (*о спретей або висхнутей рошлїни*) усукивати се, упредати се, увртати се, заврћати се (*в.*); **5.** ~ **до главкох** (*о капусти*) главичати се, главичити се, завијати се

скубац -бем *нєзак.* **1.** вући, чупати; чупкати; ~ **дакого за власи** вући (чупати) кога за косу; **2.** *и безос.* (*боляцо потарговац за власи, браду*) чупати; **помали чеш дзецко, бо го скубе (скубеш)** полако чешљај дете, јер га чупаш; **3.** (*траву – пасц*) брстити; **4.** (*пирє*) чупати; ~ **гуски** чупати гуске

скубац ше -ем ше *нєзак.* вући се, чупати се (*за косу*)

скудлацени -а -е уковрчан, коврџав; чупав, космат

скудлациц ше -им ше *зак.* уковрчати се, сковрџати се

скудовчиц ше -им ше *зак.* **1.** (*о цверни, конопи и под.*) замрсити се; **2.** (*шедзиц счупени*) згрчити се; сакупити се; уклупчати се; **3.** *прен.* оскудно живети

скулїц ше -їм ше *зак.* (*счупиц ше*) шћућурити се, склупчати се

скулптор *х.* вајар, кипар, скулптор

скулпторство *с.* вајарство, кипарство

скулптура *ж.* скулптура

скулькац -ам *зак.* проћердати, профућкати, растрошити; **скулькал маєток** проћердао је имање

скулькац ше -ам ше *зак. оп.* **скрупиц ше**

скундаловац -луєм *зак. коц. заст.* **1.** обавити, урадити; **2.** (*спревесц, сциґанїц*) слагати

скупариц -им *нєзак. оп.* **скуповац**

скупенда *х.* тврдица, циција; стипса; шкртац

скупендра *х. оп.* **скупенда**

скупи -а -е **1.** шкрт; **2. скупи** -пого *х.* тврдица; ¤ **подли два раз роби ~ два раз плаци** скуп (тврд) више плаћа (даје) а лен даље иде (каса); ~ **як Жид** не да ни богу тамјана (соли)

скуповац -пуєм *нєзак.* **а)** стезати паре; не дати потрошити; **б)** тврдичити, цицијашити, шкртарити

скупосц *ж.* тврдичлук, цицијашлук, цицијаштво; шкртост

скупштина *ж.* скупштина

скупштински -а -е скупштински

скуриц -им *зак.* **1.** (*дакому*) ошинути, одаламити, опалити кога, дати коме; **таку му скурел!** тако га је одаламио!; **скурел ми на задок з палїчку** дао ми је штапом по туру; ~ **дакому поза уха** пришити коме шамарчину; **2.** киднути, шмугнути; **3.** (*сциґанїц*) слагати

скуриц ше -им ше *зак.* **1.** (*о праху*) дићи се, запрашити се; **за коньом ше скурел прах** за коњем се дигла прашина; **2.** задимити; **з пеца ше скурело** пеће је задимила; ¤ **пошол (сцекол, спарал) аж (лєм) ше за нїм скурело** ухватио је маглу, дао је ватру табанима, ухватио је тутањ

скурчиц -им *зак.* згрчити,

савити, скврчити; ~ **ноги** згрчити ноге

скурчиц ше -им ше *зак.* згрчити се, савити се, скврчити се; склупчати се; **скурчел ше од больох** згрчио се од болова

скурчовац -чуєм *нєзак.* грчити, савијати, кврчити

скурчовац ше -чуєм ше *нєзак.* грчити се, савијати се, кврчити се; клупчати се

скуситель *х.* и **скусователь** *х.* искуситељ

скусовац -суєм *нєзак.* **1.** (*штухац, увредзовац*) заједљиво запиткивати *или* добацивати; задиркивати, зачикавати; боцкати; секирати; вређати; **2.** (*оддалєй дознавац*) вешто испитивати, дознавати; **пришла го** ~ дошла је да га вешто испита (да вешто сазна); **3.** (*пробовац, спокусовац*) искушавати

скусоваци -а -е заједљив, загрижљив

скутер *х.* скутер

скуша *ж. зоол.* скуша (Scomber scomber)

скушиц -им *зак. заст.* **1.** искусити; доживети; упознати; **2.** ставити на искушење, искушати

слабеньки -а -е слабуњав; слабашан

слаби -а -е **1.** *з розл. знач.* слаб; ~ **є, а сце ше биц** слаб је, а хоће да се туче; ~ **роботнїк** слаб радник; ~ **урожай** слаб принос; **вон слабого здравя** он је слабог здравља; **2.** слаб, штур; **слабе ошвиценє** штуро осветљење; **3.** (*худи*) слаб, мршав; **зоз шпиталю вишол таки** ~ из болнице је изашао тако слаб; **4.** (*благи*) благ, мек; ~ **палєнка** мека ракија; **5.** (*посни, нєплодни*) шкрт; ~ **жем** шкрта земља

слабиц -им *нєзак.* **I** *нєпрех.* **1.** (*худнуц*) мршавити, слабити; **2. а)** (*трациц моц*) малаксавати; сустајати; **б)** (*опущовац ше*) лабавити, млитавити, млохавити; **II** *прех.* (*робиц слабим*) слабити

слабки -а -е **1. а)** слабашан, слабашак, слабахан; ~ **дзецко** слабашно дете; **б)** (*досц слаби*) ослаб; **2.** слабуњав

слабко *присл.* ослабо

слабнуц -нєм *зак. оп.* **слабити**

слабо *присл.* слабо

слабовидносц *ж.* слабовид(н)ост

слабокревни -а -е слабокрван

слабокревносц *ж.* слабокрвност

слабосц *ж.* слабост

слабоумни -а -е слабоуман

слабоумносц *ж.* слабоумност

слабучки -а -е слабашан, слабашак, слабахан; мекушан

слава *ж.* слава; ¤ **бодай ~ була** *ирон.* почело је са великом парадом, а имало је неславан крај; ~ **богу** хвала богу; ~ **Исусу Христу** хваљен Исус [и Марија]

славенєц -нца *и* **славенїк** *х.* слављеник

славенїцки -а -е слављенички

славик *х. заст.* славуј (*оп.* **соловей**)

славист -та *и* **слависта** -ти *х.* славист(а)

славистика *ж.* славистика

славитель *х.* славилац; слављеник

славиц -им *нєзак.* славити

славни -а -е славан

славно *присл.* славно

славолук *х.* славолук

славолюбиви -а -е славољубив

славолюбивосц *ж.* славољубивост

славолюбиє *с.* славољубље

славолюбни -а -е *оп.* **славолюбиви**

славольни -а -е *беш. заст.* безбрижан; ведар; расположен

Славонєц -нца *х.* Славонац

славонски -а -е славонски

Славянє *х. мн.* (*єд.* Славян) Словени

славянизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* словенизовати (се), словенизирати (се)

славяносербски -а -е славеносрпски

славянофил *х.* словенофил

славянски -а -е словенски

слад *х. технол.* слад

сладарня *ж. технол.* сладара

сладзиц -им *нєзак.* сладити

сладзиц ше -им ше *нєзак.* сладити се

сладкави -а -е слаткаст; сладуњав

сладке -кого *с.* слатко

сладки -а -е сладак; ◊ ~ **жемлїк** ђеврек; ~ **цирок** шећерни сирак, сирак шећераш

сладко *присл.* слатко

сладководни -а -е слатководни

сладкословни -а -е слаткоречив, слаткорек

сладкосц *ж.* слаткост; сладост

сладнуц -нєм *нєзак.* добијати сладак укус

сладолед *х. оп.* **сладоляд**

сладоледар *х. оп.* **сладолядар**

сладоледарня *ж. оп.* **сладолядарня**

сладоляд *х.* сладолед

сладолядар *х.* сладоледар

сладолядарня *ж.* сладоледара, сладоледарница

сладосни -а -е сластвен

сладострасни -а -е сладострастан

сладострасносц *и* **сладострасц** *ж.* сладострасност, сладостраст

сладосц *ж.* сладост

сладучки -а -е слађан, слађахан

слалом *х. спорт.* слалом

слама *ж.* слама; ¤ **тлучиц (млациц) празну сламу** млатити празну сламу

сламар *х. поль.* (*тот цо кладзе брадло слами*) денарош (*в.*), сламарош (*в.*)

сламка *ж. дем.* сламка; сламица; ¤ **лапац ше за сламку** хватати се за сламку; **сламку крижом нє преложи** (*барз є подли, лєнїви*) лењ је као буба, велика је ленчуга

сламнїсти -а -е: ~ **гной** ђубре у којем има доста сламе

сламняни -а -е *оп.* **сламяни**

сламнянїк *х. оп.* **сламянїк**

сламняча *ж. оп.* **сламяча**

сламов(и) -а -о сламни

сламочка *ж. дем.* сламчица

сламяни -а -е сламен; сламни; ◊ ~ **молитва** *беш.* молитва када су мисли одсутне: **нє будзем ше модлїц вистата, би ми молитва будзе сламяна** нећу да се молим уморна, јер ће ми мисли одлутати; ~ **шопа** *поль.* еведра, наслон, наслам, настрешница; ~ **квице** *бот.* сламено цвеће (Helichrysum bracteatum (Vent.) Wild.); ¤ **власи му як сламяна шопа** (*барз є розбуртавени*) јако је разбарушен

сламянїк *х.* сламени шешир, сламењак

сламяча *ж.* сламарица, сламњача

сланґ *х. оп.* **сленґ**

сланєц -нца *х. мин.* шкриљац

слани -а -е слан; ◊ ~ **бухта** *кул.* мекика; ¤ **слане як розсоль** веома слано

сланїна *ж.* сланина; ◊ **бок сланїни** пола (крпа) сланине; ¤ **вєшенї и хлєбовка од сланїни добра** кад ујесен нестане сланине, добар је и њен мирис

сланїнасти -а -е сланинаст

сланїнка *ж.* **1.** *дем.* сланиница; сланина; **2. сланїнки** *мн. цукр.* **а)** желе; **б)** ратлук

сланїнкар *х.* **1.** *зоол.* велика сеница (Parus major L.); **2.** *зоол.* гагрица (Dermestes lardarius); **3.** *оп.* **будли**

сланїнов(и) -а -о/-е сланински; сланинаст

сланкави -а -е сланаст; сланкаст

сланкаменка *ж. аґр.* (*файта грозна*) сланкаменка

сланосц *ж.* сланоћа; сланост

сланяви -а -е *оп.* **сланкави**

сленґ *х.* (*жарґон*) сланг

слиза *ж.* суза

слизни -а -е *и* **слизов(и)** -а -о/-е сузан; ◊ ~ **ґаз** сузавац; **слизово шлїжнїки** сузне жлезде

слизочка *ж.* **1.** *дем.* сузица; **2.** *бот.* сузица, једноцветни мекуш (Melica uniflora Retz)

слика *ж.* **1.** фотографија; **2.**

слика

сликер *х.* фотограф

сликерня *ж. заст.* фотоапарат

сликовац (ше) -куєм (ше) *нєзак.* фотографисати (се), фотографирати (се), сликати (се)

сликов(и) -а -о/-е сликован; ◊ **сликове писмо** сликовно писмо

сликовити -а -е сликовит

сликовни *присл. оп.* **сликов(и)**

слиха *ж.* слепоочница

слихов(и) -а -о/-е слепоочни

сличка *ж. дем.* сличица

слїдующи -а -е следећи

Словак *х.* Словак

словацки -а -е словачки

Словачка *ж.* Словакиња

Словенєц -нца *х.* Словенац

словенски -а -е словеначки, *горв.* словенски

словечко *и* **словичко** *с. дем. и гипок.* речца, речица

словко *с.* **1.** *дем.* речца, речица; **2.** *ґрам.* речца, честица

словнїк *х.* речник

словнїков -а -о/-е *и* **словнїцки** -а -е речнички

слово *с.* реч; ¤ **вериц на** ~ веровати на реч (на браду); **дац** ~ дати реч; **дачийо** ~ **вецей вредзи як дачий капитал** нечија реч (савет, утеха *и сл.*) више вреди од нечијег капитала; **дойсц до слова** доћи до речи; **з єдним словом** једном речи; **буц од слова** бити од речи (беседе); **кридлате слово** (*парола*) крилатица; **мили на слову** са сваким љубазан; слаткоречив, милорек; **од слова до слова** (**та зме заключели..., та пришло и до звади** *и под.*) реч по реч (па смо закључили..., па је дошло и до свађе *и сл.* (**по)тримац** ~ (о)држати реч, бити од речи; **потупиц** ~ погазити (прекршити) реч; ~**-два 1.** реч-две; **2.** реч по реч; **чежки слова** тешке (крупне) речи; **чесне** ~ часна реч

слон *х.* (< *серб.*) слон (*оп.* **єлефант**)

слубица *ж. поль.* (*часц плуга*) држач

слуга *х.* слуга; дечко, момак; ¤ **буц** ~ **дакому** бити чија метла и лопата

слугиско *х. ауґм.* слугерања

слугов -а -о слугин

слуговац -гуєм *нєзак.* слуговати

слуговски -а -е служински; слугински

служба *ж.* **1.** *церкв.* служба, миса; ~ **божа** служба божја; **мала** ~ богослужење за децу; **велька** ~ преподневно богослужење (*за старије*); **служиц службу** служити богослужење; ~ **за покойних**, **грамотална** ~ заупокојена миса (служба); **перша** ~ (*служба праве пошвеценого священїка*) млада миса; **2.** (*обласц роботи*) служба; **обвисцуюца** ~ обавештајна служба; **3.** *заст.* посао; **глєда себе службу** тражи себи посао

службени -а -е службен; званичан

службенїк *х.* службеник

службенїцки -а -е службенички

службено *присл.* службено

службови -а -о/-е *оп.* **службени**

службовац -буєм *нєзак.* службовати

службочка *ж. дем.* службица

служитель *х.* служитељ

служиц -им *нєзак.* **1. а)** *з розл. знач.* служити; ~ **армию** служити армију; ~ **у богатого ґазди** (*буц слуга*) служити код богатог газде; ~ **дакому** служити коме, дворити кога; **б)** *заст.* бити негде на служби, радити; **панове нє сцу** ~ **на валалє** господа неће да раде на селу; **2.** *заст.* (*водзиц дакадзи – о драги*) водити; **дражка служела по тот поток** стаза је водила до тог потока; ◊ ~ **цара** *заст.* служити војску; ~ **службу** *церкв.* служити службу божју

служиц ше -им ше *нєзак.* служити се, употребљавати

служка *х. дем.* слушче; служинче; слуга; слугица

служнїца *ж.* слушкиња

служнїчка *ж. дем.* слушкињица

слунечко *с. дем.* сунашце

слунечни -а -е сунчан; ~ **дзень** сунчан дан

слунечно *присл.* сунчано; **наютре будзе** ~ сутра ће бити сунчано

слунечнїк *х.* сунцокрет

слунечнїков -а -о сунцокретов; ~ **макух** сунцокретова сачма (погача); ~ **олєй** сунцокретово уље; **слунечнїково палїци** штапови (*в.*)

слунко *с.* сунце; ◊ **зубате** ~ зубато сунце; **од слунка до слунка** од зоре до мрака, од изласка до заласка сунца; **хижа до слунка** *оп. под* **хижа**; ¤ **йому иншак ~ швици** њему је срећа наклоњена, њему боље иде у животу; **хто од слунка сцека хорота го чека** *кнїжк.* сунце је извор здравља

слункобран *х.* сунцобран

слунков(и) -а -о/-е **1.** сунчев; **2.** сунчан; ◊ **слункови удер** *мед.* сунчаница; **слунково квице** *оп.* **сторазкрасше**

слунковац (ше) -куєм (ше) сунчати (се)

слуп *х.* **1.** стуб; **2.** бандера; **3.** *заст.* (*у адяшу*) стожер, вршај (*в.*); ◊ **патри до слупа** унезверено, тупо гледа, укочио му се поглед (*у страху, болести и сл.*); **стац як** ~ стајати као укопан; стајати као кип

слуписко *х. ауґм.* стубина

слупов(и) -а -о/-е стубни

слупок -пка *х.* **1.** дирек; **слупки на плоце** диреци ограде; **2.** *дем.* стубац, ступац; ◊ **жито рушело (почало исц) до слупкох** *поль.* пшеница се дала у шипке, пшеница се шипка (ушипкава) (*в.*); ¤ **очи му до слупка** *оп.* **патри до слупа** (*под* **слуп**)

слупчок -чка *и беш.* -пка *х.* **1.** *дем.* стубић, ступић, стубац, ступац; **2.** *дюрдь. оп.* **писта²**

слути -а -е (*одняти – о часцох цела*) одузет; непокретан; укочен

слутняк *х. заст.* пршњак, кожух

слутосц *ж.* укоченост; узетост; одузетост

слух *х.* слух; ¤ **анї слуху (слуха) анї духу (духа) о нїм** ни трага ни гласа од њега, ни гласа ни погласја од њега, не даје (не пушта) гласа од себе (о себи)

слухалка *ж.* слушалица

слухац -ам *нєзак.* слушати; ¤ **анї** ~! (*нє шмеш то зробиц*) ни говора!

слухач *х.* слушалац; ¤ **слухачови єдна шептачови два** они што се дошаптавају у присуству других заслужују критику (= *слушачу треба дати једну чвргу, а шаптачу две*)

слухови -а -о/-е слушни

случай *х.* случај

случайни -а -е случајан

случайно *присл.* случајно

случайносц *ж.* случајност

случиц ше -им ше *зак.* **1.** десити се, догодити се; **2.** задесити; **случело ше му нєщесце** задесила га је несрећа; **3.** одиграти се

случовац ше -чуєм ше *нєзак.* **1.** дешавати се, догађати се, збивати се; **2.** задешавати; **3.** одигравати се

слушни -а -е *оп.* **слухови**

смак *х.* **1.** *осн. и прен.* укус; **вон ма ~ за красне** он има укус за лепо; **2.** апетит; **нє мам смаку** немам апетита; **зоз куреньом чловек себе губи** ~ са пушењем човек себи квари апетит; ¤ **пришло му на** ~ зажелео се каквог јела или пића, добио је апетит на нешто

смаковац -куєм (*дакому*) *нєзак.* **1.** пријати, шмекати, шмековати; **кафа му смаковала** кафа му је пријала; **2.** (*уплївовац же би ше дакому єдзенє пачело*) густирати; **смаковал дзецку єдзенє** густирао је детету јело; ¤ **смаковац себе** (*уживац при єдзеню або пицу*) густирати

смараґд *х.* смарагд

смараґдни -а -е *и* **смараґдов(и)** -а -о/-е смарагдов; смарагдни

смарґель -ґля *х.* бале, шмркаљ; **поуцерац (утрец)** ~ обрисати бале

смарґлясти -а -е *и* **смарґльови** -а -о/-е слузав; слузаст

смаркати -а -е **1.** балав, шмрцав, шмркав; **2.** (*нєузрети, смаркош*) балав, балавац; балава, балавица

смаркатосц *ж.* балавост

смаркош *х.* **1.** балавац, шмокљан, шмокљо, шмркавац; **2.** *зоол.* балавац (Acerina Schraitser L.)

смаркошка *ж.* балавица,

шмркавица

смаркошски -а -е балавачки

смачнє *присл.* с апетитом, течно; слатко, у сласт; ~ **єсц** јести с апетитом

смачни -а -е укусан; сластан

смачно *присл. оп.* **смачнє**

смачного *викр.* (*наздраве*) пријатно, *горв.* добар тек (*оп.* **наздраве (2. а)**)

смачносц *ж. прен.* укус, укусност

смерек *х. и* **смерека** *ж. бот.* смрека

смертельни -а -е **1.** смртан; ~ **рана** смртна рана; **чловек** ~ човек је смртан; ~ **грих** смртни грех; **2.** самртан; самртнички; ~ **посцель** самртна (самртничка) постеља; **3.** смртоносан; ¤ ~ **грих** смртни грех

смертельно *присл.* смртно; самртнички; мртвачки

смертельносц *ж.* смртност

смертовнїца *ж.* смртовница, осмртница

смертоносни -а -е смртоносан

смик *х.* гудало

смикови -а -о/-е гудачки

смиком *присл.*: ~ **цагац 1.** вући по земљи; **2.** силом вући; **дзецко нє сце войсц нука, та го мац ~ цага до хижи** дете неће да уђе унутра, па га мајка силом вуче у собу

смирени -а -е *кнїжк.* смирен (*оп.* **змирени**)

смиреносц *ж. кнїжк.* смиреност (*оп.* **змиреносц**)

смисел -сла *х.* **1.** смисао; **2.** смер

смислов(и) -а -о/-е смисаон

смияд *х.* жеђ

смиядни -а -е жедан

смияднїц -їм *нєзак.* жеднети

смоґ *х.* смог

смоква *ж.* смоква

смоквов(и) -а -о/-е смоквин; смоквени

смоквочка *ж. дем.* смоквица

смокинґ *х.* смокинг

смола *ж.* смола; ¤ **дзе це ~ нєше!?** куд си то пошао!?, куд си навро!? (*овде сметаш, овде је опасно и сл.*); **ма смолу** бије (хоће) га малер**,** бије га баксуз; **попил би смолу** пије као смук; **ноц цма як** ~ мрачно као у рогу, помрчина као тесто

смолав(и) -а -е смолав; смолни

смоласти -а -е смоласт; смолав; смолнат

смолїґац -ам *нєзак. оп.* **смолїц (2)**

смолїц -їм *нєзак.* **1.** смолити; осмољавати; **2.** *прен.* лагати; свашта измишљати

смольгави -а -е мусав, умусан; ~ **скло** мусаво стакло

смотра *ж.* смотра

смрод *х.* смрад; ¤ **у каждим роду єст смроду** у сваком житу има кукоља

смродни -а -е смрадан

смуга *ж.* **1.** црта; линија; пруга; штрафта; **2.** (*од вдереня батога и под.*) прутак

смугасти -а -е пругаст; штрафтаст

смужка *ж. дем.* **1.** цртица; **2.** (*на випейґланих панталонох*) ивица; ¤ **на смужку пиц (куповац** *и под.***)** на вересију пити (куповати *и сл.*); **по смужки** (*прецизно*) под конац; **чувац смужку** (*чувац ценки пас*) чувати линију

смужкасти -а -е *оп.* **смугасти**

смужочка *ж. дем.* цртица

смук *х. зоол.* смук (Coluber flavescens)

смуткованє *с.* жаљење; тугованка

смутковац -куєм *нєзак.* туговати, сетовати; жалити

смутнє *присл. оп.* **смутно**

смутни -а -е тужан; ◊ ~ **верба** *бот.* жалосна врба (Salix babylonica);

смутно *присл.* тужно

смуток -тку *х.* туга

смуциц -им *нєзак.* жалостити, растуживати

смуциц ше -им ше *нєзак.* бити тужан; туговати

снайпер *х.* снајпер

снар *х.* сановник

снекбар *х.* снекбар

сноб *х.* сноб

снобиз(е)м -зму/-зма *х.* снобизам

снобовски -а -е снобовски

сновальнїца *и* **снованїца** *ж. ткац.* сноваљка

сновац[1] снуєм *нєзак. ткац.* сновати

сновац[2] снуєм *нєзак.* **1.** оснивати; ~ **странку** оснивати странку; **2.** (*рихтац, правиц плани*) правити (ковати) планове; спремати; **мац сновала красну будучносц дзивки** мајка је правила планове за лепу будућност ћерке; **сновал як ше му вимсци** ковао је планове како да му се освети; ~ **тайну догварку** спремати заверу

сновац ше снуєм ше *нєзак.* **1.** заснивати се, темељити се; **2.** *прен.* кувати се, спремати се; **цошка ше снує** нешто се кува, нешто се иза брда ваља

snoватель *х.* оснивач

сновательни -а -е оснивачки

сноп *х.* сноп; ¤ **лєжац як** ~ (**як древо**) (*лєжац и нє рушац ше з места*) лежати као клада

снопар *х. поль.* (*тот цо руца снопи на коч або на брадло*) бацач (*в.*), камарош (*в.*), снопарош (*в.*)

снопчок -чка *х. дем.* снопић, снопак

соакционер *х.* удеоничар

соб *х. зоол.* соб

собавяч *х.* саиграч, суиграч

собачиц -им *нєзак.* (*моцно гандровац*) грдити, нагрђивати; грдити кога на пасја уста (кола)

собешеднїк *х.* саговорник

собешеднїца *ж.* саговорница

собиватель *х.* сустанар

собивателька *ж.* сустанарка

собивательски -а -е сустанарски

собир *х.* сума; збир

собирац -ам збрајати

собирни -а -е збирни

собирок -рка *х.* сабирак

собитиє *с. заст.* догађај

соблажнїви -а -е *оп.* **соблажнююци**

соблажнїтель *и* **соблажньовач** *х.* кушач

соблажнїц (ше) -їм (ше) *зак.* саблазнити (се)

соблажнююци -а -е саблажњив

соблажньовац (ше) -нюєм (ше) саблажњавати (се)

соблазен -зни *ж.* и *ридк.* **соблазень** -знї *ж.* **1.** авет, аветиња, саблазан; **2.** *прен.* (*спокуса*) саблазан

соблазни -а -е аветињски, сабластан

соболь *х. зоол.* самур (Marttes zibellina)

собольов(и) -а -о/-е самуров; ~ **бундичка** крзно од самура, самуровина

собор *х.* сабор

соборец -рца *х.* саборац, суборац

соборецки -а -е саборачки, суборачки

соборов -а -о *и* **соборски** -а -е саборни; саборски

собота *ж.* субота; ◊ **Задушна** ~ *церкв.* Душни дан; ¤ **бог нє плаци кажду соботу алє плаци** правда је спора али достижна; ~ **нєзакончена робота** већи посао не треба почињати у суботу

соботар *х. рел.* (*адвентист*(*а*)) суботар

соботицки -а -е *оп.* **суботицки**

Соботичань *х. оп.* **Суботичань**

соботов(и) -а -о/-е суботњи

собрани *мн.*: ~ **твори** сабрана дела; ¤ **у смутку собрани!** тужни скупе!

собраниє *с. заст.* скуп, збор

собрат *х.* сабрат

сова *ж.* сова; ¤ **було сови** *фам.* било је хладно спавати: **спали у жимней хижи, алє було сови!** спавали су у хладној соби, ал' су се насмрзавали!

совалалчань *х.* сумештанин, сусељанин

совершени -а -е **1.** савршен; **2.** (*одроснути – о чловекови*) свршен, зрео

совершено *присл.* савршено

совершеносц *ж.* савршеност

совершенство *с.* савршенство

совєтски -а -е *ист.* совјетски; ◊ **Совєтски союз** *ист.* Совјетски савез

совиновнїк *х.* сакривац, сукривац

совисни -а -е савестан

совисно -а -е *присл.* савесно

совисносц *ж.* савесност

совисц *ж.* савест; ¤ **мирней совисци, з мирну совисцу** мирне савести

совит *х.* савет

совитнїк *х.* саветник

совитнїца *ж.* саветница

совитнїцки -а -е саветнички

совитоваліще *с.* саветовалиште

совитованє *с.* саветовање

совитовац -туєм *нєзак.* саветовати

совитовац ше -туєм ше *нєзак.* саветовати се

совитодавец -вца *х.* саветодавац

совитодавни -а -е саветодаван

совиц ше -им ше *нєзак.* (*буц дакус хори*) куњати, бити куњав; **вон ше цошка сови** он је нешто куњав

совласнїк *х.* сувласник

совласнїцки -а -е сувласнички

совласнїцтво *с.* сувласништво

совласносц *ж.* сусвојина

совожач *х.* сувозач

совхоз *х. ист.* совхоз

согвизд'є *и* **согвиздиє** *с.* сазвежђе

согласни -а -е сагласан

согласносц *ж.* сагласност

соглашиц ше -им ше *зак.* сагласити се, сугласити се

соглашовац ше -шуєм ше *нєзак.* саглашавати се, суглашавати се

сограждан *х.* суграђанин

согражданка *ж.* суграђанка

согришенє *с. рел.* сагрешење

согришиц -им *зак. рел.* згрешити, сагрешити

согришовац -шуєм *нєзак. рел.* сагрешивати

сода *ж.* сода; ◊ ~ **бика(р)бона** сода бикарбона

содар *х.* содар

содарня *ж.* содара

содержавян *х.* судржављанин

содержаниє *с. заст.* садржај

содержитель *х. мат.* садржилац; **найменши** ~ најмањи садржилац

содійство *и* **содійствованє** *с.* садејство

содійствовац -вуєм *нєзак.* садејствовати

содогваряч *х.* сауговарач

содома *ж.* (*розблудносц*) содома; ¤ **Содома и Ґомора** Содома и Гомора

содомия *ж.* содомија

соєство *с.* сабиће

соживот *х.* суживот

сожитель *х.* суграђанин

созвук *х.* сазвук

созвучє *с.* и **созвучносц** *ж.* сазвучје

сознанє *с.* сазнање

сойов -а -о сојин

сок *х.* сок

сокаш *х. заст.* обичај, навика

соквартельош *х.* сустанар

соквартельошка *ж.* сустанарка

соквартельошски -а -е сустанарски

соковити -а -е соковит

соковнїк *х.* соковник

сокол *х.* **1.** *зоол.* соко; **2.** *ист.* (*член ґимнастичного дружтва*) соко, соколаш

соколана *ж. спорт. заст.* (*вежбальня*) соколана

соколар *х.* (*хователь соколох*) соколар

соколарство *с.* соколарство

соколїк *х. прен.* соколић

соколов -а -о соколов; соколски

соколски -а -е (*од* **сокол (2)**) соколски

сокрадош *х.* сукрадљивац

сокровище *с.* благо, драгоценост

сокровищнїца *ж.* ризница

сокрушени -а -е *кнїжк.* скрушен

соларни -а -е соларан

солґабиров *х. ист.* солгабиров

солдат *х.* солдат

солдатеска *ж.* солдатеска

солея *ж. церкв.* (*видзвигнуте место пред иконостасом*) балван

солєни -а -е усољен; ~ **месо** усољено месо

солидаризовац ше -зуєм ше *зак. и нєзак.* солидарисати се, солидаризовати се, солидаризирати се

солидарни -а -е солидаран

солидарносц *ж.* солидарност

солидни -а -е солидан

солист -та *и* **солиста** -ти *х.* солист(а)

солистични -а -е солистички

солистка *ж.* солисткиња

солитер *х.* солитер; небодер

солїц -їм *нєзак.* **1.** солити; **2.** (*месо, сланїну*) усољавати; **3.** *прен.* лагати; ¤ ~ **дакому розум** солити коме памет

соло *присл.* соло

соловей *х.* славуј

соловейко *х.* *поет.* славујак

соловейчок -чка *х.* *дем.* славујак

соломонски -а -е соломонски

солуция *ж.* солуција

солфедьо *х.* *муз.* солфеђо

солянка *ж.* **1.** сланик; **2.** *прен.* тужакало, тужибаба

соляр *х.* солар

солярня *ж.* солана

соль *ж.* со; ¤ **можеш му положиц (полож му) солї под хвост** (*уж ци сцекол, та го нє пробуй влапиц*) можеш му ставити (стави му) соли на реп

сольни -а -е *и* **сольов(и)** -а -о/-е сони, солни ◊ **сольова квашнїна** сона киселина

сом *х.* *зоол.* (< *серб.*) сом **(**Silurus glanis) (*оп.* **харча**)

сомаєтнїк *х.* сапоседник, супоседник

сомаєтнїцки -а -е сапоседнички, супоседнички

сомаєток -тку/-тка *х.* сапосед, супосед

соморски -а -е *оп.* **зоморски**

Сомборчань *х.* *оп.* **Зомборчань**

сомбреро *х.* сомбреро

сомиско *х.* *ауґм.* (*од* **сом**) сомина

сомнамбулиз(е)м -зму/-зма *х.* (*мешачкарство*) сомнамбулизам

сомученїк *х.* сумученик

сон сна *х.* сан

сонант *х.* *ґрам.* сонант

сонароднїк *х.* сународник

сонароднїца *ж.* сународница

соната *ж.* *муз.* соната

сонашлїднїк *х.* санаследник, сунаследник

сонда *ж.* сонда

сондажа *ж.* сондажа

сондирац -ам *и* **сондовац** -дуєм *зак. и нєзак.* сондирати

сонет *х.* сонет

сонетни -а -е сонетни

сонорни -а -е (*дзвонки*) сонора̄н

сончок -чка *х.* *дем.* санак

сообвинєни *и* **сообтужени** -а -е *х.* саоптуженик

сообщенє *с.* саопштење, *горв.* саопћење

сообщиц -им *зак.* саопштити, *горв.* саопћити

сообщовац -щуєм *нєзак.* саопштавати, *горв.* саопћавати

сообщовач *х.* саопштач, *горв.* саопћитељ

сообщуюци -а -е саопштљив, *горв.* саопћив

соодвичательни -а -е саодговоран

соодвичательносц *ж.* саодговорност

соодлучовац -чуєм *нєзак.* саодлучивати

сооснователь *х.* саоснивач

соплеменїк *х.* саплеменик

соподпис *х.* сапотпис, супотпис

соподписнїк *х.* сапотписник, супотписник

сопочинїтель *х.* супочинитељ

сопран *х.* *муз.* сопран

сопранистка *ж.* сопранистица

сопутнїк *х.* сапутник

сопутнїца *ж.* сапутница

сопутнїцки -а -е сапутнички

сопух *х.* смрад; задах, воњ, непријатан мирис

соредактор *х.* сауредник

сорта *ж.* сорта

сортирац -ам *оп.* **сортовац**

сортни -а -е сортни

сортовац -туєм *зак. и нєзак.* сортирати

сортовач *х.* сортирач

сослужиц -им *зак. и нєзак. церкв.* сачинодејствовати

сосна *ж. бот.* бор

соснов(и) -а -о/-е боров; ~ **древо** боровина**; соснов лєшик** борова шумица, борик

состав *х.* састав, *горв.* зглоб

составиц -им *зак.* саставити

составни -а -е саставни; ◊ ~ **злучнїк** *ґрам.* саставни везник

составок -вка/-вку *х.* састав; саставак

составяц -ям *нєзак.* састављати

составяч *х.* састављач

состойни -а -е саставни; ~ **часц** саставни део

состойок -йку/-йка *х.* састојак

состояц ше -їм ше *нєзак.* састојати се; ◊ **у чим ше состої**...? у чему се састоји...?

сосущество *с.* сабиће

сотанєчнїк *х.* саиграч, суиграч; суплесач

сотвориц -им *зак. поет.* створити

сотина *ж. заст.* масна сода

сотона *х. и ж.* сатана, сотона

сотониз(е)м -зму/-зма *х.* сатанизам

сотонски -а -е сатански, сотонски

сотрапенїк *х.* сапатник

сотрапенїцки -а -е сапатнички

сотрудзованє *с.* сарадња

сотрудзовац -дзуєм *нєзак.* сарађивати

сотруднїк *х.* сарадник

сотруднїцки -а -е сараднички

сотруднїцтво *с.* сарадништво; сарадња

соучаснїк *х. оп.* **соучашнїк**

соучаствованє *с.* саучешће, судеоништво

соучаствовац -вуєм *нєзак.* саучествовати, суучествовати

соучасц *ж. оп.* **соучаствованє**

соучашнїк *х.* саучесник, судеоник

соучашнїцтво *с.* саучесништво, судеоништво

софа *ж.* софа

софиз(е)м -зму/-зма *х.* софизам

софинансиєр *х.* суфинансијер

софинансовац -суєм *зак. и нєзак.* суфинансирати

софт *х. кух.* сафт

софтвер *х. информ.* софтвер

соха *ж.* соха, соја; ¤ **вирайдани як ~** измучен, исцрпљен тешким радом; **високи як ~** висок као гора (као торањ); **сухи як ~** (*барз худи*) сув као вретено (као бакалар), отанчао као игла

сохнуц -нєм *нєзак.* сахнути; ¤ **лає аж жем сохнє** (*барз лає*) скида све звезде с неба

сохнуце *ж.* сахнуће

сохранїц -їм *зак.* сачувати; ¤ **най бог сохранї** да бог сачува; **сохрань боже** боже сачувај

соц *х.* талог (*у јелу, пићу*)

социолоґ *х.* социолог

социолоґийни -а -е социолошки

социолоґия *ж.* социологија

социялдемократ -та *и* **социялдемократа** -ти *х.* социјалдемократ(а)

социялдемократични *и* **социялдемократски** -а -е социјалдемократски

социялизација *ж.* социјализација

социялиз(е)м -зму/-зма *х.* социјализам

социялизовац ше -зуєм ше *зак. и нєзак.* социјализовати се, социјализирати се

социялист -та *и* **социялиста** -ти *х.* социјалист(а)

социялистични -а -е социјалистички

социялни -а -е социјалан

сочетац (ше) -ам (ше) *зак. кнїжк.* венчати (се)

сочетовац (ше) -туєм (ше) *нєзак. кнїжк.* венчавати (се)

сочни -а -е сочан

сочувствиє *ж.* **1.** саучешће,

суђут; **2.** саосећање

сочувствительни -а -е саосећајан, суосећајан, суђутан

сочувствительносц *ж.* саосећајност

сочувство *с. оп.* **сочувствиє**

сочувствовац -вуєм *нєзак.* саосећати, суосећати

сочувствуюци -а -е саосећајан, суђутан

союз *х.* савез

союзни -а -е савезни

союзнїк *х.* савезник

союзнїцки -а -е савезнички

союзнїцтво *с.* савезништво

соя *ж.* соја

спавачица *и* **спавачка** *ж.* спаваћица

спадац -ам *нєзак.* **1.** (*до дакого/дачого* и *ґу дакому/дачому*) спадати; ~ **до даякей файти** спадати у неку врсту; **2.** (*буц дачийо право*) припадати; **вжал кельо му спада** узео је колико му припада; **3.** *безос.* **а)** ваљати; **окончел задатак як спада** обавио је задатак како ваља; **б)** требати**; так и спада же би вон бул шеф** тако и треба да он буде шеф; **в)** приличити; **жию як чловекови спада жиц** живе како човеку приличи живети

спадац ше -а ше *нєзак. безос.* **1.** приличити; **справуй ше як ше спада** понашај се како приличи; **2.** ваљати (*оп.* **спадац (3.а)**); **пороб то як ше [тому]спада** уради то како ваља

спадзиско *с.* падина

спаднути -а -е пали; који је пао; **спаднути борци** пали борци; **вжал спаднуте з древа яблуко** узео је палу с дрвета јабуку; **дзвигаю спаднутого коня** подижу палог коња

спаднуц -нєм *зак. з розл. знач.* пасти; **пошлїснул ше и спаднул** оклизнуо се и пао; ~ **на испиту** пасти на испиту; **спаднул диждж** пала је киша; **температура спадла на минус 10** температура је пала на минус 10; ¤ **дзецку спадло з оч** на дете су пале чини, дете је урекнуто; **кед би чловек знал дзе спаднє та би шеднул** кад би човек знао где га чека невоља, он би је спреман дочекао; **нїзко** ~ ниско пасти; **чежко дакому спаднуц** тешко пасти коме

спаднуце *с.* пад

спадовац -дуєм *нєзак.* спадати (*в.*); **панталони му спадую** панталоне му спадају

спадщина *ж.* заоставштина, оставштина

спазма *ж. мед.* спазма

спазматични -а -е спазматичан

спайташиц ше -им ше *зак.* спријатељити се; постати другови (другари); сјаранити се, спајдашити се

спак *х.* наличје; полеђина, леђа; ◊ ~ **руки** надланица; ¤ **лїцо и** ~ лице и наличје; ~ **медалї** наличје медаље

спаковац -куєм *зак.* спаковати, спакирати

спаковац ше -куєм ше *зак.* спаковати се, спакирати се

спакруки *присл.*: **дац дакому єдну** ~ опалити коме шамарчину

спалєне -ного *с.* и **спалєнїна** *ж.* паљевина

спалїц -їм *зак.* спалити

спальня *ж.* спаваћа соба; спаваоница

спальньов(и) -а -о/-е који се односи на спаваћу собу; спаваонички

спальованє *с.* ломача; **осудзиц на** ~ осудити на ломачу

спальовац -люєм *нєзак.* спаљивати

спанє *с.* спавање; сан; **нє мам спаня** (*нє можем спац*) немам сна; патим од несанице; **хорота спаня** спаваћа болест

спарац -рем *зак.* (*сцекнуц*) збрисати, стругнути, шмугнути, ухватити маглу (чистац, тутањ), дати петама ветра

спаровац -руєм *зак.* спарити

спаровац ше -руєм ше *зак.* спарити се

спартански -а -е спартански

спас *х.* спас

спасенє *с. кнїжк. оп.* **спашенє**

спасени -а -е: ¤ **вивесц (навраций) дакого на** ~ **пут (на пут спасения)** извести кога на прави пут

спасибаґов *х. коц.*: ¤ **таки як** ~ (*нїяки, нязач чловек*) који није ничему, тупавац; **шедзи як** ~ (*шедзи цалком нєзаинтересовано*) седи као пањ

спаситель *х.* спасилац; избавилац

Спаситель *х. рел.* Спаситељ

спасителька *ж.* спаситељица; избавитељица, избавитељка

спасительни *и* **спасоносни** -а -е спасоносан

спаскудзиц ше -им ше *зак.* (*указац любовну прихильносц*) пожелети; **спаскудзел ше на ню** пожелео ју је

спасц спашем *зак.* (*попасц*) попасти, испа́сти; **статок спасол бетелїну** стока је попасла детелину

спатрац -ам *нєзак.* сагледавати; увиђати

спатрац ше -ам ше *нєзак.* **1.** *взаєм. повр.* (*попатрац єден на другого*) зглéдати се; **2.** (*на дакого – исц за дачиїм прикладом*) угледавати се

спатриц -им *зак.* сагледати; увидети

спатриц ше -им ше *зак.* **1.** *взаєм. повр.* (*попатриц єден на другого*) згледати се; **2.** (*на дакого – пойсц за дачиїм прикладом*) угледати се

спахийски -а -е спахијски

спахия *х.* спахија

спац шпим *нєзак.* спавати; **твардо** ~ чврсто спавати; ¤ ~ **з вичним сном** боравити вечни сан (вечним сном)**;** ~ **як древо (як зарезани, як мертви)** спавати као клада (као топ, као заклан)

спацерчени -а -е: ~ **месо** *вет.* бобичаво (икричаво) месо

спацерченосц *ж. вет.* бобичавост, строка

спацки -а -е спавачки

спач *х.* спавач

спачиц ше -им ше *зак.* свидети се, допасти се

спашенє *с.* спас; избављење

спашени -ного *х.* избављеник

спашиц (ше) -им (ше) *зак.* спасити (се), спасти (се); избавити (се)

спашовац (ше) -шуєм (ше) *нєзак.* спасавати (се); избављати (се)

спека *и* **спекота** *ж.* жега, припека

спектакл *х.* спектакл

спектакуларни -а -е спектакуларан

спектер -тра *х.* спектар

спекулация *ж.* спекулација

спелеолоґ *х.* спелеолог

спенєти -а -е запењен; запенушан

спенїц ше -їм ше *зак.* запенушати се, успенушати се; запенити се

сперанє *с.* отпор; противљење

сперац -ам *нєзак.* **1.** (*дакому*) бранити, забрањивати; **идз, хто ци спера**? иди, ко ти брани?; **2.** (*дакого*) заустављати; **3.** спречавати

сперац ше -ам ше *нєзак.* **1.** опирати се; **сперал ше, нє дал ше им набиц** опирао се, није им се дао тући; **2. а)** успротивљавати се, супротстављати се, противити се; **б)** показивати зубе коме; **спераш ше старшому!?** показујеш зубе старијем!?

спервоци *присл.* прво, испочетка

спердац ше -ам ше *нєзак. беш.* (< *серб.*) спрдати се

сперма *ж.* сперма

сперматозоид *х.* сперматозоид

специфични -а -е специфичан

специфичносц *ж.* специфичност

специялизация *ж.* специјализација

специялизовац ше -зуєм ше *зак. и нєзак.* специјализовати се, специјализирати се

специялист -та *и* **специялиста** -ти *х.* специјалист(а)

специялистични -а -е специјалистички

специялитет *х.* специјалитет

специялни -а -е специјалан

специялносц *ж.* специјалност

спечени -а -е изгорео (*од сунца*)

спечиц ше -им ше *зак.*

изгорети, испећи се; **спекол ше на слунку** изгорео је на сунцу

спикер *х*. спикер

спикерка *ж.* спикерка, спикерица

спиліѕц -їм *зак.* (*украднуц*) здипити, здрпити, мазнути, дигнути

спинанє *с.* успон; узлаз, узлазак

спинац ше -ам ше *нєзак.* **1. а)** (*ґрабац ше*) успињати се, пењати се, узлазити; **лоза ше спина по муре** лоза се пење по зиду; **б)** (*дзвигац ше догоре*): **гори ше спинаю ґу нєбу** планине се дижу у небо; **слунко ше спина вше висше** сунце се пење све више; **2. а)** пропињати се; ~ **на пальци** пропињати се на прсте; **б)** ~ **на заднї ноги** (*о коньови*) пропињати се; **в)** (*нацаговац ше ґу дачому*)**: дзеци ше спинаю ґу облаку автобуса же би видзели природу** деца се нагињу ка прозору аутобуса да виде природу

спинаци -а -е узлазан

спирала *ж.* спирала

спирални -а -е спиралан

спирант *х. ґрам*. спирант

спиритиз(е)м -зму/-зма *х.* спиритизам

спирщени -а -е **1.** бубуљичав; **2.** *прен.* сав ван себе

спирщиц ше -им ше *зак.* **1.** (*достац пирщки*) оприштити се, обобати се; **2.** *прен.* пући од муке, бити ван себе

спис *х*. спис

списац -ишем *зак.* **1. а)** (*описац*) описати; **б)** записати; ~ **рецепт за колачи од дакого** записати рецепт за колаче од неког; **2.** (*украднуц дробнєйшу ствар*) здипити, дрпити, мазнути, дигнути, гепити; **3.** (*поєсц*) слистити, сљуштити, смазати; **списал полни танєр** слистио је пун тањир

списовац -суєм *нєзак.* описивати; записивати; пописивати

список -ска/-ску *х.* списак

спитац -ам *зак.*: ~ **дзивку** испросити девојку

спити -а -е изујадан од комараца

спитованє *с*. просидба

спиц ше -иєм ше *зак.* пропити се

сплав *х. беш.* (< *серб.*) сплав (*оп.* **дереґля (1)**)

сплакани -а -е уплакан

сплацац -ам *нєзак. оп.* **сплацовац**

сплациц -им *зак.* **1.** (*длуство*) отплатити, исплатити; **2.** ~ **дакого** исплатити коме дужан део; **младши брат сплацел старшого, та му остала хижа** млађи брат је исплатио старијем његов део, те му је остала кућа

сплацовац -цуєм *нєзак.* **1.** (*длуство*) отплаћивати, исплаћивати; **2.** ~ **дакого** исплаћивати коме дужан део

сплашиц -им *зак.* отерати, сагнати, дигнути

сплашиц ше -им ше *зак.* поплашити се, зазрети (*о коњима*)

сплашовац -шуєм *нєзак.* терати, отеривати, сагањати, дизати

сплєсц (ше) -єцем (ше) *зак.* сплести (се)

сплєт *х.* сплет

сплєтанїна *ж. звич. мн.* измишљотина, шаренлажа, сплетка

сплєтац -ам *нєзак.* **1.** сплета(ва)ти; **2. а)** брбљати; **б)** *коц. оп.* **сплєтац ше (2)**

сплєтац ше -ам ше *нєзак.* **1.** сплета(ва)ти се; **2.** (*вшелїячини приповедац*) трабуњати, баљезгати, лупетати, блебетати, булазнити, тртљати

сплєтач *х.* лупетало

сплєтка *ж.* (< *серб.*) сплетка (*оп.* **плєтка (1–3)**)

сплєшнєнїна *ж. оп.* **плєшнєнїна**

сплєшнєти -а -е плеснив, буђав, убуђан

сплєшнєтосц *ж.* плеснивост, буђавост

сплєшнїц -нєєм *и* -їм *зак.* уплеснивити се, убуђавити се; омемлати

сплитски -а -е сплитски

сплїхциц ше -им ше *зак.*

гандр. спанђати се, слизати се

сплїхцовац ше -цуєм ше *нєзак. гандр.* спанђавати се, слизавати се

сплокнуц -нєм *зак.* оплакнути, сплакнути; спрати; пропрати

сплокнуц ше -нєм ше *зак.* овлаш се опрати *или* окупати

сплоковац -куєм *нєзак.* оплакивати, сплакати; сапирати, спирати; пропирати

сплювац -ам *зак. празн.* пљувањем скинути чини; ~ **дзецко** скинути враџбине са детета, о(т)чинити дете

сплювнуц -нєм *зак.* **1.** пљуцнути, опљуцнути; **2.** *оп.* **сплювац**

сплюювовац -вуєм *нєзак.* пљуцкати

споведальня *ж.* *и* **споведальнїца** *ж. церкв.* исповедаоница

споведатель *х. церкв.* (*священєїк хтори споведа*) исповедник

споведац (ше) -ам (ше) *нєзак. церкв., прен.* исповедати (се)

споведз *ж. церкв. и прен.* исповест

споведнїк *х. церкв.* (*тот цо ше споведа*) исповедник

сповесц ше -ем ше *зак.* одати се; признати

споганїц -їм *зак.* (*осквернїц*) опоганити

спод *прим. з ґен. означує унапряменосц дїї з места хторе ше находзи под даким/дачим* испод; **вжала метлу ~ посцелї** узела је метлу испод кревета; **вицагли го ~ руїнох** извукли су га испод рушевина; ¤ **буц ~ каждей критики** бити испод сваке критике; ~ **пулта (руки) достац** испод тезге добити

сподабац -бем *и ридк.* -ам *нєзак.* (*здабац*) личити

сподзивац ше -ам ше *нєзак. и зак.* надати се

сподлєни -а -е *дїєприкм.* **1.** мршав, слаб; ~ **крава** мршава крава; **2.** улењен

сподлїц -лєєм *и* -їм *зак.* (*схуднуц – о животинї*) смршати, ослабити

сподлїц ше -лєєм ше *зак.* уленити се, улењити се

споднї -я -є доњи; **споднї шмати** доње рубље, доњи веш; ~ **сукня** жипон

споднїк *х.* **1.** *предз. заст.* (*кудзель*) преслица, преља; **2.** последњи каланђов на краварском бичу (*за који је причвршћен лопар, бич*)

споднїчки *х. мн.* (*єд.* споднїчок) стабљике конопље *и сл.* заостале растом

сподоба *ж.* **1.** лик; **2.** прилика

сподок -дку/-дка *х.* **1.** дно; **а)** (*рики, студнї*): **на сподку рики** на дну реке; **до сподку** до дна; **руцел циґонь на** ~ бацио је удицу на дно; **б)** (*судзини*): ~ **тепши** дно тепсије; **2.** доњи део; доња страна *одн.* површина; **конарчок смереки з трох бокох оброснути, а ~ му чисти** гранчица смреке са три стране је обрасла, а доња страна је чиста; **3.** талог; **нафту з канти похасновал, а ~ висипал** нафту из канте је искористио, а талог је просуо; **4.** (*нукашнє платно шматох*) постава; ◊ **на сподку** *присл. за место* доле, испод: **тота кнїжка на сподку** ова књига је испод (*под наслаганим књигама и сл.*); **на** ~ *присл. за напрям* доле, испод: **положь ручнїчок на ~** стави салвету испод

споза *прим. з ґен. означує унапряменосц дїї з места хторе ше находзи за дачим* иза; **зявел ше ~ угла** појавио се иза ћошка; **викукує ~ древа** вири иза дрвета

спознаватель *х.* спознавалац

спознавац -ам *нєзак.* **1.** упознавати; **2.** сазнавати; спознавати

спознанє *с.* сазнање; спознање; спознаја

спознац -ам *зак.* **1.** упознати; **2.** сазнати; спознати; ¤ **спознай себе будзе з тебе** *кнїжк.* упознај самога себе, па ћеш бити срећан и успешан

спознац ше -ам ше *зак. взаєм. повр.* упознати се

спозоренє *с.* упозорење

спозориц -им *зак.* упозорити; предочити

спозорйовац -юєм *нєзак.* упозоравати; предочавати

споїц (ше) -їм (ше) *зак.* спојити (се); саставити (се)

спой *х.* спој; састав

спойовац (ше) -юєм (ше) спајати (се); састављати (се)

спокоїц ше -їм ше *зак.* (*умрец*) упокојити се

спокой *х.* спокој, мир

спокойни -а -е спокојан, миран

спокойно *присл.* спокојно, мирно

спокойство *с.* спокојство, спокојност

споконвику *присл.* одвајкада; одискона; ◊ **од** ~ од памтивека

споконвични -а -е исконски; вековни; исконски, одисконски

спокуса *ж.* искушење

спокусни -а -е саблажњив

спокуснїк *х.* кушач

спокусовац -суєм *нєзак.* **1.** (*скусовац*) искушавати; **2.** саблажњавати

сполацни -а -е (*хторому идзе, швечи робота*) спретан

споли *присл.* **1. робиц жем** ~ радити земљу наполице (у наполицу), наполичарити; **2. поробиц** ~ урадити површно, као од беде, отаљати

сполкани -а -е *коц.* везан заједничким послом; **вони два сполкани з исту роботу** њих две заједнички раде исти посао

сполкац ше -ам ше *зак. коц.* удружити се у заједничком послу, уортачити се; имати нешто попола с неким

сполковац ше -куєм ше *нєзак. коц.* удруживати се с киме у заједничком послу, ортачити се; почињати с киме сарадњу

сполнїц -їм *зак.* (*окончиц*) испунити; извршити; ~ **свойо обовязки** испунити своје обавезе

сполнїц ше -їм ше *зак.* **1.** навршити се (*о времену*); **2.** испунити се, остварити се

сполньовац -нюєм *нєзак.* (*окончовац*) испуњавати; извршавати

сполньовац ше -нюєм ше *нєзак.* **1.** навршавати се (*о времену*); **2.** испуњавати се, остваривати се

спомагац -ам (*дакого*) *нєзак.* помагати

спомагац ше -ам ше *нєзак.* **1.** стицати, напредовати, подизати се; **2.** *взаєм. повр.* међусобно се помагати

спомалшенє *с.* успор; успорење

спомалшени -а -е **1.** успорен; **2.** спор; тром; лагацак

спомалшиц -им *зак.* успорити

спомалшовац -шуєм *нєзак.* успоравати

спомедзи *прим. з ґен. означує унапряменосц дїї з места хторе ше находзи медзи даким/дачим* између; **вицагнул коч** ~ **брадлох** извукао је кола између камара; **вибрали єдного** ~ **себе** изабрали су једног између себе

споменїца *ж.* споменица

спомин *х.* успомена; ◊ ~**-плоча** *ж.* спомен-плоча; ~**-ознака,** ~**-означенє** *ж.* спомен-обележје; ~**-кнїжка** *ж.* спомен књига

споминац -ам *нєзак.* **1.** спомињати; **2.** наговештавати; **син вецей раз споминал же пойдзе робиц до варошу** син је више пута наговештавао да ће отићи да ради у град; **3.** подсећати

споминац ше -ам ше *нєзак. заст.* сећати се; **вон ше часто споминал младосци** он се често сећао младости

спомнути -а -е споменут; дотичан

спомнуц -нєм *зак.* **1.** споменути; **2.** наговестити; **3.** подсетити

спомнуц ше -нєм ше *зак. заст.* (*дакого* и *на дакого*) сетити се

спомнуце *с.* **1.** спомињање, помен; **2.** наговештај

спомогнуц -нєм *и* **спомочи** -ожем *зак.* **1.** (*дакого*) помоћи коме да се материјално подигне, да стекне нешто; **велї єдного можу** ~ многи једноме могу помоћи да нешто стекне;

2. *заст.* (*дакому*) помоћи коме; **ти мнє ту нє споможеш** ти ми овде нећеш помоћи

спомогнуц ше -нєм ше *и* **спомочи ше** -ожем ше *зак.* **1.** имати користи; окористити се; **2.** (*полєпшац свой материялни стан*) спомоћи се, стећи, (уз)напредовати, подићи се; **спомог ше, справел нову хижу** спомогао се, саградио је нову кућу; **з каждого ремесла мож вижиц и** ~ од сваког заната се може живети и стећи

спонаглєни -а -е **1.** ужурбан; убрзан; **2.** пренагљен; преурањен

спонаглїц -їм *зак.* **1. а) спонаглїц ше (1)**; **б)** (*дакого*) пожурити кога; **2.** убрзати

спонаглїц ше -їм ше *зак.* **1.** (*попонагляц*) пожурити; **2.** пренаглити; преуранити

спонагльовац -люєм *нєзак.* **1. а)** *оп.* **спонагльовац ше (1)**; **б)** убрзавати

спонагльовац ше -люєм ше *нєзак.* **1.** журити; **2.** пренагљивати; преурањивати

спонтани -а -е спонтан

спонтаносц *ж.* спонтаност

спонукнуц -нєм *зак.* подстаћи, подстрекнути

спонукнуце *с.* подстицај, подстрек

спонуковац -куєм *нєзак.* подстицати, подстрекивати

спор *х.* спор

спорадични -а -е спорадичан

спораїц -їм *зак.* **1.** уредити, довести у ред; **2.** *прен.* (*дакого – напакосциц, спреведнуц*) удесити, израдити, средити кога; насамарити кога; подвалити коме

спораїц ше -їм ше *зак.* **1.** уредити се; **2.** *прен.* (*спреведнуц ше*) удесити се, средити се; преварити се

спорайовац -юєм *нєзак.* **1.** уређивати; **2.** *прен.* удешавати, сређивати кога; подваљивати коме

спори[1] -а -е **1.** брз; ~ **робота** брз посао; **2.** доста велик, мало већи; **вон люби спори гамбурґери** он воли мало веће хамбургере

спори[2] -а -е (< *серб.*) спор

спориц -им *зак.* повећавати; убрзавати; **нє кладз ми вецей на коч, бо ми терху спориш** не товари ми више на кола, јер ми повећаваш терет

спориц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*швидко исц – о роботи*) брзо ићи, брзо напредовати; **робота ше им спори** посао им брзо иде; **2. а)** (*повекшовац ше по количестве*): **жена предзе, предза ше єй спори** жена преде, пређе има све више; **б)** брзо (добро) се гојити (товити, дебљати); **праше ше спори** прасе се добро гоји

спорище *с. и* **спорищок** -щка *х. оп.* **порище**

спорни -а -е спорan

споро[1] *присл.* брзо; **робота им идзе** ~ посао им иде брзо; **Мешац ше спорше хладзел од Жеми** Месец се брже хладио од Земље

споро[2] *присл.* (< *серб.*) споро (*оп.* **помали**)

спорозуменє *с.* споразум

спорозумиц ше -им ше *зак.* споразумети се; нагодити се

спорозумни -а -е споразуман

спорт *х.* спорт

спортист -та *и* **спортиста** -ти *х.* спортист(а)

спортистка *ж.* спортисткиња, спортистица

спортски -а -е спортски

способ *х.* **1.** начин; **2.** средство; **вон нє вибера** ~ он не бира средства

способни -а -е **1. а)** способан; **барз є** ~ **и роботни** веома је способан и вредан; **б)** кадар; **бул би** ~ **таке дацо зробиц** био би кадар учинити тако нешто; **2.** *заст.* ваљан, добар; погодан; **тота жем нє** ~ **за обрабянє** ова земља није добра за обрађивање; **висушени мочар постал** ~ **за биванє** исушена мочвара постала је погодна за становање

способносц *ж.* способност

спот *х.* спот

спотвориц -им *зак.* наказити, унаказити, изнаказити

спотикац ше -ам ше *нєзак.* **1.** *кнїжк. прен.* спотицати се; **2.** *заст.* сусретати се

спочатку *присл.* из почетка, у

почетку, изнајпре, спрва; првобитно

спочивац -ам *нєзак.* **1.** *ридк.* одмарати се; **2.** (*буц поховани*) почивати; **ту спочива**... овде почива...

спочинуц -нєм *зак.* одморити се, опочинути

споянц ше -ям ше *зак.* **1.** (*упиц ше, упрец ше*) запети; заинатити се; укопистити се; **2.** имати *или* стећи одређену особину; **споял ше, та ше лєм биє** неки враг је ушао у њега, па се само туче

справа[1] *ж.* **1.** (*прибор*) справа; **2.** *заст.* ствар, проблем

справа[2] *присл.* здесна

справдзиц (ше) -им (ше) *зак. заст.* испунити (се); остварити (се)

справди **1.** *присл.* заиста, доиста, збиља; **вон ~ добри майстор** он је заиста добар мајстор; **2.** *модал.* у ствари; **вон дума же зна шицко, а ~ нє зна нїч** он мисли да зна све, а у ствари не зна ништа

справедлїви -а -е **1.** праведан; **2.** *заст.* прави, истинит

справедлїво *присл.* праведно

справедлївосц *ж.* праведност

справиц -им *зак.* **1.** направити; саградити, изградити; **~ хижу** направити кућу; **2.** направити; **~ свадзбу** направити свадбу; **3.** (*на дакого/дацо – претвориц*) претворити; **4.** закључити; **~ контракт** закључити уговор

справиц ше -им ше *зак.* **1.** направити се, учинити се; **~ хори** направити се болестан; **2.** (*даким/дачим и на дакого/дацо – претвориц ше*) претворити се у кога/што

справованє *с.* понашање; владање

справовац ше -вуєм ше *нєзак.* понашати се; владати се

спрага *ж. оп.* **спрагота**

спрагнуц -нєм *зак.* (*упрагнуц вєдно конї двох ґаздох*) спрегнути; **спрагнул свойого коня зоз цимборовим** спрегнуо је свог коња са ортаковим

спрагнуце *с.* спрег, спрега

спраговац -гуєм *нєзак.* (*прагац вєдно конї двох ґаздох*) спрезати; **вони двоме спрагую конї** њих двојица спрежу коње

спраговац ше -гуєм ше *нєзак.* спрезати коње; ортачити се

спрагота *ж.* жега, врућина, врелина; ¤ **~ божа** врућина је мозак да проври

спражиц ше -им ше *зак.* (*барз ше упражиц*) загорети

спрам *прим. з ґен.* (< *серб.*) према, спрам; **а)** *означує напрям дїї*: **пошли ~ сиверу** отишли су према северу (*оп.* **ґу (1)**); **б)** *у функциї обєкта означує одношенє ґу дакому*: **крашнє ше одноша спрам нього** лепо се односе према њему (*оп.* **ґу (4. а)**) ◊ **спрам того** према томе

спрат *х. беш.* (< *серб.*) спрат (*оп.* **поверх², шток, кондиґнация**)

спратац -ам *зак.* склонити, сложити, ставити; **нє сцигол ~ прибор до ташки** није стигао да склони прибор у торбу

спратац ше -ам ше (*з дачим*) *зак.* сместити (сложити) нешто негде; изаћи на крај с чиме, завршити с чиме; **од рана кладзе дунци, нє може ше з нїма лєм спратац** од јутра ставља зимницу, не може само завршити с тим теглама; **руцел сом му вельо слами нараз на брадло, та ше нє могол лєм спратац зоз ню** бацио сам му много сламе одједном на камару, па никако није могао да је садене (да изађе накрај с њом)

спрахнявени -а -е **1.** (*о зубох*) покварен; **2.** *прен.* трошан; оронуо; олињао; труо; **стари ~ пняк** стар труо пањ

спрахнявиц -им *зак.* **1.** (*о зубох*) покварити се; **2.** *прен.* **а)** оронути; олињати; иструнути; **б)** распасти се у прах

спращац -щим *зак.* (*о виштрелєню, експлозиї и под.*) грунути; грохнути; одјекнути; треснути; затрештати; грмнути; цикнути

спреведац -ам *нєзак.* **1.** варати; **2.** лагати

спреведац ше -ам ше *нєзак.*

варати се; заваравати се; ~ **з фалшиву надїю** заваравати се лажном надом

спреведаци -а -е **1.** варљив; **2.** лажљив

спреведач *х.* варалица

спреведачка *ж. риб.* варалица

спреведлїви -а -е *оп.* **спреведаци**

спреведнуц -нєм *зак.* **1.** преварити; изиграти; **2.** сла̀гати

спреведнуц ше -нєм ше *зак.* преварити се; заварати се

спревесц -едзем *и* -еднєм *зак. оп.* **спреведнуц**; ¤ ~ **гурку** заварати глад

спревесц ше -едзем ше *и* -еднєм ше *зак. оп.* **спреведнуц ше**

спреводзиц (ше) -им (ше) *нєзак. оп.* **спреведац (ше)**

спреводзка *ж.* **1.** превара; варка; **2.** лаж; ◊ **зоз спреводзку** на превару

спреводзкош *х.* **1.** варалица; преварант; лупеж; **2.** лажљивац, лажљивко

спреводзкошка *ж.* **1.** варалица; преварантица; **2.** лажљивица, лажљивка

спреводзкошски -а -е преварантски; лупешки

спреводлїви -а -е *заст. оп.* **спреведаци**

спревоцтво *с.* варка

спред (*и* **спредо** *у злученю* спредо мнє) *прим. з ґен. означує унапряменосц дїї з места хторе ше находзи пред даким/дачим* испред; **вжал єдзенє спредо мнє** узео је јело испред мене; **сцекай ми ~ оч** губи ми се испред очију; **2.** (*у мено дакого*) испред, у име; **бешедовал ~ цалого колектива** говорио је испред целог колектива

спредац -ам *зак.* (*попредац*) продати (*много, све*); **шицок маєток спредал пре судзенє** све имање је продао због суђења

спредз *присл.* (*перше, спочатку*) прво; из почетка; ~ **ше чуло гирмотанє, а вец ше розлял диждж** прво се чула грмљавина, а онда је почела да лије киша; **по войни ~ бул чежки живот, алє о даскельо роки було лєгчейше** после рата из почетка је био тежак живот, али кроз неколико година је било лакше

спредку *присл.* спреда

спрейґ *прим. з ґен.* испреко; **штреляю ~ рики** пуцају испреко реке

спрейґа *присл.* (*з другого боку рики и под.*) спрека, испрека; **пришол ~** дошао је испреко

спрети -а -е увенуо, увео; спарушен

спрец -еєм *зак.* увенути; усахнути; спарушити се

спримециц ше -и ше *зак.* (*о рани*) дати се на зло; загнојити се

спринт *х.* спринт

спринтер *х.* спринтер

спринтовац -туєм *нєзак.* спринтовати

сприч: **дац ше до ~** почети се препирати; у инат одговарати коме

спричинїц -їм *зак.* проузроковати; изазвати; произвести

спричиньователь *х.* узрочник; проузроковач

спричиньовац -нюєм *нєзак.* узроковати; изазивати

спричиньовач *х.* *оп.* **спричиньователь**

спричка *ж. ридк. оп.* **спричканє**

спричканє *с.* препирање, споречкање; препирка; задевица; спор

спричкац ше -ам ше *нєзак.* препирати се, споречкавати се

спричкош *х.* препирач

спрични -а -е који радо тера инат; који се радо препире; јогунаст

сприятелїц (ше) -їм (ше) *зак.* спријатељити (се)

сприятельовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* спријатељивати (се)

спробовац -буєм *зак.* искусити; окусити

спроєни -а -е (*одмегчани од горуцосци*) рашчварен од врућине; **масна, ~ сланїна** масна, рашчварена од врућине сланина

спознац -ам *зак.* **1.** упознати; **2.** спознати; ~ **сущносц ствари** спознати суштину ствари; **3.** доживети,

искусити

спрой *х.* запара

спройни -а -е спаран

спройно *присл.* спарно

спройносц *ж.* спарина, запара, оморина

спроста *присл.* простачки, ружно, вулгарно; ~ **одповесц дакому** простачки одговорити коме

спросциц ше -им ше (*дакого/дачого*) *зак.* отарасити се, отрести се, решити се

спроцивиц -им *зак.* супротставити

спроцивиц ше -им ше *зак.* **1. а)** (*на дакого*) бити (доћи) криво некоме на некога; **барз ше спроцивел на мнє прето** због тога му је дошло веома криво на мене; **б)** не бити коме што по вољи; **2.** успротивити се; супротставити се; одупрети се

спроцивйовац -юєм *нєзак.* супротстављати

спроцивйовац ше -юєм ше *нєзак.* **1. а)** (*на дакого*) бити (доћи) криво некоме на некога; **вон ше часто спроцивює на мнє** њему често дође криво на мене; **б)** не бити коме што по вољи; **2.** успротивљавати се, противити се; супротстављати се; одупирати се

спукани -а -е испуцао; **спукани руки** испуцале руке; ~ **жем** испуцала земља

спукац -ам *зак.* испуцати; **ґамби му спукали од жими** усне су му испуцале од зиме

спуст *х. спорт.* спуст, смук

спутац -ам *зак.* сапети, спутати

спутькац -ам *зак.* преварити

спухнуц -нєм *зак.* отећи

спуциц -им *зак. заст.* упутити

спуцовац -цуєм *нєзак. заст.* упућивати

спущени -а -е оборен; спуштен; ◊ ~ **шопа** (*поконцу хижи*) шоп (*в.*); ~ **конк** клопави гон(а)к (*в.*)

спущиц -им *зак.* **1.** спустити; ~ **цену** спустити цену; **2.** испустити; ~ **олєй з мотора** испустити уље из мотора; **3.** (*пса з ланца*) пустити; **4.** (*уступиц другому дацо уж купене*): **купел два конї, а вец єдного спущел цимборови** купио је два коња, а онда је једног продао (уступио) ортаку; **5.** (*крев*) пустити; ~ **хорому крев** пустити болеснику крв; **6.** поринути; ~ **ладю** поринути брод; **7.** *штранґ.* испрести; ¤ **спущиц хмури** намрштити се, намргодити се

спущиц ше -им ше *зак.* **1.** *з розл. знач.* спустити се; **спущел ше вечар** спустило се вече; **2.** (*о дижджу и под.*) пасти; **похмарело ше и спущел ше вельки диждж** наоблачило се и пала је велика киша; **спущел ше ляд и шицко збил** пао је лед и све је уништио; **3.** (*сцагнуц ше зоз штранґа – о привязаним коньови, буякови и др.*) одрешити се; **конь ше спущел, та ходзи по хлїве** коњ се одрешио, па хода по штали; ¤ ~ **з кефетика** изуларити се, разуларити се

спущовалка *ж.* (*гора наруцана зоз шнїгу за спущованє на саночкох*) брег

спущовац -щуєм *нєзак.* **1.** спуштати; **2.** *ткац., штранґ.* прести

спущовац ше -щуєм ше *нєзак. з розл. знач.* спуштати се

срайда *ж. пейор.* (*смаркошка*) шмркавица

срайдош *х. пейор.* сероња, усранац; шмокљан, шмокљо, шмркавац

средствиє *с. заст. оп.* **средство**

средство *с.* средство

срез *х.* срез

срезки -а -е срески

Сремица *ж. оп.* **Сримска**

Сримец -мца *х.* Сремац

Сримска -кей *ж.* Сремица

сримски -а -е сремски

стабилизатор *х.* стабилизатор

стабилизация *ж.* стабилизација

стабилизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* стабилизовати (се), стабилизирати (се)

стабилни -а -е стабилан

стабилносц *ж.* стабилност

став *х.* (*положенє цела*) став; ~ **мирно** став мирно

ставанє *с.* устајање

ставац -ам *нєзак.* **1.** устаjати; дизати се; ~ **додня рано** устаjати у рану зору; **2. а)** заустављати се; застаjати; стаjати; **гайзибан става на каждей станїци** воз стаjе на свакоj станици; **до гарла става чутак** *прен.* у грлу застаjе кнедла; **б)** (*о ладьох*) пристаjати; **3.** *преклада ше з презентом* стаjем: **става ґу облаку и патри** стаjе код прозора и гледа; **дражка нєровна, меркуй дзе ставаш** стаза jе неравна, пази где стаjеш; **4.** усправљати се; **5. а)** прелазити у ново стање, претварати се у нешто; **кед овоц гнїє (кишнє), вона на алкоголь става** кад воће труне (киси), оно се претвара у алкохол; **б)** *заст. оп.* **ставац ше (2)**; **в)** (*за дакого*): ~ **за роботнїка** постати радник, почети радити; ~ **дакому за старателя** постати нечиjи старатељ; ◊ ~ **на пальци** пропињати се на прсте; **конь става на заднї ноги** коњ се пропиње; ¤ **хто вчас става тому и бог дава** ко рано рани две среће граби

ставац ше *нєзак.* **1.** -а ше (*случовац ше*) дешавати се, догађати се, збивати се; **2.** -ам ше *заст.* **а)** (*поставац*) постаjати; **од дижджу барки ше ставали вше векши** од кише барице су постаjале све веће; **живот ше ставал вше чежши** живот jе постаjао све тежи; **б)** настаjати, правити се

ставенє *с. оп.* **ставянє**

ставец -вца *х.* зглоб

ставиц ше -им ше (*о дацо*) *зак.* (оп)кладити се (*у нешто*); **о цо ше ставиме?** у шта ћемо се кладити; **ставме ше** хаjде да се кладимо; **ставели ше о тисяч динари** опкладили су се у хиљаду динара

ставка *ж.* ставка

ставцаре *х. мн.* (*єд.* ставцар) *зоол.* зглавкари (Arthropoda)

ставцов -а -о зглобни; ◊ *анат.*: ~ **хрупка** зглобна хрскавица; ~ **погарик** зглобна чашица; ~ **яблучко** зглобна jабучица

ставянє *с. и* **ставянка** *ж.* опклада; **виграц (достац) ставянку** добити опкладу; **преграц (страциц) ставянку** изгубити опкладу

ставяц -ям *нєзак.* **1.** (*класц*) стављати, постављати; **2.** давати, сервирати, обезбеђивати; **3.** *заст.* (*дакого на функцию*) постављати

ставяц ше -ям ше *нєзак.* **1.** кладити се, опклађивати се; **2.** (*медзи дакого*) постављати се између кога (*да не дође до точе и сл.*)

стаґнация *ж.* стагнациjа

стаґновац -нуєм *зак. и нєзак.* стагнирати

стадий *х.* стадиj(ум)

стадион *х.* **1.** стадион; **2.** игралиште

стадиюм *х. оп.* **стадий**

стадо *с. церкв.* стадо

стаємни -а -е сталан

стаємно *присл.* стално

стаж *х.* стаж

стажовац -жуєм *нєзак.* стажирати

сталанґовац -ґуєм *зак.* (*зрепеґац*) изгазити (*усев, њиву*)

сталеж *х.* сталеж

сталябац -ам *зак.* изгазити (*обич. мокру подлогу*)

стамадз *присл.* одатле

стан *х.* (*обставини*) стање; **маєткови** ~ имовно стање; **здравствени** ~ здравствено стање; ¤ **буц у стану** бити у стању

стандард *х.* стандард

стандардизация *ж.* стандардизациjа

стандардизовац -зуєм *зак. и нєзак.* стандардизовати

стандардни -а -е стандардни

станє *с.* **1.** стаjање; **2.** *беш.* (< *серб.*) стање (*оп.* **стан**)

станиол *х.* станиол

станїца *ж. з розл. знач.* станица; **здравствена** ~ здравствена станица; **автобуска** ~ аутобуска станица; **гайзибанска** ~ железничка станица; ◊ **мала автобуска** *або* **гайзибанска станїца** стаjалиште

станїчни -а -е станични, станички

станкац -ам *зак. дзец.* устати; **гайде станкай** хаjде устани

становиско *с.* становиште,

стајалиште; став; гледиште

становиц -им *зак.* зауставити; **становел ме на драже** зауставио ме је на улици

становиц ше -им ше *зак.* зауставити се

становяц (ше) -ям (ше) *нєзак.* заустављати (се)

станути -а -е *у функц. пред.* који је устао (који је на ногама) после спавања; **кед вон рано пришол, я уж бул** ~ кад је он ујутру дошао, ја сам већ био устао (ја сам већ био на ногама)

стануц -нєм *зак.* **1.** устати; дигнути се; **станул вчас рано** устао је ујутру рано; **2.** зауставити се; стати; застати; **авто станул пред рампу** кола су се зауставила пред рампом; **станул нєодлучни** стао је неодлучан; **годзина станула** часовник је стао; **3.** стати; ступити; **станула опрезо мнє** стала је испред мене; **4.** (*з ногу на дацо*) стати, нагазити; **5. а)** усправити се; **б)** пропети се; **6.** *заст.* **а)** (*за дакого*): **станул хлапцови за родителя** постао је дечаку родитељ; **б)** (*на дацо*) претворити се у нешто, постати; **груда у води станула на блато** грудва се у води претворила у блато; **жирячка станула на пирню (ґар)** жеравица се претворила у пепео; **7.** ~ **горе** *заст.* (*стануц з посцелї або шедзиска*) устати; **станьме горе и помодлїме ше** устанимо и помолимо се; **стань, жено, горе и рихтай полудзенок** устани, жено, и спремај ручак; ◊ **власи ми горе станули** коса ми се најежила, дигла ми се коса на глави; **станулo му до крижох** ушинуо се у крстима; ~ **з даким до бешеди** стати разговарати с киме, ступити с киме у разговор

стануц ше -нєм ше *зак. оп.* **стац ше**[1]

стань *х.* **1.** стас; **2.** (*часц шмати хтора покрива стань*) струк

стапшац -ам *зак.* изгазити

стар *х.* (*гвизда*) стар

стара -рей *ж.* **1.** *фам.* **а)** (*супруга у старших рокох*) стара; **б)** (*мац*) мајка, кева; 2. (*стара прашачка*) крмача

старанє *с.* брига, скрб

старатель *х.* старатель, скрбник

старательство *с.* старатељство, скрбништво

старац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*о даким/дачим*) бринути се, скрбити се; **родичи ше стараю о своїх дзецох** родитељи се брину о својој деци; **2. а)** бринути; бриговати се; забрињавати се; **нїч ше нє старайце** ништа не брините; **старам ше пре твойо здравє** брине (забрињава) ме твоје здравље; **б)** марити, бринути; **вон ше анї кус нє стара же нє ма роботу** он нимало не мари што нема посао; **3.** настојати; **стараме ше викоренїц нєдобри обичаї** настојимо да искоренимо лоше обичаје; **4. а)** бити тужан; **б)** (*буц застарани*) забринути се, бити забринут; **чом ше так стараш?** што си се тако забринуо?

стараци -а -е брижан

старгнуц -нєм *зак.* **1.** убрати, узабрати; ~ **квиток** убрати цвет; **2.** отргнути, откинути

старгнуц ше -нєм ше *зак.* тргнути се

старговац -гуєм *нєзак.* **1.** (*плоди и под.*) убирати, узабирати; **2.** отрзати, откидати; ломити

старговац ше -гуєм ше *нєзак.* трзати се (*из сна и сл.*)

старeньки -а -е јако стар

старецки -а -е старачки; ~ **ґаздовство** старачко домаћинство

стари -а -е **1.** стар; ~ **чловек** стар човек; ~ **є за школу** стар је за школу; ~ **вино** старо вино; **2.** (*давни*) древан; **3. стари** -рого *х.* (*оцец*) ћале, матори; ◊ ~ **мац** бака; ~ **оцец** деда; **Стари рок** Стара година; ~ **дзивка** *ж.* уседелица; **Стари швет** Стари свет; ¤ **на стари роки** на старост; ~ **як дуб (як стари маґарец, як жем)** стар као библија, метузалемски стар

старига *х.* старина; старкеља

старик *х.* старац; старчић

старина *ж.* **1.** старина; **2.** старудија

старинар *х.* старинар

старинарня *ж.* старинарница

старински -а -е старински

стариц -реєм *и* -им *нєзак.* старити; ¤ **чим стареєш та шалєєш** како човек стари, тако се распамећује

старичок -чка *х.* старчић, старичак

старобиватель *х.* **1.** урођеник; **2.** староседелац, домородац

старобивателька *ж.* **1.** урођеница; **2.** староседелац (*женска особа*), домоpотка, домороткиња

старобивательски -а -е **1.** урођенички; **2.** староседелачки

староварошски -а -е староградски

старовикови -а -о/-е старовековни

старовирец -рца *х.* староверац

старовирски -а -е староверски

старогородски -а -е *оп.* **староварошски**

старогречески -а -е старогрчки

стародавни -а -е **1.** стародаван; старовременски; **2.** древан; ~ **варош** древни град

стародавносц *ж.* древност

старожитель *х.* *оп.* **старобиватель (2)**

старозавитни -а -е старозаветни

старомодни -а -е старомодан

старославянски -а -е старословенски, старославенски

старосни -а -е старосни; ~ **пензия** старосна пензија

староста *х.* *фолкл.* стари сват (*по младожењиној страни*)

старостовство *с.* *кнїжк.* протокол старог свата на свадби (*речи које изговара старији сват за време свадбене церемоније*)

старосц[1] *ж.* старост; **на** ~ под старе дане; **до старей старосци** до дубоке старости

старосц[2] *ж.* брига, старање; ¤ **була му ~ же би**... имао је (осећао је као) дужност (обавезу) да...; **водзиц (мац)** ~ водити бригу, бринути се; водити рачуна; имати у виду

старт *х.* старт

стартни -а -е стартни

стартовац -туєм *зак. и нєзак.* стартовати

старчиц -им *нєзак.* **1. а)** стизати, успевати урадити; **статок му вше гладни, нє старчи му навожиц покарми** стока му је увек гладна, нє стиже да јој довезе довољно хране; **помали диктуй, бо нє старчим шицко записац** полако диктирај, јер не стижем да запишем све; **мац старчи шицким вислужиц** мајка успева да свима служи; **б)** стизати; **помалши идзце, би нє старчим за вами** лаганије идите, јер не стижем за вама; **2.** бити довољно, имати довољно чега; **угля з Азиї старчело би за цали швет** угља из Азије било би довољно за цео свет; **трудзели ше же би синови старчело пенєжи на школованє** трудили су се да син има довољно пара за школовање

старши -а -е *комп.* старији; ~ **чловек** старији човек; ~ **класа** старији разред; **єй слово старше** њена реч је старија

старшина *х.* старешина; ◊ **класни** ~ *шк.* разредни старешина

старшинство *с.* старешинство

статив *х.* статив

статива *ж.* статива

статика *ж.* статика

статирац -ам *и* **статировац** -руєм *нєзак.* (*буц статист*) статирати

статист -та *и* **статиста** -ти *х.* статист(а)

статистика *ж.* статистика

статистичар *х.* статистичар

статистични -а -е статистични

статични -а -е статичан

статкар *х.* сточар

статкарски -а -е сточарски

статкарство *с.* сточарство

статков(и) -а -о/-е сточан; ◊ ~ **покарма** сточна храна; ~ **пияц** сточна пијаца

статок -тку *х.* стока

статочнє *присл.* *оп.* **статочно**

статочни -а -е ваљан; добар; солидан; врли; узоран; ~ **роботнїк** ваљан радник

статочно *присл.* ваљано; добро;

солидно; узорно

статочносц *ж.* ваљаност; солидност; врлина; узоритост, узорност

статуа *ж.* статуа, кип

статуета *ж.* статуета

статус *х.* статус ◊ ~**-кво** статус-кво

статут *х.* статут

статя *ж.* чланак

статьочка *ж. дем.* чланчић

стац¹ стоїм *нєзак.* **1.** стајати; **2. а)** бити, стајати; **так то стало єден рок** тако је то било (стајало) годину дана; **б)** одржавати се; **тот дзень стал вельки сход** тог дана се одржавао велик скуп; **в)** (*буц у цеку*) бити у току; **виберанки стоя** избори су у току; **хованє стоï** сахрана је у току, покојника опојавају; **война ище стала, а школи уж робели** рат је још био у току, а школе су већ радиле; **у валалох тераз косидба стоï** у селима је сада жетва у току; **саночне стоï** служи се поноћница; **г)** водити се; **послухай о чим там бешеда стоï** послушај о чему се тамо воде разговори; **борба за нафту стоï и нєшка** борба за нафту води се и данас; **г)** трајати; **покля стоï епидемия, нє шму ше отримовац сходи** док траје епидемија, не смеју се одржавати скупови; **ище вше стоï роздор медзи християнами** још увек траје раздор међу хришћанима; **д) по валалє погварки стоя** по селу се прича; **3. а)** (*за даким/дачим*) бити за кога/што; подржавати кога/што; **народ за тим же би война престала** народ је за то да рат престане; **за предсидательом стоï шицок народ** председника подржава цео народ; **б)** (*при/на дачим*) чврсто стајати на свом становишту, не одступати од свог становишта; оста(ја)ти при своме; **твардо стал на тим же народ лєм вира може отримац** чврсто је стајао на становишту да народ само вера може одржати; **я так гварел и при тим стоïм** ја сам тако рекао и остајем при своме; **4.** (*до дакого/дачого, на даким/дачим*) зависити (*оп.* **стац ше²**); **до нас стоï як нам будзе** од нас зависи како ће нам бити; **робота параста найбаржей стоï до того кельо є здрави** рад земљорадника највише зависи од тога колико је здрав; **на мацерох стоï яки дзеци виховаю** од мајки зависи какву децу ће одгајити; ¤ ~ **як древена Мария** (*стац нєрухомо, нє реаґуюци, нїч нє робяци*) стајати као дрвени (липов) светац; **то стоï** (*точни арґументи*) то је тачно; **шицка робота на нїм стоï** сав посао је остао на њега; ≅ пала књига на два слова

стац² стоïм *нєзак. заст.* вредети; коштати; **таки живот нїч нє стоï** такав живот ништа не вреди

стац ше¹ -анєм ше *зак.* **1.** десити се, догодити се; **цо ше стало?** шта се десило; **2.** настати, завладати; **стала ше велька радосц** настала је велика радост; **3.** постати; **през ноц ше стал озбильни** преко ноћи је постао озбиљан

стац ше² стоï ше (*на даким*) *нєзак.* зависити; **на тебе ше стоï яки ци буду дзеци** од тебе зависи каква ће ти бити деца; **кед би ше на мнє стало, карчми би анї нє було** када би од мене зависило, кафана не би ни било

стационар *х.* стационар

стационарни -а -е стационаран

ствар *ж.* (< *серб.*) **1.** ствар; **2. ствари** *мн.* намештај; **купели ствари до хижи** купили су собни намештај; ◊ **у ствари** у ствари

ствардац ше -ам ше *нєзак.* стврдњавати се, отврдњавати; очвршћавати; укрућивати се

стварднути -а -е тврд; бајат

стварднуц ше -нєм ше *зак.* стврднути се, отврднути; очврснути; укрутити се

стварни -а -е (< *серб.*) стваран (*оп.* **дïйсни**)

стварносц *ж.* (< *серб.*) стварност (*оп.* **дïйсносц**)

стварочка *ж. дем.* стварчица

стваряц (ше) -ям (ше) *нєзак.* стварати (се)

створ *х. и* **створа** *ж. оп.*

створенє *с.* створење; створ; биће

творитель *х.* створитељ, творац, саздатељ

створиц -им *зак.* створити, саздати

створиц ше -им ше *зак.* **1.** створити се, саздати се; **2.** (*зявиц ше*) створити се

створйовац -юєм *нєзак.* стварати, саздавати

стебелко *с. оп.* **стеблочко**

стебло *с.* **1.** стабло, дебло, дрик; **2.** брвно

стеблочко *с. дем.* стабалце; стабљика; стабљичица; влат; струк; стручак

стеноґрафия *ж.* стенографија

степ *х.* (*файта танцу*) степ

степа *ж.* степа

степов(и) -а -о/-е *и* **степски** -а -е степски

стерво *с. ридк.* цркотина, мрцина

стереометрия *ж.* стереометрија

стереотип *х.* стереотип

стерилизация *ж.* стерилизација

стерилитет *х.* стерилитет

стерилизовац -зуєм *зак. и нєзак.* стерилисати, стерилизовати, стерилизирати

стерилни -а -е стерилан

стерилносц *ж.* стерилност

стерлинґ *х.* (*анґлийска пенєжна єдинка*) стерлинг

стетоскоп *х.* стетоскоп

стиґма *ж. и* **стиґмат** *х.* (*знак*) стигма, стигмат

стиґматизация *ж.* (*печацованє*) стигматизација

стиданє *с.* згрушавање

стидац ше -ам ше *нєзак.* **1.** згрушавати се, грушати се; згушњавати се; **2.** *прен.* ледити се; **стида ше крев у жилох** леди се крв у жилама

стиднути -а -е згрушен; стегнут; згуснут

стиднуц ше -нєм ше *зак.* згрушати се, стинути се, стегнути се, угрушати се, усирити се; згуснути се; ¤ **стидла ше му крев у жилох од страху** следила му се крв у жилама од страха

стик *х.* **1.** (*контакт*) контакт, додир; **2.** *поль. заст.* (*прибор за ориипованє глїни з плуга*) орићак, оритак

стиковац -кујем *нєзак. поль. заст.* чистити плуг орићаком

стил *х.* стил

стилизация *ж.* стилизација

стилизовац -зуєм *зак. и нєзак.* стилизовати, стилизирати

стилист -та *и* **стилиста** -ти *х.* стилист(а)

стилистика *ж.* стилистика

стилистични -а -е стилистички; стилски

стилски -а -е стилски

стимуланс *х.* стимуланс

стимулативни -а -е стимулативан

стимулация *ж.* стимулација

стимуловац -луєм *зак. и нєзак.* стимулисати, стимулирати

стина *ж.* стена; литица; хрид

стинов(и) -а -о/-е *и* **стиновити** -а -е стеновит; хридинаст

стипендирац -ам *оп.* **стипендовац**

стипендист -та *и* **стипендиста** -ти *х.* стипендист(а)

стипендистка *ж.* стипендисткиња, стипендистица

стипендитор *х.* стипендитор

стипендия *ж.* стипендија

стипендовац -дуєм *зак. и нєзак.* стипендирати

стирвац ше -ам ше *зак.* уздржати се, суздржати се; издржати; устегнути се, устећи се; **нє могол ше стирвац, та му шицкого нагуторел** није могао да се уздржи, па му је свега наговорио

стирженъ -жня *х. мед.* гнојни чеп

стирмиц -им *нєзак.* **1.** (*марзнуц чекаюци*) дреждати; **цо стирмиш на тей жими?** шта дреждиш на овој хладноћи?; **2.** трести се, дрхтати;

стирми над пенєжми тресе се над парама

стиропор *х. буд. и др.* стиропор

стирчац -чим *нєзак.* стрчати, штрчати, стршати

стирчаци -а -е стршав

стирчиц -им *нєзак. коц. оп.* **стирчац**

стих *х.* стих

стихар *х. церкв.* стихар

стихийни -а -е стихијски

стихия *ж.* стихија

стихови -а -о/-е стиховни

стихотворец -рца *х.* стихотворац

стихотворство *с.* стихотворство

стищок -щка *и беш.* стишка *х.* **1.** стих; **2.** *дем.* стихић; **3.** *заст.* строфа

стлєц -єєм *зак.* изгорети тињајући; изгорети, нагорети

стлукац -ам *нєзак.*: ~ **пальци даґдзе** (*вельо ходзиц по даякей роботи, шпотац ше*) обијати ноге, мотати се

стлукац ше -ам ше *нєзак.* **1.** ударати се о нешто; **2.** сударати се

стлучиц -им *зак.* **1.** нагњечити, згњечити; угрувати; **2.** (*побиц, набиц*) избити, премлатити

стлучиц ше -им ше *зак.* сударити се

сто *числ.* **1.** сто, стотина; **2.** *заст.* стотина; **вецей сто метери** више стотина метара; **вецей сто тисячи** више стотина хиљада; ~ **и** ~ (**гольти, километри** *и под.*) стотине (јутара, километара *и сл.*); ◊ ¤ **до** ~ **єдней** (*безконєчно длуго*) [до] у бескрај, унедоглед, до бесмисла; ~ **раз повесц дакому** сто пута рећи коме

стодинарка *ж.* и **стодинарошка** *ж.* стотинарка

стоик *х.* стоичар, стоик

стоициз(е)м -зму/-зма *х.* стоицизам

стоицки -а -е стоички

стоичар *х. оп.* **стоїк**

стой¹ *х. физк.* стој; ~ **на рукох** стој на рукама

стой² *викр.* стој

стойкосц *ж.* постојаност, непоколебљивост

стоклаше *с. бот.* стоклас (Bromopsis inermis)

стократни -а -е *оп.* **сторазови**

стол *х.* **1.** сто; **шедайце ґу столу** седајте за сто; **я праве од стола** ја сам управо јео; **чоло стола** прочеље; **конєц стола** зачеље; **2.** *заст.* престо, престол

столар *х.* столар

столария *ж.* столарија

столарски -а -е столарски

столарство *с.* столарство

столиско *х. ауґм.* столина

столїк *х.* **1.** *дем.* сточић, столић, асталић; **2.** (*округли*) софра; **3.** (*майстров роботни*; *на пияцу*) тезга

столїни *ж. мн.* (*єд.* столїна) (*часци хтори злучую ножки стола*) ногари, козлић

столїтиє *с.* столеће, век

столїца *ж. ист.* (*жупания, комитат*) вармеђа, жупанија

столни -а -е сто(л)ни; ◊ ~ **тенис** сто(л)ни тенис

столнотенисер *х.* сто(л)нотенисер, сто(л)нотенисач

столови -а -о/-е сто(л)ни; ◊ ~ **вартачка** *техн.* сто(л)на бушилица

столовка *ж.* (*ладичка у столє*) чикмеже (*в.*)

столок -лка *х.* **1.** *заст.* (*школска лавка*) школска клупа, скамија; **2.** (*у хторим ше мали дзеци уча ходзиц*) ду́бак, столац, сталак; **3.** *церкв.* **а)** (*карсцель у церкви за вирних*) сто; **купел** ~ **у церкви** купио је сто у цркви; **б)** (*почесне шедзиско углядних особох*) сто; **владически** ~ владичански сто, владичин престо; ¤ **шедзиц на двох столкох (карсцельох)** седети на две столице, стајати на две гране

столчок -чка *х.* **1.** **а)** столичица, сто(л)чић (*в.*), столчац (*в.*); **б)** (*о три ножки*) троножац; **2.** (*за ручне лупанє кукурици*) дељара (*в.*), жуљара (*в.*), ренда (*в.*); **3.** (*за шеданє при доєню*) шамлица, столичица

стоматолоґ *х.* стоматолог

стоматолоґийни -а -е стоматолошки

стоматолоґия *ж.* стоматологија

стонога *ж. зоол.* стонога

стоп *викр. и х.* стоп

стопа *ж. лит. и др.* стопа

стопай *ж. оп.* **ступай**

стопер *х.* стопер

стопирац -ам *и* **стоповац** -пуєм *зак. и нєзак.* стопирати

стопорчиц -им *зак.*: ~ **нос** дизати нос; **пишно** ~ **главу** охоло дизати главу

стопорчиц ше -им ше *нєзак.* узносити се, истицати се, дизати нос; трћити се

стопостотни -а -е стопостотни

стопроцентни -а -е стопроцентни

стопци *х. мн.* (*єд.* стопец) **1.** (*по скори обраней живини*) клице, бадљеви; **2.** *мед.* митесери

стораз *присл.* стопут, сто пута, стократно

стораскрасше *с. бот.* пркос (Portulaca grandiflora Hook)

сторазови -а -е **1.** стократан; **2.** стострук

сторицею *присл. кнїжк.* стоструко; **добре обробене польо** ~ **наградзує чловека** добро обрађена њива стоструко награђује човека

стория *ж.* сторија

сторнирац -ам *и* **сторновац** -нуєм *зак.* сторнирати

стороки -кох *мн.* век, столеће, сто (стотину) година**; пред пар стороками** пре пар векова; **през вельо** ~ током много векова; **уж вецей** ~ већ више стотина година (*оп.* **сторочє**)

сторочє *с.* век, столеће

сторочни -а -е стогодишњи

сторочнїца *ж.* стогодишњица, столетница

стоти -а -е стоти

стотинка *ж.* стотинка

стотисячни -а -е стохиљадити

стотка *ж.* **1.** (*банкнота од сто динари*) стотка, стодинарка, стотинарка; **2.** (*100 км*) стотка

стофайтови -а -о/-е стоврстан

стоцети -а -е *оп.* **стоти**

стоцераки *и* **стоцернїсти** -а -е стострук

стоцецеро -рих *числ. збир. с.* сто, стотина; ~ **баранчата** сто јагањаца; ~ **дзеци** стотина деце

стоцецме *числ. збир. х.* сто, стотина; ~ **леґинє** сто (стотина) момака

стощок -щка *х. дем.* стожић; гомилица; ¤ **лєгко то коло стощка класки (копачи) зберац** лако је узимати одатле где има, лако је живети у богатој кући

стояци -а -е **1.** стојећи; **2.** стајаћи; ~ **вода** стајаћа вода; **3.** ~ **место** стајање

страдалнїк *х.* страдалник

страдац -ам **I** *зак.* погинути, страдати; **II** *нєзак.* страдавати; скапавати; трпети

стража *ж.* (< *серб.*) стража; **стац на стражи** стајати на стражи (*оп.* **варта**)

стражамештер *х. воєн. ист.* стражмештар

стражар *х.* (< *серб.*) стражар

стражариц -им *нєзак.* (< *серб.*) стражарити

стражарня *ж.* стражара

стражарски -а -е стражарски

стражарчок -чка *х. дем.* стражарче, стражарчић

страка *ж. зоол.* сврака (Pica caudata)

страков -а -о *оп.* **страчи**

страмбац (ше) -ам (ше) *нєзак. коц. оп.* **штрамбац (ше)**

страна *ж.* страна; **страни швета** стране света; ~ **троугелнїка** страна троугла

страндрагов *присл. заст.* странпутицом; **пойсц** ~ отићи странпутицом

странєц -нца *х.* **1.** странац; **2.** туђинац

странїц -їм *нєзак.* туђити се; избегавати; клонити се; држати се по страни

странка *ж.* муштерија;

странка

странкиня *ж.* странкиња

странкови -а -о/-е *и* **странковни** -а -е страначки

странски -а -е **1.** стран; туђински; туђ; ~ **язик** страни језик; **2. а) странска** -кей *ж.* која није из овог места; дошљакиња; туђинка; **б) странски** -кого *х.* који није из овог места; дошљак; туђинац

страпени -а -е измучен; изнурен; изможден; смрвљен; сустао

страпиц ше -им ше *зак.* измучити се; изнурити се; сустати

страсни -а -е страстан; ◊ **Страсни тидзень** *церкв.* Страсна (Велика) недеља/седмица, Велики тједан

страсно *присл.* страсно

страсносц *ж.* страсност; страственост

страствени -а -е страствен

страсц *ж.* **1.** страст; **2. страсци** *мн. церкв.* (*тексти и писнї о Христових мукох*) страсти

страта *ж. оп.* **утрата**

стратеґ *х.* стратег

стратеґийни -а -е стратешки, стратегијски

стратеґия *ж.* стратегија

стратосфера *ж.* стратосфера

страх *х.* **1.** страх; **2.** *у функциї безособового виреченя*: ~ **яки нєдобри (як далєко, яки бридки** *и под.***)** до зла бога неваљао (далеко, ружан *и сл.*); ◊ **же ~** страшно: **таки нєдобри (вредни, слаби** *и под.***) же ~** страшно је неваљао (вредан, слаб *и сл.*); **так же ~** страшно, јако: **повадзели ше так же ~** страшно су се посвађали; ¤ **аж ме ~ обишол** било ми је хладно око срца, претрнуо сам од страха; **нагнац дакому ~ до косцох** натерати коме страх у кости; **~ божи** страх божји

страхованє *с.* бојазан, страховање; зазор, зазирање

страховац -хуєм *нєзак.* страховати; зазирати

страхопочитованє *с.* страхопоштовање

страхота *ж.* страхота; страва; грозота; ужас

страхотни -а -е страховит; страхотан; стравичан; грозан; ужасан

страцени -а -е изгубљен; сметен; ¤ **~ овечка (овца)** заблудела овчица (овца)

страценосц *ж.* изгубљеност; сметењаштво

страциц -им *зак. з розл. знач.* изгубити; ~ **пенєжи** изгубити паре; ~ **роботу** изгубити посао; ~ **свидомосц** изгубити свест, онесвестити се; ¤ ~ **надїю** изгубити наду; ~ **розум** изгубити памет

страциц ше -им ше *зак.* изгубити се; ¤ **страцел ше як Стричкова буґа** изгубио се, није се снашао, спетљао се

страчи -а -е сврачији; ¤ **страчи ножки** сврачје ноге

страшидло *с. оп.* **страшко**

страшиц -им *нєзак.* страшити; застрашивати, заплашивати

страшко *х.* страшило

страшлїви -а -е **1.** (*бояжлїви*) страшљив, бојажљив; **2.** (*страшни, застрашуюци*) грозан

страшнє *присл.* **1.** страшно; **2.** грозно; жестоко; **~ го побил** жестоко га је избио

страшни -а -е **1.** страшан; **2.** грозан; жесток

страшно *присл. оп.* **страшнє**

стребузґац -ам *зак.* **1. а)** (*на швидко, гоч як поробиц*) спетљати, смандрљати; **стребузґал якош брадло шена** (*гоч як складол*) смандрљао је некако камару сена; **пре дижджи кукурицу ше тей єшенї стребузґало** (*нашвидко, гоч як є виламана*) због киша кукуруз је ове јесени смандрљан; **б)** *оп.* **затребузґац**, *оп.* **збльохтац**; **2.** изломити; згњечити

стрегнуц -нєм *и* -ежем *нєзак.* вребати, чекати у заседи; стражарити; осматрати; уходити

стред *прим. оп.* **штред**

стреда *ж.* среда ¤ **стреда – ~**

дїдо бабу спреведа *франт.* среда – запреда

среднї -я -є *оп.* **штреднї**

средок -дку *х. оп.* **штредок**

стрежиско *с.* **1.** заседа; бусија; **2.** *ловар.* чек, чека

стрежиц -жем *и* **стрезц** -ежем *нєзак. оп.* **стрегнуц**

стрела *ж.* **а)** стрела; **б)** лук и стрела

стрелец -лца *х.* стрелац

стрелецки -а -е стрељачки

стрелка *ж.* (*знак за напрям*) стрела; стрелица

стремено *с.* узенгија, стремен

стремиц -им *нєзак.* стремити; тежити

стремузґац -ам *зак. оп.* **здремузґац**

стремуждживиц -им *зак. оп.* **здремузґац (2)**

стренчина *ж. оп.* **тренчина**

стрепац -пем *зак.* **1.** стрпати; **2. ~ з кридлами** прхнути, узлетети (полетети) машући крилима; **3.** (*о риби*) праћакнути се; **4.** слупати; **стрепал авто** слупао је кола

стрепац ше -пем ше *зак.* слупати се; **стрепал ше з автом** слупао се с колима

стрес *х.* стрес

стресанє *с.* зебња

стресац -ам *нєзак.* стресати; трунити

стресац ше -ам ше *нєзак.* стресати се; стрецати; грозити се; узбуђивати се

стресц -ешем *зак.* стрести, отрести; струнити

стресц ше -ешем ше *зак.* **1.** (*од страху и под.*) стрести се; задрхтати; најежити се; згрозити се; стрецнути; **2.** (*дакого/дачого*) отарасити се; **сцел би ше єй стресц** хтео би да је се отресе; ¤ **анї ше нє стресол** мртав хладан; **ноги ше подо мну стресли** ноге су ми се подсекле

стретанє *с.* **1.** сусрет, сусретање; **2.** *трансп.* мимоилажење

стретац -ам *нєзак.* сретати, сусретати

стретац ше -ам ше *нєзак.* **1. а)** сретати се, сусретати се; **б)** састајати се, налазити се; **2.** мимоилазити се

стретнуц -нєм *зак.* срести, сусрести

стретнуц ше -нєм ше *зак.* **1. а)** срести се, сусрести се; **б)** састати се, наћи се; **2.** мимоићи се

стретнуце *с.* **1.** сусрет; **2.** састанак; виђење

стреха *ж.* **1.** стреха; **2.** настрешница, надстрешница; **3.** *заст.* кров

стрехавец -вца *х.* **1.** чупавац; **2.** **стрехавци** *мн.* (*стрехави млади людзе цо здабу на битлсох*) чупавци

стрехави -а -е **1.** разбарушен; чупав; **2. стрехави** -вого *х.* чупавац, куштравац, куштравко

стрехавки *ж. мн.* (*єд.* стрехавка) *кул.* чупаве куглице

стрешенє *с.* дрхтај

стрешени -а -е: **таки як ~** фали му даска у глави, он је мало онако

стриберни -а -е **1.** сребрн; **2. стриберни** -ного *х.* сребрњак

стрибернїк *х. оп.* **стриберни (2)**

стрибернїсти -а -е сребрнаст

стрибернїсциц ше -им ше *нєзак.* (*швициц ше як стрибло*) сребрити се, сребрнити се

стриблар *х.* сребрар; сребрнар

стрибло *с.* сребро; ◊ **живе ~** *хем.* жива; ¤ **буц як живе стрибло** (*буц барз живи – о дзецку*) бити као живо сребро (као жива)

стрибловац -луєм *нєзак.* сребрити

стриблови -а -е **1.** (*хтори здабе на стрибло*) сребрн; **2.** (*хтори ма у себе стрибла*) сребровит

стриблолюбец -бца *х.* среброљубац

стригац -ам *нєзак. коц. оп.* **штригац**

стригнуц -нєм *зак.*: **анї з ухом нє стригнул** (*нє реаґовал на опоминаня и под.*) није ни трепнуо (мрднуо)

стриї *ж. мн. мед.* стрије

стрикац -а *нєзак. безос.* севати,

жигати, цепати; стрецати, штрецати; вртети; **стрика му до зуба** цепа му у зубу; **стрика му до колєна** врти му у колену

стрико *х.* чика; стриц; стрика

стриктни -а -о стриктан

стрила *ж. поет.* стрела

стрилец -лца *х. поет.* стрелац

стрилка *ж. оп.* **стрелка**

стрилов(и) -а -о/-е *и* **стриловити** -а -е стреловит

стриловито *и* **стрилово** *присл.* стреловито

стримани -а -е **1.** уздржан, суздржан; уздржљив, суздржљив; **2.** ~ **на словох** шкрт на речима

стриманосц *ж.* уздржаност, суздржаност; уздржљивост, суздржљивост

стримац -ам *зак.* уздржати, суздржати; зауздати; успрегнути, успрећи; стегнути, сустегнути; ~ **розєдзеносц** стегнути јарост

стримац ше -ам ше *зак.* уздржати се, суздржати се; савладати се; зауздати се; стегнути се, сустегнути се; оћутати; **нє могол ше стримац од шмиху** није могао да се уздржи од смеха; **сцел повесц, алє ше стримал** хтео је да каже, али је оћутао

стримованє *с.* уздржавање

стримовац -муєм *нєзак.* **1.** уздржавати, суздржавати; зауздавати; стезати, сустезати; **2.** задржавати

стримовац ше -уєм ше *нєзак.* уздржавати се, суздржавати се; зауздавати се, савлађивати се; стезати се, сустезати се

стрип *х.* стрип

стриптиз *х.* стриптиз

стриптизета *ж.* стриптизета

Стритениє *с. церкв.* (*швето 2/15. фебруара*) Сретење, Свијећница

строги -а -е строг

строго *присл.* строго

строгосц *ж.* строгост, строгоћа

строїц ше -їм ше *нєзак.* спремати се; помишљати; планирати; **вон ше строї набиц це** он се спрема да те истуче

строй *х.* строј; врста

стройни -а -е готов, спреман; спреман као бос у бару

стройови -а -е стројев; стројни

строфа *ж.* строфа

строфични -а -е *и* **строфови** -а -о/-е строфичан

стругац -ам *нєзак.* дељати, садељавати, макљати; стругати

струґ *х. беш.* (< *серб.*) струг (*оп.* **токарка**)

струїц -їм *нєзак. оп.* **струяц**

струйни -а -е *и* **струйов(и)** -а -о/-е струјни

струйомер *х.* струјомер

струк *х. ткац. коц.* (*ширина витканого платна*) пола; **керпари єст о єден ~ и о два струки, а поньви и о пейсц струки** крпаре су од једне и од две поле, а поњаве и од пет пола

структура *ж.* структура

струма *ж. мед.* струма

струна *ж.* жица, струна; ◊ **гласово струни** *анат.* гласне жице

струнґа *ж.* (*празне медзи зубами*) шкрбина, шкрба

струнґави -а -е (*хтори ма празне медзи зубами*) шкрбав

струнки -а -е витак; стасит; танак; шланг

стрункосц *ж.* виткост; стаситост

струнови -а -о/-е жичан; ~ **инструмент** жичани инструмент

струняча *ж.* струњача

струче *с.* **1.** кришка; **2.** (*цеску*) чешањ

струшиц (ше) -им (ше) *зак.* смрвити (се), здробити (се), скрушити (се)

струя *ж.* **1.** струја; **2.** млаз; ◊ **лївоорєнтована** ~ левичарска струја

струянє *с.* струјање

струяц -їм *нєзак.* струјати

стублина *ж. техн.* стублина

студент *х.* студент

студентка *ж.* студенткиња, студентица

студентски -а -е студентски

студзенїна *ж.* пихтије; ¤ **треше ше як** ~ дрхти као шиба на води (као прут)

студзенка *ж.* **1.** *дем.* бунарчић; **2.** *оп.* **студня (2)**

студио *х.* студио

студиозни -а -е студиозан

студиозносц *ж.* студиозност

студирац -ам *нєзак.* студирати

студия *ж.* студија

студня *ж.* **1.** бунар; ~ **на дєрму** бунар на ђерам; ~ **на вальок (корбу)** бунар на точак (чекрк, вратило, вретено, хајтов) (*в.*); **краварска** ~ бунар (појило) за говеда; **2.** (*чоп у дворе, заградки*) чесма

студняр *х.* бунарџија

студньов(и) -а -о/-е бунарски

стукац -ам *нєзак.* стењати

стукнуц -нєм *зак.* застењати

стулїц -їм *и* **стулїц ше** -їм ше *нєзак.* покуњити се, одрољити се; подвити реп; повући се

стуляц -ям *нєзак.*: **стуляй очка** *поет.* затвори очице, спавај

ступїц -їм *зак.* појефтинити

ступай *ж.* (*шлїд од ноги*) стопа; траг; **исц по дачиїх ступайох** ићи нечијим трагом

ступац -ам *нєзак.* **1.** закорачивати, ступати; улазити; **2.** (*крачац*) ићи

ступень -пня *х.* степен

ступидни -а -е ступидан

ступиц -им *зак.* **1.** ступити, закорачити; ући; **2.** стати ногом (*негде, на нешто*)

ступиц ше -им ше *зак.* (*виступиц ше*) склонити се коме с пута; препустити кога да прође (*стајући на страну*)

ступка *ж.* **1.** (*аван*) аван, ступа, тарионик; **2.** клопка, замка; ¤ **ноги як ступки** (*груби або запухнути ноги*) јако дебеле *или* отекле ноге, стубасте ноге

ступньовац -нюєм *нєзак.* степеновати, ступњевати

ступньови -а -о/-е степенаст, ступањски

ступци *присл.* у стопу, устопице, устопце, застопице, застопце; ~ **провадзиц дакого** пратити кога у стопу

стухлєнїна *ж.* мемла; плеснивост

стухнути -а -е **1.** устајао; ~ **воздух** устајао ваздух; **2. а)** (*влажни, хтори чуц на плєшнєнїну*) мемлав, мемљив; **стухнути шмати у орманє** мемљиво одело у ормару; **б)** плеснив; **кравом нє треба давац стухнуту покарму** кравама не треба давати плесниву крму

стухнутосц *ж.* **1.** устајалост; **2.** *оп.* **стухлєнїна**

стухнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** устајати се; **2.** постати мемлав; **3.** уплеснивити се

ст'юардеса *ж.* стјуардеса

су *х.* (*дробни француцки пенєж*) су

субвенционовац -нуєм *зак. и нєзак.* субвенционисати, субвенционирати

субвенция *ж.* субвенција

субверзивни -а -е субверзиван

субверзия *ж.* субверзија

субєкт *х.* субјек(а)т

субєктивни -а -е субјективан

субєктивносц *ж.* субјективност

субєктни -а -е *и* **субєктов(и)** -а -о/-е *ґрам.* субјек(а)тни, субјекатски

сублимация *ж.* сублимација

сублимовац -муєм *зак. и нєзак.* сублимирати

суботицки -а -е суботички

Суботичань *х.* Суботичанин

субполарни -а -е *ґеоґр.* субполаран

субстанца *ж.* супстанца

субституовац -тууєм *зак. и нєзак.* супституисати, супституирати

субституция *ж.* супституција

субстрат *х.* супстрат

субтилни -а -е суптилан, истанчан

сувач *х. ист.* сувача

сувенир *х.* сувенир

суверен *х.* суверен

суверени -а -е суверен

суверенитет *х.* суверенитет

суґеровац -руєм *зак. и нєзак.* сугерисати, сугерирати

суґестибилни -а -е сугестибилан

суґестивни -а -е сугестиван

суґестия *ж.* сугестија

суд¹ *х.* **1.** (*институция*) суд; **придац дакого до суду** тужити кога; **окружни ~** окружни суд; **нагли ~** преки суд; **~ чесци** суд части, часни суд; **2.** мишљење; **по його суду** по његовом мишљењу; ◊ **Страшни ~** *рел.* последњи (страшни, стравични) суд

суд² *х.* (*судзина*) суд

судзени -а -е **1.** суђени; **2. судзени** -ного *х.* суђеник; **3. судзена** -ней *ж.* суђеница; **4. судзене** *с. у функц. пред.*: **так му ~** тако му је суђено; ¤ **судзене нє обидзене** (*тото цо судзене нє мож обисц*) прст судбине (провиђења)

судзиліще *с.* судилиште

судзина *ж.* **1.** посуда; суд; **2.** *збир.* посуђе, судови; **поминац судзину** прати посуђе; **кухньова ~** кухињско посуђе; ◊ **скапчани** (**повязани**) судзини (суди) *физ.* спојени судови (посуде)

судзинка *ж. дем.* судић

судзиц -им *нєзак.* **1.** судити; **~ по закону** судити по закону; **2. а)** (*дакому – критиковац*) осуђивати; **людзе єй судза же так поробела** људи је осуђују што је тако урадила; **б)** закључивати, закључити; **на основи шицкого судзим же и ти виновати** на основу свега закључујем да си и ти крив; **в)** мислити, имати мишљење; расуђивати; **розумни чловек сам судзи** разуман човек сам расуђује; **г)** процењивати; **даєдни судза людзох по шматох** неки процењују људе по одећи; **г)** (*мац ришуюцу улогу, завишиц*) зависити; **вода судзи чи крава будзе мац досц млєка: кед вона нє попиє досц води, такой ма менєй млєка** од воде зависи да ли ће крава имати довољно млека: ако она не попије довољно воде, одмах има мање млека; **о тим кельо єст води на польох нє судзи уровень води у Дунай-Тиси** колико воде има на њивама не зависи од нивоа воде у Дунав-Тиси; ¤ **нє судз же биш нє бул осудзени** (*нє осудзуй других же би тебе нє осудзовали*) не суди да ти не буде суђено

судзиц ше -им ше *нєзак.* судити се; парничити се; гонити се

судийски -а -е судијски; судачки

судия *х.* судија

судни -а -е судњи**;** ◊ **~ судни дзень** *рел.* судњи дан; ¤ **як на ~ дзень** (*о велъким страху, бурї и под.*) као на судњи дан

судніца *ж.* судница

судски -а -е судски

судство *с.* судство

судьба *ж.* судбина

судьбов(и) -а -о/-е судбински; судбоносан

судьбоносни -а -е судбоносан; неумитан

суецки -а -е суецки

суєверє *с. оп.* **празновирє**

суєверни -а -е *оп.* **празновирни**

суєта *ж.* сујета; таштина

суєтни -а -е сујетан; ташт

сука *ж.* **1.** кучка, куја, керуша; **2.** *вулґ.* фукса, кучка

сукац -ам *нєзак.* **1.** сукати; засукивати; уплетати; **2.** *прен.* трабуњати, лупетати

сукенка *ж. дзец.* сукњица; хаљиница

сукно *с.* сукно, чоха

сукнов(и) -а -о/-е сукнен, чохан

сукня *ж.* **1.** сукња; **2.** хаљина; ◊ **витнуц зоз сукню** нагло се окренути (*о жени*): **витла зоз сукню и пошла (вишла)** нагло се окренула и отишла; **~ погоре** хаљина

сукняр *х.* женскарош

сукньочка *ж. дем.* **1.** сукњица; **2.** хаљиница

суков -а -е кучкин, кујин

сукцесивни -а -е *х.* сукцесиван

сукцесия *ж.* сукцесија

султан *х.* султан

султана *ж.* (*султанова жена або дзивка*) султана

султанат *х.* султанат

сулфат *х. хем.* сулфат

сулфид *х. хем.* сулфид

сулфит *х. хем.* сулфит

сума *ж.* **1.** сума; свота; износ; **2.** *мат.* збир

сумарни -а -е сумаран

сумирац -ам *и* **сумировац** -руєм *зак. и нєзак.* сумирати

сумнїв *х.*: **без сумнїву** без сумње, сасвим извесно

сумнїви -а -е (< *серб.*) сумњив, *горв.* двојбен (*оп.* **подозриви**)

сумня *ж.* (< *серб.*) сумња, *горв.* двојба (*оп.* **подозривосц**)

сумняц -ям *нєзак.* (< *серб.*) сумњати; сумњичити

сумовац -муєм *ридк.* туговати

сумочка *ж. дем.* сумица

сумпор *х. хем.* сумпор

сумпорни -а -е сумпорни

сумпоров(и) -а -о/-е сумпоров; сумпорни

сумпоровац -руєм *нєзак.* сумпорисати, сумпорити

сунит *х.* (*припаднїк мусliманскей вирскей заєднїци*) сунит

сунякалов *х.* комарник

суньоґа *ж.* комарац; ¤ **суньоґи го кусали** *коц. франт.* било му је хладно спавати

суп *х. зоол.* суп; **билоглави ~** белоглави суп (Gyps fulvus); **шиви ~** смеђи суп (Vultur monachus)

супер **1.** *присл., прикм. нєпрем.* супер; **2.** *х.* (*бензин*) супер

супериорни -а -е супериоран

суперлатив *х. ґрам.* суперлатив

супермен *х.* супермен

супермаркет *х.* супермаркет

суперсила *ж.* суперсила

суперсонїчни -а -е суперсоничан

суперфосфат *х. хем.* суперфосфат

суплент *х.* (*професорски приправнїк*) суплен(а)т

суплетивни -а -е (*дополнююци*) суплетиван

супруг *х.* супруг

супруга *ж.* супруга

супружески -а -е брачни, супружански

супружество *с.* брак, супружанство

супружнїк *х.* брачни друг, супружник

супружнїцки -а -е супружнички

суркалов *х.* (*за чисценє пипки*) чачкалица за лулу

сурла *ж.* (< *серб.*) сурла (*оп.* **нозґер (2. б)**)

сурмовац -муєм *и* **сурмуловац** -луєм *нєзак.* скичати, кењкати (*захтевајући нешто*)

сурови -а -е суров; свиреп

суровосц *ж.* суровост; свирепост

суроґат *х.* сурогат, надоместак

сусмак *х. коц.* тикван, букван

суспензия *ж.* суспензија

суспендовац -дуєм *зак. и нєзак.* суспендовати, суспендирати

сутерен *х.* сутерен

сутлияш *х. кул.* (< *серб.*) сутлијаш (*оп.* **рискаша у млєку** *под* **рискаша**)

суфикс *х.* суфикс

суфицит *х.* суфицит

суфицитарни -а -е суфицитаран

суфицитни -а -е суфицитан

суфлер *х.* суфлер

суфлирац -ам *и* **суфлировац** -руєм *нєзак.* суфлирати

сухави -а -е скоро сув, не сасвим сув; **шмати на паньвацщику уж сухави** веш на ужету је већ скоро сув

сухандра *ж.* (*худа особа*) танчица, мрша, сушац; ¤ **сухи як ~** (*барз худи*) танак као свећа о сиротињском парастосу

сухар *х.* **1.** сува гранчица, суварак; **2.** **сухари** *мн.* **а)** суво грање, суварје; **б)** суве крављe балеге (*за ложење ватре*)

сухе -хого *с.* копно; **вишли на ~** изашли су на копно

сухи -а -е **1.** (*нє мокри*) сув; **2.** (*худи*) сув; сувоњав; мршав; **3.** (*без води*) сушан, сув; **~ лєто** сушно лето; **4.** (*строго урядови*) сув, сувопаран; ◊ **~ жем** копно; **сухи конари** суво грање

сухо *присл.* **1.** суво; **2.** *у функц. пред.* без кише; **нєшка ~** данас не пада киша

сухожемни -а -е копнени, сувоземни

сухомеснати -а -е *и* **сухомесови** -а -о/-е сувомеснат

сухомразка *ж*. голомразица

сухосц *ж*. сувоћа

сухота *ж*.: **сама ~** (*барз худи, слаби*) сама кост и кожа

сухоти *мн. мед.* **1.** туберкулоза, сушица, грудобоља; **буц хори на ~** бити болестан од туберкулозе; **2.** болест од које се слаби

сухучки -а -е *звич. у злученю* **сухи ~** сув сувцат

сучасни -а -е савремен

сучаснїк *х. оп.* **сучашнїк**

сучасно *присл*. савремено

сучасносц *ж*. савременост

сучашнїк *х*. савременик

сучи -а -е *оп.* **суков**; ¤ **сучу мацер** (*купак, пшамаца*) вражју матер

сучка *ж. дем.* кучкица, кујица

суша *ж*. суша

сушальня *и* **сушарня** *ж*. сушара; сушионица

сушач *х*. сушилац

сушед *х*. (*мн.* сушедове *х.*, сушеди *х. и ж.*) комшија, сусед

сушеда *ж*. комшиница, суседа

сушедзин -а -о/-е *заст. оп.* **сушедов (2)**

сушедни -а -е суседан; **~ валал** суседно село

сушедов -а -о **1.** комшијин, суседов; **2.** комшиничин, суседин; **3.** **сушедово** *мн.* комшије, суседи; **помогли нам ~** помогле су нам комшије

сушедски -а -е **1.** суседни, суседски; **~ валал** суседно село; **2.** суседски, комшијски; **сушедски дзеци** комшијска деца

сушедство *с.* комшилук, суседство

сушинки *ж. мн.* (*єд.* сушинка) **1.** сушене јабуке; сушено воће; **2.** (*осушени бруд у носу*) дудови (*в.*)

сушиц -им *нєзак.* сушити

сушиц ше -им ше *нєзак.* **1.** сушити се; **2.** *прен.* венути

сушки -а -е *гипок.* (*худки*) сувачак; танчица

сущанє *с.* **1.** шушањ; шум; шумор; **2.** жубор

сущац -щим *нєзак.* **1. а)** шуштати; шушкати; **лїсце сущи** лишће шушти; **б)** шумети; шуморити; **лєс сущи** шума шуми; **2. а)** (*о млазу*) шиштати; **б)** жуборити; **поточок сущи** поточић жубори

сущаци -а -е **1. а)** шуштав; шушкав; **б)** шиштав; **2.** жуборав; ◊ **~ консонант** *ґрам.* шуштавац

существо *с*. биће; **живе ~** живо биће

сущни -а -е **1.** битан; **2.** суштински

сущно *присл*. битно

сущносц *ж*. суштина, бит

сфарчиц -им *зак.* (*нагло згориц*) букнути; избуктети

сфера *ж*. сфера

сфинґа *ж.* и **сфинкс** *х.* сфинга, сфинкс

сфорґовени -а -е вртложан

сфотографовац -фуєм *зак.* фотографисати, фотографирати

сфушльовац -люєм *зак.* сфушерити, сфушарити

схадзац ше -ам ше *нєзак. заст. оп.* **сходзиц ше**

схадзка *ж.* **1.** састанак; **2.** седница; **3.** "схацка" (*окупљање учесника сахране код одра покојника пре сахране*); **дзвонї на схадзку** црквена звона звоне на знак да се учесници сахране окупљају код одра покојника

схадзковац -куєм *нєзак.* седничити

схвациц ше -им ше *зак.* скочити; брзо кренути, пожурити; **кед вон ше схвацел, за хвильку их здогонєл** кад он скочи, за тренутак их сустигне

схема *ж*. схема, шема

схематизовац -зуєм *зак. и нєзак.* схематизовати, схематизирати

схематични -а -е схематичан, схематички, шематски

схибиц -им *зак.* погрешити; скривити; згрешити

схизма *ж*. (*розкол*) шизма

схизматик *х*. шизматик

схил *х*. падина; обронак

схилїц -їм *зак.* сагнути; ~

главу сагнути главу

схилїц ше -їм ше *зак.* **1.** сагнути се; нагнути се; пригнути се; **2.** наднети се; надвити се; надвесити се

схмуриц -им *зак.* намрштити; смркнути; **~ твар** намрштити лице

схмуриц ше -им ше *зак.* намрштити се; смркнути се

схняпиц -им *зак.* **1.** зграбити; **2.** здипити, здрпити, ђипити

сховац (ше) -ам (ше) *зак. експр.* сакрити (се), скрити (се)

сход *х.* скуп; збор

сходзени -а -е дотрајао, изношен (*о обући*); **сходзени ципели** дотрајале ципеле

сходзиско *с.* састајалиште

сходзиц[1] -им **I** *нєзак. нєпрех.* силазити; **II** *зак. прех.* **1.** (*походзиц*) обићи; **сходзел цали варош глєдаюци часци за комбайн** обишао је цео град тражећи делове за комбајн; **2.** ~ **ноги** (*вистац глєдаюци дацо*) обити (подбити, поломити) ноге; **сходзел сом ноги, а нє нашол сом часци за трактор** обио сам ноге за деловима за трактор, а нисам их нашао; **III** *зак. нєпрех.* проћи; **там и назад сходзел за єден дзень** тамо и натраг прошао је за један дан

сходзиц[2] -им *нєзак.* (*роснуц зоз жеми*) ницати; изницати, избијати; **трава сходзи** трава ниче

сходзиц ше -им ше *нєзак.* **1.** састајати се; **сходзели ше на углє** састајали су се на ћошку; **2.** окупљати се, сакупљати се; **людзе ше уж сходза** људи се већ окупљају; **3.** (*зоз жену*) саживљавати се; мирити се; **вони двойо ше раз розходза, раз ше сходза** њих двоје се час растају, час се мире; **4.** (*злучовац ше*): **там дзе ше черепи закрица сходза** на саставима црепова крова; **5. ....**

сходно *прим. з дат.* сходно

схоластика *ж.* сколастика, схоластика

схоластик *и* **схоластичар** *х.* сколастичар, схоластик

схоластични -а -е сколастичан, схоластички

схопиц ше -им ше *зак.* (*зобрац ше, пойсц*) кренути, поћи, покупити се; **схопел ше и пошол** одједном је отишао; устао је и отишао; **схопела ше и пошла** покупила се и отишла

схопни -а -е вешт; умешан; хитар, окретан, спретан

схопносц *ж.* вештина; умешност; хитрина, окретност, спретност; умење; умеће; мајсторија

схорени -а -е болесног изгледа, болестан

схориц ше -им ше *зак.* разболети се

схробачнїц -їм *зак.* (*постац хробачни*) уцрвљати се

схуднути -а -е мршав, смршао; опао

схуднуц -нєм *зак.* смршати, смршавити; утањити се; ослабити; уфитиљити

сцагана *прикм. ж.*: **крава (коза** *и др.***) сцагана** (*віславнута од циџаня младих*) теле је подбило краву, јарад су подбила козу *итд.*, крава (коза *и др.*) је исисана

сцагац -ам *зак.* **1.** довући (*све на једно место*); **2.** (*вичерпац мацер з циџаньом – о младих*) подбити, исисати; **целє сцагало краву, кощата сцагали козу** *итд.* теле је подбило (исисало) краву, јарад су подбила (исисала) козу *итд.*

сцагнути -а -е погнут, скупљен (*обич. од болести*)

сцагнуц -нєм *зак.* **1.** свући; ~ **сноп з брадла** свући сноп са камаре; **2.** смакнути, смаћи; **сцагнул фатьоли з рани** смакнуо је завоје с ране; **сцагнї юшку з ринґли** смакни супу са рингле; **3.** (*достац на картаню и под.*) искартати, добити; **4.** (*стримац*) суздржати; зауздати, обуздати; **4. а)** (*о хороти и под.*) савладати; оборити; **вельо пил, а алкогол сцагнє чловека** много је пио, а алкохол савлада човека; **пила нєдобри лїки, могли ю** ~ пила је погрешне лекове, могла се од њих тешко разболети; **б)** *безос.*: **ма реому, сцагло му ногу** има реому, искривила му се нога; **ходзи ухилєни, сцагло го** иде погнут, стегло га је; **5.** ~ **дакому** опалити коме шамарчину

сцагнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** свући се, спузати се; смакнути се, смаћи се; **чуга ше му сцагла з хрибта** кабаница му се спузала с леђа; **хусточка ше єй сцагла з глави** марама јој се смакла с главе; **2.** (*о платну, скори и под.*) скупити се; **схудла, ліца ше єй сцагли** образи су јој се скупили

сцаговац -гуєм *нєзак.* **1.** (*од горе долу*) свлачити; ~ **древо з гори** свлачити дрва низ планину; **2.** смицати; ~ **фатьоли з рани** смицати завоје с ране; **3.** (*приношиц на єдно место*) довлачити, навлачити; довозити; доносити; **сцагує материял на хижу** довлачи материјал за кућу; **4.** (*зруцовац до копкох*) денути, садевати; ~ **шено** денути сено; **5.** *и безос.* (*звич. о процесох у орґанизму*) затезати, затегнути, вући; **твар ми попухла, та ми око сцагує** лице ми је отекло, па ми око затеже; **чловека у старосци сцагує, та ше зменша** човека у старости вуче надоле, па се смањи; **сцагує му ногу у клубе** затеже му ногу у куку; 7. *прен.* (*стримовац*) суздржавати; зауздавати, обуздавати; ограничавати

сцаговац ше -гуєм ше *нєзак.* **1.** (*спущовац ше ніжей*) свлачити се; спузати се; смицати се; **2.** (*зменшовац ше по ширини, длужини – о платну и под.*) скупљати се; **3.** *прен.* суздржавати се; зауздавати се, обуздавати се

сцаговаци -а -е опор; трпак, трпкав, трпкаст; ~ **яблуко** опора јабука; ~ **вино** трпко вино

сцаговацосц *ж.* опорост; трпкост, трпкоћа

сцадзиц (ше) -им (ше) *зак.* сцедити (се)

сцадзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* сцеђивати (се)

сцац зотнєм *зак.* одсећи (*горњи део од стабла и сл.*)

сцегенко *с. дем.* бутић; батаче, батачић

сцегно *с.* **1.** бутина; бедро; **2.** батак; бут; ◊ **горнє ~** *анат.* карабатак

сцегночко *с. дем. оп.* **сцегенко**

сцегнов(и) -а -о бутни; бедрени; ◊ ~ **косц** *анат.* бутњача, стегњача

сцеканє *с.* бег, бекство; бежанија; **дац ше до сцеканя** дати се у бекство

сцекац -ам *нєзак.* **I** *нєпрех.* **1.** бежати; **2.** (*керовац дакого, странїц од дакого*) избегавати; ~ **од роботи** избегавати рад; **пайташе сцекаю од нього** другови га избегавају; **3.** (*о дзивки – сцекац за леґиня без согласносци родичох*) ускакати, ускакивати; **II** *прех.* (*склонїц, зняц, преложиц*) мицати, макнути; склањати, склонити; **сцекай тот карсцель оталь** склони ову столицу одавде; **сцекай руки од огня** мичи руке од ватре; ¤ ~ **як дябол од крижа** *оп. под* **дябол**

сцекац ше[1] -ам ше *нєзак.* склонити се; склањати се; макнути се; мицати се; чувати се, пазити, бежати; **сцекай(це) ше** склони(те) се, макни(те) се; пази(те); **сцекай ше, бо идзе авто** склони се, јер иду кола; **сцекай ше од огня** макни се (бежи, склони се) од ватре; **сцекай ше, завадзаш ми** склони се, сметаш ми

сцекац ше[2] -ам ше *нєзак.* цурити, цедити се; **барз помок, вода ше сцека з нього** веома је покисао, вода се цеди с њега

сцекацки -а -е бегуначки

сцекач *х.* бегунац

сцекнути -а -е **1.** одбегао; избегао; **2. сцекнути** -того *х. оп.* **сцекач**

сцекнуц -нєм *зак.* **1.** побећи, утећи; умакнути; **2.** избегнути; **3.** (*сцекнуц за леґиня без согласносци родичох – о дзивки*) одбећи, ускочити; ¤ **нашол (купел, достал** *и под.***) лєдво сцекол** (*украднул*) украо је; **сцекол лєм ше за нїм скурело** побегао је безобзирце, ухватио је тутањ; **яґда гробарови спод лопати сцекол** (*физично барз нїяк випатра*) као да је из гроба устао, као да се из гроба дигао

сцекнуце *с.* бег; бекство

сцели -а -е који има воље за

рад; радан, вредан

сцелї́ц -ї́м *нєзак.* простирати, застирати; ~ **слами под статок** простирати сламу под стоку

сцелї́ц ше -ї́м ше *нєзак.* простирати се; ширити се; надвлачити се; **над ровнї́ну ше сцелї́ молга** над равницом се простире магла; **дим ше сцелї́ нї́зко понад жем** дим се шири ниско изнад земље

сцелосц *ж.* воља (*за рад, за постизање циљева*); **нє ма сцелосци за ученє** нема воље за учење; **чловек ше муши бориц процив порокох зоз шицку свою сцелосцу и силу** човек се мора борити против порока свом својом вољом и снагом

сцена *ж.* **1.** сцена; **2.** призор

сценарий *и* **сценарио** *х.* сценарио, сценариј

сценє *с.* хтење

сценкнуц -нєм *зак.* утањити се, отанчати

сценоґраф *х.* сценограф

сценоґрафия *ж.* сценографија

сценски -а -е сценски

сценшац (ше) -ам (ше) *зак.* утањити (се), стањити (се)

сценшовац (ше) -шуєм (ше) *нєзак.* утањивати (се), стањивати (се), тањити (се)

сцерани -а -е брисан; ◊ ~ **простор** брисани простор

сцеранка *ж. кул.* (*таргоня; таргане цесто*) тарана; трганци, ваљушцци

сцерац -ам *нєзак.* брисати

сцерач *х.* брисач

сцераче *с.* гумица (*за брисање*)

сцерень -рнї́ *ж.* (*над'жемни часци скошеней житарки*) стрњиште, стрњика

сцернє *с. збир. оп.* **сцерень**

сцернї́ско *с. ридк. оп.* **сцернянка**

сцернянка *ж.* (*покошене польо*) стрњиште, стрњика

сцернянкови -а -о/-е стрњишни

сцерньови -а -о/-е **1.** *агр.* стрмни; **сцерньово зарна** (*зарна з хторих ше достава мука и хлєб*) стрмна жита; **2.** ~ **брана** *оп.* **церньова брана** (*под* **брана²**)

сцерпезлї́ви -а -е стрпљив; трпељив

сцерпезлї́восц *ж.* стрпљивост; трпељивост

сцерпенє *с.* стрпљење

сцерпени -а -е стрпљив

сцерпеносц *ж.* стрпљивост; стрпљење

сцерпиц ше -им ше *зак.* стрпети се

сцец -ем *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* хтети; **вон нїч нє сце робиц** он ништа неће да ради; **сцеце кафу?** хоћете кафу? јесте ли за кафу?; **кед го так сце, най ше ода за нього** кад га тако хоће, нека се уда за њега; **2.** желети, хтети; **вони нам нє сцу зле** они нам не желе зло; **сцу сина уписац до ґимназиї** хоће да упишу сина у гимназију; **3.** *у императиву з неґацию*: **нє сци го вецей до обисца** немој више да га пустиш у кућу; **нє сцице го до свойого друштва** немојте да се дружите с њим; ◊ **сце вифасовац, сце буц бити** свރбе га леђа, хоће батина; **сцеш нє сцеш мушиш** милом или силом; **сцеш таке?!** (*хто би повед же є таки*) јеси видео!?, замисли!

сцец ше -е ше *нєзак.* **1.** *безос.* (*дакому*) **а)** имати воље за нешто, *або ше преклада з безособовима виреченями типа* (не) ради му се; **понагляйме закончиц док ше нам сце робиц** пожуримо да завршимо док имамо воље за рад (док нам се ради); **нє сце ше му робиц** не ради му се; **нїч ше ми нє сце** ништа ми се не ради, немам воље ни за шта; **бул таки вистати же ше му анї нє єдло** био је тако уморан да му се није ни јело; **б)** (*мац физиолоґийну або психичну потребу*): **барз ше ми сцело спац** веома ми се спавало; **таку сом мала бриґу же ше ми сцело плакац** такву сам имала бригу да ми се плакало; **2.** *взаєм. повр.* (*любиц ше*) хтети се; **кед ше сцу, най ше поберу** кад се хоће, нека се узму

сцигнуц -нєм *зак.* **1.** (*присц, дойсц*) стигнути, стићи; **сцигли дому**

нєскоро вечар стигли су кући касно увече; **сцигнул на циль остатнї** стигао је на циљ последњи; **2.** (*здогонїц*) стигнути, стићи, сустигнути, сустићи; **сцигол го и обегнул** стигао га је и претекао; **3.** (*посцигнуц зробиц*) стигнути, стићи, успети; **нє сцигнул сом шицко поробиц** нисам стигао све урадити; **4. а)** (*дороснуц*) стасати; **б)** (*узрец*) стигнути, стићи; **5.** задесити; **сцигло их нєщесце** задесила их је несрећа

сциговац -гуєм *нєзак.* **1.** (*приходзиц, доходзиц*) стизати; **2.** (*здоганяц*) стизати, сустизати; **3.** (*посциговац зробиц*) стизати, успевати; **4.** (*дорастац*) стасавати

сциґанїц -їм *зак.* слагати

Сцила *ж.*: **медзи Сцилу и Гарибду** између Сциле и Харибде

сцимбориц ше -им ше *зак.* **1.** сортачити се, уортачити се; спрегнути се; **2.** *прен.* (*з даким у нєшоровей роботи*) спетљати се

сцинац -ам *нєзак.* **1.** одсецати (*горњи део од корена, стабљике*); косити; **3.** (*траву з мотику*) жуљати, кресати

сцисканє *с.* **1.** стезање; стисак; **2.** (*дрилянє*) гужва, стиска

сцискац -ам *нєзак.* **1.** стезати, стискати; **2.** (*о жими, мразу*) стезати; бридети; **мраз сциска** мраз бриди; **3.** (*давиц, глодац*) жуљати, стезати, тући; **ципели ме сцискали** ципеле су ме жуљале; ¤ ~ **з плєцами** слегати раменима; ~ **ремень** стезати каиш

сцискац ше -ам ше *нєзак.* **1.** стезати се, стискати се; **2.** (*збивац ше вєдно*) стискати се, збијати се; **3.** (*менєй трошиц, шпоровац*) штедети, стезати каиш; **пре драготню людзе ше сцискаю, менєй троша** због скупоће људи штеде, мање троше

сциснуц -ишнєм *зак.* **1.** стегнути, стиснути; **сциснул мраз** стегао је мраз; **2.** ~ **коня** (*уштухнуц коня з острогами же би швидше ишол*) подбости коња

сциснуц ше -ишнєм ше *зак.* **1.** стегнути се, стиснути се; **2.** (*збиц ше вєдно*) стиснути се, збити се, стеснити се; скучити се; **2.** привити се; **дзецко ше у страху сцисло ґу мацери** дете се у страху привило уз мајку; **3.** (*шпоровнєйше жиц*) стегнути се; **4.** *кух.* (*нє викиснуц при печеню*) здекати се; **у барз горуцей релни цесто ше єй сцисло** у веома врућој рерни тесто јој се здекало

сциснуце *с.* стисак; ~ **руки** стисак руке

сциха *присл.* **1.** тихо; нечујно; истиха; **2.** на тихој ватри; **варце** ~ кувајте на тихој ватри

сцихшац (ше) -ам (ше) *зак.* стишати (се), утишати (се)

сцишлїви -а -е стишљив

сцишовац (ше) -шуєм (ше) *нєзак.* стишавати (се), утишавати (се)

счарнєти -а -е поцрнео

счарнїц -нєєм *и* -їм *зак.* поцрнети

счековац (ше) -куєм (ше) *нєзак.* сачекивати (се), дочекивати (се); шчекивати (се)

счервенїц -нєєм *и* -їм *зак.* поцрвенети

счерепчац -чим *зак.* (*о розбитим склу и под.*) зазвекетати, зазвечати; цикнути, грохнути; распрснути се

счерковац -куєм *нєзак.* куцати се, наздрављати пићем

счерпац -ам *зак.* **1.** одасути (*кашиком и сл.*); **2.** *кух.* (*пену з верху*) опенити; ~ **пену з юхи** опенити супу

счерповац -пуєм *нєзак.* **1.** одасипати (*кашиком и сл.*); **2.** *кух.* (*пену з юшки и под.*) опењавати

счисциско *с. анат.* постељица; ¤ **цага ше (влєче ше) як кравске** ~ *оп. под* **черево**

счисциц ше -им ше *зак.* **1.** *статк.* (*вируциц посцелку по коценю, целєню и под.*) избацити постељицу, очистити се; **2.** (*сцекнуц*) збрисати, киднути; изгубити се; ухватити маглу; **цошка завинєл, та ше сцисцел** нешто је скривио, па је збрисао

счупиц ше -им ше *зак.* **1.** шћућурити се; скупити се; згурити се; згрчити се; **2.** (*єдно ґу другому*) стиснути се (*једно уз друго*)

счуриц ше -им ше *зак.* сцедити се

счурйовац ше -юєм ше *нєзак.* цедити се, сцеђивати се; отицати

счухани -а -е излизан; избрисан; олињао; изанђао; похабан

счухац -ам *зак.* **1.** (*фарбу и под.*) отрти, избрисати; **2.** (*шмати и под.*) излизати; похабати; искрзати

счухац ше -ам ше *зак.* **1.** (*о фарби и под.*) отрти се, избрисати се; **2.** (*о шматох и под.*) излизати се; похабати се; олињати се; изанђати се; искрзати се

счуховац -хуєм *нєзак.* **1.** (*фарбу и под.*) отирати, брисати; **2.** (*шмати и под.*) хабати, крзати

счуховац (ше) -хуєм (ше) *нєзак.* **1.** (*о фарби и под.*) отирати (се), брисати (се); **2.** (*о шматох и под.*) хабати (се), крзати (се); **талпи наципелох ше счухую** ђонови на ципелама се хабају

сяти -а -е *беш. оп.* **святи**

Т

та I. *злуч.* **1.** *составни* па, те; **тримал же нїкому нє треба до конца вериц, та так и поступал** сматрао је да никоме не треба до краја веровати, па је тако и поступао; **2.** *условни* то, онда; **кед ти придзеш, та и вон придзе** ако ти дођеш, то ће и он доћи; **3.** *ридк. процивни* али; **сцел вельо зробиц, ~ нє удало ше му** хтео је много да уради, али није успео; **II.** *слов.* **1.** *помоцнює значенє слова пред хторим стої* ама, па; та; **нїхто єй нє бул прихильни: анї оцец, та анї мац** нико јој није био наклоњен: ни отац па ни мати; **та то нїч нє вредзи** ама то ништа не ваља; **та зохаб ме!** та остави ме!; **2.** *спонука на дацо* па, ама, бре; **"будзе ше гнївац кед нє пойдземе" "та най ше гнїва!"** "љутиће се ако не дођемо" "па нека се љути!"; **та охаб ше ти його** бре остави се ти њега; **та будз юнак** буди бре јунак!; **3.** *у самостойним хаснованю, и у злученю* та вец, *з опитну интонацию, кед ше жада же би собеседнїк виповед свою думку до конца* па; **"шеф нагнївани на це" "та вец?"** "шеф је љут на тебе" "па?" **4.** *часто розцагнуте, виражує страх, нєсиґурносц чи дацо мож повесц, зробиц* па; **тааа, будзе дацо?** пааа, хоће ли бити нешто? **5.** *за виражованє нєскладаня* та; **"я нє пойдзем з вами" "та праве треба же би и ти пришол!"** "ја нећу да идем с вама" "та баш треба и ти да дођеш!"; **6.** *за виражованє ришеносци, дефинитивносци* **а)** *на концу виреченя*: **нє пойдзем та** нећу да идем и готово; **б)** *медзи повтореним предикатом*: **а його нєт ~ нєт** а њега нема па нема; **а вон лєм пойдзе ~ пойдзе** а он само хоће да оде и готово; **III.** *викр*. ма, ама; хја; **та, вон ше вше прави важни** ма, он се увек прави важан; **та, цо мож, нє мож иншак** хја, што ћеш, не може се друкчије; ◊ **та дзе!** (*то нє може буц, нєможлїве*) та (ма) откуд!, ма какви!, бежи!; **та ище-ище** па хајде-де; **та озда нє**! та није ваљда!

табак *х. друк.* табак

табакера *ж.* табакера, дувањара

табакови -а -о/-е (*доганово-червени*) боје трула вишња (труле вишње)

табела *ж.* табела

табеларни -а -е табеларан

табла *ж.* **1.** *з розл. знач.* табла; **школска** ~ школска табла; **шаховска** ~ шаховска табла; **оглашкова (огласна)** ~ огласна табла; **2.** (*за мишенє цеста*) даска за мешење; **3.** (*фирма над роботню*) фирма; **4**. *поль.* (*на плугу*) браник, табла; **5.** парцела, табла

табланет *х. карт.* табланет

таблета *ж.* таблета

таблїчка *ж. дем.* таблица

таблоид *х.* таблоид

табор *х.* логор, табор; бивак; **поставяц** ~ логорити се

табориско *и* **таборище** *с.* табориште

таборованє *с.* логоровање

таборовац -руєм *нєзак.* логоровати, таборовати; биваковати; шатровати

таборов(и) -а -о/-е *и* **таборски** -а -е логорски; таборски

табу -уа *х.* табу; ◊ ~**-тема** табу-тема

табулатор *х.* табулатор

табурет *х.* табурет

тавтология *ж. лит.* таутологија

тадзи *присл.* амо, овамо; туда, овуда

тадзик *присл. беш. оп.* **тадзи**

тадзи-тамаль *присл.* тамо амо, амо тамо; горе-доле, доле-горе; аврљ-баврљ

таємнє *присл. оп.* **таємно**

таємни -а -е тајни

таємно *присл.* тајно

таємносц *ж.* тајност

таїнствени -а -е тајанствен; тајновит

таїц -їм *нєзак.* тајити

тайґа *ж.* тајга

тайкун *х.* тајкун

тайм-аут *х.* тај-аут

тайна *ж.* тајна

тайни -а -е тајни; скривен; ◊ ~ **догварка** завера; **учашнїк тайней догварки** завереник

тайно *присл.* тајно

тайносц *ж.* тајност

тайтик *х. минер.* стива

тайтиков -а -о од стиве; ~ **пипка** лула од стиве

тайфун *х.* тајфун

так *присл.* тако, овако; онако; ◊ **и** ~ **1.** *присл.* ионако, и онако: **най пробує, и** ~ **нїч нє посцигнє** нека покуша, ионако ништа неће постићи; **2.** *слов.* елем, и тако: **и** ~, **вибрали ше вони раз на лови** елем, кренуше они једном у лов; ~ **повесц** такорећи; **так раз**... тако једном...; **та** ~ *модал.* тако, и тако: ~ **так ше я на концу врацел дому** тако сам се ја на крају вратио кући; ~ **исто** *и заст.* ~ **исце** *присл.* исто тако

такволани -а -е такозвани

таки -а -е **1.** *зам. указ.* такав; **ти** ~ **як и вон** ти си такав као и он; **2.** *у функц. присл. помоцнює прикмету прикметнїка опрез хторого стоï* тако; **вон уж** ~ **вельки** он је већ тако велик; **чом ши** ~ **нєдобри?!** што си тако неваљао?!; ◊ **таке же...** изгледа да..., биће да...; ¤ **анї таке анї сяке** округло па на ћоше; ~ **кущичко** мало онако; **таке цо нїч по нїм (приповедац, сплєтац)** тандара мандара (причати)

такой I *присл.* **1.** одмах; ~ **придзем** одмах ћу доћи; **2.** *у злученю з присловнїком* так *и заменовнїком* таки *виражує висши ступень прикмети*: **нє мушиш** ~ **так кричац** не мораш баш тако да вичеш; ~ **таку лярму правиш пре дробнїцу?** тако велику галаму дижеш због ситнице?; **то нє** ~ **таке страшне** то није тако страшно; **3. а)** поготово; **кед це твойо нє розумя, люцки це** ~ **нє буду розумиц** ако те твоји не разумеју, туђи те поготово неће разумети; **б)** заиста; "**вона ше одава за богатого" "о,** ~ **за богатого?"** "она се удаје за богатог" "о, заиста за богатог?"; **в)** управо, баш; тако рећи; **мнє** ~ **такого роботнїка треба як ти** мени је управо такав радник потребан као што си ти; **у варошу купую квартелї, а у валалє хижу купиц** ~ **нєт хто** у граду купују станове, а у селу тако рећи нема ко да купи кућу; **г)** чак; **слаби ноги го часто** ~ **тримац нє могли** слабе ноге га често чак нису могли ни држати; II *слов. у злученю* **уж** ~ управо, баш; **диждж уж** ~ **плющи** киша управо пљушти; ¤ ~ **на месце** на лицу места

такой-енки *присл.* одмах, сместа, за секунд(у), из ових стопа, за тили час, скокце

такса *ж.* такса; ◊ ~ **за пребуванє** боравишна такса

таксени -а -е таксени

таксиметер -тра *х.* таксиметар

таксирац -ам *и* **таксировац** -руєм *нєзак.* (*вожиц на таксию*) таксирати

таксист -та *и* **таксиста** -ти *х.* таксист(а)

таксовац -суєм *зак. и нєзак.* (*од* **такса**) таксирати

такт *х.* такт

тактизовац -зуєм *нєзак.* тактизирати

тактика *ж.* тактика

тактичар *х.* тактичар

тактични -а -е **1.** тактичан; **2.** тактички; ~ **поцаг** тактички потез

тактичносц *ж.* тактичносц, такт; ◊ **пре** ~ из такта

тактни -а -е *и* **тактов(и)** -а -о/-е тактни

тал *х.* **1.** мираз, прћија; **2.** *срим.* део

таланґовац -ґуєм *нєзак.* газити (*чинећи штете*); ~ **шаца** газити усеве

талант *х.* тален(а)т

талантлїви -а -е *оп.* **талантовани**

талантовани -а -е талентован, талентиран

талисман *х.* амајлија, талисман

талий *и* **талиюм** *х. хем.* талиј(ум)

Талиян *х. оп.* **Италиян**

талиянски -а -е *оп.* **италиянски**

талїґа *ж. заст.* таљиге

талк *х. минер.* талк

Талмуд *х. ист. рел.* Талмуд

талон *х.* талон

талошка *ж.* миражџи(ј)ка, прћијашица

талпа *ж.* **1.** табан; стопало; **2.** ђон; **3.** *метал.* тезгица; **4.** *оп.* **лабка (3)**; ◊ **спущена (ровна)** ~ дустабан; ¤ **швербя ме талпи** (*барз сом нєсцерпезлїви*) изгореше ми табани

талповани -а -е пођоњен, ђониран; открпљен **чарапи/шуфи)** пођоњене (поткрпљене) зепе

талповац -пуєм *нєзак.* ђонити, ђонирати; **талповац чарапи/шуфи** ђонити (поткрпљивати) зепе, ушивати ђонове на зепе

талпов(и) -а -о/-е стопаони

талябац -ам *нєзак.* гацати, шљапати, газити

там *присл.* тамо; онде; ~ **мой дом** тамо је моја кућа; ~ **дзешка коло Нового року** тамо негде око Нове године; ◊ **ту и** ~ местимице, ту и тамо

тамадз *и* **тамаль** *присл.* тамо; туда; онамо; онуд, онуда

тамбур *х. ист.* војни добошар

тамбура *ж.* тамбура

тамбураш *х.* тамбураш

тамбурашски -а -е *оп.* **тамбурови**

тамбурка *ж. дем.* тамбурица

тамбурови -а -о/-е тамбурашки

тампон *х.* тампон; чеп; ◊ ~-**зона** тампон-зона

тамтейши -а -е тамошњи; ондашњи

тамтот тамта тамто *зам. указ.* онај

тамян *х. бот., церкв.* (< *серб.*) тамјан (*оп.* **ладан**)

танґенс *х. мат.* тангенс

танґента *ж. мат.* тангента

танґентни -а -е *и* **танґентов** -а -о/-е тангентни

танґо *х.* танго

тандем *х.* тандем

танєр *х.* **1.** тањир; **глїняни** ~ земљани тањир; **2.** тас; **3. танєри** *мн. муз.* чинеле

танєрача *ж. оп.* **тарча**

танєровац -руєм *нєзак. оп.* **тарчовац**

танєрчок -чка *х. дем.* тањирић

танєц -нцу/-нца *х.* **1. а)** плес; **а)** игра; **2.** игранка

танєчни -а -е **1.** плесни; ~ **музика** плесна музика; ~ **школа** плесна школа; **2.** плесачки; играчки

танєчнїк *х.* **1.** плесач; играч; **2.** (*кавалєр у танцу*) каваљер, партнер

танєчнїца *ж.* **1.** плесачица; играчица; **2.** (*пара у танцу*) партнерка

танєчнїцки -а -е плесачки; играчки

танк *х.* **1.** *оп.* **тенк**; **2.** (*цистерна*) танк

танкер *х.* танкер

тантал *х. хем.* тантал

Танталов -а -о: **Танталово**

муки Танталове муке

танцованє *с.* **1.** плесање; **2.** играње

танцовац -цуєм *нєзак.* **1.** плесати; **2.** играти; ¤ ~ **як дахто грає** играти (плесати) како неко свира

танцовацки -а -е **1.** плесачки; **2.** играчки

танцовач *х.* **1.** плесач; **2.** играч

танцовачка *ж.* **1.** плесачица; **2.** играчица

танцош *х.* **1.** добар плесач; добар играч; **2.** плесач; играч

танцошка *ж.* **1.** добра плесачица; добра играчица; **2.** плесачица; играчица

танцуюци -а -е играјући; лелујав; играв

тапацирац -ам *и* **тапацировац** -руєм *зак. и нєзак.* тапацирати

тапета *ж.* тапет, тапета

тапетар *х.* тапетар

тапетни -а -е **тапетов** -а -о/-е тапетни

тапетовац -туєм *зак. и нєзак.* тапетирати

тапир *х. зоол.* тапир (Tapirus)

тапирац -ам *нєзак.*: ~ **власи** тапирати косу

тaписерия *ж.* таписерија

тaписон *х.* тaписон

тапкарош *х.* тапкарош

тапшац -ам *нєзак.* тапкати; табати; табанати

тарантела *ж.* (*италиянски народни танєц*) тарантела

тарантула *ж. зоол.* тарантула (Tarentula fasciiventris)

тараска *ж. бот.* **а)** зубача (Cynodon dactylon); **б)** пиревина (Agropyrum repens)

тарая *ж. заст.* **1.** мамуза; **2.** *кух.* мавишњак

тарганє *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **таргац (ше)**; **2.** пробадање, пробади, болови; ~ **од госцеца** пробадање од реуме

таргани -а -е: **таргани галушки** *мн. кул.* трганци, ваљушци

тарганци *х. мн.* (*єд.* тарганєц) *оп.* **таргани галушки**

таргац -ам *нєзак.* **1.** (*оберац, одламовац*) брати; убирати, узабирати; ~ **квеце** брати цвеће; **2.** кидати; тргати; чупати; ~ **траву** чупати траву; **3.** (*дакого/дацо, з даким/дачим – натарговац*) цимати; дрмати; вући; ~ **дакого за рукав** вући кога за рукав; **4.** (*дрец*) цепати; кидати; ~ **шмати зоз себе** цепати одећу са себе; **5.** (*потарговац*) вући; дрмати; **дзецко тарга мацер за рукав** дете вуче мајку за рукав; **6.** вући, извлачити; ~ **зуб** вући зуб; **7.** (*дуц у моцних налєтох – о витру*) дувати у налетима; **витор тарга** ветар дува у налетима, налећу удари ветра

таргац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*утарговац ше*) кидати се; **тарга ше єй нїтка** кида јој се конац; **2.** (*од страху и под. – зривац ше*) брецати се; трзати се; штрецати; **3.** (*з ланца – о псови и др.*) кидисати; **пес брехал и таргал ше на ланцу** пас је лајао и кидисао (и да се покидао на ланцу); **4.** ~ **за роботу** претргнути се, отимати се за посао; **вон ше нє таргал за роботу** он се није отимао за посао

таргаци -а -е **1.** *звич. з неґацию* (*хтори понагля за роботу*): **вон нє** ~ он се не отима за посао; **2.** (*хтори дує у налєтох – о витре*): **дує** ~ **витор** ветар дува у налетима; ~ **витор бул вше моцнєйши** налети ветра били су све јачи

таргнуц -нєм *зак.* дрмнути; трзнути

таргнуц ше -нєм ше *зак.* тргнути се; пренути се; жацнути се; лецнути се; штрецнути се; брецнути се; **таргнул ше зоз сна** пренуо се из сна

таргнуце *с.* **1.** трзај; **2.** дрхтај

таргоня *ж.* **1.** тарана; **2.** вештачко ђубриво (*у гранулама*)

тарґ *х. нар.* (*тарґовина, тарґованє*) трг; продаја; промет; **дац до тарґу** дати у продају (у промет)

тарґованє *с.* трговина; пазар

тарґовац -ґуєм *нєзак.* трговати

тарґовец -вца *х.* трговац; ~ **на велько** велетрговац

тарґовецки -а -е трговачки

тарґови -а -о/-е тржни

тарґовина *ж.* трговина

тарґовински -а -е трговински; трговачки; тржни

тарґовиц -ґуєм *и* -им *оп.* **тарґовац**

тарґовищни -а -е тржишни; тржни

тарґовище *с.* тржиште

тарґовищов -а -о/-е *оп.* **тарґовищни**

тарґовкиня *ж.* трговкиња

таринґац -ам *нєзак.* малтретирати, мучити, затруђивати

таринґац ше -ам ше *нєзак.* малтретирати се, мучити се, затруђивати се

тарифа *ж.* тарифа

тарифни -а -е тарифни

таркасти -а -е шарен; ~ **конь** шарац; ~ **крава** шаренка

таркача *ж.* ракија од трњина

тарки *ж. мн. бот.* трњика, трњина (Prunus spinosa); ¤ **там дзе три ~ за ґрош** у далеком, сиромашном крају; где бог свога нема, где је бог рекао лаку ноћ; **увидзиш ти кельо ~ за ґрош** (*увидзиш ти свойо*) доћи ће маца на вратанца (на колица), видећеш ти свога бога

тарло *х.* треница

тарок -ока *х. карт.* тарок

таруп *х. поль.* таруп

таруповац -пуєм *нєзак. поль.* тарупирати

тарча *ж. поль.* тањирача

тарчини *ж. мн.* (*таркова гущава*) трњика, трњина

тарчов -а -о: ~ **брана** *поль. заст.* пруђана брана (*в.*)

тарчовац -чуєм *поль.* тањирати

тастатура *ж.* тастатура

тастер *х.* тастер; типка

Татар *х.* Татарин

татарски -а -е татарски

тато -ту/-ти *х. дзец.* тата

татов -а -о татин; ¤ ~ **син (синочок)** (*розмазани хлапец*) татин син

таточко *х. дем. дзец.* татица

татош *х. фолкл.* (*кридлати конь*) крилаш

тацна *ж.* послужавник; тацна; ¤ **достац на тацни** добити на тањиру (на тацни)

тацночка . *дем.* послужавник (*мањи*); тацница

тачкаци -а -е гегав, климав (*о ходу*)

тачкац ше -ам ше *нєзак.* гегати се, климати се, ићи с ноге на ногу, бости ногама, набадати; **идзе тачкаюци** иде с ноге на ногу; иде гегајући се

тачка *ж.* (*колїк при парадичох и под.*) притка, чакља, тачка

тачки -а -е *дем.* (< **таки**) оволицки, оволицни; онолицки, онолицни

ташка *ж.* **1. а)** ташна; ~ **за документи** ташна за списе; **б)** торба; **школска** ~ школска торба; **2.** (*з ременьовима ухами, за пияц*) ташна са ручкама (*в.*), торба

ташкар *х.* ташнар

ташна *ж.* (< *серб.*) *оп.* **ташка (1)**

ташночка *ж. оп.* **ташочка (1–2)**

ташочка *ж.* **1.** (*женска*) ташна; **2.** *дем.* ташница; торбица

таштамент *х. заст. оп.* **тестамент**

таще -еца *с.* врапче; ¤ **як тащата**: **1. дзеци поотверали уста як тащата** деца су широм поотварала уста (*слушајући нешто интересантно*); **2. пада шнїг як тащата** (*падаю вельки пахульки шнїгу*) падају врапчје главе

тащи -а -е врапчији; ~ **гнїздо** врапчије гнездо; ◊ ~ **млєко** *кул.* шненокле, птичје млеко; ¤ **нїч му (єй** *и под.*) **нє хиби лєм ~ млєко** тече мед и млеко

тащков -а -о *оп.* **тащи**

тащок -щка *и беш.* ташка *х.* **1.** врабац; **2.** *заст.* птица (*обич. ситна*); ¤ **дзе ше ~ лягнє там го там го назад цагнє** човек увек осећа носталгију за родним крајем (за родним домом); ≅ свуда прођи – кући дођи

твар[1] *ж.* **1.** лице; **умиц** ~ опрати лице; **викривиц** ~ накревељити се; **дробна** ~ ситно

лице; **2.** лик; **запаметал його ~** запамтио је његов лик; ◊ **на ~ 1. на ~ нє була красна** није имала лепо лице; **2. на ~ му бул познати** по лику му је био познат; ¤ **плювнуц дакому до твари** пљунути коме у лице; **попатриц дакому до твари** погледати кога у лице

твар² *ж. заст.* материја

тварати -а -е крупних црта лица, широког лица

твари -а -е **1.** тврд; ~ **древо** тврдо дрво; ~ **драга** тврд пут; ~ **платно** тврдо платно; **2.** чврст; **нє дай ше, будз** ~ не дај се, буди чврст; ~ **характер** чврст карактер; ~ **обецунка** чврсто обећање; ~ **сон** чврст сан; **3. а)** чврст, отпоран; **вон здрави и** ~ он је здрав и чврст; **б)** јак; **твардому коньови робота нє чежка, а мегки конь ше такой зної** јаком коњу рад није тежак, а слаб коњ се одмах зноји; **4.** одлучан; непопустљив; тврдоглав; **гварел то з твардима словами** рекао је то одлучним речима; **модлєла го, алє вон бул** ~ молила га је, али је он био непопустљив; **5.** упоран; **6.** прекаљен; **7.** окорео; ~ **гришнїк** окорео грешник; **8.** груб, неосетљив; **людзе постали тварди** људи су постали неосетљиви; **9.** тврд на сузи; тврда срца; **нїґда нє заплаче, таки є** ~ никад не заплаче, тврд је на сузи; **9.** (*о жими*): ~ **жима** јака зима; **10.** (*жилави, древенасти – о єдлу*) жилав; крпав

тварднуц -нєм *нєзак.* чврснути; тврднути; крутити се; шчвршћавати се

твардо *присл.* **1.** чврсто; ~ **сциснуц** чврсто стегнути; ~ **обецац** чврсто обећати; ~ **ришиц** чврсто решити; ~ **спац** чврсто спавати; **3.** одлучно; **тоти слова** ~ **виповед** ове речи је одлучно изговорио; **2.** *у функц. пред.* тврдо; ~ **му спац** тврдо му је спавати

твардованє *с.* тврдичење, тврдич лук, шкртарење

твардовац -дуєм *нєзак.* тврдичити, шкртарити

твардоглави -а -е тврдоглав

твардоглавосц *ж.* тврдоглавост

твардосц *ж.* тврдоћа; чврстина

твариска *ж. ауґм.* образина

тваров(и) -а -о/-е (*од* **твар¹**) личан (*од* лице); **тварово мускули** *анат.* мишићи лица, лични мишићи

тварочка *ж. дем.* лишце

твердзенє *с.* тврдња; навод

твердзиц -им *нєзак.* тврдити; уверавати; **науковци твердза же...** научници тврде да...

твердиня *ж.* тврђава

твердинька *ж. дем.* тврђавица

твердиньов -а -о/-е *и* **твердиньски** -а -е тврђавски

твист *х.* твист

твор *х.* дело; **то ~ його рукох** то је дело његових руку; **вибрани твори** изабрана дела

творенє *с.* стварање; творба

творенїна *ж.* творевина

творец -рца *х.* творац; саздатељ

творитель *х.* творац; ствралац; ствралтељ

творительни *и* **творительски** -а -е стваралачки, творитељски

творительство *с.* стваралаштво

твориц¹ -им *нєзак.* **1.** стварати; **2.** чинити; **треба ~ добре** треба чинити добро

твориц² -им *нєзак. звич. з неґацию* (*нє реаґовац*): **я го гандровал, а вон анї нє творел** ја сам га грдио, а он је уопште није реаговао (а он није ни мрднуо)

творчи -а -е стваралачки; творачки

творчо *присл.* стваралачки

творчосц *ж.* стваралаштво

театер -тру/-тра *х.* позориште, *горв.* казалиште

театерски -а -е позоришни, *горв.* казалишни; ~ **човек** (*чловек хторого творчосц вязана за театер*) позоришни човек

театрални -а -е **1.** позоришни, *горв.* казалишни; ~ **фалат** позоришни комад; **2.** *прен.* театралан

театров(и) -а -о/-е *оп.*

театерски

тевчир *х.* **1.** левак; **2.** (*у рики*) вртлог; вир; **3.** *ґеоґр.* вртача

тевчирасти -а -е левкаст

теґет *прикм. нєпрем.* тегет

теди *присл.* **1.** тад(а), онда; **то було праве** ~ то је било управо тада; **2.** (*у тей хвильки*) утом, тада; ~ **и вон наишол** утом и он наиђе

тедик *присл. заст. оп.* **теди**

тедишнї -я -є тадашњи, тадањи; ондашњи

тедишньосц *ж.* тадашњица

теза *ж.* теза

тезґа *ж.* (< *серб.*) тезга (*оп.* **столїк (3)**)

тезґариц -им *нєзак.* (< *серб.*) тезгарити

теизем -зму/-зма *х. филоз.* теизам

тенцко *присл. дем.* (< тельо) оволицко; онолицно

тейзло *с. заст.* (*друк у воловским кочу*) процеп

тейов(и) -а -о/-е чајни

тека[1] *ж.* свеска, задаћница

тека[2] *ж.***1.** (*древена куля у бависку* теканє *и* мумликанє) ћула (*в.*); **2. теки** *мн. физк.* бучице

теканє *с.* (*давне леґиньске и хлопске бависко*) ћулање (*в.*)

текац ше -ам ше *нєзак.* ћулати се (*в.*)

текем-текем[-тек] *присл. заст.* **1.** једва; управо; ~ **сцигла навариц полудзенок** једва је стигла да скува ручак; **2.** за длаку; замало, тек што; ~ **вимкнул** за длаку је измакао; ~ **ми камень нє спаднул на руку** замало ми камен није пао на руку; ~ **нас диждж нє влапел** тек што нас није ухватила киша; **3.** баш како треба, потаман; **ципели ми** ~ ципеле су ми потаман (баш како треба)

текст *х.* текст

текстил *х.* текстил

текстилєц -лца *х.* текстилац

текстилни -а -е текстилни

текстови -а -о/-е текстовни

текстуални -а -е текстуалан

тектонски -а -е тектонски

телевизийни -а -е телевизијски

телевизия *ж.* телевизија

телевизор *х.* телевизор

телеграма *ж.* телеграм, брзојав

телеграмов(и) -а -о/-е *и* **телеграмски** -а -е телеграмски, брзојавни

телеґраф *х.* **1.** телеграф; **2.** *кер.* бандера; **3.** *заст.* телеграм, брзојав

телеґрафист -та *и* **телеґрафиста** -ти *х.* телеграфист(а)

телеґрафовац -фуєм *зак. и нєзак.* телеграфисати, телеграфирати

телеґрафски -а -е телеграфски

телекоманда *ж.* телекоманда

телекомуникация *ж.* телекомуникација

телеобєктив *х.* телеобјектив

телепат -та *и* **телепата** -ти *х.* телепат(а)

телепатия *ж.* телепатија

телепкац -ам *нєзак.* (*мервиц, приповедац*) верглати

телескоп *х.* телескоп

телефон *х.* телефон

телефонски -а -е телефонски

телефонист -та *и* **телефониста** -ти *х.* телефонист(а)

телефоновац -нуєм *зак. и нєзак.* телефонирати

телї -я -є *зам. указ.* толики; оволики; онолик(и); **нє можем поднєсц** ~ **бриґи** не могу да поднесем толике бриге; **дзе пойдзе** ~ **швет**? где ће оволики свет?

телюндо *присл. дем.* (*менєй од* **телько**) толицко, толицно, оволицко, оволицно

телько *присл. дем.* толицко, толицно, оволицко, оволицно

тельо *присл.* **1.** толико; оволико; ~ **ми маш плациц** толико треба да ми платиш; **2.** *помоцнює значенє присловнїка опрез хторого стої* тако; толико; **вон ма** ~ **вельо пенєжи?** (*нє* так вельо) он има тако много пара?; **3.** *заст.* исто; **обща мобилизация значи** ~ **як война** општа мобилизација значи исто што и рат; ◊ ~ **лєм же...** тек што...; **анї** ~ ни оволико; **два раз ~ , ище раз** ~ дупло, двапут толико; **тельо цо** ~ тек

што не (није); **три (штири, пейц итд.) раз ~** три (четири, пет итд.) пута више; ¤ **тельо лєм же єден вецей зоз нїм** уздиже се изнад осталих, а сам је безвредан; ~ **як нїч** (*барз мало*) тако рећи ништа

тема *ж.* тема

тематика *ж.* тематика

тематични -а -е тематски

темель *х. беш.* (< *серб.*) темељ (*оп.* **фундамент**)

теметов *х.* гробље

теметовски -а -е гробљански

темпера *ж. маляр.* темпера

темперамент *х.* темперамен(а)т

темпераментни -а -е темпераментан

температура *ж.* температура

температурни -а -е температурни

темпирни -а -е темпирни

темпир(ов)ац -руєм *зак. и нєзак.* темпирати

темпировач *х.* темпирач

темпларе *х. мн.* (*єд.* темплар) *ист.* темплари

темпо *х.* темпо

темпорални -а -е темпоралан

тен *х.* тен

тенда *ж.* (*платняне надкрице*) тенда

тенденциозни -а -е тенденциозан

тенденция *ж.* тенденција

тендер *х.* тендер

тензия *ж.* тензија

тенисер *х.* тенисер

тениски -а -е тениски

тенк *х.* тенк

тенкист -та *и* **тенкиста** -ти *х.* тенкист(а)

тенковски -а -е тенковски

тенор *х.* тенор

тенорист -та *и* **тенориста** -ти *х.* тенорист(а)

теноров -а -е *и* **тенорски** -а -е тенорски

тентац[1] -ам *зак. дзец.* лећи

тентац[2] -ам *нєзак.* наговарати; наводити; нудити

тенцко *присл. дем.* толицко, толицно; оволицко, оволицно

тенюндо *присл. дем.* (*менєй од* **тенцко**) толицко, толицно; оволицко, оволицно

теократия *ж.* теократија

теолоґ *х.* теолог

теолоґийни -а -е теолошки

теолоґия *ж.* теологија

теорема *ж.* теорема

теоретизовац -зуєм *нєзак.* теоретисати, теоретизовати, теоретизирати

теоретичар *х.* теоретичар

теоретични -а -е теоретски

теорийни -а -е теоријски

теория *ж.* теорија

тепих *х* тепих

тепша *ж.* тепсија; ¤ **за тепшу риби** (*барз туньо*) за чинију сочива (леће)

тепшичка *ж.* **1.** *дем.* тепсијица; **2.** (*олївана, з ухами*) ђувеч(е) (*в.*), ђувечара (*в.*)

тер-папер *х.* тер-папир

тераз *присл.* сад(а)**;** ◊ ~ **раз** [само] овај пут; ~ **рок** тачно пре годину дана; **на** ~ **рок** тачно кроз годину дана

тераз-енки *присл.* тек што, тек, само што; ~ **вошол, а уж кричи** тек што је ушао, а већ виче

теракота *ж.* теракота

терапеут *х.* терапеут

терапия *ж.* терапија

тераса *ж.* тераса

терасасти -а -е терасаст

терацо *х. буд.* терацо

терашнї -я -є садашњи, садањи

терашньосц *ж.* садашњост, садашњица

тереки *ж. мн. тлач.* (*дробна слама з плєву*) тар, оклепине

терен *х.* терен

теренєц -нца *х.* теренац

теренски -а -е теренски

териєр *х.* теријер

територия *ж.* териториј

териториялни -а -е териториjалан

теркац -ам *нєзак.* ударати (бости) роговима

теркац ше -ам ше *нєзак.* (*биц*

ше з рогами – о кравох, баранох и под.) бости се; **крави ше теркаю** краве се боду

теркаци -а -е бодљив; ~ **крава** бодљива крава

термални -а -е термалан

термин *х*. термин

терминал *х*. терминал

терминатор *х*. терминатор

терминолоґийни -а -е терминолошки

терминолоґия *ж*. терминологија

термити *х. мн. зоол.* термити (Isoptera, Termitidae)

термитняк *х*. термитњак

термични -а -е термички

термоакумулацийни -а -е термоакумулациони; ~ **пец** термоакумулациона пећ

термовитримовни -а -е термоотпоран

термодинамика *ж*. термодинамика

термоелектрарня *ж*. термоелектрана

термометер -а *и* -тра *х*. термометар, топломер

термос *х*. термос; ~**-фляша** *ж*. термос-боца

термостат *х*. термостат

термофор *х*. термофор

термоцентрала *ж*. термоцентрала

тернац *х. заст.* (*конк*) гон(а)к (*в.*), трем; **шедза под тернацом** седе на гонку

тернови -а -о/-е: ~ **хусточка** пресована марама (*в.*) (*црна, са утиснутом наоколо шаром*)

терор *х*. терор

терориз(е)м -зму/-зма *х*. тероризам

тероризовац -зуєм *нєзак.* терорисати, тероризовати, тероризирати

терорист -та *и* **терориста** -ти *х*. терорист(а)

терористични -а -е терористички

терпентин *х*. терпентин

терпеш *х. зоол.* мањов (Lota lota); **коляци** ~ цвергл (Amiurus nebulosus)

терпитка *ж*. (*масни платки по верху вареного єдзеня*) масне флеке на површини куваног јела *и сл.*, шљока (*в.*)

терха *ж.* **1.** *осн. и прен.* терет; бреме; **2.** товар

терхованє *с*. оптерећивање

терховац -хуєм *нєзак.* теретити, оптерећивати

терховежбальня *ж. спорт.* теретана

терховни -а -е **1.** теретни, товарни; ~ **гайзибан** теретни воз; ~ **коч** товарна кола; **2.** крупан и тежак, масиван; ~ **чловек** крупан и тежак човек

терховняк *х*. теретњак

терциєр *х. ґеол.* терцијер, терцијар

тест *х*. тест

тестамент *х*. тестамен(а)т; опорука, завештање

тестаментни -а -е *и* **тестаментов(и)** -а -о/-е тестаметаран, опоручан

тестирац -ам *и* **тестировац** -руєм *зак. и нєзак.* тестирати

тестис *х. анат.* тестис

тета *ж*. тетка, тета

тетанус *х. мед.* тетанус, склопац

тетанусов(и) -а -о/-е *и* **тетанусни** -а -е тетанусни

тетива *ж*. тетива

тетивов -а -о тетивни

тетов -а -о теткин, тетин

тетоважа *ж*. тетоважа

тетовирац -ам *зак. и нєзак.* тетовирати

тетраедер -дра *х. мат.* тетраедар

тетрапак *х*. тетрапак

тетрапод *х. церкв.* сто

тетрарх *х. ист.* тетрарх

тетреб *х. зоол.* тетреб

тетребка *ж. зоол.* тетребица

тефлон *х*. тефлон

технїка *ж.* **1.** техника; **2.** техника, опрема

технїчар *х*. техничар

технї́чни -а -е технички

технї́чно *присл.* технички

технократия *ж.* технократија

технолоґ *х.* технолог

технолоґийни -а -е технолошки

технолоґия *ж.* технологија

течка *ж. дем.* свешчица

тешан *х. коц.*: **правиц ше** ~ правити се луд

тея *ж.* чај

ти *зам.* ти

Тибетанєц -нца *х.* Тибетанац

тибетски -а -е тибетски

тиґер -ґра *х. оп.* **тиґриш**

тиґрица *ж. зоол.* тигрица

тиґриш *х. зоол.* тигар

тиґрище -еца *с.* (*тиґришово младе*) тигрић

тиґришов -а -о тигров; тигарски

тиґрищок -щка *х. дем.* тигрић

тиґров -а -о *оп.* **тиґришов**

тидзень тижня *х.* недеља, седмица; **пред тижньом** пре недељу дана; **о** ~ кроз недељу дана; **раз (два раз** *итд.***) до тижня (у тижню)** једном (двапут *итд.*) недељно; **през** ~ током недеље; **по тижньови** *и* **по тижньове**: ~ **го нєт дома** по недељу дана га нема код куће; **од тижня** *заст.* недељу дана (*траје нешто*)**: уж** ~ **приходзи до нас** већ недељу дана долази код нас; ◊ **Вельки** ~ *церкв.* Велика (Страсна) недеља

ти-дит *викр. дзец. за подражованє писканя авта* ту-ту

тиж *присл.* такође(р); ◊ ~ **так** исто тако, такође(р)

тижньови -а -о/-е недељни, седмичан; **тижньово новини** недељни лист

тижньовик *х.* недељник

тижньово *присл.* недељно, седмично

тикац ше -ам ше *нєзак. ридк. оп.* **тикнуц ше** тицати се; бити у питању; **то ше тика и твойого щесца** у питању је и твоја срећа (*оп.* **тикнуц ше**)

тикет *х.* тикет

тикнуц -нєм *зак. ридк.* утицати, имати утицај; **нє пий нєскоро кафу, годна ци** ~ **на спанє** немој пити касно кафу, може ти утицати на сан

тикнуц ше -нє ше *зак. и нєзак. ридк.* тицати се; бити у питању; **кед би ше мнє тикло...** кад би се мене тицало

тиковки *ж. мн.* (*єд.* тиковка) тиквице (*украсне*)

тик-так *х. оном.* тик-так

тилда *ж. друк.* тилда

тим *х.* тим

тимов(и) -а -о/-е *оп.* **тимски**

тимоцки -а -е (< **Тимок**) тимочки

тимски -а -е тимски

тиндирсибилона *и* **тиндирсиплона** *ж. ирон. заст.* принцеза

тинейджер *х.* тинејџер

тинктура *ж.* тинктура

тинта *ж.* мастило, тинта

тинтов(и) -а -о мастиљав, тинтан; **тинтови клайбас** мастиљава оловка

тинцац -ам *нєзак.* **1.** (*дакому* и *коло дакого*) превише угађати коме, играти око кога; **2.** (*на фино робиц, пораїц и под.*) лицкати

тинчиц ше -им ше *нєзак.* стидети се (*обич. о деци*)

тиняц -ям *нєзак. дзец.* играти, плесати

тип *х.* тип

тип-топ *прикм. нєпрем. фам.* тип-топ

типизовац -зуєм *зак. и нєзак.* типизовати, типизирати

типикон *х. церкв.* типик

типични -а -е типичан

типка *ж.* типка

типла *ж.* типла

типовац -пуєм *нєзак.* типовати

типови -а -о/-е **1.** типски; **2.** *оп.* **типични**

типоґраф *х.* типограф

типоґрафия *ж.* типографија

типоґрафски -а -е типографски

типолоґийни -а -е типолошки

типолоґия *ж.* типологија

типски -а -е *оп.* **типови (1)**

типулькац -ам *нєзак.* (*дробчиц*) тапкати, ићи ситним корацима

тирада *ж.* тирада

тираж *х.* тираж

тиран *х.* тиранин; силник; зулумћар

тиранизовац -зуєм *зак.* *и нєзак.* тиранисати; зулумћарити

тирания *ж.* тиранија; зулум

тирански -а -е тирански; силнички; зулумћарски

тиранство *с.* тиранство; силништво; зулумћарство

тирвац -ам *нєзак.* трајати

тирваци -а -е **1.** трајан; **2.** дуготрајан

тирвацо *присл.* **1.** трајно; **2.** дуготрајно

тирвацосц *ж.* **1.** трајност; **2.** дуготрајност

тире -еа *х.* *прав.* тире

тиркиз *х.* *минер.* тиркиз

тироидни -а -е: ~ **шлїжнїк** *анат.* тироидна жлезда

тиролски -а -е (< **Тирол**) тиролски

тирс *х.* *бот.* (*бамбус*) трсковача, бамбусова трска

тирсов -а -о (*бамбусов*) трскан, трсков; ~ **пориско** трскано бичаље; ~ **карсцель** трскана столица

тирсовка *ж.* (*бамбусова палїчка*) трсковац

тирсцовка *ж.* *коц.* *оп.* **тирсовка**

тис *х.* и **тиса** *ж.* *бот.* тис

тиса *ж.* *бот.* тис (Taxus baccata

тиски -а -е *и* **Тисов** -а -о (< **Тиса**) тиски

тисяч *х.* и **тисяча** *ж.* хиљада, *горв.* тисућа

тисячка *ж.* хиљадарка

тисячити *и* **тисячни** -а -е хиљадити, *горв.* тисући

тисячрочни -а -е хиљадугодишњи, *горв.* тисућ(у)годишњи

тисячрочнїца *ж.* хиљадугодишњица, *горв.* тисућница, тисућгодишњица

титан *х.* *хем., митол.* титан

титанов -а -о *и* **титански** -а -е (< **титан**) титански

титла *ж.* *друк.* титла

титловац -луєм *зак.* *и* *нєзак.* титловати

титовка *ж.* *заст.* титовка

титула *ж.* титула

титуларни -а -е титуларни

титуловац -луєм *зак.* *и* *нєзак.* титулисати, титулирати

тифус *х.* *мед.* тифус

тифусар *х.* тифусар

тифусни -а -е *и* **тифусов** -а -о/-е тифусни

тиц тиєм *нєзак.* гојити се; дебљати, удебљавати се; товити се

тице *с.* гојење

тишлїр *х.* столар

тишлїрски -а -е столарски

тияра *ж.* *церкв.* *кат.* (*папова коруна*) тијара

тїлесни -а -е телесни; ~ **робота** телесни рад

тїлохранїтель *х.* телохранитељ

тканє *с.* ткање, ткиво

ткань *ж.* *биол.* ткиво

ткац -ам *нєзак.* ткати

ткацки -а -е ткачки

ткач *х.* ткач

ткачка *ж.* **1.** ткаља; **2.** ткачница

тлачарка *ж.* вршалица, млатилица, дреш

тлачаци -а -е: ~ **машина** *оп.* **тлачарка**

тлаченє *с.* *поль.* вршење, вршидба; (*з коньми*) млатња, млатњава

тлачидба *ж.* *поль.* вршидба; **у тлачидби** у време вршидбе

тлачиц -им *нєзак.* *поль.* вршити; (*з коньми*) млатити

тлєц тлєєм *нєзак.* нагоревати, горети; **тлєє тепих од циґаретли** нагорева тепих од цигарете

тло *с.* земљиште; тле

тлумиц -им *нєзак.* *експр.* (*биц, бухац дакого*) млатити, деветати

тлуснуце *с.* гојење

тлустеньки -а -е **1.** пуначан, пунан; дебељушан; дебељушкаст;

буцмаст; **2. а) тлустеньки** -кого *х.* дебељушко; **б) тлустенька** -кей *ж.* дебељуца; буца

тлусти -а -е дебео; гојазан; ¤ ~ **рок** (*родни рок*) дебела година

тлустолїци -а -е буцмаст

тлустота *и* **тлустосц** *ж.* дебљина; угојеност, гојазност

тлученє *с.* млатња, млатњава

тлучиц -чем *нєзак.* **1.** (*розбивац, мелчиц*) туцати, тући; ситнити, уситњавати; ~ **мак у ступки** туцати мак у авану; **2.** (*з пранїком при райбаню*) мерати; **3.** (*вибивац зарна*) млатити, туцати; ~ **пасулю** млатити пасуљ; **4. а)** (*дакого – моцно биц*) млатити, макљати; **б)** снажно ударати, јако лупати; **4.** *прен.* (*пребивац ше през живот*) преметати се; гурати; животарити; таворити дане; живети некако, живети како човек уме; **тлучеме якош** гурамо некако; **родичи охабели младих най тлучу** родитељи су оставили младе нека живе како умеју; **5.** *прен.* (*вельо и гоч цо приповедац*) млатити; **тлучу вше о политики** млате увек о политици; ¤ ~ [**тот**] **живот** *оп.* **тлучиц (4)**

тлучиц ше -чем ше *нєзак.* млатити се, макљати се

тлучок -чка *х. бот.* тучак

то¹ *зам.* то, ово; ~ **твой дом**? је ли то твоја кућа?; ~ **барз драге** то је јако скупо; ◊ ~ **прето же**... наиме, ...; ¤ ~ **уж гей** алал ти (му *и сл.*) вера, то је већ нешто

то² *злуч. заст. з причиновим, условним и пошлїдковим значеньом*: **понеже тота держава блїзко при екватору,** ~ **клима у нєй нєздрава** пошто је ова држава близу екватора, клима у њој није здрава

тоалет *х.* тоалет

тоалета *ж.* тоалета

тоалетни -а -е тоалетни

тобоґан *х. спорт.* тобоган

товар *с. заст.* роба

товариш *х.* **1.** друг; другар; **2.** *заст.* брачни друг, супруг

товаришенє *с.* друговање, дружење

товаришиц -им *и* **товаришиц ше** -им ше *нєзак.* друговати, дружити се

товаришка *ж.* **1.** другарица; **2.** *заст.* брачни друг (*жена*), супруга

товаришованє *с.* *оп.* **товаришенє**

товаришовац -шуєм *нєзак.* друговати, дружити се

товаришски -а -е другарски

товариство *с.* другарство

тогорочни -а -е овогодишњи

тоготижньови -а -е овонедељни

тогочасови -а -о/-е ововременски

тогошветови -а -о/-е овосветски

тоґа *ж. ист.* тога

токайски -а -е токајски (< **Токай**); **~ вино** токајско вино

токар *х.* стругар, токар

токарка *ж.* струг

токарня *ж.* стругарница

токарски -а -е стругарски

токарство *с.* стругарство

токльов *х.* **1.** (*баранче од рока*) шиљеже; **2.** *гандр.* (*нєдозрети хлапчиско*) зинзов, дзиндзов, мулац, клипан; **нє будз ~!** не буди луд!

токсикология *ж.* токсикологија

токсини *х. мн.* токсини

токсични -а -е токсичан

толвай *х.* лопов; лупеж

толвайски -а -е лоповски; лупешки

толваїско *х. ауґм.* лопужа, лопурда; лоповчина

толвайство *с.* лоповлук

толерантни -а -е толерантан

толеранция *ж.* толеранција

толеровац -руєм *нєзак.* толерисати, толерирати

толкованє *с.* тумачење, објашњење

толкователь *х.* тумач

толковац -куєм *нєзак.* тумачити, објашњавати

толковач *х. оп.* **толкователь**

толмач *х.* (*прекладач*) тумач

том *х.* том; свеска

томагавк *и* **томахавк** *х.*

томахавк

томбола *ж.* томбола

Томов -а -о: ~ **нєдзеля** *церкв.* (*перша нєдзеля по Велькей ноци*) Томина недеља

тон *х.* тон

тона *ж.* тона

тонажа *ж.* тонажа

тоналитет *х.* тоналитет

тонер *х. друк.* тонер

тонски -а -е тонски

топаз *х. минер.* топаз

топарка *ж. млєк.* стапајица, маљица (*в.*), туцак (*в.*)

топарочка *ж. дем. од.* **топарка**

топиц -им *нєзак.* ложити; ~ **до пеца** ложити пећ

топиц ше -им ше *нєзак.* (*пущац ше*) топити се; тајати

топоґрафия *ж.* топографија

топоґрафски -а -е топографски

тополя *ж.* топола

топоним *х.* топоним

топонимия ж. топонимија

топот *х.* бат

топярня *ж.* ложионица

топяцки -а -е ложачки

топяч *х.* ложач

торба *ж.* торба; ¤ **кому о чим гладному о торби** ко о чему баба о уштипцима; **нагнївани (надути, здути) як** ~ надувао се, надурио се, набурио се

торбичка *ж. дем.* торбица; торба; ¤ **о своєй торбички о моєй водички** (*будзеце робиц у мнє о своїм косту*) код мене на моби сами ћете се хранити

тореадор *х.* тореадор

тореро *х.* тореро

Торжанєц -нца *х.* (*житель Торжи*) Савиноселац

торжански -а -е савиноселски; ◊ **Торжанска драга** (*драга з Керестура и з Коцура до Торжи, тє. Савиного села*) пут за Савино село

торжество *с.* свечаност

торина *ж.* (*аколь за овци*) летве, тор, торина

торнадо *х.* торнадо

торпедни -а -е торпедни; ~ **ладя** *воєн.* разарач

торпедо *х.* торпедо

торпедовац -дуєм *зак. и нєзак.* торпедовати

торта *ж. кул.* торта; **ванилийова (ґестиньова, кафова, мандульова, орехова** *и др.*) ~ торта са ванилом (са кафом, са бадемом, са орасима *и др.*)

тортанїк *х.* тацна (*за торту*)

тортарка *ж.* жена која пече торте

торточка *ж. дем.* тортица

тортура *ж.* тортура

тост¹ *х.* (*пражинка*) тост

тост² *х.* (*привитна бешеда*) тост, здравица

тостер *х.* тостер

тот тота тото **1.** *зам. указ.* овај; тај; **2.** *дат. х. и с. у функц. присл.*: **дзешец роки тому** то је било пре десет година, од тада је прошло десет година; ◊ **ґу тому** *модал.* поред тога, уз то; **же тото**... *слов. беш.* овај...; **з тим** *присл. заст.* **1.** *за час* тада, онда: ~ **ше обрацел и пошол** тада се окренуо и отишао; **2.** *за причину* тиме, због тога: **ма вельо пенєжи, та є** ~ **вельки пан** има много пара, па је због тога велик господин; **3.** (*и* **зоз тим**) *за способ* на тај начин, тако: **млади ше школую и** ~ **поможу свойому народу** млади се школују и на тај начин помажу своме народу; **по тим шицким** *модал.* на основу свега тога; ◊ **та тото та гевто** (*дакому треба и под.*) те ово те оно (*некоме треба и сл.*); ¤ **буц на тим** бити за то (*за неко решење*): **єй родичи були на тим же би вона перше закончела школу** њени родитељи били су за то да она прво заврши школу

тоталитариз(е)м -зму/-зма *х.* тоталитаризам

тоталитарни -а -е тоталитаран

тотални -а -е тоталан

тотем *х. етн.* тотем

тотемни *и* **тотемски** -а -е тотемски

тохмац -ам *нєзак. звич. у злученю* ~ **до себе (до устох)** мазати, макљати, трпати у себе

точальня *ж.* точиона, точионица

точиц -им *нєзак.* **1.** дељати; стругати; **2.** (*пице*) точити, крчмити; **3. а)** (*гризц*) точити, јести; **червоточ точи древо** црвоток точи дрво; **глодаре точа кукурицу** глодари једу кукуруз; **б)** *прен.* нагризати, уништавати; **нєробота точи чловека** нерад уништава човека

точиц ше -им ше *нєзак. заст.* лити се, цурити; **слизи ше точа з очох** лију се сузе из очију

точка *ж.* тачка, *горв.* точка; ◊ **два точки** *прав.* двотачка, две тачке; ~ **и запята** тачка и зарез; ~ **вреца (вреня)** тачка кључања; ~ **дньового шору** тачка дневног реда; **рушаюца** ~ полазна тачка

точкасти -а -е тачкаст, *горв.* точкаст

точни -а -е тачан, *горв.* точан

точно *присл.* тачно, *горв.* точно

точносц *ж.* тачност, *горв.* точност

точочка *ж. дем.* тачкица, *горв.* точкица

трабант *х.* трабант

трава *ж.* трава

травар *х.* травар

траварка *ж.* **1.** травокосачица; **2.** (*женска особа травар*) травара

траварство *с.* траварство

траверз(н)а *ж. техн., буд.* траверза

травестия *ж. лит.* травестија

травичка *ж. дем. и гипок.* травица

травка *ж. дем.* травчица

травни -а -е *оп.* **травов**

травнїк *х.* травњак

травов -а -о траван

травянка *ж.* бусен

траґедия *ж.* трагедија

траґедкиня *ж.* трагеткиња

траґик *х. оп.* **траґичар**

траґика *ж.* трагика

траґикомедия *ж.* трагикомедија

траґикомични -а -е трагикомичан

траґичар *х.* трагичар

траґични -а -е трагичан

традицийни -а -е традицијски; традиционалан

традиционални -а -е традиционалан

традиция *ж.* традиција

траєкт *х.* трајект

траєктория *ж. физ.* трајекторија

траки *ж. звич. мн. ткац.* (*остатки нєвитканей основи*) урезник

тракт *х.* тракт

трактат *х.* трактат

трактор *х.* трактор

тракторист -та *и* **трактористa** -ти *х.* тракторист(а)

тракторски -а -е тракторски

тралала *викр***.** тралала, тра-ла-ла

трамбулина *ж.* скакаоница, трамбулин, трамбулина

трамвай *х.* трамвај

траминєц -нца *х. аґр.* траминац

трамвайски -а -е трамвајски

транзистор *х.* транзистор

транзит *х.* транзит

транзитни -а -е транзитни

транзиция *ж.* транзиција

транс *х.* транс

трансакция *ж.* трансакција

трансверзала *ж.* трансверзала

транскрибовац -буєм *зак. и нєзак.* транскрибовати, транскрибирати

транскрипция *ж. линґв. и др.* транскрипција

транслитерация *ж. линґв.* транслитерација

трансмисия *ж.* трансмисија

транспарент *х.* транспарент

трансплантация *ж. мед.* трансплантација

трансплантовац -туєм *зак. и нєзак.* трансплантовати, трансплантирати

транспозиция *ж.* транспозиција

транспоновац -нуєм *зак. и нєзак.* транспоновати, транспонирати

транспорт *х.* саобраћај, транспорт; **улїца з густим**

транспортом прометна улица

транспортер *х.* транспортер

транспортни -а -е саобраћајни, транспортни; прометан

транспортнїца *ж.* саобраћајница

транспортовац -туєм *зак. и нєзак.* транспортовати

трансфер *х.* трансфер

трансформатор *х.* трансформатор

трансформация *ж.* трансформација

трансформовац (ше) -муєм (ше) *зак. и нєзак.* трансформисати (се); трансформирати (се), трансформовати (се)

трансфузия *ж.* трансфузија

транша *ж. екон.* транша

трап *х. помор. и др.* трап

трапез *х. ґеом. и др.* трапез

трапеза *ж.* мука; патња; **з вельку трапезу** тешком муком

трапезлїви -а -е *оп.* **трапезни**

трапезлїво *присл. оп.* **трапезно**

трапезни -а -е мукотрпан; мучан; паћенички, злопатан; страдалнички; ~ **робота** мукотрпан посао; ~ **робота** паћенички живот

трапезнїк *х. оп.* **трапенїк**

трапезно *присл.* мучно; мукотрпно; паћенички; страдалнички

трапезоид *х. ґеом. и др.* трапезоид

трапенїк *х.* патник, паћеник; злопатник; мукотрпник; страдалник

трапенїца *ж.* патница, паћеница; злопатница

трапенїцки -а -е патнички, паћенички; злопатнички, страдалнички

трапер *х.* трапер

трапирац -ам *нєзак.* (*исц пешо*) табанати, шипчити

трапиц -им *нєзак.* **1.** мучити; замарати, умарати; муштрати; затруђивати, утруђивати; **2.** (*о думкох, проблему*) мучити; **трапи ме тот проблем** мучи ме овај проблем; ¤ **най го дябол трапи** нека га враг носи

трапиц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*трапезно жиц*) мучити се; патити се, злопатити се; муштрати се; бактати се; **2.** (*жиц у биди*) цркавати; страдати; кубурити; живинчити; **3.** (*чежко робиц*) таљигати; крхати се; кршити се; диринчити; **4.** (*подношиц мученє, церпиц*) мучити се; мрцварити се

трас *викр. onom.* трас, дан; **замахнул зоз склом, та до мура:** ~ завитла стакло, па о зид: трас

траса *ж.* траса

трасовац -суєм *зак. и нєзак.* трасирати

траума *ж.* траума

трауматични -а, -е трауматичан

трауматолоґия *ж.* трауматологија

трафика *ж.* трафика

трафикант *х.* трафикант

трафиц -им *зак.* **1.** (*случайно наисц*) наићи, трефити, погодити; **трафел ши до мнє на полудзенок** погодио си код мене на ручак; **2. а)** (*потрафиц*) погодити, наћи; **ластовки вше трафя до лоньских гнїздох** ласте увек нађу лањска гнезда; **б)** ~ **на лїк** пронаћи прави лек; **лєпше му, трафел на лїк** боље му је, пронашао је прави лек

трафиц ше -им ше *зак.* **1.** десити се, догодити се, збити се; испасти; **2.** (*зявиц ше у правей хвильки*): **трафел ше ми купец за хижу** имам купца за кућу; **трафел ше єй млоди** има прилику за удају; **трафел ше нам коч, та зме нє ишли пешо** баш су наишла кола, па нисмо ишли пешке

трафостанїца *ж.* трафостаница

трафяц -ям *нєзак.* (*нєзак. ґу* **трафиц**) наилазити; погађати

трафяц ше -ям ше *нєзак.* **1.** дешавати се, догађати се, збивати се; испадати; **2.** (*зявйовац ше у правей хвильки*): **трафя ше вам нагода купиц хижу** имате прилику да купите кућу; **у валалє ше му нє трафяла анї єдна** у селу није имао ниједну прилику (*за женидбу*)

трахея *ж. анат.* трахеја

трахома *ж. мед.* трахом(а)

трахоматични -а -е трахоматичан

трахомаш *х.* трахомаш

трациц -им *нєзак.* губити; ◊ ~ **моц** малаксавати; ~ **на картох** губити на картама, бити у були; ¤ ~ **розум** губити памет

трациц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*трациц розум*) губити се; **2.** (*нєставац, капац*) чилети; **прешлосц ше траци зоз паметаня** прошлост чили из сећања

трач¹ *х.* (*огварка*) трач

трач² *х. коноп.* (*тот цо тре конопу и под.*) трљач

Трачанє *х. ист.* Трачани

требац *безос. у функц. пред.* (*дакому*) требати; **а) треба** *през.* треба, потребно; потребан; **то ци нє** ~ то ти не треба; **так нє** ~ **робиц** тако не треба радити; ~ **попонагляц** треба пожурити; **такого роботнїка ми** ~ таквог радника ми треба, такав радник ми је потребан; **б) требало** *перф.* требало је; требао је; био је потребан; **требало ми пенєжи** требало ми је пара; **требало ми помоцнїка** био ми је потребан помоћник; **требало нам пойсц** требало је да одемо, требали смо отићи; **нє требало ци го послухац** није требало да га послушаш, ниси га требао послушати; **в) будзе требац** *фут.* требаће; биће потребно; биће потребан; **будзе нам требац ище єдного роботнїка** требаће нам (биће нам потребан) још један радник; **кед ци будзе требац дацо, волай ме** ако ти нешто буде требало (потребно), зови ме; **г) требало би** *потенц.*: **требало би ци ше оженїц** требао би да се жениш; **требало би ми дакус пенєжи** требало би ми мало пара; ¤ **нє таки як треба** није како треба, скренуо је памећу

требиконїна *ж. коц.* детелина; детелиниште

требиконїнов -а -о *коц. оп.* **бетелїнов**

требиц -им *нєзак.* требити; тамањити

требник *х. церкв.* требник; обредник

требованє *с.* требовање

требовац -буєм *нєзак.* требовати

требузґац -ам *нєзак.* **1.** (*нашвидко, гоч як робиц*) смандрљавати; **2.** ломити; гњечити

требяч *х.* требилац

трежби -а -е *оп.* **трезби**

трежбиц (ше) -им (ше) *оп.* **трезбиц (ше)**

трезби -а -е трезан; трезвен; ¤ **шицки трезби лєм кончови празни** (*сви кажу да су трезни, а бокали пред њима су празни*) тешко бардаку кад га нађе трезвењак у мраку

трезбиц (ше) -им (ше) *нєзак.* трезнити (се)

трезбосц *ж.* трезност

трезор *х.* трезор

трема *ж.* трема

тремциц -им *нєзак.* дрхтати; трести се; **тремци над пенєжми** дрхти над парама

тренажер *х.* тренажер

тренд *х.* тренд

тренер *х.* тренер

тренерка *ж.* (*тренерске облєчиво; жена тренер*) тренерка, тренерица

тренє *с. физ.* трење

тренинґ *х.* тренинг

тренирац -ам *нєзак.* тренирати

тренчина *ж. бот.* пасдрен, пасји дрен (Rhamnus L.)

трепадло *и* **трепайзло** *с. кух.* мућкалица, бркља, пенарица (*в.*)

трепац -пем *нєзак.* **I** *прех.* **1.** (*розбивац*) разбијати, лупати, ломити; ~ **судзину** разбијати посуђе; ~ **облаки** лупати прозоре; **2.** *кух.* мутити; ~ **фил** мутити фил; **3.** (*прах – витреповац*) трести; пајати; чибукати; **4.** тући, макљати; **так го трепал** тако га је тукао; **5.** (*хпац, полнїц*) трпати; ~ **до куфра** трпати у кофер; **6.** *коноп. заст.* трлити, трти; **II** *нєпрех.* **1.** (*трепециц*) дрхтати; трептати, треперити; лепршати; мрцати, мигати, жмиркати; **2.** ударати; ~ **з кридлами** ударати крилима

трепаци -а -е *оп.* **трепецаци**

трепач *х.* *и* **трепачка** *ж.* (*паліца за трепанє*) тресач, испрашивач

трепет *х.* дрхтај

трепецаци -а -е дрхтав; лелујав; лепршав; треперав; трептав; титрав; светлуцав; жмигав

трепеценє *с.* дрхтај; лепет; лепршај; светлуцање; титрај; трепет; трептај

трепециц -им *нєзак.* **1.** дрхтати; лелујати се; **2.** (*о гласу*) играти, дрхтати, треперити; **3.** (*о шветлосци и под.*) дрхтати; мрцати, мигати; жмиркати; светлуцати; титрати; треперити, трептати; **4.** (*з кридлами*) лепетати; ¤ **шерцо трепеци** срце игра

тресаци -а -е дрхтав; треперав; трептав

тресет *х.* тресет

треск *х.* треска; тресак

тресканє *с.* **1.** удари грома, трештање громова; **2.** *дїєсл. мен.* < **трескац**

трескац -ам *нєзак.* **1.** *безос.* (*о грому*) ударати; трештати; **блїска и треска** севају муње и ударају громови; **под час бурї так трескало!** за време олује тако су трештали громови!; **2.** (*руцац*) трескати

трескаци -а -е који пуца, праска; ¤ ~ **жима** цича (пасја, љута) зима, од зиме пуца дрво и камен

треснуц -ешнєм *зак.* **1.** *безос.* (*о грому*) ударити; **тресло** ударио је гром; **за блїсканьом вше трешнє** после муње увек удари гром; **2.** (*вдериц*) треснути; лупити; љуснути; љуљнути; **3.** (*руциц*) треснути; ¤ **бодай би до це тресло** гром те спалио; **як кед би до ньго тресло** као да га је гром ударио (ошинуо), као громом ошинут

треснуце *с.* тресак

тресц -ешем *нєзак.* **1.** трести; **2.** дрмусати; дрмати; **3.** (*дацо дробне*) трести, трунити

тресц ше -ешем ше *нєзак.* **1.** *осн. и прен.* дрхтати, трести се; **треше ше од жими** дрхти од хладноће; **треше ше над пенєжом** дрхти над парама; **2.** (*кивац ше, гойсац ше*) трести се, дрмати се; **3.** (*трепециц – о швички и под.*) треперити; трептати; титрати

третман *х.* третман

третировац -руєм *и* **третовац** -туєм *зак. и нєзак.* третирати

треф *х. карт.* треф, мак, маковски, макови

трец -ем *нєзак.* **1.** (*на тарлу*) рендати, трти, стругати; **2.** *коноп.* трлити, трти, трепати (*в.*), туцати (*в.*); **3.** (*чухац*) трљати, масирати; **тре боляцу ногу** масира болну ногу

трец ше -ем ше *нєзак.* **1.** (*чухац ше*) трљати се; **2.** *риб.* мрестити се, бацати икру; **риби ше тру** рибе се мresте

треце *модал.* треће

треци -а -е трећи; ◊ **робиц жем з трецого (на треце)** (*робиц за трецу часц урожаю*) радити земљу под трећину (на треће, из трећег); ~ **дзень Велькей ноци** васкрсни уторак

трецина *ж.* трећина

трецираз *присл.* трећи пут

трецокласни -а -е трећеразредни

трешенє *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **тресц (ше); 2.** дрхтавица; **3.** ~ **жеми** земљотрес

трешка *ж.* вршалица, млатилица, дреш; ¤ **нє чека ~ на це** (*нач так понагляш?*) не идеш на воз

трещац -щим *нєзак.* трештати; грохотати; ломатати

трещаци -а -е **а)** звонак; **бешеда му жива, трещаца** говор му је жив, звонак; **б)** који гласно говори, гласан; трештав; **вона трещаца, алє добра** она је гласна, али добра

трещиц -им *нєзак. коц. оп.* **трещац**

три *числ.* три

трибина *ж.* трибина

триблац -ам *спорт.* дribловати, дриблати

трибраздови *и* **тробраздови** -а -о/-е тробраздни

трибун *х.* трибун

трибунал *х.* трибунал

тривиялни -а -е тривијалан

тригодзинови *и* **трогодзинови** -а -о/-е трочасован

триґонометрия *ж.* тригонометрија

тридньови *и* **тродньови** -а -о/-е тродневни

триедер *х. мат.* триедар

триєнале *с.* тријенале

триєр *х. техн.* требило, тријер

тризна *ж. ист.* даћа

трик *х.* трик

трикирий *х. церкв.* трикирије

трико -оа *х. текст.* трико

триков *х.* џемпер; пуловер

трикотажа *ж.* трикотажа

трилер *х. филм.* трилер

трилион *х.* трилион

трилоґия *ж.* трилогија

триманє *с.* **1.** (*справованє*) држање; **2.** узгој; ~ **дробизґу** узгој живине; **3.** посед; **4.** *дїєсл. мен.* < **тримац (ше)**

триматель *х.* држалац

тримац -ам *нєзак.* **1.** *з розл. знач.* држати; ~ **дутян** држати дућан; ~ **наставу** држати наставу; **тримаю швинї** држе свиње; **вони тримаю жедлярох** они држе подстанаре; **2.** (*думац, раховац*) сматрати, држати, судити; **я тримал же ме там нє треба** ја сам сматрао да ме тамо не треба; **тримаю го за доброго чловека** држе га за доброг човека; **3.** (*з даким*) бити на нечијој страни; бити уз неког; **4. а)** (*швето*) држати, светковати; **по хторим календаре тримаце швета?** по којем календару држите празнике?; **б)** придржавати се; ~ **заповиди божо** придржавати се божјих заповести; **в)** исповедати; **ми тоту виру тримаме** ми ову веру исповедамо; **5.** (*мац*) имати; **вона трима фраєра** она има љубавника; **6.** (*тирвац*): **мраз ище трима** мраз још не попушта; **дзеци нє шму буц з хорим покля хорота трима** деца не смеју бити са болесником док болест траје; **тото нєприятельство и нєшка трима** ово непријатељство и данас се наставља; ¤ **нїзач дакого тримац, нї у чим дакого нє** ~ нимало не држати до кога; ниподаштавати кога; не зарезивати кога; ~ **дакого як квеце у погаре** држати кога као мало воде на длану; ~ **дакому казань** држати коме лекцију

тримац ше -ам ше *нєзак.* **1.** држати се; **тримац ше з боку** држати се по страни; **вон ше добре трима** он се добро држи; **2.** (*з даким – буц у любовней вязи*) држати се с ким, бити у љубавној вези с ким; живети с ким; швалерати се, швалерисати се; **3.** (*за дакого*) држати се, сматрати се, ценити се; **тримаю ше за богатих** сматрају се богатима

тримаци -а -е držeћи; ~ **чловек** držeћи човек

тримач *х.* и **тримаче** *с.* држач

тримешачє *и* **тромешачє** *с.* тромесечје

тримешачни *и* **тромешачни** -а -е тромесечни

тринасти -а -е тринаести; ¤ **буц** ~ **праше** бити пети точак у колима

тринац *числ.* тринаест

тринацецеро -рих *числ. збир. с.* тринаесторо

тринацка *ж.* тринаестица

тринацме *числ. збир. х.* тринаесторица

тринацметерови -вого *х.* тринаестерац

тринацскладови -а -о/-е: ~ **стих** тринаестерац

тринкнути -а -е *коц.* који није како треба

трином *х. мат.* трином

трио *х.* трио

триод *х. церкв.* триод

триода *ж. физ.* триода

триола *ж. муз.* триола

трипартитни -а -е трипартитан

трипер *х. мед.* трипер, гонореја

трипераш *х.* трипераш

трипликат *х.* трипликат

триповерхови *и* **троповерхови** -а -о/-е троспратан, *горв.* трокатан

трипосцельови *и* **тропосцельови** -а -о/-е трокреветан

триразови -а -о/-е трократан

тригодови *и* **трородови** -а -о/-

е *ґрам.* трородан

трирочни -а -е трогодишњи, тролетни; ~ **дзецко** трогодишње дете

Три Святителї *мн. церкв.* (*швето 30. 01/12. 02*) [Света] Три јерарха

триска *ж.* **1.** ивер, иверица, треска; остружак, струготина; **2. триски** *мн.* блањевина, блањотина; ¤ **розбиц ше на триски** разбити се у парампарчад; **сухи як** ~ **1.** (*барз сухи*) сасвим сув; **2.** (*барз худи*) сув као колац (као палица, као кост); **таке як** ~ сув и без укуса (*о неукусном сувом месу и сл.*)

трисков -а -о: ~ **плоча** иверица

триском-праском *присл.* наврат-нанос, брже-боље

трисочка *ж. дем.* иверак, трешчица

триста: ¤ **на** ~ **псов** ког врага; **до** ~ **катов** до врага

тристо *числ*. триста

тристоти *и* **тристоцети** -а -е тристоти, тристонити

триступньови *и* **троступньови** -а -о/-е тростепен

тритижньови *и* **тротижньови** -а -о/-е тронедељни

триуглови *и* **троуглови** -а -о/-е трокутан, троугли

трифайтови *и* **трофайтови** -а -о/-е троврстан

трифарбови *и* **трофарбови** -а -о/-е тробојан

трихижови *и* **трохижови** -а -о/-е трособан

трихиноза *ж*. *мед.* трихиноза

трицети -а -е тридесети

трицетина *ж* тридесетина

трицетка *ж.* тридесетица

трицец *числ.* тридесет

трицецеро -рих *числ. збир*. *с.* тридесеторо

трицецме *числ. збир. х.* тридесеторица; тридесет

трицецрочни -а -е тридесетогодишњи

трицецрочнїца *ж.* тридесетогодишњица

трициґла *ж.* и **трицикл** *х.* трицикл

трицифрови *и* **троцифрови** -а -о/-е троцифрен

тричасцови *и* **трочасцови** -а -о/-е троделан

тришорови *и* **трошорови** -а -е троредан

триштварцински *и* **троштварцински** -а -е *муз.* трочетвртински

триюмвират *х. ист.* тријумвират

триюмф *х*. тријумф

триюмфални -а -е тријумфалан

триюмфовац -фуєм *зак. и нєзак.* тријумфовати, тријумфирати, ликовати

тробой *х. спорт.* тробој

тробраздови -а -о/-е *оп.* **трибраздови**

трованє *с*. тровање

трователь *х. оп.* **тровач**

тровац труєм *нєзак.* тровати

тровац ше труєм ше *нєзак.* тровати се

тровач *х.* тровач

тровачка *ж*. тровачица

тровенє *с. физиол.* варење, пробава

тровиц -им *нєзак.* **1.** (*єдзенє*) варити, пробављати; **2.** (*и* труєм) *заст.* тровати; **хори зуб трови цале цело** болестан зуб трује цело тело

троглави -а -е троглав

трогодзинови -а -о/-е *оп.* **тригодзинови**

тродимензийни *и* **тродимензионални** -а -е тродимензионалан

тродньови -а -о/-е *оп.* **тридньови**

трозґа *ж.* **1.** шљака; **2.** *технол.* згура

трозґарня *ж*. шљакара

трої -їх *числ. збир. мн.* троји, троје, троја; ~ **трої свадзебни госци** троји сватови; ~ **видли** троје виле; ~ **дзвери** троја врата

тройка *ж*. тројка

тройкаш *х*. тројкаш

тройко *числ. дем. и гипок.* троје; ~ **дзеци** троје деце

тройни -а -е тројан

тройнїсти -а -е трострук, трогуб; тројан; троделан

тройнят(к)а *с. мн.* тројке

тройнятко *с.* тројанац; тројанка; тројанче

тройо -їх *числ. збир. с.* троје; ~ **дзеци** троје деце; **мац троїх дзецох** мајка троје деце; ~ **баранчата** троје јагњади; **ви** ~ вас троје

тройочка *ж. дем.* тројчица

тройство *с.* тројство

тройца *ж.*: **Свята тройца** *рел.* Света тројица

трокраки -а -е трокрак

Трокралї -льох *мн. церкв.* (*швето 6/19. януара*) Богојављење

Трокральов -а -о: ~ **вилїя** *церкв.* дан *одн.* вече уочи Богојављења

трокридлови -а -е трокрилан

трокут *х. трансп.* трокут

трола *ж.* трола

тролейбус *х.* тролејбус

тромб *х. мед.* тромб, згрушак, угрушак

тромба *ж.* **1.** усна хармоника; **2.** *пейор.* (*ґамба*) лабрда, лабрња; ¤ **достац по тромби (тромбити, тромбох, тромбитох)** добити по губици; **опущел тромби** (*направел гнїваци вираз на твари*) отромбољио је лабрње

тромбеташ *и* **тромбиташ** *х. заст.* војни трубач

тромбетовац *и* **тромбитовац** -туєм *нєзак.* трубити (*о војном трубачу*)

тромбита *ж. заст.* војничка труба; ¤ **достац по тромбити (тромбитох)** *оп. под* **тромба**

тромбоза *ж. мед.* тромбоза

тромбуля *ж. оп.* **тромба (2)**

троме трох *х.* тројица; **ви** ~ вас тројица; **вони** ~ њих тројица

тромеджа *ж.* тромеђа

тромешачє *с. оп.* **тримешачє**

тромешачни -а -е *оп.* **тримешачни**

тромбита *ж. муз.* тромпета

тромфирац -ам *нєзак.* (*одповедац, ляпкац*) одговарати коме за инат (контра); дрско *или* пркосно одговарати коме; контрирати, опонирати коме

трон *х.* трон

троноги -а -е троног; троножан

троножки -кох *х. мн.* и **троножнїк** *х.* троножац

тропар *х. церкв.* тропар

троповерхови -а -о/-е *оп.* **триповерхови**

тропосцельови -а -о/-е *оп.* **трипосцельови**

трородови -а -о/-е *оп.* **триродови**

тропотянка *ж. фолкл. заст.* "тропоћанка" (*народна игра*)

тропски -а -е тропски

троскок *х. спорт.* троскок

тространи -а -е тространих

троступпньови -а -о/-е *оп.* **триступпньови**

тротижньови -а -о/-е *оп.* **тритижньови**

тротинет *х.* тротинет

тротоар *х.* тротоар

тротька *ж.* труба

тротькош *х.* **1.** трубач; **2.** прда, сероња, усранац; **3. тротькоше** *мн.* блех-музика

троуглови -а -е *оп.* **триуглови**

троугелнїк *х.* **1.** *мат. и др.* троугао; **2.** (*за рисованє*) троугаоник

трофазни -а -е трофазан

трофайтови -а -е *оп.* **трифайтови**

трофарбови -а -е *оп.* **трифарбови**

трофей *х.* трофеј

трофейни -а -е трофејни

трохей *х. метр.* трохеј

трохижови -а -о/-е *оп.* **трихижови**

троцифрови -а -е *оп.* **трицифрови**

трочасцови -а -о/-е *оп.* **тричасцови**

трочлени -а -е трочлан

трошарина *ж. админ.* трошарина

трошед *х.* тросед

трошенє *с.* **1.** хабање; **2.** потрошња

трошитель *х.* **1.** потрошач; **2.**

муштерија; трошач

трошиц -им *нєзак.* трошити

трошни -а -е расипан, разметан

трошносц *ж.* расипност

трошок -шку *х.* трошак; **дац дакому на** ~ дати коме џепарац

трошкови -а -о/-е *и* **трошковни** -а -е трошковни

трошковнїк *х.* трошковник

трошорови -а -е *оп.* **тришорови**

трошпив *х. муз.* тропев

троштварцински -а -е *оп.* **триштварцински**

троязични -а -е тројезичан

трояки -а -е тројак; од три различите врсте; **достала трояки лїки** добила је три врсте лекова

троянски -а -е (< **Троя**) тројански

труба *ж.* труба

трубадур *х.* трубадур

трубач *х.* трубач

трубаш *х. ридк. оп.* **трубач**

трубиц -им *нєзак.* трубити

трубни -а -е *и* **трубов** -а -о трубни

труд[1] *х.* (*робота*) труд; ¤ **давац [себе] труду** трудити се; **дац [себе] труду** потрудити се

труд[2] *х. пчол.* трут

трудба *ж.* труд, трудба

трудбенїк *х.* трудбеник

трудбенїцки -а -е трудбенички

трудзиц ше -им ше *нєзак.* **а)** трудити се; **б)** (*о дачим*): **трудза ше о тим же би**... труде се да би...

трудодзень -дня *х. ист.* (*роботни дзень*) трудодан

трудолюбиє *с. заст. оп.* **трудолюбивосц**

трудолюбиви -а -е трудољубив

трудолюбивосц *ж.* трудољубовост

труна *ж.* мртвачки сандук, ковчег; ¤ **як з труни** (*о витрапеней особи*) као авет

трундлави -а -е **1.** неуредно одевен; **2.** (*нїяки у роботи*) спор у раду

трунка *ж. дем.* (< **труна**) сандучић, ковчежић

труп *х. оп.* **трупло**

трупа *ж. звич. мн. воєн.* трупа

трупак *х.* глупак, глупан

трупло *с.* леш

трусни -а -е трусни; ~ **подруче** трусно подручје

труст *х. екон.* труст

трут *х.* (< *серб.*) трут (*оп.* **труд**[2])

труфнуц -нєм *зак. коц. експр.* **1.** лупити, ударити; **витор труфнул з дзверми** ветар је лупио вратима; **2. а)** бацити; **труфнї мех там до кута** баци џак тамо у ћошак; **3.** (*нєучтиво одповесц*) одбрусити

трушаци -а -е сипак, сипкав; крунљив, трошан; ~ **колач** сипкав колач

трушенїна *ж.* трина

трушиц -им *нєзак.* крунити; ситнити; дробити; мрвити; трунити; ~ **хлєб** мрвити хлеб

трушиц ше -им ше *нєзак.* крунити се; ситнити се; дробити се; мрвити се; трунити се

ту I *присл.* **2.** *за место* овде, ту; **2.** *за час* ту; ~ **ше вон задумал** ту се он замисли; **II** *слов.* ту; **поведз правду, цо** ~ **видумуєш?** реци истину, шта ту измишљаш?; ◊ ~ **и там** ту и тамо, местимице; ¤ ~ **сом ци [ни]** ето ти сад, ето ти га на

туба *ж.* туба

туберкулоза *ж. мед.* туберкулоза; **хори на туберкулозу** болестан од туберкулозе

туберкулозни -а -е туберкулозан

туга *ж. поет.* туга, жалост; чежња

тугнуц -нєм *нєзак.* набрекњивати, забрекњивати

тужба *ж.* тужба; **поднєсц тужбу** поднети тужбу

тужебни -а -е тужбени

тужемни -а -е овоземаљски, туземни, туземски

тужени -ного *х.* туженик

тужитель *х.* тужилац

тужительство *с.* тужилаштво

тужиц[1] -им *нєзак.* (*дац до суду*)

тужиц² -им *нєзак. поет.* (*жалїц за дачим*) туговати, тужити; чезнути

туз *х. карт.* кец, ас; ¤ **присц як ~ на єденац** доћи као кец на једанаест; **шедзи як ~** седи важан, охол; седи и ни с киме не прича

Тузланєц *х.* Тузлак

тузлански -а -е тузлански

тузок *х. зоол.* дропља (Otis tarda); ◊ **червени (здрави) як ~** црвен у лицу, здрав; **йому ~ а мнє препилку** (*йому ши дал векше и лєпше, а мнє менше и горше*) он је добио већи колач

тук *викр. звич. повторени з хторим ше подражую ровномирни вдереня шекери, колєсох и под.* тук

тукац -ам *нєзак. коц.* бости, ударати (*роговима, главом*) (*оп.* **теркац**)

тукац ше -ам ше *нєзак.* бости се, надбадати се, туцати се (*оп.* **теркац ше**)

тукнуц ше -нєм ше *зак.* сударити се; **два авта ше тукли** двоја кола су се сударила

тулипан *х. коц. оп.* **тулїпан**

тулїпан *х. бот.* тулипан, лала

тулїц -їм *нєзак.* пригрљивати, привијати, прибијати; **мац тулї дзеци ґу себе** мајка пригрљује децу себи

тулїц ше -їм ше *нєзак.* **1.** (*ґу дакому/дачому*) привијати се, прибијати се; **2.** (*єден коло другого*) збијати се, збивати се

туляйка *ж.* (*на алату дзе ше удзива пориско*) тулајка (*в.*)

тулян *х. зоол.* туљан, фока

туляц (ше) -ям (ше) *нєзак. оп.* **тулїц (ше)**

тумор *х.* тумор

туна *ж. зоол.* туна (Thynnus)

тунел *х.* тунел

тундра *ж.* тундра

Тунижан *х.* Тунижанин

туника *ж. ист., кат.* туника

туниски -а -е туниски

тунї -я -є (*комп.* туньши *и коц.* тунши) јефтин

тунь *х. зоол.* туњ (Thynnus)

туньо *присл.* јефтино

туньовина *ж.* туњевина

туньосц *ж.* јефтиноћа

тупе -пого *с.* (*тупа страна ножа*) тупица

тупи -а -е **1.** туп; **2.** (*о звуку*) потмуо, туп; **3.** *прен.* тупоглав

тупиц -им *нєзак.* **1.** (*витупйовац*) тупити; **2. а)** лупетати, наклапати, причати глупости, млатити; **б)** *школяр.* бубати, бифлати

тупиц ше -им ше *нєзак.* тупети; **нож ше тупи на твардим древу** нож тупи на тврдом дрвету

тупо *присл.* **1.** потмуло, мукло, тупо; **2.** *прен.* тупо; забленуто

тупоглави -а -е тупоглав

тупосц *ж.* **1.** тупост, тупоћа; **2.** *прен.* тупоглавост, глупост

тупоугли -а -е тупоугли

тупоумни -а -е тупоуман

тура *ж.* тура

турбаловац -луєм *нєзак.* малтретирати; затрућивати, трудити

турбаловац ше -луєм ше *нєзак.* малтретирати се, бактати се

турбан *х.* турбан, чалма

турбе -ета *с.* (*муслимански надгробни памятнїк*) турбе

турбина *ж.* турбина

турбинов -а -о/-е *и* **турбински** -а -е турбински

турбовац (ше) -буєм (ше) *нєзак. оп.* **турбаловац (ше)**

турбук *х.* **1.** (*нукашнє облєчиво перини, заглавка*) ангин, павлака, доњака (*в.*); **2.** *текст.* инлет

турбулентни -а -е турбулентан

турбучни -а -е (*од* **турбук**) од инлета; ~ **платно** платно од инлета

турґуня *ж. аґр.* тургуља, тургуња, ринглов

турецки -а -е турски

туризем -зму/-зма *х.* туризам

турирац -ам *нєзак.* турирати

турист -та *и* **туриста** -ти *х.* турист(а)

туристични -а -е туристички

туристка *ж.* туристкиња

Туркиня *ж.* Туркиња

турнея *ж.* турнеја

турнир *х.* турнир

турня *ж.* **1.** торањ; **2.** (*на

церкви) торањ; звонара; **3.** (*на твердині*) кула; ◊ **швицаца** ~ *ридк.* светионик

турньочка *ж. дем*. торњић

Турок -рка *х.* Турчин

турски -а -е турски; ◊ **турски бундави** *бот.* турске (беле) бундеве

турцизем -зму/-зма *х.* турцизам

турчиц ше -им ше *нєзак.* турчити се

тутейши -а -е *и* **тутешнї** -я -є овдашњи

тутмак *х.* тикван, букван

тутмасти -а -е тупоглав, туњав

тутор *х.* тутор

тутороваць -руєм *нєзак.* туторисати

туторство *с.* туторство

туту *нєпрем. дзец*. водица

тучни -а -е пун; дебео; здепаст

тучносц *ж.* пуноћа, дебљина

туш *х. з розл. знач.* туш

туширац ше -ам ше *нєзак.* туширати се

тушков *х.* (*набите, замоцнєте дзецко*) окрупњао, дундав(аст); **його хлапци як тушкови (тушкове)** његови дечаци су окрупњали

тушоваць -шуєм *нєзак.* (*рисоваць з тушом*) туширати

тьфу *викр*. тфу(ј)

У

у *прим*. **1.** *з лок.* у; **у доме** у кући; **2.** *з ґен.* код; **у брата** код брата; **у нини** код тетке; **у сушеда** код комшије; **у Дудаша** код Дудаша (*у Дудашевој кући*)

уа *викр. за виражованє протесту, нєзадовольства* уа

убавени -а -е уигран

убавиц ше -им ше *зак.* **1.** (*найсц задовольство у бависку – звич. о дзецку*) заиграти се, забавити се; **2.** уиграти се

убавйоваць ше -юєм ше *нєзак.* уигравати се

убардац -ам *и* **убардзиц** -им **1.** схватити, утувити; **2.** ~ **себе [до глави]** *зак.* утувити у главу; **цо вона убардзи, нїхто єй нє вибиє з глави** шта она утуви у главу, нико јој неће из главе избити

убегнуц -нєм *зак.* **1.** утрчати; **2.** упасти; улетети; банути

убеговац -гуєм *нєзак.* **1.** утрчавати; **2.** упадати; улетати

убивац -ам *нєзак.* **1.** (*удупковац*) набијати, убијати; утапкавати; **2.** (*психично малтретовац, знїчтожовац*) уништавати; сламати, убијати; ојађивати, унесрећивати; мучити, изнуривати; **алкоголичар убива и себе и свою фамелию** алкохоличар уништава и себе и своју породицу; **нє убивайце дзивку зоз наглу одаванку** не ојађујте ћерку наглом удајом; **материялно** ~ **дакого** материјално уништавати кога; **цудзи власци убиваю у народу националну свидомосц** туђе власти убијају у народу националну свест; **убива го нє старосц, алє нєспанє** изнурује га не старост, већ несаница

убивац ше -ам ше *нєзак.* **1. а)** сламати се; уништавати се; ојађивати се, унесрећивати се; убијати се; **б)** секирати се, једити се; **вон ше нє убивал пре вельки ґаз у заградзи** он се није секирао због великог корова у башти; **2.** (*за дачим*) **а)** пропадати за чиме, јако желети нешто; **б)** *з неґацию*: **нє убивац ше за дачим** не марити (не хајати) за што; **вон ше нє убива за койякима припознанями** он не мари за којекаква признања

убивач *х.* набијач

убийца *х. оп.* **забойнїк**

убити -а -е утучен; сломљен; скрушен; ¤ ~ **до гроба (до шмерци)** утучен (ојађен, несретан) до краја живота (до смрти)

убиток -тку *х.* губитак; штета; **кед каменєц побиє шаца, то за параста вельки** ~ када град потуче усеве, то је за сељака велика штета

убитосц *ж.* утученост; сломљеност; ојађеност

убиц -иєм *зак.* **1.** (*жем и под.*) набити; утапкати; **2.** *прен.* утући; сломити; дотући; уништити; ојадити;

измучити, изнурити; **тото судзенє го убиє** ово суђење ће га сломити; ¤ **убил го швет [цо би го убил], убило го ище [цо би го убило]** гром и пакао, тристо (сто) му мука, бестрага му глава, куга га убила, бога му пољубим

убиц ше -иєм ше *зак.* **1.** сломити се; уништити се; ојадити се; **2.** (*з роботу*) изнурити се

ублагац -ам *зак.* умирити; ублажити; одобровољити; умекшати, смекшати; упитомити; умилостивити; умолити се коме; **так ше нагнївал, нє могли го лєм** ~ тако се наљутио, нису га никако могли умирити

ублагац ше -ам ше *зак.* умирити се; ублажити се; одобровољити се; упитомити се; умилостивити се; умекшати, смекшати

ублаговац -гуєм *нєзак.* умиривати; ублажавати; одобровољавати; упитомљавати; умекшавати, смекшавати; умољавати се коме

ублаговац ше -гуєм ше *нєзак.* умиривати се; ублажавати се; одобровољавати се; упитомљавати се; умекшавати, смекшавати

ублажиц (ше) -им (ше) *зак.* ублажити (се); стишати (се); утолити (се)

ублажовац (ше) -жуєм (ше) *нєзак.* ублажавати (се); стишавати (се); утољавати (се)

убоги -а -е убог, бедан

убожество *с.* убоштво, беда

убожнїца *ж.* (*дом за убогих, бидних*) убожница, убожиште

убризґац -ам *зак.* убризгати

убризґовац -ґуєм *нєзак.* убризгавати

убудов *ж.* уградња

убудовац -дуєм *зак.* **1.** уградити; **2.** *прен.* утемељити

убудовйованє *с.* уграђивање; уградња

убудовйовац -юєм *нєзак.* **1.** уграђивати; **2.** *прен.* утемељивати

убудуце *присл.* убудуће

увага *ж.* пажња; ¤ **(нє) обрацац увагу на дакого/дацо** (не) обраћати пажњу на кога/што; ~ **увагу** усредоточити се

увадзиц -им (*до дачого*) *зак.* запети за нешто, закачити нешто; **увадзел з кочом до слупа** запео је колима за стуб, закачио је колима стуб

увадзовац -дзуєм *нєзак.* запињати за нешто, закачињати нешто

уважиц -им *зак.* уважити

уважни -а -е пажљив; увиђаван; обзиран; брижљив, брижан

уважно *присл.* пажљиво; увиђавно; обзирно; брижљиво, брижно

уважносц *ж.* пажљивост; увиђавност; обзир; брижљивост, брижност

уважовац -жуєм *нєзак.* уважавати

увариц -им *зак.* скувати; спремити

увариц ше -им ше *зак.* скувати се

увежбац (ше) -ам (ше) *зак.* увежбати (се)

увежбовац (ше) -буєм (ше) *нєзак.* увежбавати (се)

увезц -ежем *зак.* увести (*през.* -езем)

увезц ше -ежем ше *зак.* увести се (*през.* -езем се)

увелїчац -ам *зак.* увеличати

увелїчовац -чуєм *нєзак.* увеличавати

уверенє *с.* уверење

уверени -а -е уверен, убеђен

увериц -им *зак.* **1.** (*прешвечиц*) уверити; **2.** *заст.* поверовати; **та чом ши му уверел** та зашто си му поверовао

уверити се -им се *зак.* (*прешвечиц ше*) уверити се

увертира *ж.* увертира

увесц -едзем *зак.* увести (*през.* -едем)

увецейнїсциц -им *зак.* увишестручити

увид *х.* увид

увидзиц -им *зак.* **1.** видети; **ище увидзиме** још ћемо видети; **2.** (*обачиц*) увидети; угледати, приметити, опазити; ¤ **увидзиме кед**

будземе жиц живи били па видели

увидка *ж. правн.* увиђај, извиђај

увиковичиц (ше) -им (ше) *зак.* овековечити (се)

увиковичовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* овековечавати (се), овековечивати (се)

увлєчиц (ше) -им (ше) *зак.* увући (се) (*тешко, полако*)

увод *х.* увод

уводзиц -им *нєзак.* **1.** (*водзиц нука*) уводити; **2.** (*запровадзовац*) уводити, заводити; успостављати; установљавати

уводзовач *х.* уводилац, уводитељ

уводни -а -е уводни

уводнїк *х.* уводник

уводнїчар *х.* уводничар

увоженє *с.* **1.** *дїєсл. мен.* < **увожиц**; **2.** *оп.* **увоз**

увожиц -им *и* **увожовац** -жуєм *нєзак.* увозити

увоз *х.* увоз

увозни -а -е увозни

увознїк *х.* увозник

увознїна *ж. адм.* увознина

увознїца *ж.* увозница

увреда *ж.* увреда

увредзиц -им *зак.* увредити

увредзиц ше -им ше *зак.* увредити се

увредзованє *с.* врeђање

увредзовац -дзуєм *нєзак.* врeђати

увредзовац ше -дзуєм ше *нєзак.* врeђати се

увредзовач *х.* увредилац; врeђач

увредлїви -а -е увредљив

увязац -яжем *зак.* везати, завезати; ~ **коня до хлїва** везати коња у шталу; ~ **хусточку** (*на главу*) везати мараму

угадац -ам *заст.* погодити, одгонетнути

уганяц -ям *нєзак.* **1.** (*статок до аклю и под.*) утеривати, нагонити; **2.** (*авто до ґаражи и под.*) утеривати

угарнуц -нєм *зак.* нагрнути

угарнуц ше -нєм ше *зак.* нагрнути, упасти, нахрупити; **шицки ше угарли до хижи** сви су нагрнули у собу

угел угла *х.* **1.** угао, кут; **2.** угао, ћошак, рогаљ

угелнїца *ж.* угаоник

угель угля *х. оп.* **углє**

угинац ше -ам ше *нєзак.* **1.** угибати; увијати се, савијати се; **2.** (*о поверхносци*) угибати се; удубљивати се; улубљивати се; улегати се; ¤ **є аж ше му нос угина** *оп. под* **нос**

угинаци -а -е гибак, еластичан

угинацосц *ж.* гипкост, еластичност

угинуц -нєм *зак.* угинути; цркнути

угинуце *с.* **1.** цркавица, помор; **2.** угинуће

углавним *присл.* углавном; махом

угладзени -а -е углађен

угласти -а -е угласт, углат

углє *с.* угаљ; ћумур; ¤ **чарни як ~ (угель)** црн као гавран; **згориц на** ~ угљенисати се

углєнїк *х. хем.* угљеник

углєнїков -а -о угљенични

углїбенє *с.* **1.** удубљење; **2.** издубина, издубак; **3.** улеглина

углїбени -а -е удубљен; издубљен

углїбиц ше -им ше *зак.* удубити се

углїбйовац ше -юєм ше *нєзак.* удубљивати се

углїки *х. мн.* (*єд.* углїк): **руцац/руциц дакому** ~ *празн.* (*врачац хорому*) гасити угљевље, метати (загашивати) воду коме

угловасти -а -е *оп.* **угласти**

углов(и) -а -о/-е **1.** угаони; **2.** угловни

угломер *х.* угломер

угловати -а -е *оп.* **угловасти**

угляд *х.* **1.** углед; **2.** узор

углядни -а -е угледан; виђен

угляр *х.* угљар

углярня *ж.* угљара

угльо-диоксид *х. оп.* **угльов диоксид**

угльо-моноксид *х. оп.* **угльов**

моноксид

угльовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* угљенисати се

угльов(и) -а -о/-е угљени; ◊ **угльов диоксид** (*ґен.* угльового диоксиду) *хем.* угљен-диоксид; **угльов моноксид** (*ґен.* угльового моноксиду) *хем.* угљен-моноксид

угльоводонїк *х.* угљоводоник

угнац уженєм *зак.* **1.** (*статок до аклю и под.*) утерати, сатерати; **2.** (*авто до ґаражи и под.*) утерати

угнїздзиц (ше) -им (ше) *зак.* угнездити се

угнути -а -е **1.** угнут; **2.** удубљен, улубљен

угнуц -нєм *зак.* **1.** угнути; удубити; улубити; улегнути; **2.** (*дакому, дакого* и *на дакого – моцно вдериц*) распалити, опалити, одаламити; **таку му угнул** тако га је распалио

угнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** угнути се; увити се, савити се; **2.** (*о поверхноси*) угнути се; удубити се; улубити се; улегнути се; **3.** *прен.* склонити се; клонити се; **кед сом нагнївана, угнєм ше каждей звади** ако сам љута, клоним се сваке свађе

угоднїк *х. рел.* угодник

угор -ру *х. поль.* (*поорана сцернянка*) угар

угориц -им *зак. поль.* угарити (*в.*), заоравати стрњиште (*в.*)

угоров -а -о (< **угор**): ~ **трава** *бот.* хоћу-нећу (Capsella bursa-pastoris (L.) Medik.)

Угорска -кей *ж. ист.* Угарска

угорски -а -е *ист.* угарски

уградзиц -им *зак.* уградити

уградзованє *с.* уградња

уградзовац -дзуєм *нєзак.* уграђивати

уграти -а -е загрејан

уграц ше -реєм ше *зак.* загрејати се, угрејати се; **моцно ше уграл док копал** јако се загрејао док је копао

угрожиц -им *зак.* угрозити

угрожовац -жуєм *нєзак.* угрожавати

уґажиц -им *зак.* угазити; утабанати, утабати; утрти

уґажовац -жуєм *нєзак.* утабавати; утирати; пртити

уґазловац -луєм *зак.* угазити; утабанати, утабати

уґазловйовац -юєм *нєзак.* утабавати

уґрабнуц -нєм *зак.* уграбити

уґравировац -руєм *зак.* урезати; уградирати

уґравировйовац -юєм *нєзак.* урезивати; гравирати

удавац -ам *нєзак.* потказивати, проказивати; откуцавати; цинкарити; одавати; пријављивати

удавац ше -ам ше *нєзак.* успевати, полазити за руком

удавач *х.* потказивач, проказивач; цинкарош; доушник

удатни -а -е успешан, успео

удац -ам *зак.* потказати, проказати; откуцати; оцинкарити; одати; пријавити

удац ше -ам ше *зак.* **1.** успети, поћи за руком; **2.** (*на дакого – прияц, нашлїдзиц дачийо прикмети*) увргнути се, вргнути се, бацити се, турити се; метнути се, уметнути се; **син ше удал на оца** син се уметнуо на оца

удбаш *х. ист.* удбаш

удварац ше -ам ше *нєзак.* удварати се

удварач *х.* удварач

удварош *х. оп.* **удворнїк**

удваряц ше -ям ше *нєзак. оп.* **удварац ше**

удвойнїсциц (ше) -им (ше) *зак.* удвостручити се, удвојити (се)

удвойнїсцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* удвостручавати се, удвајати се

удворнїк *х. заст.* домар; кућепазитељ; пазикућа

удер *х.*: **слункови** ~ *мед.* сунчани удар

удераци -а -е: ~ **инструмент** *муз.* удараљка

удериц (ше) -им (ше) *зак.* ударити (се)

удерни -а -е ударни

удернїк *х.* ударник

удернїцки -а -е ударнички

удесиц -им *зак. беш.* **1.**

наместити, удесити, нагодити; **2.** наићи, погодити

удесиц ше -и ше *зак. беш.* десити се

уджобнуте -того *с.* убодина

уджобнуц -нєм *зак. осн. и прен.* убости

уджобнуц ше -нєм ше *зак.* убости се

уджобнуце *с.* убод

уджубнуц -нєм *зак.* **1.** кљуцнути, кљунути; **2.** *прен.* наћи, пронаћи

удзац удзеєм *зак.* увући; уденути; проденути; ~ **цверну до игли** увући (уденути) конац у иглу

удзверя *мн.* довратак, рагастов

удзеліц -їм *зак.* уделити

удзельовац -люєм *нєзак.* удељивати

удзивац -ам *нєзак.* увлачити; удевати; продевати

удих *х. оп.* **удихнуце**

удихнуц -нєм *зак.* удахнути

удихнуце *с.* удисај, удах

удиховац -хуєм *нєзак.* удисати

удлабац -бем *зак.* (*урезац з длатом*) уклесати; удељати; удупсти

удлабйовац -юєм *и* **удлабяц** -ям *нєзак.* (*урезовац з длатом*) клесати; удељавати; дупсти

удобни -а -е удобан

удоїц -їм *зак.* (*дакус надоїц*) музнути, умусти

удой *х.* (*надоєне млєко*) умуз, мужа

удоліна *ж.* удолина

удомиц (ше) -им (ше) *зак.* удомити (се)

удостоїц -їм *зак.* удостојити

удостоїц ше -їм ше *зак.* удостојити се

удостойовац -юєм *нєзак.* удостојавати

удрапнуте -того *с. оп.* **удрапнуце**

удрапнуц -нєм *зак.* огребати, огрепсти

удрапнуц ше -нєм ше *зак.* огребати се, огрепсти се

удрапнуце *с.* огреботина; бразготина; одеротина

удри *у фунц. пред. беш.* удри; **хвацел паліцу, та ~ по нїм** зграбио је штап, па удри по њему

удриліц -їм *зак. єднораз.* угурати; укотрљати; уваљати

удриліц ше -їм ше *зак. єднораз.* угурати се

удриляц -ям *зак.* угурати; укотрљати; уваљати

удриляц ше -ям ше *зак.* угурати се

удрильовац -люєм *нєзак.* угуравати; укотрљавати

удрильовац ше -люєм ше *нєзак.* угуравати се

удупкац -ам *зак.* утапкати, утоптати

удупковац -куєм *нєзак.* утапкавати, утабавати

удуц -уєм *зак.* удувати

удян I *слов.* **1.** мани се, мани то, остави се, иди с милим богом; ма хајде; јеси ли паметан?!; ~ **нє роб то** мани се, немој то да радиш; **2. а)** слушај, молим те; ~, **поведз ми цо ше ту случує** кажи ми, молим те, шта се овде дешава; **б)** је ли бре; ~, **цо ти ту робиш?** је ли бре, шта ти овде радиш?; **II** *присл.* **1.** *часто ирон.*, *помоцнює прикмету* много, јако; пуно; превише; **то ~ велька робота** (*то нє велька робота*) то је много велик посао; **цошка ши ~ застарани** нешто си пуно забринут; **ви ше цошка ~ вешеліце** ви се нешто много веселите; **щесцу ше нє треба ~ радовац** срећи се не треба превише радовати; **2.** *означує одреканє*: **гварел ши же поробиш, а ти ~ поробел** рекао си да ћеш урадити, а ти баш ништа ниси урадио

уєдац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*урезовац ше*) усецати се; **2.** (*на дакого – исц процив дакого*) окомљавати се на кога, узети кога на зуб (на нишан), имати зуб на кога; бити киван на кога

уєсц ше уєм ше *зак.* **1.** (*урезац ше*) усећи се; **2.** (*на дакого – исц процив дакого*) окомити се на кога, узети кога на зуб (на нишан)

уж 1. *присл.* већ; ~ **рано** већ је јутро; **2.** још; ~ **лєм єден шор мам**

копац још само један ред имам да копам; **3.** *слов.*: ~ **му лєм дай кед ши обецал** та дај му кад си већ обећао; ~ **ми то даяк поробиме** то ћемо ми већ некако урадити; ¤ **то ~ дацо** то је већ нешто; **уж як є** (*нє мож пременїц*) што му је ту му је

ужас *х.* ужас

ужасни -а -е ужасан

ужаснуц (ше) -нєм (ше) ужаснути (се); згрозити се

ужасовац (ше) -суєм (ше) *нєзак.* ужасавати (се); згражавати се

ужґриднути -а -е наталожен; таложни

ужґриднуц ше -нєм ше *зак.* сталожити се, слегнути се

ужґридовйовац -юєм *нєзак.* таложити се, слегати се

ужеменє *с. ел.* уземљење

ужемиц -им *зак.* уземљити

ужемйовач *х. ел.* уземљивач

ужерац ше -ам ше *нєзак.* зурити, буљити; загледавати се; напрезати се; **ужера ше до ноци чи нє увидзи дакого** зури у ноћ не би ли кога приметио; **ужерал сом ше же бим лєпше видзел** напрезао сам се да боље видим

ужере *с.* (*сцернянкова страна снопа*) глава, слама, стрњика

уживанє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **уживац (I)**; **2.** уживање; уживанција; ужитак; **3.** *правн.* уживање

уживатель *х.* (*хаснователь даякого права*) уживалац

уживац -ам *нєзак.* **I** *прех.* **1. а)** (*єсц, пиц*) јести, пити, уживати; **вон нє ужива месо анї алкогол** он не једе месо нити пије алкохол; **чловек треба же би уживал здрави єдла** човек треба да једе здрава јела; **з того жридла уживаме добру воду** са овог извора пијемо добру воду; **б)** ~ **доган** пушити; ~ **дроґу** узимати дрогу, дрогирати се; **2.** употребљавати, користити; **вше вецей уживаме увозни машини** све више употребљавамо увозне машине; **3. а)** примати, узимати, користити; трошити; располагати нечим; **цо ци родичи даваю, ти уживай** шта ти родитељи дају, ти примај; **богати уживали плод цудзей трапези** богати су користили плод туђе муке; **вон сце сам ~ свою плацу** он хоће сам да троши своју плату; **б)** убирати; **овоцаре уживаю з овоци вельки хасен** воћари убиру од воћа велику корист**; в)** имати; **под тоту власцу уживаме полну шлєбоду** под овом влашћу имамо пуну слободу; **хто нєшка нє роби, ютре нє будзе** ~ ко данас не ради, сутра неће имати; **5.** доживљавати, преживљавати; **землєдїлец ужива шицки краси природи** земљорадник доживљава све лепоте природе; **6.** (*мац одредзени статус*) уживати; **вон ужива вельке почитованє у варошу** он ужива велико поштовање у граду, он је веома поштован у граду; 7. *правн.* уживати; **II** *нєпрех.* (*чувствовац ужиток*) уживати; ~ **у природи** уживати у природи

уживйовац ше -юєм ше *нєзак.* уживљавати се

ужина *ж.* (*заєданє, оловранти*) ужина

ужинац -ам *зак. и нєзак.* (*заєдац, оловрантовац*) ужинати

ужинка *ж.* процеп; теснац

ужиток -тку *х.* ужитак

ужиц -иєм *зак.* **1.** доживети, преживети; искусити; зазнати; ужити; **у цудзини нїч красного нє ужили** у туђини ништа лепо нису доживели; **у войни вельо страху ужил** у рату је много страха преживео; **2.** добити, примити; **з вредну роботу вони и шумни заробок ужию** са вредним радом они ће и лепу зараду добити; **3.** (по)живети у задовољству; уживати плодове свог рада; **кед тельо робел, тераз треба и же би дакус ужил** кад је толико радио, сад треба и да мало поживи у задовољству

ужиц ше -иєм ше *зак.* уживети се

узагальнїц -їм *зак.* уопштити

узагальньовац -нюєм *нєзак.* уопштавати

узаконїц -їм *зак.* узаконити

узаконьовац -нюєм *нєзак.*

узакоњавати

узберац -ам *зак.* мало накупити

узбуна *ж.* узбуна

узварани -а -е **1.** (*о коньови*) ознојен, запењен; **2.** *експр.* зајапурен

узварац -ам *зак.*: ~ **коня** ознојити, запенити коња, купати коња у пени

узварац ше -ам ше *зак.* (*о коньови*) ознојити се, запенити се (*о коњу*)

узвичаєни -а -е уобичајен

узвичаєно *присл.* уобичајено

узвичаїц (ше) -їм (ше) *зак.* уобичајити (се)

уздлуж *прим. и присл. беш. оп.* **воздлуж**

уздлужни -а -е *беш. оп.* **воздлужни**

узки -а -е узак, узан

узкоколяйови -а -о/-е *жель.* ускотрачан

узкометражни -а -е ускометражни

узкошинови -а -о/-е *оп.* **узкоколяйови**

узкосц *ж.* ускост

узноєни -а -е ознојен; знојав

узноїц ше -їм ше *зак.* ознојити се

узревац -ам *нєзак.* сазревати

узрети -а -е зрео

узретосц *ж.* зрелост; сазрелост

узрец -еєм *зак.* сазрети

узреце *с.* **1.** сазревање; **2.** *оп.* **узретосц**

узурпатор *х.* узурпатор

узурповац -пуєм *зак. и нєзак.* узурпирати

узус *х.* узус

узучки -а -е (*барз узки*) узачак, узахан

уйко *и* **уйо** *х.* (< *серб.*) ујка, ујко; уја; ујак (*оп.* **бачи (2)**)

уйсц ше уйдзем ше *зак.* допасти, припасти; добити; **при дзелєню нїч ше му нє ушло** код деобе ништа му није допало (ништа није добио)

указ *х.***1.** указ; **2.** *оп.* **указия**

указац -ажем *зак. з розл. знач.* показати; ~ **праву твар** показати право лице

указац ше -ажем ше *зак.* показати се; **нє шме ше з дому указац** не сме из куће носа да промоли; **указала ше ми нагода** показала ми се прилика

указия *ж.*: **принєсц (ношиц) дацо на указию** донети (носити) нешто показати (*као потврду чега*)

указовац -зуєм *нєзак.* показивати

указовац ше -зуєм ше *нєзак.* показивати се

указовач *х.* показивач; ◊ ~ **напряму** *трансп.* жмигавац, показовач правца

указуюци -а -е: ~ **палєц** кажипрст

укалкуловац -луєм *зак.* укалкулисати, укалкулирати

укапчац -ам *зак.* укључити; укопчати

укапчац ше -ам ше *зак.* укључити се; укопчати се

укапчованє *с.* укључивање; укључење

укапчовац -чуєм *нєзак.* укључивати; укопчавати

укапчовац ше -чуєм ше *нєзак.* укључивати се; укопчавати се

укарбовац -буєм *зак.* уклесати

укармиц -им *зак.* мало ухранити

уквачиц (ше) -им (ше) *зак.* закачити (се)

уквашиц ше -и ше *зак.* укиселити се; **капуста у гордове ше уж уквашела** купус у бурету се већ укиселио

уквилєнє *с.* увреда

уквилєни -а -е увређен

уквилїц -їм *зак.* увредити; учинити нажао

уквилїц ше -їм ше *зак.* увредити се

уквилююци -а -е увредљив

уквильовац -люєм *нєзак.* вређати

уквильовац ше -люєм ше *нєзак.* вређати се

уквильовач *х.* увредилац; вређач

укладанє *с.* **1.** уградња; **2.** улагање

укладац -ам *зак.* **1.** ~ **дзецко [спац]** носити (однети, водити, одвести, стављати) дете на спавање; успављивати (уљуљкивати) дете; **мац уклада дзеци** мајка је однела децу на спавање; **2.** уграђивати; уметати; **3.** улагати; ~ **средства** улагати средства;

укладац ше -ам ше *нєзак.* намештати се за спавање (*о детету*); ¤ **слунко (слунечко) ше уклада** сунце залази

укладач *х.* улагач

укладка *ж.* и **укладок** -дку/-дка *х.* уметак; уложак

укліщенє *с.* уклештење

укліщиц (ше) -им (ше) *зак.* уклештити (се)

уклоніц ше -їм ше *зак. заст.* поклонити се

уклопиц (ше) -им (ше) *зак.* уклопити (се)

уклопйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* уклапати (се)

уключенє *с.* укључење

уключиц (ше) -им (ше) *зак.* укључити (се)

уключованє *с.* укључивање; укључење

уключовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* укључивати (се)

укляти -а -е уклет; проклет

укніженє *с.* укњижба, укњижење

укніжиц -им *зак.* укњижити

укніжовац -жуєм *нєзак.* укњижавати

укоїц ше -їм ше *зак. заст.* умирити се, успокојити се

уколїсац (ше) -їшем (ше) *зак.* уљуљати (се); уљуљушкати (се)

уколїсовац (ше) -суєм (ше) *нєзак.* уљуљавати (се); уљуљкивати (се)

укомпоновац -нуєм *зак.* укомпоновати, укомпонирати

уконац ше -ам ше *зак. заст.* јако се уморити

укопац (ше) -пем ше *зак.* укопати (се)

укоповац (ше) -пуєм (ше) *нєзак.* укопавати (се)

укор *х.* укор

укореніц ше -їм ше *зак.* укоренити се

укореньовац ше -нюєм ше *нєзак.* укорењивати се, укорењавати се

укориц -им *зак.* укорити

укорйовац -юєм *нєзак.* укоравати

укорююци -а -е укоран

укотуляц (ше) -ям (ше) *зак.* укотрљати (се)

укотульовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* укотрљавати (се)

укотурбичац (ше) -ам (ше) *зак.* укотрљати (се) (*брзим котрљањем*)

укотурбичовац (ше) -чуєм (ше) *нєзак.* укотрљавати (се) (*брзим котрљањем*)

укошиц -им *зак.* (*дакус накошиц*) накосити мало

украднуц -нєм *зак.* украсти

Українєц -нца *х.* Украјинац

Українка *ж.* Украјинка

українски -а -е украјински

украй: висц з даким/дачим ~ (*звладац, ришиц даяки проблем, чежкосц*) изаћи с киме/чиме накрај

украс *х.* украс

украситель *х. ридк.* берберин

украсни -а -е украсни

украти -а -е: ~ **у пасу** *скравец.* струкиран

украшиц -им *зак.* улепшати; украсити

украшиц ше -им ше *зак.* улепшати се; украсити се

украшовац (ше) -шуєм (ше) *нєзак.* улепшавати (се); украшавати (се)

украшовач *х.* украшавалац, украшивач

украшуюци -а -е украсни

укресац -ешем *зак.* уклесати

укривдзени -а -е увређен; обесправљен; коме је нанета неправда; оштећен

укривдзиц -им *зак.* увредити, повредити кога; учинити коме неправду; учинити нажао коме

укривдзовац -дзуєм *нєзак.* uвређивати, повређивати кога; чинити коме неправду; чинити нажао коме

укрижиц -им *зак.* укрстити

укрижиц ше -им ше *зак.* укрстити се

укрижованє *с.* укрштање

укрижовац -жуєм *нєзак.* укрштати

укрижовац ше -жуєм ше *нєзак.* укрштати се

укрипиц (ше) -им (ше) *зак. кнїжк.* учврстити (се)

укрипйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак. кнїжк.* учвршћивати (се)

укрице *с.* заклон; склониште; скровиште

укриштальовац ше -люєм ше *зак.* ушећерити се

укротитель *х.* укротилац, укротитељ

укротителька *ж.* укротитељка

укроциц -им *зак.* укротити

укроцовац -цуєм *нєзак.* кротити; укроћавати

укруциц -им *зак.* лупити, бубнути; рећи нешто смешно; **укруцел цошка, а вони ше шмею** бубнуо је нешто, а они се смеју

укушене -ного *с. оп.* **укушенє**

укушенє *с.* ујед; угриз, угризина; убод

укушиц -им *зак.* **1.** ујести; угристи; **2.** (*о инсекту*) убости

укушиц ше -им ше *зак.* угристи се; ујести се

улагоїц -їм *зак.* умирити, смирити; умекшати; ублажити

улагоїц ше -їм ше *зак.* умирити се, смирити се; умекшати се; ублажити се

улагойовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* умиривати (се), смиривати (се); умекшавати (се); ублажавати (се), блажити (се)

уламац ше -мем ше *зак.* **1.** извештити се, извежбати се; научити; измуштрати се; стећи рутину; **2.** (*на силу войсц*) силом ући, провалити

уланер *х. ист.* уланер

улапиц -им *зак.* **1.** ухватити; **2.** **улап го!** (*при штиканю пса*) пуци га!, држ-држ!

улапиц ше -им ше *зак.* ухватити се

улєгнуце *с.* **1.** улегнуће; **2.** увала

улєгнуц ше -нєм ше *зак.* улегнути се

улєговац ше -гуєм ше *нєзак.* улегати се; **жем на тим месце ше улєгує** земљиште се на овом месту улеже

улєкнуц ше -нєм ше *зак. заст. оп.* **злєкнуц ше**

улєпиц -им (*дакому*) *зак.* пљеснути, фљаснути; **улєпел му по задку** (*звич. дзецку*) пљеснуо га је по туру (*обич. дете*)

улєтнуц -нєм *зак. оп.* **улєциц (1)**

улєтовац -туєм *нєзак.* улетати

улєценє *с.* улет

улєциц -им *зак.* **1.** улетети; **2.** улетети, банути, упасти

улєцовац -цуєм *нєзак. оп.* **улєтовац**

улїв *х.* **1.** уток; **2.** ушће

улївац -ам *нєзак.* уливати, усипати

улївац ше -ам ше *нєзак.* уливати се, утицати, увирати

улїзац ше -їжем ше *зак.* (< *серб.*) улизати се (*оп.* **подлїзац ше**)

улїзовац ше -зуєм ше *зак.* (< *серб.*) улизивати се (*оп.* **подлїзовац ше**)

улїца *ж.* улица

улїцов -а -о/-е *оп.* **улїчни**

улїчарка *ж.* уличарка, сокачарка

улїчка *ж.* **1.** (*крижна улїца на валалє*) сокак, сокаче, сокачић, шорић (*в.*); **2.** *дем.* уличица, сокак

улїчни -а -е **1.** улички, улични; **2.** уличарски

улїчочка *ж. дем.* уличица; сокаче

улов *х.* ловина; улов

уловиц -им *зак.* уловити

улог *х.* улог

улога *ж.* улога

уложиц -им *зак.* **1.** ~ **дзецко [спац]** однети (одвести, ставити) дете

на спавање (да спава); успавати (уљуљкати) дете; **мац уложела дзеци** мајка је однела децу на спавање; **2.** уградити; уложити

уложиц ше -им ше *зак.* наместити се за спавање и заспати (*обич. о детету*); **дзецко ше уложело спац** дете се наместило за спавање и заспало

уложок -жка/-жку *х.* уложак

ултиматум *х.* ултиматум

ултразвук *х.* ултразвук

ултракратки -а -е ултракратки

ултралилови -а -е ултраљубичаст

ултраправи -а -е **1.** ~ **партия** ултрадесница; **2. ултраправи** -вого *х.* ултрадесничар

ултраш *х.* ултраш

улюдни -а -е уљудан

улюдносц *ж.* уљудност; уљуђеност

уляц улєєм *зак.* улити, усути

уляц ше улєєм ше *зак.* улити се, утећи

ум *х.* ум

умарти -а -е **1.** умрли; мртав; **2. умарти** -того *х.* *и* **умарте** -того *с* покојни, покојник

умаршировац -руєм *и* **умаршовац** -шуєм *зак.* умаршират

умерац -ам *нєзак.* умирати

умераюци -а -е умирући; самртник

умерени -а -е умерен; умерењак

умереносц *ж.* умереност; умерењаштво

умесни -а -е уместан

уметнїк *х.* уметник

уметнїца *ж.* уметница

уметнїцки -а -е уметнички

уметносц *ж.* уметност

умивальнїк *х.* умиваоник

умивальня *ж.* умиваоница

умивац -ам *нєзак.* прати, умивати

умивац ше -ам ше *нєзак.* прати се, умивати се

умилни -а -е умилан; умиљат

умилно *присл.* умилно; умиљато

умиренє *с.* умирење

умириц -им *зак.* умирити

умириц ше -им ше *нєзак.* умирити се

умирйовац -юєм *нєзак.* умиривати

умирйовац ше -юєм ше *нєзак.* умиравати се

умити -а -е опран, умивен

умиц -иєм *зак.* опрати, умити

умиц ше -иєм ше *нєзак.* опрати се, умити се; ¤ **умий ше од нього (нєй** *и под.*) (*нє достанєш то*) нећеш то добити; нећу (неће *и сл.*) ти то вратити

умишац (ше) -ам (ше) *зак.* умешати (се)

умкнуц -нєм *зак.* умакнути; стругнути; отперјати

умкнуц ше -нєм ше *зак.* (*нєобачено войсц*) увући се, ући; украсти се; ушуњати се, ушуљати се; **умкнул ше ми до обисца** ушуњао ми се у кућу

умни -а -е уман

умно *присл.* умно

умножиц -им *зак.* умножити, повећати (*по количини, квалитету*); ~ **свой капитал** умножити свој капитал

умножиц ше -им ше *зак.* умножити се, повећати се (*по количини, квалитету*); **жительство места ше умножело** становништво места се умножило

умножовац -жуєм *нєзак.* умножавати, повећавати (*по количини, квалитету*); **ученосц чловека умножує його силу** човекова ученост повећава његову снагу

умножовац ше -жуєм ше *нєзак.* умножавати се, повећавати се (*по количини, квалитету*)

умотвор *х.* и **умотворенє** *с.* умотвор, умотворина

умрец -ем *зак.* умрети; ¤ **анї ~ нє будзе мац кеди** (*вше лєм роби*) ни умрети неће имати времена; **кед бим вчера умар та бим то нє знал** (*то за мнє цошка цалком нове*) да сам јуче умро не бих то знао

умреце *с.* самрт; умор; ¤ **буц на умрецу** бити на самрти

умуровац -руєм *зак.* уградити; узидати

умуровйовац -юєм *нєзак.* уграђивати; узиђивати

унажиц -им *зак. коц. заст.* (*уквиліц*) увредити; повредити; **нє сцела сом ~ чловека** нисам хтела да увредим човека

уназадзиц -им *зак.* уназадити

уназадзовац -дзуєм *нєзак.* уназађивати

унапредзенє *с.* унапређење

унапредзиц -им *зак.* унапредити

унапредзовац -дзуєм *нєзак.* унапређивати

унапрямиц -им *зак.* усмерити

унапрямовац -муєм *нєзак.* усмеравати

унапрямовач *х.* усмеривач

унєсц -єшем *зак.* унети

унєсц ше -єшем ше *зак.* унети се, удубити се

унєщесцени -а -е **1.** унесрећен; **2. унєщесцени** -ного *х.* унесрећеник

унєщесциц -им *зак.* унесрећити

унєщесциц ше -им ше *зак.* унесрећити се

унєщесцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* унесрећивати (се)

унєщесцовач *х.* унесрећитељ

универзални -а -е универзалан

универзитет *х.* универзитет

универзитетски -а -е универзитетски

универзияда *ж.* универзијада

универзум *х.* универзум

уникат *х.* уникат

уникатни -а -е уникатан

унитарни -а -е унитаран

унитариз(е)м -зму/-зма *х.* унитаризам

унификовац -куєм *зак. и нєзак.* унификовати, унифицирати

униформа *ж.* униформа

униформовац (ше) -муєм (ше) *зак. и нєзак.* униформисати (се), униформирати (се)

уния *ж.* унија

уният *х. церкв.* унијат

униятски -а -е унијатски

униятство *с. церкв.* унијатство

унияциц -им *нєзак.* унијатити

унїмац ше -ам ше *нєзак.* устезати се; устручавати се; снебивати се; либити се; зазирати

унїмаци -а -е снебивљив

унїчтожиц (ше) -им (ше) *зак.* уништити (се)

унїчтожовац (ше) -жуєм (ше) *нєзак.* уништавати (се)

унїщиц (ше) -им (ше) *зак.* уништити (се)

унїщовац (ше) -щуєм (ше) *нєзак.* уништавати (се)

уношенє с. уношење; унос

уношиц -им *нєзак.* уносити

уношиц ше -им ше *нєзак.* уносити се, удубљивати се

унук *х.* унук

унука *ж.* унука

унучатко *с. дем.* унуче

унуче -еца *с.* унуче

унучка *ж. дем.* унучица

унучок -чка *х. дем.* унучић

унца *и* **унция** *ж.* (*мера за чежину*) унца, унција

унча *ж.* (*стара мера за чежину*) унча

уображенє *с.* уображење; умишљај

уображиц -им *зак.* уобразити; умислити

уображиц ше -им ше *зак.* уобразити се

уображовац -жуєм *нєзак.* уображавати; умишљати

уображовац ше -жуєм ше *нєзак.* уображавати се

уозбиліц ше -їм ше *зак.* уозбиљити се

упад *х.* **1.** упад; **2.** најезда

упадац -ам *нєзак. оп.* **упадовац (2)**

упадлїви -а -е упадљив; уочљив; изразит

упадлївосц *ж.* упадљивост; уочљивост; изразитост

упаднути -а -е упао; утонуо; **упаднути лїца** упали образи

упаднуц -нєм *зак. з розл. знач.* упасти; ~ **до пуклєнїни** упасти у пукотину; ~ **до биди** упасти у невољу; ¤ **ложка му упадла до меду** упала му секира у мед

упадовац -дуєм *нєзак.* **1.** (*до нукашньосци*) упадати; **2.** (*препадовац, лєзнуц*) упадати, западати; тонути

упадок -дку *х.* пад; **морални ~** морални пад

упаковац -куєм *зак.* упаковати

упар *присл.* заједно; **щесце нє идзе ~ з богатством** срећа не иде заједно са богатством

упариц ше -им ше *зак.* (*зограц ше и овлажиц*) упарити се

упарковац -куєм *и* **упаркирац** -ам *зак.* упаркирати

упарти -а -е **1.** упоран, устрајан, истрајан; **2.** тврдоглав; својеглав; бандоглав; **3.** (*задарти*) задрт; загрижен; ~ **правоориєнтовани** загрижени десничар

упартосц *ж.* **1.** упорност, устрајност, истрајност; **2.** тврдоглавост; својеглавост; бандоглавост; **2.** задртост; загриженост

упатрац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*запатрац ше*) загледавати се; **2.** (*исц за дачиїм прикладом*) угледавати се

упатриц ше -им ше *зак.* **1.** (*запатриц ше*) загледати се; **2.** (*пойсц за дачиїм прикладом*) угледати се

упелїц -їм *и* **упеляц** -ям *зак.*: ~ **на дакого** опањкати кога, свалити кривицу на кога

уперац -ам *нєзак.* упирати; ослањати

уперац ше -ам ше *нєзак.* **1.** не попуштати; терати своје; бити тврдоглав; **2.** трудити се, покушавати; упињати се; упирати се

упецернїсциц -им *зак.* упетостручити

упечатлїви -а -е упечатљив, дојмљив

упечаток -тку *х.* утисак, дојам; **зохабиц** ~ оставити утисак

упечени -а -е испечен

упечиц -чем *зак.* испећи; ~ **колача** испећи колаче; **упекла грубого на квасу** испекла је штрудлу; **мамо, упечце нам поґача** мама, испеци нам погачице

упечиц ше -чем ше *зак.* испећи се

упивац -ам *нєзак.* упијати

упивац ше -ам ше *нєзак.* **1. а)** чинити напоре, упињати се; **б)** упорно нешто радити *или* тврдити; **б)** (*на дакого – поставац пакосни ґу дакому*) окомљавати се; пизмити се, наврсти се; ујести се; узети зуб на кога; **2.** (*припивац ше*) упијати се; крпељити се

упиваци -а -е упијаћи; ~ **папер** упијаћа хартија

упивач *х.* упијач

упинац ше -ам ше *нєзак. оп.* **упивац ше (1.а)**

упис *х.* упис

уписац -ишем *зак.* **1.** уписати; ~ **дзецко до школи** уписати дете у школу; **2.** (*дакус написац*) написати мало

уписац ше -ишем ше *зак.* уписати се

уписни -а -е уписни

уписованє *с.* упис; уписивање

уписовац -суєм *нєзак.* уписивати

уписовац ше -суєм ше *нєзак.* уписивати се

упитац -ам *зак.* **1.** (*дацо од дакого*) замолити мало нечега; **упитала од сушеди дакус кафи** замолила је комшиницу да јој да мало кафе; **2.** (*дакого*) намолити; **лєдво го упитали** једва су га намолили

упихац -ам *нєзак.* гурати, турати, задевати

упиц -иєм *зак.* упити

упиц ше -иєм ше *зак.* **1.** (*твардоглаво остац при свойому*; *упрец ше*) запети, надрети; узјогунити се; уинатити се; укопистити се, окопистити се; усићити се; упети; **кед ше вон упиє, муши буц так** кад он надре, мора бити тако; **2.** (*на дакого – постац пакосни ґу дакому*) окомити се; испизмити се, наврсти се, ујести се; имати кога на зубу; **упила ше на нього же ю окрада, а то нє правда** окомила се на њега тврдећи да је поткрада, а то није истина; **3.** (*припиц ше*) упити се

уплакани -а -е уплакан; сузан,

сузав

уплата *ж.* уплата

уплатни -а -е уплатни; ~ **число** уплатни број

уплатнїца *ж.* уплатница

уплацанка *ж.* уплаћивање, уплата

уплацац ше -ам ше *нєзак. оп.* **уплацовац ше**

уплаценє *с.* уплата (*једнократна*)

уплациц -им *зак.* уплатити

уплациц ше -им ше *зак.* исплатити се

уплацованє *с.* уплаћивање; уплата

уплацовац -цуєм *нєзак.* уплаћивати

уплацовац ше -цуєм ше *нєзак.* исплаћивати се; **даєдни ремесла ше баржей уплацую** неки занати се више исплаћују

уплєсц -єцем *зак.* **1.** (*уцагнуц з плєценьом*) уплести; **уплєсц пантлїку до варґоча** уплести пантљику у плетеницу; **2.** *прен.* (*повесц даяку дурнїцу*) лупити; бубнути; дупнути; **алє ши уплєт** ала си лупио

уплєтац -ам *нєзак.* уплитати

уплїв *х.* утицај, уплив

уплївац -ам *зак.* **1.** упливати; **2.** упловити; уједрити

уплївни -а -е утицајан, упливан

уплївйовац -юєм *нєзак. оп.* **уплївовац**

уплївовац¹ -вуєм *нєзак.* **1.** упливавати; **2.** упловљавати

уплївовац² -вуєм *нєзак.* (*окончовац уплїв*) утицати, упливисати

упнуц ше -нєм ше *зак.* (*усиловац ше*) запети; напрегнути се

упованє *с. поет.* надање; очекивање

уповац -ам *и* **уповац ше** -ам ше *нєзак. кнїжк.* надати се; очекивати

уподполнїц (ше) -їм (ше) *зак.* употпунити (се)

уподполньовац (ше) -нюєм (ше) *нєзак.* употпуњавати (се)

упознавац -ам *нєзак.* упознавати

упознавац ше -ам ше *нєзак.* упознавати се

упознати -а -е упознат; упућен; обавештен

упознатосц *ж.* упућеност; обавештеност

упознац -ам *зак.* упознати; спознати

упознац ше -ам ше *зак.* упознати се

упокоєни -а -е упокојен

упокоїц -їм *зак.* умирити

упокоїц ше -їм ше *зак.* **1.** умирити се; **2.** (*умрец*) упокојити се

упокойни -а -е: ~ **служба** *церкв.* парастос, помен

упориско *с.* и **упорище** *с.* упориште

упорищни -а -е упоришни

упорни -а -е упоран

упорно *присл.* упорно

упорносц *ж.* упорност; устрајност

упоряднїк *х. ґеоґр.* упоредник

управа *ж.* управа

управитель *х.* управник; управитељ, равнатељ; ~ **маєтку** управник имања; ~ **двора (манастира, театру)** управитељ двора (манастира, позоришта)

управителька *ж.* управница; управитељица, управитељка, равнатељица, равнатељка

управиц -им *зак.* **1.** уградити; **2.** (*дакого*) **а)** усмерити; **воспитач муши ~ свойого воспитанїка же би робел добре** васпитач мора усмерити свог васпитаника да чини добро; **б)** *прен.* посаветовати; упутити; убедити

управиц ше -им ше *зак.* **1.** (*упарто дацо робиц, упиц ше*) запети; уинатити се; **2.** (*на дакого*) окомити се на кога

управни -а -е управни; ~ **будинок** управна зграда; ~ **одбор** управни одбор

управяц -ям *нєзак.* **1.** уграђивати; **2.** управљати; **3.** (*дакого*) **а)** усмеравати; **любов управя волю дзецка на добре** љубав усмерава вољу детета на добро; **б)** саветовати; упућивати; убеђивати

управяци -а -е *ґрам.* управни; ~ **дієслово** управни глагол

управяч *х.* управљач

упрагнуц -нєм *зак.* упрегнути

упрагнуц ше -нєм ше *зак.* упрегнути се

упраговац -гуєм *нєзак.* упрезати

упраговац ше -гуєм ше *нєзак.* упрезати се

упражиц -им *зак.* испржити; ~ **ратоти (ратоту)** испржити кајгану

упражиц ше -им ше *зак.* испржити се

упрекосни -а -е пркосан; инатљив

упрекоснїк *х. оп.* **упрекошнїк**

упрекосносц *ж. оп.* **упрекосценє**

упрекосц I *присл.* заинат, из ината; **робиц** ~ терати инат; заинатити се; **II** *прим. з дат.* упркос, унаточ; ~ **болю и вистатосци вон ишол далєй** упркос болу и умору он је ишао даље

упрекосценє *с.* пркошење; пркос; инат, терање ината

упрекосциц -им *нєзак.* пркосити; терати инат, инатити се, заинатити се

упрекошнїк *х.* пркосник; инаџија

упрепасциц -им *зак.* упропастити

упрепасциц ше -им ше *зак.* упропастити се

упрепасцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* упропашћивати (се)

упресц -едзем *зак.* упрести

упрец -ем *зак.* **1. а)** (*до дачого*) подупрети, подметнути; **упар з плєцом до коча и задрилєл коч** подметнуо је раме и гурнуо кола; **б)** ~ **попатрунок додалєка** упрети поглед у даљину; **2.** уперити; ~ **пиштоль до дакого** уперити пиштољ у кога

упрец ше -ем ше *зак.* **1.** запети, надрети; заинатити се; узјогунити се; укопистити се, закопистити се; **2.** (*усиловац ше*) упрети се, упети се

упросцени -а -е упрошћен

упросценосц *ж.* упрошћеност

упросциц -им *зак.* упростити

упросцовац -цуєм *нєзак.* упрошћавати

упуй *викр. за виражованє нєодоброваня, подшмиху тому цо ше нє ганьби, цо ше нєдостойно справує* и-ју, уха, уа, срам те било;

упукац -ам *зак.* **1.** испећи; испржити; ~ **ґестинї** испећи кестен; ~ **чутку кукурици** испећи клип кукуруза; ~ **кафу** испржити кафу; **2.** искокати; ~ **пуканки** искокати кукуруз

упукац ше -ам ше *зак.* испећи се; искокати се; испржити се

упумповац -пуєм *зак.* упумпати

упумповйовац -юєм *нєзак.* упумпавати

упут *х.* упут; ~ **за болницу** упут до шпиталю

упутени -а -е *оп.* **упуцени**

упутиц -им *зак. оп.* **упуциц**

упутиц ше -им ше *зак. оп.* **упуциц ше**

упутйовац -юєм *нєзак. оп.* **упуцовац**

упутнїца *ж. пошт.* упутница

упутство *с.* упутство

упуцени -а -е упућен

упуциц -им *зак.* упутити

упуциц ше -им ше *зак.* **1.** (*рушиц ше, пойсц*) запутити се, упутити се; **2.** (*научиц ше, упознац ше*) упутити се; **добре ше упуцел до роботи** добро се упутио у посао; **3.** (*почац даґдзе часто приходзиц*) навадити се

упуцовац -цуєм *нєзак.* упућивати

упущиц ше -им ше *зак.* упустити се

упущовац ше -щуєм ше *нєзак.* упуштати се

ураґан *х.* ураган

урам *вок. заст.* господине

урамиц -им *зак.* урамити; уоквирити

урамйовац -юєм *нєзак.* урамљивати; уоквиривати

урамйовач *х.* урамљивач

ураний *и* **ураниюм** *х.*

уранij(ум)

уранов -а -о уранов; урански

урастац -ам *нєзак.* урастати, урашћивати

ураховац (ше) -хуєм (ше) *зак.* урачунати (се); убројати (се); уврстити (се)

ураховйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* урачунавати (се); убрајати (се); уврштавати (се)

ураховлїви *и* **ураховююци** -а -е урачунљив

урачковац -куєм *зак.* убауљати

урбани -а -е урбани

урбанизация *ж*. урбанизација

урбаниз(е)м -зму/-зма *х.* урбанизам

урбанизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* урбанизовати (се), урбанизирати (се)

урбанист -та *и* **урбаниста** -ти *х.* урбанист(а)

урбанистични -а -е урбанистички

урбар *х. ист.* урбар

урбарец -рца *х. ист.* кмет

урвац (ше) -вем (ше) *зак. оп.* **урвец (ше)**

урвацка *ж. пастир.* (*за вязанє батога ґу пориску*) повраз (*в.*), назамка (*в.*), гаћице (*в.*)

урвец -ем *зак.* **1.** прекинути, растргнути; покидати; **2.** *прен.* **а)** уграбити; добити, извући што од кога; **б)** (*буц покарани*) добити; извући; **урвал** добио је батина

урвец ше -ем ше *зак.* **1.** прекинути се, растргнути се; покидати се; **2.** сломити се; **вдерел з косу до каменя, та ше му коса урвала** ударио је косом о камен, па је сломио косу; ¤ **урвала ше хмара** провали се киша (небо); провала облака; ~ **од роботи** претргнути се од посла

урґентни -а -е ургентан

урґирац -ам *и* **урґировац** -руєм *зак. и нєзак.* ургирати

уреа *ж. поль.* уреа

уредба *ж*. уредба

урез *х.* урез, зарез; жлеб; урезотина

урезане -ного *с*. посекотина

урезац -ежем *зак.* **1.** урезати, усећи; ужлебити; **2.** посећи; **урезал палєц** посекао је прст

урезац ше -ежем ше *зак.* **1.** урезати се, усећи се; ужлебити се; **2.** посећи се; **урезал ше з ножом** посекао се ножем

урезнїк *х.* и **урезнїца** *ж. метал.* урезник, урезница

урезовац (ше) -зуєм (ше) *нєзак.* **1.** урезивати (се), усецати (се); ужлебљавати (се); **2.** *нєзак. ґу* **урезац (ше) (2)**

урекац -ам *нєзак. празн.* урицати

урекнуц -нєм *зак. празн.* урећи, урекнути

урекнуце *с. празн.* урок

уремия *ж. мед*. уремија

уретер -тра *х. анат.* уретер

уретра *х. анат.* уретра

урывок -вку/-вка *х.*: **чуц на уривки** чути на прекиде, чути одломке разговора; **писац на уривки** писати на прекиде

урин *х.* урин

уриновац -нуєм *нєзак.* уринирати

урисовац -суєм *зак.* уцртати

урисовйовац -юєм *нєзак.* уцртавати

уриц ше -иєм ше *зак.* увући се

урлаб *и* **урлап** *х.* одсуство (*војничко*)

урма *ж. бот.* урма (Phoenix dactylifera)

урна *ж*. урна

уробени -а -е (*барз заробени*) презапослен; запослен, упослен; заокупиран; заузет

уробеносц *ж*. презапосленост

уробиц -им *зак.* урадити; учинити

уробиц ше -им ше *зак.* зарадити се; заокупити се

уровнїловка *ж*. уравниловка

уровноважени -а -е уравнотежен; сталожен

уровноваженосц *ж.* уравнотеженост; сталоженост

уровноважиц (ше) -им (ше) *зак.* уравнотежити (се); сталожити (се)

уродай *х. оп.* **урожай**

уроджай *х.* и **уроджая** *ж. заст. оп.* **урожай**

уродзени -а -е урођен

уродзеносц *ж.* урођеност

уродзиц -им *зак. заст.* (*зродзиц*) родити, дати род

урожай *х.* род; принос; летина; беричет; жетва

урожайни -а -е приносан, родан; беричетан

урожайносц *ж.* родност; **повекшац ~ жеми** повећати родност земље

урозумиц (ше) -им (ше) *зак.* уразумети (се); опаметити (се)

урозумйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* уразумљивати (се); опамећивати (се)

урологґ *х.* уролог

урологґийни -а -е урολошки

уроснуц -ошнєм *зак.* урасти

урубане -ного *с.* посекотина (*секиром, српом и сл.*)

урубац -бем *зак.* **1.** посећи (*секиром, српом и сл.*); **урубал себе палєц на ноги** посекао је себи секиром прст на нози; **2.** усећи; **драга урубана у брегу** пут је усечен у брегу

урубац ше -бем ше *зак.* посећи се (*секиром, српом и сл.*)

уруґвайски -а -е уругвајски

уруциц -им *зак.* убацити

уруциц ше -им ше *зак.* убацити се

уруцовац -цуєм *нєзак.* убацивати

уруцовац ше -цуєм ше *нєзак.* убацивати се

уручене *с.* уручење

уручиц -им *зак.* уручити

уручователь *х.* уручилац; достављач

уручовац -чуєм *нєзак.* уручивати; достављати

уручовач *х. оп.* **уручователь**

уряд *х.* уред, надлештво, звање; канцеларија

уряднїк *х.* чиновник

уряднїца *ж.* чиновница

уряднїцтво *с.* чиновништво

урядов -а -о уредски

урядови -а -о/-е званичан, службен

урядово *присл.* званично, службено

усадзиц -им *зак. прен.* усадити

усадзовац -дзуєм *нєзак. прен.* усађивати

усалашиц ше -им ше *зак.* **1.** трајно се населити; укотвити се; одсести; ухватити корен; **2.** *прен.* угнездити се

усалашовац ше -шуєм ше *нєзак.* **1.** трајно се насељавати; укотвљавати се; одседати; хватати корен; **2.** *прен.* гнездити се, угнежђивати се

усвоєна -ней *ж.* усвојеница

усвоєнє *с.* усвојење

усвоєни -ного *х.* усвојеник

усвоїтель *х.* усвојилац

усвоїц -їм *зак.* **1.** усвојити; **2.** (*дзецко*) усвојити; усинити

усвойовац -юєм *нєзак.* **1.** усвајати; **2.** (*дзецко*) усвајати; усиновљавати

уселєнє *с.* усељење

уселєнєц -нца *х.* усељеник

уселєнїцки *и* **уселєнски** -а -е усељенички

уселїви -а -е усељив

уселїц (ше) -їм (ше) *зак.* уселити (се)

усельованє *с.* усељавање

усельовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* усељавати (се)

Усикновениє *с. церкв.* (*швето 29. 08/11. 09*) Усекованије, Усековање

усиловац ше -луєм ше **I** *зак.* **1.** усилити се; прегнути све силе; уложити напор; запети; упрети се, упети се; **2.** потрудити се, уложити труд; **II** *нєзак.* трудити се, улагати напоре, настојати; **нова власц ше усилує зробиц цо вецей** нова власт настоји да уради што више

усиловни -а -е **1.** напоран; **2.** који улаже много труда у нешто,

ревностан; **бул вредни и** ~ био је вредан и ревностан

усиловно *присл.* ревносно

усиловносц *ж.* **1.** напор; прегнуће; **2.** ревносност

усипац -пем *зак.* **1.** (*сипкацу материю*) усути; **2.** (*чечносц*) усути, улити

усиповац -пуєм *нєзак.* **1.** (*сипкацу материю*) усипати; **2.** (*чечносц*) усипати, уливати

ускаковац -куєм *нєзак.* ускакати, ускакивати

ускладзиц (ше) -им (ше) *зак.* ускладити (се); саобразити (се)

ускладзовац (ше) -дзуєм (ше) *нєзак.* усклађивати (се); саображавати (се)

ускок *х. звич. мн. ист.* ускок

ускориц -им *зак. заст.* убрзати

ускорйовац -юєм *нєзак. заст.* убрзавати

ускоцки -а -е (< **ускок**) ускочки

ускочиц -им *зак.* ускочити

ускубнуц -нєм *зак.* чупнути, мало почупати; ~ **дакого за власи** чупнути кога за косу

услишиц -им *зак. кнїжк.* услишити, услишати

условиє *с.* услов

условиц -им *зак.* условити

условйовац -юєм *нєзак.* условљавати

условни -а -е услован

условно *присл.* условно

услуга *ж.* услуга

услужиц -им *зак.* услужити

услужни -а -е услужан

услужносц *ж.* услужност

услужовац -жуєм *нєзак.* услуживати

усни -а -е **1.** усни; ~ **гармоника** усна хармоника; **2.** усмен; ~ **испит** усмени испит

усно *присл.* усмено

усовершиц (ше) -им (ше) *зак.* усавршити (се)

усовершованє *с.* усавршавање

усовершовац (ше) -шуєм (ше) *нєзак.* усавршавати (се)

усовершовач *х.* усавршилац, усавршитељ

усоглашиц -им *зак.* усагласити; ускладити; саобразити

усоглашовац -шуєм *нєзак.* усаглашавати; усклађивати; саображавати

усопши -а -е (*умарти*) упокојен, благопокојни, блаженопочивши

успавйовац -юєм *нєзак.* успављивати

успавйовач *х.* успављивач

успавююци -а -е успављујући

успац ушпим *зак.* успавати

Успениє *и* **Успениє Пресвятей Богородици** *с. церкв.* (*швето 15/28. авґуста*) Успење, Успеније (*оп.* **Велька матка божа** (*под* **матка**))

успих *х.* успех; **без успиху** без успеха

успишни -а -е успешан; успео

успокоїц (ше) -їм (ше) *зак.* успокојити (се), умирити (се)

успокойовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* успокојавати (се), умиривати (се)

усприч *присл.*: **дац ше** ~ *оп.* **досприч**

уста *с. мн.* **1.** уста; **2.** чељуст; ◊ **раз до устох** један залогај; ¤ **аж би му з устох винял** броји му залогаје; **аж** ~ **отверац** (*барз слухац*) слушати отворених уста, претворити се у уво; **анї** ~ **нє отвориц** (*анї ше нє озвец*) ни уста не отворити, не обелити ни зуба; **виняц дакому з устох** отети коме из уста, узети коме реч из уста; **заврец дакому** ~ (*нє дац дакому бешедовац*) затворити (зачепити, везати) коме уста; **згоркло би ше му у устох** (*нє стримал ше, мушел повесц*) проговориће на лакат; **одривац од устох** (*шпоровац и на єдзеню*) откидати од уста (од грла); **отвориц** ~ отворити уста, заустити

устав *х.* устав

уставни -а -е уставан

уставносц *ж.* уставност

уставотворни -а -е уставотворни

устаємнєни -а -е устаљен

устаємнїц (ше) -їм (ше) *зак.* усталити (се)

устаємньовац (ше) -нюєм (ше) *зак.* устаљивати (се)

установа *ж.* установа

установенє *с.* успостава; установљење; устројство

установиц -им *зак.* успоставити; установити; устројити

установйовац -юєм *нєзак.* успостављати; установљавати; устројавати

установяц -ям *нєзак.* *оп.* **установйовац**

устарени -а -е остарео

устариц ше -им ше *зак.* остарети; **остатнї роки ше барз устарел** последњих година је јако остарео

устарйовац ше -юєм ше *нєзак.* старити

устати¹ -а -е **1.** устајао; мемљив, мемлав; ~ **воздух** устајао ваздух

устати² -а -е устат; устоња

устатосц *ж.* устајалост

устац ше -нєм ше *зак.* устајати се; залежати се

усташ *х.* *ист.* усташа

усташски -а -е усташки

устоболь *х.* *мед., вет.* устобоља

устов -а -о/-е **1.** усни; **2.** чељусни

устолїчиц (ше) -им (ше) *зак.* устоличити (се)

усточка *с. мн. дем. и гипок*. усташца

устрашени -а -е уплашен; престрашен

устрашиц ше -им ше *зак.* уплашити се; престрашити се

устред *прим. оп.* **уштред**

устредковац -куєм *зак.* упросечити

устройство *с.* устројство

уступац -ам *нєзак.* уступати

уступитель *х.* уступилац

уступиц -им *зак.* уступити

уступйовац -юєм *нєзак. оп.* **уступац**

уступок -пку/-пка *х.* уступак

усудзиц ше -им ше *зак.* усудити се

усудзовац ше -дзуєм ше *нєзак.* усуђивати се

усукац -ам *зак.* **1.** (*зосукац*) усукати; упрести; **2.** *прен.* лупити; бубнути

усуковац -куєм *нєзак.* усукивати; упредати

утабориц (ше) -им (ше) *зак.* утаборити (се), улогорити (се)

утаборйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* улогоравати (се)

утаборовац (ше) -руєм (ше) *зак. оп.* **утабориц (ше)**

утаєнє *с.* утаја

утаєни -а -е ћутљив, неразговоран; затворен у себе

утаїц -їм *зак.* утајити; затајити

утайовац -юєм утајивати; затајивати

утайовач *х.* утајивач

утапшац -ам *зак.* утабати; утапкати; изгазити; утоптати; утабанати; утрти

утапшовац -шуєм *нєзак.* утабавати; утапкавати; утирати

утаргнуц -нєм *зак.* **1.** (*розтаргнуц*) прекинути; покидати; **2.** (*претаргнуц исносванє дачого*) укинути; ~ **устав** укинути устав

утаргнуц ше -нєм ше *зак.* прекинути се, покидати се

утаргнуце *с.* укинуће

утаргованє *с.* укидање

утарговац -гуєм *нєзак.* **1.** (*розтарговац*) прекидати; **2.** (*претарговац исносванє дачого*) укидати

утвердзенє *с.* **1.** утврђење; утврда; **2.** учвршћење

утвердзени -а -е **1.** утврђен; учвршћен; **2.** уверен, сигуран; ~ **вон утвердзени же то так** он је уверен да је то тако

утвердзиц -им *зак.* **1.** утврдити; учврстити; **2.** (*констатовац*) утврдити; установити

утвердзиц ше -им ше *зак.* **1.** утврдити се; учврстити се; **2.** (*пресвечиц ше*) уверити се; **утвердзела ше же то нє була правда** уверила се да то није била истина

утвердзовац -дзуєм *нєзак.* **1.** утврђивати; учвршћивати; **2.** (*констатовац*) утврђивати; установљавати

утвердзовац ше -дзуєм ше *нєзак.* утврђивати се; учвршћивати се

утерховани -а -е оптерећен (*послом*)

утикач *х. ел.* утикач, укључник

утикнуц -нєм *зак.* утицати, имати уплив, дејствовати; **на погоршанє його здравя утикла и його стара рана** на погоршање његовог здравља утицала је и његова стара рана

утилитариз(е)м -зму/-зма *х.* утилитаризам

утилитаристични -а -е утилитаристички

утим *присл.* (*у тей хвильки*) тада, онда, уто, утом; ~ **и вон сцигнул** утом је и он стигао

утити -а -е гојазан

утитосц *ж.* угојеност

утиц -иєм *зак.* угојити се

утїшитель *х.* утешилац, утешитељ

уткавац -ам *нєзак.* уткивати

уткац -ам *зак.* уткати

утнуц -нєм *зак.* ударити; лупити; ошинути

уток *х. ткац.* потка

утопийни -а -е утопијски

утопистични -а -е утопистичан, утопистички

утопиц -им *зак.* (*дакус натопиц*) мало наложити; **утоп дакус, бо жимно** наложи мало, јер је хладно

утопия *ж.* утопија

утохмац ше -ам ше *зак.* увући се

уточньовац -нюєм *нєзак.* прецизирати

утрапени -а -е измучен, изнурен

утрата *ж.* губитак; мањак

утраташ *х.* губиташ

утрациц -им *зак.* изгубити; лишити се; **з язиком бизме утрацели и свою народносц** са језиком бисмо изгубили и своју народност

утрациц ше -им ше (*дакого/дачого*) *зак. заст.* изгубити, остати без чега; **нє предам я оцову жем, нє сцем ше утрациц свойого** нећу да продам очеву земљу, нећу да изгубим своје

утрепац -пем *зак.* (*нєрозумно потрошиц*) утући; **на цо ши утрепал телї роки!?** на шта си утукао толике године!?

утрепац ше -пем ше *зак.* ући, увући се (*и направити штете*)

утресац -ам *нєзак.*: ~ **мех** набијати (натресати) џак

утресц -ешем *зак.*: ~ **мех** набити (натрести) џак; **утреш дакус мех же би вецей жита до нього стануло** набиј мало џак да више пшенице у њега стане

утрец -ем *зак.* обрисати

утрец ше -ем ше *зак.* обрисати се

утриня *ж. церкв.* јутрење, јутрења

утроба *ж.* утроба

утробни -а -е *и* **утробов(и)** -а -о/-е утробни

утройнїсциц (ше) -им (ше) *зак.* утростручити (се)

утройнїсцовац ше -цуєм (ше) *нєзак.* утростручавати се

утрошок -шку/-шка *х.* утрошак

утрудзени -а -е уморан

утупиц -им *зак.* (*чежко научиц, похопиц*) некако научити (схватити), оварисати; **на концу утупел и разєдну** најзад је некако научио и таблицу множења; **нє могол ~ роботу мотора** није могао да схвати рад мотора; ¤ ~ **до глави** запамтити једном заувек, утувити у главу

уф *викр. за виражованє нєсцерпеня* уф, ух

уфарадловац ше -луєм ше *зак. експр.* задихати се; уздахтати се, задахтати се

уферґесциц -им *зак.* (*погубиц, зашнїциц*) загрдити; упрскати

уфкац -ам *нєзак.* (*повторйовац викричнїк нєсцерпеносци* уф) уфкати

уфукац ше -ам ше *зак.* задихати се, задувати се

ух *викр. за виражованє нєсцерпеня* уф, ух; бре

ухати -а -е уват, ушат

ухватнуц -нєм *зак.* зграбити; уграбити

ухвациц -им *зак. оп.* **ухватнуц**

ухилєни -а -е погнут

ухилїц ше -їм ше *зак.* погнути се

ухильовац ше -люєм ше *нєзак.* повијати се

ухмалїц -їм (*дакому* и *дакого*) *зак.* (*моцно вдериц*) одрапити; одаламити; опаучити; **кед ци ухмалїм єдну** кад те одаламим

ухо *с.* **1.** уво; **2.** (*на судзини и под.*) уво, дршка, ушка, ушица; **3.** *звич. мн.* **уха** (*загнути угли на кнїжки*) магареће уши; **4. уха** *мн. зоол.* шкрге; ◊ **аж да ми (му, єй** *и под.***) уха окусали** деца су била јако несташна и јако су ми (му, јој *и сл.*) досадила; **аж му пука за ухами** (*барз смачнє є*) једе да [све] пуца за ушима (иза ушију); **аж поза уха идзе (ишло)** (*барз квашне або горке єдзенє*) тако кисело (горко) да намигнеш на рођеног оца; **аж уха напинац** наћулити (напети) уши; **анї за уха го нє вицагнєш** (*нє сце висц медзи швет*) затворио се у четири зида; [**анї з оком нє клїпнул**] **анї з ухом нє стригнул** (*нє злєкол ше, нє зорвал ше на дачийо гандрованє и под.*) није ни трепнуо; **анї з ухом нє кивнул (махнул, рушел)** (*на дачий розказ и под.*) није ни мрднуо; **биц дакого по ухох: хто це бил по ухох же биш то робел!?** ко те је терао да то урадиш!?; **блато по уха** блато до ушију; **бої ше же му уха (власи) омаржню** (*нє знял шапку при поздраву*) има врапца под капом; **вицагац дакому уха** ишчупати (извући) коме уши; **дац дакому поза уха** опалити коме шамарчину; **дойсц дакому до ухох** доћи коме до ушију; **єдно другому по уха** једно другом до ува; **залюбиц ше по уха** заљубити се до ушију; **замасцени (заблацени) по уха** умазан (блатњав) до ушију; **мац ценки уха** (*добре чуц*) бити танких ушију, имати зечје уши; **на єдно война на друге видзе** кроз једно уво уђе кроз друго изађе; **напнуц уха** наћулити уши; претворити се у уво; **нїхто це нє бил по ухох** нико те није терао да то радиш; **оєдли (огризли) би му уха** јако се лакоме на његово јело; ~ **ци твойо** богара ти твога

ухов -а -о **1.** ушни; **2.** шкржни; ◊ ~ **коритко** *анат.* ушка, ушна шкољка

уход *х.* **1.** (*на обєкту*) улаз; **2.** (*уходзенє*) улаз, улазак

уходзени -а -е уходан

уходзеносц *ж.* уходаност

уходзиц -им *нєзак.* **1.** улазити; **2.** (*до превозки*) улазити, укрцавати се

уходзиц ше -им ше *зак.* уходати се

уходни -а -е улазни

уходнїца *ж.* улазница

ухпац -ам *зак.* увући, завући; турити; утрпати; углавити

ухпац ше -ам ше *зак.* увући се, завући се; утурити се; утрпати се; углавити се; утиснути се

уцагнути -а -е увучен; ◊ ~ **шорик** (*нови пасус*) увучен ред

уцагнуц -нєм *зак.* **1.** (*ухпац*) увући, завући; **2.** (*зариц*) зарити; уринути; уронити; забити; ~ **главу медзи плєца** забити главу међу рамена; **3.** (*уцицац*) увући; усркати; ушмркати; **4.** (*ґнот на лампи же би слабше швицела*) уврнути, утулити, нажмирити; ~ **лампу** уврнути лампу; **уцагнї лампу же**

би дзеци могли спац уврни лампу да деца могу да спавају; **5.** *прен.* увући, уплести; умешати; ~ **дакого до звади** уплести кога у свађу

уцагнуц ше -нєм ше *зак.* **1.** (*вохпац ше*) увући се, завући се; **2.** (*покрадзме войсц*) увући се; ушуљати се, ушуњати се; **3.** увући се, упузати

уцаговац -гуєм *нєзак.* **1.** (*запихац*) увлачити, завлачити; **2.** (*руки, главу – заривац*) заривати; урађати; забијати; **3.** (*уцицовац*) увлачити; усркивати; ушмркивати; **4.** (*ґнот на лампи*) увртати; **5.** *прен.* (*мишац до дачого*) увлачити, уплитати; мешати

уцаговац ше -гуєм ше *нєзак.* **1.** (*запихац ше*) увлачити се, завлачити се; **2.** (*покрадзме уходзиц*) увлачити се; ушуљавати се, ушуњавати се

уцалє *присл.* у целини; уцело; све одједном; цео; **упечену рибу предложела на стол** ~ печену рибу сервирала је на сто целу

уцац утнєм *зак.* **1.** (*з батогом*) ошинути, шибнути, швићнути; **2.** (*з палїцу и под.*) звизнути, одрапити, распалити

уцек *х.* ушће

уцекац -ам *нєзак.* **1.** (*улївац ше*) утицати; **2.** *заст. оп.* **сцекац**

уцекнуц -нєм *зак. заст. оп.* **сцекнуц**

уцелотворенє *с.* утеловљење

уцена *ж.* уцена

уценїц -їм уценити

уценьовац -нюєм *нєзак.* уцењивати

уценьовач *х.* уцењивач

уцепелїц ше -їм ше *зак. оп.* **уцополїц ше**

уцерац -ам *нєзак.* брисати

уцерац ше -ам ше *нєзак.* брисати се

уцерач *х.* и **уцераче** *с.* **1.** брисач; **2.** отирач

уцинац -ам *нєзак.* ударати; швићкати; шибати; оплетати; ~ **коня з батогом** оплетати коња бичем; ~ **дакого з очми** севати на кога очима

уцискац -ам *зак.* **1.** (*ухпац*) угурати, гурнути; турити; утрпати; углавити; **2.** *коц.* (*удрилїц*) угурати, гурнути; ~ **фурик до шопи** угурати колица у шупу

уцискац ше -ам ше *зак.* угурати се

уцисковац -куєм *нєзак.* **1.** угуравати; **2.** (*класц одцисок*) утискивати

уцисковац ше -куєм ше *нєзак.* угуравати се

уциснуц -ишнєм *зак.* (*положиц одцисок*) утиснути

уцихнуц -нєм *зак.* **1.** заћутати, уђутати, утихнути; **2.** (*змириц ше – о витре, бурї*) утихнути; утишати се, стишати се

уциховац -хуєм *нєзак.* **1.** *нєзак.* *ґу* **уцихнуц (1)**; **2.** (*змирйовац ше*) утишавати се, стишавати се

уцихшац (ше) -ам (ше) *зак. оп.* **уцишац (ше)**

уцицац -ам *зак.* усисати

уцицовац -цуєм *нєзак.* усисивати, усисавати

уцицовач *х.* усисивач

уцицуюци -а -е усисни

уцишац (ше) -ам (ше) *зак.* утишати (се), стишати (се)

уцишиц (ше) -им (ше) *зак. оп.* **уцишац (ше)**

уцишовац (ше) -шуєм (ше) *нєзак.* утишавати (се), стишавати (се)

уцополїц ше -їм ше *зак.* увалити се; **уцополєл ше на фотелю** увалио се у фотељу

уцукровац ше -руєм ше *зак.* ушећерити се

учальня *ж.* учионица

учальньов(и) а -о/-е учионички

учас *присл.* зачас; часком; у трену; одмах, за тили час

учаснїк *и* **учашнїк** *х.* учесник

учаснїца *и* **учашнїца** *х.* учесница

участвованє *с.* учешће

участвовац -вуєм *нєзак.*

учествовати, суделовати

учасц *ж.* **1.** учешће; **2.** удео

учашнїк *х. оп. под* **учаснїк**

учашнїца *ж. оп. под* **учаснїца**

учвиркнуц -нєм *зак.* уштркнути, штркнути, уштрцнути, штрцнути

учебнїк *х.* уџбеник

учебнїцки -а -е уџбенички

ученє *с.* учење

учени -а -е **1.** учен; **2. учени** -ного *х.* научник, знанственик

ученїк *х.* **1.** добар ученик; **вон бул** ~ он је био добар ученик; **2.** *рел. и др.* ученик

учерпнуц -нєм *зак.* усути, насути (*кутлачом*); **учерпнї себе дакус юшки** наспи себи мало супе

учечиц -им *зак.* утећи, улити се

учидло *с.* учило

учинитель *х. правн.* (*виновнїк*) учинилац

учинок -нку/-нка *х. заст.* **1.** дело; поступак; **2.** резултат

учитель *х.* учитељ; уча

учителька *ж.* учитељица

учительски -а -е учитељски

учитйовац -юєм *нєзак.* (*ґу* **учитнуц**) ућуткивати се, замукивати; завезивати

учиткац -ам *зак.* ућуткати, заћуткати

учитковац -куєм *нєзак.* ућуткивати, заћуткивати; шуткати

учитнуц -нєм *зак.* заћутати, умукнути; завезати; увући језик, метнути језик за зубе; **учитнї!** завежи!; **учитнєш уж раз?!** хоћеш ли једном престати?!; ¤ ~ **як вша (уша) у храсти** увући се у мишју рупу

учиц -им *нєзак.* **I** *прех.* учити; ~ **дакого танцовац** учити кога плесати; **II** *нєпрех. оп.* **учиц ше (1)**; ¤ **нашол кого будзе учиц** бостанџији краставце продаје; ~ **школи** *заст.* школовати се, учити школе

учиц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*усвойовац знанє*) учити; **нєшка ше мам вельо учиц** данас имам много да учим; **кед ше будзеш добре учиц, пойдзеш на лєтованє** ако будеш добро учио, ићи ћеш на летовање; **їх син ше добре учи** њихов син добро учи, њихов син је добар ђак; **2.** (*за дакого – виучовац ремесло, фах*) учити; **пошол ше учиц за електричара** отишао је да учи за електричара; **3.** учити се; ~ **робиц** учити се раду; ~ **жиц** учити се животу

учишлїц (ше) -їм (ше) *зак.* убројати (се), урачунати (се), уврстити (се)

учишльовац (ше) -люєм (ше) *нєзак.* убрајати (се), урачунавати (се), уврштавати се

учленїц (ше) -їм (ше) *зак.* учланити (се)

учленьовац (ше) -нюєм (ше) *нєзак.* учлањивати (се)

учтиви -а -е учтив

учтивосц *ж.* учтивост

учухац -ам *зак.* утрљати

учуховац -хуєм *нєзак.* утрљавати

учуц -уєм *зак.* чути, зачути; **нє учул сом го добре** нисам га чуо добро

учуц ше -уєм ше *зак.* **1.** зачути се; допрети; **2.** *взаєм. повр.* чути се; **учуєме ше ище** још ћемо се чути

уша *ж.* уш, ваш; ¤ **буц цихо як** ~ **у храсти** ћутати као оловом заливен; покрити се (поклопити се) ушима; **вшадзи ше винайдзе як** ~ свуд се утрпа где га не треба

ушави -а -е вашљив

ушавосц *ж.* вашљивост

ушедзиц ше -им ше *зак.* уседети се

ушедков(и) -а -о/-е таложни

ушедлїна *ж.* талог

ушедни -а -е *оп.* **ушедков(и)**

ушеднуц ше -нєм ше *зак.* уталожити се, сталожити се, слегнути се; **прах ше ушеднул** прашина се сталожила; **кафа ше ушедла** кафа се слегла; **писок у води ше ушеднул** вода се сталожила

ушеднуце *с.* талог

ушедованє *с.* таложење

ушедовац ше -дуєм ше *нєзак.* таложити се, слегати се; сецовати се

ушедок -дку/-дка *х.* талог

ушесцернїсциц -им *зак.* ушестостручити

ушивац -ам *нєзак.* ушивати

ушикац ше -ам ше *зак. коц.* ознојити се, оросити се (*о стаклима и сл.*) (*оп.* **ошикац ше**)

ушиковац ше -куєм ше *нєзак. коц.* знојити се, сузити (*о стаклима и сл.*) (*оп.* **ошиковац ше**)

ушиц -иєм *зак.* **1.** сашити; **ушила себе сукню** сашила је себи хаљину; **2.** (*уруциц зоз шицом*) ушити

ушка *с. мн. оп.* **ухо (4)**

ушкалїц ше -їм ше *зак.* озледити се, повредити се

ушко *с.* **1.** *дем.* увце, увешце, увенце; **2.** (*на судзини и под.*) уво, дршка, ушка, ушица; **3.** (*на игли*) ушица, уво; **4.** (*на раму окулярох*) ушица; **5. ушка** *мн.* (*конци женскей хусточки*) крајеви; ¤ **прецагнуц ше през иглово** ~ провући се кроз иглене уши

ушкрабнуц (ше) -нєм (ше) *зак.* огребати (се), огрепсти (се)

ушлїдзиц -им *зак.* уследити

ушмелїц ше -їм ше *зак.* усудити се; осмелити се; **кед ше ушмелї ище раз присц, та го набиєм** ако се усуди још једном доћи, избићу га

ушмердзиц ше -им ше *зак.* усмрдети се

ушов -а -о (< **уша**) ушни

ушоренє *с.* **1.** уређење; устројство; **2.** уређај

ушориц -им *зак.* уредити

ушориц ше -им ше *зак.* уредити се

ушорйовац -юєм *нєзак.* уређивати

ушорйовац (ше) -юєм (ше) *нєзак.* уређивати (се)

ушорйовацки -а -е уређивачки

ушорйовач *х.* уређивач

ушпацирац ше -ам ше *зак.* ушетати

ушпйовац -юєм *нєзак. оп.* **успавйовац**

ушпорованє *с.* уштеда; ~ **часу** уштеда времена

ушпоровац -руєм *зак.* уштедети

ушприцовац -цуєм *зак.* убризгати, ушприцати

ушприцовйовац -юєм *нєзак.* убризгавати, ушприцавати

ушпююци -а -е успављујући

уштвернїсциц (ше) -им (ше) *зак.* учетворостручити (се)

уштред *прим. з ґен.* усред; ~ **ноци** усред ноћи

уштухнуц -нєм *зак.* **1.** убости; боцнути; **2.** (*з руку до реброх*) мунути; **уштухнул до нього з локцом** мунуо га је лактом; **3.** *прен.* убости, боцнути, лецнути; **тоти слова го уштухли** ове речи су га уболе

уштухнуце *с.* убод

ущесциц -им *зак.* усрећити

ущесциц ше -им ше *зак.* усрећити се

ущесцователь *х.* усрећилац, усрећитељ

ущесцовац -цуєм *нєзак.* усрећивати

ущесцовац ше -цуєм ше *нєзак.* усрећивати се

ущесцовач *х.* *оп.* **ущесцователь**

ущешлївиц (ше) -им (ше) *зак. оп.* **ущесциц (ше)**

ущипнуц -нєм *зак.* уштинути; штипнути

ущипнуце *с.* уштип

уява *ж.* **1.** лик; сподоба; **2.** авет; ~ **войни** авет рата; **3.** представа, имагинација

вяш *х.* (*кратки капут або бунда*) јанкел (*в.*), гуњ

Ф

фабрика *ж.* фабрика, творница

фабрикант *х.* фабрикант, творничар

фабрикат *х.* фабрикат

фабриков -а -о (*хтори ше одноши на фабрику*): ~ **зданиє** зграда фабрике

фабриковац -куєм *зак. и нєзак.* фабриковати

фабрични -а -е фабрички, творнички; ~ **продукт** фабрички производ

фабула *ж.* фабула

фаворизовац -зуєм *зак. и нєзак.* фаворизовати, фаворизирати

фаворит *х.* фаворит

фаворитка *ж.* фаворитикиња

фаґабунда *ж. и х.* и **фаґабундаш** *х. оп.* **ваґабунд**

фаґан *х.* (*гунцут*) мангуп, обешењак; **тоти хлапци знаю буц фаґанє** ови момци умеју да буду мангупи

фаґот *х. муз.* фагот

фаєрушка *ж. коц. оп.* **файрушка**

фаза *ж.* фаза

фазан *х.* фазан

фазанерия *ж.* фазанерија

фазанка *ж.* фазанка

фазанче *с.* фазанчић

фазни -а -е *и* **фазов(и)** -а -о/-е фазни

фазон *х.* фазон

фазоновац -нуєм *зак. и нєзак.* фазонирати

файни -а -е леп; фин; добар; **нє таки є ~, ма оштри попатрунок** није тако фин, има строг поглед

файно *присл.* лепо; фино

файронт *х.* фајронт

файрушка *ж. бот.* кадифица (Tagetes L.)

файта *ж.* врста; пасмина; сорта; ~ **угля** врста угља; ~ **кравох** пасмина крава; ~ **жита** сорта пшенице; **вон зоз їх файти** он је њихове сорте; ◊ **на файту** приплодни, расплодни, за приплод; **охабиц на файту** оставити за запат (за приплод)

файфа *ж. ткац.* цев, мосур

файчиц -им *нєзак.* пушити; много пушити

факир *х.* факир

факля *ж.* бакља, луч, луча

факляда *ж.* бакљада

факльоношач *х.* бакљоноша, лучоноша

факултет *х.* факуктет

факс *х. техн.* факс

факсимил *х.* факсимил

факт *х.* чињеница, фак(а)т

фактични -а -е фактичан

фактично *присл.* фактички, фактично

фактови -а -о/-е чињенички

фактоґрафски -а -е фактографски

фактор *х.* чинилац, фактор

фактура *ж. фин., тарґ.* фактура

фактуровац -руєм *зак. и нєзак.* фактурисати, фактурирати

факултативни -а -е факултативан

факултет *х.* факултет

факултетов -а -о (*хтори припада факултету*) факултетски

факултетски -а -е факултетски

фаланґа *ж.* фаланга

фаластовац -туєм *нєзак.* распарчавати; черечити; мрцварити

фалат *х.* **1.** комад; ~ **хлєба** комад хлеба; **театрални** ~ позоришни комад; **2.** (*нєвелькe розстоянє, часц драги и под.*): **були на фалаце од нас** били су на невеликој удаљености (мало даље) од нас; **помог му копац кукурицу на фалаце** помогао му је да копа кукуруз на једном делу њиве; ◊ **предавац на ~ (на кили, на литри)** продавати на комад (на крчму); ¤ **добри чловек як ~ хлєба** душа од човека, као хлеб, задушна баба; **чловек таки на ~** (*то вельки, целати чловек*) људескара

фалаток -тка *х.* **1.** комадић, парче; ~ **цеґли** комадић цигле; ~

жеми парче земље; **2.** залогај; **3. фалатки** *мн.* **а)** (*дачого розбитого*) крш; **б)** (*при резаню платна, металу*) фурда; ¤ **добри (масни, вельки) фалаток** добар залогај

фалаточок -чка *дем. х.* комадић, парченце

фалацик *х. дем.* комадић, парченце

фалациско *х. ауґм.* комадина

фалда *ж.* (*ранц*) фалта; набор

фалєчни -а -е *заст.* (*нєщири*) притворан, лажан, неискрен

фалєчнїк *х. заст.* притворица, неискрен човек

фалсификат *х.* фалсификат

фалсификатор *х.* фалсификатор

фалсификация *ж.* фалсификација

фалсификовац -куєм *зак. и нєзак.* фалсификовати

фалш *прикм. нєпрем. и присл.* фалш

фалшиви -а -е лажан; извештачен, усиљен; надри-; **фалшиви пенєжи** лажан новац; ~ **радосц** извештачена радост; ~ **майстор** надримајстор; ~ **лїкар** надрилекар; ~ **ученосц** надриученост

фальчиц -им *зак. оп.* **файчиц**

фама *ж.* фама

фамелия *ж.* породица, фамилија, обитељ; ◊ **по фамелиї** наследно

фамелийни -а -е породични, обитељски

фамилия *ж.* **1.** *оп.* **фамелия; 2.** *биол. и др.* фамилија

фамозни -а -е фамозан

фанатиз(е)м -зму/-зма *х.* фанатизам

фанатизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* фанатизовати (се), фанатизирати (се)

фанатик *х.* фанатик

фанатични -а -е фанатичан

фанґ *х. коц.* тор

фанґла *ж. буд.* фангла, кашика

фантазер *х.* сањалица, машталац, фантазер

фантазийносц *ж.* маштовитост

фантазирац -ам *и* **фантазировац** -руєм *нєзак.* фантазирати; сањарити; маштати

фантазия *ж.* фантазија; уображење; уобразиља; маштанија, машта

фантаст -та *и* **фантаста** -ти *х.* фантаст(а)

фантастика *ж.* фантастика

фантастични -а -е фантастичан

фантом *х.* фантом

фантомка *ж.* (*маска прейґ твари*) фантомка

фантомски -а -е фантомски

фанфара *ж.* фанфар, фанфара

фар *х. звич. мн. трансп.* фар

фара *ж. заст.* парохија

фараон *х. ист.* фараон

фарагун *х.* неваљалац, нитков, погано створење

фарба *ж.* боја

фарбар *х.* бојаџија, фарбар

фарбара *ж.* (*предавальня фарбох*) фарбара

фарбарня *ж.* (*роботня у хторей ше фарби платно и под.*) бојаџиница, фарбарница

фарбарски -а -е **1.** бојаџијски; **2.** цицан; **фарбарски хусточки** цицане мараме; ~ **сукня** цицана сукња; ◊ ~ **платно** *текст.* циц

фарбени -а -е бојен

фарбидло *с.* (*за фарбенє твари*) руменило

фарбиц -им *нєзак.* **1.** бојити; фарбати; **2.** *коц.* (*печацовац*) бојити дрвеним бојицама

фарбиц ше -им ше *нєзак.* (*фарбиц твар*) фарбати се; шминкати се; белити се

фарбянка *ж.* једнобојно јаје

фаризей *х. оп.* **фарисей**

фариковац -куєм *нєзак.* (*заношиц ше добока при круценю*) ошијавати, заошијавати се; **при круценю, у швидкосци, санки з нами фариковали, лємцо зме ше нє виврацели** при скретању, у

брзини, санке су се с нама заошијавале, тек што се нисмо преврнули

фарисей *х. ист. и прен.* фаризеј, фарисеј

фаркаш *х.* вук, курјак; ¤ **фаркаши жедли (поєдли) жиму** (*оцеплєло, чувствує ше же блїзко яр*) ≅ свети Сава ставио угарак у земљу, мирише на пролеће; **нє жедли (нє поєдли) фаркаши жиму** отоплило је, али још није крај зиме

фаркаши -а -е вуч(и)ји, курјачки

фаркашица *ж.* вучица, курјачица

фаркашски -а -е вуч(и)ји, курјачки; ◊ ~ **пес** вучјак

фаркаще -еца *с.* вуче, вучић

фаркнуц -нєм *зак. оп.* **фартнуц**

фарма *ж.* фарма

фармакологїя *ж.* фармакологија

фармацеут *х.* фармацеут

фармация *ж.* фармација

фармер *х.* фармер

фармерки *мн.* фармерице, фармерке

фармерски -а -е фармерски

фаровац -руєм (*од дакого/дачого*) *нєзак.* избегавати; **нє бул хто купиц слабу жем при лукох, бо людзе фарую од такей жеми** није био ко да купи слабу земљу уз ливаду, јер људи избегавају такву земљу

фарса *ж.* фарса

фартац -ам *нєзак.*: ~ **коня** *або* **краву** (*зоз словом "фарто" спонукац коня або краву же би ше помкли з места*) (в)артокати (фартокати) коња *или* краву (*в.*)

фартац ше -ам ше *нєзак.* вртети се лево-десно (*о привезаном коњу или крави*)

фартнуц -нєм *зак.*: ~ **коня** *або* **краву** (*зоз словом "фарто" спонукнуц коня або краву же би ше помкли з места*) (в)артокнути (фартокнути) коња *или* краву

фартнуц ше -нєм ше *зак.* (*помкнуц ше з места – о привязаним коньови або крави*) (в)артокнути се, фартокнути се; ¤ **фартнї ше** *фам.* макни се

фарто *викр. на коня або краву най ше помкнє з места* (ф)арто (*в.*), варто (*в.*)

фартух *х.* кецеља, прегача; ¤ **може (могла би) го у фартуху ношиц** жена има малог мужа

фартущок -щка *х. дем.* кецељица, прегачица

фарчиц -им *нєзак.* буктати, буктети, пламтети

фасада *ж.* фасада

фасадни -а -е фасадни

фасованє *с.* следовање; **достац** ~ добити следовање

фасовац -суєм *зак. и нєзак.* **1.** добијати, следовати; **вон на дзень фасує три єдзеня** он дневно следује три оброка; **2.** *прен.* добити/добијати батина; бити кажњен

фасцикла *ж.* фасцикла

фасцинантни -а -е фасцинантан

фасциновац -нуєм *зак. и нєзак.* фасцинирати

фаталист -та *и* **фаталиста** -ти *х.* фаталист(а)

фаталистични -а -е фаталистичан, фаталистички

фатални -а -е фаталан

фатаморґана *ж.* фатаморгана

фатюга *ж.* залистак, заперак; ¤ **аж фатюги (аж корень) пущел** јако дуго је седео (*на путовању, код неког у кући и сл.*)

фатьол *х.* **1.** (*млодей*) шлајер, вео; 2. (*часц женского муслиманского облєчива*) фереџа, зар; **3.** (*за рани*) завој; газа; **4.** (*покривач*) копрена, вео; ~ **цмоти** вео мрака

фатьолови -а -о/-е од газе

фаул *х. спорт.* фаул

фаулирац -ам *и* **фауловац** -луєм *зак. и нєзак.* фаулирати

фауна *ж.* фауна

фах *х.* струка

фахман *х. заст.* стручњак; махер; уметник

фаховец -вца *х.* стручњак

фахови -а -е стручан

фахово *присл.* стручно

фаховосц *ж.* стручност

фацнуц -нєм *зак.* бацити (усути *и сл.*) густу масу; **фацнул му полну вареху замешки на танєр** усуо му је пуну кутлачу качамака на тањир

фашенґи *мн. церкв.* покладе, фашанге, фашанке

фашенґов(и) -а -о/-е који се односи на покладе; **фашенґово забави** забаве у време поклада

фашиз(е)м -зму/-зма *х.* фашизам

фашина *ж. водопр.* фашина

фаширани *и* **фаширoвани** -а -е *кух.* фаширан; ~ **шницла** фащирана шницла

фашист -та *и* **фашиста** -ти *х.* фашист(а)

фашистични -а -е фашистички

фашистка *и* **фашисткиня** *ж.* фашисткиња

фебруар *х.* фебруар, *горв.* вељача

фебруарски -а -е фебруарски, *горв.* вељачки

федерализ(е)м -зму/-зма *х.* федерализам

федеративни -а -е федеративан

федерация *ж.* федерација

федьвер *х. заст.* оружје

фейдер *х.* федер, опруга

фейдеровац -руєм *нєзак.* федерирати

фейдеров(и) -а -о/-е са федерима; ~ **фотеля** фотеља са федерима

фекалиї *ж. мн.* (*єд.* фекалия) фекалије

фекални -а -е фекални

фектованє *с.* секирација

фектовац ше -туєм ше *нєзак.* **1.** секирати се, често мислити о неком проблему; **фектуєм ше яки з того нєдоброго хлапца будзе човек** све мислим о томе какав ће од овог неваљалог дечака бити човек; **2.** *коц.* (*нацаговац ше, биц ше*) качити се, натезати се, тући се

фела *ж. беш.* врста (*оп.* **файта**)

фелєльовац -люєм *нєзак. заст.* **1. а)** одговорити/одговарати; **б)** (*одбульковац*) грубо одговорити/одговарати; **в)** (*керовац директни одвит*) околишати, заобилазити; **2.** свашта причати, баљезгати

фелментеш *х. заст.*

фельтон *х.* фељтон

феминиз(е)м -зму/-зма *х.* феминизам

феминизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* феминизирати (се)

феминист -та *и* **феминиста** -ти *х.* феминист(а)

феминистка *ж.* феминисткиња

фен *х.* фен

фендер *х. заст.* судски извршилац

фендовац -дуєм *зак. и нєзак. заст.* извршити/извршавати принудну наплату

феникс *х. митол., прен.* феникс

феномен *х.* феномен

феноменални -а -е феноменалан

фер *прикм. нєпрем. и присл.* фер

фергетьов *х. поль.* (*часц коча*) вртуљ, обртањ

ферибот *х.* ферибот

фериї *ж. мн. шк.* ферије

фериялєц -лца *х.* феријалац

ферияни -а -е ферijалан

ферментация *ж.* ферментација

ферментовац -туєм *зак. и нєзак.* ферметирати, ферментисати, ферментовати

ферметик *х.* непогода, олуја; ружно време

ферплей *х.* ферплеј

ферталь *х.* **1. а)** четврт; ~ **кили** четврт киле; ~ **годзини** четврт часа; **б)** *заст.* (*петнац минути*): ~ **на дванасту** једанаест и петнаест;

~ **на трецу** два и петнаест; **три ферталї на дзешату** петнаест до десет; **три ферталї на годзину** петнаест до један; **2.** *заст.* "ферталь" (*стара мера за земљу, 8 јутара оранице*)

фертальош *х.* *заст.* "фертальош" (*сељак који има много јутара земље*)

фес *х.* фес

фестивал *х.* фестивал

фетиш *х.* (*предмет обожованя при примитивних племенох*) фетиш

фетус *х. мед., вет.* фетус

феуд *х. ист.* феуд

феудалєц -лца *х.* феудалац

феудализ(е)м -зму/-зма *х.* феудализам

феудални -а -е феудалан

феферона *ж. аґр.* феферон

фешта *ж.* фешта

фи *викр.* фуј, тфу(ј); ¤ **звонка фине а зоднука** ~ споља гладац а изнутра јадац

фибра *ж. анат., прен.* фибра

фи-ґа́ *викр.* ух, ху; ~, **алє горуцо!** ух, што је врућина

фиґля *ж.* штос; шала; шеретлук; лакрдија; **вирабяц фиґлї** изводити штосове, лакрдије

фиґляр *х.* шаљивац; шерет; враголан; лакрдијаш, комедијаш; спадало

фиґляриц -им *нєзак.* шалити се; завитлавати се; лакрдијашити; комедијашити; изводити штосове

фиґлярка *ж.* шаљивица, шаљивка; враголанка; лакрдијашица; комедијашица

фиґлярски -а -е шаљив; враголански; шеретски; лакрдијашки; комедијашки

фиґлярство *с.* шеретлук; враголанство; лакрдијашење; комедијашење

фиґльош *х. оп.* **фиґляр**

фиґура *ж.* фигура

фиґуративни -а -е фигуративан

фиґурка *ж. дем.* фигурица

фиґуровац -руєм *нєзак.* фигурисати, фигурирати

физика *ж.* физика

физиолоґ *х.* физиолог

физиолоґийни -а -е физиолошки, физиологијски

физиолоґия *ж.* физиологија

физиономия *ж.* физиономија

физиотерапия *ж.* физиотерапија

физицки -а -е (*од* **физика**) физички; ~ **закон** физички закон

физичар *х.* физичар

физични -а -е **1.** *оп.* **физицки**; **2.** (*материялни*; *мануални*) физички; ~ **робота** физички рад

физично *присл.* физички

физкултура *ж.* фискултура

физкултурни -а -е фискултурни

физкултурнїк *х.* фискултурник

фийовка *ж.* **1.** фиока; **2.** *поль.* (*градка*) леја

фийовков -а -о: ~ **замарзовач** *кер.* стајаћи (стојећи) замрзивач (*оп.* **орманов**)

фийовочка *ж. дем.* фиоче, ладица

фиксни -а -е фиксни

фиксирац -ам *и* **фиксовац** -суєм *зак. и нєзак.* фиксирати

фиктивни -а -е фиктиван

фикус *х. бот.* фикус

фикция *ж.* фикција

фил *х.* фил, надев

филаґория *ж.* *заст.* (*хижка у парку, заградки*) сеница

филадендрон *х. бот.* филадендрон

филантроп *х.* филантроп

филантропия *ж.* филантропија

филантропски -а -е филантропски

филателист -та *и* **филателиста** -ти *х.* филателист(а)

филателия *ж.* филателија

филгармонийски -а -е филхармонијски

филгармония *ж.* филхармонија

филе *х. кух.* филе

филер *х. ист.* (*дробни австро-угорски пенєж*) филир

филиґран *х.* филигран

Филипинєц -нца *х.* Филипинац

филипински -а -е филипински

филистер -тра *х.* филистар

филистерски -а -е филистарски

филияла *ж.* филијала

филм *х.* филм

филмовац -муєм *зак. и нєзак.* филмовати

филмски -а -е филмски

филовац -луєм *нєзак. кух.* надевати, пунити, филовати

филозоф *х.* филозоф

филозофирац -ам *оп.* **филозофовац**

филозофия *ж.* филозофија

филозофовац -фуєм *зак. и нєзак.* филозофирати

филозофски -а -е филозофски

филоксера *ж. бот.* филоксера

филолоґ *х.* филолог

филолоґийни -а -е филолошки

филолоґия *ж.* филологија

филтер *х.* филтер

филтровац -руєм *зак. и нєзак.* филтрирати

филц *х. текст.* филц

филцов(и) -а -о/-е филцан

филько *х* и **фильков** *х.* будала; бленто, блезган; тикван; шмокљан, шмокљо; ¤ **як [~] з конопох виплашени** човек неуредне, запуштене спољашњости

финале *с.* финале *х.*

финалист -та *и* **финалиста** -ти *х.* финалист(а)

финални -а -е финалан

финансиєр *х.* финансијер

финансиї *ж. мн.* финансије

финансийни -а -е финансијски

финансовац -суєм *зак. и нєзак.* финансирати

финансовач *х. оп.* **финансиєр**

финеса *ж.* финеса

Финєц -нца *х.* Финац

фини -а -е **1.** леп; ~ **кнїжка** лепа књига; ~ **филм** леп филм; **2.** фин; ~ **човек** фин човек; ~ **смак** фин укус

финиш *х. спорт.* финиш

финкац -ам *нєзак.* кењкати, слинити; поплакивати

финкаци -а -е кењкав; плачљив; шмрцав

Финкиня *ж.* Финкиња

фино *присл.* **1.** лепо; ~ **проповедац** лепо причати; **2.** фино

фински -а -е фински

финосц *и* **финота** *ж.* финоћа; танчина

фирер *х.* (*вожд*) фирер

фире-фуре *х. и с. нєпрем. подшм., звич. у злученю* **якеш** ~ (*човек на нєважней функциї*) нека квака; **и вон у фирми якеш** ~ и он је у фирми нека квака

фиркац -ам *нєзак. пейор.* шкрабати, шврљати

фирма *ж.* фирма

фирмописец -сца *х.* фирмописац

фирнайз *х.* фирнајз, фирнајс

фиронґа *ж.* завеса

фиронґочка *ж. дем.* завесица

фирц *х.* (*цверенка з хтору дацо дочасно поприквачоване*) ујамак

фирцац -ам *нєзак.* (*дочасно приквачовац з цверенку*) фирцати

фисия *ж. физ.* фисија

фискални -а -е фискалан

фитотерапия *ж.* фитотерапија

фитюла *ж.* фићула (*в.*)

фитькац -ам *нєзак.* фућкати

фитьовка *ж.* (*мала склєнїчка з алкоголом*) фићок, сатљик, фраклић

фицерий *х.*: ¤ **могол би лєциц як** ~ *подшм.* (*барз є худи*) кост и кожа

фицков *х.* факин, фрајер

фича *х.* (*файта авта*) фића

фичов *х. ридк. оп.* **фича**

фичура *ж. заст.* (*вареха за сипанє помийох*) ћаса (*в.*)

фишек *х.* фишек

фиякер *х.* фијакер

фиякерист -та *и* **фиякериста** -ти *х.* фијакерист(а)

фиялка *ж. бот.* **1.** шебој (Erysimum); **2.** *заст. оп.* **любичица**

фиям *вок.* (*брацику, пайташ*) друшкане; бато; **цо ти ту, ~, робиш?** шта ти, друшкане, радиш овде?

фияско *х.* фијаско

фйорд *х. ґеоґр.* фјорд

флаґрантни *присл.* флангрантан

фламенко *х.* (*андалузийски танєц*) фламенко

фламинґо *х. зоол.* фламинго

фланел *х. текст.* фланел

фланелов(и) -а -о/-е фланелски

фластер *х.* фластер

фластеровани -а -е поплочан; ~ **двор** поплочано двориште

флаута *ж.* флаута

флаутист -та *и* **флаутиста** -ти *х.* флаутист(а)

флеґма *х.* флегма

флеґматик *и* **флеґматичар** *х.* флегматичар, флегматик

флеґматични -а -е флегматичан

флексибилни -а -е флексибилан

флексия *ж. ґрам.* флексија

флерт *х.* флерт

флертовац -туєм *нєзак.* флертовати

флеш *х. информ.* флеш

флиспапер *х.* флиспапир

флобер *х.* (*пушка малого калибра*) флобер(т), флобертица

флора *ж.* флора

флота *ж.* флота; марина

флотила *ж.* флотила

флуид *х.* флуид

флуидни -а -е флуидан

флуор *х. хем.* флуор

флуоресцентни -а -е флуоресцентан

флуоресценция *ж. физ.* флуоресценција

флюндра *ж. заст.* **1. а)** сукња; **б)** стара одећа; **в) флюндри** *мн.* рите, дроњци; **2.** *прен.* (*нєшорова жена*) жена неморалног понашања, фукса

флюти *ж. мн.* (*єд.* флюта) *кул.* кнедле с маком

фляз *х. оп.* **пляз**

флязом *присл. оп.* **плязом**

фляша *ж.* боца, флаша

фляшка *ж.* боца, флаша; бочица, флашица

фляшочка *ж.* **1.** мастионица, дивит; **2.** *дем.* бочица, флашица

фоає *х.* фоаје

фобия *ж.* фобија

фоґаш *х.* чивилук

фоґащик *х. дем.* чивилук (*мањи*)

фоґмеґ **1.** *викр. заст. при штиканю пса на статок* држи га (је); **2.** *присл. у функц. пред.*: **будзе** ~ (*будзе жимно пре наглу пременку хвилї*) биће хладно; биће гадно

фодбал *х.* фудбал

фодбалер *х.* фудбалер

фодбалиста *х. заст. оп.* **фодбалер**

фодбаловац ше -луєм ше *нєзак.* играти фудбал

фодбалски -а -е фудбалски

фодра *ж.* набрана трака, карнер

фодровани -а -е *скравец.* набран

фодрочка *ж. дем.* карнерић

фойтовац (ше) -туєм (ше) *нєзак.* гушити (се)

фойтовач *х. воєн.* (*давяци ґаз*) загушљивац

фойтуюци -а -е загушљив; ◊ **фойтуюци ґази** загушљивци

фока *ж. зоол.* фока

фокстериєр *х.* (*ловарски пес*) фокстеријер

фокстрот *х.* (*танєц*) фокстрот

фокус *х. физ., мед.* фокус, жижа

фол *х. арґо.* (*видумка, видумство*) фол

фолирац -ам *и* **фолировац** -руєм *нєзак.* фолирати

фолия *ж.* фолија

фолклор *х.* фолклор

фолклорист -та *и* **фолклориста** -ти *х.* фолклорист(а)

фолклорни -а -е фолклорни

фольба *ж. заст.* савет; **дац дакому фольбу** дати коме савет,

посаветовати кога

фольовка *ж. бот.* попонац (Convolvulus arvensis L.)

фон *х.* фон

фонд *х.* фонд

фондация *ж.* фондација

фонема *ж. ґрам.* фонема, фонем

фонетика *ж.* фонетика

фонетични *и* **фонетски** -а -е фонетски, фонетички

фонолоґия ж. фонологија

фонт *х. информ.* фонт

фонтана *ж.* фонтана

фора *ж.* (*предносц*) фора, фор

фораш *х.* **1.** извор подземне воде; **2.** закиснуто место на камари

форґов *х.* вртлог; вихор; ¤ **буц под форґовом** (*буц дакус пияни*) бити под гасом

форґов-карика *х.* (*двойнїста каричка за вязанє статку*) обртањ

форинт *х. и* **форинта** *ж.* форинт, форинта

форканє *с.* фрктање, фрка

форкац -ам *нєзак.* **1.** (*о коньови*) фрктати, фркати; **2.** (*поцаговац з носом*) шмркати

форкнуц -нєм *зак.* **1.** (*о коньови*) фркнути, зафркати; **2.** (*поцагнуц з носом*) шмркнути

форлап *х.* (*перша палєнка*) првенац

форма *ж.* форма

формализ(е)м -зму/-зма *х.* формализам

формалист -та *и* **формалиста** -ти *х.* формалист(а)

формалистични -а -е формалистички, формалистичан

формални -а -е формалан

формалносц *ж.* формалност

формат *х.* формат

формация *ж.* формација

формовац (ше) -муєм (ше) *зак. и нєзак.* **1.** обликовати (се); **2.** формирати (се)

формула *ж.* формула

формулар *х.* формулар

формулация *ж.* формулација

формуловац -луєм формулисати, формулирати, формуловати

форсир(ов)ани -а -е форсиран

форсирац -ам *и* **форсировац** -руєм *нєзак.* форсирати

фортепияно *х.* фортепијано

фортификация *ж.* фортификација

форум *х.* форум

фосил *х.* фосил

фосилни -а -е фосилан

фосфати *х. мн. хем.* фосфати

фосфор *х. хем.* фосфор

фосфоресценция *ж. физ.* фосфоресценција

фосфорни -а -е фосфорни

фотеля *ж.* фотеља

фотляк *х.* лењ дечак *или* момак, ленчуга

фотоаматер *х.* фотоаматер

фотоапарат *х.* фотоапарат

фотоґенични -а -е фотогеничан

фотоґраф *х.* фотограф

фотоґрафия *ж.* фотографија

фотоґрафовац (ше) -фуєм (ше) *зак. и нєзак.* фотографисати (се), фотографирати (се)

фотоґрафски -а -е фотографски

фотокопирац -ам *и* **фотокопировац** -руєм *зак. и нєзак.* фотокопирати

фотокопия *ж.* фотокопија

фото-монтажа *ж.* фото-монтажа

фоторепортер *х.* фоторепортер

фототипски -а -е *друк.* фототипски

фошпон *х. заст. срим.* **1.** општинска кола; **2.** *оп.* **ординанц**

фра *нєпрем. церкв. кат.* фра

фраґмент *х.* фраґмен(а)т

фраґментарни -а -е фрагментаран

фраєр *х.* **1.** швалер; пријатељ; љубавник; **2.** *заст.* драги, драган; младић

фраєренє *с.* швалерај

фраєриц ше -им ше *нєзак. пейор.* водати се; швалерати се, швалерисати се

фраєрка *ж.* **1.** швалерка;

пријатељица; љубавница; **2.** *заст.* драга, драгана; девојка

фраєркош *х.* женскар, женскарош; сукњарош

фраєркошка *ж.* бећаруша, намигуша, кокетуша

фраєров -а -о **1.** љубавников, швалеров; **2.** *заст.* драганов; ◊ **фраєрово баюси** *бот.* **1.** мачков брк (Nigella damascena); **2.** лепи човек (Impatiens balsamina)

фраєрочка *ж. дем. и гипок.* драга, драгана

фраєрош *х. заст. оп.* **фраєркош**

фраєрошка *ж. оп.* **фраєркошка**

фраза *ж.* фраза

фразеолоґийни -а -е фразеолошки

фразеолоґия *ж.* фразеологија

фразер *х.* фразер

фразирац -ам *и* **фразовац** -зуєм *нєзак.* фразирати

фрай *присл.* фрај

фрайла *ж.* **1.** *подшм.* фрајлица; **2.** *заст.* госпођица, фрајла

фрайцимерка *ж. заст.* (*служнїца*) собарица; служавка

фрак *х.* фрак

фрактура *ж. мед.* фрактура

фракция *ж.* фракција

фракцияш *х.* фракционаш

фракцияшство *с.* фракционаштво

фрамасон *х.* (*масон*) фрамасон, фрамазон

франацки -а -е (*од* **Франки**) франачки

франк *х.* франак

Франки *х. мн.* (*єд.* Франк) *ист.* Франци

франко *присл. тарґ.* франко

франта **1.** *ж.* шала; **2.** *у функц. пред.* **а)** *х.* шаљивац, шаљивџија; **алє є ~** ала је шаљивџија; **б)** *ж.* шаљивица, шаљивка; ◊ **априлска ~** априлска шала; ¤ **без франти** шалу на страну; **доказовац (закладац, вирабяц, точиц) франти** заметати (збијати, правити, терати) шале; **нє брац франту (шалу)** озбиљно схватити, видети да нема шале; **нєт франти** нема лабаво; **у франти** у шали, шале ради

франтованє *с.* шега, шегачење

франтовац -туєм *нєзак.* шалити се, шегачити се

франтовлїви -а -е шаљив

франтовлїво *присл.* шаљиво

франтовни -а -е *оп.* **франтовлїви**

франтовнїк *х. оп.* **франтош**

франтовнїца *ж. оп.* **франтошка**

франтош *х.* шаљивац, шаљивџија

франтошка *ж.* шаљивица, шаљивка

францисканєц -нца *х. церкв. кат.* фрањевац, фрањисцан, францисканац

францискански -а -е фрањевачки

францияш *х.* (*конь з "ґузловатима" колєнами, хтори ше при ходу стлукаю*) чукљајив коњ; ¤ **ходзи як ~** (*ходзи стлукаюци колєна – о чловекови*) има икс-ноге

Француз *х.* Француз

француззки -а -е француски

фрапантни -а -е фрапантан

фрапировац (ше) -руєм (ше) *и* **фраповац (ше)** -пуєм (ше) *зак. и нєзак.* фрапирати (се); забезекнути (се)

фрас *х. звич. мн. мед.* фрас, шклопац; **од страху го влапел ~** од страха га је спопао фрас; ¤ **ки ~ ?!** који враг?!; **ки ци ~ ?** који ти је враг?; **ки це ~ там однєс!?** који враг те је тамо однео!?; **яґда го ~ трима** као изван себе, као да није при себи

фратер -тра *х. церкв. кат.* фратар

фрегата *ж. помор.* фрегата

фрез *х. техн.* глодало

фрезовац -зуєм *нєзак.* глодати

фреквентни -а -е фреквентан

фреквенция *ж.* фреквенција

фремт *х. оп.* **френт**

френетични -а -е френетичан, френетички

френт *х. ремес. заст.* (*одрабянє трирочного калфовского стажу*) френт

фреска *ж.* фреска

фриволни -а -е (*поверхови*) фриволан

фриґидни -а -е фригидан

фрижидер *х.* фрижидер, хладњак

фризер *х.* фризер

фризерка *ж.* фризерка

фризерня *ж.* фризерница

фризерски -а -е фризерски

фризирац (ше) -ам (ше) *и* **фризировац (ше)** -руєм (ше) *зак. и нєзак.* фризирати се

фризура *ж.* фризура

фрикативни -а -е фрикативан, струјни; ◊ **фрикативни консонанти** *фон.* струјни сугласници

фришки -а -е **1.** свеж, фришак; тазе; **2.** брз

фришко *присл.* брзо

фриштик *х.* доручак

фриштиковац -куєм *зак. и нєзак.* доручковати

фрондла *и* **фрондля** *ж.* прња, рита

фронт *х.* фронт

фронта *ж. заст. оп.* **фронт**

фронтални -а -е фронталан

фронташ *х.* фронташ

фронтови -а -о/-е фронтовни, фронтовски

фронцла *ж.* (*ройта*) фронцла

фротир *х. текст.* фротир

фрустрация *ж.* фрустрација

фрустрирац -ам *и* **фрустровац** -руєм *зак. и нєзак.* фрустрирати

фрушкогорски -а -е фрушкогорски

фу *викр. оп.* **фуй**

фуґа *ж. муз.* фуга

фуґна *ж. буд.* фуга, фугна

фуґовац -ґуєм *нєзак. буд.* фуговати

фузионовац (ше) -нуєм (ше) *зак. и нєзак.* фузионисати (се), фузионирати (се)

фузия *ж.* (*злучованє*) фузија

фуй *викр.* фуј, тфу(ј)

фуйдац -ам *нєзак. експр.* (*о витре*) дувати; јако дувати

фук * оном.* (*при руцаню або одруцованю дачого*) фрк; **вжал стари ципели и ~ з нїма до шмеца** узео је старе ципеле и фрк с њима на сметиште

фукалка *ж.* (*штреляци прибор*) пухаљка

фукац -ам *нєзак.* дувати, *горв.* пухати (*кроз цевчицу и сл.*)

фукнуц -нєм *зак.* дунути, *горв.* пухнути (*кроз цевчицу и сл.*)

фундамент *х.* темељ; ◊ **розваляц же би анї ~ нє остал** сравнити са земљом

фундаментални -а -е фундаменталан; темељан

фундаментни -а -е: ~ **камень** камен-темељац

фундаментовац (ше) -туєм (ше) *нєзак.* темељити (се), заснивати (се)

фундатор *х.* фундатор

функционални -а -е функционалан

функционер *х.* функционер, функционар

функционовац -нуєм *зак. и нєзак.* функционисати, функционирати

функция *ж.* функција

фунта *ж.* **1.** *заст.* (*стара мера за чежину, коло 1/2 кг*) фунта; **2.** (*монета*) фунта

фуняц -ям *нєзак.* (*капац, трациц ше*) чилети

фурґон *х.* фургон

фурик *х.* **1.** трагач, трагаче; **2.** (*з ладу*) колица; **дриляц писок на фурику** возити песак на колицима

фуричок -чка *х. дем. од* **фурик**

фурия *ж.* (*розгнївана, зла особа*) фурија

фурк * onом. за подражованє звука хтори чуц при наглим руху, полєценю*) фрк

фуркадло *с.* **1.** вртешка; обртаљка; **2.** елиса, пропелер

фурканє *с. дїєсл. мен.* < **фуркац**

фурканїца *ж. пчол.* врцалица, врцаљка, центрифуга

фуркац -ам *нєзак.* **I** *прех. пчол.* врцати, цедити; ~ **мед** врцати мед; **II** *нєпрех.* **1.** (*на густо падац – о шнїгу*) вејати; **фурка шнїг** веје снег; **2.** избијати, липтати; **з кратера вулкана фурка дим** из кратера вулкана избија дим

фуркаци -а -е: ~ **машина** *оп.* **фурканїца**

фуркнуц -нєм *зак.* фркнути, прхнути; **тащок фуркнул на конар** врабац прхну на грану

фуркнуце *с.* прхут

фурма *ж.* **1.** облик; **2.** (*за ляце*) шаблон, калуп, творило; **3.** *кух.* модла, калуп; **4.** *скравец.* шнит, шнита; ◊ **така** ~ **же**... изгледа да...; ¤ **буц на єдну (на исту) фурму** бити на један (исти) калуп; **но та** ~ **то?** има ли то (да ли је то имало) смисла?; да ли је то умесно?; **то так и** ~ тако и треба, такав је ред; **чи то ма (мало) фурму?** *оп.* **но та** ~ **то?**; **яка то (цо то за)** ~ ?! какав је то начин?!

фурман *х. заст.* рабаџија, кириџија, фурман

фурмановац -нуєм *нєзак.* рабаџисати

фурмасти -а -е лепог облика, лепо обликован

фурмастосц *ж.* уобличеност

фурмовац (ше) -муєм (ше) *нєзак.* обликовати (се)

фурмочка *ж. дем. кух.* модла, модлица

фурнир *х.* фурнир

фурнирац -ам *и* **фурнировац** -руєм *зак. и нєзак.* фурнирати

фуров *х.* **1.** бургија; сврдао; **2.** *прен.* (*нєсташне дзецко*) чиков, шило

фуровац -руєм *нєзак.* бушити, свpдлати, бургијати

фуровик *х.* **1.** *дем.* бургијица; бургија; свpдао; **2.** отпушач, вадичеп

фурт *присл.* стално

фуртак *х.* жив, брз, чиграст; несташан; **хлапец бега як** ~ дечак трчи живо, несташно, дечак је као чигра

фуртом-фурт *присл.* непрекидно

фурча *ж. месар.* надеваљка, пушка (*в.*), шприц (*в.*)

фурчац -чим *нєзак.* зујати, брујати

фуснота *ж.* фуснота

футро *с. скравец. заст.* постава

футур *х. ґрам.* футур

футуриз(е)м -зму/-зма *х.* футуризам

футурист -та *и* **футуриста** -ти *х.* футуриста

футькац -ам *нєзак.* пуђкати

фучац -чим *нєзак.* **1.** дахтати; **2.** изражавати незадовољство тихим гунђањем, стењањем *и сл.*, уфкати, пухтати

фучиц -им *нєзак. коц. оп.* **фучац**

фушер *и* **фушляр(ош)** *х.* фушер

фушльовац -люєм *нєзак. кер.* **1.** фушерити, фушарити; **2.** извлачити се од посла

фуява *ж. оп.* **фуявица**

фуявица *ж.* вејавица, мећава

фуяра *ж.* фрула

фуяш *х. коц. оп.* **фуявица**

Х

халат *х.* (*файта капута*) халат

хан *х. ист.* хан

хаос *х.* хаос

хаотични -а -е хаотичан

хапац ше -пем ше (*за дачим*) *нєзак.*: ~ **за роботу** лаћати се (прихватати се) посла; отимати се (грабити се) за посао

характер *х.* карактер

характеризовац -зуєм *и* **характеровац** руєм *нєзак.* карактерисати, карактеризовати

характеристика *ж.* карактеристика

характеристични -а -е карактеристичан

характерни -а -е карактеран

харкац -ам *нєзак.* хракати; пљувати

харкнуц -нєм *зак.* хракнути; пљунути

харковина *ж.* хракотина, испљувак

харт *х.* хрт; ¤ **худи як** ~ сув као бакалар (као колац, као вретено)

харча *ж. зоол.* сом

харчанє *с.* кркљање; кркљај; хропац

харчац -чим *нєзак.* кркљати, хропити

харчиска *ж. ауґм.* сомина

харчиц -им *нєзак. коц. оп.* **харчац**

хасен *х.* **1.** корист; **2.** добитак; добит; ◊ **буц на** ~ **1.** бити од користи, ваљати; доносити корист; **2.** бити за употребу; ¤ **патриц свой** ~ терати воду на свој млин

хаснованє *с.* **1.** (*даякого прибору и под.*) употреба; коришћење; **2.** (*вихасновйованє*) искориштавање, искоришћавање

хаснователь *х.* корисник

хасновац -нуєм *нєзак.* **1.** (*прибор, средство и под.*) употребљавати, користити; користити се, служити се; трошити; **2.** (*вихасновйовац*) искориштавати, искоришћавати; **3.** (*дакому – буц на хасен*) користити; бити користан; **преходзка хаснує здравю** шетња је корисна за здравље; ¤ ~ **на зло (зле)** злоупотребљавати

хасновач *х. оп.* **хаснователь**

хасновити -а -е **1.** користан; **2.** целисходан

хаснолюбец -бца *х.* интережџија, користољубац

хаснолюбиви -а -е користољубив

хаснолюбивосц *ж.* користољубље, користољубивост

хаснуюци -а -е употребан

хвала *ж.* **а)** хваљење, хвалисање; **то обична хвала** то је обично хвалисање; **б)** похвала; **заслужели хвалу** заслужили су похвалу; ¤ **хвали до повали** *подшм.* хвалити (дизати) кога/што до неба (до небеса); **хвали до повали а з нїчого нїч (а на палєц бруду)** хваљене јагоде – празне котарице; споља гладац а изнутра јадац

хвалїц -їм *нєзак.* хвалити

хвалїц ше -їм ше *нєзак.* хвалити се; хвалисати се; разметати се

хвалошпив *х.* хвалоспев

хваляч *х.* хвалилац

хвалькош *х.* хвалисавац; разметљивац

хвалькошка *ж.* разметљивица

хвастанє *с.* журба; ужурбан рад

хвастац ше -ам ше *нєзак.* журити; ужурбано радити; отимати се (грабити се) за посао

хвастаци -а -е који се журно прихвата посла; који се отима (који се граби) за посао

хвастацо *присл.* журно, ужурбано (*радити*)

хватац -ам *нєзак.* **1.** (*ґрабац*) грабити; лаћати се; **2.** нагло, халапљиво јести; **3.** (*о витре*) дувати у налетима; **моцни витор хватал** јак ветар је дувао у налетима; **4.** (*барз брехац*) бесно лајати

хватац ше -ам ше *нєзак.* **1.** (*почац ше биц*) зграбити се, шчепати се; **2.** ~ **за роботу** лаћати се (прихватати се) посла; ¤ ~ **(ґрабац ше) за ґаґор** гушати се

хватаци -а -е грабљив

хватачка *ж. зоол.* грабљивица

хватнуц -нєм *зак. ридк. оп.* **хвациц**

хвациц -им *зак.* зграбити; дохватити; шчепати, дочепати

хвациц ше -им ше *зак.* зграбити се, шчепати се

хвиля *ж.* време; **красна** ~ лепо време; **бридка** ~ ружно време; непогода; **губи ше** ~ квари се време; ¤ **розпатра ше Иля яка будзе** ~ неко гледа око себе да процени какво ће бити време

хвилька *ж.* тренутак; часак; миг; ◊ **за хвильку** зачас; **пред хвильку** малочас

хвилькови -а -о/-е тренутан, тренутачан

хвост *х.* реп; ◊ **буц на хвосце** бити на репу; **витнуц (утнуц, вдериц) ше по хвосце [и (та) пойсц]** одједном се покупити и отићи; изгубити се; **уцагнуц** ~ **медзи ноги** (*постац покорнєйши*) подвући (савити, увући) реп; **ходзиц за даким як** ~ **(як хвосцик)** пратити некога као сен (као сена), бити нечија сенка, не одвајати се од кога; као шипка уз бубањ; **як кед ше мачки на** ~ **станє**, **як кед биш му на** ~ **станул стануц мачки на** (*нагло реаґовал, скочел*) ~ као да си му стао на курје око (на жуљ, на ногу); **як крава з хвостом** (*обилїц, очисциц и под.*) као крава репом, ≅ као левом руком (*окречити, почистити и сл.*)

хвостов -а -о/-е тртични; ◊ **хвостова косц** *анат.* тртица

хвосцати -а -е репат, дугореп; ◊ ~ **гвизда** (*комета*) звезда репатица

хвосцик *х. дем.* репић; ¤ **ходзиц за даким як** ~ стално ићи за киме, у стопу пратити кога (*обич. дете за мајком и сл.*)

хвосциско *х. ауґм.* репина

хелсинкски -а -е (< **Хелсинки**) хелсиншки

хемийни -а -е хемијски

хемикалия *ж.* хемикалија

хемичар *х.* хемичар

хемия *ж.* хемија

херувим *х. рел.* херувим

хиба *с.* **1.** грешка; **то твоя** ~ то је твоја грешка; **2.** (*нєдостаток*) грешка; мана; недостатак; **роба з хибу** роба са грешком; **тот конь ма єдну хибу** овај коњ има једну ману; **3.** пропуст, грешка; **то велька** ~ **же нє провадзице културни подїї у нас** то је велик пропуст што не пратите културне догађаје код нас; **4.** (*дачия* и *на даким*) кривица; **нє моя (нє на мнє)** ~ **же ти нє сцеш робиц** није моја кривица што ти нећеш да радиш; **5.** квар; ~ **була на карбуратору** квар је био на карбуратору; **6.** (*причина*) узрок; **главна** ~ **нашого нєуспиху у тим же зме нє орґанизовани** главни узрок нашег неуспеха је у томе што нисмо организовани; **7.** (*пригварка*): **нє можем повесц нїяку хибу на ньго** ја му не могу ништа приговорити; **нє мам нїяку хибу** немам никакав приговор (жалбу), не жалим се; **8.** *у функц. пред.* не ваљати, не бити у реду, бити проблем; **шицки так робя, а то** ~ сви тако раде, а то не ваља; **лєм цошка було** ~ **кед ше повадзели** нешто ипак није ваљало (није било у реду) кад су се посвађали; **будзе** ~ **кед нє пойдзем на схадзку?** хоће ли бити проблем ако не дођем на седницу?; ¤ **буц под хибу** бити крив (*у очима других*); имати нешто на савести; **буц у хиби** погрешити: **видзел и сам же бул у хиби** видео је и сам да је погрешио; **гонїц (здрилїц, зложиц/складац) хибу на дакого** сваљивати (бацати) кривицу на кога, натоварити што на чија леђа; **нєт** ~ **на ньго** не може му се ништа приговорити; **нєт хиби** нема проблема, све је у реду; **нє** ~ не мари, није важно, нема везе

хибенє *с.* **1.** *дїєсл. мен.* <

хибиц; **2.** изостајање; изостанак; **опомнути є пре часте ~ з роботи** опоменут је због честог изостајања са посла

хибиц -им *нєзак.* **1.** (*нє буц на числу*) немати (*безл.*), фалити; **хиби дакому дацо зоз стварох? мнє хибя патики** је л' фали некоме нешто од ствари? мени нема патика; **нє шицки ту, бо хиби Микола** нису сви овде, јер нема Николе (фали Никола); **2.** *и безос.* (*нєдоставац*) недостајати, мањкати; **хибело пенєжу** недостајало је пара; **хиби (хибя) ми 50 динари, та нє можем купиц ташку** фали ми 50 динара, те не могу да купим ташну; **3.** (*при оградзованю од нєрозумного справованя*): **чловече, цо тебе хиби?!** (*чом то робиш?*) човече, шта теби фали?!; **ище ми лєм то хиби** још ми само то треба (фали); **4.** (*одсуствовац*) изостати, изостајати, фалити; **вон часто хиби з роботи** он често изостаје с посла; ¤ **лєм вон нам ище хибел** дошао је као кец на једанаест; **мало хибело** мало је требало (фалило); **нїч му нє хиби** ништа му не фали**; хиби му лєм таще млєко** фали му само птичје млеко

хибни -а -е **1. а)** (*з гришку*) фаличан, фалишан, дефектан, мањкав, са грешком; ~ **роба** роба са грешком; **б)** неисправан; **хибни польопривредни справи през жиму треба оправиц** неисправне пољопривредне справе преко зиме треба поправити; **в)** (*очкодовани*) оштећен; **вон хибни плоди нє ноши на пияц** он оштећене плодове не носи на пијацу; **2.** погрешан; **думанє людзох о даким/дачим може буц и хибне** мишљење људи о коме/чему може бити и погрешно; **3.** *и* ~ **у розуме** (*шалєни*) луд, јуродив; који није како треба

хибно *присл.* погрешно

хибочка *ж. дем.* грешчица

хижа *ж.* **1.** (*дом*) кућа; ~ **до слунка** кућа на пригревици (*в.*), кућа са сунчане стране; ~ **до хладку** кућа на северној страни, кућа у хладу; ~ **под надом** тршчара, кућа под трском; **крижом** ~ прека кућа (*в.*), кућа преко (*в.*); ~ **на ключ** кућа на лакат (на кључ); 2**.** (*простория*) соба; **предня** ~ предња (велика, стајаћа) соба (*в.*); **задня** ~ задња (стражња, лебрња) соба (*в.*); ◊ **городска** ~ градска кућа; ¤ **од хижи до хижи** (*питац, модлїц*) од куће до куће, из куће у кућу; **явна** ~ јавна кућа; **позаметац [перше] пред свою хижу (пред своїм обисцом)** очистити [најпре] испред своје куће

хижарина *ж.* кућарина

хижиска *ж.ауґм.* **1.** кућерина, кућетина; **2.** собетина

хижка *ж.* **1. а)** *дем.* кућица; кућерак; **б)** (*на дворе*) чељадска кућа; летња кухиња; **в)** (*у винїци*) виноградарска кућица, кулача (*в.*), кућарица (*в.*); **г) псова** ~ штенара; **2. а)** *дем.* собица; **2.** (*на боку, од двора*) собица, собичак

хижни -а -е **1.** (*хтори ше одноши на обисце*) кућни; ~ **число,** ~ **нумер** кућни број; **2.** (*хтори ше одноши на просторию*) собни; **~ антена** собна антена

хижов(и) -а -о/-е *оп.* **хижни**

хижочка *ж. оп.* **хижка (1)**

хилїц ше -їм ше *нєзак. прен.* нагињати

хиляц -ям *нєзак.* сагињати; ~ **главу** сагињати главу

хиляц ше -ям ше *нєзак.* сагињати се; нагињати се; надносити се; **хиля ше и дзвига цошка зоз жеми** сагиње се и подиже нешто са земље; **хиля ше през облак и кричи ми цошка** нагиње се кроз прозор и виче ми нешто

хир *х.* **1.** глас, новост, вест;

чекаю даяки ~ о синови чекају неки глас о сину; **чули зме нєдобри ~** чули смо лошу вест; **2.** (*слава*) глас; **~ о нїм вшадзи ше розширел** глас о њему свуда се раширио; ¤ **анї хиру о нїм** нема му ни трага ни гласа; не даје знака од себе

хирурґ *х.* хирург

хирурґийни -а -е хируршки

хирурґия *ж.* хирургија

хитри -а -е **1.** брз; хитар; жустар; вешт; окретан; **2.** лукав

хихот *х. и* **хихотанє** *с.* кикот, кикотање, хихот, хихотање

хихотац ше -ам ше *нєзак.* кикотати се, хихотати се

хладзальнїк *х.* хладионик, хладионица; фрижидер

хладзальня *ж.* хладњача

хладзенє *с.* хлађење

хладзиц -им *нєзак.* хладити

хладзиц ше -им ше *нєзак.* хладити се

хладковити -а -е сеновит; хладовит

хладни -а -е хладан

хладнїц -нєєм *и* -їм *нєзак. оп.* **хладзиц ше**

хладно *присл.* хладно; **нєшка ~** данас је хладно

хладнокревни -а -е хладнокрван

хладнокревносц *ж.* хладнокрвност

хладносц *ж.* хладноћа

хладнуц -нєм *нєзак.* **1.** хладити се; **2.** (*поставац жимнєйше*) захлађивати; **ноци почали ~** ноћи су почеле захлађивати

хладняви -а -е хладњикав

хладняк *х. техн.* хладњак

хладок -дку *х.* хладовина; ◊ **хижа до хладку** *оп. под* **хижа**

хлапец -пца *х.* **1.** (*дзецко хлопского роду*) дечак; **2.** дечак, дечко; малишан; бата; **3.** младић, момак; **4.** *карт.* (*хлапец*) фант, доњак

хлапцовски -а -е **1.** дечачки; **2.** младићки, момачки

хлапцовство *с.* дечаштво

хлапчариц -им *нєзак.* трчати за момцима (*о девојци*)

хлапчарка *ж.* (*дзивка фраєркошка*) бећаруша, намигуша

хлапчик *х. дем.* дечак; дечкић, дечачић; малишан

хлапчиско *х. ауґм.* (*одроснути хлапец*) момак, момчина; момчић; дечачина

хлєб *х.* хлеб, крух; **били ~** бели хлеб; **чарни ~** црни хлеб; **кукурични ~** кукурузни хлеб; **нєдосц упечени ~** гњецав (мељав) хлеб; **одкрац хлєба** одсећи парче хлеба; **фришки ~** свеж хлеб; **черстви ~** бајат хлеб; ¤ **буц на єдним хлєбе** (*вєдно жиц*) јести (ломити) једну погачу; **водзиц люцки бриґи о своїм хлєбу** водити туђу бригу; **глєдац лєпше од хлєба** тражити преко хлеба погачу; **добри як фалат хлєба** добар као добар дан, добар као хлеб, душа од човека; **жиц на цудзим хлєбе** јести туђ хлеб, бити на туђој грбачи; **пойсц за хлєбом (за хлєбиком)** отићи трбухом за крухом

хлєбик *х. дем.* **1.** хлепчић, хлебац, крушац; **2.** *дзец.* папа; ◊ **пойсц за хлєбиком** *оп. под* **хлєб**

хлєбичков -а -о: ◊ **~ питка** *кул.* пита са рогачем

хлєбичок -чка *х.* **1.** *бот.* рогач, рошчић; **2. хлєбички** *мн.* (*плоди христового баґрена, шаланґи*) плодови гледичије, махуне; ◊ **галушки з хлєбичком** *кул.* резанци (тесто) са рогачем (рошчићем), насуво са рогачем (рошчићем); **дзиви хлєбичок** *оп.* **христов баґрен**

хлєбов(и) -а -о/-е хлебни, крушан; **~ мука** хлебно брашно; **~ лопата** лопар, лопарица

хлєбовка *ж.* салвет(а)

хлєбороб *х. ридк.* землєдїлец

хлєпнуц -нєм *зак.* локнути

хлєптац -ам *нєзак.* лаптати, локати

хлїв *х.* штала, стаја

хлївни -а -е шталски, стајски; ~ **дзвери** шталска (стајска, двокрилна, дводелна) врата

хлївок -вку/-вка *х. дем.* шталица; ◊ **гуши** ~ гусињак

хлївски -а -е шталски, стајски; ~ **гной** стајско ђубре

хлїп *оном.* срк

хлїпац -ам *нєзак.* сркати

хлїпкац -ам *нєзак.* **1.** сркутати; **2.** ~ **хижу** хладити собу честим отварањем врата

хлїпнуц -нєм *зак.* сркнути

хлїпнуце *с.* срк

хлїста *ж.* глиста

хлїстави -а -е глистав

хлїставосц *ж.* глиставост

хлоп *х.* **1. а)** мушкарац; **б)** мушко; **озда ши** ~ ваљда си мушко; **2.** муж; **3.** *карт.* горњак; ◊ **пойсц ґу хлопом** отићи на мушко посело; ¤ **хлопе!** човече!, болан!

хлопик *х. дем.* мушкарче; мушкарчић

хлопина *и* **хлописко** *х. ауґм.* мушкарчина, људина; као од брега одваљен

хлоповити -а -е: ~ жена (*хтора здабе на хлопа*) мушкобањаста, мушкобања, мушкобана, мушкарача

хлопски -а -е мушки; мужеван; ◊ ~ **лоза** (*потомки по хлопскей линиї*) мушка лоза; ~ **ката** мушкобањаста жена, мушкобања, мушкобана; ~ **род** *ґрам.* мушки род

хлопскосц *ж. оп.* **хлопство (2)**

хлопство *с.* **1.** *збир.* (*хлопи*) мушкарци; мушкадија, мушкиње; **2.** мушкост; мужевност

хлор *х.* хлор

хлорни -а -е *и* **хлоров** -а -о/-е хлорни

хлороводонїк *х. хем.* хлороводоник

хлорофил *х. хем.* хлорофил

хлороформ *х. хем.* хлороформ

хмара *ж.* облак; ¤ **урвала (утаргла, роздрала) ше** ~ провала облака, небо се отворило (проломило), саставило се небо са земльом

хмариска *ж. ауґм.* облачина

хмариц ше -им ше *нєзак.* облачити се

хмарка *ж. дем.* облачић, облачак

хмаркац ше -ам ше *нєзак.* помало се облачити

хмарни -а -е облачан

хмарно *присл.* облачно

хмарносц *ж.* облачност

хмеляр *х.* хмељар

хмелярня *ж.* хмељара

хмелярош *х. оп.* **хмеляр**

хмелярство *с.* хмељарство

хмель *х.* хмељ

хмельов -а -о/-е хмељни

хмурави *и* **хмураци** -а -е намргођен, мргодан, мрк; туробан, стуштен, смркнут, тмуран

хмура *ж.* **1.** намрштен израз на лицу; **2. хмури** *мн.* намрштене обрве *одн.* чело; ¤ **спущел** ~ (*нахмурел ше*) навукао (спустио) му се облак на чело, набрао (скупио) је обрве, намргодио се

хмуриц -им *нєзак.* мрштити; скупљати; ~ **оберва** скупљати обрве

хмуриц ше -им ше *нєзак.* мрштити се

хмурни -а -е *оп.* **хмурави**

хованє[1] *с.* гајење; узгој

хованє[2] *с.* сахрана; спровод, провод; **по валалє идзе** ~ селом пролази спровод; **одправяц** ~ опојавати покојника

хованєц -нца *х.* **1.** *празн.* "хоиањец" (*домаћи дух који се излеже из малог кокошјег јајета

под власниковом пазухом и доноси власнику успех, срећу); **2.** закржљало пиле; ¤ **ма хованца** *оп.* **ма пергача** (*под* **пергач**)

хованче -еца *с.* одгојче

хователь *х.* одгајивач

ховац¹ -ам *нєзак.* **1.** (*дзеци*) одгајати; подизати; **2.** (*старшого, хорого*) хранити; издржавати; неговати; **3. а)** (*домашнї животинї*) узгајати; гајити; држати; **б)** (*рошлїни*) гајити; садити; **4. почац ~ даяку файту** запатити какву врсту; **почал ховац нову файту кози** запатио је нову врсту коза

ховац² -ам *нєзак.* сахрањивати

ховач *х. оп.* **хователь**

ход *х.* ход

ходжа *х.* (*муслимански священїк*) хоџа

ходзаци -а -е ходајући

ходзенє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **ходзиц**; **2. а)** ходање; **~ хасновите** ходање је корисно; **б)** (*з даким – о леґиньои и дзивки*) забављање

ходзиц -им *нєзак.* **1. а)** (*поряднє*) ићи; **ходзел сом з нїм до школи** ишао сам са њим у школу; **вон ходзи до штвартей класи** он иде у четврти разред; **вона ходзи до церкви** она иде у цркву; **ти на автобусу ходзиш на роботу?** је л' ти аутобусом идеш на посао?; **нє ходз боси** немој да идеш бос; **б)** (*з одредзеним цильом*) ићи, одлазити; **вони любя ходзиц на преходзку** они воле да иду у шетњу; **вона часто ходзи до дохтора** она често иде (одлази) код лекара; **~ на наднїцу** ићи (одлазити) у надницу; **в)** пролазити, ићи; **я вецей нє ходзим коло вас** ја више не пролазим поред ваше куће; **2.** ходати; **вельо ходзи, та го ноги боля** много хода, па га боле ноге; **3. а)** (*о леґиньови и дзивки*) забављати се; **вони двойо уж длуго ходза** њих двоје се већ дуго забављају; **з ким вона ходзи?** с киме се она забавља?; **б)** (*ґу дакому – сходзиц ше*): **вон ґу нєй ходзи** он се с њоме забавља; њих двоје су заједно (у вези); ¤ **~ по вандрох** лутати; **~ по питаню** просити, ићи у прошњу, скупљати милостињу

холестерол *х. физиол.* холестерол

холокауст *х. ист.* холокауст

хор *х.* хор, збор

хори¹ -а -е **1.** болестан; **~ на жовтачку** болестан од жутице; **~ на шерцо** срчани болесник; **2. а) хори** -рого *х.* болесник; **лїкар нєшка нє прима хорих** лекар данас не прима болеснике; **б) хора** -рей *ж.* болесница; **у шпиталю ше обрала од єдней хорей** у болници се заразила од једне болеснице; ¤ **здрави хорому нє вери** ≅ сит гладноме не верује

хорист -та *и* **хориста** -ти *х.* хорист(а)

хористка *ж.* хористкиња, хористица

хорйовити -а -е болешљив; кењкав

хорйовитосц *ж.* болешљивост

хорованє *с.* боловање

хоровац -руєм *нєзак.* боловати

хоротнїк *х. оп.* **хори (2.а)**

хоротнїца *ж. оп.* **хори (2.б)**

хоруґви *ж. мн.* (*єд.* хоруґва) *церкв.* хоругве, заставе

хотар *х.* (х)атар

хохолати -а -е: **хохолати кури а)** (*з чубу наверх глави*) ћубасте кокошке; **б)** кокошке са перјаним кићанкама са стране на глави

хпац -ам *нєзак.* **1.** гурати; **хпа шапку до кишенки** гура капу у џеп; **2.** трпати; турати; **шицко хпа до куфра** све трпа у кофер; **хпа му цошка до руки** тура му нешто у руку; **нє хпай**

вшази пальци не трпај свуда прсте; **3.** увлачити, завлачити; углављивати; **хпа руку до кишенки и винїма пенєжи** завлачи руку у џеп и вади паре; ¤ ~ **вшадзи свой нос** трпати (турати, бости) свуда свој нос; ~ **(тохмац) до себе** гумати, ћул(м)ати

хпац ше -ам ше *нєзак.* **1.** гурати се; трпати се; увлачити се, завлачити се; ~ **помедзи людзох** гурати се између људи; **2.** *прен.* трпати се; **нє хпай ше дзе ци нє место** не трпај се где ти није место; **вон ше вшадзи хпа** он се свуда трпа, он је сваком лонцу заклопац; **3.** увлачити се, завлачити се; **пес ше хпа до лїшковей дзири** пас се увлачи у лисичју јазбину

храбри -а -е храбар; срчан

храбриц (ше) -им (ше) *нєзак.* храбрити (се)

храбро *присл.* храбро; срчано

храбросц *ж.* храброст; срчаност

храк *х. оп.* **харковина**

хракац -ам *нєзак. оп.* **харкац**

храковина *ж. оп.* **харковина**

храм *х.* храм; ◊ ~ **вирних** *церкв. архит.* (*корабель*) брод

храмац -мем *нєзак.* храмати; шепати, шантати; ћопати

храмов -а -о/-е *и* **храмски** -а -е храмовни, храмовски, храмски

хранитель *х.*: **ангел** ~ анђео чувар

хранїтель *х.* заштитник; чувар

хранїтелька *ж.* заштитница; чуварка

хранїц -їм *нєзак.* штитити, бранити; чувати

хранїц ше -їм ше *нєзак.* штитити се, бранити се; чувати се

храпац ше -пем ше *нєзак. коц. оп.* **хапац ше**

храпенє *с.* хркање, хрк, хрка

храпиц -им *нєзак.* хркати

храпущанє *с.* хрсак, хрска; прштање; пуцкетање

храпущаци -а -е **1.** хрскав; прштав; пуцкетав; **2.** (*о гласу*) шкрипав; сипљив

храпущиц -им *нєзак.* **1. а)** хрскати; крцати; прштати; пуцкетати; **сухи конарчки храпуща под ногами** суве гранчице хрскају под ногама; **б)** шкрипати; **шнїг храпущи под ногами** снег шкрипи под ногамам; **2.** хрипати, хрипети, хрипаво дисати (кашљати, говорити); **прехладзени є, у гарлє му храпущи** прехлађен је, хрипаво кашље

храпяч *х.* хркач

краста *ж.* краста; **зодрец храсту** згулити красту

храстави -а -е крастав; ◊ ~ **жаба** *зоол.* крастава жаба

храставиц -веєм *и* -им *нєзак.* краставити се, крастати се

храсточка *ж. дем.* крастица

хращ *х. коц.*: ¤ **сухи (худи) як** ~ мршав као чачкалица (као даска, као штака)

крест *х. церкв.* крст; ◊ **знак хреста** *рел.* знак крста/крижа; **однєсц дзецко до хресту** однети дете на крштење (на крст)

хрестоматия *ж.* хрестоматија

хрестоносци *х. мн.* (*єд.* хрестоносец) *ист. заст.* крсташи (*оп.* **крижаре**)

хрибет -бта *х.* **1. а)** леђа; **лєжац на хрибце** лежати на леђима; **плївац на хрибце** пливати на леђима; **плїванє на хрибце** леђно пливање; **б)** грбача; **2.** (*на карсцелю, лавки*) наслон, леђа; ◊ **з (од) хрибта** с леђа; ¤ **бешедовац (робиц) дакому за хрибтом** говорити

(радити) коме иза леђа; **на люцки ~ випаліц двацец пейц** вадити кестење из ватре туђим рукама, подметнути коме што као кукавица јаје; бацити кога у ватру; **шверби го ~** (*сце буц бити*) сврбе га леђа

хрибецик *х. дем.* леђашца

хрибтов(и) -а -о/-е леђни

хризантема *ж. оп.* **єшеньска ружа**

хрин *х.* рен, крин; ◊ **дзиви ~** штаваљ (*Rumex crispus L.*)

хриніна *ж. заст. оп.* **хринова мачанка**

хринов(и) -а -о/-е ренов; са реном; од рена; ◊ **~ мачанка** *кул.* сос са реном (од рена); ¤ (**роби, трапи ше** *и под.*) **як хринов хробак** ради полако тежак посао, на који је већ навикао

хрипанє *с.* хрип, хрипа; кркљање

хрипац -пим *нєзак.* хрипати; кркљати

хрипаци -а -е хрипав; храпав; кркљав; шкрипав

хрипенє *с. оп.* **хрипанє**

хрипиц -им *нєзак. оп.* **хрипац**

християн *х.* хришћанин, кршћанин

християнка *ж.* хришћанка, кршћанка

християнски -а -е хришћански, кршћански

християнство *с.* хришћанство, кршћанство

Христов/христов -а -о: **христов багрен** *х.* и *коц.* **христова баґрена** *ж. бот.* гледичија, дивљи рогач (*в.*) (Gleditschia triacanthos L.); **христов венєц** *х. бот.* христов венац, богородичин крст (Passiflora caerulea); **христово очи** *с. мн. оп.* **жовти ружички**

Христ(ос) *х.*: **до Христа бога** дозлабога; **Христос воскрес!** Христос васкрсе! (*одвит:* **воистину воскрес!** ваистину васкресе (воскресе, васкрс); **Христос раждаєтся** Христос се роди (*одвит:* **славите єго!** ваистину се роди!); **Хрисце драги!** Боже мили!

хробак *х.* **1.** црв; **2.** буба; ◊ **майов (кромпльов) ~** *бот.* гундељ (Melolontha vulgaris); **~ остоножки** *оп.* **стонога**; ¤ **вибиц дакому хробака з глави** истерати коме бубе (лутке) из главе; **мац хробака у глави** имати бубе (бубице) у глави; **ма (як кед би мал) хробака (хробачка, хробачки) у задку** (*нєпреривно ше верци*) седи (врпољи се) као ђаво на џомби

хробачни -а -е црвљив; жижљив; ¤ **йому (вон ма) нєшка ~ дзень** он данас није за посао (*јер се јуче напио и сл.*)

хробачнїц -нєєм *и* -їм *нєзак.* црвљати се; жижљивити

хробачносц *ж.* црвљивост; жижљивост

хробачок -чка *х. дем.* црвић; бубица, буба; ¤ **ма хробачка (хробачки) у задку** *оп. под* **хробак**

хром *х. хем.* хром

хроми -а -е хром; шепав, шантав; ћопав; бангав

хромовац -муєм *зак. и нєзак. технол.* хромирати

хромосоми *х. мн. биол.* хромосоми

хромосц *ж.* хромост

хронїка *ж.* хроника

хронїчар *х.* хроничар

хронїчарски -а -е хроничарски

хронїчни -а -е хроничан

хронолоґийни -а -е хронолошки

хронолоґия *ж.* хронологија

хронометер -тра *х.* хронометар

хрупка *ж.* хрскавица

хрупкави -а -е *оп.* **хрупкаци**

хрупкасти -а -е **1.** хрскав; **2.** хрскавичав

хрупкац -ам *нєзак.* хрскати, грицкати (*хрскаво јело*)

хрупкаци -а -е хрскав, грицкав; **хрупкаци покераї** грицкави колачићи

хрупков(и) -а -о/-е хрскавични

хрустанє *с.* хрсак, хрска, врусак, грицкање

хрустанки *ж. мн.* (*єд.* хрустанка) грисини, грицкалице

хрустац -ам *нєзак.* хрскати, грицкати, врускати; ~ **бомбону** хрскати бомбону; **пес хруста косци** пас хрска кости

хрустаци -а -е хрскав, грицкав, врускав, прштав

хто *зам.* ко, тко; ¤ **кому о чим [гладному о торби]** ко о чему баба о уштипцима

хтори -а -е *зам.* који; ~ **нєшка**? који је данас?; ◊ ~ **кадзи** куд који

хториш(ик) -раш(ик) -реш(ик) *зам. нєодр.* неки; ~ **дзень** неки дан

хтошка *зам. нєодр.* неко

хтошкаль *зам. беш. оп.* **хтошка**

худи -а -е мршав; ¤ **худи роки** мршаве године; ~ **як харт** мршав као пас (као штака, као стожина)

худки -а -е *дем. и гипок.* мршав, мршуљав

худнуц -нєм *нєзак.* мршавити

худнуце *с.* мршављење

худоба *ж.* **1.** (*худобни людзе*) сиротиња; **валалска** ~ сеоска сиротиња; **2.** сиромаштво; сиромаштина; сиротиња; бедност

худобенява *ж. збир.* сиротиња,

худобенки -а -е *дем. и гипок.* сиромашан, убог

худобка *ж. дем.* **1.** сиромаштина; сиромаштво; сиротињица; сиротиња; убоштво; **2.** (*бидни маєток*) сиротиња; **складол на коч шицку свою худобку** натоварио је на кола сву своју сиротињу

худобни -а -е сиромашан; ¤ **рихтац ше як** ~ **[цар] до войни** (*длуго ше рихтац*) дуго се спремати за одлазак, за посао *и сл.*

худобнїц -нєєм *и* -їм осиромашавати; сиромашити

худобно *присл.* сиромашно

худобство *с.* сиромаштво; сиромаштина, немаштина; сиротиња; убогост, убоштво; оскудица

худобщина *ж.* сиротиња

художествени -а -е *заст.* уметнички

художни -а -е уметнички

художнїк *х.* уметник

художнїца *ж.* уметница

художно *присл.* уметнички

худосц *ж.* мршавост

хулиґан *х.* хулиган

хулиґанїц -їм *нєзак.* хулиганити

хулиґански -а -е хулигански

хулиґанство *с.* хулиганство

хулиґанствовац -вуєм хулиганити

хулїтель *х.* хулитељ

хулїц -їм *нєзак.* хулити

хунта *ж.* хунта

хустка *ж.* вунена *или* свилена марама; ◊ **паньска** ~ *заст.* кашмирска марама (*обич. црна, са венцем украшеним ружама*); ¤ **пошли пенєжи до хустки** () бацио је новац у воду (у ветар, кроз прозор, у мутну Марицу)

хусточка *ж. дем.* **1.** марамица; ~ **до рукох** џепна марамица; **утрец нос до хусточки** обрисати нос марамицом; **2.** (*коло шиї*) марамица, марама; оковратница; **3.** (*на главу*) марама, убрадач; ¤ **тота ма под хусточку** ова има у глави

Ц

цаганє *с.* 1. *дїєсл. мен. од* **цагац**; **2.** вуча; ◊ ~ **штранга** *спорт.* надвлачење конопца

цагани -а -е: ◊ ~ **питка з орехами** *оп.* **баклава**

цаганка *ж.* **1.** *оп.* **блющ**; **2.** *текст.* ажур

цагац -ам *нєзак.* **I** *прех.* **1.** вући; ~ **дакого за власи** вући кога за косу; ~ **воду зоз студнї** вући воду из бунара; ~ **дим** (*циґаретли*) вући дим; ~ **хасен з дачого** вући корист из чега; **2.** вадити; вући; ~ **крев** вадити крв; ~ **зуб** вадити (вући) зуб; **3.** (*у картаню и под.*) тући, добијати, добивати; **4.** ~ **цвиклу** *поль.* вадити репу (*в.*); ◊ ~ **линиї** линирати, лењирати; **~ рейтеши** *кух.* развлачити (растезати) лист за савијачу; **II** *нєпрех.* **1.** вући; **комин добре цага** димњак добро вуче; **2.** (*покус дуц – о витрику*) вејати; промахивати; **швижи воздух цагал през хижу** свеж ваздух промахиваше кроз собу; **3.** (*о дачим нєприємним*) трајати; **докля криза годна ~** ? докле криза може трајати?; **III** *безос.* вући; **цага го до краю** вуче га у завичај

цагац ше -ам ше *нєзак.* **1.** вући се; **чуга ше му цага по жеми** кабаница му се вуче по земљи; **вон ше помали цага дому** он се полако вуче кући; **2.** (*шмикац ше*) пузати; гмизати, гамизати; милети; бауљати; **дзецко ше цага по жеми** дете пуже по земљи; **3.** (*пущац нацинє, копинє и под.*) врежити се; **огурки ше цагаю по заградї** краставци се вреже по башти; **4.** (*о цагацих рошлїнох*) пузати, верати се; **рошлїна ше цага по древе** биљка пуже уз дрво; **5.** (*залапйовац простор*) протезати се, пружати се; **тот горски гребень ше цага през вецей державї** овај горски гребен протеже се кроз више држава; **6.** (*буц розцаговаци*) теглити се; **мед ше цага** мед се тегли; **7.** *кух.* развлачити се; **цесто ше добре цага** тесто се добро развлачи; **8.** чупати се; **~ за власи** чупати се за косу; **9.** (*процивиц ше водзеню – о животиньох*) затезати се; **конь ше цага назадок** коњ се затеже

цагаци -а -е **1.** пузаћи, пузав; **цагаци рошлїни** пузаве биљке; **2.** растегљив; тегљив, слузав; **клий цагаци** лепило је тегљиво; **3.** *оп.* **цагаюци**; ◊ **~ пасуля** *бот.* пасуљ приткаш

цагач *х. ладь. и др.* тегљач

цагаче *с. бот.* **1.** ладолеж (Calystegia sepium); **2.** пузавица; **3.** лијана

цагачка *ж.* жичара

цагаюци -а -е вучни; **~ превозка** *трансп.* вучно возило

цагнуц -нєм *зак. безос. заст.* вући; **цагнє го дому** вуче га кући; ¤ **дзе ше тащок лягнє там го назад цагнє** *оп. под* **тащок**

цагнуце *с.* тежња; чежња

цадзилка *ж.* (*за парадичанку*) цетка (*в.*), пасир (*в.*), прес (*в.*)

цадзиц -им *нєзак.* цедити; истискивати

цадзиц ше -им ше *нєзак.* (*помали робиц*) мрљавити; **цо ше тельо цадзиш?!** шта толико мрљавиш?!; ¤ **цадзи ше як малєй (як цмар)** *оп. под* **малєй**

цайґ *х. текст.* (*тунє моцне платно*) цајг

цайґов(и) -а -о/-е цајган, цајгаст; **цайґово панталони** цајгане панталоне

цайтнот *х.* цајтнот

цака *ж. арґо* цака

цакомпак *присл. заст.* (*шицко/шицки нараз*) цакумпак(ум)

цали -а -е **1.** цео; **очко на облаку цале** прозорско стакло је цело; **2.** (*шицок*) сав; читав; **позна ~ город** познаје сав град

цалковити -а -е потпун; **створиц цалковиту представу** створити потпуну слику

цалком *присл.* сасвим; потпуно; **~ блїзко** сасвим близу; **бул ~ пияни** био је потпуно пијан

цаловечарши -а -е целовечерњи

цалодньови -а -е целодневан

цалосни -а -е целокупан; целовит

цалосно *присл.* целовито

цалосносц *ж.* целокупност; целовитост

цалосц *ж.* целина; **у цалосци** у целини

цалючки -а -е *звич. у злученю* **цали ~** целцат, целцит, цео целцат

цап¹ *х.* **1.** јарац; **2.** *ткац.* (*гришка при тканю*) близни *ж. мн.*

цап² *ором.* фљус; шљап

цапкац -ам *нєзак.* **1.** шљапати; **2.** (*на жем*) падати, отпадати; **грушки цапкаю на жем** крушке падају на земљу; **3.** *експр.* (*куриц*) вући, пућкати; **запалєл пипку и цапка** запалио је лулу и пућка

цапнуц -нєм *зак.* фљуснути; шљапити; пљаснути

цапчиц -им *нєзак. експр.* (*куриц*) чврљити, димити, дуванити, пушити

цар *х.* цар; ¤ **служиц цара** *заст.* (*служиц войско*) служити цара; **убил це ~ !** к врагу!; метнућу те у топ!

цариз(е)м -зму/-зма *х.* царизам

царина *ж.* царина

царинарнїца *ж.* царинарница

царинїк *х.* цариник

царинїц -їм *нєзак.* царинити

карински -а -е карински

царица *ж.* царица

царов -а -о царев

царовац -руєм *нєзак.* царевати

царовина *ж.* царевина

царович *х.* царевић

царовна *ж.* царева ћерка

царски -а -е царски; ◊ **~ коруна** *ж. оп.* **дзвончки (1)**; **царски дзвери** *церкв.* царске двери, царска врата; **царски отрушини** *кул.* (*шмар*(*н*)*и*) царски дробљенац; ~ **рез** *мед.* царски рез; ~ **швичнїк** *оп.* **волов хвост**

царство *с.* **1.** царство, царевина; **2.** *рел.* царство божје (небеско); ¤ **най му будзе ~ небесне** нека му буде лака земља, нека му бог да царство небеско

царствовац -вуєм *нєзак.* царствовати

цваловац -луєм *нєзак. коц.* **1.** ходати, трчати овамо-онамо по селу; **вона лєм цвалує по валалє** она само трчи овамо-онамо по селу; **2. а)** бежати; **так цваловал** тако је бежао; **б) цвалуй!** пакуј се!, губи се!

цвенк *викр. оном.* шкљоц

цвенканє *с.* цвокот

цвенкац -ам *нєзак.* **1.** (*зоз зубами*) цвокотати; **цвенка зоз зубами од жими** цвокоће од зиме; **2.** (*поцаговац цвенчок, штреляц*) окидати, шкљоцати; **3.** кресати; шкљоцати; **~ з упалячом** кресати са упаљачем; **цвенкаю фотоапарати** шкљоцају фотоапарати; **4.** (*лапац мамок – о рибох*) гристи, трзати; **риба цвенка** риба гризе

цвенкаци -а -е шкљоцав

цвенкнуц -нєм *зак.* **1. а)** шкљоцнути; **фотоапарат цвенкнул** фотоапарат је шкљоцнуо; **б)** (*о пушки и под.*) окинути; **2.** (*о риби*) загристи

цвенчок -чка *х.* **1.** обарач, окидач; **поцагнуц ~** повући обарач; **2.** *ел.* прекидач

цверенка *ж. дем.* **1.** нит; конац; влаканце; **2. цверенки** *мн.* конац (*на калему*); **идзе купиц ~** иде да купи конац; ¤ **виши на цверенки 1.** (*чежко є*

хори) душа му се скупила у носу, виси о концу; **2.** (*у велькей опасносци є*) виси о концу

цверкац ше -ам ше *нєзак. нєзлюд.* (*розцаговац ше*) отезати, петљати, мрљавити

цвикла *ж.* репа; **садзиц цвиклу** сејати репу; **цагац цвиклу** вадити репу; **претарговац цвиклу** проређивати репу; **орубовац цвиклу** сећи главе; ◊ **кравска** ~ сточна репа; **червена** ~ цвекла

цвиклянка *ж.* **1.** (*польо дзе була цвикла*) репиште; **2.** (*орубане лїсце з цвикли*) .. одсечене главе репе на репишту

цвиковац -куєм *нєзак.* цвиковати

цвишна *ж. скравец.* цвишна

цворень *х.* **1.** (*злучни клїнок*) сворник, сворница, мożданик, завор, заворањ, заворница; **2.** *поль.* (*на плугу*) кука (*в.*), курдељ (*в.*)

цевек *х. заст.* колац (*за који се везује стока на паши*)

цевековац -куєм *нєзак.*: ~ **краву** (*штранґ цо крави коло рогох вязац єй за предню ногу*) сапињати краву

цевековац ше -куєм ше *нєзак.* ходати тамо-амо, вртети се

цегелка *ж.* **1.** *дем.* циглица; **2.** *буд.* **а)** плочица; **б)** каљ

цегелков(и) -а -о/-е каљев, ћерамидни; **цегелкови пец** каљева пећ

цегла *ж.* цигла, опека

цеглovани -а -е фластерисан, патосан, поплочан; ~ **двор** фластерисано двориште

цеглов(и) -а -о/-е циглен

цегляр *х.* циглар

цегляра *ж.* *и* **цеглярня** *ж.* циглана

цеглярош *х. оп.* **цегляр**

цейдула *ж. коц.* цедуља

цейдулка *ж. дем. коц.* цедуљица

цек *х.* ток; ◊ **у цеку** током

целати -а -е (*велького цела*) крупан

целер *х. бот.* целер

целє *с.* теле; **целє при цицки** сисанче, одојче; ¤ **пияни як** ~ пијан као ћускија (као земља); **патри як** ~ **на нову капуру** гледа као теле у шарена врата

целєцов -а -о телећи

целзий *и* **целзиюс** *х.* целзиј(ус)

целибат *х.* целибат

целїц -їм *нєзак.* телити

целїц ше -ї ше *нєзак.* **1.** телити се; **2.** *вулґ.* (*о пияному*) повраћати

целїчка *ж.* (*женске целятко*) кравица, телица

целна *прикм. ж. коц. оп.* **цельна**

цело *с.* тело

целови -а -е ружичаст, роза

целовисти *и* **целовкасти** -а -е ружичаст, розикаст

целофан *х.* целофан

целофанов -а -о/-е *и* **целофански** -а -е целофански

целочко *с. дем.* телашце

целулит *х. мед.* целулит

целулоза *ж.* целулоза

целулозни -а -е целулозни

целулоид *х.* целулоид

целятко *с. дем.* теленце, телешце

целячи -а -е телећи; јунећи

целячина *ж.* телетина

цельна *прикм. ж***.** стеона; ¤ **буц раз** ~ **раз прашна** *пейор.* (*часто меняц становиско*) често мењати становиште, хтети у сваку боју

цеменє *с.* теме

цеменко *с. мед.* (*екцем*) темењача

цеменьов -а -о/-е темени

цемни -а -е **1.** (*цми*) таман; мрачан; **2.** слеп

цемнїц -нєєм *и* -їм *нєзак.* **1.** (*шлєпнуц*) слепети; **2.** тамнети

цемнїца *ж.* тамница; затвор

цемнїцар *х.* тамничар

цемнїцки -а -е *и* **цемнїцов** -а -о/-е тамнички

цемносц *ж.* слепило

цемнота *ж.* **1.** *оп.* цемносц; 2. (*цмота*) мрак

цена *ж.* цена

цендзар *х. беш. оп.* **цензар**

цендзариц -им *беш. оп.* **цензариц**

ценди -а -е *оп.* **ценюнди**

цензар *х.* (*поштреднїк у тарґовини*) мешетар, сензал

цензариц -им *нєзак.* (*поштредовац у тарґовини*) мешетарити, сензалити

цензор *х.* цензор

цензура *ж.* цензура

цензуровац -руєм *зак. и нєзак.* цензурисати, цензурирати

цензус *х.* цензус

ценїц -їм *нєзак.* **1.** (*одредзовац цену*) ценити; **2.** (*почитовац*) ценити, поштовати

ценки -а -е **1.** танак; **2.** витак; **3. ценке** -кого *с. анат.* препона; **болї го на ценким** боли га у препони; ¤ **буц уж на ценким** (*буц барз хори*) носити душу у носу, душа му се скупила у носу

ценколупи -а -е танкокор (*о лубеници, бундеви и сл.*)

ценконоги -а -е танконог

ценкосц *ж.* (*префинєносц*) танчина

ценкошиї -ия -иє танкошијаст

ценовнїк *х.* ценовник

цент *х.* **1.** сантиметар; **2.** (*монета*) цент; **3. центи** *мн.* (*платняни метер*) сантиметар, центиметар, кројачки метар

центер -тру/-тра *х.* центар

центергалф *х. спорт.* центархалф

центерфор *х. спорт.* центарфор

центиметер -тра *х.* сантиметар, центиметар

централа *ж.* централа

централизация *ж.* централизација

централиз(е)м -зму/-зма *х.* централизам

централизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* централизовати (се), централизирати (се)

централистични -а -е централистички, централистичан

централни -а -е централни

центрипетални -а -е центрипеталан

центрирац -ам *зак. и нєзак. оп.* **центровац**

центрифуґа *ж.* центрифуга

центрифуґални -а -е центрифугалан

центровац -руєм *зак. и нєзак.* центрирати

ценюнди -а -е танан, танацак, танушан

ценючки -а -е *звич. у злученю* **ценки** ~ танак, танацак, танашан

цепелин *х.* цепелин

цепларня *ж.* топлана

цепли -а -е топао; ◊ ~ **заградка** топла леја

цеплїнка *ж.* плитка топла вода, барица

цеплїца *ж.* стакленик, топла леја

цепло *присл.* топло

цеплобундичков(и) -а -о/-е топлокрзни; **цеплобундичково животинї** топлокрзне животиње

цепловод *х.* топловод

цеплокожущкови -а -о/-е *оп.* цеплобундичков(и)

цеплокревни -а -е топлокрван

цеплосц *ж. ридк. оп.* **цеплота**

цеплота *ж.* топлота

цеплотни -а -е топлотни; ◊ ~ **вдеренє** топлотни удар

цепляви -а -е сумлак, млак

цер *х. бот.* цер (Quercus cerris)

церемония *ж.* церемонија

церемониял *х.* церемонијал

церемониялни -а -е церемонијалан

церень -рня *х.* трн; бодља; **цернї кактуса** бодље кактуса; ◊ **маґарчи** ~ *бот.* чкаљ (Onopodron); ¤ **яґда ми ~ до пети вдерел** погодиле (увредиле

и *сл.*) су ме ове речи (ове вести *и сл.*)

цереньчок -чка *х. дем.* трнић, трнак

церква *ж.* црква; ◊ **женска** ~ (*часц за жени у церкви*) женска црква; ¤ **хижа нє ~ [а чловек нє ангел (людзе нє ангели)]** (*у єдним обисцу ше шицко случує*: *и добре и нєдобре*) кућа није црква а људи нису анђели; у свакој кући има дима

церквочка *ж. дем.* црквица

церковни -а -е **1.** црквен; **2.** побожан; ◊ ~ **ґазда** *оп.* **церковнїк**

церковнїк *х.* црквењак

церковнїчка *ж.* црквењакова жена

церковнорусийски -а -е црквеноруски; ~ **язик** црквеноруски језик

церковнославянски -а -е црквенословенски, црквенославенски; ~ **язик** црквенословенски језик

церлїца *ж. коноп.* трлица, трепача (*в.*); ¤ **худи як** ~ сув као трлица

цернє *с. збир.* трње; ¤ **як да на церню шедзи** (*сцел би уж исц*) седи као на иглама

цернїсти -а -е *оп.* **церньовити**

церньов(и) -а -о/-е **1.** трнов; **2.** *оп.* **церньовити**; ◊ ~ **брана** *оп. под* **брана²**; ¤ ~ **драга** трновит пут

церньовити -а -е трновит

церпезлїви -а -е *заст. оп.* **сцерпезлїви**

церпезлївосц *ж. заст. оп.* **сцерпезлївосц**

церпенє *с.* испаштање; патња, мука; трпеж, трпња

церпиц -им *нєзак.* **1.** трпети; ~ **вельки муки** трпети велике муке; **нє церпим таких людзох** не трпим такве људе; **2. а)** испаштати; патити; страдати; **душа церпи** душа пати; **церпел пре цудзу вину** страдао је због туђе кривице; **б)** подносити; ¤ **церп душо будзеш спашена** трпљен спасен, не липши магарче до зелене траве

церпнуц -нєм *нєзак.* **1.** трнути, бридети; **ноги му церпню** ноге му трну; **2.** (*поцерпац*) стрепети

церпяци -а -е *ґрам.* трпни

цертификат *х.* цертификат

цесков -а -о (*од* **цеснок**): ~ **запах** мирис белог лука; ◊ ~ **мачанка** *кул.* сос од белог лука

цесни -а -е тесан; скучен; **цесни шмати** тесно одело; ~ **простор** скучен простор

цеснїна *ж.* клисура; кланац

цесно *присл.* тесно

цеснок -ску *х.* бели лук, чешњак

цесносц *и* **цеснота** *ж.* теснођа; скученост; стешњеност

цестави *и* **цестасти** -а -е тештав; мецав, мељав, гњецав

цесто *с.* **1.** тесто; **загнєсц** ~ замесити тесто; **розогнац** ~ развити тесто; ~ **на квасу** кисело тесто; **2.** *оп.* **цесточко**; **3.** (*на циґоню*) мамац

цесточко *с. кух.* јуфкица, обга; гнездо тестенине

цех *х. ист. и др.* цех, еснаф

цехови -а -о/-е *и* **цеховски** -а -е цеховски

цешитель *х.* тешилац

цешиц -им *нєзак.* тешити

цешиц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*находзиц потїху у дачим*) тешити се; **2.** (*у даким/дачим* и *з даким/дачим*) поносити се, бити поносан; дичити се; **родичи ше барз цеша у своїм синови** родитељи се веома поносе својим сином; ¤ **уж ше нї у чим нє цеши** (*постал цалком ровнодушни*) све му је равно до Косова; **цеши ше як Бораї у мачецу** поноси се нечим неважним**; цешим ше** *ирон.* (*то нє добре, то нє за радованє*) драго ми је, веома (посебно) ми је драго, много се радујем

цибак *х.* двопек

циберей *ж. и* **циберея** *ж. заст.* "циберej" (*ускисли напитак од мекиња*); ¤ **ту ци Юло (Марйо, Петре** *итд.*) **циберея** (*о дачим нєобчекованим, звич. нєприємним*) ето ти сад

цибетка *ж. зоол.* цибетка

цибриц (ше) -им (ше) *нєзак.* лицкати (се), дотеривати (се)

цибуля *ж. бот.* црни лук; **била** ~ *аґр.* сребрњак; ¤ **вищирел очи як цибулї** исколачио (избекељио) je очи, очи да му искоче; **очи му як цибулї** *видр.* (*вельки очи*) очи му као вилџани

цибулянка *ж.* луковина

цибулька *ж.* **1.** *дем.* лукац; **2.** млади лук; **3.** луковица (*зумбула, лале*); **4. дробна** ~ арпаџик

цибульов(и) -а -о/-е лучни; луков; лукаст; ◊ ~ **мачанка** *кул.* сос од црног лука

цива *ж.* **1.** цев; **2.** (*дижджова*) олук, левак; **3.** (*на пецу*) чунак, лула; **4.** (*на канти*) сисак, пипак (*в.*); **5.** *анат.* цеваница, голењача; **6.** *поль.* (*на шеячки*) лула; ¤ **лєє як з цивох** (*о вельким дижджу*) лије као из кабла

циварвань *х.* ватрогасна пумпа, штрцалица, штрцаљка, шприц

цивасти -а -е цеваст

цивил *х.* цивил

цивилизация *ж.* цивилизација

цивилизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* цивилизовати (се), цивилизирати (се)

цивилни -а -е цивилан

цивиль *х. заст. оп.* **цивил**

цивильни -а -е *заст. оп.* **цивилни**

цивка *ж. дем.* цевчица

цивов(и) -а -о/-е цевни

цивовод *х.* цевовод

цивочка *ж. дем.* цевчица

циґан *х.* лажљивац, лажљивко; ¤ **буц** ~ **свойому слову** дати веру за неверу, не (о)држати реч, прекршити реч

Циґан *х.* Циганин

циґанїц -їм *нєзак.* лагати

циґанка *ж.* **1.** лажљивица, лажљивка; **2.** *предз.* циганка (*в.*), бабица (*в.*)

Циґанка *ж.* Циганка; Циганчица

циґан-карики *мн.* цигански точак

циґански -а -е цигански

циґанство *с.* лаж; лагање; ¤ **чисте** ~ гола лаж

Циґанче -еца *с.* Циганче

Циґанчок -чка *х. дем.* Циганчић

циґар *х.* цигара

циґаретла *ж.* цигарета

циґаретлов -а -о/-е цигаретни

циґарчок -чка *х.* **1.** *дем.* цигарица, цигарић; **2.** опушак, пикавац

циґая *ж.* (*файта овцох*) цигаја

Циґлашорци *х. мн.* (*єд.* Циґлашорец) "Циглашорци" (*становници улице Циглашор у Руском Крстуру*)

циґоняр *х.* (*риболовец*) удичар, пецарош

циґонь *х.* удица; ¤ **влапиц ше на** ~ прогутати удицу (мамац)

циґоньчкар *х.* удичар, пецарош (*обич. о деци*)

циґоньчкариц -им *нєзак. фам.* пецати рибу, удичарити

циґоньчок -чка *х. дем.* удичица

циґория *ж. оп.* **батожнїк**

циґура *ж.* **1.** *оп.* **батожнїк**; **2.** (*як додаток кафи*) цикорија, цигура

циґурни -а -е *беш. оп.* **сиґурни**

цидула *ж.* цедуља

цидулка *ж. дем.* цедуљица

цикавенє *с.* занимање, интересовање

цикави -а -е интересантан, занимљив

цикавиц -им *нєзак.* интересовати, занимати

цикавиц ше -им ше *нєзак.* интересовати се, занимати се

цикавосц *ж.* интересантност, занимљивост

циклама *ж.* *и* **цикламен** *х.* *бот*. циклама (Cyclamen)

циклични -а -е цикличан, циклички

циклон *х. метеор. и др.*. циклон

циклотрон *х. физ*. циклотрон

циклус *х.* циклус

цикцак *х. и у функциї прислов́ніка и атрибута* цикцак

цил *х. коц. оп.* **циль**

цилинґанє *с.* цилик

цилинґац -ам *нєзак.* циликати, цинкати, диндиликати

цилиндер *х.* цилиндар

цилиндрични -а -е цилиндричан

циловац¹ -луєм *нєзак. поет.* љубити, целивати

циловац² -луєм *нєзак. коц. оп.* **цильовац**

циловац ше -луєм ше *нєзак. поет.* љубити се, целивати се

цилунок -нка/-нку *х. поет.* пољубац

циль *х.* **1.** (*мета*) циљ; **2.** циљ, сврха

цильовалїще *с.* гађалиште

цильованє *с.* **1.** гађање; **2.** нишањење

цильовац -люєм *нєзак.* **1.** гађати; **2.** нишанити; **3.** *прен.* циљати

цильовач *х.* **1.** стрелац; **2.** нишанџија

цимбали *мн. муз.* цимбал, цимбала

цимбалист -та *и* **цимбалиста** -ти *х.* цимбалиста, цимбалаш, цимбалар

цимбора *х.* **1.** ортак; **2.** другар, пајдаш

цимборенє *с.* **1.** орташтво, ортачење; **2.** дружење

цимбориц -им *нєзак.* ортачити (се), ортаковати, ортаклучити; **вони двоме циборя** њих двојица се ортаче

цимбориц ше -им ше *нєзак.* дружити се

цимборски -а -е ортачки

цимент *х.* цемент

цимента *ж. заст.* (*плехови суд*) цимента

циментарня *ж.* цементара

циментов(и) -а -о/-е **1.** цементни; **2.** омалтерисан; ~ **хижа** омалтерисана кућа

циментовац -туєм *нєзак.* малтерисати; цементирати

цимер¹ *х. заст.* **1.** табла, фирма; **2.** грб (*оп.* **герб**)

цимер² *х. и* **цимер-колега** *х.* цимер, цимер-колега

цимерка *ж.* цимерка, цимерица

цимерман *х.* тесар, дрводеља

цимермански -а -е тесарски

цимет *х.* цимет

циметов -а -о циметов; ◊ ~ **древо** *бот.* циметњак (Cinnamomum ceylanicum)

циметови -а -о/-е (*циметовей фарби*) циметасте боје

цин¹ *х. хем.* калај

цин² *х. коц. оп.* **цинь**

цинґалов *х.* (*бренчок звич. коло шиї статку*) клепетуша, меденица, звоно, звонце

цинґаловац -луєм *нєзак.* звонити, цингарати

цинґилинґац -ам *нєзак.* (*на ценко дзвонїц, бренкац*) цингарати, цинцакати

цинґи-линґи *оном. за подражованє ценкого бренканя, дзвонєня* цин цин, цин цан

циниз(е)м -зму/-зма *х.* цинизам

цинїк *х.* циник

цинк *х.* цинк

цинка *ж. зоол.* сеница (Parus) ¤ **таки (така) як** ~ (*лєгки и швидки у роботи*) лак (лака) као перо; као чигра

цинкарня *ж.* (*фабрика цинку*) цинкара

цинквайс *х. маляр.* цинково белило, цинкваjс

цинков -а -о сеничији

цинков(и) -а -о/-е цинков; цинкан

цинковац -куєм *нєзак.* цинковати

цинкоґрафия *ж. друк.* цинкографија

циновац -нуєм *нєзак.* лемити

циновачка *ж.* лемилица

цинтер *х.*: **чуц за цинтером** *коц. заст.* осећа се непријатан мирис

цинтор *х. заст.* гробље

Цинцар *х.* Цинцар(ин)

цинь *х.* сенка; ¤ **бац ше и од свойого (власного) циню** бојати се и своје сенке

циньови -а -о/-е сенчаст, сеновит

циониз(е)м -зму/-зма *х.* ционизам

ционист -та *и* **циониста** -ти *х.* ционист(а)

ционистични -а -е ционистички

цип *х.* и **ципа** *ж. тлач.* цеп, млатило

ципелар *х.* обућар, ципелар

ципеларня *ж.* обућарница

ципеларски -а -е обућарски, ципеларски

ципеларство *с.* обућарство

ципели *ж. мн.* (*єд.* ципела) ципела; **високи** ~ дубоке ципеле; **нїзки** ~ плитке ципеле; **капчаци** ~ ципеле на закопчавање; **шнураци** ~ ципеле на шнирање

ципелки *ж. мн.* (*єд.* ципелка) *дем.* ципелице

ципки *мн. ткац.* цепци

ципов *х.* мањи домаћи хлеб

циповчок -чка *х. дем.* циповка

ципок -пка *х. оп.* **цип**

цирада *ж.* цирада

цирихски -а -е (*од* **Цирих**) циришки

циркача *ж.* ракија од сирка

циркель *х.* шестар

цирков(и) -а -о/-е сирков; сирчани; ~ **метла** сиркова метла, сирк(ов)ача (*в.*)

циркуз *х. оп.* **циркус**

циркузар *х.* циркусант, циркусар, циркужџија

циркулар *х.* циркулар

циркуларни -а -е циркуларан

циркулация *ж.* циркулација

циркуловац -луєм *нєзак.* циркулисати, циркулирати

циркус *х. осн. и прен.* циркус

циркуски -а -е циркуски

цироза *ж. мед.* цироза

цирок -рку *х. бот.* сирак (Sorghum); ◊ **сладки** ~ сирак шећераш

цисар *х. ист.* (*цар*) цесар

цисканє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **цискац (ше)**; **2.** стиска, гужва, гурњава

цисканїна *ж. оп.* **цисканє (2)**

цискац -ам *нєзак.* **1.** (*хпац*) гурати; турати; трпати; **2.** *коц.* (*дриляц*) гурати; ¤ **~ вшадзи нос** турати свуда нос

цискац ше -ам ше *нєзак.* **1. а)** (*дриляц ше*) гурати се; **людзе ше цискаю пред пултом у предавальнї** људи се гурају испред тезге у продавници; **б)** (*хпац ше*) гурати се, турати се; трпати се; **2.** (*нагло вибивац – о чечносци, диму*) куљати; **жима ше циска нука на отворени дзвери** зима куља унутра кроз отворена врата

цискаци -а -е који се свуда трпа

циста *ж. мед.* циста

цистерна *ж.* цистерна

цитадела *ж.* (*твердиня*) цитадела

цитат *х.* цитат

цитовац -туєм *зак. и нєзак.* цитирати

цитостатик *х. мед.* цитостатик

цитра *ж. муз.* цитра

цитраш *х.* цитраш

цитронада *ж.* цитронада

цитронов(и) -а -о/-е *и* **цитронски** -а -е цитронски

цифра *ж.* **1.** шара; **2.** украс; **3.** бројка, цифра

цифровани -а -е **1.** шарен; **2.** китњаст

цифровац -руєм *нєзак.* **1.** цифрати; шаренити; **2.** *прен.* улепшавати, китити

цифрови -а -о/-е цифарски

цихи -а -е тих

цихо *присл.* **1.** тихо; **вшадзи** ~ свуда је тихо; **2.** (*без словох*): **шицки** ~ сви ћуте; **волєл ши буц** ~ боље да си ћутао; ¤ **буц ~ як вша/уша у храсти** ћутати као риба; бити мањи од маковог зрна; **цихо!** тишина!; **~ будз!** ћути!; **~ як у церкви** тишина (тихо) као у цркви

цихоокеански -а -е тихоокеански

цихосц *ж.* **1.** тишина; **2.** (*без словох*) тишина; ћутање; тајац

цихучки -а -е *и у злуч.* **цихи-~** (**циха-~, цихе-~**) сасвим тих; тихан

цихучко *присл.* тихано

циц *х. текст.* циц

цица[1] *ж. дзец.* (*мачка*) цица, цица-маца, цицамаца, маца

цица[2] *ж. дзец.* (*цицка*) сика

ци-ца *викр. за воланє мачки* циц, мац

цицалка *ж.* **1.** сисаљка; **2.** **цицалки** *мн.* висуљке на минђушама

цицаре *х. мн.* (*єд.* цицар) сисари (Mammallia)

цицац -ам *нєзак.* сисати; **дац** ~ надојити

цицеро *х. друк.* цицеро

цици *нєпрем. оп.* **цица**[2]

ци-ци *викр. оп.* **ци-ца**

цицка *ж.* сиса; дојка; ◊ **(целє, коще** *и др.***) од цицки** теле (јаре *и др.*) испод сисе, сисанче, одојче

цицкати -а -е сисат

цицкац -ам *нєзак.* сисати

цицнуц -нєм *зак.* сиснути

цицов -а -о мацин

цицов(и) -а -е (*од* **циц**) цицан

цицовски[1] -а -е *коц. заст.* **1.** јако фин (*у опхођењу с људима*); **2.** неискрен, подмукао, зао

цицовски[2] *присл. коц. заст.* **1.** јако фино (*поступати*); **2.** неискрено, с намером да се кога увреди; **так ми ~ гварела** тако ме је на фин начин убола

цицок -цка *х.* **1.** *дзец.* цуцла, дуда; **2.** (*гарло на судзини*) сисак, дуда; (*на коршовику*) сисак

цицочка *ж. дем.* сисица

цицушка-мацушка *ж. дзец.* цица-маца, цицамаца

циян *х. хем.* цијан

циянов -а -о/-е цијански

цлїви -а -е који некоме није по вољи; којим је неко незадовољан, разочаран; ~ **нам таки слаби резултат** није нам по вољи тако слаб резултат, разочарани смо тако слабим резултатом

цлїво *присл. у функц. пред.* (*дакому*): **було му** ~ било (дошло) му је жао, растужио се

цлївосц *ж.* туга, жалост

цма[1] *присл. у функц. пред.* мрак, мрачно; **вонка** ~ напољу је мрак; ¤ ~ **як у дзири, ~ же мож за очи влапиц** помрчина као тесто, не види се ни прст пред носом, мрак (мрачно) као у рогу

цма[2] *ж. поет.* тама, мрак; **у цми** у мраку; ¤ ~ **цмов** потпун мрак

цмаґац -ам *нєзак.* **1.** шибати; **цмаґал конї з батогом** шибао је коње бичем; **2.** (*пиц алкогол*) цугати; **любел** ~ волео је да цуга; **3.** *експр.* (*бочкац*) цмакати, љубакати

цмаґац ше -ам ше *нєзак. експр.* (*бочкац ше*) цмакати се, љубакати се

цмаґнуц -нєм *зак.* попити; **дакус цмаґнул** (*дакус ше напил*) мало је попио

цмар *х. млєк.* млађеница, мућеница; ¤ **цадзи ше як** ~ *оп.*

под **малєй**

цмариц ше -им ше *нєзак. експр.* заврзивати, петљати; **цо ше цмариш!** шта заврзујеш!

цмасти -а -е загасит; таман

цми -а -е **а)** таман; ~ **ноц** тамна ноћ; **б)** мрачан; ~ **конк** мрачан ходник; ~ **попатрунок** мрачан поглед; **в)** тмуран; ~ **дзень** тмуран дан; ◊ ~ **белави** тамноплав; ~ **желєни** тамнозелен; ~ **кафови** тамносмеђ, тамнобраон; ~ **червени** тамноцрвен; ~ **шиви** тамносив

цмиц[1] цмеєм *и* цмим *нєзак.* (*поставац цми*) тамнети; мркнути

цмиц[2] цмим *нєзак.* (*робиц цмим*) тамнити

цмиц ше цмеє ше *и* цми ше *нєзак. безос.* (*змеркац ше*) смркавати се, мркнути, смрачивати се; ¤ **аж ше ми цмеє пред очми** (*од велького нєсподзиваня, гнїву и под.*) пада ми мрак на очи

цмо *присл.* тамно; мрачно

цмобелави -а -е *оп.* **цми белави** (*под* **цми**)

цможовти -а -е *оп.* **цми жовти** (*под* **цми**)

цмок *х. и викр.* (*означує гласне бочканє*) цмок

цмокац (ше) -ам (ше) *нєзак. експр.* (*бочкац* (*ше*)) цмокати (се)

цмокнуц (ше) -нєм (ше) *зак. експр.* (*побочкац* (*ше*)) цмокнути (се)

цмордац -ам *нєзак. експр.* сисати

цморкац -ам *нєзак.* **1.** (*гласно цицац*) цмоктати, цоктати; **2. а)** (*з ґамбами*) цмокати, цмоктати; **3.** пити (*алкохол*)

цморкнуц -нєм *зак.* **1.** цмокнути; **2. ~ на конї** цмокнути на коње

цмосц *ж.* тамност, тамноћа; тамнило

цмота *ж.* мрак, тама; **нє видзим нїч по цмоти** не видим ништа по мраку

цмочервени -а -е *оп.* **цми червени** (*под* **цми**)

цмошиви -а -е *оп.* **цми шиви** (*под* **цми**)

цни -а -е *ридк.* врли, врстан; честит

цнота *ж.* врлина

цо 1. *зам.* шта, што; **цо то**? шта је ово?; **цо робиш**? шта радиш?; **2.** *присл., и у злученю* **цо же** (*чом*) што, зашто; **цо на мнє так патриш**? што ме тако гледаш?; **цо же уж идзеш**? што већ одлазиш?; **3.** *злуч.* **а)** *у поровнуюцих виреченьох* (*накельо*) што; **цо глїбина моря векша, шветлосц у морю слабша** што је дубина мора већа, светлост у мору је слабија; **б)** *роздзельни* час... час; што... што; **огляда ше цо на єден, цо на други бок** окреће се час на једну, час на другу страну; **потрошел вельо пенєжи цо дохтором цо на лїки** потрошио је пуно пара што докторима што на лекове; **в)** *заст. причинови* (*же*) што; **то учительова вина цо нє научел добре школярох** то је учитељева кривица што није добро научио ђаке; **4.** *слов. викричне за виражованє нєсподзиваня, проциненя и под.* шта; **цо, ти ище шпиш?!** шта, ти још спаваш?; ◊ **цо дзень** данас-сутра, сваки дан; **цо до**... (*дакого/дачого*) што се тиче..., гледе...: **цо до того проблема, лєгко го ришиме** што се тиче овог проблема, лако ћемо га решити; **цо скорей** што пре; ¤ **кому о чим [гладному о торби]** ко о чему баба о уштипцима; **цо и як** о чему се ради; како ствари стоје; **цо ма буц най будзе** како (што) било да било; куд пукло да пукло; **цо тебе до того!?** шта се то тебе тиче!?, шта ти имаш с тим!?; **цо то** макар нешто; **цо я дзбам!** шта се то мене тиче! баш ме брига!

цовецей *слов.* штавише

цоже 1. *присл.* (*чом*) зашто; **~ сце нє пришли?** зашто нисте дошли?; **2.** *слов.* шта је; **~, уж ши пришол**? шта је, већ си дошао?

цокла *ж. буд.* цокла, сокл

цол *х.* (≅ *2,5 цм*) палац, цол, инч

цолови -а -о/-е од једног цола; **~ деска** цоларица

цолшток *х. коц. оп.* **цолштоки**

цолштоки *мн.* цолшток (*метар на склапање*)

цомпель -пля *х. оп.* **цомпля**

цомпля *ж.* леденица; ¤ **замарз як ~** *оп.* **замарз як грублє** (*под* **грублє**)

цопкац -ам *нєзак.* (*поцаговац дим з пипки же би ше розгорела*) вући, пућкати (*оп.* **цапкац (3)**)

цопчиц -им *нєзак. оп.* **цапчиц**

цофац -ам *оп.* **цурикац**

цофац ше -ам ше *оп.* **цурикац ше**

цофнуц -нєм *оп.* **цурикнуц**

цофнуц ше -нєм ше *оп.* **цурикнуц ше**

цошка *зам. нєодр.* нешто; **~ ци мам повесц** нешто имам да ти кажем

цошкаль *зам. нєодр. прост. оп.* **цошка**

цуґ *х.* промаја

цудзи -а -е туђ, стран

цудзина *ж.* туђина

цудзинєц -нца *х.* туђинац

цудзинка *ж.* туђинка

цудзо *присл.* страно

цудзоложнїк *х.* прељубник

цудзоложнїца *ж.* прељубница

цудзоложнїцки -а -е прељубнички

цудзоложство *с.* прељуба, прељубништво

цукер -кру *х.* шећер

цукернїк *х.* шећерница, шећерњача

цукрар *х.* **1.** бомбонџија, шећерџија; **2.** посластичар

цукраш *х.* шећераш

цукрашка *ж.* шећерна болест

цукри *х. мн.* (*єд.* цукер) шећерламе, шећерлеме

цукрик *х.* шећерлама, шећерлема

цукров -а -о шећерни; **~ цвикла** шећерна репа; **~ над** шећерна трска; **~ хорота** шећерна болест

цуковац -руєм *нєзак.* шећерити

цукровка *ж.* **1.** *зоол.* гугутка (Streptopelia decaocto); **2.** *агр.* шећерна диња

цукровнїки *х.* (*єд.* цукровнїк) *кул.* лепиње са шећером и павлаком

цукровня *ж.* шећерана

цунами -ия *х.* цунами

цундра *ж.* дроњак, рита

цундрави -а -е (*розтаргани, подрани*) дроњав, ритав

цундров *х.* (*пес з хторого виша ґуби, цундри*) кудров

цупкац -ам *нєзак.* тапкати; ¤ **~ у месце** тапкати у месту

цурик *викр.* (*на коня – назад*) цурик (*в.*), цурук (*в.*), тоз

цурикац -ам *нєзак.* (*спонукац коня же би ше цурикал*) тозати, тоскати, стукати; **~ коня** тозати коња

цурикац ше -ам ше *нєзак.* повлачити се натрашке, узмицати

цурикнуц -нєм *зак.* (*спонукнуц коня же би ше цурикнул*) тоснути, стукнути

цурикнуц ше -нєм ше *зак.* повући се натрашке, узмакнути, узмаћи; устукнути

цурук *викр. оп.* **цурик**

цурукац (ше) -ам (ше) *оп.* **цурикац (ше)**

цурукнуц (ше) -нєм (ше) *оп.* **цурикнуц (ше)**

Ч

чавалов *х.* (*чомов слами и под.*) гужва

чаварґов *х.* препродавац, накупац, мешетар, шпекулант

чаварґовац -ґуєм *нєзак.* препродавати, мешетарити, шпекулисати

чадо *с.* чедо

чай *х.* чај

чайка¹ *ж. зоол.* ґалеб

чайка² *ж.* скела; ◊ **мост на чайкох** понтонски мост

чайкар *х.* возар; скелеџија

чайков -а -о ґалебљи; галебов

чайни -а -е *оп.* **чайов(и)**

чайнїк *х.* чајник

чайов(и) -а -о/-е *х.* чајни

чакавски -а -е чакавски

чакавщина *ж.* чакавштина

чаков *х.* (*вояцка шапка у австро-угорским войску*) чако, чаков

чалма *ж.* чалма, турбан

чале *викр.* (*на воли же би скруцели направо*) сту (*в.*)

чам *викр. звич. повторени за подражованє чамканя* мљац

чамасловац -луєм *нєзак.* (*биц, гашиц*) лемати; шибати

чамец -мца *х.* чамац

чамкац -ам *нєзак.* мљацкати

чамкаци -а -е мљацкав

чамкнуц -нєм *зак.* мљацнути

чампави -а -е који заплиће ногама

чамцар *х.* чамџија

чамцовац ше -цуєм ше *нєзак.* возити се на чамцу

чамчик *х. дем.* чамчић

чап *х. звук за означованє вдереня* шљап, шљис

чапаї *ж. мн.* (*єд.* чапай *и* чапая) трагови од стопала

чапаш *х.* **1.** (*шлїд од ногох або превозки*) траг; **2.** (*слабо уґажена дражка по шнїгу, оранїни и под.*) угаз, отражина

чапкац -ам *нєзак.* **1.** (*ходзиц чапкаюци з ногами*) шљапати, ґацати, пљаскати; **2.** (*биц з дланю и под.*) пљаскати, пљескати, шопати; **дзецко з ручку чапка по води** дете пљеска ручицом по води

чапля *ж. зоол.* чапља (Ardea)

чапнуц -нєм *зак.* **1.** (*з ногу до води, блата*) шљапити; **2. а)** (*вдериц з дачим широким*) шопити, шопнути; **б)** (*вдериц з мокрим або по мокрим*) фљуснути; **в)** (*вдериц з дланю и под.*) пљаснути, пљеснути, шопити, шопнути

чапов *х. пастир.* **1.** (*часц батога з хтору ше биє*) канџија (*в.*), чапов (*в.*); **2.** *коц. оп.* **чаповка**

чаповка *ж. поль.* (*прут на кошиску хтори валя жито*) браник, тоља

чар *х.* чар; милина

чаракац -ам *нєзак.* ћаскати

чарапи *ж. мн.* (*єд.* чарапа) зепе; **збивани** ~ зепе ваљанке; **предзово** ~ пређане зепе

чарапар *х.* мајстор који прави зепе

чарапки *ж. мн.* (*єд.* чарапка) *дем.* зепице

чарда *ж.* чарда

чардак *х.* чардак; ◊ ~ **на жеми** чардаклија (*в.*), чучавац (*в.*)

чардаш *х.* чардаш

чаривни -а -е чаробан; дражестан; бајан

чаривнїк *х.* чаробник

чаривнїца *ж.* чаробница

чаривнїцтво *с.* чаролија

чаривносц *ж.* чар; драж; бајност

чарлстон *х.* чарлстон

чарне -ного *с.* црнина; **ношиц** ~ носити црнину

чарни -а -е **1.** црн; **2.** црнокос; црномањаст; гарав; **3. чарна** -ней *ж.* црнка; ◊ ~ **харча** *оп.* **харча**; ¤ **и душа му чарна** јако је грешан, огрезао је у зло; ~ **лїстина** црна листа; ~ **як угель (як углє, як галка)** црн као гавран (као угљен)

чарнїдло *с.* **1.** црнило; **2.** ґаравило

чарнїна *ж.* црнина

чарнїсти -а -е *оп.* **чарняви**

чарнїц¹ -нєєм *и* -їм *нєзак.*

(*поставац чарни*) црнети

чарнїц² -їм *нєзак.* **1.** (*робиц чарним*) црнити; **2.** гаравити

чарнїца *ж. бот.* боровница (Vaccinium myrtillus L.)

чарнїц ше -нєєм ше *и* -їм ше *нєзак.* црнети се

чарноберзиянєц -нца *х.* црнобербзијанац

чарновласи -а -е црнокос

Чарногорец -рца *х.* Црногорац

Чарногорка *ж.* Црногорка

чарногорски -а -е црногорски

чарногриви -а -е црногрив

чарножем *х.* црница; чернозем

чарноморски -а -е црноморски

чарнооки -а -е црноок

чарноскори -а -е црнопут

чарносц *ж.* црноћа; црнило

чарно-били -а -е црно-бео

чарнючки -а -е црнцат, црнцијат; **чарни** ~ црн црнцат, црн црнцијат

чарняви -а -е црнкаст; црмпураст, црнпураст

чарованє *с.* врачање; врацбина

чаровац -руєм *нєзак.* врачати; чинити; мађијати

чаровач *х.* врачар, врач

чаровачка *ж.* врачара; чаробница

чародїй *х.* чаробник

чародїйка *ж.* чаробница

чародїйство *с.* чаролија, чини

чаруюци -а -е очаравајући

час *х.* **1.** време; **точни** ~ тачно време; **присц на** ~ доћи на време; **єден** ~ једно (извесно) време; **о даяки** ~ кроз неко време; **у остатнїм чаше, остатнї час** у последње време; **ютре таки** ~ сутра у ово време; **2.** доба, време; **од того часу** од тог доба; **робиц поверх часу** радити преко времена; ◊ (**вчера, пред тижньом, на штварток** *и под.*) **таки** ~ (јуче, пре недељу дана, у четвртак *и сл.*) у ово време; **до часу** за извесно време; једно време; привремено; **за тот** ~ за то време; **за часу** (*дакого/дачого*) за време, у време; **з часу на** ~ с времена на време; **на сами** ~ у право време, управо на време; **на** ~ на време; **на часи** с времена на време, на моменте, понекад; **од єдного (од якогош) часу** од извесног времена, већ неко време; **од часу до часу** *оп.* **з часу на** ~; **о мали** ~ (*докмало*) домало, закратко; **роботни** ~ радно време; **терашнї** ~ *ґрам.* садашње време; **у часу** *оп.* **учас**; **шлєбодни** ~ слободно време; доколица; ¤ **шицко ма (на) свой** ~ све у своје време; **як нє на** ~ (*тїлесно слаби як кед би ше скорей часу народзел*) телесно слаб одмалена

часови -а -е временски

часовнїк *х. заст.* глагол

часово *присл.* временски

часом *присл.* зачас, часком, часом

часопис *х.* часопис

часослов *х. церкв.* часловац

части -а -е **1.** чест; **2.** учестали

частка *ж. оп.* **часточка**

часто *присл.* **1.** често; **2.** учестало, учестано

частосц *ж.* **1.** честоћа, честина; **2.** *оп.* **частота**

частота *ж.* учесталост, учестаност

частотни -а -е: ~ **дїєслово** *ґрам.* учестали глагол

часточка *ж. дем.* делић; честица

часточни а -е делимичан

часточно *присл.* делом; делимично; донекле

часц *ж.* **1.** део; **купел часци за трактор** купио је делове за трактор; **2.** део, запремина; **вода ма два часци водонїку** вода има две запремине водоника; ◊ **з векшей часци** већим делом, претежно; већином; **з добрей часци** добрим делом; **з часци**

делом; делимично; донекле; **состойна** ~ саставни део; **треца (штварта, пията** *итд.*) ~ трећина (четвртина, петина *итд.*); ¤ **лєвовска (лєвова)** ~ лавовски део

часциц¹ -им *нєзак.* често одлазити (долазити, бити) негде; **часцице у родичох?** је л' често одлазите код родитеља?; **вон часци у Керестуре, бо ма там родзини** он често одлази у Крстур (он је често у Крстуру), јер има тамо рођаке

часциц² -им *нєзак.* (*госциц*) частити

часциц ше -им ше *нєзак.* частити се

чат *х.* шнала

чата *ж. коц. оп.* **чат**

чатлазовац -зуєм *нєзак.* (*мазґрац*) мрљати, прљати, мазати

чатлаш *х. поль.* (*на селянским кочу*) потега

чатловац -луєм *нєзак. буд. заст.* (*масциц, малтеровац викли на повали*) лепити (чатловати) витловке на таваници

чаторня *ж.* (*вельки шатор за свадзби и под.*) шатор; шатра

чачи -ия *х. гандр.* магарац

чаша *ж. церкв.* циборij(ум), путир

чашнїк *х. ист.* столник

чаянка *ж.* чајанка

чаярня *ж.* чајџиница

чвирда *ж. гандр.* балавица, шмркавица

чвирдош *х. оп.* **чвиркош**

чвиринканє *с.* цвркут; ћурлик

чвиринкац -ам *нєзак.* цвркутати; живжикати; ћурликати

чвиринкаци -а -е цвркутав

чвирк *нєпрем. у функц. пред.* (*безвредна ствар*) броћ, још мало па ништа, лук и вода, тандара мандара броћ; **то за мнє** ~ то је за мене лук и вода

чвиркац -ам **1.** штрцати, штрцкати; **2. а)** пљувати, пљуцкати; **б)** *прен.* (*на дацо – нє дзбац*) фућкати на нешто; **чвиркам я на таки мали заробок** фућкам ја на тако малу зараду

чвиркнуц -нєм *зак.* **1.** штрцнути; **2.** пљунути, пљуцнути; испљунути

чвиркнуце *с.* штрцај

чвиркош *х.* балавац; слинавко; жвалавац, жвалавко; усранац

чвиркошка *ж.* балавица; жвалавица

чвоґер *х. и* **чворґа** *ж. коц.* зврчка, чврга; **дал му** ~ (**чворґу**) ударио му је зврчку; **давац чвоґери** зврцати

чевабджинїца *ж.* ћевабџиница

чевап *х. кул.* ћевап

чевапчичи *х. мн.* (*єд.* чевапчич) ћевапчићи

чежа *ж. физ.* тежа; **Жемова** ~ Земљина тежа

чежина *ж.* тежина

чежински -а -е тежински

чежиско *с.* тежиште

чежисков(и) -а -о/-е тежишни

чежка -кей *ж.* (*о жени*) трудна

чежки -а -е **1.** *з розл. знач.* тежак; ~ **куфер** тежак кофер; ~ **живот** тежак живот; ~ **хорота** тешка болест; **2.** (*вельки, нєдопущуюци*) груб; крупан; ~ **гришка** груба грешка; ~ **повредзенє длужносци** груба повреда дужности; **виповедзени чежки слова** пале су крупне речи; ¤ ~ **як олово** тежак као олово

чежко *присл.* **1.** *з розл. знач.* тешко; ~ **жиц** тешко живети; ~ **дихац** тешко дисати; ~ **му идзеученє** тешко му иде учење; ~ **му на души** тешко му је на души; **2.** (*усиловно*) напорно; ~ **робиц** напорно радити, црнчити; **3.** (*нєрухомо, лєнїво*) тромо; ¤ ~ **мнє** тешко мени, куку мени, жалосна ми мајка; ~ **на нього** у невољи је, у сосу је

чежко-нєлєгко *присл.* тешком муком, на једвите јаде;

повуци-потегни

чежкосц *ж.* тешкоћа; тегоба

чейза *ж.* чезе; двоколица

чек *х.* чек

чека *ж. ловар.* чека

чекальня *ж.* чекаоница

чекалїще *с.* чекалиште

чеканє *с.* **1.** *дїєсл. мен. од* **чекац**; **2.** почек; **купиц робу на** ~ купити робу на почек

чекац -ам *нєзак.* **1.** чекати; ~ **гайзибан** чекати воз; **2.** (*стрежиц за даким*) вребати; дочекивати; сачекивати; ~ **праву нагоду** вребати прилику (згоду); **тарґовец чекал купцох** трговац је вребао муштерије; **3.** (*одцаговац, розцаговац ше*) часити; **нє** ~ **анї кус** не часити ни часа; ◊ **чека лимун** *звич. ирон.* (*обчекує поволанку*) хоће (чека) лимун; **чекай, чекай!** чекај само, видећеш ти своје!

чекац ше -ам ше *нєзак.* чекати се

чекач *х.* чекалац; чекач

чекови -а -о/-е *и* **чековни** -а -е чековни

челєднїк *х.* (*млади чловек*) младић, момак; млад човек

челєднїца *ж.* (*млада женска особа*) девојка; женска; млада жена

челист -та *и* **челиста** -ти *х.* челист(а)

челїк *х.* челик

челїков(и) -а -о/-е *оп.* **челїчни**

челїчарня *ж.* челичана

челїчиц -им *нєзак.* челичити, гвозденити

челїчиц (ше) -им (ше) *нєзак.* челичити (се)

челїчни -а -е челичан

чело *с. муз.* чело

челюсца *ж.* **1.** (*отвор у руским пецу*) врата (*в.*), уста (*в.*), зјало (*в.*); **2.** (*вулкана и под.*) гротло

челядз -лєдзи *ж. збир.* чељад; **домашня** ~ укућани; ¤ **яка** ~ **така и робота** ≅ од луда попа луда и молитва

чембало *с. муз.* чембало

чемернїк *х. бот.* кукурек (Helleborus)

чемпрес *х. бот.* (< *серб.*) чемпрес (*оп.* **кипарис**)

ченґель *х. коц. оп.* **цинґалов**

ченґельовац -люєм *нєзак. коц.* (*бренкац з ченґельом*) звонити; бренцати; циктати; циликати; цинґарати

чеперкасти -а -е рачваст, рашљаст

чеперки *и* **чеперка** *мн.* расохе, рачве

чепец -пца *х.* **1. а)** (*дзецински*) капица; **б)** *заст.* (*файта женскей хусточки*) џега, повезача; **2.** (*блана на садлу*) марамица; **3.** *анат.* (*коло ембриона*) овојница; ¤ **народзиц ше у чепцу** родити се под сретном звездом, родити се у кошуљи (у кошуљици)

чепиц -им *нєзак.*: ~ **млоду** *фолкл.* преоблачити младу пред крај свадбе из венчанице у хаљину и "чепец" (*повезачу*)

чепчик *х. дем.* капица (*за бебе*)

черанка *ж.* замена; размена; трампа; ~ **думаньох** размена мишљења; **робна** ~ робна размена

черац -ам *нєзак.* замењивати, мењати; трампити; ◊ ~ **муку** мењати у млину пшеницу за брашно

червени -а -е **1.** црвен; румен; ~ **фарба** црвена боја; **червени лїца** румени образи; **2.** алев; ~ **паприґа** алева паприка; **3.** **червена** -ней *ж. арґо* (*банкнота червеней фарби*) црвендаћ; ◊ ~ **шапочка** црвенкапа, црвенкапица; **Червена армия** *ист.* Црвена армија; **червени папрички** *оп.* **шалвия**

червенїдло *с.* црвенило; руменило

червенїц[1] -нєєм *и* -їм *нєзак.* (*поставац червени*) црвенети

червенїц[2] -їм *нєзак. прех.* (*робиц червеним*) црвенити

червенїц ше -нєєм ше *и* -їм ше *нєзак.* **1.** црвенети се; руменети се; 2. (*зрец – о грозну*) шарати се; **грозно ше уж червенєє** грожђе се већ шара

червенкави *и* **червенкасти** -а -е црвенкаст

червеноармиєц -йца *х. ист.* црвеноармејац

червеновласи -а -е црвенокос

червеноґардеєц -йца *х. ист.* црвеногардејац

червенопирка *ж. зоол.* црвенперка

червеноскори -а -е црвенокож; црвенокожац

червеносц *ж.* црвенило; руменило

червеняк *х.* **1.** *зоол.* црвендаћ (Erithacus rubecula L.); **2.** *оп.* **червень (1)**

червень *ж.* **1.** *карт.* црвени; **2.** *оп.* **червенїдло**

червински -а -е (*од* **Червинка**) црвеначки

Червинчань *х.* (*од* **Червинка**) Црвенчанин

червоточ *х.* дрвоточ(ац), црвоток

червоточина *ж.* дрвоточина, црвоточина

червоточни -а -е дрвоточан, црвоточан

черґа *ж.* черга

черґар *х.* чергаш

черґариц -им *нєзак.* чергашити

черґарски -а -е чергашки

черґаш *х. оп.* **черґар**

черґашиц -им *оп.* **черґариц**

чердац -ам *нєзак. експр.* трампити

черевко *с. дем.* цревце; ¤ **пришли черевка на место** (*умирел ше, улагоєл ше чловек або дзецко*) дошло (стало) му је срце на место (на меру)

черево *с.* црево; ◊ **шлєпе** ~ *анат.* слепо црево; ¤ **цага ше (влєче ше) як швиньски черева (бураґи)** вуче се као пребијена мачка; вуче се к'о ладовина; спор као пуж

черевов -а -о/-е цревни

черевоугоднїк *х. кнїжк.* сладокусац

череґи *ж. мн.* (*єд.* череґа) *кул.* листови, мафиши

черенєц -нца *х. риб.* черенац

черенка -кох *мн.* **1.** (*ножа*) дршка, држак; **2.** бритвиште

черенови -а -о/-е: ~ **зуб** кутњак

черeньови -а -о/-е *коц. оп.* **черенови**

череп *х.* **1.** цреп; **били** ~ бибер-цреп; **2.** саксија; **вона трима квеце у черепоох** она држи цвеће у саксијама; **3.** *ист.* глинена плочица

черепканє *с.* звека

черепкар *х.* грнчар

черепкарство *с.* грнчарство

черепкац -ам *нєзак.* звекетати; звечати

черепов(и) -а -о/-е **1.** црепан; **2.** глинен, земљан; ~ **судзина** глинено посуђе

черепчанє *с.* звека

черепчац -им *нєзак.* звекетати; звечати; трештати

черепчаци -а -е звекетав

черепчок -чка *и беш.* -пка *х. дем.* **1.** саксија (*мала*), саксијица; **2.** (*за карменє дробизґу и под.*) цреп (*в.*), црепак (*в.*); **3.** (*фалаток розбитей судзини и под.*) крхотина, цреп; **4.** *оп.* **череп (3);** ¤ **можеш плакац до черепка** (*страцене нє мож врациц*) за изгубљеним не вреди жалити и плакати, не вреди плакати за проливеним млеком

чересло *с. поль.* (*часц плуга*) цртало

черешенка *ж. дем.* трешњица

черешня *ж.* трешња

черешняр *х. зоол.* трешњар (Coccothraustes coccothraustes L.)

черешньочка *ж. дем.* трешњица

черк *викр. за звук вдереня* шкљоц; трак

черканє *с.* звецкање; звека, звекет; звоњава, звоњавина

черкац -ам *нєзак.* звецкати; звечати; звекетати; шкљоцати; чеґртати; тандркати; зврндати; звоцати; звонцати; звонити; куцати; **орехи черкаю у мещку** ораси звече у врећици; **дробни пенєжи черкаю у кишенки** ситан новац звецка у џепу**; вон черка з млатком** он куца чекићем; **судзина у кухнї черка** посуђе у кухињи звечи; **желєживо черка** гвожђурија звечи; **ключ у клянки черка** кључ у брави шкљоца; **годзина (годзинка) черка** сат куца; ¤ ~ **з оружийом** звецкати оружјем; ~ **себе** (*при наздравяню*) куцати се, чукати се

черкац ше -ам ше *нєзак. оп.* **черкац себе**

черкаци -а -е звечећи

черкнуц -нєм *зак.* звецнути; зазвечати; шкљоцнути; чукнути; чвркнути; тандркнути; зврцнути; звоцнути; куцнути; лупити; клепнути; **черкла капурка** лупио је капицик**; черкла з видлїчку по танєру** звекнула је виљушком по тањиру; **черкнул з млатком по осовини** куцнуо је чекићем по осовини; ~ **зоз запетками** (*при салутираню*) лупити петом о пету; ¤ ~ **себе** (*при наздравяню*) куцнути се

черкнуц ше -нєм ше *зак. оп.* **черкнуц себе**

черкот *х.* **1.** звекет; **2.** (*кочох по драги*) тандркање

черкотац -ам *нєзак.* звекетати; звечати; звецкати; чегртати

черкотаци -а -е звекетав; звецкав

черкотка *ж.* **1.** (*бависко*) чеґртаљка, звечка; **2. черкотки** *мн.* (*на запрагнутих коньох*) чанґараци, прапорци, звечке; ¤ **як черкотка** дете звонког гласа

черкот(к)ар *х. зоол.* звечарка

чернец *х. церкв.* (*монах*) црноризац, црнац

чернїци *ж. мн.* (*єд.* чернїца) **1.** купине (Rubus fruticosus); **2.** купињак

чернїчанка *ж.* купињак**;** врежа

черпац -ам *нєзак.* **1.** (*з варешку и под.*) сипати; **черпайце себе юшки** сипајте себи супе; **2.** ґрабити; захватати; црпсти; ~ **воду з чамца** црпсти воду из чамца

черпаци -а -е: ~ **вареха** кутлача

черстви -а -е **1.** (*о хлєбу и под.*) бајат; **2.** крепак; здрав; чврст; стамен; ~ **старик** крепак старац

черствиц -веєм *нєзак.* (*поставац черстви – о хлєбу и под.*) бајатити се; **хлєб черствеє** хлеб се бајати

черство *присл.* крепко; бодро; **крачал** ~ корачао је бодро

черствосц *ж.* **1.** (*хлєба и под.*) бајатост; **2.** крепкост; чврстоћа, чврстина

черчанє *с.* штропот; тандрк, тандркање; цилик; звека; звоњава, звоњавина

черчац -чим *нєзак.* **1.** чегртати; **черкотка черчи** звечка чегрће; **2.** (*о кочу*) тандркати, зврндати; **коч черчал по калдерми** кола су тандркала друмом; **3.** звечати; ~ **з ланцом** звечати ланцем; **4.** *безос.*: **шмеяла ше аж у нєй черчало** смејала се звонким смехом

черчаци *присл.* **1.** звонак; ~ **глас** звонак глас; ~ **шмих** звонак смех; **2.** звецкав; **черчаци желєзни пенєжи** звецкав метални новац

черчацо *присл.* звонко

черчацосц *ж.* звонкост

черчиц -им *нєзак. коц. оп.* **черчац**

черяк *х.* жбун, грм

черячина *ж.* **а)** већи жбун (грм); **б) черячини** *мн.* жбуње, грмље; шикара

черячок -чка *х. дем.* жбунић, грмак

чесар *х. коноп.* гребенар

чесарка *ж.* **1.** (*справа за*

чесанє волни) влачара, вуновлачара; **2.** (*чесачка конопи*) ґребенаља

чесарня *ж.* **1.** (*роботня за чесанє волни*) влачара, вуновлачара; **3.** (*роботня за чесанє конопи*) гребенара

чесац чешем *нєзак.* **1.** (*власи*) чешљати; **2.** (*конопу*) гребенати, грепсти; **3.** (*волну*) дрндати, влачити; **4.** (*коня*) чешати, тимарити; **5.** *прен.* (*биц дакого*) деветати, лемати кога; ◊ ~ **отройнє** троструко уплитати плетенице; ~ **надробно** уплитати плетенице од много струкова

чесац ше чешем ше *нєзак.* чешљати се; ~ **на бок** чешљати се у страну (на раздељак)

чески -а -е (*од* **Чех**) чешки

чесни -а -е **1.** поштен; ~ **чловек** поштен човек; **2.** (*нєпорочни, морално чисти*) честит; чедан; частан; ~ **фамелия** честита породица; ~ **дзивка** честита девојка; **мал чесни намири** имао је часне намере; **страциц** ~ **мено** изгубити честито име; **3.** (*як епитет*) поштован; узвишен; ~ **чесни панї и панове!** поштоване даме и господо!

чесно *присл.* **1.** поштено; **2.** честито; чедно; часно

чесносц *ж.* **1.** поштење; **2.** (*морална чистота*) честитост; чедност; часност; **3.** (*зоз дополнєнями* ваша, його – *як титула*) узвишеност; **ваша** ~ ваша узвишеност

чеснота *ж.* врлина; одлика

чествовац -вуєм *и* **честовац** -туєм *нєзак.* поштовати, ценити; изражавати поштовање; указивати част

честолюбец -бца *х.* *оп.* **чесцолюбец**

честолюбиви -а -е *оп.* **чесцолюбиви**

чесц *ж.* **1.** поштење; **2.** част; **дац дакому** ~ указати коме част; **3.** поштовање; углед; **мац (уживац)** ~ **при людзох** бити на добром гласу, уживати добар глас, бити поштован међу људима; **нє мац чесци при людзох** бити на лошем гласу, не бити поштован међу људима; **здобуц високу чесц** стећи висок углед; **страциц** ~ **медзи народом** изгубити углед међу народом; **4.** положај, функција; ¤ **дац/давац дакому** ~ указати/указивати коме поштовање; **каждому** ~ **по заслуги** према свецу и тропар; **нє ма чесци** нема образа, дебео му образ као ђон; **пре** ~ (*даґдзе пойсц, дацо зробиц*) да се укаже коме поштовање (*отићи негде, учинити нешто*); реда ради; **страциц** ~ **(очи)** бацити образ под ноге, укаљати образ

чесцолюбец -бца *х.* частољубац

чесцолюбиви -а -е частољубив

чесцолюбивосц *ж.* и **чесцолюбиє** *с.* частољубивост, частољубље

чета *ж.* чета

четни -а -е четни

четнїк *х.* *ист.* четник

четнїцки -а -е четнички

четоводитель *х.* четовођа

Чех *х.* Чех

Чехиня *ж.* Чехиња

чечани -а -е *дзец.* леп

чече *с.* *нєпрем.* *дзец.* лепа ствар, нешто лепо

чечиц -чем *нєзак.* **1.** тећи; **2.** (*видавац чечносц зоз себе*) флисовати (*в.*); **з рани му чече** рана му флисује

чечни -а -е течан

чечно *присл.* течно

чечносц *ж.* течност, текућина

чечуци -а -е текући

чи *слов.* **1.** *опитне* ли; да ли; зар; **питал ше му чи єст дацо нове** упитао га је има ли (да ли има) шта ново; **чи ти нє маш мудрейшей роботи?!** зар ти немаш паметнијег посла?!; **2.** *слов.* ала, што; **ей, чи мнє ту добре!** ех,

што је мени овде лепо!; ◊ **чи...чи... 1.** да ли... или...; **2.** макар... макар; ¤ **чи видзиш**! види (гле) ти њега!

чиґа *ж.* чекрк

чижемка *ж. дем. оп.* **чижмочка**

чижик *х. зоол.* чиж, чижак (Chrysomitris spinus)

чижма *ж.* чизма

чижмар *х.* чизмар

чижмарка *ж.* (*чижмарова жена*) чизмарица, чизмарка

чижмочка *ж. дем.* чизмица

чий чия чийо *зам. присв.* чији

чийшик чияш(ик) чийош(ик) *зам. нєодр.* нечији

чик *х. зоол.* чиков (Misgurnus fossilis)

чикаґски -а -е (*од* **Чикаґо**) чикашки

чиклош *х. заст.* старији коњ у ергели

чикош *и* **чиковш** *х. поль. заст.* чикош, ергелаш; ¤ **(кричи, звискує** *и под.***) як [тот] ~** виче (дере се) колико (што) га грло (глава) (до)носи, виче (дере се) из свег гласа

чилаш *х.* (*конь билей шерсци*) белац, ђогат

чилаша *ж.* (*кобула билей шерсци*) ђогуша

Чилеанєц -нца *х.* Чилеанац

чилеански -а -е чилеански

чилски -а -е (*чилеански*): ~ **шалїтра** *хем.* чилска шалитра

чим 1. *злуч. поровнуюци, часто зоз* тим *у корелациї* што, шта, уколико; ~ **ше вецей трудзел, вше менєй ше му удавало** што се више трудио, све мање му је успевао; ~ **ше вецей гнївал, тим го менєй слухали** што се више љутио, мање су га слушали; **2.** *присл.* што; **придз ~ скорей** дођи што пре; **пороб ~ лєпше** уради што боље; **гонь коня ~ швидше** терај коња што брже

чин *х.* чин

чинаґ *х.* (*колїк у хлапцовским бависку* чинаґанє) чинаг (*в.*)

чинаґац ше -ам ше *нєзак.* (*хлапцовске бависко*) чинагати се (*в.*)

чинґи-бинґи *х. коц. оп.* **дзвончки (3)**

чиновнїк *х.* чиновник

чиновнїца *ж.* чиновница

чиновнїцки -а -е чиновнички

чиновнїчок -чка *х. дем.* чиновничић

чинодїйствиє *с.* и **чинодїйство** *с. церкв.* (*богослуженє*) чинодејство, свештенодејство

чинчила *ж. зоол.* чинчила

чип *х. информ.* чип

чипка *ж. вишив.* чипка

чипкар *х.* чипкар; ¤ **нагнїваниі як ~** љут као рис

чипкарка *ж.* чипкарица, чипкарка

чипкасти -а -е чипкаст

чипковани -а -е чипкан

чипочка *ж. дем.* чипкица

чипочкасти -а -е чипкаст

чирянє с. гњурање; зарањање; ◊ ~ **ладї** бродолом

чиряц -ям *нєзак.* потапати, зарањати, зарoњавати

чиряц ше -ям ше *нєзак.* **1.** тонути, зарањати, зарoњавати; **2.** (*о ладї*) тонути, топити се, потапати се

чисар *х. оп.* **цисар**

числени -а -е бројан, многобројан; многи; ~ **колектив** бројни колектив; **числени нащивителє** многобројни посетиоци

числено *присл.* бројно

численосц *ж.* бројност

число *с.* **1.** број; **вельке ~** велики број; ~ **два** број два; **2.** (*нумер*) број, бројка

числови -а -о/-е бројчани; бројни, бројан

числовнїк *х. ґрам.* број

числовнїцки -а -е бројан

числово *присл. оп.* **числено**

чисте -того *с.*: ¤ **буц на чистим** бити начисто; **вивесц на ~** (*розчисциц дацо нєясне*) истерати

на чистац (на чистину)

чисти -а -е **а)** чист; **чисти руки** чисте руке; ~ **воздух** чист ваздух; ~ **совисц** чиста савест; **б)** (*прави*) чист, сушти; ~ **правда** сушта истина; **то ~ циґанство** то је сушта лаж

чистка *ж*. чистка

чисто *присл*. чисто

чистокревни -а -е чистокрван

чистосц *и* **чистота** *ж*. чистоћа, чистота

чистотни -а -е (*хтори люби чистоту*) чист, чисмен; чистунац

чистотносц *с*. чистунство

чистучки -а -е *и у злученю* **чисти** ~ потпуно чист

чисцальня *ж*. **1.** чистионица; **2.** љуштионица

чисцач *х*. чистач, чистилац

чисцачка *ж*. **1.** чистилица; **2.** љуштилица

чисцец *х. бот.* чистац (Stachys L.)

чисцина *ж*. чистина; пропланак

чисциц -им *нєзак*. **1.** (*робиц чистим*) чистити; ~ **лопату од блата** чистити лопату од блата; **2.** чистити, вадити; ~ **шпляхи** вадити мрље; **3.** (*од скори, лупи и под*.) ґулити; љуштити; чистити; лупити; требити; ~ **млади кромплї** гулити (стругати) кромпир; ~ **стари кромплї** љуштити кромпир; ~ **помаранче** љуштити поморанџу; **4.** (*мишковац*) кастрирати; **5.** (*кукурицу од лїсца*) комишати, љуштити, белити

чисциц ше -им ше *нєзак*. чистити се

чит *викр*. ћут(и); ћути, бре; завежи; шут; куш; ¤ **нє будзеш** ~ !? ћут!, куш!, хоћеш ућутати!?, ућути једном!; ~ **будз!** ћут(и)!

читави -а -е читав

читальня *ж*. читаоница

читальньов(и) -а -о/-е читаонички

читанє *с*. штиво

читанка *ж*. читанка

читатель *х. оп.* **читач (1)**

читателька *ж*. читатељица, читатељка

читательни -а -е *оп.* **читацки**

читац -ам *нєзак*. **1.** читати; **2.** бројати; **читай до дзешец** броји до десет; **читац пенєжи** бројати паре; **3.** *прен*. држати лекције

читацки -а -е читалачки; читачки

читач *х*. **1.** читалац; **2.** читач; бројач

читкац -ам *нєзак*. ћуткати, шуткати, ућуткивати

читки -а -е читак

читко *присл*. читко

читлїви -а -е **1.** (*о бешеди*) јасан, разумљив; **2.** (*рукопис*) читак

читлїво *присл*. **1.** (*бешедовац*) јасно, разумљиво (*говорити*); **2.** (*писац*) читко

читуля *ж*. читуља

чича *х*. и **чичар** *х. беш.* путујући продавац воћа и поврћа

чичовка *ж. бот.* чичо(в)ка

чишлїтель *х*. **1.** *мат*. бројилац; **2.** бројач; **3.** *ел*. бројило

чишлїц -им *нєзак*. **1.** бројати; **2.** набрајати; **почал ми ~ шицких фодбалерох** почео је да ми набраја све фудбалере

чканє *с*. штуцавица

чкац -ам *нєзак*. штуцати

чкац ше -а ше *нєзак. безос.* (*дакому*) штуцати се; **чка ше ми** штуца ми се

чкода *ж. и у функц. пред.* штета; **направиц чкоди** направити штете; ~ **же є таки** штета што је такав; ~ **тоти пенєжи** жали боже ове паре; ¤ **врацела ше** ~ враћено (надокнађено, нађено *и сл*.) је нешто што је било изгубљено, неплаћено *и сл*.; **забегнуц/забеговац до чкоди** (*буц нєвирни у любови*) врднути/врдати; ~ **чижми дрец** (*нє вредзи исц*) штета је дерати опанке

чкодзиц -им *нєзак*. штетити

чкодлївец -вца *х*. штеточина

чкодлїви -а -е штетан

чкодовац -дуєм *зак. и нєзак.* ґубити; штетовати

чкодзиц -им *нєзак.* штетити; **то чкодзи здравю** то штети здрављу

член *х.* **1.** члан; ~ **колектива**; ~ **закона** члан закона; **2.** (*часц цела*) уд

членарина *ж.* чланарина

члєнґи *х. мн.* (*єд.* члєнґ) *оп.* **члєнки**

членкаре *х.* (*єд.* члєнкар) *зоол.* зглавкари

члєнкац ше -ам ше *бот.* влатати

члєнки *х. мн.* (*єд.* члєнок) *коц.* зглобови прстију на руци (*оп.* **склєнчки**)

членски -а -е члански; ~ **карта** чланска карта

членство *с.* чланство

чловек *х.* **1.** човек; **2.** (*муж*) муж, човек; **3.** *вок.* болан, човече; **цо то, чловече, з тобу** шта је, болан, с тобом; ¤ **поставиц дакого чловеком** извести кога на пут, подићи (метнути) кога на ноге

чловеков -а -о човеков; човечији; ◊ ~ **рибка** *зоол.* човечија рибица

чловекозабойнїк *х.* човекоубица

чловеколюбец -бца *х.* човекољубац

чловеколюбиви -а -е човекољубив

чловеколюбивосц *ж.* и **чловеколюбиє** *с.* човекољубивост, човекољубље

чловеконєнависнїк *х.* човекомрзац

чловекоподобни -а -е човеколик

чловество *с.*: ¤ **научиц дакого чловества** научити кога памети (реда)

чловечески -а -е **1.** (*хтори ше одноши на чловечество*) човечански; **2.** *оп.* **чловеков**; **3.** (*гумани*) човечан, људски

чловечество *с.* човечанство

чловечи -а -е *оп.* **чловеков**

чловечиско *х. ауґм.* људина

чловечни -а -е човечан, људски

чловечно *присл.* човечно, људски

чловечносц *ж.* човечност

чловечок -чка *х. дем.* човечуљак, човечић

чмиґар *х. коц. оп.* **шмиґар**

чмиґац -ам *нєзак.* **1.** (*биц зоз батогом*) шибати; швићкати; **2.** *прен.* (*сцекац*) брисати, ґрепсти, димити, перјати; **так чмиґал** тако је брисао

чмиґнуц -нєм *зак.* **1.** (*вдериц або замахнуц з батогом*) ошинути; швићнути; швиґнути; шибнути; **2.** *прен.* (*сцекнуц*) збрисати, здимити; умакнути; стругнути; заждити; шмугнути; ухватити маґлу

чмиґов *х.* бич, канџија; шибало

чмиґовчок -чка *х. дем.* бичић

чмохтац (ше) -ам (ше) *нєзак. експр.* трти (се), трљати (се); чешати (се)

чобан *х.* чобанин

чобански -а -е чобански

чобольов *х.* (*древени суд за воду*) чобања

чобольовики *х. мн.* (*єд.* чобольовик) *оп.* **тиковки**

чоколада *ж.* чоколада

чоколадни -а -е *и* **чоколадов(и)** -а -о/-е чоколадни; ◊ **чоколадова торта** *кул.* чоколадна торта, торта са чоколадом

чокот *х.* чокот

чолни -а -е чеони

чолнок -нока *ткац. х.* чунак, лађица

чоло *с.* **1.** чело; 2. *фиґ.* (*почесне место за столом*) чело, прочеље, зачеље; **шеднуц до чола** сести у прочеље; ~ **колони** чело колоне; ¤ **нє пише му на чолє** (*нє видно му по твари хто є, яки є и под.*) не пише му на челу

чолов(и) -а -о/-е чеони

чом *присл. опитни* (*часто у злученю зоз словком* же**)** зашто,

што, шта; ~ **нєшка нє маце наставу**? зашто данас немате наставу?; ~ **го биєш**? што га тучеш?; ~ **ши цихо**? што ћутиш?; ~ **сам себе ганьбиш**? што се брукаш?; **нє маш ше** ~ **гнївац** немаш зашто да се љутиш

чомов *х.* **1.** (*звязка, зайда*) завежљај, свежањ, смотак; **2.** (*власох и под.*) чуперак; прамен; навиљак; прегршт; **3.** (*дацо нєправилно скруцене*) гужва; ~ **слами** гужва сламе; **4.** (*звязка лїсцох догану*) патка; **5.** (*витаргнути фалат жеми з траву и под.*) бусенчић, чуп

чомовчок -чка *х. дем.* **1.** (*мала звязка, зайдичка*) завежљајић, свежњић; замотуљак; свртак; 2. (*канджурка, праменьчок*) ћапорак; упредак

чомословац -луєм *нєзак. оп.* **чамасловац**

чоп *х.* **1.** *винар.* (*на гордове*) славина; **вдериц** ~ (*положиц чоп до гордова же би мож було точиц вино*) ударити славину у буре; **2.** (*на водоводу*) славина; чесма; лула; **3.** (*на слупе на хторим обешена капура*) баглама, стожер

чопики *х. мн.* (*єд.* чопик) шарке, чепови (*на вратима и сл.*)

чопнар *х.* виноточа, точајлија; шанкош

чорт *х.* ђаво, враг; ¤ **до чорта** до врага; **идз до чорта** иди бестрага; **ки то** ~ ? који је то враг; **най идзе до чорта** бестрага му глава; **(на) кого(ш) чорта**ког врага?; ~ **му нє да мира** ђаво му не да мира; **то анї** ~ **нє розкресци (нє розбере)** то нико жив неће моћи да реши (разреши, расплете)

чортов -а -о ђаволов; ђавољи

чортовски -а -е ђавољи, ђаволски, врашки, враж(и)ји

чорцик *х.* ђаволче, ђаволчић, ђаволак, вражић

чтец *х. церкв.* чтец, чатац

чуба *ж.* **1.** (*на глави птици*) ћуба, круна, перјаница, кукма; 2. (*праменьчок, канджурка наштред глави*) жврк, буђ; **на глави мал чубу нєзачесаних власох** на глави је имао буђ нечешљане косе

чубати -а -е ћубаст, кукмаст

чубрац -ам *нєзак.* черупати

чубрик *х. бот.* чубар (Satureja hortensis L.)

чувар *х.* чувар

чуварка *ж.* чуварица, чуварка; пазитељица

чуварни -а -е чуваран

чувац -ам *нєзак.* **1.** (*мерковац*) чувати; гледати; стражити; **2.** (*шпоровац*) чувати, штедети; **3.** (*статок на паши*) чувати; ~ **крави** чувати краве

чувац ше –ам ше *нєзак.* чувати се; пазити се

чувствительни -а -е **1.** осетљив; ~ **на жиму** осетљив на хладноћу; **2.** осећајан

чувствительносц *ж.* **1.** осетљивост; **2.** осећајност

чувство *с.* **1.** осећај; **2.** осећање

чувствовац -вуєм *нєзак.* осећати

чувствовац ше -вуєм ше *нєзак.* осећати се

чувствуюци -а -е **1.** који осећа, осећајан; **2.** који се осећа, осетан; **лєдво чувствуюци вибрациї** једва осетне вибрације

чуга *ж.* кабаница

чугани -а -е *заст.* (*зоз збиваней волни*) чохан, чојан; **чугани надраґи** чохане чакшире; **чугани ботоши** чохане чарапе

чугар *х. заст.* чохар, чохаш

чудак *х.* **1.** чудак; **2.** *мед.* злоћудни тумор; ¤ **на чудака** (*барз*) страшно, грдно, ужасно: **на чудака ше побили** страшно су се потукли

чудациц -им *нєзак.* нагрђивати, накарађивати

чудацки -а -е чудачки

чудацтво *с.* чудаштво

чудачка *ж.* чудакиња

чудесни -а -е чудесан; диван

чуднє *присл. оп.* **чудно**

чудни -а -е чудан

чудно *присл.* чудно

чудо *с.* чудо; **стало ше** ~ десило се чудо; **дзе пойдзеш по таким чуду** (*по такей бридкей хвилї*) где ћеш по оваквом чуду; ◊ **на** ~ страшно, грдно: **на ~ ше повадзели** грдно су се посвађали; **на ~ швецке** страшно, ужасно: **на ~ швецке побиц дакого** страшно избити кога; **якимшик чудом** неким чудом; ¤ **убило це** ~ враг те однео, иди до врага (к врагу)

чудовац -дуєм *нєзак.* **1.** чудити; зачуђавати; **2.** (*виволовац одушевиє*) задивљавати

чудовац ше -дуєм ше *нєзак.* **1.** чудити се; зачуђавати се; **2.** дивити се; задивљавати се

чудовиско *с.* чудовиште; грдосија

чудодїйни -а -е *оп.* **чудотворни**

чудом *присл.* гадно; ~ **прейсц** (*дожиц нєприємносци*) гадно проћи

чудотворец -рца *х.* чудотворац

чудотворни -а -е чудотворан

чужани -а -е *оп.* **чугани**

чуйни -а -е чујан

чуйносц *ж.* чујност

чука *ж. зоол.* штука

чука-печенє *с. кул.* рибич

чуков -а -о штучји

чукунбаба *ж.* (< *серб.*) чукунбаба (*оп.* **прапрабаба**)

чукундїдо *х.* (< *серб.*) чукундед(а) (*оп.* **прапрадїдо**)

чукунунук *х.* (< *серб.*) чукунунук (*оп.* **прапраунук**)

чукунунука *ж.* (< *серб.*) чукунунука (*оп.* **прапраунука**)

чулїц -їм *нєзак.*: ~ **уха** (< *серб.*) ћулити уши (*оп.* **напнуц/напинац уха**)

чулїц ше -їм ше *нєзак.* увлачити главу међу рамена (*у страху од ударца и сл.*)

чулка *ж.* **1.** шишка; **2.** (*на кукурици и под.*) метлица, дивизма

чулкац ше -ам ше *нєзак.* *поль.* (*виганяц чулки – о кукурици и под.*) метличити се

чума *ж. мед.* куга, чума; **хори од чуми** кужан

чунґам *х. коц.* жвакаћа гума, жвака

чуняц -ям *нєзак.* (*нє сходзиц або нє роснуц – о пошатей рошлїни*) не ницати; слабо расти; **нашенє чуня у жеми, нє рошнє** семе не ниче из земље; **тото древко нє рошлє, лєм чуня** ова садница никако да почне расти

чуп *х. викр.*, *означує звук хтори настава при чупканю по води и под.* шљап

чупиц ше -им ше *нєзак.* ужимати се; сакупљати се; ґурити се; кукуљити се; ~ **од жими** ужимати се од хладноће

чупкац -ам *нєзак.* шљапати, пљаскати; гацати; мљацкати

чупнуц -нєм *зак.* шљапити, пљаснути; **дзецко чупло до барки** дете је шљапило у барицу

чупор *х.* **1.** чопор; ~ **вовкох** чопор вукова; **2.** стадо, крдо; ~ **крави** стадо крава; **3.** јато; ~ **врани** јато врана; **3.** *прен.* чопор, буљук; ~ **дзеци** чопор деце

чуриц -им *нєзак.* **1.** цурити; тећи; лити се, сливати се; лити; цурити у млазу (млазевима); **палєнка уж чури** ракија већ цури; **вода по чуркох чури до ярку** вода се токовима слива у јарак; **диждж лєє, чури зоз цивох** киша лије, у млазевима цури из олука; **2.** (*о креви*) цурити, тећи; липтати, лопити; **з рани чури крев** из ране тече крв; **3.** (*о дзиравей судзини*) цурити; **гарчок нам чури** лонац нам цури

чурком *присл.* у млазу; ◊ **чуриц** ~ избијати у јаком млазу, шикљати: **крев ше ~ лєє з рани** крв шикља (липће) из ране

Чурожань *х.* Чуружанин

чурожски -а -е чурушки

чурок -рка *х.* јаз, ток (*којим отиче вода*)

чурчок -чка *и беш.* -рка *х.* јазић

чуския *ж.* (< *серб.*) набијач

чутак *х.* **1.** огризак; ~ **од яблука** огризак од јабуке; **2.** (*стебло капусней главки*) чокањ, кочањ; **3.** *анат.* Адамова јабучица; **4.** (*слами, клоча*) гужва; ¤ **станул му ~ до гарла** засела му кнедла у грлу

чутаковац -куєм *нєзак.*: ~ **коня** чешати, тимарити коња гужвом сламе

чутиц -им *нєзак. беш. експр.* (< *серб.*) ћутати, кушовати, бити куш

чутка *ж.* **1.** (*кукурици*) клип; **кукурица руца чутки** кукуруз тера клипове; **кукурица у чуткох** кукуруз у клиповима; **2.** (*олупана чутка*) шапурика

чутора *ж.* чутура

чуторка *ж. дем.* чутурица

чуточка *ж. дем.* клипић; шапуричица

чуфти *ж. мн.* (*єд.* чуфта) *кул.* (< *серб.*) ћуфте

чуханє *с. физ.* трење

чухац -ам *нєзак.* **1.** трљати; масирати; ~ **замарзнути пальци** трљати промрзле прсте; **2.** чистити; четкати; ~ **ципели** чистити ципеле; ~ **калап** четкати шешир; **3.** (*зуби*) прати; **вон кажде рано чуха зуби** он сваког јутра пере зубе; **4.** жуљати; **чуха го ґалєр** жуља га крагна; **5.** брисати; ~ **дески** брисати под**;** ~ **облаки** брисати прозоре; **6.** (*дакому твар зоз шнїґом*) умивати(*в.*), трљати; **хлапци чухаю дзивчата** дечаци умивају девојчице

чухац ше -ам ше *нєзак.* **1.** трљати се; **2.** чешати се; чешкати се; **конь ше чуха до мура** коњ се чеше о зид; **2.** *прен.* (*коло дакого*) улизивати се, додворавати се коме; **чуха ше коло шефа** додворава се шефу

чуц чуєм *зак. и нєзак.* **1.** чути; **чул сом же ши дипломовал** чуо сам да си дипломирао; **вон ище добре чує** он још добро чује; **2. а)** осећати; **чуєм як ме болї** осећам како ме боли; **б)** предосећати; **чул напредок свой нєуспих** предосећао је унапред свој неуспех; **3.** *безос.* **а) звонка ~ бешеду** споља се чује разговор; ~ **дзвон** чује се звоно; **цошка гутори, алє го нїч нє** ~ нешто говори, али се ништа не чује; **б)** (*нєприємно пахнуц*) осећати се; смрдети; заударати; воњати; ~ **го за палєнку** осећа се из њега ракија; смрди на ракију; ~ **це за цеском** смрдиш на бели лук; **вожа гной, та го ~ по цалим шоре** возе ђубре, па се његов мирис осећа целом улицом; ~ **дим, дзешка гори** осећа се дим, негде гори

чуц ше чуєм ше *зак. и нєзак.* **1.** *взаєм. повр.* чути се; **2.** осећати се; **вон ше уж добре чує** он се већ добро осећа

чуце *с.* **1.** чуло; **2.** осећај; осећање

чучац -ам *нєзак. дзец.* (*спац*) пајити, пајкити, нанати

чучка *и* **чучочка** *ж.* (*од* **чука**) *дем.* штучица

чушпайз *х. кул.* цушпајз

Ш

ша I *слов.* **1.** *з помоцнююцим и спонукаюцим значеньом* та, па, ама, бре, *або ше нє преклада*; ~ **я тебе дам!** ама даћу ја теби!; ~ **поведз уж раз** та кажи веће једном; ~ **цо же?!** па шта онда?!; **придзе мой оцец,** ~ **вон тебе да** доћи ће мој тата, показаће он теби; **II** *злуч. причинови* та, па; **нє бой ше,** ~ **ти добре сцел** не бој се, па ти си добро хтео; **нє будзем я то робиц,** ~ **шицки би ме вишмеяли** нећу ја то да радим, та сви би ме исмејали; ◊ ~ **гат** *слов.* па, та

шаблїчка *ж.* **1.** *дем.* сабљица, сабљичица; **2. шаблїчки** *ж. мн.* (*єд.* шаблїчка) *бот.* гладиоле (Gladiolus)

шаблон *х.* шаблон

шаблонизовац (ше) -зуєм (ше) *зак. и нєзак.* шаблонизовати (се), шаблонизирати (се), укалупити

(се)/укалупљивати (се)

шаблонски -а -е шаблонски

шабля *ж.* **1.** мач, сабља; **2.** **шаблї** *ж. мн. оп.* **шаблїчка (2)**

шаблярка *ж. зоол.* сабљарка (Pelecus cultratus)

шаблясти -а -е сабљаст

шабльочка *ж. оп.* **шаблїчка**

Шавло *х.*: ¤ **приповедац о Шавла-Павла** причати Маркове конаке

шагат *слов. заст.* па; ~, **можебуц и так** па, можда је и тако

шаґрен *и* **шаґрин** *х. скор.* шагрен, шагрин

шайбна *ж. техн.* шајбна

шайкача *ж.* шајкача

шайкашски -а -е шајкашки

шайн *х.* и **шайна** *ж. ист.* (*банкнота*) шајн, шајнара

шайном-дайном *присл. оп.* **шейном-дейном**

шак *слов. и злуч. оп.* **ша**

шакал *х. зоол.* шакал

шал *х.* шал

шала *ж. беш.* шала; шега; ¤ **нє брац шалу** *оп. под* **франта**

шаланґи *ж. мн.* (*єд.* шаланґа) **1.** (*ременьово украси на штверцох*) ките, кићанке; **2.** *пастир.* (*на краварским батогу*) каланђови (*в.*), шаланке (*в.*); **3. а)** *оп.* **христов баґрен**; б**)** (*плоди христового баґрена*) дивљи рогач (*в.*), ма(х)уне

шаланґов *х. оп.* **христов баґрен**

шалата *ж.* **1.** салата; **2.** *прен.* купусара, салата

шалвари *мн.* димије; шалваре

шалвия *ж. бот.* жалфија, кадуља (Salvia glutinoza)

ша-лє *слов.* **1.** ама; ~ **яке ту шицко красне!** ама како је овде све лепо!; **2.** па; ~ **ти ту?!** па ти си овде?!

шалєни -а -е **1.** луд; шашав; блесав; **озда сом нє** ~ нисам ваљда луд; **як** ~ као луд; **2.** суманут; махнит; **3. а) шалєни** -ного *х.* лудак; **б) шалєна** -ней *ж.* лудача, луда; ¤ **вошло му до шалєней [дзирки]** загрцнуо се; **правиц ше** ~ правити се луд; ~ **хижа** лудница

шалєнїц -нєєм *и* -їм *нєзак.* махнитати

шалєно *присл.* лудо; шашаво; блесаво; сулудо; сумануто; махнито

шалєносц *ж.* и **шалєнство** *с.* лудост; лудило

шалєняк *х.* лудак; блесавац; шашавац, шашавко

шалєняцки -а -е лудачки

шалиґварда *ж. коц. заст.* неозбиљан човек, комедијаш; блебетало

шалїтра *ж.* шалитра, салитра

шалїтрарня *ж.* салитрана

шалїтров(и) -а -е шалитрани, шалитрин, салитрен

шалїц -лєєм *и* -їм *нєзак.* **1.** лудети; **2.** махнитати; беснети

шалїц ше -їм ше *нєзак.* шалити се; шегачити се

шалтер *х.* **1.** *ел.* прекидач; **2.** (*облачок у канцеларії и др.*) шалтер

шалукатри *ж. мн.* (*єд.* шалукатра) жалузије, жалузине, шалукатре

шалунґ *х. буд.* оплата

шалфия *ж. оп.* **шалвия**

шалчок *х. дем.* шалче, шалчић, шалић

шамла *ж.* шамла

шамлочка *ж. дем.* шамлица

шамот *х.* шамот

шамотни -а -е *и* **шамотов(и)** -а -о/-е шамотни

шампави -а -е тром

шампавосц *ж.* тромост

шампанєц -нца *х.* шампањац

шампиньони *х. мн.* (*єд.* шампиньон) *бот.* шампињон

шампион *х.* шампион

шампионат *х.* пампионат

шампита *ж. цукр.* шампита

шампон *х.* шампон

шамрац -рем *и* **шамрец** -ем *нєзак.* **1.** миготити, милети; **брамушка ми шамре по руки** мрав ми мили по руци; **2.** благо додиривати, голицати

шамролна *ж. цукр.* шамролна

шандор-колєсо *с. заст.* бицикл

Шандорци *х. мн.* (*єд.* Шандорец) *коц.* "Шандорци" (*становници улице Шандор у Куцури*)

шанєц -нца *х.* шанац

шанк *х.* шанк

шанкист -та *и* **шанкиста** -ти *х.* шанкош, шанкер, шанкиста

шанса *ж.* шанса

шансона *ж.* шансона

шансонєр *х.* шансонијер, шансоњер

шапироґраф *х. техн.* шапирограф

шапка *ж.* **1.** капа; **2.** шубара; **3.** (*на осовини коча*) капица

шапкар *х.* капар

шаплавец -вца *х.* жгоља, жгољавац, жгољавко, жгеба, геџа

шаплави -а -е **1.** жгољав, жгебав, геџав; **2.** *прен.* смаркати, смаркош

шаплавиц -веєм *и* -им *нєзак.* жгољавити, геџавити

шапочка *ж. дем.* капица; шубарица

шапутрак *х.* шврћа, клинац; шкембе; деран

шапутрац -ам *нєзак.* ићи полако, ситним корацима

шапутрачка *ж.* клинка, дерле

шапчиц -им *нєзак.* (*ходзиц цагаюци, нє дзвигаюци талпи*) смицати (се), вући се

шарада *ж.* (*файта загадки*) шарада

шарганьов *х.* блатобран (*на бициклу*)

шарґа *х.* (*конь жовтей шерсци*) жутаљ, кулаш

шаржер *х.* шаржер

шари -а -е: ~ **платно** *ткац.* (*нєвибилєне платно*) жутац

шаркань *х.* змај, аждаја; ¤ **вредни (роби) як** ~ (*барз вредни*) ради као црнац (да се све праши, да све сева); жива ватра; **дзе го** ~ **однєс!?** куд се део!?; **идз до шарканя езерного** иди до врага; **шарканя!** врага!

шарканьов -а -о змајев; змајевски; ◊ ~ **хвост** (*моцни форґов под бурйову хмару хтори прави вельки чкоди по польох*) шмрк (*в.*), вихор; ¤ **влєче ше як шарканьов хвост** (*помали роби або идзе*) вуче се као пребијена мачка

шарлатан *х.* шарлатан

шарлатански -а -е шарлатански; ~ **лїченє** надрилекарство

шарлах *х. мед.* шарлах

шарм *х.* шарм

шармантни -а -е шармантан

шармер *х.* шармер

шармовац -муєм *зак. и нєзак.* шармирати

шарпанє *с.* журба

шарпаци -а -е ужурбан

шарпацо *присл.* журно; ужурбано, у журби, нагло; ~ **вошол до хижи** у журби је ушао у собу

шарпац ше -ам ше *нєзак.* **1.** журити, ужурбано радити; **шарпала ше коло шпоргета** ужурбано је радила око шпорета; **2.** покушавати се извући (искобељати) из тешкоћа; **3.** мешати се, трпати се; **цо ше шарпаш до шицкого!?** шта се свуда трпаш!?

шарпланинєц -нца *х.* шарпланинац

шасия *ж.* шасија

шатва *ж.* сетва; ¤ **яка** ~ **така жатва** *оп. под.* **шаце**

шатвови -а -о/-е сетвени

шатвопририхтовач *х. поль.* сетвоспремач

шатор -тру/-тра *х.* шатор; **розложиц** ~ разапети (подићи) шатор; **розобрац/розберац** ~ размонтирати шатор; **шпя под шатром** спавају под шатором

шаторня *ж. оп.* **чаторня**

шаторски -а -е шаторски

шафариц -им *нєзак.* **1. а)** узимати, трошити (*залихе хране и сл.*); **б)** узимати себи, гледати своју корист; **2.** нагло јести, макљати

шафель -фля *х.* *и* **шафлїк** *х.* чабар, шафољ

шафран *х.* шафран; ¤ **драге як** ~ скупо као злато; **мерац як** ~ (*барз прецизно мерац*) мерити као у апотеци

шафранов(и) -а -о/-е (*цми доганови*) црвенкастобраон

шах *х.* шах

шах-клуб *х.* шах-клуб

шах-мат *х.* шах-мат

шахист -та *и* **шахиста** -ти *х.* шахист(а)

шахистка *ж.* шахисткиња

шаховац ше -хуєм ше *нєзак.* играти шах, шахирати се

шаховски -а -е шаховски

шац шеєм *нєзак.* сејати

шаце *с.* **1.** усев; **2.** сетва; ◊ **семе на** ~ семе за сетву; ¤ **яке** ~ **таке жаце, яка шатва така жатва** каква сетва таква жетва

шацовац -цуєм *нєзак.* **1.** процењивати, шацовати; **2.** меркати, загледати, шацовати

шацунґ *х.* процена

шаш *х.* **1.** *бот.* оштрица (Carex L.); **2.** (*рафия*) лика, лик, личина; ◊ **до шашу** *фолкл.* "до шашу" (*народна игра*)

шашка *ж.* **а)** *зоол.* скакавац (Pachytilus migratorius L.); **б)** *збир.* скакавци; ~ **знїчтожела поля** скакавци су уништили њиве; ¤ **єст их як шашки** (*барз вельо*) има их као чичак на чичку; **є як** ~ једе као мећава (као ала); **исц як** ~ (*исц, гарнуц ше у вельким числу*) ићи као на чудо

шашлик *х. кул.* шашлик

шашов -а -о (< **шаш**) личан, ликов

Шваб *х.* Шваба

Швабица *ж.* Швабица

швабски -а -е швапски

швайзованє *с.* варење, заваривање

швайзовац -зуєм *нєзак.* варити, заваривати, швајсовати

швайзовацки -а -е заваривачки

швайзовач *х.* варилац, заваривач

швайка *ж. коц. поль.* **1.** (*колчок за ламанє кукурици*) прљак; **2.** (*за ручне лупанє кукурици*) парач (*в.*), шило (*в.*)

Швайцарец -рца *х.* Швајцарац

Швайцаркиня *ж.* Швајцаркиња

швайцарски -а -е швајцарски

швалер *х. беш.* (< *серб.*) швалер (*оп.* **фраєр (1)**)

швалерац ше -ам ше *нєзак. беш.* (< *серб.*) швалерисати се, швалерати се (*оп.* **фраєриц ше**)

швалерка *ж. беш.* (< *серб.*) швалерка (*оп.* **фраєрка (1)**)

швандрикац -ам *нєзак.* (*нєрозумлїво бешедовац*) пркелати, пркељати, парлати, брбљати

шванцар *х.* деран, тепче, мангуп

шварбац -ам *нєзак.* шврљати, шкрабати, шарати

шварни -а -е *поет.* драг; леп; ~ **шугай** драган; ~ **леґинь** леп момак; ~ **дзивка** лепа девојка

шварцмол *х. коц. оп.* **бендов (1)**

шведок -дка *х.* сведок

шведочиц -им *нєзак.* сведочити

шведски -а -е шведски

Шведян *х.* Швеђанин

Шведянка *ж.* Швеђанка

швекор -кра *х.* **1.** свекар; **2.** таст, пунац

швекра *ж.* **1.** свекрва; **2.** ташта, пуница

швекрин -а -о (*од* **швекра**) **1.** свекрвин; **2.** таштин, пуничин

швекров -а -о **1.** (*од* **швекор**) свекров; **2.** *оп.* **швекрин**

швербиц -им *нєзак.* сврбети

швербячка *ж. мед.* **1.** чешавица; свраб; **2.** шуга

шверц *х.* шверц

шверцер *х.* шверцер; кријумчар

шверцовац (ше) -цуєм (ше) *нєзак.* шверцовати (се); кријумчарити (се)

швет *х.* **1.** свет; **2.** много, пуно;

не знам колико; **думал сом же нєшка ~ поробим** мислио сам да ћу данас пуно урадити; **3000 динари то нє ~** 3000 динара то није не знам колико; ¤ **анї за шицок ~** *оп.* **нїзач на швеце**; **док ~ шветом** док траје света и века, довека; **други ~** онај (други) свет; **за [шицок] ~ нє попущиц** не попустити ни за длаку; **зронїц (знєсц) дакого зоз швета** послати кога на онај свет, убити, уништити кога; **идз швету за очи!** губи ми се испред очију!; **наверх швета (кричац, врещац)** на сав глас (викати, вриштати); **наспак швета** (*нє як треба, нєдобре*) наопако, наопачке, како не ваља; **на тим швеце** под божјом капом; **нє буц як други ~** не бити као сав свет; **нїзач на швеце** низашта на свету, ни за све благо света; **одкеди ~ шветом** од када (откако) је света и века, од када је сунца и месеца; **од початку швета** од искона света, од памтивека; **окрем швета** осим (мимо) света; **остаток швета** куси и репати, последњи, најгори; **пойсц видзиц як ~ стої** отићи видети света, отићи упознати свет; **пойсц в ~ за очми** отићи куд очи воде, отићи у бестрагију; **пойсц за даким [гоч и] на край швета** (*зробиц шицко за дакого*) поскидати за кога све звезде с неба; **пойсц шветом: думала же шветом пойдзе од больох** мислила је да ће полудети од болова**;** **пойсц ~ пробовац** поћи обијати бели (туђи) свет; **пойсц швету за очи** *оп.* **пойсц в ~ за очми**; **то нє за шветом** то није преко света; **поробиц (зробиц) ~** урадити јако много; **убил го швет [цо би го убил]** *оп. под* **убиц; урвал ше му швет** (*пошло му дацо наруби*) није успео и јако се разочарао; **цо робиц на швеце?** шта сад да радим?; **цо то на швеце?** шта је сад то?; шта се то дешава?; **чловек (леґинь** *и под.***) до швета** човек (момак *и сл.*) на свом месту; ваљан, лепо васпитан човек (момак *и сл.*); **~ го скарал [и Матисову пипку]** гром и пакао, сто му мука, бестрага му глава, куга га убила; **швету за очми** богу иза леђа, где је и бог рекао лаку ноћ; **шири ~** бели свет; **як ~** како ваља, како

шветковац -куєм *нєзак.* светковати, празновати

шветларнїк *х.* светларник, зрачњак

шветли -а -е светао

шветло *с.* светло; ◊ **штреднї (спущени) шветла** *трансп.* оборена светла

шветломер *х.* светломер

шветлооки -а -е светлоок

шветлосни -а -е светлосни; ◊ **~ рок** *астрон.* светлосна година

шветлосц *ж.* светлост

швето *с.* **1.** празник; **2.** (*церковне швето*) празник, светац, благдан; **три днї швета** три дана благдана; **во ~** *кнїжк.* на светац (благдан)

шветови -а -е **1.** светски; **~ война** светски рат; **~ першенство** светско првенство; **~ путнїк** светски путник; **2.** световни; **~ и духовна власц** световна и духовна власт

шветовни -а -е *оп.* **шветови (2)**

шветочни -а -е **1.** празничан, празнички; светачки, благдански; **~ дзень** (*церковне швето*) светац, благдан; **шветочни шмати** светачко (празнично, благданско) одело; **2.** свечан; **~ академия** свечана академија

шветочно *присл.* **1.** празнично, празнички; **2.** свечано

шветочносц *ж.* **1.** свечаност; **2.** славље; светковина

шветски -а -е *оп.* **шветови (1)**

швецена -ней *ж. оп.* **швецена вода**

швеценє *с. церкв.* освећење; **~ води** освећење водице, водоосвећење; **~ жита** освећење пшенице; **~ овоци** освећење воћа

швецени -а -е: **~ вода** света (крштена, богојављенска) вода; ¤ **анї ~ [вода] му (ци** *и под.***) нє поможе** ни света водица му (ти *и сл.*) неће помоћи, од њега (тебе *и сл.*) је и бог дигао руке

швеценїна *ж. фолкл.* свећено (крштено) јело (*на Ускрс*); ¤ **цага**

ше як [тота] ~ вуче се као пребијена мачка

швециц -им *нєзак.* **1. а)** славити; светити; празновати, светковати; ~ **Перши май** славити Први мај; **б)** (*нє робиц*) празновати; **нєшка швециме** (*нєшка нє робиме*) данас празнујемо; **2.** (*пошвецовац*) светити, освећивати, освештавати; ~ **воду** светити водицу; ¤ ~ **дакому олїво** *церкв.* појати (читати, светити, свештати) коме масла, давати коме помаз

швецки -а -е *змоцнює гандруюце значенє меновнїка*: **подлїна швецка** ленчуга какве нема; **спреводзкошу швецки!** преваранту један!; ¤ **на чудо швецке** (*барз*) страшно, грозно, ужасно, на пасја кола

швечиц[1] -им *зак. и нєзак.* **1. а)** (*дакому*) пристајати, пристати, лепо (добро) стајати; **тота сукня ци нє швечи** ова хаљина ти не пристаје (ти не стоји лепо); **б)** (*ґу дачому*) ићи с нечим; **жимска шапка швечи ґу бунди, а нє швечи ґу рекельчецу** шубара иде са бундом, а не иде са кошуљом с кратким рукавима; **2.** (*дакому*) приличити, приликовати; доликовати; пасирати; **така бешеда нє швечи крашнє воспитаному хлапцови** такве речи не приличе лепо васпитаном дечаку; ¤ ~ **як псови дзвончок (пията нога)** *оп. под* **пес**

швечиц[2] *нєзак.* **1.** (*буц шведок*) сведочити; **швечел на суду** сведочио је на суду; **2.** потврђивати; доказивати; **живот швечи о тим же праве щесце там дзе любов** живот потврђује да је права срећа тамо где је љубав

швечиц ше -и ше (*дакому*) *безос. зак. и нєзак.* приличити, доликовати се, пристојати; **зробел так як ше швечи културному чловекови** учинио је тако како приличи културном човеку; **швечело би ше же би його труд бул нарадзени** приличило би да његов труд буде награђен; **дочекали их як ше швечи домашнїм** дочекали су их како пристоји домаћинима

швидки -а -е брз; ◊ ~ **гайзибан** брзи воз; ¤ ~ **як цинка** лак као перо**;** ~ **як заяц (як ирґа, як шнелцуґ, як блїскавка)** брз као муња (као стрела)

швидко *присл.* брзо

швидковигваряци -а -е брзајући; ◊ ~ **виреченє** брзалица

швидковозни -а -е брзовозни

швидкомер *х.* брзиномер

швидкометни -а -е *оп.* **швидкоштрельни**

швидконоги -а -е брзоног

швидкооки -а -е брзоок

швидкопис *х.* брзопис, скоропис

швидкосц *ж.* брзина

швидкосцов(и) -а -о/-е брзински

швидкоходни -а -е брзоходан

швидкоцагаюци -а -е *шах.* брзопотезни

швидкоштрелька *ж.* брзометка

швидкоштрельни -а -е брзометан

швижи -а -е свеж

швижо *присл.* свеже

швижосц *ж.* свежина

швинєцина *ж. и* **швинїна** *ж. оп.* **швиньске месо**

швинїц -їм *нєзак. вулґ.* свињити; крмачити; брљати

швиня *ж.* **1.** свиња; **2.** крмача; ¤ **вшадзи ше (ви)найдзе як швиня у бундавох** где год дође, направи штете; **облєч швиню до злата вона пойдзе до блата** крсти вука а вук у гору, вук длаку мења а ћуд никада; **ожар ше (пияни є) як** ~ пијан као свиња (као левча, као метла)

швиняр *х.* свињар

швинярка *ж.* свињарица

швинярство *с.* свињарство; свињогојство

швинька *ж. дем.* **1.** крмача;

свињица; свињче; **2.** *школяр.* (*замасцене з тинту*) мрља, пацка; **направиц швиньку** закрмачити

швиньске -кого *с.* свињетина; **вон нє є швиньске** он не једе свињетину

швиньски -а -е свињски; ◊ ~ **трава** *оп.* **порище**; ~ **шерсц** *бот.* сита (Juncus L.); ~ **месо** свињетина; ~ **шунка** бут; **швиньски бундави** сточне бундеве, тврдокорке

швиньство *с.* свињарија

швитанє *с.* свитање, сванућe, освит; зора; **на швитаню** у освит, зором, у зору; **над швитаньом** пред зору

швитац -ам *нєзак.* свитати, свањивати

швитляк *х.* *зоол.* свитац (Lampyris noctiluca)ьььь

швитнуц -нєм *зак.* *експр.* (*одруциц*) бацити; зафрљати, зафрљачити; **швитнї то на шмеце** баци то на смеће

швицарнїк *х.* светионик; *прен.* кула светиља

швицаци -а -е **1.** светлећи; **2.** сјајан; блистав, блештав; ужарен; ◊ ~ **буба** *зоол.* свитац (Lampyris noctiluca L.)

швицацосц *ж.* сјај; блиставост, блештавост

швицач *х.* упаљивач; ~ **лампашох** упаљивач фењера

швициц -им *нєзак.* **I** *нєпрех.* **1.** **а)** светлети; горети; сијати; **мешац швицел** месец је светлео; **у хижи швици лампа** у соби гори лампа; **слунко швици** сунце сија; **2.** (*дакому*) светлити; **дзецко му швици з лампу док роби** дете му светли лампом док ради; **б)** држати упаљено светло; **вона по цалу ноц швици** она по целу ноћ држи упаљено светло; **II** *прех.* палити светло; ~ **лампу** палити лампу

швициц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*о шветлу лампи и под.*) горети; **у нїх ше швици** код њих гори светло; **2.** сијати се; светлети се; блистати (се); блештати (се); жарити се; цаклити се; **нєбо ше швици од огня** небо се светли од пожара; **злато ше швици** злато блиста; **у ноци ше швици реклама** у ноћи блешти реклама; **конї ше швица од овса** коњи се блистају од зоби

швичка ж. свећа; ¤ **прости як** ~ усправан (прав, раван) као свећа; **стац просто як** ~ стајати усправно као свећа

швичкар *х.* **1.** (*вирабяч швичкох*) свећар; **2.** *церкв.* свећоноша, свећоносац

швичнїк *х.* свећњак

шворц *прикм.* *нєпрем.* *беш.* шворц

шевро *х.* *скор.* шевро

шеґерт *х.* шегрт; ученик

шеґертовац -туєм *нєзак.* шегртовати

шеґертски -а -е шегртски

шеґертчок -чка *х.* *дем.* шегртић

шедалка *ж.* **1.** (*на колїмбачки и под.*) даска, дашчица, седало, седалица; **2.** **шедалки** *мн.* вртешка, рингишпил

шеданє *с.* залазак (*сунца*); **слунко на шеданю** сунце почиње да залази, сунце је на заласку

шедац -ам *нєзак.* **1.** седати; **шедаю за стол** седају за сто; **кури шедаю** кокоши седају; **2.** седати, укрцавати се; ~ **на ладю** укрцавати се на брод; **3.** (*о слунку*) залазити, седати; **слунко шеда** сунце залази; **4.** (*падац на дно*) таложити се; **5.** слегати се; **мур шеда** зид се слеже; **6.** налегати; **7.** ~ **на коня** узјахивати

шедзаци -а -е седећи; ~ **положенє** седећи положај

шедзенє *с.* посело, село; седељка; **пришли до нас на** ~ дошли су код нас на посело

шедзиско *с.* **1.** седиште; седало; седалица; **2.** седиште; ~ **штабу** седиште штаба; **3.** (*шедзенє у дружтве пред хижу*) седење пред кућом, диван на улици (сокаку), седељка; **сходза ше пред нас на** ~ окупљају се пред нашом

кућом на седељку

шедзисков -а -е седишњи; ◊ ~ **косц** *анат.* бедрењача

шедзиц -им *нєзак.* **1.** седети; **шедза при столє** седе за столом; **квока шедзи на вайцох** квочка седи на јајима; **шедзел осем днї у гарешту** седео је осам дана у затвору; **2.** (*у даким*) крити се, бити скривен; **любел бим знац цо у це шедзи** волео бих да знам шта се крије у теби; **3. пойсц (исц)** ~ отићи (ићи) на седељку (посело) (*у зимско време*); **идземе дакус** ~ **до сушеда** идемо мало на седељку (идемо да поседимо мало) код комшија; ¤ ~ **за буджаком** (*нїґдзе з дому нє виходзиц*) не помаљати носа; ~ **на пенєжох** (*сановац трошиц*) бити тврд на парама

шедлар *х.* седлар

шедласти -а -е седласт

шедлац -ам *нєзак.* **1.** јахати; **2.** ~ **коня** (*класц шедло на коня*) седлати коња

шедлаци -а -е јахаћи; ~ **конь** јахаћи коњ

шедло *с.* седло

шеднуц -нєм *зак.* **1.** сести; ~ **ґу столу** сести за сто; **2.** сести, укрцати се; ~ **на гайзибан** сести у воз; ~ **на ладю** укрцати се на брод; **3.** (*о слунку*) зaћи, сести; **4.** (*спаднуц на дно*) сталожити се, сецовати се, слегнути се; **густе вапно шеднє на сподок** густ креч сталожиће се на дну; **5.** (*нє викиснуц добре – о цесту*) пасти; **питка єй шедла** пита јој је пала; **6.** ~ **на коня** узјахати коња; ¤ **шедло му на жалудок** (*даяке чежке єдзенє*) тешко му је пало; ~ **дакому на карк** попети се коме на леђа

шезлонґ *х.* шезлонг

шеик *х.* шеик

шейдзешат *числ.* шездесет

шейдзешати -а -е шездесети

шейдзешатме *числ. збир. х.* шездесеторица; шездесет

шейдзешатрочни -а -е шездесетогодишњи; шездесетогодишњак

шейдзешатрочнїца *ж.* шездесетогодишњица

шейдзешацецеро -рих *числ. збир. с.* шездесеторо

шейном-дейном *присл.*: **ходзиц** ~ ходати беспослен тамо-амо, продавати зјале; **ходзим** ~ **по обисцу** ходам беспослен по кући; **вона ходзи** ~ **по валалє и розноши плєтки** она продаје зјале по селу и разноси сплетке

шейсц *числ.* шест

шейсцгласни -а -е *и* **шейсцгласови** -а -о/-е шестогласан

шейсцгодзинови -а -о/-е шесточасовни

шейсцдньови -а -о/-е шестодневни

шейсцме -цох *х.* шесторица; шест; **ви** ~ вас шесторица; ~ **роботнїки** шесторица (шест) радника

шейсцмешачни -а -е шестомесечни

шейсцнїсти -а -е шестострук, шесторни

шейсцповерхови -а -о/-е шестоспратан, шестокатан

шейсцпроцентни -а -е *и* **шейспроцентови** -а -о/-е шестопроцентни

шейсцрочни -а -е шестогодишњи

шейсцрочнїца *ж.* шестогодишњица

шейсцсто *числ.* шестсто

шейсцстоти -а -е шестстоти, шестстотинити

шейсцтижньови -а -о/-е шестонедељни

шейсцугелнїк *х.* шестоугао

шейсцуглови -а -о/-е шестоугли

шейсцчленови -а -о/-е шесточлан

шейсцштокови -а -о/-е шестоспратан, шестокатан

шейталїще *с.* шеталиште

шейталка *ж.* шеталица (*за инвалиде*)

шейталов *х.* шеталица (*на

зидном сату)

шейтальня *ж.* шетаоница

шейтанє *с.* шетња

шейтац -ам *нєзак. прех.* (*водзиц на преходзку*) шетати

шейтац ше -ам ше *нєзак.* шетати; ~ **по хижи** шетати по соби

шейтач *х.* шетач

шейтачка *ж.* шетачица

шекац -ам *нєзак.* сецкати

шекач *х. оп.* **шекаци зуб**

шекаци -а -е: ~ **зуб** *анат.* секутић

шекера *ж.* секира; ¤ **глупи як ~** глуп као ноћ; **оштри як ~** (*швидки, рухоми*) брз као чигра; (**пойдзем, придзем** *и под.*) **гоч буду шекери падац** (*гоч яки нєвигодни буду обставини*) (отићићу, доћићу *и сл.*) макар и секире падале, макар фратри с неба падали, макар се ломила небеса; **спадла му ~ до меду** пала му секира у мед

шекерасти -а -е секираст

шекериска *ж. ауґм.* секиретина, секирчина

шекерка *ж.* **1.** секира (*мања*); **2.** *дем.* секирица; ¤ **знац плївац як ~ до сподку** пливати као секира

шекспировски -а -е шекспировски

шелєхциц ше -им ше *нєзак.* **1.** (*кормацац ше*) врпољити се, вртети се; **дзеци ше шелєхца на годзини** деца се врпоље на часу; **2.** (*круциц ше*) вртети се, мотати се; **шелєхци ше глєдаюци цошка** врти се тражећи нешто; **3.** (*розцаговац ше з роботу круцаци ше геваль-тамаль*) петљати, отезати, заврзивати; **цо ше тельо шелєхциш!?** шта толико петљаш

шелна *ж. техн.* огрлица, шелна

шема *ж. оп.* **схема**

шеменєц -нцу *х.* **1.** бела (женска) кудеља, семењача, кудељача; **2.** кудељно семе

шеменїк *х. анат.* семеник

шеменїца *ж. оп.* **шеменєц (1)**

шеменкасти -а -е *оп.* **семенкасти**

шеменка *с. мн.* (*єд.* шеменко) семена

шеменков(и) -а -о/-е семени

шеменковод *х.* и **шеменьовод** *х. анат.* семеновод

шенк *х. заст.* остава, спремница

шенко *с. дем.* сенце

шено *с.* сено; **дєпово ~** ливадско сено; **бетелїново ~** детелинско сено

шеперкац -ам *нєзак.* (*на шепетлїво бешедовац*) тепати; врскати; шушкати, шушљетати

шепет *х. оп.* **шепот**

шепетлїви -а -е тепав; тепавац; врскав; шушкав, шушљетав

шепетлїво *присл. оп.* **на шепетлїво**

шепетлївосц *ж.* тепавост, тепање; врскавост, врскање

шепнуц -нєм *зак.* шапнути; дошапнути

шепот *х.* шапат

шептанє *с.* шапат; шаптање, шапутање

шептац -ам *нєзак.* **1.** шапутати, шаптати; суфлирати; **2.** (*видавац шептаци звук при врецу*) тихо кључати

шептаци -а -е шапутав

шептач *х. театр.* шаптач, суфлер

шептачнїца *ж. театр.* суфлерница, шаптаоница, шаптачница

шептаюци[1] -а -е *оп.* **шептаци**

шептаюци[2] *присл.* шапатом

шери *и* **шерибренди** *х.* шери, шерибренди

шериф *х.* шериф

шерият *х.* (*исламски предписаня*) шеријат

шериятски -а -е шеријатски

шерп *х. поль.* **1.** (*за одберанє жита и др.*) срп; **2.** (*за рубанє кукуричанки, наду*) вагов (*в.*)

шерпенка *ж.* **1.** шерпа (*мања*); **2.** *дем.* шерпица

шерпеночка *ж. дем.* шерпица

шерпеня *ж.* шерпа; **шпижова**

~ тучана шерпа, кастрола

шерсц *ж.* длака; чекиња; мања; вуна

шерсцани -а -е: ~ **покровец** *заст.* ћебе (*куповно, за разлику од домаћег, тканог покровца*)

шерсцати -а -е длакав; чекињав, чекињаст; мањав; вунаст

шерцо *с.* **1.** срце; **2.** (*штреднякасц стебла*) срчика; срж; **3.** (*штредок зарна*) клица, срце; **4.** (*на дзвону*) клатно, звечак, клепетац; **5.** *карт.* херц; ¤ **класц/положиц дакому дацо на шерцо** (*обовязовац, задлужовац дакого зробиц дацо*) стављати/ставити коме што на душу (на срце); **лапац дакого за шерцо** дирати (дирнути, такнути) кога у срце; **мац шерца** имати срца; **набрала (вжала) себе на ~** (*барз чежко дожила животне вдеренє*) то јој је сломило срце; **нє мац шерца** немати срца; **нє ма шерцу покоя** (*нє ма мира*) не може да се смири; **нє могло ме шерцо поднєсц** нисам имао срца да то урадим; **одпаднуц дакому од шерца** отпасти коме од срца; **од шерца** од срца; **парац ~ дакому** (*задавац дакому вельки душевни боль*) цепати коме срце (груди, душу); **розказац шерцу** стегнути срце (груди, душу); **шерцо ми (у мнє) гинє** (*церпим вельки душевни боль*) срце ме боли; **шерцо ше розпада** срце се цепа (кида); **як кед би (яґда) поєдли герлїче шерцо (герлїчата)** (*барз су нєрозлучни – звич. о хлопови и жени*) ≅ живе као голуб с голубицом (као голубови), једна душа једно тело

шерцови -а -е срчани; ◊ **шерцово лїстки** *анат.* срчани залисци

шерцочко *с. дем.* срдашце

шершень *х. зоол.* стршљен (Vespa crabro L.)

шеснасти -а -е *числ. поряд.* шеснаести

шеснастина *ж.* шеснаестина

шеснастинка *ж.* шеснаестинка

шеснац *числ.* шеснаест

шеснацецеро -рих *числ. збир. с.* шеснаесторо

шеснацка *ж.* шеснаестица

шеснацме *числ. збир. х.* шеснаесторица; шеснаест

шеснацметерови -а -е *спорт.* шеснаестерац

шеснацрочни -а -е шеснаестогодишњи

шеснацскладови -а -о/-е: ~ **стих** *метр.* шеснаестерац

шести -а -е шести

шестина *ж.* шестина

шестираз *присл.* шести пут

шестица *ж.* шестица

шестра *ж.* **1.** сестра; **2.** *церкв.* часна сестра, монахиња, калуђерица; ◊ **чесна** ~ часна сестра

шестренїца *ж. оп.* **шестринїца**

шестрин -а -о сестрин

шестринїца *ж.* сестра од стрица (тетке, ујака); сестра

шестрински -а -е сестрински

шестринство *с.* сестринство

шестричка *ж. дем.* сестрица; секица; сеја

шестричков -а -о секин, сејин

шестров -а -о сестрин; ◊ ~ **син (хлапец)** сестрић, нећак; ~ **дзивка (дзивче)** сестричина, нећакиња

шесцераки -а -е од шест разних врста

шесцери -их *числ. збир. мн.* шестори, шесторе, шестора; ~ **окуляри** шестори наочари; ~ **видли** шесторе виле; ~ **дзвери** шестора врата

шесцернїсти -а -е шестострук

шесцернят(к)а *с. мн.* шесторке

шесцеро -рих *числ. збир. с.* шесторо; **ви шесцеро** вас шесторо

шеф *х.* шеф

шефа *ж. бот.* жива ограда, кост(ов)ница (Lycium L.); ¤ **роснуц як** ~ (*роснуц жилаво, вшадзи*) расти као коров

шефица *ж.* шефица,

шефовица

шефовац -фуєм *нєзак.* шефовати

шефовски -а -е шефовски

шех *х. шах.* шех

шечка *ж.* **1.** (*справа за резанє потрави*) сечкалица; **2.** (*порезана потрава*) сечка

шея-гой *викр.* (*пришпив у народних шпиванкох*) шалај

шеяцки -а -е сејачки

шеяч *х.* сејач

шеячи -а -е сејаћи; ~ **машина** *оп.* **шеячка (2)**

шеячка *ж.* **1.** сетва; **2.** сејачица

шибенїк *х.* мангуп; враголан

шибенїца *ж. заст.* вешала

шибенїцки -а -е (*од* **шибенїк**) мангупски; враголански

шибеняк *х. заст.* (*обешени*) обешењак

шибень *ж. оп.* **шибенїца**

шибер *х. техн.* шибер

шиваци -а -е шиваћи; ~ **машина** шиваћа машина

шивацки -а -е шиваћи; ~ **курс** шиваћи курс

шивач *х.* (*роботнїк хтори шиє*) шивач

шивачи -а -е *оп.* **шиваци**

шивачка *ж.* кројачица

шиви -а -е **1.** сив; **2.** сед; **шиви власи** седа коса

шивидло *с.* сивило

шивиц -веєм *и* -им *нєзак.* **1.** сивети; **2.** (*о власох, бради*) седети

шивиц ше -веєм ше *и* -им ше *нєзак.* сивети се

шивкави *и* **шивкасти** -а -е сивкаст

шивовласи -а -е седокос

шивоглави -а -е сивоглав; седоглав

шивожелєни -а -е сивозелен

шивомаслинови -а -о/-е сивомаслинаст

шивооки -а -е сивоок

шивосц *ж.* сивост; сивило

шиделко *с. дем.* шиоце

шидло *с.* **1.** шило; **2.** *поль.* (*за ручне лупанє кукурици*) парач (*в.*), шило (*в.*)

шидски -а -е *оп.* **шидянски**

Шидян *и* **Шидянь** *х* Шиђанин

шидянски -а -е шидски

шизиц -им *нєзак. беш.* шизити

шизма *ж. церкв. оп.* **схизма**

шизматик *х. оп.* **схизматик**

шизофреник *х.* шизофреник, шизофреничар

шизофренїчни -а -е шизофренички

шизофрения *ж. мед.* шизофренија

шиїти *х. мн.* (*єд.* шиїт) (*муслиманска вирска секта*) шијити

шийка *ж.* **1.** (*на руским пецу*) шијица (*в.*), шија (*в.*); **2.** *ґеоґр.* превлака

шийов -а -о/-е вратни, шијни; ~ **персцень** вратни прстен

шик *х.* млаз

шиканирац -ам *и* **шиканировац** -руєм *зак. и нєзак.* шиканирати

шикац -ам *нєзак.* шикљати; бризгати; млазати; липтати; шибати

шикнуц -нєм *зак.* шикнути; бризнути; млазнути; лопнути; шибнути

шикнуце *с.* млаз

шилинґ *х.* (*монета*) шилинг

шилїц¹ -їм *нєзак.* стезати у омчу

шилїц² -ї (*дакого*) *нєзак. безос.*: **шилї го мокриц** тера га на мокрење

шилїц ше -їм ше *нєзак.* (*силовац ше при породу и под.*) напрезати се

шилка *ж. коц. оп.* **шилька**

шилька *ж.* **1.** омча; **2.** петља; **3.** замка ¤ **порихтац дакому шильку** поставити коме замку (ступицу)

шими *и* **шимики** *ж. мн.* (*шимиципели*) шимике; ◊ **шими Гайдук** *фолкл.* "шими Хајдук" (*врста плеса*)

шими *прикм. мн.* и **шимиципели** *ж. мн.* шими ципеле

шимпанзо *х. зоол.* шимпанзо

шина *ж.* (< *серб.*) **1.** (*на колєсу*) шина (*оп.* **обруч (2)**); **2.** *мед.* удлага

шинґлї *ж. мн. оп.* **шиндлї**

шиндлї *ж. мн.* (*єд.* шиндля) (*дещички за закриванє хижох*) шиндра

шинєл *х.* шињел

шинобус *х.* шинобус

шинов -а -о/-е **шински** -а -е шински

шинтер *х.* шинтер, стрводер

шинтерня *ж.* шинтерница, стрводерница

шинтерски -а -е шинтерски

шипак -пка *х.* (< *серб.*) *бот. беш.* (*плод дзивей ружи*) шипак

шипков -а -о шипков; ~ **чай** шипков чај, чај од шипка

шиплянїна *ж.* (*бабрачка*) пипав посао

шипляц -ям *нєзак.* (*длобац до роботи*) пртљати; прљкати; мајати се

шипсле *с.*: **достац** ~ добити шипак (брус)

Шиптар *х.* Шиптар

шиптарски -а -е шиптарски

шира *ж. винар.* шира

ширенє *с.* ширење

шири -а -е *заст.* широк; ~ **швет** бели свет

ширина *ж.* ширина

ширитель *х.* ширилац

шириц -им *нєзак.* ширити

шириц ше -им ше *нєзак.* ширити се

ширка *ж.* **1. а)** (*шкатулка ширки*) шибица, жижица; **б)** (*єдно древко*) шибица, жижица, палидрвце; **2.** *заст.* сумпор; ¤ **гориц як** ~ горети као барут

ширкар *х.* **1.** деран; **2.** **ширкаре** *мн.* мангупарија

ширков(и) -а -о/-е сумпоров; сумпорни

широкаш *х. коц.* (*файта голуба*) лепезан

широки -а -е широк

ширококоляйови -а -о/-е широкотрачан

широколїсцови -а -е широколиснат, широколист, широколистан

широконоси -а -е широконос, широконосан

широкосц *ж.* ширина

широта *ж.* **1.** сироче; **2.** (*сеґинь, бидни*) сиротан, сирота

широтинєц -нца *х.* сиротињски дом, сиротиште

широтка *ж.* сироче, сирота

широтни -а -е сиротињски; ◊ ~ **дом** сиротињски дом; ~ **стол** *заст.* сиротињски сто

ширцом **I** *присл.* широм; ~ **отвориц дзвери** широм отворити врата; ~ **по швеце** широм света; **II** *прим. з ґен. означує розпоредзеносц векшого числа предметох на различних точкох пространства* широм; ~ **Войводини** широм Войводине

шитар *х. зоол* вилин коњиц (Aechna); ¤ **буц слаби (худи** *и под.*) **як** ~ бити сенка од човека, изгледати као сенка

шити -а -е: ¤ **як кед би бул на нїм шити** (*о облєчиве*) стоји му као саливен

шиткар *х.* ситар

шитко *х.* **1.** (*за муку и под.*) сито; **2.** (*за чечносц*) цедиљка, цетка, цедило; ¤ **у шитку (у речици) воду ношиц** (*робиц нєпотребну, даремну роботу*) бацати боб о стену, дрва у шуму носити

шифа *ж. заст.* брод

шиф-карта *ж. заст.* путна карта за брод

шифон *х. текст.* шифон

шифра *ж.* шифра

шифрант *х.* шифрант

шифровац -руєм *зак. и нєзак.* шифровати, шифрирати

шифрови -а -о/-е шифарски

шиц[1] *викр. звич. повторени за одганянє мачки* мац, шиц(а)

шиц[2] шиєм *нєзак.* шити

шице *с.* шивење

шицко **1.** -ого *с. зам.* све; ~ **поробел** све је урадио; **2.** *присл.*

(*цалком*) сасвим, скроз; ~ **ципели заблацел** сасвим је ципеле заблатио; ¤ ~ **ма свойо** свако зашто има своје зато

шицкого *присл.* свега, укупно; ~ **тристо динари** свега триста динара

шицкоєди *х. мн.* (*єд.* шицкоєд) *зоол.* сваштоједи

шицкоєдно *присл.* свеједно

шицок -цка -цко/-цке *зам. одр.* сав; цео; ~ **ше треше** сав се тресе; **бега по шицким валалє** трчкара по целом селу; ◊ **над шицким** изнад свега; **по шицким** по свој прилици, по свему судећи; **при шицким тим** уз све то; **Шицких святих** *церкв.* Сви свети, Свисвети; душни дан; ¤ **шицким гурком конєц** алапача

шишарка *и* **шишка** *ж.* шишарка

Шишяти -тох *мн. церкв. беш. оп.* **Шицких святих** (*под* **шицок**)

шия *ж.* врат; шија

шкавулїц -їм *нєзак.* **1.** (*о псови*) скичити, скичати; **2.** *прен.* (*о дзецку*) кмезити (се), цмиздрити

шкадрона *ж. воєн. заст.* ескадрон, ескадрона

шкапуляр *х.* скапулар; талисман

шкаредни -а -е изанђао; оклепан; истрошен

шкарт *х.* шкарт

шкартовац -туєм *зак. и нєзак.* шкартирати

шкаруп *х. оп.* **шкарупина (1.б)**

шкарупина *ж.* **1. а)** љуска; ~ **вайца** љуска јајета; **б)** љуштура; ~ **коритка** љуштура шкољке; **2.** (*остаток розбитей ладї*) олупина

шкарупинасти -а -е љускаст; љуштураст

шкарупинка *ж.* **1.** *дем.* љускица; љуштурица; **2.** (*ценки лядзик*) скрама; **на води ше направела** ~ на води се направила скрама

шкарупнуц -нєєм *нєзак.* (*поставац шкарупинасти*): **жимно, жем шкарупнєє** хладно је, на површини земље се хвата ледена скрама

шкатула *ж.* **1.** кутија; **2.** кућиште; шатула; **шкатула меняча** мењачка кутија; 3. (*гласацка шкатула*) кутија, урна

шкатулка *ж.* **1.** *дем.* кутијица; **2.** кутија; ~ **ширки** кутија шибица; **3.** (*за школски писаци прибор*) дивит

шкварки *ж. мн.* (*єд.* шкварка) чварци; ◊ **худи як шкварка** сув (мршав) као бакалар, сув (танак) као колац

шкварков -а -о: **шкварково погачи** *кул.* погачице са чварцима

шкварчиц -им *нєзак. оп.* **шквирчац**

шквирчанє *с.* цврка

шквирчац -чим *нєзак.* цврчати; цврљити; цмарити; **месо шквирчи у шерпенки** месо цврчи у шерпици

шквирчиц -им *нєзак. коц. оп.* **шквирчац**

шкембичи *х. мн. кул.* шкембићи, шкембе

шкерепадло *с.* **1.** *церкв.* клепетало, клепало, клепка; **2.** (*за плашенє птицох*) клопотац, клепетаљка, чегртаљка; **3.** крнтија, шклопоција; **наш камион єдно старе** ~ наш камион је једна стара крнтија

шкерепадловац -луєм *нєзак.* **1.** *церкв.* клепати; **2.** (*о ґовльох*) клепетати

шкинтави -а -е *оп.* **шкинтаци**

шкинтац -ам *нєзак.* **1.** (*на єдней ноги – у бависку*) скакати на једној нози, поскакивати; **2.** ћопати, шепати, шантати

шкинтаци -а -е шепав, шантав, ћопав

шкоблїц (ше) -им (ше) *нєзак. експр.* чешати (се)

школа *ж.* школа

школарина *ж.* школарина

школєни -а -е *х. оп.* **школовани**

школїц (ше) -їм (ше) *нєзак. заст.* школовати (се)

школовани -а -е школован

школованосц *ж.* ученост

школовац (ше) -луєм (ше) *нєзак.* школовати (се)

школски -а -е школски; ~ **прибор** школски прибор; ~ **табла** школска табла; ~ **розпуст** школски распуст

школство *с.* школство

школяр *х.* ученик, ђак; ~ **першей класи** ученик првог разреда

школярик *х. дем.* ђаче, ђачић, полетарац

школярка *ж.* ученица

школярски -а -е ученички, ђачки

школярчок -чка *х. дем.* ђаче, ђачић

школька *ж.* (< *серб.*) шкољка (*оп.* **коритко (1)**)

шкоп *х.* (*викастровани баран*) шкопац

шкопиц -им *нєзак.* **1.** шкопити, ушкопљавати; штројити; **2.** (*огурки и под.*) шкопити

шкорванчок -чка *х. зоол.* шева

Шкорпион *х. астрон.* Скорпија

шкорпион *х. зоол.* шкорпион

Шкорпия *ж. оп.* **Шкорпион**

шкорпия *ж. зоол. и прен.* шкорпија, аспида

Шкотландян *х.* Шкотланђанин

шкотски -а -е шкотски

шкрабац -бем *нєзак.* **1.** чешати; чешкати; **2.** стругати; гулити

шкрабац ше -бем ше *нєзак.* чешати се, чешкати; ◊ **будзеш ше шкрабац и там дзе це нє шверби** почешаћеш се и где те не сврби

шкрабачка *ж.* **1.** (*за ошкрабованє цеста*) стругача (*в.*), остружница (*в.*); **2.** (*за ошкрабованє мурох при билєню*) стругач (*в.*); **3.** (*за ошкрабованє обареней швинї*) глокна (*в.*)

шкрабкац -ам *нєзак. дем.* **1.** чешкати; **2.** стругати; гулити

шкрабкац ше -ам ше *нєзак. дем.* чешкати се

шкравунчиц -им *нєзак. осн. и прен.* скичати, прескамукати

шкрим-шкрам *нєпрем.*: **таки як** ~ слаб, мршав, жгебав

шкринкац -ам *и* **шкринчац** -чим *нєзак.* скичати, цвилети

шкрип *х.* **1.** шкрипање; **2.** *викр. оном.* шкрип

шкрипанє *с.* **1.** шкрипа, шкрип, шкрипут; ~ **кочница** шкрипанє гамовачкох; **2.** крчање; ~ **радия** крчање радија; **3.** (*зубох*) шкргутање, шкргут

шкрипац -пим *нєзак.* **1.** шкрипати; **колєса на кочу шкрипя** точкови кола шкрипе; **2.** крчати; **радио шкрипи** радио крчи; **3.** (*зоз зубами*) шкргутати

шкрипаци -а -е **1.** шкрипав, шкрипутав; **2.** шкргутав

шкрипиц -им *нєзак. оп.* **шкрипац**

шкрипнуце *с.* шкрипут, шкрип

шкрипотац -ам *и* **шкрипущац** -щим *нєзак.* шкрипати

шкрипци *мн. ткац.* колотуре, шкокци

шкропиц -им *нєзак. оп.* **кропиц**

шкрункац -ам *нєзак.* **1.** (*шкрабкац, гризц у муре – о миши*) гребати, крцкати, грицкати, чангртати (*в.*); **миша шкрунка у муре** миш гребе у зиду; **2.** *прен.* (*о дзецку*) цмиздрити, кењкати

шкулїц -їм *нєзак.* **1.** жмирити, шкиљити; **2.** ~ **на ногу** храмати

шкуляви -а -е *и* **шкуляци** -а -е шкиљав

шлаґ *х. кул.* шлаг

шлаґворт *х.* шлагворт

шлаґер *х.* шлагер

шлаєр *х.* шлајер, вео; **млодов** ~ невестински шлајер

шлаєров -а -о: ~ **квице** *бот.* шлајерка (Gypsophyla acutifolia Fisch. ex Spreng)

шлайбик *х. и* **шлайбок** *х. заст.* (*бутєлар*) новчаник, шлајбок

шлайс *х.* **1.** устава, брана; **2.** (*преводнїца за ладї*) преводница

шлайф *х. оп.* **шлаф**

шлайфна *ж. друк.* шлајфна

шлайфовац -фуєм *нєзак.* шлајфовати, шлајфати

шлаух *и* **шлаф** *х. спорт. заст.* (*нукашня ґума лабди*) зрачница, душица

шлем *х.* шлем

шланк *прикм. нєпрем.* (*струнки, ценки*) шланг, шланк

шлеп *х. ладь.* шлеп, тегленик

шлепер *х. ладь.* шлепер, тегљач

шлєбода *ж.* слобода

шлєбодар *х.* слободар

шлєбодзиц (ше) -им (ше) *нєзак. заст.* ослобађати (се)

шлєбодни -а -е слободан

шлєбодно *присл.* **1.** слободно; ~ **войсц?** је ли слободно уђи?; **2.** *з неґацию* **а) нє** ~ није слободно, забрањено је, не сме се; **под час полицийней годзини нє ~ ходзиц по улїцох** за време полицијског часа забрањено је кретати се улицама; **б)** (*дакому дацо*): **хорому нє ~ станух з посцелї** болесник не сме да устаје из кревета

шлєбодняк *х.* слободњак

шлєбодняцки -а -е слободнячки

шлєбодолюбиви -а -е слободољубив

шлєбодолюбивосц *ж.* слободољубивост

шлєбодолюбиє *с.* слободољубље

шлєбодоумни -а -е **1.** слободоуман; **2. шлєбодоумни** -ного *х.* слободоумник

шлєбодоумносц *ж.* слободоумност, сломодоумље

шлєбодочка *ж. дем.* слободица

шлєпи -а -е **1.** слеп; ћорав **2. шлєпи** -пого *х.* слепац; ◊ ~ **улїчка** ћорсокак, слепа улица; ~ **хижа** *заст.* кућа без прозора од улице; **шлєпи дзвери** пуна врата; **шлєпи мачки** (*дзецинске бависко*) ловица; ¤ **бежи як шлєпе** трчи као без главе (*обич. о детету*)

шлєпиц -им *и* **шлєпнуц** -нєм *нєзак.* слепети, ослепљавати; ћоравити

шлєпосц *и* **шлєпота** *ж.* слепило, слепоћа; ћоравост

шлєптак *х. пейор.* слепац, ћоравац

шлєптачка *ж. пейор.* ћоравица

шлингерай *х.* хеклана чипка, шупљика, шлингерај

шлинг(ер)овани -а -е шлингован

шлиф *х.* шлиф

шлифовац -фуєм *зак. и нєзак.* шлифовати

шлиц *х.* шлиц

шлївка *ж. аґр.* шљива

шлївкар *х.* шљивар

шлївкарство *с.* шљиварство

шлївков -а -о шљивин, шљивов; ~ **маджун** пекмез од шљива

шлївнїк *х.* шљивик, шљивак

шлївовица *ж.* шљивовица

шлїд *х.* траг

шлїдбенїк *х.* следбеник

шлїдзиц -им *нєзак.* **1.** (*дакого*) следити, пратити; **2.** (*за даким*) уходити

шлїдованє *с.* следовање

шлїдовац -дуєм *нєзак.* **1.** (*припадац*) следовати; **2.** долазити после нечега, пратити; **за розкошним животом часто шлїдує бида** раскошан живот често прати беда

шлїдом *присл.* у стопу

шлїдство *с.* истрага

шлїдуюци -а -е следећи

шлїж *ж.* слуз *ж.*

шлїжасти -а -е слузаст

шлїжаци -а -е слузав, слузаст; ◊ ~ **скорочка** слузокожа

шлїжинка *ж. анат.* слезина, слезена

шлїжиц -им *нєзак.* сузити

шлїжнїк *х.* жлезда

шлїжнїков(и) -а -о/-е жлездани

шлїзкач *х.* клизач; тоцињач

шлїзкац ше -ам ше *нєзак.* **1.** клизати се; **дзеци ше шлїзкаю на**

доліни деца се клизају на бари; **2.** клизити; **при гамованю авто ше шлїзка по шнїгу** код кочења кола клизе по снегу

шлїзкаци -а -е **1.** клизав; **2.** љигав; **риба** ~, **нє мож ю тримац у рукох** риба је љигава, не можеш је држати у рукама

шлїзкач *х.* клизач

шлїзки -а -е клизав; ~ **драга** клизав пут

шлїзко *присл.* клизаво

шлїмак *х.* **1.** *зоол.* пуж; **2.** *бот.* горчика (Sonchus arvensis L.)

шлїмачок -чка *х. дем.* пужић

шлїмушлїк *х. коц. оп.* **шлїмак (1)**

шлїна *ж.* слина, пљувачка; бале; ¤ **аж му шлїни иду** иде му вода на уста, расту му зазубице; **пове шицко цо му** ~ **на язик принєше** говори све што му долази на језик; што на уму то на друму

шлїнґовац -ґуєм *нєзак.* шлинговати

шлїнїц -їм *нєзак.* слинити; балавити

шлїняви -а -е слинав; балав

шлїнявка *ж. вет.* слинавка

шлїщанка *ж.* **1.** тоциљајка, тоциљавка, клизавица; **2.** клизалиште

шлоґ *х. мед.* шлог, кап

шлоґирани -а -е шлогиран

шлосер *х.* бравар

шлосерски -а -е браварски

шлосциґер *х. заст.* шрафцигер, одвијач

шлус *х.* крај, готово је; ¤ **и** ~ (*и готове*) и шлус

шлюка *ж. зоол.* шљука (Gallinago gallinago L.)

шлюнкарня *ж.* шљункара

шлюнковити -а -е шљунковит

шлюнок -нку/-нка *х.* шљунак

шлюпа *ж.* (*плюта*) лапавица

шлюпави -а -е лапав; ~ **хвиля** лапавица

шлюпканїна *ж.* лапавица

шлюпкац -ам *нєзак.* гацати

шлямпави -а -е који трапаво хода, трапав, трапавко

шляпави -а -е лапав, мљацав

шляпкац -ам *нєзак.* гацати, гацкати; мљацкати; шљапати

шляпнуц -нєм *зак.* шљапити

шляпчиц -им *нєзак. оп.* **шляпкац**

шляхетни *и* **шляхотни** -а -е *заст.* племенит (*оп.* **благородни**)

шляхта *ж. ист.* шљахта

шляхтич *х. ист.* шљахтић

шмайзнуц -нєм *зак.* бацити; зафрљати, зафрљачити

шмайсер *х.* шмајсер

шмалєц -льцу *х.* сланина за чварке

шмальгави -а -е *оп.* **смольгави**

шмантлави -а -е *коц.* који незграпно хода, који се саплеће при ходу, трунтав **шмантлац ше** -ам ше *нєзак. коц.* незграпно ходати, саплетати се при ходу

шмарадло *с. заст.* мазиво

шмарбанїни *ж. мн.* (*єд.* шмарбанїна) жврљотине

шмарбац -ам *нєзак.* шврљати, жврљати, шкрабати

шмарбач *х.* шкрабало, цртало

шмарґанїни *ж. мн. оп.* **шмарбанїни**

шмарґац -ам *нєзак. оп.* **шмарбац**

шмари *мн. кул.* шмарн

шмариц -им *зак. експр.* заошијати; зафрљати, зафрљачити, заврљачити; захукати; звизнути; шинути; завитлати

шмарни *мн. оп.* **шмари**

шмарцмол *х. коц.* шваргла

шмаряц -ям *нєзак. експр.* (*руцац*) заошијавати, завитлавати; фрљати, трескати

шмата *ж.* **1.** одећа; **2.** хаљина

шмати *ж. мн.* **1.** одело; ~ **на кажди дзень** одело за износ, свакодневно (обично) одело; ~ **до церкви** благданско одело, стајаће одело; **2. а)** одећа; **жимски шмати** зимска одећа; **цепли шмати** топла одећа; **б)** рубље, веш; **споднї** ~

доње рубље; **пресцерац ~ на паньващик** (*же би ше сушели*) вешати (простирати) веш, пружати веш (*в.*); ◊ ~ **до церкви, шветочни** ~ стајаће одело, стајаће хаљине; ¤ **дру ~ за нїм** *оп. под* **кошуля; нє дам на себе ~ подрец** *оп. под* **кошуля; нєт го у шматох** (*барз є слаби*) као сува грана, сув (танак) као колац

шматка *ж. дем.* **1.** хаљиница, хаљинак, хаљетак; одећица; **2. шматки** *мн. дем.* оделце

шмели -а -е смео; храбар; одважан

шмелїц (ше) -їм (ше) *нєзак.* храбрити (се); бодрити (се), ободравати (се); куражити (се); соколити (се)

шмело *присл.* смело; храбро; одважно

шмелосц *с.* смелост; храброст

шмерджух *х.* **1.** (*тото з чого идзе смрод*) смрдеж; **2.** смрдљивац; **3.** смрдљив прашак (*у семенском зрну и сл.*); **4.** *бот.* (*файта мушкатли*) смрдљевак (Pelargonium)

шмердзаци -а -е смрдљив, воњав

шмердзиц -им *нєзак.* смрдети, воњати; заударати

шмердюх *х. оп.* **шмерджух**

шмерц *ж.* смрт; ¤ **гадка за горами а ~ за петами** (*чловек о шицким дума, алє найменєй о шмерци*) ум за морем смрт за вратом; **найсц даґдзе свою ~** (*страциц живот*) изгубити живот, погинути; **пошол як богатому по ~** (*пошол и длуго ше нє враца*) као да смо га по смрт послали; **робиц шмерци на кабат** (*вельо робиц и кед ше нє муши*) радити као коњ (*и кад се не мора*); **сам себе ~ зробиц** извршити самоубиство

шметанїк *х. млєк. заст.* суд за скупљање павлаке

шметанка *ж.* павлака, врхње; милерам; ¤ **позберац шметанку** покупити кајмак

шметни -а -е засмеђен

шметнїк *х.* ђубравник, ђубровник

шмец -ем *нєзак.* смети

шмецар *х.* ђубретар, смећар

шмеце *с.* смеће

шмециско *с.* смет(л)иште

шмециц -им *нєзак.* трунити, правити смеће; ~ **по хижи** ђубрити по соби

шмеяц ше -еєм ше *нєзак.* смејати се; ~ **з дакого** смејати се коме; ¤ ~ **до розпуку** *заст.* кидати се од смеха

шмеяци -а -е **1.** смешљив; смешљивац; **2.** насмејан; **шмеяци очи** насмејане очи

шмиґар *х. коц.* (*ошторгель*) швигар

шмик *оном",* фрк; **вона ~ за дзвери** она фрк за врата

шмикац ше -ам ше *нєзак.* **1.** клизити; **2.** гмизати, пузати

шмикаци -а -е клизав

шмикач *х. зоол.* гмизавац

шмикнуц -нєм *зак.* шмугнути

шмикня *ж.* ковачница

шминка *ж.* шминка

шминкац (ше) -ам (ше) *нєзак.* шминкати (се)

шминкер *х.* шминкер

шмирґла *ж.* шмиргл, шмиргла, шмиргл-папир

шмирґловац -луєм *нєзак.* шмирглати

шмих *х.* смех; ¤ **зацинац ше од шмиху** зацењивати се (ваљати се, превијати се, цепати се) од смеха; **то людзом (швету) на ~** (*людзе ше буду шмеяц, вишмиховац з того*) људи ће се смејати томе; **робиц ~ 1.** шалити се; **2.** (*з дакого/дачого*) извргавати кога/што подсмеху, изругивати се коме/чему

шмиховалєц -льца *х.* шаљивац

шмиховалька *ж.* шаљивица, шаљивка

шмихованка *ж.* смешна прича, анегдота

шмишкац ше -ам ше *нєзак.* смешкати се; смешити се

шмишнє *присл. оп.* **шмишно**

шмишни -а -е смешан

шмишно *присл.* смешно

шнайдер *х.* кројач

шнелцуґ *и* **шнелцук** *х. заст.* брзи воз; ¤ **швидки як** ~ брз као стрела (као муња)

шницла *ж.* шницла

шнїг *х.* снег; ~ **фурка (кури, веє)** снег веје; **одметац** ~ чистити снег метлом; **одруцовац** ~ чистити снег лопатом; ~ **ше пуща** снег се топи

шнїгов(и) -а -о/-е снежан; **шнїгово хмари** снежни облаци; ~ **буря** снежна олуја, мећава; ~ **груда** снежна грудва; ◊ **шнїгово лабди** *бот. оп.* **калїна**

шнїговка *ж.* (*шнїгова вода*) снежаница, топљеница

шнїц[1] *х.* **1.** снет *ж.*; **2.** *поль.* гар *ж.*

шнїц[2] -їєм *нєзак.* сањарити, маштати

шнїц ше -їє ше (*дакому*) *безос.* сањати; **шнїло ше ми же**... сањао сам да... (*нє* шнїл сом); **шнїло ше ми з тобу** сањао сам те (*нє* шнїл сом це); ¤ **анї ше ми нє шнїло** ни у сну нисам помислио

шнїце *с.* сањалаштво, сањарење

шнїци *ж. мн.* (*часц селянского коча*) сврачине, шкаре

шнїцовити -а -е снетљив

шнїщок -щку/-щка *и беш.* шнїжку/шнїжка *х. дем.* снежак

шнїюци[1] -а -е сањив; сањалачки

шнїюци[2] *и* **шнїюцо** *присл.* сањиво; сањалачки

шнур *х.* **1.** гајтан; **2.** *предз.* (*на колєсу кудзелї*) каиш (*в.*); ¤ **однєсц** ~ (*сцагнуц при картаню*) искартати, добити; **прости як** ~ прав као под конац

шнурац -ам *нєзак.* шнирати

шнурка *ж.* пертла; узица, врпца; ¤ **под шнурку** (*совершено ровно, просто*) под конац, као по концу; **як** ~ (*барз крашнє зробени, облєчени и под.*): **варґочи красни як** ~ јако лепо исплетене плетенице; **оберва як шнурки** јако лепе обрве; **облєчени є як** ~ јако лепо је обучен

шовґор -ґра *х.* **1.** тетак, шогор; **2.** *франт.* црв у јабуци *и сл.*; ¤ **шовґор нем шовґор з коча долу** *оп.* **сват нє сват з коча долу** (*под* **сват**)

шовиниз(е)м -зму/-зма *х.* шовинизам

шовинист -та *и* **шовиниста** -ти *х.* шовинист(а)

шовинистични -а -е шовинистички

шовянски -а -е *коц. заст.* равноселски; **Шовянска драга** пут за Равно Село

шок *х.* шок

шокантни -а -е шокантан

Шокец -кца *х.* Шокац

шокецки -а -е шокачки

шокирац (ше) -ам (ше) *и* **шокировац (ше)** -руєм (ше) *зак.* шокирати (се)

Шокица *ж.* Шокица

шокчиц -им *нєзак.* (*робиц Шокцом*) шокчити

шолавец -вца *х.* вашљивац

шолави -а -е **1.** вашљив; **2.** *пейор.* (*худи, нїяки*) жгебав, губав, прескубен

шолїчка *ж. дем.* шољица

шолька *ж.* шоља

шольочка *ж. оп.* **шолїчка**

шопа *ж.* шупа; **под шопу, у шопи** у шупи; ◊ ~ **за древо** дрвљаник; **сламяна** ~ наслам, настрешница, еведра; **спущена** ~ *оп.* **шопка (2)**

шопка *ж.* **1.** *дем.* шупица; **2.** (*спущена на задку хижи*) шупа позади куће на једну воду, шоп (*в.*)

шор *х.* **1.** ред; **стануц до шора** стати у ред; ~ **на дакого** (*плациц и под.*) ред је на некога (*да плати и сл.*); **войсц прейґ шора** уђи преко реда; **2.** улица; шор; **висц на** ~ изаћи на улицу (*у селу*); **3.** ред, низ; ~ **хижи** ред кућа; **4.** (*ситуация, стан*): **яки ~ у вашей фирми** каква је ситуација у вашој фирми; **у яким сце шоре?** како сте?, како живите?, шта радите?; **у добрим зме шоре** сређени смо; имамо добар живот; **5.** (*правила*

справованя) ред, обичај; **у нас таки ~**: **старшому ше муши дац чесц** код нас је такав ред: старијем се мора одати дужно поштовање; ◊ ~ **древох** дрворед; ¤ **брац/вжац дакого до шора** поучавати кога да се добро влада и добро ради; **буц (остац) у тим (у другим) шоре** бити (остати) у другом стању; **буц у шоре** бити у реду; **вивесц шора дакому/дачому** **1.** доскочити коме/чему, изаћи на крај с киме/чиме; средити што, снаћи се у чему; **2.** упропастити, средити кога/што, нашкодити коме/чему: **идз ти до дохтора, нє ліч ше сам, бо себе виведзеш шора** иди ти код лекара, немој се лечити сам, јер ћеш се још више разболети (јер ћеш себи само нашкодити); **водзиц** ~ **даґдзе** водити, управљати; **губиц ~ дакому** *оп.* **погубиц (загубиц)** ~ **дакому**; **за шором** (*єден за другим*) редом; заредом; **знац свой** ~ знати када и шта треба радити; **знац себе шора** знати [за] меру; **знац цо** ~ знати за ред, знати шта је ред; **знац шора дакому/дачому** знати како треба с киме/чиме поступати (радити): **кед ше з ню почал вадзиц, вона ше на нього мило ошмихла, та такой престал – знала му шора** када би почео да је грди, она му се умилно осмехнула, па је одмах престао – знала му је обичај; **научиц дакого шора** научити кога реда; **нє знац себе шора** не знати [за] меру; **погубиц (загубиц) ~ дакому** покварити углед, репутацију коме, нашкодити коме: **з нєозбильним справованьом себе загубел ~**: **нє вибрали го за шефа** неозбиљним понашањем нашкодио је самоме себи (покварио је себи каријеру): нису га изабрали за шефа; **погубиц (загубиц) дзивки ~** (*з огварками и под. погубиц дзивки одаванку*) покварити (убити) девојачку срећу; **пре ~** реда ради; **привесц до шора** довести у ред; **провадзиц (водзиц)** ~ бринути се; управљати, руководити; **то нє у шора** држати се реда; **увесц до шора дакого/дацо** довести кога/што у редовно стање (у нормалу); [**уж] як то** ~ као што је ред [и обичај]; како правила налажу; **у шоре** у реду; **шор** ред је

шорик *х.* **1.** *дем.* уличица; сокак; **2.** (*у кнїжки*) редак

шорикасти -а -е пругаст

шориц -им *нєзак.* **1.** правити ред, уређивати, сређивати; **2.** *вулґ.* вршити обљубу

шориц ше -им ше *нєзак.* **1.** уређивати се, сређивати се; **2.** *вулґ.* имати полни акт

шоровац -руєм *нєзак.* ређати, набрајати

шоровац ше -руєм ше *нєзак.* **1.** (*шлїдзиц єдно за другим*) ређати се; низати се; **подїї ше шоровали** догађаји су се ређали; **2.** стајати у ред

шорови -а -е **1.** честит; поштен; добар; **~ леґинь** честит младић; **~ дзивка** честита девојка; **вон ~ чловек, нє спреведнє це** он је поштен човек, неће те преварити; **шорови дзеци слухаю родичох** добра деца слушају родитеље; **2.** уредан; **водзиц ~ живот** водити уредан живот

шорово *присл.* **1.** честито; поштено; како ваља; **анї сом ше ~ нє наєд** нисам се честито ни најео; **2.** уредно; **~ ходзи на преподаваня** уредно одлази на предавања

шоровосц *ж.* **1.** честитост; поштење; **2.** уредност

шороґлї *мн.* шараге, шарагље; **руциц до шороґльох** (*руциц на задок коча*) бацити у шараге

шором *присл.* редом; ¤ **шицки** ~ сви одреда

шорпац ше -ам ше *нєзак.* чешати се (*од вашки*)

шорц *х.* шорц

шоу *х.* шоу

шофер *х.* шофер

шоферски -а -е шоферски

шпаґети *ж. мн. кул.* шпагети

шпайз *х.* остава, шпајз

шпайзер *х.* *тлач.* улаґач, шпајзер (*в.*)

шпак *х.* **1.** *зоол.* чворак (Sturnus); **2.** *прен.* сналажљив, довитљив, промућуран човек

шпалетни *ж.* *мн.* (*єд.* шпалетна) шпалетне

шпалир *х.* шпалир

Шпанєц -нца *х.* Шпанац

шпаниєл *х.* шпанијел

Шпанкиня *ж.* Шпанкиња

шпановац -нуєм *нєзак.* шпановати

шпански -а -е шпански

Шпаньолка *ж.* *оп.* **Шпанкиня**

шпарґа *ж.* **1.** канап; **2.** (*на клянки и под.*) врпца, узица; **3.** *ткац.* (*на хтору ше привязую нїчельнїци*) обрвка

шпарґла *ж.* *бот.* шпарга, шпаргла (Asparagus)

шпацибаґов *х.* *оп.* **спасибаґов**

шпацир *х.* шетња; **исц (пойсц, ходзиц) на ~** ићи (отићи, одлазити) у шетњу

шпациралїще *с.* шеталиште

шпацирац -ам *и* **шпацирац ше** -ам ше *нєзак.* шетати; шеткати се

шпацирач *х.* шетач

шпацирачка *ж.* шетачица

шпацирка *ж.* шетња

шпедитер *х.* шпедитер

шпекулант *х.* шпекулант

шпекулация *ж.* шпекулација

шпекуловац -луєм *нєзак.* шпекулисати, шпекулирати

шперплоча *ж.* шперплоча

шпив *х.* **1.** певање, пев; **2.** (*поема*) спев

шпивак *х.* *поет.* певач

шпиванє *с.* певање

шпиванка *ж.* песма (*која се пева*)

шпивац -ам *нєзак.* певати; ¤ **~ докрива** *ирон.* плакати; **хто рано шпива вечар плаче** ≅ играчка плачка

шпивач *х.* **1.** певач; **2.** (*на Крачун*) коледар

шпивачка *ж.* певачица

шпижа *ж.* туч

шпижови -а -о/-е тучан; ◊ **шпижово колачи** *кул.* бакини колачи, кекси на машин(к)и (*в.*)

шпик *х.* коштана срж

шпиковац -куєм *нєзак.* **1.** *кух.* шпиковати; **2.** *прен.* чичкати

шпил *х.* *карт.* шпил

шпинат *х.* шпанаћ

шпион *х.* *оп.* **шпиюн**

шпионовац -нуєм *нєзак.* *оп.* **шпиюнирац**

шпиритуз *х.* шпиритус

шпиритузов -а -о/-е шпиритусни

шпиритус *х.* *оп.* **шпиритуз**

шпиртац -ам *нєзак.* **1.** чепркати; **2.** (*у пецу*) џарати

шпиталь *х.* болница

шпитальски -а -е болнички

шпиц *х.* **1.** цигаршпиц; **2.** *з розл. знач.* шпиц

шпица *ж.* *поль.* (*на колєсу коча*) шпица, жбица

шпицасти -а -е шиљаст, шиљат, шпицаст

шпицлов *х.* несташан дечак, мангуп

шпиюн *х.* шпијун; ухода

шпиюнажа *ж.* шпијунажа

шпиюнирац -ам *нєзак.* *оп.* **шпиюновац**

шпиюнка *ж.* шпијунка

шпиюновац -нуєм *нєзак.* шпијунирати; уходити

шпиюнски -а -е шпијунски

шплях *х.* **1. а)** флека, мрља; **на партку остал ~** на столњаку је остала флека; **б)** (*на твари, целу*) пега; **2.** *прен.* љага, мрља

шпляхави -а -е **1.** флекав, мрљав; **2.** осут пегама, пегав; **твар му шпляхава** лице му је осуто пегама

шпляхавиц -веєм *и* -им *нєзак.* осипати се/осути се пегама; **ґравидна є, та шпляхавеє** у другом стању је, па се осула пегама

шпонджия *ж.* *оп.* **шпунджия**

шпоргет *х.* штедњак, шпорет

шпоркаса *ж.* *заст.*

штедионица

шпорованє *с.* штедња

шпоровац -руєм *нєзак.* штедети, шпарати

шпоровач *х.* штедиша

шпоровни -а -е **1.** штедљив; **2.** штедни

шпоровно *присл.* штедљиво

шпоровносц *ж.* штедљивост

шпоровня *ж.* штедионица

шпорт *х. заст. оп.* **спорт**

шпортац -ам *нєзак.* **1. а)** (*шпиртац*) претраживати, превртати; **~ по кишенкох** претраживати по џеповима; **б)** чепркати; **2.** *прен.* чачкати

шпотаци -а -е који се често спотиче; трапав

шпотац ше -ам ше *нєзак.* **1.** спотицати се; саплетати се; заплитати се; **2. а)** (*по варошу, лєше и под. звич. без циля*) базати, тумарати, врзмати се, вршљати; **уж два годзини ше шпотаме по вашаре** већ два сата тумарамо по вашару; **б)** (*по хижи, дворе и под.*) вртети се, мотати се, мувати се; **дзецко ше шпота коло нього и завадза му** дете се врти око њега и смета му

шпринт *х. спорт.* спринт, шпринт

шпринтер *х.* спринтер

шпринтерки *ж. мн.* (*єд.* шпринтерка) спринтерице

шпринтовац -туєм *нєзак.* спринтовати, шпринтовати

шприц *х.* шприц

шприцер *х.* шприцер

шприцла *ж.* прскалица, шприц; посуда за клистир

шприцнуце *с.* штрцај; уштрцај, уштрцак

шприцовац -цуєм *нєзак.* **1.** вакцинисати, цепити, пелцовати; **2.** (*лозу и под.*) прскати

шпуляр *х. ткац.* витао, сукало, чекрк

шпунджийка *ж. дем.* сунђерић

шпунджия *ж.* сунђер

шпунджиясти -а -е сунђераст

шпуриц -им *зак. експр.* бацити, хитнути; фрцнути, фркнути; треснути;

заошијати, завитлати, зафрљати, зафрљачити

шпуркац -ам *нєзак. ридк. оп.* **шпуряц**

шпуркнуц -нєм *зак. ридк. оп.* **шпуриц**

шпуряц -ям *нєзак. експр.* бацати, хитати; завитлавати, заошијавати; трескати

шпяци -а -е: **~ хорота** *мед.* спаваћа болест

шпяч *х.* спавач

шравбшток *х. техн.* стега

шрамка *ж. коц.* **1.** страница приколице; **2. а)** преносни део торине; **б) шрамки** *мн.* (*аколь за овци*) тор, торина

шрапнел *х.* шрапнел

шрафциґер *х. техн.* одвијач, шрафцигер

шрафшток *х. беш. оп.* **шравбшток**

шреком *присл.* **1.** попреко; преко; **пойдзем ~ през поля** ићи ћу право преко њива; **драга идзе ~ през Дунай** пут иде преко Дунава; **2.** (*у нагнутим положеню*): **драга ~** нагнут (искошен) пут (*на једну страну*)

шруб *х.* **1.** матица, шараф, шраф; **2.** (*на гордове з капусту*) шраф, шајтов; **3.** *предз.* шпанер (*в.*)

шрубик *х. дем.* шарафић

штаб *х.* штаб

штабни -а -е штабни

шталдовни -а -е *заст.* **1.** врли, врстан; солидан, ваљан; **2.** леп; **чловек шталдовного росту** човек лепог стаса

штампа *ж.* штампа

штампач *х. друк., информ.* штампач

штанґла *ж.* шипка, штангла

штанд *х.* штанд

штапин *х.* штапин

штаницла *ж.* штаницла

штафелай *х. маляр.* сликарски сталак, штафелај

штафета *ж.* штафета

штафетни -а -е штафетни

штация *ж. заст.* станица

штварти -а -е четврти; ◊ ~ **часц** четвртина; **робиц жем на штварте** *або* **зоз штвартого** (*робиц дачию жем за штварту часц урожаю*) радити земљу под четвртину (из четвртог (*в.*))

штвартина *ж. оп.* **штварцина**

штвартираз *присл.* четврти пут

штварток -тку *х.* **1.** четвртак; **2.** *присл.* **а)** у четвртак (*који је прошао*); ~ **зме були на змаганю** у четвртак смо били на утакмици; **б)** четвртком; **библиотека отворена ~ и всоботу пополадню** библиотека је отворена четвртком и суботом после подне; ◊ **на ~** у четвртак (*који ће бити*): **на ~ пойдземе на вилєт** у четвртак ћемо ићи на излет; **схадзка ше отрима на ~ на дзешец годзин** седница ће се одржати у четвртак у десет часова

штварцина *ж.* четвртина; четврт

штварцинка *ж. дем.* четвртинка

штварцинови -а -о/-е *и* **штварцински** -а -е четвртински

штвераки -а -е четворострук; од четири разне врсте

штвери -их *числ. збир. мн.* **1.** *означує число предметох чийо назви маю лєм форму множини* четвори, четворе, четвора; ~ **окуляри** четвори наочари; ~ **граблї** четворе грабље; ~ **дзвери** четвора врата; **2.** *означує число парних предметох* четвори, четворе, четвора; четвори опанци; ~ **чижми** четворе чизме

штверка *ж.* четворка

штверкаш *х.* четворкаш

штвернїсти -а -е **1.** четворострук; четворни; **2.** ~ **видли** четворороге виле

штвернож *присл. оп.* **оштвернож**

штвернят(к)а *с. мн.* четворке

штверо -рих *числ. збир. с.* четворо; учетворо; четворка; ~ **дзеци** четворо деце; **вони ~** њих четворо

штверц *ж.* **1.** *звич. мн. оп.* **штверци**; **2.** *арх.* четвртина, фртаљ; ¤ **три штверци до шмерци** (*о даким барз слабим и хорим*) носи душу у носу, душа му стоји у грлу, налази се на ивици гроба

штверци *ж. мн.* (*єд.* штверц) амови, серсам, серсан

штекер *х. ел.* утикач

штелаж *х.* стелажа, штелажа, стелаж (*в.*), штелаж (*в.*)

штелащик *х. дем.* стелажић

штембля *ж. заст.* марка

штембльовац -люєм *нєзак.* баждарити

штеповац -пуєм *нєзак.* штепати, штеповати

штерацети -а -е четрдесети

штерацец *числ.* четрдесет

штерацецеро -рих *числ. збир. с.* четрдесеторо

штерацецме *х. числ. збир. х.* четрдесеторица; четрдесет

штерацецрочни -а -е четрдесетогодишњи; четрдесетогодишњак

штерацецрочнїца *ж.* четрдесетогодишњица

штернасти -а -е четрнаести

штернац *числ.* четрнаест

штернацецеро -рих *числ. збир. с.* четрнаесторо

штернацка *ж.* четрнаестица

штернацме *числ. збир. х.* четрнаесторица; четрнаест

штернацрочни -а -е четрнаестогодишњи; четрнаестогодишњак

штернацскладови -а -е: ~ **стих** *метр.* четрнаестерац

штиґлинц *х. зоол.* чешљугар, штиглиц, шаренчица (Carduelis carduelis L.)

штикац -ам *нєзак.* **1.** *осн. и прен.* пујдати, пујкати, дршкати; ~ **пса на дакого** пујдати пса на неког; **2.** *прен.* хушкати

штикацки -а -е хушкачки

штикач *х.* хушкач

штилєц -льца *х.* **1.** шиљак; **2.** (*остаток одрезаного конара и под.*) патрљак, чапрљ, чапур

штимер *х.* штимер

штимовац -муєм *нєзак.* штимовати

штимунґ *х.* штимунг

штири -рох *числ.* четири; **робели од штирох годзин рано до трох пополадню** радили су од четири часа ујутру до три после подне; **вони ~ ше добре уча** њих четири добро уче

штирибраздови *и* **штиробраздови** -а -о/-е четворобраздни

штиригласови *и* **штирогласови** -а -о/-е четворогласан

штиригодзинови *и* **штирогодзинови** -а -о/-е четворочасовни

штиридньови *и* **штиродньови** -а -о/-е четвородневни

штирикласови *и* **штирокласови** -а -о/-е четвороразредни

штиримешачни *и* **штиромешачни** -а -е четворомесечни

штириповерхови *и* **штироповерхови** -а -о/-е четвороспратан

штирирочни -а -е четворогодишњи

штиристо *числ.* четиристо

штиристоти -а -е четиристоти

штиритижньови *и* **штиротижньови** -а -о/-е четворонедельни

штириуглови *и* **штироуглови** -а -о/-е четвртаст; четвороугаони

штирихижови *и* **штирохижови** -а -о/-е четворособан

штириязични *и* **штириязични** -а -е четворојезичан

штирме -рох *числ. збир. х.* четворица; четири; **вони ~** њих четворица; **з нїма штирома** са њима четворицом; **тоти ~ вояци** ова четири војника

штиробраздови -а -о/-е *оп.* **штирибраздови**

штирогласови -а -о/-е *оп.* **штиригласови**

штирогодзинови -а -о/-е *оп.* **штиригодзинови**

штиродньови -а -о/-е *оп.* **штиридньови**

штирокласови -а -о/-е *оп.* **штирокласови**

штиромешачни -а -е *оп.* **штиримешачни**

штироноги -а -е *оп.* четвороног, четвороножан

штироповерхови -а -о/-е *оп.* **штириповерхови**

штиротижньови -а -о/-е *оп.* **штиритижньови**

штироугелнїк *х.* четвороугао, четвороугаоник

штироуглови -а -о/-е *оп.* **штириуглови**

штирохижови -а -о/-е *оп.* **штирихижови**

штироязични -а -е *оп.* **штириязични**

штих *х. карт.* штих

штихворт *х. театр.* штихворт

шток *х.* спрат

штокавец -вца *х.* штокавац

штокавски -а -е штокавски

штокавщина *ж.* штокавштина

штоков(и) -а -о/-е спратни

штола *ж. церкв. оп.* **руковина**

штолверка *ж. цукр.* карамела

штопац -ам *нєзак.* (*пошивац*) штопати, штоповати

штоперка *ж. спорт.* штоперица

штоповац -пуєм *нєзак. спорт.* штоповати

шторпац -ам *нєзак.* **1.** чачкати; **2.** (*до дакого*) гуркати (*руком, лактом*)

шторпнуц -нєм (*до дакого*) *зак.* мунути кога

штос *х.* штос

штоф *х.* штоф

штофарня *ж.* штофара

штофови -а -о/-е штофан

штрайк *х.* штрајк

штрайкацки -а -е штрајкачки, штрајкашки

штрайкач *х.* штрајкач

штрайкбрехер *х.* штрајкбрехер

штрайковац -куєм *нєзак.* штрайковати

штрамбац (ше) -ам (ше) *нєзак.* трцати (се)

штранґ *х.* **1.** конопац, уже; **2.** (*на штверцох*) штранга (*в.*), штрањга (*в.*); **у блаце конї лємцо нє потаргали штранґи** у блату коњи замало не покидаше штранге; **3.** (*краварского батога*) лопар (*в.*), бич (*в.*); ¤ **тот нє потарга штранґи** овај се неће прекинути од посла

штранґар *х.* ужар

штранґарня *ж.* ужара

штранґарски -а -е ужарски

штранґарство *с.* ужарство

штранд *х.* штранд

штранджок -джґа *х.* **1.** уже, конопац (*краћи, тањи*); **2.** (*за прескакованє у бависку*) узица (*в.*), вијача (*вијача*), конопац; **прескаковац ~** прескакати вијачу (*в.*), скакати преко узице (*в.*)

штрафта *ж.* штрафта

штред *прим. з ґен. ридк.* сред, усред

штредзиско *с.* средиште

штредком *прим. з ґен.* средином; ~ **мешаца** средином месеца

штреднє *присл.* просечно

штреднї -я -є **1.** средњи; **2.** осредњи; просечан; **3.** средишњи; ◊ ~ **хижа** *и* **штредня** -нєй *ж.* соба између предње и задње собе

штредньовикови -а -о/-е средњовекован

штредньоевропски -а -е средњоевропски

штредньорочни -а -е средњорочан

штредньошколєц -лца *х.* средњошколац

штредньошколка *ж.* средњошколка

штредньошколски -а -е средњошколски

штредньосц *ж.* осредњост; просечност

штредовиско *с. заст. оп.* **штредзиско**

штредовични -а -е средовечан

штредожемни -а -е средоземни

штредок -дку *х.* **1.** средина; **на штредку** на средини; **2.** средиште; **3.** (*плоду, квитка и под.*) срце; ~ **ґереґи** срце лубенице; **4.** просек; ¤ **злат(н)и ~** златна средина

штрека *ж.* железничка пруга, штрека

штрелєнє *с.* пуцањ

штрелїско *и* **штрелїще** *с.* стрелиште, гађалиште

штрелїц -їм *зак.* **1.** (*з оружия*) опалити; **нацильовал и штрелєл** нанишанио је и опалио; **2.** (*праснуц*) праснути; дрмнути; цикнути; љуљнути; треснути

штрелянє *с.* пуцњава; пальба

штрелянїна *ж.* пуцњава

штреляц -ям *нєзак.* **I** *нєпрех.* **1.** пуцати; **2.** праскати; цичати; циктати; трескати; **II** *прех.* (*дакого по кари*) стрељати

штреляцки -а -е стрељачки

штреляцтво *с.* стрељаштво

штреляч *х.* стрелац

штрельба *ж.* пуцњава; паљба

штрендзли *ж. мн.* (*єд.* штрендзла) *коц.* **1.** (*пантлїки на фартуху за вязанє коло пасу*) машне (*в.*), трачци (*в.*); **2.** (*на дзецинских панталонкох и под.*) нараменице, трегери

штриганє *с.* стрижа; ~ **овцох** стрижа оваца

штригац -ам *нєзак.* **1.** сећи (*маказама*); **2.** шишати; **3.** (*волну*) стрићи; ◊ ~ **з ухами** (*о коньови*) мућати (стрићи, стрељати) ушима

штригац ше -ам ше *нєзак.* шишати се

штриканє *с.* **1.** плетење; **2.** плетиво

штриканїца *ж.* џемпер

штрикац -ам *нєзак.* плести, штрикати

штрикаци -а -е штрикаћи; ~ **машина** штрикаћа машина

штрикачка *ж.* плетиља

штрикер *х.* **1.** плетач, штрикер; **2.** *коц.* пуловер; џемпер

штримфлї *ж. мн. оп.* **штрумфлї**

штрих *х.* штрих

штроф *х.* (*пенєжна кара*) казна, глоба; **плацел** ~ платио је казну

штрофац -ам *нєзак.* **1.** (*пенєжно карац*) казнити, глобити, кажњавати; **2.** *заст.* (*карац*) казнити, кажњавати

штрофовац -фуєм *нєзак. заст. оп.* **штрофац (2)**

штрумпадла *ж.* подвезица, подвеза (*гумена, за чарапе*)

штрумфлї *ж. мн.* (*єд.* штрумфля) *заст.* (*памучни бoтоши*) чарапе, штримфле

штудирац -ам *нєзак.* размишљати

штукатур *х. буд.* штукатор, штукатура

штупликац -ам *нєзак.* размишљати (*с циљем да се нешто на лукав начин постигне*)

штуриц -им *зак. експр.* турити; метнути; стрпати; гурнути; тутнути; забости; **нє штур палєц до зубчанїка** немој да туриш прст у зупчаник; **штурел пенєжи до кишенки** стрпао је паре у џеп; **штурела му езровку до руки** тутнула му је хиљадарку у руку; ~ **шерпенку до пеца** гурнути шерпицу у пећ

штурма *ж.* јуриш; **на штурму** на јуриш

штурмовац -муєм *зак. и нєзак.* јуришати

штурмовач *и* **штурмовик** *х. воєн.* јуришник

штуряц -ям *нєзак. експр.* турати; метати; трпати; гурати; туткати; забадати; завлачити; **штуряш пальци вшадзи дзе нє треба** тураш прсте свуда где не треба; **нє штуряй вшадзи нос!** не забадај свуда нос!

штуряц ше -ам ше *експр.* трпати се; **нє штуряй ше вшадзи!** немој да се свуда трпаш!

штухар *х.* **1.** *оп.* **штухачка (2)**; **2.** *оп.* **штухач (1)**

штухац -ам *нєзак.* **1.** (*джобкац*) бости, боцкати, жацати; **2.** (*з локцом и под.*) гуркати; **3.** *прен.* задиркивати, дирати, диркати; зачикавати; боцкати

штухаци -а -е **1.** бодљикав; боцкав; **2.** *прен.* загрижљив; заједљив; боцкав

штухач *х.* **1.** (*колїк за убиванє жеми*) набијач; **2.** *прен.* пецкало, забадало

штухачка *ж.* **1.** клизачки штап; **2.** *поль.* (*ашовчок за подрезованє ґордону и под.*) будак (*в.*)

штухнуц -нєм *зак.* **1.** боцнути; **2.** (*до дакого*) мунути; **штухнул до мнє з локцом** мунуо ме је лактом

штухнуце *с.* убод

штуцац -ам *нєзак. коц.* зврцати (*ударати зврчке*)

штуцна *ж. буд.* штуцна

штуцнуц -нєм *зак. коц.* зврцнути; **штуцнул го** дао му је зврчку

штучни -а -е **1.** вештачки, *горв.* умјетан; ~ **гной** вештачко ђубриво; ~ **диханє** вештачко дисање; **2.** *прен.* усиљен, извештачен

штучно *присл.* вештачки, *горв.* умјетно

штучносц *ж.* усиљеност; извештаченост

шублер *х. техн.* шублер

шугай *х. заст.* драги, драган

шугайди *ж. мн.* (*єд.* шугайда) *кул.* куглице са вишњама

шуганцар *х. коц. оп.* **шванцар**

шуґа *ж. оп.* **шуґи**

шуґави -а -е шугав

шуґавосц *ж.* шугавост

шуґи *ж. мн.* (*єд.* шуга) *мед.* (< *серб.*) шуга (*оп.* **швербячка (2)**); ◊ **бавиц ше на шуґи** играти се шуге

шудов *х.* назиме; назимац; назимица

шудовче *с.* назимче

шуй-буй *присл.*: **зробиц ~** урадити како било

шуйташ *х.* гајтан, шујташ; ширит

шукац -ам *нєзак.*: **~ дакого** претраживати, претресати некоме (нечије) џепове, тражити по нечијим џеповима, џеповати кога

шукац ше -ам ше *нєзак.* претраживати (тражити) по (*својим*) џеповима; **почал ше шукац** почео је да претражује по џеповима

шулї *х. мн. мед.* шуљеви, хемороиди

шуль *х. зоол.* **1.** смуђ (Lucioperca); **2.** (*шульово месо*) смуђ, смуђевина

шульканци *х. мн.* (*єд.* шульканєц) **1.** *кул.* ваљушци, сурлице; **2.** (*по целу од бруду*) штроке (*в.*), мазеви (*в.*)

шулькар *х. зоол.* житар(ац) (Zabrus tenebrioides Goeze)

шулькасти -а -е ваљкаст

шулькац -ам *нєзак.* **1.** ваљати; завијати, савијати, увијати; сукати; шуљати; **~ циґар** завијати цигару; **~ цесто** ваљати тесто; **2. ~ мур** (*мальовац з рольку/шульком*) моловати (*в.*), ваљати ваљком (*в.*)

шулькац ше -ам ше *нєзак.* (*роснуц – о дзецох*) расти, одрастати, одгајати се; **дзеци ше шулькаю** деца одрастају

шульов -а -о: **~ желє** *с. бот.* жабља трава, жутеница (Senecio vulgaris L.)

шульок *х.* **1.** (*за котулянє терхи*) балван, облица; **2.** *поль. коц.* ваљак

шум *х.* шум

шумадийски -а -е шумадијски

Шумадинєц -нца *х.* Шумадинац

шумнєньки -а -е лепушкаст

шумнє *присл.* **1.** лепо; згодно; складно; (*зоз смаком*) укусно; **то нє ~ так зробиц** то није лепо тако урадити; **2.** доста много; **було ~ госцох** било је доста гостију

шумни -а -е **1.** (*о чловекови*) леп; згодан; **~ дзивка** згодна девојка; **~ леґинь** згодан младић; **2.** љубак; **яке шумне дзецко!** како љупко дете!; **3.** (*красни; досц вельки*): **справел шумну хижочку** направио је лепу кућицу; **викладал шумну писньочку** написао је лепу песмицу; **ма ~ брадло шена** има доста велику камару сена; **заробел шумни пенєжи** зарадио је лепе паре (леп грош); **спаднул ~ диждж** пала је лепа киша

шумняви -а -е лепушкаст, доста згодан

шумови -а -е *ґрам.* шумни; **~ консонант** шумни сугласник

шунд *х.* шунд

шунка *ж.* шунка; бут

шункарица *ж.* шункарица

шуночка *ж. дем.* шункица, шунчица; бутић

шупсле -ета *с.* (*шапутрак*) шкембе

шур-бур *присл.*: **поробиц ~** склепати, згрувати, збубати, збркљати, збрљати, збрзати; отаљати

шурац -ам *нєзак. вулґ.* (*мочиц*) шорати

шурґут *х.* враголан, враголанка; ђаволак, ђаволица; обешењак, обешеница; чиков; шило

шурґутство *с.* враголанство; обешењаштво

шурец -рца *х. ридк.* кецеља, прегача

шурнайз *х.* (*полно, вельо*) сијасет, мноштво, безброј; **єст их там ~** има их тамо сијасет

шурчик *х. дем. ридк.* кецељица, прегачица

шут *х.* шут

шути -а -е шут, безрог

шутирац -ам *зак. и нєзак.* шутирати

шутнуц -нєм *зак.* шутнути

шуфи *ж. мн.* (*єд.* шуфа) *коц.* зепе

шух *х. заст.* (*мера за длужину,*

0,324 м) стопа

шучков *х.* (*дранґов*) момак; буцов

шушмац -ам *нєзак.* **1.** неразумљиво говорити, мрмљати; **2.** тражити, чепркати

шушнуц -нєм *зак.* зашушнути, зашуштати

шушот *х.* *и* **шушотанє** *с.* шушањ, шум; шушкање; шумор

шушотац -ам *и* **шушоциц** -им *нєзак.* шушкати; шуштати

шушотац ше -а ше *нєзак.* *прен.* (*погваркац ше*) шушкати се

шуштер *х.* обућар, ципелар, шустер

шуштерня *ж.* обућарница

шуштерски -а -е обућарски, ципеларски, шустерски

шуштерство *с.* обућарство

шущанє *с.* *оп.* **шушот**

шущац -им *нєзак.* шуштати, шушкати; шуморити; шумети, шумити; шиштати

шущаци -а -е шушкав, шуштав, шушњав

шяти -а -е *заст.* *оп.* **святи**

Буква Щ

щавиц -им *нєзак.* изједати

щадзиц -им *нєзак.* *ридк.* штедети

щедри -а -е дарежљив, издашан; **буц щедрей руки** бити издашне руке

щедро *присл.* дарежљиво, издашно

щедросц *ж.* дарежљивост, издашност

щезнуц -нєм *зак.* нестати; изгубити се

щезнуце *с.* нестанак

щезовац -зуєм *нєзак.* нестајати; губити се

щемериц ше -им ше *зак.* очемерити се

щенє *с.* штене

щенюх *х.* штенац

щенятко *с.* *дем.* штене, штенић

щербати -а -е крезуб, шкрбав, безуб

щесце *с.* срећа; ◊ **єдно ~ же...** права је срећа што...; **нє мац щесца** немати среће; **на** ~ срећом, на срећу; ¤ **цагац ~** (*ламац при єдзеню першову косц живини*) јадачити се; ¤ ~ **боже дай 1.** дај, боже, среће; **2.** помоз' бог; ~ **як у старей бочкори** слаба срећа

щетка *ж.* четка; ¤ **драпаци як** ~ *оп.* *под* **драпаци**

щеткави -а -е (*нєєднак обилєни або офарбени, платкасти*) местичав

щеткар *х.* четкар

щеткац -ам *нєдо.* четкати

щетнїк *х.* *коц.* *заст.* општински курир, позивар, добошар (*оп.* **кишбиров**)

щеточка *ж.* *дем.* четкица

щец *ж.* *коноп.* гребенаљка, гребен, гаргача, огребача; ¤ **густи як** ~ *оп.* *под* **густи**

щешлївец -вца *х.* сретник, срећник

щешлїви -а -е сретан, срећан

щешлїво *присл.* сретно, срећно

щи *х.* *кул.* шчи

щикальня *ж.* љуштионица

щикац -ам *нєзак.* требити; цепати; љускати; љуштити; ~ **гращок** требити грашак; ~ **вишнї** цепати вишње; ~ **мак** сећи мак; **~ орехи** чистити (лупати) орахе

щипалка *ж.* закачаљка, штипаљка

щипанїца *ж.* цепаница

щипац[1] -ам *нєзак.* **1.** цепати; ~ **древо** цепати дрва; **2.** штипати, штипкати; **дїдо щипа унучка за лїца** деда штипка унучића за образе; ~ **зоз хлєба** штипати хлеб

щипац[2] -пем *нєзак.* штипати; гристи; **дим щипе очи** дим штипа за очи; ¤ **аж очи щипе** мраз јако штипа

щипаци -а -е љут; боцкав; загрижљив; ~ **запах амонияку** љут мирис амонијака; ~ **дим** љут (загрижљив) дим; **кваскави ~ запах** киселкаст боцкав задах

щипач *х.* цепач

щипкац -ам *нєзак.* штипкати

щипкаци -а -е *оп.* **щипаци**

щири -а -е **1.** искрен; **2.** срдачан, усрдан

щиро *присл.* **1.** искрено; **2.** срдачно, усрдно

щиросердечни -а -е простодушан

щиросердечносц *ж.* простодушност

щиросц *ж.* **1.** искреност; **2.** срдачност, усрдност

щит *х.* **1.** штит; **2.** (*на хижи*) забат, чело

щитни -а -е **1.** *оп.* **щитов(и)**; **2. ~ шлїжнїк** *анат*. штитна жлезда (Glandula thyroidea)

щитнїк *х*. штитник; браник; обод

щитоношач *х*. штитоноша

щиценїк *х*. штићеник

щициц -им *нєзак.* штитити; заштићавати

щогла *ж. ридк.* катарка

Ю

ювелир *х*. јувелир, златар

ювелирски -а -е јувелирски, златарски; **ювелирска предавальня** златарница

ювилант *х*. слављеник

ювилей *х*. јубилеј

ювилейни -а -е јубиларан, јубилејски

юг *х*. југ

югас *х*. чобанин

югаски -а -е чобански, овчарски; ◊ ~ **пес** пулин

югашиц -им *нєзак.* чобанити

югащок -щка *х. дем*. чобанче

юговосток *х*. југоисток

юговосточни -а -е југоисточни

югозаход *х*. југозапад

югозаходни -а -е југозападни

Югославян *х*. Југословен

югославянски -а -е југословенски

юґо¹ *х*. (*витор*) југо

юґо² *х*. (*авто*) југо

Юда *х*.: ¤ ~ [**и**]**шкариотски** *гандр.* искариот

юдейски -а -е јудејски

Юдов -а -о: ¤ ~ **плаца** *х.* Judин новац (грош), Јудине паре

юдов -а -о: ◊ ~ **пенєж** *бот.* сребренка (Lunaria annua L.); **юдово древо** *бот.* јудино дрво (Cercis siliquastrum)

южни -а -е јужни

южно *присл.* јужно

южноамерицки -а -е јужноамерички

южнокорейски -а -е јужнокорејски

южнославянски -а -е јужнословенски

юй *викр. за виражованє нєприємного чувства* ју, ух

юли юла *х. беш. оп.* **юлий**

юлий -ия *х.* јули, јул

юлийски -а -е јулски

юлиянски -а -е: ~ **календар** јулијански календар

юлски -а -е *беш. оп.* **юлийски**

юнак *х*. јунак; ¤ **писац ше** ~ **(юнаком)** важити за јунака; ~ **на мачанку** јунак на језику

юнацки -а -е јуначки

юнацтво *с*. јунаштво

юначиц ше -им ше *нєзак.* јуначити се

юни юна *х. беш. оп.* **юний**

юний *х*. јуни, јун, липањ

юнийски -а -е јунски

юниор *х*. јуниор

юнкер *х. ист*. јункер

юнски -а -е *беш. оп.* **юнийски**

юрисдикция *ж*. јурисдикција

юрист -та *и* **юриста** -ти *х.* јурист(а)

юриш *х. оп.* **штурма**

юришац -ам *нєзак. оп.* **штурмовац**

юродиви -а -е јуродив

юрта *ж.* (*номадски шатор у Штреднєй Азиї*) јурта

юта *ж. бот*. јута (Corchorus)

ютре *присл.* сутра

ютре *с*. сутрашњица, сутра; **за лєпше** ~ за боље сутра

ютредзень *присл*. сутрадан

ютрейши -а -е сутрашњи

ютриня *ж. церкв. коц. оп.*

ютро *присл. оп.* **ютре**

юха *ж.* супа; ◊ **капусна** ~ расол: **пиц капусней юхи здраве** пити расол је здраво

юхов -а -о супен; **~ ложка** супена кашика

юшка *ж.* **1.** супа; чорба; **2.** сок; ◊ **запражена рашкова** ~ *кул.* запржена чорба од кима; **кромпльова юшка** *кул.* кромпир-чорба; **парадичова** ~ *кул.* парадајз-чорба; ¤ **драгша ~ як месо** скупља дара него масло, скупља пита него тепсија, изједе теле краву; **вон нє дує до жимней юшки** (*вон може добре єсц*) он има велик стомак, он је јако јешан; **яґда ніґда цеплей юшки (юхи) нє єдол** (*нєрухоми, слабо роби*) ≅ као да је пао с грма, није низашта

юшковити -а -е соковит, сочан

юшочка *ж. дем.* чорбица

ю-ю-ю *викр.* (*при звискованю*) ијују

Я

я *зам.* ја

яблоня *ж.* јабука (*дрво*)

яблонька *ж. дем.* млада *или* мала јабука (*дрво*)

яблуко *с.* јабука (*плод*); ¤ ~ **би нє було дзе руциц,** ~ **би нє могло спаднуц на жем** (*о вельким множеству людзох*) људи као мрава (као на гори листа)

яблуков -а -о јабучни; од јабуке; ◊ ~ **мачанка** *кул.* сос од јабука; ~ **сок** сок од јабуке

яблучко *с.* **1.** *дем.* јабучица; **2.** *анат.* (*на лїцу*) јагодица

ява *ж.* **1.** (*стан будносци*) јава; **чи то ~ чи сон; 2.** *театр.* слика, јава

явиц -им **I** *зак.* (*дац знац*) јавити; **явел же ютре придзе** јавио је да ће сутра доћи; **II** *нєзак. заст.* јављати; **наш пес вше яви кед дахто придзе** наш пас увек јавља кад неко дође; **радио яви красну хвилю** радио јавља лепо време

явиц ше -им ше *зак.* јавити се

явни -а -е јаван; ~ **думанє** јавно мњење; ~ **глашнїк** јавно гласило

явно *присл.* јавно

явносц *ж.* јавност

явор *х.* јавор

яворов(и) -а -о/-е јаворов

явяц -ям *нєзак.* јављати; извештавати

явяч *х.* јављач, извештач

ягнїц -ї *нєзак.* јагњити

ягнїчка *ж.* (*женске баранче*) овчица; **2.** млада коза

ягнятко *с.* јагње; јагњешце, јагњенце; ¤ **мирни як** ~ миран као јагње

ягода *ж.* дуд, мурва (Morvus)

ягодар *х.* дудар

ягодача *ж.* дудовача

ягодарня *ж. заст.* (*розсаднїк ягодових древох*) дудињак, дудара

ягоди *ж. мн.* (*єд.* ягода) **1.** дудиње (*плодови дуда*); **2.** (*жемни*) јагоде

ягоднїк *х. поль.* јагодњак

ягодовец -вца *х. зоол.* дудовац (Hyphantria cunea Drury)

яґда 1. *злуч. беш.* као да; **станул ~ ше дачого здогаднул** зауставио се као да се нечег сетио; **2.** *присл.* изгледа; **приповедало ше же ~ у валалє єст крадошох** причало се да у селу изгледа има лопова

яґер *х. заст.* ловац

яґод 1. *присл. и злуч.* као; **справує ше ~ даяки шеф** понаша се као некакав шеф; **2.** *злуч.* него; **волї читац кнїжку ~ патриц телевизию** више воли да чита књигу него да гледа телевизију

яґуар *х.* јагуар

ядлїна *ж.* **1.** *оп.* **ядловец (1)**; **2.** чамовина, јеловина

ядлїнар *х.* четинар

ядлїнов(и) -а -о/-е четинарски

ядлов -а -о чамов

ядловец -вца *х.* **1.** *бот.* јела (Abies Mill); **2.** божићно дрвце; **3.** *беш.* четинар

ядловина *ж.* чамовина

ядловцов -а -о/-е **1.** јелов; чамов; **2.** четинарски

ядри -а -е једар

ядро *с.* **1.** језгро; ~ **ореха** језгро ораха; ~ **слунечнїку** језгро (срце) сунцокрета; ~ **атома** језгро атома; **2.** *прен.* срж, срчика; срж

ядрови -а -е сржни

язик *х.* језик; ¤ **вивалїц ~ на дакого** исплазити језик на кога; **мац длуги** ~ имати дуг(ачак) језик; **ма ~ як у крави хвост** има језик као крава; **мерац язики** мерити језике; **млєц з язиком** млети језиком; **наверх языка ми** (*нє можем ше здогаднуц*) на вршку језика ми је; **поцагнуц дакого за** ~ повући кога за језик; **розвязал ше му ~** развезао је језик; **шверби го** ~ (*барз би сцел повесц*) сврби га језик; **тримац ~ за зубами** држати језик за зубима; **укушиц ше за** ~ угристи се (ујести се) за језик (за усну); **язик за зуби** језик за зубе, брњицу на губицу; ~ **як пранїк** има језик као крава

язикати -а -е **1.** лајав; ландав; лапарав; **2. язиката** -тей *ж.* алапача, блебетуша

язиковац -куєм *нєзак.* лајати, лапарати, блебетати, торокати

язиколамка *ж.* брзалица

язичок -чка *х.* **1.** *дем.* језичак; **2.** (*на килашох*) бад; **3.** заклопак, преклоп

яй *викр.* ах, ао; ајао(ј); ајме; ај; и; ију; куку; ох; ух; уху(ј); авај ¤ **яй мнє** тешко мени, вај си га мени, жалосна ми мајка; **яй тебе (ци)** тешко теби, има да те нема

яйканє *с.* вапај

яйкац –ам *нєзак.* запомагати; вапити

яйкаци -а -е вапијући

як 1. *присл.* како; ~ **ши то зробел**? како си то урадио?; **2.** *злуч. часови* **а)** кад(а); ~ **повиставали, та одпочивали** кад су се уморили, онда су се одмарали; **б)** откад(а); ~ **є одпущени з роботи, та постал нервозни** откако је отпуштен с посла, постао је нервозан; **3.** *у компаративних конструкцийох*: **а)** него; **знам лєпше ~ ти** знам боље него ти; **б)** од; **потрошел вецей ~ 10.000 динари** потрошио је више од 10.000 динара; ◊ ~ **гварел** наводно; ~ **же?** како си?; ¤ **[га]** ~ **же!?** него шта!?, него како!?; **(давац, дзелїц** *и под.* **) як з нєсвойого** и шаком и капом; **то ище** ~ **так** то је још боже помози, то је још смиље и ковиље; **уж тераз ~ є так є** што му је то му је, сада већ како је да је; **як кед би нїч нє було** појео вук магарца; ~**-так** (*по кажду цену*) било како било, како било да било; ~ **ше швечи** како спада, како приличи

якбачу *присл.* изгледа, чини ми се, мислим да...; ~ **ше вон пре дацо нагнївал** изгледа да се он због нечег наљутио

якби 1. *слов.* као, тобоже; тобожњи; **~ у франти** као у шали; **2.** *у функц. атр.* тобожњи; **зоз свою ~ франту ме уврєдзел** својом тобожњом шалом ме је увредио

яки -а -е **1.** *зам. и злуч.* какав; ~ **є роботнїк**? какав је радник?; **шеф му потолковал ~ будзе його робота** шеф му је објаснио какав ће бити његов посао; **2.** *помоцнює прикмету прикметнїка або прислoвнїка* како, што; ли; ~ **є барз нєдобри!** како (што) је неваљао!; ~ **є нєозбильни**! како је неозбиљан!, неозбиљан ли је; **3.** *слов.*: **яка ми бриґа** баш ме брига; **яке важне** *беш. ирон.* врло важно; ¤ **та яке!** ма как(в)и!; ~ **єден таки други** нашла врећа закрпу; ~ **-таки** какав-такав

якиш(ик) якаш(ик) якеш(ик) *зам.* неки, некакав, известан

якна *ж.* јакна

якосц *ж. заст.* квалитет

якош(ик) *присл.* некако

якошка *присл. беш.* некако

якраз *присл.* **1.** управо како треба; **2.** јако лепо, дивно; **прибрани є** ~ јако лепо је дотеран

як-так *присл.* како-тако

ялови -а -е јалов; ◊ ~ **статок** *оп.* **яловина**; ~ **крава (овца, коза)** јаловка, јалова крава (овца, коза)

яловина *ж.* јунад

яловка *ж.* јуница

яловче -еца *с.* јуне

яловчецина *ж.* јунетина

яма *ж. заст.* јама

Яна *церкв.* (*швето 24. 06/07. 07*) Ивањдан; **на Яна** на Ивањдан; **пред Яном** пре Ивањдана; пред Ивањдан; **по Янови** после Ивањдана

яников *и* **яничков** -а -о: ~ **хлєбичок** *бот. оп.* **хлєбичок**

янков -а -о: ◊ **янково палачинки** *кул.* палачинке са орасима и шаумом

янов -а -о: ~ **ружа** *бот.* ивањска ружа; ~ **квеце** *оп.* **ґрайцарики**; **яново яблука** *оп.* **яновки**

яновки *ж. мн.* (*єд.* яновка) *аґр.* (*вчасни яблука*) ивањчице

янтар *х.* ћилибар

януар *х.* јануар

януарски -а -е јануарски

яр *ж.* пролеће; **на** ~ на пролеће (**наяр** у пролеће); **з яри** *присл.* с пролећа

ярабасти *и* **яраби** -а -е (*шиви з билима джобками – о курох и под.*) сив са белим пегама

ярабица *ж. зоол.* јаребица (Perdix perdix L.)

яраш *х.* **1.** ливада; **2.** *заст.* ледина, јарош

ярґань *х. поль. заст.* долап

ярец -рцу *х.* **1.** јечам (Hordeum vulgare); **2.** *мед.* чмичак, чмичац; ◊ **дзиви** ~ осјача (Hordeum murinum)

ярина *ж.* **1.** (*ярнє шаце*) јари усев, пролетина; **2.** *звич. мн.* **ярини** поврће

ярмо *с.* јарам; ¤ **дармо кед на шиї ярмо** ≅ из ове коже се не може

ярнї -я -є пролећни

ярок -рку *х.* **1.** јарак, јендек; **2.** вододерина

яруга *ж.* јаруга; увала; долина

ярчани -а -е јечмени

ярчанка *ж.* јечмена слама

ярче -еца *с.* **1.** пролећно младунче; **2. ярчата** *мн.* рани пилићи (*који се излегну у пролеће*)

ярчиско *с.* јечмениште

ярчкасти -а -е жлебовит; жлебаст

ярчковац -куєм *нєзак.* жлебити

ярчок -чку/-чка *х.* **1.** *дем. од* **ярок**; **2.** жлеб

ясен *х.* јасен

яскиня *ж. кнїжк.* пећина

яскрави -а -е изражајан

яскравосц *ж.* изражајност

ясмин *х. бот.* јасмин, мајско цвеће (Jasminum officinale L.)

ясна *мн. анат.* десни

ясни -а -е **1.** (*розумлїви*) јасан; **2.** јасан; сјајан; светао; **3.** звездан; ~ **ноц** звездана ноћ; **4.** ведар; ~ **нєбо** ведро небо

ясно *присл.* **1.** (*розумлїво*) јасно; **2.** јасно; сјајно; светло; **3.** *у функц. пред.*: **нєшка** ~ данас је ведро време

ясносц *ж.* **1.** јасноћа; **2.** сјај; **3.** (*нєба*) ведрина

ястраб *х.* јастреб

яшелька *мн.* обданиште, јаслице

яшля *мн.* **1.** јасле; **2.** (*за зарнову покарму*) јасле, валов (*в.*); ◊ **кармиц при яшльох** (*кармиц статок з готову покарму, а нє напасац го*) товити уз јасле; ¤ **могло би го ґу яшльом привязац** глуп као во

яшнїц ше -нєє ше *и* -нї ше *нєзак.* ведрити се, разведравати се

ящур *х.* аждаја, чудовиште

ящурка *ж. зоол.* гуштер

ДИҐИТАЛНУ КОПИЮ
ПРИРИХТАЛ
Славомир Олеяр
2020. року

ДИГИТАЛНУ КОПИЈУ
ПРИПРЕМИО
Славомир Олејар
2020. године